דרך ה׳ און ווערטער פון ה׳

Derech Hashem un Verter fun Hashem

The Way of Hashem and Words of Hashem

Interlinear of Yiddish

into Latin Script and English with

the Orthodox Jewish Brit Chadasha

THE WAY OF HASHEM AND THE WORDS OF HASHEM

Interlinear of Yiddish into Latin Script and
English with the Orthodox Jewish Brit Chadasha

Copyright © 2024 Artists For Israel International

AFI INTERNATIONAL PUBLISHERS

The Way of Hashem and Words of Hashem
Copyright © 2024 Artists For Israel International.
All rights reserved worldwide. WHWH © 2024 Artists For Israel International.

Published by AFI International Publishers
P.O. Box 2056 New York City, New York 10163, U.S.A.

www.afii.org

Library of Congress Control Number: 2024910750

Up to 500 verses of the **WHWH** may be quoted in any form without written permission, provided no complete book of the Bible is quoted. Notice of copyright must appear on the copyright page of the work as follows:

> *Scripture taken from The Way of Hashem and Words of Hashem Copyright @ 2024 by AFI Intemational. All rights reserved.*

When **WHWH** quotations are used in bulletins, posters, or other non-commercial media, only **WHWH** must appear at the end of the quotation and the complete copyright notice is not required.

Any other use of **WHWH**, contact AFII Publishers, New York.

ISBN 978-0-939341-09-2

All rights reserved
Printed at Pretore B.V. in The Netherlands

The Yiddish Interlinear Translator to the Reader

Aaron Krolenbaum (born Arn Krelenboym) was a brilliant Polish-born linguist with an ultra-Orthodox Jewish family background. His Yiddish words seen in this Triglot appeared to considerable critical acclaim in 1949. And so when Krelenbaum calls the sages under interrogation by the 12 year old Messiah in Luke 2:46 “Tannaim,” he is consciously using a word referring to the rabbinic sages whose views are recorded in the Talmud’s Mishnah. So Krelenbaum is signaling to the reader that the religion in question here is clearly Judaism. And please note that when you see brackets ( ) the bracketed information is not the words of Krelenbaum but of the translation editors attempting to clarify Krelenbaum’s meaning.

Those who read the Bible with Gentile spectacles need to take another look. Moshiach's half-brother Yehuda wrote of the emunah (faith) which was once for all time handed down and transmitted to the Kadoshim. The document Yehuda wrote is one of the most important ever written. Why is the NT Book of Yehuda so important? Because it is written by one of the Zekenim (Elders, Leaders) of the Edat Bnei Yisroel in Yerushalayim and is early and authoritative, having been written by Yehuda, one of the brothers of Ya'akov the Shliach, himself one of the “Ammudei HaKehillah” (Pillars of the Kehillah) in the early period of pre-Churban Bayis Sheni Judaism of the Kehillah of Moshiach in Yerushalayim. Ya'akov died in 62 C.E. al kiddish ha-Shem for the sake of his Martyr's Eidus as an Emissary of the Zera Dovid Moshiach and as an eye-witness to Judaism’s Techiyas HaMoshiach. Both of these, Yehuda and Ya'akov, were half-brothers of Moshiach and, like Moshiach, could indeed claim King Dovid as their direct ancestor. In referring to “the faith which was once for all handed over and transmitted to the Kadoshim,” Yehuda is speaking of the body of objective truth which has been handed down as universally binding, authorized Jewish teaching of the Zekenim of Israel, that is, Massorah HaZekenim, to be passed down from generation to generation.

Finally, a word needs to be said about the translation of the Messiah's name. We know that at least one of the languages our Moshiach spoke was a dialect of Western Aramaic (note TALITHA CUMI, GOLGOTHA, MARANATHA). YESHUA is the Aramaic form of YEHOSHUA. Anyone who questions this should look at Nehemiah 8:17 where Joshua son of Nun is called Yeshua son of Nun. YEHOSHUA (Hebrew for JOSHUA) is the Hebrew form of YESHUA (Ἰησοῦς in Greek). Parts of the Tanach are written in Aramaic (e.g. Ezra 4:8—6:18; 7:12-26; Dan 2:4—7:28; Jer 10:10-11; Gn 31:47). This is important because the infallible Bible settles all arguments. To the question “What is the Hebrew translation of the Aramaic word YESHUA” the Bible tells us the infallible answer by translating the Aramaic word YESHUA in the Aramaic passage in Ezra 5:2 with the Hebrew word YEHOSHUA in the Hebrew passage in Zechariah 6:11-12, which also says that this Yehoshua is a “sign” man and his name is TZEMACH (“BRANCH” [of Dovid], a code name for the soon to come and sprout up [even suddenly, out of dry ground] Moshiach). Therefore the Moshiach's name is YEHOSHUA/YESHUA (not an “either/or” but a “both/and”) and in this Triglot the decision was made to use the Hebrew form of Moshiach's name as well as the Aramaic form. In the Greek NT the very same Greek word Ἰησοῦς is used for Yehoshua/Yeshua/Joshua Ben Nun in Acts 7:45 and for Yehoshua/Joshua/Yeshua Ben Elohim in Acts 7:55, showing that both Joshua and Yeshua are exactly the same as far as the Greek is concerned, meaning either translation (Yehoshua or Yeshua) is acceptable in faithfully rendering the Greek NT into English.

However, the crucial identifier of the Moshiach in the Tanakh is found in the idea of "namesake". A "namesake" is a man with the same name as another man. Tanach says, Yehoshua/Yeshua son of Yehotsadak the Post-Exilic Kohen Gadol is the namesake of Moshiach son of David [see Zecharyah 6:11-12 and Ezra 3:8 and Zecharyah 3:8]. Hashem has sent the Son of the Most High, and has given him the name, even the same name, the Moshiach's namesake name through the prophet Zecharyah. This happened when the Jewish people returned to Israel from the Babylonian deportation (about 515-490 B.C.E.) under the high priest Yehoshua son of Yehotsadak, also named Yeshua in Scripture (Ezra 5:2). This Yeshua is the "namesake" of Yeshua son of David the Rebbe Melech HaMoshiach of Judaism.

It is significant that Daniel in the Tanakh tells us that the Bar Enosh is to be served as G-d. This is true, even though the friends of Daniel will not serve the idols of Nebuchadnezzar as G-d. Note the same Aramaic word used in both passages, Daniel 7:14 and 3:12. This is important since Rashi in his famous commentary on Daniel says that the Bar Enosh is the "King Messiah." This Bar Enosh King Messiah served as G-d, according to Daniel, is the idea going on in the Beis HaMikdash (Jerusalem Temple) with Paul and Yaakov Ben Dovid in Acts chapter 21, the two of them adhering to Judaism but with a high view of Moshiach the Zun fun der Oybershter. The fact is, Paul submits his Gospel to a Torah-observant (Ac 21:20) Jewish community deserving of religio licita protection, a Temple-attending (Lk 24:53) synagogue-based (James 2:2, see Greek NT) sect (Ac 24:14) of "Orthodox" Judaism who are in fact monotheists and live an Orthodox Torah-observant life in Jerusalem even though they are Spirit-filled Orthodox Jewish believers (Acts2:4). And in Acts chapter 21 Paul the rabbi from Tarsus, a former persecutor spearheading a shlichus to the umes hooilem (nations of the world), submits to their Jerusalem Orthodox Jewish authority and goes into the Bais Hamikdash with them to show that he too is an "Orthodox" Jew and has not repudiated his Orthodox Jewish faith (Ro 9:1-5), preaching the Good News of Redemption in shul every Shabbos, circumcising the Jewish boy (with a Jewish mother) Timothy (Ac 16:3) and preaching as a rabbi in Shul every Shabbos as long as he was permitted to do so. In Romans Paul built up messianic Torah observant Jews, who were weak in justifying faith (Ro 5:1), in believing (Ro 15:13) that Moshiach is the Mesharet Bnei HaMilah (Ro 15:8) just as some uncircumcised were weak in justifying faith (Ro 5:1) in terms of the righteousness of faith that Abraham had in his uncircumcision (see Ro 4:11). The hard center of Rav Shaul's "Besuras HaGeulah" (Good News of Redemption) came from his religion of Judaism. Straight teaching is the meaning of the word "orthodox." Study this sect of Judaism (Ro 9:1-5) with its teaching which is straight and "orthodox", and you will see why the article on Judaism in Walter Elwell's definitive EVANGELICAL DICTIONARY OF THEOLOGY, Second Edition p.765-766, refers to my book on the subject.

Finally, a word of thanks. How grateful we are to those whose unsung and tireless efforts for the United Bible Societies, including the Bible society called Artists for Israel International, made this Yiddish-Latin Transliteration-English Translation Triglot possible. There is no way I could ever thank them enough.

Dr Phillip E Goble
Holocaust Remembrance Day,
2024

Contents

Mattityahu 1
Markos 135
Lukas 220
Yochanan 364
Gevurot Meyruach Hakodesh 470
Romans 612
1 Corinthians 670
2 Corinthians 724
Galatians 759
Ephesians 779
Philippians 797
Colossians 811
1 Thessalonians 824
2 Thessalonians 836
1 Timotiyos 843
2 Timotiyos 858
Titos 868
Philemon 874
Hebrews 877
Ya'akov 920
1 Kefa 934
2 Kefa 950
1 Yochanan 960
2 Yochanan 974
3 Yochanan 976
Yehuda 978
Hisgalus 982

אינהאלט

מתתיהו 1
מארקוס 135
לוקאס 220
יוחנן 364
די שליחים געשיכטע 470
רוימער בריוו 612
א קארינטער בריוו 670
ב קארינטער בריוו 724
גאלאטער 759
עפעזער 779
פיליפער 797
קאלאסער בריוו 811
א טעסאלאניקער בריוו 824
ב טעסאלאניקער בריוו 836
א טימאטעוס בריוו 843
ב טימאטעוס בריוו 858
טיטוס בריוו 868
פילעמאן בריוו 874
בריוו צו די יידן 877
יעקבס בריוו 920
א פעטרוס בריוו 934
ב פעטרוס בריוו 950
א יוחנן בריוו 960
ב יוחנן בריוו 974
ג יוחנן בריוו 976
יהודהס בריוו 978
די אנטפלעקונג 982

די גוטע בשורה לויט מתתיהו

Mattityahu

א דאס בוך פונם שטאמבוים פון יהושע/ישוע המשיחן ,
HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua fun shtamboim funem buch dos
the Moshiach Yehoshua of pedigree of the book the

דעם זון פון דוד , דעם זון פון אברהם . ב אברהם האט געבוירן
geboiren hot Avraham Avraham fun zun dem Dovid fun zun dem
fathered has Abraham Abraham of son the David of son the

יצחקן , און יצחק האט געבוירן יעקבן , און יעקב האט געבוירן
geboiren hot Yaakov un Yaakovn geboiren hot Yitschak un Yitschakn
fathered has Jacob and Jacob fathered has Isaac and Isaac

יהודהן און זיינע ברידער . ג און יהודה האט געבוירן פרצן און
un Peretsn geboiren hot Yehude un brider zaine un Yehuden
and Perez fathered has Yehudah and brothers his and Yehudah

זרחן פון תמר . און פרץ האט געבוירן חצרון , און חצרון האט
hot Chetsron un Chetsron geboiren hot Perets un Tamir fun Zerachn
has Hetsron and Hetsron fathered has Perez and Tamar from Zerach

געבוירן רם . ד און רם האט געבוירן עמינדבן , און עמינדב האט
hot Amminadab un Amminadabn geboiren hot Ram un Ram geboiren
has Amminadav and Amminadav fathered has Ram and Ram fathered

געבוירן נחשון , און נחשון האט געבוירן שלמון , ה און שלמון
Salmon un Salmon geboiren hot Nachshon un Nachshon geboiren
Salmon and Salmon fathered has Nachshon and Nachshon fathered

האט געבוירן בועזן פון רחב , און בועז האט געבוירן עובדן פון רות ,
Rut fun Ovedn geboiren hot Boaz un Rachav fun Boazn geboiren hot
Ruth from Obed fathered has Boaz and Rachab from Boaz fathered has

און עובד האט געבוירן ישי , ו און ישי האט געבוירן דוד המלך .
hameilech Dovid geboiren hot Yishai un Yishai geboiren hot Ovedn un
the king David fathered has Jesse and Jesse fathered has Obed and

און דוד האט געבוירן שלמהן פון אוריהס ווייב, ז און שלמה
Shloime un vaib Uriyahs fun Shloimen geboiren hot Dovid un
Solomon and wife Uriyah's from Solomon fathered has David and

האט געבוירן רחבעם , און רחבעם האט געבוירן אביה , און אביה
Aviyah un Aviyah geboiren hot Rechavam un Rechavam geboiren hot
Aviyah and Aviyah fathered has Rechavam and Rechavam fathered has

האט געבוירן אסא, ח און אסא האט געבוירן יהושפטן , און יהושפט
Yehoshafat un Yehoshafatn geboiren hot Asa un Asa geboiren hot
Yehoshafat and Yehoshafat fathered has Asa and Asa fathered has

האט געבוירן יורם , און יורם האט געבוירן עזיהו , ט און עזיהו
Uziyahu un Uziyahu geboiren hot Yoram un Yoram geboiren hot
Uzziah and Uzziah fathered has Yoram and Yoram fathered has

האט געבוירן יותם , און יותם האט געבוירן אחזן , און אחז האט
hot Achaz un Achazn geboiren hot Yotam un Yotam geboiren hot
has Achaz and Achaz fathered has Yotam and Yotam fathered has

געבוירן יחזקיהון , י און יחזקיהו האט געבוירן מנשהן , און
un Menasheh geboiren hot Y'chizkiyahu un Y'chizkiyahun geboiren
and Menasheh fathered has Y'chizkiyahu and Y'chizkiyahu fathered

מנשה האט געבוירן אמון , און אמון האט געבוירן יאשיהו ,
Yoshiyahu geboiren hot Amon un Amon geboiren hot Menasheh
Yoshiyahu fathered has Amon and Amon fathered has Menasheh

1 This is the sefer toldot
of Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua
Ben Dovid, Ben Avraham.
2 Avraham, then Yitzchak,
Ya'akov, Yehudah and his
brothers; 3 then, through
Yehudah, Peretz and Zerach
by Tamar; then Chetzron,
Ram; 4 then Amminadav,
Nachshon, Salmon; 5 then
Boaz by Rachav; then Oved by
Ruth, then Yishai; 6 then
Yishai fathered Dovid
HaMelech; then Sh'lomo
by the wife of Uriyah;
7 then Rechavam, Aviyah,
Asa, 8 then Yehoshafat,
Yoram, Uziyahu; 9 then
Yotam, Achaz, Chizkiyahu,
10 then Menasheh, Amon,
Yoshiyahu, 11 then
Ykhanyahu and his achim
from the days of the Golus in
Babylon.

יא און יאשיהו האט געבוירן יכניהו און זיינע ברידער, צו דער
der tsu brider zaine un Yechanyahu geboiren hot Yoshiyahu un
the to brothers his and Yechanyahu fathered has Yoshiyahu and

צייט פונם גלות בבל .
Bavel goles funem tsait
Babylon deportation of the time

יב און נאך דער פארטרייבונג קיין בבל האט יכניהו
Yechanyahu hot Bavel kein fartraibung der noch un
Yechanyahu has Babylon to being taken away the after and

געבוירן שאלתיאלן, און שאלתיאל האט געבוירן זרובבלען , יג און
un Zerubaveln geboiren hot Shealtiel un Shealtieln geboiren
and Zerubavel fathered has Shealtiel and Shealtiel fathered

זרובבל האט געבוירן אביהודן, און אביהוד האט געבוירן אליקים,
Elikim geboiren hot Avihud un Avihudn geboiren hot Zerubavel
Elikim fathered has Avihud and Avihud fathered has Zerubavel

און אליקים האט געבוירן עזורן, יד און עזור האט געבוירן צדוקן ,
Tsadokn geboiren hot Azur un Azurn geboiren hot Elikim un
Tsadok fathered has Azur and Azur fathered has Elikim and

און צדוק האט געבוירן יכין , און יכין האט געבוירן אליהודן,
Elihudn geboiren hot Yachin un Yachin geboiren hot Tsadok un
Elihud fathered has Yachin and Yachin fathered has Tsadok and

טו און אליהוד האט געבוירן אלעזרן, און אלעזר האט געבוירן מתן ,
Mattan geboiren hot El'azar un El'azarn geboiren hot Elihud un
Mattan fathered has El'azar and El'azar fathered has Elihud and

און מתן האט געבוירן יעקבן , טז און יעקב האט געבוירן יוספן ,
Yosefn geboiren hot Yaakov un Yaakovn geboiren hot Mattan un
Joseph fathered has Jacob and Jacob fathered has Mattan and

דעם מאן פון מרים , פון וועלכער עס איז געבוירן געווארן
gevoren geboiren iz es velcher fun Miryam fun man dem
become born is there which of Mary of husband the

יהושע/ישוע , וואס ווערט גערופן משיח .
Moshiach gerufen vert vos Yeshua/Yehoshua
Moshiach called is who Yehoshua

12 After Ykhanyahu, then
Shealtiel, then Zerubavel,
13 then Avichud, then Elyakim,
then Azur; 14 then Tzadok,
then Yakhin, then Elichud;
15 then El'azar, then Mattan,
then Ya'akov. 16 Ya'akov
fathered Yosef, the baal
(husband) of Miryam, from
whom was born Yehoshua,
who is called Rebbe, Melech
HaMoshiach.

יז און אזוי זענען אלע דורות פון אברהם ביז דוד
David biz Avraham fun doires ale zenen azoi un
David until Abraham from generations all are in this way and

פערצן דורות ; און פון דוד ביז צום גלות בבל
Bavel goles tsum biz David fun un doires fertsen
Babylon deportation to the until David from and generations fourteen

פערצן דורות ; און פונם גלות בבל ביז צו דעם
dem tsu biz Bavel goles funem un doires fertsen
the to until Babylon deportation from the and generations fourteen

משיח פערצן דורות .
doires fertsen Moshiach
generations fourteen Moshiach

17 So then, there were
arba'a asar *(fourteen)* dorot
(generations) from Avraham
to Dovid, and there were
arba'a asar dorot from Dovid
to the Golus in Babylon,
and there were arba'a asar
dorot from the Golus in
Babylon to Rebbe, Melech
HaMoshiach.

יח און די געבורט פון יהושע/ישוע המשיחן איז פארגעקומען
forgekumen iz HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua fun geburt di un
happened is the Moshiach Yehoshua of birth the and

אויף אזא אופן: ווען זיין מוטער מרים איז געווען פארקנסט צו
tsu farknast geven iz Miryam muter zain ven oifen aza oif
to engaged was is Mary mother his when way such on

יוספן , איידער זיי זענען זיך צוזאמענגעקומען , איז זי געפונען
gefunen zi iz tsuzamengekumen zich zenen zei eider Yosefn
found she is come together themselves were they before Joseph

18 The huledet *(birth)* of
Rebbe, Melech HaMoshiach
was as follows. When
Moshiach's Em, Miryam,
had been given in erusin
to Yosef, but before they
came together, she was
found with child through

געווארן מעוברת פונם רוח הקודש . [יט] יוסף , איר
ir Yosef Hakoidesh ruach funem muberes gevoren
her Joseph the Holy Spirit from the pregnant having become

מאן , איז אבער געווען א צדיק , און האט איר נישט
nisht ir hot un tsadik a geven ober iz man
not her has and righteous person a been however has husband

געוואלט אנטון קיין חרפה, האט ער בדעה געהאט, שטילערהייט מיט
mit shtilerheit gehat bedeye er hot charpe kein onton gevolt
with quietly had plan he has shame any to put on wanted

איר זיך פאנאנדערצוגיין. [כ] און טראכטנדיק אזוי וועגן
vegen azoi trachtendik un fanandertsugein zich ir
about in this way thinking and to separate themselves her

דעם , זע , א מלאך פון דעם האר (ה') האט זיך באוויזן
bavizen zich hot Hashem Har dem fun malech a ze dem
shown himself has Hashem L-rd the of angel an look the matter

צו אים אין א חלום , אזוי צו זאגן : יוסף בן דוד , פארכט
forcht Dovid ben Yosef zogen tsu azoi cholem a in im tsu
fear David son of Joseph say to in this way dream a in him to

דיך נישט צו נעמען מרים , דיין ווייב; מחמת דאס, וואס איז אין איר
ir in iz vos dos machmas vaib dain Miryam nemen tsu nisht dich
her in is which this because wife your Mary take to not you

געשאפן געווארן, איז פונם רוח הקודש . [כא] און זי וועט געבוירן
geboiren vet zi un Hakoidesh ruach funem iz gevoren geshafen
bear will she and the Holy Spirit from the is become conceived

א זון , און דו זאלסט רופן זיין נאמען יהושע/ישוע ; מחמת
machmas Yeshua/Yehoshua nomen zain rufen zolst du un zun a
because Yehoshua name his call you shall you and son a

ער וועט ראטעווען זיין פאלק פון זייערע זינד. [כב] און דאס אלץ איז
iz alts dos un zind zeiere fun folk zain rateven vet er
is all this and sins their from people his save will he

געשען , כדי עס זאל דערפילט ווערן, וואס עס איז געזאגט געווארן
gevoren gezogt iz es vos veren derfilt zol es kedei geshen
become said is it which to be fulfilled may it so that happening

פון דעם האר (ה') דורך דעם נביא , אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi novi dem durch Hashem Har dem fun
say to in this way prophet the through Hashem L-rd the from

[כג] זע די עלמה וועט פארגיין אין טראגן ,
trogen in fargein vet alma di ze
to carry in progress will virgin the look

און געבוירן א זון ,
zun a geboiren un
son a bear and

און מען וועט רופן זיין נאמען עמנואל , (ישעיהו ז, יד.)
id z Yeshayah Immanu-El nomen zain rufen vet men un
14 7 Yeshayah Emmanuel name his call will one and

וואס דער טייטש דערפון איז: ה' מיט אונדז. [כד] און ווען יוסף
Yosef ven un undz mit Hashem iz derfun taitsh der vos
Joseph when and us with Hashem is of it meaning the which

איז אויפגעשטאנען פון שלאף, האט ער געטאן, ווי דער מלאך פון דעם
dem fun malech der vi geton er hot shlof fun oifgeshtanen iz
the of angel the as done he has sleep from woken up is

האר (ג-ט) האט אים באפוילן , און ער האט גענומען צו זיך זיין
zain zich tsu genumen hot er un bafoilen im hot G-t Har
his himself to taken has he and commanded him has G-d L-rd

the Ruach Hakodesh.
19 Her shidduch, Yosef, being a tzaddik and not wanting to humiliate her publicly, planned to deal with the get *(divorce)* in a private arrangement.
20 Now just when Yosef had thought through to this tachlis *(purpose)* hinei! A malach Hashem appeared to him in a chalom, and said, Yosef ben Dovid, do not shrink from taking Miryam in nisuim *(marriage)* as your kallah *(bride)*, because what has been conceived in her is through the Ruach Hakodesh.
21 And she shall bear BEN *(Son)* and you will call SHMO *(his name)* YEHOSHUA because he will bring his people yeshu'ah *(rescue, salvation, deliverance)* from their peyshaim *(rebellions)*.
22 Now all this occurred so that which was spoken by Hashem through the Navi might be fulfilled,
23 HINEI, HAALMAH HARAH V'YOLEDET BEN VKARAT SHMO IMMANU-EL *(Behold, the Virgin will be with child and will bear Son and will call his name Immanu-El)* — which translated means G-d is with us.
24 Then Yosef, rising up from sleep, did as the malach Hashem commanded him and he took his kallah.

וויב; [כה] און האט זיך מיט איר נישט באהאפטן , ביז זי
zi biz bahoften nisht ir mit zich hot un vaib
she until had marital relations not her with himself has and wife

האט געבוירן א זון , און ער האט גערופן זיין נאמען יהושע/ישוע .
Yeshua/Yehoshua nomen zain gerufen hot er un zun a geboiren hot
Yehoshua name his called has he and son a borne had

ב און ווען יהושע/ישוע איז געבוירן געווארן אין בית-לחם
Beit-Lechem in gevoren geboiren iz Yeshua/Yehoshua ven un
Bethlehem in become born is Yehoshua when and

יהודה , אין די טעג פון קעניג הורדוס, זע , שטערנזעער פונם
funem shterenzeer ze Hordos kenig fun teg di in Yehude
from the star seers look Herod king of days the in Yehudah

מזרח זענען אנגעקומען קיין ירושלים , [ב] און האבן געזאגט: וואו
vu gezogt hoben un Yerushalayim kein ongekumen zenen mizrech
where said have and Jerusalem to came are east

איז ער, וואס איז געבוירן געווארן, דער מלך פון די יידן? מחמת
machmas Yidn di fun Melech der gevoren geboiren iz vos er iz
for Jews the of king the become born was who he is

מיר האבן געזען זיין שטערן אויפן מזרח , און זענען געקומען, זיך
zich gekumen zenen un mizrech oifen shteren zain gezen hoben mir
ourselves come have and east in the star his seen have we

צו בוקן צו אים. [ג] און ווי דער קעניג הורדוס האט דאס געהערט,
gehert dos hot Hordos kenig der vi un im tsu buken tsu
heard this has Herod king the as and him to worship to

האט ער זיך דערשראקן און גאנץ ירושלים מיט אים. [ד] און
un im mit Yerushalayim gants un dershroken zich er hot
and him with Jerusalem all and terrified himself he has

איינזאמלענדיק אלע הויפט כהנים און סופרים פונם פאלק, האט
hot folk funem sofrim un koyanim hoipt ale ainzamlendik
has people of the scribes and priests chief all the calling together

ער זיי געפרעגט, וואו דער משיח דארף געבוירן ווערן . [ה] און
un veren geboiren darf Moshiach der vu gefregt zei er
and become born must be Moshiach the where asked them he

זיי האבן צו אים געזאגט: אין בית-לחם יהודה ; מחמת אזוי איז
iz azoi machmas Yehude Beit-Lechem in gezogt im tsu hoben zei
it is so because Yehudah Bethlehem in said him to have they

געשריבן געווארן דורך דעם נביא .
novi dem durch gevoren geshriben
prophet the through become written

[ו] און דו בית-לחם , לאנד יהודה ,
Yehude land Beit-Lechem du un
Yehudah land Bethlehem you and

ביסט בשום אופן נישט דאס קלענסטע
klenste dos nisht oifen beshum bist
least the not way never are

צווישן די פרינצן פון יהודה ;
Yehude fun printsn di tsvishen
Yehudah of rulers the among

מחמת פון דיר וועט ארויסקומען א מושל,
moshel a aroiskumen vet dir fun machmas
ruler a come out will you from because

וואס וועט פיטערן מיין פאלק ישראל! (מיכה ה, ב.)
b h Michoh Yisroel folk main fiteren vet vos
2 5 Micah Israel people my shepherd will who

25 And Yosef did not
know her until she
bore BEN and Yosef
called him by name of
Yehoshua.

2 Now after Yehoshua
was born in Beit-
Lechem Yehudah, in
the days of Herod king
— hinei! — chachamim
from eretz Mizrach
(the land of the East)
arrived in Yerushalayim,
2 saying, Where is he
that is born Melech
HaYehudim? For we
have seen his KOCHAV
(star) in the Mizrach
and come to fall
down before him.
3 Because Herod the
king heard this, he
was terribly shaken,
and all Yerushalayim
with him. 4 And
assembling all the
Rashei Hakohanim
and Sofrim of the
people, he inquired
of them the place
where Rebbe, Melech
HaMoshiach was to
be born. 5 They told
him, In Beit-Lechem
Yehudah; because
so it stands written
by the Navi: 6 And
YOU, BEIT-LECHEM,
(Bethlehem, Mic 5:1[2])
in eretz Yehudah are
by no means least
among the shtetlach
(towns) or ruling of
Yehudah; because out
of you will come a
Moshel *(Ruler)* who
will be the Ro'eh Ami

ז דערנאך האט הורדוס שטילערהייט גערופן די שטערנזעער, און
un shterenzeer di gerufen shtilerheit Hordos hot dernoch
and star seers the called quietly Herod has first

גרינטלעך אויסגעפארשט ביי זיי די צייט, ווען דער שטערן האט
hot shteren der ven tsait di zei bai oisgeforsht grintlech
has star the when time the them with researched thoroughly

זיך באוויזן. ח און ער האט זיי געשיקט קיין בית-לחם , און געזאגט:
gezogt un Beit-Lechem kein geshikt zei hot er un bavizen zich
said and Bethlehem to sent them has he and shown itself

גייט און פארשט נאך גענוי וועגן דעם קינד; און ווען איר וועט עס
es vet ir ven un kind dem vegen genoi noch forsht un geit
it will you when and child the for effort after search and go

געפינען, דערציילט מיר , כדי איך זאל אויך קומען און מיך בוקן
buken mich un kumen oich zol ich kedei mir dertseilt gefinen
worship me and come also may I so that to me report find

צו אים. ט און זיי , האבנדיק געהערט דעם קעניג, האבן זיך
zich hoben kenig dem gehert hobendik zei un im tsu
themselves have king the heard having they and him to

געווענדט אויף זייער וועג; און זע , דער שטערן, וועלכן זיי האבן
hoben zei velchen shteren der ze un veg zeier oif gevendt
have they which star the look and way their on set out

געזען אויפן מזרח , איז געגאנגען פאר זיי , ביז ער איז געקומען
gekumen iz er biz zei far gegangen iz mizrech oifen gezen
come is it until them before go is east on the seen

און זיך געשטעלט איבער דעם ארט , וואו דאס קינד איז געווען.
geven iz kind dos vu ort dem iber geshtelt zich un
was is child the where place of the over stood itself and

י און זעענדיק דעם שטערן, האבן זיי זיך געפריידט מיט א זייער
zeier a mit gefreidt zich zei hoben shteren dem zeendik un
their a with rejoiced themselves they have star the seeing and

גרויסער שמחה. יא און זענען אריינגעגאנגען אין הויז און האבן געזען
gezen hoben un hoiz in araingegangen zenen un simcha groiser
seen have and house in entered are and joy greater

דאס קינד מיט מרים , זיין מוטער; און זענען אנידערגעפאלן און
un anidergefalen zenen un muter zain Miryam mit kind dos
and knelt down are and mother his Mary with child the

האבן זיך געבוקט צו אים; און האבן אויפגעעפנט זייערע
zeiere oifgeefent hoben un im tsu gebukt zich hoben
their opened have and him to paid homage themselves have

אוצרות און אים געברענגט מתנות , גאלד און ווייררויך
vairoich un gold matonus gebrengt im un oitseres
frankincense and gold gifts brought him and treasure chests

און מירע . יב און ווערנדיק געווארנט אין א חלום , זיך נישט
nisht zich cholem a in gevorent verendik un mire un
not themselves dream a in warned becoming and myrrh and

אומצוקערן צו הורדוסן, זענען זיי אוועק אויף אן אנדערן וועג אין
in veg andern an oif avek zei zenen Hordosn tsu umtsukeren
to way other an by went away they are Herod to to return

זייער אייגן לאנד אריין. יג און נאך זייער אוועקגיין , זע , א מלאך פון
fun malech a ze avekgein zeier noch un arain land eigen zeier
of angel an look going away their after and into land own their

דעם האר (ג-ט) באווייזט זיך צו יוספן אין א חלום , אזוי צו
tsu azoi cholem a in Yosefn tsu zich bavaizt G-t Har dem
to in this way dream a in Joseph to himself showed G-d L-rd the

Yisroel. 7 Then Herod
secretly summoned
the chachamim and
ascertained from them
the exact date of the
manifestation of the
KOCHAV. 8 Then he
sent them to Beit-
Lechem, saying, Go
and make a thorough
search for the yeled
(child); as soon as
you have found him,
report to me, so
that I, as you, may
come and fall down
before him. 9 After
they heard the king,
they departed, and
hinei! The KOCHAV
they had seen in
the Mizrach *(East)*
was going ahead of
them until it came
and stood above the
place where the yeled
was. 10 When they
saw the KOCHAV,
they rejoiced with
exceedingly great
nachas *(joy)*. 11 And,
entering the bais
(house), they beheld
the yeled with Miryam,
his Em, and prostrated
themselves before
him. Then, opening
their treasure chests,
they offered gifts of
gold, frankincense,
and myrrh. 12 And
having been warned in
a chalom *(dream)* not
to return to Herod,
they took refuge in
their own country by
another way. 13 And
when they had gone

זאגן: שטיי אויף און נעם דאס קינד און זיין מוטער, און אנטלויף
antloif un muter zain un kind dos nem un oif shtei zogen
flee and mother his and child the take and up stand say

קיין מצרים , און זיי דארטן, ביז איך וועל דיר זאגן; מחמת
machmas zogen dir vel ich biz dorten zai un Mitsrayim kein
because tell you will I until there remain and Egypt to

הורדוס וועט זוכן דאס קינד, כדי עס אומצוברענגען. יד און ער איז
iz er un umtsubrengen es kedei kind dos zuchen vet Hordos
is he and destroy him so that child this seek will Herod

אויפגעשטאנען און האט גענומען דאס קינד און זיין מוטער ביינאכט,
bainacht muter zain un kind dos genumen hot un oifgeshtanen
by night mother his and child the taken has and woken up

און איז אוועק קיין מצרים . טו און איז דארט געווען ביז הורדוס
Hordos biz geven dort iz un Mitsrayim kein avek iz un
Herod until was there is and Egypt to went away is and

איז געשטארבן, כדי עס זאל דערפילט ווערן, וואס עס איז געזאגט
gezogt iz es vos veren derfilt zol es kedei geshtorben iz
said is it which to be fulfilled may it so that died is

געווארן פון דעם האר דורך דעם נביא , אזוי צו זאגן:
zogen tsu azoi novi dem durch Har dem fun gevoren
say to in this way prophet the through L-rd the from become

פון מצרים האב איך גערופן מיין זון. (הושע יא, א.)
a yo Hoshea zun main gerufen ich hob Mitsrayim fun
1 11 Hoshea son my called I have Egypt out of

טז דעמאלט האט הורדוס געזען, אז ער איז געווארן אפגעשפאט פון די
di fun opgeshpot gevoren iz er az gezen Hordos hot demolt
the from mocked become is he that seen Herod has then

שטערנזעער, איז ער געווארן שרעקלעך צארנדיק, און האט געשיקט, און
un geshikt hot un tsorendik shreklech gevoren er iz shterenzeer
and sent has and angry terrible become he is star seers

געלאזט טייטן אלע יינגלעך , וואס זענען געווען אין בית-לחם און אין
in un Beit-Lechem in geven zenen vos yinglech ale teiten gelozt
in and Bethlehem in was are who youngsters all to kill let

אלע אירע געגנטן , פון צוויי יאר און יונגער , לויט דער צייט,
tsait der loit yunger un yor tsvei fun gegentn ire ale
time the according to younger and years two of district its all

וואס ער האט גענוי אויסגעפונען פון די שטערנזעער. יז דעמאלט
demolt shterenzeer di fun oisgefunen genoi hot er vos
then star seers the from found out exactly has he which

איז דערפילט געווארן, וואס עס איז געזאגט געווארן דורך ירמיהו
Yirmeyah durch gevoren gezogt iz es vos gevoren derfilt iz
Yirmeyah through become said is it which become fulfilled is

הנביא , אזוי צו זאגן:
zogen tsu azoi hanovi
say to in this way the prophet

יח א קול איז געהערט געווארן אין רמה ,
Ramah in gevoren gehert iz kol a
Ramah in become heard is voice a

א געוויין און ביטער באקלאגן,
baklogen biter un gevein a
lamenting bitter and groaning a

רחל באוויינט אירע קינדער;
kinder ire baveint Rachel
children her weeping Rachel

— hinei! — a malach
Hashem appeared to
Yosef in a chalom
(dream), saying, Arise,
and take the yeled
and his Em, and flee
to Eretz Mitzrayim
(Egypt), and stay there
until I tell you, for
Herod is about to
seek the yeled to
destroy him. 14 So,
having got up, Yosef
took the yeled, and
his Em by night and
departed for Eretz
Mitzrayim. 15 And
Yosef was there until
the mot Herod. This
was to fulfill what
had been spoken by
Hashem through the
Navi, UMIMITZRAYIM
KARATI LIVNI *(Out of
Egypt have I called my
Son)*. 16 When Herod
saw that he had
been outwitted by
the chachamim, he
was greatly enraged,
and he ordered the
slaughter of all the
yeladim in Beit-Lechem
and its vicinity who
were two years old or
under, in accordance
with the time that he
had learned from the
chachamim. 17 Then
came the fulfillment
of what was spoken
through Yirmeyah
HaNavi: 18 KOL BRAMAH
NISHMAH *(A voice was
heard in Ramah)*, a
voice of bitter weeping
and mourning. Rachel
is crying for her

און וויל נישט געטרייסט ווערן ,
veren getreist nisht vil un
become comforted not will and

ווייל זיי זענען מער נישט פאראן. (ירמיהו לא, טו.)
tu la Yirmeyah faran nisht mer zenen zei vail
15 31 Yirmeyah there not more are they because

יט ווען אבער הורדוס איז שוין געווען טויט, זע , א מלאך פון
fun malech a ze toit geven shoin iz Hordos ober ven
of angel an look dead been already was Herod but when

דעם האר (ג-ט) באוויזט זיך אין א חלום צו יוספן אין מצרים ,
Mitsrayim in Yosefn tsu cholem a in zich bavaizt G-t Har dem
Egypt in Joseph to dream a in himself showed G-d L-rd the

כ און זאגט: שטיי אויף און נעם דאס קינד און זיין מוטער, און גיי
gei un muter zain un kind dos nem un oif shtei zogt un
go and mother his and child the take and up get said and

קיין ארץ ישראל; מחמת עס זענען שוין געשטארבן די , וואס
vos di geshtorben shoin zenen es machmas Yisroel arets kein
who the died already are there because Israel land of to

האבן געזוכט דאס לעבן פון דעם קינד. כא און ער איז אויפגעשטאנען
oifgeshtanen iz er un kind dem fun leben dos gezucht hoben
woken up is he and child the of life the sought have

און האט גענומען דאס קינד און זיין מוטער, און איז געקומען קיין
kein gekumen iz un muter zain un kind dos genumen hot un
to come is and mother his and child the taken has and

ארץ ישראל. כב נאר הערנדיק , אז ארכעלאוס קעניגט איבער יהודה
Yehude iber kenigt Archelaus az herendik nor Yisroel arets
Yehudah over ruling Archelaus that on hearing but Israel land of

אויפן ארט פון זיין פאטער הורדוס, האט ער זיך געפארכטן דארט
dort geforchten zich er hot Hordos foter zain fun ort oifen
there afraid himself he has Herod father his of place on the

אהינצוגיין ; און נאך דעם ווי ער איז געווארנט געווארן אין א חלום ,
cholem a in gevoren gevorent iz er vi dem noch un ahintsugein
dream a in become warned was he as these after and to go

איז ער אוועק אין די מקומות פון גליל , כג און איז געקומען און
un gekumen iz un Galil fun mekoimes di in avek er iz
and come is and Galilee of district the in went away he is

האט געוואוינט אין א שטאט, וואס מען רופט זי נצרת , כדי עס זאל
zol es kedei Natseret zi ruft men vos shtot a in gevoint hot
may it so that Natsaret it calls they which city a in lived has

דערפילט ווערן, וואס עס איז געזאגט געווארן דורך די נביאים , אז
az neviim di durch gevoren gezogt iz es vos veren derfilt
that prophets the through become said is it which to be fulfilled

ער וועט גערופן ווערן נצר . (ישעיהו יא, א.)
a yo Yeshayah Nesar veren gerufen vet er
1 11 Yeshayah Netzer to be called will he

ג אין יענע טעג קומט יוחנן פון דער (ירדן) מקווה , און
un mikveh Yarden der fun Yochanan kumt teg yene in
and mikveh Yarden the of John comes days those in

רופט אויס אין דער מדבר פון יהודה , אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi Yehude fun midbar der in ois ruft
say to in this way Yehudah of wilderness the in out calls

ב טוט תשובה ; מחמת דאס מלכות השמים האט זיך
zich hot hashomaim Malchus dos machmas tshuve tut
itself has the heavens kingdom of the because repentance do

yeladim; she refuses to be comforted, because they are no more.

19 When Herod died, hinei, in Eretz Mitzrayim a malach Hashem appeared to Yosef in a chalom *(dream)*,
20 saying, Arise, and take the yeled and his Em and go to Eretz Yisroel, for those seeking the life of the yeled are dead.
21 And Yosef arose and took the yeled and his Em, and entered Eretz Yisroel. 22 And when Yosef heard that Archelaus had succeeded his father Herod as king of Yehudah, Yosef was afraid to go there. And, having been warned in a chalom, he departed into the districts of the Galil.
23 And Yosef made his home in the shtetl *(Jewish village)* called Natzeret, so that which was spoken by the Neviim might be fulfilled: He will be called a Natzri.

3 Now in those days Yochanan of the tevilah of teshuva appears, darshenen *(preaching)* as a mevaser *(herald)* in the midbar *(wilderness)* of Yehudah,
2 saying, Make teshuva, for the Malchut HaShomayim

דערנענטערט. [ג] מחמת דאס איז ער, פון וועמען עס איז גערעדט געוואָרן
gevoren geredt iz es vemen fun er iz dos machmas dernentert
become spoken is it whom of he is this because come near

דורך ישעיה הנביא, אזוי צו זאגן:
zogen tsu azoi hanovi Yeshayah durch
say to in this way the prophet Isaiah through

א קול פון איינעם, וואס רופט אויס אין דער מדבר:
midbar der in ois ruft vos einem fun kol a
wilderness the in out calls who one of voice a

מאכט גרייט דעם וועג פון דעם האר (ג-ט),
G-t Har dem fun veg dem greit macht
G-d L-rd the of way the ready make

מאכט גלייך זיינע שטעגן! (ישעיהו מ, ג.)
g m Yeshayah shtegn zaine glaich macht
3 40 Yeshayah paths his straight make

[ד] און יוחנן אליין האט געהאט א מלבוש פון קעמל האר, און
un hor kemel fun malbesh a gehat hot alein Yochanan un
and hair camel of clothing a had has himself John and

א לעדערנער גארטל ארום זיינע לענדן; און זיין שפייז איז געווען
geven iz shpaiz zain un lendn zaine arum gartel ledern a
was is food his and waist his around belt leather a

היישעריקן און ווילדער האניק. [ה] דעמאלט איז צו אים ארויסגעגאנגען
aroisgegangen im tsu iz demolt honik vilder un heisherikn
went out him to is then honey wild and locusts

ירושלים, און גאנץ יהודה, און די גאנצע אומגעגנט פון ירדן;
Yarden fun umgegent gantse di un Yehude gants un Yerushalayim
Yarden along region whole the and Yehudah all and Jerusalem

[ו] און האבן זיך געלאזט טובל זיין אין דער מקווה פון אים אין
in im fun mikveh der in zain toivel gelozt zich hoben un
in him of mikveh the in be immerse allowed themselves have and

דעם טייך ירדן, מתוודה זייענדיק זיך אויף זייערע זינד. [ז] ווען
ven zind zeiere oif zich zaiendik misvade Yarden taich dem
when sins their about themselves making confess Yarden river the

אבער ער האט געזען א סך פון די פרושים און פון די צדוקים
Tsedukim di fun un Perushim di fun sach a gezen hot er ober
Sadducees the of and Pharisees the of many a see did he however

קומען צו דער מקווה, האט ער צו זיי געזאגט: איר שלאנגענקינדער,
shlangenkinder ir gezogt zei tsu er hot mikveh der tsu kumen
children of snakes you said them to he has mikveh the to come

ווער האט אייך געגעבן צו פארשטיין, אז איר זאלט אנטלויפן פון דעם
dem fun antloifen zolt ir az farshtein tsu gegeben aich hot ver
the from flee may you that understand to give you did who

קומענדיקן גרימצאָרן? [ח] ברענגט דעריבער פרוכט, וואס איז ראוי ביי
bai roe iz vos frucht deriber brengt grimtsoren kumendikn
for worthy is which fruit therefore bear fury coming

תשובה! [ט] און זאל אייך נישט קומען אויף די געדאנקען צו זאגן:
zogen tsu gedanken di oif kumen nisht aich zol un tshuve
say to thoughts the upon come not you may and repentance

מיר האבן אברהם ווי אונדזער פאטער (זכות-אבות); מחמת
machmas zchus-avot foter undzer vi Avraham hoben mir
because merit of the fathers father our as Abraham have we

איך זאג אייך, אז ה׳ איז בכוח פון די דאזיקע שטיינער
shteiner dozike di fun bekoiech iz Hashem az aich zog ich
stones these the from able is Hashem that you tell I

has come near. [3] For this is
the one spoken of through
Yeshayah the Navi, saying,
KOL KOREY BAMIDBAR *(A
voice of one shouting in the
wilderness)*: Prepare the
Derech Hashem *(the way of
the L-rd)*. Make his paths
straight! [4] Now Yochanan
himself had camel-hair
clothing and a leather
belt around his waist, and
his food was arbe *(locusts)*
and devash *(wild honey)*.
[5] Then all Yerushalayim
and all Yehudah and the
whole region of the Yarden
were going out to him.
[6] Making vidduy *(confession
of sin)* of their averos *(sins)*,
they were submitted to
a tevilah *(immersion)* by
him, using the Yarden
River as a mikveh mayim
(gathering of water). [7] But
when he saw many of the
Perushim and Tzedukim
coming to where he was
using the Yarden as a mikveh
mayim, Yochanan said to
them, You banim *(sons)* of
nachashim *(snakes)*! Who
warned you to flee from
the charon af habab *(the
coming burning wrath)* [of
Hashem]? [8] Produce pri tov
l'teshuva *(fruit worthy of
repentance)*! [9] Do not presume
to say to yourselves, We
have the yichus *(proud
lineage)*, we have the zechut
Avot *(merit of the Fathers)*
of Avraham Avinu *(our
father Abraham)*. For I say
to you that Hashem is able
to raise up from these
avanim *(stones)* banim
(sons) of Avraham. [10] And

אויפצושטעלן קינדער צו אברהמען. י און די האק ליגט שוין ביים
baim shoin ligt hak di un Avrahamen tsu kinder oiftsushtelen
by the already lies axe the and Abraham for children to raise up

שורש פון די ביימער; דעריבער יעדער בוים, וואס ברענגט נישט
nisht brengt vos boim yeder deriber beimer di fun shoiresh
not bears which tree every therefore trees the of root

קיין גוטע פירות, ווערט אפגעהאקט , און געווארפן אין פייער אריין.
arain faier in gevorfen un opgehakt vert peires gute kein
into fire in thrown and chopped down is fruit good any

יא איך טובל אייך אין א מקווה מיט וואסער צו תשובה ; אבער
ober tshuve tsu vaser mit mikveh a in aich toivel ich
but repentance for water with mikveh a in you immerse I

דער , וואס קומט נאך מיר, איז שטארקער פון מיר, וואס איך בין
bin ich vos mir fun shtarker iz mir noch kumt vos der
am I who I than stronger is me after comes who this one

נישט ווערט צו טראגן זיינע שיך ; ער וועט אייך טובל זיין אין א
a in zain toivel aich vet er shich zaine trogen tsu vert nisht
a in do immerse you will he shoes his wear to worthy not

מקווה מיט דעם רוח הקודש און מיט פייער. יב זיין ווינטשויפל איז
iz vintshoifel zain faier mit un Hakoidesh ruach dem mit mikveh
is wind shovel his fire with and the Holy Spirit the with mikveh

אין זיין האנט, און ער וועט גוט אויסרייניקן זיין דרעשעריי ; און ער
er un dresherai zain oisreiniken gut vet er un hant zain in
he and threshing floor his clean out good will he and hand his in

וועט איינזאמלען זיין ווייץ אין שייער אריין, אבער די פלעווע וועט ער
er vet pleve di ober arain shaier in veits zain ainzamlen vet
he will chaff the but into barn in wheat his gather will

פארברענען אין פייער, וואס לעשט זיך נישט אויס.
ois nisht zich lesht vos faier in farbrenen
out not itself quench which fire in burn

יג דעמאלט קומט יהושע/ישוע פון גליל צום ירדן צו
tsu Yarden tsum Galil fun Yeshua/Yehoshua kumt demolt
to Yarden to the Galilee from Yehoshua comes then

יוחנן , כדי מקווה געטובלט צו ווערן אין א מקווה פון אים.
im fun mikveh a in veren tsu getoivelt mikveh kedei Yochanan
Him of mikveh a in be to immersed mikveh so that John

יד ער אבער האט עס אים פארווערט, זאגנדיק: איך האב נייטיק פון
fun neitik hob ich zogendik farvert im es hot ober er
from need have I saying prevented him it has but he

דיר געטובלט צו ווערן אין א מקווה , און דו קומסט צו מיר? טו נאר
nor mir tsu kumst du un mikveh a in veren tsu getoivelt dir
but me to come you and mikveh a in be to immersed you

יהושע/ישוע האט ענטפערנדיק צו אים געזאגט: לאז עס איצט
itst es loz gezogt im tsu entferendik hot Yeshua/Yehoshua
now it let said him to answered has Yehoshua

צו ; מחמת אזוי געשיקט זיך פאר אונדז מקיים
mekaiem undz far zich geshikt azoi machmas tsu
establish us for themselves proper in this way because to be

צו זיין יעדע גערעכטיקייט. דעמאלט האט ער אים געלאזט . טז ווי
vi gelozt im er hot demolt gerechtikeit yede zain tsu
as permitted him he has then righteousness every do to

יהושע/ישוע איז געטובלט געווארן אין א מקווה , איז ער באלד
bald er iz mikveh a in gevoren getoivelt iz Yeshua/Yehoshua
about to he is mikveh a in become immersed has Yehoshua

already the ax is laid at
the shoresh haetzim *(the*
root of the trees); therefore,
every etz not producing
pri tov *(good fruit)* is cut
down and thrown into
the eish *(fire)*. 11 I give
you a tevilah *(immersion)*
in a mikveh mayim for
teshuva, but Hu Habah
(He who Comes) after me
has more chozek *(strength)*
than me. I am not worthy
to remove his sandals.
He will give you a tevilah
(immersion) with the Ruach
Hakodesh and eish *(fire)*.
12 The winnowing fork is
in his hand, and he will
clear out his threshing
floor, and he will gather his
wheat into the storehouse;
but the chaff he will burn
with unquenchable eish
(fire).

13 Then Yehoshua comes
from the Galil to the Yarden
to Yochanan, to submit
to Yochanan's tevilah.
14 But Yochanan would
have deterred him, saying,
I have need to submit
to your tevilah, and yet
you come to me? 15 But
answering him, Yehoshua
said, Permit it now, for
thus it is proper to fulfill
all Tzidkat Hashem. 16 And
having received the tevilah
in the Yarden's mikveh
mayim, Rebbe, Melech
HaMoshiach immediately
came up. And, hinei!
The Shomayim were
opened to him, and he
saw the Ruach Hakodesh

ארויסגעשטיגן פון וואסער; און זע , די הימלען האבן זיך
zich hoben himlen di ze un vaser fun aroisgeshtigen
themselves have heavens the look and water from climb out

אויפגעעפנט, און ער האט געזען ה׳ס גייסט אראפנידערן ווי א טויב,
toib a vi aropnideren Gaist Hashems gezen hot er un oifgeefent
dove a like descend Spirit Hashem's seen has he and opened

און קומען אויף אים; [יז] און זע , א קול פון הימל האט געזאגט: דאס
dos gezogt hot himel fun kol a ze un im oif kumen un
this said has heaven from voice a look and him on come and

איז מיין געליבטער זון , אין וועמען איך האב א וואוילגעפעלן!
voilgefelen a hob ich vemen in zun gelibter main iz
well pleased a have I whom in Son beloved my is

ד דעמאלט איז יהושע/ישוע געפירט געווארן פון דעם גייסט
Gaist dem fun gevoren gefirt Yeshua/Yehoshua iz demolt
Spirit the from become led Yehoshua is then

אין דער מדבר אריין, כדי דער שׂטן זאל אים אויספרואוון.
oispruven im zol Satan der kedei arain midbar der in
tempt him may Satan the so that into wilderness the in

[ב] און פאסטנדיק פערציק טעג און פערציק נעכט , איז ער דערנאך
dernoch er iz necht fertsik un teg fertsik fastendik un
afterwards he is nights forty and days forty fasting and

הונגעריק געווארן. [ג] און דער אויספרואווער איז צוגעקומען און האט צו
tsu hot un tsugekumen iz oispruver der un gevoren hungerik
to has and come is tempter the and become hungry

אים געזאגט: אויב דו ביסט דער זון פון דער אויבערשטער, זאג, אז
az zog Oibershter der fun zun der bist du oib gezogt im
that tell Most High the of Son the are you if said him

די דאזיקע שטיינער זאלן ווערן ברויט! [ד] ער אבער האט ענטפערנדיק
entferendik hot ober er broit veren zolen shteiner dozike di
answered has but he bread become shall stones these the

געזאגט: עס שטייט געשריבן:
geshriben shteit es gezogt
written stands it said

נישט פון ברויט אליין זאל דער מענטש לעבן,
leben mentsh der zol alein broit fun nisht
live man the will alone bread from not

נאר פון יעדן ווארט,
vort yedn fun nor
word every from but

וואס קומט ארויס פון ה׳ס מויל . (דברים ח, ג.)
g ch Devarim moil Hashems fun arois kumt vos
3 8 Deuteronomy mouth Hashem's of out comes which

[ה] דעמאלט נעמט אים דער שׂטן אין דער הייליקער שטאט אריין; און
un arain shtot heiliker der in Satan der im nemt demolt
and into city holy the into Satan the him takes then

האט אים געשטעלט אויפן שפּיץ פון בית המקדש , [ו] און זאגט
zogt un Hamikdash beis fun shpits oifen geshtelt im hot
said and the holy house of pinnacle on the stood him has

צו אים: אויב דו ביסט דער זון פון דער אויבערשטער, ווארף דיך
dich varf Oibershter der fun zun der bist du oib im tsu
yourself throw Most High the of Son the are you if him to

אראפ; מחמת עס שטייט געשריבן:
geshriben shteit es machmas arop
written stands it because down

of Hashem descending like a yonah *(dove)* and coming upon him. [17] And, hinei, a bat kol *(a voice from heaven)* came out of Shomayim, saying, ZEH BNI AHUVI ASHER BO CHAFATZTI *(This is my Son, the beloved, with whom I am well pleased)*.

4 Then Rebbe, Melech HaMoshiach was led up into the midbar by the Ruach Hakodesh of Hashem to undergo nisyonos *(temptations)* by HaSatan. [2] And, having undergone a tzom *(fast)* for arba'im yom varbaim lailah *(forty days and forty nights)*, afterward Rebbe, Melech HaMoshiach was famished. [3] And the tempter came to him and said to him, If you are the Ben HaElohim, then speak the command that these avanim *(stones)* become lechem *(bread)*. [4] But Rebbe, Melech HaMoshiach answered, Katuv *(It is written)*, LO AL HALECHEM LVADOH YCHEYEH HAADAM, KI AL KOL MOTZAH FI HASHEM *(Man does not live on bread alone but on every word that comes from the mouth of Hashem)*. [5] Then HaSatan takes Rebbe, Melech HaMoshiach to the Ir Hakodesh *(the Holy City)* and sets him atop the pinnacle of the Beis Hamikdash, [6] and says to Rebbe, Melech HaMoshiach, If you are the Ben HaElohim, then throw yourself down, for katuv *(it is written)*,

זיינע מלאכים וועט ער באפעלן וועגן דיר,
dir vegen bafelen er vet malochim zaine
you concerning command he will angels his

און אויף די הענט וועלן זיי דיך טראגן,
trogen dich zei velen hent di oif un
carry you they will hands the on and

טאמער וועסטו דיר אנשטויסן דיין פוס אין א שטיין.
shtein a in fus dain onshtoisen dir vestu tomer
stone a on foot your dash you will lest

(תהלים צא, יא.)
yo tsa Tehilim
11 91 Psalms

ז האט יהושע/ישוע צו אים געזאגט: עס שטייט אויך געשריבן: דו
du geshriben oich shteit es gezogt im tsu Yeshua/Yehoshua hot
you written also stands it said him to Yehoshua has

זאלסט נישט אויספרואוון דעם האר, דיין ג-ט. ח נאכאמאל נעמט אים
im nemt nochamol G-t dain Har dem oispruven nisht zolst
him takes again G-d your L-rd the tempt not you shall

דער שטן מיט אויף א זייער הויכן בארג , און ווייזט אים אלע
ale im vaizt un barg hoichn zeier a oif mit Satan der
all him shows and mountain high very a up with Satan the

קעניגרייכן פון דער וועלט, און זייער הערלעכקייט; ט און זאגט צו אים:
im tsu zogt un herlechkeit zeier un velt der fun kenigraichn
him to says and splendor their and world the of kingdoms

אלע די דאזיקע וועל איך דיר געבן, אויב דו וועסט אנידערפאלן און
un aniderfalen vest du oib geben dir ich vel dozike di ale
and fall down you will you if give you I will these the all

זיך בוקן צו מיר. י דעמאלט זאגט יהושע/ישוע צו אים:
im tsu Yeshua/Yehoshua zogt demolt mir tsu buken zich
him to Yehoshua says then me to worship yourself

אוועק , דו שטן ! מחמת עס שטייט געשריבן: צום האר, דיין ג-ט,
G-t dain Har tsum geshriben shteit es machmas Satan du avek
G-d your L-rd to the written stands it for Satan you go away

זאלסטו זיך בוקן און נאר אים אליין זאלסטו דינען! יא דעמאלט
demolt dinen zolstu alein im nor un buken zich zolstu
then serve shall you alone him only and worship yourself shall you

פארלאזט אים דער שטן; און זע , מלאכים זענען געקומען און האבן
hoben un gekumen zenen malochim ze un Satan der im farlozt
have and come did angels look and Satan the him left

אים באדינט.
badint im
served him

יב און ווען ער האט געהערט, אז יוחנן איז איינגעזעצט געווארן,
gevoren aingezetst iz Yochanan az gehert hot er ven un
become arrested is John that heard has he when and

איז ער אוועק קיין גליל; יג און האט פארלאזט נצרת , און איז
iz un Natseret farlozt hot un Galil kein avek er iz
is and Natsaret left has and Galilee to went away he is

געקומען און האט געוואוינט אין כפר-נחום , וואס ליגט ביים ים ,
yam baim ligt vos K'far-Nachum in gevoint hot un gekumen
sea by the lies which K'far-Nachum in lived has and come

אין די געביטן פון זבולון און נפתלי; יד כדי עס זאל דערפילט
derfilt zol es kedei Naftali un Zevulun fun gebitn di in
fulfilled may it so that Naftali and Zebulun of territory the in

MALACHAV YTZAV-VEH LACH *(His angels he will command concerning you)* and upon their hands they will lift you up lest you strike your foot against a stone *(Ps 91:11,12)*.
7 Rebbe, Melech HaMoshiach said to HaSatan, Again, it is written, LO TENASSU ES HASHEM ELOHEICHEM *(Do not test Hashem your G-d)*.
8 Again, HaSatan takes Rebbe, Melech HaMoshiach to a very high mountain and shows him all the mamlechot *(kingdoms)* of the Olam Hazeh and the kavod *(glory)* of them.
9 And HaSatan said to Rebbe, Melech HaMoshiach, All these things I will give to you, if you will fall down VTISHTACHAVEH *(and you will bow down to)* me.
10 Then Rebbe, Melech HaMoshiach says to him, Depart, HaSatan! For katuv *(it is written)*, ES HASHEM ELOHEICHA TIRA VOTO TAAVOD *(The L-rd your G-d you shall fear and Him you shall worship)*.
11 Then HaSatan leaves him, and, hinei, malachim came and attended to Rebbe, Melech HaMoshiach.

12 Now, having heard that Yochanan was arrested, Rebbe, Melech HaMoshiach departed into the Galil.
13 And having left behind Natzeret, Rebbe, Melech HaMoshiach headquartered in

ווערן, וואס עס איז געזאגט געווארן דורך ישעיהו הנביא ,
hanovi Yeshayah durch gevoren gezogt iz es vos veren
the prophet Yeshayah through become said is it which to be

אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi
say to in this way

טו לאנד פון זבולון און לאנד פון נפתלי,
Naftali fun land un Zevulun fun land
Naftali of land and Zebulun of land

ביים וועג פונם ים , פון יענער זייט ירדן ,
Yarden zait yener fun yam funem veg baim
Yarden side of the other of sea from the way by the

גליל פון די פעלקער,
felker di fun Galil
peoples the of Galilee

טז דאס פאלק , וואס איז געזעסן אין דער פינסטער,
finster der in gezesen iz vos folk dos
darkness the in sat was who people the

האט געזען א גרויס ליכט,
licht grois a gezen hot
light great a seen have

און צו די , וואס זענען געזעסן אין א לאנד און אין
in un land a in gezesen zenen vos di tsu un
in and land a in sat are who those to and

שאטן פון טויט ,
toit fun shoten
death of shadow

פאר זיי האט א ליכט אויפגעשיינט. (ישעיהו ט, א-ב.)
a-b t Yeshayah oifgeshaint licht a hot zei far
1-2 9 Yeshayah dawned light a has them for

יז פון דעמאלט אָן האט ישוע/יהושע אנגעהויבן אויסצורופן,
oistsurufen ongehoiben Yeshua/Yehoshua hot on demolt fun
to proclaim begun Yehoshua has onwards then from

און צו זאגן : טוט תשובה ; מחמת דאס מלכות השמים
hashomaim Malchus dos machmas tshuve tut zogen tsu un
the heavens kingdom of the because repentance do say to and

האט זיך דערנענטערט!
dernentert zich hot
come near itself has

יח און ווי ער איז ארומגעגאנגען ביים ים פון גליל , האט ער
er hot Galil fun yam baim arumgegangen iz er vi un
he has Galilee of sea beside the walking about is he as and

געזען צווי ברידער, שמעון , וואס מען רופט אים פעטרוס, און אנדריי
Andrey un Petros im ruft men vos Shim'on brider tsvei gezen
Andrew and Peter him call they whom Simon brothers two seen

זיין ברודער, ווארפן א נעץ אין ים אריין; מחמת זיי זענען געווען
geven zenen zei machmas arain yam in nets a varfen bruder zain
was are they because into sea in net a casting brother his

פישערלייט. יט און ער זאגט צו זיי : קומט, פאלגט מיר נאך , און
un noch mir folgt kumt zei tsu zogt er un fisherlait
and after me follow come them to said he and fishermen

איך וועל אייך מאכן פאר פישערס פון מענטשן! כ און זיי האבן
hoben zei un mentshn fun fishers far machen aich vel ich
have they and people of fishers for make you will I

K'far-Nachum by the sea, in the environs of Zevulun and Naphtali.
14 This was to fulfill what was spoken through Yeshayah HaNavi,
15 ARTZAH Zevulun VARTZAH Naphtali *(To the land of Zevulun and to the land of Naphtali)*, the way to the sea beyond the Yarden, Galil HaGoyim,
16 the people sitting in CHOSHECH RAU OHR GADOL *(darkness saw a great light)*, YOSHVEI V'ERETZ TZALMAVET *(the ones living in the land of the shadow of death)*, a light has dawned among them.

17 From then Rebbe, Melech HaMoshiach began to proclaim, saying, LAlter LiTeshuvah *(Immediate Repentance)*, for the Malchut HaShomayim has come near.

18 And walking beside Sea of Galilee *(Lake Kinneret)*, Rebbe, Melech HaMoshiach saw two achim, Shim'on, the one being called Kefa *(Petros)*, and his brother Andrew, casting a net into the sea, for they were daiyagim *(fishermen)*.
19 And Rebbe, Melech HaMoshiach says, Come, follow me, and I will make you daiyagei adam *(fishers of men)*.
20 And

גלייך פארלאזן די נעצן, און האבן אים נאכגעפאלגט. כא און
un nochgefolgt im hoben un netsn di farlozen glaich
and followed him have and nets the left immediately

ווען ער איז פון דארטן ווייטערגעגאנגען, האט ער געזען אנדערע צוויי
tsvei andere gezen er hot vaitergegangen dorten fun iz er ven
two other seen he has went further there from is he when

ברידער, יעקב בן זבדי , און יוחנן זיין ברודער, אין דעם שיפל
shifel dem in bruder zain Yochanan un Zavdai ben Yaakov brider
boat the in brother his John and Zavdai son of Jacob brothers

מיט זייער פאטער זבדי , פאררירכטנדיק זייערע נעצן; און ער האט זיי
zei hot er un netsn zeiere farrichtendik Zavdai foter zeier mit
them has he and nets their mending Zavdai father their with

גערופן. כב און זיי האבן גלייך פארלאזן דאס שיפל און דעם
dem un shifel dos farlozen glaich hoben zei un gerufen
the and boat the left immediately have they and called

פאטער זייערן, און האבן אים נאכגעפאלגט.
nochgefolgt im hoben un zeiern foter
followed him have and their father

כג און ער איז ארומגעגאנגען אין גאנץ גליל , לערנענדיק אין
in lernendik Galil gants in arumgegangen iz er un
in teaching Galilee all in walk around is he and

זייערע שולן , און אויסרופנדיק די גוטע בשורה פונם
funem besoire gute di oisrufendik un shuln zeiere
of the News Good the proclaiming and synagogues their

מלכות , און היילנדיק אלע קראנקייטן און שלאפקייטן צווישן
tsvishen shlafkeitn un krankeitn ale heilendik un Malchus
among disease and diseases every curing and kingdom

דעם פאלק. כד און זיין שם האט זיך פארשפרייט אין
in farshpreit zich hot shem zain un folk dem
in spread itself has name his and people the

גאנץ סיריען; און מען האט געברענגט צו אים אלע קראנקע,
kranke ale im tsu gebrengt hot men un Sirya gants
sick all him to brought have they and Syria all

וואס זענען געווען געפלאגט מיט פארשיידענע מחלות און
un machles farsheidene mit geplogt geven zenen vos
and diseases various with plagued was are who

יסורים , באזעסענע מיט בייזע גייסטער, און חולי-נופל , און
un choleh-nofel un gaister beize mit bazesene yesurim
and epileptics and spirits evil with demoniacs sufferings

פאראליטיקער; און ער האט זיי געהיילט; כה און עס האבן
hoben es un geheilt zei hot er un paralitiker
did there and cured them has he and paralytics

אים נאכגעפאלגט גרויסע המונים מענטשן פון גליל און
un Galil fun mentshn hamonim groise nochgefolgt im
and Galilee from people crowds of great follow him

דעקאפאליס און ירושלים און יהודה און פון עבר
Ever fun un Yehude un Yerushalayim un Dekapolis
Beyond from and Yehudah and Jerusalem and Decapolis

הירדן .
HaYarden
Yarden

immediately, leaving their nets, they followed Rebbe, Melech HaMoshiach. 21 And having gone on from there, he saw two other achim, Ya'akov Ben Zavdai and Yochanan his brother, in the sirah *(boat)* with Zavdai their father, repairing their nets, and he summoned them. 22 Immediately, leaving the sirah *(boat)* and their father, they followed Rebbe, Melech HaMoshiach.

23 And Rebbe, Melech HaMoshiach went about in all the Galil, exercising the ministry of moreh *(teacher)* in their shuls and of darshan *(preacher)* of the Besuroh Tovoh *(Good Tiding of a Joyous Event)*, the Besuras HaGeulah *(the Good News of Redemption)* of the Malchut Hashem, and Rebbe, Melech HaMoshiach went about bringing refuah *(healing)* to every disease and every illness of the people. 24 And the report went out about Rebbe, Melech HaMoshiach throughout all Syria; and they brought to him all the cholim *(sick)* with various illnesses and machalot, demoniacs, epileptics, and paralytics; and Rebbe, Melech HaMoshiach brought them refuah. 25 And from the Galil, the Decapolis, Yerushalayim, Yehudah, and Ever-HaYarden, from all these places great multitudes followed him.

ה

און זעענדיק די המונים מענטשן, איז ער ארויפגעגאנגען אויף
oif aroifgegangen er iz mentshn hamonim di zeendik un
on went up he is people crowds of the seeing and

5

When Rebbe, Melech

דעם בארג ; און ווען ער האט זיך אנידערגעזעצט זענען זיינע
zaine zenen anidergezetst zich hot er ven un barg dem
his are sat down self had he when and mountain the

תלמידים געקומען צו אים. ב און ער האט אויפגעעפנט זיין מויל און
un moil zain oifgeefent hot er un im tsu gekumen talmidim
and mouth his opened has he and him to came disciples

זיי געלערנט, זאגנדיק:
zogendik gelernt zei
saying he taught them

ג וואויל איז די ארעמע אין גייסט;
gaist in oreme di iz voil
spirit in poor the are blessed

ווייל זייערס איז דאס מלכות השמים .
hashomaim Malchus dos iz zeiers vail
the heavens kingdom of the is theirs because

ד וואויל איז די טרויערנדיקע;
troierndike di iz voil
mourners the are blessed

ווייל זיי וועלן געטרייסט ווערן.
veren getreist velen zei vail
to be comforted will they because

ה וואויל איז די , וואס האלטן זיך קליין;
klein zich halten vos di iz voil
small themselves regard who those are blessed

ווייל זיי וועלן ירשענען די ערד .
erd di yarshanen velen zei vail
earth the inherit will they because

ו וואויל איז די , וואס הונגערן און דורשטן נאך
noch durshten un hungeren vos di iz voil
after thirst and hunger who those are blessed

גערעכטיקייט;
gerechtikeit
righteousness

ווייל זיי וועלן געזעטיקט ווערן.
veren gezetikt velen zei vail
to be be filled will they because

ז וואויל איז די בעלי רחמים ;
rachomim ba'alei di iz voil
mercy owners the are blessed

ווייל זיי וועלן דערלאנגען בארמהארציקייט.
baremhartsikeit derlangen velen zei vail
mercy reach will they because

ח וואויל איז די , וואס זענען ריין אין הארצן;
hartsn in rein zenen vos di iz voil
heart in pure are who those are blessed

ווייל זיי וועלן זען ה׳ .
Hashem zen velen zei vail
Hashem see will they because

ט וואויל איז די , וואס מאכן שלום ;
sholem machen vos di iz voil
peace make who those are blessed

ווייל זיי וועלן גערופן ווערן ה׳ס קינדער .
kinder Hashems veren gerufen velen zei vail
children Hashem's to be called will they because

HaMoshiach saw
the multitudes, he
ALAH HAHAR *(went
up the mountain)*
and when he sat
down, his talmidim
came to him. 2 Then
Rebbe, Melech
HaMoshiach began
to speak, and gave
them this torah
(teaching), saying,
3 Ashrey ANIYEI
HARUACH *(Blessed,
Happy are the poor
in spirit)* for theirs
is the Malchut
HaShomayim.
4 Ashrey are the
AVELIM *(the ones
mourning)*, for they
will be comforted.
5 Ashrey are the
ANAVIM *(humble)*,
for YIRESHU
ARETZ *(they will
inherit the land)*.
6 Ashrey are the
ones hungering
and thirsting for
TZIDKAT Hashem
*(Tzedek Olamim,
Everlasting Righteousness)*,
for they will be
satisfied. 7 Ashrey
are the merciful,
for they will be
shown rachamim
(mercy). 8 Ashrey
are those of LEV
TAHOR *(pure heart)*,
for they will see
Hashem. 9 Ashrey
are the peace-
makers, for they
will be called bnei
haElohim *(sons of
G-d)*. 10 Ashrey are

י וואויל איז די , וואס ווערן פארפאלגט צוליב
tsulib farfolgt veren vos di iz voil
on account of persecuted to be who those are blessed

גערעכטיקייט;
gerechtikeit
righteousness

ווייל דאס מלכות השמים איז זייערס.
zeiers iz hashomaim Malchus dos vail
theirs is heaven kingdom of the because

יא וואויל איז אייך, ווען מען טוט אייך אָן בזיונות , און מען פארפאלגט
farfolgt men un bizyoines on aich tut men ven aich iz voil
persecute they and evils on you do they when you are blessed

אייך, און מען רעדט אויס פאלש אלדאס בייז אויף אייך, צוליב
tsulib aich oif beiz aldos falsh ois redt men un aich
on account of you about evil everything false out speak they and you

מיר. יב פריידט זיך , און זייט זיך זייער משמח , ווייל
vail mesameyech zeier zich zeit un zich freidt mir
because joyful very yourselves be and yourselves rejoice me

אייער שכר איז גרויס אין הימל ; מחמת אָט אזוי האט
hot azoi ot machmas himel in grois iz sachar eier
have in this way just for heaven in great is reward your

מען פארפאלגט די נביאים , וואס זענען געווען פאר אייך.
aich far geven zenen vos neviim di farfolgt men
you before was were who prophets the persecuted they

יג איר זענט דאס זאלץ פון דער ערד ; אויב אבער דאס זאלץ זאל
zol zalts dos ober oib erd der fun zalts dos zent ir
may salt this however if earth the of salt the are you

פארלירן זיין טעם, מיט וואס וועט עס געזאלצן ווערן? עס טויג מער
mer toig es veren gezaltsen es vet vos mit taam zain farliren
more fit it to be salted it will what with taste its to lose

צו גארנישט, אחוץ ארויסגעווארפן און פון לייטן געטרעטן צו ווערן.
veren tsu getretn laitn fun un aroisgevorfen achuts gornisht tsu
be to trampled people for and thrown out except nothing for

יד איר זענט דאס ליכט פון דער וועלט. א שטאט, וואס ליגט אויף א
a oif ligt vos shtot a velt der fun licht dos zent ir
a on is situated which city a world the of light the are you

בארג, קען נישט בלייבן פארבארגן. טו מען ליכטבענטשן אויך נישט אויף א
a oif nisht oich lichtbentshn men farborgen blaiben nisht ken barg
a on not also lights one hidden remain not can hill

ליכט , און שטעלט עס אונטער דעם מאסשעפל , נאר אויף דעם
dem oif nor mosshefl dem unter es shtelt un licht
the on but measuring basket the under it puts and candle

לייכטער ; און עס לויכט אלעמען אין הויז . טז אָט אזוי זאל
zol azoi ot hoiz in alemen loicht es un laichter
may in this way just house in everyone gives light it and candlestick

אייער ליכט שיינען פאר מענטשן, כדי זיי זאלן זען אייערע מעשים
maisim eiere zen zolen zei kedei mentshn far shainen licht eier
deeds your see may they so that people before to shine light your

טובים, און אפגעבן א לויב צו אייער פאטער, וואס איז אין הימל .
himel in iz vos foter eier tsu loib a opgeben un tovim
heaven in is who Father your to praise a give and good

יז איר זאלט נישט מיינען, אז איך בין געקומען צו צעשטערן די
di tseshteren tsu gekumen bin ich az meinen nisht zolt ir
the destroy to come have I that think not shall you

the ones being persecuted because of TZIDKAT Hashem *(righteousness of Hashem)*, for theirs is the Malchut HaShomayim.

11 Ashrey are you when they reproach you and persecute you and speak all kinds of lashon horah against you, speaking sheker *(falsehood, lies)* because of me. 12 Have simcha *(joy)* and lev sameach *(glad heart)*, for your sachar *(reward)* is great in Shomayim, for thus they persecuted the Neviim before you.

13 You are the melach haaretz *(salt of the earth)*, but if the salt becomes tasteless, in what way will it become salty again? It is no longer good for anything, but is thrown out and trampled by men. 14 You are the Ohr HaOlam *(the Light of the World)*. A city lying on a mountaintop cannot be nistar *(hidden)*. 15 No one, after lighting a menorah, places it under a measuring basket, but on the shulchan *(table)*, and it gives ohr *(light)* to kol anshei habais *(all in the house)*.
16 In like manner, let your light so shine before Bnei Adam, that they may see your ma'asim tovim *(good works)* and give kavod *(glory)* to your Av sh'ba'Shomayim *(Father in Heaven)*.

17 Do not think that I came to abolish the Torah

תורה אדער די נביאים; איך בין נישט געקומען צו צעשטערן, נאר
nor tseshteren tsu gekumen nisht bin ich neviim di oder toire
but destroy to come not have I prophets the or Torah

ממלא צו זיין. יח מחמת באמת זאג איך אייך, ביז דער הימל און
un himel der biz aich ich zog beemes machmas zain tsu memale
and heaven the until you I say in truth because do to fulfill

די ערד וועלן פארגיין, וועט קיין איין יוד, אדער א קוצי של יוד פון
fun yod shel kotse a oder yod ein kein vet fargein velen erd di
of yod of kotse a or yod one any will pass away will earth the

דער תורה נישט בטל ווערן, ביז אלץ איז געשען. יט דעריבער
deriber geshen iz alts biz veren botl nisht toire der
therefore happened is all until to be null and void not Torah the

ווער עס וועט צעשטערן איינע פון די דאזיקע קלענסטע מצוות,
mitsvos klenste dozike di fun eine tseshteren vet es ver
commands smallest these the of one destroy will it who

און וועט אָט אזוי לערנען די מענטשן, דער וועט הייסן
heisen vet der mentshn di lernen azoi ot vet un
be called will this one people the teach in this way just will and

קלענסטער אין דעם מלכות השמים; ווער אבער עס וועט
vet es ober ver hashomaim Malchus dem in klenster
will he however whoever the heavens kingdom of the in least

זיי טאן און לערנען, דער וועט הייסן גרויס אינם מלכות
Malchus inem grois heisen vet der lernen un ton zei
kingdom of in the great be called will this one teach and do them

השמים. כ מחמת איך זאג אייך, אז אויב אייער צדקות וועט
vet tsedokes eier oib az aich zog ich machmas hashomaim
will righteousness your if that you tell I because heaven

נישט איבערשטייגן די צדקות פון די סופרים און די פרושים,
Perushim di un sofrim di fun tsedokes di ibershtaigen nisht
Pharisees the and scribes the of righteousness the exceed not

וועט איר בשום אופן נישט אריינגיין אינם מלכות השמים.
hashomaim Malchus inem araingein nisht oifen beshum ir vet
the heavens kingdom of into the enter not way never you will

כא איר האט געהערט, אז עס איז געזאגט געווארן צו די קדמונים:
kadmoinem di tsu gevoren gezogt iz es az gehert hot ir
ancients the to become said is it that heard have you

דו זאלסט נישט טייטן; ווער אבער עס טייט, איז חייב צום
tsum chayev iz teit es ober ver teiten nisht zolst du
to the liable is kills the one however who to kill not should you

משפט. כב איך אבער זאג אייך, אז יעדער איינער, וואס איז צארנדיק
tsorendik iz vos einer yeder az aich zog ober ich mishpot
angry is who one every that you tell however I judgment

אויף זיין ברודער, וועט זיין חייב צום משפט; און ווער עס
es ver un mishpot tsum chayev zain vet bruder zain oif
it who and judgment to the liable be will brother his about

וועט זאגן רקא צו זיין ברודער, וועט זיין חייב צום
tsum chayev zain vet bruder zain tsu raka zogen vet
to the liable be will brother his to Good for nothing say will

סנהדרין; און ווער עס וועט זאגן, דו נאר, וועט זיין חייב צום פייער
faier tsum chayev zain vet nar du zogen vet es ver un Sanhedrin
fire to the liable be will fool you say will it who and Sanhedrin

פון גיהנום. כג דעריבער ווען דו ברענגסט דיין קרבן צו דעם
dem tsu korben dain brengst du ven deriber Gehinnom fun
the to sacrifice your bring you when therefore Gehenna of

or the Neviim. I did not
come to abolish but to
complete. 18 For, omein,
truly I say to you, until
Shomayim and haaretz
pass away, not one yod,
not one tag *(ornamental
flourish)*, will pass from the
Torah until everything is
accomplished. 19 Therefore,
whoever annuls one of
the least of these mitzvot
*(divine commandments
given by* Hashem*to Moshe
Rabbenu)* and so teaches
Bnei Adam, shall be
called katon *(least)* in the
Malchut HaShomayim;
but whoever practices
and teaches them, this
one will be called gadol
(great) in the Malchut
HaShomayim. 20 For I say
unto you that unless the
Tzedek *(Righteousness)* of
you exceeds that of the
Sofrim and Perushim, you
will certainly not enter the
Malchut HaShomayim.

21 You have heard that it
was said to the ancients, LO
TIRTZACH *(Do not murder)*,
and every rotzeach *(murderer)*
shall be liable before the
Bet Din *(Court)*. 22 But I say
to you, that everyone who
harbors kaas *(anger)* against
his Ach, his chaver, shall be
subject to mishpat *(judgment)*;
and whoever shall say to
his Ach, Reyka! *(Good for
nothing!)* will be subject to the
Sanhedrin; and whoever shall
say Shoteh! *(Fool)* shall be
subject to Eish Gehinnom *(Fire
of Hell)*. 23 Therefore, if you
bring your korban *(sacrifice)*

מזבח , און דארטן דערמאנסטו דיך , אז דיין ברודער האט
hot bruder dain az dich dermonstu dorten un mizbeyech
has brother your that yourself you remember there and altar

עפעס קעגן דיר, כד זאלסטו דארטן איבערלאזן דיין קרבן פאר
far korben dain iberlozen dorten zolstu dir kegen epes
before sacrifice your leave there shall you you against something

דעם מזבח , און גיי קודם כל אהין, רעד זיך דורך מיט
mit durch zich red ahin kol koidem gei un mizbeyech dem
with through yourselves speak there all before go and altar the

דיין ברודער, און דאן קום און זיי מקריב דיין קרבן . כה ווער
ver korben dain makrev zai un kum dan un bruder dain
become sacrifice your offer be and come then and brother your

משווה מיט דיין קעגנער געשווינט, בשעת דו ביסט נאך מיט
mit noch bist du beshas geshvint kegner dain mit mushve
with still are you while quickly adversary your with in agreement

אים אויפן וועג; טאמער וועט דיין קעגנער דיך איבערגעבן צום
tsum ibergeben dich kegner dain vet tomer veg oifen im
to the give over you adversary your will lest road on the him

שופט, און דער שופט צום שוטר, און דו וועסט געווארפן ווערן
veren gevorfen vest du un shoter tsum shoifet der un shoifet
to be thrown you will you and police to the judge the and judge

אין תפיסה אריין. כו באמת זאג איך דיר, דו וועסט פון דארטן בשום
beshum dorten fun vest du dir ich zog beemes arain tfise in
never there from you will you you I tell truly into prison in

אופן נישט ארויסקומען, ביז דו באצאלסט נישט די לעצטע פרוטה!
prute letste di nisht batsolst du biz aroiskumen nisht oifen
penny last the not pay you until come out not way

כז איר האט געהערט, אז עס איז געזאגט געווארן: זאלסט נישט
nisht zolst gevoren gezogt iz es az gehert hot ir
not you shall become said is it that heard have you

נואפן ! כח איך אבער זאג אייך, אז יעדער איינער, וואס קוקט
kukt vos einer yeder az aich zog ober ich noyefn
looks who one every that you tell however I commit adultery

אויף א פרוי , זי צו גלוסטן, האט שוין גענואפט מיט
mit genoieft shoin hot glusten tsu zi froi a oif
with committed adultery already has desire to she woman a at

איר אין זיין הארצן. כט און אויב דיין רעכט אויג פארפירט דיך צום
tsum dich farfirt oig recht dain oib un hartsn zain in ir
to the you misleads eye right your if and heart his in her

שטרויכלען, נעם עס ארויס, און ווארף עס אוועק פון דיר; מחמת עס
es machmas dir fun avek es varf un arois es nem shtroichlen
it because you from away it throw and out it take stumbling

לוינט זיך דיר, אז איינס פון דיינע אברים זאל פארלוירן גיין,
gein farloiren zol eivrem daine fun eins az dir zich loint
go lost may body parts your of one that you yourself profits

און נישט דיין גאנצער גוף זאל געווארפן ווערן אין גיהנום אריין. ל און
un arain Gehinnom in veren gevorfen zol guf gantser dain nisht un
and into Gehenna in to be thrown may body whole your not and

אויב דיין רעכטע האנט פארפירט דיך צום שטרויכלען, האק זי אפ, און
un op zi hak shtroichlen tsum dich farfirt hant rechte dain oib
and up it cut stumbling to the you misleads hand right your if

ווארף זי אוועק פון דיר; מחמת עס לוינט זיך דיר, אז איינס
eins az dir zich loint es machmas dir fun avek zi varf
one that you yourselves profits it because you from away it throw

to the Mizbeach *(altar)*, and there you remember that your Ach has something against you, 24 leave your korban there before the Mizbeach, and go and first be reconciled to your Ach; and then come offer your korban. 25 Come to terms quickly with your ish riv *(opponent in a lawsuit)*, while you are a fellow-traveler on the derech eretz, lest the ish riv might deliver you to the shofet *(judge)*, and the shofet might deliver you to the shoter *(law official)*, and the shoter might deliver you to the beit hasohar *(prison house)*. 26 For, omein, truly I say to you, you may never come out from there until you repay the last peruta *(small coin)*.

27 You have heard that it was said, LO TINAF *(Do not commit adultery)*.
28 But I say to you that everyone looking upon a woman with taavah *(lust)* for her has already committed niuf *(adultery)* with her in his heart. 29 And if your right eye causes you to commit chet *(sin)*, tear it out and throw it from you, for it is better for you that one of your evarim *(members)* be lost and not your whole basar *(body, flesh)* be thrown into Gehinnom. 30 And if your right hand causes you to commit chet, cut it off and throw it from you, for it is better for you that one of your evarim *(members)* be lost and not

פון דיינע אברים זאל פארלוירן גיין, און נישט דיין גאנצער גוף זאל
daine fun eivrem zol farloiren gein un nisht dain gantser guf zol
of your body parts may lost go and not your whole body may

גיין אין גיהנום אריין. לא און עס איז געזאגט געווארן: ווער עס שיידט
gein in Gehinnom arain un es iz gezogt gevoren ver es sheidt
go in Gehenna into and it is said become who it separates

זיך פון זיין ווייב, זאל ער איר געבן א גט . לב איך אבער
zich fun zain vaib zol er ir geben a get ich ober
self from his wife will he her give a divorce certicate I but

זאג אייך, אז יעדער איינער, וואס שיידט זיך פון זיין ווייב, אחוץ
zog aich az yeder einer vos sheidt zich fun zain vaib achuts
tell you that every one who separates self from his wife except

צוליב א פאל פון זנות , מאכט ער זי מזנה צו זיין.
tsulib a fal fun zoines macht er zi mezane tsu zain
on account of a case of fornication makes he her adultery to do

און ווער עס האט חתונה מיט א גרושה , דער איז מזנה .
un ver es hot chasene mit a grushe der iz mezane
and who it has marry with a divorcee this one is doing adultery

לג ווידער האט איר געהערט, אז עס איז געזאגט געווארן צו די
vider hot ir gehert az es iz gezogt gevoren tsu di
again have you heard that it is said become to the

קדמונים : זאלסט נישט שווערן פאלש, זאלסט אבער אפצאלן
kadmoinem zolst nisht shveren falsh zolst ober optsoln
ancients you shall not swear falsely you shall however repay

דיינע שבועות צום האר (ג-ט). לד איך אבער זאג אייך, שווערט לגמרי
daine shvues tsum Har G-t ich ober zog aich shvert legamre
your oaths to the L-rd G-d I however tell you swear entirely

נישט; נישט ביים הימל , ווייל עס איז ה'ס כסא הכבוד.
nisht nisht baim himel vail es iz Hashems kisei hakoved
not not by the heaven because it is Hashem's throne of glory

לה נישט ביי דער ערד , ווייל זי איז א פוסבענקל פאר זיינע פיס; נישט
nisht bai der erd vail zi iz a fusbenkel far zaine fis nisht
not by the earth because it is a footstool for His feet not

ביי ירושלים , ווייל דאס איז די שטאט פון דעם גרויסן מלך .
bai Yerushalayim vail dos iz di shtot fun dem groisn Melech
by Jerusalem because this is the city of the great king

לו זאלסט אויך נישט שווערן ביי דיין קאפ, ווייל דו קענסט נישט קיין
zolst oich nisht shveren bai dain kop vail du kenst nisht kein
you shall also not swear by your head because you can not any

איינציקע האר ווייס אדער שווארץ מאכן . לז נאר זאל אייער ווארט זיין;
eintsike hor vais oder shvarts machen nor zol eier vort zain
single hair white or black make but let your word be

יא , יא; ניין , ניין! און וואס איז מער ווי די דאזיקע איז פונם בייזן.
yo yo nein nein un vos iz mer vi di dozike iz funem beizn
yes yes no no and what is more than the these is from the evil

לח איר האט געהערט, אז עס איז געזאגט געווארן: אן אויג פאר אן
ir hot gehert az es iz gezogt gevoren an oig far an
you have heard that it is said become an eye for an

אויג, און א צאן פאר א צאן ; לט איך אבער זאג אייך: איר זאלט
oig un a tson far a tson ich ober zog aich ir zolt
eye and a tooth for a tooth I however tell you you shall

זיך נישט אנטקעגנשטעלן דעם בייזן; נאר ווען עמיצער פאטשט
zich nisht antkegenshtelen dem beizn nor ven emitser patsht
yourselves not resist the evil but when someone slaps

that your whole basar may go into Gehinnom. [31] It was also said, Whoever divorces his wife, let him give to her a “get,” a SEFER KERITUT *(bill of divorce)*. [32] But I say to you that everyone divorcing his wife, except for the DVAR *(indecent thing)* of zenut *(fornication)*, makes her become a noefet *(adulteress)*, and whoever marries a gerusha *(divorcee)* commits niuf *(adultery)*. [33] Again, you have heard that it was said to the ancients, You shall not break your nederim *(vows)*, but you shall repay your vows to Hashem. [34] But I say to you, Do not swear shevuot *(oaths)* at all, neither by Shomayim, for it is the kes malchut of Hashem *(throne of G-d)*, [35] nor by haaretz, for it is the hadom *(footstool)* of his feet, nor by Yerushalayim, for it is the kiryat melech rav *(city of the great king)*. [36] Neither are you to swear by your rosh, for you are not able to make one hair turn white or black. [37] But let your word be ken, ken *(yes, yes)* or lo, lo *(no, no)*, but anything beyond this is lashon horah.

[38] You have heard that it was said, AYIN TAKHAT AYIN, SHEN TAKHAT SHEN *(An eye for an eye and a tooth for a tooth)*. [39] But I say to you, Do not set yourself against the rasha *(evil person)*, but whoever hits you on your

דיך אויף דיין רעכטער באק , נייג אים אויך די אנדערע צו . מ און
un tsu andere di oich im neig bak rechter dain oif dich
and to other the also him bend cheek right your on you

דעם , וואס וויל זיך משפטן מיט דיר און אוועקנעמען דיין
dain aveknemen un dir mit mishpeten zich vil vos dem
your take away and you with judge self wants who the one

העמד, לאז אים אויך דעם אויבער בגד . מא און ווער עס צווינגט דיך
dich tsvingt es ver un beged oiber dem oich im loz hemd
you compels it who and cloak over the also him let shirt

צו גיין א מייל, גיי מיט אים צוויי. מב גיב צו דעם , וואס בעט ביי
bai bet vos dem tsu gib tsvei im mit gei mail a gein tsu
from asks who the one to give two him with go mile a go to

דיר, און פון דעם , וואס וויל ביי דיר בארגן, דריי דיך נישט
nisht dich drai borgen dir bai vil vos dem fun un dir
not yourself turn borrow you from wants who the one from and you

אוועק. מג איר האט געהערט, אז עס איז געזאגט געווארן: דו זאלסט
zolst du gevoren gezogt iz es az gehert hot ir avek
you shall you become said is it that heard have you away

ליב האבן דיין חבר , און האסן דיין שונא ; מד איך אבער זאג
zog ober ich soine dain hasen un chaver dain hoben lib
tell however I enemy your hate and neighbor your have love

אייך: האט ליב אייערע שונאים, און זייט מתפלל פאר די , וואס
vos di far mispalel zeit un sonim eiere lib hot aich
who those for pray be and enemies your love have you

פארפאלגן אייך; מה כדי איר זאלט זיין קינדער פון אייער פאטער,
foter eier fun kinder zain zolt ir kedei aich farfolgen
Father your of children be shall you so that you persecute

וואס איז אין הימל . ווייל ער לאזט זיין זון שיינען אויף בייזע און
un beize oif shainen zun zain lozt er vail himel in iz vos
and evil on to shine sun his allows He because heaven in is who

אויף גוטע, און לאזט רעגענען אויף צדיקים און אויף רשעים .
reshoiem oif un tsadikim oif regenen lozt un gute oif
unrighteous on and righteous on it to rain allows and good on

מו מחמת אויב איר וועט ליב האבן די , וואס האבן אייך ליב, וואס
vos lib aich hoben vos di hoben lib vet ir oib machmas
what love you have who those have love will you if because

פאר א שכר האט איר? צי טאן דען די שטייער אויפמאנער נישט
nisht oifmoner shtaier di den ton tsi ir hot sachar a far
not collector tax the then do you have reward a for

דאס זעלביקע? מז און אויב איר גיט אפ שלום נאר אייערע ברידער
brider eiere nor sholem op git ir oib un zelbike dos
brothers your only peace up give you if and same the

אליין, וואס טוט איר דא מער? צי טאן דען די אומות (העולם)
hooilem umes di den ton tsi mer do ir tut vos alein
of the world nations the then do more here you do what alone

נישט אויך דאס זעלביקע? מח דעריבער זאלט איר זיין פולקום, ווי אייער
eier vi fulkum zain ir zolt deriber zelbike dos oich nisht
your as perfect be you shall therefore same the also not

הימלישער פאטער איז פולקום.
fulkum iz foter himlisher
perfect is Father heavenly

ו גיט אכטונג , אז איר זאלט נישט טאן אייער צדקה פאר
far tsedoke eier ton nisht zolt ir az achtung git
before alms charity your do not shall you that attention give

right cheek, turn to him
also the other cheek. 40 And
the one wishing to sue you
and take your tunic, give
to him also your kaftan.
41 And whoever will force
you to go one mile, go with
him two. 42 And the one
asking you to give and the
one wishing to borrow from
you, from these do not turn
away. 43 You have heard
that it was said, V'AHAVTA
L'REACHA *(You shall love
your neighbor)*, and you shall
hate your oyev *(enemy)*.
44 But I say to you, Love
your enemies, and offer
tefillos *(prayers)* for the ones
bringing redifah *(persecution)*
upon you. 45 Do this so that
you may become banim of
your Av sh'ba'Shomayim,
for His shemesh *(sun)* He
makes to rise on the ra'im
(evil ones) and the tovim
(good ones), and He sends
His geshem *(rain)* upon the
tzaddikim *(righteous ones)*
and the resha'im *(unrighteous
ones)*. 46 For if you have
ahavah *(love)* for the ones
who have ahavah for you,
what sachar *(reward)* do you
have? Even the mochesim
(tax collectors) do that, don't
they? 47 And if you give
Drishat Shalom *(greetings)*
only to your Achim, what
extraordinary thing are
you doing? Don't even
the Goyim do the same?
48 Therefore, be shlemim
(complete), even as is your Av
sh'ba'Shomayim.

6 Be careful that you don't
practice your tzedakah

לייטן , כדי פון זיי געזען צו ווערן; און אויב נישט, האט איר נישט
nisht ir hot nisht oib un veren tsu gezen zei fun kedei laitn
not you have not if and be to seen them by so as others

קיין שכר ביי אייער פאטער, וואס איז אין הימל . ב דעריבער ווען דו
du ven deriber himel in iz vos foter eier bai sachar kein
you when therefore heaven in is who Father your by reward any

טוסט א גמילות חסד , לאז נישט אויסטראמפייטערן פאר דיר,
dir far oistrompeiteren nisht loz chesed gemiles a tust
you before to trumpet out not let grace generosity of a you do

ווי די צבועקעס טאן אין די שולן און אויף די גאסן , כדי
kedei gasn di oif un shuln di in ton tsvuakes di vi
so that streets the on and synagogues the in do hypocrites the as

געלויבט צו ווערן פון לייטן . באמת זאג איך אייך, זיי האבן שוין
shoin hoben zei aich ich zog beemes laitn fun veren tsu geloibt
already have they you I say truly people from be to praised

זייער שכר . ג דו אבער ווען דו טוסט א גמילות חסד זאל
zol chesed gemiles a tust du ven ober du sachar zeier
shall grace generosity of a you do you when however you reward their

דיין לינקע האנט נישט וויסן, וואס די רעכטע טוט, ד כדי
kedei tut rechte di vos visen nisht hant linke dain
in order that does right one the what know not hand left your

דיין גמילות חסדים זאל בלייבן פארבארגן; און דיין פאטער,
foter dain un farborgen blaiben zol chasadim gemiles dain
Father your and secret remain shall grace generosities of your

וואס זעט אין פארבארגעניש, וועט דיר פארגעלטן.
fargeltn dir vet farborgenish in zet vos
repay you will secrecy in sees who

ה און ווען איר טוט תפילה, זאלט איר נישט זיין ווי די צבועקעס ,
tsvuakes di vi zain nisht ir zolt tfile tut ir ven un
hypocrites the as do not you shall prayer do you when and

ווייל זיי האבן ליב תפילה צו טאן ווען זיי שטייען אין די
di in shteien zei ven ton tsu tfile lib hoben zei vail
the in stand they when do to prayer love have they because

שולן און אויף די עקן פון די גאסן , כדי זיך צו
tsu zich kedei gasn di fun ekn di oif un shuln
to themselves so that streets the of corners the on and synagogues

באווייזן פאר מענטשן. באמת זאג איך אייך, זיי האבן שוין זייער
zeier shoin hoben zei aich ich zog beemes mentshn far bavaizen
their already have they you I tell truly people before be seen

שכר . ו דו אבער, ווען דו טוסט תפילה, גיי אריין אין דיין חדרל ,
cheiderl dain in arain gei tfile tust du ven ober du sachar
inner room your in into go prayer you do you when but you reward

און פארשליס די טיר , און זיי מתפלל צו דיין פאטער, וואס איז
iz vos foter dain tsu mispalel zai un tir di farshlis un
is who Father your to prayer make and door the shut and

פארבארגן, און דיין פאטער, וואס זעט אין פארבארגעניש, וועט דיר
dir vet farborgenish in zet vos foter dain un farborgen
you will secret in sees who Father your and hidden

פארגעלטן. ז און תפילה טוענדיק, זאלט איר נישט פלאפלען ווי די אומות
umes di vi plaplen nisht ir zolt tuendik tfile un fargeltn
nations the like babble not you shall doing prayer and repay

(העולם); מחמת זיי מיינען , אז דורך א סך ווערטער
verter sach a durch az meinen zei machmas hooilem
words many a through that think they because of the world

(charity giving) before Bnei
Adam in order to varf *(show
off, flaunt)* to be seen by Bnei
Adam; for then you have no
sachar *(reward)* with your Av
sh'ba'Shomayim. 2 Therefore,
whenever you contribute
tzedakah, don't blow the
shofar before you, as the
tzevuim *(hypocrites)* do in the
shuls and in the streets, in
order that they may receive
kavod *(glory)* from Bnei Adam.
Omein, truly I say to you, they
have their sachar *(reward)*.
3 But when you contribute
tzedakah, do not let your left
hand have da'as *(knowledge)* of
what your right hand is doing,
4 so that your tzedakah may
be nistar *(hidden, in secret)*,
and your Av HaRoeh b'seter
(Father, the One seeing in secret)
sachar *(reward)* will give you.
5 And whenever you daven
(pray), do not be as the
tzevuim *(hypocrites)*; for
they love to stand and
daven in the shuls and
on the street corners
so that they may be
seen by an audience.
Omein, truly I say to you,
they have their sachar.
6 But you, whenever you
daven, enter into the
secret place, your secret
cheder, and, having
shut your door, offer
tefillos to your Av Asher
b'Seter *(Father Who is
in Secret)*, and your Av
haRoeh b'seter *(Father,
the One seeing in secret)*
sachar will give you.
7 But when you daven,
do not babble on and on
maarich *(extended, long*

זייערע, וועלן זיי דערהערט ווערן . ח דעריבער זייט נישט גלייך ווי זיי !
zei vi glaich nisht zeit deriber veren derhert zei velen zeiere
them as like not be therefore become heard they will their

מחמת ה׳ , אייער פאטער, ווייסט וואס איר באדארפט, איידער איר
ir eider badarft ir vos veist foter eier Hashem machmas
you before need you what knows Father your Hashem because

בעט אים. ט דעריבער זאלט איר אזוי תפילה טאן:
ton tfile azoi ir zolt deriber im bet
do prayer in this way you shall therefore him ask

אונדזער פאטער, וואס דו ביסט אין הימל ,
himel in bist du vos foter undzer
heaven in are you who Father our

געהייליקט זאל ווערן דיין נאמען.
nomen dain veren zol geheilikt
Name your to be shall holy

י זאל דיין מלכות קומען.
kumen Malchus dain zol
come kingdom your may

זאל דיין רצון געשען ,
geshen rotsn dain zol
to happen will your may

ווי אין הימל , אזוי אויך אויף דער ערד .
erd der oif oich azoi himel in vi
earth the on also just as heaven in as

יא אונדזער טעגלעך ברויט גיב אונדז היינט.
haint undz gib broit teglech undzer
today us give bread daily our

יב און פארגיב אונדז אונדזערע חובות,
choives undzere undz fargib un
debts our us forgive and

ווי אויך מיר האבן פארגעבן די , וואס זענען אונדז שולדיק.
shuldik undz zenen vos di fargeben hoben mir oich vi
in debt to us are who the forgiven have we also as

יג און ברענג אונדז נישט צו קיין נסיון ,
nisoyen kein tsu nisht undz breng un
temptation any to not us bring and

נאר זיי אונדז מציל פון שלעכטס
shlechts fun matsl undz zai nor
evil from save us do but

(מחמת דיין איז דאס מלכות ,
Malchus dos iz dain machmas
kingdom the is yours because

און די מאכט, און די הערלעכקייט,
herlechkeit di un macht di un
glory the and power the and

אויף אייביק ! אמן .)
Omein eibik oif
Amen eternity for

יד מחמת אויב איר פארגיט די מענטשן זייערע פעלערן, וועט אייער
eier vet felern zeiere mentshn di fargit ir oib machmas
your will errors their people the forgive you if because

הימלישער פאטער אייך אויך פארגעבן. טו ווען אבער איר פארגיט די
di fargit ir ober ven fargeben oich aich foter himlisher
the forgive you however when forgive also you Father heavenly

winded) and vacuously
and without kavvanah
(heartfelt direction, intention)
like the Goyim. For the
Goyim think that in
their verbosity their
techinnah will be heard.
8 Therefore, nisht azoi
(not so)! Be different,
for your Av has daas
(knowledge) of what
things you have need
before you ask Him.
9 Therefore, when you
offer tefillos, daven like
this, in this manner:
Avinu sh'ba'Shomayim
(Our Father in heaven),
yitkadash shmecha
(hallowed be your Name).
10 Tavo malchutechah (Thy
Kingdom come) Ye'aseh
rtzonechah (Thy will be
done) kmoh vaShomayim
ken ba'aretz (on earth
as it is in heaven). 11 Es
lechem chukeinu ten
lanu hayom (Give us today
our daily bread), 12 u-
slach lanu es chovoteinu
kaasher salachnu (and
forgive us our debts as we
forgive) gam anachnu
lachayaveinu (also our
debtors). 13 V'al tvi'einu
lidey nisayon (And lead
us not into temptation),
ki im chaltzeinu min
harah (but deliver us from
evil). 14 For if you give
men mechila (pardon,
forgiveness) for their
chattaim (sins), so also
your Av sh'ba'Shomayim
will give selicha (forgiveness)
to you. 15 But if you do
not give men mechila
(forgiveness), neither

מענטשן נישט, וועט אייער פאטער אייך אויך נישט פארגעבן אייערע
eiere fargeben nisht oich aich foter eier vet nisht mentshn
your forgive not also you Father your will not people

עבירות .
aveires
transgressions

טז און ווען איר פאסט, זאלט איר נישט זיין ווי די צבועקעס , מיט
mit tsvuakes di vi zain nisht ir zolt fast ir ven un
with hypocrites the as be not you shall fast you when and

א זויער פנים ; מחמת זיי פארפינסטערן זייערע פנימער, כדי
kedei penemer zeiere farfinstern zei machmas ponem zoier a
so that faces their make bitter they because face sour a

זיך צו באווייזן פאר מענטשן, אז זיי פאסטן. באמת זאג
zog beemes fasten zei az mentshn far bavaizen tsu zich
tell in truth fast they that people before show to themselves

איך אייך, זיי האבן שוין זייער שכר . יז דו אבער , ווען דו
du ven ober du sachar zeier shoin hoben zei aich ich
you when however you reward their already have they you I

פאסט, זאלב דיר דעם קאפ מיט אייל, און וואש דיר אפ דאס פנים ;
ponem dos op dir vash un eil mit kop dem dir zalb fast
face the up you wash and oil with head the you anoint fast

יח כדי זאלסט נישט געזען ווערן פון מענטשן, אז דו פאסט, נאר
nor fast du az mentshn fun veren gezen nisht zolst kedei
only fast you that people by become seen not you shall so that

פאר דיין פאטער, וואס איז פארבארגן; און דיין פאטער, וואס זעט אין
in zet vos foter dain un farborgen iz vos foter dain far
in sees who Father your and concealed is who Father your for

פארבארגעניש, וועט דיר פארגעלטן .
fargeltn dir vet farborgenish
render payment you will secrecy

יט זאמלט אייך נישט איין קיין אוצרות אויף דער ערד , וואו מילב
milb vu erd der oif oitseres kein ein nisht aich zamlt
moth where earth the on treasures any one not you gathers

און זשאווער פארדארבן, און וואו גנבים גראבן אונטער און גנבענען
ganvenen un unter groben ganovem vu un fardarbn zhaver un
steal and under dig thieves where and corrupt rust and

אוועק. כ נאר זאמלט אייך איין אוצרות אין הימל , וואו נישט די מילב
milb di nisht vu himel in oitseres ein aich zamlt nor avek
moth the not where heaven in treasures one you gathers but away

נישט דער זשאווער פארדארבן, און וואו גנבים גראבן נישט אונטער
unter nisht groben ganovem vu un fardarbn zhaver der nisht
under not dig thieves where and corrupt rust the not

און גנבענען נישט אוועק. כא מחמת וואו דיין אוצר איז, דארט
dort iz oitser dain vu machmas avek nisht ganvenen un
there is treasure your where because away not steal and

וועט אויך דיין הארץ זיין . כב דאס ליכט פון דעם גוף איז דאס אויג. כג אויב
oib oig dos iz guf dem fun licht dos zain harts dain oich vet
if eye the is body the of light the be heart your also will

דעריבער דיין אויג איז געזונט , וועט דיין גאנצער גוף זיין ליכטיק.
lichtik zain guf gantser dain vet gezunt iz oig dain deriber
light be body entire your will healthy is eye your therefore

ווען אבער דיין אויג איז בייז, וועט דיין גאנצער גוף זיין פינסטער.
finster zain guf gantser dain vet beiz iz oig dain ober ven
dark be body entire your will evil is eye your however when

will your chattaim
receive selicha from your
Av.

16 And whenever you
undergo a tzom *(fast)*,
don't be like the sullen
tzevuim *(hypocrites)*, for
they disfigure their faces
to parade their tzom *(fast)*.
Omein, truly I say to you,
they have received their
sachar *(reward)*. 17 But
when you undergo a
tzom, anoint your rosh
with shemen and wash
your face, 18 so that your
tzom is concealed from
Bnei Adam but not from
your Av Asher b'Seter
(Father Who is in Secret).
And your Av HaRoeh
b'seter *(Father the One
seeing in secret)* will give
you sachar.

19 Do not store up for
yourselves otzarot *(treasures)*
on haaretz, where moth
and rust destroy and
where ganavim *(thieves)*
break in and steal. 20 But
zahmlet aich *(collect for
yourselves)* otzarot *(treasures)*
in Shomayim, where neither
moth nor rust destroys;
neither do ganavim break
in and steal. 21 For where
your otzar is, there also
will be your lev. 22 The
eye is the menorah of
the basar. Therefore, if
your eye is unblurred,
then your whole basar
will be lighted. 23 But if
yours is the ayin horo,
your kol basar is choshech;

דעריבער אויב דאס ליכט, וואס איז אין דיר, איז פינסטער, ווי גרויס איז
iz grois vi finster iz dir in iz vos licht dos oib deriber
is great how dark is you in is which light the if therefore

די חושך ! כד קיינער קען נישט דינען צוויי הארן ; מחמת אדער ער
er oder machmas harn tsvei dinen nisht ken keiner choishech di
he either because masters two serve not can anyone darkness the

וועט דעם איינעם פיינט האבן, און ליב האבן דעם אנדערן, אדער ער וועט
vet er oder andern dem hoben lib un hoben faint einem dem vet
will he or other the have love and have hatred one the will

זיך האלטן ביי איינעם, און דעם אנדערן פאראכטן. איר קענט נישט
nisht kent ir farachten andern dem un einem bai halten zich
not can you despise other the and one by hold himself

דינען ה' און ממון . כה דערפאר זאג איך אייך: זארגט נישט פאר
far nisht zorgt aich ich zog derfar mamon un Hashem dinen
for not worry you I say therefore money and Hashem serve

אייער לעבן, וואס איר זאלט עסן, אדער וואס איר זאלט טרינקען; און אויך
oich un trinken zolt ir vos oder esen zolt ir vos leben eier
also and drink shall you what or eat shall you what lives your

נישט פאר אייער גוף , וואס איר זאלט אנטאן. צי איז דען נישט דאס לעבן
leben dos nisht den iz tsi onton zolt ir vos guf eier far nisht
life the not then is put on shall you what body your for not

מער ווי די שפייז, און דער גוף מער ווי די קליידונג? כו קוקט אויף
oif kukt kleidung di vi mer guf der un shpaiz di vi mer
at look clothing the than more body the and food the than more

די פייגל פון הימל, אז זיי זייען נישט, און שניידן נישט, און זאמלען
zamlen un nisht shnaiden un nisht zeien zei az himel fun feigel di
gather and not reap and not sow they that sky of birds the

אויך נישט אין שייערס אריין; און אייער הימלישער פאטער שפייזט זיי .
zei shpaizt foter himlisher eier un arain shaiers in nisht oich
them feeds Father heavenly your and inside barns in not also

צי זענט איר דען נישט פיל מער ווערט ווי זיי ? כז און ווער פון
fun ver un zei vi vert mer fil nisht den ir zent tsi
of who and they than worth more much not then you are

אייך זארגנדיק, קען צולייגן אן אייל צו זיין געוואוקס? כח און פארוואס
farvos un gevuks zain tsu ell an tsuleigen ken zorgendik aich
why and stature his to cubit a add can worrying you

זארגט איר זיך וועגן א מלבוש ? לערנט זיך אראפ פון די
di fun arop zich lernt malbesh a vegen zich ir zorgt
the from off yourselves teach clothing a about yourselves you worry

ליליעס פון פעלד, ווי זיי וואקסן; זיי ארבעטן נישט און שפינען נישט;
nisht shpinen un nisht arbeten zei vaksen zei vi feld fun lilies
not spin and not work they grow they how field of lilies

כט איך זאג אייך אבער , אז שלמה מיט זיין גאנצער פראכט איז נישט
nisht iz pracht gantser zain mit Shloime az ober aich zog ich
not is glory whole his with Solomon that however you say I

געווען אזוי אנגעטאן, ווי איינע פון די דאזיקע. ל און אויב ה'
Hashem oib un dozike di fun eine vi ongeton azoi geven
Hashem if and these the of one as dressed in this way was

קליידט אזוי אָן דאס גראז פון פעלד, וואס היינט איז עס דא ,
do es iz haint vos feld fun groz dos on azoi kleidt
here it is today which field of grass the on in this way puts clothes

און צומארגנס ווערט עס געווארפן אין אויוון אריין, וועט ער דען נישט
nisht den er vet arain oiven in gevorfen es vert tsumorgens un
not then he will into furnace in thrown it is tomorrow and

if ohr choshech, great
choshech!
24 No one is
able to serve two adonim
(masters). For either he
will have sinah *(hatred)*
for the one and ahavah
(love) for the other, or
he will be devoted to
the one and despise the
other. You cannot serve
Hashem and Mammon
(Money).
25 Therefore, I
say to you, Do not have a
LEV ROGEZ *(anxious heart)*
about your life, what you
might wear or what you
might drink, nor for your
basar, what you might
put on. Is not life more
than okhel *(food)* and
basar more than malbush
(clothing)?
26 Look to the
OPH HASHOMAYIM *(birds
of heaven)*, for they do not
sow nor reap nor gather
into storehouses, and your
Av sh'ba'Shomayim feeds
them. Are you yourselves
not worth more than they?
27 And who among you by
a LEV ROGEZ is able to
add to his life span one
cubit?
28 And why have a
LEV ROGEZ *(anxious heart)*
about malbush *(clothing)*?
Observe the lilies of the
field, how they grow. They
do not labor nor spin.
29 But I say to you that not
even Sh'lomo HaMelech
in all his kavod *(glory)*
was clothed as one of
these.
30 And if Hashem
thus clothes the grass of
the field that exists today
and tomorrow is thrown
into a furnace, how much
more will he clothe you,

פיל מער אייך (קליידן), איר קליינגלויביקע? [לא] דעריבער זאלט איר נישט
nisht ir zolt deriber kleingloibike ir kleiden aich mer fil
not you shall therefore small believers you clothe you more much

זארגן, אזוי צו זאגן: וואס וועלן מיר עסן, אדער וואס וועלן מיר טרינקען,
trinken mir velen vos oder esen mir velen vos zogen tsu azoi zorgen
drink we will what or eat we will what say to so worry

אדער מיט וואס וועלן מיר זיך קליידן? [לב] מחמת די אומות
umes di machmas kleiden zich mir velen vos mit oder
nations the because clothe ourselves we will what with or

(העולם) זוכן דאס אלץ; יא, אייער הימלישער פאטער ווייסט, אז
az veist foter himlisher eier yo alts dos zuchen hooilem
that knows Father heavenly your yes all this seek of the world

איר נויטיקט זיך אין דעם אלעם. [לג] זוכט אבער צום אלעמערשטן
alemershtn tsum ober zucht alem dem in zich noitikt ir
first of all to the however seek all these in yourselves need you

זיין מלכות, און זיין גערעכטיקייט; און דאס אלץ וועט אייך צוגעגעבן
tsugegeben aich vet alts dos un gerechtikeit zain un Malchus zain
given you will all the and righteousness his and kingdom his

ווערן. [לד] זארגט זשע נישט אויף מארגן; מחמת דער מארגנדיקער
morgendiker der machmas morgen oif nisht zhe zorgt veren
tomorrow's the because tomorrow about not then worry to be

טאג וועט זארגן פאר זיך אליין. דער טאג האט גענוג זיין אייגן בייז.
beiz eigen zain genug hot tog der alein zich far zorgen vet tog
evil own its enough has day the alone itself for worry will day

ז משפט נישט, כדי איר זאלט נישט געמשפט ווערן. [ב] מחמת
machmas veren gemishpet nisht zolt ir kedei nisht mishpot
because to be judged not shall you in order that not judge

מיט וואס פאר א משפט איר אורטיילט, וועט איר געמשפט ווערן,
veren gemishpet ir vet urteilt ir mishpot a far vos mit
to be judged you will sentence you judgment a for what with

און מיט וועלכער מאס איר מעסט, וועט אייך געמאסטן ווערן.
veren gemosten aich vet mest ir mos velcher mit un
to be measured you will measure you measure of which with and

[ג] און וואס זעסטו דאס שפענדל אין דיין ברודערס אויג, אבער דעם
dem ober oig bruders dain in shpendl dos zestu vos un
the but eye brother's your in splinter the do you see why and

קלאץ, וואס איז אין דיין אויג, באמערקסטו נישט? [ד] אדער ווי אזוי
azoi vi oder nisht bamerkstu oig dain in iz vos klots
in this way as or not you notice eye your in is which beam

קענסטו זאגן צו דיין ברודער: לאז מיך ארויסנעמען דאס שפענדל פון
fun shpendl dos aroisnemen mich loz bruder dain tsu zogen kenstu
from splinter the remove me let brother your to say you can

דיין אויג; און זע, דער קלאץ איז אין דיין אויג? [ה] דו צבועק, ווארף
varf tsvuak du oig dain in iz klots der ze un oig dain
throw hypocrite you eye your in is beam the look and eye your

צום ערשט ארויס דעם קלאץ פון דיין אויג; און דעמאלט וועסטו
vestu demolt un oig dain fun klots dem arois ersht tsum
will you then and eye your from log the out first to the

זען קלאר ארויסצונעמען דאס שפענדל פון דיין ברודערס אויג. [ו] גיט
git oig bruders dain fun shpendl dos aroistsunemen klor zen
give eye brother's your from splinter the to take out clearly see

נישט דאס הייליקע צו די הינט, און ווארפט נישט אייערע פערל פאר
far perl eiere nisht varft un hint di tsu heilike dos nisht
before pearls your not throw and dogs the to holy the not

you ones of little emunah?
31 Therefore, do not have a
LEV ROGEZ, saying, What
might we eat? or What
might we drink? or With
what might we clothe
ourselves? 32 For all these
things the Goyim strive. For
your Av sh'ba'Shomayim
bavorn *(anticipates)* that
you need all these things.
33 But seek first the Malchut
Hashem and the Tzidkat
Hashem, and all these
things will be added to you.
34 Therefore, do not have a
LEV ROGEZ for tomorrow,
for makhar *(tomorrow)* will
care for itself. Each day
has enough tzoros of its
own.

7 Judge not lest you
be judged. 2 For with
what gezar din *(verdict)*
you judge, you will be
judged, and with what
measure you measure,
it will be measured to
you. 3 And why do you
see the speck in the
eye of your Ach, but
you do not consider
the beam in your own
eye. 4 Or how will you
say to your Ach, Let
me take the speck out
from your eye! And,
hinei! The beam is in
your own eye! 5 Tzevua
(hypocrite), first take the
beam out of your eye,
and then you will see
clearly enough to take
out the speck from the
eye of your Ach. 6 Do
not give the kodesh to
kelevim nor throw your

די חזירים , טאמער וועלן זיי זיי צעטרעטן מיט זייערע פיס, און
un fis zeiere mit tsetreten zei zei velen tomer chazeirem di
and feet their with trample them they will in case swine the

אומקערנדיק זיך אייך צערייסן .
tseraisen aich zich umkerndik
tear apart you themselves returning

ז בעט, און עס וועט אייך געגעבן ווערן; זוכט , און איר וועט געפינען;
gefinen vet ir un zucht veren gegeben aich vet es un bet
find will you and seek to be given you will it and ask

קלאפט אָן, און עס וועט אייך אויפגעמאכט ווערן ! ח מחמת יעדער ,
yeder machmas veren oifgemacht aich vet es un on klapt
everyone because become opened you will it and on knock

וואס בעט, באקומט; און דער, וואס זוכט , געפינט; און דעם , וואס
vos dem un gefint zucht vos der un bakumt bet vos
who the one and finds seeks who the and receives asks who

קלאפט אָן, וועט אויפגעמאכט ווערן . ט אדער וועלכער מענטש צווישן
tsvishen mentsh velcher oder veren oifgemacht vet on klapt
among man which or become opened will on knocks

אייך איז עס, וואס, אויב זיין זון זאל אים בעטן ברויט, וועט ער אים
im er vet broit beten im zol zun zain oib vos es iz aich
him he will bread ask him shall son his if who it is you

געבן א שטיין? י אדער אויב ער זאל בעטן א פיש, וועט ער דען אים
im den er vet fish a beten zol er oib oder shtein a geben
him then he will fish a ask shall he if or stone a give

געבן א שלאנג? יא אויב דעריבער איר, זייענדיק שלעכט, ווייסט צו געבן
geben tsu veist shlecht zaiendik ir deriber oib shlang a geben
give to know evil being you therefore if snake a give

גוטע גאב צו אייערע קינדער , וויפל מער וועט אייער פאטער, וואס איז
iz vos foter eier vet mer vifel kinder eiere tsu gob gute
is who Father your will more how children your to gifts good

אין הימל , געבן גוטס צו , די וואס בעטן אים? יב דעריבער אלץ, וואס
vos alts deriber im beten vos di tsu guts geben himel in
which all therefore him ask who the to good give heaven in

איר ווילט, אז די מענטשן זאלן אייך טאן, טוט אויך אזוי פאר
far azoi oich tut ton aich zolen mentshn di az vilt ir
for that way also do do you should people the that want you

זיי ; מחמת דאס דאזיקע איז די תורה און די נביאים .
neviim di un toire di iz dozike dos machmas zei
prophets the and law the is very thing that because them

יג גייט אריין דורך דעם ענגן טויער; ווייל געראם איז דאס
dos iz geram vail toier engn dem durch arain geit
the is spacious because gate narrow the through in go

טויער, און אויסגעברייטערט דער וועג, וואס פירט צו פארדארבונג, און
un fardarbung tsu firt vos veg der oisgebreitert un toier
and corruption to leads which way the broad and gate

א סך זענען עס , וואס גייען אריין דורך דעם דאזיקן . יד ווי ענג
eng vi dozikn dem durch arain geien vos es zenen sach a
tight how same one that through in go who there are many a

איז אבער דאס טויער, און שמאל דער וועג, וואס פירט צום לעבן,
leben tsum firt vos veg der shmol un toier dos ober iz
life to the leads which way the narrow and gate that however is

און ווייניק זענען די , וואס געפינען אים.
im gefinen vos di zenen veinik un
it find who those are few and

pearls before chazirim, lest
they will trample them
with their feet and turn
around and tear you into
pieces.

7 Keep asking and it shall be
given to you; keep searching
and you shall find; keep
knocking and the delet shall
be opened to you. 8 For
everyone asking receives,
and the one searching finds,
and to the one knocking the
delet will be opened. 9 Or
what man is there among
you the ben of whom will
ask for lechem *(bread)*, and
he will give him a stone.
10 Or if he asks for a dag
(fish), will give him a nachash
(snake)? 11 Therefore, if
you, being ra'im *(evil ones)*,
know to give matanot tovot
(good gifts) to your yeladim,
how much more does your
Av sh'ba'Shomayim give
hatov *(the good)* to the ones
asking Him. 12 Therefore,
everything that you wish
Bnei Adam do for you, thus
also you do for them. For
this is the Torah and the
Neviim.

13 Enter through the derech
(way) of the shaar hatzarut *(gate
of narrowness)*, for wide is the
delet and broad is the rekhov
(street) leading to Avaddon
(destruction, hell, Abaddon),
and rabbim *(many)* are they
who enter through it. 14 But
tzar *(narrow)* is the delet and
constricted is the Derech *(Way)*
that leads to Chayyim *(life)*
and few are the ones finding
it.

טו היט זיך פאר די פאלשע נביאים , וואס קומען צו אייך אין
in aich tsu kumen vos neviim falshe di far zich hit
in you to come who prophets false the for self beware

קליידער פון שאף, אינעווייניק אבער זענען זיי פארצוקנדיקע וועלף .
velf fartsukendike zei zenen ober ineveinik shof fun kleider
wolves devouring they are however inside sheep of clothing

טז פון זייערע פירות זאלט איר זיי דערקענען. צי קלויבט מען דען
den men kloibt tsi derkenen zei ir zolt peires zeiere fun
then they gather recognize them you shall fruit their from

ווינטרויבן פון דערנער, אדער פייגן פון שטעכלקעס? יז אזוי
azoi shtechlkes fun faign oder derner fun vaintroibn
in this way thistles from figs or thorns from grapes

טראגט יעדער גוטער בוים גוטע פירות; דער פארפוילטער בוים אבער
ober boim farfoilter der peires gute boim guter yeder trogt
however tree bad the fruit good tree good every bears

גיט ארויס שלעכטע פירות. יח א גוטער בוים קען נישט ברענגען קיין
kein brengen nisht ken boim guter a peires shlechte arois git
any bear not can tree good a fruit bad out yields

שלעכטע פירות, און א פארפוילטער בוים נישט ברענגען קיין גוטע
gute kein brengen nisht boim farfoilter a un peires shlechte
good any bear not tree bad a and fruit bad

פירות. יט יעדער בוים, וואס גיט נישט ארויס קיין גוטע פירות, ווערט
vert peires gute kein arois nisht git vos boim yeder peires
becomes fruit good any out not gives which tree every fruit

אפגעהאקט , און געווארפן אין פייער אריין. כ דעריבער זאלט איר זיי
zei ir zolt deriber arain faier in gevorfen un opgehakt
them you shall therefore into fire in thrown and chopped down

דערקענען פון זייערע פירות. כא נישט יעדער איינער, וואס זאגט צו
tsu zogt vos einer yeder nisht peires zeiere fun derkenen
to says who one every not fruit their from recognize

מיר, האר, האר, וועט אריינגיין אין מלכות השמים , נאר דער ,
der nor hashomaim Malchus in araingein vet Har Har mir
the one but heaven kingdom of in enter will L-rd L-rd me

וואס טוט דעם רצון פון מיין פאטער, וואס איז אין הימל . כב א סך
sach a himel in iz vos foter main fun rotsn dem tut vos
many a heaven in is who Father my of will the does who

וועלן זאגן צו מיר אין יענעם טאג: האר, האר, צי האבן מיר דען נישט
nisht den mir hoben tsi Har Har tog yenem in mir tsu zogen velen
not then we have did L-rd L-rd day that in me to say will

אין דיין נאמען נבואות געזאגט, און אין דיין נאמען ארויסגעטריבן
aroisgetriben nomen dain in un gezogt nevues nomen dain in
cast out name your in and said prophecies name your in

בייזע גייסטער, און אין דיין נאמען געטאן א סך וואונדער? כג און
un vunder sach a geton nomen dain in un gaister beize
and wonders many a done name your in and spirits evil

דעמאלט וועל איך מודה זיין פאר זיי : איך האב אייך קיינמאל נישט
nisht keinmol aich hob ich zei far zain moide ich vel demolt
not never you have I them before be confess I will then

געקענט; אוועק פון מיר, איר, וואס טוט רשעות . כד דעריבער יעדער
yeder deriber rishes tut vos ir mir fun avek gekent
every therefore wickedness do who you me from go known

איינער, וואס הערט די דאזיקע ווערטער מיינע, און טוט זיי , וועט זיין
zain vet zei tut un maine verter dozike di hert vos einer
be will them does and my words these the hears who one

15 Beware of the neviei hasheker *(false prophets)*, who come to you in the malbush *(clothing)* of kevasim *(sheep)*, but within are ravenous ze'evim *(wolves)*.
16 By their perot *(fruits)* you will have da'as of them. Surely grapes are not gathered from thorns nor figs from thistles, are they?
17 So every etz tov *(good tree)* produces pri tov *(good fruit)*, but the etz nishchat *(corrupt tree)* produces pri rah.
18 An etz tov is not able to produce pri rah nor is an etz nishchat able to produce pri tov.
19 Kol etz *(every tree)* not producing pri tov is cut off and is thrown into HaEish *(the Fire)*.
20 Therefore, by their perot *(fruits)* you shall have da'as of them.
21 Not all the ones saying to me, Adoneinu, Adoneinu, will enter the Malchut HaShomayim, but the one doing the ratzon Avi sh'ba'Shomayim *(the will of my Father in Heaven)*.
22 Many will say to me on that Day, Adoneinu, Adoneinu, did we not speak as neviim in your Name? Did we not cast out shedim *(evil spirits, demons)* in your Name? Did we not accomplish many niflaot *(miracles)* in your Name?
23 And then I will tell them to their face, I never had da'as of you. Depart from me, you workers of mufkarut *(lawlessness)*.
24 Therefore, everyone who hears these devarim *(words)* of mine and does them, is like a

געגליכן צו א מאן א חכם , וואס האט געבויט זיין הויז אויף דעם
dem oif hoiz zain geboit hot vos chochem a man a tsu geglichen
the on house his built has who wise a man a to compared

פעלדזן. כה און דער פלאצרעגן איז געפאלן, און די וואסער שטורמען זענען
zenen storms vaser di un gefalen iz platsregen der un feldzn
are floods water the and fallen has downpour the and rock

געקומען, און די ווינטן האבן געבלאזן, און האבן אנגעגריפן יענע
yene ongegripen hoben un geblozen hoben vintn di un gekumen
that struck against have and blown have winds the and come

הויז ; און עס איז נישט איינגעפאלן; מחמת עס איז געווען געגרינדעט
gegrindet geven iz es machmas aingefalen nisht iz es un hoiz
founded was is it because fell not is it and house

אויף דעם פעלדזן. כו און יעדער איינער, וואס הערט די דאזיקע ווערטער
verter dozike di hert vos einer yeder un feldzn dem oif
words these the hears who one every and rock the on

מיינע, און טוט זיי נישט, וועט זיין געגליכן צו א מאן א נאר, וואס
vos nar a man a tsu geglichen zain vet nisht zei tut un maine
who fool a man a to compared be will not them does and my

האט געבויט זיין הויז אויפן זאמד. כז און דער פלאצרעגן איז געפאלן,
gefalen iz platsregen der un zamd oifen hoiz zain geboit hot
fallen has pelting rain the and sand on the house his built has

און די וואסער שטורמען זענען געקומען, און די ווינטן האבן געבלאזן,
geblozen hoben vintn di un gekumen zenen storms vaser di un
blown have winds the and come are storms water the and

און האבן געשטויסן אויף יענעם הויז ; און עס איז איינגעפאלן, און דער
der un aingefalen iz es un hoiz yenem oif geshtoisen hoben un
the and collapse is it and house that upon beat have and

צואמענברוך דערפון איז געווען גרויס. כח און עס איז געשען , ווען
ven geshen iz es un grois geven iz derfun tsuamenbruch
when happened is it and great was is of it break down

יהושע/ישוע האט געענדיקט די דאזיקע ווערטער, האבן די המונים
hamonim di hoben verter dozike di geendikt hot Yeshua/Yehoshua
crowds of the have words these the finished has Yehoshua

מענטשן געשטוינט איבער זיין לערנונג. כט מחמת ער האט זיי
zei hot er machmas lernung zain iber geshtoint mentshn
them has he because teaching his over been astounded people

געלערנט ווי איינער, וואס האט מאכט , און נישט ווי זייערע סופרים.
sofrim zeiere vi nisht un macht hot vos einer vi gelernt
scribes their as not and authority had who one as taught

ח און ווען ער איז אראפגעשטיגן פון בארג , האבן אים
im hoben barg fun aropgeshtigen iz er ven un
him have mountain from come down is he when and

נאכגעפאלגט גרויסע המונים מענטשן, ב און זע , א מצורעדיקער
metsoirediker a ze un mentshn hamonim groise nochgefolgt
leper a look and people crowds of great followed

איז געקומען און איז אנידערגעפאלן פאר אים, און האט געזאגט:
gezogt hot un im far anidergefalen iz un gekumen iz
said has and him before fell down is and come is

האר, אויב דו ווילסט, קענסטו מיך ריין מאכן . ג און ער האט
hot er un machen rein mich kenstu vilst du oib Har
has he and make clean me you can want you if L-rd

אויסגעשטרעקט די האנט, און האט אים אנגערירט, אזוי צו זאגן:
zogen tsu azoi ongerirt im hot un hant di oisgeshtrekt
say to in this way touched him has and hand the stretched out

chacham *(wise man)* who built his bais *(house)* upon the Tzur *(Rock)*. 25 And the geshem *(rain)* came down, the floods arrived, and the winds blew and beat against that bais, and it did not fall, for it had been founded upon the Tzur *(Rock)*. 26 And everyone hearing these words of mine and not doing them is like the shoteh *(fool)*, who built his bais upon the sand. 27 And the geshem *(rain)* came down, and the floods arrived, and the winds blew and beat against that bais, and it fell, and gadolah was the mapalah *(fall, downfall, defeat)* of it. 28 And it came about when Rebbe, Melech HaMoshiach finished these divrei torah *(words of teaching)*, the multitudes were filled with fear and wonder at his torah. 29 For his ministry of moreh *(teacher)* was as one having samchut *(authority)* and not as their Sofrim *(scribes, torah teachers, rabbonim)*.

8 And when Rebbe, Melech HaMoshiach came down from the mountain, many multitudes followed him. 2 And an ish metzorah *(a leper)* there was who approached him and fell down before Rebbe, Melech HaMoshiach, saying, Adoneinu, if you choose, you can make me tahor *(clean)*. 3 And, having stretched out his hand, Rebbe, Melech HaMoshiach touched

איך וויל ; זיי גערייניקט! און גלייך איז ער ריין געווארן פון זיין
zain fun gevoren rein er iz glaich un gereinikt zai vil ich
his of become clean he is immediately and cleansed be do want I

צרעת . [ד] און יהושע/ישוע זאגט צו אים: היט דיך, אז דו זאלסט
zolst du az dich hit im tsu zogt Yeshua/Yehoshua un tsoraas
shall you that you beware him to says Yehoshua and leprosy

עס קיינעם נישט אויסזאגן; נאר גיי, ווייז דיך צום כהן , און זיי מקריב
makrev zai un koyen tsum dich vaiz gei nor oiszogen nisht keinem es
offer be and kohen to the you show go but tell not anyone it

דאס קרבן , וואס משה האט געבאטן , פאר אן עדות צו זיי !
zei tsu eides an far geboten hot Moshe vos korben dos
they to witness an for command has Moses that sacrifice the

[ה] און ווי ער איז אריינגעקומען קיין כפר-נחום , איז געקומען צו אים
im tsu gekumen iz K'far-Nachum kein araingekumen iz er vi un
him to come is K'far-Nachum to come in is he as and

אן אפיציר, און האט אים געבעטן, [ו] און געזאגט: האר, מיין משרת
meshores main Har gezogt un gebeten im hot un ofitsir an
servant my L-rd said and begged him has and officer a

ליגט פאראליזשירט אין הויז , און האט שרעקלעכע יסורים . [ז] און ער
er un yesurim shrekleche hot un hoiz in paralizhirt ligt
he and sufferings terrible has and house in paralyzed lies

זאגט צו אים: איך וועל קומען און אים היילן. [ח] דער אפיציר אבער
ober ofitsir der heilen im un kumen vel ich im tsu zogt
however officer the heal him and come will I him to says

האט ענטפערנדיק געזאגט: האר, איך בין נישט ווערט , אז דו זאלסט
zolst du az vert nisht bin ich Har gezogt entferendik hot
shall you that worthy not am I L-rd said answering has

אריינקומען אונטער מיין דאך, נאר זאג בלויז א ווארט, און מיין משרת
meshores main un vort a bloiz zog nor dach main unter arainkumen
servant my and word a only tell but roof my under come in

וועט געהיילט ווערן. [ט] מחמת אויך איך בין א מענטש, וואס שטייט
shteit vos mentsh a bin ich oich machmas veren geheilt vet
stands who man a am I also because to be healed will

אונטער דער ממשלה , האבנדיק אונטער מיר זעלנער, און איך זאג צו
tsu zog ich un zelner mir unter hobendik memshole der unter
to say I and soldiers me under having authority the under

דעם: גיי! און ער גייט; און צו אן אנדערן: קום אהער! און ער קומט;
kumt er un aher kum andern an tsu un geit er un gei dem
comes he and here come other an to and goes he and go that

און צו מיין קנעכט: טו דאס! און ער טוט עס. [י] און ווי יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua vi un es tut er un dos tu knecht main tsu un
Yehoshua as and it does he and this do slaves my to and

האט דאס געהערט, האט ער זיך געוואונדערט, און האט געזאגט צו די ,
di tsu gezogt hot un gevundert zich er hot gehert dos hot
the to said has and amazed self he has heard this has

וואס האבן נאכגעפאלגט: באמת זאג איך אייך, ביי קיינעם אין ישראל
Yisroel in keinem bai aich ich zog beemes nochgefolgt hoben vos
Israel in no one among you I tell in truth followed have who

האב איך אזא אמונה נישט געפונען. [יא] און איך זאג אייך: א סך וועלן
velen sach a aich zog ich un gefunen nisht emune aza ich hob
will many a you tell I and found not faith such I have

קומען פון מזרח און פון מערב, און וועלן זיך אנידערזעצן
aniderzetsen zich velen un mairev fun un mizrech fun kumen
sit down themselves will and west from and east from come

him, saying, I am willing. Be
made tahor. And immediately
he was. 4 And Rebbe, Melech
HaMoshiach says to him,
See that you tell no one,
but go and show yourself
to the kohen and offer the
korban about which Moshe
gave mitzvah as an edut to
them.

5 Now when Rebbe, Melech
HaMoshiach entered into
K'far-Nachum, a centurion
approached him, begging him
6 and saying, Adoneinu, my
servant has been bedridden
in the house, paralyzed, in
terrible tza'ar. 7 And Rebbe,
Melech HaMoshiach says
to him, I am coming. I will
bring him refuah *(healing)*.
8 The centurion answered,
Adoneinu, I am not worthy
that you might come under
my roof, but only say the
dvar, and my servant will
receive the refuah *(healing)*.
9 For I also am a man under
marut *(authority)*, having
soldiers subordinate to
myself, and I say to this
one, Go! And he goes, and
to another, Come! And he
comes, and to my servant, Do
this! And he does it. 10 And
having heard this, Rebbe,
Melech HaMoshiach was
amazed and said to those
who followed him, Omein,
I say to you, in no one in
Yisroel have I found such
great emunah. 11 And I say
to you, that many from
the mizrach *(east)* and the
maarav *(west)* will come and
will sit bimesibba *(reclining
at tish)* with Avraham and

מיט אברהם , און מיט יצחקן , און מיט יעקבן , אין דעם מלכות
Malchus dem in Yaakovn mit un Yitschakn mit un Avraham mit
kingdom of the in Jacob with and Isaac with and Abraham with

השמים . יב די קינדער אבער פון דעם מלכות וועלן ארויסגעווארפן
aroisgevorfen velen Malchus dem fun ober kinder di hashomaim
thrown out will kingdom the of however children the heaven

ווערן אין דער פינצטערניש אינדרויסן; דארטן וועט זיין דאס קלאגן און
un klogen dos zain vet dorten indroisen fintsternish der in veren
and weeping the be will there outside darkness the in to be

דאס קריצן מיט די ציין . יג און יהושע/ישוע האט געזאגט צו
tsu gezogt hot Yeshua/Yehoshua un tsein di mit kritsen dos
to said has Yehoshua and teeth the with gnashing the

דעם אפיציר: גיי, זאל דיר געשען אזוי , ווי דו האסט געגלויבט!
gegloibt host du vi azoi geshen dir zol gei ofitsir dem
believed have you as that way happened you will go officer the

און דער משרת איז געהיילט געווארן אין יענער שעה.
sho yener in gevoren geheilt iz meshores der un
hour that in become healed was servant the and

יד און ווען יהושע/ישוע איז געקומען צו פעטרוסן אין הויז
hoiz in Petrosn tsu gekumen iz Yeshua/Yehoshua ven un
house in Peter to come has Yehoshua when and

אריין, האט ער געזען זיין שוויגער ליגן קראנק אויף א קדחת .
kadoches a oif krank lign shviger zain gezen er hot arain
fever a on sick lying mother-in-law his seen he has into

טו און ער האט אנגערירט איר האנט, און דאס פיבער האט זי פארלאזן;
farlozen zi hot fiber dos un hant ir ongerirt hot er un
left her has fever the and hand her touched has he and

און זי איז אויפגעשטאנען, און האט אים באדינט. טז און ווען עס איז
iz es ven un badint im hot un oifgeshtanen iz zi un
is it when and served him has and stand up again is she and

געווארן אוונט , האט מען געברענגט צו אים א סך באזעסענע מיט
mit bazesene sach a im tsu gebrengt men hot ovent gevoren
with demoniacs many a him to brought they have evening become

בייזע גייסטער, און ער האט ארויסגעטריבן די גייסטער מיט א ווארט,
vort a mit gaister di aroisgetriben hot er un gaister beize
word a with spirits the cast out has he and spirits evil

און אלע קראנקע געהיילט; יז כדי עס זאל דערפילט ווערן, וואס עס איז
iz es vos veren derfilt zol es kedei geheilt kranke ale un
is it what to be fulfilled shall it so that cured sick all and

געזאגט געווארן דורך ישעיה הנביא , אזוי צו זאגן : ער אליין
alein er zogen tsu azoi hanovi Yeshayah durch gevoren gezogt
himself he say to so the prophet Isaiah through become said

האט אוועקגענומען אונדזערע קראנקייטן, און געטראגן די לאסט פון
fun last di getrogen un krankeitn undzere avekgenumen hot
of burden the carried and diseases our taken away has

אונדזערע ווייטאקן. (ישעיהו נג, ד.)
d ng Yeshayah veitokn undzere
4 53 Yeshayah pains our

יח און אז יהושע/ישוע האט געזען א המון מענטשן ארום
arum mentshn hamon a gezen hot Yeshua/Yehoshua az un
around people crowd a seen has Yehoshua as and

זיך , האט ער באפוילן אוועקצופארן אויף דער אנדערער זייט
zait anderer der oif avektsuforen bafoilen er hot zich
side of other the to depart commanded he has Himself

Yitzchak and Ya'akov in the Malchut HaShomayim. 12 But the Bnei HaMalchut will be thrown out into the outer choshech *(darkness)*, where there will be weeping and grinding of teeth. 13 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to the centurion, Go! According to your bitachon *(trust)*, your emunah *(faith)*, let it be for you. And his servant was given refuah *(healing)* punkt *(exactly)* at that hour.

14 When Rebbe, Melech HaMoshiach entered the bais *(house)* of Kefa, he saw the chamot *(mother-in-law, shviger)* bedridden and fever stricken. 15 Rebbe, Melech HaMoshiach touched her hand, and the fever left her. She then began functioning as his mesharetet *(servant, lady minister)*, serving Rebbe, Melech HaMoshiach. 16 And when erev *(evening)* had come, they brought to Rebbe, Melech HaMoshiach many possessed by shedim *(evil spirits, demons)*, and he cast out the shedim with a dvar, and all the cholim *(sick persons)* he healed. 17 Thus was fulfilled what was spoken by Yeshayah the Navi, saying, ACHEN CHOLAYEINU HU NASA UMACHOVEINU SVALAM (Surely he took up our sicknesses and he carried away our sorrows).

18 And when he saw the crowd around him, he gave orders to go over to the other side. 19 A sofer *(scribe, torah teacher)* approached

ים . יט און א סופר איז געקומען, און האט צו אים געזאגט: רבי , איך
ich Rebbe gezogt im tsu hot un gekumen iz sofer a un yam
I Rebbe said him to has and come is scribe a and sea

וועל דיר נאכפאלגן, וואו דו וועסט נאר גיין . כ און יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua un gein nor vest du vu nochfolgen dir vel
Yehoshua and go just will you where follow you will

זאגט צו אים: די פוקסן האבן היילן, און די פייגל פון הימל —נעסטן;
nestn himel fun feigel di un heilen hoben fuksn di im tsu zogt
nests heaven of birds the and holes have foxes the him to said

דער בר אנש אבער האט נישט, וואו דעם קאפ אנידערצולייגן .
anidertsuleigen kop dem vu nisht hot ober Enosh Bar der
to lay down head the where not has however of Man Son the

כא און אן אנדערער פון די תלמידים האט צו אים געזאגט: האר, גיב
gib Har gezogt im tsu hot talmidim di fun anderer an un
give L-rd said him to has disciples the of other an and

מיר רשות קודם כל אוועקצוגיין און קובר צו זיין מיין פאטער.
foter main zain tsu koiver un avektsugein kol koidem reshus mir
father my do to bury and to go away all before permission me

כב יהושע/ישוע אבער זאגט צו אים: פאלג דו מיר נאך; און לאז
loz un noch mir du folg im tsu zogt ober Yeshua/Yehoshua
let and after me you follow him to said however Yehoshua

די מתים קובר זיין זייערע מתים .
meisim zeiere zain koiver meisim di
dead their do bury dead the

כג און ער איז איינגעשטיגן אין דעם שיפל, און זיינע תלמידים האבן אים
im hoben talmidim zaine un shifel dem in aingeshtigen iz er un
him have disciples his and boat the in got into is he and

נאכגעפאלגט. כד און זע , עס איז געווארן א גרויסער שטורעמווינט אויפן
oifen shturemvint groiser a gevoren iz es ze un nochgefolgt
on the windstorm greater a become is it look and followed

ים , אז דאס שיפל איז אזש באדעקט געווארן פון די כוואליעס; ער
er chvalyes di fun gevoren badekt azh iz shifel dos az yam
he waves the of become covered almost is boat the that sea

אבער איז געשלאפן. כה און זיי זענען געקומען צו אים, און האבן
hoben un im tsu gekumen zenen zei un geshlofen iz ober
have and him to come are they and sleep is however

אים אויפגעוועקט, אזוי צו זאגן : האר, ראטעווע; מיר קומען
kumen mir rateve Har zogen tsu azoi oifgevekt im
come we save L-rd say to in this way roused him

אום! כו און ער זאגט צו זיי : וואס זענט איר אזוי אנגעשראקן, איר
ir ongeshroken azoi ir zent vos zei tsu zogt er un um
you frightened so you are why them to says he and die

קליינגלויביקע ? דאן איז ער אויפגעשטאנען, און האט אנגעשריגן די
di ongeshrigen hot un oifgeshtanen er iz dan kleingloibike
the rebuked has and stand up again he is then small believers

ווינטן און דעם ים ; און עס איז געווארן א גרויסע שטילקייט. כז און די
di un shtilkeit groise a gevoren iz es un yam dem un vintn
the and quietness great a become is it and sea the and winds

מענטשן האבן זיך געוואונדערט, און האבן געזאגט: וואס איז דאס
dos iz vos gezogt hoben un gevundert zich hoben mentshn
this is what said have and amazed themselves have people

פאר א מאן, אז סיי די ווינטן סיי דער ים געהארכן אים?
im gehorchen yam der sai vintn di sai az man a far
him obey sea the and winds the both that man a for

Rebbe, Melech HaMoshiach and said, Rebbe, I will follow you wherever you go.
20 And Rebbe, Melech HaMoshiach says to him, Foxes have holes and the OPH HASHOMAYIM *(birds of heaven)* have nests, but the Bar Enosh does not have a place where he may lay his head.
21 And another of Moshiach's talmidim said to him, Adoneinu, allow me first to go and bury my father.
22 But Rebbe, Melech HaMoshiach says to him, Follow me, and permit the mesim *(spiritually dead ones without hitkhadshut, spiritually unregenerate ones)* to bury their own mesim *(deceased ones, niftarim)*.

23 And when he embarked into the sirah, Moshiach's talmidim followed him.
24 And hinei! a great storm came up on the lake, so that the sirah *(boat)* was about to be covered by the waves. But Rebbe, Melech HaMoshiach was sleeping.
25 And Moshiach's talmidim approached and woke him, saying, Adoneinu, hoshieinu! We are perishing!
26 And Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Why are you fearful, you ones of little emunah? Then, arising, Rebbe, Melech HaMoshiach rebuked the winds and the sea. And there was a great calm.
27 And the men were astonished, saying, What sort of man is this!? That even the winds and the sea obey him!

כח און ווען ער איז געקומען אויף יענער זייט ים אין דעם לאנד פון
fun land dem in yam zait yener oif gekumen iz er ven un
of land the in sea side the other on come is he when and

די גדריים , זענען אים אנטקעגנגעלאפן צוויי באזעסענע, וואס זענען
zenen vos bazesene tsvei antkegengelofen im zenen Gadareim di
are who demoniacs two met him are Gadarenes the

ארויסגעקומען אויס די קברים, זייער געפערלעכע , אז קיינער האט
hot keiner az geferleche zeier kvorim di ois aroisgekumen
has no one that dangerous ones very tombs the out of come

נישט געקענט פארבייגיין דורך יענעם וועג. כט און זע , זיי האבן א
a hoben zei ze un veg yenem durch farbaigein gekent nisht
a have they look and way that through pass by be able not

געשריי געטאן, אזוי צו זאגן : וואס האבן מיר מיט דיר, דו זון פון
fun zun du dir mit mir hoben vos zogen tsu azoi geton geshrei
of Son you you with we have what say to so done shout

דער אויבערשטער? ביסטו אהערגעקומען אונדז פייניקן פאר דער
der far painiken undz ahergekumen bistu Oibershter der
the before to torment us come here did you Most High the

צייט? ל און פונדערווייטנס פון זיי האט זיך געפאשעט א
a gepashet zich hot zei fun fundervaitns un tsait
a feeding themselves were them from from a distance and time

גרויסע סטאדע חזירים . לא און די בייזע גייסטער האבן אים געבעטן,
gebeten im hoben gaister beize di un chazeirem stade groise
begged him have spirits evil the and swine herd of great

אזוי צו זאגן : אויב דו טרייבסט אונדז ארויס, שיק אונדז אריין אין
in arain undz shik arois undz traibst du oib zogen tsu azoi
in into us send out us are casting you if say to so

דער סטאדע חזירים ! לב און ער האט צו זיי געזאגט: גייט! און זיי
zei un geit gezogt zei tsu hot er un chazeirem stade der
they and go said them to has he and swine herd of the

זענען ארויסגעגאנגען, און זענען אוועק אין די חזירים אריין; און
un arain chazeirem di in avek zenen un aroisgegangen zenen
and into swine the in went away are and gone out are

זע , די גאנצע סטאדע האט זיך א ריס אראפ געטאן פון דער
der fun geton arop ris a zich hot stade gantse di ze
the of done down tear a themselves has herd whole the look

משופעדיקייט אין ים אריין, און זענען אומגעקומען אין די וואסערן.
vasern di in umgekumen zenen un arain yam in meshupedikeit
waters the in perish are and into sea in steep slope

לג די פאסטוכער אבער זענען אנטלאפן, און זענען אריין אין שטאט,
shtot in arain zenen un antlofen zenen ober pastecher di
city in enter are and fled are however swineherds the

און האבן אלץ דערציילט, און וואס (עס האט פאסירט) מיט די
di mit pasirt hot es vos un dertseilt alts hoben un
the with happened had it what and reported everything have and

באזעסענע. לד און זע , די גאנצע שטאט איז ארויסגעגאנגען אנטקעגן
antkegen aroisgegangen iz shtot gantse di ze un bazesene
meet went out is city whole the look and demoniacs

יהושען/ישוען ; און דערזעענדיק אים, האבן זיי אים געבעטן, אז
az gebeten im zei hoben im derzeendik un Yeshuan/Yehoshuan
that begged him they have him seeing and Yehoshua

ער זאל אוועקגיין פון זייער גבול .
gvul zeier fun avekgein zol er
domain their from going away shall he

[28] And when Rebbe, Melech HaMoshiach came to the other side of the lake, in the land of the people of Gadara, he was met by two men possessed by shedim *(demons)*; these men were coming out of the kevarim *(tombs)* of the burial caves and were so dangerous no one could pass by on that road.
[29] And they screamed, saying, Mah lanu valach, Ben HaElohim? *(What to us and to you, Ben HaElohim?)* Have you come here to torture us before the time?
[30] Now there was feeding far away from them a large herd of chazirim *(swine)*.
[31] And the shedim begged him, saying, If you cast us out, send us into the herd of chazirim. [32] And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Go away! So the shedim, coming out, went away into the chazirim. And, hinei, all the herd of chazirim rushed down the bank into the lake, and they perished in the water.
[33] And the herdsmen of the chazirim fled, and, having gone away into the town, they told the whole story of what had happened to the men possessed by shedim. [34] And hinei! The whole town came out to meet Rebbe, Melech HaMoshiach. And seeing him, they begged him to depart from their area.

ט און ער איז איינגעשטיגן אין א שיפל, און איז אריבערגעפארן,
aribergeforen iz un shifel a in aingeshtigen iz er un
cross over is and boat a in step into is he and

און געקומען אין זיין אייגענער שטאט אריין. [ב] און זע , מען
men ze un arain shtot eigener zain in gekumen un
they look and into city own his in come and

האט געברענגט צו אים א פאראליזשירטן, וואס איז געלעגן אויף א
a oif gelegen iz vos paralizhirtn a im tsu gebrengt hot
a on lie is who paralytic a him to brought has

בעט. און ווי יהושע/ישוע האט געזען זייער אמונה, האט ער געזאגט
gezogt er hot emune zeier gezen hot Yeshua/Yehoshua vi un bet
said he has faith their seen has Yehoshua as and bed

צום פאראליזשירטן: זיי געטרייסט, מיין קינד, דיינע זינד זענען דיר
dir zenen zind daine kind main getreist zai paralizhirtn tsum
you are sin your child my comforted be paralytic to the

פארגעבן געווארן! [ג] און זע , אייניקע פון די סופרים האבן זיך
zich hoben sofrim di fun einike ze un gevoren fargeben
themselves have scribes the of some look and become forgiven

געטראכט: דער דאזיקער לעסטערט . [ד] און זעענדיק זייערע געדאנקען,
gedanken zeiere zeendik un lestert doziker der getracht
thoughts their seeing and blasphemes this one the thought

האט יהושע/ישוע געזאגט: פארוואס טראכט איר בייז אין אייערע
eiere in beiz ir tracht farvos gezogt Yeshua/Yehoshua hot
your in evil you think why said Yehoshua has

הערצער? [ה] מחמת וואס איז לייכטער, צו זאגן : דיינע זינד זענען דיר
dir zenen zind daine zogen tsu laichter iz vos machmas hertser
you are sin your say to easier is what because hearts

פארגעבן געווארן; אדער צו זאגן : שטיי אויף און גיי? [ו] נאר כדי
kedei nor gei un oif shtei zogen tsu oder gevoren fargeben
so that but go and up stand say to or become forgiven

איר זאלט וויסן , אז דער בר אנש האט רשות אויף דער ערד
erd der oif reshus hot Enosh Bar der az visen zolt ir
earth the on authority has of Man Son the that know shall you

מוחל צו זיין זינד—זאגט ער דעמאלט צו דעם פאראליזשירטן—שטיי
shtei paralizhirtn dem tsu demolt er zogt zind zain tsu moichel
stand paralytic the to then he says sin do to forgive

אויף, נעם דיין בעט און גיי אהיים! [ז] און ער איז אויפגעשטאנען, און
un oifgeshtanen iz er un aheim gei un bet dain nem oif
and stand up again is he and home go and bed your take up

איז אוועק אהיים. [ח] און ווען די המונים מענטשן האבן דאס
dos hoben mentshn hamonim di ven un aheim avek iz
this have people crowds of the when and home went away is

געזען, האבן זיי זיך געפארכטן, און האבן אפגעגעבן כבוד צו
tsu koved opgegeben hoben un geforchten zich zei hoben gezen
to honor give have and feared themselves they have seen

ה׳ , וואס האט געגעבן אזא רשות צו מענטשן.
mentshn tsu reshus aza gegeben hot vos Hashem
man to authority such given has who Hashem

[ט] און ווען יהושע/ישוע איז פון דארטן ווייטער געגאנגען,
gegangen vaiter dorten fun iz Yeshua/Yehoshua ven un
go farther there from is Yehoshua when and

האט ער געזען א מענטשן זיצן ביים הויז פון שטייער, ער האט
hot er shtaier fun hoiz baim zitsen mentshn a gezen er hot
was he taxation of house by the sit man a seen he has

9 And, having embarked
into a sirah *(boat)*,
Rebbe, Melech HaMoshiach
crossed over and came
into his own shtetl. 2 And
hinei! They brought to
Rebbe, Melech HaMoshiach
a paralytic lying upon a mat.
Having seen their emunah,
he said to the paralytic,
Chazak! *(Be strong!)* Selicha
(forgiveness) is granted
on your averos *(sins)*!
3 And hinei! Some of the
Sofrim said to themselves,
This one commits Chillul
Hashem! 4 And Rebbe, Melech
HaMoshiach, reading their
minds, said, Why are you
thinking ra'ah *(evil)* in
your levavot *(hearts)*?
5 For which is easier to
say, Selicha is granted
on your averos! Or...Arise
and walk!? 6 But in order
that you may have da'as
that the Bar Enosh has
samchut *(authority)* on
earth to pronounce selicha
(forgiveness) on chattaim
(sins) — Moshiach then
declared to the paralytic,
Arise, take up your mat
and go to your bais *(house)*.
7 And arising, he went
away to his bais. 8 And
having witnessed this, the
multitudes experienced
yirat Shomayim and gave
kavod to Hashem, who
had given such samchut to
men.

9 And going away from
there, Rebbe, Melech
HaMoshiach saw a man
called Mattityahu sitting
in the tax office. And

געהייסן מתתיהו , און ער זאגט צו אים: פאלג מיר נאך! און ער איז
iz er un noch mir folg im tsu zogt er un Mattityahu geheisen
is he and after me follow him to says he and Mattityahu named

אויפגעשטאנען, און האט אים נאכגעפאלגט.
nochgefolgt im hot un oifgeshtanen
follow him did and stand up again

י און עס איז געשען , בשעת ער איז געזעסן אין הויז צום טיש,
tish tsum hoiz in gezesen iz er beshas geshen iz es un
table to the house in sat is he while happened is it and

זע , א סך שטייער אויפמאנער און חוטאים זענען געקומען און האבן
hoben un gekumen zenen choytim un oifmoner shtaier sach a ze
have and come are sinners and collectors tax many a look

זיך אנידערגעזעצט צוזאמען מיט יהושען/ישוען און מיט
mit un Yeshuan/Yehoshuan mit tsuzamen anidergezetst zich
with and Yehoshua with together sat down themselves

זיינע תלמידים. יא און ווען די פרושים האבן עס געזען, האבן זיי
zei hoben gezen es hoben Perushim di ven un talmidim zaine
they have seen it have Pharisees the when and disciples his

געזאגט צו זיינע תלמידים: פארוואס עסט אייער רבי מיט די שטייער
shtaier di mit Rebbe eier est farvos talmidim zaine tsu gezogt
tax the with Rebbe your eats why disciples his to said

אויפמאנער און חוטאים? יב ווען אבער ער האט דאס געהערט, האט
hot gehert dos hot er ober ven choytim un oifmoner
has heard this has he however when sinners and collectors

ער געזאגט: די געזונטע דארפן נישט האבן קיין רופא , נאר די
di nor roife kein hoben nisht darfen gezunte di gezogt er
the only physician any have not need healthy the said he

קראנקע. יג גייט און לערנט וואס דאס איז: איך וויל בארעמהארציקייט,
baremhartsikeit vil ich iz dos vos lernt un geit kranke
mercifulness want I is this what learn and go sick

און נישט קיין קרבן (הושע ו, ו.); מחמת איך בין נישט געקומען
gekumen nisht bin ich machmas u u Hoshea korben kein nisht un
come not am I because 6 6 Hoshea sacrifice any not and

רופן צדיקים , נאר חוטאים.
choytim nor tsadikim rufen
sinners but righteous call

יד דעמאלט קומען צו אים יוחננס תלמידים, און זאגן : פארוואס
farvos zogen un talmidim Yochanans im tsu kumen demolt
why say and disciples John's him to comes then

פאסטן מיר און די פרושים אפט מאל, דיינע תלמידים אבער פאסטן
fasten ober talmidim daine mol oft Perushim di un mir fasten
fast however disciples your time often Pharisees the and we fast

נישט? טו און יהושע/ישוע האט צו זיי געזאגט: צי קענען דען
den kenen tsi gezogt zei tsu hot Yeshua/Yehoshua un nisht
then can said them to did Yehoshua and not

די אונטערפירערס טרויערן, בשעת דער חתן איז מיט זיי ?
zei mit iz chosen der beshas troiern unterfirers di
them with is bridegroom the while mourn bridal parties the

עס וועלן אבער קומען טעג, ווען דער חתן וועט פון זיי
zei fun vet chosen der ven teg kumen ober velen es
them from will bridegroom the when days come however will there

אוועקגענומען ווערן, און דעמאלט וועלן זיי פאסטן. טז און קיינער לייגט
leigt keiner un fasten zei velen demolt un veren avekgenumen
puts no one and fast they will then and to be taken away

Rebbe, Melech HaMoshiach says to him, Follow me. And Mattityahu arose and followed him.

10 And it came about that while Rebbe, Melech HaMoshiach was sitting bimesibba *(reclining)* at tish *(table)* in the bais, hinei! Many mochesim *(tax collectors)* and chote'im *(sinners)* came and were sitting bimesibba *(reclining)* at tish *(table)* with Rebbe, Melech HaMoshiach and his talmidim. 11 When the Perushim saw this, they were saying to Moshiach's talmidim, Why does your Rebbe eat with the mochesim and the chote'im? 12 But when Rebbe, Melech HaMoshiach heard this, he said, It is not the bariim *(healthy ones)* who have need of a rofeh *(physician)*, but the cholim. 13 Go and learn what this means: CHESED CHAFATZTI VLO ZEVACH *(I desire loving kindness and not sacrifice)*, for I have not come to call the tzaddikim but the chote'im *(sinners)*.

14 Then Yochanan's talmidim approached Rebbe, Melech HaMoshiach, saying, Why do we and the Perushim often undergo tzomot *(fasts)*, but your talmidim do not undergo tzomot? 15 And Moshiach said to them, Surely the Bnei HaChuppah *(wedding invitees)* are not able to act as avelim *(mourners)* as long as the Choson *(Bridegroom)*, is with them. But the days will come when the Choson is taken away from them, and then they will undergo

נישט קיין לאטע פון נישט איינגעלאפענעם טוך אויף אן אלטן בגד ;
beged alten an oif tuch aingelofenem nisht fun late kein nisht
garment old an on cloth shrink not of patch any not

מחמת די לאטע רייסט אפ פון דעם קלייד , און עס ווערט אן
an vert es un kleid dem fun op raist late di machmas
an becomes it and clothing the from off rips patch the because

ערגערער ריס. יז מען גיסט אויך נישט אריין קיין נייעם ווין אין אלטע
alte in vain naiem kein arain nisht oich gist men ris ergerer
old in wine new any into not also pours one tear worse

לאגלען , טאמער פלאצן די לאגלען , און דער ווין גיסט זיך אויס,
ois zich gist vain der un loglen di platsn tomer loglen
out self spills wine the and skin-bottle the crack lest skin-bottle

און די לאגלען ווערן פארדארבן; נאר מען גיסט אריין נייעם ווין
vain naiem arain gist men nor fardorbn veren loglen di un
wine new in pours one but destroyed become skin-bottle the and

אין נייע לאגלען , און ביידע האלטן זיך .
zich halten beide un loglen naie in
themselves hold both and skin-bottle new in

יח בעת ער האט דאס צו זיי גערעדט, זע , א שר איז געקומען,
gekumen iz sar a ze geredt zei tsu dos hot er beis
come has ruler a look spoken them to this has he while

און איז אנידערגעפאלן פאר אים, און האט געזאגט: מיין טאכטער
tochter main gezogt hot un im far anidergefalen iz un
daughter my said has and him before fell down is and

איז נאר וואס געשטארבן; נאר קום און לייג דיין האנט אויף איר, און
un ir oif hant dain leig un kum nor geshtorben vos nor iz
and her on hand your lay and come but died what but is

זי וועט לעבן. יט און יהושע/ישוע איז אויפגעשטאנען, און האט
hot un oifgeshtanen iz Yeshua/Yehoshua un leben vet zi
has and stand up again is Yehoshua and live will she

אים נאכגעפאלגט מיט זיינע תלמידים. כ און זע , א פרוי , וואס האט
hot vos froi a ze un talmidim zaine mit nochgefolgt im
has who woman a look and disciples his with followed him

געהאט א בלוט גאנג צוועלף יאר לאנג, איז צוגעקומען פון הינטן ,
hinten fun tsugekumen iz lang yor tsvelf gang blut a gehat
behind from come is long years twelve went blood a had

און האט אנגערירט די זוים פון זיין מלבוש . כא מחמת זי האט
hot zi machmas malbesh zain fun zoim di ongerirt hot un
has she because garment his of fringe the touched has and

צו זיך געזאגט: אויב איך וועל נאר אנרירן זיין מלבוש , וועל איך
ich vel malbesh zain onriren nor vel ich oib gezogt zich tsu
I will garment his touch only will I if said herself to

געהאלפן ווערן. כב און יהושע/ישוע האט זיך אויסגעדרייט און
un oisgedreit zich hot Yeshua/Yehoshua un veren geholfen
and turned around himself has Yehoshua and to be helped

זעענדיק זי , האט ער געזאגט: זיי געטרייסט, מיין טאכטער, דיין אמונה
emune dain tochter main getreist zai gezogt er hot zi zeendik
faith your daughter my comforted be said he has her seeing

האט דיך געראטעוועט! און די פרוי איז געזונט געווארן פון יענער
yener fun gevoren gezunt iz froi di un geratevet dich hot
that from become healthy is woman the and saved you has

שעה אָן. כג און ווען יהושע/ישוע איז אריינגעקומען אין הויז פון
fun hoiz in araingekumen iz Yeshua/Yehoshua ven un on sho
of house in come in is Yehoshua when and on hour

tzomot. 16 No one sews a
patch of unshrunk cloth
on an old garment, for the
patch pulls away from the
garment, and a worse tear
results. 17 Neither do men
put yayin chadash *(new
wine)* into old wineskins;
otherwise, the wineskins
burst, and the wine is
spilled, and the wineskins
are ruined. But they pour
yayin chadash into new
wineskins, and both are
preserved.

18 While Rebbe, Melech
HaMoshiach was speaking
these things to them one of
the nichbadim *(dignitaries)*
came and fell down before
Rebbe, Melech HaMoshiach,
saying, The bat *(daughter)* of
me has just become niftar
(passed away), but come lay
your hand upon her and
she will live. 19 And Rebbe,
Melech HaMoshiach got
up and, with his talmidim,
followed him. 20 And hinei! An
isha *(woman)* hemorrhaging
twelve years approached him
from behind and touched the
garment of Rebbe, Melech
HaMoshiach's tzitzit. 21 For
she was saying to herself,
If only I might touch his
garment, I will receive refuah
(healing). 22 Turning and
seeing her, Rebbe, Melech
HaMoshiach said, Chazak,
bat *(daughter)* of me! Your
emunah has brought you
refuah. And the isha was
healed from that hour.
23 And having come into the
bais *(house)* of the nichbad
(dignitary), and having seen

דעם שר , און האט געזען די פלייטשפילער, און דאס געטומל פון
fun getuml dos un fleitshpiler di gezen hot un sar dem
of commotion the and flute players the seen has and ruler the

דעם המון , כד האט ער געזאגט: גייט אוועק! מחמת דאס מיידעלע
meidele dos machmas avek geit gezogt er hot hamon dem
little girl this because away go said he has crowd the

איז נישט געשטארבן, זי שלאפט נאר. און זיי האבן זיך
zich hoben zei un nor shloft zi geshtorben nisht iz
themselves have they and only sleeps she died not is

אויסגעלאכט פון אים. כה ווען אבער דער עולם איז דערווייטערט
dervaitert iz oilem der ober ven im fun oisgelacht
move away is crowd the however when him at laughed

געווארן, איז ער אריינגעגאנגען, און האט זי אנגענומען ביי דער האנט;
hant der bai ongenumen zi hot un araingegangen er iz gevoren
hand the by taken her has and entered he is become

און דאס מיידעלע האט זיך אויפגעהויבן. כו און דער דאזיקער שם האט
hot shem doziker der un oifgehoiben zich hot meidele dos un
has fame this one the and got up self has little girl this and

זיך פארשפרייט איבער יענעם גאנצן לאנד.
land gantsn yenem iber farshpreit zich
land entire that over spread self

כז און ווען יהושע/ישוע איז פונדאנען ווייטער געגאנגען, האבן
hoben gegangen vaiter fundanen iz Yeshua/Yehoshua ven un
have go farther from there is Yehoshua when and

אים נאכגעפאלגט צוויי בלינדע מענטשן, וואס האבן געשריגן און געזאגט:
gezogt un geshrigen hoben vos mentshn blinde tsvei nochgefolgt im
said and shout have who men the blind two followed him

דערבארם דיך אויף אונדז, בן דוד ! כח און ווען ער איז אריינגעקומען
araingekumen iz er ven un Dovid ben undz oif dich derbarem
come in is he when and David Son of us on you have mercy

אין הויז , זענען די בלינדע צוגעקומען צו אים. און יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua un im tsu tsugekumen blinde di zenen hoiz in
Yehoshua and him to come blind the have house in

זאגט צו זיי : גלויבט איר, אז איך קען טאן דאס דאזיקע? זאגן זיי
zei zogen dozike dos ton ken ich az ir gloibt zei tsu zogt
they say these the do can I that you believe them to said

צו אים: יא , האר! כט האט ער דעמאלט אנגערירט זייערע אויגן, און
un oigen zeiere ongerirt demolt er hot Har yo im tsu
and eyes their touched then he has L-rd yes him to

געזאגט: לויט אייער אמונה, אזוי זאל עס אייך געשען ! ל און
un geshen aich es zol azoi emune eier loit gezogt
and happened you it shall so faith your according to said

זייערע אויגן זענען אויפגעעפנט געווארן. און יהושע/ישוע האט זיי
zei hot Yeshua/Yehoshua un gevoren oifgeefent zenen oigen zeiere
them has Yehoshua and become opened are eyes their

שטרענג געווארנט, אזוי צו זאגן : היט אייך, אז קיינער זאל זיך
zich zol keiner az aich hit zogen tsu azoi gevorent shtreng
self shall no one that you beware say to so warned strictly

נישט דערוויסן דערפון . לא זיי אבער זענען ארויסגעגאנגען, און
un aroisgegangen zenen ober zei derfun dervisen nisht
and went out are however they about this find out not

האבן אים באקאנט געמאכט איבער יענעם גאנצן לאנד.
land gantsn yenem iber gemacht bakant im hoben
land entire that over made famous him have

the flute players and the unruly crowd, 24 Rebbe, Melech HaMoshiach was saying, Go away! For the yaldah is not among the mesim — she sleeps! And they were making leitzonus *(mockery, fun)* of Rebbe, Melech HaMoshiach. 25 But when the crowd had been put outside, Rebbe, Melech HaMoshiach went in and took the yaldah by the hand and the yaldah was made to stand up alive. 26 And this report went out into all that region.

27 And as Rebbe, Melech HaMoshiach went on from there, two ivrim *(blind men)* followed him, shouting loudly, Chaneinu, Ben Dovid! 28 And when Rebbe, Melech HaMoshiach entered the bais *(house)*, the ivrim *(blind men)* approached him, and he says to them, Do you have emunah that I am able to do this? They say to Rebbe, Melech HaMoshiach, Ken, Adoneinu. 29 Then Rebbe, Melech HaMoshiach touched their eyes, saying, According to your emunah, let it be done for you. 30 And their eyes were opened. Rebbe, Melech HaMoshiach sternly warned them, saying, See to it that no one knows! 31 But having gone out, they made him known in that entire district.

לב און ווען זיי זענען ארויסגעגאנגען, זע , מען האט געברענגט
gebrengt hot men ze aroisgegangen zenen zei ven un
brought has they look went out are they when and

צו אים א שטומען, באזעסן מיט א בייזן גייסט. לג און נאך דעם
dem noch un gaist beizn a mit bazesen shtumen a im tsu
that after and spirit evil a with possessed mute a him to

ווי דער בייזער גייסט איז ארויסגעטריבן געווארן, האט דער שטומער
shtumer der hot gevoren aroisgetriben iz gaist beizer der vi
mute the did become cast out is spirit evil the as

גערעדט. און די המונים מענטשן האבן געשטוינט, און געזאגט: נאך
noch gezogt un geshtoint hoben mentshn hamonim di un geredt
even said and astounded were people crowds of the and speak

קיינמאל איז אזעלכעס נישט געזען געווארן אין ישראל! לד די פרושים
Perushim di Yisroel in gevoren gezen nisht azelches iz keinmol
Pharisees the Israel in become seen not such is never

אבער האבן געזאגט: דורך דעם שר פון די בייזע גייסטער טרייבט
traibt gaister beize di fun sar dem durch gezogt hoben ober
casts spirits evil the of ruler the through said have however

ער ארויס די בייזע גייסטער!
gaister beize di arois er
spirits evil the out he

לה און יהושע/ישוע איז ארומגעגאנגען איבער אלע שטעט
shtet ale iber arumgegangen iz Yeshua/Yehoshua un
cities of all about walking was Yehoshua and

און דערפער, לערנענדיק אין זייערע שולן , און אויסרופנדיק
oisrufendik un shuln zeiere in lernendik derfer un
proclaiming and synagogues their in teaching villages and

די גוטע בשורה פון דעם מלכות , און היילנדיק יעדע מחלה
machle yede heilendik un Malchus dem fun besoire gute di
disease every healing and kingdom the of News good the

און יעדע שלאפקייט. לו און ווען ער האט געזען די מאסן
masen di gezen hot er ven un shlafkeit yede un
crowds of the seen has he when and sickness every and

מענטשן, האט ער אויף זיי גרויס רחמנות געהאט, ווייל
vail gehat rachmones grois zei oif er hot mentshn
because had compassion great them on he had people

זיי זענען געווען פארשמאכט און פארווארלאזט, ווי שאף ,
shof vi farvorlozt un farshmacht geven zenen zei
sheep like neglected and languishing was are they

וואס האבן נישט קיין פאסטוך . לז דעמאלט זאגט ער צו זיינע
zaine tsu er zogt demolt pastech kein nisht hoben vos
his to he said then shepherd any not have who

תלמידים: דער שניט איז גרויס, נאר די ארבעטער זענען ווייניק.
veinik zenen arbeter di nor grois iz shnit der talmidim
few are laborers the but great is harvest the disciples

לח בעט זשע דעם האר פון דעם שניט , אז ער זאל ארויסשיקן
aroisshiken zol er az shnit dem fun Har dem zhe bet
send out shall he that harvest the of L-rd the then ask

ארבעטער צו זיין שניט !
shnit zain tsu arbeter
harvest his into laborers

י און ער האט גערופן צו זיך זיינע צוועלף תלמידים,
talmidim tsvelf zaine zich tsu gerufen hot er un
disciples twelve his Himself to called has he and

32 After they had departed, the people brought to him a mute man who was possessed by shedim. 33 And when the shedim had been cast out by Rebbe, Melech HaMoshiach, the mute man spoke. And the multitudes marveled, saying, Never was anything like this seen in Eretz Yisroel! 34 But the Perushim said, It was by the Sar HaShedim *(the Prince of Demons)* that this man casts out shedim!

35 And Rebbe, Melech HaMoshiach went about all the shtetlach and villages exercising the ministry of moreh *(teacher)* in their shuls and of darshan *(preacher)* of the Besuras HaGeulah of the Malchut Hashem and bringing refuah to all the cholim, every machla *(disease)* and every illness. 36 And looking out on the multitudes, Rebbe, Melech HaMoshiach felt rachmei Shomayim *(heavenly compassion and mercy)* for his people, for they were distressed and weary KATZON ASHER EIN LAHEM ROEH *(like sheep without a shepherd)*. 37 Then Rebbe, Melech HaMoshiach says to his talmidim, The katzir *(harvest)* is indeed great but the kotzerim *(harvesters)* are few. 38 Therefore, offer tefillos to the Adon HaKatzir *(the L-rd of the Harvest)* that He may send out Kotzerim into His Katzir.

10 And summoning his Shneym Asar

און האט זיי געגעבן מאכט איבער אומריינע גייסטער,
gaister umreine iber macht gegeben zei hot un
spirits unclean over power given them has and

זיי ארויסצוטרייבן, און צו היילן יעדע קראנקייט און יעדע
yede un krankeit yede heilen tsu un aroistsutraiben zei
every and sickness every heal to and to cast out them

שלאפקייט.
shlafkeit
illness

ב און אָט די דאזיקע זענען די נעמען פון די צוועלף שליחים: דער
der shlichim tsvelf di fun nemen di zenen dozike di ot un
the Shlichim twelve the of names the are these the look and

ערשטער שמעון, וואס מען האט אים גערופן פעטרוס, און זיין ברודער
bruder zain un Petros gerufen im hot men vos Shim'on ershter
brother his and Peter called him have they who Simon first

אנדריי; יעקב בן זבדי, און זיין ברודער יוחנן; ג פיליפוס און
un Filipos Yochanan bruder zain un Zavdai ben Yaakov Andrey
and Philip John brother his and Zavdai son of Jacob Andrew

בר-תלמי; תומא און מתתיהו דער שטייער אויפמאנער; יעקב בן
ben Yaakov oifmoner shtaier der Mattityahu un Toma Bar-Talmai
son of Jacob collector tax the Mattityahu and Toma Bar-Talmai

חלפי און תדי; ד שמעון הקנאי און יהודה איש-קריות,
Ish-K'riot Yehude un HaKanai Shim'on Thaddaeus un Chalfai
man from Kriot Yehudah and the Zealot Simon Taddai and Chalfai

וואס האט אים אויך פארראטן. ה די דאזיקע צוועלף האט יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua hot tsvelf dozike di farraten oich im hot vos
Yehoshua has twelve these the betray also him did who

געשיקט, און האט זיי באפוילן, אזוי צו זאגן:
zogen tsu azoi bafoilen zei hot un geshikt
say to so given directive them has and sent

אויף קיין וועג פון די אומות (העולם) זאלט איר נישט גיין, און
un gein nisht ir zolt hooilem umes di fun veg kein oif
and go not you shall of the world nations the of way any on

אין קיין שטאט פון די שומרונים זאלט איר נישט אריינגיין; ו נאר גייט
geit nor araingein nisht ir zolt Shomronim di fun shtot kein in
go but enter not you shall Samaritans the of city any in

ליבער צו די פארלוירענע שעפעלעך פון דעם הויז ישראל. ז גייט, רופט
ruft geit Yisroel hoiz dem fun shefelech farloirene di tsu liber
call go Israel house the of sheep lost the to rather

אויס און זאגט: דאס מלכות השמים איז נאענט! ח היילט די
di heilt noent iz hashomaim Malchus dos zogt un ois
the heal near is heaven kingdom of the say and out

קראנקע, וועקט אויף די טויטע, רייניקט די קרעציקע, טרייבט ארויס די
di arois traibt kretsike di reinikt toite di oif vekt kranke
the away drive lepers the cleanse dead the up wake sick

בייזע גייסטער! אומזיסט האט איר באקומען, אומזיסט זאלט איר געבן!
geben ir zolt umzist bakumen ir hot umzist gaister beize
give you shall freely received you have freely spirits evil

ט נעמט נישט קיין גאלד, נישט קיין זילבער, נישט קיין קופער אין אייערע
eiere in kuper kein nisht zilber kein nisht gold kein nisht nemt
your in copper any not silver any not gold any not take

גארטלען; י נישט קיין זאק אויפן וועג, נישט קיין צוויי העמדער, נישט
nisht hemder tsvei kein nisht veg oifen zak kein nisht gartelen
not shirts two any not road for the bag any not belts

(Twelve) Talmidim, Rebbe,
Melech HaMoshiach gave to
them samchut *(authority)* over
shedim *(unclean spirits)*, so as
to cast them out, and samchut
(authority) to call forth refuah
for every machla and every
illness.
2 Now of the Shneym Asar
Shlichim, the names are these:
first, Shim'on, the one being
called Kefa, and Andrew his
brother, Ya'akov Ben Zavdai
and Yochanan his brother,
3 Philippos and Bar-Talmai,
T'oma and Mattityahu the
moches, Ya'akov Ben-Chalfai
and Taddai, 4 Shim'on the
Zealot and Yehudah from
K'riot, who betrayed Rebbe,
Melech HaMoshiach. 5 These
Shneym Asar *(Twelve)* did
Rebbe, Melech HaMoshiach
send out with the following
directives, saying: In the
Derech HaGoyim *(Way of the
Gentiles, Gentile territory)* do
not go, and do not enter into
any Shomron town, 6 but
go rather to the Seh Oveid
Beis Yisroel *(the Lost Sheep
of the House of Israel)*. 7 And,
while going, preach that
the Malchut HaShomayim is
imminent and miyad. 8 Heal
the cholim, raise the mesim,
cleanse the metzoraim
(lepers), cast out the shedim;
freely you received, freely
give. 9 Take neither gold
nor silver nor copper for
your money belts, 10 nor a
schnorrer's *(beggar's)* bag for
the road, nor two bekishe,
nor sandals, nor a staff,
for the oseh hamelachah
(the one doing the work) is
worthy of his lechem. 11 And

קיין שיך , נישט קיין שטאק; מחמת דער ארבעטער איז ווערט זיין
zain vert iz arbeter der machmas shtok kein nisht shich kein
his worth is laborer the because staff any not shoes any

שפייז. יא און אין וועלכער שטאט אדער דארף איר קומט אריין, פארשט
forsht arain kumt ir dorf oder shtot velcher in un shpaiz
search into come you village or city whatever into and food

אויס ווער עס האט די ווערדע אין איר; און דארטן זאלט איר איינשטיין
ainshtein ir zolt dorten un ir in verde di hot es ver ois
stay you shall there and you in worth the has it who out

ביז איר גייט אוועק. יב און ארײנקומענדיק אין דעם הויז , זאלט איר עס
es ir zolt hoiz dem in arainkumendik un avek geit ir biz
it you shall house the into coming in and away go you until

באגריסן. יג און אויב דאס הויז איז ראוי זאל אייער שלום קומען
kumen sholem eier zol roe iz hoiz dos oib un bagrisen
come peace your shall worthy is house the if and greet

דערויף, אויב אבער עס איז נישט ראוי זאל אייער שלום זיך
zich sholem eier zol roe nisht iz es ober oib deroif
self peace your shall worthy not is it however if on it

אומקערן צו אייך. יד און ווער עס וועט אייך נישט אויפנעמען, און נישט
nisht un oifnemen nisht aich vet es ver un aich tsu umkeren
not and receive not you will he who and you to return

הערן אייערע ווערטער, זאלט איר ארויסגיין פון יענעם הויז אדער יענער
yener oder hoiz yenem fun aroisgein ir zolt verter eiere heren
that or house that from go out you shall words your hear

שטאט און אפשאקלען דעם שטויב פון אייערע פיס! טו באמת זאג איך
ich zog beemes fis eiere fun shtoib dem opshoklen un shtot
I say truly feet your from dust the shake off and city

אייך; עס וועט זיין גרינגער פאר דעם לאנד פון סדום און עמורה
Gomora un Sodom fun land dem far gringer zain vet es aich
Gomorrah and Sodom of land the for easier be will it you

אינם טאג פון משפט , ווי פאר יענער שטאט.
shtot yener far vi mishpot fun tog inem
city that for than judgment of day in the

טז זע , איך שיק אייך ווי שאף צווישן וועלף . זייט זשע קלוג ווי
vi klug zhe zeit velf tsvishen shof vi aich shik ich ze
as wise then be wolves among sheep like you send I look

די שלאנגען, און אָן פאלשקייט ווי די טויבן. יז היט זיך
zich hit toibn di vi falshkeit on un shlangen di
themselves beware doves the as falseness without and snakes the

אבער פאר די מענטשן! מחמת זיי וועלן אייך איבערגעבן
ibergeben aich velen zei machmas mentshn di far ober
turn over you will they because people the before however

צום סנהדרין , און אין זייערע שולן וועלן זיי אייך שמייסן
shmaisen aich zei velen shuln zeiere in un Sanhedrin tsum
flog you they will synagogues their in and Sanhedrin to the

מיט ריטער; יח אפילו פאר מושלים און מלכים וועט מען אייך
aich men vet melachim un moshlim far afile riter mit
you they will kings and rulers before even whips with

פירן צוליב מיר, פאר אן עדות צו זיי און צו די אומות
umes di tsu un zei tsu eides an far mir tsulib firen
nations the to and them to witness a for me on account of lead

(העולם). יט ווען זיי וועלן אייך אבער איבערגעבן, זאלט איר
ir zolt ibergeben ober aich velen zei ven hooilem
you shall give over however you will they when of the world

into whichever town or shtetl you enter, inquire who in it is a ben chayil *(son of worthiness)*, and there remain until you leave.
[12] And when you enter into the bais *(house)*, give that household your “Shalom”!
[13] And if indeed the bais is a bais chayil *(a house of worthiness)*, let your shalom come upon it; but if it is not a bais chayil, let your shalom return to you. [14] And whoever neither receives you nor listens to your divrei, as you are leaving and as you go outside of that bais *(house)* or city, then let it be NIER CHATZNO (shake out the fold of the robe), shake off the dust of your feet. [15] Omein, I say to you, it will be more tolerable on Yom HaDin *(the Day of Judgment)* for S'dom and Amora than for that shtetl.

[16] Hinei! I send you as kevesim *(sheep)* in the midst of ze'evim; therefore, have the seichel *(wisdom)* of nachashim *(serpents)* and be tamim *(faultless)* as yonim *(doves)*.
[17] And beware of Bnei Adam, for they will deliver you up to the sanhedriyot *(local councils, bet din courts)* and in their shuls they will subject you to the shot *(whip)*. [18] And before moshelim *(governors)* and also melachim *(kings)* you will be led for my sake, for an edut *(testimony)* to them and to the Goyim. [19] But when they deliver you up, do not be of

נישט זארגן, ווי אזוי אדער וואס איר האט צו רעדן; כ מחמת עס
es machmas reden tsu hot ir vos oder azoi vi zorgen nisht
it because speak to have you what or in this way as worry not

וועט אייך געגעבן ווערן אין יענער שעה, וואס איר זאלט רעדן; מחמת
machmas reden zolt ir vos sho yener in veren gegeben aich vet
because speak shall you what hour that in to be given you will

נישט איר זענט עס, וואס רעדן, נאר דער גייסט פון אייער פאטער
foter eier fun Gaist der nor reden vos es zent ir nisht
Father your of Spirit the but speaks who that are you not

איז עס, וואס רעדט דורך אייך. כא און א ברודער וועט איבערגעבן
ibergeben vet bruder a un aich durch redt vos es iz
give over will brother a and you through speaks who it is

א ברודער צום טויט, און א פאטער זיין קינד, און קינדער וועלן
velen kinder un kind zain foter a un toit tsum bruder a
will children and child his father a and death to the brother a

אויפשטיין קעגן די עלטערן און וועלן זיי טייטן. כב און איר
ir un teiten zei velen un elteren di kegen oifshtein
you and kill them will and parents the against standing up again

וועט זיין געהאסט פון אלעמען צוליב מיין נאמען. ווער אבער
ober ver nomen main tsulib alemen fun gehast zain vet
however who name my on account of everyone by hated be will

עס וועט אויסהאלטן ביז צום סוף, דער וועט געראטעוועט ווערן.
veren geratevet vet der sof tsum biz oishalten vet es
to be saved will this one end to the until endure will he

כג און ווען זיי פארפאלגן אייך אין דער דאזיקער שטאט, אנטלויפט
antloift shtot doziker der in aich farfolgen zei ven un
run city this one the in you persecute they when and

אין דער אנדערער אריין. מחמת באמת זאג איך אייך: איר וועט נישט
nisht vet ir aich ich zog beemes machmas arain anderer der in
not will you you I tell in truth because into another the in

דורכגיין די שטעט פון ישראל, ביז דער בר אנש וועט קומען.
kumen vet Enosh Bar der biz Yisroel fun shtet di durchgein
come will of Man Son the until Israel of cities the to go through

כד א תלמיד איז נישט איבער זיין רבין, און א קנעכט נישט
nisht knecht a un Rebn zain iber nisht iz talmid a
not slave a and teacher his higher than not is disciple a

איבער זיין האר. כה עס איז גענוג פאר דעם תלמיד, אז ער זאל
zol er az talmid dem far genug iz es Har zain iber
shall he that disciple the for enough is it master his above

זיין ווי זיין רבי, און דער קנעכט ווי זיין האר. אויב דעם בעל
bal dem oib har zain vi knecht der un Rebbe zain vi zain
owner the if master his like slave the and teacher his like be

הבית האט מען גערופן בעל-זבול, וויפל מער זיינע בני
bnei zaine mer vifel Ba'al-Zibbul gerufen men hot habeis
sons of his more how much Baal-zibbul called they have of the house

בית! כו דעריבער זאלט איר זיך נישט פארכטן פאר זיי!
zei far forchten nisht zich ir zolt deriber beis
them before have fear not yourselves you shall therefore house

מחמת עס איז נישטא קיין באהאלטענע זאך, וואס וועט נישט
nisht vet vos zach bahaltene kein nishto iz es machmas
not will that thing hidden any there is no is it because

אנטפלעקט ווערן; און קיין פארבארגענע זאך, וואס וועט נישט
nisht vet vos zach farborgene kein un veren antplekt
not will which thing concealed no and become revealed

a LEV ROGEZ *(anxious heart)* worried about how or what you are to say; for it will be given to you in that hour what you are to speak. 20 For you are not the ones speaking, but the Ruach Avichem *(the Spirit of your Father)* is the one speaking in you. 21 And brother will deliver up to death his own brother, even an abba his own yeled. And yeladim will stand up against their horim *(parents)* and put them to death. 22 And you will be under the sinas chinom *(baseless hatred)* of kol Bnei Adam on account of my Name; but the one enduring ad es HaKetz *(until the End)* will receive the Yeshu'at Eloheinu *(the Salvation of our G-d)*. 23 But when they persecute you in one shtetl, flee to the other; for, omein, I say to you, by no means will you complete the shtetlach of Eretz Yisroel until the Bias HaMoshiach *(Coming of the Moshiach, the Bar Enosh)*.

24 A talmid is not above his Rebbe nor an eved *(servant)* above his Baal Bayit *(master)*. 25 It is enough for the talmid that he be like his Rebbe, and the eved like his Baal Bayit. If they called the Baal Bayit Baal-zibbul, how much more the anashim *(men)* in his bais. 26 Therefore, do not fear them; for nothing has been veiled which will not be unveiled; and nothing has been nistar *(hidden)* which will not be made known. 27 What I say

באקאנט ווערן . כז וואס איך זאג אייך אין דער פינסטער, דאס זאלט איר
bakant veren vos ich zog aich in der finster dos zolt ir
become made known what I tell you in the darkness that shall you

רעדן אינם ליכט, און וואס עס ווערט אייך געשעפטשעט אין אויער אריין,
reden inem licht un vos es vert aich gesheptshet in oier arain
speak in the light and what is being you whispered in ear into

דאס זאלט איר אויסרופן אויף די דעכער . כח און פארכט זיך נישט פאר
dos zolt ir oisrufen oif di decher un forcht zich nisht far
that you shall call out on the rooftops and be afraid self not before

די , וואס טייטן דעם גוף , אבער האבן נישט קיין קראפט צו טייטן
di vos teiten dem guf ober hoben nisht kein kraft tsu teiten
the who kill the body however have not any power to kill

די נשמה ; אמער זאלט איר זיך פארכטן פאר דעם , וואס
di neshome amer zolt ir zich forchten far dem vos
the soul thus shall you yourselves have fear before the one who

איז בכוח צו פארדארבן סיי די נשמה סיי דעם גוף אין גיהנום .
iz bekoiech tsu fardarbn sai di neshome sai dem guf in Gehinnom
is able to destroy the both soul and the body in Gehenna

כט פארקויפט מען דען נישט צווי פייגעלעך פאר איין פרוטה? און דאך
farkoift men den nisht tsvei feigelech far ein prute un doch
sell they then not two birds for one penny and yet

פאלט נישט קיין איינס פון זיי צו דער ערד אָן אייער פאטער. ל ביי
falt nisht kein eins fun zei tsu der erd on eier foter bai
falls not any one of them to the earth without your Father with

איך אבער זענען אפילו די האר פון קאפ אלע געציילט. לא דעריבער
aich ober zenen afile di hor fun kop ale getseilt deriber
you however are even the hairs of head all counted therefore

זאלט איר נישט מורא האבן; איר זענט ווערט מער ווי א סך פייגעלעך.
zolt ir nisht moire hoben ir zent vert mer vi a sach feigelech
you shall not fear have you are worth more than a many birds

לב ווער זשע עס וועט מיך מתוודה זיין פאר די מענטשן, וועל
ver zhe es vet mich misvade zain far di mentshn vel
whoever then it will me confess do before the people will

איך דעם אויך מתוודה זיין פאר מיין פאטער, וואס איז אין הימל .
ich dem oich misvade zain far main foter vos iz in himel
I the one also confess do before my Father who is in heaven

לג ווער אבער עס וועט מיך פארלייקענען פאר די מענטשן, וועל איך
ver ober es vet mich farleikenen far di mentshn vel ich
who however it will me deny before the people will I

דעם אויך פארלייקענען פאר מיין פאטער, וואס איז אין הימל .
dem oich farleikenen far main foter vos iz in himel
the one also deny before my Father who is in heaven

לד איר זאלט נישט מיינען , אז איך בין געקומען, כדי צו ברענגען
ir zolt nisht meinen az ich bin gekumen kedei tsu brengen
you should not think that I am come so as to bring

שלום אויף דער ערד . איך בין נישט געקומען ברענגען שלום , נאר א
sholem oif der erd ich bin nisht gekumen brengen sholem nor a
peace on the earth I am not come to bring peace but a

שווערד. לה מחמת איך בין געקומען אפצושיידן א מענטשן פון זיין
shverd machmas ich bin gekumen optsusheiden a mentshn fun zain
sword because I am come to separate a person from his

פאטער, און א טאכטער פון איר מוטער, און א שנור פון
foter un a tochter fun ir muter un a shnur fun
father and a daughter from her mother and a daughter-in-law from

to you in the choshech *(darkness)*, you declare in the ohr *(light)*; and what you hear whispered into your ears, shout, preach, from the rooftops. 28 And do not fear those who kill the basar (flesh), but are unable to kill the nefesh (soul); but rather fear the One who is able to destroy both basar and nefesh in Gehinnom.
29 Are not two sparrows sold for the least valuable copper coin? And yet not one of them will fall to the ground apart from Avichem! 30 But, as far as you are concerned, even the hairs of your rosh have been inventoried.
31 Therefore, al taarotz *(do not be afraid)*! You are of more value than many sparrows! 32 Therefore, everyone who shall declare publicly the Ani Maamin hoda'ah of me, before Bnei HaAdam, I will make hoda'ah *(acknowledgment)* of him before Avi sh'ba'Shomayim.
33 But everyone who makes hakhchashah *(denial)* of me, I also will make hakhchashah *(denial)* of him before Avi sh'ba'Shomayim.

34 Do not think that I have come to bring shalom al haaretz *(peace on the earth)*; I have not come to bring shalom but a cherev *(sword)*.
35 For I came to divide a man against his Av, and a bat against her Em, and a kallah *(bride)* against her chamot *(mother-in-law, shviger)*. 36 And

איר שוויגער , [לו] און א מענטשנס שונאים וועלן זיין זיינע אייגענע
eigene zaine zain velen sonim mentshns a un shviger ir
own his be will enemies man's a and mother-in-law her

בני בית . [לז] ווער עס האט ליב פאטער אדער מוטער מער ווי
vi mer muter oder foter lib hot es ver beis bnei
than more mother or father love has it who house sons of

מיך , דער איז מיך נישט ווערט ; און ווער עס האט ליב זון אדער
oder zun lib hot es ver un vert nisht mich iz der mich
or son love has it who and worthy not me is this one me

טאכטער מער ווי מיך , דער איז מיך נישט ווערט . [לח] און ווער
ver un vert nisht mich iz der mich vi mer tochter
who and worthy not me is this one me than more daughter

עס נעמט נישט זיין בוים, און פאלגט מיר נאך , איז מיך נישט ווערט .
vert nisht mich iz noch mir folgt un boim zain nisht nemt es
worthy not me is after me follows and tree his not takes it

[לט] ווער עס געפינט זיין לעבן, דער וועט עס פארלירן; און ווער עס
es ver un farliren es vet der leben zain gefint es ver
it who and lose it will this one life his finds it who

פארלירט זיין לעבן פאר מיינעטוועגן , דער וועט עס געפינען.
gefinen es vet der mainetvegen far leben zain farlirt
find it will this one my sake for life his loses

[מ] דער , וואס נעמט אייך אויף, נעמט מיך אויף; און דער ,
der un oif mich nemt oif aich nemt vos der
the one and on me welcomes on you welcomes who the one

וואס נעמט מיך אויף, נעמט אויף דעם. וואס האט מיך
mich hot vos dem oif nemt oif mich nemt vos
me has the One Who the on welcomes on me welcomes who

געשיקט. [מא] דער , וואס נעמט אויף א נביא אין דעם נאמען פון א
a fun nomen dem in novi a oif nemt vos der geshikt
a of name the in prophet a on welcomes who the one sent

נביא , וועט באקומען דעם שכר פון א נביא ; און דער , וואס
vos der un novi a fun sachar dem bakumen vet novi
who the one and prophet a of reward the receive will prophet

נעמט אויף א צדיק אין דעם נאמען פון א צדיק ,
tsadik a fun nomen dem in tsadik a oif nemt
righteous person a of name the in righteous person a on welcomes

וועט ער באקומען דעם שכר פון א צדיק . און דער ,
der un tsadik a fun sachar dem bakumen er vet
the one and righteous person a of reward the receive he will

[מב] וואס וועט געבן צו טרינקען איינעם פון די דאזיקע קליינע בלויז א
a bloiz kleine dozike di fun einem trinken tsu geben vet vos
a only small ones these the of one drink to give will who

טעפעלע קאלט וואסער אין דעם נאמען פון א תלמיד , באמת זאג איך
ich zog beemes talmid a fun nomen dem in vaser kalt tefele
I tell in truth disciple a of name the in water cold small cup

אייך; ער וועט בשום אופן נישט פארלירן זיין שכר !
sachar zain farliren nisht oifen beshum vet er aich
reward his to lose not way never will he you

יא און עס איז געשען , ווען יהושע/ישוע האט
hot Yeshua/Yehoshua ven geshen iz es un
has Yehoshua when happened is it and

געענדיקט באפעלן זיינע צוועלף תלמידים, איז ער
er iz talmidim tsvelf zaine bafelen geendikt
he is disciples twelve his commanded finished

the OIYVEI ISH ANSHEI VEITO *(the enemies of a man will be the members of his own household)*.
37 The one who has more ahavah *(love)* for a tata *(papa)* or a mama than for me is not worthy of me, and the one who has more ahavah *(love)* for a ben or a bat than me is not worthy of me. 38 The one who does not take up his etz shel mesiros nefesh *(tree of self-sacrifice)* and follow after me, is not worthy of me.
39 The one who has found his nefesh will lose it; the one who has lost his nefesh for my sake will find it.

40 The one who gives the kabbalat panim *(welcome)* to you gives the Baruch Habah *(welcome)* to me, and the one who gives the Baruch Habah to me gives the Baruch Habah to the One who sent me. 41 The one who gives the Baruch Habah to a navi *(prophet)* in the name of a navi will receive the sachar *(reward)* of a navi, and the one who gives the Baruch Habah to a tzaddik *(righteous man)* in the name of a tzaddik will receive the sachar of a tzaddik. 42 And whoever in the name of a talmid gives only a cup of cold water to one of these little ones, omein, I say to you, he will by no means lose his sachar.

11

And it came about when he finished giving directives to his Shneym Asar Talmidim, he moved on from there,

פון דארטן אוועק צו לערנען און אויסצורופן אין זייערע
zeiere in oistsurufen un lernen tsu avek dorten fun
their in to proclaim and teach to depart there from
שטעט.
shtet
cities

ב ווען אבער יוחנן האט געהערט אין תפיסה די מעשים פון
fun maisim di tfise in gehert hot Yochanan ober ven
of deeds the prison in heard has John however when
דעם משיח , האט ער געשיקט דורך זיינע תלמידים. ג און געזאגט
gezogt un talmidim zaine durch geshikt er hot Moshiach dem
said and disciples his through sent he has Moshiach the
צו אים: ביסטו דער , וואס זאל קומען, אדער האבן מיר צו ווארטן
varten tsu mir hoben oder kumen zol vos der bistu im tsu
wait to we have or come shall who this One you are him to
אויף אן אנדערן? ד און יהושע/ישוע האט ענטפערנדיק געזאגט צו
tsu gezogt entferendik hot Yeshua/Yehoshua un andern an oif
to said answering has Yehoshua and other an on
זיי : גייט און דערציילט יוחנן וואס איר הערט און זעט: ה בלינדע
blinde zet un hert ir vos Yochanan dertseilt un geit zei
the blind sees and hear you what John tell and go them
זען, און לאמע גייען ארום , מצורעדיקע ווערן גערייניקט, און טויבע
toibe un gereinikt veren metsoiredike arum geien lome un zen
deaf and cleansed become lepers around walk lame and see
הערן, און טויטע שטייען אויף, און צו ארעמעלייט ווערט אנגעזאגט די
di ongezogt vert oremelait tsu un oif shteien toite un heren
the announced it is poor people to and up stand dead and hear
גוטע בשורה. ו און וואויל איז דעם , וואס וועט נישט שטרויכלען אין
in shtroichlen nisht vet vos dem iz voil un besoire gute
in stumble not will who the one is blessed and News good
מיר! ז און בשעת די דאזיקע זענען אוועקגעגאנגען, האט יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua hot avekgegangen zenen dozike di beshas un mir
Yehoshua has went away are these the while and Me
אנגעהויבן צו זאגן צו די המונים מענטשן וועגן יוחנן :
Yochanan vegen mentshn hamonim di tsu zogen tsu ongehoiben
John concerning people crowds of the to say to begun
וואס זענט איר ארויסגעגאנגען אין דער מדבר אריין זען? א שטעקל
shtekl a zen arain midbar der in aroisgegangen ir zent vos
reed a see into wilderness the in go out you did what
געשאקלט פון ווינט? ח נאר וואס דען זענט איר ארויסגעגאנגען זען ?
zen aroisgegangen ir zent den vos nor vint fun geshoklt
to see went out you are then what but wind by shaken
א מענטשן אנגעטאן אין פיינע מלבושים ? זע , די וואס טראגן פיינע
faine trogen vos di ze malbushem faine in ongeton mentshn a
fine wear who the look clothing fine in dressed man a
מלבושים , זענען אין די הייזער פון די מלכים ! ט נאר וואס דען זענט
zent den vos nor melachim di fun haizer di in zenen malbushem
are then what but kings the of houses the in are clothing
איר ארויסגעגאנגען? צו זען א נביא ? יא , איך זאג אייך, און מער ווי
vi mer un aich zog ich yo novi a zen tsu aroisgegangen ir
than more and you tell I yes prophet a see to went out you
א נביא. י דאס איז ער, וועגן וועמען עס שטייט געשריבן:
geshriben shteit es vemen vegen er iz dos novi a
written stands it whom concerning he is this prophet a

exercising the ministry of moreh *(teacher)* and darshan *(preacher, maggid)* in their shtetlach.

2 Now when Yochanan, in the beit hasohor *(prison)*, heard of the maasei haMoshiach *(works of Moshiach)*, he sent his talmidim to Rebbe, Melech HaMoshiach.
3 They asked him, Tell us. Are you Hu Habah *(He who comes)* or is our chikiah *(wait)* to be for the Bias *(Coming)* of another?
4 And Rebbe, Melech HaMoshiach answered them, saying, Go give the report of what you see and hear to Yochanan:
5 The ivrim *(blind people)* see, the pisechim *(lame people)* walk, the metzoraim *(lepers)* are cleansed, the chereshim *(deaf people)* hear, the mesim are made to stand up alive, and the aniyim *(poor)* have the Besuras HaGeulah preached to them.
6 Ashrey *(Happy)* is the one who does not find a cause of michshol *(falling, stumbling)* in me.
7 As they were leaving, he began to speak to the multitudes about Yochanan, What did you go out into the midbar *(wilderness)* to see? A reed being shaken by the wind?
8 What did you go out to see? Someone shtats *(imposing, impressive)* in appearance, attired in soft raiment? Hinei, the ones wearing soft raiment are in houses of melachim *(kings)*.
9 But what did you go out to see? A Navi? Ken, I tell you. And one greater than a Navi.
10 This is he about whom it has been written, HINNENI

זע , איך שיק מיין שליח פאר דיין פנים ,
ponem dain far shliach main shik ich ze
face your before messenger my send I look

ער וועט צוגרייטן דיין וועג פאר דיר. (מלאכי ג, א.)
a g Malachi dir far veg dain tsugreiten vet er
1 3 Malachi you for way your prepare will he

יא באמת זאג איך אייך, עס איז נישט אויפגעשטאנען צווישן די
di tsvishen oifgeshtanen nisht iz es aich ich zog beemes
the among arisen not is there you I tell in truth

ילודי אשה קיין גרעסערער ווי יוחנן פון דער (ירדן)
Yarden der fun Yochanan vi greserer kein isha yludi
Yarden the of John than greater any woman mortals born of

מקווה . דאך איז דער קלענסטער אין דעם מלכות השמים גרעסער
greser hashomaim Malchus dem in klenster der iz doch mikveh
greater heaven kingdom of the in smallest the is yet mikveh

ווי ער . יב אבער פון די טעג פון יוחנן פון דער (ירדן)
Yarden der fun Yochanan fun teg di fun ober er vi
Yarden the of John of days the from however him than

מקווה ביז איצט ליידט דאס מלכות השמים געוואלד, און די ,
di un gevald hashomaim Malchus dos laidt itst biz mikveh
the and violence heaven kingdom of the suffers now until mikveh

וואס טאן געוואלד רייסן עס צו זיך . יג מחמת אלע נביאים
neviim ale machmas zich tsu es raisen gevald ton vos
prophets all because themselves to it tear violence do who

און די תורה האבן נבואות געזאגט ביז יוחנן . יד און אויב איר
ir oib un Yochanan biz gezogt nevues hoben toire di un
you if and John until said prophecies have Torah the and

ווילט עס אננעמען, איז ער אליהו , וואס דארף קומען. טו ווער עס האט
hot es ver kumen darf vos Eliyahu er iz onnemen es vilt
has it who come must who Eliyahu he is accept it want

אויערן, דער זאל הערן! טז צו וועמען אבער זאל איך פארגלייכן
farglaichen ich zol ober vemen tsu heren zol der oiern
compare I shall however whom to hear should this one ears

דאס דאזיקע דור ? עס איז גלייך צו קינדער, וואס זיצן אויף
oif zitsen vos kinder tsu glaich iz es dor dozike dos
in sit who children to like is it generation this very the

די מארקן און רופן צו זייערע חברים , יז און זאגן ; מיר
mir zogen un chaveirim zeiere tsu rufen un markn di
we say and companions their to call out and marketplace the

האבן געשפילט פאר אייך אויף פייפלעך, און איר האט נישט געטאנצט;
getonst nisht hot ir un faiflech oif aich far geshpilt hoben
dance not did you and flutes on you for played have

מיר האבן געזונגען קלאגלידער, און איר האט נישט געוויינט! יח מחמת
machmas geveint nisht hot ir un kloglider gezungen hoben mir
because wail not have you and dirges sing have we

יוחנן איז געקומען, האט נישט געגעסן און נישט געטרונקען, און מען
men un getrunken nisht un gegesen nisht hot gekumen iz Yochanan
they and drank not and eaten not has come is John

זאגט: ער האט א בייזן גייסט! יט דער בר אנש איז געקומען, עסט און
un est gekumen iz Enosh Bar der gaist beizn a hot er zogt
and eats come is of Man Son the spirit evil an has he say

טרינקט יא ; און מען זאגט: זע , א מענטש א זולל וסובא , א
a vasoive zoilel a mentsh a ze zogt men un yo trinkt
a and drunkard glutton a man a look say they and yes drinks

SHOLEIACH MALACHI *(Behold, I will send my messenger)* before your face, UPINNAH DERECH LEFANAI *(and he will prepare the way before me)*.

11 Omein, I say to you, of those born of women, there has not appeared one greater than Yochanan of the tevilah of teshuva, yet the person with the least chashivut in the Malchut HaShomayim is greater than he. 12 From the days of Yochanan of the tevilah of teshuva until now, the Malchut HaShomayim has been under violent attack and the violent seize it with coercion. 13 For all the Neviim and the Torah prophesied until Yochanan. 14 And, if you are willing it to be mekabel *(accept, receive)*, he is the “Eliyahu,” who is to come. 15 The one having ears, let him hear. 16 But to what will I compare this generation? It is like yeladim sitting in the marketplaces, calling out to one another, 17 We played the chalil *(flute)* for you, but you did not dance; we sang a kina *(lament, funeral dirge)* for you, and you did not mourn. 18 For Yochanan came neither eating nor drinking, and they say, He has a shed. 19 The Bar Enosh came eating and drinking, and they say, Hinei! A zolel *(glutton)* and a shikkor *(drunkard)*, a friend of mochesim *(tax collectors)* and chote'im

פריינד פון שטייער אויפמאנער און חוטאים! און דאך איז די חכמה
chochme di iz doch un choytim un oifmoner shtaier fun fraind
wisdom the is yet and sinners and collectors tax of friend

גערעכטפערטיקט פון אירע מעשים.
maisim ire fun gerechtfertikt
deeds its by vindicated

כ דעמאלט האט ער אנגעהויבן צו מוסרן די שטעט, אין וועלכע
velche in shtet di museren tsu ongehoiben er hot demolt
which in cities the reproach to begun he has then

דאס רוב פון זיינע וואונדער זענען געשען, ווייל זיי האבן נישט
nisht hoben zei vail geshen zenen vunder zaine fun rov dos
not have they because happened have wonders his of most the

תשובה געטאן. כא ווי צו דיר, כורזין! ווי צו דיר, בית-צידה!
Beit-Tzaidah dir tsu vei Chorazin dir tsu vei geton tshuve
Bethsaida you to woe Chorazin you to woe done repentance

ווייל אויב אין צור און צידון וואלטן געשען די וואונדער, וואס
vos vunder di geshen volten Tsidon un Tsor in oib vail
which wonders the happened would Sidon and Tyre in if because

זענען געשען ביי אייך, וואלטן זיי שוין לאנג צוריק געהאט
gehat tsurik lang shoin zei volten aich bai geshen zenen
have before long already they would you with happened are

תשובה געטאן אין זאק און אין אש. כב דאך זאג איך אייך, עס
es aich ich zog doch ash in un zak in geton tshuve
it you I tell yet ashes in and sackcloth in done repentance

וועט זיין גרינגער פאר צור און צידון אין טאג פון משפט, ווי
vi mishpot fun tog in Tsidon un Tsor far gringer zain vet
than judgment of the day in Sidon and Tyre for easier be will

פאר אייך! כג און דו, כפר-נחום, ביז צום הימל וועסטו זיין
zain vestu himel tsum biz K'far-Nachum du un aich far
be will you heaven to the up K'far-Nachum you and you for

דערהייבט? ביז צו שאול תחתית וועסטו אראפנידערן. ווייל
vail aropnideren vestu Tachtis Shaul tsu biz derheibt
because be brought down will you deepest Sheol to down raised up

אויב אין סדום וואלטן געשען די וואונדער, וואס זענען געשען אין
in geshen zenen vos vunder di geshen volten Sodom in oib
in happened have which wonders the happened would Sodom in if

דיר, וואלט זי שטיין געבליבן ביז צום היינטיקן טאג! כד דאך זאג איך
ich zog doch tog haintikn tsum biz gebliben shtein zi volt dir
I tell yet day today's to the until remain stand it would you

אייך, אז עס וועט זיין גרינגער פאר דעם לאנד פון סדום אינם טאג פון
fun tog inem Sodom fun land dem far gringer zain vet es az aich
of day in the Sodom of land the for easier be will it that you

משפט, ווי פאר דיר!
dir far vi mishpot
you for than judgment

כה אין יענער צייט האט יהושע/ישוע ענטפערנדיק געזאגט: איך
ich gezogt entferendik Yeshua/Yehoshua hot tsait yener in
I said answering Yehoshua has time that in

לויב דיך, פאטער, האר פון הימל און ערד, אז דו האסט
host du az erd un himel fun Har foter dich loib
you have you that earth and heaven of L-rd Father you praise

פארבארגן די דאזיקע זאכן פון די חכמים און נבונים,
nevonim un chachomim di fun zachn dozike di farborgn
understanding and wise ones the from things these the hidden

(sinners). Yet, Chochmah *(Wisdom)* is vindicated by her ma'asim.

20 Then he began to reproach the shtetlach *(villages)* in which were accomplished most of his gevurot *(mighty deeds)*, because they did not make teshuva. 21 Oy l'chah *(Woe to you)*, Korazin! Oy l'chah, Beit-Tzaidah! For if in Tzor and Tzidon were accomplished the gevurot that were accomplished among you, they would have made teshuva long ago in sackcloth and ashes. 22 Nevertheless, I say to you, it will be more bearable for Tzor and Tzidon than for you on Yom HaDin. 23 And you, K'far-Nachum, were you lifted up as far as Shomayim? You shall be brought down as far as Sheol. For if in S'dom were accomplished the gevurot that were accomplished among you, S'dom would have a sheerit *(remnant)* today! 24 Nevertheless, I say to you, it will be more bearable for the land of S'dom on Yom HaDin than for you.

25 At that time, Rebbe, Melech HaMoshiach said, Modeh Ani, Avi, Adon HaShomayim v'HaAretz, *(I thank you, Father, L-rd of Heaven and Earth)*, because you hid these things from the chachamim *(wise)* and those with seichel, and to them

און זיי אנטפלעקט צו קליינע קינדער! כו יא, פאטער, ווייל אזוי איז
iz azoi vail foter yo kinder kleine tsu antplekt zei un
is so because Father yes children small to revealed them and

עס געווען וואוילגעפעלן פאר דיר. כז אלץ איז מיר איבערגעגעבן געווארן
gevoren ibergegeben mir iz alts dir far voilgefelen geven es
become given over me is all you for pleasing was it

פון מיין פאטער, און קיינער קען נישט דעם זון אחוץ דער פאטער;
foter der achuts zun dem nisht ken keiner un foter main fun
Father the except Son the not knows no one and Father my from

און קיינער קען נישט דעם פאטער אחוץ דער זון, און וועמען דער
der vemen un zun der achuts foter dem nisht ken keiner un
the whom and Son the except Father the not knows no one and

זון וויל אים מגלה זיין. כח קומט צו מיר אלע, וואס הארעווען שווער
shver horeven vos ale mir tsu kumt zain megale im vil zun
hard toil who all me to come his reveal him wants Son

און זענען באלאסטעט, און איך וועל אייך געבן רו. כט נעמט מיין יאך
yoch main nemt ru geben aich vel ich un balastet zenen un
yoke my take rest give you will I and burdened are and

אויף זיך, און לערנט פון מיר; ווייל איך בין אן ענו און פון א
a fun un onev an bin ich vail mir fun lernt un zich oif
a of and meek a am I because me from learn and yourselves on

נידריק געמיט, און איר וועט געפינען מנוחה פאר אייערע נשמות.
neshomes eiere far menuche gefinen vet ir un gemit niderik
souls your for rest find will you and disposition soft

ל מחמת מיין יאך איז אנגענעם, און מיין לאסט איז גרינג!
gring iz last main un ongenem iz yoch main machmas
easy is burden my and agreeable is yoke my because

יב

אין יענער צייט איז יהושע/ישוע א שבת געגאנגען דורך
durch gegangen Shabbos a Yeshua/Yehoshua iz tsait yener in
through go Sabbath a Yehoshua is time that in

די קארנפעלדער; זיינע תלמידים אבער האט געהונגערט,
gehungert hot ober talmidim zaine kornfelder di
hungry has however disciples his corn fields the

און זיי האבן אנגעהויבן אפצורייסן זאנגען, און צו עסן. ב און
un esen tsu un zangen optsuraisen ongehoiben hoben zei un
and eat to and ears of corn tear off begun have they and

ווען די פרושים האבן עס געזען, האבן זיי געזאגט צו אים: זע,
ze im tsu gezogt zei hoben gezen es hoben Perushim di ven
look him to said they have seen it have Pharisees the when

דיינע תלמידים טאן, וואס מען טאר שבת נישט טאן! ג ער אבער
ober er ton nisht Shabbos tor men vos ton talmidim daine
however he do not Sabbath must one what do disciples your

האט צו זיי געזאגט: צי האט איר נישט געלייענט, וואס דוד האט
hot Dovid vos geleient nisht ir hot tsi gezogt zei tsu hot
has David what read not you have said them to has

געטאן, ווען עס האט אים געהונגערט און די, וואס זענען געווען מיט
mit geven zenen vos di un gehungert im hot es ven geton
with was are who the and hungry him has it when done

אים? ד ווי ער איז אריינגעגאנגען אין ה'ס הויז, און זיי האבן
hoben zei un hoiz Hashems in araingegangen iz er vi im
have they and house Hashem's into entered is he how him

געגעסן דאס לחם הפנים, וואס עס איז נישט געווען מותר
mutar geven nisht iz es vos haponim lechem dos gegesen
permitted was not is it which of the Presence Bread the eaten

they are nistar *(hidden, esoteric)*,
and you made a hisgalus
(revelation) of them unto ollelim
(infants).
26 Ken, Avi, for thus it
was pleasing in your sight.
27 All
things were given to me by Avi,
and no one has daas *(knowledge)*
of HaBen except HaAv, nor
does anyone have daas of HaAv,
except HaBen, and anyone to
whom HaBen chooses to unveil
him.
28 Come to me, all you
who are burden-weary and
heavy laden, and I will give you
Shabbos menuchah.
29 Take my
ol *(yoke)* upon you and learn
from me, for I am anav *(humble)*
and have shiflut *(lowliness)* in
lev *(heart)*, and you will find
menuchah *(rest, security)* for
your nefashot *(souls)*.
30 For my
ol *(yoke)* is easy and my burden
is light.

12

At that time
Rebbe, Melech
HaMoshiach went on
Shabbos through the
grainfields. And his
talmidim were hungry
and began to pick the
heads of wheat and
to eat them.
2 But the
Perushim, seeing this,
said to Moshiach: Hinei!
Your talmidim are
doing what is asur on
Shabbos!
3 But Moshiach
said to them, Have you
not read what Dovid
HaMelech did when
he and those with him
were hungry,
4 how he
entered into the Beis
Hashem and ate the
Lechem HaPanim *(the
Bread of the Presence)*,
which was not mutar

פאר אים צו עסן, נישט פאר די , וואס זענען געווען מיט אים, אחוץ
achuts im mit geven zenen vos di far nisht esen tsu im far
except him with was are who the for not eat to him for

בלויז פאר די כהנים ? ה אדער האט איר נישט געלייענט אין דער תורה,
toire der in geleient nisht ir hot oder koyanim di far bloiz
Torah the in read not you have or priests the for only

אז אלע שבת זענען די כהנים מחלל שבת אין בית
beis in Shabbos mechalel koyanim di zenen Shabbos ale az
house in Sabbath desecrating priests the are Sabbath every that

המקדש , און פארזינדיקן זיך דאך נישט? ו איך זאג אייך
aich zog ich nisht doch zich farzindiken un Hamikdash
you tell I not yet themselves committing sins and the holy

אבער , אז דא איז דא איינער, וואס איז גרעסער ווי דאס בית
beis dos vi greser iz vos einer do iz do az ober
house the than greater is that One there is here that however

המקדש ! ז און אויב איר וואלט געוואוסט, וואס עס הייסט: איך
ich heist es vos gevust volt ir oib un Hamikdash
I means it what known would have you if and the holy

באגער בארעמהארציקייט, און נישט קיין קרבן , וואלט איר נישט
nisht ir volt korben kein nisht un baremhartsikeit bager
not you would sacrifice any not and mercifulness desire

פארמשפט די אומשולדיקע. (הושע ו׳ ו.) ח מחמת דער בר
Bar der machmas u u, Hoshea umshuldike di farmishpet
Son the because 6 6 Hoshea blameless the have condemned

אנש איז האר איבער דעם שבת .
Shabbos dem iber Har iz Enosh
Sabbath the over L-rd is of Man

ט און ער איז אוועק פון דארטן, און איז געגאנגען אין זייער
zeier in gegangen iz un dorten fun avek iz er un
their in go is and there from went away is he and

שול אריין. י און זע , דארט איז געווען א מענטש מיט א
a mit mentsh a geven iz dort ze un arain shul
a with man a was is there look and into synagogue

פארדארטער האנט. און זיי האבן אים געפרעגט, אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi gefregt im hoben zei un hant fardarter
say to so asked him have they and hand withered

מעג מען שבת היילן? כדי זיי זאלן קענען אים
im kenen zolen zei kedei heilen Shabbos men meg
him be able to should they so that heal Sabbath one permitted

באשולדיקן. יא ער אבער האט צו זיי געזאגט: וועלכער איז דער
der iz velcher gezogt zei tsu hot ober er bashuldiken
the is which one said they to has however he accuse

מענטש צווישן אייך, וואס וועט האבן איין שאף, און אויב די דאזיקע
dozike di oib un shof ein hoben vet vos aich tsvishen mentsh
this the if and sheep one have would who you among man

וועט שבת אריינפאלן אין א גרוב, וועט ער זי דען נישט אנכאפן , און
un onchapen nisht den zi er vet grub a in arainfalen Shabbos vet
and grab not then it he will pit a in fall into Sabbath will

ארויסשלעפן? יב און וויפל איז א מענטש מער ווערט ווי א שאף!
shof a vi vert mer mentsh a iz vifel un aroisshlepen
sheep a as worth more man a is how much and pull out

דעריבער מעג מען שבת טאן גוטס. יג דעמאלט זאגט ער צו דעם
dem tsu er zogt demolt guts ton Shabbos men meg deriber
the to he says then good to do Sabbath they permitted therefore

(permissible) for him to eat nor the ones with him, but only the kohanim? 5 Or have you not read in the Torah that on Shabbos the kohanim are mechallel Shabbos in the Beis Hamikdash and yet are blameless? 6 But I say to you that something greater than the Beis Hamikdash is here. 7 But if you'd had daas what this means, CHESED CHAFATZTI VLO ZEVACH *(I desire mercy and not sacrifice)*, you would not have condemned the innocent. 8 For the Bar Enosh *(Moshiach)* is Adon HaShabbos.

9 And having gone from there, he went into their shul. 10 And hinei! There was a man with a withered hand. And they questioned Rebbe, Melech HaMoshiach, asking, Is it mutar *(permissible)* to bring refuah *(healing)* on Shabbos? They did this in order to bring accusation against him. 11 But Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, What man will there be among you, who owns a keves *(lamb)*, and if it falls into a pit on Shabbos, will not take hold of it and lift it out? 12 Therefore, how much more valuable is a man than a keves. For this reason, it is mutar *(permissible)* on Shabbos to do HaTov. 13 Then Rebbe,

מענטשן: שטרעק אויס דיין האנט! און ער האט זי אויסגעשטרעקט; און
un oisgeshtrekt zi hot er un hant dain ois shtrek mentshn
and stretched out it has he and hand your out stretch man

זי איז ווידער געווארן געזונט ווי די אנדערע. יד די פרושים אבער
ober Perushim di andere di vi gezunt gevoren vider iz zi
however Pharisees the other the as healthy become again is it

זענען ארויסגעגאנגען, און האבן זיך בעראטן קעגן אים, ווי אזוי
azoi vi im kegen baroten zich hoben un aroisgegangen zenen
so how him against conspired self have and went out are

זיי זאלן אים אומברענגען. טו יהושע/ישוע האט זיך אבער דערפון
derfun ober zich hot Yeshua/Yehoshua umbrengen im zolen zei
of it however self has Yehoshua destroy him shall they

דערוואוסט, און איז אוועק פונדאנען ; און א סך האבן אים
im hoben sach a un fundanen avek iz un dervust
him have many a and from there went away is and find out

נאכגעפאלגט, און ער האט זיי אלע געהיילט, טז און זיי שטרענג
shtreng zei un geheilt ale zei hot er un nochgefolgt
strictly them and healed all them has he and followed

אנגעזאגט, אז זיי זאלן אים נישט מפרסם זיין, יז כדי עס זאל
zol es kedei zain mefarsem nisht im zolen zei az ongezogt
shall it so that be publicize not him shall they that warned

דערפילט ווערן , וואס עס איז געזאגט געווארן דורך ישעיהו
Yeshayah durch gevoren gezogt iz es vos veren derfilt
Yeshayah through become said is it what become fulfilled

הנביא , אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi hanovi
say to so the prophet

יח זע , מיין קנעכט , וועמען איך האב אויסדערוווילט;
oisderveilt hob ich vemen knecht main ze
chosen have I whom servant my look

מיין געליבטער, אין וועמען מיין נפש האט א וואוילגעפעלן;
voilgefelen a hot nefesh main vemen in gelibter main
well pleased a has soul my whom in beloved my

איך וועל געבן מיין גייסט אויף אים,
im oif Gaist main geben vel ich
him on Spirit my give will I

און ער וועט דערקלערן משפט צו די פעלקער.
felker di tsu mishpot derkleren vet er un
peoples the to judgment show forth will he and

יט ער וועט זיך נישט קריגן , און וועט אויך נישט שרייען;
shraien nisht oich vet un krign nisht zich vet er
shout not also will and quarrel not self will he

און קיינער וועט נישט הערן זיין קול אויף די גאסן .
gasn di oif kol zain heren nisht vet keiner un
streets the on voice his hear not will no one and

כ א צעשפאלטן שטעקל וועט ער נישט צעברעכן ,
tsebrechen nisht er vet shtekl tsespalten a
break not he will reed split a

און טליענדיקן פלאקס וועט ער נישט אויסלעשן,
oisleshen nisht er vet flaks tliendikn un
extinquish not he will flax smoldering and

ביז ער וועט אויספירן משפט צום זיג .
zig tsum mishpot oisfiren vet er biz
victory to the justice carry out will he until

Melech HaMoshiach says
to the man, Stretch out
your hand. And the man
stretched out his hand.
And it was restored to
health, as sound as the
other hand. 14 But the
Perushim went out and
took counsel against Rebbe,
Melech HaMoshiach so
that they might destroy
him. 15 But Rebbe, Melech
HaMoshiach, having da'as
of this, departed from
there. And many multitudes
followed Rebbe, Melech
HaMoshiach, and he brought
refuah to them all. 16 And
Rebbe, Melech HaMoshiach
warned them that they
should not make him
manifest. 17 This was to
fulfill what was spoken
through Yeshayah HaNavi,
saying, 18 HEN AVDI ETMACH
BO, BECHIRI RATZTAH
NAFSHI, NATATI RUCHI
ALAV, MISHPAT LAGOYIM
YOTZI, *(Here is my Servant,
whom I uphold, my Chosen
One in whom my Soul delights,
I will put my Spirit on him,
he will bring Justice to the
Nations)*,

19 LO YITZAK VLO YISSAH
VLO YASHMIA BACHUTZ
KOLO *(He will not shout
nor cry out nor raise the
sound of his voice in the
street.)* 20 KANEH RATZUTZ
LO YISHBOR UFISHTAH
CHEHAH LO YECHABENAH
LE-EMET YOTZI MISHPAT
*(A bruised reed he will not
break nor a smoldering
wick will he snuff out)*
until Rebbe, Melech

כא און אויף זיין נאמען וועלן די אומות (העולם) האפן.
un oif zain nomen velen di umes hooilem hofn
and on his name will the nations of the world hope

(ישעיהו מב, א-ד.)
Yeshayah mb a-d
Yeshayah 42 1-4

כב דעמאלט האט מען צו אים געברענגט א באזעסענעם מיט א בייזן
demolt hot men tsu im gebrengt a bazesenem mit a beizn
then they have to him brought a demoniac with an evil

גייסט, בלינד און שטום, און ער האט אים געהיילט, אז דער שטומער
gaist blind un shtum un er hot im geheilt az der shtumer
spirit blind and silent and he has him healed that the mute

האט סיי גערעדט סיי געזען. כג און די אלע המונים מענטשן האבן
hot sai geredt sai gezen un di ale hamonim mentshn hoben
has both spoken and seen and the all crowds of people have

געשטוינט, און געזאגט: איז ער נישט אפשר דער בן דוד ? כד ווען
geshtoint un gezogt iz er nisht efsher der ben Dovid ven
astounded and said is he not perhaps the Son of David when

די פרושים אבער האבן עס געהערט, האבן זיי געזאגט: ער טרייבט
di Perushim ober hoben es gehert hoben zei gezogt er traibt
the Pharisees however have it heard have they said he drives

נישט ארויס קיין בייזע גייסטער, אחוץ דורך דעם בעל-זבול , דעם
nisht arois kein beize gaister achuts durch dem Ba'al-Zibbul dem
not out any evil spirits except through the Baal-zibbul the

שר פון די בייזע גייסטער! כה און ווּיסנדיק זייערע געדאנקען, האט ער
sar fun di beize gaister un visendik zeiere gedanken hot er
ruler of the evil spirits and knowing their thoughts has he

צו זיי געזאגט: יעדע מלוכה , וואס איז נישט אייניק מיט זיך אליין,
tsu zei gezogt yede meluche vos iz nisht einik mit zich alein
to them said every kingdom which is not united with itself alone

ווערט פארוויסט; און יעדע שטאט אדער הויז , וואס איז נישט אייניק
vert farvist un yede shtot oder hoiz vos iz nisht einik
becomes destroyed and every city or house which is not united

מיט זיך אליין, וועט נישט בלייבן שטיין . כו און אויב דער שׂטן טרייבט
mit zich alein vet nisht blaiben shtein un oib der Satan traibt
with self alone will not remain standing and if the Satan casts

ארויס דעם שׂטן , איז ער נישט אייניק מיט זיך אליין: ווי אזוי
arois dem Satan iz er nisht einik mit zich alein vi azoi
out the Satan is he not united with self alone than in this way

זשע וועט זיין קעניגרייך האבן א קיום ? כז און אויב איך טרייב ארויס
zhe vet zain kenigraich hoben a kiem un oib ich traib arois
then will his kingdom have a existence and if I drive out

בייזע גייסטער דורך דעם בעל-זבול , דורך וועמען טרייבן אייערע
beize gaister durch dem Ba'al-Zibbul durch vemen traiben eiere
evil spirits through the Baal-zibbul through whom drive your

קינדער זיי ארויס? דערפאר וועלן זיי זיין אייערע שופטים. כח אויב
kinder zei arois derfar velen zei zain eiere shoftim oib
children them out therefore will they be your judges if

אבער איך טרייב ארויס די בייזע גייסטער דורך דעם גייסט פון
ober ich traib arois di beize gaister durch dem Gaist fun
however I drive out the evil spirits through the Spirit of

ה׳ , אזוי איז שוין ה׳ס קעניגרייך געקומען צו אייך. כט אדער
Hashem azoi iz shoin Hashems kenigraich gekumen tsu aich oder
Hashem so is already Hashem's kingdom come to you or

HaMoshiach leads mishpat *(justice)* to victory. [21] And in his Name, HAGOYIM will put their tikvah *(hope)*.

[22] Then a man, blind and mute, who was possessed by shedim, was brought to Rebbe, Melech HaMoshiach, and he brought refuah to him, so that the mute man was able to speak and to see. [23] And all the multitudes were amazed and they were saying, Surely this is not the Ben Dovid, is he? [24] But, having heard this, the Perushim said, This one does not cast out shedim except by Baal-zibbul, the Sar HaShedim *(the Prince of Demons)*. [25] But having daas of their thoughts, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Every malchut that is divided against itself is made desolate, and every ir *(city)* and bais *(house)* that is divided against itself will not stand. [26] And if HaSatan casts out HaSatan, he is divided against himself. How, therefore, will the Malchut HaSatan stand? [27] And if by Baal-zibbul I cast out the shedim, by whom do your banim *(sons)* cast them out? Therefore, they will be your shofetim *(judges)*. [28] But if by the Ruach Hakodesh I cast out the shedim, then upon you the Malchut Hashem has arrived. [29] Or how is someone able to enter the Bayit

ווי אזוי קען עמיצער אריינגיין אין דעם הויז פון דעם גיבור ,
giber dem fun hoiz dem in araingein emitser ken azoi vi
strong man the of house the in enter someone can how like

און אוועקרויבן זיינע זאכן , אויב ער וועט נישט קודם כל בינדן דעם
dem binden kol koidem nisht vet er oib zachn zaine avekroiben un
the tie up all before not will he if things his take away and

גיבור ? און דעמאלט וועט ער אויסרויבן זיין הויז . [ל] ווער עס איז
iz es ver hoiz zain oisroiben er vet demolt un giber
is it who house his plunder he will then and strong man

נישט מיט מיר, דער איז קעגן מיר; און דער , וואס זאמלט נישט
nisht zamlt vos der un mir kegen iz der mir mit nisht
not gathers who the one and me against is this one me with not

איין מיט מיר, צעשפרייט. [לא] דערפאר זאג איך אייך: יעדע זינד און
un zind yede aich ich zog derfar tseshpreit mir mit ein
and sin every you I tell therefore scatters me with one

לעסטערונג וועט די מענטשן פארגעבן ווערן; נאר די לעסטערונג פון דעם
dem fun lesterung di nor veren fargeben mentshn di vet lesterung
the of blasphemy the but to be forgiven people the will blasphemy

גייסט וועט נישט פארגעבן ווערן. [לב] און אויב עס וועט ווער זאגן א
a zogen ver vet es oib un veren fargeben nisht vet Gaist
a say whoever will he if and to be forgiven not will Spirit

ווארט קעגן דעם בר אנש , וועט עס אים פארגעבן ווערן; נאר ווער
ver nor veren fargeben im es vet Enosh Bar dem kegen vort
whoever but to be forgiven him it will of Man Son the against word

עס וועט רעדן קעגן דעם רוח הקודש , וועט עס אים נישט פארגעבן
fargeben nisht im es vet Hakoidesh ruach dem kegen reden vet es
forgiven not him it will the Holy Spirit the against speak will it

ווערן, נישט אין דער דאזיקער וועלט, נישט לעולם הבא .
haba leoilem nisht velt doziker der in nisht veren
which comes the world not world this one the in not to be

[לג] אדער מאכט דעם בוים גוט , און זיין פרוכט גוט ; אדער מאכט דעם
dem macht oder gut frucht zain un gut boim dem macht oder
the make or good fruit its and good tree the make or

בוים שלעכט, און זיין פרוכט שלעכט! מחמת פון די פירות דערקענט
derkent peires di fun machmas shlecht frucht zain un shlecht boim
recognizes fruit the by because bad fruit its and bad tree

מען דעם בוים. [לד] איר שלאנגענקינדער , ווי אזוי קענט איר רעדן גוטס,
guts reden ir kent azoi vi shlangenkinder ir boim dem men
good speak you can so like children of snakes you tree the one

זייענדיק (אליין) בייז? מחמת פון דער שפע פון דעם הארץ, רעדט
redt harts dem fun shefe der fun machmas beiz alein zaiendik
speaks heart the of abundance the from because evil only being

דאך דאס מויל . [לה] דער גוטער מענטש ברענגט ארויס גוטע זאכן פון
fun zachn gute arois brengt mentsh guter der moil dos doch
from things good out brings man good the mouth the even

זיין גוטן אוצר , און דער בייזער מענטש ברענגט ארויס בייז פון זיין
zain fun beiz arois brengt mentsh beizer der un oitser gutn zain
his of evil out brings man evil the and treasure good his

בייזן אוצר . [לו] איך זאג אייך אבער , אז יעדעס פוסטע ווארט, וואס
vos vort puste yedes az ober aich zog ich oitser beizn
that word empty every that however you tell I treasure evil

מענטשן וועלן רעדן, וועלן זיי מוזן אפגעבן א חשבון דערפון אינם
inem derfun cheshben a opgeben muzn zei velen reden velen mentshn
in the of it account an give up must they will speak will people

HaGibbor and confiscate
his furnishings unless he
binds the Gibbor first. Then
he will plunder the Bayit
HaGibbor. 30 The one not
with me is against me. And
the one not gathering with
me scatters. 31 Therefore, I
say to you, every chet *(sin)*
and gidduf *(blasphemy)*
will be forgiven men,
but whoever commits
Chillul Hashem against
the Ruach Hakodesh will
not be forgiven. 32 And
whoever speaks a word
against the Bar Enosh
will be granted selicha
(forgiveness), but whoever
speaks against the Ruach
Hakodesh, selicha will not
be granted him either
in the Olam Hazeh or in
the Olam Habah. 33 Either
make the etz *(tree)* tov
(good) and its pri *(fruit)*
will be tov, or make the
etz nishchat *(corrupt)* and
its pri will be rah; for by
its pri the etz is known.
34 You banim of nechashim
(sons of snakes), how are
you able to speak tovot
(good things), for out of the
abundance of the lev *(heart)*
the mouth speaks. 35 The
ish tov *(good man)* out of
the good otzar *(treasure)*
brings forth good; and
the ish rah out of the evil
otzar brings forth evil.
36 But I say to you, that
for every careless lashon
horah *(evil speech)* that men
speak, they will be called
to account on the Yom
HaDin *(the Day of Judgment)*.
37 For by your devarim you

יום הדין . [לז] מחמת פון דיינע ווערטער וועסטו גערעכטפערטיקט
gerechtfertikt vestu verter daine fun machmas Hadin yom
justify will you words your from because judgment day

ווערן , און פון דיינע ווערטער וועסטו פארמשפט ווערן .
veren farmishpet vestu verter daine fun un veren
become condemned will you words your of and become

[לח] דעמאלט האבן אים אייניקע פון די סופרים און פרושים
Perushim un sofrim di fun einike im hoben demolt
Pharisees and scribes the of some him have then

געענטפערט, אזוי צו זאגן : רבי , מיר ווילן זען א צייכן פון
fun tseichen a zen vilen mir Rebbe zogen tsu azoi geentfert
from sign a to see want we Teacher say to so answered

דיר! [לט] ער אבער האט ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: א בייז און
un beiz a gezogt zei tsu entferendik hot ober er dir
and evil an said them to answering has however he you

נואפדיק דור באגערט א צייכן , און קיין צייכן וועט אים
im vet tseichen kein un tseichen a bagert dor noyefdik
it will sign any and sign a desires generation adulterous

נישט געגעבן ווערן אחוץ דאס צייכן פון יונה הנביא . [מ] ווייל
vail hanovi Yonah fun tseichen dos achuts veren gegeben nisht
because the prophet Jonah of sign the except to be given not

אזוי ווי יונה איז געווען דריי טעג און דריי נעכט אין די
di in necht drai un teg drai geven iz Yonah vi azoi
the in nights three and days three was is Jonah like in this way

געדערעם פון דעם ריזנפיש , אזוי וועט דער בר אנש זיין דריי טעג
teg drai zain Enosh Bar der vet azoi riznfish dem fun gederem
days three be of Man Son the will so giant fish the of bowels

און דריי נעכט אין דעם הארץ פון דער ערד . [מא] די לייט פון נינוה
Nineve fun lait di erd der fun harts dem in necht drai un
Nineveh of people the earth the of heart the in nights three and

וועלן אויפשטיין אין דעם משפט מיט דעם דאזיקן דור ,
dor dozikn dem mit mishpot dem in oifshtein velen
generation this the with judgment the in standing up again will

און וועלן עס פאראורטיילן; ווייל זיי האבן תשובה געטאן אויף
oif geton tshuve hoben zei vail farurteilen es velen un
on done repentance have they because condemn it will and

יונהס רוף; און זע , א גרעסערער ווי יונה איז דא דא . [מב] די
di do do iz Yonah vi greserer a ze un ruf Yonahs
the present here is Jonah than greater a look and call Jonah's

מלכה פון תימן וועט אויפשטיין אין דעם משפט מיט דעם
dem mit mishpot dem in oifshtein vet teymen fun malke
the with judgment the in standing up again will South of Queen

דאזיקן דור , און וועט עס פאראורטיילן; ווייל זי איז געקומען
gekumen iz zi vail farurteilen es vet un dor dozikn
come is she because condemn it will and generation this

פון עק וועלט צו הערן שלמהס חכמה ; און זע , א גרעסערער
greserer a ze un chochme Shloimes heren tsu velt ek fun
greater a look and wisdom Solomon's hear to world ends of from

ווי שלמה איז דא דא . [מג] ווען אבער דער אומריינער גייסט
gaist umreiner der ober ven do do iz Shloime vi
spirit unclean the however when present here is Solomon than

גייט ארויס פון דעם מענטשן, גייט ער איבער ערטער, וואו עס איז קיין
kein iz es vu erter iber er geit mentshn dem fun arois geit
any is it where places over he goes man the from out goes

will be pronounced tzodek *(righteous)*, and by your devarim you will be charged with guilt.

38 Then some of the Sofrim and Perushim answered Rebbe, Melech HaMoshiach, saying, Rabbi, we desire to see an ot *(miraculous sign)* from you. 39 But Rebbe, Melech HaMoshiach answered them, Dor rah umnaef *(an evil and adulterous generation)* seeks for an ot *(miraculous sign)*, but no ot will be given it except the ot of Yonah HaNavi. 40 For just as Yonah was in the belly of the great fish SHLOSHAH YAMIM USHLOSHAH LAILAH *(three days and three nights)*, so will be the Bar Enosh *(Moshiach)* in the heart of the earth SHLOSHAH YAMIM USHLOSHAH LAILOT *(three days and three nights)*. 41 The men of Nineveh will stand up at the Yom HaDin with this generation and they will condemn it, for the men of Nineveh made teshuva at the darshenen *(preaching)* of Yonah, and, hinei, something much greater than Yonah is here. 42 The Queen of the South will be made to stand up alive at the Yom HaDin with this generation and will condemn it, for she came from the ends of the earth to listen to the chochmah of Sh'lomo and, hinei, something much greater than Sh'lomo is here. 43 Now when the ruach hatameh *(unclean spirit)* goes out from the man, it goes through dry places seeking

וואסער ניִשטא , זוכנדיק מנוחה , און געפינט נישט. מד זאגט
vaser nishto zuchendik menuche un gefint nisht zogt
water there is not seeking place of rest and finds not says

ער דעמאלט; איך וועל מיך אומקערן אין מיין הויז אריין, פונוואנען
er demolt ich vel mich umkeren in main hoiz arain funvanen
he then I will me return in my house into from where

איך בין ארויסגעגאנגען; און ווען ער קומט , געפינט ער עס ליידיק ,
ich bin aroisgegangen un ven er kumt gefint er es leidik
I am went out and when he comes finds he it unoccupied

אויסגעקערט, און אויסגעצירט. מה דאן גייט ער, און נעמט מיט זיך
oisgekert un oisgetsirt dan geit er un nemt mit zich
swept and decorated then goes he and takes with himself

זיבן אנדערע גייסטער, ערגערע ווי ער אליין, און זיי גייען אריין און
ziben andere gaister ergere vi er alein un zei geien arain un
seven other spirits worse than he itself and they go into and

וואוינען דארט; און דער סוף פון יענעם מענטשן ווערט ערגער ווי דער
voinen dort un der sof fun yenem mentshn vert erger vi der
dwell there and the end of that man gets worse than the

אנהויב . אָט אזוי וועט עס זיין מיט דעם דאזיקן בייזן דור .
onhoib ot azoi vet es zain mit dem dozikn beizn dor
beginning just in this way will it be with the this evil generation

מו און בשעת ער האט נאך גערעדט צו די המונים מענטשן, זע ,
un beshas er hot noch geredt tsu di hamonim mentshn ze
and while he was still speaking to the crowds of people look

זיין מוטער און זיינע ברידער זענען געשטאנען אינדרויסן, און האבן
zain muter un zaine brider zenen geshtanen indroisen un hoben
his mother and his brothers were stand outside and have

באגערט צו רעדן מיט אים. מז און עמיצער האט צו אים געזאגט: זע ,
bagert tsu reden mit im un emitser hot tsu im gezogt ze
desire to speak with him and someone has to him said look

דיין מוטער און דיינע ברידער שטייען אינדרויסן, און ווילן רעדן מיט
dain muter un daine brider shteien indroisen un vilen reden mit
your mother and your brothers stand outside and want speak with

דיר. מח ער אבער האט ענטפערנדיק געזאגט צו דעם, וואס האט עס אים
dir er ober hot entferendik gezogt tsu dem vos hot es im
you he however has answering said to that who has it him

געזאגט: ווער איז מיין מוטער, און ווער זענען מיינע ברידער? מט און
gezogt ver iz main muter un ver zenen maine brider un
said who is my mother and who are my brothers and

האט אויסגעשטרעקט זיין האנט אויף זיינע תלמידים, און געזאגט: זע ,
hot oisgeshtrekt zain hant oif zaine talmidim un gezogt ze
has stretched out his hand on his disciples and said look

מיין מוטער און מיינע ברידער! נ מחמת ווער עס וועט טאן דעם רצון
main muter un maine brider machmas ver es vet ton dem rotsn
my mother and my brothers because who it will do the will

פון מיין פאטער, וואס איז אין הימל , דער זעלביקער איז מיין ברודער,
fun main foter vos iz in himel der zelbiker iz main bruder
of my Father who is in heaven the same one is my brother

און שוועסטער, און מוטער!
un shvester un muter
and sister and mother

יג אין יענעם טאג איז יהושע/ישוע ארויסגעגאנגען פון הויז ,
in yenem tog iz Yeshua/Yehoshua aroisgegangen fun hoiz
in that day is Yehoshua went out of house

a manoach *(resting place)* and it does not find one. 44 Then it says, Into my haunt I will return from where I came out. And having come out, it finds the bais standing empty, having been swept and having been put beseder *(in order)*. 45 Then it goes and takes along with itself seven other ruchot more evil than itself and, having entered the residence, it sets up house there, and the last state of that man has become worse than the first. Thus it will be with this evil generation also.

46 While he was still speaking to the multitudes, hinei, Moshiach's Em and achim stood outside, seeking to speak with him. 47 And someone said to Rebbe, Melech HaMoshiach, Hinei! Your Em and your achim have stood outside seeking to speak with you. 48 And Rebbe, Melech HaMoshiach said in reply to the one speaking with him, Who is my Em and who are my achim? 49 And stretching out his hand upon his talmidim, Rebbe, Melech HaMoshiach said, Hinei, my Em and my achim. 50 For whoever does the ratzon *(will)* of Avi sh'ba'Shomayim, he is my ach *(brother)* and achot *(sister)* and Em *(Mother)*.

13 On that day, having gone

און האט זיך אנידערגעזעצט ביים ים . ב און גרויסע המונים
hamonim groise un yam baim anidergezetst zich hot un
crowds of great and sea by the sat down self has and

מענטשן האבן זיך פארזאמלט צו אים, אז ער איז איינגעשטיגן
aingeshtigen iz er az im tsu farzamlt zich hoben mentshn
step in is he that him to gathered themselves have people

אין א שיפל, און האט זיך אנידערגעזעצט; און די גאנצע מאסע מענטשן
mentshn mase gantse di un anidergezetst zich hot un shifel a in
people crowd whole the and sat down self has and boat a in

איז געשטאנען ביים ברעג. ג און ער האט גערעדט צו זיי א סך זאכן
zachn sach a zei tsu geredt hot er un breg baim geshtanen iz
things many a they to spoken has he and shore by the stand is

מיט משלים , אזוי צו זאגן : זע , דער זייער איז ארויסגעגאנגען צו
tsu aroisgegangen iz zeier der ze zogen tsu azoi mesholem mit
to went out is sower the look say to so parables with

זייען; ד און בשעת ער האט געזייט , איז אביסל (פון דער זריעה) געפאלן
gefalen zrie der fun abisel iz gezeit hot er beshas un zeien
fell seeds the of a little is sowing was he while and sow

ביים וועג, און די פייגל זענען געקומען און האבן עס איינגעשלונגען.
aingeshlungen es hoben un gekumen zenen feigel di un veg baim
swallowed up it have and come are birds the and road by the

ה און אנדער ביסל איז געפאלן אויף שטייניקע ערטער, וואו עס האט
hot es vu erter shteinike oif gefalen iz bisel ander an
has it where places rocky on fell is amount another an

נישט געהאט קיין סך ערד; און עס האט באלד ארויסגעשפראצט,
aroisgeshprotst bald hot es un erd sach kein gehat nisht
sprout out soon has it and earth many any have not

דערפאר וואס עס האט נישט געהאט קיין טיפע ערד; ו ווען
ven erd tife kein gehat nisht hot es vos derfar
when earth depth of any had not has it which for the reason

אבער די זון איז אויפגעגאנגען, איז עס פארוועלקט געווארן, און
un gevoren farvelkt es iz oifgegangen iz zun di ober
and become withered it is gone up is sun the however

צוליב דעם וואס עס האט נישט געהאט קיין ווארצל, איז
iz vortsel kein gehat nisht hot es vos dem tsulib
is root any have not has it which the matter on account of

עס פארדארט געווארן. ז און אן אנדער ביסל איז געפאלן צווישן די
di tsvishen gefalen iz bisel ander an un gevoren fardart es
the among fell is amount another an and become withered it

דערנער; און די דערנער זענען אויפגעוואקסן, און האבן עס דערשטיקט.
dershtikt es hoben un oifgevaksen zenen derner di un derner
choke it have and grew are thorns the and thorns

ח און אנדער ביסל איז אבער געפאלן אויף דער גוטער ערד , און עס
es un erd guter der oif gefalen ober iz bisel ander an
it and earth good the on fell however is amount another an

האט געברענגט פרוכט, איינס הונדערטפאכיק, איינס זעכציקפאכיק,
zechtsikfachik eins hundertfachik eins frucht gebrengt hot
sixty one hundredfold one fruit brought forth has

און איינס דרייסיקפאכיק. ט ווער עס האט אויערן, דער זאל הערן!
heren zol der oiern hot es ver draisikfachik eins un
hear shall this one ears has it who thirty one and

י און די תלמידים זענען צוגעקומען , און האבן געזאגט צו אים:
im tsu gezogt hoben un tsugekumen zenen talmidim di un
him to said have and come over are disciples the and

out of the bais, Rebbe,
Melech HaMoshiach
sat beside the lake.
2 And many multitudes
gathered together to
him so that he got into
a sirah *(boat)* to sit
down, and the entire
multitude stood along
the shore. 3 And Rebbe,
Melech HaMoshiach
told them many things
in meshalim *(parables)*,
saying Hinei! The Sower
went out to sow. 4 And
while he sowed, on
the one hand, this fell
along the road, and
the birds having come,
devoured them. 5 And
others fell upon the
rocky places, where
there is not much soil,
and immediately it
sprouts on account of
the lack of the soil's
depth. 6 And when the
shemesh *(sun)* arose,
the zera *(seed)* was
scorched, and because
it did not have a root,
it withered. 7 And
others fell among the
thorns, and the thorns
grew up and choked
them. 8 But others
fell on the adamah
tovah *(good ground)*,
and they yielded fruit:
the one, one hundred,
the other, sixty, the
other, thirty. 9 The
one having oznayim
(spiritual ears), let him
hear!

10 And, approaching, the
talmidim said to Rebbe,

פארוואס רעדסטו צו זיי אין משלים ? יא און ער האט ענטפערנדיק
entferendik hot er un mesholem in zei tsu redstu farvos
answering has he and parables in them to speak why

געזאגט: ווייל צו אייך איז געגעבן געווארן צו וויסן די סודות
soides di visen tsu gevoren gegeben iz aich tsu vail gezogt
mysteries the knowledge to become given is you to because said

פון דעם מלכות השמים , צו יענע אבער איז עס נישט געגעבן
gegeben nisht es iz ober yene tsu hashomaim Malchus dem fun
given not it is however those to heaven kingdom of the of

געווארן. יב מחמת ווער עס האט, דעם וועט געגעבן ווערן, און ער
er un veren gegeben vet dem hot es ver machmas gevoren
he and to be given will the one has he who because become

וועט האבן א שפע ; ווער אבער עס האט נישט, פון דעם וועט
vet dem fun nisht hot es ober ver shefe a hoben vet
will the one of not has it however who abundance an have will

אויך אוועקגענומען ווערן , וואס ער האט יא. יג דערפאר רעד איך צו
tsu ich red derfar yo hot er vos veren avekgenumen oich
to I speak therefore yes has he what become taken away also

זיי אין משלים ; ווייל זיי קוקן און זען דאך נישט, און הערן און
un heren un nisht doch zen un kuken zei vail mesholem in zei
and hear and not yet see and look they because parables in them

הערן דאך נישט, און פארשטייען אויך נישט. יד און אויף זיי ווערט
vert zei oif un nisht oich farshteien un nisht doch heren
becomes them on and not also understand and not yet hear

דערפילט ישעיהוס נבואה , וואס זאגט:
zogt vos nevue Yeshayahs derfilt
says which prophecy Yeshayah's fulfilled

מיט די אויערן וועט איר הערן, און נישט פארשטיין ,
farshtein nisht un heren ir vet oiern di mit
understand not and hear you will ears the with

און קוקנדיק וועט איר קוקן , און דאך נישט זען!
zen nisht doch un kuken ir vet kukendik un
see not yet and look you will look and

טו מחמת פעט געווארן איז דאס הארץ פון דעם דאזיקן פאלק ,
folk dozikn dem fun harts dos iz gevoren fet machmas
people this the of heart the is become dull because

און מיט די אויערן הערן זיי שווער,
shver zei heren oiern di mit un
hard they hear ears the with and

און זייערע אויגן האבן זיי צוגעמאכט;
tsugemacht zei hoben oigen zeiere un
closed they have eyes their and

טאמער וואלטן זיי געזען מיט די אויגן,
oigen di mit gezen zei volten tomer
eyes the with see they would lest

און מיט די אויערן געהערט,
gehert oiern di mit un
hear ears the with and

און מיטן הארצן פארשטאנען,
farshtanen hartsn miten un
understood heart with the and

און זיך אומגעקערט,
umgekert zich un
turn back self and

Melech HaMoshiach, Why
in meshalim *(parables)* are
you speaking to them?
11 And Rebbe, Melech
HaMoshiach answered
them, Because to you
it has been granted to
have daas of the razim
(mysteries) of the Malchut
HaShomayim, but to those
it has not been granted.
12 For whoever has, will be
given to him, and he will
have an abundance. But
whoever does not have,
even what he has will be
taken from him. 13 For
this reason in meshalim
I am speaking to them,
for while seeing they do
not see, and hearing they
do not hear, nor do they
have binah *(understanding)*.
14 And in them is fulfilled
the nevuah *(prophecy)*
of Yeshayah HaNavi,
saying, SHIMU SHAMOA
VAL TAVINU UREU RAO
VAL TEIDAU *(In hearing
you will hear and by no
means understand, and
seeing you will see and
by no means perceive)*.
15 HASHMEIN LEV HAAM
HAZEH VAZNAV HACHBEID
VEINAV HASHA, PEN
YIREH VEINAV UVEAZNAV
YISHMAH ULEVAVO
YAVIN, VSHAV NRAFAH
LOH. *(For the heart of this
people has been made dull,
and [their] ears are hard
of hearing, and their eyes
are shut, lest they see with
the their eyes and with
[their] ears they hear, and
with the lev (heart) they
understand and they turn*

און איך וואלט זיי געהיילט . (ישעיהו ו, ט-י.)
t-i u Yeshayah geheilt zei volt ich un
9-10 6 Yeshayah have healed them would I and

טז אבער וואויל איז אייערע אויגן, ווייל זיי זען; און אייערע
eiere un zen zei vail oigen eiere iz voil ober
your and see they because eyes your is blessed however

אויערן, ווייל זיי הערן. יז מחמת באמת זאג איך אייך, אז א
a az aich ich zog beemes machmas heren zei vail oiern
a that you I tell in truth because hear they because ears

סך נביאים און צדיקים האבן געגארט צו זען, וואס איר זעט, און
un zet ir vos zen tsu gegart hoben tsadikim un neviim sach
and see you what see to longed have righteous and prophets many

האבן עס נישט געזען; און צו הערן, וואס איר הערט, און האבן עס
es hoben un hert ir vos heren tsu un gezen nisht es hoben
it have and hear you what hear to and seen not it have

נישט געהערט. יח דעריבער זאלט איר הערן דאס משל פון דעם זייער.
zeier dem fun moshal dos heren ir zolt deriber gehert nisht
sower the of parable the hear you shall therefore heard not

יט ווען עמיצער הערט דאס ווארט פון דעם מלכות , און פארשטייט
farshteit un Malchus dem fun vort dos hert emitser ven
understands and kingdom of the of word the hears someone when

עס נישט, קומט דער נישט גוטער און רייסט אויס דאס, וואס איז
iz vos dos ois raist un guter nisht der kumt nisht es
is which that out tears and good one not the comes not it

געזייט געווארן אין זיין הארצן. דאס איז דער , וואס איז געזייט געווארן
gevoren gezeit iz vos der iz dos hartsn zain in gevoren gezeit
been sown is who the one is that heart his in become sown

ביים וועג. כ און דער , וואס איז געזייט געווארן אויף שטייניקע ערטער,
erter shteinike oif gevoren gezeit iz vos der un veg baim
places rocky on been sown is who the one and road by the

דאס איז דער , וואס הערט דאס ווארט, און נעמט עס גלייך אויף
oif glaich es nemt un vort dos hert vos der iz dos
on immediately it takes and word the hears who the one is that

מיט שמחה; כא ער האט אבער נישט קיין שורש אין זיך, נאר איז
iz nor zich in shoiresh kein nisht ober hot er simcha mit
is but self in root any not however has he joy with

לפי שעה. און קומט א צרה אדער רדיפה צוליב דעם
dem tsulib redife oder tsore a kumt un sho lefi
the on account of persecution or trouble a comes and hour for an

ווארט, שטרויכלט ער באלד . כב און דער , וואס איז געזייט
gezeit iz vos der un bald er shtroichlt vort
sown is which the one and immediately he stumbles word

צווישן די דערנער, דאס איז דער , וואס הערט דאס ווארט, און די
di un vort dos hert vos der iz dos derner di tsvishen
the and word the hear who the one is that thorns the among

זארג פון דער וועלט, און די פארפירערישקייט פון עשירות דערשטיקט
dershtikt ashires fun farfirerishkeit di un velt der fun zorg
chokes riches of deception the and world the of worry

דאס ווארט, און עס בלייבט אָן פירות. כג דער אבער , וואס
vos ober der peires on blaibt es un vort dos
which however the one fruit without remains it and word the

איז געזייט אויף דער גוטער ערד , דאס איז דער וואס הערט דאס
dos hert vos der iz dos erd guter der oif gezeit iz
the hears who the one is that ground good the on sown is

and I will give them refuah
[healing]).

16 But ashrey are your
eyes, for they see, and
your ears, for they hear.
17 For truly I say to you
that many Neviim and
tzaddikim desired to see
what you see, and they
did not see, and to hear
what you hear, and they
did not hear it. 18 You,
therefore, listen to the
mashal of the sower. 19 When
anyone hears the Dvar
HaMalchut and does not
have binah, HaRah *(the
Evil one)* comes and seizes
that which was sown in
his lev *(heart)*. This is the
zera *(seed)* sown along the
path. 20 And the zera sown
upon the rocky places is the
person listening to the Dvar
Hashem and immediately
with simcha receives it.
21 Yet he has no root in
himself but is short-lived, and
when ES TZARAH comes or
persecution on account of the
Dvar Hashem, immediately
he ceases being a maamin
Meshichi *(Messianic believer)*
and becomes meshummad
(apostate), falling away
and giving up the faith.
22 And the sown among the
thorns is the one hearing
the dvar *(word)*, and the
rogez HaOlam Hazeh *(the
anxiety of this age)* and the
mirmah *(deceit)* of riches,
choke the Dvar Hashem
and it becomes unfruitful.
23 And the zera sown upon
the adamah tovah *(the good
ground)*, this is the one who

ווארט, און פארשטייט עס; ער ברענגט שוין יא פירות, און איינער
einer un peires yo shoin brengt er es farshteit un vort
one and fruit yes already brings he it understands and word

ברענגט הונדערטפאכיק, און איינער זעכציקפאכיק, און איינער דרייסיק .
draisik einer un zechtsikfachik einer un hundertfachik brengt
thirtyfold one and sixtyfold one and hundredfold brings

כד און אנדער משל האט ער פאר זיי פארגעלייגט, אזוי צו זאגן:
zogen tsu azoi fargeleigt zei far er hot moshal ander an
say to so put them for he has parable another an

דאס מלכות השמים איז גלייך צו א מענטשן, וואס האט געזייט
gezeit hot vos mentshn a tsu glaich iz hashomaim Malchus dos
sown has who man a to like is heaven kingdom of the

גוטן זאמען אין זיין פעלד. כה און בשעת די לייט זענען געשלאפן, איז
iz geshlofen zenen lait di beshas un feld zain in zomen gutn
is asleep are people the while and field his in seeds good

געקומען זיין שונא און האט פארזייט אומקרויט צווישן דעם ווייץ ,
veits dem tsvishen umkroit farzeit hot un soine zain gekumen
wheat the among wild grass sown has and enemy his come

און איז אוועקגעגאנגען. כו און ווען דאס גראז האט אויפגעשפראצט,
oifgeshprotst hot groz dos ven un avekgegangen iz un
sprouted has grass the when and went away is and

און געברענגט פרוכט, האט זיך דעמאלט אויך דאס אומקרויט
umkroit dos oich demolt zich hot frucht gebrengt un
wild grass the also then themselves has fruit brought forth and

באוויזן . כז און די קנעכט פון דעם בעל הבית זענען
zenen habeis bal dem fun knecht di un bavizen
are of the house owner the of servants the and appeared

צוגעגאנגען און האבן געזאגט צו אים: האר , צי האסטו דען נישט
nisht den hostu tsi Har im tsu gezogt hoben un tsugegangen
not then you have Master him to said have and went

געזייט גוטע זריעה אין דיין פעלד? פונוואנען זשע האט עס אומקרויט?
umkroit es hot zhe funvanen feld dain in zrie gute gezeit
wild grass it has then from where field your in seeds good sown

כח ער אבער האט צו זיי געזאגט: דאס האט א מענטש, א שונא ,
soine a mentsh a hot dos gezogt zei tsu hot ober er
enemy an man a did this said them to has however he

געטאן! זאגן די קנעכט צו אים: צי ווילסטו זשע אז מיר זאלן
zolen mir az zhe vilstu tsi im tsu knecht di zogen geton
should we that then you want him to slaves the say done

גיין און עס אויסרייסן? כט זאגט ער: ניין , טאמער, אויסרייסנדיק דאס
dos oisraisendik tomer nein er zogt oisraisen es un gein
the tearing out lest no he says tear out it and go

אומקרויט, וועט איר צוגלייך דערמיט אויך אויסווארצלען דעם
dem oisvortselen oich dermit tsuglaich vet ir umkroit
the root out also with the same time you will wild grass

ווייץ . ל לאזט ביידע וואקסן צוזאמען ביז צום שניט , און אין דער
der in un shnit tsum biz tsuzamen vaksen beide lozt veits
the in and harvest to the until together grow both let wheat

צייט פון שניט וועל איך זאגן צו די שניטער: רייסט צום ערשט
ersht tsum raist shniter di tsu zogen ich vel shnit fun tsait
first to the rip reapers the to say I will harvest of time

אויס דאס אומקרויט, און בינדט עס אין בינטלעך, כדי מען זאל עס
es zol men kedei bintlech in es bindt un umkroit dos ois
it shall they so that bundles in it tie and wild grass the out

hears the Dvar Hashem and, understanding, indeed bears pri and, one produces a hundred, the other sixty, the other thirty.

24 Another mashal Rebbe, Melech HaMoshiach placed before them, saying, The Malchut HaShomayim is like a man sowing zera tov *(good seed)* in his field. 25 But while men slept, his oyev *(enemy)* came and oversowed weeds in between the wheat and went away. 26 But when the wheat sprouted and produced pri, then the weeds also appeared. 27 So the servants of the Baal Bayit said to him, Adoneinu, did you not sow zera tov *(good seed)* in your field? How then does it have weeds? 28 And he said to them, An oyev did this. So the servants say to him, Do you want us to go and pull them all? 29 But he says, No, lest gathering the weeds you should uproot the wheat together with them. 30 Permit both to grow together until the Katzir *(harvest)*; and in time of the Katzir, I will say to the kotzerim, Collect first the weeds, and bind them into bundles to burn them. But the

פארברענען; דעם ווייץ אבער זאמלט איין אין מיין שייער ארײַן.
arain shaier main in ein zamlt ober veits dem farbrenen
into barn my in one gathers however wheat the burn

לא אן אנדער משל האט ער פאר זיי פארגעלייגט, אזוי צו זאגן:
zogen tsu azoi fargeleigt zei far er hot moshal ander an
say to so put them for he has parable other an

דאס מלכות השמים איז גליך צו א זענעפט קערנדל, וואס
vos kerendel zeneft a tsu glaich iz hashomaim Malchus dos
which seed mustard a to like is heaven kingdom of the

א מענטש האט גענומען, און געזייט אין זיין פעלד. לב דאס איז דאס
dos iz dos feld zain in gezeit un genumen hot mentsh a
the is that field his in sown and taken has man a

קלענסטע פון אלע זריעות; נאר ווען עס וואקסט אויף, איז עס גרעסער
greser es iz oif vakst es ven nor zries ale fun klenste
greater it is up grows it when but seeds all of smallest

ווי אלע קרייטעכצער, און עס ווערט א בוים, אז די פייגל פון
fun feigel di az boim a vert es un kraitechtser ale vi
of birds the that tree a becomes it and herbs all than

הימל קומען און מאכן זיך נעסטן אין זיינע צווייגן.
tsvaign zaine in nestn zich machen un kumen himel
branches its in nests self make and come heaven

לג אן אנדער משל האט ער צו זיי געזאגט: דאס מלכות
Malchus dos gezogt zei tsu er hot moshal ander an
kingdom of the said them to he has parable another an

השמים איז גליך צו זויערטייג, וואס א פרוי האט גענומען,
genumen hot froi a vos zoierteig tsu glaich iz hashomaim
taken has woman a which yeast to likened is heaven

און באהאלטן אין דריי מאס זעמל מעל, ביז עס ווערט אינגאנצן
ingantsen vet es biz mel zemel mos drai in bahalten un
totally will it until flour roll measures of three in hid and

דורכגעזויערט ווערן. לד דאס אלץ האט יהושע/ישוע גערעדט
geredt Yeshua/Yehoshua hot alts dos veren durchgezoiert
spoken Yehoshua has all this become leavened through

צו די המונים מענטשן אין משלים; און אָן א משל האט
hot moshal a on un mesholem in mentshn hamonim di tsu
has parable a without and parables in people crowds of the to

ער צו זיי גארנישט גערעדט, לה כדי עס זאל דערפילט ווערן,
veren derfilt zol es kedei geredt gornisht zei tsu er
become fulfilled shall it so that spoken nothing they to he

וואס איז געזאגט געווארן דורך דעם נביא, אזוי צו זאגן:
zogen tsu azoi novi dem durch gevoren gezogt iz vos
say to so prophet the through become said is what

איך וועל אויפעפענען מיין מויל אין משלים;
mesholem in moil main oifefenen vel ich
parables in mouth my open will I

איך וועל ארויסרעדן רעטענישן פון פארצייטנס. (תהלים עח, ב.)
b ech Tehilim fartsaitens fun retenishn aroisreden vel ich
2 78 Psalms ancient days from riddles pronounce will I

לו דעמאלט האט ער אוועקגעשיקט די המונים מענטשן, און איז
iz un mentshn hamonim di avekgeshikt er hot demolt
is and people crowds of the sent away he has then

אריינגעגאנגען אין הויז. און זיינע תלמידים זענען געקומען צו אים, און
un im tsu gekumen zenen talmidim zaine un hoiz in araingegangen
and him to come are disciples his and house in entered

wheat gather into my
storehouse.

31 Another mashal Rebbe,
Melech HaMoshiach placed
before them, saying, The
Malchut HaShomayim
is like a mustard seed,
which a man took and
sowed in his field. 32 This
that is indeed less than
all the zeraim *(seeds)*,
but when it grows, it is
larger than the garden
vegetables and it becomes
an etz *(tree)*, so that
the OPH HASHOMAYIM
come and dwell in its
branches.

33 Another mashal Rebbe,
Melech HaMoshiach spoke
to them. The Malchut
HaShomayim is like seor
(leaven), which having
taken, a woman hid in
three satas of wheat
flour until the whole was
leavened. 34 All these things
Rebbe, Melech HaMoshiach
spoke in meshalim to the
multitudes. And apart
from meshalim Rebbe,
Melech HaMoshiach did
not speak to them: 35 So
that might be fulfilled
what was spoken through
the Navi, saying, EFTCHA
VMASHAL PI AVIAH CHIDOT
*(I will open my mouth with
parables, I will utter things
having been hidden)* from the
foundation of the world *(Ps
78:2)*.

36 Then having sent away
the multitudes, Rebbe, Melech
HaMoshiach came into the
bais *(house)*. And Moshiach's
talmidim approached him,

האבן געזאגט: באשייד אונדז דאס משל פון דעם אומקרויט פון פעלד.
feld fun umkroit dem fun moshal dos undz basheid gezogt hoben
field of wild grass the of parable the us explain said have

לז און ער האט ענטפערנדיק געזאגט: דער , וואס זייט דעם גוטן זאמען,
zomen gutn dem zeit vos der gezogt entferendik hot er un
seed good the sows who the one said answering has he and

איז דער בר אנש ; לח און דאס פעלד איז די וועלט; און דער גוטער
guter der un velt di iz feld dos un Enosh Bar der iz
good the and world the is field the and of Man Son the is

זאמען, דאס זענען די קינדער פון דעם מלכות ; דאס אומקרויט
umkroit dos Malchus dem fun kinder di zenen dos zomen
wild grass the kingdom of the of children the are this seeds

אבער זענען די קינדער פון דעם נישט גוטן; לט און דער שונא , וואס
vos soine der un gutn nisht dem fun kinder di zenen ober
who enemy the and good not the of children the are however

האט עס געזייט, איז דער שׂטן ; און דער שניט איז דער קץ פון דער
der fun kets der iz shnit der un Satan der iz gezeit es hot
the of end the is harvest the and Satan the is sown it has

וועלט; און די שניטער זענען מלאכים . מ דעריבער ווי מען רייסט
raist men vi deriber malochim zenen shniter di un velt
tears one how therefore angels are reapers the and world

אויס דאס אומקרויט און מען פארברענט עס אין פייער, וועט עס אויך
oich es vet faier in es farbrent men un umkroit dos ois
also it will fire in it burns one and wild grass the out

אזוי זיין ביים קץ פון דער וועלט. מא דער בר אנש וועט ארויסשיקן
aroisshiken vet Enosh Bar der velt der fun kets baim zain azoi
send out will of Man Son the world the of end at the be so

זיינע מלאכים , און זיי וועלן איינזאמלען פון זיין מלכות אלע
ale Malchus zain fun ainzamlen velen zei un malochim zaine
all kingdom of his from gather will they and angels his

מיכשולים און די , וואס טאן רשעות , מב און וועלן זיי
zei velen un rishes ton vos di un michshoilem
them will and wickedness do who those and stumbling blocks

ווארפן אין דעם אויוון פון פייער אריין; דארטן וועט זיין דאס קלאגן
klogen dos zain vet dorten arain faier fun oiven dem in varfen
weeping the be will there into fire of furnace the into cast

און קריצן מיט די ציין . מג דעמאלט וועלן די צדיקים לויכטן ווי
vi loichten tsadikim di velen demolt tsein di mit kritsen un
like shine righteous the will then teeth the with gnashing and

די זון אין דעם קעניגרייך פון זייער פאטער. ווער עס האט אויערן,
oiern hot es ver foter zeier fun kenigraich dem in zun di
ears has it who Father their of kingdom the in sun the

דער זאל הערן.
heren zol der
hear shall this one

saying, Explain to us the
mashal of the weeds of the
field. 37 And answering, Rebbe,
Melech HaMoshiach said, The
Sower of the zera tov is the
Bar Enosh *(Moshiach)*. 38 The
field is HaOlam Hazeh. And
the zera tov, the good seed,
these are the Bnei HaMalchut,
and the weeds, these are
the bnei HaRah *(sons of the
Evil one)*. 39 And the Oyev
(the Enemy) sowing them
is HaSatan. And the Katzir
(Harvest), this is HaKetz HaOlam
(the end of the age). And the
kotzerim *(reapers, harvesters)*
are malachim *(angels)*. 40 As
the weeds are pulled up and
gathered and are consumed
with Eish *(Fire)*, so also it will
be at the Ketz HaOlam. 41 The
Bar Enosh will send forth
his malachim, and they will
pull up and gather out of the
Moshiach's Malchut all the
things making meshummad
(apostate) and the ones who
are without gezetz *(law)* and
antinomian. 42 And Moshiach's
malachim will throw them
into the furnace of Eish;
there will be weeping and
grinding of teeth. 43 Then the
tzaddikim will shine as the
shemesh *(sun)* in the Malchut
of their Father. The one having
oznayim *(spiritual ears)*, let him
hear.

מד דאס מלכות השמים איז גלייך צו א פארבארגענעם אוצר
oitser farborgenem a tsu glaich iz hashomaim Malchus dos
treasure secret a to like is the heavens kingdom of the

אין א פעלד; וואס א מענטש האט געפונען, און פארבארגן; און פאר
far un farborgen un gefunen hot mentsh a vos feld a in
for and hidden and found had man a which field a in

פרייד גייט ער און פארקויפט אלץ, וואס ער האט, און קויפט יענץ פעלד.
feld yents koift un hot er vos alts farkoift un er geit freid
field that buys and has he that all sells and he goes joy

44 The Malchut HaShomayim
is like otzar *(treasure)*
hidden in the field, which,
having found, a man hid.
And from the simcha he
experienced, he goes away
and sells everything he
has and buys that field.

מה ווידער איז דאס מלכות השמים גלייך צו א סוחר , וואס
vos soicher a tsu glaich hashomaim Malchus dos iz vider
who merchant a to like heaven kingdom of the is again

זוכט שיינע פערל. מו און ווען ער האט געפונען איינע, א זייער
zeier a eine gefunen hot er ven un perl sheine zucht
very a one found has he when and pearls beautiful seeks

טייערע פערל, איז ער געגאנגען און פארקויפט אלץ, וואס ער האט
hot er vos alts farkoift un gegangen er iz perl taiere
has he what all sell and go he is pearl expensive

געהאט, און האט זי געקויפט.
gekoift zi hot un gehat
buy it has and had

מז ווידער איז דאס מלכות השמים גלייך צו א נעץ, וואס איז
iz vos nets a tsu glaich hashomaim Malchus dos iz vider
is which net a to like heaven kingdom of the is again

אראפגעלאזט געווארן אין ים אריין, און וואס פאנגט פון אלע מינים .
minim ale fun fangt vos un arain yam in gevoren aropgelozt
kind all of catch which and into sea in become lowered

מח וואס , ווען זי איז געווארן פול, האט מען זי ארויסגעצויגן אויפן
oifen aroisgetsoigen zi men hot ful gevoren iz zi ven vos
on the drew out it they had full become is it when which

ברעג, און מען האט זיך אנידערגעזעצט, און געזאמלט די גוטע
gute di gezamlt un anidergezetst zich hot men un breg
good the gathered and sat down themselves has they and shore

מינים אין געפעסן אריין, די שלעכטע אבער האט מען אוועקגעווארפן.
avekgevorfen men hot ober shlechte di arain gefesn in minim
thrown out they had however bad the into vessels in kind

מט אָט אזוי וועט עס זיין ביים קץ פון דער וועלט. די מלאכים
malochim di velt der fun kets baim zain es vet azoi ot
angels the world the of end at the be it will in this way just

וועלן ארויסגיין, און וועלן אפשיידן די רשעים פון צווישן די
di tsvishen fun reshoiem di opsheiden velen un aroisgein velen
the among from unrighteous the separate will and go out will

צדיקים , נ און זיי ווארפן אין דעם אויוון פון פייער אריין. דארטן וועט
vet dorten arain faier fun oiven dem in varfen zei un tsadikim
will there into fire of furnace the in cast they and righteous

זיין דאס קלאגן און קריצן מיט די ציין .
tsein di mit kritsen un klogen dos zain
teeth the with gnashing and weeping the be

נא האט איר דאס אלץ פארשטאנען? זאגן זיי צו אים: יא !
yo im tsu zei zogen farshtanen alts dos ir hot
yes him to they say understood all this you have

נב און ער האט צו זיי געזאגט: דערפאר איז יעדער איינער
einer yeder iz derfar gezogt zei tsu hot er un
one every is therefore said them to has he and

סופר , וואס איז געלערנט צום מלכות השמים , גלייך צו
tsu glaich hashomaim Malchus tsum gelernt iz vos sofer
to like heaven kingdom of to the taught is who scribe

א מענטשן א בעל הבית , וואס ברענגט ארויס פון זיין
zain fun arois brengt vos habeis bal a mentshn a
his of out brings who of the house owner an man a

אוצר נייע און אלטע זאכן .
zachn alte un naie oitser
things old and new treasure

45 Again, the Malchut HaShomayim is like a merchant searching for fine pearls. 46 And having found one precious peninah *(pearl)*, he went away and liquidated everything he had and acquired it.

47 Again, the Malchut HaShomayim is like a reshet *(net)* having been cast into the lake, a reshet collecting and gathering dagim *(fish)* of all descriptions, 48 which, when this reshet *(net)* was filled, they hoisted it upon the shore, sat down, collected the tov *(good)* into a creel, and the rah *(evil)*, they threw out. 49 Thus it will be at HaKetz HaOlam Hazeh *(The End of This World)*. The malachim will go out and they will separate the resha'im from among the tzaddikim. 50 And they will throw the resha'im into the furnace of Eish. In that place there will be weeping and gnashing of teeth.

51 Did you have binah of all these things? They say to Rebbe, Melech HaMoshiach, Ken. 52 So Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Therefore, every sofer *(scribe, torah teacher, rabbi)* who becomes a talmid of the Malchut HaShomayim is like a man a Baal Bayit, who takes out of his otzar *(treasure)*, chadashot *(new things)* and also yeshanot *(old things)*.

נג און עס איז געשען , ווען יהושע/ישוע האט געענדיקט די
di geendikt hot Yeshua/Yehoshua ven geshen iz es un
the finished has Yehoshua when happened is it and

דאזיקע משלים , איז ער פון דארטן אוועק . נד און איז געקומען
gekumen iz un avek dorten fun er iz mesholem dozike
come is and went away there from he is parables these

אין זיין לאנד אריין, און האט זיי געלערנט אין זייער שול , אז
az shul zeier in gelernt zei hot un arain land zain in
that synagogue their in taught them has and into land his into

זיי האבן געשטוינט און געזאגט: פונוואנען האט ער די דאזיקע
dozike di er hot funvanen gezogt un geshtoint hoben zei
these the he has from where said and astounded have they

חכמה , און די וואונדער? נה איז ער דען נישט דעם סטאליערס זון ?
zun stoliers dem nisht den er iz vunder di un chochme
son carpenter's the not then he is wonders the and wisdom

הייסט דען נישט זיין מוטער מרים און זיינע ברידער יעקב און
un Yaakov brider zaine un Miryam muter zain nisht den heist
and Jacob brothers his and Mary mother his not then called

יוסף און שמעון און יהודה ? נו און זענען דען נישט אלע זיינע
zaine ale nisht den zenen un Yehude un Shim'on un Yosef
his all not then are and Yehudah and Simon and Joseph

שוועסטער ביי אונדז? פונוואנען זשע קומט צו אים דאס אלץ? נז און
un alts dos im tsu kumt zhe funvanen undz bai shvester
and all this him to comes then from where us with sisters

זיי זענען ניכשל געווארן אין אים. יהושע/ישוע אבער האט
hot ober Yeshua/Yehoshua im in gevoren nichshl zenen zei
has however Yehoshua him in become stumbled are they

צו זיי געזאגט: קיין נביא איז נישט אָן כבוד , אחוץ אין זיין
zain in achuts koved on nisht iz novi kein gezogt zei tsu
his in except honor without not is prophet no said them to

פאטערלאנד, און אין זיין אייגן הויז ! נח און ער האט דארטן נישט געטאן
geton nisht dorten hot er un hoiz eigen zain in un foterland
done not there has he and house own his in and fatherland

קיין סך וואונדער צוליב זייער אומגלויבן.
umgloiben zeier tsulib vunder sach kein
unbelief their on account of wonders many no

יד אין יענער צייט האט הורדוס דער טעטרארך געהערט פון ישועס
Yeshuas fun gehert tetrarch der Hordos hot tsait yener in
Yeshua's of heard Tetrarch the Herod has time that in

שם , ב און האט געזאגט צו זיינע דינער : דאס איז יוחנן
Yochanan iz dos diner zaine tsu gezogt hot un shem
John is that servants his to said has and fame

פון דער (ירדן) מקווה ; ער איז אויפגעשטאנען פון די טויטע; און
un toite di fun oifgeshtanen iz er mikveh Yarden der fun
and dead the from stand up again is he mikveh Yarden the of

דערפאר ווירקן אזוי די כוחות אין אים. ג מחמת הורדוס האט
hot Hordos machmas im in koiches di azoi virken derfar
has Herod because him in powers the in this way work in therefore

דעם יוחנן געפאנגען גענומען , און אים געבונדן , און איינגעזעצט
aingezetst un gebunden im un genumen gefangen Yochanan dem
put and bound him and taken captive John that

אין תפיסה, צוליב הורודיה, דאס ווייב פון זיין ברודער פיליפוס.
Filipos bruder zain fun vaib dos Herodias tsulib tfise in
Philip brother his of wife the Herodias on account of prison in

[53] And it came about when
Rebbe, Melech HaMoshiach
finished these meshalim, that
he went away from there. [54] And
having come into Moshiach's
shtetl, he began ministering
as a moreh *(teacher)* in their
shul, so that they were amazed
and said, From where did this
chochmah come to this one, this
chochmah and these moftim
(miracles, wonders, omens)? [55] Is
this not the ben hanaggar *(the
carpenter's son)*? Is not his Em
called Miryam? And are not his
achim Ya'akov, Yosef, Shim'on
and Yehuda? [56] And are not
his achayot *(sisters)* with us?
From where, therefore, came
to this one all these things?
[57] And they were taking offense
at Rebbe, Melech HaMoshiach.
But Rebbe, Melech HaMoshiach
said to them, A Navi *(prophet)*
is not without honor except
in his hometown and in his
bais. [58] And Rebbe, Melech
HaMoshiach did not accomplish
in that place many moftim,
because of their lack of emunah
(faith) and bitachon *(trust)*.

14 At that time reports
about Rebbe, Melech
HaMoshiach came to the
oznayim *(ears)* of Herod the
Tetrarch. [2] And he said to his
servants, This one is Yochanan
of the tevilah of teshuva.
He has had his Techiyah
(Resurrection) from HaMesim
(the Dead) and for this reason
the moftim *(wonders)* are
working in him. [3] For Herod
had Yochanan arrested and
bound him and threw him
into the beit hasohar *(prison)*,
on account of Herodias, the

ד מחמת יוחנן האט צו אים געזאגט: דו טארסט זי נישט האבן .
hoben nisht zi torst du gezogt im tsu hot Yochanan machmas
to have not her allowed you said him to has John because

ה און ער האט אים געוואלט טייטן, און האט זיך געפארכטן פאר דעם
dem far geforchten zich hot un teiten gevolt im hot er un
the before afraid self has and to kill wanted him has he and

המון , ווייל מען האט אים געהאלטן פאר א נביא . ו נאר ווען מען
men ven nor novi a far gehalten im hot men vail hamon
they when but prophet a for held him had they because crowd

האט געפייערט הורדוסנס געבוירנטאג, האט הורודיהס טאכטער געטאנצט
getonst tochter Herodias' hot geboirentag Hordosns gefaiert hot
dance daughter Herodias's has birthday Herod's celebrate has

פאר די געסט און איז הורדוסן וואוילגעפעלן. ז דערפאר האט ער צוגעזאגט
tsugezogt er hot derfar voilgefelen Hordosn iz un gest di far
promise he did therefore well pleased Herod is and guests the for

מיט א שבועה, איר צו געבן , וואס זי וועט פארלאנגען. ח און ווייל
vail un farlangen vet zi vos geben tsu ir shvue a mit
because and request would she what give to her oath an with

זי איז געווען פון פריער אנגערעדט פון איר מוטער, האט זי
zi hot muter ir fun ongeredt frier fun geven iz zi
she has mother her from instructed previously from was is she

געזאגט: גיב מיר דא אויף א טעלער יוחנן פון דער (ירדן) מיקווהס
mikvehs Yarden der fun Yochanan teler a oif do mir gib gezogt
mikveh's Yarden the of John plate a on here me give said

קאפ. ט און דער קעניג איז טרויעריק געווארן; נאר צוליב די
di tsulib nor gevoren troierik iz kenig der un kop
the on account of but become grieved is king the and head

שבועות און די געסט , האט ער באפוילן עס זאל געגעבן ווערן. י און
un veren gegeben zol es bafoilen er hot gest di un shvues
and to be given shall it commanded he has guests the and oaths

ער האט געשיקט, און געלאזט יוחנן אפהאקן דעם קאפ אין תפיסה.
tfise in kop dem ophaken Yochanan gelozt un geshikt hot er
prison in head the chop off John permitted and send did he

יא און זיין קאפ איז געברענגט געווארן אויף א טעלער, און געגעבן געווארן
gevoren gegeben un teler a oif gevoren gebrengt iz kop zain un
become given and plate a on become brought is head his and

דעם מיידל, און זי האט אים געברענגט צו איר מוטער. יב און זיינע
zaine un muter ir tsu gebrengt im hot zi un meidl dem
his and mother her to brought him has she and girl the

תלמידים זענען געקומען, און האבן גענומען דעם גוף , און אים קובר
koiver im un guf dem genumen hoben un gekumen zenen talmidim
bury him and body the taken have and come are disciples

געווען; און זענען געגאנגען און האבן עס דערציילט יהושען/ישוען .
Yeshuan/Yehoshuan dertseilt es hoben un gegangen zenen un geven
Yehoshua report it have and go are and was

יג און ווי יהושע/ישוע האט דאס געהערט, איז ער פון דארטן
dorten fun er iz gehert dos hot Yeshua/Yehoshua vi un
there of he is heard this has Yehoshua as and

אוועק אין א שיפל, אויף א מדבריותדיק ארט איינער אליין.
alein einer ort midberyusdik a oif shifel a in avek
alone all place of desert-like a on boat a in went away

און ווען די המונים מענטשן האבן עס געהערט, האבן זיי אים
im zei hoben gehert es hoben mentshn hamonim di ven un
him they have heard it have people crowds of the when and

wife of his brother Philippos.
4 For Yochanan kept on saying
to him, It is asur for you to
have her. 5 And [although]
Herod was desiring to kill
Yochanan, he feared the
crowd, because they considered
Yochanan a Navi. 6 Now at
the yom huledet celebration
of Herod, it came about that
the daughter of Herodias
danced before them and
Herod was pleased. 7 Herod,
therefore, with a shevuah,
promised to give to her
whatever she might ask.
8 So she, prompted by her
mother, said, Give to me
here upon a serving tray the
rosh *(head)* Yochanan of the
tevilah of teshuva. 9 And,
although grieving, the king
commanded [it] to be given, on
account of the shevuot *(oaths)*
and the fellow muzmanim
(guests). 10 And he sent and
had Yochanan beheaded in
the beit hasohar. 11 And the
rosh Yochanan of the tevilah
of teshuva was brought upon
a serving tray, and it was
presented to the girl and she
presented it to her mother.
12 And Yochanan's talmidim
approached and carried away
the niftar *(deceased person)* and
buried him. Then they went and
reported [it] to Rebbe, Melech
HaMoshiach.

13 And when he heard [this],
he withdrew from there in
a sirah *(boat)* to a desolate
place by himself. And when
the multitudes heard [this],
they followed Rebbe, Melech
HaMoshiach by land from
the shtetlach. 14 And having

נאכגעפאלגט צופוס פון די שטעט. יד און ער איז ארויסגעקומען, און
un aroisgekumen iz er un shtet di fun tsufus nochgefolgt
and come out is he and towns the from on foot followed

האט געזען א גרויסן המון מענטשן, און זיך דערבארעמט אויף זיי
zei oif derbaremt zich un mentshn hamon groisn a gezen hot
them on had compassion self and people crowd great a seen has

און געהיילט זייערע קראנקע. טו און אנטקעגן אוונט זענען די תלמידים
talmidim di zenen ovent antkegen un kranke zeiere geheilt un
disciples the are evening towards and sick their healed and

געקומען צו אים, און האבן געזאגט; דאס איז א וויסט ארט , און
un ort vist a iz dos gezogt hoben un im tsu gekumen
and place of desolate a is this said have and him to come

די שעה איז שוין פארביי; לאז דעריבער אפ די מאסן מענטשן,
mentshn masen di op deriber loz farbai shoin iz sho di
people crowds of the off therefore let passed already is hour the

כדי זיי זאלן גיין אין די דערפער אריין, און זיך קויפן
koifen zich un arain derfer di in gein zolen zei kedei
buy themselves and into villages the in go should they so that

שפייז. טז יהושע/ישוע אבער האט צו זיי געזאגט: זיי האבן
hoben zei gezogt zei tsu hot ober Yeshua/Yehoshua shpaiz
have they said them to has however Yehoshua food

נישט נייטיק אוועקצוגיין; גיט איר זיי צו עסן! יז זאגן זיי צו אים:
im tsu zei zogen esen tsu zei ir git avektsugein neitik nisht
him to they say eat to them you give to go away need not

מיר האבן דא גארנישט אחוץ פינף לעבלעך ברויט, און צווי פיש.
fish tsvei un broit leblech finf achuts gornisht do hoben mir
fish two and bread loaves five except nothing here have we

יח און ער האט געזאגט: ברענגט זיי אהער צו מיר. יט און ער האט
hot er un mir tsu aher zei brengt gezogt hot er un
has he and we to here them bring said has he and

באפוילן די המונים מענטשן זיך אנידערצוזעצן אויפן
oifen anidertsuzetsen zich mentshn hamonim di bafoilen
on the sit themselves people crowds of the commanded

גראז; און האט גענומען די פינף לעבלעך ברויט, און די צווי פיש, האט
hot fish tsvei di un broit leblech finf di genumen hot un groz
has fish two the and bread loaves five the taken has and grass

ארויפגעבליקט צום הימל און געמאכט א ברכה , און האט צעבראכן
tsebrochen hot un broche a gemacht un himel tsum aroifgeblikt
broken has and blessing a made and heaven to the he looked up

און געגעבן די תלמידים די ברויטן, און די תלמידים צו די מאסן
masen di tsu talmidim di un broiten di talmidim di gegeben un
crowds of the to disciples the and loaves the disciples the given and

מענטשן. כ און אלע האבן געגעסן, און זענען זאט געווארן, און זיי
zei un gevoren zat zenen un gegesen hoben ale un mentshn
they and become filled are and eaten have all and people

האבן אויפגעהויבן, וואס איז איבערגעבליבן פון די ברעקלעך , צוועלף
tsvelf breklech di fun ibergebliben iz vos oifgehoiben hoben
twelve broken pieces the of left over is what picked up have

קערב פול. כא און די , וואס האבן געגעסן, זענען געווען אן ערך פינף
finf erech an geven zenen gegesen hoben vos di un ful kerb
five about an was are eaten have who those and full baskets

טויזנט מענער, אחוץ פרויען און קינדער.
kinder un froien achuts mener toizent
children and women besides men thousand

gone out, Rebbe, Melech
HaMoshiach saw a great
multitude, and Rebbe, Melech
HaMoshiach felt rachmei
shomayim *(heavenly compassion)*
for them and brought refuah
(healing) to their cholim. 15 Now
when erev *(evening)* came,
Moshiach's talmidim came
to him, saying, This place is
desolate and the time is late.
Dismiss the multitude, so that,
having gone into the shtetlach,
they may buy for themselves
okhel *(food)*. 16 But Rebbe,
Melech HaMoshiach said to
them, They have no need to
go away. You yourselves give
them something to eat. 17 But
Moshiach's talmidim say to
him, We do not have here
anything except five loaves and
of dagim *(fish)*, only two. 18 But
Rebbe, Melech HaMoshiach
said, Bring them here to me.
19 And having commanded the
multitudes to recline on the
grass and having taken the five
loaves and the two dagim, and
having looked up to Shomayim,
Rebbe, Melech HaMoshiach
said a bracha over the okhel,
and having offered the betziat
halechem *(the breaking of
the bread)*, Rebbe, Melech
HaMoshiach gave the lechem to
the talmidim, and Moshiach's
talmidim served the lechem to
the multitudes. 20 And everyone
ate and they were satisfied,
and they took away shirayim
(Rebbe's remainders, leftovers),
shneym asar *(twelve)* baskets
full. 21 And the ones eating
were about chamesh elafim
(five thousand) men, apart from
the nashim and yeladim.

כב און ער האט גלייך געצוואונגען די תלמידים איינצושטייגן אין
in aintsushtaigen talmidim di getsvungen glaich hot er un
in step in disciples the compel immediately has he and

דעם שיפל, און אריבערצופארן פאר אים אויף יענער זייט ים ,
yam zait yener oif im far aribertsuforen un shifel dem
sea side of the other on him before to go across and boat the

ביז ער וועט אפלאזן די המונים מענטשן. כג און ווען ער האט געהאט
gehat hot er ven un mentshn hamonim di oplozen vet er biz
had has he when and people crowds of the dismiss will he until

אוועקגעשיקט די מאסן , איז ער ארויפגעגאנגען אויפן בארג ,
barg oifen aroifgegangen er iz masen di avekgeshikt
mountain on the went up he is crowds of the sent away

כדי אליין תפילה צו טאן; און ווען עס איז געווארן אוונט , איז ער
er iz ovent gevoren iz es ven un ton tsu tfile alein kedei
he is evening become is it when and do to prayer alone so that

דארטן געווען איינער אליין. כד דאס שיפל אבער איז שוין געווען
geven shoin iz ober shifel dos alein einer geven dorten
was already is however boat the alone all was there

א סך מיילן פון דער יבשה , הארט געשטויסן פון די כוואליעס;
chvalyes di fun geshtoisen hart yaboshe der fun mailn sach a
waves the of tossed hard land the from miles many a

מחמת דער ווינט איז געווען אנטקייגן. כה און אין דעם פערטן משמר
mishmer fertn dem in un antkegen geven iz vint der machmas
watch fourth the in and against was is wind the because

פון דער נאכט איז ער געקומען צו זיי , גייענדיק אויפן ים . כו און ווי
vi un yam oifen geiendik zei tsu gekumen er iz nacht der fun
as and sea on the walking them to come he is night the of

די תלמידים האבן אים דערזען ארומגיין אויפן ים , האבן זיי
zei hoben yam oifen arumgein derzen im hoben talmidim di
they have sea on the walking caught sight of him have disciples the

זיך דערשראקן, און געזאגט: עס איז א געשפענסט! און האבן
hoben un geshpenst a iz es gezogt un dershroken zich
have and apparition an is it said and terrified themselves

געשריגן אויס מורא. כז יהושע/ישוע אבער האט גלייך צו
tsu glaich hot ober Yeshua/Yehoshua moire ois geshrigen
to immediately has however Yehoshua fear out of shouted

זיי גערעדט, אזוי צו זאגן : זייט געטרייסט! איך בין עס; האט נישט
nisht hot es bin ich getreist zeit zogen tsu azoi geredt zei
not has it am I comforted be say to so spoken them

קיין מורא! כח פעטרוס אבער האט ענטפערנדיק צו אים געזאגט: האר,
Har gezogt im tsu entferendik hot ober Petros moire kein
L-rd said him to answering has however Peter fear any

אויב דו ביסט עס, באפעל מיך קומען צו דיר אויפן וואסער! כט און
un vaser oifen dir tsu kumen mich bafel es bist du oib
and water on the you to come me command it are you if

ער האט געזאגט: קום ! און פעטרוס איז אראפגעגאנגען פון שיפל,
shifel fun aropgegangen iz Petros un kum gezogt hot er
boat from went down is Peter and come said has he

און איז געגאנגען אויפן וואסער, און געקומען צו יהושען/ישוען .
Yeshuan/Yehoshuan tsu gekumen un vaser oifen gegangen iz un
Yehoshua to come and water on the walking is and

ל און ווי ער האט געזען דעם שטארקן ווינט, האט ער זיך דערשראקן,
dershroken zich er hot vint shtarken dem gezen hot er vi un
terrified self he has wind strong the seen has he than and

22 And immediately Rebbe, Melech HaMoshiach compelled the talmidim to board a sirah *(boat)* and to go on ahead of him to the other side until he might send away the multitudes. 23 And having sent away the multitudes, Rebbe, Melech HaMoshiach went up to the mountain by himself to daven. Now when erev had come, he was alone there. 24 Now the sirah *(boat)*, being tossed by the waves for the wind was against them, was by this time many stadia distant from the land. 25 Now in the fourth watch of the night *(between three o'clock and six o'clock in the morning)*, Rebbe, Melech HaMoshiach came to them, walking on the lake. 26 But Moshiach's talmidim, having seen him walking on the lake, were terribly shaken, saying, It is a ruach refaim *(an apparition)*! From pachad they cried out. 27 And immediately Rebbe, Melech HaMoshiach spoke to them, saying, Chazak! Ani Hu. *(I am he)* Do not be afraid. 28 And Kefa said in reply to Rebbe, Melech HaMoshiach, Adoni, if it is really you, command me to come to you al pnei hamayim *(on the surface of the waters)*. 29 And Rebbe, Melech HaMoshiach said, Boh! *(Come!)* And having gone down from the sirah *(boat)*, Kefa walked al pnei hamayim *(on the surface of the waters)* and came toward him. 30 And seeing the strong

און אנהויבנדיק זיך צו טרענקען, האט ער א געשריי געטאן, אזוי צו
tsu azoi geton geshrei a er hot trenken tsu zich onhoibendik un
to so done shout a he has drown to self beginning and

זאגן: האר, ראטעווע מיך! לא און יהושע/ישוע האט גלייך
glaich hot Yeshua/Yehoshua un mich rateve Har zogen
immediately has Yehoshua and me save L-rd say

אויסגעשטרעקט זיין האנט, האט אים אנגעכאפט, און זאגט צו אים: דו
du im tsu zogt un ongechapt im hot hant zain oisgeshtrekt
you him to says and seize him has hand his stretched out

קליינגלויביקער, פארוואס האסטו געצווייפלט? לב און ווען זיי זענען
zenen zei ven un getsveiflt hostu farvos kleingloibiker
are they when and doubt you have why small believer

איינגעשטיגן אין שיפל, האט דער ווינט אויפגעהערט. לג און די , וואס
vos di un oifgehert vint der hot shifel in aingeshtigen
who the and cease wind the has boat in step in

זענען געווען אין שיפל, האבן זיך געבוקט צו אים, און געזאגט:
gezogt un im tsu gebukt zich hoben shifel in geven zenen
said and him to worship themselves have boat in was are

דו ביסט באמת ה׳ס זון!
zun Hashems beemes bist du
Son Hashem's in truth are you

לד און זיי זענען אריבערגעפארן, און זענען געקומען צום לאנד
land tsum gekumen zenen un aribergeforen zenen zei un
land to the come are and cross over are they and

גניסרת. לה און ווי די לייט פון יענעם ארט האבן אים דערקענט,
derkent im hoben ort yenem fun lait di vi un Genessaret
recognized him have place of that of people the as and Gennesaret

האבן זיי געשיקט אין יענער גאנצער געגנט ארום , און געברענגט צו
tsu gebrengt un arum gegent gantser yener in geshikt zei hoben
to brought and around region whole that in sent they have

אים אלע קראנקע; לו און האבן אים געבעטן, אז זיי זאלן בלויז
bloiz zolen zei az gebeten im hoben un kranke ale im
only should they that begged him have and sick all him

אנרירן די זוים פון זיין מלבוש; און אלע, וואס האבן אנגערירט,
ongerirt hoben vos ale un malbesh zain fun zoim di onriren
touched have who all and clothing his of fringe the touch

זענען גאנץ געזונט געווארן.
gevoren gezunt gants zenen
become healthy totally are

טו

דעמאלט קומען צו יהושען/ישוען פרושים און סופרים
sofrim un Perushim Yeshuan/Yehoshuan tsu kumen demolt
scribes and Pharisees Yehoshua to come then

פון ירושלים , אזוי צו זאגן: ב פארוואס זענען דיינע
daine zenen farvos zogen tsu azoi Yerushalayim fun
your are why say to so Jerusalem from

תלמידים עובר אויף דער מסורה פון די זקנים? מחמת זיי וואשן
vashen zei machmas zkeinem di fun mesoire der oif oyver talmidim
wash they because elders the of tradition the on break disciples

זיך נישט די הענט, ווען זיי עסן ברויט. ג ער אבער האט
hot ober er broit esen zei ven hent di nisht zich
has however he bread to eat they when hands the not themselves

ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: פארוואס זענט איר אויך עובר ה׳ס
Hashems oyver oich ir zent farvos gezogt zei tsu entferendik
Hashem's violating also you are why said them to answering

wind, Kefa was afraid, and
having begun to sink, Kefa
cried out, saying, Azreini!
Adoni, hoshieini! *(Help! L-rd,*
save me!) 31 And immediately
Rebbe, Melech HaMoshiach,
having stretched out *(his)*
hand, took hold of Kefa and
says to him, One of little
emunah, why did you doubt?
32 And as they were going
up into the sirah *(boat)*, the
wind became still. 33 And the
ones in the sirah *(boat)* fell
down before Rebbe, Melech
HaMoshiach, saying, Beemes
(Actually) you are the Ben
HaElohim!

34 And having crossed over,
they came onto the land at
Gennesaret. 35 And having
recognized him, the men
of that place sent into all
the surrounding region
around, and they brought to
Rebbe, Melech HaMoshiach
all the cholim, 36 and they
were appealing to him that
they might touch even the
Moshiach's tzitzit on his
garment, and all who did,
received Moshiach's refuah
(healing).

15

Then Perushim and
Sofrim *(rabbonim)*
from Yerushalayim approach
Rebbe, Melech HaMoshiach,
saying, 2 Why do your
talmidim transgress the
Masoret HaZekenim *(the*
Tradition of the Elders)?
For they do not do the
netilat yadayim before
meals. 3 But Rebbe, Melech
HaMoshiach, in reply to
them, said, Why [do]

געבאט צוליב אייער מסורה ? ד מחמת ה׳ האט געזאגט:
gebot tsulib eier mesoire machmas Hashem hot gezogt
command on account of your tradition because Hashem has said

דו זאלסט אפגעבן כבוד דיין פאטער און דיין מוטער! און: ווער
du zolst opgeben koved dain foter un dain muter un ver
you you shall give honor your father and your mother and whoever

עס פלוכט פאטער אדער מוטער, דער זאל געטייט ווערן. ה און
es flucht foter oder muter der zol geteit veren un
it is curses father or mother this one should killed to be and

איר זאגט: ווער עס וועט זאגן צום פאטער אדער צו דער מוטער:
ir zogt ver es vet zogen tsum foter oder tsu der muter
you say who it will say to the father or to the mother

דאס איז א קרבן , וואס דו וואלסט פון מיר געקענט נהנה זיין ,
dos iz a korben vos du volst fun mir gekent nehene zain
this is a sacrifice which you would from me be able partake be

ו דער איז מער נישט מחייב אפצוגעבן כבוד זיין פאטער אדער
der iz mer nisht mechayev optsugeben koved zain foter oder
this one is more not obligated to give honor his father or

זיין מוטער. און איר האט אפגעשאפט ה׳ס ווארט דורך אייער
zain muter un ir hot opgeshaft Hashems vort durch eier
his mother and you have cancelled Hashem's word through your

מסורה . ז איר צבועקעס ! וואויל האט ישעיה אויף אייך נבואות
mesoire ir tsvuakes voil hot Yeshayah oif aich nevues
tradition you hypocrites well has Isaiah on you prophecies

געזאגט, אזוי צו זאגן :
gezogt azoi tsu zogen
said in this way to say

ח דאס דאזיקע פאלק גיט מיר אפ כבוד מיט די ליפן;
dos dozike folk git mir op koved mit di lipn
the these people give me up honor with the lips

אבער זייער הארץ איז ווייט פון מיר.
ober zeier harts iz vait fun mir
however their heart is distant from me

ט אומזיסט איז זייער יראה פאר מיר,
umzist iz zeier yira far mir
in vain is their reverence for me

ווייל זיי לערנען ווי מצוות מענטשלעכע לערעס .
vail zei lernen vi mitsvos mentshleche leres
because they teach as commands human teachings

(ישעיהו כט, יג.)
Yeshayah cht ig
Yeshayah 29 13

י און ער האט גערופן צו זיך דעם המון מענטשן, און צו זיי
un er hot gerufen tsu zich dem hamon mentshn un tsu zei
and he has called to self the crowd people and to them

געזאגט: הערט, און פארשטייט! יא נישט דאס, וואס גייט אריין אין
gezogt hert un farshteit nisht dos vos geit arain in
said hear and understand not that which goes into in

מויל , מאכט דעם מענטשן טמא ; נאר דאס, וואס קומט ארויס פון
moil macht dem mentshn tome nor dos vos kumt arois fun
mouth make the people impure but that which comes out of

מויל , דאס דאזיקע מאכט טמא דעם מענטשן. יב דעמאלט זענען די
moil dos dozike macht tome dem mentshn demolt zenen di
mouth the these makes impure the person then are the

also you transgress the mitzvat Hashem for the sake of your own masoros?
[4] For Hashem has said, KABED ES AVICHA VES IMMECHA *(honor your father and your mother)*, and MKALEL AVIV VIMMO MOT YUMAT *(the one cursing his father and mother, to die he must die)*.
[5] But you say, Whoever says to his abba or his em, whatever support you might have had from me, [it is] a gift.
[6] By no means does [anyone who says this] honor his abba or em. And you nullify the Dvar Hashem on account of your masoros.
[7] You tzevuim, well did Yeshayah give a dvar hanevuah concerning you, saying,
[8] YAAN KI NIGASH HAAM HAZEH BEFIV UVISHFATAV KI-BDUNI VLIBO RICHAK MIMENI, *(This people with their lips honor me, but their heart is far away from me)*,
[9] VATEHI YIRATAM OTI MITZVAT ANASHIM MELUMADAH *(and in vain do they worship me, teaching as doctrines the mitzvot of [mere] men)*.

[10] And having summoned the multitude, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Listen and understand!
[11] It is not the thing entering into the mouth that makes the man tameh *(unclean)*, but the thing going out from the mouth, this makes the man tameh.

תלמידים געקומען, און געזאָגט צו אים: ווייסט, אז די פרושים האבן
hoben Perushim di az veist im tsu gezogt un gekumen talmidim
have Pharisees the that know him to said and come disciples

געשטרויכלט הערנדיק דאס וואָרט? יג ער אבער האט ענטפערנדיק
entferendik hot ober er vort dos herendik geshtroichlt
answering has however he word that on hearing stumbled

געזאָגט: יעדע פלאַנץ, וואס מיין הימלישער פאָטער האט נישט
nisht hot foter himlisher main vos flants yede gezogt
not has Father heavenly my which plant every said

געפלאַנצט, וועט אויסגעוואָרצלט ווערן. יד לאָזט זיי גיין! זיי זענען
zenen zei gein zei lozt veren oisgevortslt vet geflantst
are they go them let to be uprooted will planted

בלינדע פירער פון בלינדע. און ווען א בלינדער פירט א בלינדן,
blinden a firt blinder a ven un blinde fun firer blinde
blind man a leads blind man a when and the blind of guide the blind

וועלן ביידע אריינפאַלן אין גרוב אריין. טו און פעטרוס האט ענטפערנדיק
entferendik hot Petros un arain grub in arainfalen beide velen
answering has Peter and into pit in fall into both will

געזאָגט צו אים: לייג אונדז אויס דאס משל! טז ער אבער האט
hot ober er moshal dos ois undz leig im tsu gezogt
has however he parable the out us explain him to said

געזאָגט: זענט איר אויך נאך אָן פאַרשטאַנד? יז צי זעט איר דען
den ir zet tsi farshtand on noch oich ir zent gezogt
then you see understanding without yet also you are said

נישט איין, אז אַלץ , וואס גייט אריין אין מויל , נידערט אַראָפּ
arop nidert moil in arain geit vos alts az ein nisht
down lowers mouth in into goes which everything that one not

אין בויך , און ווערט ארויסגעוואָרפן אין בית הכסא אריין?
arain hakisei beis in aroisgevorfen vert un boich in
into sewer house in pitched on out becomes and stomach in

יח די זאַכן אבער וואס קומען ארויס פון מויל קומען אויסן
oisn kumen moil fun arois kumen vos ober zachn di
out from come mouth of out come which however things the

הארצן ארויס; און זיי מאַכן דעם מענטשן טמא . יט מחמת
machmas tome mentshn dem machen zei un arois hartsn
because impure person the make they and out heart

פון הארצן קומען ארויס בייזע מחשבות , מערדערייען, ניאופים ,
niufim merdereien machshoves beize arois kumen hartsn fun
adultery murder thoughts evil out come heart from

זנות , גנבות , פאַלש עדות זאָגן , לעסטערונגען. כ די דאָזיקע
dozike di lesterungen zogen eides falsh ganovot zoines
these the blasphemies saying witness false theft fornication

זאַכן זענען עס, וואס זענען מטמא דעם מענטשן; אבער צו עסן
esen tsu ober mentshn dem metame zenen vos es zenen zachn
eat to however people the defiling are which it are things

מיט אומגעוואַשענע הענט מאַכט דעם מענטשן נישט טמא . כא און
un tome nisht mentshn dem macht hent umgevashene mit
and impure not person the makes hands unwashed with

יהושע/ישוע איז ארויסגעגאַנגען פון דאָרטן, און איז אַוועק אין
in avek iz un dorten fun aroisgegangen iz Yeshua/Yehoshua
in went away is and there from went out has Yehoshua

די געגנטן פון צור און צידון . כב און זע , א כנענישע פרוי איז
iz froi Kena'anishe a ze un Tsidon un Tsor fun gegentn di
is woman Canaanite a look and Sidon and Tyre of regions the

12 Then Moshiach's talmidim
approached and say to
him, Do you know that
the Perushim took offense
when they heard [this]
dvar? 13 But Rebbe, Melech
HaMoshiach, in reply, said,
Every plant which Avi
sh'ba'Shomayim did not
plant will be uprooted.
14 Leave them. They are
blind morei derech *(guides,*
teachers) of [the] blind.
And if the ivver *(blind*
man) leads the ivrim
(blind), both will fall into
a pit. 15 And Kefa said in
reply to Rebbe, Melech
HaMoshiach, Explain to us
the mashal. 16 And Rebbe,
Melech HaMoshiach said,
Are you still devoid of
binah *(understanding)*? 17 Do
you not have daas that
everything which enters
into the mouth goes into
the stomach and passes
into a latrine? 18 But the
things coming out from the
mouth come out from the
lev *(heart)*, which makes
tameh. 19 For out of the
lev comes evil machshavot
(thoughts): retzichot *(murders)*,
niufim *(adulteries)*, zenunim
(fornications), genevot
(thefts), eduyot sheker
(false testimonies), giddufim
(revilements). 20 These are
the things making the man
tameh, but eating with
hands lacking the netilat
yadayim *(ritual of the washing*
of the hands), this does
not make the man tameh.
21 And having gone from
that place, Rebbe, Melech
HaMoshiach withdrew into

ארויסגעקומען פון יענע גרענעצן, און האט געשריגן , אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi geshrigen hot un grenetsn yene fun aroisgekumen
say to so shouted has and borders those from come out

האר, בן דוד , דערבארעם דיך אויף מיר! מיין טאכטער ווערט
vert tochter main mir oif dich derbarem Dovid ben Har
is daughter my me on you have mercy David Son of L-rd

ביטער געפלאגט פון א בייזן גייסט! כג ער אבער האט איר נישט
nisht ir hot ober er gaist beizn a fun geplogt biter
not her has however he spirit evil a from plagued bitter

געענטפערט קיין ווארט. און זיינע תלמידים זענען צוגעגאנגען און האבן
hoben un tsugegangen zenen talmidim zaine un vort kein geentfert
have and went over are disciples his and word any answered

אים געבעטן, אזוי צו זאגן : שיק זי אוועק; ווייל זי שרייט
shrait zi vail avek zi shik zogen tsu azoi gebeten im
is crying out she because away her send say to so asked him

אונדז נאך ! כד ער אבער האט ענטפערנדיק געזאגט: איך בין נישט
nisht bin ich gezogt entferendik hot ober er noch undz
not am I said answering has however he after us

געשיקט געווארן אחוץ צו די פארלוירענע שעפעלעך פון דעם הויז
hoiz dem fun shefelech farloirene di tsu achuts gevoren geshikt
house the of sheep lost the to except been sent

ישראל. כה זי איז אבער געקומען, און אנידערגעפאלן פאר אים, און
un im far anidergefalen un gekumen ober iz zi Yisroel
and him before fell down and come however is she Israel

געזאגט: האר, העלף מיר! כו און ער האט ענטפערנדיק געזאגט: עס איז
iz es gezogt entferendik hot er un mir helf Har gezogt
is it said answering has he and me help L-rd said

נישט שיין אוועקצונעמען דאס ברויט פון די קינדער און עס צו ווארפן
varfen tsu es un kinder di fun broit dos avektsunemen shein nisht
throw to it and children the from bread the to take away fair not

פאר די הינטלעך! כז און זי האט געזאגט: יא , האר; מחמת אפילו
afile machmas Har yo gezogt hot zi un hintlech di far
even because L-rd yes said has she and dogs the before

די הינטלעך עסן פון די ברעקלעך , וואס פאלן אראפ פון זייערע
zeiere fun arop falen vos breklech di fun esen hintlech di
their of down fall which broken pieces the from to eat dogs the

הארנס טיש. כח דעמאלט האט יהושע/ישוע ענטפערנדיק צו איר
ir tsu entferendik Yeshua/Yehoshua hot demolt tish harns
her to answering Yehoshua has then table Master's

געזאגט: אשה , דיין אמונה איז גרויס; זאל דיר געשען אזוי ווי דו
du vi azoi geshen dir zol grois iz emune dain isha gezogt
you as just to happen you let great is faith your woman said

ווילסט! און איר טאכטער איז געהיילט געווארן פון יענער שעה אָן.
on sho yener fun gevoren geheilt iz tochter ir un vilst
on hour that from become healed is daughter her and will

כט און יהושע/ישוע איז אוועק פון דארטן, און איז געקומען
gekumen iz un dorten fun avek iz Yeshua/Yehoshua un
come is and there from went away is Yehoshua and

צום ים פון גליל ; און איז ארויפגעגאנגען אויפן בארג , און זיך
zich un barg oifen aroifgegangen iz un Galil fun yam tsum
self and mountain on the went up is and Galilee of sea to the

דארט אנידערגעזעצט. ל און עס זענען געקומען צו אים גרויסע המונים
hamonim groise im tsu gekumen zenen es un anidergezetst dort
crowds of great him to come are it and sat down there

the districts of Tzor and
Tzidon. 22 And a woman
from Kena'an came out
from those regions, and was
shouting, Have mercy on
me, Adoni, Ben Dovid! My
bat is in torment possessed
by shedim. 23 But Rebbe,
Melech HaMoshiach did
not answer her a word.
And Moshiach's talmidim
having approached, were
asking him, saying, Send
her away; she shouts after
us. 24 But, Rebbe, Melech
HaMoshiach said in reply,
I was not sent except to
the Seh Oveid Beis Yisroel
*(the Lost Sheep of the House
of Israel)*. 25 But she came
and fell down before him,
saying, Adoni, azreini *(L-rd,
help me)*. 26 But, Rebbe,
Melech HaMoshiach said
in reply, It is not good to
take the lechem of the
Banim and throw it to the
kelevim *(dogs)*. 27 But she
said, Ken, Adoni, but even
the kelevim eat the crumbs
falling from the tish *(table)*
of their masters. 28 Then,
in reply, Rebbe, Melech
HaMoshiach said to her,
O woman, great [is] your
emunah. Let it be done for
you as you wish. And the bat
(daughter) of her was given
refuah *(healing)* at that very
hour.

29 And having passed over
from that place, Rebbe, Melech
HaMoshiach came beside
Lake Kinneret, and having
gone up the mountain, Rebbe,
Melech HaMoshiach was sitting
there. 30 And great multitudes
approached Rebbe, Melech

מענטשן, וואס האבן געהאט מיט זיך לאמע, בלינדע , שטומע,
shtume blinde lome zich mit gehat hoben vos mentshn
mute the blind lame themselves with have did who people

קאליקעס, און א סך אנדערע; און האבן זיי אנידערגעווארפן
anidergevorfen zei hoben un andere sach a un kalikes
throw down themselves them have and others many a and lame

פאר זיינע פיס, און ער האט זיי געהיילט; [לא] אז דער המון האט
hot hamon der az geheilt zei hot er un fis zaine far
has crowd the so that healed them did he and feet his before

זיך געוואונדערט, זעענדיק, אז די שטומע רעדן, די קאליקעס
kalikes di reden shtume di az zeendik gevundert zich
lame the speak mute the that seeing amazed themselves

זענען געזונט, און די לאמע גייען ארום , און די בלינדע זען; און זיי
zei un zen blinde di un arum geien lome di un gezunt zenen
they and see blind the and around walk lame the and whole are

האבן אפגעגעבן א שבח צו דעם ג-ט פון ישראל.
Yisroel fun G-t dem tsu shvach a opgegeben hoben
Israel of G-d the to praise a offer up have

[לב] און יהושע/ישוע האט צו זיך גערופן זיינע תלמידים, און
un talmidim zaine gerufen zich tsu hot Yeshua/Yehoshua un
and disciples his called self to has Yehoshua and

געזאגט: איך בין אינערלעך גערירט איבער דעם המון מענטשן, ווייל
vail mentshn hamon dem iber gerirt inerlech bin ich gezogt
because people crowd the over moved inwardly am I said

זיי זענען שוין דריי טעג מיט מיר און האבן נישט וואס צו עסן;
esen tsu vos nisht hoben un mir mit teg drai shoin zenen zei
eat to what not have and me with days three already are they

און איך וויל נישט זיי אוועקשיקן פאסטנדיק, טאמער וועלן זיי
zei velen tomer fastendik avekshiken zei nisht vil ich un
they will lest fasting send away them not want I and

אויסגיין אויפן וועג. [לג] און די תלמידים זאגן צו אים: פונוואנען זאלן
zolen funvanen im tsu zogen talmidim di un veg oifen oisgein
shall from where him to say disciples the and way on the faint

מיר נעמען אין דער מדבר אזויפיל ברויט, אזש צו זעטיקן אזא מאסע
mase aza zetiken tsu azh broit azoifil midbar der in nemen mir
crowd such a satisfy to even bread so much desert the in take we

מענטשן? [לד] און יהושע/ישוע זאגט צו זיי : וויפל לעבלעך
leblech vifel zei tsu zogt Yeshua/Yehoshua un mentshn
loaves how much them to says Yehoshua and people

ברויט האט איר? און זיי האבן געזאגט: זיבן , און אייניקע קליינע
kleine einike un ziben gezogt hoben zei un ir hot broit
small some and seven said have they and you have bread

פישלעך . [לה] און ער האט באפוילן דעם המון זיך אנידערצוזעצן
anidertsuzetsen zich hamon dem bafoilen hot er un fishlech
sit down themselves crowd the order did he and little fish

אויף דער ערד ; [לו] און גענומען די זיבן לעבלעך ברויט און די
di un broit leblech ziben di genumen un erd der oif
the and bread loaves seven the took and ground the on

פיש; האט געמאכט א ברכה און זיי צובראכן , און געגעבן צו
tsu gegeben un tsubrochn zei un broche a gemacht hot fish
to gave and broke up them and blessing a made had fish

די תלמידים, און די תלמידים צו די מאסן מענטשן. [לז] און אלע
ale un mentshn masen di tsu talmidim di un talmidim di
all and people crowds of the to disciples the and disciples the

HaMoshiach, having with them
pisechim *(lame)*, ivrim *(blind)*,
the crippled, the mute, and
many others, and they laid
them at Moshiach's feet, and
Rebbe, Melech HaMoshiach
gave the cholim *(sick persons)*
refuah *(healing)*. 31 The result
was that the multitude was
astounded, witnessing mute
people speaking, cripples made
whole, the pisechim *(lame)*
walking, and the ivrim *(blind*
people) seeing, and they gave
kavod to Elohei Yisroel.

32 And Rebbe, Melech
HaMoshiach, having
summoned his talmidim, said,
I have rachmei shomayim for
the multitudes, for already
shloshah yamim *(three days)*
they remain with me and
they do not have anything
they may eat, and I do not
want to send them away
famished, lest they might
faint on the way. 33 And
Moshiach's talmidim say to
him, From where bamidbar *(in*
the wilderness) is there enough
lechem for us to feed such a
vast multitude? 34 And he says
to them, How much lechem,
how many loaves do you
have? And they said, Sheva,
and a few dagim. 35 And when
Rebbe, Melech HaMoshiach
gave the command for the
multitude to recline on the
ground, 36 Rebbe, Melech
HaMoshiach took the loaves
numbering sheva and the
dagim, and, making a bracha,
Rebbe, Melech HaMoshiach
offered the betziat halechem
(the breaking of the bread)
and served them to the

האבן געגעסן, און זענען זאט געווארן; און וואס איז איבערגעבליבן
ibergebliben iz vos un gevoren zat zenen un gegesen hoben
left over is what and become filled are and eaten have

פון די ברעקלעך האט מען אויפגעהויבן, זיבן גרויסע קערב .
kerb groise ziben oifgehoiben men hot breklech di fun
baskets large seven picked up they has broken pieces the from

לח און די , וואס האבן געגעסן, זענען געווען פיר טויזנט מענער,
mener toizent fir geven zenen gegesen hoben vos di un
men thousand four was are eaten have who those and

אחוץ פרויען און קינדער . לט און ער האט אוועקגעשיקט די המונים ,
hamonim di avekgeshikt hot er un kinder un froien achuts
crowds the send away did he and children and women besides

און איז איינגעשטיגן אין שיפל, און געקומען צו די גרענעצן פון
fun grenetsn di tsu gekumen un shifel in aingeshtigen iz un
of borders the to come and boat in step into is and

מגדון .
Magadan
Magadan

טז

און די פרושים און צדוקים זענען געקומען, כדי
kedei gekumen zenen Tsedukim un Perushim di un
in order that come are Sadducees and Pharisees the and

אים אויסצופרואוון, און האבן פארלאנגט, אז ער זאל זיי
zei zol er az farlangt hoben un oistsupruven im
them shall he that asked have and test him

ווייזן אן אות מן השמים . ב ער אבער האט ענטפערנדיק צו
tsu entferendik hot ober er hashomaim min os an vaizen
to answering has however he heaven from sign an to show

זיי געזאגט: אין אוונט זאגט איר; עס וועט זיין שיין וועטער,
veter shein zain vet es ir zogt ovent in gezogt zei
weather fair be will it you say evening in said them

מחמת דער הימל רויטלט זיך? ג און אינדערפרי : היינט וועט
vet haint inderfri un zich roitlt himel der machmas
will today in the morning and self turning red sky the because

זיין שטורמדיק, מחמת דער הימל רויטלט זיך און איז טריב .
trib iz un zich roitlt himel der machmas shturemdik zain
gloomy is and self turning red sky the because storming be

דאס אויסזען פון הימל פארשטייט איר אונטערצושיידן; נאר די
di nor untertsusheiden ir farshteit himel fun oiszen dos
the but to differentiate you understand sky of appearance the

צייכנס פון דער צייט קענט איר נישט! ד א בייז און נואפדיק דור
dor noyefdik un beiz a nisht ir kent tsait der fun tseichens
generation adulterous and evil a not you can time the of signs

פארלאנגט א צייכן ; און קיין צייכן וועט אים נישט געגעבן ווערן,
veren gegeben nisht im vet tseichen kein un tseichen a farlangt
to be given not it will sign any and sign a demands

אחוץ דאס צייכן פון יונה . און ער האט זיי איבערגעלאזט, און איז
iz un ibergelozt zei hot er un Yonah fun tseichen dos achuts
is and left them has he and Jonah of sign the except

אוועקגעגאנגען.
avekgegangen
went away

ה און די תלמידים זענען אריבערגעקומען אויף יענער זייט
zait yener oif aribergekumen zenen talmidim di un
side of the other on came over are disciples the and

talmidim, and Moshiach's
talmidim served them to the
multitudes. 37 And everyone
ate and they were satisfied,
and the Rebbe's farbrengen
shirayim were numbering
sheva baskets full. 38 And
the ones eating were arbaat
elafim *(four thousand)* men, not
counting nashim and yeladim.
39 And having sent away the
multitudes, Rebbe, Melech
HaMoshiach embarked in the
sirah *(boat)*, and came to the
region of Magadan.

16

And the Perushim
and Tzedukim
approached, to test Rebbe,
Melech HaMoshiach, asking
him to present them with
an ot *(sign)* from Shomayim.
2 But in reply, Rebbe, Melech
HaMoshiach said to them,
When it is erev, you say,
It will be fair weather, for
the sky is fiery red. 3 And
in the boker *(morning)* you
say, There will be stormy
weather today, for the
sky is overcast fiery red
and threatening. You have
daas to distinguish the
signs of the appearance
of the sky, but you can't
discern the signs of the
times? 4 A dor rah umnaef
*(an evil and adulterous
generation)* demands an
ot *(sign)*, and no ot will
be given it except the ot
of Yonah HaNavi. And
having left them, Rebbe,
Melech HaMoshiach went
away.

5 When the Moshiach's
talmidim arrived at the other

ים און האבן פארגעסן מיטצונעמען ברויט. ו און יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua un broit mittsunemen fargesen hoben un yam
Yehoshua and bread take along forgotten have and sea

האט צו זיי געזאגט: גיט אכטונג און היט זיך פארן
farn zich hit un achtung git gezogt zei tsu hot
before themselves beware and attention give said them to has

זויערטייג פון די פרושים און צדוקים. ז און זיי האבן עס
es hoben zei un Tsedukim un Perushim di fun zoierteig
it have they and Sadducees and Pharisees the of yeast

איבערגעלייגט צווישן זיך, און געזאגט: דאס איז ווייל מיר
mir vail iz dos gezogt un zich tsvishen ibergeleigt
we because is this said and themselves among reasoned

האבן נישט מיטגענומען קיין ברויט. ח און ווען יהושע/ישוע האט
hot Yeshua/Yehoshua ven un broit kein mitgenumen nisht hoben
has Yehoshua when and bread any take along not have

זיך דערוואוסט, האט ער געזאגט: אָ איר קליינגלויביקע, וואס רעדט
redt vos kleingloibike ir o gezogt er hot dervust zich
speaks what small believers you o said he has find out self

איר צווישן זיך, ווייל איר האט נישט קיין ברויט? ט פארשטייט
farshteit broit kein nisht hot ir vail zich tsvishen ir
understand bread any not have you because yourselves among you

איר נאך נישט, און געדענקט איר נישט די (פארברענגען מיט)
mit farbrengen di nisht ir gedenkt un nisht noch ir
with pass the not you remember and not yet you

פינף ברויט פון די פינף טויזנט, און וויפל קערב איר האט
hot ir kerb vifel un toizent finf di fun broit finf
have you baskets how many and thousand five the of bread five

אויפגעהויבן? י אויך נישט די זיבן ברויט פאר די פיר טויזנט, און
un toizent fir di far broit ziben di nisht oich oifgehoiben
and thousand four the for bread seven the not also picked up

וויפל גרויסע (רביס שיריים) קערב איר האט אויפגעהויבן?
oifgehoiben hot ir kerb shiraim Rebbes groise vifel
picked up have you baskets leftovers Rebbe's great how much

יא ווי קומט עס, וואס איר פארשטייט נישט, אז איך האב נישט
nisht hob ich az nisht farshteit ir vos es kumt vi
not have I that not understand you that it comes how

גערעדט צו אייך פון ברויט? היט אייך אבער פארן זויערטייג פון
fun zoierteig farn ober aich hit broit fun aich tsu geredt
of yeast before however you beware bread of you to spoken

די פרושים און צדוקים. יב דעמאלט האבן זיי איינגעזען אז
az aingezen zei hoben demolt Tsedukim un Perushim di
that understand they have then Sadducees and Pharisees the

ער האט נישט געזאגט, זיי זאלן זיך היטן פארן זויערטייג
zoierteig farn hiten zich zolen zei gezogt nisht hot er
yeast before beware themselves should they said not has he

פון ברויט, נאר פאר דעם פלפול פון די פרושים און
un Perushim di fun pilpul dem far nor broit fun
and Pharisees the of casuistic hairsplitting the before but bread of

צדוקים.
Tsedukim
Sadducees

יג און ווען יהושע/ישוע איז געקומען אין די געגנטן פון קסריה
Caesarea fun gegentn di in gekumen iz Yeshua/Yehoshua ven un
Caesarea of regions the in come is Yehoshua when and

side, they had forgotten to take lechem. 6 But Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Take special precaution against the chametz *(swelling leaven)* of the Perushim and Tzedukim. 7 But they began reasoning among themselves, saying, We took no lechem. 8 But Rebbe, Melech HaMoshiach, aware of their machshavot *(thoughts)*, said, You men of little emunah, why do you reason among yourselves that you have no lechem? 9 Do you not yet have binah or remember the five loaves of the chamesh elafim *(five thousand)*, and how many baskets full you took up? 10 Or the shevah loaves of the arbaat elafim *(four thousand)*, and how many large baskets full you took up? 11 How is it that you do not chap *(grasp mentally)* that I did not speak to you concerning lechem? But beware of the chametz *(swelling, all-permeating leaven)* of the Perushim and Tzedukim. 12 Then Moshiach's talmidim understood that Rebbe, Melech HaMoshiach did not say to beware of the chametz of the lechem, but of the chametz of the teaching of the Perushim and the Tzedukim.

13 Now, having arrived in the district of Caesarea Philippi,

פון פיליפוס, האט ער געפרעגט זיינע תלמידים, אזוי צו זאגן : ווער,
ver zogen tsu azoi talmidim zaine gefregt er hot Filipos fun
who say to so disciples his asked he has Philippi of

זאגן די מענטשן, אז דער בר אנש איז? יד און זיי האבן געזאגט:
gezogt hoben zei un iz Enosh Bar der az mentshn di zogen
said have they and is of Man Son the that people the says

אייניקע (זאגן) יוחנן פון דער (ירדן) מקווה ; אנדערע אבער ,
ober andere mikveh Yarden der fun Yochanan zogen einike
however others mikveh Yarden the of John say some

אליהו ; נאך אנדערע ירמיהו , אדער איינער פון די נביאים . טו זאגט
zogt neviim di fun einer oder Yirmeyah andere noch Eliyahu
says prophets the of one or Yirmeyah others yet Eliyahu

ער צו זיי : און ווער, זאגט איר, אז איך בין? טז האט שמעון פעטרוס
Petros Shim'on hot bin ich az ir zogt ver un zei tsu er
Peter Simon has am I that you say who and them to he

ענטפערנדיק געזאגט: דו ביסט דער משיח , דער זון פון דעם
dem fun zun der Moshiach der bist du gezogt entferendik
the of Son the Moshiach the are you said answering

לעבעדיקן ג-ט! יז און יהושע/ישוע האט ענטפערנדיק צו אים געזאגט:
gezogt im tsu entferendik hot Yeshua/Yehoshua un G-t lebedikn
said him to answering has Yehoshua and G-d living

אז וואויל איז דיר, שמעון בר-יונה ; וייל בשר ודם האט
hot v'dam basar vail Bar-Yonah Shim'on dir iz voil az
has and blood flesh because Bar Yonah Simon you are blessed that

עס דיר נישט אנטפלעקט, נאר מיין פאטער, וואס איז אין הימל ! יח און
un himel in iz vos foter main nor antplekt nisht dir es
and heaven in is who Father my but revealed not you this

איך זאג דיר אויך: דו ביסט פעטרוס, און אויף דעם דאזיקן פעלדזן וועל
vel feldzn dozikn dem oif un Petros bist du oich dir zog ich
will rock this the on and Peter are you also you tell I

איך בויען מיין קהלה; און די טויערן פון שאול תחתית וועלן זי נישט
nisht zi velen Tachtis Shaul fun toiern di un kehile main boien ich
not it will deepest Sheol of gates the and kehile my build I

בייקומען. יט און דיר וועל איך געבן די שליסלען פון דעם מלכות
Malchus dem fun shliselen di geben ich vel dir un baikumen
kingdom of the of keys the give I will you and defeat

השמים ; און וואס דו וועסט אסרן אויף דער ערד , דאס וועט זיין
zain vet dos erd der oif aseren vest du vos un hashomaim
be will that earth the on forbid you will you what and heaven

אסור אין הימל ; און וואס דו וועסט מתיר זיין אויף דער ערד ,
erd der oif zain mater vest du vos un himel in oser
earth the on be permit you will you what and heaven in forbidden

דאס וועט זיין מותר אין הימל . כ דעמאלט האט ער געבאטן זיינע
zaine geboten er hot demolt himel in mutar zain vet dos
his ordered he has then heaven in permitted be will that

תלמידים, דאס זיי זאלן קיינעם נישט אויסזאגן, אז ער איז דער
der iz er az oiszogen nisht keinem zolen zei dos talmidim
the is he that tell not anyone should they that disciples

משיח .
Moshiach
Moshiach

כא פון דעמאלט אָן האט יהושע/ישוע המשיח
HaMoshiach Yeshua/Yehoshua hot on demolt fun
the Moshiach Yehoshua has onwards then from

Rebbe, Melech HaMoshiach
began asking his talmidim,
saying, Who do men say that
[I] the Bar Enosh am? 14 And
Moshiach's talmidim said,
Some say Yochanan of the
tevilah of teshuva, and others
say, Eliyahu HaNavi, but still
others say, Yirmeyah or one
of the Neviim. 15 He says to
them, But you, who do you
consider me to be? 16 And,
Shim'on Kefa said in reply,
You are the Rebbe, Melech
HaMoshiach, the Ben Elohim
Chayyim! 17 And Rebbe, Melech
HaMoshiach said in reply
to him, Ashrey atah *(happy
are you)*, Shim'on Bar-Yonah,
because basar vadahm *(flesh
and blood)* did not give you this
hisgalus *(revelation)*, but Avi
sh'ba'Shomayim. 18 And I also
say to you that you are Shim'on
Kefa and upon this TSUR I will
build my Kehillah, my Chavurah
(the Community of Moshiach)
and the shaarei Sheol *(gates of
Sheol)* shall not overpower it.
19 I will give you the maftechot
Malchut HaShomayim *(keys
of the Kingdom of Heaven)*; and
whatever you shall bind as asur
(prohibited) on haaretz shall
be bound as asur *(prohibited)*
in Shomayim, and whatever
you shall loose as mutar
(permitted) on haaretz shall
be loosed as mutar *(permitted)*
in Shomayim. 20 Then Rebbe,
Melech HaMoshiach gave the
directive to his talmidim that
they should tell no one that
he was the Rebbe, Melech
HaMoshiach.

21 From that point he began
to explain to his talmidim

אנגעהויבן צו ווייזן זיינע תלמידים, אז ער מוז גיין קיין ירושלים ,
Yerushalayim kein gein muz er az talmidim zaine vaizen tsu ongehoiben
Jerusalem to go must he that disciples his show to begun

און ליידן א סך פון די זקנים און הויפט כהנים און סופרים,
sofrim un koyanim hoipt un zkeinem di fun sach a laiden un
scribes and kohenim chief and elders the from many a to suffer and

און געטייט ווערן, און דעם דריטן טאג אויפשטיין . כב און פעטרוס האט
hot Petros un oifshtein tog dritn dem un veren geteit un
has Peter and stand up again day third the and to be killed and

אים גענומען אויף א זייט, און האט אנגעהויבן צו שרייען אויף אים, אזוי
azoi im oif shraien tsu ongehoiben hot un zait a oif genumen im
so him on shout to begun has and side a on taken him

צו זאגן : שוין דיך, האר! דאס דאזיקע זאל דיר נישט געשען ! כג ער
er geshen nisht dir zol dozike dos Har dich shoin zogen tsu
he to happen not you shall these the L-rd you now say to

אבער האט זיך אויסגעדרייט און געזאגט צו פעטרוסן: אוועק פון מיר,
mir fun avek Petrosn tsu gezogt un oisgedreit zich hot ober
Me from away Peter to said and turn around self has however

שטן , דו ביסט א מיכשול פאר מיר; ווייל דו האסט נישט
nisht host du vail mir far michshol a bist du Satan
not you have you because me for stumbling block a are you Satan

אין זינען דאס, וואס געהערט צו ה׳ , נאר דאס, וואס געהערט צו
tsu gehert vos dos nor Hashem tsu gehert vos dos zinen in
to belongs which that only Hashem to belongs which that mind in

מענטשן! כד דעמאלט האט יהושע/ישוע געזאגט צו זיינע תלמידים!
talmidim zaine tsu gezogt Yeshua/Yehoshua hot demolt mentshn
disciples his to said Yehoshua has then man

אויב עמיצער וויל מיר נאכגיין , זאל ער זיך אליין פארלייקענען, און
un farleikenen alein zich er zol nochgein mir vil emitser oib
and deny alone himself he let follow me wants someone if

נעמען זיין בוים, און מיר נאכפאלגן! כה מחמת ווער עס וויל מציל
matsl vil es ver machmas nochfolgen mir un boim zain nemen
save wants the one who because follow me and tree his take

זיין זיין לעבן, דער וועט עס פארלירן; ווער אבער עס פארלירט
farlirt es ober ver farliren es vet der leben zain zain
loses it however who to lose it will this one life his do

זיין לעבן צוליב מיר, דער וועט עס געפינען. כו מחמת וואס
vos machmas gefinen es vet der mir tsulib leben zain
what because find it will this one me on account of life his

וועט עס העלפן א מענטשן, אויב ער זאל געווינען די גאנצע וועלט,
velt gantse di gevinen zol er oib mentshn a helfen es vet
world whole the gain shall he if people a help it will

און פארלירן זיין לעבן? אדער וואס קען א מענטש געבן אויסצולייזן זיין
zain oistsuleizen geben mentsh a ken vos oder leben zain farliren un
his redeem give man a can what or life his to lose and

לעבן? כז מחמת דער בר אנוש וועט קומען אין דער הערלעכקייט פון
fun herlechkeit der in kumen vet Enosh Bar der machmas leben
of glory the in come will of Man Son the because life

זיין פאטער מיט זיינע מלאכים ; און דעמאלט וועט ער פארגעלטן יעדן
yedn fargeltn er vet demolt un malochim zaine mit foter zain
every repay he will then and angels his with Father his

איינעם לויט זיינע מעשים. כח באמת זאג איך אייך, אז אייניקע
einike az aich ich zog beemes maisim zaine loit einem
some that you I tell in truth deeds his according to one

that it was necessary that
Rebbe, Melech HaMoshiach
go to Yerushalayim, and
suffer many things from the
Zekenim *(Elders)*, and the Rashei
Hakohanim *(the Chief Priests)*
and the Sofrim *(Scribes)* and
it was necessary for Moshiach
to be killed and have his
histalkus *(passing)*, that he
would undergo the Techiyas
HaMoshiach *(Resurrection of
Moshiach)* on Yom HaShlishi.
22 And Kefa took him aside
and began to rebuke him,
saying, Chas vshalom *(G-d
forbid)*! Adoni, this shall
never happen to you! 23 But
Rebbe, Melech HaMoshiach
turned and said to Kefa, Get
behind me, HaSatan! You are
a michshol *(stumbling block)*
to me; for you are not setting
your mind on the things of
Hashem, but the things of
Bnei Adam! 24 Then Rebbe,
Melech HaMoshiach said to his
talmidim, If anyone wishes to
come after me, let him turn
in hinnazrut *(self-denial)*, and
take up his etz shel mesiros
nefesh *(tree of self-sacrifice)*,
and follow me. 25 For whoever
wishes to save his nefesh
shall lose it; but whoever
loses his nefesh on account of
me shall find it. 26 For what
will a man be benefited if
he acquires the whole world
and forfeits his neshamah,
or what will a man give in
exchange for his neshamah?
27 For the Bar Enosh is about
to come in the kavod of his
Av with his malachim and
will then recompense every
man according to his ma'asim.
28 Omein, I say to you, there

פון די , וואס שטייען דא , וועלן נישט פארזוכן דעם טעם פון טויט ,
toit fun taam dem farzuchen nisht velen do shteien vos di fun
death of taste the sample not will here stand who the of

ביז זיי וועלן זען דעם בר אנש קומען אין זיין מלכות .
Malchus zain in kumen Enosh Bar dem zen velen zei biz
kingdom of his in come of Man Son the see will they until

יז

און אין זעקס טעג ארום נעמט יהושע/ישוע מיט זיך
zich mit Yeshua/Yehoshua nemt arum teg zeks in un
himself with Yehoshua takes around days six in and

פעטרוסן, און יעקבן , און זיין ברודער יוחנן , און פירט
firt un Yochanan bruder zain un Yaakovn un Petrosn
leads and John brother his and Jacob and Peter

זיי אליין ארויף אויף א הויכן בארג . [ב] און ער איז פארענדערט
farendert iz er un barg hoichn a oif aroif alein zei
transfigured is he and mountain high a on up alone them

געווארן פאר זיי , און זיין פנים האט געלויכטן ווי די זון , און
un zun di vi geloichten hot ponem zain un zei far gevoren
and sun the like shine did face his and them before become

זיינע מלבושים זענען געווארן ווייס ווי דאס ליכט. [ג] און זע , משה
Moshe ze un licht dos vi vais gevoren zenen malbushem zaine
Moses look and light the as white become are clothing his

און אליהו האבן זיך באוויזן צו זיי , רעדנדיק מיט אים.
im mit redendik zei tsu bavizen zich hoben Eliyahu un
him with speaking them to appear themselves have Eliyahu and

[ד] און פעטרוס האט ענטפערנדיק געזאגט צו יהושען/ישוען : האר,
Har Yeshuan/Yehoshuan tsu gezogt entferendik hot Petros un
L-rd Yehoshua to said answering has Peter and

עס איז גוט פאר אונדז דא צו זיין ! אויב דו ווילסט, וועל איך דא
do ich vel vilst du oib zain tsu do undz far gut iz es
here I will want you if be to here us for good is it

מאכן דריי געצעלטן; איינס פאר דיר, און איינס פאר משהן , און
un Moshen far eins un dir far eins getseltn drai machen
and Moses for one and you for one tents three make

איינס פאר אליהו . [ה] און בשעת ער האט נאך גערעדט, זע , א
a ze geredt noch hot er beshas un Eliyahu far eins
a look speaking still was he while and Eliyahu for one

ליכטיקער וואלקן האט זיי באשאטנט ; און זע , א קול אויס דעם
dem ois kol a ze un bashotnt zei hot volken lichtiker
the out of voice a look and overshadow them has cloud bright

וואלקן האט געזאגט: דאס איז מיין געליבטער זון , אין וועמען איך האב
hob ich vemen in zun gelibter main iz dos gezogt hot volken
have I whom in Son beloved my is this said has cloud

א וואוילגעפעלן; אים זאלט איר הערן! [ו] און ווי די תלמידים האבן עס
es hoben talmidim di vi un heren ir zolt im voilgefelen a
it have disciples the as and hear you shall him well pleased a

געהערט, זענען זיי אנידערגעפאלן אויף זייערע פנימער, און האבן
hoben un penemer zeiere oif anidergefalen zei zenen gehert
have and faces their on fell down they are heard

זיך זייער געפארכטן. [ז] און יהושע/ישוע איז צוגעגאנגען און
un tsugegangen iz Yeshua/Yehoshua un geforchten zeier zich
and go over is Yehoshua and afraid very themselves

האט זיי אנגערירט און געזאגט: שטייט אויף, און האט נישט קיין מורא!
moire kein nisht hot un oif shteit gezogt un ongerirt zei hot
fear any not have and up stand said and touched them has

are some of those who are standing here who shall not taste death until they see the Bias of the Bar Enosh coming in his Malchut.

17 And after shisha yamim *(six days)*,
Rebbe, Melech HaMoshiach
took Kefa, Ya'akov and
Yochanan his brother; he
brings them up to a high
mountain in yechidus. 2 And
Rebbe, Melech HaMoshiach
was transfigured before
them, and Moshiach's face
shone like the shemesh
(sun), and his garments
became brilliant like the
ohr. 3 And hinei! There
appeared before them
Moshe Rabbenu and Eliyahu
HaNavi conferring with
Rebbe, Melech HaMoshiach.
4 And Kefa said in reply to
Rebbe, Melech HaMoshiach,
Adoni, it is good for us
to be here. If you wish, I
will make shalosh sukkot
here: one for you, and one
for Moshe Rabbenu, and
one for Eliyahu HaNavi.
5 While he was speaking,
hinei! A brightly shining
anan *(cloud)* overshadowed
them, and hinei! A bat kol
(a voice from heaven) out of
the anan was saying, This
is My Ben ahuvi *(beloved
Son)* with whom I am well-
pleased. Listen to him.
6 And having heard this,
the talmidim fell on their
faces and were filled with
pachad. 7 And Rebbe, Melech
HaMoshiach came to them,
and touched them, and
said, Arise, and do not

ח און ווען זיי האבן אויפגעהויבן זייערע אויגן, האבן זיי קיינעם נישט
nisht keinem zei hoben oigen zeiere oifgehoiben hoben zei ven un
not anyone they have eyes their lift up have they when and
געזען, אחוץ יהושען/ישוען אליין.
alein Yeshuan/Yehoshuan achuts gezen
alone Yehoshua except seen

ט און בשעת זיי זענען אראפגעגאנגען פון בארג , האט
hot barg fun aropgegangen zenen zei beshas un
has mountain from went down are they while and
יהושע/ישוע זיי באפוילן, אזוי צו זאגן: זאגט קיינעם נישט פון
fun nisht keinem zogt zogen tsu azoi bafoilen zei Yeshua/Yehoshua
of not anyone tell say to so ordered them Yehoshua
דער זעאונג, ביז דער בר אנש איז אויפגעשטאנען פון די טויטע.
toite di fun oifgeshtanen iz Enosh Bar der biz zeung der
dead the from stand up again is of Man Son the until vision the
י און די תלמידים האבן אים געפרעגט, אזוי צו זאגן: און פארוואס זאגן
zogen farvos un zogen tsu azoi gefregt im hoben talmidim di un
say why and say to so asked him have disciples the and
די סופרים, אז אליהו דארף צום ערשט קומען? יא ער אבער האט
hot ober er kumen ersht tsum darf Eliyahu az sofrim di
has however he come first to the must Eliyahu that scribes the
ענטפערנדיק געזאגט: אליהו קומט טאקע , און וועט אלץ צוריקשטעלן;
tsurikshtelen alts vet un take kumt Eliyahu gezogt entferendik
restore all will and actually comes Eliyahu said answering
יב נאר איך זאג אייך, אז אליהו איז שוין געקומען, און זיי האבן
hoben zei un gekumen shoin iz Eliyahu az aich zog ich nor
have they and come already is Eliyahu that you tell I but
אים נישט דערקענט , נאר געמאכט מיט אים, וואס זיי האבן געוואלט.
gevolt hoben zei vos im mit gemacht nor derkent nisht im
wanted have they what him with did only recognized not him
אָט אזוי וועט אויך דער בר אנש האבן צו ליידן פון זיי .
zei fun laiden tsu hoben Enosh Bar der oich vet azoi ot
them from suffering to have of Man Son the also will in this way just
יג דעמאלט האבן די תלמידים פארשטאנען, אז ער האט גערעדט צו
tsu geredt hot er az farshtanen talmidim di hoben demolt
to spoken has he that understand disciples the did then
זיי וועגן יוחנן פון דער (ירדן) מקווה .
mikveh Yarden der fun Yochanan vegen zei
mikveh Yarden the of John about them

יד און ווען זיי זענען געקומען צו דעם המון עם , איז געקומען
gekumen iz am hamon dem tsu gekumen zenen zei ven un
come is people crowd the to come are they when and
צו אים א מענטש, וואס איז אנידערגעפאלן פאר אים אויף די קני ,
kni di oif im far anidergefalen iz vos mentsh a im tsu
knee the on him before knelt down is who man a him to
טו און געזאגט: האר, דערבארם דיך אויף מיין זון ; ווייל ער איז
iz er vail zun main oif dich derbarem Har gezogt un
is he because son my on you have mercy on L-rd said and
א חולי-נופל , און ליידט שווער; מחמת אפטמאל פאלט ער אין פייער
faier in er falt oftmol machmas shver laidt un choleh-nofel a
fire in he falls often because hard suffers and epileptic a
אריין, און אפטמאל אין וואסער אריין. טז און איך האב אים געברענגט
gebrengt im hob ich un arain vaser in oftmol un arain
brought him have I and into water in often and into

be afraid. 8 And lifting
their eyes, they saw no
one except only Rebbe,
Melech HaMoshiach himself,
alone.

9 And as Moshiach's talmidim
were coming down from the
mountain, Rebbe, Melech
HaMoshiach gave them this
directive saying, Tell the
mareh *(vision)* to no one until
the Bar Enosh has undergone
the Techiyas HaMoshiach.
10 And Moshiach's talmidim
asked him, saying, Why
then do the Sofrim say
that it is necessary for
Eliyahu HaNavi to come
first? 11 And Rebbe, Melech
HaMoshiach said in reply,
Eliyahu HaNavi does indeed
have his coming and will
restore all things. 12 But
I say to you, that Eliyahu
has come already, and they
did not have daas of him,
but did to him whatever
they willed. So also the Bar
Enosh is about to suffer by
them. 13 Then the Moshiach's
talmidim had binah that
he spoke to them about
Yochanan of the tevilah of
teshuva.

14 And when they came
to the multitude, a man
came up to Rebbe, Melech
HaMoshiach, falling down
before him. 15 And the
man said, Adoni, grant
rachamim *(mercy)* on this
ben *(son)* of mine, for he
is an epileptic, and suffers
horribly; for often he falls
into the eish, and often into
the mayim. 16 And I brought
him to your talmidim, and

צו דיינע תלמידים, און זיי האבן אים נישט געקענט אויסהיילן. [יז] און
un oisheilen gekent nisht im hoben zei un talmidim daine tsu
and heal be able not him have they and disciples your to

יהושע/ישוע האט ענטפערנדיק געזאגט: אָ אומגלויביק און פארקרימט
farkrimt un umgloibik o gezogt entferendik hot Yeshua/Yehoshua
perverse and faithless o said answering has Yehoshua

דור ! ווילאנג זאל איך זיין ביי אייך? ווילאנג זאל איך אייך
aich ich zol vilang aich bai zain ich zol vilang dor
you I shall how long you with be I shall how long generation

דערטראגן? ברענגט אים אהער צו מיר! [יח] און יהושע/ישוע האט
hot Yeshua/Yehoshua un mir tsu aher im brengt dertrogen
has Yehoshua and me to here him bring tolerate

אנגעשריגן אויף אים, און דער בייזער גייסט איז פון אים ארויס, און
un arois im fun iz Gaist beizer der un im oif ongeshrigen
and out him from is Spirit evil the and him on rebuked

דאס יינגל איז געזונט געווארן פון יענער שעה אָן . [יט] דעמאלט
demolt on sho yener fun gevoren gezunt iz yingel dos
then without hour that from become healthy is boy the

זענען די תלמידים צוגעגאנגען צו יהושען/ישוען , ווען זיי זענען
zenen zei ven Yeshuan/Yehoshuan tsu tsugegangen talmidim di zenen
are they when Yehoshua to went over disciples the are

געווען מיט אים אליין, און האבן געזאגט: פארוואס זענען מיר נישט געווען
geven nisht mir zenen farvos gezogt hoben un alein im mit geven
was not we are why said have and alone him with was

ביכולת אים ארויסצוטרייבן? [כ] און ער זאגט צו זיי : צוליב
tsulib zei tsu zogt er un aroistsutraiben im bichoiles
on account of them to says he and to cast out him able

אייער קליינגלויביקייט! מחמת באמת זאג איך אייך: אויב איר וואלט
volt ir oib aich ich zog beemes machmas kleingloibikeit eier
would you if you I tell in truth because lack of faith your

געהאט אמונה ווי א זענעפט קערנדל, וואלט איר געזאגט צו דעם דאזיקן
dozikn dem tsu gezogt ir volt kerendel zeneft a vi emune gehat
this the to have said you would seed mustard a as faith have

בארג : הויב דיך אויף פונדאנען דארטן אהין! און ער וואלט זיך
zich volt er un ahin dorten fundanen oif dich hoib barg
itself would it and here there from here up you lift mountain

אויפגעהויבן, און קיין זאך וואלט נישט געווען אוממעגלעך פאר אייך.
aich far ummeglech geven nisht volt zach kein un oifgehoiben
you for impossible have been not would thing any and picked up

[כא] (דער דאזיקער מין אבער גייט נישט ארויס אחוץ דורך תפילה
tfile durch achuts arois nisht geit ober min doziker der
prayer through except out not goes however kind this one the

און פאסטן.) [כב] און בשעת זיי זענען ארומגעגאנגען אין גליל , האט
hot Galil in arumgegangen zenen zei beshas un fasten un
has Galilee in walking about are they while and fasting and

יהושע/ישוע צו זיי געזאגט: דער בר אנוש וועט איבערגעגעבן
ibergegeben vet Enosh Bar der gezogt zei tsu Yeshua/Yehoshua
turned over will of Man Son the said them to Yehoshua

ווערן אין הענט פון מענטשן; [כג] און זיי וועלן אים טייטן, און דעם דריטן
dritn dem un teiten im velen zei un mentshn fun hent in veren
third the and kill him will they and men of hands in become

טאג וועט ער אויפשטיין . און זיי זענען געווארן זייער באטריבט.
batribt zeier gevoren zenen zei un oifshtein er vet tog
grieved very become have they and standing up again he will day

they could not give him refuah. [17] And Rebbe, Melech HaMoshiach said in reply, O perverted generation without emunah, how long shall I be with you? How long shall I put up with you? Bring him here to me. [18] And Rebbe, Melech HaMoshiach rebuked it, and the shed came out of him, and the bocher received his refuah that hour. [19] Then the talmidim came to Rebbe, Melech HaMoshiach in a yechidus *(private meeting with the Rebbe)*, and said, Why were we not able to cast it out? [20] And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, On account of your little emunah, for, omein, I say to you, if you have emunah as a mustard seed, you shall say to this mountain, Move from here, and it shall be moved; and nothing shall be impossible for you. [21] But this kind do not come out except by tefillah and tzom. [22] And as they were gathering together in the Galil, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, The Bar Enosh is about to be handed over, even betrayed, into the hands of Bnei Adam. [23] And they will kill him, and Rebbe, Melech HaMoshiach will have a histalkus *(passing)* and will undergo the Techiyas HaMoshiach on the Yom HaShlishi. And Moshiach's talmidim were deeply moved with agmat nefesh *(grief)*.

כד און ווען זיי זענען געקומען קיין כפר-נחום , זענען די
di zenen K'far-Nachum kein gekumen zenen zei ven un
the are K'far-Nachum to come are they when and

איינמאנער פון דעם האלבן שקל צוגעקומען צו פעטרוסן, און
un Petrosn tsu tsugekumen shekl halbn dem fun ainmoner
and Peter to come shekel half the of collector

געזאגט: אייער רבי צאלט נישט דעם האלבן שקל ? כה זאגט ער: יא !
yo er zogt shekl halbn dem nisht tsolt Rebbe eier gezogt
yes he says shekel half the not pay Rebbe your said

און ווען ער איז אריינגעקומען אין הויז , איז יהושע/ישוע אים
im Yeshua/Yehoshua iz hoiz in araingekumen iz er ven un
him Yehoshua is house in come in is he when and

אנטקעגנגעקומען, זאגנדיק: וואס מיינסטו , שמעון ? די מלכים
melachim di Shim'on meinstu vos zogendik antkegengekumen
kings the Simon you think what saying met coming

פון דער ערד , פון וועמען נעמען זיי שטייערן אדער צינזן ? פון
fun tsinzn oder shtaiern zei nemen vemen fun erd der fun
from tribute or taxes they take whom of earth the of

זייערע קינדער, אדער פון פרעמדע? כו און ווען ער האט געזאגט: פון
fun gezogt hot er ven un fremde fun oder kinder zeiere
of said has he when and strangers from or children their

פרעמדע, האט יהושע/ישוע צו אים געזאגט: אזוי זענען די קינדער
kinder di zenen azoi gezogt im tsu Yeshua/Yehoshua hot fremde
children the are thus said him to Yehoshua has strangers

פריי! כז נאר כדי מיר זאלן נישט זיין קיין מיכשול פאר זיי ,
zei far michshol kein zain nisht zolen mir kedei nor frai
them for stumbling block any be not should we so that but free

גיי צום ים , און ווארף אריין א ווענטקע , און נעם דעם ערשטן פיש,
fish ershtn dem nem un ventke a arain varf un yam tsum gei
fish first the take and fishing rod a in throw and sea to the go

וואס וועט ארויפקומען; און ווען דו וועסט אויפעפענען זיין מויל ,
moil zain oifefenen vest du ven un aroifkumen vet vos
mouth its open will you when and come up will which

וועסטו געפינען א זילבערנע מטבע (א סטאטער); נעם זי, און גיב זי
zi gib un zi nem stater a matbeie zilberne a gefinen vestu
it give and it take stater a coin silver a find will you

פאר מיר און פאר דיר.
dir far un mir far
you for and me for

יח

אין יענער שעה זענען די תלמידים געקומען צו
tsu gekumen talmidim di zenen sho yener in
to come disciples the are hour that in

יהושען/ישוען , און געזאגט: ווער איז אינדעראמתן דער
der inderamten iz ver gezogt un Yeshuan/Yehoshuan
the in the truth is who said and Yehoshua

גרעסטער אין דעם מלכות השמים ? ב און ער האט גערופן צו זיך
zich tsu gerufen hot er un hashomaim Malchus dem in grester
self to called has he and heaven kingdom of the in greatest

א קינד, און האט עס געשטעלט אין זייער מיט , ג און געזאגט: באמת
beemes gezogt un mit zeier in geshtelt es hot un kind a
in truth said and midst their in stood it has and child a

זאג איך אייך: אויב איר וועט זיך נישט אומקערן, און ווערן ווי
vi veren un umkeren nisht zich vet ir oib aich ich zog
like become and turn back not yourselves will you if you I tell

24 And when they had come to K'far-Nachum, those who collected the two drachma tax approached Kefa, and said, Does your rebbe not pay the two drachma tax? 25 Kefa said, Ken. And when Kefa came into the bais *(house)*, Rebbe, Melech HaMoshiach anticipated Kefa with this question, What think you, Shim'on? From whom do the melechei haaretz *(kings of the earth)* collect customs or poll tax, from their banim *(sons)* or from zarim *(strangers)*? 26 And upon Kefa's saying, From zarim, Rebbe, Melech HaMoshiach said to Kefa, Veha raya *(consequently)*, the banim are patur *(exempt, free)*. 27 But, lest we give them offense, go to the yam *(sea)*, and cast in a hook, and take the first dag *(fish)* that comes up; and when you open its mouth, you will find a stater *(coin)*. Take that and give it to them for you and for me.

18 At that time, the talmidim approached Rebbe, Melech HaMoshiach with this she'elah saying, Who then is greatest in the Malchut HaShomayim? 2 And having called a yeled to himself, he set him before them, 3 and said, Omein, I say to you, unless you change inwardly and have a

די קינדער, וועט איר בשום אופן נישט אריינגיין אין דעם מלכות
Malchus dem in araingein nisht oifen beshum ir vet kinder di
kingdom of the in enter not way never you will children the

השמים ! ד דעריבער ווער עס וועט זיך אליין דערנידעריקן ווי דאס
dos vi dernideriken alein zich vet es ver deriber hashomaim
the like lower alone self will it who therefore heaven

דאזיקע קינד, דער איז דער גרעסטער אין מלכות השמים . ה און
un hashomaim Malchus in grester der iz der kind dozike
and heaven kingdom of in greatest the is this one child these

ווער עס וועט אויפנעמען איין קינד אזעלכעס אין מיין נאמען, דער
der nomen main in azelches kind ein oifnemen vet es ver
this one name my in such child one receive will it who

נעמט מיך אויף. ו ווער אבער עס וועט פארפירן צום שטרויכלען איינס
eins shtroichlen tsum farfiren vet es ober ver oif mich nemt
ones stumbling unto mislead will it however who on Me takes

פון די דאזיקע קליינע , וואס גלויבן אין מיר, איז בעסער פאר אים
im far beser iz mir in gloiben vos kleine dozike di fun
him for better is Me in believe who small ones these the of

וואלט עס געווען, אז א גרויסער מילשטיין וואלט אנגעהאנגען געווארן
gevoren ongehongen volt milshtein groiser a az geven es volt
become hanged would millstone great a that be it would

אויף זיין האלדז, און ער וואלט דערטרונקען געווארן אין דער טיפעניש פון
fun tifenish der in gevoren dertrunken volt er un haldz zain oif
of depth the in become drown would he and neck his on

ים . ז ווי צו דער וועלט מחמת די מיכשולים ! מחמת
machmas michshoilem di machmas velt der tsu vei yam
because stumbling blocks these because of world the to woe sea

שטרויכלונגען מוזן קומען; נאר ווי איז צו דעם מענטשן, דורך
durch mentshn dem tsu iz vei nor kumen muzn shtroichlungen
through person that to is woe but come must temptations

וועמען דאס מיכשול קומט! ח און אויב דיין האנט אדער דיין
dain oder hant dain oib un kumt michshol dos vemen
your or hand your if and comes stumbling block the whom

פוס פארפירט דיך צום שטרויכלען, האק אים אפ, און ווארף אים אוועק
avek im varf un op im hak shtroichlen tsum dich farfirt fus
away it throw and off it chop stumbling to the you misleads foot

פון דיר! עס איז בעסער פאר דיר אריינצוגיין אין דעם לעבן לאם אדער
oder lom leben dem in araintsugein dir far beser iz es dir fun
or lame life the in to enter you for better is it you from

הינקענדיק, ווי צו האבן ביידע הענט אדער ביידע פיס און געווארפן צו
tsu gevorfen un fis beide oder hent beide hoben tsu vi hinkendik
to thrown and feet both or hands both have to than limping

ווערן אין דעם אייביקן פייער אריין. ט און אויב דיין אויג פארפירט דיך
dich farfirt oig dain oib un arain faier eibikn dem in veren
you misleads eye your if and into fire eternal the in be

צום שטרויכלען, רייס עס ארויס און ווארף עס אוועק פון דיר! עס
es dir fun avek es varf un arois es rais shtroichlen tsum
it you from away it throw and out it rip stumbling to the

איז בעסער פאר דיר אריינצוגיין אין דעם לעבן מיט איין אויג, ווי צו
tsu vi oig ein mit leben dem in araintsugein dir far beser iz
to than eye one with life the in to enter you for better is

האבן צוויי אויגן און געווארפן צו ווערן אין דעם גיהנום פון פייער.
faier fun Gehinnom dem in veren tsu gevorfen un oigen tsvei hoben
fire of Gehenna the in be to thrown and eyes two have

complete turn around
and become like yeladim,
you shall never enter the
Malchut HaShomayim.
4 Therefore, whoever humbles
himself as this yeled, he
is the greatest in the
Malchut HaShomayim.
5 And whoever receives
one such yeled in my
Name receives me. 6 But
whoever causes a michshol
(stumbling block) for one
of these little ones, who
have emunah in me, it
is better for him that
a heavy millstone be
hung around his neck,
and that he be drowned
in the depth of the sea.
7 Oy lOlam *(Woe to the
World)* because of its
michsholim *(stumbling
blocks)*! For it is inevitable
that michsholim come;
but oy to that man
through whom the
michshol comes. 8 And
if your hand or your
foot causes a michshol
for you, cut it off, and
throw it from you. It is
better for you to enter
Chayyim crippled or
as one of the pisechim
(lame), than, having two
hands and two feet, to
be cast into the Eish
Olam *(Eternal Fire)*. 9 And
if your eye causes a
michshol for you, pluck
it out and throw it from
you. It is better for you
to enter Chayyim one-
eyed than, having two
eyes, to be cast into
the Gehinnom HaEish.
10 See to it that you do

י גיט אכטונג , אז איר זאלט נישט מבזה זיין קיין איינס פון די
di fun eins kein zain mevaze nisht zolt ir az achtung git
the of one even do despise not shall you that attention give

דאזיקע קליינע ! מחמת איך זאג אייך, אז זייערע מלאכים אין
in malochim zeiere az aich zog ich machmas kleine dozike
in angels their that you tell I because little ones these

הימל זען תמיד דאס פנים פון מיין פאטער, וואס איז אין הימל .
himel in iz vos foter main fun ponem dos tomed zen himel
heaven in is who Father my of face the always see heaven

יא (מחמת דער בר אנש איז געקומען, כדי צו ראטעווען דאס, וואס
vos dos rateven tsu kedei gekumen iz Enosh Bar der machmas
which that save to so as come is of Man Son the because

איז פארלוירן געגאנגען.) יב וואס מיינט איר? ווען א געוויסער מאן האט
hot man geviser a ven ir meint vos gegangen farloiren iz
has man certain a when you think what gone lost is

הונדערט שאף, און איינע פון זיי וועט פארבלאנדזשען, צי וועט ער
er vet tsi farblondzhen vet zei fun eine un shof hundert
he will get lost will them of one and sheep hundred

דען נישט איבערלאזן די ניין און ניינציק אויף די בערג , און גיין
gein un berg di oif naintsik un nein di iberlozen nisht den
go and mountains the on ninety and nine the leave not then

זוכן די פארבלאנדזשעטע? יג און ווען עס טרעפט זיך, אז ער
er az zich treft es ven un farblondzhete di zuchen
he that self happens it when and stray one the search for

געפינט זי, באמת זאג איך אייך, ער פריידט זיך מער מיט איר, ווי
vi ir mit mer zich freidt er aich ich zog beemes zi gefint
than it with more himself rejoices he you I tell in truth it finds

מיט די ניין און ניינציק, וואס זענען נישט פארבלאנדזשעט געווארן.
gevoren farblondzhet nisht zenen vos naintsik un nein di mit
become gone astray not are who ninety and nine the with

יד אָט אזוי איז עס אויך נישט דער רצון פאר אייער פאטער, וואס
vos foter eier far rotsn der nisht oich es iz azoi ot
who Father your of will the not also it is in this way just

איז אין הימל , אז איינס פון די דאזיקע קליינע זאל פארלוירן גיין .
gein farloiren zol kleine dozike di fun eins az himel in iz
go lost shall little ones these the of one that heaven in is

טו ווען דיין ברודער וועט זינדיקן (קעגן דיר), זאלסטו גיין, און
un gein zolstu dir kegen zindikn vet bruder dain ven
and go shall you you against sin will brother your when

אים זאגן מוסר בלויז צווישן דיר און אים אליין. טז וועט ער דיך
dich er vet alein im un dir tsvishen bloiz musar zogen im
you he will alone him and you between only reprove say him

הערן, האסטו געוואונען דיין ברודער. אויב אבער ער וועט נישט
nisht vet er ober oib bruder dain gevunen hostu heren
not will he however if brother your won you have hear

הערן, זאלסטו נעמען מיט דיר נאך איינעם אדער צוויי, כדי פון דעם
dem fun kedei tsvei oder einem noch dir mit nemen zolstu heren
the from so that two or one yet you with take shall you hear

מויל פון צוויי עדות אדער דריי זאל יעדע זאך פעסטגעשטעלט
festgeshtelt zach yede zol drai oder eides tsvei fun moil
confirmed thing every shall three or witnesses two of mouth

ווערן . יז און אויב ער וועט זיי נישט הערן, זאג עס צו דער קהלה.
kehile der tsu es zog heren nisht zei vet er oib un veren
kehile the to it tell hear not them will he if and become

not look down on one of these little ones, for I say to you that their malachim which are in Shomayim continually behold the face of Avi sh'ba'Shomayim *(my Father who is in Heaven)*.
11 For the Bar Enosh came to save that which was lost. 12 What do you think? If any man owns a hundred kevesim *(sheep)* and one of them has gone astray, does he not leave the ninety-nine on the hillsides and go and search for the one that is straying? 13 And if it turns out that he finds it, beemes I say to you, he has more simcha *(joy)* over it than over the ninety-nine which have not gone astray.
14 Thus it is not the ratzon Hashem, the will of your Av sh'ba'Shomayim, that one of these little ones perish.

15 And if your Ach b'Moshiach sins against you, go and reprove him in private, just between the two of you; if he listens to you, you have gained your Ach b'Moshiach. 16 But if he does not listen to you, take one or two more Achim b'Moshiach with you, so that by the PI SHNAYIM SHLOSHAH EDIM *(by the mouth of two or three witnesses)* every word shall be established. 17 But if he refuses to listen to them, speak to the shtiebel kehillah,

ווען אבער ער וויל די קהלה אויך נישט הערן, זאל ער זיין פאר דיר
dir far zain er zol heren nisht oich kehile di vil er ober ven
you for be he shall hear not also kehile the will he however when

ווי א גוי און דער שטייער אויפמאנער. יח באמת זאג איך אייך, וואס
vos aich ich zog beemes oifmoner shtaier der un goi a vi
what you I tell in truth collector tax the and gentile a as

איר וועט אסרן אויף דער ערד, דאס וועט זיין אסור אין הימל, און
un himel in oser zain vet dos erd der oif aseren vet ir
and heaven in forbidden be will that earth the on forbid will you

וואס איר וועט מתיר זיין אויף דער ערד, דאס וועט זיין מותר אין
in mutar zain vet dos erd der oif zain mater vet ir vos
in permitted be will that earth the on be permit will you what

הימל. יט ווייטער זאג איך אייך, אויב צוויי פון אייך וועלן מסכים זיין
zain maskem velen aich fun tsvei oib aich ich zog vaiter himel
be agree will you of two if you I tell further heaven

אויף דער ערד וואס שייך וועלכע עס איז זאך, אויף וואס זיי
zei vos oif zach iz es velche shaich vos erd der oif
they what on thing is it which concerning what earth the on

ווילן בעטן, וועט עס זיי געטאן ווערן פון מיין פאטער, וואס איז אין
in iz vos foter main fun veren geton zei es vet beten vilen
in is who Father my of to be done them it will ask want

הימל. כ מחמת וואו צוויי אדער דריי זענען פארזאמלט אין מיין
main in farzamlt zenen drai oder tsvei vu machmas himel
my in gathered are three or two where because heaven

נאמען, דארט בין איך צווישן זיי.
zei tsvishen ich bin dort nomen
them among I am there name

כא דעמאלט איז פעטרוס צוגעגאנגען צו אים, און געזאגט; האר,
Har gezogt un im tsu tsugegangen Petros iz demolt
L-rd said and him to go over Peter is then

וויפל מאל, ווען מיין ברודער זינדיקט קעגן מיר, דארף איך אים
im ich darf mir kegen zindikt bruder main ven mol vifel
him I must me against sins brother my when times how many

מוחל זיין? צי ביז צום זיבעטן מאל? כב זאגט יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua zogt mol zibetn tsum biz tsi zain moichel
Yehoshua says time seventh to the until be forgive

צו אים: איך זאג דיר נישט, ביז צום זיבעטן מאל; נאר, ביז
biz nor mol zibetn tsum biz nisht dir zog ich im tsu
until but time seventh to the until not you tell I him to

צום זיבעציקסטן מאל זיבעטן מאל! כג דערפאר איז דאס מלכות
Malchus dos iz derfar mol zibetn mol zibetsikstn tsum
kingdom of the is therefore times seven time seventieth to the

השמים געגליכן צו א מלך, וואס האט געוואלט מאכן א חשבון
cheshben a machen gevolt hot vos Melech a tsu geglichen hashomaim
account a settle wanted had who king a to likened heaven

מיט זיינע קנעכט. כד און ווי ער האט אנגעהויבן צו רעכענען, האט מען
men hot rechenen tsu ongehoiben hot er vi un knecht zaine mit
they did calculate to begun has he as and servant his with

געברענגט פאר אים איינעם, וועלכער איז שולדיק געווען צען טויזנט
toizent tsen geven shuldik iz velcher einem im far gebrengt
thousand ten was owed has who one him before bring

טאלאנטן. כה און ווייל ער האט נישט געהאט צו באצאלן, האט זיין
zain hot batsolen tsu gehat nisht hot er vail un talantn
his has pay to had not has he because and talents

and if he even refuses to
hear the kehillah, let him be
to you as the Goy *(heathen,*
pagan) and the moches *(tax-*
collector). 18 Omein, I say to
you, whatever you bind as
asur *(prohibited)* on haaretz
will have been bound in
Shomayim, and whatever
you permit as mutar on
haaretz is mutar *(permitted)* in
Shomayim. 19 Again, omein,
I say to you, that if two of
you will be in agreement
about anything on haaretz
that you petition for, it
will be done for them by
Avi sh'ba'Shomayim. 20 For
where two or three are
gathered as a Chavurah and
are a Kehillah in my name,
there I am in the midst of
them.

21 Then, having approached,
Kefa said to Rebbe, Melech
HaMoshiach: Adoni, how
often will my brother sin
against me and I will grant
to him selicha *(forgiveness)*?
As many as shevah *(seven)*
times? 22 Rebbe, Melech
HaMoshiach says to Kefa, I
do not say to you as many
as shevah, but as many
as shivim *(seventy)* times
shevah. 23 Therefore, the
Malchut HaShomayim is
like a melech, a king, who
wished to settle accounts
with his servants. 24 And
having begun to settle
accounts, a debtor owing
ten thousand talents *(i.e.,*
60,000,000 denarii) was
brought to the melech.
25 And, as this debtor did
not have the means to

האר באפוילן, אז מען זאל אים פארקויפן מיט זיין ווייב און קינדער
kinder un vaib zain mit farkoifen im zol men az bafoilen Har
children and wife his with sell him shall they that ordered L-rd

און אלץ, וואס ער האט, און עס זאל באצאלט ווערן . כו דאן איז דער
der iz dan veren batsolt zol es un hot er vos alts un
the is then become paid shall it and had he that all and

קנעכט אנידערגעפאלן און האט זיך געבוקט צו אים, אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi im tsu gebukt zich hot un anidergefalen knecht
say to so him to paid homage self has and fell down servant

האב געדולד מיט מיר, און איך וועל דיר אלץ באצאלן! כז און דער האר
Har der un batsolen alts dir vel ich un mir mit geduld hob
L-rd the and pay all you will I and me with patience have

פון יענעם קנעכט האט זיך דערבארעמט אויף אים, און האט אים געלאזט
gelozt im hot un im oif derbaremt zich hot knecht yenem fun
let him did and him on compassion self has servant that of

גיין , און אים מוחל געווען דעם חוב . כח ווען אבער יענער קנעכט
knecht yener ober ven choiv dem geven moichel im un gein
servant that however when debt the was forgiven him and go

איז ארויסגעגאנגען, האט ער געפונען איינעם פון זיינע מיטקנעכט , וואס
vos mitknecht zaine fun einem gefunen er hot aroisgegangen iz
who co-servants his of one find he did went out is

איז אים שולדיק געווען הונדערט דינרים; און ער האט אים אנגעכאפט,
ongechapt im hot er un dinrim hundert geven shuldik im iz
seize him did he and denarii hundred was owing him is

און האט אים געווערגן, און געזאגט: באצאל, וואס דו ביסט שולדיק!
shuldik bist du vos batsol gezogt un gevergn im hot un
owing are you what pay said and choke him did and

כט דאן איז זיין מיטקנעכט אנידערגעפאלן פאר זיינע פיס, און האט אים
im hot un fis zaine far anidergefalen mitknecht zain iz dan
him did and feet his before fall down co-servant his is then

געבעטן, אזוי צו זאגן : האב געדולד מיט מיר, און איך וועל דיר באצאלן!
batsolen dir vel ich un mir mit geduld hob zogen tsu azoi gebeten
pay you will I and me with patience have say to so beg

ל ער אבער האט נישט געוואלט, נאר איז אוועקגעגאנגען און האט אים
im hot un avekgegangen iz nor gevolt nisht hot ober er
him has and went away is but want not did however he

אריינגעווארפן אין תפיסה, ביז ער וועט האבן באצאלט, וואס ער איז
iz er vos batsolt hoben vet er biz tfise in araingevorfen
is he what paid have will he until prison in thrown

שולדיק געווען. לא דעריבער ווען זיינע מיטקנעכט האבן געזען, וואס
vos gezen hoben mitknecht zaine ven deriber geven shuldik
what seen had co-servants his when therefore was owing

דא איז געשען , האבן זיי זיך שטארק מצער געווען , און זענען
zenen un geven metsaer shtark zich zei hoben geshen iz do
are and become distress strong self they have happened is here

געקומען און דערציילט זייער האר אלץ, וואס האט פאסירט . לב דעמאלט
demolt pasirt hot vos alts Har zeier dertseilt un gekumen
then occurred has that all L-rd their report and come

האט זיין האר אים גערופן צו זיך , און זאגט צו אים: דו געמיינער
gemeiner du im tsu zogt un zich tsu gerufen im Har zain hot
wicked you him to says and self to called him L-rd his did

קנעכט! יענעם גאנצן חוב האב איך דיר פארגעבן, ווייל דו האסט
host du vail fargeben dir ich hob choiv gantsn yenem knecht
you have you because forgiven you I have debt entire that servant

pay what was owed his
adon, the king commanded
that he and his wife and
children and everything he
possessed be sold and the
debt repaid. 26 Therefore,
crying out for rachamim
(mercy) and falling down
before him, the servant said,
Have savlanut *(patience)*
with me and I will pay
back to you everything!
27 And out of rachamanut
(compassion), the adon of
that servant pardoned
him and forgave the
choiv *(debt)*. 28 Then the
debtor went out and found
one of the other fellow
servants who happened
to owe the debtor one
hundred denarii. And
seizing and choking the
servant, the debtor said,
Repay what you owe me!
29 And, falling down, the
servant said to the debtor,
Have savlanut *(patience)*
with me and I will repay
you. 30 But the debtor
was not willing. Then the
debtor went and threw
the servant into the beit
hasohar *(prison)* until he
should repay the debt.
31 Therefore, when the
man's fellow servants saw
what had taken place,
great was their agmat
nefesh *(grief)*, and they
went and reported to
their adon all that had
taken place. 32 Then having
summoned the debtor, his
adon said to him, Wicked
servant, all that choiv *(debt)*
I forgave you, because
you begged me. 33 Was

מיך געבעטן; לג האסטו דען נישט אויך געדארפט רחמנות האבן אויף
oif hoben rachmones gedarft oich nisht den hostu gebeten mich
on to have mercy ought also not then did you asked me

דיין מיטקנעכט, ווי איך האב אויף דיר רחמנות געהאט? לד און זיין האר
Har zain un gehat rachmones dir oif hob ich vi mitknecht dain
L-rd his and had mercy you on did I as co-servant your

איז צארנדיק געווארן, און האט אים איבערגעגעבן צו די פייניקער ,
painiker di tsu ibergegeben im hot un gevoren tsorendik iz
tormentors the to handed over him had and become furious is

ביז ער וועט באצאלן אלץ, וואס ער איז אים שולדיק. לה פונקט אזוי
azoi punkt shuldik im iz er vos alts batsolen vet er biz
thus exactly owe him does he which all pay will he until

וועט אויך מיין הימלישער פאטער טאן צו אייך, ווען איר וועט נישט
nisht vet ir ven aich tsu ton foter himlisher main oich vet
not will you when you to do Father heavenly my also will

מוחל זיין יעדער איינער דעם ברודער זיינעם פון אייערע הערצער.
hertser eiere fun zainem bruder dem einer yeder zain moichel
hearts your from his brother the one every do forgive

יט

און עס איז געשען , ווען יהושע/ישוע האט געענדיקט
geendikt hot Yeshua/Yehoshua ven geshen iz es un
finished has Yehoshua when happened is it and

די דאזיקע ווערטער, האט ער זיך אויפגעהויבן און איז
iz un oifgehoiben zich er hot verter dozike di
is and get up Himself he has words these the

אוועק פון גליל , און איז געקומען אין דעם גבול פון יהודה ,
Yehude fun gvul dem in gekumen iz un Galil fun avek
Yehudah of boundary the in come is and Galilee from went away

אויף יענער זייט ירדן . ב און גרויסע המונים מענטשן האבן אים
im hoben mentshn hamonim groise un Yarden zait yener oif
him have people crowds of great and Yarden side of the other on

נאכגעפאלגט, און ער האט זיי דארט געהיילט.
geheilt dort zei hot er un nochgefolgt
healed there them has he and followed

ג און פרושים זענען געקומען צו אים, האבן אים אויסגעפרואווט, און
un oisgepruvt im hoben im tsu gekumen zenen Perushim un
and putting to test him have him to come are Pharisees and

געזאגט: צי מעג מען זיך גטן מיטן ווייב צוליב יעדער
yeder tsulib vaib miten geten zich men meg tsi gezogt
every on account of wife with the divorce self one permitted said

סיבה ? ד ער אבער האט ענטפערנדיק געזאגט: האט איר דען נישט
nisht den ir hot gezogt entferendik hot ober er sibe
not then you have said answering has however he reason

געלייענט, אז דער בורא האט אין אנהויב זיי באשאפן זכר און
un zachar bashafen zei onhoib in hot bura der az geleient
and male created them beginning in has Creator the that read

נקבה , ה און געזאגט: דערפאר וועט א מענטש פארלאזן דעם פאטער
foter dem farlozen mentsh a vet derfar gezogt un nekeyve
father the leave man a will therefore said and female

און די מוטער, און זיך באהעפטן מיט זיין ווייב; און די צוויי וועלן
velen tsvei di un vaib zain mit baheften zich un muter di un
will two the and wife his with united himself and mother the and

ווערן איין פלייש? אזוי זענען זיי שוין מער נישט קיין צוויי, נאר
nor tsvei kein nisht mer shoin zei zenen azoi fleish ein veren
but two any not longer now they are thus flesh one become

it not necessary also for you to have rachamim *(mercy)* upon your fellow servant? 34 And in charon af *(wrath)*, his adon handed the debtor over to the keepers of the beit hasohar until the debtor should repay the entire choiv *(debt)*. 35 Thus also Avi sh'ba'Shomayim will do to you, unless you grant selicha *(forgiveness)*, each one to his brother from your lev *(heart)*.

19

And it came to pass when Rebbe, Melech HaMoshiach finished these devarim, he departed from the Galil and came into the regions of Yehudah east of the Yarden River.
2 And a great multitude followed Rebbe, Melech HaMoshiach, who brought refuah *(healing)* to them there.

3 And the Perushim approached him with a she'elah to test him, and they asked him, Is it mutar *(permissible)* for a man to give a get *(divorce)* to his wife for any and every reason? 4 But Rebbe, Melech HaMoshiach said in reply, Have you not read that HaBoreh *(The Creator, Yotzer)* bereshis *(in the beginning)* created them zachar *(male)* and nekevah *(female)*? 5 And he said, AL KEN, YAAZAV ISH ES AVIV V'ES IMMO V'DAVAK B'ISHTO V'HAYU L'VASAR ECHAD *(a man will leave his father and*

איין פלייש. ו דעריבער וואס ה׳ האט מזווג געווען, דאס זאל קיין
kein zol dos geven mezaveg hot Hashem vos deriber fleish ein
any shall this was united has Hashem what therefore flesh one

מענטש נישט צעשיידן. ז זאגן זיי צו אים: און פארוואס האט משה
Moshe hot farvos un im tsu zei zogen tsesheiden nisht mentsh
Moses has why and him to they say separate not man

געבאטן איר צו געבן א גט , און זי אוועקצושיקן?
avektsushiken zi un get a geben tsu ir geboten
send away her and divorce certicate a give to to her ordered

ח זאגט ער צו זיי : משה האט אייך דערלויבט צו גטן אייערע
eiere geten tsu derloibt aich hot Moshe zei tsu er zogt
your divorce to permission you has Moses them to he says

ווייבער, מחמת דער הארטקייט פון אייער הארץ; פון אנהויב איז עס
es iz onhoib fun harts eier fun hartkeit der machmas vaiber
it is beginning from heart your of hardness the because wives

אבער נישט אזוי געווען. ט און איך זאג אייך: ווער עס גט זיך
zich get es ver aich zog ich un geven azoi nisht ober
self divorces it who you tell I and was that way not however

מיט זיין ווייב, אחוץ צוליב זנות , און האט חתונה מיט
mit chasene hot un zoines tsulib achuts vaib zain mit
with marry has and fornication on account of except wife his with

אן אנדערער, דער איז מזנה ; און ווער עס האט חתונה
chasene hot es ver un mezane iz der anderer an
marry has it who and committing adultery is this one another an

מיט א גרושה , דער איז מזנה . י זאגן די תלמידים
talmidim di zogen mezane iz der grushe a mit
disciples the say committing adultery is this one divorcee a with

צו אים: אויב די זאך איז אזוי צווישן מאן און ווייב, טויג
toig vaib un man tsvishen azoi iz zach di oib im tsu
is good wife and husband among in this way is thing the if him to

נישט חתונה צו האבן. יא ער אבער האט צו זיי געזאגט: נישט אלע
ale nisht gezogt zei tsu hot ober er hoben tsu chasene nisht
all not said them to has however he have to wedding not

קענען מקבל זיין דאס דאזיקע ווארט, נאר זיי , וועמען עס איז געגעבן
gegeben iz es vemen zei nor vort dozike dos zain mekabl kenen
given is it to whom those only word these the be accept can

געווארן. יב מחמת עס זענען פאראן סריסים , וואס זענען אזוי
azoi zenen vos sarisim faran zenen es machmas gevoren
in this way are who eunuchs there are there because become

געבוירן געווארן פון זייער מוטערס לייב; און עס זענען פאראן סריסים ,
sarisim faran zenen es un laib muters zeier fun gevoren geboiren
eunuchs there are it and body mothers their from become born

וואס זענען מסרס געווארן פון מענטשן; און עס זענען פאראן סריסים ,
sarisim faran zenen es un mentshn fun gevoren mesares zenen vos
eunuchs there are it and people of become castrate are who

וואס האבן זיך אליין מסרס געווען צוליב דעם מלכות
Malchus dem tsulib geven mesares alein zich hoben vos
kingdom of the on account of was castrate alone self have who

השמים . ווער עס קען עס מקבל זיין , דער זאל עס מקבל זיין!
zain mekabl es zol der zain mekabl es ken es ver hashomaim
be received it shall this one be received it can it who heaven

יג דעמאלט האט מען געברענגט קינדער צו אים, אז ער זאל
zol er az im tsu kinder gebrengt men hot demolt
shall he that him to children brought they has then

*his mother and will be joined
to his isha (wife), and the two
will be one flesh).* 6 So they
are no longer shnayim *(two)*
but basar echad *(one flesh)*.
Therefore, whatever Hashem
joined together, let no man
divide asunder. 7 They say
to him, Why then did Moshe
Rabbenu give the mitzvah
to give the get, the sefer
keritut, and send her away?
8 He says to them, Moshe,
because of your hardness
of heart, permitted you to
give the get to your wives;
but from bereshis *(in the
beginning)*, however, it was
not so. 9 But I say to you
that whoever, the case of
zenut *(fornication)* being
excepted, gives the get to his
wife and marries another,
is guilty of niuf *(adultery)*.
10 Moshiach's talmidim say
to him, If thus is the case
of the man with the wife,
nikhnas l'chuppah *(to be wed)*
is not advantageous. 11 But
Rebbe, Melech HaMoshiach
said to them, Not everyone
is able to accept this dvar
torah, but rather those to
whom it has been given. 12 For
there are sarisim *(eunuchs)*
who from the womb of their
Em were born thus, and
there are sarisim who were
made sarisim by men, and
there are sarisim who make
sarisim of themselves for
the sake of the Malchut
HaShomayim. The one able to
receive this, let him receive
it.

13 Then yeladim were
brought to Rebbe, Melech

ארויפלייגן די הענט אויף זיי , און זאגן א תפילה; די תלמידים
talmidim di tfile a zogen un zei oif hent di aroifleigen
disciples the prayer a say and them on hands the lay

אבער האבן אנגעשריגן אויף זיי . יד יהושע/ישוע אבער האט
hot ober Yeshua/Yehoshua zei oif ongeshrigen hoben ober
has however Yehoshua them on rebuked have however

געזאגט: לאזט די קינדער קומען צו מיר, און שטערט זיי נישט;
nisht zei shtert un mir tsu kumen kinder di lozt gezogt
not them hinder and Me to come children the allow said

מחמת צו אזעלכע געהערט דאס מלכות השמים . טו און ער האט
hot er un hashomaim Malchus dos gehert azelche tsu machmas
has he and heaven kingdom of the belongs such to because

ארויפגעלייגט די הענט אויף זיי , און איז אוועקגעגאנגען פון דארטן.
dorten fun avekgegangen iz un zei oif hent di aroifgeleigt
there from went away is and them on hands the laid

טז און זע , איינער איז געקומען צו אים, און געזאגט: רבי ,
Rebbe gezogt un im tsu gekumen iz einer ze un
Rebbe said and him to come is one look and

וואס פאר א גוטס זאל איך טאן, כדי איך זאל האבן אייביק
eibik hoben zol ich kedei ton ich zol guts a far vos
eternal have shall I so that do I shall good a for what

לעבן? יז און ער האט צו אים געזאגט: וואס פרעגסטו מיך וועגן
vegen mich fregstu vos gezogt im tsu hot er un leben
about me you ask why said him to has he and life

דעם גוטן? נאר איינער איז דער גוטער ! אויב אבער דו ווילסט
vilst du ober oib guter der iz einer nor gutn dem
want you however if good one the is one only good the

אריינגיין אין דעם לעבן, האלט די מצוות ! יח זאגט ער צו
tsu er zogt mitsvos di halt leben dem in araingein
to he says commands the observe life the in go in

אים: וועלכע? און יהושע/ישוע האט געזאגט: זאלסט נישט
nisht zolst gezogt hot Yeshua/Yehoshua un velche im
not you shall said has Yehoshua and which him

טייטן, זאלסט נישט נואפן , זאלסט נישט גנבענען,
ganvenen nisht zolst noyefn nisht zolst teiten
steal not you shall commit adultery not you shall to kill

זאלסט נישט זאגן פאלש עדות , יט זאלסט אפגעבן כבוד
koved opgeben zolst eides falsh zogen nisht zolst
honor give you shall witness false say not you shall

דעם פאטער און די מוטער, און: דו זאלסט ליב האבן דיין
dain hoben lib zolst du un muter di un foter dem
your have love you shall you and mother the and Father the

חבר ווי דיך אליין! כ זאגט צו אים דער בחור : דאס אלץ
alts dos bchur der im tsu zogt alein dich vi chaver
all this young man the him to says alone you as neighbor

האב איך אפגעהיטן; וואס פעלט מיר נאך? כא האט יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua hot noch mir felt vos opgehiten ich hob
Yehoshua has still I lack what kept I have

צו אים געזאגט: אויב דו ווילסט זיין שלמותדיק, גיי, פארקויף
farkoif gei shleymesdik zain vilst du oib gezogt im tsu
sell go perfected be want you if said him to

דיין רכוש , און גיב עס צו ארעמעלייט, און דו וועסט
vest du un oremelait tsu es gib un rchush dain
you will you and poor people to it give and property your

HaMoshiach that he might
place his hands on them
and say a bracha. However,
Moshiach's talmidim rebuked
them. 14 But he said, Permit
the yeladim to come to
me, and forbid them not,
for of such is the Malchut
HaShomayim. 15 And having
placed his hands on the
yeladim, Rebbe, Melech
HaMoshiach departed from
there.

16 And one, having approached
Rebbe, Melech HaMoshiach,
said, Rebbe, what mitzvah, what
good may I do that I may have
Chayyei Olam? 17 And Rebbe,
Melech HaMoshiach said to
him, Why do you ask me about
the good? There is only One
who is good, nu? But if you wish
to enter into Chayyim *(Life)*, do
not fail to be shomer mitzvot.
18 He says to Rebbe, Melech
HaMoshiach, Which mitzvah?
And Rebbe, Melech HaMoshiach
said, LO TIRTZACH, LO TINAF,
LO TIGNOV, LO TAANEH
VREIACHAH ED SHAKER, (You
shall not murder, commit
adultery, steal, bear false
witness), 19 KABEID ES AVICHA
VES IMMECHA, V'AHAVTA
L'REACHA KAMOCHA (Honor
your father and your mother,
and you shall love your
neighbor as yourself). 20 The
bocher *(bachelor, young
man)* says to Rebbe, Melech
HaMoshiach, I was shomer
mitzvot and frum in all these
things, so where do I still
fall short? 21 Rebbe, Melech
HaMoshiach said to him, If
you wish to be tamim *(perfect)*,
if you wish to have shelemut

האבן אן אוצר אין הימל ; און קום , פאלג מיר נאך . כב ווי
vi noch mir folg kum un himel in oitser an hoben
as after Me follow come and heaven in treasure a have

אבער דער בחור האט געהערט דאס דאזיקע ווארט, איז ער
er iz vort dozike dos gehert hot bchur der ober
he is word this the heard has young man the however

אוועקגעגאנגען א טרויעריקער; מחמת ער האט געהאט א גרויס
grois a gehat hot er machmas troieriker a avekgegangen
great a had has he because sad person a went away

פארמעגן .
farmegn
possessions

כג און יהושע/ישוע האט געזאגט צו זיינע תלמידים: באמת זאג
zog beemes talmidim zaine tsu gezogt hot Yeshua/Yehoshua un
tell in truth disciples his to said has Yehoshua and

איך אייך: עס איז שווער פאר אן עושר אריינצוגיין אין דעם מלכות
Malchus dem in araintsugein oysher an far shver iz es aich ich
kingdom of the in go in rich an for difficult is it you I

השמים . כד און ווידער זאג איך אייך: א קעמל קען לייכטער אריינגיין
araingein laichter ken kemel a aich ich zog vider un hashomaim
go in easier can camel a you I tell again and heaven

דורך דעם לאך פון א נאדל , ווי א רייכער אין דעם קעניגרייך פון
fun kenigraich dem in raicher a vi nodel a fun loch dem durch
of kingdom the in rich man a than needle a of eye the through

ה׳ ! כה און ווען די תלמידים האבן דאס געהערט, זענען זיי
zei zenen gehert dos hoben talmidim di ven un Hashem
they are heard this have disciples the when and Hashem

שטארק נשתומם געווארן, און האבן געזאגט: ווער זשע קען דערלייזט
derleizt ken zhe ver gezogt hoben un gevoren nishtoimem shtark
save can then who said have and become amazed strong

ווערן? כו און יהושע/ישוע האט אויף זיי געקוקט און געזאגט צו
tsu gezogt un gekukt zei oif hot Yeshua/Yehoshua un veren
to said and looked them on has Yehoshua and to be

זיי : ביי מענטשן איז דאס דאזיקע אוממעגלעך; ביי ה׳ אבער
ober Hashem bai ummeglech dozike dos iz mentshn bai zei
however Hashem with impossible these the is man with them

איז אלץ מעגלעך. כז דעמאלט האט פעטרוס ענטפערנדיק צו אים געזאגט:
gezogt im tsu entferendik Petros hot demolt meglech alts iz
said him to answering Peter has then possible all is

זע , מיר האבן אלץ פארלאזן, און דיר נאכגעפאלגט; וואס וועלן מיר
mir velen vos nochgefolgt dir un farlozen alts hoben mir ze
we will what followed you and deserted all have we look

האבן דערפאר? כח און יהושע/ישוע האט צו זיי געזאגט: באמת
beemes gezogt zei tsu hot Yeshua/Yehoshua un derfar hoben
in truth said them to has Yehoshua and therefore have

זאג איך אייך, אז איר, וואס האבן מיר נאכגעפאלגט, וועט אין דער נייער
naier der in vet nochgefolgt mir hoben vos ir az aich ich zog
new the in will followed me have who you that you I tell

וועלט, ווען דער בר אנש וועט זיצן אויף זיין כסא הכבוד , אויך
oich hakoved kisei zain oif zitsen vet Enosh Bar der ven velt
also glory throne of his on sit will of Man Son the when world

זיצן אויף צוועלף טראנען און משפטן די צוועלף שבטים פון ישראל.
Yisroel fun shvotim tsvelf di mishpeten un tronen tsvelf oif zitsen
Israel of tribes twelve the judge and thrones twelve on sit

(perfection, completeness), then go and sell your possessions and give to the aniyim *(poor)* and you will have otzar *(treasure)* in Shomayim. Then come and follow me. 22 But having heard the divrei Moshiach, the young man went away with agmat nefesh *(grief)*, for he was having many possessions.

23 And he said to his talmidim, Omein, I say to you that an oisher with difficulty will enter into the Malchut HaShomayim. 24 And again I say to you, it is easier for a camel to go through the eye of a needle than for an oisher to enter into the Malchut HaShomayim. 25 And when Moshiach's talmidim heard this, they were exceedingly astounded, saying, Who then is able to receive the Yeshu'at Eloheinu? 26 And having looked upon them, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, With Bnei Adam it is impossible; but with Hashem all things are possible. 27 Then Kefa said in reply to him, Hinei! We have left everything and followed you! Where does that leave us? 28 And Rebbe Melech HaMoshiach said to them, Omein, I say to you, that you, the ones having followed me, when the Briah *(Creation)* becomes Chadasha *(New)*, when the Bar Enosh sits upon his Kisei Kavod *(Throne of Glory)*, you also will sit upon the Shneym Asar Kisot *(Twelve Thrones)* judging the Shneym Asar

כט און יעדער איינער, וואס האט פארלאזט הייזער אדער ברידער אדער
oder brider oder haizer farlozt hot vos einer yeder un
or brothers or houses left has who one every and

שוועסטער אדער פאטער אדער מוטער אדער קינדער אדער פעלדער
felder oder kinder oder muter oder foter oder shvester
fields or children or mother or father or sisters

צוליב מיין נאמען, וועט א סך מאל מער באקומען, און
un bakumen mer mol sach a vet nomen main tsulib
and received more times many a will name my on account of

ירשענען דאס אייביקע לעבן. ל נאר א סך ערשטע וועלן זיין לעצטע,
letste zain velen ershte sach a nor leben eibike dos yarshanen
last be will first many a but life eternal the inherit

און לעצטע—ערשטע.
ershte letste un
first last and

כ ווייל דאס מלכות השמים איז גלייך צו א מענטשן, א
a mentshn a tsu glaich iz hashomaim Malchus dos vail
an man a to like is heaven kingdom of the because

בעל הבית , וואס איז ארויסגעגאנגען זייער פרי צו דינגען
dingen tsu peire zeier aroisgegangen iz vos habeis bal
hire to early very went out is who of the house owner

ארבעטער פאר זיין וויינגארטן. ב און נאך דעם ווי ער האט מסכים
maskem hot er vi dem noch un vaingorten zain far arbeter
agreed had he as that after and vineyard his for workers

געווען מיט די ארבעטער פאר א דינר דעם טאג, האט ער זיי
zei er hot tog dem dinar a far arbeter di mit geven
them he has day for the denarius a for laborers the with was

געשיקט אין זיין וויינגארטן אריין. ג און ער איז ארויסגעגאנגען ארום
arum aroisgegangen iz er un arain vaingorten zain in geshikt
around went out is he and into vineyard his in sent

דער דריטער שעה, און האט געזען אנדערע שטיין אויפן מארק
mark oifen shtein andere gezen hot un sho driter der
marketplace in the standing others seen has and hour third the

ליידיק; ד און האט צו יענע געזאגט: גייט איר אויך אין וויינגארטן אריין,
arain vaingorten in oich ir geit gezogt yene tsu hot un leidik
into vineyard in also you go said those to has and idle

און וואס איז רעכט, וועל איך אייך געבן! ה און זיי זענען געגאנגען
gegangen zenen zei un geben aich ich vel recht iz vos un
went are they and give you I will right is what and

און ער איז ווידער ארויסגעגאנגען ארום דער זעקסטער און ניינטער
nainter un zekster der arum aroisgegangen vider iz er un
ninth and sixth the around went out again is he and

שעה, און האט דאס זעלביקע געטאן. ו און ארום דער עלפטער
elfter der arum un geton zelbike dos hot un sho
eleventh the around and done same thing this has and hour

שעה איז ער ארויסגעגאנגען, און האט געפונען אנדערע שטיין און
un shtein andere gefunen hot un aroisgegangen er iz sho
and standing others found has and went out he is hour

זאגט צו זיי : וואס שטייט איר דא ליידיק דעם גאנצן טאג? ז זאגן
zogen tog gantsn dem leidik do ir shteit vos zei tsu zogt
say day entire the idle here you stand why them to said

זיי צו אים: ווייל קיינער האט אונדז נישט געדונגען: זאגט ער צו
tsu er zogt gedungen nisht undz hot keiner vail im tsu zei
to he says hired not us has no one because him to they

Shivtei Yisroel. 29 And anyone
who left bais or achim or
achayot or Abba or Em
or banim or sadot *(fields)*
on account of me and my
Name *(Yehoshua, Yeshua)*,
will receive a hundred times
over and will inherit Chayyei
Olam. 30 And many who are
Rishonim *(first ones)* will be
Acharonim *(last ones)*, and the
Acharonim, Rishonim.

20 The Malchut
HaShomayim is
like a man, the Baal Bayit,
who went out early in the
boker, to hire poalim *(workers)*
for his kerem. 2 And having
agreed with the poalim to
salary them a denarius for
their day's pay, the Baal
Bayit sent them into his
kerem. 3 And having gone
out around the third hour,
the Baal Bayit saw others
loitering in the marketplace,
4 and he said to those, You
go also into the kerem. And
whatever is right, this is
what your pay will be. 5 And
they left. And again, having
gone out around the sixth
and the ninth hour, the Baal
Bayit did the same thing.
6 And around the eleventh
hour, having gone out, the
Baal Bayit found others
standing around, and he
says to them, Why have
you been standing here all
the day not working? 7 The
idle workers say to the Baal
Bayit, Because no one hired
us. The Baal Bayit says to
them, You go also into the
kerem. 8 And when erev

זיי : גייט איר אויך אין וויינגארטן אריין. ח און ווען עס איז געווארן
gevoren iz es ven un arain vaingorten in oich ir geit zei
become is it when and into vineyard in also you go them

אוונט , זאגט דער האר פון דעם וויינגארטן צו זיין אפּטרופּוס:
apetropes zain tsu vaingorten dem fun Har der zogt ovent
foreman his to vineyard the of L-rd the says evening

רוף די ארבעטער, און צאל אויס דעם לוין , אנהויבנדיק פון די
di fun onhoibendik loin dem ois tsol un arbeter di ruf
the from beginning wages the out pay and laborers the call

לעצטע ביז צו די ערשטע. ט און עס זענען געקומען די , וואס
vos di gekumen zenen es un ershte di tsu biz letste
who the come are there and first the to until last

זענען געדונגען געווארן ארום דער עלפטער שעה, און האבן באקומען
bakumen hoben un sho elfter der arum gevoren gedungen zenen
received have and hour eleventh the around become hired are

יעדער איין דינר . י און ווען די ערשטע זענען געקומען, האבן
hoben gekumen zenen ershte di ven un dinar ein yeder
have come are first the when and denarius one each one

זיי געמיינט, אז זיי וועלן באקומען מער; און זיי אליין
alein zei un mer bakumen velen zei az gemeint zei
themselves they and more received will they that thought they

האבן אויך באקומען יעדער איין דינר . יא און ווען זיי האבן
hoben zei ven un dinar ein yeder bakumen oich hoben
have they when and denarius one each one received also have

עס גענומען , האבן זיי געמורמלט אויף דעם בעל הבית , יב אזוי
azoi habeis bal dem oif gemurmlt zei hoben genumen es
so of the house owner the at murmured they have taken it

צו זאגן : די דאזיקע לעצטע האבן געארבעט נאר איין שעה, און דו
du un sho ein nor gearbet hoben letste dozike di zogen tsu
you and hour one only worked have last these the say to

האסט זיי גלייך געשטעלט מיט אונדז, וואס האבן דערטראגן
dertrogen hoben vos undz mit geshtelt glaich zei host
carried have who us with placed equally them you have

די לאסט און היץ פון דעם טאג. יג ער אבער האט ענטפערנדיק
entferendik hot ober er tog dem fun hits un last di
answering has however he day the of heat and burden the

צו איינעם פון זיי געזאגט: מיין פריינד, איך טו דיר נישט קיין
kein nisht dir tu ich fraind main gezogt zei fun einem tsu
any not you do I friend my said them of one to

עוולה. האסטו דען נישט איינגעשטימט מיט מיר פאר איין דינר ?
dinar ein far mir mit aingeshtimt nisht den hostu avle
denarius one for me with agreed not then have you wrong

יד נעם דאס דייניקע , און גיי; איך וויל אבער געבן דעם דאזיקן
dozikn dem geben ober vil ich gei un dainike dos nem
this the give however will I go and that is yours this take

לעצטן אזויפיל וויפל דיר. טו טאר איך דען נישט טאן מיט
mit ton nisht den ich tor dir vifel azoifil letstn
with do not then I may you how much how many last one

מיין אייגנס, וואס איך וויל ? אדער איז דיין אויג שלעכט, ווייל
vail shlecht oig dain iz oder vil ich vos eigens main
because evil eye your is or want I what own my

איך בין גוט ? טז אַט אזוי וועלן די לעצטע זיין ערשטע, און די
di un ershte zain letste di velen azoi ot gut bin ich
the and first be last the will in this way just good am I

had come, another man,
the owner of the kerem,
says to his foreman, Call the
poalim and give to them
the wage, beginning with
the acharonim and going
to the rishonim. 9 And the
ones that came around the
eleventh hour each received
a denarius. 10 And when
the rishonim came, they
were under the impression
that they would receive a
larger sum; instead, they
themselves each received a
denarius. 11 And when they
received the denarius, they
were complaining against
the Baal Bayit, 12 saying,
These acharonim worked
one hour, and you made
them equal to us, the ones
having endured the burden
and the heat of the whole
day. 13 But the Baal Bayit
said in reply to one of them,
Chaver, I am not cheating
you. Did you not agree that
I would pay you the usual
day's wage, a denarius?
14 Take what belongs to you,
your denarius, and go. But
it is my ratzon, my good
pleasure, to give to this
one who is last also what I
gave to you. 15 Or is it not
allowable for me to do what
I wish with the things that
are mine? Or do you look
with a jealous ayin horo upon
my goodness? 16 Thus the
Rishonim will be Acharonim,
and the Acharonim will be
Rishonim. For the invited
ones are many, but the
nivcharim *(chosen ones)* are
few.

ערשטע—לעצטע.
letste ershte
last first

יז און ווען יהושע/ישוע האט געהאלטן ביים ארויפגיין קיין
kein aroifgein baim gehalten hot Yeshua/Yehoshua ven un
to going up at in the process has Yehoshua when and

ירושלים , האט ער גענומען די צוועלף אליין אויף א זייט, און אויפן
oifen un zait a oif alein tsvelf di genumen er hot Yerushalayim
on the and side a on alone twelve the taken he has Jerusalem

וועג צו זיי געזאגט: יח זע , מיר גייען ארויף קיין ירושלים ;
Yerushalayim kein aroif geien mir ze gezogt zei tsu veg
Jerusalem to up are going we look said them to road

און דער בר אנש וועט איבערגעגעבן ווערן צו די הויפט כהנים
koyanim hoipt di tsu veren ibergegeben vet Enosh Bar der un
kohenim chief the to to be turned over will of Man Son the and

און סופרים; און זיי וועלן אים פארמשפטן צום טויט , יט און
un toit tsum farmishpeten im velen zei un sofrim un
and death to the condemn him will they and scribes and

אים איבערגעבן צו די אומות (העולם) צו פארשפאטן, און
un farshpoten tsu hooilem umes di tsu ibergeben im
and mock to of the world nations the to turn over him

שמייסן , און אויפהענגען אויף דער בוים, און דעם דריטן טאג וועט ער
er vet tog dritn dem un boim der oif oifhengen un shmaisen
he will day third the and tree the on hanged up and flog

אויפשטיין .
oifshtein
standing up again

כ דעמאלט איז צוגעקומען צו אים די מוטער פון זבדיס קינדער
kinder Zavdais fun muter di im tsu tsugekumen iz demolt
children Zavdai's of mother the him to come over is then

מיט אירע זין , האט זיך געבוקט, און עפעס פארלאנגט פון
fun farlangt epes un gebukt zich hot zin ire mit
from they asked something and bow themselves has sons her with

אים. כא און ער האט צו איר געזאגט: וואס באגערסטו ? זאגט זי צו
tsu zi zogt bagerstu vos gezogt ir tsu hot er un im
to she said do you wish what said her to has he and him

אים: זאג, אז די דאזיקע ביידע זין מיינע זאלן זיצן איינער אויף דיין
dain oif einer zitsen zolen maine zin beide dozike di az zog im
your on one sit shall my sons both these the that say him

רעכטער זייט, און איינער אויף דיין לינקער זייט אין דיין מלכות .
Malchus dain in zait linker dain oif einer un zait rechter
kingdom of your in side left your on one and side right

כב יהושע/ישוע האט אבער ענטפערנדיק געזאגט: איר ווייסט נישט,
nisht veist ir gezogt entferendik ober hot Yeshua/Yehoshua
not know you said answering however has Yehoshua

וואס איר בעט! צי קענט איר דען טרינקען דעם כוס, וואס איך גיי
gei ich vos kos dem trinken den ir kent tsi bet ir vos
go I which cup the drink then you can ask you what

טרינקען? זאגן זיי צו אים: מיר קענען! כג זאגט ער צו זיי : מיין כוס
kos main zei tsu er zogt kenen mir im tsu zei zogen trinken
cup my them to he says can we him to they said drink

וועט איר טאקע טרינקען; נאר צו זיצן אויף מיין רעכטער זייט, און אויף
oif un zait rechter main oif zitsen tsu nor trinken take ir vet
on and side right my on sit to but drink really you will

17 And going up to Yerushalayim, Rebbe, Melech HaMoshiach took the Shneym Asar Talmidim aside in a yechidus and, on the way, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, 18 Hinei! We are going up to Yerushalayim, and the Bar Enosh will be handed over to the Rashei Hakohanim and the Sofrim *(scribes, torah teachers, or rabbonim)*, and they will condemn him to death. 19 And they will hand Rebbe, Melech HaMoshiach over to the Goyim in order to mock and to whip and to hang him up TALUI AL HAETZ *(being hanged on the Tree)*, and after his histalkus *(passing)*, on the Yom HaShlishi *(Third Day)* there will be Techiyas HaMoshiach.

20 Then the Em of Zavdai's banim, along with the sons, approached Rebbe, Melech HaMoshiach and, prostrating herself before him, she made a bakosha *(request)* of him. 21 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to her, What do you wish? She says to Rebbe, Melech HaMoshiach, Say that these, my two banim, may sit, one on your right, the other on your left, in your Malchut. 22 And Rebbe, Melech HaMoshiach said in reply, You do not have daas of what you are asking. Are you able to drink the Kos which I am about to drink? They say, We are able.
23 Moshiach says to them, Indeed, you will drink my Kos, but to sit on the right and on the left of me, this

מיין לינקער זייט, איז נישט מיין זאך צו געבן ; עס איז נאר פאר די ,
di far nor iz es geben tsu zach main nisht iz zait linker main
those for only is it give to thing my not is side left my

פאר וועמען עס איז צוגעגרייט געווארן פון מיין פאטער. כד און ווען די
di ven un foter main fun gevoren tsugegreit iz es vemen far
the when and Father my by become prepared is it whom for

צען האבן דאס געהערט, זענען זיי געווארן אין כעס אויף די צוויי
tsvei di oif kaas in gevoren zei zenen gehert dos hoben tsen
two the at anger in become they are heard this have ten

ברידער. כה און יהושע/ישוע האט זיי צוגערופן , און געזאגט: איר
ir gezogt un tsugerufen zei hot Yeshua/Yehoshua un brider
you said and call over them has Yehoshua and brothers

ווייסט, אז די שרים פון די אומות (העולם) הערשן איבער זיי ,
zei iber hershen hooilem umes di fun sorim di az veist
them over rule of the world nations the of rulers the that know

און די גרויסע לייט טאן איבער זיי געוועלטיקן. כו אזוי זאל
zol azoi geveltikn zei iber ton lait groise di un
shall in this way dominate them over do people great the and

עס נישט זיין צווישן אייך, נאר ווער צווישן אייך עס וועט וועלן זיין
zain velen vet es aich tsvishen ver nor aich tsvishen zain nisht es
his want will it you among whoever only you among be not it

גרויס, דער זאל זיין אייער משרת ; כז און ווער עס וויל צווישן
tsvishen vil es ver un meshores eier zain zol der grois
among wants it who and servant your be shall this one great

אייך זיין א ראש, דער זאל זיין אייער קנעכט. כח גלייך ווי דער בר
Bar der vi glaich knecht eier zain zol der rosh a zain aich
Son the as likened servant your be shall this one chief a his you

אנש איז נישט געקומען באדינט צו ווערן, נאר צו דינען, און צו געבן
geben tsu un dinen tsu nor veren tsu badint gekumen nisht iz Enosh
give to and serve to but be to served come not is of Man

זיין לעבן ווי אן אויסלייזונג פאר א סך .
sach a far oisleizung an vi leben zain
many a for redemption a as life his

כט און בשעת זיי זענען ארויסגעגאנגען פון יריחו , האט אים
im hot Yericho fun aroisgegangen zenen zei beshas un
him has Yericho from going out are they while and

נאכגעפאלגט א גרויסער המון מענטשן. ל און זע , צוויי בלינדע
blinde tsvei ze un mentshn hamon groiser a nochgefolgt
blind men two look and people crowd of very large a followed

זענען געזעסן ביים וועג; ווי זיי האבן געהערט, אז יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua az gehert hoben zei vi veg baim gezesen zenen
Yehoshua that heard have they as road by the sitting are

גייט פארביי, האבן זיי א געשריי געטאן, אזוי צו זאגן : האר, בן
ben Har zogen tsu azoi geton geshrei a zei hoben farbai geit
Son of L-rd say to so done shout a they have by is going

דוד , דערבארעם דיך אויף אונדז! לא דער המון אבער האט
hot ober hamon der undz oif dich derbarem Dovid
has however crowd the us on you have mercy on David

געשריגן אויף זיי , אז זיי זאלן שווייגן . און זיי האבן נאך
noch hoben zei un shvaigen zolen zei az zei oif geshrigen
even have they and silent should be they that them at shouted

מער געשריגן , אזוי צו זאגן : האר, בן דוד , דערבארעם דיך
dich derbarem Dovid ben Har zogen tsu azoi geshrigen mer
you have mercy on David Son of L-rd say to so shouted more

is not mine to grant, but it is for those for whom it has been prepared by my Av.
24 And having heard this, HaAsarah *(The Ten)* became indignant about the two achim *(brothers)*.
25 But Rebbe Melech HaMoshiach, having summoned them, said, You have daas that those who have the rule over the Goyim domineer them like tyrants.
26 But it will not be thus among you. For whoever wishes to be gadol among you will become your mesharet *(servant, minister)*.
27 And whoever wishes among you to be rishon *(first)* will be your eved *(servant)*.
28 Just as the Bar Enosh did not come to be served *(to be ministered to)*, but to serve *(to minister)*, and to give his neshamah *(his nefesh)*, as a kofer *(ransom, pedut)* LARABBIM *(for the sake of many, for the Geulah Redemption of many)*.

29 And, as they were going out from Yericho, a great multitude followed Rebbe, Melech HaMoshiach.
30 And hinei! Two ivrim *(blind men)*, sitting beside the road, having heard that Rebbe, Melech HaMoshiach is passing by, shouted, crying out, Adoneinu, Ben Dovid, chaneinu, yhi chasedcha aleinu *(have mercy on us)*!
31 However, the crowd rebuked the two ivrim, that they be silent, but they shouted even more, saying Chaneinu, Adoneinu Ben Dovid!
32 And

אויף אונדז! לב און יהושע/ישוע האט זיך אפגעשטעלט, און זיי
zei un opgeshtelt zich hot Yeshua/Yehoshua un undz oif
them and stopped himself has Yehoshua and us on

גערופן, און געזאגט: וואס ווילט איר, אז איך זאל טאן פאר אייך?
aich far ton zol ich az ir vilt vos gezogt un gerufen
you for do should I that you wish what said and called

לג זאגן זיי צו אים: אז אונדזערע אויגן זאלן געעפנט ווערן! לד און
un veren geefent zolen oigen undzere az im tsu zei zogen
and to be opened should eyes our that him to they say

יהושע/ישוע האט זיך דערבארעמט אויף זיי, און אנגערירט
ongerirt un zei oif derbaremt zich hot Yeshua/Yehoshua
touched and them on had compassion himself has Yehoshua

זייערע אויגן, און פלוצלונג זענען זיי זעענדיק געווארן, און האבן אים
im hoben un gevoren zeendik zei zenen plutslung un oigen zeiere
him have and become seeing they are suddenly and eyes their

נאכגעפאלגט.
nochgefolgt
followed

כא און ווען זיי האבן זיך דערנענטערט צו ירושלים,
Yerushalayim tsu dernentert zich hoben zei ven un
Jerusalem to come near themselves have they when and

און זענען געקומען קיין בית-פגי, ביים הר הזיתים,
hzitim Har baim Beit-Pagey kein gekumen zenen un
Olives Mount of by the Beit-Pagey to come are and

האט יהושע/ישוע דעמאלט געשיקט צוויי פון זיינע תלמידים, ב און
un talmidim zaine fun tsvei geshikt demolt Yeshua/Yehoshua hot
and disciples his of two sent then Yehoshua has

געזאגט צו זיי: גייט אריין אין דעם דארף, וואס ליגט אנטקעגנאיבער
antkegeniber ligt vos dorf dem in arain geit zei tsu gezogt
opposite lies which village the in into go them to said

אייך, און תיכף וועט איר געפינען אן אייזל אנגעבונדן, און א
a un ongebunden eizl an gefinen ir vet teikef un aich
a and tied up donkey a find you will immediately and you

יונג אייזעלע ביי איר, בינדט זיי אויף, און ברענגט זיי צו
tsu zei brengt un oif zei bindt ir bai eizele yung
to them bring and on them untie her with small donkey young

מיר. ג און אויב עמיצער וועט אייך עפעס זאגן, זאלט איר זאגן:
zogen ir zolt zogen epes aich vet emitser oib un mir
say you shall say something you will someone if and me

דער האר דארף זיי האבן; און ער וועט זיי גלייך שיקן. ד און
un shiken glaich zei vet er un hoben zei darf Har der
and send immediately them will he and has them need L-rd the

דאס דאזיקע איז געשען, כדי עס זאל דערפילט ווערן, וואס עס
es vos veren derfilt zol es kedei geshen iz dozike dos
it what to be fulfilled shall it so that happened is these the

איז געזאגט געווארן דורך דעם נביא, אזוי צו זאגן:
zogen tsu azoi novi dem durch gevoren gezogt iz
say to so prophet the through become said is

ה זאגט דער טאכטער פון ציון:
Tsien fun tochter der zogt
Zion of daughter the says

זע, דיין מלך קומט צו דיר,
dir tsu kumt Melech dain ze
you to comes king your look

having stopped, Rebbe, Melech HaMoshiach called to them and said, What do you wish that I should do for you? 33 They say to Rebbe, Melech HaMoshiach: Adoneinu, that our eyes may be opened! 34 And having been filled with rachmei shomayim *(heavenly mercy, compassion)*, he touched their eyes, and immediately their eyes were opened and they followed Rebbe, Melech HaMoshiach.

21 When they came near to Yerushalayim and arrived at Beit-Pagey on the Mount of Olives, then Rebbe, Melech HaMoshiach sent two talmidim,
2 saying to them, Go into the shtetl ahead of you, and immediately you will find a donkey having been tied and a colt with her; untie them and bring them to me. 3 And if anyone should say to you anything, you say, HaAdon has need of them. And he will send them immediately. 4 And this took place in order that might be fulfilled the thing spoken by the Navi *(Prophet)*, saying:
5 IMRU LBAT TZIYON! *(Tell the Daughter of Zion!)* Hinei! Your Melech comes,

אן ענו , און רייטנדיק אויף אן אייזל ,
eizl an oif raitndik un onev an
donkey an on riding and meek person an

און אויף אן אייזעלע , דאס יונגע פון אן אייזל .
eizl an fun yunge dos eizele an oif un
donkey an of young the small donkey an on and

(ישעיהו סב, יא; זכריה ט, ט.)
t t Zecharyah yo sb Yeshayah
9 9 Zechariah 11 62 Yeshayah

ו און די תלמידים זענען געגאנגען, און האבן געטאן ווי יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua vi geton hoben un gegangen zenen talmidim di un
Yehoshua what done have and go did disciples the and

האט זיי באפוילן , ז און האבן געברענגט דאס אייזל מיט דעם
dem mit eizl dos gebrengt hoben un bafoilen zei hot
the with donkey the bring did and give directive them did

אייזעלע , און אויף זיי ארויפגעלייגט די מלבושים ; און ער
er un malbushem di aroifgeleigt zei oif un eizele
he and clothing the did place them on and small donkey

האט זיך ארויפגעזעצט אויף זיי . ח און דאס רוב פון דעם המון
hamon dem fun rov dos un zei oif aroifgezetst zich hot
crowd the of most the and them on sit up himself did

האבן אויסגעשפרייט זייערע מלבושים אויפן וועג; און אנדערע האבן
hoben andere un veg oifen malbushem zeiere oisgeshpreit hoben
did others and road on the clothing their spread out did

אפגעבראכן צווייגן פון די ביימער, ט און זיי פאנאנדערגעלייגט
fanandergeleigt zei un beimer di fun tsvaign opgebrochen
spread them and trees the from branches break off

אויפן וועג. און די המונים , וואס זענען געגאנגען פאראויס פאר אים,
im far forois gegangen zenen vos hamonim di un veg oifen
him before ahead walking were who crowds the and road on the

און וואס האבן נאכגעפאלגט, האבן געשריגן , אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi geshrigen hoben nochgefolgt hoben vos un
say to so shouted have followed have who and

הושענא לבן דוד !
Dovid l'Ben Hosanna
David to Ben blessed is the

געלויבט זאל זיין דער ,
der zain zol geloibt
the one be shall blessed

וואס קומט אין דעם נאמען פון דעם האר.
Har dem fun nomen dem in kumt vos
L-rd the of Name the in comes who

הושענא במרומים ! (תהלים קיח, כה-כו .)
chh-chu kich Tehilim b'meromim Hosanna
25-26 118 Psalms highest blessed is the

י און ווען ער איז אריינגעגאנגען קיין ירושלים , איז די גאנצע שטאט
shtot gantse di iz Yerushalayim kein araingegangen iz er ven un
city whole the is Jerusalem to entered is he when and

אויפגערודערט געווארן, און געזאגט: ווער איז דאס דער דאזיקער? יא די
di doziker der dos iz ver gezogt un gevoren oifgerudert
the this one the this is who said and become stirred up

המונים אבער האבן געזאגט: דאס איז דער נביא יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua novi der iz dos gezogt hoben ober hamonim
Yehoshua prophet the is this said have however crowds

ANI VROCHEV AL
CHAMOR VAL AYIR
BEN ATONOT *(poor,*
humble and riding on
a donkey and upon
a colt, the foal of
donkeys). 6 And having
accomplished just
what Rebbe, Melech
HaMoshiach had
commanded them,
7 they brought the
donkey and the colt
and they put their
garments upon them,
and Rebbe, Melech
HaMoshiach sat upon
them. 8 And the very
large multitudes
spread out their
garments on the
road, and others
were cutting lulavim
from the trees, and
were spreading them
out on the road.
9 And the multitudes
going before him
and the multitudes
following after him
were crying out,
saying, HOSHAN
NAH *(Save now)* to
Ben Dovid! BARUCH
HABAH B'SHEM
ADONOI! Hoshannah
in the Highest!
10 And when Rebbe,
Melech HaMoshiach
had entered into
Yerushalayim, the
whole city was stirred,
saying, Who is this!?!
11 And the multitudes
were saying, This is
Yehoshua HaNavi!
From Natzeret in the
Galil.

פון נצרת , אין גליל .
Galil in Natseret fun
Galilee in Natseret from

יב און יהושע/ישוע איז אריינגעגאנגען אין בית המקדש , און
un Hamikdash beis in araingegangen iz Yeshua/Yehoshua un
and HaMikdash Beis in went in is Yehoshua and

האט ארויסגעטריבן אלע וואס האבן פארקויפט און געקויפט אין בית
beis in gekoift un farkoift hoben vos ale aroisgetriben hot
Beis in buy and sell did who all drive out did

המקדש , און איבערגעקערט די טישן פון די געלטבייטער , און
un geltbaiter di fun tishn di ibergekert un Hamikdash
and money changers the of tables the overturned and HaMikdash

די בענק פון די , וואס האבן פארקויפט טויבן; יג און זאגט צו
tsu zogt un toibn farkoift hoben vos di fun benk di
to says and doves sell did who those of benches the

זיי : עס שטייט געשריבן: מיין הויז וועט גערופן ווערן א בית
beis a veren gerufen vet hoiz main geshriben shteit es zei
house a to be called will house my written stands it them

תפילה! (ישעיהו נו , ז.) איר אבער האט עס געמאכט פאר א הייל פון
fun heil a far gemacht es hot ober ir z nu Yeshayah tfile
of den a for made it have however you 7 56 Yeshayah prayer

גזלנים . (ירמיהו ז, יא.) יד און עס זענען געקומען צו אים בלינדע
blinde im tsu gekumen zenen es un yo z Yirmeyah gazlonim
blind men him to come are it and 11 7 Yirmeyah robbers

און לאמע אין בית המקדש , און ער האט זיי געהיילט. טו ווי אבער
ober vi geheilt zei hot er un Hamikdash beis in lome un
however as healed them did he and HaMikdash Beis in lame and

די הויפט כהנים און די סופרים האבן געזען די וואונדער, וואס ער
er vos vunder di gezen hoben sofrim di un koyanim hoipt di
he which wonders the seen have scribes the and kohenim chief the

האט געטאן, און די קינדער שרייען אין בית המקדש און זאגן :
zogen un Hamikdash beis in shraien kinder di un geton hot
say and HaMikdash Beis in shout children the and done has

הושענא לבן דוד , זענען זיי צארנדיק געווארן, טז און האבן צו
tsu hoben un gevoren tsorendik zei zenen Dovid l'Ben Hosanna
to have and become furious they are David to Ben blessed is the

אים געזאגט: דו הערסט, וואס זיי זאגן ? און יהושע/ישוע זאגט
zogt Yeshua/Yehoshua un zogen zei vos herst du gezogt im
says Yehoshua and say they what hear you said him

צו זיי : יא ! צי האט איר קיינמאל נישט געלייענט: אויס דעם מויל פון
fun moil dem ois geleient nisht keinmol ir hot tsi yo zei tsu
of mouth the out read not never you have yes them to

קינדער און זייגעדיקע האסטו צוגעגרייט לויב ? (תהלים ח, ג.) יז און
un g ch Tehilim loib tsugegreit hostu zeigedike un kinder
and 3 8 Psalms praise prepared you have suckling and children

האט זיי פארלאזט, און איז ארויסגעגאנגען אויסער דער שטאט קיין
kein shtot der oiser aroisgegangen iz un farlozt zei hot
to city the beyond gone out is and leave them did

בית-היני . און דארטן איבערגענעכטיקט.
ibergenechtikt dorten un Beit-Anyah
slept over there and Beit-Anyah

יח און אינדערפרי , אומקערנדיק זיך אין שטאט אריין, איז ער
er iz arain shtot in zich umkerndik inderfri un
he is into city in self returning in the morning and

12 And Rebbe, Melech HaMoshiach arrived at the Beis Hamikdash and expelled the ones selling and buying in the Beis Hamikdash. And he turned over the tishen *(tables)* of the machalifei hakesafim *(money changers)* and the chairs of those selling the yonim *(doves)*. 13 And Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, It has been written, BEITI BEIT TEFILLAH YIKAREI *(My House shall be called a House of Prayer)*, but you are making it into a MEARAT PARITZIM *(den of robbers)*. 14 And ivrim *(blind persons)* and pisechim *(lame persons)* came to Rebbe, Melech HaMoshiach in the Beis Hamikdash, and he brought refuah to them. 15 And the Rashei Hakohanim and the Sofrim were indignant, having seen the niflaot *(wonders)* which Rebbe, Melech HaMoshiach accomplished and the yeladim shouting in the Beis Hamikdash, Hoshannah to the Ben Dovid. 16 And they said to Moshiach, Do you hear what these are saying? And Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Ken. Have you never read, MIPI OLLELIM V'YONKIM YISSADETAH OZ *(From the lips of children and infants You ordained strength, praise)*? 17 And having left them, he went out of the city to Beit-Anyah *(Bethany)* and spent the night there.

18 Now going up early into the city, he was

הונגעריק געווארן. יט און זעענדיק אן איינציקן פייגנבוים ביים וועג, און
un veg baim faignboim eintsikn an zeendik un gevoren hungerik
and road by the fig tree single an seeing and become hungry

איז צוגעגאנגען צו אים, און האט גארנישט געפונען אויף אים אחוץ
achuts im oif gefunen gornisht hot un im tsu tsugegangen iz
except it on find nothing did and it to went over is

בלעטער אליין; און ער זאגט צו אים: עס זאל מער נישט וואקסן אויף דיר
dir oif vaksen nisht mer zol es im tsu zogt er un alein bleter
you on grow not more shall it it to says he and only leaves

קיין פירות ביז אויף אייביק ! און דער פייגנבוים איז באלד פארדארט
fardart bald iz faignboim der un eibik oif biz peires kein
withered soon is fig tree the and eternity on until fruit any

געווארן. כ און ווען די תלמידים האבן עס געזען, האבן זיי זיך
zich zei hoben gezen es hoben talmidim di ven un gevoren
themselves they did see it did disciples the when and become

געוואונדערט, און געזאגט: ווי איז דער פייגנבוים אזוי פלוצלונג
plutslung azoi faignboim der iz vi gezogt un gevundert
suddenly so fig tree the is how said and were amazed

פארטריקנט געווארן! כא יהושע/ישוע אבער האט ענטפערנדיק צו
tsu entferendik hot ober Yeshua/Yehoshua gevoren fartrikent
to answering has however Yehoshua become wither

זיי געזאגט: באמת זאג איך אייך: ווען איר זאלט האבן אמונה, און
un emune hoben zolt ir ven aich ich zog beemes gezogt zei
and faith have shall you when you I say in truth said them

נישט צווייפלען, וועט איר טאן נישט נאר דאס מיט דעם פייגנבוים, נאר
nor faignboim dem mit dos nor nisht ton ir vet tsveiflen nisht
but fig tree the with that only not do you will doubt not

אפילו אויב איר וועט זאגן צו דעם דאזיקן בארג : הייב דיך אויף
oif dich heib barg dozikn dem tsu zogen vet ir oib afile
up yourself pick mountain this the to say will you if even

און ווארף דיך אין ים אריין, וועט עס געשען . כב און אלץ, וואס
vos alts un geshen es vet arain yam in dich varf un
which all and happened it will into sea in yourself throw and

איר וועט בעטן אין תפילה, אויב איר וועט גלויבן , וועט איר עס באקומען.
bakumen es ir vet gloiben vet ir oib tfile in beten vet ir
received it you will believe will you if prayer in ask will you

כג און ווען ער איז געקומען אין בית המקדש אריין, זענען די הויפט
hoipt di zenen arain Hamikdash beis in gekumen iz er ven un
chief the are into HaMikdash house in come is he when and

כהנים און די זקנים פון דעם פאלק צוגעגאנגען צו אים, בשעת ער
er beshas im tsu tsugegangen folk dem fun zkeinem di un koyanim
he while him to went over people the of elders the and kohenim

האט געלערנט, און האבן געזאגט: מיט וואס פאר א רשות טוסטו
tustu reshus a far vos mit gezogt hoben un gelernt hot
do you do authority a for what with said have and taught has

די דאזיקע זאכן ? און ווער האט דיר געגעבן דעם דאזיקן רשות ?
reshus dozikn dem gegeben dir hot ver un zachn dozike di
authority this the given you has who and things these the

כד און יהושע/ישוע האט ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: איך וועל אייך
aich vel ich gezogt zei tsu entferendik hot Yeshua/Yehoshua un
you want I said them to answering has Yehoshua and

אויך פרעגן איין זאך , וואס אויב איר וועט מיר זאגן , וועל איך אייך אויך
oich aich ich vel zogen mir vet ir oib vos zach ein fregen oich
also you I will tell me will you if which thing one ask also

hungry. 19 And observing
the etz teenah *(fig tree)*
on the way, he went
up to it and found
nothing on it, except
leaves, and he says
to it, No longer from
you will there ever
be pri *(fruit)*! And the
etz teenah withered
then and there. 20 And
observing this, the
talmidim were astounded,
saying, How did the etz
teenah instantly wither?
21 And he said in reply,
Omein, I say to you,
if you have emunah
and do not doubt, not
only will you do what
was done to the etz
teenah, but also if you
say to this mountain,
Be lifted up and be
thrown into the sea, it
will happen. 22 And, when
you daven, all things
whatever for which you
may make techinnah
(petition, supplication)
with emunah, you will
receive.

23 And after Rebbe, Melech
HaMoshiach had gone into
the Beis Hamikdash, while
he was bringing forth his
torah, the Rashei Hakohanim
and the Zekenim of the
people approached him,
saying, By what samchut
(authority) do you do these
things? And who granted
you this samchut? 24 And
Rebbe, Melech HaMoshiach
said in reply to them, I also
will ask you a question,
which, if you will tell
me, I also will tell you by

זאגן מיט וואס פאר א רשות איך טו די דאזיקע זאכן . [כה] יוחננס
Yochanans zachn dozike di tu ich reshus a far vos mit zogen
John's things these the do I authority a for what with tell

מקווה — פון וואנען איז געווען? פון הימל אדער פון מענטשן? און
un mentshn fun oder himel fun geven iz vanen fun mikveh
and men from or heaven from was is where from mikveh

זיי האבן עס איבערגעלייגט צווישן זיך , אזוי צו זאגן : וועלן
velen zogen tsu azoi zich tsvishen ibergeleigt es hoben zei
will say to so themselves among discussed this have they

מיר זאגן : פון הימל , וועט ער זאגן צו אונדז: טא פארוואס האט
hot farvos to undz tsu zogen er vet himel fun zogen mir
did why then us to say he will heaven from say we

איר אים נישט געגלויבט? [כו] וועלן מיר אבער זאגן : פון מענטשן, מוזן
muzn mentshn fun zogen ober mir velen gegloibt nisht im ir
must men from say however we will believe not him you

מיר מורא האבן פאר דעם המון ? מחמת אלע האלטן יוחנן פאר
far Yochanan halten ale machmas hamon dem far hoben moire mir
for John hold all because crowd the before have fear we

א נביא . [כז] און זיי האבן ענטפערנדיק געזאגט צו יהושען/ישוען :
Yeshuan/Yehoshuan tsu gezogt entferendik hoben zei un novi a
Yehoshua to said answering have they and prophet a

מיר ווייסן נישט! האט ער אויך צו זיי געזאגט, זאג איך אייך אויך נישט,
nisht oich aich ich zog gezogt zei tsu oich er hot nisht veisen mir
not also you I say said them to also he has not know we

מיט וואס פאר א רשות איך טו די דאזיקע זאכן . [כח] וואס אבער
ober vos zachn dozike di tu ich reshus a far vos mit
however what things these the do I authority a for what with

מיינט איר? א מענטש האט געהאט צוויי קינדער ; און ער איז צוגעגאנגען
tsugegangen iz er un kinder tsvei gehat hot mentsh a ir meint
went over is he and children two had has man a you think

צו דעם ערשטן, און געזאגט: מיין קינד, גיי ארבעט היינט אין ווייננגארטן.
vaingorten in haint arbet gei kind main gezogt un ershtn dem tsu
vineyard in today work go child my said and first the to

[כט] און ער האט ענטפערנדיק געזאגט: אָט בין איך, האר! און איז נישט
nisht iz un Har ich bin ot gezogt entferendik hot er un
not does and L-rd I am here said answering has he and

געגאנגען! [ל] און ער איז צוגעגאנגען צו דעם צווייטן און האט געזאגט דאס
dos gezogt hot un tsveitn dem tsu tsugegangen iz er un gegangen
the said has and second the to went over is he and go

זעלביקע . דער אבער האט געזאגט: איך וויל נישט! [לא] דערנאך האט
hot dernoch nisht vil ich gezogt hot ober der zelbike
did then not will I said has however this one same thing

ער חרטה געהאט, און איז געגאנגען. ווער פון די ביידע האט געטאן
geton hot beide di fun ver gegangen iz un gehat charote er
done has both the of which gone has and had regret he

דעם פאטערס רצון? זאגן זיי : דער לעצטער. זאגט יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua zogt letster der zei zogen rotsn foters dem
Yehoshua says last the they say will father's the

צו זיי : באמת זאג איך אייך, אז די שטייער אויפמאנער און די
di un oifmoner shtaier di az aich ich zog beemes zei tsu
the and collectors tax the that you I say in truth them to

זונות גייען אריין פארויס פאר אייך אין דעם קעניגרייך פון ה׳ .
Hashem fun kenigraich dem in aich far forois arain geien zoines
Hashem of kingdom the in you before ahead into go prostitutes

what samchut I do these
things... [25] The tevilah
in the mikveh mayim of
Yochanan, it was from
where, from Shomayim or
from Bnei Adam? And they
were discussing it among
themselves, saying, If we
say, From Shomayim, he
will say to us, Why then
do you not believe him?
[26] But if we say, From Bnei
Adam, we fear the multitude,
for everyone considers
Yochanan a Navi. [27] And
in reply to him, they said,
We do not have daas. And
Rebbe, Melech HaMoshiach
said to them, Neither will
I tell you by what samchut
I do these things. [28] What
do you think? A man had
two banim *(sons)*. And
having approached the
rishon *(first)*, the man said,
Beni *(my son)*, go today
and work in the kerem
(vineyard). [29] But the first
son said in reply, I will not.
But later, having changed
his mind, he went. [30] And
having approached the
other son, the man spoke
similarly. But the second
son, in reply, said, I will
go, Adoni. Yet he did not
go. [31] Which of the two did
the ratzon haAv *(the will of
the Father)*? They say, The
rishon *(the first)*. Rebbe,
Melech HaMoshiach says to
them, Omein, I say to you,
that the mochesim *(tax-
collectors)* and the zonot
(prostitutes) are going in
ahead of you into the Malchut
Hashem. [32] For Yochanan
of the tevilah of teshuva

לב מחמת יוחנן איז געקומען צו אייך אויף דעם וועג פון גערעכטיקייט
gerechtikeit fun veg dem oif aich tsu gekumen iz Yochanan machmas
righteousness of way the on you to come is John because
און איר האט נישט געגלויבט אין אים. די שטייער אויפמאנער אבער און
un ober oifmoner shtaier di im in gegloibt nisht hot ir un
and however collectors tax the him in believed not have you and
די זונות האבן אים יא געגלויבט, און איר, הגם איר האט
hot ir hagam ir un gegloibt yo im hoben zoines di
did you although you and believed indeed him have prostitutes the
עס געזען, האט אפילו שפעטער נישט חרטה געהאט, כדי אים צו גלויבן.
gloiben tsu im kedei gehat charote nisht shpeter afile hot gezen es
believe to him so as had regret not later even have see it

לג הערט אן אנדער משל: עס איז געווען א מענטש, א בעל
bal a mentsh a geven iz es moshal ander an hert
owner a man a was is it parable another an hear
הבית, וואס האט געפלאנצט א ווייגארטן, און האט אים ארומגערינגלט
arumgeringlt im hot un vaingorten a geflantst hot vos habeis
encircled it has and vineyard a planted has who of the house
מיט א צוים, און געגראבן א ווינקעלטער אין אים, און געבויט א טורם,
turem a geboit un im in vainkelter a gegroben un tsoim a mit
tower a built and it in winepress a dug and fence a with
און האט אים פארדינגען צו גערטנער, און איז אוועקגעפארן. לד און
un avekgeforen iz un gertner tsu fardingen im hot un
and depart does and wine gardeners to let out it has and
ווען עס האט זיך דערנענטערט די צייט פון פירות, האט ער געשיקט
geshikt er hot peires fun tsait di dernentert zich hot es ven
sent he has fruit of time the come closer self has it when
זיינע קנעכט צו די גערטנער אפצונעמען זיינע פרוכטן. לה און די
di un fruchtn zaine optsunemen gertner di tsu knecht zaine
the and fruit his collect wine gardeners the to servants his
גערטנער האבן גענומען זיינע קנעכט, און איינעם געשלאגן,
geshlogen einem un knecht zaine genumen hoben gertner
they beat up one and servants his taken have wine gardeners
און אן אנדערן געטייט, און א דריטן געשטייניקט. לו ער האט ווידער געשיקט
geshikt vider hot er geshteinikt dritn a un geteit andern an un
sent again has he they stoned third a and killed other an and
אנדערע קנעכט, מער ווי די ערשטע; און זיי האבן מיט זיי
zei mit hoben zei un ershte di vi mer knecht andere
them with have they and first the than more servants other
געטאן דאס זעלביקע. לז דערנאך האט ער געשיקט צו זיי זיין זון, און
un zun zain zei tsu geshikt er hot dernoch zelbike dos geton
and Son his them to sent he has then same the done
האט געזאגט: זיי וועלן זיך שעמען פאר מיין זון, לח די
di zun main far shemen zich velen zei gezogt hot
the Son my before to be ashamed themselves will they said has
גערטנער אבער, ווי זיי האבן אים דערזען, האבן געזאגט
gezogt hoben derzen im hoben zei vi ober gertner
said have caught sight of him have they as however wine gardeners
צווישן זיך: דאס איז דער יורש; קומט, לאמיר אים טייטן, און
un teiten im lomir kumt yoiresh der iz dos zich tsvishen
and kill him let us come heir the is this themselves among
צונעמען זיין ירושה. לט און האבן אים גענומען, און ארויסגעווארפן
aroisgevorfen un genumen im hoben un yerushe zain tsunemen
threw and taken him have and inheritance his take away

came to you in the Derech Tzidkat Hashem *(Way of Righteousness)*, and you did not believe him. But the mochesim and the zonot believed him. But you, even after you saw, did not change your mind and believe him.

33 Listen to another mashal. There was a man, a Baal Bayit, who planted a kerem *(vineyard)*. And he put a fence around it, and he dug a yekev *(winepress)* in it, and built a migdal *(tower)* and leased it to koremim *(vine-keepers)* and departed.
34 And when the time of the Katsir *(Harvest)* came, the Baal Bayit sent his servants to the koremim to receive the pri *(fruit)*. 35 And the koremim, having seized his servants, one they beat, another they killed, and another they stoned. 36 And the Baal Bayit sent other servants, more than the rishonim *(first ones)*, and the koremim did the same thing to them. 37 Lemaskana *(finally, at last)*, the Baal Bayit sent to the koremim his Ben, saying, They will respect my Ben. 38 And when the koremim saw the Ben, they said among themselves, This is the Bechor *(Firstborn)*, the Yoresh *(Heir)*. Come, let us kill him and let us take possession of his bechorah *(inheritance)*.
39 And having seized the Ben, they threw the Ben out of the kerem and they killed

אינדרויסן פון וויינגארטן, און געטייט. מ ווען דעריבער דער האר פון דעם
dem fun Har der deriber ven geteit un vaingorten fun indroisen
the of L-rd the therefore when killed and vineyard of outside

וויינגארטן וועט קומען, וואס זשע וועט ער טאן צו יענע גערטנער ?
gertner yene tsu ton er vet zhe vos kumen vet vaingorten
wine gardeners those to do he will then what come will vineyard

מא זאגן זיי צו אים: ער וועט די רשעים אומברענגען אויף א שרעקלעכן
shreklechn a oif umbrengen reshoiem di vet er im tsu zei zogen
terrible a on kill ung-dly the will he him to they say

אופן, און דעם וויינגארטן פארדינגען צו אנדערע גערטנער , וואס וועלן
velen vos gertner andere tsu fardingen vaingorten dem un oifen
will who wine gardeners other to rent vineyard the and way

אים אפגעבן די פירות אין זייערע זמנים . מב זאגט יהושע/ישוע צו
tsu Yeshua/Yehoshua zogt zmanem zeiere in peires di opgeben im
to Yehoshua said seasons their in fruit the return him

זיי : האט איר קיינמאל נישט געלייענט אין די כתובים ?
Ksuvim di in geleient nisht keinmol ir hot zei
Scriptures the in read not never you have them

דער שטיין, וואס די בוימייסטערס האבן פארווארפן,
farvorfen hoben boimaisters di vos shtein der
rejected have builders the which stone the

איז געווארן צום הויפט פונם ווינקל.
vinkel funem hoipt tsum gevoren iz
corner of the head to the become is

פונם האר (ה') איז דאס געשען ,
geshen dos iz Hashem Har funem
happened this is Hashem L-rd from the

און עס איז א וואונדער אין אונדזערע אויגן.
oigen undzere in vunder a iz es un
eyes our in wonder a is it and

(תהלים קיח, כב-כג.)
chb-chg kich Tehilim
22-23 118 Psalms

מג דערפאר זאג איך אייך: דאס קעניגרייך פון ה' וועט אוועקגענומען
avekgenumen vet Hashem fun kenigraich dos aich ich zog derfar
taken away will Hashem of kingdom the you I say therefore

ווערן פון אייך, און געגעבן ווערן צו א פאלק, וואס ברענגט זיינע
zaine brengt vos folk a tsu veren gegeben un aich fun veren
its bring forth who people a to to be given and you from to be

פירות. מד (און ווער עס פאלט אויף דעם דאזיקן שטיין, דער וועט
vet der shtein dozikn dem oif falt es ver un peires
will this one stone this the on falls it who and fruit

צעשמעטערט ווערן; אויף וועמען אבער ער וועט פאלן, וועט ער אים
im er vet falen vet er ober vemen oif veren tseshmetert
him it will fall will it however whom on to be crushed

צעמאלן.) מה און ווען די הויפט כהנים און די פרושים האבן געהערט
gehert hoben Perushim di un koyanim hoipt di ven un tsemolen
heard have Pharisees the and kohenim chief the when and crush

זיינע משלים , האבן זיי פארשטאנען, אז ער רעדט וועגן זיי . מו און
un zei vegen redt er az farshtanen zei hoben mesholem zaine
and them about speaks he that understood they have parables his

האבן געזוכט אים צו כאפן , און האבן זיך געפארכטן פאר
far geforchten zich hoben un chapen tsu im gezucht hoben
before afraid themselves have and arrest to him sought have

him. 40 Therefore, when the
Baal HaKerem *(Owner of the
Vineyard)* comes, what will
he do to those koremim
(vine keepers)? 41 They say to
Rebbe, Melech HaMoshiach,
Those resha'im *(evil-doers)*
the Baal HaKerem will
bring to a terrible mavet,
and the Kerem the Baal
HaKerem will lease to other
koremim, who will render
unto the Baal HaKerem
the PRI B'ITO *(fruit in its
season)*. 42 Rebbe, Melech
HaMoshiach says to them,
Have you never heard in
the Kitvei Hakodesh *(Holy
Scriptures)*, EVEN MAASU
HABONIM HAYTAH LEROSH
PINAH; MEIES HASHEM
HAYTAH ZOT HI NIFLAT
BEINEINU *(The Stone which
the Builders rejected, this one
has become Head of the Corner;
this came about from the L-rd,
and it is marvelous in our
eyes)*?

43 For this reason, I say
to you, the Malchut
Hashem will be taken
from you and it will be
given to a people that
produces its pri. 44 And
the one having fallen on
this EVEN (Stone) will
be crushed; and it will
crush anyone on whom it
falls. 45 And having heard
Moshiach's mashal, the
Rashei Hakohanim and
the Perushim understood
that he spoke about
them. 46 And seeking to
arrest him, they were
afraid of the multitudes,

די המונים מענטשן, ווייל מען האט אים געהאלטן פאר א נביא .
novi a far gehalten im hot men vail mentshn hamonim di
prophet a for held him has they because people crowds of the

כב

און יהושע/ישוע האט ענטפערנדיק ווידער צו זיי גערעדט
geredt zei tsu vider entferendik hot Yeshua/Yehoshua un
spoke them to again answering has Yehoshua and

אין משלים , אזוי צו זאגן : ב דאס מלכות השמים איז
iz hashomaim Malchus dos zogen tsu azoi mesholem in
is heaven kingdom of the say to so parables in

געגליכן צו א מענטשלעכן קעניג, וואס האט געמאכט א חתונהמאלצייט
chasunamoltsait a gemacht hot vos kenig mentshlechn a tsu geglichen
wedding feast a made has who king human a to compared

פאר זיין זון , ג און געשיקט זיינע קנעכט רופן די פארבעטענע צו דער
der tsu farbetene di rufen knecht zaine geshikt un zun zain far
the to invited the call servants his sent and son his for

חתונה ; און זיי האבן נישט געוואלט קומען. ד האט ער נאכאמאל
nochamol er hot kumen gevolt nisht hoben zei un chasene
again he has come want not did they and wedding

געשיקט אנדערע קנעכט , אזוי צו זאגן : זאגט די פארבעטענע: זע ,
ze farbetene di zogt zogen tsu azoi knecht andere geshikt
look invited the says say to so servants other sent

איך האב צוגעגרייט מיין סעודה; מיינע אקסן און געשטאפטע קעלבער
kelber geshtopte un oksen maine sude main tsugegreit hob ich
calves fatted and oxen my feast my prepared have I

זענען שוין געשאכטן , און אלץ איז פארטיק; קומט אויף דער
der oif kumt fartik iz alts un geshochten shoin zenen
the on come prepared is all and kosher slaughtered already are

חתונה ! ה זיי אבער האבן זיך דערפון גארנישט געמאכט,
gemacht gornisht derfun zich hoben ober zei chasene
made nothing about this themselves have however they wedding

נאר זענען געגאנגען, איינער אין זיין פעלד אריין, און אן אנדערער צו
tsu anderer an un arain feld zain in einer gegangen zenen nor
to another an and into field his in one go did only

זיין מסחר ; ו און די איבריקע האבן געכאפט זיינע קנעכט , זיי
zei knecht zaine gechapt hoben ibrike di un mischar zain
they servants his seized have remaining those and business his

מיאוס באהאנדלט און געטייט. ז און דער קעניג איז צארנדיק געווארן; און
un gevoren tsorendik iz kenig der un geteit un bahandlt mies
and become furious is king the and killed and treated ugly

האט געשיקט זיינע חיילות, און אומגעברענגט יענע רוצחים , און זייער
zeier un rotschim yene umgebrengt un chaioles zaine geshikt hot
their and murderers those killed and armies his sent has

שטאט פארברענט . ח דאן זאגט ער צו זיינע קנעכט : די חתונה
chasene di knecht zaine tsu er zogt dan farbrent shtot
wedding the servants his to he says then he did burn down city

איז גרייט , די פארבעטענע אבער זענען עס נישט ווערט געווען.
geven vert nisht es zenen ober farbetene di greit iz
were worthy not it are however invited the prepared is

ט גייט זשע אהין אויף די גאסן , וואו די וועגן שיידן זיך ,
zich sheiden vegen di vu gasn di oif ahin zhe geit
themselves part ways the where streets the on here then go

און וויפל איר וועט געפינען, זאלט איר פארבעטן אויף דער חתונה .
chasene der oif farbeten ir zolt gefinen vet ir vifel un
wedding the on invite you shall find will you as many as and

vi-bahlt *(since)* the multitudes considered him a Navi.

22 And, in response, Rebbe, Melech HaMoshiach again spoke in meshalim *(parables)* to them, saying,
2 The Malchut HaShomayim is like a man, a Melech *(King)*, who prepared a feast for the chasunoh *(wedding)* of Bno.
3 And the Melech sent out his servants to summon the Bnei HaChuppah *(wedding invitees)* to the chasunoh, and they did not want to come.
4 Again, the Melech sent out other servants, saying, Tell the Bnei HaChuppah, the wedding invitees, Hinei! My Seudah I have prepared, my oxen and fattened calves have been slaughtered, and everything is ready: Come to the chasunoh!
5 But the Bnei HaChuppah, the chasunoh invitees, having treated it all as a mere trifle, departed, one to his farmer's field, one to his business.
6 Meanwhile, the others seized the Mesharetim HaMelech *(Ministers of the King)* and abused them and killed them.
7 So the Melech was angry and, having sent his armies, the King destroyed those ratzchaniyot *(murderers)*, and their city he burned.
8 Then the King says to his ministers, The chasunoh is ready, but the invited ones were not worthy.
9 Therefore, go to the intersections of the streets, and, whoever you

י און יענע קנעכט זענען ארויסגעגאנגען אויף די גאסן , און האבן
hoben un gasn di oif aroisgegangen zenen knecht yene un
have and streets the on go out did servants those and

איינגעזאמלט אלע, וועמען זיי האבן געפונען, סיי שלעכטע סיי גוטע,
gute sai shlechte sai gefunen hoben zei vemen ale aingezamlt
good and bad both found have they whom all gathered

און דער חתונה זאל איז פול געווארן מיט געסט . יא נאר ווען דער
der ven nor gest mit gevoren ful iz zol chasene der un
the when but guests with become full be shall wedding the and

קעניג איז אריינגעקומען געזען די געסט , האט ער דערזען דארטן א
a dorten derzen er hot gest di gezen araingekumen iz kenig
a there caught sight of he has guests the seen come in is king

מענטשן, וואס איז נישט געווען אנגעטאן אין א חתונה מלבוש ; יב און ער
er un malbesh chasene a in ongeton geven nisht iz vos mentshn
he and garment wedding a in dressed was not is who man

זאגט צו אים: פריינד, וויאזוי ביסטו אריינגעקומען אהער, נישט האבנדיק
hobendik nisht aher araingekumen bistu viazoi fraind im tsu zogt
having not here come in you are how friend him to says

קיין חתונה מלבוש ? און ער איז געבליבן שטום . יג דעמאלט
demolt shtum gebliben iz er un malbesh chasene kein
then unable to speak remain is he and garment wedding any

האט דער קעניג געזאגט צו די באדינער: בינדט אים הענט און פיס, און
un fis un hent im bindt badiner di tsu gezogt kenig der hot
and feet and hands him bind servants the to said king the has

ווארפט אים ארויס אין דער אויסערסטער פינצטערניש! דארט וועט זיין
zain vet dort fintsternish oiserster der in arois im varft
be will there darkness outer the in out him throw

דאס קלאגן און קריצן מיט די ציין . יד מחמת א סך זענען
zenen sach a machmas tsein di mit kritsen un klogen dos
are many a because teeth the with gnashing and weeping the

גערופן , ווייניקע אבער אויסדערוויילט.
oisderveilt ober veinike gerufen
chosen however a few called

טו דעמאלט זענען די פרושים געגאנגען, און האבן זיך
zich hoben un gegangen Perushim di zenen demolt
themselves have and go Pharisees the are then

געהאלטן אן עצה , ווי אזוי זיי זאלן אים פאנגען מיט א
a mit fangen im zolen zei azoi vi eitse an gehalten
a with capture him should they in this way than counsel an held

ווארט. טז און זיי שיקן צו אים זייערע תלמידים מיט הורדוסנס לייט ,
lait Hordosns mit talmidim zeiere im tsu shiken zei un vort
people Herod's with disciples their him to send they and word

אזוי צו זאגן : רבי , מיר ווייסן, אז דו ביסט ווארהאפטיק, און אז
az un vorhaftik bist du az veisen mir Rebbe zogen tsu azoi
that and truthful are you that know we Rebbe say to so

דו לערנסט באמת דעם וועג פון ה' , און פרעגסט נישט
nisht fregst un Hashem fun veg dem beemes lernst du
not shows deference and Hashem of way the in truth teach you

נאך קיינעם; מחמת דו ביסט נישט נושא פנים קיין מענטשן.
mentshn kein ponem noisa nisht bist du machmas keinem noch
people any faces favoring not are you because anyone after

יז זאג זשע אונדז, וואס מיינסטו : מעג מען געבן דעם קיסר
Caesar dem geben men meg meinstu vos undz zhe zog
emperor the give one permitted you think what us then tell

find, invite as muzmanim
(guests) to the chasunoh.
10 And having gone out to the
highways, those ministers
congregated everyone they
found, rah and tov, and
the chasunoh was filled
with muzmanim *(guests)*.
11 And the Melech, having
entered to see the ones
sitting bimesibba *(reclining
at tish)*, spotted there a man
lacking the attire proper
for the chasunoh. 12 And
the Melech says to him,
Chaver, how did you get in
here, not having the attire
proper for the chasunoh?
But the man had nothing
to say. 13 Then the King
said to the servants, Bind
him feet and hands and
expel him into the outer
choshech, where there will
be weeping and grinding
of teeth. 14 For the invited
ones are many, but the
nivcharim *(chosen ones)* are
few.

15 Then, having departed,
the Perushim took counsel
together so that they might
entrap Yehoshua in his
own words. 16 And they are
sending to Rebbe, Melech
HaMoshiach their talmidim
with the Herodians, saying,
Rabbi, we know that you are
an ehrliche Yid *(a good Jew)*
and of the Derech Hashem
you give Divrei Torah in
Emes, and you show no
deference to flesh, for you
are impartial toward Bnei
Adam. 17 Therefore, tell us
what to you seems right:
is it mutar *(permissible)*

מס, אדער נישט? יח יהושע/ישוע האט אבער פארשטאנען זייער
zeier farshtanen ober hot Yeshua/Yehoshua nisht oder mas
their understood however has Yehoshua not or tax

בייזוויליקייט, און האט געזאגט: וואס פרואווט איר מיך אויס,
ois mich ir pruvt vos gezogt hot un beizvilikeit
out me you putting to test why said has and malice

צבועקעס? יט ווייזט מיר די מטבע פון מס! און זיי האבן אים
im hoben zei un mas fun matbeie di mir vaizt tsvuakes
him have they and tax of coin the me show hypocrites

געברענגט א דינר. כ און ער זאגט צו זיי: וועמעס איז דאס בילד
bild dos iz vemes zei tsu zogt er un dinar a gebrengt
image the is whose them to said he and denarius a brought

און די אויפשריפט? כא זאגן זיי; דעם קיסרס. זאגט ער דעמאלט
demolt er zogt Caesars dem zei zogen oifshrift di un
then he says emperor's the they say inscription the and

צו זיי: גיט זשע אפ דעם קיסר, וואס איז דעם קיסרס; און צו
tsu un Caesars dem iz vos Caesar dem op zhe git zei tsu
to and Caesar's the is what Caesar the back then give them to

ה׳, וואס עס געהערט צו ה׳! כב און ווען זיי האבן דאס
dos hoben zei ven un Hashem tsu gehert es vos Hashem
this have they when and Hashem to belonging is what Hashem

געהערט, האבן זיי זיך געוואונדערט, האבן אים פארלאזט, און
un farlozt im hoben gevundert zich zei hoben gehert
and left him have amazed themselves they were heard

זענען אוועקגעגאנגען.
avekgegangen zenen
went away are

כג אין יענעם טאג זענען געקומען צו אים צדוקים, וואס זאגן,
zogen vos Tsedukim im tsu gekumen zenen tog yenem in
say who Sadducees him to come are day that in

אז עס איז נישטא קיין תחית המתים, און האבן
hoben un hameysim techiyas kein nishto iz es az
have and the dead ones resurrection of any no is there that

אים געפרעגט, כד אזוי צו זאגן: רבי, משה האט געזאגט: ווען
ven gezogt hot Moshe Rebbe zogen tsu azoi gefregt im
when said has Moses Rebbe say to so asked him

עמיצער וועט שטארבן, נישט האבנדיק קיין קינדער, זאל זיין ברודער
bruder zain zol kinder kein hobendik nisht shtarben vet emitser
brother his shall children any having not die will someone

מיבם-זיין זיין ווייב, און אויפשטעלן זאמען צו זיין ברודער.
bruder zain tsu zomen oifshtelen un vaib zain meyabem zain
brother his for seeds raise up and wife his do levirate marriage

כה און ביי אונדז זענען געווען זיבן ברידער. און דער ערשטער
ershter der un brider ziben geven zenen undz bai un
first the and brothers seven was are us among and

האט חתונה געהאט און איז געשטארבן, און וויל ער האט נישט
nisht hot er vail un geshtorben iz un gehat chasene hot
not has he because and died is and had marry has

געהאט קיין זאמען, האט ער איבערגעלאזט זיין ווייב צו זיין ברודער.
bruder zain tsu vaib zain ibergelozt er hot zomen kein gehat
brother his to wife his leave he has seeds any had

כו דעסגלייכן אויך דער אנדערער און דער דריטער, ביז צום זיבעטן.
zibetn tsum biz driter der un anderer der oich desglaichen
seventh to the until third the and next the also likewise

to pay poll tax to Caesar or not? 18 But he, having known their rah *(evil)*, said to them, Why do you test me, tzevuim? 19 Show me the coin of the poll tax. And they brought to Rebbe, Melech HaMoshiach a denarius. 20 And Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Whose image is this and whose title? 21 They say to him, Caesar's. Then Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Give, therefore, unto Caesar the things of Caesar, and the things of Hashem, give unto Hashem.
22 And having heard this, they were amazed and, having left Rebbe, Melech HaMoshiach, they went away.

23 On that day some Tzedukim *(Sadducees)* who say there is no Techiyas HaMesim approached Rebbe, Melech HaMoshiach. And they interrogated Rebbe, Melech HaMoshiach,
24 Saying, Rabbi, Moshe Rabbenu said that if someone dies, not having banim, his brother shall marry his isha *(wife)* to raise up zera *(seed)* for his brother. 25 Now there were among us shiva achim *(seven brothers)*, and the first, having married, died. And not having zera *(offspring)*, left his isha to his brother.
26 Likewise, also the second brother, and the third, up to the seventh. 27 And last of

כז צולעצט, נאך אלע, איז די פרוי געשטארבן. כח דעריבער, ביי
bai deriber geshtorben froi di iz ale noch tsuletst
at therefore died wife the is all after lastly

תחית המתים , וועמעס ווייב פון די זיבן וועט זי זיין?
zain zi vet ziben di fun vaib vemes hameysim techiyas
be she will seven the of wife whose the dead ones resurrection of

מחמת אלע האבן זי דאך געהאט. כט יהושע/ישוע אבער
ober Yeshua/Yehoshua gehat doch zi hoben ale machmas
however Yehoshua have after all her did all because

האט ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: איר בלאנדזשעט, ווייל איר
ir vail blondzhet ir gezogt zei tsu entferendik hot
you because wrong you said them to answering has

קענט נישט די כתבי (הקודש), און אויך נישט די קראפט
kraft di nisht oich un Hakodesh Kitvei di nisht kent
power the not also and the Holy scriptures the neither know

פון ה׳ . ל מחמת ביי תחית המתים נישט מען
men nisht hameysim techiyas bai machmas Hashem fun
one not the dead ones resurrection of in because Hashem of

האט חתונה , נישט מען מאכט חתונה , נאר מען איז ווי מלאכים
malochim vi iz men nor chasene macht men nisht chasene hot
angels like is one but marriage makes one not marriage have

אין הימל . לא און וואס שייך תחית המתים , האט
hot hameysim techiyas shaich vos un himel in
have the dead ones resurrection of concerning what and heaven in

איר דען נישט געלייענט, וואס עס איז געזאגט געווארן צו אייך פון
fun aich tsu gevoren gezogt iz es vos geleient nisht den ir
from you to become said is there what read not then you

ה׳ , אזוי צו זאגן : לב איך בין דער ג-ט פון אברהם , און דער
der un Avraham fun G-t der bin ich zogen tsu azoi Hashem
the and Abraham of G-d the am I say to so Hashem

ג-ט פון יצחק , און דער ג-ט פון יעקב ? ער איז נישט דער ג-ט פון
fun G-t der nisht iz er Yaakov fun G-t der un Yitschak fun G-t
of G-d the not is he Jacob of G-d the and Isaac of G-d

טויטע , נאר פון לעבעדיקע . לג און ווי די המונים מענטשן
mentshn hamonim di vi un lebedike fun nor toite
people crowds of the as and the living ones of but the dead ones

האבן דאס געהערט, האבן זיי געשטוינט איבער זיין תורה .
toire zain iber geshtoint zei hoben gehert dos hoben
teaching his over astounded they were heard this have

לד און ווען די פרושים האבן געהערט, אז ער האט די צדוקים
Tsedukim di hot er az gehert hoben Perushim di ven un
Sadducees the has he that heard have Pharisees the when and

פארשטאפט דאס מויל , האבן זיי זיך פארזאמלט; לה און
un farzamlt zich zei hoben moil dos farshtopt
and gathered themselves they have mouth the stopped up

איינער פון זיי , א תלמיד חכם , האט אים אויסגעפרואווט און
un oisgepruvt im hot chochem talmid a zei fun einer
and put to the test him has wisdom disciple of a them of one

געפרעגט: לו רבי , וועלכע מצווה איז די גרעסטע אין דער
der in greste di iz mitsve velche Rebbe gefregt
the in greatest the is commandment which Rebbe asked

תורה? לז און ער האט צו אים געזאגט: דו זאלסט ליב האבן דעם האר
Har dem hoben lib zolst du gezogt im tsu hot er un toire
L-rd the have love you shall you said him to has he and Torah

all, the isha died. 28 In
the Techiyas HaMesim,
therefore, she will be
the wife of which of the
seven? For all had her.
29 And Rebbe, Melech
HaMoshiach said in reply
to them, You are in error,
not having known the
Kitvei Hakodesh or the
gevurat Hashem *(power
of G-d)*. 30 For in the
Techiyas HaMesim they
neither marry nor are
given in marriage, but
are like the malachim in
Shomayim. 31 But concerning
the Techiyas HaMesim,
have you not read the
thing spoken to you by
Hashem, saying, 32 ANOCHI
ELOHEI AVRAHAM ELOHEI
YITZCHAK VEELOHEI
Ya'akov *(I am the G-d
of Avraham, the G-d of
Yitzchak, and the G-d of
Ya'akov)*? Hashem is not
the G-d of the Mesim
(dead ones) but the G-d
of the Chayyim *(living)*.
33 And having heard
this, the multitudes were
amazed at Moshiach's torah
(teaching).

34 But the Perushim, having
heard that he silenced the
Tzedukim, assembled together,
35 And one of them, a Baal
Torah *(learned Torah scholar,
a Ben Torah)*, tried to trip up
Rebbe, Melech HaMoshiach
with a she'elah *(question)*:
36 Rabbi, which mitzvah
is gedolah *(great)* in the
Torah? 37 And Rebbe, Melech
HaMoshiach gave this teshuva
(answer) to the Baal Torah,

דיין ג-ט פון דיין גאנצן הארצן, און מיט דיין גאנצער נשמה , און
un neshome gantser dain mit un hartsn gantsn dain fun G-t dain
and soul whole your with and heart whole your from G-d your

מיט דיין גאנצן פארשטאנד . (דברים ו, ה.) [לח] דאס איז די
di iz dos h u Devarim farshtand gantsn dain mit
the is the 5 6 Deuteronomy understanding whole your with

גרעסטע און די ערשטע מצווה . [לט] אן אנדערע, וואס איז גלייך
glaich iz vos andere an mitsve ershte di un greste
like is which other an commandment first the and greatest

צו דער , איז: דו זאלסט ליב האבן דיין חבר , ווי דיך אליין .
alein dich vi chaver dain hoben lib zolst du iz der tsu
yourself you as neighbor your have love should you is this one to

(ויקרא יט, יח.) [מ] אויף די דאזיקע צוויי מצוות הענגט די גאנצע
gantse di hengt mitsvos tsvei dozike di oif ih it Vayikra
whole the hang commands two these the on 15 19 Leviticus

תורה, און די נביאים .
neviim di un toire
prophets the and Torah

[מא] און בשעת די פרושים האבן זיך פארזאמלט, האט
hot farzamlt zich hoben Perushim di beshas un
has gathered themselves have Pharisees the while and

יהושע/ישוע זיי געשטעלט א קשיא , [מב] אזוי צו זאגן : וואס
vos zogen tsu azoi kashie a geshtelt zei Yeshua/Yehoshua
what say to so question a stood them Yehoshua

דענקט איר וועגן דעם משיח ? וועמעס זון איז ער? זאגן זיי צו אים
im tsu zei zogen er iz zun vemes Moshiach dem vegen ir denkt
him to they say he is son whose Moshiach the about you think

דודס . [מג] זאגט ער צו זיי : ווי אזוי זשע רופט אים דוד
Dovid im ruft zhe azoi vi zei tsu er zogt Dovids
David him calls then in this way than them to he says David's

דורך דעם רוח (הקודש) האר, ווען ער זאגט:
zogt er ven Har Hakoidesh ruach dem durch
says he when L-rd the Holy Spirit the through

[מד] דער האר האט געזאגט צו מיין האר:
Har main tsu gezogt hot Har der
L-rd my to said has L-rd the

זיץ ביי מיין רעכטער זייט,
zait rechter main bai zits
side right my at sit

ביז איך וועל אנידערלייגן דיינע פיינט
faint daine aniderleigen vel ich biz
enemies your put down will I until

פאר א פוסבענקעלע פאר דיינע פיס? (תהלים קי , א.)
a ki Tehilim fis daine far fusbenkele a far
1 110 Psalms feet your for footstool a for

[מה] און ווען דוד רופט אים האר, ווי אזוי זשע איז ער זיין
zain er iz zhe azoi vi Har im ruft Dovid ven un
his he is then in this way than L-rd him calls David when and

זון ? [מו] און קיינער האט אים נישט געקענט ענטפערן קיין ווארט. און עס
es un vort kein entferen gekent nisht im hot keiner un zun
it and word any to answer be able not him has no one and son

האט זיך שוין קיינער אויך מער נישט אונטערגעשטעלט פון
fun untergeshtelt nisht mer oich keiner shoin zich hot
from dare not more also no one now themselves have

V'AHAVTAH ES ADONOI ELOHEICHA B'CHOL LEVAVCHA UVECHOL NAFSHECHA UVECHOL MODECHA *(And thou shalt love the L-rd thy G-d with all thy heart and with all thy soul and with all thy might)*. [38] This is the gedolah and rishonah mitzvah. [39] And the second mitzvah is like it: V'AHAVTA L'REACHA KAMOCHA *(And thou shalt love thy neighbor as thyself)*. [40] On these two mitzvot hang the entire Torah and the Neviim.

[41] And, the Perushim, having been assembled, Rebbe, Melech HaMoshiach confronted with this she'elah, [42] Saying, What do you think concerning the Rebbe, Melech HaMoshiach? Whose Ben is he? The Perushim gave this teshuva *(answer)* to him: Ben Dovid. [43] Moshiach says to them, How then can Dovid, in the Ruach Hakodesh, call Rebbe, Melech HaMoshiach Adon? ...saying [44] NEUM HASHEM LADONI, SHEV LIMINI AD ASHIT OYVECHA HADOM LERAGLECHA *(Utterance of Hashem to my L-rd, Sit at My right hand until I make your enemies a footstool for your feet)*.

[45] Therefore, if Dovid calls him Adon, how is Rebbe, Melech HaMoshiach [merely] Ben Dovid? [46] And no one was able to give an answer to him, nor did anyone dare to pose another she'elah *(question)* to Rebbe, Melech

יענעם טאג אָן אים עפּעס צו פרעגן.
fregen tsu epes im on tog yenem
ask to something him onwards day that

כג

דעמאלט האט יהושע/ישוע גערעדט צו די המונים
hamonim di tsu geredt Yeshua/Yehoshua hot demolt
crowds of the to spoken Yehoshua has then

מענטשן און צו זיינע תלמידים, [ב] אזוי צו זאגן : די סופרים
sofrim di zogen tsu azoi talmidim zaine tsu un mentshn
scribes the say to so disciples his to and people

און די פּרושים האבן זיך אנידערגעזעצט אויף משהס שטול.
shtul Moshes oif anidergezetst zich hoben Perushim di un
seat Moses' on sat down themselves have Pharisees the and

[ג] דעריבער אלץ, וואס זיי וועלן אייך זאגן , זאלט איר טאן און אפּהיטן;
ophiten un ton ir zolt zogen aich velen zei vos alts deriber
observe and do you shall say you will they what all therefore

טוט אבער נישט לויט זייערע מעשים; מחמת זיי זאגן ,
zogen zei machmas maisim zeiere loit nisht ober tut
say they because deeds their according to not however do

און טאן נישט. [ד] זיי בינדן שווערע לאסטן און לייגן זיי אויף
oif zei leigen un lastn shvere binden zei nisht ton un
on them put and burdens heavy bind they not do and

מענטשנס שולטערן; אליין אבער ווילן זיי די דאזיקע אפילו
afile dozike di zei vilen ober alein shultern mentshns
even these the they the will however themselves shoulders man's

מיט דעם פינגער נישט אנרירן. [ה] און אלע זייערע מעשים טאן זיי ,
zei ton maisim zeiere ale un onriren nisht finger dem mit
they do deeds their all and touch not finger the with

כדי פון לייטן געזען צו ווערן, מחמת זיי מאכן ברייט זייערע
zeiere breit machen zei machmas veren tsu gezen laitn fun kedei
their wide make they because be to seen people of so that

תפילין, און לאנג די ציצית , [ו] און האבן ליב דאס ארט אויבנאן
oibnon ort dos lib hoben un tsitsiyot di lang un tefillin
at the head seats the love have and tzitziyot the long and tefillin

אויף סעודות, און די ערשטע ערטער אין שול , [ז] און דאס שלום
sholem dos un shul in erter ershte di un sudus oif
peace the and synagogue in seats first the and feasts on

אפּגעבן אויף די מערקפּלעצער, און פון לייטן גערופן צו ווערן
veren tsu gerufen laitn fun un merkpletser di oif opgeben
be to called people from and marketplaces the on greetings

רבי ! [ח] איר אבער זאלט זיך נישט רופן רבי , מחמת
machmas Rebbe rufen nisht zich zolt ober ir Rebbe
because Rebbe call not yourselves shall however you Rebbe

איינער איז אייער רבי , און איר אלע זענט ברידער. [ט] און רופט נישט
nisht ruft un brider zent ale ir un Rebbe eier iz einer
not call and brothers are all you and Rebbe your is one

קיינעם אויף דער ערד אייער פאטער; מחמת איינער איז אייער פאטער,
foter eier iz einer machmas foter eier erd der oif keinem
Father your is one because Father your earth the on anyone

וואס איז אין הימל . [י] איר זאלט זיך אויך נישט רופן מדריכים ;
madrichim rufen nisht oich zich zolt ir himel in iz vos
guides call not also yourselves shall you heaven in is who

ווייל איינער איז אייער מדריך , דער משיח . [יא] דער גרעסטער
grester der Moshiach der madrich eier iz einer vail
greatest the Moshiach the guide your is one because

HaMoshiach from that day on.

23 Then Rebbe Melech HaMoshiach spoke to the multitudes and to his Talmidim, [2] Saying, Upon the Kisei Moshe *(Chair of Moses)* sit the Sofrim and the Perushim. [3] Therefore, everything whatever they may tell you, be frum and be shomer, but according to their ma'asim *(works)* do not be shomer, for they do not practice what they preach. [4] And they tie up heavy loads, hard to bear, and they place them upon the shoulders of men, but they, with so much as a finger, are not willing to lift the oppressive burdens. [5] And all their ma'asei hamitzvot *(works of the commandments)* they do in order to be seen by Bnei Adam, for they broaden their tefillin and lengthen their tzitziyot, [6] and they love the places of honor at the seudot *(banquet dinners)*, and the shuls, [7] And the Birkat Shalom greetings in the market places, and to be called by Bnei Adam, Rebbe. [8] But you are not to have pretentious titles like Rebbe, for One is your Rebbe, and all of you are Achim b'Moshiach. [9] And do not refer to anyone in the Olam Hazeh as your Abba, for One is your Av sh'ba'Shomayim. [10] Neither be called Moreinu, for One is your Moreh *(teacher)* the Rebbe, Melech

צווישן אייך זאל זיין אייער משרת . יב און ווער עס וועט זיך אליין
alein zich vet es ver un meshores eier zain zol aich tsvishen
alone himself will it who and servant your his shall you among

דערהייבן , דער וועט דערנידעריקט ווערן; און ווער עס וועט זיך
zich vet es ver un veren derniderikt vet der derheibn
self will it who and to be humbled will this one to raise up

אליין דערנידעריקן, דער וועט דערהייבט ווערן. יג ווי איז אבער
ober iz vei veren derheibt vet der dernideriken alein
however is woe be raised up will this one lower alone

צו אייך, סופרים און פרושים , צבועקעס ! אז איר פארשליסט דאס
dos farshlist ir az tsvuakes Perushim un sofrim aich tsu
the lock up you that hypocrites Pharisees and Scribes you to

מלכות השמים פאר די מענטשן. ווארום איר גייט נישט אריין,
arain nisht geit ir vorem mentshn di far hashomaim Malchus
inside not go you because people the for heaven kingdom of

און די ארײנקומענדיקע לאזט איר נישט ארײנגיין. יד (ווי איז צו אייך,
aich tsu iz vei araingein nisht ir lozt arainkumendike di un
you to is woe go in not you allow entering those and

סופרים און פרושים , צבועקעס ! אז איר שלינגט איין די הייזער פון
fun haizer di ein shlingt ir az tsvuakes Perushim un sofrim
of houses the one swallow you that hypocrites Pharisees and Scribes

די אלמנות, און פאר אן אויסרייד דאוונט איר לאנג. דערפאר וועט איר
ir vet derfar lang ir davent oisreid an far un almones di
you will therefore long you daven pretext an for and widows the

באקומען א הארבער משפט .)
mishpot harber a bakumen
judgment greater a received

טו ווי איז צו אייך, סופרים און פרושים , צבועקעס ! אז איר פארט
port ir az tsvuakes Perushim un sofrim aich tsu iz vei
travel you that hypocrites Pharisees and Scribes you to is woe

ארום איבער ים און יבשה , כדי צו מאכן א גר; און
un ger a machen tsu kedei yaboshe un yam iber arum
and ger a make to in order that land and sea over around

ווען ער ווערט עס שוין , מאכט איר אים פאר א בן גיהנום
Gehinnom ben a far im ir macht shoin es vert er ven
Gehenna son of a to be him you make at last one becomes he when

טאפלט מער ווי איר זענט אליין . טז ווי איז צו אייך, בלינדע
blinde aich tsu iz vei alein zent ir vi mer topelt
the blind you to is woe yourself are you than more twice

מנהיגים , וואס זאגן : ווער עס שווערט ביים היכל , איז עס
es iz Heichal baim shvert es ver zogen vos manhigim
it is Heikhal by the swear it whoever say who leaders

גארנישט; אבער ווער עס שווערט ביים גאלד פון היכל , דער
der Heichal fun gold baim shvert es ver ober gornisht
this one temple of gold by the swear it who however nothing

איז חייב . יז איר נאראנים און בלינדע ; מחמת וואס איז גרעסער,
greser iz vos machmas blinde un naronem ir chayev iz
greater is what because blind men and fools you liable is

דאס גאלד אדער דער היכל , וואס הייליקט דאס גאלד? יח און:
un gold dos heilikt vos Heichal der oder gold dos
and gold the makes sacred which Heikhal the or gold the

ווער עס שווערט ביים מזבח , דאס איז גארנישט; ווער אבער
ober ver gornisht iz dos mizbeyech baim shvert es ver
however who nothing is this altar by the swears it who

HaMoshiach. [11] And the greatest among you will be your eved mesharet *(servant, minister)*. [12] But whoever will lift up himself will be humbled, and whoever will humble himself will be lifted up. [13] But oy to you, Sofrim and Perushim, tzevuim *(hypocrites)*, for in front of Bnei Adam you shut the Malchut HaShomayim. You do not go in yourselves, and the ones entering, you do not permit to enter. [14] Oy to you, Sofrim and Perushim, tzevuim! You devour the batim of almanot and for the sake of chashuve *(importance)* appearance you make long tefillot; therefore your gezar din *(verdict)* will be more severe.

[15] Oy to you, Sofrim and Perushim, tzevuim. You travel over the sea and the dry land for the giyyur *(proselytization)* of one proselyte; then, when he becomes one, you make him twice as much a son of Gehinnom as you. [16] Oy to you, morei derech ivrim *(blind guides)*, the, ones saying, Whoever swears by the Beis Hamikdash, it is a worthless shevuah *(oath)*: but whoever swears by the gold of the Beis Hamikdash, he is obligated. [17] Ivrim! *(blind ones)*, for which is greater, the gold or the Beis Hamikdash which gives the gold its kedushah *(holiness, sanctity)*? [18] And whoever swears by the Mizbeach *(altar)*, it is

עס שווערט ביים קרבן , וואס ליגט דערויף , דער איז חייב .
chayev iz der deroif ligt vos korben baim shvert es
liable is this one thereon lies which sacrifice by the swear it

יט איר בלינדע ! מחמת וואס איז גרעסער, דאס קרבן אדער דער
der oder korben dos greser iz vos machmas blinde ir
the or sacrifice the greater is what because blind men you

מזבח , וואס הייליקט דאס קרבן ? כ דעריבער ווער עס שווערט
shvert es ver deriber korben dos heilikt vos mizbeyech
swears it who therefore sacrifice the makes sacred who altar

ביים מזבח , דער שווערט ביי אים און ביי אלעם, וואס איז אויף
oif iz vos alem bai un im bai shvert der mizbeyech baim
on is which all by and it by swears this one altar by the

אים. כא און ווער עס שווערט ביים היכל , דער שווערט ביי אים, און
un im bai shvert der Heichal baim shvert es ver un im
and it by swears this one Heikhal by the swears it who and it

ביי דעם, וואס וואוינט דרינען. כב און ווער עס שווערט ביים הימל ,
himel baim shvert es ver un drinen voint vos dem bai
heaven by the swears it who and inside dwells which the by

דער שווערט ביי ה׳ס כסא הכבוד און ביי דעם, וואס
vos dem bai un hakoved kisei Hashems bai shvert der
which that by and the glory throne of Hashem's by swears this one

זיצט דערויף .
deroif zitst
thereon seated

כג וויי איז צו אייך, סופרים און פרושים , צבועקעס ! אז איר
ir az tsvuakes Perushim un sofrim aich tsu iz vei
you that hypocrites Pharisees and Scribes you to is woe

גיט אפ מעשר פון דער מיענטע און דעם דיל און דעם קימל , און
un kimel dem un dil dem un miente der fun maiser op git
and cumin the and dill the and mint the of tithe back give

פארנאכלעסיקט די שווערערע זאכן פון דער תורה: דאס משפט
mishpot dos toire der fun zachn shverere di farnachlesikt
judgment the Torah the of things more difficult the ignored

און דעם חסד און די אמונה! די דאזיקע זאכן האט איר געדארפט
gedarft ir hot zachn dozike di emune di un chesed dem un
required to you have things these the faith the and mercy the and

טאן, און יענע נישט פארנאכלעסיקן. כד איר בלינדע פירער, וואס זייען
zaien vos firer blinde ir farnachlesiken nisht yene un ton
filter who guide the blind you neglecting not those and do

דורך די מוק, און שלינגען אראפ דאס קעמל.
kemel dos arop shlingen un muk di durch
camel the down swallow and gnat the out

כה וויי איז צו אייך, סופרים און פרושים , צבועקעס ! אז איר מאכט
macht ir az tsvuakes Perushim un sofrim aich tsu iz vei
make you that hypocrites Pharisees and Scribes you to is woe

ריין דאס אויסנווייניקסטע פון דעם בעכער און דער שיסל, פון אינעווייניק
ineveinik fun shisel der un becher dem fun oisenveinikste dos rein
inside of bowl the and goblet the of outside the clean

אבער זענען זיי פול מיט גזלה און נישט איינגעהאלטנקייט. כו דו
du aingehaltenkeit nisht un gzeile mit ful zei zenen ober
you self-control not and robbery with full they are however

בלינדער פרוש , רייניק קודם כל דאס אינעווייניקסטע פון דעם
dem fun ineveinikste dos kol koidem reinik Parush blinder
the of inside the all before cleanse pharisee blind man

worthless; but whoever swears by the korban upon it, he is obligated. [19] Ivrim, blind ones, for which is greater, the korban or Mizbeach which gives the korban its kedushah *(holiness, sanctity)*? [20] Therefore, the one having sworn by the Mizbeach swears by it and everything upon it. [21] And the one having sworn by the Beis Hamikdash swears by it and by everything indwelling it. [22] And the one having sworn by Shomayim swears by the kes malchut of Hashem and by the One sitting upon the kes malchut.

[23] Oy to you, Sofrim and Perushim, tzevuim, for you give maasros *(tithe)* of mint and dill and cumin, and you have neglected the matters of the Torah of greater consequence: mishpat, chesed, and emunah. These things it was necessary to do and those not to neglect. [24] Morei derech ivrim *(blind guides)*, the ones that strain out a gnat and swallow a camel.

[25] Oy to you, Sofrim and Perushim, tzevuim, you cleanse the outside of the kos *(cup)* and the dish, but inside they are full of chamdanut *(greed)* and taavanut *(lust)*. [26] Blind Parush, first cleanse the inside of the kos,

בעבער, כדי אויך דאס אויסנווייניקסטע זאל ווערן ריין .
rein veren zol oisenveinikste dos oich kedei becher
clean to be shall outside the also so that goblet

כז ווי איז צו אייך, סופרים און פרושים , צבועקעס ! אז איר זענט
zent ir az tsvuakes Perushim un sofrim aich tsu iz vei
are you that hypocrites Pharisees and Scribes you to is woe

גלייך צו געקאלעכטע קברים, וואס פון אויסנווייניק זען זיי
zei zen oisenveinik fun vos kvorim gekalechte tsu glaich
they see the outside from which graves chalk white washed to like

אויס שיין , פון אינעווייניק אבער זענען זיי פול מיט ביינער פון
fun beiner mit ful zei zenen ober ineveinik fun shein ois
of bones with full they are however inside from beautiful out

מתים , און יעדער אומריינקייט. כח אַט אזוי ווייזט איר זיך
zich ir vaizt azoi ot umreinkeit yeder un meisim
yourselves you appears so just impurity every and the dead

ארויס פון דרויסן ווי צדיקים פאר די מענטשן, פון אינעווייניק
ineveinik fun mentshn di far tsadikim vi droisen fun arois
inside from people the for righteous as toward from out

אבער זענט איר פול מיט צביעות און רשעות .
rishes un tsvies mit ful ir zent ober
wickedness and hypocrisy with full you are however

כט ווי איז צו אייך, סופרים און פרושים , צבועקעס ! אז איר בויט
boit ir az tsvuakes Perushim un sofrim aich tsu iz vei
build you that hypocrites Pharisees and Scribes you to is woe

אויף די קברים פון די נביאים , און באצירט די מצבות פון
fun matseivos di batsirt un neviim di fun kvorim di oif
of gravestones the decorate and prophets the of tombs the on

די צדיקים , ל און זאגט: אויב מיר וואלטן געלעבט אין די טעג פון
fun teg di in gelebt volten mir oib zogt un tsadikim di
of days the in lived would we if say and righteous the

אונדזערע עלטערן, וואלטן מיר זיך נישט באטייליקט מיט
mit bateilikt nisht zich mir volten elteren undzere
with have participated not ourselves we would parents our

זיי אין דעם בלוט פון די נביאים . לא אזוי זענט איר עדות צו זיך
zich tsu eides ir zent azoi neviim di fun blut dem in zei
self to witness you are so prophets the of blood the in them

אליין, אז איר זענט קינדער פון די נביאים מערדער . לב און איר
ir un merder neviim di fun kinder zent ir az alein
you and murderers prophets the of children are you that alone

מאכט פול די מאס פון אייערע עלטערן! לג איר שלאנגען! גזע פון
fun geze shlangen ir elteren eiere fun mos di ful macht
of brood snakes you parents your of measure the full make

להכעיסניקעס! ווי אזוי וועט איר אנטרינען פון דעם משפט פון
fun mishpot dem fun antrinen ir vet azoi vi lehachesnikes
of judgment the from escape you will so than vipers

גיהנום ? לד דערפאר, זע , איך שיק צו אייך נביאים און חכמים ,
chachomim un neviim aich tsu shik ich ze derfar Gehinnom
wise men and prophets you to send I look therefore Gehenna

און סופרים; א טייל פון זיי וועט איר טייטן און לאזן אויפהענגען אויף
oif oifhengen lozen un teiten ir vet zei fun teil a sofrim un
on hanged up let and kill you will them of part a scribes and

דער בוים; און א טייל פון זיי וועט איר שלאגן מיט ריטער אין
in riter mit shlogen ir vet zei fun teil a un boim der
in scourges with beat up you will them of part a and tree the

that perhaps also the
outside may become
clean.
27 Oy to you, Sofrim and
Perushim, tzevuim, for you
are like kevarim *(graves)*
having been whitewashed,
which on the outside indeed
appear ois vaist *(ostensibly)*
shein *(beautiful)*, but on the
inside are full of the unclean
bones of the mesim *(dead ones)*
and every trayfnyak. 28 Thus
on the outside you indeed
appear tzaddikim *(righteous
ones)* to Bnei Adam, but on
the inside you are full of
tzeviut *(hypocrisy)* and you are
lawlessly against the Torah.
29 Oy to you, Sofrim and
Perushim, tzevuim, for you
build kevarim of the Neviim
and decorate matsevot
(gravestones) of the tzaddikim,
30 And you say, If we were in
the yamim *(days)* of Avoteinu
(our Fathers), we would
not have been shuttafim
(partners) with them in the
dahm haNeviim *(blood of
the Prophets)*. 31 Therefore,
you are edim *(witnesses)*
against yourselves that you
are the banim *(sons)* of the
ratzchaniyot *(murderers)*
of the Neviim. 32 And you
fill up the measure of your
Avot. 33 Snakes, you banim
of nachashim, how can
you escape the Yom HaDin
of Gehinnom? 34 For this
reason hinei! I send to you
Neviim and Chachamim
and Sofrim, some of whom
you will kill and some
you will make talui al
haetz *(being hanged on
the Tree)* and some you

אייערע שולן , און פארפאלגן פון שטאט צו שטאט; לה כדי
kedei shtot tsu shtot fun farfolgen un shuln eiere
so that city to city from persecute and synagogues your

עס זאל קומען אויף אייך דאס גאנצע רעכטפארטיקע בלוט, וואס
vos blut rechtfartike gantse dos aich oif kumen zol es
which blood righteous entire the you on come shall it

איז פארגאסן געווארן אויף דער ערד , פון דעם בלוט פון הבל דעם
dem Hevel fun blut dem fun erd der oif gevoren fargosen iz
the Hevel of blood the from earth the on been shed is

צדיק ביז צום בלוט פון זכריה בן ברכיה , וועמען איר
ir vemen Barachiah ben Zecharyah fun blut tsum biz tsadik
you whom Berechiah son of Zecharyah of blood to the until righteous

האט געהרגעט צווישן דעם היכל און דעם מזבח . לו באמת זאג
zog beemes mizbeyech dem un Heichal dem tsvishen geharget hot
say in truth altar the and Heikhal the between kill did

איך אייך, דאס אלץ וועט קומען אויף דעם דאזיקן דור .
dor dozikn dem oif kumen vet alts dos aich ich
generation this very the on come will all this you I

לז ירושלים , ירושלים , וואס הרגעסט די נביאים , און
un neviim di hargest vos Yerushalayim Yerushalayim
and prophets the kills which Jerusalem Jerusalem

שטייניקסט די , וואס זענען געשיקט צו דיר! וויפל מאל האב איך
ich hob mol vifel dir tsu geshikt zenen vos di shteinikst
I have times how many you to sent are who those stones

געוואלט איינזאמלען דיינע קינדער, ווי א הון זאמלט איין אירע
ire ein zamlt hun a vi kinder daine ainzamlen gevolt
her together gathers hen a like children your gather wanted

עופהלעך אונטער די פליגל, און איר האט נישט געוואלט. לח זע , אייער
eier ze gevolt nisht hot ir un fligel di unter eifelech
your look wanted not has you and wings the under chickens

הויז וועט אייך איבערגעלאזט ווערן פארוויסט. לט מחמת איך זאג אייך:
aich zog ich machmas farvist veren ibergelozt aich vet hoiz
you tell I because desolate to be left you will house

פון איצט אָן וועט איר מיך מער נישט זען, ביז איר וועט זאגן :
zogen vet ir biz zen nisht mer mich ir vet on itst fun
say will you until see not more me you will onwards now from

ברוך הבא בשם ה׳ !
Hashem beshem haba bruch
Hashem in the Name of is he who comes in blessed

כד

און יהושע/ישוע איז ארויסגעגאנגען פון בית המקדש ,
Hamikdash beis fun aroisgegangen iz Yeshua/Yehoshua un
HaMikdash Beis of went out is Yehoshua and

און איז אוועקגעגאנגען; און זיינע תלמידים זענען צוגעגאנגען
tsugegangen zenen talmidim zaine un avekgegangen iz un
went over are disciples his and went away is and

צו אים, כדי צו אים ווייזן די בנינים פון בית המקדש . ב ער
er Hamikdash beis fun binyonim di vaizen tsu im kedei im tsu
he HaMikdash Beis of buildings the show to him so that him to

אבער האט ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: איר זעט דאס אלץ? באמת
beemes alts dos zet ir gezogt zei tsu entferendik hot ober
in truth all this see you said them to answering has however

זאג איך אייך, עס וועט דא נישט איבערגעלאזט ווערן א שטיין אויף א
a oif shtein a veren ibergelozt nisht do vet es aich ich zog
a on stone a to be be left not here will it you I tell

will subject to the shot *(whip)* in your shuls, and you will drive them out from city to city, 35 So that upon you may come all the dahm naki *(innocent blood)* shed upon the earth from the blood of Hevel to the blood of Zecharyah son of Barachiah, whom you murdered between the Heikhal and the Mizbeach.
36 Omein, I say to you, that all these things will come upon this generation.

37 Yerushalayim, Yerushalayim, the ones that kill the Neviim and stone those having been sent to you! How often have I wanted to gather your yeladim, as a hen gathers her chickens under her wings, but you were not willing! 38 Hinei! Look! KI LECHARBAH YIH'YEH HABEIT HAZEH *(for this House will become a ruin)*.
39 For I say to you, by no means will you see me from now until you say, BARUCH HABAH B'SHEM ADONOI.

24

And having exited from the Beis Hamikdash, Rebbe, Melech HaMoshiach departed, and his talmidim approached to show him the buildings of the Beis Hamikdash.
2 But he said in reply to them, Do you not see all these things? Omein, I say to you, by no means will be left here one stone upon

שטיין, וואס וועט נישט אנידערגעריסן ווערן!
veren anidergerisen nisht vet vos shtein
to be thrown down not will which stone

ג און ווען ער איז געזעסן אויפן הר הזיתים, זענען זיינע תלמידים
talmidim zaine zenen hzitim Har oifen gezesen iz er ven un
disciples his are Olives Mount of on the sat is he when and

צוגעקומען צו אים, בשעת זיי זענען געווען אליין, און האבן געזאגט:
gezogt hoben un alein geven zenen zei beshas im tsu tsugekumen
said have and alone was are they while him to come

זאג אונדז, ווען וועט דאס געשען , און וואס וועט זיין דאס אות פון
fun os dos zain vet vos un geshen dos vet ven undz zog
of sign the be will what and to happen this will when us tell

דיין קומען , און פון דעם קץ פון דער וועלט? ד און יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua un velt der fun kets dem fun un kumen dain
Yehoshua and world the of end the of and coming your

האט ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: זעט, אז קיינער זאל אייך נישט
nisht aich zol keiner az zet gezogt zei tsu entferendik hot
not you shall no one that see said them to answering has

פארפירן! ה מחמת א סך וועלן קומען אין מיין נאמען, אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi nomen main in kumen velen sach a machmas farfiren
say to so name my in come will many a because mislead

איך בין דער משיח ; און פארפירן א סך . ו און איר וועט הערן פון
fun heren vet ir un sach a farfiren un Moshiach der bin ich
of hear will you and many a mislead and Moshiach the am I

מלחמות און שמועות פון מלחמות ; גיט אכטונג , דערשרעקט זיך
zich dershrekt achtung git milchomes fun shmues un milchomes
self frightened attention give wars of rumors and wars

נישט; מחמת דאס מוז געשען , נאר עס איז נאך נישט דער קץ .
kets der nisht noch iz es nor geshen muz dos machmas nisht
end the not yet is it but happen must this because not

ז מחמת א פאלק וועט זיך אויפהויבן קעגן א פאלק, און א מלוכה
meluche a un folk a kegen oifhoiben zich vet folk a machmas
kingdom a and people a against rise up self will people a because

קעגן א מלוכה ; און עס וועלן זיין הונגער נויטן און ערדציטערנישן
erdtsiternishn un noitn hunger zain velen es un meluche a kegen
earthquakes and famines hunger be will it and kingdom a against

אויף פארשיידענע ערטער. ח דאס אלץ אבער איז דער אנהויב פון
fun onhoib der iz ober alts dos erter farsheidene oif
of beginning the is however all the places various on

די וויען. ט דעמאלט וועט מען אייך איבערגעבן צו באדריקונג,
badrikung tsu ibergeben aich men vet demolt veien di
affliction to they will hand over you they will then woes the

און מען וועט אייך טייטן; און איר וועט זיין געהאסט פון אלע פעלקער
felker ale fun gehast zain vet ir un teiten aich vet men un
peoples all of hated be will you and kill you will they and

צוליב מיין נאמען. י און דעמאלט וועלן א סך שטרויכלען, און
un shtroichlen sach a velen demolt un nomen main tsulib
and stumble many a will then and name my on account of

פארראטן איינס דאס אנדערע, און זיך האסן איינס דאס אנדערע.
andere dos eins hasen zich un andere dos eins farraten
other the one hate themselves and other the one betray

יא און עס וועלן אויפשטיין פיל פאלשע נביאים , און פארפירן א
a farfiren un neviim falshe fil oifshtein velen es un
a mislead and prophets false many stand up will there and

another, for all will be
demolished.

3 And while Rebbe, Melech
HaMoshiach was sitting upon
the Mount of Olives, his
talmidim approached him in
a yechidus, saying, Tell us
ad mosai *(how much longer)*,
when will these things be
and what about the ot *(sign)*
of the Bias Moshiach, of
your Coming, and the Ketz
HaOlam Hazeh? 4 And Rebbe,
Melech HaMoshiach said in
reply to them, See to it that
someone does not deceive
you. 5 For many will come in
my Name, saying, I am the
Rebbe, Melech HaMoshiach.
And they will deceive many.
6 But you are about to hear
about milchamot *(wars)*
and rumors of milchamot.
See to it that you are not
alarmed, for it is necessary
for this to happen, but it
is not yet HaKetz *(the End)*.
7 For there will be an intifada
of ethnic group against
ethnic group, and malchut
against malchut. There will
be famines, pestilences,
earthquakes in various places.
8 But all these things are
but the beginning of the
Chevlei. 9 Then they will hand
you over to tzoros and they
will kill you and you will
be hated by all the ethnic
groups on account of the
Name of me *(Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua, Yeshua)*.
10 And then many will be led
into chet *(sin)*, and others
they will hand over, and
they will hate others. 11 And
many neviei sheker *(false*

סך. יב און דורך דעם וואס אומגערעכטיקייט וועט זיך פארפילפאכן,
farfilfachen zich vet umgerechtikeit vos dem durch un sach
increase self will unrighteousness which is that by and many

וועט די ליבע פון א סך זיך אפקילן. יג ווער אבער עס האלט אויס
ois halt es ober ver opkilen zich sach a fun libe di vet
out holds is however who cool off self many a of love the will

ביז צום סוף, דער וועט געראטעוועט ווערן. יד און די דאזיקע גוטע
gute dozike di un veren geratevet vet der sof tsum biz
good these the and to be saved will this one end to until

בשורה פון דעם מלכות וועט אויסגערופן ווערן אין דער גאנצער
gantser der in veren oisgerufen vet Malchus dem fun besoire
entire the in become proclaimed will kingdom the of News

באוואוינטער וועלט, ווי אן עדות צו אלע פעלקער, און דעמאלט וועט
vet demolt un felker ale tsu eides an vi velt bavointer
will then and peoples all to witness a as world inhabited

קומען דער קץ.
kets der kumen
end the come

טו דעריבער ווען איר זעט די אומווירדיקייט פון דער פארוויסטונג,
farvistung der fun umvirdikeit di zet ir ven deriber
desolation the of abomination the see you when therefore

וואס איז געזאגט געווארן דורך דניאל הנביא , שטיין אויף
oif shtein hanovi Daniel durch gevoren gezogt iz vos
in stand the prophet Daniel by having become spoken was which

דעם מקום קדוש — זאל דער לייענער פארשטיין! (דניאל יב, יא.) —
yo ib Daniel farshtein leiener der zol kodesh Makom dem
11 12 Daniel understand reader the let holy place the

טז דעמאלט זאלן די , וואס זענען אין יהודה , אנטלויפן צו די
di tsu antloifen Yehude in zenen vos di zolen demolt
the to run away Yehudah in are who those let then

בערג ; יז דער , וואס איז אויפן דאך, זאל נישט אראפגיין נעמען
nemen aropgein nisht zol doch oifen iz vos der berg
to take descend not should roof on the is who this one mountains

עפעס פון זיין הויז ; יח און דער , וואס איז אין פעלד, זאל זיך
zich zol feld in iz vos der un hoiz zain fun epes
self shall field in is who this one and house his from something

נישט אומקערן צוריק, צו נעמען זיין בגד . יט אבער וויי איז צו די
di tsu iz vei ober beged zain nemen tsu tsurik umkeren nisht
the to is woe however cloak his take to back return not

מעוברתדיקע און צו די אנזויגערינס אין יענע טעג! כ און טוט תפילה,
tfile tut un teg yene in onzoigerins di tsu un mubertdike
prayer do and days those in nursing ones the to and pregnant one

אז אייער אנטרינונג זאל נישט געשען אין ווינטער, און נישט שבת .
Shabbos nisht un vinter in geshen nisht zol antrinung eier az
Sabbath not and winter in happen not shall escape your that

כא מחמת עס וועט דעמאלט זיין א גרויסע צרה , וואס אויסגלייכן
oisglaichen vos tsore groise a zain demolt ves es machmas
equal whose trouble great a be then will it because

איז נישט געווען פונם אנהויב פון דער וועלט ביז אצונד, כב און
un atsund biz velt der fun onhoib funem geven nisht iz
and now until world the of beginning from the become not is

וועט אויך מער נישט זיין. און אויב יענע טעג וואלטן נישט פארקירצט
farkirtst nisht volten teg yene oib un zain nisht mer oich vet
shortened not would days those if and be not more also will

prophets) will arise and will deceive many. 12 And because of the increased mufkarut *(lawlessness, anarchy)*, the agape *(love)* of many will become cold. 13 But the one having endured to HaKetz *(the End)*, this one will receive Yeshu'at Eloheinu. 14 And this Besuras HaGeulah of the Malchut will be announced in kol haOlam *(all the world)* as an edut to all the Nations, and then will come HaKetz *(the End)*.

15 Therefore, when you see the SHIKUTS MESHOMEM *(Abomination of Desolation)*, the thing spoken through Daniel HaNavi, having stood in the Makom Kadosh (Holy Place), — let the reader understand! 16 — Then the ones in Yehudah, let them flee to the mountains. 17 The one upon the roof, let him not come down to carry away the things from his bais *(house)*. 18 And the one in the field, let him not turn back to get his kaftan. 19 But oy to the ones with child and the ones with nursing infants in those days. 20 But offer tefillos that your escape may not be in winter or on Shabbos. 21 For then will be Tzarah Gedolah *(Great Tribulation)* such as has not been from Reshit HaOlam *(Beginning of the World)* until now nor will it by any means happen again. 22 And if those days were not cut short, kol basar *(all flesh)* would not be saved. But, on account of the Kedoshim, the Bechirim

געווארן, וואלט קיין שום בשר (ודם) נישט ניצול געווארן; נאר
nor gevoren nitsl nisht v'dam basar shum kein volt gevoren
but become saved not and blood flesh any not would become

צוליב די אויסדערוויילטע וועלן יענע טעג יא פארקירצט
farkirtst yo teg yene velen oisderveilte di tsulib
shortened indeed days those will chosen the on account of

ווערן . כג ווען עמיצער וועט אייך דעמאלט זאגן : זע , דא איז דער
der iz do ze zogen demolt aich vet emitser ven veren
the is here look say then you will someone when become

משיח , אדער: דא ! זאלט איר עס נישט גלויבן . כד מחמת עס וועלן
velen es machmas gloiben nisht es ir zolt do oder Moshiach
will it because believe not it you shall here or Moshiach

אויפשטיין פאלשע משיחים , און פאלשע נביאים , און וועלן געבן
geben velen un neviim falshe un meshichem falshe oifshtein
give will and prophets false and Moshiachs false stand up

גרויסע אותות און מופתים, אזש צו פארפירן, אויב מעגלעך, אפילו
afile meglech oib farfiren tsu azh mofsim un otot groise
even possible if mislead to even wonders and signs great

די אויסדערוויילטע. כה זע , איך האב עס אייך פארויסגעזאגט. כו ווען
ven foroisgezogt aich es hob ich ze oisderveilte di
when foretold you it have I look elect ones the

זשע זיי וועלן אייך זאגן : זע , ער איז אין דער מדבר ; זאלט
zolt midbar der in iz er ze zogen aich velen zei zhe
shall wilderness the in is he look say you will they therefore

איר נישט ארויסגיין; זע , (בחדרי) חדרים ; גלויבט עס נישט.
nisht es gloibt chadorem b'chadre ze aroisgein nisht ir
not it believe rooms in innermost look go out not you

כז מחמת אזוי ווי דער בליץ קומט ארויס פון מזרח , און שיינט ביז
biz shaint un mizrech fun arois kumt blits der azoivi machmas
until shine and east of out comes lightning the just as because

מערב, אזוי וועט זיין דאס קומען פון דעם בר אנש . כח נאר וואו דער
der vu nor Enosh Bar dem fun kumen dos zain vet azoi mairev
the where but of Man Son the of coming the be will so west

טויטער קערפער איז דארט וועלן זיך פארזאמלען די אדלערס.
odlers di farzamlen zich velen dort iz kerper toiter
eagles the gather themselves will there is body death

כט און באלד נאך דער צרה פון יענע טעג, וועט די זון
zun di vet teg yene fun tsore der noch bald un
sun the will days those of tribulation the after soon and

פארפינסטערט ווערן , און די לבנה וועט נישט געבן איר ליכט, און
un licht ir geben nisht vet levone di un veren farfinstert
and light you give not will moon the and become darkened

די שטערן וועלן פאלן פון הימל , און די כוחות פון הימל וועלן
velen himel fun koiches di un himel fun falen velen shteren di
will heaven of powers the and heaven from fall will stars the

דערשיטערט ווערן. ל און דעמאלט וועט זיך באוויזן דאס צייכן פון
fun tseichen dos bavaizen zich vet demolt un veren dershitert
of sign the appear self will then and to be shaken

דעם בר אנש אין הימל , און דעמאלט וועלן אלע משפחות פון דער
der fun mishpoches ale velen demolt un himel in Enosh Bar dem
the of families all will then and heaven in of Man Son the

ערד קלאגן, און וועלן זען דעם בר אנש קומען אויף די וואלקנס פון
fun volkens di oif kumen Enosh Bar dem zen velen un klogen erd
of clouds the on coming of Man Son the see will and lament earth

(Chosen Ones), those days
will be cut short. 23 Then, if
someone says to you, Hinei,
here is the Rebbe, Melech
HaMoshiach! Or, Hinei! Here!
Do not have emunah *(faith)*.
24 For meshichei sheker
(false moshiachs) will arise,
and neviei sheker *(false
prophets)*, and they will give
otot gedolim *(great signs)*
and moftim *(wonders)*, so
as to deceive, if possible,
even the Bechirim *(Chosen
ones)*. 25 Hinei! I have told you
beforehand! 26 If, therefore,
they say to you, Hinei! He
is in the desert! Do not go
out. Hinei! [Moshiach] is in
the secret cheder *(room)*! Do
not have emunah. 27 For as
lightning goes out from the
mizrach *(east)* and shines
to as far as the maarav
(west), thus will be the Bias
HaMoshiach *(coming of the
Messiah, the Bar Enosh, Son of
Man)*. 28 Wherever the place
of the Geviya *(Corpse)* is, there
will be gathered together the
nesharim *(vultures, eagles)*.

29 Immediately after the
Tzarah *(Tribulation)* of those
days, the shemesh will be
darkened, and the levanah
will not give its light. And
the kokhavim will fall from
Shomayim, and the powers of
the heavens will be shaken.
30 And then will appear the
Ot Bar Enosh *(the Sign of the
Son of Man)* in Shomayim.
All the tribes of kol haaretz
(all the earth) will see the
Bar Enosh Moshiach and
his Bias, his Coming, on
the ananim of Shomayim

הימל מיט גרויס מאכט און הערלעכקייט. (דניאל ז, יג, יד.) לא און
un id ig z Daniel herlechkeit un macht grois mit himel
and 14 13 7 Daniel glory and power great with heaven

ער וועט שיקן זיינע מלאכים מיט א גרויסן שופר , און זיי וועלן
velen zei un shoifer groisn a mit malochim zaine shiken vet er
will they and trumpet great a with angels His send will He

איינזאמלען זיינע אויסדערוויילטע פון די פיר ווינטן, פון איין עק
ek ein fun vintn fir di fun oisderveilte zaine ainzamlen
end one from winds four the from chosen His gather

הימל ביז צום אנדערן עק הימל .
himel ek andern tsum biz himel
heaven end other to the unto heaven

לב און פון דעם פייגנבוים לערנט זיך דאס משל : ווען זיין צווייג
tsvaig zain ven moshal dos zich lernt faignboim dem fun un
branch its when parable the self learn fig tree the from and

ווערט שוין זאפטיק, און ברענגט ארויס בלעטער, ווייסט איר, אז
az ir veist bleter arois brengt un zaftik shoin vert
that you know leaves forth brings and juicy already becomes

זומער איז נאענט. לג אזוי אויך איר, ווען איר זעט דאס אלץ, זאלט
zolt alts dos zet ir ven ir oich azoi noent iz zumer
shall all this see you when you also so near is summer

וויסן, אז עס איז נאענט ביי דער טיר. לד באמת זאג איך אייך, דאס
dos aich ich zog beemes tir der bai noent iz es az visen
the you I tell in truth door the at near is it that know

דאזיקע דור וועט נישט פארגיין , ביז דאס אלץ וועט געשען ;
geshen vet alts dos biz fargein nisht vet dor dozike
to happen will all this until pass away not will generation these

לה דער הימל און די ערד וועלן פארגיין , מיינע ווערטער אבער
ober verter maine fargein velen erd di un himel der
however words my pass away will earth the and heaven the

וועלן בשום אופן נישט פארגיין , לו נאר וואס שייך יענעם טאג
tog yenem shaich vos nor fargein nisht oifen beshum velen
day that concerning who but pass away not way never will

און שעה ווייסט קיינער נישט, אפילו נישט די מלאכים אין הימל , אויך
oich himel in malochim di nisht afile nisht keiner veist sho un
also heaven in angels the not even not no one know hour and

דער זון נישט, אחוץ דער פאטער אליין. לז מחמת אזוי ווי עס איז
iz es vi azoi machmas alein foter der achuts nisht zun der
is it as so because alone Father the except not Son the

געווען אין טעג פון נוח , אזוי וועט עס זיין ביי דעם קומען פון דעם בר
Bar dem fun kumen dem bai zain es vet azoi Noach fun teg in geven
Son the of coming the at be it will so Noah of days in was

אנש , לח מחמת ווי אין יענע טעג פארן מבול האבן זיי געגעסן
gegesen zei hoben mabl farn teg yene in vi machmas Enosh
eat they did flood before days those in as because of Man

און געטרונקען, חתונה געהאט און חתונה געמאכט, ביז צו דעם
dem tsu biz gemacht chasene un gehat chasene getrunken un
the to until made wedding and had wedding drink and

טאג, ווען נוח איז אריינגעגאנגען אין דער תיבה, לט און האבן גארנישט
gornisht hoben un teva der in araingangen iz Noach ven tog
nothing have and ark the in went in is Noah when day

געוואוסט ביז דאס מבול איז געקומען, און אלעמען אוועקגעטראגן; אזוי
azoi avekgetrogen alemen un gekumen iz mabl dos biz gevust
so carried away everyone and come is flood the until known

(clouds of glory of Heaven) with
gevurah *(power)* and great
kavod *(glory)*. 31 Moshiach
will send his malachim with
a loud blast of the Shofar,
and the malachim will gather
together Moshiach's Bechirim
from the four winds, from
one end of Shomayim to the
other.

32 And from the etz teenah
(fig tree), learn its parabolic
lesson: when its branch has
become tender already and
sprouts leaves, you know
that Kayitz *(Summer)* is near;
33 thus also you, when you
see all these things, know
that it is near, at the very
doors. 34 Omein, I say to you,
that this dor *(generation)*
will by no means pass
away until all these things
come about. 35 Shomayim
v'HaAretz will pass away,
but my Dvar will by no
means pass away. 36 But
concerning that day and
hour, no one has daas, not
the malachim of Shomayim,
but only HaAv *(the Father)* of
me. 37 For as in the days of
Noach, thus will be the Bias
HaMoshiach, the Coming of
the Bar Enosh. 38 For as they
were in those days before
HaMabbul *(the Flood)*, eating
and drinking, marrying and
being given in marriage,
until the day when Noach
entered the Tevah, 39 and
they did not have daas
until HaMabbul came and
took away everything —
thus also will be the Bias
HaMoshiach, the Coming of
the Bar Enosh. 40 Then two

וועט אויך זיין ביים קומען פון דעם בר אנש . מ דעמאלט וועלן צוויי
tsvei velen demolt Enosh Bar dem fun kumen baim zain oich vet
two will then of Man Son the of coming at the be also will

זיין אין פעלד; איינער ווערט מיטגענומען, און איינער איבערגעלאזט.
ibergelozt einer un mitgenumen vert einer feld in zain
left behind one and taken along gets one field in be

מא צוויי פרויען וועלן מאלן אויף דער מיל; איינע ווערט מיטגענומען, און
un mitgenumen vert eine mil der oif molen velen froien tsvei
and taken along gets one mill the at grind will women two

איינע איבערגעלאזט. מב דעריבער וואכט, ווייל איר ווייסט נישט, וועלכן
velchen nisht veist ir vail vacht deriber ibergelozt eine
which not know you because watch therefore left behind one

טאג אייער האר קומט . מג דאס אבער זאלט איר וויסן, אז אויב דער
der oib az visen ir zolt ober dos kumt Har eier tog
the if that know you shall however this comes L-rd your day

בעל הבית וואלט געוואוסט אין וועלכן משמר דער גנב
ganev der mishmer velchen in gevust volt habeis bal
thief the watch which in known would of the house owner

קומט , וואלט ער געהאלטן וואך , און נישט דערלאזט אונטערגראבן זיין
zain untergroben derlozt nisht un vach gehalten er volt kumt
his breaking under allows not and watch held he would comes

הויז . מד דערפאר זאלט איר אויך זיין גרייט! ווייל דער בר אנש
Enosh Bar der vail greit zain oich ir zolt derfar hoiz
of Man Son the because ready be also you shall therefore house

קומט אין א שעה, ווען איר מיינט נישט. מה ווער זשע איז דער געטרייער
getraier der iz zhe ver nisht meint ir ven sho a in kumt
faithful the is then who not think you when hour a in comes

און קלוגער קנעכט, וועמען דער האר האט געזעצט איבער זיין
zain iber gezetst hot har der vemen knecht kluger un
his over put in charge has master the whom servant wise and

הויזגעזינד, אז ער זאל זיי געבן די שפייז אין דער ריכטיקער צייט?
tsait richtiker der in shpaiz di geben zei zol er az hoizgezind
time right the in food the give them shall he that household

מו וואויל איז יענעם קנעכט, וואס, ווען זיין האר קומט, געפינט ער
er gefint kumt har zain ven vos knecht yenem iz voil
he finds comes master his when who servant that is blessed

אים אזוי טאן. מז באמת זאג איך אייך, ער וועט אים זעצן איבער אלע
ale iber zetsen im vet er aich ich zog beemes ton azoi im
all over will put him will he you I tell in truth do so him

זיינע גיטער . מח אויב אבער יענער שלעכטער קנעכט וועט זאגן
zogen vet knecht shlechter yener ober oib giter zaine
say will servant evil that however if possessions his

אין זיין הארצן: מיין האר זוימט זיך ; מט און וועט אנהויבן צו
tsu onhoiben vet un zich zoimt har main **hartsn zain in
to begin will and himself delays master my heart his in

שלאגן זיינע מיטקנעכט, און עסן און טרינקען מיט די שכורים ;
shikurim di mit trinken un esen un mitknecht zaine shlogen
drunkards the with drink and to eat and co-servants his beat up

נ אזוי וועט דער האר פון יענעם קנעכט קומען אין א טאג, ווען ער
er ven tog a in kumen knecht yenem fun har der vet azoi
he when day a in come servant that of master the will so

ריכט זיך נישט, און אין א שעה, וואס ער ווייסט נישט, נא און וועט
vet un nisht veist er vos sho a in un nisht zich richt
will and not knows he which hour a in and not him expects

men will be in the field, one is snatched away, and one is left behind *(not retained)*.
41 Two women are grinding in the mill house, one is snatched away, one is left behind.
42 So be shomer, be on your guard, because you do not have daas on which day will be the Bias of Adoneichem *(your L-rd)*.
43 But understand this: if the Baal Bayit had known in which watch the ganav is coming, he would have stayed awake and would not have allowed his bais to be dug through.
44 For this reason also you be shomer, for in the hour when you do not think, then will be the Bias HaMoshiach *(the Coming of the Bar Enosh)*.
45 Who then is the faithful and wise eved *(servant)*, whom the Adon appointed over the household servants to give the other servants their okhel at the prescribed time?
46 Ashrey *(happy)* is that eved whom, when his Adon comes, finds him so doing.
47 Omein, I say to you, the Adon will ordain him to oversee all his possessions.
48 But if that wicked slave says in his heart, Adoni *(My Master)* is dragging his feet,
49 and that slave begins to beat his fellow avadim *(slaves)*, and he eats and drinks with the ones getting drunk,
50 the Adon of that slave will come on a day which he does not expect and at an hour of which he does not have daas.
51 And the Adon will cut in two that slave,

אים צעשניידן אויף שטיקער, און לייגן זיין חלק מיט די צבועקעס.
tsvuakes di mit cheilek zain leigen un shtiker oif tseshnaiden im
hypocrites the with share his put and pieces in cut up him

דארטן וועט זיין דאס קלאגן און קריצן מיט די ציין.
tsein di mit kritsen un klogen dos zain vet dorten
teeth the with gnashing and weeping the be will there

כה

דעמאלט וועט דאס מלכות השמים זיין געגליכן צו
tsu geglichen zain hashomaim Malchus dos vet demolt
to compared be heaven kingdom of this will then

צען יונגפרויען, וואס האבן גענומען זייערע לאמפן,
lompn zeiere genumen hoben vos yungfroien tsen
lamps their taken have who young bridesmaids ten

און זענען אנטקעגנגעגאנגען דעם חתן. ב און פינף פון זיי זענען
zenen zei fun finf un chosen dem antkegengegangen zenen un
are them of five and bridegroom the gone to meet are and

געווען נארישע, און פינף קלוגע. ג מחמת די נארישע האבן
hoben narishe di machmas kluge finf un narishe geven
have foolish ones the because wise ones five and foolish ones was

גענומען די לאמפן, און נישט מיטגענומען מיט זיך קיין אייל.
eil kein zich mit mitgenumen nisht un lompn di genumen
oil any themselves with taken along not and lamps the taken

ד די קלוגע אבער האבן גענומען אייל אין זייערע געפעסן, צוזאמען
tsuzamen gefesn zeiere in eil genumen hoben ober kluge di
together vessels their in oil taken have however wise ones the

מיט זייערע לאמפן. ה און בשעת דער חתן האט זיך געזאמט,
gezamt zich hot chosen der beshas un lompn zeiere mit
delayed self has bridegroom the while and lamps their with

האבן אלע געדרעמלט און זענען איינגעשלאפן. ו ארום האלבער נאכט
nacht halber arum aingeshlofen zenen un gedremlt ale hoben
night midnight around fall asleep are and dozed all have

אבער איז געווארן א געשריי: זע, דער חתן קומט! גייט אים
im geit kumt chosen der ze geshrei a gevoren iz ober
him go comes bridegroom the look shout a become is however

אנטקעגן! ז דעמאלט האבן זיך יענע אלע יונגפרויען
yungfroien ale yene zich hoben demolt antkegen
young bridesmaids all those themselves have then meet

אויפגעכאפט, און האבן געברענגט אין ארדנונג זייערע לאמפן. ח און
un lompn zeiere ordenung in gebrengt hoben un oifgechapt
and lamps their order in brought have and seized up

די נארישע האבן געזאגט צו די קלוגע: גיט אונדז פון אייער
eier fun undz git kluge di tsu gezogt hoben narishe di
your of us give wise ones the to said have foolish ones the

אייל; ווייל אונדזערע לאמפן לעשן זיך אויס. ט און די
di un ois zich leshen lompn undzere vail eil
the and out themselves extinquishing lamps our because oil

קלוגע האבן געענטפערט, און געזאגט: פאר קיין פאל נישט! טאמער
tomer nisht fal kein far gezogt un geentfert hoben kluge
lest not case any for said and answered have wise ones

וועט נישט גענוג פאר אונדז און פאר אייך! גייט ליבער צו די הענדלער,
hendler di tsu liber geit aich far un undz far genug nisht vet
sellers the to rather go you for and us for enough not will

און קויפט זיך. י און בשעת זיי זענען אוועקגעגאנגען קויפן, איז
iz koifen avekgegangen zenen zei beshas un zich koift un
is to buy went away are they while and yourselves buy and

and the slave's portion he
will put with the tzevuim
(hypocrites). There will be
weeping and grinding of
teeth.

25 Then the Malchut
HaShomayim
will be compared to ten
alamot *(young unmarried
virgins)*, who, having
taken their menorahs,
went out to meet the
Choson *(Bridegroom)*.
2 Now five of them were
foolish and five were
wise. 3 When the foolish
took their menorahs,
they neglected to take
shemen *(oil)*. 4 But the
wise took shemen in
containers with their
menorahs. 5 Now the
Choson, being delayed,
here is what happened:
all the alamot became
drowsy and were sleeping.
6 And at chatsot halailah
(midnight) there was a
shout, Hinei! The Choson
(Bridegroom)! Go out to
meet him! 7 Then all the
ten alamot awakened
and they trimmed their
menorahs. 8 But the foolish
said to the wise, Give
us from your shemen
(oil), for our menorahs
are going out. 9 But the
wise answered, saying,
Perhaps there might not
be enough for us and
for you. Instead, you
go to the ones selling
and buy for yourselves.
10 And as they were going
away to buy, the Bias of
the Choson *(Bridegroom)*

דער חתן געקומען; און די , וואס זענען געווען גרייט, זענען
zenen greit geven zenen vos di un gekumen chosen der
are ready was are who those and come bridegroom the

אריינגעגאנגען מיט אים אויף דער חתונה , און די טיר איז פארשלאסן
farshlosen iz tir di un chasene der oif im mit araingegangen
shut is door the and wedding the on him with entered

געווארן. יא און שפעטער קומען אויך די איבריקע יונגפרויען ,
yungfroien ibrike di oich kumen shpeter un gevoren
young bridesmaids remaining the also come later and become

און זאגן : האר, האר, עפן אונדז אויף! יב ער אבער האט ענטפערנדיק
entferendik hot ober er oif undz efen Har Har zogen un
answering has however he up us open L-rd L-rd say and

געזאגט: באמת זאג איך אייך, איך קען אייך נישט! יג וואכט זשע;
zhe vacht nisht aich ken ich aich ich zog beemes gezogt
then watch not you know I you I tell in truth said

וויל איר ווייסט נישט דעם טאג, און אויך נישט די שעה.
sho di nisht oich un tog dem nisht veist ir vail
hour the not also and day the not know you because

יד מחמת גלייך ווי א מענטש פארן אוועקפארן, האט צונויפגערופן
tsunoifgerufen hot avekforen farn mentsh a vi glaich machmas
call together did departing before man a like just because

זיינע קנעכט , און זיי איבערגעגעבן זיינע גיטער ; טו און איינעם
einem un giter zaine ibergegeben zei un knecht zaine
one and possessions his handed over them and servants his

האט ער געגעבן פינף טאלאנטן, דעם אנדערן צוויי, און דעם דריטן
dritn dem un tsvei andern dem talantn finf gegeben er hot
third the and two other the talents five give he did

איינעם; יעדן לויט זיין אייגענעם כוח ; און איז באלד
bald iz un koiech eigenem zain loit yedn einem
soon is and strength own his according to everyone one

אוועקגעפארן. טז און דער , וואס האט באקומען די פינף טאלאנטן,
talantn finf di bakumen hot vos der un avekgeforen
talents five the received did who the one and went away

איז געגאנגען און האט געהאנדלט מיט זיי , און פארדינט אנדערע
andere fardint un zei mit gehandlt hot un gegangen iz
another made and them with trade did and gone is

פינף. יז דעסגלייכן דער , וואס האט באקומען די צוויי טאלאנטן, האט
hot talantn tsvei di bakumen hot vos der desglaichen finf
did talents two the received did who the one likewise five

פארדינט אנדערע צוויי. יח דער אבער , וואס האט באקומען דעם
dem bakumen hot vos ober der tsvei andere fardint
the received did who however the one two another make

איינעם, איז געגאנגען און האט געגראבן אין דער ערד , און פארבארגן
farborgen un erd der in gegroben hot un gegangen iz einem
hid and earth the in dig did and go is one

זיין הארס געלט . יט און נאך א לאנגער צייט קומט דער האר פון
fun har der kumt tsait langer a noch un gelt Hars zain
of master the comes time long a after and money the L-rd's his

יענע קנעכט , און מאכט א חשבון מיט זיי . כ און עס איז געקומען
gekumen iz es un zei mit cheshben a macht un knecht yene
come is it and them with accounting a makes and servants those

דער , וואס האט באקומען די פינף טאלאנטן, און האט געברענגט
gebrengt hot un talantn finf di bakumen hot vos der
brought had and talents five the received had who the one

occurred! The ones prepared entered with him into the Chasunoh *(Wedding)* feast and the door was shut. [11] And later, here comes also the other alamot, saying, Adoneinu, Adoneinu, open the door for us. [12] But he, in reply, said, Omein, I say to you, I do not know you. [13] Be shomer, be on the alert, therefore, for you do not have daas of the Yom or the Shaah *(hour, time)*.

[14] For it is as a man going on a journey, who called to his own avadim *(slaves)* and handed over to them his possessions. [15] And to this one, he gave five talents, and to this one, two, and to this one, one, each according to his own ability. Then the man went on his journey. Immediately [16] after the man had gone, the one having received the five talents, went to work with them, and gained five others. [17] Likewise, the one having received the two talents, this one gained two others. [18] But the one, having received one, went out and dug a hole in the ground and buried the gelt *(money)* of his Adon in a hiding place. [19] And after much time, here comes the Adon of those servants. And he conducts a settling of accounts with them. [20] Then the one who had received five talents came

אנדערע פינף טאלאנטן, און געזאגט: האר, דו האסט מיר איבערגעגעבן
ibergegeben mir host du Har gezogt un talantn finf andere
handed over me you have you L-rd said and talents five other

פינף טאלאנטן; זע , איך האב פארדינט אנדערע פינף טאלאנטן. כא האט
hot talantn finf andere fardint hob ich ze talantn finf
had talents five another made have I look talents five

זיין האר געזאגט צו אים: וואויל ! דו גוטער און געטרייער קנעכט!
knecht getraier un guter du voil im tsu gezogt har zain
servant faithful and good you blessed him to said master his

ביסט געווען געטריי איבער ווייניק , איך וועל דיך זעצן
zetsen dich vel ich veinik iber getrai geven bist
sit in charge you will I a few things over faithful were you be

איבער א סך ; גיי אריין צו דיין הארס שמחה! כב איז געקומען אויך
*oich gekumen iz simcha **Hars dain tsu arain gei sach a iber*
also come is joy lord's your to in go many a over

דער , וואס האט באקומען די צוויי טאלאנטן און האט געזאגט: האר ,
Har gezogt hot un talantn tsvei di bakumen hot vos der
Master said has and talents two the received has who the one

דו האסט מיר איבערגעגעבן צוויי טאלאנטן; זע , איך האב פארדינט
fardint hob ich ze talantn tsvei ibergegeben mir host du
made have I look talents two handed over me have you

אנדערע צוויי טאלאנטן. כג האט זיין האר צו אים געזאגט: וואויל ! דו
du voil gezogt im tsu har zain hot talantn tsvei andere
you blessed said him to master his has talents two another

גוטער און געטרייער קנעכט! ביסט געווען געטריי איבער ווייניק ,
veinik iber getrai geven bist knecht getraier un guter
a few things over faithful were you be servant faithful and good

איך וועל דיך זעצן איבער א סך ; גיי אריין צו דיין הארס
***Hars dain tsu arain gei sach a iber zetsen dich vel ich*
the L-rd's your to in go many a over put in charge you will I

שמחה! כד און עס איז געקומען אויך דער , וואס האט באקומען דעם
dem bakumen hot vos der oich gekumen iz es un simcha
the received has who the one also come is it and joy

איינעם טאלאנט. און האט געזאגט: האר, איך קען דיך, אז דו ביסט א
a bist du az dich ken ich Har gezogt hot un talant einem
a are you that you know I L-rd said has and talent one

הארטער מענטש; דו שניידסט, וואו דו האסט נישט געזייט. און
un gezeit nisht host du vu shnaidst du mentsh harter
and sown not you have you where reap you man hard

זאמלסט, וואו דו האסט נישט צעשפרייט; כה און ווייל איך האב
hob ich vail un tseshpreit nisht host du vu zamlst
have I because and scattered not you have you where gather

מורא געהאט, בין איך געגאנגען און האב פארבארגן דיין טאלאנט אין דער
der in talant dain farborgen hob un gegangen ich bin gehat moire
the in talent your hidden have and go I am had fear

ערד. אָט האסטו דאס דייניקע! כו און זיין האר האט ענטפערנדיק
entferendik hot har zain un dainike dos hostu ot erd
answering did master his and is yours what you have here earth

צו אים געזאגט: דו בייזער און פוילער קנעכט! האסט געוואוסט, אז
az gevust host knecht foiler un beizer du gezogt im tsu
that known you have servant lazy and wicked you said him to

איך שנייד, וואו איך האב נישט געזייט און זאמל , וואו איך האב נישט
nisht hob ich vu zaml un gezeit nisht hob ich vu shnaid ich
not have I where gather and sown not have I where reap I

forward, bringing five
more talents, saying,
Adoni, five talents you
gave me. Hinei! Five more
talents I gained. 21 And
his Adon said to him,
Shkoyach *(well done)*, eved
tov vneeman *(good and
faithful servant)*! A few
things you were faithful
over, over many things
I will ordain you. Enter
into the simchah of your
Adon. 22 And having come
forward, the one having
received two talents, said,
You bestowed upon me
two talents. Hinei! Two
more talents I gained.
23 His Adon said to him,
Shkoyach *(well done)*,
eved tov vneeman! A few
things you were faithful
over, over many things
I will ordain you. Enter
into the simcha of your
Adon. 24 And also the one
who had received one
talent stepped forward.
He said, Adoni, I knew
that you are a hard man,
reaping where you did
not sow and gathering
from that which you did
not scatter seed. 25 And
having been afraid and
having gone away, I hid
your talent by burying
it in the ground. Here,
see, you have that which
belongs to you. 26 And,
in reply, his Adon said
to him, You farbissener
(mean) eved rah v'atzel
(wicked and lazy slave),
so you had daas that
I reap where I did not
sow and I gather from

צעשפרייט; כז האסטו דעריבער געדארפט איינלייגן מיין געלט ביי
bai gelt main ainleigen gedarft deriber hostu tseshpreit
with money my placed ought therefore should you scattered

די באנקירן, און ביי מיין קומען וואלט איך אפגענומען דאס מייניקע
meinike dos opgenumen ich volt kumen main bai un bankirn di
is mine what taken up I would coming my at and bankers the

מיט פראצענט. כח נעמט זשע פון אים אוועק דעם טאלאנט, און גיט
git un talant dem avek im fun zhe nemt pratsent mit
give and talent the away him of therefore take interest with

אים דעם , וואס האט די צען טאלאנטן! כט מחמת יעדן איינעם, וואס
vos einem yedn machmas talantn tsen di hot vos dem im
who one every because talents ten the has who the one it

האט, וועט געגעבן ווערן, און ער וועט האבן א שפע ; פון דעם
dem fun shefe a hoben vet er un veren gegeben vet hot
the one from abundance a have will he and to be given will has

אבער , וואס האט נישט, וועט פון אים אוועקגענומען ווערן אפילו דאס,
dos afile veren avekgenumen im fun vet nisht hot vos ober
the even to be taken away him from will not has who however

וואס ער האט יא . ל און דעם אומנוצלעכן קנעכט ווארפט ארויס אין דער
der in arois varft knecht umnutslechn dem un yo hot er vos
the in out throw servant worthless the and yes has he what

אויסערסטער פינצטערניש. דארטן וועט זיין דאס קלאגן און קריצן
kritsen un klogen dos zain vet dorten fintsternish oiserster
gnashing and weeping the be will there darkness outer

מיט די ציין .
tsein di mit
teeth the with

לא ווען אבער דער בר אנש וועט קומען אין זיין הערלעכקייט,
herlechkeit zain in kumen vet Enosh Bar der ober ven
glory his in come will of Man Son the however when

און אלע מלאכים מיט אים, וועט ער דעמאלט זיצן אויף זיין כסא
kisei zain oif zitsen demolt er vet im mit malochim ale un
throne of his on sit then he will him with angels all and

הכבוד ; לב און פאר אים וועלן איינגעזאמלט ווערן אלע פעלקער, און ער
er un felker ale veren aingezamlt velen im far un hakoved
he and peoples all to be gathered will him before and glory

וועט זיי אפשיידן איינס פונעם אנדערן, אזוי א פאסטוך שיידט
sheidt pastech a azoivi andern funem eins opsheiden zei vet
separates shepherd a just as other from the one separate them will

אפ די שאף פון די ציגן . לג און וועט שטעלן די שאף אויף זיין
zain oif shof di shtelen vet un tsign di fun shof di op
his on sheep the stand will and goats the from sheep the up

רעכטער זייט, די ציגן אבער אויף דער לינקער זייט. לד דאן וועט דער
der vet dan zait linker der oif ober tsign di zait rechter
the will then side left the on however goats the side right

קעניג זאגן צו די אויף זיין רעכטער זייט: קומט אהער, איר געבענטשטע
gebentshte ir aher kumt zait rechter zain oif di tsu zogen kenig
blessed you here come side right his on the to say king

פון מיין פאטער, ירשנט דאס מלכות , וואס איז צוגעגרייט געווארן
gevoren tsugegreit iz vos Malchus dos yarshnet foter main fun
become prepared is which kingdom the inherit Father my of

פאר אייערטוועגן זינט די וועלט איז באשאפן געווארן! לה מחמת איך
ich machmas gevoren bashafen iz velt di zint eiertvegen far
I because become created is world the since your sake for

which I did not scatter
seed? 27 Then why was
it not necessary for you
to deposit my gelt with
the bankers, and having
returned, I would have
received back that which
was mine with interest?
28 Take, therefore, from
him the talent and give
it to the one having
the ten talents. 29 For
to every one having, it
will be given and he will
have abundance; but
from the one not having,
even what he has will be
taken from him. 30 And
as for the useless slave,
throw him into the outer
choshech, where there will
be weeping and grinding of
teeth.

31 And when the Bar Enosh
comes, in his kavod and
all his malachim with
him, then he will sit
upon his Kissei Kavod
(Glorious Throne). 32 And
there will be assembled
all the Goyim, and he will
separate them from each
other as the Roeh *(the
Shepherd)* separates the
Kevasim *(Sheep)* from the
Izzim *(Goats)*. 33 And he
will put the Kevasim on
the right of him, but the
Izzim on his left. 34 Then
he will say to the ones on
his right, Come! Baruchei
Avi *(Blessed of my Father)*,
receive the bechorah
(inheritance), the Malchut
prepared for you from
before Hivvased HaOlam *(the
establishing of the world)*.

בין געווען הונגעריק, און איר האט מיר געגעבן צו עסן; איך בין געווען
geven bin ich esen tsu gegeben mir hot ir un hungerik geven bin
was am I eat to given Me have you and hungry was am

דורשטיק, און איר האט מיר געגעבן צו טרינקען; איך בין געווען אן
an geven bin ich trinken tsu gegeben mir hot ir un durshtik
a was am I drink to given Me have you and thirsty

אורח , און איר האט מיך אריינגענומען; לו א נאקעטער, און איר האט
hot ir un naketer a araingenumen mich hot ir un oirech
have you and naked a taken in Me have you and stranger

מיך באקליידט; איך בין געווען קראנק, און איר האט זיך אומגעקוקט
umgekukt zich hot ir un krank geven bin ich bakleidt mich
took care self have you and sick was am I clothed Me

אויף מיר; איך בין געזעסן אין תפיסה, און איר זענט געקומען צו מיר.
mir tsu gekumen zent ir un tfise in gezesen bin ich mir oif
Me to come are you and prison in sat have I Me on

לז דעמאלט וועלן די צדיקים אים ענטפערן, אזוי צו זאגן: האר, ווען
ven Har zogen tsu azoi entferen im tsadikim di velen demolt
when L-rd say to so answer him righteous the will then

האבן מיר דיך געזען הונגעריק, און האבן דיך געשפייזט, אדער דורשטיק
durshtik oder geshpaizt dich hoben un hungerik gezen dich mir hoben
thirsty or fed you have and hungry seen you we have

און האבן דיר געגעבן צו טרינקען? לח ווען האבן מיר דיך געזען אן
an gezen dich mir hoben ven trinken tsu gegeben dir hoben un
an seen you we have when drink to given you have and

אורח און דיך אריינגענומען, אדער נאקעט און האבן דיך באקליידט?
bakleidt dich hoben un naket oder araingenumen dich un oirech
clothed you have and naked or taken in you and stranger

לט ווען האבן מיר דיך געזען א קראנקן אדער אין תפיסה און זענען
zenen un tfise in oder kranken a gezen dich mir hoben ven
are and prison in or sick a seen you we have when

געקומען צו דיר? מ און דער קעניג וועט ענטפערנדיק זאגן צו זיי:
zei tsu zogen entferendik vet kenig der un dir tsu gekumen
them to say answering will king the and you to come

באמת זאג איך אייך, אויף וויפל איר האט עס געטאן צו איינעם
einem tsu geton es hot ir vifel oif aich ich zog beemes
one to done it have you how much on you I tell in truth

פון די דאזיקע מיינע ברידער, די קלענסטע, האט איר עס געטאן צו
tsu geton es ir hot klenste di brider maine dozike di fun
to done it you have smallest the brothers my these the of

מיר! מא דעמאלט וועט ער אויך זאגן צו די אויף דער לינקער זייט: גייט
geit zait linker der oif di tsu zogen oich er vet demolt mir
go side left the on the to say also he will then Me

אוועק פון מיר, איר פארשאלטענע, אין דעם אייביקן פייער אריין,
arain faier eibikn dem in farsholtene ir mir fun avek
into fire eternal the in accursed you Me from went away

וואס איז צוגעגרייט געווארן פארן טייוול און זיינע מלאכים! מב מחמת
machmas malochim zaine un taivl farn gevoren tsugegreit iz vos
because angels his and devil before become prepared is which

איך בין געווען הונגעריק, און איר האט מיר נישט געגעבן צו עסן; איך
ich esen tsu gegeben nisht mir hot ir un hungerik geven bin ich
I eat to given not Me have you and hungry was am I

בין געווען דורשטיק, און איר האט מיר נישט געגעבן צו טרינקען: מג אן
an trinken tsu gegeben nisht mir hot ir un durshtik geven bin
an drink to given not Me have you and thirsty was am

35 For I hungered and you gave me something to eat. I thirsted and you gave drink to me. I was a sojourner, and you extended hachnosas orchim *(hospitality)* to me. 36 I was naked and you gave me malbish arumim *(clothing the naked)*. I was ill; with bikkur cholim *(visiting the sick)* you ministered to me. I was in the beit hasohar *(prison)*; you came to me. 37 Then the tzaddikim will answer him, Adoneinu, when did we see you hungering and we fed you, or thirsting and we gave you drink? 38 And when did we see you a sojourner and we extended hachnosas orchim *(hospitality)* to you, or naked and we clothed you? 39 And when did we see you ill or in the beit hasohar and we came to you? 40 And in reply, HaMelech will say to them, Omein, I say to you, in as much as you did it to one of the least of these achim of mine, you did it to me. 41 Then Rebbe, Melech HaMoshiach will say also to the ones on his left, Depart from me, the ones having been cursed, into the Eish Olam having been prepared for HaSatan and his malachim. 42 For I hungered and you did not give me something to eat; I thirsted and you did not give drink to me. 43 I was a sojourner and you did not extend hachnosas orchim to me;

אורח בין איך געווען, און איר האט מיך נישט אריינגענומען; נאקעט,
naket araingenumen nisht mich hot ir un geven ich bin oirech
naked taken in not Me have you and was I am stranger

און איר האט מיך נישט באקליידט; קראנק און אין תפיסה, און איר האט
hot ir un tfise in un krank bakleidt nisht mich hot ir un
have you and prison in and sick clothed not Me have you and

זיך נישט אומגעקוקט אויף מיר, [מד] דאן וועלן אויך זיי ענטפערן, אזוי צו
tsu azoi entferen zei oich velen dan mir oif umgekukt nisht zich
to so to answer they also will then Me on took care not self

זאגן: האר, ווען האבן מיר דיך געזען הונגעריק אדער דורשטיק אדער
oder durshtik oder hungerik gezen dich mir hoben ven Har zogen
or thirsty or hungry seen you we have when L-rd say

אן אורח אדער נאקעט אדער קראנק אדער אין תפיסה, און האבן דיך
dich hoben un tfise in oder krank oder naket oder oirech an
you have and prison in or sick or naked or stranger an

נישט באדינט? [מה] דעמאלט וועט ער זיי ענטפערן, אזוי צו זאגן: אויף
oif zogen tsu azoi entferen zei er vet demolt badint nisht
on say to so to answer them he will then served not

וויפל איר האט עס נישט געטאן צו איינעם פון די דאזיקע קלענסטע,
klenste dozike di fun einem tsu geton nisht es hot ir vifel
smallest these the of one to done not it have you how much

האט איר עס אויך נישט געטאן צו מיר! [מו] און די דאזיקע וועלן אוועקגיין
avekgein velen dozike di un mir tsu geton nisht oich es ir hot
going away will these the and Me to done not also it you have

צו אייביקער שטראף; די צדיקים אבער — צום אייביקן לעבן.
leben eibikn tsum ober tsadikim di shtrof eibiker tsu
life eternal to the however righteous the punishment eternal to

כו

און עס איז געשען, ווען יהושע/ישוע האט געענדיקט
geendikt hot Yeshua/Yehoshua ven geshen iz es un
finished has Yehoshua when happened is it and

אלע די דאזיקע ווערטער, האט ער געזאגט צו זיינע תלמידים:
talmidim zaine tsu gezogt er hot verter dozike di ale
disciples his to said he has words these the all

[ב] איר ווייסט, אז אין צוויי טעג ארום איז פסח, און דער בר
Bar der un Pesach iz arum teg tsvei in az veist ir
Son the and Pesach is around days two in that know you

אנש ווערט איבערגעגעבן פאר אויפהענגען אויף א בוים צו ווערן.
veren tsu boim a oif oifhengen far ibergegeben vert Enosh
become to tree a on to hang up for handed over becomes of Man

[ג] דעמאלט האבן זיך פארזאמלט די הויפט כהנים, און די
di un koyanim hoipt di farzamlt zich hoben demolt
the and kohenim chief the gathered themselves have then

זקנים פון פאלק, אין דעם הויף פון דעם כהן גדול, וואס
vos gadol koyen dem fun hoif dem in folk fun zkeinem
who gadol kohen the of courtyard the in the people of elders

האט געהייסן קיפא; [ד] און זיי האבן זיך בעראטן, כדי צו כאפן
chapen tsu kedei baroten zich hoben zei un Caiapha geheisen hot
arrest to so as conferred self have they and Caiapha named was

יהושען/ישוען מיט כיטרעקייט, און אים צו טייטן. [ה] נאר, האבן
hoben nor teiten tsu im un chitrekeit mit Yeshuan/Yehoshuan
have but kill to him and cunning with Yehoshua

זיי געזאגט: נישט יום טוב, כדי עס זאל נישט ווערן קיין מהומה
mehume kein veren nisht zol es kedei tov yom nisht gezogt zei
riot any become not shall it so that Tov Yom not said they

I was naked and you did
not clothe me; ill and in
the beit hasohar and you
did not visit me. [44] Then,
also they will answer,
saying, Adoneinu, when
did we see you hungering
or thirsting or a sojourner
or naked or sick or in the
beit hasohar and we did not
minister to you? [45] Then he
will answer them, saying,
Omein, I say to you, in as
much as you did not do
it for one of these least
ones, neither did you do
it for me. [46] And these
will go away into Onesh
Olam *(Eternal Punishment)*,
but the tzaddikim into
Chayyei Olam *(Eternal
Life)*.

26

And it came about
when Rebbe,
Melech HaMoshiach
completed all these
divrei torah, he said
to his talmidim, [2] You
know, that after two
days, there is Pesach,
and the Bar Enosh is
handed over for talui
al HaEtz. [3] Then the
Rashei Hakohanim
and the Ziknei haAm
(Elders of the People)
were assembled in the
courtyard of the residence
of the Kohen Gadol *(High
Priest)*, the one being
called Caiapha. [4] And
they planned to arrest
Yehoshua by a trap and
kill him. [5] But they were
saying, Not during the
Chag *(Feast)*, lest a riot

צווישן דעם פאלק.
folk dem tsvishen
people the among

ו און בשעת יהושע/ישוע איז געווען אין בית-היני אין שמעון
Shim'on in Beit-Anyah in geven iz Yeshua/Yehoshua beshas un
Simon in Beit-Anyah in was is Yehoshua while and

דעם מצורעדיקנס הויז , ז איז צוגעקומען צו אים א פרוי , וואס האט
hot vos froi a im tsu tsugekumen iz hoiz metsoiredikns dem
did who woman a him to come over is house Leper's the

געהאט אן אלאבאסטער פלאש מיט זייער טייערן זאלבאייל, און דעם
dem un zalbeil taiern zeier mit flash alabaster an gehat
that and ointment expensive very with bottle alabaster an have

האט זי אויסגעגאסן אויף זיין קאפ, ווען ער איז געזעסן צום טיש.
tish tsum gezesen iz er ven kop zain oif oisgegosen zi hot
table at the sitting was he when head his on poured out she did

ח ווי אבער די תלמידים האבן עס געזען, זענען זיי געווארן בייז ,
beiz gevoren zei zenen gezen es hoben talmidim di ober vi
angry become they are seen it have disciples the however when

און געזאגט: צו וואס דער דאזיקער שאדן ? ט מחמת דאס דאזיקע האט
hot dozike dos machmas shoden doziker der vos tsu gezogt un
has these the because waste this one the who to said and

מען געקענט טייער פארקויפן, און עס געבן צו ארעמעלייט. י נאר
nor oremelait tsu geben es un farkoifen taier gekent men
but poor people to give it and sold much value could one

יהושע/ישוע האט עס באמערקט, און האט צו זיי געזאגט: וואס
vos gezogt zei tsu hot un bamerkt es hot Yeshua/Yehoshua
why said them to has and notice it has Yehoshua

פארשאפט איר עגמת נפש דער פרוי ? זי האט דאך מיר געטאן
geton mir doch hot zi froi der nefesh agmes ir farshaft
done Me after all did she woman the soul grief of you make

א טובה! יא מחמת די ארעמעלייט האט איר תמיד ביי אייך, מיך
mich aich bai tomed ir hot oremelait di machmas toive a
Me you with always you have poor people the because good a

אבער האט איר נישט אלעמאל! יב מחמת אויסגיסנדיק דעם דאזיקן
dozikn dem oisgisendik machmas alemol nisht ir hot ober
this the pouring out because always not you have however

זאלבאייל אויף מיין גוף , האט זי עס געטאן צו מיין קבורה. יג באמת
beemes kvure main tsu geton es zi hot guf main oif zalbeil
in truth burial my for do it she did body my on ointment

זאג איך אייך: וואו נאר די דאזיקע גוטע בשורה וועט אויסגערופן
oisgerufen vet besoire gute dozike di nor vu aich ich zog
preached will News Good this the ever where you I tell

ווערן אין דער גאנצער וועלט, וועט מען אויך זאגן , וואס זי האט
hot zi vos zogen oich men vet velt gantser der in veren
has she what say also they will world whole the in become

געטאן, איר לזכרון !
lezikoren ir geton
in remembrance her done

יד דעמאלט איז געגאנגען איינער פון די צוועלף, וואס האט געהייסן
geheisen hot vos tsvelf di fun einer gegangen iz demolt
named was who twelve the of one go is then

יהודה איש-קריות, צו די הויפט כהנים , טו און האט געזאגט: וואס
vos gezogt hot un koyanim hoipt di tsu Ish-K'riot Yehude
what said has and kohenim chief the to Ish Kriot Yehudah

break out among the am
haaretz.

6 And, while Rebbe, Melech
HaMoshiach was in Beit-
Anyah in the bais of
Shim'on the leper, 7 An
isha approached him
with an alabaster flask
of costly perfume, and
she poured it out on
Moshiach's rosh, as he
sat bimesibba *(reclining*
at tish). 8 And having
seen this, Moshiach's
talmidim were angry,
saying, For what is this
waste? 9 For it would
have been possible to sell
this for a generous sum
and give to the aniyim
(poor ones). 10 Aware
of this, Rebbe, Melech
HaMoshiach said to them,
Why are you bringing
about difficulty for the
isha for the ma'aseh tov
(good deed) she does to me.
11 For the aniyim you have
with you always, but you
do not always have me.
12 For this isha *(woman)*
has poured this ointment
on my basar *(body)* in
order to prepare me for
kevurah *(burial)*. 13 Omein,
I say to you, wherever
this Besuras HaGeulah is
preached bchol HaOlam
(in all the world), in her
memory it will be spoken
also what was done by
her.

14 Then, one of the Shneym
Asar *(Twelve)*, Yehudah
from K'riot, went to the
Rashei Hakohanim 15 and
said, What are you willing

ווילט איר מיר געבן , ווען איך וועל אים איבערגעבן צו אייך? און זיי
zei un aich tsu ibergeben im vel ich ven geben mir ir vilt
they and you to give over him will I when give me you will

האבן אים אפגעוואויגן דרייסיק שטיק זילבער. טז און פון דעמאלט
demolt fun un zilber shtik draisik opgevegen im hoben
then from and silver pieces of thirty weigh him have

אן האט ער געזוכט א גוטע געלעגנהייט, כדי ער זאל אים
im zol er kedei gelegenheit gute a gezucht er hot an
him shall he in order that opportunity good a seek he did on

פאררראטן.
farraten
betray

יז און דעם ערשטן טאג פון חג המצות זענען די
di zenen hamatsus Chag fun tog ershtn dem un
the are Unleavened Bread Feast of of day first the and

תלמידים צוגעגאנגען צו יהושען/ישוען , אזוי צו זאגן : וואו
vu zogen tsu azoi Yeshuan/Yehoshuan tsu tsugegangen talmidim
where say to so Yehoshua to went over disciples

ווילסטו זאלן מיר צוגרייטן פאר דיר צו עסן דאס קרבן פסח ?
Pesach korben dos esen tsu dir far tsugreiten mir zolen vilstu
Pesach sacrifice the eat to you for prepare we should you want

יח און ער האט געזאגט: גייט אין דער שטאט אריין צו דעם און דעם,
dem un dem tsu arain shtot der in geit gezogt hot er un
so and so to into city the in go said has he and

און זאגט צו אים: דער רבי זאגט: מיין צייט איז נאענט; ביי דיר
dir bai noent iz tsait main zogt Rebbe der im tsu zogt un
your at near is time my says Rebbe the him to say and

וויל איך מאכן פסח מיט מיינע תלמידים. יט און די תלמידים האבן
hoben talmidim di un talmidim maine mit Pesach machen ich vil
have disciples the and disciples my with Pesach make I will

געטאן, ווי יהושע/ישוע האט זיי באפוילן; און צוגעגרייט דאס
dos tsugegreit un bafoilen zei hot Yeshua/Yehoshua vi geton
the prepared and ordered them had Yehoshua as done

קרבן פסח . כ און ווען עס איז געווארן אוונט , האט ער זיך
zich er hot ovent gevoren iz es ven un Pesach korben
Himself he did evening become is it when and Pesach Korban

אנידערגעזעצט צום טיש מיט די צוועלף תלמידים. כא און בשעת זיי
zei beshas un talmidim tsvelf di mit tish tsum anidergezetst
they while and disciples twelve the with table to the sat down

האבן געגעסן, האט ער געזאגט; באמת זאג איך אייך, אז איינער פון
fun einer az aich ich zog beemes gezogt er hot gegesen hoben
of one that you I tell in truth said he has eating were

אייך וועט מיך פאררראטן! כב און זיי זענען געווארן זייער טרויעריק, און
un troierik zeier gevoren zenen zei un farraten mich vet aich
and grieved very become are they and betray Me will you

האבן אנגעהויבן, איינער נאכן אנדערן , צו זאגן צו אים: האר, בין
bin Har im tsu zogen tsu andern nochen einer ongehoiben hoben
am L-rd him to say to the other after one begun have

איך דאס? כג און ער האט ענטפערנדיק געזאגט: דער , וואס טונקט איין
ein tunkt vos der gezogt entferendik hot er un dos ich
one dips who the one said answering has he and the I

די האנט מיט מיר אין דער קערה, דער דאזיקער וועט מיך פאררראטן.
farraten mich vet doziker der kaire der in mir mit hant di
betray Me will this one the bowl the in Me with hand the

to give me? And I will
hand him over to you.
And they weighed out
for him sheloshim shiklei
kesef *(thirty pieces of silver)*.
16 And from then on he was
seeking an opportunity
that he might hand
Rebbe, Melech HaMoshiach
over.

17 But at the onset of
Chag HaMatzot, Moshiach's
talmidim approached
him, saying, Where do
you wish we should
prepare for you your
Seder? 18 And he said,
Go into the city to such
and such person and
say to him, Our Rebbe
says, My time is at hand.
With you I am observing
Pesach with my talmidim.
19 And the talmidim
did as Rebbe, Melech
HaMoshiach commanded
them, and they prepared
the Seder. 20 When erev
came, Rebbe, Melech
HaMoshiach was sitting
bimesibba *(reclining)* at
tish with the Shneym Asar
Talmidim. 21 And as they
were eating with their
Rebbe, he said, Omein,
I say to you that one of
you will be my betrayer.
22 And much distressed,
each one began to say
to him, Surely I am not
the one, Adoni? 23 But, in
reply, he said, The one
having dipped the hand
into the bowl with me,
this one is my betrayer.
24 Indeed the Bar Enosh
goes as it was written

כד דער בר אנש גייט טאקע לויט ווי עס שטייט געשריבן
geshriben shteit es vi loit take geit Enosh Bar der
written stands it as according to actually go of Man Son the

וועגן אים; ווי איז אבער צו יענעם מענטשן, דורך וועמען דער
der vemen durch mentshn yenem tsu ober iz vei im vegen
the whom through man that to however is woe him about

בר אנש ווערט פארראטן! עס וואלט געווען גוט פאר יענעם מענטשן,
mentshn yenem far gut geven volt es farraten vert Enosh Bar
man that for good was would it betray gets of Man Son

אויב ער וואלט גארנישט געבוירן געווארן. כה און יהודה , וואס האט
hot vos Yehude un gevoren geboiren gornisht volt er oib
did who Yehudah and become born nothing would he if

אים פארראטן, האט ענטפערנדיק געזאגט: רבי , בין איך דאס? זאגט ער
er zogt dos ich bin Rebbe gezogt entferendik hot farraten im
he says that I am Rebbe said answering did betray him

צו אים: דו האסט עס געזאגט! כו און בשעת זיי האבן געגעסן, האט
hot gegesen hoben zei beshas un gezogt es host du im tsu
has eating were they while and said it you have you him to

יהושע/ישוע גענומען ברויט, און האט געמאכט א ברכה , האט עס
es hot broche a gemacht hot un broit genumen Yeshua/Yehoshua
it has bracha a made has and bread taken Yehoshua

צעבראכן , און געגעבן צו די תלמידים, און געזאגט: נעמט, עסט! דאס
dos est nemt gezogt un talmidim di tsu gegeben un tsebrochen
this eat take said and disciples the to given and broken

איז מיין גוף . כז און ער האט גענומען א כוס, געמאכט א ברכה , און
un broche a gemacht kos a genumen hot er un guf main iz
and bracha a made cup a taken has he and body my is

געגעבן צו זיי , זאגנדיק: טרינקט אלע דערפון! כח מחמת דאס איז
iz dos machmas derfun ale trinkt zogendik zei tsu gegeben
is this because from it all drink saying them to gave

מיין בלוט פון דעם נייעם בונד , וואס ווערט פארגאסן פאר פילע
file far fargosen vert vos bund naiem dem fun blut main
many for shed being which covenant new the of blood my

צו דער פארגעבונג פון זינד. כט איך זאג אייך אבער , איך וועל מער
mer vel ich ober aich zog ich zind fun fargebung der tsu
more will I however you tell I sin of of forgiveness the to

נישט טרינקען פון איצט אָן פון דער פרוכט פונם וויינשטאק, ביז
biz vainshtok funem frucht der fun on itst fun trinken nisht
until vine from the fruit the of on now from drink not

צו יענעם טאג, ווען איך וועל דאס טרינקען מיט אייך ניי אין דעם
dem in nai aich mit trinken dos vel ich ven tog yenem tsu
the in new you with drink this will I when day that to

קעניגרייך פון מיין פאטער.
foter main fun kenigraich
Father my of kingdom

ל און זיי האבן אפגעזונגען הלל , און זענען ארויסגעגאנגען צום
tsum aroisgegangen zenen un halel opgezungen hoben zei un
to the go out are and Hallel end singing have they and

הר הזיתים.
hzitim Har
Olives Mount of

לא דעמאלט זאגט יהושע/ישוע צו זיי : איר אלע וועט געשטרויכלט
geshtroichlt vet ale ir zei tsu Yeshua/Yehoshua zogt demolt
stumble will all you them to Yehoshua says then

concerning him, but oy to that man through whom the Bar Enosh is betrayed. It would have been better for that man if he had not been born.
25 And, in reply, Yehudah the betrayer of Rebbe, Melech HaMoshiach, said, Surely I am not the one, Rabbi? Moshiach says to Yehudah, You have said it.
26 And at the Seudah, Rebbe, Melech HaMoshiach, having taken matzah, having made HaMotzi, he broke the matzah, giving the afikoman to the talmidim, and said, Take and eat, this is my basar.
27 And having taken the Cup of Redemption and having made the bracha, he gave it to them, saying, Drink from it, all of you.
28 For this is my Dahm HaBrit HaChadasha, which is poured out LARABBIM *(for many)* for the selicha *(forgiveness)* of chattaim *(sins)*.
29 And I say to you, I will by no means drink from now on of this pri hagefen *(fruit of the vine)* until that Day when I drink it with you chadash *(new)* in the Malchut Avi.

30 And having sung the Hallel, they went out to the Har HaZeytim.

31 Then Rebbe, Melech HaMoshiach says to

ווערן אין מיר אין דער דאזיקער נאכט; מחמת עס שטייט געשריבן:
geshriben shteit es machmas nacht doziker der in mir in veren
written stands it because night this one the in Me in become

איך וועל שלאגן דעם פאסטוך , און די שאף פון דער סטאדע וועלן
velen stade der fun shof di un pastech dem shlogen vel ich
will flock the of sheep the and shepherd the strike will I

צעשפרייט ווערן. (זכריה יג, ז.) לב נאר נאך מיין אויפשטיין ,
oifshtein main noch nor z ig Zecharyah veren tseshpreit
standing up again my after but 7 13 Zechariah to be scattered

וועל איך פאראויסגיין פאר אייך קיין גליל . לג פעטרוס אבער האט
hot ober Petros Galil kein aich far foroisgein ich vel
has however Peter Galilee to you before go ahead I will

ענטפערנדיק צו אים געזאגט: אפילו ווען אלע וועלן געשטרויכלט ווערן
veren geshtroichlt velen ale ven afile gezogt im tsu entferendik
to be stumble will all when even said him to answering

אין דיר, וועל איך מיך קיינמאל נישט שטרויכלען! לד האט יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua hot shtroichlen nisht keinmol mich ich vel dir in
Yehoshua has stumble not never me I will you in

צו אים געזאגט: באמת זאג איך דיר, אז אין דער דאזיקער נאכט,
nacht doziker der in az dir ich zog beemes gezogt im tsu
night this one the in that you I tell in truth said him to

איידער א האן וועט א קריי טאן, וועסטו מיך דריי מאל פארלייקענען!
farleikenen mol drai mich vestu ton krei a vet hon a eider
deny times three Me will you do crow a will cock a before

לה זאגט פעטרוס צו אים: און אויב איך זאל מוזן שטארבן מיט דיר,
dir mit shtarben muzn zol ich oib un im tsu Petros zogt
you with die must shall I if and him to Peter says

וועל איך דיך בשום אופן נישט פארלייקענען! דעסגלייכן האבן אויך
oich hoben desglaichen farleikenen nisht oifen beshum dich ich vel
also have likewise deny not way never you I will

אלע תלמידים געזאגט.
gezogt talmidim ale
said disciples all

לו דאן גייט יהושע/ישוע מיט זיי אויף אן ארט , וואס הייסט
heist vos ort an oif zei mit Yeshua/Yehoshua geit dan
called which place of an on them with Yehoshua go then

גת-שמני , און זאגט צו די תלמידים: זעצט זיך דא אנידער,
anider do zich zetst talmidim di tsu zogt un Gat-Shmanim
down here yourself sit disciples the to says and Gat-Shmanim

ביז איך וועל אהינגיין דארטן און תפילה טאן. לז און ער האט מיטגענומען
mitgenumen hot er un ton tfile un dorten ahingein vel ich biz
taken along did he and do prayer and there go will I until

פעטרוסן און זבדיס ביידע זין , און האט אנגעהויבן צו טרויערן און
un troiern tsu ongehoiben hot un zin beide Zavdais un Petrosn
and mourn to begin did and sons two Zavdai's and Peter

צו זיין באטריבט. לח דעמאלט זאגט ער צו זיי : מיין נפש איז טיף
tif iz nefesh main zei tsu er zogt demolt batribt zain tsu
deep is soul my them to he says then grieved be to

באטריבט, ביז צום טויט ! בלייבט דא , און וואכט מיט מיר! לט און
un mir mit vacht un do blaibt toit tsum biz batribt
and Me with watch and here remains death to the unto grieved

איז געגאנגען אביסל פאראויס, און איז אנידערגעפאלן אויף זיין פנים ,
ponem zain oif anidergefalen iz un forois abisel gegangen iz
face his on fall down is and ahead a little go is

them, All of you will be
offended at me during
this night, for it has been
written, HACH ES HAROEH
UTEFUTSEN HATSON
*(Strike the Shepherd and
the sheep will be scattered)*.
32 But after I undergo
Techiyas HaMoshiach
I will go ahead of you
to the Galil. 33 And, in
reply, Kefa said to him, If
everyone will be offended
at you, I never will be
offended. 34 He said to
him, Omein, I say to
you that balailah hazeh
(during this night), before a
tarnegol *(cock)* crows, you
will make hakhchashah
(denial) of me shalosh
pe'amim *(three times)*.
35 Kefa says to him, Even
if it is necessary for me
to die al kiddush ha-Shem
with you, by no means
will I deny you. Likewise
all the talmidim spoke
also.

36 Then Rebbe, Melech
HaMoshiach comes with
them to a place being called
Gat-Shmanim, and Rebbe,
Melech HaMoshiach says
to the talmidim, Sit here
until I go over there and
daven. 37 And having taken
Kefa and the two sons
of Zavdai, Rebbe, Melech
HaMoshiach began to be
sorrowful and distressed
with agmat nefesh *(grief)*.
38 Then he says to them, My
nefesh is deadly grieved,
even to the point of mavet.
Remain here and stay awake
with me. 39 And having gone

האט תפילה געטאן און געזאגט: מיין פאטער אויב עס איז מעגלעך, זאל
zol meglech iz es oib foter main gezogt un geton tfile hot
shall possible is it if Father my said and do pray has

אוועקגיין פון מיר דער דאזיקער בעכער; דאך נישט ווי איך וויל , נאר
nor vil ich vi nisht doch becher doziker der mir fun avekgein
but want I as not yet goblet this one the Me from going away

ווי דו ! מ און ער גייט צו צו די תלמידים, און געפינט זיי שלאפן, און
un shlofen zei gefint un talmidim di tsu tsu geit er un du vi
and asleep them finds and disciples the to to goes he and you as

זאגט צו פעטרוסן: אזוי, איר האט נישט געקענט וואכן מיט מיר איין שעה?
sho ein mir mit vachen gekent nisht hot ir azoi Petrosn tsu zogt
hour one Me with watch be able not have you so Peter to says

מא האלט וואך און טוט תפילה, כדי איר זאלט נישט קומען צו קיין
kein tsu kumen nisht zolt ir kedei tfile tut un vach halt
any to come not shall you so that prayer do and watch keep

נסיון ! דער גייסט איז טאקע וויליק , דאס פלייש אבער איז שוואך.
shvach iz ober fleish dos vilik take iz gaist der nisoyen
weak is however flesh the willing actually is spirit the temptation

מב ווידער איז ער צום צווייטן מאל אוועקגעגאנגען, און האט תפילה געטאן,
geton tfile hot un avekgegangen mol tsveitn tsum er iz vider
done prayer has and went away time second to the he is again

אזוי צו זאגן : מיין פאטער, אויב דאס דאזיקע קען נישט פארבייגיין, אחוץ
achuts farbaigein nisht ken dozike dos oib foter main zogen tsu azoi
except pass by not can these the if Father my say to so

איך זאל עס טרינקען, זאל דיין רצון געשען ! מג און ער איז געקומען
gekumen iz er un geshen rotsn dain zol trinken es zol ich
come is he and to happen will your shall drink it shall I

און האט זיי ווידער געפונען שלאפן; מחמת זייערע אויגן זענען געווען
geven zenen oigen zeiere machmas shlofen gefunen vider zei hot un
was are eyes their because asleep found again them has and

שווער. מד און ער האט זיי איבערגעלאזט, איז ווידער אוועקגעגאנגען,
avekgegangen vider iz ibergelozt zei hot er un shver
went away again is left them has he and heavy

און תפילה געטאן צום דריטן מאל , זאגנדיק נאכאמאל די זעלביקע
zelbike di nochamol zogendik mol dritn tsum geton tfile un
same the again saying times third to the done prayer and

ווערטער. מה דאן גייט ער צו צו די תלמידים, און זאגט צו זיי : איר
ir zei tsu zogt un talmidim di tsu tsu er geit dan verter
you them to says and disciples the to over he goes then words

שלאפט נאך אלץ, און רוט ? זע , די שעה האט זיך דערנענטערט, און
un dernentert zich hot sho di ze rut un alts noch shloft
and come near self has hour the look rests and all still sleep

דער בר אנוש ווערט פארראטן אין די הענט פון חוטאים! מו שטייט
shteit choytim fun hent di in farraten vert Enosh Bar der
stand sinners of hands the in betrayed is of Man Son the

אויף, לאמיר גיין ! זע , דער וואס פארראט מיך איז נאענט!
noent iz mich farrat vos der ze gein lomir oif
near is Me betrays who the one look go let us up

מז און בשעת ער האט נאך גערעדט, זע , יהודה , איינער פון די
di fun einer Yehude ze geredt noch hot er beshas un
the of one Yehudah look speaking still has he while and

צוועלף, איז געקומען און מיט אים א גרויסער המון מיט שווערדן און
un shverdn mit hamon groiser a im mit un gekumen iz tsvelf
and swords with crowd very large a him with and come is twelve

forward a short distance, Rebbe, Melech HaMoshiach fell upon his face, davening and saying, Avi, if it is possible, let this Kos pass from me. But not as I will, but as you will.
40 Then he comes to the talmidim and finds them sleeping, and he says to Kefa, So were you not strong enough to be awake for one hour with me?
41 Stay awake and offer tefillos, lest you enter lidey nisayon. Indeed the ruach is willing but the basar is weak.
42 Again, for a second time, having left, he davened, saying, Avi, if it is not possible for this to pass by except I drink it, let yeaseh rtzonechah *(your will be done)*.
43 And having come again, Rebbe, Melech HaMoshiach found the talmidim sleeping, for their eyes were too heavy to stay open.
44 And having left them again and having gone away, he was davening for the shlishit *(third)* time, saying the same words.
45 Then he comes to the talmidim and says to them, Sleep on now and take your rest. Hinei! The hour is at hand, and the Bar Enosh is being betrayed into the hands of chote'im *(sinners)*.
46 Arise, and let us go. Hinei! My betrayer has drawn near.
47 And while he was still speaking hinei! Yehudah, one of the Shneym Asar, came and with him came a great multitude with

שטאנגען, פון די הויפט כהנים און זקנים פון פאלק. מח דער
der folk fun zkeinem un koyanim hoipt di fun shtangen
the one people of elders and kohenim chief the from clubs

אבער , וואס האט אים פארראטן, האט זיי געגעבן א צייכן , און
un tseichen a gegeben zei hot farraten im hot vos ober
and sign a given them had betray him has who however

געזאגט: וועמען איך וועל געבן א קוש, דער איז עס, כאפט אים! מט און
un im chapt es iz der kush a geben vel ich vemen gezogt
and him seize it is this one kiss a give will I whom said

גלייך איז ער צוגעגאנגען צו יהושען/ישוען , און געזאגט:
gezogt un Yeshuan/Yehoshuan tsu tsugegangen er iz glaich
said and Yehoshua to went he is immediately

שלום , רבי ! און האט אים געקושט. נ יהושע/ישוע אבער האט
hot ober Yeshua/Yehoshua gekusht im hot un Rebbe sholem
has however Yehoshua kissed him has and Rebbe peace

צו אים געזאגט: פריינד, צו וואס ביסטו געקומען? דעמאלט זענען זיי
zei zenen demolt gekumen bistu vos tsu fraind gezogt im tsu
they are then come you are what to friend said him to

צוגעגאנגען און האבן ארויפגעלייגט די הענט אויף יהושען/ישוען ,
Yeshuan/Yehoshuan oif hent di aroifgeleigt hoben un tsugegangen
Yehoshua on hands the lay have and went over

און אים גענומען. נא און זע , איינער פון די , וואס זענען געווען מיט
mit geven zenen vos di fun einer ze un genumen im un
with was are who the of one look and taken him and

יהושען/ישוען , האט אויסגעשטרעקט די האנט, און ארויסגעצויגן
aroisgetsoigen un hant di oisgeshtrekt hot Yeshuan/Yehoshuan
drew out and hand the stretch out did Yehoshua

זיין שווערד, און האט געשלאגן דעם כהן גדולס קנעכט, און אים
im un knecht gadols koyen dem geshlogen hot un shverd zain
him and servant gadol's kohen the struck has and sword his

אפגעהאקט אן אויער. נב דעמאלט זאגט יהושע/ישוע צו אים: קער
ker im tsu Yeshua/Yehoshua zogt demolt oier an opgehakt
put him to Yehoshua says then ear an chopped off

אום דיין שווערד אויף איר ארט ! מחמת אלע, וואס נעמען א
a nemen vos ale machmas ort ir oif shverd dain um
a take who all because place of its in sword your back

שווערד, וועלן אומקומען מיט דער שווערד. נג אדער אפשר מיינסטו ,
meinstu efsher oder shverd der mit umkumen velen shverd
you think perhaps or sword the with perish will sword

אז איך קען נישט בעטן מיין פאטער, און ער וועט מיר אפילו איצט
itst afile mir vet er un foter main beten nisht ken ich az
now even Me will he and Father my ask not can I that

געבן מער ווי צוועלף מחנות מלאכים ? נד און וויאזוי זשע וואלטן
volten zhe viazoi un malochim machnus tsvelf vi mer geben
would then how and angels legions twelve than more give

די כתבי (הקודש) געקענט דערפילט ווערן , אז אָט אזוי מוז
muz azoi ot az veren derfilt gekent Hakoidesh Kitvei di
must so just that become fulfilled be able the Holy scriptures the

עס געשען ? נה אין יענער שעה האט יהושע/ישוע געזאגט צו די
di tsu gezogt Yeshua/Yehoshua hot sho yener in geshen es
the to said Yehoshua has hour that in happened it

המונים מענטשן: ווי אנטקעגן א גזלן זענט איר ארויסגעקומען מיט
mit aroisgekumen ir zent gazlen a antkegen vi mentshn hamonim
with come out you are bandit a against like people crowds of

swords and clubs from
the Rashei Hakohanim
(Chief Priests) and the
Ziknei HaAm *(the Elders
of the People)*. 48 Now
the betrayer had given
them a signal, saying,
Whomever I may give
the neshikah *(kiss)*, he is
the one. Chap *(grab)* him!
49 And immediately, he
approached Rebbe, Melech
HaMoshiach, and said,
Shalom, Rebbe. And he
gave him the neshikah.
50 And Rebbe, Melech
HaMoshiach said to him,
Chaver, do what you
came for. Then, having
approached, they laid
hands on Rebbe, Melech
HaMoshiach and arrested
him. 51 And hinei! One
of the ones with him
stretched out his hand,
drew his cherev, and
struck the servant of the
Kohen Gadol, cutting off
his ear. 52 Then Rebbe,
Melech HaMoshiach says
to him, Return your
cherev into its place; for
all who take the sword
will die by the sword.
53 Or do you think that
I am not able to call
upon Avi, and He will
provide me now more
than Shneym Asar legions
of malachim? 54 But how
then may the Kitvei
Hakodesh be fulfilled
that say it must happen
thus? 55 At that moment,
he said to the crowd, Do
you have the chutzpah
(nerve) to come out, as
against a revolutionary,

שווערדן און שטאנגען, מיך צו כאפן . טאג אויס טאג איין בין איך
ich bin ein tog ois tog chapen tsu mich shtangen un shverdn
I am one day out day arrest to Me clubs and swords

געזעסן אין בית המקדש און געלערנט, און איר האט מיך נישט
nisht mich hot ir un gelernt un Hamikdash beis in gezesen
not Me did you and taught and HaMikdash Beis in sat

גענומען. [נו] דאס אלץ אבער איז געשען , כדי די שריפטן פון
fun shriftn di kedei geshen iz ober alts dos genumen
of scriptures the so that happened is however all this take

די נביאים זאלן דערפילט ווערן . דעמאלט האבן אלע תלמידים אים
im talmidim ale hoben demolt veren derfilt zolen neviim di
him disciples all have then become fulfilled should prophets the

פארלאזט, און זענען אנטלאפן.
antlofen zenen un farlozt
run away are and left

[נז] און די , וואס האבן גענומען יהושען/ישוען , האבן אים
im hoben Yeshuan/Yehoshuan genumen hoben vos di un
him have Yehoshua taken have who the and

אוועקגעפירט צו קיפא , דעם כהן גדול, וואו די סופרים און די
di un sofrim di vu gadol koyen dem Caiapha tsu avekgefirt
the and scribes the where gadol kohen the Caiapha to led away

זקנים זענען געווען פארזאמלט. [נח] און פעטרוס האט אים נאכגעפאלגט
nochgefolgt im hot Petros un farzamlt geven zenen zkeinem
followed him has Peter and assembled were are elders

פונדערווייטנס ביז צום הויף פון כהן גדול, און איז
iz un gadol koyen fun hoif tsum biz fundervaitns
is and gadol kohen of courtyard to the until from a distance

אריינגעגאנגען אינעווייניק, און זיך אנידערגעזעצט מיט די שומרים,
shomrim di mit anidergezetst zich un ineveinik araingegangen
guards the with sat down himself and inside entered

צו זען דעם סוף. [נט] און די הויפט כהנים און דאס גאנצע סנהדרין
Sanhedrin gantse dos un koyanim hoipt di un sof dem zen tsu
Sanhedrin whole the and kohenim chief the and end the see to

האבן געזוכט א פאלש עדות זאגן קעגן יהושען/ישוען , כדי
kedei Yeshuan/Yehoshuan kegen zogen eides falsh a gezucht hoben
so that Yehoshua against speak witness false a sought have

זיי זאלן אים קענען טייטן; [ס] און האבן נישט געפונען, הגם א
a hagam gefunen nisht hoben un teiten kenen im zolen zei
a although found not have and kill be able to him shall they

סך פאלשע עדות זענען געקומען. צולעצט אבער זענען געקומען
gekumen zenen ober tsuletst gekumen zenen eides falshe sach
come are however finally come are witnesses false many

צוויי, [סא] און האבן געזאגט: דער דאזיקער האט געזאגט: איך בין בכוח
bekoiech bin ich gezogt hot doziker der gezogt hoben un tsvei
able am I said has this one that said have and two

צו צעשטערן דעם היכל פון ה׳ , און אים אויפצובויען אין דריי
drai in oiftsuboien im un Hashem fun Heichal dem tseshteren tsu
three in rebuild it and Hashem of Heikhal the destroy to

טאג. [סב] און דער כהן גדול האט זיך אויפגעשטעלט, און געזאגט צו
tsu gezogt un oifgeshtelt zich hot gadol koyen der un tog
to said and stood up self has gadol kohen the and days

אים: דו ענטפערסט גארנישט? וואס איז דאס, וואס זיי זאגן עדות
eides zogen zei vos dos iz vos gornisht entferst du im
witness say they which this is what nothing answer you him

with swords and clubs to arrest me? Daily in the Beis Hamikdash I was sitting saying my shiurim and you did not arrest me. [56] But this all happened that the Kitvei Hakodesh of the Neviim might be fulfilled. Then the talmidim deserted Rebbe, Melech HaMoshiach and fled.

[57] But the ones having arrested Rebbe, Melech HaMoshiach led him away to Caiapha the Kohen Gadol, where the Sofrim and the Zekenim *(Elders)* were gathered together. [58] And Kefa was following Rebbe, Melech HaMoshiach from far away. He followed him as far as the courtyard of the Kohen Gadol and, having gone inside it, Kefa was sitting down with the servants to see the maskana *(outcome)*. [59] And the Rashei Hakohanim and the Sanhedrin all were seeking edut sheker *(false testimony of false witnesses)* against Yehoshua so that they might put him to death. [60] And they found none, though many shakranim *(liars)* came forward. At last, two came forward [61] and said, This one said, I am able to bring about a churban *(destruction)* of the Beis Hamikdash of Hashem and within shloshah yamim to rebuild it. [62] And having got up, the Kohen Gadol said to Rebbe, Melech HaMoshiach, Do you answer nothing?

קעגן דיר? סג יהושע/ישוע אבער האט געשוויגן. און דער כהן
kegen dir Yeshua/Yehoshua ober hot geshvigen un der koyen
against you Yehoshua however was silent and the kohen

גדול האט געזאגט צו אים: איך באשווער דיך ביי דעם לעבעדיקן ג-ט,
gadol hot gezogt tsu im ich bashver dich bai dem lebedikn G-t
gadol has said to him I adjure you by the living G-d

אז דו זאלסט אונדז זאגן, צי דו ביסט דער משיח, דער זון
az du zolst undz zogen tsi du bist der Moshiach der zun
that you shall you us say you are the Moshiach the Son

פון דער אויבערשטער! סד זאגט יהושע/ישוע צו אים: דו האסט
fun der Oibershter zogt Yeshua/Yehoshua tsu im du host
of the Most High says Yehoshua to him you have you

עס געזאגט! דאך זאג איך אייך: פון איצט אָן וועט איר זען דעם בר
es gezogt doch zog ich aich fun itst on vet ir zen dem Bar
it said yet say I you from now on will you see the Son

אנש זיצן אויף דער רעכטער זייט פון דער גבורה, און קומען אויף די
Enosh zitsen oif der rechter zait fun der gvure un kumen oif di
of Man sit on the right side of the Power and coming on the

וואלקנס פון הימל! (תהלים קי, א; דניאל ז, יג-יד.) סה דעמאלט האט
volkens fun himel Tehilim ki a Daniel z ig-id demolt hot
clouds of heaven Psalms 110 1 Daniel 7 13-14 then has

דער כהן גדול צעריסן זיינע קליידער, זאגנדיק: ער האט געלעסטערט;
der koyen gadol tserisn zaine kleider zogendik er hot gelestert
the kohen gadol rip his clothing saying he has blasphemed

וואס דארפן מיר נאך האבן עדות? זע, איר האט איצט געהערט די
vos darfen mir noch hoben eides ze ir hot itst gehert di
why need we still have witness look you have now heard the

לעסטערונג. סו וואס מיינט איר? און זיי האבן ענטפערנדיק געזאגט: ער
lesterung vos meint ir un zei hoben entferendik gezogt er
blasphemy what think you and they have answering said he

איז חייב מיתה. סז דאן האבן זיי אים געשפיגן אין פנים אריין
iz chayev mise dan hoben zei im geshpigen in ponem arain
is deserving death then have they him spat in face into

און האבן אים געשלאגן מיט די פויסטן; סח אנדערע האבן אים געגעבן
un hoben im geshlogen mit di foistn andere hoben im gegeben
and have him struck with the fists others have him given

פעטש, און געזאגט: משיח, זאג נבואות צו אונדז! ווער איז עס,
petsh un gezogt Moshiach zog nevues tsu undz ver iz es
slaps and said Moshiach tell prophecies to us who is it

וואס האט דיך געשלאגן?
vos hot dich geshlogen
that has you struck

סט און פעטרוס איז געזעסן אינדרויסן אויפן הויף. און א
un Petros iz gezesen indroisen oifen hoif un a
and Peter was sitting outside on the courtyard and a

דינסטמויד איז צוגעקומען צו אים, און האט געזאגט: אויך דו ביסט
dinstmoid iz tsugekumen tsu im un hot gezogt oich du bist
servant-girl is come over to him and has said also you are

געווען מיט יהושע/ישוע הגלילי! ע ער אבער האט עס געלייקנט
geven mit Yeshua/Yehoshua HaGalili er ober hot es geleiknt
were with Yehoshua the Galilean he however did it deny

פאר אלעמען, אזוי צו זאגן: איך ווייס נישט, וואס דו זאגסט!
far alemen azoi tsu zogen ich veis nisht vos du zogstu
before everyone so to say I know not what you say

For what do these men give edut *(testimony)* against you? [63] But Rebbe, Melech HaMoshiach was silent. And the Kohen Gadol said to him, I adjure you by Hashem, Elohim Chayyim, to tell us if you are the Rebbe, Melech HaMoshiach Ben HaElohim. [64] Rebbe, Melech HaMoshiach says to him, You said it. But I say to you, From now on you will see the Bar Enosh sitting at the right hand of Gevurah *(Power)* and his Bias *(Coming)* will be with ANENEI HASHOMAYIM *(clouds of Heaven)*. [65] Then the Kohen Gadol made the keriah *(rending, tearing of his garments)*, saying, He has committed Chillul Hashem. What further need do we have of edut? Hinei! Now you have heard the Chillul Hashem. [66] What does it seem to you? And, in reply, they said, He is deserving of mishpat mavet, the death penalty. [67] Then they spat into his face and they struck him and they slapped him, [68] saying, Give us a dvar nevuah, Rebbe, Melech HaMoshiach. Who is the one who hit you?

[69] Now Kefa was sitting outside in the courtyard. And one maid approached Kefa, saying, And you were with Yehoshua of the Galil! [70] But Kefa denied it before everyone, saying, I do not have daas of

[עא] און איז ארויסגעגאנגען צום פאדערהויז, און אן אנדערע האט אים
im hot andere an un foderhoiz tsum aroisgegangen iz un
him has another an and porch to the go out is and

דערזען , און זאגט צו די מענטשן דארטן: דער דאזיקער איז
iz doziker der dorten mentshn di tsu zogt un derzen
is this one the there people the to says and caught sight of

געווען מיט יהושע/ישוע פון נצרת ! [עב] און נאכאמאל האט ער עס
es er hot nochamol un Natseret fun Yeshua/Yehoshua mit geven
it he did again and Natseret of Yehoshua with was

געלייקנט מיט א שבועה: איך קען נישט דעם מענטשן! [עג] און נאך א
a noch un mentshn dem nisht ken ich shvue a mit geleiknt
a after and man the not know I oath a with deny

קליינער ווײַלע זענען צוגעקומען די , וואס זענען דארט געשטאנען, און
un geshtanen dort zenen vos di tsugekumen zenen vaile kleiner
and standing there were who the come over are while short

האבן געזאגט צו פעטרוסן: עס איז אמת, אויך דו ביסט איינער פון זיי ;
zei fun einer bist du oich emes iz es Petrosn tsu gezogt hoben
them of one are you also truth is it Peter to said have

מחמת אפילו דײַן ארט רעדן פארראט דיך. [עד] דעמאלט האט ער
er hot demolt dich farrat reden ort dain afile machmas
he did then you betrays speaking place of your even because

אנגעהויבן צו שעלטן און שווערן: איך קען נישט דעם מענטשן! און
un mentshn dem nisht ken ich shveren un shelten tsu ongehoiben
and man the not know I swear and curse to begin

גלייך האט א האן געקרייט. [עה] און פעטרוס האט זיך דערמאנט
dermont zich hot Petros un gekreit hon a hot glaich
remembered self has Peter and crowed cock a did immediately

דאס ווארט פון יהושע/ישוע , וואס ער האט אים געהאט געזאגט:
gezogt gehat im hot er vos Yeshua/Yehoshua fun vort dos
said had him had he which Yehoshua of word that

איידער א האן וועט א קריי טאן, וועסטו מיך דריי מאל פארלייקענען.
farleikenen mol drai mich vestu ton krei a vet hon a eider
deny times three Me will you do crow a will cock a before

און ער איז ארויסגעגאנגען אינדרויסן, און האט ביטער געוויינט.
geveint biter hot un indroisen aroisgegangen iz er un
weep bitter did and outside went out is he and

כז און צומארגנס אינדערפרי האבן אלע הויפט כהנים און זקנים
zkeinem un koyanim hoipt ale hoben inderfri tsumorgens un
elders and kohenim chief all have early tomorrow and

פון פאלק אנגענומען א באשלוס קעגן יהושען/ישוען ,
Yeshuan/Yehoshuan kegen bashlus a ongenumen folk fun
Yehoshua against decision a accept people of

כדי אים צו טייטן; [ב] און האבן אים געבונדן , און אוועקגעפירט, און
un avekgefirt un gebunden im hoben un teiten tsu im kedei
and led away and bound him have and kill to him so that

איבערגעגעבן צו פילאטוסן, דעם גובערנאטאר.
gubernator dem Pilatusn tsu ibergegeben
governor the Pilate to handed over

[ג] דעמאלט אז יהודה , וואס האט אים פארראטן, האט געזען, דאס ער
er dos gezen hot farraten im hot vos Yehude az demolt
he that seen has betray him has who Yehudah as then

איז פארמשפט געווארן, האט ער חרטה געהאט, און אומגעקערט
umgekert un gehat charote er hot gevoren farmishpet iz
returned and have regret he did become have condemned is

what you are saying.
71 And having gone out
to the gate, another
saw Kefa and says
to the bystanders,
There! This one was
with Yehoshua of
Natzeret! 72 And again
Kefa denied it with a
shevuah *(oath)*, I do
not know the man!
73 And after a little
while the bystanders
came and said to
Kefa, Truly also you
are one of them, for
even your accent gives
you away! 74 Then
Kefa began to curse
and swear, I do not
know the man! And
immediately a tarnegol
(cock) crowed. 75 And Kefa
remembered the word
which Rebbe, Melech
HaMoshiach had said:
Before a tarnegol *(cock)*
crows, you will deny
me shalosh pe'amim
(three times). And Kefa
went out and wept
bitterly.

27 Now when boker
had come, all the
Rashei Hakohenim and the
Ziknei HaAm took counsel
together against Yehoshua
to put him to death. 2 And
having performed the akedah
(binding), they led him away,
and delivered him up to Pilate
the Governor.

3 Then when Yehudah, who
had betrayed Moshiach,
saw that Yehoshua had
been condemned, he felt
remorse and returned the

די דרייסיק שטיק זילבער צו די הויפט כהנים און זקנים ,[ד]אזוי צו
tsu azoi zkeinem un koyanim hoipt di tsu zilber shtik draisik di
to so elders and kohenim chief the to silver pieces of thirty the

זאגן : איך האב געזינדיקט, פארראטענדיק אומשולדיק בלוט! זיי אבער
ober zei blut umshuldik farratendik gezindikt hob ich zogen
however they blood innocent betraying sinned have I say

האבן געזאגט: וואס גייט דאס אונדז אָן ? זארג דו וועגן דעם! [ה]און
un dem vegen du zorg on undz dos geit vos gezogt hoben
and that about you worry without us this go why said have

ער האט א ווארף געטאן די זילבער שטיק אין היכל אריין, און איז
iz un arain Heichal in shtik zilber di geton varf a hot er
is and into Heikhal in pieces of silver the did throw a did he

אוועק ! און איז געגאנגען און האט זיך אויפגעהאנגען. [ו]און די
di un oifgehongen zich hot un gegangen iz un avek
the and hang himself did and go is and went away

הויפט כהנים האבן גענומען די זילבער שטיק , און געזאגט: מען
men gezogt un shtik zilber di genumen hoben koyanim hoipt
one said and pieces of silver the taken have kohenim chief

טאר זיי נישט אריינלייגן אין דעם אוצר הקרבנות , ווייל
vail hakorbones oitser dem in arainleigen nisht zei tor
because HaKorbanos Otsar the in place in not them is not lawful

עס איז בלוט געלט . [ז]און נאך דעם ווי זיי האבן זיך באראטן,
baroten zich hoben zei vi dem noch un gelt blut iz es
conferred self have they when that after and money blood is it

האבן זיי דערמיט געקויפט דעם טעפערס פעלד, א קבורה פאר די
di far kvure a feld tepers dem gekoift dermit zei hoben
the for burial site a field potter's the buy with it they did

גרים . [ח]דערפאר הייסט יענץ פעלד דאס בלוט פעלד ביז צום
tsum biz feld blut dos feld yents heist derfar geirem
to the until field blood the field that called therefore proselytes

היינטיקן טאג. [ט]דעמאלט איז דערפילט געווארן, וואס עס איז געווארן געזאגט
gezogt gevoren iz es vos gevoren derfilt iz demolt tog haintikn
said become is it what become fulfilled is then day today's

דורך ירמיהו הנביא , אזוי צו זאגן : און זיי האבן גענומען
genumen hoben zei un zogen tsu azoi hanovi Yirmeyah durch
taken have they and say to so the prophet Yirmeyah through

די דרייסיק שטיק זילבער, דעם ווערט פון דעם געשעצטן, וועמען
vemen geshetstn dem fun vert dem zilber shtik draisik di
whom valued the one of worth the silver pieces of thirty the

זיי האבן געשאצט, פון די קינדער ישראל; [י]און האבן זיי געגעבן
gegeben zei hoben un Yisroel kinder di fun geshatst hoben zei
given them have and Israel children the from value have they

פאר דעם טעפערס פעלד, לויט ווי דער האר האט מיר געבאטן.
geboten mir hot Har der vi loit feld tepers dem far
ordered Me has L-rd the as according to field potter's the for

[יא]און יהושע/ישוע איז געשטעלט געווארן פאר דעם גובערנאטאר,
gubernator dem far gevoren geshtelt iz Yeshua/Yehoshua un
governor the before become stood is Yehoshua and

און דער גובערנאטאר האט אים געפרעגט, אזוי צו זאגן : צי ביסט דו
du bist tsi zogen tsu azoi gefregt im hot gubernator der un
you are say to so asked him did governor the and

דער קעניג פון די יידן ? און יהושע/ישוע האט געזאגט; דו זאגסט
zogstu du gezogt hot Yeshua/Yehoshua un Yidn di fun kenig der
say you said has Yehoshua and Jews the of king the

sheloshim shiklei kesef *(thirty pieces of silver)* to the Rashei Hakohanim and the Zekenim, [4] saying Chatati *(I have sinned)*. I have betrayed dahm naki *(innocent blood)*. But they said, What is that to us? See to that yourself! [5] And Yehudah threw the shiklei kesef *(pieces of silver)* into the Beis Hamikdash and departed; and, having gone away, Yehudah hanged himself. [6] And the Rashei Hakohanim took the shiklei kesef and said, It is asur *(forbidden)* to put these into the Beis Hamikdash otzar *(treasury)*, vi-bahlt *(since)* it is blood money. [7] And they took counsel together and they bought the Potter's Field as a beis hakevoros *(cemetery)* for zarim *(foreigners)*. [8] For this reason that field has been called the Sadeh HaDahm *(Field of Blood)* to this day. [9] Then that which was spoken through Yirmeyah HaNavi was fulfilled, saying, And they took the SHELOSHIM KASEF *(thirty pieces of silver)*, HAYEKAR *(the price)* of the one whose price had been set by the Bnei Yisroel. [10] And they gave them for the potters field as Hashem directed me *(Zech 11:12-13)*.
[11] Now Rebbe, Melech HaMoshiach stood before the Governor, and the Governor questioned Rebbe, Melech HaMoshiach saying, Are you the Melech HaYehudim? And Rebbe, Melech HaMoshiach said

עס! יב און ווען ער איז אנגעקלאגט געווארן דורך די הויפט כהנים
koyanim hoipt di durch gevoren ongeklogt iz er ven un es
kohenim chief the by become accused is he when and it

און זקנים , האט ער גארנישט געענטפערט. יג דעמאלט זאגט פילאטוס
Pilatus zogt demolt geentfert gornisht er hot zkeinem un
Pilate says then answered nothing he has elders and

צו אים: דו הערסט נישט, וואס זיי זאגן אלץ אויס קעגן דיר?
dir kegen ois alts zogen zei vos nisht herst du im tsu
you against out all say they what not hear you him to

יד און ער האט אים נישט געענטפערט, אפילו נישט אויף איין איינציק
eintsik ein oif nisht afile geentfert nisht im hot er un
single one on not even answered not him has he and

ווארט, אזוי, אז דער גובערנאטאר האט זיך זייער געוואונדערט. טו און
un gevundert zeier zich hot gubernator der az azoi vort
and amazed very self has governor the that so word

אויף יעדן יום טוב איז דער גובערנאטאר געווען געוואוינט צו באפרייען
bafraien tsu gevoint geven gubernator der iz tov yom yedn oif
release to accustomed was governor the is Tov Yom each on

פאר דעם פאלק איין געפאנגענעם, וועמען זיי האבן געוואלט. טז און
un gevolt hoben zei vemen gefangenem ein folk dem far
and wanted have they whomever prisoner one people the for

זיי האבן דעמאלט געהאט א גוט באקאנטן געפאנגענעם, וואס האט
hot vos gefangenem bakantn gut a gehat demolt hoben zei
was who prisoner known well a had then have they

געהייסן בר-אבא. יז דעריבער ווען זיי האבן זיך פארזאמלט,
farzamlt zich hoben zei ven deriber Bar-Abba geheisen
gathered themselves have they when therefore Bar-Abba called

האט פילאטוס צו זיי געזאגט: וועמען ווילט איר, אז איך זאל אייך
aich zol ich az ir vilt vemen gezogt zei tsu Pilatus hot
you shall I that you want whom said them to Pilate has

באפרייען, בר-אבאן אדער יהושען/ישוען , וואס מען רופט אים
im ruft men vos Yeshuan/Yehoshuan oder Bar-Abban bafraien
him call they who Yehoshua or Bar-Abba release

משיח ? יח מחמת ער האט געוואוסט, אז צוליב קנאה האבן
hoben kine tsulib az gevust hot er machmas Moshiach
have envy on account of that know did he because Moshiach

זיי אים איבערגעגעבן. יט און בשעת ער איז געזעסן אויף דעם כסא
kisei dem oif gezesen iz er beshas un ibergegeben im zei
throne of the on sat is he while and handed over him they

המשפט , האט זיין ווייב צו אים געשיקט, אזוי צו זאגן : זאלסט
zolst zogen tsu azoi geshikt im tsu vaib zain hot hamishpot
you shall say to so send him to wife his did judgment

גארנישט האבן צו טאן מיט דעם דאזיקן צדיק ; מחמת איך האב
hob ich machmas tsadik dozikn dem mit ton tsu hoben gornisht
have I because tsaddik this the with do to have nothing

היינט א סך געליטן אין א חלום דורך אים! כ די הויפט כהנים
koyanim hoipt di im durch cholem a in gelitn sach a haint
kohenim chief the him through dream a in suffered many a today

אבער און די זקנים האבן איבערגערעדט די המונים מענטשן,
mentshn hamonim di ibergeredt hoben zkeinem di un ober
people crowds of the persuaded have elders the and however

אז זיי זאלן פארלאנגען בר-אבאן , יהושען/ישוען אבער צו
tsu ober Yeshuan/Yehoshuan Bar-Abban farlangen zolen zei az
to however Yehoshua Bar-Abba request shall they that

to him, It is as you say.
12 And while Rebbe, Melech
HaMoshiach was being
accused by the Rashei
Hakohanim and the
Zekenim, he answered
nothing. 13 Then Pilate
said to Rebbe, Melech
HaMoshiach Do you not
hear how many things
they give edut against
you? 14 And Rebbe, Melech
HaMoshiach did not answer
him with even one word,
so that the Governor was
quite amazed. 15 Now
at the Chag *(Festival,
Pesach)* the Governor was
accustomed to release for
the multitude any one
prisoner they wanted.
16 And they were holding
at the time a notorious
prisoner, called Bar-Abba.
17 When, therefore, they
were gathered together,
Pilate said to them,
Whom do you want me
to release for you, Bar-
Abba or Yehoshua called
Moshiach? 18 For Pilate
knew that because of
kinah *(envy)* they had
delivered Yehoshua up.
19 And while Pilate was
sitting on the judgment
seat, his wife sent to him,
saying, Have nothing to
do with that Tzaddik;
for last night I suffered
greatly in a chalom *(dream)*
because of Yehoshua.
20 However, the Rashei
Hakohanim and the
Zekenim persuaded the
multitudes to ask for Bar-
Abba, but Yehoshua they
should destroy. 21 But

לאזן אומברענגען. כא און דער גובערנאטאר האט ענטפערנדיק צו זיי
zei tsu entferendik hot gubernator der un umbrengen lozen
them to answering has governor the and kill let

געזאגט: וועלכן פון די ביידע ווילט איר, אז איך זאל אייך באפרייען?
bafraien aich zol ich az ir vilt beide di fun velchen gezogt
release you shall I that you want two the of which said

און זיי האבן געזאגט: בר-אבאן! כב זאגט פילאטוס צו זיי : און וואס
vos un zei tsu Pilatus zogt Bar-Abban gezogt hoben zei un
what and them to Pilate says Bar-Abba said have they and

זאל איך טאן מיט יהושען/ישוען , וואס מען רופט אים משיח ?
Moshiach im ruft men vos Yeshuan/Yehoshuan mit ton ich zol
Moshiach him call they who Yehoshua with do I shall

זאגן אלע: ער זאל אויפהענגען אויף דער בוים! כג און ער האט געזאגט:
gezogt hot er un boim der oif oifhengen zol er ale zogen
said has he and tree the on hanged up shall he all say

וואס פאר א בייז האט ער דען געטאן? זיי אבער האבן נאך מער
mer noch hoben ober zei geton den er hot beiz a far vos
more even have however they done then he has evil a for what

געשריגן , אזוי צו זאגן : ער זאל אויפהענגען אויף דער בוים! כד און
un boim der oif oifhengen zol er zogen tsu azoi geshrigen
and tree the on hanged up shall he say to so shouted

ווען פילאטוס האט געזען, אז ער פועלט גארנישט, נאר אז
az nor gornisht poielt er az gezen hot Pilatus ven
that only nothing was achieving he that seen has Pilate when

עס ווערט א גרעסערע מהומה , האט ער גענומען וואסער און זיך
zich un vaser genumen er hot mehume gresere a vert es
self and water taken he has turmoil greater a becomes it

אפגעוואשן די הענט פאר דעם המון מענטשן, און געזאגט: איך
ich gezogt un mentshn hamon dem far hent di opgevashen
I said and people crowd the before hands the washed

בין אומשולדיק וואס שייך דעם דאזיקן צדיקס בלוט; איר זעט.
zet ir blut tsadiks dozikn dem shaich vos umshuldik bin
see you blood tsaddik's this the concerning what innocent am

כה און דער גאנצער עולם האט ענטפערנדיק געזאגט; זיין בלוט אויף
oif blut zain gezogt entferendik hot oilem gantser der un
on blood his said answering has crowd whole the and

אונדז, און אויף אונדזערע קינדער! כו דאן האט ער זיי באפרייט
bafrait zei er hot dan kinder undzere oif un undz
set free them he has then children our on and us

בר-אבאן; יהושען/ישוען אבער האט ער געלאזט שמייסן און
un shmaisen gelozt er hot ober Yeshuan/Yehoshuan Bar-Abban
and flog let he has however Yehoshua Bar-Abba

אים איבערגעגעבן, אז ער זאל אויפהענגען אויף דער בוים ווערן.
veren boim der oif oifhengen zol er az ibergegeben im
to be tree the on hanged up shall he that handed over him

כז דערנאך האבן דעם גובערנאטארס זעלנער גענומען
genumen zelner gubernators dem hoben dernoch
taken soldiers governor's the have then

יהושען/ישוען אין פרעטאריום אריין, און האבן פארזאמלט ארום
arum farzamlt hoben un arain Pretorium in Yeshuan/Yehoshuan
around gathered have and into Praetorium in Yehoshua

אים די גאנצע אפטיילונג. כח און זיי האבן אים אויסגעטאן, און
un oisgeton im hoben zei un opteilung gantse di im
and stripped him have they and cohort whole the him

the Governor answered, saying to them, Which of the two do you want me to release for you? And they said, Bar-Abba.
22 In reply, Pilate says to them, What, therefore, may I do with Yehoshua, the one called the Rebbe, Melech HaMoshiach? Everyone says, Let him be made TALUI AL HAETZ *(being hanged on the Tree!)* Be hanged on HAETZ!
23 But Pilate said, Why? What rah *(evil)* has he done? But they kept shouting all the more, saying, Let him be hanged on HAETZ! 24 And when Pilate saw that he was accomplishing nothing, but rather that a riot was starting, he took water and washed his hands in front of the multitude, saying, I am innocent of this man's blood; see to that yourselves.
25 And, in reply, all the people said, His dahm be on us and on our yeladim. 26 Then Pilate released Bar-Abba to them. But after having Rebbe, Melech HaMoshiach scourged, he handed him over to be hanged on HAETZ.

27 Then the soldiers of the Governor took him into the praetorium and gathered the whole cohort against Rebbe, Melech HaMoshiach. 28 And they stripped him and put a royal scarlet robe on

ארויפגעלייגט אויף אים א פורפור מאנטל. כט און געפלאכטן א קרוין פון
fun kroin a geflochtn un mantl purpur a im oif aroifgeleigt
of crown a braided and robe scarlet a him on did place

דערנער און זי ארויפגעזעצט אויף זיין קאפ, און האבן אים געגעבן א רוט אין
in rut a gegeben im hoben un kop zain oif aroifgezetst zi un derner
in rod a given him have and head his on put it and thorns

זיין רעכטער האנט; האבן געבויגן די קני פאר אים, און אפגעשפאט
opgeshpot un im far kni di geboigen hoben hant rechter zain
mocked and him before knee the bowed have hand right his

פון אים, אזוי צו זאגן: שלום צו דיר, קעניג פון די יידן! ל און
un Yidn di fun kenig dir tsu sholem zogen tsu azoi im fun
and Jews the of king you to peace say to in this way him at

האבן געשפיגן אויף אים, און גענומען די רוט און אים געשלאגן אויפן
oifen geshlogen im un rut di genumen un im oif geshpigen hoben
on the struck him and rod the taken and him on spat have

קאפ. לא און ווען זיי האבן געהאט אפגעשפאט פון אים, האבן זיי
zei hoben im fun opgeshpot gehat hoben zei ven un kop
they have him of spitting had have they when and head

אים אויסגעטאן דעם מאנטל, און אים אנגעטאן זיינע אייגענע מלבושים ,
malbushem eigene zaine ongeton im un mantl dem oisgeton im
clothes own his dressed him and robe the stripped him

און האבן אים אוועקגעפירט אויפהענגען אויף דער בוים צו ווערן.
veren tsu boim der oif oifhengen avekgefirt im hoben un
be to tree the on hanged up led away him have and

לב און ווי זיי זענען ארויסגעגאנגען, האבן זיי געפונען א מענטשן, א
a mentshn a gefunen zei hoben aroisgegangen zenen zei vi un
a man a found they have going out are they as and

מאן פון קירניה, מיט דעם נאמען שמעון ; דעם דאזיקן האבן זיי
zei hoben dozikn dem Shim'on nomen dem mit Cyrene fun man
they have this the one Simon name the with Cyrene of man

געצוואונגען, אז ער זאל טראגן זיין בוים. לג און זענען געקומען צו אן
an tsu gekumen zenen un boim zain trogen zol er az getsvungen
a to come did and tree his wear shall he that compel

ארט , וואס הייסט גלגלתא , דאס באטייט אן ארט פון א שארבן,
sharben a fun ort an batait dos Gulgolta heist vos ort
skull a of place a means this Golgotha means which place of

לד און האבן אים געגעבן צו טרינקען וויין געמישט מיט גאל; און ער
er un gal mit gemisht vain trinken tsu gegeben im hoben un
he and gall with mixed wine drink to given him have and

האט עס טועם געווען און נישט געוואלט טרינקען. לה און נאך דעם ווי
vi dem noch un trinken gevolt nisht un geven toyem es hot
when the after and drink wanted not and was taste it has

זיי האבן אים אויפגעהאנגען אויף דער בוים, האבן זיי זיך
zich zei hoben boim der oif oifgehongen im hoben zei
themselves they have tree the on hung up him have they

צעטיילט זיינע מלבושים , ווארפנדיק גורל, לו און האבן זיך
zich hoben un goral varfendik malbushem zaine tseteilt
themselves have and lots casting clothing his divide

אנידערגעזעצט און אים דארט באוואכט. לז און זיי האבן געזעצט איבער
iber gezetst hoben zei un bavacht dort im un anidergezetst
over put have they and watch there him and sat down

זיין קאפ זיין באשולדיקונג, געשריבן: דאס איז יהושע/ישוע דער
der Yeshua/Yehoshua iz dos geshriben bashuldikung zain kop zain
the Yehoshua is this written indictment his head his

him, and,
29 After weaving a keter of thorns, they placed it on his head and put a reed in his right hand, and they fell down before him and mocked him saying, Hail, Melech HaYehudim!
30 And they spat on Rebbe, Melech HaMoshiach and took the reed and began to beat him on the head.
31 And after they had made leitzonus *(mockery)* of Rebbe, Melech HaMoshiach, they took off his robe and put his garments on him, and led him away to hang him on HAETZ.

32 And as they were coming out, they found a man from Cyrene named Shim'on, whom they pressed into service to bear Moshiach's Etz.
33 And when they had come to a place called Gulgolta, which means place of a skull,
34 They gave him wine to drink mingled with gall. And, after tasting it, he was unwilling to drink.
35 When they had hanged Rebbe, Melech HaMoshiach on HAETZ, they divided up Moshiach's garments among themselves, casting lots;
36 And, sitting down, they began to keep watch over him there.
37 They put up above his head the charge against him which read, this is yehoshua, melech hayehudim.
38 At that time, two shodedim were each hanged on his own etz with

קעניג פון די יידן. לח צו דער צייט ווערן מיט אים אויפגעהאנגען אויף א
a oif oifgehongen im mit veren tsait der tsu Yidn di fun kenig
a on hung up him with were time that to Jews the of king

בוים צוויי גזלנים , איינער פון דער רעכטער זייט, און איינער פון דער
der fun einer un zait rechter der fun einer gazlonim tsvei boim
the of one and side right the of one robbers two tree

לינקער זייט. לט און די פארבייגייער האבן אים געלעסטערט, שאקלענדיק
shoklendik gelestert im hoben farbaigeier di un zait linker
shaking blasphemed him did passers by the and side left

מיט זייערע קעפ , מ און זאגנדיק; דו , וואס צעשטערסט דעם היכל ,
Heichal dem tseshterst vos du zogendik un kep zeiere mit
Heikhal the destroys who you saying and heads their with

און בויסט אים אויף אין דריי טאג, ראטעווע דיך אליין! אויב דו ביסט
bist du oib alein dich rateve tog drai in oif im boist un
are you if alone you save days three in up it builds and

דער זון פון דער אויבערשטער, קום אראפ פון בוים! מא דעסגלייכן
desglaichen boim fun arop kum Oibershter der fun zun der
likewise tree of down come Most High the of Son the

האבן אויך די הויפט כהנים מיט די סופרים און זקנים אפגעשפאט
opgeshpot zkeinem un sofrim di mit koyanim hoipt di oich hoben
mocked elders and scribes the with kohenim chief the also have

פון אים, און געזאגט: מב אנדערע האט ער געהאלפן, זיך אליין קען ער
er ken alein zich geholfen er hot andere gezogt un im fun
he can alone self helped he has others said and him of

נישט העלפן. ער איז דער מלך פון ישראל; זאל ער איצט אראפקומען
aropkumen itst er zol Yisroel fun Melech der iz er helfen nisht
come down now he let Israel of king the is he help not

פון בוים, און מיר וועלן גלויבן אין אים! מג ער האט געהאט בטחון
bitochen gehat hot er im in gloiben velen mir un boim fun
confidence had has he him in believe in will we and tree from

אויף ה׳ ; זאל ער אים איצט מציל זיין , אויב ער וויל אים. ער האט
hot er im vil er oib zain matsl itst im er zol Hashem oif
has he him wants he if be save now him he let Hashem on

דאך געזאגט: איך בין דער זון פון דער אויבערשטער! מד און דאס
dos un Oibershter der fun zun der bin ich gezogt doch
this and Most High the of Son the am I said after all

זעלביקע האבן אויך די גזלנים , וואס זענען אויפגעהאנגען אויף א בוים
boim a oif oifgehongen zenen vos gazlonim di oich hoben zelbike
tree a on hung up are who robbers the also have same

געווארן מיט אים, אים פארגעווארפן.
fargevorfen im im mit gevoren
taunted him him with become

מה און פון דער זעקסטער שעה אן איז געווארן א פינצטערניש איבערן
ibern fintsternish a gevoren iz an sho zekster der fun un
over darkness a become is on hour sixth the from and

גאנצן לאנד ביז דער ניינטער שעה. מו און ארום דער ניינטער שעה האט
hot sho nainter der arum un sho nainter der biz land gantsn
has hour ninth the around and hour ninth the until land entire

יהושע/ישוע א געשריי געטאן מיט א הויך קול , אזוי צו זאגן : אלי
Eli zogen tsu azoi kol hoich a mit geton geshrei a Yeshua/Yehoshua
My G-d say to so voice loud a with done shout a Yehoshua

אלי למה שבקתני ! דאס באטייט: ג-ט מיינער, ג-ט מיינער,
mainer G-t mainer G-t batait dos sabaktani lama Eli
mine G-d mine G-d means the have You forsaken me why My G-d

Rebbe, Melech HaMoshiach, one on the right and one on the left. [39] And those passing by were hurling insults at Rebbe, Melech HaMoshiach, wagging their heads, [40] And saying, You who are going to cause the churban *(destruction)* of the Beis Hamikdash and rebuild it in shloshah yamim *(three days)*, save yourself! If you are the Ben HaElohim, come down from HAETZ *(the Tree)*. [41] Likewise, also the Rashei Hakohanim along with the Sofrim and Zekenim, were mocking him, and saying, [42] He saved others; yet himself he is not able to save. He is Melech Yisroel? Let him now come down from the Etz, and we shall have emunah in him. [43] He trusts in Hashem; let Hashem be his Moshi'a *(Deliverer)* and deliver him now, if Hashem takes pleasure in him, for this one said, Ben HaElohim Ani! [44] And the shodedim *(robbers)*, hanging, each on his etz, with him, were casting similar insults at Rebbe, Melech HaMoshiach, reproaching him.

[45] Now, from the sixth hour, choshech fell upon all the land until the ninth hour. [46] And about the ninth hour, Rebbe, Melech HaMoshiach cried out with a kol gadol, saying Eli, Eli, lemah sabachthani! *(that is, My G-d, my G-d, why hast thou forsaken me? Ps*

פארוואס האסטו מיך פארלאזט? מז און ווען אייניקע פון די , וואס
vos di fun einike ven un farlozt mich hostu farvos
who those of some when and forsaken Me you have why

זענען דארט געשטאנען, האבן עס געהערט, האבן זיי געזאגט: ער רופט
ruft er gezogt zei hoben gehert es hoben geshtanen dort zenen
calls he said they have heard it have standing there are

אליהון ! מח און באלד איז איינער פון זיי געלאפן, און גענומען א שוואם,
shvom a genumen un gelofen zei fun einer iz bald un Eliyahun
sponge a took and run them of one is soon and Eliyahu

און זי אנגעפילט מיט עסיק , און ארויפגעטאן אויף א שטעקן, און האט
hot un shteken a oif aroifgeton un esik mit ongefilt zi un
has and stick a on put it and vinegar with filled it and

אים געגעבן צו טרינקען. מט די איבריקע אבער האבן געזאגט: ווארט,
vart gezogt hoben ober ibrike di trinken tsu gegeben im
wait said have however others the drink to given him

לאמיר זען, צי אליהו קומט אים ראטעווען. נ און יהושע/ישוע האט
hot Yeshua/Yehoshua un rateven im kumt Eliyahu tsi zen lomir
has Yehoshua and to save him comes Eliyahu if see let us

נאכאמאל א געשריי געטאן מיט א הויך קול , און האט אפגעגעבן זיין
zain opgegeben hot un kol hoich a mit geton geshrei a nochamol
his give up has and voice loud a with done shout a again

גייסט. נא און זע , דאס פרוכת פון היכל האט זיך צעריסן אין צווייען
tsveien in tserisn zich hot Heichal fun Parochet dos ze un gaist
two in rip itself has Heikhal of curtain the look and spirit

פון אויבן ביז אראפ ; און די ערד האט געציטערט; און די פעלדזן האבן
hoben feldzn di un getsitert hot erd di un arop biz oiben fun
have rocks the and tremble has earth the and bottom to top from

זיך געשפאלטן; נב און די קברים האבן זיך געעפנט; און א סך לייבער
laiber sach a un geefent zich hoben kvorim di un geshpolten zich
bodies many a and opened self have graves the and split self

פון די איינגעשלאפענע קדושים זענען אויפגעשטאנען; נג און זענען
zenen un oifgeshtanen zenen kedoishem aingeshlofene di fun
are and stand up again are saints sleeping the of

ארויס פון די קברים נאך זיין תחית המתים און זענען
zenen un hameysim techiyas zain noch kvorim di fun arois
are and the dead ones resurrection of his after graves the of go out

אריינגעקומען אין דער הייליקער שטאט אריין און האבן זיך באוויזן
bavizen zich hoben un arain shtot heiliker der in araingekumen
shown themselves have and into city holy the in come in

צו א סך . נד און דער אפיציר און די מיט אים, וואס האבן באוואכט
bavacht hoben vos im mit di un ofitsir der un sach a tsu
watch have who him with the and officer the and many a to

יהושען/ישוען , ווען זיי האבן געזען די ערדציטערניש, און וואס
vos un erdtsiternish di gezen hoben zei ven Yeshuan/Yehoshuan
what and earthquake the seen have they when Yehoshua

עס איז געשען , האבן זיך זייער געפארכטן, און געזאגט: ער
er gezogt un geforchten zeier zich hoben geshen iz es
he said and afraid very themselves have happened is it

איז באמת געווען דער זון פון דער אויבערשטער! נה און דארט זענען
zenen dort un Oibershter der fun zun der geven beemes iz
are there and Most High the of Son the was in truth is

געווען א סך פרויען, וואס האבן זיך צוגעקוקט פונדערווייטנס ,
fundervaitns tsugekukt zich hoben vos froien sach a geven
from a distance look themselves have who women many a was

22:2 [1]). 47 And some of those who were standing there, when they heard, began saying, This one calls for Eliyahu HaNavi.
48 And immediately one of them ran and, taking a sponge, filled it with sour wine and put it on a reed and gave him a drink. 49 But the rest of them said, Wait. We will see whether Eliyahu HaNavi will come to save him.
50 And Rebbe, Melech HaMoshiach cried out again with a loud voice, and dismissed his ruach.
51 And hinei! The parochet of the Beis Hamikdash was torn in two from top to bottom, and the earth shook; and the rocks were split, 52 And the kevarim *(graves)* were opened, and many gufot *(bodies)* of the kedoshim who had fallen asleep were made to stand up alive. 53 And coming out of the kevarim after the Techiyas HaMoshiach, they entered the Ir Hakodesh *(Holy City)* and appeared to many. 54 Now when the centurion, and those who were with him keeping shomer *(guard)* over Rebbe, Melech HaMoshiach, saw the earthquake and the things that were happening, they became very frightened and said, Truly this was the Ben HaElohim. 55 And many nashim were there, looking on from a distance, who had followed Rebbe, Melech

וועלכע האבן נאכגעפאלגט יהושען/ישוען פון גליל , באדינענדיק
badinendik Galil fun Yeshuan/Yehoshuan nochgefolgt hoben velche
serving Galilee from Yehoshua followed have which

אים; נו צווישן זיי איז געווען מרים פון מגדלה , און מרים , די
di Miryam un Magdala fun Miryam geven iz zei tsvishen im
the Mary and Magdala of Mary was is them among him

מוטער פון יעקב און יוסי, און די מוטער פון זבדיס קינדער.
kinder Zavdais fun muter di un Yosi un Yaakov fun muter
children Zavdai's of mother the and Yosi and Jacob of mother

נז און ווען עס איז געווארן אוונט , איז געקומען א רייכער מאן פון
fun man raicher a gekumen iz ovent gevoren iz es ven un
of man rich a come is evening become is it when and

הרמתים , זיין נאמען איז געווען יוסף , וואס איז אליין אויך געווען
geven oich alein iz vos Yosef geven iz nomen zain HaRamatayim
was also himself is who Joseph was is name his Ramatayim

ישועס תלמיד . נח דער דאזיקער איז געגאנגען צו פילאטוסן, און האט
hot un Pilatusn tsu gegangen iz doziker der talmid Yeshuas
has and Pilate to go is this one the disciple of Yeshua's

באגערט ישועס קערפער. דעמאלט האט פילאטוס באפוילן , אז
az bafoilen Pilatus hot demolt kerper Yeshuas bagert
that commanded Pilate has then body Yeshua's requested

עס זאל אים געגעבן ווערן. נט און יוסף האט גענומען דעם קערפער,
kerper dem genumen hot Yosef un veren gegeben im zol es
body the taken has Joseph and to be given him shall it

און אים איינגעוויקלט אין א ריין ליילעך, ס און האט אים אריינגעלייגט
araingeleigt im hot un lailech rein a in aingeviklt im un
laid him has and sheet clean a in wrapped him and

אין זיין נייעם קבר , וואס ער האט אויסגעהאקט אין דעם פעלדזן, און
un feldzn dem in oisgehakt hot er vos keyver naiem zain in
and rock the in hewn has he who tomb new his in

האט ארויפגעוועלגערט א גרויסן שטיין אויף דער טיר פון קבר , און איז
iz un keyver fun tir der oif shtein groisn a aroifgevelgert hot
is and tomb of door the on stone great a rolled over has

אוועקגעגאנגען. סא עס איז אבער דארטן געווען מרים פון מגדלה ,
Magdala fun Miryam geven dorten ober iz es avekgegangen
Magdala of Mary was there however is it went away

און די אנדערע מרים , וועלכע האבן זיך אנידערגעזעצט
anidergezetst zich hoben velche Miryam andere di un
sat down themselves have who Mary other the and

אנטקעגנאיבער דעם קבר .
keyver dem antkegeniber
tomb the opposite

סב און צומארגנס , וואס איז נאך ערב שבת , האבן די הויפט
hoipt di hoben Shabbos erev noch iz vos tsumorgens un
chief the have Sabbath Erev after is which the next morning and

כהנים און די פרושים זיך פארזאמלט ביי פילאטוסן, סג און
un Pilatusn bai farzamlt zich Perushim di un koyanim
and Pilate with gathered themselves Pharisees the and kohenim

האבן געזאגט: האר , מיר דערמאנען זיך , אז יענער פארפירער
farfirer yener az zich dermonen mir Har gezogt hoben
deceiver that that ourselves remind we Master said have

האט געזאגט, בשעת ער האט נאך געלעבט: אין דריי טעג ארום וועל
vel arum teg drai in gelebt noch hot er beshas gezogt hot
will around days three in alive still was he while said had

HaMoshiach from the Galil
and had ministered to him.
56 Among them was Miryam
of Magdala, Miryam the
Em of Ya'akov and Yosef,
and the Em of Zavdai's
sons.

57 And when it was
erev, there came an
oisher *(rich man)* from
Ramatayim named
Yosef who himself
had also become
a talmid of Rebbe,
Melech HaMoshiach.
58 This man went to
Pilate and asked for
the gufat Yehoshua.
Then Pilate ordered
it to be given over to
Yosef. 59 And Yosef took
the gufat Yehoshua,
and wrapped it in
the tachrichim, 60 and
laid it in Yosef's own
new kever, which he
had hewn out in the
rock; and he rolled
a large stone against
the entrance of the
kever *(tomb)* and went
away. 61 And Miryam of
Magdala, and the other
Miryam, stayed there,
sitting opposite the
kever.

62 Now on the next day,
which is the one after the
Preparation, the Rashei
Hakohanim and the Perushim
gathered together with
Pilate 63 and said, Sir, we
remember that when he
was still alive that mateh
(deceiver) said, After shloshah
yamim I am to stand up

איך אויפשטיין . [סד]באפעל זשע, אז דאס קבר זאל געהאלטן
gehalten zol keyver dos az zhe bafel oifshtein ich
held shall tomb the that then order standing up again I

ווערן זיכער ביז צום דריטן טאג, טאמער וועלן די תלמידים קומען און
un kumen talmidim di velen tomer tog dritn tsum biz zicher veren
and come disciples the will lest day third to the until secure to be

אים אוועקגנבענען, און זאגן דעם פאלק: ער איז אויפגעשטאנען פון
fun oifgeshtanen iz er folk dem zogen un avekganvenen im
from stand up again is he people the say and steal away him

די טויטע; און דער לעצטער באטרוג וועט זיין ערגער פונם ערשטן.
ershtn funem erger zain vet batrug letster der un toite di
first from the worse be will deception last the and dead the

[סה]האט פילאטוס צו זיי געזאגט: איר זאלט האבן א וואך ! גייט און
un geit vach a hoben zolt ir gezogt zei tsu Pilatus hot
and go watch a have shall you said them to Pilate has

מאכט זיכער ווי איר פארשטייט. [סו]און זיי זענען געגאנגען, און האבן
hoben un gegangen zenen zei un farshteit ir vi zicher macht
have and go did they and understand you how secure make

פארזיכערט דאס קבר מיט דער וואך , און פארחתמעט דעם שטיין.
shtein dem farchasmet un vach der mit keyver dos farzichert
stone the sealed and guard the with tomb the secured

כח

און נאך מוצאי שבת , ווען עס האט אנגעהויבן
ongehoiben hot es ven Shabbos motse noch un
begun has it when Sabbath coming out of after and

טאגן דעם ערשטן טאג פון דער וואך, איז געקומען מרים
Miryam gekumen iz voch der fun tog ershtn dem togn
Mary come is week the of day first the day

פון מגדלה און די אנדערע מרים צו זען דאס קבר. [ב]און זע ,
ze un keyver dos zen tsu Miryam andere di un Magdala fun
look and tomb the see to Mary other the and Magdala of

עס איז געווארן א גרויסע ערדציטערניש; מחמת א מלאך פון דעם
dem fun malech a machmas erdtsiternish groise a gevoren iz es
the of angel a because earthquake great a become is it

האר (ה׳) איז אראפגעקומען פון הימל , און איז צוגעגאנגען און
un tsugegangen iz un himel fun aropgekumen iz Hashem Har
and went over is and heaven from come down is Hashem L-rd

האט אוועקגעקייקלט דעם שטיין, און זיך אנידערגעזעצט אויף אים. [ג]און
un im oif anidergezetst zich un shtein dem avekgekaiklt hot
and it on sat down self and stone the rolled has

זיין געשטאלט איז געווען ווי דער בליץ , און זיין קלייד ווייס ווי
vi vais kleid zain un blits der vi geven iz geshtalt zain
as white clothing his and lightning the as was is form his

שניי; [ד]און פון מורא פאר אים האבן די היטער געציטערט, און
un getsitert hiter di hoben im far moire fun un shnei
and tremble guards the have him before fear from and snow

זענען געווארן ווי מתים . [ה]און דער מלאך האט ענטפערנדיק געזאגט
gezogt entferendik hot malech der un meisim vi gevoren zenen
said answering has angel the and the dead as become are

צו די פרויען: האט נישט קיין מורא! מחמת איך ווייס , אז איר
ir az veis ich machmas moire kein nisht hot froien di tsu
you that know I because fear any not have women the to

זוכט יהושען/ישוען וואס איז אויפגעהאנגען אויף א בוים געווארן.
gevoren boim a oif oifgehongen iz vos Yeshuan/Yehoshuan zucht
become tree a on hung up has who Yehoshua seek

alive. [64] Therefore, give orders for the kever to be made secure until the Yom HaShlishi *(the Third Day)*, lest his talmidim come and steal him away and say to the people, He has stood up alive from the mesim. And the last deception will be worse than the first. [65] Pilate said to them, You have a guard, go make the kever as secure as you know how. [66] And they went and made the kever secure, and, along with the guard, they set a seal on the stone.

28

Now after Shabbos, at the time of Shacharis on Yom Rishon *(the first day of the week)*, Miryam of Magdala and the other Miryam came to look at the kever. [2] And hinei! a great earthquake had occurred, for a malach Adonoi *(an angel of Hashem)* descended from Shomayim and came and rolled away the stone and sat upon it. [3] And his appearance was like lightning and his garment as white as snow. [4] And the shomrim *(guards)* shook for fear of him and became like dead men. [5] And the malach, in reply, said to the nashim, Do not be afraid, for I know that you are seeking Yehoshua, who has been hanged on HaEtz. [6] He is not here. To him

ו ער איז דא נישטא; מחמת ער איז אויפגעשטאנען, לויט
loit oifgeshtanen iz er machmas nishto do iz er
in accordance with stand up again has he because not here is he

ווי ער האט געזאגט. קומט אהער, און זעט דאס ארט , וואו דער
der vu ort dos zet un aher kumt gezogt hot er vi
the where place of the see and here come said has he what

האר איז געלעגן. ז און גייט גיך , און זאגט זיינע תלמידים, אז ער איז
iz er az talmidim zaine zogt un gich geit un gelegen iz Har
is he that disciples his tell and quick go and laid was L-rd

אויפגעשטאנען פון די טויטע: און זע , ער גייט פארויס פאר אייך
aich far forois geit er ze un toite di fun oifgeshtanen
you before ahead goes he look and dead the from stand up again

קיין גליל ; דארטן וועט איר אים זען. זע , איך האב עס אייך געזאגט.
gezogt aich es hob ich ze zen im ir vet dorten Galil kein
told you it have I look see him you will there Galilee to

ח און זיי זענען איילנדיק אוועק פון קבר מיט מורא און גרויסער
groiser un moire mit keyver fun avek ailendik zenen zei un
great and fear with tomb of went away in a hurry are they and

שמחה, און זענען געלאפן עס אנצוזאגן צו זיינע תלמידים. ט און זע ,
ze un talmidim zaine tsu ontsuzogen es gelofen zenen un simcha
look and disciples his to to tell it run did and joy

יהושע/ישוע איז זיי אנטקעגנגעקומען, און געזאגט: שלום ! און
un sholem gezogt un antkegengekumen zei iz Yeshua/Yehoshua
and peace said and met coming them is Yehoshua

זיי זענען צוגעגאנגען און האבן אים אנגענומען ביי די פיס, און
un fis di bai ongenumen im hoben un tsugegangen zenen zei
and feet the with taken him have and went over did they

זיך געבוקט צו אים. י דאן זאגט יהושע/ישוע צו זיי : האט
hot zei tsu Yeshua/Yehoshua zogt dan im tsu gebukt zich
has they to Yehoshua says then him to bow themselves

נישט קיין מורא! גייט און זאגט מיינע ברידער, אז זיי זאלן גיין קיין
kein gein zolen zei az brider maine zogt un geit moire kein nisht
to go should they that brothers my tell and go fear any not

גליל , און דארטן וועלן זיי מיך זען.
zen mich zei velen dorten un Galil
see Me they will there and Galilee

יא און בשעת זיי זענען געגאנגען, זע , אייניקע פון דער וואך זענען
zenen vach der fun einike ze gegangen zenen zei beshas un
are watch the from some look walking are they while and

געקומען אין דער שטאט אריין, און דערציילט די הויפט כהנים אלץ,
alts koyanim hoipt di dertseilt un arain shtot der in gekumen
all kohenim chief the report and into city the in come

וואס איז געשען . יב און זיי האבן זיך פארזאמלט מיט די
di mit farzamlt zich hoben zei un geshen iz vos
the with assemble themselves have they and occurred is which

זקנים , און נאך דעם ווי זיי האבן זיך געהאלטן אן עצה , האבן
hoben eitse an gehalten zich hoben zei vi dem noch un zkeinem
have counsel an held self have they as the after and elders

זיי געגעבן די זעלנער געלט גענוג , יג און געזאגט: איר זאלט זאגן :
zogen zolt ir gezogt un genug gelt zelner di gegeben zei
say shall you said and enough money soldiers the given they

זיינע תלמידים זענען געקומען ביינאכט, און האבן אים אוועקגעגנבעט,
avekgeganvet im hoben un bainacht gekumen zenen talmidim zaine
steal away him have and by night come are disciples his

has come the Techiyas
HaMesim, just as he
said. Come, see the place
where HaAdon was lying.
7 And go quickly, tell
his talmidim about the
Techiyas HaMoshiach
from HaMesim. And,
hinei! He is going ahead
of you into the Galil.
There you will see him.
Hinei! I have told you!
8 And they departed
quickly from the kever
with fear and great
simcha and ran to report
everything to Moshiach's
talmidim. 9 And hinei!
Moshiach met them,
saying Shalom Aleichem.
And they came up and
took hold of his feet
and fell prostrate before
him. 10 Then he said to
them, Do not be afraid;
go and take word to my
Achim that they may
go away to the Galil,
and there they shall see
me.

11 Now while they were
on their way, hinei!
Some of the shomrim
came into the city and
reported to the Rashei
Hakohanim all the things
that had happened.
12 And when they had
assembled with the
Zekenim and counseled
together, they gave a
large sum of money
to the soldiers, 13 And
said, You are to say,
His talmidim came by
night and stole him away

ווען מיר זענען געשלאפן. יד און אויב דאס דאזיקע וועט קומען צום
tsum kumen vet dozike dos oib un geshlofen zenen mir ven
to the come will these the if and sleeping are we when

גובערנאטארס אויערן, וועלן מיר אים איבעררעדן און מאכן , אז איר
ir az machen un iberreden im mir velen oiern gubernators
you that make and convince him we will ears governor's

זאלט נישט האבן קיין זארגן. טו און זיי האבן גענומען דאס געלט ,
gelt dos genumen hoben zei un zorgen kein hoben nisht zolt
money the taken have they and worry any have not shall

און געטאן ווי זיי זענען געלערנט געווארן. און די דאזיקע רייד האבן
hoben reid dozike di un gevoren gelernt zenen zei vi geton un
have words these the and become taught are they as done and

זיך פארשפרייט ביי יידן ביז צום היינטיקן טאג.
tog haintikn tsum biz Yidn bai farshpreit zich
day today's to the until Jews among spread self

טז די עלף תלמידים אבער זענען געגאנגען קיין גליל צו דעם
dem tsu Galil kein gegangen zenen ober talmidim elf di
the to Galilee to go did however disciples eleven the

בארג , וואוהין יהושע/ישוע האט זיי באשטימט. יז און ווען
ven un bashtimt zei hot Yeshua/Yehoshua vuahin barg
when and appointed them has Yehoshua where mountain

זיי האבן אים געזען, האבן זיי זיך געבוקט; א טייל אבער האבן
hoben ober teil a gebukt zich zei hoben gezen im hoben zei
have however part a bowed self they have seen him have they

געצווייפלט. יח און יהושע/ישוע איז צוגעגאנגען און האט מיט זיי
zei mit hot un tsugegangen iz Yeshua/Yehoshua un getsveiflt
them with did and went over did Yehoshua and doubt

גערעדט, אזוי צו זאגן : עס איז מיר געגעבן געווארן יעדע מאכט אין
in macht yede gevoren gegeben mir iz es zogen tsu azoi geredt
in power all become given Me is it say to so speak

הימל און אויף דער ערד . יט גייט דעריבער און מאכט אלע פעלקער
felker ale macht un deriber geit erd der oif un himel
peoples all make and therefore go earth the on and heaven

פאר תלמידים, און זיי מיט דער מקווה געגאנגען אונטער די וואסער
vaser di unter gegangen mikveh der mit zei un talmidim far
water the under go mikveh the with them and disciples for

אין דעם נאמען פון דעם פאטער און דעם זון און דעם רוח הקודש ,
Hakoidesh ruach dem un zun dem un foter dem fun nomen dem in
the Holy Spirit the and Son the and Father the of Name the in

כ און לערנט זיי האלטן אלץ, וואס איך האב אייך געבאטן. און זע ,
ze un geboten aich hob ich vos alts halten zei lernt un
look and ordered you have I that all keep them teach and

איך בין מיט אייך אלע טעג, ביז צום קץ פון דער וועלט. אמן .
Omein velt der fun kets tsum biz teg ale aich mit bin ich
Amen world the of end to the until days all you with am I

while we were asleep.
14 And if this should
come to the Governor's
ears, we will win him
over and keep you out
of trouble. 15 And the
ones who took the kesef
did as they had been
instructed and this story
was widely spread among
the Yehudim to this
day.

16 But the Achad Asar
Talmidim proceeded to the
Galil, to the mountain which
Rebbe, Melech HaMoshiach
had designated. 17 And
when they saw him, they
prostrated themselves
before him, but some
were doubtful. 18 And he
came up and spoke to
them, saying, All samchut
(authority) has been given
to me in Shomayim and on
HaAretz. 19 Go, therefore,
make talmidim for Rebbe,
Melech HaMoshiach of all
the nations, giving them a
tevilah in a mikveh mayim in
Hashem, in the Name of HaAv,
and HaBen, and HaRuach
Hakodesh, 20 Teaching them
to observe all that I have
commanded you. And hinei!
I am with you always, even
unto the Ketz HaOlam
Hazeh.

די גוטע בשורה לויט מארקוס

Markos

א דאס איז דער אנהויב פון דער בשורה טובה פון יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua fun toive besoire der fun onhoib der iz dos
Yehoshua of Good News the of beginning the is this

המשיח , דעם זון פון דער אויבערשטער. ב לויט ווי עס
es vi loit Oibershter der fun zun dem HaMoshiach
it as according Most High the of son the the Moshiach

שטייט געשריבן אין ישעיהו הנביא :
hanovi Yeshayah in geshriben shteit
the prophet Yeshayah in written stands

זע , איך שיק מיין שליח פאר דיין פנים ,
ponem dain far shliach main shik ich ze
face your before messenger my send I look

ער וועט צוגרייטן דיין וועג; (מלאכי ג, א.)
a g Malachi veg dain tsugreiten vet er
1 3 Malachi way your prepare will he

ג א קול פון איינעם, וואס רופט אויס אין דער מדבר :
midbar der in ois ruft vos einem fun kol a
wilderness the in out cries who one of voice a

מאכט פארטיק דעם הארס וועג,
veg Hars dem fartik macht
way L-rd's the prepared make

גלייכט אויס זיינע שטעגן! (ישעיהו מ, ג.)
g m Yeshayah shtegn zaine ois glaicht
3 40 Yeshayah paths his out straighten

ד יוחנן איז געקומען, וואס האט טובל געווען אין דער מדבר ,
midbar der in geven toivel hot vos gekumen iz Yochanan
wilderness the in was immerse has who come is John

אויסרופנדיק א מקווה פון תשובה צו דער פארגעבונג פון זינד. ה און
un zind fun fargebung der tsu tshuve fun mikveh a oisrufendik
and sin of forgiveness the for repentance of mikveh a proclaiming

עס איז ארויסגעגאנגען צו אים דאס גאנצע לאנד יהודה , און אלע
ale un Yehude land gantse dos im tsu aroisgegangen iz es
all and Yehudah land of whole the him to went out is there

לייט פון ירושלים ; און זענען געטובלט געווארן אין א מקווה פון
fun mikveh a in gevoren getoivelt zenen un Yerushalayim fun lait
of mikveh a in become immersed are and Jerusalem of people

אים אין דעם טייך ירדן , און האבן זיך מתוודה געווען אויף
oif geven misvade zich hoben un Yarden taich dem in im
about was confessing themselves were and Yarden river the in him

זייערע זינד. ו און דער יוחנן איז געווען אנגעטאן אין קעמל האר, און
un hor kemel in ongeton geven iz Yochanan der un zind zeiere
and hair camel in dressed was is John this and sin their

א לעדערנער גארטל ארום זיינע לענדן, און האט געגעסן היישעריקן
heisherikn gegesen hot un lendn zaine arum gartel lederner a
locusts eaten has and waist his around belt leather a

און ווילדן האניק. ז און ער האט אויסגערופן, אזוי צו זאגן : עס קומט
kumt es zogen tsu azoi oisgerufen hot er un honik vildn un
comes it say to so proclaimed has he and honey wild and

1 The Beginning of the
Besuras HaGeulah *(the
Good News of Redemption)* of
Yehoshua, Rebbe Melech
HaMoshiach [the] Ben
HaElohim.
2 Just as it has been written
in Yeshayah HaNavi,
HINNENI SHOLEIACH
MALACHI *(Behold, I send
my messenger)* before your
face, UPINNAH DERECH
LEFANAI *(and he will
prepare the way before
me)*, he will prepare
your way. 3 KOL KOREY
BAMIDBAR *(A voice
of one shouting in the
wilderness)*: Prepare the
Derech Hashem *(the way
of the L-rd)*. Make his
paths yashar *(straight)*!
4 Yochanan came with
a mikveh mayim in
the midbar, preaching
a tevilah of teshuva
for the selichat avon.
5 And all Yehudah and
all Yerushalayim were
going out to him, and
they were submitted
to a tevilah using the
Yarden River as a mikveh
mayim, making vidduy
of their averos *(sins)*.
6 And Yochanan had
camel hair clothing and
a leather belt around
his waist, and his food
was arbe and devash.
7 And he was preaching,
[crying out as a maggid],

נאך מיר דער, וואס איז שטארקער פון מיר; וואס איך בין נישט ווערט
vert nisht bin ich vos mir fun shtarker iz vos der mir noch
worthy not am I who me than stronger is who the me after

זיך איינצובייגן און אויפצובינדן דאס שנירל פון זיינע שיך . ח איך האב
hob ich shich zaine fun shnirel dos oiftsubinden un aintsubeigen zich
have I shoes his of thong the to untie and bend down self

אייך טובל געווען מיט וואסער אין א מקווה , ער אבער וועט אייך
aich vet ober er mikveh a in vaser mit geven toivel aich
you will however he mikveh a in water with was immerse you

טובל זיין אין א מקווה מיט דעם רוח הקודש .
Hakoidesh ruach dem mit mikveh a in zain toivel
the Holy Spirit the with mikveh a in do immerse

ט און עס איז געשען , אין יענע טעג איז יהושע/ישוע געקומען
gekumen Yeshua/Yehoshua iz teg yene in geshen iz es un
come Yehoshua is days those in happened is it and

פון נצרת אין גליל , און איז געטובלט געווארן אין א מקווה פון
fun mikveh a in gevoren getoivelt iz un Galil in Natseret fun
of mikveh a in become immersed is and Galilee in Natseret of

יוחנן אינם ירדן . י און גלייך ווי ער איז ארויסגעשטיגן אויס
ois aroisgeshtigen iz er vi glaich un Yarden inem Yochanan
out come up is he as immediately and Yarden in the John

דעם וואסער, האט ער געזען דעם הימל געשפאלטן, און דעם גייסט
Gaist dem un geshpolten himel dem gezen er hot vaser dem
Spirit the and split open heaven the seen he has water the

ווי א טויב אראפשוועבן אויף אים; יא און עס איז געקומען א קול
kol a gekumen iz es un im oif aropshveben toib a vi
voice a come is it and him on down hovering dove a like

אויס דעם הימל : דו ביסט מיין געליבטער זון , אין דיר האב איך א
a ich hob dir in zun gelibter main bist du himel dem ois
a I have you in Son beloved my are you heaven the out

וואוילגעפעלן!
voilgefelen
well pleased

יב און גלייך טרייבט אים דער גייסט אין דער מדבר
midbar der in Gaist der im traibt glaich un
wilderness the in Spirit the him drives immediately and

אריין. יג און ער איז געווען אין דער מדבר פערציק טעג, ווערנדיק
verendik teg fertsik midbar der in geven iz er un arain
becoming days forty wilderness the in was is he and into

אויסגעפרואווט פונם שטן ; און איז געווען מיט די ווילדע חיות ;
chayes vilde di mit geven iz un Satan funem oisgepruvt
animals wild the with was is and Satan from the put to the test

און די מלאכים האבן אים באדינט. יד און נאך דעם ווי יוחנן
Yochanan vi dem noch un badint im hoben malochim di un
John when the after and served him have angels the and

איז איבערגעגעבן געווארן, איז יהושע/ישוע געקומען קיין גליל ,
Galil kein gekumen Yeshua/Yehoshua iz gevoren ibergegeben iz
Galilee to come Yehoshua is become handed over is

און האט אויסגערופן די בשורה טובה פון ה' , טו און געזאגט:
gezogt un Hashem fun toive besoire di oisgerufen hot un
said and Hashem of Good News the proclaimed has and

די צייט איז שוין דערפילט, און דאס קעניגרייך פון ה'
Hashem fun kenigraich dos un derfilt shoin iz tsait di
Hashem of kingdom the and fulfilled at once is time the

saying, Hu Habah *(He who Comes)* after me has more chozek *(strength)* than me. I am not worthy to stoop down and remove his sandals. [8] I give you a tevilah in a mikveh mayim, but he will give you a tevilah in the Ruach Hakodesh.

[9] And it was during that period that Yehoshua from Natzeret of the Galil came and submitted to Yochanan's tevilah in the mikveh mayim of the Yarden. [10] And ofen ort Rebbe, Melech HaMoshiach came up out of the mikveh mayim, and he saw Shomayim being torn open, the Ruach Hakodesh of Hashem descending like a yonah on him. [11] And there was a bat kol out of Shomayim, ATAH BNI AHUVI ASHER BCHA CHAFATSTI *(You are my Son, the beloved, with whom I am well pleased)*.

[12] Then the Ruach Hakodesh ofen ort thrusts him out into the midbar. [13] And Rebbe, Melech HaMoshiach was in the midbar arba'im yom varbaim lailah, undergoing nisyonos by HaSatan; and he was with the chayyat hassadeh *(wild beasts)*, and the malachim were the meshartei Hashem ministering to Moshiach.
[14] Now after Yochanan was arrested, Rebbe, Melech HaMoshiach came to the Galil, darshenen *(preaching)* the Besuras HaGeulah of Hashem,
[15] And saying, The appointed

האט זיך דערנענטערט; טוט תשובה , און גלויבט אין דער גוטער
guter der in gloibt un tshuve tut dernentert zich hot
good the in believe and repentance do come nearer self has

בשורה!
besoire
News

טז און פארבייגייענדיק ביים ים פון גליל , האט ער געזען שמעונען
Shim'onen gezen er hot Galil fun yam baim farbaigeiendik un
Simon seen he has Galilee of sea at the passing by and

און אנדריי שמעונס ברודער ווארפן א נעץ אין ים אריין; ווארום זיי
zei vorem arain yam in nets a varfen bruder Shim'ons Andrey un
they because inside sea in net a casting brother Simon's Andrew and

זענען געווען פישערלייט. יז און יהושע/ישוע האט צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu hot Yeshua/Yehoshua un fisherlait geven zenen
said them to has Yehoshua and fishermen was are

קומט, פאלגט מיר נאך , און איך וועל אייך מאכן צו ווערן פישערס
fishers veren tsu machen aich vel ich un noch mir folgt kumt
fishers become to make you will I and after me follow come

פון מענטשן! יח און גלייך האבן זיי פארלאזט די נעצן און
un netsn di farlozt zei hoben glaich un mentshn fun
and nets the abandoned they have immediately and people of

האבן אים נאכגעפאלגט. יט און גייענדיק אביסל ווייטער, האט ער געזען
gezen er hot vaiter abisel geiendik un nochgefolgt im hoben
seen he has farther a little walking and followed him have

יעקב בן זבדי און יוחנן זיין ברודער, אויך זיי זענען געווען
geven zenen zei oich bruder zain Yochanan un Zavdai ben Yaakov
was are they also brother his John and Zavdai son of Jacob

אינם שיפל פארריכטנדיק די נעצן. כ און גלייך האט ער זיי
zei er hot glaich un netsn di farrichtendik shifel inem
them he has immediately and nets the repairing boat in the

גערופן; און זיי האבן פארלאזט זייער פאטער זבדי און דעם שיפל
shifel dem un Zavdai foter zeier farlozt hoben zei un gerufen
boat the and Zavdai Father their abandoned have they and called

צוזאמען מיט די טאג לוינער , און זענען אוועק נאך אים.
im noch avek zenen un loiner tog di mit tsuzamen
him after went away are and hired laborers day the with together

כא און זיי זענען געגאנגען קיין כפר-נחום ; און גלייך
glaich un K'far-Nachum kein gegangen zenen zei un
immediately and K'far-Nachum any go are they and

שבת איז ער אריינגעגאנגען אין דער שול און האט געלערנט.
gelernt hot un shul der in araingegangen er iz Shabbos
taught has and synagogue the in go in he is Sabbath

כב און מען האט געשטוינט איבער זיין תורה; ווארום ער האט זיי
zei hot er vorem toire zain iber geshtoint hot men un
them has he because Torah his over astounded has they and

געלערנט ווי איינער, וואס האט מאכט, און נישט ווי די סופרים. כג און
un sofrim di vi nisht un macht hot vos einer vi gelernt
and scribes the as not and power has who one as taught

גראד איז אין זייער שול געווען א מענטש מיט אן
an mit mentsh a geven shul zeier in iz grod
an with man a was synagogue their in is just happened that

אומריינעם גייסט; און ער האט א געשריי געטאן, כד אזוי צו זאגן:
zogen tsu azoi geton geshrei a hot er un gaist umreinem
say to so done shout a has he and spirit unclean

time has been fulfilled and the Malchut Hashem has come near. Make teshuva, and have emunah in the Besuras HaGeulah.

16 And passing along beside Sea of Galilee, Rebbe, Melech HaMoshiach saw Shim'on and Andrew, the brother of Shim'on, casting a reshet into the sea, for they were daiyagim *(fishermen)*. 17 And he said to them, Come, follow me, and I will make you to become daiyagei adam. 18 And ofen ort, leaving their nets, they followed Moshiach. 19 And going on a little, he saw Ya'akov Ben Zavdai and Yochanan his brother, who were also in the sirah *(boat)* repairing the nets. 20 And ofen ort he summoned them; and, leaving Zavdai their father in the sirah with the sachirim *(hired workers)*, they went away to follow Moshiach.

21 And they enter into K'far-Nachum, and ofen ort on Shabbos, entering into the shul, Rebbe, Melech HaMoshiach exercised the ministry of moreh *(teacher)*. 22 And they were astounded at Moshiach’s torah *(teaching)*, for he was teaching them as one having samchut, and not as the Sofrim. 23 And, ofen ort, there was in their shul a man with a ruach hatameh, and he shouted, 24 Saying, Yehoshua of

וואס האבן מיר מיט דיר, יהושע/ישוע פון נצרת ? דו ביסט
bist du Natseret fun Yeshua/Yehoshua dir mit mir hoben vos
are you Natseret of Yehoshua you with we have what

געקומען אונדז צו פארטיליקן! איך ווייס ווער דו ביסט: דער קדוש
kodesh der bist du ver veis ich fartiliken tsu undz gekumen
Holy One the are you who know I annihilate to us come

אלקים. כה און יהושע/ישוע האט אויף אים אנגעשריגן, אזוי צו
tsu azoi ongeshrigen im oif hot Yeshua/Yehoshua un Elokim
to so rebuked him on has Yehoshua and G-d

זאגן: שווייג , און גיי ארויס פון אים! כו און דער אומריינער גייסט
gaist umreiner der un im fun arois gei un shvaig zogen
spirit unclean the and him of out get and be silent say

האט אים א ריס געטאן, האט געשריגן מיט א הויך קול און איז פון
fun iz un kol hoich a mit geshrigen hot geton ris a im hot
of is and voice loud a with shouted has done tear a him has

אים ארויס. כז און אלע זענען אזוי דערשטוינט געווארן, אז זיי האבן
hoben zei az gevoren dershtoint azoi zenen ale un arois im
have they that become amaze so are all and out him

דאס איבערגעפרעגט צווישן זיך , אזוי צו זאגן: וואס איז דאס
dos iz vos zogen tsu azoi zich tsvishen ibergefregt dos
the is what say to so themselves among guestioned this

דאזיקע? א נייע לערנונג מיט מאכט! אפילו די אומריינע גייסטער
gaister umreine di afile macht mit lernung naie a dozike
spirits unclean the even make with teaching new a these

באפעלט ער, און זיי געהארכן אים. כח און גלייך האט זיך
zich hot glaich un im gehorchen zei un er bafelt
self has immediately and him obeys they and he are ordered

זיין שם פארשפרייט אומעטום אין דער גאנצער געגנט ארום גליל.
Galil arum gegent gantser der in umetum farshpreit shem zain
Galilee around region whole the in everywhere spread fame his

כט און גלייך ווי זיי זענען ארויסגעקומען פון דער שול ,
shul der fun aroisgekumen zenen zei vi glaich un
synagogue the of come out are they as immediately and

זענען זיי אריינגעגאנגען אינם הויז פון שמעון און אנדריי,
Andrey un Shim'on fun hoiz inem araingegangen zei zenen
Andrew and Simon of house in the go in they are

צוזאמען מיט יעקבן און יוחנן . ל שמעונס שוויגער
shviger Shim'ons Yochanan un Yaakovn mit tsuzamen
mother-in-law Simon's John and James with together

אבער איז געלעגן קראנק מיט א פיבער; און זיי האבן אים
im hoben zei un fiber a mit krank gelegen iz ober
him have they and fever a with sick lie is however

תיכף געזאגט וועגן איר. לא און ער איז צוגעגאנגען און
un tsugegangen iz er un ir vegen gezogt teikef
and went over is he and her about said immediately

האט זי אנגענומען ביי דער האנט, און זי אויפגעשטעלט;
oifgeshtelt zi un hant der bai ongenumen zi hot
stood up her and hand the with taken her has

און דאס פיבער איז פון איר אוועק , און זי האט זיי
zei hot zi un avek ir fun iz fiber dos un
they has she and went away her from is fever the and

באדינט.
badint
served

Natzeret, mah lanu vlach? *(What to us and to you?)* Have you come to bring us churban *(destruction)*? I have daas who you are, HaKadosh of Hashem *(the Holy One of G-d)*.
25 But he rebuked the shed, saying, Shekit! Gey zich! And come out of him.
26 And, the ruach hatumah, throwing him into convulsions, let out a shrai and came out of him.
27 And all were astounded so that they began to discuss with each other, saying, What is this? Torah Chadasha with samchut? He gives orders to the shedim and they obey him?
28 And the besuroh *(news)* of Rebbe, Melech HaMoshiach ofen ort *(immediately)* went forth everywhere into the surrounding region of the Galil.

29 And ofen ort *(immediately)*, coming out of shul, they went into the bais *(house)* of Shim'on and Andrew with Ya'akov and Yochanan.
30 And the chamot *(shviger, mother-in-law)* of Shim'on was bedridden and fever-stricken, and ofen ort *(immediately)* they tell Rebbe, Melech HaMoshiach about her.
31 And approaching, holding her hand, Rebbe, Melech HaMoshiach lifted her up, and the kaddachat *(fever)* left her, and she then began functioning as their mesharetet *(servant, keli kodesh, lady minister)*, waiting on them.

לב און ווען עס איז געווארן אוונט , ווען די זון איז
iz zun di ven ovent gevoren iz es ven un
is sun the when evening become is it when and

אונטערגעגאנגען, האט מען געברענגט צו טראגן צו אים אלע
ale im tsu trogen tsu gebrengt men hot untergegangen
all him to carry to brought they have set

קראנקע, און באזעסענע מיט בייזע גייסטער. לג און די גאנצע
gantse di un gaister beize mit bazesene un kranke
entire the and spirits evil with demoniacs and sick

שטאט איז זיך צוזאמענגעקומען ביי דער טיר. לד און ער האט
hot er un tir der bai tsuzamengekumen zich iz shtot
did he and door the at come together itself is city

געהיילט א סך , וואס האבן געהאט פארשיידענע קראנקייטן,
krankeitn farsheidene gehat hoben vos sach a geheilt
diseases various have did who many a heal

און פיל בייזע גייסטער האט ער ארויסגעטריבן; און האט די
di hot un aroisgetriben er hot gaister beize fil un
the did and cast out he has spirits evil many and

בייזע גייסטער נישט געלאזט רעדן, ווייל זיי האבן אים
im hoben zei vail reden gelozt nisht gaister beize
him did they because speak allow not spirits evil

געקענט.
gekent
know

לה און אינדערפרי , בשעת עס איז נאך געווען זייער טונקל, איז ער
er iz tunkel zeier geven noch iz es beshas inderfri un
he is dark very was still is it while in the morning and

אויפגעשטאנען, איז ארויסגעגאנגען און איז אוועק אויף א וויסט
vist a oif avek iz un aroisgegangen iz oifgeshtanen
desolate a on went away is and went out is got up

ארט , און האט דארט תפילה געטאן. לו און שמעון און די , וואס
vos di un Shim'on un geton tfile dort hot un ort
who the and Simon and done prayer there has and place of

זענען געווען ביי אים, האבן נאכגעאיילט נאך אים; לז און האבן אים
im hoben un im noch nochgeeilt hoben im bai geven zenen
him have and him after run have him with was are

געפונען, און זאגן צו אים: אלע זוכן דיך! לח און ער זאגט
zogt er un dich zuchen ale im tsu zogen un gefunen
said he and you is looking for everyone him to say and found

צו זיי : לאמיר גיין ערגעץ אנדערשוואו אין די שכנותדיקע
shcheinesdike di in andershvu ergets gein lomir zei tsu
neighboring the in else somewhere go let us them to

שטעטלעך אריין, כדי איך זאל אויך דארטן דרשענען; ווארום דערצו
dertsu vorem darshenen dorten oich zol ich kedei arain shtetlech
for this because preach there also shall I so that into towns

בין איך געקומען. לט און ער איז געגאנגען און האט אויסגערופן אין זייערע
zeiere in oisgerufen hot un gegangen iz er un gekumen ich bin
their in preached has and go is he and come I am

שולן אין גאנץ גליל און האט ארויסגעטריבן די בייזע גייסטער.
gaister beize di aroisgetriben hot un Galil gants in shuln
spirits evil the drive out did and Galilee all in synagogues

מ און א מצורע איז געקומען צו אים, האט אים געבעטן, און איז
iz un gebeten im hot im tsu gekumen iz metsoire a un
does and begged him has him to come is leper a and

32 When erev *(evening)*
came, with the setting of
the shemesh *(sun)*, they
brought to Rebbe, Melech
HaMoshiach all the cholim
(sick persons) and all those
possessed by shedim *(demons)*.
33 And the whole shtetl
gathered together at the delet
(door). 34 And Rebbe, Melech
HaMoshiach administered
refuah *(healing)* to many
cholim *(sick persons)* suffering
from various machlot
(illnessess), and he cast out
many shedim *(demons)*. And he
did not permit the shedim to
give utterance, for the shedim
knew the raz *(mystery, secret)*
of his identity, that he was the
Rebbe, Melech HaMoshiach.

35 And very early, while it
was still dark, having got up,
Rebbe, Melech HaMoshiach
went out and away to a
desolate place, and was
davening shacharis there.
36 And Shim'on and those
with him searched for Rebbe,
Melech HaMoshiach. 37 And
they found Rebbe, Melech
HaMoshiach and they say
to him, Everyone is seeking
you. 38 And Rebbe, Melech
HaMoshiach says to them,
Let us go elsewhere into
the neighboring shtetlach,
so that also there I may
preach. For it was for this
[purpose, tachlis] I came.
39 And he came preaching
in their shuls *(synagogues)*
and casting out shedim in
[the] whole [region of] the
Galil.
40 And an ish metzorah
(leper) comes to Rebbe, Melech

אנידערגעפאלן פאר אים אויף די קני און געזאגט צו אים: אויב דו
du oib im tsu gezogt un kni di oif im far anidergefalen
you if him to said and knee the on him before fall down

ווילסט, קענסטו מיך ריין מאכן! מא און ער האט זיך דערבארעמט,
derbaremt zich hot er un machen rein mich kenstu vilst
had compassion self did he and make clean me you can want

האט אויסגעשטרעקט די האנט, האט אים אנגערירט און זאגט צו
tsu zogt un ongerirt im hot hant di oisgeshtrekt hot
to says and touched him has hand the stretched out has

אים: איך וויל; זיי ריין! מב און גלייך איז די צרעת פון אים
im fun tsoraas di iz glaich un rein zai vil ich im
him of leprosy the is immediately and clean be want I him

אוועק, און ער איז געווארן ריין. מג און ער האט שארף צו אים
im tsu sharf hot er un rein gevoren iz er un avek
him to sharply has he and clean become is he and went away

גערעדט, האט אים תיכף אוועקגעשיקט, מד און זאגט צו אים:
im tsu zogt un avekgeshikt teikef im hot geredt
him to says and sent away immediately him has spoken

גיב אכטונג, זאלסט קיינעם גארנישט זאגן; נאר גיי ווייז דיך
dich vaiz gei nor zogen gornisht keinem zolst achtung gib
you show go but say nothing no one you shall attention give

דעם כהן, און ברענג א קרבן פאר דיין רייניקונג, וואס משה
Moshe vos reinikung dain far korben a breng un koyen dem
Moses what cleansing your for sacrifice a bring and kohen to the

האט געבאטן, פאר אן עדות צו זיי (ויקרא יד, א-לב.) מה ער
er a-lb id Vayikra zei tsu eides an far geboten hot
he 1-32 14 Leviticus them to witness a for ordered has

אבער איז ארויסגעגאנגען, און האט אנגעהויבן א סך דערפון
derfun sach a ongehoiben hot un aroisgegangen iz ober
of this many a begun has and went out is however

צו דערציילן, און צו פארשפרייטן די זאך, אז ער האט שוין
shoin hot er az zach di farshpreiten tsu un dertseilen tsu
already has he that matter the spread to and report to

מער נישט געקענט אפן אריינגיין אין א שטאט, נאר איז געווען
geven iz nor shtot a in araingein ofen gekent nisht mer
was is only city a in go in openly be able not more

אינדרויסן אין מדבריותדיקע ערטער; און מען איז געקומען צו אים פון
fun im tsu gekumen iz men un erter midberyusdike in indroisen
from him to come is they and areas desert-like in outside

אומעטום.
umetum
everywhere

ב און אין איניקע טעג ארום איז ער ווידער געגאנגען קיין
kein gegangen vider er iz arum teg einike in un
to gone again he is around days some in and

כפר-נחום; און מען האט געהערט, אז ער איז אינם הויז.
hoiz inem iz er az gehert hot men un K'far-Nachum
house in the was he that heard have they and K'far-Nachum

ב און א סך לייט האבן זיך פארזאמלט, אזוי אז עס איז
iz es az azoi farzamlt zich hoben lait sach a un
is it that so gathered themselves have people many a and

שוין מער נישט געווען קיין ארט, אפילו נישט ביי דער טיר; און
un tir der bai nisht afile ort kein geven nisht mer shoin
and door the at not even place of any was not more already

HaMoshiach begging him and kneeling down and saying, If you are willing, you are able to make me tahor *(clean)*. 41 And being filled with rachmei Shomayim [and] stretching out his hand, Rebbe, Melech HaMoshiach touched [the man] and says to him, I am willing. Be made tahor. 42 And ofen ort *(immediately)* the ish metzorah *(leper)* went away from Rebbe, Melech HaMoshiach and he was made tahor. 43 And having sternly warned him, ofen ort *(immediately)* Rebbe, Melech HaMoshiach sent him away. 44 And Rebbe, Melech HaMoshiach says to him, See [that] you say nothing to anyone, but rather go show yourself to the kohen and offer [the korban] for the tohorah *(purification)* of you which Moshe *(Rabbeinu)* gave mitzvah, for an edut *(testimony)* to them. 45 But the one having gone out began to preach many things and to spread the dvar, so that no longer was Rebbe Melech HaMoshiach able to openly enter into a shtetl, but he was outside in desolate places. And they were coming to Rebbe, Melech HaMoshiach from every direction.

2 And having entered again into K'far-Nachum, it was heard after some yamim, that Rebbe, Melech HaMoshiach is at home. 2 And many were gathered together so that there was no longer any room at the delet, and Rebbe, Melech HaMoshiach was speaking the dvar Hashem

ער האט צו זיי גערעדט דאס ווארט. ג און אייניקע זענען געקומען,
gekumen zenen einike un vort dos geredt zei tsu hot er
come are some and word the spoke them to has he

ברענגענדיק צו אים א פאראליזשירטן, וואס איז געטראגן געווארן פון פיר.
fir fun gevoren getrogen iz vos paralizhirtn a im tsu brengendik
four of become carried is who paralytic a him to bringing

ד און נישט קענענדיק אים צוברענגען צו אים צוליב דעם המון
hamon dem tsulib im tsu tsubrengen im kenendik nisht un
crowd the on account of him to to bring him being able not and

מענטשן, האבן זיי אראפגעריסן דעם דאך וואו ער איז געווען, און נאך
noch un geven iz er vu dach dem aropgerisen zei hoben mentshn
after and was is he where roof the tear off they have people

דעם ווי זיי האבן דורכגעבראכן , האבן זיי אראפגעלאזט דאס בעט,
bet dos aropgelozt zei hoben durchgebrochen hoben zei vi dem
bed the lowered they have broken through have they as that

אויף וועלכן דער פאראליזשירטער איז געלעגן. ה און ווי יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua vi un gelegen iz paralizhirter der velchen oif
Yehoshua as and lay is paralytic the which on

האט געזען זייער גלויבן , זאגט ער צום פאראליטיקער: קינד, דיינע זינד
zind daine kind paralitiker tsum er zogt gloiben zeier gezen hot
sins your child paralytic to the he says faith their seen has

זענען דיר פארגעבן געווארן! ו עס זענען אבער דארט געזעסן אייניקע
einike gezesen dort ober zenen es gevoren fargeben dir zenen
some sitting there however were there become forgiven you are

פון די סופרים, וואס האבן נאכגעטראכט אין זייערע הערצער, ז פארוואס
farvos hertser zeiere in nochgetracht hoben vos sofrim di fun
why hearts their in think have who scribes the of

רעדט ער אזוי? ער לעסטערט דאך ! ווער קען מוחל זיין זינד
zind zain moichel ken ver doch lestert er azoi er redt
sin be forgive can who after all blasphemes he so he speaks

אחוץ נאר ה' אליין? ח און גלייך דערוויסנדיק זיך אין
in zich dervisendik glaich un alein Hashem nor achuts
in himself he perceived immediately and alone Hashem only except

זיין גייסט, אז זיי האבן אזוי געטראכט, זאגט ער צו זיי : פארוואס
farvos zei tsu er zogt getracht azoi hoben zei az gaist zain
why them to he says think so have they that spirit his

טראכט איר די דאזיקע זאכן אין אייערע הערצער? ט וואס איז לייכטער:
laichter iz vos hertser eiere in zachn dozike di ir tracht
easier is what hearts your in things these the you think

צו זאגן צום פאראליזשירטן: דיינע זינד זענען דיר פארגעבן געווארן;
gevoren fargeben dir zenen zind daine paralizhirtn tsum zogen tsu
become forgiven you are sins your paralytic to the say to

אדער צו זאגן : שטיי אויף, נעם דיין בעט און גיי? י כדי אבער
ober kedei gei un bet dain nem oif shtei zogen tsu oder
however so that go and bed your take up stand say to or

איר זאלט וויסן, אז דער בר אנש האט רשות מוחל צו זיין
zain tsu moichel reshus hot Enosh Bar der az visen zolt ir
be to forgive authority has of Man Son the that know shall you

זינד אויף דער ערד — זאגט ער צום פאראליזשירטן: יא דיר זאג איך:
ich zog dir paralizhirtn tsum er zogt erd der oif zind
I say you paralytic to the he says earth the on sins

שטיי אויף, נעם דיין בעט און גיי אהיים! יב און ער איז אויפגעשטאנען,
oifgeshtanen iz er un aheim gei un bet dain nem oif shtei
stand up again is he and home go and bed your take up stand

to them. 3 And they come bringing to Rebbe, Melech HaMoshiach a paralytic being carried along by arba'a anashim *(four men)*. 4 And not being able to bring [the paralytic] to Rebbe, Melech HaMoshiach on account of the multitude, they removed the roof where Rebbe, Melech HaMoshiach was, and having made an opening, they lowered the mat upon which the paralytic was lying. 5 And Rebbe, Melech HaMoshiach, having seen the emunah of them, says to the paralytic, Beni, your averos are granted selicha. 6 And there were some of the Sofrim *(Scribes)* sitting there and thinking about these things in their levavot *(hearts)*, 7 Why is this one speaking thus? He is guilty of Chillul Hashem giddduf *(Desecration of the Name, blasphemy)*. Who is able to grant selicha *(forgiveness)* to averos *(sins)* except Hashem? 8 And, ofen ort *(immediately)*, having had daas in his ruach that in this way they were thinking, Rebbe Melech HaMoshiach says to them, Why are you considering such things in your levavot? 9 Which is easier? To say to the paralytic, Your averos are granted selicha, or to say, Stand and pick up your mat and walk? 10 But in order that you may have daas that the Bar Enosh has samchut *(authority)* on haaretz to grant that averos receive selicha, Rebbe, Melech HaMoshiach says to the paralytic, 11 To you I say, Stand, pick up

און האט באלד גענומען דאס בעט און איז ארויסגעגאנגען פאר
far aroisgegangen iz un bet dos genumen bald hot un
before went out is and bed the took immediately has and

אלעמען, אזוי אז אלע זענען געווען אויסער זיך פון דערשטוינונג, און
un dershtoinung fun zich oiser geven zenen ale az azoi alemen
and amazement of self surprised was are all that so everyone

האבן געלויבט ה׳ , אזוי צו זאגן : נאך קיינמאל האבן מיר אזעלכעס
azelches mir hoben keinmol noch zogen tsu azoi Hashem geloibt hoben
such we have ever not say to so Hashem praised have

נישט געזען!
gezen nisht
seen not

יג און ער איז ווידער ארויסגעגאנגען צום ברעג ים , און דער גאנצער
gantser der un yam breg tsum aroisgegangen vider iz er un
whole the and sea shore to the went out again is he and

המון מענטשן איז געקומען צו אים, און ער האט זיי געלערנט.
gelernt zei hot er un im tsu gekumen iz mentshn hamon
taught they has he and him to come is people crowd

יד און פארבייגייענדיק האט ער געזען לוי בן חלפי זיצן אינם
inem zitsen Chalfai ben Levi gezen er hot farbaigeiendik un
in the sitting Chalfai son of Levi seen he has passing by and

שטייער אמט, און ער זאגט צו אים; פאלג מיר נאך! און ער איז
iz er un noch mir folg im tsu zogt er un amt shtaier
is he and after me follow him to says he and office tax

אויפגעשטאנען און האט אים נאכגעפאלגט. טו און עס איז געשען ,
geshen iz es un nochgefolgt im hot un oifgeshtanen
happened is it and followed him has and stand up again

בשעת ער (יהושע/ישוע) איז געזעסן אין זיין (לויס) הויז צום
tsum hoiz Levis zain in gezesen iz Yeshua/Yehoshua er beshas
at the house Levi's his in sitting was Yehoshua he while

טיש, און א סך שטייער אויפמאנער און חוטאים האבן זיך
zich hoben choytim un oifmoner shtaier sach a un tish
themselves have sinners and collectors tax many a and table

אנידערגעזעצט מיט יהושען/ישוען און מיט זיינע תלמידים; ווארום
vorem talmidim zaine mit un Yeshuan/Yehoshuan mit anidergezetst
because disciples his with and Yehoshua with sat down

עס זענען געווען א סך , און זיי האבן אים נאכגעפאלגט. טז און
un nochgefolgt im hoben zei un sach a geven zenen es
and followed him have they and many a was are there

די סופרים פון די פרושים האבן געזען, אז ער עסט צוזאמען
tsuzamen est er az gezen hoben Perushim di fun sofrim di
together eats he that seen have Pharisees the of scribes the

מיט חוטאים און מיט שטייער אויפמאנער, האבן זיי געזאגט צו די
di tsu gezogt zei hoben oifmoner shtaier mit un choytim mit
the to said they have collectors tax with and sinners with

תלמידים זיינע: פארוואס עסט ער צוזאמען מיט די שטייער אויפמאנער
oifmoner shtaier di mit tsuzamen er est farvos zaine talmidim
collectors tax the with together he eats why his disciples

און חוטאים? יז און ווען יהושע/ישוע האט דאס געהערט, זאגט
zogt gehert dos hot Yeshua/Yehoshua ven un choytim un
says heard this has Yehoshua when and sinners and

ער צו זיי : די געזונטע האבן נישט נייטיק קיין רופא , נאר
nor roife kein neitik nisht hoben gezunte di zei tsu er
but physician any need not have healthy the them to he

your mat, and go to your bais. 12 And the man arose, and, ofen ort *(immediately)*, in front of everyone, taking the mat, he went outside. So everyone was astonished and gave kavod to Hashem saying, Never have we seen anything like this!

13 And Rebbe, Melech HaMoshiach went out again beside the lake; and all the multitude was coming to him, and he was teaching them torah. 14 And as he was passing by, he saw Levi Ben-Chalfai sitting in the tax office, and Rebbe, Melech HaMoshiach says to him, Follow me. And, getting up, Levi *(Mattityahu)* followed Rebbe, Melech HaMoshiach. 15 And it came to pass that Rebbe, Melech HaMoshiach reclined at tish in Levi's house, and many mochesim *(tax collectors)* and chote'im *(sinners)* were reclining at tish with Rebbe, Melech HaMoshiach and with his talmidim. For there were many, and they were following him. 16 And the Sofrim *(scribes)* of the Perushim, seeing that Rebbe Melech HaMoshiach eats with chote'im *(sinners)* and mochesim *(tax collectors)*, were saying to his talmidim, With mochesim *(tax collectors)* and chote'im *(sinners)* does he eat? 17 And having heard this, Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, It's not the strong ones that have need of a rofeh *(physician)* but rather

די , וואס זענען קראנק: איך בין נישט געקומען רופן צדיקים , נאר
nor tsadikim rufen gekumen nisht bin ich krank zenen vos di
only righteous call come not am I sick are who the

חוטאים.
choytim
sinners

יח און יוחננס תלמידים און די פרושים פלעגן פאסטן; און זיי
zei un fasten flegen Perushim di un talmidim Yochanans un
they and fast used to Pharisees the and disciples John's and

קומען און זאגן צו אים: פארוואס פאסטן יוחננס תלמידים און די
di un talmidim Yochanans fasten farvos im tsu zogen un kumen
the and disciples John's fast why him to say and come

תלמידים פון די פרושים , און דיינע תלמידים פאסטן נישט? יט און
un nisht fasten talmidim daine un Perushim di fun talmidim
and not fast disciples your and Pharisees the of disciples

יהושע/ישוע האט צו זיי געזאגט: צי קענען דען די געסט אויף
oif gest di den kenen tsi gezogt zei tsu hot Yeshua/Yehoshua
on guests the then can said them to has Yehoshua

דער חתונה פאסטן בשעת דער חתן איז מיט זיי ? כל זמן
zman kol zei mit iz chosen der beshas fasten chasene der
time all them with is bridegroom the while fast wedding the

זיי האבן דעם חתן מיט זיך , קענען זיי נישט פאסטן.
fasten nisht zei kenen zich mit chosen dem hoben zei
fast not they can themselves with bridegroom the have they

כ עס וועלן אבער קומען טעג, ווען דער חתן וועט פון זיי
zei fun vet chosen der ven teg kumen ober velen es
them from will bridegroom the when days come however will there

אוועקגענומען ווערן, און דעמאלט וועלן זיי פאסטן אין יענעם טאג.
tog yenem in fasten zei velen demolt un veren avekgenumen
day that in fast they will then and to be taken away

כא קיינער לייגט נישט קיין לאטע פון נישט איינגעלאפענעם טוך אויף אן
an oif tuch aingelofenem nisht fun late kein nisht leigt keiner
an on cloth shrink not of patch any not puts no one

אלטן בגד ; טאמער רייסט די נייע לאטע אפ פונם אלטן, און דער
der un alten funem op late naie di raist tomer beged alten
the and old from the up patch new the tears lest garment old

ריס ווערט ערגער. כב און קיינער גיסט נישט אריין קיין נייעם וויין אין
in vain naiem kein arain nisht gist keiner un erger vert ris
into wine new any into not pours no one and worse becomes tear

אלטע לאגלען ; טאמער צעשפאלט דער וויין די לאגלען , און
un loglen di vain der tsespalt tomer loglen alte
and skin-bottles the wine the bursts lest skin-bottles old

סאי דער וויין און סאי די לאגלען ווערן פארלוירן; נאר נייער וויין
vain naier nor farloiren veren loglen di sai un vain der sai
wine new but lost to be skin-bottles the also and wine the both

געהערט אין נייע לאגלען אריין.
arain loglen naie in gehert
into skin-bottle new in belongs

כג און עס איז געשען , אז א שבת איז ער געגאנגען דורך די
di durch gegangen er iz Shabbos a az geshen iz es un
the through went he is Sabbath a that happened is it and

קארנפעלדער, און זיינע תלמידים האבן אנגעהויבן אויפן וועג אפצורייסן
optsuraisen veg oifen ongehoiben hoben talmidim zaine un kornfelder
tear off way on the begun have disciples his and corn fields

the cholim *(sick persons)*. I did not come to call [the] tzaddikim *(righteous ones)* but the chote'im *(sinners)* [to teshuva].

[18] And the talmidim of Yochanan and the Perushim came with tzomot *(fasts)*. And they come and say to Rebbe, Melech HaMoshiach, Why [do] the talmidim of the Perushim and the talmidim of Yochanan come with tzomot, but your talmidim do not? [19] And Rebbe, Melech HaMoshiach, said to them, Surely the Bnei HaChuppah of the Choson *(Bridegroom)* are not able to undergo tzomot as long as they have the Choson with them, nu? As long as they have the Choson with them, they are not able to undergo tzomot. [20] But yamim *(days)* will come when the Choson is taken away from them, and then they will undergo tzomot HaYom HaHu. [21] No one sews a patch of unshrunk cloth on an old garment; otherwise, the patch will pull away from it, the new from the old, and a worse tear results. [22] And no one puts yayin chadash *(new wine)* into old wineskins; otherwise, the yayin will burst the wineskins and the yayin is lost and so are the wineskins. Instead yayin chadash *(new wine)* [is put] into new wineskins.

[23] And it came about [that] on Shabbos, Rebbe, Melech HaMoshiach was passing through the grainfields, and his talmidim began to make

די זאנגען . כד און די פרושים האבן געזאגט צו אים: זע ,
ze im tsu gezogt hoben Perushim di un zangen di
look him to said have Pharisees the and corn stalks the

פארוואס טוען זיי אום שבת וואס מען טאר נישט? כה און ער זאגט
zogt er un nisht tor men vos Shabbos um zei tuen farvos
says he and not may one what Sabbath on the they doing why

צו זיי : צי האט איר קיינמאל נישט געלייענט, וואס דוד האט געטאן,
geton hot Dovid vos geleient nisht keinmol ir hot tsi zei tsu
done has David what read not never you have them to

ווען ער איז געווען אין נויט , און איז געווען הונגעריק, ער אליין
alein er hungerik geven iz un noit in geven iz er ven
himself he hungry was is and in need in was is he when

און די לייט מיט אים? כו ווי ער איז אריינגעגאנגען אין ה׳ס
Hashems in araingegangen iz er vi im mit lait di un
Hashem's in gone in is he how him with people the and

הויז (משכן), ווען אביתר איז געווען כהן גדול , און האט געגעסן
gegesen hot un gadol koyen geven iz Evyatar ven Mishkan hoiz
eaten has and gadol kohen was is Evyatar when tent house

דאס לחם הפנים , וואס קיינער טאר נישט עסן אחוץ די
di achuts esen nisht tor keiner vos haponim lechem dos
the except to eat not permitted no one which HaPanim Lechem the

כהנים , און האט עס אויך געגעבן צו די , וואס זענען געווען מיט אים?
im mit geven zenen vos di tsu gegeben oich es hot un koyanim
him with was are who the to given also it has and kohenim

(שמואל א כא, א-ו.) כז און ער האט צו זיי געזאגט: דער שבת איז
iz Shabbos der gezogt zei tsu hot er un a-u cha a Shmuel
is Sabbath the said them to has he and 1-6 21 1st Samuel

באשאפן געווארן צוליב דעם מענטשן, און נישט דער מענטש צוליב דעם
dem tsulib mentsh der nisht un mentshn dem tsulib gevoren bashafen
the for man the not and people the for become created

שבת . כח דערפאר איז דער בר אנוש אויך האר איבער דעם שבת .
Shabbos dem iber Har oich Enosh Bar der iz derfar Shabbos
Sabbath the over L-rd also of Man Son the is therefore Sabbath

ג און ער איז ווידער אריינגעגאנגען אין שול ; און עס איז דארטן
dorten iz es un shul in araingegangen vider iz er un
there is it and synagogue in entered again is he and

געווען א מענטש, וואס האט געהאט א פארדארטע האנט. ב און זיי
zei un hant fardarte a gehat hot vos mentsh a geven
they and hand withered a had has who man a was

האבן געלויערט אויף אים, צי ער וועט אים שבת היילן, כדי זיי
zei kedei heilen Shabbos im vet er tsi im oif geloyert hoben
they so that heal Sabbath him will he him over lie in wait have

זאלן אים אנקלאגן. ג און ער זאגט צו דעם מענטשן, וואס האט געהאט די
di gehat hot vos mentshn dem tsu zogt er un onklogen im zolen
the had has who man the to says he and accuse him shall

פארדארטע האנט: שטיי אויף און שטעל דיך אין דער מיטן ! ד און
un miten der in dich shtel un oif shtei hant fardarte
and middle of the in yourself place and up stand hand withered

זאגט צו זיי ; צי מעג מען שבת טאן גוטס, אדער טאן שלעכטס?
shlechts ton oder guts ton Shabbos men meg tsi zei tsu zogt
evil do or good do Sabbath one permitted them to says

ראטעווען א נפש , אדער טייטן? זיי אבער האבן געשוויגן . ה און
un geshvigen hoben ober zei teiten oder nefesh a rateven
and silent have however they kill or soul a save

[their] way picking the heads of grain. 24 And the Perushim said to him, Look, why are they engaging in what is not mutar *(permissible)* in the Torah on Shabbos? 25 And Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Have you never read in the Tanakh what Dovid HaMelech did when he was in need and he was hungry, he and the ones with him? 26 How he entered into the Beis Hashem during the yamim of Evyatar the Kohen Gadol and the Lechem HaPanim he ate, which to be eaten it is not mutar *(permissible)* except by the Kohanim, and he gave [some] also to the ones with him. 27 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Shabbos was created for the sake of man and not man for the sake of Shabbos. 28 Therefore, the Bar Enosh is even Adon HaShabbos.

3 And Rebbe, Melech HaMoshiach entered again into the shul. And there was there a man having a withered hand. 2 And they were watching Rebbe, Melech HaMoshiach [to see] if on Shabbos he will heal him, in order that they might accuse him. 3 And he says to the man, the one with the withered hand, Stand up here in the center. 4 And Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Is it mutar *(permissible)* on Shabbos to do tov or rah, to restore nefesh or to destroy [it]?

ער האט זיך ארומגעקוקט אויף זיי מיט צארן, זייער באטריבט איבער
iber batribt zeier tsorn mit zei oif arumgekukt zich hot er
about grieved very wrath with them on look self has he

דער שטיינהארטקייט פון זייערע הארץ, און זאגט צו דעם מענטשן:
mentshn dem tsu zogt un harts zeiere fun shteinhartkeit der
man the to says and heart their of stone hardness the

שטרעק אויס די האנט! און ער האט זי אויסגעשטרעקט; און זיין האנט
hant zain un oisgeshtrekt zi hot er un hant di ois shtrek
hand his and stretched out it has he and hand the out stretch

איז ווידער געזונט געווארן. ו און די פרושים זענען ארויסגעגאנגען, און
un aroisgegangen zenen Perushim di un gevoren gezunt vider iz
and gone out are Pharisees the and become healthy again is

האבן זיך גלייך באראטן מיט הורדוסנס לייט קעגן
kegen lait Hordosns mit baroten glaich zich hoben
against people Herod's with conferred immediately themselves have

אים, וויאזוי זיי זאלן אים אומברענגען.
umbrengen im zolen zei viazoi im
kill him should they how him

ז און יהושע/ישוע איז אוועקגעגאנגען מיט זיינע תלמידים צום
tsum talmidim zaine mit avekgegangen iz Yeshua/Yehoshua un
to the disciples his with go away did Yehoshua and

ים, און א גרויסער עולם מענטשן פון גליל האט נאכגעפאלגט; און
un nochgefolgt hot Galil fun mentshn oilem groiser a un yam
and followed has Galilee from people crowd large a and sea

פון יהודה, ח און פון ירושלים, און פון אדום, און פון
fun un Edom fun un Yerushalayim fun un Yehude fun
from and Idumea from and Jerusalem from and Yehudah of

עבר הירדן, און פון ארום צור און צידון, א גרויסע
groise a Tsidon un Tsor arum fun un HaYarden Ever
great a Sidon and Tyre around from and Jordan other side of

מאסע מענטשן, הערנדיק די מעשים, וואס ער האט געטאן, זענען זיי
zei zenen geton hot er vos maisim di herendik mentshn mase
they are done has he which deeds the hearing people mass of

געקומען צו אים, ט און ער האט געזאגט צו זיינע תלמידים, אז א קליין
klein a az talmidim zaine tsu gezogt hot er un im tsu gekumen
small a that disciples his to said has he and him to come

שיפל זאל זיין גרייט פאר אים מחמת דעם המון, כדי מען זאל
zol men kedei hamon dem machmas im far greit zain zol shifel
shall they so that crowd the because of him for ready be shall boat

זיך נישט דרענגען אויף אים; י ווארום ער האט א סך געהיילט,
geheilt sach a hot er vorem im oif drengen nisht zich
healed many a has he because him upon throng not themselves

אזוי אז אלע, וואס האבן געהאט א פלאג, זענען געפאלן אויף אים,
im oif gefalen zenen plog a gehat hoben vos ale az azoi
him upon fell are plague a had have who all that so

כדי אים אנצורירן. יא און די אומריינע גייסטער, ווען זיי האבן
hoben zei ven gaister umreine di un ontsuriren im kedei
have they when spirits unclean the and to touch him so that

אים געזען, זענען אנידערגעפאלן פאר אים, און האבן געשריגן, אזוי צו
tsu azoi geshrigen hoben un im far anidergefalen zenen gezen im
to so shouted have and him before fell down are seen him

זאגן: דו ביסט דער זון פון דער אויבערשטער! יב און ער האט זיי
zei hot er un Oibershter der fun zun der bist du zogen
them has he and Most High the of son the are you say

But they were silent. 5 And
having looked [at] them
with ka'as and having agmat
nefesh *(grief)* at the stubborn
hardness of their levavot,
Rebbe, Melech HaMoshiach
says to the man, Stretch out
your hand. And the man
stretched it out, and his
hand was restored. 6 And
ofen ort *(immediately)* the
Perushim went out and held
consultation with the party
of Herod against him, as
to how they might destroy
him.
7 And Rebbe, Melech
HaMoshiach with his
talmidim went away to the
lake, and a great multitude
from the Galil and also from
Yehudah followed Rebbe,
Melech HaMoshiach. 8 And
from Yerushalayim and from
Idumea and from the other
side of the Yarden and from
around Tzor-Tzidon area, a
great multitude [followed],
hearing everything that he
was doing, and they came to
Rebbe Melech HaMoshiach.
9 And he said to his talmidim
that a sirah *(boat)* should
stand ready for him, lest
the multitude might crush
him. 10 For he had brought
refuah to many, with the
result that as many as had
afflictions pressed in on
him in order to touch him.
11 And the ruchot hatemeiot
(unclean spirits), whenever
they saw Rebbe, Melech
HaMoshiach, were falling
before him and were crying
out, saying, You are the
Ben HaElohim! 12 And he
sternly rebuked them, lest

שטרענג באפוילן , אז זיי זאלן אים נישט מגלה זיין .
shtreng bafoilen az zei zolen im nisht megale zain
sternly commanded that they should him not reveal be

יג און ער איז ארויפגעשטיגן אויף דעם בארג , און האט גערופן צו
un er iz aroifgeshtigen oif dem barg un hot gerufen tsu
and he is climb up on the mountain and has called to

זיך די , וועלכע ער האט געוואלט; און זיי זענען געקומען צו אים.
zich di velche er hot gevolt un zei zenen gekumen tsu im
Himself the which he has wanted and they are come to him

יד און ער האט באשטימט צוועלף, אז זיי זאלן זיין מיט אים, און
un er hot bashtimt tsvelf az zei zolen zain mit im un
and he has appointed twelve that they should his with him and

כדי ער זאל זיי אוועקשיקן צו דרשענען, טו און צו האבן רשות
kedei er zol zei avekshiken tsu darshenen un tsu hoben reshus
so that he shall them send out to preach and to have authority

ארויסצוטרייבן בייזע גייסטער. טז און האט באשטימט אָט די צוועלף:
aroistsutraiben beize gaister un hot bashtimt ot di tsvelf
to cast out evil spirits and has appointed just the twelve

שמעונען האט ער צוגעזעצט דעם נאמען פעטרוס; יז און יעקב בן
Shim'onen hot er tsugezetst dem nomen Petros un Yaakov ben
Simon has he attached the name Peter and James son of

זבדי , און יוחנן , יעקבס ברודער, און זיי האט ער צוגעזעצט דעם
Zavdai un Yochanan Yaakovs bruder un zei hot er tsugezetst dem
Zavdai and John James' brother and them has he attached the

נאמען בני רגוש , דאס הייסט זין פון דונער ; יח און אנדריי ,
nomen bnei ragosh dos heist zin fun duner un Andrey
name sons of Regesh this means sons of thunder and Andrew

און פיליפוס, און בר-תלמי , און מתתיהו , און תומא, און יעקב
un Filipos un Bar-Talmai un Mattityahu un Toma un Yaakov
and Philip and Bar-Talmai and Mattityahu and Toma and James

בן חלפי , און תדי , און שמעון הקנאי , יט און יהודה
ben Chalfai un Thaddaeus un Shim'on HaKanai un Yehude
son of Chalfai and Taddai and Simon the Zealot and Yehudah

איש-קריות , וועלכער האט אים אויך פארראטן.
Ish-K'riot velcher hot im oich farraten
man from Kriot which has him also betrayed

כ און ער איז אריינגעגאנגען אין א הויז . און עס איז זיך ווידער
un er iz araingegangen in a hoiz un es iz zich vider
and he is entered in a house and it is themselves again

צוזאמענגעקומען א המון מענטשן, אזוי אז זיי האבן אפילו נישט
tsuzamengekumen a hamon mentshn azoi az zei hoben afile nisht
come together a crowd people so that they have even not

געקענט עסן ברויט. כא און ווי זיינע קרובים האבן דאס געהערט,
gekent esen broit un vi zaine kroivim hoben dos gehert
be able to eat bread and when his relatives have this heard

זענען זיי ארויסגעגאנגען אים כאפן , ווארום זיי האבן געזאגט: ער
zenen zei aroisgegangen im chapen vorem zei hoben gezogt er
are they went out him restrain because they have said he

איז אראפ פון זינען. כב און די סופרים, וואס זענען אראפגעקומען פון
iz arop fun zinen un di sofrim vos zenen aropgekumen fun
is out of of mind and the scribes who are come down from

ירושלים , האבן געזאגט: ער האט דעם בעל-זבול ; און דורך דעם
Yerushalayim hoben gezogt er hot dem Ba'al-Zibbul un durch dem
Jerusalem have said he has the Baal-zibbul and through the

they should make him known.

13 And Rebbe, Melech HaMoshiach goes up to the mountain and summons those whom he wanted, and they came to him. 14 And Rebbe, Melech HaMoshiach appointed and gave smichah to Shneym Asar *(Twelve)*, whom also he designated Shlichim, that they might be with him, and that he might send them out as his Shlichim to preach, 15 and to have samchut *(authority)* to cast out shedim. 16 And Rebbe, Melech HaMoshiach appointed the Shneym Asar: Shim'on, to whom he gave the name Kefa, 17 And Ya'akov Ben Zavdai and Yochanan, Ya'akov's brother. He gave to them the name Bnei Regesh, *(Sons of Thunder)*. 18 And Andrew and Philippos and Bar-Talmai, and Mattityahu, and T'oma, and Ya'akov Ben-Chalfai, and Taddai, and Shim'on the Zealot, 19 And Yehudah from K'riot, the one who betrayed Rebbe, Melech HaMoshiach.

20 And Rebbe, Melech HaMoshiach goes to his home shtetl; and again the multitude assembles, with the result that they were not able to have okhel *(food)*. 21 And when his own mishpochah heard of this, they went out to constrain him. For they were saying, He is meshuga. 22 And the Sofrim *(Scribes)*, the ones coming down from Yerushalayim, were saying, He is possessed by Baal-zibbul and by the

שר פון די בייזע גייסטער טרייבט ער ארויס די בייזע גייסטער. כג און ער
er un gaister beize di arois er traibt gaister beize di fun sar
he and spirits evil the out he casts spirits evil the of ruler

האט זיי גערופן צו זיך , און גערעדט צו זיי מיט משלים ;
mesholem mit zei tsu geredt un zich tsu gerufen zei hot
parables with them to spoke and themselves to called them has

וויאזוי קען דער שׂטן ארויסטרייבן דעם שׂטן? כד און אויב א מלוכה איז
iz meluche a oib un Satan dem aroistraiben Satan der ken viazoi
is kingdom a if and Satan the cast out Satan the can how

צעטיילט קעגן זיך אליין, קען יענע מלוכה נישט האבן קיין קיום .
kiem kein hoben nisht meluche yene ken alein zich kegen tseteilt
existence any have not kingdom that can alone self against divide

כה און אויב א הויז איז צעטיילט קעגן זיך אליין, וועט יענץ הויז
hoiz yents vet alein zich kegen tseteilt iz hoiz a oib un
house that will alone self against divide is house a if and

נישט קענען בלייבן שטיין. כו און אויב דער שׂטן שטייט אויף קעגן
kegen oif shteit Satan der oib un shtein blaiben kenen nisht
against up stands Satan the if and stand remain be able to not

זיך אליין, און איז צעטיילט, קען ער נישט האבן קיין קיום , נאר האט
hot nor kiem kein hoben nisht er ken tseteilt iz un alein zich
has only existence any have not he can divide is and alone self

דעם סוף. כז קיינער קען נישט אריינגיין אין דעם הויז פון דעם גיבור
giber dem fun hoiz dem in araingein nisht ken keiner sof dem
strong man the of house the in go in not can no one end the

און ביי אים צורויבן די זאכן , אויב ער וועט נישט קודם כל בינדן
binden kol koidem nisht vet er oib zachn di tsuroiben im bai un
tie up all before not will he if things the to rob him with and

דעם גיבור ; און דעמאלט וועט ער אויסרויבן זיין הויז . כח באמת
beemes hoiz zain oisroiben er vet demolt un giber dem
in truth house his plunder he will then and strong man the

זאג איך אייך: אלע זינד וועלן פארגעבן ווערן צו די מענטשנקינדער , און
un mentshnkinder di tsu veren fargeben velen zind ale aich ich zog
and people's children the to to be forgiven will sin all you I tell

די לעסטערונגען, וויפל זיי וועלן לעסטערן ; כט ווער אבער עס
es ober ver lesteren velen zei vifel lesterungen di
it however who blaspheme will they how many blasphemies the

וועט לעסטערן דעם רוח הקודש , דער האט נישט קיין פארגעבונג
fargebung kein nisht hot der Hakoidesh ruach dem lesteren vet
forgiveness any not has that the Holy Spirit the blaspheme will

אויף אייביק , נאר איז חייב אן אייביקע זינד. ל ווייל זיי האבן
hoben zei vail zind eibike an chayev iz nor eibik oif
have they because sin eternal an liable for is but eternity on

געזאגט, אז ער האט אן אומריינעם גייסט.
gaist umreinem an hot er az gezogt
spirit unclean an has he that said

לא און זיין מוטער און זיינע ברידער זענען געקומען, און שטייענדיק
shteiendik un gekumen zenen brider zaine un muter zain un
stand and come have brothers his and mother his and

אינדרויסן האבן זיי געשיקט צו אים, אים צו רופן. לב און עס איז געזעסן
gezesen iz es un rufen tsu im im tsu geshikt zei hoben indroisen
sat is it and call to him him to sent they have outside

ארום אים א המון מענטשן; און מען האט צו אים געזאגט: זע ,
ze gezogt im tsu hot men un mentshn hamon a im arum
look said him to had they and people crowd a him around

Sar HaShedim he casts out shedim. 23 But having called them, Rebbe, Melech HaMoshiach was speaking to them in meshalim: How can HaSatan cast out HaSatan? 24 And if a malchut is divided against itself, it is not possible for that malchut to stand. 25 And if a bais is divided against itself, it will not be possible for that bais to stand. 26 And if HaSatan has risen up against himself and is divided, it is not possible for him to stand, but his end has arrived. 27 But no one is able, having entered into the house of the Gibbor to plunder his possessions, unless first, he binds HaGibbor, and then he will plunder the Bayit HaGibbor. 28 Omein, I say to you that for everything — for the averos *(sins)* and the Chillul Hashem *(Desecration of the Name)*, whatever blasphemies they may utter — the Bnei Adam will be granted selicha.
29 But whoever commits Chillul Hashem gidduf against the Ruach Hakodesh, can never have selicha, but is guilty of a Chet Olam. 30 For they were saying, He has a ruach hatumah *(an unclean spirit)*.
31 And the Em *(Mother)* of Rebbe, Melech HaMoshiach and his achim come and stand outside and they sent word to him. 32 And a multitude was sitting around him, and they are saying to him, Hinei! Your Em

דיין מוטער און דײַנע ברידער און דײַנע שוועסטער זענען אינדרויסן
indroisen zenen shvester daine un brider daine un muter dain
outside are sisters your and brothers your and mother your

און זוכן דיך. לג און ער האט ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: ווער איז
iz ver gezogt zei tsu entferendik hot er un dich zuchen un
is who said them to answering has he and you seek and

מיין מוטער און מײַנע ברידער? לד און האט זיך ארומגעקוקט אויף די,
di oif arumgekukt zich hot un brider maine un muter main
the on look around self has and brothers my and mother my

וואס זענען געזעסן ארום אים אין א קרייז, און האט געזאגט: זע, מיין
main ze gezogt hot un kraiz a in im arum gezesen zenen vos
my look say did and circle a in him around sitting are who

מוטער און מײַנע ברידער! לה ווארום ווער עס וועט טאן ה׳ס
Hashems ton vet es ver vorem brider maine un muter
Hashem's do will it whoever because brothers my and mother

רצון, דער דאזיקער איז מיין ברודער, און שוועסטער, און מוטער.
muter un shvester un bruder main iz doziker der rotsn
mother and sister and brother my is this that will

ד און ווידער האט ער אנגעהויבן צו לערנען ביים ים ; און עס האט
hot es un yam baim lernen tsu ongehoiben er hot vider un
has it and sea at the teach to begin he has again and

זיך פארזאמלט בײַ אים א זייער גרויסער המון מענטשן, אזוי אז
az azoi mentshn hamon groiser zeier a im bai farzamlt zich
that so people crowd large very a him by gather self

ער איז אײַנגעשטיגן אין א שיפל, און האט זיך אנידערגעזעצט אויפן ים ;
yam oifen anidergezetst zich hot un shifel a in aingeshtigen iz er
sea on the sat down self has and boat a in step in is he

און דער גאנצער המון מענטשן איז געווען ביים ים אויף דער יבשה .
yaboshe der oif yam baim geven iz mentshn hamon gantser der un
dry land the on sea by the was is people crowd whole the and

ב און ער האט זיי געלערנט א סך זאכן מיט משלים , און האט
hot un mesholem mit zachn sach a gelernt zei hot er un
did and parables with things many a taught them did he and

צו זיי געזאגט אין זיין תורה : ג הערט זיך צו: זע , דער זייער
zeier der ze tsu zich hert toire zain in gezogt zei tsu
sower the look to self listen teaching his in spoke them to

איז ארויסגעגאנגען צו פארזייען. ד און עס איז געשען , בשעת דעם
dem beshas geshen iz es un farzeien tsu aroisgegangen iz
the while happened is it and scatter to go out is

זייען זענען אייניקע (זאמען) געפאלן ביים וועג, און די פייגל זענען
zenen feigel di un veg baim gefalen zomen einike zenen zeien
did birds the and way by the fell seeds some are sowing

געקומען און האבן זיי אויפגעגעסן. ה און אנדערע זענען געפאלן אויף
oif gefalen zenen andere un oifgegesen zei hoben un gekumen
on fell are other and eat them did and come

דעם שטייניקן באדן , וואו זיי האבן נישט געהאט קיין סך ערד;
erd sach kein gehat nisht hoben zei vu boden shteiniken dem
earth much any had not have they where ground stony the

און האבן גלייך אויפגעשפראצט צוליבן נישט האבן קיין טיפקייט
tifkeit kein hoben nisht tsulibn oifgeshprotst glaich hoben un
depth any have not since sprout immediately have and

פון ערד; ו און ווען די זון איז אויפגעגאנגען, זענען זיי פארוועלקט
farvelkt zei zenen oifgegangen iz zun di ven un erd fun
withered they are risen has sun the when and earth of

(Mother)! And your achim *(brothers)*! And your achayot *(sisters)* are outside looking for you. 33 And in reply to them, Rebbe, Melech HaMoshiach says, Who is immi? And my achim *(brothers)*? 34 And having looked around at the ones sitting around him, Rebbe, Melech HaMoshiach says, Hinei! Immi and my achim!
35 For whoever does the ratzon Hashem, this one is my brother and my sister and mother.

4 And again Rebbe Melech HaMoshiach began to say shiurim *(Torah talks)* beside the lake. And a huge multitude gathered together to him so that he got into a sirah *(boat)* on the lake and sat down. The whole multitude was by the lake on the shore.
2 And Rebbe Melech HaMoshiach was giving them torah with many meshalim *(parables)* and in the shiurim he said, he was saying to them: 3 Listen. Hinei! The Sower went out to sow [seeds]. 4 And it came about that when he went to sow, that some [seeds] fell beside the road. And the birds came and devoured it.
5 And other [seeds] fell upon the rocky places where it did not have much soil, and ofen ort *(immediately)* it sprang up because it did not have depth of soil. 6 And when

געווארן, און ווייל זיי האבן נישט געהאט קיין ווארצל, זענען זיי
zei zenen vortsel kein gehat nisht hoben zei vail un gevoren
they are root any had not have they because and become

פארדארט געווארן. ז און אנדערע זענען געפאלן צווישן די דערנער, און
un derner di tsvishen gefalen zenen andere un gevoren fardart
and thorns the among fell are others and become dry up

די דערנער זענען אויפגעוואקסן און האבן זיי דערשטיקט, און זיי
zei un dershtikt zei hoben un oifgevaksen zenen derner di
they and choke them have and grow up are thorns the

האבן נישט געגעבן קיין פרוכט. ח און אנדערע זענען געפאלן אויף דער
der oif gefalen zenen andere un frucht kein gegeben nisht hoben
the on fell are others and fruit any given not have

גוטער ערד , און האבן יא געגעבן פרוכט, וואס האט אויפגעשפראצט
oifgeshprotst hot vos frucht gegeben yo hoben un erd guter
sprouted has which fruit given yes have and earth good

און איז געוואקסן; און האבן געברענגט איינס—דרייסיקפאכיק, און איינס
eins un draisikfachik eins gebrengt hoben un gevaksen iz un
one and thirtyfold one yield did and increase is and

זעכציקפאכיק, און איינס—הונדערטפאכיק. ט און ער האט געזאגט: ווער
ver gezogt hot er un hundertfachik eins un zechtsikfachik
who said has he and hundredfold one and sixtyfold

עס האט אויערן צום הערן, דער זאל הערן!
heren zol der heren tsum oiern hot es
hear shall that hear to ears has it

the shemesh rose, it was scorched and, because it did not have a shoresh *(root)*, it withered. [7] And other seed fell among the thorns, and the thorns grew up and choked them, and it did not yield pri. [8] And other seed fell into the adamah tovah *(good ground)* and it was giving pri *(fruit)*, rising up and growing, thirty, sixty, and one hundredfold. [9] And Rebbe, Melech HaMoshiach was saying, He who has ears to hear, let him hear.

י און ווען ער איז געווען אליין, האבן די , וואס זענען געווען מיט אים,
im mit geven zenen vos di hoben alein geven iz er ven un
him with was are who the have alone was is he when and

צוזאמען מיט די צוועלף אים געפרעגט וועגן די משלים . יא און ער
er un mesholem di vegen gefregt im tsvelf di mit tsuzamen
he and parables the about asked him twelve the with together

האט צו זיי געזאגט: אייך איז געגעבן געווארן דער סוד פון דעם
dem fun sod der gevoren gegeben iz aich gezogt zei tsu hot
the of mystery the become given is you said them to has

קעניגרייך פון ה' ; צו יענע אבער אינדרויסן ווערט אלץ געטאן אין
in geton alts vert indroisen ober yene tsu Hashem fun kenigraich
in done all is outside however those to Hashem of kingdom

משלים ; יב כדי
kedei mesholem
so that parables

קוקנדיק זאלן זיי קוקן און נישט זען,
zen nisht un kuken zei zolen kukendik
see not and look they shall looking

און הערנדיק זאלן זיי הערן און נישט באנעמען ;
banemen nisht un heren zei zolen herendik un
understand not and hear they shall on hearing and

טאמער וועלן זיי תשובה טאן
ton tshuve zei velen tomer
do repentance they will lest

און עס וועט זיי פארגעבן ווערן. (ישעיהו ו, ט-י.)
t-i u Yeshayah veren fargeben zei vet es un
9-10 6 Yeshayah to be forgiven them will it and

יג און זאגט צו זיי : איר פארשטייט נישט דאס דאזיקע משל , און
un moshal dozike dos nisht farshteit ir zei tsu zogt un
and parable these the not understand you them to says and

[10] And when he was alone, the Shneym Asar were asking him for a hezber *(explanation)* of the meshalim *(parables)*. [11] And he was saying to them, To you the raz *(secret)* of the Malchut Hashem has been given. But to the outsiders, everything remains in meshalim, [12] In order that YIRU they may see and not have daas, VSHIMU they may hear and not have binah, lest they should turn and they should receive refuah and selicha. [13] And Rebbe Melech HaMoshiach says to them, Do you not have daas of the meaning of this mashal? Then how will you have binah of all the meshalim? [14] The one

וויאזוי וועט איר פארשטיין אלע משלים ? [יד] דער זייער פארזייט דאס
dos farzeit zeier der mesholem ale farshtein ir vet viazoi
the sown their the parables all understand you will how

ווארט. [טו] און דאס זענען די ביים וועג, וואו דאס ווארט איז געזייעט
gezeiet iz vort dos vu veg baim di zenen dos un vort
sown is word the where road by the the are those and word

געווארן; און ווען זיי האבן עס געהערט, קומט גלייך דער שׂטן ,
Satan der glaich kumt gehert es hoben zei ven un gevoren
Satan the immediately comes heard it have they when and become

און נעמט אוועק דאס ווארט, וואס איז געזייעט געווארן אין זיי . [טז] און
un zei in gevoren gezeiet iz vos vort dos avek nemt un
and them in been sown is which word the away takes and

אויך אזוי די , וואס זענען געזייעט אויף דעם שטייניקן באדן , וואס,
vos boden shteiniken dem oif gezeiet zenen vos di azoi oich
who ground stony the on sown are which those thus also

ווען זיי האבן געהערט דאס ווארט, נעמען עס גלייך אָן
on glaich es nemen vort dos gehert hoben zei ven
without immediately it take word the heard have they when

מיט שמחה; [יז] און האבן נישט קיין ווארצל אין זיך , נאר זענען בלויז אויף א
a oif bloiz zenen nor zich in vortsel kein nisht hoben un simcha mit
a on only are but self in root any not have and joy with

געוויסע צייט; קומט אבער א צרה אדער רדיפה צוליב
tsulib redife oder tsore a ober kumt tsait gevise
on account of persecution or tribulation a however comes time specific

דעם ווארט, שטרויכלען זיי באלד. [יח] און אנדערע זענען די , וואס
vos di zenen andere un bald zei shtroichlen vort dem
who those are others and soon they stumble word the

זענען געזייעט צווישן דערנער; זיי זענען עס וואס האבן געהערט
gehert hoben vos es zenen zei derner tsvishen gezeiet zenen
heard have who the ones are they thorns among sown are

דאס ווארט; [יט] און די זארגן פון דער וועלט און די פארפירערישקייט
farfirerishkeit di un velt der fun zorgen di un vort dos
deception the and world the of worry the and word the

פון רייכטום, און די תאוות נאך אנדערע זאכן דרינגען אריין און
un arain dringen zachn andere noch taives di un raichtum fun
and in penetrate things other after lusts the and riches of

דערשטיקן דאס ווארט, און עס בלייבט אָן פירות. [כ] און יענע
yene un peires on blaibt es un vort dos dershtiken
those and fruit without remains it and word the choke

זענען עס וואס זענען געזייעט געווארן אויף דער גוטער ערד ; וואס
vos erd guter der oif gevoren gezeiet zenen vos es zenen
who earth good the on been sown are who the ones are

הערן דאס ווארט, און נעמען עס אָן , און ברענגען פרוכט, איינער
einer frucht brengen un on es nemen un vort dos heren
one fruit bring and without it accept and word that hear

דרייסיקפאכיק, און איינער זעכציקפאכיק, און איינער הונדערטפאכיק.
hundertfachik einer un zechtsikfachik einer un draisikfachik
hundredfold one and sixtyfold one and thirtyfold

[כא] און ער האט צו זיי געזאגט: צי קומט דען דאס ליכט, כדי
kedei licht dos den kumt tsi gezogt zei tsu hot er un
so that light the then comes said them to has he and

געשטעלט צו ווערן אונטער א מאסשעפל , אדער אונטערן בעט?
bet untern oder mosshefl a unter veren tsu geshtelt
bed under or measuring basket a under be to placed

sowing sows the dvar
Hashem. 15 And these
are the ones beside the
road where the dvar
Hashem is sown. And
when they hear it, ofen
ort HaSatan comes and
takes the dvar that has
been sown in them.
16 And these are the ones
sown upon the rocky
places: when they hear
the dvar, ofen ort with
simcha they receive
it. 17 Yet they do not
have a shoresh *(root)*
in themselves but are
transitory; then when
ES TZARAH comes or
redifah *(persecution)* on
account of the dvar,
ofen ort they fall away,
they become shmad.
18 And others are the
ones sown among thorns.
These are the ones
having heard the dvar,
19 and the worries of
the Olam Hazeh and
the seduction of ashires
(riches) and the desires
for other things come
in and choke the dvar
Hashem and it does not
bear pri. 20 And these
are the ones sown upon
adamah tovah: they hear
the dvar Hashem and
are mekabel *(receive)* the
dvar Hashem and bear
pri, thirty, sixty and one
hundredfold.

21 And Rebbe, Melech
HaMoshiach was saying to
them, Surely a menorah is
not brought out in order
that it may be put under

נײן, נאר כדי עס זאל געשטעלט װערן אויף דעם לײכטער. כב װארום
vorem laichter dem oif veren geshtelt zol es kedei nor nein
because lampstand the on to be placed shall it so that but no

קײן זאך איז נישט פארבארגן, אחוץ כדי אנטפלעקט צו װערן;
veren tsu antplekt kedei achuts farborgen nisht iz zach kein
become to revealed so that except hidden not is thing any

און קײן זאך איז נישט פארהוילן געװארן, װאס װעט נישט מפורסם
mefursem nisht vet vos gevoren farhoilen nisht iz zach kein un
widely known not will which been hidden not is thing any and

װערן. כג אויב עמיצער האט אויערן צום הערן, זאל ער הערן! כד און
un heren er zol heren tsum oiern hot emitser oib veren
and hear he shall hear to ears has someone if become

ער האט צו זײ געזאגט: גיט אכטונג, װאס איר הערט! מיט װאס פאר
far vos mit hert ir vos achtung git gezogt zei tsu hot er
for what with hear you what attention give said them to has he

א מאס איר מעסט, װעט אײך געמאסטן װערן, און עס װעט אײך נאך
noch aich vet es un veren gemosten aich vet mest ir mos a
more you will it and to be measured you will measure you measure a

צוגעגעבן װערן א צולאג. כה װארום װער עס האט, דעם װעט
vet dem hot es ver vorem tsulog a veren tsugegeben
will that one has it who because supplement a to be given

געגעבן װערן; און װער עס האט נישט, פון דעם װעט אװעקגענומען
avekgenumen vet dem fun nisht hot es ver un veren gegeben
taken away will that one of not has it who and to be given

װערן אפילו דאס, װאס ער האט יא. כו און ער האט געזאגט: אזױ אָ איז
iz o azoi gezogt hot er un yo hot er vos dos afile veren
is o so said has he and yes has he which that even to be

דאס קעניגרײך פון ה׳, װי א מענטש װאלט געװארפן דעם זאמען
zomen dem gevorfen volt mentsh a vi Hashem fun kenigraich dos
seeds the throw would man a as Hashem of kingdom the

אויף דער ערד, כז און לײגט זיך שלאפן און שטײט אויף, בײנאכט און
un bainacht oif shteit un shlofen zich leigt un erd der oif
and by night up stands and sleep self goes and earth the on

בײטאג, און דער זאמען שפראצט ארויס און װאקסט אויף, אָן זײן
zain on oif vakst un arois shprotst zomen der un baitog
his without up grow and out sprout seeds the and by day

װיסן װיאזױ. כח פון זיך אלײן ברענגט די ערד ארויס פירות; צום
tsum peires arois erd di brengt alein zich fun viazoi visen
to the fruit forth earth the brings alone self from how knowing

ערשט דאס גראז, דערנאך די זאנג, נאך דעם פולן װײץ אין דער זאנג.
zang der in veits fuln dem noch zang di dernoch groz dos ersht
stalk the in wheat full that after stalk the then grass the first

כט װען אבער די פרוכט דערלאזט עס, שיקט ער גלײך דעם
dem glaich er shikt es derlozt frucht di ober ven
the immediately he sends it allows fruit the however when

סערפּ אהין, װײל די שניט צײט איז שױן אנגעקומען.
ongekumen shoin iz tsait shnit di vail ahin serp
came already has time harvest the because there sickle

ל און ער האט געזאגט: װיאזױ זאלן מיר פארגלײכן דאס קעניגרײך פון
fun kenigraich dos farglaichen mir zolen viazoi gezogt hot er un
of kingdom the compare we shall how said has he and

ה׳, אדער אין װאס פאר א משל זאלן מיר עס לײגן? לא עס איז װי
vi iz es leigen es mir zolen moshal a far vos in oder Hashem
like is it place it we shall parable a for what in or Hashem

a measuring bucket or under the couch? Rather, is it not brought out that it may be placed on the shulchan? 22 For there is not [anything] nistar except that it may be made nikar nor has it become concealed but that it may come into [the] open. 23 If anyone has ears to hear, let him hear. 24 And Rebbe, Melech HaMoshiach was saying to them, Pay attention! By what measure you measure, it will be measured to you, and still more will be added to you. 25 For whoever has, it will be given to him, and whoever does not have, even what he has will be taken away from him. 26 And he was saying, Thus is the Malchut Hashem: like a man who casts seed upon the soil, 27 And goes to sleep blailah *(at night)* and arises byom *(at day)*, and the seed sprouts up and grows in such a way that he does not have daas of how it does so. 28 On its own, the soil bears pri: first the blade, then a head of grain, then full wheat in the head. 29 But when the crop is ripe, ofen ort *(immediately)* he puts forth the MAGGAL, KI VASHAL KATZIR *(sickle, for the harvest is ripe)*.

30 And Rebbe, Melech HaMoshiach was saying, To what should we compare the Malchut Hashem or by what mashal *(parable)*

א זענעפט קערנדל, וואס , ווען עס איז פארזייט אין דער ערד , הגם
hagam erd der in farzeit iz es ven vos kerendel zeneft a
although earth the in sown is it when which seed mustard a

עס איז דאס קלענסטע פון אלע זריעות, [לב] דאך ווען עס איז פארזייט,
farzeit iz es ven doch zries ale fun klenste dos iz es
sown is it when yet seeds all of smallest the is it

וואקסט עס אויף און ווערט גרעסער ווי אלע גארטן געוויקסן, און
un geviksn gorten ale vi greser vert un oif es vakst
and plants garden all than greater becomes and up it grows

גיט ארויס גרויסע צווייגן , אז אונטער זיין שאטן קענען די פייגל פון
fun feigel di kenen shoten zain unter az tsvaign groise arois git
of birds the can shade its under that branches great out gives

הימל וואוינען.
voinen himel
dwell heaven

[לג] און מיט א סך אזעלכע משלים האט ער צו זיי גערעדט
geredt zei tsu er hot mesholem azelche sach a mit un
speak them to he did parables such many a with and

דאס ווארט, לויט ווי זיי זיי זענען געווען בכוח צו
tsu bekoiech geven zenen zei zei vi loit vort dos
to able were are they the way as according to word the

הערן; [לד] און אָן א משל האט ער צו זיי נישט גערעדט; און
un geredt nisht zei tsu er hot moshal a on un heren
and spoke not them to he has parable a without and hear

איז ער געווען מיט זיינע תלמידים אליין, האט ער זיי אלץ
alts zei er hot alein talmidim zaine mit geven er iz
everything them he has alone disciples his with was he is

אויסגעלייגט.
oisgeleigt
explained

[לה] און יענעם טאג, ווען עס איז געווארן אוונט , האט ער צו זיי
zei tsu er hot ovent gevoren iz es ven tog yenem un
them to he has evening become is it when day that and

געזאגט: לאמיר אריבערפארן אויף דער אנדערער זייט ים . [לו] און
un yam zait anderer der oif ariberforen lomir gezogt
and sea side of other the on cross over let us said

זיי האבן געלאזט דעם המון מענטשן גיין , און האבן אים מיטגענומען,
mitgenumen im hoben un gein mentshn hamon dem gelozt hoben zei
take along him did and go people crowd the let have they

אזוי ווי ער איז געווען, אינם שיפל; און נאך אנדערע שיפלעך זענען
zenen shiflech andere noch un shifel inem geven iz er vi azoi
are boats other yet and boat in the was is he as so

געווען מיט אים. [לז] און עס הויבט זיך אויף א גרויסער שטורעמווינט,
shturemvint groiser a oif zich hoibt es un im mit geven
windstorm great a up self begin it and him with was

און די כוואליעס האבן זיך געווארפן אויפן שיפל, אזוי אז דאס
dos az azoi shifel oifen gevorfen zich hoben chvalyes di un
the that so boat on the toss self have waves the and

שיפל האט זיך שוין געהאט כמעט אנגעפילט. [לח] און ער אליין
alein er un ongefilt kimat gehat shoin zich hot shifel
himself he and filled almost had already self has boat

איז געווען אין דעם הינטערן טייל, שלאפנדיק אויף דעם קישן ; און
un kishen dem oif shlofendik teil hintern dem in geven iz
and cushion the on sleeping part back the in was is

may we present it? 31 The
Malchut Hashem is like
a mustard seed, which,
when it is sown on the soil,
is smaller [than] all the
seeds on the earth: 32 But
when it is sown, it grows
up and becomes greater
[than] all the plants of the
garden and puts forth large
branches, so that the OPH
HASHOMAYIM can nest under
its shade.

33 And with many such
meshalim, Rebbe, Melech
Hamoshiach was speaking
to them the dvar Hashem
as they were able to
hear. 34 But apart from
meshalim, Rebbe, Melech
HaMoshiach was not speaking
to them. Only privately, in a
yechidus, was Rebbe Melech
HaMoshiach explaining
everything to his own
talmidim.

35 And on that day, when
erev had come, Rebbe
Melech HaMoshiach says
to them, Let us go over
to the other side of the
lake. 36 And leaving the
multitude, they took Rebbe,
Melech HaMoshiach, just
as he was, in the sirah
(boat), and other sirot
(boats) were with him.
37 And there arose a
fierce gale of wind and
the waves were beating
against the sirah *(boat)*,
so that it was already
filling up. 38 And Rebbe,
Melech HaMoshiach was in
the stern on the cushion
sleeping, and they woke
him up, and they say

זיי וועקן אים אויף און זאגן צו אים: רבי , עס ארט דיך גארנישט,
zei veken im oif un tsu zogen im Rebbe es art dich gornisht
they wake him up and say to him Rebbe it bothers you nothing

אז מיר קומען אום? [לט] און ער איז אויפגעשטאנען, האט אנגעשריגן
az mir kumen um un er iz oifgeshtanen hot ongeshrigen
that we come die and he is stand up again has rebuked

דעם ווינט און געזאגט צום ים : שווייג , זיי שטיל! און דער ווינט
dem vint un gezogt tsum yam shvaig zai shtil un der vint
the wind and said to the sea be silent be quiet and the wind

האט אויפגעהערט, און עס איז געווארן א גרויסע שטילקייט. [מ] און
hot oifgehert un es iz gevoren a groise shtilkeit un
did cease and it is become a great quietness and

ער האט צו זיי געזאגט: וואס זענט איר אזוי שרעקעווודיק? ווי , איר
er hot tsu zei gezogt vos zent ir azoi shrekevdik vi ir
he has to them said why are you so frightened like you

האט נאך אלץ נישט קיין גלויבן ? [מא] און זיי האבן זיך געפארכטן
hot noch alts nisht kein gloiben un zei hoben zich geforchten
have still all not any faith and they have self afraid

מיט א גרויסער פורכט, און האבן געזאגט איינס צום אנדערן: ווער
mit a groiser forcht un hoben gezogt eins tsum andern ver
with a great fear and have said one to the other who

איז ער דאך , אז סאי דער ווינט סאי דער ים געהארכן אים?
iz er doch az sai der vint sai der yam gehorchen im
is he after all that also the wind also the sea obeys him

ה און זיי זענען געקומען אויף דער אנדערער זייט ים , אין דעם
un zei zenen gekumen oif der anderer zait yam in dem
and they are come on the other side sea in the

לאנד פון די געראסענער, [ב] און ווען ער איז ארויסגעשטיגן אויס
land fun di Gerasenes un ven er iz aroisgeshtigen ois
land of the Gerasenes and when he is step out out

דעם שיפל, איז אים גלייך אנטקעגנגעקומען פון די קברים ארויס
dem shifel iz im glaich antkegengekumen fun di kvorim arois
the boat is him immediately met coming from the graves out

א מענטש מיט אן אומריינעם גייסט, [ג] וואס האט געהאט זיין וואוינונג
a mentsh mit an umreinem gaist vos hot gehat zain voinung
a man with an unclean spirit who has had his dwelling

אין די קברים, און קיינער האט אים שוין מער נישט געקענט בינדן ,
in di kvorim un keiner hot im shoin mer nisht gekent binden
in the graves and no one has him by now more not be able tie up

אפילו נישט מיט קיין קייט; [ד] ווייל א סך מאל האט מען אים
afile nisht mit kein keit vail a sach mol hot men im
even not with any chain because a many times has they him

געבונדן מיט פענטעס און מיט קייטן, און ער האט די קייטן צעריסן
gebunden mit pentes un mit keitn un er hot di keitn tserisn
bound with shackles and with chains and he did the chains tear off

און די פענטעס צעריבן, און קיינער האט אים נישט געקענט בייקומען.
un di pentes tseriben un keiner hot im nisht gekent baikumen
and the shackles break and no one has him not be able overcome

[ה] און תמיד , טאג און נאכט, איז ער געווען צווישן די קברים און אויף
un tomed tog un nacht iz er geven tsvishen di kvorim un oif
and always day and night is he was among the graves and on

די בערג , שרייענדיק און שלאגנדיק זיך מיט שטיינער. [ו] און ווי ער
di berg shraiendik un shlogendik zich mit shteiner un vi er
the hillside shouting and beating self with stones and as he

to him, Rebbe, does it not matter to you that we are perishing? [39] And having been awakened, Rebbe Melech HaMoshiach rebuked the wind, and he spoke to the lake, Sha! Be still! And there was a great calm. [40] And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Why do you have morech lev *(cowardliness)*? Do you still not have emunah? [41] And they were afraid with a terrible pachad *(terror)*, and they were saying to one another, Who then is this that even the wind and the sea obey him?

5 And they came to the other side of the lake, to the country of the Gerasenes. [2] And as soon as Rebbe Melech HaMoshiach stepped out of the sirah *(boat)*, ofen ort *(immediately)*, a man with a ruach hatumah from the kevarim *(tombs)* of the burial caves met him. [3] This man had *(his)* dwelling among the kevarim. And no one could keep him tied any longer, even with sharsherot *(chains, fetters)*; [4] Because often he had been bound with shackles and the shackles had been torn apart by him, and no one had the koach *(power)* to subdue him. [5] And constantly, yomam valailah *(day and night)*, among the kevarim and in the mountains, he was crying out and beating himself with stones. [6] And,

האט דערזען יהושען/ישוען פונדערווייטנס , איז ער געלאפן
gelofen er iz fundervaitns Yeshuan/Yehoshuan derzen hot
run he is from a distance Yehoshua caught sight of has

און האט זיך געבוקט פאר אים; ז און האט א געשריי געטאן מיט א
a mit geton geshrei a hot un im far gebukt zich hot un
a with done scream a has and him before bowed self has and

הויך קול , און געזאגט: וואס האב איך מיט דיר, יהושע/ישוע , דו
du Yeshua/Yehoshua dir mit ich hob vos gezogt un kol hoich
you Yehoshua you with I have what said and voice loud

זון פון דער אויבערשטער? איך באשווער דיך ביי ה' , דו זאלסט
zolst du Hashem bai dich bashver ich Oibershter der fun zun
you shall you Hashem by you adjure I Most High the of son

מיך נישט פייניקן ! ח ווארום ער האט צו אים געזאגט: דו אומריינער
umreiner du gezogt im tsu hot er vorem painiken nisht mich
unclean you said him to has he because to torment not me

גייסט, גיי ארויס פון דעם מענטשן! ט און ער האט אים געפרעגט: וואס
vos gefregt im hot er un mentshn dem fun arois gei gaist
what asked him has he and man the of out go spirit

פאר א נאמען האסטו ? און ער האט צו אים געזאגט: מיין נאמען איז
iz nomen main gezogt im tsu hot er un hostu nomen a far
is name my said him to has he and you have name a for

לעגיאן, ווייל מיר זענען א סך . י און ער האט אים פיל געבעטן,
gebeten fil im hot er un sach a zenen mir vail Legion
begged much him has he and many a are we because Legion

אז ער זאל זיי נישט ארויסשיקן פון דעם לאנד . יא און דארט ביים
baim dort un land dem fun aroisshiken nisht zei zol er az
at the there and country the of send out not them shall he that

בארג האט זיך געפאשעט א גרויסע סטאדע חזירים . יב און זיי
zei un chazeirem stade groise a gepashet zich hot barg
they and swine herd great a grazing self has hillside

האבן אים געבעטן, אזוי צו זאגן : שיק אונדז צו די חזירים , כדי
kedei chazeirem di tsu undz shik zogen tsu azoi gebeten im hoben
so that swine the to us send say to so begged him have

מיר זאלן אריינגיין אין זיי ! יג און ער האט זיי געגעבן רשות .
reshus gegeben zei hot er un zei in araingein zolen mir
permission given them has he and them in go in should we

און די אומריינע גייסטער זענען ארויסגעגאנגען, און זענען אריין אין די
di in arain zenen un aroisgegangen zenen gaister umreine di un
the into go are and go out are spirits unclean the and

חזירים ; און די סטאדע האט זיך א ריס געטאן פון דעם
dem fun geton ris a zich hot stade di un chazeirem
the from done tear a themselves did herd the and swine

אראפהענגענדיקן פעלדזן אין ים אריין, אן ערך צוויי טויזנט , און
un toizent tsvei erech an arain yam in feldzn arophengendiken
and thousand two about an into sea in cliff steep

זענען דערשטיקט געווארן אין ים . יד און די וואס האבן זיי געפאשעט
gepashet zei hoben vos di un yam in gevoren dershtikt zenen
grazing them have who the and sea in become drowned were

זענען אנטלאפן, און האבן עס דערציילט אין דער שטאט, און אויפן
oifen un shtot der in dertseilt es hoben un antlofen zenen
on the and city the in report it have and run away did

לאנד . און מען איז געקומען זען וואס עס איז פארגעקומען. טו און
un forgekumen iz es vos zen gekumen iz men un land
and occur is it what to see come is they and country

having seen Rebbe, Melech HaMoshiach from afar, he ran and fell down before him. 7 And having cried out with a kol gadol *(loud voice)*, he says, Mah lanu valach, Yehoshua, Ben HaElohim HaElyon? I implore you by Hashem, [do] not torment me. 8 For Rebbe, Melech HaMoshiach had been saying to him, Come out of the man, ruach hatumah *(unclean spirit)*! 9 And Rebbe, Melech HaMoshiach was questioning him, saying, What is your name? And he says to him, Legion [is] my name, for we are many! 10 And he begged Rebbe Melech HaMoshiach again and again not to exorcise him and banish him from that place. 11 Now there was a large herd of chazirim feeding nearby on the hillside. 12 And they *(the ruchot hatemeiot, the shedim)* implored Rebbe, Melech HaMoshiach, saying, Send us into the chazirim, so that we may go into them. 13 And he permitted them. And having come out, the ruchot hatemeiot entered into the chazirim. And the herd of chazirim rushed down the slope into the lake, and there were about two thousand of them, and they were drowned in the lake. 14 And the herdsmen feeding them fled and reported it in the village and in the sadot *(fields)*, and the people came to see what had come to pass. 15 And they come to Yehoshua, and they see the one that had

זיי קומען צו יהושען/ישוען , און זען דעם באזעסענעם, וואס האט
hot vos bazesenem dem zen un Yeshuan/Yehoshuan tsu kumen zei
has who demoniac the see and Yehoshua to come they

געהאט דעם לעגיאן, זיצן אנגעטאן און ביים קלארן פארשטאנד ;
farshtand klorn baim un ongeton zitsen Legion dem gehat
understanding clear with a and dressed sitting Legion the had

און זיי האבן זיך געפארכטן. טז און די , וואס האבן עס געזען, האבן
hoben gezen es hoben vos di un geforchten zich hoben zei un
have see it did who those and afraid self have they and

זיי דערציילט וויאזוי עס איז געשען מיט דעם באזעסענעם, און וועגן
vegen un bazesenem dem mit geshen iz es viazoi dertseilt zei
about and demoniac the with happened is it how report them

די חזירים . יז און זיי האבן אנגעהויבן אים צו בעטן, אז ער זאל
zol er az beten tsu im ongehoiben hoben zei un chazeirem di
shall he that ask to him begun have they and swine the

אוועקגיין פון זייערע גרענעצן. יח און ווען ער איז איינגעשטיגן אין דעם
dem in aingeshtigen iz er ven un grenetsn zeiere fun avekgein
the in step in is he when and borders their from go away

שיפל, האט אים דער , וואס איז געווען באזעסן געבעטן, אז ער זאל
zol er az gebeten bazesen geven iz vos der im hot shifel
shall he that begged possessed was is who the one him did boat

מיט אים בלייבן . יט און ער האט אים נישט געלאזט , נאר זאגט צו אים:
im tsu zogt nor gelozt nisht im hot er un blaiben im mit
him to says but permitted not him has he and remain him with

גיי אהיים צו די דייניקע , און דערצייל זיי וואס פאר א גרויסע זאכן
zachn groise a far vos zei dertseil un dainike di tsu aheim gei
things great a kind what them relate and your own the to home go

דער האר האט דיר געטאן, און ווי ער האט זיך אויף דיר מרחם
merachem dir oif zich hot er vi un geton dir hot Har der
mercy on you on self has he how and done you has L-rd the

געווען! כ און ער איז אוועקגעגאנגען, און האט אנגעהויבן אויסצורופן אין
in oistsurufen ongehoiben hot un avekgegangen iz er un geven
in call out begun has and went away is he and was

דעקאפאליס אלץ, וואס יהושע/ישוע האט פאר אים געטאן; און אלע
ale un geton im far hot Yeshua/Yehoshua vos alts Dekapolis
all and done him for has Yehoshua that all Decapolis

האבן זיך געוואונדערט.
gevundert zich hoben
amazed self have

כא און ווען יהושע/ישוע האט זיך ווידער אריבערגעשיפט אינם
inem aribergeshift vider zich hot Yeshua/Yehoshua ven un
in the sailed over again self has Yehoshua when and

שיפל אויף יענער זייט, האט זיך ביי אים פארזאמלט א גרויסער
groiser a farzamlt im bai zich hot zait yener oif shifel
great a gathered him by themselves has side the other on boat

המון מענטשן; און ער איז געווען ביים ים . כב און עס קומט איינער
einer kumt es un yam baim geven iz er un mentshn hamon
one comes it and sea by the was is he and people crowd of

פון די גבאים פון דער שול , יאיר האט ער געהייסן, און זענדיק
zeendik un geheisen er hot Yair shul der fun gaboyem di fun
seeing and called he has Yair synagogue the of Gaboyem the of

אים, פאלט ער אנידער פאר זיינע פיס, כג און בעט אים זייער פיל , אזוי
azoi fil zeier im bet un fis zaine far anider er falt im
so much very him begs and feet his before down he falls him

been possessed by the shed sitting, clothed and in his right mind the very one having had the Legion! And they were afraid. 16 And the edei reiyah *(eyewitnesses)* of what had happened to the man possessed by shedim and of what had happened to the chazirim reported it. 17 Then they began to implore Rebbe, Melech HaMoshiach to depart from their region. 18 And as Rebbe Melech HaMoshiach was stepping into the sirah *(boat)*, the one who had been possessed by shedim was imploring him that he might accompany him. 19 And Rebbe, Melech HaMoshiach did not permit him, but says to him, Go home to your people and report to them everything that Hashem has done for you and [that] Hashem had rachamim *(mercy)* upon you. 20 And the man left and began to preach in the Decapolis everything that Rebbe, Melech HaMoshiach had done for him, and everyone was amazed.

21 And when he had crossed over again in the sirah *(boat)* to the other side, a large multitude gathered together to him, and he was beside the lake. 22 And one of the Roshei Beit HaKnesset comes name of Ya'ir and, having seen Rebbe, Melech HaMoshiach, he falls down at his feet, 23 and he begs him earnestly saying, Biti

צו זאגן: מיין טעכטערל האלט ביי יציאת נשמה; קום לייג
tsu zogen main techterl halt bai yetsie neshome kum leig
to say my young daughter holds beside losing soul come lay
ארויף דיינע הענט אויף איר, כדי זי זאל געראטעוועט ווערן, און
aroif daine hent oif ir kedei zi zol geratevet veren un
on your hands upon her so that she shall saved to be and
לעבן! כד און ער איז געגאנגען מיט אים, און א גרויסער המון מענטשן
leben un er iz gegangen mit im un a groiser hamon mentshn
live and he has go with him and a great crowd people
האט אים נאכגעפאלגט, און אים געשטופט.
hot im nochgefolgt un im geshtumpt
has him followed and him pressed in on

כה און א פרוי, וואס האט געליטן פון א בלוט פלוס צוועלף יאר
un a froi vos hot gelitn fun a blut flus tsvelf yor
and a woman who has suffered of a blood flow twelve years
לאנג, כו און האט זייער פיל געליטן פון א סך דאקטוירים, און
lang un hot zeier fil gelitn fun a sach daktoirim un
long and has very much suffered from a many doctors and
אויסגעגעבן אלץ וואס זי האט געהאט, און עס האט איר גארנישט
oisgegeben alts vos zi hot gehat un es hot ir gornisht
spent all that she did have and it did her nothing
געהאלפן, נאר עס איז איר נאך ערגער געווארן, כז האבנדיק געהערט
geholfen nor es iz ir noch erger gevoren hobendik gehert
helped but it is her even worse become having heard
וועגן יהושען/ישוען, איז זי געקומען צווישן דעם המון מענטשן
vegen Yeshuan/Yehoshuan iz zi gekumen tsvishen dem hamon mentshn
about Yehoshua is she come among the crowd people
פון הינטן, און האט אנגערירט זיין מלבוש. כח ווארום זי האט
fun hinten un hot ongerirt zain malbesh vorem zi hot
of behind and has touch his garment because she did
זיך געטראכט: אויב איך וועל אנרירן בלויז זיינע מלבושים, וועל איך
zich getracht oib ich vel onriren bloiz zaine malbushem vel ich
self think if I will touch only his clothing will I
געהאלפן ווערן! כט און גלייך האט זיך פארטריקנט דער קוואל פון
geholfen veren un glaich hot zich fartriknt der kval fun
helped to be and immediately did self wither the source of
איר בלוט; און זי האט געפילט אין איר קערפער, אז זי איז געהיילט
ir blut un zi hot gefilt in ir kerper az zi iz geheilt
her blood and she did feel in her body that she is healed
געווארן פון דער פלאג. ל און יהושע/ישוע, גלייך ווי ער
gevoren fun der plog un Yeshua/Yehoshua glaich vi er
become of the affliction and Yehoshua immediately as he
האט דערפילט אין זיך אז די קראפט איז פון אים ארויסגעגאנגען,
hot derfilt in zich az di kraft iz fun im aroisgegangen
has feel in self that the power is from him went out
האט זיך אויסגעדרייט צווישן דעם המון מענטשן, און געזאגט: ווער
hot zich oisgedreit tsvishen dem hamon mentshn un gezogt ver
did self turned around among the crowd people and said who
האט אנגערירט מיינע מלבושים? לא און זיינע תלמידים האבן צו אים
hot ongerirt maine malbushem un zaine talmidim hoben tsu im
has touched my clothing and his disciples have to him
געזאגט: דו זעסט דער המון דרענגען דיך, און זאגסטו: ווער האט
gezogt du zest der hamon drengen dich un zogstu ver hot
said you see the crowd throng you and you say who has

(my daughter) is at the
point of mavet. Come
and put your hand on
her that she may receive
refuah and may live. [24] And
Moshiach went with Yair.
And a large multitude
were following him and
they were pressing against
Moshiach.

[25] And [there was] an isha
having a flow of dahm for
twelve years. [26] And having
suffered much by many
rofim *(physicians)* and having
spent everything she had,
instead of recovering, her
condition deteriorated. [27] And
having heard about Rebbe,
Melech HaMoshiach, she
came up behind him in the
multitude, and touched
his garment. [28] For she
was saying, If I may touch
even the garment of Rebbe,
Melech HaMoshiach, I
will receive refuah. [29] And
ofen ort the flow of her
dahm was dried up and
she felt in her basar
that she has been given
refuah from the shrekliche
(terrible) machla *(illness)*.
[30] And ofen ort Rebbe,
Melech HaMoshiach, having
perceived within himself
that gevurah *(miraculous
power)* had gone forth from
him, turned around in
the crowd and said, Who
touched my garments?
[31] And the talmidim of
Rebbe Melech HaMoshiach
were saying to him, You
see the multitude pressing
against you, and you say,
Who touched me? [32] And

מיך אנגערירט? לב און ער האט זיך ארומגעקוקט צו זען זי , וואס האט
hot vos zi zen tsu arumgekukt zich hot er un ongerirt mich
has who her see to look around self did he and touched me

דאס דאזיקע געטאן. לג די פרוי אבער , פארכטנדיק זיך און
un zich forchtendik ober froi di geton dozike dos
and self fearing however woman the done very thing this

ציטערנדיק, ווייל זי האט געוואוסט וואס עס איז מיט איר געשען ,
geshen ir mit iz es vos gevust hot zi vail tsiterendik
happened her with is it what knew did she because trembling

איז געקומען און איז אנידערגעפאלן פאר אים, און האט אים געזאגט
gezogt im hot un im far anidergefalen iz un gekumen iz
said him has and him before fell down is and come is

דעם גאנצן אמת. לד און ער האט צו איר געזאגט: טאכטער, דיין גלויבן
gloiben dain tochter gezogt ir tsu hot er un emes gantsn dem
faith your daughter said her to has he and truth entire the

האט דיר געהאלפן; גיי לשלום , און זיי געזונט פון דיין פלאג !
plog dain fun gezunt zai un lesholem gei geholfen dir hot
affliction your from well be and in peace go helped you has

לה בשעת ער האט נאך גערעדט, קומט מען פון דעם גבאיס הויז ,
hoiz Gabes dem fun men kumt geredt noch hot er beshas
house Gabe's the of they comes speaking still has he while

אזוי צו זאגן : דיין טאכטער איז געשטארבן; וואס באמיסטו
bamistu vos geshtorben iz tochter dain zogen tsu azoi
are you bothering why died has daughter your say to so

נאך דעם רבין ? לו יהושע/ישוע אבער האט נישט געלייגט קיין
kein geleigt nisht hot ober Yeshua/Yehoshua Rebn dem noch
any put not has however Yehoshua Rebbe the still

אכט אויף דעם ווארט וואס איז גערעדט געווארן, נאר האט געזאגט
gezogt hot nor gevoren geredt iz vos vort dem oif acht
said has only become spoken is which word the on heed

צום גבאי: פארכט דיך נישט, גלויב נאר! לז און האט קיינעם נישט
nisht keinem hot un nor gloib nisht dich forcht Gabe tsum
not anyone did and only believe not you fear Gabe to the

געלאזט מיטגיין, אחוץ פעטרוסן, און יעקבן , און יוחנן יעקבס
Yaakovs Yochanan un Yaakovn un Petrosn achuts mitgein gelozt
James' John and James and Peter except go with permit

ברודער. לח און זיי קומען צו דעם גבאיס הויז ; און ער זעט א
a zet er un hoiz Gabes dem tsu kumen zei un bruder
a sees he and house Gabe's the to come they and brother

געטומל , און מען וויינט און קלאגט זייער פיל . לט און אריינגייענדיק
araingeiendik un fil zeier klogt un veint men un getuml
going inside and many very wail and weep they and commotion

זאגט ער צו זיי : וואס טומלט איר און וויינט? דאס קינד
kind dos veint un ir tumlt vos zei tsu er zogt
child the weep and you making commotion why them to he says

איז דאך נישט געשטארבן, עס שלאפט נאר. מ און זיי האבן זיך
zich hoben zei un nor shloft es geshtorben nisht doch iz
self have they and only sleeps it died not after all is

אויסגעלאכט פון אים. ער אבער , נאך דעם ווי ער האט אלע
ale hot er vi dem noch ober er im fun oisgelacht
everyone has he as these still however he him at laughed scornfully

ארויסגעטריבן, נעמט ער דעם פאטער פון דעם קינד און די מוטער, און
un muter di un kind dem fun foter dem er nemt aroisgetriben
and mother the and child the of Father the he takes drive out

Rebbe, Melech HaMoshiach was looking around to see the one having done this. 33 Now the isha, BYIRAH *(with fear)* and BIRADAH *(trembling)*, aware of what had happened to her, came and fell down before him and told him the emes *(truth)*. 34 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to her, Bat *(Daughter)*, your emunah has brought you refuah *(healing)*. Go in shalom and receive refuah from your machla.

35 While Rebbe Melech HaMoshiach was still speaking, some came from the Rosh Beit HaKnesset, saying, Your yaldah is a nifteret *(deceased person)*; are you still causing a shter *(bother)* for the rabbi? 36 But Rebbe, Melech HaMoshiach, having overheard what was being spoken, says to the Rosh Beit HaKnesset, Do not be afraid; only have emunah. 37 And Rebbe Melech HaMoshiach did not permit anyone to follow after him, except Kefa and Ya'akov and Yochanan, the brother of Ya'akov. 38 And they come into the bais of the Rosh Beit HaKnesset, and Rebbe, Melech HaMoshiach beheld much commotion and weeping and loud wailing. 39 And having entered, he says to them, Why are you distressed and weeping? The yaldah is not a nifteret but is only sleeping. 40 And they began making leitzonus *(mockery, fun)* of him. But having put everyone out, Rebbe Melech HaMoshiach

די וואס זענען געווען מיט אים, און גייט אריין וואו דאס קינד איז געווען.
geven iz kind dos vu arain geit un im mit geven zenen vos di
was is child the where into go and him with was are who the

מא און ער האט אנגענומען דאס קינד ביי דער האנט, און האט צו איר
ir tsu hot un hant der bai kind dos ongenumen hot er un
her to has and hand the with child the taken has he and

געזאגט: טליתא קומי! וואס פארטייטשט איז דאס: מיידעלע (איך זאג
zog ich meidele dos iz fartaitsht vos kumi talitha gezogt
tell I little girl this is translated which kumi Tabatha said

דיר) שטיי אויף! מב און דאס מיידעלע איז גלייך אויפגעשטאנען,
oifgeshtanen glaich iz meidele dos un oif shtei dir
stand up again immediately is little girl this and up stand you

און איז ארומגעגאנגען; ווארום זי איז שוין אלט געווען צוועלף
tsvelf geven alt shoin iz zi vorem arumgegangen iz un
twelve was old already is she because walked around is and

יאר. און זיי זענען תיכף דערשטוינט געווארן מיט א גרויסער
groiser a mit gevoren dershtoint teikef zenen zei un yor
great a with become astonished immediately are they and years

דערשטוינונג. מג און ער האט זיי זייער אנגעזאגט, אז קיינער זאל זיך
zich zol keiner az ongezogt zeier zei hot er un dershtoinung
self shall no one that informed very them has he and amazement

דערפון נישט דערוויסן; און האט געהייסן מען זאל איר געבן צו עסן.
esen tsu geben ir zol men geheisen hot un dervisen nisht derfun
eat to give her shall they ordered has and find out not of it

ו און ער איז פון דארטן אוועקגעגאנגען, און איז געקומען אין זיין
zain in gekumen iz un avekgegangen dorten fun iz er un
his in come is and go away there of is he and

פאטערשטאט אריין; און זיינע תלמידים האבן אים נאכגעפאלגט. ב און
un nochgefolgt im hoben talmidim zaine un arain fotershtot
and follow him have disciples his and into hometown

ווען עס איז געקומען שבת , האט ער אנגעהויבן צו לערנען אין דער
der in lernen tsu ongehoiben er hot Shabbos gekumen iz es ven
the in teach to begin he has Sabbath come is it when

שול ; און א סך , ווען זיי האבן אים געהערט, האבן געשטוינט,
geshtoint hoben gehert im hoben zei ven sach a un shul
astounded have heard him have they when many a and synagogue

און געזאגט: פונוואנען קומט צו אים אזעלכעס? און וואס איז דאס פאר
far dos iz vos un azelches im tsu kumt funvanen gezogt un
kind of this is what and such him to comes from where said and

א חכמה , וואס איז אים געגעבן געווארן? און אזעלכע וואונדער געשען
geshen vunder azelche un gevoren gegeben im iz vos chochme a
happened wonders such and been given him is which wisdom a

דורך זיינע הענט! ג צי איז ער דען נישט דער סטאליער, מרימס זון , דער
der zun Miryams stolier der nisht den er iz tsi hent zaine durch
the son Miryams carpenter the not then he is hands his by

ברודער פון יעקב און יוסי און יהודה און שמעון ? און צי זענען דען
den zenen tsi un Shim'on un Yehude un Yosi un Yaakov fun bruder
then are and Simon and Yehudah and Yosi and James of brother

נישט זיינע שוועסטער דא ביי אונדז? און זיי האבן געשטרויכלט אין
in geshtroichlt hoben zei un undz bai do shvester zaine nisht
in stumbled have they and us with here sisters his not

אים. ד און יהושע/ישוע האט צו זיי געזאגט: קיין נביא איז נישט
nisht iz novi kein gezogt zei tsu hot Yeshua/Yehoshua un im
not is prophet any said them to has Yehoshua and him

takes the Abba of the naarah *(girl)* and the Em and the ones with him, and goes into where the naarah was. [41] And having grasped the hand of the naarah, Moshiach says to her, Talitha Koum, which, being translated, means Little girl, to you I say, arise! [42] And ofen ort the naarah got up and she was walking around. She was twelve years old. And ofen ort they were amazed with great wonder. [43] And he gave orders to them earnestly that no one should have daas of this. And Rebbe, Melech HaMoshiach said to give her some okhel *(food)*.

6 And Rebbe, Melech HaMoshiach came out from there and comes into his shtetl and his talmidim follow him. [2] And Shabbos having come, Rebbe, Melech HaMoshiach began to say shiurim in the shul, and many, listening, were amazed, saying, From where [did] this one get lernen *(Torah learning)*, and what [is] the chochmah *(wisdom)* that has been given to this one? And what gevurot *(mighty deeds)* are being done by his hands? [3] Is not this one the Naggar *(Carpenter)*, Ben Miryam? The brother of Ya'akov, Yosi, Yehuda and Shim'on? And, are not his achayot here with us? And they were taking offense at Rebbe, Melech HaMoshiach. [4] And Rebbe, Melech HaMoshiach was

אָן כבוד אחוץ אין זיין פאטערלאנד און צווישן זיינע קרובים און
un kroivim zaine tsvishen un foterland zain in achuts koved on
and relatives his among and fatherland his in except honor without

אין זיין אייגן הויז. ה און ער האט דארטן נישט געקענט טאן קיין וואונדער,
vunder kein ton gekent nisht dorten hot er un hoiz eigen zain in
wonders any do be able not there has he and house own his in

אויסער וואס ער האט ארויפגעלייגט די הענט אויף איניקע שלאפע , און
un shlafe einike oif hent di aroifgeleigt hot er vos oiser
and sick ones a few on hands the lay has he that except

זיי געהיילט. ו און ער האט זיך געוואונדערט איבער זייער אומגלויבן.
umgloiben zeier iber gevundert zich hot er un geheilt zei
unbelief their over amazed self has he and healed them

און ער איז ארומגעגאנגען אין די ארומיקע דערפער און האט
hot un derfer arumike di in arumgegangen iz er un
did and towns neighboring the in walking about is he and

געלערנט.
gelernt
teach

ז און ער האט גערופן צו זיך די צוועלף, און האט אנגעהויבן זיי
zei ongehoiben hot un tsvelf di zich tsu gerufen hot er un
them begin did and twelve the self to call did he and

ארויסצושיקן צווייענווייז, און זיי געגעבן מאכט איבער די אומריינע
umreine di iber macht gegeben zei un tsveienveiz aroistsushiken
unclean the over power gave them and two by send out

גייסטער; ח און ער האט זיי באפוילן, אז זיי זאלן נישט מיטנעמען
mitnemen nisht zolen zei az bafoilen zei hot er un gaister
to take along not should they that order them did he and spirits

קיין זאך אויפן וועג, נאר בלויז א שטעקן—נישט קיין ברויט, נישט
nisht broit kein nisht shteken a bloiz nor veg oifen zach kein
not bread any not staff a only but way on the thing any

קיין טייסטער, נישט קיין געלט אין גארטל; ט נאר סאנדאלן זאלן זיי
zei zolen sandaln nor gartel in gelt kein nisht taister kein
they should sandals but belt in money any not purse any

זיך אונטערבינדן, און נישט אנטאן קיין צוויי העמדער. י און האט
hot un hemder tsvei kein onton nisht un unterbinden zich
did and shirts two any put on not and tie themselves

צו זיי געזאגט: וואו נאר איר וועט אריינגיין אין א הויז , זאלט
zolt hoiz a in araingein vet ir nor vu gezogt zei tsu
shall house a in go in will you but where say them to

איר דארט בלייבן ביז איר וועט אוועקגיין פון יענעם ארט . יא און
un ort yenem fun avekgein vet ir biz blaiben dort ir
and place of that from depart will you until remain there you

וועלכעס ארט עס וועט אייך נישט אויפנעמען, און מען וועט אייך נישט
nisht aich vet men un oifnemen nisht aich vet es ort velches
not you will they and receive not you will it place of whatever

וועלן הערן, זאלט איר ביים אוועקגיין פון דארטן אפשאקלען דעם
dem opshoklen dorten fun avekgein baim ir zolt heren velen
the shake off there from going away at the you shall hear want

שטויב פון אונטער אייערע פיס, ווי אן עדות צו זיי . יב און זיי
zei un zei tsu eides an vi fis eiere unter fun shtoib
they and them to witness an as feet your under from dust

זענען ארויסגעגאנגען, און האבן אויסגערופן, אז מען זאל תשובה
tshuve zol men az oisgerufen hoben un aroisgegangen zenen
repentance should one that proclaim did and gone out are

saying to them, A navi
is not without his kavod,
except in his own shtetl and
among his own mishpochah
and in his own bais. 5 And
he was not able there to
do many nissim *(miracles)*,
except on a few cholim *(sick
people)* he laid *(his)* hands
and administered refuah
(healing) to them. 6 And he
wondered on account of
their lack of emunah. And
he was going around the
shtetlach in a circuit, saying
shiurim.
7 And Rebbe Melech
HaMoshiach summons
the Shneym Asar, and he
began to send them out two
by two, and he was giving
to them samchut [over]
the ruchot hatumah. 8 And
Rebbe, Melech HaMoshiach
gave directives to them
that they should take
nothing on [the] derech
except a mere walking
stick, not lechem, not a
schnorrer's sack, nor a
money belt; 9 But instead,
to wear sandals, and not
to take an extra bekishe.
10 And he was saying to
them, Wherever you enter
into a bais, stay there
until you leave that area.
11 And whatever place does
not give you the kabbalat
panim *(welcome)*, and does
not listen to you, then,
as you are leaving there,
let it be NIER CHATZNO,
shake off the dust of your
feet, for an edut to them.
12 And having gone out,
they preached that Bnei
Adam should make teshuva.

טאן, יג און האבן ארויסגעטריבן א סך בייזע גייסטער, און געזאלבט א
a gezalbt un gaister beize sach a aroisgetriben hoben un ton
a anointed and spirits evil many a cast out did and do

סך שלאפע מיט אייל, און זיי געהיילט. יד און דער קעניג הורדוס
Hordos kenig der un geheilt zei un eil mit shlafe sach
Herod king the and healed them and oil with sick many

האט געהערט וועגן דעם, (ווארום זיין נאמען איז באקאנט געווארן) און
un gevoren bakant iz nomen zain vorem dem vegen gehert hot
and become known is name his because that about hear did

האט געזאגט: יוחנן פון דער (ירדן) מקווה איז אויפגעשטאנען פון
fun oifgeshtanen iz mikveh Yarden der fun Yochanan gezogt hot
from stand up again is mikveh Yarden the of John say did

די טויטע, און דערפאר ווירקן די כוחות אין אים! טו אנדערע אבער
ober andere im in koiches di virken derfar un toite di
however others him in powers the work therefore and dead the

האבן געזאגט, אז ער איז אליהו . און אנדערע האבן געזאגט, אז ער
er az gezogt hoben andere un Eliyahu iz er az gezogt hoben
he that said have others and Eliyahu is he that said have

איז א נביא ווי איינער פון די נביאים . טז און ווען הורדוס האט
hot Hordos ven un neviim di fun einer vi novi a iz
has Herod when and prophets the of one like prophet a is

דאס געהערט, האט ער געזאגט: יוחנן , וועמען איך האב אפגעהאקט
opgehakt hob ich vemen Yochanan gezogt er hot gehert dos
chopped off have I whom John said he has heard this

דעם קאפ, ער איז ווידער אויפגעשטאנען. יז ווארום הורדוס אליין האט
hot alein Hordos vorem oifgeshtanen vider iz er kop dem
had himself Herod because stood up again is he head the

געשיקט און געלאזט כאפן יוחנן , און האט אים געבונדן אין
in gebunden im hot un Yochanan chapen gelozt un geshikt
in bind him did and John capture permitted and sent

תפיסה צוליב הורודיה, דאס ווייב פון פיליפוס זיין ברודער,
bruder zain Filipos fun vaib dos Herodias tsulib tfise
brother his Philip of wife the Herodias on account of prison

ווייל ער האט מיט איר חתונה געהאט. יח ווארום יוחנן האט
hot Yochanan vorem gehat chasene ir mit hot er vail
has John because had marriage her with did he because

געזאגט צו הורדוסן: דו טארסט נישט האבן דיין ברודערס ווייב! יט און
un vaib bruders dain hoben nisht torst du Hordosn tsu gezogt
and wife brother's your have not allowed you Herod to said

הורודיה האט אים פיינט געקריגן, און אים געוואלט טייטן, און האט
hot un teiten gevolt im un gekrign faint im hot Herodias
has and kill wanted him and got hate him did Herodias

נישט געקענט; כ ווייל הורדוס האט זיך געפארכטן פאר יוחנן ,
Yochanan far geforchten zich hot Hordos vail gekent nisht
John before afraid self has Herod because be able not

וויסנדיק אז ער איז אן איש צדיק וקדוש ; און האט אים געשיצט.
geshitst im hot un ukodesh tsadik ish an iz er az visendik
defend him did and and holy righteous man an is he that knowing

און ווען ער האט אים געהערט, איז ער געווען אין גרויס פארלעגנהייט,
farlegenheit grois in geven er iz gehert im hot er ven un
dilemma great in was he is hear him did he when and

און דאך האט ער אים גערן געהערט. כא און ווען עס איז געקומען
gekumen iz es ven un gehert geren im er hot doch un
come is it when and heard gladly him he has yet and

13 And many shedim they
were casting out, and they
were anointing with shemen
many cholim, and they
were administering refuah
to them. 14 And Herod the
king heard of it, for the
name of Yehoshua had
become bavust *(famous)*,
and some were saying,
Yochanan of the tevilah
of teshuva has been made
to stand up alive from
[the] mesim, and for this
reason the nissim *(miracles)*
are at work in him. 15 But
others were saying, It is
Eliyahu HaNavi. Still others
were saying, He is a navi,
like one of the neviim of
old. 16 But when Herod
heard of it, he kept saying,
Yochanan whom I beheaded
has stood up alive from
the mesim! 17 For Herod
himself had sent and had
Yochanan arrested and
bound in the beis hasohar,
on account of Herodias,
the wife of his brother,
Philippos, for he had married
her. 18 But Yochanan was
saying to Herod, It is not
mutar according to the
Torah for you to have
your brother's wife. 19 And
Herodias bore a grudge
against Yochanan and desired
to kill him. But she could
not. 20 For Herod feared
Yochanan, knowing him [to
be] a tzaddik and kadosh,
and Herod was protecting
Yochanan. And when Herod
heard Yochanan, he was
greatly disturbed, and [yet]
gladly Herod was listening
to Yochanan. 21 And, an

א געלעגנהייטלעכער טאג, בשעת הורדוס האט אויף זיין געבוירנטאג
geboirentag zain oif hot Hordos beshas tog gelegenheitlecher a
birthday his on had Herod while day convenient a

געמאכט א סעודה פאר זיינע גרויסע לייט , און די הויכע אפיצירן,
ofitsirn hoiche di un lait groise zaine far sude a gemacht
officers high the and people important his for feast a made

און די חשובסטע מענטשן פון גליל , כב איז די טאכטער
tochter di iz Galil fun mentshn choshuvste di un
daughter the is Galilee of people most prominent the and

פון הורודיה אליין אריינגעקומען און האט געטאנצט, און זי איז
iz zi un getonst hot un araingekumen alein Herodias fun
is she and dance did and come in herself Herodias of

וואוילגעפעלן הורדוסן און זיינע געסט. און דער קעניג האט געזאגט צום
tsum gezogt hot kenig der un gest zaine un Hordosn voilgefelen
to the say did king the and guests his and Herod well pleased

מיידל: בעט פון מיר וואס דו ווילסט נאר, און איך וועל עס דיר געבן!
geben dir es vel ich un nor vilst du vos mir fun bet meidl
give you it will I and only want you what me of ask girl

כג און ער האט איר צוגעשוואוירן: וואס דו וועסט בעטן, וועל איך דיר
dir ich vel beten vest du vos tsugeshvoirn ir hot er un
you I will ask you will you what swear her did he and

געבן , ביז א העלפט פון מיין קעניגרייך. כד און זי איז ארויסגעגאנגען,
aroisgegangen iz zi un kenigraich main fun helft a biz geben
gone out has she and kingdom my of half a up to give

און האט געזאגט צו איר מוטער: וואס זאל איך בעטן? און זי האט
hot zi un beten ich zol vos muter ir tsu gezogt hot un
did she and ask I shall what mother her to say did and

געזאגט: יוחנן פון דער (ירדן) מיקווהס קאפ! כה און זי איז
iz zi un kop mikvehs Yarden der fun Yochanan gezogt
did she and head mikveh's Yarden the of John say

תיכף אריינגעגאנגען גיך צום קעניג, און האט אים געבעטן,
gebeten im hot un kenig tsum gich araingegangen teikef
ask him did and king to the quickly go in immediately

אזוי צו זאגן : איך פארלאנג, אז דו זאלסט מיר איצט געבן קאפ פון
fun kop geben itst mir zolst du az farlang ich zogen tsu azoi
of head give now me you shall you that demand I say to so

יוחנן פון דער (ירדן) מקווה אויף א טעלער! כו און דער קעניג איז
iz kenig der un teler a oif mikveh Yarden der fun Yochanan
is king the and plate a on mikveh Yarden the of John

טרויעריק געווארן, נאר צוליב די שבועות און די געסט האט ער
er hot gest di un shvues di tsulib nor gevoren troierik
he did guests the and oaths the on account of only become grieved

איר נישט געוואלט אפזאגן. כז און דער קעניג האט גלייך געשיקט א
a geshikt glaich hot kenig der un opzogen gevolt nisht ir
a send immediately did king the and reject want not her

לייבוואכמאן, און האט אים באפוילן צו ברענגען זיין קאפ; און ער איז
iz er un kop zain brengen tsu bafoilen im hot un laibvachman
did he and head his bring to order him did and bodyguard

אוועקגעגאנגען און האט אים אפגעהאקט דעם קאפ אין תפיסה, כח און
un tfise in kop dem opgehakt im hot un avekgegangen
and prison in head the chop off him did and go away

געברענגט זיין קאפ אויף א טעלער, און האט אים געגעבן דעם מיידל;
meidl dem gegeben im hot un teler a oif kop zain gebrengt
girl the given him has and plate a on head his brought

opportune day having come, when Herod, on his yom huledet *(birthday)*, gave a mishteh for the court of his nobles, and the military commanders, and those of chashivut *(prominence)* of the Galil, 22 And when his daughter entered and danced, she pleased Herod and the ones reclining at the seudah with him. And the king said to the girl, Ask me whatever you wish and I will give [it] to you. 23 And he made a shevuah *(oath)* to her solemnly, Whatever you ask me, I will give you, up to half of my Malchut. 24 And having gone out, she said to her mother, What should I ask [for]? And her mother said, The rosh Yochanan of the tevilah of teshuva. 25 And having entered, ofen ort, with haste before the king, she made a request, saying, You may give to me upon a platter the rosh Yochanan of the tevilah of teshuva. 26 And having become very sad, the king, on account of his shevuah and on account of the ones reclining at the seudah [with him], was unwilling to refuse her. 27 And, ofen ort, the king sent an executioner and commanded him to bring the rosh Yochanan. And having left, the executioner beheaded Yochanan of the tevilah of teshuva in the beit hasohar. 28 And he brought the rosh Yochanan upon a platter and gave

און דאס מיידל האט אים געגעבן צו איר מוטער. [כט] און ווען זיינע
zaine ven un muter ir tsu gegeben im hot meidl dos un
his when and mother her to given him has girl the and

תלמידים האבן עס געהערט, זענען זיי געקומען און האבן גענומען זיין
zain genumen hoben un gekumen zei zenen gehert es hoben talmidim
his take did and come they did hear it did disciples

קערפער, און אים געלייגט אין א קבר אריין.
arain keyver a in geleigt im un kerper
into tomb a in put him and body

[ל] און די שליחים האבן זיך פארזאמלט ביי יהושען/ישוען ;
Yeshuan/Yehoshuan bai farzamlt zich hoben shlichim di un
Yehoshua with gathered self have Shlichim the and

און אים דערציילט אלץ, וואס זיי האבן געטאן, און וואס זיי
zei vos un geton hoben zei vos alts dertseilt im un
they what and done have they which all reported him and

האבן געלערנט. [לא] און ער האט צו זיי געזאגט: קומט איר אליין אויף
oif alein ir kumt gezogt zei tsu hot er un gelernt hoben
on alone you come said them to did he and taught had

אן איינזאם ארט , און רוט זיך אביסל אפ! ווארום א סך זענען
zenen sach a vorem op abisel zich rut un ort einzam an
were many a because up a little self rests and place of solitary an

געקומען און געגאנגען, אז זיי האבן אפילו נישט געהאט קיין צייט
tsait kein gehat nisht afile hoben zei az gegangen un gekumen
time any have not even did they so that go and come

צו עסן. [לב] און זיי זענען אוועק אינם שיפל צו אן איינזאם ארט
ort einzam an tsu shifel inem avek zenen zei un esen tsu
place of solitary an to boat in the depart did they and eat to

אליין. [לג] און מען האט זיי געזען אוועקפארן, און א סך האבן זיי
zei hoben sach a un avekforen gezen zei hot men un alein
they did many a and departing seen them has one and alone

דערקענט, און זענען אהינגעקומען צולויפן צופוס פון אלע שטעט
shtet ale fun tsufus tsuloifen ahingekumen zenen un derkent
cities of all from on foot running come there are and recognize

פאראויס פאר זיי . [לד] און ווען יהושע/ישוע איז אויסגעשטיגן,
oisgeshtigen iz Yeshua/Yehoshua ven un zei far forois
step down did Yehoshua when and them before ahead of

האט ער געזען א גרויסן עולם מענטשן, און האט געהאט אויף זיי גרויס
grois zei oif gehat hot un mentshn oilem groisn a gezen er hot
great them on had has and people crowd great a seen he has

רחמנות , ווייל זיי זענען געווען ווי שאף , וואס האבן נישט קיין
kein nisht hoben vos shof vi geven zenen zei vail rachmones
any not have who sheep as was are they because compassion

פאסטוך ; און ער האט אנגעהויבן זיי א סך צו לערנען. [לה] און ווען
ven un lernen tsu sach a zei ongehoiben hot er un pastech
when and teach to many a them begin did he and shepherd

עס איז שוין געווארן א שפעטע שעה, זענען זיינע תלמידים צוגעקומען
tsugekumen talmidim zaine zenen sho shpete a gevoren shoin iz es
come over disciples his did hour late a become already is it

צו אים, און האבן געזאגט: דאס איז א מדבריותדיק ארט , און די
di un ort midberyusdik a iz dos gezogt hoben un im tsu
the and place of desert-like a is this say did and him to

שעה איז שוין שפעט; [לו] לאז זיי אפ, כדי זיי זאלן גיין אין דער
der in gein zolen zei kedei op zei loz shpet shoin iz sho
the in go shall they so that up them let late already is hour

it to the young girl, and the young girl gave it to her mother. [29] And, having heard this, Yochanan's talmidim came and carried away his geviyah *(body)* and placed it in a kever *(grave)*.

[30] And the Shlichim gathered together with Rebbe, Melech HaMoshiach and reported to him everything which they did and the torah which they had taught. [31] And Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Come away a while, you yourselves, for a yechidus in a quiet place for a Shabbaton *(rest from work)*. For there were many coming and going, and they did not even have time for okhel *(food)*. [32] And they departed in the sirah *(boat)* to a secluded place for a yechidus. [33] And the people, recognizing them, saw them departing, and from all the shtetlach they ran there and arrived ahead of them. [34] And having gotten out of the sirah *(boat)*, Rebbe, Melech HaMoshiach saw a large multitude and he had rachmei shomayim *(heavenly mercy)* on them, for they were KATSON ASHER AIN LAHEM ROEH *(like sheep without a shepherd)*, and he began with his torah to teach them many things. [35] And when it was already a late hour, his talmidim came up to him and were saying, This place is desolate and already [it is] late. [36] Send them away, that, having departed to the surrounding farms and shtetlach, they may buy for themselves okhel *(food)*

ארומיקער געגנט און דערפער, און זיך קויפן עפעס צו
tsu epes koifen zich un derfer un gegent arumiker
to something buy themselves and villages and region surrounding

עסן. [לז] ער אבער האט ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: גיט איר זיי
zei ir git gezogt zei tsu entferendik hot ober er esen
them you give said them to answering has however he eat

צו עסן! און זיי האבן צו אים געזאגט: זאלן מיר גיין איינקויפן ברויט
broit ainkoifen gein mir zolen gezogt im tsu hoben zei un esen tsu
bread and buy go we should say him to did they and eat to

פאר צוויי הונדערט דינרים, און זיי געבן צו עסן? [לח] ער אבער
ober er esen tsu geben zei un dinrim hundert tsvei far
however he eat to give them and denarii hundred two for

האט צו זיי געזאגט: וויפל ברויט האט איר? גייט און זעט. און
un zet un geit ir hot broit vifel gezogt zei tsu hot
and see and go you have bread how much said them to has

דערוויסנדיק זיך , האבן זיי געזאגט: פינף, און צוויי פיש. [לט] און ער האט
hot er un fish tsvei un finf gezogt zei hoben zich dervisendik
did he and fish two and five say they did self finding out

זיי באפוילן, אז אלע זאלן זיך אנידערזעצן חברותאאוויז
chbrutaveiz aniderzetsen zich zolen ale az bafoilen zei
in a chavrusa group sit down self should all that order them

אויפן גרינעם גראז. [מ] און זיי האבן זיך אנידערגעזעצט אין
in anidergezetst zich hoben zei un groz grinem oifen
in sat down themselves did they and grass green on the

שורות, צו הונדערט, און צו פופציק. [מא] און ער האט גענומען די פינף
finf di genumen hot er un fuftsik tsu un hundert tsu shures
five the take did he and fifties by and hundreds by lines

ברויט און די צוויי פיש, האט ארויפגעבליקט צום הימל , און געמאכט
gemacht un himel tsum aroifgeblikt hot fish tsvei di un broit
made and heaven to the look up did fish two the and bread

א ברכה , און צעבראכן די ברויטן; און האט זיי געגעבן צו די
di tsu gegeben zei hot un broiten di tsebrochen un broche a
the to give them did and breads the broke and blessing a

תלמידים, כדי זיי זאלן עס לייגן פאר זיי ; אויך די צוויי פיש
fish tsvei di oich zei far leigen es zolen zei kedei talmidim
fish two the also them before put out it should they so that disciples

האט ער אויסגעטיילט צווישן אלע. [מב] און אלע האבן געגעסן און זענען
zenen un gegesen hoben ale un ale tsvishen oisgeteilt er hot
are and eaten have all and all among divide he did

זאט געווארן. [מג] און זיי האבן אויפגעהויבן פון די ברעקלעך
breklech di fun oifgehoiben hoben zei un gevoren zat
broken pieces the from picked up have they and become filled

צוועלף קערב פול, און פון די פיש. [מד] און די , וואס האבן געגעסן
gegesen hoben vos di un fish di fun un ful kerb tsvelf
eaten have who those and fish the from and full baskets twelve

די ברויטן, זענען געווען פינף טויזנט מאן.
man toizent finf geven zenen broiten di
men thousand five was are breads the

[מה] און גלייך האט ער געצוואונגען זיינע תלמידים איינצושטייגן
aintsushtaigen talmidim zaine getsvungen er hot glaich un
step in disciples his compel he has immediately and

אין דעם שיפל, און אריבערצופארן פאראויס אויף דער אנדערער זייט קיין
kein zait anderer der oif forois aribertsuforen un shifel dem in
to side another the on ahead to go across and boat the in

they may eat.
37 But in reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, You yourselves give them to eat. And they say to him, Shall we go and spend two hundred denarii for lechem and give to them to eat [something]?
38 And Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, How much lechem do you have? Go [and] see. And knowing, the talmidim of Rebbe, Melech HaMoshiach say, Chamesh *(five)*, and dagim, shenayim *(two)*.
39 And Rebbe, Melech HaMoshiach commanded them to recline at tish, as it were, everyone group by group, on the green grass.
40 And they reclined, group by group, in hundreds and in fifties.
41 And, having taken the chamesh loaves and the shnei hadagim *(two fish)* and looking up to Shomayim, Rebbe, Melech HaMoshiach said a bracha. And having offered the betziat halechem, Moshiach was giving to his talmidim in order that they might set them before the people. And Moshiach divided the shnei hadagim *(two fish)* among them all.
42 And everyone ate, and they were satisfied.
43 And they picked up shirayim *(Rebbe's remainders)*, shneym asar *(twelve)* baskets full, and from the dagim.
44 And those who had eaten the loaves numbered chamesh elafim *(five thousand)*.

45 And ofen ort Rebbe, Melech HaMoshiach compelled his talmidim to embark into the sirah *(boat)* and to go before

בית-צידה , ביז ער וועט אפלאזן דעם המון מענטשן. [מו] און נאך
noch un mentshn hamon dem oplozen vet er biz Beit-Tzaidah
after and people crowd the dismiss will he until Beit-Tzaidah

דעם ווי ער האט זיך געזעגנט מיט זיי , איז ער אוועקגעגאנגען
avekgegangen er iz zei mit gezegnt zich hot er vi dem
went away he is them with bid farewell self has he when that

צום בארג תפילה צו טאן. [מז] און ווען עס איז געווארן אוונט ,
ovent gevoren iz es ven un ton tsu tfile barg tsum
evening become is it when and do to prayer mountain to the

איז דאס שיפל געווען אינמיטן ים , און ער אליין אויף דער יבשה .
yaboshe der oif alein er un yam inmitn geven shifel dos iz
land the on alone he and sea in the midst was boat the is

[מח] און זעענדיק ווי זיי פייניקן זיך מיטן רודערן, ווארום דער
der vorem rudern miten zich painiken zei vi zeendik un
the because oars with the self struggled they how seeing and

ווינט איז געווען אנטקעגן זיי , איז ער געקומען צו זיי , ארום דעם
dem arum zei tsu gekumen er iz zei antkegen geven iz vint
the around them to come he is them against was is wind

פערטן משמר פון דער נאכט, גייענדיק אויפן ים , און האט זיי
zei hot un yam oifen geiendik nacht der fun mishmer fertn
them has and sea on the walking night the of watch fourth

געוואלט פארבייגיין; [מט] נאר ווי זיי האבן אים געזען ארומגיין אויפן
oifen arumgein gezen im hoben zei vi nor farbaigein gevolt
on the walking seen him have they when but pass by wanted

ים , האבן זיי געמיינט, אז עס איז א געשפענסט, און האבן א געשריי
geshrei a hoben un geshpenst a iz es az gemeint zei hoben yam
scream a have and ghost a is it that thought they have sea

געטאן; [נ] ווארום אלע האבן אים געזען, און האבן זיך דערשראקן. ער
er dershroken zich hoben un gezen im hoben ale vorem geton
he terrified self have and see him did all because did

אבער האט תיכף גערעדט מיט זיי , און צו זיי געזאגט: זייט
zait gezogt zei tsu un zei mit geredt teikef hot ober
be said them to and them with speak immediately did however

געטרייסט; איך בין עס; [נא] שרעקט זיך נישט! און ער איז איינגעשטיגן צו
tsu aingeshtigen iz er un nisht zich shrekt es bin ich getreist
by step in is he and not self fear he am I comforted

זיי אינם שיפל, און דער ווינט האט זיך באַרויקט. און זיי זענען
zenen zei un baruikt zich hot vint der un shifel inem zei
are they and calm down self has wind the and boat in the them

אין זיך זייער דערשטוינט געווארן, איבער יעדער מאס; [נב] ווארום
vorem mos yeder iber gevoren dershtoint zeier zich in
because thing every over become astounded very themselves in

זיי האבן נישט פארשטאנען בנוגע די ברויטן, מחמת זייער הארץ
harts zeier machmas broiten di benegeie farshtanen nisht hoben zei
heart their because breads the about understood not have they

איז געווען הארט (ווי שטיין).
shtein vi hart geven iz
stone like hard was is

[נג] און אריבערשיפנדיק זיך צום לאנד, זענען זיי געקומען קיין
kein gekumen zei zenen land tsum zich aribershifendik un
to come they are land to the self sailing over and

גניסרת , און האבן פאראנקערט. [נד] און ווען זיי זענען אויסגעשטיגן פון
fun oisgeshtigen zenen zei ven un farankert hoben un Genessaret
of step out did they when and anchor did and Gennesaret

[him] to the other side
to Beit-Tzaidah, while he
dismisses the multitude.
46 And with a Shalom farewell
to them, Rebbe Melech
HaMoshiach departed to
the mountain to daven.
47 And erev having come,
the sirah *(boat)* was
in [the] middle of the
lake, and Rebbe Melech
HaMoshiach was alone
on shore. 48 And having
seen them laboring at
the oars, for the wind
was against them, about
the fourth watch of
halailah, he comes to
them, walking on the
lake. And he wanted to
go by them. 49 But having
seen him on the lake,
they thought that it is a
ruach refaim *(an apparition)*.
And they cried out; 50 For
everyone saw him. And
ofen ort he spoke with
them, and they were
filled with pachad *(terror)*.
Moshiach says to them,
Chazak! *(Be strong!)* Ani
hu. *(I am He)*. Do not
be afraid. 51 And he got
into the sirah *(boat)* with
them. And the wind died
down. And in themselves
they were exceedingly
amazed. 52 For they did not
have binah concerning
the loaves, but their
levavot *(hearts)* had been
hardened.

53 And having crossed over
onto the land, they came to
Gennesaret and anchored.
54 And when they disembark
from the sirah *(boat)*, the

שיפל, האט מען אים גלייך דערקענט, נה און מען איז ארומגעלאפן
arumgelofen iz men un derkent glaich im men hot shifel
rush about did they and recognized immediately him they has boat

אין יענער גאנצער געגנט, און מען האט אנגעהויבן ארומצוטראגן די
di arumtsutrogen ongehoiben hot men un gegent gantser yener in
the carry begin did they and region whole that in

קראנקע אויף די בעטן, וואו מען האט געהערט, אז ער געפינט זיך. נו און
un zich gefint er az gehert hot men vu beten di oif kranke
and self finds he that hear did they where beds the on sick

וואו נאר ער איז אריינגעגאנגען, אין דערפער, אדער אין שטעט, אדער אויפן
oifen oder shtet in oder derfer in araingegangen iz er nor vu
on the or towns in or villages in gone in is he but where

לאנד, האט מען געלייגט די קראנקע אויף די מערקפלעצער, און מען האט
hot men un merkpletser di oif kranke di geleigt men hot land
did they and marketplaces the on sick the put they has land

אים געבעטן, אז זיי זאלן נאר אנרירן די זוים פון זיין מלבוש; און
un malbesh zain fun zoim di onriren nor zolen zei az gebeten im
and garment his of hem the touch but could they that beg him

אלע, וואס האבן אים אנגערירט, זענען געהאלפן געווארן.
gevoren geholfen zenen ongerirt im hoben vos ale
become helped were touch him did who all

ז און עס האבן זיך פארזאמלט צו אים די פרושים, און אייניקע פון
fun einike un Perushim di im tsu farzamlt zich hoben es un
of some and Pharisees the him to gathered self have it and

די סופרים, וואס זענען געקומען פון ירושלים; ב און זיי האבן
hoben zei un Yerushalayim fun gekumen zenen vos sofrim di
have they and Jerusalem from come are who scribes the

געזען, אז אייניקע פון זיינע תלמידים עסן ברויט מיט טמא הענט,
hent tome mit broit esen talmidim zaine fun einike az gezen
hands unclean with bread eat disciples his of some that seen

דאס הייסט אומגעוואשן; ג ווארום די פרושים און אלע
ale un Perushim di vorem umgevashn heist dos
all and Pharisees the because without netilas yadayim means that

יידן, אויב זיי וואשן זיך נישט די הענט ביז צום עלנבויגן, עסן
esen elenboigen tsum biz hent di nisht zich vashen zei oib Yidn
to eat elbow to the until hands the not self wash they if Jews

זיי נישט, וויל זיי האלטן די מסורה פון די זקנים; ד און ווען
ven un zkeinem di fun mesoire di halten zei vail nisht zei
when and elders the of tradition the keep they because not they

זיי קומען פון מארק, עסן זיי נישט, אָן זיך צו
tsu zich on nisht zei esen mark fun kumen zei
to themselves without not they to eat marketplace from come they

וואשן; און א סך אנדערע זאכן זענען פאראן, וואס זיי האבן
hoben zei vos faran zenen zachn andere sach a un vashen
have they which there are things other many a and wash

איבערגענומען צו האלטן, טבילות פון טרינק געפעסן, און טעפ, און
un tef un gefesn trink fun tviles halten tsu ibergenumen
and pots and vessels drinking of immersions keep to taken over

קופערנע כלים. ה און די פרושים און די סופרים האבן אים געפרעגט;
gefregt im hoben sofrim di un Perushim di un keilim kuperne
asked him have scribes the and Pharisees the and pots copper

פארוואס פירן זיך דיינע תלמידים נישט אויף לויט דער מסורה
mesoire der loit oif nisht talmidim daine zich firen farvos
tradition the according to on not disciples your self lead why

people ofen ort recognized
Rebbe, Melech HaMoshiach.
[55] And the people rushed
everywhere in that region,
and they began carrying
about on their mats cholim
where they heard he was.
[56] And wherever Rebbe,
Melech HaMoshiach was
entering into the shtetlach
or into towns or into the
countryside, thy laid the
cholim in the marketplaces,
entreating him that they
might just touch Moshiach's
tzitzit. And as many as
touched it were receiving
refuah *(healing)*.

7 And, when they had
come down from
Yerushalayim, the Perushim
and some of the Sofrim
come together around Rebbe,
Melech HaMoshiach, [2] And
they had observed that some
of his talmidim were eating
their lechem with yadayim
temeiot, that is, hands ritually
unclean. [3] [For the Perushim,
and indeed this was the
Jewish minhag, do not eat
without doing netilat yadayim
*(ritual of the washing of the
hands)* and also observing the
Masoret HaZekenim *(the Torah
Shebal peh, Oral Torah)*. [4] And
when they come from [the]
marketplace, unless they do
so, they do not eat. And there
are many other things which
they have received in order to
observe, such as the tevilah of
cups and pitchers and copper
pots.] [5] And the Perushim and
the Sofrim question Rebbe,
Melech HaMoshiach, Why do
your talmidim not follow the

פון די זקנים , נאר עסן ברויט מיט טמא הענט? ו ער אבער האט
hot ober er hent tome mit broit esen nor zkeinem di fun
did however he hands unclean with bread eat but elders the of

צו זיי געזאגט; וואויל האט ישעיהו נבואות געזאגט וועגן אייך,
aich vegen gezogt nevues Yeshayah hot voil gezogt zei tsu
you about say prophecies Yeshayah did well say them to

צבועקעס , ווי עס שטייט געשריבן:
geshriben shteit es vi tsvuakes
written stands it as hypocrites

דאס דאזיקע פאלק גיט מיר אפ כבוד מיט די ליפן,
lipn di mit koved op mir git folk dozike dos
lips the with honor up Me give people these the

אבער זייער הארץ איז ווייט פון מיר.
mir fun vait iz harts zeier ober
Me from distant is heart their however

ז און אומזיסט דינען זיי מיך , ווייל זיי לערנען מצוות ,
mitsvos lernen zei vail mich zei dinen umzist un
commands teach they because Me they worship in vain and

וואס זענען געבאטן פון מענטשן . (ישעיהו כט, יג.)
ig cht Yeshayah mentshn fun geboten zenen vos
13 29 Yeshayah human beings by ordered are which

ח איר פארלאזט ה׳ס געבאט , און האלט די מסורה פון
fun mesoire di halt un gebot Hashems farlozt ir
of tradition the keep and commandment Hashem's abandon you

מענטשן. ט און האט צו זיי געזאגט: פיין מאכט איר בטל
botl ir macht fain gezogt zei tsu hot un mentshn
null and void you make fine say them to did and men

ה׳ס געבאט , כדי איר זאלט האלטן אייער מסורה . י ווארום
vorem mesoire eier halten zolt ir kedei gebot Hashems
because tradition your keep shall you so that command Hashem's

משה האט געזאגט: דו זאלסט אפגעבן כבוד דיין פאטער און
un foter dain koved opgeben zolst du gezogt hot Moshe
and father your honor give you shall you say did Moses

דיין מוטער, און דער , וואס פלוכט פאטער אדער מוטער, זאל
zol muter oder foter flucht vos der un muter dain
shall mother or father curses who the one and mother your

געטייט ווערן. (שמות כ , יב; כא, יז.) יא איר אבער זאגט: אויב
oib zogt ober ir iz cha ib ch Shemot veren geteit
if say however you 17 21 12 20 Exodus to be put to death

א מענטש וועט זאגן צום פאטער אדער צו דער מוטער: קרבן ,
korben muter der tsu oder foter tsum zogen vet mentsh a
sacrifice mother the to or father to the say will man a

דאס הייסט א מתנה צו ה׳ , זאל זיין דאס וואס דו דארפסט
darfst du vos dos zain zol Hashem tsu matone a heist dos
need you which that be shall Hashem to gift a means that

פון מיר נהנה זיין ; יב לאזט איר אים שוין גארנישט מער טאן פאר
far ton mer gornisht shoin im ir lozt zain nehene mir fun
for do more nothing now him you allow to be enjoyed me from

דעם פאטער אדער פאר דער מוטער; יג איר מאכט צונישט ה׳ס
Hashems tsunisht macht ir muter der far oder foter dem
Hashem's negated make you mother the for or father the

ווארט דורך אייער מסורה , וועלכע איר האט איבערגעגעבן; און א סך
sach a un ibergegeben hot ir velche mesoire eier durch vort
many a and handed on have you which tradition your by word

halakhah according to the
Masoret HaZekenim, but eat
their lechem with yadayim
temeiot? 6 And Rebbe, Melech
HaMoshiach said to them,
Yeshayah rightly gave a dvar
nevuah of you tzevuim, as
it has been written, HAAM
HAZEH BISFATAV KIBDUNI
VLIBO RIKHAK MIMENI *(This
people with [their] lips honor
me, but their heart is removed
far away from me)*. 7 VATEHI
YIRATAM OTI MITZVAT
ANASHIM MELUMMADAH
*(And in vain do they worship
me, teaching as doctrines the
mitzvot of men.)* 8 Abandoning
the mitzvat Hashem, you
are holding to the Masoret
HaBnei Adam.
9 And he was saying to
them, You have a fine
knack for setting aside the
mitzvat Hashem in order
that your own Masorot
might stand undisturbed.
10 For Moshe said, KABED
ES AVICHA VES IMMECHA
*(Honor your father and your
mother)*, and, The one reviling
AVIV VIMMO MOT YUMAT
*(father or mother let him
be put to death)*. 11 But
you say, If a man says to
his Abba or to his Em,
whatever by me you might
have benefited is Korban,
12 Then no longer do you
permit him to do anything
for his Abba or his Em.
13 You nullify and make
void the dvar Hashem by
means of your Masoret
you received. And you
do many similar things.
14 And having summoned
again the multitude, he

אזעלכע זאכן טוט איר. יד און האט ווידער גערופן דעם עולם מענטשן
mentshn oilem dem gerufen vider hot un ir tut zachn azelche
people crowd the call again did and you do things such

צו זיך, און צו זיי געזאגט: הערט מיך אלע צו, און פארשטייט!
farshteit un tsu ale mich hert gezogt zei tsu un zich tsu
understand and to all Me hear said them to and himself to

טו עס איז נישטא קיין זאך פון דרויסן פון דעם מענטשן, וואס
vos mentshn dem fun droisen fun zach kein nishto iz es
which people the of outside from thing any not is there

אריינגייענדיק אין אים קען אים טמא מאכן; נאר דאס וואס קומט
kumt vos dos nor machen tome im ken im in araingeiendik
comes which that only make impure him can him into going inside

ארויס אויס דעם מענטשן איז עס, וואס איז מטמא דעם מענטשן. טז אויב
oib mentshn dem metame iz vos es iz mentshn dem ois arois
if people the defiling is which it is people the from out

עמיצער האט אויערן צום הערן, זאל ער הערן! יז און ווען ער איז
iz er ven un heren er zol heren tsum oiern hot emitser
is he when and hear he shall hear to the ears has someone

פונם המון מענטשן אריינגעקומען אין הויז אריין, האבן זיינע
zaine hoben arain hoiz in araingekumen mentshn hamon funem
his did into house in come in people crowd from the

תלמידים אים געפרעגט וועגן דעם משל. יח און ער זאגט צו זיי, אזוי,
azoi zei tsu zogt er un moshal dem vegen gefregt im talmidim
thus they to says he and parable the about ask him disciples

אויך זענט איר אָן פארשטאנד? צי פארשטייט איר דען נישט,
nisht den ir farshteit tsi farshtand on ir zent oich
not then you understand understanding without you are also

אז אלץ, וואס גייט אריין אין דעם מענטשן פונדרויסן, קען אים נישט
nisht im ken fundroisn mentshn dem in arain geit vos alts az
not him can from outside people the in into goes that all that

טמא מאכן? יט ווייל עס גייט נישט אריין אין הארצן, נאר אין
in nor hartsn in arain nisht geit es vail machen tome
into but heart in into not goes it because make impure

בויך, און עס גייט ארויס אין בית הכסא אריין. אזוי ארום האט
hot arum azoi arain hakisei beis in arois geit es un boich
did around so into the seat house in out goes it and stomach

ער דערקלערט אלע שפייזן ריין. כ און האט געזאגט: וואס עס קומט
kumt es vos gezogt hot un rein shpaizn ale derklert er
comes it what said has and clean foods all declare he

ארויס פון דעם מענטשן, דאס איז דעם מענטשן מטמא. כא ווארום פון
fun vorem metame mentshn dem iz dos mentshn dem fun arois
from because defiling person's the is that person the of out

אינעווייניק, אויס דעם הארצן פון די מענטשן, קומען ארויס די בייזע
beize di arois kumen mentshn di fun hartsn dem ois ineveinik
evil the out come person the of heart the out inside

מחשבות, זנות, גנבות, רציחות, כב ניאופים, געלט גייציקייט,
gaitsikeit gelt niufim retsiches ganovot zoines machshoves
greed money adultery murder theft fornication thoughts

שלעכטסקייטן, כיטרעקייט, צעלאזנקייט, א שלעכט אויג, חלול
chlul oig shlecht a tseloznkeit chitrekeit shlechtskeitn
desecrating eye evil a debauchery deceit evil doing

השם, גאווה, אומבאקימערטע נארישקייט; כג אלע די דאזיקע בייזע
beize dozike di ale narishkeit umbakimerte gaive Hashem
evil these the all foolishness unconcerned conceit the name

was saying to them, Give ear to me and have binah *(understanding)*. 15 There is nothing outside of a ben Adam *(human being)* entering into him which is able to make him tameh, but it is the things coming out from the ben Adam that make him tameh. 16 He who has oznayim to hear, let him hear. 17 And when he left the multitude and entered a bais, his talmidim were asking him [about] the mashal. 18 And he says to them, Are you so lacking in binah also? Do you not have binah that it is not what is outside and entering into the ben Adam that is able to make him tameh *(unclean)*? 19 Because it does not enter into his lev, but into his stomach and goes out into the latrine, making all the okhel tohar. 20 And Rebbe, Melech HaMoshiach was saying, It is the thing proceeding out of the ben Adam that makes him tameh. 21 For from within the lev of the ben Adam comes evil cravings and machshavot: then zenunim *(fornications)*, gneyvot *(thefts)*, retzichot *(murders)*, 22 Niufim *(adulteries)*, chamdanut *(greediness)*, rishah *(wickedness)*, nechalim *(scheming deceitfulness)*, zimmah *(lewdness, sensuality)*, an ayin horo or roah ayin *(an envious evil eye)*, lashon hora, gaavah *(pride)*, and ivvelet *(foolishness)*. 23 All these evil things proceed from within

זאכן קומען ארויס פון אינעווייניק, און מאכן דעם מענטשן טמא .
tome mentshn dem machen un ineveinik fun arois kumen zachn
unclean person the make and inside from out come things

כד און ער האט זיך אויפגעהויבן, און איז פון דארטן אוועק צו
tsu avek dorten fun iz un oifgehoiben zich hot er un
to went away there from is and picked up self has he and

די גרענעצן פון צור און צידון . און ווען ער איז אריינגעגאנגען אין א
a in araingegangen iz er ven un Tsidon un Tsor fun grenetsn di
a in entered is he when and Sidon and Tyre of borders the

הויז , האט ער געוואלט, אז קיינער זאל עס נישט וויסן; און האט נישט
nisht hot un visen nisht es zol keiner az gevolt er hot hoiz
not was and know not it shall no one that wanted he has house

געקענט בלייבן פארבארגן. כה נאר תיכף האט א פרוי וועגן אים
im vegen froi a hot teikef nor farborgen blaiben gekent
him about woman a did immediately but hidden remain be able

געהערט, וואס איר טעכטערל האט געהאט אן אומריינעם גייסט,
gaist umreinem an gehat hot techterl ir vos gehert
spirit unclean an have did young daughter her whose heard

און זי איז געקומען און איז אנידערגעפאלן צו זיינע פיס. כו די פרוי
froi di fis zaine tsu anidergefalen iz un gekumen iz zi un
woman the feet his by fall down is and come is she and

איז אבער געווען א גריכין , א סירא-פעניציערין לויטן אפשטאם ,
opshtam loitn Syrophoenician a Grichin a geven ober iz
nationality according to Syro-Phoenician a Greek a was however is

און האט אים געבעטן, אז ער זאל ארויסטרייבן דעם בייזן גייסט פון
fun gaist beizn dem aroistraiben zol er az gebeten im hot un
from spirit evil the cast out shall he that beg him did and

איר טאכטער. כז און ער האט צו איר געזאגט: לאז צוערשט די קינדער
kinder di tsuersht loz gezogt ir tsu hot er un tochter ir
children the first let said her to has he and daughter her

זאט ווערן; ווארום עס איז נישט שיין צו נעמען דאס ברויט פון
fun broit dos nemen tsu shein nisht iz es vorem veren zat
from bread the take to fair not is it because to be filled

די קינדער און עס ווארפן פאר די הינטלעך! כח זי אבער האט
hot ober zi hintlech di far varfen es un kinder di
did however she dogs the before cast it and children the

געענטפערט און זאגט צו אים: יא , האר; אפילו די הינטלעך אונטערן
untern hintlech di afile Har yo im tsu zogt un geentfert
under little dogs the even L-rd yes him to says and answer

טיש עסן פון די ברעקלעך פון די קינדער ! כט און ער האט געזאגט
gezogt hot er un kinder di fun breklech di fun esen tish
say did he and children the of broken pieces the of to eat table

צו איר: צוליב דעם דאזיקן ווארט גיי דיר; דער בייזער גייסט איז
iz gaist beizer der dir gei vort dozikn dem tsulib ir tsu
is spirit evil the you go word very that on account of her to

שוין ארויס פון דיין טאכטער. ל און זי איז אוועקגעגאנגען צו זיך
zich tsu avekgegangen iz zi un tochter dain fun arois shoin
self to went away is she and daughter your of out already

אהיים, און האט געפונען דאס קינד ליגן אויפן בעט, און דער בייזער
beizer der un bet oifen lign kind dos gefunen hot un aheim
evil the and bed on the lying child the found has and home

גייסט איז שוין געווען ארויסגעגאנגען.
aroisgegangen geven shoin iz gaist
gone out was already is spirit

and make the ben Adam
tameh.

24 And from there he
got up and departed
to the district of
Tzor and Tzidon. And
having entered into
a bais he wanted no
one to know [yet],
he was not able to
escape notice. 25 But,
after hearing about
him, ofen ort, an isha,
whose yaldah was
having a ruach temeiah,
came and fell down
at his feet. 26 Now the
woman was a Yevanit
(Greek), by birth a
Syrophoenician, and
she was asking him
to cast the shed out
of her bat *(daughter)*.
27 And he was saying
to her, Rishonah
allow the banim to
be satisfied, for it
is not tov to take
the lechem of the
yeladim and throw
it to kelevim *(dogs)*.
28 But she replied,
saying, Ken, Adoni,
but even the kelevim
under the shulchan eat
from the crumbs of
the yeladim. 29 And he
said to her, Because of
this answer, go your
way, the shed has
gone out from the bat
of you. 30 And having
departed to her bais,
she found the yaldah
lying on the bed, the
shed having gone
out.

לא און ער איז ווידער ארויסגעגאנגען פון די גרענעצן פון צור, און
un Tsor fun grenetsn di fun aroisgegangen vider iz er un
and Tyre of borders the from went out again is he and

איז געגאנגען דורך צידון צום ים פון גליל , אינמיטן פון די
di fun inmitn Galil fun yam tsum Tsidon durch gegangen iz
the of in the midst Galilee of sea to the Tzidon through gone is

גרענעצן פון די צען שטעט. לב און מען האט געברענגט צו טראגן צו
tsu trogen tsu gebrengt hot men un shtet tsen di fun grenetsn
to wear to bring did they and Cities Ten the of borders

אים איינעם, וואס איז געווען טויב און האט געשטאמלט; און מען האט
hot men un geshtamlt hot un toib geven iz vos einem im
has they and stammer did and deaf was is who one him

אים געבעטן, אז ער זאל ארויפלייגן אויף אים די האנט. לג און ער
er un hant di im oif aroifleigen zol er az gebeten im
he and hand the him on lay shall he that begged him

האט אים אוועקגענומען פון דעם המון מענטשן אויף א זייט, האט
hot zait a oif mentshn hamon dem fun avekgenumen im hot
did side a on people crowd the from taken away him has

ארייננגעלייגט זיינע פינגער אין זיינע אויערן אריין, און האט אויסגעשפיגן
oisgeshpigen hot un arain oiern zaine in finger zaine araingeleigt
spit did and into ears his in finger his lay

און אנגערירט זיין צונג ; לד און ארויפבליקנדיק צום הימל , האט ער
er hot himel tsum aroifblikendik un tsung zain ongerirt un
he did heaven to the looking up and tongue his touched and

געגעבן א זיפץ, און זאגט צו אים; אפתח ! דאס הייסט מאך דיך
dich mach heist dos efata im tsu zogt un zifts a gegeben
yourself open means that Ephphatha him to says and sigh a give

אויף! לה און זיינע אויערן האבן זיך אופגעעפנט, און גלייך האט
hot glaich un oifgeefent zich hoben oiern zaine un oif
has immediately and open up self have ears his and up

זיך דאס באנד פון זיין צונג לויז געמאכט, און ער האט ריכטיג
richtig hot er un gemacht loiz tsung zain fun band dos zich
correctly did he and made loose up tongue his of band the self

גערעדט. לו און ער האט זיי באפוילן אז זיי זאלן עס קיינעם נישט
nisht keinem es zolen zei az bafoilen zei hot er un geredt
not anyone it should they that order them did he and speak

זאגן; אבער וואס מער ער האט זיי באפוילן, אלץ מער האבן
hoben mer alts bafoilen zei hot er mer vos ober zogen
did more all order them did he more what however tell

זיי עס פארשפרייט. לז און זיי זענען געווען אויסער זיך פון
fun zich oiser geven zenen zei un farshpreit es zei
from themselves beside was are they and spread this they

שטוינען , און האבן געזאגט: ער האט אלץ וואויל געטאן; אפילו
afile geton voil alts hot er gezogt hoben un shtoinen
even done well everything has he said have and astonishment

די טויבע מאכט ער הערן , און די שטומע רעדן!
reden shtume di un heren er macht toibe di
speak mute the and to hear he makes deaf the

ח אין יענע טעג, ווען עס איז ווידער געווען א גרויסע מאסע מענטשן,
mentshn mase groise a geven vider iz es ven teg yene in
people crowd great a was again is there when days those in

און זיי האבן נישט געהאט וואס צו עסן, האט ער גערופן צו זיך די
di zich tsu gerufen er hot esen tsu vos gehat nisht hoben zei un
the self to call he did eat to what had not have they and

31 When he returned from the region of Tzor, and then went through Tzidon to Lake Kinneret within the region of the Decapolis, 32 They bring to him [a man who was] cheresh illem *(deaf and mute)*, and they entreated him to lay hands on him. 33 And he took him aside from the multitude by himself and put his fingers into his ears, and spat, and with that touched the tongue of the mute man; 34 And, looking up to Shomayim with a deep sigh, he says to him, Ephphatha, *(which means, Be opened!)*. 35 Ofen ort his ears were opened, and the impediment of his lashon *(tongue)* was loosed and he was speaking properly. 36 And Rebbe, Melech HaMoshiach was directing them not to tell anyone. But as much as he ordered them, they were proclaiming [it] all the more. 37 And they were all astonished beyond all measure, saying, He has done all things tov meod *(very well)*, and he makes even the chereshim *(deaf people)* to hear and the illemim *(mute)* to speak.

8 In yamim hahem *(those days)*, again, when there was a great multitude and they had no okhel *(food)*, Rebbe, Melech HaMoshiach called his

תלמידים, און זאגט צו זיי: ב עס טוט מיר לייד אויף דער מאסע מענטשן,
mentshn mase der oif laid mir tut es zei tsu zogt un talmidim
people crowd the about suffer Me does it they to says and disciples

ווייל שוין דריי טעג זענען זיי ביי מיר געבליבן, און האבן נישט
nisht hoben un gebliben mir bai zei zenen teg drai shoin vail
not have and remain Me with they are days three already because

וואס צו עסן; ג און אויב איך זאל זיי לאזן גיין אהיים פאסטנדיק, וועלן
velen fastendik aheim gein lozen zei zol ich oib un esen tsu vos
will fasting home go allow them shall I if and eat to what

זיי פארשמאכטן אונטערוועגנס; ווייל א טייל זענען געקומען
gekumen zenen teil a vail untervegns farshmachten zei
come are some of them a because on the way languish they

פון ווייט. ד און זיינע תלמידים האבן אים געענטפערט: פונוואנען וועט
vet funvanen geentfert im hoben talmidim zaine un vait fun
will from where answered him have disciples his and distance from

מען דא אין דער מדבר קענען זעטיקן די דאזיקע מיט ברויט? ה און
un broit mit dozike di zetiken kenen midbar der in do men
and bread with these the feed be able wilderness the in here one

ער האט זיי געפרעגט: וויפל ברויטן האט איר? זיי האבן געזאגט:
gezogt zei hoben ir hot broiten vifel gefregt zei hot er
said they have you have breads how many asked them has he

זיבן. ו און ער האט באפוילן דעם המון מענטשן זיך אנידערצוזעצן אויף
oif anidertsuzetsen zich mentshn hamon dem bafoilen hot er un ziben
on sit self people crowd the ordered has he and seven

דער ערד; און האט גענומען די זיבן ברויטן, געמאכט א ברכה,
broche a gemacht broiten ziben di genumen hot un erd der
blessing a made breads seven the taken has and ground the

האט זיי צעבראכן, און געגעבן צו זיינע תלמידים, אז זיי זאלן זיי
zei zolen zei az talmidim zaine tsu gegeben un tsebrochen zei hot
them shall they that disciples his to gave and broke them did

אויסטיילן; און זיי האבן זיי צעטיילט (צווישן) דער מאסע מענטשן.
mentshn mase der tsvishen tseteilt zei hoben zei un oisteilen
people crowd the among distribute them did they and distribute

ז און זיי האבן געהאט אייניקע קליינע פישלעך; און ווען ער האט געמאכט
gemacht hot er ven un fishlech kleine einike gehat hoben zei un
made has he when and little fish small some have did they and

א ברכה, האט ער געהייסן מען זאל אויך די דאזיקע צעטיילן. ח און
un tseteilen dozike di oich zol men geheisen er hot broche a
and distribute these the also shall they told he has blessing a

זיי האבן געגעסן, און זענען זאט געווארן; און האבן אויפגעהויבן, פון
fun oifgehoiben hoben un gevoren zat zenen un gegesen hoben zei
from picked up have and become filled did and eaten have they

די איבערגעבליבענע ברעקלעך, זיבן קערב. ט און עס זענען געווען
geven zenen es un kerb ziben breklech ibergeblibene di
was are there and baskets seven broken pieces remaining the

אן ערך פיר טויזנט; און ער האט זיי אוועקגעשיקט. י און גלייך
glaich un avekgeshikt zei hot er un toizent fir erech an
immediately and send away them did he and thousand four about an

איז ער איינגעשטיגן אין דעם שיפל צוזאמען מיט זיינע תלמידים, און איז
iz un talmidim zaine mit tsuzamen shifel dem in aingeshtigen er iz
is and disciples his with together boat the in step into he is

געקומען אין די געגנטן פון דלמנותא .
Dalmanuta fun gegentn di in gekumen
Dalmanutha of regions the in come

talmidim, and says to them,
2 I have rachmei shomayim
(heavenly mercy, compassion)
on the multitude, because they
already shlosha yamim *(three
days)* have remained with me
and they do not have anything
they may eat; 3 And if I send
them away hungry to their
batim *(houses)*, they will give
out on the way; and some of
them have come from far away.
4 And his talmidim answered
him, From where will anyone
be able to find enough lechem
to feed these ones here in the
midbar? 5 And Rebbe, Melech
HaMoshiach was asking them,
How many loaves do you have?
And they said, Shevah. 6 And
Rebbe, Melech HaMoshiach
directed the multitude to
recline at tish, as it were, on
the ground. And having taken
the sheva kikrot *(loaves)*, he
made a bracha, saying the ha-
Motzi, and offered the betziat
halechem *(the breaking of the
bread)* and was giving [them] to
his talmidim to serve to them,
and they served the multitude.
7 And they also had a few
small dagim. And after he had
made the bracha over them,
he directed these to be served
as well. 8 And they ate and were
satisfied. And there was an
abundance of shirayim *(Rebbe's
remainders)*, sheva baskets [full].
9 And there were approximately
arbaat elafim *(four thousand)*
[people]. And Rebbe, Melech
HaMoshiach sent them away.
10 And ofen ort *(immediately)*,
having embarked onto the sirah
(boat) with his talmidim, Rebbe,
Melech HaMoshiach came into
the region of Dalmanutha.

יא און די פרושים זענען ארויסגעגאנגען, און האבן אנגעהויבן האלטן
halten ongehoiben hoben un aroisgegangen zenen Perushim di un
hold begin did and go out are Pharisees the and

וויכוחים מיט אים, זוכנדיק פון אים א צייכן פון הימל , כדי
kedei himel fun tseichen a im fun zuchendik im mit vichuchim
so that heaven from sign a him from seeking him with debates

אים אויסצופרואוון. יב און ער האט טיף געזיפצט אין זיין גייסט, און
un gaist zain in geziftst tif hot er un oistsupruven im
and spirit his in sigh deeply did he and to test him

געזאגט: וואס זוכט דאס דאזיקע דור א צייכן ? באמת זאג איך
ich zog beemes tseichen a dor dozike dos zucht vos gezogt
I say in truth sign a generation these the seeks why said

אייך: קיין צייכן וועט נישט געגעבן ווערן דעם דאזיקן דור . יג און
un dor dozikn dem veren gegeben nisht vet tseichen kein aich
and generation this the to be given not will sign no you

האט זיי פארלאזט, און איז ווידער איינגעשטיגן אין דעם שיפל, און איז
iz un shifel dem in aingeshtigen vider iz un farlozt zei hot
is and boat the in step in again is and left them has

אריבערגעפארן אויף דער אנדערער זייט.
zait anderer der oif aribergeforen
side other the on cross over

יד און זיי האבן פארגעסן מיטצונעמען ברויט; און אחוץ איין
ein achuts un broit mittsunemen fargesen hoben zei un
one other than and bread take along forgotten have they and

לעבל האבן זיי נישט געהאט מער מיט זיך אינם שיפל. טו און
un shifel inem zich mit mer gehat nisht zei hoben lebl
and boat in the self with more had not they have loaf

ער האט זיי געווארנט, אזוי צו זאגן : גיט אכטונג , היט זיך
zich hit achtung git zogen tsu azoi gevorent zei hot er
self beware attention give say to so warned them has he

פארן זויערטייג פון די פרושים און פארן זויערטייג פון הורדוסן!
Hordosn fun zoierteig farn un Perushim di fun zoierteig farn
Herod of yeast before and Pharisees the of yeast before

טז און זיי האבן עס איבערגערעדט איינער מיט דעם אנדערן: דאס
dos andern dem mit einer ibergeredt es hoben zei un
this other the with one discussed this did they and

איז ווייל האבן נישט קיין ברויט. יז און יהושע/ישוע האט
hot Yeshua/Yehoshua un broit kein nisht hoben vail iz
did Yehoshua and bread any not have because is

עס באמערקט, און צו זיי געזאגט: פארוואס האט איר (אזעלכע)
azelche ir hot farvos gezogt zei tsu un bamerkt es
such you have why said them to and notice this

מחשבות , ווייל איר האט נישט קיין ברויט? צי פארשטייט איר נאך
noch ir farshteit tsi broit kein nisht hot ir vail machshoves
still you comprehend bread any not have you since thoughts

אלץ נישט און זענט נישט משיג ? איז אייער הארץ נאך אלץ
alts noch harts eier iz maseg nisht zent un nisht alts
all still heart your is understanding not are and not all

פארהארטעוועט? יח איר האט אויגן און זעט נישט, און אויערן און
un oiern un nisht zet un oigen hot ir farhartevet
and ears and not see and eyes have you hardened

הערט נישט? און צי געדענקט איר נישט, יט ווען איך האב צעבראכן
tsebrochen hob ich ven nisht ir gedenkt tsi un nisht hert
break did I when not you remember and not hear

11 And the Perushim
came out and began to
argue with him, seeking
from him an ot min
HaShomayim *(a sign from
heaven)*, testing him.
12 And sighing deeply in
his ruach, Rebbe, Melech
HaMoshiach said, Why
does hador hazeh *(this
generation)* seek for an ot?
Omein, I say to you, no
ot shall be given to hador
hazeh *(this generation)*.
13 And having left them,
Moshiach again embarked
and departed to the other
side.

14 And his talmidim had
forgotten to take lechem and
did not have anything except
one kikar *(loaf)* in the sirah
(boat) with them. 15 And Rebbe,
Melech HaMoshiach was giving
orders to them, saying, Take
care! Beware of the chametz
(leaven) of the Perushim and
the chametz of Herod. 16 And
the talmidim were beginning to
discuss among themselves that
they do not have [any] kikrot
(loaves). 17 And aware of this,
Rebbe, Melech HaMoshiach
says to them, Why are you
discussing that you do not
have kikrot? Do you not yet
have binah *(understanding)*
nor comprehend? Have your
levavot fallen into timtum
halev *(hardening of the heart)*,
KESHI *(hardness, stubbornness)*?
18 EINAYIM LAKHEM VLO TIRU
VOZNAYIM LAKHEM VLO
TISHMAU? *(Having eyes, do
you not see? And having ears, do
you not hear?)* And do you not
remember, 19 When I offered

די פינף ברויטן פאר די פינף טויזנט , וויפל קערב פול מיט
mit ful kerb vifel toizent finf di far broiten finf di
with full baskets how much thousand five the for breads five the

ברעקלעך איר האט אויפגעקליבן? זאגן זיי צו אים: צוועלף! כ און
un tsvelf im tsu zei zogen oifgeklibn hot ir brekl ech
and twelve him to they say gather up did you broken pieces

ווען די זיבן (ברויטן) פאר די פיר טויזנט , וויפל גרויסע
groise vifel toizent fir di far broiten ziben di ven
large how many thousand four the for breads seven the when

קערב פול מיט ברעקלעך איר האט אויפגעקליבן? און זיי זאגן :
zogen zei un oifgeklibn hot ir brekl ech mit ful kerb
say they and gather up did you broken pieces with full baskets

זיבן ! כא און ער האט צו זיי געזאגט: צי זענט איר נאך אלץ נישט
nisht alts noch ir zent tsi gezogt zei tsu hot er un ziben
not all still you are said them to has he and seven

משיג ?
maseg
understanding

כב און זיי זענען געקומען קיין בית-צידה . און מען האט געברענגט
gebrengt hot men un Beit-Tzaidah kein gekumen zenen zei un
bring did they and Beit-Tzaidah to come did they and

צו אים א בלינדן , און אים געבעטן, אז ער זאל אים אנרירן.
onriren im zol er az gebeten im un blinden a im tsu
touch him shall he that begged him and blind man a him to

כג און ער האט אנגענומען דעם בלינדן ביי דער האנט, און אים
im un hant der bai blinden dem ongenumen hot er un
him and hand the by blind man the take did he and

ארויסגעפירט אויסער דעם דארף; האט אים ארויפגעשפיגן אויף די
di oif aroifgeshpigen im hot dorf dem oiser aroisgefirt
the on spit on him did village the outside led out

אויגן, און ארויפגעלייגט די הענט אויף אים, און אים געפרעגט, צי ער
er tsi gefregt im un im oif hent di aroifgeleigt un oigen
he asked him and him on hands the laid on and eyes

זעט עפעס . כד און ער האט א בליק געטאן און געזאגט: איך זע די
di ze ich gezogt un geton blik a hot er un epes zet
the see I said and done glance a has he and something see

מענטשן; אז ווי ביימער זע איך זיי ארומגיין! כה נאך דעם האט ער
er hot dem noch arumgein zei ich ze beimer vi az mentshn
he has that after walking them I see trees like that people

ווידער ארויפגעלייגט די הענט אויף זיינע אויגן; און ער האט שארף
sharf hot er un oigen zaine oif hent di aroifgeleigt vider
sharply did he and eyes his on hands the did place again

געקוקט, און איז געהיילט געווארן, און האט אלץ געזען קלאר
klor gezen alts hot un gevoren geheilt iz un gekukt
clearly see everything did and become healed is and look

אפילו פונדערווייטנס . כו און ער האט אים אוועקגעשיקט אהיים, און
un aheim avekgeshikt im hot er un fundervaitns afile
and home send away him did he and from a distance even

געזאגט: אין דעם דארף זאלסטו אפילו נישט אריינגיין!
araingein nisht afile zolstu dorf dem in gezogt
go in not even shall you village the in said

כז און יהושע/ישוע איז ארויסגעגאנגען, און זיינע תלמידים, אין די
di in talmidim zaine un aroisgegangen iz Yeshua/Yehoshua un
the in disciples his and went out did Yehoshua and

the beziat halechem with the chamesh kikrot *(five loaves)* for the chameshet elafim *(five thousand)*, how many baskets of shirayim you picked up? And they say to him, Shneym Asar. 20 And when I offered the beziat halechem over the shevah *(seven)* for the arbaat haalafim *(four thousand)*, how many baskets full of shirayim did you pick up? And they say to him, Shiva. 21 And Rebbe, Melech HaMoshiach was saying to them, Do you not yet have binah?

22 And they come to Beit-Tzaidah. And they bring to him an ivver *(blind man)*, and entreated him to touch him. 23 And having grasped the hand of the ivver, he took him outside the shtetl; and, having put spittle on his eyes, [and] having laid hands upon him, he was questioning him, Do you see anything? 24 And after looking up, the ivver was saying, I see bnei Adam — they look like trees walking! 25 Then again Rebbe, Melech HaMoshiach placed his hands upon his eyes; and the man looked intently and was restored, and was seeing everything clearly. 26 And Rebbe, Melech HaMoshiach sent the man to his bais, saying, Do not even enter the shtetl.

27 And Rebbe, Melech HaMoshiach went out along

דערפער אריין פון קסריה פון פיליפוס; און אונטערוועגנס האט ער
er hot untervegns un Filipos fun Caesarea fun arain derfer
he did on the way and Philipos of Caesarea from into villages

געפרעגט זיינע תלמידים, זאגנדיק צו זיי: ווער זאגן די מענטשן, אז
az mentshn di zogen ver zei tsu zogendik talmidim zaine gefregt
that people the say who them to saying disciples his ask

איך בין? כח און זיי האבן אים געענטפערט, אזוי צו זאגן: יוחנן
Yochanan zogen tsu azoi geentfert im hoben zei un bin ich
John say to so answer him did they and am I

פון דער (ירדן) מקווה; און אנדערע, אליהו; אנדערע אבער , אז
az ober andere Eliyahu andere un mikveh Yarden der fun
that however others Eliyahu others and mikveh Yarden the of

איינער פון די נביאים . כט און ער האט זיי געפרעגט: איר אבער ,
ober ir gefregt zei hot er un neviim di fun einer
however you ask them did he and prophets the of one

ווער זאגט איר, אז איך בין? ענטפערנדיק זאגט פעטרוס צו אים: דו
du im tsu Petros zogt entferendik bin ich az ir zogt ver
you him to Peter said answering am I that you say who

ביסט דער משיח ! ל און ער האט זיי שטרענג אנגעזאגט, אז זיי
zei az ongezogt shtreng zei hot er un Moshiach der bist
they that inform strictly them has he and Moshiach the are

זאלן קיינעם נישט אויסזאגן וועגן אים. לא און האט זיי אנגעהויבן
ongehoiben zei hot un im vegen oiszogen nisht keinem zolen
begin them did and him about tell not anyone should

צו לערנען, אז דער בר אנש מוז ליידן א סך , און פארווארפן
farvorfen un sach a laiden muz Enosh Bar der az lernen tsu
rejected and many a to suffer must of Man Son the that teach to

ווערן פון די זקנים , און פון די הויפט כהנים , און פון די סופרים,
sofrim di fun un koyanim hoipt di fun un zkeinem di fun veren
scribes the by and kohenim chief the by and elders the by to be

און געטייט ווערן, און אין דריי טעג ארום ווידער אויפשטיין. לב און ער
er un oifshtein vider arum teg drai in un veren geteit un
he and stand up again later days three in and to be killed and

האט דאס ווארט גערעדט אפן , נישט פארהוילן. און פעטרוס האט
hot Petros un farhoilen nisht ofen geredt vort dos hot
did Peter and secretly not openly speak word this did

אים גענומען אויף א זייט, און אנגעהויב אנצושרייען אויף אים. לג ער
er im oif ontsushraien ongehoib un zait a oif genumen im
he him at scream begin and side a on take him

אבער האט זיך אויסגעדרייט, און געקוקט אויף זיינע תלמידים, און
un talmidim zaine oif gekukt un oisgedreit zich hot ober
and disciples his at looked and turn around self did however

האט אנגעשריגן אויף פעטרוסן, און זאגט: אוועק , הינטער מיר, שׂטן !
Satan mir hinter avek zogt un Petrosn oif ongeshrigen hot
Satan Me behind go away says and Peter at rebuke did

ווייל דו האסט נישט אין זינען דאס, וואס איז שייך ה׳ ,
Hashem shaich iz vos dos zinen in nisht host du vail
Hashem concerning is which that mind in not have you because

נאר דאס, וואס איז שייך מענטשן! לד און האט צוגערופן צו זיך
zich tsu tsugerufen hot un mentshn shaich iz vos dos nor
self to call over did and men concerning is which that but

דעם המון מענטשן צוזאמען מיט זיינע תלמידים, און צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu un talmidim zaine mit tsuzamen mentshn hamon dem
said them to and disciples his with together people crowd the

with his talmidim, to the
shtetlach of Caesarea Philippi;
and on the way he was
questioning his talmidim,
saying to them, Who do
Bnei Adam say that I am?
28 And the talmidim spoke
to him, saying, Yochanan
of the tevilah of teshuva;
and others say, Eliyahu
HaNavi; but others, One
of the neviim. 29 And he
continued questioning them,
But who do you say that I
am? In reply, Kefa says to
him, You are the Rebbe,
Melech HaMoshiach. 30 And
he warned them to tell
no one about him. 31 And
Rebbe, Melech HaMoshiach
began to teach them that
it is necessary [for] the Bar
Enosh to suffer many things
and to be rejected by the
Zekenim and the Rashei
Hakohanim *(the Chief Priests)*
and the Sofrim *(Scribes)*,
and to be killed and after
his histalkus *(passing)* after
Shlosha Yamim *(Three Days)*
to undergo the Techiyas
HaMoshiach. 32 And Rebbe,
Melech HaMoshiach was
speaking about the matter
plainly. And Shim'on Kefa
took him aside and began
to rebuke him. 33 But having
turned around and having
looked at his talmidim,
Rebbe, Melech HaMoshiach
rebuked Kefa, and says, Get
behind me, HaSatan; for
you are not putting your
machshavot *(thoughts)* on
the interests of Hashem
but on that of Bnei Adam.
34 And having summoned
the multitude along with

אויב עמיצער וויל מיר נאכגיין , זאל ער זיך אליין פארלייקענען,
oib emitser vil mir nochgein zol er zich alein farleikenen
if someone wants to follow Me let he self alone deny

און זאל ער נעמען זיין בוים. און מיר נאכפאלגן. [לה] ווארום ווער עס
un zol er nemen zain boim un mir nochfolgen vorem ver es
and let him take his tree and Me follow because who it

וויל ראטעווען זיין נפש , וועט עס פארלירן; ווער אבער עס וועט
vil rateven zain nefesh vet es farliren ver ober es vet
wants save his soul will it to lose who however it will

פארלירן זיין לעבן צוליב מיר און דער גוטער בשורה, דער וועט עס
farliren zain leben tsulib mir un der guter besoire der vet es
to lose his life because of me and the Good News that will it

אפראטעווען. [לו] ווארום וואס לוינט זיך א מענטשן צו געווינען די
oprateven vorem vos loint zich a mentshn tsu gevinen di
to save because what profits self a man by the wining the

גאנצע וועלט, און צו פארלירן זיין נפש ? [לז] ווארום וואס פאר אן
gantse velt un tsu farliren zain nefesh vorem vos far an
whole world and by losing his soul because what for an

אויסלייז געלט זאל א מענטש געבן פאר זיין נפש ? [לח] ווארום ווער
oisleiz gelt zol a mentsh geben far zain nefesh vorem ver
ransom money shall a man give for his soul because who

עס וועט זיך שעמען מיט מיר און מיט מיינע ווערטער אין דעם
es vet zich shemen mit mir un mit maine verter in dem
it will self to be ashamed with Me and with My words in the

דאזיקן נואפדיקן און זינדיקן דור , וועט דער בר אנש זיך אויך
dozikn noiefdikn un zindikn dor vet der Bar Enosh zich oich
this adulterous and sinful generation will the Son of Man self also

שעמען מיט אים, ווען ער וועט קומען אין דער הערלעכקייט פון
shemen mit im ven er vet kumen in der herlechkeit fun
to be ashamed with him when he will come in the glory of

זיין פאטער מיט די הייליקע מלאכים .
zain foter mit di heilike malochim
his Father with the holy angels

ט און ער האט צו זיי געזאגט: באמת זאג איך אייך, עס זענען פאראן
un er hot tsu zei gezogt beemes zog ich aich es zenen faran
and he did to them said in truth I you there are there

אייניקע, וואס שטייען דא , וועלכע וועלן נישט פארזוכן דעם טעם פון
einike vos shteien do velche velen nisht farzuchen dem taam fun
some who stand here who will not sample the taste of

טויט , ביז זיי וועלן זען דאס קעניגרייך פון ה׳ געקומען מיט מאכט.
toit biz zei velen zen dos kenigraich fun Hashem gekumen mit macht
death until they will see the kingdom of Hashem come with power

[ב] און אין זעקס טעג ארום נעמט יהושע/ישוע מיט זיך פעטרוסן,
un in zeks teg arum nemt Yeshua/Yehoshua mit zich Petrosn
and in six days later takes Yehoshua with self Peter

און יעקבן , און יוחנן , און פירט זיי ארויף אויף א הויכן בארג
un Yaakovn un Yochanan un firt zei aroif oif a hoichn barg
and James and John and lead them up on a high mountain

איינע אליין ; און ער האט זיך פארענדערט פאר זיי ; [ג] און זיינע
eine alein un er hot zich farendert far zei un zaine
one themselves and he did self transfigured before them and his

קליידער זענען געווארן שטראלנדיק, זייער ווייס , ווי קיין וואלקער אויף
kleider zenen gevoren shtralndik zeier vais vi kein valker oif
clothing did become dazzling very white as any fuller on

his talmidim, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, If anyone wishes to follow after me, let him make denial of himself, and take up his etz shel mesiros nefesh (tree of self-sacrifice), and follow me. [35] For whoever wishes to save his nefesh will lose it; but whoever loses his nefesh for my sake and for the sake of the Besuras HaGeulah will save it. [36] For how is the ben Adam *(human being)* benefited if he gain the kol haOlam, and forfeit his neshamah? [37] For what shall a ben Adam give in exchange [for] his neshamah? [38] For whoever feels bushah *(shame)* regarding me and my devarim in this dor rah umnaef *(evil and adulterous generation)*, the Bar Enosh will also be ashamed of him, when Moshiach comes in the kavod of his Av with the malachim hakedoshim.

9 And Rebbe, Melech HaMoshiach was saying to them, Omein, I say to you, there are some of those standing here who shall not taste mavet *(death)* until they see that the Malchut Hashem has come in gevurah.

[2] And after shishah yamim Rebbe, Melech HaMoshiach takes Kefa and Ya'akov and Yochanan, and brought them up a high mountain by themselves. And Rebbe, Melech HaMoshiach was transfigured before them;

[3] And his garments became like a dazzlingly brilliant

דער ערד קען נישט אזוי ווייס מאכן . ד און אליהו (הנביא) האט
der erd ken nisht azoi vais machen un Eliyahu hanovi hot
did the prophet Eliyahu and make white so not can earth the

זיך צו זיי באוויזן צוזאמען מיט משה (רבינו), און זיי
zei un Rabbeinu Moshe mit tsuzamen bavizen zei tsu zich
they and Rebbeinu Moshe with together appear them to himself

האבן גערעדט מיט יהושען/ישוען . ה און ענטפערנדיק זאגט פעטרוס
Petros zogt entferendik un Yeshuan/Yehoshuan mit geredt hoben
Peter says answering and Yehoshua with speak did

צו יהושען/ישוען : רבי , עס איז גוט פאר אונדז דא צו זיין;
zain tsu do undz far gut iz es Rebbe Yeshuan/Yehoshuan tsu
be to here us for good is it Rebbe Yehoshua to

און לאמיר מאכן דריי געצעלטן: פאר דיר איינס, און פאר משהן
Moshen far un eins dir far getseltn drai machen lomir un
Moses for and one you for tents three make let us and

איינס, און פאר אליהו איינס; ו ווארום ער האט נישט געוואוסט, וואס
vos gevust nisht hot er vorem eins Eliyahu far un eins
what know not did he because one Eliyahu for and one

ער זאל ענטפערן; ווארום זיי האבן זיך זייער געפארכטן. ז און א
a un geforchten zeier zich hoben zei vorem entferen zol er
a and afraid very self have they because answer should he

וואלקן איז געקומען און האט זיי באשאטנט ; און אויס דעם וואלקן
volken dem ois un bashotnt zei hot un gekumen iz volken
cloud the out and overshadow them did and come is cloud

איז געקומען א קול : דער דאזיקער איז מיין געליבטער זון , אים זאלט
zolt im zun gelibter main iz doziker der kol a gekumen iz
shall him son beloved my is this one the voice a come is

איר הערן! ח און פלוצלונג, ארומקוקנדיק זיך , האבן זיי מער
mer zei hoben zich arumkukendik plutslung un heren ir
more they did themselves looking around suddenly and listen you

קיינעם נישט געזען, אחוץ יהושען/ישוען אליין מיט זיי .
zei mit alein Yeshuan/Yehoshuan achuts gezen nisht keinem
them with alone Yehoshua except see not anyone

ט און ווען זיי זענען אראפגעגאנגען פונם בארג , האט ער
er hot barg funem aropgegangen zenen zei ven un
he did mountain from the go down did they when and

זיי באפוילן, אז זיי זאלן קיינעם נישט דערציילן, וואס זיי האבן
hoben zei vos dertseilen nisht keinem zolen zei az bafoilen zei
had they what tell not anyone should they that order them

געזען, אחוץ ווען דער בר אנש וועט זיין אויפגעשטאנען פון די
di fun oifgeshtanen zain vet Enosh Bar der ven achuts gezen
the from stand up again be will of Man Son the when except seen

טויטע. י און זיי האבן באהאלטן דאס ווארט, און האבן זיך געפרעגט
gefregt zich hoben un vort dos bahalten hoben zei un toite
asked self have and word that hide did they and dead

איינס דאס אנדערע, וואס עס באטייט דאס אויפשטיין פון די טויטע.
toite di fun oifshtein dos batait es vos andere dos eins
dead the from standing up the means it what other the one

יא און האבן אים געפרעגט, אזוי צו זאגן : די סופרים זאגן , אז אליהו
Eliyahu az zogen sofrim di zogen tsu azoi gefregt im hoben un
Eliyahu that say scribes the say to so ask him did and

מוז קומען צום ערשט. (מלאכי ד, ה-ו.) יב און ער האט צו זיי
zei tsu hot er un h-u d Malachi ersht tsum kumen muz
them to did he and 5-6 4 Malachi first to the come must

kittel, gantz *(exceedingly)* white, more white than anyone on earth could bleach them. 4 And Eliyahu Hanavi appeared to them along with Moshe *(Rabbeinu)*, and they were talking with Rebbe, Melech HaMoshiach. 5 And in reply, to Rebbe, Melech HaMoshiach, Kefa says: Rebbe, it is tov [for] us to be here, and let us make shalosh sukkot, one for you and one for Moshe (Rabbeinu) and one for Eliyahu Hanavi. 6 Kefa did not know what he was answering, for they were tzufloigen *(dazed)* with pachad *(terror)*. 7 And there came an anan *(cloud)* that was over-shadowing them, and there came a bat kol out of the anan, ZEH BENI AHUVI, ELAV TISHMAUN *(This is my beloved Son; listen to him!)* 8 And suddenly, when they looked around, they saw no one in their company any more, except only Rebbe, Melech HaMoshiach.

9 And [as] they were coming down from the mountain, he gave instructions to them that they should tell no one what they saw, except when the Bar Enosh should stand up in his Techiyas HaMoshiach. 10 And they retained Rebbe, Melech HaMoshiach's dvar, discussing among themselves what he might mean by the Techiyas HaMoshiach from HaMesim. 11 And they were questioning him, saying, Why is it that the Sofrim *(Scribes)* say it is necessary for Eliyahu Hanavi to come rishonah *(first)*? 12 And Rebbe, Melech HaMoshiach

געזאגט: אליהו קומט טאקע צום ערשט, און שטעלט אלץ צוריק;
tsurik alts shtelt un ersht tsum take kumt Eliyahu gezogt
back everything puts and first at actually comes Eliyahu say

און וויאזוי שטייט געשריבן וועגן דעם בר אנש אז ער וועט א סך
sach a vet er az Enosh Bar dem vegen geshriben shteit viazoi un
many a will he that of Man Son the about written stands how and

ליידן און צונישט געמאכט ווערן ? (ישעיהו נג, ג.) יג איך זאג אייך
aich zog ich g ng Yeshayah veren gemacht tsunisht un laiden
you tell I 3 53 Yeshayah become made to nothing and to suffer

אבער , אז אליהו איז אויך שוין געקומען, און זיי האבן מיט אים
im mit hoben zei un gekumen shoin oich iz Eliyahu az ober
him with have they and come already also is Eliyahu that however

געטאן, וואס זיי האבן געוואלט, אזוי ווי עס שטייט געשריבן וועגן אים.
im vegen geshriben shteit es vi azoi gevolt hoben zei vos geton
him about written stands it as just wanted have they what done

יד און קומענדיק צו די תלמידים, האבן זיי געזען א גרויסן המון
hamon groisn a gezen zei hoben talmidim di tsu kumendik un
crowd great a seen they have disciples the to coming and

מענטשן ארום זיי , און סופרים האלטן מיט זיי א וויכוח . טו און
un vikuech a zei mit halten sofrim un zei arum mentshn
and dispute a them with hold scribes and they around people

גלייך ווי דער המון מענטשן האבן אים דערזען , זענען
zenen derzen im hoben mentshn hamon der vi glaich
are caught sight of him did people crowd the when immediately

זיי דערשטוינט געווארן, און זענען אים אקעגנגעלאפן און אים אפגעגעבן
opgegeben im un akegengelofen im zenen un gevoren dershtoint zei
give him and run toward him are and become in awe they

שלום . טז און ער האט זיי געפרעגט: איבער וואס האלט
halt vos iber gefregt zei hot er un sholem
hold what over ask them did he and greeted welcome

איר מיט זיי א וויכוח ? יז און איינער אויס דעם המון האט אים
im hot hamon dem ois einer un vikuech a zei mit ir
him did crowd the out of one and dispute a them with you

געענטפערט: רבי , איך האב געברענגט צו דיר מיין זון , וועלכער האט
hot velcher zun main dir tsu gebrengt hob ich Rebbe geentfert
has who son my you to brought have I Rebbe answer

א שטומען גייסט; יח און וואו נאר ער כאפט אים אָן , רייסט ער אים,
im er raist on im chapt er nor vu un gaist shtumen a
him he tears without him seizes he but where and spirit mute a

און ער שוימט פארן מויל , און קריצט מיט די ציין , און ווערט
vert un tsein di mit kritst un moil farn shoimt er un
becomes and teeth the with gnashes and mouth at the foams he and

פארדארט; און איך האב שוין געזאגט דיינע תלמידים, אז זיי זאלן
zolen zei az talmidim daine gezogt shoin hob ich un fardart
shall they that disciples your told already have I and dried out

אים ארויסטרייבן; און זיי האבן נישט געקענט . יט ער אבער
ober er gekent nisht hoben zei un aroistraiben im
however he been able to not have they and cast out it

ענטפערנדיק זאגט צו זיי : אָ, אומגלויביק דור ! ווילאנג זאל איך
ich zol vilang dor umgloibik o zei tsu zogt entferendik
I shall how long generation faithless o them to says answering

נאך זיין מיט אייך? ביז ווען זאל איך אייך דערטראגן? ברענגט אים
im brengt dertrogen aich ich zol ven biz aich mit zain noch
him bring tolerate you I shall when until you with be yet

said to them, Eliyahu Hanavi
indeed does come rishonah
and brings tikkun *(restoration)*
to all things. And yet how is
it written of the Bar Enosh that
he must suffer many things
and be NIVZEH VACHADAL
(despised and rejected)? 13 But I
say to you, that Eliyahu Hanavi
has indeed come, and they did
to him whatever they pleased,
just as it has been written
concerning him.

14 And when they returned
to the talmidim, they saw a
great multitude around them
and [the] Sofrim *(Scribes)*
arguing with Rebbe, Melech
HaMoshiach's talmidim.
15 And ofen ort, as soon as the
multitude saw Rebbe, Melech
HaMoshiach, they were
surprised and began running
up to [him] with Birkat
Shalom greetings. 16 And
Rebbe, Melech HaMoshiach
questioned them, About
what are you arguing with
them? 17 And one of the
multitude answered Rebbe,
Melech HaMoshiach: Rabbi,
I brought beni *(my son)* to
you, because he has a shed
that makes him illem *(mute)*.
18 And whenever it seizes
him, it throws him into
convulsions and he foams at
the mouth, and grinds his
teeth, and becomes rigid.
And I told your talmidim
in order that they might
cast it out, and they did
not have the koach. 19 In
reply to them, Rebbe, Melech
HaMoshiach says, O dor
without emunah, how long
will I be with you? How

אהער צו מיר! כ און זיי האבן אים געברענגט צו אים; און ווי
vi un im tsu gebrengt im hoben zei un mir tsu aher
as soon as and him to brought him have they and Me to here

ער האט אים דערזען , האט דער גייסט אים גלייך א ריס
ris a glaich im gaist der hot derzen im hot er
tear a immediately him spirit the did caught sight of him did he

געטאן; און ער איז אנידערגעפאלן אויף דער ערד , האט זיך געוואלגערט,
gevalgert zich hot erd der oif anidergefalen iz er un geton
roll around self did earth the on fall down is he and did

שוימענדיק פארן מויל , כא און ער האט געפרעגט זיין פאטער: ווילאנג
vilang foter zain gefregt hot er un moil farn shoimendik
how long father his ask did he and mouth at the foaming

איז שוין זינט דאס דאזיקע איז געשען צו אים? און ער האט
hot er un im tsu geshen iz dozike dos zint shoin iz
did he and him to happened is these the since already is

געזאגט: פון קינדווייז אָן ; כב און אפטמאל האט ער אים געווארפן
gevorfen im er hot oftmol un on kindvaiz fun gezogt
throw him he did often and without childhood from say

אין פייער אריין און אין וואסער אריין, כדי ער זאל אים אומברענגען;
umbrengen im zol er kedei arain vaser in un arain faier in
kill him shall he so that into water in and into fire in

נאר אויב דו ביסט עפעס בכוח , העלף אונדז, און דערבארעם
derbarem un undz helf bekoiech epes bist du oib nor
have mercy and us help able in any way have you if but

דיך אויף אונדז! כג יהושע/ישוע אבער האט צו אים געזאגט: אויב
oib gezogt im tsu hot ober Yeshua/Yehoshua undz oif dich
if say him to did however Yehoshua us on you

דו ביסט בכוח ? אלץ איז מעגלעך פאר דעם , וואס גלויבט .
gloibt vos dem far meglech iz alts bekoiech bist du
believes who the one for possible is all able in any way you

כד גלייך האט דער פאטער פון דעם יינגל א געשריי געטאן, און
un geton geshrei a yingel dem fun foter der hot glaich
and did shout a boy the of father the did immediately

געזאגט: איך גלויב ; העלף מיין אומגלויבן! כה און ווי יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua vi un umgloiben main helf gloib ich gezogt
Yehoshua when and unbelief my help believe I said

האט געזען, אז א המון מענטשן לויפט זיך צונויף ,
tsunoif zich loift mentshn hamon a az gezen hot
together themselves were running people crowd a that see did

האט ער אנגעשריגן דעם אומריינעם גייסט, זאגנדיק צו אים: דו
du im tsu zogendik gaist umreinem dem ongeshrigen er hot
you him to saying spirit unclean the rebuke he did

שטומער און טויבער גייסט, איך באפעל דיר: גיי פון אים ארויס, און
un arois im fun gei dir bafel ich gaist toiber un shtumer
and out him from go you order I spirit deaf and mute

זאלסט מער נישט אריינגיין אין אים! כו און ער האט א געשריי געטאן,
geton geshrei a hot er un im in araingein nisht mer zolst
do scream a did he and him into go in not more you shall

און האט אים זייער פיל געריסן, און איז ארויסגעגאנגען; און ער איז
iz er un aroisgegangen iz un gerisen fil zeier im hot un
did he and go out did and rip much very him did and

געווארן ווי טויט , אז א רבים האבן געזאגט, אז ער איז געשטארבן!
geshtorben iz er az gezogt hoben rabem a az toit vi gevoren
died is he that say did majority a that death as become

long will I put up with
you? Bring the bocher to
me! 20 They brought the
bocher to him. And when
the shed saw Rebbe, Melech
HaMoshiach, it threw the
bocher into convulsions, and,
falling to the ground, the
bocher began rolling around
foaming at the mouth. 21 And
Rebbe, Melech HaMoshiach
questioned the bocher's
abba, How long has this
been happening to him?
And he said, From kinder-
yoren. 22 And also it has often
thrown him into the eish
and into the mayim that it
might destroy him. But if
you can do anything, grant
rachmei shomayim upon
us and help us! 23 Rebbe,
Melech HaMoshiach said
to him, If you can?!! All
things are possible to him
who has emunah! 24 Ofen
ort *(immediately)* the abba
of the bocher cried out and
began saying, Ani maamin
(I believe)! Help my lack
of emunah! 25 And Rebbe,
Melech HaMoshiach, having
seen that a multitude was
gathering, rebuked the ruach
hatumah *(unclean spirit)*,
saying to it, You cheresh-
illem *(deaf and mute)* ruach
hatemeiah, I command
you, come out from him
and do not ever enter into
him again! 26 And after
shrieking a shrai *(scream)*
and throwing the bocher
into violent seizures, the
ruach hatemeiah came out.
And the bocher was so like
a geviyah *(corpse)* that many
exclaimed he was niftar. 27 But

כז יהושע/ישוע אבער האט אים אנגענומען ביי דער האנט, און
Yeshua/Yehoshua ober hot im ongenumen bai der hant un
Yehoshua however did him take by the hand and

אים אויפגעהויבן; און ער האט זיך אויפגעשטעלט. כח און ווען ער
im oifgehoiben un er hot zich oifgeshtelt un ven er
him picked up and he did himself stand up and when he

איז אריינגעגאנגען אינם הויז , האבן זיינע תלמידים, גאנץ אליין, אים
iz araingegangen inem hoiz hoben zaine talmidim gants alein im
did go in in the house did his disciples quite alone him

געפרעגט: פארוואס זענען מיר נישט געווען בכוח אים ארויסצוטרייבן?
gefregt farvos zenen mir nisht geven bekoiech im aroistsutraiben
ask why are we not were able him to cast out

כט און ער האט צו זיי געזאגט: דער דאזיקער מין (בייזע גייסטער) קען
un er hot tsu zei gezogt der doziker min beize gaister ken
and he did to them say the this one kind evil spirit can

בשום אופן נישט ארויסגיין, אחוץ דורך תפילה און תעניתים.
beshum oifen nisht aroisgein achuts durch tfile un taneisim
never way not go out except through prayer and fasting

ל און זיי זענען פון דארטן אוועק , און זענען געגאנגען דורך
un zei zenen fun dorten avek un zenen gegangen durch
and they did from there go away and did go through

גליל ; און ער האט נישט געוואלט, אז עמיצער זאל עס וויסן.
Galil un er hot nisht gevolt az emitser zol es visen
Galilee and he did not want that anyone shall it know

לא ווארום ער האט געלערנט זיינע תלמידים, און צו זיי געזאגט: דער
vorem er hot gelernt zaine talmidim un tsu zei gezogt der
because he had taught his disciples and to them said the

בר אנש וועט איבערגעגעבן ווערן אין די הענט פון מענטשן, און
Bar Enosh vet ibergegeben veren in di hent fun mentshn un
Son of Man will handed over to be into the hands of men and

זיי וועלן אים טייטן; און זייענדיק געטייט, וועט ער אין דריי טעג ארום
zei velen im teiten un zaiendik geteit vet er in drai teg arum
they will him kill and being killed will he in three days later

ווידער אויפשטיין. לב זיי אבער האבן נישט פארשטאנען דאס ווארט,
vider oifshtein zei ober hoben nisht farshtanen dos vort
again stand up they however did not understood that word

און האבן זיך געפארכטן אים צו פרעגן. לג און די זענען געקומען קיין
un hoben zich geforchten im tsu fregen un di zenen gekumen kein
and were self afraid him to ask and they did come to

כפר-נחום ; און זייענדיק אינם הויז , האט ער זיי געפרעגט: וועגן
K'far-Nachum un zaiendik inem hoiz hot er zei gefregt vegen
K'far-Nachum and being in the house did he them ask about

וואס האט איר זיך מתווכח געווען אויפן וועג? לד זיי אבער
vos hot ir zich misvakeyech geven oifen veg zei ober
what were you self dispute were on the way they however

האבן געשוויגן ; ווייל אונטערוועגנס האבן זיי געהאלטן א וויכוח
hoben geshvigen vail untervegns hoben zei gehalten a vikueach
were silent because on the way did they hold a dispute

איינער מיטן אנדערן, ווער עס איז דער גרעסטער. לה און ער האט
einer miten andern ver es iz der grester un er hot
one with the other who it is the greatest and he has

זיך אנידערגעזעצט, און האט גערופן די צוועלף; און זאגט צו זיי :
zich anidergezetst un hot gerufen di tsvelf un zogt tsu zei
self sat down and did call the twelve and says to them

Rebbe, Melech HaMoshiach, having grasped the hand of the bocher, lifted him up; and the bocher stood up.
28 And, having entered into a bais, his talmidim began questioning Rebbe, Melech HaMoshiach in a yechidus: Why were we not able to perform the gerush shedim *(exorcism)*?
29 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, This kind of gerush shedim is accomplished only by davening with tzomot.
30 And from there they went forth and were passing through the Galil, and Rebbe, Melech HaMoshiach did not want anyone to have daas.
31 For Rebbe, Melech HaMoshiach was teaching his talmidim and was saying to them, The Bar Enosh is to be betrayed into the hands of Bnei Adam, and MOSHIACH YIKARET *(Moshiach will be violently killed)*, and when he has been killed and has his histalkus *(passing)*, he will rise in his Techiyas HaMoshiach from HaMesim on Yom HaShelishi *(the Third Day)*.
32 But they did not have binah concerning this dvar, and they were afraid to inquire further.
33 And they came to K'far-Nachum. And when Rebbe, Melech HaMoshiach was in the bais, he began questioning them, What were you arguing about baderech *(on the road)*?
34 But they were keeping silent, for baderech they were discussing with one another which of the talmidim was

אויב איינער וויל זיין דער ערשטער, זאל ער זיין דער לעצטער פון
fun letster der zain er zol ershter der zain vil einer oib
of last the be he shall first the his wants one if

אלע, און אלעמענס משרת . לו און האט גענומען א קינד, און עס
es un kind a genumen hot un meshores alemens un ale
it and child a take did and servant everyone's and all

אנידערגעשטעלט אין זייער מיט ; און ער האט עס גענומען אויף זיינע
zaine oif genumen es hot er un mit zeier in anidergeshtelt
his in take it did he and midst their in set down

ארעמס, און צו זיי געזאגט: לז ווער עס וועט אויפנעמען איינס פון
fun eins oifnemen vet es ver gezogt zei tsu un orems
of one receive will it who said them to and arms

אזעלכע קינדער אין מיין נאמען, דער נעמט מיך אויף; און ווער עס
es ver un oif mich nemt der nomen main in kinder azelche
it who and on Me takes that name my in children such

נעמט מיך אויף, דער נעמט נישט אויף מיך , נאר דעם , וואס
vos dem nor mich oif nisht nemt der oif mich nemt
who the One but Me on not welcomes that on Me takes

האט מיך געשיקט.
geshikt mich hot
send Me did

לח יוחנן האט צו אים געזאגט; רבי , מיר האבן געזען איינעם
einem gezen hoben mir Rebbe gezogt im tsu hot Yochanan
one see did we Rebbe say him to did John

ארויסטרייבן בייזע גייסטער אין דיין נאמען; און מיר האבן עס אים
im es hoben mir un nomen dain in gaister beize aroistraiben
him this have we and Name your in spirits evil casting out

פארווערט, ווייל ער פאלגט אונדז נישט נאך. לט יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua noch nisht undz folgt er vail farvert
Yehoshua after not us follows he because forbid

אבער האט געזאגט: איר זאלט אים נישט פארווערן! ווייל עס איז
iz es vail farveren nisht im zolt ir gezogt hot ober
is there because forbid not him shall you say did however

נישט פאראן קיין מענטש, וועלכער וועט טאן א וואונדער אין מיין נאמען,
nomen main in vunder a ton vet velcher mentsh kein faran nisht
name my in miracles a do will who man any there not

און וואס וועט גיך קענען רעדן שלעכטס אויף מיר. מ ווארום
vorem mir oif shlechts reden kenen gich vet vos un
because Me on evil speak be able to quickly will who and

ווער עס איז נישט קעגן אונדז, דער איז פאר אונדז. מא ווארום ווער
ver vorem undz far iz der undz kegen nisht iz es ver
who because us for is that us against not is it who

עס וועט אייך געבן צו טרינקען א טעפעלע וואסער, פון מיינעטוועגן,
mainetvegen fun vaser tefele a trinken tsu geben aich vet es
my sake for water small cup a drink to give you will it

ווייל איר געהערט צום משיח , באמת זאג איך אייך, דער וועט
vet der aich ich zog beemes Moshiach tsum gehert ir vail
will that you I tell in truth Moshiach to the belong you because

בשום אופן נישט פארלירן זיין שכר . מב און ווער עס וועט פארפירן
farfiren vet es ver un sachar zain farliren nisht oifen beshum
mislead will it who and reward his to lose not way never

צום שטרויכלען איינעם פון די דאזיקע קליינע , וואס גלויבן וואלט
volt gloiben vos kleine dozike di fun einem shtroichlen tsum
would believe who small ones these the of one stumbling to the

hagadol.
35 And sitting down,
Rebbe, Melech HaMoshiach
called the Shneym Asar and
says to them, If anyone wishes
to be Rishon *(First)*, he shall be
Acharon *(Last)*, and mesharet
(minister, servant) of all.
36 And
having taken a yeled, Rebbe,
Melech HaMoshiach set him
in [the] center of them, and,
having taken the yeled into
his arms, he said to them,
37 Whoever receives one
yeled such as this biShmi
(in my Name) receives me,
and whoever receives me,
receives not only me but the
One who sent me.

38 Yochanan said to him,
Rebbe, we saw someone
performing a gerush shedim
in your Name, and we were
trying to stop him, because
he was not one of your
chasidim.
39 But Rebbe,
Melech HaMoshiach said,
Do not stop him, for no
one who will accomplish
niflaot *(wonders)* biShmi *(in
my Name)* will be able soon
afterward to speak lashon
hora about me.
40 For the one
who is not our mitnagged
is for us.
41 For whoever
gives you to drink a kos
of mayim *(cup of water)*
biShmi *(in my Name)* because
you are talmidim of Rebbe,
Melech HaMoshiach, omein,
I say to you, he shall not
lose his sachar *(reward)*.
42 And whoever causes a
michshol *(stumbling block)*
for one of these little ones,
the maaminim b'Moshiach
who have emunah in me,
it would be better for him

עס געווען פיל בעסער פאר אים אויב א גרויסער מילשטיין וואלט געלייגט
geleigt volt milshtein groiser a oib im far beser fil geven es
placed would millstone large a if him for better much be it

געווארן אויף זיין האלדז, און ער וואלט געווארפן געווארן אין ים אריין.
arain yam in gevoren gevorfen volt er un haldz zain oif gevoren
into sea in become thrown would he and neck his on become

מג און אויב דיין האנט פארפירט דיך צום שטרויכלען, האק זי אפ!
op zi hak shtroichlen tsum dich farfirt hant dain oib un
off it cut stumbling to the you misleads hand your if and

עס איז בעסער פאר דיר אריינצוגיין אין לעבן אריין א קאליקע, ווי צו
tsu vi kalike a arain leben in araintsugein dir far beser iz es
to than cripple a into life into to enter you for better is it

האבן דיינע ביידע הענט און צו גיין אין גיהנום אריין—אין דעם פייער,
faier dem in arain Gehinnom in gein tsu un hent beide daine hoben
fire the in into Gehenna in go to and hands both your have

וואס לעשט זיך נישט אויס, וואו זייער ווארעם שטארבט נישט,
nisht shtarbt vorem zeier vu ois nisht zich lesht vos
not dies worm their where out not itself extinquished which

און דאס פייער ווערט נישט פארלאשן. (ישעיהו סו, כד.) מה און אויב
oib un chd su Yeshayah farloshen nisht vert faier dos un
if and 24 66 Yeshayah extinquished not is fire the and

דיין פוס פארפירט דיך צום שטרויכלען, האק אים אפ! עס איז בעסער
beser iz es op im hak shtroichlen tsum dich farfirt fus dain
better is it off it chop temptation towards you misleads foot your

פאר דיר אריינצוגיין אין לעבן לאם, ווי צו האבן דיינע ביידע פיס
fis beide daine hoben tsu vi lom leben in araintsugein dir far
feet both your have to than lame life into to enter you for

און אריינגעווארפן צו ווערן אין גיהנום , וואו זייער ווארעם שטארבט
shtarbt vorem zeier vu Gehinnom in veren tsu araingevorfen un
dies worm their where Gehenna in be to thrown and

נישט, און דאס פייער ווערט נישט פארלאשן . מז און אויב דיין אויג
oig dain oib un farloshen nisht vert faier dos un nisht
eye your if and extinquished not is fire the and not

פארפירט דיך צום שטרויכלען, נעם עס ארויס! עס איז בעסער פאר דיר
dir far beser iz es arois es nem shtroichlen tsum dich farfirt
you for better is it out it take stumbling to the you misleads

אריינצוגיין אין ה׳ס קעניגרייך מיט איין אויג, ווי צו האבן צוויי
tsvei hoben tsu vi oig ein mit kenigraich Hashems in araintsugein
two have to than eye one with kingdom Hashem's in to go in

אויגן און געווארפן צו ווערן אין גיהנום אריין, מח וואו זייער ווארעם
vorem zeier vu arain Gehinnom in veren tsu gevorfen un oigen
worm their where into Gehenna into be to thrown and eyes

שטארבט נישט, און דאס פייער ווערט נישט פארלאשן . מט ווארום
vorem farloshen nisht vert faier dos un nisht shtarbt
because extinquished not is fire the and not dies

יעדער איינער מוז געזאלצן ווערן מיט פייער. נ דאס זאלץ איז גוט; אויב
oib gut iz zalts dos faier mit veren gezaltsen muz einer yeder
if good is salt this fire with to be salted must one every

אבער דאס זאלץ ווערט אומגעזאלצן, מיט וואס וועט איר עס ווירצן?
virtsen es ir vet vos mit umgezaltsen vert zalts dos ober
season it you will what with unsalty becomes salt the however

האט זאלץ אין זיך , און לעבט בשלום איינער מיט דעם אנדערן.
andern dem mit einer besholem lebt un zich in zalts hot
other the with one in peace live and yourself in salt have

if a heavy millstone, one
turned by a donkey, were
hung around his neck and
he were cast into the sea.
43 And if your yad causes
you a michshol, cut off
your yad; for it is better for
you if you enter Chayyei
Olam as an amputee, than,
having both yadayim, you
go away into Gehinnom,
into the EISH LO TIKHBEH
(fire not [ever] extinguished),
[44 Where their TOLAAT LO
TAMUT *(worm does not die)*
and EISH LO TIKHBEH *(the
fire not [ever] extinguished)*.]
45 And if your regel *(foot)*
causes you a michshol, cut
off your regel; it is better
for you to enter Chayyei
Olam lame, than, having
both raglayim, to be cast
into Gehinnom, [46 Where
their TOLAAT LO TAMUT
(worm does not die) and EISH
LO TIKHBEH *(the fire not
[ever] extinguished)*.] 47 And
if your ayin *(eye)* causes
you a michshol, take it
out; for it is better for
you to enter the Malchut
Hashem one-eyed, than,
having both eynayim, to
be cast into Gehinnom,
48 Where their TOLAAT LO
TAMUT *(worm does not die)*
and EISH LO TIKHBEH *(the
fire not [ever] extinguished)*.
49 For everyone will have
eish as his melach *(salt)*.
50 Melach is tov, but if the
melach becomes unsalty,
by what [means] will you
make it salty again? Have
melach in yourselves. And
among yourselves let there be
shalom.

י און ער איז אויפגעשטאנען פון דארטן, און איז געקומען צו די
di tsu gekumen iz un dorten fun oifgeshtanen iz er un
the to come is and there from stand up again is he and
גרענעצן פון יהודה און פון עבר הירדן ; און ווידער האבן
hoben vider un HaYarden Ever fun un Yehude fun grenetsn
have again and Yarden Beyond of and Yehudah of borders
המונים מענטשן זיך פארזאמלט ביי אים; און ווי געוויינטלעך,
geveintlech vi un im bai farzamlt zich mentshn hamonim
usual as and him by gathered themselves people crowds of
האט ער זיי ווידער געלערנט. ב און פרושים זענען צוגעקומען צו אים,
im tsu tsugekumen zenen Perushim un gelernt vider zei er hot
him to come over are Pharisees and teach again them he did
און האבן אים געפרעגט, אויב א מאן מעג זיך גטן מיטן ווייב;
vaib miten geten zich meg man a oib gefregt im hoben un
wife with the divorce self permitted man a if asked him have and
אויספרואוונדיק אים. ג ער אבער האט ענטפערנדיק געזאגט צו זיי :
zei tsu gezogt entferendik hot ober er im oispruvendik
them to said answering has however he him testing
וואס האט אייך משה געבאטן ? ד און זיי האבן געזאגט: משה האט
hot Moshe gezogt hoben zei un geboten Moshe aich hot vos
did Moses said have they and command Moses you did what
דערלויבט (איר) צו שרייבן א ספר כריתות (גט) און
un get chritut seifer a shraiben tsu ir derloibt
and divorce certicate divorce book of a write to you PL permit
זי אוועקצושיקן. (דברים כד, א.) ה יהושע/ישוע אבער האט
hot ober Yeshua/Yehoshua a chd Devarim avektsushiken zi
did however Yehoshua 1 24 Deuteronomy send away her
צו זיי געזאגט: צוליב דער פארהארטעוועטקייט פון אייער הארץ
harts eier fun farhartevetkeit der tsulib gezogt zei tsu
heart your of hardness the on account of say them to
האט ער אייך אנגעשריבן דאס דאזיקע געבאט ; ו פון אנהויב פון
fun onhoib fun gebot dozike dos ongeshriben aich er hot
of beginning from command these the write you he did
דער באשאפונג אבער האט ה' זיי באשאפן זכר און נקבה .
nekeyve un zachar bashafen zei Hashem hot ober bashafung der
female and male created them Hashem has however creation the
(בראשית א, כז.) ז דערפאר וועט א מענטש פארלאזן זיין פאטער און די
di un foter zain farlozen mentsh a vet derfar chz a Bereshis
the and father his leave man a will therefore 27 1 Genesis
מוטער, און זיך באהעפטן מיט זיין ווייב, ח און די צוויי וועלן זיין איין
ein zain velen tsvei di un vaib zain mit baheften zich un muter
one be will two the and wife his with unite self and mother
פלייש (בראשית ב, כד.); אזוי זענען זיי מער נישט צוויי, נאר איין פלייש.
fleish ein nor tsvei nisht mer zei zenen azoi chd b Bereshis fleish
flesh one but two not more they are thus 24 2 Genesis flesh
ט דעריבער וואס ה' האט מזווג געווען, דאס זאל קיין
kein zol dos geven mezaveg hot Hashem vos deriber
no shall that was paired together has Hashem what therefore
מענטש נישט צעשיידן ! י און אינם הויז האבן די תלמידים אים ווידער
vider im talmidim di hoben hoiz inem un tsesheiden nisht mentsh
again him disciples the did house in the and separate not man
געפרעגט וועגן דער דאזיקער זאך . יא און ער האט צו זיי געזאגט: ווער
ver gezogt zei tsu hot er un zach doziker der vegen gefregt
who say them to did he and thing this one the about ask

10 And from there,
having got up, Rebbe,
Melech HaMoshiach comes
into the region of Yehudah
and on the other side of the
Yarden, and again multitudes
gather to him, and as was his
minhag *(custom)*, once more
he was teaching them torah.
2 And, having approached, the
Perushim, testing him, were
asking him, Is it mutar for
a man to give a get *(divorce)*
to his wife? 3 But in reply,
Rebbe, Melech HaMoshiach
said to them, What mitzvah
(commandment) did Moshe
give you? 4 And they said,
Moshe Rabbeinu made it
mutar *(permissible)* for a man
to write SEFER KERITUT *(a get,
bill of divorcement)* and to send
her away *(dismiss her, divorce
her)*. 5 But Rebbe, Melech
HaMoshiach said to them,
Because of the hardness
of your levavot, he wrote
you this mitzvah. 6 But in
the beginning of the Beriah
(Creation) ZACHAR UNEKEVAH
BARA OTAM *([Hashem] made
them male and female)*. 7 AL
KEN YAAZAV ISH ES AVIV
V'ES IMMO V'DAVAK BISHTO
*(Because of this, a man will leave
his father and his mother and he
will be joined to his isha [wife]*),
8 V'HAYU L'VASAR ECHAD,
(and the two will be one flesh).
For this reason, they are no
longer Shnayim but Basar
Echad. 9 Therefore, what
Hashem has joined together,
let no ben Adam separate.
10 And in the bais, the
talmidim began to question
Rebbe, Melech HaMoshiach
about this again. 11 And

עס גט זיך מיט זיין ווייב, און האט חתונה מיט אן אנדערער, איז
iz anderer an mit chasene hot un vaib zain mit zich get es
is another an with wedding has and wife his with self divorces it

ער מזנה קעגן איר; יב און אויב זי גט זיך מיט
mit zich get zi oib un ir kegen mezane er
with self divorces she if and her against committing adultery he

איר מאן , און האט חתונה מיט אן אנדערן, טוט זי זנות .
zoines zi tut andern an mit chasene hot un man ir
adultery she does other an with wedding has and husband her

יג און מען האט צו אים געברענגט קליינע קינדער , כדי ער זאל
zol er kedei kinder kleine gebrengt im tsu hot men un
shall he so that children small bring him to did they and

זיי אנרירן; די תלמידים אבער האבן אנגעשריגן אויף זיי . יד און
un zei oif ongeshrigen hoben ober talmidim di onriren zei
and them on rebuke did however disciples the touch them

ווי יהושע/ישוע האט דאס געזען, האט עס אים פארדראסן, און
un fardrosn im es hot gezen dos hot Yeshua/Yehoshua vi
and resent him it did see this did Yehoshua when

ער האט צו זיי געזאגט: לאזט די קליינע קינדער קומען צו מיר;
mir tsu kumen kinder kleine di lozt gezogt zei tsu hot er
Me to come children small the allow said them to did he

פארווערט עס זיי נישט; ווארום פאר זייערסגלייכן איז דאס קעניגרייך
kenigraich dos iz zeiersgleichn far vorem nisht zei es farvert
kingdom the is their kind for because not them it forbid

פון ה' ! טו באמת זאג איך אייך: ווער עס וועט נישט אויפנעמען דאס
dos oifnemen nisht vet es ver aich ich zog beemes Hashem fun
the receive not will it who you I say in truth Hashem of

קעניגרייך פון ה' ווי א קליין קינד, דער וועט בשום אופן נישט
nisht oifen beshum vet der kind klein a vi Hashem fun kenigraich
not way never will that child young a as Hashem of kingdom

אריינגיין דערין ! טז און האט זיי גענומען אויף זיינע ארעמס, און
un orems zaine oif genumen zei hot un derin araingein
and arms his on take them did and therein enter

געבענטשט, ארויפלייגנדיק די הענט אויף זיי .
zei oif hent di aroifleigendik gebentsht
they upon hands the placing blessed

יז און בעת ער איז ארויסגעגאנגען אויפן וועג, איז אים איינער
einer im iz veg oifen aroisgegangen iz er beis un
one him is way on the went out is he while and

אקעגנגעלאפן, און איז אנידערגעפאלן פאר אים אויף די קני , און האט
hot un kni di oif im far anidergefalen iz un akegengelofen
did and knee the on him before fell down is and run forward

אים געפרעגט: רבי גוטער , וואס זאל איך טאן, כדי איך זאל
zol ich kedei ton ich zol vos guter Rebbe gefregt im
shall I so that do I shall what good one Rebbe ask him

ירשענען אייביק לעבן? יח און יהושע/ישוע האט צו אים געזאגט:
gezogt im tsu hot Yeshua/Yehoshua un leben eibik yarshanen
say him to did Yehoshua and life eternal inherit

וואס רופסטו מיך גוטער? קיינער איז נישט גוט , אחוץ ה' אליין!
alein Hashem achuts gut nisht iz keiner guter mich rufstu vos
alone Hashem except good not is no one good Me call why

יט די געבאטן קענסטו : דו זאלסט נישט מארדן! דו זאלסט
zolst du morden nisht zolst du kenstu geboten di
shall you murder not shall you you know commandments the

he says to them, Whoever gives a get to his isha and marries another, commits niuf *(adultery)* against his isha.
12 And if she gets a get *(divorce)* from her baal *(husband)* and marries another, she commits niuf *(adultery)*.
13 And they brought to Rebbe, Melech HaMoshiach yeladim that he might lay his hands on them. But the talmidim rebuked them.
14 And having seen this, he became displeased and indignant, and said to his talmidim, Permit the yeladim to come to me, and do not hinder them, for of such as these is the Malchut
Hashem. 15 Omein, I say to
you, Whoever is not mekabel Malchut Hashem *(receives the Kingdom of G-d)* as a yeled would be mekabel Malchut Hashem, will by no means
enter it. 16 And having taken
the yeladim into his arms, Rebbe, Melech HaMoshiach laid his hands on them and made a bracha over them.
17 And as Rebbe, Melech HaMoshiach was setting out to travel, one running and falling down before him, was asking him, Rabbi haTov, what mitzvah may I do that I might inherit
Chayyei Olam? 18 And Rebbe,
Melech HaMoshiach said to him, Why do you call me tov? No one tov except
echad, Elohim, nu? 19 You
have daas of the mitzvot, the Aseres HaDibros *(The Decalogue)*, LO TIRTZACH, LO TINAF, LO TIGNOV, LO

נישט נואפן ! דו זאלסט נישט גנבענען ! דו זאלסט נישט פאלש
falsh nisht zolst du ganvenen nisht zolst du noyefn nisht
false not shall you steal not shall you commit adultery not

עדות זאגן ! דו זאלסט נישט באטריגן! דו זאלסט אפגעבן כבוד דיין
dain koved opgeben zolst du batrigen nisht zolst du zogen eides
your honor give shall you rob not shall you say witness

פאטער און דיין מוטער! (שמות כ, יב-טז.) כ און ער האט צו אים
im tsu hot er un ib-tz ch Shemot muter dain un foter
him to did he and 12-16 20 Exodus mother your and father

געזאגט: רבי, אלע די דאזיקע האב איך אפגעהיטן פון מיין יוגנט
yugnt main fun opgehiten ich hob dozike di ale Rebbe gezogt
youth my from observed I have these the all Rebbe say

אָן . כא און יהושע/ישוע האט אויף אים א בליק געטאן און אים
im un geton blik a im oif hot Yeshua/Yehoshua un on
him and do glance a him on did Yehoshua and without

ליב געקריגן, און געזאגט צו אים: איין זאך פעלט דיר; גיי, פארקויף אלץ,
alts farkoif gei dir felt zach ein im tsu gezogt un gekrign lib
all sell go you lack thing one him to said and got love

וואס דו האסט , און גיב עס צו די ארעמעלייט, און דו וועסט
vest du un oremelait di tsu es gib un host du vos
you will you and poor people the to it give and you have you what

האבן אן אוצר אין הימל ; און קום , און פאלג מיר נאך ! כב ער
er noch mir folg un kum un himel in oitser an hoben
he after Me follow and come and heaven in treasure an have

אבער איז אומעטיק געווארן איבער דעם ווארט, און איז אוועקגעגאנגען
avekgegangen iz un vort dem iber gevoren umetik iz ober
went away is and word the over become sad is however

א טרויעריקער, ווארום ער האט געהאט א גרויס פארמעגן .
farmegn grois a gehat hot er vorem troieriker a
possessions large a have did he because sad person a

כג און יהושע/ישוע האט זיך ארומגעקוקט, און זאגט צו זיינע
zaine tsu zogt un arumgekukt zich hot Yeshua/Yehoshua un
his to says and look around self has Yehoshua and

תלמידים: אָ, ווי שווער עס איז פאר די , וואס האבן עשירות אריינצוקומען
araintsukumen ashires hoben vos di far iz es shver vi o talmidim
to enter riches have who the for is it hard how o disciples

אין דעם קעניגרייך פון ה' ! כד און די תלמידים זענען דערשטוינט
dershtoint zenen talmidim di un Hashem fun kenigraich dem in
amazed are disciples the and Hashem of kingdom the into

געווארן איבער זיינע ווערטער. יהושע/ישוע אבער ווידער
vider ober Yeshua/Yehoshua verter zaine iber gevoren
again however Yehoshua words his over become

ענטפערנדיק האט צו זיי געזאגט: קינדער, אָ, ווי שווער עס איז פאר
far iz es shver vi o kinder gezogt zei tsu hot entferendik
for is it difficult how o children said them to has answering

די , וואס האבן בטחון אויף געלט , אריינצוגיין אין דעם קעניגרייך
kenigraich dem in araintsugein gelt oif bitochen hoben vos di
kingdom the in to enter money in confidence have who the

פון ה' ! כה עס איז לייכטער פאר א קעמל דורכצוגיין דורך דעם
dem durch durchtsugein kemel a far laichter iz es Hashem fun
the through to go camel a for easier is it Hashem of

לאך פון א נאדל , ווי פאר א רייכן מאן אריינצוקומען אין דעם
dem in araintsukumen man raichn a far vi nodel a fun loch
the into to enter man rich a for than needle a of hole

TAANEH VREIACHA ED SHAKER, KABEID ES AVICHA VES IMMECHA *(Do not murder, do not commit adultery, do not steal, do not bear false witness (do not defraud), honor your father and mother.)* 20 And the man was saying to him, Rebbi, from kinder-yoren I have been frum and shomer mitzvot, keeping all these things. 21 And looking at him and having ahavah for his neshamah, Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, One thing you lack: go and sell all your possessions and give to the aniyim, and you will have otzar *(treasure)* in Shomayim; and come, follow me. 22 But at the dvar HaMoshiach, his face turned gloomy and he departed with agmat nefesh *(grief)*, for he had many possessions.

23 And Rebbe, Melech HaMoshiach, looking around, says to his talmidim, How difficult it will be for the oisher to enter the Malchut Hashem! 24 And the talmidim were amazed at his devarim. But again Rebbe, Melech HaMoshiach in reply, says to them, Yeladim, how difficult it is to enter into the Malchut Hashem. 25 It is easier [for] a camel to go through the eye of a needle than for an oisher *(rich person)* to enter the Malchut Hashem. 26 And they were even more amazed,

קעניגרייך פון ה׳ . כו און זיי זענען נאך מער דערשטוינט געווארן,
gevoren dershtoint mer noch zenen zei un Hashem fun kenigraich
become astounded more even are they and Hashem of kingdom

און האבן צו זיך גערעדט: און ווער זשע קען דערלייזט ווערן?
veren derleizt ken zhe ver un geredt zich tsu hoben un
to be saved can then who and speak themselves among did and

כז יהושע/ישוע האט א קוק געטאן אויף זיי און זאגט: ביי מענטשן
mentshn bai zogt un zei oif geton kuk a hot Yeshua/Yehoshua
people with says and them on do look a did Yehoshua

איז עס אוממעגלעך, נאר נישט ביי ה׳ ; ווארום אלץ איז
iz alts vorem Hashem bai nisht nor ummeglech es iz
is everything because Hashem with not but impossible it is

מעגלעך ביי ה׳ . כח פעטרוס האט אנגעהויבן צו רעדן צו אים:
im tsu reden tsu ongehoiben hot Petros Hashem bai meglech
him to speak to begin did Peter Hashem with possible

זע , מיר האבן אלץ פארלאזן, און האבן דיר נאכגעפאלגט! כט האט
hot nochgefolgt dir hoben un farlozen alts hoben mir ze
has followed you have and left everything have we look

יהושע/ישוע געזאגט: באמת זאג איך אייך: עס איז נישט פאראן
faran nisht iz es aich ich zog beemes gezogt Yeshua/Yehoshua
there not is it you I say in truth said Yehoshua

קיינער, וועלכער האט פארלאזט הויז , אדער ברידער , אדער שוועסטער,
shvester oder brider oder hoiz farlozt hot velcher keiner
sisters or brothers or house left has which no one

אדער מוטער, אדער פאטער, אדער קינדער , אדער פעלדער, צוליב
tsulib felder oder kinder oder foter oder muter oder
on account of fields or children or father or mother or

מיר, און צוליב דער בשורה טובה, ל וועלכער וועט נישט באקומען
bakumen nisht vet velcher toive besoire der tsulib un mir
receive not will who Good News the on account of and me

הונדערט מאל אזויפיל איצט אין דער דאזיקער צייט, הייזער, און
un haizer tsait doziker der in itst azoifil mol hundert
and houses time this one the in now as much times hundred

ברידער , און שוועסטער, און מוטערס, און קינדער , און פעלדער, מיט
mit felder un kinder un muters un shvester un brider
with fields and children and mothers and sisters and brothers

פארפאלגונגען; און אין דער קומענדיקער וועלט אייביק לעבן. לא אבער
ober leben eibik velt kumendiker der in un farfolgungen
however life eternal world coming the in and persecutions

א סך ערשטע וועלן זיין לעצטע; און די לעצטע ערשטע.
ershte letste di un letste zain velen ershte sach a
first last the and last be will first many a

לב און זיי זענען געווען אויפן וועג, ארויפגייענדיק קיין ירושלים ;
Yerushalayim kein aroifgeiendik veg oifen geven zenen zei un
Jerusalem to going up way on the were are they and

און יהושע/ישוע איז געגאנגען פאראויס פאר זיי ; און זיי האבן
hoben zei un zei far forois gegangen iz Yeshua/Yehoshua un
were they and them before ahead go did Yehoshua and

געשטוינט; און די , וואס האבן נאכגעפאלגט, האבן זיך געפארכטן.
geforchten zich hoben nochgefolgt hoben vos di un geshtoint
fearful self have followed had who those and astounded

און ער האט ווידער גענומען די צוועלף צו זיך , און האט אנגעהויבן
ongehoiben hot un zich tsu tsvelf di genumen vider hot er un
begin did and self to twelve the take again did he and

saying to one another, Then who with the Yeshu'at Eloheinu is able to be saved? 27 Having looked at them, Rebbe, Melech HaMoshiach says, With Bnei Adam [this is] impossible, but not with Hashem. For all things are possible with Hashem. 28 Shim'on Kefa began to say to Rebbe, Melech HaMoshiach, Hinei! We left everything and have followed you! 29 Yehoshua said, Omein, I say to you, there is no one who left bais or achim or achayot or em or abba or banim or sadot *(fields)* for the sake of me and for the sake of the Besuras HaGeulah, 30 But that he shall receive a hundredfold now in the Olam Hazeh, batim *(houses)* and achim and achayot and imahot and banim and sadot with redifot *(persecutions)*; and in Olam Habah, Chayyei Olam. 31 And many Rishonim *(First Ones)* will be Acharonim *(Last Ones)*; and the Acharonim, will be Rishonim.

32 And they were on the derech making aliyah leregel *(pilgrimage)* to Yerushalayim, and Rebbe, Melech HaMoshiach was leading out, walking ahead of them, and they were astounded, and the ones following were afraid. And again Rebbe, Melech

צו רעדן צו זיי וועגן די זאכן , וואס וועלן קומען אויף אים:
im oif kumen velen vos zachn di vegen zei tsu reden tsu
him on come will which things the about them to speak to

לג זע , גייען מיר ארויף קיין ירושלים , און דער בר אנש
Enosh Bar der un Yerushalayim kein aroif mir geien ze
of Man Son the and Jerusalem to up we are going look

וועט איבערגעגעבן ווערן צו די הויפט כהנים און די סופרים; און זיי
zei un sofrim di un koyanim hoipt di tsu veren ibergegeben vet
they and scribes the and kohenim chief the to to be turned over will

וועלן אים פארמשפטן צום טויט , און אים איבערגעבן צו די אומות
umes di tsu ibergeben im un toit tsum farmishpeten im velen
nations the to give over him and death to the condemn him will

(העולם); לד און זיי וועלן אפשפאטן פון אים, און שפייען אויף
oif shpaien un im fun opshpoten velen zei un hooilem
on spit and him of mock will they and of the world

אים, און וועלן אים שמייסן , און טייטן; און אין דריי טעג ארום
arum teg drai in un teiten un shmaisen im velen un im
around days three in and kill and flog him will and him

וועט ער ווידער אויפשטיין . לה און יעקב און יוחנן , זבדיס
Zavdais Yochanan un Yaakov un oifshtein vider er vet
Zavdai's John and James and standing up again again he will

זין , זענען צוגעגאנגען צו אים, און האבן צו אים געזאגט: רבי , מיר
mir Rebbe gezogt im tsu hoben un im tsu tsugegangen zenen zin
we Rebbe say him to did and him to went over are sons

פארלאנגען, אז דו זאלסט פאר אונדז טאן, וואס מיר וועלן דיך בעטן!
beten dich velen mir vos ton undz far zolst du az farlangen
ask you will we what do us for you shall you that request

לו און ער האט צו זיי געזאגט: וואס פארלאנגט איר, אז איך זאל
zol ich az ir farlangt vos gezogt zei tsu hot er un
shall I that you request what say them to did he and

טאן פאר אייערטוועגן? לז און זיי האבן צו אים געזאגט: גיב אונדז, אז
az undz gib gezogt im tsu hoben zei un eiertvegen far ton
that us give said him to have they and your sake for do

מיר זאלן זיצן , איינער אויף דיין רעכטער זייט, און איינער אויף דיין
dain oif einer un zait rechter dain oif einer zitsen zolen mir
your on one and side right your on one sit should we

לינקער זייט, אין דיין הערלעכקייט! לח יהושע/ישוע אבער האט צו
tsu hot ober Yeshua/Yehoshua herlechkeit dain in zait linker
to has however Yehoshua glory your in side left

זיי געזאגט: איר ווייסט נישט וואס איר בעט! צי קענט איר דען טרינקען
trinken den ir kent tsi bet ir vos nisht veist ir gezogt zei
drink then you can ask you what not know you said them

דעם בעכער, וואס איך טרינק? אדער געטובלט ווערן מיט דער מקווה ,
mikveh der mit veren getoivelt oder trink ich vos becher dem
mikveh the with to be immersed or drink I which goblet the

מיט וועלכער איך ווער געטובלט ? לט און זיי האבן געזאגט צו אים: מיר
mir im tsu gezogt hoben zei un getoivelt ver ich velcher mit
we him to said have they and immersed am I which with

קענען! יהושע/ישוע אבער האט צו זיי געזאגט: דעם בעכער,
becher dem gezogt zei tsu hot ober Yeshua/Yehoshua kenen
goblet the said them to has however Yehoshua can

וואס איך טרינק, וועט איר טרינקען; און מיט דער מקווה , מיט וועלכער
velcher mit mikveh der mit un trinken ir vet trink ich vos
which with mikveh the with and drink you will drink I which

HaMoshiach took the Shneym
Asar aside for a yechidus
and began to tell them
what was to happen to
him, [33] Saying, Hinei, we
are making aliyah leregel
to Yerushalayim, and the
Bar Enosh will be betrayed
to the Rashei Hakohanim
and the Sofrim and they
will condemn him with
onesh mavet *(death penalty)*
and will hand him over
to the Goyim. [34] And they
will mock him and spit on
him and scourge him and
will kill [him], and after
his histalkus *(passing)*, on
Yom HaShlishi, he in his
Techiyas HaMoshiach from
HaMesim will stand up alive
again. [35] And Ya'akov and
Yochanan, the banim of
Zavdai, approached Rebbe,
Melech HaMoshiach, saying
to him, Rebbe, we wish
that whatever bakosha
we may ask you, you may
do for us. [36] And Rebbe,
Melech HaMoshiach said
to them, What do you
wish me to do for you?
[37] And they said to him,
Grant to us that one may
sit limin *(at the right hand)*
of you and one lismol
(at the left hand) in your
kavod. [38] But he said to
them, You do not have
daas of what you ask.
Are you able to drink
the kos which I drink or
to undergo my mikveh?
[39] And they said to him,
We are able. And he said
to them, The kos which
I drink you shall drink;
and you shall have the

איך ווער געטובלט , וועט איר געטובלט ווערן; מ נאר צו זיצן אויף מיין
main oif zitsen tsu nor veren getoivelt ir vet getoivelt ver ich
my on sit to but to be immersed you will immersed am I

רעכטער זייט אדער לינקער זייט איז נישט מיינס צו געבן , נאר (עס איז
iz es nor geben tsu mains nisht iz zait linker oder zait rechter
is it but give to mine not is side left or side right

פאר די) פאר וועמען עס איז צוגעגרייט געווארן. מא און ווען די צען
tsen di ven un gevoren tsugegreit iz es vemen far di far
ten the when and been prepared is it whom for the for

האבן עס געהערט, האבן זיי אנגעהויבן צו ווערן אין כעס אויף יעקבן
Yaakovn oif kaas in veren tsu ongehoiben zei hoben gehert es hoben
James on anger in be to begin they did hear this did

און יוחנן . מב און יהושע/ישוע האט זיי גערופן צו זיך , און
un zich tsu gerufen zei hot Yeshua/Yehoshua un Yochanan un
and self to call them did Yehoshua and John and

זאגט צו זיי ; איר ווייסט, אז די , וואס גילטן צו הערשן איבער
iber hershen tsu giltn vos di az veist ir zei tsu zogt
over rule to counted who those that know you them to says

די פעלקער, אונטעריאכן זיי ; און זייערע גדולים געוועלטיקן איבער
iber geveltikn gedoilem zeiere un zei unteryochen felker di
over dominate great ones their and them oppress nations the

זיי . מג ביי אייך אבער איז עס נישט אזוי; נאר ווער עס וועט וועלן
velen vet es ver nor azoi nisht es iz ober aich bai zei
want will it who but so not it is however you with them

ווערן א גדול צווישן אייך, וועט ער זיין אייער משרת ; מד און ווער
ver un meshores eier zain er vet aich tsvishen gadol a veren
who and servant your be he will you among gadol a become

עס וועט וועלן זיין צווישן אייך דער ערשטער, וועט ער זיין אלעמענס
alemens zain er vet ershter der aich tsvishen zain velen vet es
everyone's be he will first the you among be want will it

קנעכט. מה ווארום אפילו דער בר אנש איז נישט געקומען באדינט צו
tsu badint gekumen nisht iz Enosh Bar der afile vorem knecht
to served come not is of Man Son the even because servant

ווערן, נאר צו דינען, און צו געבן זיין לעבן ווי אן אויסלייז פאר פילע.
file far oisleiz an vi leben zain geben tsu un dinen tsu nor veren
many for ransom an as life his give to and serve to but be

מו און זיי קומען קיין יריחו . און ווען ער איז ארויסגעגאנגען
aroisgegangen iz er ven un Yericho kein kumen zei un
went out is he when and Yericho to come they and

פון יריחו , מיט זיינע תלמידים און אן אנגעזעענעם המון מענטשן,
mentshn hamon ongezeenem an un talmidim zaine mit Yericho fun
people crowd visible an and disciples his with Yericho from

איז טימיס זון , בר-טימי , א בלינדער בעטלער, געזעסן ביים וועג.
veg baim gezesen betler blinder a Bar-Timai zun Timais iz
road by the sat beggar blind man a Bar-Timai son Timai's is

מז און הערנדיק , אז עס איז יהושע/ישוע פון נצרת , האט ער
er hot Natseret fun Yeshua/Yehoshua iz es az herendik un
he did Natseret of Yehoshua is it that on hearing and

אנגעהויבן צו שרייען, און זאגן : בן דוד , יהושע/ישוע , האב
hob Yeshua/Yehoshua Dovid ben zogen un shraien tsu ongehoiben
have Yehoshua David Son of say and shout to begin

רחמנות אויף מיר! מח און א סך האבן אנגעשריגן אויף אים, כדי
kedei im oif ongeshrigen hoben sach a un mir oif rachmones
so that him on rebuke did many a and me on mercy

mikveh in which I am submerged. 40 But to sit limin or lismol of me is not mine to grant, but for the ones for whom it has been prepared. 41 And hearing this, the Asarah *(Ten)* became indignant with Ya'akov and Yochanan. 42 And having summoned them, Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, You have daas that among the Goyim those whom they recognize as their moshlim *(rulers)* domineer them and their Gedolim exercise authority over them. 43 However, it is not so among you. He who wishes to become gadol among you must be your mesharet. 44 And whoever wishes to be first among you must be eved of all. 45 For even the Bar Enosh did not come to be served but to serve and to give his NEFESH as a kofer *(ransom, pedut)* LARABBIM *(for many, for the Geulah [Redemption] of many)*.

46 And they come to Yericho. And as Rebbe, Melech HaMoshiach was going forth from Yericho with his talmidim and a great multitude, Bar-Timai, an ivver, a poor betler *(beggar)*, was sitting beside the road. 47 And when he heard that it was Yehoshua from Natzeret coming, he began to cry out and to shout, Ben Dovid Yehoshua, chaneini! 48 And many were rebuking him that

ער זאל שווייגן; ער אבער האט נאך פיל מער געשריגן: בן
ben geshrigen mer fil noch hot ober er shvaigen zol er
Son of shout more much even did however he be silent shall he

דוד , האב רחמנות אויף מיר! מט און יהושע/ישוע האט זיך
zich hot Yeshua/Yehoshua un mir oif rachmones hob Dovid
self has Yehoshua and me on mercy have David

אפגעשטעלט, און געזאגט: רופט אים. און זיי רופן דעם בלינדן ,
blinden dem rufen zei un im ruft gezogt un opgeshtelt
blind man the call they and him call said and stood still

און זאגן צו אים: זייט געטרייסט; שטיי אויף, ער רופט דיך! נ און ער
er un dich ruft er oif shtei getreist zei im tsu zogen un
he and you calls he up stand comforted be him to said and

האט אוועקגעווארפן זיין מלבוש , און זיך אויפגעשטעלט אויף די פיס,
fis di oif oifgeshtelt zich un malbesh zain avekgevorfen hot
feet the on stood up self and garment his thrown away has

און איז געקומען צו יהושען/ישוען . נא און יהושע/ישוע האט
hot Yeshua/Yehoshua un Yeshuan/Yehoshuan tsu gekumen iz un
has Yehoshua and Yehoshua to come is and

ענטפערנדיק צו אים געזאגט: וואס ווילסטו , אז איך זאל דיר טאן? און
un ton dir zol ich az vilstu vos gezogt im tsu entferendik
and do you shall I that you want what said him to answering

דער בלינדער האט צו אים געזאגט: רבוני , אז איך זאל זעענדיק
zeendik zol ich az Raboni gezogt im tsu hot blinder der
sighted shall I that Rabboni say him to did blind man the

ווערן ! נב און יהושע/ישוע האט צו אים געזאגט: גיי; דיין גלויבן
gloiben dain gei gezogt im tsu hot Yeshua/Yehoshua un veren
faith your go say him to did Yehoshua and become

האט דיר געהאלפן! און תיכף איז ער זעענדיק געווארן, און האט
hot un gevoren zeendik er iz teikef un geholfen dir hot
did and become sighted he was immediately and helped you has

אים נאכגעפאלגט אויפן וועג. (ישעיהו מב, ו-ז.)
u-z mb Yeshayah veg oifen nochgefolgt im
6-7 42 Yeshayah road on the follow him

יא און ווען זיי דערנענטערן זיך צו ירושלים , צו בית-פגי
Beit-Pagey tsu Yerushalayim tsu zich dernenteren zei ven un
Beit-Pagey to Jerusalem to self get closer they when and

און בית-היני , ביים הר הזיתים, שיקט ער צוויי
tsvei er shikt hzitim Har baim Beit-Anyah un
two he sends Olives Mount of beside the Beit-Anyah and

פון זיינע תלמידים, ב און זאגט צו זיי : גייט אין דעם דארף אריין,
arain dorf dem in geit zei tsu zogt un talmidim zaine fun
into village the in go them to says and disciples his of

וואס איז אנטקעגנאיבער אייך; און גלייך ווי איר וועט ארייַנקומען
arainkumen vet ir vi glaich un aich antkegeniber iz vos
come in will you as as soon and you opposite is which

אהין, וועט איר געפינען א יונג אייזעלע אנגעבונדן , אויף וועלכן
velchen oif ongebunden eizele yung a gefinen ir vet ahin
which on tied up small donkey young a find you will there

קיין מענטש איז נאך קיינמאל נישט געזעסן; בינדט עס אפּ, און ברענגט
brengt un op es bindt gezesen nisht keinmol noch iz mentsh kein
bring and up it untie sat not never yet is man no

עס. ג און אויב עמיצער וועט צו אייך זאגן : פארוואס טוט איר דאס?
dos ir tut farvos zogen aich tsu vet emitser oib un es
this you do why say you to will someone if and it

he should shekit, but he
kept crying out all the
more, Ben Dovid, chaneini!
49 Having stopped, Rebbe,
Melech HaMoshiach said,
Summon him here. And
they called the ivver,
saying to him, Chazak!
Cheer up! He is calling
you! 50 And having tossed
aside his kaftan, and
having jumped up, he
came to Rebbe, Melech
HaMoshiach. 51 And in
reply, Yehoshua said,
What do you wish that I
may do for you? And the
ivver said to Rebbe, Melech
HaMoshiach, Rabboni, that
I may see. 52 And Rebbe,
Melech HaMoshiach said
to him, Go. Your emunah
has brought you tikkun
(restored you). And ofen ort
(immediately) he regained
his sight and he began
following Rebbe, Melech
HaMoshiach baderech *(on the
road)*.

11 And when they
draw near to
Yerushalayim at Beit-
Pagey and Beit-Anyah
near the Mount of
Olives, Rebbe, Melech
HaMoshiach sends two
of his talmidim, 2 And
says to them, Go into
the shtetl ahead of you,
and ofen ort *(immediately)*
as you enter it, you will
find an AYIR *(colt)* tied
there, on which no one
of Bnei Adam yet has
ever sat; untie it and
bring it here. 3 And if
anyone says to you, Why

זאלט איר זאגן : דער האר האט עס נייטיק, און שיקט עס באלד צוריק
tsurik bald es shikt un neitik es hot Har der zogen ir zolt
back soon it sends and need it has L-rd the say you shall

אהער. ד און זיי זענען אוועקגעגאנגען, און האבן געפונען א יונג
yung a gefunen hoben un avekgegangen zenen zei un aher
young a found have and go away are they and here

אייזעלע אנגעבונדן ביי א טיר אינדרויסן ביים שייד וועג; און זיי
zei un veg sheid baim indroisen tir a bai ongebunden eizele
they and road cross at the outside door a by tied up small donkey

בינדן עס אפ. ה און אייניקע, וואס זענען דארטן געשטאנען, האבן צו
tsu hoben geshtanen dorten zenen vos einike un op es binden
to have standing there are who some and up it untie

זיי געזאגט: וואס טוט איר, אפבינדנדיק דאס אייזעלע? ו און זיי
zei un eizele dos opbindendik ir tut vos gezogt zei
they and small donkey this untying you do what said them

האבן צו זיי געזאגט אזוי ווי יהושע/ישוע האט באפוילן ; און
un bafoilen hot Yeshua/Yehoshua vi azoi gezogt zei tsu hoben
and commanded has Yehoshua as just say them to did

זיי האבן זיי געלאזט. ז און זיי ברענגען דאס יונגע אייזעלע
eizele yunge dos brengen zei un gelozt zei hoben zei
small donkey young the bring they and allowed them have they

צו יהושען/ישוען , און לייגן ארויף דערויף זייערע מלבושים ; און
un malbushem zeiere deroif aroif leigen un Yeshuan/Yehoshuan tsu
and cloaks their it on place and Yehoshua to

ער האט זיך דערויף ארויפגעזעצט. ח און א סך האבן אויסגעשפרייט
oisgeshpreit hoben sach a un aroifgezetst deroif zich hot er
spread out have many a and sit on thereon self has he

זייערע מלבושים אויפן וועג; און אנדערע האבן אויסגעשפרייט
oisgeshpreit hoben andere un veg oifen malbushem zeiere
spread out have others and road on the garments their

צווייגן , וואס זיי האבן אפגעשניטן אויף די פעלדער. ט און די ,
di un felder di oif opgeshnitn hoben zei vos tsvaign
those and fields the on cut off have they which branches

וואס זענען געגאנגען פאראויס, און די , וואס זענען נאכגעגאנגען, האבן
hoben nochgegangen zenen vos di un forois gegangen zenen vos
have follow did who those and ahead walking are who

געשריגן : הושענא! געלויבט איז דער, וואס קומט אינם נאמען פון דעם
dem fun nomen inem kumt vos der iz geloibt Hosanna geshrigen
the of Name in the comes who the is praised Hosanna shouted

האר! (ברוך הבא בשם ה׳) י׳ געבענטשט איז דאס
dos iz gebentsht Hashem beshem haba bruch Har
this is blessed Hashem in the Name of which comes blessed L-rd

מלכות פון אונדזער פאטער דוד , וואס קומט! הושענא במרומים !
b'meromim Hosanna kumt vos Dovid foter undzer fun Malchus
in highest Hosanna comes who David father our of kingdom

(תהלים קיח, כו .)
chu kich Tehilim
26 118 Psalms

יא׳ און ער איז אריינגעגאנגען קיין ירושלים אין בית המקדש
Hamikdash beis in Yerushalayim kein araingegangen iz er un
HaMikdash Beis in Jerusalem to entered is he and

אריין; און נאך דעם ווי ער האט זיך אויף אלעם ארומגעקוקט, ווייל
vail arumgekukt alem oif zich hot er vi dem noch un arain
because look around all on self has he as the after and into

are you doing this? You say, HaAdon has need of it and will send it here again. [4] And Rebbe, Melech HaMoshiach's talmidim left and found an AYIR *(colt)* tied at the shaar *(gate)* outside on the rekhov *(street)*. And they untied him. [5] And some by-standers were saying to them, What are you doing untying the AYIR? [6] And the talmidim spoke to them just as Rebbe, Melech HaMoshiach had instructed them. And the by-standers permitted them. [7] And the talmidim brought the AYIR to Rebbe, Melech HaMoshiach, and they lay upon it their garments, and he sat upon it. [8] And many spread their garments on the derech, but others spread leafy branches they had cut from the sadot *(fields)*. [9] And the vanguard and rearguard of the procession were crying out, HOSHAN NAH! *(Save now)* BARUCH HABAH B'SHEM ADONOI! [10] A bracha on the coming Malchut Dovid Avinu! Hoshan nah in the highest!

[11] And Rebbe, Melech HaMoshiach entered into Yerushalayim into the Beis HaMikdash and, having looked around

עס איז שוין געווען א שפעטע אוונט שעה, איז ער ארויסגעגאנגען קיין
es iz shoin geven a shpete ovent sho iz er aroisgegangen kein
it is already was a late evening hour is he went out to

בית-היני צוזאמען מיט די צוועלף.
Beit-Anyah tsuzamen mit di tsvelf
Beit-Anyah together with the twelve

יב און צומארגנס , ווען זיי זענען ארויסגעגאנגען פון
un tsumorgens ven zei zenen aroisgegangen fun
and in the morning when they are gone out from

בית-היני , איז ער געווארן הונגעריק. יג און דערזעענדיק פונדערווייטנס
Beit-Anyah iz er gevoren hungerik un derzeendik fundervaitns
Beit-Anyah is he become hungry and seeing from a distance

א פייגנבוים, וואס האט געהאט בלעטער, איז ער אהינגעגאנגען, אפשר
a faignboim vos hot gehat bleter iz er ahingegangen efsher
a fig tree which has had leaves is he go there perhaps

וועט ער עפעס געפינען אויף אים; און ווען ער איז צוגעקומען צו
vet er epes gefinen oif im un ven er iz tsugekumen tsu
will he something find on it and when he is come over to

אים, האט ער גארנישט געפונען אחוץ בלעטער; ווארום עס איז נישט
im hot er gornisht gefunen achuts bleter vorem es iz nisht
it has he nothing found except leaves because it is not

געווען דער זמן פון פייגן. יד און ער האט ענטפערנדיק געזאגט צו אים:
geven der zman fun faign un er hot entferendik gezogt tsu im
was the season for figs and he has answering said to it

עס זאל מער ביז אויף אייביק קיינער נישט עסן פון דיר קיין
es zol mer biz oif eibik keiner nisht esen fun dir kein
it shall no longer until on eternal anyone not to eat from you any

פרי ! און זיינע תלמידים האבן עס געהערט.
peire un zaine talmidim hoben es gehert
fruit and his disciples have it heard

טו און זיי קומען קיין ירושלים . און ער איז אריינגעגאנגען אין
un zei kumen kein Yerushalayim un er iz araingegangen in
and they come to Jerusalem and he is entered in

בית המקדש . און האט אנגעהויבן ארויסצוטרייבן די , וואס האבן
beis Hamikdash un hot ongehoiben aroistsutraiben di vos hoben
House the Holy and has begun to cast out those who have

פארקויפט און געקויפט אין בית המקדש , און איבערגעקערט די
farkoift un gekoift in beis Hamikdash un ibergekert di
sell and buy in house the Holy and overturned the

טישן פון די געלט וועקסלער, און די בענק פון די פארקויפער פון
tishn fun di gelt veksler un di benk fun di farkoifer fun
tables of the money changers and the benches of the sellers of

טויבן. טז און ער האט נישט דערלאזט, אז עמיצער זאל דורכטראגן
toibn un er hot nisht derlozt az emitser zol durchtrogen
doves and he did not allow that anyone shall carry through

א כלי דורך דעם בית המקדש . יז און ער האט זיי געלערנט,
a keile durch dem beis Hamikdash un er hot zei gelernt
a vessel through the House the Holy and he did them teach

און האט צו זיי געזאגט: ציי שטייט דען נישט געשריבן: מיין הויז
un hot tsu zei gezogt tsi shteit den nisht geshriben main hoiz
and did to them say stands then not written my house

זאל גערופן ווערן א בית תפילה פאר אלע פעלקער? (ישעיהו נו , ז.)
zol gerufen veren a beis tfile far ale felker Yeshayah nu z
shall called to be a house prayer for all nations Yeshayah 56 7

at everything, and, the hour now being late, he went out to Beit-Anyah with the Shneym Asar *(Twelve)*.

12 And on the next day, when they came from Beit-Anyah, Rebbe, Melech HaMoshiach was hungry.
13 And having seen in the distance an etz te'enah *(fig tree)* in leaf, Rebbe, Melech HaMoshiach approached it to see whether he might find pri *(fruit)* on it. But when he came to it, he found nothing except leaves. For it was not the te'enim season.
14 And in reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said to it, May no one ever be nourished from pri from you again! And Rebbe, Melech HaMoshiach's talmidim were listening.

15 Then they came to Yerushalayim. And having entered the Beis HaMikdash, Rebbe, Melech HaMoshiach began to drive out the ones buying and selling in the Beis HaMikdash, and he overturned the shulchanot *(tables)* of the machalifei hakesafim *(money changers)* and the chairs of the ones selling the yonim *(doves)*.
16 And he was not allowing anyone to carry things through the Beis HaMikdash.
17 And he was teaching torah and he was saying to them, Has it not been written, BEITI BEIT TEFILLAH YIKAREI LKHOL HAAMMIM *(My House shall*

איר אבער האט עס געמאכט פאר א רויבער הייל! (ירמיהו ז, יא.)
ir ober hot es gemacht far a roiber heil Yirmeyah z yo
you however have it made for a robbers den Yirmeyah 7 11

יח און די הויפט כהנים און די סופרים האבן עס געהערט. און זיי
un di hoipt koyanim un di sofrim hoben es gehert un zei
and the chief kohenim and the scribes have this heard and they

האבן געזוכט וויאזוי אים אומצוברענגען; ווארום זיי האבן מורא געהאט
hoben gezucht viazoi im umtsubrengen vorem zei hoben moire gehat
did seek how him to destroy because they did fear have

פאר אים, ווייל דער גאנצער המון מענטשן האט געשטוינט איבער
far im vail der gantser hamon mentshn hot geshtoint iber
before him because the whole crowd people were astounded over

זיין לערנונג.
zain lernung
his teaching

יט און ווען עס איז געווארן אוונט , איז ער ארויסגעגאנגען אויסער
un ven es iz gevoren ovent iz er aroisgegangen oiser
and when it is become evening is he went out outside

דער שטאט. כ און ווען זיי זענען פארבייגעגאנגען אינדערפרי ,
der shtot un ven zei zenen farbaigegangen inderfri
the city and when they did pass by in the morning

האבן זיי געזען דעם פייגנבוים פארטריקנט ביז צו די ווארצלען.
hoben zei gezen dem faignboim fartriknt biz tsu di vortselen
have they seen the fig tree wither until to the roots

כא און פעטרוס האט זיך דערמאנט און זאגט צו אים: רבי , זע ,
un Petros hot zich dermont un zogt tsu im Rebbe ze
and Peter has self remembered and says to him Rebbe look

דער פייגנבוים, וועלכן דו האסט פארפלוכט, איז פארדארט געווארן!
der faignboim velchen du host farflucht iz fardart gevoren
the fig tree which you have you cursed is withered become

כב און יהושע/ישוע האט ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: האט אמונה
un Yeshua/Yehoshua hot entferendik tsu zei gezogt hot emune
and Yehoshua has answering to them said have faith

אין ה׳ ! כג באמת זאג איך אייך: ווער עס וועט זאגן צום דאזיקן
in Hashem beemes zog ich aich ver es vet zogen tsum dozikn
in Hashem in truth tell I you who it will say to the this

בארג : הויב דיך אויף און ווארף דיך אין ים אריין! און וועט
barg hoib dich oif un varf dich in yam arain un vet
mountain lift you up and throw yourself into sea into and will

נישט זיין מסופק אין זיין הארצן, נאר וועט גלויבן , אז וואס ער זאגט
nisht zain mesupek in zain hartsn nor vet gloiben az vos er zogt
not be doubtful in his heart but will believe that what he says

וועט געשען , וועט עס (אזוי) זיין פאר אים. כד דערפאר זאג איך אייך:
vet geshen vet es azoi zain far im derfar zog ich aich
will happened will it thus be for him therefore say I you

אלץ, אויף וואס איר וועט תפילה טאן און בעטן, גלויבט, אז איר האט
alts oif vos ir vet tfile ton un beten gloibt az ir hot
all on which you will prayer do and ask believe that you have

עס באקומען, און עס וועט (אזוי) זיין צו אייך. כה און ווען איר האט
es bakumen un es vet azoi zain tsu aich un ven ir hot
it received and it will thus be to you and when you has

זיך אוועקגעשטעלט און זענט מתפלל, זאלט איר מוחל זיין , אויב
zich avekgeshtelt un zent mispalel zolt ir moichel zain oib
self standing and are praying shall you forgive be if

be called a House of Prayer [for] all peoples), but you have made it a MEARAT PARITZIM (den of robbers).
18 And the Rashei Hakohanim (the Chief Priests) and the Sofrim (Scribes) heard this, and they were seeking how they might destroy him, for they were afraid of him, for all the multitude were amazed at his torah (teaching).

19 And when it became late, Rebbe, Melech HaMoshiach and his talmidim went out of the city. 20 And in the boker (morning), early, as they passed by, they saw the etz teenah (fig tree) having been withered from [the] roots. 21 And, having remembered, Shim'on Kefa says to him, Rebbe, look, the etz teenah (fig tree) which you cursed has been withered. 22 And in reply Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Have emunah in Hashem. 23 Omein, I say to you, whoever says to this mountain, be lifted up and be thrown into the sea, and does not waver in his lev (heart) but has emunah that what he says happens, so it will be for him. 24 For this reason, I say to you, everything for which you daven (pray), everything you request in tefillos (prayers), have emunah (faith) that you have received it, and so it will be for you. 25 And when you stand davening, grant selicha (forgiveness) if something

איר האט עפעס קעגן וועמען ; כדי אויך אייער פאטער אין
in foter eier oich kedei vemen kegen epes hot ir
in Father your also so that for whom against something have you

הימל זאל אייך מוחל זיין אייערע עבירות . כו אויב אבער איר
ir ober oib aveires eiere zain moichel aich zol himel
you however if transgressions your his forgive you shall heaven

וועט נישט מוחל זיין , וועט אייער פאטער אין הימל אייך אויך נישט
nisht oich aich himel in foter eier vet zain moichel nisht vet
not also you heaven in Father your will his forgive not will

פארגעבן אייערע עבירות .
aveires eiere fargeben
transgressions your forgive

כז און זיי קומען ווידער קיין ירושלים . און בשעת ער איז
iz er beshas un Yerushalayim kein vider kumen zei un
is he while and Jerusalem to again come they and

ארומגעגאנגען אין בית המקדש , קומען צו אים די הויפט כהנים ,
koyanim hoipt di im tsu kumen Hamikdash beis in arumgegangen
kohenim chief the him to come the Holy House in walking about

און די סופרים, און די זקנים ; כח און זאגן צו אים: מיט וואס פאר
far vos mit im tsu zogen un zkeinem di un sofrim di un
for what with him to say and elders the and scribes the and

א רשות טוסטו די דאזיקע זאכן ? אדער ווער האט דיר געגעבן
gegeben dir hot ver oder zachn dozike di tustu reshus a
given you has who or things these the do you do authority a

דעם דאזיקן רשות , כדי דו זאלסט טאן די דאזיקע זאכן ?
zachn dozike di ton zolst du kedei reshus dozikn dem
things these the do you shall you so that authority this the

כט און יהושע/ישוע האט צו זיי געזאגט: איך וועל אייך פרעגן איין
ein fregen aich vel ich gezogt zei tsu hot Yeshua/Yehoshua un
one ask you will I said them to has Yehoshua and

קשיא , און ענטפערט מיר, און איך וועל אייך זאגן , מיט וועלכן
velchen mit zogen aich vel ich un mir entfert un kashie
which with say you will I and Me answer and question

רשות איך טו די דאזיקע זאכן . ל צי איז די מקווה פון יוחנן
Yochanan fun mikveh di iz tsi zachn dozike di tu ich reshus
John of mikveh the is things these the do I authority

געווען מן השמים , אדער פון מענטשן? ענטפערט מיר! לא און זיי
zei un mir entfert mentshn fun oder hashomaim man geven
they and Me answer people from or heaven from was

האבן עס איבערגעלייגט צווישן זיך , אזוי צו זאגן : ווען מיר זאגן : מן
man zogen mir velen zogen tsu azoi zich tsvishen ibergeleigt es hoben
from say we will say to so self among reasoned it have

השמים , וועט ער זאגן : טא פארוואס האט איר אים נישט געגלויבט?
gegloibt nisht im ir hot farvos to zogen er vet hashomaim
believed not him you has why then say he will heaven

לב וועלן מיר אבער זאגן : פון מענטשן?—האבן זיי מורא געהאט
gehat moire zei hoben mentshn fun zogen ober mir velen
had fear they have man from say however we will

פארן המון ; ווארום אלע האבן געהאלטן, אז יוחנן איז ווירקלעך
virklech iz Yochanan az gehalten hoben ale vorem hamon farn
really is John that held have all because crowd before

געווען א נביא . לג און ענטפערנדיק זאגן זיי צו יהושען/ישוען :
Yeshuan/Yehoshuan tsu zei zogen entferendik un novi a geven
Yehoshua to they say answering and prophet a was

you hold against someone, in order that your Avinu sh'ba'Shomayim may grant you selicha for your peyshaim *(transgressions)*. [[26] But if you do not give mechila *(forgiveness)*, neither will your chattaim receive selicha *(forgiveness)* from your Av sh'ba'Shomayim.]

[27] And again they come into Yerushalayim. And in the Beis Hamikdash, [when] Rebbe, Melech HaMoshiach was walking about, the Rashei Hakohanim *(the Chief Priests)* and the Sofrim *(Scribes)* and the Zekenim come to him. [28] And they were saying to him, By what kind of samchut do you do these things? Or who gave to you this samchut that you may do these things? [29] But Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, I will ask you one dvar, and you answer me and I will tell you by what kind of samchut I do these things: [30] The tevilah [of teshuva] of Yochanan — was it from Shomayim or from Bnei Adam? Answer me! [31] And they were discussing among themselves, saying, If we say, from Shomayim, he will say, Why then did you not believe him? [32] But [if we say] from Bnei Adam, they were afraid of the multitude, for everyone was considering Yochanan beemes *(in truth)* a navi. [33] And in reply to Rebbe, Melech HaMoshiach, they say, We do not have

מיר ווייסן נישט! און יהושע/ישוע זאגט צו זיי ; זאג איך אייך אויך
oich aich ich zog zei tsu zogt Yeshua/Yehoshua un nisht veisen mir
also you I tell them to says Yehoshua and not know we

נישט, מיט וואס פאר א רשות איך טו די דאזיקע זאכן !
zachn dozike di tu ich reshus a far vos mit nisht
things these the do I authority a for what with not

יב און ער האט אנגעהויבן צו רעדן צו זיי אין משלים . א
a mesholem in zei tsu reden tsu ongehoiben hot er un
a parables in them to speak to begun has he and

מענטש האט געפלאנצט א וויינגארטן, און אים ארומגערינגלט
arumgeringlt im un vaingorten a geflantst hot mentsh
encircled it and vineyard a planted has man

מיט א פלויט, און האט געגראבן א קעלטער , און געבויט א טורעם, און
un turem a geboit un kelter a gegroben hot un ploit a mit
and tower a built and winepress a dug has and fence a with

האט אים פארדונגען צו גערטנער , און איז אוועקגעפארן. ב און צו
tsu un avekgeforen iz un gertner tsu fardungen im hot
to and went away is and wine gardeners to leased it has

דער רעכטער צייט האט ער געשיקט א קנעכט צו די גערטנער ,
gertner di tsu knecht a geshikt er hot tsait rechter der
wine gardeners the to servant a sent he has time right the

אז ער זאל באקומען פון די גערטנער פון דער פרוכט פונם
funem frucht der fun gertner di fun bakumen zol er az
from the fruit the of wine gardeners the of received shall he that

וויינגארטן. ג און זיי האבן אים גענומען, און האבן אים געשלאגן, און
un geshlogen im hoben un genumen im hoben zei un vaingorten
and beat up him have and taken him have they and vineyard

אוועקגעשיקט מיט גארנישט. ד און ער האט ווידער צו זיי געשיקט
geshikt zei tsu vider hot er un gornisht mit avekgeshikt
sent them to again has he and nothing with sent away

אן אנדערן קנעכט; און יענעם האבן זיי צעשלאגן דעם קאפ, און
un kop dem tseshlogen zei hoben yenem un knecht andern an
and head the beat up they have that one and servant other an

אנגעטאן חרפות. ה נאך אן אנדערן האט ער געשיקט; און יענעם האבן
hoben yenem un geshikt er hot andern an noch charpes ongeton
have that one and sent he has other an after shame dressed

זיי געטייט; און א סך אנדערע; א טייל פון זיי האבן זיי געשלאגן,
geshlogen zei hoben zei fun teil a andere sach a un geteit zei
beat up they have them of part a others many a and killed they

און א טייל—געהרגעט. ו נאך איינעם האט ער געהאט, א געליבטן זון ;
zun gelibtn a gehat er hot einem noch geharget teil a un
son beloved a have he did one still killed part a and

אים האט ער געשיקט צו לעצט צו זיי , אזוי צו זאגן : זיי וועלן
velen zei zogen tsu azoi zei tsu letst tsu geshikt er hot im
will they say to so them to last to sent he has him

זיך שעמען פאר מיין זון ! ז יענע גערטנער אבער
ober gertner yene zun main far shemen zich
however wine gardeners those son my before to be ashamed self

האבן צווישן זיך געזאגט: דאס איז דער יורש ; קומט , לאמיר
lomir kumt yoiresh der iz dos gezogt zich tsvishen hoben
let us comes heir the is this said themselves among have

אים טייטן, און די ירושה וועט זיין אונדזער! ח און זיי האבן
hoben zei un undzer zain vet yerushe di un teiten im
have they and ours be will inheritance the and kill him

daas. And Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Neither will I tell you by what kind of samchut I do these things.

12 And Rebbe, Melech HaMoshiach began to speak to them in meshalim *(parables)*. A man, a Baal Bayit, planted a kerem *(vineyard)*, and he put around [it] a fence and dug a pit for the yekev *(winepress)* and built a migdal *(tower)*, and he leased it to koremim *(vine keepers)* and then the man went on a journey.
2 And the Baal Bayit sent an eved to the tenants, the koremim, in the season [of katzir *(harvest)*] in order that from the koremim he might receive from the perot *(fruit)* of the kerem *(vineyard)*. 3 But they seized the eved and they beat him and sent him away empty. 4 And again the Baal Bayit sent to the tenants, the koremim, another eved; and that one they struck on the rosh and insulted. 5 And the Baal Bayit sent another; and that one they killed, and many others, some beating, and others killing. 6 Still he had one BEN AHUV. Lemaskana *(finally)*, the Baal Bayit sent him to them saying, They will respect BENI. 7 But those koremim said to themselves, This one is the Yoresh *(Heir)* the Bechor. Come, let us kill him, and the nachalah, the bechorah,

גענומען, און אים געטייט, און האבן אים ארויסגעווארפן פון וויינגארטן.
vaingorten fun aroisgevorfen im hoben un geteit im un genumen
vineyard of thrown out him have and killed him and taken

ט נו , וואס וועט דער האר פון דעם וויינגארטן טאן? ער וועט קומען און
un kumen vet er ton vaingorten dem fun Har der vet vos nu
and come will he do vineyard the of L-rd the will what well

אומברענגען די גערטנער , און דעם וויינגארטן וועט ער געבן צו
tsu geben er vet vaingorten dem un gertner di umbrengen
to give he will vineyard the and wine gardeners the kill

אנדערע. י צי האט איר דען נישט געליינט דעם דאזיקן פסוק:
pasuk dozikn dem geleient nisht den ir hot tsi andere
verse this the read not then you have others

דער שטיין, וועלכן די בוימייסטערס האבן פארווארפן,
farvorfen hoben boimaisters di velchen shtein der
rejected have builders the which stone the

דער איז געווארן צום הויפט פונם ווינקל;
vinkel funem hoipt tsum gevoren iz der
corner from the chief to the become is this one

יא פונם האר (ה') איז דאס געשען ,
geshen dos iz Hashem Har funem
happened this is Hashem L-rd from the

און עס איז א וואונדער אין אונדזערע אויגן? (תהלים קיח, כב, כג.)
chg chb kich Tehilim oigen undzere in vunder a iz es un
23 22 118 Psalms eyes our in wonder a is it and

יב און זיי האבן געזוכט אים צו כאפן; און האבן מורא געהאט פאר
far gehat moire hoben un chapen tsu im gezucht hoben zei un
before had fear have and arrest to him sought have they and

דעם המון מענטשן; ווארום מען האט געוואוסט, אז ער האט געזאגט
gezogt hot er az gevust hot men vorem mentshn hamon dem
said has he that known was it because people crowd the

דאס משל אויף זיי ; און זיי האבן אים פארלאזט, און זענען
zenen un farlozt im hoben zei un zei oif moshal dos
are and left him have they and them on parable the

אוועקגעגאנגען.
avekgegangen
went away

יג און זיי שיקן צו אים איניקע פון די פרושים און פון הורדוס
Hordos fun un Perushim di fun einike im tsu shiken zei un
Herod's of and Pharisees the of some him to send they and

לייט , כדי זיי זאלן אים פאנגען מיט א ווארט. יד און ווען זיי
zei ven un vort a mit fangen im zolen zei kedei lait
they when and word a with trap him should they so that people

זענען געקומען, זאגן זיי צו אים: רבי , מיר ווייסן, אז דו ביסט
bist du az veisen mir Rebbe im tsu zei zogen gekumen zenen
are you that know we Rebbe him to they say come are

ווארהאפטיק, און פרעגסט נישט אויף קיינעם; ווארום דו קוקסט
kukst du vorem keinem oif nisht fregst un vorhaftik
look you because anyone on not show deference and truthful

נישט אויפן פנים פון מענטשן, נאר אויף אן אמת לערנסטו דעם וועג
veg dem lernstu emes an oif nor mentshn fun ponem oifen nisht
derech the teach truth an on but people of face on the not

פון ה' . צי מעג מען געבן מס צום קיסר , אדער נישט?
nisht oder Caesar tsum mas geben men meg tsi Hashem fun
not or emperor to the tax give one permitted Hashem of

will be ours. [8] And having seized [him], they killed him and threw him out of the kerem. [9] What then will the Baal Bayit of the kerem do? He will come and destroy the koremim and will give the kerem to others. [10] Have you not read the Kitvei Hakodesh? EVEN MAASU HABONIM HAYTAH LEROSH PINAH *(The stone which the ones building rejected, this one has come to be for [the] chief cornerstone)*. [11] MEIET HASHEM HAYTAH ZOT, HI NIFLAT BEINEINU *(From Adonoi this came to be and it is wonderful in our eyes)*.

[12] And they were seeking to seize him, and they were afraid of the multitude, for they knew that against them he told the mashal. And leaving him, they went away.

[13] And they send to him some of the Perushim *(Pharisees)* and the Herodians in order that they might catch him in a dvar. [14] And having come, they say to him: Rabbi, we have daas that you are an ish Emes and you do not show deference toward anyone. Ki ein masso panim *(For there is no partiality)* with you but rather on the Derech Hashem you give Divrei Torah in Emes. Is it mutar to give a poll tax

זאלן מיר געבן אדער נישט געבן? [15] ער האט אבער געוואוסט פון
fun gevust ober hot er geben nisht oder geben mir zolen
of known however has he give not or give we should

זייער צביעות , און האט צו זיי געזאגט: וואס פרואווט איר מיך
mich ir pruvt vos gezogt zei tsu hot un tsvies zeier
Me you putting to test why said them to has and hypocrisy their

אויס? ברענגט מיר א דינר , כדי איך זאל אים באקוקן. [16] און זיי
zei un bakuken im zol ich kedei dinar a mir brengt ois
they and see it shall I so that denarius a Me bring out

האבן געברענגט. און ער זאגט צו זיי : וועמעס איז דאס דאזיקע בילד
bild dozike dos iz vemes zei tsu zogt er un gebrengt hoben
image very this is whose them to says he and brought have

און די אויפשריפט? און זיי האבן צו אים געזאגט: דעם קיסרס! [17] און
un Caesars dem gezogt im tsu hoben zei un oifshrift di un
and Caesar's the said him to have they and title the and

יהושע/ישוע האט צו זיי געזאגט: גיט זשע אפ דעם קיסר דאס,
dos Caesar dem op zhe git gezogt zei tsu hot Yeshua/Yehoshua
the Caesar the up then give said them to has Yehoshua

וואס איז דעם קיסרס , און צו ה׳ דאס, וואס איז ה׳ס ! און
un Hashems iz vos dos Hashem tsu un Caesars dem iz vos
and Hashem's is what the Hashem to and Caesar's the is which

זיי האבן זיך געוואונדערט אויף אים.
im oif gevundert zich hoben zei
him on astonished self have they

[18] און עס קומען צו אים צדוקים , וועלכע זאגן , אז עס איז
iz es az zogen velche Tsedukim im tsu kumen es un
is it that say which Sadducees him to come there and

נישטא קיין תחית המתים ; און האבן אים געפרעגט,
gefregt im hoben un hameysim techiyas kein nishto
asked him have and the dead ones resurrection of any there is not

אזוי צו זאגן: [19] רבי , משה האט אונדז געשריבן, אז אויב עמיצנס
emitsns oib az geshriben undz hot Moshe Rebbe zogen tsu azoi
anyone's if that written us has Moses Rebbe say to so

ברודער וועט שטארבן, און איבערלאזן א ווייב, און נישט איבערלאזן קיין
kein iberlozen nisht un vaib a iberlozen un shtarben vet bruder
any leave not and wife a leave and die will brother

קינד, אזוי זאל זיין ברודער נעמען די פרוי , און אויפשטעלן זאמען צו
tsu zomen oifshtelen un froi di nemen bruder zain zol azoi kind
to seeds raise up and woman the take brother his shall so child

זיין ברודער. (דברים כה, ה.) [20] עס זענען געווען זיבן ברידער.
brider ziben geven zenen es h chh Devarim bruder zain
brothers seven were are there 5 25 Deuteronomy brother his

און דער ערשטער האט גענומען א ווייב, און איז געשטארבן און האט
hot un geshtorben iz un vaib a genumen hot ershter der un
has and died is and wife a taken has first the and

נישט איבערגעלאזט קיין זאמען; [21] און דער צווייטער האט זי גענומען,
genumen zi hot tsveiter der un zomen kein ibergelozt nisht
taken her has second the and seeds any left not

און איז געשטארבן, נישט איבערלאזנדיק קיין זאמען; און דער דריטער
driter der un zomen kein iberlozendik nisht geshtorben iz un
third the and seeds any leaving not died is and

אויך אזוי; [22] און די זיבן האבן נישט איבערגעלאזט קיין זאמען. צו
tsu zomen kein ibergelozt nisht hoben ziben di un azoi oich
to seeds any left not have seven the and thus also

to Caesar or not? Should
we give or should we not
give? [15] But Rebbe, Melech
HaMoshiach, having seen
their tzeviut *(hypocrisy)*,
said to them, Why are you
testing me? Bring me a
denarius that I may look
[at it]. [16] And they brought
[one]. And Rebbe, Melech
HaMoshiach says to them,
Whose demut is this and
whose inscription? And
they said to him, Caesar's.
[17] And he said to them,
The things of Caesar,
give to Caesar, and the
things of Hashem [give] to
Hashem. And they were
amazed at Rebbe, Melech
HaMoshiach.

[18] And [the] Tzedukim
come to Rebbe, Melech
HaMoshiach, the ones who
say that there is not to be
a Techiyas HaMesim, and
they were questioning
him, saying, [19] Rabbi,
Moshe *(Rabbeinu)* wrote
to us that if an ACH of
someone should die and
leave behind an isha UVEN
EIN LO *(and there is no son
to him)* YEVAMAH YAVO
ALEIHA ULEKAKHAH LO
LISHA VHAYAH HABECHOR
ASHER TELED YAKUM
AL SHEM ACHIV HAMET
*(the brother of her husband
must come to her and he
must take her to him as
wife and the Bechor she
bears shall raise up the
name of the dead brother)*.
[20] Now there were shiva
achim. And the first took
a wife and, dying, did

לעצט נאך אלע איז אויך די פרוי געשטארבן. [כג] אין דער תחית
letst noch ale iz oich di froi geshtorben in der techiyas
last after all is also the woman died in the resurrection of

המתים , ווען זיי וועלן אויפשטיין , ווועמעס ווייב פון זיי
hameysim ven zei velen oifshtein vemes vaib fun zei
the dead ones when they will standing up again whose wife of them

וועט זי זיין ? ווארום אלע זיבן האבן זי דאך געהאט פאר א ווייב.
vet zi zain vorem ale ziben hoben zi doch gehat far a vaib
will she be because all seven have her after all had for a wife

[כד] האט יהושע/ישוע צו זיי געזאגט: צי בלאנדזשעט איר דען
hot Yeshua/Yehoshua tsu zei gezogt tsi blondzhet ir den
did Yehoshua to them say wandering around you then

נישט דערפאר, ווייל איר קענט נישט די כתבי (הקודש), און
nisht derfar vail ir kent nisht di Kitvei Hakoidesh un
not therefore because you know not the scriptures the Holy and

אויך נישט די קראפט פון ה׳ ? [כה] ווארום ווען זיי וועלן אויפשטיין
oich nisht di kraft fun Hashem vorem ven zei velen oifshtein
also not the power of Hashem because when they will rise

פון די טויטע, וועלן זיי נישט חתונה האבן, נישט מען וועט זיי
fun di toite velen zei nisht chasene hoben nisht men vet zei
of the dead will they not wedding have not they will them

חתונה מאכן ; נאר זיי זענען ווי די מלאכים אין הימל . [כו] און
chasene machen nor zei zenen vi di malochim in himel un
wedding make but they are as the angels in heaven and

וואס שייך די טויטע, אז זיי וועלן אויפשטיין , צי האט
vos shaich di toite az zei velen oifshtein tsi hot
who concerning the dead that they will standing up again have

איר דען נישט געלייענט אין דעם ספר (תורת) משה , ביים סנה,
ir den nisht geleient in dem seifer torat Moshe baim sne
then you not read in the book of law of Moses by the bush

ווי ה׳ האט צו אים גערעדט, אזוי צו זאגן : איך בין דער ג-ט פון
vi Hashem hot tsu im geredt azoi tsu zogen ich bin der G-t fun
as Hashem has to him spoken so to say I am the G-d of

אברהם , און דער ג-ט פון יצחק , און דער ג-ט פון יעקב ? (שמות
Avraham un der G-t fun Yitschak un der G-t fun Yaakov Shemot
Abraham and the G-d of Isaac and the G-d of Jacob Exodus

ג, ו.) [כז] ער איז נישט דער ג-ט פון די טויטע, נאר פון די לעבעדיקע:
g z er iz nisht der G-t fun di toite nor fun di lebedike
3 7 he is not the G-d of the dead but of the living ones

איר בלאנדזשעט זייער פיל . [כח] און עס איז צוגעקומען איינער פון
ir blondzhet zeier fil un es iz tsugekumen einer fun
you wandering around very much and it is come over one of

די סופרים, האבנדיק זיך צוגעהערט צו זייער וויכוח , ווייל ער האט
di sofrim hobendik zich tsugehert tsu zeier vikuech vail er hot
the scribes having self listened to their debate because he has

געוואוסט, אז ער האט זיי וואויל געענטפערט, האט ער אים געפרעגט!
gevust az er hot zei voil geentfert hot er im gefregt
known that he has them well answered has he him asked

וועלכעס איז דאס ערשטע געבאט פון אלע? [כט] יהושע/ישוע
velches iz dos ershte gebot fun ale Yeshua/Yehoshua
what is the first commandment of all Yehoshua

האט געענטפערט: דאס ערשטע איז: שמע ישראל ה׳ אלהינו
hot geentfert dos ershte iz shema Yisroel Hashem Elokeinu
has answered the first is Hear Israel Hashem our G-d

not leave a descendant.
[21] And the second took her
and he died, not having
left behind a descendant.
And the third likewise.
[22] And the seven did not
leave a descendant. [23] In
the Techiyas HaMesim,
when they are made to
stand up alive, of which
of them will she be [the]
isha? For seven had her
as wife. [24] Rebbe, Melech
HaMoshiach, said to them,
Is not this the reason
you are in error, having
daas neither of the Kitvei
Hakodesh nor of the
gevurat Hashem? [25] But
concerning the Mesim
that are made to stand up
alive, they do not marry
nor are they given in
nisuim, but are like the
malachim in Shomayim.
[26] But concerning the Mesim,
that they are made to
stand up alive, have you
not read in the sefer
Moshe at the bush, how
Hashem spoke to him,
saying, ANOCHI ELOHEI
AVRAHAM ELOHEI YITZCHAK
VELOHEI Ya'akov, (Ex 3:6).
[27] Hashem is not the G-d of
the Mesim *(Dead ones)* but
of the Chayyim *(Living
ones)*. You are greatly
mistaken. [28] And one of
the Sofrim approached and
heard them debating, and
seeing that Rebbe, Melech
HaMoshiach answered them
well, asked him, Which
mitzvah is rishonah of all the
mitzvot? [29] Rebbe, Melech
HaMoshiach answered,
SHEMA YISROEL ADONOI

ה' אחד; [30] און דו זאלסט ליב האבן דעם האר דיין ג-ט מיט
mit G-t dain Har dem hoben lib zolst du un echad Hashem
with G-d your L-rd the have love you shall you and echad Hashem

דיין גאנץ הארץ, און מיט דיין גאנץ נפש , און מיט דיין גאנצן
gantsn dain mit un nefesh gants dain mit un harts gants dain
whole your with and soul whole your with and heart whole your

פארשטאנד , און מיט דיין גאנצער קראפט. (דברים ו, ד-ה.)
d-h u Devarim kraft gantser dain mit un farshtand
4-5 6 Deuteronomy power whole your with and understanding

[31] דאס צווייטע (געבאט) איז: דו זאלסט ליב האבן דיין חבר ווי
vi chaver dain hoben lib zolst du iz gebot tsveite dos
as neighbor your have love you shall you is command second the

דיך אליין . (ויקרא יט, יח.) קיין אנדער געבאט גרעסער ווי די
di vi greser gebot ander kein ich it Vayikra alein dich
the than greater command other not 18 19 Leviticus yourself you

דאזיקע איז נישט פאראן. [32] און דער סופר האט צו אים געזאגט: וואויל,
voil gezogt im tsu hot sofer der un faran nisht iz dozike
good said him to has scribe the and there not is these

רבי ! דו האסט ווארהאפטיק געזאגט, אז ה' איז איינער; און
un einer iz Hashem az gezogt vorhaftik host du Rebbe
and one is Hashem that spoken truthfully you have you Rebbe

עס איז נישט פאראן קיין אנדערער אחוץ אים; [33] און אים ליב צו האבן
hoben tsu lib im un im achuts anderer kein faran nisht iz es
have to love him and him except another any there not is it

מיטן גאנצן הארצן, און מיטן גאנצן פארשטאנד , און מיט דער
der mit un farshtand gantsn miten un hartsn gantsn miten
the with and understanding whole with the and heart whole with the

גאנצער קראפט, און ליב צו האבן דעם חבר ווי זיך אליין, איז א
a iz alein zich vi chaver dem hoben tsu lib un kraft gantser
a is alone self as neighbor the have to love and power whole

סך מער ווי אלע עולות און זבחים . [34] און יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua un zevachim un oilot ale vi mer sach
Yehoshua and sacrifices and burnt offerings all as more many

האט געזען, אז ער האט שכלדיק געענטפערט, האט ער צו אים געזאגט:
gezogt im tsu er hot geentfert seicheldik hot er az gezen hot
say him to he did answered sensible has he that see did

דו ביסט נישט ווייט פון דעם קעניגרייך פון ה' ! און קיינער האט
hot keiner un Hashem fun kenigraich dem fun vait nisht bist du
has no one and Hashem of kingdom the from distant not are you

מער נישט זיך אונטערגעשטעלט אים צו שטעלן קשיות .
kashies shtelen tsu im untergeshtelt zich nisht mer
questions pose to him dare to self not more

[35] און יהושע/ישוע האט ענטפערנדיק געזאגט, בשעת ער האט
hot er beshas gezogt entferendik hot Yeshua/Yehoshua un
has he while said answering has Yehoshua and

געלערנט אינם בית המקדש: וויאזוי זאגן די סופרים, אז דער
der az sofrim di zogen viazoi Hamikdash beis inem gelernt
the that scribes the say how the Holy House in the taught

משיח איז דודס זון? [36] דוד (המלך) אליין האט דאך
doch hot alein hameilech Dovid zun Dovids iz Moshiach
after all has himself the king David son David's is Moshiach

געזאגט דורך דעם רוח הקודש:
Hakoidesh ruach dem durch gezogt
the Holy Spirit the through said

ELOHEINU ADONOI ECHAD is harishonah. [30] V'AHAVTA ES ADONOI ELOHEICHA B'CHOL LEVAVCHA UVECHOL NAFSHECHA UVECHOL MODECHA. [31] And the shneyah is this, VAHAVTA LREACHA KAMOCHA. There is not another mitzvah greater than these. [32] And the Baal Torah said to him, Well spoken, Rabbi, beemes you have said that Hashem is ECHAD *(one)*, and EIN OD and there is no other except him. [33] and to have ahavah for him B'CHOL LEVAVCHA *(with all your heart)* and with all your binah UVECHOL MODECHA *(with all your strength)* and L'REACHA KAMOCHA *(your neighbor as yourself)* is greater [than] all of the burnt offerings and sacrifices. [34] And Rebbe, Melech HaMoshiach, when he saw that this torah teacher answered with chochmah *(wisdom)*, said to him, You are not far from the Malchut Hashem. And no one was daring to put a she'elah *(question)* in front of Rebbe, Melech HaMoshiach again.

[35] While Rebbe, Melech HaMoshiach was saying shiurim *(Torah talks)* in the Beis Hamikdash, he was saying: How is it that the Sofrim say that Moshiach is [merely] ben Dovid?

דער האר האט געזאגט צו מיין האר:
Har main tsu gezogt hot Har der
L-rd my to said has L-rd the

זיץ ביי מיין רעכטער זייט,
zait rechter main bai zits
side right my at sit

ביז איך וועל אנידערלייגן דיינע פיינט
faint daine aniderleigen vel ich biz
enemies your lay down will I until

פאר א פוסבענקעלע פאר דיינע פיס! (תהלים קי, א.)
a ki Tehilim fis daine far fusbenkele a far
1 110 Psalms feet your for footstool a for

לו דוד אליין רופט אים האר, און פונוואנען איז ער זיין זון? און
un zun zain er iz funvanen un Har im ruft alein Dovid
and son his he is from where and L-rd him calls himself David

דער גרויסער עולם מענטשן האט זיך גערן צוגעהערט צו אים.
im tsu tsugehert geren zich hot mentshn oilem groiser der
him to to listen eagerly self did people crowd great the

לח און אין זיין לערנונג האט ער געזאגט: היט זיך פאר די
di far zich hit gezogt er hot lernung zain in un
the before self beware said he has teaching his in and

סופרים, וואס האבן ליב ארומצוגיין אין טליתים, און אז
az un taleisim in arumtsugein lib hoben vos sofrim
that and prayer shawls in to go aroune love have who scribes

מען זאל זיי אפגעבן שלום אויף די מערקפלעצער, לט און די
di un merkpletser di oif sholem opgeben zei zol men
the and marketplaces the on peace give they shall they

הויפט זיץ-ערטער אין די שולן, און ערטער אויבנאן
oibnon erter un shuln di in zits-erter hoipt
at the head places and synagogues the in first seats prominent

אויף די סעודות; מ זיי וואס שלינגען איין די הייזער פון אלמנות,
almones fun haizer di ein shlingen vos zei sudus di oif
widows of houses the one swallow who they feasts the on

און דאווענען כלומרשט לאנג: זיי וועלן באקומען א גרעסער
greser a bakumen velen zei lang kloymersht davenen un
greater a received will they long pretentiously pray and

משפט.
mishpot
judgment

מא און ער האט זיך אנידערגעזעצט אנטקעגנאיבער דעם אוצר
oitser dem antkegeniber anidergezetst zich hot er un
treasure the opposite sat down self did he and

קאסטן, און זיך צוגעקוקט ווי דער המון מענטשן ווארפט אריין געלט
gelt arain varft mentshn hamon der vi tsugekukt zich un kasten
money into throw people crowd the as observed self and box

אין דעם אוצר קאסטן אריין; און א סך רייכע לייט האבן
hoben lait raiche sach a un arain kasten oitser dem in
have people rich many a and into boxes treasure the in

אריינגעווארפן פיל. מב און עס איז געקומען אן ארעמע אלמנה, און
un almone oreme an gekumen iz es un fil araingevorfen
and widow poor a come is it and much thrown

האט אריינגעווארפן צוויי פרוטות, דאס איז איין קוואדראנס, (די
di kwadrans ein iz dos prutes tsvei araingevorfen hot
the quadrans one is this small coins two put in did

36 Dovid himself said by the Ruach Hakodesh, NEUM HASHEM LADONI: SHEV LIMINI, AD ASHIT OYVECHA HADOM LRAGLECHA.
37 Dovid himself calls Moshiach Adon; how then is Moshiach [merely] ben Dovid? And the large multitude found it a huge oneg *(pleasure)* to listen to him.
38 And in his torah, Rebbe, Melech HaMoshiach was saying, Beware of the Sofrim *(Scribes, Torah teachers, rabbonim)*, the ones enamored of strutting about in extremely long kaftans and with equally lengthy Birkat Shalom greetings in the marketplaces, 39 And places of honor in the shuls and places of honor at the seudot *(banquet dinners)*. 40 Beware particularly of the ones devouring the batim *(houses)* of the almanot *(widows)* and making a grand show of davening long tefillos. Mishpat *(Judgment)* will fall more heavily on these.

41 And having sat [down] opposite the Beis Hamikdash Otzar *(Treasury)*, Rebbe, Melech HaMoshiach was observing how the multitude throws copper [coins] into the Otzar. And many ashirim *(rich people)* were throwing [in] much. 42 And a poor almanah *(widow)* came and threw [in] two leptas, which is a kodrantes. 43 And

קלענסטע רוימישע מטבע .) מג און ער האט צוגערופן זיינע תלמידים,
talmidim zaine tsugerufen hot er un matbeie Roymishe klenste
disciples his call over did he and coin roman smallest

און צו זיי געזאגט: באמת זאג איך אייך: די דאזיקע ארעמע אלמנה
almone oreme dozike di aich ich zog beemes gezogt zei tsu un
widow poor this the you I say in truth said them to and

האט מער אריינגעווארפן ווי אלע, וואס האבן אריינגעווארפן אין דעם
dem in araingevorfen hoben vos ale vi araingevorfen mer hot
the in throw in did who all than thrown in more did

אוצר קאסטן אריין; מד ווארום אלע האבן אריינגעווארפן פון זייער
zeier fun araingevorfen hoben ale vorem arain kasten oitser
their from throw in had all because into box treasure

שפע ; זי אבער האט פון איר נויט אריינגעווארפן אלץ, וואס
vos alts araingevorfen noit ir fun hot ober zi shefe
which all throw in need her from did however she abundance

זי האט געהאט—איר גאנצע חיונה .
cheiyune gantse ir gehat hot zi
livelihood whole her had has she

having summoned his talmidim, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them: Omein, I say to you that this poor almanah has put in more tzedakah *(charity contribution)* than all those contributing to the Otzar, [44] For everyone threw in from their abundance, but this almanah from her need has put in everything she had, all her michyah *(subsistence)*.

יג און ווען ער איז ארויסגעגאנגען פונם בית המקדש , זאגט
zogt Hamikdash beis funem aroisgegangen iz er ven un
says the Holy House from the went out is he when and

איינער פון זיינע תלמידים צו אים: רבי , זע , וואס פאר א שטיינער
shteiner a far vos ze Rebbe im tsu talmidim zaine fun einer
stones a for what look Rebbe him to disciples his of one

און וואסערע בנינים ! ב און יהושע/ישוע האט צו אים געזאגט: דו
du gezogt im tsu hot Yeshua/Yehoshua un binyonim vasere un
you said him to has Yehoshua and buildings kind of and

זעסט די דאזיקע געוואלדיקע בנינים ? עס וועט נישט איבערגעלאזט
ibergelozt nisht vet es binyonim gevaldike dozike di zest
left not will it buildings great these the you see

ווערן קיין שטיין אויף א שטיין, וואס וועט נישט צעבראכן ווערן !
veren tsebrochen nisht vet vos shtein a oif shtein kein veren
become broken not will which stone a upon stone any to be

13

And as Rebbe, Melech HaMoshiach was going out from the Beis HaMikdash, one of his talmidim says to him, Hinei! Rebbe, what large stones and impressive binyanim *(buildings)*! [2] And Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, Do you see these great binyanim? Not one even *(stone)* will be left resting on another even *(stone)*. All will be thrown down!

ג און בעת ער איז געזעסן אויפן הר הזיתים, אנטקעגנאיבער דעם
dem antkegeniber hzitim Har oifen gezesen iz er beis un
the opposite Olives Mount of on the sat is he while and

בית המקדש , האבן פעטרוס און יעקב און יוחנן און אנדריי
Andrey un Yochanan un Yaakov un Petros hoben Hamikdash beis
Andrew and John and James and Peter did the Holy House

אים געפרעגט, ווען זיי זענען געווען אליין: ד זאג אונדז, ווען וועט דאס
dos vet ven undz zog alein geven zenen zei ven gefregt im
that will when us tell alone was are they when ask him

זיין ? און וואס איז דאס צייכן , ווען דאס אלץ דארף דערפילט ווערן ?
veren derfilt darf alts dos ven tseichen dos iz vos un zain
become fulfilled must all this when sign the is what and be

ה און יהושע/ישוע האט אנגעהויבן זאגן צו זיי : גיט אכטונג ,
achtung git zei tsu zogen ongehoiben hot Yeshua/Yehoshua un
attention give them to say begin did Yehoshua and

אז קיינער זאל אייך נישט פארפירן. ו א סך וועלן קומען אין מיין
main in kumen velen sach a farfiren nisht aich zol keiner az
my in come will many a mislead not you shall no one that

נאמען, און זאגן : איך בין עס, און וועלן א סך פארפירן. ז און ווען
ven un farfiren sach a velen un es bin ich zogen un nomen
when and mislead many a will and he am I say and name

[3] And Rebbe, Melech HaMoshiach was sitting on the Mount of Olives opposite the Beis HaMikdash having a yechidus *(private meeting)* with Kefa and Ya'akov and Yochanan and Andrew. [4] Tell us when these things will be and what [will be] the ot *(sign)* when all these things are about to be consummated? [5] And Rebbe, Melech HaMoshiach began to say to them, Beware lest anyone deceive you. [6] For many will come in my name saying I am [here]. And they will deceive many. [7] But when

איר וועט הערן וועגן מלחמות און שמועות פון מלחמות , זאלט איר
ir zolt milchomes fun shmues un milchomes vegen heren vet ir
you shall wars of rumors and wars about hear will you

זיך נישט דערשרעקן; דאס מוז געשען ; נאר עס איז נאך נישט דער
der nisht noch iz es nor geshen muz dos dershreken nisht zich
the not yet is it but to happen must this be alarmed not self

סוף. ח וואָרום א פאלק וועט אויפשטיין קעגן א פאלק, און מלוכה
meluche un folk a kegen oifshtein vet folk a vorem sof
kingdom and nation a against rise will nation a because end

קעגן מלוכה ; עס וועלן זיין ערדציטערנישן דא און דארטן; עס
es dorten un do erdtsiternishn zain velen es meluche kegen
there there and here earthquakes be will there kingdom against

וועלן זיין הונגערנויטן; די דאזיקע זענען דער אנהויב פון די ווייען.
veien di fun onhoib der zenen dozike di hungernoitn zain velen
woes the of beginning the are these the famines be will

ט איר אבער גיט אכטונג אויף זיך אליין! מען וועט אייך איבערגעבן
ibergeben aich vet men alein zich oif achtung git ober ir
give over you will one alone self on attention give however you

צום סנהדרין ; און מען וועט אייך געבן מלקות אין די שולן ; און
un shuln di in malkes geben aich vet men un Sanhedrin tsum
and synagogues the in lashes give you will one and Sanhedrin to the

איר וועט געשטעלט ווערן פאר גובערנאטארן און מלכים צוליב
tsulib melachim un gubernatorn far veren geshtelt vet ir
on account of kings and governors before to be placed will you

מיר, פאר אן עדות צו זיי . י און צווישן אלע פעלקער מוז צום
tsum muz felker ale tsvishen un zei tsu eides an far mir
to the must nations all among and them to witness a for me

ערשט די גוטע בשורה אנגעזאגט ווערן. יא און ווען מען וועט אייך
aich vet men ven un veren ongezogt besoire gute di ersht
you will they when and to be announced News good the first

פירן און איבערגעבן, זאלט איר זיך נישט מאכן קיין זארגן פארויס ,
forois zorgen kein machen nisht zich ir zolt ibergeben un firen
beforehand worry any make not self you shall turn over and lead

וואס איר זאלט רעדן, נאר וואס עס וועט אייך געגעבן ווערן אין יענער
yener in veren gegeben aich vet es vos nor reden zolt ir vos
that in to be given you will it who but speak shall you what

שעה, דאס רעדט. וואָרום נישט איר זענט עס, וואס רעדן , נאר דער
der nor reden vos es zent ir nisht vorem redt dos sho
the but speaks who it are you not because speaks that hour

רוח הקודש . יב און א ברודער וועט איבערגעבן א ברודער צום טויט ,
toit tsum bruder a ibergeben vet bruder a un Hakoidesh ruach
death to the brother a betray will brother a and the Holy Spirit

און א פאטער א קינד; און קינדער וועלן אויפשטיין קעגן עלטערן,
elteren kegen oifshtein velen kinder un kind a foter a un
parents against rise up will children and child a father a and

און וועלן זיי טייטן. יג און איר וועט זיין פארהאסט פון אלעמען
alemen fun farhast zain vet ir un teiten zei velen un
everyone by hated be will you and kill them will and

צוליב מיין נאמען; ווער אבער עס וועט אויסהאלטן ביז
biz oishalten vet es ober ver nomen main tsulib
until endure will it however who name my on account of

צום סוף, דער וועט געראטעוועט ווערן. יד און ווען איר וועט זען די
di zen vet ir ven un veren geratevet vet der sof tsum
the see will you when and to be saved will that end to the

you hear of wars and rumors
of wars, do not be troubled. It
is necessary for these things
to occur, but it is not yet
HaKetz *(the End)*. 8 For there
will be an intifada of ethnic
group against ethnic group
and malchut against malchut,
there will be earthquakes in
place after place, [and] there
will be famines. These things
are but the beginning of the
Chevlei.

9 But as for yourselves, take
heed and be careful. For
they will hand you over to
the sanhedrin and in the
shuls you will be beaten and
before moshlim *(governors)*
and melachim *(kings)* you
will take your stand for the
sake of me as a solemn edut
(testimony) to them. 10 And it
is necessary that the Besuras
HaGeulah first be proclaimed
to all nations. 11 And when
they arraign you and hand
you over for trial, do not be
worried beforehand about
what you might say; but
whatever is given to you in
that hour, this you shall say,
for it is not you yourselves
who are the ones speaking,
but the Ruach Hakodesh.
12 And ach will hand over ach
to mavet, and Av [his] own
yeled, and yeladim will rise
up against horim *(parents)* and
cause them to be condemned
with onesh mavet *(the death
penalty)*. 13 And everyone will
hate you with sinas chinom
(baseless hatred) because of
my Name. But the one having
endured to HaKetz, this
one will receive Yeshu'at

אומווירדיקייט פון דער פארוויסטונג שטיין וואו עס דארף נישט—זאל
zol nisht darf es vu shtein farvistung der fun umvirdikeit
shall not must it where stone desolation the of abomination

דער לייענער פארשטיין (דניאל יב, יא.)—דעמאלט זאלן די , וואס
vos di zolen demolt yo ib Daniel farshtein leiener der
who those should then 11 12 Daniel understand reader the

זענען אין יהודה , אנטלויפן צו די בערג ; טו ווער עס איז אויפן
oifen iz es ver berg di tsu antloifen Yehude in zenen
on the is it who mountains the to flee Yehudah in are

דאך, דער זאל נישט אראפגיין, און נישט אריינגיין, עפעס נעמען פון
fun nemen epes araingein nisht un aropgein nisht zol der doch
of take something go in not and descend not shall the roof

זיין הויז ארויס; טז און ווער עס איז אין פעלד, זאל זיך נישט אומקערן
umkeren nisht zich zol feld in iz es ver un arois hoiz zain
return not self shall field in is it who and out house his

צוריק צו נעמען זיין מלבוש . יז אבער ווי איז צו די טראגעדיקע און
un trogedike di tsu iz vei ober malbesh zain nemen tsu tsurik
and pregnant the to is woe however garment his take to back

אנזויגערינס אין יענע טעג! יח זייט אבער מתפלל, אז עס זאל נישט
nisht zol es az mispalel ober zait teg yene in onzoigerins
not shall it that pray however be days those in nursing ones

געשען אין ווינטער. יט ווארום יענע טעג וועלן זיין א צרה , אזא
aza tsore a zain velen teg yene vorem vinter in geshen
such tribulation a be will days those because winter in to happen

וואס אירסגלייכן איז נישט געשען זינט דעם אנהויב פון דער
der fun onhoib dem zint geshen nisht iz irsglaichen vos
the of beginning the since happened not is become the equal what

באשאפונג, וואס ה׳ האט באשאפן, ביז אצונד , און
un atsund biz bashafen hot Hashem vos bashafung
and the present time until created has Hashem which creation

עס וועט מער נישט זיין . כ און אויב דער האר וואלט נישט פארקירצט
farkirtst nisht volt Har der oib un zain nisht mer vet es
shortened not would L-rd the if and be not more will it

די טעג, וואלט קיין בשר (ודם) נישט געראטעוועט געווארן; נאר
nor gevoren geratevet nisht v'dam basar kein volt teg di
but become saved not and blood flesh no would days the

צוליב די אויסדערוויילטע, וועמען ער האט אויסדערוויילט, האט
hot oisderveilt hot er vemen oisderveilte di tsulib
has chosen has he whom elect ones the on account of

ער פארקירצט די טעג. (דניאל יב, א.) כא און אויב עמיצער וועט אייך
aich vet emitser oib un a ib Daniel teg di farkirtst er
you will someone if and 1 12 Daniel days the shortened he

דעמאלט זאגן : זע דא איז דער משיח ! זע , דארטן! זאלט איר
ir zolt dorten ze Moshiach der iz do ze zogen demolt
you shall there look Moshiach the is here look say then

עס נישט גלויבן ; כב ווארום עס וועלן אויפשטיין פאלשע משיחים און
un meshichem falshe oifshtein velen es vorem gloiben nisht es
and Moshiachs false arise will it because believe not it

פאלשע נביאים , און וועלן טאן נסים און וואונדער, כדי צו פארפירן,
farfiren tsu kedei vunder un nisem ton velen un neviim falshe
mislead to so that wonders and signs do will and prophets false

אויב מעגלעך, די אויסדערוויילטע. כג איר אבער גיט אכטונג ; זע ,
ze achtung git ober ir oisderveilte di meglech oib
look attention give however you elect ones the possible if

Eloheinu. 14 And when you see the SHIKUTS MESHOMEM *(the abomination of desolation, the abomination that causes desolation)* standing where it ought not — let the one reading this, take heed — then let the ones in Yehudah flee to the mountains. 15 And the one on the roof, let him not come down back inside, and let him not enter his bais to take anything away.
16 And the one in the sadeh *(field)* let him not turn back to get his kaftan. 17 And oy to the ones with child and the ones with nursing infants in those days. 18 But daven tefillos that it may not occur in khoref *(winter)*. 19 For in those days will be Tzarah Gedolah *(Great Tribulation)* of such a kind as has not happened from [the] Reshit Yedei HaBriah *(Beginning of the Days of Creation)* which Hashem created until now, and never again will be. 20 And unless Hashem makes those yamim shortened, no one would be delivered in the Yeshu'at Eloheinu. But for the sake of the Bechirim, whom Hashem chose, he shortened the yamim. 21 And, then, if someone says to you, Hinei! Here [is] the Rebbe, Melech HaMoshiach! Hinei! There! do not have emunah in what they say. 22 For meshichei sheker *(false moshiachs)* will arise, and neviei sheker *(false prophets)*, and they will perform otot and moftim so as to deceive and lead astray, if possible, the Bechirim. 23 But you beware. I have forewarned you

איך האב אייך אלץ פארויס אנגעזאגט! [כד] נאר אין יענע טעג, נאך יענער
ich hob aich alts forois ongezogt nor in yene teg noch yener
I have you all ahead foretold but in those days after that

צרה , וועט די זון פארפינסטערט ווערן, און די לבנה וועט
tsore vet di zun farfinstert veren un di levone vet
tribulation will the sun darkened to be and the moon will

נישט געבן איר ליכט, (ישעיהו יג, י.) [כה] און די שטערן וועלן פאלן
nisht geben ir licht Yeshayah ig i un di shteren velen falen
not give its light Yeshayah 13 10 and the stars will fall

פון הימל , און די קרעפטן אין הימל וועלן דערשיטערט ווערן .
fun himel un di kreftn in himel velen dershitert veren
from heaven and the powers in heaven will shaken become

(ישעיהו לד, ד.) [כו] און דעמאלט וועט מען זען דעם בר אנש קומען
Yeshayah ld d un demolt vet men zen dem Bar Enosh kumen
Yeshayah 34 4 and then will one see the Son of Man come

אין די וואלקנס מיט גרויס מאכט און הערלעכקייט. (דניאל ז, יג-יד.)
in di volkens mit grois macht un herlechkeit Daniel z ig-id
in the clouds with great power and glory Daniel 7 13-14

[כז] און דעמאלט וועט ער שיקן די מלאכים , און איינזאמלען זיינע
un demolt vet er shiken di malochim un ainzamlen zaine
and then will he send the angels and gather his

אויסדערוויילטע פון די פיר ווינטן, פון עק ערד ביז עק הימל .
oisderveilte fun di fir vintn fun ek erd biz ek himel
chosen from the four winds from end earth unto end heaven

[כח] און לערנט דאס משל פון דעם פייגנבוים; ווען זיין צווייג איז
un lernt dos moshal fun dem faignboim ven zain tsvaig iz
and learn this parable of the fig tree when its branch is

שוין זאפטיק, און ברענגט ארויס די בלעטער, ווייסט איר, אז זומער
shoin zaftik un brengt arois di bleter veist ir az zumer
already juicy and brings forth the leaves you know that summer

איז נאענט. [כט] אזוי אויך איר, ווען איר וועט זען די דאזיקע זאכן
iz noent azoi oich ir ven ir vet zen di dozike zachn
is near so also you when you will see the these things

געשען , זאלט איר וויסן, אז עס איז נאענט ביי די טירן . [ל] באמת
geshen zolt ir visen az es iz noent bai di tirn beemes
happening shall you know that it is near with the doors in truth

זאג איך אייך: דאס דאזיקע דור וועט נישט פארגיין , ביז אלע
zog ich aich dos dozike dor vet nisht fargein biz ale
tell I you the these generation will not pass away until all

די דאזיקע זאכן וועלן געשען . [לא] דער הימל און די ערד וועלן
di dozike zachn velen geshen der himel un di erd velen
the these things will happened the heaven and the earth will

פארגיין , אבער מיינע ווערטער וועלן נישט פארגיין . [לב] נאר וועגן
fargein ober maine verter velen nisht fargein nor vegen
pass away however my words will not pass away but about

יענעם טאג אדער שעה ווייסט קיינער נישט, נישט אפילו די מלאכים
yenem tog oder sho veist keiner nisht nisht afile di malochim
that day or hour no one knows not not even the angels

אין הימל , נישט דער זון (פון דער אויבערשטער), אחוץ דער פאטער.
in himel nisht der zun fun der Oibershter achuts der foter
in heaven not the Son of the Most High only the Father

[לג] גיט אכטונג , שלאפט נישט און טוט תפילה! ווארום איר ווייסט נישט
git achtung shloft nisht un tut tfile vorem ir veist nisht
give attention sleep not and do prayer because you know not

concerning all things. 24 But
after the Tzarah of yamim
hahem, the shemesh will be
darkened, and the levanah
will not give its ohr, 25 And
the kokhavim *(stars)* will be
falling out of Shomayim, and
the kochot *(powers)*, the ones
in Shomayim, will be shaken.
26 And then you will see the
BAR ENOSH BA BAANANIM
*(the Son of Man [Moshiach]
coming in clouds)* with gevurah
rabbah *(great power)* and kavod
(glory). 27 And then he will
send the malachim and he will
gather together his Bechirim
from the four winds, from the
ends *(extremities)* of haaretz
to the ends *(extremities)* of
Shomayim.

28 And from the etz teenah
(fig tree) learn the mashal:
when by that time its branch
has become tender and it
puts forth the leaves, you
have daas that Kayitz is near;
29 So also you, when you
see these things happening,
have daas that it is near, at
the doors. 30 Omein, I say
to you that by no means
HaDor HaZeh passes away
until all these things take
place. 31 Shomayim and
haaretz will pass away,
but the devarim of me will
by no means pass away.
32 But concerning HaYom
HaHu or the shaah, no
one has daas, neither the
malachim in Shomayim
nor HaBen, but only HaAv.
33 Beware, stay shomer
(on guard), for you do not
have daas when the time
is. 34 It is like a man, when

ווען די צייט איז. לד ווי א מענטש, אוועקפארנדיק, האט פארלאזן זיין
zain farlozen hot avekfarendik mentsh a vi iz tsait di ven
his leave did travelling man a as is time the when

הויז , און געגעבן מאכט צו זיינע קנעכט, יעדן איינעם זיין ארבעט,
arbet zain einem yedn knecht zaine tsu macht gegeben un hoiz
work his one each servant his to power gave and house

און דעם טירוועכטער האט ער באפוילן, אז ער זאל וואכן . לה דעריבער
deriber vachen zol er az bafoilen er hot tirvechter dem un
therefore watch shall he that order he did doorkeeper the and

וואכט, ווארום איר ווייסט נישט ווען דער בעל הבית קומט, צי
tsi kumt habeis bal der ven nisht veist ir vorem vacht
comes of the house owner the when not know you because watch

אין אוונט , אדער אינמיטן דער נאכט, אדער ווען דער האן קרייעט,
kreiet hon der ven oder nacht der inmitn oder ovent in
crows cock the when or night the middle of or evening in

אדער אין דער פרי ; לו טאמער וועט ער פלוצלונג קומען, און אייך
aich un kumen plutslung er vet tomer peire der in oder
you and come suddenly he will lest morning the in or

געפינען שלאפנדיקע. לז און וואס איך זאג אייך, זאג איך אלעמען: וואכט!
vacht alemen ich zog aich zog ich vos un shlofendike gefinen
watch everyone I say you tell I what and sleeping find

יד

און אין צוויי טעג ארום איז געווען פסח און חג
Chag un Pesach geven iz arum teg tsvei in un
Feast of and Pesach was is around days two in and

המצות ; און די הויפט כהנים און סופרים האבן
hoben sofrim un koyanim hoipt di un hamatsus
were scribes and kohenim chief the and unleavened bread

געזוכט וויאזוי אים צו כאפן מיט כיטרעקייט, ב און אים צו טייטן.
teiten tsu im un chitrekeit mit chapen tsu im viazoi gezucht
kill to him and craftiness with arrest to him how seeking

ווארום זיי האבן געזאגט: נישט יום טוב, טאמער וועט ווערן א
a veren vet tomer tov yom nisht gezogt hoben zei vorem
a become will lest good day not said have they for

מהומה צווישן פאלק!
folk tsvishen mehume
people among riot

ג און בשעת ער איז געווען אין בית-היני אין דעם הויז פון שמעון
Shim'on fun hoiz dem in Beit-Anyah in geven iz er beshas un
Simon of house the in Beit-Anyah in was is he while and

דעם מצורע , זיצנדיק ביים טיש, איז געקומען א פרוי מיט אן
an mit froi a gekumen iz tish baim zitsndik metsoire dem
an with woman a come is table at the sitting leper the

אלאבאסטער פלאש פול מיט עכטער קאסטבארער נארד-זאלב; און זי
zi un nard-zalb kostbarer echter mit ful flash alabaster
she and spike-nard costly real with full bottle alabaster

האט צעבראכן די אלאבאסטער פלאש, און אויסגעגאסן אויף זיין קאפ.
kop zain oif oisgegosen un flash alabaster di tsebrochen hot
head his on pour out and bottle alabaster the break did

ד עס זענען אבער געווען אייניקע, וואס זענען געווארן צארנדיק צווישן
tsvishen tsorendik gevoren zenen vos einike geven ober zenen es
among furious become were who some were however are there

זיך , (אזוי צו זאגן:) צו וואס איז די דאזיקע פארשווענדונג פון
fun farshvendung dozike di iz vos tsu zogen tsu azoi zich
of waste these the is what for say to so themselves

departing on a journey and leaving his bais *(house)* and, having put his avadim *(servants)* in charge, each with his assigned avodah *(work)*, gives orders to the gatekeeper to be shomer.
35 Therefore you be shomer, for you do not have daas when the Baal Bayit comes, either late in the yom or at chatzot halailah or at cockcrow or baboker,
36 Lest having come PITOM *(suddenly)* he finds you sleeping. 37 And what I say to you, I say to all, be shomer.

14 Now it was two days before Pesach, the Chag HaMatzot. And the Rashei Hakohanim and the Sofrim were seeking how they might by ormah *(cunning)* do away with Rebbe, Melech HaMoshiach. 2 For they were saying, Not at the Chag, for fear that a riot break out among the am haaretz.

3 And he was in Beit-Anyah at the bais of Shim'on the leper, reclining at tish, and an isha *(woman)* came, having an alabaster flask of costly perfume, pure nard, and having broken open the alabaster flask, she poured [it on] the head of Rebbe, Melech HaMoshiach.
4 Now some were there who in ka'as *(anger)* said to one another, For what reason has this waste of ointment taken place?

דעם זאלבאיל געמאכט געווארן? ה וואָרום מען האט געקענט פארקויפן
farkoifen gekent hot men vorem gevoren gemacht zalbeil dem
sell be able has one because become made ointment the

דעם דאזיקן זאלבאיל פאר מער ווי דריי הונדערט דינרים, און עס
es un dinrim hundert drai vi mer far zalbeil dozikn dem
it and denarii hundred three than more for ointment this the

געבן צו די ארעמעלייט. און זיי האבן זיך אנגעבייזערט אויף איר.
ir oif ongebeizert zich hoben zei un oremelait di tsu geben
her on scolded self have they and poor people the to give

ו יהושע/ישוע אבער האט געזאגט: לאזט זי צורו! וואס פארשאפט
farshaft vos tsuru zi lozt gezogt hot ober Yeshua/Yehoshua
cause why alone her leave said has however Yehoshua

איר זי עגמת נפש? זי האט מיר געטאן א גוטע זאך. ז וואָרום די
di vorem zach gute a geton mir hot zi nefesh agmes zi ir
the because thing good a done Me has she soul grief of her you

ארעמעלייט האט איר תמיד ביי זיך, און ווען איר ווילט, קענט
kent vilt ir ven un zich bai tomed ir hot oremelait
can want you when and yourselves with always you have poor people

איר זיי טאן גוטס; מיך אבער האט איר נישט תמיד. ח וואס זי האט
hot zi vos tomed nisht ir hot ober mich guts ton zei ir
has she what always not you have however Me good do they you

געקענט, דאס האט זי געטאן; זי האט פארויס געזאלבט מיין גוף
guf main gezalbt forois hot zi geton zi hot dos gekent
body my anointed beforehand has she do she did that be able

צו דער קבורה. ט און באמת זאג איך אייך: וואו נאר די גוטע בשורה
besoire gute di nor vu aich ich zog beemes un kvure der tsu
News Good the but where you I tell in truth and burial the to

וועט אנגעזאגט ווערן אין דער גאנצער וועלט, וועט אויך דערציילט ווערן,
veren dertseilt oich vet velt gantser der in veren ongezogt vet
to be reported also will world whole the in to be announced will

וואס זי האט געטאן, לזכר פון איר.
ir fun lezikor geton hot zi vos
her of in memory done has she who

י און יהודה איש-קריות, איינער פון די צוועלף, איז
iz tsvelf di fun einer Ish-K'riot Yehude un
is twelve the of one man from Kriot Yehudah and

אוועקגעגאנגען צו די הויפט כהנים, כדי אים איבערצוגעבן צו
tsu ibertsugeben im kedei koyanim hoipt di tsu avekgegangen
to to give over him so that kohenim chief the to went away

זיי. יא און ווען זיי האבן עס געהערט, האבן זיי זיך געפריידט,
gefreidt zich zei hoben gehert es hoben zei ven un zei
rejoice self they did hear it did they when and them

און אים צוגעזאגט צו געבן געלט. און ער האט געזוכט א גינסטיקע
ginstike a gezucht hot er un gelt geben tsu tsugezogt im un
convenient a seek did he and money give to promised him and

געלעגנהייט, אים צו פארראטן.
farraten tsu im gelegenheit
betray to him opportunity

יב און דעם ערשטן טאג פון חג המצות, ווען מען
men ven hamatsus Chag fun tog ershtn dem un
they when unleavened bread Feast of of day first the and

האט געשחטן דאס קרבן פסח, זאגן צו אים זיינע
zaine im tsu zogen Pesach korben dos geshechten hot
his him to say Pesach sacrifice the ritually slaughtered has

5 For this was able to be sold for more than three hundred denarii and to be given to the aniyim. And they were reproaching her. 6 But Rebbe, Melech HaMoshiach said, Leave her alone. Why are you bringing about difficulty for the isha? Has she not performed one of the Gemilut Chasadim on me? 7 For always the aniyim you have with you, and when you wish you are able to do ma'asim tovim for them, but me you do not always have. 8 With what she had she did all she could. She prepared ahead of time to anoint my basar for the kevurah *(burial)*. 9 And, omein, I say to you, wherever the Besuras HaGeulah is proclaimed in kol haaretz, also what this isha did will be spoken in her memory.

10 And Yehudah from K'riot, one of the Shneym Asar, went to the Rashei Hakohanim in order that he might betray him to them. 11 And there was chedvah *(joy, gaiety, rejoicing)* with the ones having heard and they gave the havtachah *(promise)* of a matnat kesef *(gift of money)* to Yehudah. And he was seeking how he might conveniently betray Rebbe, Melech HaMoshiach.

12 And at the rishon of the Chag HaMatzot, when it was customary to prepare the Pesach Korban for mo'ed zevach,

תלמידים: וואו ווילסטו , זאלן מיר גיין און צוגרייטן , כדי דו
talmidim vu vilstu zolen mir gein un tsugreiten kedei du
disciples where you want we should go and prepare so that you

זאלסט עסן דאס קרבן פסח ? יג און ער שיקט צוויי פון זיינע
zolst esen dos korben Pesach un er shikt tsvei fun zaine
you shall to eat the Pesach sacrifice and he sends two of his

תלמידים, און זאגט צו זיי : גייט אין דער שטאט אריין, און עס וועט
talmidim un zogt tsu zei geit in der shtot arain un es vet
disciples and says to them go in the city into and it will

אייך באגעגענען א מענטש, טראגנדיק א קרוג מיט וואסער; אים זאלט איר
aich bagegenen a mentsh trogendik a krug mit vaser im zolt ir
you meet a man carrying a jar with water him shall you

נאכפאלגן; יד און וואו נאר ער וועט אריינגיין, זאלט איר זאגן צום
nochfolgen un vu nor er vet araingein zolt ir zogen tsum
follow and where ever he will go in you shall say to the

בעל הבית : דער רבי זאגט: וואו איז מיין גאסט שטוב, אין
bal habeis der Rebbe zogt vu iz main gast shtub in
of the house owner the Rebbe says where is my guest room in

וועלכער איך זאל עסן דאס קרבן פסח מיט מיינע תלמידים?
velcher ich zol esen dos korben Pesach mit maine talmidim
which I shall to eat this Pesach sacrifice with my disciples

טו און ער וועט אייך ווייזן א גרויסע אויבערע שטוב, אויסגעשטאט מיט
un er vet aich vaizen a groise oibere shtub oisgeshtat mit
and he will you to show a large upper room furnished with

הסבבעטן , פארטיק ; און דארטן זאלט איר צוגרייטן
hesbeten fartik un dorten zolt ir tsugreiten
pillows for head of seder table prepared and there you shall prepare

פאר אונדז. טז און די תלמידים זענען ארויסגעגאנגען, און זענען געקומען
far undz un di talmidim zenen aroisgegangen un zenen gekumen
for us and the disciples are went out and are come

אין דער שטאט אריין, און האבן געפונען אזוי ווי ער האט זיי געזאגט;
in der shtot arain un hoben gefunen azoi vi er hot zei gezogt
in the city into and have found so as he has them told

און זיי האבן צוגעגרייט דאס קרבן פסח .
un zei hoben tsugegreit dos korben Pesach
and they did prepare the Pesach sacrifice

יז און ווען עס איז געווארן אוונט , קומט ער מיט די צוועלף. יח און
un ven es iz gevoren ovent kumt er mit di tsvelf un
and when it is become evening comes he with the twelve and

בשעת זיי האבן זיך אנגעלענט און געגעסן, האט יהושע/ישוע
beshas zei hoben zich ongelent un gegesen hot Yeshua/Yehoshua
while they have self recline and eat did Yehoshua

געזאגט: באמת זאג איך אייך: איינער פון אייך וועט מיך פארראטן,
gezogt beemes zog ich aich einer fun aich vet mich farraten
say in truth say I you one of you will Me betray

דער , וואס עסט מיט מיר! (תהלים מא, ט.) יט האבן זיי אנגעהויבן
der vos est mit mir Tehilim ma t hoben zei ongehoiben
the one who eats with Me Psalms 41 9 did they begin

טרויעריק צו ווערן , און צו זאגן צו אים איינער נאכן אנדערן: דאך
troierik tsu veren un tsu zogen tsu im einer nochen andern doch
grieved to become and to say to him one after other surely

נישט איך? כ ער אבער האט צו זיי געזאגט: איינער פון די צוועלף,
nisht ich er ober hot tsu zei gezogt einer fun di tsvelf
not I he however did to them say one of the twelve

his talmidim say to him, Where do you wish us to go and make the preparations for you to conduct the Seder? 13 And Rebbe, Melech HaMoshiach sends two of his talmidim and he says to them, Go into the city, and you will meet a man carrying a jar of water; follow him; 14 And wherever he enters, tell the Baal Bayit that the Rebbe says, Where is my mekom linah where I can conduct the Pesach Seder with my talmidim? 15 And he will show you a large aliyyah having been furnished and ready. And there prepare for us. 16 And the talmidim went out and they came into the city and found things just as Rebbe, Melech HaMoshiach told them, and they made preparations for Pesach.

17 And erev having come, Rebbe, Melech HaMoshiach arrives with the Shneym Asar. 18 And while they were at tish in a yechidus, reclining and eating, Rebbe, Melech HaMoshiach said, Omein, I say to you, that one of you will betray me, OKHEL LACHEMI *(the one eating my bread)*. 19 They began to have agmat nefesh *(grief)*, and, one by one, to say to Rebbe, Melech HaMoshiach, Surely I am not the one? 20 And Rebbe,

דער, וואס טונקט איין מיט מיר אין דער קערה. כא דער בר אנש
Enosh Bar der kaire der in mir mit ein tunkt vos der
of Man Son the bowl the in Me with together dips who the

גייט טאקע לויט ווי עס שטייט געשריבן וועגן אים; ווי איז
iz vei im vegen geshriben shteit es vi loit take geit
is woe him about written stands it as according to actually goes

אבער צו יענעם מענטשן, דורך וועמען דער בר אנש ווערט
vert Enosh Bar der vemen durch mentshn yenem tsu ober
becomes of Man Son the whom through man that one to however

פארראטן! עס וואלט געווען גוט פאר יענעם מענטשן, אויב ער וואלט
volt er oib mentshn yenem far gut geven volt es farraten
would he if man that for good be would it betray

נישט געבוירן געווארן!
gevoren geboiren nisht
become born not

Melech HaMoshiach said to them, It is one of the Shneym Asar, the one dipping with me into the bowl. 21 For the Bar Enosh goes just as it has been written concerning him, but woe to that man through whom the Bar Enosh is betrayed. [It would have been] better for him if that man had not been born.

כב און בשעת זיי האבן געגעסן, האט ער גענומען ברויט, געמאכט
gemacht broit genumen er hot gegesen hoben zei beshas un
made bread take he did eaten have they while and

א ברכה , האט עס צעבראכן, און געגעבן צו זיי , און געזאגט:
gezogt un zei tsu gegeben un tsebrochen es hot broche a
said and them to gave and break it did blessing a

נעמט; דאס דאזיקע איז מיין גוף . כג און ער האט גענומען א כוס ,
kos a genumen hot er un guf main iz dozike dos nemt
goblet a taken has he and body my is these this takes

האט געמאכט א ברכה , און געגעבן צו זיי ; און זיי האבן אלע
ale hoben zei un zei tsu gegeben un broche a gemacht hot
all did they and them to gave and blessing a make did

געטרונקען דערפון. כד און ער האט צו זיי געזאגט: דאס דאזיקע איז
iz dozike dos gezogt zei tsu hot er un derfun getrunken
is these this say them to did he and thereof drink

מיין בלוט פון דעם נייעם בונד , וואס ווערט פארגאסן פאר פילע.
file far fargosen vert vos bund naiem dem fun blut main
many for shed is which covenant new the of blood my

כה באמת זאג איך אייך: איך וועל נישט מער טרינקען פון דער פרוכט
frucht der fun trinken mer nisht vel ich aich ich zog beemes
fruit the of drink more not will I you I tell in truth

פונם וויינשטאק, ביז צו יענעם טאג, ווען איך וועל עס טרינקען ניי
nai trinken es vel ich ven tog yenem tsu biz vainshtok funem
new drink it will I when day that to until vine from the

אין דעם קעניגרייך פון ה׳ .
Hashem fun kenigraich dem in
Hashem of kingdom the in

22 And at Seudah, while they were eating, Rebbe, Melech HaMoshiach, having taken the matzah, having made the HaMotzi, broke the middle matzah, giving the afikoman to Moshiach's talmidim, and said, Take and eat, this is my BASAR. 23 And having taken the Cup of Redemption [and] having made the bracha, he gave it to Moshiach's talmidim, and everyone drank of it. 24 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, HINEI DAHM HABRIT, the dahm of me, which is being poured out lama'an RABBIM *(for the sake of MANY)*. 25 Omein, I say to you, that no longer will I by any means drink of the p'ri hagefen *(fruit of the vine)* until Yom HaHu when I drink it chadash *(new)* in the Malchut Hashem.

כו און ווען זיי האבן אפגעזונגען הלל , זענען זיי ארויסגעגאנגען
aroisgegangen zei zenen halel opgezungen hoben zei ven un
went out they are Hallel finish singing did they when and

צום הר הזיתים.
hzitim Har tsum
Olives Mount of to the

26 And having sung the Hallel, they went out to the Mount of Olives.

כז און יהושע/ישוע זאגט צו זיי : אלע וועט איר געשטרויכלט
geshtroichlt ir vet ale zei tsu zogt Yeshua/Yehoshua un
stumbled you will all them to said Yehoshua and

ווערן; ווייל עס שטייט געשריבן: איך וועל שלאגן דעם פאסטוך ,
pastech dem shlogen vel ich geshriben shteit es vail veren
shepherd the strike will I written stands it because to be

27 And Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, All of you will fall away, for it has been written, I will strike down ES HAROEH UTEFUTEN

און די שאף וועלן צעשפרייט ווערן. (זכריה יג, ז.) כח נאר נאך
noch nor z ig Zecharyah veren tseshpreit velen shof di un
after but 7 13 Zechariah to be scattered will sheep the and

מיין אויפשטיין , וועל איך אייך פארויסגיין קיין גליל . כט פעטרוס
Petros Galil kein foroisgein aich ich vel oifshtein main
Peter Galilee to go ahead you I will standing up again my

אבער האט צו אים געזאגט: אפילו אויב אלע וועלן געשטרויכלט ווערן,
veren geshtroichlt velen ale oib afile gezogt im tsu hot ober
to be stumbled will all if even said him to has however

וועל איך דאך נישט. ל און יהושע/ישוע זאגט צו אים: באמת זאג איך
ich zog beemes im tsu zogt Yeshua/Yehoshua un nisht doch ich vel
I tell in truth him to says Yehoshua and not yet I will

דיר: היינט, אין דער דאזיקער נאכט, איידער דער האן וועט צוויימאל קרייען,
kreien tsveimol vet hon der eider nacht doziker der in haint dir
crow twice will cock the before night this very the in today you

וועסטו מיך דריימאל פארלייקענען! לא ער אבער האט נאך אייפריקער
eifriker noch hot ober er farleikenen draimol mich vestu
zealously yet did however he deny three times Me will you

גערעדט: אויב איך זאל מוזן שטארבן צוזאמען מיט דיר, וועל איך דיך
dich ich vel dir mit tsuzamen shtarben muzn zol ich oib geredt
you I will you with together die must shall I if speak

בשום אופן נישט פארלייקענען. און דעסגלייכן האבן אויך אלע געזאגט.
gezogt ale oich hoben desglaichen un farleikenen nisht oifen beshum
said all also have likewise and deny not way never

לב און זיי קומען צו א הויף, וואס האט געהייסן גת-שמני ;
Gat-Shmanim geheisen hot vos hoif a tsu kumen zei un
Gat-Shmanim called has which yard a to come they and

און ער זאגט צו זיינע תלמידים: זעצט זיך דא אנידער, ביז איך וועל
vel ich biz anider do zich zetst talmidim zaine tsu zogt er un
will I until down here self sit disciples his to says he and

האבן תפילה געטאן. לג און ער נעמט פעטרוסן מיט זיך און יעקבן
Yaakovn un zich mit Petrosn nemt er un geton tfile hoben
James and self with Peter takes he and done prayer have

און יוחנן , און האט אנגעהויבן צו ציטערן און פלאטערן. לד און
un flateren un tsiteren tsu ongehoiben hot un Yochanan un
and tremble and shake to begun has and John and

ער זאגט צו זיי : מיין נפש איז זייער באטריבט, ביז צום טויט;
toit tsum biz batribt zeier iz nefesh main zei tsu zogt er
death to the unto grieved very is soul my them to says he

בלייבט דא , און וואכט! לה און ער איז געגאנגען אביסל ווייטער, און
un vaiter abisel gegangen iz er un vacht un do blaibt
and farther a little go is he and watch and here remain

איז אנידערגעפאלן אויף דער ערד , און האט תפילה געטאן, אז , אויב
oib az geton tfile hot un erd der oif anidergefalen iz
if that done prayer has and earth the on fell down is

מעגלעך, די שעה זאל אים פאריבערגיין. לו און האט געזאגט: אבא,
Abba gezogt hot un faribergein im zol sho di meglech
Abba said has and pass him shall hour the possible

פאטער, אלץ איז מעגלעך פאר דיר; נעם פון מיר אוועק דעם דאזיקן
dozikn dem avek mir fun nem dir far meglech iz alts foter
this the away Me from take you for possible is all Father

בעכער! דאך נישט וואס איך וויל , נאר וואס דו ווילסט. לז און ער קומט ,
kumt er un vilst du vos nor vil ich vos nisht doch becher
comes he and want you what but want I what not yet goblet

HATZON *(the Shepherd and the sheep will be scattered)*.
28 But after I am made to stand up alive in the Techiyas HaMoshiach, I will go before you into the Galil.
29 But Shim'on Kefa said to him, Even if everyone will fall away, yet I will not.
30 And he says to him, Omein, I say to you, that you today, balailah hazeh *(during this night)* before the tarnegol crows twice, you will make hakhchashah *(denial)* of me shalosh pe'amim *(three times)*.
31 But Kefa kept saying with vehemence, If it is necessary for me to die al kiddush ha-Shem for you, by no means will I make hakhchashah of you. And so also everyone declared.

32 And they come to a place of which the name [was] Gat-Shmanim and Rebbe, Melech HaMoshiach says to his talmidim, Sit down here while I daven.
33 And he takes Kefa and Ya'akov and Yochanan with him and he began to be distressed and to be troubled.
34 And Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, My agmat nefesh *(grief)* is great, even to the point of mavet *(death)*. Remain here and stay awake and shomer *(on guard)*.
35 And having gone forth a little, he was falling on the ground and was davening that, if it is possible, this shaah *(hour)* might pass from him.
36 And Rebbe, Melech HaMoshiach was saying, Abba, Avi, all things [are] possible for you. Take away this KOS from me. But not

און געפינט זיי שלאפן, און זאגט צו פעטרוסן: שמעון, דו שלאפסט?
shloftst du Shim'on Petrosn tsu zogt un shlofen zei gefint un
sleep you Simon Peter to says and asleep them finds and

ביסט נישט אימשטאנד געווען איין שעה וואך צו בלייבן? לח וואכט
vacht blaiben tsu vach sho ein geven imshtand nisht bist
watch remain to watch hour one be able not are

און טוט תפילה, כדי איר זאלט נישט קומען צו קיין נסיון;
nisoyen kein tsu kumen nisht zolt ir kedei tfile tut un
temptation any to come not shall you so that prayer do and

דער גייסט איז טאקע וויליק, דאס פלייש איז אבער שוואך! לט און
un shvach ober iz fleish dos vilik take iz gaist der
and weak however is flesh this willing actually is spirit the

ער איז ווידער אוועקגעגאנגען, און תפילה געטאן, זאגנדיק די זעלביקע
zelbike di zogendik geton tfile un avekgegangen vider iz er
same the saying done prayer and went away again is he

ווערטער. מ און ווען ער איז צוריקגעקומען, האט ער זיי ווידער געפונען
gefunen vider zei er hot tsurikgekumen iz er ven un verter
found again them he has return is he when and words

שלאפן, ווארום זייערע אויגן זענען געווען שווער; און זיי האבן נישט
nisht hoben zei un shver geven zenen oigen zeiere vorem shlofen
not have they and heavy was are eyes their because asleep

געוואוסט וואס אים צו ענטפערן. מא און ער קומט צום דריטן מאל,
mol dritn tsum kumt er un entferen tsu im vos gevust
times third to the comes he and answer to him what known

און זאגט צו זיי: שלאפט ווייטער, און רוט זיך אויס! עס איז גענוג;
genug iz es ois zich rut un vaiter shloft zei tsu zogt un
enough is it up self rest and further sleep them to says and

עס איז געקומען די שעה; זע, דער בר אנש ווערט איבערגעגעבן
ibergegeben vert Enosh Bar der ze sho di gekumen iz es
handed over is being of Man Son the look hour the come is it

צו חוטאים אין די הענט אריין. מב שטייט אויף, לאמיר גיין; זע, מיין
main ze gein lomir oif shteit arain hent di in choytim tsu
My look go let us up stand into hands the in sinners to

פארראטער איז שוין נאענט!
noent shoin iz farreter
near already is betrayer

מג און גלייך, בשעת ער האט נאך גערעדט, קומט יהודה,
Yehude kumt geredt noch hot er beshas glaich un
Yehudah comes speaking still has he while immediately and

איינער פון די צוועלף, און מיט אים א המון מיט שווערדן און
un shverdn mit hamon a im mit un tsvelf di fun einer
and swords with crowd a him with and twelve the of one

שטאנגען, פון די הויפט כהנים און סופרים און זקנים. מד און זיין
zain un zkeinem un sofrim un koyanim hoipt di fun shtangen
his and elders and scribes and kohenim chief the from clubs

פארראטער האט זיי געגעבן א צייכן, אזוי צו זאגן: וועמען איך וועל
vel ich vemen zogen tsu azoi tseichen a gegeben zei hot farreter
will I whom say to so sign a give them did betrayer

א קוש טאן, דער איז עס; נעמט אים, און פירט אים אפ זיכער. מה און
un zicher op im firt un im nemt es iz der ton kush a
and secure up him lead and him take it is that do kiss a

ווען ער איז געקומען, איז ער גלייך צוגעגאנגען צו אים, און
un im tsu tsugegangen glaich er iz gekumen iz er ven
and him to went over immediately he did come did he when

what I will, but what you [will]. 37 And he comes and finds them sleeping, and he says to Shim'on Kefa, Are you sleeping? Did you not have chozek *(strength)* to stay awake one hour?
38 Stay shomer and daven that you may not enter into nisayon *(trial, temptation)*. Indeed the ruach ready but the basar [is] weak. 39 And again he went away and davened the same devarim *(words)* as before. 40 And once again he came and found them sleeping, for their eyes were falling shut, and they did not have daas of what they might answer him. 41 And he comes the shlishit *(third)* time and says to them, Sleep [for] the remainder and take your rest. It is enough. The shaah *(hour)* has come. Hinei, the Bar Enosh is betrayed into the hands of chote'im *(sinners)*. 42 Get up, let us go. Hinei, the one betraying me has drawn near.

43 And, ofen ort, bishas maise *(at the same time)* Rebbe, Melech HaMoshiach is speaking, Yehudah arrives, one of the Shneym Asar, and with him a crowd with swords and clubs with Rashei Hakohanim and the Sofrim and the Zekenim. 44 Now the one betraying Rebbe, Melech HaMoshiach had given a signal to them, saying, Whomever I may give the neshikah *(kiss)*, he is [the one], chap *(seize)* him! And lead [him] away under guard.

זאגט: רבי ! און האט אים געקושט. מו און זיי האבן ארויפגעלייגט די
di aroifgeleigt hoben zei un gekusht im hot un Rebbe zogt
the place did they and kiss him did and Rebbe says

הענט אויף אים, און האבן אים געפאנגען גענומען . מז איינער אבער
ober einer genumen gefangen im hoben un im oif hent
however one take captive him did and him on hands

פון די , וואס זענען געשטאנען דערביי האט ארויסגעצויגן די שווערד,
shverd di aroisgetsoigen hot derbai geshtanen zenen vos di fun
sword the drew out did nearby standing were who the of

און געשלאגן דעם כהן גדולס קנעכט, און אים אפגעהאקט אן אויער.
oier an opgehakt im un knecht gadols koyen dem geshlogen un
ear an chopped off him and servant gadol's kohen the struck and

מח און יהושע/ישוע האט ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: ווי קעגן
kegen vi gezogt zei tsu entferendik hot Yeshua/Yehoshua un
against as said them to answering has Yehoshua and

א רויבער זענט איר ארויסגעקומען מיט שווערדן און שטאנגען מיך צו
tsu mich shtangen un shverdn mit aroisgekumen ir zent roiber a
to Me clubs and swords with come out you are robber a

כאפן . מט טאג אויס טאג איין בין איך געווען ביי אייך אינם בית
beis inem aich bai geven ich bin ein tog ois tog chapen
House in the you with was I am in day out day arrest

המקדש און געלערנט, און איר האט מיך נישט געפאנגען גענומען ;
genumen gefangen nisht mich hot ir un gelernt un Hamikdash
taken captive not Me has you and taught and the Holy

נאר (עס איז) כדי די כתבי (הקודש) זאלן דערפילט ווערן.
veren derfilt zolen Hakoidesh Kitvei di kedei iz es nor
to be fulfilled should the Holy scriptures the so that is it but

נ און אלע האבן אים פארלאזן, און זענען אנטלאפן.
antlofen zenen un farlozen im hoben ale un
run away are and forsaken him have all and

נא און א יינגל איז אים נאכגעגאנגען, איינגעהילט אין א ליילעך אויפן
oifen lailech a in aingehilt nochgegangen im iz yingel a un
on the sheet a in wrapped follow him did boy a and

בלויזן לייב , און זיי כאפן אים; נב ער אבער האט איבערגעלאזט דאס
dos ibergelozt hot ober er im chapen zei un laib bloizn
the left behind has however he him caught they and body bare

ליילעך, און איז אנטלאפן א נאקעטער.
naketer a antlofen iz un lailech
naked a run away is and sheet

נג און זיי האבן אוועקגעפירט יהושען/ישוען צום כהן גדול;
gadol koyen tsum Yeshuan/Yehoshuan avekgefirt hoben zei un
gadol kohen to the Yehoshua led away have they and

און עס האבן זיך ביי אים פארזאמלט אלע הויפט כהנים און
un koyanim hoipt ale farzamlt im bai zich hoben es un
and kohenim chief all gathered him with self have it and

די זקנים און די סופרים. נד און פעטרוס האט אים נאכגעפאלגט
nochgefolgt im hot Petros un sofrim di un zkeinem di
followed him has Peter and scribes the and elders the

פונדערווייטנס , ביז אינעווייניק אריין אין דעם הויף פון דעם כהן
koyen dem fun hoif dem in arain ineveinik biz fundervaitns
kohen the of courtyard the in into inside until from a distance

גדול; און איז געזעסן מיט די משרתים און האט זיך געווארעמט
gevaremt zich hot un meshoresim di mit gezesen iz un gadol
warm self has and servants the with sat has and gadol

45 And when he came, he ofen ort approached Rebbe, Melech HaMoshiach and says, Rebbe. And he gave him the neshikah *(kiss)*. 46 And they laid their hands on Rebbe, Melech HaMoshiach and arrested him. 47 But one of those standing by drew his cherev and struck the servant of the Kohen Gadol and cut off his ear. 48 And Rebbe, Melech HaMoshiach answered and said to them, Do you come out with swords and clubs as against a shoded *(robber)* to arrest me? 49 Every day I was with you in the Beis HaMikdash teaching Torah and you did not arrest me; but let the Kitvei Hakodesh be fulfilled. 50 And, having left Rebbe, Melech HaMoshiach, everyone fled. 51 And a certain bocher was following along with Rebbe, Melech HaMoshiach, and the bocher was wearing nothing but a linen garment around his naked body, and they seized the bocher. 52 But the bocher ran away naked, leaving the linen garment behind.

53 And they led away Rebbe, Melech HaMoshiach to the Kohen Gadol. And all the Rashei Hakohanim and the Zekenim and the Sofrim were assembled. 54 And Shim'on Kefa from a distance followed Rebbe, Melech HaMoshiach right into the courtyard of the Kohen Gadol. And Kefa was sitting together with the servants and warming himself near the ohr of the

ביים פייער. נה און די הויפט כהנים און דאס גאנצע סנהדרין האבן
hoben Sanhedrin gantse dos un koyanim hoipt di un faier baim
have Sanhedrin whole the and kohenim chief the and fire by the

געזוכט אן עדות קעגן זאגן יהושען/ישוען , כדי אים צו
tsu im kedei Yeshuan/Yehoshuan kegen zogen eides an gezucht
to him so that Yehoshua against say witness an sought

טייטן; און האבן נישט געפונען. נו ווארום א סך האבן פאלש עדות
eides falsh hoben sach a vorem gefunen nisht hoben un teiten
witness false have many a because found not have and kill

געזאגט קעגן אים, און זייערע עדות האבן נישט איבעראיינגעשטימט.
iberaingeshtimt nisht hoben eides zeiere un im kegen gezogt
agree not have witness their and him against said

נז און אייניקע זענען אויפגעשטאנען, און האבן פאלש עדות געזאגט
gezogt eides falsh hoben un oifgeshtanen zenen einike un
said witness false have and stand up are some and

קעגן אים, אזוי צו זאגן: נח מיר האבן אים געהערט זאגן: איך וועל
vel ich zogen gehert im hoben mir zogen tsu azoi im kegen
will I say heard him have we say to so him against

צעשטערן דעם דאזיקן היכל , וואס איז מיט הענט געמאכט געווארן.
gevoren gemacht hent mit iz vos Heichal dozikn dem tseshteren
become made hands with is which Heikhal this the destroy

און אין דריי טעג וועל איך אויפבויען אן אנדערן, וואס איז נישט
nisht iz vos andern an oifboien ich vel teg drai in un
not is which other an build up I will days three in and

געמאכט מיט הענט. נט און אפילו אזוי האט זייער עדות זאגן נישט
nisht zogen eides zeier hot azoi afile un hent mit gemacht
not say witness their has so even and hands with made

איבעראיינגעשטימט. ס און דער כהן גדול האט זיך אויפגעשטעלט
oifgeshtelt zich hot gadol koyen der un iberaingeshtimt
stood up self has gadol kohen the and agree

אין דער מיט , און געפרעגט יהושען/ישוען , אזוי צו זאגן: דו
du zogen tsu azoi Yeshuan/Yehoshuan gefregt un mit der in
you say to so Yehoshua asked and midst the in

ענטפערסט גארנישט אויף דעם, וואס די דאזיקע זאגן עדות קעגן
kegen eides zogen dozike di vos dem oif gornisht entferst
against witness say these the which the on nothing answer

דיר? סא און ער האט געשוויגן , און גארנישט געענטפערט. דער כהן
koyen der geentfert gornisht un geshvigen hot er un dir
kohen the answered nothing and silent was he and you

גדול האט אים ווידער געפרעגט, און זאגט צו אים; ביסטו דער
der bistu im tsu zogt un gefregt vider im hot gadol
the you are him to says and asked again him has gadol

משיח , דער זון פון הקדוש ברוך הוא? סב און יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua un hu bruch hakodesh fun zun der Moshiach
Yehoshua and He blessed the Holy One of son the Moshiach

האט געזאגט: איך בין; און איר וועט זען דעם בר אנש זיצן אויף דער
der oif zitsen Enosh Bar dem zen vet ir un bin ich gezogt hot
the on sit of Man Son the see will you and am I said has

רעכטער זייט פון דער גבורה, און קומען מיט די וואלקנס פון הימל .
himel fun volkens di mit kumen un gvure der fun zait rechter
heaven of clouds the with coming and power the of side right

(תהלים קי , א; דניאל ז, יג.) סג און דער כהן גדול האט צעריסן זיינע
zaine tserisn hot gadol koyen der un ig z Daniel a ki Tehilim
his torn has gadol kohen the and 13 7 Daniel 1 110 Psalms

hadlakah *(bonfire)*. 55 And the Rashei Hakohanim and [the] whole Sanhedrin were seeking edut against Rebbe, Melech HaMoshiach in order to have him under the onesh mavet, and they were not finding any. 56 For many gave edut sheker against Rebbe, Melech HaMoshiach, and the eduyot were not in agreement. 57 And some, taking the stand, were giving edut sheker *(false testimony)* against him: 58 We heard him saying, I will bring churban to this Beis HaMikdash made with human hands, and, after shlosha yamim, another, not made with hands, I will build. 59 So their eduyot were not in agreement. 60 And having stood up in their midst, the Kohen Gadol questioned Rebbe, Melech HaMoshiach, saying, Do you not answer anything to what these bear solemn edut *(testimony)* against you? 61 But Rebbe, Melech HaMoshiach was silent and did not answer anything. Again the Kohen Gadol was questioning him and says to him, Are you the Rebbe, Melech HaMoshiach, HaBen Hamevorakh? 62 And Rebbe, Melech HaMoshiach said, Ani hu, and you will see the BAR ENOSH YOSHEV LIMIN HaGevurah UVA IM ANENEI HASHOMAYIM *(the Bar Enosh [Moshiach] sitting at the right hand of power and coming with the clouds of heaven)*. 63 And the Kohen Gadol, making the keriah *(ritual tearing)* of his tunic, says, What further

קליידער, און זאגט: וואס דארפן מיר נאך האבן עדות ? סד איר האט
kleider un zogt vos darfen mir noch hoben eides ir hot
clothing and says what need we more have witness you have

דאך געהערט די לעסטערונג. וואס איז אייער מיינונג ? און אלע
doch gehert di lesterung vos iz eier meinung un ale
after all heard the blasphemy what is your mind and all

האבן אים פארמשפט, אז ער איז חייב מיתה. סה און איניקע האבן
hoben im farmishpet az er iz chayev mise un einike hoben
did him condemn that he is deserving death and some did

אנגעהויבן צו שפייען אויף אים, און צו באדעקן אים דאס פנים , און
ongehoiben tsu shpaien oif im un tsu badeken im dos ponem un
begin to spit on him and to cover him the face and

צו שלאגן אים מיט די פויסטן, און צו זאגן צו אים: זאג נבואה !
tsu shlogen im mit di foistn un tsu zogen tsu im zog nevue
to strike him with the fists and to say to him say prophecy

אויך די משרתים האבן אים עמפאנגען מיט פעטש. (ישעיהו נ , ו.)
oich di meshoresim hoben im emfangen mit petsh Yeshayah n u
also the servants did him catch with slaps Yeshayah 50 6

סו און בשעת פעטרוס איז געווען אונטן אין הויף , קומט איינע פון
un beshas Petros iz geven unten in hoif kumt eine fun
and while Peter is was below in courtyard comes one of

דעם כהן גדולס דינסטמוידן ; סז און ווי זי האט דערזען פעטרוסן
dem koyen gadols dinstmoidn un vi zi hot derzen Petrosn
the kohen gadol's servant-girls and as she has caught sight of Peter

זיך וואַרעמען, האט זי אויף אים א קוק געטאן, און זאגט: אויך דו ביסט
zich varemen hot zi oif im a kuk geton un zogt oich du bist
self warming did she on him a look do and says also you have

געווען מיט דעם פון נצרת , דעם יהושע/ישוע ! סח ער אבער האט
geven mit dem fun Natseret dem Yeshua/Yehoshua er ober hot
been with the of Natseret the Yehoshua he however has

געלייקנט, אזוי צו זאגן : נישט איך ווייס , נישט איך פארשטיי וואס דו
geleiknt azoi tsu zogen nisht ich veis nisht ich farshtei vos du
deny so to say not I know not I understand what you

זאגסט. און ער איז ארויסגעגאנגען אינדרויסן צום פאדערהויז; און א האן
zogstu un er iz aroisgegangen indroisen tsum foderhoiz un a hon
say and he is went out outside to the forecourt and a cock

האט געקרייט. סט און די דינסטמויד האט אים געזען, און האט ווידער
hot gekreit un di dinstmoid hot im gezen un hot vider
has crowed and the servant-girl has him seen and has again

אנגעהויבן צו זאגן צו די , וואס זענען דארט געשטאנען: דער דאזיקער
ongehoiben tsu zogen tsu di vos zenen dort geshtanen der doziker
begun to say to the who are there standing the this one

איז איינער פון זיי ! ע ער אבער האט נאכאמאל געלייקנט. און אביסל
iz einer fun zei er ober hot nochamol geleiknt un abisel
is one of them he however has again denied and a little

שפעטער האבן די , וואס זענען דארט געשטאנען, ווידער געזאגט צו
shpeter hoben di vos zenen dort geshtanen vider gezogt tsu
later have the which are there standing again said to

פעטרוסן: דו ביסט זיכער איינער פון זיי ; ווארום דו ביסט אויך א
Petrosn du bist zicher einer fun zei vorem du bist oich a
Peter you are surely one of them because you are also a

גלילי . עא און ער האט אנגעהויבן צו פלוכן , און צו שווערן: איך קען
Galili un er hot ongehoiben tsu fluchen un tsu shveren ich ken
Galilean and he did begin to curse and to swear I know

need do we have of edim
(witnesses)? 64 You heard
him commit Chillul Hashem
giddduf *(blasphemy)*. How does
it seem to you? And they all
condemned Rebbe, Melech
HaMoshiach to be deserving
of mishpat mavet. 65 And
some began to spit on him
and to cover his face and to
strike him and to say to him,
Let's hear a dvar nevuah *(word
of prophecy)*! And the shomrim
(guards) took custody of him
by slapping Rebbe, Melech
HaMoshiach.
66 And Shim'on Kefa being
below in the courtyard,
one of the maids of the
Kohen Gadol comes by.
67 And having seen Kefa
warming himself, having
looked him over, she
says, You also were with
the one from Natzeret,
Yehoshua! 68 But he denied
[it], saying, I do not have
daas *(knowledge)* or binah
(understanding) of what you
are saying. And he walked
away and went outside
into the entryway. And a
tarnegol crowed. 69 And
the maid, having seen him,
began again to say to the
ones standing by, This is
one of them! 70 But again
he made hakhchashah
(denial). And after a little
[while], again the ones
having stood by were saying
to Kefa, You are one of
them, for indeed you are
a Gelili *(inhabitant of the
Galil)*. 71 And Kefa began to
speak a klalah *(curse)* and
to swear, I do not have
daas of this man I don't

נישט דעם דאזיקן מענטשן, פון וועמען איר רעדט! [עב] און באלד
bald un redt ir vemen fun mentshn dozikn dem nisht
immediately and speak you whom of man this the not

האט א האן צום צווייטן מאל געקרייט. און פעטרוס האט זיך דערמאנט
dermont zich hot Petros un gekreit mol tsveitn tsum hon a hot
remember self has Peter and crow time second to the cock a did

דאס ווארט, ווי יהושע/ישוע האט צו אים געזאגט: איידער א האן
hon a eider gezogt im tsu hot Yeshua/Yehoshua vi vort dos
cock a before said him to has Yehoshua as word the

וועט צווײמאל קרייען, וועסטו מיך דריימאל פארלייקענען. און ער
er un farleikenen draimol mich vestu kreien tsveimol vet
he and deny three times Me will you crow twice will

האט עס זיך גענומען צום הארצן, און זיך צעוויינט.
tseveint zich un hartsn tsum genumen zich es hot
wept self and heart to the taken self it has

טו

און באלד אינדערפרי האבן זיך די הויפט כהנים בּאראטן
baroten koyanim hoipt di zich hoben inderfri bald un
confer kohenim chief the self have in the morning soon and

מיט די זקנים און סופרים, און דאס גאנצע סנהדרין — האבן
hoben Sanhedrin gantse dos un sofrim un zkeinem di mit
did Sanhedrin whole the and scribes and elders the with

געבונדן יהושען/ישוען , און אים אוועקגעפירט, און איבערגעגעבן
ibergegeben un avekgefirt im un Yeshuan/Yehoshuan gebunden
handed over and led away him and Yehoshua bind

צו פילאטוסן. (ישעיהו נג, ח.) [ב] און פילאטוס האט אים געפרעגט: צי
tsi gefregt im hot Pilatus un ch ng Yeshayah Pilatusn tsu
ask him did Pilate and 8 53 Yeshayah Pilate to

ביסט דו דער קעניג פון די יידן? און ער האט ענטפערנדיק צו אים
im tsu entferendik hot er un Yidn di fun kenig der du bist
him to answering did he and Jews the of king the you are

געזאגט: דו זאגסט עס! [ג] און די הויפט כהנים האבן געברענגט
gebrengt hoben koyanim hoipt di un es zogstu du gezogt
bring did kohenim chief the and it you are saying you say

א סך באשולדיקונגען קעגן אים. [ד] און פילאטוס האט אים ווידער
vider im hot Pilatus un im kegen bashuldikungen sach a
again him did Pilate and him against accusations many a

געפרעגט, אזוי צו זאגן : דו ענטפערסט גארנישט? זע , וויפל
vifel ze gornisht entferst du zogen tsu azoi gefregt
how many look nothing answer you say to so ask

באשולדיקונגען זיי מאכן קעגן דיר! [ה] יהושע/ישוע אבער האט
hot ober Yeshua/Yehoshua dir kegen machen zei bashuldikungen
did however Yehoshua you against make they accusations

מער גארנישט געענטפערט; אזוי אז פילאטוס האט זיך געוואונדערט.
gevundert zich hot Pilatus az azoi geentfert gornisht mer
wonder self had Pilate that so answer nothing more

(ישעיהו נג, ז.) [ו] און אויף יעדן יום טוב פלעגט ער זיי באפרייען
bafraien zei er flegt tov yom yedn oif un z ng Yeshayah
release them he used Tov Yom every on and 7 53 Yeshayah

איין געפאנגענעם, וועמען זיי האבן באגערט. [ז] און עס איז געווען
geven iz es un bagert hoben zei vemen gefangenem ein
been has there and desire did they whom prisoner one

איינער, וואס מען האט אים גערופן בר-אבא, געבונדן צוזאמען מיט
mit tsuzamen gebunden Bar-Abba gerufen im hot men vos einer
with together bound Bar-Abba called him has one who one

know the one of whom you
speak! [72] And ofen ort for
a second time, a tarnegol
crowed. And then Kefa
remembered the dvar that
Rebbe, Melech HaMoshiach
had spoken to him, Before a
tarnegol crows twice, shalosh
pe'amim *(three times)* you
will make hakhchashah
(denial) of me. And having
broken down, Kefa was
weeping.

15

And as soon as
it was boker, the
Rashei Hakohanim *(the Chief
Priests)* with the Zekenim
and Sofrim *(Scribes)* and
[the] whole Sanhedrin,
having performed the
akedah *(binding)* of Rebbe,
Melech HaMoshiach, led
[him] away and handed
[him] over to Pilate. [2] And
Pilate questioned Rebbe,
Melech HaMoshiach, Are
you the Melech HaYehudim?
And, in reply, he says, You
say so. [3] And the Rashei
Hakohanim were accusing
Rebbe, Melech HaMoshiach
[of] many things. [4] And
Pilate again questioned
him, saying, Do you not
answer anything? Look
how many things they
accuse you [of]. [5] But Rebbe,
Melech HaMoshiach no
longer answered anything,
so Pilate was astounded.
[6] Now [at] every Chag
he was releasing to
them one prisoner for
whom they were making
bakosha *(request)*. [7] Now
there was the one being
called Bar-Abba, who had

די בונטארן, וועלכע האבן אפגעטאן א רציחה בשעת אן אויפשטאנד.
oifshtand an beshas retsiche a opgeton hoben velche buntarn di
insurrection an during murder a do have which rebels the

ח און דער המון איז ארויפגעגאנגען און האט אנגעהויבן צו פארלאנגען,
farlangen tsu ongehoiben hot un aroifgegangen iz hamon der un
request to begun has and went up is crowd the and

אז ער זאל טאן, ווי געווענלעך פאר זיי . ט און פילאטוס האט זיי
zei hot Pilatus un zei far gevenlech vi ton zol er az
they has Pilate and them for customary as do shall he that

געענטפערט, אזוי צו זאגן : צי ווילט איר, אז איך זאל אייך באפרייען
bafraien aich zol ich az ir vilt tsi zogen tsu azoi geentfert
release you shall I that you want say to so answered

דעם קעניג פון די יידן ? י ווארום ער האט געוואוסט, אז די הויפט
hoipt di az gevust hot er vorem Yidn di fun kenig dem
chief the that known has he because Jews the of king the

כהנים האבן אים איבערגעגעבן מחמת קנאה. יא די הויפט כהנים
koyanim hoipt di kine machmas ibergegeben im hoben koyanim
kohenim chief the envy because handed over him have kohenim

אבער האבן אונטערגעהעצט דעם המון , אז ער זאל זיי ליבער
liber zei zol er az hamon dem untergehetst hoben ober
rather they shall he that crowd the stirred have however

באפרייען בר-אבאן . יב און פילאטוס האט ווידער ענטפערנדיק צו זיי
zei tsu entferendik vider hot Pilatus un Bar-Abban bafraien
they to answering again has Pilate and Bar-Abba release

געזאגט: וואס זשע זאל איך טאן מיט אים, וועמען איר רופט קעניג
kenig ruft ir vemen im mit ton ich zol zhe vos gezogt
king calls you whom him with do I shall then what said

פון די יידן ? יג און זיי האבן נאכאמאל א געשריי געטאן: אויפהענגען
oifhengen geton geshrei a nochamol hoben zei un Yidn di fun
hanged up done shout a again have they and Jews the of

אים אויף דער בוים! יד און פילאטוס האט צו זיי געזאגט: וואס פאר א
a far vos gezogt zei tsu hot Pilatus un boim der oif im
a for who said they to has Pilate and tree the on him

שלעכטס האט ער דען געטאן? זיי אבער האבן נאך מער געשריגן :
geshrigen mer noch hoben ober zei geton den er hot shlechts
shouted more after have however they done then he has evil

אויפהענגען אים אויף דער בוים! טו און ווייל פילאטוס האט געוואלט
gevolt hot Pilatus vail un boim der oif im oifhengen
wanted has Pilate because and tree the on him hanged up

טאן די געפעליקייט דעם המון , האט ער פאר זיי באפרייט בר-אבאן ,
Bar-Abban bafrait zei far er hot hamon dem gefelikeit di ton
Bar-Abba set free them for he has crowd the favor the do

און האט איבערגעגעבן יהושען/ישוען , נאך דעם ווי ער האט אים
im hot er vi dem noch Yeshuan/Yehoshuan ibergegeben hot un
him has he as the after Yehoshua handed over has and

געלאזט שמייסן , און אים איבערגעגעבן אויפהענגען אויף א בוים צו
tsu boim a oif oifhengen ibergegeben im un shmaisen gelozt
to tree a on hanged up handed over him and flog let

ווערן. (ישעיהו נג, ה.)
h ng Yeshayah veren
5 53 Yeshayah be

טז און די זעלנער האבן אים אוועקגעפירט אינעווייניק אין הויף
hoif in ineveinik avekgefirt im hoben zelner di un
courtyard in inside led away him have soldiers the and

been imprisoned with his
fellow insurrectionists and
who, at the time of the
Mered *(Revolt, Uprising)*,
had committed retzach
(murder). 8 So the crowd
came and began to ask
Pilate to do for them
just as in the past was
his custom. 9 But Pilate
answered them, saying,
Do you wish [that] I
should release to you
the Melech HaYehudim?
10 For Pilate knew that
because of kinah *(envy)*
the Rashei Hakohanim
had handed him over to
him. 11 But the Rashei
Hakohanim incited the
crowd that Pilate should
instead release Bar-Abba
to them. 12 But Pilate, in
reply again, was saying to
them, What then do you
wish [that] I should do with
the one whom you call
the Melech HaYehudim?
13 And again they cried out,
Let him be talui al HaEtz
(being hanged on the Tree)!
14 But Pilate was saying to
them, Why? What ra'ah
has he committed? But
they all the more cried
out, Let him be talui
al HaEtz *(being hanged
on the Tree)*! 15 So Pilate,
desiring to placate the crowd,
released to them Bar-Abba,
and handed over Rebbe,
Melech HaMoshiach to be
scourged and to be talui al
HaEtz *(to be hanged on the
Tree)*.

16 And the chaiyalim
(soldiers) led away Rebbe,

אריין, דאס איז דאס פרעטאריום; און רופן צונויף די גאנצע ראטע.
rote gantse di tsunoif rufen un Pretorium dos iz dos arain
cohort whole the together call and Praetorium the is the into

יז און זיי קליידן אים אָן אין פורפור, און טאן אים אָן א
a on im ton un purpur in on im kleiden zei un
a without him do and purple in without him clothe they and

קרוין, וואס זיי האבן געפלאכטן פון דערנער; יח און האבן אנגעהויבן
ongehoiben hoben un derner fun geflochtn hoben zei vos kroin
begun have and thorns of braided have they which crown

אים צו באגריסן: שלום, קעניג פון די יידן! יט און זיי האבן אים
im hoben zei un Yidn di fun kenig sholem bagrisen tsu im
him have they and Jews the of king peace greet to him

געשלאגן מיט א שטעקן איבערן קאפ, און געשפיגן אויף אים, און האבן
hoben un im oif geshpigen un kop ibern shteken a mit geshlogen
have and him on spat and head over stick a with struck

געבויגן די קניען און זיך געבוקט צו אים. (ישעיהו נ, ו.) כ און נאך
noch un u n Yeshayah im tsu gebukt zich un knien di geboigen
after and 6 50 Yeshayah him to bowed self and knees the bend

דעם ווי זיי האבן אפגעשפאט פון אים, האבן זיי אים אויסגעטאן דאס
dos oisgeton im zei hoben im fun opgeshpot hoben zei vi dem
that undressed him they have him of mocked have they as that

פורפור, און אים אנגעטאן זיינע מלבושים. און זיי פירן אים ארויס,
arois im firen zei un malbushem zaine ongeton im un purpur
out him led they and clothing his dressed him and purple

כדי אים צו אויפהענגען אויף דער בוים.
boim der oif oifhengen tsu im kedei
tree the on hang up to him so as

כא און זיי צווינגען א פארבייגייער, א געוויסן שמעון פון קירניה,
Cyrene fun Shim'on gevisen a farbaigeier a tsvingen zei un
Cyrene of Simon certain a passer by a compel they and

קומענדיק פון פעלד, דעם פאטער פון אלעקסאנדער און רופוס, אז
az Rufus un Aleksander fun foter dem feld fun kumendik
that Rufus and Alexander of father the the field from coming

ער זאל טראגן זיין בוים. כב און זיי ברענגען אים צו דעם ארט
ort dem tsu im brengen zei un boim zain trogen zol er
place of the to him bring they and tree his carry shall he

גלגלתא, וואס דער טייטש דערפון איז: דאס ארט פון א שארבן.
sharben a fun ort dos iz derfun taitsh der vos Gulgolta
skull a of place the is thereof meaning the which Golgotha

כג און זיי האבן אים געגעבן וויין געמישט מיט מירע, וואס ער האט
hot er vos mire mit gemisht vain gegeben im hoben zei un
has he which myrrh with mixed wine given him have they and

אבער נישט אנגענומען. כד און זיי האבן אים אויפגעהאנגען אויף
oif oifgehongen im hoben zei un ongenumen nisht ober
on hung up him have they and take not however

א בוים, און צעטיילן צווישן זיך זיינע מלבושים, ווארפנדיק
varfendik malbushem zaine zich tsvishen tseteilen un boim a
casting clothing his themselves among divide and tree a

גורל אויף זיי, וואס ווער זאל נעמען. כה און עס איז געווען די דריטע
drite di geven iz es un nemen zol ver vos zei oif goral
third the was is it and take shall each what them on lots

שעה, און זיי האבן אים אויפגעהאנגען אויף א בוים. (תהלים
Tehilim boim a oif oifgehongen im hoben zei un sho
Psalms tree a on hung up him have they and hour 9 A.M.

Melech HaMoshiach into the courtyard, which is [the] Praetorium, the governor's headquarters, and they called together [the] whole cohort. 17 And they clothe him in [royal] purple and place upon him a keter *(crown)* of thorns that they had woven together. 18 And they began to greet him, Hail, Melech HaYehudim! 19 And they were striking him [on] the rosh with a staff and they were spitting on him and bending their knees and bowing down before him. 20 After mocking him, they stripped him of [royal] purple and clothed him in his garments. And they lead him out that they might make him be talui al HaEtz *(being hanged on the Tree)*.

21 And a certain Shim'on from Cyrene was passing by, who was coming in from [the] countryside. He was the father of Alexander and Rufus. The chaiyalim *(soldiers)* requisition him in order that he carry Moshiach's Etz. 22 And they bring Rebbe, Melech HaMoshiach to a place called Gulgolta, which means, being translated, Place of the Skull. 23 And they were giving to him yayin having been mixed with myrrh, but this one did not take it. 24 And they hanged Rebbe, Melech HaMoshiach on HaEtz and YICHALLEKU VEGADAI *(they divide the garments)* of Rebbe, Melech HaMoshiach, and VAPPILU GORAL *(they cast lots)* for them, to decide what each

כב, יד-טז, יח.) כו און דער כתב פון זיין באשולדיקונג איז געווען
geven iz bashuldikung zain fun ksav der un ich id-tz chb
was is indictment his of inscription the and 18 14-16 22

אויפגעשריבן: דער קעניג פון די יידן. כז און צוזאמען מיט אים זיי
zei im mit tsuzamen un Yidn di fun kenig der oifgeshriben
they him with together and Jews the of king the inscribe

אויפהענגען אויף דער בוים צווי רויבער; איינעם אויף זיין רעכטער זייט,
zait rechter zain oif einem roiber tsvei boim der oif oifhengen
side right his on one robbers two tree the on hanged up

און איינעם אויף זיין לינקער זייט. כח און עס איז מקוים געווארן דער
der gevoren mekuyem iz es un zait linker zain oif einem un
the become fulfill is it and side left his on one and

פסוק, וואס זאגט:
zogt vos pasuk
says which verse

און מיט פושעים איז ער פאררעכנט געווארן. (ישעיהו נג, יב.)
ib ng Yeshayah gevoren farrecht er iz posheim mit un
12 53 Yeshayah become counted he is transgressors with and

כט און די פארבייגייער האבן אים געלעסטערט, שאקלענדיק זייערע
zeiere shoklendik gelestert im hoben farbaigeier di un
their shaking blasphemed him have passers by the and

קעפ, און זאגנדיק: הא! דו, וואס צעשטערסט דעם היכל, און
un Heichal dem tseshterst vos du ha zogendik un kep
and Heikhal the destroys who you Ha saying and heads

בויסט אים אויף אין דריי טעג, ל ראטעווע דיך אליין, און קום אראפ
arop kum un alein dich rateve teg drai in oif im boist
down come and alone you save days three in up it builds

פונם בוים! לא אזוי האבן אויך די הויפט כהנים אפגעשפאט צווישן
tsvishen opgeshpot koyanim hoipt di oich hoben azoi boim funem
among mocked kohenim chief the also have so tree from the

זיך צוזאמען מיט די סופרים, און געזאגט: אנדערע האט ער
er hot andere gezogt un sofrim di mit tsuzamen zich
he did others said and scribes the with together themselves

געהאלפן, זיך אליין קען ער נישט העלפן. לב דער משיח , דער קעניג
kenig der Moshiach der helfen nisht er ken alein zich geholfen
king the Moshiach the help not he can alone self help

פון ישראל! זאל ער איצט אראפשטייגן פון בוים, כדי מיר זאלן זען
zen zolen mir kedei boim fun aropshtaigen itst er zol Yisroel fun
see shall we so that tree from come down now he shall Israel of

און גליבן ! אויך די , וואס זענען מיט אים אויפגעהאנגען אויף א בוים
boim a oif oifgehongen im mit zenen vos di oich gloiben un
tree a on hung up him with are who the also believe and

געווארן, האבן אים מבזה געווען.
geven mevaze im hoben gevoren
were scorned him have become

לג און ווען די זעקסטע שעה איז געקומען, איז געווארן א פינצטערניש
fintsternish a gevoren iz gekumen iz sho zekste di ven un
darkness a become is come is hour sixth the when and

איבערן גאנצן לאנד ביז דער ניינטער שעה. לד און אין דער ניינטער שעה
sho nainter der in un sho nainter der biz land gantsn ibern
hour ninth the in and hour ninth the until land entire over

האט יהושע/ישוע א געשריי געטאן מיט א הויך קול : אלהי אלהי למה
lama Elokei Elokei kol hoich a mit geton geshrei a Yeshua/Yehoshua hot
why Eloi Eloi voice loud a with done shout a Yehoshua has

might take. 25 Now it was [the] third hour when they nailed and hanged Rebbe, Melech HaMoshiach on HAETZ. 26 And the inscription of the charge against him was inscribed above his rosh, melech hayehudim. 27 And with him they also nailed, each to his own etz, shnei shodedim, one on [the] right, one on [the] left of him. [28 And the Kitvei Hakodesh was fulfilled, VES POSHEIM NIMNAH *(and with lawless persons he was numbered)*.]

29 And the ones passing by were reviling him and shaking their heads and saying, Ha! The one bringing churban on the Beis HaMikdash and rebuilding [it] in shlosha yamim, 30 Save yourself! Come down from the etz! 31 Likewise, also, the Rashei Hakohanim with the Sofrim were also mocking him, saying, He saved others, but himself he is not able to save. 32 Let the Moshiach, let Rebbe Melech HaMoshiach of Yisroel, let [him] come down now from the etz, in order that we may see and have emunah! And the ones having been hanged on the etz on either side of him were reproaching him.

33 And when the sixth hour came, it became choshech over kol haaretz until [the] ninth hour. 34 And at the ninth hour, he cried out in a kol gadol *(loud voice)*, Eloi, Eloi lamah sabachthani? — which means, being translated,

שבקתני ? פארטייטשט הייסט עס: ג-ט מיינער, ג-ט מיינער,
mainer G-t mainer G-t es heist fartaitsht sabaktani
mine G-d mine G-d it means translated have You forsaken me

פארוואס האסטו מיך פארלאזן? (תהלים כב, א.) לה און אייניקע פון
fun einike un a chb Tehilim farlozen mich hostu farvos
of some and 1 22 Psalms forsaken Me you have why

די , וואס זענען געשטאנען דערביי, האבן עס געהערט, און האבן געזאגט:
gezogt hoben un gehert es hoben derbai geshtanen zenen vos di
said have and heard it have nearby standing are who the

זע , ער רופט אליהון . לו און איינער איז געלאפן, און האט אנגעפילט א
a ongefilt hot un gelofen iz einer un Eliyahun ruft er ze
a filled has and run is one and Eliyahu calls he look

שוואם מיט עסיק , און זי ארויפגעזעצט אויף א שטעקן, און אים געגעבן
gegeben im un shteken a oif aroifgezetst zi un esik mit shvom
given him and stick a on put up it and vinegar with sponge

צו טרינקען (תהלים סט, כב.), אזוי צו זאגן : לאזט; מיר וועלן זען אויב
oib zen velen mir lozt zogen tsu azoi chb st Tehilim trinken tsu
if see will we leave say to so 22 69 Psalms drink to

אליהו וועט קומען, כדי אים אראפצונעמען! לז יהושע/ישוע אבער
ober Yeshua/Yehoshua aroptsunemen im kedei kumen vet Eliyahu
however Yehoshua to take down him so that come will Eliyahu

האט ארויסגעלאזט א הויך געשריי, און אפגעגעבן דעם גייסט. לח און דאס
dos un gaist dem opgegeben un geshrei hoich a aroisgelozt hot
the and spirit the gave up and shout loud a let out has

פרוכת פון היכל האט זיך צעריסן אין צווייען, פון אויבן ביז אראפ .
arop biz oiben fun tsveien in tserisn zich hot Heichal fun Parochet
bottom to top from two in torn itself has Heikhal of Parochet

לט און ווי דער אפיציר, וועלכער איז געשטאנען אנטקעגנאיבער אים,
im antkegeniber geshtanen iz velcher ofitsir der vi un
him opposite standing was who officer the when and

האט געזען, אז ער האט אָט אזוי אפגעגעבן דעם גייסט, האט ער געזאגט:
gezogt er hot Gaist dem opgegeben azoi ot hot er az gezen hot
said he has spirit the give up so just has he that seen has

דער דאזיקער מענטש איז באמת געווען ה'ס זון ! מ און עס זענען
zenen es un zun Hashems geven beemes iz mentsh doziker der
are there and Son Hashem's was in truth is man this one the

אויך געווען פרויען, וואס האבן זיך צוגעקוקט פונדערווייטנס , צווישן זיי
zei tsvishen fundervaitns tsugekukt zich hoben vos froien geven oich
them among from a distance looking self have who women was also

מרים פון מגדלה , און מרים , די מוטער פון יעקב הקטן און פון
fun un hakatan Yaakov fun muter di Miryam un Magdala fun Miryam
of and the small James of mother the Mary and Magdala of Mary

יוסי, און שלומית; מא וועלכע האבן אים נאכגעפאלגט, ווען ער איז נאך
noch iz er ven nochgefolgt im hoben velche Shlomit un Yosi
still is he when followed him have which Salome and Yosi

געווען אין גליל , און האבן אים באדינט; און א סך אנדערע פרויען, וואס
vos froien andere sach a un badint im hoben un Galil in geven
who women other many a and serve him did and Galilee in was

זענען ארויפגעגאנגען מיט אים קיין ירושלים .
Yerushalayim kein im mit aroifgegangen zenen
Jerusalem to him with go up are

מב און ווען עס איז שוין געווארן אוונט , ווייל עס איז געווען
geven iz es vail ovent gevoren shoin iz es ven un
was is it because evening become already is it when and

ELI ELI LAMAH AZAVTANI?
*(My G-d, my G-d, why have
you forsaken me?)* 35 And
some of the ones having
been standing nearby and
having heard, were saying,
Hinei! He calls for Eliyahu
HaNavi! 36 And someone
having run and having filled
a sponge with CHOMETZ
(vinegar), and having placed
it on a staff, gave a drink
to him, saying, Leave him
alone. Let us see if Eliyahu
Hanavi comes to take him
down. 37 And Rebbe, Melech
HaMoshiach, having uttered
a kol gadol *(loud voice)* and
having breathed his last,
expired. 38 And the Parochet
in the Heikhal was torn in
two from top to bottom.
39 And the centurion, having
stood nearby opposite him,
and having seen that he
expired this way, said Beemes
(actually, in truth), this man
was the Ben HaElohim!
40 And there were also
nashim *(women)* looking
on from a distance, among
whom [were] Miryam from
Magdala, and Miryam the Em
of the younger Ya'akov and
of Yosi, and Shlomit. 41 They
were with Rebbe, Melech
HaMoshiach in the Galil and
they had been following
him and serving him, and
there were many other
Jewish women who, with
Rebbe Melech HaMoshiach,
had made their aliyah
leregel *(pilgrimage)* up to
Yerushalayim.

42 And already, erev *(evening)*
fast approaching, vibahlt

ערב שבת , דאס הייסט א טאג פאר שבת , מג איז געקומען יוסף
Yosef gekumen iz Shabbos far tog a heist dos Shabbos erev
Joseph come is Sabbath before day a means that Sabbath Erev

הרמתי , אן אנגעזעענער יועץ , וואס האט אליין אויך געהאפט
gehoft oich alein hot vos yuets ongezeener an HaRamati
hoped also himself has who counsellor prominent an HaRamati

אויף ה׳ס קעניגרייך, און האט זיך אונטערגעשטעלט אריינצוגיין
araintsugein untergeshtelt zich hot un kenigraich Hashems oif
to go in strengthened self has and kingdom Hashem's on

צו פילאטוסן, און געבעטן ישועס גוף . מד פילאטוס אבער האט זיך
zich hot ober Pilatus guf Yeshuas gebeten un Pilatusn tsu
self has however Pilate body Yeshua's begged and Pilate to

געוואונדערט, אז ער איז שוין געשטארבן; און האט גערופן צו זיך
zich tsu gerufen hot un geshtorben shoin iz er az gevundert
self to called has and died already has he that amazed

דעם אפיציר, און אים געפרעגט, צי ער איז שוין לאנג טויט. מה און
un toit lang shoin iz er tsi gefregt im un ofitsir dem
and dead long already is he asked him and officer the

דערוויסנדיק זיך פונם אפיציר, האט ער יוספן געשענקט דעם גוף .
guf dem geshenkt Yosefn er hot ofitsir funem zich dervisendik
body the given Joseph he has officer from the self he perceived

מו און ער האט געקויפט א ליילעך, האט אים אראפגענומען, און אים
im un aropgenumen im hot lailech a gekoift hot er un
him and take down him did sheet a buy has he and

איינגעוויקלט אין דעם ליילעך, און אריינגעלייגט אין א קבר , וואס איז
iz vos keyver a in araingeleigt un lailech dem in aingeviklt
is which tomb a in laid and sheet the in wrap

געווען אויסגעהאקט אין א פעלדזן; און האט ארויפגעקייקלט א שטיין
shtein a aroifgekaiklt hot un feldzn a in oisgehakt geven
stone a roll has and rock a in hewn was

אויף דעם אריינגאנג צום קבר . (ישעיהו נג, ט.) מז און מרים פון
fun Miryam un t ng Yeshayah keyver tsum araingang dem oif
of Mary and 9 53 Yeshayah tomb to the entrance the on

מגדלה און מרים , יוסיס מוטער, האבן געזען וואו ער איז געלייגט
geleigt iz er vu gezen hoben muter Yosis Miryam un Magdala
laid is he where see did mother Yosi's Mary and Magdala

געווארן.
gevoren
become

טז

און ווען עס איז געווארן אויס שבת , האבן מרים פון
fun Miryam hoben Shabbos ois gevoren iz es ven un
of Mary have Sabbath end of become is it when and

מגדלה , און מרים , די מוטער פון יעקב , און שלומית
Shlomit un Yaakov fun muter di Miryam un Magdala
Salome and James of mother the Mary and Magdala

געקויפט געווירצן, כדי זיי זאלן אהינגיין אים צו זאלבן. ב און זייער
zeier un zalben tsu im ahingein zolen zei kedei gevirtsen gekoift
very and anoint to him go shall they so that spices buy

פרי דעם ערשטן טאג פון דער וואך, קומען זיי צום קבר , ווען
ven keyver tsum zei kumen voch der fun tog ershtn dem peire
when tomb to the they come week the of day first the early

די זון איז אויפגעגאנגען. ג און האבן געזאגט איינע צו דער אנדערער:
anderer der tsu eine gezogt hoben un oifgegangen iz zun di
another the to one say did and risen has sun the

(since) it was Preparation
Day, which is the day
before Shabbos, 43 Yosef of
Ramatayim, a member of
the Sanhedrin and a man
of chashivut *(prominence)*
there, a man who was also
himself looking forward to the
Malchut Hashem, had the bold
chozek to go into Pilate and
ask for the gufat Yehoshua.
44 And Pilate was amazed that
Rebbe, Melech HaMoshiach
was already niftar *(deceased)*,
and Pilate summoned the
centurion to question him
whether Yehoshua was niftar
already. 45 And having found
out from the centurion, he
gave the geviyah *(body)* to
Yosef. 46 And having bought
linen cloth tachrichim *(shrouds)*
and having taken Rebbe,
Melech HaMoshiach down, he
wrapped him in the tachrichim
(shrouds) and placed him in
a kever which had been cut
from rock, and he rolled
a stone against the entrance
of the kever. 47 And Miryam of
Magdala and Miryam the Em of
Yosi were observing of where
Rebbe, Melech HaMoshiach
had been laid.

16

And when Shabbos
had ended,
Miryam of Magdala and
Miryam Em of Ya'akov,
and Shlomit bought
spices in order that they
might go and anoint
him. 2 And at Shachrit
on Yom Rishon, the
first day of the shavua
(week), the shemesh
(sun) just coming up,
they come to the kever.

ווער וועט אראפקייקלען פאר אונדז דעם שטיין פון דעם אריינגאנג
araingang dem fun shtein dem undz far aropkaiklen vet ver
entrance the from stone the us for remove by rolling will who

צום קבר ? ד און ווי זיי האבן א בליק געטאן, האבן זיי געזען,
gezen zei hoben geton blik a hoben zei vi un keyver tsum
seen they have done glance a have they as and tomb to the

אז דער שטיין איז אוועקגעקייקלט; ווארום ער איז געווען זייער גרויס.
grois zeier geven iz er vorem avekgekaiklt iz shtein der az
large very was is it because rolled away is stone the that

ה און ווען זיי זענען אריינגעגאנגען אין קבר אריין, האבן זיי געזען א
a gezen zei hoben arain keyver in araingegangen zenen zei ven un
a seen they have into tomb in enter are they when and

בחור זיצן אויף דער רעכטער זייט, אנגעטאן אין א ווייס קלייד ,
kleid vais a in ongeton zait rechter der oif zitsen bchur
clothing white a in dressed side right the on sit young man

און זיי האבן זיך שטארק דערשראקן. ו און ער זאגט צו זיי : שרעקט
shrekt zei tsu zogt er un dershroken shtark zich hoben zei un
fear them to says he and terrified greatly self have they and

זיך נישט! איר זוכט יהושען/ישוען פון נצרת , דעם וואס איז
iz vos dem Natseret fun Yeshuan/Yehoshuan zucht ir nisht zich
is who the one Natseret of Yehoshua seek you not self

אויפגעהאנגען אויף א בוים געווארן; ער איז אויפגעשטאנען; ער איז דא
do iz er oifgeshtanen iz er gevoren boim a oif oifgehongen
here is he stand up again is he become tree a on hung up

נישטא ; אָט איז דאס ארט , וואו מען האט אים געלייגט! (תהלים
Tehilim geleigt im hot men vu ort dos iz ot nishto
Psalms laid him has they where place of the is here there is not

טז, י .) ז נאר גייט, זאגט זיינע תלמידים און פעטרוסן, אז ער גייט
geit er az Petrosn un talmidim zaine zogt geit nor i tz
goes he that Peter and disciples his tell go but 10 16

פאראויס פאר אייך קיין גליל ; דארט וועט איר אים זען, לויט
loit zen im ir vet dort Galil kein aich far forois
according to see him you will there Galilee to you before ahead

ווי ער האט אייך געזאגט. ח און זיי זענען ארויסגעגאנגען, און זענען
zenen un aroisgegangen zenen zei un gezogt aich hot er vi
are and went out are they and told you had he as

אנטלאפן פון קבר ; ווארום עס האט זיי אנגעכאפט א ציטערניש און
un tsiterenish a ongechapt zei hot es vorem keyver fun antlofen
and trembling a seize them has it because tomb from run away

זיי זענען געווען אויסער זיך ; און זיי האבן קיינעם גארנישט
gornisht keinem hoben zei un zich oiser geven zenen zei
nothing anyone have they and themselves beside was were they

געזאגט; ווייל זיי האבן מורא געהאט.
gehat moire hoben zei vail gezogt
had fear have they because said

ט און ווען ער איז אויפגעשטאנען אינדערפרי דעם ערשטן טאג
tog ershtn dem inderfri oifgeshtanen iz er ven un
day first the in the morning stand up again is he when and

פון דער וואך, האט ער זיך צום ערשט באוויזן צו מרים פון
fun Miryam tsu bavizen ersht tsum zich er hot voch der fun
of Mary to appear first at himself he did week the of

מגדלה , פון וועמען ער האט ארויסגעטריבן זיבן בייזע גייסטער. י זי
zi gaister beize ziben aroisgetriben hot er vemen fun Magdala
she spirits evil seven cast out had he whom from Magdala

3 And they were saying
to themselves, Who will
roll away the stone for
us from the entrance
of the kever? 4 And
having looked up they
observe that the stone,
which was extremely
large, had already been
rolled aside! 5 And having
entered into the kever,
they saw a young man
enrobed in white, sitting
on the right side, and
they were shocked with
astonishment. 6 But he
says to them, Do not
be alarmed. You seek
Yehoshua/Yeshua from
Natzeret, who has been
made talui al HaEtz
*(being hanged on the
Tree)*. He has been made
to stand up alive. He
is not here. Hinei the
place where they laid
him. 7 But go tell his
talmidim and Kefa that
he goes before you into
the Galil. There you will
see him, just as he told
you. 8 And having gone
out, they fled from the
kever, and trembling and
amazement seized them.
And they told no one
anything, for they were
afraid.

9 And now after Rebbe,
Melech HaMoshiach stood up
alive early on Yom Rishon
he appeared rishonah *(first)*
to Miryam of Magdala,
from whom he had cast
out shiva shedim. 10 She
went out and announced

איז געגאנגען און האט עס דערציילט צו די , וואס זענען געווען מיט אים,
im mit geven zenen vos di tsu dertseilt es hot un gegangen iz
him with were are who the to report it did and go is

וואס האבן געטרויערט און געוויינט. [יא] און ווען זיי האבן געהערט, אז
az gehert hoben zei ven un geveint un getroiert hoben vos
that hear did they when and weep and mourn have who

ער לעבט און איז פון איר געזען געווארן, האבן זיי עס נישט געגלויבט.
gegloibt nisht es zei hoben gevoren gezen ir fun iz un lebt er
believed not it they have become seen her of is and lives he

[יב] נאך דעם האט ער זיך באוויזן אין אן אנדער געשטאלט צו צוויי
tsvei tsu geshtalt ander an in bavizen zich er hot dem noch
two to form other an in appeared himself he has that after

פון זיי , בשעת זיי זענען געגאנגען אין פעלד אריין. [יג] און זיי זענען
zenen zei un arain feld in gegangen zenen zei beshas zei fun
are they and into field in walking are they while them of

אוועקגעגאנגען און האבן עס דערציילט צו די איבריקע; אבער אויך
oich ober ibrike di tsu dertseilt es hoben un avekgegangen
also however others the to tell it have and went away

יענע האבן זיי נישט געגלויבט.
gegloibt nisht zei hoben yene
believed not them have those

[יד] דערנאך האט ער זיך באוויזן צו די עלף אליין,
alein elf di tsu bavizen zich er hot dernoch
alone eleven the to reveal himself he did then

בשעת זיי זענען געזעסן ביים טיש, און האט זיי
zei hot un tish baim gezesen zenen zei beshas
them did and table at sit did they while

פארגעווארפן זייער אומגלויבן און הארטקייט פון הארצן,
hartsn fun hartkeit un umgloiben zeier fargevorfen
heart of hardness and unbelief their reproach

ווייל זיי האבן נישט געגלויבט די , וואס האבן אים געזען
gezen im hoben vos di gegloibt nisht hoben zei vail
seen him have who those believed not have they because

אן אויפגעשטאנענעם. [טו] און ער האט צו זיי געזאגט: גייט
geit gezogt zei tsu hot er un oifgeshtanenem an
go say them to did he and risen up an

אין דער גאנצער וועלט, זאגט אָן די גוטע בשורה צו
tsu besoire gute di on zogt velt gantser der in
to News Good the without say world whole the in

דער גאנצער באשאפונג. [טז] ווער עס גלויבט און לאזט זיך
zich lozt un gloibt es ver bashafung gantser der
self allows and believes it who creation whole the

טובל זיין אין א מקווה , דער וועט געראטעוועט ווערן;
veren geratevet vet der mikveh a in zain toivel
to be saved will that mikveh a in to be immerse

ווער אבער עס וועט נישט גלויבן , דער וועט פארמשפט
farmishpet vet der gloiben nisht vet es ober ver
condemned will that believe not will it however who

ווערן . [יז] און די דאזיקע צייכנס וועלן באגלייטן די ,
di bagleiten velen tseichens dozike di un veren
the accompany will signs these the and become

וואס גלויבן יא: אין מיין נאמען וועלן זיי ארויסטרייבן
aroistraiben zei velen nomen main in yo gloiben vos
cast out they will name my in yes believe who

to the ones who had been with Rebbe, Melech HaMoshiach while they were in avelut *(mourning)* and weeping. [11] And those who heard that Rebbe, Melech HaMoshiach lives and he was seen by her, refused to have emunah. [12] And after these things, Rebbe, Melech HaMoshiach appeared in another form to two of them walking along into the country. [13] And those went and reported to the rest, but the rest did not have emunah either.

[14] But later Rebbe, Melech HaMoshiach appeared to the Achad Asar *(The Eleven)*, themselves reclining at tish, and Rebbe, Melech HaMoshiach reproached them for their lack of emunah and the KESHI *(stubbornness, hardness)* of their levavot *(hearts)*, because they had not believed those who saw Rebbe, Melech HaMoshiach after he had been made to stand up alive. [15] And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Go into kol haOlam *(all the World)*, and proclaim the Besuras haGeulah to all HaBriah *(the Creation)*. [16] The one having had emunah *(faith)* and having submitted to a tevilah of teshuva *(immersion of repentance)* will be delivered in the Yeshu'at Eloheinu *(Salvation of our G-d)*, but the one not having emunah will come under the gezar din *(verdict)* of harshaah *(condemnation as guilty)*. [17] And these otot *(signs)* will accompany those

בייזע גייסטער; זיי וועלן רעדן מיט נייע לשונות ; יח מיט
beize gaister zei velen reden mit naie leshoines mit
evil spirits they will speak with new tongues with

די הענט וועלן זיי אויפהויבן שלאנגען, און אויב זיי וועלן
di hent velen zei oifhoiben shlangen un oib zei velen
the hands will they pick up snakes and if they will

טרינקען סם , וועט עס זיי בשום אופן נישט שאטן ; אויף
trinken sam vet es zei beshum oifen nisht *shoten oif
drink poison will it them never way not harm on

קראנקע וועלן זיי ארויפלייגן די הענט, און זיי וועלן געזונט
kranke velen zei aroifleigen di hent un zei velen genezn
sick will they lay the hands and they will healed

ווערן .
veren
become

יט און אזוי, נאך דעם ווי דער האר יהושע/ישוע האט צו זיי
un azoi noch dem vi der Har Yeshua/Yehoshua hot tsu zei
and so after the as the L-rd Yehoshua has to them

גערעדט, איז ער ארויפגענומען געווארן אין הימל אריין, און האט זיך
geredt iz er aroifgenumen gevoren in himel arain un hot zich
spoken is he taken up become in heaven into and has himself

אנידערגעזעצט אויף ה׳ס רעכטער זייט. (תהלים קי , א.) כ און
anidergezetst oif Hashems rechter zait Tehilim ki a un
sat down on Hashem's right side Psalms 110 1 and

זיי זענען ארויסגעגאנגען, און האבן אויסגערופן (די גוטע בשורה)
zei zenen aroisgegangen un hoben oisgerufen di gute besoire
they did go out and did proclaim the Good News

אומעטום , און דער האר האט מיטגעווירקט מיט זיי , באשטעטיקנדיק
umetum un der Har hot mitgevirkt mit zei bashtetikendik
everywhere and the L-rd did work along with them confirming

דאס ווארט דורך די צייכנס , וואס האבן נאכגעפאלגט. אמן .
dos vort durch di tseichens vos hoben nochgefolgt Omein
the word through the signs which did follow Amen

that have emunah. BiShmi *(In my Name)* they will cast out shedim *(demons)*; they will speak with leshonot chadashot *(new tongues)*;
18 And with their hands they will pick up nechashim *(snakes)*; and, if any deadly poison they drink, it will in no way harm them; upon [the] cholim *(sick people)* they will lay their hands and they will bring them refuah.

19 And then Adoneinu Yehoshua, after speaking to them, was taken up into Shomayim V'YASHAV LIMIN HASHEM *(and sat down at the right hand of Hashem)*.
20 And those having gone forth preached the Hachrazah *(Proclamation, Kerygma)* everywhere, [while] Adonoi was working with them, confirming the Besuras HaGeulah through the accompanying otot *(signs)*. Omein.

די גוטע בשורה לויט לוקאס

Lukas

א ווייל א סך האבן אונטערגענומען צוזאמענצושטעלן
tsuzamentsushtelen untergenumen hoben sach a vail
to tell in order undertaken have many a for

א געשיכטע פון די פאקטן, וואס זענען
zenen vos faktn di fun geshichte a
have which facts the of history a

פארגעקומען צווישן אונדז, [ב] אזוי ווי עס האבן
hoben es vi azoi undz tsvishen forgekumen
was it as even us among happened

זיי אונדז איבערגעגעבן די, וואס האבן זיי אליין
alein zei hoben vos di ibergegeben undz zei
self they have who the passed on us them

געזען פון אנהויב אָן און זענען געווען דינער
diner geven zenen un on onhoib fun gezen
servants were are and on beginning from seen

פונם ווארט, [ג] איז עס מיר אויך וואוילגעפעלן,
voilgefelen oich mir es iz vort funem
well pleased also me it is word of the

האבנדיק אלץ גרינטלעך אויסגעפארשט אויפסניי, צו
tsu oifs'nay oisgeforsht grintlech alts hobendik
to anew researched thoroughly all having

שרייבן צו דיר לויט א סדר, אָ נאבעלער
nobeler o seyder a loit dir tsu shraiben
excellent o order an according to you to write

טעאפילוס, [ד] כדי דו זאלסט זיך דערוויסן די
di dervisen zich zolst du kedei Teofilus
the find out self shall you so that Theophilus

זיכערקייט פון די זאכן, וועלכע דו ביסט געלערנט
gelernt bist du velche zachn di fun zicherkeit
taught are you which things the of certainty

געווארן.
gevoren
become

[ה] עס איז געווען אין די טעג פון הורדוס, קעניג פון יהודה, א געוויסער
geviser a Yehude fun kenig Hordos fun teg di in geven iz es
certain a Yehudah of king Herod of days the in was is it

כהן, וואס האט געהייסן זכריה, פון דעם משמר פון אביה;
Aviyah fun mishmer dem fun Zecharyah geheisen hot vos koyen
Aviyah of course the of Zecharyah named was who kohen

און ער האט געהאט א ווייב פון די טעכטער פון אהרן, און זי
zi un Aharon fun techter di fun vaib a gehat hot er un
she and Aharon of daughters the of wife a had has he and

האט געהייסן אלישבע. [ו] און ביידע זענען זיי געווען צדיקים פאר
far tsadikim geven zei zenen beide un Elisheva geheisen hot
before righteous were they are both and Elisheva named has

ה׳, און האבן געלעבט אין אלע מצוות און חוקים פון דעם
dem fun chukkim un mitsvos ale in gelebt hoben un Hashem
the of chukkim and commands all in lived have and Hashem

1 Vibahlt *(since)* many Messianic Sofrim have attempted to compile a sefer, a historical narrative, about the momentous events that have been fulfilled among us, 2 Just as these have been handed down to us by those who from HaReshit were edei reiyah *(eyewitnesses)* and mesharetim *(ministers)* of the Dvar Hashem, 3 I thought it expedient also, having done an iyun *(investigative research)*, accurately and carefully being meayen *(engaged in research)* in every source and making a medakdeke *(pain-stakingly thorough)* investigation of every aspect from HaReshit *(the Beginning)*, to write for you and to mesader *(arrange, place in succession)* an orderly account, most noble Theophilus, 4 That you may have daas of HaEmes regarding the Divrei Moshiach about which you took shiurim *(lessons)*.

5 At the time of Herod king of Yehudah, there was a certain kohen by the name Zecharyah, who belonged to the Aviyah division. His isha was of the banot Aharon, name of Elisheva. 6 And they were both tzaddikim before Hashem, walking a derech tamim in all the mitzvos and

האר (ה׳) אָן א פעלער. ז און זיי האבן נישט געהאט קיין
kein gehat nisht hoben zei un feler a on Hashem Har
any had not have they and fault a without Hashem L-rd

קינד, ווייל אלישבע איז געווען אן עקרה, און ביידע האבן שוין
shoin hoben beide un akore an geven iz Elisheva vail kind
already have both and barren a was is Elisheva because child

געהאט דערגרייכט א טיפע עלטער.
elter tife a dergreicht gehat
old age depth of a attain had

ח און עס איז געשען , בשעת ער האט אפגעריכט די עבודה
avoide di opgericht hot er beshas geshen iz es un
worship of the performed has he while happened is it and

פאר ה׳ לויט דעם סדר פון זיין משמר , ט איז
iz mishmer zain fun seyder dem loit Hashem far
is course his of order the according to Hashem before

אויסגעפאלן דער גורל, לויט דעם מנהג פון דער כהונה ,
kehune der fun minheg dem loit goral der oisgefalen
priesthood the of custom the according to lots the fall

אז ער זאל אריינגיין רויכערן קטורת אינם היכל פון דעם האר
Har dem fun Heichal inem ktoires roicheren araingein zol er az
L-rd the of Heikhal in the incense to burn go in shall he that

(ה׳), י און דער גאנצער המון עם האט מתפלל געווען
geven mispalel hot am hamon gantser der un Hashem
was pray has people crowd of whole the and Hashem

אינדרויסן אין דער שעה פון קטורת. יא און א מלאך פון דעם האר
Har dem fun malech a un ktoires fun sho der in indroisen
L-rd the of angel an and incense of hour the in outside

(ה׳) האט זיך באוויזן צו אים, שטייענדיק אויף דער רעכטער זייט
zait rechter der oif shteiendik im tsu bavizen zich hot Hashem
side right the on standing him to shown self has Hashem

פונם מזבח הקטורת . יב און זכריה האט אים געזען, און האט
hot un gezen im hot Zecharyah un haktoires mizbeyech funem
has and seen him has Zecharyah and of incense altar of the

זיך דערשראקן, און א מורא איז געפאלן אויף אים. יג דער מלאך אבער
ober malech der im oif gefalen iz moire a un dershroken zich
however angel the him on fell is fear a and terrified self

האט צו אים געזאגט: פארכט דיך נישט, זכריה ; ווייל דיין תפילה
tfile dain vail Zecharyah nisht dich forcht gezogt im tsu hot
prayer your because Zecharyah not you fear said him to has

איז דערהערט געווארן, און אלישבע, דיין ווייב, וועט דיר געבוירן א זון ,
zun a geboiren dir vet vaib dain Elisheva un gevoren derhert iz
son a bear you will wife your Elisheva and become heard is

און דו זאלסט רופן זיין נאמען יוחנן . יד און ער וועט זיין פאר דיר
dir far zain vet er un Yochanan nomen zain rufen zolst du un
you for be will he and John name his call you shall you and

א פרייד און א שמחה , און א סך וועלן זיך פרייען איבער זיין
zain iber freien zich velen sach a un simcha a un freid a
his over rejoice themselves will many a and gladness a and joy a

געבורט. טו ווארום ער וועט זיין גרויס פאר דעם האר (ה׳), און
un Hashem Har dem far grois zain vet er vorem geburt
and Hashem L-rd the before great be will he because birth

וויין און שארפע געטראנקען וועט ער נישט טרינקען, און שוין פון
fun shoin un trinken nisht er vet getranken sharfe un vain
from already and drink not he will drink strong and wine

chukkim of the Torah of Adoneinu. 7 But they had no ben, because Elisheva was barren, and they were both advanced in their yamim.

8 And it came to pass in the performance of his avodas kodesh sherut as a kohen before Hashem in the appointed order of his division, 9 According to the minhag *(custom)* of the kehunah, Zecharyah was chosen by lot to enter the Beis Hamikdash and to offer ketoret *(incense)*. 10 And when the hour of the offering of the ketoret came, all the multitude were davening outside. 11 And there appeared to Zecharyah a malach Hashem, standing on the right side of the Mizbeach of ketoret. 12 And, seeing the malach, Zecharyah was terrified, and pachad *(fear)* fell on him. 13 But the malach said to him, Do not have pachad *(fear)*, Zecharyah. Your tefillah *(prayer)* was heard and your isha, Elisheva, will bear a ben to you and you will call his shem Yochanan. 14 And he will be a simcha to you and sasson *(joy)*, and there will be sasson rav *(great joy)* at his huledet *(birth)*. 15 And he will be gadol before Hashem, and he will not drink yayin or strong drink, and he will be filled with the

זיין מוטערס לייב אָן וועט ער זיין פול מיט דעם רוח הקודש .
Hakoidesh ruach dem mit ful zain er vet on laib muters zain
the Holy Spirit the with full be he will onwards body mothers his

טו און א סך פון די קינדער ישראל וועט ער צוריקפירן צום האר,
Har tsum tsurikfiren er vet Yisroel kinder di fun sach a un
L-rd to the turn he will Israel children of the of many a and

דעם ג-ט זייערן. יז און ער וועט פאראויסגיין פאר אים אינם גייסט און
un gaist inem Im far foroisgein vet er un zeiern G-t dem
and spirit in the him before go ahead will he and their Elokim the

אין דער מאכט פון אליהו , צוריק צו קערן די הערצער פון די פאטערס
foters di fun hertser di keren tsu tsurik Eliyahu fun macht der in
fathers the of hearts the turn to back Eliyahu of power the in

צו די קינדער און די ווידערשפעניקע—צו דער פארשטענדיקייט
farshtendikeit der tsu vidershpenike di un kinder di tsu
understanding the to disobedient the and children the to

פון צדיקים , צו שאפן א צוגעגרייט פאלק פאר דעם האר (ה').
Hashem Har dem far folk tsugegreit a shafen tsu tsadikim fun
Hashem L-rd the for people prepared a create to righteous of

(מלאכי ד, ה-ו; ישעיהו מ, ג.) יח און זכריה האט געזאגט צו דעם
dem tsu gezogt hot Zecharyah un g m Yeshayah h-u d Malachi
the to said has Zecharyah and 3 40 Yeshayah 5-6 4 Malachi

מלאך; לויט וואס וועל איך דאס דאזיקע דערקענען? ווארום איך
ich vorem derkenen dozike dos ich vel vos loit malech
I because know these the I will what according to angel

בין א זקן און מיין ווייב איז אויך שוין אין אירע עלטערע יארן.
yorn eltere ire in shoin oich iz vaib main un zoken a bin
years old age her in already also is wife my and old man an am

יט און דער מלאך האט ענטפערנדיק צו אים געזאגט: איך בין גבריאל
Gavriel bin ich gezogt im tsu entferendik hot malech der un
Gabriel am I said him to answering has angel the and

(דניאל ח, טז; ט, כא.), וואס שטייט פאר ה' , און בין געשיקט
geshikt bin un Hashem far shteit vos cha t tz ch Daniel
sent am and Hashem before stands who 21 9 16 8 Daniel

געווארן צו רעדן צו דיר און דיר אנצוזאגן די גוטע בשורה פון די
di fun besoire gute di ontsuzogen dir un dir tsu reden tsu gevoren
the of News good the to proclaim you and you to speak to become

דאזיקע זאכן . כ און זע , דו וועסט זיין שטום און נישט קענען רעדן
reden kenen nisht un shtum zain vest du ze un zachn dozike
speak can not and silent be you will you look and things these

ביז צום טאג ווען די דאזיקע זאכן וועלן געשען , ווייל דו
du vail geshen velen zachn dozike di ven tog tsum biz
you because to happen will things these the when day to the until

האסט נישט געגלויבט מיינע ווערטער, וועלכע וועלן דערפילט ווערן אין
in veren derfilt velen velche verter maine gegloibt nisht host
in to be fulfilled will which words my believed not you have

זייער צייט. כא און דאס פאלק האט געווארט אויף זכריהן , און האט
hot un Zecharyahn oif gevart hot folk dos un tsait zeier
have and Zecharyah on waited have people the and time their

זיך געוואונדערט וואס ער זוימט זיך אינם היכל , כב און ווען ער איז
iz er ven un Heichal inem zich zoimt er vos gevundert zich
is he when and Heikhal in the self delays he why wonder self

ארויסגעקומען האט ער נישט געקענט רעדן צו זיי ; און זיי האבן
hoben zei un zei tsu reden gekent nisht er hot aroisgekumen
have they and them to speak be able not he has come out

Ruach Hakodesh from the womb of his Em *(mother)*, 16 And many of the Bnei Yisroel he will turn back in teshuva to Hashem Eloheihem. 17 And he will go forth before Adonoi in the ruach *(spirit)* and koach *(power)* of Eliyahu HaNavi, VEHESHIV LEV AVOT AL BANIM *(And he will turn the heart of the fathers to the children)* and those without mishma'at *(obedience)* he will turn to the chochmah of the tzaddikim to prepare for Adonoi an Am *(People)* having been made ready. 18 And Zecharyah said to the malach, Just how will I have daas that this is so? For I am old and my isha is advanced in her yamim *(days)*. 19 And in reply, the malach said to Zecharyah, I am Gavriel, I stand before Hashem. And I was sent to speak to you and to announce these things to you. 20 And hinei! You will be illem *(mute)* and not be able to speak, until the yom *(day)* when these things come to pass, because you did not have emunah in my devarim *(words)*, which will be fulfilled in their time. 21 And the people were expecting Zecharyah and they were bewildered at his delay in the Beis HaMikdash. 22 And when he came out, he was illem *(mute)* and not able to speak to them, and they had

פארשטאנען, אז ער האט געזען א חזיון אינם היכל ; און ער האט
farshtanen az er hot gezen a chizoyen inem Heichal un er hot
realized that he has seen a vision in the Heikhal and he has

זיך פארשטענדיקט מיט זיי דורך צייכנס , און איז פארבליבן
zich farshtendikt mit zei durch tseichens un iz farblaiben
self communicating with them through signs and is remained

שטום. כג און עס איז געשען , ווען די טעג פון זיין אפריכטן די
shtum un es iz geshen ven di teg fun zain oprichten di
silent and it is happened when the days of his perform the

עבודה זענען דערפילט געווארן, איז ער אהיים געגאנגען.
avoide zenen derfilt gevoren iz er aheim gegangen
worship of are fulfilled become is he home go

כד און נאך די דאזיקע טעג איז אלישבע, זיין ווייב, טראגעדיק
un noch di dozike teg iz Elisheva zain vaib trogedik
and after the these days is Elisheva his wife pregnant

געווארן, און זי האט זיך פארבארגן פינף חדשים , אזוי צו זאגן :
gevoren un zi hot zich farborgen finf chadoshim azoi tsu zogen
become and she has self secluded five months so to say

כה אזוי האט דער האר (ג-ט) מיר געטאן אין די טעג ווען ער האט אויף
azoi hot der Har G-t mir geton in di teg ven er hot oif
so has the L-rd G-d me done in the days when he has on

מיר געקוקט אוועקצונעמען מיין חרפה צווישן מענטשן.
mir gekukt avektsunemen main charpe tsvishen mentshn
me looked to take away my shame among people

כו און אין דעם זעקסטן חודש איז דער מלאך גבריאל געשיקט געווארן
un in dem zekstn choidesh iz der malech Gavriel geshikt gevoren
and in the sixth month is the angel Gabriel sent become

פון ה׳ קיין גליל אין א שטאט אריין וואס האט געהייסן נצרת ,
fun Hashem kein Galil in a shtot arain vos hot geheisen Natseret
by Hashem to Galilee in a city into which was named Natzaret

כז צו א יונגפרוי בתולה וואס איז געווען פארקנסט צו א מאן מיט
tsu a yungfroi bsule vos iz geven farknast tsu a man mit
to a young woman virgin who is was engaged to a man with

דעם נאמען יוסף , אויס דעם בית דוד ; און די יונגפרוי בתולה
dem nomen Yosef ois dem beis Dovid un di yungfroi bsule
the name Joseph out the house David and the young woman virgin

האט געהייסן מרים . כח און אריינקומענדיק צו איר האט ער געזאגט:
hot geheisen Miryam un arainkumendik tsu ir hot er gezogt
was named Mary and coming in to her has he said

שלום דיר, דו מיט גנאד באשענקטע, דער האר (ה׳) איז
sholem dir du mit gnod bashenkte der Har Hashem iz
greeting shalom you with you favor bestowed the L-rd Hashem is

מיט דיר. כט זי האט זיך אבער דערשראקן איבער דעםווארט, און
mit dir zi hot zich ober dershroken iber dem vort un
with you she has self however frightened over the word and

האט זיך געטראכט, וואס זאל די דאזיקע באגריסונג באטייטן? ל און
hot zich getracht vos zol di dozike bagrisung bataiten un
has self think what shall the these greeting mean and

דער מלאך האט צו איר געזאגט: פארכט דיך נישט, מרים ; ווארום
der malech hot tsu ir gezogt forcht dich nisht Miryam vorem
the angel has to her said afraid you not Mary because

דו האסט געפונען חן ביי ה׳ , לא און זע , דו וועסט
du host gefunen chein bai Hashem un ze du vest
you you have found favor with Hashem and look you you will

daas that he had seen a chazon in the Heikhal. He kept motioning to them and he remained illem. [23] And it came about as the yamim of his sherut *(service in the Beis HaMikdash)* as a kohen were fulfilled, he went to his bais *(house)*.

[24] And after these yamim, Elisheva, his isha, became with child, and she kept herself in hitbodedut for chamesh chodashim, saying, [25] Hashem has done this for me. In these yamim he looked with Chen vChesed *(favor and mercy, loving kindness)* on me to take away my reproach among Bnei Adam.

[26] Now in the chodesh shishi the malach Gavriel was sent from Hashem to a shtetl in the Galil called Natzeret, [27] To a betulah *(virgin)* given in erusin *(betrothal, engagement)* to an ish from the Beis Dovid named Yosef, and the shem of the almah was Miryam. [28] And when the malach approached her, he said, Shalom, favored one! Hashem is with you! [29] But she was greatly perplexed at the message, and kept pondering what sort of Shalom greeting this might be. [30] And the malach said to her, Do not have pachad *(fear)*, Miryam, for you have found chen before Hashem.
[31] And in your womb

מעוברת ווערן און געבוירן א זון , און דו זאלסט רופן זיין נאמען
nomen zain rufen zolst du un zun a geboiren un veren muberes
name his call you shall you and son a bear and become pregnant

יהושע/ישוע , לב ער וועט זיין גרויס, און וועט גערופן ווערן זון פון
fun zun veren gerufen vet un grois zain vet er Yeshua/Yehoshua
of son to be called will and great be will he Yehoshua

דעם אויבערשטער; און דער האר ג-ט וועט אים געבן דעם טראן פון זיין
zain fun tron dem geben im vet G-t Har der un Oibershter dem
his of throne the give him will G-d L-rd the and Most High the

פאטער דוד ; לג און ער וועט קעניגן איבער דעם הויז פון יעקב אויף
oif Yaakov fun hoiz dem iber kenigen vet er un Dovid foter
on Jacob of house the over rule will he and David father

אייביק , און זיין מלכות וועט נישט האבן קיין סוף. (ישעיהו ט,
t Yeshayah sof kein hoben nisht vet Malchus zain un eibik
9 Yeshayah end any have not will kingdom of his and eternity

ו-ז.) לד און מרים האט געזאגט צום מלאך: וויאזוי וועט דאס דאזיקע
dozike dos vet viazoi malech tsum gezogt hot Miryam un u-z
these the will how angel to the said has Mary and 6-7

זיין , איך קען דאך נישט קיין מאן? לה און דער מלאך האט ענטפערנדיק
entferendik hot malech der un man kein nisht doch ken ich zain
answering has angel the and man any not yet know I be

געזאגט צו איר: דער רוח הקודש וועט קומען איבער דיר, און דעם
dem un dir iber kumen vet Hakoidesh ruach der ir tsu gezogt
the and you over come will the Holy Spirit the her to said

אויבערשטנס גבורה וועט דיך באשאטן ; דערפאר וועט דאס געבוירענע
geboirene dos vet derfar bashoten dich vet gvure Oibershterns
born the will therefore overshadow you will power Most High's

(קינד) אויך גערופן ווערן הייליק, זון פון דעם אויבערשטער. (ישעיהו
Yeshayah Oibershter dem fun zun heilik veren gerufen oich kind
Yeshayah Most High the of son holy to be called also child

ז, יד.) לו און זע , אלישבע, די קרובה דיינע, אויך זי איז
iz zi oich daine kroive di Elisheva ze un id z
is she also your female relative the Elisheva look and 14 7

טראגעדיק מיט א זון אויף איר עלטער, און זי , וועמען מען האט גערופן
gerufen hot men vemen zi un elter ir oif zun a mit trogedik
called have they whom she and old age her at son a with pregnant

עקרה, איז שוין אין זעקסטן חודש ; לז ווייל קיין זאך איז נישט
nisht iz zach kein vail choidesh zekstn in shoin iz akore
not is thing any because month sixth in already is barren

אוממעגלעך פאר ה' . לח און מרים האט געזאגט: זע , איך בין די
di bin ich ze gezogt hot Miryam un Hashem far ummeglech
the am I look said has Mary and Hashem for impossible

דינסטמויד פון דעם האר (ג-ט); זאל מיר געשען לויט דיין
dain loit geshen mir zol G-t Har dem fun dinstmoid
your according to to happen to me shall G-d L-rd the of servant-girl

ווארט. און דער מלאך איז אוועקגעגאנגען פון איר.
ir fun avekgegangen iz malech der un vort
her from went away is angel the and word

לט און מרים איז אויפגעשטאנען אין די דאזיקע טעג און איז
iz un teg dozike di in oifgeshtanen iz Miryam un
is and days these the in stand up again is Mary and

אייליק אוועקגעגאנגען צום בארגלאנד , צו א שטאט אין יהודה ;
Yehude in shtot a tsu bargland tsum avekgegangen ailik
Yehudah in city a to hill country to the went away immediately

you will conceive and
bear BEN and you will
call SHMO YEHOSHUA.
32 He will be gadol *(great)*
and will be called Ben
HaElyon *(Son of the Most
High)*. Adonoi Elohim
will give him the kisse
Dovid Aviv, 33 And he
will rule over the Beis
Ya'akov Olam vaed,
and his Malchut will
never come to an end.
34 But Miryam said to
the malach, How will
this be, vi-bahlt *(since)*
I do not have daas of
an ish? 35 And in reply,
the malach said to her,
The Ruach Hakodesh
will come upon you and
the gevurah of HaElyon
will overshadow you.
Therefore, also, the one
being born will be called
HaKadosh *(The Holy One)*,
Ben HaElohim. 36 And
Elisheva your krovah
also has conceived a
ben in her old age,
and this chodesh is
hashishi *(the sixth)* for
her who is called barren.
37 For nothing will be
impossible with Hashem.
38 And Miryam said,
Hinei! I am the shifcha
of Hashem. May it be
done to me according
to your dvar. And the
malach departed from
her.

39 And in those
yamim, Miryam got
up and traveled into
the hill country with
haste to a shtetl of

מ און איז אריינגעגאנגען אין זכריהס הויז און האט אפגעגעבן
opgegeben hot un hoiz Zecharyahs in araingegangen iz un
give has and house Zecharyah in entered is and

שלום אלישבען. מא און עס איז געשען , ווי אלישבע האט
hot Elisheva vi geshen iz es un Elishevan sholem
has Elisheva as happened is it and Elisheva shalom greeting

געהערט מרימס באגריסונג, האט דאס קינד א שפרונג געטאן אין איר
ir in geton shprung a kind dos hot bagrisung Miryams gehert
her in done leap a child the has greeting Miryams heard

לייב ; און אלישבע איז פול געווארן מיט דעם רוח הקודש , מב און
un Hakoidesh ruach dem mit gevoren ful iz Elisheva un laib
and the Holy Spirit the with become full is Elisheva and womb

האט אויפגעהויבן איר קול מיט א הויך געשריי, און געזאגט: געבענטשט
gebentsht gezogt un geshrei hoich a mit kol ir oifgehoiben hot
blessed said and shout loud a with voice her uplifted has

ביסטו צווישן פרויען, און געבענטשט איז די פרוכט פון דיין לייב .
laib dain fun frucht di iz gebentsht un froien tsvishen bistu
womb your of fruit the is blessed and women among you are

מג און פארוואס איז דאס דאזיקע מיר געשען , אז די מוטער פון
fun muter di az geshen mir dozike dos iz farvos un
of mother the that happened me these the is why and

מיין האר זאל קומען צו מיר? מד ווארום זע , ווי דאס קול פון דיין
dain fun kol dos vi ze vorem mir tsu kumen zol Har main
your of voice the as look because me to come shall L-rd my

באגריסונג איז געקומען אין מיינע אויערן אריין, האט דאס קינד א שפרונג
shprung a kind dos hot arain oiern maine in gekumen iz bagrisung
leap a child the has into ears my in come is greeting

געטאן מיט שמחה אין מיין לייב . מה און אז וואויל איז איר וואס האט
hot vos ir iz voil az un laib main in simcha mit geton
has who she is blessed that and body my in joy with done

געגלויבט, אז עס וועט זיין א דערפילונג צו דעם, וואס איז איר געזאגט
gezogt ir iz vos dem tsu derfilung a zain vet es az gegloibt
said her is what that to fulfilment a be will it that believed

געווארן פונם האר (ה׳). מו און מרים האט געזאגט:
gezogt hot Miryam un Hashem Har funem gevoren
said has Mary and Hashem L-rd from the become

מז עס טוט דערהייבן מיין זעל דעם האר,
Har dem zel main derheibn tut es
L-rd the soul my to raise up does it

און עס פריידט זיך מיין גייסט אין ה׳ , מיין דערלייזער,
derleizer main Hashem in gaist main zich freidt es un
Redeemer my Hashem in spirit my self rejoices it and

מח ווייל ער האט געבליקט אויף דער נידעריקייט פון זיין
zain fun niderikeit der oif geblikt hot er vail
his of humble state the on looked has he because

דינסטמויד ;
dinstmoid
servant-girl

ווארום זע , פון איצט אָן וועלן מיך רופן געבענטשטע
gebentshte rufen mich velen on itst fun ze vorem
blessed call me will onwards now from look because

אלע דורות ,
doires ale
generations all

Yehudah.
40 And she entered into the bais of Zecharyah and gave Birkat Shalom greetings to Elisheva.
41 And it came about, when Elisheva heard the Birkat Shalom of Miryam, the yeled leaped in Elisheva's womb, and she was filled with the Ruach Hakodesh.
42 And Elisheva cried out with a kol gadol *(loud voice)* and said, Brucha at miNashim *(Blessed art thou among women)*, and baruch *(blessed is)* the pri *(fruit)* of your womb!
43 And why has this happened to me that the Em Adoni should come to me?
44 For hinei! When the sound of your Birkat Shalom came into my ears, the yeled leaped with simcha in my womb.
45 And ashrey is the one having had emunah that there will be a fulfillment to the things having been spoken to Miryam by Hashem.
46 And Miryam said, My soul doth magnify Hashem.
47 ALATZ LIBI BA'HASHEM *(My heart rejoices in Hashem)* and my neshamah exalts in Hashem Yishi *(G-d my Savior, Moshi'a)*,
48 For HASHEM VISHAFAL YIREH looked upon

מט ווייל גרויסע זאכן האט מיר געטאן דער מעכטיקער,
vail groise zachn hot mir geton der Mechtiker
because great things has for me done the Mighty One

און הייליק איז זיין נאמען;
un heilik iz zain nomen
and holy is his Name

נ און זיין בארעמהארציקייט איז פון דור צו דור
un zain baremhartsikeit iz fun dor tsu dor
and his mercifulness is from generation to generation

צו די,
tsu di
to the

וואס פארכטן זיך פאר אים.
vos forchten zich far im
who have fear self before him

נא מאכט האט ער באוויזן מיט זיין ארעם,
macht hot er bavizen mit zain orem
power has he shown with his arm

צעשפרייט האט ער די שטאלצע אין דער מחשבה פון זייער הארץ.
tseshpreit hot er di shtoltse in der machshove fun zeier harts
scattered has he the proud in the thoughts of their heart

נב פון טראנען האט ער אראפגעזעצט מעכטיקע,
fun tronen hot er aropgezetst mechtike
from thrones has he brought down powerful

און נידריקע האט ער דערהייבט;
un nidrike hot er derheibt
and humble has he raises up

נג הונגעריקע האט ער אנגעפילט מיט אלעם גוטן,
hungrike hot er ongefilt mit alem gutn
the hungry has he filled with all good

און רייכע אוועקגעשיקט מיט גארניש.
un raiche avekgeshikt mit gornisht
and rich sent away with nothing

נד געהאלפן האט ער זיין קנעכט ישראל,
geholfen hot er zain knecht Yisroel
helped has he his servant Israel

געדענקענדיק זיין רחמנות,
gedenkendik zain rachmones
remembering his mercy

נה אזוי ווי ער האט גערעדט צו אונדזערע אבות,
azoi vi er hot geredt tsu undzere avot
so as he has spoken to our ancestors

צו אברהם און זיין זאמען אויף אייביק.
tsu Avraham un zain zomen oif eibik
to Abraham and his seeds on eternal

נו און מרים איז געבליבן ביי איר אן ערך דריי חדשים, און
un Miryam iz gebliben bai ir an erech drai chadoshim un
and Mary is remained with her about an three months and

האט זיך אומגעקערט אהיים.
hot zich umgekert aheim
has self returned home

נז פאר אלישבען אבער האט זיך דערפילט די צייט פון איר קימפעט,
far Elishevan ober hot zich derfilt di tsait fun ir kimpet
for Elisheva however has self fulfilled the time of her childbirth

the humble state of His shifcha *(bond maid)*, for from now on KOL HADOROT ISHRUNI *(all generations will call me happy)*, 49 For Shaddai *(the Almighty)* did gedolot for me and Kadosh is Shmo, 50 And the chesed of Hashem is DOR VDOR to those with yirat Shomayim. 51 Hashem has done niflaot *(wonders)* with his zeroa *(arm)*. He scattered those who in the machshavot *(thoughts)* of their levavot are the Gaayonim *(the Haughty ones)*. 52 He brought down shalitim *(rulers)* from their kisot *(thrones)* and lifted up the Anavim *(Humble)*, 53 The ones hungering, Hashem made full of tov, and the ashirim he sent away empty. 54 Hashem helped his servant Yisroel, in remembrance of his rachamim *(mercy)*, 55 Just as Hashem spoke to Avoteinu, to Avraham Avinu and his Zera ad Olam.

56 And Miryam remained with Elisheva about shlosha chodashim, and then Miryam returned to her bais.

57 Now when the time of Elisheva to give birth

און זי האט געבוירן א זון . נח און אירע שכנים און קרובים האבן
hoben kroivim un shcheynim ire un zun a geboiren hot zi un
have relatives and neighbors her and son a born has she and

געהערט, אז דער האר (ה') האט איר ארויסגעוויזן גרויס חסד , און
un chesed grois aroisgevizn ir hot Hashem Har der az gehert
and favor great shown her has Hashem L-rd the that heard

האבן זיך געפריידט מיט איר. נט און עס איז געשען , דעם אכטן טאג
tog achten dem geshen iz es un ir mit gefreidt zich hoben
day eighth the happened is it and her with rejoiced self have

איז מען געקומען מל זיין דאס קינד, און מען האט אים א נאמען
nomen a im hot men un kind dos zain mal gekumen men iz
name a him has they and child the to do circumcise come they is

געגעבן נאך זיין פאטער זכריה . ס און זיין מוטער האט ענטפערנדיק
entferendik hot muter zain un Zecharyah foter zain noch gegeben
answering has mother his and Zecharyah father his after given

געזאגט: ניין; נאר ער זאל הייסן יוחנן . סא און זיי האבן צו
tsu hoben zei un Yochanan heisen zol er nor nein gezogt
to have they and John be called shall he but no said

איר געזאגט: אין דיין משפחה איז דאך נישטא קיינער, וואס האט
hot vos keiner nishto doch iz mishpoche dain in gezogt ir
has who no one there is not yet is family your in said her

דעם דאזיקן נאמען! סב און זיי האבן געוואונקען צו זיין פאטער, ווי
vi foter zain tsu gevunken hoben zei un nomen dozikn dem
how father his to motion have they and name this the

וואלט ער געוואלט אים א נאמען געבן . סג און ער האט געבעטן א שרייב
shraib a gebeten hot er un geben nomen a im gevolt er volt
writing a asked has he and give name a him want he would

טעוועלע און האט אויפגעשריבן, אזוי צו זאגן ; זיין נאמען איז יוחנן !
Yochanan iz nomen zain zogen tsu azoi oifgeshriben hot un tevele
John is name his say to so inscribe has and tablet

און אלע האבן זיך געוואונדערט. סד און אין אן אויגנבליק האבן זיך
zich hoben oignblik an in un gevundert zich hoben ale un
self have eye blink an in and amazed self have all and

זיין מויל און צונג געעפנט; און ער האט גערעדט, לויבנדיק ה' .
Hashem loibendik geredt hot er un geefent tsung un moil zain
Hashem praising spoken has he and opened tongue and mouth his

סה און א מורא איז געקומען אויף אלע זייערע שכנים , און אין דעם
dem in un shcheynim zeiere ale oif gekumen iz moire a un
the in and neighbors their all on come is fear a and

גאנצן בארגלאנד פון יהודה האט מען גערעדט פון אלע די דאזיקע
dozike di ale fun geredt men hot Yehude fun bargland gantsn
these the all of spoken they has Yehudah of hill country entire

זאכן . סו און אלע, וואס האבן דאס געהערט, האבן עס זיך גענומען
genumen zich es hoben gehert dos hoben vos ale un zachn
taken self it have heard the have who all and things

צום הארצן, אזוי צו זאגן : וואס וועט דאס דאזיקע קינד זיין ? ווארום
vorem zain kind dozike dos vet vos zogen tsu azoi hartsn tsum
because be child these the will what say to so heart to the

אויך די האנט פון דעם האר (ה') איז געווען מיט אים.
im mit geven iz Hashem Har dem fun hant di oich
him with was is Hashem L-rd the of hand the also

סז און זכריה , זיין פאטער, איז פול געווארן מיט דעם רוח
ruach dem mit gevoren ful iz foter zain Zecharyah un
Spirit the with become full is father his Zecharyah and

was fulfilled, she bore
a ben. 58 And Elisheva's
shchenim *(neighbors)* and
krovim *(relatives)* heard
that Adoneinu greatly
demonstrated his rachamim
to her, and they had much
simcha with her. 59 And it
came about on the yom
hashemini *(the eighth day)*
they came for the bris
milah of the yeled, and
they were calling him
by the name of his abba,
Zecharyah. 60 And in reply,
his Em said: Lo, but he
will be called Yochanan.
61 And they said to her,
There is no one from your
krovim who is called by this
shem. 62 And they began
motioning to the yeled's
abba to find out what shem
he wanted to give him.
63 And having asked for a
luach *(tablet)*, Zecharyah
wrote, saying, Yochanan
shmo. And everyone was
amazed. 64 And Zecharyah's
mouth was loosed at once
and the lashon of him, and
he began speaking, saying
Baruch Hashem! 65 And
upon all their shchenim
(neighbors) came much yirat
Shomayim, and in the entire
hill country of Yehudah
everyone was shmoozing
about these matters. 66 All
who heard these things
pondered them in their
levavot, saying, What then
will this yeled become? For,
indeed, the yad Hashem was
on him.

67 And Zecharyah, his
abba, was filled with

הקודש און האט נבואות געזאגט, אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi gezogt nevues hot un Hakoidesh
say to so said prophecies has and the Holy

סח געלויבט זאל זיין דער האר, דער ג-ט פון ישראל.
Yisroel fun G-t der Har der zain zol geloibt
Israel of G-d the L-rd the be shall praise

ווייל ער האט השגחה געהאט און געשאפן א
a geshafen un gehat hazhgoche hot er vail
a created and had oversight visited has he because

ישועה פאר זיין פאלק,
folk zain far yeshue
people his for salvation

סט און אויפגעשטעלט א הארן פון גאולה פאר אונדזערטוועגן
undzertvegen far geule fun horen a oifgeshtelt un
our sakes for redemption of hair a raised up and

אין דעם הויז פון דוד זיין קנעכט,
knecht zain Dovid fun hoiz dem in
servant his David of house the in

ע לויט ווי ער האט גערעדט דורך דעם מויל פון זיינע
zaine fun moil dem durch geredt hot er vi loit
his of mouth the through spoken has he as according to

הייליקע נביאים .
neviim heilike
prophets holy

פון אייביק אָן ,
on eibik fun
onwards eternity from

עא א רעטונג פון אונדזערע שונאים און אויס דער האנט
hant der ois un sonim undzere fun retung a
hand the out of and enemies our from salvation a

פון אלע, וואס האסן אונדז;
undz hasen vos ale fun
us hate who all of

עב צו טאן חסד מיט אונדזערע אבות ,
avot undzere mit chesed ton tsu
ancestors our with grace do to

און צו געדענקען זיין הייליקן בונד ;
bund heiliken zain gedenken tsu un
covenant holy his remember to and

עג די שבועה, וואס ער האט געשווארן צו אונדזער פאטער
foter undzer tsu geshvoren hot er vos shvue di
Father our to swear has he which oath the

אברהם ;
Avraham
Abraham

עד אונדז צו געבן , זייענדיק באפרייט אויס דער האנט פון
fun hant der ois bafrait zaiendik geben tsu undz
of hand the out set free being give to us

אונדזערע שונאים,
sonim undzere
enemies our

מיר זאלן אים דינען אָן מורא,
moire on dinen im zolen mir
fear without serve him should we

the Ruach Hakodesh
and brought forth a
dvar nevuah, saying,
68 BARUCH HASHEM
ELOHEI YISROEL, for
Adonoi has visited
his Am Berit and
accomplished a pedut
kofer ransom for the
Geulah of his people.
69 And Hashem raised
up a Keren Yeshu'ah
(Horn of Salvation), a
mighty Moshia, for us
in the Beis Dovid, His
eved, 70 Just as Hashem
spoke through the
mouth of His neviim
hakedoshim meOlam
*(holy prophets from
long ago)*, 71 That we
should have Yeshu'at
Eloheinu from our oyvim
(enemies) and from the
hand of all the ones
who regard us with
sinas chinom *(baseless
hatred)*. 72 Thus Hashem
has demonstrated his
rachamim *(mercy)* to
Avoteinu *(our Fathers)*
and has remembered
his Brit HaKodesh
(Holy Covenant), 73 The
Brit HaShevu'ah *(the
Covenant of the oath)*
which He swore to
Avraham Avinu to
grant us, 74 Having been
delivered from the
yad haoyvim *(hand of
enemies)* of us to serve
Hashem fearlessly, 75 In
kedushah *(holiness)* and
tzedek *(righteousness)*
before Him all our
yamim *(days)*. 76 And
you also, yeled *(child)*,

עה אין קדושה און גערעכטיקייט פאר אים אלע אונדזערע טעג.
teg undzere ale im far gerechtikeit un kedushe in
days our all him before righteousness and holiness in

עו און דו , קינד, וועסט גערופן ווערן: נביא פון דעם
dem fun novi veren gerufen vest kind du un
the of prophet to be called you will child you and

אויבערשטער,
Oibershter
Most High

ווארום דו וועסט גיין פאראויס פאר דעם האר
Har dem far forois gein vest du vorem
L-rd the for ahead go you will you because

צוצוגרייטן זיינע וועגן, (ישעיהו מ, ג.)
g m Yeshayah vegen zaine tsutsugreitn
3 40 Yeshayah ways his to ready

עז כדי צו געבן זיין פאלק דערקענטעניש פון ישועה
yeshue fun derkentenish folk zain geben tsu kedei
salvation of knowledge people his give to so that

דורך דער פארגעבונג פון זייערע זינד,
zind zeiere fun fargebung der durch
sin their of forgiveness the through

עח דורך דער הערצלעכער דערבארמונג פון אונדזער ג-ט,
G-t undzer fun derbaremung hertslecher der durch
G-d our of mercy heartfelt the through

דורך וועלכן א זונאויפגאנג פון אויבן וועט קומען צו אונדז,
undz tsu kumen vet oiben fun zunoifgang a velchen durch
us to come will on high from dawn a which through

עט זיי צו געבן ליכט וואס זיצן אין פינצטערניש
fintsternish in zitsen vos licht geben tsu zei
darkness in sit who light give to to them

און אין שאטן פון טויט ,
toit fun shoten in un
death of shadow in and

צו פירן אונדזערע פיס אינם וועג פון שלום .
sholem fun veg inem fis undzere firen tsu
peace of way in the feet our lead to

פ און דאס קינד איז געוואקסן און איז שטארק געווארן אינם גייסט,
Gaist inem gevoren shtark iz un gevaksen iz kind dos un
Spirit in the become strong is and increase is child the and

און איז געווען אין מדבריות ביז צום טאג פון זיין באווייזן זיך
zich bavaizen zain fun tog tsum biz midboryes in geven iz un
self appear his of day to the until wilderness in was is and

צו ישראל.
Yisroel tsu
Israel to

ב און עס איז געשען אין יענע טעג, א דעקרעט איז ארויסגעגאנגען
aroisgegangen iz dekret a teg yene in geshen iz es un
went out is decree a days those in happened is it and

פון קיסר אויגוסטוס, אז די גאנצע וועלט זאל זיך
zich zol velt gantse di az Augustus Caesar fun
self shall world whole the that Augustus emperor from

רעגיסטרירן. ב דאס איז די ערשטע רעגיסטרירונג, וואס איז געמאכט
gemacht iz vos registrirung ershte di iz dos registriren
made is which registration first the is the registered

will be called Navi HaElyon *(Prophet of the Most High)*; for you will go LIFNEI HAADON *(before the L-rd)* to prepare the DERECH HASHEM *(The Way of the L-rd)*, 77 To give daas *(knowledge)* of Yeshu'at Eloheinu *(the Salvation of our G-d)* to Hashem's Am Berit *(People of the Covenant)* by the selichat *(forgiveness)* of their avon *(sin)*, 78 Through the rav rachamim of Eloheinu *(through the great mercy of our G-d)*, by which has visited us the rising SHEMESH *(Sun)* from Shomayim, 79 To appear to the ones in CHOSHECH *(darkness)* and YOSHVEI BERETZ TZALMAVET *(sitting in the land of the shadow of death)*, to direct our feet into the Derech Shalom.

80 And the yeled was growing and was being given chizzuk *(strengthening)* in the Ruach Hakodesh, and Yochanan was in the desolate places until the day of his hisgalus *(revelation, manifestation)* to Yisroel.

2 And it came about at that time that a dvar malchut *(decree)* was sent out from Caesar Augustus to register everyone in the entire Roman Empire. 2 This former mifkad was that

געווארן בשעת קירעניוס איז געווען העגמון פון סיריען. ג און אלע זענען
zenen ale un Sirya fun hegmun geven iz Kirenius beshas gevoren
are all and Syria of ruling was is Quirinius while become

געגאנגען זיך רעגיסטרירן, יעדער איינער אין זיין אייגענער שטאט אריין.
arain shtot eigener zain in einer yeder registriren zich gegangen
into city own his in one every registered self go

ד און יוסף איז אויך ארויפגעגאנגען פון גליל , אויס דער שטאט
shtot der ois Galil fun aroifgegangen oich iz Yosef un
city the out Galilee from went up also is Joseph and

נצרת , קיין יהודה , אין דער שטאט פון דוד , וועלכע הייסט
heist velche Dovid fun shtot der in Yehude kein Natseret
is called which David of city the in Yehudah to Natseret

בית-לחם , ווייל ער איז געווען פון דעם הויז און משפחה פון
fun mishpoche un hoiz dem fun geven iz er vail Beit-Lechem
of family and house the of was is he because Bethlehem

דוד (המלך); ה אז ער זאל זיך לאזן רעגיסטרירן צוזאמען מיט
mit tsuzamen registriren lozen zich zol er az hameilech Dovid
with together registered let self shall he that the king David

מרים , וואס איז געווען פארקנסט צו אים, און איז געווען מעוברת .
mubere geven iz un im tsu farknast geven iz vos Miryam
pregnant was is and him to engaged was is who Mary

ו און עס איז געשען , בשעת זיי זענען דארט געווען, דאס די טעג
teg di dos geven dort zenen zei beshas geshen iz es un
days the that was there are they while happened is it and

פון איר קימפעט זענען דערפילט געווארן, ז און זי האט געבוירן איר
ir geboiren hot zi un gevoren derfilt zenen kimpet ir fun
her born has she and become fulfilled are childbirth her of

זון , דעם בכור , און האט אים איינגעוויקלט אין ווינדעלעך און
un vindelech in aingeviklt im hot un bchor dem zun
and swaddling clothes in wrapped him has and firstborn the son

אריינגעלייגט אין א מולטער, צוליב דעם וואס עס איז נישט
nisht iz es vos dem tsulib multer a in araingeleigt
not is there which that on account of manger a in laid

געווען קיין ארט פאר זיי אין דער אכסניה .
achsanyah der in zei far ort kein geven
inn the in them for place any was

ח און אין דער זעלביקער געגנט זענען געווען פאסטוכער, וואס האבן
hoben vos pastecher geven zenen gegent zelbiker der in un
have who shepherds was are region same one the in and

זיך אויפגעהאלטן אויפן פעלד און געהאלטן וואך איבער זייער
zeier iber vach gehalten un feld oifen oifgehalten zich
their over watch held and field on the staying self

סטאדע ביינאכט. ט און א מלאך פונם האר (ה') האט זיך
zich hot Hashem Har funem malech a un bainacht stade
self has Hashem L-rd from the angel a and by night flock

אוועקגעשטעלט ביי זיי און דער כבוד פון האר (ה') האט זיי
zei hot Hashem Har fun koved der un zei bai avekgeshtelt
them has Hashem L-rd of glory the and them with stand before

ארומגעלויכטן, און זיי האבן זיך געפארכטן מיט א גרויסער פורכט.
forcht groiser a mit geforchten zich hoben zei un arumgeloichten
fear great a with afraid self have they and shone around

י און דער מלאך האט צו זיי געזאגט: פארכט זיך נישט! ווארום
vorem nisht zich forcht gezogt zei tsu hot malech der un
because not self afraid said them to has angel the and

taken while Quirinius was ruling in Syria *(see Ac 5:37 for latter)*. 3 And everyone was traveling to register, each to his own shtetl. 4 Now Yosef also went up from the Galil, from the shtetl of Natzeret, to Yehudah, to the Ir Dovid *(City of David)*, which is called Beit-Lechem, because he was of the mishpochah and Bais of Dovid. 5 And Yosef went up to register with Miryam, who had been given to him in erusin *(betrothal)* and who was with child. 6 And it came about, while they were there, the yamim *(days)* were fulfilled for Miryam to give birth. 7 And she bore her ben, her Bechor *(firstborn)*; and she wrapped him in swaddling clothes, and laid him in an evus *(animal feeding trough)*, because there was no place for them in the malon *(inn)*.

8 And ro'im *(shepherds)* were in the same region, living outside in the open air, and keeping shomer over their eder *(flock)* balailah. 9 And, suddenly, a malach Hashem stood before them, and the kavod Hashem shone around them; and they were afraid with a yirah gedolah *(great fear)*.
10 And the malach said to them, Do not have pachad *(fear, terror)*; for hinei I announce Besuras

זע , איך זאג אייך אָן א גוטע בשורה פון גרויסער פרייד, וועלכע איז
iz velche freid groiser fun besoire gute a on aich zog ich ze
is which joy great of News Good a on you tell I look

פארן גאנצן פאלק; י״א אז אייך איז היינט געבוירן געווארן א גואל ,
goel a gevoren geboiren haint iz aich az folk gantsn farn
redeemer a become born today is you that people entire for the

וועלכער איז משיח , דער האר, אין דער שטאט פון דוד . (מיכה ה,
h Michoh Dovid fun shtot der in Har der Moshiach iz velcher
5 Micah David of city the in L-rd the Moshiach is who

א.) י״ב און דאס דאזיקע איז פאר אייך א צייכן : איר וועט געפינען א קליין
klein a gefinen vet ir tseichen a aich far iz dozike dos un a
small a find will you sign a you for is these the and 1

קינד איינגעוויקלט אין ווינדלען און ליגנדיק אין א מולטער. י״ג און פלוצלונג
plutslung un multer a in ligendik un vindlen in aingeviklt kind
suddenly and manger a in lying and cloth in wrapped child

איז געווען אינאיינעם מיט דעם מלאך א מחנה פון הימלישע חיל וואס
vos cheil himlishe fun machne a malech dem mit ineinem geven iz
who army heavenly of camp a angel the with together was is

האבן געלויבט ה׳ און געזאגט:
gezogt un Hashem geloibt hoben
said and Hashem praise have

י״ד כבוד צו ה׳ אין די הויכקייטן,
hoichkeitn di in Hashem tsu koved
highest the in Hashem to glory

און אויף דער ערד שלום צווישן מענטשן
mentshn tsvishen sholem erd der oif un
people among peace earth the on and

אין וועמען ער האט א וואוילגעפעלן!
voilgefelen a hot er vemen in
well pleased a has he whom in

ט״ו און עס איז געשען , ווי די מלאכים זענען פון זיי אוועק
avek zei fun zenen malochim di vi geshen iz es un
went away them from are angels the as happened is it and

אין הימל אריין, האבן די פאסטוכער געזאגט איינער צום אנדערן:
andern tsum einer gezogt pastecher di hoben arain himel in
other to the one said shepherds the have into heaven in

לאמיר איצט גיין קיין בית-לחם , און זען די דאזיקע זאך , וואס איז
iz vos zach dozike di zen un Beit-Lechem kein gein itst lomir
is which thing these the see and Bethlehem to go now let us

געשען , וועלכע דער האר (ה׳) האט אונדז צו וויסן געטאן. ט״ז און
un geton visen tsu undz hot Hashem Har der velche geshen
and made know to us has Hashem L-rd the which happened

זיי זענען געגאנגען איילנדיק און האבן געפונען מרים און יוסףן ,
Yosefn un Miryam gefunen hoben un ailendik gegangen zenen zei
Joseph and Mary found have and with haste go are they

און דאס קליינע קינד ליגנדיק אין דער מולטער. י״ז און ווען זיי האבן
hoben zei ven un multer der in ligendik kind kleine dos un
have they when and manger the in lying child small the and

עס געזען האבן זיי באקאנט געמאכט דאס ווארט, וואס איז צו זיי
zei tsu iz vos vort dos gemacht bakant zei hoben gezen es
them to is which word the made known they have seen it

גערעדט געווארן וועגן דעם דאזיקן קינד. י״ח און אלע, וואס האבן דאס
dos hoben vos ale un kind dozikn dem vegen gevoren geredt
this have who all and child this the about become spoken

HaGeulah to you of great simcha *(joy)* which will be for kol Am Berit *(all the People of the Covenant)*; 11 Because hayom, in Ir Dovid, has been born to you a Moshia *(Go'el, Savior, Oisleizer)*, who is Rebbe Melech HaMoshiach HaAdon. 12 And this will be HaOt *(The Sign)* to you: you will find a small child, an infant, wrapped in swaddling clothes and lying in an evus. 13 And, suddenly, there was with the malach a multitude of the Tzivos Hashem, the Tzivos HaShomayim *(Armies or Hosts of Heaven)* praising Hashem, and saying, 14 Kavod to Hashem in the Highest; and on haaretz shalom among Bnei Adam kavvanah tovah *(of good intention)*.

15 And it came about, when the malachim withdrew from them to Shomayim, the roim *(shepherds)* were saying to one another, Let us go now up to Beit-Lechem and let us see this thing that has come about which Hashem has made known to us. 16 And they came in haste and found both Miryam and Yosef, and the child was lying in the evus *(animal feeding trough)*. 17 And when the roim saw this, they made known the dvar concerning this yeled which had been told them. 18 And all who

געהערט, האבן זיך געוואונדערט איבער דעם, וואס איז געזאגט געווארן
gevoren gezogt iz vos dem iber gevundert zich hoben gehert
become said is which that over amazed self have heard

פון די פאסטוכער. יט מרים אבער האט אפגעהיטן אלע די דאזיקע
dozike di ale opgehiten hot ober Miryam pastecher di fun
these the all kept has however Mary shepherds the from

רייד און האט נאכגעטראכט איבער זיי אין איר הארץ. כ און די
di un harts ir in zei iber nochgetracht hot un reid
the and heart her in them over pondered has and words

פאסטוכער האבן זיך אומגעקערט אפגעבנדיק כבוד צו ה' און
un Hashem tsu koved opgebendik umgekert zich hoben pastecher
and Hashem to glory giving up returned self have shepherds

לויבנדיק אים פאר אלעם, וואס זיי האבן געהערט און געזען, אזוי ווי עס
es vi azoi gezen un gehert hoben zei vos alem far im loibendik
it as so seen and heard have they what all for him praising

איז צו זיי גערעדט געווארן.
gevoren geredt zei tsu iz
become spoken them to is

כא און ווען אכט טעג זענען דערפילט געווארן, אז מען זאל אים
im zol men az gevoren derfilt zenen teg acht ven un
him shall they that become fulfilled are days eight when and

מל זיין, האט מען אים א נאמען געגעבן יהושע/ישוע , ווי
vi Yeshua/Yehoshua gegeben nomen a im men hot zain mal
as Yehoshua given name a him they have do circumcise

ער איז גערופן געווארן פון דעם מלאך איידער ער איז געשאפן געווארן
gevoren geshafen iz er eider malech dem fun gevoren gerufen iz er
become conceived is he before angel the of become called is he

אינם מוטערלייב. כב און ווען די טעג זענען דערפילט געווארן פון זייער
zeier fun gevoren derfilt zenen teg di ven un muterlaib inem
their of become fulfilled are days the when and womb in the

רייניקונג לויט תורת משה , האבן זיי אים ארויפגעברענגט
aroifgebrengt im zei hoben Moshe torat loit reinikung
brought up him they have Moses law of according to cleansing

קיין ירושלים , כדי אים אוועקצושטעלן פאר דעם האר (ה')
Hashem Har dem far avektsushteln im kedei Yerushalayim kein
Hashem L-rd the before present him so that Jerusalem to

(ויקרא יב, א-ח.) כג אזוי ווי עס שטייט געשריבן אין דער תורה פון דעם
dem fun toire der in geshriben shteit es vi azoi a-ch ib Vayikra
the of Torah the in written stands it as so 1-8 12 Leviticus

האר (ה'):יעדער זכר , וואס עפנט די מוטערטראכט, זאל גערופן
gerufen zol mutertracht di efent vos zachar yeder Hashem Har
called shall womb the opens who male every Hashem L-rd

ווערן הייליק צום האר (ה'); (שמות יג, א-ב.) כד און צו ברענגען
brengen tsu un a-b ig Shemot Hashem Har tsum heilik veren
bring to and 1-2 13 Exodus Hashem L-rd to the holy to be

א קרבן לויט ווי עס איז געזאגט געווארן אין דער תורה פונם
funem toire der in gevoren gezogt iz es vi loit korben a
from the Torah the in become said is it as according to sacrifice a

האר (ה'):א פאר טערקל-טויבן אדער צוויי יונגע טויבן .
toibn yunge tsvei oder terkl-toibn por a Hashem Har
pigeons young two or turtle doves pair of a Hashem L-rd

כה און זע , עס איז געווען א מענטש אין ירושלים , וועלכער האט
hot velcher Yerushalayim in mentsh a geven iz es ze un
has whose Jerusalem in man a was is it look and

heard it were amazed about the things which were told them by the roim *(shepherds)*. 19 But Miryam was treasuring up all these things, pondering them in her lev. 20 And the roim went back, and as they returned, they cried, Baruch Hashem! They gave kavod to G-d for all that they had heard and seen, just as it had been foretold to them.

21 And when shemonah yamim were completed for his bris milah, YEHOSHUA was given as SHMO, which he was called by the malach, before he was conceived in the womb. 22 And when the yamim *(days)* for their tohorah *(purification)* according to the Torah of Moshe were completed, they brought him up to Yerushalayim to present him to Hashem. 23 As it has been written in the Torat Hashem, KHOL ZACHAR opening the RECHEM KODESH to Hashem, 24 And to offer a korban according to the thing having been said in the Torat Hashem, SHTEI TORIM O SHNEI BENI YONAH *(a pair of turtle doves or two young pigeons)*.

25 And there was an ish in Yerushalayim whose

געהייסן שמעון , און דער דאזיקער איז געווען אן איש צדיק און א
geheisen Shim'on un der doziker iz geven an ish tsadik un a
named Simon and the this one is was an man righteous and a

ג-טספארכטיקער מענטש, און האט געהאפט אויף דער נחמה פון
G-tsforchtiker mentsh un hot gehoft oif der nechome fun
devout man and has hoped on the consolation of

ישראל; און דער רוח הקודש האט גערוט אויף אים. כו און עס איז
Yisroel un der ruach Hakoidesh hot gerut oif im un es iz
Israel and the Spirit the Holy has rested on him and it is

אים אנטפלעקט געווארן דורך דעם רוח הקודש , אז ער וועט נישט
im antplekt gevoren durch dem ruach Hakoidesh az er vet nisht
him revealed become through the Spirit the Holy that he will not

זען דעם טויט איידער ער וועט זען דעם משיח פון דעם האר ה׳ .
zen dem toit eider er vet zen dem Moshiach fun dem Har Hashem
see the death before he will see the Moshiach of the L-rd Hashem

כז און ער איז געקומען דורך דעם גייסט אין בית המקדש אריין! און
un er iz gekumen durch dem Gaist in beis Hamikdash arain un
and he is come by the Spirit in house HaMikdash into and

בשעת די עלטערן האבן אריינגעברענגט דאס קינד יהושע/ישוע ,
beshas di elteren hoben araingebrengt dos kind Yeshua/Yehoshua
while the parents have brought the child Yehoshua

כדי צו טאן מיט אים לויט דעם מנהג פון דער תורה,
kedei tsu ton mit im loit dem minheg fun der toire
in order to do with him according to the custom of the Torah

כח האט ער (שמעון) עס גענומען אויף זיינע ארעמס און געלויבט
hot er Shim'on es genumen oif zaine orems un geloibt
has he Simon him taken in his arms and praise

ה׳ און געזאגט:
Hashem un gezogt
Hashem and said

כט איצט, אָ, האר, לאזטו דיין קנעכט גיין ,
itst o Har loztu dain knecht gein
now o L-rd permit your servant go

לויט דיין ווארט, בשלום ,
loit dain vort besholem
according to your word in peace

ל ווייל געזען האבן מיינע אויגן דיין רעטונג ,
vail gezen hoben maine oigen dain retung
because seen have my eyes your salvation

לא וואס דו האסט צוגעגרייט פאר אלע פעלקער,
vos du host tsugegreit far ale felker
which you have you have prepared for all peoples

לב א ליכט צו דער באלויכטונג פון די אומות (העולם)
a licht tsu der baloichtung fun di umes hooilem
a light to the revelation of the nations of the world

און א הערלעכקייט פאר דיין פאלק ישראל. (ישעיהו מב, ו.)
un a herlechkeit far dain folk Yisroel Yeshayah mb u
and a glory for your people Israel Yeshayah 42 6

לג און זיין פאטער און מוטער האבן זיך געוואונדערט איבער דעם, וואס
un zain foter un muter hoben zich gevundert iber dem vos
and his father and mother have self amazed over that what

איז געזאגט געווארן וועגן אים; לד און שמעון האט זיי געבענטשט און
iz gezogt gevoren vegen im un Shim'on hot zei gebentsht un
is said become about him and Simon has them blessed and

shem was Shim'on, a tzaddik, a chasid, awaiting the Nechamat Yisroel *(Consolation of Israel)*, and the Ruach Hakodesh was upon him. [26] And it had been revealed to him by the Ruach Hakodesh that he was not to see mavet until he had seen Hashem's Moshiach. [27] And Shim'on came in the Ruach Hakodesh into the courts of the Beis HaMikdash; and when the horim *(parents)* brought in the yeled, Yehoshua, to do concerning him the required mitzvah of the Torah, [28] Then Shim'on took him into his arms, saying, Baruch Hashem, and the following: [29] And now, Adonoi, dismiss Your eved in shalom, according to Your dvar *(word)*; [30] Because my eynayim have beheld the Yeshu'at Eloheinu, [31] Which You prepared in the presence of kol haammim *(all the peoples)*, [32] An Ohr *(Light)* to give hisgalus *(revelation)* to the Nations and the kavod *(glory)* of Your Am *(people)*, Yisroel. [33] And the Abba and Em of the yeled were amazed at the things being spoken about him. [34] And Shim'on said a bracha over them and said to Miryam his Em, Hinei this one is destined for the michshol

געזאגט צו מרים , זיין מוטער: זע , ער איז באשטימט צום פאלן און
un falen tsum bashtimt iz er ze muter zain Miryam tsu gezogt
and fall to the appointed is he look mother his Mary to said

אויפשטיין פון א סך אין ישראל, און אלס א צייכן , וואס וועט
vet vos tseichen a als un Yisroel in sach a fun oifshtein
will which sign a as and Israel in many a of rise

ווידערגעשפראכן ווערן; (ישעיהו ח, יד-טו.) לה און אויך דיין אייגענער
eigener dain oich un id-tu ch Yeshayah veren vidergeshprochen
own your also and 14-15 8 Yeshayah to be opposed

זעל וועט דורכדרינגען א שווערד; כדי די מחשבות פון א סך
sach a fun machshoves di kedei shverd a durchdringen vet zel
many a of thoughts the so that sword a pierced through will soul

הערצער זאלן אנטפלעקט ווערן.
veren antplekt zolen hertser
to be revealed should hearts

לו און עס איז געווען א נביאה , חנה בת פנואל,
Pnuel bat Chanah neviye a geven iz es un
Pnuel daughter Chanah prophetess a was is there and

פונם שבט אשר . זי האט שוין געהאט דערגרייכט א זייער
zeier a dergreicht gehat shoin hot zi Asher sheyvet funem
very a attained had already has she Asher tribe from the

טיפע עלטער, האבנדיק געלעבט מיט א מאן זיבן יאר פון איר
ir fun yor ziben man a mit gelebt hobendik elter tife
her of years seven man a with lived having old age depth of

יונגפרוישאפט אָן , לז און איז געווען אן אלמנה ביז צו פיר און
un fir tsu biz almone an geven iz un on yungfroishaft
and four to until widow an was is and onwards young womanhood

אכציק יאר , וואס האט נישט פארלאזט דאס בית המקדש , און האט
hot un Hamikdash beis dos farlozt nisht hot vos yor achtsik
has and HaMikdash house the left not has who years eighty

געדינט ה׳ מיט תעניתים און תפילות בייטאג און ביינאכט. לח אויך
oich bainacht un baitog tfiles un taneisim mit Hashem gedint
also by night and by day prayers and fasting with Hashem serve

זי איז געקומען אין דער זעלביקער שעה, האט געלויבט ה׳ , און
un Hashem geloibt hot sho zelbiker der in gekumen iz zi
and Hashem praise has hour same the in come is she

גערעדט וועגן אים צו אלע, וואס האבן געהאפט אויף דער אויסלייזונג
oisleizung der oif gehoft hoben vos ale tsu im vegen geredt
redemption the on hoped have who all to him about spoken

פון ירושלים . לט און ווי זיי האבן אלץ מקיים געווען לויט
loit geven mekaiem alts hoben zei vi un Yerushalayim fun
according to was fulfill all have they as and Jerusalem of

דער תורה פונם האר (ה׳), האבן זיי זיך אומגעקערט קיין
kein umgekert zich zei hoben Hashem Har funem toire der
to returned self they have Hashem L-rd of the Torah the

גליל , אין זייער אייגענער שטאט נצרת .
Natseret shtot eigener zeier in Galil
Natseret city own their in Galilee

מ און דאס קינד איז געוואקסן און איז געווארן שטארק, ווערנדיק פול
ful verendik shtark gevoren iz un gevaksen iz kind dos un
full becoming strong become is and increase is child the and

מיט חכמה , און ה׳ס חן איז געווען אויף אים.
im oif geven iz chein Hashems un chochme mit
him on was is favor Hashem's and wisdom with

(stumbling) and tekumah *(revival)* of RABBIM in Yisroel and for an Ot *(Sign)* that will be opposed *(against which there will be mitnaggedim, opponents)*. 35 And a cherev *(sword)* will pierce the neshamah of you yourself also so that the machshavot of many levavot *(hearts)* will be revealed.

36 And there was a neviah *(prophetess)* named Chanah Bat Pnuel, of the shevet *(tribe)* of Asher. This isha *(woman)* was advanced in age, having lived with her baal *(husband)* sheva shanim *(seven years)* from her betulim *(virginity)*, 37 And then to the age of eighty-four she had lived as an almanah *(widow)* who was not departing from the Beis HaMikdash, serving yomam valailah *(day and night)* with tzomot *(fastings)* and tefillos. 38 And at that very moment she came and stood nearby, exclaiming, Baruch Hashem. And she continued speaking about him to all the ones anticipating the Geulah *(Redemption)* of Yerushalayim. 39 And when they had been shomer mitzvot and completed everything according to the Torat Hashem, they returned to the Galil and to their own shtetl of Natzeret.

40 And the yeled continued growing and was given chozek *(strength)*, being filled with chochmah *(wisdom)*, and the Chen vChesed Hashem

מא און זיינע עלטערן פלעגן עולה רגל זיין יעדעס יאר קיין
kein yor yedes zain regl oyle flegen elteren zaine un
to year every do on foot go up used to parents his and

ירושלים אויף יום טוב פסח . מב און ווען ער איז אלט געווארן
gevoren alt iz er ven un Pesach tov yom oif Yerushalayim
become old is he when and Pesach Tov Yom on Jerusalem

צוועלף יאר זענען זיי ארויפגעגאנגען לויט דעם מנהג פונם
funem minheg dem loit aroifgegangen zei zenen yor tsvelf
of the custom the according to went up they are years twelve

יום טוב; מג און ווען די טעג האבן זיך געענדיקט און זיי האבן זיך
zich hoben zei un geendikt zich hoben teg di ven un tov yom
self have they and finished self have days the when and Tov Yom

אומגעקערט (אהיים), איז דאס יינגל יהושע/ישוע איבערגעבליבן
ibergebliben Yeshua/Yehoshua yingel dos iz aheim umgekert
stayed behind Yehoshua boy the is home returned

אין ירושלים , און זיינע עלטערן האבן עס נישט געוואוסט; מד נאר
nor gevust nisht es hoben elteren zaine un Yerushalayim in
but known not it have parents his and Jerusalem in

מיינענדיק, אז ער איז מיט די עולי רגל , זענען זיי
zei zenen regl oylei di mit iz er az meinendik
they did on foot ones going up the with is he that thinking

געגאנגען א טאג רייזע און האבן אים געזוכט צווישן די קרובים
kroivim di tsvishen gezucht im hoben un raize tog a gegangen
relatives the among sought him have and journey day a go

און באקאנטע . מה און (אזוי ווי) זיי האבן אים נישט געפונען, האבן
hoben gefunen nisht im hoben zei vi azoi un bakante un
have found not him have they as so and companions and

זיי זיך אומגעקערט קיין ירושלים און אים געזוכט. מו און עס איז
iz es un gezucht im un Yerushalayim kein umgekert zich zei
is it and sought him and Jerusalem to returned self they

געשען , אין דריי טעג ארום האבן זיי אים געפונען אין בית
beis in gefunen im zei hoben arum teg drai in geshen
house in found him they have around days three in happened

המקדש זיצנדיק אין דער מיט צווישן די תנאים , און ער האט
hot er un Tannaim di tsvishen mit der in zitsndik Hamikdash
has he and Tannaim the among midst the in sitting HaMikdash

זיך צוגעהערט צו זיי און זיי געשטעלט קשיות ; מז און אלע, וואס
vos ale un kashies geshtelt zei un zei tsu tsugehert zich
who all and questions posing them and them to to listen self

האבן אים געהערט, האבן געשטוינט איבער זיין שכל און זיינע
zaine un seichel zain iber geshtoint hoben gehert im hoben
his and understanding his over astounded have heard him have

תשובות. מח און ווען זיי האבן אים דערזען , זענען זיי געווארן
gevoren zei zenen derzen im hoben zei ven un teshuvot
become they are caught sight of him have they when and answers

אויסער זיך , און זיין מוטער האט צו אים געזאגט; קינד, פארוואס
farvos kind gezogt im tsu hot muter zain un zich oiser
why child said him to has mother his and self beyond

האסטו אונדז אזוי געטאן? זע , דיין פאטער און איך האבן דיך געזוכט
gezucht dich hoben ich un foter dain ze geton azoi undz hostu
sought you have I and father your look done so us you have

מיט אנגסט . מט און ער האט צו זיי געזאגט; פארוואס האט איר מיך
mich ir hot farvos gezogt zei tsu hot er un angst mit
me you did why said them to has he and anguish with

was upon him. 41 And his
horim *(parents)* used to make
aliyah leregel *(pilgrimage)*
to Yerushalayim shanah
b'shanah *(year by year)* for
Chag HaPesach *(the Feast
of Pesach)*. 42 And when he
became a bocher of twelve
years of age, they made aliyah
leregel *(pilgrimage)*, as usual,
according to the mitzvah
and minhag of the Chag.
43 And as they were returning,
having fulfilled the prescribed
number of yamim *(days)*, the
bocher Yehoshua stayed
behind in Yerushalayim.
And his horim *(parents)* did
not have daas *(knowledge)*
of this, 44 But supposed him
to be in the caravan, and
went a day's journey. And
they began looking for him
among the krovim *(relatives)*
and acquaintances. 45 And,
not having found him, they
returned to Yerushalayim,
looking for him. 46 And it
came about, that after shlosha
yamim *(three days)* they
found him in the courts of
the Beis HaMikdash, sitting
in the midst of the rabbis,
both listening to them and
asking them she'elot *(kashes,
questions)*. 47 And all the
ones listening to him where
amazed at his binah and at
his teshuvot *(answers)*. 48 And
when his horim *(parents)* saw
him, they were astounded,
and his Em *(mother)* said to
him, Beni, why did you do
thus to us? Hinei, your abba
and I were anxiously looking
for you. 49 And he said to
them, Why is it that you
were looking for me? Did you

געזוכט? צי האט איר דען נישט געוואוסט, אז איך מוז זיין אין מיין
main in zain muz ich az gevust nisht den ir hot tsi gezucht
my in be must I that known not then you has sought

פאטערס הויז ? [נ] און זיי האבן נישט משיג געווען דאס ווארט,
vort dos geven maseg nisht hoben zei un hoiz foters
word the was comprehend not have they and house father's

וואס ער האט צו זיי גערעדט. [נא] און ער איז אראפגעגאנגען מיט זיי
zei mit aropgegangen iz er un geredt zei tsu hot er vos
them with went down is he and spoken them to has he which

און איז געקומען קיין נצרת און געווען אונטערטעניק צו זיי ; און די
di un zei tsu untertenik geven un Natseret kein gekumen iz un
the and them to subject was and Natseret to come is and

מוטער זיינע האט אפגעהיטן די אלע ווערטער אין איר הארץ.
harts ir in verter ale di opgehiten hot zaine muter
heart her in words all the kept has his mother

[נב] און יהושע/ישוע איז געוואקסן אין דער חכמה און אין
in un chochme der in gevaksen iz Yeshua/Yehoshua un
in and wisdom the in increase is Yehoshua and

קערפערלעכן געשטאלט, און אין חן ביי ה׳ און ביי
bai un Hashem bai chein in un geshtalt kerperlechn
with and Hashem with favor in and form bodily

לייטן .
laitn
people

ג
און אין דעם פופצענטן יאר פון דער הערשאפט פון קיסר טיבעריוס,
Tiberius Caesar fun hershaft der fun yor fuftsentn dem in un
Tiberius Caesar of rule the of year fifteenth the in and

בעת פאנטיוס פילאטוס איז געווען גובערנאטאר פון יהודה , און
un Yehude fun gubernator geven iz Pilatus Pontius beis
and Yehudah of governor was is Pilate Pontius while

הורדוס איז געווען טעטראַרך פון גליל , און פיליפוס, זיין ברודער,
bruder zain Filipos un Galil fun tetrarch geven iz Hordos
brother his Philip and Galilee of Tetrarch was is Herod

איז געווען טעטראַרך פון איטורעא און פון דער געגנט טראַכאַניטיס,
Trachonitis gegent der fun un Iturea fun tetrarch geven iz
Trachonitis region the of and Iturea of Tetrarch was is

און ליזיאנוס איז געווען טעטראַרך פון אבילענע, [ב] ווען חנן און
un Chanah ven Abilene fun tetrarch geven iz Lysanias un
and Chanah when Abilene of Tetrarch was is Lysanias and

קיפא זענען געווען כהנים גדולים , איז ה׳ס ווארט געקומען
gekumen vort Hashems iz gedoilem koyanim geven zenen Caiapha
come word Hashem's is great ones priests was are Caiapha

צו יוחנן בן זכריה אין דער מדבר . [ג] און ער איז געקומען
gekumen iz er un midbar der in Zecharyah ben Yochanan tsu
come is he and wilderness the in Zecharyah son of John to

אין דער גאנצער אומגעגנט פון ירדן און האט אויסגערופן א מקווה
mikveh a oisgerufen hot un Yarden fun umgegent gantser der in
mikveh a proclaimed has and Jordan of region whole the into

פון תשובה צו דער פארגעבונג פון זינד, [ד] אזוי ווי עס שטייט
shteit es vi azoi zind fun fargebung der tsu tshuve fun
stands it like in this way sin of forgiveness the for repentance of

געשריבן אינם ספר פון די ווערטער פון ישעיה הנביא :
hanovi Yeshayah fun verter di fun seifer inem geshriben
the prophet Isaiah of words the of book in the written

not have daas that I must be in the Beis Avi? 50 And they did not have binah of the dvar which he spoke to them. 51 And he went down with them, and they came to Natzeret; and he continued in mishma'at *(obedience)* to his horim *(parents)*. And his Em *(mother)* was treasuring all these things in her lev *(heart)*.

52 And Yehoshua kept increasing in chochmah V'GADEL VATOV GAM IM HASHEM VGAM IM ANASHIM *(and in stature and favor with Hashem and men)*.

3 In the shenat chamesh esreh *(15th year)* of the reign of Tiberius Caesar, while Pontius Pilate was governing Yehudah, when Herod was tetrarch of the Galil, and when Philippos the brother of Herod Antipas was tetrarch of Iturea and Trachonitis, and at the same time Lysanias was tetrarch of Abilene,
2 And when, during the same historical period, Anan and Caiapha were Kohanim Gedolim, then it was that the dvar Hashem came to Yochanan Ben Zecharyah bamidbar *(in the wilderness)*. 3 And Yochanan went into all the surrounding region of the Yarden darshenen a tevilah of teshuva for the selichat

א קול פון איינעם וואס שרייט אין דער מדבר :
midbar der in shrait vos einem fun kol a
wilderness the in is crying out who one of voice a

גרייט צו דעם וועג פון דעם האר (ה׳),
Hashem Har dem fun veg dem tsu greit
Hashem L-rd the of way the to prepare

מאכט גלייך זיינע שטעגן.
shtegn zaine glaich macht
paths his straight make

ה יעדער טאל זאל אנגעפילט ווערן
veren ongefilt zol tol yeder
to be filled shall valley every

און יעדער בארג און יעדעס בערגל זאלן דערנידעריקט ווערן ,
veren derniderikt zolen bergel yedes un barg yeder un
become low shall hill every and mountain every and

און די קרומע (ערטער) זאלן אויסגעגלייכט ווערן
veren oisgeglaicht zolen erter krume di un
to be straighten shall places crooked the and

און די נישט גלייכע צו גלאטע וועגן;
vegen glate tsu glaiche nisht di un
ways smooth to be straight not the and

ו און זאל יעדער בשר (ודם) זען די ישועה פון ה׳ .
Hashem fun yeshue di zen v'dam basar yeder zol un
Hashem of salvation the see and blood flesh every shall and

(ישעיהו מ, ג-ה.)
g-h m Yeshayah
3-5 40 Yeshayah

ז און ער האט געזאגט צו די המונים מענטשן, וואס זענען
zenen vos mentshn hamonim di tsu gezogt hot er un
are who people crowds of the to said has he and

ארויסגעקומען געטובלט צו ווערן אין דער מקווה פון אים: איר
ir im fun mikveh der in veren tsu getoivelt aroisgekumen
you him of mikveh the in become to immersed come out

שפראץ פון שלאנגען, ווער האט אייך געגעבן צו פארשטיין צו
tsu farshtein tsu gegeben aich hot ver shlangen fun shprots
to understand to given you has who snakes of offshoots

אנטלויפן פון דעם קומענדיקן צארן? ח ברענגט דעריבער פירות, (וואס
vos peires deriber brengt tsorn kumendikn dem fun antloifen
which fruit therefore bear wrath coming the from flee

זענען) ווירדיק פון תשובה , און הויבט נישט אָן זיך איינצורעדן:
aintsureden zich on nisht hoibt un tshuve fun virdik zenen
convincing self on not begin and repentance of worthy are

מיר האבן אברהם אלס אונדזער פאטער; ווארום איך זאג אייך, אז
az aich zog ich vorem foter undzer als Avraham hoben mir
that you tell I because Father our as Abraham have we

ה׳ איז בכוח אויס די דאזיקע שטיינער אויפצושטעלן קינדער
kinder oiftsushtelen shteiner dozike di ois bekoiech iz Hashem
children to raise up stones these the out of able is Hashem

צו אברהמען. ט און די האק ליגט אויך שוין ביים ווארצל פון די
di fun vortsel baim shoin oich ligt hak di un Avrahamen tsu
the of root at the already also lies axe the and Abraham for

ביימער; דעריבער יעדער איינער בוים, וואס ברענגט נישט קיין גוטע
gute kein nisht brengt vos boim einer yeder deriber beimer
good any not brings which tree one every therefore trees

avon, 4 As it has been
written in the sefer divrei
Yeshayah Hanavi, KOL
KOREY BAMIDBAR *(A
voice of one shouting in
the wilderness)*: Prepare
the Derech Hashem *(the
Way of the L-rd)*. Make
his paths straight! 5 KOL
GEY YINNASE VKHOL
HAR VGIVAH YISHPALU
*(Every valley will be filled
in and every mountain
and hill will be leveled
off)*, VHAYAH HEAKOV
LEMISHOR VHARKHASIM
LVIKAH *(The crooked will
be made straight, the rough
paths made into smooth
roads)*; 6 VRAU CHOL
BASAR ES YESHU'AT
ELOHEINU *(and all basar
will see the salvation of our
G-d)*.
7 Therefore, Yochanan was
saying to the multitudes
coming out to have the
mikveh mayim's tevilah
supervised by him, You
banim of nachashim, who
warned you to flee from the
charon af [Hashem] habah
*(the coming burning wrath
[of Hashem])*? 8 Therefore,
produce p'ri tov l'teshuva
(fruit worthy of repentance),
and do not begin to presume
within yourselves, saying,
We have the zechut Avot
(merit of the Fathers) of
Avraham Avinu, for, I say
to you, that Hashem is
able from these avanim
(stones) to raise up banim
to Avraham Avinu. 9 And
already the ax is laid at
the shoresh haetzim *(the
root of the trees)*. Therefore,

פירות, ווערט אפגעהאקט און געווארפן אין פייער אריין. י און די
di un arain faier in gevorfen un opgehakt vert peires
the and into fire in thrown and chopped off becomes fruit

מאסן מענטשן האבן אים געפרעגט, אזוי צו זאגן: וואס זשע
zhe vos zogen tsu azoi gefregt im hoben mentshn masen
then what say to in this way asked him have people crowds of

זאלן מיר טאן? יא און ער האט ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: ווער עס
es ver gezogt zei tsu entferendik hot er un ton mir zolen
it who said them to answering has he and do we should

האט צוויי העמדער, דער זאל זיך טיילן מיט דעם , וואס האט
hot vos dem mit teilen zich zol der hemder tsvei hot
has who the one with to share self shall that shirts two has

גארנישט; און דער , וואס האט שפייז, זאל אויך אזוי טאן! יב און אויך
oich un ton azoi oich zol shpaiz hot vos der un gornisht
also and do so also shall food has who the one and nothing

שטייער אויפמאנער זענען געקומען צו לאזן זיך טובל זיין אין דער
der in zain toivel zich lozen tsu gekumen zenen oifmoner shtaier
the in be immerse self let to come are collectors tax

מקווה און האבן געזאגט צו אים: רבי , וואס זאלן מיר טאן? יג האט
hot ton mir zolen vos Rebbe im tsu gezogt hoben un mikveh
has do we should what Rebbe him to said have and mikveh

ער צו זיי געזאגט: פאדערט נישט מער ווי עס איז אייך באשטימט
bashtimt aich iz es vi mer nisht fodert gezogt zei tsu er
appointed you is it as more not collect said them to he

געווארן! יד און אויך זעלנער האבן אים געפרעגט, אזוי צו זאגן : און מיר,
mir un zogen tsu azoi gefregt im hoben zelner oich un gevoren
we and say to so asked him have soldiers also and become

וואס זאלן מיר טאן? און ער האט צו זיי געזאגט: באדריקט קיינעם
keinem badrikt gezogt zei tsu hot er un ton mir zolen vos
anyone oppress said them to has he and do we should what

נישט, ברענגט נישט קיין מסירות אויף קיינעם, און באגענוגענט אייך
aich bagenugent un keinem oif mesirus kein nisht brengt nisht
you be contented and anyone on informing any not brings not

מיט אייער געהאלט.
gehalt eier mit
wages your with

טו און אזוי ווי דאס פאלק איז געווען אין דערווארטונג, און אלע האבן
hoben ale un dervartung in geven iz folk dos vi azoi un
have all and expectation in was is people the as just and

זיך געפרעגט אין זייערע הערצער וועגן יוחנן , צי איז ער אליין
alein er iz tsi Yochanan vegen hertser zeiere in gefregt zich
himself he is John about hearts their in asked self

נישט אפשר דער משיח , טז האט יוחנן געענטפערט זאגנדיק צו
tsu zogendik geentfert Yochanan hot Moshiach der efsher nisht
to saying answered John has Moshiach the perhaps not

אלעמען: איך טובל אייך טאקע מיט וואסער אין א מקווה, עס
es mikveh a in vaser mit take aich toivel ich alemen
it mikveh a in water with actually you immerse I everyone

קומט אבער א שטארקערער פון מיר; וועמען איך בין נישט ווערט
vert nisht bin ich vemen mir fun shtarkerer a ober kumt
worthy not am I whom me than stronger a however comes

אויפצובינדן דאס שנירל פון זיינע שיך ; ער וועט אייך טובל זיין אין
in zain toivel aich vet er shich zaine fun shnirel dos oiftsubinden
in be immerse you will he sandals his of thong the to untie

every etz not producing
pri tov is cut down and
is thrown into the Eish.
10 And the multitudes
were questioning him,
saying, What then should
we do? 11 And in reply,
Yochanan was saying to
them, Let the one having
two kaftans share with
the one having none, and
let the one having okhel
(food) do likewise. 12 Now
came also mochesim *(tax
collectors)* to receive the
tevilah of teshuva, and
they said to him, Rabbi,
what should we do? 13 And
Yochanan said to them,
Collect nothing more
than the amount having
been commanded you.
14 And chaiyalim *(soldiers)*
as well were asking him,
What should we do also?
And Yochanan said to
them, Extort kesef from
no one, and let there be
no lashon hora, and be
satisfied with your loin
(wages).

15 As the Am [Berit] were
filled with expectation,
and all were wondering
in their levavot *(hearts)*
concerning Yochanan,
whether perhaps he might
be the Moshiach, 16 Yochanan
answered everyone, saying,
I give you a tevilah with
a mikveh mayim, but Hu
HaBah *(He Who Comes)* has
more chozek *(strength)*
than me; I am not worthy
to untie the strap of his
sandals. He will give you
a tevilah with the Ruach

א מקווה מיט דעם רוח הקודש און מיט פייער; יז זיין ווינטשופל
a mikveh mit dem ruach Hakoidesh un mit faier zain vintshoifel
a mikveh with the Spirit the Holy and with fire his wind shovel

איז אין זיין האנט, אויסצורייניקן זיין דרעשעריי און איינצוזאמלען
iz in zain hant oistsureiniken zain dresherai un aintsuzamlen
is in his hand to clean out his threshing floor and to gather

דעם ווייץ אין שייער אריין, די פלעווע אבער וועט ער פארברענען מיט
dem veits in shaier arain di pleve ober vet er farbrenen mit
the wheat in barn into the chaff however will he burn with

פייער, וואס לעשט זיך נישט אויס. יח און נאך מיט א סך אנדערע
faier vos lesht zich nisht ois un noch mit a sach andere
fire which quench self not out and after with a many other

אזהרות האט ער אנגעזאגט די גוטע בשורה צום פאלק. יט הורדוס
azhores hot er ongezogt di gute besoire tsum folk Hordos
warnings has he announced the good News to the people Herod

אבער, דער טעטראַרך, ווערנדיק געמוסרט פון אים וועגן הורודיה,
ober der tetrarch verendik gemusert fun im vegen Herodias
however the Tetrarch becoming rebuked by him about Herodias

זיין ברודערס ווייב, און וועגן אלע מעשים רעים, וואס הורדוס האט
zain bruders vaib un vegen ale maisim reim vos Hordos hot
his brother's wife and about all deeds evil which Herod has

געטאן, כ האט ער צו דעם אלעם צוגעלייגט אויך דאס דאזיקע, וואס
geton hot er tsu dem alem tsugeleigt oich dos dozike vos
done has he to the everything added also the these which

ער האט יוחנן פארשלאסן אין געפענקעניש.
er hot Yochanan farshlosen in gefenkenish
he has John shut up in prison

כא און עס איז געשען, בשעת דאס גאנצע פאלק האט זיך געלאזט
un es iz geshen beshas dos gantse folk hot zich gelozt
and it is happened while the whole people has self let

טובל זיין אין דער מקווה און יהושע/ישוע איז אויך געטובלט
toivel zain in der mikveh un Yeshua/Yehoshua iz oich getoivelt
immerse be in the mikveh and Yehoshua is also immersed

געווארן אין דער מקווה און האט תפילה געטאן, האט זיך דער הימל
gevoren in der mikveh un hot tfile geton hot zich der himel
become in the mikveh and has prayer done has self the heaven

געעפנט, כב און דער רוח הקודש איז אראפגעקומען אויף אים אין א
geefent un der ruach Hakoidesh iz aropgekumen oif im in a
opened and the Spirit the Holy is come down on him in a

קערפערלעך געשטאלט, ווי א טויב; און עס איז געקומען א קול פון
kerperlech geshtalt vi a toib un es iz gekumen a kol fun
bodily form as a dove and it is come a voice from

הימל ; דו ביסט מיין געליבטער זון , אין דיר האב איך א וואוילגעפעלן!
himel du bist main gelibter zun in dir hob ich a voilgefelen
heaven you are my beloved son in you have I a well pleased

כג און יהושע/ישוע אליין איז אלט געווען בײַ דרייסיק יאר
un Yeshua/Yehoshua alein iz alt geven bai draisik yor
and Yehoshua himself is old was at thirty years

ווען ער האט אנגעהויבן (זיין עבודה); און איז געווען, ווי מען האט
ven er hot ongehoiben zain avoide un iz geven vi men hot
when he has begun his ministry and is was as they have

געמיינט , דער זון פון יוסף בן עלי, כד בן מתת , בן לוי ,
gemeint der zun fun Yosef ben Eli ben Mattat ben Levi
supposed the son of Joseph son of Eli son of Mattat son of Levi

Hakodesh and with Eish.
17 The winnowing fork is
in his hand to clean out
his threshing floor and to
gather the wheat into his
storehouse, but the MOTZ
(chaff) he will burn up
with an EISH LO TIKHBEH
(fire not [ever] extinguished).
18 Therefore, with many
other devarim Yochanan was
exhorting them, preaching
the Besuras HaGeulah to the
Am [Berit]. 19 Now Herod
the tetrarch, when he was
reproved by Yochanan
about Herodias, the wife
of his brother, and about
all resha'im *(evil)* which
he did, 20 Herod added this
above all: he locked up
Yochanan in the beit hasohar
(prison).

21 And it came about while
all the Am [Berit] were
receiving the tevilah, and
when Yehoshua also had
been given the tevilah and
was davening, Shomayim
was opened, 22 And the
Ruach Hakodesh descended
in demut gashmit as a
yonah upon Rebbe, Melech
HaMoshiach; and then
came a bat kol out of
Shomayim, saying, ATAH
BNI AHUVI ASHER BCHA
CHAFATSTI.

23 And Yehoshua himself
was about shaloshim
shanah, at the beginning
of his avodas kodesh
ministry, being the
ben (as it was being
thought of Yosef) ben
Eli, 24 Ben Mattat, ben

בן מלכי, בן ינאי , בן יוסף , כה בן מתתיהו , בן
ben Mattityahu ben Yosef ben Yannai ben Malki ben
son of Mattityahu son of Joseph son of Yannai son of Malki son of

עמוס, בן נחום , בן חסלי, בן נגי , כו בן מחת ,
Machat ben Naggai ben Chesli ben Nachum ben Amos
Machat son of Naggai son of Chesli son of Nachum son of Amos

בן מתתיהו , בן שמעי, בן יוסף , בן יודה , כז בן
ben Yodah ben Yosef ben Shimi ben Mattityahu ben
son of Yodah son of Joseph son of Shimi son of Mattityahu son of

יוחנן , בן רישא, בן זרובבל , בן שאלתיאל, בן נרי,
Neri ben Shealtiel ben Zerubavel ben Reisha ben Yochanan
Neri son of Shealtiel son of Zerubavel son of Reisha son of John

כח בן מלכי, בן אדי, בן קוסם, בן אלמודם, בן ער,
er ben Elmadam ben Kosam ben Addi ben Malki ben
Er son of Elmadan son of Kosam son of Addi son of Malki son of

כט בן יהושע/ישוע , בן אליעזר, בן יורים, בן מתת ,
Mattat ben Yorim ben Eli'ezer ben Yeshua/Yehoshua ben
Matthat son of Yorim son of Eliezer son of Yehoshua son of

בן לוי, ל בן שמעון, בן יהודה , בן יוסף , בן יונם ,
Yonam ben Yosef ben Yehude ben Shim'on ben Levi ben
Yonam son of Joseph son of Yehudah son of Simon son of Levi son of

בן אליקים, לא בן מליא, בן מינא , בן מתתה , בן
ben Mattatah ben Manah ben Malah ben Elikim ben
son of Mattatah son of Manah son of Malah son of Elyakim son of

נתן , בן דוד , לב בן ישי , בן עובד, בן בועז, בן
ben Boaz ben Ovedn ben Yishai ben Dovid ben Natan
son of Boaz son of Oved son of Yishai son of David son of Natan

שלמון, בן נחשון , לג בן עמינדב , בן אדמין, בן
ben Admin ben Amminadab ben Nachshon ben Salmon
son of Admin son of Amminadav son of Nachshon son of Salmon

ארני, בן חצרון , בן פרץ , בן יהודה , לד בן יעקב ,
Yaakov ben Yehude ben Perets ben Chetsron ben Arni
Jacob son of Yehudah son of Perets son of Chetzron son of Arni

בן יצחק , בן אברהם , בן תרח , בן נחור , לה בן
ben Nachor ben Terach ben Avraham ben Yitschak ben
son of Nachor son of Terach son of Abraham son of Isaac son of

שרוג, בן רעו, בן פלג , בן עבר, בן שלח , לו בן
ben Shelach ben Ever ben Peleg ben Reu ben Serug
son of Shelah son of Ever son of Peleg son of Reu son of Serug

קינן , בן ארפכשד , בן שם , בן נוח , בן למך ,
Lemech ben Noach ben Shem ben Arpachshad ben Keinan
Lemekh son of Noah son of Shem son of Arpachshad son of Keinan

לז בן מתושלח , בן חנוך , בן ירד , בן מהללאל,
Mahalalel ben Yered ben Chanoch ben Metushelach ben
Mahalalel son of Yered son of Chanokh son of Metushelach son of

בן קינן , לח בן אנוש, בן שת, בן אדם , בן אלקים.
Elokim ben Adam ben Shet ben Enosh ben Keinan ben
G-d son of Adam son of Shet son of Enosh son of Keinan son of

ד און יהושע/ישוע , פול מיט דעם רוח הקודש , האט זיך
zich hot Hakoidesh ruach dem mit ful Yeshua/Yehoshua un
self has the Holy Spirit the with full Yehoshua and

אומגעקערט פונם ירדן , און איז געפירט געווארן פון דעם גייסט
Gaist dem fun gevoren gefirt iz un Yarden funem umgekert
Spirit the of become led is and Yarden from the returned

Levi, ben Malki, ben
Yannai, ben Yosef,
25 Ben Mattityahu, ben
Amotz, ben Nachum,
ben Chesli, ben Naggai,
26 Ben Machat, ben
Mattityahu, ben Shimi,
ben Yosef, ben Yodah,
27 ben Yochanan, ben
Reisha, ben Zerubavel,
ben Shealtiel, ben Neri,
28 Ben Malki, ben Addi, ben
Kosam, ben Elmadan, ben
Er, 29 Ben Yehoshua, ben
Eli'ezer, ben Yorim, ben
Mattat, ben Levi, 30 Ben
Shim'on, ben Yehudah,
ben Yosef, ben Yonam,
ben Elyakim, 31 Ben
Malah, ben Manah, ben
Mattatah, ben Natan,
ben Dovid, 32 Ben Yishai,
ben Oved, ben Boaz, ben
Salmon, ben Nachshon,
33 ben Amminadav, ben
Admin, ben Arni, ben
Chetzron, ben Peretz,
ben Yehudah, 34 Ben
Ya'akov, ben Yitzchak,
ben Avraham, ben
Terach, ben Nachor,
35 ben Serug, ben Reu,
ben Peleg, ben Ever, ben
Shelah, 36 Ben Keinan, ben
Arpachshad, ben Shem,
ben Noach, ben Lemekh,
37 Ben Metushelach, ben
Chanokh, ben Yered,
ben Mahalalel, ben
Keinan, 38 Ben Enosh,
ben Shet, ben Adam, ben
HaElohim.

4 Now Rebbe Melech
HaMoshiach, full
of the Ruach Hakodesh,
returned from the Yarden,
and was being led by

אין דער מדבר [ב] פערציק טעג לאנג און איז אויסגעפרואווט געווארן
in der midbar fertsik teg lang un iz oisgepruvt gevoren
in the wilderness forty days long and is tested become

פון שׂטן . און ער האט גארנישט געגעסן אין יענע טעג; און ווען זיי
fun Satan un er hot gornisht gegesen in yene teg un ven zei
of Satan and he has nothing eaten in those days and when they

האבן זיך געענדיקט איז ער הונגעריק געווארן. [ג] און דער שׂטן האט צו
hoben zich geendikt iz er hungerik gevoren un der Satan hot tsu
have self finished is he hungry become and the Satan has to

אים געזאגט: אויב דו ביסט דער זון פון דער אויבערשטער, זאג צו דעם
im gezogt oib du bist der zun fun der Oibershter zog tsu dem
him said if you are the Son of the Most High tell to the

דאזיקן שטיין, אז ער זאל ווערן ברויט! [ד] און יהושע/ישוע האט אים
dozikn shtein az er zol veren broit un Yeshua/Yehoshua hot im
this stone that it shall to be bread and Yehoshua has him

געענטפערט: עס שטייט געשריבן:
geentfert es shteit geshriben
answered it stands written

נישט מיט ברויט אליין וועט דער מענטש לעבן! (דברים ח, ג.)
nisht mit broit alein vet der mentsh leben Devarim ch g
not with bread alone will the man live Deuteronomy 8 3

[ה] האט ער אים ארויפגעפירט אויף א הויכן בארג און אים געוויזן אלע
hot er im aroifgefirt oif a hoichn barg un im gevizn ale
has he him leads on a high mountain and him show all

קעניגרייכן פון דער וועלט אין אן אויגנבליק. [ו] און דער שׂטן האט צו
kenigraichn fun der velt in an oignblik un der Satan hot tsu
kingdoms of the world in an eye blink and the Satan has to

אים געזאגט: דיר וועל איך געבן די דאזיקע גאנצע מאכט און זייער
im gezogt dir vel ich geben di dozike gantse macht un zeier
him said you will I give the these whole authority and their

הערלעכקייט; ווייל זי איז מיר איבערגעגעבן געווארן, און איך גיב זי,
herlechkeit vail zi iz mir ibergegeben gevoren un ich gib zi
glory because it is to me handed over become and I give it

צו וועמען איך וויל. [ז] דעריבער אויב דו וועסט זיך בוקן פאר
tsu vemen ich vil deriber oib du vest zich buken far
to whom I want therefore if you will self worship before

מיר, וועט אלץ זיין דיין . [ח] און יהושע/ישוע האט ענטפערנדיק צו
mir vet alts zain dain un Yeshua/Yehoshua hot entferendik tsu
me will all be yours and Yehoshua has answering to

אים געזאגט: עס שטייט געשריבן:
im gezogt es shteit geshriben
him said it stands written

צום האר דיין ג-ט זאלסטו זיך בוקן ,
tsum Har dain G-t zolstu zich buken
to the L-rd your G-d shall you self worship

און נאר אים אליין זאלסטו דינען. (דברים י, כ.)
un nor im alein zolstu dinen Devarim i ch
and but him alone shall you serve Deuteronomy 10 20

[ט] ער אבער האט אים אוועקגעפירט קיין ירושלים און אים
er ober hot im avekgefirt kein Yerushalayim un im
he however has him led away to Jerusalem and him

געשטעלט אויפן שפּיץ טורם פון בית המקדש , און געזאגט
geshtelt oifen shpits turem fun beis Hamikdash un gezogt
stood on the pinnacle tower of House HaMikdash and said

the Ruach Hakodesh bamidbar, [2] Where for ARBA'IM YOM Rebbe, Melech HaMoshiach was undergoing nisayon by HaSatan. And he had no okhel in those yamim. And when the yamim had been completed, he was famished. [3] And HaSatan said to Rebbe Melech HaMoshiach, If you are the Ben HaElohim, command this even *(stone)* that it become lechem. [4] And Rebbe Melech HaMoshiach answered HaSatan, It has been written, LO AL HALECHEM LVADOH YCHEYEH HAADAM, *(Not by bread alone will man live)*. [5] And HaSatan led Rebbe Melech HaMoshiach up and showed him, in a moment of time, all the mamlechot *(kingdoms)* of the Olam Hazeh; [6] And HaSatan said to him, To you I will give all this shilton *(rule)*, this shlita *(control)*, and their kavod, because it has been given to me; and to whomever I desire, I give it. [7] Therefore, if you will be KOREIA UMISHTACHAVEH *(kneeling down and worship)* before me, everything will be yours. [8] And in reply, he said to HaSatan, It has been written, ES HASHEM ELOHEICHA TIRAH VOTO TAAVOD *(Hashem Eloheicha you*

צו אים: אויב דו ביסט דער זון פון דער אויבערשטער, ווארף דיך
tsu im oib du bist der zun fun der Oibershter varf dich
to him if you are the son of the Most High throw you

פונדאנען אראפ; ' ווארום עס שטייט געשריבן:
fundanen arop vorem es shteit geshriben
from there down because it stands written

זיינע מלאכים וועט ער באפעלן וועגן דיר, דיך אפצוהיטן;
zaine malochim vet er bafelen vegen dir dich optsuhiten
his angels will he command about you you to protect

יא אויף די הענט וועלן זיי דיך טראגן,
oif di hent velen zei dich trogen
on the hands will they you carry

אז דו זאלסט דיר נישט צעקלאפן דיין פוס אין א שטיין.
az du zolst dir nisht tseklapen dain fus in a shtein
that you you shall you not dash your foot in a stone

(תהלים צא, יא-יב.)
Tehilim tsa yo-ib
Psalms 91 11-12

יב און יהושע/ישוע האט אים ענטפערנדיק געזאגט: עס איז געזאגט
un Yeshua/Yehoshua hot im entferendik gezogt es iz gezogt
and Yehoshua has him answering said it is said

געווארן:
gevoren
become

דו זאלסט נישט אויספרוואוון דעם האר דיין ג-ט.
du zolst nisht oispruven dem Har dain G-t
you you shall not tempt the L-rd your G-d

(דברים ו, טז.)
Devarim u tz
Deuteronomy 6 16

יג און ווען דער שטן האט געענדיקט אלע אויספרוואונגען איז ער
un ven der Satan hot geendikt ale oispruvungen iz er
and when the Satan has finished all tempting is he

אוועק פון אים ביז אויף א צייט.
avek fun im biz oif a tsait
went away from him until on a time

יד און יהושע/ישוע האט זיך אומגעקערט אין דער קראפט
un Yeshua/Yehoshua hot zich umgekert in der kraft
and Yehoshua has self returned in the power

פונם גייסט קיין גליל ; און א קלאנג איז ארויסגעגאנגען
funem Gaist kein Galil un a klang iz aroisgegangen
of the Spirit to Galilee and a report is went out

וועגן אים אין דער גאנצער אומגעגנט. טו און ער האט
vegen im in der gantser umgegent un er hot
about him in the whole region and he has

געלערנט אין זייערע שולן , און אלע האבן אים אפגעגעבן
gelernt in zeiere shuln un ale hoben im opgegeben
taught in their synagogues and all have him give

כבוד .
koved
honor

טז און ער איז געקומען קיין נצרת , וואו ער איז דערצויגן געווארן;
un er iz gekumen kein Natseret vu er iz dertsoigen gevoren
and he is come to Natseret where he is brought up become

shall fear and him alone you shall serve). 9 And HaSatan led him to Yerushalayim and set him atop the pinnacle of the Beis HaMikdash, and said to him, If you are Ben HaElohim, throw yourself down from here; 10 For it has been written, MALACHAV YTZAVVEH LACH (His angels he will command concerning you to protect you, 11 And upon their hands they will lift you up, lest you strike your foot against a stone). 12 And in reply, Rebbe Melech HaMoshiach said to HaSatan, It says, LO TENASSU ES HASHEM ELOHEICHEM *(Do not put to the test Hashem your G-d.)*.

13 And after Rebbe, Melech HaMoshiach completed all nisayonos, HaSatan went away from him until an opportune time.

14 And in the gevurat HaRuach Hakodesh, Rebbe Melech HaMoshiach returned to the Galil. And a report went out throughout all the surrounding countryside about him. 15 And Rebbe Melech HaMoshiach was saying shiurim in their shuls and eliciting a peledike response *(reaction of marveling)* from everyone.

16 And he came to Natzeret, the shtetl of his

און לויט זיין געוואוינהייט איז ער שבת אריינגעגאנגען אין
un loit zain gevoinheit iz er Shabbos araingegangen in
and according to his custom is he Sabbath entered in

שול און האט זיך אויפגעשטעלט צו לייענען. [יז] און מען האט אים
shul un hot zich oifgeshtelt tsu leienen un men hot im
synagogue and has self stood up to read and they has him

געגעבן דאס ספר פון דעם נביא ישעיה . און אויפעפנענדיק דאס
gegeben dos seifer fun dem novi Yeshayah un oifefenendik dos
given the book of the prophet Isaiah and opening the

בוך האט ער געפונען דאס ארט , וואו עס איז געווען געשריבן:
buch hot er gefunen dos ort vu es iz geven geshriben
book has he found the place of where it is was written

[יח] דער גייסט פונם האר (ה') איז אויף מיר,
der Gaist funem Har Hashem iz oif mir
the Spirit of the L-rd Hashem is on me

ווייל ער האט מיך געזאלבט,
vail er hot mich gezalbt
because he has me anointed

כדי אנצוזאגן א גוטע בשורה צו ארעמעלייט;
kedei ontsuzogen a gute besoire tsu oremelait
so that to proclaim a good News to poor people

ער האט מיך געשיקט אויסצורופן באפרייאונג צו געפאנגענע,
er hot mich geshikt oistsurufen bafrayung tsu gefangene
he has me sent to proclaim release to prisoners

און צו בלינדע —ווידער צו קענען זען,
un tsu blinde vider tsu kenen zen
and to the blind again to can see

די אונטערגעדריקטע ארויסצושיקן פריי,
di untergedrikte aroistsushiken frai
the oppressed send out free

[יט] אויסצורופן א שנת רצון פון דעם האר (ה').
oistsurufen a shenat rotsn fun dem Har Hashem
to proclaim a year of favor of the L-rd Hashem

(ישעיהו סא, א-ב.)
Yeshayah sa a-b
Yeshayah 61 1-2

[כ] און ער האט צונויפגעוויקלט דאס ספר, האט עס אוועקגעגעבן דעם
un er hot tsunoifgeviklt dos seifer hot es avekgegeben dem
and he has opened the book has it given to the

חזן און זיך אנידערגעזעצט; און אלעמענס אויגן אין שול זענען
chazn un zich anidergezetst un alemens oigen in shul zenen
cantor and self sat down and everyone's eyes in synagogue are

געווען געניגט מיט שפאנונג אויף אים. [כא] און ער האט אנגעהויבן צו
geven geneigt mit shpanung oif im un er hot ongehoiben tsu
were inclined with tension on him and he has begun to

זאגן צו זיי : היינט איז די דאזיקע שריפט מקוים געווארן אין
zogen tsu zei haint iz di dozike shrift mekuyem gevoren in
say to them today is the these scripture fulfill become in

אייערע אויערן. [כב] און אלע האבן עדות געזאגט אויף אים און האבן זיך
eiere oiern un ale hoben eides gezogt oif im un hoben zich
your ears and all have witness said on him and have self

געוואונדערט איבער די ליבלעכע ווערטער , וואס זענען ארויסגעקומען
gevundert iber di libleche verter vos zenen aroisgekumen
amazed over the lovely the words which are come out

guddal and he entered according to his minhag on Shabbos into the shul and was given an aliyah [as the Baal Koreh]. 17 [After the Hagbah], he was presented with the megillat sefer Yeshayah and having unrolled the megillah, he found the dvar where it had been written, 18 RUACH ADONAI HASHEM ALAI YAAN MASHACH ADONAI OTI LEVASER ANAVIM SHELACHANI LIKRO LISHVUYIM DEROR, *(The Spirit of the Sovereign L-rd is upon me because He anointed me to preach Besuras HaGeulah to the poor, He has sent me to preach to the captives release)*, and to the blind PEKACH KOACH, VSHALACH RETZUTZIM CHAFSHIM, *(the recovery of sight, to set the oppressed free)*, 19 LIKRO SHENAT RATZON LAHASHEM *(To preach the year of Hashem's favor.)*

20 And doing the glilah ceremony, he rolled up the megillah; and, having given it back to the shammash, he sat down [to teach]. And all the eyes in the shul were focused on him. 21 And Rebbe Melech HaMoshiach began to speak to them, Hayom *(today)* this dvar of the Kitvei Hakodesh has been fulfilled in your hearing. 22 And everyone was speaking well of him, and they were amazed at

פון זיין מויל ; און האבן געזאגט: צי איז דען דאס נישט יוספס
Yosefs nisht dos den iz tsi gezogt hoben un moil zain fun
Joseph's not the then is said have and mouth his of

זון ? כג און ער האט צו זיי געזאגט: זיכער וועט איר מיר זאגן דאס
dos zogen mir ir vet zicher gezogt zei tsu hot er un zun
the say me you will surely said them to has he and son

דאזיקע שפריכווארט: רופא , הייל דיך אליין! אלץ, וואס מיר האבן
hoben mir vos alts alein dich heil roife shprichvort dozike
have we what all alone you heal physician proverb these

געהערט, אז עס איז געשען אין כפר-נחום , טו אויך דא אין דיין
dain in do oich tu K'far-Nachum in geshen iz es az gehert
your in here also do K'far-Nachum in happened is it that heard

פאטערשטאט! כד ער אבער האט געזאגט: באמת זאג איך אייך: קיין
kein aich ich zog beemes gezogt hot ober er fotershtot
any you I tell in truth said has however he hometown

נביא איז נישט אנגענומען אין זיין פאטערשטאט. כה אויף אן אמת
emes an oif fotershtot zain in ongenumen nisht iz novi
truth an on hometown his in accepted not is prophet

זאג איך אייך: א סך אלמנות זענען געווען אין ישראל אין די טעג פון
fun teg di in Yisroel in geven zenen almones sach a aich ich zog
of days the in Israel in was are widows many a you I tell

אליהו (הנביא), ווען דער הימל איז געווען פארשלאסן אויף
oif farshlosen geven iz himel der ven hanovi Eliyahu
on shut was is heaven the when the prophet Eliyahu

דריי יאר און זעקס חדשים , און עס איז געווארן א גרויסער הונגער
hunger groiser a gevoren iz es un chadoshim zeks un yor drai
hunger great a become is it and months six and years three

איבערן גאנצן לאנד; כו און צו קיין איינער פון זיי איז אליהו נישט
nisht Eliyahu iz zei fun einer kein tsu un land gantsn ibern
not Eliyahu is them of one any to and land entire over

געשיקט געווארן, אחוץ קיין צרפת אין צידון צו א פרוי אן
an froi a tsu Tsidon in Tsarfat kein achuts gevoren geshikt
a woman a to Sidon in Zarephath to except become sent

אלמנה. (מלכים א יז, א.) כז און א סך מצורעים זענען געווען אין
in geven zenen metsoiroim sach a un a iz a melachim almone
in was are lepers many a and 1 17 1st Kings widow

ישראל אין דער צייט פונם נביא אלישע; און קיין איינער פון זיי
zei fun einer kein un Elishah novi funem tsait der in Yisroel
them of one any and Elisha prophet of the time the in Israel

איז נישט גערייניקט געווארן, אחוץ נעמן דער סיריער. (מלכים
melachim Siryan der Naaman achuts gevoren gereinikt nisht iz
Kings Syrian the Naaman except become cleansed not is

ב ה, א-יד.) כח און אלע אין שול זענען פול געווארן מיט צארן,
tsorn mit gevoren ful zenen shul in ale un a-id h b
anger with become full are synagogue in all and 1-14 5 2nd

הערנדיק די דאזיקע זאכן ; כט און האבן זיך אויפגעהויבן און אים
im un oifgehoiben zich hoben un zachn dozike di herendik
him and get up self have and things these the on hearing

ארויסגעווארפן אויסער דער שטאט, און אים אוועקגעפירט ביז צום
tsum biz avekgefirt im un shtot der oiser aroisgevorfen
to the until led away him and city the out of thrown out

שפיץ פון דעם בארג , אויף וועלכן זייער שטאט איז געווען געבויט,
geboit geven iz shtot zeier velchen oif barg dem fun shpits
built was is city their which on mountain the of pinnacle

the divrei Chen coming out of his mouth and they were saying, Can this be Ben Yosef? [23] And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Muz zain *(no doubt)* you will speak this mashal to me: Rofeh, heal yourself. Everything we heard that happened in K'far-Nachum, do also here in your shtetl. [24] But he said, Omein, I say to you that no navi is welcome in his own shtetl, in his own eretz moledet *(homeland)*. [25] Omein, I tell you, there were many almanot in Yisroel in the yamim of Eliyahu HaNavi, when Shomayim was shut up for shalosh shanim and shishah chodashim *(three years and six months)*, when a great famine occurred over all the land, [26] And to not one of them was Eliyahu HaNavi sent except to Tzarfat of Tzidon to an isha, an almanah. [27] And many metzoraim *(lepers)* were in Yisroel during the time of Elishah HaNavi, and not one of them was cleansed except Naaman the Syrian. [28] And hearing these things, all in the shul were filled with ka'as *(anger)*. [29] And they got up and drove Rebbe Melech HaMoshiach outside the shtetl; and they led him up to the top of the hill upon which the shtetl had been built, and they were intending to throw

כדי אים אראפצושטירצן. ל ער אבער , דורכגייענדיק דורך זייער
zeier durch durchgeiendik ober er aroptsushtirtsen im kedei
their through passing through however he to hurl off him so that

מיט , איז זיך אוועק אויף זיין וועג.
veg zain oif avek zich iz mit
way his on went away self is midst

לא און ער איז אראפגעגאנגען קיין כפר-נחום , א שטאט אין גליל ;
Galil in shtot a K'far-Nachum kein aropgegangen iz er un
Galilee in city a K'far-Nachum to went down is he and

און אין די שבתים פלעגט ער זיי לערנען; לב און מען פלעגט
flegt men un lernen zei er flegt shabosim di in un
used to they and teach them he used sabbath the in and

שטוינען איבער זיין תורה , ווייל זיין ווארט איז געווען מיט
mit geven iz vort zain vail toire zain iber shtoinen
with was is word his because teaching his over astonishment

מאכט . לג און אין דער שול איז געווען א מענטש, וואס האט
hot vos mentsh a geven iz shul der in un macht
has who man a was is synagogue the in and authority

געהאט אן אומריינעם בייזן גייסט, און ער האט א געשריי געטאן מיט
mit geton geshrei a hot er un gaist beizn umreinem an gehat
with done shout a has he and spirit evil unclean an had

א הויך קול : לד ווי , וואס האבן מיר מיט דיר, יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua dir mit mir hoben vos vei kol hoich a
Yehoshua you with me have what woe voice loud a

פון נצרת ? ביסטו געקומען אונדז צו פארטיליקן? איך ווייס ווער
ver veis ich fartiliken tsu undz gekumen bistu Natseret fun
who know I destroy to us come you are Natseret of

דו ביסט—דער קדוש אלקים (הייליקער פון ה'). לה און
un Hashem fun heiliker Elokim kodesh der bist du
and Hashem of holy G-d Holy One the are you

יהושע/ישוע האט אויף אים אנגעשריגן , אזוי צו זאגן : שווייג און
un shvaig zogen tsu azoi ongeshrigen im oif hot Yeshua/Yehoshua
and be silent say to so rebuked him on has Yehoshua

גיי ארויס פון אים! און דער בייזער גייסט האט אים אווארף געטאן ביז
biz geton varf a im hot gaist beizer der un im fun arois gei
until done throw a him has spirit evil the and him of out go

אין דער מיט , איז ארויס פון אים און האט אים גארנישט געשעדיקט.
geshedikt gornisht im hot un im fun arois iz mit der in
harm nothing him has and him of out is midst the in

לו און אויף אלעמען איז אנגעפאלן א מורא, און זיי האבן גערעדט
geredt hoben zei un moire a ongefalen iz alemen oif un
spoken have they and fear a fall is everyone on and

איינער מיטן אנדערן, אזוי צו זאגן : וואס פאר א ווארט איז דאס, אז
az dos iz vort a far vos zogen tsu azoi andern miten einer
that the is word a for who say to so other with the one

מיט מאכט און מיט כוח באפעלט ער די אומריינע גייסטער, און
un gaister umreine di er bafelt koiech mit un macht mit
and spirits unclean the he are ordered power with and authority with

זיי גייען ארויס! לז און דער קלאנג וועגן אים האט זיך פארשפרייט
farshpreit zich hot im vegen klang der un arois geien zei
spread self has him about report the and out go they

אויף יעדן ארט אין דער געגנט ארום .
arum gegent der in ort yedn oif
around region the in place of every on

him down. 30 But having gone through the midst of them, Rebbe, Melech HaMoshiach was walking away.

31 And Moshiach went down to K'far-Nachum, a shtetl of the Galil. And he was saying them shiurim on the Shabbatot. 32 And they were amazed at his torah, because Rebbe Melech HaMoshiach's dvar torah was with samchut *(authority)*. 33 And in the shul there was a man having a ruach hatameh *(unclean spirit, shed, demon)* and it let out a shrai *(scream)*. 34 Ah, mah lanu vlach, Yehoshua of Natzeret? Did you come to destroy us? I have daas of who you are, HaKadosh of Hashem. 35 And Rebbe Melech HaMoshiach rebuked him saying, Sha! Shekit! And come out of him! And right in front of them, when the shed threw him down, the ruach hatameh came out of him and did not do him any harm. 36 And astonishment came upon everyone. And they were talking to one another saying, What is this dvar torah, for with samchut *(authority)* and koach *(power)* he commands the ruchot hatemeiot *(unclean spirits)* and they come out! 37 And a report was going out about him into every place of the surrounding region.

לח און ער איז אויפגעשטאנען און איז ארויסגעגאנגען פון שול אין
in shul fun aroisgegangen iz un oifgeshtanen iz er un
in synagogue of went out is and stand up again is he and

שמעונס הויז אריין. שמעונס שוויגער אבער האט געליטן פון
fun gelitn hot ober shviger Shim'ons arain hoiz Shim'ons
of suffered has however mother-in-law Simon's into house Simon's

א שטארק פיבער, און זיי האבן אים געבעטן פאר אירעטוועגן. לט און ער
er un iretvegen far gebeten im hoben zei un fiber shtark a
he and her sake for asked him have they and fever strong a

האט זיך אנידערגעשטעלט איבער איר און האט אנגעשריגן דאס פיבער,
fiber dos ongeshrigen hot un ir iber anidergeshtelt zich hot
fever the rebuked has and her over stood over self has

און עס האט זי פארלאזט; און אין אן אויגנבליק איז זי אויפגעשטאנען
oifgeshtanen zi iz oignblik an in un farlozt zi hot es un
stand up again she is eye blink an in and left her has it and

און האט זיי באדינט.
badint zei hot un
served them has and

מ און ווען די זון איז אונטערגעגאנגען, האבן אלע, וואס האבן
hoben vos ale hoben untergegangen iz zun di ven un
have who all have set is sun the when and

געהאט קראנקע מיט פארשיידענע שלאפקייטן, זיי געברענגט צו אים;
im tsu gebrengt zei shlafkeitn farsheidene mit kranke gehat
him to brought they disease various with sick had

און ער האט ארויפגעלייגט די הענט אויף יעדן איינעם פון זיי און
un zei fun einem yedn oif hent di aroifgeleigt hot er un
and they of one every on hands the did place has he and

זיי געהיילט. מא און עס זענען אויך ארויסגעגאנגען בייזע גייסטער פון
fun gaister beize aroisgegangen och zenen es un geheilt zei
of spirits evil went out also are it and healed them

פילע, שרייענדיק און זאגנדיק: דו ביסט דער זון פון דער אויבערשטער!
Oibershter der fun zun der bist du zogendik un shraiendik file
Most High the of son the are you saying and shouting many

און ער האט אנגעשריגן אויף זיי און האט זיי נישט געלאזט רעדן,
reden gelozt nisht zei hot un zei oif ongeshrigen hot er un
speak let not them has and them on rebuked has he and

ווייל זיי האבן געוואוסט, אז ער איז דער משיח .
Moshiach der iz er az gevust hoben zei vail
Moshiach the is he that known have they because

מב און ווען עס איז געווארן טאג איז ער ארויסגעגאנגען און איז
iz un aroisgegangen er iz tog gevoren iz es ven un
is and went out he is day become is it when and

געקומען צו אן איינזאם ארט ; און די המונים מענטשן האבן אים
im hoben mentshn hamonim di un ort einzam an tsu gekumen
him have people crowds of the and place of solitary a to come

אויפגעזוכט און זענען געקומען צו אים, און האבן אים צוריקגעהאלטן,
trurikgehalten im hoben un im tsu gekumen zenen un oifgezucht
restrained him have and him to come are and searching for

אז ער זאל נישט אוועק פון זיי . מג ער אבער האט צו זיי
zei tsu hot ober er zei fun avek nisht zol er az
them to has however he them from went away not shall he that

געזאגט: אויך אין די אנדערע שטעט מוז איך אנזאגן די גוטע בשורה
besoire gute di onzogen ich muz shtet andere di in oich gezogt
News good the proclaim I must cities of other the in also said

38 And Rebbe, Melech HaMoshiach got up from the shul and entered into the bais of Shim'on. And the chamot *(mother-in-law, shviger)* of Shim'on was fever-stricken, and they asked him about her. 39 And having stood over her, Rebbe Melech HaMoshiach rebuked the kaddachat *(fever)* and it left her. And at once, having got up, she was functioning as their mesharetet *(servant, keli kodesh, lady minister)*.

40 And while the shemesh *(sun)* was setting, all who had cholim *(sick people)*, all with various machlot *(illnesses)* brought them to Rebbe Melech HaMoshiach. And he, laying his hands upon each one of them, was giving refuah *(healing)* to them. 41 And also shedim were coming out from many, shrieking a shrai and crying out, You are HaBen HaElohim! And rebuking them, he was not allowing them to speak, because they had daas of his identity as Rebbe Melech HaMoshiach.

42 And in the boker, having gone forth, he went out to a desolate place. And the multitudes were seeking him, and when they got to him, they wanted to prevent his departure from them. 43 But he said to them, It is necessary for me to preach the Malchut Hashem in the other shtetlach, because this is the tachlis for which

פון דעם קעניגרייך פון ה׳ ; ווייל דערצו בין איך געשיקט געוואָרן.
gevoren geshikt ich bin dertsu vail Hashem fun kenigraich dem fun
become sent I am for this because Hashem of kingdom the of

[44] און ער פלעגט דרשענען אין די שולן פון יהודה .
Yehude fun shuln di in darshenen flegt er un
Yehudah of synagogues the in preach used he and

ה און עס איז געשען , בעת דער המון מענטשן האט זיך
zich hot mentshn hamon der beis geshen iz es un
self has people crowd the while happened is it and

געדרענגט צו אים, כדי צו הערן ה׳ס וואָרט, און ער איז
iz er un vort Hashems heren tsu kedei im tsu gedrengt
is he and word Hashem's hear to so as him to pressed

געשטאַנען ביים ים גניסרת ; [2] האט ער געזען צוויי שיפלעך ליגן
lign shiflech tsvei gezen er hot Genessaret Yam baim geshtanen
lying boats two seen he has Gennesaret Sea of by the standing

ביים ים ברעג, און די פישער זענען אויסגעשטיגן פון זיי און
un zei fun oisgeshtigen zenen fisher di un breg yam baim
and them of step out are fishermen the and shore sea by the

האבן געוואַשן די נעצן. [3] איז ער איינגעשטיגן אין איינס פון די שיפלעך,
shiflech di fun eins in aingeshtigen er iz netsn di gevashn hoben
boats the of one in step in he is nets the washed have

וועלכעס האט געהערט שמעונען , און האט אים געבעטן אוועקצופאָרן
avektsuforen gebeten im hot un Shim'onen gehert hot velches
depart asked him has and Simon belonging has which

אַביסל פון דער יבשה ; און האט זיך אנידערגעזעצט און געלערנט
gelernt un anidergezetst zich hot un yaboshe der fun abisel
taught and sat down self has and land the from a little

די המונים מענטשן אויס דעם שיפל ארויס. [4] און ווען ער האט
hot er ven un arois shifel dem ois mentshn hamonim di
has he when and out boat the out people crowds of the

אויפגעהערט צו רעדן, האט ער געזאָגט צו שמעונען ; פאָר אריבער
ariber for Shim'onen tsu gezogt er hot reden tsu oifgehert
over go Simon to said he has speak to finished

צו דער טיפעניש און לאָזט אַראָפּ אייערע נעצן צום פאַנג! [5] און
un fang tsum netsn eiere arop lozt un tifenish der tsu
and catch to the nets your down allow and depth the to

ענטפערנדיק האט שמעון געזאָגט: האר, דורך דער גאַנצער נאַכט
nacht gantser der durch Har gezogt Shim'on hot entferendik
night whole the through L-rd said Simon has answering

האָבן מיר געפּראַצעוועט, און גאָרנישט געכאַפּט; נאָר אויף דיין וואָרט
vort dain oif nor gechapt gornisht un gepratsevet mir hoben
word your on but seized nothing and labored we have

וועל איך אַראָפּלאָזן די נעצן. [6] און ווען זיי האָבן דאָס דאָזיקע געטאָן,
geton dozike dos hoben zei ven un netsn di aroplozen ich vel
done these the have they when and nets the lower I will

האָבן זיי געכאַפּט אַ גרויסע מענגע פיש; זייערע נעצן אָבער האָבן
hoben ober netsn zeiere fish menge groise a gechapt zei hoben
have however nets their fish shoal of great a seized they have

זיך צעריסן. [7] און זיי האָבן געמאַכט צייכנס צו זייערע חברים אין
in chaveirim zeiere tsu tseichens gemacht hoben zei un tserisn zich
in companions their to signs made have they and rip self

דעם אַנדערן שיפל, אַז זיי זאָלן קומען זיי העלפן; און זיי זענען
zenen zei un helfen zei kumen zolen zei az shifel andern dem
are they and help them come should they that boat other the

I was sent. [44] And Rebbe,
Melech HaMoshiach was
preaching in the shuls of
Yehudah.

5 Now it came about that
while the multitude
was listening to the dvar
Hashem and pressing
in upon Rebbe Melech
HaMoshiach, he had been
standing beside Lake
Kinneret, [2] And he saw
two sirot *(boats)* having
been beside the lake. But
the daiyagim *(fishermen)*
had left them and were
cleaning the nets. [3] And
embarking into one of the
sirot which was Shimon's,
Rebbe Melech HaMoshiach
asked Shim'on to put out
from the land a little; and
having sat down, from
the sirah *(boat)* to the
multitudes Rebbe Melech
HaMoshiach was saying
shiurim. [4] And when he
stopped speaking, Rebbe,
Melech HaMoshiach said
to Shim'on, Launch out
into the deep *(water)* and
let down your nets for a
catch. [5] And in reply, Shim'on
said, Adoni, throughout
the whole lailah we have
labored and caught nothing.
But on account of your
dvar I will let down the
nets. [6] And having done
this, they enclosed asach
(a lot of) dagim, and their
nets were being torn. [7] And
they signaled for their
shuttafim *(partners)* in the
other sirah to come and
help them. And they came

געקומען און האבן אנגעפילטביידע שיפלעך ביז צום זינקען. ח און
un zinken tsum biz shiflech beide ongefilt hoben un gekumen
and sink to the until boats both filled have and come

זעענדיק דאס, איז שמעון פעטרוס אנידערגעפאלן אויף די קני פאר
far kni di oif anidergefalen Petros Shim'on iz dos zeendik
before knee the on fell down Peter Simon is this seeing

יהושען/ישוען , זאגנדיק: האר, גיי אוועק פון מיר, ווייל איך
ich vail mir fun avek gei Har zogendik Yeshuan/Yehoshuan
I because me from went away go L-rd saying Yehoshua

בין א זינדיקער מענטש! ט ווארום עס האט אים אנגעכאפט א שרעק און
un shrek a ongechapt im hot es vorem mentsh zindiker a bin
with fear a seized him has it because man sinful a am

אלע, וואס זענען געווען מיט אים איבער דעם פישפאנג, וואס זיי האבן
hoben zei vos fishfang dem iber im mit geven zenen vos ale
have they which fish the over him with were are who all

געפאנגען, י און אויך אזוי יעקבן און יוחנן , זבדיס זין , וואס
vos zin Zavdais Yochanan un Yaakovn azoi oich un gefangen
who sons Zavdai's John and James so also and caught

זענען געווען שמעונס חברים . און יהושע/ישוע האט געזאגט צו
tsu gezogt hot Yeshua/Yehoshua un chaveirim Shim'ons geven zenen
to said has Yehoshua and companions Simon's was are

שמעונען : האב נישט קיין מורא; פון איצט אָן וועסטו פאנגען
fangen vestu on itst fun moire kein nisht hob Shim'onen
to catch will you onwards now from fear any not have Simon

מענטשן. יא און ברענגענדיק די שיפלעך צו דער יבשה , האבן זיי אלץ
alts zei hoben yaboshe der tsu shiflech di brengendik un mentshn
all they have land the to boats the bringing and people

פארלאזט און אים נאכגעפאלגט. יב און עס איז געשען , בעת ער איז
iz er beis geshen iz es un nochgefolgt im un farlozt
is he while happened is it and followed him and left

געווען אין איינער פון די שטעט , זע , עס איז געווען א מאן פול צרעת ;
tsoraas ful man a geven iz es ze shtet di fun einer in geven
leprosy full man a was is it look cities of the of one in was

און ווי ער האט געזען יהושען/ישוען , איז ער אנידערגעפאלן אויפן
oifen anidergefalen er iz Yeshuan/Yehoshuan gezen hot er vi un
on the fell down he is Yehoshua seen has he as and

פנים , האט אים געבעטן און געזאגט: האר, אויב דו זאלסט וועלן,
velen zolst du oib Har gezogt un gebeten im hot ponem
will you shall you if L-rd said and begged him has face

קענסטו מיך מאכן ריין !
rein machen mich kenstu
clean make me you can

יג און ער האט אויסגעשטרעקט די האנט, האט אים אנגערירט
ongerirt im hot hant di oisgeshtrekt hot er un
touched him has hand the stretched out has he and

און געזאגט: איך וויל, זיי ריין ! און גלייך איז די
di iz glaich un rein zai vil ich gezogt un
the is immediately and clean be will I said and

צרעת פון אים אוועק . יד און ער האט אים באפוילן , עס
es bafoilen im hot er un avek im fun tsoraas
it commanded him has he and went away him of leprosy

קיינעמען נישט אויסצוזאגן, נאר גיי, ווייז דיך צום כהן , און
un koyen tsum dich vaiz gei nor oistsuzogen nisht keinemen
and kohen to the you show go but to tell not no one

and they filled both sirot *(boats)* so much that they began to sink. 8 And having seen this, Shim'on Kefa fell down before Rebbe Melech HaMoshiach, saying, Depart from me, Adoni, for an ish choteh *(sinful man)* am I. 9 For astonishment seized Shim'on Kefa and all the ones with him on account of the catch of dagim which they took; 10 And likewise also Ya'akov and Yochanan the banim of Zavdai, who were business shuttafim *(partners)* with Shim'on. And Rebbe Melech HaMoshiach said to Shim'on, Do not be afraid. From now on you will catch bnei Adam. 11 And having left behind the sirot on the shore, they forsook all, and followed him. 12 And it came about, while he was in one of the shtetlach, hinei, there was an ish metzorah full of leprosy. And having seen Rebbe Melech HaMoshiach, and having fallen on his face, he begged him saying, Adoni, if you are willing, you are able to make me tahor *(clean)*.

13 And having stretched out his hand, Rebbe, Melech HaMoshiach touched him, saying, I am willing. Be made tahor. And, ofen ort *(immediately)*, the leprosy departed from him. 14 And Rebbe, Melech HaMoshiach gave orders to him to tell no one, but go and show yourself

זיי מקריב פאר דיין ריינקונג, אזוי ווי משה האט געבאטן,
geboten hot Moshe vi azoi reinikung dain far makrev zei
ordered has Moses as just cleansing your for offering make

פאר אן עדות צו זיי ! (ויקרא יד, א-לב.) טו אבער
ober a-lb id Vayikra zei tsu eides an far
however 1-32 14 Leviticus them to witness a for

דער באריכט וועגן אים האט זיך נאכמער פארשפרייט, און
un farshpreit nochmer zich hot im vegen baricht der
and spread even more self has him about report the

גרויסע מאסן מענטשן זענען זיך צוזאמענגעקומען, אים צו
tsu im tsuzamengekumen zich zenen mentshn masen groise
to him come together self are people crowds of great

הערן און געהיילט צו ווערן פון זייערע שלאפקייטן. טז נאר ער
er nor shlafkeitn zeiere fun veren tsu geheilt un heren
he but disease their from be to healed and hear

האט זיך צוריקגעצויגן אין די מדבריות אריין און תפילה
tfile un arain midboryes di in tsurikgetsoigen zich hot
prayer and into wilderness the in withdraw self has

געטאן.
geton
done

יז און עס איז געשען אין איינעם פון די טעג, בשעת ער האט
hot er beshas teg di fun einem in geshen iz es un
has he while days the of one in happened is it and

געלערנט, און עס זענען דערביי געזעסן פרושים און לומדים פון דער
der fun lomdim un Perushim gezesen derbai zenen es un gelernt
the of scholars and Pharisees sat nearby are it and taught

תורה, וואס זענען געקומען אויס יעדן דארף פון גליל און יהודה
Yehude un Galil fun dorf yedn ois gekumen zenen vos toire
Yehudah and Galilee of village every out come are who Torah

און ירושלים ; און די גבורה פון דעם האר (ה') איז געווען
geven iz Hashem Har dem fun gvure di un Yerushalayim un
was is Hashem L-rd the of power the and Jerusalem and

מיט אים צו היילן. יח און זע , מענער האבן געטראגן אויף א בעט
bet a oif getrogen hoben mener ze un heilen tsu im mit
bed a on carried have men look and heal to him with

א מענטשן, וועלכער איז געווען פאראליזשירט; און האבן געזוכט אים
im gezucht hoben un paralizhirt geven iz velcher mentshn a
him sought have and paralyzed was is who man a

אריינצוברענגען, און צו לייגן פאר אים. יט און נישט געפינענדיק (קיין
kein gefinendik nisht un im far leigen tsu un araintsubrengen
any finding not and him before lay to and bring in

מעגלעכקייט) וויאזוי זיי זאלן אים אריינברענגען צוליב דעם
dem tsulib arainbrengen im zolen zei viazoi meglechkeit
the on account of bring in him should they how possibility

המון מענטשן, זענען זיי ארויפגעשטיגן אויפן דאך, און האבן אים
im hoben un dach oifen aroifgeshtigen zei zenen mentshn hamon
him have and roof on the climb up they are people crowd

אראפגעלאזט דורך די שינדלען מיט דעם בעטל אין דער מיט
mit der in betl dem mit shindlen di durch aropgelozt
midst the in little bed the with shingles the through lowered

פאר יהושען/ישוען. כ און ווען יהושע/ישוע האט געזען זייער
zeier gezen hot Yeshua/Yehoshua ven un Yeshuan/Yehoshuan far
their seen has Yehoshua when and Yehoshua before

to the kohen and make a korban for your tohorah *(purification)* as Moshe Rabbeinu gave mitzvah; do this for an edut *(solemn testimony)* to them. 15 But the man was spreading even more the dvar about Rebbe, Melech HaMoshiach, and many multitudes were assembling to listen and to receive refuah *(healing)* from their machlot *(illnesses)*. 16 But Rebbe, Melech HaMoshiach was withdrawing in hitbodedut *(seclusion, aloneness with G-d)* into the wilderness places and was davening.

17 And it came about, on one of the yamim when he was teaching Torah, that the Perushim and Sofrim had come from every shtetl of the Galil and Yehudah and Yerushalayim and were sitting by. And the power of Hashem was with Rebbe Melech HaMoshiach to bring refuah *(healing)*. 18 And hinei, anashim were carrying on a mat a man who had been paralyzed, and they were seeking to carry in the paralytic and to place him before Rebbe Melech HaMoshiach. 19 And not having found by what way they might carry him, because of the multitude, and having gone up onto the roof, they let the man down with the mat through the tiles so that he was right in the center in front of Rebbe Melech HaMoshiach. 20 And having seen their emunah, Rebbe Melech

אמונה, האט ער געזאגט: מענטש, דיינע זינד זענען דיר פארגעבן געווארן!
gevoren fargeben dir zenen zind daine mentsh gezogt er hot emune
become forgiven you are sin your man said he has faith

כא און די סופרים און די פרושים האבן אנגעהויבן נאכצוטראכטן,
nochtsutrachten ongehoiben hoben Perushim di un sofrim di un
debating begun have Pharisees the and scribes the and

אזוי צו זאגן: ווער איז ער דאס, וואס רעדט ארויס לעסטערונגען? ווער
ver lesterungen arois redt vos dos er iz ver zogen tsu azoi
who blasphemies out speaks who the he is who say to so

קען דאס מוחל זיין זינד, אחוץ ה׳ אליין? כב יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua alein Hashem achuts zind zain moichel dos ken
Yehoshua alone Hashem except sin his forgive this can

האט אבער איינגעזען זייערע מחשבות, און האט ענטפערנדיק
entferendik hot un machshoves zeiere aingezen ober hot
answering has and thoughts their understand however has

געזאגט צו זיי: פארוואס טראכט איר נאך אין אייערע הערצער? כג וואס
vos hertser eiere in noch ir tracht farvos zei tsu gezogt
what hearts your in still you think why them to said

איז לייכטער, צו זאגן: דיינע זינד זענען דיר פארגעבן געווארן, אדער צו
tsu oder gevoren fargeben dir zenen zind daine zogen tsu laichter iz
to or become forgiven you are sin your say to easier is

זאגן: שטיי אויף און גיי? כד נאר כדי איר זאלט וויסן, אז דער בר
Bar der az visen zolt ir kedei nor gei un oif shtei zogen
Son the that know shall you so that but go and up stand say

אנש האט רשות אויף דער ערד מוחל צו זיין זינד—האט ער
er hot zind zain tsu moichel erd der oif reshus hot Enosh
he has sin be to forgive earth the on authority has of Man

געזאגט צום פאראליטיקער—דיר זאג איך, שטיי אויף און נעם דיין
dain nem un oif shtei ich zog dir paralitiker tsum gezogt
your take and up stand I say you paralytic to the said

בעטל און גיי אהיים! כה און אין אן אויגנבליק איז ער אויפגעשטאנען
oifgeshtanen er iz oignblik an in un aheim gei un betl
stand up again he is eye blink an in and home go and little bed

פאר זיי, האט גענומען דאס (בעטל) אויף וועלכן ער איז געלעגן,
gelegen iz er velchen oif betl dos genumen hot zei far
lying is he which on little bed the taken has them before

און איז אוועק אהיים לויבנדיק ה׳. כו און א דערשטוינונג
dershtoinung a un Hashem loibendik aheim avek iz un
amazement a and Hashem praising home went away is and

האט אלעמען אנגעכאפט, און זיי האבן געלויבט ה׳; און זענען
zenen un Hashem geloibt hoben zei un ongechapt alemen hot
are and Hashem praised have they and seize everyone has

אנגעפילט געווארן מיט מורא און האבן געזאגט: אומגלויבלעכע זאכן
zachn umgloibleche gezogt hoben un moire mit gevoren ongefilt
things incredible said have and fear with become filled

האבן מיר היינט געזען!
gezen haint mir hoben
seen today we have

כז און נאך דעם איז ער ארויסגעגאנגען און האט געזען א שטייער
shtaier a gezen hot un aroisgegangen er iz dem noch un
tax a seen has and went out he is that after and

אויפמאנער, מיט דעם נאמען לוי, זיצן ביים שטייער אמט, און
un amt shtaier baim zitsen Levi nomen dem mit oifmoner
and office tax at the sitting Levi name the with collector

HaMoshiach said, Ben Adam, your chatta'im *(sins)* have received selicha *(forgiveness)*.
21 And the Sofrim began to raise kashes *(questions)*, and also the Perushim, saying, Who is this who is speaking Chillul Hashem gidduf? Who is able to grant selicha to chatta'im but Hashem alone?
22 But he having had daas of their machshavot *(thoughts)*, said to them in reply, Why are you reasoning in your levavot?
23 Which is easier: to say, Your chatta'im have been granted selicha, or to say, Get up and walk?
24 But in order that you may have da'as that the Bar Enosh has samchut on HaAretz to grant selicha to chatta'im, Rebbe Melech HaMoshiach said to the one having been paralyzed, To you I say, Get up, pick up your mat, and go to your bais *(house, home)*.
25 And at once the man arose in front of them, picked up the mat upon which he was lying, and departed to his bais, shouting, Baruch Hashem!
26 And astonishment seized everyone, and they were shouting, Baruch Hashem! And they were filled with yirat Shomayim, saying, Hayom *(today)* our eyes have beheld niflaot *(wonders)*!

27 And after these things Rebbe Melech HaMoshiach went out and saw a moches *(tax collector)* named Levi sitting in the tax office, and

האט צו אים געזאגט: פאלג מיר נאך! כח און ער האט אלץ פארלאזט,
farlozt alts hot er un noch mir folg gezogt im tsu hot
left all has he and after me follow said him to has

איז אויפגעשטאנען און האט אים נאכגעפאלגט. כט און לוי האט פאר
far hot Levi un nochgefolgt im hot un oifgeshtanen iz
for has Levi and followed him has and stand up again is

אים געמאכט א גרויס מאלצייט אין זיין הויז , און עס איז געווען א
a geven iz es un hoiz zain in moltsait grois a gemacht im
a was is it and house his in banquet great a made him

גרויסער עולם שטייער אויפמאנער און אנדערע, וואס זענען געזעסן
gezesen zenen vos andere un oifmoner shtaier oilem groiser
sat are who other and collectors tax crowd great

מיט זיי (ביים טיש). ל און די פרושים און זייערע סופרים האבן
hoben sofrim zeiere un Perushim di un tish baim zei mit
have scribes their and Pharisees the and table at them with

געמורמלט צו די תלמידים זיינע, אזוי צו זאגן: פארוואס עסט איר און
un ir est farvos zogen tsu azoi zaine talmidim di tsu gemurmlt
and you eat why say to so his disciples the to murmured

טרינקט מיט שטייער אויפמאנער און זינדער? לא און יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua un zinder un oifmoner shtaier mit trinkt
Yehoshua and sinners and collectors tax with drink

האט ענטפערנדיק געזאגט צו זיי: נישט די געזונטע נויטיקן זיך אין א
a in zich noitikn gezunte di nisht zei tsu gezogt entferendik hot
a in self require healthy the not them to said answering has

רופא, נאר די קראנקע; לב איך בין נישט געקומען רופן צדיקים,
tsadikim rufen gekumen nisht bin ich kranke di nor roife
righteous to call come not have I sick the but physician

נאר חוטאים צו תשובה! לג זיי אבער האבן געזאגט צו אים:
im tsu gezogt hoben ober zei tshuve tsu choytim nor
him to said have however they repentance to sinners but

יוחננס תלמידים פאסטן אפט און טאן תפילה, אזוי טאן אויך די
di oich ton azoi tfile ton un oft fasten talmidim Yochanans
the also do so prayer do and often fast disciples John's

תלמידים פון די פרושים; דיינע אבער עסן און טרינקען. לד האט
hot trinken un esen ober daine Perushim di fun talmidim
has drink and to eat however yours Pharisees the of disciples

יהושע/ישוע צו זיי געזאגט: צי קענט איר דען מאכן פאסטן די
di fasten machen den ir kent tsi gezogt zei tsu Yeshua/Yehoshua
the fast make then you can said them to Yehoshua

חתונה לייט בשעת דער חתן איז מיט זיי? לה עס וועלן
velen es zei mit iz chosen der beshas lait chasene
will there them with is bridegroom the while people wedding

אבער קומען טעג, ווען דער חתן וועט אוועקגענומען ווערן
veren avekgenumen vet chosen der ven teg kumen ober
to be taken away will bridegroom the when days come however

פון זיי; דעמאלט וועלן זיי פאסטן אין יענע טעג. לו און האט אויך
oich hot un teg yene in fasten zei velen demolt zei fun
also has and days those in fast they will then them from

געזאגט א משל צו זיי: קיינער שניידט נישט אפ קיין לאטע פון א
a fun late kein op nisht shnaidt keiner zei tsu moshal a gezogt
a from patch any up not cuts no one them to parable a said

נייעם בגד און לייגט זי אויף אן אלטן בגד ; וויל אויב יא,
yo oib vail beged alten an oif zi leigt un beged naiem
yes if because garment old an on it puts and garment new

he said to him, Follow me.
28 And having forsaken all
and having got up, Levi was
following Rebbe Melech
HaMoshiach. 29 And Levi
arranged a large seudah in
his bais for Rebbe Melech
HaMoshiach, and there
was a great number of
mochesim and others who
were with them, reclining
at tish. 30 And the Perushim
and their Sofrim were
murmuring against Rebbe
Melech HaMoshiach's
talmidim, saying, Why
with the mochesim and
chote'im are you eating and
drinking? 31 And in reply,
Rebbe Melech HaMoshiach
said to them, It is not the
bariim who have need of
a rofeh, but the cholim
(sick persons); 32 I have not
come to call the tzaddikim
but chote'im *(sinners)* to
teshuva *(repentance)*. 33 But
they said to Rebbe, Melech
HaMoshiach, Yochanan's
talmidim undergo tzomot
(fasts) often and offer tefillos;
likewise also the ones of the
Perushim; but your talmidim
eat and drink. 34 But Rebbe
Melech HaMoshiach said to
them, You are not able to
make the Bnei haChuppah
undergo tzomot while the
Choson is with them, are
you? 35 But yamim will come
when the Choson is taken
away from them; then, in
those yamim, they will
undergo tzomot. 36 Now
Rebbe, Melech HaMoshiach
was telling also a mashal
to them: No one tears a
piece from a new garment,

איז סאי ער שניידט אפ דאס נייע, סאי די לאטע פונעם נייעם פאסט
fast naiem funem late di sai naie dos op shnaidt er sai iz
fast new from the patch the also new the up cuts he also is

נישט דעם אלטן. לז עס גיסט אויך קיינער נישט אריין קיין נייעם וויין
vain naiem kein arain nisht keiner oich gist es alten dem nisht
wine new any into not no one also pours it old the not

אין אלטע לאגלען ; ווייל אויב יא , צערייסט דער נייער וויין די
di vain naier der tseraist yo oib vail loglen alte in
the wine new the burst yes if because skin-bottle old in

לאגלען , און ווערט אליין אויסגעגאסן און די לאגלען גייען
geien loglen di un oisgegosen alein vert un loglen
go skin-bottle the and poured out its own becomes and skin-bottle

פארלוירן; לח נאר נייעם וויין מוז מען אריינגיסן אין נייע לאגלען .
loglen naie in araingisen men muz vain naiem nor farloiren
skin-bottle new in pour in they must wine new but lost

לט און קיינער, וואס האט געטרונקען אלטן, וויל נייעם; ווארום ער
er vorem naiem vil alten getrunken hot vos keiner un
he because new wants old drink has who no one and

זאגט: דער אלטער איז גוט !
gut iz alter der zogt
good is old the says

ו און עס איז געשען , א שבתדיקן טאג איז ער דורכגעגאנגען
durchgegangen er iz tog shabesdikn a geshen iz es un
passed through he is day Shabbos a happened is it and

דורך די קארנפעלדער; און זיינע תלמידים האבן אפגעפליקט
opgeflikt hoben talmidim zaine un kornfelder di durch
plucked have disciples his and corn fields the through

זאנגען , האבן זיי צעריבן מיט די הענט און געגעסן. ב איניקע
einike gegesen un hent di mit tseriben zei hoben zangen
some eaten and hands the with break they have ears of corn

אבער פון די פרושים האבן געזאגט: פארוואס טוט איר דאס, וואס
vos dos ir tut farvos gezogt hoben Perushim di fun ober
what this you do why said have Pharisees the of however

מען טאר שבת נישט טאן? ג און יהושע/ישוע האט ענטפערנדיק
entferendik hot Yeshua/Yehoshua un ton nisht Shabbos tor men
answering has Yehoshua and do not Sabbath must they

צו זיי געזאגט: צי האט איר דען נישט געלייענט דאס דאזיקע, וואס
vos dozike dos geleient nisht den ir hot tsi gezogt zei tsu
which these the read not then you have said them to

דוד (המלך) האט געטאן, ווען ער איז הונגעריק געווארן און די
di un gevoren hungerik iz er ven geton hot hameilech Dovid
the and become hungry is he when done has the king David

(לייט), וואס זענען געווען מיט אים? ד ווי ער איז אריינגעגאנגען אין
in araingegangen iz er vi im mit geven zenen vos lait
in entered is he as him with was are who people

ה׳ס הויז (משכן), און האט גענומען דאס לחם הפנים און
un haponim lechem dos genumen hot un Mishkan hoiz Hashems
and HaPanim Lechem the taken has and Mishkan house Hashem's

עס געגעסן, און האט אויך געגעבן צו די (לייט), וואס זענען געווען
geven zenen vos lait di tsu gegeben oich hot un gegesen es
was are who people the to given also has and eaten it

מיט אים; וואס קיינער האט נישט געטארט עסן אחוץ די כהנים
koyanim di achuts esen getort nisht hot keiner vos im mit
kohenim the except to eat permitted not has no one who him with

and sews it as a patch on
an old garment. Otherwise,
both the new will be torn,
and the patch from the
new will not match the old.
37 And no one puts yayin
chadash *(new wine)* into old
wineskins; otherwise, the
new wine will burst the
wineskins, it will be spilled,
and the wineskins will be
destroyed. 38 Rather, yayin
chadash must be put into
new wineskins. 39 And no one
having drunk the old desires
the chadash *(new)*, for he
says, The alter *(old)* is besere
(better).

6 And it came about
on Shabbos that
the Moshiach is passing
through grain fields,
and his talmidim were
plucking and eating
the heads of grain
and rubbing them in
their hands. 2 Now
some of the Perushim
said, Why are you
doing what is asur
(impermissible) on Shabbos?
3 And in reply, Rebbe
Melech HaMoshiach
said to them, Have
you not read what
Dovid HaMelech did
when he and those
with him were hungry,
4 How he entered
into the Beit Hashem
and took the Lechem
HaPanim *(the Bread of
the Presence)*, and he
ate and gave to the
ones with him, which
is mutar *(permissible)*
to eat only by the

אליין? (שמואל א כא, ג-ד.) ה און ער האט צו זיי געזאגט: דער בר
Bar der gezogt zei tsu hot er un g-d cha a Shmuel alein
Son the said them to has he and 3-4 21 1st Samuel alone

אנש איז האר פונם שבת .
Shabbos funem Har iz Enosh
Sabbath of the L-rd is of Man

ו און עס איז געשען אן אנדערן שבת , אז ער איז אריינגעגאנגען
araingegangen iz er az Shabbos andern an geshen iz es un
entered is he that Sabbath other an happened is it and

אין א שול און האט געלערנט; און דארט איז געווען א מענטש,
mentsh a geven iz dort un gelernt hot un shul a in
man a was is there and taught has and synagogue a in

וועמעס רעכטע האנט איז געווען פארדארט. ז און די סופרים און
un sofrim di un fardart geven iz hant rechte vemes
and scribes the and withered was is hand right whose

די פרושים האבן גוט אכטונג געגעבן אויף אים, אויב ער וועט
vet er oib im oif gegeben achtung gut hoben Perushim di
will he if him on given attention good have Pharisees the

שבת היילן, כדי זיי זאלן געפינען עפעס אים אנצוקלאגן.
ontsuklogen im epes gefinen zolen zei kedei heilen Shabbos
accuse him something find should they so that heal Sabbath

ח ער אבער האט געקענט זייערע געדאנקען; און האט געזאגט צום
tsum gezogt hot un gedanken zeiere gekent hot ober er
to the said has and thoughts their known has however he

מאן, מיט דער פארדארטער האנט: הויב דיך אויף און שטעל דיך
dich shtel un oif dich hoib hant fardarter der mit man
you place and on you begin hand withered the with man

אין דער מיט ! און ער איז אויפגעשטאנען און זיך געשטעלט. ט און
un geshtelt zich un oifgeshtanen iz er un mit der in
and stood self and stand up again is he and midst the in

יהושע/ישוע האט צו זיי געזאגט: איך וועל אייך פרעגן: צי
tsi fregen aich vel ich gezogt zei tsu hot Yeshua/Yehoshua
ask you want I said them to has Yehoshua

מעג מען שבת טאן גוטס אדער טאן שלעכטס, ראטעווען א נפש ,
nefesh a rateven shlechts ton oder guts ton Shabbos men meg
soul a save evil do or good do Sabbath is it permitted

אדער אומברענגען? י און ארומקוקנדיק זיך אויף זיי אלע, האט ער
er hot ale zei oif zich arumkukendik un umbrengen oder
he has all them on self looking around and kill or

געזאגט צו אים: שטרעק אויס דיין האנט! און ער האט עס געטאן, און
un geton es hot er un hant dain ois shtrek im tsu gezogt
and done it has he and hand your out stretch him to said

זיין האנט איז ווידער געזונט געווארן. יא זיי אבער זענען פול געווארן
gevoren ful zenen ober zei gevoren gezunt vider iz hant zain
become full are however they become healthy again is hand his

מיט גרימצארן; און האבן איבערגערעדט איינער מיטן אנדערן, וואס
vos andern miten einer ibergeredt hoben un grimtsoren mit
what other with the one discussed have and fury with

מען זאל טאן צו יהושען/ישוען .
Yeshuan/Yehoshuan tsu ton zol men
Yehoshua to do should they

יב און עס איז געשען אין די דאזיקע טעג, אז ער איז ארויסגעגאנגען
aroisgegangen iz er az teg dozike di in geshen iz es un
went out is he that days these the in happened is it and

kohanim? 5 And he was saying to them, The Bar Enosh is Adon HaShabbos.

6 And it came about on another Shabbos that Rebbe, Melech HaMoshiach entered into the shul and taught Torah. And there was a man there also whose right hand was withered. 7 Now the Sofrim and Perushim were watching Rebbe, Melech HaMoshiach to see if he brings refuah on Shabbos, in order that they might find something to accuse him. 8 But he knew their machshavot *(thoughts)*, and said to the man having the withered hand, Rise and stand in the midst. And the man got up and stood. 9 And Rebbe Melech HaMoshiach said to them, I ask you whether it is mutar on Shabbos to do hatov or to do harah, to save nefesh or destroy it?
10 And having looked around at all of them, he said to the man, Stretch out your hand. And he did. And his hand was restored. 11 But they *(the Sofrim and the Perushim)* were filled with ka'as *(anger)*, and they were discussing with one another what they might do to him.

12 Now it came about in those yamim that Rebbe Melech

צום בארג תפילה צו טאן; און האט פארברענגט די גאנצע נאכט
nacht gantse di farbrengt hot un ton tsu tfile barg tsum
night whole the remained has and do to prayer mountain to the

אין געבעט צו ה׳ . יג און ווען עס איז געווארן טאג, האט ער גערופן
gerufen er hot tog gevoren iz es ven un Hashem tsu gebet in
called he has day become is it when and Hashem to prayer in

צו זיך זיינע תלמידים און אויסדערוויילט פון זיי צוועלף, וועלכע ער
er velche tsvelf zei fun oisderveilt un talmidim zaine zich tsu
he which twelve them of chosen and disciples his self to

האט אויך א נאמען געגעבן שליחים: יד שמעונען , וועמען ער האט אויך
oich hot er vemen Shim'onen shlichim gegeben nomen a oich hot
also has he whom Simon Shlichim given name a also has

א נאמען געגעבן פעטרוס, און אנדריי זיין ברודער, און יעקבן און
un Yaakovn un bruder zain Andrey un Petros gegeben nomen a
and James and brother his Andrew and Peter given name a

יוחנן , און פיליפוסן און בר-תלמי , טו און מתתיהו און תומא, און
un Toma un Mattityahu un Bar-Talmai un Filiposn un Yochanan
and Toma and Mattityahu and Bar-Talmai and Philip and John

יעקב בן חלפי און שמעונען , וואס מען האט אים גערופן קנאי ,
kanoi gerufen im hot men vos Shim'onen un Chalfai ben Yaakov
Zealot called him has they who Simon and Chalfai son of James

טז און יהודה בן יעקב , און יהודה איש-קריות , וואס איז
iz vos Ish-K'riot Yehude un Yaakov ben Yehude un
is who man from Kriot Yehudah and James son of Yehudah and

געווארן דער פארריטער. יז און איז מיט זיי אראפגעשטיגן און האט
hot un aropgeshtigen zei mit iz un farreter der gevoren
has and come down them with is and betrayer the become

זיך געשטעלט אויף א פלאך ארט, און א גרויסע מאסע פון זיינע תלמידים
talmidim zaine fun mase groise a un ort flach a oif geshtelt zich
disciples his of crowd great a and place level a on stood self

און א גרויסער המון עם פון גאנץ יהודה און ירושלים און
un Yerushalayim un Yehude gants fun am hamon groiser a un
and Jerusalem and Yehudah all from people crowd of great a and

פון דער געגנט ביים ים פון צור און צידון , יח וועלכע זענען געקומען
gekumen zenen velche Tsidon un Tsor fun yam baim gegent der fun
come are which Sidon and Tyre of sea by the region the of

אים הערן און צו ווערן געהיילט פון זייערע שלאפקייטן; און די , וואס
vos di un shlafkeitn zeiere fun geheilt veren tsu un heren im
what the and disease their of healed be to and hear him

זענען געווען געפלאגט פון אומריינע גייסטער, זענען געהיילט געווארן.
gevoren geheilt zenen gaister umreine fun geplogt geven zenen
become healed are spirits unclean of plagued was are

יט און דער גאנצער המון מענטשן האט געזוכט אים אנצורירן , ווייל
vail ontsuriren im gezucht hot mentshn hamon gantser der un
because to touch him sought has people crowd whole the and

עס איז ארויסגעגאנגען פון אים א כוח און האט אלעמען געהיילט.
geheilt alemen hot un koiech a im fun aroisgegangen iz es
healed everyone has and power a him of went out is it

כ און ער האט אויפגעהויבן זיינע אויגן אויף זיינע תלמידים, און געזאגט:
gezogt un talmidim zaine oif oigen zaine oifgehoiben hot er un
said and disciples his on eyes his uplifted has he and

וואויל איז אייך, ארעמעלייט,
oremelait aich iz voil
poor people you are blessed

HaMoshiach went forth to
the mountain to daven, and
he was spending the whole
night b'tefillah to Hashem.
13 And when boker came,
Rebbe Melech HaMoshiach
summoned his talmidim, and
chose from them Shneym
Asar *(Twelve)*, whom he also
named Shlichim: 14 Shim'on,
whom also he called Kefa;
Andrew his brother; Ya'akov,
Yochanan, Philippos, Bar-
Talmai, 15 Mattityahu, T'oma,
Ya'akov Ben-Chalfai, Shim'on,
the one being called the
Zealot, 16 Yehudah Ben
Ya'akov, and Yehudah from
K'riot, who became the
boged *(traitor, betrayer)* of
Rebbe, Melech HaMoshiach.
17 And having come down
with them, he stood on
a level place, and a great
multitude of his talmidim,
and a great multitude of the
Am Berit from all Yehudah
and Yerushalayim and the
coastal region of Tzor and
Tzidon, 18 Came to hear
him and to receive refuah
(healing) from their machlot
(illnesses), and the ones being
troubled by ruchot hatemeiot
(unclean spirits, shedim)
were given refuah, 19 And
all were seeking to touch
Rebbe, Melech HaMoshiach
because koach *(power)* was
going out from him, and
he was giving refuah to
everyone.

20 And lifting up
his eyes to look
at his talmidim,
Rebbe Melech
HaMoshiach

ווייל דאס קעניגרייך פון ה׳ איז אייערס!
vail dos kenigraich fun Hashem iz eiers
because the kingdom of Hashem is yours

כא וואויל איז אייך, וואס הונגערן איצט,
voil iz aich vos hungeren itst
you are blessed who hunger now

ווייל איר וועט געזעטיקט ווערן!
vail ir vet gezetikt veren
because you will be filled to be

וואויל איז אייך, וואס וויינען איצט,
voil iz aich vos veinen itst
you are blessed who weep now

ווייל איר וועט לאכן!
vail ir vet lachn
because you will laugh

כב וואויל איז אייך, ווען די מענטשן וועלן אייך האסן, און ווען זיי
voil iz aich ven di mentshn velen aich hasen un ven zei
you are blessed when the people will you hate and when they

וועלן אייך ארויסשטויסן און באליידיקן און ארויסווארפן אייער נאמען
velen aich aroisshtoisen un baleidiken un aroisvarfen eier nomen
will you exclude and insult and cast out your name

ווי עפעס בייז, צוליב דעם בר אנש. כג פריידט זיך אין
vi epes beiz tsulib dem Bar Enosh freidt zich in
as something evil on account of the Son of Man rejoice self in

יענעם טאג און טאנצט, ווארום זע, גרויס איז אייער שכר אין הימל;
yenem tog un tantst vorem ze grois iz eier sachar in himel
that day and dance because look great is your reward in heaven

ווארום אזוי־אָ האבן זייערע עלטערן געטאן צו די נביאים.
vorem azoi-o hoben zeiere elteren geton tsu di neviim
because just so have their parents done to the prophets

כד אבער ווי צו אייך, די רייכע!
ober vei tsu aich di raiche
however woe to you the rich

ווייל איר האט שוין באקומען אייער נחמה.
vail ir hot shoin bakumen eier nechome
because you have already received your consolation

כה ווי צו אייך, די וואס זענען איצט זאט,
vei tsu aich di vos zenen itst zat
woe to you the who are now filled

ווייל איר וועט הונגערן.
vail ir vet hungeren
because you will hunger

ווי צו אייך, וואס לאכן איצט!
vei tsu aich vos lachn itst
woe to you who laugh now

ווייל איר וועט טרויערן און וויינען.
vail ir vet troiern un veinen
because you will mourn and weep

כו ווי צו אייך, ווען אלע מענטשן וועלן רעדן וואויל וועגן אייך,
vei tsu aich ven ale mentshn velen reden voil vegen aich
woe to you when all people will speak well about you

ווארום אָט אזוי האבן זייערע עלטערן געטאן צו די פאלשע נביאים.
vorem ot azoi hoben zeiere elteren geton tsu di falshe neviim
because just so have their parents done to the false prophets

said, Ashrey are the aniyim (poor), for yours is the Malchut Hashem. 21 Ashrey are the ones hungering now, for you will eat your fill. Ashrey are the ones weeping now, for you will laugh.

22 Ashrey are you when Bnei Adam have sinas chinom (baseless hatred) for you and when they ostracize you and they reproach you and cast out your name as rah (evil) on account of the Bar Enosh. 23 Have simcha in that day and leap for chedvah (rejoicing), for your sachar (reward) is gadol in Shomayim. According to the same their Avot were doing to the Neviim. 24 But oy to you, you ashirim, for you have already received in full your nechamah (comfort). 25 Oy to you, the ones having been well fed now, for you will hunger. Oy, the ones laughing now, for you will mourn and weep.

26 Woe when all Bnei Adam speak well of you. For according to the same things were their Avot doing to the neviei hasheker (false prophets).

כז צו אייך אבער , וואס הערן, זאג איך: האט ליב אייערע שונאים,
sonim eiere lib hot ich zog heren vos ober aich tsu
enemies your love has I say listen who however you to

טוט גוטס צו די , וואס האסן אייך; כח בענטשט די , וואס פלוכן אייך,
aich fluchen vos di bentsht aich hasen vos di tsu guts tut
you curse who the bless you hate who the to good do

טוט תפילה פאר די , וואס באליידיקן אייך. כט דעם, וואס שלאגט דיך
dich shlogt vos dem aich baleidiken vos di far tfile tut
you strike who the you insult who the for prayer do

אויף דער באק , גיב אויך די אנדערע; און פון דעם, וואס נעמט ביי
bai nemt vos dem fun un andere di oich gib bak der oif
with takes who the of and other the also give cheek the on

דיר אוועק דעם מאנטל, האלט אויך דאס העמד נישט צוריק. ל גיב
gib tsurik nisht hemd dos oich halt mantl dem avek dir
give back not shirt the also keep robe the went away you

יעדן , וואס בעט דיך; און פון דעם , וואס נעמט דאס דייניקע פון
fun dainike dos nemt vos dem fun un dich bet vos yedn
from is yours that takes who the one from and you asks who every

דיר אוועק , פאדער עס נישט צוריק. לא און אזוי ווי איר ווילט, אז די
di az vilt ir vi azoi un tsurik nisht es foder avek dir
the that want you as just and back not it demand went away you

מענטשן זאלן טאן צו אייך, זאלט איר אויך אזוי טאן צו זיי . לב און
un zei tsu ton azoi oich ir zolt aich tsu ton zolen mentshn
and them to do so also you shall you to do should people

אויב איר האט ליב די , וואס ליבן אייך, וואס פאר א חסד איז דאס ביי
bai dos iz chesed a far vos aich libn vos di lib hot ir oib
with that is favor a for what you love who the love have you if

אייך? ווארום אפילו די חוטאים האבן ליב די , וואס האבן זיי ליב.
lib zei hoben vos di lib hoben choytim di afile vorem aich
love them have who the love have sinners the even because you

לג ווארום אויב איר טוט גוטס צו די , וואס טאן אייך גוטס, וואס פאר א
a far vos guts aich ton vos di tsu guts tut ir oib vorem
a for what good you do who the to good do you if because

חסד איז דאס ביי אייך? די חוטאים טאן דאך דאס זעלביקע. לד און
un zelbike dos doch ton choytim di aich bai dos iz chesed
and same the after all do sinners the you with that is favor

אויב איר זאלט לייען צו די , פון וועמען איר האפט צוריק צו באקומען,
bakumen tsu tsurik hoft ir vemen fun di tsu laien zolt ir oib
receive to back hope you whom from the to lend shall you if

וואס פאר א חסד איז דאס ביי אייך? אפילו חוטאים לייען צו חוטאים,
choytim tsu laien choytim afile aich bai dos iz chesed a far vos
sinners to lend sinners even you with that is grace a for what

כדי דאס גלייכע אפצונעמען. לה איר אבער זאלט ליב האבן אייערע
eiere hoben lib zolt ober ir optsunemen glaiche dos kedei
your have love shall however you get back as much the so that

שונאים , און טוט גוטס, און לייט, אָן צו האפן אויף עפעס צוריק;
tsurik epes oif hofn tsu on lait un guts tut un sonim
back something on hope to without lend and good do and enemies

און גרויס וועט זיין אייער שכר , און איר וועט זיין דעם אויבערשטנס
Oibershterns dem zain vet ir un sachar eier zain vet grois un
Most High's the be will you and reward your be will great and

קינדער; ווייל ער איז גוט צו די אומדאנקבארע און שלעכטע. לו זייט
zeit shlechte un umdankbare di tsu gut iz er vail kinder
be wicked and ungrateful the to good is he because children

27 But to you I say, to the
ones listening, show ahavah
to your oyvim *(enemies)*,
do mitzvahs for the ones
with sinas chinom for you,
28 Say a bracha for the ones
cursing you, daven for the
ones mistreating you. 29 To
the one hitting you on the
cheek, offer also the other,
and from the one taking
away your kaftan *(coat)*, also
the tunic and gartel do not
withhold. 30 To everyone
asking you, give tzedakah;
and from the one taking
away your things, do not
demand them back. 31 And
just as you want that Bnei
Adam may do to you, do
to them similarly. 32 And
if you show ahavah to the
ones showing ahavah to
you, what kind of shvakh
(commendation) to you is
that? For even the chote'im
(sinners) show ahavah to
the ones showing ahavah
to them. 33 For even if you
do mitzvahs for the ones
doing mitzvahs for you,
what kind of shvakh to you
is that? 34 And if you lend
to those from whom you
hope to receive, what kind of
shvakh to you is that? Even
chote'im lend to chote'im,
that they receive in return
the same amount. 35 But show
ahavah to your oyvim and
do mitzvahs and Gemilut
Chasadim, expecting nothing
in return. And your sachar
will be rav. And you will
be bnei Elyon *(sons of the
Most High)*, because He is
kind to anashim ra'im and
those without hodayah. 36 Be

בארמהערציק, אזוי ווי אייער פאטער איז בארמהערציק. לז און משפט
mishpot un baremhartsik iz foter eier vi azoi baremhartsik
judge and merciful is Father your like just as merciful

נישט, כדי איר זאלט נישט געמשפט ווערן; און פאראורטיילט נישט
nisht farurteilt un veren gemishpet nisht zolt ir kedei nisht
not condemn and to be judged not shall you so that not

און איר וועט נישט פאראורטיילט ווערן; זייט מוחל , און עס וועט אייך
aich vet es un moichel zeit veren farurteilt nisht vet ir un
you will it and forgive be to be condemned not will you and

פארגעבן ווערן; לח גיט , און עס וועט אייך געגעבן ווערן; א מאס
mos a veren gegeben aich vet es un git veren fargeben
measure of a to be given you will it and give to be forgiven

א גוטע, א געדריקטע , א צוגעשאקלטע , א שפעדיקע וועט מען
men vet shefedike a tsugeshoklte a gedrikte a gute a
it be will running over a shaken together a pressed down a good a

אייך געבן אין אייער שויס אריין. ווארום מיט וואס פאר א מאס
mos a far vos mit vorem arain shois eier in geben aich
measure of a for who with because into lap your in give you

איר וועט מעסטן , וועט אייך אנטקייגן געמאסטן ווערן.
veren gemosten antkegen aich vet mesten vet ir
to be measured in return you will measure will you

לט און ער האט אויך געזאגט א משל צו זיי : צי קען דען א
a den ken tsi zei tsu moshal a gezogt oich hot er un
a then can them to parable a said also has he and

בלינדער פירן א בלינדן ? וועלן זיי דען נישט ביידע אריינפאלן
arainfalen beide nisht den zei velen blinden a firen blinder
fall into both not then they will blind man a lead blind man

אין א גרוב? מ דער תלמיד איז נישט איבער דעם רבין ; ווען
ven Rebn dem iber nisht iz talmid der grub a in
when Rebbe the above not is disciple of the pit a in

אבער פארפאלקאמט, וועט יעדער זיין ווי דער רבי זיינער. מא און
un zainer Rebbe der vi zain yeder vet farfolkomt ober
and his Rebbe the as be every will perfected however

פארוואס זעסטו דאס שפענדל, וואס איז אין דיין ברודערס אויג, און
un oig bruders dain in iz vos shpendl dos zestu farvos
and eye brother's your in is what splinter the do you see why

באמערקסט נישט דעם קלאץ אין דיין אייגן אויג? מב וויאזוי קענסטו זאגן
zogen kenstu viazoi oig eigen dain in klots dem nisht bamerkst
say you can how eye own your in beam the not notice

צום ברודער דיינעם: ברודער, לאז מיך ארויסנעמען דאס שפענדל, וואס
vos shpendl dos aroisnemen mich loz bruder dainem bruder tsum
what splinter the remove me let brother yours brother to the

איז אין דיין אויג; בעת אליין זעסטו נישט דעם קלאץ אין דיין אויג?
oig dain in klots dem nisht zestu alein beis oig dain in iz
eye your in beam the not do you see yourself while eye your in is

דו צבועק , נעם צום ערשט ארויס דעם קלאץ פון דיין אויג, און
un oig dain fun klots dem arois ersht tsum nem tsvuak du
and eye your of beam the out first to the take hypocrite you

דעמאלט וועסטו זען קלאר ארויסצונעמען דאס שפענדל, וואס איז אין
in iz vos shpendl dos aroistsunemen klor zen vestu demolt
in is what splinter the to take out clearly see will you then

דיין ברודערס אויג. מג ווארום עס איז נישטא קיין גוטער בוים, וואס
vos boim guter kein nishto iz es vorem oig bruders dain
who tree good any there is not is it because eye brother's your

anashim of rachamanut
(compassion), just as also your
Elohim HaAv is merciful.
37 Judge not, lest you be
judged. And do not condemn,
and by no means may you be
condemned. If you pardon
with mechila *(forgiveness)*,
you will be pardoned with
selicha *(forgiveness)*. 38 Give,
and it will be given to you. A
good measure, having been
pressed down and having
been shaken, overflowing,
will be put into your kheyk
(lap). For by what measure you
measure it will be measured
in return to you.

39 Now he told also a
mashal to them. Surely
an ivver is not able to
guide an ivver, is he?
Will not both fall into
a pit? 40 A talmid is
not above his moreh.
But everyone, having
been fully trained,
will be like his moreh
(teacher). 41 And why
do you see the speck
in the eye of your
ach, but the log in
your own eye you do
not notice? 42 How
are you able to say to
your ach, Ach, let me
remove the speck in
your eye, while you
yourself are not seeing
the log in your own
eye? Tzeva, remove
first the log from your
eye, and then you will
see clearly to take
out the speck from
your ach [b'Moshiach].
43 For there is no etz

ברענגט שלעכטע פרוכט; און ווידער אויך נישט קיין שלעכטער בוים, וואס
vos boim shlechter kein nisht oich vider un frucht shlechte brengt
who tree evil any not also again and fruit bad brings

ברענגט גוטע פרוכט. מד ווארום יעדער בוים ווערט דערקענט פון זיינע
zaine fun derkent vert boim yeder vorem frucht gute brengt
its from recognized is tree every because fruit good brings

אייגענע פירות; ווארום פון דערנער קלויבט מען נישט קיין פייגן, און פון
fun un faign kein nisht men kloibt derner fun vorem peires eigene
from and figs any not they gather thorns of for fruit own

א דארנבוש שניידט מען נישט קיין ווינטרויבן. מה דער גוטער מענטש
mentsh guter der vaintroibn kein nisht men shnaidt dornbush a
man good the grapes any not they cuts thorn bush a

ברענגט ארויס דאס גוטע פון דעם גוטן אוצר פון זיין הארץ, און דער
der un harts zain fun oitser gutn dem fun gute dos arois brengt
the and heart his of treasure good the of good the out brings

שלעכטער ברענגט ארויס שלעכטס פון דעם שלעכטן (אוצר); ווארום
vorem oitser shlechtn dem fun shlechts arois brengt shlechter
because treasure bad the of bad out brings evil

פון דעם, מיט וועלכן דאס הארץ פליסט איבער, רעדט דאס מויל זיינס.
zains moil dos redt iber flist harts dos velchen mit dem fun
his mouth the speaks over flows heart the which with that of

מו און פארוואס רופט איר מיך, האר, האר, און טוט נישט וואס איך
ich vos nisht tut un Har Har mich ir ruft farvos un
I what not do and L-rd L-rd me you call why and

זאג? מז יעדער איינער וואס קומט צו מיר און הערט מיינע רייד און טוט
tut un reid maine hert un mir tsu kumt vos einer yeder zog
does and words my hears and me to comes who one every tell

זיי, וועל איך אייך ווייזן צו וועמען ער איז גליך; מח ער איז גליך צו
tsu glaich iz er glaich iz er vemen tsu vaizen aich ich vel zei
to like is he like is he whom to to show you I will them

א מענטשן, וואס בויענדיק א הויז, האט געגראבן און איז אראפגעגאנגען
aropgegangen iz un gegroben hot hoiz a boiendik vos mentshn a
went down is and dug has house a build who man a

טיף און געלייגט דעם פונדאמענט אויף דעם פעלדזן; און ווען עס איז
iz es ven un feldzn dem oif fundament dem geleigt un tif
is it when and rock the on foundation the put and deep

געקומען א פארפלייצונג, האט דער שטראם זיך געווארפן אנטקעגן יענעם
yenem antkegen gevorfen zich shtrom der hot farfleitsung a gekumen
that against thrown self current the has flood a come

הויז און עס נישט געקענט דערשיטערן; צוליב דעם וואס עס
es vos dem tsulib dershiteren gekent nisht es un hoiz
it what the on account of shake could not not it and house

איז געווען גוט געבויט. מט דער אבער וואס הערט און טוט נישט, איז
iz nisht tut un hert vos ober der geboit gut geven iz
is not do and hear what however the built good was is

גלייך צו א מענטשן, וואס האט געבויט אויף דער ערד א הויז אָן א
a on hoiz a erd der oif geboit hot vos mentshn a tsu glaich
a without house a earth the on built has who people a to like

פונדאמענט; אנטקעגן וועלכן דער שטראם האט זיך געווארפן און עס איז
iz es un gevorfen zich hot shtrom der velchen antkegen fundament
is it and thrown self has current the which against foundation

באלד איינגעפאלן, און דער צוזאמענברוך פון יענעם הויז איז געווען גרויס.
grois geven iz hoiz yenem fun tsuzamenbruch der un aingefalen bald
great was is house that of collapse the and fell soon

tov producing pri rah, nor again an etz rah producing pri tov. 44 For each etz by its own pri will be known. For not from thorns do they gather figs nor from a thorn bush do they pick grapes.
45 The ish tov from the good storehouse of the lev produces tov, and the ish rah out of the evil storehouse produces rah. For from the abundance of the lev the peh *(mouth)* speaks.

46 And why do you call me Adoni and yet you do not do what I say? 47 Everyone coming to me and hearing my divrei torah and putting them into practice, I will show you to whom he is likened. 48 He is likened to the man building a bais who dug and went down deep and laid a yesod upon the av sela *(bedrock)*. And a flood having come, the river struck against that bais, and the flood was not strong enough to shake it, because its binnuy was firm.
49 Now the one having heard, and not having put them into practice, is like a man having built a bais *(house)* upon the ground without a yesod *(foundation)*, which the river struck against, and ofen ort *(immediately)* the bais collapsed, and gadol *(great)* was the churban of that bais.

ז נאך דעם ווי ער האט געענדיקט די אלע רייד זיינע אין די אויערן
oiern di in zaine reid ale di geendikt hot er vi dem noch
ears the in his words all the finished has he as the after

פון דעם פאלק, איז ער אריינגעגאנגען קיין כפר-נחום .
K'far-Nachum kein araingegangen er iz folk dem fun
K'far-Nachum to entered he is people the of

ב און א געוויסן אפיצירס א קנעכט, וועלכער איז געווען ביי אים
im bai geven iz velcher knecht a ofitsirs gevisen a un
him with was is whose servant a officer certain a and

טייער געשעצט, איז געלעגן קראנק און געהאלטן ביים שטארבן.
shtarben baim gehalten un krank gelegen iz geshetst taier
death at the held and sick lie is valued much value

ג און הערנדיק וועגן יהושען/ישוען , האט ער געשיקט צו אים
im tsu geshikt er hot Yeshuan/Yehoshuan vegen herendik un
him to sent he has Yehoshua about on hearing and

זקנים פון די יידן אים צו בעטן, אז ער זאל קומען היילן דעם
dem heilen kumen zol er az beten tsu im Yidn di fun zkeinem
the to heal come shall he that ask to him Jews the of elders

קנעכט זיינעם. ד און ווען זיי זענען געקומען צו יהושען/ישוען ,
Yeshuan/Yehoshuan tsu gekumen zenen zei ven un zainem knecht
Yehoshua to come are they when and his servant

האבן זיי אים זייער געבעטן, אזוי צו זאגן: ער איז ווערט , אז
az vert iz er zogen tsu azoi gebeten zeier im zei hoben
that worthy is he say to so begged very him they have

דו זאלסט טאן דאס דאזיקע פאר אים; ה ווארום ער האט ליב
lib hot er vorem im far dozike dos ton zolst du
love has he because him for these the do you shall you

אונדזער פאלק, און די שול האט ער אליין אונדז געבויט. ו איז
iz geboit undz alein er hot shul di un folk undzer
is built us himself he has synagogue the and people our

יהושע/ישוע געגאנגען מיט זיי . און ווען זיי זענען שוין נישט
nisht shoin zenen zei ven un zei mit gegangen Yeshua/Yehoshua
not already are they when and them with go Yehoshua

געווען ווייט פון דעם הויז , האט דער אפיציר געשיקט פריינד, אזוי צו
tsu azoi fraind geshikt ofitsir der hot hoiz dem fun vait geven
to so friend sent officer the has house the from distant was

זאגן צו אים: האר, באמי דיך נישט; ווארום איך בין נישט ווערט , אז
az vert nisht bin ich vorem nisht dich bami Har im tsu zogen
that worthy not am I because not you trouble L-rd him to say

דו זאלסט אריינקומען אונטער מיין דאך; ז צוליב דעם האב איך מיך
mich ich hob dem tsulib dach main unter arainkumen zolst du
me I have that for roof my under come in you shall you

אליין נישט געהאלטן פאר ראוי צו קומען צו דיר. נאר זאג א ווארט,
vort a zog nor dir tsu kumen tsu roe far gehalten nisht alein
word a say but you to come to worthy for held not myself

און מיין קנעכט וועט געזונט ווערן! ח ווארום אויך איך בין א מענטש,
mentsh a bin ich oich vorem veren gezunt vet knecht main un
man a am I also because to be healthy will servant my and

וואס איז געשטעלט אונטער מאכט , און האב אונטער מיר זעלנער, און
un zelner mir unter hob un macht unter geshtelt iz vos
and soldiers me under have and authority under stand is who

איך זאג צו דעם דאזיקן: גיי! און ער גייט; און צו אן אנדערן: קום ! און
un kum andern an tsu un geit er un gei dozikn dem tsu zog ich
and come other an to and goes he and go this the to say I

7 When he completed
all his divrei torah in
the oznei haAm *(ears of
the people)*, Rebbe, Melech
HaMoshiach entered into
K'far-Nachum. 2 Now a certain
eved of a centurion, an eved
dear to him, was having
a machla *(illness)* and was
near mavet. 3 And having
had daas of Rebbe Melech
HaMoshiach, the centurion
sent to him Zekenim *(Elders)*
of the Yehudim, asking him
to come and to give refuah
to his eved. 4 And when
they had come to Rebbe
Melech HaMoshiach, they
were earnestly entreating
him, saying, He is a worthy
man that you grant this for
him. 5 For he is one of the
chasidei ummot haOlam
who loves our Jewish people
and he built for us our
shul. 6 And Rebbe Melech
HaMoshiach was starting
out on his derech with
them; and when he was
already not far from the
bais, the centurion sent
beloved re'im *(friends)*,
saying to him, Adoni, do
not trouble yourself further,
for I am not worthy for you
to come under my roof;
7 Therefore, I did not consider
myself worthy to come to
you. But just say the dvar,
and my eved will receive
refuah. 8 For I too am a
man placed under the yad
memshalah *(the governing
authority)*, having chaiyalim
(soldiers) under myself, and
I say to this one, Go, and
he goes, and to another,
Come, and he comes, and

ער קומט; און צו דעם קנעכט מיינעם: טו דאס! און ער טוט עס. ט און
un es tut er un dos tu mainem knecht dem tsu un kumt er
and it does he and this do mine servant the to and comes he

ווען יהושע/ישוע האט דאס געהערט, האט ער זיך געוואונדערט
gevundert zich er hot gehert dos hot Yeshua/Yehoshua ven
amazed self he has heard this has Yehoshua when

איבער אים, און האט זיך אויסגעדרייט און געזאגט צו דעם המון
hamon dem tsu gezogt un oisgedreit zich hot un im iber
crowd the to said and turn around self has and him over

מענטשן, וואס האט אים נאכגעפאלגט: איך זאג אייך, נישט אפילו אין
in afile nisht aich zog ich nochgefolgt im hot vos mentshn
in even not you tell I followed him has who people

ישראל האב איך געפונען אָט אזא אמונה! י און ווען די שליחים
shlichim di ven un emune aza ot gefunen ich hob Yisroel
messengers the when and faith such just found I have Israel

האבן זיך אומגעקערט אהיים, האבן זיי געפונען דעם קנעכט געזונט.
gezunt knecht dem gefunen zei hoben aheim umgekert zich hoben
healthy servant the found they have home returned self have

יא און עס איז געשען , אויף צומארגנס איז ער אוועקגעגאנגען
avekgegangen er iz tsumorgens oif geshen iz es un
went away he is the next morning on happened is it and

אין א שטאט אריין, וואס האט געהייסן נעים, און זיינע תלמידים זענען
zenen talmidim zaine un neim geheisen hot vos arain shtot a in
are disciples his and Nain named has what into city a in

מיטגעגאנגען, און א גרויסער המון מענטשן. יב און ווי ער האט זיך
zich hot er vi un mentshn hamon groiser a un mitgegangen
self has he as and people crowd great a and accompany

דערנענטערט צום טויער פון דער שטאט, זע , מען האט ארויסגעטראגן
aroisgetrogen hot men ze shtot der fun toier tsum dernentert
carried out has they look city the of gate to the come near

א מת , אן איינציקן זון ביי דער מוטער זיינער, און זי איז געווען
geven iz zi un zainer muter der bai zun eintsikn an mes a
was is she and his mother the with son only an dead man a

אן אלמנה; און אן אנגעזעענער עולם פון דער שטאט איז געווען מיט
mit geven iz shtot der fun oilem ongezeener an un almone an
with was is city the from crowd considerable an and widow a

איר. יג און זעענדיק זי , האט דער האר זיך דערבארעמט איבער איר,
ir iber derbaremt zich Har der hot zi zeendik un ir
her over had compassion self L-rd the has her seeing and her

און צו איר געזאגט: קלאג נישט! יד און איז צוגעגאנגען און האט
hot un tsugegangen iz un nisht klog gezogt ir tsu un
has and went over is and not lament said her to and

אנגערירט דעם ארון; און די נושאים האבן זיך אפגעשטעלט. און
un opgeshtelt zich hoben noisim di un orn dem ongerirt
and stopped self have pallbearers the and coffin the touched

ער האט געזאגט: יונגערמאן , איך זאג דיר, שטיי אויף! טו און דער
der un oif shtei dir zog ich yungerman gezogt hot er
the and up stand you tell I young man said has he

טויטער האט זיך אויפגעזעצט און האט אנגעהויבן צו רעדן. און ער
er un reden tsu ongehoiben hot un oifgezetst zich hot toiter
he and speak to begun has and sit up self has dead man

האט אים געגעבן צו זיין מוטער. טז און אלעמען האט אנגעכאפט א
a ongechapt hot alemen un muter zain tsu gegeben im hot
a seize has everyone and mother his to given him has

to my eved, Do this, and
he does it. 9 And having
heard these things, Rebbe
Melech HaMoshiach was
mispoyel *(deeply impressed)*
at him, and, having turned
to the multitude following
him, he said, I say to you,
nowhere even in Yisroel
have I found such great
emunah. 10 And when the
ones having been sent
returned to the bais, they
found the eved being shalem
bguf *(healthy)*.

11 And it came about on the
next day that Rebbe Melech
HaMoshiach proceeded to a
shtetl called Naim, and his
talmidim were traveling along
with him as well as a great
company of people. 12 Now
as Rebbe Melech HaMoshiach
approached the shaar of the
shtetl, hinei, an ish met *(dead*
man) was being carried out
for kevurah *(burial)*; he was
the ben yachid *(only son)* of his
Em, and she was an almanah
(widow), and a considerable
crowd from the shtetl
was with her. 13 And when
Rebbe, Melech HaMoshiach
Adoneinu saw her, he had
rachmei shomayim *(heavenly*
compassion) on her and said,
Do not weep. 14 And having
approached, he touched the
aron met *(coffin)*; and the
bearers stood still, and he
said, Bocher, to you I say,
get up. 15 And the niftar
(deceased person) sat up and
he began to speak, and Rebbe
Melech HaMoshiach gave him
to his Em *(mother)*. 16 And
everyone was filled with yirat

מורא; און זיי האבן געלויבט ה׳ , אזוי צו זאגן: א גרויסער נביא
novi groiser a zogen tsu azoi Hashem geloibt hoben zei un moire
prophet great a say to so Hashem praised have they and fear

איז אויפגעשטאנען צווישן אונדז, און ה׳ האט זיך אומגעקוקט
umgekukt zich hot Hashem un undz tsvishen oifgeshtanen iz
looked favorably self has Hashem and us among stand up is

אויף זיין פאלק. יז און די דאזיקע געשיכטע וועגן אים האט זיך
zich hot im vegen geshichte dozike di un folk zain oif
self has him about story these the and people his on

פארברייטערט אין גאנץ יהודה און אין דער גאנצער געגנט ארום .
arum gegent gantser der in un Yehude gants in farbreitert
around region whole the in and Yehudah all in spread

יח און יוחננס תלמידים האבן אים דערציילט וועגן אלעם דעם דאזיקן.
dozikn dem alem vegen dertseilt im hoben talmidim Yochanans un
this the all about reported him have disciples John's and

און רופנדיק צו זיך צוויי פון זיינע תלמידים, יט האט יוחנן זיי
zei Yochanan hot talmidim zaine fun tsvei zich tsu rufendik un
them John has disciples his of two self to summoning and

געשיקט צו דעם האר, אזוי צו זאגן: צי ביסטו דער , וואס דארף קומען,
kumen darf vos der bistu tsi zogen tsu azoi Har dem tsu geshikt
come must who the one you are say to so L-rd the to sent

אדער זאלן מיר ווארטן אויף אן אנדערן? כ און ווען די מענער זענען
zenen mener di ven un andern an oif varten mir zolen oder
are men the when and other an on wait we should or

געקומען צו אים, האבן זיי געזאגט: יוחנן פון דער (ירדן) מקווה
mikveh Yarden der fun Yochanan gezogt zei hoben im tsu gekumen
mikveh Yarden the of John said they have him to come

האט אונדז געשיקט צו דיר, אזוי צו זאגן: צי ביסטו דער, וואס דארף קומען,
kumen darf vos der bistu tsi zogen tsu azoi dir tsu geshikt undz hot
come must who the you are say to so you to sent us has

אדער זאלן מיר ווארטן אויף אן אנדערן? כא און אין יענער שעה האט ער
er hot sho yener in un andern an oif varten mir zolen oder
he has hour that in and other an on wait we should or

א סך געהיילט פון קראנקייטן און פון פלאג און פון בייזע גייסטער;
gaister beize fun un plog fun un krankeitn fun geheilt sach a
spirits evil of and affliction of and diseases of healed many a

און א סך בלינדע האט ער געשענקט די ראיה. כב און ער האט
hot er un rie di geshenkt er hot blinde sach a un
has he and sight the granted free he has the blind many a and

ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: גייט און דערציילט יוחנן וואס איר האט
hot ir vos Yochanan dertseilt un geit gezogt zei tsu entferendik
have you what John tell and go said them to answering

געזען און געהערט: בלינדע ווערן זעענדיק, לאמע גייען ארום , מצורעים
metsoiroim arum geien lome zeendik veren blinde gehert un gezen
lepers around go lame seeing to be the blind heard and seen

ווערן גערייניקט, און טויבע הערן, טויטע שטייען אויף, צו ארעמעלייט ווערט
vert oremelait tsu oif shteien toite heren toibe un gereinikt veren
is poor people to up stand dead hear deaf and cleansed to be

אנגעזאגט די גוטע בשורה. (ישעיהו לה, ה-ו; סא, א.) כג און געבענטשט
gebentsht un a sa h-u lh Yeshayah besoire gute di ongezogt
blessed and 1 61 5-6 35 Yeshayah News Good the announced

איז דער , וועלכער וועט נישט שטרויכלען אין מיר.
mir in shtroichlen nisht vet velcher der iz
me in stumbling not will who the one is

Shomayim and they were shouting, Baruch Hashem! And they were saying, A navi gadol *(great prophet)* is among us, and Hashem has visited His people. 17 And this report about him went out into all Yehudah and into all the surrounding countryside.

18 And Yochanan's talmidim reported to him about all these things. And when he had summoned a certain two of his talmidim, Yochanan 19 Sent them to Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu, saying, Are you Hu HaBah or should we be looking for another? 20 And when the men had come to him, they said, Yochanan of the tevilah of teshuva sent us to you, saying, Are you Hu HaBah or should we be looking for another? 21 Genoi at that time Rebbe, Melech HaMoshiach gave refuah to many with machlot and afflictions and ruchot raot and to many ivverim he granted sight. 22 And in reply he said to them, Go and tell Yochanan what you have seen. IVRIM TIRENAH, pisechim *(lame persons)* walk, the metzorim are cleansed, and chereshim hear, the mesim are restored to life, ANIYIM have the Besuras HaGeulah preached to them. 23 And ashrey is whoever does not find a michshol *(stumbling block, obstacle)* in me.

כד און ווען יוחננס שליחים זענען אוועקגעגאנגען, האט ער
er hot avekgegangen zenen shlichim Yochanans ven un
he has went away are messengers John's when and

אנגעהויבן צו רעדן צו די מאסן מענטשן וועגן יוחנן : וואס
vos Yochanan vegen mentshn masen di tsu reden tsu ongehoiben
who John about people crowds of the to speak to begun

זענט איר ארויסגעגאנגען אין דער מדבר אריין צו זען? א טראשטשינע
troshtshine a zen tsu arain midbar der in aroisgegangen ir zent
reed a see to into wilderness the in went out you are

געשאקלט פונם ווינט? כה נאר וואס דען זענט איר ארויסגעגאנגען זען ?
zen aroisgegangen ir zent den vos nor vint funem geshoklt
to see went out you are then who but wind by the shaken

א מענטשן געקליידט אין טייערע מלבושים ? זע , די וואס טראגן
trogen vos di ze malbushem taiere in gekleidt mentshn a
wear who those look clothing expensive in dressed man a

פרעכטיקע קליידער און לעבן אין תענוגים , געפינען זיך אין קעניגלעכע
kenigleche in zich gefinen tainugim in leben un kleider prechtike
royal in self find luxury in live and clothing fine

שלעסער. כו נאר וואס דען זענט איר ארויסגעגאנגען זען ? א נביא ?
novi a zen aroisgegangen ir zent den vos nor shleser
prophet a to see went out you are then who but palaces

יא , איך זאג אייך, און מער ווי א נביא . כז ער איז עס, וועגן וועמען
vemen vegen es iz er novi a vi mer un aich zog ich yo
whom about it is he prophet a than more and you tell I yes

עס שטייט געשריבן:
geshriben shteit es
written stands it

זע , איך שיק מיין מלאך פאר דיין פנים ,
ponem dain far malech main shik ich ze
face your before messenger my send I look

וועלכער וועט צוגרייטן דיין וועג פאר דיר. (מלאכי ג, א.)
a g Malachi dir far veg dain tsugreiten vet velcher
1 3 Malachi you before way your prepare will who

כח איך זאג אייך, צווישן די , וואס זענען געבוירן געווארן פון
fun gevoren geboiren zenen vos di tsvishen aich zog ich
of become born are who those among you tell I

פרויען , איז נישט פאראן קיין גרעסערער פון יוחנן ; דאך איז דער
der iz doch Yochanan fun greserer kein faran nisht iz froien
the one is yet John than greater any there not is women

קלענסטער אינם קעניגרייך פון ה׳ גרעסער ווי ער. כט און דאס
dos un er vi greser Hashem fun kenigraich inem klenster
the and he than greater Hashem of kingdom in the least

גאנצע פאלק, וואס האט אים געהערט, און די שטייער אויפמאנער
oifmoner shtaier di un gehert im hot vos folk gantse
collectors tax the and heard him has who people whole

האבן גערעכטפערטיקט ה׳ , לאזנדיק זיך טובל זיין מיט דער
der mit zain toivel zich lozendik Hashem gerechtfertikt hoben
the with be immerse self letting Hashem justified have

מקווה פון יוחנן . ל די פרושים אבער און די חכמים האבן
hoben chachomim di un ober Perushim di Yochanan fun mikveh
have wise ones the and however Pharisees the John of mikveh

אפגעווארפן די עצה פון ה׳ פון זיך, ווייל זיי האבן זיך
zich hoben zei vail zich fun Hashem fun eitse di opgevorfen
self have they because self of Hashem of counsel the rejected

24 And when the messengers
of Yochanan had departed,
he began to say to
the multitudes about
Yochanan, What did
you go out bamidbar to
see? A reed shaken by
the wind? 25 But what
did you go out to see?
A man dressed in a
dandy's soft clothing?
The ones with glorious
apparel are living in
luxury as courtiers
in the palaces. 26 But
what did you go out
to see? A navi? Ken,
I say to you, and one
more than a navi. 27 This
one is he about whom
it has been written,
HINENI SHOLEIACH
MALAKHI *(Behold, I
send my messenger)*
before Your face, who
will prepare Your
derech in front of
You.

28 I say to you, among
those born of isha there
is no one greater than
Yochanan, yet he who
is least in the Malchut
Hashem is greater than
he. 29 (And when kol haAm
(all the People) and the
mochesim heard this, they
acknowledged the Tzidkat
Hashem *[Righteousness of
G-d]*, having been submitted
to the tevilah of teshuva
of Yochanan. 30 But the
Perushim and the Baalei
HaTorah rejected the
tachlis *(purpose, aim)* of
Hashem for their lives,

נישט געלאזט טובל זיין אין דער מקווה פון אים. לא צו וועמען
vemen tsu im fun mikveh der in zain toivel gelozt nisht
whom to him of mikveh the in be immerse let not

זשע זאל איך פארגלייכן די מענטשן פון דעם דאזיקן דור , און
un dor dozikn dem fun mentshn di farglaichen ich zol zhe
and generation this the of people the compare I shall then

צו וועמען זענען זיי גלייך? לב זיי זענען גלייך צו קינדער, וואס
vos kinder tsu glaich zenen zei glaich zei zenen vemen tsu
who children to like are they like they are whom to

זיצן אויפן מארק , און רופן איינס צום אנדערן און זאגן: מיר
mir zogen un andern tsum eins rufen un mark oifen zitsen
we say and other to the one call and marketplace on the sit

האבן געשפילט פאר אייך, און איר האט נישט געטאנצט; מיר האבן
hoben mir getonst nisht hot ir un aich far geshpilt hoben
have we dance not has you and you for played have

געקלאגט, און איר האט נישט געוויינט. לג ווארום יוחנן (פון דער
der fun Yochanan vorem geveint nisht hot ir un geklogt
the of John because weep not has you and wail

ירדן מקווה) איז געקומען און האט נישט געגעסן קיין ברויט און נישט
nisht un broit kein gegesen nisht hot un gekumen iz mikveh Yarden
not and bread any eaten not has and come is mikveh Yarden

געטרונקען קיין וויין ; און איר זאגט: ער האט א בייזן גייסט! לד דער בר
Bar der gaist beizn a hot er zogt ir un vain kein getrunken
Son the spirit evil a has he say you and wine any drink

אנש איז געקומען, עסט און טרינקט יא ; און איר זאגט: זע , א מענטש
mentsh a ze zogt ir un yo trinkt un est gekumen iz Enosh
man a look say you and yes drink and eats come is of Man

א זולל וסובא , א פריינד פון שטייער אויפמאנער און חוטאים!
choytim un oifmoner shtaier fun fraind a vasoive zoilel a
sinners and collectors tax of friend a and drunkard glutton a

לה און דאך איז די חכמה גערעכטפערטיקט אין אלע אירע קינדער.
kinder ire ale in gerechtfertikt chochme di iz doch un
children her all in vindicated wisdom the is yet and

לו און איינער פון די פרושים האט אים פארבעטן, צו עסן מיט
mit esen tsu farbeten im hot Perushim di fun einer un
with eat to invite him has Pharisees the of one and

אים. און ער איז אריינגעגאנגען אין דעם פרושס הויז , און האט
hot un hoiz Parushs dem in araingegangen iz er un im
has and house Pharisee's the in entered is he and him

זיך געזעצט צום טיש. לז און זע , אין דער שטאט איז געווען א
a geven iz shtot der in ze un tish tsum gezetst zich
a was is city the in look and table to the took his place self

געוויסע זינדיקע פרוי ; און דערוויסנדיק זיך , אז ער זיצט צום טיש
tish tsum zitst er az zich dervisendik un froi zindike gevise
table to the sits he that self he perceived and woman sinner certain

אין דעם פרושס הויז , האט זי געברענגט אן אלאבאסטער פלאש
flash alabaster an gebrengt zi hot hoiz Parushs dem in
bottle alabaster an brought she has house Pharisee's the in

מיט מירע אייל, לח און האט זיך געשטעלט פון הינטן ביי זיינע
zaine bai hinten fun geshtelt zich hot un eil mire mit
his with behind from stood self has and oil myrrh with

פיס, און האט אנגעהויבן צו באנעצן זיינע פיס מיט אירע טרערן, און
un trern ire mit fis zaine banetsn tsu ongehoiben hot un fis
and tears her with feet his moisten to begun has and feet

refusing the tevilah of
teshuva of Yochanan.)
31 Therefore, to what will
I compare the people of
hador hazeh *(this generation)*
and what are they like?
32 They are like yeladim
sitting in the marketplace
and calling out to one
another; and they say, We
played the chalil *(flute)*
for you and you did not
dance; we sang a kina
(lament, funeral dirge) and
you did not weep. 33 For
Yochanan of the tevilah
of teshuva has come not
eating lechem nor drinking
yayin, and you say, He has
a shed *(demon)*! 34 The Bar
Enosh has come eating
and drinking, and you
say, Hinei, a man who
is a zolel *(glutton)* and a
shikkor *(drunkard)*, a re'a
(friend) of mochesim and
chote'im. 35 Yet chochmah
is justified by all of her
yeladim.

36 Now a certain one of the
Perushim was requesting
Rebbe Melech HaMoshiach at
tish, and, he, having entered
into the bais of the Parush,
reclined to eat. 37 And an isha
(woman) was in the shtetl,
an isha chotet *(a woman
of sin)*, and, when she had
daas that Rebbe, Melech
HaMoshiach reclines at tish
in the bais of the Parush,
she brought an alabaster
flask of costly perfume.
38 She stood behind him,
and then she began weeping
at his feet, and with her
tears she began to wash

זיי אפגעווישט מיט די האר פון איר קאפ, און האט געקושט זיינע
zaine gekusht hot un kop ir fun hor di mit opgevisht zei
his kissed has and head her of hair the with wipe off them

פיס און זיי געזאלבט מיט דער מירע. לט אבער זעענדיק דאס, האט
hot dos zeendik ober mire der mit gezalbt zei un fis
has that seeing however myrrh the with anoint them and feet

דער פרוש, וואס האט אים איינגעלאדן, צו זיך אליין גערעדט,
geredt alein zich tsu aingeladen im hot vos Parush der
spoken alone themselves to invited him has who Pharisee the

אזוי צו זאגן: אויב ער וואלט געווען א נביא, וואלט ער געוואוסט ווער
ver gevust er volt novi a geven volt er oib zogen tsu azoi
who known he would prophet a was would he if say to so

און וואס פאר א סארט פרוי די איז, וואס רירט אים אָן, אז
az on im rirt vos iz zi froi sort a far vos un
that without him touch who is she woman sort a for who and

זי איז א זינדיקע. מ און ענטפערנדיק, האט יהושע/ישוע צו אים
im tsu Yeshua/Yehoshua hot entferendik un zindike a iz zi
him to Yehoshua has answering and sinner a is she

געזאגט: שמעון, איך האב דיר עפעס צו זאגן. און ער האט געזאגט:
gezogt hot er un zogen tsu epes dir hob ich Shim'on gezogt
said has he and say to something you have I Simon said

רבי, זאג! מא א געוויסער מלווה האט געהאט צוויי בעלי חובות;
choives ba'alei tsvei gehat hot malvoe geviser a zog Rebbe
debts masters of two had has lender certain a tell Rebbe

איינער איז אים שולדיק געווען פינף הונדערט דינרים, דער אנדערער נאר
nor anderer der dinrim hundert finf geven shuldik im iz einer
only another the denarii hundred five was owed him is one

פיפציק. מב און ווייל זיי האבן נישט געהאט צו באצאלן, האט ער
er hot batsolen tsu gehat nisht hoben zei vail un fiftsik
he has pay to had not have they because and fifty

זיי ביידן געשענקט. דעריבער ווער פון זיי וועט אים מער ליב
lib mer im vet zei fun ver deriber geshenkt beidn zei
love more him will them of which therefore pardoned both them

האבן? מג שמעון האט ענטפערנדיק געזאגט: איך נעם אָן, אז
az on nem ich gezogt entferendik hot Shim'on hoben
that onwards take I said answering has Simon have

דער, וועמען ער האט דאס מערסטע געשענקט. און ער האט צו אים
im tsu hot er un geshenkt merste dos hot er vemen der
him to has he and pardoned most of the has he whom the

געזאגט: דו האסט ריכטיק געמשפט! מד און אויסדרייענדיק זיך צו
tsu zich oisdreiendik un gemishpet richtik host du gezogt
to self turning around and judged rightly you have you said

דער פרוי, האט ער געזאגט צו שמעונען: דו זעסט די דאזיקע
dozike di zest du Shim'onen tsu gezogt er hot froi der
these the you see you Simon to said he has woman the

פרוי? איך בין אריינגעקומען אין דיין הויז, קיין וואסער פאר מיינע
maine far vaser kein hoiz dain in araingekumen bin ich froi
my for water any house your in come in am I woman

פיס האסטו מיר נישט געגעבן; זי אבער האט מיר באנעצט די
di banetst mir hot ober zi gegeben nisht mir hostu fis
the moistened me has however she given not me you have feet

פיס מיט אירע טרערן, און זיי אפגעווישט מיר אירע האר. מה קיין קוש
kush kein hor ire mir opgevisht zei un trern ire mit fis
kiss any hair her me wipe off them and tears her with feet

the feet of Rebbe, Melech HaMoshiach and she was drying them with her hair, and she was kissing his feet and was anointing them with perfume. 39 But when the Parush who had invited Rebbe, Melech HaMoshiach saw this, he said to himself, If this one were a navi, he would have had daas who and what sort of isha is touching him, because she is an isha chotet *(woman of sin)*. 40 And in reply, Rebbe Melech HaMoshiach said to him, Shim'on, I have something to say to you. And the Parush said, Speak, Rabbi. 41 Two persons were debtors to a certain creditor; the one owed a choiv *(debt)* of chamesh meot *(five hundred)* denarii and the other a choiv *(debt)* of chamishim *(fifty)*. 42 Not being able to repay, the creditor graciously forgave both debts. Therefore which of them will have more ahavah for him? 43 In reply, Shim'on said, I suppose the one whom the creditor forgave more. And Rebbe Melech HaMoshiach said to him, Your judgment is gantze nachon. 44 And having turned to the isha, Rebbe, Melech HaMoshiach said to Shim'on, Do you see this isha? I entered your bais, you did not give me mayim for my feet, but she has washed my feet with her tears, and wiped them with the hairs of her rosh. 45 You did not give me neshikah *(kiss)*, but she, from the time I entered, did not stop

האסטו מיר נישט געגעבן; אבער זי , זינט איך בין אריינגעקומען,
araingekumen bin ich zint zi ober gegeben nisht mir hostu
come in am I since she however given not me you have

האסט נישט אויפגעהערט צו קושן מיינע פיס. [מו] מיט אייל מיין קאפ
kop main eil mit fis maine kushn tsu oifgehert nisht hot
head my oil with feet my kiss to cease not has

האסטו נישט געזאלבט; זי אבער האט געזאלבט מיינע פיס מיט
mit fis maine gezalbt hot ober zi gezalbt nisht hostu
with feet my anoint has however she anoint not you have

מירע . [מז] צוליב וועלכן איך זאג דיר, אירע זינד, די פילע, זענען
zenen file di zind ire dir zog ich velchen tsulib mire
are many the sins her you tell I which on account of myrrh

איר פארגעבן געווארן; ווייל זי האט א סך ליב געהאט; וועמען
vemen gehat lib sach a hot zi vail gevoren fargeben ir
whom had love much a has she because become forgiven its

אבער ווייניק ווערט פארגעבן, דער ליבט ווייניק. [מח] און ער האט
hot er un veinik libt der fargeben vert veinik ober
has he and little loves that forgiven becomes little however

צו איר געזאגט: דיינע זינד זענען דיר פארגעבן געווארן! [מט] און די
di un gevoren fargeben dir zenen zind daine gezogt ir tsu
those and become forgiven you are sins your said her to

מיטזיצנדיקע האבן אנגעהויבן צו זאגן צווישן זיך : ווער איז
iz ver zich tsvishen zogen tsu ongehoiben hoben mitzitsendike
is who themselves among say to begun have sitting with

דאס דער דאזיקער, וואס איז אפילו מוחל זינד? [נ] ער אבער האט
hot ober er zind moichel afile iz vos doziker der dos
has however he sin forgive even is who this one the the

געזאגט צו דער פרוי : דיין גלויבן האט דיך געראטעוועט, גיי לשלום !
lesholem gei geratevet dich hot gloiben dain froi der tsu gezogt
in peace go saved you has faith your woman the to said

ח

און עס איז געשען נאך דעם, אז ער איז געגאנגען איבער
iber gegangen iz er az dem noch geshen iz es un
over go is he that that after happened is it and

שטאט און דארף, האט געדרשנט און אנגעזאגט די גוטע
gute di ongezogt un gedarshent hot dorf un shtot
good the announced and proclaimed has village and city

בשורה פון דעם קעניגרייך פון ה׳ , און די צוועלף מיט אים, [ב] און
un im mit tsvelf di un Hashem fun kenigraich dem fun besoire
and him with twelve the and Hashem of kingdom the of News

אייניקע פרויען, וואס זענען געהיילט געווארן פון בייזע גייסטער און פון
fun un gaister beize fun gevoren geheilt zenen vos froien einike
of and spirits evil of become healed are who women some

שלאפקייטן: מרים , וועמען מען האט גערופן מגדלית , וואס פון איר
ir fun vos Magdalit gerufen hot men vemen Miryam shlafkeitn
her from who Magdalit called have they whom Mary disease

זענען ארויס זיבן בייזע גייסטער, [ג] און יוחנה , דאס ווייב פון כוזא, א
a Kuza fun vaib dos Yochanah un gaister beize ziben arois zenen
a Kuza of wife the Yochanah and spirits evil seven out are

פארוואלטער ביי הורדוסן, און שושנה און א סך אנדערע, וואס
vos andere sach a un Shoshanah un Hordosn bai farvalter
who others many a and Shoshanah and Herod to steward

האבן אים געדינט מיט זייער האב און גוטס.
guts un hob zeier mit gedint im hoben
good and have their with served him have

kissing my feet. [46] With oil my rosh *(head)* you did not anoint. But she with perfume anointed my feet. [47] Oib azoi *(consequently)*, I say to you, her chatta'im, which are many, have been granted selicha *(forgiven)*, for with rabbah ahavah she loved. But he who is mekabel selicha *(accepting forgiveness)* only a little, has ahavah only a little. [48] And he said to her, Your averos have been granted selicha. [49] And the ones reclining at tish with Rebbe Melech HaMoshiach began to say to themselves, Who is this who even grants selicha to averos? [50] And Rebbe Melech HaMoshiach said to the isha, Your emunah has gained you Yeshu'at Eloheinu. L'chi l'shalom *(Go in shalom!)*.

8 And it came about afterwards that he was traveling through every shtetl and village darshenen and proclaiming the Besuras HaGeulah of the Malchut Hashem; and the Shneym Asar were with Rebbe Melech HaMoshiach. [2] And there were some nashim who had received refuah from ruchot raot and machlot: Miryam *(called Magdalit)*, from whom shivah shedim had gone out; [3] And Yochanah the wife of Kuza, the steward of Herod; Shoshanah, and many others who were giving maamadot *(contributions)* for Rebbe, Melech HaMoshiach from their private means.

ד און ווען א גרויסער המון מענטשן איז זיך צוזאמענגעקומען, און
un tsuzamengekumen zich iz mentshn hamon groiser a ven un
and come together self is people crowd great a when and

זיי זענען געקומען צו אים פון אלע שטעט, האט ער געזאגט אין א
a in gezogt er hot shtet ale fun im tsu gekumen zenen zei
a in said he has cities of all from him to come are they

משל: ה עס איז ארויסגעגאנגען דער זייער צו פארזייען זיין זאמען; און
un zomen zain farzeien tsu zeier der aroisgegangen iz es moshal
and seeds his scatter to sower the went out is it parable

בשעת ער האט געזייט, איז עפעס (פון דער זריעה) געפאלן ביים וועג און
un veg baim gefalen zrie der fun epes iz gezeit hot er beshas
and way by the fell seeds the of some is sown has he while

איז צעטרעטן געווארן, און די פייגל פון הימל האבן עס אויפגעפרעסן.
oifgefresen es hoben himel fun feigel di un gevoren tsetreten iz
devoured it have heaven of birds the and become trample is

ו און אן אנדער ביסל איז געפאלן אויף דעם פעלדזן; און ווען עס האט
hot es ven un feldzn dem oif gefalen iz bisel ander an un
has it when and rock the on fell is amount another an and

אויפגעשפראצט, איז עס פארדארט געווארן, צוליב דעם וואס עס
es vos dem tsulib gevoren fardart es iz oifgeshprotst
it what that on account of become withered it is sprouted

האט נישט געהאט קיין פייכטקייט. ז און אן אנדער ביסל איז געפאלן
gefalen iz bisel ander an un faichtkeit kein gehat nisht hot
fell is amount another an and moisture any had not has

אינמיטן פון די דערנער; און די דערנער זענען מיטאויפגעוואקסן
mitoifgevaksen zenen derner di un derner di fun inmitn
grew with are thorns the and thorns the of in the midst

און האבן עס דערשטיקט. ח און אן אנדער ביסל איז געפאלן אויף
oif gefalen iz bisel ander an un dershtikt es hoben un
on fell is amount another an and choke it have and

דער גוטער ערד און האט אויפגעשפראצט און געברענגט פרוכט
frucht gebrengt un oifgeshprotst hot un erd guter der
fruit brought and sprouted has and earth good the

הונדערטפאכיק. און ווען ער האט דאס געזאגט, האט ער אויסגערופן:
oisgerufen er hot gezogt dos hot er ven un hundertfachik
proclaimed he has said the has he when and hundredfold

ווער עס האט אויערן צום הערן, דער זאל הערן!
heren zol der heren tsum oiern hot es ver
hear shall this one hear to the ears has it who

ט און די תלמידים זיינע האבן אים געפרעגט, וואס דאס משל
moshal dos vos gefregt im hoben zaine talmidim di un
parable this what asked him have his disciples the and

זאל באטייטן. י און ער האט געזאגט: אייך איז עס געגעבן געווארן צו
tsu gevoren gegeben es iz aich gezogt hot er un bataiten zol
to become given it is you said has he and mean shall

וויסן די סודות פון דעם קעניגרייך פון ה'; צו די איבריקע
ibrike di tsu Hashem fun kenigraich dem fun soides di visen
remaining the to Hashem of kingdom the of mysteries the know

אבער אין משלים, כדי קוקנדיק זאלן זיי נישט זען, און
un zen nisht zei zolen kukendik kedei mesholem in ober
and see not they should looking so that parables in however

הערנדיק זאלן זיי נישט פארשטיין. יא און דאס איז דאס משל:
moshal dos iz dos un farshtein nisht zei zolen herendik
parable the is this and understand not they should on hearing

4 Now when a large
multitude was coming
together and the ones
in every shtetl were
making their derech
to him, Rebbe, Melech
HaMoshiach spoke by
way of a mashal:
5 The
one sowing went out to
sow his seed; and as he
sows, some [seed] fell
beside the road; and
it was trampled upon,
and the birds of the
air devoured it.
6 And
other seed fell upon
the rock, and as soon
as it grew up, it dried
up because it has no
moisture.
7 And other seed
fell among the thorns,
and the thorns grew
up with it and choked
it.
8 And other seed fell
in the adamah tovah
(good ground) and, having
grown up, produced pri
a hundredfold. As Rebbe,
Melech HaMoshiach
said these things, he
was calling out, The
one having oznayim
(ears) to hear, let him
hear.

9 Now Rebbe Melech
HaMoshiach's talmidim
began questioning him as to
what this mashal might be.
10 And he said, To you it has
been granted to have daas of
the razei Malchut Hashem
*(mysteries of the Kingdom of
G-d)*, but to the others I speak
in mashalim, in order that
YIRU they may not see and
VSHIMU they may not have
binah.
11 Now the mashal is

דער זאמען דאס איז ה׳ס ווארט. יב די ביים וועג זענען עס ,
es zenen veg baim di vort Hashems iz dos zomen der
the ones are way by the the word Hashem's is this seeds the

וואס הערן, דערנאך קומט דער שׂטן און נעמט אוועק דאס ווארט פון
fun vort dos avek nemt un Satan der kumt dernoch heren vos
from word the away takes and Satan the comes then hear who

זייער הארץ, כדי זיי זאלן נישט גלויבן און נישט געראטעוועט
geratevet nisht un gloiben nisht zolen zei kedei harts zeier
saved not and believe not should they so that heart their

ווערן. יג און די אויף דעם פעלדזן, דאס זענען זיי , וואס ווען זיי
zei ven vos zei zenen dos feldzn dem oif di un veren
they when who they are that rocks the on the and to be

הערן, נעמען זיי אָן דאס ווארט מיט פרייד, זיי האבן אבער נישט
nisht ober hoben zei freid mit vort dos on zei nemen heren
not however have they joy with word the up they take hear

קיין ווארצל; די גלויבן (נאר) אויף א געוויסע צייט, און אין א צייט
tsait a in un tsait gevise a oif nor gloiben di vortsel kein
time a in and time certain a for only faith the root any

פון נסיון פאלן זיי אפּ . יד און דאס וואס איז געפאלן צווישן די
di tsvishen gefalen iz vos dos un op zei falen nisoyen fun
the among fell is which that and away they fall trial of

דערנער, זיי זענען עס, וואס הערן; און אוועקגייענדיק ווערן זיי
zei veren avekgeiendik un heren vos es zenen zei derner
they become going on and hear who it are they thorns

דערשטיקט פון די דאגות און עשירות און תענוגים פון דעם לעבן,
leben dem fun tainugim un ashires un daiges di fun dershtikt
life this of pleasures and riches and worries the of choke

און ברענגען נישט קיין פּירות צו רייפקייט. טו דאס אבער אויף דער
der oif ober dos raifkeit tsu peires kein nisht brengen un
the on however that ripeness to fruit any not bring and

גוטער ערד, זיי זענען עס , וואס האבן געהערט דאס ווארט, האבן
hoben vort dos gehert hoben vos es zenen zei erd guter
have word the heard have which the ones are they soil good

עס באהאלטן אין א לויטער און גוט הארץ און ברענגען פרוכט מיט
mit frucht brengen un harts gut un loiter a in bahalten es
with fruit bring and heart good and pure a in hold fast it

סבלנות .
savlones
perseverance

טז און קיינער, וואס האט אנגעצונדן א ליכט, פארדעקט עס נישט
nisht es fardekt licht a ongetsunden hot vos keiner un
not it covered over lamp a kindled has who no one and

מיט קיין כלי , אדער שטעלט עס אונטער א בעט; נאר שטעלט עס
es shtelt nor bet a unter es shtelt oder keile kein mit
it puts rather bed a under it puts or vessel any with

אויף א לייכטער , כדי די , וואס קומען אריין, זאלן זען דאס ליכט.
licht dos zen zolen arain kumen vos di kedei laichter a oif
light the see should inside come who the so that lampstand a on

יז ווארום עס איז נישט פאראן קיין פארבארגענע זאך , וואס וועט נישט
nisht vet vos zach farborgene kein faran nisht iz es vorem
not will which thing secret any there not is it because

אנטפּלעקט ווערן; עס געפינט זיך אויך נישט קיין באהאלטענע זאך ,
zach bahaltene kein nisht oich zich gefint es veren antplekt
thing hidden any not also self finds it to be revealed

this: The seed is the dvar Hashem. 12 The ones beside the road are the ones having heard, then HaSatan comes and takes away the dvar Hashem from their levavot, so that they may not have emunah *(faith)* and come to Yeshu'at Eloheinu. 13 Now the ones upon the rock are those who when they hear, with simcha they receive the dvar; but these have no shoresh *(root)*. They have emunah for a while, but in time of nisayon *(trial, temptation)*, they become shmad and they fall away. 14 Now the seed which fell among thorns, these are the ones who have heard, and as they go on their derech, they are choked by the deagot *(worries, anxieties)* and ashires *(riches)* and taanugot *(pleasures)* of the Olam Hazeh and they bring no pri to maturity. 15 Now the one in the adamah tova *(good ground)*, these are those who have heard the dvar Hashem with a lev *(heart)* tov and yashir *(straight)*, and retain the dvar Hashem and bear pri with savlanut *(patience)*.

16 Now no one having lit a menorah covers it with a jar or places it under a bed; but he places the menorah on the shulchan, in order that the ones entering may see the ohr *(light)*. 17 For nothing is nistar *(hidden)* which will not become nikar *(evident)*, nor anything hidden which shall not be made known and come to ohr *(light)*.

וואס וועט נישט באקאנט געמאכט ווערן און קומען צו התגלות .
hisgales tsu kumen un veren gemacht bakant nisht vet vos
revelation to come and to be made known not will which

יח דעריבער גיט אכטונג וויאזוי איר הערט; ווארום יעדער איינער, וואס
vos einer yeder vorem hert ir viazoi achtung git deriber
who one every because listen you how attention give therefore

האט, אים וועט געגעבן ווערן; און יעדער איינער, וואס האט נישט, פון
fun nisht hot vos einer yeder un veren gegeben vet im hot
from not has who one every and to be given will him has

אים וועט אוועקגענומען ווערן אפילו דאס, וואס ער מיינט, אז ער האט.
hot er az meint er vos dos afile veren avekgenumen vet im
has he that think he which that even to be taken away will him

יט און זיין מוטער און זיינע ברידער זענען געקומען צו אים, און האבן
hoben un im tsu gekumen zenen brider zaine un muter zain un
have and him to come are brothers his and mother his and

נישט געקענט אים דערגרייכן מחמת דעם המון מענטשן. כ און
un mentshn hamon dem machmas dergreichen im gekent nisht
and people crowd of the because of to reach him be able not

מען האט אים געזאגט: דיין מוטער און די ברידער דיינע שטייען
shteien daine brider di un muter dain gezogt im hot men
stand your brothers the and mother your said him have they

אינדרויסן און ווילן דיך זען. כא ער אבער האט ענטפערנדיק צו זיי
zei tsu entferendik hot ober er zen dich vilen un indroisen
them to answering has however he see you want and outside

געזאגט: מיין מוטער און מיינע ברידער זענען די דאזיקע, וואס הערן
heren vos dozike di zenen brider maine un muter main gezogt
hear who these the are brothers my and mother my said

ה׳ס ווארט און טאן עס!
es ton un vort Hashems
it do and word Hashem's

כב און עס איז געשען אין איינעם פון די טעג, אז ער איז איינגעשטיגן
aingeshtigen iz er az teg di fun einem in geshen iz es un
step in is he that days the of one in happened is it and

אין א שיפל מיט זיינע תלמידים; און האט צו זיי געזאגט: לאמיר
lomir gezogt zei tsu hot un talmidim zaine mit shifel a in
let us said them to has and disciples his with boat a in

אריבערפארן אויף דער אנדערער זייט ים ; און זיי האבן זיך אוועקגעשיפט.
avekgeshift zich hoben zei un yam zait anderer der oif ariberforen
sailed away self have they and sea side another the on cross over

כג בעת אבער זיי זענען געפארן, איז ער איינגעשלאפן; און א שטורמווינט
shturemvint a un aingeshlofen er iz geforen zenen zei ober beis
windstorm a and fall asleep he is sailed are they however while

האט אראפגענידערט אויפן ים , און דאס שיפל האט זיך אנגעפילט (מיט
mit ongefilt zich hot shifel dos un yam oifen aropgenidert hot
with filled self has boat the and sea on the go down has

וואסער), און זיי זענען געווען אין סכנה . כד און זיי זענען צוגעקומען ,
tsugekumen zenen zei un sekone in geven zenen zei un vaser
come over are they and danger in were are they and water

האבן אים אויפגעוועקט, אזוי צו זאגן ; האר, האר, מיר זענען פארלוירן! ער
er farloiren zenen mir Har Har zogen tsu azoi oifgevekt im hoben
he perishing are we L-rd L-rd say to so roused him have

אבער איז אויפגעשטאנען, האט אנגעשריגן דעם ווינט און די שטורמדיקע
shturemdike di un vint dem ongeshrigen hot oifgeshtanen iz ober
storming the and wind the rebuked has stand up is however

18 Therefore, be shomer
how you listen, for whoever
has, to him shall more
be given; and whoever
does not have, even what
he thinks he has shall
be taken away from him.
19 And the Em of Rebbe,
Melech HaMoshiach and
his achim came to him,
and they were not able to
get to him because of the
multitude.
20 And it was
announced to him, Your Em
and your achim have been
standing outside waiting
to see you.
21 But in reply,
Rebbe Melech HaMoshiach
said to them, My Em and
my achim are these: the
ones who are shomei dvar
Hashem *(hearers of the
word of Hashem)* and also
shomrei dvar Hashem *(keepers
guarding, doing the word of
Hashem)*.

22 Now it came about
on one of those yamim
when he and his talmidim
embarked into a sirah
that he said to them, Let
us go over to the other
side of the lake. And
they launched out.
23 But
as they were sailing, he
fell asleep; and a driving
storm of wind descended
upon the lake, and they
began to be swamped and
began to be in a situation
of pikuach nefesh *(a
matter of life and death)*.
24 And they came and
woke him up, saying,
Adoneinu, Adoneinu,
we are perishing! And
having been awakened,

כוואליעס וואסער; און זיי האבן זיך געלייגט, און עס איז געווארן שטיל.
shtil gevoren iz es un geleigt zich hoben zei un vaser chvalyes
calm become is it and lie down self have they and water waves of

כה און ער האט צו זיי געזאגט: וואו איז אייער אמונה? זיי אבער
ober zei emune eier iz vu gezogt zei tsu hot er un
however they faith your is where said them to has he and

האבן זיך געפארכטן און געוואונדערט, און געזאגט איינער צום אנדערן:
andern tsum einer gezogt un gevundert un geforchten zich hoben
other to the one said and amazed and afraid self have

ווער איז ער דאך, ווייל סאי די ווינטן באפעלט ער סאי דאס וואסער,
vaser dos sai er bafelt vintn di sai vail doch er iz ver
water the also he commands winds the also because after all he is who

און זיי געהארכן אים?
im gehorchen zei un
him obeys they and

כו און זיי האבן זיך אהינגעשיפט צום לאנד פון די גרגשים,
Gerasim di fun land tsum ahingeshift zich hoben zei un
Gerasenes the of land to the sailed self have they and

וואס איז אנטקעגנאיבער גליל. כז און ווען ער איז ארויסגעקומען אויף
oif aroisgekumen iz er ven un Galil antkegeniber iz vos
on come out is he when and Galilee opposite is which

דער יבשה, איז אים אויס דער שטאט אנטקעגנגעקומען א מאן, וואס
vos man a antkegengekumen shtot der ois im iz yaboshe der
who man a met coming city the out of him is land the

האט געהאט בייזע גייסטער; און שוין א לאנגע צייט ווי ער האט נישט
nisht hot er vi tsait lange a shoin un gaister beize gehat hot
not has he as time long a already and spirits evil had has

געטראגן קיין מלבוש, אויך האט ער נישט געוואוינט אין קיין הויז,
hoiz kein in gevoint nisht er hot oich malbesh kein getrogen
house any in lived not he has also garment any worn

נאר אין די קברים. כח און דערזעענדיק יהושען/ישוען, האט ער א
a er hot Yeshuan/Yehoshuan derzeendik un kvorim di in nor
a he has Yehoshua seeing and graves the in but

געשריי געטאן, איז אנידערגעפאלן פאר אים און האט געזאגט מיט
mit gezogt hot un im far anidergefalen iz geton geshrei
with said has and him before fell down is done shout

א הויך קול: וואס האב איך מיט דיר, יהושע/ישוע, דו זון
zun du Yeshua/Yehoshua dir mit ich hob vos kol hoich a
son you Yehoshua you with I have what voice loud a

פון ג-ט דעם אויבערשטער? איך בעט דיך, אז דו זאלסט מיך
mich zolst du az dich bet ich Oibershter dem G-t fun
me you shall you that you implore I Most High the G-d of

נישט פייניקן! כט ווארום ער האט באפוילן דעם אומריינעם גייסט
gaist umreinem dem bafoilen hot er vorem painiken nisht
spirit unclean the commanded has he because to torment not

ארויסצוגיין פון דעם מענטשן; ווייל א סך מאל האט ער אים
im er hot mol sach a vail mentshn dem fun aroistsugein
him it has times many a because man the from come out of

שוין געכאפט, און מען האט אים געבונדן מיט קייטן און פענטעס
pentes un keitn mit gebunden im hot men un gechapt shoin
shackles and chains with bound him has they and seized already

און געהאלטן אונטער שמירה; און ער פלעגט צערייסן דאס, מיט וועלכן
velchen mit dos tseraisen flegt er un shmire unter gehalten un
which with this tear apart used he and guard under held and

he rebuked the wind and the rough waves, and the storm ceased. And all became calm. 25 And Moshiach said to them, Where is your emunah? And they were fearful and amazed, saying to one another, Who then is this, that he commands even the winds and the sea and they obey him?

26 And they sailed down to the country of the Gerasenes, which is opposite the Galil. 27 And as Rebbe Melech HaMoshiach disembarked upon the shore, he was met from the town by a certain ish possessed by shedim; and the ish had not worn clothing for a long time and was not living in a bais but among the kevarim *(graves)*. 28 And having seen Rebbe Melech HaMoshiach and having cried out, he fell down before him and said in a kol gadol, Mah li ulchah, Yehoshua Ben El Elyon? *(What to me and to you, Yehoshua Son of the Most High G-d?)* I beg you, do not torment me. 29 For Rebbe Melech HaMoshiach had been commanding the ruach hatumah *(unclean spirit, shed)* to come out of the ish. For many times it had seized him; and he was restrained with chains and imprisoned by shackles and, breaking apart the

ער איז געווען געבונדן און איז געטריבן געווארן פון דעם בייזן גייסט אין
in gaist beizn dem fun gevoren getriben iz un gebunden geven iz er
in spirit evil the by become driven is and bound was is he

די מדבריות אריין. ל און יהושע/ישוע האט אים געפרעגט: וואס איז
iz vos gefregt im hot Yeshua/Yehoshua un arain midboryes di
is what asked him has Yehoshua and into wilderness the

דער נאמען דיינער? און ער האט געזאגט: לעגיאן! ווייל א סך בייזע
beize sach a vail Legion gezogt hot er un dainer nomen der
evil many a because Legion said has he and your name the

גייסטער זענען אריין אין אים. לא און זיי האבן אים געבעטן, אז ער זאל
zol er az gebeten im hoben zei un im in arain zenen gaister
shall he that begged him have they and him in into are spirits

זיי נישט באפעלן צו גיין אין תהום אריין. לב און דארטן איז געווען א
a geven iz dorten un arain tehom in gein tsu bafelen nisht zei
a was is there and into abyss in go to command not them

גרויסע סטאדע חזירים פּאשענדיק זיך אויפן בארג, און זיי האבן
hoben zei un barg oifen zich pashendik chazeirem stade groise
have they and hill on the self feeding swine herd great

אים געבעטן, אז ער זאל זיי דערלויבן אריינצוגיין אין זיי . און ער
er un zei in araintsugein derloibn zei zol er az gebeten im
he and them in to enter let them shall he that begged him

האט עס זיי דערלויבט . לג און די בייזע גייסטער זענען ארויסגעגאנגען
aroisgegangen zenen gaister beize di un derloibt zei es hot
went out are spirits evil the and permission them it has

פון דעם מענטשן און זענען אריין אין די חזירים ; און די סטאדע האט
hot stade di un chazeirem di in arain zenen un mentshn dem fun
has herd the and swine the in into are and man the of

זיך א ריס אראפּ געטאן פון דעם משופּעדיקן פעלדזן אין ים אריין
arain yam in feldzn meshupedikn dem fun geton arop ris a zich
into sea in rock slope the from done down tear a self

און איז דערטרונקען געווארן. לד ווי אבער די פּאסטוכער האבן געזען,
gezen hoben pastecher di ober vi gevoren dertrunken iz un
seen have swineherds the however as become drown is and

וואס עס האט געטראפן, זענען זיי אנטלאפן און האבן עס דערציילט
dertseilt es hoben un antlofen zei zenen getrofen hot es vos
reported it have and run away they are strike has it what

אין דער שטאט און אין די דערפער. לה און זיי זענען ארויסגעגאנגען
aroisgegangen zenen zei un derfer di in un shtot der in
went out are they and villages the in and city the in

זען, וואס עס האט פּאסירט און זענען געקומען צו יהושען/ישוען ,
Yeshuan/Yehoshuan tsu gekumen zenen un pasirt hot es vos zen
Yehoshua to come are and happened has it what see

און האבן געפונען דעם מענטשן, פון וועמען די בייזע גייסטער זענען
zenen gaister beize di vemen fun mentshn dem gefunen hoben un
are spirits evil the whom from man the found have and

ארויס, אנגעקליידט און ביי די קלארע געדאנקען און ער איז געזעסן
gezesen iz er un gedanken klore di bai un ongekleidt arois
sat is he and thoughts clear the with and clothed out

ביי ישועס פיס; און זיי האבן זיך געפארכטן. לו די אבער , וואס
vos ober di geforchten zich hoben zei un fis Yeshuas bai
who however the afraid self have they and feet Yeshua's at

האבן עס געזען, האבן צו זיי דערציילט, וויאזוי דער באזעסענער איז
iz bazesener der viazoi dertseilt zei tsu hoben gezen es hoben
is demoniac the how reported them to have seen it have

bonds, he was being
driven by the shed into
the wilderness places.
30 And Rebbe Melech
HaMoshiach questioned
him, What is your name?
And he said, Legion. For
many shedim had entered
him. 31 And the shedim
were entreating Rebbe
Melech HaMoshiach, lest
he might command them
to depart into the abyss.
32 Now there was a herd
of many chazirim feeding
there on the mountain.
And the shedim begged
him that he might permit
them to enter into those
chazirim. And Rebbe Melech
HaMoshiach permitted
the shedim. 33 And the
shedim came out from
the ish, and entered the
chazirim, and the herd
of chazirim rushed down
the bank into the lake,
and were drowned. 34 And
when the herdsmen saw
what had happened,
they fled and reported
it in the ir *(town)* and
countryside. 35 And the
people went out to see
what had happened;
and they came to him
and found the ish from
whom the shedim had
gone out, and the ish
was clothed and in his
right mind, sitting at the
feet of Rebbe, Melech
HaMoshiach; and they
were afraid. 36 And the
edei reiyah reported to
the people how the one
possessed with shedim
was given refuah. 37 And

געהאלפן געווארן. לז און די גאנצע מאסע מענטשן פון דער אומגעגנט
umgegent der fun mentshn mase gantse di un gevoren geholfen
region the of people crowd whole the and become helped

פון די גרגשים האבן אים געבעטן, אז ער זאל אוועקגיין פון
fun avekgein zol er az gebeten im hoben Gerasim di fun
from going away shall he that begged him have Gerasenes the of

זיי ; ווייל עס האט זיי אנגעכאפט א גרויסע מורא. און ער איז
iz er un moire groise a ongechapt zei hot es vail zei
is he and fear great a seized them has it because them

איינגעשטיגן אין א שיפל און האט זיך אומגעקערט צוריק. לח דער מאן
man der tsurik umgekert zich hot un shifel a in aingeshtigen
man the back went self has and boat a in step in

אבער , פון וועמען די בייזע גייסטער זענען ארויס, האט אים געבעטן,
gebeten im hot arois zenen gaister beize di vemen fun ober
begged him has out are spirits evil the whom from however

אז ער זאל בלייבן מיט אים; ער אבער האט אים אוועקגעשיקט, אזוי
azoi avekgeshikt im hot ober er im mit blaiben zol er az
so sent away him has however he him with remain shall he that

צו זאגן : לט קער דיך אום אהיים און דערצייל, וואס ה' האט
hot Hashem vos dertseil un aheim um dich ker zogen tsu
has Hashem what relate and homeward back you turn say to

דיר געטאן, און ער איז אוועקגעגאנגען און האט באקאנט געמאכט איבער
iber gemacht bakant hot un avekgegangen iz er un geton dir
over made known has and went away is he and done you

דער גאנצער שטאט אלץ, וואס יהושע/ישוע האט פאר אים געטאן.
geton im far hot Yeshua/Yehoshua vos alts shtot gantser der
done him for has Yehoshua what all city whole the

מ און ווען יהושע/ישוע האט זיך אומגעקערט, האט דער המון
hamon der hot umgekert zich hot Yeshua/Yehoshua ven un
crowd of the has returned self has Yehoshua when and

מענטשן אים אויפגענומען, ווארום אלע האבן געווארט אויף אים. מא און
un im oif gevart hoben ale vorem oifgenumen im mentshn
and him on waiting were all because welcomed him people

זע , עס איז געקומען א מאן מיטן נאמען יאיר, א גבאי פון דער
der fun Gabe a Yair nomen miten man a gekumen iz es ze
the of Gabe a Yair name with the man a come is it look

שול איז ער געווען; און איז אנידערגעפאלן פאר ישועס פיס און
un fis Yeshuas far anidergefalen iz un geven er iz shul
and feet Yeshua's before fell down is and was he is synagogue

האט אים געבעטן, אז ער זאל אריינגיין אין זיין הויז . מב ווייל ער
er vail hoiz zain in araingein zol er az gebeten im hot
he because house his in go in shall he that begged him has

האט געהאט אן איין איינציקע טאכטער קנאפע צוועלף יאר אלט, און
un alt yor tsvelf knape tochter eintsike ein an gehat hot
and old years twelve not quite daughter only one an had has

זי האט געהאלטן ביים שטארבן. און בשעת ער איז אהינגעגאנגען האבן
hoben ahingegangen iz er beshas un shtarben baim gehalten hot zi
have go there is he while and death near held had she

די המונים מענטשן זיך געדרענגט ארום אים.
im arum gedrengt zich mentshn hamonim di
him around pressed self people crowds of the

מג און א פרוי , וואס האט געהאט א בלוט פלוס שוין צוועלף יאר
yor tsvelf shoin flus blut a gehat hot vos froi a un
years twelve already flow blood a had has who woman a and

all the multitude of the surrounding country of the Gerasenes asked Rebbe Melech HaMoshiach to depart from them; because they were being filled with pachad gadol. So he embarked into a sirah and returned. 38 And the ish from whom the shedim had gone out was begging Rebbe Melech HaMoshiach that he might accompany him. But he sent him away, saying, 39 Return to your bais and tell what great things G-d has done for you. And the man went away, preaching throughout the whole town, what great things Rebbe Melech HaMoshiach had done for him.

40 Now Rebbe Melech HaMoshiach returns, and the multitude gave him kabbalat panim, for they had all been expecting him. 41 And hinei there came an ish named Ya'ir and this one was one of the Roshei Beit HaKnesset, and he fell at the feet of Rebbe Melech HaMoshiach, pleading with him to come to his bais; 42 For he had a bat yachidah *(only daughter)* about twelve years in age, and she was dying. But as Rebbe, Melech HaMoshiach went, the multitudes were pressing around him,

43 And an isha having a flow of dahm for twelve

לאנג, וועלכע האט אויסגעגעבן איר גאנץ פארמעגן אויף רופאים , און
un roifim oif farmegn gants ir oisgegeben hot velche lang
and physicians on possessions all her spent has which long

האט פון קיינעם נישט געקענט געהיילט ווערן, מד איז געקומען פון הינטן ,
hinten fun gekumen iz veren geheilt gekent nisht keinem fun hot
behind of come is to be healed be able not anyone from has

האט אנגערירט די זוים פון זיין מלבוש , און פלוצלונג האט דער פלוס פון
fun flus der hot plutslung un malbesh zain fun zoim di ongerirt hot
of flow the has suddenly and garment his of hem the touched has

איר בלוט זיך אפגעשטעלט. מה און יהושע/ישוע האט געזאגט: ווער
ver gezogt hot Yeshua/Yehoshua un opgeshtelt zich blut ir
who said has Yehoshua and stopped self blood her

האט מיך אנגערירט? און ווען אלע האבן געלייקנט, האט פעטרוס געזאגט:
gezogt Petros hot geleiknt hoben ale ven un ongerirt mich hot
said Peter has denied have all when and touched me has

האר, די המונים דרענגען זיך ארום דיר און שטויסן דיך דאך .
doch dich shtoisen un dir arum zich drengen hamonim di Har
after all you push and you around self throng crowds of the L-rd

מו יהושע/ישוע אבער האט געזאגט: עמיצער האט מיך אנגערירט;
ongerirt mich hot emitser gezogt hot ober Yeshua/Yehoshua
touched me has someone said has however Yehoshua

ווארום איך ווייס , אז א כוח איז פון מיר ארויסגעגאנגען! מז און ווי די
di vi un aroisgegangen mir fun iz koiech a az veis ich vorem
the as and went out me from is power a that know I because

פרוי האט געזען, אז עס איז נישט געבליבן פארהוילן, איז זי ציטערנדיק
tsiterendik zi iz farhoilen gebliben nisht iz es az gezen hot froi
trembling she is hidden remain not is it that seen has woman

געקומען און אנידערגעפאלן פאר אים און האט דערציילט פארן גאנצן
gantsn farn dertseilt hot un im far anidergefalen un gekumen
entire before reported has and him before fell down and come

פאלק, צוליב וועלכער סיבה זי האט אים אנגערירט, און וויאזוי זי איז
iz zi viazoi un ongerirt im hot zi sibe velcher tsulib folk
is she how and touched him has she reason which for people

פלוצלונג געהיילט געווארן. מח און ער האט צו איר געזאגט: טאכטער, דער
der tochter gezogt ir tsu hot er un gevoren geheilt plutslung
the daughter said her to has he and become healed suddenly

גלויבן דיינער האט דיר געהאלפן; גיי לשלום !
lesholem gei geholfen dir hot dainer gloiben
in peace go helped you has your faith

מט בשעת ער האט נאך גערעדט, איז עמיצער געקומען פון דעם
dem fun gekumen emitser iz geredt noch hot er beshas
the from come someone is spoken still has he while

גבאיס הויז , אזוי צו זאגן : דיין טאכטער איז שוין געשטארבן;
geshtorben shoin iz tochter dain zogen tsu azoi hoiz Gabes
died already is daughter your say to so house Gabe's

באמי מער נישט דעם רבין . נ און אז יהושע/ישוע האט עס
es hot Yeshua/Yehoshua az un Rebn dem nisht mer bami
it has Yehoshua that and Rebbe the not more trouble

געהערט, האט ער געענטפערט צו אים: האב נישט קיין מורא; גלויב נאר
nor gloib moire kein nisht hob im tsu geentfert er hot gehert
only believe fear any not have him to answered he has heard

און זי וועט געראטעוועט ווערן! נא און ווען ער איז אריינגעקומען אין
in araingekumen iz er ven un veren geratevet vet zi un
in come in is he when and to be saved will she and

years, and who had spent all she had on rofim *(physicians)* but could not receive refuah from anyone, 44 Approached Rebbe, Melech HaMoshiach from behind, and she touched the tzitzit of his garment; and ofen ort *(immediately)* the flow of her dahm stopped. 45 And Rebbe Melech HaMoshiach said, Who is the one who touched me? And while everyone was denying it, Kefa said, Adoneinu, the multitudes surround you and are pressing against you. 46 But he said, Someone did touch me, for I had daas that koach had gone out from me. 47 And when the isha saw that she had not escaped notice, she came trembling and fell down before him, and declared before the people the reason she touched him, and how ofen ort *(immediately)* she received refuah. 48 And he said to her, Biti *(my daughter)*, your emunah brought your refuah. L'chi l'shalom *(Go in shalom)*.

49 While he was still speaking, someone comes from the bais *(house)* of the Rosh Kehillah [Yair], saying, Your bat has died. Do not cause a shter *(bother)* for the rebbe. 50 But when he heard this, he answered him, Do not be afraid; only have emunah, and she will receive refuah. 51 And having come to the bais, Rebbe Melech HaMoshiach

הויז , האט ער קיינעם נישט אריינגעלאזט מיט אים אחוץ פעטרוסן און
hoiz hot er keinem nisht araingelozt mit im achuts Petrosn un
house has he anyone not allowed with him except Peter and

יוחנן און יעקבן און דעם פאטער פון דעם קינד און די מוטער.
Yochanan un Yaakovn un dem foter fun dem kind un di muter
John and James and the father of the child and the mother

[נב] און אלע האבן געוויינט און געקלאגט איבער איר; ער אבער האט
un ale hoben geveint un geklogt iber ir er ober hot
and all have weep and wail over her he however has

געזאגט: וויינט נישט, זי איז נישט געשטארבן, זי שלאפט נאר. [נג] און
gezogt veint nisht zi iz nisht geshtorben zi shloft nor un
said weep not she is not died she sleeps only and

זיי האבן זיך אויסגעלאכט פון אים, ווייל זיי האבן געוואוסט, אז
zei hoben zich oisgelacht fun im vail zei hoben gevust az
they have self laughed of him because they have known that

זי איז יא געשטארבן. [נד] ער אבער האט זי אנגענומען ביי דער
zi iz yo geshtorben er ober hot zi ongenumen bai der
she is yes died he however has her taken with the

האנט און האט גערופן, אזוי צו זאגן: קינד, שטיי אויף! [נה] און איר גייסט
hant un hot gerufen azoi tsu zogen kind shtei oif un ir gaist
hand and has called so to say child stand up and her spirit

האט זיך אומגעקערט, און אין אן אויגנבליק איז זי אויפגעשטאנען; און
hot zich umgekert un in an oignblik iz zi oifgeshtanen un
has self returned and in an eye blink is she stand up again and

ער האט באפוילן , מען זאל איר געבן צו עסן. [נו] און אירע עלטערן
er hot bafoilen men zol ir geben tsu esen un ire elteren
he has commanded they shall her give to eat and her parents

זענען דערשטוינט געווארן; ער אבער האט זיי אנגעזאגט , קיינעם
zenen dershtoint gevoren er ober hot zei ongezogt keinem
are astounded become he however has them announced anyone

נישט צו זאגן , וואס עס איז געשען .
nisht tsu zogen vos es iz geshen
not to say what it is happened

did not permit anyone to enter with him, except Kefa and Yochanan and Ya'akov, and the yaldah's Abba and Em. [52] And all were weeping and mourning for the yaldah; but he said, Stop weeping, for she has not died, but is sleeping. [53] And they were making leitzonus *(fun)* of him, having had daas that she was a nifteret *(a deceased person)*. [54] But Rebbe Melech HaMoshiach took her by the hand and called out, saying, Yaldah, get up! [55] And her ruach returned, and she got up ofen ort and Rebbe Melech HaMoshiach gave orders that something be given to her to eat. [56] And her horim *(parents)* were amazed; but Rebbe Melech HaMoshiach instructed them to tell no one what had happened.

ט און ער האט צוזאמענגערופן די צוועלף, און האט זיי געגעבן
un er hot tsuzamengerufen di tsvelf un hot zei gegeben
and he has called together the twelve and has them given

כוח און שליטה איבער אלע בייזע גייסטער און צו היילן
koiech un shlite iber ale beize gaister un tsu heilen
power and authority over all evil spirits and to heal

קראנקייטן. [ב] און האט זיי געשיקט אויסצורופן דאס קעניגרייך פון
krankeitn un hot zei geshikt oistsurufen dos kenigraich fun
diseases and has them sent to proclaim the kingdom of

ה׳ און געזונט צו מאכן די שלאפע. [ג] און האט צו זיי
Hashem un gezunt tsu machen di shlafe un hot tsu zei
Hashem and healed to make the sick and has to them

געזאגט: נעמט גארנישט מיט אויפן וועג—נישט קיין שטעקן, נישט קיין
gezogt nemt gornisht mit oifen veg nisht kein shteken nisht kein
said take nothing with on the way not any staff not any

בייטל , נישט קיין ברויט, נישט קיין געלט , איר זאלט אויך נישט
baitl nisht kein broit nisht kein gelt ir zolt oich nisht
leather pouch not any bread not any money you shall also not

האבן קיין צוויי העמדער. [ד] און אין וועלכן נישט איז הויז איר וועט
hoben kein tsvei hemder un in velchen nisht iz hoiz ir vet
have any two tunics and in which no is house you will

9 And having called together the Shneym Asar, Rebbe Melech HaMoshiach gave to them koach *(power)* and samchut *(authority)* over all the shedim and to give refuah *(healing)* to their illnesses. [2] Rebbe Melech HaMoshiach sent them out as his Shlichim to preach the Malchut Hashem and to give refuah to the cholim, [3] And Rebbe Melech HaMoshiach said to them, Take nothing for the journey, neither walking stick nor a schnorrer's *(beggar's)* sack nor lechem nor kesef, nor

אריינקומען, בלייבט דארטן, און פון דארטן זאלט איר גיין ווייטער. ה און
un vaiter gein ir zolt dorten fun un dorten blaibt arainkumen
and further go you shall there from and there remain come in

וואו מען וועט אייך נישט אויפנעמען, ארויסגייענדיק פון יענער שטאט,
shtot yener fun aroisgeiendik oifnemen nisht aich vet men vu
city that from go out receive not you will they where

זאלט איר אפשאקלען דעם שטויב פון אייערע פיס פאר אן עדות
eides an far fis eiere fun shtoib dem opshoklen ir zolt
witness an for feet your from dust the shake off you shall

קעגן זיי. ו און זיי זענען אוועק , און זענען געגאנגען איבער די
di iber gegangen zenen un avek zenen zei un zei kegen
the over go are and went away are they and them against

דערפער, האבן אנגעזאגט די גוטע בשורה און געהיילט אומעטום .
umetum geheilt un besoire gute di ongezogt hoben derfer
everywhere healed and News good the announced have villages

ז און הורדוס דער טעטרארך האט געהערט אלץ, וואס עס איז
iz es vos alts gehert hot tetrarch der Hordos un
is it what all heard has Tetrarch the Herod and

געשען ; און האט זיך באאומרואיקט, צוליב דעם וואס
vos dem tsulib baumruikt zich hot un geshen
which that on account of troubled self has and happened

אייניקע האבן געזאגט, אז יוחנן איז אויפגעשטאנען פון די טויטע;
toite di fun oifgeshtanen iz Yochanan az gezogt hoben einike
dead the from stand up again is John that said have some

ח אייניקע אבער (האבן געזאגט), אז אליהו האט זיך באוויזן ;
bavizen zich hot Eliyahu az gezogt hoben ober einike
appeared self has Eliyahu that said have however some

און אנדערע— אז איינער פון די אלטע נביאים איז אויפגעשטאנען.
oifgeshtanen iz neviim alte di fun einer az andere un
raised up is prophets old the of one that others and

ט הורדוס אבער האט געזאגט: דעם יוחנן האב איך אפגעהאקט דעם
dem opgehakt ich hob Yochanan dem gezogt hot ober Hordos
the chopped off I have John the said has however Herod

קאפ; ווער אבער איז דער דאזיקער, וועגן וועלכן איך הער אזעלכע
azelche her ich velchen vegen doziker der iz ober ver kop
such hear I whom about this one the is however who head

זאכן ? און ער האט פארלאנגט אים צו זען.
zen tsu im farlangt hot er un zachn
see to him sought has he and things

י און ווען די שליחים האבן זיך אומגעקערט, האבן זיי אים
im zei hoben umgekert zich hoben shlichim di ven un
him they have returned self have Shlichim the when and

דערציילט אלץ, וואס זיי האבן געטאן. און ער האט זיי גענומען
genumen zei hot er un geton hoben zei vos alts dertseilt
taken them has he and done have they what all reported

צו זיך און איז אוועק אין א שטאט אריין, וואס האט געהייסן
geheisen hot vos arain shtot a in avek iz un zich tsu
called was which into city a in went away is and self to

בית-צידה . יא די המונים אבער האבן זיך דערוואוסט, און האבן
hoben un dervust zich hoben ober hamonim di Beit-Tzaidah
have and find out self have however crowds the Beit-Tzaidah

אים נאכגעפאלגט, און ער האט זיי אויפגענומען, און גערעדט צו זיי
zei tsu geredt un oifgenumen zei hot er un nochgefolgt im
them to spoken and welcomed them has he and followed him

an extra kaftan.
4 And into whatever bais you may enter, remain there, and from there go out.
5 And as many as do not receive you, going out from that shtetl, shake off the dust from your feet for an edut against them.
6 And they departed and were itinerating throughout the shtetlach, darshenen the Besuras HaGeulah and healing everywhere.

7 Now Herod the Tetrarch heard all the things happening and he was perplexed because it was said by some that Yochanan had experienced his Techiyah from HaMesim and come back;
8 by some also that Eliyahu Hanavi had appeared; but by others that some navi of the ancients arose.
9 But Herod said, Yochanan I beheaded. Who then is this about whom I hear such things? And he was seeking to see him.

10 And having returned, Rebbe Melech HaMoshiach's Shlichim told him what things they did. And having taken them for a yechidus, Rebbe Melech HaMoshiach withdrew to a shtetl being called Beit-Tzaidah.
11 But the multitudes, having realized this, followed him. And having given them a kabbalat panim *(welcome)*, Rebbe Melech

וועגן דעם קעניגרייך פון ה׳ , און די , וואס האבן זיך געניטיקט
genoitikt zich hoben vos di un Hashem fun kenigraich dem vegen
had need self have who the and Hashem of kingdom the about

אין א רפואה, האט ער געהיילט. יב דער טאג אבער האט זיך שוין
shoin zich hot ober tog der geheilt er hot refue a in
already self has however day the healed he has healing a in

אנגעהויבן צו נייגן ; און די צוועלף זענען צוגעקומען , און האבן
hoben un tsugekumen zenen tsvelf di un neigen tsu ongehoiben
have and come over are twelve the and decline to begun

געזאגט צו אים: לאז אפ דעם עולם מענטשן, כדי זיי זאלן
zolen zei kedei mentshn oilem dem op loz im tsu gezogt
should they so that people crowd the up let him to said

אוועקגיין אין די ארומיקע דערפער און פעלדער איבערצונעכטיקן
ibertsunechtiken felder un derfer arumike di in avekgein
to spend the night fields and villages neighboring the in going away

און צו געפינען שפייז; ווייל מיר זענען דא אויף אן איינזאם ארט .
ort einzam an oif do zenen mir vail shpaiz gefinen tsu un
place of solitary a in here are we because food find to and

יג ער אבער האט צו זיי געזאגט: גיט איר זיי צו עסן! האבן זיי
zei hoben esen tsu zei ir git gezogt zei tsu hot ober er
they have eat to them you give said them to has however he

געזאגט: מיר האבן נישט מער ווי פינף ברויטן און צוויי פיש; סיידן מיר
mir saidn fish tsvei un broiten finf vi mer nisht hoben mir gezogt
we unless fish two and breads five than more not have we said

זאלן גיין איינקויפן שפייז פאר דעם דאזיקן גאנצן פאלק. יד ווארום עס
es vorem folk gantsn dozikn dem far shpaiz ainkoifen gein zolen
it because people entire this the for food and buy go should

זענען געווען קנאפע פינף טויזנט מענער. ער אבער האט געזאגט
gezogt hot ober er mener toizent finf knape geven zenen
said has however he men thousand five not quite was are

צו זיינע תלמידים: מאכט זיי זיך אנידערצוזעצן אין חברותות, מער
mer chavruses in anidertsuzetsen zich zei macht talmidim zaine tsu
more groups in sit self them make disciples his to

ווייניקער צו פיפציק. טו און זיי האבן אזוי געטאן און האבן אלעמען
alemen hoben un geton azoi hoben zei un fiftsik tsu veiniker
everyone have and done so have they and fifty to less

אויסגעזעצט. טז און ער האט גענומען די פינף ברויטן און די צוויי פיש,
fish tsvei di un broiten finf di genumen hot er un oisgezetst
fish two the and breads five the taken has he and sit down

האט ארויפגעבליקט צום הימל , געמאכט א ברכה און האט זיי
zei hot un broche a gemacht himel tsum aroifgeblikt hot
them has and blessing a made heaven to the he looked up has

צעבראכן און געגעבן צו די תלמידים צו לייגן פאר דעם המון
hamon dem far leigen tsu talmidim di tsu gegeben un tsebrochen
crowd the before put out to disciples the to given and broken

מענטשן. יז און זיי האבן געגעסן און זענען אלע זאט געווארן; און מען
men un gevoren zat ale zenen un gegesen hoben zei un mentshn
they and become filled all are and eaten have they and people

האט אויפגעהויבן, פון די ברעקלעך (שירים), וואס זענען
zenen vos shiraim breklech di fun oifgehoiben hot
are which Rebbe's leftovers broken pieces the of picked up has

איבערגעבליבן, צוועלף קערב (פול).
ful kerb tsvelf ibergebliben
full baskets twelve left over

HaMoshiach was speaking
to them about the Malchut
Hashem, and to the ones
having need of it, Rebbe
Melech HaMoshiach was
giving refuah. 12 Now the day
began to decline. And having
approached, the Shneym
Asar said to Rebbe Melech
HaMoshiach, Send away the
multitude, so that having
gone into the surrounding
shtetlach and farms, they
may find lodging and may
find provisions, for here we
are in a desolate place. 13 And
Rebbe Melech HaMoshiach
said to them, You give them
[something] to eat. But they
said, There are not to us
more than chamesh kikrot
(loaves) and dagim, shenayim,
unless we go and buy for
all this people okhel *(food)*.
14 For there were about
chamesh elafim anashim
(five thousand). But Rebbe
Melech HaMoshiach said
to his talmidim, Have them
recline, and chamishim
(fifty) in a group. 15 And
Rebbe Melech HaMoshiach's
talmidim did so, and all
reclined. 16 And having
taken the chamesh kikrot
and the shnei hadagim,
and having looked up to
Shomayim, Rebbe Melech
HaMoshiach said a bracha
over them, and offered the
betziat halechem, and was
giving to the talmidim to
set before the multitude.
17 And they ate and all were
satisfied, and they picked
up shirayim, shneym asar
baskets full.

יח און עס איז געשען בשעת ער האט תפילה געטאן איינער אליין,
alein einer geton tfile hot er beshas geshen iz es un
alone one done prayer has he while happened is it and

און די תלמידים זענען געווען מיט אים, האט ער זיי געפרעגט, אזוי
azoi gefregt zei er hot im mit geven zenen talmidim di un
so asked them he has him with was are disciples the and

צו זאגן: ווער, זאגן די לייט , אז איך בין? יט און זיי האבן
hoben zei un bin ich az lait di zogen ver zogen tsu
have they and am I that people the say who say to

ענטפערנדיק געזאגט: יוחנן פון דער (ירדן) מקווה ; אנדערע
andere mikveh Yarden der fun Yochanan gezogt entferendik
others mikveh Yarden the of John said answering

אבער (זאגן) אליהו ; און אנדערע, אז איינער פון די אלטע
alte di fun einer az andere un Eliyahu zogen ober
old the of one that others and Eliyahu say however

נביאים איז אויפגעשטאנען. כ האט ער צו זיי געזאגט: און ווער, זאגט
zogt ver un gezogt zei tsu er hot oifgeshtanen iz neviim
says who and said them to he has stand up again is prophets

איר, אז איך בין? פעטרוס האט ענטפערנדיק געזאגט: דער משיח פון
fun Moshiach der gezogt entferendik hot Petros bin ich az ir
of Moshiach the said answering has Peter am I that you

ה׳ ! כא און ער האט זיי שטרענג פארבאטן, דאס דאזיקע עמיצן
emitsn dozike dos farboten shtreng zei hot er un Hashem
anyone these the forbidden strictly them has he and Hashem

אויסצוזאגן, כב און האט געזאגט; דער בר אנש מוז א סך ליידן
laiden sach a muz Enosh Bar der gezogt hot un oistsuzogen
to suffer many a must of Man Son the said has and to tell

און פארווארפן ווערן פון די זקנים און הויפט כהנים און סופרים
sofrim un koyanim hoipt un zkeinem di fun veren farvorfen un
scribes and kohenim chief and elders the of to be rejected and

און געטייט ווערן און דעם דריטן טאג אויפשטיין. כג און ער האט צו
tsu hot er un oifshtein tog dritn dem un veren geteit un
to has he and stand up day third the and to be killed and

אלעמען געזאגט: ווער עס וויל מיר נאכגיין , דער זאל זיך אליין
alein zich zol der nochgein mir vil es ver gezogt alemen
alone self shall this one follow me wants it who said everyone

פארלייקענען און נעמען זיין בוים אויף זיך טאג אויס טאג איין און מיר
mir un ein tog ois tog zich oif boim zain nemen un farleikenen
me and one day out day self on tree his take and deny

נאכפאלגן. כד ווארום ווער עס וויל ראטעווען זיין נפש , דער וועט
vet der nefesh zain rateven vil es ver vorem nochfolgen
will this one soul his save wants it who because follow

עס פארלירן; ווער אבער עס וועט פארלירן זיין נפש פאר מיינעטוועגן,
mainetvegen far nefesh zain farliren vet es ober ver farliren es
my sake for soul his to lose will it however who to lose it

דער וועט עס ראטעווען. כה ווארום וואס לוינט עס א מענטשן, אז
az mentshn a es loint vos vorem rateven es vet der
that man a it profits what because save it will this one

ער זאל געווינען די גאנצע וועלט, און פארלירן אדער שעדיקן זיך אליין?
alein zich shediken oder farliren un velt gantse di gevinen zol er
alone self hurt or to lose and world whole the gain shall he

כו ווארום ווער עס שעמט זיך מיט מיר און מיט די ווערטער מיינע,
maine verter di mit un mir mit zich shemt es ver vorem
my words the with and me with self ashamed it who because

18 And it came about while
he was davening alone,
with only his talmidim
with him, he questioned
them, saying, Whom do
the multitudes declare
me to be? 19 And in reply
they said, Yochanan of
the tevilah of teshuva; but
others, Eliyahu Hanavi;
and others, that a certain
navi of the ancients has
come back to life. 20 And
he said to them, And you,
who do you declare me
to be? And in reply, Kefa
said, The Rebbe, Melech
HaMoshiach of Hashem.
21 And having warned them,
he gave orders to tell no
one this, 22 Saying, It is
necessary for the Bar Enosh
to suffer much and to be
rejected by the Ziknei HaAm
and Rashei Hakohanim and
Sofrim and to be killed,
and after his histalkus
(passing), on Yom HaShelishi
to undergo the Techiyas
HaMoshiach. 23 And Rebbe
Melech HaMoshiach was
saying to all, If anyone
wishes to come after me,
let him deny himself and
lift up his etz shel mesiros
nefesh yom yom and let him
follow me. 24 For whoever
wishes to save his nefesh will
lose it. But whoever loses
his nefesh on my account
will save it. 25 For what is
the revach *(profit)* to a ben
Adam who has gained the
whole of the Olam Hazeh,
but has lost his own self,
forfeited his neshamah?
26 For whoever has bushah
(shame) toward me and my

מיט דעם דאזיקן וועט דער בר אנש זיך שעמען , ווען ער וועט
vet er ven shemen zich Enosh Bar der vet dozikn dem mit
will he when to be ashamed self of Man Son the will this the with

קומען אין זיין הערלעכקייט און (אין דער הערלעכקייט) פון דעם פאטער
foter dem fun herlechkeit der in un herlechkeit zain in kumen
Father the of glory the in and glory his in come

און פון די הייליקע מלאכים . [כז] און באמת זאג איך אייך; אייניקע פון
fun einike aich ich zog beemes un malochim heilike di fun un
of some you I tell in truth and angels holy the of and

די , וואס שטייען דא , וועלן נישט פארזוכן דעם טעם פון טויט , ביז
biz toit fun taam dem farzuchen nisht velen do shteien vos di
until death of taste the sample not will here stand who the

זיי וועלן זען דאס קעניגרייך פון ה׳ .
Hashem fun kenigraich dos zen velen zei
Hashem of kingdom the see will they

[כח] און עס איז געשען אן ערך אכט טאג נאך די דאזיקע רייד ,
reid dozike di noch tog acht erech an geshen iz es un
words these the after day eight about an happened is it and

אז ער האט גענומען פעטרוסן און יוחנן און יעקבן און איז
iz un Yaakovn un Yochanan un Petrosn genumen hot er az
is and James and John and Peter taken has he that

ארויפגעשטיגן אויפן בארג תפילה צו טאן. [כט] און בעת ער האט
hot er beis un ton tsu tfile barg oifen aroifgeshtigen
has he while and do to prayer mountain on the climb up

מתפלל געווען, האט דאס אויסזען פון זיין פנים זיך פארענדערט
farendert zich ponem zain fun oiszen dos hot geven mispalel
transfigured self face his of appearance the has was pray

און זיינע קליידער זענען געווארן שטראלנדיק ווייס . [ל] און זע , צוויי
tsvei ze un vais shtralndik gevoren zenen kleider zaine un
two look and white dazzling become did clothing his and

מענער האבן גערעדט מיט אים, וועלכע זענען געווען משה און אליהו ;
Eliyahu un Moshe geven zenen velche im mit geredt hoben mener
Eliyahu and Moses was are which him with spoken have men

[לא] זיי האבן זיך באוויזן אין הערלעכקייט און האבן גערעדט וועגן
vegen geredt hoben un herlechkeit in bavizen zich hoben zei
about spoken have and glory in shown self have they

זיין ליציאת (הסתלקות), וואס ער האט געזאלט ממלא זיין אין
in zain memale gezolt hot er vos histalkes l'yetsies zain
in be fulfill should has he what histalkus departure his

ירושלים . [לב] פעטרוס אבער און די , וואס זענען געווען מיט אים,
im mit geven zenen vos di un ober Petros Yerushalayim
him with was are who the and however Peter Jerusalem

זענען פארזונקען אין א שווערן שלאף; און אויפכאפנדיק זיך , האבן
hoben zich oifchapendik un shlof shveren a in farzunken zenen
have self fully awake and sleep heavy a in weighed down are

זיי געזען זיין הערלעכקייט און די צוויי מענער, וואס זענען געשטאנען
geshtanen zenen vos mener tsvei di un herlechkeit zain gezen zei
standing are who men two the and glory his seen they

מיט אים. [לג] און עס איז געשען , ווען זיי זענען אוועקגעגאנגען פון
fun avekgegangen zenen zei ven geshen iz es un im mit
from went away are they when happened is it and him with

אים, האט פעטרוס געזאגט צו יהושען/ישוען ; האר, עס איז גוט
gut iz es Har Yeshuan/Yehoshuan tsu gezogt Petros hot im
good is it L-rd Yehoshua to said Peter has him

devarim, this one the Bar Enosh will be ashamed of, when Moshiach comes in his Kavod and the Kavod of HaAv of him and of the malachim hakedoshim *(holy angels)*. [27] But I say to you, Omein, there are some standing here who will by no means taste mavet until they see the Malchut Hashem.

[28] And it came to pass, about a week after these divrei Moshiach, that when he had taken Kefa and Yochanan and Ya'akov, Rebbe Melech HaMoshiach went up to the har to daven. [29] And it came about that while Rebbe Melech HaMoshiach davens, the appearance of his face became different and his kaftan and all his clothing became dazzling white. [30] And two men were conversing with Rebbe Melech HaMoshiach, and these two men were Moshe Rabbeinu and Eliyahu HaNavi, [31] Who appeared in kavod and were speaking of Moshiach's Litziat Exodus, which he was about to fulfill in Yerushalayim. [32] But Kefa and the ones with him had been weighed down with sleep. And having awakened fully, they saw his kavod and the two men standing with him. [33] And it came about, just as the men departed from Rebbe Melech HaMoshiach,

פאר אונדז דא צו זיין; און לאמיר מאכן דריי סוכות: איינע פאר
far eine sukkot drai machen lomir un zain tsu do undz far
for one booths three make let us and be to here us for

דיר, איינע פאר משהן און איינע פאר אליהו , נישט וויסנדיק, וואס
vos visendik nisht Eliyahu far eine un Moshen far eine dir
what knowing not Eliyahu for one and Moses for one you

ער רעדט. לד און בשעת ער האט גערעדט, איז געקומען א וואלקן און
un volken a gekumen iz geredt hot er beshas un redt er
and cloud a come is spoken has he while and speaks he

האט זיי באשאטנט; און זיי האבן מורא געקריגן ווי זיי זענען
zenen zei vi gekrign moire hoben zei un bashotnt zei hot
are they as got fear have they and overshadow them has

אריינגעקומען אין דעם וואלקן אריין. לה און עס איז ארויסגעקומען א
a aroisgekumen iz es un arain volken dem in araingekumen
a come out is it and into cloud the in come in

קול פון דעם וואלקן, אזוי צו זאגן: דער דאזיקער איז מיין זון, דער
der zun main iz doziker der zogen tsu azoi volken dem fun kol
the son my is this one the say to so cloud the of voice

אויסדערוויילטער, אים זאלט איר הערן! לו און בשעת דאס קול איז
iz kol dos beshas un heren ir zolt im oisderveilter
is voice the while and listen you shall him chosen one

געהערט געווארן, האט יהושע/ישוע זיך געפונען איינער אליין. און
un alein einer gefunen zich Yeshua/Yehoshua hot gevoren gehert
and alone all found self Yehoshua has become heard

זיי האבן געשוויגן און אין יענע טעג האבן זיי קיינעם גארנישט
gornisht keinem zei hoben teg yene in un geshvigen hoben zei
nothing anyone they have days those in and silent were they

דערציילט פון דעם , וואס זיי האבן געזען.
gezen hoben zei vos dem fun dertseilt
seen have they which the things of report

לז און עס איז געשען צומארגנס , ווען זיי זענען אראפגעשטיגן
aropgeshtigen zenen zei ven tsumorgens geshen iz es un
come down are they when the next day happened is it and

פונם בארג , איז אים אנטקעגנגעקומען א גרויסער המון מענטשן.
mentshn hamon groiser a antkegengekumen im iz barg funem
people crowd great a met coming him is mountain from the

לח און זע , א מאן פון דער מאסע מענטשן האט א געשריי געטאן, אזוי
azoi geton geshrei a hot mentshn mase der fun man a ze un
so done shout a has people crowd the from man a look and

צו זאגן: רבי , איך בעט דיך, קוק דיך אום אויף מיין זון, מחמת ער
er machmas zun main oif um dich kuk dich bet ich Rebbe zogen tsu
he because son my on over you look you beg I Rebbe say to

איז מיין בן יחיד; לט און זע , א גייסט כאפט אים אָן , און
un on im chapt gaist a ze un yochid ben main iz
and onwards him takes hold spirit a look and only son of my is

פלוצלונג שרייט ער און רייסט אים, אז ער שוימט פארן מויל ,
moil farn shoimt er az im raist un er shrait plutslung
mouth before foams he that him tears and he is crying out suddenly

און גייט קוים אוועק פון אים און צעשלאגט אים, מ און איך
ich un im tseshlogt un im fun avek koim geit un
I and him bruise and him from went away scarcely go and

האב שוין געבעטן דיינע תלמידים, אז זיי זאלן אים ארויסטרייבן,
aroistraiben im zolen zei az talmidim daine gebeten shoin hob
cast out him should they that disciples your begged already have

Kefa said, Adoni, it is good for us to be here; let us make shalosh sukkot, one for you and one for Moshe Rabbeinu and one for Eliyahu HaNavi. *(Kefa did not know what he was saying.)* [34] And while Kefa was saying these things, an anan *(cloud)* came and was overshadowing them, and while they entered into the anan they were afraid. [35] And a bat kol came from the anan *(cloud)*, saying ZEH BENI BECHIRI, ELAV TISHMAUN *(This is my Son the Chosen One, listen to him)*. [36] When the bat kol became silent, Rebbe Melech HaMoshiach was found alone. And they were silent, and reported to no one in those yamim anything of what they had seen.

[37] And it came about on the following day, when they had descended from the har *(mountain)*, a large throng met Rebbe Melech HaMoshiach. [38] And an ish from the multitude cried out, saying, Rabbi, I beg you to look at beni *(my son)*, for to me he is a ben yachid *(only son)*, [39] And a shed seizes him and suddenly shrieking and lets out a shrai and throws the bocher into a convulsion with foam at the mouth and it mauls him and will scarcely depart from him. [40] And I begged your talmidim that they might cast

און זיי זענען נישט געווען ביכולת. מא און יהושע/ישוע האט
hot Yeshua/Yehoshua un bichoiles geven nisht zenen zei un
has Yehoshua and able been not were they and

ענטפערנדיק געזאגט: אָ אומגלויביק און פארקרימט דור! ביז
biz dor farkrimt un umgloibik o gezogt entferendik
until generation perverse and faithless o said answering

ווען וועל איך זיין ביי אייך און אייך סובל זיין! ברענג אהער דעם
dem aher breng zain soivl aich un aich bai zain ich vel ven
the here bring be endure you and you with be I will when

זון דיינעם! מב און בעת ער איז נאך געווען אויפן וועג צו אים, האט
hot im tsu veg oifen geven noch iz er beis un dainem zun
has him to way on the was still is he while and yours son

דער בייזער גייסט אים א ריס געטאן און געמאטערט. יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua gematert un geton ris a im gaist beizer der
Yehoshua convulsed and done tear a him spirit evil the

אבער האט אנגעשריגן אויף דעם אומריינעם גייסט, און געהיילט דאס
dos geheilt un gaist umreinem dem oif ongeshrigen hot ober
the healed and spirit unclean the on rebuked has however

יינגל און אים אפגעגעבן צו זיין פאטער. מג און אלע זענען דערשטוינט
dershtoint zenen ale un foter zain tsu opgegeben im un yingel
astounded are all and father his to give him and boy

געווארן איבער ה׳ס געוואלדיקער מאכט.
macht gevaldiker Hashems iber gevoren
power immense Hashem's over become

און בשעת אלע האבן זיך געוואונדערט איבער אלעם, וואס ער האט
hot er vos alem iber gevundert zich hoben ale beshas un
has he what all over marveling self have all while and

געטאן, האט ער געזאגט צו זיינע תלמידים: מד לאזט די דאזיקע ווערטער
verter dozike di lozt talmidim zaine tsu gezogt er hot geton
words these the let disciples his to said he has done

אריינדרינגען אין אייערע אויערן אריין: ווארום דער בר אנש וועט
vet Enosh Bar der vorem arain oiern eiere in araindringen
will of Man Son the because into ears your in penetrate

איבערגעגעבן ווערן אין די הענט פון מענטשן. מה זיי אבער האבן
hoben ober zei mentshn fun hent di in veren ibergegeben
have however they men of hands the in to be handed over

נישט פארשטאנען דאס דאזיקע ווארט און עס איז געווען פארהוילן פון
fun farhoilen geven iz es un vort dozike dos farshtanen nisht
from hidden was is it and word these the understood not

זיי, כדי זיי זאלן נישט וויסן די באטייטונג דערפון; און זיי
zei un derfun bataitung di visen nisht zolen zei kedei zei
they and of it meaning the know not shall they so that them

האבן מורא געהאט אים צו פרעגן וועגן דעם דאזיקן ווארט.
vort dozikn dem vegen fregen tsu im gehat moire hoben
word this the about question to him had fear have

מו און עס איז זיי אויפגעגאנגען א ארגומענט: ווער פון זיי עס
es zei fun ver argument a oifgegangen zei iz es un
it them of who argument a gone up them is it and

זאל זיין דער גרעסטער. מז און ווען יהושע/ישוע האט געזען די
di gezen hot Yeshua/Yehoshua ven un grester der zain zol
the seen has Yehoshua when and greatest the be shall

מחשבה פון זייער הארץ, האט ער גענומען א קינד און עס געשטעלט
geshtelt es un kind a genumen er hot harts zeier fun machshove
stood it and child a taken he has heart their of mind

out the shed, and they were not able. 41 And in reply, Rebbe Melech HaMoshiach said, O perverse dor *(generation)* without emunah, until when will I be with you, and until when will I put up with you? Bring your ben here. 42 Even now as the bocher was approaching Rebbe Melech HaMoshiach, the shed threw him down and convulsed him. But Rebbe Melech HaMoshiach rebuked the shed *(the ruach hatumah)* and gave refuah to the bocher, and gave him back to his abba. 43 And all were amazed at the gedulat Hashem. And while all were beholding the peledike way he was doing everything, he said to his talmidim, 44 Let these divrei Hashem lodge in your ears: for the Bar Enosh is about to be delivered into the hands of Bnei Adam. 45 But they had no binah concerning this dvar of Rebbe Melech HaMoshiach, and it had been nistar from them in order that they might not have binah, and they were afraid to ask him about this dvar.

46 Now an argument arose among his talmidim, as to who would be the greatest. 47 And Rebbe Melech HaMoshiach, having perceived the machshavah of their levavot, took a yeled into his arms and

לעבן זיך, מח און האט צו זיי געזאגט: ווער עס וועט אויפנעמען דאס
dos oifnemen vet es ver gezogt zei tsu hot un zich leben
the receive will it who said them to has and self beside

דאזיקע קינד אין מיין נאמען, דער נעמט מיך אויף; און ווער עס
es ver un oif mich nemt der nomen main in kind dozike
it who and on me welcomes the one name my in child this

וועט מיך אויפנעמען, דער נעמט אויף דעם , וואס האט מיך
mich hot vos dem oif nemt der oifnemen mich vet
me has who the One on welcomes this one receive me will

געשיקט; ווארום ווער עס איז דער קלענסטער צווישן אייך אלע, דער
der ale aich tsvishen klenster der iz es ver vorem geshikt
the all you among least the is it who because sent

דאזיקער איז גרויס!
grois iz doziker
great is this one

מט און יוחנן האט ענטפערנדיק געזאגט: האר, מיר האבן געזען
gezen hoben mir Har gezogt entferendik hot Yochanan un
seen have we L-rd said answering has John and

איינעם, וואס האט אין דיין נאמען ארויסגעטריבן בייזע גייסטער, און
un gaister beize aroisgetriben nomen dain in hot vos einem
and spirits evil cast out name your in has who one

מיר האבן עס אים פארווערט, ווייל ער פאלגט נישט נאך מיט
mit noch nisht folgt er vail farvert im es hoben mir
with after not follow he because forbid him it have we

אונדז. נ יהושע/ישוע אבער האט צו אים געזאגט: איר זאלט נישט
nisht zolt ir gezogt im tsu hot ober Yeshua/Yehoshua undz
not shall you said him to has however Yehoshua us

פארווערן! ווארום ווער עס איז נישט קעגן אייך, דער איז פאר אייך.
aich far iz der aich kegen nisht iz es ver vorem farveren
you for is this one you against not is it who because forbid

נא און עס איז געשען , ווען די טעג זענען דערפילט געווארן,
gevoren derfilt zenen teg di ven geshen iz es un
become completed are days the when happened is it and

אז ער זאל ארויפגענומען ווערן (זיין העלייה השמימה), האט
hot Hashomimah haAliyah zain veren aroifgenumen zol er az
has to Heaven going up his to be taken up shall he that

ער פעסט אנטשלאסן געווענדט זיין פנים צו גיין קיין ירושלים ,
Yerushalayim kein gein tsu ponem zain gevendt antshlosen fest er
Jerusalem to go to face his turn decided firmly he

נב און געשיקט שליחים פארויס פאר זיך; און זיי זענען אוועק און
un avek zenen zei un zich far forois shlichim geshikt un
and went away are they and self for ahead Shlichim sent and

זענען אריינגעגאנגען אין א דארף פון די שומרונים , כדי צוצוגרייטן
tsutsugreitn kedei Shomronim di fun dorf a in araingegangen zenen
to ready so that Samaritans the of village a in entered are

פאר אים. נג און מען האט אים נישט אויפגענומען, ווייל זיין פנים איז
iz ponem zain vail oifgenumen nisht im hot men un im far
is face his because welcomed not him have they and him for

געווען געווענדט צו גיין קיין ירושלים . נד און זעענדיק דאס, האבן די
di hoben dos zeendik un Yerushalayim kein gein tsu gevendt geven
the have this seeing and Jerusalem to go to directed was

תלמידים, יעקב און יוחנן , געזאגט: האר, צי ווילסטו , אז מיר זאלן
zolen mir az vilstu tsi Har gezogt Yochanan un Yaakov talmidim
should we that you want L-rd said John and James disciples

stood the yeled next to
him. 48 And Rebbe Melech
HaMoshiach said to them,
Whoever receives this
yeled in ha-Shem of me,
is mekabel *(receiving,*
accepting) of me. And
whoever is mekabel of
me is mekabel of the
One who sent me. For
whoever is the least among
all of you, this one is the
Gadol.

49 And in reply Yochanan
said, Adoni, we saw someone
casting out shedim b'Shem
of you and we were trying
to stop him, because he is
not following as one of the
anshei shlomeinu *(men of*
our fraternity). 50 But Rebbe
Melech HaMoshiach said to
him, Do not stop him. For
whoever is not against you, is
for you.

51 And it came about that
as the Yom of Rebbe Melech
HaMoshiach's aliyah ascent
to Shomayim approaches,
he set his face bedavka
(deliberately) and resolutely to
go up to Yerushalayim. 52 And
Rebbe Melech HaMoshiach
sent messengers ahead of
him. And having gone, they
entered into a village of
Shomron in order to make
arrangements for him. 53 And
the people of Shomron were
not mekabel Rebbe Melech
HaMoshiach, because his face
was set to go to Yerushalayim.
54 And when Rebbe Melech
HaMoshiach's talmidim,
Ya'akov and Yochanan,
witnessed this, they said,

זאגן , עס זאל אראפקומען פייער פון הימל און זיי פארברענען?
farbrenen zei un himel fun faier aropkumen zol es zogen
burn them and heaven from fire come down shall it say

(מלכים ב א.) נה ער אבער האט זיך אויסגעדרייט און אנגעשריגן
ongeshrigen un oisgedreit zich hot ober er a b melachim
rebuked and turn around self has however he 1 2nd Kings

אויף זיי ; נו און זיי זענען געגאנגען אין אן אנדער דארף אריין.
arain dorf ander an in gegangen zenen zei un zei oif
into village another an in gone are they and them on

נז און בשעת זיי זענען געגאנגען אויפן וועג, האט עמיצער געזאגט
gezogt emitser hot veg oifen gegangen zenen zei beshas un
said someone has way on the gone are they while and

צו אים: איך וועל דיר נאכפאלגן וואוהין דו וועסט נאר גיין . נח און
un gein nor vest du vuahin nochfolgen dir vel ich im tsu
and go ever you will you where follow you will I him to

יהושע/ישוע האט צו אים געזאגט: די פוקסן האבן היילן און די
di un heilen hoben fuksn di gezogt im tsu hot Yeshua/Yehoshua
the and holes have foxes the said him to has Yehoshua

פייגל פון הימל נעסטן; דער בר אנש אבער האט נישט ווּאו
vu nisht hot ober Enosh Bar der nestn himel fun feigel
where not has however of Man Son the nests heaven of birds

דעם קאפ אנידערצולייגן . נט און צו אן אנדערן האט ער געזאגט: פאלג
folg gezogt er hot andern an tsu un anidertsuleigen kop dem
follow said he has other an to and to lay down head the

מיר נאך ! דער אבער האט געזאגט: דערלויב מיר צום ערשט
ersht tsum mir derloib gezogt hot ober der noch mir
first to the me allow said has however this one after me

אוועקצוגיין און קובר צו זיין דעם פאטער מיינעם . ס האט ער צו אים
im tsu er hot mainem foter dem zain tsu koiver un avektsugein
him to he has mine father the do to bury and to go away

געזאגט: לאז די טויטע באגראבן זייערע טויטע; דו אבער גיי, און
un gei ober du toite zeiere bagroben toite di loz gezogt
and go however you dead their bury dead the let said

זאג אָן דאס קעניגרייך פון ה׳ ! סא און נאך אן אנדערער האט
hot anderer an noch un Hashem fun kenigraich dos on zog
has another an after and Hashem of kingdom the up speak

געזאגט: איך וועל דיר נאכפאלגן, האר, נאר דערלויב מיר קודם כל זיך
zich kol koidem mir derloib nor Har nochfolgen dir vel ich gezogt
self all before me allow but L-rd follow you will I said

צו געזעגענען מיט די , וואס זענען אין מיין הויז . סב יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua hoiz main in zenen vos di mit gezegenen tsu
Yehoshua house my in are who the with say goodbye to

אבער האט צו אים געזאגט: קיינער, וואס לייגט די האנט אויפן
oifen hant di leigt vos keiner gezogt im tsu hot ober
on the hand the puts who no one said him to has however

אקעראייזן און בליקט אויף דעם, וואס איז הינטער זיך , טויג נישט פאר
far nisht toig zich hinter iz vos dem oif blikt un akeraizn
for not fit self behind is what that on glance and plow

דעם קעניגרייך פון ה׳ !
Hashem fun kenigraich dem
Hashem of kingdom the

י און נאך דעם האט דער האר באצייכנט נאך זיבעציק אנדערע און
un andere zibetsik noch batseichent Har der hot dem noch un
and others seventy even appointed L-rd the has this after and

Adoneinu, do you want that we should call eish to come down from Shomayim to consume them? 55 And, having turned around, Rebbe Melech HaMoshiach rebuked them. 56 And they went to another village.

57 And as they were going baderech *(on the road)*, a certain one said to Rebbe Melech HaMoshiach, I will follow you wherever you go. 58 And Rebbe Melech HaMoshiach said to him, Foxes have dens, and the OPH HASHOMAYIM *(birds of heaven)* have nests, but the Bar Enosh does not have a place where he may lay down his head.

59 And he said to another, Follow me. But the ish said, Adoni, allow me to go first and bury the Av of me. 60 But Rebbe Melech HaMoshiach said to him, Leave the mesim *(dead ones, spiritually unregenerate ones without hitkhadshut)* to bury their mesim *(dead ones)*, but you go and proclaim the Malchut Hashem.

61 And another said also, I will follow you, Adoni. But first allow me to say lhitraot to the ones in my bais. 62 But Rebbe Melech HaMoshiach said to him, No one having put his hand upon the plow yet looking back to the things behind is fit for the Malchut Hashem.

10 And after these things, Rebbe,

זיי געשיקט זאלבעצוויי פארויס פאר זיך אין יעדער שטאט און
un shtot yeder in zich far forois zalbetsvei geshikt zei
and city every in self before ahead in pairs sent them

ארט , וואוהין ער אליין האט געזאלט קומען. ב און האט צו זיי
zei tsu hot un kumen gezolt hot alein er vuahin ort
them to has and come about to has himself he where place of

געזאגט: דער שניט איז גרויס, די ארבעטער אבער זענען ווייניק;
veinik zenen ober arbeter di grois iz shnit der gezogt
few are however laborers the great is harvest the said

בעט זשע דעם האר פונם שניט , אז ער זאל שיקן ארבעטער
arbeter shiken zol er az shnit funem Har dem zhe bet
laborers send shall he that harvest of the L-rd the then implore

צו זיין שניט ! ג גייט! זע , איך שיק אייך ווי שאף צווישן וועלף .
velf tsvishen shof vi aich shik ich ze geit shnit zain tsu
wolves among sheep as you send I look go harvest his to

ד טראגט נישט קיין בייטל , נישט קיין טאש , נישט קיין שיך ;
shich kein nisht tash kein nisht baitl kein nisht trogt
shoes any not hand bag any not leather pouch any not carry

און גיט קיינעם נישט אפ שלום אויפן וועג. ה וואו אבער איר וועט
vet ir ober vu veg oifen sholem op nisht keinem git un
will you however where road on the peace up not anyone give and

אריינקומען אין א הויז , זאלט איר צום ערשט זאגן : שלום צו דעם
dem tsu sholem zogen ersht tsum ir zolt hoiz a in arainkumen
the to peace say first to the you shall house a in enter

דאזיקן הויז ! ו און אויב דארטן איז דא א בן שלום , וועט אייער
eier vet sholem ben a do iz dorten oib un hoiz dozikn
your will peace son of a here is there if and house this

פרידן רוען אויף אים; אויב אבער נישט, וועט ער זיך אומקערן צו אייך.
aich tsu umkeren zich er vet nisht ober oib im oif ruen fridn
you to return self it will not however if him on rest peace

ז און אין דעם זעלביקן הויז זאלט איר בלייבן, עסט און טרינקט וואס
vos trinkt un est blaiben ir zolt hoiz zelbikn dem in un
what drink and eat remain you shall house same the in and

זיי האבן; ווארום דער ארבעטער איז ווערט זיין לוין . גייט נישט
nisht geit loin zain vert iz arbeter der vorem hoben zei
not go wages his worthy is laborer the because have they

פון הויז צו הויז . ח און אין וועלכער עס איז שטאט איר קומט אריין,
arain kumt ir shtot iz es velcher in un hoiz tsu hoiz fun
into come you city is it which in and house to house from

און זיי נעמען אייך אויף, זאלט איר עסן וואס מען לייגט פאר אייך
aich far leigt men vos esen ir zolt oif aich nemen zei un
you before lay they what to eat you shall on you take they and

אנידער; ט און איר זאלט היילן די קראנקע אין דער זעלביקער (שטאט),
shtot zelbiker der in kranke di heilen zolt ir un anider
city same the in sick the heal shall you and down

און זאגט צו זיי : דאס קעניגרייך פון ה׳ האט זיך דערנענטערט
dernentert zich hot Hashem fun kenigraich dos zei tsu zogt un
come near self has Hashem of kingdom the them to say and

צו אייך! י וואו אבער איר וועט אריינקומען אין א שטאט, און זיי
zei un shtot a in arainkumen vet ir ober vu aich tsu
they and city a into come in will you however where you to

וועלן אייך נישט אויפנעמען, זאלט איר ארויסגיין אויף אירע גאסן און
un gasn ire oif aroisgein ir zolt oifnemen nisht aich velen
and streets its on go out you shall welcome not you will

Melech HaMoshiach
Adoneinu gave smichah
to shivim *(seventy)* others
and sent them on ahead of
him shnayim shnayim *(two
by two)* into every shtetl
and place where he was
about to arrive. 2 And Rebbe
Melech HaMoshiach was
saying to them, Indeed
the Katzir is plentiful, but
the poalim of the Katzir
are few; therefore, ask
the Adon of the Katzir
that he might send out
poalim into his Katzir.
3 Go I send you as kevasim
(sheep) into the midst of
ze'evim *(wolves)*. 4 Do not
carry a bag for kesef, nor
a schnorrer's sack *(beggar's
bag)*, nor sandals, and,
along the derech, dispense
with time-consuming
Birkat Shalom's. 5 Into
whatever bais you enter,
first say, Shalom to this
bais. 6 And if there is a
ben hashalom there, your
shalom will rest upon
him. Otherwise, on you
it will return. 7 Remain
in the same bais eating
and drinking the things
with them. For worthy is
the poel *(worker)* of his
loin *(wages)*. Do not move
from bais to bais. 8 And
into whichever shtetl you
enter and they receive
you, eat the okhel *(food)*
being set before you, 9 And
give refuah *(healing)* to the
cholim *(sick people)* and
say to them, The Malchut
Hashem has come near
you. 10 And into whatever
shtetl you enter and

זאגן: ^יא אפילו דעם שטויב, וואס האט זיך פון אייער שטאט באהעפט
baheft shtot eier fun zich hot vos shtoib dem afile zogen
clung city your from self has what dust the even say

צו אונדזערע פיס, ווישן מיר אפ קעגן אייך; דאך זאלט איר וויסן זיין
zain visen ir zolt doch aich kegen op mir vishen fis undzere tsu
be know you shall yet you against off we wipe feet our to

דאס דאזיקע, אז דאס קעניגרייך פון ה' האט זיך דערנענטערט.
dernentert zich hot Hashem fun kenigraich dos az dozike dos
come near self has Hashem of kingdom the that these the

^יב איך זאג אייך, אז פאר סדום וועט עס זיין דערטרעגלעכער אין יענעם
yenem in dertreglecher zain es vet Sodom far az aich zog ich
that in more bearable be it will Sodom for that you tell I

טאג ווי פאר יענער שטאט. ^יג וויי איז צו דיר, כורזין! וויי איז צו
tsu iz vei Chorazin dir tsu iz vei shtot yener far vi tog
to is woe Chorazin you to is woe city that for than day

דיר, בית-צידה! ווייל אויב אין צור און צידון וואלטן געשען
geshen volten Tsidon un Tsor in oib vail Beit-Tzaidah dir
happened would Sidon and Tyre in if because Beit-Tzaidah you

די וואונדער, וואס זענען געשען אין אייך, וואלטן זיי שוין
shoin zei volten aich in geshen zenen vos vunder di
already they would you in happened are which wonders the

לאנג געזעסן אין זאק און אין אש און תשובה געטאן. ^יד דאך
doch geton tshuve un ash in un zak in gezesen lang
yet done repentance and ashes in and sackcloth in sat long

וועט פאר צור און צידון זיין דערטרעגלעכער אינם משפט, ווי
vi mishpot inem dertreglecher zain Tsidon un Tsor far vet
than judgment in the more bearable be Sidon and Tyre for will

פאר אייך. ^טו און דו כפר-נחום, ביז צום הימל וועסטו זיין
zain vestu himel tsum biz K'far-Nachum du un aich far
be will you heaven to the until K'far-Nachum you and you for

דערהויכט? ביז צום שאול תחתית וועסטו אראפנידערן! ^טז ווער
ver aropnideren vestu Tachtis Shaul tsum biz derhoicht
who descend will you deepest Sheol to the until lifted high

עס הערט אייך, דער הערט מיך, און ווער עס פארווארפט אייך,
aich farvorft es ver un mich hert der aich hert es
you rejects it who and me hears this one you hears it

דער פארווארפט מיך; ווער אבער עס פארווארפט מיך, דער
der mich farvorft es ober ver mich farvorft der
this one me rejects it however who me rejects this one

פארווארפט אים, וואס האט מיך געשיקט.
geshikt mich hot vos im farvorft
sent me has who Him rejects

^יז און די זיבעציק האבן זיך אומגעקערט מיט פרייד, אזוי צו זאגן:
zogen tsu azoi freid mit umgekert zich hoben zibetsik di un
say to so joy with returned self have seventy the and

האר, אפילו די בייזע גייסטער זענען אונטערטעניק צו אונדז אין דיין
dain in undz tsu untertenik zenen gaister beize di afile Har
your in us to subject are spirits evil the even L-rd

נאמען! ^יח ער אבער האט צו זיי געזאגט: איך האב געזען דעם שׂטן
Satan dem gezen hob ich gezogt zei tsu hot ober er nomen
Satan the seen have I said them to has however he name

פאלן, ווי א בליץ פון הימל. ^יט זע, איך האב אייך געגעבן די
di gegeben aich hob ich ze himel fun blits a vi falen
the given you have I look heaven from lightning a as fall

they do not receive you, having gone out into the rekhovot *(streets)* of that shtetl, [11] Say, Even the dust from your shtetl, which clings to us, we shake off from our feet as an omen of din *(judgment)* against you. But have daas of this, that the Malchut Hashem has come near. [12] I say to you, that for S'dom in Yom HaHu, it will be more bearable than it will be for that shtetl. [13] Woe to you, Korazin, oy to you, Beit-Tzaidah, because if in Tzor and Tzidon had occurred the gevurot that have happened in you, long ago, they, sitting in sackcloth and ashes, would have made teshuva. [14] But for Tzor and Tzidon it will be more bearable in the Yom HaDin than for you. [15] And you, K'far-Nachum, surely not up to Shomayim will you be exalted? To Gehinnom you will descend! [16] The one listening to you listens to me, and the one rejecting you, rejects me. But the one rejecting me, rejects the One who sent me.

[17] And the Shivim returned with simcha, saying, Adoneinu, even the shedim submit to us b'Shem of you. [18] And he said to them, I was seeing HaSatan falling like lightning from Shomayim. [19] Hinei I have given to you the koach and the samchut to walk on nechashim *(snakes)*

מאכט צו טרעטן אויף שלאנגען און עקדישן און איבער יעדער גבורה
gvure yeder iber un ekdishn un shlangen oif tretn tsu macht
power every over and scorpions and snakes on tread to power

פון דעם שונא ; און עס וועט אייך גארנישט שאטן. כ דאך זאלט איר זיך
zich ir zolt doch shoten gornisht aich vet es un soine dem fun
self you shall yet hurt nothing you will it and enemy the of

נישט פרייען מיט דעם דאזיקן, וואס די גייסטער זענען אייך אונטערטעניק;
untertenik aich zenen gaister di vos dozikn dem mit freien nisht
subject you are spirits the that this the with rejoice not

נאר פריידט זיך , ווייל אייערע נעמען זענען איינגעשריבן אין הימל !
himel in aingeshriben zenen nemen eiere vail zich freidt nor
heaven in written in are names your because self rejoice but

כא און אין דער זעלביקער שעה האט ער זיך געפריידט אינם רוח
ruach inem gefreidt zich er hot sho zelbiker der in un
Spirit in the rejoiced self he has hour same the in and

הקודש און געזאגט: איך לויב דיך, פאטער, האר פון הימל און
un himel fun Har foter dich loib ich gezogt un Hakoidesh
and heaven of L-rd Father you praise I said and the Holy

ערד , ווייל דו האסט פארהוילן די דאזיקע זאכן פון די
di fun zachn dozike di farhoilen host du vail erd
the from things these the hidden you have you because earth

חכמים און נבונים , און האסט זיי אנטפלעקט צו קליינע
kleine tsu antplekt zei host un nevonim un chachomim
small to revealed them you have and intelligent ones and wise ones

קינדער; יא , פאטער, ווייל אזוי איז עס געווען וואוילגעפעליק פאר
far voilgefelik geven es iz azoi vail foter yo kinder
before pleasing was it is so because Father yes children

דיר. כב אלץ איז מיר איבערגעגעבן געווארן פון מיין פאטער; און קיינער
keiner un foter main fun gevoren ibergegeben mir iz alts dir
no one and Father my by become handed over me is all you

ווייסט נישט, ווער דער זון איז, אחוץ דער פאטער; און ווער דער פאטער
foter der ver un foter der achuts iz zun der ver nisht veist
Father the who and Father the except is Son the who not knows

איז, (ווייסט קיינער נישט) אחוץ דער זון , און דער , צו וועמען דער
der vemen tsu der un zun der achuts nisht keiner veist iz
the whom to the one and Son the except not no one knows is

זון וויל עס אנטפלעקן. כג און אויסדרייענדיק זיך צו די תלמידים האט
hot talmidim di tsu zich oisdreiendik un antpleken es vil zun
has disciples the to self turning around and reveal it wants Son

ער געזאגט צו זיי אליין: געבענטשט זענען די אויגן, וועלכע זען, וואס
vos zen velche oigen di zenen gebentsht alein zei tsu gezogt er
what see which eyes the are blessed alone them to said he

איר זעט; כד ווארום איך זאג אייך, אז א סך נביאים און מלכים
melachim un neviim sach a az aich zog ich vorem zet ir
kings and prophets many a that you tell I because see you

האבן באגערט צו זען, וואס איר זעט, און האבן עס נישט געזען; און צו
tsu un gezen nisht es hoben un zet ir vos zen tsu bagert hoben
to and seen not it have and see you what see to desire have

הערן, וואס איר הערט, און האבן עס נישט געהערט.
gehert nisht es hoben un hert ir vos heren
heard not it have and hear you what hear

כה און זע , א געוויסער בעל תורה האט זיך אויפגעשטעלט און
un oifgeshtelt zich hot toire bal geviser a ze un
and stand up self has Torah master of certain a look and

and akrabim *(scorpions)*, and on all the koach of HaOyev, and nothing may by any means injure you. [20] But in this do not have a lev sameach, on account of the ruchot submitting to you, but have lev sameach that your shemot have been inscribed in Shomayim.

[21] In the same hour Rebbe Melech HaMoshiach was full of simcha by the Ruach Hakodesh. And he said, Baruch Hashem, Avi, Adon HaShomayim vHaAretz, that You concealed these things from those with chochmah and seichel and You revealed them to yeladim. Ken, Avi, for thus it was well pleasing in Your sight. [22] Everything was handed over to me by Avi, and no one has daas of HaBen except HaAv. And no one has daas of HaAv except HaBen, and whomever HaBen wishes to reveal Him. [23] And, having turned to the talmidim in a yechidus, Rebbe, Melech HaMoshiach said, Ashrey [are] the eyes seeing what you see. [24] For I say to you that many neviim and melachim wanted to see what you see and they did not see them, and to hear what you hear and they did not hear them.

[25] And a certain Talmid Chacham, a Baal Torah,

אים אויסגעפרואווט, אזוי צו זאגן: רבי , וואס זאל איך טאן,
ton ich zol vos Rebbe zogen tsu azoi oisgepruvt im
do I shall what Rebbe say to in this way tested him

כדי צו ירשענען אייביק לעבן? כו און ער האט צו אים געזאגט: וואס
vos gezogt im tsu hot er un leben eibik yarshanen tsu kedei
what said him to has he and life eternal inherit to so as

שטייט געשריבן אין דער תורה? וויאזוי לייענסטו? כז האט ער ענטפערנדיק
entferendik er hot leienstu viazoi toire der in geshriben shteit
answering he has you read how Torah the in written stands

געזאגט: דו זאלסט ליב האבן דעם האר, דיין ג-ט, מיטן גאנצן
gantsn miten G-t dain Har dem hoben lib zolst du gezogt
entire with the G-d your L-rd the have love you shall you said

הארצן דיינעם און מיט דיין גאנץ נפש און מיט דיין גאנצער קראפט
kraft gantser dain mit un nefesh gants dain mit un dainem hartsn
strength whole your with and soul whole your with and yours heart

און מיט דיין גאנצן פארשטאנד, און דיין חבר ווי דיך אליין!
alein dich vi chaver dain un farshtand gantsn dain mit un
alone you as neighbor your and mind entire your with and

(דברים ו, ה; ויקרא יט, יח.) כח האט ער צו אים געזאגט: דו
du gezogt im tsu er hot ich it Vayikra h u Devarim
you said him to he has 18 19 Leviticus 5 6 Deuteronomy

האסט ריכטיק געענטפערט; טו דאס דאזיקע, און דו וועסט לעבן.
leben vest du un dozike dos tu geentfert richtik host
live you will you and these the do answered rightly you have

כט ער אבער , ווילנדיק זיך אליין גערעכטפערטיקן, האט געזאגט צו
tsu gezogt hot gerechtfertikn alein zich vilendik ober er
to said has to justify alone self wanting however he

יהושען/ישוען : און ווער איז מיין חבר ? ל האט יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua hot chaver main iz ver un Yeshuan/Yehoshuan
Yehoshua has neighbor my is who and Yehoshua

ענטפערנדיק געזאגט: א געוויסער מענטש איז אראפגעגאנגען פון
fun aropgegangen iz mentsh geviser a gezogt entferendik
from went down is man certain a said answering

ירושלים קיין יריחו און איז אריינגעפאלן צווישן גזלנים ; און
un gazlonim tsvishen araingefalen iz un Yericho kein Yerushalayim
and robbers among fell in is and Yericho to Jerusalem

זיי האבן אים אויסגעטאן און אים באלייגט מיט בלוטיקע שלעק
shlek blutike mit baleigt im un oisgeton im hoben zei
beating bloody with covered him and unclothed him have they

און זענען אוועקגעגאנגען איבערלאזנדיק אים א האלב טויטן. לא און
un toiten halb a im iberlozendik avekgegangen zenen un
and dead half a him leaving go away did and

מעשה צופאל איז א כהן אראפגעגאנגען אויף יענעם וועג; און
un veg yenem oif aropgegangen koyen a iz tsufal meise
and road that on went down kohen a is coincidence act of

ווי ער האט אים דערזען, איז ער אריבער אויף דער אנדערער זייט און
un zait anderer der oif ariber er iz derzen im hot er vi
and side other the on across he is seen him has he as

אוועקגעגאנגען. לב און אויך אזוי א לוי , קומענדיק צו דעם ארט און
un ort dem tsu kumendik Levi a azoi oich un avekgegangen
and place of the to coming Levi a so also and went away

זעענדיק אים, איז אריבער אויף דער אנדערער זייט און אוועקגעגאנגען.
avekgegangen un zait anderer der oif ariber iz im zeendik
went away and side other the on across is him seeing

stood up, testing Rebbe Melech HaMoshiach, saying, Rabbi, what mitzvah must I do to inherit Chayyei Olam? 26 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, In the Torah what has been written? How do you read it?
27 And in reply the Baal Torah said, V'AHAVTA ES ADONOI ELOHEICHA B'CHOL LEVAVCHA UVECHOL NAFSHECHA UVECHOL MODECHA and L'REACHA KAMOCHA. 28 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, Your answer is frum. Richtik. Do this and you will live.
29 But because the Baal Torah wanted to justify himself, to be yitzdak im Hashem *(justified with G-d)* on the basis of his own zokheh *(merit)*, he said to him, And who is my REA *(neighbor)*?
30 In reply, Rebbe Melech HaMoshiach said, A certain ish was coming down from Yerushalayim to Yericho, and he encountered shodedim. They stripped him and inflicted a klap, more than one, and they went away and left him half dead. 31 It so happened that a certain kohen was coming down by that derech, and, having seen him, he passed by on the other side. 32 And likewise also a Levi happened upon the place, but when he came and saw him, he passed by on the other side.
33 But a certain Shomroni,

לג א געוויסער שומרוני אבער , אונטערוועגס, איז אהינגעקומען צו
tsu ahingekumen iz untervegns ober Shomroni geviser a
to come there is on the way however Samaritan certain a

אים, און ווי ער האט אים דערזען , האט ער זיך דערבארעמט
derbaremt zich er hot derzen im hot er vi un im
had compassion self he has caught sight of him has he as and him

לד און איז צוגעגאנגען און האט אים פארבונדן די וואונדן זיינע און
un zaine vundn di farbundn im hot un tsugegangen iz un
and his wounds the bandaged him has and went is and

ארויפגעגאסן אייל און וויין ; און אים ארויפגעזעצט אויף זיין אייגענער
eigener zain oif aroifgezetst im un vain un eil aroifgegosen
own his on put up him and wine and oil pouring

בהמה און אוועקגעפירט אין אן אכסניה אריין און אים געזארגט.
gezorgt im un arain achsanyah an in avekgefirt un beheime
cared for him and into inn an in brought him to and beast

לה און צומארגנס האט ער ארויסגענומען צוויי דינרים און זיי געגעבן
gegeben zei un dinrim tsvei aroisgenumen er hot tsumorgens un
given them and denarii two take out he has the next day and

דעם בעל אכסניה און געזאגט: קוק דיך אום אויף אים! און וואס
vos un im oif um dich kuk gezogt un achsanyah bal dem
what and him on after you look said and inn owner the

דו וועסט אויסגעבן מער, וועל איך דיר באצאלן ווען איך וועל מיך
mich vel ich ven batsolen dir ich vel mer oisgeben vest du
me will I when pay you I will more give you will you

אומקערן. לו ווער פון די דאזיקע דריי , מיינסטו , איז געווען א חבר
chaver a geven iz meinstu drai dozike di fun ver umkeren
neighbor a was is you think three these the of who return

צו אים, וואס איז אריינגעפאלן צווישן די גזלנים ? לז און ער האט
hot er un gazlonim di tsvishen araingefalen iz vos im tsu
has he and robbers the among fell into is who him to

געזאגט: דער , וואס האט געטאן חסד מיט אים! און יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua un im mit chesed geton hot vos der gezogt
Yehoshua and him with grace done has who the one said

האט צו אים געזאגט: גיי, און טו אויך אזוי!
azoi oich tu un gei gezogt im tsu hot
so also do and go said him to has

לח און בשעת זיי זענען ווייטער געגאנגען, איז ער אריינגעקומען אין
in araingekumen er iz gegangen vaiter zenen zei beshas un
into come in he is go farther are they while and

א געוויס דארף ; און א פרוי מיט דעם נאמען מרתא האט אים
im hot Marta nomen dem mit froi a un dorf gevis a
him has Martha name the with woman a and village certain a

אויפגענומען אין איר הויז אריין. לט און זי האט געהאט א שוועסטער,
shvester a gehat hot zi un arain hoiz ir in oifgenumen
sister a had has she and into house her in welcomed

וואס האט געהייסן מרים , וועלכע האט זיך אויך אנידערגעזעצט ביי דעם
dem bai anidergezetst oich zich hot velche Miryam geheisen hot vos
the at sat down also self has who Mary named was who

הארס פיס און זיך צוגעהערט צו זיין ווארט. מ מרתא אבער האט
hot ober Marta vort zain tsu tsugehert zich un fis Hars
has however Martha word his to to listen self and feet L-rd's

זיך זייער געפארעט איבער א סך באדינען; און זי איז צוגעקומען און
un tsugekumen iz zi un badinen sach a iber geporet zeier zich
and come over has she and serving much a over occupied very self

traveling along on the derech, came upon him; and when he saw him, he was filled with rachmei shomayim. 34 And when this Shomroni approached, he bandaged the man's wounds, pouring shemen and yayin over them; and when he had placed him upon his own donkey, he brought the man to a malon and cared for him.
35 And on the next day he produced two denarii and gave them to the inn keeper of the malon and said, Take care of him, and whatever you spend additionally, I will take care of, when I return.
36 Who of these shalosha seems to you to have become a re'a to the one having fallen among the shodedim? 37 And the Baal Torah answered, The one having shown the man rachamim. And Rebbe Melech HaMoshiach said to him, Go and do likewise.
38 And while they were on the derech, he entered into a certain shtetl. And a certain isha by name of Marta received him. 39 And this isha had an achot named Miryam, who sat down at the feet of Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu listening to his dvar. 40 But Marta was distracted with much badinen. And having stood by, she said, Adoneinu, is it

געזאגט: האר, עס קימערט דיך נישט וואס מיין שוועסטער האט מיך
mich hot shvester main vos nisht dich kimert es Har gezogt
me has sister my that not you matters to it L-rd said

איבערגעלאזט איינע אליין צו באדינען? זאג זשע איר, אז זי זאל מיר
mir zol zi az ir zhe zog badinen tsu alein eine ibergelozt
me shall she that her then tell serving to alone one left

צוהעלפן. מא און דער האר האט איר ענטפערנדיק געזאגט: מרתא, מרתא,
Marta Marta gezogt entferendik ir hot Har der un tsuhelfen
Martha Martha said answering her has L-rd the and assist

דו זארגסט און קימערסט דיך וועגן א סך זאכן; מב אבער
ober zachn sach a vegen dich kimerst un dich zorgst du
however things many a about you bothered and you anxious you

נאר עפעס, איין זאך איז נייטיק; און מרים האט אויסדערוויילט
oisderveilt hot Miryam un neitik iz zach ein epes nor
chosen has Mary and needed is thing one something but

דעם גוטן חלק, וואס וועט פון איר נישט אוועקגענומען ווערן!
veren avekgenumen nisht ir fun vet vos cheilek gutn dem
to be taken away not her from will which share good the

יא און עס איז געשען, בשעת ער האט מתפלל געווען אויף א
a oif geven mispalel hot er beshas geshen iz es un
a on was praying has he while happened is it and

געוויס ארט; און אז ער האט אויפגעהערט, האט איינער פון
fun einer hot oifgehert hot er az un ort gevis
of one has finish did he that and place of certain

די תלמידים זיינע געזאגט צו אים: האר, לערן אונדז תפילה צו טאן, אזוי
azoi ton tsu tfile undz lern Har im tsu gezogt zaine talmidim di
so do to prayer us teach L-rd him to said his disciples the

ווי יוחנן האט אויך געלערנט זיינע תלמידים! ב און ער האט צו זיי
zei tsu hot er un talmidim zaine gelernt oich hot Yochanan vi
them to has he and disciples his taught also has John as

געזאגט: ווען איר טאט תפילה, זאלט איר זאגן: פאטער, געהייליקט זאל
zol geheilikt foter zogen ir zolt tfile tat ir ven gezogt
shall holy Father say you shall prayer do you when said

ווערן דיין נאמען. זאל דיין מלכות קומען. ג גיב אונדז יעדן טאג
tog yedn undz gib kumen Malchus dain zol nomen dain veren
day every us give come kingdom your shall Name your to be

אונדזער טעגלעך ברויט! ד און פארגיב אונדז אונדזערע זינד, ווארום מיר
mir vorem zind undzere undz fargib un broit teglech undzer
we because sin our us forgive and bread daily our

אליין זענען אויך מוחל יעדן איינעם, וואס איז אונדז שולדיק. און
un shuldik undz iz vos einem yedn moichel oich zenen alein
and in debt us is who one every forgive also are ourselves

ברענג אונדז נישט צו קיין נסיון.
nisoyen kein tsu nisht undz breng
temptation any to not us bring

ה און ער האט צו זיי געזאגט: ווער פון אייך וועט האבן א פריינד,
fraind a hoben vet aich fun ver gezogt zei tsu hot er un
friend a have will you of who said them to has he and

און ער וועט גיין צו אים אין מיטן דער נאכט און זאגן צו אים:
im tsu zogen un nacht der miten in im tsu gein vet er un
him to say and night the middle of in him to go will he and

פריינד, לײַ מיר דריי לעבלעך ברויט, ו ווייל א פריינד מיינער
mainer fraind a vail broit leblech drai mir lei fraind
mine friend a because bread loaves three me lend friend

of no concern to you that my achot has left me alone to serve? Speak, then, to her to help me. [41] And in reply Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu said to her, Marta, Marta, you are anxious and worried about many things, [42] But one is necessary. For Miryam chose HaTov which will not be taken away from her.

11 And it came about while he was in a certain place davening that, when he concluded, a certain one of his talmidim said to him, Adoneinu, teach us to daven, just as also Yochanan taught his talmidim. [2] And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, When you daven, say, Avinu, yitkadash shmecha *(hallowed be Thy Name)*. Tavo malchutechah *(Thy kingdom come)*. [3] Es lechem chukeinu ten lanu yom yom *(Give us day by day the bread we need)*. [4] U slach lanu es chovoteinu *(And forgive us our debts, sins)* ki solechim gam anachnu lekhol hachayav lanu *(for also we ourselves are forgiving all that are the debtor to us)* val tevieinu lidei nisayon *(And lead us not into temptation)*.

[5] And Rebbe Melech HaMoshiach said to them, Who among you will have a chaver and will come to him at chatzot halailah *(midnight)*, and say to him, Chaver, lend me shalosh kikrot *(loaves)*; [6] Because a

איז געקומען פון אונטערוועגנס צו מיר, און איך האב נישט וואס
vos nisht hob ich un mir tsu untervegns fun gekumen iz
what not have I and me to on the way from come is

אנידערצולייגן פאר אים; ז און יענער אינעווייניק ענטפערנדיק וועט
vet entferendik ineveinik yener un im far anidertsuleigen
will answering inside that one and him before put down

זאגן: זיי מיך נישט מטריח ; די טיר איז שוין צוגעשלאסן, און
un tsugeshlosen shoin iz tir di matriech nisht mich zai zogen
and closed already is door the impose on not me be say

מיינע קינדער זענען מיט מיר אין בעט; איך קען נישט אויפשטיין און
un oifshtein nisht ken ich bet in mir mit zenen kinder maine
and stand up again not can I bed in me with are children my

דיר געבן! ח איך זאג אייך; אויב ער וועט נישט אויפשטיין און אים
im un oifshtein nisht vet er oib aich zog ich geben dir
him and stand up again not will he if you tell I give you

געבן, מחמת ער איז זיין פריינד, דאך צוליב זיין עזות
azes zain tsulib doch fraind zain iz er machmas geben
impertinent his on account of yet friend his is he because give

פנימדיקייט וועט ער אויפשטיין און אים געבן, אזויפיל וויפל ער
er vifel azoifil geben im un oifshtein er vet ponemdikeit
he how as much give him and rise up he will "in your face" ness

באדארף. ט און איך זאג אייך: בעט, און עס וועט אייך געגעבן ווערן, זוכט,
zucht veren gegeben aich vet es un bet aich zog ich un badarf
seek to be given you will it and ask you tell I and needs

און איר וועט געפינען; קלאפט אָן, און עס וועט אייך אויפגעמאכט ווערן!
veren oifgemacht aich vet es un on klapt gefinen vet ir un
to be open you will it and on knock find will you and

י ווארום יעדער איינער, וואס בעט, באקומט; און ווער עס זוכט, געפינט;
gefint zucht es ver un bakumt bet vos einer yeder vorem
finds seeks it who and receives asks who one every because

און דעם , וואס קלאפט אָן, וועט אויפגעמאכט ווערן. יא און וועמען פון
fun vemen un veren oifgemacht vet on klapt vos dem un
of which and to be open will on knock who the one and

אייך, וואס איז א פאטער, דער זון וועט בעטן ברויט, צי וועט ער אים דען
den im er vet tsi broit beten vet zun der foter a iz vos aich
then him he will bread ask will son the father a is who you

געבן א שטיין? אדער פיש, צי וועט ער דען אים געבן א שלאנג אנשטאט
onshtot shlang a geben im den er vet tsi fish oder shtein a geben
instead snake a give him then he will fish or stone a give

פיש? יב אדער אויב ער וועט בעטן אן איי, צי וועט ער דען אים געבן אן
an geben im den er vet tsi ei an beten vet er oib oder fish
an give him then he will egg an ask will he if or fish

עקדיש? יג דעריבער, אויב איר, זייענדיק שלעכט, ווייסט צו געבן גוטע
gute geben tsu veist shlecht zaiendik ir oib deriber ekdish
good give to know evil being you if therefore scorpion

גאב צו אייערע קינדער, על אחת כמה וכמה וועט דער
der vet vekame kame aches al kinder eiere tsu gob
the will and how many how many one on children your to gifts

פאטער פון הימל געבן דעם רוח הקודש צו די, וואס בעטן אים!
im beten vos di tsu Hakoidesh ruach dem geben himel fun foter
him ask who the to the Holy Spirit the give heaven of Father

יד און ער האט ארויסגעטריבן א בייזן גייסט, וואס איז געווען שטום.
shtum geven iz vos gaist beizn a aroisgetriben hot er un
silent was is which spirit evil a cast out has he and

chaver of mine has come
from a journey to me and I
have nothing to set before
him; 7 And from inside he
shall reply, saying, Do not
bother me; the delet has
already been shut, and my
yeladim and I are already
in bed; I cannot get up and
give to you anything. 8 I
say to you, even if he will
not get up and give him
anything, because he is his
chaver, at least because
of his keseder *(constantly)*
persistent importunity he
will get up and give to
him as much as he needs.
9 And I tell you [when you
daven], ask, and it shall
be given to you; seek and
you shall find; knock and
it shall be opened to you.
10 For everyone asking
receives; and he who is
seeking, finds; and to the
one knocking, it shall be
opened. 11 And what Abba
among you is there who,
if his ben asks for a dag
(fish), instead of a dag
(fish) will give to him a
nachash *(snake)*? 12 Or if the
ben will ask for a beytzah
(egg), will the av give him
an akrav *(scorpion)*? 13 If,
therefore, you, though
you are ra'im *(evil ones)*,
have da'as *(knowledge)* of
how to give matanot tovot
(good gifts) to your yeladim,
how much more will HaAv
sh'ba'Shomayim give the
Ruach Hakodesh to the ones
asking him.

14 And Rebbe Melech
HaMoshiach was casting

און עס איז געשען , ווען דער בייזער גייסט איז ארויסגעגאנגען, האט
un es iz geshen ven der beizer gaist iz aroisgegangen hot
and it is happened when the evil spirit is went out did

דער שטומער גערעדט; און די מאסן האבן געשטוינט. טו איייניקע
der shtumer geredt un di masen hoben geshtoint einike
the mute speak and the crowds of were amazed some

אבער פון זיי האבן געזאגט: דורך דעם בעל-זבול , דעם שר פון
ober fun zei hoben gezogt durch dem Ba'al-Zibbul dem sar fun
however of them have said through the Baal-zibbul the ruler of

די בייזע גייסטער, טרייבט ער ארויס די בייזע גייסטער. טז און אנדערע,
di beize gaister traibt er arois di beize gaister un andere
the evil spirits casts he out the evil spirits and others

אויספרואוונדיק אים, האבן פון אים פארלאנגט א צייכן פון הימל .
oispruvendik im hoben fun im farlangt a tseichen fun himel
testing him have from him asked a sign from heaven

יז ער אבער , ווייל ער האט געוואוסט פון זייערע געדאנקען, האט צו
er ober vail er hot gevust fun zeiere gedanken hot tsu
he however because he has known of their thoughts has to

זיי געזאגט: יעדע מלוכה , וואס איז צעטיילט קעגן זיך אליין,
zei gezogt yede meluche vos iz tseteilt kegen zich alein
them said every kingdom which is divided against self alone

ווערט פארוויסט; און א הויז פאלט אויף א הויז . יח און אפילו דער
vert farvist un a hoiz falt oif a hoiz un afile der
becomes laid waste and a house falls on a house and even the

שטן , אויב ער איז צעטיילט קעגן זיך אליין, וויאזוי וועט זיין קעניגרייך
Satan oib er iz tseteilt kegen zich alein viazoi vet zain kenigraich
Satan if he is divided against self alone how will his kingdom

האבן א קיום ? ווייל איר זאגט, דורך דעם בעל-זבול טרייב
hoben a kiem vail ir zogt durch dem Ba'al-Zibbul traib
have an existence because you say through the Baal-zibbul drive

איך ארויס די בייזע גייסטער. יט און אויב איך טרייב ארויס די בייזע
ich arois di beize gaister un oib ich traib arois di beize
I out the evil spirits and if I drive out the evil

גייסטער דורך דעם בעל-זבול , דורך וועמען טרייבן אייערע קינדער
gaister durch dem Ba'al-Zibbul durch vemen traiben eiere kinder
spirits through the Baal-zibbul through whom drive your children

זיי ארויס? דערפאר וועלן זיי זיין אייערע שופטים. כ אויב אבער
zei arois derfar velen zei zain eiere shoftim oib ober
them out therefore will they be your judges if however

איך טרייב ארויס די בייזע גייסטער מיט דעם פינגער פון ה׳ , אזוי
ich traib arois di beize gaister mit dem finger fun Hashem azoi
I drive out the evil spirits with the finger of Hashem so

איז דאס קעניגרייך פון ה׳ שוין געקומען צו אייך! כא ווען דער
iz dos kenigraich fun Hashem shoin gekumen tsu aich ven der
is the kingdom of Hashem already come to you when the

גיבור , פעליק באוואפנט, באוואכט זיין הויף , בלייבט זיין
giber felik bavofnt bavacht zain hoif blaibt zain
strong man duly armed guards his courtyard remains his

פארמעגן אין פרידן ; כב ווען אבער א שטארקערער פון אים
farmegn in fridn ven ober a shtarkerer fun im
possessions in security when however a stronger than him

קומט און באזיגט אים, וועט ער אוועקנעמען זיינע כלי זין , אויף
kumt un bazigt im vet er aveknemen zaine keile zin oif
comes and overcomes him will he take away his weapon sons on

out a shed from an ish illem *(mute man)*. And it came to pass when the shed had come out, the ish illem spoke, and the multitudes were amazed.
15 But some of them said, He casts out the shedim by Baal-zibbul Sar HaShedim.
16 And others, to test him, were demanding of Rebbe, Melech HaMoshiach an ot *(sign)* from Shomayim.
17 But Rebbe Melech HaMoshiach, having had daas of their machshavot *(thoughts)*, said to them, Every Malchut divided against itself is laid waste; and a bais *(household)* divided against itself falls.
18 And if HaSatan also was divided against himself, how shall Hasatan's Malchut *(Kingdom)* stand? Because you say by Baal-zibbul I cast out shedim.
19 But if I by Baal-zibbul cast out the shedim, by whom do your banim cast them out? Oib azoi *(consequently)*, they shall be your shofetim *(judges)*.
20 But, if I, by the finger of Hashem, cast out the shedim, then the Malchut Hashem has come upon you.
21 When a Gibbor *(Strong Man)*, fully armed, is shomer over his armon *(palace)*, his possessions are left in shalom;
22 But when someone stronger than he overpowers him, he takes away from him all his shiryon kaskasim *(coat of scale armor)* on which he had depended, and

וועלכע ער האט זיך פארלאזט, און וועט צעטיילן זיין רויב . כג ווער
ver roib zain tseteilen vet un farlozt zich hot er velche
who spoils his divide will and depend self has he which

עס איז נישט מיט מיר, דער איז קעגן מיר; און ווער עס זאמלט
zamlt es ver un mir kegen iz der mir mit nisht iz es
gathers it who and me against is this one me with not is it

נישט איין מיט מיר, דער צעשפרייט. כד ווען דער אומריינער גייסט
gaist umreiner der ven tseshpreit der mir mit ein nisht
spirit unclean the when scatters this one me with one not

גייט ארויס פון דעם מענטשן, גייט ער אדורך איבער ערטער, וואו עס
es vu erter iber adurch er geit mentshn dem fun arois geit
it where places over through he go man the of out go

איז קיין וואסער נישטא , זוכנדיק מנוחה ; און ווייל ער געפינט
gefint er vail un menuche zuchendik nishto vaser kein iz
finds he because and rest seeking there is not water any is

נישט, זאגט ער: איך וועל מיך אומקערן צו דעם הויז מיינעם, פון
fun mainem hoiz dem tsu umkeren mich vel ich er zogt nisht
of mine house the to return me will I he says not

וואנען איך בין ארויס. כה און ער קומט און געפינט עס אויסגעקערט און
un oisgekert es gefint un kumt er un arois bin ich vanen
and swept it finds and comes he and out am I where

אויסגעצירט. כו דעמאלט גייט ער און נעמט מיט זיבן אנדערע ערגערע
ergere andere ziben mit nemt un er geit demolt oisgetsirt
worse other seven with takes and he go then decorated

גייסטער ווי ער איז אליין , און זיי גייען אריין און וואוינען דארטן,
dorten voinen un arain geien zei un alein iz er vi gaister
there dwell and into go they and himself is he than spirits

און דער סוף פון יענעם מענטשן ווערט ערגער ווי דער אנהויב .
onhoib der vi erger vert mentshn yenem fun sof der un
beginning the than worse is man that of end the and

כז און עס איז געשען , בשעת ער האט דאס גערעדט, האט א געוויסע
gevise a hot geredt dos hot er beshas geshen iz es un
certain a has spoken that has he while happened is it and

פרוי פון דעם המון מענטשן אויפגעהויבן איר קול און געזאגט צו
tsu gezogt un kol ir oifgehoiben mentshn hamon dem fun froi
to said and voice her uplifted people crowd of the of woman

אים: אז וואויל איז דעם מוטערלייב, וואס האט דיך געטראגן, און די
di un getrogen dich hot vos muterlaib dem iz voil az im
the and carried you has who womb the is blessed that him

בריסט, וועלכע דו האסט געזויגן! כח ער אבער האט געזאגט: יא ,
yo gezogt hot ober er gezoign host du velche brist
yes said has however he sucked you have you which breasts

וואויל איז די , וואס הערן ה׳ס ווארט, און היטן עס אפ!
op es hiten un vort Hashems heren vos di iz voil
up it keep and word Hashem's hears who the is blessed

כט ווי אבער מאסן מענטשן האבן אהערגעשטראמט צו אים, האט
hot im tsu ahergeshtromt hoben mentshn masen ober vi
has him to pressed have people crowds of however as

ער אנגעהויבן צו זאגן: דאס דאזיקע דור איז א בייז דור ! עס
es dor beiz a iz dor dozike dos zogen tsu ongehoiben er
it generation evil a is generation these the say to begun he

פארלאנגט א צייכן ; און קיין צייכן וועט אים נישט געגעבן ווערן אחוץ
achuts veren gegeben nisht im vet tseichen kein un tseichen a farlangt
except to be given not it will sign any and sign a asked

distributes his plunder.
23 The one who is not with me is against me *(anti-Moshiach)*; and he who does not gather with me, scatters.
24 When the ruach hatameh *(unclean spirit)* goes out from the ben Adam, it goes through waterless places seeking a menuchah *(resting place)* and, not finding any, it says, I will return to my bais from where I came out.
25 And when it comes, it finds the bais having been swept and put beseder.
26 Then it goes and takes another sheva shedim more ra'ot *(evil)* than itself, and they enter it and dwell there; and the acharit *(last)* condition of that ish becomes worse than the reshit *(first)*.

27 And it came about while Rebbe Melech HaMoshiach was saying these shiurim, a certain isha in the multitude, having lifted up her voice, said to him, Ashrey is the womb having carried you and the breasts that nursed you.
28 But Rebbe Melech HaMoshiach said, Aderaba *(to the contrary)*; ashrey are the ones hearing the dvar Hashem and being shomer mitzvot!

29 And as the multitudes are gathering even more, Rebbe Melech HaMoshiach began to say, HaDor HaZeh *(this generation)* is a Dor Rah! It is seeking an ot, and an ot will not be given to it except the Ot HaYonah

דאס צייכן פון יונה . [ל] ווארום אזוי ווי יונה איז געווארן א צייכן
tseichen a gevoren iz Yonah vi azoi vorem Yonah fun tseichen dos
sign a become is Jonah as just because Jonah of sign the

פאר די אנשי נינוה , אזוי וועט דער בר אנש זיין פאר דעם דאזיקן
dozikn dem far zain Enosh Bar der vet azoi Nineve anshei di far
this the for be of Man Son the will so Nineveh men of the for

דור . (יונה א, יז.) [לא] די מלכה פון תימן וועט אויפשטיין
oifshtein vet teymen fun malke di iz a Yonah dor
standing up again will South of Queen the 17 1 Jonah generation

אינם משפט מיט די לייט פון דעם דאזיקן דור און וועט
vet un dor dozikn dem fun lait di mit mishpot inem
will and generation this the of people the with judgment in the

זיי פארמשפטן; ווייל זי איז געקומען פון די עקן פון
fun ekn di fun gekumen iz zi vail farmishpeten zei
of far reaches the from come is she for condemn them

דער ערד , צו הערן שלמהס חכמה און זע , דא געפינט זיך א
a zich gefint do ze un chochme Shloimes heren tsu erd der
a self finds here look and wisdom Solomon's hear to earth the

גרעסערער ווי שלמה ! (מלכים א י , א-יג.) [לב] מענער פון נינוה
Nineve fun mener a-ig i a melachim Shloime vi greserer
Nineveh of men 1-13 10 1st Kings Solomon than greater

וועלן אויפשטיין אינם משפט מיט דעם דאזיקן דור און וועלן
velen un dor dozikn dem mit mishpot inem oifshtein velen
will and generation this the with judgment in the rise will

עס פארמשפטן; ווייל זיי האבן תשובה געטאן אויף יונהס רוף;
ruf Yonahs oif geton tshuve hoben zei vail farmishpeten es
call Jonah's on done repentance have they because condemn it

און זע , דא געפינט זיך א גרעסערער ווי יונה . (יונה ג.)
g Yonah Yonah vi greserer a zich gefint do ze un
3 Jonah Jonah than greater a self finds here look and

[לג] קיינער צינדט נישט אָן קיין ליכט און שטעלט עס אויף א פארבארגן
farborgen a oif es shtelt un licht kein on nisht tsindt keiner
hidden a by it puts and light any on not lights no one

ארט , אויך נישט אונטער א מאסשעפל , נאר אויף א לייכטער , כדי
kedei laichter a oif nor mosshefl a unter nisht oich ort
so that lampstand a on but measuring basket a under not also place

די , וואס קומען אריין, זאלן זען דעם העלן שיין . [לד] דאס ליכט פון דעם
dem fun licht dos shein heln dem zen zolen arain kumen vos di
the of light the shine glow the see should in come who the

קערפער איז דאס אויג דיינס. ווען דיין אויג איז געזונט , איז אויך דיין
dain oich iz gezunt iz oig dain ven dains oig dos iz kerper
your also is healthy is eye your when your eye the is body

גאנצער קערפער ליכטיק; אויב אבער עס איז שלעכט, איז אויך דער גאנצער
gantser der oich iz shlecht iz es ober oib lichtik kerper gantser
whole the also is evil is it however if light body whole

גוף דיינער חושך . [לה] גיב זשע אכטונג , אז דאס ליכט אין דיר זאל
zol dir in licht dos az achtung zhe gib choishech dainer guf
shall you in light the that attention then give darkness your body

נישט זיין קיין פינצטערניש! [לו] אויב דעריבער דיין גאנצער קערפער איז
iz kerper gantser dain deriber oib fintsternish kein zain nisht
is body whole your therefore if darkness any be not

ליכטיק, אז ער האט נישט קיין פינסטערן חלק , וועט ער זיין אינגאנצן
ingantsen zain er vet cheilek finstern kein nisht hot er az lichtik
wholly be he will part darkness any not has he that light

(the Sign of Jonah). 30 For just as Yonah became to the people of Nineveh an ot, so also the Bar Enosh will be an ot to HaDor HaZeh. 31 The Queen of the South will be made to stand up alive at the Mishpat (Judgment) with the men of HaDor HaZeh and she will declare a gezar din (verdict) of harshaah (condemnation as guilty), because she came from the ends of the earth to hear the chochmah of Sh'lomo, and one greater than Sh'lomo is here.

32 Men of Nineveh will stand up at the Mishpat (Yom HaDin) with HaDor HaZeh and will condemn it, for they made teshuva at the darshenen of Yonah, and one greater than Yonah is here.

33 No one having lit a menorah puts it in a hidden place, nor under the measuring bucket, but on the shulchan, in order that the ones entering may see the ohr. 34 The menorah of the basar is your ayin (eye). When your ayin is sound, then your entire basar is full of ohr. But when it is rah, then your basar is full of choshech. 35 See to it, then, that the ohr in you is not choshech (darkness). 36 If therefore, your whole basar is full of ohr and not having any part choshech, it will be all full of ohr as when the menorah with

ליכטיק, ווי ווען דאס ליכט באשטראלט דיך מיט זיין שיין.
lichtik vi ven dos licht bashtralt dich mit zain shein
light as when the light irradiates with you its shine

לז און בשעת ער האט גערעדט, האט א פרוש אים פארבעטן, אז ער
un beshas er hot geredt hot a Parush im farbeten az er
and while he has spoken has a Pharisee him invite that he

זאל עסן ביי אים. און ער איז אריינגעגאנגען און האט זיך געזעצט צום
zol esen bai im un er iz araingegangen un hot zich gezetst tsum
shall dine with him and he is go in and has self reclines to the

טיש. לח און דער פרוש האט זיך געוואונדערט, זעענדיק, אז ער האט
tish un der Parush hot zich gevundert zeendik az er hot
table and the Pharisee has self astonished seeing that he has

זיך נישט צו ערשט געוואשן פארן עסן. לט און דער האר האט געזאגט
zich nisht tsu ersht gevashn farn esen un der Har hot gezogt
self not to first washed before to eat and the L-rd has said

צו אים: איצט מאכט איר, פרושים, ריין דעם בעכער און די שיסל פון
tsu im itst macht ir Perushim rein dem becher un di shisel fun
to him now make you Pharisees clean the goblet and the bowl of

אויסנווייניק, דאס אינעווייניקסטע אבער אין אייך איז פול מיט גזלה און
oisenveinik dos ineveinikste ober in aich iz ful mit gzeile un
the outside the inside however in you is full with dish and

רשעות. מ נאראנים וואס איר זענט! צי האט דען נישט דער, וואס
rishes naronem vos ir zent tsi hot den nisht der vos
wickedness fools which you are has then not this One who

האט געמאכט דאס אויסנווייניקסטע, אויך געמאכט דאס אינעווייניקסטע?
hot gemacht dos oisenveinikste oich gemacht dos ineveinikste
has made the outside also made the inside

מא גיט נאר צדקה פון דעם, וואס איז דרינען, און זע,
git nor tsedoke fun dem vos iz drinen un ze
give but alms charity of the things which are inside and look

אלץ איז ריין פאר אייך! מב נאר ווי איז צו אייך פרושים, ווייל
alts iz rein far aich nor vei iz tsu aich Perushim vail
all things are pure for you but woe is to you Pharisees because

איר גיט אפ מעשר פון מיענטע און רוטע און פון יעדן קרייטעכצער, און
ir git op maiser fun miente un rute un fun yedn kraitechtser un
you give up tithe out of mint and rue and of every herbs and

זענט עובר אויף דעם משפט און דער ליבע פון ה׳; די דאזיקע
zent oyver oif dem mishpot un der libe fun Hashem di dozike
are violating on the judgment and the love of Hashem the these

האט איר געדארפט טאן און יענע אויך נישט אויסלאזן. מג ווי איז צו
hot ir gedarft ton un yene oich nisht oislozen vei iz tsu
have you ought do and those also not neglect woe is to

אייך פרושים, ווייל איר האט ליב צו זיצן אויבנאן אין שול
aich Perushim vail ir hot lib tsu zitsen oibnon in shul
you Pharisees because you have love to sit at the head in synagogue

און אז מען זאל אייך אפגעבן שלום אויף די מערקפלעצער. מד ווי
un az men zol aich opgeben sholem oif di merkpletser vei
and that they shall you give greeting on the marketplaces woe

איז צו אייך, אז איר זענט ווי קברים, וואס מען דערקענט נישט; און
iz tsu aich az ir zent vi kvorim vos men derkent nisht un
is to you that you are like graves which they recognized not and

די מענטשן, וואס גייען ארום אויף זיי, ווייסן עס נישט!
di mentshn vos geien arum oif zei veisen es nisht
the people who go around on them know it not

the ohr *(light)* shines on you.

37 Now while he spoke, a Parush asks him that he might have betziat halechem *(have a meal, breaking of bread)* with him. And, having entered, Rebbe Melech HaMoshiach reclined at tish. 38 And the Parush, having seen this, was amazed that Rebbe Melech HaMoshiach did not first do netilat yadayim before the meal. 39 But Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu said to him, Now you Perushim wash the outside of the kos and the dish you clean, but the inside of you is full of gezel *(robbery)* and resha. 40 Goilomim *(Foolish people)*! Did not the One having made the outside also make the inside? 41 But as far as what is inside, give tzedakah, and everything is tahor to you. 42 But oy to you, Perushim, because you give as ma'aser *(tithe)* the mint and the rue and every herb and you disregard the mishpat and the ahavah of Hashem. But these things it was necessary to do and those not to disregard. 43 Oy to you Perushim! Because your ahavah is for the moshavot harishonim *(first seats)* in the shuls and the Birkat Shalom greetings in the market places. 44 Woe to you, because you are like the unmarked kevarim *(graves)*, and bnei Adam walk over them without having daas.

מה און איינער פון די חכמים האט ענטפערנדיק געזאגט צו אים:
im tsu gezogt entferendik hot chachomim di fun einer un
him to said answering has Baalei Torah the of one and

רבי , ווען דו זאגסט די דאזיקע זאכן , באליידיקסטו אונדז אויך!
oich undz baleidikstu zachn dozike di zogstu du ven Rebbe
also us you insult things these the say you when Rebbe

מו ער אבער האט געזאגט: ווי איז אויך צו אייך, חכמי התורה ;
hatoire chachomei aich tsu oich iz vei gezogt hot ober er
HaTorah Baalei you to also is woe said has however he

ווייל איר באלאדנט די מענטשן מיט שווערע משאות, וואס מען
men vos masoes shvere mit mentshn di balodnt ir vail
was which burdens heavy with people the burden you because

קען זיי קוים דערטראגן, און איר אליין רירט אפילו נישט אָן די
di on nisht afile rirt alein ir un dertrogen koim zei ken
the on not even touch yourself you and bear scarcely they able

לאסטן מיט איינעם פון אייערע פינגער. מז ווי איז צו אייך, ווייל איר
ir vail aich tsu iz vei finger eiere fun einem mit lastn
you because you to is woe finger your of one with burdens

בויט די קברים פון די נביאים , וואס אייערע פאטערס האבן זיי
zei hoben foters eiere vos neviim di fun kvorim di boit
them have fathers your who prophets the of tombs the build

געהרגעט. מח אָט אזוי־אָ זענט איר עדות און איר האט א וואוילגעפעלן
voilgefelen a hot ir un eides ir zent azoi-o ot geharget
pleasure a have you and witness you are how Thus killed

אין די מעשים פון די פאטערס אייערע; ווייל זיי האבן זיי
zei hoben zei vail eiere foters di fun maisim di in
them have they because your fathers the of deeds the in

געטייט, איר אבער בויט די קברים. מט צוליב דעם האט אויך
oich hot dem tsulib kvorim di boit ober ir geteit
also has that on account of tombs the build however you killed

די חכמה פון ה׳ געזאגט: איך וועל שיקן צו זיי נביאים און
un neviim zei tsu shiken vel ich gezogt Hashem fun chochme di
and prophets them to send will I said Hashem of wisdom the

שליחים, און א טייל פון זיי וועלן זיי אומברענגען און רודפן ;
roidefen un umbrengen zei velen zei fun teil a un shlichim
persecute and kill they will them of part a and Shlichim

נ כדי דאס בלוט פון אלע נביאים , וואס איז פארגאסן געווארן זינט
zint gevoren fargosen iz vos neviim ale fun blut dos kedei
since become shed is which prophets all of blood the so that

דער וועלטבאשאפונג, זאל געפאדערט ווערן פון דעם דאזיקן דור ,
dor dozikn dem fun veren gefodert zol veltbashafung der
generation this the of to be demanded shall world's creation the

נא פון דעם בלוט פון הבל ביז צום בלוט פון זכריה , וואס איז
iz vos Zecharyah fun blut tsum biz Hevel fun blut dem fun
did who Zecharyah of blood to the until Hevel of blood the of

אומגעקומען צווישן דעם מזבח און דעם בית (המקדש); יא ,
yo Hamikdash beis dem un mizbeyech dem tsvishen umgekumen
yes HaMikdash House the and altar the between perish

איך זאג אייך, עס וועט געפאדערט ווערן פון דעם דאזיקן דור ,
dor dozikn dem fun veren gefodert vet es aich zog ich
generation this the of to be demanded will it you tell I

נב ווי צו אייך, חכמי התורה , ווייל איר האט אוועקגענומען דעם
dem avekgenumen hot ir vail hatoire chachomei aich tsu vei
the taken away has you because HaTorah Baalei you to woe

45 And, in reply, one of the Baalei Torah says to him, Rabbi, by saying these things you insult us also. 46 But Rebbe, Melech, HaMoshiach said, Also woe to you Baalei Torah, because you burden men with [halachic] loads difficult to carry, and you yourselves with so much as one of your fingers do not touch the loads. 47 Woe to you, because you build the matsevot *(tombstone monuments)* for the Kivrei HaNeviim *(the sepulchers of the Prophets)*, but it was your avot who killed them. 48 Therefore, you are edim *(witnesses)* and in agreement with the deeds of your avot, because they do the killing of nevi'im part and you do the providing of the matsevot part. 49 Therefore, also the Chochmah of Hashem said, I will send to them Nevi'im and Shlichim, some of whom they will kill and persecute, 50 That the Dahm of all the Neviim that has been poured out from the hivvased haOlam *(foundation of the world)* may be charged to HaDor HaZeh, 51 From the blood of Hevel *(Abel)* to the blood of Zecharyah who was killed al Kiddush ha-Shem between the Mizbe'ach and the Beis Hashem; ken, I tell you, it will be required of HaDor HaZeh. 52 Woe to you Ba'alei Torah, because

שליסל פון וויסן ; אליין זענט איר נישט אריינגעגאנגען, און די ,
di un araingegangen nisht ir zent alein visen fun shlisel
the and entered not you are yourself knowledge of key

וואס האבן געוואלט אריינגיין, האט איר פארווערט!
farvert ir hot araingein gevolt hoben vos
prevented you have go in wanted have who

נג און ווען ער איז ארויסגעגאנגען פון דארטן, האבן די סופרים
sofrim di hoben dorten fun aroisgegangen iz er ven un
scribes the did there from went out is he when and

און די פרושים אנגעהויבן צוצושטיין צו אים און אים צו שטעלן
shtelen tsu im un im tsu tsutsushtein ongehoiben Perushim di un
stand to him and him to to stand up begin Pharisees the and

קשיות איבער מערערע זאכן מיט פארביטערונג; נד לויערנדיק אויף
oif loyerendik farbiterung mit zachn merere iber kashies
on lying in wait bitterness with matters several over questions

אים, צו כאפן עפעס פון זיין מויל .
moil zain fun epes chapen tsu im
mouth his out of something catch to him

יב

דערווייל האט זיך פארזאמלט א המון פון טויזנטער מענטשן,
mentshn toizenter fun hamon a farzamlt zich hot derveil
people thousands of crowd a gathered self has meanwhile

אזוי אז זיי האבן זיך געטרעטן איינס דאס אנדערע, האט ער
er hot andere dos eins getretn zich hoben zei az azoi
he has other the one treading self have they that so

אנגעהויבן צום ערשט צו זאגן צו זיינע תלמידים: היט זיך פאר
far zich hit talmidim zaine tsu zogen tsu ersht tsum ongehoiben
for self beware disciples his to say to first to the begun

דעם זויערטייג פון די פרושים , וועלכעס איז צביעות . ב און עס איז
iz es un tsvies iz velches Perushim di fun zoierteig dem
is it and hypocrisy is which Pharisees the of yeast the

נישטא קיין באהאלטענע זאך , וואס וועט נישט אנטפלעקט ווערן,
veren antplekt nisht vet vos zach bahaltene kein nishto
to be unveiled not will what thing veiled any there is not

און קיין פארבארגענע זאך , וואס וועט נישט באקאנט געמאכט ווערן.
veren gemacht bakant nisht vet vos zach farborgene kein un
to be made known not will which thing secret any and

ג דערפאר, אלץ וואס איר האט גערעדט אין דער פינצטערניש, וועט
vet fintsternish der in geredt hot ir vos alts derfar
will darkness the in spoken have you which all therefore

געהערט ווערן אין דער ליכטיקייט; און וואס איר האט געזאגט אויפן אויער
oier oifen gezogt hot ir vos un lichtikeit der in veren gehert
ear on the said have you what and light the in to be heard

בחדרי חדרים , דאס וועט אויסגערופן ווערן אויף די דעכער .
decher di oif veren oisgerufen vet dos chadorem b'chadre
rooftops the on to be proclaimed will that rooms in innermost

ד איך זאג אייך אבער , מיינע פריינד: האט נישט קיין מורא פאר די ,
di far moire kein nisht hot fraind maine ober aich zog ich
the before fear any not have friend my however you tell I

וואס טייטן דעם גוף און נאך דעם זענען נישט ביכולת עפעס מער
mer epes bichoiles nisht zenen dem noch un guf dem teiten vos
more something able not are that after and body the kill who

צו טאן. ה איך וועל אייך אבער ווייזן פאר וועמען איר זאלט מורא
moire zolt ir vemen far vaizen ober aich vel ich ton tsu
fear shall you whom before to show however you will I do to

you took the mafteach of da'as; you yourselves did not enter in; and the ones entering in you hindered.

53 And when he went from there, the Sofrim and the Perushim began to be terribly hostile and to hock *(pose questions one right after the other)* Rebbe, Melech HaMoshiach and to subject him to a wide ranging cross-examination, 54 Plotting to catch him in something from his mouth.

12

Meanwhile, when the multitudes by the thousands assembled, to the point of trampling one another, Rebbe, Melech HaMoshiach said this in a yechidus first to his talmidim, Be shomer regarding the chametz of the Perushim, which is their tzeviut *(hypocrisy)*. 2 And nothing that men hide in a cover up is concealed which will not be revealed, and nothing held nistar *(hidden)* which will not be laid bare. 3 So then, what things you said in the choshech, will be heard in the ohr; and what you whispered in the ear bchadrei chadarim *(in a most secret place)* will be shouted from the roof tops. 4 I say to you, my chaverim, do not have pachad *(terror)* of the killers of the basar, who after that have nothing more they can do. 5 But I will show you someone of whom you should have yirah; fear the One who after killing the basar has

האבן: האט מורא פאר אים, וואס נאכן טייטן, האט ער די מאכט
macht di er hot teiten nochen vos im far moire hot hoben
power the he has kill after who him before fear have have

אריינצוואווארפן אין גיהנום אריין; יא , איך זאג אייך, פאר דעם דאזיקן
dozikn dem far aich zog ich yo arain Gehinnom in araintsuvarfen
this the before you tell I yes into Gehenna in throw in

זאלט איר מורא האבן! ו צי פארקויפט מען דען נישט פינף פייגעלעך
feigelech finf nisht den men farkoift tsi hoben moire ir zolt
birds five not then they sell have fear you shall

פאר צוויי איסרים? און קיין איינס פון זיי איז נישט פארגעסן פאר
far fargesen nisht iz zei fun eins kein un isrim tsvei far
before forgotten not is them of one any and assarion two for

ה׳ . ז נאר אפילו די האר פון אייער קאפ זענען אלע געציילט. האט
hot getseilt ale zenen kop eier fun hor di afile nor Hashem
have counted all are head your of hair the even but Hashem

נישט קיין מורא! איר זענט ווערט מער ווי א סך פייגעלעך. ח איך זאג
zog ich feigelech sach a vi mer vert zent ir moire kein nisht
tell I birds many a than more worth are you fear any not

אייך אבער: יעדער איינער, וואס וועט זיך באקענען צו מיר פאר
far mir tsu bakenen zich vet vos einer yeder ober aich
before me to acknowledge self will who one every however you

מענטשן, וועט אויך דער בר אנש זיך באקענען צו אים פאר די
di far im tsu bakenen zich Enosh Bar der oich vet mentshn
the before him to acknowledge self of Man Son the also will men

מלאכים פון ה׳ ; ט דער אבער , וואס פארלייקנט מיך פאר
far mich farleiknt vos ober der Hashem fun malochim
before me denies who however the one Hashem of angels

מענטשן, וועט פארלייקנט ווערן פאר די מלאכים פון ה׳ . י און
un Hashem fun malochim di far veren farleiknt vet mentshn
and Hashem of angels the before to be denied will men

יעדער איינער, וואס וועט זאגן א ווארט אנטקעגן דעם בר אנש וועט עס
es vet Enosh Bar dem antkegen vort a zogen vet vos einer yeder
it will of Man Son the against word a say will who one every

אים פארגעבן ווערן; ווער אבער עס לעסטערט דעם רוח הקודש ,
Hakoidesh ruach dem lestert es ober ver veren fargeben im
the Holy Spirit the blasphemes it however who to be forgiven him

דעם וועט נישט פארגעבן ווערן. יא און ווען מען פירט אייך פאר די
di far aich firt men ven un veren fargeben nisht vet dem
the before you leads they when and to be forgiven not will that one

שולן און פאר די פירשטן און פאר די געוועלטיקער, זאלט
zolt geveltiker di far un firshtn di far un shuln
shall authorities the before and rulers the before and synagogues

איר נישט זארגן , וויאזוי אדער מיט וואס איר זאלט זיך פארטיידיקן אדער
oder farteidiken zich zolt ir vos mit oder viazoi zorgen nisht ir
or defend self shall you what with or how worry not you

וואס איר זאלט זאגן; יב ווארום דער רוח הקודש וועט אייך לערנען
lernen aich vet Hakoidesh ruach der vorem zogen zolt ir vos
teach you will the Holy Spirit the because say shall you what

אין דער זעלביקער שעה, וואס איר דארפט זאגן .
zogen darft ir vos sho zelbiker der in
to say ought you what hour same the in

יג און עמיצער אויס דעם המון מענטשן האט צו אים געזאגט: רבי ,
Rebbe gezogt im tsu hot mentshn hamon dem ois emitser un
Rebbe said him to has people crowd the out someone and

the samchut to throw into
Gehinnom. Ken, I say to you,
have yirah *(fear)* of this One.
6 Are not chamesh sparrows
sold for two assarion? And
not even one of them has
been overlooked in the
eynayim of Hashem. 7 But
even the hairs of your rosh
have all been inventoried.
Never fear. You are of
more worth than many
sparrows. 8 And I say to you,
whoever will declare the
Ani Maamin public hoda'ah
(acknowledgement) of me
before Bnei Adam, the Bar
Enosh will make public
hodaah *(acknowledgement)*
of him before the malachim
of Hashem. 9 But the one
having made hakhchashah
(denial) of me before Bnei
Adam will be denied before
the malachim of Hashem.
10 And everyone who will
say a dvar against the Bar
Enosh, he will be given selicha
(forgiveness). But the one
having committed Chillul
Hashem giddduf *(blasphemy)*
against the Ruach Hakodesh
will not be given selicha.
11 And when they bring you
in before the shuls and the
rulers and the manhigim,
do not have a lev rogez
about what you should speak
in your own hitstaddekut
(defense), or about your
legal brief. 12 For the Ruach
Hakodesh will be your rabbi
teaching you in the same
hour what it is necessary to
say.

13 And someone out of the
multitude said to him, Rabbi,

זאג דעם ברודער מיינעם, אז ער זאל זיך טיילן מיט מיר מיט דער
der mit mir mit teilen zich zol er az mainem bruder dem zog
the with me with to share self shall he that mine brother the tell

ירושה ! יד ער אבער האט צו אים געזאגט: מענטש, ווער האט מיך
mich hot ver mentsh gezogt im tsu hot ober er yerushe
me has who man said him to has however he inheritance

באשטימט פאר א שופט אדער צעטיילער איבער אייך? טו ער האט אבער
ober hot er aich iber tseteiler oder shoifet a far bashtimt
however has he you over arbitrator or judge a for appointed

צו זיי געזאגט: גיט אכטונג און היט זיך פאר יעדער געלטגייציקייט!
geltgaitsikeit yeder far zich hit un achtung git gezogt zei tsu
money avarice every for self beware and attention give said them to

ווייל דאס לעבן פון א מענטשן באשטייט נישט אין דער שפע פון זיין
zain fun shefe der in nisht bashteit mentshn a fun leben dos vail
his of abundance the in not consists man a of life the because

פארמעגן. טז און האט זיי געזאגט א משל, אזוי צו זאגן: א געוויסן
gevisen a zogen tsu azoi moshal a gezogt zei hot un farmegn
certain a say to so parable a told them has and possessions

עושרס לאנד האט אריינגעברענגט א גוטן שניט; יז און ער האט זיך
zich hot er un shnit gutn a araingebrengt hot land oyshers
self has he and harvest good a brought has land rich man's

מישב געווען, זאגנדיק: וואס זאל איך טאן, אז איך האב נישט וואו
vu nisht hob ich az ton ich zol vos zogendik geven meyashev
place where not have I as do I shall what saying was thought

איינצוזאמלען מיינע פירות? יח און האט געזאגט: דאס דאזיקע וועל איך טאן:
ton ich vel dozike dos gezogt hot un peires maine aintsuzamlen
do I will these the said has and fruit my to gather

איך וועל צעשטערן מיינע שפייכלערס און בויען גרעסערע און וועל דארטן
dorten vel un gresere boien un shpaichlers maine tseshteren vel ich
there will and larger build and granaries my tear down will I

איינזאמלען די גאנצע תבואה און די גיטער מיינע; יט און איך
ich un maine giter di un tvue gantse di ainzamlen
I and my possessions the and grain increase whole the gather

וועל זאגן צו מיין זעל: נשמה מיינע, האסט א סך גוטע זאכן ליגן
lign zachn gute sach a host maine neshome zel main tsu zogen vel
lying things good many a you have my soul soul my to say will

אויף פיל יארן; האב מנוחה, עס, טרינק און לאז דיר וואוילגיין! כ ה׳
Hashem voilgein dir loz un trink es menuche hob yorn fil oif
Hashem be merry you let and drink eat rest have years many on

אבער האט צו אים געזאגט: דו נאר, אין דער דאזיקער נאכט וועט דיין
dain vet nacht doziker der in nar du gezogt im tsu hot ober
your will night this one the in fool you said him to has however

זעל פון דיר געפאדערט ווערן; און פאר וועמען וועט עס זיין, וואס דו
du vos zain es vet vemen far un veren gefodert dir fun zel
you which be it will whom for and to be demanded you of soul

האסט אנגעגרייט? כא אַט אזוי גייט עס דעם, וואס זאמלט אוצרות פאר
far oitseres zamlt vos dem es geit azoi ot ongegreit host
for treasures gathers who the one it goes so just reserved you have

זיך און איז נישט רייך אין ה׳.
Hashem in raich nisht iz un zich
Hashem in rich not is and self

כב און ער האט געזאגט צו זיינע תלמידים: צוליב דעם זאג
zog dem tsulib talmidim zaine tsu gezogt hot er un
tell the on account of disciples his to said has he and

speak to my ach to share with me the yerushah *(inheritance)*.
14 But he said to him, Ben Adam, who appointed me a shofet or an arbitrator over you?
15 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Take care and be shomer against all chamdanut *(covetousness)*, because the Chayyei HaAdam does not consist in the abundance of his possessions.
16 And Rebbe, Melech HaMoshiach spoke a mashal *(parable)* to them saying, An aza *(certain)* oisher *(rich man)* had land that produced a good crop.
17 And he was thinking to himself, saying, What should I do? Because I do not have a place where I will store my crops.
18 And he said, This I will do. I will tear down my asim *(granaries, storehouses)* and I will build larger asim. And there I will gather all my grain and my produce.
19 And I will say to my neshamah, Neshamah, you have an ample store of goods for many years to come. Take your ease, LEEKHOL, VLISHTOT, VLISHMOACH *(to eat, and to drink, and to be merry)*.
20 But Hashem said to him, Goilem! Halailah hazeh your nashamah is required of you. Now to whom will be given what you prepared?
21 Such is the one hoarding up for himself and not having osher toward Hashem.

22 And Rebbe, Melech, HaMoshiach said to his

איך אייך: זארגט נישט פאר אייער לעבן, וואס איר וועט עסן ; אויך
oich esen vet ir vos leben eier far nisht zorgt aich ich
also to eat will you what life your for not worry you I

נישט פאר אייער גוף , וואס איר וועט זיך אנקליידן . כג ווארום דאס
dos vorem onkleiden zich vet ir vos guf eier far nisht
the because clothe with self will you what body your for not

לעבן איז מער ווי די שפייז און דער קערפער— ווי דאס מלבוש .
malbesh dos vi kerper der un shpaiz di vi mer iz leben
garment the than body the and food the than more is life

כד באטראכט די ראבן ! אז נישט זיי זייען, נישט זיי שניידן , זיי
zei shnaiden zei nisht zeien zei nisht az roben di batracht
they reap they not sow they not that ravens the consider

האבן נישט קיין קאמער , נישט קיין שייער, און ה׳ דערנערט
dernert Hashem un shaier kein nisht kamer kein nisht hoben
nourishes Hashem and barn any not storeroom any not have

זיי דאך; וויפל מער זענט איר ווערט ווי די פייגל? כה און ווער
ver un feigel di vi vert ir zent mer vifel doch zei
who and birds the than worth you are more how much yet them

פון אייך מיט זיין זארגן קען צולייגן אן איל צו זיין געוואוקס?
gevuks zain tsu ell an tsuleigen ken zorgen zain mit aich fun
stature his to cubit a add can worry his with you of

כו דעריבער, אויב איר זענט נישט אפילו בכוח צו טאן דאס קלענסטע,
klenste dos ton tsu bekoiech afile nisht zent ir oib deriber
smallest the do to able even not are you if therefore

וואס זארגט איר זיך פאר די איבריקע זאכן ? כז באטראכט די ליליעס!
lilies di batracht zachn ibrike di far zich ir zorgt vos
lilies the consider things remaining the for self you worry why

ווי נישט זיי שפינען, נישט זיי וועבן ; און איך זאג אייך, אפילו
afile aich zog ich un vebn zei nisht shpinen zei nisht vi
even you tell I and weave they not spin they not how

שלמה אין זיין גאנצער פראכט איז נישט געווען אנגעקליידט ווי איינע
eine vi ongekleidt geven nisht iz pracht gantser zain in Shloime
one as clothed was not is glory whole his in Solomon

פון די דאזיקע. כח און אויב ה׳ קליידט אזוי דאס גראז אויפן פעלד,
feld oifen groz dos azoi kleidt Hashem oib un dozike di fun
field in the grass the thus clothes Hashem if and these the of

וואס היינט איז עס און צומארגנס ווערט עס געווארפן אין אויוון
oiven in gevorfen es vert tsumorgens un es iz haint vos
furnace in thrown it becomes tomorrow and it is today which

אריין, וויפל מער אייך, איר קליינגלויביקע ! כט און פרעגט נישט נאך
noch nisht fregt un kleingloibike ir aich mer vifel arain
after not seek and small believers you you more how much into

וואס איר וועט עסן און וואס איר וועט טרינקען און רעגט זיך נישט
nisht zich regt un trinken vet ir vos un esen vet ir vos
not self stir up and drink will you what and to eat will you what

אויף . ל ווארום צו די אלע זאכן שטרעבן די אומות העולם ;
hooilem umes di shtreben zachn ale di tsu vorem oif
of the world nations the strive things all the to because about

אייער פאטער אבער ווייסט, אז איר דארפט די דאזיקע זאכן . לא נאר
nor zachn dozike di darft ir az veist ober foter eier
but things these the require you that knows however Father your

זוכט זיין קעניגרייך און דאס וועט אייך צוגעגעבן ווערן. לב האב נישט
nisht hob veren tsugegeben aich vet dos un kenigraich zain zucht
not have to be given you will these and kingdom his seek

talmidim, Therefore, I say to you: do not have a LEV ROGEZ for your Chayyim, about your okhel *(food)* or your basar *(body)*, what you might put on. [23] For the neshamah is more than okhel and the basar more than gartel *(belt)* and shtreimel *(expensive hat)*. [24] Consider the ravens! They do not sow nor reap, they have no storeroom or asam *(granary)*, yet Hashem feeds them. Of how much more worth are you than the OPH HASHOMAYIM. [25] And can any of you by means of a LEV ROGEZ add one cubit to your span of Chayyim? [26] If then you are not able to do even a small thing, why have a LEV ROGEZ about the rest? [27] Consider the lilies! How they grow! A lily does not labor nor spin. But I say to you, not even Sh'lomo HaMelech in all his kavod was arrayed like one of these. [28] And if Hashem so enrobes the grass of the field, which is here hayom *(today)* and thrown into the eish makhar *(tomorrow)*, how much more will Hashem enrobe you, you ones of little bitachon. [29] And don't keep striving after okhel *(food)* and skikuy *(drink)*, and don't have a lev rogez *(anxious heart)*. [30] For all these things the Goyim of the Olam Hazeh strive after, but your Av has daas *(knowledge)* that you need these things. [31] But seek the Malchut Hashem, and these things will be added to you as well. [32] Do not

קיין מורא, דו קליינע סטאדע; וויל עס איז וואוילגעפעלן דעם פאטער
foter dem voilgefeln iz es vail stade kleine du moire kein
Father the well pleased is it because flock little you fear any

אייערן, אייך צו געבן דאס קעניגרייך! לג פארקויפט אייער האב
hob eier farkoift kenigraich dos geben tsu aich eiern
possessions your sell kingdom the give to you your

און גיט צדקה ; מאכט זיך בייטלען, וואס ווערן נישט אלט; אן
an alt nisht veren vos baitlen zich macht tsedoke git un
a old not become which purses self make alms charity give and

אוצר , וואס לאזט זיך נישט אויס, אין הימל , וואו קיין גנב
ganev kein vu himel in ois nisht zich lozt vos oitser
thief any where heaven in out not self leaves which treasure

דערנענטערט זיך נישט און קיין מילב צעשטערט אויך נישט. לד ווארום
vorem nisht oich tseshtert milb kein un nisht zich dernentert
because not also destroy moth any and not self come near

וואו אייער אוצר איז, דארט וועט אויך אייער הארץ זיין.
zain harts eier oich vet dort iz oitser eier vu
be heart your also will there is treasure your where

לה זאלן אייערע לענדן זיין אנגעגורט און אייערע ליכט ברענען; לו און
un brenen licht eiere un ongegurt zain lendn eiere zolen
and burning lamp your and wrapped be loins your should

זייט גלייך צו מענטשן, וואס ווארטן אויף זייער האר, ווען ער וועט זיך
zich vet er ven har zeier oif varten vos mentshn tsu glaich zeit
self will he when L-rd their on wait who people to like be

אומקערן פון דער חתונה , כדי ווען ער קומט און קלאפט אָן,
on klapt un kumt er ven kedei chasene der fun umkeren
on knock and comes he when so that wedding feast the from return

זאלן זיי אים גלייך אויפעפענען. לז וואויל איז יענע קנעכט ,
knecht yene iz voil oifefenen glaich im zei zolen
servants those are blessed open immediately him they should

וועלכע ווען דער האר קומט געפינט ער זיי וואכנדיקע; באמת זאג
zog beemes vachendike zei er gefint kumt har der ven velche
tell in truth awake them he finds comes L-rd the when which

איך אייך, ער וועט זיך ארומגארטלען און זיי אנידערזעצן צום טיש
tish tsum aniderzetsen zei un arumgartelen zich vet er aich ich
table to the to sit down them and fasten gartel self will he you I

און צוגיין און זיי באדינען. לח און אויב ער וועט קומען אינם צווייטן
tsveitn inem kumen vet er oib un badinen zei un tsugein un
second in the come will he if and serve them and go and

אדער דריטן משמר פון דער נאכט און וועט זיי אזוי געפינען, איז
iz gefinen azoi zei vet un nacht der fun mishmer dritn oder
are find so them will and night the of watch third or

וואויל יענע קנעכט . לט נאר דאס דאזיקע זאלט איר וויסן זיין , אז
az zain visen ir zolt dozike dos nor knecht yene voil
that be know you shall these the but servants those blessed

אויב דער בעל הבית וואלט געוואוסט אין וועלכער שעה דער
der sho velcher in gevust volt habeis bal der oib
the hour which in known would of the house owner the if

גנב קומט, וואלט ער נישט דערלאזט מען זאל איינברעכן אין זיין
zain in ainbrechen zol men derlozt nisht er volt kumt ganev
his into break in shall they allow not he would comes thief

הויז . מ און איר זאלט זיין גרייט, וויל דער בר אנש קומט אין א
a in kumt Enosh Bar der vail greit zain zolt ir un hoiz
an in comes of Man Son the because ready be shall you and house

have pachad *(terror, fear)*, Eder Katan *(Little Flock)*, because it is the ratzon, the chefetz *(desire)* of your Av to give you the Malchut.
33 Sell your possessions and give tzedakah. Make for yourselves the baitel *(wallet)* that doesn't wear out, an inexhaustible otzar *(treasure)* in Shomayim, where no ganav *(thief)* comes near nor moth destroys. 34 For where your otzar *(treasure)* is, there also will be your lev *(heart)*.

35 Tighten your gartels for action and have your menorahs lit. 36 And you should be like bnei Adam who expectantly khakeh l'vo'o shel *(await the arrival of)* their Adon when he returns from the Chasunoh, in order that, when he comes and knocks, ofen ort they may open the delet for him. 37 Ashrey are those avadim *(servants)*, whom, having come, the Adon will find keeping shomer. Omein, I say to you, that he will fasten his gartel, and have those avadim *(servants)* sit down to tish, and he will come and serve them. 38 And if in the second or if in the third watch he comes and finds it thus, ashrey *(happy, blessed)* are those. 39 But have daas of this, that if the Baal Bayit had had da'as in what hour the ganav *(thief)* comes, he would not have allowed his bais to be broken into. 40 So you be shomer, for the Bar Enosh

שעה, וואס איר שטעלט זיך נישט פאר.
for nisht zich shtelt ir vos sho
for not self stands you which hour

מא און פעטרוס האט געזאגט: האר, צי זאגסטו דאס דאזיקע משל צו
tsu moshal dozike dos zogstu tsi Har gezogt hot Petros un
to parable these the you say L-rd said has Peter and

אונדז אדער אויך צו אלעמען? מב און דער האר האט געזאגט: ווער זשע
zhe ver gezogt hot **har der un alemen tsu oich oder undz
then who said has L-rd the and everyone to also or us

איז דער געטרייער און פארשטאנדיקער הויז פארוואלטער, וועלכען דער
der velchen farvalter hoiz farshtandiker un getraier der iz
the whom steward house understanding and faithful the is

האר וועט באשטימען איבער זיין הויזגעזינד, אז ער זאל זיי געבן די
di geben zei zol er az hoizgezind zain iber bashtimen vet **har
the give them shall he that household his over appoint will L-rd

מאס שפייז צו דער רעכטער צייט? מג וואויל איז יענעם קנעכט,
knecht yenem iz voil tsait rechter der tsu shpaiz mos
servant that is blessed time right the at food measure of

וואס ווען דער האר זיינער קומט, געפינט ער אים אזוי טאן. מד באמת
beemes ton azoi im er gefint kumt zainer har der ven vos
in truth doing so him he finds comes his L-rd the when who

זאג איך אייך, אז ער וועט אים באשטימען איבער אלע זיינע גיטער.
giter zaine ale iber bashtimen im vet er az aich ich zog
possessions his all over appoint him will he that you I tell

מה אויב אבער יענער קנעכט וועט זאגן אין זיין הארצן: מיין האר
har main **hartsn zain in zogen vet knecht yener ober oib
L-rd my heart his in say will servant that however if

זוימט זיך צו קומען; און וועט אנהויבן צו שלאגן די קנעכט און
un knecht di shlogen tsu onhoiben vet un kumen tsu zich zoimt
and servants the beat up to begin will and come to self delays

די דינסטן, אויך צו עסן און טרינקען און זיך אנצושכורן, מו וועט
vet ontsushchuren zich un trinken un esen tsu oich dinstn di
will get drunk self and drink and eat to also maids the

דער האר פון יענעם קנעכט קומען אין א טאג, ווען ער דערווארט עס
es dervart er ven tog a in kumen knecht yenem fun har der
it expect he when day a in come servant that of L-rd the

נישט און אין א שעה, וואס ער ווייסט נישט; און וועט אים צעשניידן
tseshnaiden im vet un nisht veist er vos sho a in un nisht
cut up him will and not knows he which hour a in and not

אין צווייען און וועט לייגן זיין חלק מיט די ווידערשפעניקע. מז יענער
yener vidershpenike di mit cheilek zain leigen vet un tsveien in
that rebellious the with share his assign will and two in

קנעכט אבער, וואס האט געוואוסט זיין הארס רצון און האט נישט
nisht hot un rotsn Hars zain gevust hot vos ober knecht
not has and will the L-rd's his known has who however servant

צוגעגרייט, אדער געטאן לויט זיין ווילן, וועט ליידן א סך
sach a laiden vet vilen zain loit geton oder tsugegreit
many a to suffer will desire his according to done or prepared

שלעק; מח אבער דער, וואס האט נישט געוואוסט, און האט געטאן
geton hot un gevust nisht hot vos der ober shlek
done has and known not has who the one however beating

דאס, פאר וועלכן ער איז חייב שלעק, וועט ווייניק געשלאגן ווערן.
veren geshlogen veinik vet shlek chayev iz er velchen far dos
to be struck few will beating liable is he which for this

comes in an hour you do not
think.

41 And Kefa said, Adoneinu,
are you speaking this
mashal for us or for
all? 42 And HaAdon said,
Who then is the sochen
haneeman and navon
(faithful and wise steward)
whom HaAdon will appoint
over his avadim to give
them their okhel *(food)*
allowance at the proper
time? 43 Ashrey is that
eved, whom, having come,
his Adon will find doing
thus. 44 Omein, I say to
you, that he will appoint
him over all that he has.
45 But if that eved says in
his lev, Adoni delays to
come to me, and if that
eved begins to beat the
avadim *(servants)* and the
shfakhot *(maid servants)*,
and to gluttonize and get
down in his schnapps,
46 HaAdon of that eved
will come on a day which
he does not expect and
at an hour of which he
does not have da'as, and
will cut him in pieces and
assign him the portion
of the Apikoros with the
koferim *(unbelievers)*. 47 That
eved, who had daas of
the ratzon of his Adon
and did not get prepared
or do according to his
ratzon, will be beaten
with a klap *(blow)* and
not a few. 48 But the one
not having had daas,
but having done things
worthy of a klap, will
receive but a few. But to

און יעדן איינעם, וועמען א סך איז געגעבן געווארן, וועט א סך
sach a vet gevoren gegeben iz sach a vemen einem yeden un
many a will become entrusted is many a whom one every and

געפאדערט ווערן פון אים; און וועמען מען האט א סך אנפארטרויט,
onfartroit sach a hot men vemen un im fun veren gefodert
entrusted many a has they whom and him from to be required

וועט מען מער פארלאנגען פון אים.
im fun farlangen mer men vet
him of required more they will

[מט] איך בין געקומען, צו ווארפן א פייער אויף דער ערד; און וואס וויל
vil vos un erd der oif faier a varfen tsu gekumen bin ich
wish what and earth the on fire a cast to come am I

איך, אויב עס האט זיך שוין אנגעצונדן? [נ] איך אבער האב א מקווה
mikveh a hob ober ich ongetsunden shoin zich hot es oib ich
mikveh a have however I kindled already self has it if I

געטובלט צו ווערן, און ווי עס טוט מיר באנג, ביז זי וועט
vet zi biz bang mir tut es vi un veren tsu getoivelt
will it until am distressed me, I do it as and be to immersed

פארענדיקט ווערן! [נא] איר מיינט, אז איך בין געקומען געבן שלום אויף
oif sholem geben gekumen bin ich az meint ir veren farendikt
on peace to give come am I that think you to be finished

דער ערד? ניין! איך זאג אייך, נאר פיל מער א מחלוקה; [נב] ווארום
vorem machloike a mer fil nor aich zog ich nein erd der
because division a more much but you tell I no earth the

פון איצט אָן וועלן זיין פינף אין איין הויז צעטיילט; דריי קעגן צוויי,
tsvei kegen drai tseteilt hoiz ein in finf zain velen on itst fun
two against three divided house one in five be will on now from

און צוויי קעגן דריי. [נג] עס וועלן זיין צעטיילט פאטער קעגן זון און
un zun kegen foter tseteilt zain velen es drai kegen tsvei un
and son against father divided be will it three against two and

זון קעגן פאטער; מוטער קעגן טאכטער און טאכטער קעגן דער
der kegen tochter un tochter kegen muter foter kegen zun
the against daughter and daughter against mother father against son

מוטער; שוויגער קעגן איר שנור און שנור
shnur un shnur ir kegen shviger muter
daughter-in-law and daughter-in-law her against mother-in-law mother

קעגן דער שוויגער.
shviger der kegen
mother-in-law the against

[נד] און ער האט אויך געזאגט צו די המונים מענטשן: ווען איר זעט
zet ir ven mentshn hamonim di tsu gezogt oich hot er un
see you when people crowds of the to said also has he and

א וואלקן אויפגיין אין מערב, זאגט איר גלייך: עס קומט א רעגן;
regen a kumt es glaich ir zogt mairev in oifgein volken a
rain a comes it immediately you say west in rise up cloud a

און אזוי געשעט עס. [נה] און ווען עס בלאזט א דרום ווינט, זאגט איר;
ir zogt vint dorem a blozt es ven un es geshet azoi un
you say wind south a blows it when and it occur so and

עס וועט זיין א היץ; און עס געשעט. [נו] איר צבועקעס, דאס אויסזען
oiszen dos tsvuakes ir geshet es un hits a zain vet es
appearance the hypocrites you occurs it and heat a be will it

פון דער ערד און פון דעם הימל ווייסט איר אויסצופארשן; און ווי
vi un oistsuforshen ir veist himel dem fun un erd der fun
how and to find out you know heaven the of and earth the of

everyone to whom much was given, much will be required from him, and to whom was entrusted much, even more achraius *(accountability)* will be required.

[49] I came to throw Eish on the earth, and how I wish it was already kindled! [50] And I have a tevilah I have to undergo, and how I am distressed until it is completed. [51] Do you think that I came to bring Shalom on the earth? No, I tell you, but rather machaloket *(division, controversy)*. [52] For there will be from now in one bais *(household)* chamesh *(five)* having been divided, shalosha against shenayim and shenayim against shalosha, [53] AV will be divided against BEN and BEN against AV, EM *(mother)* against BAT and BAT against EM, KALLAH BACHAMOT *(daughter-in-law against mother-in-law)* and CHAMOT against KALLAH.

[54] And he was saying also to the multitudes, When you see the anan rising over the maarav *(west)*, ofen ort you say, Geshem *(rain)* is coming, and so it happens. [55] And when there is a south wind blowing, you say, It will be kham *(hot)*, and it happens. [56] Tzevu'im! You have daas how to interpret the appearance of the earth and the sky;

איז עס וואס איר פארשט נישט די דאזיקע צייט? נז און פארוואס משפט
mishpot farvos un tsait dozike di nisht forsht ir vos es iz
judge why and time this the not find out you that it is

איר נישט פון זיך אליין, וואס איז גערעכט? נח ווארום ווען דו גייסט
geist du ven vorem gerecht iz vos alein zich fun nisht ir
go you when because right is what alone self of not you

מיט דיין קעגנער פארן שר , גיב דיר די מי אויפן וועג, אז
az veg oifen mi di dir gib sar farn kegner dain mit
that way on the effort the you give ruler before adversary your with

דו זאלסט פטור ווערן פון אים (מיט גוטנס); טאמער וועט ער דיך
dich er vet tomer gutns mit im fun veren poter zolst du
you he will lest good with him with to be reconciled shall you

אוועקשלעפן צום שופט, און דער שופט וועט דיך איבערגעבן צום
tsum ibergeben dich vet shoifet der un shoifet tsum avekshlepen
to the give over you will judge the and judge to the drag away

שוטר, און דער שוטר וועט דיך אריינווארפן אין תפיסה אריין. נט איך זאג
zog ich arain tfise in arainvarfen dich vet shoter der un shoter
tell I into prison in throw in you will police the and police

דיר, דו וועסט בשום אופן פון דארטן נישט ארויס, ביז דו וועסט
vest du biz arois nisht dorten fun oifen beshum vest du dir
you will you until out not there of way never you will you you

נישט האבן באצאלט די לעצטע פרוטה!
prute letste di batsolt hoben nisht
penny last the paid have not

how is it, then, that you do not have daas of how to interpret HaZman HaZeh *(This Time)*? 57 And why also for yourselves do you not judge what is yashar *(straight, right)*? 58 For as you go with your ish riv *(opponent in a lawsuit)* to appear before the magistrate, on the derech make an effort to settle with him, lest he drag you to the shofet, and the shofet will hand over you to the shoter, and the shoter will throw you into the beit hasohar. 59 I say to you, by no means may you come out, until even the last peruta *(small coin)* you pay back.

יג

און אין דער דאזיקער צייט זענען אייניקע געקומען און האבן
hoben un gekumen einike zenen tsait doziker der in un
have and come some are time this one the in and

אים דערציילט וועגן די גלילים, וועמעס בלוט פילאטוס האט
hot Pilatus blut vemes Galilim di vegen dertseilt im
has Pilate blood whose Galilee the about report him

אויסגעמישט מיט זייערע קרבנות . ב און ער האט ענטפערנדיק צו
tsu entferendik hot er un korbones zeiere mit oisgemisht
to answering has he and sacrifices their with mix

זיי געזאגט: איר מיינט (אפשר), אז די דאזיקע גלילים זענען
zenen Galilim dozike di az efsher meint ir gezogt zei
are Galileans these the that perhaps think you said them

געווען גרעסערע חוטאים ווי אלע לייט פון גליל , ווייל זיי
zei vail Galil fun lait ale vi choytim gresere geven
they because Galilee of people all than sinners greater was

האבן אזעלכעס געליטן ? ג ניין , זאג איך אייך; נאר אויב איר וועט נישט
nisht vet ir oib nor aich ich zog nein gelitn azelches hoben
not will you if but you I tell no suffered such have

תשובה טאן, וועט איר אלע אומקומען אויף אזא אופן. ד אדער יענע
yene oder oifen aza oif umkumen ale ir vet ton tshuve
those or way such a on perish all you will do repentance

אכצן , אויף וועלכע דער טורם איז איינגעפאלן אין שילוח און האט
hot un Siloam in aingefalen iz turem der velche oif achtsen
has and Siloam in fall did tower the which on eighteen

זיי געטייט, מיינט איר (אפשר), אז זיי זענען געווען חייב מער
mer chayev geven zenen zei az efsher ir meint geteit zei
more guilty was are they that perhaps you think killed them

ווי אלע מענטשן, וואס וואוינען אין ירושלים ? ה ניין , זאג איך אייך;
aich ich zog nein Yerushalayim in voinen vos mentshn ale vi
you I tell no Jerusalem in dwell who people all than

13 Now on the same occasion there were some present reporting to Rebbe, Melech HaMoshiach about the men of the Galil whose blood Pilate mixed with their zevakhim *(sacrifices)*. 2 And, in reply, Moshiach said, Do you think that these men of the Galil were greater chote'im *(sinners)* than all others of the Galil, because they suffered this shud *(misfortune)*? 3 Lo *(no)*, I say, but unless you make teshuva, you will all likewise perish. 4 Or do you think that those shmonah asar *(eighteen)* upon whom the migdal *(tower)* in Shiloach fell and killed them, do you think that they were greater chote'im *(sinners)* than all the Bnei Adam

נאר אויב איר וועט נישט תשובה טאן, וועט איר אלע אויך אזוי
azoi oich ale ir vet ton tshuve nisht vet ir oib nor
thus also all you will do repentance not will you if but

אומקומען!
umkumen
perish

ו און ער האט געזאגט דאס דאזיקע משל : א געוויסער מאן האט
hot man geviser a moshal dozike dos gezogt hot er un
has man certain a parable these the said has he and

געהאט א פייגנבוים, וואס איז געווען געפלאנצט אין זיין ווייגארטן; און
un vaingorten zain in geflantst geven iz vos faignboim a gehat
and vineyard his in planted was is which fig tree a had

ער איז געקומען און האט געזוכט פירות אויף אים, און האט נישט געפונען.
gefunen nisht hot un im oif peires gezucht hot un gekumen iz er
found not has and it on fruit sought has and come is he

ז און ער האט געזאגט צום ווייגערטנער: זע , איך קום שוין דריי
drai shoin kum ich ze vaingertner tsum gezogt hot er un
three already come I look vinedresser to the said has he and

יאר און זוך פירות אויף דעם דאזיקן פייגנבוים און געפין נישט. האק אים
im hak nisht gefin un faignboim dozikn dem oif peires zuch un yor
it cut not I find and fig tree this the on fruit seek and years

אפ ! פארוואס זאל ער נאך אומנוצלעך מאכן די ערד? ח ער אבער
ober er erd di machen umnutslech noch er zol farvos op
however he soil the make useless even it shall why down

האט ענטפערנדיק געזאגט צו אים: האר, לאז אים נאך דאס דאזיקע
dozike dos noch im loz Har im tsu gezogt entferendik hot
these the more it leave Sir him to said answering has

יאר, ביז איך וועל אים ארומגראבן און באמיסטיקן , ט אפשר וועט
vet efsher bamistikn un arumgroben im vel ich biz yor
will perhaps spread fertilizer and dig around it will I until year

ער אויף להבא ברענגען פרוכט; און אויב נישט, וועסטו אים אפהאקן!
ophaken im vestu nisht oib un frucht brengen lehabe oif er
cut down it will you not if and fruit bring in future on it

י און ער האט געלערנט אין איינער פון די שולן א שבתדיקן
shabesdikn a shuln di fun einer in gelernt hot er un
Shabbos a synagogues the of one in teaching has he and

טאג. יא און זע , דארט איז געווען א פרוי , וואס האט געהאט
gehat hot vos froi a geven iz dort ze un tog
had has who woman a was is there look and day

א גייסט פון קראנקייט אכצן יאר לאנג, און זי איז געווען
geven iz zi un lang yor achtsen krankeit fun gaist a
was is she and long years eighteen infirmity of spirit a

צוזאמענגעקרימט און האט זיך נישט געקענט אויפשטעלן גלייך . יב און
un glaich oifshtelen gekent nisht zich hot un tsuzamengekrimt
and straight stand up be able not self has and crippled

ווי יהושע/ישוע האט זי דערזען, האט ער זי צוגערופן און צו
tsu un tsugerufen zi er hot derzen zi hot Yeshua/Yehoshua vi
to and call over her he has seen her has Yehoshua as

איר געזאגט: פרוי , דו ביסט באפרייט פון דיין קראנקייט! יג און
un krankeit dain fun bafrait bist du froi gezogt ir
and infirmity your from set free are you woman said her

האט ארויפגעלייגט אויף איר די הענט, און אין אן אויגנבליק איז זי
zi iz oignblik an in un hent di ir oif aroifgeleigt hot
she is eye blink an in and hands the her on place has

living in Yerushalayim?
5 Lo *(no)*, I tell you, but unless you make teshuva, you will all likewise perish.

6 And Rebbe, Melech HaMoshiach was speaking this mashal. A certain man had an etz te'enah *(fig tree)* which had been planted in his kerem, and he came seeking pri *(fruit)* on it, and he did not find any.
7 So he said to the keeper of the kerem, Hinei shalosh shanim *(three years)* I come seeking pri on this etz te'enah *(fig tree)* and I do not find any. Therefore, cut it down! Why is it even using up the adamah *(ground)*?
8 But in reply he says to him, Adoni, leave it also this year, until I may dig around it and may throw fertilizer on it,
9 And if indeed it produces pri in the future, tov me'od *(very well)*; otherwise, you will cut down it.

10 Now in one of the shuls Rebbe, Melech HaMoshiach was saying shiurim on Shabbos.
11 And an isha which had a ruach hamachla *(a spirit of an infirmity, illness)* shmonah asar *(eighteen)* years was bent double and was not able to straighten up at all.
12 And when he saw her, Rebbe, Melech HaMoshiach called out to her and said, Isha *(Woman)*, you have been set free from your machla *(illness)*.
13 And Rebbe, Melech HaMoshiach placed his hands upon her. And ofen ort *(immediately)*

אויפגעריכט געווארן און האט געלויבט ה׳ . יד און דער גבאי פון דער
der fun Gabe der un Hashem geloibt hot un gevoren oifgericht
the of ruler the and Hashem praised has and become straightened

שול , בייזערנדיק זיך צוליב דעם, וואס יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua vos dem tsulib zich beizerndik shul
Yehoshua what that on account of self incensed synagogue

האט געהיילט אום שבת , האט ענטפערנדיק געזאגט צום עולם
oilem tsum gezogt entferendik hot Shabbos um geheilt hot
crowd to the said answering has Sabbath on healed has

מענטשן: עס זענען פאראן זעקס טעג, אין וועלכע מען זאל ארבעטן;
arbeten zol men velche in teg zeks faran zenen es mentshn
work shall they which in days six there are it people

קומט זשע אין די דאזיקע און לאזט זיך היילן און נישט אין טאג
tog in nisht un heilen zich lozt un dozike di in zhe kumt
day in not and heal self let and these the in then comes

פון שבת ! טו אבער דער האר האט אים געענטפערט און געזאגט:
gezogt un geentfert im hot Har der ober Shabbos fun
said and answered him has L-rd the however Sabbath of

צבועקעס , צי בינדט דען נישט יעדער איינער פון אייך אויף אום שבת
Shabbos um oif aich fun einer yeder nisht den bindt tsi tsvuakes
Sabbath over on you of one every not then untie hypocrites

דעם אקס זיינעם אדער דאס אייזל פון דער קאריטע און פירט עס
es firt un korite der fun eizl dos oder zainem oks dem
it leads and stall the from donkey the or his ox the

אוועק אנצוטרינקען? טז און זי , וואס איז א בת אברהם , וועמען
vemen Avraham bat a iz vos zi un ontsutrinken avek
whom Abraham daughter a is who she and to drink away

דער שׂטן האט געבונדן , זע , אכצן יאר לאנג, האט זי דען
den zi hot lang yor achtsen ze gebunden hot Satan der
then she has long years eighteen look bound has Satan the

נישט געזאלט אויפגעבונדן ווערן פון דער דאזיקער געבונדנקייט אין דעם
dem in gebundenkeit doziker der fun veren oifgebunden gezolt nisht
the in bondage this one the from to be released should not

טאג פון שבת ? יז און ווען ער האט דאס געזאגט, זענען אלע זיינע
zaine ale zenen gezogt dos hot er ven un Shabbos fun tog
his all are said this has he when and Sabbath of day

קעגנער פארשעמט געווארן; און דער גאנצער עולם מענטשן האט
hot mentshn oilem gantser der un gevoren farshemt kegner
has people crowd whole the and become put to shame opponents

זיך געפריידט איבער אלע וואונדערלעכע מעשים, וואס זענען געשען
geshen zenen vos maisim vunderleche ale iber gefreidt zich
occurred are which deeds glorious all over rejoice self

דורך אים.
im durch
him through

יח דעריבער האט ער געזאגט: צו וואס איז דאס קעניגרייך פון ה׳
Hashem fun kenigraich dos iz vos tsu gezogt er hot deriber
Hashem of kingdom the is who to said he has therefore

גלייך? און צו וואס זאל איך עס פארגלייכן? יט עס איז גלייך צו א
a tsu glaich iz es farglaichen es ich zol vos tsu un glaich
a to like is it liken it I shall who to and like

זענעפט קערנדל, וואס א מענטש האט גענומען און אריינגעווארפן אין
in araingevorfen un genumen hot mentsh a vos kerendel zeneft
in thrown and taken has man a which seed mustard

she was straightened and she was crying, Baruch Hashem! 14 And in reply the Rosh of the Beit HaKnesset, being indignant that Rebbe, Melech HaMoshiach had given refuah *(healing)* on Shabbos, was saying to the multitude, There are sheshah yamim *(six days)* in which melachah *(work)* should be done; therefore, come during those sheshah yamim and get your refuah; but not on Shabbos! 15 But Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu answered him and said, Tzevu'im! Does not each of you on Shabbos untie his ox or his donkey from the evus *(animal feeding trough)* and lead it away to water him? 16 But ought not this isha, a bat Avraham Avinu as she is, whom HaSatan has bound hinei, nebbach *(regrettably)* these shmonah asar *(eighteen)* long years — should she not have been set free from this bond on Shabbos? 17 And as Rebbe, Melech HaMoshiach said these things, all his mitnaggedim *(opponents)* were put to bushah *(shame)*, and all the multitude was having simcha with chedvah *(rejoicing)* over all the things of kavod being accomplished by him.

18 Therefore, Rebbe, Melech HaMoshiach was saying, What is the Malchut Hashem like? And to what shall I make a tzushtel *(comparison)* of it? 19 It is like a mustard seed, which a man took and threw into his own garden,

זיין גארטן אריין. און עס איז אויפגעוואקסן און איז געווארן א בוים,
boim a gevoren iz un oifgevaksen iz es un arain gorten zain
tree a become is and grew is it and into garden his

און די פייגל פון הימל האבן זיך גענעסט אין זיינע צווייגן . כ און
un tsvaign zaine in genest zich hoben himel fun feigel di un
and branches its in nested self have heaven of birds the and

ווידער האט ער געזאגט: צו וואס זאל איך פארגלייכן דאס קעניגרייך פון
fun kenigraich dos farglaichen ich zol vos tsu gezogt er hot vider
of kingdom the liken I shall what to said he has again

ה'? כא עס איז גלייך צו זויערטייג, וואס א פרוי האט אריינגעטאן
araingeton hot froi a vos zoierteig tsu glaich iz es Hashem
put into has woman a which yeast to like is it Hashem

אין דריי מאס זעמלמעל, ביז דאס גאנצע וועט זויער ווערן.
veren zoier vet gantse dos biz zemelmel mos drai in
to be leaven will whole the until fine flour measures of three in

כב און ער איז געגאנגען איבער שטעט און דערפער לערנענדיק און
un lernendik derfer un shtet iber gegangen iz er un
and teaching villages and cities of over go is he and

מאכנדיק די נסיעה קיין ירושלים . כג און עמיצער האט צו אים
im tsu hot emitser un Yerushalayim kein nesie di machendik
him to has someone and Jerusalem to journey the making

געזאגט: האר, זענען עס ווייניקע, וואס ווערן דערלייזט? ער אבער האט
hot ober er derleizt veren vos veinike es zenen Har gezogt
has however he saved to be who a few it is L-rd said

צו זיי געזאגט: כד שטרעבט אריינצוגיין דורך דעם ענגן טויער,
toier engn dem durch araintsugein shtrebt gezogt zei tsu
gate narrow the through to enter strive said them to

ווייל א סך , זאג איך אייך, וועלן זוכן אריינצוגיין און וועלן נישט
nisht velen un araintsugein zuchen velen aich ich zog sach a vail
not will and to enter seek will you I tell many a because

קענען . כה ווען איינמאל דער בעל הבית האט זיך אויפגעהויבן
oifgehoiben zich hot habeis bal der einmol ven kenen
get up self has of the house owner the once when be able to

און פארשלאסן די טיר , און איר וועט אנהויבן צו שטיין אינדרויסן און
un indroisen shtein tsu onhoiben vet ir un tir di farshlosen un
and outside stand to begin will you and door the shut and

קלאפן אין דער טיר און זאגן : האר, עפן אונדז אויף! און ער וועט
vet er un oif undz efen Har zogen un tir der in klapen
will he and up us open L-rd say and door the on knock

ענטפערנדיק זאגן צו אייך: איך קען אייך נישט, פונוואנען איר זענט!
zent ir funvanen nisht aich ken ich aich tsu zogen entferendik
are you from where not you know I you to say answering

כו דעמאלט וועט איר אנהויבן צו זאגן : מיר האבן געגעסן פאר דיר
dir far gegesen hoben mir zogen tsu onhoiben ir vet demolt
you before eaten have we say to begin you will then

און געטרונקען, און אויף אונדזערע גאסן האסטו געלערנט! כז און ער
er un gelernt hostu gasn undzere oif un getrunken un
he and taught you have streets our on and drank and

וועט ענטפערן: איך זאג אייך, איך קען אייך נישט, פונוואנען איר זענט;
zent ir funvanen nisht aich ken ich aich zog ich entferen vet
are you from where not you know I you tell I to answer will

אוועק פון מיר איר אלע, וואס טוט אומגערעכטיקייט! כח דארט וועט זיין
zain vet dort umgerechtikeit tut vos ale ir mir fun avek
be will there unrighteousness do who all you me from away

and it grew and became an etz *(tree)*, and the OPH HASHOMAYIM nested in its branches. 20 And again Rebbe, Melech HaMoshiach said, To what shall I compare the Malchut Hashem? 21 It is like se'or *(leaven)*, which an isha took and hid in shalosh *(three)* measures of wheat flour until the whole batch was leavened.

22 And Rebbe, Melech HaMoshiach was itinerating throughout the shtetlach *(towns)* and villages saying shiurim and heading on toward Yerushalayim. 23 And someone said to him, Adoni, are there only a few coming to Yeshu'at Eloheinu? And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, 24 Strive to enter through the sha'ar hatzarut *(gate of narrowness)*, because many, I say to you, will seek to enter and they will not be able to. 25 After the Baal Bayit gets up and shuts the delet, and you begin to stand outside and to knock on the delet, saying, Adoneinu, open up for us! And in reply, he will say to you, I do not have daas of you; from where are you from? 26 Then you will begin to say, We ate and drank in your presence, and in our rekhovot *(streets)* you taught. 27 And he will speak, saying to you, I do not know you, from where are you from? Go away from me, kol po'alei resha *(all workers of evil)*! 28 There will be weeping

דאס קלאגן און קריצן מיט די ציין , ווען איר וועט זען אברהמן
Avrahamn zen vet ir ven tsein di mit kritsen un klogen dos
Abraham see will you when teeth the with gnashing and weeping the
און יצחקן און יעקבן און אלע נביאים אין דעם קעניגרייך פון
fun kenigraich dem in neviim ale un Yaakovn un Yitschakn un
of kingdom the in prophets all and Jacob and Isaac and
ה׳ , אייך אליין אבער ארויסגעווארפן אינדרויסן! כט און זיי
zei un indroisen aroisgevorfen ober alein aich Hashem
they and outside thrown out however yourselves you Hashem
וועלן קומען פון מזרח און מערב, פון צפון און דרום, און וועלן
velen un dorem un tsafon fun mairev un mizrech fun kumen velen
will and south and north from west and east from come will
זיך אנידערזעצן אין דעם קעניגרייך פון ה׳ . ל און זע , עס זענען
zenen es ze un Hashem fun kenigraich dem in aniderzetsen zich
are it look and Hashem of kingdom the in sit down self
דא לעצטע, וואס וועלן זיין די ערשטע; און עס געפינען זיך ערשטע,
ershte zich gefinen es un ershte di zain velen vos letste do
first self find it and first the be will who last here
וואס וועלן זיין די לעצטע.
letste di zain velen vos
last the be will who

לא אין דער זעלביקער שעה זענען צוגעקומען אייניקע פרושים און
un Perushim einike tsugekumen zenen sho zelbiker der in
and Pharisees some come over are hour same the in
האבן געזאגט צו אים: גיי ארויס און גיי אוועק פונדאנען , וויל
vail fundanen avek gei un arois gei im tsu gezogt hoben
because from there away go and out go him to said have
הורדוס וויל דיך טייטן! לב און ער האט געזאגט צו זיי : גייט און זאגט
zogt un geit zei tsu gezogt hot er un teiten dich vil Hordos
tell and go them to said has he and kill you wants Herod
דעם דאזיקן פוקס: זע , איך טרייב ארויס בייזע גייסטער און איך טו
tu ich un gaister beize arois traib ich ze fuks dozikn dem
do I and spirits evil out drive I look fox this the
רפואות היינט און מארגן , און דעם דריטן טאג קום איך צום סוף.
sof tsum ich kum tog dritn dem un morgen un haint refues
end to the I come day third the and tomorrow and today healing
לג דאך מוז איך היינט און מארגן און איבערמארגן וואנדערן,
vanderen ibermorgen un morgen un haint ich muz doch
travel on day after tomorrow and tomorrow and today I must yet
וויל עס געשיקט זיך נישט, אז א נביא זאל אומקומען מחוץ
mechuts umkumen zol novi a az nisht zich geshikt es vail
outside perish shall prophet a that not self proper it because
לירושלים . לד אָ ירושלים , ירושלים , וואס טייט די נביאים
neviim di teit vos Yerushalayim Yerushalayim o l'Yerushalayim
prophets the kill who Jerusalem Jerusalem o Jerusalem
און שטייניקט די , וואס זענען געשיקט צו איר! וויפל מאל האב
hob mol vifel ir tsu geshikt zenen vos di shteinikt un
have times how much you to sent are who the stone and
איך שוין געוואלט איינזאמלען דיינע קינדער, ווי א הון אירע עופהלעך
eifelech ire hun a vi kinder daine ainzamlen gevolt shoin ich
chickens her hen a as children your gather wanted already I
אונטער די פליגל, און איר האט נישט געוואלט! לה אָט ווערט אייך
aich vert ot gevolt nisht hot ir un fligel di unter
you is look wanted not have you and wings the under

and gnashing of teeth, when you will see Avraham Avinu and Yitzchak and Ya'akov and all the Neviim in the Malchut Hashem, but you yourselves being thrown out. 29 And they will come from mizrach *(east)* and maarav *(west)* and from tzafon *(north)* and darom *(south)* and they will be the ones bimesibba *(reclining at tish)* in the Malchut Hashem. 30 And there are some acharonim who will be rishonim and there are some rishonim who will be acharonim.

31 In the same hour some Perushim approached Rebbe, Melech HaMoshiach, saying to him, Depart and go from here, because Herod wants to kill you. 32 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Go and tell that fox, Hinei, I cast out shedim and I accomplish refuot *(healings)* hayom *(today)* and makhar *(tomorrow)* and Yom HaShlishi *(The Third Day)* I reach my goal. 33 Nevertheless, it is necessary for me to travel on hayom *(today)* and makhar *(tomorrow)* and the yom following, because it cannot be that a navi should have his violent death and his histalkus *(passing)* outside Yerushalayim. 34 O Yerushalayim, Yerushalayim, she who kills the Neviim and stones the ones sent to her! How often I wanted to gather your yeladim

איבערגעלאזט אייער הויז וויסט ; איך זאג אייך אבער , איר וועט מיך
mich vet ir ober aich zog ich vist hoiz eier ibergelozt
me will you however you tell I desolate house your left behind

מער נישט זען, ביז עס וועט קומען דער טאג, ווען איר וועט זאגן :
zogen vet ir ven tog der kumen vet es biz zen nisht mer
say will you when day the come will it until see not more

ברוך הבא בשם ה׳ ! (געבענטשט איז דער ,
der iz gebentsht Hashem beshem haba bruch
the one is blessed Hashem in the Name of the one coming blessed

וואס קומט אין נאמען פון האר ג-ט).(תהלים קיח, כו .)
chu kich Tehilim G-t Har fun nomen in kumt vos
26 118 Psalms G-d L-rd of Name in comes who

just as a hen gathers her chicks under her wings, and you were not willing!
35 Hinei your Beis is left to you desolate; and I say to you, you shall by no means see me until the zman *(time)* comes when you say, BARUCH HABAH B'SHEM ADONAI!

יד

און עס איז געשען , ווען ער איז א שבת אריינגעגאנגען
araingegangen Shabbos a iz er ven geshen iz es un
entered Sabbath a is he when happened is it and

אינם הויז פון איינעם פון די הויפט פרושים , כדי צו עסן
esen tsu kedei Perushim hoipt di fun einem fun hoiz inem
eat to so as Pharisees chief the of one of house in the

ברויט, און זיי האבן געלויערט אויף אים. ב און זע , א מענטש, א
a mentsh a ze un im oif geloyert hoben zei un broit
a man a look and him on lie in wait have they and bread

וואסער געשווילעכץ, איז געווען פאר אים. ג און יהושע/ישוע האט
hot Yeshua/Yehoshua un im far geven iz geshvilechts vaser
has Yehoshua and him before was is swelling water

ענטפערנדיק געזאגט צו די חכמי התורה און פרושים , אזוי צו
tsu azoi Perushim un hatoire chachomei di tsu gezogt entferendik
to so Pharisees and HaTorah Baalei the to said answering

זאגן : צי מעג מען שבת היילן אדער נישט? ד זיי אבער
ober zei nisht oder heilen Shabbos men meg tsi zogen
however they not or to heal Sabbath is it permitted say

האבן געשוויגן . און ער האט אים גענומען און געהיילט און האט אים
im hot un geheilt un genumen im hot er un geshvigen hoben
him has and healed and taken him has he and silent have

אוועקגעשיקט. ה און האט צו זיי געזאגט: ווער פון אייך, וועמעס א
a vemes aich fun ver gezogt zei tsu hot un avekgeshikt
a whose you of who said them to has and sent away

זון אדער אן אקס איז אריינגעפאלן אין א ברונעם, און וועט ער דען אים
im den er vet un brunem a in araingefalen iz oks an oder zun
him then he will and well a in fell into is ox an or son

נישט גלייך ארויסשלעפן אינם טאג פון שבת ? ו און זיי האבן
hoben zei un Shabbos fun tog inem aroisshlepen glaich nisht
have they and Sabbath of day in the pull out immediately not

אים נישט געקענט ענטפערן דערויף.
deroif entferen gekent nisht im
thereon to answer be able not him

14 And it came to pass when he went into a bais of a certain one of the Rashei HaPerushim on Shabbos for betziat halechem, and they were watching him closely,
2 And there in front of Rebbe, Melech HaMoshiach was a certain ish suffering from dropsy,
3 And in reply, Rebbe Melech HaMoshiach spoke to the Baalei Torah and Perushim, saying, Is it mutar *(permissible)* on Shabbos to give refuah or not?
4 But they kept silent. And having taken hold of him, Rebbe, Melech HaMoshiach granted him refuah and sent him away.
5 And to them Rebbe, Melech HaMoshiach said, Who of you having a ben or an ox fall into a well and will not ofen ort *(immediately)* pull him out on Shabbos?
6 And they were not able to make a counter argument keneged *(against)* this.

ז און ער האט געזאגט א משל צו די געסט , ווען ער האט
hot er ven gest di tsu moshal a gezogt hot er un
has he when guests the to parable a said has he and

באמערקט, ווי זיי האבן זיך אויסגעקליבן די ערטער אויבנאן ; און
un oibnon erter di oisgekliben zich hoben zei vi bamerkt
and at the head places the choosing self have they as notice

האט געזאגט צו זיי : ח ווען דו ווערסט פון עמיצן פארבעטן אויף א
a oif farbeten emitsn fun verst du ven zei tsu gezogt hot
a on invite anyone of will be you when them to said has

7 And Rebbe, Melech HaMoshiach began speaking a mashal to the seudah *(banquet supper)* invitees, when he noticed how they had been picking out the rashei hamoshavot *(chief seats)* at the tish, saying to

חתונה , זעץ דיך נישט אנידער אויף דעם ערשטן ארט אויבנאן ;
oibnon ort ershtn dem oif anider nisht dich zets chasene
at the head place of first the on down not you sit wedding

טאמער וועט א חשובערער פון דיר זיין פארבעטן פון אים, [ט] און
un im fun farbeten zain dir fun choshuverer a vet tomer
and him by invited be you than more eminent a will lest

דער , וואס האט דיך און אים איינגעלאדן, וועט קומען און זאגן צו
tsu zogen un kumen vet aingeladen im un dich hot vos der
to say and come will invited him and you has who the one

דיר: גיב אים דאס ארט! און דעמאלט וועסטו אנהויבן מיט חרפה
charpe mit onhoiben vestu demolt un ort dos im gib dir
shame with begin will you then and place the him give you

צו פארנעמען דאס לעצטע ארט. [י] נאר ווען דו ווערסט פארבעטן,
farbeten verst du ven nor ort letste dos farnemen tsu
invite will be you when rather place last the occupy to

גיי און זעץ דיך אויף דעם לעצטן ארט , כדי ווען דער , וואס
vos der ven kedei ort letstn dem oif dich zets un gei
who the one when so that place of last one the on you sit and go

האט דיך פארבעטן, וועט קומען, זאל ער זאגן צו דיר: פריינד רוק דיך
dich ruk fraind dir tsu zogen er zol kumen vet farbeten dich hot
you shift friend you to say he shall come will invite you has

ארויף העכער! דעמאלט וועסטו האבן כבוד פאר אלע, וואס זיצן
zitsen vos ale far koved hoben vestu demolt hecher aroif
sit who all before honor have will you then higher up

ביים טיש מיט דיר. [יא] ווייל יעדער איינער, וואס דערהייבט זיך אליין,
alein zich derheibt vos einer yeder vail dir mit tish baim
alone self raises up who one every because you with table at the

וועט דערנידעריקט ווערן, און ווער עס דערנידעריקט זיך אליין, דער
der alein zich derniderikt es ver un veren derniderikt vet
this one alone self humbles it who and be humbled will

וועט דערהייבט ווערן.
veren derheibt vet
to be raises up will

[יב] ער האט אבער אויך געזאגט צו דעם , וואס האט אים פארבעטן:
farbeten im hot vos dem tsu gezogt oich ober hot er
invite him has who the one to said also however has he

ווען דו מאכסט א מיטאג אדער אן אוונט מאלצייט, לאד נישט איין
ein nisht lad moltsait ovent an oder mitag a machst du ven
one not invite meal evening an or lunch a make you when

דיינע פריינד, נישט דיינע ברידער, נישט דיינע קרובים , נישט קיין רייכע
raiches kein nisht kroivim daine nisht brider daine nisht fraind daine
rich any not relatives your not brothers your not friend your

שכנים , טאמער וועלן זיי אויך דיך ווידער איינלאדן און עס וועט
vet es un ainladen vider dich oich zei velen tomer shcheynim
will it and invite again you also they will lest neighbors

ווערן פאר דיר א פארגעלטונג. [יג] נאר ווען דו מאכסט א שמחה ,
simcha a machst du ven nor fargeltung a dir far veren
celebration a make you when but recompense a you for to be

לאד איין ארעמעלייט, קאליקעס, לאמע, בלינדע , [יד] און דו וועסט זיין
zain vest du un blinde lome kalikes oremelait ein lad
be will you and the blind lame crippled poor people one invite

געבענטשט; ווייל זיי האבן נישט וואס דיר צו פארגעלטן ; ווארום
vorem fargeltn tsu dir vos nisht hoben zei vail gebentsht
because recompense to you what not have they because blessed

them, [8] When you are invited by someone to a Chasunoh *(wedding)*, you should not recline at tish in the rashei hamoshavot *(chief seats)*, lest a more distinguished person than you may have been invited by him, [9] And he who invited you both shall come and say to you, Give place to this one, and then in bushah *(shame)* you proceed to occupy the seat of humiliation, the low seat. [10] But when you are invited, go and recline at tish in the moshav hashafel *(low seat)*, so that when the one who has invited you comes, he may say to you, Chaver, move up to a higher place; then you will have kavod in the sight of all with you at the tish. [11] For everyone exalting himself shall be humbled, and the one humbling himself shall be exalted.

[12] And Rebbe, Melech HaMoshiach was speaking also to the one who invited him, When you prepare a seudah or a Melave Malkah, do not invite your chaverim or your achim or your krovey mishpochot *(relatives)* or your shchenim haashirim, lest they also should invite you in return and repayment come to you. [13] But when you prepare a seudah *(feast)*, invite the aniyim *(the poor)*, the baalei hamum *(the maimed)*, the pisechim *(the lame)*, the ivrim *(blind)*, [14] And Birkat Shomayim *(the Blessing of Heaven)* will befall

עס וועט דיר פארגעלטן ווערן אין דער אויפשטיין תחית
techiyas oifshtein der in veren fargeltn dir vet es
resurrection of standing up again the in to be repay you will it

המתים פון די צדיקים .
tsadikim di fun hameysim
righteous the of the dead ones

טו און הערנדיק דאס, האט איינער פון די מיטזיצנדיקע געזאגט צו
tsu gezogt mitzitsendike di fun einer hot dos herendik un
to said sitting with the of one has this on hearing and

אים: וואויל איז דעם , וואס עסט ברויט אין דעם קעניגרייך פון ה׳ !
Hashem fun kenigraich dem in broit est vos dem iz voil im
Hashem of kingdom the in bread eats who the one is blessed him

טז ער אבער האט צו אים געזאגט: א געוויסער מענטש האט געמאכט א
a gemacht hot mentsh geviser a gezogt im tsu hot ober er
a made has man certain a said him to has however he

גרויסע סעודה, און פילע פארבעטן; יז און האט געשיקט זיין קנעכט אין
in knecht zain geshikt hot un farbeten file un sude groise
in servant his sent has and invite many and feast great

דער שעה פון דער סעודה, צו זאגן צו די פארבעטענע: קומט, ווייל
vail kumt farbetene di tsu zogen tsu sude der fun sho der
because come invited the to say to feast the of hour the

אלץ איז שוין גרייט! יח און אלע ווי איינער האבן אנגעהויבן זיך צו
tsu zich ongehoiben hoben einer vi ale un greit shoin iz alts
to self begun have one as all and ready already is all

אנטשולדיקן . דער ערשטער האט צו אים געזאגט: איך האב געקויפט א
a gekoift hob ich gezogt im tsu hot ershter der antshuldiken
a bought have I said him to has first the make excuses

פעלד און בין געצוואונגען, ארויסצוגיין עס צו באזען; איך בעט דיך,
dich bet ich bazen tsu es aroistsugein getsvungen bin un feld
you ask I see to it go out compel am and field

זיי מיר מוחל ! יט און אן אנדערער האט געזאגט: איך האב געקויפט
gekoift hob ich gezogt hot anderer an un moichel mir zai
bought have I said has another an and excused me be

פינף יאך אקסן, און איך גיי זיי אויספרובירן; איך בעט דיך, זיי מיר
mir zei dich bet ich oisprubiren zei gei ich un oksen yoch finf
me be you beg I test them go I and oxen yoke five

מוחל ! כ נאך אן אנדערער האט געזאגט: איך האב גענומען א ווייב,
vaib a genumen hob ich gezogt hot anderer an noch moichel
wife a taken have I said has another an after excused

און צוליב דעם קען איך נישט קומען! כא און ווען דער קנעכט
knecht der ven un kumen nisht ich ken dem tsulib un
servant the when and come not I can that on account of and

איז צוריקגעקומען, האט ער דאס דערציילט דעם האר זיינעם . דעמאלט
demolt zainem har dem dertseilt dos er hot tsurikgekumen iz
then his L-rd the reported this he has return is

איז דער בעל הבית צארנדיק געווארן, און האט געזאגט צו זיין
zain tsu gezogt hot un gevoren tsorendik habeis bal der iz
his to said has and become furious of the house owner the is

קנעכט : גיי גיך ארויס אויף די גאסן און געסלעך פון דער שטאט,
shtot der fun geslech un gasn di oif arois gich gei knecht
city the of lanes and streets the on out quick go servant

און ברענג אהער די ארעמעלייט און קאליקעס און בלינדע און לאמע!
lome un blinde un kalikes un oremelait di aher breng un
lame and the blind and crippled and poor people the here bring and

you, because they do not have the means to repay you; for you will be repaid in the Yom Tekumat HaTzadikkim *(Day of the Resurrection of the Righteous)*.

15 And when a certain one of those reclining at tish with Rebbe, Melech HaMoshiach heard these things, he said to him, Ashrey is he who will eat lechem in the Malchut Hashem! 16 But Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, A certain man was preparing a big seudah, and he invited many; 17 And at the dinner hour, he sent his eved to say to the seudah invitees, Come, because everything is ready now. 18 But each began to come up with a teretz *(excuse)*. The rishon *(first)* said to him, I bought a sadeh *(field)* and I am compelled to go out and look at it. Please be mekabel *(receive, accept)* my teretz. 19 And another said, I have bought chamesh pair of oxen, and I am going to try them out. Please be mekabel my teretz *(excuse)*. 20 And another said, I took a wife and therefore I am not able to come. 21 And the eved returned and reported this to his Adon. Then the Baal Bayit became angry and said to his eved, Go out quickly into the rekhovot *(streets)* and lanes of the shtetl and bring in here the aniyim *(the poor)* and the baalei hamum *(the maimed)*

כב און דער קנעכט האט געזאגט: האר, עס איז געשען , ווי דו האסט
host du vi geshen iz es Har gezogt hot knecht der un
you have you as happened is it L-rd said has servant the and

באפוילן , און עס איז נאך דא ארט! כג און דער האר האט געזאגט
gezogt hot har der un ort do noch iz es un bafoilen
said has L-rd the and place here still is it and commanded

צו דעם קנעכט: גיי ארויס אויף די וועגן און פלויטן און צווינג זיי
zei tsving un ploitn un vegen di oif arois gei knecht dem tsu
them compel and hedges and roads the on out go servant the to

ארייַנצוקומען, כדי מיין הויז זאל ווערן פול! כד ווארום איך זאג
zog ich vorem ful veren zol hoiz main kedei araintsukumen
tell I because full to be shall house my so that to come in

אייך, אז קיין איינער פון יענע מענער, וואס זענען פארבעטן געווארן,
gevoren farbeten zenen vos mener yene fun einer kein az aich
become invite are who men those of one any that you

וועט נישט טועם זיין פון מיין סעודה.
sude main fun zain toyem nisht vet
feast my of do taste not will

כה און עס זענען מיטגעגאנגען מיט אים גרויסע מאסן מענטשן,
mentshn masen groise im mit mitgegangen zenen es un
people crowds of great him with accompany are it and

און ער האט זיך אויסגעדרייט, און צו זיי געזאגט: כו אויב עמיצער
emitser oib gezogt zei tsu un oisgedreit zich hot er un
someone if said them to and turn around self has he and

קומט צו מיר און האסט נישט זיין פאטער און מוטער און דאס ווייב
vaib dos un muter un foter zain nisht hast un mir tsu kumt
wife the and mother and father his not hates and me to comes

און די קינדער און די ברידער און די שוועסטער, און דערצו
dertsu un shvester di un brider di un kinder di un
in addition and sisters the and brothers the and children the and

אויך זיין אייגן לעבן, קען ער נישט זיין מיין תלמיד. כז ווער עס טראגט
trogt es ver talmid main zain nisht er ken leben eigen zain oich
carry it who disciple my be not he can life own his also

נישט זיין בוים און גייט מיר נאך, דער קען נישט זיין מיין תלמיד.
talmid main zain nisht ken der noch mir geit un boim zain nisht
disciple my be not can the one after me go and tree his not

כח ווארום ווער פון אייך, וועלנדיק בויען א טורם, וועט זיך נישט
nisht zich vet turem a boien velendik aich fun ver vorem
not self will tower a build will you of who because

קודם כל אנידערזעצן און בארעכענען די קאסטן, צי ער האט
hot er tsi kasten di barechenen un aniderzetsen kol koidem
has he whether costs the reckon and sit down all before

צו פארענדיקן? כט כדי, טאמער, ווען ער וועט האבן געלייגט דעם
dem geleigt hoben vet er ven tomer kedei farendiken tsu
the put have will he when lest so that finish to

פונדאמענט און נישט קענענדיק פארענדיקן, וועלן אלע, וואס זען עס,
es zen vos ale velen farendiken kenendik nisht un fundament
it see who all will finish being able not and foundation

אנהויבן צו שפאטן פון אים, ל אזוי צו זאגן: דער דאזיקער מענטש האט
hot mentsh doziker der zogen tsu azoi im fun shpoten tsu onhoiben
has man this one the say to so him of ridicule to begin

אנגעהויבן בויען, און נישט געקענט פארענדיקן! לא אדער וועלכער קעניג,
kenig velcher oder farendiken gekent nisht un boien ongehoiben
king what or finish be able not and build begun

and the ivrim *(blind)* and the pisechim *(the lame)*.
22 And the eved said, Adoni, what you commanded has been done, and still there is room. 23 And the Adon said to the eved, Go out to the rekhovot and along the boundaries and urge them to come in, in order that My Beis may be filled. 24 For I say to you that no one of those Bnei Adam who were invited will taste my seudah.

25 And large multitudes were accompanying him, and Rebbe, Melech HaMoshiach turned and said to them,
26 If someone comes to me, and does not hate his own Abba and Em *(mother)* and isha and yeladim and achim and achayot and in addition also his own life, he is not able to be my talmid. 27 Whoever does not carry his own etz shel mesiros nefesh following Me is not able to be my talmid. 28 For who among you, wanting to build a migdal *(tower)*, will not first sit down and rechen *(calculate)* the cost, to see if he has enough to complete it?
29 Otherwise, having laid his yesod *(foundation)* and not being able to finish it, everyone seeing it may begin to make leitzonus *(fun, mockery)* of him, 30 Saying, This man began to build and was not able to finish.
31 Or what melech, going out to make milchamah

וואס גייט ארויס מלחמה האלטן מיט אן אנדערן קעניג, זעצט זיך נישט
nisht zich zetst kenig andern an mit halten milchome arois geit vos
not self sit king other an with wage war out go who

קודם כל אנידער צו בראטן , צי עס איז מעגלעך, מיט צען טויזנט
tozent tsen mit meglech iz es tsi baroten tsu anider kol koidem
thousand ten with possible is it conferred to down all before

צו באגעגענען דעם , וואס קומט קעגן אים מיט צוואנציק טויזנט ?
tozent tsvantsik mit im kegen kumt vos dem bagegenen tsu
thousand twenty with him against comes who the one meet to

לב אויב אבער נישט, שיקט ער שליחים צו אים בשעת יענער איז
iz yener beshas im tsu shlichim er shikt nisht ober oib
is the other while him to emissaries he sends not however if

נאך ווייט , און בעט שלום . לג דעריבער אויך אזוי יעדער איינער פון
fun einer yeder azoi oich deriber sholem bet un vait noch
of one every so also therefore peace begs and distant still

אייך, וואס וועט זיך נישט שפאטן פון אלעם, וואס ער האט, קען נישט
nisht ken hot er vos alem fun shpoten nisht zich vet vos aich
not can has he what all of deride not self will who you

זיין מיין תלמיד . לד דאס זאלץ איז טאקע גוט ; אויב אבער אויך
oich ober oib gut take iz zalts dos talmid main zain
also however if good actually is salt the disciple my be

דאס זאלץ זאל פארלוירן זיין טעם, מיט וואס וועט מען עס ווירצן ?
virtsen es men vet vos mit taam zain farloiren zol zalts dos
seasoned it there will what with taste its lose shall salt the

לה עס טויג מער נישט פאר דער ערד, נישט פאר דעם מיסט הויפן; מען
men hoifen mist dem far nisht erd der far nisht mer toig es
they dump garbage the for not soil the for not more fit it

ווארפט עס ארויס. ווער עס האט אויערן צו הערן, דער זאל הערן!
heren zol der heren tsu oiern hot es ver arois es varft
hear shall this one hear to ears has it who out it throw

טו

און עס האבן זיך דערנענטערט צו אים אלע שטייער אויפמאנער
oifmoner shtaier ale im tsu dernentert zich hoben es un
collectors tax all him to come near self have it and

און חוטאים, כדי אים צו הערן. ב און די פרושים און
un Perushim di un heren tsu im kedei choytim un
and Pharisees the and hear to him so that sinners and

סופרים האבן געמורמלט, אזוי צו זאגן : דער דאזיקער נעמט אויף חוטאים
choytim oif nemt doziker der zogen tsu azoi gemurmlt hoben sofrim
sinners on takes this one the say to so murmured have scribes

און עסט מיט זיי !
zei mit est un
them with eats and

ג און ער האט געזאגט צו זיי דאס דאזיקע משל , אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi moshal dozike dos zei tsu gezogt hot er un
say to so parable these the them to said has he and

ד וועלכער מענטש פון אייך, האבנדיק הונדערט שאף און פארלירנדיק
farlirendik un shof hundert hobendik aich fun mentsh velcher
lose and sheep hundred having you of man who

איינע פון זיי , לאזט נישט איבער די ניין און ניינציק אין דער
der in naintsik un nein di iber nisht lozt zei fun eine
the in ninety and nine the over not leave them of one

מדבר און גייט נאך דער פארלוירענער, ביז ער געפינט זי? ה און
un zi gefint er biz farloirener der noch geit un midbar
and it finds he until lost one the after go and wilderness

(war) against another melech, will not first sit down and consider if he is able with aseret alafim *(ten thousand)* to meet the one with esrim elef *(twenty thousand)* coming against him?
32 Or else, while the other is noch *(yet)* far away, he sends an embassy delegation and seeks terms for shalom.
33 So, then, none of you can become my talmid if you do not renounce all your [idolatrous] holdings.
34 Therefore, melach *(salt)* is tov; but if even melach should become tasteless, with what will it be seasoned?
35 It is useless either for the land or for the dung hill; they throw it away. The one who has ears to hear, shema!

15

Now all the mochesim *(tax-collectors)* and the chote'im *(sinners)* were coming near Rebbe, Melech HaMoshiach to listen to him.
2 And both the Perushim and the Sofrim were grumbling, saying, This one gives a kabbalat panim reception to chote'im *(sinners)* and eats at tish with them.

3 And Rebbe, Melech HaMoshiach told them this mashal, saying,
4 What man of you, if he has meah kevasim *(a hundred sheep)* and has lost from them one, does not leave the tishim vteshah *(ninety-nine)* in the open pasture, and go for the one which has been lost until he finds it?

ווען ער האט זי געפונען, לייגט ער זי אויף זיינע שולטער מיט שמחה;
simcha mit shulter zaine oif zi er leigt gefunen zi hot er ven
joy with shoulders his on she he puts found it has he when

ו און קומענדיק אהיים, רופט ער צונויף זיינע פריינד און די שכנים ,
shcheynim di un fraind zaine tsunoif er ruft aheim kumendik un
neighbors the and friend his together he calls home coming and

און זאגט צו זיי : פריידט זיך מיט מיר, וויל איך האב געפונען מיין
main gefunen hob ich vail mir mit zich freidt zei tsu zogt un
my found have I because me with self rejoice them to says and

שאף , וואס איז פארלוירן געגאנגען. ז איך זאג אייך, אָט אזוי וועט זיין א
a zain vet azoi ot aich zog ich gegangen farloiren iz vos shof
a be will so just you tell I gone lost is which sheep

שמחה אין הימל איבער איין חוטא, וואס טוט תשובה , מער ווי
vi mer tshuve tut vos choyte ein iber himel in simcha
than more repentance does who sinner one over heaven in joy

איבער ניין און ניינציק צדיקים , וואס דארפן נישט קיין תשובה .
tshuve kein nisht darfen vos tsadikim naintsik un nein iber
repentance any not need who righteous ninety and nine over

ח אדער וועלכע פרוי , וואס האט צען דראכמעס, ווען זי פארלירט
farlirt zi ven drachmes tsen hot vos froi velche oder
loses she when drachmas ten has who woman which or

איין דראכמע, צינדט נישט אָן א ליכט, און קערט אויס דאס הויז ,
hoiz dos ois kert un licht a on nisht tsindt drachme ein
house the out sweeps and light a without not kindles coin one

און זוכט מיט פלייס, ביז זי געפינט זי? ט און ווען זי האט געפונען,
gefunen hot zi ven un zi gefint zi biz flais mit zucht un
found has she when and it finds she until zeal with seek and

רופט זי צונויף אירע פריינט און שכנות , און זאגט: פריידט זיך
zich freidt zogt un shcheines un fraint ire tsunoif zi ruft
self rejoice says and neighbors and friend her together she calls

מיט מיר; וויל איך האב געפונען די דראכמע, וואס איך האב
hob ich vos drachme di gefunen hob ich vail mir mit
have I which coin the found have I because me with

פארלוירן! י אָט אזוי , זאג איך אייך, ווערט א שמחה פאר די
di far simcha a vert aich ich zog azoi ot farloiren
the for joy a it is you I tell in this way just lost

מלאכים פון ה׳ איבער איין חוטא, וואס טוט תשובה .
tshuve tut vos choyte ein iber Hashem fun malochim
repentance do who sinner one over Hashem of angels

יא און ער האט געזאגט: א געוויסער מענטש האט געהאט צוויי זין .
zin tsvei gehat hot mentsh geviser a gezogt hot er un
sons two had has man certain a said has he and

יב און דער יונגערער פון זיי האט געזאגט צום פאטער: פאטער, גיב
gib foter foter tsum gezogt hot zei fun yungerer der un
give Father father to the said has them of younger the and

מיר דעם חלק פארמעגן , וואס פאלט מיר צו! און ער האט זיי
zei hot er un tsu mir falt vos farmegn cheilek dem mir
them has he and to me falls which possessions share of the me

צעטיילט דאס האב און גוטס. יג און אין ווייניקע טעג ארום
arum teg veinike in un guts un hob dos tseteilt
around days a few in and goods and possessions the divide

האט דער יונגערער זון אלץ צונויפגעזאמלט, און זיך אוועקגעלאזט אין
in avekgelozt zich un tsunoifgezamlt alts zun yungerer der hot
in set out self and collected all son younger the has

5 And when he has found it, he
puts it on his shoulders with
lev same'ach. 6 And when he
returns to his bais, he calls
together his chaverim and his
shchenim *(neighbors)*, saying
to them, Make a simcha with
me, because I have found my
keves *(sheep)*, the one that was
lost! 7 I say to you that in the
same way there will be more
simcha in Shomayim over one
choteh *(sinner)* who becomes a
baal teshuva than over tishim
vteshah tzaddikim who have
no need of teshuva.

8 Or what isha having
asaret *(ten)* drachmas, if
she loses one drachma,
will not light a licht *(light)*
and sweep the bais and
search carefully until
she finds it? 9 And having
found it, she calls together
chaverim and shchenim
saying, Have simcha with
me, for I have found the
drachma which I lost. 10 In
the same way, I say to
you, there is simcha in the
presence of the malachim
Hashem over one choteh
(sinner) who becomes a baal
teshuva.

11 And Rebbe, Melech
HaMoshiach said, A certain
ben Adam had shnei banim
(two sons). 12 And the younger
of them said to his Abba,
Avi, give to me the share
of the estate that falls to
me. And his Abba divided
his wealth between them.
13 And not many yamim
later, having gathered
together everything, the
younger ben went on a

א ווייט לאנד אריין; און דארט פארשווענדט זיין פארמעגן אין אן
an in farmegn zain farshvendt dort un arain land vait a
a in possessions his squandered there and into land distant a

אויסגעלאסן לעבן. [יד] און ווען ער האט שוין געהאט אלץ פארברויכט,
farbroicht alts gehat shoin hot er ven un leben oisgelasn
spent all had already has he when and life debauched

איז געווארן א שטארקער הונגער איבער יענעם גאנצן לאנדן; און ער
er un lanadn gantsn yenem iber hunger shtarker a gevoren iz
he and land entire that over famine stronger a become is

האט אנגעהויבן צו ליידן נויט. [טו] און ער איז געגאנגען און האט זיך
zich hot un gegangen iz er un noit laiden tsu ongehoiben hot
self has and go is he and in need suffer to begun has

באהאפטן צו איינעם פון די בירגער פון יענעם לאנד; און ער האט אים
im hot er un land yenem fun birger di fun einem tsu bahoften
him has he and land that of citizens the of one to attached

געשיקט אין זיינע פעלדער אריין צו פאשען חזירים. [טז] און ער האט
hot er un chazeirem pashen tsu arain felder zaine in geshikt
has he and swine feed to into fields his in sent

געגארט אנצופילן זיין בויך מיט די שויטן, וואס די חזירים
chazeirem di vos shoitn di mit boich zain ontsufilen gegart
swine the which pods the with stomach his fill longed

האבן געפרעסן; און קיינער האט עס אים נישט געגעבן. [יז] ווען אבער
ober ven gegeben nisht im es hot keiner un gefresn hoben
however when given not him it has no one and gorged have

ער איז געקומען צו זיך, האט ער געזאגט: אָ, וויפל לוין ארבעטער
arbeter loin vifel o gezogt er hot zich tsu gekumen iz er
laborers wage how much o said he has self to come is he

פון מיין פאטער האבן ברויט בשפע , און איך גיי דא אויס פאר
far ois do gei ich un beshefe broit hoben foter main fun
for out here go I and in abundance food have father my of

הונגער! [יח] איך וועל אויפשטיין און גיין צו דעם פאטער מיינעם, און וועל
vel un mainem foter dem tsu gein un oifshtein vel ich hunger
will and mine father the to go and arise will I famine

זאגן צו אים, פאטער, איך האב געזינדיקט קעגן הימל און פאר
far un himel kegen gezindikt hob ich foter im tsu zogen
before and heaven against sinned have I Father him to say

דיר; [יט] איך בין מער נישט ווערט צו ווערן גערופן דיין זון; מאך מיך
mich mach zun dain veren tsu gerufen vert nisht mer bin ich dir
me make son your be to called worthy not more am I you

ווי איינעם פון דיינע לוין ארבעטער. [כ] און ער איז אויפגעשטאנען, און איז
iz un oifgeshtanen iz er un arbeter loin daine fun einem vi
is and stand up again is he and laborers wage your of one as

אוועק צו זיין פאטער. בשעת אבער ער איז נאך געווען ווייט ,
vait geven noch iz er ober beshas foter zain tsu avek
distant was yet is he however while father his to went away

האט דער פאטער זיינער אים געזען און האט זיך דערבארעמט, און
un derbaremt zich hot un gezen im zainer foter der hot
and compassion self has and seen him his father the has

איז געלאפן, און אים געפאלן אויף זיין האלדז, און האט אים געקושט.
gekusht im hot un haldz zain oif gefalen im un gelofen iz
kissed him has and neck his on fell him and run is

[כא] און דער זון האט צו אים געזאגט: פאטער, איך האב געזינדיקט
gezindikt hob ich foter gezogt im tsu hot zun der un
sinned have I Father said him to has son the and

journey to a far away country, and there he squandered his osher *(riches)* with gilui arayot *(sexual immorality)* and loose living.
14 And when he had spent everything, there came a severe ra'av *(famine)* throughout that aretz, and he began to be nitzrach *(needy)*.
15 And he went and became associated with one of the citizens of that aretz, and he sent him into his fields to feed chazirim,
16 And he was longing to fill his mogen *(stomach)* with the pods which the chazirim were eating, and no one was giving anything to him.
17 When he came to his senses, his seichel told him, How many of my Abba's sachirim *(hired workers)* have more than enough okhel *(food)* and I am perishing here with hunger.
18 I will get up and go to my Abba, and I will say, Avi, I sinned against Shomayim and in your sight.
19 I no longer have the zokheh *(merit)* worthy to be called a ben of my Abba. Make me as one of your sachirim *(hired workers)*.
20 And when he got up he came home to his own Abba. And while he was still a long way off, his Abba saw him, and was filled with rachmei Shomayim *(heavenly mercy, compassion)* and tears, and fell upon his neck and kissed him.
21 And bno said to the Abba, Avi, I sinned

קעגן הימל און פאר דיר, איך בין מער נישט ווערט גערופן צו
tsu gerufen vert nisht mer bin ich dir far un himel kegen
to called worthy not more am I you before and heaven against

ווערן דיין זון. כב דער פאטער אבער האט געזאגט צו זיינע קנעכט:
knecht zaine tsu gezogt hot ober foter der zun dain veren
servant his to said has however Father the son your be

ברענגט געשווינט ארויס דאס בעסטע מלבוש און קליידט אים אָן;
on im kleidt un malbesh beste dos arois geshvint brengt
on him puts clothes and garment best the out quickly brings

און גיט אים א רינג אויף זיין האנט, און שיך אויף די פיס; כג און
un fis di oif shich un hant zain oif ring a im git un
and feet the on shoes and hand his on ring a him give and

ברענגט דאס געשטאפטע קאלב, שחט עס, און לאמיר עסן
esen lomir un es shechat kalb geshtopte dos brengt
to eat let us and it kosher slaughter calf fatted the bring

און זיך לאזן וואוילגיין; כד ווייל דער דאזיקער זון מיינער איז געווען
geven iz mainer zun doziker der vail voilgein lozen zich un
was is mine son this one the because feast let self and

טויט, און איז ווידער לעבעדיק געווארן; ער איז געווען פארלוירן, און איז
iz un farloiren geven iz er gevoren lebedik vider iz un toit
is and lost was is he become alive again is and dead

געפונען געווארן. און זיי האבן אנגעהויבן זיך משמח צו זיין.
zain tsu mesameyech zich ongehoiben hoben zei un gevoren gefunen
be to joyful self begun have they and become found

כה אבער זיין עלטערער זון איז געווען אין פעלד; און ווען ער איז
iz er ven un feld in geven iz zun elterer zain ober
is he when and field in was is son older his however

געקומען און זיך דערנענטערט צום הויז, האט ער געהערט קלעזמער
klezmer gehert er hot hoiz tsum dernentert zich un gekumen
klezmer heard he has house to the come near self and come

מוזיק און טאנץ. כו און ער האט צוגערופן איינעם פון די קנעכט, און
un knecht di fun einem tsugerufen hot er un tants un muzik
and servant the of one call over has he and dance and must

האט געפרעגט וואס דאס זאל באטייטן. כז און ער האט אים געזאגט: דיין
dain gezogt im hot er un bataiten zol dos vos gefregt hot
your said him has he and mean shall this what asked has

ברודער איז געקומען; און דיין פאטער האט געשחטן דאס
dos geshechten hot foter dain un gekumen iz bruder
the ritually slaughtered has father your and come is brother

געשטאפטע קאלב, ווייל ער האט אים צוריק באקומען א געזונטן.
gezuntn a bakumen tsurik im hot er vail kalb geshtopte
healthy a received back him has he because calf fatted

כח און ער איז צארנדיק געווארן, און האט נישט געוואלט אריינגיין; זיין
zain araingein gevolt nisht hot un gevoren tsorendik iz er un
his go in wanted not has and become furious is he and

פאטער אבער איז ארויסגעקומען און האט אים געבעטן. כט ער אבער
ober er gebeten im hot un aroisgekumen iz ober foter
however he begged him has and come out is however father

האט ענטפערנדיק געזאגט צום פאטער: אָט שוין אזוי פיל יארן
yorn fil azoi shoin ot foter tsum gezogt entferendik hot
years much so already just father to the said answering has

דין איך דיך, און האב נאך קיינמאל נישט עובר געווען אויף דיינס א
a dains oif geven oyver nisht keinmol noch hob un dich ich din
a your on was violating not never after have and you I serve

against Shomayim and in your sight. No longer do I have the zokheh *(merit)* to be worthy to be called your ben. 22 But his Abba said to his avadim, Shnel! *(Quick!)* Bring out the best kaftan and clothe him, and put a ring on his hand and sandals for his feet, 23 And bring the fattened calf, and slaughter it, and let us eat and have a simcha, 24 Because this ben of mine was dead and now he has returned l'Chayyim! He had been lost and now he is found. And they began to make a simcha. 25 But the Abba's alterer ben *(older son)* was in the sadeh *(field)*. And as he was coming, he drew near to the bais, and he heard the zemirot *(table songs)*, and the sound of the klezmer *(musician)* and the dancing, 26 And having summoned one of the avadim *(servants)*, the alterer ben *(older son)* was inquiring what these things might be. 27 And the eved said to him, Your ach is present, and your Abba sacrificed the fattened calf, because your Abba received him back bari v'shalem *(safe and sound)*. 28 And the alterer ben was filled with ka'as *(anger)*, and he did not want to enter. But his Abba came out and was pleading with him. 29 But in reply the alterer ben said to his Abba, Hinei, so many years I serve

געבאט; און מיר האסטו נאך קיינמאל נישט געגעבן קיין ציגנבאק,
tsignbok kein gegeben nisht keinmol noch hostu mir un gebot
billygoat any given not never yet you have me and command

כדי איך זאל מיך משמח זיין מיט מיינע פריינד; [ל] ווען
ven fraind maine mit zain mesameyech mich zol ich kedei
when friend my with his joyful me shall I so that

אבער דער דאזיקער זון דיינער איז געקומען, וועלכער האט פארצערט
fartsert hot velcher gekumen iz dainer zun doziker der ober
devoured has who come is your son this one the however

דיין האב און גוטס מיט זונות , האסטו געשחטן
geshechten hostu zoines mit guts un hob dain
ritually slaughtered you have prostitutes with goods and possessions your

פאר זיינעטוועגן דאס געשטאפטע קאלב! [לא] האט ער צו אים געזאגט; מיין
main gezogt im tsu er hot kalb geshtopte dos zainetvegn far
my said him to he has calf fatted the his sake for

קינד, דו ביסט תמיד מיט מיר, און אלץ, וואס איז מיין, איז דיין.
dain iz main iz vos alts un mir mit tomed bist du kind
your is my is what all and me with always are you child

[לב] מען האט זיך אבער געדארפט לאזן וואוילגיין און משמח זיין;
zain mesameyech un voilgein lozen gedarft ober zich hot men
his joyful and feast let needful however self has they

ווייל דער דאזיקער ברודער דיינער איז געווען טויט , און איז לעבעדיק
lebedik iz un toit geven iz dainer bruder doziker der vail
alive is and death was is your brother this one the because

געווארן; און ער איז געווען פארלוירן און איז ווידער געפונען געווארן!
gevoren gefunen vider iz un farloiren geven iz er un gevoren
become found again is and lost was is he and become

טז

און ער האט אויך געזאגט צו די תלמידים: עס איז געווען א
a geven iz es talmidim di tsu gezogt oich hot er un
a was is it disciples the to said also has he and

געוויסער רייכער מענטש, וואס האט געהאט א פארוואלטער; און
un farvalter a gehat hot vos mentsh raicher geviser
and steward a had has who man rich certain

דער דאזיקער איז פאר אים אנגעקלאגט געווארן, אז ער פארשווענדט
farshvendt er az gevoren ongeklogt im far iz doziker der
squandered he that become accused him for is this one the

אים זיין פארמעגן . [ב] און ער האט אים גערופן און געזאגט צו אים:
im tsu gezogt un gerufen im hot er un farmegn zain im
him to said and called him has he and possessions his him

וואס איז דאס וואס איך הער וועגן דיר? גיב אפ א חשבון פון דיין
dain fun cheshben a op gib dir vegen her ich vos dos iz vos
your of account a up give you about hear I what this is what

פארוואלטונג; ווארום דו קענסט לענגער נישט זיין פארוואלטער! [ג] און
un farvalter zain nisht lenger kenst du vorem farvaltung
and steward be not longer can you because stewardship

דער פארוואלטער האט צו זיך געזאגט; וואס זאל איך טאן? מיין האר
har main ton ich zol vos gezogt zich tsu hot farvalter der
lord my do I shall what said self to has steward the

נעמט אוועק פון מיר די פארוואלטונג! גראבן קען איך נישט; בעטלען
betlen nisht ich ken groben farvaltung di mir fun avek nemt
begging not I can dig stewardship the me from went away takes

שעם איך מיך. [ד] איך ווייס , וואס איך וועל טאן, כדי ווען איך
ich ven kedei ton vel ich vos veis ich mich ich shem
I when so that do will I what know I me I embarrassed

you and never a mitzvah of you I disobeyed, and never for me did you give even a young goat that with my chaverim I might make a simcha. [30] But when shows up this ben of yours, the one having devoured your property with zonot *(prostitutes)*, you sacrificed for him the fattened calf. [31] And the Abba said to him, Beni, you are always with me, and everything which is mine is yours. [32] But now it was necessary for us to have lev samei'ach and make a simcha, because the ach of you was dead and he has returned l'Chayyim! He has been lost and now is found.

16

And Rebbe, Melech HaMoshiach was saying also to the talmidim, A certain oisher *(rich man)* had a sochen *(steward, estate manager or agent)*, and the charge brought against him was that he was squandering the property of the oisher *(rich man)*. [2] And having called him, the oisher said to the sochen, What is this I hear about you? Submit to a bikoret beshbonot *(audit)* for that which is under your pekuddah *(stewardship care)*, for you are no longer able to be sochen. [3] And the sochen said to himself, What may I do, because Adoni takes away the pekuddah from me? I am not strong enough to dig, I am ashamed to beg. [4] Oh! I have daas of what

וועל אפגעשאפט ווערן פון דער פארוואלטונג, זאלן זיי מיך אויפנעמען
vel opgeshaft veren fun der farvaltung zolen zei mich oifnemen
will removed from to be the stewardship they shall me welcome

אין זייערע הייזער אריין. ה און ער האט גערופן צו זיך יעדן איינעם
in zeiere haizer arain un er hot gerufen tsu zich yedn einem
in their houses into and he has called to self every one

פון זיין הארס בעלי חובות, און האט געזאגט צו דעם ערשטן:
fun zain Hars ba'alei choives un hot gezogt tsu dem ershtn
of his the lord's masters of debts and has said to the first

וויפל ביסטו שולדיק דעם האר מיינעם? ו האט ער געזאגט: הונדערט
vifel bistu shuldik dem Har mainem hot er gezogt hundert
how much are you owing the lord mine has he said hundred

מאס אייל. און ער האט צו אים געזאגט: נעם דיין שטר און זעץ
mos eil un er hot tsu im gezogt nem dain shtar un zets
measure of oil and he has to him said take your bill and sit

דיך אנידער און שרייב גיך פיפציק. ז דערנאך האט ער געזאגט צו אן
dich anider un shraib gich fiftsik dernoch hot er gezogt tsu an
you down and write quick fifty then has he said to an

אנדערן: און וויפל ביסטו שולדיק? האט דער געזאגט: הונדערט
andern un vifel bistu shuldik hot der gezogt hundert
other and how much you are owing has the one said hundred

צענטנער ווייץ. זאגט ער צו אים: נעם דיין שטר און שרייב א אכציק.
tsentner veits zogt er tsu im nem dain shtar un shraib a achtsik
talent wheat says he to him take your bill and write a eighty

ח און דער האר האט געלויבט דעם אומגערעכטן פארוואלטער, ווייל
un der har hot geloibt dem umgerechtn farvalter vail
and the lord has praise the unjust steward because

ער האט קלוג געטאן; מחמת די קינדער פון דער דאזיקער וועלט זענען
er hot klug geton machmas di kinder fun der doziker velt zenen
he has wise done because the children of the this one world are

קליגער אין זייער דור ווי די קינדער פון דעם ליכט. ט און
kliger in zeier dor vi di kinder fun dem licht un
more prudent in their generation than the children of the light and

איך זאג אייך: מאכט אייך פריינד מיט דעם ממון פון אומגערעכטיקייט,
ich zog aich macht aich fraind mit dem mamon fun umgerechtikeit
I tell you make you friend with the money of unrighteousness

כדי ווען עס וועט אויסגיין, זאלן זיי אייך אויפנעמען אין די
kedei ven es vet oisgein zolen zei aich oifnemen in di
so that when it will give out they should you welcome in the

אייביקע וואוינונגען אריין. י ווער עס איז געטריי אינם קלענסטן, דער
eibike voinungen arain ver es iz getrai inem klenstn der
eternal dwellings into who it is faithful in the least this one

איז אויך געטריי אין א סך; און ווער עס איז אומגערעכט אינם
iz oich getrai in a sach un ver es iz umgerecht inem
is also faithful in a many and who it is unjust in the

קלענסטן, דער איז אויך אומגערעכט אין א סך. יא דעריבער אויב איר
klenstn der iz oich umgerecht in a sach deriber oib ir
least the one is also unjust in a many therefore if you

זענט נישט געווען געטריי אין דעם אומגערעכטן ממון, ווער וועט אייך
zent nisht geven getrai in dem umgerechtn mamon ver vet aich
are not was faithful in the dishonest Mammon who will you

אנפארטרויען דאס אמתע? יב און אויב איר זענט נישט געווען געטריי מיט
onfartroien dos emese un oib ir zent nisht geven getrai mit
entrust the true and if you are not was faithful with

I may do, that when I am removed from the work of the sochen, they may receive me into their batim. 5 And having summoned his Adon's debtors one by one, he was saying to the first, How much do you owe Adoni? 6 And he said, One hundred jugs of olive oil. And the sochen said to him, Take your bill, sit down, quickly write fifty. 7 Then to another he said, And you, how much do you owe? And he said, One hundred containers of wheat. He says to him, Take your bill and write eighty. 8 And the Baal Bayit praised the unrighteous sochen because he acted with chochmah. Because the Bnei HaOlam HaZeh have more seichel in dealing with their own generation than the Bnei HaOhr. 9 And I say to you, use the mammon *(the wealth of the Olam HaZeh)* to make for yourselves yedidim *(friends, chaverim)*, so that when unrighteous mammon fails, they may welcome you into the mishkenot olam *(eternal dwellings of the Olam HaBah)*. 10 The one oisgehalten in little, also is neeman in much, and the one who is unrighteous in little, also in much is unrighteous. 11 If, then, you were not ne'eman with unrighteous mammon, who will entrust you with hon emes? 12 And if you were not neeman with that which belongs to another, who will give you what is your own? 13 No eved is able

יענעמס , ווער וועט אייך געבן אייער אייגנס? [יג] קיין קנעכט קען נישט
nisht ken knecht kein eigens eier geben aich vet ver yenems
not can servant any own your give you will who the other's

דינען צוויי הארן ; ווארום אדער ער וועט דעם איינעם פיינט האבן און
un hoben faint einem dem vet er oder vorem harn tsvei dinen
and have hate one the will he either because masters two serve

דעם אנדערן ליב האבן, אדער ער וועט זיך באהעפטן צו איינעם און
un einem tsu baheften zich vet er oder hoben lib andern dem
and one to stand fast self will he or have love other the

דעם אנדערן מבזה זיין , איר קענט נישט דינען ה' און ממון !
mamon un Hashem dinen nisht kent ir zain mevaze andern dem
Mammon and Hashem serve not can you do despise other the

[יד] און דאס אלץ האבן די פרושים געהערט, וואס זענען געווען געלט
gelt geven zenen vos gehert Perushim di hoben alts dos un
money was are who heard Pharisees the have all this and

ליבהאבער, און האבן אפגעשפאט פון אים. [טו] און ער האט צו זיי
zei tsu hot er un im fun opgeshpot hoben un libhober
them to has he and him of sneered have and lovers

געזאגט: איר זענט עס , וואס גערעכטפערטיקן זיך פאר מענטשן,
mentshn far zich gerechtfertikn vos es zent ir gezogt
people before selves justify who the ones are you said

ה' אבער קען אייערע הערצער; ווייל דאס וואס איז הויך
hoich iz vos dos vail hertser eiere ken ober Hashem
lofty is who the because hearts your knows however Hashem

ביי מענטשן, איז אן אומווירדיקייט פאר ה' . [טז] די תורה און די
di un toire di Hashem far umvirdikeit an iz mentshn bai
the and Torah the Hashem before abomination an is people with

נביאים זענען געווען ביז יוחנן ; פון דעמאלט אָן ווערט
vert on demolt fun Yochanan biz geven zenen neviim
it is onwards then from John until was are prophets

אנגעזאגט די גוטע בשורה פון דעם קעניגרייך פון ה' , און יעדער
yeder un Hashem fun kenigraich dem fun besoire gute di ongezogt
every and Hashem of kingdom the of News good the announced

איינער דרינגט אריין דערין מיט געוואלד. [יז] עס איז אבער לייכטער,
laichter ober iz es gevald mit derin arain dringt einer
easier however is it force with therein into follows one

אז דער הימל און די ערד זאלן פארגיין , ווי איין נקודה פון
fun nekude ein vi fargein zolen erd di un himel der az
of dot one than pass away should earth the and heaven the that

דער תורה זאל פאלן. [יח] יעדער איינער, וואס גט זיך מיט זיין ווייב
vaib zain mit zich get vos einer yeder falen zol toire der
wife his with self divorces who one every fall shall Torah the

און האט חתונה מיט אן אנדערער, איז מזנה ; און ווער עס
es ver un mezane iz anderer an mit chasene hot un
it who and doing adultery is another an with wedding has and

האט חתונה מיט א פרוי , וואס איז געגט פון איר מאן ,
man ir fun gegt iz vos froi a mit chasene hot
husband her from divorced is who woman a with wedding has

דער איז מזנה .
mezane iz der
doing adultery is this one

[יט] עס איז געווען א רייכער מענטש, וואס האט זיך געקליידט אין פורפור
purpur in gekleidt zich hot vos mentsh raicher a geven iz es
purple in dressed self has who man rich a was is it

to serve two adonim; for either he will have sinah *(hatred)* toward the one and he will have ahavah *(love)* toward the other, or one he will be devoted to and the other he will despise. Your avodas service cannot be for both Hashem and Mammon.

14 And the Perushim, who were ohavei kesef *(lovers of money)*, heard all this and they made leitzonus *(fun)* of Rebbe, Melech HaMoshiach. 15 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, You are the ones who in the sight of Bnei Adam credit yourself as being yitzdak im Hashem *(justified with G-d)*, but Hashem has daas *(knowledge)* of your levavot. Because the thing highly esteemed among Bnei Adam is a to'eva *(abomination)* before Hashem. 16 The Torah and the Neviim were proclaimed until Yochanan; since then it is the Malchut Hashem that is being preached as Besuras HaGeulah, and anyone entering it must strive to do so. 17 But it is easier for HaShomayim and HaAretz to pass away than for one tag *(ornamental flourish)* of the Torah to fail. 18 Anyone giving the get to his isha and taking another wife commits ni'uf *(adultery)*, and the one marrying a gerusha *(divorcee)* commits ni'uf *(adultery)*.

19 Now there was a certain oisher *(rich man)*. He was

און אין טייערע לייוונט, און האט געלעבט טאג איין טאג אויס אין
in ois tog ein tog gelebt hot un laivnt taiere in un
in out day in day lived has and linen expensive in and

תענוגים און וואוילטאג; כ און א געוויסער ארעמאן מיטן נאמען
nomen miten oreman geviser a un voiltog un tainugim
name with the poor man certain a and comfort and pleasure

אלעזר איז געלעגן פאר זיין טיר פול מיט געשווירן, כא און האט געגארט
gegart hot un geshvirn mit ful tir zain far gelegen iz El'azar
longed has and sores with full door his before lying is El'azar

זיך צו זעטיקן פון דעם , וואס איז אראפגעפאלן פון דעם רייכנס
raichns dem fun aropgefalen iz vos dem fun zetiken tsu zich
rich man's the of fell is what the one of satisfy to self

טיש; נאר עס זענען נאך אפילו געקומען די הינט און האבן געלעקט
gelekt hoben un hint di gekumen afile noch zenen es nor tish
licked have and dogs the come even yet are it but table

זיינע געשווירן. כב און עס איז געשען , דער אביון איז געשטארבן,
geshtorben iz evyen der geshen iz es un geshvirn zaine
died is poor man the happened is it and sores his

און איז אוועקגעטראגן געווארן פון די מלאכים אין אברהמס שויס
shois Avrahams in malochim di fun gevoren avekgetrogen iz un
bosom abraham in angels the of become carried away is and

אריין. און דער עושר איז אויך געשטארבן און איז באגראבן געווארן.
gevoren bagroben iz un geshtorben oich iz oysher der un arain
become buried is and died also is rich man the and into

כג און אין שאול תחתית האט ער אויפגעהויבן זיינע אויגן, זייענדיק אין
in zaiendik oigen zaine oifgehoiben er hot Tachtis Shaul in un
in being eyes his uplifted he has deepest Sheol in and

יסורים , און זעט אברהמען פונדערווייטנס און אלעזרן אין זיין
zain in El'azarn un fundervaitns Avrahamen zet un yesurim
his in El'azar and from a distance Abraham sees and sufferings

שויס . כד און ער האט א געשריי געטאן און געזאגט: פאטער אברהם ,
Avraham foter gezogt un geton geshrei a hot er un shois
Abraham Father said and done shout a has he and bosom

דערבארעם דיך אויף מיר און שיק אלעזרן, אז ער זאל איינטונקען
aintunken zol er az El'azarn shik un mir oif dich derbarem
dip shall he that El'azar send and me on you have mercy on

זיין שפיץ פינגער אין וואסער און מיר קילן מיין צונג ; מחמת
machmas tsung main kiln mir un vaser in finger shpits zain
because tongue my cool me and water in finger tip his

איך לייד פיין אין דעם דאזיקן פלאם ! כה אברהם אבער האט
hot ober Avraham flam dozikn dem in pain laid ich
has however Abraham flame of this the in anguish suffer I

געזאגט: קינד, געדענק , אז דו האסט באקומען דיין גוטס ביי דיין
dain bai guts dain bakumen host du az gedenk kind gezogt
your in good your received you have you that remember child said

לעבן, און אלעזר אויך אזוי דאס בייזע; איצט ווערט ער דא געטרייסט,
getreist do er vert itst beize dos azoi oich El'azar un leben
comforted here he becomes now evil the so also El'azar and life

דו אבער ווערסט געפייניקט . כו און צו דעם אלעם איז צווישן אונדז
undz tsvishen iz alem dem tsu un gepainikt verst ober du
us between is all the to and tormented will be however you

און אייך פעסטגעלייגט א גרויסער תהום, אז די , וואס וואלטן געוואלט
gevolt volten vos di az tehom groiser a festgeleigt aich un
wanted would what the that abyss great a has been fixed you and

dressed in purple and fine linen, and yom yom *(daily)* he feasted sumptuosly and every day for him was to make a simcha.
20 And there was a certain ish oni *(poor man)* covered with sores, El'azar by name, who had been laid at the oisher's sha'ar *(gate)*.
21 And the ish oni El'azar longed to fill his mogen *(stomach)* with what fell from the oisher's tish. But even the kelevim *(dogs)* were coming and licking the sores of the ish oni *(poor man)*.
22 And it came to pass that El'azar died, and he was carried away by the malachim to the tish at the kheyk *(bosom)* of Avraham Avinu. And then the oisher *(rich man)* died also, and he was buried.
23 And lifting up his eynayim in Sheol, where he was in the torments of agony, he sees Avraham Avinu off in the distance and El'azar at tish at his kheyk *(bosom)*.
24 And he called, Avraham Avinu! Chaneni na and send El'azar that he may dip the tip of his finger into the mayim and cool my tongue, because I am in torment in this moked *(fire)*.
25 But Avraham Avinu said, Beni, have zikaron *(recollection)* that you received your tov in the span of your days, and El'azar likewise received the ra'ah. But now he is given nechamah *(comfort)* here, but you, yisurim *(sufferings, torments)*.
26 And, in addition to all these things, there has been fixed between us and you a tehom gedolah *(a*

אריבערגיין פונדאנען צו אייך, זאלן עס נישט קענען, אויך זאל מען
men zol oich kenen nisht es zolen aich tsu fundanen aribergein
they shall also can not it should you to from there pass over

נישט אריבערקומען פון דארטן צו אונדז. [כז] האט ער געזאגט: איך בעט
bet ich gezogt er hot undz tsu dorten fun ariberkumen nisht
beg I said he has us to there of come over not

דיך דעריבער, פאטער, אז דו זאלסט אים שיקן אין דעם הויז פון
fun hoiz dem in shiken im zolst du az foter deriber dich
of house the in send him you shall you that Father therefore you

מיין פאטער; [כח] ווארום איך האב פינף ברידער; כדי ער זאל זיי
zei zol er kedei brider finf hob ich vorem foter main
them shall he so that brothers five have I because father my

ווארענען, אז זיי זאלן אויך נישט קומען צו דעם דאזיקן ארט פון
fun ort dozikn dem tsu kumen nisht oich zolen zei az vornen
of place this the to come not also should they that warn

פיין! [כט] אברהם אבער זאגט: זיי האבן (תורת) משה און די
di un Moshe torat hoben zei zogt ober Avraham pain
the and Moses law of have they says however Abraham anguish

נביאים; זאלן זיי זיי הערן. [ל] און ער האט געזאגט: ניין, פאטער
foter nein gezogt hot er un heren zei zei zolen neviim
Father no said has he and hear them they should prophets

אברהם, נאר אויב עמיצער פון די טויטע זאל קומען צו זיי, וועלן
velen zei tsu kumen zol toite di fun emitser oib nor Avraham
will them to come shall dead the from someone if but Abraham

זיי תשובה טאָן! [לא] ער אבער האט געזאגט צו אים: אויב זיי
zei oib im tsu gezogt hot ober er ton tshuve zei
they if him to said has however he do repentance they

וועלן נישט הערן משהן און די נביאים, וועלן זיי זיך אויך נישט
nisht oich zich zei velen neviim di un Moshen heren nisht velen
not also self they will prophets the and Moses hear not will

לאזן איבערצייגן, אויב עמיצער וועט אויפשטיין פון די טויטע.
toite di fun oifshtein vet emitser oib ibertsaigen lozen
dead the from standing up again will someone if persuade let

יז

און ער האט געזאגט צו זיינע תלמידים: עס איז אומפארמיידלעך,
unfarmaidlech iz es talmidim zaine tsu gezogt hot er un
unavoidable is it disciples his to said has he and

אז מיכשולים זאלן נישט קומען; ווי איז אבער צו
tsu ober iz vei kumen nisht zolen michshoilem az
to however is woe come not should stumbling blocks that

דעם, דורך וועמען זיי קומען! [ב] עס וואלט געווען בעסער פאר אים,
im far beser geven volt es kumen zei vemen durch dem
him for better was would it come they whom through the one

אויב א מילשטיין וואלט געלייגט געווארן ארום זיין האלדז, און ער וואלט
volt er un haldz zain arum gevoren geleigt volt milshtein a oib
would he and neck his around become placed would millstone a if

אריינגעווארפן געווארן אין ים אריין, ווי אז ער זאל פארפירן צום
tsum farfiren zol er az vi arain yam in gevoren araingevorfen
to the mislead shall he that than into sea in become thrown in

שטרויכלען איינעם פון די דאזיקע קליינע. [ג] גיט אכטונג אויף זיך
zich oif achtung git kleine dozike di fun einem shtroichlen
self on attention give little ones these the of one stumbling

אליין! ווען דער ברודער דיינער זינדיקט, זאלסטו אים זאגן מוסר;
musar zogen im zolstu zindikt dainer bruder der ven alein
reproof say him shall you sins your brother the when alone

great abyss, chasm), so that
the ones wishing to come
over from here to you are
not able, neither from there
to us may they cross over.
[27] And the oisher said, I ask
you then, Avraham Avinu,
that you may send El'azar
to the bais of Avi, [28] for I
have chamesh achim *(five
brothers)* that he may warn
them, lest also they may
come to this place of yisurim
(torments). [29] But Avraham
Avinu says, They have Moshe
Rabbeinu and the Neviim.
Let them listen to them.
[30] But the oisher said, Lo
(no), Avraham Avinu, but if
someone from the Mesim
should go to them, they
will make teshuva. [31] But
Avraham said to him, If
Moshe Rabbeinu and the
Neviim they do not listen to,
neither if someone should
make his Techiyah from
the Mesim should they be
persuaded.

17 And Rebbe, Melech
HaMoshiach
said to his talmidim,
It is impossible for the
nisayon *(temptation)* to
sin not to come, but oy
through whom it comes.
[2] It is better for him if a
millstone is hung around
his neck and he had been
thrown into the sea than
that he should cause a
michshol for these little
ones. [3] Pay attention to
yourselves. If your ach sins
and you rebuke him, and
if he makes teshuva, grant
him selicha *(forgiveness)*.

און אויב ער האט חרטה , זאלסטו אים מוחל זיין. ד און ווען
ven un zain moichel im zolstu charote hot er oib un
when and be forgive him shall you change of heart has he if and

ער זאל זינדיקן זיבן מאל אין טאג קעגן דיר, און זיבן מאל זיך
zich mol ziben un dir kegen tog in mol ziben zindikn zol er
self times seven and you against day in times seven sin shall he

אומקערן צו דיר, אזוי צו זאגן: איך האב חרטה; זאלסטו אים פארגעבן.
fargeben im zolstu charote hob ich zogen tsu azoi dir tsu umkeren
forgive him shall you regret have I say to so you to return

ה און די שליחים האבן געזאגט צו דעם האר: פארמער אונדז דעם
dem undz farmer Har dem tsu gezogt hoben shlichim di un
the us increase L-rd the to said have Shlichim the and

גלויבן! ו און דער האר האט געזאגט: אויב איר וואלט געהאט אמונה ווי
vi emune gehat volt ir oib gezogt hot Har der un gloiben
as faith have would you if said has L-rd the and faith

א זענעפט קערנדל, וואלט איר געזאגט צו דעם דאזיקן פייגנבוים :
faignboim dozikn dem tsu gezogt ir volt kerendel zeneft a
mulberry tree this the to say you would seed mustard a

ווארצל דיך אויס און פארפלאנץ דיך אינם ים ; און ער וואלט אייך
aich volt er un yam inem dich farflants un ois dich vortsel
you would it and sea in the you be planted and out you root

געהארכט. ז ווער אבער פון אייך, וואס האט א קנעכט אקערן אדער
oder akeren knecht a hot vos aich fun ober ver gehorcht
or plowing servant a has who you of however who obey

פאשען , וועט זאגן צו אים, ווען ער קומט אריין פונם פעלד;
feld funem arain kumt er ven im tsu zogen vet pashen
field from the in comes he when him to say will shepherding

גיי זעץ דיך תיכף צום טיש? ח צי וועט ער דען נישט זאגן צו
tsu zogen nisht den er vet tsi tish tsum teikef dich zets gei
to say not then he will table to the immediately you sit go

אים: גרייט מיר צו עפעס אוונט עסן, און גארטל דיך ארום ,
arum dich gartel un esen ovent epes tsu mir greit im
around you gird and eat evening something to me prepare him

און באדין מיך , ביז איך וועל אפעסן און אפטרינקען; און דערנאך
dernoch un optrinken un opesen vel ich biz mich badin un
then and drink and eat will I until me serve and

וועסטו עסן און טרינקען? ט צי דאנקט ער דען דעם קנעכט ווייל ער
er vail knecht dem den er dankt tsi trinken un esen vestu
he because servant the then he thank drink and to eat will you

האט געטאן, וואס עס איז אים באפוילן געווארן? י און אזוי אויך איר,
ir oich azoi un gevoren bafoilen im iz es vos geton hot
you also so and become commanded him is it what done has

ווען איר וועט האבן געטאן אלץ, וואס איז אייך באפוילן געווארן,
gevoren bafoilen aich iz vos alts geton hoben vet ir ven
become commanded you is which all done have will you when

זאלט איר זאגן: מיר זענען אומנוצלעכע קנעכט; מיר האבן געטאן וואס
vos geton hoben mir knecht umnutsleche zenen mir zogen ir zolt
what done have we slaves useless are we say you shall

עס איז געווען אונדזער חוב!
choiv undzer geven iz es
duty our was is it

יא און עס איז געשען , אויף דער נסיעה קיין ירושלים , אז
az Yerushalayim kein nesie der oif geshen iz es un
that Jerusalem to journey the on happened is it and

4 And if shevah pe'amim
during the yom he sins
against you and shevah
pe'amim he turns around
to you saying, I make
teshuva, you will grant
him selicha.

5 And the Shlichim
said to Rebbe, Melech
HaMoshiach, Adoneinu,
increase our emunah.
6 And Rebbe, Melech
HaMoshiach Adoneinu
said, If you have emunah
like a mustard seed, you
would have said to this
mulberry etz, be uprooted
and be planted in the
sea, and it would have
given you mishma'at.
7 But who among you,
having an eved plowing
or tending kevesim, when
the eved comes in from
the sadeh, will say to
him, Here, come ofen
ort *(immediately)* and
recline at tish. 8 Rather,
would he not say, Prepare
something that I may have
okhel; gird up your tunic
and serve me until I am
satisfied, and, after that,
you may have okhel?
9 There is no obligatory
effusive todah, when the
eved only did his chiyuv
(duty). 10 So also you, when
you do all these things
which are given you as
mitzvot, say, We are useless
avadim, we only did our
chiyuv.

11 And it came about while
Rebbe, Melech HaMoshiach

ער איז דורכגעגאנגען דורך דער מיט פון שומרון און גליל .
er iz durchgegangen durch der mit fun Shomron un Galil
he has passed through the through midst of Samaria and Galilee
יב און בשעת ער איז אריינגעקומען אין א געוויס דארף אריין, האבן אים
un beshas er iz araingekumen in a gevis dorf arain hoben im
and while he is entered in a certain village into have him
באגעגנט צען מצורעים , וועלכע זענען געשטאנען פונדערווייטנס ; יג און
bagegent tsen metsoiroim velche zenen geshtanen fundervaitns un
met ten lepers which are standing from a distance and
האבן אויפגעהויבן זייער קול , אזוי צו זאגן : יהושע/ישוע , האר,
hoben oifgehoiben zeier kol azoi tsu zogen Yeshua/Yehoshua Har
have uplifted their voice so to say Yehoshua L-rd
האב רחמנות אויף אונדז! יד און ווי ער האט זיי דערזען , האט
hob rachmones oif undz un vi er hot zei derzen hot
have mercy on us and as he has them caught sight of has
ער צו זיי געזאגט: גייט, ווייזט זיך צו די כהנים ! און עס איז
er tsu zei gezogt geit vaizt zich tsu di koyanim un es iz
he to them said go show yourselves to the kohenim and it is
געשען , בשעת זיי זענען אוועקגעגאנגען, זענען זיי ריין געווארן.
geshen beshas zei zenen avekgegangen zenen zei rein gevoren
happened while they are gone away are they clean become
טו איינער אבער פון זיי , זעענדיק אז ער איז געהיילט געווארן, האט
einer ober fun zei zeendik az er iz geheilt gevoren hot
one however of them seeing that he is healed become has
זיך אומגעקערט און געלויבט ה׳ מיט א הויך קול , טז און איז
zich umgekert un geloibt Hashem mit a hoich kol un iz
self return and praise Hashem with a loud voice and is
אנידערגעפאלן אויפן פנים פאר זיינע פיס, און האט אים געדאנקט;
anidergefalen oifen ponem far zaine fis un hot im gedankt
fell down on the face before his feet and has him thanked
און ער איז געווען א שומרוני . יז און יהושע/ישוע האט ענטפערנדיק
un er iz geven a Shomroni un Yeshua/Yehoshua hot entferendik
and he is was a Samaritan and Yehoshua has answering
געזאגט: צי זענען דען נישט די צען ריין געווארן? וואו אבער זענען
gezogt tsi zenen den nisht di tsen rein gevoren vu ober zenen
said are then not the ten become clean where however are
די ניין ? יח צי האט זיך נישט געפונען קיינער, וואס האט זיך אומגעקערט
di nein tsi hot zich nisht gefunen keiner vos hot zich umgekert
the nine has self not found no one who has self returned
אפצוגעבן כבוד צו ה׳ , אחוץ דער דאזיקער נכרי ? יט און ער
optsugeben koved tsu Hashem achuts der doziker nochri un er
to give glory to Hashem except the this one foreigner and he
האט געזאגט צו אים: שטיי אויף און גיי; דיין אמונה האט דיך געראטעוועט!
hot gezogt tsu im shtei oif un gei dain emune hot dich geratevet
has said to him stand up and go your faith has you saved
כ און ווען ער איז געפרעגט געווארן פון די פרושים , ווען דאס
un ven er iz gefregt gevoren fun di Perushim ven dos
and when he is asked become of the Pharisees when the
קעניגרייך פון ה׳ קומט , האט ער זיי געענטפערט און געזאגט:
kenigraich fun Hashem kumt hot er zei geentfert un gezogt
kingdom of Hashem comes has he them answered and said
דאס קעניגרייך קומט נישט אויף א באשיימפערלעכן אופן; כא מען
dos kenigraich kumt nisht oif a bashaimperlechn oifen men
the kingdom comes not on a obvious way they

goes to Yerushalayim, he was traveling through the middle of Shomron and the Galil.
12 And entering into a certain shtetl, some anashim metzoraim *(leprous men)* met Rebbe, Melech HaMoshiach, and there were ten of them. Keeping their distance,
13 They shouted, saying, Yehoshua, Rabbi, chaneinu!
14 And having seen this, he said to them, Go and show yourselves to the kohanim. And it came about while they were going away that they were made metoharim *(clean)*.
15 And one of them, having seen that he had received refuah, returned with a kol gadol *(loud voice)*, saying Baruch Hashem!
16 And he fell on his face at the feet of Rebbe, Melech HaMoshiach, giving hodayah *(thanksgiving)*. And he was a Shomroni *(Samaritan)*.
17 And in reply Rebbe Melech HaMoshiach said, Were there not ten who were made metoharim? Now the tishah *(nine)*, where are they?
18 Was none of them found to turn around and return and give kavod *(glory)* to Hashem except this nokhri *(foreigner)*?
19 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, Get up and go. Your emunah *(faith)* has delivered you.
20 Now having been asked by the Perushim, Ad mosai? *(How much longer?)* When comes the Malchut Hashem? Rebbe, Melech HaMoshiach replied, The Malchut Hashem is not coming with things

וועט נישט זאגן : זע , דא איז עס, אדער דארטן! ווארום זע , דאס
dos ze vorem dorten oder es iz do ze zogen nisht vet
the look because there or it is here look say not will

קעניגרייך פון ה׳ איז אינעווייניק אין אייך.
aich in ineveinik iz Hashem fun kenigraich
you in inside is Hashem of kingdom

כב צו די תלמידים אבער האט ער געזאגט: עס וועלן קומען טעג,
teg kumen velen es gezogt er hot ober talmidim di tsu
days come will there said he has however disciples the to

ווען איר וועט באגערן צו זען איינעם פון די טעג פון דעם בר אנש ,
Enosh Bar dem fun teg di fun einem zen tsu bageren vet ir ven
of Man Son the of days the of one see to desire will you when

און איר וועט נישט זען. כג און מען וועט זאגן צו אייך: זע , דארטן!
dorten ze aich tsu zogen vet men un zen nisht vet ir un
there look you to say will they and see not will you and

זע , דא ! גייט נישט אהין, און לויפט זיי נישט נאך. כד ווארום
vorem noch nisht zei loift un ahin nisht geit do ze
because after not them running and there not go here look

פונקט אזוי ווי דער בליץ , ווען ער בליצט אויף, לויכט ער פון
fun er loicht oif blitst er ven blits der vi azoi punkt
from it gives light on flash it when lightning the as so just as

עק הימל ביז עק הימל , אזוי וועט דער בר אנש זיין אין דעם טאג
tog dem in zain Enosh Bar der vet azoi himel ek biz himel ek
day the in be of Man Son the will so heaven end until heaven end

זיינעם. כה קודם כל מוז ער אבער א סך ליידן און פארווארפן
farvorfen un laiden sach a ober er muz kol koidem zainem
rejected and to suffer many a however he must all before his

ווערן פון דעם דאזיקן דור . כו און אזוי ווי עס איז צוגעגאנגען
tsugegangen iz es vi azoi un dor dozikn dem fun veren
happened has it as so and generation this the of to be

אין די טעג פון נוח , אזוי וועט אויך זיין אין די טעג פון דעם בר
Bar dem fun teg di in zain oich vet azoi Noach fun teg di in
Son the of days the in be also will so Noah of days the in

אנש : כז מען האט געגעסן, מען האט געטרונקען, מען האט חתונה
chasene hot men getrunken hot men gegesen hot men Enosh
wedding have they drink were they eating were they of Man

געהאט, מען האט חתונה געמאכט, ביז צו דעם טאג, ווען נוח איז
iz Noach ven tog dem tsu biz gemacht chasene hot men gehat
is Noah when day the to up made wedding have they had

אריינגעגאנגען אין דער תיבה, און דאס מבול איז געקומען, און האט
hot un gekumen iz mabl dos un teva der in araingegangen
has and come is flood the and ark the in entered

אלעמען פארטיליקט. (בראשית ו.) כח פונקט ווי עס איז צוגעגאנגען אין
in tsugegangen iz es vi punkt u Bereshis fartilikt alemen
in happen did it as just 6 Genesis destroy everyone

די טעג פון לוט: מען האט געגעסן, מען האט געטרונקען, מען האט
hot men getrunken hot men gegesen hot men Lot fun teg di
has they drink has they eaten has they Lot of days the

געקויפט, מען האט פארקויפט, מען האט געפלאנצט, מען האט געבויט;
geboit hot men geflantst hot men farkoift hot men gekoift
build has they plant has they sell has they buy

כט אין דעם טאג אבער , ווען לוט איז ארויסגעגאנגען פון סדום , האט
hot Sodom fun aroisgegangen iz Lot ven ober tog dem in
has Sodom of went out is Lot when however day the in

observable,
21 nor will they
say, Hinei, here it is, or
There it is, for hinei, the
Malchut Hashem is within
you.

22 And he said to
the talmidim, Yamim
are coming when you
will long to see one
of the yamim of the
Bar Enosh. And you
will not see it.
23 They
will say to you, Hinei,
there it is! Or, hinei,
here it is! Do not go
out after them nor
pursue them.
24 For as
the lightning flashing
out of one part under
Shomayim lights up
the other part under
Shomayim, thus will be
the Bar Enosh in his
Yom.
25 But brishonah
it is necessary for him
to suffer many things
and to be rejected by
HaDor HaZeh.
26 And
just as it was in the
yamim of Noach, thus
will it be also in the
yamim of the Bar Enosh.
27 They were eating,
drinking, marrying, and
being given in marriage,
until the Yom when
Noach entered into
the Tevah *(Ark)* and
HaMabbul *(the Flood)*
came and destroyed
everything.
28 Likewise,
just as it was in the
yamim of Lot: they were
eating, drinking, buying,
selling, planting, and
building.
29 But on the
Yom when Lot went

עס גערעגנט מיט פייער און שוועבל פון הימל , און עס האט
hot es un himel fun shvebl un faier mit geregnt es
has it and heaven from brimstone and fire with rain it

אלעמען פארטיליקט. (בראשית יט, כד-כו .) ל אויף דעם זעלביקן אופן
oifen zelbikn dem oif chd-chu it Bereshis fartilikt alemen
way same the on 24-26 19 Genesis destroy everyone

וועט עס זיין אין דעם טאג, ווען דער בר אנוש וועט אנטפלעקט ווערן.
veren antplekt vet Enosh Bar der ven tog dem in zain es vet
to be revealed will of Man Son the when day the in be it will

לא אין יענעם טאג, ווער עס וועט זיין אויפן דאך, און די כלים זיינע
zaine keilim di un doch oifen zain vet es ver tog yenem in
his goods the and roof on the be will it who day that in

אין הויז , זאל ער נישט אראפגיין זיי נעמען: און אויך אזוי, ווער עס
es ver azoi oich un nemen zei aropgein nisht er zol hoiz in
it who so also and take them descend not he shall house in

וועט זיין אין פעלד, דער זאל זיך נישט אומקערן צוריק. לב געדענקט
gedenkt tsurik umkeren nisht zich zol der feld in zain vet
remember back return not self shall this one field in be will

לוטס ווייב! לג ווער עס וועט זוכן צו דערהאלטן זיין לעבן, דער וועט
vet der leben zain derhalten tsu zuchen vet es ver vaib Lots
will this one life his keep to seek will it who wife Lot's

עס פארלירן, און ווער עס וועט עס פארלירן, דער וועט עס לעבעדיק
lebedik es vet der farliren es vet es ver un farliren es
living it will this one lose it will it who and lose it

דערהאלטן. לד איך זאג אייך, אין דער זעלביקער נאכט וועלן צוויי זיין אין
in zain tsvei velen nacht zelbiker der in aich zog ich derhalten
in be two will night same the in you tell I keep

איין בעט, דער איינער וועט אוועקגענומען ווערן, און דער אנדערער וועט
vet anderer der un veren avekgenumen vet einer der bet ein
will another the and to be taken away will one the bed one

איבערגעלאזט ווערן. לה צוויי (פרויען) וועלן מאלן צוזאמען; די איינע
eine di tsuzamen molen velen froien tsvei veren ibergelozt
one the together grind will women two to be left

וועט אוועקגענומען ווערן, די אנדערע אבער וועט איבערגעלאזט ווערן.
veren ibergelozt vet ober andere di veren avekgenumen vet
to be left will however other the to be taken away will

לו צוויי וועלן זיין אין פעלד; איינער וועט אוועקגענומען ווערן, און דער
der un veren avekgenumen vet einer feld in zain velen tsvei
the and to be taken away will one field in be will two

אנדערער וועט איבערגעלאזט ווערן.
veren ibergelozt vet anderer
to be left will another

לז און ענטפערנדיק זאגן זיי צו אים: וואו , האר? און ער האט צו
tsu hot er un Har vu im tsu zei zogen entferendik un
to has he and L-rd where him to they said answering and

זיי געזאגט: וואו דאס פגר איז, דארטן וועלן זיך אויך די אדלערס
odlers di oich zich velen dorten iz peiger dos vu gezogt zei
eagles the also self will there is corpse the where said them

פארזאמלען.
farzamlen
gather

out from S'dom, from
Shomayim it rained
down eish and gofrit and
destroyed everything.
30 So it will be on the
Yom when the Bar
Enosh has his hisgalus
(revelation). 31 On that
yom let not anyone
on the housetop come
back down inside for
any of his property in
the bais, and the one in
a sadeh *(field)* likewise
let him not turn back
for things left behind.
32 Remember eshet Lot
(Lot's wife). 33 Whoever
seeks to preserve his
nefesh will lose it; but
whoever loses it, will
preserve it. 34 I say to
you, in lailah hazeh
there will be two in
one bed: one will be
taken; and the other
will be left. 35 There
will be shtayim *(two)*
grinding at the same
place: one will be taken,
but the other will be
left. 36 Shtayim will be
in the sadeh *(field)*; one
will be taken and the
other left. 37 And in reply
they say to him, Where,
Adoneinu? But Rebbe,
Melech HaMoshiach
said to them, Where the
NEVELAH is, there also the
nesharim *(vultures, eagles
[popularly])* will be gathered
together.

יח

און ער האט געזאגט א משל צו זיי , אז זיי דארפן
darfen zei az zei tsu moshal a gezogt hot er un
need they that them to parable a said has he and

18

Now he was speaking
a mashal to them

תמיד תפילה טאן, און נישט מיד ווערן, [ב] אזוי צו זאגן: אין א
a in zogen tsu azoi veren mid nisht un ton tfile tomed
a in say to so to be remiss not and do prayer always

געוויסער שטאט איז געווען א שופט, וואס האט זיך נישט געפארכטן
geforchten nisht zich hot vos shoifet a geven iz shtot geviser
afraid not self has who judge a was there is city certain

פאר ה׳ און נישט געשוינט קיין מענטשן. [ג] און עס איז געווען א
a geven iz es un mentshn kein geshoint nisht un Hashem far
a was is it and man any respect not and Hashem before

געוויסע אלמנה אין יענער שטאט; און זי איז געקומען צו אים און האט
hot un im tsu gekumen iz zi un shtot yener in almone gevise
has and him to come is she and city that in widow certain

געזאגט: פארשאף מיר גערעכטיקייט קעגן מיין שונא! [ד] און א
a un soine main kegen gerechtikeit mir farshaf gezogt
a and adversary my against justice me grant said

לאנגע צייט האט ער נישט געוואלט; דערנאך אבער האט ער געזאגט
gezogt er hot ober dernoch gevolt nisht er hot tsait lange
said he has however then would not he has time long

צו זיך אליין: הגם איך האב נישט מורא פאר ה׳ און שויען
shoien un Hashem far moire nisht hob ich hagam alein zich tsu
respect and Hashem before fear not have I though alone self to

נישט קיין מענטשן, [ה] דאך, ווייל די דאזיקע אלמנה מאכט מיר מיד,
mid mir macht almone dozike di vail doch mentshn kein nisht
weary me make widow these the because yet man any not

וועל איך איר פארשאפן גערעכטיקייט, כדי זי זאל נישט סוף כל סוף
sof kol sof nisht zol zi kedei gerechtikeit farshafn ir ich vel
end all end not shall she so that justice obtain her I will

קומען מיך שלאגן אין פנים אריין. [ו] און דער האר האט געזאגט: הערט,
hert gezogt hot Har der un arain ponem in shlogen mich kumen
listen said has L-rd the and into face in punch me come

וואס דער אומגערעכטער שופט זאגט! [ז] און צי וועט דען ה׳ נישט
nisht Hashem den vet tsi un zogt shoifet umgerechter der vos
not Hashem then will and says judge unjust the what

שאפן גערעכטיקייט פאר זיינע אויסדערוויילטע, וואס רופן צו אים טאג
tog im tsu rufen vos oisderveilte zaine far gerechtikeit shafen
day him to call who chosen his for justice create

און נאכט, אפילו ווען ער איז געדולדיק מיט זיי? [ח] איך זאג אייך, ער
er aich zog ich zei mit geduldik iz er ven afile nacht un
he you tell I them with delays long is he when even night and

וועט זיי אינגיכן פארשאפן גערעכטיקייט! דאך ווען דער בר אנש
Enosh Bar der ven doch gerechtikeit farshafn ingichen zei vet
of Man Son the when yet justice obtain swiftly them will

וועט קומען, צי וועט ער דען געפינען די אמונה אויף דער ערד?
erd der oif emune di gefinen den er vet tsi kumen vet
earth the on faith the find then he will come will

[ט] און ער האט געזאגט דאס דאזיקע משל אויך צו אייניקע, וואס זענען
zenen vos einike tsu oich moshal dozike dos gezogt hot er un
are who some to also parable these the said has he and

געווען איבערצייגט וועגן זיך אליין, אז זיי זענען צדיקים און די
di un tsadikim zenen zei az alein zich vegen ibertsaigt geven
the and righteous are they that alone self about convinced was

איבריקע האבן זיי מבטל געמאכט: [י] צוויי מענטשן זענען ארויפגעגאנגען
aroifgegangen zenen mentshn tsvei gemacht mevatl zei hoben ibrike
went up are men two made disdain they have rest

about how it is necessary always for them to daven and not to lose chozek, [2] Saying, An aza *(certain)* Shofet was in a certain town. Now this Shofet had no fear of Hashem nor any respect for Bnei Adam. [3] Now an almanah was in that town and she was coming to him saying, Grant me yashrus *(justice)* against my ish riv *(opponent in a lawsuit)*. [4] And for a zman *(time)* the Shofet was not willing. But after these things, he said to himself, If indeed Hashem I do not fear nor do Bnei Adam I respect, [5] Yet because this almanah *(widow)* causes me tzoros and is such a nudzh *(pest)*, I will grant yashrus *(justice)* to her, lest in the end she may wear me out by her constant coming. [6] Now Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu said, Listen to what the unrighteous shofet says. [7] Now will not Hashem by all means do mishpat for his Bechirim crying out to him yomam valailah? Will he delay long in bringing them help? [8] I say to you that Hashem will bring about their yashrus *(justice)* swiftly, but when the Bar Enosh comes, will he then find emunah *(faith)* on haaretz?

[9] And he said this mashal also to some, who have become soimech *(confident, putting their trust and being dependent)* on themselves that they are tzaddikim and who are despising others. [10] Shnei anashim

אין בית המקדש אריין תפילה טאן, איינער א פרוש , דער אנדערער
anderer der Parush a einer ton tfile arain Hamikdash beis in
another the Pharisee a one do prayer into HaMikdash house in

א שטייער אויפמאנער. יא דער פרוש האט זיך אוועקגעשטעלט און אזוי
azoi un avekgeshtelt zich hot Parush der oifmoner shtaier a
so and remain standing self has Pharisee the collector tax a

מתפלל געווען צו זיך אליין: אָ, ה׳ , איך דאנק דיר, וואס איך בין
bin ich vos dir dank ich Hashem o alein zich tsu geven mispalel
am I that you thank I Hashem o alone self by was pray

נישט אזוי ווי די איבריקע מענטשן, גזלנים , רשעים , נואפים ,
noyofem reshoiem gazlonim mentshn ibrike di vi azoi nisht
adulterers unrighteous robbers people rest of the as just not

אדער אפילו ווי דער דאזיקער שטייער אויפמאנער. יב איך פאסט צוויי
tsvei fast ich oifmoner shtaier doziker der vi afile oder
two fast I collectors tax this one the as even or

מאל אין דער וואך; איך גיב מעשר פון אלעם, וואס איך דערווערב.
derverb ich vos alem fun maiser gib ich voch der in mol
obtain I which all of tithe give I week the in times

יג און דער שטייער אויפמאנער איז געשטאנען פונדערווייטנס , האט
hot fundervaitns geshtanen iz oifmoner shtaier der un
has from a distance standing is collector tax the and

אפילו נישט געוואלט אויפהויבן די אויגן צום הימל , נאר האט זיך
zich hot nor himel tsum oigen di oifhoiben gevolt nisht afile
self has but heaven to the eyes the rise up wanted not even

געשלאגן אויף זיין ברוסט, אזוי צו זאגן: אָ, ה׳ , זיי מיר מוחל ,
moichel mir zai Hashem o zogen tsu azoi brust zain oif geshlogen
forgive me be Hashem o say to so breast his upon beat

דעם חוטא! יד איך זאג אייך, דער דאזיקער איז אראפגעגאנגען אהיים מער
mer aheim aropgegangen iz doziker der aich zog ich choyte dem
more home went down is this one the you tell I sinner the

גערעכטפערטיקט ווי יענער . ווייל יעדער איינער, וואס דערהייבט
derheibt vos einer yeder vail yener vi gerechtfertikt
raises up who one every because that one than vindicated

זיך אליין, וועט דערנידעריקט ווערן; און ווער עס דערנידעריקט זיך
zich derniderikt es ver un veren derniderikt vet alein zich
self humbles it who and to be humbled will alone self

אליין, דער וועט דערהייבט ווערן.
veren derheibt vet der alein
to be he raised up will this one alone

טו און מען האט אויך געברענגט קליינע קינדער צו אים, אז ער זאל
zol er az im tsu kinder kleine gebrengt oich hot men un
shall he that him to children small brought also has they and

זיי אנרירן; די תלמידים אבער זעענדיק דאס, האבן אנגעשריגן אויף
oif ongeshrigen hoben dos zeendik ober talmidim di onriren zei
on rebuked have this seeing however disciples the touch them

זיי . טז יהושע/ישוע אבער האט זיי צוגערופן , זאגנדיק: לאזט
lozt zogendik tsugerufen zei hot ober Yeshua/Yehoshua zei
let saying call over them has however Yehoshua them

די קינדער קומען צו מיר, און פארווערט עס זיי נישט; ווארום פון
fun vorem nisht zei es farvert un mir tsu kumen kinder di
of because not them it forbid and me to come children the

אזעלכע איז דאס קעניגרייך פון ה׳ . יז באמת זאג איך אייך: ווער עס
es ver aich ich zog beemes Hashem fun kenigraich dos iz azelche
it who you I tell in truth Hashem of kingdom the is such

(two men) went up to the Beis Hamikdash to daven, one was a Parush and the other, a moches *(tax collector)*. 11 The Parush was standing by himself, shawkling *(ritual swaying while davening)*, and his tefillah went like this: Adonoi, Modeh Ani that I am not like other men, swindlers, resha'im, menaafim, or even this moches. 12 I undergo a tzom *(fast)* twice during the week, I give the ma'aser *(tithe)* of everything as much as I get. 13 But the moches *(tax collector)* stood at a distance and was not willing even to lift up his eynayim to Shomayim but was beating his chest, saying, Adonoi, rachem na al choteh kamoni! *(L-rd, have mercy on a sinner like me!)* 14 I say to you, this one, rather than the other one, went down to his bais having been made yitzdak im Hashem *(justified with G-d)*. Because everyone lifting himself up will be brought low, but the one bringing himself low will be uplifted.

15 Now also they were bringing to Rebbe, Melech HaMoshiach yeladim that he might place his hands on them. But having seen this, the talmidim were rebuking them. 16 But Rebbe Melech HaMoshiach called for them saying, Permit the yeladim to come to me and do not hinder them, for of such ones is the Malchut Hashem. 17 Omein,

וועט נישט אננעמען דאס קעניגרייך פון ה׳ ווי א קינד, דער וועט
vet der kind a vi Hashem fun kenigraich dos onnemen nisht vet
will this one child a as Hashem of kingdom the accept not will

בשום אופן נישט אריינקומען דערין .
derin arainkumen nisht oifen beshum
therein come in not way never

יח און א געוויסער שר האט אים געפרעגט, אזוי צו זאגן: רבי גוטער,
guter Rebbe zogen tsu azoi gefregt im hot sar geviser a un
good Rebbe say to so asked him has ruler certain a and

וואס זאל איך טאן, כדי איך זאל ירשענען אייביק לעבן? יט און
un leben eibik yarshanen zol ich kedei ton ich zol vos
and life eternal inherit shall I so that do I shall what

יהושע/ישוע האט צו אים געזאגט: פארוואס רופסטו מיך גוטער?
guter mich rufstu farvos gezogt im tsu hot Yeshua/Yehoshua
good me call why said him to has Yehoshua

קיינער איז נישט גוט , אחוץ איינער— ה׳ . כ די געבאטן קענסטו
kenstu geboten di Hashem einer achuts gut nisht iz keiner
you know commands the Hashem one except good not is no one

דאך : זאלסט נישט נואפן ; זאלסט נישט מארדן; זאלסט נישט
nisht zolst morden nisht zolst noyefn nisht zolst doch
not you shall murder not you shall do-adultery not you shall after all

גנבענען ; זאלסט נישט פאלש עדות זאגן ; זאלסט אפגעבן כבוד
koved opgeben zolst zogen eides falsh nisht zolst ganvenen
honor give you shall say witness false not you shall steal

דעם פאטער דיינעם און די מוטער. (שמות כ, יב-טז.) כא און ער האט
hot er un ib-tz ch Shemot muter di un dainem foter dem
has he and 12-16 20 Exodus mother the and yours father the

געזאגט: דאס אלץ האב איך אפגעהיטן פון יונגווייז אָן . כב ווי אבער
ober vi on yungvaiz fun opgehiten ich hob alts dos gezogt
however as onwards youth from kept I have all this said

יהושע/ישוע האט דאס געהערט, האט ער געזאגט צו אים: נאך איין
ein noch im tsu gezogt er hot gehert dos hot Yeshua/Yehoshua
one yet him to said he has heard this has Yehoshua

זאך פעלט דיר: פארקויף אלץ, וואס דו האסט און צעטייל עס צו
tsu es tseteil un host du vos alts farkoif dir felt zach
to it distribute and you have you what all sell you lack thing

ארעמעלייט, און דו וועסט האבן אן אוצר אין הימל ; און קום , פאלג
folg kum un himel in oitser an hoben vest du un oremelait
follow come and heaven in treasure an have you will you and poor people

מיר נאך ! כג ווי נאר ער האט דאס געהערט, איז ער געווארן זייער טרויעריק;
troierik zeier gevoren er iz gehert dos hot er nor vi noch mir
grieved very become he is heard this has he but as after me

ווארום ער איז געווען זייער רייך. כד און יהושע/ישוע האט אויף אים
im oif hot Yeshua/Yehoshua un raich zeier geven iz er vorem
him on has Yehoshua and rich very was is he because

געקוקט און געזאגט: אָ, ווי שווער עס איז פאר די , וואס האבן פארמעגנס,
farmegns hoben vos di far iz es shver vi o gezogt un gekukt
vast sum have who the for is it hard how o said and looked

אריינצוקומען אין ה׳ס קעניגרייך אריין! כה ווארום עס איז לייכטער פאר
far laichter iz es vorem arain kenigraich Hashems in araintsukumen
for easier is it because into kingdom Hashem's in to enter

א קעמל אריינצוגיין דורך דעם לאך פון א נאדל , ווי פאר אן עושר
oysher an far vi nodel a fun loch dem durch araintsugein kemel a
rich man a for than needle a of eye the through to enter camel a

I say to you, whoever does not welcome the Malchut Hashem as a yeled would, may by no means enter into it.

18 And a certain one of the manhigim *(leaders, one of the wealthier Baale-Battishe Jews)* questioned Rebbe, Melech HaMoshiach, saying, Mori HaTov *(Good Teacher)*, what mitzvah must I do to inherit Chayyei Olam? 19 And Rebbe Melech HaMoshiach said to him, Why do you call me tov? No one is tov except Hashem alone, nu? 20 You have daas of the Mitzvot. LO TINAF, LO TIRTZACH, LO TIGNOV, LO TAANEH VREIACHAH ED SHAKER, KABEID ES AVICHA VES IMMECHA.
21 And he said, In all these things I have been shomer mitzvot and frum from my kinder-yoren. 22 And having heard, Rebbe Melech HaMoshiach said to him, Still one thing for you is lacking. Everything as much as you have, sell and distribute to the aniyim, and you will have otzar in Himel; and come follow me. 23 But having heard these things, he fell into agmat nefesh *(grief, sadness)*. For he had much kesef. 24 And Rebbe, Melech HaMoshiach, when he saw him fall into agmat nefesh, said, How difficult it is for the ones having osher *(riches)* to enter into the Malchut Hashem. 25 For it is easier for a camel

ארייננצוגיין אין דעם קעניגרייך פון ג-ט. כו האבן די צוהערער געזאגט: טא
to gezogt tsuherer di hoben G-t fun kenigraich dem in araintsugein
then said who heard the have G-d of kingdom the in to enter

ווער זשע קען דערלייזט ווערן? כז ער אבער האט געזאגט: דאס, וואס
vos dos gezogt hot ober er veren derleizt ken zhe ver
which what said has however he to be saved can therefore who

איז ביי מענטשן אוממעגלעך, איז יא מעגלעך ביי ה' . כח און פעטרוס
Petros un Hashem bai meglech yo iz ummeglech mentshn bai iz
Peter and Hashem with possible yes is impossible men with is

האט געזאגט: זע , מיר האבן איבערגעלאזט אונדזער אייגנס און האבן דיר
dir hoben un eigens undzer ibergelozt hoben mir ze gezogt hot
you have and own our left have we look said has

נאכגעפאלגט. כט ער אבער האט צו זיי געזאגט: באמת זאג איך אייך:
aich ich zog beemes gezogt zei tsu hot ober er nochgefolgt
you I tell in truth said them to has however he followed

עס איז נישט פאראן אזעלכער , וואס האט פארלאזט א הויז , אדער
oder hoiz a farlozt hot vos azelcher faran nisht iz es
or house a left has who such a person there not is there

א פרוי, אדער ברידער, אדער עלטערן, אדער קינדער, צוליב דעם
dem tsulib kinder oder elteren oder brider oder froi a
the on account of children or parents or brothers or wife a

קעניגרייך פון ה' , ל וואס וועט נישט באקומען כפלי כפלים אין דער
der in keflaim keifl bakumen nisht vet vos Hashem fun kenigraich
the in manys many of received not will who Hashem of kingdom

דאזיקער צייט, און אויף עולם הבא אייביק לעבן.
leben eibik haba oilem oif un tsait doziker
life eternal to come world on and time this

לא און ער האט גענומען די צוועלף צו זיך און האט צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu hot un zich tsu tsvelf di genumen hot er un
said them to has and self to twelve the taken has he and

זע , מיר גייען ארויף קיין ירושלים , און עס וועט דערפילט ווערן
veren derfilt vet es un Yerushalayim kein aroif geien mir ze
to be fulfilled will it and Jerusalem to up go we look

אלץ, וואס איז געשריבן געווארן דורך די נביאים וועגן דעם בר
Bar dem vegen neviim di durch gevoren geshriben iz vos alts
Son the about prophets the through become written is which all

אנש . (ישעיהו נג, א-יב.) לב ווארום ער וועט איבערגעגעבן ווערן צו
tsu veren ibergegeben vet er vorem a-ib ng Yeshayah Enosh
to be handed over will he because 1-12 53 Yeshayah of Man

די אומות (העולם), און וועט אפגעשפאט, און באליידיקט, און
un baleidikt un opgeshpot vet un hooilem umes di
and insulted and mocked be and of the world nations the

באשפיגן ווערן; (ישעיהו נ , ו.) לג און זיי וועלן אים געבן שלעק
shlek geben im velen zei un u n Yeshayah veren bashpigen
beating give him will they and 6 50 Yeshayah to be spat on

און אים טייטן, און דעם דריטן טאג וועט ער ווידער אויפשטיין. (תהלים
Tehilim oifshtein vider er vet tog dritn dem un teiten im un
Psalms stand up again he will day third the and kill him and

טז, י .) לד און זיי האבן נישט פארשטאנען קיין זאך פון די דאזיקע,
dozike di fun zach kein farshtanen nisht hoben zei un i tz
these the of thing any understood not have they and 10 16

און דאס דאזיקע ווארט איז געווען פארהוילן פון זיי , און זיי האבן
hoben zei un zei fun farhoilen geven iz vort dozike dos un
have they and them from hidden was is word these the and

to go through the eye of a needle than for an oisher *(rich man)* to enter into the Malchut Hashem.
26 But the ones, having heard, said, Then who is able to come to Yeshu'at Eloheinu? 27 And he said, The things impossible with Bnei Adam are possible with Hashem. 28 And Kefa said, Hinei, we have left everything to follow you.
29 And he said to them, Omein, I say to you, that there is no one who left bais or isha or achim or horim *(parents)* or yeladim because of the Malchut Hashem, 30 Who will not receive many times as much in this zman *(time)* and in the Olam HaBah, Chayyei Olam.
31 And having taken the Shneym Asar *(Twelve)* aside in a yechidus, he said to them, Hinei, we are making another aliyah leregel *(pilgrimage)* to Yerushalayim, and all the things having been written by the Nevi'im about the Bar Enosh will be fulfilled. 32 For he *(the Bar Enosh Moshiach)* will be delivered up to the Goyim and he will be ridiculed and he will be mistreated and he will be spat upon, 33 And, having laid the shot *(whip)* on him, they will kill him and after his histalkus *(passing)*, on the Yom HaShlishi there will be Techiyas HaMoshiach. 34 And they had binah *(understanding, comprehension)* regarding none of these things, and this dvar was nistar *(concealed)* from them, and they had no

נישט געוואוסט וואס עס איז געזאגט געווארן.
gevoren gezogt iz es vos gevust nisht
become said is it what known not

לה און עס איז געשען , בשעת ער האט זיך דערנענטערט קיין
kein dernentert zich hot er beshas geshen iz es un
to come near self has he while happened is it and

יריחו , איז איינער א בלינדער געזעסן ביים וועג און געבעטלט.
gebetlt un veg baim gezesen blinder a einer iz Yericho
begged and way by the sat blind man a one is Yericho

לו און היות ער האט געהערט א המון מענטשן פארבייגיין, האט
hot farbaigein mentshn hamon a gehert hot er heyoys un
has pass by people crowd a heard has he given that and

ער זיך געפרעגט, וואס עס איז. לז און מען האט אים געזאגט, אז
az gezogt im hot men un iz es vos gefregt zich er
that say him has they and is it what inquired self he

יהושע/ישוע פון נצרת גייט פארביי. לח און ער האט א געשריי
geshrei a hot er un farbai geit Natseret fun Yeshua/Yehoshua
shout a has he and close by go Natseret of Yehoshua

געטאן, אזוי צו זאגן : יהושע/ישוע בן דוד , האב רחמנות אויף
oif rachmones hob Dovid ben Yeshua/Yehoshua zogen tsu azoi geton
on mercy have David son of Yehoshua say to so done

מיר! לט און די , וואס זענען געגאנגען פאָרויס, האבן אנגעשריגן אויף
oif ongeshrigen hoben forois gegangen zenen vos di un mir
on rebuked have ahead go are who the and me

אים, אז ער זאל שווייגן; ער אבער האט נאך פיל מער געשריגן;
geshrigen mer fil noch hot ober er shvaigen zol er az im
shouted more much after has however he silent shall he that him

בן דוד , האב רחמנות אויף מיר! מ און יהושע/ישוע האט זיך
zich hot Yeshua/Yehoshua un mir oif rachmones hob Dovid ben
self has Yehoshua and me on mercy have David Son of

אפגעשטעלט און באפוילן מען זאל אים ברענגען צו אים. און ווי ער
er vi un im tsu brengen im zol men bafoilen un opgeshtelt
he as and him to bring him shall they commanded and stopped

האט זיך דערנענטערט, האט ער אים געפרעגט: מא וואס ווילסטו איך זאל
zol ich vilstu vos gefregt im er hot dernentert zich hot
shall I you want who asked him he has come near self has

טאן פאר דיר? און ער האט געזאגט: האר, אז איך זאל ווערן זעענדיק!
zeendik veren zol ich az Har gezogt hot er un dir far ton
seeing to be shall I that L-rd said has he and you for do

מב און יהושע/ישוע האט צו אים געזאגט; באקום דיין זעענדיק! דיין
dain zeendik dain bakum gezogt im tsu hot Yeshua/Yehoshua un
your seeing your receive said him to has Yehoshua and

גלויבן האט דיר געהאלפן! מג און תיכף ומיד איז ער זעענדיק
zeendik er iz umid teikef un geholfen dir hot gloiben
seeing he is at once immediately and saved you has faith

געווארן, און האט אים נאכגעפאלגט, לויבנדיק ה׳ ; און דאס גאנצע
gantse dos un Hashem loibendik nochgefolgt im hot un gevoren
whole the and Hashem praising followed him has and become

פאלק, וואס האט דאס געזען, האט אפגעגעבן א שבח צו ה׳ .
Hashem tsu shvach a opgegeben hot gezen dos hot vos folk
Hashem to praise a give has seen this has which people

יט און ער איז אריינגעקומען און איז דורכגעגאנגען דורך
durch durchgegangen iz un araingekumen iz er un
through passed through is and come in is he and

understanding of the things being said.

35 And it came about while Rebbe, Melech HaMoshiach drew near to Yericho, a certain ivver *(blind man)* was sitting beside the road begging. 36 And having heard a multitude traveling through, he was asking what this might be. 37 And they reported to him that Yehoshua from Natzeret is passing by. 38 And he cried out saying, Ben Dovid! Chaneni! *(Have mercy on me!)* 39 And the ones going past him were rebuking him that he should be silent, but he just so much the more was crying out, Ben Dovid, chaneni! 40 And stopping, Rebbe Melech HaMoshiach commanded the ivver to be led to him. Having drawn near, Rebbe, Melech HaMoshiach asked him, What do you wish that I may do for you? 41 And he said, Adoni, that I may regain my sight. 42 And Rebbe Melech HaMoshiach said to him, Regain your sight; your emunah *(faith)* has brought you refuah *(healing)*. 43 And at once he saw again and was following Rebbe, Melech HaMoshiach, shouting, Baruch Hashem! And all the people, who were edei reiyah *(eyewitnesses)* of this, shouted, Baruch HaShem!

19 And having entered, Rebbe, Melech

יריחו . ב און זע , א מאן, וואס מען האט אים גערופן מיט
mit gerufen im hot men vos man a ze un Yericho
with called him has they who man a look and Yericho

דעם נאמען זכי , און ער איז געווען א ראש שטייער אויפמאנער, און
un oifmoner shtaier rosh a geven iz er un Zakkai nomen dem
and collector tax chief a was is he and Zakkai name the

אן עושר ; ג און האט באגערט צו זען יהושען/ישוען , ווער ער
er ver Yeshuan/Yehoshuan zen tsu bagert hot un oysher an
he who Yehoshua see to desire has and rich man a

איז, און האט נישט געקענט מחמת דעם המון מענטשן, ווייל ער
er vail mentshn hamon dem machmas gekent nisht hot un iz
he because people crowd the because be able not has and is

איז געווען קליין פון געוואוקס. ד און ער איז געלאפן פאראויס, און האט
hot un forois gelofen iz er un gevuks fun klein geven iz
has and ahead run is he and stature of small was is

ארויפגעקלעטערט אויף א שקמה בוים, כדי אים צו זען; ווייל ער
er vail zen tsu im kedei boim shikme a oif aroifgekleteret
he because see to him so that tree sycamore a on climbed up

האט דארטן געזאלט פארבייגיין. ה און ווי יהושע/ישוע איז געקומען
gekumen iz Yeshua/Yehoshua vi un farbaigein gezolt dorten hot
come is Yehoshua as and pass by should there has

צו דעם ארט, האט ער ארויפגעבליקט און געזאגט צו אים: זכי , קום
kum Zakkai im tsu gezogt un aroifgeblikt er hot ort dem tsu
come Zakkai him to said and looked up he has place the to

געשווינט אראפ; ווארום היינט מוז איך איינשטיין ביי דיר אין הויז !
hoiz in dir bai ainshtein ich muz haint vorem arop geshvint
house in you with stay I must today because down quickly

ו און ער איז גיך אראפגעשטיגן, און האט אים אויפגענומען מיט פרייד.
freid mit oifgenumen im hot un aropgeshtigen gich iz er un
joy with welcomed him has and come down quick is he and

ז און זעענדיק דאס, האבן אלע געמורמלט, אזוי צו זאגן : ביי אן איש
ish an bai zogen tsu azoi gemurmlt ale hoben dos zeendik un
man a with say to so murmured all have this seeing and

חוטא איז ער אריינגעגאנגען זיך אויפצוהאלטן! ח זכי אבער האט
hot ober Zakkai oiftsuhalten zich araingegangen er iz choyte
has however Zakkai to stay self entered he is sinner

זיך אנידערגעשטעלט און געזאגט צום האר: זע , די העלפט פון
fun helft di ze Har tsum gezogt un anidergeshtelt zich
of half the look L-rd to the said and stand up self

מיין פארמעגן , האר, גיב איך צו די ארעמעלייט, און אויב איך האב
hob ich oib un oremelait di tsu ich gib Har farmegn main
have I if and poor people the to I give L-rd possessions my

ביי עמיצן עפעס ארויסגעפרעסט, גיב איך אים אפ פיר מאל
mol fir op im ich gib aroisgeprest epes emitsn bai
times four back him I give extorted something anyone with

אזויפיל. ט יהושע/ישוע האט אבער צו אים געזאגט: היינט איז א
a iz haint gezogt im tsu ober hot Yeshua/Yehoshua azoifil
a is today said him to however has Yehoshua as much

ישועה געקומען אויף דעם דאזיקן הויז , ווייל אפילו ער איז א בן
ben a iz er afile vail hoiz dozikn dem oif gekumen yeshue
son of a is he even because house this the on come salvation

אברהם ; י ווארום דער בר אנש איז געקומען צו זוכן און צו
tsu un zuchen tsu gekumen iz Enosh Bar der vorem Avraham
to and seek to come is of Man Son the because Abraham

HaMoshiach was passing through Yericho.
2 And, hinei, a man by name Zakkai was there and he was a chief moches *(tax collector)* and he was an oisher *(rich man)*.
3 And he was seeking to catch a look at Rebbe Melech HaMoshiach and was not able to do so, because of the multitude, and because he was komah *(short of stature)*.
4 And having run ahead to the front, he climbed up onto an etz *(tree)*, a sycamore, that he might see Rebbe, Melech HaMoshiach, because by that derech *(way)* he was about to pass by.
5 And as he came to the place, having looked up, Rebbe Melech HaMoshiach said to him, Zakkai, hurry and come down, for hayom *(today)* in your bais *(house)* it is necessary for me to remain.
6 And having hurried, Zakkai came down and welcomed with Kabbalas HaMalchus *(accepting his sovereignty as king)* Rebbe, Melech HaMoshiach with simcha *(joy)*.
7 And all, having seen this, were beginning to kvetch *(complain)*, saying, With a choteh *(sinner)* he entered to rest?
8 And Zakkai stood there and said to Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu: Hinei, half of my possessions, Adoni, I give as tzedakah *(contribution to charity)* to the aniyim, and if from someone I defrauded of anything, I am paying back arbatayim *(four times)*.
9 And he said to him, Hayom *(Today)* Yeshu'at Eloheinu has come to this bais, because he also is a Ben Avraham.
10 For the Bar Enosh

ראטעווען דאס, וואס איז פארלוירן געגאנגען.
gegangen farloiren iz vos dos rateven
gone lost is which that save

יא און ווען זיי האבן דאס געהערט, האט ער ווידער געזאגט א
a gezogt vider er hot gehert dos hoben zei ven un
a said again he has heard this have they when and

משל, צוליב דעם וואס ער איז געווען נאענט צו ירושלים,
Yerushalayim tsu noent geven iz er vos dem tsulib moshal
Jerusalem to near become was he what that on account of parable

און זיי האבן געמיינט, אז דאס קעניגרייך פון ה׳ מוז באלד
bald muz Hashem fun kenigraich dos az gemeint hoben zei un
soon must Hashem of kingdom the that thought have they and

דערשיינען. יב ער האט דעריבער געזאגט: א געוויסער איידלמאן איז
iz eidlman geviser a gezogt deriber hot er dershainen
is nobleman certain a said therefore has he appear

אוועק אין א ווייט לאנד אריין, צו נעמען פאר זיך א מלכות,
Malchus a zich far nemen tsu arain land vait a in avek
kingdom a self for take to into land distant a in went away

און זיך אומצוקערן. יג און ער האט גערופן צען קנעכט זיינע, און
un zaine knecht tsen gerufen hot er un umtsukeren zich un
and his servants ten called has he and to return self and

זיי געגעבן צען מנים, און געזאגט צו זיי: האנדלט, ביז איך
ich biz handlt zei tsu gezogt un minim tsen gegeben zei
I until trade them to said and minas ten gave them

קום צוריק. יד זיינע בירגער אבער האבן אים געהאסט, און האבן
hoben un gehast im hoben ober birger zaine tsurik kum
have and hated him have however citizens his back come

געשיקט שליחים נאך אים, אזוי צו זאגן: מיר ווילן נישט, אז דער
der az nisht vilen mir zogen tsu azoi im noch shlichim geshikt
the that not want we say to so him after messengers sent

דאזיקער זאל קעניגן איבער אונדז! טו און עס איז געשען, ווען ער
er ven geshen iz es un undz iber kenigen zol doziker
he when happened is it and us over rule shall this one

איז צוריקגעקומען, נאך דעם ווי ער האט גענומען דאס מלכות,
Malchus dos genumen hot er vi dem noch tsurikgekumen iz
kingdom of the taken has he that the after returned has

האט ער געהייסן רופן די דאזיקע קנעכט זיינע צו זיך, צו וועלכע
velche tsu zich tsu zaine knecht dozike di rufen geheisen er hot
which to self to his servants these the to call ordered he has

ער האט געגעבן דאס געלט, כדי ער זאל וויסן ווער עס האט וואס
vos hot es ver visen zol er kedei gelt dos gegeben hot er
what has it who know shall he so that money the given has he

איינגעהאנדלט. טז און דער ערשטער איז געקומען, און האט געזאגט:
gezogt hot un gekumen iz ershter der un aingehandlt
said has and come is first the and gained

האר, דיין מנה האט אריינגעברענגט צען מנים! יז און ער האט צו אים
im tsu hot er un minim tsen araingebrengt hot mina dain Har
him to has he and minas ten brought in has mina your L-rd

געזאגט: וואויל, דו גוטער קנעכט! ווייל דו ביסט געווען געטריי
getrai geven bist du vail knecht guter du voil gezogt
faithful were are you because servant good you well done said

איבער ווייניק, זאלסטו האבן מאכט איבער צען שטעט! יח און
un shtet tsen iber macht hoben zolstu veinik iber
and cities of ten over authority have shall you a little over

came to seek and to save the
lost.

11 Now as they were
hearing these things,
Rebbe, Melech HaMoshiach
added a mashal *(parable)*,
because he was near
to Yerushalayim and
they had the havamina
(assumption) that the
Malchut Hashem was about
to appear immediately.
12 Then Moshiach said,
A certain man of noble
birth traveled to a
distant country to get
for himself royal power
for his malchut and to
return. 13 And having
summoned ten avadim
(servants) of his, he
gave them ten minas
and he said to them,
Conduct business until I
come. 14 But his subjects
were hating the man
of noble birth and
they sent a delegation
after him saying, We
do not want this one
to rule over us. 15 And
it came about when he
returned, having received
the royal power of his
malchut, he summoned
to his presence these
avadim to whom he had
given the kesef, that
he might have daas of
what they had gained
by trading. 16 And the
rishon *(first)* came, saying,
With your mina, Adoni,
ten minas more were
gained. 17 Yafeh! Eved
tov! Because you have
been ne'eman *(faithful)*

דער צווייטער איז געקומען, און האט געזאגט: דיין מנה, האר, האט
hot Har mina dain gezogt hot un gekumen iz tsveiter der
has L-rd mina your said has and come is second the

דערווארבן פינף מנים! יט און ער האט געזאגט אויך צו דעם דאזיקן: און
un dozikn dem tsu oich gezogt hot er un minim finf dervorbn
and this the to also said has he and minas five obtained

דו זאלסט זיין איבער פינף שטעט! כ און אן אנדערער איז געקומען,
gekumen iz anderer an un shtet finf iber zain zolst du
come is another an and cities of five over be you shall you

און האט געזאגט: האר, אָט איז דיין מנה, וואס איך האב געהאט
gehat hob ich vos mina dain iz ot Har gezogt hot un
had have I what mina your is here L-rd said has and

באהאלטן אין א טיכל! כא ווארום איך האב מיך געפארכטן פאר
far geforchten mich hob ich vorem tichl a in bahalten
before afraid me have I because handkerchief a in hid

דיר, ווייל דו ביסט א שטרענגער מענטש; דו נעמסט, וואס דו
du vos nemst du mentsh shtrenger a bist du vail dir
you what take up you man exacting an are you because you

האסט נישט אנידערגעלייגט, און שניידסט דאס, וואס דו האסט נישט
nisht host du vos dos shnaidst un anidergeleigt nisht host
not have you which that reap and lay down not have

פארזייט. כב זאגט ער צו אים: אויס דיין אייגן מויל וועל איך דיך
dich ich vel moil eigen dain ois im tsu er zogt farzeit
you I will mouth own your out him to he says sown

משפטן, דו געמיינער קנעכט! דו האסט געוואוסט, אז איך בין א
a bin ich az gevust host du knecht gemeiner du mishpeten
an am I that known have you servant wicked you judge

שטרענגער מענטש, איך נעם, וואס איך האב נישט אנידערגעלייגט,
anidergeleigt nisht hob ich vos nem ich mentsh shtrenger
lay down not have I what take up I man exacting

און שנייד, וואס איך האב נישט פארזייט; כג און פארוואס האסטו
hostu farvos un farzeit nisht hob ich vos shnaid un
you have why and sown not have I what reap and

נישט אריינגעגעבן מיין געלט אין א באנק, און איך וואלט עס ביי מיין
main bai es volt ich un bank a in gelt main araingegeben nisht
my at it would I and bank a in money my give not

צוריק קער אויפגעמאנט מיט צינזן? כד און ער האט געזאגט צו די,
di tsu gezogt hot er un tsinzn mit oifgemont ker tsurik
the to said has he and interest with collected turn returning

וואס זענען געשטאנען ארום: נעמט אוועק פון אים די מנה, און
un mina di im fun avek nemt arum geshtanen zenen vos
and mina the him from went away take around standing are who

גיט זי צו דעם, וואס האט די צען מנים! כה און זיי האבן געזאגט
gezogt hoben zei un minim tsen di hot vos dem tsu zi git
said have they and minas ten the has who the one to it give

צו אים: האר, ער האט דאך שוין צען מנים. כו איך זאג אייך, אז
az aich zog ich minim tsen shoin doch hot er Har im tsu
that you tell I minas ten already yet has he L-rd him to

יעדן איינעם, וואס האט, וועט געגעבן ווערן; פון דעם אבער, וואס
vos ober dem fun veren gegeben vet hot vos einem yedn
who however the one from to be given will has who one every

האט נישט, וועט אפילו אוועקגענומען ווערן דאס, וואס ער האט. יא
yo hot er vos dos veren avekgenumen afile vet nisht hot
yes has he what that to be taken away even will not has

in a very small thing,
have shlita *(authority)*
over ten towns. 18 And
the sheni *(second)* came
saying, Your mina, Adoni,
made five minas. 19 And
the man of noble birth
said also to this one, And
you have shlita *(authority)*
over five towns. 20 And
the other came saying,
Adoni, hinei! Your mina
which I had put away
in a tichel *(kerchief)*.
21 For I was fearing
you, because you are a
big machmir *(stickler)*,
you take what you did
not deposit, and you
reap what you did not
sow. 22 He says to him,
From your own mouth
I will judge you, eved
rasha *(bad servant)*. You
had daas that I am a
big machmir *(stickler)*,
taking what I did not
deposit and reaping what
I did not sow? 23 Why
then did you not put
my kesef on deposit?
Then when I came I
would have collected
ribit *(interest)*. 24 And to
the ones having stood
nearby he said, Take
from him the mina and
give it to the one having
ten minas. 25 And they
said to him, Adoneinu,
he has ten minas! 26 I
say to you, that to
everyone having, more
will be given, but from
the one not having,
even what he has will
be taken away. 27 But
these oyevim of mine,

כז דאך די דאזיקע שונאים מיינע, וואס האבן נישט געוואלט, אז איך
ich az gevolt nisht hoben vos maine sonim dozike di doch
I that wanted not have who my enemies these the yet

זאל קעניגן איבער זיי , ברענגט אהער, און דערהרגעט זיי פאר
far zei derharget un aher brengt zei iber kenigen zol
before them slaughter and here bring them over rule shall

מיר! כח און ווען ער האט דאס געזאגט, איז ער אוועק פארויס, און איז
iz un forois avek er iz gezogt dos hot er ven un mir
was and ahead traveled he is said this has he when and me

ארויפגעגאנגען קיין ירושלים .
Yerushalayim kein aroifgegangen
Jerusalem to going up

כט און עס איז געשען , ווען ער האט זיך דערנענטערט קיין
kein dernentert zich hot er ven geshen iz es un
to come near self has he when happened has it and

בית-פגי און בית-היני ביים בארג , וואס האט געהייסן
geheisen hot vos barg baim Beit-Anyah un Beit-Pagey
named was which mountain by the Beit-Anyah and Beit-Pagey

הר הזיתים, האט ער געשיקט צוויי פון די תלמידים, ל און געזאגט:
gezogt un talmidim di fun tsvei geshikt er hot hzitim Har
said and disciples the of two sent he has Olives Mount of

גייט אריין אין דעם דארף אנטקעגנאיבער; און ווען איר וועט דארט
dort vet ir ven un antkegeniber dorf dem in arain geit
there will you when and opposite village the in into go

אריינקומען, וועט איר געפינען א יונג אייזל אנגעבונדן , אויף וועלכן
velchen oif ongebunden eizl yung a gefinen ir vet arainkumen
which on tied up donkey young a find you will come in

קיין מענטש איז נאך קיינמאל נישט געזעסן; בינדט עס אויף און ברענגט
brengt un oif es bindt gezesen nisht keinmol noch iz mentsh kein
bring and on it untie sat not never yet is man any

עס צו אהער. לא און אויב עמיצער וועט אייך פרעגן: פארוואס בינדט
bindt farvos fregen aich vet emitser oib un aher tsu es
untie why ask you will someone if and here to it

איר עס אויף? זאלט איר אזוי זאגן : דער האר דארף עס האבן! לב און
un hoben es darf Har der zogen azoi ir zolt oif es ir
and has it need L-rd the say so you shall on it you

די שליחים זענען אהינגעגאנגען, און האבן געפונען אזוי ווי ער האט
hot er vi azoi gefunen hoben un ahingegangen zenen shlichim di
has he as just found have and go there did Shlichim the

זיי געזאגט. לג און ווען זיי האבן אויפגעבונדן דאס יונגע אייזל ,
eizl yunge dos oifgebunden hoben zei ven un gezogt zei
donkey young the released have they when and said them

האבן זיינע בעלי בתים געזאגט צו זיי : פארוואס בינדט איר אויף
oif ir bindt farvos zei tsu gezogt batim ba'alei zaine hoben
on you untie why them to said houses masters of his have

דאס אייזל ? לד און זיי האבן געזאגט: דער האר דארף עס האבן!
hoben es darf Har der gezogt hoben zei un eizl dos
have it need L-rd the said have they and donkey the

לה און זיי האבן עס געברענגט צו יהושען/ישוען , און האבן
hoben un Yeshuan/Yehoshuan tsu gebrengt es hoben zei un
have and Yehoshua to brought it have they and

ארויפגעווארפן זייערע מלבושים אויף דעם אייזל , און ארויפגעזעצט
aroifgezetst un eizl dem oif malbushem zeiere aroifgevorfen
sit up and donkey the on cloaks their throwing

the ones refusing me
the Kabbalas HaMalchus
*(refusing my sovereignty
as king)* over them, bring
here and execute them
before me. 28 And having
said these things, he was
traveling ahead, making
his aliyah leregel to
Yerushalayim.

29 And it came about
as he came near to
Beit-Pagey and Beit-
Anyah, by the Mount of
Olives, Rebbe, Melech
HaMoshiach sent two of
the talmidim, 30 Saying,
Go to the shtetl ahead of
you, in which entering
you will find an AYIR
having been tied, upon
which none among
Bnei Adam ever sat,
and having untied it,
bring it here. 31 And if
someone asks you, Why
are you untying it? —
you will say this: HaAdon
has need of it. 32 And
having departed, the
ones having been sent
found it just as Rebbe,
Melech HaMoshiach
told them. 33 And while
untying the AYIR, its
owners said to them,
Why are you untying
the AYIR? 34 And they
said, Rebbe, Melech
HaMoshiach Adoneinu
has need of it. 35 And
they led it to him
and, having thrown
their kaftans on the
AYIR, they put Rebbe
Melech HaMoshiach on
it. 36 And as Moshiach

יהושען/ישוען דערויף . (זכריה ט, ט.) [לו] און בשעת ער איז
iz er beshas un t t Zecharyah deroif Yeshuan/Yehoshuan
was he while and 9 9 Zecharyah thereon Yehoshua

געגאנגען, האבן זיי אויסגעשפרייט זייערע קליידער אויפן וועג. [לז] און
un veg oifen kleider zeiere oisgeshpreit zei hoben gegangen
and road on the clothing their spread out they have going

ווען ער האט זיך שוין דערנענטערט צום אראפגאנג פון דעם
dem fun aropgang tsum dernentert shoin zich hot er ven
the from descent to the come near already self has he when

הר הזיתים, האט די גאנצע מאסע תלמידים אנגעהויבן פריידיק
freidik ongehoiben talmidim mase gantse di hot hzitim Har
rejoicing begun disciples mass of whole the has Olives Mount of

צו לויבן ה׳ מיט א הויך קול פאר אלע גבורות , וואס זיי
zei vos gvuros ale far kol hoich a mit Hashem loiben tsu
they which mighty deeds all for voice loud a with Hashem praise to

האבן געזען, [לח] און האבן געזאגט:
gezogt hoben un gezen hoben
said have and seen have

געבענטשט איז דער קעניג, וואס קומט אינם נאמען פון דעם
dem fun nomen inem kumt vos kenig der iz gebentsht
the of Name in the comes who king the is blessed

האר (ה׳);
Hashem Har
Hashem L-rd

שלום אין הימל , און כבוד אין די הויכקייטן!
hoichkeitn di in koved un himel in sholem
highest the in glory and heaven in peace

[לט] און אייניקע פון די פרושים אויס דעם המון מענטשן האבן
hoben mentshn hamon dem ois Perushim di fun einike un
have people crowd of the out of Pharisees the of some and

געזאגט צו אים: רבי , שריי אָן אויף דיינע תלמידים! [מ] און ער האט
hot er un talmidim daine oif on shrai Rebbe im tsu gezogt
has he and disciples your on on shout Rebbe him to said

ענטפערנדיק געזאגט: איך זאג אייך: אויב די דאזיקע שווייגן , וועלן די
di velen shvaigen dozike di oib aich zog ich gezogt entferendik
the will silent these the if you tell I said answering

שטיינער שרייען!
shraien shteiner
shout stones

[מא] און ווי ער איז צוגעקומען נענטער און האט געזען די שטאט, האט
hot shtot di gezen hot un nenter tsugekumen iz er vi un
has city the seen has and near come over is he as and

ער זיך צעוויינט איבער איר, [מב] אזוי צו זאגן , אָ, ווען אויך דו וואלסט
volst du oich ven o zogen tsu azoi ir iber tseveint zich er
would you also when o say to so her over wept self he

געוואוסט אין דעם דאזיקן טאג דאס, וואס האט א שייכות צו דיין
dain tsu shaiches a hot vos dos tog dozikn dem in gevust
your to relationship a has which what day this the in known

שלום ! איצט אבער איז עס פארהוילן פון דיינע אויגן. [מג] עס וועלן
velen es oigen daine fun farhoilen es iz ober itst sholem
will there eyes your from hidden it is however now peace

קומען טעג אויף דיר, און דיינע שונאים וועלן ווארפן א וואל ארום
arum val a varfen velen sonim daine un dir oif teg kumen
around rampart a throw will enemies your and you on days come

rode along, the people were spreading their garments on the road.
37 And as Rebbe, Melech HaMoshiach was now approaching the path that makes the descent from the Mount of Olives, all the multitude of the Rebbe's talmidim began with simcha *(joy)* and with a kol gadol *(a loud voice)* to shout Baruch Hashem for all the nifla'ot *(wonders)* and gevurot *(mighty deeds)* of Hashem! For they had been edei reiyah *(eyewitnesses)* of these, 38 Saying, BARUCH HABAH, HaMelech B'SHEM ADONOI! Shalom b'Shomayim! And kavod in the Highest! 39 And some of the Perushim from the multitude said to him, Rabbi, rebuke your talmidim!
40 And in reply he said, I say to you, if these will be silent, the avanim *(stones)* will cry out.

41 And as he came near, having seen the Ir *(City)* [of Yerushalayim], Rebbe, Melech HaMoshiach wept over it,
42 Saying, If you had only had daas in HaYom HaZeh of the things leading to shalom, but now it was nistar from your eyes. 43 Because yamim *(days)* will come upon you when your oyevim *(enemies)* will construct a siege against you and they will surround you and will

דיר, און װעלן דיך ארומרינגלען, און באלאגערן פון אלע זייטן; מד און
dir un velen dich arumringlen un balagern fun ale zaitn un
you and will you surround and besiege from all sides and

װעלן דיך מאכן מיט דער ערד צוגלייך, און דיינע קינדער אין דיר;
veln dich machen mit der erd tsuglaich un daine kinder in dir
will you make with the earth equal and your children in you

און װעלן נישט איבערלאזן א שטיין אויף א שטיין אין דיר, דערפאר
un velen nisht iberlozen a shtein oif a shtein in dir derfar
and will not leave a stone upon a stone in you for the reason

װאס דו האסט נישט דערקענט די צייט פון דיין באזוכט װערן!
vos du host nisht derkent di tsait fun dain bazucht veren
that you have not recognized the time of your visitation to be

מה און ער איז אריינגעגאנגען אין בית המקדש, און האט אנגעהויבן
un er iz araingegangen in beis Hamikdash un hot ongehoiben
and he is entered in house HaMikdash and has begun

ארויסצוטרייבן די הענדלער, מו זאגנדיק צו זיי: עס שטייט געשריבן:
aroistsutraiben di hendler tsu zogendik zei es shteit geshriben
to cast out the sellers saying to them it stands written

מיין הויז װעט זיין א הויז פון תפילה (ישעיהו נו, ז.); איר אבער
main hoiz vet zain a hoiz fun tfile Yeshayah nu z ir ober
my house will be a house of prayer Yeshayah 56 7 you however

האט דערפון געמאכט א הייל פון רויבער! (ירמיהו ז, יא.)
hot derfun gemacht a heil fun roiber Yirmeyah z yo
have of it made a den of robbers Yirmeyah 7 11

מז און ער האט געלערנט טאג טעגלעך אין בית המקדש; די הויפט
un er hot gelernt tog teglech in beis Hamikdash di hoipt
and he has taught day daily in house HaMikdash the chief

כהנים אבער און די סופרים און די ראשים פונם פאלק האבן
koyanim ober un di sofrim un di roshim funem folk hoben
kohenim however and the scribes and the leaders from the people have

געזוכט אים אומצוברענגען. מח און האבן נישט געפונען, װאס זיי זאלן
gezucht im umtsubrengen un hoben nisht gefunen vos zei zolen
sought him destroy and have not found what they should

טאן; װארום דאס גאנצע פאלק האט זיך צוגעהערט צו אים מיט
ton vorem dos gantse folk hot zich tsugehert tsu im mit
do because the whole people has self to listen to him with

גרויסער ערנסטקייט.
groiser ernstkeit
great earnestness

כ און עס איז געשען, אין איינעם פון די טעג, בשעת ער האט
un es iz geshen in einem fun di teg beshas er hot
and it is happened in one of the days while he has

געלערנט דאס פאלק אין בית המקדש, און אנגעזאגט די
gelernt dos folk in beis Hamikdash un ongezogt di
taught the people in house HaMikdash and announced the

גוטע בשורה, זענען די הויפט כהנים און די סופרים און די זקנים
gute besoire zenen di hoipt koyanim un di sofrim un di zkeinem
Good News are the chief kohenim and the scribes and the elders

צוגעטרעטן ב און האבן געזאגט צו אים, אזוי צו זאגן: זאג אונדז, מיט
tsugetretn un hoben gezogt tsu im azoi tsu zogen zog undz mit
approached and have said to him so to say tell us with

װעמעס רשות טוסטו די דאזיקע זאכן? אדער װער איז עס, װאס
vemes reshus tustu di dozike zachn oder ver iz es vos
whose authority you do the these things or who is it who

hem you in from all directions.
44 And they will dash you to the ground, you and your yeladim with you. And they will not leave an even *(stone)* upon an even *(stone)* within you, because you did not have daas of the zman *(time)* of your YOM PEKUDDAH *(visitation, reckoning)*.

45 And having entered into the Beis HaMikdash, Moshiach began to throw out the sellers,
46 Saying to them, It has been written, BEITI BEIT TEFILLAH YIKAREI, but you made it a MEARAT PARITZIM.

47 And he was saying shiurim yom yom in the Beis Hamikdash. But the Rashei Hakohanim and the Sofrim were seeking to kill him, and also the Rashei HaAm, 48 And they were not finding what they might do, for HaAm were all hanging on his every dvar.

20 And it came about on one of the yamim Rebbe, Melech HaMoshiach was saying shiurim to HaAm *(the People)* in the Beis Hamikdash and was preaching the Besuras HaGeulah, the Rashei Hakohanim and the Sofrim with the Ziknei HaAm stood by; 2 They spoke, saying to him, Tell us by what shlita *(authority)* you do these things, or who is

האט דיר געגעבן דאס דאזיקן רשות ? ג ער אבער האט ענטפערנדיק
entferendik hot ober er reshus dozikn dos gegeben dir hot
answering has however he authority this the given you has

געזאגט צו זיי : איך וועל אייך אויך פרעגן א שאלה ! און זאגט מיר:
mir zogt un shaile a fregen oich aich vel ich zei tsu gezogt
me tell and question a ask also you will I them to said

ד די מקווה פון יוחנן איז געווען פון הימל אדער פון מענטשן?
mentshn fun oder himel fun geven iz Yochanan fun mikveh di
men from or heaven from was is John of mikveh the

ה און זיי האבן עס איבערגעלייגט צווישן זיך , אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi zich tsvishen ibergeleigt es hoben zei un
say to so themselves among reasoned it have they and

וועלן מיר זאגן : פון הימל , וועט ער זאגן : טא פארוואס האט איר
ir hot farvos to zogen er vet himel fun zogen mir velen
you have why then say he will heaven from say we will

אים נישט געגלויבט? ו וועלן מיר אבער זאגן : פון מענטשן, וועט דאס
dos vet mentshn fun zogen ober mir velen gegloibt nisht im
the will men from say however we will believed not him

גאנצע פאלק אונדז שטייניקן , ווארום עס איז בטוח , אז
az betuech iz es vorem shteiniken undz folk gantse
that confident are the ones because stone us people whole

יוחנן איז געווען א נביא . ז און זיי האבן געענטפערט, אז זיי
zei az geentfert hoben zei un novi a geven iz Yochanan
they that answered have they and prophet a was is John

ווייסן נישט פונוואנען . ח און יהושע/ישוע האט צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu hot Yeshua/Yehoshua un funvanen nisht veisen
said them to has Yehoshua and from where not know

זאג איך אייך אויך נישט מיט וועמעס רשות איך טו די דאזיקע זאכן .
zachn dozike di tu ich reshus vemes mit nisht oich aich ich zog
things these the do I authority whose with not also you I tell

ט און ער האט אנגעהויבן צו זאגן צום פאלק דאס דאזיקע משל :
moshal dozike dos folk tsum zogen tsu ongehoiben hot er un
parable these the people to the say to begun has he and

א מענטש האט געפלאנצט א ווײנגארטן, און אים פארדונגען צו גערטנער,
gertner tsu fardungen im un vaingorten a geflantst hot mentsh a
tenants to leased it and vineyard a planted has man a

און איז אוועקגעפארן אויף א לאנגער צייט. י און צום זמן האט ער
er hot zman tsum un tsait langer a oif avekgeforen iz un
he has season at the and time long a for depart has and

געשיקט א קנעכט צו די גערטנער , אז זיי זאלן אים געבן פון דער
der fun geben im zolen zei az gertner di tsu knecht a geshikt
the of give him should they that gardeners the to servant a sent

פרוכט פון דעם ווײנגארטן; די גערטנער אבער האבן אים געשלאגן,
geshlogen im hoben ober gertner di vaingorten dem fun frucht
struck him have however gardeners the vineyard the of fruit

און אוועקגעשיקט מיט גארנישט. יא און ער האט געמערט צו שיקן אן
an shiken tsu gemert hot er un gornisht mit avekgeshikt un
an send to more has he and nothing with sent away and

אנדערן קנעכט; זיי אבער האבן אויך יענעם געשלאגן און אנגעטאן
ongeton un geshlogen yenem oich hoben ober zei knecht andern
dressed and struck that one also have however they servant other

אים בזיונות , און אוועקגעשיקט מיט גארנישט. יב און ער האט מוסיף
moisef hot er un gornisht mit avekgeshikt un bizyoines im
added has he and nothing with sent away and evils him

the one having given to you this shlita? 3 In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, I will also confront you will a she'elah, and you tell me: 4 The tevilah of teshuva of Yochanan — was it from Shomayim or from Bnei Adam? 5 And they reasoned to themselves saying, If we say, from Shomayim, he will say, why did you not believe him? 6 But if we say, from Bnei Adam, HaAm *(the People)* all will subject us to sequilah *(stoning)*, for HaAm Yisroel are all convinced that Yochanan is a navi. 7 And they answered that they did not have daas of the origin of the tevilah of teshuva of Yochanan. 8 And Rebbe Melech HaMoshiach said to them, Neither am I telling you by what shlita *(authority)* I do these things.

9 And he began to tell this mashal to HaAm Yisroel. A certain ish planted a kerem and leased it to koremim *(vine keepers)* and he went away for a long time. 10 And in season he sent to the koremim *(vine keepers)* an eved *(servant)* that from the pri of the kerem they will give to him. But the koremim *(vine keepers)* sent the eved away empty, having beaten him.
11 And he proceeded to send another eved. But him also, when they had beaten and

געווען צו שיקן א דריטן; אבער אויך דעם דאזיקן האבן זיי בלוטיק
blutik zei hoben dozikn dem oich ober dritn a shiken tsu geven
bloodily they have this the also however third a send to did

צעשלאגן און ארויסגעווארפן. יב און דער האר פון דעם וויינגארטן האט
hot vaingorten dem fun Har der un aroisgevorfen un tseshlogen
has vineyard the of lord the and thrown out and beat up

געזאגט: וואס זאל איך טאן? איך וועל שיקן מיין געליבטן זון; אפשר
efsher zun gelibtn main shiken vel ich ton ich zol vos gezogt
perhaps son beloved my send will I do I shall what said

וועלן זיי אים שוינען. יד נאר ווי די גערטנער האבן אים דערזען,
derzen im hoben gertner di vi nor shoinen im zei velen
seen him have gardeners the as but spare him they will

האבן זיי זיך איבערגעלייגט איינער מיטן אנדערן, און געזאגט: דער
der gezogt un andern miten einer ibergeleigt zich zei hoben
the said and other with the one reasoned self they have

דאזיקער איז דער יורש ; לאמיר אים טייטן; כדי די ירושה
yerushe di kedei teiten im lomir yoiresh der iz doziker
inheritance the so that kill him let us heir the is this one

זאל ווערן אונדזער. טו און זיי האבן אים ארויסגעווארפן אויסער דעם
dem oiser aroisgevorfen im hoben zei un undzer veren zol
the out of thrown out him have they and ours be shall

וויינגארטן, און אים דערהרגעט. וואס זשע וועט דער האר פון דעם
dem fun Har der vet zhe vos derharget im un vaingorten
the of lord the will then what slaughtered him and vineyard

וויינגארטן טאן צו זיי ? טז ער וועט קומען און אומברענגען די דאזיקע
dozike di umbrengen un kumen vet er zei tsu ton vaingorten
these the kill and come will he them to do vineyard

גערטנער , און דעם וויינגארטן געבן צו אנדערע. און ווען זיי האבן
hoben zei ven un andere tsu geben vaingorten dem un gertner
have they when and others to give vineyard the and gardeners

דאס געהערט, האבן זיי געזאגט: חלילה! יז ער אבער האט אויף זיי
zei oif hot ober er cholile gezogt zei hoben gehert dos
them on has however he never said they have heard this

געקוקט, און געזאגט; וואס דען איז דאס דאזיקע, וואס שטייט געשריבן;
geshriben shteit vos dozike dos iz den vos gezogt un gekukt
written stand which these the is then what said and looked

א שטיין, וועלכן די בוימייסטערס האבן פארווארפן,
farvorfen hoben boimaisters di velchen shtein a
rejected have builders the which stone a

דער דאזיקער איז געווארן צום הויפט פונם ווינקל?
vinkel funem hoipt tsum gevoren iz doziker der
corner of the chief for the become is this one the

(תהלים קיח, כב.)
chb kich Tehilim
22 118 Psalms

יח יעדער איינער, וואס פאלט אויף יענעם שטיין,
shtein yenem oif falt vos einer yeder
stone that on falls who one every

וועט צעשמעטערט ווערן;
veren tseshmetert vet
be crushed will

אויף וועמען אבער ער וועט פאלן,
falen vet er ober vemen oif
fall will it however whom on

dishonored him, they
sent him away empty.
12 And he proceeded to
send an eved shlishi
(a third servant). And
also this one, having
wounded, they threw
out. 13 And the Adon
of the kerem, said,
What should I do? I
will send Beni Ahuvi.
Perhaps this one they
will respect. 14 But
having seen him,
the koremim *(vine
keepers)* were reasoning
with one another
saying, This one is the
Bechor, the heir. Let
us kill him, that the
bechorah may become
ours. 15 And having
driven him outside
the kerem, they killed
him. What then will
the Baal HaKerem do
to them? 16 He will
come and will destroy
these koremim *(vine
keepers)* and will give
the kerem to others.
And having heard
this, HaAm Yisroel
said, Chas vShalom!
17 But having looked at
them, Rebbe, Melech
HaMoshiach said, What
then is this which
has been written:
EVEN MAASU HAYTAH
LEROSH PINAH *(The
Stone they rejected
became the capstone)*?
18 Everyone having
fallen upon that EVEN
(stone) will be DAKU
(broken into pieces),
and upon whomever

וועט ער אים צעמאלן. (ישעיהו ה, יד-טו; דניאל ב, לד-לה.)
ld-lh b Daniel id-tu h Yeshayah tsemolen im er vet
34-35 2 Daniel 14-15 5 Yeshayah crush him it will

יט און די סופרים און די הויפט כהנים האבן געזוכט צו לייגן די
di leigen tsu gezucht hoben koyanim hoipt di un sofrim di un
the lay to sought have kohenim chief the and scribes the and

הענט אויף אים אין דער זעלביקער שעה; און האבן מורא געהאט פאר
far gehat moire hoben un sho zelbiker der in im oif hent
before had fear have and hour same the in him on hands

דעם פאלק; ווארום זיי האבן איינגעזען , אז ער האט געזאגט דאס
dos gezogt hot er az aingezen hoben zei vorem folk dem
the said has he that understand have they because people the

דאזיקע משל אויף זיי . כ און זיי האבן געלויערט אויף אים, און
un im oif geloyert hoben zei un zei oif moshal dozike
and him on lie in wait have they and them on parable these

געשיקט שפיאנען, וואס האבן זיך פארשטעלט פאר צדיקים ,
tsadikim far farshtelt zich hoben vos shpionen geshikt
righteous for passed oneself off self have who spies sent

כדי אים צו פאנגען מיט א ווארט, אז זיי זאלן אים איבערגעבן צו
tsu ibergeben im zolen zei az vort a mit fangen tsu im kedei
to give over him should they that word a with catch to him so that

דער ממשלה און דער מאכט פון דעם גובערנאטאר. כא און זיי האבן
hoben zei un gubernator dem fun macht der un memshole der
have they and governor the of power the and authority the

אים געפרעגט, אזוי צו זאגן : רבי , מיר ווייסן, אז דו רעדסט און
un redst du az veisen mir Rebbe zogen tsu azoi gefregt im
and speak you that know we Rebbe say to so asked him

לערנסט ריכטיק, און ביסט נישט נושא פנים , נאר לערנסט אויף
oif lernst nor ponem noisa nisht bist un richtik lernst
on teach but face partial to the not are and rightly teach

אן אמת דעם וועג פון ה' . כב מעגן מיר געבן שטייער צום קיסר,
Caesar tsum shtaier geben mir megn Hashem fun veg dem emes an
Caesar to the tax give we lawful Hashem of way the truth a

אדער נישט? כג ער אבער האט פארשטאנען זייער כיטרעקייט, און האט
hot un chitrekeit zeier farshtanen hot ober er nisht oder
has and craftiness their understood has however he not or

צו זיי געזאגט: כד ווייזט מיר א דינר . וועמעס בילד און אויפשריפט
oifshrift un bild vemes dinar a mir vaizt gezogt zei tsu
inscription and image whose denarius a me show said them to

האט ער? און זיי האבן געזאגט: דעם קיסרס . כה און ער האט צו זיי
zei tsu hot er un Caesars dem gezogt hoben zei un er hot
them to has he and Caesar's the said have they and it has

געזאגט: דעריבער גיט אפ דעם קיסר דאס, וואס איז דעם קיסרס ,
Caesars dem iz vos dos Caesar dem op git deriber gezogt
Caesar's the is which that Caesar the up give therefore said

און צו ה' דאס, וואס איז ה'ס ! כו און זיי האבן אים נישט
nisht im hoben zei un Hashems iz vos dos Hashem tsu un
not him have they and Hashem's is which that Hashem to and

געקענט פאנגען מיט קיין ווארט פאר דעם פאלק; און האבן זיך
zich hoben un folk dem far vort kein mit fangen gekent
self have and people the before word any with to catch be able

געוואונדערט אויף זיין ענטפער, און האבן געשוויגן .
geshvigen hoben un entfer zain oif gevundert
silent have and answer his on amazed

it falls, it will crush him.

19 And the Sofrim and the Rashei Hakohenim sought to lay their hands upon him in the same hour, but they were afraid of HaAm Yisroel, for they knew that he spoke this mashal *(parable)* against them. 20 And having watched carefully, they sent spies pretending themselves to be tzaddikim, that they might catch him in his dvar, so as to deliver him to the rulers and the manhigim under the Moshel *(Governor)*. 21 And they set a she'elah *(question)* before him, saying, Rabbi, we have daas that you speak beemes in the shiurim you say and you show no deference toward anyone, but on the basis of HaEmes you give torah about HaDerech Hashem. 22 Is it mutar for us to pay tax to Caesar or not? 23 But having noticed the ORMAH *(cunning, craftiness)* in their manner, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, 24 Show me a denarius. Whose demut *(likeness)* has it? And whose inscription? And they said, Caesar's. 25 And he said to them, Then give the things of Caesar to Caesar and the things of Hashem to Hashem. 26 And they were not able to catch him in his dvar before the people and, having been nispoyel *(marveled)* at his teshuva *(answer)*, they were silent.

כז און עס זענען צוגעקומען צו אים אייניקע פון די צדוקים , וועלכע
velche Tsedukim di fun einike im tsu tsugekumen zenen es un
which Sadducees the of some him to come over are it and

זאגן , אז עס איז נישטא קיין תחית המתים ; כח און
un hameysim techiyas kein nishto iz es az zogen
and the dead ones resurrection of any there is not is it that say

האבן אים געפרעגט, אזוי צו זאגן : רבי , משה האט אונדז געשריבן;
geshriben undz hot Moshe Rebbe zogen tsu azoi gefregt im hoben
written us has Moses Rebbe say to so asked him have

אויב עמיצנס ברודער וועט שטארבן, האבנדיק א ווייב, און איז אָן א
a on iz un vaib a hobendik shtarben vet bruder emitsns oib
a without is and wife a having die will brother anyone's if

קינד, זאל זיין ברודער נעמען די פרוי , און אויפשטעלן זאמען צו זיין
zain tsu zomen oifshtelen un froi di nemen bruder zain zol kind
his to seeds raise up and woman the take brother his shall child

ברודער. (דברים כה, ה-ו.) כט אָט זענען געווען זיבן ברידער;
brider ziben geven zenen ot h-u chh Devarim bruder
brothers seven was are here 5-6 25 Deuteronomy brother

און דער ערשטער האט גענומען א ווייב, און איז געשטארבן אָן
on geshtorben iz un vaib a genumen hot ershter der un
without died is and wife a taken has first the and

קינדער; ל און דער צווייטער; לא און דער דריטער האט זי גענומען;
genumen zi hot driter der un tsveiter der un kinder
taken her has third the and second the and children

און אזוי א האבן אויך די זיבן נישט איבערגעלאזט קיין קינדער, און
un kinder kein ibergelozt nisht ziben di oich hoben a azoi un
and children any left not seven the also have a so and

זענען געשטארבן. לב צום סוף איז אויך די פרוי געשטארבן. לג וועמעס
vemes geshtorben froi di oich iz sof tsum geshtorben zenen
whose died woman the also is end to the died have

ווייב פון זיי וועט דעריבער די פרוי זיין נאך תחית
techiyas noch zain froi di deriber vet zei fun vaib
resurrection of after be woman the therefore will them from wife

המתים ? ווארום די זיבן האבן זי געהאט פאר א ווייב. לד און
un vaib a far gehat zi hoben ziben di vorem hameysim
and wife a for had her have seven the because the dead ones

יהושע/ישוע האט צו זיי געזאגט: די קינדער פון דער דאזיקער
doziker der fun kinder di gezogt zei tsu hot Yeshua/Yehoshua
this the of children the said them to has Yehoshua

וועלט האבן חתונה , און ווערן חתונה געמאכט; לה די אבער , וואס
vos ober di gemacht chasene veren un chasene hoben velt
that however the made married to be and marry have world

זענען ווערט צו דערגרייכן יענע וועלט און תחית המתים ,
hameysim techiyas un velt yene dergreichen tsu vert zenen
the dead ones resurrection of and world that obtain to worthy are

האבן נישט חתונה , און ווערן נישט חתונה געמאכט; לו ווארום זיי
zei vorem gemacht chasene nisht veren un chasene nisht hoben
they because made married not to be and marriage not have

קענען מער נישט שטארבן; ווארום זיי זענען גלייך צו די מלאכים ;
malochim di tsu glaich zenen zei vorem shtarben nisht mer kenen
angels the to like are they because die not more can

און זענען ה׳ס קינדער, זייענדיק קינדער פון תחית
techiyas fun kinder zaiendik kinder Hashems zenen un
resurrection of of children being children Hashem's are and

27 And some of the Tzedukim — the Tzedukim are the ones speaking against the Techiyas HaMesim, who say there is none — approached Rebbe, Melech HaMoshiach. They set a she'elah *(question)* before him, 28 Saying, Rabbi, Moshe Rabbenu laid it down in writing to us, if someone's ach dies and has an isha, and UVEN EIN LO *(and there is no son to him)*, that he should take the almanah of his ach and he should raise up a zera *(seed)* to his ach. 29 Now there were shiva achim. And the first took an isha, and died UVEN EIN LO *(and there is no son to him)*. 30 And the second took her to be his isha, and he died childless. 31 And the third took her; and likewise also the seventh did not leave behind a ben and they all died. 32 And lemaskana *(finally)* the isha died. 33 The isha, then, in the Techiyas HaMesim, of which of them does she become the wife? For shiva had her as isha *(wife)*. 34 And Rebbe Melech HaMoshiach said to them, The banim of the Olam Hazeh marry and are given in marriage: 35 But the ones having been considered worthy to attain to the Olam HaBah and the Techiyas HaMesim neither marry nor are given in marriage. 36 For neither is it possible any longer for them to die, for they are like malachim and they are bnei haElohim, being

המתים . [לז] און אז די טויטע שטייען אויף, האט אויך משה
Moshe oich hot oif shteien toite di az un hameysim
Moses also has up stand dead the that and the dead ones

מרמז געווען ביים סנה, ווען ער רופט דעם האר דעם ג-ט פון
fun G-t dem Har dem ruft er ven sne baim geven meramez
of G-d the L-rd the calls he when bush by the did alluded to

אברהם און דעם ג-ט פון יצחק און דעם ג-ט פון יעקב . (שמות ג,
g Shemot Yaakov fun G-t dem un Yitschak fun G-t dem un Avraham
3 Exodus Jacob of G-d the and Isaac of G-d the and Abraham

ו.) [לח] ער איז אבער דער ג-ט, נישט פון טויטע , נאר פון לעבעדיקע ;
lebedike fun nor toite fun nisht G-t der iz ober er u
the living ones of but the dead of not G-d the is however he 6

ווארום אלע לעבן פאר אים. [לט] און אייניקע פון די סופרים האבן
hoben sofrim di fun einike un im far leben ale vorem
have scribes the of some and Him before live all because

ענטפערנדיק געזאגט: רבי , דו האסט וואויל געזאגט! [מ] ווארום זיי
zei vorem gezogt voil host du Rebbe gezogt entferendik
they because spoken well have you Rebbe said answering

האבן זיך מער נישט אונטערגעשטעלט, אים עפעס צו פרעגן.
fregen tsu epes im untergeshtelt nisht mer zich hoben
ask to something him dare not more self have

[מא] ער אבער האט צו זיי געזאגט: ווי אזוי זאגט מען, אז
az men zogt azoi vi gezogt zei tsu hot ober er
that it says in this way like said them to has however he

דער משיח איז דודס זון? [מב] דוד אליין זאגט דאך אינם
inem doch zogt alein Dovid zun Dovids iz Moshiach der
in the after all says himself David son David's is Moshiach the

ספר תהלים:
Tehilim seifer
Psalms book of

דער האר האט געזאגט צו מיין האר:
Har main tsu gezogt hot Har der
L-rd my to said has L-rd the

זיץ ביי מיין רעכטער זייט,
zait rechter main bai zits
side right my at sit

[מג] ביז איך וועל אנידערלייגן דיינע פיינט
faint daine aniderleigen vel ich biz
enemies your lay down will I until

פאר א פוסבענקעלע צו דיינע פיס. (תהלים קי , א.)
a ki Tehilim fis daine tsu fusbenkele a far
1 110 Psalms feet your to footstool a for

[מד] דוד רופט אים דעריבער האר; און וויאזוי זשע איז ער זיין זון?
zun zain er iz zhe viazoi un Har deriber im ruft Dovid
son his he is then how and L-rd therefore him calls David

[מה] און בעת דאס גאנצע פאלק האט זיך צוגעהערט, האט ער געזאגט
gezogt er hot tsugehert zich hot folk gantse dos beis un
said he has to listen self has people whole the while and

צו די תלמידים: [מו] היט זיך פאר די סופרים, וואס ווילן ארומגיין
arumgein vilen vos sofrim di far zich hit talmidim di tsu
walking want who scribes the of self beware disciples the to

אין טליתים , און האבן ליב מען זאל זיי אפגעבן שלום אויף
oif sholem opgeben zei zol men lib hoben un taleisim in
in peace give them shall men love have and prayer shawls in

bnei haTechiyas HaMesim.
37 But that the Mesim are made to stand up alive, even Moshe revealed at the burning bush, as he calls Adonoi ELOHEI AVRAHAM ELOHEI YITZCHAK VELOHEI YA'AKOV.
38 But Hashem is not the G-d of Mesim but is Elohei HaChayyim, for to Hashem all are alive.
39 And, in reply, some of the Sofrim said, Rabbi, you spoke well.
40 For no longer were they daring to set a she'elah *(question)* before him regarding anything.

41 And he said to them, How do they say that the Rebbe Melech HaMoshiach is to be [merely] Dovid’s ben?
42 For Dovid himself says in the book of Tehillim, NEUM HASHEM LADONI: SHEV LIMINI,
43 AD ASHIT OYVECHA HADOM L'RAGLECHA.
44 Therefore, if Dovid calls him Adon, how is he [merely] ben Dovid?

45 In the hearing of all the people, Rebbe, Melech HaMoshiach said to his talmidim,
46 Beware of the Sofrim *(Rabbonim)*, the ones wanting to strut around in long kaftans and loving Birkat Shalom greetings in the

די מערקפלעצער, און די ערשטע ערטער אין שול , און פלעצער
pletser un shul in erter ershte di un merkpletser di
seats and synagogue in places first the and marketplaces the

אויבנאן אויף סעודות; [מז] זיי פארצערן די הייזער פון אלמנות, און
un almones fun haizer di fartseren zei sudus oif oibnon
and widows of houses the devour they feasts at at the head

פאר אן אויסרייד דאווענען זיי לאנג; זיי וועלן באקומען א הארבער
harber a bakumen velen zei lang zei davenen oisreid an far
greater a received will they long they pray pretext an for

משפט .
mishpot
judgment

כא

און א בליק טוענדיק, האט ער געזען ווי די עשירים ווארפן
varfen ashirim di vi gezen er hot tuendik blik a un
cast rich the how seen he has doing glance a and

אריין זייערע נדבות אין דער שאצקאמער. [ב] און האט געזען א
a gezen hot un shatskamer der in nedoves zeiere arain
a seen has and treasury the in alms their into

געוויסע נויטבאדערפטיקע אלמנה אריינווארפן דארטן צוויי פרוטות .
prutes tsvei dorten arainvarfen almone noitbaderftike gevise
small coins two there throw in widow destitute certain

[ג] און ער האט געזאגט: באמת זאג איך אייך: די דאזיקע ארעמע אלמנה
almone oreme dozike di aich ich zog beemes gezogt hot er un
widow poor these the you I tell in truth said has he and

האט אריינגעווארפן מער ווי אלע; [ד] ווארום אלע די דאזיקע האבן
hoben dozike di ale vorem ale vi mer araingevorfen hot
have these the all because all than more thrown has

אריינגעווארפן צו די נדבות פון זייער עודף ; זי אבער האט פון
fun hot ober zi oidef zeier fun nedoves di tsu araingevorfen
from has however she excess their from alms the to thrown

איר נויט אריינגעווארפן אלץ, וואס זי האט געהאט צום לעבן .
leben tsum gehat hot zi vos alts araingevorfen noit ir
live on to had has she which all thrown in need her

[ה] און ווען אייניקע האבן געזאגט וועגן דעם בית המקדש , אז
az Hamikdash beis dem vegen gezogt hoben einike ven un
that HaMikdash house the about said have some when and

עס איז באצירט מיט הערלעכע שטיינער און מיט מתנות , האט ער
er hot matonus mit un shteiner herleche mit batsirt iz es
he has gifts with and stones magnificent with adorned is it

געזאגט: [ו] די דאזיקע זאכן , וואס איר זעט, עס וועלן קומען טעג, אין
in teg kumen velen es zet ir vos zachn dozike di gezogt
in days come will there see you which things these the said

וועלכע עס וועט דא נישט איבערגעלאזט ווערן א שטיין אויף א שטיין,
shtein a oif shtein a veren ibergelozt nisht do vet es velche
stone a on stone a to be left not here will there which

וואס וועט נישט אנידערגעריסן ווערן! [ז] האבן זיי אים געפרעגט, אזוי צו
tsu azoi gefregt im zei hoben veren anidergerisen nisht vet vos
to so asked him they have to be thrown down not will which

זאגן : רבי , און ווען וועט דאס זיין ? און וואס איז דער סימן ווען
ven simen der iz vos un zain dos vet ven un Rebbe zogen
when sign the is what and be this will when and Rebbe say

דאס דארף געשען ? [ח] און ער האט געזאגט: גיט אכטונג , אז איר
ir az achtung git gezogt hot er un geshen darf dos
you that attention give said has he and to happen must this

marketplaces and the rashei hamoshavot *(chief seats)* in the shuls and the places of kavod at seudos tishen, 47 Which devour the batim *(houses)* of the almanot *(widows)* and for the sake of appearance daven lengthy tefillos *(prayers)*: the same shall receive greater damnation.

21

And having looked up, Rebbe, Melech HaMoshiach saw the ashirim *(rich people)* putting into the Beis Hamikdash Otzar *(Treasury)* their matanot *(gifts)*. 2 And he saw a certain poor almanah *(widow)* putting in there two leptas. 3 And Rebbe, Melech HaMoshiach said, Omein, I say to you that this poor almanah *(widow)* put in more tzedakah than everyone. 4 For all these put in matanot *(gifts)* out of their abundance, but this almanah *(widow)*, out of her need, put in her michyah *(subsistence)*.

5 And as some were speaking about the Beis Hamikdash, that with beautiful avanim *(stones)* and with matanot *(gifts)* it has been decorated, Rebbe, Melech HaMoshiach said, 6 Yamim *(Days)* will come in which of these things which you see there will not be left an even *(stone)* upon an even *(stone)* which will not be thrown down.
7 And they questioned him, saying, Rebbe, ad mosai? *(how much longer?)* When will these things be, and what will be the ot when these things are about to take place? 8 And he

זאָלט נישט פאַרפירט ווערן; ווארום א סך וועלן קומען אין מיין נאמען,
nomen main in kumen velen sach a vorem veren farfirt nisht zolt
Name my in come will many a because to be misled not shall

און זאגן : איך בין עס און די צייט האט גענענט! איר זאָלט זיי נישט
nisht zei zolt ir genent hot tsait di un es bin ich zogen un
not them shall you near has time the and it am I say and

נאָכגיין ! ט ווען אבער איר וועט הערן פון מלחמות און מהומות ,
mehumes un milchomes fun heren vet ir ober ven nochgein
turmoils and wars of hear will you however when follow

זאָלט איר זיך נישט שרעקן, ווארום דאס מוז קודם כל געשען ; נאר
nor geshen kol koidem muz dos vorem shreken nisht zich ir zolt
but happen all before must this because fear not self you shall

דער קץ איז נישט באלד.
bald nisht iz kets der
soon not is end the

דעמאלט' האט ער געזאגט צו זיי : א פאלק וועט אויפשטיין
oifshtein vet folk a zei tsu gezogt er hot demolt
rise will nation a them to said he has then

קעגן א פאלק, און א מלוכה קעגן א מלוכה ; יא עס וועלן
velen es meluche a kegen meluche a un folk a kegen
will there kingdom a against kingdom a and nation a against

זיין געוואלדיקע ערדציטערנישן, און דא און דארטן הונגער און
un hunger dorten un do un erdtsiternishn gevaldike zain
and famine there and here and earthquakes great be

מגפות ; און שרעקלעכע זאכן און גרויסע צייכנס פון הימל
himel fun tseichens groise un zachn shrekleche un mageyfus
heaven from signs great and things terrible and plagues

וועלן זיין . יב פאר דעם אלעם אבער וועלן זיי לייגן אויף אייך
aich oif leigen zei velen ober alem dem far zain velen
you on lay they will however all that before be will

זייערע הענט, און אייך פארפאלגן, און וועלן אייך איבערגעבן צו די
di tsu ibergeben aich velen un farfolgen aich un hent zeiere
the to give over you will and persecute you and hands their

שולן און תפיסות און אייך פירן פאר מלכים און מושלים
moshlim un melachim far firen aich un tfises un shuln
rulers and kings before lead you and prisons and synagogues

צוליב מיין נאמען. יג דאס וועט אויספאלן פאר אייך צום עדות
eides tsum aich far oisfalen vet dos nomen main tsulib
witness to the you for result will this Name my for

זאגן . יד נעמט זשע עס אייך צום הארצן, נישט צו זארגן פאָרויס,
forois zorgen tsu nisht hartsn tsum aich es zhe nemt zogen
ahead worry to not heart to the you it then take say

וויאזוי זיך צו פארטיידיקן; טו ווארום איך וועל אייך געבן א מויל
moil a geben aich vel ich vorem farteidiken tsu zich viazoi
mouth a give you will I because defend to self how

און חכמה , וואס אלע אייערע קעגנער וועלן זיך נישט קענען
kenen nisht zich velen kegner eiere ale vos chochme un
can not self will opponents your all what wisdom and

אנטקעגנשטעלן אדער ווידערשפרעכן. טז איר וועט אבער איבערגעגעבן
ibergegeben ober vet ir vidershprechen oder antkegenshtelen
handed over however will you contradict or oppose

ווערן אפילו פון עלטערן, און ברידער , און קרובים , און פריינד; און
un fraind un kroivim un brider un elteren fun afile veren
and friend and relatives and brothers and parents by even to be

said, Beware, you should not be deceived. For many will come Bishmi *(in my Name)* saying, "I am he. And, the time [of the Geulah] has drawn near." Do not follow after them. 9 But whenever you hear about wars and intifadas, do not be a pachdan *(coward)*. For it is necessary for these things to occur barishonah, but it is not immediately HaKetz.

10 Then he was saying to them, Ethnic group will have an intifada against ethnic group, and malchut against malchut, 11 There will be great earthquakes and in various places, raav *(famine)* and makkot *(plagues)*, both horrible portents and great moftim *(signs)* in Shomayim. 12 But before all these things, they will lay their hands on you and bring redifot *(persecutions)* on you, handing you over to the shuls and the batei hasohar *(prisons)*, being led away before melachim *(kings)* and moshelim *(governors)* because of my Name *(Yehoshua, Yeshua)*. 13 It will turn out for you to be an opportunity for being an eidus *(witness)* to the edut *(testimony)*. 14 Therefore, keep in your levavot *(hearts)* not to prepare to defend yourselves. 15 For I will give to you a peh *(mouth)* and chochmah which none of your mitnaggedim will be able to resist or to contradict. 16 And you will be handed over also by horim and achim and krovey mishpachot *(relatives)* and chaverim *(friends)*, and they will have some of you executed

א טייל פון אייך וועלן זיי טייטן. יז און איר וועט זיין געהאסט פון
fun gehast zain vet ir un teiten zei velen aich fun teil a
by hated be will you and kill they will you of part a

אלעמען צוליב מיין נאמען. יח און קיין האר פון אייער קאפ וועט נישט
nisht vet kop eier fun hor kein un nomen main tsulib alemen
not will head your of hair any and Name my for everyone

פארלוירן ווערן. יט דורך אייער סבלנות וועט איר געווינען אייערע
eiere gevinen ir vet savlones eier durch veren farloiren
your gain you will perseverance your through to be lost

לעבנס!
lebns
lives

כ און ווען איר וועט זען ירושלים באלעגערט מיט חיילות,
chaioles mit balegert Yerushalayim zen vet ir ven un
armies with lay seige to Jerusalem see will you when and

זאלט איר דעמאלט וויסן, אז איר פארוויסטונג האט זיך דערנענטערט.
dernentert zich hot farvistung ir az visen demolt ir zolt
come near self has desolation her that know then you shall

כא דעמאלט זאלן די, וואס זענען אין (לאנד) יהודה , אנטלויפן צו די
di tsu antloifen Yehude land in zenen vos di zolen demolt
the to flee Yehudah land of in are who the should then

בערג ; און די , וואס זענען אין איר מיט , זאלן אויסוואנדערן; און
un oisvanderen zolen mit ir in zenen vos di un berg
and go out should midst her in are who the and mountains

די , וואס זענען אויפן לאנד , זאלן נישט אריינגיין אין איר. כב ווייל
vail ir in araingein nisht zolen land oifen zenen vos di
because her into go in not should country in the are who the

זיי זענען טעג פון נקמה , כדי עס זאל דערפילט ווערן אלץ, וואס
vos alts veren derfilt zol es kedei nekome fun teg zenen zei
what all to be fulfilled shall it so that vengeance of days are they

שטייט געשריבן. כג ווי איז צו די טראגעדיקע פרויען און אנזויגערינס
onzoigerins un froien trogedike di tsu iz vei geshriben shteit
nursing ones and women pregnant the to is woe written stands

אין יענע טעג! ווארום עס וועט זיין א גרויסע נויט איבערן לאנד און
un land ibern noit groise a zain vet es vorem teg yene in
and land over need great a be will it because days those in

א צארן איבער דעם דאזיקן פאלק. כד און זיי וועלן פאלן פון דער שארף
sharf der fun falen velen zei un folk dozikn dem iber tsorn a
edge the by fall will they and people this the over wrath a

פון דער שווערד, און געפאנגען געפירט ווערן צווישן אלע פעלקער;
felker ale tsvishen veren gefirt gefangen un shverd der fun
peoples all among to be led captive and sword the of

און ירושלים וועט צעטרעטן ווערן פון אומות (העולם), ביז
biz hooilem umes fun veren tsetreten vet Yerushalayim un
until of the world nations by to be trampled will Jerusalem and

די צייטן פון די אומות (העולם) וועלן דערפילט ווערן. כה און
un veren derfilt velen hooilem umes di fun tsaitn di
and to be fulfilled will of the world nations the of time the

עס וועלן זיין סימנים אין דער זון און לבנה און שטערנס; און אויף
oif un shterens un levone un zun der in simonim zain velen es
on and stars and moon and sun the in signs be will there

דער ערד אנגסט אויף פעלקער; און זיי וועלן נישט וויסן קיין עצה
eitse kein visen nisht velen zei un felker oif angst erd der
counsel any know not will they and nations on distress earth the

and you will die al kiddush ha-Shem, 17 And you will be the focus of sinas chinom *(baseless hatred)* from everyone because of my Name *(Yehoshua, Yeshua)*. 18 And not even a hair of your rosh will by any means perish. 19 In your savlanut *(patience)* and endurance you will gain your nefashot *(souls)*.

20 But when you see Yerushalayim being surrounded by machanot *(encamping armies)*, then have daas that the sho'ah of it has drawn near. 21 Then the ones in Yehudah, flee to the mountains, and the ones inside HaIr *(the City)*, let them get out, and the ones in the sadot *(fields)*, let them not enter into HaIr *(the City)*, 22 Because these are the Yemei Nekamah *(Days of Vengeance)*, as a fulfillment of all the Kitvei Hakodesh. 23 Oy to the ones with child and to the ones nursing in yamim hahem *(those days)*. For there will be Tzarah Gedolah *(Great Tribulation)* upon Eretz Yisroel and kaas *(anger)* against this people, 24 And they will fall by the edge of the cherev *(sword)* and they will all be led captive into the Golus, and Yerushalayim will be trampled down by the Goyim, until the times of the Goyim are fulfilled. 25 And there will be otot *(miraculous signs)* in the shemesh *(sun)* and the levanah *(moon)* and the kochavim *(stars)*, and upon the earth there will be dismay among the Goyim, in perplexity at the sound of the sea and the

זיך צו געבן, מחמת דעם ברויזן פון ים און די כוואליעס; כו און
un chvalyes di un yam fun broizen dem machmas geben tsu zich
and waves the and sea of seethe the because give to self

מענטשן וועלן אויסגיין פאר מורא און דערוואַרטונג פון דעם, וואס דארף
darf vos dem fun dervartung un moire far oisgein velen mentshn
must which that of expectation and fear for faint will people

קומען אויף דער וועלט; ווארום די כוחות פון הימל וועלן דערשיטערט
dershitert velen himel fun koiches di vorem velt der oif kumen
shaken will heaven of powers the because world the on come

ווערן. כז און דעמאלט וועלן זיי זען דעם בר אנש קומען אויף א וואלקן
volken a oif kumen Enosh Bar dem zen zei velen demolt un veren
cloud a on come of Man Son the see they will then and to be

מיט מאכט און פיל הערלעכקייט. (דניאל ז, יג-יד.) כח ווען אבער
ober ven ig-id z Daniel herlechkeit fil un macht mit
however when 13-14 7 Daniel glory much and power with

די דאזיקע זאכן הויבן אָן געשען, זאלט איר זיך אויפריכטן און
un oifrichten zich ir zolt geshen on hoiben zachn dozike di
and lift up self you shall happen on begin things these the

אויפהויבן אייערע קעפ, ווייל אייער גאולה דערנענטערט זיך.
zich dernentert geule eier vail kep eiere oifhoiben
self come near redemption your because heads your pick up

כט און ער האט זיי געזאגט א משל: קוקט אויף דעם פייגנבוים און
un faignboim dem oif kukt moshal a gezogt zei hot er un
and fig tree the on look parable a said them has he and

אויף אלע ביימער; ל ווען זיי שפּראָצן שוין, זעט איר עס און ווייסט
veist un es ir zet shoin shprotsen zei ven beimer ale oif
know and it you see already sprout they when trees all on

פון זיך אליין, אז דער זומער איז נאענט. לא אזוי אויך איר, ווען איר
ir ven ir oich azoi noent iz zumer der az alein zich fun
you when you also so near is summer the that alone self of

וועט זען די דאזיקע זאכן געשען, זאלט איר וויסן, אז דאס קעניגרייך
kenigraich dos az visen ir zolt geshen zachn dozike di zen vet
kingdom the that know you shall happen things these the see will

פון ה' איז נאענט. לב באמת זאג איך אייך: דאס דאזיקע דור
dor dozike dos aich ich zog beemes noent iz Hashem fun
generation this the you I tell in truth near is Hashem of

וועט נישט פארגיין, ביז אלץ וועט האבן געשען. לג דער הימל און
un himel der geshen hoben vet alts biz fargein nisht vet
and heaven the happened have will all until pass away not will

די ערד וועלן פארגיין, אבער מיינע ווערטער וועלן בשום אופן
oifen beshum velen verter maine ober fargein velen erd di
way never will words my however pass away will earth the

נישט פארגיין.
fargein nisht
pass away not

לד נאר היטן זאלט איר זיך, אז אייערע הערצער זאלן נישט
nisht zolen hertser eiere az zich ir zolt hiten nor
not should hearts your that self you shall beware but

שווער ווערן מיט איבערעסן זיך און זויפן, און מיט דאגות
daiges mit un zoifen un zich iberesen mit veren shver
worries with and drunkenness and self dissipation with to be hard

פארן לעבן, און אז יענער טאג זאל נישט פלוצלונג קומען אויף אייך;
aich oif kumen plutslung nisht zol tog yener az un leben farn
you on come suddenly not shall Day that that and life for the

waves; 26 Bnei Adam will be fainting from pachad *(terror)* and from expectation of the things coming upon the Olam Hazeh, for the kochot *(powers)* of the heavens will be shaken. 27 And then you will see the Bar Enosh and his Bias HaMoshiach on an Anan *(Cloud)* with gevurah *(miraculous power of Hashem)* and kavod rav *(great glory)*. 28 And when the Reshit *(the Beginning)* of these things occurs, stand erect and lift up your roshim *(heads)*, because your Geulah *(Redemption)* draws near.

29 And Rebbe, Melech HaMoshiach told a mashal *(parable)* to them. You see the etz te'enah *(fig tree)* and all the etz. 30 When they sprout leaves already, you see for yourselves and you have daas that Kayits *(Summer)* is already near. 31 So also you, when you see these things happening, you have daas that the Malchut Hashem is near. 32 Omein, I say to you, that HaDor HaZeh will not pass away until all these things may occur. 33 HaShomayim and HaAretz will pass away, but my Devarim will by no means pass away.

34 And be shomer regarding yourselves lest your levavot *(hearts)* may be burdened with dissipation and drunkenness and the cares of the Olam HaZeh and Yom HaHu *(That Day)* may come upon you PITOM *(suddenly)*. 35 For as

[לה] ווארום ווי א נעץ וועט ער קומען איבער אלע, וואס וואוינען אויפן
oifen voinen vos ale iber kumen er vet nets a vi vorem
on the dwell what all over come it will trap a as because

פנים פון דער גאנצער ערד . [לו] דעריבער וואכט אין יעדער צייט, און טוט
tut un tsait yeder in vacht deriber erd gantser der fun ponem
do and time every in watch therefore earth whole the of face

תפילה, אז איר זאלט ווערטיק זיין צו אנטרינען די דאזיקע אלע זאכן ,
zachn ale dozike di antrinen tsu zain vertik zolt ir az tfile
things all these the escape to be worthy shall you that prayer

וואס דארפן געשען , און צו שטיין פאר דעם בר אנש !
Enosh Bar dem far shtein tsu un geshen darfen vos
of Man Son the before stand to and to happen need which

[לז] און בייטאג איז ער געווען אינם בית המקדש און האט געלערנט,
gelernt hot un Hamikdash beis inem geven er iz baitog un
taught has and HaMikdash house in the was he is by day and

און ביינאכט איז ער ארויסגעגאנגען און האט איבערגענעכטיקט אויפן
oifen ibergenechtikt hot un aroisgegangen er iz bainacht un
on the slept over has and went out he is by night and

בארג , וואס מען האט אים גערופן הר הזיתים. [לח] און דאס
dos un hzitim Har gerufen im hot men vos barg
the and Olives Mount of called it have they which mountain

גאנצע פאלק איז געקומען צו אים אינדערפרי אין בית המקדש
Hamikdash beis in inderfri im tsu gekumen iz folk gantse
HaMikdash house in in the morning him to come is people whole

אריין, כדי אים צו הערן.
heren tsu im kedei arain
hear to him so that into

a mokesh *(trap)* it will come upon all the ones dwelling on the pnei kol haAretz *(the face of all the Earth)*. [36] But be shomer *(on guard, alert)*, always davening that you may be able to escape all these things that are about to happen and that you may be able to stand before the Bar Enosh.

[37] Now in those days Rebbe, Melech HaMoshiach was saying shiurim in the Beis Hamikdash, and balailah *(at night)* he was going out into the Har HaZeytim. [38] And all the people were getting up early in the boker to come to Rebbe, Melech HaMoshiach in the Beis Hamikdash to hear him.

כב

און עס איז שוין געווען נאענט פאר דעם חג
Chag dem far noent geven shoin iz es un
Feast of the for near was already is it and

המצות , וואס מען רופט פסח . [ב] און די הויפט
hoipt di un Pesach ruft men vos hamatsus
chief the and Pesach call they which Unleavened Bread

כהנים און די סופרים האבן געזוכט אויף וואס פאר אן אופן אים
im oifen an far vos oif gezucht hoben sofrim di un koyanim
him way a for who on seek did scribes the and kohenim

אומצוברענגען; ווארום זיי האבן מורא געהאט פארן פאלק.
folk farn gehat moire hoben zei vorem umtsubrengen
people before had fear have they because to destroy

[ג] און דער שׂטן איז אריינגעגאנגען אין יהודהן , וואס מען האט אים
im hot men vos Yehuden in araingegangen iz Satan der un
him has they who Judas into entered is Satan the and

גערופן איש-קריות , זייענדיק פון דער צאל פון די צוועלף. [ד] און
un tsvelf di fun tsol der fun zaiendik Ish-K'riot gerufen
and twelve the of number the of being man from Kriot called

ער איז אוועקגעגאנגען, און זיך אפגערעדט מיט די הויפט כהנים און
un koyanim hoipt di mit opgeredt zich un avekgegangen iz er
and kohenim chief the with conferred self and went away is he

הויפטלייט , אויף וואס פאר אן אופן ער זאל אים איבערגעבן
ibergeben im zol er oifen an far vos oif hoiptlait
give over him shall he way an for who on Temple guard people

צו זיי , [ה] און זיי האבן זיך דערפרייט , און האבן אפגעמאכט
opgemacht hoben un derfreidt zich hoben zei un zei tsu
agreed have and greatly pleased self have they and them to

22

And the Chag HaMatzot was approaching, the feast called Pesach. [2] And the Rashei Hakohanim and the Sofrim were seeking how they might destroy him, for they were afraid of the people.

[3] And HaSatan entered into Yehudah, the one being called Yehudah from K'riot, being one of the Shneym Asar. [4] And having departed, Yehudah spoke with the Rashei Hakohanim and Ketzinim *(Officers)* of the Beis Hamikdash how he might hand him over to them. [5] And they got a lot of geshmak out of this, and they agreed to pay him kesef. [6] And

אים צו געבן געלט . ו און ער האט (עס) צוגעזאגט, און געזוכט א
a gezucht un tsugezogt es hot er un gelt geben tsu im
a sought and promised it has he and money give to him

געלעגנהייט אים איבערצוגעבן צו זיי אָן א צוזאמענגעלויף .
tsuzamengeloif a on zei tsu ibertsugeben im gelegenheit
gathering stampede a without them to to give over him opportunity

ז און עס איז געקומען דער יום המצות , אין וועלכן מען
men velchen in hamatsus yom der gekumen iz es un
they which in Unleavened Bread Day of the come is it and

דארף מקריב זיין דאס (קרבן) פסח . ח און ער האט אוועקגעשיקט
avekgeshikt hot er un Pesach korben dos zain makrev darf
sent away has he and Pesach sacrifice the be offer must

פעטרוסן און יוחנן , זאגנדיק, גייט און גרייט צו פאר אונדזערטוועגן
undzertvegen far tsu greit un geit zogendik Yochanan un Petrosn
our sakes for to prepare and go saying John and Peter

דאס (קרבן) פסח , כדי מיר זאלן עס עסן ! ט און זיי האבן צו
tsu hoben zei un esen es zolen mir kedei Pesach korben dos
to have they and to eat it should we so that Pesach sacrifice the

אים געזאגט: וואו ווילסטו , אז מיר זאלן עס צוגרייטן ? י האט ער
er hot tsugreiten es zolen mir az vilstu vu gezogt im
he has prepare it should we that you want where said him

צו זיי געזאגט: זע , ווען איר וועט אריינקומען אין דער שטאט, וועט
vet shtot der in arainkumen vet ir ven ze gezogt zei tsu
will city the in come in will you when look said them to

אייך אנטקעגנקומען א מענטש טראגנדיק א קרוג מיט וואסער; אים זאלט
zolt im vaser mit krug a trogendik mentsh a antkegenkumen aich
shall him water with jar a carrying man a meet you

איר נאכפאלגן אין דעם הויז , אין וועלכן ער גייט אריין. יא און זאגט דעם
dem zogt un arain geit er velchen in hoiz dem in nochfolgen ir
the tell and into goes he which in house the in follow you

בעל הבית פון דעם הויז : דער רבי לאזט דיר זאגן : וואו
vu zogen dir lozt Rebbe der hoiz dem fun habeis bal
where to say you lets Rebbe the house the of of the house owner

איז דאס גאסט צימער, וואו איך וועל עסן דאס (קרבן) פסח מיט
mit Pesach korben dos esen vel ich vu tsimer gast dos iz
with Pesach sacrifice the to eat will I where room guest the is

מיינע תלמידים? יב און יענער וועט אייך ווייזן א גרויסע אויבערשטוב
oibershtub groise a vaizen aich vet yener un talmidim maine
room upstairs great a to show you will at that and disciples my

אויסגעשטאט מיט הסב-בעטן ; דארטן זאלט איר עס צוגרייטן . יג און
un tsugreiten es ir zolt dorten hesev-beten mit oisgeshtat
and prepare it you shall there seder pillows with furnished

זיי זענען אוועקגעגאנגען, און האבן געפונען אזוי ווי ער האט זיי
zei hot er vi azoi gefunen hoben un avekgegangen zenen zei
them has he as so found have and went away are they

געזאגט; און האבן צוגעגרייט דאס (קרבן) פסח .
Pesach korben dos tsugegreit hoben un gezogt
Pesach sacrifice the prepared have and said

יד און ווען די שעה איז געקומען, האט ער זיך אנידערגעזעצט, און
un anidergezetst zich er hot gekumen iz sho di ven un
and sat down self he has come is hour the when and

די שליחים מיט אים. טו און האט צו זיי געזאגט: מיט א באגער האב
hob bager a mit gezogt zei tsu hot un im mit shlichim di
have desire a with said them to has and him with Shlichim the

Yehudah consented and he
was seeking an opportunity
to betray him when there
was no multitude with
them.

[7] Shoin *(already)* now came
the Yom HaMatzot, in
which it was necessary
to sacrifice the Pesach
Korban, the Seh *(Lamb)*.
[8] And he sent Kefa and
Yochanan, having said, Go
and make our preparations
that we may eat and have
the Pesach Seder. [9] And
they said to Rebbe, Melech
HaMoshiach, Where do
you wish that we should
prepare it? [10] And Rebbe,
Melech HaMoshiach said
to them, Hinei. When
you enter into HaIr, you
will meet a man carrying
a jar of mayim. Follow
him into the bais *(house)*
into which he enters,
[11] And you will say to the
Baal Bayit, The Rebbe
says to you, Where is the
mekom linah *(guest room)*
where I may conduct the
Pesach Seder with my
talmidim? [12] And that one
will show you a large aliyyah
having been furnished:
there prepare the Seder.
[13] And having departed,
they found things just
as he had told them,
and they prepared the
Seder.

[14] And when the hour came,
he reclined at tish and the
Moshiach's Shlichim were
with him. [15] And Rebbe,
Melech HaMoshiach said to

איך באגערט צו עסן דאס דאזיקע (קרבן) פסח מיט אייך, איידער
eider aich mit Pesach korben dozike dos esen tsu bagert ich
before you with Pesach sacrifice this the eat to desired I

איך גיי ליידן ; טז וואָרום איך זאג אייך: איך וועל עס מער נישט עסן ,
esen nisht mer es vel ich aich zog ich vorem laiden gei ich
to eat not more it will I you tell I because to suffer go I

ביז עס וועט דערפילט ווערן אין דעם קעניגרייך פון ה' . יז און
un Hashem fun kenigraich dem in veren derfilt vet es biz
and Hashem of kingdom the in to be fulfilled will it until

נעמענדיק א בעכער, האט ער געמאכט א ברכה און געזאגט: נעמט דעם
dem nemt gezogt un broche a gemacht er hot becher a nemendik
the take said and blessing a made he has goblet a taking

דאזיקן, און צעטיילט אים צווישן זיך , יח וואָרום איך זאג אייך: איך וועל
vel ich aich zog ich vorem zich tsvishen im tseteilt un dozikn
will I you tell I because self among it divide and this

פון איצט אָן מער נישט טרינקען פון דער פרוכט פון דעם וויינשטאָק,
vainshtok dem fun frucht der fun trinken nisht mer on itst fun
vine the of fruit the of drink not more on now from

ביז דאס קעניגרייך פון ה' וועט קומען. יט און ער האט גענומען
genumen hot er un kumen vet Hashem fun kenigraich dos biz
taken has he and come will Hashem of kingdom the until

ברויט, געמאכט א ברכה , און האט עס צעבראכן און געגעבן צו זיי ,
zei tsu gegeben un tsebrochen es hot un broche a gemacht broit
them to given and broken it has and blessing a made bread

אזוי צו זאגן : דאס דאזיקע איז מיין גוף , וואס ווערט געגעבן
gegeben vert vos guf main iz dozike dos zogen tsu azoi
given is which body my is very thing this say to in this way

פאר אייך; דאס דאזיקע זאלט איר טאן לזכרון פון מיר!
mir fun lezikoren ton ir zolt dozike dos aich far
me of in remembrance do you shall very thing this you for

כ דעסגלייכן אויך דעם בעכער נאך דער סעודה, זאגנדיק: דער דאזיקער
doziker der zogendik sude der noch becher dem oich desglaichen
this one the saying feast the after goblet the also likewise

בעכער איז דער נייער בונד אין מיין בלוט, וואס ווערט פארגאסן פאר
far fargosen vert vos blut main in bund naier der iz becher
for shed is which blood my in covenant new the is goblet

אייך. כא דאך זע , די האנט פון דעם , וואס פארראט מיך , איז מיט
mit iz mich farrat vos dem fun hant di ze doch aich
with is me betrays who the one of hand the look yet you

מיר אויפן טיש. כב יא , דער בר אנוש גייט טאקע , לויט ווי
vi loit take geit Enosh Bar der yo tish oifen mir
as according to actually go of Man Son the yes table on the me

עס איז באשטימט געוואָרן; נאר ווי איז צו יענעם מענטשן, דורך וועמען
vemen durch mentshn yenem tsu iz vei nor gevoren bashtimt iz es
whom by man that to is woe but become appointed is it

ער ווערט פארראטן! כג און זיי האבן אנגעהויבן צו פרעגן איינס דאס
dos eins fregen tsu ongehoiben hoben zei un farraten vert er
the one ask to begun have they and betrayed becomes he

אנדערע, ווער פון זיי דאס קען זיין , וואס וועט דאס דאזיקע טאן.
ton dozike dos vet vos zain ken dos zei fun ver andere
do these the will who be can the them of who other

כד און עס איז אויך געקומען צו א מחלוקה צווישן זיי , ווער פון
fun ver zei tsvishen machloike a tsu gekumen och iz es un
of who them among dispute a to come also is it and

them, With great tshuka *(deep and sincere desire, longing)* I have desired to eat this Pesach with you before I suffer. 16 For I say to you, I may by no means eat it until it is fulfilled in the Malchut Hashem. 17 And having taken the Cup of Redemption, having made the bracha, Rebbe, Melech HaMoshiach said, Take this, and share it among yourselves. 18 For I say to you, from now on by no means shall I drink from the p'ri hagefen until the Malchut Hashem comes.
19 And having taken the Afikoman and having made the hamotzi, Rebbe, Melech HaMoshiach broke the matzah and gave it to them, saying, This is my BASAR being given for you: this do in zikaron *(remembrance)* of me. 20 And Rebbe, Melech HaMoshiach took the kos *(cup)* similarly after they ate, saying, This kos *(cup)* is HaBrit HaChadasha in my dahm, being shed for you.
21 Nevertheless, hinei, the hand of the one betraying me is with me on the tish *(table)*. 22 Because the Bar Enosh indeed goes according to the thing having been determined: but oy to that man through whom he is betrayed. 23 And they began to discuss among themselves who then it might be among them that would do this.

24 And there came about also a dispute among them, as

זיי זאל געהאלטן ווערן פאר דעם גרעסטן. כה ער אבער האט צו
tsu hot ober er grestn dem far veren gehalten zol zei
to has however he greatest the for to be held shall them

זיי געזאגט: די מלכים פון די פעלקער הערשן איבער זיי , און
un zei iber hershen felker di fun melachim di gezogt zei
and them over lord peoples the of kings the said them

זייערע מושלים רופט מען וואוילטעטער. כו איר אבער נישט אזוי; נאר
nor azoi nisht ober ir voilteter men ruft moshlim zeiere
but so not however you benefactors they call rulers their

דער גרעסטער צווישן אייך זאל זיין ווי דער יונגסטער; און דער מנהיג
manheg der un yungster der vi zain zol aich tsvishen grester der
leader the and youngest the as be shall you among greatest the

ווי דער משרת . כז וואָרום ווער איז גרעסער, דער וואס זיצט ביים
baim zitst vos der greser iz ver vorem meshores der vi
at sits who this one greater is who because servant the as

טיש , צי דער וואס באדינט? איז עס דען נישט דער , וואס זיצט?
zitst vos der nisht den es iz badint vos der tsi tish
sits who the one not then it is served who the one table

איך אבער בין אין אייער מיט ווי דער משרת . כח איר אבער זענט
zent ober ir meshores der vi mit eier in bin ober ich
are however you servant the as midst your in am however I

עס, וואס זענען פארבליבן מיט מיר אין די נסיונות מיינע; כט און איך
ich un maine nisyoines di in mir mit farblaiben zenen vos es
I and my trials the in me with stood by are who it

באשטים פאר אייך א מלכות , אזוי ווי מיין פאטער האט פאר מיר
mir far hot foter main vi azoi Malchus a aich far bashtim
me for has Father my like just as kingdom a you for appoint

באשטימט, ל כדי איר זאלט עסן און טרינקען אויף מיין טיש אין
in tish main oif trinken un esen zolt ir kedei bashtimt
in table my at drink and to eat shall you so that appointed

מיין קעניגרייך; און זיצן אויף טראנען און משפטן די צוועלף שבטים
shvotim tsvelf di mishpeten un tronen oif zitsen un kenigraich main
tribes twelve the judge and thrones on sit and kingdom my

פון ישראל. לא שמעון , שמעון , זע , דער שׂטן האט זיך אויסגעבעטן,
oisgebeten zich hot Satan der ze Shim'on Shim'on Yisroel fun
wheedle out self has Satan the look Simon Simon Israel of

אייך צו זיפּען ווי ווייץ ; לב איך אבער האב מתפלל געווען פאר דיר,
dir far geven mispalel hob ober ich veits vi zipen tsu aich
you for did prayer have however I wheat as sift to you

אַז דיין אמונה זאל זיך נישט אויסלאזן; און דו , ווען דו וועסט
vest du ven du un oislozen nisht zich zol emune dain az
you will you when you and run out not self shall faith your that

האבן תשובה געטאן, שטארק דיינע ברידער! לג ער אבער האט
hot ober er brider daine shtark geton tshuve hoben
has however he brothers your strengthen done repentance have

צו אים געזאגט: האר, מיט דיר בין איך גרייט צו גיין סאי אין תפיסה
tfise in sai gein tsu greit ich bin dir mit Har gezogt im tsu
prison in also go to ready I am you with L-rd said him to

אריין און סאי צום טויט! לד ער אבער האט געזאגט: איך זאג דיר,
dir zog ich gezogt hot ober er toit tsum sai un arain
you tell I said has however he death to the also and into

פעטרוס, נישט וועט היינט דער האן קרייען, ביז דו האסט דריי
drai host du biz kreien hon der haint vet nisht Petros
three you have you until crow cock the today will not Peter

to which of them seemed to be the Gadol. 25 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, The melachim *(kings)* of the Goyim domineer them and the ones having shlita *(control)* over the Goyim are called benefactors. 26 But with you it is not so, but he of the Gedolim among you, let him be as the youngest, and he of the Manhigim, as the one serving. 27 For who is HaGadol? The one reclining at tish or the one serving? Is it not the one reclining at tish? But I am in your midst as one serving. 28 But you are the ones having remained with me in my nisyonos *(temptations)*. 29 And I assign shlita *(authority)* to you, just as Avi assigned shlita to me; a Malchut *(Kingdom)*, 30 That you may eat and drink at my tish in my Malchut, and you will sit upon kissot *(thrones)* judging the Shneym Asar Shivtei Yisroel *(Twelve Tribes of Yisroel)*. 31 Shim'on, Shim'on, hinei, HaSatan asked for you, to sift you like wheat. 32 But I davened for you, that your emunah may not fail: and when you have made teshuva, give chizzuk to your Achim b'Moshiach. 33 But Shim'on Kefa said to him, Adoni, with you I am prepared even to go to the beis hasohar, even to die al kiddush ha-Shem. 34 But Rebbe, Melech HaMoshiach said, I say to you, a tarnegol will not crow hayom until shalosh pe'amim you, Kefa, will make hakhchashah

מאל געלייקנט מיך צו קענען!
kenen tsu mich geleikt mol
know to me denied times

לה און ער האט צו זיי געזאגט: ווען איך האב אייך ארויסגעשיקט
aroisgeshikt aich hob ich ven gezogt zei tsu hot er un
sent out you have I when said them to has he and

אָן א געלטבייטל, און טייסטער, און שיך , האט אייך עפעס
epes aich hot shich un taister un geltbaitl a on
something you did sandals and bag and purse a without

געפעלט ? און זיי האבן געזאגט: קיין זאך נישט! לו האט ער צו
tsu er hot nisht zach kein gezogt hoben zei un gefelt
to he has not thing any said have they and fall short of

זיי געזאגט: נאר איצט ווער עס האט א געלטבייטל, זאל ער אים נעמען,
nemen im er zol geltbaitl a hot es ver itst nor gezogt zei
take him he shall purse a has it who now but said them

און אויך אזוי דעם טייסטער; און ווער עס האט גארנישט, דער זאל
zol der gornisht hot es ver un taister dem azoi oich un
shall this one nothing has it who and bag the so also and

פארקויפן זיין מלבוש , און קויפן א שווערד. לז ווארום איך זאג אייך,
aich zog ich vorem shverd a koifen un malbesh zain farkoifen
you tell I because sword a buy and garment his sell

אז דאס, וואס שטייט געשריבן , מוז דערפילט ווערן אין מיר: און מיט
mit un mir in veren derfilt muz geshriben shteit vos dos az
with and me in to be fulfilled must written stands which the that

פושעים איז ער פארערעכנט געווארן (ישעיהו נג, יב.); ווייל דאס,
dos vail ib ng Yeshayah gevoren farrechnt er iz posheim
that for 12 53 Yeshayah become counted he is transgressors

וואס איז שייך מיר, האט (איצט) א סוף . לח און זיי האבן
hoben zei un sof a itst hot mir shaich iz vos
have they and fulfilment a now has me concerning was which

געזאגט: האר, זע , דא זענען דא צוויי שווערדן! ער אבער האט צו
tsu hot ober er shverdn tsvei do zenen do ze Har gezogt
to has however he swords two here are here look L-rd said

זיי געזאגט: עס איז גענוג !
genug iz es gezogt zei
enough is it said them

לט און ער איז ארויסגעגאנגען, און איז אוועק , ווי עס איז געווען
geven iz es vi avek iz un aroisgegangen iz er un
was is it as went away is and went out is he and

זיין געוואוינהייט, צום הר הזיתים; און די תלמידים האבן אים
im hoben talmidim di un hzitim Har tsum gevoinheit zain
him have disciples the and Olives Mount of to the custom his

אויך נאכגעפאלגט. מ און קומענדיק צו דעם ארט , האט ער צו זיי
zei tsu er hot ort dem tsu kumendik un nochgefolgt oich
them to he has place of the to coming and followed also

געזאגט: טוט תפילה, אז איר זאלט נישט אריינקומען אין קיין נסיון !
nisoyen kein in arainkumen nisht zolt ir az tfile tut gezogt
temptation any in come in not shall you that prayer do said

מא און אליין האט ער זיך פון זיי דערווייטערט (א שטח) אזוי ווי א
a vi azoi shetech a dervaitert zei fun zich er hot alein un
a as so area a move away them from self he has alone and

שטיינוואורף ; און האט אנידערגעקניט און תפילה געטאן, מב אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi geton tfile un anidergeknit hot un shteinvorf
say to so done prayer and knelt has and stone's throw

(denial) of your daas of me.

35 He said to them, When I sent you without a money belt and a bag and sandals, did you lack anything? And they said, Nothing. 36 Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, But now the one having a money belt, let him take it; likewise also a bag; and the one not having, let him sell his kaftan and let him buy a cherev. 37 For I say to you, that it is necessary that what stands written be fulfilled in me, VES POSHEIM NIMNAH *(and with lawless persons he was numbered)*. For indeed what was written about me is being fulfilled.
38 And they said, Adoni, hinei, here are shtei charavot *(two swords)*. And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, It is enough.

39 And having gone out, he went according to his kvius *(regimen)* to the Har HaZeytim, and his talmidim followed him also. 40 And having come to the place, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Daven and offer tefillos, lest you enter lidey nisayon *(into temptation)*. 41 And Rebbe, Melech HaMoshiach had withdrawn from them about a stone's throw, and, having fallen down, he was davening, 42 Saying, Avi, im yirtzeh Hashem, if

פאטער, אויב דו ווילסט, נעם אוועק פון מיר דעם דאזיקן בעכער!
becher dozikn dem mir fun avek nem vilst du oib foter
cup this the me from went away take want you if Father

דאך נישט מיין, נאר דיין רצון זאל געשען! [מג] און עס האט זיך צו
tsu zich hot es un geshen zol rotsn dain nor main nisht doch
to self has it and happened shall will your but my not yet

אים באוויזן א מלאך פון הימל, און אים געשטארקט. [מד] און א טויט
toit a un geshtarkt im un himel fun malech a bavizen im
death a and strengthen him and heaven of angel an appeared him

אנגסט איז אויף אים געקומען, און ער האט העפטיקער תפילה געטאן;
geton tfile heftiker hot er un gekumen im oif iz angst
done prayer fervent has he and come him on is anguish

און זיין שווייס איז געווארן ווי בלוטסטראפן, וואס זענען אראפגעפאלן
aropgefalen zenen vos blutstropn vi gevoren iz shveis zain un
fell are who blood drops as become is sweat his and

אויף דער ערד. [מה] און ווען ער איז אויפגעשטאנען נאך דער תפילה
tfile der noch oifgeshtanen iz er ven un erd der oif
prayer the after stand up again is he when and earth the on

און איז געקומען צו די תלמידים, האט ער זיי געפונען שלאפן פאר
far shlofen gefunen zei er hot talmidim di tsu gekumen iz un
for asleep found them he has disciples the to come is and

צער. [מו] און ער האט צו זיי געזאגט: וואס שלאפט איר? שטייט אויף
oif shteit ir shloft vos gezogt zei tsu hot er un tsar
up stand you sleep why said them to has he and grief

און טוט תפילה, אז איר זאלט נישט אריינקומען אין קיין נסיון !
nisoyen kein in arainkumen nisht zolt ir az tfile tut un
temptation any in come in not shall you that prayer do and

[מז] בשעת ער האט נאך גערעדט, זע , עס איז געקומען א המון
hamon a gekumen iz es ze geredt noch hot er beshas
crowd a come is it look spoken yet has he while

מענטשן און דער מיט דעם נאמען יהודה , איינער פון די צוועלף, איז
iz tsvelf di fun einer Yehude nomen dem mit der un mentshn
is twelve the of one Yehudah name the with the one and people

געגאנגען פארויס פאר זיי און האט גענענט צו יהושען/ישוען ,
Yeshuan/Yehoshuan tsu genent hot un zei far forois gegangen
Yehoshua to near has and them before ahead go

כדי אים א קוש צו טאן, [מח] יהושע/ישוע אבער האט צו אים
im tsu hot ober Yeshua/Yehoshua ton tsu kush a im kedei
him to has however Yehoshua do to kiss a him so that

געזאגט: יהודה , מיט א קוש פארראטסטו דעם בר אנש ? [מט] און
un Enosh Bar dem farratstu kush a mit Yehude gezogt
and of Man Son the thou betrayest kiss a with Yehudah said

ווי די , וואס זענען געווען ארום אים, האבן געזען וואס דא גייט
geit do vos gezen hoben im arum geven zenen vos di vi
is going here what seen have him around was are who the as

ווערן , האבן זיי געזאגט: האר, צי זאלן מיר שלאגן מיט דער
der mit shlogen mir zolen tsi Har gezogt zei hoben veren
the with strike we should L-rd said they have become

שווערד? [נ] און איינער פון זיי האט געשלאגן דעם כהן גדולס קנעכט
knecht gadols koyen dem geshlogen hot zei fun einer un shverd
servant Gadol's Kohen the struck has them of one and sword

און אים אפגעהאקט זיין רעכט אויער. [נא] יהושע/ישוע אבער האט
hot ober Yeshua/Yehoshua oier recht zain opgehakt im un
has however Yehoshua ear right his chopped off him and

You are willing, take this
kos *(cup)* away from me.
Nevertheless not the ratzon
of me but rtzonecha *(Thy
will)* be done.
43 And a malach
min HaShomayim appeared
to him, strengthening him.
44 And having been in agony,
Rebbe, Melech HaMoshiach
was davening more fervently;
and his sweat became like
drops of dahm falling down
upon the adamah.
45 And
having got up from davening
and having come to the
talmidim, he found them
sleeping, because of agmat
nefesh *(grief)*.
46 And Rebbe,
Melech HaMoshiach said to
them, Why are you sleeping?
Get up, daven, lest you
enter lidey nisayon *(into
temptation)*.

47 Yet as he was speaking,
hinei, a multitude! And going
at their head was the one
being called Yehudah, one
of the Shneym Asar, and he
drew near to Rebbe Melech
HaMoshiach to give him
a neshikah *(kiss)*.
48 And
Rebbe Melech HaMoshiach
said to him, Yehudah,
do you with a neshikah
the Bar Enosh betray?
49 But having seen what
was coming, the ones
around Rebbe, Melech
HaMoshiach said, Adoni,
should we strike with the
cherev *(sword)*?
50 And
a certain one of them
struck the eved *(servant)*
of the Rashei Hakohanim
and cut off his right ear.
51 And, in reply, Rebbe
Melech HaMoshiach said,

ענטפערנדיק געזאגט: לאזט געמאכט ! און האט אנגערירט זיין
zain ongerirt hot un gemacht lozt gezogt entferendik
his touched has and it has been done leave said answering

אויער, און אים געהיילט. נב און יהושע/ישוע האט געזאגט צו די
di tsu gezogt hot Yeshua/Yehoshua un geheilt im un oier
the to said has Yehoshua and healed him and ear

הויפט כהנים , און הויפטלייט פון בית המקדש , און
un Hamikdash beis fun hoiptlait un koyanim hoipt
and HaMikdash house of Temple guard people and kohenim chief

זקנים , וועלכע זענען געקומען קעגן אים: ווי קעגן א רויבער זענט איר
ir zent roiber a kegen vi im kegen gekumen zenen velche zkeinem
you are robber a against as him against come are which elders

ארויסגעקומען מיט שווערדן און מיט שטאנגען! נג ווען איך בין געווען
geven bin ich ven shtangen mit un shverdn mit aroisgekumen
was am I when clubs with and swords with come out

טאג אויס טאג איין מיט אייך אינם בית המקדש , האט איר נישט
nisht ir hot Hamikdash beis inem aich mit ein tog ois tog
not you have HaMikdash House in the you with in day out day

אויסגעשטרעקט די הענט קעגן מיר; נאר די דאזיקע איז אייער שעה,
sho eier iz dozike di nor mir kegen hent di oisgeshtrekt
hour your is these the but me against hands the stretched out

און די מאכט פון דער פינצטערניש.
fintsternish der fun macht di un
darkness the of power the and

נד און זיי האבן אים געכאפט, און אים אוועקגעפירט, און
un avekgefirt im un gechapt im hoben zei un
and led away him and seized him have they and

אריינגעברענגט אין כהן גדולס הויז אריין. פעטרוס אבער האט
hot ober Petros arain hoiz gadols koyen in araingebrengt
has however Peter into house gadol's kohen in brought

נאכגעפאלגט פונדערווייטנס . נה און ווען זיי האבן אנגעצונדן א פייער
faier a ongetsunden hoben zei ven un fundervaitns nochgefolgt
fire a kindled have they when and from a distance followed

אינמיטן הויף , און זיך אנידערגעזעצט צוזאמען, האט פעטרוס
Petros hot tsuzamen anidergezetst zich un hoif inmitn
Peter has together sat down self and courtyard in the midst

זיך אנידערגעזעצט צווישן זיי . נו א דינסטמיידל אבער האט אים געזען
gezen im hot ober dinstmeidl a zei tsvishen anidergezetst zich
seen him has however servant-girl a them among sat down self

זיצן ביים פייער, האט זי זיך גוט איינגעקוקט אויף אים און געזאגט:
gezogt un im oif aingekukt gut zich zi hot faier baim zitsen
said and him on scrutinized good self she has fire by the sit

אויך דער דאזיקער איז געווען מיט אים! נז און ער האט עס אפגעלייקנט,
opgeleiknt es hot er un im mit geven iz doziker der oich
deny it has he and him with was is this one the also

אזוי צו זאגן : אשה , איך קען אים נישט! נח און אביסל שפעטער האט
hot shpeter abisel un nisht im ken ich isha zogen tsu azoi
has later a little and not him know I woman say to so

אים אן אנדערער דערזען , און געזאגט: דו ביסט אויך פון זיי !
zei fun oich bist du gezogt un derzen anderer an im
them of also are you said and caught sight of other an him

פעטרוס אבער האט געזאגט: מענטש, איך בין עס נישט! נט און נאך
noch un nisht es bin ich mentsh gezogt hot ober Petros
after and not it am I man said has however Peter

Blaib shtein! *(Stop!)* No more of this! And having touched the ear, he healed him. 52 And Rebbe Melech HaMoshiach said to the ones having come against him, the Rashei Hakohanim and the Beis Hamikdash shomrim and the Ziknei HaAm, Do you have the chutzpah to come out as against a ganav *(thief)* with charavot and clubs?
53 Yom Yom *(Daily)* I was with you in the Beis Hamikdash and you did not stretch out your hands against me, but this is your hour and the shlita of choshech *(power of evil, sitra ahra)*.

54 And having seized Rebbe, Melech HaMoshiach, they led him away and brought him into the bais of the Kohen Gadol. And Kefa was following from a distance. 55 And some kindled a hadlakah *(bonfire)* in the middle of the courtyard, and having sat down together, Kefa was sitting in their midst.
56 And a certain shifcha, seeing him sitting in the light of the hadlakah *(bonfire)*, staring intently at Kefa, said, And this one was with him. 57 But Kefa denied it, saying, I do not have daas of him, isha. 58 And after a short while, another, having seen him, said, And you are of them! But Kefa said, Man, I am not! 59 And about

א פארלויף פון אן ערך איין שעה, האט אן אנדערער באשטימט
a farloif fun an erech ein sho hot an anderer bashtimt
a course of time of an about one hour has an another set

פארזיכערט, אזוי צו זאגן : אויף אן אמת אויך דער דאזיקער איז געווען
farzichert azoi tsu zogen oif an emes oich der doziker iz geven
assured so to say for a truth also the this one is was

מיט אים; ווארום ער איז אויך א גלילי ! ס פעטרוס אבער האט געזאגט:
mit im vorem er iz oich a Galili Petros ober hot gezogt
with him because he is also a Galilean Peter however has said

מענטש, איך ווייס נישט, וואס דו זאגסט! און אין אן אויגנבליק, בשעת
mentsh ich veis nisht vos du zogstu un in an oignblik beshas
man I know not what you say and in an eye blink while

ער האט נאך גערעדט, האט דער האן געקרייט. סא און דער האר האט זיך
er hot noch geredt hot der hon gekreit un der Har hot zich
he has yet spoken has the cock crowed and the L-rd has self

אויסגעדרייט, און א בליק געטאן אויף פעטרוסן. און פעטרוס האט זיך
oisgedreit un a blik geton oif Petrosn un Petros hot zich
turn around and a glance done on Peter and Peter has self

דערמאנט דאסווארט פון דעם האר, ווי ער האט צו אים געזאגט: איידער
dermont dos vort fun dem Har vi er hot tsu im gezogt eider
remember the word of the L-rd as he has to him said before

דער האן וועט היינט קרייען, וועסטו מיך דריי מאל פארלייקענען.
der hon vet haint kreien vestu mich drai mol farleikenen
the cock will today crow will you me three times deny

סב און ער איז ארויסגעגאנגען אינדרויסן, און האט זיך ביטער געוויינט.
un er iz aroisgegangen indroisen un hot zich biter geveint
and he is went out outside and has self bitter wept

סג און די מענער, וואס האבן אים (יהושען/ישוען) באוואכט,
un di mener vos hoben im Yeshuan/Yehoshuan bavacht
and the men who have him Yehoshua guard

האבן אפגעשפאט פון אים, און אים געשלאגן. סד און זיי האבן אים
hoben opgeshpot fun im un im geshlogen un zei hoben im
have mocked of him and him struck and they have him

ארומגעהילט (דאס פנים), און אים געפרעגט, אזוי צו זאגן : זאג
arumgehilt dos ponem un im gefregt azoi tsu zogen zog
wrapped around the face and him asked so to say tell

נבואות , ווער עס איז, וואס האט דיך געשלאגן? סה און א סך
nevues ver es iz vos hot dich geshlogen un a sach
prophecies who it is who has you struck and a many

אנדערע לעסטערונגען האבן זיי געזאגט קעגן אים.
andere lesterungen hoben zei gezogt kegen im
other blasphemies have they said against him

סו און ווי עס איז געווארן טאג, זענען זיך צוזאמענגעקומען די זקנים
un vi es iz gevoren tog zenen zich tsuzamengekumen di zkeinem
and as it is become day are self come together the elders

פון פאלק, די הויפט כהנים און סופרים, און האבן אים אוועקגעפירט
fun folk di hoipt koyanim un sofrim un hoben im avekgefirt
of people the chief kohenim and scribes and have him led away

צו זייער סנהדרין , און געזאגט: סז אויב דו ביסט דער משיח , זאג עס
tsu zeier Sanhedrin un gezogt oib du bist der Moshiach zog es
to their Sanhedrin and said if you are the Moshiach tell it

אונדז! ער אבער האט צו זיי געזאגט: אויב איך זאל עס אייך זאגן ,
undz er ober hot tsu zei gezogt oib ich zol es aich zogen
us he however has to them said if I shall it you say

one hour had passed,
and still another was
insisting, saying, Beemes
(in actuality) this one was
with him also, for he
also is a Gelili *(inhabitant
of the Galil)*! 60 But Kefa
said, Ben Adam, I do not
have daas what you are
saying. And immediately,
while Kefa was speaking,
a tarnegol crowed. 61 And
having turned, Adoneinu
looked at Kefa, and Kefa
was reminded of the dvar
of Moshiach Adoneinu
when he said to him,
Before the tarnegol
crows hayom *(today)* you
will make hakhchashah
(denial) of me shalosh
pe'amim. 62 And having
gone outside Kefa wept
bitterly.
63 And the men, the ones
having Rebbe, Melech
HaMoshiach in custody, were
ridiculing and beating him.
64 And having blindfolded him,
they were setting a she'elah
in front of him, saying, Give a
dvar nevuah, who is the one
having given you a klap *(blow)*?
65 And with much other Chillul
Hashem gadfanut they were
speaking against Rebbe, Melech
HaMoshiach.

66 And when boker came,
the Ziknei HaAm were
gathered together, both
the Rashei Hakohanim
and the Sofrim, and they
led him away to their
Sanhedrin, 67 Saying, If
you are the Rebbe Melech
HaMoshiach, tell us. But
he said to them, If I say

וועט איר נישט גלויבן; [סח] און אויב איך וועל פרעגן , וועט איר נישט
nisht ir vet fregen vel ich oib un gloiben nisht ir vet
not you will question will I if and believe not you will

ענטפערן. [סט] פון איצט אָן אבער וועט דער בר אנוש זיצן אויף דער
der oif zitsen Enosh Bar der vet ober on itst fun entferen
the on sit of Man Son the will however on now of to answer

רעכטער זייט פון ה'ס מאכט. (תהלים קי, א.) [ע] האבן זיי אלע
ale zei hoben a ki Tehilim macht Hashems fun zait rechter
all they have 1 110 Psalms power Hashem's from side right

געזאגט: צי ביסטו דען דער זון פון דער אויבערשטער? און ער האט צו
tsu hot er un Oibershter der fun zun der den bistu tsi gezogt
to has he and Most High the of son the then you are said

זיי געזאגט: איר זאגט עס, ווייל איך בין עס! [עא] זיי האבן אבער
hoben ober zei es bin ich vail es zogt ir gezogt zei
have however they this am I that it say you said them

געזאגט: וואס דארפן מיר נאך אַן עדות זאגן? ווארום מיר אליין
alein mir vorem zogen eides an noch mir darfen vos gezogt
ourselves we because say witness a further we need what said

האבן עס געהערט פון זיין מויל.
moil zain fun gehert es hoben
mouth his from heard it have

כג

און זייער גאנצע עדה איז אויפגעשטאנען, און אים
im un oifgeshtanen iz eide gantse zeier un
him and stand up again is congregation whole their and

אוועקגעפירט צו פילאטוסן. [ב] און זיי האבן אנגעהויבן אים
im ongehoiben hoben zei un Pilatusn tsu avekgefirt
him begun have they and Pilate to led away

צו באשולדיקן, אזוי צו זאגן: דעם דאזיקן האבן מיר געפונען פארפירן
farfiren gefunen mir hoben dozikn dem zogen tsu azoi bashuldiken tsu
mislead found we have this the say to so accusing to

אונדזער פאלק, און ער פארווערט צו צאלן שטייערן צום קיסר; ער
er Caesar tsum shtaiern tsolen tsu farvert er un folk undzer
he Caesar to the taxes pay to forbid he and people our

זאגט אויך, אז ער איז דער (רבי) מלך המשיח. [ג] און פילאטוס
Pilatus un HaMoshiach Melech Rebbe der iz er az oich zogt
Pilate and the Moshiach king Rebbe the is he that also says

האט אים געפרעגט, אזוי צו זאגן: דו ביסט דער קעניג פון די יידן? און
un Yidn di fun kenig der bist du zogen tsu azoi gefregt im hot
and Jews the of king the are you say to so asked him has

ער האט ענטפערנדיק געזאגט צו אים: דו זאגסט עס! [ד] האט פילאטוס
Pilatus hot es zogstu du im tsu gezogt entferendik hot er
Pilate has it say you him to said answering has he

געזאגט צו די הויפט כהנים און צו די המונים מענטשן; איך געפין
gefin ich mentshn hamonim di tsu un koyanim hoipt di tsu gezogt
find I people crowds of the to and kohenim chief the to said

נישט קיין שום שולד אין דעם דאזיקן מענטשן! [ה] זיי האבן אבער
hoben ober zei mentshn dozikn dem in shuld shum kein nisht
have however they man this the in guilt whatever any not

זיך געהאלטן דערביי , און געזאגט: ער העצט אויף דאס פאלק,
folk dos oif hetst er gezogt un derbai gehalten zich
people the up stirs he said and insisting this held self

לערנט איבערן גאנצן (לאנד) יהודה , און אנהויבנדיק פון גליל
Galil fun onhoibendik un Yehude land gantsn ibern lernt
Galilee from beginning and Yehudah land of entire over teaching

this to you, you will by no means have emunah.
68 And if I set a she'elah before you, you will by no means give answer.
69 But from now on the Bar Enosh will be YOSHEV LIMIN at the gevurat Hashem. 70 And everyone said, Then you are the Ben HaElohim? Rebbe, Melech HaMoshiach said, You are saying that I am. 71 And to them they said, Why still do we have need of an eidus *(witness)*? For we ourselves heard from his peh *(mouth)*!

23 And the whole multitude of them got up and led Rebbe, Melech HaMoshiach before Pilate. 2 And they began to accuse him saying, This one we found misleading our nation and making it asur to pay taxes to Caesar and calling himself Moshiach and that he is to be a Melech. 3 And Pilate cross-examined him, saying, Are you the Melech HaYehudim? And in reply, he said to him, You say so?
4 And Pilate said to the Rashei Hakohanim and the multitudes, I find no ashmah *(guilt)* in this man.
5 But they were insisting, saying, He incites the people, from where he began with his torah *(teaching)*, throughout all of Yehudah, from the Galil even to this place.

אזש ביז אהער! ו און ווי פילאטוס האט דאס געהערט, האט ער
er hot gehert dos hot Pilatus vi un aher biz azh
he has heard this has Pilate as and here until even to

געפרעגט, צי דער מענטש איז א גלילי , ז און דערוויסנדיק זיך , אז
az zich dervisendik un Galili a iz mentsh der tsi gefregt
that self he perceived and Galilean a is man the asked

ער איז פון הורדוסנס ממשלה , האט ער אים אוועקגעשיקט צו הורדוסן,
Hordosn tsu avekgeshikt im er hot memshole Hordosns fun iz er
Herod to sent away him he has authority Herod's of is he

וועלכער איז אליין אויך געווען אין ירושלים אין די דאזיקע טעג.
teg dozike di in Yerushalayim in geven oich alein iz velcher
days these the in Jerusalem in was also himself is who

ח און הורדוס האט זיך זייער געפריידט, זעענדיק יהושען/ישוען ;
Yeshuan/Yehoshuan zeendik gefreidt zeier zich hot Hordos un
Yehoshua seeing glad very self has Herod and

ווארום שוין א לאנגע צייט ווי ער האט אים גערן געוואלט זען,
zen gevolt geren im hot er vi tsait lange a shoin vorem
see wanted eagerly him has he as time long a already because

צוליב דעם וואס ער האט געהערט וועגן אים, און האט געהאפט
gehoft hot un im vegen gehert hot er vos dem tsulib
hoped has and him about heard has he what the on account of

צו זען עפעס אן אות געטאן פון אים. ט און ער האט אים געשטעלט
geshtelt im hot er un im fun geton os an epes zen tsu
put him has he and him from done sign an something see to

א סך קשיות ; ער אבער האט אים גארנישט געענטפערט. י און
un geentfert gornisht im hot ober er kashies sach a
and answered nothing him has however he questions many a

די הויפט כהנים און די סופרים זענען געשטאנען און האבן אים
im hoben un geshtanen zenen sofrim di un koyanim hoipt di
him have and standing are scribes the and kohenim chief the

אייפערדיק אנגעקלאגט. יא און הורדוס מיט זיינע זעלנער האבן אים
im hoben zelner zaine mit Hordos un ongeklogt eiferdik
him have soldiers his with Herod and accused zealously

פאראכט און אפגעשפאט פון אים, און אנטועדיק אים אין
in im ontuendik un im fun opgeshpot un faracht
in him dressed with clothes and him of mocked and scorned

א פראכטפול מלבוש , האט ער אים צוריקגעשיקט צו פילאטוסן.
Pilatusn tsu tsurikgeshikt im er hot malbesh prachtful a
Pilate to send back him he has garment splendid a

(ישעיהו נג, ז-ח.) יב און הורדוס און פילאטוס זענען געווארן פריינד
fraind gevoren zenen Pilatus un Hordos un z-ch ng Yeshayah
friends become are Pilate and Herod and 7-8 53 Yeshayah

איינער מיטן אנדערן אין דעם זעלביקן טאג; ווארום פריער האט
hot frier vorem tog zelbikn dem in andern miten einer
has previously because day same the in other with the one

געהערשט א שנאה צווישן זיי .
zei tsvishen sinah a gehersht
them between hostility a reigned supreme

יג און פילאטוס האט צוזאמענגערופן די הויפט כהנים און די
di un koyanim hoipt di tsuzamengerufen hot Pilatus un
the and kohenim chief the called together has Pilate and

שרים און דאס פאלק. יד און צו זיי געזאגט: איר האט אהערגעברענגט
ahergebrengt hot ir gezogt zei tsu un folk dos un sorim
brought hither has you said them to and people the and rulers

6 And when Pilate heard
this, he asked whether
the man was a Gelili *(an
inhabitant of the Galil)*. 7 And
having learned that he
is under the jurisdiction
of Herod, he sent him to
Herod, who was also in
Yerushalayim during those
days.

8 And Herod, having laid
eyes on Rebbe Melech
HaMoshiach, had great
simcha. For he was for a
long time wanting to see
him, because he keeps
hearing things about
him and was hoping to
watch some ot *(miraculous
sign)* being performed
by him. 9 And Herod was
questioning him with many
words, but he answered
him nothing. 10 And the
Rashei Hakohenim and
the Sofrim had stood
by vehemently accusing
Rebbe, Melech HaMoshiach.
11 And having treated him
with contempt, Herod
with his chaiyalim also
ridiculed him, having
clothed him in an elegant
royal robe. So they thus
sent back him to Pilate.
12 And Herod and Pilate
became fast friends with one
another on that very day,
for they were previously
at enmity toward each
other.

13 And Pilate, when
he had assembled the
Rashei Hakohanim and
the manhigim and the
people, 14 Said to them,

דעם דאזיקן מענטשן פאר מיר, ווי א פאלקספארפירער; און זע , איך
ich ze un folksfarfirer a vi mir far mentshn dozikn dem
I look and public corrupter a as me before man this the

האב אים אויסגעפארשט פאר אייך, און האב נישט געפונען אין דעם
dem in gefunen nisht hob un aich far oisgeforsht im hob
the in found not have and you before examined him have

דאזיקן מענטשן קיין שום שולד, וואס שייך דעם , וואס
vos dem shaich vos shuld shum kein mentshn dozikn
which the matter relates to which guilt whatever any man this

איר קלאגט אים אָן; טו ניין , אפילו הורדוס אויך נישט; ווארום ער האט
hot er vorem nisht oich Hordos afile nein on im klogt ir
has he because not also Herod even no on him complain you

אים צוריקגעשיקט צו אונדז; און זע , ער האט גארנישט געטאן, פארוואס
farvos geton gornisht hot er ze un undz tsu tsurikgeshikt im
why done nothing has he look and us to send back him

ער זאל זיין חייב מיתה. טז איך וועל אים דעריבער לאזן געבן שלעק ,
shlek geben lozen deriber im vel ich mise chayev zain zol er
scourge give let therefore him will I death liable be shall he

און אפלאזן. יז און ער האט געמוזט אפלאזן פאר זיי איינעם אויף יום
yom oif einem zei far oplozen gemuzt hot er un oplozen un
Yom on one them for release obliged was he and release and

טוב. יח און דער גאנצער המון האט געשריגן , אזוי צו זאגן : אוועק מיט
mit avek zogen tsu azoi geshrigen hot hamon gantser der un tov
with away say to so shouted has crowd whole the and Tov

דעם דאזיקן, און באפריי אונדז בר-אבאן ! יט וועלכער איז אריינגעווארפן
araingevorfen iz velcher Bar-Abban undz bafrai un dozikn dem
thrown is who Bar-Abba us release and this the

געווארן אין געפענקעניש אריין צוליב אן אויפשטאנד, וואס איז
iz vos oifshtand an tsulib arain gefenkenish in gevoren
is which insurrection an on account of into imprisonment in become

פארגעקומען אין דער שטאט, און צוליב א מערדעריי. כ און ווידער
vider un merderai a tsulib un shtot der in forgekumen
again and murder a on account of and city the in happened

האט פילאטוס אויסגערופן צו זיי , וועלנדיק אפלאזן יהושען/ישוען ;
Yeshuan/Yehoshuan oplozen velendik zei tsu oisgerufen Pilatus hot
Yehoshua release will them to proclaimed Pilate has

כא זיי אבער האבן געשריגן , אזוי צו זאגן : אויפהענגען אים אויף דער
der oif im oifhengen zogen tsu azoi geshrigen hoben ober zei
the on him hanged up say to so shouted have however they

בוים! אויפהענגען אים אויף דער בוים! כב און צום דריטן מאל האט ער
er hot mol dritn tsum un boim der oif im oifhengen boim
he has time third to the and tree the on him hanged up tree

צו זיי געזאגט: וואס פאר א בייז האט ער דען געטאן? איך האב נישט
nisht hob ich geton den er hot beiz a far vos gezogt zei tsu
not have I done then he has evil an for what said them to

געפונען קיין שום טויט שולד אין אים; איך וועל אים דעריבער לאזן
lozen deriber im vel ich im in shuld toit shum kein gefunen
let therefore him will I him in guilt death in no way any found

געבן שלעק און באפרייען. כג זיי אבער האבן אנגעהאלטן מיט
mit ongehalten hoben ober zei bafraien un shlek geben
with kept at it have however they release and scourge give

הויכע קולות, פאדערנדיק, אז ער זאל אים אויפהענגען אויף א בוים.
boim a oif oifhengen im zol er az foderendik koiles hoiche
tree a on hanged up him shall he that demanding shouts loud

You brought to me this man causing the people to rise up in mered *(revolt)*, and, hinei, I have cross-examined him before you and I found nothing in this man of the crime of which you make accusations against him. 15 And neither did Herod, for he sent him back to us, and, hinei, nothing worthy of mishpat mavet has been done by him. 16 Therefore, having disciplined him, I will release him. [17 Now he was obliged to release to them one at the Chag *(Festival)*.] 18 But they cried out with one kol, saying, Away with this one! And release to us Bar-Abba! 19 (Bar-Abba was a man who was thrown into the beis hasohar, because of some insurrection which occurred in HaIr as well as a retzach.) 20 And again Pilate addressed them, wishing to release Rebbe Melech HaMoshiach. 21 But they were crying out saying, Let him be talui al HaEtz! Let him be hanged on HaEtz! 22 And a paam shlishit *(third time)*, Pilate said to them, But what raah did this one do? No crime worthy of mavet did I find in him. Therefore, having disciplined him, I will release him. 23 But they insisted with a kol gadol demanding him to be hanged on HaEtz and their voices were

און די געשרייען זייערע האבן גובר געווען. כד און פילאטוס האט
un di geshraien zeiere hoben goiver geven un Pilatus hot
and the shouts their have prevailed did and Pilate has

געמשפט, אז זייער פאדערונג זאל געשען . כה און האט באפרייט
gemishpet az zeier foderung zol geshen un hot bafrait
judged that their demand shall to happen and has set free

דעם , וואס איז אריינגעווארפן געווארן אין געפענקעניש אריין
dem vos iz araingevorfen gevoren in gefenkenish arain
the one which is thrown become in imprisonment into

צוליב אן אויפשטאנד און מערדעריי, וועמען זיי האבן באגערט;
tsulib an oifshtand un merderai vemen zei hoben bagert
on account of an insurrection and murder whom they have asked for

יהושען/ישוען אבער האט ער איבערגעגעבן צו זייער ווילן.
Yeshuan/Yehoshuan ober hot er ibergegeben tsu zeier vilen
Yehoshua however has he handed over to their will

כו און ווי זיי האבן אים אוועקגעפירט, האבן זיי געכאפט א געוויסן
un vi zei hoben im avekgefirt hoben zei gechapt a gevisen
and as they have him led away have they seized a certain

שמעון פון קירניה, קומענדיק פונם פעלד, און האבן ארויפגעלייגט
Shim'on fun Cyrene kumendik funem feld un hoben aroifgeleigt
Simon of Cyrene coming from the field and have did place

אויף אים דעם בוים, אז ער זאל אים טראגן נאך יהושען/ישוען .
oif im dem boim az er zol im trogen noch Yeshuan/Yehoshuan
on him the tree that he shall it carry behind Yehoshua

כז און עס האט אים נאכגעפאלגט א גרויסער המון עם און פרויען,
un es hot im nochgefolgt a groiser hamon am un froien
and it has him followed a great crowd people and women

וואס האבן אים באקלאגט און באוויינט. כח יהושע/ישוע אבער
vos hoben im baklogt un baveint Yeshua/Yehoshua ober
who have him lament and weeping Yehoshua however

האט זיך אויסגעדרייט צו זיי און געזאגט: טעכטער פון ירושלים ,
hot zich oisgedreit tsu zei un gezogt techter fun Yerushalayim
has self turn around to them and said daughters of Jerusalem

וויינט נישט איבער מיר; נאר וויינט ליבער איבער זיך אליין, און איבער
veint nisht iber mir nor veint liber iber zich alein un iber
weep not over me but weep rather over self alone and over

אייערע קינדער! כט ווייל זע , עס קומען טעג, אין וועלכע מען וועט
eiere kinder vail ze es kumen teg in velche men vet
your children because look there come days in which they will

זאגן : וואויל איז די עקרות, און די לייבער, וואס האבן נישט געבוירן,
zogen voil iz di akores un di laiber vos hoben nisht geboiren
say blessed is the barren and the wombs that have not bore

און די בריסטן, וואס האבן נישט געגעבן צו זויגן ! ל דעמאלט וועט
un di bristn vos hoben nisht gegeben tsu zoigen demolt vet
and the breasts that have not given to nurse then will

מען אנהויבן צו זאגן צו די בערג : פאלט אויף אונדז! און צו די
men onhoiben tsu zogen tsu di berg falt oif undz un tsu di
they begin to say to the mountains falls on us and to the

בערגלעך: דעקט אונדז צו ! לא ווייל אויב מען טוט דאס צום גרינעם
bergelech dekt undz tsu vail oib men tut dos tsum grinem
hills cover us over because if they do this to the green

האלץ, וואס וועט שוין געשען צום פארדארטן?
holts vos vet shoin geshen tsum fardartn
wood what will at last to happen to the dried out

roiv *(the larger portion)* prevailing. 24 And Pilate decided that their demand be accomplished. 25 And Pilate released the one they were requesting, the one who had been thrown into the beis hasohar on account of an insurrection and retzach, but Rebbe Melech HaMoshiach he delivered over to their ratzon.

26 And as they led him away, having seized a certain Shim'on, a Cyrenian, coming in from the country, they put upon him Moshiach's Etz to carry, following Rebbe Melech HaMoshiach.
27 And a great multitude of HaAm were following him and nashim, who were acting as avelim, lamenting for him. 28 And having turned to them, Rebbe Melech HaMoshiach said, Benot HaYerushalayim *(Daughters of Yerushalayim)*, stop weeping for me; weep for yourselves and for your yeladim,
29 Because, hinei, yamim are coming in which they will say, Ashrey are the barren and the wombs which did not bear and the breasts which did not nurse. 30 Then they will begin to say to the mountain, Fall on us! And to the hills, Bury us. 31 Because if while an etz *(tree)* is green they do these things, what may happen when it is dry?

לב און צוויי אנדערע, פארברעכער, זענען געפירט געווארן צוזאמען
tsuzamen gevoren gefirt zenen farbrecher andere tsvei un
together become led are criminals other two and

מיט אים געטייט צו ווערן.
veren tsu geteit im mit
be to killed him with

לג און ווען זיי זענען געקומען צו דעם ארט, וואס מען רופט
ruft men vos ort dem tsu gekumen zenen zei ven un
call they which place the to come are they when and

עס גלגלתא , האבן זיי אים דארט אויפגעהאנגען אויף א בוים, און
un boim a oif oifgehongen dort im zei hoben Gulgolta es
and tree a on hung up there him they have Golgotha it

די פארברעכער, דעם אויף דער רעכטער זייט און דעם אויף
oif dem un zait rechter der oif dem farbrecher di
on the one and side right the on the one criminals the

דער לינקער זייט. (ישעיהו נג, יב.) לד יהושע/ישוע אבער האט
hot ober Yeshua/Yehoshua ib ng Yeshayah zait linker der
has however Yehoshua 12 53 Yeshayah side left the

געזאגט: פאטער, פארגיב זיי , ווארום זיי ווייסן נישט, וואס זיי
zei vos nisht veisen zei vorem zei fargib foter gezogt
they what not know they because them forgive Father said

טאן! זיי אבער האבן זיך צעטיילט זיינע קליידער און געווארפן
gevorfen un kleider zaine tseteilt zich hoben ober zei ton
cast and clothing his divide self have however they do

גורל. (תהלים כב, יח.) לה און דאס פאלק איז געשטאנען און האט עס
es hot un geshtanen iz folk dos un ich chb Tehilim goral
it has and standing is people the and 18 22 Psalms lots

צוגעזען . און אויך די שרים האבן אפגעשפאט פון אים, אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi im fun opgeshpot hoben sorim di oich un tsugezen
say to so him of mocked have rulers the also and watching

אנדערע האט ער געהאלפן; זאל ער זיך אליין העלפן, אויב ער איז דער
der iz er oib helfen alein zich er zol geholfen er hot andere
the is he if save alone self he shall saved he has other

משיח , דער אויסדערוויילטער פון ה' ! לו און אויך די זעלנער
zelner di oich un Hashem fun oisderveilter der Moshiach
soldiers the also and Hashem of chosen one the Moshiach

האבן אים אויסגעלאכט, צוקומענדיק צו אים, און ברענגענדיק עסיק
esik brengendik un im tsu tsukumendik oisgelacht im hoben
vinegar bringing and him to coming up made fun of him have

פאר אים. (תהלים סט, כא.) לז און האבן געזאגט: אויב דו ביסט דער
der bist du oib gezogt hoben un cha st Tehilim im far
the are you if said have and 21 69 Psalms him for

קעניג פון די יידן , ראטעווע דיך אליין! לח און איבער אים איז אויך געווען
geven oich iz im iber un alein dich rateve Yidn di fun kenig
was also is him over and alone you save Jews the of king

אן אויפשריפט: דאס איז דער קעניג פון די יידן .
Yidn di fun kenig der iz dos oifshrift an
Jews the of king the is this inscription an

לט איינער אבער פון די פארברעכער, וואס זענען געהענגט געווארן,
gevoren gehengt zenen vos farbrecher di fun ober einer
become hanged are who criminals the of however one

האט אים געלעסטערט, אזוי צו זאגן : צי ביסטו דען נישט דער משיח ?
Moshiach der nisht den bistu tsi zogen tsu azoi gelestert im hot
Moshiach the not then you are say to so blasphemed him has

32 And two POSHA'IM
(criminals, resha'im) were also
being led away with Rebbe,
Melech HaMoshiach to be
executed.

33 And when they came
upon the place being
called The Skull, there
they hanged each on
his etz, Rebbe, Melech
HaMoshiach and the
POSHA'IM *(criminals)*,
one on the right, and
one on the left. 34 But
Rebbe Melech HaMoshiach
was saying, Abba, grant
selicha to them, for
they have no daas of
what they are doing.
And dividing up his
garments, VAPPILU
GORAL *(they cast lots)*.
35 And HaAm had stood
watching. And the
manhigim were mocking
him also, saying, Others
he saved, let him save
himself, if this one
is the Rebbe Melech
HaMoshiach of Hashem,
the Bechir Hashem.
36 And the chaiyalim also
ridiculed him as they
approached, offering
CHOMETZ *(wine vinegar)*
to him, 37 and saying,
If you are HaMelech
HaYehudim, save yourself.
38 And there was also
an inscription over
him, this is hamelech
hayehudim.

39 And one of the POSHA'IM
(criminals) having been
hanged with him was
speaking Chillul Hashem
gadfanut against him, saying,

ראטעווע זשע דיך אליין און אונדז! מ נאר דער אנדערער האט ענטפערנדיק
entferendik hot anderer der nor undz un alein dich zhe rateve
answering has another the but us and alone you then save

אנגעשריגן אויף אים, און געזאגט: דו האסט אויך נישט קיין מורא פאר
far moire kein nisht oich host du gezogt un im oif ongeshrigen
before fear any not also have you said and him on rebuked

ה׳ , ביסט דאך אין דעם זעלביקן משפט ! מא מיר טאקע
take mir mishpot zelbikn dem in doch bist Hashem
actually we judgment same the in after all you be Hashem

מיט רעכט; ווארום מיר האבן באקומען דאס, וואס אונדזערע מעשים
maisim undzere vos dos bakumen hoben mir vorem recht mit
deeds our which that received have we because right with

זענען ווערט געווען; ער אבער האט דאך נישט געטאן קיין שום
shum kein geton nisht doch hot ober er geven vert zenen
in no way any done not after all has however he was worthy are

עוולה! מב און האט געזאגט: יהושע/ישוע , געדענק , מיך ווען
ven mich gedenk Yeshua/Yehoshua gezogt hot un avle
when me remember Yehoshua said has and wrong

דו קומסט אין דיין מלכות אריין! מג און ער האט צו אים געזאגט:
gezogt im tsu hot er un arain Malchus dain in kumst du
said him to has he and into kingdom of your in come you

באמת זאג איך דיר: היינט וועסטו זיין מיט מיר אין גן עדן !
Eidn Gan in mir mit zain vestu haint dir ich zog beemes
Eden Garden of in me with be will you today you I say in truth

מד און עס איז שוין געווען ארום דער זעקסטער שעה, און א
a un sho zekster der arum geven shoin iz es un
a and hour sixth the around was already is it and

פינצטערניש איז געקומען איבערן גאנצן לאנד ביז דער ניינטער שעה.
sho nainter der biz land gantsn ibern gekumen iz fintsternish
hour ninth the until land entire over come is darkness

מה און די זון איז פארפינסטערט געווארן, און דאס פרוכת פון היכל
Heichal fun Parochet dos un gevoren farfinstert iz zun di un
Heikhal of Parochet the and become darkened is sun the and

האט זיך צעריסן אין צווייען אין דער מיט . מו און יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua un mit der in tsveien in tserisn zich hot
Yehoshua and midst the in two in tear apart self has

האט א געשריי געטאן מיט א הויך קול , און געזאגט: פאטער, אין
in foter gezogt un kol hoich a mit geton geshrei a hot
in Father said and voice loud a with done shout a has

דיינע הענט גיב איך איבער מיין גייסט! און דאס זאגנדיק, האט ער
er hot zogendik dos un gaist main iber ich gib hent daine
he has saying this and spirit my over I give hands your

אויסגעהויכט זיין אטעם. (תהלים לא, ה.) מז ווי אבער דער אפיציר
ofitsir der ober vi h la Tehilim otem zain oisgehoicht
officer the however as 5 31 Psalms breath his let out

האט געזען, וואס עס איז געשען , האט ער אפגעגעבן כבוד צו ה׳ ,
Hashem tsu koved opgegeben er hot geshen iz es vos gezen hot
Hashem to glory give he has occurred has it what seen has

אזוי צו זאגן : דער דאזיקער מענטש איז באמת געווען א צדיק !
tsadik a geven beemes iz mentsh doziker der zogen tsu azoi
tsaddik a was in truth is man this the say to so

מח און אלע המונים מענטשן, וואס זענען זיך צונויפגעקומען צו דער
der tsu tsunoifgekumen zich zenen vos mentshn hamonim ale un
the to come together self are who people crowds of all and

Are you not the Rebbe
Melech HaMoshiach? 40 Save
yourself and us. And in reply
the other, rebuking him,
said, Do you not have yirat
Shomayim? For you are under
the same gezar din *(verdict)*
of harshaah *(condemnation as
guilty)*. 41 And this is a just
gezar din against us, for we
deserve what we are getting
for our ma'asim *(deeds)*. But
this one did nothing rah.
42 And he was saying, Adoni,
remember me when you come
into your Malchut. 43 And
Rebbe, Melech HaMoshiach
said to him, Omein, I say
to you, hayom *(today)* you
will be with me in Gan
Eden.

44 It was already the
sixth hour and choshech
was over the whole
land until the ninth
hour. 45 The shemesh
being obscured; and
the Parochet in the
Beis Hamikdash was
torn in two. 46 And
having cried out
with a kol gadol, he
said, Abba, BYADCHA
AFKID RUCHI *(into
your hands I commit my
ruach)*. And this having
said, he breathed out
his last. 47 And the
centurion who saw the
thing that happened
was saying, Baruch
Hashem, surely this
man was a Tzaddik.
48 And when all the
hamon *(crowd)* that
had assembled at this
spectacle had observed

דאזיקער זעונג , זעענדיק די זאכן , וואס זענען געשען , האבן זיך
zich hoben geshen zenen vos zachn di zeendik zeung doziker
self have happened are which things the seeing spectacle this one

געשלאגן אויף דער ברוסט און זיך אומגעקערט. מט עס זענען אבער
ober zenen es umgekert zich un brust der oif geshlogen
however are it returned self and breast the on beat

געשטאנען אלע זיינע באקאנטע פונדערווייטנס , און די פרויען,
froien di un fundervaitns bakante zaine ale geshtanen
women the and from a distance acquaintances his all standing

וועלכע האבן אים נאכגעפאלגט פון גליל , און האבן דאס צוגעזען .
tsugezen dos hoben un Galil fun nochgefolgt im hoben velche
watching this have and Galilee from followed him have which

נ און זע , א געוויסער מאן מיטן נאמען יוסף , וועלכער איז
iz velcher Yosef nomen miten man geviser a ze un
is who Joseph name with the man certain a look and

געווען א יועץ , אן איש טוב וצדיק , נא (ער איז נישט געווען
geven nisht iz er utsadek tov ish an yuets a geven
was not is he and righteous good man an counsellor a was

איינשטימיק מיט זייער עצה און מיט זייער טאן) פון הרמתים , א
a HaRamatayim fun ton zeier mit un eitse zeier mit einshtimik
a Ramatayim from do their with and counsel their with agree

יידישע שטאט, וועלכער האט געהאפט אויף דעם קעניגרייך פון ה׳ ;
Hashem fun kenigraich dem oif gehoft hot velcher shtot Yiddishe
Hashem of kingdom the on hoped has who city Jewish

נב ער איז געגאנגען צו פילאטוסן און האט געבעטן פון אים ישועס גוף .
guf Yeshuas im fun gebeten hot un Pilatusn tsu gegangen iz er
body Yeshua's him of begged has and Pilate to go is he

נג און האט אים אראפגענומען, אים איינגעוויקלט אין א ליילעך, און געלייגט
geleigt un lailech a in aingeviklt im aropgenumen im hot un
put and sheet a in wrapped him take down him has and

אין א קבר , אויסגעהאקט אין א פעלדזן, וואו עס איז נאך קיינמאל
keinmol noch iz es vu feldzn a in oisgehakt keyver a in
never after is it where rock a in hewn tomb a in

קיינער נישט געלייגט געווארן. נד און דער טאג איז געווען ערב שבת ,
Shabbos erev geven iz tog der un gevoren geleigt nisht keiner
Sabbath Erev was is day the and become put not no one

און דער שבת האט שוין געהאלטן ביים צופאלן. נה די פרויען
froien di tsufalen baim gehalten shoin hot Shabbos der un
women the fall at the held already was Sabbath the and

אבער , וואס האבן אים באגלייט פון גליל , זענען נאכגעגאנגען,
nochgegangen zenen Galil fun bagleit im hoben vos ober
follow are Galilee from accompanied him have who however

און האבן געזען דאס קבר , און וויאזוי זיין קערפער איז געלייגט געווארן.
gevoren geleigt iz kerper zain viazoi un keyver dos gezen hoben un
become laid is body his how and tomb the seen have and

נו און האבן זיך אומגעקערט, און צוגעגרייט בשמים און זאלבן .
zalben un bsomim tsugegreit un umgekert zich hoben un
ointments and spices prepared and returned self have and

און שבת האבן זיי גערוט לויט דעם געבאט (פון דער תורה).
toire der fun gebot dem loit gerut zei hoben Shabbos un
Torah the of command the according to rested they have Sabbath and

כד און דעם ערשטן טאג פון דער וואך, ווען עס האט אנגעהויבן
ongehoiben hot es ven voch der fun tog ershtn dem un
begun has it when week the of day first the and

the things that had happened, they went away beating their chests. 49 And all his acquaintances stood at a distance and the nashim, the ones following him from the Galil, observed these things.

50 And, hinei, a man by name Yosef being a member of the Sanhedrin, and an ish tov and a tzaddik, 51 (This one had not consented to their cheshbon and action) came from Ramatayim, a shtetl of Yehudah. He was waiting expectantly for the Malchut Hashem. 52 He approached Pilate, and asked for the gufat Yehoshua. 53 And, having taken down geviyyato *(his body)*, he wrapped it in a linen and placed it in a hewn kever *(tomb)* where not anyone had yet been laid. 54 And it was nearly Erev Shabbat, Shabbos was drawing near. 55 And following along after, the nashim who had come out of the Galil with him, saw the kever *(tomb)* and how his NEVELAH *(body)* was laid. 56 And having returned, they prepared spices and ointments. And on Shabbos they rested according to the mitzvah *(commandment)*.

24 But on Yom HaRishon, the first

טאגבראך, זענען זיי געקומען צום קבר , ברענגענדיק די
togbroch zenen zei gekumen tsum keyver brengendik di
daybreak are they come to the tomb bringing the

בשמים, וואס זיי האבן צוגעגרייט. ב זיי האבן אבער געפונען
bsomim vos zei hoben tsugegreit zei hoben ober gefunen
spices which they have prepared they have however found

דעם שטיין אראפגעקייקלט פונם קבר ; ג און זענען אריינגעגאנגען,
dem shtein aropgekaiklt funem keyver un zenen araingegangen
the stone removed by rolling from the tomb and are entered

און האבן נישט געפונען דעם גוף פון דעם האר יהושע/ישוע . ד און
un hoben nisht gefunen dem guf fun dem Har Yehoshua/Yeshua un
and have not found the body of the L-rd Yehoshua and

עס איז געשען , בשעת זיי זענען אזוי געווען מבולבל וועגן
es iz geshen beshas zei zenen azoi geven mevulbl vegen
it is happened while they are in this way was perplexed about

דעם, זע , צוויי מענער זענען געשטאנען נעבן זיי אין שטראלנדיקע
dem ze tsvei mener zenen geshtanen nebn zei in shtralendike
that look two men are standing near them in dazzling

קליידער; ה און ווי זיי האבן זיך דערשראקן און געבייגט די פנימער
kleider un vi zei hoben zich dershroken un geneigt di penemer
clothing and as they have self terrified and bowed the faces

צו דער ערד , האבן די דאזיקע געזאגט צו זיי : וואס זוכט איר
tsu der erd hoben di dozike gezogt tsu zei vos zucht ir
to the earth have the these said to them why seek you

דעם לעבעדיקן צווישן די טויטע? ו ער איז דא נישטא , נאר איז
dem lebedikn tsvishen di toite er iz do nishto nor iz
the living among the dead he is there is not here but is

אויפגעשטאנען! דערמאנט זיך ווי ער האט גערעדט צו אייך, בשעת
oifgeshtanen dermont zich vi er hot geredt tsu aich beshas
stand up again remember self how he has spoken to you while

ער איז נאך געווען אין גליל , און געזאגט, ז אז דער בר אנש
er iz noch geven in Galil un gezogt az der Bar Enosh
he is still was in Galilee and said that the Son of Man

מוז איבערגעגעבן ווערן אין די הענט פון זינדיקע מענטשן, און ווערן
muz ibergegeben veren in di hent fun zindike mentshn un veren
must handed over to be in the hands of sinner people and to be

אויפגעהאנגען אויף א בוים, און דעם דריטן טאג ווידער אויפשטיין. ח און
oifgehongen oif a boim un dem dritn tog vider oifshtein un
hung up on a tree and the third day again stand up and

זיי האבן זיך דערמאנט זיינע ווערטער, ט און האבן זיך אומגעקערט
zei hoben zich dermont zaine verter un hoben zich umgekert
they have self remembered his words and have self returned

פונם קבר , און דערציילט אלע די דאזיקע זאכן צו די עלף ,
funem keyver un dertseilt ale di dozike zachn tsu di elf
from the tomb and reported all the these things to the eleven

און צו אלע איבריקע . י און דאס זענען געווען מרים פון מגדלה ,
un tsu ale ibrike un dos zenen geven Miryam fun Magdala
and to all remaining and these are was Mary of Magdala

און יוחנה , און מרים , יעקבס מוטער; און די איבריקע מיט
un Yochanah un Miryam Yaakovs muter un di ibrike mit
and Yochanah and Mary James' mother and the remaining with

זיי האבן דאס געזאגט צו די שליחים, יא און די דאזיקע רייד זענען
zei hoben dos gezogt tsu di shlichim un di dozike reid zenen
them have this told to the Shlichim and the these words are

day of the shavua *(week)*, very
early in the boker, they went
to the kever *(tomb)* bringing
what spices they prepared.
2 But they found the even
(stone) having been rolled
away from the kever *(tomb)*,
3 and, having entered, they
did not find geviyyato *(his
body)* of the Rebbe Melech
HaMoshiach Adoneinu. 4 It
came about while they were
perplexed about this, indeed,
hinei, shnayim *(two)*, who
were garmented in dazzling
robes, stood by them. 5 And
having become terrified, the
nashim bowed their faces to
the ground. They said to the
nashim, Why are you seeking
HaChai *(the One living)* among
HaMesim? 6 He is not here,
he kam *(stood up)* litechiyyah
(to come to life again). Have
zikaron *(recollection)* how he
spoke to you while he was
still in the Galil, 7 Saying,
It is necessary for the Bar
Enosh to be delivered over
into the hands of anashim
chote'im and to be talui
al HaEtz *(to be hanged on
the Tree)*, and on HaYom
HaShlishi to stand up alive
again. 8 And they remembered
the words of Rebbe, Melech
HaMoshiach. 9 And having
returned from the kever
(tomb), they reported all these
things to the Achad Asar *(the
Eleven)* and to all the others.
10 Now there were Miryam of
Magdala and Yochanah and
Miryam the Em *(mother)* of
Ya'akov, and the others with
them. They were telling the
Moshiach's Shlichim these
things, 11 And these words

זיי פארגעקומען ווי פוסטע מעשיות , און האבן זיי נישט געגלויבט.
gegloibt nisht zei hoben un mayseyus puste vi forgekumen zei
believed not they have and tales idle as seemed they

יב נאר פעטרוס האט זיך אויפגעהויבן און איז אהינגעלאפן צום קבר ;
keyver tsum ahingelofen iz un oifgehoiben zich hot Petros nor
tomb to the run there is and got up self has Peter but

און איינבייגנדיק זיך, זעט ער די תכריכים ליגן אליין; און ער
er un alein lign tachrichim di er zet zich ainbeigendik un
he and only lying tachrichim the he sees self stooping down and

איז אוועק צו זיך אהיים, וואונדערנדיק זיך איבער דעם, וואס איז
iz vos dem iber zich vunderendik aheim zich tsu avek iz
is what that over self wondering home self to went away is

געשען .
geshen
occurred

יג און זע , צוויי פון זיי זענען דעם זעלביקן טאג געווען אויפן וועג
veg oifen geven tog zelbikn dem zenen zei fun tsvei ze un
way on the were day same that are them of two look and

אין א דארף אריין מיטן נאמען עמאוס , וואס איז געלעגן זעכציק
zechtsik gelegen iz vos Emmaus nomen miten arain dorf a in
sixty lie is which Ammaus name with the into village a in

אקער-פעלד פון ירושלים . יד און האבן געשמועסט צווישן זיך
zich tsvishen geshmuest hoben un Yerushalayim fun aker-feld
self among talking have and Jerusalem from acre-field

וועגן אלעם דעם, וואס איז פארגעקומען. און עס איז געשען , טו בשעת
beshas geshen iz es un forgekumen iz vos dem alem vegen
while happened is it and take place is what that all about

זיי האבן געשמועסט און געהאלטן א וויכוח , האט יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua hot vikuech a gehalten un geshmuest hoben zei
Yehoshua has discussion a held and talking have they

אליין גענענט, און איז מיטגעגאנגען מיט זיי . טז זייערע אויגן אבער
ober oigen zeiere zei mit mitgegangen iz un genent alein
however eyes their them with accompany is and near himself

זענען געהאלטן געווארן, כדי זיי זאלן אים נישט דערקענען. יז און
un derkenen nisht im zolen zei kedei gevoren gehalten zenen
and recognize not him should they so that become kept back are

ער האט צו זיי געזאגט: וואס פאר א ווערטער זענען דאס, וואס איר
ir vos dos zenen verter a far vos gezogt zei tsu hot er
you which this are words a for who said them to has he

רעדט איינער מיט דעם אנדערן אונטערוועגנס? און זיי זענען געבליבן
gebliben zenen zei un untervegns andern dem mit einer redt
remain are they and on the way other the with one speaks

שטיין מיט באטריבטע פנימער. יח און דער איינער מיטן נאמען
nomen miten einer der un penemer batribte mit shtein
name with the one the and faces sad with stand

קלעאפאס, האט ענטפערנדיק געזאגט צו אים: ביסטו דער איינציקער
eintsiker der bistu im tsu gezogt entferendik hot Kleopas
only the you are him to said answering has Cleopas

פרעמדער אין ירושלים , און ווייסט נישט וואס עס איז דארט געשען
geshen dort iz es vos nisht veist un Yerushalayim in fremder
happened there is it what not knows and Jerusalem in visitor

אין די דאזיקע טעג? יט און ער האט צו זיי געזאגט: וואס? און זיי
zei un vos gezogt zei tsu hot er un teg dozike di in
they and who said them to has he and days these the in

of theirs appeared to the Moshiach's Shlichim as utter narrishkait, and the Shlichim had no emunah in what they said.
12 Kefa got up and ran to the kever *(tomb)*. And when he bent over, Kefa sees the tachrichim linen clothes only, and he departed wondering to himself with tzorich iyun *(unresolved puzzlement)* about the thing that had happened.

13 And, hinei, shnayim *(two)* of them that same day were traveling to a shtetl being distant sixty stadia from Yerushalayim, a shtetl the name of which is Ammaus.
14 And they were speaking to one another concerning all these things that had happened.
15 And it came about while they were talking and discussing these things that also Rebbe Melech HaMoshiach himself had come near and was traveling along with them,
16 But the eynayim *(eyes)* of them were prevented from recognizing Rebbe, Melech HaMoshiach.
17 And he said to them, What devarim *(words)* are these which you are exchanging with one another as you are walking along? And they stood with a look of agmat nefesh *(tzubrochen, broken-hearted)*.
18 And in reply one, Cleopas by name, said to him, Are you the only one visiting Yerushalayim that does not have daas of the things

האבן צו אים געזאגט: דאס פון יהושע/ישוע פון נצרת , וואס איז
iz vos Natseret fun Yeshua/Yehoshua fun dos gezogt im tsu hoben
is who Natseret of Yehoshua of that said him to have

געווען א נביא , מעכטיק אין טאט און אין ווארט פאר ה׳ און
un Hashem far vort in un tat in mechtik novi a geven
and Hashem before word in and deed in powerful prophet a was

דעם גאנצן פאלק; כ און וויאזוי אונדזערע הויפט כהנים און שרים האבן
hoben sorim un koyanim hoipt undzere viazoi un folk gantsn dem
have rulers and kohenim chief our how and nation entire the

אים איבערגעגעבן, אז ער זאל פארמשפט ווערן צום טויט , און
un toit tsum veren farmishpet zol er az ibergegeben im
and death to the to be have condemned shall he that handed over him

האבן אים אויפגעהאנגען אויף א בוים. כא מיר אבער האבן געהאפט,
gehoft hoben ober mir boim a oif oifgehongen im hoben
hoped have however we tree a on hung up him have

אז ער איז דאס, וועלכער האט געזאלט אויסלייזן דאס (פאלק) ישראל.
Yisroel folk dos oisleizen gezolt hot velcher dos iz er az
Israel people the redeem should has who that is he that

און אויסער דעם איז שוין היינט דער דריטער טאג, זינט די דאזיקע
dozike di zint tog driter der haint shoin iz dem oiser un
these the since day third the today already is that out of and

זאכן זענען געשען . כב נאר אפילו אייניקע פרויען, וואס געהערן צו
tsu geheren vos froien einike afile nor geshen zenen zachn
to are part who women some even but happened are things

אונדז, האבן אונדז איבערראשט, קומענדיק אינדערפרי צום קבר ;
keyver tsum inderfri kumendik iberrasht undz hoben undz
tomb to the in the morning coming astounded us have us

כג און ווען זיי האבן נישט געפונען זיין גוף , זענען זיי געקומען, און
un gekumen zei zenen guf zain gefunen nisht hoben zei ven un
and come they are body his found not have they when and

האבן געזאגט, אז זיי האבן אויך געזען א דערשיינונג פון מלאכים ,
malochim fun dershainung a gezen oich hoben zei az gezogt hoben
angels of appearance a seen also have they that said have

וועלכע האבן געזאגט, אז ער לעבט. כד און אייניקע פון די אונדזעריקע
undzerike di fun einike un lebt er az gezogt hoben velche
our the of some and lives he that said have who

זענען אוועק צום קבר , און האבן עס געפונען פונקט אזוי, ווי די
di vi azoi punkt gefunen es hoben un keyver tsum avek zenen
the as so exactly found it have and tomb to the went away are

פרויען האבן געזאגט, אים (אליין) אבער האבן זיי נישט געזען.
gezen nisht zei hoben ober alein im gezogt hoben froien
seen not they have however himself him said have women

כה און ער האט צו זיי געזאגט: אָ, איר נאראנים און וואס דאס הארץ
harts dos vos un naronem ir o gezogt zei tsu hot er un
heart the who and foolish ones you o said them to has he and

איז אייך שווער צו גלויבן אלץ, וואס די נביאים האבן גערעדט! כו צי
tsi geredt hoben neviim di vos alts gloiben tsu shver aich iz
spoken have prophets the what all believe to hard you is

האט דען דער משיח נישט געדארפט ליידן די דאזיקע זאכן , און
un zachn dozike di laiden gedarft nisht Moshiach der den hot
and things these the to suffer ought not Moshiach the then has

אריינגיין אין זיין הערלעכקייט אריין? כז און אנהויבנדיק פון (תורת)
torat fun onhoibendik un arain herlechkeit zain in araingein
law of from beginning and into glory his in go in

that have happened in it in these days? 19 And he said to them, What things? And they said to him, The things about Yehoshua from Natzeret, who was a man, a navi, powerful in ma'aseh and dvar before Hashem and all HaAm, 20 And how both our Kohanim HaGedolim and minhagim delivered him over to a mishpat mavet and how on HaEtz they hanged him. 21 But we were holding the tikvah that he is the one to bring the Geulah of Yisroel. Ken, and besides all this, it is now HaYom HaShlishi vibahlt *(since)* these things took place. 22 Also some nashim *(women)* in our number astounded us. They came to the kever *(tomb, Rebbe's ohel)* early this morning, 23 And not having found geviyyato *(his body)*, the nashim *(women)* came saying also to have seen a chazon *(vision, appearance)* of malachim *(angels)* who say he lives. 24 And some of the ones with us departed to the kever *(tomb)*, and they found it so, just as also the nashim *(women)* said, but him they did not see. 25 And Moshiach said to them, O foolish ones and slow in lev *(heart)* to have emunah in all which the Neviim spoke. 26 Was it not necessary for the Rebbe, Melech HaMoshiach to suffer these things and to enter into his kavod

משה און פון אלע נביאים , האט ער אויסגעטייטשט פאר זיי אין אלע
Moshe un fun ale neviim hot er oisgetaitsht far zei in ale
Moses and of all prophets has he explained for them in all

שריפטן דאס, וואס האט א שייכות צו אים. כח און זיי האבן
shriftn dos vos hot a shaiches tsu im un zei hoben
scriptures that which has a relationship to him and they have

זיך דערנענטערט צו דעם דארף , וואוהין זיי זענען געגאנגען, און
zich dernentert tsu dem dorf vuahin zei zenen gegangen un
self come near to the village where they are go and

ער האט זיך געמאכט, ווי ער וואלט געוואלט גיין ווייטער. כט און זיי
er hot zich gemacht vi er volt gevolt gein vaiter un zei
he has self made as he would wanted go farther and they

האבן אים געבעטן, און האבן געזאגט: בלייב ביי אונדז, וויל עס
hoben im gebeten un hoben gezogt blaib bai undz vail es
have him begged and have said abide with us because it

האלט שוין באלד ביים אוונט , און דער טאג האט זיך שוין
halt shoin bald baim ovent un der tog hot zich shoin
looming already soon by the evening and the day has self already

געניגט ! און ער איז אריינגעגאנגען צו בלייבן ביי זיי . ל און עס איז
geneigt un er iz araingegangen tsu blaiben bai zei un es iz
inclined and he is gone in to abide with them and it is

געשען , בשעתן אנידערזעצן זיך צוזאמען מיט זיי צום טיש,
geshen beshasn aniderzetsen zich tsuzamen mit zei tsum tish
happened while sit down self together with them to the table

האט ער גענומען דאס ברויט, געמאכט א ברכה , האט עס צעבראכן
hot er genumen dos broit gemacht a broche hot es tsebrochen
has he taken the bread made a blessing has it broken

און געגעבן צו זיי . לא און זייערע אויגן זענען אויפגעעפנט געווארן, און
un gegeben tsu zei un zeiere oigen zenen oifgeefent gevoren un
and given to them and their eyes are opened become and

זיי האבן אים דערקענט ; און ער איז פון זיי פארשוואונדן. לב און
zei hoben im derkent un er iz fun zei farshvundn un
they have him recognized and he is from them vanish and

זיי האבן געזאגט איינער צום אנדערן: צי האט דען נישט אונדזער
zei hoben gezogt einer tsum andern tsi hot den nisht undzer
they have said one to the other has then not our

הארץ געברענט אין אונדז, בשעת ער האט מיט אונדז גערעדט אויפן וועג,
harts gebrent in undz beshas er hot mit undz geredt oifen veg
heart burned in us while he has with us spoken on the way

ווי ער האט אונדז אויפגעעפנט די כתבי (הקודש)? לג און זיי
vi er hot undz oifgeefent di Kitvei Hakoidesh un zei
as he has us opened the scriptures the Holy and they

זענען אויפגעשטאנען אין דער זעלביקער שעה און האבן זיך אומגעקערט
zenen oifgeshtanen in der zelbiker sho un hoben zich umgekert
are stand up again in the same hour and have self returned

קיין ירושלים , און האבן געפונען די עלף פארזאמלט, און די ,
kein Yerushalayim un hoben gefunen di elf farzamlt un di
to Jerusalem and have found the eleven gathered and these

וואס זענען געווען מיט זיי ; לד וועלכע האבן געזאגט: דער האר איז
vos zenen geven mit zei velche hoben gezogt der Har iz
which are was with them which have said the L-rd is

באמת אויפגעשטאנען, און האט זיך באוויזן צו שמעונען ! לה און זיי
beemes oifgeshtanen un hot zich bavizen tsu Shim'onen un zei
in truth stand up again and has self to appear Simon and they

(glory)? 27 And having begun from Moshe Rabbenu and from all the Neviim, he explained to them in all the Kitvei Hakodesh the things concerning himself. 28 And they drew near to the shtetl where they were traveling and he acted as though to travel vaiter (farther). 29 And they strongly urged him saying, Stay with us, because it is towards erev and the yom has declined already. And he entered to stay with them. 30 And it came about, while he was reclining at tish with them, having taken the matzot, he made the hamotzi, and, with the betziat halechem (the breaking of the bread) he handed it to them. 31 And the eynayim of them were opened, and they had daas, recognizing him. And just then he became invisible to them. 32 And they said to one another, Were not our levavot burning within us as he was speaking to us on the derech, as he was opening to us the Kitvei Hakodesh? 33 And getting up that very hour, they returned to Yerushalayim, and they found the Achad Asar (Eleven) gathered together and those with them, 34 Saying that beemes (really) Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu was mamash (definitely) made to stand up alive and he tahke (actually) appeared to Shim'on. 35 And they were explaining the

אליין האבן דערציילט, וואס עס איז געשען אויפן וועג, און וויאזוי ער
er viazoi un veg oifen geshen iz es vos dertseilt hoben alein
he how and way on the happened is it what report have alone

איז פון זיי דערקענט געווארן ביים ברעכן דאס ברויט.
broit dos brechen baim gevoren derkent zei fun iz
bread the breaking by the become recognized them of is

לו און בשעת זיי האבן גערעדט פון די דאזיקע זאכן , איז ער
er iz zachn dozike di fun geredt hoben zei beshas un
he is things these the of spoken have they while and

אליין געשטאנען אין דער מיט צווישן זיי , און זאגט צו זיי :
zei tsu zogt un zei tsvishen mit der in geshtanen alein
them to says and them among midst the in standing himself

שלום עליכם ! לז זיי אבער האבן געציטערט און מורא געהאט,
gehat moire un getsitert hoben ober zei aleichem sholem
had fear and tremble have however they be with you peace

מיינענדיק, אז זיי זען א גייסט. לח און ער האט צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu hot er un gaist a zen zei az meinendik
said them to has he and spirit a see they that thinking

פארוואס זענט איר אזוי דערשראקן, און פארוואס שטייגן אויף ספקות
sfeikes oif shtaigen farvos un dershroken azoi ir zent farvos
doubts up arise why and terrified so you are why

אין אייער הארץ? לט קוקט אויף מיינע הענט און אויף מיינע פיס, אז
az fis maine oif un hent maine oif kukt harts eier in
that feet my on and hands my on look heart your in

איך בין עס אליין ! רירט מיך אָן און זעט! ווייל א גייסט האט נישט
nisht hot gaist a vail zet un on mich rirt alein es bin ich
not has spirit a because see and on me touch myself it am I

קיין פלייש און ביין , ווי איר זעט, אז איך האב. מ און ווי ער האט דאס
dos hot er vi un hob ich az zet ir vi bein un fleish kein
this has he as and have I that see you as bone and flesh any

געזאגט, האט ער זיי געוויזן די הענט און די פיס. מא און בשעת זיי
zei beshas un fis di un hent di gevizn zei er hot gezogt
they while and feet the and hands the showed them he has said

האבן נאך אלץ נישט געגלויבט פאר פרייד, און זיך געוואונדערט, האט
hot gevundert zich un freid far gegloibt nisht alts noch hoben
has amazed self and joy for believed not all yet have

ער צו זיי געזאגט: צי האט איר דא עפעס צו עסן? מב האבן זיי
zei hoben esen tsu epes do ir hot tsi gezogt zei tsu er
they have eat to something here you have said them to he

אים געגעבן א שטיק געבראטענעם פיש. מג און ער האט עס גענומען , און
un genumen es hot er un fish gebrotenem shtik a gegeben im
and taken it has he and fish broiled piece a given him

געגעסן פאר זייערע אויגן.
oigen zeiere far gegesen
eyes their before eaten

מד און ער האט צו זיי געזאגט: דאס זענען מיינע ווערטער, וואס
vos verter maine zenen dos gezogt zei tsu hot er un
which words my are these said them to has he and

איך האב צו אייך גערעדט, בשעת איך בין נאך געווען מיט אייך, אז
az aich mit geven noch bin ich beshas geredt aich tsu hob ich
that you with was yet am I while spoken you to have I

אלץ מוז דערפילט ווערן, וואס עס שטייט געשריבן אין תורת משה ,
Moshe torat in geshriben shteit es vos veren derfilt muz alts
Moses law of in written stands it which to be fulfilled must all

things on the derech
and how he was made
known to them in the
hisgalus of the betziat
halechem.

36 And while they
were speaking these
things, he stood in the
midst of them, and he
says to them, Shalom
Aleichem. 37 But having
been startled and having
been terrified, they
were thinking they saw
a ruach *(spirit)*. 38 And
he said to them, Why
have you been troubled,
and why do doubts
arise in your levavot?
39 You see my hands
and my feet that I am
myself. Touch me and
see, because a ruach
does not have basar
and atzamot *(bones)*
as you see me having.
40 And having said this,
he showed them his
hands and his feet.
41 And while in their
simcha they were still
disbelieving and astonished,
he said to them, Have
you some okhel here?
42 And they gave him part
of a broiled dag *(fish)*.
43 And having taken it,
in front of them, he ate
it.

44 And he said to them,
These are my devarim which I
spoke to you while still being
with you, that it is necessary
that all the things having
been written in the Torah
of Moshe and the Neviim
and the Tehillim about me

און אין די נביאים , און אין תהלים, וועגן מיר. מה דעמאלט האט ער
er hot demolt mir vegen Tehilim in un neviim di in un
he has then we about Psalms in and prophets the in and

אויפגעעפנט זייער פארשטאנד , משיג צו זיין די כתבי
Kitvei di zain tsu maseg farshtand zeier oifgeefent
Scriptures the be to understand understanding their opened

(הקודש); מו און האט צו זיי געזאגט: אזוי שטייט געשריבן, אז דער
der az geshriben shteit azoi gezogt zei tsu hot un Hakoidesh
the that written stands so said them to has and the Holy

משיח זאל ליידן , און אויפשטיין פון די טויטע דעם דריטן
dritn dem toite di fun oifshtein un laiden zol Moshiach
third the dead the from standing up again and to suffer shall Moshiach

טאג, מז און אז אין זיין נאמען זאל אויסגערופן ווערן א תשובה
tshuve a veren oisgerufen zol nomen zain in az un tog
repentance a to be proclaimed shall name his in that and day

צו דער פארגעבונג פון זינד צווישן אלע פעלקער—אנהויבנדיק פון
fun onhoibendik felker ale tsvishen zind fun fargebung der tsu
from beginning peoples all among sin of forgiveness the to

ירושלים . מח איר זענט עדות פון די דאזיקע זאכן . מט און זע ,
ze un zachn dozike di fun eides zent ir Yerushalayim
look and things these the of witnesses are you Jerusalem

איך שיק אויף אייך די הבטחה פון מיין פאטער; איר אבער בלייבט
blaibt ober ir foter main fun havtachah di aich oif shik ich
remain however you Father my of promise the you on send I

אין דער שטאט, ביז איר וועט אנגעקליידט ווערן מיט גבורה פון אויבן .
oiben fun gvure mit veren ongekleidt vet ir biz shtot der in
on high from power with be clothed will you until city the in

נ און ער האט זיי ארויסגעפירט ביז נאענט קיין בית-היני ,
Beit-Anyah kein noent biz aroisgefirt zei hot er un
Beit-Anyah to near until led out them has he and

און האט אויפגעהויבן זיינע הענט, און זיי געבענטשט. נא און עס
es un gebentsht zei un hent zaine oifgehoiben hot un
it and blessed them and hands his uplifted has and

איז געשען , בשעת דעם בענטשן זיי , האט ער זיך פון זיי
zei fun zich er hot zei bentshen dem beshas geshen iz
them from self he has them bless the while happened is

אפגעשיידט, און איז ארויפגענומען געווארן אין הימל ארײַן. נב און זיי
zei un arain himel in gevoren aroifgenumen iz un opgesheidt
they and into heaven in become taken up is and withdrew

האבן זיך אומגעקערט קיין ירושלים מיט גרויס פרייד; נג און זענען
zenen un freid grois mit Yerushalayim kein umgekert zich hoben
are and joy great with Jerusalem to returned self have

תמיד געווען אין בית המקדש , לויבנדיק ה' .
Hashem loibendik Hamikdash beis in geven tomed
Hashem praising HaMikdash house in was continually

to be fulfilled. [45] Then he
opened their minds to have
binah *(understanding)* of
the Kitvei Hakodesh. [46] And
he said to them, Thus it
has been written, that the
Rebbe, Melech HaMoshiach
must suffer his histalkus
(passing) and come back to
life again from HaMesim
on HaYom HaShlishi, [47] And
teshuva for the selicha
(forgiveness) of chattaim
(sins) is to be preached
b'Shem of Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua to all
the Nations, beginning from
Yerushalayim. [48] You are to
be edim *(witnesses)* of these
things. [49] And, hinei, I send
the havtachah of Avi to you;
but you sit in HaIr *(the City)*
until you may be clothed with
oz *(power)* from on High.
[50] And he led them outside as
far as Beit-Anyah, and having
lifted up his hands, he said
a bracha over them. [51] And
while he said the bracha
over them, he departed
from them, being taken
up in an aliyah ascent to
Shomayim. [52] And they,
having reverenced him
in worship, returned to
Yerushalayim with simcha
gedolah. [53] And they were
continually in the Beis
Hamikdash praising Hashem.

די גוטע בשורה לויט יוחנן

Yochanan

א אינם אנהויב איז געווען דאס ווארט, און דאס ווארט איז געווען
geven iz vort dos un vort dos geven iz onhoib inem
was are word the and word the was is beginning in the

ביי ה׳ , און דאס ווארט איז געווען גארנישט ווייניקער ווי ג-ט.
G-t vi veiniker gornisht geven iz vort dos un Hashem bai
G-d than less nothing was are word the and Hashem with

ב דאס דאזיקע איז געווען אין אנהויב ביי ה׳. ג אלץ איז דורך
durch iz alts Hashem bai onhoib in geven iz dozike dos
through is all Hashem with beginning in was are this the

אים באשאפן געווארן; און אחוץ דורך אים איז נישט באשאפן געווארן
gevoren bashafen nisht iz im durch achuts un gevoren bashafen im
become created not is him through except and become created him

קיין זאך , וואס איז באשאפן געווארן. ד אין אים איז געווען לעבן; און
un leben geven iz im in gevoren bashafen iz vos zach kein
and life was is him in become created is which thing any

דאס לעבן איז געווען דאס ליכט פון די מענטשן. ה און דאס ליכט שיינט
shaint licht dos un mentshn di fun licht dos geven iz leben dos
shines light the and men the of light the was is life the

אין דער פינצטערניש; און די פינצטערניש האט עס נישט גובר געווען.
geven goiver nisht es hot fintsternish di un fintsternish der in
was overcome not it has darkness the and darkness the in

ו עס איז געווען א מענטש, פון ה׳ געשיקט, זיין נאמען
nomen zain geshikt Hashem fun mentsh a geven iz es
name his sent Hashem of man a was is it

איז געווען יוחנן . ז דער דאזיקער איז געקומען פאר אן עדות ,
eides an far gekumen iz doziker der Yochanan geven iz
witness a for come is this one the John was is

כדי עדות צו זאגן וועגן דעם ליכט, אז אלע זאלן גלויבן
gloiben zolen ale az licht dem vegen zogen tsu eides kedei
believe should all that light the about say to witness so that

דורך אים. ח ער איז נישט געווען דאס ליכט, נאר (איז געקומען)
gekumen iz nor licht dos geven nisht iz er im durch
come is but light the was not is he him through

כדי עדות צו זאגן וועגן דעם ליכט. ט דאס איז געווען דאס
dos geven iz dos licht dem vegen zogen tsu eides kedei
the was is that light the about say to witness so that

אמתע ליכט, וואס באלייכט יעדן מענטשן, וועלכער קומט אין
in kumt velcher mentshn yedn balaicht vos licht emese
in comes who man every illuminates which light true

דער וועלט אריין. י ער איז געווען אין דער וועלט, און די וועלט
velt di un velt der in geven iz er arain velt der
world the and world the in was is he into world the

איז דורך אים באשאפן געווארן, און די וועלט האט אים נישט
nisht im hot velt di un gevoren bashafen im durch iz
not him has world the and become created him through is

געקענט. יא צו זיין אייגנטום איז ער געקומען, און די זייניקע
zainike di un gekumen er iz eigentum zain tsu gekent
his the and come he is own his to known

1 Bereshis *(in the Beginning)*
was the Dvar Hashem,
and the Dvar Hashem was
agav *(along with, etzel)* Hashem,
and the Dvar Hashem was
nothing less, by nature, than
Elohim! 2 Bereshis *(in the*
Beginning) this Dvar Hashem
was with Hashem. 3 All things
through him came to be, and
without him came to be not
one thing which came into
being. 4 In him was Chayyim
(Life) and the Chayyim *(Life)*
was the Ohr *(Light)* of Bnei
Adam. 5 And the Ohr shines
in the choshech, and the
choshech did not grasp it.

6 There came an ish haElohim
(a man of G-d), having been
sent from Hashem. His
name was Yochanan. 7 This
Yochanan came for an eidus
(witness), that he might give
solemn edut *(testimony)*
about the Ohr, that kol Bnei
Adam might have emunah
through him. 8 This ish
haElohim was not the Ohr,
but he came that he might
give solemn edut *(testimony)*
about the Ohr. 9 The Ohr,
the Ohr HaAmitti *(the True*
Light), which gives rational
haskalah *(enlightenment)* to
kol Bnei Adam *(all mankind)*,
was coming into the Olam
Hazeh. 10 He was in the Olam
Hazeh, the Olam *(world)*
came to be through him;
yet the Olam Hazeh did not
recognize him. 11 He came to

האבן אים נישט אויפגענומען. יב וויפל אבער עס האבן אים
im hoben es ober vifel oifgenumen nisht im hoben
him have it however as many as received not him have

יא אנגענומען, האט ער זיי געגעבן מאכט צו ווערן ה'ס
Hashems veren tsu macht gegeben zei er hot ongenumen yo
Hashem's be to power given them he has received yes

קינדער, צו די, וואס גלויבן אין זיין נאמען: יג וועלכע זענען
zenen velche nomen zain in gloiben vos di tsu kinder
are which name his in believe who the to children

געבוירן געווארן נישט פון בלוט, נישט פון דעם ווילן פון דעם
dem fun vilen dem fun nisht blut fun nisht gevoren geboiren
the of will the of not blood of not become born

פלייש, אויך נישט פון דעם ווילן פון א מאן, נאר פון ה' .
Hashem fun nor man a fun vilen dem fun nisht oich fleish
Hashem of but man a of will the from not also flesh

יד און דאס ווארט איז געווארן (פארקערפערן) בשר (ודם)
v'dam basar farkerperen gevoren iz vort dos un
and blood flesh embodied become is word the and

און האט געוואוינט צווישן אונדז, און מיר האבן געזען זיין כבוד,
koved zain gezen hoben mir un undz tsvishen gevoint hot un
glory his seen have we and us among lived has and

א הערלעכקייט ווי פון א בן יחיד ביי זיין פאטער, פול
ful foter zain bai yochid ben a fun vi herlechkeit a
full Father his beside only Son of a of like glory a

מיט חסד און אמת. טו יוחנן האט עדות געזאגט וועגן אים,
im vegen gezogt eides hot Yochanan emes un chesed mit
him about said witness has John truth and grace with

און אויסגערופן, אזוי צו זאגן: ער איז עס, וועגן וועמען איך האב
hob ich vemen vegen es iz er zogen tsu azoi oisgerufen un
have I whom about it is he say to so called out and

געזאגט: דער , וואס קומט נאך מיר, איז געווען פאר מיר,
mir far geven iz mir noch kumt vos der gezogt
me before was is me after comes who the one said

ווייל ער איז געווען פארויס פאר מיר. טז און פון זיין פולקייט האבן
hoben fulkeit zain fun un mir far forois geven iz er vail
have fullness his of and me of ahead was is he because

מיר אלע באקומען, און (טאקע) חסד איבער חסד . יז ווייל
vail chesed iber chesed take un bakumen ale mir
because grace after grace actually and received all we

די תורה איז געגעבן געווארן דורך משהן , דער חסד און
un chesed der Moshen durch gevoren gegeben iz toire di
and grace the Moses through become given is Torah the

דער אמת זענען געקומען דורך יהושע/ישוע המשיחן .
HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua durch gekumen zenen emes der
the Moshiach Yehoshua through come are truth the

יח קיינער האט קיינמאל נישט געזען ה' ; (נאר) דער בן יחיד
yochid ben der nor Hashem gezen nisht keinmol hot keiner
Only Son the but Hashem seen not ever has no one

וועלכער איז אינם שויס פון דעם פאטער, האט (אים) באקאנט
bakant im hot foter dem fun shois inem iz velcher
known him has Father the of bosom in the is which

געמאכט.
gemacht
made

his own, and his own were not mekabel *(accepting)* the Kabbalus HaMalchus of him.
12 But as many as him lekabel pnei Moshiach *(receive him as Moshiach)*, to them he gave the tokef *(authority)* to become in fact yeladim haElohim.
13 He gave this tokef to the ones whose being born was not by the agency of natural descent, nor by the ratzon *(will)* of basar *(fallen human nature)*, nor by the ratzon of a gever *(male)* — rather, to the ones born of G-d.
14 And the Dvar Hashem did mitgashem *(become bodily)* and made his Sukkah, his Mishkan *(Tabernacle)* among us, and we gazed upon his Shekhinah, the Shekhinah of the Ben Yachid from Elohim HaAv, full of Hashem's Chesed v'Emes. 15 And Yochanan gives solemn edut *(testimony)* about him and has cried out, This was he about whom I said, Hu HaBah *(He who comes)* after me is really before me in priority, because, before I came to be, he was. 16 For from the kol melo *(all the plentitude)* of him we all received Chesed upon Chesed.
17 Because the matan Torah *(giving of the Torah)* was graciously bestowed through Moshe, but Chesed and Emes of Hashem came through [Rebbe], Melech HaMoshiach Yehoshua. 18 No one has ever seen Hashem. It is Elohim the Ben Yachid, it is he, the one being in the kheyk *(bosom)* of HaAv, this one is Hashem's definitive midrash *(exegesis)*.

יט און דאס דאזיקע איז יוחננס עדות זאגן , ווען די יידן
Yidn di ven zogen eides Yochanans iz dozike dos un
Judaeans the when to say witness John's are these the and

פון ירושלים האבן געשיקט צו אים כהנים און לוויים , כדי
kedei Levi'im un koyanim im tsu geshikt hoben Yerushalayim fun
so that Levi'im and kohenim him to sent have Jerusalem of

אים צו פרעגן: ווער ביסטו ? כ און ער האט מודה געווען, און נישט
nisht un geven moide hot er un bistu ver fregen tsu im
not and was confess did he and are you who ask to him

געלייקנט; און האט מודה געווען: איך בין נישט דער משיח . כא און
un Moshiach der nisht bin ich geven moide hot un geleiknt
and Moshiach the not am I was admit has and deny

זיי האבן אים געפרעגט: טאָ ווער דען ? צי ביסטו אליהו ? און
un Eliyahu bistu tsi den ver to gefregt im hoben zei
and Eliyahu you are then who so asked him have they

ער זאגט: איך בין עס נישט. צי ביסטו דער נביא ? און ער האט
hot er un novi der bistu tsi nisht es bin ich zogt er
has he and prophet the you are not it am I says he

געענטפערט: ניין . כב האבן זיי דעריבער געזאגט: ווער זשע ביסטו ?
bistu zhe ver gezogt deriber zei hoben nein geentfert
you are then who said therefore they have no answered

כדי מיר זאלן געבן אן ענטפער צו די , וואס האבן אונדז געשיקט.
geshikt undz hoben vos di tsu entfer an geben zolen mir kedei
sent us have who the to answer an give should we so that

וואס זאגסטו וועגן דיר אליין ? כג האט ער געזאגט: איך בין א קול
kol a bin ich gezogt er hot alein dir vegen zogstu vos
voice a am I said he has yourself you about you say what

פון איינעם וואס שרייט אין דער מדבר : מאכט גלייך דעם וועג פון
fun veg dem glaich macht midbar der in shrait vos einem fun
of way the straight make wilderness the in cry out who one of

דעם האר, אזוי ווי ישעיה הנביא האט געזאגט. (ישעיהו מ , ג.)
g m Yeshayah gezogt hot hanovi Yeshayah azoivi Har dem
3 40 Yeshayah said has the prophet Isaiah just as L-rd the

כד און די שליחים זענען געווען פון די פרושים . כה און זיי האבן
hoben zei un Perushim di fun geven zenen shlichim di un
have they and Pharisees the from were are messengers the and

אים געפרעגט, און געזאגט צו אים: טאָ פארוואס ביסטו טובל אין
in toivel bistu farvos to im tsu gezogt un gefregt im
in immersing you are why so him to said and asked him

א מקווה , אויב דו ביסט נישט דער משיח , אויך נישט אליהו , און
un Eliyahu nisht oich Moshiach der nisht bist du oib mikveh a
and Eliyahu not also Moshiach the not are you if mikveh a

נישט דער נביא ? כו האט יוחנן זיי געענטפערט, אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi geentfert zei Yochanan hot novi der nisht
say to so answered them John has prophet the not

איך בין טובל מיט וואסער אין א מקווה : אין אייער מיט שטייט
shteit mit eier in mikveh a in vaser mit toivel bin ich
stands midst your in mikveh a in water with immersing am I

(איינער), וועמען איר קענט נישט, כז דער, וואס קומט נאך מיר, וועמען
vemen mir noch kumt vos der nisht kent ir vemen einer
whom we after comes who that not know you whom one

איך בין נישט ווערט אויפצובינדן דאס שנירל פון זיין שוך . כח דאס איז
iz dos shuch zain fun shnirel dos oiftsubinden vert nisht bin ich
is this sandal his of thong the to untie worthy not am I

19 And this is the solemn
edut *(testimony)* of Yochanan,
when those of Yehudah
sent kohanim and L'viim
from Yerushalayim to him
that they might ask him,
Mi atah? *(Who are you?)*.
20 Yochanan made hoda'a
(confession, admission) —
he did not fail to make
hoda'a — and said clearly,
I am not the Melech
HaMoshiach.
21 And they
asked Yochanan, What, then?
Are you Eliyahu HaNavi?
And Yochanan says, I am
not. Are you the Navi?
And he answered, Lo *(No)*.
22 They said then to him,
Mi atah? That we may give
a teshuvah *(answer)* to the
ones who sent us. What
do you say about yourself?
23 Yochanan said, I am a
KOL KOREY BAMIDBAR,
make straight the DERECH
HASHEM! as Yeshayah
HaNavi said.
24 And the ones
that had been sent were of
the Perushim.
25 And the
Perushim asked Yochanan,
If you are not the [Rebbe],
Melech HaMoshiach nor
Eliyahu nor the Navi, then
why do you administer the
mikveh mayim's tevilah?
26 Yochanan answered the
Perushim, I give a tevilah
in a mikveh mayim; among
you is standing one of
whom you do not have
da'as.
27 Hu HaBah *(he who
comes)*, that is, He who comes
after me, is one that I am
not worthy even to untie
the thong of his sandal.
28 These events took place
in Beit-Anyah *(Bethany)*,

געשען אין בית-היני , אויף יענער זייט ירדן , וואו יוחנן
Yochanan vu Yarden zait yener oif Beit-Anyah in geshen
John where Yarden side of the other on Beit-Anyah in happened

פלעגט טובל זיין אין דער מקווה .
mikveh der in zain toivel flegt
mikveh the in do immersing used

כט צומארגנס זעט ער יהושען/ישוען קומען צו אים, און
un im tsu kumen Yeshuan/Yehoshuan er zet tsumorgens
and him to come Yehoshua he sees the next morning

זאגט: זע , ה׳ס לאם, וואס נעמט אוועק די זינד פון דער וועלט!
velt der fun zind di avek nemt vos lam Hashems ze zogt
world the of sin the away takes who lamb Hashem's look says

(ישעיהו נג, ז.) ל ער איז דאס, פון וועמען איך האב געזאגט: נאך
noch gezogt hob ich vemen fun dos iz er z ng Yeshayah
after said have I whom of the is he 7 53 Yeshayah

מיר קומט א מאן, וועלכער איז געווען פאר מיר; ווייל ער איז געווען
geven iz er vail mir far geven iz velcher man a kumt mir
was is he because me before was is who man a comes me

פארויס פאר מיר. לא און איך האב אים נישט געקענט; נאר כדי ער
er kedei nor gekent nisht im hob ich un mir far forois
he so that but known not him have I and me of beforehand

זאל אנטפלעקט ווערן צו ישראל, דערפאר בין איך געקומען, טובל
toivel gekumen ich bin derfar Yisroel tsu veren antplekt zol
immersing come I am therefore Israel to to be revealed shall

זייענדיק מיט וואסער אין דער מקווה . לב און יוחנן האט עדות
eides hot Yochanan un mikveh der in vaser mit zaiendik
witness did John and mikveh the in water with having been

געזאגט, אזוי צו זאגן : איך האב געזען דעם גייסט אראפנידערן פון הימל
himel fun aropnideren Gaist dem gezen hob ich zogen tsu azoi gezogt
heaven from descend Spirit the see did I say to so say

ווי א טויב; און בלייבן אויף אים. לג און איך האב אים נישט געקענט;
gekent nisht im hob ich un im oif blaiben un toib a vi
know not him did I and him on remain and dove a like

נאר דער , וואס האט מיך געשיקט טובל צו זיין מיט וואסער אין
in vaser mit zain tsu toivel geshikt mich hot vos der nor
in water with do to immersing sent me had who the One but

א מקווה , האט צו מיר געזאגט: אויף וועמען דו וועסט זען דעם גייסט
Gaist dem zen vest du vemen oif gezogt mir tsu hot mikveh a
Spirit the see you will you whom upon say me to did mikveh a

אראפשוועבן , און בלייבן אויף אים, דער דאזיקער איז עס, וועלכער איז
iz velcher es iz doziker der im oif blaiben un aropshveben
is who it is this one the him on remain and down hovering

טובל אין א מקווה מיט דעם רוח הקודש . לד און איך האב געזען,
gezen hob ich un Hakoidesh ruach dem mit mikveh a in toivel
seen have I and the Holy Spirit the with mikveh a in immersing

און האב עדות געזאגט, אז ער איז דער זון פון דער אויבערשטער.
Oibershter der fun zun der iz er az gezogt eides hob un
Most High the of Son the is he that said witness have and

לה צומארגנס איז יוחנן ווידער געשטאנען, און צוויי פון
fun tsvei un geshtanen vider Yochanan iz tsumorgens
of two and standing again John is the next morning

זיינע תלמידים; לו און דערזעענדיק יהושען/ישוען ווי ער איז
iz er vi Yeshuan/Yehoshuan derzeendik un talmidim zaine
is he as Yehoshua seeing and disciples his

beyond the Yarden River, which Yochanan was using as a mikveh mayim in which to administer the tevilah.

29 On the next day, Yochanan sees Yehoshua coming to him, and Yochanan says, Hinei! The Seh HaElohim, the one carrying away the avonot HaOlam Hazeh *(sins of this world)*. 30 This is he about whom I said, After me comes an ISH who is really before me in priority, because, before I came to be, he was. 31 And I did not recognize him, but that he might be manifested to Klal Yisroel, I came, therefore, administering the mikveh mayim's tevilah. 32 And Yochanan gave solemn edut, I have seen the Ruach Hakodesh descending like a yonah out of Shomayim and remaining upon him. 33 And I did not recognize him, but the One who sent me to give the mikveh mayim's tevilah said to me, Upon whomever you see the Ruach Hakodesh descending and remaining, this is the One giving the tevilah in the Ruach Hakodesh. 34 And I have seen and I have given solemn edut *(testimony)* that this One is the Ben HaElohim.

35 On the next day, Yochanan was standing with two of his talmidim. 36 And as Yochanan watched Yehoshua walking by, Yochanan says,

פארבייגעגאנגען, האט ער געזאגט: זעט, דאס (איז) ה׳ס לאם! לז און
un lam Hashems iz dos zet gezogt er hot farbaigegangen
and lamb Hashem's is this see said he has going past

די צוויי תלמידים זיינע האבן אים געהערט רעדן, און האבן נאכגעפאלגט
nochgefolgt hoben un reden gehert im hoben zaine talmidim tsvei di
followed have and speak heard him have his disciples two the

יהושען/ישוען . לח און אויסדרייענדיק זיך און זעענדיק זיי
zei zeendik un zich oisdreiendik un Yeshuan/Yehoshuan
them seeing and self turning around and Yehoshua

נאכפאלגען , האט יהושע/ישוע צו זיי געזאגט: וואס באגערט
bagert vos gezogt zei tsu Yeshua/Yehoshua hot nochfolgen
desire who said them to Yehoshua has following after

איר? האבן זיי געזאגט צו אים: רבי (דאס הייסט, לערער) וואו
vu lerer heist dos Rebbe im tsu gezogt zei hoben ir
where teacher means that Rebbe him to say they did you

וואוינסטו ? לט זאגט ער צו זיי : קומט און זעט. זענען זיי דעריבער
deriber zei zenen zet un kumt zei tsu er zogt voinstu
therefore they are see and come them to he says do you dwell

געקומען און האבן געזען וואו ער האט געוואוינט; און זענען ביי אים
im bai zenen un gevoint hot er vu gezen hoben un gekumen
him with are and lived has he where seen have and come

פארבלייבן יענעם טאג. עס איז געווען ארום דער צענטער שעה. מ איינער
einer sho tsenter der arum geven iz es tog yenem farblaiben
one hour tenth the around was is it day that stay

פון די צוויי, וואס האבן געהערט פון יוחנן און האבן אים נאכגעפאלגט,
nochgefolgt im hoben un Yochanan fun gehert hoben vos tsvei di fun
followed him have and John of heard have who two the of

איז געווען אנדריי , דער ברודער פון שמעון פעטרוס. מא דער דאזיקער
doziker der Petros Shim'on fun bruder der Andrey geven iz
this one the Peter Simon of brother the Andrew was is

געפינט צוערשט זיין אייגענעם ברודער שמעון און זאגט צו אים: מיר
mir im tsu zogt un Shim'on bruder eigenem zain tsuersht gefint
we him to says and Simon brother own his first finds

האבן געפונען דעם משיח , (דאס הייסט פארטייטשט, געזאלבטער).
gezalbter fartaitsht heist dos Moshiach dem gefunen hoben
anointed one translated means this Moshiach the found have

מב ער האט אים געברענגט צו יהושען/ישוען . יהושע/ישוע האט
hot Yeshua/Yehoshua Yeshuan/Yehoshuan tsu gebrengt im hot er
has Yehoshua Yehoshua to brought him has he

א בליק געטאן אויף אים און געזאגט: דו ביסט שמעון בן יונה ;
Yonah ben Shim'on bist du gezogt un im oif geton blik a
Jonah son of Simon are you said and him on done glance a

דו זאלסט הייסן כיפא , (פארטייטשט אויף יידיש , פעלדזן).
feldzn Yiddish oif fartaitsht Kefa heisen zolst du
rock Yiddish to translated Cephas be called you shall you

מג צומארגנס האט ער געוואלט ארויסגיין קיין גליל , און געפינט
gefint un Galil kein aroisgein gevolt er hot tsumorgens
finds and Galilee to to go out want he did the next morning

פיליפוסן; און יהושע/ישוע זאגט צו אים: פאלג מיר נאך . מד און
un noch mir folg im tsu zogt Yeshua/Yehoshua un Filiposn
and after we follow him to says Yehoshua and Philip

דער פיליפוס איז געווען פון בית-צידה , פון דער שטאט פון אנדריי
Andrey fun shtot der fun Beit-Tzaidah fun geven iz Filipos der
Andrew of city the of Beit-Tzaidah of was is Philip the

Hinei the Seh HaElohim!
37 And the two talmidim heard Yochanan speaking, and they followed after him.
38 When he turned and saw them following, he says to them, Mah tevakkeshun *(What do you seek)*? And they said to him, Rebbe (which means, being translated, my Master Moreh [teacher]), where is your mekom megurim *(dwelling place)*?
39 And he says to them, Bo'u u're'u! *(Come and see!)* They went, therefore, and saw his mekom megurim, and remained with him that day. The hour was about the tenth *(four o'clock in the afternoon)*.
40 One of the two was the achi Shim'on Kefa. His name was Andrew. He was one of the two who heard Yochanan and followed him.
41 Andrew first finds his own achi Shim'on Kefa and says to him, We have found the Rebbe, Melech HaMoshiach! — the word, being translated, means “Messiah”.
42 Andrew led Shim'on to Yehoshua. When Yehoshua gazed at Shim'on, he said, You are Shim'on Bar-Yonah. You will be called Kefa, which is translated Petros.

43 On the next day he wanted to go out into the Galil, and he finds Philippos, and says to Philippos, Follow me.
44 Now Philippos was from Beit-Tzaidah, the shtetl of Andrew and Kefa.
45 Philippos finds

און פעטרוס. [מה] פיליפוס געפינט נתנאלן און זאגט צו אים: אים, פון
fun im im tsu zogt un Nataneln gefint Filipos Petros un
of him him to says and Natan'el finds Philip Peter and

וועמען משה האט געשריבן אין דער תורה, און די נביאים , האבן
hoben neviim di un toire der in geshriben hot Moshe vemen
have prophets the and Torah the in written has Moses whom

מיר געפונען, יהושע/ישוע בן יוסף פון נצרת . [מו] און נתנאל
Natanel un Natseret fun Yosef ben Yeshua/Yehoshua gefunen mir
Natan'el and Natseret of Joseph son of Yehoshua found we

האט צו אים געזאגט: פון נצרת קען דען זיין עפעס גוטס? זאגט
zogt guts epes zain den ken Natseret fun gezogt im tsu hot
says good something be then can Natseret of say him to did

פיליפוס צו אים: קום און זע. [מז] יהושע/ישוע האט געזען נתנאלן
Nataneln gezen hot Yeshua/Yehoshua ze un kum im tsu Filipos
Natan'el see did Yehoshua see and come him to Philip

קומען צו אים, און זאגט וועגן אים: אָט איז אן אמתער ישראל ,
Yisroel emeser an iz ot im vegen zogt un im tsu kumen
Israelite true a is here him about says and him to come

אין וועמען עס איז נישט פאראן קיין כיטרעקייט. [מח] זאגט נתנאל צו
tsu Natanel zogt chitrekeit kein faran nisht iz es vemen in
to Natan'el says deceit any there not is it whom in

אים: פונוואנען קענסטו מיך? האט יהושע/ישוע געענטפערט
geentfert Yeshua/Yehoshua hot mich kenstu funvanen im
answer Yehoshua did me you know from where him

און געזאגט צו אים: איידער נאך פיליפוס האט דיך גערופן, האב
hob gerufen dich hot Filipos noch eider im tsu gezogt un
have call you did Philip even before him to said and

איך דיך געזען, בשעת דו ביסט נאך געווען אונטער דעם פייגנבוים.
faignboim dem unter geven noch bist du beshas gezen dich ich
fig tree the under was still are you while seen you I

[מט] האט נתנאל אים געענטפערט: רבי , דו ביסט דער זון פון דער
der fun zun der bist du Rebbe geentfert im Natanel hot
the of Son the are you Rebbe answered him Natan'el has

אויבערשטער; דו ביסט דער מלך פון ישראל. [נ] האט יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua hot Yisroel fun Melech der bist du Oibershter
Yehoshua did Israel of king the are you Most High

געענטפערט און געזאגט צו אים: ווייל איך האב דיר געזאגט, אז איך
ich az gezogt dir hob ich vail im tsu gezogt un geentfert
I that say you did I because him to said and answer

האב דיך געזען אונטער דעם פייגנבוים, גלויבסטו ? גרעסערע זאכן
zachn gresere gloibstu faignboim dem unter gezen dich hob
things greater do you believe fig tree the under see you did

ווי די דאזיקע וועסטו זען. [נא] און זאגט צו אים: באמת , באמת זאג
zog beemes beemes im tsu zogt un zen vestu dozike di vi
say in truth in truth him to says and see will you these the than

איך אייך: איר וועט זען דעם הימל אפן , און די מלאכים פון ה׳
Hashem fun malochim di un ofen himel dem zen vet ir aich ich
Hashem of angels the and open heaven the see will you you I

ארויפגיין און אראפקומען אויף דעם בר אנש .
Enosh Bar dem oif aropkumen un aroifgein
of Man Son the on coming down and going up

ב און דעם דריטן טאג איז געווען א חתונה אין קנה פון גליל ; און
un Galil fun Cana in chasene a geven iz tog dritn dem un
and Galilee of Cana in wedding a was is day third the and

Natan'el and says to him, He whom Moshe wrote of in the Sefer Torah, he whom the Nevi'im also wrote of — Yehoshua ben Yosef [ben Dovid], from Natzeret we have found!
46 And Natan'el said to Philippos, Can anything good come out of Natzeret? Philippos says to Natan'el, Bo'u u're'u! *(Come and see!)*
47 Yehoshua saw Natan'el coming to him, and he says, Hinei a genuine Ben Yisroel, in whom is no MIRMAH *(deceit)*.
48 Natan'el says to him, How do you have da'as of me? In reply, Yehoshua said to him, Before you received your kri'ah *(call)* from Philippos, while you were beneath the etz hate'enah *(fig tree)*, I watched you.
49 In reply, Natan'el said to him, Rebbe, you are the Ben HaElohim, the Rebbe, Melech HaMoshiach of Yisroel.
50 In reply, Yehoshua said to Natan'el, Because I told you that I watched you beneath the etz hate'enah, do you have emunah *(faith)*? Greater than these things you will see.
51 And he says to Natan'el, Omein, omein, I say to you, you will see Shomayim having been opened and malachim *(angels)* of Hashem ascending and descending on the Bar Enosh.

2 On Yom HaShelishi, there was a Chasunoh *(Wedding*

ישועס מוטער איז דארטן געווען, ב און איך יהושע/ישוע און
un Yeshua/Yehoshua oich un geven dorten iz muter Yeshuas
and Yehoshua also and was there is mother Yeshua's

זיינע תלמידים זענען פארבעטן געווארן אויף דער חתונה . ג און ווען עס
es ven un chasene der oif gevoren farbeten zenen talmidim zaine
it when and wedding the to become invited are disciples his

האט אויסגעפעלט ווײַן , זאגט ישועס מוטער צו אים: זיי האבן נישט
nisht hoben zei im tsu muter Yeshuas zogt vain oisgefelt hot
not have they him to mother Yeshua's says wine lacking has

קיין ווײַן . ד און יהושע/ישוע זאגט צו איר: וואס האב איך מיט דיר,
dir mit ich hob vos ir tsu zogt Yeshua/Yehoshua un vain kein
you with I have what her to said Yehoshua and wine any

אשה ? מיין שעה איז נאך נישט געקומען. ה זאגט זיין מוטער צו די
di tsu muter zain zogt gekumen nisht noch iz sho main isha
the to mother his says come not yet is hour my woman

סארווערס: וואס ער וועט אײַך זאגן , זאלט איר טאָן. ו און דארטן זענען
zenen dorten un ton ir zolt zogen aich vet er vos sarvers
are there and do you shall say you will he what servants

געווען אוועקגעשטעלט זעקס שטיינערנע וואסערגעפעסן, לויטן
loitn vasergefesn shteinerne zeks avekgeshtelt geven
according to water pots stone six standing was

מנהג פון וואשן זיך בײַ יידן , יעדעס איינע האט אנטהאלטן צו
tsu anthalten hot eine yedes Yidn bai zich vashen fun minheg
to holding has one each Jews among self washing of custom

צוויי אדער דריי עמער . ז זאגט יהושע/ישוע צו זיי : פילט אָן די
di on filt zei tsu Yeshua/Yehoshua zogt emer drai oder tsvei
the up fill them to Yehoshua says buckets three or two

געפעסן מיט וואסער. און זיי האבן די דאזיקע אנגעפילט ביז ארויף.
aroif biz ongefilt dozike di hoben zei un vaser mit gefesn
top unto filled these the did they and water with pots

ח און ער זאגט צו זיי : איצט שעפט אָן און טראגט עס צו דעם , וואס
vos dem tsu es trogt un on shept itst zei tsu zogt er un
who the one to it carry and up fill now them to says he and

זיצט אויבנאן . און זיי האבן עס געטראגן. ט ווי אבער דער , וואס
vos der ober vi getrogen es hoben zei un oibnon zitst
who the one however as carry it did they and at the head sits

איז געזעסן אויבנאן האט טועם געווען דאס וואסער, וואס איז געווארן
gevoren iz vos vaser dos geven toyem hot oibnon gezesen iz
become is which water the was taste did at the head sat is

ווײַן , און האט נישט געוואוסט פונוואנען עס איז — די סארווערס
sarvers di iz es funvanen gevust nisht hot un vain
servants the is it from where know not did and wine

אבער , וואס האבן געשעפט דאס וואסער, האבן יאָ געוואוסט — רופט
ruft gevust yo hoben vaser dos geshept hoben vos ober
called know yes did water the draw did who however

דער , וואס איז געזעסן אויבנאן דעם חתן , י און זאגט צו אים:
im tsu zogt un chosen dem oibnon gezesen iz vos der
him to says and bridegroom the at the head sitting was who this one

יעדער מענטש שטעלט קודם כל אוועק דעם גוטן ווײַן , און ווען מען
men ven un vain gutn dem avek kol koidem shtelt mentsh yeder
they when and wine good the away all before sets out man every

האט זיך שוין אנגעטרונקען, דעמאלט דעם ערגערן; און דו האסט
host du un ergern dem demolt ongetrunken shoin zich hot
you have you and worse the then drunk already self has

Feast) in Kanah in the Galil;
and the Em *(Mother)* of Rebbe,
Melech HaMoshiach was
there. 2 He and his talmidim
were also invited to the
Chasunoh *(Wedding Feast)*.
3 And when yayin *(wine)* was
lacking, the Em of Rebbe,
Melech HaMoshiach says
to him, They do not have
yayin. 4 And Rebbe, Melech
HaMoshiach says to her,
Mah lanu valach, Isha? My
sha'ah *(hour, time)* has not
yet come. 5 The Em of Rebbe,
Melech HaMoshiach says to
the mesharetim, Asher yomar
lakhem ta'asu *(Do whatever he*
tells you). 6 Now there were
shesh *(six)* stone water jars
lying there. These were for the
Jewish tohorot, each holding
twenty to thirty gallons.
7 Rebbe, Melech HaMoshiach
says to them, Fill with mayim.
And they filled them up to
the top. 8 And he says to
them, Draw now and bring
to the Rosh HaMesibba *(Head*
of the Reception, Feast). And
they brought it. 9 And when
the Rosh HaMesibba tasted
the mayim having become
yayin, and when he did not
have da'as of where it came
from — but the mesharetim
had da'as, the ones having
drawn the water — the Rosh
HaMesibba summoned the
Choson *(Bridegroom)*. 10 And
the Rosh HaMesibba says to
him, Everyone sets out the
yayin hatov first, and when
they have become drunk,
he sets out the inferior;
you have kept the yayin
hatov until now. 11 This
was the reshit *(beginning)* of

באהאלטן דעם גוטן ווײַן ביז איצט. יא דעם דאזיקן אנהויב פון די
bahalten dem gutn vain biz itst dozikn dem onhoib fun di
hidden the good wine until now this the beginning of the

נסים האט יהושע/ישוע געמאכט אין קנה פון גליל , און האט
nisem hot Yeshua/Yehoshua gemacht in Cana fun Galil un hot
signs did Yehoshua make in Cana of Galilee and did

אנטפלעקט זײַן הערלעכקייט, און זײַנע תלמידים האבן אין אים געגלויבט.
antplekt zain herlechkeit un zaine talmidim hoben in im gegloibt
reveal his glory and his disciples have in him believed

יב נאך דעם איז ער אראפגעגאנגען קיין כפר-נחום , ער און זײַן
noch dem iz er aropgegangen kein K'far-Nachum er un zain
after that did he go down to K'far-Nachum he and his

מוטער און די ברידער און זײַנע תלמידים, און זענען דארט פארבליבן
muter un di brider un zaine talmidim un zenen dort farblaiben
mother and the brothers and his disciples and did there remain

נישט קיין סך טעג. יג און דער יידישער פסח איז געווען נאענט,
nisht kein sach teg un der Yiddisher Pesach iz geven noent
not to many days and the Jewish Pesach is was near

און יהושע/ישוע איז ארויפגעגאנגען קיין ירושלים . יד און האט
un Yeshua/Yehoshua iz aroifgegangen kein Yerushalayim un hot
and Yehoshua did go up to Jerusalem and did

געפונען אין בית המקדש די פארקויפער פון רינדער און שאף און
gefunen in beis Hamikdash di farkoifer fun rinder un shof un
find in House the HaMikdash sellers of oxen and sheep and

טויבן, און די געלט וועקסלער זיצן . טו און ער האט געמאכט א
toibn un di gelt veksler zitsen un er hot gemacht a
doves and the money changers sitting and he did make a

קאנטשיק פון שטריקלעך און אלעמען ארויסגעטריבן פונעם בית
kantshik fun shtriklech un alemen aroisgetriben funem beis
small whip from cords and everyone chased out from the House

המקדש מיט די שאף און די רינדער; און אויסגעשיט דאס געלט
Hamikdash mit di shof un di rinder un oisgeshit dos gelt
HaMikdash with the sheep and the oxen and poured out the money

פון די אויסבייטער און די טישן אומגעקערט; טז און צו די ,
fun di oisbaiter un di tishn umgekert un tsu di
from the money changers and the tables overturned and to those

וואס האבן פארקויפט טויבן, האט ער געזאגט: נעמט די דאזיקע אוועק
vos hoben farkoift toibn hot er gezogt nemt di dozike avek
who did sell doves did he say take the these away

פונדאנען; מאכט נישט פון מײַן פאטערס הויז א הויז פון מסחר .
fundanen macht nisht fun main foters hoiz a hoiz fun mischar
from here make not of my Father's house a house of commerce

יז זײַנע תלמידים האבן זיך דערמאנט, אז עס שטייט געשריבן:
zaine talmidim hoben zich dermont az es shteit geshriben
his disciples have self remember that it stands written

דער אײַפער פון דײַן הויז האט מיך פארצערט. (תהלים סט, י .)
der eifer fun dain hoiz hot mich fartsert Tehilim st i
the zeal for your house has me devoured Psalms 69 10

יח די יידן האבן דעריבער געענטפערט און געזאגט צו אים: וואס
di Yidn hoben deriber geentfert un gezogt tsu im vos
the Judaeans did therefore answer and said to him what

פאר א צייכן ווײַזט דו אונדז, אז דו טוסט די דאזיקע זאכן ?
far a tseichen vaizt du undz az du tust di dozike zachn
for a sign show you us that you do the these things

the otot *(miraculous signs)* Rebbe, Melech HaMoshiach accomplished in Kanah of the Galil, and he manifested the kavod *(glory)* of him, v'ya'aminu bo *(and they put their faith in him)*.

12 After this he went down to K'far-Nachum and the Em of Rebbe, Melech HaMoshiach and the achim and his talmidim also, and there they remained not many yamim *(days)*. 13 And Pesach was fast approaching, and Rebbe, Melech HaMoshiach went up to Yerushalayim. 14 And he found in the Beis Hamikdash the ones selling oxen and sheep and doves and the coin-dealers sitting. 15 And having made a shot *(whip)* out of ropes Rebbe, Melech HaMoshiach drove all of them out of the Beis Hamikdash, both the sheep and the cattle. He also poured out the coins of the machalifei hakesafim *(money-changers)* and overturned their tishen *(tables)*. 16 And to the ones selling doves, Rebbe, Melech HaMoshiach said, Take these things from here. Do not make the Bais Avi a bais hasokharim *(house of merchants)*. 17 The talmidim of Rebbe, Melech HaMoshiach remembered that it had been written, KINAT BETECHA AKHALATNI *(Zeal for Your bais hath consumed me)*. 18 In reply, those of Yehudah then said to Rebbe, Melech HaMoshiach, What ot

יט האט יהושע/ישוע גענטפערט און געזאגט צו זיי : צעשטערט
tseshtert zei tsu gezogt un geentfert Yeshua/Yehoshua hot
destroy them to said and answer Yehoshua did

דעם דאזיקן היכל , און אין דריי טעג וועל איך אים אויפשטעלן. כ אזוי
azoi oifshtelen im ich vel teg drai in un Heichal dozikn dem
so erect it I will days three in and temple this the

האבן די יידן געזאגט: זעקס און פערציק יאר איז דער דאזיקער
doziker der iz yor fertsik un zeks gezogt Yidn di hoben
this the is years forty and six said Judaeans the did

היכל געבויט געווארן, און דו שטעלסט אים אויף אין דריי טעג?
teg drai in oif im shtelst du un gevoren geboit Heichal
days three in up it set you and been built Heikhal

כא ער אבער האט גערעדט וועגן דעם היכל פון זיין אייגענעם
eigenem zain fun Heichal dem vegen geredt hot ober er
own his of Heikhal the about speak did however he

גוף . כב דעריבער, ווען ער איז אויפגעשטאנען פון די טויטע, האבן
hoben toite di fun oifgeshtanen iz er ven deriber guf
have dead the from stand up again is he when therefore body

זיך זיינע תלמידים דערמאנט, אז ער האט דאס דאזיקע געזאגט; און
un gezogt dozike dos hot er az dermont talmidim zaine zich
and say these this had he that remember disciples his self

האבן געגלויבט אין דער (הייליקער) שריפט און אין דעם ווארט, וואס
vos vort dem in un shrift heiliker der in gegloibt hoben
which word the in and Scripture Holy the in believe did

יהושע/ישוע האט געזאגט.
gezogt hot Yeshua/Yehoshua
said had Yehoshua

כג און בעת ער איז געווען אין ירושלים דעם יום טוב פסח ,
Pesach tov yom dem Yerushalayim in geven iz er beis un
Pesach Tov Yom the Jerusalem in was is he while and

האבן א סך געגלויבט אין זיין נאמען, זעענדיק די נסים , וואס ער
er vos nisem di zeendik nomen zain in gegloibt sach a hoben
he which signs the seeing name his in believed many a have

האט געטאן. כד יהושע/ישוע אליין אבער האט זיך זיי
zei zich hot ober alein Yeshua/Yehoshua geton hot
them himself has however himself Yehoshua done had

נישט פארטרויט, ווייל ער האט אלעמען געקענט, כה און נישט נייטיק
neitik nisht un gekent alemen hot er vail fartroit nisht
need not and know everyone has he because entrust not

געהאט, אז עמיצער זאל עדות זאגן וועגן דעם מענטשן; ווארום
vorem mentshn dem vegen zogen eides zol emitser az gehat
because person the about say witness shall someone that had

ער אליין האט געוואוסט וואס עס איז אין א מענטשן.
mentshn a in iz es vos gevust hot alein er
person a in is it what know did alone he

ג און עס איז געווען א מאן פון די פרושים , ער האט געהייסן
geheisen hot er Perushim di fun man a geven iz es un
named was he Pharisees the of man a was is there and

נקדימון , א שר ביי יידן ; ב דער דאזיקער איז
iz doziker der Yidn bai sar a Nakdimon
is this one the Jewish people among dignitary a Nakdimon

געקומען צו אים ביינאכט, און האט צו אים געזאגט: רבי , מיר ווייסן,
veisen mir Rebbe gezogt im tsu hot un bainacht im tsu gekumen
know we Rebbe said him to did and by night him to come

(miraculous sign) do you show us for these things you do? 19 In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Bring churban to this heikhal and in shloshah yamim I will raise it. 20 Those of Yehudah then said, In forty and six years this Heikhal was built and you in shloshah yamim will raise it? 21 But that one was speaking about the heikhal of Rebbe, Melech HaMoshiach's basar. 22 Therefore, when he underwent the Techiyas HaMoshiach *(Resurrection of the Moshiach)*, his talmidim remembered that this he was saying and v'ya'aminu *(and they put their faith)* in the Kitvei Hakodesh and the dvar which Rebbe, Melech HaMoshiach said.

23 And when Rebbe, Melech HaMoshiach was in Yerushalayim during Pesach at the Chag *(Feast)*, many from Yehudah had emunah *(faith)* in ha-Shem of Rebbe, Melech HaMoshiach, seeing his otot *(miraculous signs)* which he was doing. 24 But Rebbe, Melech HaMoshiach was not entrusting himself to them, because he had da'as of kol Bnei Adam. 25 And he had no need that anyone should give solemn edut *(testimony)* about them, for he knew what was in Bnei Adam.

3 Now there was a man of the Perushim. His name was Rav Nakdimon, a katzin *(leader)* of the Yehudim. 2 This one came to Rebbe, Melech HaMoshiach under cover of lailah and said to him, Rabbi, we have da'as that you are a

אז דו ביסט א לערער, געקומען פון ה׳ ; ווארום קיינער קען
ken keiner vorem Hashem fun gekumen lerer a bist du az
can no one because Hashem from coming teacher a are you that

נישט טאן די דאזיקע נסים , וואס דו טוסט, אויב ה׳ איז נישט מיט
mit nisht iz Hashem oib tust du vos nisem dozike di ton nisht
with not is Hashem if do you which signs these the do not

אים. ג האט יהושע/ישוע געענטפערט און געזאגט צו אים: באמת ,
beemes im tsu gezogt un geentfert Yeshua/Yehoshua hot im
in truth him to said and answer Yehoshua did him

באמת זאג איך דיר: אויב איינער ווערט נישט ווידער געבוירן, קען ער
er ken geboiren vider nisht vert einer oib dir ich zog beemes
he can born again not is one if you I say in truth

נישט זען דאס קעניגרייך פון ה׳ . ד זאגט נקדימון צו אים: וויאזוי
viazoi im tsu Nakdimon zogt Hashem fun kenigraich dos zen nisht
how him to Nakdimon says Hashem of kingdom the see not

קען א מענטש געבוירן ווערן, זייענדיק א זקן ? צי קען ער דען
den er ken tsi zoken a zaiendik veren geboiren mentsh a ken
then he can older person a being to be born man a can

א צווייט מאל אריינגיין אין זיין מוטערס לייב און געבוירן ווערן ?
veren geboiren un laib muters zain in araingein mol tsveit a
become born and womb mothers his into go in time second a

ה האט יהושע/ישוע געענטפערט: באמת , באמת זאג איך דיר: אויב
oib dir ich zog beemes beemes geentfert Yeshua/Yehoshua hot
if you I say in truth in truth answered Yehoshua has

איינער ווערט נישט געבוירן פון וואסער און פון גייסט (וואשנדיק פון
fun vashendik Gaist fun un vaser fun geboiren nisht vert einer
of washed Spirit from and water from born not is one

התחדשות), קען ער נישט אריינגיין אין דעם קעניגרייך פון ה׳ .
Hashem fun kenigraich dem in araingein nisht er ken hitchadshut
Hashem of kingdom the in go in not he can regeneration

ו דאס, וואס איז געבוירן פון דעם פלייש, איז פלייש; און דאס, וואס איז
iz vos dos un fleish iz fleish dem fun geboiren iz vos dos
is which that and flesh is flesh the of born is which that

געבוירן פון גייסט, איז גייסט. ז וואונדער דיך נישט, ווייל איך האב דיר
dir hob ich vail nisht dich vunder gaist iz Gaist fun geboiren
you have I because not you marvel spirit is Spirit of born

געזאגט: איר מוזט ווידער געבוירן ווערן . ח דער ווינט בלאזט, וואו
vu blozt vint der veren geboiren vider muzt ir gezogt
where blows wind the become born again must you said

ער וויל , און דו הערסט זיין קול , נאר ווייסט נישט, פונוואנען ער
er funvanen nisht veist nor kol zain herst du un vil er
it from where not know but sound its hear you and wants it

קומט און וואוהין ער גייט; פונקט אזוי איז יעדער איינער וואס איז
iz vos einer yeder iz azoi punkt geit er vuahin un kumt
is who one every is so exactly goes it where and comes

געבוירן פון דעם גייסט. ט נקדימון האט געענטפערט און געזאגט צו
tsu gezogt un geentfert hot Nakdimon Gaist dem fun geboiren
to said and answered has Nakdimon Spirit the of born

אים: וויאזוי קען דאס געשען ? י האט יהושע/ישוע געענטפערט און
un geentfert Yeshua/Yehoshua hot geshen dos ken viazoi im
and answered Yehoshua has to happen this can how him

געזאגט צו אים: דו ביסט א רבי בישראל, און ווייסט דאס נישט?
nisht dos veist un b'Yisroel Rebbe a bist du im tsu gezogt
not this know and in Israel Rebbe a are you him to said

moreh from Hashem having come, for no one is able these otot *(miraculous signs)* to do, which you do, unless Hashem is with him. 3 In reply, he said to him, Omein, omein, I say to you, unless someone is born anew, he is not able to see the Malchut Hashem. 4 Rav Nakdimon says to Rebbe, Melech HaMoshiach, How is a man, being old, able to be born? Surely he is not able into the womb of immo a second time to enter and to be born? 5 In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said, Omein, omein, I say to you: unless someone is born of mayim and Ruach Hakodesh, he is not able to enter into the Malchut Hashem. 6 That which is born of basar is basar, and that which is born of the Ruach is ruach. 7 Do not marvel that I said to you, It is necessary for you to be born again, born anew. 8 The ruach *(wind, Spirit)* blows where it wishes, and the sound of it you hear, but you do not have da'as of where it comes from and where it goes; so it is with everyone having been born of the Ruach Hakodesh. 9 In reply, Rav Nakdimon said to Rebbe, Melech HaMoshiach, How is it possible for these things to happen? 10 In reply, he said to him, You hold the teaching office of rabbi, of moreh b'Yisroel and of these things you do not have da'as? 11 Omein, omein, I say to you, that of which we have da'as we speak, and of that which we have seen, we give solemn edut *(testimony)*, and

יא באמת , באמת זאג איך דיר: וואס מיר ווייסן, דאס רעדן מיר, און
un mir reden dos veisen mir vos dir ich zog beemes beemes
and we speak this know we what you I say in truth in truth

וואס מיר האבן געזען, דערפון זאגן מיר עדות : און איר נעמט אונדזער
undzer nemt ir un eides mir zogen derfun gezen hoben mir vos
our take you and witness we say thereof seen have we what

עדות זאגן נישט אָן. יב אויב איך האב צו אייך גערעדט פון ערדישע
erdishe fun geredt aich tsu hob ich oib on nisht zogen eides
earthly of spoken you to have I if on not say witness

זאכן , און איר גלויבט נישט, וויאזוי וועט איר גלויבן , ווען איך וועל צו
tsu vel ich ven gloiben ir vet viazoi nisht gloibt ir un zachn
to will I when believe you will how not believe you and things

אייך רעדן פון הימלישע זאכן ? יג און קיינער איז נישט ארויפגעגאנגען אין
in aroifgegangen nisht iz keiner un zachn himlishe fun reden aich
in gone up not has anyone and things heavenly of speak you

הימל אריין, אחוץ דער , וועלכער איז אראפגעקומען פון הימל ,
himel fun aropgekumen iz velcher der achuts arain himel
heaven from come down has who the One except into heaven

דער בר אנש , וואס איז אין הימל . יד און ווי משה האט אויפגעהויבן
oifgehoiben hot Moshe vi un himel in iz vos Enosh Bar der
lift up did Moses as and heaven in was who of Man Son the

די שלאנג אין דער מדבר , אזוי מוז דער בר אנש אויפגעהויבן
oifgehoiben Enosh Bar der muz azoi midbar der in shlang di
lifted up of Man Son the must so wilderness the in serpent the

ווערן; טו כדי יעדער איינער, וואס גלויבט אין אים, זאל האבן אייביק
eibik hoben zol im in gloibt vos einer yeder kedei veren
eternal have shall him in believes who one every so that to be

לעבן. טז ווארום ה׳ האט אזוי ליב געהאט די וועלט, אז ער
er az velt di gehat lib azoi hot Hashem vorem leben
he that world the had love in this way has Hashem because life

האט געגעבן זיין בן יחיד , כדי יעדער איינער, וואס גלויבט אין אים,
im in gloibt vos einer yeder kedei yochid ben zain gegeben hot
him in believes who one every so that Only Son his given has

זאל נישט פארלוירן ווערן , נאר האבן אייביק לעבן. יז ווארום ה׳
Hashem vorem leben eibik hoben nor veren farloiren nisht zol
Hashem because life eternal have but become lost not shall

האט נישט געשיקט זיין זון אין דער וועלט אריין, כדי צו משפטן
mishpeten tsu kedei arain velt der in zun zain geshikt nisht hot
judge to in order into world the into Son his sent not has

די וועלט, נאר כדי די וועלט זאל דורך אים געראטעוועט ווערן .
veren geratevet im durch zol velt di kedei nor velt di
become saved him through shall world the so that but world the

יח דער , וואס גלויבט אין אים, ווערט נישט געמשפט ; דער ,
der gemishpet nisht vert im in gloibt vos der
the one condemned not becomes him in believes who the one

וואס גלויבט נישט, איז שוין געמשפט געווארן, וויל ער האט
hot er vail gevoren gemishpet shoin iz nisht gloibt vos
did he because become condemned already is not believes who

נישט געגלויבט אין דעם נאמען פון דעם בן יחיד פון ה׳ . יט און
un Hashem fun yochid ben dem fun nomen dem in gegloibt nisht
and Hashem of only Son of the of name the in believe not

דאס איז דאס משפט : דאס ליכט איז געקומען אין דער וועלט
velt der in gekumen iz licht dos mishpot dos iz dos
world the into come has light that condemnation the is this

the solemn edut of us you [pl.] do not receive. 12 If I told you [pl.] about things of the Olam Hazeh and you have no emunah, how will you have emunah if I tell you about the things of the Olam Haba? 13 And no one has ascended into Shomayim except the one having descended out of Shomayim, the Bar Enosh. 14 And as Moshe lifted up the nachash in the wilderness, so it is necessary for there to be a hagbah *(lifting up)* of the Bar Enosh. 15 That everyone having emunah in him may have Chayyei Olam. 16 For Hashem so had ahavah *(agape)* for the Olam Hazeh that Hashem gave the matanah *(gift)* of Hashem's Ben Yechid, so that whosoever has emunah in him may not be ne'evad *(lost, perish, be ruined with destruction)*, but find Chayyei Olam. 17 For Hashem did not send the Ben HaElohim into the Olam Hazeh that he might judge the Olam Hazeh, but that the Olam Hazeh might be brought to the Geulah *(Redemption)* of the Olam Haba through him *(Rebbe, Melech HaMoshiach)*. 18 The one of emunah who is mekabel Moshiach *(accepting the person of the Bar Enosh, Rebbe, Melech HaMoshiach)* is not judged; but the one without emunah who is not mekabel Moshiach, already has been judged and given the psak din *(verdict)* of "condemned," because he has no emunah in the Shem of the Ben Yachid of Hashem. 19 And this is the psak din,

אריין, און די מענטשן האבן ליבער געהאט די פינצטערניש ווי דאס
dos vi fintsternish di gehat liber hoben mentshn di un arain
the than darkness the had rather have men the and into

ליכט; ווייל זייערע מעשים זענען געווען בייז. כ ווארום יעדער איינער,
einer yeder vorem beiz geven zenen maisim zeiere vail licht
one every because evil been have deeds their because light

וואס טוט שלעכטס, האט פיינט דאס ליכט, און קומט נישט צו דעם
dem tsu nisht kumt un licht dos faint hot shlechts tut vos
the to not comes and light the hatred has evil does who

ליכט, כדי זיינע מעשים זאלן נישט אויפגעדעקט ווערן. כא דער
der veren oifgedekt nisht zolen maisim zaine kedei licht
the one to be exposed not should deeds his so that light

אבער , וואס טוט דעם אמת, קומט צום ליכט, כדי זיינע מעשים
maisim zaine kedei licht tsum kumt emes dem tut vos ober
deeds his so that light to the comes truth the does who however

זאלן אנטפלעקט ווערן, אז זיי ווערן געטאן אין ה׳ .
Hashem in geton veren zei az veren antplekt zolen
Hashem in done are being they that to be revealed should

כב נאך דעם איז יהושע/ישוע אוועק מיט זיינע תלמידים
talmidim zaine mit avek Yeshua/Yehoshua iz dem noch
disciples his with went away Yehoshua is that after

צום לאנד יהודה , און איז דארטן פארבלייבן מיט זיי , און האט
hot un zei mit farblaiben dorten iz un Yehude land tsum
did and them with remain there is and Yehudah land of to the

טובל געווען אין דער מקווה. כג און אויך יוחנן האט טובל
toivel hot Yochanan och un mikveh der in geven toivel
immersing did John also and mikveh the in was immersing

געווען אין דער מקווה אין עינון , נאענט ביי שלם , ווייל דארטן איז
iz dorten vail Shalem bai noent Einon in mikveh der in geven
is there because Shalem by near Einayim in mikveh the in was

געווען א סך וואסער פאר דער מקווה; און מען פלעגט קומען און
un kumen flegt men un mikveh der far vaser sach a geven
and come would they and mikveh the for water many a was

זיך לאזן טובל זיין אין דער מקווה. כד ווארום יוחנן
Yochanan vorem mikveh der in zain toivel lozen zich
John because mikveh the in be immerse allowed themselves

איז נאך נישט געווען אריינגעווארפן אין תפיסה. כה און עס איז געקומען
gekumen iz es un tfise in araingevorfen geven nisht noch iz
come is there and prison into thrown been not yet is

צו א מחלוקה צווישן די תלמידים פון יוחנן און א יידן וועגן
vegen Yidn a un Yochanan fun talmidim di tsvishen machloike a tsu
about Judaeans a and John of disciples the among division a to

טהרה . כו און זיי זענען געקומען צו יוחנן , און האבן
hoben un Yochanan tsu gekumen zenen zei un ta'are
have and John to come did they and ritual cleansing

געזאגט צו אים: רבי , ער, וואס איז געווען מיט דיר אויף יענער
yener oif dir mit geven iz vos er Rebbe im tsu gezogt
the other on you with was is who he Rebbe him to said

זייט ירדן , וועגן וועמען דו האסט עדות געזאגט, אָט זע ,
ze ot gezogt eides host du vemen vegen Yarden zait
see here said witness you have you whom about Yarden side of

ער טובלט אין דער מקווה , און אלע קומען צו אים. כז האט יוחנן
Yochanan hot im tsu kumen ale un mikveh der in toivelt er
John has him to come all and mikveh the in tovlt he

that the Ohr has come into the Olam Hazeh, and Bnei Adam had ahavah for the choshech rather than for the Ohr, for their ma'asim were ra'im *(evil)*. 20 For everyone walking in the derech resha'im has sin'as chinom *(baseless hatred)* for the Ohr and does not come to the Ohr, lest his ma'asim be exposed. 21 But the one doing HaEmes comes to the Ohr that his ma'asim hamitzot may be manifested, that they have been wrought in Hashem.

22 After these things Rebbe, Melech HaMoshiach and his talmidim came into the land of Yehudah, and there he was staying with them and was giving the mikveh mayim's tevilah. 23 And Yochanan was also giving the tevilah near Shalem at Einayim, because there was plenty of water there for a mikveh, and the Yehudim were coming and submitting to the tevilah. 24 Yochanan had not yet been incarcerated in the beit hasohar *(prison)*. 25 There was then a discussion of Yochanan's talmidim with one of the Yehudim about the subject of tohorah *(purification)*. 26 And they came to Yochanan and said to him, Rabbi, he who was with you beyond the Yarden, the one to whom you have given solemn edut, hinei, this one gives the mikveh mayim's tevilah and kol Bnei Adam come to him. 27 In reply, Yochanan said, A man is not able to receive anything, unless

געענטפערט און געזאגט: קיין מענטש קען זיך גארנישט נעמען, אויב עס
es oib nemen gornisht zich ken mentsh kein gezogt un geentfert
it if receive nothing self can man any said and answered

איז אים נישט געגעבן געווארן פון הימל. [כח] איר אליין זענט מיינע
maine zent alein ir himel fun gevoren gegeben nisht im iz
my are yourselves you heaven from become given not him is

עדות, אז איך האב געזאגט: איך בין נישט דער משיח, נאר אז
az nor Moshiach der nisht bin ich gezogt hob ich az eides
that but Moshiach the not am I said have I that witnesses

איך בין געשיקט געווארן פאר אים. [כט] ווער עס האט די כלה, דער איז
iz der kale di hot es ver im far gevoren geshikt bin ich
is that bride the has it who him before been sent am I

דער חתן; אבער דער פריינד פון דעם חתן, וואס שטייט
shteit vos chosen dem fun fraind der ober chosen der
stands who bridegroom the of friend the however bridegroom the

און הערט זיך צו צו אים, טוט מיט שמחה זיך פרייען איבער דעם
dem iber freien zich simcha mit tut im tsu tsu zich hert un
the over rejoice self joy with does him to to self listen and

חתנס קול; אָט די דאזיקע פרייד מיינע איז דערפילט. [ל] ער
er derfilt iz maine freid dozike di ot kol chosens
he fulfilled is of mine joy this very the just voice bridegroom's

מוז וואקסן, איך אבער פארמינערט ווערן.
veren farminert ober ich vaksen muz
become decreased however I increase must

[לא] דער, וואס קומט פון אויבן, איז איבער אלעמען: דער, וואס איז
iz vos der alemen iber iz oiben fun kumt vos der
is who the everyone above is above from comes who the one

פון דער ערד, איז פון דער ערד, און רעדט פון דער ערד; דער,
der erd der fun redt un erd der fun iz erd der fun
the earth the from speaks and earth the from is earth the from

וואס קומט פון הימל, איז איבער אלעמען. [לב] וואס ער האט געזען
gezen hot er vos alemen iber iz himel fun kumt vos
seen has he what everyone over is heaven from comes who

און געהערט, דערפון זאגט ער עדות; און זיין עדות זאגן נעמט
nemt zogen eides zain un eides er zogt derfun gehert un
accepts say witness his and witness he says thereof heard and

קיינער נישט אָן. [לג] ווער עס נעמט יא אָן זיין עדות זאגן, דער
der zogen eides zain on yo nemt es ver on nisht keiner
that say witness his on indeed accepts it who on not no one

האט צוגעלייגט זיין חתימה, אז ה׳ איז אמת. [לד] ווארום ער, וועמען
vemen er vorem emes iz Hashem az chsime zain tsugeleigt hot
whom he because truth is Hashem that seal his added has

ה׳ האט געשיקט, רעדט די ווערטער פון ה׳; ווארום ער גיט
git er vorem Hashem fun verter di redt geshikt hot Hashem
gives he because Hashem of words the speaks sent has Hashem

נישט דעם גייסט מיט א מאס. [לה] דער פאטער האט ליב דעם זון,
zun dem lib hot foter der mos a mit Gaist dem nisht
Son the loved has Father the measure of a with Spirit the not

און האט אלץ געגעבן אין זיין האנט אריין. [לו] דער, וואס גלויבט אין דעם
dem in gloibt vos der arain hant zain in gegeben alts hot un
the in believes who the into hand his in give all did and

זון, האט אייביק לעבן; ווער אבער עס געהארכט נישט דעם זון,
zun dem nisht gehorcht es ober ver leben eibik hot zun
Son the not obey it however whoever life eternal has Son

it has been given to him from Shomayim. [28] You yourselves stand as eidus *(witness)* to me, that I said I am not the Rebbe, Melech HaMoshiach, but I have been sent gevorn forois before him *(forerunner)*. [29] The one having the Kallah *(bride)* is the Choson *(Bridegroom)*, but the Shoshvin *(the Choson's best man)*, the one having stood and hearing him with simcha, rejoices because of the kol *(voice)* of the Choson *(Bridegroom)*. Therefore, this simcha of mine has been made sheleimah *(complete)*. [30] It is necessary for that one to increase, but for me to decrease.

[31] The one coming from above *(Moshiach)* is over all; the one being from Olam Hazeh is of Olam Hazeh and of the Olam Hazeh he speaks; Hu Habah *(He who comes)*, from Shomayim is over all. [32] Rebbe, Melech HaMoshiach gives solemn edut *(testimony)* to that which he has seen and heard, yet no one receives his eidus. [33] The one who is mekabel Moshiach's eidus has thereby set his chotam of attestation that Hashem is Emes. [34] For he whom Hashem sent speaks the Divrei Hashem, for He gives the Ruach Hakodesh without measure. [35] Elohim HaAv *(the Father)* has ahavah *(love)* for HaBen and has given all things into his hand. [36] The one with emunah in the Ben [HaElohim] has Chayyei Olam; but the one disobeying the Ben [HaElohim] will not see Chayyim, but the

דער וועט נישט זען קיין לעבן, נאר ה׳ס צארן בלייבט אויף אים.
im oif blaibt tsorn Hashems nor leben kein zen nisht vet der
him on remains wrath Hashem's but life any see not will that

ד ווען דעריבער דער האר האט זיך דערוואוסט, אז די פרושים
Perushim di az dervust zich hot Har der deriber ven
Pharisees the that find out self has L-rd the therefore when

האבן געהערט, אז יהושע/ישוע מאכט און איז טובל אין
in toivel iz un macht Yeshua/Yehoshua az gehert hoben
in immersing is and makes Yehoshua that heard had

דער מקווה מער תלמידים ווי יוחנן — [ב] הגם יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua hagam Yochanan vi talmidim mer mikveh der
Yehoshua although John than disciples more mikveh the

אליין האט נישט געטובלט אין דער מקווה , נאר זיינע תלמידים—
talmidim zaine nor mikveh der in getoivelt nisht hot alein
disciples his only mikveh the in immerse not did himself

[ג] האט ער פארלאזט דאס לאנד יהודה , און איז ווידער אוועק קיין
kein avek vider iz un Yehude land dos farlozt er hot
to went away again is and Yehudah land of the depart he did

גליל . [ד] און האט געמוזט דורכגיין דורך שומרון . [ה] און אזוי
azoi un Shomron durch durchgein gemuzt hot un Galil
so and Samaria through to go through obliged has and Galilee

קומט ער אין א שטאט פון שומרון , וועלכע מען רופט סוכר , נאענט
noent Sychar ruft men velche Shomron fun shtot a in er kumt
near Sh'khem called it be which Samaria of city a in he comes

ביי דעם פעלד, וואס יעקב האט געגעבן צו זיין זון יוסף ; [ו] און
un Yosef zun zain tsu gegeben hot Yaakov vos feld dem bai
and Joseph son his to given has Jacob which field the by

דארט איז געווען יעקבס ברונעם. און זייענדיק מיד פון דער נסיעה ,
nesie der fun mid zaiendik un brunem Yaakovs geven iz dort
journey the from tired being and well James' was is there

האט יהושע/ישוע זיך אזוי אנידערגעזעצט ביים ברונעם; עס
es brunem baim anidergezetst azoi zich Yeshua/Yehoshua hot
it well at the sat down thus himself Yehoshua has

איז געווען ארום דער זעקסטער שעה. [ז] קומט א פרוי פון שומרון
Shomron fun froi a kumt sho zekster der arum geven iz
Samaria from woman a comes hour sixth the around was is

שעפן וואסער; זאגט יהושע/ישוע צו איר: גיב מיר צו טרינקען.
trinken tsu mir gib ir tsu Yeshua/Yehoshua zogt vaser shepen
drink to me give her to Yehoshua says water to draw

[ח] ווארום די תלמידים זיינע זענען אוועקגעגאנגען אין שטאט אריין,
arain shtot in avekgegangen zenen zaine talmidim di vorem
into city into go away did his disciples the because

כדי איינצוקויפן שפייז. [ט] זאגט דעריבער צו אים די שומרונישע
Shomronishe di im tsu deriber zogt shpaiz aintsukoifen kedei
Samaritan the him to therefore says food buy so that

פרוי : וויאזוי בעטסטו, א ייד , צו טרינקען פון מיר, וואס
vos mir fun trinken tsu Yid a betstu viazoi froi
who me from drink to Jewish person a ask you how woman

איך בין א שומרונישע פרוי ? ווארום יידן האבן נישט קיין מגע־משא
mage-mase kein nisht hoben Yidn vorem froi Shomronishe a bin ich
dealings any not have Jews because woman Samaritan a am I

מיט שומרונים . [י] האט יהושע/ישוע געענטפערט און געזאגט צו איר:
ir tsu gezogt un geentfert Yeshua/Yehoshua hot Shomronim mit
her to said and answer Yehoshua did Samaritans with

Charon Af Hashem remains on
him.

4 Therefore when Rebbe,
Melech HaMoshiach
knew that the Perushim
heard that he makes more
talmidim and administers the
tevilah of teshuva to more
talmidim than Yochanan,
2 Although Rebbe, Melech
HaMoshiach himself did not
personally administer the
mikveh mayim’s tevilah —
this was administered by
his talmidim, 3 Then Rebbe,
Melech HaMoshiach left the
land of Yehudah and departed
again into the Galil. 4 And
it was necessary for him
to pass through Shomron.
5 Therefore, he comes into
a city of Shomron being
called Sh'khem near the field
which Ya'akov Avinu had
given to Yosef Ben Ya'akov.
6 Now a be'er *(well)* of Ya'akov
was there. Rebbe, Melech
HaMoshiach, having become
weary from his journey was
sitting there at the be'er.
The sha'ah *(hour, time)* was
about hashishit *(the sixth,
noon)*. 7 An isha of Shomron
comes to draw mayim. Rebbe,
Melech HaMoshiach says to
her, Give me a drink. 8 For
Rebbe, Melech HaMoshiach’s
talmidim had gone away into
the city that they might buy
okhel. 9 Therefore, the isha
of Shomron says to Rebbe,
Melech HaMoshiach, How
can you, being a Yehudi,
ask to be given a drink
from me, an isha *(woman)*
from Shomron *(Samaria)*?
(For those who are Yehudim

אויב דו וואלסט געקענט די מתנה פון ה׳ , און ווער דער איז,
iz der ver un Hashem fun matone di gekent volst du oib
is this one who and Hashem of gift the know would you if

וואס זאגט צו דיר: גיב מיר צו טרינקען, וואלסטו אים געבעטן,
gebeten im volstu trinken tsu mir gib dir tsu zogt vos
asked him would you have drink to me give you to says who

און ער וואלט דיר געגעבן לעבעדיק וואסער. [י״א] זאגט די פרוי צו אים:
im tsu froi di zogt vaser lebedik gegeben dir volt er un
him to woman the says water living given you would he and

האר, דו האסט נישט מיט וואס אנצושעפן , און דער ברונעם איז
iz brunem der un ontsushepen vos mit nisht host du Har
is well the and to draw what with not you have you Sir

טיף ; פונוואנען זשע האסטו דאס לעבעדיקע וואסער? [י״ב] צי ביסטו
bistu tsi vaser lebedike dos hostu zhe funvanen tif
are you or water living this you have then from where deep

דען גרעסער ווי אונדזער פאטער יעקב , וועלכער האט אונדז געגעבן
gegeben undz hot velcher Yaakov foter undzer vi greser den
give us did who Jacob father our than greater then

דעם ברונעם, און אליין פון אים געטרונקען, און זיינע זין און זיינע
zaine un zin zaine un getrunken im fun alein un brunem dem
his and sons his and drank it from himself and well this

סטאדעס? [י״ג] האט יהושע/ישוע געענטפערט און געזאגט צו איר: יעדער
yeder ir tsu gezogt un geentfert Yeshua/Yehoshua hot stades
every her to said and answer Yehoshua did herds

איינער, וואס טרינקט פון דעם דאזיקן וואסער, וועט ווידער דארשטיק
dorshtik vider vet vaser dozikn dem fun trinkt vos einer
thirsty again will water this the of drinks who one

ווערן ; [י״ד] ווער אבער עס וועט טרינקען פון דעם וואסער, וואס
vos vaser dem fun trinken vet es ober ver veren
which water the from drink will it however who become

איך וועל אים געבן , דער וועט ביז אויף אייביק מער נישט דארשטיק
dorshtik nisht mer eibik oif biz vet der geben im vel ich
thirsty not more eternal on until will that give him will I

ווערן ; נאר דאס וואסער, וואס איך וועל אים געבן , וועט ווערן
veren vet geben im vel ich vos vaser dos nor veren
become will give him will I which water this but become

אין אים א וואסער קוואל, וואס שפרודלט צום אייביקן לעבן. [ט״ו] זאגט
zogt leben eibikn tsum shprudlt vos kval vaser a im in
says life eternal to the springs up which spring water a him in

די פרוי צו אים: האר, גיב מיר דאס דאזיקע וואסער, כדי איך
ich kedei vaser dozike dos mir gib Har im tsu froi di
I so that water very this me give Sir him to woman the

זאל נישט דורשטן , און נישט דארפן אהערקומען אנצושעפן . [ט״ז] זאגט
zogt ontsushepen aherkumen darfen nisht un durshten nisht zol
says to draw to come here need not and be thirsty not shall

יהושע/ישוע צו איר: גיי רוף דיין מאן , און קום אהער. [י״ז] האט
hot aher kum un man dain ruf gei ir tsu Yeshua/Yehoshua
did here come and husband your call go her to Yehoshua

די פרוי געענטפערט און געזאגט: איך האב נישט קיין מאן . זאגט
zogt man kein nisht hob ich gezogt un geentfert froi di
says husband any not have I said and answer woman the

יהושע/ישוע צו איר: דו האסט ריכטיק געזאגט: איך האב נישט
nisht hob ich gezogt richtik host du ir tsu Yeshua/Yehoshua
not have I said correctly have you her to Yehoshua

do not associate with those of Shomron). [10] In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said to her, If you knew the matanah *(gift)* of Hashem and who it is saying to you, Give me a drink, you would have asked him and he would have given you Mayim Chayyim *(Living Water)*. [11] The isha *(woman)* says to Rebbe, Melech HaMoshiach, Adoni, you have no bucket and the be'er is deep. From where then do you have the Mayim Chayyim? [12] Surely you are not greater than Ya'akov Avinu who gave the matanah to us of the be'er *(well)* and drank from it himself as did his banim *(sons)* and his tzon *(flock)*? [13] In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said, Everyone drinking from this mayim *(water)* will thirst again, [14] But whoever drinks of the mayim *(water)* which I will give to him will never thirst again, but the mayim *(water)* which I will give him will become in him a makor *(fountain)* of mayim *(water)* springing up unto Chayyei Olam.
[15] The isha *(woman)* says to Rebbe, Melech HaMoshiach, Adoni, give me this mayim that I may not thirst nor come here to draw mayim.
[16] Rebbe, Melech HaMoshiach says to her, Go, call your ba'al *(husband)*, and come back here. [17] In reply, the isha *(woman)* said to Rebbe, Melech HaMoshiach, I do not have a ba'al. He says to her, Well you spoke, I do not have a ba'al. [18] For beetzem

קיין מאן ; יח ווארום דו האסט שוין געהאט פינף מענער, און ער,
er un mener finf gehat shoin host du vorem man kein
he and men five had already have you because husband any

וועמען דו האסט איצט, איז נישט דיין מאן ; דאס דאזיקע האסטו
hostu dozike dos man dain nisht iz itst host du vemen
you have these the husband your not is now have you whom

אמת געזאגט. יט זאגט די פרוי צו אים: האר, איך זע , אז דו ביסט א
a bist du az ze ich Har im tsu froi di zogt gezogt emes
a are you that see I Sir him to woman the says said truth

נביא . כ אונדזערע אבות האבן זיך געבוקט (צו ה׳) אויף דעם
dem oif Hashem tsu gebukt zich hoben avot undzere novi
the on Hashem to worship self did ancestors our prophet

דאזיקן בארג ; און איר זאגט, אז אין ירושלים איז דאס ארט,
ort dos iz Yerushalayim in az zogt ir un barg dozikn
place the is Jerusalem in that say you and mountain this

וואו מען דארף זיך בוקן (צו ה׳). כא זאגט יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua zogt Hashem tsu buken zich darf men vu
Yehoshua says Hashem to worship self must one where

צו איר: גלויב מיר, אשה , אז עס קומט א שעה, ווען נישט אויף
oif nisht ven sho a kumt es az isha mir gloib ir tsu
on not when hour a comes it that woman me believe her to

דעם דאזיקן בארג , נישט אין ירושלים וועט איר זיך בוקן צום
tsum buken zich ir vet Yerushalayim in nisht barg dozikn dem
to the worship self you will Jerusalem in not mountain this the

פאטער. כב איר בוקט זיך צו וואס איר ווייסט נישט, מיר ווייסן יא צו
tsu yo veisen mir nisht veist ir vos tsu zich bukt ir foter
to yes know we not know you what to self worship you Father

וועמען מיר בוקן זיך; ווייל די ישועה איז פון די יידן. כג נאר
nor Yidn di fun iz yeshue di vail zich buken mir vemen
but Jews the of is salvation the because self worship we whom

עס קומט א שעה, און איז שוין איצט, ווען די ווארהאפטיקע
vorhaftike di ven itst shoin iz un sho a kumt es
true the when now already is and hour a comes there

דינער פון ה׳ , וועלן זיך בוקן צום פאטער אין גייסט און
un Gaist in foter tsum buken zich velen Hashem fun diner
and Spirit in Father to the worship self will Hashem of servants

אין דער ווארהייט; ווארום דער פאטער זוכט אזעלכע, וואס זאלן זיך
zich zolen vos azelche zucht foter der vorem vorhait der in
self should who such seeks Father the because truth the in

בוקן צו אים. כד ה׳ איז א גייסט, און די , וואס בוקן זיך
zich buken vos di un Gaist a iz Hashem im tsu buken
self worship who those and Spirit a is Hashem him to worship

צו אים, מוזן זיך בוקן אין גייסט און אין דער ווארהייט. כה זאגט צו
tsu zogt vorhait der in un Gaist in buken zich muzn im tsu
to says truth the in and Spirit in worship self must him to

אים די פרוי: איך ווייס , אז דער משיח קומט , (וואס הייסט
heist vos kumt Moshiach der az veis ich froi di im
means which is coming Moshiach the that know I woman the him

געזאלבטער) ווען ער וועט קומען, וועט ער אונדז אלץ זאגן.
zogen alts undz er vet kumen vet er ven gezalbter
tell everything us he will come will he when anointed one

כו זאגט צו איר יהושע/ישוע : איך בין עס, וואס רעדט מיט דיר.
dir mit redt vos es bin ich Yeshua/Yehoshua ir tsu zogt
you with speaks who He am I Yehoshua her to says

(in fact) chamisha be'alim
(five husbands) you had, and
the one you have now is
not your ba'al *(husband)*.
What you have said is emes.
[19] The isha says to Rebbe,
Melech HaMoshiach, Adoni,
I see that you are a navi.
[20] Avoteinu on this mountain
worshiped and you say that
in Yerushalayim is the place
where it is necessary to
worship. [21] Rebbe, Melech
HaMoshiach says to her,
Have emunah *(faith)*, believe
me, Isha. A sha'ah *(hour,
time)* comes when neither
on this mountain nor in
Yerushalayim will you
worship HaAv. [22] You worship
that of which you do not have
da'as; we worship that of
which we have da'as, because
Yeshu'at Eloheinu *(salvation)*
is from the Yehudim. [23] But
a sha'ah is coming, and
now is, when those of the
true avodas kodesh will
worship HaAv in the Ruach
Hakodesh and in Emes, for
indeed [Elohim] HaAv is
seeking such to worship
Him. [24] Hashem is Ruach
(Spirit) and it is necessary
for the ones worshiping
Him to worship in Ruach
and Emes. [25] The isha says
to him, I have da'as that
Rebbe, Melech HaMoshiach
is coming, the one being
called the Messiah. When
Rebbe, Melech HaMoshiach
comes, he will proclaim to
us everything. [26] Yehoshua
says to her, Ani Hu *(I am
He)*, the one speaking to
you.

כז און ביי דעם דאזיקן זענען זיינע תלמידים אנגעקומען, און האבן
hoben un ongekumen talmidim zaine zenen dozikn dem bai un
have and came disciples his did this the at and

זיך געוואונדערט, אז ער רעדט מיט א פרוי ; דאך האט קיינער נישט
nisht keiner hot doch froi a mit redt er az gevundert zich
not anyone did yet woman a with speaks he that amazed self

געזאגט: וואס ווילסטו ? אדער: פארוואס רעדסטו מיט איר? כח און
un ir mit redstu farvos oder vilstu vos gezogt
and her with speak you why or do you want what say

די פרוי האט איבערגעלאזט איר וואסער קרוג, און איז אוועק
avek iz un krug vaser ir ibergelozt hot froi di
went away did and jar water her left has woman the

אין שטאט אריין, און זאגט צו די מענטשן: כט קומט, זעט א מענטשן,
mentshn a zet kumt mentshn di tsu zogt un arain shtot in
man a see come people the to said and into city in

וועלכער האט מיר געזאגט אלץ , וואס איך האב געטאן; איז דאס
dos iz geton hob ich vos alts gezogt mir hot velcher
this is done have I which everything tell me did who

נישט אפשר דער משיח ? ל זענען זיי ארויסגעגאנגען אויס דער
der ois aroisgegangen zei zenen Moshiach der efsher nisht
the out of go out they did Moshiach the perhaps not

שטאט, און זענען געקומען צו אים. לא דערווייל האבן אים די תלמידים
talmidim di im hoben derveil im tsu gekumen zenen un shtot
disciples the him have meanwhile him to come did and city

געבעטן, אזוי צו זאגן : רבי , עס. לב ער אבער האט צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu hot ober er es Rebbe zogen tsu azoi gebeten
say them to did however he eat Rebbe say to so asked

איך האב א שפייז צו עסן, וואס איר קענט זי נישט. לג האבן די תלמידים
talmidim di hoben nisht zi kent ir vos esen tsu shpaiz a hob ich
disciples the have not it know you which eat to food a have I

דעריבער געזאגט איינער צום אנדערן: צי האט אים דען עמיצער
emitser den im hot tsi andern tsum einer gezogt deriber
someone then to him has other to the one said therefore

געברענגט עפעס צו עסן? לד זאגט יהושע/ישוע צו זיי : מיין
main zei tsu Yeshua/Yehoshua zogt esen tsu epes gebrengt
my them to Yehoshua said eat to something brought

שפייז איז, אז איך זאל טאן דעם רצון פון דעם , וועלכער האט
hot velcher dem fun rotsn dem ton zol ich az iz shpaiz
has who the one of will the do shall I that is food

מיך געשיקט, און צו ענדיקן זיין ווערק. לה צי זאגט איר דען נישט:
nisht den ir zogt tsi verk zain endiken tsu un geshikt mich
not then you says work his complete to and sent me

נאך פיר חדשים , און עס קומט דער שניט ? זע , איך זאג אייך:
aich zog ich ze shnit der kumt es un chadoshim fir noch
you tell I look harvest the comes it and months four after

הייבט אויף אייערע אויגן און זעט די פעלדער, אז זיי זענען שוין
shoin zenen zei az felder di zet un oigen eiere oif heibt
already are they that fields the see and eyes your up lift

ווייס צום שניט . לו דער שניטער באקומט א שכר , און זאמלט
zamlt un sachar a bakumt shniter der shnit tsum vais
gathers and wage a receives reaper the harvest to the white

איין פירות צום אייביקן לעבן, כדי דער פארזייער און דער
der un farzeier der kedei leben eibikn tsum peires ein
the and sower the so that life eternal to the fruits together

27 And at this very moment, the Moshiach's talmidim arrived, and they were marveling that he was speaking with an isha. No one said, however, What are you seeking? Or, Why do you speak with her? 28 Therefore, the isha left her waterpot and went away into the city and says to the bnei Adam of the city, 29 Come, see an ish who told me everything I have ever done. Surely this one is Moshiach, is he not? 30 They came out of the city and were coming to him. 31 Divaile *(meanwhile)*, Moshiach's talmidim were asking him, Rebbe, eat. 32 But Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, I have okhel *(food)* to eat of which you have no da'as. 33 Therefore, Moshiach's talmidim were saying to one another, Surely no one brought him anything to eat? 34 Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, My okhel *(food)* is that I may do the ratzon *(will)* of the One having sent me and may complete His ma'aseh *(work)*. 35 Do not say, Yet arba'ah chodashim *(four months)* and then comes the katzir *(harvest)*. Hinei, I say to you, Lift up your eyes and see the sadot *(fields)* that they are white for the katzir *(harvest)*. 36 The one harvesting receives wages and gathers p'ri *(fruit)* unto Chayyei Olam, that the one sowing and

שניטער זאלן זיך פרייען צוזאמען. לז ווארום אין דעם דאזיקן (פאל)
fal dozikn dem in vorem tsuzamen freien zich zolen shniter
case this the in because together rejoice self should reaper

איז דאס שפריכווארט אמת: איינער זייעט, אן אנדערער שניידט. לח איך
ich shnaidt anderer an zeiet einer emes shprichvort dos iz
I reaps other an sows one true proverb this is

האב אייך געשיקט צו שניידן , וואס איר האט נישט באארבעט; אנדערע
andere baarbet nisht hot ir vos shnaiden tsu geshikt aich hob
others cultivated not have you what reap to sent you have

האבן געארבעט, און איר זענט אריינגעקומען אין זייער ארבעט אריין.
arain arbet zeier in araingekumen zent ir un gearbet hoben
into work their in entered are you and work did

לט און פון יענער שטאט האבן א סך שומרונים געגלויבט אין אים
im in gegloibt Shomronim sach a hoben shtot yener fun un
him in believe Samaritans many a did city that from and

דורך דעם ווארט פון דער פרוי , וואס האט עדות געזאגט: ער האט
hot er gezogt eides hot vos froi der fun vort dem durch
has he said witness did who woman the of word the through

מיר געזאגט אלץ , וואס איך האב געטאן. מ און ווי די שומרונים
Shomronim di vi un geton hob ich vos alts gezogt mir
Samaritans the when and done have I that everything told me

זענען געקומען צו אים, האבן זיי אים געבעטן צו בלייבן ביי זיי ;
zei bai blaiben tsu gebeten im zei hoben im tsu gekumen zenen
them with remain to asked him they have him to come did

און ער איז דארט געבליבן צוויי טעג. מא און א סך מער האבן
hoben mer sach a un teg tsvei gebliben dort iz er un
did more many a and days two remain there is he and

געגלויבט דורך זיין ווארט, מב און האבן געזאגט צו דער פרוי : מיר
mir froi der tsu gezogt hoben un vort zain durch gegloibt
we woman the to say did and word his through believe

גלויבן מער נישט צוליב דיין רעדן , ווארום מיר אליין
alein mir vorem reden dain tsulib nisht mer gloiben
ourselves we because speaking your on account of not more believe

האבן אים געהערט; און ווייסן, אז ער איז באמת דער משיח ,
Moshiach der beemes iz er az veisen un gehert im hoben
Moshiach the in truth is he that know and heard him have

דער גואל פון דער וועלט. מג און אין צוויי טעג ארום איז ער פון
fun er iz arum teg tsvei in un velt der fun goel der
from he is around days two in and world the of redeemer the

דארטן ארויסגעגאנגען קיין גליל . מד ווארום יהושע/ישוע אליין
alein Yeshua/Yehoshua vorem Galil kein aroisgegangen dorten
himself Yehoshua because Galilee to went out there

האט עדות געזאגט, אז א נביא האט נישט קיין כבוד אין זיין אייגן
eigen zain in koved kein nisht hot novi a az gezogt eides hot
own his in honor any not has prophet a that said witness has

היימלאנד. מה ווען דעריבער ער איז געקומען קיין גליל , האבן די
di hoben Galil kein gekumen iz er deriber ven heimland
the have Galilee to come is he therefore when home land

לייט פון גליל אים אויפגענומען, ווייל זיי האבן געזען אלץ ,
alts gezen hoben zei vail oifgenumen im Galil fun lait
everything seen have they because welcomed him Galilee of people

וואס ער האט געטאן אין ירושלים דעם יום טוב; ווארום זיי
zei vorem tov yom dem Yerushalayim in geton hot er vos
they because Tov Yom at the Jerusalem in done had he which

the other one harvesting
may have simcha together.
[37] For in this the saying
is true, One sows and
another reaps. [38] I sent
you to harvest that upon
which you have not labored;
others have labored and
you have entered into their
labor.

[39] And from that city of
Shomron many had emunah
in him, because of the solemn
dvar of the isha giving edut:
He told me everything I have
ever done. [40] Then when
those of Shomron came to
Rebbe, Melech HaMoshiach,
they were asking him to
remain with them, and he
remained with them there
two yamim. [41] And many
more put their emunah [in
Rebbe, Melech HaMoshiach],
because of his dvar *(word)*.
[42] And to the isha they were
saying, No longer because
of what you spoke do we
have emunah *(faith)*, for we
ourselves have heard and
we have da'as that his one is
be'emes the Moshi'a HaOlam
(the Savior, Go'el HaOlam).
[43] And after two yamim
(days), he went out from
there into the Galil. [44] For
Rebbe, Melech HaMoshiach
himself gave solemn edut
(testimony) that a Navi does
not have kavod *(honor)* in his
own country. [45] Therefore,
when he came into the Galil,
those of the Galil received
Rebbe, Melech HaMoshiach,
vi-bahlt *(since)* they had
seen all which he did in
Yerushalayim during the

אליין זענען אויך ארויפגעגאנגען אויף יום טוב.
tov yom oif aroifgegangen oich zenen alein
Tov Yom for go up also did themselves

מו און ער איז ווידעראמאל געקומען קיין קנה פון גליל , וואו
vu Galil fun Cana kein gekumen videramol iz er un
where Galilee of Cana to come again a time is he and

ער האט געמאכט פון דעם וואסער וויין . און עס איז געווען א
a geven iz es un vain vaser dem fun gemacht hot er
a was is there and wine water the of made has he

געוויסער קעניגלעכער באאמטער, וועמעס זון איז געלעגן קראנק אין
in krank gelegen iz zun vemes baamter keniglecher geviser
in sick lying was son whose official royal certain

כפר-נחום . מז ווי דער דאזיקער האט געהערט, אז יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua az gehert hot doziker der vi K'far-Nachum
Yehoshua that heard has this one the as K'far-Nachum

איז אנגעקומען פון יהודה קיין גליל , איז ער אוועק צו אים,
im tsu avek er iz Galil kein Yehude fun ongekumen iz
him to went away he is Galilee to Yehudah from came was

און אים געבעטן, אז ער זאל אראפגיין און היילן זיין זון ; ווייל
vail zun zain heilen un aropgein zol er az gebeten im un
because son his heal and come down shall he that asked him and

ער האט געהאלטן ביים שטארבן. מח און יהושע/ישוע האט געזאגט
gezogt hot Yeshua/Yehoshua un shtarben baim gehalten hot er
said has Yehoshua and death near held was he

צו אים: אויב איר זעט נישט קיין אותות ומופתים , ווילט איר בשום
beshum ir vilt umofsim otot kein nisht zet ir oib im tsu
never you will and wonders signs any not see you if him to

אופן נישט גלויבן . מט זאגט דער קעניגלעכער באאמטער צו אים: האר,
Har im tsu baamter keniglecher der zogt gloiben nisht oifen
Sir him to official royal the says believe not way

קום אראפ, איידער מיין קינד שטארבט. נ זאגט יהושע/ישוע צו
tsu Yeshua/Yehoshua zogt shtarbt kind main eider arop kum
to Yehoshua said dies child my before down come

אים: גיי, דיין זון לעבט! דער מענטש האט געגלויבט אין דעם ווארט,
vort dem in gegloibt hot mentsh der lebt zun dain gei im
word the in believe did man the lives son your go him

וואס יהושע/ישוע האט צו אים געזאגט, און איז געגאנגען. נא און
un gegangen iz un gezogt im tsu hot Yeshua/Yehoshua vos
and gone has and said him to had Yehoshua which

בשעת ער איז אראפגעגאנגען, האבן אים זיינע קנעכט באגעגנט, און
un bagegent knecht zaine im hoben aropgegangen iz er beshas
and met servants his him have going down is he while

געזאגט, אז זיין יינגל לעבט. נב ער האט זיך דעריבער נאכגעפרעגט
nochgefregt deriber zich hot er lebt yingel zain az gezogt
ask after therefore self has he lives boy his that said

ביי זיי די שעה, אין וועלכער עס איז אים בעסער געווארן. האבן זיי
zei hoben gevoren beser im iz es velcher in sho di zei bai
they have become better him was it which in hour the them with

אים געזאגט: נעכטן אין דער זיבעטער שעה האט דאס פיבער אים
im fiber dos hot sho zibeter der in nechtn gezogt im
him fever the had hour seventh the in yesterday said to him

פארלאזט. נג דער פאטער האט דעריבער געוואוסט, אז עס איז געווען אין
in geven iz es az gevust deriber hot foter der farlozt
in was is it that know therefore did father the leave

Chag, for they also went to the Chag.

46 Then Rebbe, Melech HaMoshiach came again into Kanah of the Galil where he made the mayim *(water)* into yayin *(wine)*. There was a certain royal official whose ben was choleh *(ill)* in K'far-Nachum.
47 This man, having heard that Yehoshua comes from the land of Yehudah into the Galil, went to him and was asking him to come down and cure the ben of him. For the yeled was about to die.
48 Therefore, Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, Except you see otot *(miraculous signs)* and moftim *(wonders)*, you will never have emunah *(faith)*.
49 The royal official says to Rebbe, Melech HaMoshiach, Adoni, come down before my yeled dies.
50 Rebbe, Melech HaMoshiach says to him, Go! Bincha chai *(your son lives)*! The man had emunah *(faith)* in the dvar that Rebbe, Melech HaMoshiach had said to him, and the man departed.
51 And as the man was going, his avadim met him, saying that the man's yeled lives.
52 Therefore, the man inquired from them the sha'ah *(hour, time)* in which the yeled began to recover. Then they said to him, Etmol *(yesterday)* at the sha'ah hashevi'it *(seventh hour)* the fever left him.
53 Therefore, the abba knew that it was the same sha'ah *(hour, time)* in which

יענער שעה, איז וועלכער יהושע/ישוע האט צו אים געזאגט: דיין זון
zun dain gezogt im tsu hot Yeshua/Yehoshua velcher iz sho yener
son your said him to has Yehoshua which is hour that

לעבט; און ער האט געגלויבט און דאס גאנצע הויז זיינס. נג דאס דאזיקע
dozike dos zains hoiz gantse dos un gegloibt hot er un lebt
these the his house whole that and believe did he and lives

איז שוין דאס צווייטע נס , וואס יהושע/ישוע האט געטאן, ווען
ven geton hot Yeshua/Yehoshua vos nes tsveite dos shoin iz
when done had Yehoshua which sign second the already is

ער איז געקומען פון יהודה קיין גליל .
Galil kein Yehude fun gekumen iz er
Galilee to Yehudah from come is he

ה נאך דעם איז געווען א יידישער יום טוב, און יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua un tov yom Yiddisher a geven iz dem noch
Yehoshua and Tov Yom Jewish a was is that after

איז ארויפגעגאנגען קיין ירושלים .
Yerushalayim kein aroifgegangen iz
Jerusalem to went up is

ב און אין ירושלים ביים שער הצאן איז דא א טייך,
taich a do iz Hatson shaar baim Yerushalayim in un
pool a here is of the Sheep Gate by the Jerusalem in and

וואס הייסט אויף לשון קודש בית-חסדא , און האט פינף זאלן .
zaln finf hot un Beit-Chesda kodesh loshen oif heist vos
colonades five has and Beth-Chesda holy language in called which

ג אין די דאזיקע איז געלעגן א מאסע קראנקע, בלינדע , הינקענדיקע,
hinkendike blinde kranke mase a gelegen iz dozike di in
lame the blind sick crowd of a lying is these the in

אויסגעצערטע, (וואס האבן געווארט, אז דאס וואסער זאל זיך באוועגן;
bavegen zich zol vaser dos az gevart hoben vos oisgetserte
move self shall water the that waiting were who withered

ד ווארום פון צייט צו צייט פלעגט אראפקומען א מלאך פון דעם האר
Har dem fun malech a aropkumen flegt tsait tsu tsait fun vorem
L-rd the of angel a come down used to time to time from because

(ג-ט) אין דעם טייך אריין און באוועגן דאס וואסער; דעריבער ווער עס
es ver deriber vaser dos bavegen un arain taich dem in G-t
it who therefore water the move and into pool the in G-d

איז אריינגעגאנגען דער ערשטער נאך דער באוועגונג פונם וואסער,
vaser funem bavegung der noch ershter der araingegangen iz
water of the movement the after first the go in did

דער איז געזונט געווארן, פון יעדער קראנקייט וואס ער האט נאר
nor hot er vos krankeit yeder fun gevoren gezunt iz der
just did he which sickness every of become healthy is this one

געהאט.) ה און דארט איז געווען א מענטש, וואס איז קראנק געווען אכט
acht geven krank iz vos mentsh a geven iz dort un gehat
eight was sick is who man a was is there and had

און דרייסיק יאר לאנג. ו ווען יהושע/ישוע האט געזען דעם דאזיקן
dozikn dem gezen hot Yeshua/Yehoshua ven lang yor draisik un
this the see did Yehoshua when long years thirty and

ליגן , און האט זיך דערוואוסט, אז ער ליגט שוין דארט א לאנגע
lange a dort shoin ligt er az dervust zich hot un lign
long a there already lies he that find out self did and lying

צייט, זאגט ער צו אים: ווילסט געזונט ווערן ? ז האט דער חולה
choile der hot veren gezunt vilst im tsu er zogt tsait
sick the has to become healthy do you want him to he says time

Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, Bincha chai! And the man had emunah and all his bais. 54 Now this was ot hasheni *(the second miraculous sign)* that Rebbe, Melech HaMoshiach did after having come from the land of Yehudah to the Galil.

5 After these things, there was a Chag *(Feast)* in Yehudah and Rebbe, Melech HaMoshiach went up to Yerushalayim.

2 Now there is in Yerushalayim at the Sha'ar HaTzon *(Sheepgate)* a pool, the one being called in Aramaic, Beit-Zata, having chamasha colonnades. 3 In these lay a multitude of invalids — ivrim *(blind men)*, pisechim *(lame persons)*, paralyzed. [4 For a malach Hashem from time to time descended into the berekhah *(pool)* and agitated the mayim; therefore, he who entered first after the agitation of the mayim, became whole, whatever choli *(disease, sickness)* he was held by.] 5 And there was a certain man there SHELOSHIM U'SHEMONEH SHANAH *(thirty-eight years)* having been in his machla *(illness)*. 6 Rebbe, Melech HaMoshiach, seeing this man lying there, and having da'as that the man had been in this condition for a long time already, says to him, Do you want to have refu'ah? 7 In reply,

אים געענטפערט: האר, איך האב נישט קיין מענטשן, מיך אריינצוואווארפן
araintsuvarfen mich mentshn kein nisht hob ich Har geentfert im
throw in me people any not have I L-rd answer him

אין טייך אריין, ווען דאס וואסער ווערט באוועגט; נאר בשעת איך קום ,
kum ich beshas nor bavegt vert vaser dos ven arain taich in
come I while but moved is water the when into pool in

גייט אן אנדערער אראפ פאר מיר. ח זאגט יהושע/ישוע צו אים:
im tsu Yeshua/Yehoshua zogt mir far arop anderer an geit
him to Yehoshua says me before down other an go

שטיי אויף, נעם דיין בעט און גיי. ט און גלייך איז דער מענטש
mentsh der iz glaich un gei un bet dain nem oif shtei
man the is immediately and go and bed your take up stand

געזונט געווארן, און האט גענומען זיין בעט, און איז ארומגעגאנגען. און
un arumgegangen iz un bet zain genumen hot un gevoren gezunt
and walking about is and bed his take did and become healthy

יענער טאג איז געווען א שבת .
Shabbos a geven iz tog yener
Sabbath a was is day that

י די יידן האבן דעריבער געזאגט צום געהיילטן: עס איז שבת ,
Shabbos iz es geheiltn tsum gezogt deriber hoben Yidn di
Sabbath is it cured to the say therefore did Judaeans the

און דו טארסט נישט טראגן דאס בעט. יא ער אבער האט זיי
zei hot ober er bet dos trogen nisht torst du un
them has however he bed the to carry not be allowed you and

געענטפערט: דער, וואס האט מיך געזונט געמאכט, האט צו מיר געזאגט:
gezogt mir tsu hot gemacht gezunt mich hot vos der geentfert
say me to did made healthy me has who the answered

נעם דיין בעט און גיי. יב האבן זיי אים געפרעגט: ווער איז דער מענטש,
mentsh der iz ver gefregt im zei hoben gei un bet dain nem
man the is who ask him they did go and bed your take

וואס האט צו דיר געזאגט: נעם און גיי? יג און דער, וואס איז געהיילט
geheilt iz vos der un gei un nem gezogt dir tsu hot vos
healed is who the and go and take say you to did who

געווארן, האט נישט געוואוסט, ווער עס איז; ווארום יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua vorem iz es ver gevust nisht hot gevoren
Yehoshua because is it who know not did become

האט זיך אוועקגעקערט, מחמת עס איז געווען א המון מענטשן אויף
oif mentshn hamon a geven iz es machmas avekgekert zich hot
at people crowd of a was is it because turned away self has

דעם ארט. יד שפעטער האט יהושע/ישוע אים געפונען אין בית
beis in gefunen im Yeshua/Yehoshua hot shpeter ort dem
House in find him Yehoshua did later place that

המקדש , און צו אים געזאגט: זע , דו ביסט געזונט געווארן; זינדיק
zindik gevoren gezunt bist du ze gezogt im tsu un Hamikdash
sin become healthy are you look said him to and HaMikdash

נישט מער , כדי קיין ערגערס זאל דיר נישט געשען . טו איז דער
der iz geshen nisht dir zol ergers kein kedei mer nisht
the is happened not you shall worse any so that longer no

מענטש אוועקגעגאנגען, און האט געזאגט צו די יידן , אז עס איז
iz es az Yidn di tsu gezogt hot un avekgegangen mentsh
is it that Judaeans the to say did and went away man

יהושע/ישוע , וואס האט אים געזונט געמאכט. טז און צוליב
tsulib un gemacht gezunt im hot vos Yeshua/Yehoshua
on account of and made healthy him did who Yehoshua

the choleh *(sick one)* said,
Adoni, I have no one, when
the mayim is disturbed,
to put me into the pool.
While I am coming, someone
steps into the pool ahead
of me. 8 Rebbe, Melech
HaMoshiach says to him,
Rise up, take your mat and
walk. 9 And immediately
the man received his
refu'ah *(healing)* and took
his mat and was walking
around. And that day was
Shabbos.

10 So those of Yehudah were
saying to the one having
been granted refu'ah *(healing)*,
It is Shabbos, so it is asur
(prohibited), it is chillul
Shabbos *(desecration of Shabbat)*
for you to carry your mat.
11 But the man in reply said to
them, The one having given
me refu'ah, that one said to
me, Take up your mat and
walk! 12 They asked him, Who
is haIsh *(the man)* telling you
to take up your mat and walk?
13 But the one having been
granted refu'ah *(healing)* did
not have da'as who it is, for
Rebbe, Melech HaMoshiach
slipped away, there being a
multitude in the place. 14 After
these things Rebbe, Melech
HaMoshiach finds him in the
Beis Hamikdash, and said to
him, Hinei, you have received
your refu'ah. No longer
commit averos, for fear that
something worse happen to
you. 15 The man went away and
reported to the Yehudim that
Yehoshua is the one having
granted him his refu'ah,
16 And, because of this, those

דעם האבן די יידן גערודפט יהושען/ישוען , וייל ער
er vail Yeshuan/Yehoshuan geroideft Yidn di hoben dem
he because Yehoshua persecute Judaeans the did that

האט עס געטאן אין שבת . [יז] יהושע/ישוע אבער האט זיי
zei hot ober Yeshua/Yehoshua Shabbos in geton es hot
them did however Yehoshua Sabbath in done this had

געענטפערט: מיין פאטער ארבעט ביז אצונד , און איך ארבעט
arbet ich un atsund biz arbet foter main geentfert
work I and the present time until works Father my answer

אויך. [יח] דערפאר טאקע האבן די יידן נאך מער געזוכט אים צו
tsu im gezucht mer noch Yidn di hoben take derfar oich
to him seek more even Judaeans the did really therefore also

טייטן, וייל נישט נאר האט ער מחלל שבת געווען, נאר האט
hot nor geven Shabbos mechalel er hot nor nisht vail teiten
had but was Sabbath desecrating he had only not because kill

געזאגט, אז ה׳ איז זיין פאטער (ישעיהו ד, ב.), מאכנדיק זיך
zich machendik b d Yeshayah foter zain iz Hashem az gezogt
self making 2 4 Yeshayah Father his is Hashem that said

גלייך צו ג-ט.
G-t tsu glaich
G-d to equal

[יט] יהושע/ישוע האט דעריבער געענטפערט און געזאגט צו זיי :
zei tsu gezogt un geentfert deriber hot Yeshua/Yehoshua
them to said and answer therefore did Yehoshua

באמת , באמת זאג איך אייך: דער זון קען פון זיך אליין גארנישט
gornisht alein zich fun ken zun der aich ich zog beemes beemes
nothing himself self of can Son the you I tell in truth in truth

טאן, אחוץ דאס, וואס ער זעט דעם פאטער טאן; ווארום וואס ער
er vos vorem ton foter dem zet er vos dos achuts ton
he what because do Father the sees he which that except do

טוט, דאס טוט אויך דער זון אויף אן ענלעכן אופן. [כ] ווארום דער
der vorem oifen enlechn an oif zun der oich tut dos tut
the because way likewise an on Son the also does that does

פאטער האט ליב דעם זון , און ווייזט אים אלץ, וואס ער אליין טוט;
tut alein er vos alts im vaizt un zun dem lib hot foter
does himself He that all him shows and Son the love has Father

און גרעסערע מעשים ווי די דאזיקע וועט ער אים ווייזן , כדי איר
ir kedei vaizen im er vet dozike di vi maisim gresere un
you so that to show him He will these the than deeds greater and

זאלט זיך וואונדערן. [כא] ווארום ווי דער פאטער וועקט אויף די טויטע און
un toite di oif vekt foter der vi vorem vunderen zich zolt
and dead the up wakes Father the as because wonder self shall

מאכט לעבעדיק, אזוי אויך מאכט דער זון לעבעדיק וועמען ער וויל .
vil er vemen lebedik zun der macht oich azoi lebedik macht
wants he whom alive Son the makes also so alive makes

[כב] ווארום דער פאטער משפט נישט קיינעם, נאר האט איבערגעגעבן דאס
dos ibergegeben hot nor keinem nisht mishpot foter der vorem
the turned over has but anyone not judges Father the because

גאנצע משפט צום זון , [כג] כדי אלע זאלן אפגעבן כבוד דעם
dem koved opgeben zolen ale kedei zun tsum mishpot gantse
the honor give should all so that Son to the judgment entire

זון , ווי זיי גיבן אפ כבוד דעם פאטער. ווער עס גיט נישט אפ כבוד
koved op nisht git es ver foter dem koved op giben zei vi zun
honor off not give it who Father the honor off give they as Son

of Yehudah brought redifah
(persecution) upon Rebbe,
Melech HaMoshiach, because
these things he was doing on
Shabbos. [17] But Rebbe, Melech
HaMoshiach in reply, said to
them, Avi until now is working
and I am working. [18] Because
of this, therefore, those of
Yehudah were seeking all the
more to kill Rebbe, Melech
HaMoshiach, because not only
was he mechallel Shabbos, but
also Rebbe was saying that his
own Av was Hashem, thereby
making himself equal with
Elohim.

[19] In reply, therefore, Rebbe,
Melech HaMoshiach was
saying to them, Omein,
omein, I say to you, HaBen
is not able to do anything
from himself except what
he sees HaAv doing, for
what things that One is
doing, these things also
HaBen likewise is doing.
[20] For HaAv has ahavah for
HaBen and all things He
shows to him which He
does and ma'asim gedolim
(greater works) than these
He will show him that
you may marvel. [21] For
just as HaAv raises the
Mesim *(dead ones)* and
makes them alive, so also
HaBen makes alive whom
he wills. [22] For not even
HaAv judges anyone, but all
Mishpat Hashem has given
to HaBen, [23] That kol Bnei
Adam may honor HaBen
as they honor HaAv. The
one not honoring HaBen
does not honor HaAv who

דעם זון , דער גיט נישט אפּ כבוד דעם פאטער, וואס האט אים געשיקט.
geshikt im hot vos foter dem koved op nisht git der zun dem
sent him has who Father the honor up not gives that Son the

כד באמת , באמת זאג איך אייך: ווער עס הערט מיין ווארט, און גלויבט
gloibt un vort main hert es ver aich ich zog beemes beemes
believes and word my hear it who you I say in truth in truth

אין אים, וואס האט מיך געשיקט, דער האט אייביק לעבן, און קומט
kumt un leben eibik hot der geshikt mich hot vos im in
comes and life eternal has that sent me has who Him in

נישט צום משפט , נאר איז שוין אריבער פון טויט אין לעבן
leben in toit fun ariber shoin iz nor mishpot tsum nisht
life into death from across already is but judgment to the not

אריין. כה באמת , באמת זאג איך אייך: עס קומט אָן א שעה, און איז
iz un sho a on kumt es aich ich zog beemes beemes arain
is and hour a on comes it you I tell in truth in truth into

שוין , ווען די מתים וועלן הערן דאס קול פון דעם זון פון דער
der fun zun dem fun kol dos heren velen meisim di ven shoin
the of Son the of voice the hear will dead the when already

אויבערשטער; און די , וואס הערן עס, וועלן לעבן. כו ווארום ווי דער
der vi vorem leben velen es heren vos di un Oibershter
the as because live will it hear who those and Most High

פאטער האט לעבן אין זיך אליין, אזוי האט ער אויך געגעבן דעם זון , צו
tsu zun dem gegeben oich er hot azoi alein zich in leben hot foter
to Son the given also He has so alone self in life has Father

האבן לעבן אין זיך אליין; כז אויך האט ער אים געגעבן רשות צו טאן
ton tsu reshus gegeben im er hot oich alein zich in leben hoben
do to authority given Him He has also alone self in life have

משפט , ווייל ער איז דער בר אנש . כח וואונדערט זיך נישט איבער
iber nisht zich vundert Enosh Bar der iz er vail mishpot
over not self wonder of Man Son the is He because judgment

דעם; ווייל א שעה קומט אָן, אין וועלכער אלע, וואס זענען אין די
di in zenen vos ale velcher in on kumt sho a vail dem
the in are who all which in on comes hour an because that

קברים, וועלן הערן זיין קול , כט און וועלן ארויסקומען; די , וואס האבן
hoben vos di aroiskumen velen un kol zain heren velen kvorim
have who the come out will and voice His hear will graves

געטאן (מעשים) טובים, צו דער אויפשטייאונג פון לעבן; אבער די ,
di ober leben fun oifshteiung der tsu tovim maisim geton
the however life of resurrection the to good deeds done

וואס האבן געטאן (מעשים) רעים, צו דער אויפשטייאונג פון משפט .
mishpot fun oifshteiung der tsu reim maisim geton hoben vos
judgment of resurrection the to evil deeds done have who

ל איך קען פון מיר אליין גארנישט טאן; ווי איך הער, אזוי משפט איך;
ich mishpot azoi her ich vi ton gornisht alein mir fun ken ich
I judge so hear I as do nothing myself me of can I

און מיין משפט איז גערעכט , ווייל איך זוך נישט מיין ווילן, נאר
nor vilen main nisht zuch ich vail gerecht iz mishpot main un
but will my not seek I because righteous is judgment my and

דעם רצון פון דעם פּאטער, וואס האט מיך געשיקט. לא אויב איך
ich oib geshikt mich hot vos foter dem fun rotsn dem
I if send me did who Father the one of will the

זאג עדות וועגן מיר אליין, איז מיין עדות זאגן נישט אמת. לב אן
an emes nisht zogen eides main iz alein mir vegen eides zog
an truth not say witness my is alone me about witness tell

sent him. 24 Omein, omein, I say to you, that the one, hearing my dvar and having emunah in the One who sent me, has Chayyei Olam and does not come into the Mishpat Hashem, but has been transferred out of mavet *(death)* into Chayyim *(Life)*. 25 Omein, omein, I say to you, that a sha'ah *(hour)* is coming and now is, when the Mesim *(dead ones)* will hear the kol *(voice)* of the Ben HaElohim and the ones having heard will live. 26 For just as HaAv has Chayyim *(Life)* in himself, so also HaBen He gave to have Chayyim *(Life)* in himself. 27 And samchut *(authority)* He gave to him to make mishpat *(judgment)* because he is the Bar Enosh. 28 Do not marvel at this. For a sha'ah *(hour, time)* is coming in which all the ones in the kevarim *(graves)* will hear the kol of Rebbe, Melech HaMoshiach, 29 And will come out, the ones having practiced HaTov to a Techiyas HaMesim of Chayyim *(Life)*, the ones having practiced HaRah to a Techiyas HaMesim of Mishpat *(Judgment)*.

30 I am not able to do from myself anything. As I hear I judge, and mine is mishpat tzedek, because I do not seek my own ratzon *(will)* but the ratzon *(will)* of the One having sent me. 31 If I give solemn edut *(testimony)* about myself, the edut of mine is not

אנדערער איז עס, וואס זאגט עדות וועגן מיר; און איך ווייס , אז
az veis ich un mir vegen eides zogt vos es iz anderer
that know I and me about witness says who it is another

ווארהאפטיק איז דאס עדות זאגן , וואס ער זאגט וועגן מיר. לג איר
ir mir vegen zogt er vos zogen eides dos iz vorhaftik
you me about says He which say witness the is truthful

האט געשיקט צו יוחנן , און ער האט עדות געזאגט אויף דעם
dem oif gezogt eides hot er un Yochanan tsu geshikt hot
the about said witness has he and John to send did

אמת. לד איך אבער נעם נישט אָן דאס עדות זאגן פון א מענטשן,
mentshn a fun zogen eides dos on nisht nem ober ich emes
man a of say witness the on not take however I truth

נאר דאס זאג איך, כדי איר זאלט געראטעוועט ווערן. לה ער איז געווען
geven iz er veren geratevet zolt ir kedei ich zog dos nor
was is he to be saved shall you so that I tell this but

דאס ברענענדיקע און שיינענדיקע ליכט; און איר האט זיך געוואלט
gevolt zich hot ir un licht shainendike un brenendike dos
want self have you and light shining and burning the

משמח זיין לפי שעה אין זיין ליכט. לו איך אבער האב דאס
dos hob ober ich licht zain in sho lefi zain mesameyech
this have however I light his in hour for an do joyful

עדות זאגן , וואס איז גרעסער ווי יוחננס ; ווארום די מעשים,
maisim di vorem Yochanans vi greser iz vos zogen eides
deeds the because John's than greater is which say witness

וואס דער פאטער האט מיר געגעבן, כדי איך זאל זיי פארענדיקן,
farendiken zei zol ich kedei gegeben mir hot foter der vos
complete them shall I so that given me had Father the which

די זעלביקע מעשים, וואס איך טו, זאגן עדות וועגן מיר, אז דער
der az mir vegen eides zogen tu ich vos maisim zelbike di
the that me about witness say do I which deeds same these

פאטער האט מיך געשיקט. לז און דער פאטער, וואס האט מיך געשיקט,
geshikt mich hot vos foter der un geshikt mich hot foter
sent me has who Father the and sent me has Father

האט עדות געזאגט וועגן מיר. נישט האט איר, ווען עס איז, געהערט
gehert iz es ven ir hot nisht mir vegen gezogt eides hot
heard is it when you did not me about said witness did

זיין קול , נישט האט איר זיין געזען געשטאלט. לח און זיין ווארט האט
hot vort zain un geshtalt gezen zain ir hot nisht kol zain
have word his and form see his you did not voice his

איר נישט וואוינען אין אייך, ווייל איר גלויבט נישט אין דעם דאזיקן ,
dozikn dem in nisht gloibt ir vail aich in voinen nisht ir
this one the in not believe you because you in living not you

וועמען ער האט געשיקט. לט איר פארשט (דאך) אין די כתבי
Kitvei di in doch forsht ir geshikt hot er vemen
scriptures the in yet search you send did he whom

הקודש), ווייל איר מיינט, אז אין זיי האט איר אייביק לעבן;
leben eibik ir hot zei in az meint ir vail Hakoidesh
life eternal you have them in that think you because the Holy

און זיי זענען עס, וואס זאגן עדות וועגן מיר. מ און איר ווילט נישט
nisht vilt ir un mir vegen eides zogen vos es zenen zei un
not want you and me about witness say who it are they and

קומען צו מיר, כדי איר זאלט האבן לעבן. מא כבוד פון מענטשן נעם
nem mentshn fun koved leben hoben zolt ir kedei mir tsu kumen
take men of honor life have shall you so that me to come

ne'emanah *(reliable)*. 32 There is Another giving solemn edut about me, however, and I have da'as that the edut He testifies about me is ne'emanah *(reliable)*. 33 You [pl.] have sent to Yochanan and he has given solemn edut *(testimony)* to HaEmes *(the Truth)*. 34 Not that I accept edut from Bnei Adam, but I say these things that you may come to Yeshu'at Eloheinu. 35 He was a menorah burning and shining and you chose to exult for a time in his Ohr *(Light)*; 36 but I have edut *(testimony)* greater than Yochanan's. For the ma'asim *(works)* which HaAv has given to me that I should accomplish, these ma'asim which I do give solemn edut *(testimony)* about me, that HaAv has sent me. 37 And HaAv who sent me has Himself given solemn edut *(testimony)* about me. You have neither heard His kol *(voice)* nor the mareh of Hashem have you seen, 38 and the dvar Hashem you do not have abiding and dwelling in you, because you have no bitachon *(trust)*, no emunah *(faith)* in the one whom Hashem has sent. 39 You search the Kitvei Hakodesh because you think in them you have Chayyei Olam. And those are the ones giving solemn edut about me. 40 And you do not want to come to me that you may have Chayyim. 41 I do not accept kavod *(glory)* from

איך נישט אָן. מב נאר איך קען אייך, אז איר האט נישט די ליבע פון
fun libe di nisht hot ir az aich ken ich nor on nisht ich
of love the not have you that you know I but on not I

ה׳ אין זיך. מג איך בין געקומען אין דעם נאמען פון מיין פאטער,
foter main fun nomen dem in gekumen bin ich zich in Hashem
Father my of Name the in come am I self in Hashem

און איר נעמט מיך נישט אויף; ווען אן אנדערער וועט קומען אין זיין
zain in kumen vet anderer an ven oif nisht mich nemt ir un
his in come will other an when on not me receive you and

אייגענעם נאמען, וועט איר אים יא אויפנעמען. מד וויאזוי קענט איר
ir kent viazoi oifnemen yo im ir vet nomen eigenem
you can how receive indeed him you will name own

גלויבן , איר, וואס נעמט אָן כבוד איינער פונם אנדערן, און דעם
dem un andern funem einer koved on nemt vos ir gloiben
the and other from the one honor on take who you believe

כבוד , וואס קומט פון דעם איינציקן ג-ט, זוכט איר נישט? מה מיינט
meint nisht ir zucht g-t eintsikn dem fun kumt vos koved
think not you seek G-d only the from comes which honor

נישט אז איך וועל אייך מקטרג זיין ביי דעם פאטער; אייער מקטרג
mekatreg eier foter dem bai zain mekatreg aich vel ich az nisht
accuser your Father the to do accuse you will I that not

איז משה , אויף וועמען איר האט געהאפט. מו ווייל וואלט איר געגלויבט
gegloibt ir volt vail gehoft hot ir vemen oif Moshe iz
believed you would because hope did you whom on Moses is

משהן , וואלט איר אויך מיר געגלויבט, ווארום ער האט געשריבן וועגן
vegen geshriben hot er vorem gegloibt mir oich ir volt Moshen
about written has he because believed me also you would Moses

מיר. מז אויב אבער איר גלויבט נישט זיינע שריפטן , וויאזוי זשע וועט
vet zhe viazoi shriftn zaine nisht gloibt ir ober oib mir
will then how scriptures his not believe you however if me

איר גלויבן מיינע רייד ? (דברים יח, טו.)
tu ich Devarim reid maine gloiben ir
15 18 Deuteronomy words my believe you

ו נאך דעם איז יהושע/ישוע אוועק אויף דער אנדערער זייט
zait anderer der oif avek Yeshua/Yehoshua iz dem noch
side another the on went away Yehoshua is that after

פון דעם ים פון גליל — ים כנרת (טבריה). ב און א גרויסער
groiser a un Tiberias Kinneret yam Galil fun yam dem fun
great a and Tiberias Kinneret sea Galilee of sea the of

המון מענטשן האט אים נאכגעפאלגט, ווייל זיי האבן געזען די
di gezen hoben zei vail nochgefolgt im hot mentshn hamon
the seen have they because followed him has people crowd

נסים , וואס ער האט געטאן מיט די קראנקע. ג און יהושע/ישוע איז
iz Yeshua/Yehoshua un kranke di mit geton hot er vos nisem
is Yehoshua and sick the with done had he which signs

ארויפגעגאנגען אויף דעם בארג , און האט זיך דארט אנידערגעזעצט
anidergezetst dort zich hot un barg dem oif aroifgegangen
sat down there self has and mountain the on went up

צוזאמען מיט זיינע תלמידים. ד און עס איז געווען נאענט צום יידישן
Yiddishn tsum noent geven iz es un talmidim zaine mit tsuzamen
Jewish to the near was is it and disciples his with together

יום טוב פסח . ה און ווי יהושע/ישוע האט אויפגעהויבן די אויגן
oigen di oifgehoiben hot Yeshua/Yehoshua vi un Pesach tov yom
eyes the lift up did Yehoshua as and Pesach Tov Yom

Bnei Adam. 42 But I have had da'as of you, that the ahavas Hashem *(the love of G-d)* you do not have in yourselves. 43 I have come b'Shem Avi and you do not accept me. If another comes in his own name, him you will accept. 44 How are you able to have emunah, when you receive kavod from one another, and the kavod from the only Elohim HaEchad you do not seek? 45 Do not think that I will accuse you before HaAv; however, there is one accusing you: Moshe, in whom you have set your tikvah. 46 For if you were having emunah in Moshe, you would have had emunah in me, for he himself wrote concerning me. 47 But if in the Kitvei Hakodesh of that one you lack emunah, how will you have emunah in my dvar?

6 After these things, Rebbe, Melech HaMoshiach departed beyond Lake Kinneret *(Lake Tiberias)*.
2 And a riezige *(sizable)* multitude was following him, because they were seeing the otot *(miraculous signs)* which he was doing on the cholim *(the ones being ill)*. 3 And Rebbe, Melech HaMoshiach went up to the mountain, and there he was sitting with his talmidim. 4 Pesach was near at hand, the Chag *(Jewish Feast)*. 5 Therefore, having lifted up his

און געזען, אז א גרויסער המון מענטשן קומט צו אים, זאגט ער
er zogt im tsu kumt mentshn hamon groiser a az gezen un
he says him to comes people crowd great a that saw and

צו פיליפוסן: פונוואנען זאלן מיר קויפן ברויט, כדי זיי זאלן
zolen zei kedei broit koifen mir zolen funvanen Filiposn tsu
should they so that bread buy we should from where Philip to

האבן צו עסן? [ו] דאס דאזיקע האט ער געזאגט, אויספרוואוונדיק אים;
im oispruvendik gezogt er hot dozike dos esen tsu hoben
him testing say he did these the eat to have

ווארום ער אליין האט געוואוסט, וואס ער וועט טאן. [ז] פיליפוס האט אים
im hot Filipos ton vet er vos gevust hot alein er vorem
him did Philip do will he what know did himself he because

געענטפערט: צוויי הונדערט דינרים ברויט וועט פאר זיי נישט גענוגן ,
genign nisht zei far vet broit dinrim hundert tsvei geentfert
be enough not they for will bread denarii hundred two answer

אז יעדער איינער זאל בלויז נעמען א שטיקל . [ח] זאגט צו אים איינער
einer im tsu zogt shtikl a nemen bloiz zol einer yeder az
one him to says small piece a take only shall one every that

פון זיינע תלמידים, אנדריי דער ברודער פון שמעון פעטרוס: [ט] עס איז
iz es Petros Shim'on fun bruder der Andrey talmidim zaine fun
is it Peter Simon of brother the Andrew disciples his of

דא דא א יינגל , וואס האט פינף גערשטן ברויט און צוויי פישלעך;
fishlech tsvei un broit gershtn finf hot vos yingel a do do
little fish two and breads barley five has who boy a here here

נאר וואס איז דאס פאר אזויפיל (לייט)? [י] האט יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua hot lait azoifil far dos iz vos nor
Yehoshua has people so many for that is who but

געזאגט: מאכט די מענטשן זיך אנידערזעצן. און אויף דעם ארט איז
iz ort dem oif un aniderzetsen zich mentshn di macht gezogt
is place that on and sit down self people the make say

געווען א סך גראז. די מענער האבן זיך דעריבער אנידערגעזעצט, אין
in anidergezetst deriber zich hoben mener di groz sach a geven
in sat down therefore self have men the grass many a was

צאל אן ערך פינף טויזנט . [יא] דאן האט יהושע/ישוע גענומען
genumen Yeshua/Yehoshua hot dan toizent finf erech an tsol
take Yehoshua did then thousand five about an number

די ברויטן, האט געמאכט א ברכה און זיי צעטיילט צו די , וואס
vos di tsu tseteilt zei un broche a gemacht hot broiten di
who the to distribute them and blessing a make did breads the

האבן זיך אנידערגעזעצט; דעסגלייכן אויך פון די פישלעך , וויפל
vifel fishlech di fun oich desglaichen anidergezetst zich hoben
as many as little fish the of also likewise sat down self have

זיי האבן געוואלט. [יב] און ווען זיי זענען זאט געווארן, זאגט ער צו
tsu er zogt gevoren zat zenen zei ven un gevolt hoben zei
to he says become filled are they when and want did they

זיינע תלמידים: נעמט צונויף די איבערגעבליבענע ברעקלעך , כדי
kedei breklech ibergeblibene di tsunoif nemt talmidim zaine
so that broken pieces rest the together take disciples his

עס זאל גארנישט פארלוירן ווערן . [יג] אזוי האבן זיי צונויפגעזאמלט
tsunoifgezamlt zei hoben azoi veren farloiren gornisht zol es
gather together they did so become lost nothing shall it

און אנגעפילט צוועלף קערב פון די ברעקלעך פון די פינף
finf di fun breklech di fun kerb tsvelf ongefilt un
five the of broken pieces the of baskets twelve filled and

eyes, Rebbe, Melech
HaMoshiach saw that a
great multitude is coming
to him, and he says to
Philippos, From where
may we buy lechem that
these ones may eat?
6 But he was saying this
to test Philippos, for he
himself knew what he
was about to do. 7 In
reply, Philippos said, Two
hundred denarii worth
of lechem would not be
enough that each one
may take a little okhel.
8 One of his talmidim,
Andrew, ach of Shim'on
Kefa, says to him, 9 There
is a na'ar *(lad)* here who
has five barley loaves
and two dagim *(fish)*, but
what are these for so
many? 10 Rebbe, Melech
HaMoshiach said, Instruct
the anashim *(men)* to
recline. Now there was
much grass in the area.
Therefore the anashim
reclined, their number
being about chameshet
alafim. 11 Therefore, Rebbe,
Melech HaMoshiach took
the loaves and, having made
the bracha, distributed
to the ones bimesibba
(reclining); likewise also he
distributed of the dagim
(fish) as much as they
were wanting. 12 Now
when they were filled, he
tells his talmidim, Gather
the shirayim *(Rebbe's
leftovers)*, that nothing
may be lost. 13 Therefore,
what they gathered from
the five barley loaves filled
Sheneym Asar *(Twelve)*

גערשטנברויטן, וואס זענען איבערגעבליבן צו די , וואס האבן געגעסן.
gegesen hoben vos di tsu ibergebliben zenen vos gershtnbroitn
eaten had who those to remain did which barley breads

יד ווען דעריבער די מענטשן האבן געזען דאס נס , וואס ער האט
hot er vos nes dos gezen hoben mentshn di deriber ven
had he which sign this see did people the therefore when

געטאן, האבן זיי געזאגט: דאס איז באמת דער נביא , וועלכער דארף
darf velcher novi der beemes iz dos gezogt zei hoben geton
must who prophet the in truth is this say they did done

קומען אין דער וועלט אריין.
arain velt der in kumen
into world the in come

טו דעריבער ווי יהושע/ישוע האט זיך דערוואוסט, אז זיי ווילן
vilen zei az dervust zich hot Yeshua/Yehoshua vi deriber
want they that find out self has Yehoshua as therefore

קומען און אים כאפן , כדי אים צו מאכן פאר א קעניג, האט ער
er hot kenig a far machen tsu im kedei chapen im un kumen
he did king a for make to him so that restrain him and come

זיך ווידער צוריקגעצויגן אויף דעם בארג ארויף איינער אליין.
alein einer aroif barg dem oif tsurikgetsoigen vider zich
alone all top mountain the on withdraw again himself

טז און ווען עס איז געווארן אוונט , זענען זיינע תלמידים
talmidim zaine zenen ovent gevoren iz es ven un
disciples his did evening become is it when and

אראפגעגאנגען צום ים ; יז און זענען איינגעשטיגן אין א שיפל און
un shifel a in aingeshtigen zenen un yam tsum aropgegangen
and boat a in step in are and sea to the go down

אריבערגעפארן אויף דער אנדערער זייט ים קיין כפר-נחום . און
un K'far-Nachum kein yam zait anderer der oif aribergeforen
and K'far-Nachum to sea side another the on cross over

עס איז שוין געווען פינסטער, און יהושע/ישוע איז נאך נישט
nisht noch iz Yeshua/Yehoshua un finster geven shoin iz es
not yet is Yehoshua and dark was already is it

געהאט געקומען צו זיי . יח און דער ים האט זיך אויפגעהויבן, ווייל
vail oifgehoiben zich hot yam der un zei tsu gekumen gehat
because lift up self has sea the and them to come had

עס האט געבלאזן א שטארקער ווינט. יט און ווען זיי האבן געהאט
gehat hoben zei ven un vint shtarker a geblozen hot es
had have they when and wind stronger a blown has it

גערודערט אן ערך פינף און צוואנציק אדער דרייסיק סטאדיען, האבן
hoben stadien draisik oder tsvantsik un finf erech an gerudert
have stadia thirty or twenty and five about an rowed

זיי געזען יהושען/ישוען ארומגיין אויפן ים , און זיך דערנענטערן
dernenteren zich un yam oifen arumgein Yeshuan/Yehoshuan gezen zei
get closer self and sea on the walking Yehoshua seen they

צום שיפל; און זיי האבן מורא געהאט. כ ער אבער האט צו זיי
zei tsu hot ober er gehat moire hoben zei un shifel tsum
them to has however he had fear have they and boat to the

געזאגט: איך בין עס; האט נישט קיין מורא! כא און זיי האבן געוואלט
gevolt hoben zei un moire kein nisht hot es bin ich gezogt
wanted have they and fear any not have He am I said

אים נעמען אין שיפל אריין, און גלייך איז דאס שיפל געקומען
gekumen shifel dos iz glaich un arain shifel in nemen im
come boat this is immediately and into boat in take him

baskets of shirayim left over by the ones having eaten. 14 Therefore, the anashim, having seen what ot *(miraculous sign)* he did, were saying, This one is beemes the Navi, Hu HaBah, the one coming into the Olam Hazeh.

15 Therefore, Yehoshua, having had da'as that they are about to come and to seize him that they might make him king by force, departed alone again to the mountain, withdrawing by himself.

16 And as erev came, his talmidim went down to the sea. 17 And having embarked into a sirah, they were going across the sea to K'far-Nachum. And choshech already had come and Yehoshua had not yet come to them. 18 And the sea, as a great wind blew, was becoming aroused. 19 Therefore, having rowed about esrim v'chamash or sheloshim stadia, they see Rebbe, Melech HaMoshiach walking on the sea and coming near the sirah, and they were gefeirlich *(horribly)* frightened. 20 But he says to them, Ani Hu. Do not be afraid. 21 Therefore, the talmidim were willing to receive him into the sirah. And immediately the sirah came to the

צום לאנד, וואוהין זיי זענען געפארן .
geforen zenen zei vuahin land tsum
traveling are they where land to the

כב צומארגנס האט דער המון מענטשן, וואס איז געשטאנען
geshtanen iz vos mentshn hamon der hot tsumorgens
standing were who people crowd the did the next morning

אויף יענער זייט ים , געזען, אז עס איז דארט נישט געווען קיין
kein geven nisht dort iz es az gezen yam zait yener oif
any was not there is it that see sea side of the other on

אנדער שיפל אחוץ איינס, און אז יהושע/ישוע איז נישט איינגעשטיגן
aingeshtigen nisht iz Yeshua/Yehoshua az un eins achuts shifel ander
step in not is Yehoshua that and one except boat other

מיט זיינע תלמידים אין דעם שיפל, נאר זיינע תלמידים אליין זענען
zenen alein talmidim zaine nor shifel dem in talmidim zaine mit
did alone disciples his rather boat the in disciples his with

אוועקגעפארן; כג עס זענען אבער אנגעקומען שיפלעך פון טבריה
Tiberias fun shiflech ongekumen ober zenen es avekgeforen
Tiberias from boats came however did there travel away

נאענט צום ארט , וואו זיי האבן געגעסן דאס ברויט, נאך דעם ווי
vi dem noch broit dos gegesen hoben zei vu ort tsum noent
as the after bread the eat did they where place of to the near

דער האר האט געמאכט א ברכה . כד ווען דעריבער דער המון מענטשן
mentshn hamon der deriber ven broche a gemacht hot Har der
people crowd the therefore when blessing a made had L-rd the

האט געזען, אז יהושע/ישוע איז דארטן נישטא, נישט די תלמידים
talmidim di nisht nishto dorten iz Yeshua/Yehoshua az gezen hot
disciples the not not there is Yehoshua that see did

זיינע, זענען זיי איינגעשטיגן אין די שיפלעך, און זענען געקומען קיין
kein gekumen zenen un shiflech di in aingeshtigen zei zenen zaine
to come did and boats the in step in they did his

כפר-נחום , און האבן געזוכט יהושען/ישוען . כה און
un Yeshuan/Yehoshuan gezucht hoben un K'far-Nachum
and Yehoshua were looking for did and K'far-Nachum

געפינענדיק אים אויף דער אנדערער זייט ים , האבן זיי געזאגט צו
tsu gezogt zei hoben yam zait anderer der oif im gefinendik
to say they did sea side of other the on him finding

אים: רבי , ווען ביסטו דא אהערגעקומען? כו האט יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua hot ahergekumen do bistu ven Rebbe im
Yehoshua has come here here did you when Rebbe him

זיי געענטפערט און געזאגט: באמת , באמת זאג איך אייך: איר זוכט
zucht ir aich ich zog beemes beemes gezogt un geentfert zei
seek you you I tell in truth in truth said and answered them

מיך , נישט ווייל איר האט געזען נסים נאר ווייל איר האט געגעסן
gegesen hot ir vail nor nisem gezen hot ir vail nisht mich
eaten had you because but signs see did you because not me

פון די ברויטן און זענט זאט געווארן. כז ארבעט נישט פאר דער שפייז,
shpaiz der far nisht arbet gevoren zat zent un broiten di fun
food the for not work become filled were and breads the of

וואס ווערט פארדארבן, נאר פאר דער שפייז, וואס בלייבט צום
tsum blaibt vos shpaiz der far nor fardorbn vert vos
to the abides which food the for but destroyed becomes which

אייביקן לעבן, וואס דער בר אנש וועט אייך געבן ; ווארום אויף אים
im oif vorem geben aich vet Enosh Bar der vos leben eibikn
him on because give you will of Man Son the which life eternal

shore to which they were going.

22 On the next day the multitude that had stayed on the other side of Lake Kinneret saw that there had been only one sirah with which to cross the sea. They knew that Yehoshua had not embarked with his talmidim in that sirah, but that his talmidim had departed by themselves. 23 Then some sirot *(boats)* came ashore from Tiberias and landed near the area where they ate the lechem after Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu had made the bracha. 24 Therefore, when the multitude saw Rebbe, Melech HaMoshiach is not there, nor his talmidim, they embarked into the sirot and came to K'far-Nachum, seeking Yehoshua. 25 And having found him across the sea, they said to him, Rebbe, when did you come here? 26 In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said, Omein, omein, I say to you, you are seeking me not because you saw otot *(miraculous signs)*, but because you ate of the loaves and were glutted. 27 Do not work for the okhel that is perishing, but for the okhel remaining to Chayyei Olam, which the Bar Enosh will give to you, for Elohim HaAv has set His chotam *(seal)* on this one. 28 Therefore,

האט ג-ט דער פאטער געלייגט זיין חותם . כח האבן זיי געזאגט צו
tsu gezogt zei hoben choisem zain geleigt foter der G-t hot
to say they did seal his place Father the G-d did

אים: וואס זאלן מיר טאן, כדי מיר זאלן עוסק זיין אין די מעשים
maisim di in zain oisek zolen mir kedei ton mir zolen vos im
deeds the in be devote should we so that do we should what him

פון ה׳ ? כט האט יהושע/ישוע געענטפערט און געזאגט צו זיי :
zei tsu gezogt un geentfert Yeshua/Yehoshua hot Hashem fun
them to said and answered Yehoshua did Hashem of

דאס דאזיקע איז דאס ווערק פון ה׳ , אז איר זאלט גלויבן אין אים,
im in gloiben zolt ir az Hashem fun verk dos iz dozike dos
him in believe shall you that Hashem of work the is these the

וועמען ער האט געשיקט. ל האבן זיי געזאגט צו אים: וואס פאר א נס
nes a far vos im tsu gezogt zei hoben geshikt hot er vemen
sign a for what him to say they did sent has he whom

טוסטו דען , אז מיר זאלן זען און דיר גלויבן ? וואס טוסטו ?
tustu vos gloiben dir un zen zolen mir az den tustu
do you do what believe you and see should we that then do you do

לא אונדזערע עלטערן האבן געגעסן מן אין דער מדבר , אזוויי עס
es azoivi midbar der in man gegesen hoben elteren undzere
it just as wilderness the in manna eat did parents our

שטייט געשריבן: ברויט פונם הימל האט ער זיי געגעבן צו עסן.
esen tsu gegeben zei er hot himel funem broit geshriben shteit
eat to give them he did heaven from the bread written stands

לב האט יהושע/ישוע צו זיי געזאגט: באמת , באמת זאג איך אייך:
aich ich zog beemes beemes gezogt zei tsu Yeshua/Yehoshua hot
you I tell in truth in truth say them to Yehoshua did

נישט משה האט אייך געגעבן דאס ברויט פונם הימל ; נאר דער
der nor himel funem broit dos gegeben aich hot Moshe nisht
the but heaven from the bread this give you did Moses not

פאטער מיינער גיט אייך דאס אמתע ברויט פונם הימל . לג ווארום
vorem himel funem broit emese dos aich git mainer foter
because heaven from the bread true this you gives mine Father

דאס ברויט פון ה׳ איז ער, וואס קומט אראפ פונם הימל און
un himel funem arop kumt vos er iz Hashem fun broit dos
and heaven from the down comes who He is Hashem of bread this

גיט לעבן צו דער וועלט. לד האבן זיי דעריבער געזאגט צו אים: האר,
Har im tsu gezogt deriber zei hoben velt der tsu leben git
L-rd him to said therefore they did world the to life gives

גיב אונדז תמיד דאס דאזיקע ברויט. לה האט יהושע/ישוע צו זיי
zei tsu Yeshua/Yehoshua hot broit dozike dos tomed undz gib
them to Yehoshua did bread this the always us give

געזאגט: איך בין דאס ברויט פון לעבן; דער , וואס קומט צו מיר, וועט
vet mir tsu kumt vos der leben fun broit dos bin ich gezogt
will me to comes who the one life of bread the am I say

קיינמאל נישט הונגערן , און דער , וואס גלויבט אין מיר, וועט קיינמאל
keinmol vet mir in gloibt vos der un hungeren nisht keinmol
never will me in believes who the one and hunger not never

נישט דורשטן. לו איך האב אייך אבער געזאגט, אז איר האט מיך
mich hot ir az gezogt ober aich hob ich durshten nisht
me have you that say however you did I thirst not

געזען און דאך גלויבט איר נישט. לז אלץ, וואס דער פאטער גיט מיר,
mir git foter der vos alts nisht ir gloibt doch un gezen
me gives Father the which all not you believe yet and seen

they said to Rebbe, Melech
HaMoshiach, What may we
do that we may work the
pe'ulot Hashem? 29 In reply,
Rebbe, Melech HaMoshiach
said to them, This is the
mitzvah of Hashem, that
you may believe in Rebbe,
Melech HaMoshiach whom
Hashem has sent. 30 They
said, therefore, to him,
What ot *(sign)* then do
you perform that we
may see and may have
emunah in you? What work
do you do? 31 Avoteinu
ate the manna in the
wilderness, as it has been
written, LECHEM from
SHOMAYIM he gave them
to eat. 32 Therefore, Rebbe,
Melech HaMoshiach said
to them, Omein, omein,
I say to you, it was not
Moshe who has given
you the lechem out of
Shomayim, but HaAv of
me gives you the lechem
ha'amitti *(the true bread)*
out of Shomayim. 33 For
the lechem of Hashem is
that which comes down
out of Shomayim and
giving Chayyim *(Life)*
to HaOlam. 34 Therefore,
they said to Rebbe, Melech
HaMoshiach, Adoni, always
give us this lechem. 35 Rebbe,
Melech HaMoshiach said
to them, Ani Hu the
lechem haChayyim; the
one coming to me never
hungers, and the one
with emunah in me will
never thirst again. 36 But
I said to you that you
have seen me and yet
you do not have bitachon,

וועט קומען צו מיר; און דעם , וואס קומט צו מיר, וועל איך בשום
beshum ich vel mir tsu kumt vos dem un mir tsu kumen vet
never I will me to comes who that one and me to come will

אופן נישט ארויסווארפן אינדרויסן. לח ווייל איך בין אראפגעקומען פון
fun aropgekumen bin ich vail indroisen aroisvarfen nisht oifen
from come down did I because outside cast out not way

הימל , נישט כדי איך זאל טאן מיין ווילן, נאר דעם רצון פון אים,
im fun rotsn dem nor vilen main ton zol ich kedei nisht himel
him of will the but will my do shall I so that not heaven

וואס האט מיך געשיקט. לט און דאס דאזיקע איז דער רצון פון אים, וואס
vos im fun rotsn der iz dozike dos un geshikt mich hot vos
who him of will the is these the and sent me had who

האט מיך געשיקט, אז פון אלעם, וואס ער האט מיר געגעבן , זאל איך
ich zol gegeben mir hot er vos alem fun az geshikt mich hot
I shall given me has he who all of that sent me has

גארנישט פארלירן, נאר איך זאל עס אויפשטעלן אין דעם לעצטן טאג.
tog letstn dem in oifshtelen es zol ich nor farliren gornisht
day last one the in raise up it shall I but to lose nothing

מ ווארום דאס דאזיקע איז מיין פאטערס רצון, אז יעדער איינער, וואס
vos einer yeder az rotsn foters main iz dozike dos vorem
who one every that will Father's my is these the because

זעט דעם זון און גלויבט אין אים, זאל האבן אייביק לעבן; און איך
ich un leben eibik hoben zol im in gloibt un zun dem zet
I and life eternal have shall Him in believes and Son the see

וועל אים אויפשטעלן אין דעם לעצטן טאג.
tog letstn dem in oifshtelen im vel
day last the in raise up him will

מא די יידן האבן דעריבער געמורמלט קעגן אים, ווייל ער
er vail im kegen gemurmlt deriber hoben Yidn di
he because him against murmur therefore did Judaeans the

האט געזאגט: איך בין דאס ברויט, וואס איז אראפגעקומען פונם
funem aropgekumen iz vos broit dos bin ich gezogt hot
from the come down is which bread the am I said has

הימל . מב און זיי האבן געזאגט; צי איז דען דער דאזיקער נישט
nisht doziker der den iz tsi gezogt hoben zei un himel
not this one the then is said have they and heaven

יהושע/ישוע בן יוסף , וועמעס פאטער און מוטער מיר קענען?
kenen mir muter un foter vemes Yosef ben Yeshua/Yehoshua
know we mother and father whose Joseph son of Yehoshua

וויאזוי זאגט ער דאס איצט: איך בין אראפגעקומען פון הימל ? מג האט
hot himel fun aropgekumen bin ich itst dos er zogt viazoi
did heaven from come down am I now this he says how

יהושע/ישוע געענטפערט און געזאגט צו זיי : מורמלט נישט צווישן
tsvishen nisht murmlt zei tsu gezogt un geentfert Yeshua/Yehoshua
among not grumble them to said and answer Yehoshua

זיך . מד קיינער קען נישט קומען צו מיר, אויב דער פאטער, וואס
vos foter der oib mir tsu kumen nisht ken keiner zich
who Father the if me to come not can anyone yourselves

האט מיך געשיקט, ציט אים נישט; און איך וועל אים אויפשטעלן אין
in oifshtelen im vel ich un nisht im tsit geshikt mich hot
in raise up him will I and not him draws sent me has

דעם לעצטן טאג. מה עס שטייט געשריבן אין די נביאים : און אלע וועלן
velen ale un neviim di in geshriben shteit es tog letstn dem
will all and prophets the in written stands it day last one the

you lack emunah. 37 All
which HaAv gives to me
will come to me, and
the one coming to me
I will never turn away.
38 For I have come down
from Shomayim not that
I may do my ratzon, but
the ratzon of the One
having sent me. 39 Now
this is the ratzon of the
One Who sent me, that I
should lose nothing of all
which He has given me,
but I will raise him up
on the Yom HaAcharon
(Last Day). 40 For this is
the ratzon of Avi: that
everyone seeing the Ben and
believing in him may have
Chayyei Olam, and on Yom
HaAcharon I will raise him
up.

41 Therefore, those of
Yehudah were murmuring
about Rebbe, Melech
HaMoshiach, because he
said, Ani Hu the lechem
having come down out
of Shomayim. 42 And they
were saying, Is this man
not Yehoshua Ben Yosef,
and do we not know his
Av and his Em? Now
how does he say, Out of
Shomayim I have come
down. 43 Rebbe, Melech
HaMoshiach answered
and said to them, Do not
grumble among yourselves.
44 No one is able to come
to me unless HaAv Who
sent me should draw him,
and I will raise him up
on the Yom HaAcharon.
45 It has been written in
the Nevi'im, V'CHOL they

זיין געלערנט פון ה' . יעדער איינער, וואס האט געהערט פון דעם
dem fun gehert hot vos einer yeder Hashem fun gelernt zain
the from heard has who one every Hashem from taught be

פאטער און האט געלערנט, קומט צו מיר. מו נישט אז עמיצער האט געזען
gezen hot emitser az nisht mir tsu kumt gelernt hot un foter
seen has anyone that not me to comes learn did and Father

דעם פאטער, אחוץ דער , וואס איז פון ה' ; דער דאזיקער האט
hot doziker der Hashem fun iz vos der achuts foter dem
did this one the Hashem from is who the one except Father the

געזען דעם פאטער. מז באמת , באמת זאג איך אייך: דער מאמין
maimen der aich ich zog beemes beemes foter dem gezen
one who believes the you I say in truth in truth Father the see

האט אייביק לעבן. מח איך בין דאס ברויט פון לעבן. מט אייערע עלטערן
elteren eiere leben fun broit dos bin ich leben eibik hot
parents your life of bread the am I life eternal has

האבן געגעסן מן אין דער מדבר , און זענען געשטארבן. נ דאס
dos geshtorben zenen un midbar der in man gegesen hoben
the die did and wilderness the in manna eat did

דאזיקע איז דאס ברויט, וואס קומט אראפ פון הימל , אז ווער
ver az himel fun arop kumt vos broit dos iz dozike
who that heaven from down comes which bread this is these

עס עסט דערפון, זאל נישט שטארבן. נא איך בין דאס לעבעדיקע ברויט,
broit lebedike dos bin ich shtarben nisht zol derfun est es
bread living this am I die not shall thereof eats it

וואס איז אראפגעקומען פון הימל ; אויב עמיצער וועט עסן פון דעם
dem fun esen vet emitser oib himel fun aropgekumen iz vos
the of eat will someone if heaven from come down has which

דאזיקן ברויט, וועט ער לעבן ביז אויף אייביק; און דאס ברויט, וואס
vos broit dos un eibik oif biz leben er vet broit dozikn
that bread the and eternal on until live he will bread this

איך וועל געבן , איז מיין פלייש, פאר דעם לעבן פון דער וועלט.
velt der fun leben dem far fleish main iz geben vel ich
world the of life the for flesh my is give will I

נב די יידן האבן זיך דעריבער געאמפּערט איינער מיטן
miten einer geampert deriber zich hoben Yidn di
with the one disputing therefore self have Judaeans the

אנדערן, און געזאגט: וויאזוי קען דער דאזיקער אונדז געבן זיין פלייש צו
tsu fleish zain geben undz doziker der ken viazoi gezogt un andern
to flesh his give us this one the can how said and other

עסן? נג האט יהושע/ישוע צו זיי געזאגט: באמת , באמת זאג
zog beemes beemes gezogt zei tsu Yeshua/Yehoshua hot esen
tell in truth in truth say them to Yehoshua did eat

איך אייך: אויב איר וועט נישט עסן דאס פלייש פון דעם בר אנוש
Enosh Bar dem fun fleish dos esen nisht vet ir oib aich ich
of Man Son the of flesh the to eat not will you if you I

און טרינקען זיין בלוט, האט איר נישט קיין לעבן אין זיך .
zich in leben kein nisht ir hot blut zain trinken un
yourselves in life any not you have blood his drink and

נד ווער עס עסט מיין פלייש און טרינקט מיין בלוט, דער האט אייביק
eibik hot der blut main trinkt un fleish main est es ver
eternal has that blood my drinks and flesh my eats it who

לעבן; און איך וועל אים אויפשטעלן אין דעם לעצטן טאג. נה ווארום
vorem tog letstn dem in oifshtelen im vel ich un leben
because day last the in raise up him will I and life

LIMUDI HASHEM *(They shall all be taught of G-d)*. Everyone having heard from HaAv and having learned comes to me.
46 Not that anyone has seen HaAv except the one being sent from Hashem; this one has seen HaAv.
47 Omein, omein, I say to you, the one having emunah has Chayyei Olam.
48 Ani Hu the lechem haChayyim.
49 Your Avot ate in the wilderness the manna and died.
50 This is the lechem coming down out of Shomayim, so that anyone may eat of it and not die.
51 Ani hu the lechem haChai *(the living bread)* having come down out of Shomayim. If anyone eats of this lechem he will live l'olam v'ed. And, indeed, the lechem which I will give on behalf of the Chayyim *(life)* of HaOlam is the basar of me.

52 Therefore, those of Yehudah were arguing with one another, saying, How is this man able to give us the basar of him to eat?
53 Therefore, he said to them, Omein, omein, I say to you, unless you eat the basar of the Bar Enosh and drink his dahm, you do not have Chayyim *(Life)* in yourselves.
54 The one feeding on my basar and drinking dahmi has Chayyei Olam and I will raise him up on

מיין פלייש איז ווארהאפטיקע שפייז, און מיין בלוט איז ווארהאפטיק
vorhaftik iz blut main un shpaiz vorhaftike iz fleish main
true is blood my and food true is flesh my

געטראנק. נו דער , וואס עסט מיין פלייש און טרינקט מיין בלוט,
blut main trinkt un fleish main est vos der getrank
blood my drinks and flesh my eats who the one drink

בלייבט אין מיר, און איך אין אים. נז ווי דער לעבעדיקער פאטער האט
hot foter lebediker der vi im in ich un mir in blaibt
did Father living the as him in I and me in remains

מיך געשיקט, און איך לעב דורך דעם פאטער, אזוי דער , וואס עסט
est vos der azoi foter dem durch leb ich un geshikt mich
eats who the one so Father the through live I and send me

מיך , וועט לעבן דורך מיר. נח דאס דאזיקע איז דאס ברויט, וואס איז
iz vos broit dos iz dozike dos mir durch leben vet mich
is which bread that is these the me through live will me

אראפגעקומען פון הימל ; נישט ווי אייערע עלטערן האבן געגעסן, און
un gegesen hoben elteren eiere vi nisht himel fun aropgekumen
and eaten have parents your as not heaven from come down

זענען געשטארבן; ווער עס עסט דאס דאזיקע ברויט, דער וועט לעבן
leben vet der broit dozike dos est es ver geshtorben zenen
life will that bread these the eats it who die did

אייביק. נט דאס האט ער געזאגט, בשעת ער האט געלערנט אין דער
der in gelernt hot er beshas gezogt er hot dos eibik
the in teach did he while say he did this eternal

שול אין כפר-נחום .
K'far-Nachum in shul
K'far-Nachum in synagogue

ס און א סך פון זיינע תלמידים האבן געזאגט, ווען זיי האבן
hoben zei ven gezogt hoben talmidim zaine fun sach a un
have they when said have disciples his of many a and

עס געהערט: דאס דאזיקע איז א הארב ווארט; ווער קען עס הערן?
heren es ken ver vort harb a iz dozike dos gehert es
hear it can who word severe a is these the heard it

סא וויסנדיק אבער אין זיך אליין, אז זיינע תלמידים האבן געמורמלט
gemurmlt hoben talmidim zaine az alein zich in ober visendik
murmur did disciples his that alone self in however knowing

וועגן דעם, האט יהושע/ישוע צו זיי געזאגט: דאס דאזיקע מאכט
macht dozike dos gezogt zei tsu Yeshua/Yehoshua hot dem vegen
make these the say them to Yehoshua did this about

אייך שטרויכלען? סב און וואס וועט זיין , ווען איר וועט זען דעם בר
Bar dem zen vet ir ven zain vet vos un shtroichlen aich
Son the see will you when be will what and offended you

אנש ארויפגיין, וואו ער איז פריער געווען? סג דער גייסט איז עס, וואס
vos es iz Gaist der geven frier iz er vu aroifgein Enosh
who it is Spirit the was before is he where going up of Man

מאכט לעבעדיק; דאס פלייש נוצט צו גארנישט; די ווערטער, וואס
vos verter di gornisht tsu nutst fleish dos lebedik macht
which words the nothing for is useful flesh the alive makes

איך האב גערעדט צו אייך, זענען גייסט, און זענען לעבן. סד נאר צווישן
tsvishen nor leben zenen un Gaist zenen aich tsu geredt hob ich
among but life are and Spirit are you to spoken have I

אייך זענען פאראן אייניקע, וועלכע גלויבן נישט. ווארום יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua vorem nisht gloiben velche einike faran zenen aich
Yehoshua because not believe who some there are you

the Yom HaAcharon.
55 For my basar is okhel emes *(true food)* and dahmi is shikuy emes *(true drink)*. 56 The one feeding on my basar and drinking dahmi abides in, dwells in me and I in him. 57 As HaAv HaChai sent me and I live because of HaAv, so also whoever is feeding on me even that one will live because of me. 58 This is the lechem out of Shomayim having come down, not as the Avot ate and died; the one feeding on this lechem will live l'olam v'ed. 59 These things he said in a shul while teaching in K'far-Nachum.

60 Therefore, many of Moshiach's talmidim, having heard, said, Hard is this dvar torah. Who is able to hear it? 61 And Rebbe, Melech HaMoshiach, having da'as in himself that his talmidim are grumbling about this, said to them, Does this cause a michshol for you? 62 What if you behold the Bar Enosh ascending where he was Bereshis? 63 The Ruach Hakodesh is that which is making alive, the basar does not profit anything. The devarim which I have spoken to you are as Ruach and they are as Chayyim *(Life)*. 64 But there are of you some who do not have emunah. For from Bereshis, he had da'as of whom are the ones

האט געוואוסט פונם אנהויב אָן, ווער עס זענען די , וואס גלויבן
hot gevust funem onhoib on ver es zenen di vos gloiben
has known from the beginning on who it are those who believe

נישט, און ווער עס איז, וואס וועט אים פארראטן. סה און ער האט געזאגט:
nisht un ver es iz vos vet im farraten un er hot gezogt
not and who it is who will him betray and he did say

דערפאר האב איך אייך געזאגט: קיינער קען נישט קומען צו מיר, אויב
derfar hob ich aich gezogt keiner ken nisht kumen tsu mir oib
therefore have I you said anyone can not come to me unless

עס איז אים נישט באשערט געווארן פון מיין פאטער. סו פון דעמאלט אָן
es iz im nisht bashert gevoren fun main foter fun demolt on
it is him not destined become of my Father of then on

האבן א סך פון זיינע תלמידים זיך צוריקגעצויגן , און זענען מיט אים
hoben a sach fun zaine talmidim zich tsurikgetsoigen un zenen mit im
did a many of his disciples self withdraw and did with him

מער נישט ארומגעגאנגען. סז יהושע/ישוע האט דעריבער געזאגט
mer nisht arumgegangen Yeshua/Yehoshua hot deriber gezogt
more not walk Yehoshua did therefore say

צו די צוועלף: צי ווילט איר אויך אוועקגיין ? סח האט שמעון פעטרוס
tsu di tsvelf tsi vilt ir oich avekgein hot Shim'on Petros
to the twelve want you also to go away did Simon Peter

אים געענטפערט: האר, צו וועמען זאלן מיר גיין ? דו האסט די
im geentfert Har tsu vemen zolen mir gein du host di
him answer L-rd to whom should we go you have the you have

ווערטער פון אייביקן לעבן. סט און מיר גלויבן און ווייסן, אז דו ביסט
verter fun eibikn leben un mir gloiben un veisen az du bist
words of eternal life and we believe and know that you are

דער קדוש אלקים. ע האט יהושע/ישוע זיי געענטפערט: צי
der kodesh Elokim hot Yeshua/Yehoshua zei geentfert tsi
the Holy One G-d did Yehoshua them answer

האב איך דען נישט אייך—די צוועלף—אויסדערוויילט? און איינער פון
hob ich den nisht aich di tsvelf oisderveilt un einer fun
have I then not you the twelve chosen and one of

אייך איז א טייוול. עא און ער האט גערעדט פון יהודה בן שמעון
aich iz a taivl un er hot geredt fun Yehude ben Shim'on
you is a devil and he has spoken of Yehudah son of Simon

איש-קריות ; ווארום דער דאזיקער האט אים געזאלט פארראטן ,
Ish-K'riot vorem der doziker hot im gezolt farraten
man from Kriot because the this one was him was going to betray him

איינער פון די צוועלף.
einer fun di tsvelf
one of the twelve

not having emunah and who is the one betraying him. 65 And he was saying, Because of this, I have told you that no one is able to come to me unless it has been bashert to him from HaAv. 66 From this time, many of his talmidim fell away and no longer followed him as talmidim.
67 Therefore, he said to the Sheneym Asar, Surely you do not want to depart also? 68 In reply, Shim'on Kefa said to Rebbe, Melech HaMoshiach, Adoni, to whom will we go? You have the divrei haChayyei Olam.
69 And we have bitachon and have trusted with emunah and we have da'as that you are HaKadosh of Hashem *(the Holy One of G-d)*. 70 In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Did I not choose you Sheneym Asar *(Twelve)*? And is one of you not a Satan?
71 Now he was speaking of Yehudah Ben Shim'on from K'riot, for, though he was one of the Sheneym Asar, this one was about to betray Rebbe, Melech HaMoshiach.

ז און נאך דעם איז יהושע/ישוע ארומגעגאנגען אין גליל ; ווארום
un noch dem iz Yeshua/Yehoshua arumgegangen in Galil vorem
and after that is Yehoshua walking about in Galilee because

ער האט נישט געוואלט ארומגיין אין (לאנד) יהודה , וייל
er hot nisht gevolt arumgein in land Yehude vail
he did not want go around in land of Yehudah because

די יידן האבן געזוכט אים צו טייטן. ב און עס איז געווען נאענט
di Yidn hoben gezucht im tsu teiten un es iz geven noent
the Judaeans have sought him to kill and it is was near

פאר דעם יידישן יום טוב סוכות, ג אזוי האבן זיינע ברידער צו אים
far dem Yiddishn yom tov Sukkot azoi hoben zaine brider tsu im
for the Jewish Yom Tov Succot so have his brothers to him

7 And after these things Rebbe, Melech HaMoshiach itinerated in the Galil, for he was not wanting to move about in Yehudah, because those of Yehudah were seeking to kill him. 2 Now the Chag of Sukkot was near. 3 His achim then said to him, Leave

געזאגט: הויב דיך אויף פונדאנען , און גיי קיין יהודה , כדי אויך
oich kedei Yehude kein gei un fundanen oif dich hoib gezogt
also so that Yehudah to go and from there on you lift said

דיינע תלמידים זאלן זען דיינע מעשים, וואס דו טוסט . ד ווארום
vorem tust du vos maisim daine zen zolen talmidim daine
because you do you what deeds your see should disciples your

קיינער טוט גארנישט אין פארבארגעניש, און זוכט דאך עפנטלעך
efentlech doch zucht un farborgenish in gornisht tut keiner
publicly after all looks for and secrecy in nothing does anyone

באקאנט צו זיין . אויב דו טוסט די דאזיקע זאכן , זיי דיך
dich zai zachn dozike di tust du oib zain tsu bakant
yourself be things these the do you if be to made known

מתגלה צו דער וועלט . ה ווארום אפילו זיינע ברידער האבן נישט
nisht hoben brider zaine afile vorem velt der tsu mitgale
not have brothers his even because cosmos the to revealed

געגלויבט אין אים. ו יהושע/ישוע האט דעריבער צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu deriber hot Yeshua/Yehoshua im in gegloibt
say them to therefore did Yehoshua him in believed

מיין צייט איז נאך נישט געקומען; אייער צייט אבער איז תמיד גרייט.
greit tomed iz ober tsait eier gekumen nisht noch iz tsait main
ready always is however time your come not yet is time my

ז איך קען די וועלט נישט האסן; מיך אבער האסט זי , יא , ווייל
vail yo zi host ober mich hasen nisht velt di ken aich
because indeed she hates however me hate not world the can you

איך זאג עדות וועגן איר, אז אירע מעשים זענען בייז. ח זייט איר עולה
oyle ir zeit beiz zenen maisim ire az ir vegen eides zog ich
go up you be evil are deeds her that her about witness tell I

רגל אויף יום טוב; איך גיי נאך נישט ארויף אויף דעם יום טוב,
tov yom dem oif aroif nisht noch gei ich tov yom oif regl
Tov Yom the for up not yet go I Tov Yom for on foot

ווייל מיין צייט איז נאך נישט דערפילט געווארן. ט און ווען ער האט
hot er ven un gevoren derfilt nisht noch iz tsait main vail
has he when and become fulfilled not yet is time my because

דאס געזאגט צו זיי , איז ער פארבליבן אין גליל .
Galil in farblaiben er iz zei tsu gezogt dos
Galilee in remain he did them to said this

י נאך דעם אבער ווי זיינע ברידער זענען ארויפגעגאנגען אויף
oif aroifgegangen zenen brider zaine vi ober dem noch
for go up did brothers his when however that after

יום טוב, איז ער דעמאלט אליין אויך ארויפגעגאנגען, נישט עפנטלעך, נאר
nor efentlech nisht aroifgegangen oich alein demolt er iz tov yom
but publicly not go up also alone then he did Tov Yom

ווי אין פארבארגן. יא און די יידן האבן אים געזוכט בשעת דעם יום
yom dem beshas gezucht im hoben Yidn di un farborgen in vi
Yom the during search him did Judaeans the and secret in as

טוב, און האבן געזאגט: וואו איז ער? יב און עס איז געווארן א גרויסע
groise a gevoren iz es un er iz vu gezogt hoben un tov
great a become is there and he is where say did and Tov

מחלוקה איבער אים צווישן די מאסן ; א טייל האבן געזאגט: ער
er gezogt hoben teil a masen di tsvishen im iber machloike
he say did part a crowds of the among him over dispute

איז א גוטער מענטש; אנדערע אבער האבן געזאגט: ניין , ער פארפירט
farfirt er nein gezogt hoben ober andere mentsh guter a iz
misleads he no say did however other man good a is

here and go away into the
land of Yehudah, that also
your talmidim will see your
ma'asim which you do. 4 For
no one who seeks public
notice does anything besod
(secretly). If these things you
do, then manifest yourself
to HaOlam. 5 For not even
the achim of Rebbe, Melech
HaMoshiach were believing
in him. 6 Therefore, Rebbe,
Melech HaMoshiach says
to them, My sha'ah has not
yet come, but your time is
always ready. 7 The Olam
Hazeh is not capable of sin'ah
(hatred) toward you, but
the Olam Hazeh hates me,
and for this reason: I give
solemn edut *(testimony)* about
it because the ma'asim of
the Olam Hazeh are ra'im
(evil). 8 You make aliyah
leregel up to the Chag
(Feast). I am not going up
to this Chag *(Feast)*, because
my time has not yet been
fulfilled. 9 And having said
these things, Rebbe, Melech
HaMoshiach remained in the
Galil.

10 But when the achim of him
made aliyah leregel to the
Chag *(Feast)*, then also Rebbe,
Melech HaMoshiach went
up not publicly but besod
(secretly). 11 Then those of
Yehudah were seeking Rebbe,
Melech HaMoshiach in the
Chag *(Feast)* and were saying,
Where is that man? 12 And
there was much telunnah
(murmuring) about Rebbe,
Melech HaMoshiach among
the multitudes. Some were
saying, He is tov *(good)*, but
others were saying, Lo *(no)*, he

נאר דעם עולם . יא דאך האט קיינער נישט גערעדט וועגן אים בפרהסיא,
beferesye im vegen geredt nisht keiner hot doch oilem dem nor
openly him about speak not anyone did yet crowd the just

אויס מורא פאר די יידן .
Yidn di far moire ois
Judaeans the before fear out of

יד און ווען עס איז שוין געווען אין מיטן יום טוב, איז
iz tov yom miten in geven shoin iz es ven un
is Tov Yom middle of in was already is it when and

יהושע/ישוע ארויפגעגאנגען אין בית המקדש אריין און האט
hot un arain Hamikdash beis in aroifgegangen Yeshua/Yehoshua
did and into HaMikdash house in went up Yehoshua

געלערנט. טו און די יידן האבן זיך געוואונדערט און געזאגט: וויאזוי
viazoi gezogt un gevundert zich hoben Yidn di un gelernt
how said and amazed self have Judaeans the and teach

איז דער דאזיקער א יודע ספר, נישט האבנדיק געלערנט? טז האט
hot gelernt hobendik nisht seifer yodeia a doziker der iz
did studied having not book knowing a this one the is

יהושע/ישוע זיי דעריבער געענטפערט, און געזאגט: די לערנונג
lernung di gezogt un geentfert deriber zei Yeshua/Yehoshua
learning the said and answer therefore them Yehoshua

מיינע איז נישט מיין , נאר דעמס , וואס האט מיך געשיקט. יז ווען
ven geshikt mich hot vos dems nor main nisht iz maine
when send me did who the one but mine not is of mine

עמיצער וויל טאן זיין רצון, וועט ער וויסן וועגן דער לערנונג , צי זי
zi tsi lernung der vegen visen er vet rotsn zain ton vil emitser
it if teaching the about know he will will his to do wants anyone

איז פון ה׳ , אדער איך רעד פון מיר אליין. יח ווער עס רעדט
redt es ver alein mir fun red ich oder Hashem fun iz
speaks it who alone me from speak I or Hashem from is

פון זיך אליין, דער זוכט זיין אייגענעם כבוד ; ווער אבער עס
es ober ver koved eigenem zain zucht der alein zich fun
who however the one honor own his seeks that alone self from

זוכט דעם כבוד פון אים, וואס האט אים געשיקט, דער דאזיקער איז
iz doziker der geshikt im hot vos im fun koved dem zucht
is this one the sent him has who him of honor the seeks

ווארהאפטיק, און קיין אומגערעכטיקייט איז אין אים נישט פאראן. יט צי
tsi faran nisht im in iz umgerechtikeit kein un vorhaftik
there not him in is unrighteousness any and truthful

האט משה (רבינו) אייך דען נישט געגעבן די תורה? און (דאך)
doch un toire di gegeben nisht den aich Rabbeinu Moshe hot
yet and Torah the given not then you Rebbeinu Moses has

האלט קיינער פון אייך די תורה נישט. פארוואס זוכט איר מיך צו
tsu mich ir zucht farvos nisht toire di aich fun keiner halt
to me you seek why not Torah the you of none keep

טייטן? כ האט דער המון מענטשן געענטפערט: דו האסט א ביזן
beizn a host du geentfert mentshn hamon der hot teiten
evil a you have you answered people crowd the did kill

גייסט; ווער זוכט דיך צו טייטן? כא האט יהושע/ישוע געענטפערט
geentfert Yeshua/Yehoshua hot teiten tsu dich zucht ver gaist
answer Yehoshua did kill to you seeks who spirit

און געזאגט צו זיי : איין זאך האב איך געטאן, און איר אלע וואונדערט
vundert ale ir un geton ich hob zach ein zei tsu gezogt un
astonished all you and done I have thing one them to said and

deceives the multitude. 13 No one, however, was speaking openly about Rebbe, Melech HaMoshiach because of the fear of those of Yehudah.

14 But around the middle period of the Chag *(Feast)*, Rebbe, Melech HaMoshiach went up to the Beis Hamikdash and was saying shiurim *(teaching torah)*. 15 Therefore, those of Yehudah were marveling, saying, How has this man binah *(understanding)* of a Yeshiva yode'a sefer *(scholar)*, not having learned? 16 Therefore, in reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said, My Torah *(teaching)* is not mine but of the One having sent me. 17 If anyone wants to do the ratzon Hashem, he will have da'as about my Torah, whether it is of Hashem or I speak only from myself. 18 The one speaking from himself seeks his own kavod *(glory)*, but he who is seeking the kavod of the One having sent him, this one is ne'eman and there is no avlah *(injustice)* in him. 19 Has not Moshe given you the Torah? None of you mekyyaim *(fulfills)* es [kol] toras Moshe. Why are you seeking to kill me? 20 The multitude said, You have a shed *(demon)*. Who is seeking to kill you? 21 In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Of the Pe'ulot of Hashem, I accomplished

זיך . כב משה האט אייך געגעבן די מילה —נישט דאס זי איז פון
fun iz zi dos nisht milah di gegeben aich hot Moshe zich
from is it that not circumcision the give you did Moses self

משהן , נאר פון די אבות —און איר זענט מל א מענטשן
mentshn a mal zent ir un avot di fun nor Moshen
person a circumcise do you and forefathers the from but Moses

אין שבת . כג אויב דער מענטש ווערט געמלט אין שבת , כדי
kedei Shabbos in gemalt vert mentsh der oib Shabbos in
so that Sabbath on circumcised becomes person the if Sabbath on

מען זאל נישט עובר זיין אויף תורת משה , זענט איר צארנדיק אויף
oif tsorendik ir zent Moshe torat oif zain oyver nisht zol men
on furious you are Moses law of on be violating not shall that

מיר, ווייל איך האב א גאנצן מענטשן געזונט געמאכט אין שבת ?
Shabbos in gemacht gezunt mentshn gantsn a hob ich vail mir
Sabbath on made well person entire a have I because me

כד משפט נישט לויט דעם אויסערלעכן שיין , נאר א
a nor shein oiserlechn dem loit nisht mishpot
a only appearance outward the according to not judge

גערעכט משפט זאלט איר משפטן .
mishpeten ir zolt mishpot gerecht
judge you shall judgment righteous

כה אייניקע פון די לייט פון ירושלים האבן דעריבער געזאגט:
gezogt deriber hoben Yerushalayim fun lait di fun einike
said therefore have Jerusalem of people the of some

צי איז ער דען נישט דער , וועמען מען זוכט צו טייטן? כו און זע ,
ze un teiten tsu zucht men vemen der nisht den er iz tsi
look and kill to seek they whom the one not then he is

ער רעדט בפרהסיא, און מען זאגט אים גארנישט. קען עס זיין , אז
az zain es ken gornisht im zogt men un beferesye redt er
that be it can nothing to him say they and openly speaks he

אונדזערע שרים ווייסן באמת , אז ער איז דער משיח ? כז מיר קענען
kenen mir Moshiach der iz er az beemes veisen sorim undzere
know we Moshiach the is he that in truth know rulers our

דאך דעם דאזיקן, פונוואנען ער איז: אבער ווען דער משיח
Moshiach der ven ober iz er funvanen dozikn dem doch
Moshiach the when however is he from where this the after all

וועט קומען, ווייסט קיינער נישט פונוואנען ער איז. כח יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua iz er funvanen nisht keiner veist kumen vet
Yehoshua is he from where not anyone knows come will

האט דעריבער אויסגעשריגן אינם בית המקדש , בשעת ער האט
hot er beshas Hamikdash beis inem oisgeshrigen deriber hot
was he while HaMikdash House in the cry out therefore did

געלערנט, און געזאגט: איר קענט מיך , און איר ווייסט, פונוואנען איך
ich funvanen veist ir un mich kent ir gezogt un gelernt
I from where know you and me know you said and teaching

בין: און פון מיר אליין בין איך נישט געקומען; נאר ווארהאפטיק איז
iz vorhaftik nor gekumen nisht ich bin alein mir fun un bin
is truthful but come not I did alone me from and am

דער , וואס האט מיך געשיקט, וועמען איר קענט נישט. כט איך קען אים,
im ken ich nisht kent ir vemen geshikt mich hot vos der
He can I not know you whom send me did who the one

ווייל איך בין פון אים; און ער האט מיך געשיקט. ל זיי האבן
hoben zei geshikt mich hot er un im fun bin ich vail
did they send me did he and Him from am I because

echad, one pe'ulah, and everyone marvels. 22 Moshe has given you bris milah not that bris milah is of Moshe, but it is of the Avot, and on a Shabbos you perpetually perform bris milah. 23 If a man receives bris milah on Shabbos and lo tufar Torat Moshe *(the Torah of Moses may not be broken)* are you angry with me because I gave a man refu'ah shleimah on Shabbos? 24 Do not judge according to appearance but judge with mishpat tzedek.

25 Therefore, some of the ones of Yerushalayim were saying, Is it not this man whom they are seeking to kill? 26 And, hinei, he speaks publicly and they say nothing to him. Perhaps the manhigim *(the gedolim of Judaism)* have da'as that this man is the Rebbe, Melech HaMoshiach? 27 But this man, we have da'as where he is from; but the Rebbe, Melech HaMoshiach, whenever he comes, no one has da'as where he is from. 28 Therefore, in the Beis Hamikdash while teaching, Rebbe, Melech HaMoshiach cried out, saying, You have da'as of me, and you have da'as of where I am from. I have not come on my own, but the One Who sent me is ne'eman. He is the One of Whom you do not have da'as. 29 I have da'as of Him, because from Him Ani Hu, and He is the One

דעריבער געזוכט אים צו כאפן ; און קיינער האט נישט ארויפגעלייגט
aroifgeleigt nisht hot keiner un chapen tsu im gezucht deriber
laid not has anyone and arrest to him seek therefore

אויף אים די האנט, ווייל זיין שעה איז נאך נישט געקומען. לא און
un gekumen nisht noch iz sho zain vail hant di im oif
and come not yet is hour his because hand the him on

א סך פון דעם המון מענטשן האבן געגלויבט אין אים, און געזאגט:
gezogt un im in gegloibt hoben mentshn hamon dem fun sach a
said and him in believe did people crowd the of many a

ווען משיח וועט קומען, צי וועט ער דען טאן מער נסים , ווי
vi nisem mer ton den er vet tsi kumen vet Moshiach ven
than signs more do then he will come will Moshiach when

דער דאזיקער האט געטאן? לב די פרושים האבן געהערט דעם המון
hamon dem gehert hoben Perushim di geton hot doziker der
crowd the hear did Pharisees the done has this one the

דאס שטילערהייט רעדן וועגן אים; און די הויפט כהנים און די
di un koyanim hoipt di un im vegen reden shtilerheit dos
the and kohenim chief the and him about speaking quietly the

פרושים האבן געשיקט משרתים , כדי זיי זאלן אים כאפן .
chapen im zolen zei kedei meshoresim geshikt hoben Perushim
arrest him should they so that servants send did Pharisees

לג יהושע/ישוע האט דעריבער געזאגט: נאך א קליינע ווײלע בין איך
ich bin vaile kleine a noch gezogt deriber hot Yeshua/Yehoshua
I am while little a yet say therefore did Yehoshua

מיט אייך, און איך גיי צו אים, וואס האט מיך געשיקט. לד איר וועט
vet ir geshikt mich hot vos im tsu gei ich un aich mit
will you sent me has who him to go I and you with

מיך זוכן , און נישט געפינען; און וואו איך בין, (דארט אהין) קענט
kent ahin dort bin ich vu un gefinen nisht un zuchen mich
can there there am I where and find not and seek me

איר נישט קומען. לה די יידן האבן דעריבער געזאגט איינער צום
tsum einer gezogt deriber hoben Yidn di kumen nisht ir
to the one say therefore did Judaeans the come not you

אנדערן: וואו וועט דאס דער דאזיקער גיין , אז מיר זאלן אים נישט
nisht im zolen mir az gein doziker der dos vet vu andern
not him should we that go this one the the will where other

געפינען? נישט וועט ער דען גיין צו די , וואס זענען צעשפרייט צווישן
tsvishen tseshpreit zenen vos di tsu gein den er vet nisht gefinen
among dispersed are who those to go then he will not find

די גריכן , און לערנען די גריכן ? לו וואס זאל דאס דאזיקע ווארט
vort dozike dos zol vos Greeks di lernen un Greeks di
word these the shall what Greeks the teach and Greeks the

באטייטן, וואס ער האט געזאגט: איר וועט מיך זוכן און נישט געפינען
gefinen nisht un zuchen mich vet ir gezogt hot er vos bataiten
find not and seek me will you say did he what mean

און: וואו איך בין, קענט איר נישט קומען?
kumen nisht ir kent bin ich vu un
come not you can am I where and

לז און אין דעם לעצטן טאג, דעם גרויסן טאג פון דעם יום טוב, איז
iz tov yom dem fun tog groisn dem tog letstn dem in un
did Tov Yom the of day great the day last one that in and

יהושע/ישוע געשטאנען און האט אויסגעשריגן, אזוי צו זאגן : אויב
oib zogen tsu azoi oisgeshrigen hot un geshtanen Yeshua/Yehoshua
if say to so cried out has and stand Yehoshua

Who sent me. 30 Therefore,
they were seeking to arrest
him, and no one laid a hand
on him, because his sha'ah
(hour, time) had not yet
come. 31 From the multitude,
however, many put their
emunah, their bitachon, in
him, and were saying, The
Rebbe, Melech HaMoshiach,
whenever he comes, surely
he will not do more otot
(miraculous signs) than the
things which this man did?
32 The Perushim heard the
telunnah *(murmuring)* of these
things from the multitude,
the talk about Rebbe, Melech
HaMoshiach, and they sent
the Rashei Hakohanim
and the mesharetim of the
Perushim that they might
arrest him. 33 Therefore, he
said, Yet a little time I am
with you and I go away to
the One having sent me.
34 You will seek me and
not find me and where
Ani Hu you are not able to
come. 35 Therefore, those of
Yehudah said to themselves,
Where is this man about
to journey that we will not
find him? Surely he is not
about to sojourn to the Golus
of the Yevanim *(Greeks)* to
teach the Yevanim? 36 What
is this dvar which he said,
You will seek me and will
not find me and where Ani
Hu, you are not able to
come?

37 Now on the last day
of the Chag, Hoshana
Rabbah, Rebbe, Melech
HaMoshiach cried out,
saying, If anyone thirsts

עמיצער איז דארשטיק, זאל ער קומען צו מיר און טרינקען. לח דער ,
der trinken un mir tsu kumen er zol dorshtik iz emitser
the one drink and me to come him let thirsty is anyone
וואס גלויבט אין מיר, לויט ווי די שריפט (כתבי הקודש)
Hakoidesh Kitvei shrift di vi loit mir in gloibt vos
the Holy scriptures scripture the as according to me in believes who
זאגט, וועלן פון זיין לייב פליסן טייכן פון לעבעדיק וואסער. לט דאס
dos vaser lebedik fun taichn flisen laib zain fun velen zogt
the water living of rivers flows body his from will say
דאזיקע אבער האט ער געזאגט וועגן דעם רוח (הקודש), וואס די
di vos Hakoidesh ruach dem vegen gezogt er hot ober dozike
the which the Holy Spirit the about said he has however these
מאמינים אין אים, האבן געזאלט מקבל זיין ; ווארום דער גייסט איז
iz Gaist der vorem zain mekabl gezolt hoben im in maiminem
had Spirit the because be to receive supposed were him in believers
נאך נישט געהאט געגעבן געווארן, וויל יהושע/ישוע איז נאך נישט
nisht noch iz Yeshua/Yehoshua vail gevoren gegeben gehat nisht noch
not yet is Yehoshua because become given been not yet
געווען פארהערלעכט. מ און אייניקע פון דעם המון , וואס האבן געהערט
gehert hoben vos hamon dem fun einike un farherlecht geven
heard had who crowd the of some and glorified was
די דאזיקע ווערטער, האבן געזאגט: דאס איז באמת דער נביא !
novi der beemes iz dos gezogt hoben verter dozike di
prophet the in truth is this say did words these the
מא אנדערע האבן געזאגט: דאס איז דער משיח ! אנדערע האבן געזאגט:
gezogt hoben andere Moshiach der iz dos gezogt hoben andere
say did others Moshiach the is this say did other
ניין, דער משיח קומט דאך נישט ארויס פון גליל ? מב צי האט דען
den hot tsi Galil fun arois nisht doch kumt Moshiach der nein
then did Galilee of out not yet comes Moshiach the no
נישט דער פסוק געזאגט, אז פון דער זרע דוד און פון בית-לחם
Beit-Lechem fun un Dovid zere der fun az gezogt pasuk der nisht
Bethlehem from and David seed the from that say verse the not
דעם דארף, וואו דוד איז געווען, קומט דער משיח ? (שמואל ב
b Shmuel Moshiach der kumt geven iz Dovid vu dorf dem
2nd Samuel Moshiach the comes was is David where village the
ז, יב; מיכה ה, א.) מג עס איז דעריבער געווארן א מחלוקה צווישן
tsvishen machloike a gevoren deriber iz es a h Michoh ib z
among dispute a become therefore is it 1 5 Micah 12 7
דעם המון צוליב אים. מד אייניקע פון זיי האבן אים געוואלט
gevolt im hoben zei fun einike im tsulib hamon dem
want him did them of some him on account of crowd the
כאפן , נאר קיינער האט נישט ארויפגעלייגט די הענט אויף אים.
im oif hent di aroifgeleigt nisht hot keiner nor chapen
him on hands the lay not did anyone but to arrest
מה און די משרתים זענען צוריקגעקומען צו די הויפט כהנים און
un koyanim hoipt di tsu tsurikgekumen zenen meshoresim di un
and kohenim chief the to return did servants the and
פרושים , און זיי האבן צו זיי געזאגט: פארוואס האט איר אים נישט
nisht im ir hot farvos gezogt zei tsu hoben zei un Perushim
not him you did why say them to did they and Pharisees
געברענגט? מו האבן די משרתים געענטפערט: עס האט נאך קיינמאל
keinmol noch hot es geentfert meshoresim di hoben gebrengt
anytime yet did it answer servants the did bring

let him come to me and
drink. 38 The one with
emunah in me, as the Kitvei
Hakodesh said, “Out of
the midst of him, rivers
of MAYIM CHAYYIM will
flow.” 39 But this he said
about the Ruach Hakodesh
which the ones having
emunah *(faith)* in him were
about to receive, for the
Ruach Hakodesh had not
yet been given, because
Rebbe Melech HaMoshiach
had not yet received kavod.
40 Some of the multitude,
therefore, having heard these
devarim were saying, This
man is beemes the Navi.
41 Others were saying, This
man is the Rebbe, Melech
HaMoshiach. But some were
saying, Surely the Rebbe,
Melech HaMoshiach comes
not from the Galil, does
he? 42 Has not the Kitvei
Hakodesh said that the
Rebbe, Melech HaMoshiach
is from the zera Dovid and
from Beit-Lechem, the shtetl
where Dovid lived? 43 A
machloket *(controversy)*,
therefore, occurred among
the multitude because of
Rebbe, Melech HaMoshiach.
44 And some of them were
wanting to arrest him, but
no one laid his hands on
him.

45 Then the avadim of the
Rashei Hakohanim and
Perushim came and the
Rashei Hakohanim and
Perushim said to them,
Why did you not bring him?
46 In reply, the avadim said,
Never Ish spoke like this

קיין מענטש נישט אזוי גערעדט, ווי דער דאזיקער מענטש רעדט. מז די
di redt mentsh doziker der vi geredt azoi nisht mentsh kein
the speaks man this one the as speak so not man any

פרושים האבן דעריבער געענטפערט צו זיי: זענט איר אויך פארפירט
farfirt oich ir zent zei tsu geentfert deriber hoben Perushim
deceived also you are them to answer therefore did Pharisees

געוואָרן? מח צי האט דען עמיצער פון די שרים געגלויבט אין אים,
im in gegloibt sorim di fun emitser den hot tsi gevoren
him in believed rulers the of someone then has become

אדער (עמיצער) פון די פרושים? מט נאר דער דאזיקער המון, וואס
vos hamon doziker der nor Perushim di fun emitser oder
who crowd this one the but Pharisees the of someone or

קען נישט די תורה, פארשאלטן זענען זיי. נ זאגט נקדימון צו זיי
zei tsu Nakdimon zogt zei zenen farsholten toire di nisht ken
them to Nakdimon says they are cursed Torah the not know

(דער, וואס איז פריער געקומען צו אים, און איז געווען איינער פון
fun einer geven iz un im tsu gekumen frier iz vos der
of one was is and him to come before is who the one

זיי): נא צי משפט דען אונדזער תורה דעם מענטשן, איידער מען האט
hot men eider mentshn dem toire undzer den mishpot tsi zei
has one before man the Torah our then judge them

אים קודם כל אויסגעהערט, און מען ווייסט וואס ער האט געטאן?
geton hot er vos veist men un oisgehert kol koidem im
done has he what knows one and listened to all before him

נב האבן זיי געענטפערט און געזאגט צו אים: צי ביסטו אויך פון
fun oich bistu tsi im tsu gezogt un geentfert zei hoben
from also you are him to said and answer they did

גליל? פארש און זע, אז פון גליל שטייט נישט אויף קיין נביא.
novi kein oif nisht shteit Galil fun az ze un forsh Galil
prophet any on not arises Galilee from that look and search Galilee

נג (און יעדער איינער איז זיך אהיים געגאנגען.)
gegangen aheim zich iz einer yeder un
go home himself did one every and

ח

(און יהושע/ישוע איז אוועקגעגאנגען צום הר הזיתים.
hzitim Har tsum avekgegangen iz Yeshua/Yehoshua un
Olives Mount of to the went away is Yehoshua and

ב און אינדערפרי איז ער ווידער געקומען אין בית המקדש
Hamikdash beis in gekumen vider er iz inderfri un
HaMikdash house in come again he is in the morning and

אריין, און דער גאנצער עולם איז געקומען צו אים; און ער האט
hot er un im tsu gekumen iz oilem gantser der un arain
did he and him to come is crowd whole the and into

זיך אנידערגעזעצט, און זיי געלערנט. ג און די סופרים און די
di un sofrim di un gelernt zei un anidergezetst zich
the and scribes the and taught them and sat down himself

פרושים האבן געברענגט א פרוי, וואס מען האט זי געכאפט אין
in gechapt zi hot men vos froi a gebrengt hoben Perushim
in seized she has they who woman a bring did Pharisees

דער מעשה פון זנות; און אנידערשטעלנדיק זי אין דער מיט,
mit der in zi anidershtelendik un zoines fun meise der
midst the in her placing and adultery of act the

ד האבן זיי צו אים געזאגט; רבי, די דאזיקע פרוי איז געכאפט
gechapt iz froi dozike di Rebbe gezogt im tsu zei hoben
caught is woman this the Rebbe say him to they did

Ish. 47 In reply, therefore, the Perushim said, Surely not you also have been deceived? 48 Has any of the manhigim put their emunah *(faith)* in him, or any of the Perushim? 49 But this am ha'aretz crowd has no da'as of Torah and is cursed. 50 Rav Nakdimon, the one having come to Rebbe, Melech HaMoshiach earlier, being one of their own, says to them, 51 Surely Torateinu *(Our Torah)* judges not the Man unless it hears first from the Man himself and has da'as of what he does, does it? 52 They answered and said to Rav Nakdimon, Surely not you also are from the Galil, are you? Search [the Kitvei Hakodesh] and see that from the Galil a Navi does not arise. 53 And they went each one to his bais.

8 But Rebbe, Melech HaMoshiach went to the Har HaZeytim *(Mount of Olives)*. 2 And at the beginning of Shacharis, Rebbe, Melech HaMoshiach came again into the Beis Hamikdash and kol haAm *(all the people)* were coming to Rebbe, Melech HaMoshiach, and having sat, for them he was saying a shiur. 3 And the Sofrim and the Perushim led an isha *(woman)* having been caught in ni'uf *(adultery)* and, having stood her in

געווארן אין זנות , בשעת מעשה. ה און אין דער תורה האט אונדז
undz hot toire der in un meise beshas zoines in gevoren
us has Torah the in and act during adultery in become

משה (רבינו) געבאטן , אזעלכע (פרויען) צו שטייניקן ; וואס
vos shteiniken tsu froien azelche geboten Rabbeinu Moshe
what be stoned to women such commanded Rebbeinu Moses

זשע זאגסטו? ו און דאס דאזיקע האבן זיי געזאגט, אויספרואווענדיק אים,
im oispruvendik gezogt zei hoben dozike dos un zogstu zhe
him testing said they have these the and you say then

כדי זיי זאלן האבן עפעס , אים אנצוקלאגן. יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua ontsuklogen im epes hoben zolen zei kedei
Yehoshua to accuse him something have should they so that

אבער האט זיך אראפגעבויגן, און געשריבן מיטן פינגער אויף דער
der oif finger miten geshriben un aropgeboigen zich hot ober
the on finger with the wrote and bend down self did however

ערד . ז און ווי זיי האבן אנגעהאלטן מיט זייער פרעגן אים, האט
hot im fregen zeier mit ongehalten hoben zei vi un erd
did him questioning their with kept at it have they as and ground

ער זיך אויפגעשטעלט, און צו זיי געזאגט: דער פון אייך, וואס איז
iz vos aich fun der gezogt zei tsu un oifgeshtelt zich er
is who you of the one said them to and stand up self he

אָן א חטא, זאל זיין דער ערשטער צו ווארפן אויף איר א שטיין.
shtein a ir oif varfen tsu ershter der zain zol chet a on
stone a her on cast to first the be shall sin a without

ח און ווידער האט ער זיך איינגעבויגן און געשריבן אויף דער ערד .
erd der oif geshriben un aingeboigen zich er hot vider un
ground the on wrote and bend down self he did again and

ט ווי אבער האבן דאס געהערט, זענען זיי ארויסגעגאנגען איינער
einer aroisgegangen zei zenen gehert dos hoben zei ober vi
one go out they did hear this did they however as

נאכן אנדערן, אנהויבנדיק פון די זקנים ביז צו די לעצטע;
letste di tsu biz zkeinem di fun onhoibendik andern nochen
last the to until elders the from beginning other after

און יהושע/ישוע איז איבערגעבליבן איינער אליין, און די פרוי
froi di un alein einer ibergebliben iz Yeshua/Yehoshua un
woman the and alone one remain is Yehoshua and

שטייענדיק אין דער מיט . י און יהושע/ישוע האט זיך אויפגעשטעלט,
oifgeshtelt zich hot Yeshua/Yehoshua un mit der in shteiendik
stood up self has Yehoshua and midst the in standing

און צו איר געזאגט: אשה , וואו זענען זיי , דיינע באשולדיקער? האט
hot bashuldiker daine zei zenen vu isha gezogt ir tsu un
did accusers your they are where woman said her to and

דיך קיינער נישט פארמשפט? יא האט זי געזאגט: קיינער נישט, האר.
Har nisht keiner gezogt zi hot farmishpet nisht keiner dich
L-rd not anyone say she did condemn not anyone you

האט יהושע/ישוע געזאגט: אפילו איך פארמשפט דיך נישט; גיי, און
un gei nisht dich farmishpet ich afile gezogt Yeshua/Yehoshua hot
and go not you condemn I even say Yehoshua did

פון איצט אָן זינדיק נישט מער.)
mer nisht zindik on itst fun
more not sin on now from

יב דאן האט יהושע/ישוע ווידער צו זיי גערעדט, אזוי צו זאגן ;
zogen tsu azoi geredt zei tsu vider Yeshua/Yehoshua hot dan
say to so speak them to again Yehoshua did then

the midst, 4 They say to
Rebbe, Melech HaMoshiach,
Rabbi, this isha *(woman)*
has been caught in the
act of committing ni'uf
(adultery). 5 Now in our
Torah Moshe Rabbeinu
gave us a mitzvah to
stone such nashim. You,
therefore, what do you
say? 6 But this they were
saying to put a nissayon
before Rebbe, Melech
HaMoshiach that they
might have something
about which to accuse
him, but he, having
stooped down with his
finger, was writing on
the ground. 7 But as
they were remaining,
questioning him, he stood
up and said to them, The
one without chet *(sin)*
among you, at her let
him be first to throw a
stone. 8 And again, having
stooped down, he was
writing on the ground.
9 And the ones having
heard were departing,
one by one, beginning
with the zekenim, and
he was left alone with
the isha standing before
him. 10 And having stood
up, he said to her, Isha,
where are they? Does
no one condemn you?
11 And she said, No one,
Adoni. And Rebbe, Melech
HaMoshiach said, Neither
do I condemn you. Go
and practice chet no
more.

12 Then again he spoke
to them, saying, Ani Hu

איך בין דאס ליכט פון דער וועלט; דער , וואס פאלגט מיר נאך , וועט
vet noch mir folgt vos der velt der fun licht dos bin ich
will after me obeys who the one world the of light the am I

אויף קיין פאל נישט לעבן אין דער פינצטערניש, נאר וועט האבן דאס ליכט
licht dos hoben vet nor fintsternish der in leben nisht fal kein oif
light the have will but darkness the in live not case any at

פון לעבן. יג די פרושים האבן דעריבער צו אים געזאגט: דו זאגסט
zogstu du gezogt im tsu deriber hoben Perushim di leben fun
say you say him to therefore did Pharisees the life of

עדות וועגן דיר אליין ; דיין עדות זאגן איז נישט אמת. יד האט
hot emes nisht iz zogen eides dain alein dir vegen eides
did truth not is say witness your yourself you about witness

יהושע/ישוע געענטפערט און געזאגט צו זיי : און ווען אפילו
afile ven un zei tsu gezogt un geentfert Yeshua/Yehoshua
even when and them to said and answer Yehoshua

איך זאג עדות וועגן מיר אליין, איז דאך מיין עדות זאגן אמת;
emes zogen eides main doch iz alein mir vegen eides zog ich
truth say witness my yet is alone me about witness say I

ווייל איך ווייס פונוואנען איך בין געקומען, און וואוהין איך גיי;
gei ich vuahin un gekumen bin ich funvanen veis ich vail
go I where and come am I from where know I because

איר אבער ווייסט נישט פונוואנען איך קום , אדער וואוהין איך גיי.
gei ich vuahin oder kum ich funvanen nisht veist ober ir
go I where or come I from where not know however you

טו איר משפט לויטן פלייש; איך משפט נישט קיינעם. טז און אויב
oib un keinem nisht mishpot ich fleish loitn mishpot ir
if and anyone not judge I flesh according to judge you

איך משפט יא , איז מיין משפט אמת; ווייל איך בין נישט אליין,
alein nisht bin ich vail emes mishpot main iz yo mishpot ich
alone not am I because true judging my is indeed judge I

נאר איך און דער פאטער, וואס האט מיך געשיקט. יז און אפילו אין
in afile un geshikt mich hot vos foter der un ich nor
in even and sent me has who Father the with I rather

דער תורה אייערער שטייט געשריבן, אז דאס עדות זאגן פון צוויי
tsvei fun zogen eides dos az geshriben shteit eierer toire der
two of saying witness the that written stands yours Torah the

מענטשן איז אמת. יח איך בין עס , וואס זאגט עדות וועגן מיר אליין ,
alein mir vegen eides zogt vos es bin ich emes iz mentshn
myself me about witness says who the one am I true is people

און דער פאטער, וואס האט מיך געשיקט, זאגט אויך עדות וועגן
vegen eides oich zogt geshikt mich hot vos foter der un
about witness also says send me did who Father the and

מיר. יט זיי האבן דעריבער געזאגט צו אים: וואו איז דיין פאטער?
foter dain iz vu im tsu gezogt deriber hoben zei mir
father your is where him to say therefore did they me

האט יהושע/ישוע געענטפערט: נישט איר קענט מיך , נישט דעם
dem nisht mich kent ir nisht geentfert Yeshua/Yehoshua hot
the nor me know you not answer Yehoshua did

פאטער מיינעם; אויב איר וואלט מיך געקענט, וואלט איר אויך געקענט
gekent oich ir volt gekent mich volt ir oib mainem foter
know also you would know me would you if mine Father

מיין פאטער. כ די דאזיקע ווערטער האט ער גערעדט אינם בית
beis inem geredt er hot verter dozike di foter main
house in the speak he did words these the Father my

HaOhr HaOlam Hazeh. The one following me will never walk in choshech, but will have the Ohr HaChayyim. 13 Therefore, the Perushim said to him, You give solemn edut *(testimony)* about yourself. But your edut is not ne'emanah. 14 In reply, he said to them, Even if I give solemn edut about myself, my edut is ne'emanah, because I have da'as of where I came from and where I go, but you have no da'as of where I come from or where I go. 15 You judge according to the basar; I do not judge anyone. 16 But even if I judge, my psak din, my mishpat, is emes, because it is not I alone but the One having sent me, HaAv. 17 And it has been written even in your Torah, that the edut *(testimony)* of two is ne'emanah. 18 Ani Hu the one giving solemn edut *(testimony)* about myself and the One having sent me, HaAv, gives solemn edut about me. 19 Therefore, they were saying to Rebbe, Melech HaMoshiach, Where is HaAv of you? In reply, he said, You have da'as of neither me nor HaAv of me. If you had had da'as of me, you would have had da'as of HaAv of me. 20 These devarim, Rebbe, Melech HaMoshiach spoke in the Beis HaOtzar while

האוצר , בשעת ער האט געלערנט אין בית המקדש ; און קיינער
keiner un Hamikdash beis in gelernt hot er beshas haotzar
no one and HaMikdash house in teaching was he while of the treasury

האט אים נישט געכאפט, ווייל זיין שעה איז נאך נישט געהאט געקומען.
gekumen gehat nisht noch iz sho zain vail gechapt nisht im hot
come had not yet is hour his because seize not him did

כא און ער האט ווידער צו זיי געזאגט: איך גיי אוועק, און איר וועט
vet ir un avek gei ich gezogt zei tsu vider hot er un
will you and away go I say them to again did he and

מיך זוכן , און איר וועט שטארבן אין אייער זינד; וואוהין איך גיי,
gei ich vuahin zind eier in shtarben vet ir un zuchen mich
go I where sin your in die will you and seek me

קענט איר נישט קומען. כב די יידן האבן דעריבער געזאגט: נישט
nisht gezogt deriber hoben Yidn di kumen nisht ir kent
not say therefore did Judaeans the come not you can

וועט ער זיך א מעשה אנטאן? ווייל ער זאגט: וואוהין איך גיי, קענט
kent gei ich vuahin zogt er vail onton meise a zich er vet
can go I where says he because put on deed a self he will

איר נישט קומען. כג און ער האט צו זיי געזאגט: איר זענט פון אונטן,
unten fun zent ir gezogt zei tsu hot er un kumen nisht ir
below from are you say them to did he and come not you

איך בין פון אויבן; איר זענט פון דער וועלט, איך בין נישט פון
fun nisht bin ich velt der fun zent ir oiben fun bin ich
of not am I world the, this of are you above from am I

דער וועלט. כד דערפאר האב איך אייך געזאגט, אז איר וועט שטארבן
shtarben vet ir az gezogt aich ich hob derfar velt der
die will you that say you I did therefore world the

אין אייערע זינד; ווארום אויב איר וועט נישט גלויבן , אז איך בין עס,
es bin ich az gloiben nisht vet ir oib vorem zind eiere in
He am I that believe not will you if because sin your in

וועט איר שטארבן אין אייערע זינד. כה זיי האבן דעריבער געזאגט צו
tsu gezogt deriber hoben zei zind eiere in shtarben ir vet
to say therefore did they sin your in die you will

אים: ווער ביסטו דען ? האט יהושע/ישוע צו זיי געזאגט: דאס,
dos gezogt zei tsu Yeshua/Yehoshua hot den bistu ver im
that say them to Yehoshua did then are you who him

וואס איך האב אייך געזאגט פון אנהויב אָן. כו איך האב א סך
sach a hob ich on onhoib fun gezogt aich hob ich vos
many a have I on beginning from said you have I which

צו זאגן וועגן אייך און צו משפטן ; נאר דער , וואס האט מיך
mich hot vos der nor mishpeten tsu un aich vegen zogen tsu
me did who the one but judge to and you about say to

געשיקט, איז אמת; און וואס איך האב געהערט פון אים, דאס רעד איך
ich red dos im fun gehert hob ich vos un emes iz geshikt
I speak that Him from heard have I what and true is send

צו דער וועלט. כז און זיי האבן נישט פארשטאנען, אז ער האט צו
tsu hot er az farshtanen nisht hoben zei un velt der tsu
to had he that understand not did they and world the to

זיי גערעדט פון דעם פאטער. כח דאן האט יהושע/ישוע געזאגט:
gezogt Yeshua/Yehoshua hot dan foter dem fun geredt zei
say Yehoshua did then Father the of spoken them

ווען איר וועט אויפהויבן דעם בר אנש , דעמאלט וועט איר וויסן, אז
az visen ir vet demolt Enosh Bar dem oifhoiben vet ir ven
that know you will then of Man Son the lift up will you when

saying shiurim in the Beis
Hamikdash, and no one
arrested him, because
his sha'ah had not yet
come.

[21] Rebbe, Melech
HaMoshiach said, therefore,
again to them, I go away
(Rebbe's Histalkus) and you
will seek me, and in your chet
you will go to your mavet.
Where I go you are not able
to come. [22] Therefore, those
of Yehudah were saying,
Does he mean he will commit
suicide, because he says,
Where I go you are not able to
come? [23] And Rebbe, Melech
HaMoshiach was saying to
them, You are from mattah
(below); Ani Hu from ma'lah
(above). You are of the Olam
Hazeh; I am not of the Olam
Hazeh. [24] I said, therefore, to
you that you will go to your
mavet in your averos *(sins)*,
for if you do not have emunah
(faith) that Ani Hu, you will
die in your chatta'im. [25] They
were saying, therefore, to
him, Who are you? Rebbe,
Melech HaMoshiach said to
them, What I have told you
from the beginning. [26] I have
much to speak regarding
you, much about you worthy
of harsha'ah *(condemnation)*,
but the One having sent
me is ne'eman and what I
heard from Him these things
I speak in the Olam Hazeh.
[27] They did not have da'as that
Rebbe, Melech HaMoshiach
was speaking to them about
Elohim HaAv. [28] Therefore,
Rebbe, Melech HaMoshiach
said to them, When you

איך בין עס, און אז פון מיר אליין טו איך קיין זאך נישט; נאר ווי דער
der vi nor nisht zach kein ich tu alein mir fun az un es bin ich
the as only not thing any I do alone me of that and it am I

פאטער האט מיך געלערנט, אזוי רעד איך דאס. כט און דער , וואס
vos der un dos ich red azoi gelernt mich hot foter
who the one and this I speak so taught me has Father

האט מיך געשיקט, איז מיט מיר; ער האט מיך נישט איבערגעלאזט
ibergelozt nisht mich hot er mir mit iz geshikt mich hot
abandon not me did he me with is send me did

אליין; ווייל וואס איז וואוילגעפעליק פאר אים, דאס טו איך אלעמאל.
alemol ich tu dos im far voilgefelik iz vos vail alein
always I do that Him to pleasing is what because alone

ל און בשעת ער האט דאס גערעדט, האבן א סך געגלויבט אין אים.
im in gegloibt sach a hoben geredt dos hot er beshas un
him in believe many a did speak this did he while and

לא דאן האט יהושע/ישוע געזאגט צו די יידן , וואס האבן
hoben vos Yidn di tsu gezogt Yeshua/Yehoshua hot dan
did who Judaeans the to say Yehoshua did then

געגלויבט אין אים: אויב איר וועט בלייבן אין מיין ווארט, זענט איר באמת
beemes ir zent vort main in blaiben vet ir oib im in gegloibt
in truth you are word my in remain will you if him in believe

מיינע תלמידים; לב און איר וועט דערקענען דעם אמת, און דער אמת
emes der un emes dem derkenen vet ir un talmidim maine
truth the and truth the recognize will you and disciples my

וועט אייך באפרייען. לג האבן זיי אים געענטפערט: מיר זענען אברהמס
Avrahams zenen mir geentfert im zei hoben bafraien aich vet
Abraham's are we answer him they did release you will

זאמען, און זענען קיינמאל נישט געווען פארשקלאפט צו קיינעם; וויאזוי
viazoi keinem tsu farshklaft geven nisht keinmol zenen un zomen
how anyone to enslaved been not never have and seeds

זשע זאגסטו: איר וועט ווערן פריי? לד האט יהושע/ישוע זיי
zei Yeshua/Yehoshua hot frai veren vet ir zogstu zhe
them Yehoshua did free become will you you say then

געענטפערט: באמת , באמת זאג איך אייך: יעדער איינער, וואס טוט זינד,
zind tut vos einer yeder aich ich zog beemes beemes geentfert
sin do who one every you I say in truth in truth answer

איז א קנעכט פון דער זינד. לה און דער קנעכט בלייבט נישט אייביק אין
in eibik nisht blaibt knecht der un zind der fun knecht a iz
in forever not remains slave the and sin the of slave a is

הויז , דער זון אבער בלייבט יא אייביק. לו דעריבער אויב דער
der oib deriber eibik yo blaibt ober zun der hoiz
the if therefore forever yes remains however Son the the house

זון וועט אייך באפרייען, וועט איר ווירקלעך זיין פריי. לז איך ווייס , אז איר
ir az veis ich frai zain viklech ir vet bafraien aich vet zun
you that know I free be truly you will release you will Son

זענט אברהמס זאמען; נאר איר זוכט מיך צו טייטן, ווייל מיין ווארט
vort main vail teiten tsu mich zucht ir nor zomen Avrahams zent
word my because kill to me seek you but seeds Abraham's are

געפינט נישט קיין ארט אין אייך. לח איך רעד דאס, וואס איך האב געזען
gezen hob ich vos dos red ich aich in ort kein nisht gefint
see did I which that speak I you in place any not finds

ביי מיין פאטער, און איר טוט אויך דאס, וואס איר האט געהערט ביי
bai gehert hot ir vos dos oich tut ir un foter main bai
from hear did you which that also do you and Father my by

perform the hagbah *(lifting up)* of the Bar Enosh, you will have da'as that Ani Hu, and from myself I do nothing, but as HaAv of me taught me, these things I speak. [29] And the One having sent me is with me. He did not leave me alone, because I always do the things that please Him. [30] As Rebbe, Melech HaMoshiach was saying these things, many put their emunah in him.

[31] Therefore, Rebbe, Melech HaMoshiach was saying to the Yehudim who had emunah in him, If you remain in the dvar of me, then you are my talmidim indeed. [32] And you will have da'as of HaEmes *(the Truth)* and HaEmes will give you cherut *(freedom)*. [33] They answered Rebbe, Melech HaMoshiach, We are of the zera Avraham and to no one have we ever been enslaved. How do you say, You will become Bnei Chorin *(freedmen)*? [34] In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Omein, omein, I say to you that everyone practicing Chet is an eved HaChet. [35] But the eved does not remain in the Bais ad Olam. HaBen remains ad Olam. [36] If therefore HaBen makes you Bnei Chorin, you shall be Bnei Chorin indeed. [37] I have da'as that you are zera Avraham, but you seek to kill me, because my dvar has no place in you. [38] What I have seen in the

אייער פאטער. [לט] האבן זיי געענטפערט און געזאגט צו אים: אברהם
eier foter hoben zei geentfert un gezogt tsu im Avraham
your father did they answer and said to him Abraham

איז אונדזער פאטער (זכות-אבות). זאגט יהושע/ישוע צו
iz undzer foter zchus-avot zogt Yeshua/Yehoshua tsu
is our father merit of the fathers says Yehoshua to

זיי : אויב איר זענט קינדער פון אברהם , טוט די מעשים פון אברהם .
zei oib ir zent kinder fun Avraham tut di maisim fun Avraham
them if you are children of Abraham do the works of Abraham

[מ] איצט אבער זוכט איר מיך צו טייטן, א מענטשן, וואס האט אייך
itst ober zucht ir mich tsu teiten a mentshn vos hot aich
now however seek you me to kill a man who has you

געזאגט דעם אמת, וועלכן איך האב געהערט ביי ה׳ . דאס דאזיקע
gezogt dem emes velchen ich hob gehert bai Hashem dos dozike
told the truth which I did hear by Hashem the this

האט אברהם נישט געטאן. [מא] איר טוט די מעשים פון אייער פאטער.
hot Avraham nisht geton ir tut di maisim fun eier foter
has Abraham not done you do the works of your father

האבן זיי צו אים געזאגט: מיר זענען נישט געבוירן געוואָרן דורך
hoben zei tsu im gezogt mir zenen nisht geboiren gevoren durch
did they to him say we are not born become through

זנות ; מיר האבן איין פאטער— ה׳ . [מב] האט יהושע/ישוע
zoines mir hoben ein foter Hashem hot Yeshua/Yehoshua
fornication we have one Father Hashem did Yehoshua

צו זיי געזאגט: אויב ה׳ וואלט טאקע געווען אייער פאטער, וואלט
tsu zei gezogt oib Hashem volt take geven eier foter volt
to them say if Hashem would really be your Father would

איר מיך ליב געהאט; ווארום איך בין ארויסגעגאנגען און בין געקומען
ir mich lib gehat vorem ich bin aroisgegangen un bin gekumen
you me loved have because I did proceed forth and am come

פון ה׳ ; ווארום פון מיר אליין בין איך נישט געקומען, נאר
fun Hashem vorem fun mir alein bin ich nisht gekumen nor
from Hashem for from me alone am I not come rather

ער האט מיך געשיקט. [מג] פארוואס פארשטייט איר נישט מיין רעדן ?
er hot mich geshikt farvos farshteit ir nisht main reden
He has me sent why you understand not my speaking

ווייל איר קענט נישט הערן דאס ווארט מיינס. [מד] איר זענט פון אייער
vail ir kent nisht heren dos vort mains ir zent fun eier
because you can not hear this word mine you are of your

פאטער, דעם שׂטן , און די שלעכטע גלוסטונגען פון אייער פאטער
foter dem Satan un di shlechte glustungen fun eier foter
father the Satan and the evil covetous desires of your father

ווילט איר טאן . ער איז געווען א רוצח פון אנהויב אָן, און איז
vilt ir ton er iz geven a retseyech fun onhoib on un iz
want you to do he is was a murderer from beginning on and did

נישט געשטאנען אין דעם אמת, ווייל עס איז קיין אמת אין אים נישט
nisht geshtanen in dem emes vail es iz kein emes in im nisht
not stand in the truth because there is no truth in him not

פאראן. ווען ער רעדט שקר , רעדט ער פון דעם, וואס איז זיין אייגן,
faran ven er redt sheker redt er fun dem vos iz zain eigen
there when he speaks lies he speaks from that which is his own

ווייל ער איז א ליגנער, און דער פאטער פון שקר . [מה] אבער ווייל
vail er iz a ligner un der foter fun sheker ober vail
because he is a liar and the father of lies but because

presence of HaAv of me, of that, I make solemn declaration. Therefore, the things you have heard from your father you do. [39] They answered and said unto him, Avinu hu Avraham. Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, If you were yeladim of Avraham, you would have been doing the ma'asei Avraham. [40] But now you are seeking to kill me, a man who has told you HaEmes, which I heard from Hashem; this was not a ma'aseh that Avraham did. [41] You are doing the ma'asim of your Av. They said, therefore, to Rebbe, Melech HaMoshiach, We are not mamzerim who have been born of zenunim *(fornication)*. We have Av Echad, Hashem. [42] He said to them, If Hashem were the Av of you, you would have had ahavah for me, for I came forth from Hashem, and now I am present here, for I have not come on my own, but HaAv sent me. [43] Why do you not understand my devarim? Because you are not able to give obedient shemah *(hearing)* to my dvar. [44] You are from the Av of you, HaSatan, and the ta'avot of your Av you want to do, for that one was a rotze'ach from Bereshis, and he has not taken a stand in HaEmes, because HaEmes is not in him. When he speaks the sheker, he speaks

איך זאג דעם אמת, גלויבט איר מיר נישט. מו ווער פון אייך באשולדיקט
bashuldikt aich fun ver nisht mir ir gloibt emes dem zog ich
accuses you of which not me you believe truth the speak I

מיך וועגן א חטא? אויב איך זאג דעם אמת, פארוואס גלויבט איר
ir gloibt farvos emes dem zog ich oib chet a vegen mich
you believe why truth the speak I if sin a for me

מיר נישט? מז ווער עס איז פון ה׳ , דער הערט די ווערטער
verter di hert der Hashem fun iz es ver nisht mir
words the hears this one Hashem of is the one who not me

פון ה׳ ; צוליב דעם הערט איר נישט, ווייל איר זענט נישט
nisht zent ir vail nisht ir hert dem tsulib Hashem fun
not are you because not you hear that on account of Hashem of

פון ה׳ . מח די יידן האבן געענטפערט, און געזאגט צו אים: צי
tsi im tsu gezogt un geentfert hoben Yidn di Hashem fun
do him to said and answer did Judaeans the Hashem of

זאגן מיר דען נישט ריכטיק , אז דו ביסט א שומרוני , און האסט
host un Shomroni a bist du az richtik nisht den mir zogen
you have and Samaritan a are you that correctly not then we speak

א בייזן גייסט? מט האט יהושע/ישוע געענטפערט: איך האב נישט קיין
kein nisht hob ich geentfert Yeshua/Yehoshua hot gaist beizn a
any not have I answer Yehoshua did spirit evil a

בייזן גייסט, נאר איך גיב אפ כבוד צו מיין פאטער, און איר זענט מיך
mich zent ir un foter main tsu koved op gib ich nor gaist beizn
me are you and Father my to honor up give I but spirit evil

מבזה . נ איך אבער זוך נישט מיין כבוד. עס איז פאראן איינער,
einer faran iz es koved main nisht zuch ober ich mevaze
one there is it glory my not seek however I degrading

וואס זוכט און משפט . נא באמת , באמת זאג איך אייך: אויב עמיצער
emitser oib aich ich zog beemes beemes mishpot un zucht vos
someone if you I say in truth in truth judges and seeks who

וועט אפהיטן מיין ווארט, וועט ער בשום אופן נישט זען דעם טויט
toit dem zen nisht oifen beshum er vet vort main ophiten vet
death the see not way never he will word my keep will

אויף אייביק. נב האבן די יידן צו אים געזאגט: איצט ווייסן מיר, אז
az mir veisen itst gezogt im tsu Yidn di hoben eibik oif
that we know now say him to Judaeans the did eternal on

דו האסט א בייזן גייסט. אברהם איז געשטארבן, און די נביאים ;
neviim di un geshtorben iz Avraham gaist beizn a host du
prophets the and died is Abraham spirit evil a you have you

און דו זאגסט: אויב עמיצער וועט אפהיטן מיין ווארט, וועט ער בשום
beshum er vet vort main ophiten vet emitser oib zogstu du un
never he will word my keep will someone if say you and

אופן נישט טועם זיין פונם טויט אויף אייביק. נג ביסטו דען גרעסער
greser den bistu eibik oif toit funem zain toyem nisht oifen
greater then are you eternal on death from the do taste not way

פון אברהם אבינו , וועלכער איז געשטארבן? אויך די נביאים
neviim di oich geshtorben iz velcher avinu Avraham fun
prophets the also die did who our father Abraham than

זענען געשטארבן; פאר וועמען מאכסטו דיך ? נד יהושע/ישוע האט
hot Yeshua/Yehoshua dich machstu vemen far geshtorben zenen
did Yehoshua yourself make whom for die did

געענטפערט: אויב איך פארהערלעך מיך אליין, איז מיין כבוד גארנישט.
gornisht koved main iz alein mich farherlech ich oib geentfert
nothing glory my is alone me glorify I if answer

naturally, because he is a shakran *(liar)* and the av of it. 45 But because I speak HaEmes, you do not have bitachon *(trust)* in me. 46 Who among you convicts me of chet *(sin)*? If I speak HaEmes, why do you not have emunah in me? 47 The one who is of Hashem hears the divrei Hashem. Therefore, you do not hear because you are not of Hashem. 48 In reply, those of Yehudah said to Rebbe, Melech HaMoshiach, Did we not rightly say that you are a Shomroni *(Samaritan)* and that you have a shed *(demon)*? 49 In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said, I do not have a shed *(demon)*. But I honor HaAv of me and you dishonor me. 50 But I do not seek my own kavod; there is One seeking and judging. 51 Omein, omein, I say to you, regarding the dvar of me, if anyone is shomer, he will never see mavet. 52 Therefore, those of Yehudah said to Rebbe, Melech HaMoshiach, Now we have da'as that you have a shed, Avraham died and the Nevi'im; yet you say if anyone keeps the dvar of me he will never taste mavet *(death)*. 53 Surely you are not greater than Avraham Avinu, who died? And the Nevi'im died. Whom do you make yourself to be? 54 In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said,

עס איז מיין פאטער, וועלכער פארהערלעכט מיך , וועגן וועמען איר
ir vemen vegen mich farherlecht velcher foter main iz es
you whom about me glorifies who Father my is it

זאגט, אז ער איז אייער ג-ט; [נה] און איר האט אים דאך נישט דערקענט,
derkent nisht doch im hot ir un G-t eier iz er az zogt
known not yet him have you and G-d your is he that say

איך אבער קען אים יא; און אויב איך זאל זאגן , אז איך קען
ken ich az zogen zol ich oib un yo im ken ober ich
know I that say shall I if and yes him know however I

אים נישט, וועל איך זיין א ליגנער גלייך צו אייך; נאר איך קען אים,
im ken ich nor aich tsu glaich ligner a zain ich vel nisht im
him know I but you to like liar a be I will not him

און היט אפ זיין ווארט. [נו] אברהם , אייער פאטער, האט זיך געפריידט,
gefreidt zich hot foter eier Avraham vort zain op hit un
rejoiced self has father your Abraham word his up keep and

אז ער זאל זען מיין טאג, און האט געזען, און זיך משמח
mesameyech zich un gezen hot un tog main zen zol er az
joyful self and see did and day my see shall he that

געווען. [נז] די יידן האבן דעריבער געזאגט צו אים: דו ביסט נאך
noch bist du im tsu gezogt deriber hoben Yidn di geven
yet are you him to say therefore did Judaeans the was

נישט פיפציק יאר אלט, און האסט שוין געזען אברהמען ? [נח] האט
hot Avrahamen gezen shoin host un alt yor fiftsik nisht
did Abraham seen already you have and old years fifty not

יהושע/ישוע צו זיי געזאגט: באמת , באמת זאג איך אייך;
aich ich zog beemes beemes gezogt zei tsu Yeshua/Yehoshua
you I say in truth in truth say them to Yehoshua

איידער אברהם איז געווען, בין איך. [נט] זיי האבן דעריבער אויפגעהויבן
oifgehoiben deriber hoben zei ich bin geven iz Avraham eider
picked up therefore have they I am was is Abraham before

שטיינער, כדי אים צו באווארפן; יהושע/ישוע אבער האט
hot ober Yeshua/Yehoshua bavarfen tsu im kedei shteiner
has however Yehoshua throw to him in order to stones

זיך פארבארגן, און איז ארויסגעגאנגען אויס דעם בית המקדש .
Hamikdash beis dem ois aroisgegangen iz un farborgen zich
HaMikdash House the out went out is and hidden self

ט און פארבייגייענדיק האט ער געזען א מענטשן, א בלינדן פון
fun blinden a mentshn a gezen er hot farbaigeiendik un
from blind man a man a see he did passing by and

דער געבורט אָן. [ב] און זיינע תלמידים האבן אים געפרעגט, אזוי צו
tsu azoi gefregt im hoben talmidim zaine un on geburt der
to so ask him did disciples his and on birth the

זאגן ; רבי , ווער האט געזינדיקט, דער דאזיקער אדער זיינע עלטערן,
elteren zaine oder doziker der gezindikt hot ver Rebbe zogen
parents his or this one the sin did who Rebbe say

אז ער איז געבוירן געווארן בלינד? [ג] האט יהושע/ישוע געענטפערט:
geentfert Yeshua/Yehoshua hot blind gevoren geboiren iz er az
answer Yehoshua did blind become born is he that

נישט ער האט געזינדיקט, נישט די עלטערן זיינע; נאר כדי די מעשים
maisim di kedei nor zaine elteren di nisht gezindikt hot er nisht
works the so that only his parents the nor sinned has he not

פון ה' זאלן אנטפלעקט ווערן אין אים. [ד] מיר מוזן טאן די
di ton muzn mir im in veren antplekt zolen Hashem fun
the do must we him in to be revealed should Hashem of

If I give myself kavod, the kavod of me is nothing. It is HaAv of me Who is giving me kavod, Whom you say, He is Eloheinu.
[55] And you have not had da'as of Him. But I have had da'as of Him. If I would say that I do not have da'as of Him, I will be like you, a shakran *(liar)*; but I do have da'as of Him, and I keep His dvar.
[56] Avraham your Av had lev same'ach to see the Yom of me, and he saw it and had simcha.
[57] Therefore those of Yehudah said to him, You do not yet possess fifty years and yet you have seen Avraham Avinu?
[58] Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Omein, omein, I say to you, before Avraham came into being, Ani Hu.
[59] Then they took up stones that they might stone him, but Rebbe, Melech HaMoshiach was hidden and departed out of the Beis Hamikdash.

9 And passing along, Rebbe, Melech HaMoshiach saw a man ivver *(blind)* from birth.
[2] The talmidim of Rebbe, Melech HaMoshiach asked him, Rebbe, who committed averos, this man or the horim *(parents)* of him, that he was born ivver?
[3] In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said, Neither this man sinned nor the horim of him, but that the pe'ulot of Hashem may be manifested in

מעשים פון אים, וואס האט מיך געשיקט, כל זמן עס איז טאג; די
di tog iz es zman kol geshikt mich hot vos im fun maisim
the day is it as long as all send me did who him of works

נאכט קומט אָן, ווען קיינער קען נישט ארבעטן. ה בשעת איך בין אין
in bin ich beshas arbeten nisht ken keiner ven on kumt nacht
in am I while work not can anyone when on comes night

דער וועלט, בין איך דאס ליכט פון דער וועלט. ו דאס זאגנדיק , האט
hot zogendik dos velt der fun licht dos ich bin velt der
did having said this world the of light the I am world the

ער אויסגעשפיגן אויף דער ערד און געמאכט ליים פון דעם שפייעכץ
shpaiechts dem fun leim gemacht un erd der oif oisgeshpigen er
saliva the from clay made and earth the on spit he

און אים באשמירט די אויגן מיט דעם ליים, ז און האט צו אים געזאגט:
gezogt im tsu hot un leim dem mit oigen di bashmirt im un
say him to did and clay the with eyes the smeared him and

גיי, וואש דיך אין טייך שילוח , (פארטייטשט הייסט עס, געשיקט).
geshikt es heist fartaitsht Siloam taich in dich vash gei
sent it means translated Shiloach pool in yourself wash go

ער איז דעריבער אוועקגעגאנגען, און האט זיך געוואשן, און איז
iz un gevashn zich hot un avekgegangen deriber iz er
did and wash himself did and go away therefore did he

צוריקגעקומען זעענדיק. ח און די שכנים , און די , וואס האבן
hoben vos di un shcheynim di un zeendik tsurikgekumen
had who those and neighbors the and seeing return

אים פריער געזען, אז ער איז געווען א בעטלער, האבן געזאגט: צי
tsi gezogt hoben betler a geven iz er az gezen frier im
say did beggar a was is he that seen previously him

איז עס דען נישט דער , וואס איז געזעסן און געבעטלט? ט אנדערע
andere gebetlt un gezesen iz vos der nisht den es iz
others begging and sat is who the one not then it is

האבן געזאגט: ער איז עס; אנדערע האבן געזאגט: ניין , נאר ער איז
iz er nor nein gezogt hoben andere es iz er gezogt hoben
is he but no say did others it is he say did

ענלעך צו אים. יענער האט געזאגט: איך בין עס. י האבן זיי צו אים
im tsu zei hoben es bin ich gezogt hot yener im tsu enlech
him to they did him am I said has that one him to like

געזאגט: וויאזוי זשע זענען דיינע אויגן געעפנט געווארן? יא יענער האט
hot yener gevoren geefent oigen daine zenen zhe viazoi gezogt
did that one become open eyes your did then how say

געענטפערט: דער מענטש, וועמען מען רופט יהושע/ישוע , האט
hot Yeshua/Yehoshua ruft men vemen mentsh der geentfert
did Yehoshua called is who man the answer

געמאכט ליים, און אנגעשמירט מיינע אויגן, און צו מיר געזאגט: גיי
gei gezogt mir tsu un oigen maine ongeshmirt un leim gemacht
go said we to and eyes my smeared and clay make

צום שילוח און וואש דיך ; און איך בין געגאנגען און האב מיך
mich hob un gegangen bin ich un dich vash un Siloam tsum
me did and go did I and yourself wash and Shiloach to the

געוואשן, און בין זעענדיק געווארן. יב האבן זיי צו אים געזאגט: וואו
vu gezogt im tsu zei hoben gevoren zeendik bin un gevashn
where say him to they did become seeing am and wash

איז ער? זאגט ער: איך ווייס נישט.
nisht veis ich er zogt er iz
not know I he says he is

him. 4 It is necessary for us to work the pe'ulot of the One having sent me while it is Yom. Lailah comes when no one is able to work. 5 As long as I am in the Olam Hazeh, I am the Ohr HaOlam. 6 Having said these things, he spat on the ground and made clay with the saliva and he anointed the clay upon the man's eyes, 7 And said to him, Go wash in the pool of Shiloach! — The name means sent — He went therefore and washed and came seeing. 8 Therefore, the shchenim and the ones seeing the man who was formerly a betler, came, saying, Is this not the man who was sitting and begging? 9 Some were saying, This is the one! Others were saying, No, but it is a man like him. But the man was saying, I am the one! 10 Therefore, the people were saying to him, How, then, were your eyes opened? 11 In reply, the man said, The one called Yehoshua took clay and anointed my eyes and said to me, Go to Shiloach and wash. Therefore, having gone, and having washed, I saw! 12 And they said to him, Where is that one? The man says to them, I do not have da'as of that.

יג נעמען זיי און פירן צו די פרושים דעם , וואס איז פריער
frier iz vos dem Perushim di tsu firen un zei nemen
previously is who that one Pharisees the to lead and they take

געוועזן בלינד. יד און דער טאג איז געווען א שבת , ווען יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua ven Shabbos a geven iz tog der un blind geven
Yehoshua when Sabbath a was is day the and blind was

האט געמאכט דאס ליים, און אים געעפנט זיינע אויגן. טו דעריבער האבן
hoben deriber oigen zaine geefent im un leim dos gemacht hot
did therefore eyes his opened him and clay the made had

אויך די פרושים אים ווידער געפרעגט, וויאזוי ער איז זעענדיק געווארן.
gevoren zeendik iz er viazoi gefregt vider im Perushim di oich
become seeing did he how ask again him Pharisees the also

און ער האט צו זיי געזאגט: ער האט ארויפגעלייגט ליים אויף מיינע
maine oif leim aroifgeleigt hot er gezogt zei tsu hot er un
my on clay lay did he say them to did he and

אויגן, און איך האב מיך געוואשן, און איך זע. טז האבן איניקע פון די
di fun einike hoben ze ich un gevashn mich hob ich un oigen
the of some did see I and wash me did I and eyes

פרושים געזאגט: דער דאזיקער מענטש איז נישט פון ה׳ , ווייל
vail Hashem fun nisht iz mentsh doziker der gezogt Perushim
because Hashem of not is man this one the say Pharisees

ער היט נישט אפ שבת . און אנדערע האבן געזאגט: וויאזוי קען א
a ken viazoi gezogt hoben andere un Shabbos op nisht hit er
a can how say did other and Sabbath up not keeps he

מענטש, א חוטא, טאן אזעלכע נסים ? און עס איז געווארן א מחלוקה
machloike a gevoren iz es un nisem azelche ton choyte a mentsh
dispute a become is it and signs such do sinner a man

צווישן זיי . יז און ווידער האבן זיי געזאגט צום בלינדן : וואס
vos blinden tsum gezogt zei hoben vider un zei tsvishen
what blind man to the say they did again and them among

זאגסטו וועגן אים, אז ער האט דיר געעפנט דיינע אויגן? ער אבער
ober er oigen daine geefent dir hot er az im vegen zogstu
however he eyes your open you did he that him about you say

האט געזאגט: ער איז א נביא . יח די יידן האבן דעריבער נישט
nisht deriber hoben Yidn di novi a iz er gezogt hot
not therefore did Judaeans the prophet a is he say did

געגלויבט וועגן אים, אז ער איז געווען בלינד, און איז זעענדיק געווארן,
gevoren zeendik iz un blind geven iz er az im vegen gegloibt
become sighted is and blind was is he that him about believe

ביז זיי האבן גערופן די עלטערן פון דעם זעענדיק געווארענעם,
gevorenem zeendik dem fun elteren di gerufen hoben zei biz
used to be seeing the of parents the call did they until

יט און זיי געפרעגט, אזוי צו זאגן : צי איז דער דאזיקער אייער זון ,
zun eier doziker der iz tsi zogen tsu azoi gefregt zei un
son your this one the is say to so asked they and

וואס איר זאגט, אז ער איז געבוירן געווארן בלינד? וויאזוי זשע זעט
zet zhe viazoi blind gevoren geboiren iz er az zogt ir vos
sees then how blind become born is he that say you who

ער איצט? כ האבן זיינע עלטערן געענטפערט און געזאגט: מיר ווייסן,
veisen mir gezogt un geentfert elteren zaine hoben itst er
know we say and answer parents his did now he

אז דער דאזיקער איז אונדזער זון , און אז ער איז געבוירן געווארן
gevoren geboiren iz er az un zun undzer iz doziker der az
become born was he that and son our is this one the that

13 The people lead the
man to the Perushim...the
man who had formerly
been ivver *(blind)*. 14 Now
the time period Rebbe,
Melech HaMoshiach took
the clay and opened his
eyes was a Shabbos. 15 Then
again also the Perushim
were asking him how his
eyes were opened, and
the man said to them, The
man placed clay on my
eyes and I washed, and
I see. 16 Therefore some
of the Perushim were
saying, This man is not
from Hashem, because
he is Mechallel Shabbos
(desecrating Shabbos). But
others were saying, How
is a man who is a choteh
(sinner) able to do such otot?
There was a machloket
(division of dissension) among
them. 17 Therefore, they
say to the ivver *(blind
man)* again, What do you
say about him, because
he opened your eyes?
And the man said, He
is a Navi. 18 Therefore,
those of Yehudah did not
believe that the man had
been ivver *(blind)* until
they called the horim
of the man whose eyes
were opened. 19 And they
asked the horim, saying,
Is this the ben of you,
whom you say was born
ivver? How, therefore,
does he now have sight?
20 In reply, therefore, his
horim said, We have da'as
that this man is the ben
of us and that he was
born ivver, 21 But how he

בלינד; כא וויאזוי אבער ער זעט איצט, ווייסן מיר נישט; אדער ווער עס
es ver oder nisht mir veisen itst zet er ober viazoi blind
it who or not we know now sees he however how blind

האט אים געעפנט זיינע אויגן, ווייסן מיר נישט; פרעגט אים, ער איז
iz er im fregt nisht mir veisen oigen zaine geefent im hot
is he him ask not we know eyes his opened him has

א דערוואקסענער, ער וועט רעדן פאר זיך אליין. כב דאס האבן זיינע
zaine hoben dos alein zich far reden vet er dervaksener a
his did this alone self for speak will he adult an

עלטערן געזאגט, ווייל זיי האבן מורא געהאט פאר די יידן :
Yidn di far gehat moire hoben zei vail gezogt elteren
Judaeans the before had fear did they because say parents

ווארום די יידן האבן שוין געהאט אפגעמאכט, אז ווען
ven az opgemacht gehat shoin hoben Yidn di vorem
when that agreed had already had Judaeans the because

עמיצער וועט אים אנערקענען פאר דעם משיח , זאל ער געלייגט
geleigt er zol Moshiach dem far onerkenen im vet emitser
put he shall Moshiach the for acknowledge him will someone

ווערן אין חרם אריין. כג דערפאר האבן זיינע
zaine hoben derfar arain cheirem in veren
his did therefore into excommunicated from shul in become

עלטערן געזאגט: ער איז א דערוואקסענער, פרעגט אים. כד זיי האבן
hoben zei im fregt dervaksener a iz er gezogt elteren
have they him ask adult a is he say parents

דעריבער צום צווייטן מאל גערופן דעם מענטשן, וואס איז געווען בלינד,
blind geven iz vos mentshn dem gerufen mol tsveitn tsum deriber
blind was is who man the called time second to the therefore

און געזאגט צו אים: גיב אפ כבוד צו ה׳ ; מיר ווייסן, אז דער
der az veisen mir Hashem tsu koved op gib im tsu gezogt un
the that know we Hashem to glory up give him to said and

דאזיקער מענטש איז א חוטא. כה האט יענער געענטפערט: צי ער איז
iz er tsi geentfert yener hot choyte a iz mentsh doziker
is he answered that one has sinner a is man this one

זינדיק ווייס איך נישט; איין זאך ווייס איך , יא , אז איך בין געווען בלינד
blind geven bin ich az yo ich veis zach ein nisht ich veis zindik
blind was am I that yes I know thing one not I know sinful

און איצט זע איך. כו זיי האבן דעריבער געזאגט צו אים: וואס האט
hot vos im tsu gezogt deriber hoben zei ich ze itst un
has what him to said therefore have they I see now and

ער דיר געטאן? וויאזוי האט ער געעפנט דיינע אויגן? כז האט ער זיי
zei er hot oigen daine geefent er hot viazoi geton dir er
them he did eyes your opened he has how done you he

געענטפערט: איך האב דאך אייך שוין געזאגט, און איר האט זיך
zich hot ir un gezogt shoin aich doch hob ich geentfert
self has you and told already you after all have I answer

נישט צוגעהערט; פארוואס ווילט איר נאכאמאל הערן ? צי ווילט איר אויך
oich ir vilt tsi heren nochamol ir vilt farvos tsugehert nisht
also you want to hear again you want why to listen not

ווערן זיינע תלמידים? כח און זיי האבן אים געזידלט, און געזאגט; דו
du gezogt un gezidlt im hoben zei un talmidim zaine veren
you said and reviled him have they and disciples his to be

ביסט יענעמס תלמיד , מיר אבער זענען משהס תלמידים. כט מיר
mir talmidim Moshes zenen ober mir talmid yenems bist
we disciples Moses' are however we disciple that one's are

sees now we do not have
da'as nor do we have da'as
of who opened his eyes.
Interrogate him. He's a
[Bar Mitzvah] bar da'as
(he is of age). He will speak
for himself. 22 His horim
said these things, because
they were fearing those
of Yehudah, for already
those of Yehudah had
agreed that if any person
made hoda'ah *(confession)*
of him to be the Rebbe,
Melech HaMoshiach, that
person would be put under
cherem ban from the shul.
23 Therefore, his horim
said, He has reached his
religious majority and is
of age. Interrogate him.
24 They called a second
time, therefore, the man
who had been ivver *(blind)*
and said to him, V'ten lo
todah *(Give glory to G-d)*. We
have da'as that this man
is a choteh *(sinner)*. 25 In
reply, therefore, he said,
If he is a choteh *(sinner)*,
of that I don't have da'as.
Of one thing I do have
da'as, that though I was
ivver, now I see. 26 They
said, therefore, to him,
What did he do to you?
How did he open your
eyes? 27 The man answered
them, I told you already,
and you do not listen. Why
again do you want to hear?
Surely you do not want
to become his talmidim
also? 28 And they reviled
him and said, You are a
talmid of that man, but
we are talmidim of Moshe
Rabbeinu. 29 We have da'as

ווייסן, אז ה' האט גערעדט צו משהן; אבער וואס שייך
shaich vos ober Moshen tsu geredt hot Hashem az veisen
concerning who however Moses to spoken has Hashem that know

דעם דאזיקן, ווייסן מיר נישט, פונוואנען ער איז. ל האט דער מענטש
mentsh der hot iz er funvanen nisht mir veisen dozikn dem
man the did is he from where not we know this the

געענטפערט און געזאגט צו זיי: אָט אין דעם דאזיקן ליגט דאָ דער
der do ligt dozikn dem in ot zei tsu gezogt un geentfert
the here lies this the in look them to said and answer

חידוש, אז איר ווייסט נישט פונוואנען ער איז, און ער האט מיר
mir hot er un iz er funvanen nisht veist ir az chidush
me has he and is he from where not know you that remarkable

געעפנט מיינע אויגן. לא מיר ווייסן, אז ה' דערהערט נישט קיין
kein nisht derhert Hashem az veisen mir oigen maine geefent
any not hears Hashem that know we eyes my opened

חוטאים; נאר אויב עמיצער איז א ירא שמים און טוט זיין
zain tut un shomaim yore a iz emitser oib nor choytim
His does and heaven fearer of a is someone if but sinners

רצון, דעם דאזיקן דערהערט ער יא. לב פון אייביק אָן איז עס נישט
nisht es iz on eibik fun yo er derhert dozikn dem rotsn
not it is on forever from indeed he hears this the will

געהערט געווארן, אז עמיצער זאל האבן געעפנט די אויגן פון א בלינד
blind a fun oigen di geefent hoben zol emitser az gevoren gehert
blind a of eyes the opened have shall someone that become heard

געבוירענעם. לג אויב דער דאזיקער וואלט נישט געווען פון ה', וואלט
volt Hashem fun geven nisht volt doziker der oib geboirenem
would Hashem of was not would this one the if born

ער גארנישט געקענט טאן. לד האבן זיי געענטפערט און געזאגט צו אים:
im tsu gezogt un geentfert zei hoben ton gekent gornisht er
him to said and answer they did do be able nothing he

דו ביסט אינגאנצן געבוירן געווארן אין זינד, און דו לערנסט אונדז?
undz lernst du un zind in gevoren geboiren ingantsen bist du
us teach you and sin in become born wholly are you

און האבן אים ארויסגעווארפן אינדרויסן.
indroisen aroisgevorfen im hoben un
outside throw out him did and

לה יהושע/ישוע האט געהערט, אז זיי האבן אים ארויסגעווארפן;
aroisgevorfen im hoben zei az gehert hot Yeshua/Yehoshua
thrown out him have they that heard has Yehoshua

און געפינענדיק אים, האט ער געזאגט: צי גלויבסטו אין דעם בר
Bar dem in gloibstu tsi gezogt er hot im gefinendik un
Son the in do you believe say he did him finding and

אנש? לו יענער האט געענטפערט און געזאגט; און ווער איז עס,
es iz ver un gezogt un geentfert hot yener Enosh
the one is who and said and answer did that one of Man

האר, אז איך זאל גלויבן אין אים? לז האט יהושע/ישוע געזאגט צו
tsu gezogt Yeshua/Yehoshua hot im in gloiben zol ich az Har
to say Yehoshua did him in believe shall I that L-rd

אים: דו האסט אים געזען, און דער, וואס רעדט מיט דיר, איז עס.
es iz dir mit redt vos der un gezen im host du im
the one is you with speaks who the and seen him have you him

לח און ער האט געזאגט: האר, איך גלויב! און האט זיך געבוקט צו אים.
im tsu gebukt zich hot un gloib ich Har gezogt hot er un
him to bowed self has and believe I L-rd said has he and

that Hashem has spoken to Moshe Rabbeinu, but this man, we do not have da'as from where he comes.
[30] In reply, the man said to them, Here is a real cheftza! That you do not have da'as from where he comes, and he opened my eyes!
[31] We have da'as that G-d does not listen to chote'im *(sinners)*, but if anyone has chassidus, is a yore-shomayim and does the ratzon *(will)* of Him, this one Hashem hears.
[32] Never vi-bahlt the Bri'at HaOlam *(the Creation of the World)* it was heard of that anyone opened the eyes of an ivver *(blind man)* having been born thus.
[33] If this man was not from Hashem, he would not be able to do anything.
[34] They answered and said to him, You were born totally B'AVON *(in sin)* and you teach us? And they threw him out.

[35] Rebbe, Melech HaMoshiach heard that they threw him out, and, having found him, Rebbe, Melech HaMoshiach said, Do you have emunah *(faith)* in the Bar Enosh?
[36] In reply, the man said, And who is he, Adoni, that I may have emunah in him?
[37] And Rebbe, Melech HaMoshiach said, You have seen him, and the one speaking with you is he.
[38] And the man said, Ani ma'amin, Adoni. And he fell down prostrate before

[לט] און יהושע/ישוע האט געזאגט: צום משפט בין איך געקומען
gekumen ich bin mishpot tsum gezogt hot Yeshua/Yehoshua un
come I am judgment unto say did Yehoshua and

אין דער וועלט אריין, כדי די , וואס זען נישט, זאלן זען, און די
di un zen zolen nisht zen vos di kedei arain velt der in
the and see should not see who the so that into world the in

זעענדיקע זאלן ווערן בלינד. [מ] און אייניקע פון די פרושים , וואס
vos Perushim di fun einike un blind veren zolen zeendike
who Pharisees the of some and blind become should seeing

זענען געווען מיט אים, האבן דאס געהערט, און האבן געזאגט צו אים: צי
tsi im tsu gezogt hoben un gehert dos hoben im mit geven zenen
him to say did and hear this did him with was are

זענען מיר אויך בלינד? [מא] האט יהושע/ישוע צו זיי געזאגט: אויב
oib gezogt zei tsu Yeshua/Yehoshua hot blind oich mir zenen
if say them to Yehoshua did blind also we are

איר וואלט געווען בלינד, וואלט איר נישט געהאט קיין חטא; איצט
itst chet kein gehat nisht ir volt blind geven volt ir
now sin any have not you would blind have been would you

אבער זאגט איר: מיר זען; דערפאר בלייבט אייער זינד.
zind eier blaibt derfar zen mir ir zogt ober
sin your remains therefore see we you say however

[י] באמת , באמת זאג איך אייך; דער , וואס קומט נישט אריין דורך
durch arain nisht kumt vos der aich ich zog beemes beemes
through in not comes who the one you I tell in truth in truth

דער טיר אינם הויף פון די שאף , נאר שטייגט אריין דורך
durch arain shtaigt nor shof di fun hoif inem tir der
through inside climbs but sheep the of yard into the door the

ערגעץ אנדערשוואו, יענער איז א גנב און א גזלן . [ב] דער
der gazlen a un ganev a iz yener andershvu ergets
the one robber a and thief a is that one else somewhere

אבער וואס קומט אריין דורך דער טיר , איז דער פאסטוך פון די
di fun pastech der iz tir der durch arain kumt vos ober
the of shepherd the is door the through inside comes who however

שאף . [ג] פאר אים עפנט דער שומר ; און די שאף הערן זיין קול , און
un kol zain heren shof di un shoimer der efent im far shof
and voice his hear sheep the and guard the opens him for sheep

ער רופט זיינע שאף ביים נאמען, און פירט זיי ארויס. [ד] און ווען ער
er ven un arois zei firt un nomen baim shof zaine ruft er
he when and out them leads and name by sheep his calls he

האט ארויסגעלאזט אלע זיינע אייגענע, גייט ער פאראויס פאר זיי , און
un zei far forois er geit eigene zaine ale aroisgelozt hot
and them before ahead he goes own his all taken out has

די שאף פאלגן אים נאך , ווייל זיי קענען זיין קול . [ה] א פרעמדן
fremdn a kol zain kenen zei vail noch im folgen shof di
stranger a voice his know they because after him follow sheep the

אבער וועלן זיי בשום אופן נישט נאכפאלגן, נאר וועלן אנטלויפן
antloifen velen nor nochfolgen nisht oifen beshum zei velen ober
run away will but follow not way never they will however

פון אים, ווייל זיי קענען נישט דאס קול פון פרעמדע. [ו] דאס
dos fremde fun kol dos nisht kenen zei vail im fun
the strangers of voice the not know they because him from

דאזיקע משל האט יהושע/ישוע געזאגט צו זיי ; אבער זיי
zei ober zei tsu gezogt Yeshua/Yehoshua hot moshal dozike
they however them to say Yehoshua did parable this

him. [39] And Rebbe, Melech HaMoshiach said, For the sake of Mishpat, I came into the Olam Hazeh, that the ones who are ivrim *(blind ones)* may see, and the ones seeing may become ivrim. [40] Some of the Perushim heard these things, the ones being with him, and they said to him, Surely we are not ivrim, are we? [41] Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, If you were ivrim *(blind men)*, you would not have chet, but now vi-bahlt *(since)* you say, We see, the avon of you remains.

10 Omein, omein, I say to you, the one not entering through the derech hasha'ar *(way of the entrance)* into the mikhla haTzon *(fold [enclosure] of the sheep)* but going up another derech, that one is a ganav and a shoded *(robber)*.
[2] But the one entering through the derech hasha'ar is Ro'eh haTzon *(Shepherd of the flock [of sheep])*. [3] To this one the doorkeeper opens, and the tzon hears the Ro'eh's voice and the Ro'eh calls b'shem *(by name)* each of his own tzon and leads them out. [4] When the Ro'eh has brought out all his own, he goes ahead of them, and the tzon follow the Ro'eh, because they have da'as of the Ro'eh's voice.
[5] But a zar *(stranger, foreigner)* they will never follow, but will flee from him, because they do not have da'as of the voice of zarim *(strangers, foreigners)*.
[6] This figure of speech Rebbe, Melech HaMoshiach told them. But those ones did not have

האבן נישט פארשטאנען, וואס דאס איז, וואס ער האט צו זיי גערעדט.
geredt zei tsu hot er vos iz dos vos farshtanen nisht hoben
speak them to did he which is that what understand not did

ז יהושע/ישוע האט דעריבער ווידער צו זיי געזאגט: באמת ,
beemes gezogt zei tsu vider deriber hot Yeshua/Yehoshua
in truth say them to again therefore did Yehoshua

באמת זאג איך אייך: איך בין די טיר פון די שאף. ח אלע, וואס זענען
zenen vos ale shof di fun tir di bin ich aich ich zog beemes
did who all sheep the of door the am I you I say in truth

געקומען פאר מיר, זענען גנבים און גזלנים ; אבער די שאף
shof di ober gazlonim un ganovem zenen mir far gekumen
sheep the however robbers and thieves are me before come

האבן זיי נישט געהערט. ט איך בין די טיר; ווער עס וועט אריינגיין
araingein vet es ver tir di bin ich gehert nisht zei hoben
go in will it who door the am I hear not they did

דורך מיר, דער וועט געראטעוועט ווערן; און וועט אריינגיין און
un araingein vet un veren geratevet vet der mir durch
and go in will and to be saved will that me through

ארויסגיין, און געפינען פאשע. י דער גנב קומט נישט אחוץ כדי צו
tsu kedei achuts nisht kumt ganev der pashe gefinen un aroisgein
to so as except not comes thief the pasture find and go out

גנבענען און הרגענען און צו פארדארבן; איך בין געקומען, כדי זיי
zei kedei gekumen bin ich fardarbn tsu un hargenen un ganvenen
they so that come am I destroy to and kill and steal

זאלן האבן לעבן, און אז זיי זאלן האבן א שפע . יא איך
ich shefe a hoben zolen zei az un leben hoben zolen
I abundance a have should they that and life have should

בין דער גוטער פאסטוך; דער גוטער פאסטוך איז זיך מוסר נפש
nefesh musar zich iz pastech guter der pastech guter der bin
soul chastise self is shepherd good the shepherd good the am

פאר די שאף. יב דער געדונגענער, און דער , וואס איז נישט קיין
kein nisht iz vos der un gedungener der shof di far
any not is who the one and hireling the sheep the for

פאסטוך , צו וועמען עס געהערן נישט די שאף , זעט דעם וואלף קומען ,
kumen volf dem zet shof di nisht geheren es vemen tsu pastech
coming wolf the sees sheep the not belong it whom to shepherd

און פארלאזט די שאף , און אנטלויפט; און דער וואלף פארצוקט און
un fartsukt volf der un antloift un shof di farlozt un
and devours wolf the and runs away and sheep the abandons and

צעשפרייט זיי ; יג ער אנטלויפט, ווייל ער איז א געדונגענער, און עס
es un gedungener a iz er vail antloift er zei tseshpreit
it and hireling a is he because runs away he them scatters

קימערט אים נישט וועגן די שאף . יד איך בין דער גוטער פאסטוך , און
un pastech guter der bin ich shof di vegen nisht im kimert
and shepherd good the am I sheep the about not him matters to

איך קען די מייניקע, און די מייניקע קענען מיך , טו ווי דער פאטער
foter der vi mich kenen meinike di un meinike di ken ich
Father the as me know my own the and my own the know I

קען מיך , און איך קען דעם פאטער; און מיין לעבן לייג איך אנידער
anider ich leig leben main un foter dem ken ich un mich ken
down I lay life my and Father the know I and me knows

פאר די שאף . טז און אנדערע שאף האב איך, וואס זענען נישט פון דעם
dem fun nisht zenen vos ich hob shof andere un shof di far
the of not are who I have sheep other and sheep the for

binah *(understanding)* of what
he was saying to them.

7 Rebbe, Melech HaMoshiach
said, therefore, again, Omein,
omein, I say to you, Ani Hu
the derech hasha'ar *(way
of the entrance)* of the tzon.
8 All who came before me
are ganavim *(thieves)* and
shodedim *(robbers)*, but the
tzon did not listen to them.
9 I am the derech hasha'ar.
Through me, if anyone enters,
he will come to yeshu'at
Eloheinu and will go in and
will go out and will find
mir'eh *(pasture)*. 10 The ganav
does not come except in
order that he may steal and
kill and destroy. I came that
they may have Chayyim
(Life) and that they may
have it more abundantly.
11 I am the Ro'eh HaTov
(the Good Shepherd). The
Ro'eh HaTov lays down
his neshamah for the tzon.
12 The gedungener, the one
who is not the Ro'eh — the
hireling, the one to whom
the tzon does not belong —
this hireling sees the ze'ev
(wolf) coming and abandons
the tzon and runs for his
life and the ze'ev seizes
them and scatters them.
13 This happens because he
is a hireling and the tzon
means nothing to him. 14 Ani
Hu the Ro'eh HaTov, and I
have da'as of my tzon and
my tzon has da'as of me.
15 Just as HaAv has da'as
of me and I have da'as of
HaAv, so I lay down my
neshamah for the tzon. 16 And
another tzon I have which

דאזיקן הויף; זיי מוז איך אויך פירן, און זיי וועלן הערן מיין קול ;
kol main heren velen zei un firen oich ich muz zei hoif dozikn
voice my hear will they and lead also I must them yard this

און עס וועט ווערן איין סטאדע, איין פאסטוך . [יז] דערפאר האט דער
der hot derfar pastech ein stade ein veren vet es un
the does therefore shepherd one flock one become will it and

פאטער מיך ליב, ווייל איך לייג אנידער מיין לעבן, כדי איך זאל
zol ich kedei leben main anider leig ich vail lib mich foter
shall I so that life my down lay I because love me Father

עס ווידער נעמען. [יח] קיינער נעמט עס נישט אוועק פון מיר, נאר פון
fun nor mir fun avek nisht es nemt keiner nemen vider es
from rather me from away not it takes anyone take again it

מיר אליין לייג איך עס אנידער. איך האב רשות עס אנידערצולייגן , און
un anidertsuleigen es reshus hob ich anider es ich leig alein mir
and to lay down it authority have I down it I lay alone we

האב רשות עס ווידער צו נעמען. דאס דאזיקע געבאט האב איך
ich hob gebot dozike dos nemen tsu vider es reshus hob
I have command these the take to again it authority have

באקומען פון מיין פאטער.
foter main fun bakumen
Father my from received

is not of this mikhla *(fold)*; those also it is necessary for me to bring, and my voice they will hear, and they will become eder echad with Ro'eh echad *(One flock with one Shepherd)*. 17 Therefore, HaAv has ahavah for me, because I lay down my neshamah that I may take it up again. 18 No one takes it from me, but I lay it down of my own accord. I have samchut *(authority)* to lay it down, and I have samchut to receive it again. This mitzvah I received from HaAv of me.

[יט] ווידער איז געווארן א מחלוקה צווישן די יידן צוליב
tsulib Yidn di tsvishen machloike a gevoren iz vider
on account of Judaeans the among dispute a become is again

די דאזיקע ווערטער. [כ] און א סך פון זיי האבן געזאגט: ער האט
hot er gezogt hoben zei fun sach a un verter dozike di
has he say did them of many a and words these the

א בייזן גייסט, און איז אראפ פון זינען; פארוואס הערט איר אים ?
im ir hert farvos zinen fun arop iz un gaist beizn a
to him you listen why mind of off is and spirit evil an

[כא] אנדערע האבן געזאגט: דאס זענען נישט די רייד פון א באזעסענעם
bazesenem a fun reid di nisht zenen dos gezogt hoben andere
demoniac a of words the not are these say did others

מיט א בייזן גייסט. צי קען דען א בייזער גייסט עפענען די אויגן פון
fun oigen di efenen gaist beizer a den ken tsi gaist beizn a mit
of eyes the open spirit evil a then can spirit evil an with

בלינדע ?
blinde
the blind

19 There was a machloket *(division of dissension)* again among those of Yehudah, because of these devarim of Rebbe, Melech HaMoshiach. 20 And many of them were saying, He has a shed *(demon)*, and He is meshuga — why do you listen to him? 21 Others said, These devarim are not of one being possessed of shedim. Surely a shed *(demon)* is not able to open the eyes of an ivver *(blind man)*?

[כב] עס איז דעמאלט געווען חנוכה אין ירושלים ; עס איז געווען
geven iz es Yerushalayim in Chanuke geven demolt iz es
was is it Jerusalem in Chanukah was then is it

ווינטער, [כג] און יהושע/ישוע איז געגאנגען אינם בית המקדש
Hamikdash beis inem gegangen iz Yeshua/Yehoshua un vinter
HaMikdash House in the walking was Yehoshua and winter

אין אולם של שלמה ארויף און אראפ. [כד] און די יידן האבן
hoben Yidn di un arop un aroif Shloime shel ulam in
did Judaeans the and down and up Solomon of Portico in

אים ארומגערינגלט, און האבן געזאגט צו אים: ביז ווען ווילסטו
vilstu ven biz im tsu gezogt hoben un arumgeringlt im
you want when until him to say did and surround him

אויסציען אונדזער נשמה ? אויב דו ביסט דער משיח , זאג אונדז
undz zog Moshiach der bist du oib neshome undzer oistsien
us tell Moshiach the are you if soul our to stretch

22 Then the Chag *(Festival)* of Chanukah took place in Yerushalayim. It was winter. 23 And Rebbe, Melech HaMoshiach was walking around in the Beis Hamikdash in the area called Ulam Sh'lomo *(Solomon's Colonnade)*. 24 Then those of Yehudah encircled Rebbe, Melech HaMoshiach and were saying to him, How much

אפן . כה האט יהושע/ישוע זיי געענטפערט: איך האב אייך
aich hob ich geentfert zei Yeshua/Yehoshua hot ofen
you have I answer them Yehoshua did openly

שוין געזאגט, און איר גלויבט נישט; די מעשים, וואס איך טו אין
in tu ich vos maisim di nisht gloibt ir un gezogt shoin
in do I which deeds the not believe you and told already

מיין פאטערס נאמען, זיי זאגן עדות וועגן מיר. כו נאר איר גלויבט
gloibt ir nor mir vegen eides zogen zei nomen foters main
believe you but me about witness say they Name Father's my

נישט, ווייל איר זענט נישט פון מיינע שאף. כז מיינע שאף הערן מיין
main heren shof maine shof maine fun nisht zent ir vail nisht
my hear sheep my sheep my of not are you because not

קול , און איך קען זיי , און זיי פאלגן מיר נאך; כח און איך גיב
gib ich un noch mir folgen zei un zei ken ich un kol
give I and after me follow they and them know I and voice

זיי אייביק לעבן: און זיי וועלן קיינמאל נישט פארלוירן ווערן , און
un veren farloiren nisht keinmol velen zei un leben eibik zei
and become lost not never will they and life eternal them

קיינער וועט זיי נישט ארויסרייסן פון מיינע הענט. כט מיין פאטער,
foter main hent maine fun aroisraisen nisht zei vet keiner
Father my hands my from snatch not them will anyone

וואס האט זיי מיר געגעבן, איז גרעסער ווי אלע; און קיינער קען
ken keiner un ale vi greser iz gegeben mir zei hot vos
can no one and all than greater is give to me them did who

זיי נישט ארויסרייסן פון מיין פאטערס האנט. ל איך און דער פאטער
foter der un ich hant foters main fun aroisraisen nisht zei
Father the and I hand Father's my from snatch not them

זענען מיר איינס. לא האבן די יידן ווידער אויפגעהויבן שטיינער,
shteiner oifgehoiben vider Yidn di hoben eins mir zenen
stones pick up again Judaeans the did one we are

כדי אים צו שטייניקן . לב יהושע/ישוע האט זיי געענטפערט: א
a geentfert zei hot Yeshua/Yehoshua shteiniken tsu im kedei
a answer them did Yehoshua stone to him so that

סך מעשים טובים האב איך אייך געוויזן פון דעם פאטער; צוליב
tsulib foter dem fun gevizn aich ich hob tovim maisim sach
on account of Father the from show you I did good deeds many

וועלכער פון די דאזיקע מעשים, שטייניקט איר מיך ? לג האבן די
di hoben mich ir shteinikt maisim dozike di fun velcher
the did me you are stoning deeds these the of which

יידן אים געענטפערט: פאר מעשים טובים שטייניקן מיר דיך נישט,
nisht dich mir shteiniken tovim maisim far geentfert im Yidn
not you we stone good deeds for answer him Judaeans

נאר פאר חלול-השם , און ווייל דו , זייענדיק א מענטש,
mentsh a zaiendik du vail un chlul-Hashem far nor
man a being you because and blasphemy to Hashem for but

מאכסט דיך פאר ג-ט . לד האט יהושע/ישוע זיי געענטפערט:
geentfert zei Yeshua/Yehoshua hot G-t far dich machst
answer them Yehoshua did Elokim for yourself make

צי שטייט דען נישט געשריבן אין אייער תורה:
toire eier in geshriben nisht den shteit tsi
Torah your in written not then stands

איך האב געזאגט: איר זענט ג-טער? (תהלים פב, ו.)
u fb Tehilim g-ter zent ir gezogt hob ich
6 82 Psalms g-ds are you said have I

longer are you going to hold our neshamot in suspense? If you are the Rebbe, Melech HaMoshiach, tell us openly. [25] In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said, I did tell you and you do not have emunah. The pe'ulot which I do b'Shem Avi, these pe'ulot give solemn edut *(testimony)* about me. [26] But you do not have emunah *(faith)*, because you do not belong to my Tzon. [27] My Tzon hear my voice, and I have da'as of them, and they follow me. [28] And I give to them Chayyei Olam, and they will never perish, and no one will snatch them out of my hand.
[29] That which Avi has given me is greater than all, and no one is able to snatch out of the hand of HaAv. [30] I and HaAv are echad. [31] Again those of Yehudah took up stones that they might stone him.
[32] In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Many ma'asim tovim I showed you from HaAv. Because of which ma'aseh do you stone me? [33] In reply, those of Yehudah said to him, For a ma'aseh tov we do not stone you, but for Chillul Hashem and because you, being a man, make yourself G-d.
[34] In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach answered them, Has it not been written in your Torah, ANI AMARTI ELOHIM ATEM *(I said you are g-ds)*.

[לה] אויב ער האט זיי גערופן ג-טער, צו וועמען ה'ס ווארט איז
iz vort Hashems vemen tsu g-ter gerufen zei hot er oib
has word Hashem's whom to g-ds call them did he if

געקומען—און די שריפט קען נישט בטל ווערן — [לו] זאגט איר
ir zogt veren botl nisht ken shrift di un gekumen
you says become null and void not can writing the and come

אויף אים, וועמען דער פאטער האט געהייליקט, און געשיקט אין דער
der in geshikt un geheilikt hot foter der vemen im oif
the in sent and sanctify did Father the whom him about

וועלט אריין: דו לעסטערסט; ווייל איך האב געזאגט: איך בין דער זון
zun der bin ich gezogt hob ich vail lesterst du arain velt
Son the am I say did I because blaspheme you into world

פון דער אויבערשטער? [לז] אויב איך טו נישט די מעשים פון מיין פאטער,
foter main fun maisim di nisht tu ich oib Oibershter der fun
Father my of works the not do I if Most High the of

זאלט איר מיר נישט גלויבן. [לח] אויב אבער איך טו יא , אפילו ווען
ven afile yo tu ich ober oib gloiben nisht mir ir zolt
when even indeed do I however if believe not me you shall

איר ווילט מיר נישט גלויבן , גלויבט די מעשים, כדי איר זאלט וויסן
visen zolt ir kedei maisim di gloibt gloiben nisht mir vilt ir
know shall you so that works the believe to believe not me want you

און פארשטיין , אז דער פאטער איז אין מיר, און איך בין אין דעם
dem in bin ich un mir in iz foter der az farshtein un
the in am I and me in is Father the that understand and

פאטער. [לט] דעריבער האבן זיי ווידער געזוכט אים צו כאפן , און ער
er un chapen tsu im gezucht vider zei hoben deriber foter
he and arrest to him sought again they did therefore Father

איז ארויס פון זייער האנט.
hant zeier fun arois iz
hand their of go out is

[מ] און ער איז ווידער אוועק קיין עבר הירדן , צו דעם
dem tsu HaYarden Ever kein avek vider iz er un
the to Yarden other side of to go away again did he and

ארט , וואו יוחנן פלעגט צום ערשט טובל זיין אין דער
der in zain toivel ersht tsum flegt Yochanan vu ort
the in do immersing first to the used John where place of

מקווה , און איז דארט פארבלייבן. [מא] און א סך זענען געקומען צו אים,
im tsu gekumen zenen sach a un farblaiben dort iz un mikveh
him to come did many a and remain there is and mikveh

און האבן געזאגט: יוחנן האט טאקע נישט געטאן קיין נס , נאר
nor nes kein geton nisht take hot Yochanan gezogt hoben un
but sign any do not actually did John say did and

אלץ, וואס יוחנן האט געזאגט וועגן דעם דאזיקן (יהושע/ישוע),
Yeshua/Yehoshua dozikn dem vegen gezogt hot Yochanan vos alts
Yehoshua this the about say did John that all

איז אמת. [מב] און א סך האבן דארט געגלויבט אין אים.
im in gegloibt dort hoben sach a un emes iz
him in believe there did many a and true is

יא

און עס איז איינער געלעגן קראנק, אלעזר פון בית-היני , דאס
dos Beit-Anyah fun El'azar krank gelegen einer iz es un
the Beit-Anyah of El'azar sick lying one is there and

דארף פון מרים און איר שוועסטער מרתא. [ב] און די מרים
Miryam di un Marta shvester ir un Miryam fun dorf
Mary the and Marta sister her and Mary of village

35 If those ones he called
g-ds, to whom the Dvar
Hashem came and LO YUFAR
KITVEI HAKODESH *(and
the Kitvei Hakodesh cannot
be broken)*, 36 Can you say
of the One whom HaAv
set apart as HaKadosh and
sent into the Olam Hazeh
that he commits Chillul
Hashem because I said,
Ben HaElohim Ani Hu?
37 If I do not accomplish
the pe'ulot of Avi, do not
regard me with bitachon.
38 But if I do, even if you
do not have emunah in
me, chotsh have emunah
in the pe'ulot, so that you
may continue to have da'as
and binah that HaAv is
in me and I am in HaAv.
39 They were seeking,
therefore, again to seize
him, and he eluded their
hand.

40 And he went away again
beyond the Yarden to the
place where Yochanan was
in the beginning giving the
mikveh mayim's tevilah of
teshuvah, and he remained
there. 41 And many came
to him and were saying,
Yochanan indeed did no
ot *(miraculous sign)*, but
everything Yochanan
said about this man was
HaEmes. 42 And many put
their emunah *(faith)* in him
there.

11 Now there was
a certain man, a
choleh *(sick man)*, El'azar
from Beit-Anyah *(Bethany)*,
the shtetl of Miryam and

איז עס געווען, וואס האט געזאלבט דעם האר מיט טייער זאלב ,
zalb taier mit Har dem gezalbt hot vos geven es iz
ointment precious with L-rd the anointed had who was the one is

און אים אפגעווישט זיינע פיס מיט אירע האר, וועמעס ברודער אלעזר
El'azar bruder vemes hor ire mit fis zaine opgevisht im un
El'azar brother whose hair her with feet his wipe off him and

איז געלעגן קראנק. ג די שוועסטער האבן דעריבער געשיקט צו אים,
im tsu geshikt deriber hoben shvester di krank gelegen iz
him to send therefore did sisters the sick lie is

אזוי צו זאגן: האר, זע , ער וועמען דו האסט ליב, ליגט קראנק. ד און
un krank ligt lib host du vemen er ze Har zogen tsu azoi
and sick lies love do you whom he look L-rd say to so

ווען ישוע/יהושע האט דאס געהערט, האט ער געזאגט: די דאזיקע
dozike di gezogt er hot gehert dos hot Yeshua/Yehoshua ven
this the say he did hear this did Yehoshua when

קראנקייט איז נישט צום טויט , נאר צום כבוד פון ה' , כדי
kedei Hashem fun koved tsum nor toit tsum nisht iz krankeit
so that Hashem of glory to the but death to the not is sickness

דער זון פון דער אויבערשטער זאל פארהערלעכט ווערן דורך איר.
ir durch veren farherlecht zol Oibershter der fun zun der
you through to be glorified shall Most High the of Son the

ה און ישוע/יהושע האט ליב געהאט מרתאן און איר שוועסטער און
un shvester ir un Martan gehat lib hot Yeshua/Yehoshua un
and sister her and Marta have love did Yehoshua and

אלעזרן. ו און ווען ער האט געהערט, אז ער ליגט קראנק, איז ער
er iz krank ligt er az gehert hot er ven un El'azarn
he did sick lies he that hear did he when and El'azar

דעמאלט נאך פארבלייבן צוויי טעג אויף דעם ארט , וואו ער איז געווען.
geven iz er vu ort dem oif teg tsvei farblaiben noch demolt
was is he where place the in days two remain yet then

ז דערנאך האט ער ערשט געזאגט צו די תלמידים: לאמיר ווידער גיין קיין
kein gein vider lomir talmidim di tsu gezogt ersht er hot dernoch
to go again let us disciples the to say first he has then

יהודה . ח זאגן די תלמידים צו אים: רבי , איצט האבן די יידן
Yidn di hoben itst Rebbe im tsu talmidim di zogen Yehude
Judaeans the did now Rebbe him to disciples the say Yehudah

דיך געזוכט צו שטייניקן , און דו גייסט ווידער דארטן אהין? ט האט
hot ahin dorten vider geist du un shteiniken tsu gezucht dich
did there there again go you and stone to seek you

ישוע/יהושע געענטפערט: צי האט דען נישט דער טאג צוועלף שעה?
sho tsvelf tog der nisht den hot tsi geentfert Yeshua/Yehoshua
hours twelve day the not then has answer Yehoshua

ווער עס גייט ארום בייטאג , דער שטרויכלט נישט, ווייל ער זעט
zet er vail nisht shtroichlt der baitog arum geit es ver
sees he because not stumbles that in the day around walk it who

דאס ליכט פון דער דאזיקער וועלט. י ווער אבער עס גייט ארום
arum geit es ober ver velt doziker der fun licht dos
around walk it however whoever world this the of light the

ביינאכט, דער שטרויכלט, ווייל דאס ליכט איז נישט אין אים. יא דאס
dos im in nisht iz licht dos vail shtroichlt der bainacht
this him in not is light the because stumbles this one by night

האט ער גערעדט, און נאך דעם זאגט ער צו זיי : אלעזר, אונדזער
undzer El'azar zei tsu er zogt dem noch un geredt er hot
our El'azar them to he says that after and speak he did

Marta her achot. 2 Now this
was the same Miryam that
anointed Adoneinu with
mishcha *(ointment)* and wiped
his feet with her hair. It
was she whose ach El'azar
was choleh. 3 Therefore,
the achayot *(sisters)* sent to
Rebbe, Melech HaMoshiach,
saying, Adoni, hinei, the
one who is your chaver
haahuv is choleh. 4 And
having heard this, Rebbe,
Melech HaMoshiach said,
This machla *(illness, krankeit)*
is not unto mavet *(death)*,
but for the kavod Hashem,
that the Ben HaElohim
may receive kavod through
it. 5 Now Rebbe, Melech
HaMoshiach had ahavah for
Marta, and her achot and
El'azar. 6 When, therefore,
Rebbe, Melech HaMoshiach
heard that El'azar was
choleh, then he remained
in the place where he was
yomayim *(two days)*. 7 Then
after this he says to his
talmidim, Let us go into
the land of Yehudah again.
8 His talmidim say to him,
Rebbe, just now those of
the land of Yehudah were
seeking to stone you, and
you go there again? 9 In
reply, he said, Are there
not Sheneym Asar *(Twelve)*
sha'ot *(hours)* of HaYom?
If the derech of anyone is
a derech by Yom, he does
not stumble, because the
Ohr HaOlam Hazeh he sees.
10 But if the derech of anyone
is a derech baLailah, he
stumbles because the Ohr is
not in him. 11 These things
he said. Then, after this,

פריינד איז אנטשלאפן געווארן; נאר איך גיי, כדי אים אויפצוועקן פון
fun oiftsveken im kedei gei ich nor gevoren antshlofen iz fraind
from to wake up him so that go I but become asleep is friend

שלאף. יב די תלמידים האבן דעריבער געזאגט צו אים: אויב ער איז
iz er oib im tsu gezogt deriber hoben talmidim di shlof
has he if him to said therefore have disciples the sleep

איינגעשלאפן, וועט ער גענעזן ווערן . יג יהושע/ישוע אבער
ober Yeshua/Yehoshua veren genezn er vet aingeshlofen
however Yehoshua to become healed he will fall asleep

האט גערעדט וועגן זיין טויט; און זיי האבן געמיינט, אז ער רעדט
redt er az gemeint hoben zei un toit zain vegen geredt hot
speaks he that think did they and death his about speak did

וועגן דעם רואיקן שלומער פון שלאף. יד דעריבער האט יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua hot deriber shlof fun shlumer ruikn dem vegen
Yehoshua did therefore sleep of slumber restful the about

דעמאלט צו זיי געזאגט גאנץ אפן: אלעזר איז געשטארבן. טו און איך
ich un geshtorben iz El'azar ofen gants gezogt zei tsu demolt
I and died has El'azar openly quite say them to then

פריי מיך צוליב אייך, אז איך בין דארטן נישט געווען, כדי
kedei geven nisht dorten bin ich az aich tsulib mich frei
so that been not there had I that you on account of myself rejoice

איר זאלט גלויבן; נאר לאמיר גיין צו אים. טז דאן האט תומא, וואס מען
men vos Toma hot dan im tsu gein lomir nor gloiben zolt ir
they who Toma did then him to go let us but believe shall you

האט אים גערופן דידומאס, געזאגט צו זיינע חברים תלמידים: לאמיר
lomir talmidim chaveirim zaine tsu gezogt Didymos gerufen im hot
let us disciples fellow his to said Didymas called him has

אויך גיין, כדי מיר זאלן שטארבן מיט אים.
im mit shtarben zolen mir kedei gein oich
him with die should we so that go also

יז און אהין קומענדיק, האט יהושע/ישוע אים געפונען שוין
shoin gefunen im Yeshua/Yehoshua hot kumendik ahin un
already find him Yehoshua did arriving there and

ליגן זינט פיר טעג אין קבר . יח און בית-היני איז געווען נאענט צו
tsu noent geven iz Beit-Anyah un keyver in teg fir zint lign
to near was is Beit-Anyah and tomb in days four since lying

ירושלים , אן ערך פופצן אקערפעלד ווייט ; יט און א סך יידן
Yidn sach a un vait akerfeld fuftsen erech an Yerushalayim
Jews many a and distant acres of field fifteen about an Jerusalem

זענען ארויסגעקומען צו מרתאן און מרים , כדי זיי מנחם-אבל
menachem-ovl zei kedei Miryam un Martan tsu aroisgekumen zenen
give comfort them so that Mary and Marta to come out are

צו זיין וועגן דעם ברודער זייערן. כ און ווי מרתא האט געהערט,
gehert hot Marta vi un zeiern bruder dem vegen zain tsu
hear did Marta as and their brother the concerning do to

אז יהושע/ישוע קומט, איז זי אים אנטקעגן געגאנגען; מרים
Miryam gegangen antkegen im zi iz kumt Yeshua/Yehoshua az
Mary go to meet him she is comes Yehoshua that

אבער איז געבליבן זיצן אין הויז . כא און מרתא האט געזאגט
gezogt hot Marta un hoiz in zitsen gebliben iz ober
say did Martha and house in sitting remain is however

צו יהושען/ישוען : האר, אויב דו וואלסט דא געווען , וואלט
volt geven do volst du oib Har Yeshuan/Yehoshuan tsu
would have been here would you if L-rd Yehoshua to

Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, El'azar our chaver haahuv has fallen asleep, but I am setting out to awaken him. [12] Therefore, the talmidim said to him, Adoni, if he has fallen asleep, he will be granted refu'ah *(healing)*. [13] But Rebbe, Melech HaMoshiach had spoken about the mavet of El'azar. However, those ones supposed that he was speaking about only shlof *(sleep)*. [14] Then, therefore, Rebbe, Melech HaMoshiach told them plainly, El'azar died. [15] And I have lev same'ach for your sake, that I was not there, that you may have emunah. But let us go to him. [16] Therefore, T'oma — his name means Twin — said to his fellow talmidim, Let us go also, that we may die with him.

[17] Having arrived, therefore, Rebbe, Melech HaMoshiach discovered El'azar had already been in the kever *(tomb)* arba'ah yamim *(four days)*. [18] Now Beit-Anyah *(Bethany)* was near Yerushalayim, about fifteen stadia away. [19] And many of those of Yehudah had come to Marta and Miryam to give them nechamah *(consolation, comfort)* regarding the ach of the achayot. [20] Therefore, Marta when she heard that Yehoshua comes, met him; but Miryam was sitting shivah in the bais. [21] Therefore, Marta said to Yehoshua,

מיין ברודער נישט געשטארבן. כב און אפילו איצט ווייס איך, אז אלץ,
alts az ich veis itst afile un geshtorben nisht bruder main
all that I know now even and have died not brother my

וואס דו וועסט נאר בעטן ביי ה׳ , וועט ה׳ דיר געבן . כג זאגט
zogt geben dir Hashem vet Hashem bai beten nor vest du vos
said give you Hashem will Hashem by ask only will you which

יהושע/ישוע צו איר: דיין ברודער וועט אויפשטיין . כד זאגט
zogt oifshtein vet bruder dain ir tsu Yeshua/Yehoshua
says stand up again will brother your her to Yehoshua

מרתא צו אים: איך ווייס , אז ער וועט אויפשטיין אין דער אויפשטייאונג
oifshteiung der in oifshtein vet er az veis ich im tsu Marta
resurrection the in rise up will he that know I him to Martha

אין דעם לעצטן טאג. כה האט יהושע/ישוע געזאגט צו איר: איך בין די
di bin ich ir tsu gezogt Yeshua/Yehoshua hot tog letstn dem in
the am I her to say Yehoshua did day last the in

אויפשטייאונג און דאס לעבן; ווער עס גלויבט אין מיר, אפילו ווען
ven afile mir in gloibt es ver leben dos un oifshteiung
when even me in believes the one who life the and resurrection

ער איז שוין געשטארבן, וועט ער לעבן, כו און יעדער איינער, וואס לעבט
lebt vos einer yeder un leben er vet geshtorben shoin iz er
lives who one every and live he will died already has he

און גלויבט אין מיר, וועט אויף אייביק נישט שטארבן. צי גלויבסטו
gloibstu tsi shtarben nisht eibik oif vet mir in gloibt un
do you believe die not eternity in will me in believes and

דאס דאזיקע? כז זאגט זי צו אים: יא , האר, איך גלויב , אז דו ביסט
bist du az gloib ich Har yo im tsu zi zogt dozike dos
are you that believe I L-rd yes him to she says these the

דער משיח , דער זון פון דער אויבערשטער, וואס זאל קומען אין דער
der in kumen zol vos Oibershter der fun zun der Moshiach der
the in come shall who Most High the of Son the Moshiach the

וועלט אריין. כח און האבנדיק דאס געזאגט, איז זי אוועקגעגאנגען, און
un avekgegangen zi iz gezogt dos hobendik un arain velt
and go away she did said this having and into world

האט גערופן איר שוועסטער שטילערהייט, און געזאגט צו איר: דער רבי
Rebbe der ir tsu gezogt un shtilerheit shvester ir gerufen hot
Rebbe the her to said and quietly sister her call did

איז דא און רופט דיך. כט און ווי יענע האט עס געהערט, איז
iz gehert es hot yene vi un dich ruft un do iz
did hear this did that one when and you calls and here is

זי גיך אויפגעשטאנען, און געקומען צו אים. ל און יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua un im tsu gekumen un oifgeshtanen gich zi
Yehoshua and him to come and stand up quickly she

איז נאך נישט אריינגעגאנגען אין דארף אריין, נאר איז נאך געווען אויף
oif geven noch iz nor arain dorf in araingegangen nisht noch iz
in was still is but into village in gone in not yet is

דעם ארט, וואו מרתא האט אים באגעגנט. לא און די יידן , וואס
vos Yidn di un bagegent im hot Marta vu ort dem
who Judaeans the and met him had Martha where place the

זענען מיט איר געווען אינם הויז , און האבן זי געטרייסט, זעענדיק,
zeendik getreist zi hoben un hoiz inem geven ir mit zenen
seeing console her did and house in the was her with were

אז מרים האט זיך גיך אויפגעהויבן און איז ארויסגעגאנגען,
aroisgegangen iz un oifgehoiben gich zich hot Miryam az
go out did and got up quickly herself did Mary that

Adoni, if you were here, achi *(my brother)* would not have passed away. 22 But even now I have da'as that whatever you ask Hashem, Hashem will give you. 23 Rebbe, Melech HaMoshiach says to her, Achich yakum *(Your brother will stand up)*. 24 Marta says to Yehoshua, I have da'as that he will rise in the Techiyas HaMesim on the Yom HaAcharon *(Last Day)*. 25 Rebbe, Melech HaMoshiach said to her, Ani Hu the Tekhiyyah and the Chayyim *(Life)*: the one having emunah in me, even if he should die, will live, 26 and everyone living and having emunah in me, never dies. Do you have emunah in this? 27 She says to Rebbe, Melech HaMoshiach, Ken, Adoni. I have emunah that you are the Rebbe, Melech HaMoshiach, the Ben HaElohim, Hu Habah el HaOlam. 28 And having said this, she withdrew and summoned Miryam her achot, telling her privately, Rabbeinu and Moreinu is here, and summons you. 29 And that isha, when she heard, got up quickly and was coming to Rebbe, Melech HaMoshiach. 30 Now he had not yet come into the shtetl, but was still in the place where Marta met him. 31 Therefore, those of Yehudah, the ones sitting shiva with her in

האבן איר נאכגעפאלגט, מיינענדיק, אז זי גייט צום קבר ,
keyver tsum geit zi az meinendik nochgefolgt ir hoben
tomb to the goes she that thinking followed her have

כדי דארט צו וויינען. לב און ווי מרים איז אהינגעקומען, וואו
vu ahingekumen iz Miryam vi un veinen tsu dort kedei
where come there is Mary as and weep to there in order that

יהושע/ישוע איז געווען, און האט אים געזען, איז זי אנידערגעפאלן
anidergefalen zi iz gezen im hot un geven iz Yeshua/Yehoshua
fall down she did see him did and was is Yehoshua

פאר זיינע פיס, און האט צו אים געזאגט: אויב דו וואלסט דא געווען,
geven do volst du oib gezogt im tsu hot un fis zaine far
been here would you if say him to did and feet his before

וואלט דער ברודער מיינער נישט געשטארבן. לג און ווי יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua vi un geshtorben nisht mainer bruder der volt
Yehoshua as and died not mine brother the would

האט זי געזען וויינען און די יידן , וואס זענען מיטגעקומען מיט
mit mitgekumen zenen vos Yidn di un veinen gezen zi hot
with come together are who Judaeans the and weep see her did

איר, אויך וויינען, האט ער א זיפץ געטאן אין זיין גייסט, און זיך מצער
metsaer zich un gaist zain in geton zifts a er hot veinen oich ir
grieved self and spirit his in done sigh a he did weep also her

געווען, לד און געזאגט: וואו האט איר אים געלייגט? זאגן זיי צו אים:
im tsu zei zogen geleigt im ir hot vu gezogt un geven
him to they say lay him you did where said and was

האר, קום און זע. לה יהושע/ישוע האט פארגאסן א טרער. לו די
di trer a fargosen hot Yeshua/Yehoshua ze un kum Har
the tear a shed has Yehoshua see and come L-rd

יידן האבן דעריבער געזאגט: אָט זעט, ווי ער האט אים ליב געהאט!
gehat lib im hot er vi zet ot gezogt deriber hoben Yidn
have love him did he how see look say therefore did Judaeans

לז אייניקע אבער פון זיי האבן געזאגט: צי האט ער, וואס האט
hot vos er hot tsi gezogt hoben zei fun ober einike
had who he could say did them of however some

אויפגעעפנט די אויגן פון דעם בלינדן , דען נישט געקענט מאכן ,
machen gekent nisht den blinden dem fun oigen di oifgeefent
make be able not then blind man the of eyes the opened

אז אויך דער (אלעזר) זאל נישט שטארבן? לח און ווידער א זיפץ טוענדיק
tuendik zifts a vider un shtarben nisht zol El'azar der oich az
doing sigh a again and die not shall El'azar this also that

אין זיך אליין, קומט יהושע/ישוע צום קבר . און עס איז געווען א
a geven iz es un keyver tsum Yeshua/Yehoshua kumt alein zich in
a was is it and tomb to the Yehoshua comes alone self in

הייל, און א שטיין איז געלעגן אויף איר. לט זאגט יהושע/ישוע : נעמט
nemt Yeshua/Yehoshua zogt ir oif gelegen iz shtein a un heil
take Yehoshua says it at laid was stone a and cave

אוועק דעם שטיין. זאגט מרתא, די שוועסטער פון דעם בר מינה ,
minan Bar dem fun shvester di Marta zogt shtein dem avek
deceased son of the of sister the Marta says stone the away

צו אים: האר, ער שטינקט שוין , ווארום ער ליגט שוין פיר טעג.
teg fir shoin ligt er vorem shoin shtinkt er Har im tsu
days four already lies he because already smells he L-rd him to

מ זאגט יהושע/ישוע צו איר; צי האב איך דיר דען נישט געזאגט, אז
az gezogt nisht den dir ich hob tsi ir tsu Yeshua/Yehoshua zogt
that said not then you I have her to Yehoshua says

the bais and giving her nechamah, when they saw Miryam get up quickly and rush out, followed her, assuming that she is going to the kever *(tomb)* that she might weep there.
32 Therefore, Miryam, when she came where Rebbe, Melech HaMoshiach was, and when she saw him, fell down at his feet, saying to Rebbe, Adoni, if you were here, achi *(my brother)* would not have died. 33 Therefore, when he saw her weeping and those of Yehudah coming with her and also weeping, he was deeply moved in his neshamah and was troubled in himself,
34 And said, Where have you laid him? They said to him, Adoni, come and see. 35 Yehoshua wept.
36 Therefore, those of Yehudah were saying, Hinei! See how much ahavah he had for him.
37 But some of them said, Could not this man, who was able to open the eyes of the ivver, have also prevented this man from passing? 38 Rebbe, Melech HaMoshiach, therefore, again being deeply moved within himself, comes to the kever *(tomb)*. Now it was a me'arah *(cave)* type of kever and a stone was lying against it. 39 Rebbe, Melech HaMoshiach says, Lift the stone. Marta, the achot of the niftar *(deceased)*, says to Rebbe, Melech HaMoshiach, Adoni,

אויב דו וועסט גלויבן , וועסט זען דעם כבוד פון ה׳ ? מא און זיי
zei un Hashem fun koved dem zen vestu gloiben vest du oib
they and Hashem of glory the see will you believe will you if

האבן אוועקגענומען דעם שטיין. און יהושע/ישוע האט אויפגעהויבן
oifgehoiben hot Yeshua/Yehoshua un shtein dem avekgenumen hoben
lift up did Yehoshua and stone the take away did

די אויגן (צום הימל) ארויף און געזאגט: פאטער, איך דאנק דיר,
dir dank ich foter gezogt un aroif himel tsum oigen di
you thank I Father said and up heaven toward eyes the

אז דו האסט מיך דערהערט. מב און איך האב געוואוסט, אז דו
du az gevust hob ich un derhert mich host du az
you that know did I and heard me have you that

הערסט מיך תמיד ; נאר צוליב דעם המון , וואס שטייט
shteit vos hamon dem tsulib nor tomed mich herst
stands which crowd the on account of but always me hear

ארום , האב איך עס געזאגט, כדי זיי זאלן גלויבן , אז דו
du az gloiben zolen zei kedei gezogt es ich hob arum
you that believe should they so that say this I did around

האסט מיך געשיקט. מג און האבנדיק דאס געזאגט, האט ער א געשריי
geshrei a er hot gezogt dos hobendik un geshikt mich host
shout a he did said this having and sent me you have

געטאן מיט א הויך קול : אלעזר, קום ארויס. מד און דאס מת איז
iz mes dos un arois kum El'azar kol hoich a mit geton
did dead one this and out come El'azar voice loud a with do

ארויסגעקומען, און זיינע הענט און פיס זענען געווען ארומגעוויקלט מיט
mit arumgeviklt geven zenen fis un hent zaine un aroisgekumen
with wrapped was are feet and hands his and come out

תכריכים ; און זיין פנים איז געווען פארבונדן מיט א טיכל . זאגט
zogt tichl a mit farbundn geven iz ponem zain un tachrichim
says kerchief a with bandaged was is face his and burial shrouds

יהושע/ישוע צו זיי : בינדט אים אויף, און לאזט אים גיין.
gein im lozt un oif im bindt zei tsu Yeshua/Yehoshua
go him let and on him untie them to Yehoshua

מה און א סך פון די יידן , וואס זענען געקומען צו מרים ,
Miryam tsu gekumen zenen vos Yidn di fun sach a un
Mary to come had who Judaeans the of many a and

זעענדיק וואס ער האט געטאן, האבן געגלויבט אין אים. מו אייניקע אבער
ober einike im in gegloibt hoben geton hot er vos zeendik
however some him in believe did done had he what seeing

פון זיי זענען אוועקגעגאנגען צו די פרושים , און האבן זיי
zei hoben un Perushim di tsu avekgegangen zenen zei fun
them did and Pharisees the to go away did them of

דערציילט, וואס יהושע/ישוע האט געטאן.
geton hot Yeshua/Yehoshua vos dertseilt
done has Yehoshua what tell

מז די הויפט כהנים און די פרושים האבן דעריבער
deriber hoben Perushim di un koyanim hoipt di
therefore did Pharisees the and kohenim chief the

צוזאמענגעברענגט דאס סנהדרין , און געזאגט: וואס זאלן מיר טאן?
ton mir zolen vos gezogt un Sanhedrin dos tsuzamengebrengt
do we shall what said and Sanhedrin the bring together

ווייל דער דאזיקער מענטש טוט א סך נסים ! מח אויב מיר וועלן אים
im velen mir oib nisem sach a tut mentsh doziker der vail
him will we if signs many a does man this one the because

already he smells, for it is now arba'ah yamim *(four days)*. 40 He says to her, Did I not tell you that if you have emunah *(faith)*, you will see the kavod Hashem? 41 Therefore, they lifted the stone and he lifted up his eyes and said, Avi, I thank You that You heard me. 42 And I knew that You always hear me, but, because of the multitude standing around, I said it, that they may have emunah *(faith)* that You sent me. 43 And having said these things, he cried out with a kol gadol, El'azar, come forth! 44 Then the niftar, having been bound feet and hands with the linen clothes of the tachrichin, and with his face covered with a mitznefet *(head wrapping)*, came out. He says to them, Untie him and let him go.

45 Therefore, many of those of Yehudah, the ones having come to Miryam and having seen the things which Rebbe, Melech HaMoshiach did, put their emunah in him. 46 But some of them went away to the Perushim and reported to them everything Rebbe, Melech HaMoshiach did.

47 Therefore, the Rashei Hakohanim and the Perushim called a meeting of the Sanhedrin and were saying, What are we doing, for this man is performing many otot *(miraculous signs)*? 48 If we leave him thus, kol Bnei Adam

אזוי לאזן , וועלן אלע גלויבן אין אים, און די רוימער וועלן קומען און
un kumen velen Roymer di un im in gloiben ale velen lozen azoi
and come will Romans the and him in believe all will permit so

אוועקנעמען אונדזער לאנד און פאלק. [מט] נאר איינער פון זיי , קיפא ,
Caiapha zei fun einer nor folk un land undzer aveknemen
Caiapha them of one but nation and land our take away

זייענדיק כהן גדול אין יענעם יאר, האט צו זיי געזאגט: איר ווייסט
veist ir gezogt zei tsu hot yor yenem in gadol koyen zaiendik
know you say them to did year that in gadol kohen being

גארנישט, [נ] און בארעכנט אפילו נישט, אז עס טויג פאר אייך, אז איין
ein az aich far toig es az nisht afile barechnt un gornisht
one that you for is good it that not even consider and nothing

מענטש זאל שטארבן פארן פאלק, און דאס גאנצע פאלק זאל נישט
nisht zol folk gantse dos un folk farn shtarben zol mentsh
not shall nation entire the and people for the die shall man

פארלוירן גיין. [נא] דאס דאזיקע אבער האט ער פון זיך אליין נישט
nisht alein zich fun er hot ober dozike dos gein farloiren
not alone self from he did however these the go lost

געזאגט, נאר ווייל ער איז געווען כהן גדול אין יענעם יאר, האט ער
er hot yor yenem in gadol koyen geven iz er vail nor gezogt
he did year that in gadol kohen was is he because but say

געזאגט נבואות , אז יהושע/ישוע וועט שטארבן פאר דעם פאלק
folk dem far shtarben vet Yeshua/Yehoshua az nevues gezogt
people the for die will Yehoshua that prophecies say

(ישעיהו נג, ח.); [נב] און נישט בלויז פאר דעם פאלק אליין, נאר כדי
kedei nor alein folk dem far bloiz nisht un ch ng Yeshayah
so that but alone people the for only not and 8 53 Yeshayah

אויך די צעשפרייטע קינדער פון ה׳ זאל ער איינזאמלען אינאיינעם.
ineinem ainzamlen er zol Hashem fun kinder tseshpreite di oich
together gather he shall Hashem of children scattered the also

[נג] און פון יענעם טאג אָן האבן זיי זיך בעראטן, אים צו טייטן.
teiten tsu im baroten zich zei hoben on tog yenem fun un
kill to him confer themselves they did on day that from and

[נד] יהושע/ישוע איז דעריבער מער נישט ארומגעגאנגען עפנטלעך
efentlech arumgegangen nisht mer deriber iz Yeshua/Yehoshua
publicly walking about not more therefore is Yehoshua

צווישן די יידן , נאר איז אוועק פון דארטן צו דער געגנט נאענט
noent gegent der tsu dorten fun avek iz nor Yidn di tsvishen
near region the to there from departed is but Judaeans the among

פון דער מדבר , אין א שטאט, וואס מען רופט זי עפרים , און
un Ephrayim zi ruft men vos shtot a in midbar der fun
and Ephrayim it called was which city a in wilderness the of

איז דארט פארבלייבן מיט די תלמידים. [נה] און עס איז געווען נאענט פאר
far noent geven iz es un talmidim di mit farblaiben dort iz
for near was is it and disciples the with remain there is

דעם יידישן פסח , און א סך זענען ארויפגעגאנגען קיין ירושלים
Yerushalayim kein aroifgegangen zenen sach a un Pesach Yiddishn dem
Jerusalem to go up did many a and Pesach Jewish the

פון דער געגנט אויף פסח , כדי זיך צו הייליקן.
heiliken tsu zich kedei Pesach oif gegent der fun
purify to themselves in order to Pesach for countryside the from

[נו] און האבן געזוכט יהושען/ישוען , און געזאגט איינער צום
tsum einer gezogt un Yeshuan/Yehoshuan gezucht hoben un
to the one said and Yehoshua search for did and

will have emunah *(faith)* in him, and the Romans will come and will take away from us both the Beis Hamikdash and the nation. [49] But a certain one of them, Caiapha, being Kohen Gadol that year, said to them, You do not have da'as of anything, [50] Nor do you consider that it is a bedievedike *(expedient)* thing for you that one man should die on behalf of HaAm and not that all the nation should perish. [51] But this he did not utter from himself, but, being Kohen Gadol that year, he uttered a dvar hanevu'ah that Rebbe, Melech HaMoshiach was about to die on behalf of the nation. [52] And not on behalf of Am Yisroel only but also the yeladim of Hashem, the ones having been scattered, that he may gather into echad. [53] From that Yom on, therefore, they planned that they might put him to death.

[54] Therefore he no longer was walking openly among those of Yehudah, but went away from there into the region near the wilderness, to a shtetl called Ephrayim, and there Rebbe, Melech HaMoshiach remained with the talmidim. [55] Now Pesach was near and many went up to Yerushalayim from the country before the Pesach for the purpose of HITTEHARU *(they purified themselves)*. [56] They were seeking, therefore, Rebbe Melech HaMoshiach and were saying to one another

אנדערן שטייענדיק אין בית המקדש : וואס מיינט איר? אז ער קומט
andern shteiendik in beis Hamikdash vos meint ir az er kumt
other standing in House HaMikdash what think you that he comes

נישט אויף יום טוב? נז און די הויפט כהנים און די פרושים האבן
nisht oif yom tov un di hoipt koyanim un di Perushim hoben
not on Yom Tov and the chief kohenim and the Pharisees did

ארויסגעגעבן א באפעל, אז ווען עמיצער ווייסט וואו ער שטייט אין,
aroisgegeben a bafel az ven emitser veist vu er shteit ein
issue an order that when someone knows where he stands one

זאל ער עס צו וויסן געבן, כדי זיי זאלן אים כאפן.
zol er es tsu visen geben kedei zei zolen im chapen
he shall it to know give so that they should him arrest

יב און זעקס טעג פאר פסח איז יהושע/ישוע געקומען קיין
un zeks teg far Pesach iz Yeshua/Yehoshua gekumen kein
and six days before Pesach is Yehoshua come to

בית-היני, וואו אלעזר איז געווען, וועמען יהושע/ישוע
Beit-Anyah vu El'azar iz geven vemen Yeshua/Yehoshua
Beit-Anyah where El'azar is was whom Yehoshua

האט אויפגעוועקט פון די טויטע. ב מען האט דעריבער דארטן פאר
hot oifgevekt fun di toite men hot deriber dorten far
had raised up again from the dead they did therefore there for

אים געמאכט א סעודה, און מרתא האט באדינט; אלעזר אבער איז
im gemacht a sude un Marta hot badint El'azar ober iz
him make a feast and Marta did serve El'azar however is

געווען איינער פון די, וואס זענען געזעסן מיט אים ביים טיש. ג און
geven einer fun di vos zenen gezesen mit im baim tish un
was one of those who were sitting with him at the table and

מרים האט גענומען א פונט לויטערן, קאסטבארן נרדזאלבאייל, און
Miryam hot genumen a funt loitern kostbarn nardzalbeil un
Mary did take a pound pure costly spikenard and

געזאלבט (דערמיט) די פיס פון יהושען/ישוען, און אפגעווישט
gezalbt dermit di fis fun Yeshuan/Yehoshuan un opgevisht
anoint with the feet of Yehoshua and wipe off

זיינע פיס מיט אירע האר; און דאס הויז האט זיך אנגעפילט מיט
zaine fis mit ire hor un dos hoiz hot zich ongefilt mit
his feet with her hair and the house has self fill up with

דעם ריח פון דעם זאלבאייל. ד אבער יהודה איש-קריות,
dem reiech fun dem zalbeil ober Yehude Ish-K'riot
the fragrance of the spikenard however Yehudah man from Kriot

איינער פון זיינע תלמידים, דער, וואס האט אים געזאלט פארראטן, האט
einer fun zaine talmidim der vos hot im gezolt farraten hot
one of his disciples the who was him should betray did

געזאגט: ה פארוואס האט מען נישט פארקויפט דעם דאזיקן זאלבאייל פאר
gezogt farvos hot men nisht farkoift dem dozikn zalbeil far
say why has they not sold the this spikenard for

דריי הונדערט דינרים און געגעבן (דאס געלט) צו ארעמעלייט? ו און
drai hundert dinrim un gegeben dos gelt tsu oremelait un
three hundred denarii and given this money to poor people and

דאס דאזיקע האט ער געזאגט, נישט ווייל ער האט זיך געדאגהט
dos dozike hot er gezogt nisht vail er hot zich gedaiget
the these did he say not because he did himself care

וועגן די ארעמעלייט; נאר ווייל ער איז געווען א גנב, און געהאט
vegen di oremelait nor vail er iz geven a ganev un gehat
about the poor people but because he is was a thief and had

while they stood in the Beis
Hamikdash, What does it
appear to you? Surely he will
not come to the Chag *(Feast)*!
57 Now the Rashei Hakohanim
and the Perushim had given
orders that if anyone had
da'as of where he is, he should
reveal it so that they might
arrest him.

12

Then Rebbe, Melech
HaMoshiach came
into Beit-Anyah *(Bethany)*
shesh yamim before Pesach.
This was the place where
El'azar was, whom Rebbe,
Melech HaMoshiach made
to stand up alive from the
mesim. 2 Then they made
Rebbe, Melech HaMoshiach
a seudah there. And Marta
was serving, and El'azar was
one of the ones reclining
at tish with Rebbe, Melech
HaMoshiach. 3 Then Miryam,
having taken a pound
of mishcha *(ointment)* of
expensive genuine spikenard,
anointed the feet of Rebbe,
Melech HaMoshiach and
wiped off with her hair
his feet. And the bais was
filled with the aroma of the
mishcha. 4 And Yehudah
from K'riot, one of the
talmidim of Rebbe, Melech
HaMoshiach, the talmid
being about to betray
him, says 5 Why was this
mishcha not sold for three
hundred denarii and given
to haAniyim *(the Poor)*? 6 But
he said this not because
it mattered to him about
haAniyim, but because he
was a ganav and he was
removing what was put

די פושקע און פלעגט אונטערשלאגן, וואס מען האט אריינגעלייגט.
araingeleigt hot men vos untershlogen flegt un pushke di
put in has they what embezzle used to and purse the

ז יהושע/ישוע האט דעריבער געזאגט: לאז זי צופרידן, צום טאג
tog tsum tsufriden zi loz gezogt deriber hot Yeshua/Yehoshua
day for alone her leave say therefore did Yehoshua

פון מיין קבורה האט זי עס באהאלטן . ח ווארום די ארעמעלייט
oremelait di vorem bahalten es zi hot kvure main fun
poor people the because been keeping it she has burial my of

האט איר תמיד ביי זיך , מיך אבער האט איר נישט אלעמאל.
alemol nisht ir hot ober mich zich bai tomed ir hot
always not you have however me yourselves with always you have

ט און א גרויסער המון יידן האט זיך דערוואוסט, אז ער
er az dervust zich hot Yidn hamon groiser a un
he that find out self has Judaeans crowd of great a and

געפינט זיך דארטן; און זיי זענען געקומען נישט בלויז צוליב
tsulib bloiz nisht gekumen zenen zei un dorten zich gefint
on account of only not come are they and there self finds

יהושען/ישוען , נאר אויך כדי צו זען אלעזרן, וועמען ער האט
hot er vemen El'azarn zen tsu kedei oich nor Yeshuan/Yehoshuan
has he whom El'azar see to so as also but Yehoshua

אויפגעוועקט פון די טויטע. י די הויפט כהנים אבער האבן
hoben ober koyanim hoipt di toite di fun oifgevekt
have however kohenim chief the dead the from roused

זיך באראטן , אפילו אלעזרן צו טייטן; יא ווייל א סך פון די
di fun sach a vail teiten tsu El'azarn afile baroten zich
the of many a because kill to El'azar even conspired self

יידן זענען צוליב אים אוועקגעגאנגען, און האבן געגלויבט אין
in gegloibt hoben un avekgegangen im tsulib zenen Yidn
in believed have and were leaving him on account of did Judaeans

יהושען/ישוען .
Yeshuan/Yehoshuan
Yehoshua

יב צומארגנס האט דער המון עם , וואס איז געקומען אויף
oif gekumen iz vos am hamon der hot tsumorgens
for come is who people crowd the did the next morning

יום טוב, געהערט, אז יהושע/ישוע קומט קיין ירושלים , יג האבן
hoben Yerushalayim kein kumt Yeshua/Yehoshua az gehert tov yom
have Jerusalem to comes Yehoshua that heard Tov Yom

זיי גענומען פאלמענצווייגן, און זענען ארויס אים אנטקעגנצוגיין , און
un antkegentsugein im arois zenen un palmentsvaign genumen zei
and to meet him go out did and palm branches taken they

האבן געשריגן :
geshrigen hoben
shouted have

הושענא,
Hosanna
Hosanna

ברוך הבא בשם ה' , מלך ישראל!
Yisroel Melech Hashem beshem haba bruch
Israel king of Hashem in the Name of who comes blessed is the

(תהלים קיח, כה.)
chh kich Tehilim
25 118 Psalms

in the aron otzaram *(chest of treasury)*. 7 Therefore Rebbe, Melech HaMoshiach said, Let her alone. She kept this for the Yom HaKevurah *(Day of Burial)* of me. 8 For haAniyim you have always with you, but you do not always have me.

9 When the great multitude of the Yehudim had da'as of where Rebbe, Melech HaMoshiach was, they came not only because of him, but also because of El'azar, that they may see the one whom he made to stand up alive from the mesim. 10 But the Rashei Hakohanim took counsel that they also might kill El'azar, 11 Because many of the Yehudim were leaving and believing in Rebbe, Melech HaMoshiach on account of El'azar.

12 On the next day the great multitude, the one having come to the Chag *(Feast)*, having heard that Rebbe, Melech HaMoshiach is coming to Yerushalayim, 13 Took the branches of the temarim *(palms)* and went out to a meeting with him and were crying out: HOSHAN NAH BARUCH HABAH B'SHEM ADONOI! Melech Yisroel! 14 And he found an

געבענטשט איז דער),
der iz gebentsht
the is blessed

וואס קומט אינם נאמען פון דעם האר ג-ט,
G-t Har dem fun nomen inem kumt vos
G-d L-rd the of Name in the comes who

דער מלך פון ישראל).
Yisroel fun Melech der
Israel of king the

יד און געפינענדיק א יונג אייזעלע, האט זיך יהושע/ישוע דערויף
deroif Yeshua/Yehoshua zich hot eizele yung a gefinendik un
thereon Yehoshua self has donkey young a finding and

ארויפגעזעצט, ווי עס שטייט געשריבן:
geshriben shteit es vi aroifgezetst
written stands it as sit on

טו פארכט דיך נישט, דו טאכטער פון ציון ,
Tsien fun tochter du nisht dich forcht
Zion of daughter you not you fear

זע , דיין מלך קומט,
kumt Melech dain ze
comes king your look

רייטנדיק אויף א יונג אייזעלע. (זכריה ט, ט.)
t t Zecharyah eizele yung a oif raitndik
9 9 Zecharyah donkey young a on riding

טז דאס האבן זיינע תלמידים צום ערשט נישט פארשטאנען; נאר ווען
ven nor farshtanen nisht ersht tsum talmidim zaine hoben dos
when but understand not first at the disciples his did this

יהושע/ישוע איז שוין געווען פארהערלעכט, האבן זיי זיך
zich zei hoben farherlecht geven shoin iz Yeshua/Yehoshua
themselves they did glorified was already is Yehoshua

דעמאלט דערמאנט, אז עס איז געווען געשריבן וועגן אים, און אז
az un im vegen geshriben geven iz es az dermont demolt
that and him about written was is it that remember then

דאס האט מען געטאן צו אים. יז און די מאסע מענטשן, וואס איז
iz vos mentshn mase di un im tsu geton men hot dos
is who people crowd the and him to done they has this

געווען מיט אים, ווען ער האט אלעזרן ארויסגערופן פונם קבר ,
keyver funem aroisgerufen El'azarn hot er ven im mit geven
tomb from the call out El'azar did he when him with was

און אים אויפגעוועקט פון די טויטע, האט עדות געזאגט וועגן אים.
im vegen gezogt eides hot toite di fun oifgevekt im un
him about say witness did dead the from rouse him and

יח צוליב דעם טאקע איז דער עולם אים אנטקעגנגעגאנגען,
antkegengegangen im oilem der iz take dem tsulib
go to meet him crowd the did actually that on account of

ווייל זיי האבן געהערט, אז ער האט געטאן דאס דאזיקע נס .
nes dozike dos geton hot er az gehert hoben zei vail
sign these the done had he that heard had they because

יט דעריבער האבן די פרושים געזאגט איינער צום אנדערן: איר זעט,
zet ir andern tsum einer gezogt Perushim di hoben deriber
see you other to the one say Pharisees the did therefore

אז איר פועלט גארנישט; זע , די גאנצע וועלט לויפט אים שוין נאך!
noch shoin im loift velt gantse di ze gornisht poielt ir az
after already him runs world whole the look nothing prevail you that

ayir *(young donkey)*, and he sat on it, just as it has been written, [15] Do not fear BAT TZIYON, HINEI MALKECH YAVO LACH ROKHEV AL AYIR BEN ATONOT *(Do not fear, Daughter of Zion. Look! Your King is coming, sitting on a foal of donkeys.)*
[16] Regarding these things his talmidim did not have binah in the beginning but when he received kavod, then they remembered that these things had been written with respect to him and that they did these things to him. [17] So the crowd that had been with Rebbe, Melech HaMoshiach when he called El'azar out of the kever and made him stand up alive from the mesim were giving solemn edut *(testimony)*.
[18] Therefore, the multitude met Rebbe, Melech HaMoshiach because they heard him to have done this ot *(miraculous sign)*. [19] Therefore the Perushim said to themselves, You see, you can do nothing! Kol Bnei Adam have gone after him.

כ און עס זענען געווען אייניקע גריכן צווישן די , וואס האבן עולה
oyle hoben vos di tsvishen Greeks einike geven zenen es un
go up did who the among Greeks some was are there and

רגל געווען, כדי זיך צו בוקן דעם יום טוב; כא און זיי
zei un tov yom dem buken tsu zich kedei geven regl
they and Tov Yom the worship to self in order to were on foot

זענען צוגעקומען צו פיליפוסן, וואס האט געשטאמט פון בית-צידה
Beit-Tzaidah fun geshtamt hot vos Filiposn tsu tsugekumen zenen
Beit-Tzaidah from stem did who Philip to come did

אין גליל , און האבן אים געבעטן, אזוי צו זאגן : האר, מיר ווילן
vilen mir Har zogen tsu azoi gebeten im hoben un Galil in
want we Sir say to so ask him did and Galilee in

זען יהושען/ישוען . כב קומט פיליפוס און זאגט עס צו אנדריי;
Andrey tsu es zogt un Filipos kumt Yeshuan/Yehoshuan zen
Andrew to this says and Philip comes Yehoshua see

קומט אנדריי מיט פיליפוסן און זאגן עס צו יהושען/ישוען ;
Yeshuan/Yehoshuan tsu es zogen un Filiposn mit Andrey kumt
Yehoshua to this says and Philip with Andrew comes

כג יהושע/ישוע אבער האט זיי געענטפערט, אזוי צו זאגן : עס
es zogen tsu azoi geentfert zei hot ober Yeshua/Yehoshua
it say to so answer them did however Yehoshua

איז געקומען די שעה, אז דער בר אנש זאל פארהערלעכט ווערן.
veren farherlecht zol Enosh Bar der az sho di gekumen iz
to be glorified shall of Man Son the that hour the come is

כד באמת , באמת זאג איך אייך: אויב דאס קערנדל ווייץ פאלט אין דער
der in falt veits kerendel dos oib aich ich zog beemes beemes
the in falls wheat grain the if you I say in truth in truth

ערד אריין און שטארבט נישט, בלייבט עס אליין; אויב אבער עס
es ober oib alein es blaibt nisht shtarbt un arain erd
it however if alone it remains not dies and into earth

שטארבט יא , ברענגט עס א סך פירות. כה דער , וואס האט ליב זיין
zain lib hot vos der peires sach a es brengt yo shtarbt
his love does who the one fruits many a it brings yes dies

נפש , פארלירט עס; און דער , וואס האט פיינט זיין נפש אין דער
der in nefesh zain faint hot vos der un es farlirt nefesh
the in soul his hate has who the one and it loses soul

דאזיקער וועלט, וועט עס אפהיטן צום אייביקן לעבן. כו אויב עמיצער
emitser oib leben eibikn tsum ophiten es vet velt doziker
someone if life eternal to the keep it will world this one

דינט מיך , זאל ער מיר נאכפאלגן; און וואו איך בין, דארט וועט אויך
oich vet dort bin ich vu un nochfolgen mir er zol mich dint
also will there am I where and follow me him let me serves

מיין דינער זיין; אויב עמיצער דינט מיך , וועט דער פאטער אים
im foter der vet mich dint emitser oib zain diner main
him Father the will me serve someone if be servant my

אפגעבן כבוד . כז איצט איז מיין נפש באאומרואיקט; און וואס זאל
zol vos un baumruikt nefesh main iz itst koved opgeben
shall who and troubled soul my is now honor give

איך זאגן ? פאטער, זיי מיך מציל פון דער דאזיקער שעה? אבער
ober sho doziker der fun matsl mich zai foter zogen ich
however hour this one the from save me make Father say I

צוליב דעם בין איך דאך געקומען צו דער דאזיקער שעה.
sho doziker der tsu gekumen doch ich bin dem tsulib
hour this one the to come after all I am this on account of

20 Now there were
some Yevanim among
the ones going up to
worship at the Chag
(Feast). 21 These ones,
therefore, approached
Philippos from Beit-
Tzaidah of the Galil,
and were asking him,
Sir, we want to see
Yehoshua. 22 Philippos
comes and tells Andrew, and
Andrew and Philippos
come and tell Rebbe,
Melech HaMoshiach.
23 And Rebbe, Melech
HaMoshiach answers
them, saying, The sha'ah
(hour, time) has come
that the Bar Enosh
may receive kavod.
24 Omein, omein, I say
to you, unless the
gargeer hakhitah *(grain
of wheat)* having fallen
into the ground, dies,
it remains alone; but
if it dies, much p'ri
it bears. 25 The Ohev
(lover) of his neshamah
will lose it, but the
Soneh *(hater)* of his
neshamah in the Olam
Hazeh will keep it
unto Chayyei Olam.
26 If anyone serves me,
let him follow me,
and where I am, there
also my eved will be.
If anyone serves me,
HaAv will honor him.
27 Now my neshamah
has been troubled, and
what may I say? Save
me from this sha'ah?
No, it is for this tachlis
that I came to this
sha'ah. 28 Avi, bring

כח פאטער, פארהערלעך דיין נאמען! און עס איז געקומען א קול פון
fun kol a gekumen iz es un nomen dain farherlech foter
from voice a come is there and Name your glorify Father

הימל: איך האב שוין פארהערלעכט און וועל ווידער פארהערלעכן.
faherlechen vider vel un farherlecht shoin hob ich himel
glorify again will and glorified already have I heaven

כט דער המון מענטשן, וואס איז געשטאנען און זיך צוגעהערט, האט
hot tsugehert zich un geshtanen iz vos mentshn hamon der
did listening self and standing is who people crowd the

געזאגט, עס האט געדונערט; אנדערע האבן געזאגט: א מלאך האט
hot malech a gezogt hoben andere gedunert hot es gezogt
did angel an say did others thundered has it say

גערעדט צו אים. ל האט יהושע/ישוע געענטפערט און געזאגט; נישט
nisht gezogt un geentfert Yeshua/Yehoshua hot im tsu geredt
not say and answer Yehoshua did him to speak

צוליב מיר איז דאס דאזיקע קול געקומען, נאר צוליב
tsulib nor gekumen kol dozike dos iz mir tsulib
on account of but come voice these the is me on account of

אייך. לא איצט איז דאס משפט פון דער דאזיקער וועלט; איצט וועט
vet itst velt doziker der fun mishpot dos iz itst aich
will now world this one the for judgment the is now you

דער שר פון דער דאזיקער וועלט ארויסגעווארפן ווערן אינדרויסן.
indroisen veren aroisgevorfen velt doziker der fun sar der
outside to be thrown out world this one the of prince the

לב און איך, ווען איך וועל אויפגעהויבן ווערן פון דער ערד , וועל ציען
tsien vel erd der fun veren oifgehoiben vel ich ven ich un
draw will earth the from to be lifted up will I when I and

אלעמען צו מיר. לג דאס דאזיקע האט ער געזאגט, מרמז צו זיין ,
zain tsu meramez gezogt er hot dozike dos mir tsu alemen
his to alluding say he did these the me to everyone

מיט וואס פאר א טויט ער גייט שטארבן. לד דער עולם האט דעריבער
deriber hot oilem der shtarben geit er toit a far vos mit
therefore did crowd the die goes he death a for what with

געענטפערט צו אים: מיר האבן געהערט פון דער תורה, אז דער
der az toire der fun gehert hoben mir im tsu geentfert
the that Torah the from hear did we him to answer

משיח בלייבט אויף אייביק; און וויאזוי זשע זאגסטו: דער בר אנש
Enosh Bar der zogstu zhe viazoi un eibik oif blaibt Moshiach
of Man Son the you say then how and eternal on remains Moshiach

מוז אויפגעהויבן ווערן ? ווער איז דאס דער דאזיקער בר אנש ?
Enosh Bar doziker der dos iz ver veren oifgehoiben muz
of Man Son this one the this is who become lifted up must

לה האט יהושע/ישוע צו זיי געזאגט: נאך א קליינע ווײַלע איז דאס
dos iz vaile kleine a noch gezogt zei tsu Yeshua/Yehoshua hot
this is while short a still say them to Yehoshua did

ליכט צווישן אייך. גייט זשע אינם ליכט בשעת איר האט עס, כדי די
di kedei es hot ir beshas licht inem zhe geit aich tsvishen licht
the so that it have you while light in the then go you among light

פינצטערניש זאל אייך נישט איבערפאלן; און דער , וואס גייט אין דער
der in geit vos der un iberfalen nisht aich zol fintsternish
the in go who the one and fall not you shall darkness

פינצטערניש, ווייסט נישט וואו ער גייט. לו בשעת איר האט דאס ליכט,
licht dos hot ir beshas geit er vu nisht veist fintsternish
light the have you while goes he where not knows darkness

kavod to Your Name. A bat kol came out of Shomayim, saying, I have both brought kavod to it and I will bring kavod to it again.
29 Therefore, the multitude that was standing there and heard, said, That was ra'am *(thunder)*! Others were saying, A malach *(angel)* has spoken to him! 30 In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said, Not for my sake has this bat kol come, but for yours. 31 Now is the Mishpat HaOlam Hazeh. Now the Sar HaOlam Hazeh will be cast out! 32 And if I receive the hagbah *(lifting up)* from ha'aretz, I will draw kol Bnei Adam to myself. 33 And this Rebbe, Melech HaMoshiach was saying, signifying by what kind of mavet he was about to die.
34 Then the crowd answered him, We heard from the Torah that the Rebbe, Melech HaMoshiach remains l'Olam *(forever)* and how do you say that it is necessary for the Bar Enosh to be lifted up? Who is this Bar Enosh?
35 Therefore, he said to them, Yet a little time is the Ohr among you. Walk while you have the Ohr lest choshech overtake you; the one walking in the choshech does not have da'as

גלויבט אינם ליכט, כדי איר זאלט ווערן קינדער פונם ליכט. דאס
gloibt inem licht kedei ir zolt veren kinder funem licht dos
believe in the light so that you shall become children of the light this

האט יהושע/ישוע גערעדט, און איז אוועקגעגאנגען, און האט זיך
hot Yeshua/Yehoshua geredt un iz avekgegangen un hot zich
did Yehoshua speak and did leave and did himself

פארבארגן פון זיי. לז און הגם ער האט געטאן פאר זיי אזויפיל
farborgen fun zei un hagam er hot geton far zei azoifil
hide from them and although he had done for them so many

נסים, האבן זיי (אלץ) נישט געגלויבט אין אים; לח כדי דאס ווארט
nisem hoben zei alts nisht gegloibt in im kedei dos vort
signs did they all not believe in him so that the word

פון ישעיהו הנביא זאל מקוים ווערן, וואס ער האט געזאגט:
fun Yeshayah hanovi zol mekuyem veren vos er hot gezogt
of Yeshayah the prophet shall fulfilled to be which he has said

אָ האר, ווער האט געגליבט אונדזער שמועה?
o Har ver hot gegloibt undzer shmue
o L-rd who has believed our report

און אויף וועמען האט זיך אנטפלעקט
un oif vemen hot zich antplekt
and upon whom has self be revealed

דער ארעם פון האר (ה׳)? (ישעיהו נג, א.)
der orem fun Har Hashem Yeshayah ng a
the arm of L-rd Hashem Yeshayah 53 1

לט דערפאר האבן זיי נישט געקענט גלויבן, ווייל ישעיהו האט
derfar hoben zei nisht gekent gloiben vail Yeshayah hot
therefore were they not able to believe because Yeshayah did

ווידער געזאגט:
vider gezogt
again say

מ און ער האט בלינד געמאכט זייערע אויגן,
un er hot blind gemacht zeiere oigen
and he had blind made their eyes

הארט געמאכט זייער הארץ,
hart gemacht zeier harts
hard made their heart

כדי זיי זאלן נישט זען מיט די אויגן,
kedei zei zolen nisht zen mit di oigen
so that they should not see with the eyes

און באנעמען מיטן הארץ,
un banemen miten harts
and understand with the heart

און תשובה טאן,
un tshuve ton
and repentance do

און איך זאל זיי היילן. (ישעיהו ו, ט, י.)
un ich zol zei heilen Yeshayah u t i
and I shall them heal Yeshayah 6 9 10

מא דאס האט ישעיהו געזאגט, ווייל ער האט געזען זיין כבוד,
dos hot Yeshayah gezogt vail er hot gezen zain koved
this did Yeshayah say because he had seen his glory

און גערעדט וועגן אים. מב דאך האבן א סך אפילו פון די שרים
un geredt vegen im doch hoben a sach afile fun di sorim
and spoke about him yet have a many even of the rulers

of where he is going. [36] While you have the Ohr, walk in the Ohr that you may become Bnei HaOhr. These things spoke Rebbe, Melech HaMoshiach. And, having gone away, he was hidden from them. [37] Though so many otot he had done before them, they lacked emunah in him, [38] That the dvar of Yeshayah HaNavi may be fulfilled, which said, Adonoi, MI HE'EMIN LISHMU'ATEINU UZERO'A HASHEM AL-MI NIGLATAH? *(Who has believed our report and to whom is the arm of Hashem revealed)*? [39] Therefore, they were not able to have emunah, because, again Yeshayah said, [40] HE HAS BLINDED THEIR EYES, HASHMIN LEV HAAM HAZEH *(Harden the heart of this people)*, THAT THEY MIGHT NOT SEE WITH THEIR EYES AND HAVE BINAH WITH THEIR LEV AND MIGHT TURN AND I WILL HEAL THEM. [41] These things Yeshayah spoke because he saw the kavod *(glory)* of Rebbe, Melech HaMoshiach and he spoke about him. [42] Nevertheless, however, even among the manhigim *(leaders)* many had emunah *(faith)* in Rebbe, Melech HaMoshiach. But because of the Perushim, they

געגלויבט אין אים, נאר צוליב די פרושים האבן זיי עס נישט
nisht es zei hoben Perushim di tsulib nor im in gegloibt
not it they did Pharisees the on account of but him in believed

מודה געווען, כדי זיי זאלן נישט געלייגט ווערן אין חרם אריין;
arain cheirem in veren geleigt nisht zolen zei kedei geven moide
into cheirem in to be put not should they so that did confess

מג ווארום זיי האבן ליבער געהאט דעם כבוד פון מענטשן, ווי דעם
dem vi mentshn fun koved dem gehat liber hoben zei vorem
the than people from glory the have rather did they because

כבוד פון ה׳ .
Hashem fun koved
Hashem from glory

מד און יהושע/ישוע האט אויסגערופן און געזאגט: דער , וואס
vos der gezogt un oisgerufen hot Yeshua/Yehoshua un
who the one said and call out did Yehoshua and

גלויבט אין מיר, גלויבט נישט אין מיר, נאר אין דעם , וואס האט מיך
mich hot vos dem in nor mir in nisht gloibt mir in gloibt
me has who the one in but me in not believes me in believes

געשיקט. מה און דער , וואס זעט מיך , זעט דעם , וואס האט מיך
mich hot vos dem zet mich zet vos der un geshikt
me has who the one sees me sees who the one and sent

געשיקט. מו איך בין געקומען א ליכט אין דער וועלט אריין, כדי יעדער
yeder kedei arain velt der in licht a gekumen bin ich geshikt
every so that into world the in light a come am I sent

איינער, וואס גלויבט אין מיר, זאל נישט בלייבן אין דער פינצטערניש.
fintsternish der in blaiben nisht zol mir in gloibt vos einer
darkness the in remain not shall me in believes who one

מז און אויב עמיצער הערט מיינע רייד , און היט זיי נישט, וועל
vel nisht zei hit un reid maine hert emitser oib un
will not them keeps and words my hears anyone if and

איך אים נישט משפטן ; ווארום איך בין נישט געקומען, כדי איך
ich kedei gekumen nisht bin ich vorem mishpeten nisht im ich
I so that come not did I because judge not him I

זאל משפטן די וועלט, נאר כדי איך זאל ראטעווען די וועלט.
velt di rateven zol ich kedei nor velt di mishpeten zol
world the save shall I so that only world the condemn shall

מח דער , וואס ווארפט מיך אפ און נעמט נישט אָן מיינע רייד ,
reid maine on nisht nemt un op mich varft vos der
words my on not accepts and aside me casts who the one

האט שוין זיין שופט; דאס ווארט, וואס איך האב גערעדט, דאס וועט
vet dos geredt hob ich vos vort dos shoifet zain shoin hot
will that spoken have I which word the judge his already has

אים משפטן אין דעם לעצטן טאג. מט ווייל איך האב פון מיר אליין
alein mir fun hob ich vail tog letstn dem in mishpeten im
alone me of have I because day last the in condemn him

נישט גערעדט; נאר ער, וואס האט מיך געשיקט, דער פאטער אליין ,
alein foter der geshikt mich hot vos er nor geredt nisht
himself Father the sent me has who he but spoken not

האט מיר געגעבן א געבאט , וואס איך זאל זאגן , און וואס איך זאל
zol ich vos un zogen zol ich vos gebot a gegeben mir hot
shall I what and say shall I what command a given me has

רעדן. נ און איך ווייס , אז זיין געבאט איז אייביק לעבן. דעריבער
deriber leben eibik iz gebot zain az veis ich un reden
therefore life eternal is command his that know I and speak

were not making hoda'ah
(confession) of Rebbe,
Melech HaMoshiach, lest
under the cherem ban
they should be put away
from the shul. 43 For
their ahavah was for
the kavod Bnei Adam
rather than the kavod
Hashem.

44 But Rebbe, Melech
HaMoshiach cried out,
The ma'amin in me does
not have emunah in me,
but in the One having
sent me. 45 And the one
seeing me sees the One
having sent me. 46 I have
come as an Ohr *(Light)*
into the Olam Hazeh that
everyone believing in
me may not remain in
the choshech *(darkness)*.
47 And if anyone hears
my devarim and of my
devarim is not shomer,
I do not judge him, for
I did not come to bring
the Olam Hazeh into
mishpat, but that I may
save the Olam Hazeh.
48 The one setting me
aside and not receiving
the devarim has his
Shofet: the dvar which
I spoke will judge him
on the Yom HaAcharon.
49 Because I do not speak
on my own, but the one
having sent me [Elohim]
HaAv He has given me a
mitzvah of what I may
say and what I may speak.
50 And I have da'as that
the mitzvah of Him is
Chayyei Olam. Whatsoever
things I speak, I speak,

וואס איך רעד , רעד איך אזוי, ווי דער פאטער האט צו מיר גערעדט.
geredt mir tsu hot foter der vi azoi ich red red ich vos
spoken me to has Father the as so I speak speak I what

יג

און פאר דעם יום טוב פסח , אזוי ווי יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua vi azoi Pesach tov yom dem far un
Yehoshua as in this way Pesach Tov Yom the before and

האט געוואוסט, אז זיין שעה איז געקומען, כדי ער זאל
zol er kedei gekumen iz sho zain az gevust hot
shall he so that come is hour his that know did

אוועקגיין פון דער דאזיקער וועלט צום פאטער, האבנדיק געליבט
gelibt hobendik foter tsum velt doziker der fun avekgein
loved having Father to the world this the from depart

זיינע אייגענע, וואס זענען אין דער וועלט, האט ער זיי ליב געהאט
gehat lib zei er hot velt der in zenen vos eigene zaine
had love them he did world the in are who own his

ביז צום סוף. ב און בשעת דער סעודה אין אוונט , נאך דעם ווי
vi dem noch ovent in sude der beshas un sof tsum biz
as the after evening in feast the while and end the until

דער שׂטן האט שוין געהאט געלייגט אין הארצן פון יהודה בן
ben Yehude fun hartsn in geleigt gehat shoin hot Satan der
son of Yehudah of heart in put had already had Satan the

שמעון איש-קריות , אז ער זאל אים פארראטן, ג (יהושע/ישוע)
Yeshua/Yehoshua farraten im zol er az Ish-K'riot Shim'on
Yehoshua betray him shall he that man from Kriot Simon

וויסנדיק, אז דער פאטער האט אים אלץ איבערגעבן אין די הענט
hent di in ibergeben alts im hot foter der az visendik
hands the in give over everything him did Father the that knowing

אריין, און אז ער איז געקומען פון ה׳ און גייט צו ה׳ , ד איז
iz Hashem tsu geit un Hashem fun gekumen iz er az un arain
did Hashem to goes and Hashem from come did he that and into

ער אויפגעשטאנען פונם טיש, און האט אוועקגעלייגט די מלבושים ,
malbushem di avekgeleigt hot un tish funem oifgeshtanen er
garments the put away did and table from the get up he

און נעמענדיק א האנטוך, האט ער זיך ארומגעגארטלט. ה נאך דעם
dem noch arumgegartlt zich er hot hantech a nemendik un
that after gird around himself he did towel a taking and

האט ער אריינגעגאסן וואסער אינם בעקן און אנגעהויבן צו וואשן די
di vashen tsu ongehoiben un bekn inem vaser araingegosn er hot
the wash to began and basin in the water pour he did

תלמידימס פיס און אפצואווישן מיטן האנטוך, מיט וועלכן ער איז
iz er velchen mit hantech miten optsuvishen un fis talmidims
is he which with towel with the wipe them and feet disciples'

געווען ארומגעגארטלט. ו אזוי קומט ער צו שמעון פעטרוסן. זאגט ער צו
tsu er zogt Petrosn Shim'on tsu er kumt azoi arumgegartlt geven
to he says Peter Simon to he comes so gird around was

אים: האר, דו זאלסט מיר וואשן די פיס? ז האט יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua hot fis di vashen mir zolst du Har im
Yehoshua did feet the wash me you shall you L-rd him

געענטפערט און געזאגט צו אים: וואס איך טו, ווייסטו נישט אצונד,
atsund nisht veistu tu ich vos im tsu gezogt un geentfert
now not you know do I what him to said and answer

שפעטער אבער וועסטו זיך דערוויסן. ח זאגט פעטרוס צו אים:
im tsu Petros zogt dervisen zich vestu ober shpeter
him to Peter says find out yourself will you however later

therefore, just as HaAv has told me.

13

Now before the Chag *(Feast)* of the Pesach, Rebbe, Melech HaMoshiach, having da'as that his sha'ah *(hour, time)* had come, his sha'ah when he should pass from the Olam Hazeh to HaAv, having had ahavah for his own in the Olam Hazeh, he had ahavah for them to HaKetz.
2 And seudah taking place, HaSatan already having put into the lev of Yehudah Ben Shim'on from K'riot that he should betray him,
3 And Rebbe, Melech HaMoshiach having had da'as that HaAv had given into his hands all things, and that from Hashem Rebbe, Melech HaMoshiach came forth and to Hashem he is going,
4 He rises from the seudah and puts aside his me'il and kesones, girding himself with a towel.
5 He puts mayim *(water)* into the basin and began to wash the raglei hatalmidim and to wipe them with the towel with which he had been girded.
6 Rebbe, Melech HaMoshiach comes then to Shim'on Kefa. Kefa says to Rebbe, Melech HaMoshiach, Adoni, you wash my feet?
7 In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach says to him, Of what I am doing you do not have da'as now, but you will receive binah after these things.
8 Kefa says to him, Never will you wash my

דו זאלסט מיר בשום אופן קיינמאל נישט וואשן מיינע פיס. האט
hot fis maine vashen nisht keinmol oifen beshum mir zolst du
did feet my wash not never way never me you shall you

יהושע/ישוע איז געענטפערט: אויב איך וואש דיך נישט, האסטו
hostu nisht dich vash ich oib geentfert im Yeshua/Yehoshua
you have not you wash I if answer him Yehoshua

נישט קיין חלק מיט מיר. ט זאגט שמעון פעטרוס צו אים: האר,
Har im tsu Petros Shim'on zogt mir mit cheilek kein nisht
L-rd him to Peter Simon says we with share any not

נישט בלויז מיינע פיס, נאר אפילו מיינע הענט און דעם קאפ! י זאגט
zogt kop dem un hent maine afile nor fis maine bloiz nisht
says head the and hands my even but feet my only not

יהושע/ישוע צו אים: דער געוואשענער דארף נישט מער ווי
vi mer nisht darf gevashener der im tsu Yeshua/Yehoshua
than more not needs who is washed the one him to Yehoshua

אפצוואוואשן די פיס, ווייל ער איז אינגאנצן ריין ; און איר זענט
zent ir un rein ingantsen iz er vail fis di optsuavashen
are you and clean wholly is he because feet the to wash

ריין , אבער נישט אלע. יא ווארום ער האט געוואוסט, ווער עס וועט
vet es ver gevust hot er vorem ale nisht ober rein
will it who know did he because all not however clean

אים פארראטן; דערפאר האט ער געזאגט: נישט אלע זענט איר ריין .
rein ir zent ale nisht gezogt er hot derfar farraten im
clean you are all not say he did therefore betray him

יב און ווען ער האט שוין געהאט געוואשן זייערע פיס, און גענומען
genumen un fis zeiere gevashn gehat shoin hot er ven un
took and feet their washed had already did he when and

זיינע מלבושים , און זיך ווידער אנידערגעזעצט, האט ער צו זיי
zei tsu er hot anidergezetst vider zich un malbushem zaine
them to he did sat down again self and garments his

געזאגט: צי ווייסט איר וואס איך האב געטאן צו אייך? יג איר רופט מיך
mich ruft ir aich tsu geton hob ich vos ir veist tsi gezogt
me call you you to done have I what you know say

רבי און האר, און ריכטיק זאגט איר, ווארום איך בין עס. יד דעריבער
deriber es bin ich vorem ir zogt richtik un Har un Rebbe
therefore this am I because you say rightly and L-rd and Rebbe

אויב איך, דער האר און רבי , האב אייך געוואשן אייערע פיס, זענט איר
ir zent fis eiere gevashn aich hob Rebbe un Har der ich oib
you are feet your washed you have Rebbe and L-rd the I if

אויך מחייב צו וואשן איינער דעם אנדערן די פיס. טו ווארום איך
ich vorem fis di andern dem einer vashen tsu mechayev oich
I because feet the other the one wash to obligated also

האב איך געגעבן א ביישפיל, כדי , ווי איך האב געטאן צו אייך, אזוי
azoi aich tsu geton hob ich vi kedei baishpil a gegeben aich hob
so you to done have I as so that example an given you have

זאלט איר אויך טאן. טז באמת , באמת זאג איך אייך; א קנעכט איז נישט
nisht iz knecht a aich ich zog beemes beemes ton oich ir zolt
not is servant a you I say in truth in truth do also you shall

גרעסער ווי זיין האר, אויך איז א שליח נישט גרעסער ווי דער ,
der vi greser nisht shliach a iz oich Har zain vi greser
the one than greater not messenger a is also lord his than greater

וואס האט אים געשיקט. יז אויב איר ווייסט דאס, געבענטשט זענט איר, אויב
oib ir zent gebentsht dos veist ir oib geshikt im hot vos
if you are blessed that know you if send him did who

feet l'Olam! Rebbe, Melech HaMoshiach answered him, Unless I wash you, you do not have a chelek *(alloted portion of inheritance)* with me. 9 Shim'on Kefa says to Rebbe, Melech HaMoshiach, Adoni, then not my feet only but also my hands and my head. 10 Rebbe, Melech HaMoshiach says to him, The one having been bathed does not have need except his feet to wash, but is wholly tahor, and you are tehorim, though not all. 11 For Rebbe, Melech HaMoshiach had da'as of the one betraying him. Therefore, he said, Not all are tehorim.

12 Therefore, when he washed their feet and resuited himself into his kaftan, Rebbe, Melech HaMoshiach reclined at tish again and said to them, Do you have da'as of what I have done for you? 13 You call me Rabbeinu and Adoneinu, and you say well, for Ani Hu. 14 If, therefore, I, being Rebbe and Adon, washed your feet, you ought to wash the feet of one another also. 15 For I gave you a mofet that as I did to you, you may do also.
16 Omein, omein, I say to you, an eved is not greater than his Adon, nor is a shliach *(one sent)* greater than his Meshalle'ach *(Sender)*.
17 If you have da'as of

איר טוט עס. יח נישט וועגן אייך אלע רעד איך; ווארום איך ווייס וועמען
vemen veis ich vorem ich red ale aich vegen nisht es tut ir
whom know I because I speak all you about not it do you

איך האב אויסדערוויילט; נאר כדי דער פסוק זאל מקוים ווערן:
veren mekuyem zol pasuk der kedei nor oisderveilt hob ich
become fulfilled shall verse the so that but chosen have I

דער , וואס עסט מיין ברויט,
broit main est vos der
bread my eats who the one

האט אויפגעהויבן זיין טריט (עקב) קעגן מיר. (תהלים מא, י.)
i ma Tehilim mir kegen akev trit zain oifgehoiben hot
10 41 Psalms me against heel step his lift up did

יט שוין איצט זאג איך עס אייך, איידער עס געשעט, כדי ווען עס
es ven kedei geshet es eider aich es ich zog itst shoin
it when so that occurs it before you it I tell now already

וועט געשען , זאלט איר גלויבן , אז איך בין עס. כ באמת , באמת
beemes beemes es bin ich az gloiben ir zolt geshen vet
in truth in truth He am I that believe you shall to happen will

זאג איך אייך: ווער עס נעמט אויף דעם , וועמען איך שיק, דער נעמט
nemt der shik ich vemen dem oif nemt es ver aich ich zog
accepts that send I whom the one on accepts it who you I tell

מיך אויף; און ווער עס נעמט מיך אויף, דער נעמט אויף אים, וואס
vos im oif nemt der oif mich nemt es ver un oif mich
who Him on accepts that on me accepts it who and on me

האט מיך געשיקט.
geshikt mich hot
send me did

כא דאס זאגנדיק, האט יהושע/ישוע זיך באאומרואיקט אין זיין
zain in baumruikt zich Yeshua/Yehoshua hot zogendik dos
His in troubled self Yehoshua did saying this

גייסט, און האט עדות געזאגט, און גערעדט: באמת , באמת זאג
zog beemes beemes geredt un gezogt eides hot un gaist
say in truth in truth spoke and said witness did and spirit

איך אייך: איינער פון אייך וועט מיך פארראטן. כב די תלמידים האבן
hoben talmidim di farraten mich vet aich fun einer aich ich
did disciples the betray me will you of one you I

דעריבער געקוקט איינער אויפן אנדערן, מסופק וועגן וועמען ער
er vemen vegen mesupek andern oifen einer gekukt deriber
he whom about doubtful other on the one look therefore

זאגט עס. כג און איינער פון זיינע תלמידים, וועמען יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua vemen talmidim zaine fun einer un es zogt
Yehoshua whom disciples his of one and this was saying

האט (באזונדערס) ליב געהאט, איז געווען אנגעלענט אויף ישועס
Yeshuas oif ongelent geven iz gehat lib bazunders hot
Yeshua's on leaning was is had love particularly did

ברוסט. כד האט שמעון פעטרוס געוואונקען צו דעם דאזיקן, און צו אים
im tsu un dozikn dem tsu gevunken Petros Shim'on hot brust
him to and this one the to motion Peter Simon did chest

געזאגט: זאג ווער עס איז, וועגן וועמען ער רעדט. כה נייגנדיק זיך
zich neigendik redt er vemen vegen iz es ver zog gezogt
himself inclining speaks he whom about is it who tell said

אזוי צו ישועס ברוסט, זאגט יענער צו אים: האר, ווער איז
iz ver Har im tsu yener zogt brust Yeshuas tsu azoi
is who L-rd him to that one says chest Yeshua's to in this way

these things, happy are you, if you put them into practice. [18] I do not speak about all of you — I have da'as of whom I chose — But it is to fulfill the Kitvei Hakodesh, OKHEL LAKHEMI HIGDIL ALAI AKEV *(the one eating my bread he lifted up his heel against me)*.
[19] From now on I tell you before the occurrence that you may have emunah *(faith)* when it occurs, that Ani Hu.
[20] Omein, omein, I say to you, the one receiving whomever I may send receives me, and the one receiving me, receives the One having sent me.

[21] Having said these things, Rebbe, Melech HaMoshiach was spiritually troubled and he gave solemn edut *(testimony)*, and said, Omein, omein, I say to you, that one of you will betray me.
[22] Moshiach's talmidim were looking at one another, being uncertain about whom he speaks. [23] One of his talmidim was reclining at tish near the kheyk *(bosom)* of Rebbe, Melech HaMoshiach — the talmid haahuv. [24] Therefore Shim'on Kefa nods to this one to inquire who it may be about whom Rebbe, Melech HaMoshiach speaks. [25] Having leaned back, then, that one thus near the kheyk Rebbe, Melech HaMoshiach, says to him, Adoni, who is it?
[26] He answers, That one it

עס? כו יהושע/ישוע האט געענטפערט: יענער איז עס, פאר וועמען
vemen far es iz yener geentfert hot Yeshua/Yehoshua es
whom for it is that one answer did Yehoshua it

איך וועל איינטונקען דעם ביסן און אים געבן. און איינטונקענדיק
aintunkendik un geben im un bisen dem aintunken vel ich
dipping and give him and morsel the dip will I

דעם ביסן , נעמט ער און גיט אים צו יהודה בן שמעון
Shim'on ben Yehude tsu im git un er nemt bisen dem
Simon son of Yehudah to it gives and he takes morsel the

איש-קריות . כז און נאך דעם ביסן איז דער שׂטן דעמאלט אריין אין
in arain demolt Satan der iz bisen dem noch un Ish-K'riot
in enter then Satan the is morsel the after and man from Kriot

אים. יהושע/ישוע האט דעריבער צו אים געזאגט: וואס דו טוסט,
tust du vos gezogt im tsu deriber hot Yeshua/Yehoshua im
do you what say him to therefore did Yehoshua him

טו גיך . כח און קיינער ארום דעם טיש האט נישט פארשטאנען,
farshtanen nisht hot tish dem arum keiner un gich tu
understand not did table that around anyone and quickly do

פארוואס ער האט דאס געזאגט צו אים. כט ווארום אייניקע האבן געמיינט,
gemeint hoben einike vorem im tsu gezogt dos hot er farvos
think did some because him to said that had he why

ווייל יהודה האט געהאט די פושקע, זאגט יהושע/ישוע צו
tsu Yeshua/Yehoshua zogt pushke di gehat hot Yehude vail
to Yehoshua says purse the have did Yehudah because

אים: קויף איין, וואס מיר ברויכן אויף יום טוב; אדער אז ער זאל
zol er az oder tov yom oif broichen mir vos ein koif im
shall he that or Tov Yom for need we what one buy him

עפעס געבן צו די ארעמעלייט. ל און ווי ער האט געהאט גענומען
genumen gehat hot er vi un oremelait di tsu geben epes
taken had did he as and poor people the to give something

דעם ביסן , איז ער גלייך ארויסגעגאנגען; און עס איז געווען נאכט.
nacht geven iz es un aroisgegangen glaich er iz bisen dem
night was is it and went out immediately he is morsel the

לא און ווען ער איז ארויסגעגאנגען, האט יהושע/ישוע געזאגט:
gezogt Yeshua/Yehoshua hot aroisgegangen iz er ven un
say Yehoshua did go out did he when and

איצט איז דער בר אנש פארהערלעכט, און ה' איז פארהערלעכט
farherlecht iz Hashem un farherlecht Enosh Bar der iz itst
glorified is Hashem and glorified of Man Son the is now

אין אים; לב און אויב ה' איז פארהערלעכט אין אים, וועט ה'
Hashem vet im in farherlecht iz Hashem oib un im in
Hashem will him in glorified is Hashem if and him in

אים פארהערלעכן אין זיך אליין, און באלד וועט ער אים פארהערלעכן.
faherlechen im er vet bald un alein zich in faherlechen im
glorify him he will soon and alone self in glorify him

לג קינדער , נאך א קורצע צייט בין איך מיט אייך. איר וועט מיך זוכן ,
zuchen mich vet ir aich mit ich bin tsait kurtse a noch kinder
seek me will you you with I am time short a yet children

און ווי איך האב געזאגט צו די יידן : וואוהין איך גיי, קענט איר
ir kent gei ich vuahin Yidn di tsu gezogt hob ich vi un
you can go I where Judaeans the to said have I as and

נישט קומען, אזוי זאג איך אויך אייך איצט. לד א נייע מצווה גיב
gib mitsve naie a itst aich oich ich zog azoi kumen nisht
give commandment new a now you also I tell so come not

is to whom I will dip the
morsel and will give to him.
Having dipped, therefore, he
takes the morsel and gives
to Yehudah Ben Shim'on
from K'riot. [27] And after
he received the morsel,
then HaSatan entered into
that man; therefore, Rebbe,
Melech HaMoshiach says to
him, What you are bent on
doing, do quickly. [28] But no
one reclining at tish had da'as
of why he said this to him.
[29] For some were thinking vi-
bahlt *(since)* Yehudah from
K'riot had the aron otzaram
(chest of treasury), that he
says to him, Buy the things
which we need for the Chag
(Feast) or that he should
give ma'ot chittim *(money for
wheat financial contributions)*
for haAniyim *(the poor)*.
[30] Therefore, having taken the
morsel, that man went out
immediately. And it was lailah
(night).

[31] When, therefore that man
went out, Rebbe, Melech
HaMoshiach says, Now the
Bar Enosh receives kavod
and Hashem is given kavod
in him. [32] If Hashem receives
kavod in him, Hashem will
also give him kavod in
himself, and Hashem will
give him kavod immediately.
[33] Yeladim, yet a little while
I am with you; you will
seek me, and as I said to
those of Yehudah, Where
I go away, you are not
able to come. Also to you I
say this now. [34] A mitzvah
chadasha I give to you, that

איך אייך, אז איר זאלט ליב האבן איינער דעם אנדערן; ווי איך האב
hob ich vi andern dem einer hoben lib zolt ir az aich ich
did I as other the one have love shall you that you I
אייך ליב געהאט, אזוי זאלט איר אויך ליב האבן איינער דעם אנדערן.
andern dem einer hoben lib oich ir zolt azoi gehat lib aich
other the one have love also you shall so had love you
לה דורך דעם דאזיקן וועלן אלע דערקענען, אז איר זענט מיינע
maine zent ir az derkenen ale velen dozikn dem durch
my are you that recognize all will this the through
תלמידים, אויב איר וועט האבן ליבע איינער פאר דעם אנדערן.
andern dem far einer libe hoben vet ir oib talmidim
other the for one love have will you if disciples
לו זאגט שמעון פעטרוס צו אים: האר, וואוהין גייסטו? האט
hot geistu vuahin Har im tsu Petros Shim'on zogt
did go you where L-rd him to Peter Simon says
יהושע/ישוע געענטפערט: וואוהין איך גיי, קענסטו מיר איצט נישט
nisht itst mir kenstu gei ich vuahin geentfert Yeshua/Yehoshua
not now me can you go I where answer Yehoshua
נאכפאלגן, שפעטער אבער וועסטו מיר נאכפאלגן. לז זאגט פעטרוס צו
tsu Petros zogt nochfolgen mir vestu ober shpeter nochfolgen
to Peter says follow me will you however later follow
אים: האר, פארוואס קען איך דיר איצט נישט נאכפאלגן? מיין לעבן וועל
vel leben main nochfolgen nisht itst dir ich ken farvos Har im
will life my follow not now you I can why L-rd him
איך אנידערלייגן פאר דיינעטוועגן. לח ענטפערט יהושע/ישוע : דיין
dain Yeshua/Yehoshua entfert daintvegen far aniderleigen ich
your Yehoshua answers your sake for lay down I
לעבן וועסטו אנידערלייגן פאר מיינעטוועגן? באמת , באמת זאג איך דיר:
dir ich zog beemes beemes mainetvegen far aniderleigen vestu leben
you I say in truth in truth my sake for lay down will you life
איידער נאך דער האן וועט קרייען, וועסטו מיך דריי מאל פארלייקענען!
farleikenen mol drai mich vestu kreien vet hon der noch eider
deny times three me will you crow will cock the yet before

יד

זאל אייער הארץ זיך נישט באאומרואיקן; איר גלויבט אין
in gloibt ir baumruiken nisht zich harts eier zol
in believe you troubled not self heart your shall
ה׳ , גלויבט אויך אין מיר. ב אין מיין פאטערס הויז איז
iz hoiz foters main in mir in oich gloibt Hashem
is house Father's my in me in also believe Hashem
דא א סך וואוינונגען; וואלט עס נישט אזוי געווען, וואלט איך עס אייך
aich es ich volt geven azoi nisht es volt voinungen sach a do
you it I would be so not it would dwellings many a here
געזאגט ; ווייל איך גיי צוגרייטן אן ארט פאר אייך. ג און ווען איך
ich ven un aich far ort an tsugreiten gei ich vail gezogt
I when and you for place an prepare go I because have told
גיי און גרייט צו אן ארט פאר אייך, וועל איך ווידער קומען, און אייך
aich un kumen vider ich vel aich far ort an tsu greit un gei
you and come again I will you for place an for prepare and go
נעמען צו מיר, כדי וואו איך בין, זאלט איר אויך זיין. ד און וואוהין
vuahin un zain oich ir zolt bin ich vu kedei mir tsu nemen
where and be also you shall am I where so that me to take
איך גיי, ווייסט איר, און איר קענט דעם וועג. ה זאגט תומא צו אים: האר,
Har im tsu Toma zogt veg dem kent ir un ir veist gei ich
L-rd him to Toma says way the know you and you know go I

you have ahavah *(agape)*
one for the other, as I
have had ahavah *(agape)*
for you, so also you have
ahavah *(agape)* one for the
other. [35] By this will kol
Bnei Adam have da'as that
my talmidim you are, if
ahavah you have one for the
other.

[36] Shim'on Kefa says to Rebbe,
Melech HaMoshiach, Adoni,
where are you going? In reply,
Rebbe, Melech HaMoshiach
answered him, Where I go,
you are not able now to follow
me, but you will follow later.
[37] Kefa says to Rebbe, Melech
HaMoshiach, Adoni, why am
I not able to follow you now?
I will lay down my neshamah
for you. [38] Rebbe, Melech
HaMoshiach answers, Your
neshamah for me will you lay
down? Omein, omein, I say to
you, a tarnegol will not crow
until you make hakhchashah
(denial) of me shloshah times.

14

Let not your levavot
be troubled. You
have emunah *(faith)* in
Hashem. Also in me have
emunah *(faith)*. [2] In the
Beis Avi there are many
me'onot *(dwelling places,
permanent residences, homes)*;
if it were not so, would I
have told you that I go to
prepare a makom *(place)*
for you? [3] And if I go and
prepare a makom for you,
I am coming again and will
receive you to myself, that
where I am, there you may
be also. [4] And where I go
you have da'as of HaDerech.

מיר ווייסן נישט וואוהין דו גייסט; און וויאזוי קענען מיר וויסן דעם וועג?
veg dem visen mir kenen viazoi un geist du vuahin nisht veisen mir
way the know we can how and go you where not know we

ו זאגט צו אים יהושע/ישוע : איך בין דער דרך (ה') און דער
der un Hashem derech der bin ich Yeshua/Yehoshua im tsu zogt
the and Hashem way the am I Yehoshua him to says

אמת און דאס לעבן; קיינער קומט נישט צום פאטער, אחוץ דורך
durch achuts foter tsum nisht kumt keiner leben dos un emes
through except Father to the not comes anyone life the and truth

מיר. ז אויב איר וואלט מיך געקענט , וואלט איר אויך געקענט
gekent oich ir volt gekent mich volt ir oib mir
have known also you would have known me would you if me

מיין פאטער; און פון איצט אָן קענט איר אים און האט אים געזען.
gezen im hot un im ir kent on itst fun un foter main
seen Him have and Him you know on now from and Father my

ח זאגט פיליפוס צו אים: האר, ווייז אונדז דעם פאטער, און עס וועט זיין
zain vet es un foter dem undz vaiz Har im tsu Filipos zogt
be will it and Father the us show L-rd him to Philip says

גענוג פאר אונדז. ט זאגט יהושע/ישוע צו אים: אזא לאנגע צייט
tsait lange aza im tsu Yeshua/Yehoshua zogt undz far genug
time long such him to Yehoshua says us for enough

בין איך שוין מיט אייך, און דו קענסט מיך נישט, פיליפוס? ווער עס
es ver Filipos nisht mich kenst du un aich mit shoin ich bin
it who Philip not me know you and you with now I am

האט מיך געזען, דער האט געזען דעם פאטער; און וויאזוי זאגסטו: ווייז
vaiz zogstu viazoi un foter dem gezen hot der gezen mich hot
show you say how and Father the see did that seen me has

אונדז דעם פאטער? י צי גלויבסטו דען נישט, אז איך בין אין דעם
dem in bin ich az nisht den gloibstu tsi foter dem undz
the in am I that not then do you believe Father the us

פאטער און דער פאטער איז אין מיר? די ווערטער וואס איך רעד צו
tsu red ich vos verter di mir in iz foter der un foter
to speak I that words the me in is Father the and Father

אייך, רעד איך נישט פון מיר אליין ; נאר דער פאטער, וואס וואוינט אין
in voint vos foter der nor alein mir fun nisht ich red aich
in dwells who Father the but myself me from not I speak you

מיר, טוט זיינע מעשים. יא גלויבט מיר, אז איך בין אין דעם פאטער און
un foter dem in bin ich az mir gloibt maisim zaine tut mir
and Father the in am I that me believe works His does me

דער פאטער אין מיר; און אויב נישט, גלויבט צוליב די מעשים
maisim di tsulib gloibt nisht oib un mir in foter der
works the on account of believe not if and me in Father the

אליין . יב באמת , באמת זאג איך אייך: דער , וואס גלויבט אין
in gloibt vos der aich ich zog beemes beemes alein
in believes who the one you I tell in truth in truth themselves

מיר, די מעשים וואס איך טו, וועט ער אויך טאן; און גרעסערע ווי די
di vi gresere un ton oich er vet tu ich vos maisim di mir
the than greater and do also he will do I that works the me

דאזיקע וועט ער טאן, ווייל איך גיי צו דעם פאטער. יג און וואס איר
ir vos un foter dem tsu gei ich vail ton er vet dozike
you what and Father the to go I because do he will these

וועט נאר בעטן אין מיין נאמען, וועל איך דאס דאזיקע טאן, כדי דער
der kedei ton dozike dos ich vel nomen main in beten nor vet
the so that do these the I will name my in ask only will

5 T'oma says to Rebbe, Melech
HaMoshiach, Adoni, we do
not have da'as of where
you are going; how are
we able to have da'as of
HaDerech? 6 Rebbe, Melech
HaMoshiach says to him, I
am HaDerech, HaEmes, and
HaChayyim. No one comes
to HaAv except through me.
7 If you have had da'as of
me, also you will have had
da'as of Avi. And from now
on, you have had da'as of
Him and have seen Him.
8 Philippos says to him,
Adoni, show us [Elohim]
HaAv and it is enough for us.
9 Rebbe, Melech HaMoshiach
says to Philippos, So long
a time with you I am and
you have not had da'as of
me, Philippos? The one
having seen me has seen
[Elohim] HaAv. How do
you say, Show us HaAv?
10 Do you not have emunah
(faith) that Ani Hu in HaAv
and HaAv is in me? The
devarim which I speak to
you I do not speak on my
own, but HaAv dwelling
in me does His pe'ulot.
11 In me have emunah, that
Ani Hu in HaAv and HaAv
is in me; but if not, have
emunah because of the
pe'ulot themselves. 12 Omein,
omein, I say to you, the one
believing in me the pe'ulot
which I do he will do, and
gedolot than these will he
do, because I am going to
HaAv. 13 And whatever you
ask b'Shem of me I will do,
that HaAv may receive kavod
in HaBen. 14 If anything
you ask me b'Shem of me,

פאטער זאל פארהערלעכט ווערן אין דעם זון. [יד] אויב איר וועט מיך
mich vet ir oib zun dem in veren farherlecht zol foter
me will you if Son the in become glorified shall Father

עפעס בעטן אין מיין נאמען, וועל איך עס טאן. [טו] אויב איר האט מיך
mich hot ir oib ton es ich vel nomen main in beten epes
me have you if do it I will name my in ask something

ליב, זאלט איר האלטן מיינע געבאטן ! [טז] און איך וועל בעטן דעם
dem beten vel ich un geboten maine halten ir zolt lib
the ask will I and commandments my keep you shall love

פאטער, און ער וועט אייך געבן אן אנדערן פרקליט , כדי ער זאל זיין
zain zol er kedei Paraklit andern an geben aich vet er un foter
be shall he so that advocate other an give you will he and Father

מיט אייך אויף אייביק ; [יז] דעם גייסט פון אמת, וואס די וועלט קען אים
im ken velt di vos emes fun Gaist dem eibik oif aich mit
him can world the whom truth of Spirit the eternity on you with

נישט אויפנעמען, מחמת זי זעט אים נישט און קען אים נישט; איר
ir nisht im ken un nisht im zet zi machmas oifnemen nisht
you not him knows and not him sees it because receive not

קענט אים יא , ווייל ער בלייבט ביי אייך און וועט זיין אין אייך.
aich in zain vet un aich bai blaibt er vail yo im kent
you in be will and you with remains he because indeed him know

[יח] איך וועל אייך נישט איבערלאזן ווי יתומים ; איך וועל קומען צו אייך.
aich tsu kumen vel ich yesoimim vi iberlozen nisht aich vel ich
you to come will I orphans like abandon not you will I

[יט] נאך א קליינע ווײַלע און די וועלט זעט מיך מער נישט, איר אבער
ober ir nisht mer mich zet velt di un vaile kleine a noch
however you not more me sees world the and while little a yet

זעט מיך; ווייל איך לעב, וועט איר לעבן אויך. [כ] אין יענעם טאג וועט
vet tog yenem in oich leben ir vet leb ich vail mich zet
will day that in also live you will live I because me see

איר וויסן, אז איך בין אין מיין פאטער, און איר זענט אין מיר, און איך
ich un mir in zent ir un foter main in bin ich az visen ir
I and me in are you and Father my in am I that know you

בין אין אייך. [כא] ווער עס האט מיינע געבאטן און האלט זיי ,
zei halt un geboten maine hot es ver aich in bin
them keeps and commandments my has the one who you in am

דער איז עס, וואס האט מיך ליב; און דער, וואס האט מיך ליב, וועט זיין
zain vet lib mich hot vos der un lib mich hot vos es iz der
be will love me has who that and love me does who it is that

געליבט פון מיין פאטער, און איך וועל אים ליב האבן, און וועל מיך
mich vel un hoben lib im vel ich un foter main fun gelibt
myself will and have love him will I and Father my by beloved

אנטפלעקן צו אים. [כב] זאגט צו אים יהודה , נישט דער איש-קריות :
Ish-K'riot der nisht Yehude im tsu zogt im tsu antpleken
man from Kriot the not Yehudah him to says him to reveal

האר, וואס איז געשען , אז דו וועסט דיך אנטפלעקן צו
tsu antpleken dich vest du az geshen iz vos Har
to reveal Yourself you will you that happened has what L-rd

אונדז און נישט צו דער וועלט? [כג] האט יהושע/ישוע געענטפערט
geentfert Yeshua/Yehoshua hot velt der tsu nisht un undz
answer Yehoshua did world the to not and us

און געזאגט צו אים: אויב עמיצער האט מיך ליב, וועט ער האלטן מיין
main halten er vet lib mich hot emitser oib im tsu gezogt un
my keep he will love me does anyone if him to said and

I will do it. 15 If you have ahavah for me, you will be shomer mitzvot regarding my commandments. 16 And I will ask HaAv and another Melitz Yosher He will give you that He may be with you l'Olam, 17 The Ruach HaEmes, which the Olam Hazeh is not able to receive, because it does not see Him nor have da'as of Him. But you have da'as of Him, because He remains with you and He will be in you. 18 I will not leave you yetomim *(orphans)*. I am coming to you. 19 Yet a little time and the Olam Hazeh no longer sees me, but you see me. Because Ani Chai, so you will live also. 20 On Yom Hahu *(that day)* you will have da'as that I am in HaAv of me and you are in me and I am in you. 21 The one having the mitzvot of me and being shomer mitzvot, that one is the one having ahavah for me. And the one having ahavah for me will receive ahavah from HaAv of me, and I will have ahavah for him and I will manifest myself to him. 22 Yehudah *(not the one from K'riot)* says to Rebbe, Melech HaMoshiach, Adoni, and what has transpired that to us you are about to manifest yourself and not to the Olam Hazeh?
23 In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, If anyone has ahavah for me, of my dvar he will be shomer and HaAv of me will

ווארט; און מיין פאטער וועט אים ליב האבן; און מיר וועלן קומען צו
tsu kumen velen mir un hoben lib im vet foter main un vort
to come will we and have love him will Father my and word

אים און מאכן א וואוינונג (פאר אונדז) ביי אים. כד ווער עס האט מיך
mich hot es ver im bai undz far voinung a machen un im
me does it who him with us for dwelling a make and him

נישט ליב, דער האלט נישט מיינע ווערטער; און דאס ווארט, וואס איר
ir vos vort dos un verter maine nisht halt der lib nisht
you which word the and words my not keeps that love not

הערט, איז נישט מיין , נאר פון דעם פאטער, וואס האט מיך געשיקט.
geshikt mich hot vos foter dem fun nor main nisht iz hert
sent me has who Father the from rather mine not is hear

כה דאס האב איך צו אייך גערעדט, זייענדיק ביי אייך. כו דער פרקליט
Paraklit der aich bai zaiendik geredt aich tsu ich hob dos
Advocate the you with being spoken you to I have this

אבער , דער רוח הקודש , וועמען דער פאטער וועט שיקן אין מיין
main in shiken vet foter der vemen Hakoidesh ruach der ober
my in send will Father the whom the Holy Spirit the however

נאמען, ער וועט אייך אלץ לערנען, און אייך דערמאנען אלץ, וואס
vos alts dermonen aich un lernen alts aich vet er nomen
which all remind about you and teach all you will he name

איך האב אייך געזאגט. כז שלום לאז איך איבער מיט אייך; מיין שלום
sholem main aich mit iber ich loz sholem gezogt aich hob ich
peace my you with over I leave peace told you have I

גיב איך אייך; נישט ווי די וועלט גיט , גיב איך אייך. זאל זיך
zich zol aich ich gib git velt di vi nisht aich ich gib
self shall you I give gives world the the way not you I give

אייער הארץ נישט באאומרואיקן, און זאל עס נישט ווערן פארצאגט .
fartsogt veren nisht es zol un baumruiken nisht harts eier
despondent become not it let and troubled not heart your

כח איר האט געהערט, אז איך האב אייך געזאגט; איך גיי אוועק, און
un avek gei ich gezogt aich hob ich az gehert hot ir
and away go I said you have I that heard have you

קום (ווידער) צו אייך. אויב איר וואלט מיך ליב געהאט, וואלט איר
ir volt gehat lib mich volt ir oib aich tsu vider kum
you would had love me would you if you to again come

זיך געפריידט, אז איך גיי צו דעם פאטער, וויל דער פאטער
foter der vail foter dem tsu gei ich az gefreidt zich
Father the because Father the to go I that rejoiced self

איז גרעסער פון מיר. כט און איצט האב איך עס אייך געזאגט, איידער
eider gezogt aich es ich hob itst un mir fun greser iz
before told you it I have now and I than greater is

עס געשעט, כדי איר זאלט גלויבן , ווען עס וועט געשען . ל איך
ich geshen vet es ven gloiben zolt ir kedei geshet es
I to happen will it when believe shall you so that occurs it

וועל מער נישט רעדן קיין סך מיט אייך; ווארום דער שר פון דער
der fun sar der vorem aich mit sach kein reden nisht mer vel
the of prince the because you with many any speak not more will

וועלט קומט; און אין מיר האט ער גארנישט; לא נאר כדי די וועלט
velt di kedei nor gornisht er hot mir in un kumt velt
world the so that but nothing he has me in and comes world

זאל וויסן, אז איך האב ליב דעם פאטער, און ווי דער פאטער האט
hot foter der vi un foter dem lib hob ich az visen zol
has Father the as and Father the love have I that know shall

have ahavah for him and to him we will come and with him we will make a ma'on. 24 The one not having ahavah *(agape)* for me is not shomer regarding the devarim of me, and the dvar which you hear is not mine but that of HaAv Who sent me.

25 These things I have told you while abiding with you. 26 But the Melitz Yosher *(Praklit, Advocate, Counselor, Helper in Court)*, the Ruach Hakodesh which HaAv will send b'Shem of me, He will teach you all things and will remind you of all things which I told you. 27 Shalom Hashem I leave with you, my Shalom I give to you, not as the Olam Hazeh gives, I give to you; let not your levavot be troubled, nor let them be ones of morech lev *(cowardliness)*. 28 You heard me say to you, I am going, and I am coming to you. If you were having ahavah for me, you would have simcha, because I go to HaAv, for HaAv is greater than me. 29 And now I have told you before it happens, that when it happens, you may have emunah *(faith)*. 30 No longer many things I will speak with you, for the Sar HaOlam Hazeh is coming; and in me he has nothing. 31 But in order that HaOlam may have da'as that I have ahavah for HaAv, as HaAv gave me mitzvah, so I

מיר געבאטן , אזוי טו איך. שטייט אויף; לאמיר אוועקגיין פונדאנען.
fundanen avekgein lomir oif shteit ich tu azoi geboten mir
from here go away let us up stand I do so commanded me

טו

איך בין דער ווארהאפטיקער וויינשטאק, און מיין פאטער
foter main un vainshtok vorhaftiker der bin ich
Father my and vine authentic the am I

איז דער גערטנער. [ב] יעדע צווייג אין מיר, וואס ברענגט נישט
nisht brengt vos mir in tsvaig yede gertner der iz
not bears that me in branch every gardener the is

קיין פירות, נעמט ער אוועק; און יעדע, וואס ברענגט יא פירות, ער
er peires yo brengt vos yede un avek er nemt peires kein
he fruits yes brings which every and away he takes fruit any

אפשניידן ריין (צווייג), כדי זי זאל ברענגען מער פירות. [ג] איר
ir peires mer brengen zol zi kedei tsvaig rein opshnaiden
you fruits more bring shall she so that branch clean prunes

זענט שוין ריין , דורך דעם ווארט, וואס איך האב צו אייך
aich tsu hob ich vos vort dem durch rein shoin zent
you to have I which word the through clean already are

גערעדט. [ד] בלייבט אין מיר, און איך אין אייך, ווי די צווייג קען נישט
nisht ken tsvaig di vi aich in ich un mir in blaibt geredt
not can branch the as you in I and me in remain spoken

ברענגען קיין פירות פון זיך אליין, אויב זי בלייבט נישט אינעם
inem nisht blaibt zi oib alein zich fun peires kein brengen
on the not remains she if alone itself of fruits any bring forth

וויינשטאק, אזוי (קענט) איר נישט, אויב איר בלייבט נישט אין מיר. [ה] איך
ich mir in nisht blaibt ir oib nisht ir kent azoi vainshtok
I me in not remain you if not you can so vine

בין דער וויינשטאק; איר זענט די צווייגן ; ווער עס בלייבט אין מיר,
mir in blaibt es ver tsvaign di zent ir vainshtok der bin
me in remains it who branches the are you vine the am

און איך אין אים, דער ברענגט א סך פירות; ווייל אָן מיר
mir on vail peires sach a brengt der im in ich un
me without because fruits many a brings that him in I and

קענט איר גארנישט טאן. [ו] אויב עמיצער בלייבט נישט אין מיר, ווערט ער
er vert mir in nisht blaibt emitser oib ton gornisht ir kent
he is me in not remains someone if do nothing you can

ארויסגעווארפן אינדרויסן, ווי די צווייג , און ווערט פארדארט; און
un fardart vert un tsvaig di vi indroisen aroisgevorfen
and withered becomes and branch the like outside thrown

מען זאמלט זיי איין אוןווארפט זיי אין פייער אריין, און זיי
zei un arain faier in zei varft un ein zei zamlt men
they and into fire in them throws and together them gathers one

ווערן פארברענט. [ז] אויב איר בלייבט אין מיר, און מיינע ווערטער בלייבן
blaiben verter maine un mir in blaibt ir oib farbrent veren
remain words my and me in remain you if burned are

אין אייך, מעגט איר בעטן וואס איר ווילט נאר, און עס וועט אייך געטאן
geton aich vet es un nor vilt ir vos beten ir megt aich in
done you will it and only want you what ask you may you in

ווערן. [ח] אין דעם דאזיקן ווערט מיין פאטער פארהערלעכט, אז איר
ir az farherlecht foter main vert dozikn dem in veren
you that glorified Father my becomes this the in to be

זאלט ברענגען א סך פירות; און זיין מיינע תלמידים. [ט] ווי דער פאטער
foter der vi talmidim maine zain un peires sach a brengen zolt
Father the as disciples my be and fruits many a bring shall

do. Arise, let us go from
here.

15

I am HaGefen
HaAmittit *(the
true vine)* and HaAv of me
is the Korem *(vineyard
proprietor)*. 2 Every sarig
(shoot, branch) in me not
bearing p'ri He takes it
away, and every sarig
bearing p'ri He prunes
that it may bear much p'ri.
3 You are already metoharim
(clean) because of the dvar
which I have spoken to
you. 4 Remain in me and
I in you. As the sarig is
not able to bear p'ri from
itself, unless it remains
on the gefen *(vine)*, so
neither are you, unless
you remain in me. 5 Ani
Hu *(I am)* HaGefen; you are
the sarigim *(branches)*. The
one remaining in me and
I in him, this one bears
much p'ri, because apart
from me you are not able
to do anything. 6 Unless
someone remains in me,
he is cast out as the sarig
and is dried up and they
gather them, and into the
Eish they throw them,
and they are burned. 7 If
you remain in me and the
devarim of me remain in
you, whatever you want,
ask, and it will be done
for you! 8 By this HaAv
of me was given kavod,
that much p'ri you bear,
and so be my talmidim.
9 As HaAv has ahavah for
me, so I have ahavah for
you. Remain in my ahavah.
10 If you are shomer of my

האט מיך ליב געהאט, אזוי האב איך אייך ליב געהאט; פארבלייבט אין
in farblaibt gehat lib aich ich hob azoi gehat lib mich hot
in abide have love you I have so have love me did

דער ליבע מיינער! י אויב איר וועט האלטן מיינע געבאטן , וועט
vet geboten maine halten vet ir oib mainer libe der
will commandments my keep will you if mine love the

איר בלייבן אין מיין ליבע, ווי איך האב געהאלטן די געבאטן פון
fun geboten di gehalten hob ich vi libe main in blaiben ir
of commandments the kept have I as love my in remain you

מיין פאטער, און בלייב אין דער ליבע זיינער. יא דאס האב איך גערעדט
geredt ich hob dos zainer libe der in blaib un foter main
spoken I have this His love the in abide and Father my

צו אייך, כדי מיין פרייד זאל זיין אין אייך, און אייער פרייד זאל
zol freid eier un aich in zain zol freid main kedei aich tsu
shall joy your and you in be shall joy my so that you to

ווערן פול. יב דאס דאזיקע איז מיין געבאט , אז איר זאלט ליב
lib zolt ir az gebot main iz dozike dos ful veren
love shall you that commandment my is this the full to be

האבן איינער דעם אנדערן, ווי איך האב אייך ליב געהאט. יג קיינער האט
hot keiner gehat lib aich hob ich vi andern dem einer hoben
has anyone have love you have I as other the one have

נישט קיין גרעסערע ליבע ווי די דאזיקע, אז ער זאל אנידערלייגן
aniderleigen zol er az dozike di vi libe gresere kein nisht
lay down shall he that these the than love greater any not

זיין לעבן פאר זיינע פריינד. יד איר זענט מיינע פריינד, אויב איר טוט,
tut ir oib fraind maine zent ir fraind zaine far leben zain
do you if friends my are you friends his for life his

וואס איך באפעל אייך. טו איך רוף אייך מער נישט קנעכט , ווייל
vail knecht nisht mer aich ruf ich aich bafel ich vos
because servants not more you call I you command I what

דער קנעכט ווייסט נישט וואס זיין האר טוט; איך רוף אייך אבער
ober aich ruf ich tut har zain vos nisht veist knecht der
however you call I does master his what not knows servant the

פריינד, ווייל אלץ, וואס איך האב געהערט ביי מיין פאטער, האב
hob foter main bai gehert hob ich vos alts vail fraind
did Father my beside heard have I which all because friends

איך אייך צו וויסן געטאן. טז נישט איר האט מיך אויסדערוויילט, נאר איך
ich nor oisderveilt mich hot ir nisht geton visen tsu aich ich
I but choose me did you not let know to you I

האב אייך אויסדערוויילט, און אייך באשטימט, אז איר זאלט גיין און
un gein zolt ir az bashtimt aich un oisderveilt aich hob
and go shall you that appointed you and chosen you have

ברענגען פירות, און אז אייערע פירות זאלן בלייבן; כדי וואס איר
ir vos kedei blaiben zolen peires eiere az un peires brengen
you what so that remain shall fruits your that and fruits bring

וועט בעטן דעם פאטער אין מיין נאמען, זאל ער אייך געבן . יז דאס
dos geben aich er zol nomen main in foter dem beten vet
this give you he shall name my in Father the ask will

באפעל איך אייך, כדי איר זאלט ליב האבן איינער דעם אנדערן.
andern dem einer hoben lib zolt ir kedei aich ich bafel
other the one have love shall you so that you I command

יח אויב די וועלט האסט אייך, ווייסט איר, אז זי האט מיך , קודם כל,
kol koidem mich hot zi az ir veist aich hast velt di oib
all before me has it that you know you hates world the if

mitzvot, you will remain
in my ahavah, as I of the
mitzvot of HaAv of me
have been shomer, and
I remain in His ahavah.
11 These things I have spoken
to you that the simcha
of me may be in you and
the simcha of you may be
made shleimah. 12 This is
my mitzvah for you, that
you have ahavah *(agape)*
one for the other, as I have
ahavah *(agape)* for you.
13 Ahavah *(agape)* gedolah
than this no one has, that
someone lay down his
neshamah for his chaverim.
14 You are my chaverim, if
you are shomer oner my
mitzvot. 15 No longer do I
call you avadim, because
the eved does not have
da'as of what his Adon
is doing. But you I have
called chaverim, because
all things which I heard
from HaAv of me, of all
these things I gave you
da'as. 16 It was not that
you chose me, but I chose
you, and have given you
s'michah that you go and
bear p'ri and the p'ri of
you remain, that whatever
you ask HaAv b'Shem of me
(Rebbe, Melech HaMoshiach),
HaAv may give it to you.
17 I am giving you these
mitzvot, that you have
ahavah *(agape)* one for
the other. 18 If the Olam
Hazeh has sin'as chinom
(hatred without cause) for
you, be aware it has had
sin'as chinom for me before
you. 19 If you were of the
Olam Hazeh, the Olam

געהאסט פאר אייך. יט אויב איר וואלט געווען פון דער וועלט, וואלט
volt velt der fun geven volt ir oib aich far gehast
would world the of been would have you if you before hated

די וועלט ליב געהאט דאס , וואס איז איר אייגנס; ווייל אבער
ober vail eigens ir iz vos dos gehat lib velt di
however because own her is which for that have love world the

איר זענט נישט פון דער וועלט, נאר איך האב אייך אויסדערוויילט פון
fun oisderveilt aich hob ich nor velt der fun nisht zent ir
from chosen you have I but world the of not are you

דער וועלט, צוליב דעם האט די וועלט אייך פיינט. כ געדענקט
gedenkt faint aich velt di hot dem tsulib velt der
remember hate you world the does the on account of world the

דאס ווארט, וואס איך האב אייך געזאגט: א קנעכט איז נישט גרעסער
greser nisht iz knecht a gezogt aich hob ich vos vort dos
greater not is servant a spoken you have I which word this

ווי זיין האר . אויב מען האט מיך גערודפט , וועט מען אייך אויך
oich aich men vet geroideft mich hot men oib har zain vi
also you they will persecute me did they if master his than

רודפן ; אויב מען האט געהאלטן מיין ווארט, וועט מען אויך אייערס
eiers oich men vet vort main gehalten hot men oib roidefen
yours also they will word my held had they if persecute

האלטן. כא אבער דאס אלץ וועט מען אייך טאן צוליב מיין
main tsulib ton aich men vet alts dos ober halten
my on account of do you they will all this however hold

נאמען, ווייל זיי קענען נישט אים, וואס האט מיך געשיקט. כב אויב
oib geshikt mich hot vos im nisht kenen zei vail nomen
if sent me has who Him not know they because name

איך וואלט נישט געקומען און גערעדט צו זיי , וואלטן זיי נישט
nisht zei volten zei tsu geredt un gekumen nisht volt ich
not they would them to spoken and have come not would I

געהאט קיין זינד; איצט אבער האבן זיי נישט קיין אנטשולדיקונג
antshuldikung kein nisht zei hoben ober itst zind kein gehat
excuse any not they have however now sin any have had

פאר זייער זינד. כג ווער עס האט מיך פיינט, דער האט אויך פיינט דעם
dem faint oich hot der faint mich hot es ver zind zeier far
for hatred also has that hate me does it who sin their for

פאטער מיינעם. כד אויב איך וואלט נישט געטאן צווישן זיי די מעשים,
maisim di zei tsvishen geton nisht volt ich oib mainem foter
works the them among done not had I if mine Father

וואס קיין אנדערער האט נישט געטאן, וואלטן זיי נישט געהאט קיין
kein gehat nisht zei volten geton nisht hot anderer kein vos
any have had not they would done not has another any which

זינד; איצט אבער האבן זיי געזען (די דאזיקע) און האבן מיך דאך
doch mich hoben un dozike di gezen zei hoben ober itst zind
yet me have and these the seen they have however now sin

פיינט און דעם פאטער מיינעם. כה נאר (דאס געשעט), כדי עס זאל
zol es kedei geshet dos nor mainem foter dem un faint
shall it so that occurs this but mine Father the and hated

מקוים ווערן דאס ווארט, וואס שטייט געשריבן אין זייער תורה:
toire zeier in geshriben shteit vos vort dos veren mekuyem
Torah their in written stands which word the to be fulfilled

מיט א שנאת חנם האבן זיי מיך פיינט געהאט.
gehat faint mich zei hoben chinom sinas a mit
did hated me they have baseless hatred a with

Hazeh would have had ahavah for its own. But because from the Olam Hazeh you are not, but I chose you out of the Olam Hazeh, therefore the Olam Hazeh has sin'as chinom for you. [20] Put in zikaron *(remembrance)* the dvar which I told you, An eved is not gadol *(greater)* than his Adon. If they brought redifah *(persecution)* on me, they will also bring redifah on you. If over my dvar they were shomer, also over yours they will be shomer. [21] But all these things they will do to you on account of the Shem of me, because they do not have da'as of the One having sent me. [22] If I did not come and speak to them, they would not have chet; but now they have no ptur *(excuse)* for their chet. [23] The one having sin'as chinom *(hatred without cause)* for me *(Rebbe, Melech HaMoshiach)* has sin'as chinom for HaAv of me. [24] If I did not do pe'ulot among them which no other man did, they would not have chet; but now they have beheld and they have had sin'as chinom for both me and HaAv of me. [25] But this was that the dvar having been written in their Torah might be fulfilled, sone'ai chinom atzmu *(They are many hating me without cause)*. [26] But when the Melitz Yosher *(Praklit,*

(תהלים לה, יט.)
it lh Tehilim
19 35 Psalms

כו ווען אבער דער פרקליט וועט קומען, וועמען איך וועל שיקן צו
tsu shiken vel ich vemen kumen vet Paraklit der ober ven
to send will I whom come will Advocate the however when

איך פון מיין פאטער, דעם גייסט פון אמת, וואס קומט ארויס פון
fun arois kumt vos emes fun Gaist dem foter main fun aich
from forth comes Who truth of Spirit the Father my from you

דעם פאטער, וועט ער עדות זאגן וועגן מיר; כז און איר וועט אויך
oich vet ir un mir vegen zogen eides er vet foter dem
also will you and me about say witness He will Father the

עדות זאגן , ווייל איר זענט געווען מיט מיר פון אנהויב אָן.
on onhoib fun mir mit geven zent ir vail zogen eides
on beginning from me with have been are you because say witness

טז דאס האב איך צו אייך גערעדט, כדי איר זאלט נישט ניכשול
nichshul nisht zolt ir kedei geredt aich tsu ich hob dos
stumble not shall you so that spoken you to I have this

ווערן. ב מען וועט אייך לייגן אין חרם אריין; יא , עס קומט
kumt es yo arain cheirem in leigen aich vet men veren
comes it yes into cheirem in put you will they to be

אָן א שעה, אז יעדער איינער, וואס וועט אייך הרגענען, וועט מיינען ,
meinen vet hargenen aich vet vos einer yeder az sho a on
think will kill you will who one every that hour an on

ער דינט ה' מיט דעם. ג און דאס וועלן זיי טאָן, ווייל זיי
zei vail ton zei velen dos un dem mit Hashem dint er
they because do they will this and that with Hashem serves he

האבן נישט געקענט דעם פאטער, און נישט מיך . ד און דאס האב איך
ich hob dos un mich nisht un foter dem gekent nisht hoben
I have this and me not and Father the know not did

גערעדט צו אייך, כדי ווען די שעה וועט קומען, זאלט איר זיך
zich ir zolt kumen vet sho di ven kedei aich tsu geredt
yourselves you shall come will hour the when so that you to spoken

דערמאנען דערין , אז איך האב עס אייך געזאגט. אין אנהויב
onhoib in gezogt aich es hob ich az derin dermonen
the beginning in said you it have I that therein remind

אבער האב איך עס אייך נישט געזאגט, ווייל איך בין געווען מיט
mit geven bin ich vail gezogt nisht aich es ich hob ober
with was am I because said not you this I have however

אייך. ה און איצט גיי איך צו אים, וואס האט מיך געשיקט; און קיין
kein un geshikt mich hot vos im tsu ich gei itst un aich
any and sent me has who him to I go now and you

איינער פון אייך פרעגט מיך נישט: וואוהין גייסטו ? ו נאר ווייל
vail nor geistu vuahin nisht mich fregt aich fun einer
because but are you going where not me ask you of one

איך האב דאס גערעדט צו אייך, האט עצבות אנגעפילט אייער הארץ. ז איך
ich harts eier ongefilt atsves hot aich tsu geredt dos hob ich
I heart your fill sorrow did you to spoken this have I

זאג אייך אבער דעם אמת: עס איז גוט פאר אייך, אז איך גיי אוועק;
avek gei ich az aich far gut iz es emes dem ober aich zog
away go I that you for good is it truth the however you tell

ווארום אויב איך זאל נישט אוועקגיין , וועט דער פרקליט בשום אופן
oifen beshum Paraklit der vet avekgein nisht zol ich oib vorem
way never advocate the will going away not shall I if because

Advocate, Counselor, Helper in Court) comes, whom I will send to you from HaAv, the Ruach Hakodesh, the Ruach HaEmes, who proceeds from HaAv, that one will gives solemn edut *(testimony)* about me. 27 And you [Shlichim] will give solemn edut *(testimony)* also, because from the beginning you are with me.

16 I have spoken these things to you that no cause of michshol *(stumbling, falling)* may trip you up.
2 They will put you under the cherem ban in the shuls. A sha'ah *(hour, time)* is coming when everyone who kills you will suppose they are offering avodas kodesh to Hashem. 3 And these things they will do because they did not have da'as of HaAv or of me.
4 But these things I have spoken to you, that, when the sha'ah of these things comes, you might have zikaron *(remembrance)* of these things, that I told you. But I did not say these things to you from the beginning, because I was with you. 5 But now I am going to the One who sent me. And none of you asks me, Where are you going?
6 But because I have spoken these things to you, agmat nefesh *(grief)* has filled your levavot *(heart)*. 7 But I tell HaEmes *(the truth)*, it is better for you that I go away. For if I do not go away,

נישט קומען צו אייך; און אויב איך גיי יא , וועל איך אים שיקן צו אייך.
aich tsu shiken im ich vel yo gei ich oib un aich tsu kumen nisht
you to send him I will yes go I if and you to come not

ח און ווען ער וועט קומען, וועט ער איבערצייגן די וועלט וועגן זינד
zind vegen velt di ibertsaigen er vet kumen vet er ven un
sin about world the convince he will come will he when and

און וועגן צדקות און וועגן משפט : ט וועגן זינד, וויל זיי
zei vail zind vegen mishpot vegen un tsedokes vegen un
they because sin about judgment about and righteousness about and

האבן נישט געגלויבט אין מיר; י און וועגן צדקות , וויל איך גיי
gei ich vail tsedokes vegen un mir in gegloibt nisht hoben
go I because righteousness about and me in believe not did

צום פאטער, און איר וועט מיך מער נישט זען; יא און וועגן משפט ,
mishpot vegen un zen nisht mer mich vet ir un foter tsum
judgment about and see not more me will you and Father to the

וויל דער שר פון דער דאזיקער וועלט איז געמשפט געווארן. יב נאך
noch gevoren gemishpet iz velt doziker der fun sar der vail
yet become judged is world this one the of prince the because

א סך האב איך אייך צו זאגן , נאר איר קענט עס איצט נישט דערטראגן.
dertrogen nisht itst es kent ir nor zogen tsu aich ich hob sach a
bear not now it can you but say to you I have many a

יג דאך ווען ער וועט קומען, דער גייסט פון אמת, וועט ער אייך פירן אין
in firen aich er vet emes fun Gaist der kumen vet er ven doch
in lead you he will truth of Spirit the come will he when yet

דעם גאנצן אמת אריין; ווארום ער וועט נישט רעדן פון זיך אליין, נאר
nor alein zich fun reden nisht vet er vorem arain emes gantsn dem
but alone self of speak not will he because into truth whole the

אלץ , וואס ער הערט, וועט ער רעדן; און ער וועט אייך אנזאגן
onzogen aich vet er un reden er vet hert er vos alts
proclaim you will he and speak he will hears he which everything

דאס, וואס דארף ערשט קומען. יד ער וועט מיך פארהערלעכן, וויל
vail faherlechen mich vet er kumen ersht darf vos dos
because glorify me will he come first must which that

ער וועט באקומען פון דעם, וואס איז מיין און וועט עס אייך דערקלערן.
derkleren aich es vet un main iz vos dem fun bakumen vet er
explain you it will and mine is which that from receive will he

טו אלץ, וואס דער פאטער האט, איז מיין ; דערפאר האב איך געזאגט, אז
az gezogt ich hob derfar main iz hot foter der vos alts
that say I did therefore mine is has Father the that all

ער נעמט פון דעם, וואס איז מיין , און וועט עס אייך אנזאגן . טז נאך א
a noch onzogen aich es vet un main iz vos dem fun nemt er
a yet proclaim you it will and mine is which that of takes He

קליינע וויילע, און איר זעט מיך מער נישט; און ווידער א קליינע וויילע,
vaile kleine a vider un nisht mer mich zet ir un vaile kleine
while little a again and not more me see you and while little

און איר וועט מיך יא זען. יז אייניקע פון זיינע תלמידים האבן דעריבער
deriber hoben talmidim zaine fun einike zen yo mich vet ir un
therefore have disciples his of some see yes me will you and

געזאגט איינער צום אנדערן: וואס איז דאס דאזיקע, וואס ער זאגט אונדז:
undz zogt er vos dozike dos iz vos andern tsum einer gezogt
us tells he what these the is what other to the one said

א קליינע וויילע, און איר זעט מיך נישט; און ווידער א קליינע וויילע, און
un vaile kleine a vider un nisht mich zet ir un vaile kleine a
and while little a again and not me see you and while little a

the Melitz Yosher *(Praklit, Advocate, Counselor, Helper in Court)* will not come to you. But if go, I will send Him *(the Ruach Hakodesh)* to you.
8 And having come, that one will expose and convict the Olam Hazeh concerning Chet and concerning Tzedek and concerning Mishpat:
9 Concerning Chet *(Sin)*, because they do not have emunah in me;
10 Concerning Tzedek, because I go to HaAv and no longer do you see me;
11 And concerning Mishpat *(Judgment)*, because the Sar HaOlam Hazeh has been judged.
12 Yet many things I have to tell you, but you are not able to bear them now.
13 But when that One has come, the Ruach Hakodesh, the Ruach HaEmes, He will guide you in all truth. For He will not speak on His own authority, but what things He will hear, He will speak, and the things that are to come He will announce to you.
14 That One will give kavod to me, because He will receive of what is mine, and will announce it to you.
15 All things which HaAv has are mine; therefore, I said that of mine He receives and will announce it to you.
16 A little time and you no longer see me. And again a little time, and you will see me.
17 Therefore, some of the talmidim of Rebbe, Melech HaMoshiach said to one another, What is this which he says to us? A little time and you do

איר וועט מיך יא זען? און: ווייל איך גיי צו דעם פאטער? יח דעריבער
ir vet mich yo zen un vail ich gei tsu dem foter deriber
you will me yes see and because I go to the Father therefore

האבן זיי געזאגט: וואס איז דאס דאזיקע, וואס ער זאגט: א קליינע
hoben zei gezogt vos iz dos dozike vos er zogt a kleine
have they said what is the these which he says a little

ווײַלע? מיר פארשטייען נישט, וואס ער רעדט. יט יהושע/ישוע האט
vaile mir farshteien nisht vos er redt Yeshua/Yehoshua hot
while we understand not what he speaks Yehoshua has

געמערקט, אז זיי ווילן אים פרעגן, און ער האט צו זיי געזאגט:
gemerkt az zei vilen im fregen un er hot tsu zei gezogt
noticed that they want him ask and he did to them say

איר פרעגט זיך נאך, איינער בײַם אנדערן, וועגן דעם דאזיקן, וואס
ir fregt zich noch einer baim andern vegen dem dozikn vos
you ask self after one of other about the this thing which

איך האב געזאגט: א קליינע ווײַלע, און איר זעט מיך נישט, און ווידער א
ich hob gezogt a kleine vaile un ir zet mich nisht un vider a
I have said a little while and you see me not and again a

קליינע ווײַלע, און איר וועט מיך זען? כ באמת, באמת זאג איך אײַך:
kleine vaile un ir vet mich zen beemes beemes zog ich aich
little while and you will me see in truth in truth tell I you

איר וועט וויינען און קלאגן, אבער די וועלט וועט זיך פרייען; איר
ir vet veinen un klogen ober di velt vet zich freien ir
you will weep and lament however the world will self rejoice you

וועט זײַן טרויעריק, נאר אײַער טרויער וועט ווערן א שמחה. כא א
vet zain troierik nor eier troier vet veren a simcha a
will be grieved but your sorrow will become a celebration a

פרוי, ווען זי גייט צו קינד, איז טרויעריק, ווייל איר שעה איז
froi ven zi geit tsu kind iz troierik vail ir sho iz
woman when she go to child is grieved because her hour is

געקומען; ווען אבער זי האט געבוירן דאס קינד, געדענקט זי
gekumen ven ober zi hot geboiren dos kind gedenkt zi
come when however she has delivered this child remembers she

מער נישט די אנגסט, צוליב דער פרייד, אז א מענטש איז
mer nisht di angst tsulib der freid az a mentsh iz
more not the anguish on account of the joy that a person is

געבוירן געווארן אין דער וועלט ארײַן. כב אזוי האט איר אויך איצט צער;
geboiren gevoren in der velt arain azoi hot ir oich itst tsar
born become in the world into so have you also now grief

איך וועל אײַך אבער ווידער זען, און אײַער הארץ וועט זיך פרייען, און
ich vel aich ober vider zen un eier harts vet zich freien un
I will you however again see and your heart will self rejoice and

די שמחה אײַערע וועט קיינער נישט אוועקנעמען פון אײַך. כג און אין
di simcha eiere vet keiner nisht aveknemen fun aich un in
the joy your will anyone not take away from you and in

יענעם טאג וועט איר מיך גארנישט מער פרעגן. באמת, באמת זאג
yenem tog vet ir mich gornisht mer fregen beemes beemes zog
that day will you me nothing more ask in truth in truth tell

איך אײַך: וואס איר וועט נאר בעטן דעם פאטער וועט ער אײַך געבן אין
ich aich vos ir vet nor beten dem foter vet er aich geben in
I you what you will but ask the Father will he to you give in

מײַן נאמען. כד ביז אצונד האט איר גארנישט געבעטן אין מײַן נאמען;
main nomen biz atsund hot ir gornisht gebeten in main nomen
my name until now have you nothing asked in my name

not see me. And, again, A little time and you will see me? And, Because I go to HaAv? [18] Therefore, they were saying, What is this, which he says, A little time? We do not have da'as of what he says. [19] Rebbe, Melech HaMoshiach knew that they were wanting to ask him. And he said to them, About this you inquire of one another that I said, A little time and you do not see me. And, again, a little time and you will see me? [20] Omein, omein, I say to you, that there will be bechi *(weeping)* and avelut *(mourning)*, but the Olam Hazeh will have simcha. You will have agmat nefesh, but your agmat nefesh *(grief)* will become simcha. [21] The isha *(woman)* when she gives birth, has agmat nefesh *(grief)*, because the sha'ah *(hour, time)* of her has come. But when she gives birth to the yeled, she no longer has zikaron of the Tribulation because of the naches that an ish was born into the Olam Hazeh. [22] Therefore, you have agmat nefesh *(grief)* now, but again I will see you, and your levavot will have rejoicing and the simcha of you no one takes from you. [23] And on that day you will not ask me anything. Omein, omein, I say to you, whatever you ask HaAv b'Shem of me, He will give it to you. [24] Until now you did not ask anything b'Shem of me. Ask and you will receive that

בעט, און איר וועט באקומען, כדי אייער פרייד זאל ווערן פול.
ful veren zol freid eier kedei bakumen vet ir un bet
full become shall joy your so that received will you and ask

כה די דאזיקע זאכן האב איך גערעדט צו אייך אין משלים ; עס
es mesholem in aich tsu geredt ich hob zachn dozike di
there parables in you to spoken I have things these the

קומט אָן א שעה, ווען איך וועל מער נישט רעדן צו אייך אין משלים ,
mesholem in aich tsu reden nisht mer vel ich ven sho a on kumt
parables in you to speak not more will I when hour a on comes

נאר אייך אנזאגן אפן וועגן דעם פאטער. כו אין יענעם טאג וועט איר
ir vet tog yenem in foter dem vegen ofen onzogen aich nor
you will day that in Father the about openly proclaim you but

בעטן אין מיין נאמען; און איך זאג אייך נישט, אז איך וועל בעטן דעם
dem beten vel ich az nisht aich zog ich un nomen main in beten
the ask will I that not you tell I and name my in ask

פאטער פאר אייערטוועגן; כז ווארום דער פאטער אליין האט אייך ליב ,
lib aich hot alein foter der vorem eiertvegen far foter
loved you has Himself Father the because your sake for Father

ווייל איר האט מיך ליב , און גלויבט, אז איך בין ארויסגעקומען פון
fun aroisgekumen bin ich az gloibt un lib mich hot ir vail
from come forth am I that believe and loved me have you because

ה׳ . כח איך בין ארויסגעקומען פון דעם פאטער, און בין געקומען אין
in gekumen bin un foter dem fun aroisgekumen bin ich Hashem
in come am and Father the from come out am I Hashem

דער וועלט אריין; ווידער פארלאז איך די וועלט, און גיי צו דעם פאטער.
foter dem tsu gei un velt di ich farloz vider arain velt der
Father the to go and world the I depart again into world the

כט זאגן זיינע תלמידים: זע , איצט רעדסטו אפן , און זאגסט נישט
nisht zogstu un ofen redstu itst ze talmidim zaine zogen
not say and openly speak you now look disciples his says

קיין משל . ל איצט ווייסן מיר, אז דו ווייסט אלץ, און דארפסט נישט,
nisht darfst un alts veist du az mir veisen itst moshal kein
not need and all know you that we know now parable any

אז עמיצער זאל דיך פרעגן ; דורך דעם גלויבן מיר, אז דו ביסט
bist du az mir gloiben dem durch fregen dich zol emitser az
did you that we believe this through question you shall anyone that

ארויסגעקומען פון ה׳ . לא האט יהושע/ישוע זיי געענטפערט:
geentfert zei Yeshua/Yehoshua hot Hashem fun aroisgekumen
answer them Yehoshua did Hashem from come forth

איצט גלויבט איר? לב זע , עס קומט א שעה, און איז שוין
shoin iz un sho a kumt es ze ir gloibt itst
already is and hour a comes there look you believe now

אנגעקומען, אז איר זאלט צעשפרייט ווערן, יעדער איינער צו די זייניקע,
zainike di tsu einer yeder veren tseshpreit zolt ir az ongekumen
his the to one every to be scattered shall you that came

און מיך וועט איר איבערלאזן איינעם אליין; און איך בין (דאך) נישט
nisht doch bin ich un alein einem iberlozen ir vet mich un
not yet am I and alone one abandon you will me and

איינער אליין, ווייל דער פאטער איז מיט מיר. לג דאס האב איך גערעדט
geredt ich hob dos mir mit iz foter der vail alein einer
spoken I have this me with is Father the because alone one

צו אייך, כדי אין מיר זאלט איר האבן שלום . אין דער וועלט האט
hot velt der in sholem hoben ir zolt mir in kedei aich tsu
have world the in peace have you shall me in so that you to

the simcha of you may be shleimah.

25 Regarding these things I have spoken figuratively. A sha'ah comes when no longer I will speak figuratively to you, but will announce plainly to you concerning HaAv. 26 On that day b'Shem of me you will ask, and I do not say to you that I will ask HaAv concerning you. 27 For HaAv Himself has ahavah for you, because you have ahavah for me and have emunah that I came forth from HaAv. 28 I came from HaAv and I have come into the Olam Hazeh. Again I leave the Olam Hazeh and go to HaAv. 29 The talmidim of Rebbe, Melech HaMoshiach say, Hinei, see now you speak plainly and no longer figuratively do you speak. 30 Now we know that you have da'as of all things, and you have no need that any test you with any she'elah *(question)*. By this we have emunah that you came forth from Hashem. 31 He answered them, Do you have emunah? 32 Hinei a sha'ah *(hour, time)* is coming and has come, that you are SCATTERED each one to his own home, and you leave me alone, but I am not alone, because HaAv is with me. 33 These things I have spoken to you that in me you may have shalom. In the Olam Hazeh you have tribulation; but have lev same'ach. I

איר צרות ; נאר זייט געטרייסט; איך האב מנצח געווען די וועלט.
velt di geven menatseyech hob ich getreist zeit nor tsores ir
world the did overcome have I comforted be but troubles you

יז דאס האט יהושע/ישוע גערעדט; און אויפהויבנדיק זיינע אויגן
oigen zaine oifhoibendik un geredt Yeshua/Yehoshua hot dos
eyes his lifting up and spoken Yehoshua has this

צום הימל , האט ער געזאגט; פאטער, עס איז געקומען די שעה;
sho di gekumen iz es foter gezogt er hot himel tsum
hour the come is it Father say he did heaven to the

פארהערלעך דיין זון , כדי דער זון זאל דיך פארהערלעכן; ב ווי דו
du vi faherlechen dich zol zun der kedei zun dain farherlech
you as glorify you shall Son the so that Son your glorify

האסט אים געגעבן מאכט איבער יעדן בשר (ודם), כדי ער
er kedei v'dam basar yedn iber macht gegeben im host
he so that and blood flesh every over power given him have

זאל געבן אייביק לעבן צו אלעמען, וואס דו האסט אים געגעבן. ג און
un gegeben im host du vos alemen tsu leben eibik geben zol
and given him have you who everyone to life eternal give shall

דאס איז דאס אייביקע לעבן, אז זיי זאלן דיך קענען, דעם איינציק
eintsik dem kenen dich zolen zei az leben eibike dos iz dos
only the know you shall they that life eternal the is this

אמתן ג-ט, און יהושע/ישוע המשיחן , וועמען דו האסט
host du vemen HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua un G-t emesn
you have you whom the Moshiach Yehoshua and G-d true

געשיקט. ד איך האב דיך פארהערלעכט אויף דער ערד , איך האב
hob ich erd der oif farherlecht dich hob ich geshikt
have I earth the on glorified you have I sent

פארענדיקט דאס ווערק, וואס דו האסט מיר געגעבן צו טאן. ה און
un ton tsu gegeben mir host du vos verk dos farendikt
and do to given me you have you which work the completed

איצט, פאטער, פארהערלעך דו מיך , מיט דער הערלעכקייט, וואס
vos herlechkeit der mit mich du farherlech foter itst
which glorification the with me you glorify Father now

איך האב געהאט ביי דיר, איידער די וועלט איז (באשאפן) געווארן.
gevoren bashafen iz velt di eider dir bai gehat hob ich
become created is world the before you beside have did I

ו איך האב אנטפלעקט דיין נאמען צו די מענטשן, וועלכע דו האסט
host du velche mentshn di tsu nomen dain antplekt hob ich
have you which men the to Name your revealed have I

מיר געגעבן אויס דער וועלט; דיין זענען זיי געווען, און דו האסט
host du un geven zei zenen dain velt der ois gegeben mir
did you and were they are yours world the out of given me

זיי מיר געגעבן; און זיי האבן געהאלטן דיין ווארט. ז איצט ווייסן
veisen itst vort dain gehalten hoben zei un gegeben mir zei
know now word your keep did they and give me them

זיי , אז אלץ, וואס דו האסט מיר געגעבן , איז פון דיר; ח ווייל
vail dir fun iz gegeben mir host du vos alts az zei
because you from is given me have you which all that they

די ווערטער, וואס דו האסט מיר געגעבן , האב איך זיי געגעבן;
gegeben zei ich hob gegeben mir host du vos verter di
given them I have given me have you which words the

און זיי האבן זיי אנגענומען, און באמת דערקענט , אז איך בין
bin ich az derkent beemes un ongenumen zei hoben zei un
am I that recognized in truth and accept them did they and

have conquered the Olam Hazeh.

17 These things said Rebbe, Melech HaMoshiach. And having lifted up his eyes to Shomayim, he said, Avi, the sha'ah *(hour, time)* has come. Give kavod to your Ben [HaElohim], that HaBen may give kavod to You,
[2] Vibahlt *(since)* you have given him samchut *(authority)* over kol basar for this purpose: in order that all which you have given him, HaAv may give to them Chayyei Olam.
[3] And this is Chayyei Olam, that they may have da'as of the only Elohei HaEmes *(G-d of Truth, True G-d)* and Yehoshua, Rebbe, Melech HaMoshiach whom You sent.
[4] I have given You kavod on ha'aretz, having completed the melachah which You have given me, that I should do.
[5] And now give me kavod, Avi, along with Yourself with the kavod which I was having with You before HaOlam came to be.
[6] I manifested Shemecha to the Bnei Adam whom You gave me out of the Olam Hazeh. They were Yours and to me You gave them, and regarding the dvar of You they have been shomer.
[7] Now they have da'as that all things whatsoever You have given to me are from You.
[8] Because the devarim which You gave me, of these I have been shomer, and they received them, and they have da'as beemes that

ארויסגעגאנגען פון דיר; און האבן געגלויבט, אז דו האסט מיך
mich host du az gegloibt hoben un dir fun aroisgegangen
me did you that believe did and you from come forth

געשיקט. ט איך בעט דיך פאר זייערטוועגן; איך בעט נישט פאר דער וועלט,
velt der far nisht bet ich zeiertvegn far dich bet ich geshikt
world the for not ask I their sake for you ask I send

נאר פאר די , וועלכע דו האסט מיר געגעבן, ווייל זיי זענען
zenen zei vail gegeben mir host du velche di far nor
are they because given me have you whom those for but

דיין ; י און אלץ, וואס איז מיין , איז דיין , און דיינס איז מיין ; און איך
ich un main iz dains un dain iz main iz vos alts un dain
I and mine is yours and yours is mine is which all and yours

בין פארהערלעכט אין זיי . יא און איך בין מער נישט אין דער וועלט,
velt der in nisht mer bin ich un zei in farherlecht bin
world the in not more am I and them in glorified am

און זיי זענען אין דער וועלט, און איך קום צו דיר. הייליקער פאטער,
foter heiliker dir tsu kum ich un velt der in zenen zei un
Father holy you to come I and world the in are they and

באהיט זיי אין דיין נאמען, וואס דו האסט מיר געגעבן, כדי זיי
zei kedei gegeben mir host du vos nomen dain in zei bahit
they so that given me have you which Name your in them protect

זאלן זיין איינס, אזוי ווי מיר! יב בשעת איך בין געווען מיט זיי , האב
hob zei mit geven bin ich beshas mir vi azoi eins zain zolen
did them with was am I while we as just one be should

איך זיי באהיט אין דיין נאמען, וועלכן דו האסט מיר געגעבן; און
un gegeben mir host du velchen nomen dain in bahit zei ich
and give me did you which Name your in protect them I

האב געוואכט (איבער זיי), און קיינער פון זיי איז נישט פארלוירן
farloiren nisht iz zei fun keiner un zei iber gevacht hob
lost not is them of anyone and them over watch did

געגאנגען, אחוץ דער בן האבדון (פארלוירענער זון), כדי דער
der kedei zun farloirener haavadon ben der achuts gegangen
the so that son lost one destruction son of the except gone

פסוק זאל מקוים ווערן. יג איצט אבער גיי איך צו דיר; און דאס זאג
zog dos un dir tsu ich gei ober itst veren mekuyem zol pasuk
say this and you to I go however now to be fulfilled shall verse

איך אין דער וועלט, כדי זיי זאלן האבן מיין פרייד שלמותדיק אין
in shleymesdik freid main hoben zolen zei kedei velt der in ich
in perfected joy my have should they so that world the in I

זיך . יד איך האב זיי געגעבן דיין ווארט; און די וועלט האט
hot velt di un vort dain gegeben zei hob ich zich
does world the and word your given them have I themselves

זיי פיינט, ווייל זיי זענען נישט פון דער וועלט, פונקט ווי איך בין
bin ich vi punkt velt der fun nisht zenen zei vail faint zei
am I as exactly world the of not are they because hate them

נישט פון דער וועלט. טו איך בעט נישט, אז דו זאלסט זיי ארויסנעמען
aroisnemen zei zolst du az nisht bet ich velt der fun nisht
remove them shall you that not ask I world the of not

אויס דער וועלט, נאר אז דו זאלסט זיי אפהיטן פון בייז. טז זיי
zei beiz fun ophiten zei zolst du az nor velt der ois
they evil from keep them shall you that but world the out of

זענען נישט פון דער וועלט, פונקט ווי איך בין נישט פון דער וועלט.
velt der fun nisht bin ich vi punkt velt der fun nisht zenen
world the of not am I as just world the of not are

from You I came forth, and
they have emunah that You
sent me. 9 I make a bakosha
(petition, request) concerning
them, I do not make a
bakosha concerning the Olam
Hazeh, but concerning the
Ones You have given me,
because they are Yours.
10 And all things that are
mine are Yours, and Your
things are mine, and I have
been given kavod in them.
11 And I am no longer in the
Olam Hazeh, but they are in
the Olam Hazeh, and I am
coming to You, Avi HaKadosh.
Be shomer over them in
Shmecha, which You have
given me, that they may
be Echad as we are Echad.
12 When I was with them,
I was keeping them in the
Shem of You, which You
have given me, and I kept
shomer, and none of them
perished or was lost, except
the Ben HaAvaddon *(the Son
of Destruction, Perdition, the
state of final spiritual ruin,
Gehinnom)*, that the Kitvei
Hakodesh might be fulfilled.
13 And now to You I am
coming, and I speak these
things in the Olam Hazeh
that they may have my
simcha made shleimah in
themselves. 14 I have given
to them the dvar of You and
the Olam Hazeh has had
sin'as chinom *(hatred without
cause)* of them, because they
are not of the Olam Hazeh,
just as I am not of the Olam
Hazeh. 15 I do not make a
bakosha that You take them
out of the Olam Hazeh, but
that You keep them from

יז הייליק זיי אין דעם אמת; דיין ווארט איז אמת. יח ווי דו האסט מיך
mich host du vi emes iz vort dain emes dem in zei heilik
me did you as truth is word your truth the in them sanctify

געשיקט אין דער וועלט אריין, אזוי האב איך זיי געשיקט אין דער וועלט
velt der in geshikt zei ich hob azoi arain velt der in geshikt
world the in sent them I have so into world the in send

אריין. יט און פאר זייערטוועגן הייליק איך מיך , כדי זיי זאלן זיין
zain zolen zei kedei mich ich heilik zeiertvegn far un arain
be should they so that myself I sanctify their sake for and into

געהייליקט אין דעם אמת. כ און נישט נאר פאר די דאזיקע אליין בעט
bet alein dozike di far nor nisht un emes dem in geheilikt
ask alone these the for only not and truth the in sanctified

איך, נאר אויך פאר יענע , וואס וועלן גלויבן אין מיר דורך זייער ווארט,
vort zeier durch mir in gloiben velen vos yene far oich nor ich
word their through me in believe will who those for also but I

כא כדי אלע זאלן זיין איינס; ווי דו , פאטער, אין מיר, און איך אין
in ich un mir in foter du vi eins zain zolen ale kedei
in I and me in Father you as one be should all so that

דיר, אז אויך זיי זאלן זיין אין אונדז; כדי די וועלט זאל גלויבן ,
gloiben zol velt di kedei undz in zain zolen zei oich az dir
believe shall world the so that us in be should they also that you

אז דו האסט מיך געשיקט. כב און דעם כבוד, וואס דו האסט מיר
mir host du vos koved dem un geshikt mich host du az
me have you which glory the and sent me you have you that

געגעבן , האב איך זיי געגעבן, כדי זיי זאלן זיין איינס פונקט
punkt eins zain zolen zei kedei gegeben zei ich hob gegeben
just one be should they so that given them I have given

ווי מיר זענען איינס. כג איך אין זיי , און דו אין מיר, כדי זיי זאלן
zolen zei kedei mir in du un zei in ich eins zenen mir vi
shall they so that me in you and them in I one are we as

ווערן שלמותדיק אין איינעם, כדי די וועלט זאל וויסן, אז דו
du az visen zol velt di kedei einem in shleymesdik veren
you that know shall world the so that one into perfected become

האסט מיך געשיקט, און האסט זיי ליב געהאט, פונקט אזוי ווי
vi azoi punkt gehat lib zei host un geshikt mich host
as that way just as have love them did and sent me have

דו האסט מיך ליב געהאט. כד פאטער, איך וויל , אז וואו איך בין,
bin ich vu az vil ich foter gehat lib mich host du
am I where that want I Father have love me did you

זאלן אויך זיין מיט מיר די , וועלכע דו האסט מיר געגעבן,
gegeben mir host du velche di mir mit zain oich zolen
given me you have you whom those me with be also should

כדי זיי זאלן זען מיין כבוד, וואס דו האסט מיר געגעבן;
gegeben mir host du vos koved main zen zolen zei kedei
given me you have you which glory my see shall they so that

ווייל דו האסט מיך ליב געהאט פון פאר דער גרינדונג פון
fun grindung der far fun gehat lib mich host du vail
of foundation the before from had love me you have you because

דער וועלט. כה גערעכטער פאטער, די וועלט האט דיך נישט געקענט, איך
ich gekent nisht dich hot velt di foter gerechter velt der
I know not you did world the Father righteous world the

אבער האב דיך יא געקענט; און די דאזיקע וויסן, אז דו האסט
host du az veisen dozike di un gekent yo dich hob ober
you have you that know these the and know yes you did however

HaRah. 16 They are not of
the Olam Hazeh, just as I
am not of the Olam Hazeh.
17 Set them apart for a use
that is kodesh in HaEmes
(The Truth). Your Dvar is
HaEmes. 18 As You sent me
into the Olam Hazeh, so also
I send them into the Olam
Hazeh. 19 And for their sake,
I set myself apart as kodesh
that they also may be set
apart for use that is kodesh
in HaEmes. 20 However, I
do not make a bakosha
concerning these only, but
also concerning the ones
becoming ma'aminim in me
because of their Dvar, 21 That
all may be echad, as You,
Avi, are in me and I am in
You, that also they may be
in us, that the Olam Hazeh
may have emunah *(faith)*
that You sent me. 22 The
kavod which You have given
me, I have given them, that
they may be echad just as
we are echad. 23 I in them
and You in me that they
may become tamim *(perfect)*
in Achdut *(Unity)* that the
Olam Hazeh may have da'as
that You sent me, and had
ahavah for them, just as
You have ahavah for me.
24 Elohim Avi, as to that
which You have given me, I
desire that where I am, those
also may be with me, that
they may behold my kavod,
which You have given me,
because You had ahavah
for me before the hivvased
haOlam. 25 Avi HaTzaddik,
indeed the world did not have
da'as of You, but I knew You,
and these ones knew that

מיך געשיקט; כו און איך האב צו זיי באקאנט געמאכט דיין נאמען,
nomen dain gemacht bakant zei tsu hob ich un geshikt mich
Name your made known them to did I and sent me

און וועל אים באקאנט מאכן , כדי די ליבע, מיט וועלכער דו האסט
host du velcher mit libe di kedei machen bakant im vel un
have you which with love the so that make known Him will and

מיך ליב געהאט, זאל זיין אין זיי , און איך אין זיי .
zei in ich un zei in zain zol gehat lib mich
them in I and them in be shall had loved me

יח

האבנדיק דאס געזאגט, איז יהושע/ישוע ארויסגעגאנגען
aroisgegangen Yeshua/Yehoshua iz gezogt dos hobendik
go out Yehoshua did said this having

צוזאמען מיט זיינע תלמידים איבער דעם טייך קדרון, וואו
vu Kidron taich dem iber talmidim zaine mit tsuzamen
where Kidron river the over disciples his with together

עס איז געווען א גארטן, אין וועלכן ער איז אריינגעגאנגען מיט זיינע
zaine mit araingegangen iz er velchen in gorten a geven iz es
his with go in did he which in garden a was is it

תלמידים. ב און אויך יהודה , וואס האט אים פארראטן, האט געקענט
gekent hot farraten im hot vos Yehude oich un talmidim
know did betray him did who Yehudah also and disciples

דאס ארט, ווייל א סך מאל איז יהושע/ישוע זיך דארטן
dorten zich Yeshua/Yehoshua iz mol sach a vail ort dos
there self Yehoshua did times many a because place this

צוזאמענגעקומען מיט די תלמידים זיינע. ג און יהודה האט באקומען
bakumen hot Yehude un zaine talmidim di mit tsuzamengekumen
take did Yehudah and his disciples the with come together

די אפטיילונג (סאלדאטן) און משרתים פון די הויפט כהנים און
un koyanim hoipt di fun meshoresim un soldatn opteilung di
and kohenim chief the of officers and soldiers cohort the

פרושים , און איז אהינגעקומען מיט פאקלען און לאמפן און כלי
keile un lompn un faklen mit ahingekumen iz un Perushim
weapon and lamps and torches with come there did and Pharisees

זין . ד און יהושע/ישוע האט געוואוסט אלץ , וואס וועט
vet vos alts gevust hot Yeshua/Yehoshua un zin
will that everything know did Yehoshua and sons

קומען אויף אים; און איז ארויסגעגאנגען און האט צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu hot un aroisgegangen iz un im oif kumen
say them to did and go out did and him upon come

וועמען זוכט איר? ה האבן זיי אים געענטפערט: יהושען/ישוען פון
fun Yeshuan/Yehoshuan geentfert im zei hoben ir zucht vemen
of Yehoshua answer him they did you seek whom

נצרת ! זאגט ער צו זיי : איך בין עס ! און יהודה , וואס האט
hot vos Yehude un es bin ich zei tsu er zogt Natseret
has who Yehudah and the one am I them to he says Natseret

אים פארראטן, איז געשטאנען מיט זיי . ו און ווי יהושע/ישוע האט
hot Yeshua/Yehoshua vi un zei mit geshtanen iz farraten im
did Yehoshua as and them with standing was betrayed him

צו זיי געזאגט: איך בין עס ! זענען זיי געגאנגען הינטערוויילעכס
hinterveilechs gegangen zei zenen es bin ich gezogt zei tsu
backwards go they did the one am I say them to

און זענען אנידערגעפאלן צו דער ערד . ז און ער האט זיי ווידער
vider zei hot er un erd der tsu anidergefalen zenen un
again them did he and ground the to fallen have and

You sent me. 26 And I have made known to them the Shem of You and will make it known, that the ahavah with which You loved me may be in them and I in them.

18

These things having said, Rebbe, Melech HaMoshiach went out with his talmidim across the Kidron Valley, where there was a Gahn *(Garden)* into which Rebbe, Melech HaMoshiach entered with his talmidim. 2 Now also Yehudah from K'riot, the one betraying Rebbe, Melech HaMoshiach, had da'as of the place, because often Rebbe, Melech HaMoshiach gathered there with his talmidim. 3 Then, Yehudah from K'riot, having taken the band of chaiyalim *(soldiers)* and avadim of the Rashei Hakohanim and of the Perushim, comes there with torches and lamps and weapons. 4 Rebbe, Melech HaMoshiach, therefore, having had da'as of everything coming upon him, went out and says to them, Whom do you seek? 5 They said in reply, Yehoshua, the one from Natzeret. Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Ani Hu. Now also Yehudah, the one betraying him, had stood with them. 6 When therefore Rebbe, Melech HaMoshiach told them, Ani Hu, they recoiled

געפרעגט: וועמען זוכט איר? און זיי האבן געזאגט: יהושען/ישוען
Yeshuan/Yehoshuan gezogt hoben zei un ir zucht vemen gefregt
Yehoshua say did they and you seek whom ask

פון נצרת ! ח האט יהושע/ישוע געענטפערט: איך האב דאך
doch hob ich geentfert Yeshua/Yehoshua hot Natseret fun
already have I answer Yehoshua did Natseret of

אייך געזאגט, אז איך בין עס ! און אויב איר זוכט מיך, לאזט די
di lozt mich zucht ir oib un es bin ich az gezogt aich
the let me seek you if and the one am I that said you

דאזיקע גיין; ט כדי עס זאל מקוים ווערן דאס ווארט, וואס ער
er vos vort dos veren mekuyem zol es kedei gein dozike
he which word this become fulfilled shall it so that go these

האט געזאגט: די , וואס דו האסט מיר געגעבן, פון זיי האב איך
ich hob zei fun gegeben mir host du vos di gezogt hot
I have them of given me have you who those said had

קיין איינעם נישט פארלוירן. י און שמעון פעטרוס, האבנדיק א שווערד,
shverd a hobendik Petros Shim'on un farloiren nisht einem kein
sword a having Peter Simon and lost not one any

האט זי ארויסגעצויגן, און געשלאגן דעם כהן גדולס קנעכט און
un knecht gadols koyen dem geshlogen un aroisgetsoigen zi hot
and servant gadol's kohen the struck and draw out it did

אים אפגעהאקט דאס רעכטע אויער. און דער קנעכט האט געהייסן
geheisen hot knecht der un oier rechte dos opgehakt im
named has servant the and ear right the chopped off him

מלכוס . יא יהושע/ישוע האט דעריבער געזאגט צו פעטרוסן: לייג
leig Petrosn tsu gezogt deriber hot Yeshua/Yehoshua Malchus
put Peter to say therefore did Yehoshua Malchus

אריין די שווערד אין דער שייד . דעם בעכער, וואס דער פאטער האט
hot foter der vos becher dem sheid der in shverd di arain
has Father the which goblet the sheath the in sword the inside

מיר געגעבן, זאל איך אים דען נישט טרינקען?
trinken nisht den im ich zol gegeben mir
drink not then it I shall given me

יב און די אפטיילונג (סאלדאטן) מיט דעם אפיציר און די משרתים
meshoresim di un ofitsir dem mit soldatn opteilung di un
officers the and officer the with soldiers cohort the and

פון די יידן האבן געכאפט יהושען/ישוען און אים געבונדן
gebunden im un Yeshuan/Yehoshuan gechapt hoben Yidn di fun
bound him and Yehoshua seize did Judaeans the of

(עקידה), יג און אים קודם כל אוועקגעפירט צו חנן ; ווארום ער איז
iz er vorem Chanah tsu avekgefirt kol koidem im un Akedah
is he because Chanah to led away all before him and akedah

געווען דער שווער פון קיפא , וועלכער איז געווען כהן גדול
gadol koyen geven iz velcher Caiapha fun shver der geven
gadol kohen was is who Caiapha of father-in-law the was

אין יענעם יאר. יד און עס איז געווען קיפא , וואס האט געראטן די
di geroten hot vos Caiapha geven iz es un yor yenem in
the advised has who Caiapha was is it and year that in

יידן , אז עס איז גוט איין מענטש זאל שטארבן פאר דעם פאלק.
folk dem far shtarben zol mentsh ein gut iz es az Yidn
people the for die shall man one good is it that Judaeans

טו און שמעון פעטרוס און אן אנדערער תלמיד האבן נאכגעפאלגט
nochgefolgt hoben talmid anderer an un Petros Shim'on un
follow did disciple of another an and Peter Simon and

and fell to the ground.
7 Therefore, again he
questioned them, Whom
do you seek? And they
said, Yehoshua, the one
from Natzeret. 8 In reply,
Rebbe, Melech HaMoshiach
said, I told you that Ani
Hu. If therefore you seek
me, let these Bnei Adam
go away, 9 That may be
fulfilled the dvar which
said, Those whom You have
given me, I did not lose
any one of them. 10 Then
Shim'on Kefa, having a
cherev *(sword)*, drew it
and struck the eved of the
Kohen Gadol and cut off
his right ear. The name
of the eved was Malchus.
11 Therefore, Rebbe, Melech
HaMoshiach said to Kefa,
Put the cherev into the
sheath. The kos which
HaAv of me has given
me, should I not drink
it?

12 Then the band of
chaiyalim, their commander,
and the avadim *(officials)*
of Yehudah took him and
performed the akedah
(binding) on him. 13 First
they led him to Anan
(Annas), for he was
khoten *(father-in-law)* of
Caiapha, who was Kohen
Gadol that year. 14 Now
Caiapha was the one
having given counsel
to those of Yehudah
that it is a bedievedike
thing *(expedient)* for one
man to die for HaAm.
15 Now Shim'on Kefa and

יהושען/ישוען . און יענער תלמיד איז געווען באקאנט מיט דעם
dem mit bakant geven iz talmid yener un Yeshuan/Yehoshuan
the with known was is disciple that and Yehoshua

כהן גדול , און ער איז אריינגעגאנגען מיט יהושען/ישוען אין
in Yeshuan/Yehoshuan mit araingegangen iz er un gadol koyen
into Yehoshua with go in did he and gadol kohen

הויף פון דעם כהן גדול . [טו] פעטרוס אבער איז געשטאנען ביי
bai geshtanen iz ober Petros gadol koyen dem fun hoif
at standing is however Peter gadol kohen the of courtyard

דער טיר אינדרויסן. דער אנדערער תלמיד , וואס איז געווען באקאנט מיט
mit bakant geven iz vos talmid anderer der indroisen tir der
with known was is who disciple other the outside door the

דעם כהן גדול , איז דעריבער ארויסגעגאנגען און האט גערעדט מיט
mit geredt hot un aroisgegangen deriber iz gadol koyen dem
with speak did and go out therefore did gadol kohen the

דער טיר וועכטערין, און אריינגעפירט פעטרוסן. [יז] און די שיפחה ,
shifche di un Petrosn araingefirt un vechterin tir der
handmaiden the and Peter led in and keeper door the

די טיר וועכטערין, האט געזאגט צו פעטרוסן: צי ביסטו דען נישט אויך
oich nisht den bistu tsi Petrosn tsu gezogt hot vechterin tir di
also not then you are Peter to said has keeper door the

פון די תלמידים פון דעם דאזיקן מענטש? זאגט ער: איך בין נישט. [יח] און
un nisht bin ich er zogt mentsh dozikn dem fun talmidim di fun
and not am I he says man this the of disciples the of

די קנעכט און די משרתים זענען געשטאנען און האבן זיך
zich hoben un geshtanen zenen meshoresim di un knecht di
themselves did and standing were servants the and slaves the

געווארעמט ביי א פייער, וואס זיי האבן געמאכט פון האלצקוילן,
holtskoiln fun gemacht hoben zei vos faier a bai gevaremt
coals from made had they which fire a at warm

ווייל עס איז געווען קאלט; און פעטרוס איז אויך געווען מיט זיי ,
zei mit geven oich iz Petros un kalt geven iz es vail
them with was also is Peter and cold was is it because

שטייענדיק און ווארעמענדיק זיך .
zich varemendik un shteiendik
himself warming and standing

[יט] און דער כהן גדול האט אויסגעפרעגט יהושען/ישוען וועגן
vegen Yeshuan/Yehoshuan oisgefregt hot gadol koyen der un
about Yehoshua question did gadol kohen the and

זיינע תלמידים און וועגן זיין לערנונג . [כ] האט יהושע/ישוע אים
im Yeshua/Yehoshua hot lernung zain vegen un talmidim zaine
him Yehoshua did teaching his about and disciples his

געענטפערט: איך האב גערעדט בפרהסיא אין דער וועלט; איך האב
hob ich velt der in beferesye geredt hob ich geentfert
have I world the in openly spoken have I answer

תמיד געלערנט אין שול און אינם בית המקדש , וואו אלע
ale vu Hamikdash beis inem un shul in gelernt tomed
all where HaMikdash House in the and synagogue in taught always

יידן קומען זיך צונויף , און אין פארבארגעניש האב איך גארנישט
gornisht ich hob farborgenish in un tsunoif zich kumen Yidn
nothing I have secret in and together self come Jews

גערעדט. [כא] וואס פרעגסטו מיך ? פרעג די צוהערער וואס איך
ich vos tsuherer di freg mich fregstu vos geredt
I what who heard the ask me are you asking what spoken

another talmid were
following Rebbe, Melech
HaMoshiach. And that
other talmid was known
to the Kohen Gadol,
and that other talmid
entered with Rebbe,
Melech HaMoshiach
into the court of the
Kohen Gadol. [16] But
Kefa had stood at the
sha'ar outside. Therefore,
the other talmid went
out, the one known to
the Kohen Gadol, and
spoke to the gatekeeper
and brought in Kefa.
[17] Therefore, the maid
says to Kefa, Surely
you are not also of this
man's talmidim? He
said, I am not. [18] And
the avadim and the
mesharetim had made a
hadlakah *(bonfire)*, because
it was cold, and they
were standing around
the hadlakah warming
themselves. And also
Kefa was with them,
standing and warming
himself.
[19] Then the Kohen Gadol
interrogated Rebbe, Melech
HaMoshiach about his
talmidim and his torah
(teaching). [20] In reply, he
said, In public I have
spoken to the Olam
Hazeh; I always taught in
the Beit Haknesset and
in the Beis Hamikdash,
where all the Yehudim
come together. Besod *(in
secret)* I spoke nothing.
[21] Why do you put a
she'elah *(question)* to
me? Put a she'elah to

האב צו זיי גערעדט; זע , זיי ווייסן, וואס איך האב געזאגט. כב און
un gezogt hob ich vos veisen zei ze geredt zei tsu hob
and say did I what know they look spoken them to have

בשעת ער האט אזוי גערעדט, האט איינער פון די משרתים , וואס
vos meshoresim di fun einer hot geredt azoi hot er beshas
who servants the of one has speak so did he while

זענען דארט געשטאנען, געגעבן יהושען/ישוען א פאטש, זאגנדיק:
zogendik patsh a Yeshuan/Yehoshuan gegeben geshtanen dort zenen
saying slap a Yehoshua gave standing there was

אָט אזוי ענטפערסטו דעם כהן גדול? כג האט יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua hot gadol koyen dem entferstu azoi ot
Yehoshua did gadol kohen the answer you in this way look

אים געענטפערט: אויב איך האב שלעכט גערעדט, זאג עדות וועגן
vegen eides zog geredt shlecht hob ich oib geentfert im
about witness tell spoken evil have I if answer him

דעם שלעכטן; אויב אבער (איך האב גערעדט) גוט, וואס שלאגסטו
shlogstu vos gut geredt hob ich ober oib shlechtn dem
you strike why well speak did I however if evil that

מיך? כד און חנן האט אים אוועקגעשיקט א געבונדענעם (עקידה) צו
tsu Akedah gebundenem a avekgeshikt im hot Chanah un mich
to akedah bound up a sent away him did Chanah and me

קיפא דעם כהן גדול.
gadol koyen dem Caiapha
gadol kohen the Caiapha

כה שמעון פעטרוס אבער איז געשטאנען און זיך געווארעמט.
gevaremt zich un geshtanen iz ober Petros Shim'on
warming himself and standing is however Peter Simon

און מען האט צו אים געזאגט: צי ביסטו דען נישט אויך פון זיינע
zaine fun oich nisht den bistu tsi gezogt im tsu hot men un
his of also not then you are said him to has they and

תלמידים? האט ער געלייקנט און געזאגט: איך בין נישט! כו זאגט צו אים
im tsu zogt nisht bin ich gezogt un geleiknt er hot talmidim
him to says not am I said and deny he did disciples

איינער פון דעם כהן גדולס קנעכט , וואס איז געווען א קרוב פון
fun korev a geven iz vos knecht gadols koyen dem fun einer
of relative a was is who servants gadol's kohen the of one

דעם, וועמען פעטרוס האט אפגעהאקט דאס אויער: צי האב איך דיך דען
den dich ich hob tsi oier dos opgehakt hot Petros vemen dem
then you I did ear the chopped off had Peter whom that

נישט געזען אינם גארטן מיט אים? כז פעטרוס האט דעריבער ווידער
vider deriber hot Petros im mit gorten inem gezen nisht
again therefore did Peter him with garden in the see not

געלייקנט; און גלייך האט א האן געקרייעט. כח דאן האט מען
men hot dan gekreiet hon a hot glaich un geleiknt
they has then crow cock a did immediately and deny

יהושען/ישוען אוועקגעפירט פון קיפא צום פרעטאריום; און עס
es un Pretorium tsum Caiapha fun avekgefirt Yeshuan/Yehoshuan
it and Praetorium to the Caiapha from led away Yehoshua

איז געווען פרי ; און זיי זענען נישט אריינגעגאנגען אין פרעטאריום,
Pretorium in araingegangen nisht zenen zei un peire geven iz
Praetorium into go in not did they and morning was is

כדי זיי זאלן זיך נישט מטמא זיין, נאר זאלן (קענען) עסן
esen kenen zolen nor zain metame nisht zich zolen zei kedei
to eat be able should but be defile not self shall they so that

the ones having heard what I spoke to them. Hinei, these ones have da'as of what things I said. 22 But these things having said, one of the mesharetim, one standing nearby, struck Rebbe, Melech HaMoshiach, saying, Is this the way to answer the Kohen Gadol? 23 In reply, he spoke, If I spoke wrongly, give edut *(testimony)* about the wrong; but if tov, why do you strike me? 24 Then Anan sent him, still in the akedah, to Caiapha the Kohen Gadol.

25 Now with Shim'on Kefa still standing and warming himself, they said, therefore, to him, Surely you are not also of his talmidim, are you? In reply, he said, I am not. 26 One of the avadim of the Kohen Gadol, one who was a relative of him, one whose ear Kefa cut off, says, Did I not see you in the Gahn *(Garden)* with him? 27 Therefore, again Kefa made hakhchashah *(denial)*. And immediately a tarnegol *(cock)* crowed. 28 Therefore, they led Rebbe, Melech HaMoshiach from Caiapha to the Praetorium. And it was early. They themselves did not enter into the Praetorium so as not to become tema'im *(unclean)*

דאס קרבן פסח . כט פילאטוס איז דעריבער ארויסגעגאנגען צו זיי
zei tsu aroisgegangen deriber iz Pilatus Pesach korben dos
them to go out therefore did Pilate Pesach sacrifice the

אינדרויסן, און געזאגט; וואס פאר א באשולדיקונג ברענגט איר קעגן
kegen ir brengt bashuldikung a far vos gezogt un indroisen
against you bring indictment a for what said and outside

דעם דאזיקן מענטשן? ל האבן זיי געענטפערט און געזאגט צו אים: אויב
oib im tsu gezogt un geentfert zei hoben mentshn dozikn dem
if him to said and answer they did man this the

דער דאזיקער וואלט נישט געווען קיין טאן בייז, וואלטן מיר אים נישט
nisht im mir volten beiz kein ton geven nisht volt doziker der
not him we would evil any do was not had this one the

איבערגעגעבן צו דיר. לא פילאטוס האט דעריבער צו זיי געזאגט: נעמט
nemt gezogt zei tsu deriber hot Pilatus dir tsu ibergegeben
take say them to therefore did Pilate you to handed over

איר אים, און משפט אים לויט אייער תורה. האבן די יידן צו
tsu Yidn di hoben toire eier loit im mishpot un im ir
to Jews the have Torah your according to him judge and him you

אים געזאגט: מיר האבן נישט קיין רשות עמיצן צו טייטן; לב כדי
kedei teiten tsu emitsn reshus kein nisht hoben mir gezogt im
so that kill to anyone authority any not have we said him

עס זאל דערפילט ווערן ישועס ווארט, וואס ער האט געזאגט, מרמז
meramez gezogt hot er vos vort Yeshuas veren derfilt zol es
alluding said had he which word Yeshua's to be fulfilled shall it

זייענדיק, מיט וועלכן טויט ער גייט שטארבן.
shtarben geit er toit velchen mit zaiendik
die goes he death which with making

לג פילאטוס איז צוריק אריינגעגאנגען אין פרעטאריום אריין, און האט
hot un arain Pretorium in araingegangen tsurik iz Pilatus
did and into Praetorium in entered return did Pilate

גערופן יהושען/ישוען , און געזאגט צו אים: צי ביסט דו דער
der du bist tsi im tsu gezogt un Yeshuan/Yehoshuan gerufen
the you are him to said and Yehoshua call

מלך פון די יידן? לד האט יהושע/ישוע געענטפערט: זאגסטו דאס
dos zogstu geentfert Yeshua/Yehoshua hot Yidn di fun Melech
the you say answer Yehoshua did Jews the of king

דאזיקע פון דיר אליין, אדער האבן אנדערע עס דיר געזאגט וועגן מיר?
mir vegen gezogt dir es andere hoben oder alein dir fun dozike
me about said you this others have or alone you from these

לה פילאטוס האט געענטפערט: בין איך דען א ייד? דאס פאלק דיינס
dains folk dos Yid a den ich bin geentfert hot Pilatus
your nation the Jew a then I am answer did Pilate

און די הויפט כהנים האבן דאך דיך איבערגעגעבן צו מיר; וואס
vos mir tsu ibergegeben dich doch hoben koyanim hoipt di un
what me to turned over you after all have kohenim chief the and

האסטו געטאן? לו האט יהושע/ישוע געענטפערט: מיין מלכות איז
iz Malchus main geentfert Yeshua/Yehoshua hot geton hostu
is kingdom my answer Yehoshua did done you have

נישט פון דער דאזיקער וועלט; אויב מיין מלכות וואלט יא געווען פון
fun geven yo volt Malchus main oib velt doziker der fun nisht
of be indeed would kingdom my if world this the of not

דער דאזיקער וועלט, וואלטן מיינע משרתים געקעמפט, כדי איך זאל
zol ich kedei gekemft meshoresim maine volten velt doziker der
shall I so that fight servants my would world this the

and so as to be able to eat the Pesach. 29 Pilate went forth outside to them and says, What sitnah *(accusation, indictment)* do you bring against this man? 30 In reply, they said to him, If this man were not an evil-doer, we would not have handed him over to you. 31 Therefore, Pilate said to them, Take him and judge him according to your Torah. Those of Yehudah said to him, It is not lawful for us to kill anyone. 32 (This was to fulfill the dvar of Rebbe, Melech HaMoshiach which he said, signifying by what mavet he was about to die).

33 Therefore, Pilate again entered into the Praetorium and called Yehoshua, and said to him, Are you HaMelech HaYehudim? 34 In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach asked, From yourself you say this or another told you about me? 35 In reply, Pilate said, Am I a Yehudi? Your nation and your Kohen Gadol handed you over to me. What did you do? 36 In reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said, My Malchut is not of the Olam Hazeh. If my Malchut were of the Olam Hazeh, my mesharetim would have fought, that I should not be delivered to

נישט איבערגעגעבן ווערן צו די יידן ; איצט אבער איז מיין מלכות
Malchus main iz ober itst Yidn di tsu veren ibergegeben nisht
kingdom my is however now Judaeans the to to be given over not

נישט פונדאנען. [לז] פילאטוס האט דעריבער צו אים געזאגט: אויב אזוי
azoi oib gezogt im tsu deriber hot Pilatus fundanen nisht
so if say him to therefore did Pilate from here not

ביסטו טאקע א מלך ? האט יהושע/ישוע געענטפערט: דו זאגסט
zogstu du geentfert Yeshua/Yehoshua hot Melech a take bistu
say you answer Yehoshua did king a actually are you

עס, אז איך בין א מלך . דערצו בין איך געבוירן געווארן און דערצו
dertsu un gevoren geboiren ich bin dertsu Melech a bin ich az es
for this and become born I was for this king a am I that it

בין איך געקומען אין דער וועלט אריין, כדי איך זאל עדות זאגן
zogen eides zol ich kedei arain velt der in gekumen ich bin
say witness shall I so that into world the in come I did

אויף דעם אמת. יעדער איינער, וואס איז פון דעם אמת, הערט מיין קול .
kol main hert emes dem fun iz vos einer yeder emes dem oif
voice my hears truth the of is who one every truth the on

[לח] זאגט פילאטוס צו אים: וואס איז אמת? און האבנדיק דאס געזאגט,
gezogt dos hobendik un emes iz vos im tsu Pilatus zogt
said this having and truth is what him to Pilate says

איז ער ווידער ארויסגעגאנגען צו די יידן , און זאגט צו זיי : איך
ich zei tsu zogt un Yidn di tsu aroisgegangen vider er iz
I them to says and Judaeans the to go out again he did

געפין נישט קיין שום שולד אין אים! [לט] עס איז אבער א מנהג ביי
bai minheg a ober iz es im in shuld shum kein nisht gefin
with custom a however is it him in guilt kind of any not find

אייך, אז איך זאל אייך אפלאזן איינעם אויף פסח ; צי ווילט איר
ir vilt tsi Pesach oif einem oplozen aich zol ich az aich
you do you want Pesach on one release you shall I that you

איך זאל אייך אפלאזן דעם מלך פון די יידן? [מ] און זיי האבן ווידער
vider hoben zei un Yidn di fun Melech dem oplozen aich zol ich
again did they and Jews the of king the release you shall I

א געשריי געטאן, אזוי צו זאגן: נישט דעם דאזיקן , נאר בר-אבאן! און
un Bar-Abban nor dozikn dem nisht zogen tsu azoi geton geshrei a
and Bar-Abba only this very the not say to so do shout a

דער בר-אבא איז געווען א בונטאר .
buntar a geven iz Bar-Abba der
insurrectionist a was is Bar-Abba that

יט

דעמאלט האט פילאטוס גענומען יהושען/ישוען און אים
im un Yeshuan/Yehoshuan genumen Pilatus hot demolt
him and Yehoshua take Pilate did then

געלאזט שמייסן . [ב] און די זעלנער האבן געפלאכטן א
a geflochtn hoben zelner di un shmaisen gelozt
a braid did soldiers the and to be flogged permitted

קרוין פון דערנער, און זי ארויפגעזעצט אויף זיין קאפ, און האבן אים
im hoben un kop zain oif aroifgezetst zi un derner fun kroin
him did and head his on put up it and thorns of crown

אנגעטאן א פורפור מלבוש . [ג] און זענען געקומען צו אים און געזאגט:
gezogt un im tsu gekumen zenen un malbesh purpur a ongeton
said and him to come did and robe purple a clothed

שלום דיר, מלך פון די יידן! און האבן אים געגעבן פאטש. [ד] און
un patsh gegeben im hoben un Yidn di fun Melech dir sholem
and slap give him did and Jews the of king you peace

those of Yehudah; but now my Malchut is not from here. [37] Therefore, Pilate said to him, So you are a Melech *(King)*? In reply, he said, You say that I am a Melech. For this I have been born and for this I have come into the Olam Hazeh, that I might bear solemn edut *(testimony)* to HaEmes. Everyone who is of HaEmes hears my voice.

[38] Pilate says to Rebbe, Melech HaMoshiach, What is HaEmes? And having said this, again Pilate went out to those of Yehudah, and says to them, I find no avon *(offense)*, no cause for punishment, in him. [39] But there is a minhag *(custom)* for you, that I may release one to you during the Pesach. Do you want, therefore, that I release to you the Melech HaYehudim? [40] Therefore, they cried out again, saying, Not this man but Bar-Abba. Now Bar-Abba was an insurrectionist shoded *(robber)*.

19

Therefore, then, Pilate took Rebbe, Melech HaMoshiach and had him scourged. [2] And the [Roman] chaiyalim *(soldiers)*, having woven a wreath out of thorns, put it on his rosh and a purple [royal] robe they threw around Rebbe, Melech HaMoshiach. [3] And they were coming up to Rebbe, Melech HaMoshiach, and

פילאטוס איז ווידער ארויסגעגאנגען אינדרויסן און האט צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu hot un indroisen aroisgegangen vider iz Pilatus
said them to has and outside go out again is Pilate

זע , איך פיר אים ארויס צו אייך, כדי איר זאלט וויסן , אז איך געפין
gefin ich az visen zolt ir kedei aich tsu arois im fir ich ze
find I that know shall you so that you to out him lead I look

נישט קיין שום שולד אין אים. ה און יהושע/ישוע איז ארויסגעקומען
aroisgekumen iz Yeshua/Yehoshua un im in shuld shum kein nisht
come out did Yehoshua and him in fault at all any not

אינדרויסן, טראגנדיק די דערנער קרוין און דאס פורפור מלבוש. און
un malbesh purpur dos un kroin derner di trogendik indroisen
and robe purple the and crown thorns the carrying outside

ער (פילאטוס) זאגט צו זיי : זע , דער מענטש! ו ווען די הויפט
hoipt di ven mentsh der ze zei tsu zogt Pilatus er
chief the when man the behold them to says Pilate he

כהנים און זייערע משרתים האבן אים געזען, האבן זיי א געשריי
geshrei a zei hoben gezen im hoben meshoresim zeiere un koyanim
shout a they did see him did servants their and kohenim

געטאן, אזוי צו זאגן : אויפהענגען אויף דער בוים אים! אויפהענגען
oifhengen im boim der oif oifhengen zogen tsu azoi geton
hanged up him tree the on hanged up say to so do

אויף דער בוים אים! (שמואל ב יח, ט-יד.) זאגט פילאטוס צו זיי :
zei tsu Pilatus zogt t-id ich b Shmuel im boim der oif
them to Pilate says 9-14 18 2 Samuel him tree the on

נעמט איר און אויפהענגען אויף דער בוים אים, ווארום איך געפין נישט
nisht gefin ich vorem im boim der oif oifhengen un ir nemt
not find I because him tree the on to hang up and you take

אין אים קיין שולד. ז האבן די יידן אים געענטפערט: מיר האבן
hoben mir geentfert im Yidn di hoben shuld kein im in
have we answer him Judaeans the did fault any him in

א תורה, און לויט דער תורה איז ער חייב מיתה, ווייל
vail mise chayev er iz toire der loit un toire a
because death deserving he is law the according to and law a

ער האט זיך געמאכט פאר ה'ס זון . ח און ווען פילאטוס האט
hot Pilatus ven un zun Hashems far gemacht zich hot er
did Pilate when and Son Hashem's for make himself did he

געהערט דאס א דאזיקעווארט, האט ער זיך נאך מער געפארכטן;
geforchten mer noch zich er hot vort dozike a dos gehert
fear more yet himself he did word very a this hear

ט און איז ווידער אריינגעגאנגען אינם פרעטאריום און האט געזאגט צו
tsu gezogt hot un Pretorium inem araingegangen vider iz un
to say did and Praetorium into the go inside again did and

יהושען/ישוען : פונוואנען ביסטו ? יהושע/ישוע אבער האט
hot ober Yeshua/Yehoshua bistu funvanen Yeshuan/Yehoshuan
has however Yehoshua you are from where Yehoshua

אים נישט געגעבן קיין ענטפער. י פילאטוס זאגט דעריבער צו אים: צו
tsu im tsu deriber zogt Pilatus entfer kein gegeben nisht im
to him to therefore says Pilate answer any given not him

מיר רעדסטו נישט? ווייסטו דען נישט, אז איך האב מאכט דיך צו
tsu dich macht hob ich az nisht den veistu nisht redstu mir
to you power have I that not then you know not speak me

באפרייען, און האב מאכט דיך צו אויפהענגען אויף דער בוים? יא האט
hot boim der oif oifhengen tsu dich macht hob un bafraien
did tree the on hanged up to you power have and release

they were saying, Hail!
You Melech HaYehudim!
And they were repeatedly
striking him in the face.
4 And Pilate went outside
again and says to them,
Hinei, I bring him outside
to you, in order that you
may have da'as that I
find no avon *(offense)*, no
cause for punishment, in
him. 5 Therefore, Rebbe,
Melech HaMoshiach came
forth outside, wearing
the wreath of thorns and
the purple robe. And
Pilate says to them, Hinei
HaIsh! 6 Therefore, when
the Rashei Hakohanim
and the mesharetim saw
Rebbe, Melech HaMoshiach,
they cried out, saying,
Hang him on HaEtz! Hang
him on HaEtz! Pilate says
to them, You take him
and you hang him on
HaEtz! I find no avon in
him. 7 In reply, those of
Yehudah said, We have a
Torah and, according to
the Torah, he must die,
because he made himself
to be the Ben HaElohim.
8 Therefore, when Pilate
heard this dvar he was
afraid even more. 9 And
Pilate entered into the
Praetorium again and
says to Rebbe, Melech
HaMoshiach, From where
are you? But Rebbe, Melech
HaMoshiach did not give
an answer. 10 Therefore,
Pilate says to Rebbe,
Melech HaMoshiach, To
me you do not speak? Do
you not have da'as that I
have samchut *(authority)*

יהושע/ישוע געענטפערט: דו וואלסט נישט געהאט קיין שום
shum kein gehat nisht volst du geentfert Yeshua/Yehoshua
all any have had not would you answer Yehoshua

מאכט קעגן מיר, אויב עס וואלט דיר נישט געגעבן געווארן פון אויבן;
oiben fun gevoren gegeben nisht dir volt es oib mir kegen macht
above from been given not you had it if me against power

דערפאר האט א גרעסערע זינד דער , וואס האט מיך איבערגעגעבן
ibergegeben mich hot vos der zind gresere a hot derfar
turned over me had who the one sin greater a has therefore

צו דיר. יב פון דעמאלט אָן האט פילאטוס געזוכט אים צו באפרייען;
bafraien tsu im gezucht Pilatus hot on demolt fun dir tsu
release to him seek Pilate did on then from you to

די יידן אבער האבן געשריגן , אזוי צו זאגן : אויב דו באפרייסט
bafraist du oib zogen tsu azoi geshrigen hoben ober Yidn di
release you if say to so shout did however Judaeans the

דעם דאזיקן, ביסטו נישט דעם קיסרס פריינד; (ווארום) יעדער איינער,
einer yeder vorem fraind Caesars dem nisht bistu dozikn dem
one every because friend Caesar's the not you are this the

וואס מאכט זיך פאר א מלך , ווידערשפעניקט קעגן קיסר. יג ווען
ven Caesar kegen vidershpenikt Melech a far zich macht vos
when Caesar against rebels king a for himself makes who

זשע פילאטוס האט געהערט די דאזיקע ווערטער, האט ער ארויסגעפירט
aroisgefirt er hot verter dozike di gehert hot Pilatus zhe
lead out he did words these the hear did Pilate then

יהושען/ישוען , און זיך אנידערגעזעצט אויף דער טריבונאל שטול,
shtul tribunal der oif anidergezetst zich un Yeshuan/Yehoshuan
seat tribunal the on sat down himself and Yehoshua

אויף דעם ארט, וואס הייסט ליטאסטראטאס, און אויף לשון קודש
kodesh loshen oif un Litostrotos heist vos ort dem oif
holy language in and Litostrotos is called which place the on

גבתא (אויספלאסטערונג). יד און עס איז געווען ערב פסח , ארום
arum Pesach erev geven iz es un oisflasterung Gabta
around Pesach Erev was is it and Pavement Gabbatha

דער זעקסטער שעה. און ער האט געזאגט צו די יידן : זע , אייער
eier ze Yidn di tsu gezogt hot er un sho zekster der
your look Judaeans the to say did he and hour sixth the

מלך ! טו און זיי האבן א געשריי געטאן: אוועק, אוועק! אויפהענגען אויף
oif oifhengen avek avek geton geshrei a hoben zei un Melech
on hang up away away do shout a did they and king

דער בוים אים! זאגט פילאטוס צו זיי : דעם מלך אייערן זאל איך
ich zol eiern Melech dem zei tsu Pilatus zogt im boim der
I shall of yours king the them to Pilate says him tree the

אויפהענגען אויף דער בוים אים? האבן די הויפט כהנים געענטפערט:
geentfert koyanim hoipt di hoben im boim der oif oifhengen
answer kohenim chief the did him tree the on hanged up

מיר האבן נישט קיין מלך אחוץ דעם קיסר ! טז האט ער דעמאלט אים
im demolt er hot Caesar dem achuts Melech kein nisht hoben mir
him then he did Caesar the except king any not have we

איבערגעגעבן צו זיי , אז ער זאל אויפהענגען אויף א בוים ווערן.
veren boim a oif oifhengen zol er az zei tsu ibergegeben
to be tree a on hanged up shall he that them to handed over

זיי האבן דעריבער גענומען יהושען/ישוען ; יז און טראגנדיק
trogendik un Yeshuan/Yehoshuan genumen deriber hoben zei
carrying and Yehoshua take therefore did they

to free you and I have
samchut *(authority)* to hang
you on HaEtz? 11 In reply,
Rebbe, Melech HaMoshiach
answered him, You do not
have samchut *(authority)*
against me at all, except
it had been given to you
from above; therefore,
the avon is gadol, is even
greater, the avon of the
one having handed me
over to you. 12 From this
point, Pilate began seeking
to free Rebbe, Melech
HaMoshiach; but those
of Yehudah cried out,
saying, If this man you
free, you are no friend
of Caesar's; everyone
making himself a Melech
speaks against Caesar.
13 Therefore, Pilate, having
heard these devarim, led
Rebbe, Melech HaMoshiach
out, and Pilate sat down
upon a tribunal *(seat
of judgment)* in a place
being called in Aramaic
Gabta, The Pavement.
14 Now Erev Pesach was
fast approaching, the
sha'ah *(hour, time)* being
about the shishit *(sixth,
the sixth hour, about noon)*,
and Pilate says to those
of Yehudah, Hinei your
Melech! 15 Therefore, these
cried out, Away, away,
hang him on HaEtz! Pilate
says to them, Shall I hang
on HaEtz your Melech?
In reply, the Kohen Gadol
said, We do not have a
Melech except Caesar.
16 Then, therefore, Pilate
delivered Rebbe, Melech
HaMoshiach to them that

אליין זיין בוים, איז ער ארויסגעגאנגען צו אן ארט, וואס הייסט דאס
dos heist vos ort an tsu aroisgegangen er iz boim zain alein
the called which place a to go out he is tree his himself

ארט פון א שארבן, אויף לשון קודש הייסט עס גלגלתא; יח וואו
vu Gulgolta es heist kodesh loshen oif sharben a fun ort
where Golgotha it calls holy language in skull a of place

זיי האבן אים אויפהענגען אויף דער בוים, און מיט אים אנדערע צוויי,
tsvei andere im mit un boim der oif oifhengen im hoben zei
two others him with and tree the on hanged up him did they

אויף ביידע זייטן, און יהושען/ישוען אין דער מיט. יט און פילאטוס
Pilatus un mit der in Yeshuan/Yehoshuan un zaitn beide oif
Pilate and midst the in Yehoshua and sides both on

האט אויך געשריבן א טיטל און אים ארויפגעזעצט אויפן בוים. און
un boim oifen aroifgezetst im un titl a geshriben oich hot
and tree on the put up it and inscription a write also did

עס איז געווען געשריבן: יהושע/ישוע פון נצרת מלך היהודים.
HaYehudim Melech Natseret fun Yeshua/Yehoshua geshriben geven iz es
of the Jews king Natseret of Yehoshua written was is it

כ און א סך פון די יידן האבן געלייענט דעם דאזיקן טיטל,
titl dozikn dem geleient hoben Yidn di fun sach a un
inscription this the read did Jews the of many a and

ווייל דאס ארט, וואו יהושע/ישוע איז אויפגעהאנגען אויף דער
der oif oifgehongen iz Yeshua/Yehoshua vu ort dos vail
the on hung up is Yehoshua where place this because

בוים געווארן, איז געווען נאענט צו דער שטאט; און עס איז געווען
geven iz es un shtot der tsu noent geven iz gevoren boim
was is it and city the to near was is become tree

געשריבן אויף לשון קודש, לאטייניש און גריכיש. כא און די הויפט
hoipt di un Grichish un Lateinish kodesh loshen oif geshriben
chief the and Greek and Latin holy language in written

כהנים פון די יידן האבן געזאגט צו פילאטוסן: שרייב נישט: דער
der nisht shraib Pilatusn tsu gezogt hoben Yidn di fun koyanim
the not write Pilate to say did Judaeans the of kohenim

מלך פון די יידן; נאר אז ער האט געזאגט: איך בין דער מלך פון
fun Melech der bin ich gezogt hot er az nor Yidn di fun Melech
of king the am I say did he that but Jews the of king

די יידן. כב האט פילאטוס געענטפערט: וואס איך האב געשריבן, האב
hob geshriben hob ich vos geentfert Pilatus hot Yidn di
have written have I what answer Pilate did Jews the

איך געשריבן!
geshriben ich
written I

כג און די זעלנער, ווען זיי האבן אויפגעהאנגען אויף דער בוים
boim der oif oifgehongen hoben zei ven zelner di un
tree the on hang did they when soldiers the and

יהושען/ישוען, האבן גענומען זיינע מלבושים, און געמאכט פיר
fir gemacht un malbushem zaine genumen hoben Yeshuan/Yehoshuan
four made and clothing his take did Yehoshua

חלקים, פאר יעדן זעלנער א חלק, און אויך דאס אויבערמלבוש. און
un oibermalbesh dos oich un cheilek a zelner yedn far chalokim
and tunic the also and share a soldier every for shares

דאס אויבערמלבוש איז נישט געווען גענייט, נאר אינגאנצן געוועבט פון
fun gevebt ingantsen nor geneit geven nisht iz oibermalbesh dos
from woven wholly but sewn was not is tunic the

he should be hanged on HaEtz. Therefore, they took Rebbe, Melech HaMoshiach.
17 And carrying by himself HaEtz *(The Tree)*, he went out to the place being called Mekom HaGulgolet *(Place of the Skull)*, which is called in Aramaic Gulgolta.
18 There they hanged Rebbe, Melech HaMoshiach on HaEtz and with him two others on this side and on that side, and, in the middle, Rebbe, Melech HaMoshiach.
19 And, also, Pilate wrote out an inscription and had it placarded on top of HaEtz *(The Tree)*. And what it said was, yehoshua, the one from natzeret, melech hayehudim.
20 This inscription, therefore, many of those of Yehudah read, because the place where Rebbe, Melech HaMoshiach was hanged on HaEtz was near the Ir *(City)*. And it had been written in Ivrit, in Latin, and in Greek. 21 Therefore, the Judean Rashei Hakohanim were saying to Pilate, Do not write Melech HaYehudim. Rather write, That one said I am Melech HaYehudim. 22 In reply, Pilate said, What I have written, I have written.

23 Therefore the chaiyalim *(soldiers)*, when they hanged Rebbe, Melech HaMoshiach on HaEtz, took his garments and divided them into arba'ah *(four)* parts, to each chaiyal *(soldier)* a part. They also took his kesones. Now the kesones was seamless, woven from the top in one piece.

אויבן (ביז אראפ). כד זיי האבן דעריבער געזאגט איינער צום אנדערן:
andern tsum einer gezogt deriber hoben zei arop biz oiben
other to the one say therefore did they bottom till top

לאמיר עס נישט צערייסן , נאר ווארפן גורל וועגן דעם, וועמעס עס זאל
zol es vemes dem vegen goral varfen nor tseraisen nisht es lomir
shall it whose this about lots cast but tear apart not it let us

זיין; כדי דער פסוק זאל מקוים ווערן:
veren mekuyem zol pasuk der kedei zain
to be fulfilled shall verse the so that be

זיי האבן צעטיילט מיינע קליידער צווישן זיך ,
zich tsvishen kleider maine tseteilt hoben zei
themselves among clothing my divide did they

און אויף מיין לבוש האבן זיי געווארפן גורל. (תהלים כב, יט.)
it chb Tehilim goral gevorfen zei hoben levush main oif un
19 22 Psalms lots cast they did garment my on and

און די דאזיקע זאכן האבן די זעלנער געטאן. כה און ביים בוים
boim baim un geton zelner di hoben zachn dozike di un
tree at the and do soldiers the did things these the and

פון יהושען/ישוען זענען געשטאנען זיין מוטער און זיין מוטערס
muters zain un muter zain geshtanen zenen Yeshuan/Yehoshuan fun
mother's his and mother his stand did Yehoshua of

שוועסטער, מרים דאס ווייב פון קלאפאס (לוקאס כד, יח.), און מרים
Miryam un ich chd Lukas Clopas fun vaib dos Miryam shvester
Mary and 18 24 Luke Clopas of wife the Mary sister

פון מגדלה. כו און ווען יהושע/ישוע האט געזען זיין מוטער און דעם
dem un muter zain gezen hot Yeshua/Yehoshua ven un Magdala fun
the and mother his see did Yehoshua when and Magdala of

תלמיד, וועלכן ער האט ליב געהאט, שטיין דערנעבן, זאגט ער צו דער
der tsu er zogt dernebn shtein gehat lib hot er velchen talmid
the to he says nearby standing had love has he which disciple

מוטער: אשה , זע , דיין זון! כז דערנאך זאגט ער צו דעם תלמיד: זע ,
ze talmid dem tsu er zogt dernoch zun dain ze isha muter
look disciple the to he says then son your look woman mother

דיין מוטער! און פון יענער שעה האט יענער תלמיד זי גענומען צו זיך .
zich tsu genumen zi talmid yener hot sho yener fun un muter dain
himself to take her disciple that did hour that of and mother your

כח נאך דעם, אזוי ווי יהושע/ישוע האט געוואוסט, אז אלץ
alts az gevust hot Yeshua/Yehoshua azoivi dem noch
all that known had Yehoshua just as that after

האט זיך שוין געענדיקט, כדי דער פסוק זאל מקוים ווערן ,
veren mekuyem zol pasuk der kedei geendikt shoin zich hot
become fulfilled shall verse the so that completed already self has

זאגט ער: איך בין דארשטיק! כט דארט איז געשטאנען א געפעס פול
ful gefes a geshtanen iz dort dorshtik bin ich er zogt
full dish a standing is there thirsty am I he says

מיט עסיק . און זיי האבן ארויפגעלייגט אויף אן היזאפ שטענגל א
a shtengl hizop an oif aroifgeleigt hoben zei un esik mit
a stalk hyssop an upon put it on did they and vinegar with

שוואם אנגעפילט מיט עסיק און אים דערלאנגט צום מויל . ל און
un moil tsum derlangt im un esik mit ongefilt shvom
and mouth to the passed him and vinegar with filled sponge

ווען יהושע/ישוע האט גענומען דעם עסיק , האט ער געזאגט:
gezogt er hot esik dem genumen hot Yeshua/Yehoshua ven
say he did vinegar the take did Yehoshua when

24 Therefore, they said to one another, Let us not tear it but let us cast lots for it to see whose it will be. They did this in order that the Kitvei Hakodesh might be fulfilled, that which says, YECHALKU VEGADAI LAHEM V'AL LEVUSHI YAPILU GORAL *(They divide my garments among them and for my clothing they cast lots)*. Therefore the chaiyalim did these things. 25 But there had stood beside HaEtz *(Tree)* of Rebbe, Melech HaMoshiach his Em *(Mother)* and the achot *(sister)* of his Em, and Miryam the wife of Klofah, and Miryam from Magdala.

26 Rebbe, Melech HaMoshiach, therefore, having seen his Em *(Mother)* and the talmid haahuv having stood by, says to his Em, Isha, hinei your ben! 27 Then Rebbe, Melech HaMoshiach says to the talmid haahuv, Hinei, Imecha *(your Mother)*! And from that sha'ah *(hour, time)* the talmid took her into his own bais.

28 After this, having had da'as that already everything has become shleimah, Rebbe, Melech HaMoshiach, that the Kitvei Hakodesh may be fulfilled, says, Ani tzameh *(I thirst)*. 29 A k'li *(vessel)* full of sour wine chometz vinegar was set there. The sponge full of vinegar having been wrapped around a hyssop branch they brought to his mouth.

30 Therefore, when Rebbe, Melech HaMoshiach received the vinegar, he said, Nishlam!

עס איז געענדיקט, און האט גענייגט דעם קאפ און אויפגעגעבן די
di oifgegeben un kop dem geneigt hot un geendikt iz es
the gave up and head the bow did and finished is it

נשמה .
neshome
soul

[לא] און ווייל עס איז געווען ערב שבת , כדי די גופים זאלן
zolen gufim di kedei Shabbos erev geven iz es vail un
shall bodies the so that Sabbath Erev was is it because and

נישט בלייבן דעם שבת אויפן בוים — ווארום יענער שבת איז
iz Shabbos yener vorem boim oifen Shabbos dem blaiben nisht
is Sabbath that because tree on the Sabbath during remain not

געווען שבת הגדול — האבן די יידן געבעטן פילאטוסן, אז מען
men az Pilatusn gebeten Yidn di hoben hagadol Shabbos geven
they that Pilate ask Judaeans the did HaGadol Sabbath was

זאל צעברעכן די ביינער פון די גופים , און זיי אראפנעמען. [לב] זענען
zenen aropnemen zei un gufim di fun beiner di tsebrechen zol
did take down them and bodies the of bones the break shall

געקומען די זעלנער און האבן דעם ערשטן צעבראכן די ביינער און
un beiner di tsebrochen ershtn dem hoben un zelner di gekumen
and bones the break first one the did and soldiers the come

דעם אנדערן, וואס איז אויפגעהאנגען געווארן מיט אים אויף דער
der oif im mit gevoren oifgehongen iz vos andern dem
the on him with having become hung up is who other the

בוים. [לג] קומענדיק אבער צו יהושוען/ישוען , ווי זיי האבן געזען,
gezen hoben zei vi Yeshuan/Yehoshuan tsu ober kumendik boim
see did they as Yehoshua to however coming tree

אז ער איז שוין געשטארבן, האבן זיי אים נישט צעבראכן די
di tsebrochen nisht im zei hoben geshtorben shoin iz er az
the broke not him they did died already is he that

ביינער. [לד] נאר איינער פון די זעלנער האט אים דורכגעשטאכן די זייט
zait di durchgeshtochen im hot zelner di fun einer nor beiner
side the pierce him did soldiers the of one but bones

מיט א שפיז; און גלייך איז ארויסגעקומען בלוט און וואסער.
vaser un blut aroisgekumen iz glaich un shpiz a mit
water and blood come out did immediately and spear a with

[לה] און דער , וואס האט עס געזען, האט עדות געזאגט, און זיין
zain un gezogt eides hot gezen es hot vos der un
his and said witness did see it did who the one and

עדות זאגן איז וואר; און ער ווייסט, אז ער זאגט דעם אמת, כדי
kedei emes dem zogt er az veist er un vor iz zogen eides
so that truth the says he that knows he and true is say witness

אויך איר זאלט גלויבן. [לו] ווארום דאס איז געשען , כדי דער פסוק
pasuk der kedei geshen iz dos vorem gloiben zolt ir oich
verse the so that happened is this because believe shall you also

זאל דערפילט ווערן:
veren derfilt zol
to be fulfilled shall

קיין ביין זאלט איר אים נישט צעברעכן. (שמות יב, מו.)
mu ib Shemot tsebrechen nisht im ir zolt bein kein
46 12 Exodus break not him you shall bone no

[לז] און ווידער אן אנדערער פסוק זאגט:
zogt pasuk anderer an vider un
says verse other an again and

(It is finished!) And having
bowed his rosh, Rebbe,
Melech HaMoshiach gave up
his neshamah.

[31] Therefore, those of
Yehudah, vi-bahlt *(since)*
it was Preparation Day,
they did not want the
geviyot to be left on HaEtz
(Tree) during Shabbos, for
it was Shabbat HaGadol,
requested Pilate to have
the legs broken and
the geviyot taken away.
[32] Therefore the chaiyalim
(soldiers) came and broke
the first man's legs
and then the other one
hanging on HaEtz. [33] But
having come to Rebbe,
Melech HaMoshiach,
when they saw that
he was already niftar
(deceased), they did not
break his legs. [34] But one
of the chaiyalim pierced
his side with a romakh
(spear), and immediately
out came dahm and
mayim. [35] And the ed
re'iyah *(eyewitness)* of
this has given solemn
edut *(testimony)*. And
his edut is ne'emanah
(trustworthy). And that
one has da'as that he
speaks Emes that you
might have emunah. [36] For
these things happened
that the Kitvei Hakodesh
might be fulfilled, V'ETZEM
LO TISHBERU VO *(And
not a bone of him shall be
broken)*. [37] And again the
Kitvei Hakodesh says,
V'HIBITU on him ES

זיי וועלן קוקן אויף אים,
im oif kuken velen zei
him on look will they

וועמען זיי האבן דורכגעשטאכן . (זכריה יב, י .)
i ib Zecharyah durchgeshtochen hoben zei vemen
10 12 Zecharyah pierced have they whom

לח און נאך דעם האט יוסף הרמתי , וועלכער איז געווען א
a geven iz velcher HaRamati Yosef hot dem noch un
a was is who HaRamati Joseph has that after and

פארבארגענער תלמיד פון יהושען/ישוען , אויס מורא פאר די
di far moire ois Yeshuan/Yehoshuan fun talmid farborgener
the before fear out of Yehoshua of disciple hidden

יידן , געבעטן פילאטוסן, אז ער זאל מעגן אוועקנעמען ישועס
Yeshuas aveknemen megn zol er az Pilatusn gebeten Yidn
Yeshua's take away permitted shall he that Pilate asked Judaeans

גוף ; און פילאטוס האט עס דערלויבט. ער איז דעריבער געקומען און
un gekumen deriber iz er derloibt es hot Pilatus un guf
and come therefore did he permit it did Pilate and body

האט אוועקגענומען זיין גוף . לט און נקדימון איז אויך געקומען,
gekumen oich iz Nakdimon un guf zain avekgenumen hot
come also did Nakdimon and body his taken away did

(דער , וואס איז דאס ערשטע מאל געקומען צו יהושען/ישוען
Yeshuan/Yehoshuan tsu gekumen mol ershte dos iz vos der
Yehoshua to come time first the is who the one

ביינאכט) ברענגענדיק צו טראגן א געמישטע זאלב פון מירע און
un mire fun zalb gemishte a trogen tsu brengendik bainacht
and myrrh of ointment mixture a carry to bringing by night

אלאע, אן ערך הונדערט פונט . מ און זיי האבן גענומען ישועס גוף
guf Yeshuas genumen hoben zei un funt hundert erech an aloe
body Yeshua's take did they and pound hundred about an aloe

און אים איינגעוויקלט אין תכריכים מיט די געווירצן לויט
loit gevirtsen di mit tachrichim in aingeviklt im un
according to spices the with burial shrouds in wrapped him and

דעם מנהג ביי יידן מקבר צו זיין . מא און אויף דעם ארט, וואו
vu ort dem oif un zain tsu mekaber Yidn bai minheg dem
where place that on and be to burial Jews with custom the

ער איז אויפגעהאנגען אויף דער בוים געווארן, איז געווען א גארטן, און
un gorten a geven iz gevoren boim der oif oifgehongen iz er
and garden a was is become tree the on hung up is he

אין דעם גארטן א ניי קבר , אין וועלכן עס איז נאך קיינמאל קיינער
keiner keinmol noch iz es velchen in keyver nai a gorten dem in
no one never yet is it which in tomb new a garden the in

נישט געלייגט געווארן. מב און דארטן— צוליב דעם ערב שבת
Shabbos erev dem tsulib dorten un gevoren geleigt nisht
Sabbath Erev the on account of there and become laid down not

ביי יידן , ווייל דאס קבר איז געווען נאענט—האבן זיי געלייגט
geleigt zei hoben noent geven iz keyver dos vail Yidn bai
place they did near was is tomb the because Jews among

יהושען/ישוען .
Yeshuan/Yehoshuan
Yehoshua

כ און דעם ערשטן טאג פון דער וואך אינדערפרי , בשעת עס איז נאך
noch iz es beshas inderfri voch der fun tog ershtn dem un
yet is it while in the morning week the of day first the and

ASHER DAKARU *(And they will look on him whom they pierced.)*

38 Now after these things, Yosef from Ramatayim, being a talmid of Rebbe, Melech HaMoshiach, but besod *(in secret)* because of fear of those of Yehudah, requested Pilate that he might take the gufat Yehoshua *(Ps 16:9-10; Job 19:25-27; Isa 53:11)*, and Pilate allowed it. Yosef from Ramatayim came, therefore, and took the gufat Yehoshua. 39 And also Rav Nakdimon came, the one having come first to Rebbe, Melech HaMoshiach balailah, bearing a mixture of myrrh and aloes, about one hundred pounds. 40 Therefore, they took the Guf HaYeshua *(Body of Yehoshua)* and bound it in linen clothes with spices as is the burial minhag with the Yehudim. 41 Now there was in the place where Rebbe, Melech HaMoshiach was pierced on HaEtz a gahn *(garden)* and in the gahn a kever chadash *(new tomb)* in which never yet anyone had been placed. 42 And so, because it was Preparation Day for those of Yehudah and because the kever was nearby, they laid Moshiach there.

20 Now on the Yom Rishon, Miryam of

געווען פינסטער, קומט מרים פון מגדלה צום קבר , און זעט
zet un keyver tsum Magdala fun Miryam kumt finster geven
sees and tomb to the Magdala of Mary comes dark was

דעם שטיין אוועקגענומען פון קבר . ב לויפט זי דעריבער און קומט צו
tsu kumt un deriber zi loift keyver fun avekgenumen shtein dem
to comes and therefore she runs tomb from taken away stone the

שמעון פעטרוסן און צום אנדערן תלמיד , וועמען יהושע/ישוע האט
hot Yeshua/Yehoshua vemen talmid andern tsum un Petrosn Shim'on
has Yehoshua whom disciple other to the and Peter Simon

ליב געהאט, און זאגט צו זיי : מען האט אוועקגענומען דעם האר פון
fun Har dem avekgenumen hot men zei tsu zogt un gehat lib
of L-rd the taken away have they them to says and had love

דעם קבר ארויס, און מיר ווייסן נישט, וואו מען האט אים געלייגט. ג און
un geleigt im hot men vu nisht veisen mir un arois keyver dem
and laid him has they where not know we and out tomb the

פעטרוס איז ארויסגעגאנגען און דער אנדערער תלמיד , און זענען אוועק
avek zenen un talmid anderer der un aroisgegangen iz Petros
go away did and disciple another the and went out is Peter

צום קבר . ד און ביידע זענען געלאפן צוזאמען; און דער אנדערער
anderer der un tsuzamen gelofen zenen beide un keyver tsum
other the and together run did both and tomb to the

תלמיד איז געלאפן פארויס, גיכער ווי פעטרוס און איז דער ערשטער
ershter der iz un Petros vi gicher forois gelofen iz talmid
first the is and Peter than faster ahead run is disciple

אנגעקומען צום קבר . ה און איינבייגנדיק זיך , האט ער געזען די
di gezen er hot zich ainbeigendik un keyver tsum ongekumen
the seen he has himself stooping down and tomb to the arrive

תכריכים ליגן ; ער איז אבער נישט אריינגעגאנגען. ו דאן קומט אויך
oich kumt dan araingegangen nisht ober iz er lign tachrichim
also comes then go in not however did he lying burial shrouds

שמעון פעטרוס, נאכפאלגנדיק אים, און איז אריינגעגאנגען אין קבר אריין;
arain keyver in araingegangen iz un im nochfolgendik Petros Shim'on
into tomb in go in did and him following Peter Simon

און זעט די תכריכים ליגן, ז און דאס טיכל (מצנפת), וואס
vos mitsnefes tichl dos un lign tachrichim di zet un
which head shroud kerchief the and lying burial shrouds the sees and

איז געווען אויף זיין קאפ, איז נישט געלעגן צוזאמען מיט די תכריכים ,
tachrichim di mit tsuzamen gelegen nisht iz kop zain oif geven iz
burial shrouds the with together lying not is head his on was is

נאר באזונדער צונויפגעוויקלט אויף איין ארט. ח און דעמאלט איז אויך
oich iz demolt un ort ein oif tsunoifgeviklt bazunder nor
also is then and place one on folded up separately but

דער אנדערער תלמיד אריינגעגאנגען, ער, וואס איז געקומען דער ערשטער
ershter der gekumen iz vos er araingegangen talmid anderer der
first the come did who he go in disciple other the

צום קבר , און האט געזען און געגלויבט. ט ווארום זיי האבן נאך
noch hoben zei vorem gegloibt un gezen hot un keyver tsum
yet had they because believed and see did and tomb to the

נישט פארשטאנען די שריפט , אז ער מוז אויפשטיין פון
fun oifshtein muz er az shrift di farshtanen nisht
from standing up again must he that scripture the understood not

די טויטע. י און די תלמידים זענען ווידער אוועק צו זיך אהיים.
aheim zich tsu avek vider zenen talmidim di un toite di
home themselves to go away again did disciples the and dead the

Magdala comes early, while it was still dark, to the kever *(tomb)* and sees the stone having been taken away from the kever.
2 Miryam of Magdala runs therefore and comes to Shim'on Kefa and to the talmid ha'ahuv and says to them, They have taken Adoneinu from the kever *(tomb)* and we do not have da'as where they laid him.
3 Therefore, Shim'on Kefa went forth and the other talmid, and they were coming to the kever *(tomb)*,
4 And were running, the two together and the other talmid ran ahead faster than Kefa, and came first to the kever,
5 And having stooped down, the other talmid sees the tachrichin linen clothes lying there. However, he did not enter the kever.
6 Then comes also Shim'on Kefa following him and Shim'on Kefa entered into the kever *(tomb)*, and sees the tachrichin linen clothes lying there.
7 And also the mitznefet *(head wrapping)*, which had been upon the rosh of Rebbe, Melech HaMoshiach, the mitznefet not lying with the tachrichin, but apart, having been folded up in one place.
8 Then, therefore, entered also the other talmid, the one having come first to the kever *(tomb)*, and he saw and had emunah *(faith)*.
9 For they did not yet have da'as of the Kitvei Hakodesh that it is necessary for Rebbe, Melech HaMoshiach to have his Techiyas HaMoshiach.
10 Then the talmidim went away again to their own homes.

יא מרים אבער איז געשטאנען אינדרויסן ביים קבר וויינענדיק;
veinendik keyver baim indroisen geshtanen iz ober Miryam
weeping tomb by the outside stand did however Mary

און בשעת זי האט געוויינט, האט זי זיך אראפּגעבויגן צום קבר ,
keyver tsum aropgeboigen zich zi hot geveint hot zi beshas un
tomb to the bend down herself she did weep did she while and

יב און זעט צוויי מלאכים אין ווייסן זיצן , איינעם צוקאפּנס און איינעם
einem un tsukopns einem zitsen vaisn in malochim tsvei zet un
one and at the head one sitting white in angels two see and

צופוסנס , וואו ישועס גוף איז געלעגן. יג און יענע זאגן צו
tsu zogen yene un gelegen iz guf Yeshuas vu tsufusns
to say those and lying was body Yeshua's where at the feet

איר: אשה , וואס וויינסטו ? זאגט זי צו זיי : ווייל מען האט
hot men vail zei tsu zi zogt veinstu vos isha ir
have they because them to she says do you weep why woman her

אוועקגענומען דעם האר מיינעם , און איך ווייס נישט, וואו מען האט
hot men vu nisht veis ich un mainem Har dem avekgenumen
have they where not know I and mine L-rd the taken away

אים געלייגט. יד דאס זאגנדיק, האט זי זיך אויסגעדרייט הינטער
hinter oisgedreit zich zi hot zogendik dos geleigt im
behind turn around herself she did saying this laid him

זיך , און זעט יהושען/ישוען שטיין , און האט נישט געוואוסט,
gevust nisht hot un shtein Yeshuan/Yehoshuan zet un zich
know not did and standing Yehoshua sees and herself

אז עס איז יהושע/ישוע . טו זאגט יהושע/ישוע צו איר: אשה ,
isha ir tsu Yeshua/Yehoshua zogt Yeshua/Yehoshua iz es az
woman her to Yehoshua says Yehoshua is it that

וואס וויינסטו ? וועמען זוכסטו ? און מיינענדיק, אז ער איז דער
der iz er az meinendik un zuchstu vemen veinstu vos
the is he that supposing and do you seek whom do you weep why

גערטנער , זאגט זי צו אים: האר, אויב דו האסט אים אוועקגעטראגן,
avekgetrogen im host du oib Har im tsu zi zogt gertner
carried away him you have you if L-rd him to she says gardeners

זאג מיר, וואו דו האסט אים געלייגט, און איך וועל אים אוועקנעמען.
aveknemen im vel ich un geleigt im host du vu mir zog
take away him will I and laid him you have you where we tell

טז זאגט יהושע/ישוע צו איר: מרים ! זי האט זיך אויסגעדרייט
oisgedreit zich hot zi Miryam ir tsu Yeshua/Yehoshua zogt
turn around herself did she Mary her to Yehoshua says

און זאגט צו אים: אויף לשון קודש : רבוני ! (דאס הייסט לערער!)
lerer heist dos Raboni kodesh loshen oif im tsu zogt un
teacher means this Rabboni holy language in him to says and

יז זאגט יהושע/ישוע צו איר: ריר מיך נישט אָן: ווארום איך בין
bin ich vorem on nisht mich rir ir tsu Yeshua/Yehoshua zogt
am I because on not me touch her to Yehoshua says

נאך נישט ארויפגעגאנגען צום פאטער; נאר גיי צו מיינע ברידער און
un brider maine tsu gei nor foter tsum aroifgegangen nisht noch
and brothers my to go but Father to the gone up not yet

זאג זיי , איך גיי ארויף צו מיין פאטער און אייער פאטער, און צו
tsu un foter eier un foter main tsu aroif gei ich zei zog
to and Father your and Father my to up go I them tell

מיין ג-ט און אייער ג-ט. יח קומט מרים פון מגדלה און דערציילט די
di dertseilt un Magdala fun Miryam kumt G-t eier un G-t main
the tells and Magdala of Mary comes G-d your and G-d my

11 Now Miryam had stood at the kever *(tomb)* outside weeping. Then, as she was weeping, she bent down into the kever *(tomb)*, 12 And sees two malachim *(angels)* in white, sitting, one at the head and one at the feet, where the Guf of Yehoshua had previously been lying. 13 And those ones say to her, Isha, why do you weep? She says to them, They took Adoni, and I don't have da'as of where they placed him. 14 When she had said these things, she turned back around, and she sees Yehoshua standing there, and she did not have da'as that it was Yehoshua. 15 Rebbe, Melech HaMoshiach says to her, Isha, why do you weep? Whom do you seek? Miryam, supposing that he was the shomer hagahn *(the keeper of the garden)*, says to him, Adon, if you carried him away, tell me where you placed him, and I'll take him. 16 He says to her, Miryam. She turns and she says to him in Ivrit, Rabboni. (This means Mori [my teacher].) 17 He says to her, Do not hold on to me, for I have not yet made the aliyah ascent to HaAv; but go to my Achim and tell them, I make the aliyah ascent to Avi and to Avichem, to Elohai and Eloheichem. 18 Miryam from Magdala comes announcing to the talmidim, I have seen HaAdon. And she told them that

תלמידים, אז זי האט געזען דעם האר, און דאס האט ער איר געזאגט.
talmidim az zi hot gezen dem Har un dos hot er ir gezogt
disciples that she has seen the L-rd and this had he to her said

יט און אין יענעם טאג אין אוונט , דעם ערשטן פון דער וואך, בשעת
un in yenem tog in ovent dem ershtn fun der voch beshas
and in that day in evening the first of the week while

די טירן זענען געווען פארשלאסן, וואו די תלמידים האבן זיך
di tirn zenen geven farshlosen vu di talmidim hoben zich
the doors are was locked where the disciples have themselves

געפונען, אויס מורא פאר די יידן , איז יהושע/ישוע געקומען
gefunen ois moire far di Yidn iz Yeshua/Yehoshua gekumen
found out fear before the Judaeans is Yehoshua come

און האט זיך געשטעלט אין דער מיט , און זאגט צו זיי : שלום
un hot zich geshtelt in der mit un zogt tsu zei sholem
and did himself stand in the midst and says to them peace

עליכם ! כ און ווען ער האט דאס געזאגט, האט ער זיי געוויזן די
aleichem un ven er hot dos gezogt hot er zei gevizn di
be with you and when he did this say did he them show the

הענט און די זייט. און די תלמידים האבן זיך געפריידט, זעענדיק
hent un di zait un di talmidim hoben zich gefreidt zeendik
hands and the side and the disciples did self rejoiced seeing

דעם האר. כא און יהושע/ישוע האט ווידער צו זיי געזאגט: שלום
dem Har un Yeshua/Yehoshua hot vider tsu zei gezogt sholem
the L-rd and Yehoshua did again to them say peace

עליכם ! ווי דער פאטער האט מיך געשיקט, אזוי שיק איך אייך.
aleichem vi der foter hot mich geshikt azoi shik ich aich
be with you as the Father did me sent so send I you

כב און דאס זאגנדיק , האט ער אויף זיי געאטעמט, און זאגט צו
un dos zogendik hot er oif zei geotemt un zogt tsu
and this having said did he upon them breathe and says to

זיי ; זייט מקבל דעם רוח הקודש ! כג וועמען איר וועט מוחל
zei zait mekabl dem ruach Hakoidesh vemen ir vet moichel
them be receive the Spirit the Holy whomever you will forgive

זיין די זינד, וועט עס זיי זיין פארגעבן געווארן; וועמען איר וועט
zain di zind vet es zei zain fargeben gevoren vemen ir vet
be the sins will it them be forgiven become whomever you will

צוריקהאלטן, וועלן זיי זיין צוריקגעהאלטן.
tsurikhalten velen zei zain trurikgehalten
retain will they be retained

כד אבער תומא, איינער פון די צוועלף, וועמען מען האט גערופן
ober Toma einer fun di tsvelf vemen men hot gerufen
however Toma one of the twelve who they had called

דידומאס, איז נישט געווען צוזאמען מיט זיי , ווען יהושע/ישוע
Didymos iz nisht geven tsuzamen mit zei ven Yeshua/Yehoshua
Didymas is not was together with them when Yehoshua

איז געקומען. כה האבן די אנדערע תלמידים דעריבער געזאגט צו אים:
iz gekumen hoben di andere talmidim deriber gezogt tsu im
is come did the other disciples therefore say to him

מיר האבן געזען דעם האר! ער אבער האט צו זיי געזאגט: אויב איך
mir hoben gezen dem Har er ober hot tsu zei gezogt oib ich
we did see the L-rd he however did to them say if I

וועל נישט זען דעם צייכן פון די נעגל אין זיינע הענט, און ארייננשטעקן
vel nisht zen dem tseichen fun di negl in zaine hent un arainshteken
will not see the sign of the nails in his hands and put in

He had said to her these things.

19 On that Yom Rishon, when it was erev, and the delatot *(doors)* having been shut where the talmidim were, because of fear of those of Yehudah, then came Rebbe, Melech HaMoshiach and stood in the midst and says to them, Shalom aleichem! 20 And having said this, He showed his hands and his side to them. Therefore, the talmidim were filled with simcha at having seen HaAdon. 21 Therefore He said to them again, Shalom aleichem! As HaAv has sent Me, so also I send you. 22 And having said this, Moshiach breathed on them and says to them, Receive the Ruach Hakodesh.
23 If you grant selicha to the averos of any, they have selicha; if there be any whose averos you retain, they are retained.

24 But T'oma, one of the Sheneym Asar, the one being called Didymus, was not with them when He came. 25 Therefore the other talmidim were saying to him, Ra'i'nu es Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu! *(We have seen Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu!)* But T'oma said to them, Unless I see in his hands the mark of the nails and I put my

מיין פינגער אויף דעם ארט פון די נעגל, און ארײנטאן מיין האנט אין
oif finger main dem ort fun di negl un arainton main hant in
on finger my the place of the nails and put in my hand in
זיין זייט, וועל איך בשום אופן נישט גלויבן!
zait zain vel ich beshum oifen nisht gloiben
side his will I never way not believe

כו און אין אכט טעג ארום זענען זיינע תלמידים ווידער געווען אינעווייניק
un in acht teg arum zenen zaine talmidim vider geven ineveinik
and in eight days later were his disciples again were inside
(אינעם הויז), און תומא איז געווען מיט זיי. קומט יהושע/ישוע,
inem hoiz un Toma iz geven mit zei kumt Yeshua/Yehoshua
in the house and Toma is was with them comes Yehoshua
בשעת די טירן זענען געווען פארשלאסן, און האט זיך געשטעלט אין
beshas di tirn zenen geven farshlosen un hot zich geshtelt in
while the doors are was locked and has himself stand in
דער מיט און געזאגט: שלום עליכם! כז דאן זאגט ער צו תומא:
der mit un gezogt sholem aleichem dan zogt er tsu Toma
the midst and said peace be with you then says he to Toma
שטרעק אויס דיין פינגער אהער און זע מיינע הענט; און שטרעק אויס
shtrek ois dain finger aher un ze maine hent un shtrek ois
stretch out your finger here and look my hands and stretch out
דיין האנט און טו זי ארײן אין מיין זייט, און זיי נישט אומגלויביק, נאר זיי
dain hant un tu zi arain in main zait un zai nisht umgloibik nor zai
your hand and do it into in my side and be not unbelieving but be
א מאמין! כח האט תומא געענטפערט און געזאגט צו אים: מיין האר און
a maimen hot Toma geentfert un gezogt tsu im main Har un
a believer did Toma answer and said to him my L-rd and
מיין ג-ט! כט זאגט יהושע/ישוע צו אים: ווייל דו האסט מיך געזען,
main G-t zogt Yeshua/Yehoshua tsu im vail du host mich gezen
my G-d says Yehoshua to him because you did me see
גלויבסטו? וואויל איז די, וואס האבן נישט געזען און גלויבן דאך!
gloibstu voil iz di vos hoben nisht gezen un gloiben doch
do you believe blessed are those who have not seen and believe yet
ל און נאך א סך אנדערע נסים האט יהושע/ישוע געטאן פאר
un noch a sach andere nisem hot Yeshua/Yehoshua geton far
and yet a many other signs did Yehoshua do before
זיינע תלמידים, וואס שטייען נישט געשריבן אין דעם דאזיקן ספר. לא און
zaine talmidim vos shteien nisht geshriben in dem dozikn seifer un
his disciples which stand not written in the this book and
די דאזיקע זענען געשריבן געווארן, כדי איר זאלט גלויבן, אז
di dozike zenen geshriben gevoren kedei ir zolt gloiben az
the these are written become so that you shall believe that
יהושע/ישוע איז דער משיח, דער זון פון דער אויבערשטער, און
Yeshua/Yehoshua iz der Moshiach der zun fun der Oibershter un
Yehoshua is the Moshiach the Son of the Most High and
אז גלויבנדיק, זאלט איר האבן לעבן אין זיין נאמען.
az gloibendik zolt ir hoben leben in zain nomen
that believing shall you have life in his name

כא

נאך דעם האט יהושע/ישוע זיך ווידער באוויזן צו
noch dem hot Yeshua/Yehoshua zich vider bavizen tsu
after this did Yehoshua himself again appear to
די תלמידים ביים ים פון טבריה; און האט זיך באוויזן
di talmidim baim yam fun Tiberias un hot zich bavizen
the disciples at the Sea of Tiberias and did himself appear

finger into the place of the nails and also put my hand into his side, I will never have emunah *(faith)*.

26 And after shmonah yamim *(eight days)* again the talmidim of Rebbe, Melech HaMoshiach were inside, and T'oma with them. Although the delatot were shut, He comes and stood in the midst and said, Shalom Aleichem. 27 Then He says to T'oma, Bring your finger here and see My hands, and bring your hand and put it into My side, and do not be without emunah but be a ma'amin *(Messianic believer)*. 28 In reply, T'oma said to Rebbe, Melech HaMoshiach, Adoni and Elohai! 29 And Rebbe, Melech HaMoshiach says to him, Because you have seen Me, you have emunah *(faith)*? Ashrey *(Happy)* are the ones not having seen and having emunah.

30 Therefore, many other otot *(miraculous signs)* Rebbe, Melech HaMoshiach also did before the talmidim, which have not been written in this sefer. 31 But these things have been written that you might have emunah that Yehoshua is the Rebbe, Melech HaMoshiach, the Ben HaElohim, and that, believing with emunah, you may have Chayyim *(Life)* b'Shem of Him.

21

After these things Rebbe, Melech HaMoshiach manifested himself again to His talmidim at Lake Tiberias. Now Rebbe,

אויף אזא אופן: ב עס זענען געווען צוזאמען שמעון פעטרוס און
un Petros Shim'on tsuzamen geven zenen es oifen aza oif
and Peter Simon together was are there manner such in

תומא, וואס מען האט אים גערופן דידומאס, און נתנאל פון קנה
Cana fun Natanel un Didymos gerufen im hot men vos Toma
Cana from Natan'el and Didymas called him has they who Toma

אין גליל, און זבדיס זין, און אנדערע צוויי פון זיינע תלמידים.
talmidim zaine fun tsvei andere un zin Zavdais un Galil in
disciples his of two another and sons Zavdai's and Galilee in

ג זאגט שמעון פעטרוס צו זיי: איך גיי פאנגען פיש! זאגן זיי צו
tsu zei zogen fish fangen gei ich zei tsu Petros Shim'on zogt
to they say fish to catch go I them to Peter Simon says

אים: מיר וועלן אויך קומען מיט דיר. און זיי זענען ארויסגעגאנגען,
aroisgegangen zenen zei un dir mit kumen oich velen mir im
go out did they and you with come also will we him

און זענען איינגעשטיגן אינם שיפל; און אין יענער נאכט האבן זיי
zei hoben nacht yener in un shifel inem aingeshtigen zenen un
they did night that in and boat into the step in did and

גארניסט געכאפט. ד און ווען עס איז שוין געווען אינדערפרי,
inderfri geven shoin iz es ven un gechapt gornisht
in the morning was already is it when and catch nothing

איז יהושע/ישוע געשטאנען ביים ברעג; דאך האבן די תלמידים
talmidim di hoben doch breg baim geshtanen Yeshua/Yehoshua iz
disciples the did yet shore at the standing Yehoshua is

נישט געוואוסט, אז עס איז יהושע/ישוע. ה און יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua un Yeshua/Yehoshua iz es az gevust nisht
Yehoshua and Yehoshua is it that known not

זאגט צו זיי: קינדער, צי האט איר נישט עפעס (פאנגען פיש) צו
tsu fish fangen epes nisht ir hot tsi kinder zei tsu zogt
to fish catch something not you have children them to says

עסן? האבן זיי אים געענטפערט: ניין! ו ער אבער האט צו זיי
zei tsu hot ober er nein geentfert im zei hoben esen
them to did however he no answered him they have eat

געזאגט: ווארפט אריין די נעץ אויף דער רעכטער זייט פונם שיפל, און
un shifel funem zait rechter der oif nets di arain varft gezogt
and boat of the side right the on net the into throw say

איר וועט געפינען. און זיי האבן אריינגעווארפן און האבן זי מער
mer zi hoben un araingevorfen hoben zei un gefinen vet ir
no longer it were and throw in did they and find will you

נישט געקענט ארויסציען, צוליב דער מאסע פיש. ז זאגט יענער
yener zogt fish mase der tsulib aroistsien gekent nisht
that says fish mass of the on account of pull out be able not

תלמיד, וועלכן יהושע/ישוע האט ליב געהאט, צו פעטרוסן: עס
es Petrosn tsu gehat lib hot Yeshua/Yehoshua velchen talmid
it Peter to have love did Yehoshua whom disciple

איז דער האר! און ווי שמעון פעטרוס האט געהערט, אז עס איז דער
der iz es az gehert hot Petros Shim'on vi un Har der iz
the is it that hear did Peter Simon as and L-rd the is

האר, האט ער זיך אנגעגורט זיין אויבערמלבוש — ווארום ער איז געווען
geven iz er vorem oibermalbesh zain ongegurt zich er hot Har
was is he because tunic his girded self he did L-rd

נאקעט — און האט זיך אריינגעווארפן אין ים אריין. ח די אנדערע
andere di arain yam in araingevorfen zich hot un naket
other the into sea in throw in self did and naked

Melech HaMoshiach was manifested thus. 2 Together there were Shim'on Kefa and T'oma *(his name means Twin)* and Natan'el, the one from Kanah in the Galil and the Bnei Zavdai and two others of the talmidim of Rebbe, Melech HaMoshiach. 3 Shim'on Kefa says to them, I am going to fish. They say to Shim'on Kefa, We are coming also with you. They went forth and embarked into the sirah. And during that lailah they caught not one thing. 4 Now when the beginning of Shacharis had already come, Rebbe, Melech HaMoshiach stood on the shore. The talmidim had not, however, realized it was he. 5 Rebbe, Melech HaMoshiach says, therefore, to them, Yeladim, surely not any dagim *(fish)* you have? In reply, they said to Rebbe, Melech HaMoshiach, Lo. 6 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Throw the reshet *(net)* to the right side of the sirah *(boat)*, and you will find dagim. Therefore, they threw it. And now they were not strong enough to draw in the reshet *(net)*, because of the multitude of dagim.
7 Therefore, the talmid ha'ahuv says to Shim'on Kefa, It is Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu! Therefore, Shim'on Kefa, having heard this, strapped his gartel around his kaftan, for he was unclothed, and threw himself into the sea.

תלמידים אבער זענען געקומען אינם שיפל, ווארום זיי זענען נישט
nisht zenen zei vorem shifel inem gekumen zenen ober talmidim
not are they because boat in the come did however disciples

געווען ווייט פון דער יבשה , נאר אן ערך צוויי הונדערט איילן ,
elln hundert tsvei erech an nor yaboshe der fun vait geven
cubits hundred two about an only dry land the from far were

שלעפנדיק די נעץ מיט פיש. ט און ווען זיי זענען ארויסגעשטיגן אויפן
oifen aroisgeshtigen zenen zei ven un fish mit nets di shlependik
on the step out did they when and fish with net the pulling

לאנד, זען זיי א פייער פון קוילן אנגעלייגט און א פיש ליגן דערויף
deroif lign fish a un ongeleigt koiln fun faier a zei zen land
thereon lying fish a and heaped up coals of fire a they see land

און ברויט. י זאגט יהושע/ישוע צו זיי : ברענגט אהער פון די
di fun aher brengt zei tsu Yeshua/Yehoshua zogt broit un
the from here bring them to Yehoshua says bread and

פיש, וואס איר האט איצט געכאפט. יא איז שמעון פעטרוס איינגעשטיגן
aingeshtigen Petros Shim'on iz gechapt itst hot ir vos fish
step in Peter Simon is caught now have you which fish

און האט ארויסגעצויגן די נעץ אויף דער יבשה , פול מיט גרויסע
groise mit ful yaboshe der oif nets di aroisgetsoigen hot un
large with full land the upon net the pull out did and

פיש, הונדערט דריי און פיפציק, און הגם עס איז געווען אזויפיל ,
azoifil geven iz es hagam un fiftsik un drai hundert fish
so much was is it although and fifty and three hundred fish

האט זיך די נעץ דאך נישט צעריסן. יב זאגט יהושע/ישוע צו זיי :
zei tsu Yeshua/Yehoshua zogt tserisn nisht doch nets di zich hot
them to Yehoshua says rip not yet net the self has

קומט, עסט אנבייסן ! און קיינער פון די תלמידים האט זיך
zich hot talmidim di fun keiner un onbaisen est kumt
themselves did disciples the of none and breakfast eat come

נישט אונטערגעשטעלט אים צו פרעגן: ווער ביסטו ? וויל זיי האבן
hoben zei vail bistu ver fregen tsu im untergeshtelt nisht
did they because are you who ask to him dare not

געוואוסט, אז עס איז דער האר. יג קומט יהושע/ישוע און נעמט דאס
dos nemt un Yeshua/Yehoshua kumt Har der iz es az gevust
the takes and Yehoshua comes L-rd the is it that know

ברויט און גיט עס זיי , און אויך אזוי דעם פיש. יד דאס דאזיקע
dozike dos fish dem azoi oich un zei es git un broit
these the fish the in this way also and them it gives and bread

איז שוין דאס דריטע מאל ווי יהושע/ישוע האט זיך באוויזן צו
tsu bavizen zich hot Yeshua/Yehoshua vi mol drite dos shoin iz
to shown Himself has Yehoshua that time third the now is

די תלמידים, נאך דעם ווי ער איז אויפגעשטאנען פון די טויטע.
toite di fun oifgeshtanen iz er vi dem noch talmidim di
dead the from stand up again is he when that after disciples the

טו און ווען זיי האבן אפגעגעסן אנבייסן , זאגט יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua zogt onbaisen opgegesen hoben zei ven un
Yehoshua says breakfast finish eating did they when and

צו שמעון פעטרוסן: שמעון בן יונה , צי האסטו מיך ליב מער
mer lib mich hostu tsi Yonah ben Shim'on Petrosn Shim'on tsu
more love me do you Jonah son of Simon Peter Simon to

ווי די דאזיקע? זאגט ער צו אים: יא , האר, דו ווייסט, אז איך
ich az veist du Har yo im tsu er zogt dozike di vi
I that know you L-rd yes him to he says these the than

8 But the other talmidim in the sirah, for they were not far from the land but about two hundred cubits out, came dragging the reshet of the dagim. 9 Therefore, when the talmidim disembarked onto the shore, they see a hadlakah *(bonfire)* there and dagim lying on it and lechem. 10 Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Bring some from the dagim which you caught now.
11 Therefore, Shim'on Kefa went up and dragged the reshet *(net)* onto the shore, full of large dagim, me'ah vchamishim ushloshah *(one hundred and fifty three)*, and, though being so many, did not split the reshet *(net)*. 12 Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Come, eat! Now not one of the talmidim was daring to ask him, Who are you? — having had da'as that it is Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu. 13 Rebbe, Melech HaMoshiach comes and takes the lechem and gives to them, likewise the dagim.
14 This was now the shlishit *(third)* time Rebbe, Melech HaMoshiach, having been made to stand up alive from the mesim, was manifested to the talmidim.

15 Then when they ate, he says to Shim'on Kefa, Shim'on Bar-Yochanan, do you have ahavah for me more than these? Shim'on Kefa says to him, Ken, Adoni, You have da'as that I have ahavah for You. He says

האב דיך ליב. זאגט ער צו אים: פאשע מיינע לעמער. טז ווידער צום
tsum vider lemer maine pashe im tsu er zogt lib dich hob
for the again lambs my feed him to he says love you do

צווייטן מאל זאגט ער צו אים: שמעון בן יונה , צי האסטו מיך
mich hostu tsi Yonah ben Shim'on im tsu er zogt mol tsveitn
me do you Jonah son of Simon him to he says time second

ליב? זאגט ער צו אים: יא , האר, דו ווייסט, אז איך האב דיך ליב.
lib dich hob ich az veist du Har yo im tsu er zogt lib
love you do I that know you L-rd yes him to he says love

זאגט ער צו אים: פאשע מיינע שאף. יז צום דריטן מאל זאגט ער צו
tsu er zogt mol dritn tsum shof maine pashe im tsu er zogt
to he says time third for the sheep my feed him to he says

אים: שמעון בן יונה , צי האסטו מיך ליב? איז פעטרוס טרויעריק
troierik Petros iz lib mich hostu tsi Yonah ben Shim'on im
grieved Peter is love me do you Jonah son of Simon him

געווארן, ווייל ער האט צו אים געזאגט צום דריטן מאל: צי האסטו
hostu tsi mol dritn tsum gezogt im tsu hot er vail gevoren
do you time third for the say him to did he because become

מיך ליב? און ער האט צו אים געזאגט: האר, דו ווייסט אלץ ;
alts veist du Har gezogt im tsu hot er un lib mich
everything know you L-rd say him to did he and love me

דו ווייסט, אז איך האב דיך ליב. זאגט יהושע/ישוע צו אים:
im tsu Yeshua/Yehoshua zogt lib dich hob ich az veist du
him to Yehoshua says love you do I that know you

פאשע מיינע שעפעלעך. יח באמת , באמת זאג איך דיר: ווען דו ביסט
bist du ven dir ich zog beemes beemes shefelech maine pashe
are you when you I tell in truth in truth sheep my feed

געווען יונג , האסטו דיך ארומגעגארטלט און ביסט געגאנגען, וואו
vu gegangen bist un arumgegartlt dich hostu yung geven
where go did and gird around yourself you did young were

דו האסט געוואלט; אבער ווען דו וועסט אלט ווערן , וועסטו
vestu veren alt vest du ven ober gevolt host du
will you become old will you when however want did you

אויסשטרעקן דיינע הענט, און אן אנדערער וועט דיך ארומגארטלען
arumgartelen dich vet anderer an un hent daine oisshtreken
gird around you will other an and hands your stretch out

און פירן, וואוהין דו וועסט נישט וועלן. יט און דאס דאזיקע האט ער
er hot dozike dos un velen nisht vest du vuahin firen un
he has these the and want not will you where lead and

געזאגט, מרמז זייענדיק, מיט וואס פאר א טויט ער וועט פארהערלעכן
faherlechen vet er toit a far vos mit zaiendik meramez gezogt
glorify will he death a for what with making alluding said

ה' . און נאך דעם ווי ער האט דאס געזאגט, זאגט ער צו אים: פאלג
folg im tsu er zogt gezogt dos hot er vi dem noch un Hashem
follow him to he says said that has he as the after and Hashem

מיר נאך! כ אויסדרייענדיק זיך , זעט פעטרוס דעם תלמיד נאכפאלגן,
nochfolgen talmid dem Petros zet zich oisdreiendik noch mir
following disciple the Peter see himself turning around after me

וועלכן יהושע/ישוע האט ליב געהאט און וועלכער האט זיך
zich hot velcher un gehat lib hot Yeshua/Yehoshua velchen
himself did who and had love did Yehoshua which

אויך אנגעלענט אויף ישועס ברוסט ביי דער סעודה, און האט געזאגט:
gezogt hot un sude der bai brust Yeshuas oif ongelent oich
said had and feast the at breast Yeshua's on lean also

to him, Feed My lambs.
16 He again a second time
says to him, Shim'on Bar-
Yochanan, do you have
ahavah for me? Shim'on
Kefa says to him, Ken,
Adoni, You have da'as that
I have ahavah for You.
He says to him, Take care
of My sheep.
17 Rebbe,
Melech HaMoshiach says
to him the shlishit time,
Shim'on Bar-Yochanan,
do you have ahavah for
me? Kefa was grieved
because Rebbe, Melech
HaMoshiach said to him
the shlishit time, Do you
have ahavah for me? And
he says to Rebbe, Melech
HaMoshiach, Adoni, You
have da'as of all things.
You have da'as that I have
ahavah for You. Rebbe,
Melech HaMoshiach says
to him, Feed My kevasim.
18 Omein, omein, I say to
you, that when you were
young, you were girding
yourself and were walking
where you wanted, but
when you grow old you
will extend your hands
and another will gird you
and carry you where you
do not wish to go.
19 And
this He said signifying
by what mavet Shim'on
Kefa will glorify Hashem.
After this, He said to
him, Follow Me.
20 Having
turned, Kefa sees the talmid
ha'ahuv following them,
who also was reclining
at tish during the seudah
upon the kheyk of Rebbe,
Melech HaMoshiach, and
this talmid was the one

האר, ווער איז עס, וואס פאררַאט דיך? כא און ווען פעטרוס האט אים
im hot Petros ven un dich farrat vos es iz ver Har
him did Peter when and you betrays who it is who L-rd

דערזען , זאגט ער צו יהושען/ישוען : האר, און וואס וועגן
vegen vos un Har Yeshuan/Yehoshuan tsu er zogt derzen
about what and L-rd Yehoshua to he says caught sight of

דעם דאזיקן ? כב זאגט יהושע/ישוע צו אים: אויב איך וויל ער זאל
zol er vil ich oib im tsu Yeshua/Yehoshua zogt dozikn dem
shall he will I if him to Yehoshua says same one that

בלייבן, ביז איך קום , וואס גייט דאס דיך אָן? דו פאלג מיר נאך.
noch mir folg du on dich dos geit vos kum ich biz blaiben
after me follow you on you this goes why come I until remain

כג און דאס דאזיקע ווארט איז ארויסגעגאנגען צווישן די ברידער, אז
az brider di tsvishen aroisgegangen iz vort dozike dos un
that brothers the among go out is word these the and

יענער תלמיד וועט נישט שטארבן; יהושע/ישוע אבער האט נישט
nisht hot ober Yeshua/Yehoshua shtarben nisht vet talmid yener
not did however Yehoshua die not will disciple that

געזאגט צו אים, אז ער וועט נישט שטארבן, נאר: אויב איך וויל , אז
az vil ich oib nor shtarben nisht vet er az im tsu gezogt
that want I if only die not will he that him to say

ער זאל בלייבן ביז איך קום , וואס גייט דאס דיך אָן?
on dich dos geit vos kum ich biz blaiben zol er
on you this goes why come I until remain shall he

כד דאס איז דער תלמיד , וואס זאגט עדות וועגן די דאזיקע זאכן ,
zachn dozike di vegen eides zogt vos talmid der iz dos
things these the about witness says who disciple the is this

און האט זיי געשריבן; און מיר ווייסן, אז זיין עדות זאגן איז
iz zogen eides zain az veisen mir un geshriben zei hot un
is say witness his that know we and write them did and

אמת. כה עס זענען אבער פאראן נאך א סך אנדערע זאכן ,
zachn andere sach a noch faran ober zenen es emes
things other many a still there however are there truth

וואס יהושע/ישוע האט געטאן, וועלכע, אויב זיי זאלן באשריבן
bashriben zolen zei oib velche geton hot Yeshua/Yehoshua vos
described should they if which done has Yehoshua which

ווערן, איינע נאך דער אנדערער, בין איך מיך משער , אז אין דער
der in az meshaer mich ich bin anderer der noch eine veren
the in that suppose myself I am other the after one to be

וועלט וואלט נישט געווען גענוג ארט פאר די ספרים, וואס וואלטן
volten vos sforim di far ort genug geven nisht volt velt
would which books the for place enough be not would world

אנגעשריבן געווארן.
gevoren ongeshriben
become written

who had said Adoni, who
is the one betraying you?
21 Then Kefa, having seen
this one, says to Rebbe,
Melech HaMoshiach,
Adoni, and what about
this man? 22 He says to him,
If I want him to remain
until I come, what is that
to you? You follow Me.
23 Therefore, a rumor went
out saying to the achim
B'Moshiach that that talmid
would not die. But Rebbe,
Melech HaMoshiach did
not tell him that he would
not die, but rather, If I
want him to remain until
I come, what is that to
you?

24 This is the talmid,
the one giving solemn
edut *(testimony)* about
these things, and the
one having written
these things and we
have da'as that his
edut is emes. 25 And
there are many other
things which Rebbe,
Melech HaMoshiach
did, which if they are
written one by one,
not the Olam Hazeh
itself I suppose would
have room enough
for the sfarim being
written.

די שליחים געשיכטע

Gevurot Meyruach Hakodesh

א דעם ערשטן באריכט האב איך געמאכט, אָ טעאָפילוס, וועגן
vegen Teofilus o gemacht ich hob baricht ershtn dem
about Theophilus o make I did report first the

אלעם , וואס יהושע/ישוע האט אנגעהויבן צו טאן און
un ton tsu ongehoiben hot Yeshua/Yehoshua vos alem
and do to begin did Yehoshua which all things

צו לערנען, [ב] ביז צום טאג, ווען ער איז ארויפגענומען געווארן, נאך
noch gevoren aroifgenumen iz er ven tog tsum biz lernen tsu
after become taken above is he when day to the until teach to

דעם ווי ער האט דורך דעם רוח הקודש געבאטן די שליחים,
shlichim di geboten Hakoidesh ruach dem durch hot er vi dem
Shlichim the command the Holy Spirit the through did he when that

וועלכע ער האט אויסדערוויילט; [ג] צו וועמען נאך זיין ליידן ער האט
hot er laiden zain noch vemen tsu oisderveilt hot er velche
did he sufferings his after whom to chosen has he whom

זיך באוויזן לעבעדיק דורך א סך זיכערע באווייזן, דערשיינענדיק
dershainendik bavaizen zichere sach a durch lebedik bavizen zich
manifesting proofs assured many a through alive appear Himself

צו זיי במשך פון פערציק טעג און רעדנדיק וועגן דעם, וואס האט
hot vos dem vegen redendik un teg fertsik fun bemeshech zei tsu
had which that about speaking and days forty of in the time them to

א שייכות צום קעניגרייך פון ה׳; [ד] און ווען זיי זענען געווען
geven zenen zei ven un Hashem fun kenigraich tsum shaiches a
been have they when and Hashem of kingdom to the relation a

פארזאמלט, האט ער זיי באפוילן נישט אוועקצוגיין פון ירושלים ,
Yerushalayim fun avektsugein nisht bafoilen zei er hot farzamlt
Jerusalem from to go away not order them he did assembled

נאר צו ווארטן אויף דער הבטחה פונם פאטער, וועלכע—האט ער
er hot velche foter funem havtachah der oif varten tsu nor
he did whom Father from the promise the on wait to but

געזאגט—איר האט געהערט פון מיר; [ה] ווייל יוחנן האט געטובלט
getoivelt hot Yochanan vail mir fun gehert hot ir gezogt
immersed has John because me from heard have you say

מיט וואסער אין דער מקווה , איר אבער וועט געטובלט ווערן אין דער
der in veren getoivelt vet ober ir mikveh der in vaser mit
the in to be immersed will however you mikveh the in water with

מקווה מיט דעם רוח הקודש נישט אין פיל טעג ארום.
arum teg fil in nisht Hakoidesh ruach dem mit mikveh
about days many in not the Holy Spirit the with mikveh

[ו] דעריבער, ווען זיי זענען זיך צוזאמענגעקומען, האבן
hoben tsuzamengekumen zich zenen zei ven deriber
did come together themselves did they when therefore

זיי אים געפרעגט, אזוי צו זאגן: האר, צי וועסטו אין דער דאזיקער
doziker der in vestu tsi Har zogen tsu azoi gefregt im zei
this one the in will you L-rd say to so ask him they

צייט ווידער אויפריכטן דאס מלכות צו ישראל? [ז] האט ער צו זיי
zei tsu er hot Yisroel tsu Malchus dos oifrichten vider tsait
them to he did Israel to kingdom of the reestablish again time

1 In the sefer harishon I wrote about everything, O Theophilus, about Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, both what he began to do and the shiurim he began to say, 2 Until HaYom, when he made aliyah ascent to Shomayim, having given Moshiach's mitzvot through the Ruach Hakodesh to the Shlichim whom he chose, 3 To whom also he presented himself chai *(alive)*, after his Messianic yissurim *(sufferings)*, by many convincing proofs, during arba'im yamim appearing to his Shlichim and speaking concerning the Malchut Hashem: 4 And, while gathering them at a yechidus, Moshiach gave instructions to them not to depart from Yerushalayim, but to wait for the havtachah *(promise)* of [Elohim] HaAv which he said, You heard of from Me. 5 For Yochanan gave a tevilah of teshuva with a mikveh mayim, but you will receive a tevilah in the Ruach Hakodesh not many yamim from now.

6 And at yechidus, having come together, they were asking him saying, Adoneinu, is it at this time that You are restoring the Malchut Hashem to Am Yisroel? 7 But he said to them, It is not for you to have da'as of the itim

געזאגט: עס איז נישט אייער זאך צו וויסן די צייטן אדער זמנים ,
zmanem oder tsaitn di visen tsu zach eier nisht iz es gezogt
seasons or times the know to thing your not is there say

וועלכע דער פאטער האט פעסטגעזעצט אין זיין מאכט . [ח] נאר איר
ir nor macht zain in festgezetst hot foter der velche
you but authority his in fixed did Father the which

וועט באקומען גבורה, ווען דער רוח הקודש וועט קומען אויף אייך;
aich oif kumen vet Hakoidesh ruach der ven gvure bakumen vet
you on come will the Holy Spirit the when power receive will

און וועט זיין מיינע עדות אין ירושלים און אין גאנץ יהודה
Yehude gants in un Yerushalayim in eides maine zain vet un
Yehudah all in and Jerusalem in witnesses my be will and

און אין שומרון און ביז צום עק פון דער ערד . [ט] און האבנדיק
hobendik un erd der fun ek tsum biz un Shomron in un
having and earth the of end to the until and Samaria in and

דאס געזאגט, איז ער ארויפגענומען געווארן, און זיי האבן עס געזען,
gezen es hoben zei un gevoren aroifgenumen er iz gezogt dos
see this did they and become taken up He was said this

און א וואלקן האט אים אוועקגענומען פון זייערע אויגן. [י] און ווי זיי
zei vi un oigen zeiere fun avekgenumen im hot volken a un
they as and eyes their from taken away him did cloud a and

האבן אזוי פעסט געקוקט צום הימל , בשעת ער איז אוועק
avek iz er beshas himel tsum gekukt fest azoi hoben
go away did he while heaven to the looking steadfastly so were

ארויף, זע , ביי זיי זענען געשטאנען צוויי מענער אין ווייסע קליידער;
kleider vaise in mener tsvei geshtanen zenen zei bai ze aroif
clothing white in men two standing are them beside look up

[יא] וועלכע האבן אויך געזאגט: איר מענער פון גליל , וואס שטייט איר און
un ir shteit vos Galil fun mener ir gezogt oich hoben velche
and you stand why Galilee of men you say also did which

קוקט ארויף צום הימל ? דער דאזיקער יהושע/ישוע , וואס איז
iz vos Yeshua/Yehoshua doziker der himel tsum aroif kukt
is who Yehoshua this very the one heaven to the up look

ארויפגענומען געווארן פון אייך אין הימל אריין, וועט אויף אזא אופן
oifen aza oif vet arain himel in aich fun gevoren aroifgenumen
manner such on will into heaven in you from become taken up

קומען, ווי איר האט אים געזען ארויפגיין אין הימל אריין.
arain himel in aroifgein gezen im hot ir vi kumen
into heaven in going up see him did you as come

[יב] דעמאלט האבן זיי זיך אומגעקערט קיין ירושלים
Yerushalayim kein umgekert zich zei hoben demolt
Jerusalem to returned themselves they have then

פונם בארג , וואס הייסט הר הזיתים, וועלכער איז נאענט
noent iz velcher hzitim Har heist vos barg funem
near is which Olives Mount of called which mountain from the

פון ירושלים א שטח א תחום שבת . [יג] און ווען זיי
zei ven un Shabbos techum a shetech a Yerushalayim fun
they when and Sabbath walking limit a distance a Jerusalem from

זענען אריינגעקומען, זענען זיי ארויפגעגאנגען אין דער אויבערשטוב ,
oibershtub der in aroifgegangen zei zenen araingekumen zenen
room upstairs the in went up they did come in are

וואו פעטרוס און יוחנן און יעקב און אנדריי , פיליפוס און תומא,
Toma un Filipos Andrey un Yaakov un Yochanan un Petros vu
Toma and Philip Andrew and James and John and Peter where

(times) or moadim (seasons) which [Elohim] HaAv has set by His own samchut (authority). [8] But you will receive ko'ach when the Ruach Hakodesh has come upon you, and you all will be the Eidus (the Witness) of me, in Yerushalayim, and in all Yehudah, and Shomron and as far as ad ketzeh ha'aretz. [9] And having said these things, while they were looking on, in an aliyah ascent to Shomayim, Moshiach was taken up; and an anan (cloud) took him away from their eyes. [10] And as they were gazing intently into Shomayim, while Moshiach was going — hinei — two beings, enrobed in white, had been present with them. [11] Also, these said, Men of the Galil, why do you stand looking into Shomayim? This Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, the one having been taken up from you into Shomayim, will also come again in like manner as you saw him going into Shomayim.

[12] Then they returned to Yerushalayim from Har HaZeytim, which from Yerushalayim is a Shabbos walk. [13] And when they entered, they went up to the aliyyah where they were staying, that is, Kefa and Yochanan and Ya'akov and Andrew and Philippos and T'oma and Bar-Talmai and Mattityahu and Ya'akov Ben-Chalfai

בר-תלמי און מתתיהו , יעקב בן חלפי און שמעון הקנאי
HaKanai Shim'on un Chalfai ben Yaakov Mattityahu un Bar-Talmai
the Zealot Simon and Chalfai son of James Mattityahu and Bar-Talmai

און יהודה בן יעקב האבן געוואוינט. יד די אלע האבן איינשטימיק
einshtimik hoben ale di gevoint hoben Yaakov ben Yehude un
unanimous did all the dwell did James son of Yehudah and

אנגעהאלטן אין תפילה טאן, צוזאמען מיט די פרויען, און מרים
Miryam un froien di mit tsuzamen ton tfile in ongehalten
Mary and women the with together do prayer in continue

ישועס מוטער און מיט זיינע ברידער.
brider zaine mit un muter Yeshuas
brothers his with and mother Yeshua's

טו און אין די דאזיקע טעג איז פעטרוס אויפגעשטאנען אין דער
der in oifgeshtanen Petros iz teg dozike di in un
the in stand up Peter did days these the in and

מיט פון די ברידער און האט געזאגט—אן עולם אן ערך הונדערט
hundert erech an oilem an gezogt hot un brider di fun mit
hundred about an crowd a say did and brothers the of midst

און צוואנציק זענען דערביי געווען פארזאמלט— טז ברידער, עס האט
hot es brider farzamlt geven derbai zenen tsvantsik un
did it brothers gathered was there were twenty and

געמוזט דערפילט ווערן דער פסוק, וואס דער רוח הקודש
Hakoidesh ruach der vos pasuk der veren derfilt gemuzt
the Holy Spirit the which verse the to be fulfilled have to be

האט פארויסגעזאגט דורך דודס מויל וועגן יהודהן , וועלכער
velcher Yehuden vegen moil Dovids durch foroisgezogt hot
who Yehudah about mouth David's through foretold did

איז געווארן א וועגווייזער פאר די , וואס האבן געפאנגען גענומען
genumen gefangen hoben vos di far vegvaizer a gevoren iz
take captive did who those for guide a become did

יהושען/ישוען . יז ווייל ער איז געווען געציילט מיט אונדז און
un undz mit getseilt geven iz er vail Yeshuan/Yehoshuan
and us with counted become did he because Yehoshua

האט באקומען זיין חלק אין דער דאזיקער עבודה . יח דער דאזיקער
doziker der avoide doziker der in cheilek zain bakumen hot
this one the ministry this the in share his receive did

האט זיך דערווארבן א פעלד פארן שכר פון זיין רשעות ,
rishes zain fun sachar farn feld a dervorbn zich hot
wickedness his from payment for the field a acquire himself did

און איז אנידערגעפאלן מיטן קאפ אראפ און איז צעפלאצט געווארן
gevoren tseplatst iz un arop kop miten anidergefalen iz un
become burst apart was and down head with the fall down did and

אין דער מיט , און אלע זיינע געדערעם זענען ארויס . יט און דאס
dos un arois zenen gederem zaine ale un mit der in
this and pour out did bowels his all and midst the in

דאזיקע איז באקאנט געווארן צו אלע איינוואוינער אין ירושלים , אזוי,
azoi Yerushalayim in ainvoiner ale tsu gevoren bakant iz dozike
so Jerusalem in inhabitants all to become known is these

אז אין זייער אייגענעם דיאלעקט ווערט יענץ פעלד אנגערופן חקל
Chakel ongerufen feld yents vert dialekt eigenem zeier in az
field called field that is dialect own their in that

דמא , דאס הייסט א פעלד פון בלוט. כ ווארום עס שטייט געשריבן אין
in geshriben shteit es vorem blut fun feld a heist dos Dama
in written stands it because blood of field a means that blood

and Shim'on the Zealot and Yehudah Ben Ya'akov.
14 These all with one mind were continually devoting themselves to tefillah, with the nashim and with Miryam the Em of Rebbe, Melech HaMoshiach and with his achim.

15 And at this time, having stood up, Kefa, in the midst of the Achim b'Moshiach — there were 120 persons in the place
16 — Said, Achim b'Moshiach, the Kitvei Hakodesh had to be fulfilled, which the Ruach Hakodesh foretold through the peh of Dovid Hamelech concerning Yehudah, who became a guide to the ones arresting Yehoshua.
17 For he had been numbered among us, and he received his ministry in the Messianic avodas kodesh of the Moshiach's Shlichim.
18 (Now this man, therefore, acquired a sadeh out of the sachar *(reward)* of his peysha and, having fallen headlong, he plotst *(burst)* open in the middle and all the inward parts of him were poured out.
19 And this became known to all the ones inhabiting Yerushalayim, so that the sadeh *(field)* became known in their language as

ספר תהלים:
Tehilim seifer
Psalms Book

זאל זיין וואוינונג ווערן א מדבר,
midbar a veren voinung zain zol
desert a become dwelling his let

און זאל זיך קיין איינוואוינער נישט געפינען אין איר;
ir in gefinen nisht ainvoiner kein zich zol un
you in found not inhabitants no self let and

און;
un
and

זיין אויפזיכט זאל אן אנדערער איבערנעמען.
ibernemen anderer an zol oifzicht zain
take over other an shall office his

(תהלים סט, כו; קט, ח.)
ch kt chu st Tehilim
8 109 26 69 Psalms

כא עס איז דעריבער נויטווענדיק, אז איינער פון די דאזיקע מענער,
mener dozike di fun einer az noitvendik deriber iz es
men these the of one that necessary therefore is it

וואס האבן אונדז באגלייט די גאנצע צייט, אין וועלכער דער האר
Har der velcher in tsait gantse di bagleit undz hoben vos
L-rd the which in time entire the accompanied us have who

יהושע/ישוע איז אריינגעגאנגען און ארויסגעגאנגען צווישן אונדז,
undz tsvishen aroisgegangen un araingegangen iz Yeshua/Yehoshua
us among go out and come in did Yehoshua

כב אנהויבנדיק פון יוחננס מקווה ביז צום טאג, ווען ער איז
iz er ven tog tsum biz mikveh Yochanans fun onhoibendik
is he when Day to the until mikveh John's from beginning

פון אונדז ארויפגענומען געווארן, זאל זיין אן עדות מיט אונדז פון
fun undz mit eides an zain zol gevoren aroifgenumen undz fun
of us with witness a be shall become taken up us from

זיין תחית המתים. כג און זיי האבן געשטעלט צוויי,
tsvei geshtelt hoben zei un hameysim techiyas zain
two stand did they and the dead ones resurrection of his

יוספן, וועמען מען האט גערופן בר-שבא, און האט געהאט דעם
dem gehat hot un Bar-Sabba gerufen hot men vemen Yosefn
the have did and Bar Sabba called have they whom Joseph

צונאמען יוסטוס, און מתיה. כד און האבן תפילה געטאן און געזאגט:
gezogt un geton tfile hoben un Mattiyah un Yustus tsunomen
said and do prayer did and Mattiyah and Justus surname

דו, אָ האר, וואס ווייסט אלעמענס הערצער, ווייז וועלכן דו האסט
host du velchen vaiz hertser alemens veist vos Har o du
have you which show hearts everyone's knows who L-rd o you

אויסדערוויילט פון די דאזיקע צוויי, כה איינעם, וואס זאל איבערנעמען
ibernemen zol vos einem tsvei dozike di fun oisderveilt
take over shall who one two these the of chosen

דאס ארט פון דער דאזיקער עבודה און שליחות, פון וועלכער
velcher fun shliches un avoide doziker der fun ort dos
which from Shlichus and ministry this one the of place the

יהודה איז אפגעפאלן, כדי צו גיין אויף זיין אייגן ארט. כו און
un ort eigen zain oif gein tsu kedei opgefalen iz Yehude
and place own his to go to so that fallen away is Yehudah

"Akeldama" — that is
"Sadeh of Dahm.") [20] For
it has been written
in the Sefer Tehillim,
TEHI the place of him
NESHAMMAH *(one being
deserted)*... V'AL YEHI
YOSHEV *(May his place
be deserted and let him
not be the one dwelling
in it)*, and PEKUDATO
YIKACH ACHER *(his
place of leadership may
another take.)* [21] It is
necessary, therefore,
that one of the anashim
who accompanied us
during all the time in
which Rebbe, Melech
HaMoshiach Adoneinu
Yehoshua went in and
went out among us,
[22] Beginning from the
tevilah of teshuva of
Yochanan until the day
when Moshiach was
taken up from us —
one of these should
become Eidus *(Witness)*
with us to the Techiyas
HaMoshiach. [23] And
they put forward two
anashim, Yosef Bar-
Sabba, also called Justus,
and Mattityahu. [24] And
having davened, they
said, Adonoi, you have
da'as of the levavot
of Kol Bnei Adam.
Therefore, show which
of these two is your
bechirah [25] to take the
place of this avodas
kodesh ministry and
Shlichus from which
Yehudah turned aside
to go to his own place.
[26] And they drew lots,

האבן געווארפן גורל פאר זיי , און דאס גורל איז אויסגעפאלן אויף
oif oisgefalen iz goral dos un zei far goral gevorfen hoben
upon fall is lot the and them for lots cast have

מתיה ; און ער איז צוגערעכנט געווארן צו די עלף שליחים.
shlichim elf di tsu gevoren tsugerechnt iz er un Mattiyah
Shlichim eleven the to become counted did he and Mattiyah

ב און ווען עס איז געקומען דער טאג פון שבועות, זענען אלע געווען
geven ale zenen Shvues fun tog der gekumen iz es ven un
was all are Shavuos of day the come did it when and

פארזאמלט אויף איין ארט . [ב] און פלוצלונג איז געווארן א
a gevoren iz plutslung un ort ein oif farzamlt
a become there is suddenly and place of one in gathered

רעש פון הימל , ווי פון א גיכן און געוואלדיקן שטורמווינט, און האט
hot un shturemvint gevaldikn un gichn a fun vi himel fun rash
did and windstorm immense and quick a of like heaven from sound

אנגעפילט דאס גאנצע הויז , וואו זיי זענען געזעסן. [ג] און עס האבן
hoben es un gezesen zenen zei vu hoiz gantse dos ongefilt
have there and sitting were they where house entire the fill

זיך באוויזן צו זיי צעטיילטע צונגען ווי פון פייער, און האבן זיך
zich hoben un faier fun vi tsungen tseteilte zei tsu bavizen zich
self have and fire of like tongues divided them to appear self

געזעצט אויף יעדן איינעם פון זיי . [ד] און אלע זענען פול געווארן מיט
mit gevoren ful zenen ale un zei fun einem yedn oif gezetst
with become full did all and them of one every on put

דעם רוח הקודש און האבן אנגעהויבן רעדן אויף אנדערע לשונות ,
leshoines andere oif reden ongehoiben hoben un Hakoidesh ruach dem
languages other in speak begin did and the Holy Spirit the

לויט ווי דער גייסט האט זיי געגעבן זיך אויסצודריקן.
oistsudriken zich gegeben zei hot Gaist der vi loit
to express themselves give them did Spirit the as according to

[ה] און אין ירושלים האבן געוואוינט יידן, יראישמים , פון
fun yoreishomaim Yidn gevoint hoben Yerushalayim in un
from Heaven fearers Jews dwell did Jerusalem in and

אלע פעלקער אונטערן הימל . [ו] און ווען דאס דאזיקע קול (פונם
funem kol dozike dos ven un himel untern felker ale
from the sound this the when and heaven under nations all

רעש) איז געקומען, האט זיך דער המון עם פארזאמלט
farzamlt am hamon der zich hot gekumen iz rash
assemble of the people crowd the self has come is rushing

און איז צוטומלט געווארן, ווייל יעדער איינער האט זיי געהערט
gehert zei hot einer yeder vail gevoren tsutumlt iz un
hear them did one every because become bewildered is and

רעדן אויף זיין אייגן לשון . [ז] און זיי זענען דערשטוינט געווארן
gevoren dershtoint zenen zei un loshen eigen zain oif reden
become astounded did they and language own his in speaking

און האבן זיך געוואונדערט , אזוי צו זאגן : אָט זעט, צי זענען דען
den zenen tsi zet ot zogen tsu azoi gevundert zich hoben un
then are see just say to so wondered over self have and

נישט אלע די דאזיקע, וואס רעדן, מענטשן פון גליל ? [ח] און וויאזוי
viazoi un Galil fun mentshn reden vos dozike di ale nisht
how and Galilee of people speak who these the all not

(איז עס, אז) מיר הערן יעדער איינער אין אונדזער אייגענער שפראך ,
shprach eigener undzer in einer yeder heren mir az es iz
language own our in one every hear we that it is

and the lot fell to Mattityahu, and he was numbered with the Achad Asar of Moshiach's Shlichim.

2 And when the day of Shavuos is fulfilled, they were all together in one place. [2] And there was mitamuhl *(suddenly)* from Shomayim a sound like the rushing of a violent wind, and it filled the whole bais where they were sitting. [3] And leshonot appeared to them, being divided as eish resting on each one of them, [4] And all were filled with the Ruach Hakodesh, and they began to speak in leshonot acherot as the Ruach Hakodesh was giving the utterance to them.

[5] Now there were in Yerushalayim frum, charedi *(orthodox)* Yehudim from all the nations under Shomayim. [6] And at this sound, the multitude assembled and was bewildered, because they were hearing, each one in his own native language, the Achim b'Moshiach speaking. [7] And they were nispoyel *(standing in awe)* and marveled, saying, Hinei, are not all of these Galileans speaking? [8] And how are we hearing, each in our own language in which we were born? [9] We Parthians and Medes

אין וועלכער מיר זענען געבוירן געווארן? ט פּרתּים און מעדער און
un Meder un Persier gevoren geboiren zenen mir velcher in
and Medes and Parthians become born were we which in

עלאמיטן, און די אײנוואוינער פון ארם נהרים , יהודה , קאפּאדאציע,
Kapadotsie Yehude Neharim Aram fun ainvoiner di un Elamites
Cappadocia Yehudah Neharim Aram of inhabitants the and Elamites

פּאנטוס און (קלײן) אזיען, י פריגיען און פּאמפיליען, מצרים און
un Mitsrayim Pamphylia un Phrygia Asia klein un Pontus
and Egypt Pamphylia and Phrygia Asia Minor and Pontus

די טײלן פון ליביען בײ קירניה, און די געקומענע פון רוים , יא יידן
Yidn Roym fun gekumene di un Cyrene bai Libya fun teilen di
Jews Rome from arrivals the and Cyrene by Libya of parts the

און גרים , קרעטער און אראבער; מיר הערן זײ רעדן אויף
oif reden zei heren mir Arabs un Cretans geirem un
in speaking them hear we Arabs and Cretans proselytes and

אונדזערע לשונות (וועגן) די גרויסע מעשים פון ה׳ . יב און
un Hashem fun maisim groise di vegen leshoines undzere
and Hashem of works great the about languages our

אלע זענען געווארן אויסער זיך און צוטומלט , און האבן געזאגט
gezogt hoben un tsutumlt un zich oiser gevoren zenen ale
say did and bewildered and self out of become are all

אײנער צום אנדערן: וואס זאל דאס באטײטן? יג אנדערע אבער ,
ober andere bataiten dos zol vos andern tsum einer
however others mean these shall what other to the one

אפּשפּאטנדיק, האבן געזאגט: זײ זענען פול מיט זיסן וויין .
vain zisn mit ful zenen zei gezogt hoben opshpotendik
wine sweet with full are they say did mockingly

יד אבער פעטרוס, אויפשטעלנדיק זיך צוזאמען מיט די עלף ,
elf di mit tsuzamen zich oifshtelendik Petros ober
eleven the with together himself standing up Peter however

האט אויפגעהויבן זײן קול און צו זײ געזאגט: איר מענער פון יהודה
Yehude fun mener ir gezogt zei tsu un kol zain oifgehoiben hot
Yehudah of men you said them to and voice his lift up did

און אלע אײנוואוינער פון ירושלים , זײט דאס וויסן, און נײגט אײערע
eiere neigt un visen dos zait Yerushalayim fun ainvoiner ale un
your bend and know this be Jerusalem of inhabitants all and

אויערן צו מײנע ווערטער. טו ווארום די דאזיקע זענען נישט, ווי איר
ir vi nisht zenen dozike di vorem verter maine tsu oiern
you as not are these the because words my to ears

מײנט , שכור, ווײל עס איז (איצט בלויז) די דריטע שעה פון טאג .
tog fun sho drite di bloiz itst iz es vail shiker meint
the day of hour third the only now is it because drunk assume

טז נאר דאס איז, וואס איז געזאגט געווארן דורך דעם נביא יואל:
Yoel novi dem durch gevoren gezogt iz vos iz dos nor
Joel prophet the through been said had what is this but

יז און עס וועט געשען אין די לעצטע טעג, זאגט ה׳ ,
Hashem zogt teg letste di in geshen vet es un
Hashem says days last the in happened will it and

איך וועל אויסגיסן פון מײן גײסט אויף יעדן בשר (ודם);
v'dam basar yedn oif Gaist main fun oisgisen vel ich
and blood flesh all on Spirit my from pour will I

און אײערע זין און אײערע טעכטער וועלן נבואות זאגן ,
zogen nevues velen techter eiere un zin eiere un
say prophecies will daughters your and sons your and

and Elamites; the ones living in Mesopotamia, Yehudah, Cappadocia, Pontus, Asia,
10 Phrygia, Pamphylia, Mitzrayim *(Egypt)*, and the regions of Libya around Cyrene; and the visiting Romans,
11 Both Yehudim and Gerim *(Proselytes)*, Cretan, and Arabic, we hear them speaking in other languages [than their own] of the Gevurot *(mighty acts)* of Hashem.
12 And all had real hispailus *(overwhelming awe)* and were bewildered saying one to another, What can this mean?
13 But others, mocking, were saying, Of sweet wine they have been filled!

14 But Kefa, having stood with the Achad Asar, lifted up his voice and declared to them, Anashim Yehudim! And the ones inhabiting Yerushalayim, have da'as of all this and be goires *(listen to)* my devarim:
15 For these ones are not, as you assume, in their schnaps, for it is only the third hour of the day *(nine o'clock in the morning)*.
16 But this is what has been spoken by Yoel HaNavi;
17 And it shall be in the Acharit Hayamim, ne'um Hashem, ESHPOCH ES RUCHI AL KOL BASAR V'NIB'U BNEICHEM U'VENOTEICHEM ZIKNEICHEM CHALOMOT

און אייערע יונגעלייט וועלן זען חזיונות ,
chizyoines zen velen yungelait eiere un
visions see will young people your and

און אייערע זקנים וועלן חלומען חלומות ,
chaloimes cholemen velen zkeinem eiere un
dreams dream will elders your and

יח און אפילו אויף מיינע קנעכט און דינסטן
dinstn un knecht maine oif afile un
maids and servants my on even and

וועל איך אויסגיסן פון מיין גייסט אין יענע טעג,
teg yene in Gaist main fun oisgisen ich vel
days those in Spirit My of pour out I will

און זיי וועלן נבואות זאגן .
zogen nevues velen zei un
say prophecies will they and

יט איך וועל געבן מופתים אויבן אין הימל
himel in oiben mofsim geben vel ich
heaven in above wonders give will I

און אותות אונטן אויף דער ערד ,
erd der oif unten otot un
earth the upon below signs and

בלוט און פייער און א וואלקן רויך .
roich volken a un faier un blut
smoke cloud of a and fire and blood

כ די זון וועט פארקערט ווערן אין פינצטערניש
fintsternish in veren farkert vet zun di
darkness to become turn will sun the

און די לבנה—אין בלוט,
blut in levone di un
blood in moon the and

איידער עס וועט קומען דער גרויסער
groiser der kumen vet es eider
great the come will it before

און מוראדיקער טאג פון דעם האר.
Har dem fun tog moirediker un
L-rd the of Day fearful and

כא און עס וועט געשען , אז יעדער איינער,
einer yeder az geshen vet es un
one every that to happen will it and

וואס וועט אנרופן דעם נאמען פון דעם האר,
Har dem fun nomen dem onrufen vet vos
L-rd the of Name the call upon will who

וועט געראטעוועט ווערן. (יואל ג, א-ה.)
a-h g Yoel veren geratevet vet
1-5 3 Joel to be saved will

כב מענער פון ישראל, הערט די דאזיקע ווערטער: יהושע/ישוע פון
fun Yeshua/Yehoshua verter dozike di hert Yisroel fun mener
of Yehoshua words these the hear Israel of men

נצרת , א מאן, וואס איז צו אייך געוויזן געווארן פון ה׳ דורך
durch Hashem fun gevoren gevizn aich tsu iz vos man a Natseret
through Hashem by become shown you to had who man a Natseret

גבורות , מופתים און אותות, וועלכע ה׳ האט געטאן דורך
durch geton hot Hashem velche otot un mofsim gvuros
through do did Hashem which signs and wonders deeds of power

YACHALOMUN
BACHUREICHEM CHEZYONOT
YIRU *(I will pour out my
Spirit on all flesh: and
your sons and daughters
will prophesy, your old
men will dream dreams
and your bochrim will see
visions)*. 18 And upon My
avadim and upon My
shfakhot in BAYYAMIM
HAHEMMAH ESHPOCH
ES RUCHI *(in those days
I will pour out my Ruach
[Hakodesh])* and they
will speak devarim
hanevu'ah: 19 And I will
give MOFTIM BASHOMAYIM
and signs on ha'aretz
below, DAHM VA'EISH
V'TIMROT ASHAM *(blood
and fire and billows of
smoke)*. 20 The shemesh
(sun) will be transformed
into choshech *(darkness)*
and the moon into blood
before the great and
dreadful YOM HASHEM.
21 *And it will be that
everyone whoever calls
upon the Name of Adonoi
will be saved.* 22 Anshei
Yisroel, listen to these
devarim: Yehoshua of
Natzeret, a man having
been attested by Hashem
to you by gevurot and
moftim which Hashem
did through him in
your midst, just as you
yourselves have da'as,
23 This one, delivered
up by the determined
cheshbon *(plan)* and yedi'ah
mukdemet *(foreknowledge)*
of Hashem, and by the
hand of lawless Bnei
Adam you made him

אים אין אייער מיט , ווי איר ווייסט עס אליין , כג דעם דאזיקן, וואס
vos dozikn dem alein es veist ir vi mit eier in im
who this the yourselves it know you as midst your in him

איז איבערגעגעבן געווארן לויט ה׳ס אויסדריקלעכער עצה
eitse oisdriklecher Hashems loit gevoren ibergegeben iz
counsel clearly stated Hashem's according to become handed over has

און פארויסוויסן , האט איר גענומען און דורך די הענט פון
fun hent di durch un genumen ir hot foroisvisen un
of hands the through and take you did foreknowledge and

רשעים אויפגעהאנגען אויף דער בוים און אומגעברענגט; כד אים האט
hot im umgebrengt un boim der oif oifgehongen reshoiem
did Him killed and tree the on hung up the wicked

ה׳ אויפגעוועקט, אויפלויזנדיק די יסורים פון טויט , ווייל עס
es vail toit fun yesurim di oifloizendik oifgevekt Hashem
it because death of sufferings the loosing rouse Hashem

האט נישט געקענט זיין , אז ער זאל פון אים געהאלטן ווערן .
veren gehalten im fun zol er az zain gekent nisht hot
become held it of shall he that be able to not did

כה ווארום דוד (המלך) זאגט אויף אים:
im oif zogt hameilech Dovid vorem
him about says the King David because

געזען האב איך דעם האר תמיד פאר מיר,
mir far tomed Har dem ich hob gezen
me before always L-rd the I have seen

דען ער איז אויף מיין רעכטער האנט,
hant rechter main oif iz er den
hand right my on is he then

כדי איך זאל מיך נישט וואקלען .
vaklen nisht mich zol ich kedei
be shaken not myself shall I so that

כו דערפאר האט מיין הארץ זיך משמח געווען
geven mesameyech zich harts main hot derfar
was joyful self heart my did therefore

און מיין צונג האט זיך געפריידט,
gefreidt zich hot tsung main un
rejoice self did tongue my and

און עס וועט נאך מיין לייב רוען אויף האפענונג;
hofenung oif ruen laib main noch vet es un
hope upon rest flesh my yet will it and

כז ווייל דו וועסט נישט איבערלאזן
iberlozen nisht vest du vail
leave not you will you because

מיין נפש אין שאול (תחתית),
Tachtis Sheol in nefesh main
deepest Sheol in soul my

דו וועסט אויך נישט דערלאזן
derlozen nisht oich vest du
permit not also will you

דיין הייליקן צו זען פארדארבונג.
fardarbung zen tsu heiliken dain
decay see to holy one your

כח דו האסט מיר באקאנט געמאכט די וועגן פון לעבן,
leben fun vegen di gemacht bakant mir host du
life of ways the made acquainted me have you

talui al HaEtz *(being
hanged on the Tree)*
and put him to death.
24 But in fact Hashem
made Rebbe, Melech
HaMoshiach to stand
up alive again, having
destroyed the Chevlei
HaMavet, because it was
impossible for Rebbe,
Melech HaMoshiach
to be held by Death's
ko'ach. 25 For Dovid
Hamelech says of him,
SHIVVITI HASHEM L'NEGDI
TAMID, KI MIMINI BAL
EMMOT *(I set Adonoi
before me always, because
he is at my right hand
I will not be shaken.)*
26 Therefore my heart
was cheered up and
my tongue exulted and
in addition also my
flesh, my body, will
live in secure [hope].
27 Because you will not
abandon the nefesh *(soul)*
of me to destruction
nor will you give your
Chasid to see corruption.
28 TODIEINI ORACH CHAYYIM
SOVA SEMACHOT ES
PANECHA *(You made
known to me the path
of Chayyim, you will fill
me with simcha in your
presence)*. 29 Anashim
Achim, it is permitted
to speak with bitachon
(confidence) to you
benoigeia *(regarding)*
Dovid Avinu, that also
he died and was buried
and his kever *(tomb)* is
with us until this day.
30 Therefore, being a
Navi and having da'as

דו וועסט מיך זאט מאכן מיט פרייד פאר דיין פנים .
ponem dain far freid mit machen zat mich vest du
face your before joy with make filled me will you

(תהלים טז, ח-יא.)
ch-ya tz Tehilim
8-11 16 Psalms

[כט] ברידער, לאזט מיך רעדן צו אייך מיט דרייסטקייט וועגן דעם
dem vegen dreistkeit mit aich tsu reden mich lozt brider
the about boldness with you to speak me let brothers

שטאמפאטער דוד , אז ער איז נפטר געווארן און מען האט אים
im hot men un gevoren nifter iz er az Dovid shtamfoter
him have they and become dead is he that David patriarch

באגראבן, און זיין קבר איז ביי אונדז ביז צום היינטיקן טאג.
tog haintikn tsum biz undz bai iz keyver zain un bagroben
day present to the until us with is tomb his and buried

[ל] זייענדיק אבער א נביא און וויסנדיק, אז מיט א שבועה האט
hot shvue a mit az visendik un novi a ober zaiendik
did oath an with that knowing and prophet a however being

ה׳ אים צוגעשוואוירן, צו מאכן זיצן אויף זיין טראן (איינעם)
einem tron zain oif zitsen machen tsu tsugeshvoirn im Hashem
one throne his on to sit make to swear him Hashem

פון דער פרוכט פון זיינע לענדן (תהלים קלב, יא; פט, ד-ה; שמואל
Shmuel d-h ft yo klb Tehilim lendn zaine fun frucht der fun
Samuel 4-5 89 11 132 Psalms loins his of fruit the of

ב ז, יב-יג.), [לא] פארויסזעענדיק דאס, האט ער גערעדט בנוגע
benegeie geredt er hot dos foroiszeendik ib-ig z b
about speak he did this foreseeing 12-13 7 2nd

דעם משיחס תחית המתים , אז ער איז נישט
nisht iz er az hameysim techiyas Moshiachs dem
not was he that the dead ones resurrection from Moshiach's the

איבערגעלאזט געווארן אין שאול, און אז זיין פלייש האט נישט
nisht hot fleish zain az un Sheol in gevoren ibergelozt
not did flesh his that and Sheol in become left behind

געזען פארדארבונג. [לב] דעם דאזיקן יהושע/ישוע האט ה׳
Hashem hot Yeshua/Yehoshua dozikn dem fardarbung gezen
Hashem did Yehoshua this the corruption see

אויפגעשטעלט, פון וועלכן מיר אלע זענען עדות . [לג] דעריבער, אזוי ווי
vi azoi deriber eides zenen ale mir velchen fun oifgeshtelt
as just therefore witness are all we which of raise up

ער איז דערהויבן געווארן צו ה׳ס רעכטער האנט און האט באקומען
bakumen hot un hant rechter Hashems tsu gevoren derhoiben iz er
received did and hand right Hashem's to become lifted was he

די הבטחה פונם פאטער וואס שייך דעם רוח הקודש ,
Hakoidesh ruach dem shaich vos foter funem havtachah di
the Holy Spirit the relates to which Father from the promise the

האט ער דאס אויסגעגאסן, וואס איר זעט איצט און הערט. [לד] ווארום
vorem hert un itst zet ir vos oisgegosen dos er hot
because hear and now see you which pour out that he did

דוד איז נישט ארויפגעגאנגען אין הימל אריין, דען ער אליין זאגט:
zogt alein er den arain himel in aroifgegangen nisht iz Dovid
said himself he then into heaven in go up not did David

דער האר האט געזאגט צו מיין האר:
Har main tsu gezogt hot Har der
L-rd my to say did L-rd the

that with a shevu'ah *(an oath)* HASHEM swore to him that from his loins his zera would sit upon his KISSE... [31] Foreseeing this, Dovid Hamelech spoke about the Techiyas HaMoshiach: neither was he "abandoned to destruction nor did his BASAR see corruption." [32] This Yehoshua in fact Hashem made to stand up alive again, of which we all are Edim. [33] Having been exalted to the right hand of Hashem and having received the havtachah of the Ruach Hakodesh from [Elohim] HaAv, Moshiach poured out this which you also see and hear. [34] For Dovid Hamelech did not ascend into Shomayim, but he says, Hashem says to Adoni, SHEV LIMINI *(sit down at my right hand)*, [35] Until I make OYVECHA *(your enemies)* your footstool. [36] Therefore, assuredly let Klal Yisroel have da'as that this Yehoshua, whom you made talui al HaEtz *(being hanged on the Tree)*, this one Hashem has made both Adoneinu and Rabbeinu, Melech HaMoshiach. [37] And when they heard this, they were pierced with conviction in their levavot, and they said to Kefa and to the other of Moshiach's Shlichim, Achim, what shall we

זיץ ביי מיין רעכטער זייט,
zait rechter main bai zits
side right my at sit

[לה] ביז איך וועל אנידערלייגן דיינע פיינט
faint daine aniderleigen vel ich biz
enemies your lay down will I until

פאר א פוסבענקעלע צו דיינע פיס. (תהלים קי, א.)
a ki Tehilim fis daine tsu fusbenkele a far
1 110 Psalms feet your at footstool a for

[לו] דעריבער זאל דאס גאנצע בית ישראל זיכער וויסן, אז דעם
dem az visen zicher Yisroel beis gantse dos zol deriber
the that know surely Israel house of entire the shall therefore

דאזיקן יהושע/ישוע , וועמען איר האט אויפגעהאנגען אויף דער בוים,
boim der oif oifgehongen hot ir vemen Yeshua/Yehoshua dozikn
tree the on hung up have you whom Yehoshua this

האט ה' געמאכט סאי פאר האר סאי פאר משיח . [לז] און ווי זיי
zei vi un Moshiach far sai Har far sai gemacht Hashem hot
they as and Moshiach for and L-rd for both make Hashem did

האבן דאס געהערט, האבן זיי עס זיך גענומען צום הארצן,
hartsn tsum genumen zich es zei hoben gehert dos hoben
heart to the taken themselves this they have heard this have

און געזאגט צו פעטרוסן און צו די איבריקע שליחים: ברידער, וואס
vos brider shlichim ibrike di tsu un Petrosn tsu gezogt un
what brothers Shlichim other the to and Peter to said and

זאלן מיר טאן? [לח] און פעטרוס האט צו זיי געזאגט: טוט תשובה ,
tshuve tut gezogt zei tsu hot Petros un ton mir zolen
repentance do say them to did Peter and do we shall

און זאל יעדער איינער פון אייך זיך לאזן טובל זיין אין
in zain toivel lozen zich aich fun einer yeder zol un
in be immerse allow yourselves you of one every shall and

דער מקווה אינם נאמען פון יהושע/ישוע המשיחן צו דער
der tsu HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua fun nomen inem mikveh der
the to the Moshiach Yehoshua of name in the mikveh the

פארגעבונג פון אייערע זינד, און איר וועט באקומען די מתנה פון דעם
dem fun matone di bakumen vet ir un zind eiere fun fargebung
the of gift the received will you and sins your of forgiveness

רוח הקודש . [לט] ווארום די הבטחה איז צו אייך און צו אייערע
eiere tsu un aich tsu iz havtachah di vorem Hakoidesh ruach
your to and you to is promise the because the Holy Spirit

קינדער , און צו אלע, וואס זענען פון וויטן, וועלכע דער האר אונדזער
undzer Har der velche veitn fun zenen vos ale tsu un kinder
our L-rd the whom afar from are who all to and children

ג-ט וועט רופן . [מ] און מיט נאך א סך אנדערע רייד האט ער עדות
eides er hot reid andere sach a noch mit un rufen vet G-t
witness he did words other many a still with and call will G-d

געזאגט און זיי מזהיר געווען, זאגנדיק: ראטעוועט זיך פון דעם
dem fun zich ratevet zogendik geven mazer zei un gezogt
the from self save saying did exhort them and said

דאזיקן פארקרימטן דור . [מא] און די , וואס האבן אנגענומען זיין
zain ongenumen hoben vos di un dor farkrimtn dozikn
his accept did who those and generation perverse this

ווארט, האבן זיך געלאזט טובל זיין אין דער מקווה , און עס
es un mikveh der in zain toivel gelozt zich hoben vort
there and mikveh the in to be immersed allow self have word

do? [38] And Kefa said to them, Make teshuva *(repentance, turning from chet to Hashem)* and each of you submit to a tevilah of teshuva in the Shem of Yehoshua HaMoshiach, for the selichat avon of you, and you will receive the matanah of the Ruach Hakodesh. [39] For to you is the havtachah and to your yeladim and to all the ones at a distance, as many as may YIKRA B'SHEM ADONOI ELOHEINU.
[40] And with many other devarim, Kefa gave solemn edut *(testimony)* and was warning them, Receive yeshu'at Eloheinu from this DOR IKKESH U'FETALTOL *(warped and crooked generation)*!
[41] Those, who were mekabel Besuras HaGeulah and welcomed his dvar, submitted to a tevilah of teshuva and there were added in that day nefashot *(souls)* beerech *(approximately, dacht zich)* shloshet alafim *(three thousand)*. [42] And they were keseder *(constantly)* shtark *(steadfastly)* devoting themselves to the Moshiach's pnimiyus *(innermost)* Torah as handed on by Moshiach's Shlichim *(emmisaries of the Rebbe, Melech HaMoshiach)* and to being mishtatef *(involved, joining)* in the Messianic Chavurah *(fellowship,*

זענען צוגעקומען יענעם טאג אן ערך דריי טויזנט נפשות. מב און
un nefoshes toizent drai erech an tog yenem tsugekumen zenen
and souls thousand three about an day that came to were

זיי האבן שטענדיק עוסק געווען אין דער לערנונג פון די שליחים און
un shlichim di fun lernung der in geven oisek shtendik hoben zei
and Shlichim the of teaching the in did devote always did they

אין דער חברותאשאפט, אין ברויט ברעכן און אין די תפילות.
tfiles di in un brechen broit in chavruseshaft der in
prayers the in and breaking bread in fellowship the in

מג און עס איז געקומען א מורא אויף יעדן נפש, און א סך
sach a un nefesh yedn oif moire a gekumen iz es un
many a and soul every on fear a come is there and

מופתים און אותות זענען געשען דורך די שליחים. מד און
un shlichim di durch geshen zenen otot un mofsim
and Shlichim the through to happen did signs and wonders

אלע מאמינים זענען געווען צוזאמען, און האבן אלץ געהאט
gehat alts hoben un tsuzamen geven zenen maiminem ale
have everything did and together was are believers all

געמיינזאם; מה און האבן פארקויפט זייער האב און גוטס און
un guts un hob zeier farkoift hoben un gemainzam
and goods and possessions their sell did and communally

עס צעטיילט צו אלעמען, לויט ווי יעדער איינער האט זיך
zich hot einer yeder vi loit alemen tsu tseteilt es
self has one every as according to everyone to distribute it

געניייטיקט. מו און טאג אויס טאג איין האבן זיי זיך געפלייסט
geflaist zich zei hoben ein tog ois tog un geneitikt
endeavor themselves they did one day out day and need

צו זיין אין בית המקדש, און געבראכן ברויט פון הויז צו הויז,
hoiz tsu hoiz fun broit gebrochn un Hamikdash beis in zain tsu
house to house from bread break and HaMikdash house in be to

און געגעסן זייער שפייז מיט שמחה און אויפריכטיקייט פונם הארצן,
hartsn funem oifrichtikeit un simcha mit shpaiz zeier gegesen un
heart from the sincerity and joy with food their ate and

מז לויבנדיק ה׳ און געפינענדיק חן ביים גאנצן פאלק. און יעדן
yedn un folk gantsn baim chein gefinendik un Hashem loibendik
every and people entire with favor finding and Hashem praising

טאג האט דער האר מוסיף געווען צו זיי די, וואס זענען געראטעוועט
geratevet zenen vos di zei tsu geven moisef Har der hot tog
saved are who those them to was added L-rd the did day

געווארן.
gevoren
being

ג און פעטרוס און יוחנן זענען ארויפגעגאנגען אין בית המקדש
Hamikdash beis in aroifgegangen zenen Yochanan un Petros un
HaMikdash house in go up did John and Peter and

אריין אין דער שעה פון תפילה, דער נײַנטער. ב און א מאן, א לאמען
lomen a man a un nainter der tfile fun sho der in arain
lame a man a and ninth the prayer of hour the in into

פון זיין מוטערס לייב, האט מען געברענגט צו טראגן, וועלכן מען
men velchen trogen tsu gebrengt men hot laib muters zain fun
they who to carry by brought they has womb mother's his from

פלעגט אנידערזעצן יעדן טאג ביים טויער פון בית המקדש, וואס
vos Hamikdash beis fun toier baim tog yedn aniderzetsen flegt
which HaMikdash house of gate at the day every to sit down used

company, group), and to the tishen *(shared meals)* with Betzi'at HaLechem *(Breaking Bread)* at the Seudos Moshiach and to the Tefillos.

43 All were filled with yirat Shomayim and were nispoyel *(in awe)*, and many moftim and otot through Moshiach's Shlichim were taking place. 44 And all the [Jewish] Ma'aminim HaMeshichiyim were together and they were having all things in common. 45 And they were selling their properties and possessions and were distributing tzedakah to everyone as someone had need. 46 And yom yom, devoting themselves with one mind in the courts of the Beis Hamikdash, and from bais to bais, offering the Betzi'at HaLechem, they were together at tish with single-hearted exultation and hitlahavut. 47 Praising Hashem, and having favor with all the people while G-d was adding to their number yom yom those receiving yeshu'at Eloheinu.

3 Now Kefa and Yochanan were going up to the Beis Hamikdash at the hour of tefillah, the ninth hour *(three o'clock in the afternoon)*. 2 And a certain ish, an ish *(pisei'ach from the womb of his em)*, was being carried and they were putting him bederech klal

האט געהייסן שער המהודר , צו בעטן נדבות פון די , וואס זענען
zenen vos di fun nedoves beten tsu Hamehuder Shaar geheisen hot
are who the from alms beg to Beautiful Gate called was

אריינגעגאנגען אין בית המקדש אריין. [ג] דערזעענדיק פעטרוסן און
un Petrosn derzeendik arain Hamikdash beis in araingegangen
and Peter seeing into HaMikdash house in entered

יוחנן , וועלכע האבן געהאלטן ביים אריינגיין אין בית המקדש ,
Hamikdash beis in araingein baim gehalten hoben velche Yochanan
the Holy House in go in at the held were who John

האט ער (זיי) געבעטן א נדבה . [ד] פעטרוס אבער האט אויף אים
im oif hot ober Petros nedove a gebeten zei er hot
him on did however Peter alms a begged them he did

א בליק געטאן מיט יוחנן און געזאגט: קוק אויף אונדז. [ה] און ער
er un undz oif kuk gezogt un Yochanan mit geton blik a
he and us on look said and John with did glance a

האט געווענדט זיין פנים צו זיי , האפנדיק עפעס פון זיי צו
tsu zei fun epes hofndik zei tsu ponem zain gevendt hot
to them from something hoping them to face his turn did

באקומען. [ו] פעטרוס אבער האט געזאגט: זילבער און גאלד האב איך
ich hob gold un zilber gezogt hot ober Petros bakumen
I have gold and silver say did however Peter received

נישט, נאר וואס איך האב יא , דאס גיב איך דיר. אין דעם נאמען פון
fun nomen dem in dir ich gib dos yo hob ich vos nor nisht
of name the in you I give that yes have I what but not

יהושע/ישוע המשיח פון נצרת , שטיי אויף און גיי . [ז] און
un gei un oif shtei Natseret fun HaMoshiach Yeshua/Yehoshua
and walk and up stand Natseret from the Moshiach Yehoshua

ער האט אים אנגעכאפט ביי דער רעכטער האנט און אים אויפגעשטעלט;
oifgeshtelt im un hant rechter der bai ongechapt im hot er
did stand up him and hand right the by seize him did he

און אין אן אויגנבליק זענען זיינע פיס און קנעכלעך געשטארקט געווארן.
gevoren geshtarkt knechlech un fis zaine zenen oignblik an in un
become strengthened ankles and feet his did eye blink an in and

[ח] און ער איז אויפגעשפרונגען און האט זיך אנידערגעשטעלט, און איז
iz un anidergeshtelt zich hot un oifgeshprungen iz er un
is and stand up himself has and jump up is he and

ארומגעגאנגען; און איז אריינגעגאנגען מיט זיי אין בית המקדש
Hamikdash beis in zei mit araingegangen iz un arumgegangen
HaMikdash House in them with go in did and walking about

אריין, ארומגייענדיק און שפרינגענדיק און לויבנדיק ה׳ . [ט] און דאס
dos un Hashem loibendik un shpringendik un arumgeiendik arain
the and Hashem praising and jumping and walking around into

גאנצע פאלק האט אים געזען ארומגיין און לויבן ה׳ . [י] און מען האט
hot men un Hashem loiben un arumgein gezen im hot folk gantse
has they and Hashem praising and walking see him did people entire

אים דערקענט, אז דאס איז דער , וואס פלעגט זיצן אויף נדבות ביים
baim nedoves oif zitsen flegt vos der iz dos az derkent im
at the alms for sit used who the one is this that recognize him

שער המהודר פון בית המקדש , און זיי זענען פול געווארן מיט
mit gevoren ful zenen zei un Hamikdash beis fun Hamehuder Shaar
with become full did they and HaMikdash house of Beautiful Gate

שטוינען און פארוואונדערונג איבער דעם, וואס איז אים געשען .
geshen im iz vos dem iber farvunderung un shtoinen
happened him is what that over bewilderment and astonishment

(usually) yom yom at the
sha'ar of the Beis Hamikdash,
the one being called the
Sha'ar Hatiferet, in order
to beg for tzedakah from
the ones entering into the
Beis Hamikdash. 3 When
the ish pisei'ach *(lame man)*
saw Kefa and Yochanan
being about to enter into
the Beis Hamikdash, he
began begging them for
tzedakah. 4 But Kefa, as did
Yochanan, gazed at him,
saying, Look at us! 5 And
the ish pisei'ach was paying
heed to them, expecting
to receive something from
them. 6 And Kefa said, Silver
and gold have I none, but
such as I have I give to
you. In ha-Shem of the
Rebbe, Melech HaMoshiach
Yehoshua of Natzeret,
get up and walk! 7 And
having grasped him by
the yamin, Kefa lifted
him up, and immediately
the man's feet and ankles
were strengthened. 8 And
leaping up, he stood and
was walking around, and
he entered with them
into the Beis Hamikdash,
walking and leaping and
shouting, Baruch Hashem!
9 And all the people saw
him walking and shouting,
Baruch Hashem! 10 And they
recognized him, that he
was the one sitting at the
Sha'ar Hatiferet *(Beautiful
Gate)* of the Beis Hamikdash
begging for tzedakah; and
they were nispoyel *(standing
in awe)* and amazement
at what had happened to
him.

יא און בשעת ער האט זיך געהאלטן צו פעטרוסן און יוחנן ,
Yochanan un Petrosn tsu gehalten zich hot er beshas un
John and Peter to hold himself has he while and

איז דער גאנצער עולם זיך צוזאמענגעלאפן צו זיי צו דעם
dem tsu zei tsu tsuzamengelofen zich oilem gantser der iz
the to them to run together themselves crowd whole the did

פאליש, וואס האט געהייסן אולם של שלמה , אויסער זיך
zich oiser Shloime shel ulam geheisen hot vos polish
themselves beside Solomon of Colonnade called was which portico

פון שטוינען . יב און זעענדיק דאס, האט פעטרוס געענטפערט
geentfert Petros hot dos zeendik un shtoinen fun
answer Peter did this seeing and astonishment with

דעם עולם : איר מענער פון ישראל, וואס וואונדערט איר זיך
zich ir vundert vos Yisroel fun mener ir oilem dem
yourselves you wonder why Israel of men you crowd the

איבער דער דאזיקער זאך ? אדער וואס קוקט איר אזוי אויף אונדז,
undz oif azoi ir kukt vos oder zach doziker der iber
us on in this way you look why or thing this one the about

גלייך ווי מיט אונדזער אייגענעם כוח אדער פרומקייט האבן מיר
mir hoben frumkeit oder koiech eigenem undzer mit vi glaich
we did piety or power own our with as as though

אים געמאכט ארומגיין ? יג דער ג-ט פון אברהם און יצחק און
un Yitschak un Avraham fun G-t der arumgein gemacht im
and Isaac and Abraham of G-d the walk around make him

יעקב , דער ג-ט פון אונדזערע אבות , האט פארהערלעכט זיין קנעכט
knecht zain farherlecht hot avot undzere fun G-t der Yaakov
servant His glorify did fathers our of G-d the Jacob

יהושע/ישוע , וועמען איר האט איבערגעגעבן, און פארלייקנט פאר
far farleiknt un ibergegeben hot ir vemen Yeshua/Yehoshua
before denied and hand over did you whom Yehoshua

פילאטוסן, ווען ער האט באשלאסן אים צו באפרייען. יד איר אבער
ober ir bafraien tsu im bashlosen hot er ven Pilatusn
however you release to him decided had he when Pilate

האט פארלייקנט דעם קדוש און צדיק , און פארלאנגט אז א מאן
man a az farlangt un tsadik un kodesh dem farleiknt hot
man a that demanded and righteous and holy one the deny did

א רוצח זאל אייך באגנעדיקט ווערן , טו און האט געטייט דעם
dem geteit hot un veren bagnedikt aich zol retseyech a
the kill did and become pardoned you shall murderer a

שר החיים , וועמען ה׳ האט אויפגעוועקט פון די טויטע, פון
fun toite di fun oifgevekt hot Hashem vemen hachayim sar
of dead the from rouse had Hashem whom life prince

וואס מיר זענען עדות . טז און דורך דער אמונה אין זיין נאמען,
nomen zain in emune der durch un eides zenen mir vos
name his in faith the through and witnesses are we which

האט זיין נאמען געשטארקט דעם דאזיקן, וואס איר זעט (דא) און
un do zet ir vos dozikn dem geshtarkt nomen zain hot
and here see you whom this the strengthen name his did

קענט; און דער גלויבן , וואס איז דורך אים, האט אים געגעבן די
di gegeben im hot im durch iz vos gloiben der un kent
the give him did him through is which faith the and know

פולע געזונטהייט פאר אייך אלעמען. יז און איצט, ברידער , איך ווייס ,
veis ich brider itst un alemen aich far gezuntheit fule
know I brothers now and all you before good health full

11 Now while Kefa and
Yochanan were being held
by him, all the people ran
together to them at the
Portico which is called Ulam
Sh'lomo, and the people
were utterly astonished.
12 And when Kefa saw this,
he answered the people,
preaching, Anshei Yisroel,
why are you bewildered at
this or at us? Why are you
gazing as if it were by our
own ko'ach or chassidus that
this man has become able
to walk? 13 Hashem, Elohei
Avraham V'Elohei Yitzchak
V'Elohei Ya'akov, the G-d
of Avoteinu, has brought
kavod to his mesharet,
his Eved, Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua whom
you delivered over and
denied in the presence of
Pilate when you decided
to release the other one.
14 But you denied HaKadosh
and the Tzaddik and you
asked for a man who was
a rotzeach *(murderer)* to be
granted unto you, 15 but
the Sar HaChayyim you did
away with, whom Hashem
made to stand up alive again
from the mesim, of which we
are edim *(witnesses)*. 16 And
on the basis of emunah
in Shmo *(Name)*, this ish
whom you see and know,
the Shem of Yehoshua has
made him strong; ken, and
it is emunah *(faith)* that
comes through Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua, which
has given a refu'ah shleimah
(complete healing) to this
man in the presence of all
of you. 17 And now, Achim,

אז איר האט עס געטאן נישט וויסנדיקערהייט, ווי אויך אייערע שרים.
sorim eiere oich vi visendikerheit nisht geton es hot ir az
rulers your also as knowingly not done it had you that

יח אבער ה' האט אויף אזא אופן דערפילט, וואס ער האט
hot er vos derfilt oifen aza oif hot Hashem ober
had he what fulfill manner such on did Hashem however

פארויסגעזאגט דורך דעם מויל פון אלע נביאים , אז זיין משיח
Moshiach zain az neviim ale fun moil dem durch foroisgezogt
Moshiach his that prophets all of mouth the through foretold

וועט ליידן . יט דעריבער טוט תשובה און קערט אייך אום, כדי
kedei um aich kert un tshuve tut deriber laiden vet
so that back you turn and repentance do therefore to suffer will

אייערע זינד זאלן אויסגעמעקט ווערן, כ אז עס זאלן קומען צייטן פון
fun tsaitn kumen zolen es az veren oisgemekt zolen zind eiere
of times come should it that to be erased shall sin your

דערקוויקונג פון דעם פנים פון דעם האר, און אז ער זאל אייך
aich zol er az un Har dem fun ponem dem fun derkvikung
you shall he that and L-rd the of face the from awakening

שיקן דעם פארויסבאשטימטן משיח יהושע/ישוע , כא וועמען
vemen Yeshua/Yehoshua Moshiach foroisbashtimten dem shiken
whom Yehoshua Moshiach predetermined the send

דער הימל מוז אויפנעמען ביז צו דער צייט, ווען אלץ וועט
vet alts ven tsait der tsu biz oifnemen muz himel der
will everything when time the to until receive must heaven the

צוריקגעשטעלט ווערן, פון וועלכן ה' האט גערעדט פון אייביק
eibik fun geredt hot Hashem velchen fun veren tsurikgeshtelt
forever from spoken had Hashem which about to be restored

אָן דורך דעם מויל פון זיינע הייליקע נביאים . כב ווארום משה
Moshe vorem neviim heilike zaine fun moil dem durch on
Moses because prophets holy his of mouth the through on

(רבינו) האט געזאגט:
gezogt hot Rabbeinu
say did Rebbeinu

א נביא , גלייך צו מיר, וועט דער האר ג-ט אויפשטעלן
oifshtelen G-t Har der vet mir tsu glaich novi a
raise up G-d L-rd the will me to like prophet a

צו אייך, פון צווישן אייערע ברידער; אים זאלט איר הערן
heren ir zolt im brider eiere tsvishen fun aich tsu
hear you shall him brothers your among of you to

לויט אלעם, וואס ער וועט צו אייך רעדן; כג און
un reden aich tsu vet er vos alem loit
and speak you to will he which all according to

עס וועט זיין , אז יעדעס נפש , וואס וועט יענעם נביא
novi yenem vet vos nefesh yedes az zain vet es
prophet that will who soul every that be will it

נישט הערן, זאל פארטיליקט ווערן פון דעם פאלק.
folk dem fun veren fartilikt zol heren nisht
nation the from become destroyed shall hear not

(דברים יח, טו, יט.)
it tu ich Devarim
19 15 18 Deuteronomy

כד און אלע נביאים פון שמואל אָן און די , וואס זענען געווען
geven zenen vos di un on Shmuel fun neviim ale un
was are who those and without Samuel from prophets all and

I realize that according to a lack of da'as you acted, as did also your manhigim *(leaders)*. [18] But Hashem has thus fulfilled the things which he announced beforehand through the mouth of all the Nevi'im that the Rebbe, Melech HaMoshiach should undergo Messianic yissurim *(sufferings)*. [19] Therefore, make teshuva *(repentance, turning from chet [sin] to G-d)* and turn in order that your chatta'im, your averos *(sins)* may be removed, [20] In order that times of rest may come from the presence of Adonoi, and that he may send the one having been proclaimed beforehand to you, that is, the Rebbe, Melech HaMoshiach, [21] Whom it is necessary for Shomayim to receive until the times of the Tikkun of all things of which Hashem spoke long ago through the mouth of his Nevi'im hakedoshim.

[22] Moshe Rabbenu indeed said, NAVI KAMONI for you Hashem Adonoi will raise up from your achim; to him you will give heed according to everything whatever he may speak to you.

[23] And it will be that every nefesh *(soul)* whoever LO YISHMA *(does not listen)* to that Navi *(prophet)* will be utterly destroyed from among the people.

[24] And likewise all the Nevi'im *(prophets)* from Shmuel and his successors onward,

נאך אים, וואס האבן גערעדט, האבן אויך אנגעזאגט די דאזיקע טעג.
teg dozike di ongezogt oich hoben geredt hoben vos im noch
days these the announce also did speak did who him after

כה איר זענט די קינדער פון די נביאים , און פון דעם בונד
bund dem fun un neviim di fun kinder di zent ir
agreement the of and prophets the of children the are you

(ברית), וואס ה׳ האט געמאכט מיט אייערע אבות , ווען ער
er ven avot eiere mit gemacht hot Hashem vos bris
he when fathers your with made had Hashem which covenant

האט געזאגט צו אברהמען:
Avrahamen tsu gezogt hot
Abraham to say did

און דורך דיין זאמען וועלן געבענטשט ווערן
veren gebentsht velen zomen dain durch un
become blessed will seeds your through and

אלע משפחות פון דער ערד. (בראשית כב, יח.)
ich chb Bereshis erd der fun mishpoches ale
18 22 Genesis earth the of families all

כו צו אייך קודם כל האט ה׳ אויפגעשטעלט זיין קנעכט און אים
im un knecht zain oifgeshtelt Hashem hot kol koidem aich tsu
him and servant His raise up Hashem did all before you to

געשיקט אייך צו בענטשן, ווען יעדער איינער פון אייך וועט זיך
zich vet aich fun einer yeder ven bentshen tsu aich geshikt
yourselves will you of one every when bless to you sent

אוועקקערן פון זיינע (מעשים) רעים.
reim maisim zaine fun avekkeren
evil deeds his from turn away

ד און בשעת זיי האבן גערעדט צום עולם, זענען אויף זיי
zei oif zenen oilem tsum geredt hoben zei beshas un
them upon did crowd to the speaking were they while and

געקומען די כהנים און דער מיליטערישער הויפטמאן פונם
funem hoiptman militerisher der un koyanim di gekumen
of the captain Temple police the and kohenim the come

בית המקדש און די צדוקים , ב ווייל זיי זענען געווען זייער
zeier geven zenen zei vail Tsedukim di un Hamikdash beis
very were are they because Sadducees the and HaMikdash house

אויפגעבראכט צוליב דעם, וואס זיי לערנען דאס פאלק און
un folk dos lernen zei vos dem tsulib oifgebracht
and people the teach they that this on account of enraged

זאגן אָן תחית המתים דורך יהושען/ישוען. ג און
un Yeshuan/Yehoshuan durch hameysim techiyas on zogen
and Yehoshua through the dead ones resurrection of on say

האבן ארויפגעלייגט די הענט אויף זיי , און זיי איינגעזעצט אין
in aingezetst zei un zei oif hent di aroifgeleigt hoben
in pur them and them upon hands the lay did

תפיסה ביז אינדערפרי ; ווארום עס איז שוין געווען אוונט . ד א
a ovent geven shoin iz es vorem inderfri biz tfise
a evening was already is it because in the morning until prison

סך אבער וואס האבן געהערט דאס ווארט, האבן געגלויבט; און די
di un gegloibt hoben vort dos gehert hoben vos ober sach
the and believe did word the heard had who however many

צאל פון די מענער איז געווען אן ערך פינף טויזנט .
toizent finf erech an geven iz mener di fun tsol
thousand five about an was is men the of number

---

also announced HaYom HaZeh. 25 You are the Bnei HaNevi'im *(prophets)* and you are the Bnei HaBrit which Hashem decreed to your Avot, saying to Avraham Avinu, V'NIVRAKHU *(and they will be blessed)* in your ZERA *(Seed)*, KOL MISHPEKHOT HA'ADAMAH *(and in your Zera will be blessed all the families of the earth.)* 26 To you rishonah *(first)* Hashem raised up his EVED, sending him to give you a bracha, turning every one of you in teshuva away from your wicked ways.

4 Now while they were speaking to the people, the kohanim and the Sar Tzeva HaHeikhal, and the Tzedukim *(Sadducees)*, approached them, 2 Being greatly annoyed, because they were teaching HaAm and preaching in Yehoshua the Techiyas HaMesim. 3 And they took them with their hands, and put them in the beis hasohar until the next day, for it was already erev. 4 And many of the ones having listened to the dvar Hashem had emunah; and the number of the men came to be lav davka *(approximately)* chameshet alafim.

ה און עס איז געשען , אינדערפרי זענען זיך
zich zenen inderfri geshen iz es un
themselves did in the morning happened is it and

צונויפגעקומען זייערע שרים און די זקנים און די סופרים אין
in sofrim di un zkeinem di un sorim zeiere tsunoifgekumen
in scribes the and elders the and rulers their come together

ירושלים ו און חנן דער כהן גדול , און קיפא און יוחנן
Yochanan un Caiapha un gadol koyen der Chanah un Yerushalayim
John and Caiapha and gadol kohen the Chanah and Jerusalem

און אלעקסאנדער, און אלע , וואס זענען געווען פון דעם כהן
koyen dem fun geven zenen vos ale un Aleksander un
kohen the from was are who everyone and Alexander and

גדולס משפחה . ז און מען האט זיי אוועקגעשטעלט אין דער מיט ,
mit der in avekgeshtelt zei hot men un mishpoche gadols
midst the in stand them have they and family gadol's

און געפרעגט: מיט וועלכן כוח , אדער מיט וועלכן שם האט איר
ir hot shem velchen mit oder koiech velchen mit gefregt un
you did fame what with or power which with asked and

דאס געטאן? ח דעמאלט איז פעטרוס פול געווארן מיט דעם רוח
ruach dem mit gevoren ful Petros iz demolt geton dos
Spirit the with become filled Peter did then do this

הקודש און האט געזאגט צו זיי : איר שרים פונם פאלק און
un folk funem sorim ir zei tsu gezogt hot un Hakoidesh
and nation of the rulers you them to say did and the Holy

זקנים פון ישראל, ט אויב מען איז אונדז היינט חוקר ודורש וועגן
vegen udursh choiker haint undz iz men oib Yisroel fun zkeinem
about and seek examine today us are they if Israel of elders

דער טובה צום קראנקן מענטשן, דורך וואס ער איז געהיילט געווארן,
gevoren geheilt iz er vos durch mentshn kranken tsum toive der
become healed did he what through man sick to the good the

י זאלט איר אלע וויסן און דאס גאנצע פאלק ישראל, אז אין דעם
dem in az Yisroel folk gantse dos un visen ale ir zolt
the in that Israel nation entire the and know all you shall

נאמען פון יהושע/ישוע המשיח פון נצרת , וועמען איר האט
hot ir vemen Natseret fun HaMoshiach Yeshua/Yehoshua fun nomen
did you whom Natseret of the Moshiach Yehoshua of name

אויפגעהאנגען אויף דער בוים, וועמען ה׳ האט אויפגעוועקט פון
fun oifgevekt hot Hashem vemen boim der oif oifgehongen
from rouse did Hashem whom tree the on hung up

די טויטע, דורך דעם דאזיקן שטייט דער מאן געזונט פאר אייך.
aich far gezunt man der shteit dozikn dem durch toite di
you before healthy man the stands this that through dead the

יא ער איז דאס דער שטיין, וואס איר, די בוימייסטערס, האט פארווארפן,
farvorfen hot boimaisters di ir vos shtein der dos iz er
reject did builders the you which stone the that is he

וועלכער איז געווארן צום הויפט פונם ווינקל. יב און עס איז נישט פאראן
faran nisht iz es un vinkel funem hoipt tsum gevoren iz velcher
there not is it and corner of the chief the become did which

קיין ישועה אין קיין אנדערן; ווארום עס איז נישטא אונטערן הימל
himel untern nishto iz es vorem andern kein in yeshue kein
heaven under not is there because other any in salvation any

קיין אנדערער נאמען, וואס איז געגעבן געווארן צווישן מענטשן,
mentshn tsvishen gevoren gegeben iz vos nomen anderer kein
men among become given is which name other any

5 And it came about on the
next day their manhigim
and Zekenim and the Sofrim
were gathered together in
Yerushalayim, 6 And also
Anan the Kohen Gadol and
Caiapha and Yochanan and
Alexander and as many as
were of the mishpochah
of the Kohen Gadol. 7 And
when they had placed
the Moshiach's Shlichim
in their midst, they were
inquiring, By what ko'ach
or in what Shem have you
done this? 8 Then Kefa,
having been filled with
the Ruach Hakodesh, said
to them, Sarei HaAm and
Zekenim, 9 If we today
are being examined on
account of a ma'aseh tov
done to a handicapped
man, as to by what means
this one has been given
refuah shleimah, 10 Let it
be known to all of you
and to Klal Yisroel, that
b'Shem Rebbe, Melech
HaMoshiach Yeshoshua
of Natzeret, whom you
hanged on HaEtz, whom
Hashem made to stand up
alive again from HaMesim
— by this Shem this man
stands here before you
shalem b'guf *(healthy)*. 11 He
is HAEVEN MA'ASU *(the
Stone which was rejected)* by
you, HABONIM *(the builders)*,
which HAY'TAH LEROSH
PINNAH *(became the very
corner)* stone. 12 And there
is no Yeshu'at Eloheinu in
any other, for there is no
other Shem under Shomayim
that has been given among
Bnei Adam, by which it

דורך וועלכן מיר זאלן געראטעוועט ווערן .
durch velchen mir zolen geratevet veren
through which we should saved become

יג און ווען זיי האבן געזען דעם מוט פון פעטרוסן און יוחנן ,
un ven zei hoben gezen dem mut fun Petrosn un Yochanan
and when they did see the courage of Peter and John

און האבן פארשטאנען, אז זיי זענען אומגעלערנטע און איינפאכע
un hoben farshtanen az zei zenen umgelernte un einfache
and did understand that they are unlearned and simple

מענטשן, האבן זיי זיך געוואונדערט, און דערקענט , אז זיי
mentshn hoben zei zich gevundert un derkent az zei
men did they themselves wonder and recognized that they

זענען געווען מיט יהושען/ישוען . יד און זעענדיק דעם מענטשן, וואס
zenen geven mit Yeshuan/Yehoshuan un zeendik dem mentshn vos
had been with Yehoshua and seeing this man who

איז געהיילט געווארן, שטיין מיט זיי , האבן זיי נישט געהאט וואס
iz geheilt gevoren shtein mit zei hoben zei nisht gehat vos
is healed become standing with them did they not have what

אקעגנצורעדן . טו נאר באפעלנדיק זיי ארויסצוגיין אינדרויסן פון
akegentsureden nor bafelendik zei aroistsugein indroisen fun
to speak against but ordered them to go outside outside of

סנהדרין , האבן זיי זיך בּאראטן איינער מיטן אנדערן,
Sanhedrin hoben zei zich baroten einer miten andern
Sanhedrin did they themselves confer one with the other

טז אזוי צו זאגן : וואס זאלן מיר טאן מיט די דאזיקע מענטשן? ווארום
azoi tsu zogen vos zolen mir ton mit di dozike mentshn vorem
so to say what should we do with the these men because

אז א באקאנט נס איז דורך זיי געשען , איז קלאר צו אלע
az a bakant nes iz durch zei geshen iz klor tsu ale
that a well known sign is through them happened it is clear to all

איינוואוינער פון ירושלים , און מיר קענען עס נישט אפלייקענען. יז נאר
ainvoiner fun Yerushalayim un mir kenen es nisht opleikenen nor
inhabitants of Jerusalem and we can it not deny but

כדי עס זאל זיך נישט נאך מער פארשפרייטן צווישן פאלק,
kedei es zol zich nisht noch mer farshpreiten tsvishen folk
so that it shall itself not after more spread among nation

לאמיר זיי מזהיר זיין מער נישט צו רעדן צו קיינעם אין דעם דאזיקן
lomir zei mazer zain mer nisht tsu reden tsu keinem in dem dozikn
let us warn them be more not to speak to anyone in the this

נאמען. יח און האבן זיי גערופן, און באפוילן אינגאנצן נישט צו רעדן
nomen un hoben zei gerufen un bafoilen ingantsen nisht tsu reden
name and did them call and order entirely not to speak

און נישט צו לערנען אין דעם נאמען פון יהושע/ישוע . יט פעטרוס
un nisht tsu lernen in dem nomen fun Yeshua/Yehoshua Petros
and not to teach in the name of Yehoshua Peter

אבער און יוחנן האבן ענטפערנדיק געזאגט צו זיי : משפט
ober un Yochanan hoben entferendik gezogt tsu zei mishpot
however and John did answering say to them judge

איר, צי עס איז גערעכט פאר ה' אייך מער צו געהארכן ווי
ir tsi es iz gerecht far Hashem aich mer tsu gehorchen vi
you it is right before Hashem you more to obey than

ה' (אליין); כ ווארום מיר קענען נישט אנדערש ווי רעדן דאס,
Hashem alein vorem mir kenen nisht andersh vi reden dos
Hashem Himself because we can not other than speak that

is necessary for you to be spared.

13 Now observing the boldness of Kefa and Yochanan, and having perceived that they are not yeshiva-trained Torah teachers, they were marveling and began to recognize them, that they had been with Yehoshua.
14 And seeing the man who had received refuah shleimah standing with them, they had nothing to say keneged to it.
15 And having ordered the Shlichim to step outside the Sanhedrin chambers, they began conferring with one another, 16 Saying, What should we do with these anashim? For that a remarkable ot has occurred through them is evident to all the ones inhabiting Yerushalayim, and we are not able to make hakhchashah of the fact.
17 But lest it may be spread further among the Am Yisroel, let us warn them no longer to speak to any man b'shem hazeh *(in this name)*. 18 And, having summoned them, they commanded them not to say drashot or shiurim b'shem Yehoshua at all.
19 But Kefa and Yochanan in reply said to them, If it is tov before Hashem to listen to you rather than to Hashem, you be the Beit Din Dayan; 20 For we are not able to cease speaking about what we

וואס מיר האבן געזען און געהערט. [כא] און זיי האבן נאכאמאל זיי
vos mir hoben gezen un gehert un zei hoben nochamol zei
which we have seen and heard and they did again them

געווארנט, און אפגעלאזט, נישט געפינענדיק עפעס , פארוואס זיי
gevorent un opgelozt nisht gefinendik epes farvos zei
warn and release not finding something for which them

צו באשטראפן, צוליב דעם פאלק; ווייל אלע האבן געלויבט
tsu bashtrofen tsulib dem folk vail ale hoben geloibt
to punish on account of the people because all had praised

ה' איבער דעם, וואס איז געשען . [כב] ווארום דער מענטש איז
Hashem iber dem vos iz geshen vorem der mentsh iz
Hashem over that which is happened because the man is

געווען עלטער ווי פערציק יאר , צו וועמען עס איז געטאן געווארן דאס
geven elter vi fertsik yor tsu vemen es iz geton gevoren dos
was older than forty years on whom it is done become the

דאזיקע נס פון רפואה.
dozike nes fun refue
these sign of healing

saw and heard. [21] And when they had threatened them further, they released them, finding no basis on which they might punish them, because of the people, vi-bahlt all were crying "Baruch Hashem!" on account of what had happened. [22] For the man was more than ben arba'im shanah, upon whom this ot of refu'ah had been brought about.

[כג] און ווערנדיק באפרייט, זענען זיי געקומען צו זייערע אייגענע און
un verendik bafrait zenen zei gekumen tsu zeiere eigene un
and being released did they come to their own and

האבן דערציילט אלץ, וואס די הויפט כהנים און די זקנים האבן צו
hoben dertseilt alts vos di hoipt koyanim un di zkeinem hoben tsu
did report all that the chief kohenim and the elders did to

זיי געזאגט. [כד] און ווען זיי האבן דאס געהערט, האבן אלע צוזאמען
zei gezogt un ven zei hoben dos gehert hoben ale tsuzamen
them said and when they did this hear did all together

אויפגעהויבן זייער קול צו ה' , און געזאגט: אָ האר, דו ביסט
oifgehoiben zeier kol tsu Hashem un gezogt o Har du bist
lift up their voice to Hashem and said o L-rd You are

עס , וואס האט באשאפן דעם הימל און די ערד און דעם ים ,
es vos hot bashafen dem himel un di erd un dem yam
the one who has created the heaven and the earth and the sea

און אלץ, וואס איז אין זיי ; [כה] דו האסט געזאגט דורך דעם רוח
un alts vos iz in zei du host gezogt durch dem ruach
and all that is in them You you have said through the Spirit

הקודש דורך דעם מויל פון אונדזער פאטער דוד , דיין קנעכט:
Hakoidesh durch dem moil fun undzer foter Dovid dain knecht
the Holy through the mouth of our father David your servant

פארוואס צארנען די אומות (העולם),
farvos tsornen di umes hooilem
why are the furious nations of the world

און די פעלקער טראכטן אויס פוסטקייטן?
un di felker trachten ois pustkeitn
and the nations think up emptiness

[כו] די מלכים פון דער ערד האבן זיך אויפגעשטעלט,
di melachim fun der erd hoben zich oifgeshtelt
the kings of the earth have themselves stand up

און די פירשטן האבן זיך אינאיינעם פארזאמלט,
un di firshtn hoben zich ineinem farzamlt
and the rulers have self together gathered

קעגן דעם האר און קעגן זיין משיח . (תהלים ב, א-ב.)
kegen dem Har un kegen zain Moshiach Tehilim b a-b
against the L-rd and against His Moshiach Psalms 2 1-2

[23] And, after having been released, the Moshiach's Shlichim came to their own, and reported all the things the Rashei Hakohanim and the Zekenim had said to them. [24] And having heard this, the people lifted their voices to Hashem with one mind, and said, Rabbono Shel Olam, you are the one BARAH ES HASHOMAYIM V'ES HA'ARETZ and the yam and all that is in them, [25] And You are the One Who by the Ruach Hakodesh through the mouth of Avinu Dovid Your eved, said, LAMMAH RAGESHU GOYIM UL'UMMIM YEHIGU RIK *(Why did the Goyim rage and the peoples plot vain and futile things?)* [26] YITYATZVU MALKHEI ERETZ V'ROZNIM NOSEDU YACHAD AL HASHEM V'AL MOSHIACHO *(The kings of the earth took their stand, and the rulers assembled together against* Hashem*and against His Moshiach.)* [27] For

כז ווארום באמת אין דער דאזיקער שטאט האבן זיך פארזאמלט
farzamlt zich hoben shtot doziker der in beemes vorem
gathered themselves did city this one the in in truth because

קעגן דיין הייליקן קנעכט יהושע/ישוע , וועמען דו האסט
host du vemen Yeshua/Yehoshua knecht heiliken dain kegen
have You whom Yehoshua servant holy Your against

געזאלבט, הורדוס און פאנטיוס פילאטוס מיט די אומות (העולם)
hooilem umes di mit Pilatus Pontius un Hordos gezalbt
of the world nations the with Pilate Pontius and Herod anointed

און די פעלקער ישראל, כח צו טאן וואס דיין האנט און עצה האט
hot eitse un hant dain vos ton tsu Yisroel felker di un
did counsel and hand Your what do to Israel peoples of the and

פאראויס גוזר געווען , אז עס זאל געשען. כט און איצט אָ האר,
Har o itst un geshen zol es az geven goizer forois
L-rd o now and occur shall it that become decree beforehand

קוק אויף זייערע דראונגען, און גיב דיינע קנעכט צו רעדן דיין ווארט
vort dain reden tsu knecht daine gib un droungen zeiere oif kuk
word your speak to servants your give and threats their on look

מיט א פולן דרייסטקייט, ל בשעת דו טוסט אויסשטרעקן דיין האנט צו
tsu hant dain oisshtreken tust du beshas dreistkeit fuln a mit
to hand Your stretch out you do You while boldness full a with

היילן, און צו טאן אותות און מופתים דורך דעם נאמען פון דיין
dain fun nomen dem durch mofsim un otot ton tsu un heilen
your of name the through wonders and signs do to and heal

הייליקן קנעכט יהושע/ישוע . לא און בעת זיי האבן תפילה געטאן,
geton tfile hoben zei beis un Yeshua/Yehoshua knecht heiliken
done prayer were they while and Yehoshua servant holy

האט דאס ארט געציטערט, אין וועלכן זיי זענען געווען פארזאמלט; און
un farzamlt geven zenen zei velchen in getsitert ort dos hot
and gathered were are they which in tremble place the did

אלע זענען פול געווארן מיט דעם רוח הקודש , און האבן גערעדט
geredt hoben un Hakoidesh ruach dem mit gevoren ful zenen ale
speak did and the Holy Spirit the with become filled are all

דאס ווארט פון ה׳ מיט דרייסטקייט.
dreistkeit mit Hashem fun vort dos
boldness with Hashem of word the

לב און ביי דעם רוב מאמינים איז געווען איין הארץ און איין
ein un harts ein geven iz maiminem rov dem bai un
one and heart one was is believers large group the among and

גייסט, און קיינער האט נישט געזאגט, אז עפעס פון זיין באזיץ
bazits zain fun epes az gezogt nisht hot keiner un gaist
possession his of something that say not did anyone and spirit

איז זיין אייגנס; נאר אלץ איז ביי זיי געווען געמיינשאפטלעך. לג און
un gemeinshaftlech geven zei bai iz alts nor eigens zain iz
and in common was them among are all but own his is

מיט גרויס גבורה האבן די שליחים אפגעגעבן דאס עדות זאגן פון
fun zogen eides dos opgegeben shlichim di hoben gvure grois mit
of say witness the give Shlichim the did power great with

דעם האר ישועס אויפשטיין (תחית המתים); און גרויס
grois un hameysim techiyas oifshtein Yeshuas Har dem
great and the dead ones resurrection of resurrection Yeshua's L-rd the

חסד איז געווען אויף זיי אלעמען. לד און עס איז נישט געווען קיין
kein geven nisht iz es un alemen zei oif geven iz chesed
any was not is there and all them on was is grace

be'emes *(in truth)* in this Ir *(City)*, keneged *(in opposition, against)* Your Eved HaKadosh Yehoshua whom You did anoint, there were assembled both Herod and Pontius Pilate along with the Goyim and HaAm Yisroel, [28] To do whatever that was by Your hand and by Your ratzon *(will)* it was nigzar merosh *(predestined)* to occur. [29] And now, Adonoi, look upon their threats and grant that Your avadim may speak Your dvar with all ometz lev *(courage, boldness)*, [30] While You stretch out Your hand for refu'ah and otot and moftim to occur through the Shem of Your Eved HaKadosh Yehoshua. [31] And after they had davened, the place in which they had assembled was shaken and everyone was filled with the Ruach Hakodesh and they were speaking the dvar Hashem with ometz lev *(courage, boldness)*.

[32] Now the Messianic Kehillah velt *(community)* of the ones having had emunah had achdus in lev *(heart)* and nefesh *(soul)*, and not one was saying that any of the possessions belonging to him was his own, but everything to them was in common. [33] And with gevaltike *(extraordinary)* ko'ach *(power)* the Moshiach’s Shlichim were giving eidus *(testimony)* of the Techiyas of Yehoshua Adoneinu. And great Chen v'Chesed

נויטליידנדער צווישן זיי, ווייל אלע, וואס האבן פארמאגט פעלדער
felder farmogt hoben vos ale vail zei tsvishen noitleidnder
fields owned had who all because them among needy

אדער הייזער, האבן (די דאזיקע) פארקויפט, און געברענגט די פרייזן
praizn di gebrengt un farkoift dozike di hoben haizer oder
prices the brought and sell these the did houses or

פון די פארקויפטע זאכן [לה] און אנידערגעלייגט ביי די פיס פון די
di fun fis di bai anidergeleigt un zachn farkoifte di fun
the of feet the at placed and things sold the of

שליחים; און עס איז צעטיילט געוואָרן צו יעדן איינעם, לויט
loit einem yedn tsu gevoren tseteilt iz es un shlichim
according to one every to become divided is it and Shlichim

זיינע באדערפענישן.
baderfenishn zaine
needs his

[לו] און יוסף, וואס האט געקריגן פון די שליחים דעם ביינאמען
bainomen dem shlichim di fun gekrign hot vos Yosef un
surname the Shlichim the from got had who Joseph and

בר-נבא (דאס הייסט, זון פון טרייסט), א לוי, געבוירן אין קפריסין,
Cyprus in geboiren Levi a treist fun zun heist dos Bar-Nabba
Cyprus in born Levi a comfort of son means that Bar-Nabba

[לז] באזיצנדיק א פעלד, האט עס פארקויפט, און געברענגט דאס געלט,
gelt dos gebrengt un farkoift es hot feld a bazitsendik
money the brought and sell it did field a owning

און עס אנידערגעלייגט ביי די פיס פון די שליחים.
shlichim di fun fis di bai anidergeleigt es un
Shlichim the of feet the at placed it and

ה א געוויסער מאן אבער מיטן נאמען חנניה, מיט שפירה
Shappira mit Chananyah nomen miten ober man geviser a
Shappira with Chananyah name with the however man certain a

זיין ווייב, האט פארקויפט א פארמעגן, [ב] און אראפגענומען פון
fun aropgenumen un farmegn a farkoift hot vaib zain
from deducted and property a sell did wife his

דעם פרייז, מיטן וויסן פון זיין ווייב, און א חלק געברענגט
gebrengt cheilek a un vaib zain fun visen miten praiz dem
brought share a and wife his of knowledge with the price the

און אנידערגעלייגט ביי די פיס פון די שליחים. [ג] פעטרוס אבער האט
hot ober Petros shlichim di fun fis di bai anidergeleigt un
did however Peter Shlichim the of feet the at lay down and

געזאגט: חנניה, פארוואס האט דער שׂטן אנגעפילט דיין הארץ,
harts dain ongefilt Satan der hot farvos Chananyah gezogt
heart your fill Satan the did why Chananyah say

צו זאגן א ליגן צום רוח הקודש און אראפצונעמען פונם פרייז
praiz funem aroptsunemen un Hakoidesh ruach tsum lign a zogen tsu
price from the keep back and the Holy Spirit to the lie a say to

פון פעלד? [ד] צי איז עס דען נישט געווען דיין אייגנס, ווען דו האסט
host du ven eigens dain geven nisht den es iz tsi feld fun
did you when own your was not then it is field of

עס געהאט? און נאכן פארקויפן, צי איז עס דען נישט געווען אין דיין
dain in geven nisht den es iz tsi farkoifen nochen un gehat es
your in was not then it is selling after and have it

רשות? פארוואס האסטו באשלאסן אין דיין הארצן די דאזיקע זאך?
zach dozike di hartsn dain in bashlosn hostu farvos reshus
thing this the heart your in decide did you why authority

Hashem was upon them
all. [34] For there was no one
needy among them, for
as many as were owners
of sadot or batim were
selling them and were
bringing the proceeds
of the sale, [35] And were
placing them at the feet of
Moshiach's Shlichim and
were distributing to each
one as anyone was nitzrach
(needy).

[36] And Yosef, a Levi from
Cyprus, a man having been
named Bar-Nabba by the
Moshiach's Shlichim, a name
which being translated means,
"Son of Encouragement,"
[37] This one owned a sadeh and,
when he sold it, brought the
kesef and laid it at the feet of
Moshiach's Shlichim.

5 And a certain man by
the name Chananyah,
with his wife Shappira, sold
property, [2] And he, with
his wife in collusion as
to da'as, misappropriated
from the price, and having
brought a certain part,
laid it at the feet of the
Moshiach's Shlichim. [3] But
Kefa said, Chananyah, why
has HaSatan filled your
lev *(heart)* that you lied to
the Ruach Hakodesh and
misappropriated from the
price of the land? [4] While
it remained with you, did
it not remain yours? And
after it was sold, were
the proceeds not under
your samchut *(authority)*?
How is it that you have
hatched this deed in your
lev *(heart)*? Your sheker *(lie)*

דו האסט נישט געלייקנט פאר מענטשן, נאר פאר ה׳ . ה און ווען
ven un Hashem far nor mentshn far geleiknt nisht host du
when and Hashem before but men before deny not did you

חנניה האט געהערט די דאזיקע ווערטער, איז ער אנידערגעפאלן
anidergefalen er iz verter dozike di gehert hot Chananyah
fall down he did words these the hear did Chananyah

און אויסגעגאנגען; און א גרויסע מורא איז געקומען איבער אלע, וואס
vos ale iber gekumen iz moire groise a un oisgegangen un
who all over come is fear great a and expired and

האבן דאס געהערט. ו און די יונגעלייט זענען אויפגעשטאנען, האבן
hoben oifgeshtanen zenen yungelait di un gehert dos hoben
did stand up did young men the and heard this had

אים אנגעטאן תכריכים , און אים ארויסגעטראגן און קובר געווען.
geven koiver un aroisgetrogen im un tachrichim ongeton im
was buried and carried out him and tachrichim dressed in him

ז און נאך א פארלויף פון אן ערך דריי שעה איז זיין ווייב
vaib zain iz sho drai erech an fun farloif a noch un
wife his is hour three about an of interval a after and

אריינגעקומען, נישט ווִיסנדיק וואס עס איז געשען . ח און פעטרוס האט
hot Petros un geshen iz es vos visendik nisht araingekumen
has Peter and occurred is it what knowing not come in

צו איר געזאגט: זאג מיר, צי האט איר פאר כך-וכך פארקויפט
farkoift kach-vekach far ir hot tsi mir zog gezogt ir tsu
sell so much and so much for you did me tell said her to

דאס פעלד? און זי האט געזאגט: יא , פאר כך-וכך . ט האט
hot kach-vekach far yo gezogt hot zi un feld dos
did so much and so much for yes said has she and field this

פעטרוס צו איר געזאגט: פארוואס האט איר איינגעשטימט צווישן
tsvishen aingeshtimt ir hot farvos gezogt ir tsu Petros
among agree you did why say her to Peter

זיך אויסצופרואוון דעם גייסט פון דעם האר? אָט זע , די פיס פון
fun fis di ze ot Har dem fun Gaist dem oistsupruven zich
of feet the see here L-rd the of Spirit the to test yourselves

די , וואס האבן באגראבן דיין מאן , זענען ביי דער טיר , און זיי
zei un tir der bai zenen man dain bagroben hoben vos di
they and door the at are husband your buried have who those

וועלן דיך (אויך) ארויסטראגן. י און זי איז גלייך אנידערגעפאלן
anidergefalen glaich iz zi un aroistrogen oich dich velen
fall down immediately did she and carry out also you will

צו זיינע פיס און אויסגעגאנגען; און די יונגעלייט זענען אריינגעקומען
araingekumen zenen yungelait di un oisgegangen un fis zaine tsu
come in did young men the and expired and feet his at

און האבן זי געפונען א טויטע, און, ארויסטראגנדיק, האבן זיי זי
zi zei hoben aroistrogendik un toite a gefunen zi hoben un
her they have carrying out and dead a find her did and

קובר געווען ביי איר מאן . יא און עס איז געקומען א גרויסע מורא
moire groise a gekumen iz es un man ir bai geven koiver
fear great a come did it and husband her by was bury

איבער דער גאנצער קהילה און איבער אלע, וואס האבן דאס געהערט.
gehert dos hoben vos ale iber un kehile gantser der iber
heard this had who all over and kehile whole the over

יב און דורך די הענט פון די שליחים זענען געשען א סך
sach a geshen zenen shlichim di fun hent di durch un
many a occurred are Shlichim the of hands the through and

was not to Bnei Adam but
to Elohim. 5 And hearing
these devarim, having fallen
down, Chananyah died;
and there came great yirat
Shomayim upon all the ones
listening. 6 And having got
up, the bochrim threw the
tachrichin shroud over him
and, having carried him
out, they buried him in a
kever.

7 And there was an interval
of lav davka *(approximately)*
shloshah sha'ot and then
his isha, not having da'as
of what had happened,
entered. 8 And in reply to
her, Kefa said, Tell me, you
sold the sadeh for such and
such a price, did you? And
she said, Ken, for such and
such a price, that was the
amount. 9 And Kefa said
to her, Why was it agreed
by the two of you to put
the Ruach Hakodesh of
Hashem to the test? Hinei!
The feet of the ones having
buried your ba'al are at the
petach *(doorway)*, and they
will carry you out. 10 And
she fell immediately at his
feet and died. And, the
bochrim, having entered,
found her dead; and, having
carried her out, they buried
her with her ba'al. 11 And
there came great yirat
Shomayim upon the whole
Messianic kehillah and upon
all the ones hearing these
things.

12 Now by the hands of the
Moshiach's Shlichim were

אותות און מופתים צווישן דעם פאלק; און אלע זענען געווען צוזאמען
tsuzamen geven zenen ale un folk dem tsvishen mofsim un otot
together was are all and people the among wonders and signs

אין דעם אולם של שלמה. יב פון די איבריקע אבער האט קיינער
keiner hot ober ibrike di fun Shloime shel ulam dem in
anyone did however remaining the of Solomon of Portico the in

זיך נישט אונטערגעשטעלט צו באהעפטן צו זיי, נאר דאס פאלק האט
hot folk dos nor zei tsu baheften tsu untergeshtelt nisht zich
did people the but them to join to dare not self

זיי געהאלטן זייער טייער; יד און די מאמינים אינם האר האבן
hoben Har inem maiminem di un taier zeier gehalten zei
have L-rd in the believers the and much value very held them

זיך פיל פארמערט, מאסן מענער און אויך פרויען; טו אזוי, אז
az azoi froien oich un mener masen farmert fil zich
that so women also and men crowds of increase much self

מען פלעגט ארויסטראגן קראנקע אויף די גאסן, און זיי געלייגט אויף
oif geleigt zei un gasn di oif kranke aroistrogen flegt men
on place them and streets the on sick carry out used they

בעטן און געלעגערס, כדי ווען פעטרוס וועט קומען, זאל ווייניקסטנס
veinikstens zol kumen vet Petros ven kedei gelegers un beten
at least shall come will Peter when so that couches and beds

זיין שאטן פאלן אויף עמיצן פון זיי. טז און א המון מענטשן איז
iz mentshn hamon a un zei fun emitsn oif falen shoten zain
is people crowd of a and them of some on fall shadow his

זיך צוזאמענגעקומען אין ירושלים פון די שטעט ארום,
arum shtet di fun Yerushalayim in tsuzamengekumen zich
around towns the from Jerusalem in gathered themselves

ברענגענדיק צו טראגן שלאפע און געפלאגטע פון אומריינע גייסטער,
gaister umreine fun geplogte un shlafe trogen tsu brengendik
spirits unclean by plagued and sick carry to bringing

וועלכע זענען אלע געהיילט געווארן.
gevoren geheilt ale zenen velche
become healed all did which

יז און דער כהן גדול איז אויפגעשטאנען און אלע, וואס זענען
zenen vos ale un oifgeshtanen iz gadol koyen der un
are who all and stand up again is gadol kohen the and

געווען מיט אים (דאס איז די כיתה פון די צדוקים), און זענען
zenen un Tsedukim di fun kite di iz dos im mit geven
did and Sadducees the of sect the is that him with was

פול געווארן מיט קנאה, יח און האבן ארויפגעלייגט די הענט אויף די
di oif hent di aroifgeleigt hoben un kine mit gevoren ful
the on hands the place did and envy with become full

שליחים, און זיי איינגעזעצט אין דער שטאטישער תפיסה. יט און א
a un tfise shtotisher der in aingezetst zei un shlichim
an and jail city the in jailed them and Shlichim

מלאך פון דעם האר (ה׳) האט ביינאכט אויפגעעפנט די טירן
tirn di oifgeefent bainacht hot Hashem Har dem fun malech
doors the open by night did Hashem L-rd the of angel

פון דעם געפענקעניש, און זיי ארויסגעפירט, און געזאגט: כ גייט,
geit gezogt un aroisgefirt zei un gefenkenish dem fun
go said and led out them and prison the of

שטעלט זיך און רעדט אין בית המקדש צום פאלק אלע
ale folk tsum Hamikdash beis in redt un zich shtelt
all people to the HaMikdash house in speak and yourselves stand

being effected many otot and moftim among the people and with a sense of achdus they were all in the Ulam Sh'lomo.
13 But none of the rest was daring to be mishtatef in a chavura *(becoming involved, joining a fellowship)* with them; however, the Am Yisroel held the Messianic Jews in high esteem.
14 And more and more ma'aminim hameshichiyim in Adoneinu were being added, multitudes of anashim and nashim,
15 So much so that even out into the rekhovot they would carry the cholim and put them on pallets and mats, that when Kefa came by, at least his shadow might fall upon some of them.
16 And also the multitudes from the shtetlach surrounding Yerushalayim were coming together, carrying the cholim and the ones being tormented by ruchot teme'ot *(unclean spirits)*; and they were all receiving refu'ah shleimah.

17 But there was an uprising of the Kohen Gadol and all the ones with him of the Tzedukim kat, and they were filled with kinah.
18 And they laid their hands upon the Moshiach's Shlichim and they put them in a public beis hasohar.
19 And a malach Adonoi *(an angel of Hashem)* opened the doors of the beis hasohar balailah, and having led them out, said,
20 Go and stand and speak in the Beis Hamikdash to the people kol divrei HaChayyim

רייד פון דעם דאזיקן לעבן. כא און ווען זיי האבן דאס געהערט,
gehert dos hoben zei ven un leben dozikn dem fun reid
hear this did they when and life this the of words

זענען זיי אינדערפרי אריינגעגאנגען אין בית המקדש אריין און
un arain Hamikdash beis in araingegangen inderfri zei zenen
and into HaMikdash house in entered in the morning they are

האבן געלערנט. אבער דער כהן גדול איז געקומען און די , וואס
vos di un gekumen iz gadol koyen der ober gelernt hoben
who those and come did gadol kohen the however teach did

זענען געווען מיט אים, און האבן צונויפגערופן דאס סנהדרין און
un Sanhedrin dos tsunoifgerufen hoben un im mit geven zenen
and Sanhedrin the call together did and him with was are

אלע זקנים פון די בני ישראל, און געשיקט צו דער תפיסה, מען
men tfise der tsu geshikt un Yisroel bnei di fun zkeinem ale
they prison the to sent and Israel sons of the of elders all

זאל זיי ברענגען. כב און די משרתים זענען אהינגעגאנגען און
un ahingegangen zenen meshoresim di un brengen zei zol
and go there did temple police the and bring them should

האבן זיי נישט געפונען אין תפיסה, און האבן זיך אומגעקערט
umgekert zich hoben un tfise in gefunen nisht zei hoben
returned themselves did and jail in find not them did

און דערציילט, אזוי צו זאגן : כג מיר האבן געפונען דאס געפענקעניש
gefenkenish dos gefunen hoben mir zogen tsu azoi dertseilt un
prison the find did we say to so reported and

פעסט פארשלאסן און די שומרים שטיין ביי די טירן ; אבער
ober tirn di bai shtein shomrim di un farshlosen fest
however doors the at standing guards the and locked firmly

אויפעפענענדיק, האבן מיר אינעווייניק קיינעם נישט געפונען. כד און ווי
vi un gefunen nisht keinem ineveinik mir hoben oifefenendik
when and find not anyone inside we did upon opening

דער מיליטערישער הויפטמאן פונם בית המקדש און די הויפט
hoipt di un Hamikdash beis funem hoiptman militerisher der
chief the and HaMikdash house from the captain Temple police the

כהנים האבן געהערט די דאזיקע ווערטער, זענען זיי פארצווייפלט
fartsveiflt zei zenen verter dozike di gehert hoben koyanim
utterly at a loss they did words these the hear did kohenim

געווארן איבער זיי , וואס עס וועט פון דעם דאזיקן ווערן . כה דאן איז
iz dan veren dozikn dem fun vet es vos zei iber gevoren
did then become this the of would it what them over become

עמיצער געקומען און זיי דערציילט: זע , די מענער, וועמען איר האט
hot ir vemen mener di ze dertseilt zei un gekumen emitser
had you whom men the look report them and come someone

איינגעזעצט אין תפיסה, זענען אינם בית המקדש , און שטייען און
un shteien un Hamikdash beis inem zenen tfise in aingezetst
and stand and HaMikdash house in the are prison in jailed

לערנען דאס פאלק. כו דעמאלט איז דער מיליטערישער הויפטמאן אוועק
avek hoiptman militerisher der iz demolt folk dos lernen
go away captain Temple police the did then people the teach

צוזאמען מיט די משרתים , און זיי געברענגט, (דאך) נישט מיט
mit nisht doch gebrengt zei un meshoresim di mit tsuzamen
with not yet brought them and temple police the with together

געוואלד; ווארום זיי האבן מורא געהאט פארן פאלק , מען זאל
zol men folk farn gehat moire hoben zei vorem gevald
should they the people before have fear did they because violence

haelleh. 21 And having heard, the Moshiach's Shlichim entered the Beis Hamikdash at Shachrit and were saying shiurim. And when the Kohen Gadol and the ones with him had come, they called together the Sanhedrin and all the assembly of Zekenim of the Bnei Yisroel, and they sent to the beis hasohar for the prisoners to be brought to them. 22 But their mesharetim, having come, did not find them in the beis hasohar. And having returned, they reported these things 23 Saying, We found the beis hasohar locked tight and the shomrim standing at the doors; but when we opened up, we found no one inside. 24 And when the Sar Tzeva HaHeikhal of the Beis Hamikdash and the Rashei Hakohanim heard these words, they were perplexed about them, as far as what would come of all this. 25 But someone came and reported to them, Hinei, the men whom you put in the beis hasohar are in the Beis Hamikdash standing and saying shiurim to the people. 26 Then the Sar Tzeva HaHeikhal went along with the mesharetim and brought the Moshiach's Shlichim back, but not with force — for they feared the people, lest they should be stoned. 27 And when they had brought them, they stood

זיי נישט שטייניקן. ^{כז} און האבן זיי געברענגט און אוועקגעשטעלט
zei nisht shteiniken un hoben zei gebrengt un avekgeshtelt
them not stone and did them bring and stand

פארן סנהדרין . און דער כהן גדול האט זיי געפרעגט, כח אזוי צו
farn Sanhedrin un der koyen gadol hot zei gefregt azoi tsu
before Sanhedrin and the kohen gadol did them ask so to

זאגן : האבן מיר אייך נישט שטרענג באפוילן, נישט צו לערנען אין דעם
zogen hoben mir aich nisht shtreng bafoilen tsu nisht lernen in dem
say did we you not strictly order to not teach in the

דאזיקן נאמען, און זע , איר האט אנגעפילט ירושלים מיט אייער
dozikn nomen un ze ir hot ongefilt Yerushalayim mit eier
this name and see you have filled up Jerusalem with your

לערנונג , און ווילט איר ברענגען אויף אונדז דאס בלוט פון דעם דאזיקן
lernung un vilt ir brengen oif undz dos blut fun dem dozikn
teaching and want you bring upon to us the blood of the this

מענטשן? כט און פעטרוס און די שליחים האבן ענטפערנדיק געזאגט:
mentshn un Petros un di shlichim hoben entferendik gezogt
man and Peter and the Shlichim did answering say

ה' מוז מען מער געהארכן ווי מענטשן. ל דער ג-ט פון אונדזערע
Hashem muz men mer gehorchen vi mentshn der G-t fun undzere
Hashem must one more obey than men the G-d of our

אבות האט אויפגעוועקט יהושען/ישוען , וועמען איר האט גענומען
avot hot oifgevekt Yeshuan/Yehoshuan vemen ir hot genumen
fathers did rouse Yehoshua whom you had taken

און אויפגעהאנגען אויף א בוים. לא אים האט ה' דערהייבט מיט זיין
un oifgehongen oif a boim im hot Hashem derheibt mit zain
and hung up on a tree him did Hashem raise up to his

רעכטער האנט, (צו זיין) א שר און א גואל , צו געבן צו ישראל
rechter hant tsu zain a sar un a goel tsu geben tsu Yisroel
right hand to be a prince and a redeemer to give to Israel

תשובה און סליחת חטאים. לב און מיר זענען עדות פון די
tshuve un selichos chatoim un mir zenen eides fun di
repentance and forgiveness of sins and we are witnesses of the

דאזיקע ווערטער, און דער רוח הקודש , וועלכן ה' האט געגעבן
dozike verter un der ruach Hakoidesh velchen Hashem hot gegeben
these words and the Spirit the Holy which Hashem has given

צו די , וואס געהארכן אים.
tsu di vos gehorchen im
to those who obeys him

לג און הערנדיק דאס, האט עס זיי געשטאכן אין זייערע הערצער,
un herendik dos hot es zei geshtochen in zeiere hertser
and on hearing this did it them pierce in their hearts

און זיי האבן געוואלט זיי טייטן. לד נאר עס איז אויפגעשטאנען א
un zei hoben gevolt zei teiten nor es iz oifgeshtanen a
and they did want to kill them but there is stood up a

געוויסער מאן אינם סנהדרין , א פרוש , וואס האט געהייסן גמליאל, א
geviser man inem Sanhedrin a Parush vos hot geheisen Gamli'el a
certain man in the Sanhedrin a Pharisee who was called Gamliel a

תנא , הויך געאכט ביים גאנצן פאלק, און האט באפוילן מען זאל
tane hoich geacht baim gantsn folk un hot bafoilen men zol
Tanna highly regarded by the entire people and did order that shall

די מענטשן ארויספירן אויף א ווילע. לה דאן האט ער געזאגט צו זיי :
di mentshn aroisfiren oif a vaile dan hot er gezogt tsu zei
the men escort out for a while then did he say to them

the Moshiach's Shlichim before the Sanhedrin, and the Kohen Gadol questioned them, [28] Saying, Did we not with a strict command charge you not to say shiurim b'shem hazeh and, hinei, you have filled Yerushalayim with your torah and are determined to bring upon us the dahm of this man. [29] And in reply Kefa and the Moshiach's Shlichim said, It is necessary to obey Hashem rather than Bnei Adam. [30] Elohei Avoteinu made Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua to stand up alive again, the very one whom you killed, having made him talui al haEtz *(being hanged on the tree)*. [31] This one Hashem exalted as Sar and Moshi'a *(Oisleizer)* to His right hand to grant teshuva to Yisroel and selicha *(forgiveness)* of chatta'im *(averos, sins)*. [32] And we are the eidus *(witness)* of these matters and so is the Ruach Hakodesh whom Hashem gave to the ones obeying Him.

[33] And the ones having heard were cut to the quick and in fury were deciding to do away with them. [34] But a certain Parush got up in the Sanhedrin, a moreh of Torah by name Rabban Gamli'el, respected by kol Am Yisroel, and he gave orders to put the men outside for a little while. [35] And Rabban Gamli'el said to them, Anshei Yisroel, pay

מענער פון ישראל, זייט פארזיכטיק וואס שייך די דאזיקע מענטשן,
mentshn dozike di shaich vos forzichtik zait Yisroel fun mener
men these the relates to what careful be Israel of men

וואס איר גייט טאן. לו ווארום פאר די דאזיקע טעג איז אויפגעשטאנען
oifgeshtanen iz teg dozike di far vorem ton geit ir vos
stand up did days these the for because to do going you what

תודס , זאגנדיק, אז ער איז עפעס ; צו וועמען עס האבן זיך
zich hoben es vemen tsu epes iz er az zogendik Theudas
self did it whom to something is he that saying Theudas

באהאפטן אין צאל אן ערך פיר הונדערט מענטשן; ער איז געהרגעט
geharget iz er mentshn hundert fir erech an tsol in bahoften
killed is he people hundred four about an number in join

געווארן; און אלע, וואס האבן אים געפאלגט, זענען צעשפרייט און
un tseshpreit zenen gefolgt im hoben vos ale un gevoren
and scattered were obey him did who all and was

צונישט געווארן. לז נאך דעם איז אויפגעשטאנען יהודה הגלילי ,
HaGalili Yehude oifgeshtanen iz dem noch gevoren tsunisht
the Galilean Yehudah stand up did that after become destroyed

אין די טעג פון דער רעגיסטרירונג, און האט פארפירט נאך זיך אן
an zich noch farfirt hot un registrirung der fun teg di in
an himself after draw did and census the of days the in

אנגעזעענעם טייל פונם פאלק; אויך ער איז פארלוירן געווארן, און אלע,
ale un gevoren farloiren iz er oich folk funem teil ongezeenem
all and become lost is he also people of the part significant

וואס האבן אים געהארכט, זענען צעשפרייט געווארן. לח און איצט זאג איך
ich zog itst un gevoren tseshpreit zenen gehorcht im hoben vos
I say now and become scattered did obeyed him had who

אייך : האלט זיך צוריק פון די דאזיקע מענטשן, און לאזט זיי אפ:
op zei lozt un mentshn dozike di fun tsurik zich halt aich
up them let and people these the from back self keep to you

ווייל אויב די דאזיקע עצה אדער די דאזיקע זאך איז פון מענטשן,
mentshn fun iz zach dozike di oder eitse dozike di oib vail
man of are thing this the or counsel this the if because

וועט זי צעשטערט ווערן. לט נאר אויב זי איז פון ה׳ , וועט איר זיי
zei ir vet Hashem fun iz zi oib nor veren tseshtert zi vet
them you will Hashem from is it if but to be demolished it will

נישט קענען שטערן; טאמער וועט איר געפונען ווערן ראנגלענדיק אויך
oich ranglendik veren gefunen ir vet tomer shteren kenen nisht
also wrestling to be found you will lest disturb be able to not

קעגן ה׳ . און זיי האבן אים געהארכט; מ און רופנדיק די
di rufendik un gehorcht im hoben zei un Hashem kegen
the summoning and listen him did they and Hashem against

שליחים און שלאגנדיק זיי מלקות, האבן זיי באפוילן, אז זיי
zei az bafoilen zei hoben malkes zei shlogendik un shlichim
they that order they did lashes them beating and Shlichim

זאלן נישט רעדן אין ישועס נאמען, און האבן זיי אפגעלאזט.
opgelozt zei hoben un nomen Yeshuas in reden nisht zolen
release them did and name Yeshua's in speak not should

מא און זיי זענען אוועקגעגאנגען פון פאר דעם סנהדרין , פרייענדיק
freiendik Sanhedrin dem far fun avekgegangen zenen zei un
rejoicing Sanhedrin the before from go away did they and

זיך וואס זיי האבן ווערטיק געווען מבזה צו ווערן צוליב
tsulib veren tsu mevaze geven vertik hoben zei vos zich
on account of be to despise was worthy were they that themselves

attention to yourselves what you are about to do with these anashim. 36 For at an earlier tekufa *(era, period)*, there was the uprising of Theudas, who claimed to be somebody himself, with whom were associated a number of anashim lav davka *(approximately)* four hundred; who was done away with and as many as were obeying him were all dispersed and it came to nothing. 37 After this there was Yehudah HaGalili in the yamim of the census; who misled the people to follow after him and that man perished and, as many as were obeying him, were all scattered.
38 And now I say to you, stay away from these anashim, and leave them alone, because if this cheshbon *(plan)* or this matter is of Bnei Adam, it will be overthrown. 39 But if it is from Hashem, you are not able to overthrow them — in that case you may even be found to be fighting keneged *(against, opposing)* Hashem. And they were persuaded by Rabban Gamli'el. 40 And having called together the Moshiach's Shluchim and having flogged them, they warned them not to speak in the shem of Yehoshua, and they released them. 41 Therefore Moshiach's Shluchim were going rejoicing from the presence of the Sanhedrin, that they were considered worthy to suffer shame

דעם נאמען. [מב] און יעדן טאג, סאי אין בית המקדש סאי פון הויז
nomen dem un yedn tog sai in beis Hamikdash sai fun hoiz
Name the and every day in both house HaMikdash and from house

צו הויז , האבן זיי נישט אויפגעהערט צו לערנען און אנצוזאגן די
tsu hoiz hoben zei nisht oifgehert tsu lernen un ontsuzogen di
to house did they not stop to teach and to proclaim the

בשורה פון דעם משיח יהושע/ישוע .
besoire fun dem Moshiach Yeshua/Yehoshua
News of the Moshiach Yehoshua

ו און אין די דאזיקע טעג, ווען די תלמידים האבן זיך געמערט,
un in di dozike teg ven di talmidim hoben zich gemert
and in the these days when the disciples did self increase

איז געווארן א געמורמל פון די העלעניסטן קעגן
iz gevoren a gemurml fun di Helenistn kegen
is there become a complaining of the Greek speaking Jews against

די עברים , מחמת אין דער טאג טעגלעכער באדינונג זענען זייערע
di Ivrim machmas in der tog teglecher badinung zenen zeiere
the Hebrews because in the day days service are their

אלמנות פארנאכלעסיקט געווארן. [ב] און די צוועלף האבן גערופן דעם
almones farnachlesikt gevoren un di tsvelf hoben gerufen dem
widows neglected become and the Twelve did call the

עולם תלמידים, צו זיך און געזאגט: עס טויג נישט, אז מיר
oilem talmidim tsu zich un gezogt es toig nisht az mir
crowd disciples to themselves and said it is good not that we

זאלן איבערלאזן ה׳ס ווארט און זיך פארנעמען מיט דינען ביי
zolen iberlozen Hashems vort un zich farnemen mit dinen bai
should abandon Hashem's word and self occupy with serving at

טישן. [ג] נאר זוכט זיך אויס, ברידער, צווישן אייך זיבן מענער,
tishn nor zucht zich ois brider tsvishen aich ziben mener
tables but seek yourselves out brothers among you seven men

וואס האבן א גוטן נאמען און זענען פול מיט דעם רוח הקודש און
vos hoben a gutn nomen un zenen ful mit dem ruach Hakoidesh un
who have a good name and are full with the Spirit the Holy and

מיט חכמה , זיי וועלן מיר באשטימען איבער דעם דאזיקן ענין ;
mit chochme zei velen mir bashtimen iber dem dozikn inyen
with wisdom them will we appoint over the this matter

[ד] מיר אבער וועלן אנהאלטן אין תפילה און אין דער עבודה פון דעם
mir ober velen onhalten in tfile un in der avoide fun dem
we however will continue in prayer and in the service of the

ווארט. [ה] און דאס ווארט איז געפעלן דעם גאנצן עולם ; און מען
vort un dos vort iz gefelen dem gantsn oilem un men
word and the word is pleased the entire company and they

האט אויסדערוויילט סטעפאנוסן, א מאן פול מיט אמונה און מיט דעם
hot oisderveilt Stefanosn a man ful mit emune un mit dem
has chosen Stefanos a man full with faith and with the

רוח הקודש , און פיליפוסן און פראכארוסן און ניקאנאר און טימאן
ruach Hakoidesh un Filiposn un Prochorusn un Nikanor un Timon
the Holy Spirit and Philip and Prochorus and Nikanor and Timon

און פארמענאס, און ניקאלאאסן, א גר פון אנטיוכיא . [ו] זיי האט
un Parmenas un Nikolaosn a ger fun Antiyochyo zei hot
and Parmenas and Nicholas a ger from Antioch they has

מען געשטעלט פאר די שליחים; און מתפלל זייענדיק, האבן זיי
men geshtelt far di shlichim un mispalel zaiendik hoben zei
they presented before the Shlichim and pray being did they

for ha-Shem *(the Name)*.
[42] And every day in the Beis Hamikdash and from bais to bais they did not stop saying shiurim and drashot about Yehoshua as Rebbe, Melech HaMoshiach.

6 Now in these yamim of the Messianic talmidim being increased, there was a complaint by the Greek-speaking Yehudim keneged *(against)* the Sabra Yehudim mitzad *(as to)* their Greek-speaking Jewish almanot being overlooked in the daily support. [2] And the Sheneym Asar, having called the multitude of the talmidim together, said, It is not desirable for us to neglect the dvar Hashem in order to serve tishen. [3] But select from among you Achim b'Moshiach, that is, shivah anashim, being of shem tov *(good reputation)* and full of the Ruach Hakodesh and chochmah, whom we will appoint over this duty; [4] But we will be devoted to tefillah and to the avodas kodesh service of the Dvar of the Besuras HaGeulah. [5] And this dvar found approval before all the multitude and they chose Stefanos, a man full of emunah *(faith)* and of the Ruach Hakodesh, and they also chose Philippos and Prochorus and Nikanor and Timon and Parmenas and Nicholas, a ger *(proselyte)* of Antioch,
[6] Whom they placed before the Moshiach's Shlichim. And having davened, Moshiach's

ארויפגעלייגט די הענט אויף זיי .
zei oif hent di aroifgeleigt
them on hands the lay on

ז און ה׳ס ווארט איז געוואקסן, און די צאל תלמידים אין
in talmidim tsol di un gevaksen iz vort Hashems un
in disciples number the and increase did word Hashem's and

ירושלים האט זיך שטארק פארמערט, אפילו א גרויסע מאסע פון די
di fun mase groise a afile farmert shtark zich hot Yerushalayim
the of group large a even increase greatly self has Jerusalem

כהנים איז געווארן געהארכזאם צום אמונה.
emune tsum gehorchzam gevoren iz koyanim
faith to the obedient become is kohenim

ח און סטעפאנוס, פול מיט גנאד און גבורה, האט געטאן גרויסע אותות
otot groise geton hot gvure un gnod mit ful Stefanos un
signs great do did power and favor with full Stefanos and

און מופתים צווישן דעם פאלק. ט עס זענען אבער אויפגעשטאנען
oifgeshtanen ober zenen es folk dem tsvishen mofsim un
stand up however did there people the among wonders and

אייניקע פון דעם בית הכנסת , וואס האט געהייסן די שול פון
fun shul di geheisen hot vos hakneset beis dem fun einike
of Synagogue the called was which synagogue house the of some

די ליבערטינער, און פון קירניה און אלעקסאנדרענער און פון
fun un Aleksandrener un Cyrene fun un Libertiner di
of and Alexandrians and Cyrenians of including Libertines the

די (לייט) פון קיליקיען און אזיען; און האבן געהאלטן א וויכוח מיט
mit vikuech a gehalten hoben un Asia un Cilicia fun lait di
with debate a held have and Asia and Cilicia of people the

סטעפאנוסן, י און זיך נישט געקענט אקעגנשטעלן דער חכמה
chochme der akegenshtelen gekent nisht zich un Stefanosn
wisdom the withstand be able not themselves and Stefanos

און דעם גייסט, מיט וועלכן ער האט גערעדט. יא האבן זיי דעמאלט
demolt zei hoben geredt hot er velchen mit Gaist dem un
then they did speak did he which with Spirit the and

אונטערגעשטעלט מענער, וואס האבן געזאגט: מיר האבן אים געהערט
gehert im hoben mir gezogt hoben vos mener untergeshtelt
heard him have we say did who men put up

רעדן לעסטערנדיקע ווערטער קעגן משהן און ה׳ . יב און האבן
hoben un Hashem un Moshen kegen verter lesterendike reden
did and Hashem and Moses against words blasphemous speak

אויפגעהעצט דאס פאלק און די זקנים און די סופרים, און זענען
zenen un sofrim di un zkeinem di un folk dos oifgehetst
did and scribes the and elders the and people the stir up

אויפגעשטאנען און אים גענומען מיט געוואלד, און אוועקגעפירט צום
tsum avekgefirt un gevald mit genumen im un oifgeshtanen
to the led away and force with took him and stand up

סנהדרין , יג און געשטעלט פאלשע עדות , וואס האבן געזאגט:
gezogt hoben vos eides falshe geshtelt un Sanhedrin
say did who witnesses false put up and Sanhedrin

דער דאזיקער מענטש הערט נישט אויף צו רעדן ווערטער קעגן דעם
dem kegen verter reden tsu oif nisht hert mentsh doziker der
the against words speak to on not hear man this one the

דאזיקן מקום קדוש און דער תורה; יד ווארום מיר האבן אים
im hoben mir vorem toire der un kodesh Makom dozikn
him did we because Torah the and holy one of place this

Shlichim gave them s'michah, laying their hands on them.

7 And the Dvar Hashem was increasing, and the number of talmidim was being greatly multiplied in Yerushalayim, and a kama *(quite a number)* of the kohanim were obeying the emunah *(faith)*.

8 And Stefanos, full of the Chen v'Chesed Hashem and ko'ach *(power)*, was effecting otot and moftim gedolim among the people.
9 But some of the men from the shul called the Beit Knesset of the Meshuchrarim *(the Freedmen)* and the Cyrenians and the Alexandrians, and the ones from Cilicia and Asia, rose up and argued with Stefanos, 10 And they were not able to contradict the chochmah and the Ruach Hakodesh with which he was speaking. 11 Then they secretly induced anashim to say, We have heard him commit Chillul Hashem in the words he spoke keneged *(against)* Moshe Rabbenu and Hashem.
12 And they aroused the people and the Zekenim and the Sofrim and they came upon Stefanos and they seized him and they brought him to the Sanhedrin, 13 And edei sheker *(false witnesses)* swore falsely, saying, This man is not ceasing to speak words keneged *(against)* Makom HaKadosh HaZeh and the Torah. 14 For we

געהערט זאגן , אז דער דאזיקער יהושע/ישוע פון נצרת , וועט
vet Natseret fun Yeshua/Yehoshua doziker der az zogen gehert
will Natseret from Yehoshua this one the that say hear

צעשטערן דאס ארט און ענדערן די חוקים , וועלכע משה האט
hot Moshe velche chukkim di enderen un ort dos tseshteren
has Moses which ordinances the change and place this destroy

אונדז איבערגעגעבן. טו און אלע, וואס זענען געזעסן אין סנהדרין , האבן
hoben Sanhedrin in gezesen zenen vos ale un ibergegeben undz
did Sanhedrin in sitting were who all and handed over us

מיט שפאנונג געקוקט אויף אים, און געזען זיין פנים ווי (עס וואלט
volt es vi ponem zain gezen un im oif gekukt shpanung mit
would it as face his saw and him upon look tension with

געווען) דאס פנים פון א מלאך .
malech a fun ponem dos geven
angel an of face the was

ז און דער כהן גדול האט געזאגט: צי איז עס טאקע
take es iz tsi gezogt hot gadol koyen der un
really these accusations are said has gadol kohen the and

אזוי? ב ער אבער האט געזאגט:
gezogt hot ober er azoi
said has however he so

ברידער און פאטערס, הערט! דער ג-ט פון כבוד האט זיך באוויזן
bavizen zich hot koved fun g-t der hert foters un brider
appeared self has glory of G-d the listen fathers and brothers

צו אונדזער פאטער אברהם , בשעת ער איז געווען אין ארם נהרים ,
Neharim Aram in geven iz er beshas Avraham foter undzer tsu
Neharim Aram in was is he while Abraham father our to

איידער ער האט געוואוינט אין חרן , ג און געזאגט צו אים: גיי ארויס
arois gei im tsu gezogt un Charan in gevoint hot er eider
out go him to said and Charan in lived has he before

פון דיין לאנד און פון דיין משפחה , און גיי אין דעם לאנד
land dem in gei un mishpoche dain fun un land dain fun
land that into go and family your of and country your from

אריין, וואס איך וועל דיר ווייזן . ד איז ער דעמאלט ארויסגעגאנגען
aroisgegangen demolt er iz vaizen dir vel ich vos arain
went out then he is to show you will I which into

אויס דעם לאנד פון די כשדים און האט געוואוינט אין חרן ,
Charan in gevoint hot un Kasdim di fun land dem ois
Charan in dwell did and Chaldeans the of country that out of

און פון דארטן, נאך דעם ווי זיין פאטער איז געשטארבן, האט
hot geshtorben iz foter zain vi dem noch dorten fun un
did died is father his when the after there from and

ער אים אריבערגעברענגט אין דעם דאזיקן לאנד אריין, אין וועלכן איר
ir velchen in arain land dozikn dem in aribergebrengt im er
you which in into land this the into bring over him he

וואוינט איצט. ה און האט אים דרינען נישט געגעבן קיין ירושה ,
yerushe kein gegeben nisht drinen im hot un itst voint
inheritance any given not there him did and now dwell

אפילו נישט אן ארט , וואו א פוס אנידערצושטעלן, נאר עס אים
im es nor anidertsushtelen fus a vu ort an nisht afile
him it but to put down foot a where place of a not even

צוגעזאגט צו געבן פאר א באזיץ און צו זיין זאמען נאך אים,
im noch zomen zain tsu un bazits a far geben tsu tsugezogt
him after seed his to and possession a for give to promise

have heard him saying
that this Yehoshua from
Natzeret will destroy this
place and will change the
chukim of the Torah which
Moshe Rabbenu handed
down to us. [15] And having
stared intently at him,
all the ones sitting in the
Sanhedrin saw his ponem
looking like the face of a
malach.

7 And the Kohen Gadol
said, Are these things
so? [2] And Stefanos said,
Achim and Avot, hear me!
Elohei Hakavod appeared to
Avraham Avinu while he was
in Mesopotamia before he
lived in Charan.
[3] And Hashem said to
Avram, Get thee out of
thy country, and from
thy kindred, and come
to the land which I shall
show you. [4] Then having
departed from the land of
the Chaldeans, he settled
in Charan. And from
there, after the mavet
of his Av, he was settled
by Hashem here in this
land in which we now
are living. [5] And Hashem
did not give to him a
nachalah *(inheritance)*
in it nor AD MIDRACH
KAF REGEL *(even enough
to put your foot on)*; and
yet, even when he had
no ben, the havtachah
(promise) of Hashem to
him was ES HAARETZ
HAZOT E'TEN *(This land
I will give)* to him and
to his zera *(seed)* after

בשעת ער האט נאך נישט געהאט קיין קינד. ו און ה' האט צו
tsu hot Hashem un kind kein gehat nisht noch hot er beshas
to did Hashem and child any had not yet had he while

אים אזוי גערעדט: אז זיין זאמען וועט זיין א גר אין א פרעמד לאנד,
land fremd a in ger a zain vet zomen zain az geredt azoi im
land strange a in ger a be will seed his that speak just him

און מען וועט זיי פארקנעכטן און פייניקן פיר הונדערט יאר לאנג.
lang yor hundert fir painiken un farknechtn zai vet men un
long years hundred four tortured and enslaved be will they and

ז און דאס פאלק, וואס וועט זיי פארקנעכטן, וועל איך משפטן , האט
hot mishpeten ich vel farknechtn zai vet vos folk dos un
did judge I will enslaved be will which nation this and

ה' געזאגט, און דערנאך וועלן זיי ארויסגיין און מיך דינען אויף
oif dinen mich un aroisgein zei velen dernoch un gezogt Hashem
in serve me and go out they will after that and say Hashem

דעם דאזיקן ארט. ח און האט אים געגעבן דעם בונד (ברית)
bris bund dem gegeben im hot un ort dozikn dem
covenant agreement the give him did and place this the

פון מילה ; און אזוי האט ער (אברהם) געבוירן יצחקן
Yitschakn geboiren Avraham er hot azoi un milah fun
Isaac fathered Abraham he did in this way and circumcision of

און אים מל געווען דעם אכטן טאג, און יצחק האט געבוירן
geboiren hot Yitschak un tog achten dem geven mal im un
father did Isaac and day eighth the did circumcise him and

יעקבן , און יעקב — די צוועלף ראשי האבות . ט און די ראשי
roshei di un haoves roshei tsvelf di Yaakov un Yaakovn
head the and forefathers head twelve the Jacob and Jacob

האבות , מקנא זייענדיק יוספן , האבן אים פארקויפט קיין מצרים ;
Mitsrayim kein farkoift im hoben Yosefn zaiendik mekane haoves
Egypt to sell him did Joseph having envy forefathers

און ה' איז געווען מיט אים, י און האט אים מציל געווען פון אלע
ale fun geven matsl im hot un im mit geven iz Hashem un
all from was save him did and him with was is Hashem and

זיינע צרות , און אים געשענקט חן און חכמה פאר פרעהן ,
Pharaoh far chochme un chein geshenkt im un tsores zaine
Pharaoh before wisdom and favor granted free him and troubles his

דעם מלך פון מצרים ; און ער האט אים באשטימט פאר א מושל
moshel a far bashtimt im hot er un Mitsrayim fun Melech dem
ruler a for appoint him did he and Egypt of king the

איבער מצרים און איבער זיין גאנץ הויז . יא און עס איז געווארן א
a gevoren iz es un hoiz gants zain iber un Mitsrayim iber
a become is it and house whole his over and Egypt over

הונגער איבער גאנץ מצרים און כנען , און א גרויסע צרה ,
tsore groise a un Kena'an un Mitsrayim gants iber hunger
tribulation great a and Canaan and Egypt all over famine

און אונדזערע עלטערן האבן נישט געפונען קיין שפייז. יב ווען אבער
ober ven shpaiz kein gefunen nisht hoben elteren undzere un
however when food any found not did parents our and

יעקב האט געהערט, אז עס איז דא ווייץ אין מצרים , האט ער
er hot Mitsrayim in veits do iz es az gehert hot Yaakov
he did Egypt in wheat here is it that hear did Jacob

דאס ערשטע מאל ארויסגעשיקט אונדזערע פאטערס. יג און דאס אנדערע
andere dos un foters undzere aroisgeshikt mol ershte dos
other this and fathers our send out time first this

him. 6 And Hashem spoke thus, that GER YIHIYEH ZAR'ACHA *(your seed will be strangers [aliens])* in another's land and them they will enslave and they will mistreat them ARBA ME'OT SHANAH *(four hundred years)*. 7 V'GAM ES HAGOY ASHER YA'AVODU DAN ANOCHI *(And whatever nation to which they shall be in bondage I myself will judge, said Hashem,)* VACHAREI KHEN YETZU *(And after that they will come out)* and serve me in this place. 8 And he gave to him bris milah. And thus Avraham Avinu became the father of Yitzchak and he did his bris milah on the Yom HaShemini and Yitzchak became the father of Ya'akov and Ya'akov of the Sheneym Asar HaAvot. 9 And the Avot had kinah toward Yosef and sold him into Mitzrayim *(Egypt)*, and Hashem was with him. 10 And Hashem delivered Yosef from all his tzoros and gave to him Chen v'Chesed Hashem and chochmah before Pharaoh king of Mitzrayim *(Egypt)* and he appointed him his grand vizier to rule over Mitzrayim and over his whole bais. 11 Now a famine came over all Mitzrayim *(Egypt)* and Kena'an and tzarah gedolah *(great tribulation)* and Avoteinu were not finding okhel. 12 And when Ya'akov Avinu heard that there was grain

מאל האט יוסף זיך געלאזט דערקענען צו זיינע ברידער, און
un brider zaine tsu derkenen gelozt zich Yosef hot mol
and brothers his to to recognize allowed himself Joseph was time

יוספס אפשטאמונג איז באקאנט געווארן צו פרעהן. יד און יוסף
Yosef un Pharaoh tsu gevoren bakant iz opshtamung Yosefs
Joseph and Pharaoh to become known is parentage Joseph's

האט געשיקט און גערופן זיין פאטער יעקב און די גאנצע משפחה,
mishpoche gantse di un Yaakov foter zain gerufen un geshikt hot
family entire the and Jacob father his called and send did

(פינף און) זיבעציק נפשות. טו און יעקב האט אראפגענידערט קיין
kein aropgenidert hot Yaakov un nefoshes zibetsik un finf
to go down did Jacob and souls seventy and five

מצרים, און איז געשטארבן און אונדזערע פאטערס, טז און מען האט
hot men un foters undzere un geshtorben iz un Mitsrayim
has they and fathers our and died is and Egypt

זיי אריבערגעברענגט קיין שכם און געלייגט אין דעם קבר, וואס
vos keyver dem in geleigt un Shechem kein aribergebrengt zei
that tomb the in placed and Shechem to were brought over they

אברהם האט געקויפט פאר א געלט פרייז פון חמורס זין אין
in zin Chamors fun praiz gelt a far gekoift hot Avraham
in sons Chamor's from price money a for bought had Abraham

שכם. יז און אזוי ווי עס האט זיך דערנענטערט די צייט פון דער
der fun tsait di dernentert zich hot es azoivi un Shechem
the of time the come closer self has it since and Shechem

הבטחה, וועגן וועלכער ה' האט צוגעשוואוירן צו אברהמען,
Avrahamen tsu tsugeshvoirn hot Hashem velcher vegen havtachah
Abraham to sworn have Hashem which about promise

איז דאס פאלק געוואקסן און זיך פארמערט אין מצרים, יח ביז
biz Mitsrayim in farmert zich un gevaksen folk dos iz
until Egypt in multiply self and grow people the is

איבער מצרים איז אויפגעשטאנען אן אנדערער קעניג, וועלכער האט
hot velcher kenig anderer an oifgeshtanen iz Mitsrayim iber
did who king other an stand up again did Egypt over

נישט געקענט יוספן. יט דער דאזיקער האט געהאנדלט מיט כיטרעקייט
chitrekeit mit gehandlt hot doziker der Yosefn gekent nisht
cunning with deal did this one the Joseph know not

קעגן אונדזער פאלק, און געפייניקט אונדזערע עלטערן, אז זיי
zei az elteren undzere gepainikt un folk undzer kegen
they that parents our tormented and people our against

זאלן ארויסווארפן זייערע נייגעבוירענע קינדער, כדי זיי זאלן
zolen zei kedei kinder naigeboirene zeiere aroisvarfen zolen
should they so that children newborn their cast out should

נישט בלייבן לעבן. כ אין דער צייט איז משה געבוירן געווארן, און געווען
geven un gevoren geboiren Moshe iz tsait der in leben blaiben nisht
was and become born Moses was time that at alive remain not

שיין פאר ה', און איז דריי חדשים לאנג גענערט געווארן
gevoren genert lang chadoshim drai iz un Hashem far shein
was fed long months three was and Hashem for beautiful

אין זיין פאטערס הויז. כא און ווען מען האט אים ארויסגעווארפן,
aroisgevorfen im hot men ven un hoiz foters zain in
thrown out him has they when and house father's his in

האט פרעהס טאכטער אים גענומען און דערצויגן פאר זיך פאר
far zich far dertsoign un genumen im tochter Pharaohs hot
for herself for brought up and take him daughter Pharaoh's did

in Mitzrayim *(Egypt)*, he sent Avoteinu there pa'am harishonah *(the first time)*.
13 And on the second visit Yosef was recognized by his Achim, and Yosef's mishpochah became known to Pharaoh.
14 And having sent, Yosef summoned Ya'akov his Abba and all his mishpochah, SHIVIM *(Seventy)* nefashot *(souls)*.
15 And Ya'akov Avinu went down to Mitzrayim *(Egypt)* and he died, as did Avoteinu.
16 And they were brought back to Shechem and were placed in the kever *(tomb)* which Avraham bought for a sum of silver from the banim of Chamor in Shechem.
17 Now as the time of the havtachah *(promise)* was drawing near, which Hashem promised to Avraham Avinu, the people grew and were multiplied in Mitzrayim,
18 Until over Mitzrayim there appeared a MELECH CHADASH ASHER LO YADA ES YOSEF *(a new king who knew not Yosef)*.
19 This king exploited by his shrewdness our nation and mistreated Avoteinu so as to make their ollelim *(infants)* exposed in order not to keep them alive.
20 And at this time Moshe Rabbenu was born and he was well pleasing to Hashem; and he was nurtured for shloshah chodashim in the bais of his abba.
21 And after he had been exposed, the bat Pharaoh took Moshe

א זון . כב און משה איז געלערנט געווארן אין יעדער חכמה פון די
di fun chochme yeder in gevoren gelernt iz Moshe un zun a
the of wisdom every in become learn did Moses and son a

מצריים , און געווען א גיבור אין זיינע ווערטער און מעשים. כג און
un maisim un verter zaine in giber a geven un Mitsrayim
and deeds and words his in strong man a was and Egyptians

ווען ער איז אלט געווארן פערציק יאר , איז אים געקומען אויפן הארצן
hartsn oifen gekumen im iz yor fertsik gevoren alt iz er ven
heart on the come him is years forty become old is he when

צו באזוכן זיינע ברידער די קינדער ישראל. כד און זעענדיק איינעם
einem zeendik un Yisroel kinder di brider zaine bazuchen tsu
one seeing and Israel children the brothers his visit to

ליידן אן עוולה, האט ער זיך אנגענומען און נוקם געווען פאר דעם
dem far geven noikem un ongenumen zich er hot avle an laiden
the for was avenged and taken self he did wrong an to suffer

געליטענעם, דערשלאגנדיק דעם מצרי . כה און האט געמיינט, אז
az gemeint hot un Mitsri dem dershlogendik gelitenem
that thought had and Egyptian the smiting victim

זיינע ברידער וועלן פארשטיין , אז ה' גיט זיי ישועה
yeshue zei git Hashem az farshtein velen brider zaine
salvation them gives Hashem that understand would brothers his

דורך זיין האנט, זיי אבער האבן נישט פארשטאנען. כו און דעם
dem un farshtanen nisht hoben ober zei hant zain durch
the and understand not did however they hand his through

אנדערן טאג האט ער זיך באוויזן צו זיי , בשעת זיי האבן זיך
zich hoben zei beshas zei tsu bavizen zich er hot tog andern
self have they while them to show himself he did day next

געקריגט , און האט געוואלט מאכן שלום צווישן זיי , און געזאגט:
gezogt un zei tsvishen sholem machen gevolt hot un gekrigt
said and them among peace to make want did and quarreling

מענער, איר זענט (דאך) ברידער, פארוואס טוט איר אן עוולה
avle an ir tut farvos brider doch zent ir mener
injustice an you do why brothers after all are you men

איינער דעם אנדערן? כז און דער , וואס האט באעוולט זיין חבר ,
chaver zain baavlt hot vos der un andern dem einer
friend his wronged has who the one and other to the one

האט אים אפגעשטויסן, זאגנדיק: ווער האט דיך געשטעלט פאר א שר
sar a far geshtelt dich hot ver zogendik opgeshtoisen im hot
ruler a for place you did who saying push aside him did

און א שופט איבער אונדז? כח צי ווילסטו מיך הרגענען, אזוי ,
azoi hargenen mich vilstu tsi undz iber shoifet a un
the way to kill me do you want us over judge a and

ווי דו האסט נעכטן געהרגעט דעם מצרי ? כט איז משה אנטלאפן
antlofen Moshe iz Mitsri dem geharget nechtn host du vi
run away Moses is Egyptian the kill yesterday did you as

איבער דעם דאזיקן ווארט און געווען א פרעמדער אינם לאנד פון
fun land inem fremder a geven un vort dozikn dem iber
of land in the stranger a became and word this the because of

מדין , וואו ער האט געבוירן צוויי זין . ל און ווען פערציק יאר
yor fertsik ven un zin tsvei geboiren hot er vu Midyan
years forty when and sons two birth did he where Midyan

זענען דערפילט געווארן, האט זיך א מלאך באוויזן צו אים אין דער
der in im tsu bavizen malech a zich hot gevoren derfilt zenen
the in him to appeared angel an self has become fulfilled were

Rabbeinu away, and brought
him up as her own son.
22 And Moshe Rabbenu
was instructed in all the
chochmah of the Egyptians
and in devarim *(words)*
and pe'ulot *(deeds)* he
was given ko'ach. 23 But
when arba'im shanah of
his days were completed,
it entered into his lev
(heart) to visit his Achim
of the Bnei Yisroel. 24 And
having seen one of them
being treated unjustly he
retaliated and brought
yashrus *(justice)* for the
one being oppressed
by striking down the
Egyptian. 25 Now he was
assuming that his achim
had binah that Hashem
by the hand of Moshe was
giving Yeshu'at Eloheinu
to them, but they did not
have binah *(understanding)*.
26 And on the next day
he came to them as they
were fighting and Moshe
was trying to reconcile
them in shalom, saying,
Anashim, you are achim,
why are you injuring one
another? 27 But the one
injuring his re'a pushed
Moshe aside, saying MI
SAMECHA L'ISH SAR
V'SHOFET ALENU? *(Who
made you ruler and judge
over us)*? 28 HALEHARGENI
ATAH OMER KA'ASHER
HARAGTA yesterday ES
HAMITZRI *(You do not
mean to kill me in the same
manner as you killed the
Egyptian yesterday?)* 29 And
Moshe Rabbenu fled at
this dvar and became a

מדבר ביים בארג סיני אין א פלאם פייער פון דעם סנה. לא און
un sne dem fun faier flam a in Sinai barg baim midbar
and bush the from fire flame of a in Sinai Mount by the wilderness

זעענדיק עס, האט משה זיך געוואונדערט איבער דער דערשיינונג; און
un dershainung der iber gevundert zich Moshe hot es zeendik
and appearance the about amazed self Moses did that seeing

בשעת ער איז צוגעגאנגען, זי צו באטראכטן, איז געקומען דאס קול
kol dos gekumen iz batrachten tsu zi tsugegangen iz er beshas
voice the come is examine to it go over did he while

פונם האר (ה׳): לב איך בין דער ג-ט פון דיינע אבות, דער ג-ט
G-t der avot daine fun G-t der bin ich Hashem Har funem
G-d the fathers your of G-d the am I Hashem L-rd from the

פון אברהם, און דער ג-ט פון יצחק, און דער ג-ט פון יעקב. און
un Yaakov fun G-t der un Yitschak fun G-t der un Avraham fun
and Jacob of G-d the and Isaac of G-d the and Abraham of

משה האט געציטערט און זיך נישט אונטערגעשטעלט צו קוקן. לג און
un kuken tsu untergeshtelt nisht zich un getsitert hot Moshe
and look to dare not did and tremble did Moses

דער האר האט צו אים געזאגט: נעם אראפ די שיך פון דיינע פיס,
fis daine fun shich di arop nem gezogt im tsu hot Har der
feet your from shoes the off take say him to did L-rd the

ווארום דאס ארט, אויף וועלכן דו שטייסט, איז הייליקע ערד.
erd heilike iz shteist du velchen oif ort dos vorem
ground holy is are standing you which on place this because

לד זען האב איך געזען דאס ליידן פון מיין פאלק, וועלכעס איז אין
in iz velches folk main fun laiden dos gezen ich hob zen
in is who people my of suffering the seen I have looking

מצרים, און האב געהערט זייער זיפצן, און בין אראפגענידערט זיי
zei aropgenidert bin un ziftsn zeier gehert hob un Mitsrayim
them go down did and sigh their heard have and Egypt

אויסצולייזן; און איצט קום, איך וועל דיך שיקן קיין מצרים. לה דעם
dem Mitsrayim kein shiken dich vel ich kum itst un oistsuleizen
the Egypt to send you will I come now and to redeem

דאזיקן משה, וועמען זיי האבן פארלייקנט, זאגנדיק: ווער האט דיך
dich hot ver zogendik farleiknt hoben zei vemen Moshe dozikn
you has who saying denied had they whom Moses this

געשטעלט פאר א שר און א שופט? אים האט ה׳ געשיקט ווי א
a vi geshikt Hashem hot im shoifet a un sar a far geshtelt
a as sent Hashem has the one judge a and ruler a for put up

שר און גואל, דורך דער האנט פון דעם מלאך, וואס האט זיך
zich hot vos malech dem fun hant der durch goel un sar
self has who angel the of hand the through redeemer and ruler

באוויזן צו אים אין דעם סנה. לו ער האט זיי ארויסגעפירט, טוענדיק
tuendik aroisgefirt zei hot er sne dem in im tsu bavizen
doing lead out them did he bush the in him to appear

אותות און מופתים אינם לאנד מצרים און אינם ים סוף און אין
in un sof yam inem un Mitsrayim land inem mofsim un otot
in and Suf Yam in the and Egypt land in the wonders and signs

דער מדבר פערציק יאר לאנג. לז דאס איז דער משה, וועלכער האט
hot velcher Moshe der iz dos lang yor fertsik midbar der
did who Moses that is this long years forty wilderness the

געזאגט צו די קינדער ישראל: א נביא וועט דער האר אייער ג-ט
G-t eier Har der vet novi a Yisroel kinder di tsu gezogt
G-d your L-rd the will prophet a Israel children of the to say

stranger in eretz Midyan,
where he became the
father of shnei banim.
30 And at the fulfillment
of arba'im shanah a
MALACH appeared to him
BELABAT EISH MITOCH
HASENEH *(in flame of fire
from within a burning thorn
bush)* in the desert of the
mountain Sinai. 31 And
Moshe Rabbenu having
seen this, was nispoyel
(standing in awe) at the
chazon and, as he was
approaching it to look more
closely, there came the
kol *(voice)* of Hashem, 32 I
am the G-d of your Avot,
I am the G-d of Avraham
and the G-d of Yitzchak
and the G-d of Ya'akov.
But Moshe Rabbenu was
trembling with pachad
and was not daring to
look. 33 And Hashem said
to him, SAL NE'ALECHA
ME'AL RAGLECHA *(Take
off your sandals from your
feet)* for the place on
which you have stood
is admat kodesh *(holy
ground)*. 34 I have seen
the ONI AMMI ASHER
B'MITZRAYIM *(misery of
my people in Mitzrayim
[Egypt])* and the groaning
of them I heard and I came
down to deliver them.
And now come that I may
send you to Mitzrayim
(Egypt). 35 This Moshe whom
they denied, having said,
MI SAMECHA L'ISH SAR
V'SHOFET? *(Who made you
a ruler and a judge?)*, is
the one whom G-d sent
to be both SAR *(ruler)* and

איך אויפשטעלן פון אייערע ברידער, גלייך צו מיר; אים זאלט איר
ir zolt im mir tsu glaich brider eiere fun oifshtelen aich
you shall him me to like brothers your from raise up you

הערן. (דברים יח, טו.) לח ער איז עס , וואס איז געווען אין דער
der in geven iz vos es iz er tu ich Devarim heren
the in was is who the one is he 15 18 Deuteronomy hear

עדה אין דער מדבר מיט דעם מלאך, וועלכער האט גערעדט צו
tsu geredt hot velcher malech dem mit midbar der in eide
to spoken had who angel the with desert the in congregation

אים אויפן בארג סיני, און מיט אונדזערע עלטערן; ער האט באקומען
bakumen hot er elteren undzere mit un Sinai barg oifen im
receive did he parents our with and Sinai Mount on the him

דברים חיים צו געבן צו אונדז; לט צו וועמען אונדזערע פאטערס
foters undzere vemen tsu undz tsu geben tsu chayim devarim
fathers our whom to us to give to life words of

האבן נישט געוואלט זיין געהארכזאם, נאר האבן אים אפגעשטויסן און
un opgeshtoisen im hoben nor gehorchzam zain gevolt nisht hoben
and push aside him did but obedient be want not did

אין זייערע הערצער זיך געקערט קיין מצרים, מ און געזאגט צו
tsu gezogt un Mitsrayim kein gekert zich hertser zeiere in
to said and Egypt to turn back self hearts their in

אהרנען: מאך אונדז ג-טער, וואס זאלן גיין פאר אונדז; ווארום
vorem undz far gein zolen vos g-ter undz mach Aharonen
because us before go should who g-ds us make Aharon

דער דאזיקער משה, וועלכער האט אונדז ארויסגעפירט אויס דעם לאנד
land dem ois aroisgefirt undz hot velcher Moshe doziker der
land the from led out us had who Moses this one the

מצרים, ווייסן מיר נישט וואס עס איז געשען צו אים. מא און האבן
hoben un im tsu geshen iz es vos nisht mir veisen Mitsrayim
did and him to happened is it what not we know Egypt

געמאכט א קאלב אין יענע טעג, און געברענגט א קרבן צום אפג-ט
opg-t tsum korben a gebrengt un teg yene in kalb a gemacht
idols to the sacrifice a brought and days those in calf a make

און זיך געפריידט מיט די מעשים פון זייערע הענט. מב און ה' האט
hot Hashem un hent zeiere fun maisim di mit gefreidt zich un
has Hashem and hands their of deeds the with rejoiced self and

זיך אוועקגעקערט און זיי איבערגעגעבן צו דינען די הערשאפן פון
fun hershafn di dinen tsu ibergegeben zei un avekgekert zich
of hosts the worship to handed over them and turned away self

הימל, אזוי ווי עס שטייט געשריבן אינם ספר פון די נביאים:
neviim di fun seifer inem geshriben shteit es azoivi himel
prophets the of book in the written stands it just as heaven

צי האט איר מיר (דען) מקריב געווען זבחים
zevachim geven makrev den mir ir hot tsi
sacrifices did offer then Me you have

און מנחות פערציק יאר אין דער מדבר,
midbar der in yor fertsik minchot un
wilderness the in years forty offerings and

אָ בית ישראל?
Yisroel beis o
Israel house of o

מג און איר האט אויפגענומען דאס געצעלט פון מולך
Moloch fun getselt dos oifgenumen hot ir un
Moloch of tent the accepted have you and

GO'EL *(redeemer)* with the help of the malach having appeared to him in the thorn bush. 36 This one led them out, effecting moftim and otot in eretz Mitzrayim *(Egypt)* and in the Yam Suf and in the midbar arba'im shanah. 37 This is the Moshe who said to the Bnei Yisroel, NAVI MIKIRBECHA ME'ACHECHA KAMONI YAKIM *(A prophet from among you from your brothers like me [Hashem] will raise up.)* 38 This is the one having been in the kahal *(assembly)* in the midbar together with the malach speaking to him at the mountain of Sinai, who was with Avoteinu; he is the one who received torat chayyim to give to us. 39 And Avoteinu were not willing to have mishma'at *(obedience)* to Moshe Rabbenu, but they pushed him aside and they turned their levavot back to Mitzrayim *(Egypt)*, 40 Having said to Aharon, Make for us g-ds who will go before us; for this Moshe who led us out of the land of Mitzrayim we do not know what happened to him. 41 And at that time they made an egel *(calf)* and brought a sacrifice offering to the elil *(idol)* and were taking delight in the ma'asim *(works)* of their hands. 42 But Hashem turned away and handed them over to serve the tzeva Shomayim, just

און דעם שטערן פון דעם ג-ט רמפן (ראמפאן),
Romfan Romfan g-t dem fun shteren dem un
Romfan Reitan g-t the of star the and

די בילדער, וואס איר האט געמאכט,
gemacht hot ir vos bilder di
made have you which idols the

זיך צו בוקן צו זיי.
zei tsu buken tsu zich
them to worship to yourselves

און איך וועל אייך פארטרייבן אויף יענער זייט בבל.
Bavel zait yener oif fartraiben aich vel ich un
Babylon side of that on drive out you will I and

(ירמיהו ז, יח; יט, יג; עמוס ה, כה-כז.)
chh-chz h Amos ig it ich z Yirmeyah
25-26 5 Amos 13 19 18 7 Yirmeyah

[מד] דאס משכן העדות איז געווען ביי אונדזערע עלטערן אין דער
der in elteren undzere bai geven iz haedut mishkn dos
the in parents our with was is HaEdut Mishkan this

מדבר, אזוי ווי ער האט באפוילן, וועלכער האט גערעדט צו משהן,
Moshen tsu geredt hot velcher bafoilen hot er azoivi midbar
Moses to spoken had who ordered had He just as wilderness

אז ער זאל עס מאכן לויט דעם געשטאלט, וואס ער האט
hot er vos geshtalt dem loit machen es zol er az
had he which pattern the according to make it shall he that

געזען. [מה] וועלכעס אונדזערע עלטערן מיט יהושע האבן גענומען און
un genumen hoben Yehoshua mit elteren undzere velches gezen
and take did Yehoshua with parents our which seen

אויך אריינגעברענגט אין דעם אייגנטום פון די פעלקער, וואס ה'
Hashem vos felker di fun eigentum dem in araingebrengt oich
Hashem whom nations the of possession the into brought also

האט ארויסגעטריבן פון פאר אונדזערע עלטערנס פנים, ביז צו די
di tsu biz ponem elterns undzere far fun aroisgetriben hot
the to until face parents our before from drive out did

טעג פון דוד; [מו] וועלכער האט געפונען חן ביי ה', און האט
hot un Hashem bai chein gefunen hot velcher Dovid fun teg
did and Hashem with favor found had who David of days

געבעטן צו געפינען א געצעלט פאר דעם ג-ט פון יעקב. [מז] שלמה
Shloime Yaakov fun G-t dem far getselt a gefinen tsu gebeten
Solomon Jacob of G-d the for tent a find to ask

אבער האט געבויט פאר אים א הויז. [מח] נאר דער אויבערשטער וואוינט
voint Oibershter der nor hoiz a im far geboit hot ober
dwells Most High the but house a him for build did however

נישט אין (הייזער), וואס זענען פון הענט געמאכט, ווי דער נביא זאגט:
zogt novi der vi gemacht hent fun zenen vos haizer in nisht
says prophet the as made hands of are which houses in not

[מט] דער הימל איז מיין טראן,
tron main iz himel der
throne my is heaven the

און די ערד — דאס פוסבענקעלע פאר מיינע פיס;
fis maine far fusbenkele dos erd di un
feet my for footstool the earth the and

וואס פאר א הויז וועט איר מיר בויען?
boien mir ir vet hoiz a far vos
build Me you will house a for what

as it has been written
in the sefer haNevi'im,
HAZEVACHIM UMINCHAH
HIGASHTEM LI BAMIDBAR
ARBA'IM SHANAH, BET
YISROEL *(It was not to me
that you offered victims
and sacrifices forty years
in the wilderness, was it,
O House of Israel?)* 43 You
also took up the ohel of
Moloch and the KOKHAV
of your g-d Reifan, the
tzelamim *(idols)* which you
made to worship them;
therefore N'HIGLEITI
ETKHEM MEHALAH *(I
will exile you beyond)*
Babylon. 44 Avoteinu had
the Mishkan HaEdut in
the midbar just as the
One who spoke to Moshe
[Rabbeinu] directed him to
make it according to the
TAVNIT *(pattern)* which he
had seen. 45 And having
received it in their turn,
Avoteinu brought it in
with Yehoshua *(Joshua)*
upon the dispossessing
of the land of the Goyim,
which Hashem drove
out from the presence
of Avoteinu until the
yamim of Dovid. 46 And
Dovid found Chen v'Chesed
Hashem before G-d, and
asked that he might find
a mishkan for Elohei
Ya'akov. 47 And Sh'lomo
(Solomon) built for him a
Beis. 48 But HaElyon does
not dwell in battim made
by human hands, just as
the Navi *(prophet)* says,
49 HASHOMAYIM KISSI
V'HAARETZ HADOM RAGLAI
(Heaven is my throne and

זאגט דער האר (ג-ט);
G-t Har der zogt
G-d L-rd the says

אדער וועלכעס איז דאס ארט פון מיין מנוחה ?
menuche main fun ort dos iz velches oder
rest my of place the is which or

[נ] צי האט דען נישט מיין האנט
hant main nisht den hot tsi
hand my not then has

געמאכט די דאזיקע אלע זאכן ? (ישעיהו סו, א-ב.)
a-b su Yeshayah zachn ale dozike di gemacht
1-2 66 Yeshayah things all these the made

[נא] איר הארטנעקיקע און (וואס האבן) נישט געמלטע הערצער און
un hertser gemalte nisht hoben vos un hartnekike ir
and hearts circumcised not have who and stiffnecks you

אויערן, איר שטעלט זיך תמיד אנטקעגן דעם רוח הקודש ; ווי
vi Hakoidesh ruach dem antkegen tomed zich shtelt ir oiern
as the Holy Spirit the against always yourselves place you ears

די עלטערן אייערע, אזוי איר. [נב] וועמען פון די נביאים האבן
hoben neviim di fun vemen ir azoi eiere elteren di
did prophets the of which you in this way your parents the

אייערע עלטערן נישט גערודפט ? און האבן געטייט די , וואס האבן
hoben vos di geteit hoben un geroideft nisht elteren eiere
had who those kill did and persecute not parents your

פאראויסגעזאגט וועגן דעם קומען פון דעם צדיק , וועמעס מוסרים און
un mosrim vemes tsadik dem fun kumen dem vegen foroisgezogt
and betrayers whose tsaddik the of coming the about foretold

רוצחים איר זענט איצט געווארן; [נג] איר, וועלכע האבן מקבל געווען
geven mekabl hoben velche ir gevoren itst zent ir rotschim
was received had who you become now have you murderers

די תורה דורך דער פארמיטלונג פון מלאכים , און האבן זי (דאך)
doch zi hoben un malochim fun farmitlung der durch toire di
yet it have and angels of mediation the through Torah the

נישט געהאלטן!
gehalten nisht
kept not

[נד] און הערנדיק דאס, האט עס זיי געשטאכן אין זייערע הערצער,
hertser zeiere in geshtochen zei es hot dos herendik un
hearts their in pierce them it did this on hearing and

און זיי האבן געקריצט מיט די ציין אויף אים. [נה] און ער, זייענדיק
zaiendik er un im oif tsein di mit gekritst hoben zei un
being he and him at teeth the with gnash did they and

פול מיט דעם רוח הקודש , האט ארויפגעבליקט צום הימל , און
un himel tsum aroifgeblikt hot Hakoidesh ruach dem mit ful
and heaven to the gaze up did the Holy Spirit the with full

געזען דעם כבוד פון ה' , און יהושען/ישוען שטיין אויף
oif shtein Yeshuan/Yehoshuan un Hashem fun koved dem gezen
at standing Yehoshua and Hashem of glory the saw

ה'ס רעכטער זייט, [נו] און האט געזאגט: אָט זע איך די הימלען
himlen di ich ze ot gezogt hot un zait rechter Hashems
heavens the I see here say did and side right Hashem's

געעפנט און דעם בר אנש שטיין אויף דער רעכטער זייט פון
fun zait rechter der oif shtein Enosh Bar dem un geefent
of side right the at standing of Man Son the and opened

earth is the footstool for my feet). EI-ZEH BAYIT ASHER TIVNU LI *(What kind of House will you build for me?)* says Hashem, V'EI ZEH MAKOM MENUCHATI *(Or where will my resting place be?)* [50] Did not my hand ASATAH *(make)* all these things? [51] You AM KESHEH OREF *(stiff-necked people)*, you who are without the "bris milah" of the lev *(heart)* and of the oznayim *(ears)*, you always resist the Ruach Hakodesh; you are doing like your Avot. [52] Which of the Nevi'im *(prophets)* did your Avot not persecute? And they killed the ones having announced beforehand about the Bias HaMoshiach, the coming of the Tzaddik of whom now you became bogedim and rotzechim *(murderers)*; [53] You who received the Torah at the directions of malachim and were not shomer of it.

[54] And hearing these things, they were infuriated in their levavot, and they were grinding their teeth at him. [55] But being full of the Ruach Hakodesh and having gazed into Shomayim, Stefanos saw the kavod *(glory)* of Hashem and Yehoshua standing limin Hashem. [56] And Stefanos said, Hinei, I see Shomayim having been opened and the Bar Enosh *(Moshiach)* standing limin Hashem. [57] And having

ה׳ . [נז] און זיי האבן א געשריי געטאן מיט א הויך קול און זיך
zich un kol hoich a mit geton geshrei a hoben zei un Hashem
self and voice loud a with do shout a did they and Hashem

פארשטאפט די אויערן, און אלע אינאיינעם האבן זיך א ווארף
vorf a zich hoben ineinem ale un oiern di farshtopt
throw a themselves did together all and ears their stopped up

געטאן אויף אים, [נח] און אים ארויסגעשטויסן אויסער דער שטאט און
un shtot der oiser aroisgeshtoisen im un im oif geton
and city the outside cast out him and him on do

געשטייניקט; און די עדות האבן אוועקגעלייגט זייערע מלבושים
malbushem zeiere avekgeleigt hoben eides di un geshteinikt
clothing their put down did witnesses the and stoned

ביי די פיס פון א יונגנמאן , וואס האט געהייסן שאול. [נט] און האבן
hoben un Shaul geheisen hot vos yungnman a fun fis di bai
did and Saul named was who young man a of feet the at

געשטייניקט סטעפאנוסן, בשעת ער האט אויסגערופן און געזאגט: האר
Har gezogt un oisgerufen hot er beshas Stefanosn geshteinikt
L-rd said and called out had he while Stefanos stone

יהושע/ישוע , נעם אויף מיין גייסט. [ס] און האט אנידערגעקניט און א
a un anidergeknit hot un gaist main oif nem Yeshua/Yehoshua
a and fall to the knees did and spirit my up take Yehoshua

געשריי געטאן מיט א הויך קול: האר, רעכן זיי נישט צו די דאזיקע
dozike di tsu nisht zei rechen Har kol hoich a mit geton geshrei
this the for not them charge L-rd voice loud a with did shout

זינד. און דאס זאגנדיק , איז ער איינגעשלאפן.
aingeshlofen er iz zogendik dos un zind
fall asleep he is having said this and sin

ח

און שאול האט מסכים געווען צו זיין טויט . און יענעם טאג
tog yenem un toit zain tsu geven maskem hot Shaul un
day that and death his to was agree did Saul and

האט זיך אויפגעהויבן א גרויסע רדיפה אויף דער קהלה אין
in kehile der oif redife groise a oifgehoiben zich hot
in kehile the on persecution great a got up self has

ירושלים ; און אלע זענען צעשפרייט געווארן איבער די געגנטן
gegentn di iber gevoren tseshpreit zenen ale un Yerushalayim
regions the over become scattered are all and Jerusalem

פון יהודה און שומרון , מיטן אויסנאם פון די שליחים. [ב] און
un shlichim di fun oisnam miten Shomron un Yehude fun
and Shlichim the of exception with the Samaria and Yehudah of

ג-טספארכטיקע לייט האבן גענומען סטעפאנוסן און אים קובר געווען,
geven koiver im un Stefanosn genumen hoben lait G-tsforchtike
did bury him and Stefanos take did people G-dfearing

און געמאכט א גרויס הספד אויף אים. [ג] שאול אבער האט
hot ober Shaul im oif hesped grois a gemacht un
had however Saul him on funeral lament great a made and

חרוב געמאכט די קהלה, איז אריינגעגאנגען אין יעדן הויז , און
un hoiz yedn in araingegangen iz kehile di gemacht chorev
and house every in go inside did kehile the made havoc

געשלעפט מענער און פרויען און זיי איבערגעגעבן אין תפיסה אריין.
arain tfise in ibergegeben zei un froien un mener geshlept
into prison in given over them and women and men dragged

[ד] און די , וואס זענען צעשפרייט געווארן, זענען ארומגעגאנגען
arumgegangen zenen gevoren tseshpreit zenen vos di un
walking about did become scattered had who those and

cried out with a kol gadol, they shut their oznayim and they rushed down with one impulse upon Stefanos. [58] And having driven Stefanos outside the Ir *(City)*, they were stoning him. And the edim took off their garments at the feet of a bochur named Sha'ul. [59] And they went on stoning Stefanos as he called upon Hashem, saying, Adoneinu, receive my neshamah. [60] And having fallen down, he cried out in a kol gadol, Adoneinu, may this aveirah not be held against them! And having said this, Stefanos fell asleep. And Rav Sha'ul was giving approval to the murder of Stefanos.

8 And there came about in that day a great pogrom keneged *(against)* the Brit Chadasha Kehillah in Yerushalayim, and everyone was scattered throughout the regions of Yehudah and Shomron except the Moshiach's Shlichim. [2] And chasidim came and gave kevurah *(burial)* to Stefanos and they made loud lamentation over him. [3] But Rav Sha'ul was making havoc of the Moshiach's Kehillah, barging in bais by bais, dragging off both anashim and nashim, and delivering them over to the beis hasohar.

[4] The ones therefore having been scattered went about

מבשר זייענדיק דאס ווארט. ה און פיליפוס איז אראפגעגאנגען אין דער
der in aropgegangen iz Filipos un vort dos zaiendik mevaser
the into go down did Philip and word that making herald

שטאט שומרון אריין, און האט אויסגערופן צו זיי דעם משיח .
Moshiach dem zei tsu oisgerufen hot un arain Shomron shtot
Moshiach the them to proclaim did and into of Samaria city

ו און די מאסן האבן אלע אינאיינעם פארנומען מיט פלייס פיליפוסנס
Filiposns flais mit farnumen ineinem ale hoben masen di un
Philip's zeal with taken with together all did crowds the and

רייד , הערנדיק און זעענדיק די אותות, וואס ער האט געטאן.
geton hot er vos otot di zeendik un herendik reid
done has he which signs the seeing and hearing words

ז ווארום פון א סך פון די , וואס האבן געהאט אומריינע גייסטער,
gaister umreine gehat hoben vos di fun sach a fun vorem
spirits unclean have did who those of many a of because

זענען (די דאזיקע) ארויס, שרייענדיק מיט א הויך קול , און א סך
sach a un kol hoich a mit shraiendik arois dozike di zenen
many a and voice loud a with shouting out these the did

פאראליזשירטע און לאמע זענען געהיילט געווארן. ח און עס איז
iz es un gevoren geheilt zenen lome un paralizhirte
is it and become healed are lame ones and paralyzed ones

געווארן א גרויסע שמחה אין יענער שטאט.
shtot yener in simcha groise a gevoren
city that in joy great a become

ט און א געוויסער מאן מיטן נאמען שמעון , וועלכער פלעגט זיך
zich flegt velcher Shim'on nomen miten man geviser a un
himself used who Simon name with the man certain a and

פריער אפגעבן מיט כשוף אין דער שטאט און האט דערשטוינט
dershtoint hot un shtot der in kishef mit opgeben frier
astounded had and city the in magic with involved previously

דאס פאלק פון שומרון , אויסגעבנדיק זיך פאר עפעס גרויס;
grois epes far zich oisgebendik Shomron fun folk dos
great something for himself presenting Samaria of people the

י וואס צו אים האבן זיך אלע צוגעהערט, פון קליין ביז גרויס, און
un grois biz klein fun tsugehert ale zich hoben im tsu vos
and great to small from to listen everyone self have him to who

געזאגט: דער דאזיקער (מאן) איז די קראפט פון ג-ט, וואס מען רופט
ruft men vos g-t fun kraft di iz man doziker der gezogt
called is it who g-t of power the is man this one the said

די גרויסע. יא און זיי האבן זיך צוגעהערט צו אים, ווייל
vail im tsu tsugehert zich hoben zei un groise di
because him to to listen themselves have they and Great The

במשך פון א לענגערער צייט האט ער זיי דערשטוינט מיט די
di mit dershtoint zei er hot tsait lengerer a fun bemeshech
the with astound them he did time long a of in the course

כישופים. יב ווען אבער זיי האבן געגלויבט פיליפוסן, וועלכער האט
hot velcher Filiposn gegloibt hoben zei ober ven kishufim
had who Philip believe did they however when magic

זיי אנגעזאגט די גוטע בשורה וועגן דעם קעניגרייך פון ה׳ און
un Hashem fun kenigraich dem vegen besoire gute di ongezogt zei
and Hashem of kingdom the about News Good the announced them

דעם נאמען פון יהושע/ישוע המשיח , האבן זיי זיך
zich zei hoben HaMoshiach Yeshua/Yehoshua fun nomen dem
themselves they did the Moshiach Yehoshua of name the

darshenen the dvar Hashem. 5 Now Philippos, having gone down to the city of Shomron, was preaching to them the Rebbe, Melech HaMoshiach. 6 And the multitudes with one accord were paying attention to the things being said by Philippos, as they heard him and saw the otot which he was accomplishing. 7 For many had ruchot teme'ot coming out, crying out with a kol gadol, and many having been paralyzed and many pisechim *(lame ones)* were given refu'ah shleimah. 8 And there was great simchah in that city.

9 Now a certain ish by name Shim'on was previously in the city practicing magic and astonishing the people of Shomron, saying that he himself was an ish of gadlus *(with remarkable superiority)* and gadol. 10 And to this certain Shim'on everyone from katon to gadol was paying attention, saying, Hinei! This man is the ko'ach *(power)* of Hashem, the ko'ach hagadol. 11 And they were giving heed to him, because he for a long time had astonished them by magic tricks. 12 But with emunah in the darshenen of Philippos about the Malchut Hashem and the Shem of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, they, both anashim and nashim, were submitting to Moshiach's mikveh tevilah

געלאזט טובל זיין אין דער מקווה, מענער און פרויען. [יג] און דער
der un froien un mener mikveh der in zain toivel gelozt
this and women and men mikveh the in to be immersed allow

שמעון אליין האט אויך געגלויבט; און ווערנדיק געטובלט אין דער
der in getoivelt verendik un gegloibt oich hot alein Shim'on
the in immersed being and believe also did himself Simon

מקווה, האט ער זיך באהאפטן צו פיליפוסן, און זעענדיק אותות און
un otot zeendik un Filiposn tsu bahoften zich er hot mikveh
and signs seeing and Philip to join himself he did mikveh

גרויסע מופתים געשען, האט ער זיך שטארק געוואונדערט.
gevundert shtark zich er hot geshen mofsim groise
was amazed strongly himself he did occur wonders great

[יד] און ווען די שליחים אין ירושלים האבן געהערט, אז
az gehert hoben Yerushalayim in shlichim di ven un
that hear did Jerusalem in Shlichim the when and

שומרון האט אנגענומען ה׳ס ווארט, האבן זיי געשיקט צו זיי
zei tsu geshikt zei hoben vort Hashems ongenumen hot Shomron
them to send they did word Hashem's accepted had Samaria

פעטרוסן און יוחנן; [טו] וועלכע, אראפקומענדיק, האבן מתפלל געווען
geven mispalel hoben aropkumendik velche Yochanan un Petrosn
was pray did coming down who John and Peter

פאר זיי, אז זיי זאלן באקומען דעם רוח הקודש. [טז] ווארום
vorem Hakoidesh ruach dem bakumen zolen zei az zei far
because the Holy Spirit the received should they that them for

דער רוח הקודש איז נאך נישט געהאט געפאלן אויף קיין איינעם פון
fun einem kein oif gefalen gehat nisht noch iz Hakoidesh ruach der
of one any on fallen had not yet had the Holy Spirit the

זיי; זיי זענען בלויז געווען געטובלט אין דער מקווה אינם נאמען
nomen inem mikveh der in getoivelt geven bloiz zenen zei zei
name in the mikveh the in immersed were only were they them

פון דעם האר יהושע/ישוע. [יז] דאן האבן זיי ארויפגעלייגט די
di aroifgeleigt zei hoben dan Yeshua/Yehoshua Har dem fun
the lay they did then Yehoshua L-rd the of

הענט אויף זיי, און זיי האבן באקומען דעם רוח הקודש. [יח] און
un Hakoidesh ruach dem bakumen hoben zei un zei oif hent
and the Holy Spirit the received did they and them on hands

ווי שמעון האט געזען, אז דער רוח הקודש איז געגעבן געווארן
gevoren gegeben iz Hakoidesh ruach der az gezen hot Shim'on vi
become given is the Holy Spirit the that see did Simon when

דורך דעם ארויפלייגן די הענט פון די שליחים, האט ער געברענגט
gebrengt er hot shlichim di fun hent di aroifleigen dem durch
bring he did Shlichim the of hands the lay on the through

געלט צו זיי, [יט] און געזאגט: גיט מיר אויך די דאזיקע מאכט, כדי
kedei macht dozike di oich mir git gezogt un zei tsu gelt
so that power this the also me give said and them to money

ווען איך וועל ארויפלייגן די הענט אויף עמיצן, זאל ער באקומען דעם
dem bakumen er zol emitsn oif hent di aroifleigen vel ich ven
the receive he shall anyone on hands the lay on will I when

רוח הקודש. [כ] פעטרוס אבער האט צו אים געזאגט: דיין זילבער
zilber dain gezogt im tsu hot ober Petros Hakoidesh ruach
silver your say him to did however Peter the Holy Spirit

זאל בלייבן ביי דיר צו (דיין) פארדארבונג, ווייל דו האסט בדעה
bedeye host du vail fardarbung dain tsu dir bai blaiben zol
plan did you because corruption your to you with remain shall

of teshuva. [13] And Shim'on
himself also had emunah,
and, having submitted
to Moshiach's tevilah of
teshuva, was following
Philippos, and, seeing otot
and nifla'ot and moftim
hagedolim taking place,
he was constantly nispoyel
(standing in awe).

[14] And when Moshiach's
Shlichim heard in
Yerushalayim that
Shomron has accepted
the dvar Hashem, they
sent Kefa and Yochanan
to them, [15] Who, having
come down, davened
for them that they
might receive the Ruach
Hakodesh. [16] For the
Ruach Hakodesh had
not yet fallen upon
any one of them, but
only they had received
a tevilah of teshuva
in a mikveh mayim
b'Shem Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua
Adoneinu. [17] Then Kefa
and Yochanan were
laying their hands
upon them, and they
were receiving the
Ruach Hakodesh. [18] And
when Shim'on saw that
through the laying on
of hands of Moshiach's
Shlichim that the Ruach
Hakodesh is given, he
brought to them kesef,
[19] Saying, Give me also
this samchut that on
whomever I may lay my
hands such may receive
the Ruach Hakodesh.
[20] But Kefa said to him,

געהאט צו קויפן די מתנה פון ה׳ מיט געלט. כא דו האסט
gehat tsu koifen di matone fun Hashem mit gelt du host
have to buy the gift of Hashem with money you have

נישט קיין חלק און נישט קיין נחלה אין דער דאזיקער זאך,
nisht kein cheilek un nisht kein nachle in der doziker zach
not any share and not any inheritance in the this thing

ווארום דיין הארץ איז נישט אויפריכטיק פאר ה׳. כב דעריבער
vorem dain harts iz nisht oifrichtik far Hashem deriber
because your heart is not sincere before Hashem therefore

טו תשובה פון דער דאזיקער שלעכטסקייט דיינער, און טו תפילה
tu tshuve fun der doziker shlechtskeit dainer un tu tfile
do repentance for the this evil doing your and do prayer

צום האר (ה׳), אפשר וועט דיר פארגעבן ווערן די מחשבה
tsum Har Hashem efsher vet dir fargeben veren di machshove
to the L-rd Hashem perhaps will you forgiven to be the thought

פון דיין הארץ. כג ווארום איך זע, אז דו ביסט אין דער גאל פון
fun dain harts vorem ich ze az du bist in der gal fun
of your heart because I see that you are in the gall of

ביטערקייט (ראאש ולענה), און אין דעם בונד פון רשעות .
biterkeit rosh v'laanah un in dem bund fun rishes
bitterness poison and wormwood and in the fetters of wickedness

(דברים כט, יז.) כד און שמעון האט ענטפערנדיק געזאגט: זייט
Devarim cht iz un Shim'on hot entferendik gezogt zait
Deuteronomy 29 17 and Simon has answering said be

איר מתפלל פאר מיר צום האר (ג-ט), אז קיין זאך זאל נישט קומען
ir mispalel far mir tsum Har G-t az kein zach zol nisht kumen
you pray for me to the L-rd G-d that no thing shall not come

אויף מיר, פון וועלכע איר האט גערעדט.
oif mir fun velche ir hot geredt
on me of which you have spoken

כה און עדות זאגנדיק און רעדנדיק דאס ווארט פונם האר,
un eides zogendik un redendik dos vort funem Har
and witness saying and speaking the word of the L-rd

האבן זיי זיך אומגעקערט קיין ירושלים , און אנגעזאגט
hoben zei zich umgekert kein Yerushalayim un ongezogt
did they themselves return to Jerusalem and announced

(אונטערוועגנס) די גוטע בשורה אין פיל שומרונישע דערפער.
untervegns di gute besoire in fil Shomronishe derfer
on the way the Good News in many Samaritan villages

כו און א מלאך פון האר (ג-ט) האט גערעדט צו פיליפוסן, אזוי
un a malech fun Har G-t hot geredt tsu Filiposn azoi
and an angel of L-rd G-d did speak to Philip so

צו זאגן : שטיי אויף, און גיי קיין דרום זייט אויף דעם וועג, וואס
tsu zogen shtei oif un gei kein dorem zait oif dem veg vos
to say stand up and go to south side on the way which

פירט אראפ פון ירושלים קיין עזה; דער זעלביקער איז וויסט .
firt arop fun Yerushalayim kein Gaza der zelbiker iz vist
leads down from Jerusalem to Gaza that same one is desolate

כז און ער איז אויפגעשטאנען, און געגאנגען; און זע , א מאן, אן
un er iz oifgeshtanen un gegangen un ze a man an
and he did stand up and went and look a man an

עטיאפיער, א סריס , א הויפט באאמטער ביי קאנדאקע, קעניגין
Etioper a saris a hoipt baamter bai Kandake kenigin
Ethiopian a eunuch a chief official to Candace queen

May your kesef perish with you because the matnat Hashem you thought by kesef to acquire. 21 There is not to you a chelek *(allotted portion)* nor share in this matter, for your lev *(heart)* is krum *(deviant)* and not upright before Hashem. 22 Therefore make teshuva from your wickedness and daven *(pray)* to Hashem if efsher *(perhaps)* you will receive selicha *(forgiveness)* for the intent of your lev, 23 For I see you are in bitter gall and the bond of haresha. 24 And in reply Shim'on said, Daven for me to Hashem that nothing may come upon me of which you have spoken.

25 The ones then having testified and spoken the dvar Adonoi were returning to Yerushalayim and to many villages of the Shomronim preaching the Besuras HaGeulah.

26 And a malach Adonoi spoke to Philippos, saying, Get up and go south on the derech going down from Yerushalayim to Gaza. This is desert.
27 And having got up, Philippos went. And, hinei, an Ethiopian man, a eunuch, a court official of the Kandake of the Ethiopians! He was over all of her

פון די עטיאפיער—ער איז געווען איבער אלע אירע אוצרות —איז
iz oitseres ire ale iber geven iz er Etioper di fun
is treasures her all over was is he Ethiopian the of

געקומען זיך צו בוקן (פאר ה׳) אין ירושלים ; כח און
un Yerushalayim in Hashem far buken tsu zich gekumen
and Jerusalem in Hashem before worship to himself come

אומקערנדיק זיך (אהיים), און זיצנדיק אויף זיין רייטוואגן, האט ער
er hot raitvogn zain oif zitsndik un aheim zich umkerndik
he did chariot his on sitting and home himself returning

געלייענט (דאס ספר פון) דעם נביא ישעיה . כט און דער גייסט האט
hot Gaist der un Yeshayah novi dem fun seifer dos geleient
did Spirit the and Isaiah prophet the of book the read

געזאגט צו פיליפוסן: גיי צו , און באהעפט דיך צו דעם דאזיקן
dozikn dem tsu dich baheft un tsu gei Filiposn tsu gezogt
this the to yourself join and to walk Philip to say

רייטוואגן. ל און פיליפוס איז צוגעלאפן, און געהערט אים לייענען דאס
dos leienen im gehert un tsugelofen iz Filipos un raitvogn
this reading him heard and run there did Philip and chariot

(ספר פון) ישעיה הנביא , און האט געזאגט: צי פארשטייסטו
farshteistu tsi gezogt hot un hanovi Yeshayah fun seifer
understand you say did and the prophet Isaiah of book

וואס דו לייענסט? לא האט ער געזאגט: וויאזוי זאל איך קענען, ווען
ven kenen ich zol viazoi gezogt er hot leienst du vos
when know I shall how say he did read you what

קיינער לערנט מיך נישט? און האט געבעטן פיליפוסן איינצושטייגן און
un aintsushtaigen Filiposn gebeten hot un nisht mich lernt keiner
and to climb in Philip ask did and not me teaches anyone

זיך אנידערצוזעצן מיט אים. לב און דער תוכן פון דער שריפט ,
shrift der fun toichn der un im mit anidertsusetsen zich
Scripture the of contents the and him with sit down himself

וואס ער האט געלייענט איז געווען דאס דאזיקע:
dozike dos geven iz geleient hot er vos
these the was is read did he which

ווי א שאף צו דער שחיטה איז ער געפירט געווארן;
gevoren gefirt er iz shechite der tsu shof a vi
become led he is slaughter the to sheep a as

און ווי א לאם פאר זיין שערער איז שטום,
shtum iz sherer zain far lam a vi un
silent is shearer his before lamb a like and

אזוי האט ער נישט אויפגעמאכט זיין מויל ;
moil zain oifgemacht nisht er hot azoi
mouth his open not he did so

לג אין זיין דערנידעריקונג איז זיין משפט אוועקגענומען געווארן;
gevoren avekgenumen mishpot zain iz derniderikung zain in
become taken away justice his was humiliation his in

און ווער וועט בארעכענען זיין דור ?
dor zain barechenen vet ver un
generation his consider will who and

ווייל זיין לעבן איז אוועקגענומען געווארן פון דער ערד .
erd der fun gevoren avekgenumen iz leben zain vail
earth the from become taken away is life his because

(ישעיהו נג, ז-ח.)
z-ch ng Yeshayah
7-8 53 Yeshayah

Otzrot *(treasury)* and
had come worshipping
to Yerushalayim, 28 And
he was returning and
sitting in his chariot
and he was reading
Yeshayah HaNavi. 29 And
the Ruach Hakodesh
said to Philippos,
Approach and join this
chariot. 30 And having
run, Philippos heard
him reading Yeshayah
HaNavi, and Philippos
said, So do you have
binah of what you are
reading? 31 And he said,
How then might I be
able, unless someone
will guide me? And
he invited Philippos
to come up and sit
with him. 32 Now the
keta *(section)* of the
Tanakh which he was
reading was this: KASEH
LATEVACH YUVAL (He
was led as a lamb to
the slaughter) and as a
Seh *(Lamb)* before the
one having sheared it
is silent, LO YIFTACH
PIV *(He does not open his
mouth)*. 33 In humiliation
his justice was taken
away. The descendants
of him who will tell?
Because he is taken
away from HA'ARETZ
CHAYYIM. 34 And in
reply the eunuch said
to Philippos, I ask
you about whom the
Navi *(prophet)* says
this? About himself
or about some other
person? 35 And having
opened his mouth,

לד און דער סריס האט ענטפערנדיק געזאגט צו פיליפוסן: איך בעט
bet ich Filiposn tsu gezogt entferendik hot saris der un
ask I Philip to say answering did eunuch the and

דיך, וועגן וועמען רעדט דאס דער נביא ? וועגן זיך אליין אדער
oder alein zich vegen novi der dos redt vemen vegen dich
or alone self about prophet the this speaks whom about you

וועגן אן אנדערן? לה און פיליפוס האט אויפגעמאכט זיין מויל , און
un moil zain oifgemacht hot Filipos un andern an vegen
and mouth his open did Philip and other an about

אנהויבנדיק פון דער דאזיקער שריפט , האט ער אים אנגעזאגט
ongezogt im er hot shrift doziker der fun onhoibendik
announce to him he did scripture this one the from beginning

די גוטע בשורה פון יהושען/ישוען . לו און ווי זיי זענען אזוי
azoi zenen zei vi un Yeshuan/Yehoshuan fun besoire gute di
thus were they as and Yehoshua of News Good the

געפארן אויפן וועג, זענען זיי געקומען צו א וואסער; און דער סריס
saris der un vaser a tsu gekumen zei zenen veg oifen geforen
eunuch the and water a to come they did way on the traveling

האט געזאגט: זע , א וואסער; וואס שטערט מיר געטובלט צו ווערן
veren tsu getoivelt mir shtert vos vaser a ze gezogt hot
become to immersed me hinders what water a see say did

אין דער מקווה ? לז האט פיליפוס צו אים געזאגט: אויב דו גלויבסט
gloibst du oib gezogt im tsu Filipos hot mikveh der in
believe you if say him to Philip did mikveh the in

מיטן גאנצן הארצן, מעגסטו . און ער האט ענטפערנדיק געזאגט:
gezogt entferendik hot er un megstu hartsn gantsn miten
say answering did he and you may heart whole with the

איך גלויב , אז יהושע/ישוע המשיח איז דער זון פון דער
der fun zun der iz HaMoshiach Yeshua/Yehoshua az gloib ich
the of Son the is the Moshiach Yehoshua that believe I

אויבערשטער. לח און האט באפוילן אפצושטעלן דעם רייטוואגן, און ביידע
beide un raitvogn dem optsushtelen bafoilen hot un Oibershter
both and chariot the to stop order did and Most High

זענען אראפגעגאנגען אין וואסער אריין, פיליפוס און דער סריס ;
saris der un Filipos arain vaser in aropgegangen zenen
eunuch the and Philip into the water into go down did

און ער האט אים געטובלט אין דער מקווה , לט און ווען זיי זענען
zenen zei ven un mikveh der in getoivelt im hot er un
did they when and mikveh the in immersed him did he and

ארויסגעשטיגן פונם וואסער, האט דער גייסט פון דעם האר פארטראגן
fartrogen Har dem fun Gaist der hot vaser funem aroisgeshtigen
carry away L-rd the of Spirit the did water from the step out

פיליפוסן, און דער סריס האט אים שוין מער נישט געזען, און א
a un gezen nisht mer shoin im hot saris der un Filiposn
a and see not more now him did eunuch the and Philip

פריילעכער איז ער זיך געפארן אויף זיין וועג. מ פיליפוס אבער האט
hot ober Filipos veg zain oif geforen zich er iz freilecher
did however Philip way his on travel himself he did joyfully

זיך געפונען אין אשדוד; און איז ארומגעגאנגען און האט אנגעזאגט
ongezogt hot un arumgegangen iz un Ashdod in gefunen zich
announce did and go around did and Ashdod in find himself

די גוטע בשורה אין אלע שטעט , ביז ער איז געקומען קיין קיסריה .
Kisaryah kein gekumen iz er biz shtet ale in besoire gute di
Caesarea to come did he until cities of all in News Good the

and beginning from
this keta *(section)* of
the Kitvei Hakodesh,
Philippos began to preach
and fier ois *(elucidate)*
Yehoshua/Yeshua to
him. 36 And as they
were going along the
derech, they came upon
some mayim and the
eunuch says, Hinei,
mayim! What prevents
me from being given
Moshiach's tevilah
of teshuva in the
mikveh mayim? [37 And
Philippos said, If you
have emunah b'chol
levavcha, it is mutar.
And he answered, saying,
Ani ma'amin ki Rebbe
Melech HaMoshiach
Yehoshua Ben HaElohim
hu.] 38 And he commanded
the chariot to stop and
both went down into
the mikveh mayim,
both Philippos and the
eunuch, and Philippos
gave him Moshiach's
tevilah of teshuva in
the mikveh mayim.
39 And when they came
up from the mikveh
mayim, the Ruach
Hakodesh of Hashem
took Philippos away,
and the eunuch did not
see him any longer,
but was going on his
way with lev same'ach.
40 But Philippos was
found in Ashdod, and
passing through, he was
preaching the Besuras
HaGeulah to all the
towns until he came to
Caesarea.

ט שאול אבער האט נאך אלץ געאטעמט מיט דראונג און רציחה
retsiche un droung mit geotemt alts noch hot ober Shaul
outrage and threats with breathe all still did however Saul

קעגן די תלמידים פון דעם האר, און איז געגאנגען צום כהן
koyen tsum gegangen iz un Har dem fun talmidim di kegen
kohen to the go did and L-rd the of disciples the against

גדול, [ב] און ביי אים געבעטן בריוו צו די שולן אין דמשק ,
Damascus in shuln di tsu briv gebeten im bai un gadol
Damascus in synagogues the to letters asked him from and gadol

כדי ווען ער וועט געפינען אייניקע, וואס האלטן זיך ביי דעם
dem bai zich halten vos einike gefinen vet er ven kedei
this to themselves hold who any find will he when so that

דרך (ה'), סאי מענער סאי פרויען, זאל ער זיי ברענגען אין
in brengen zei er zol froien sai mener sai Hashem derech
in bring them he shall women or men either Hashem way

קייטן קיין ירושלים. [ג] און בשעת ער איז געפארן, איז געשען , אז
az geshen iz geforen iz er beshas un Yerushalayim kein keitn
that happened is traveling is he while and Jerusalem to chains

ווען ער האט זיך דערנענטערט צו דמשק , האט פלוצלונג א ליכט
licht a plutslung hot Damascus tsu dernentert zich hot er ven
light a suddenly did Damascus to come near himself has he when

פון הימל אים ארומגעשטראלט; [ד] און ער איז אנידערגעפאלן אויף דער
der oif anidergefalen iz er un arumgeshtralt im himel fun
the upon fall down did he and beamed around him heaven from

ערד , און געהערט א קול , וואס האט געזאגט צו אים: שאול, שאול,
Shaul Shaul im tsu gezogt hot vos kol a gehert un erd
Saul Saul him to say did which voice a heard and earth

וואס פארפאלגסטו מיך? [ה] האט ער געזאגט: ווער ביסטו , האר? און ער
er un Har bistu ver gezogt er hot mich farfolgstu vos
he and L-rd are you who say he did me do you persecute why

(האט געזאגט): איך בין יהושע/ישוע , וועמען דו פארפאלגסט. [ו] נאר
nor farfolgst du vemen Yeshua/Yehoshua bin ich gezogt hot
but persecute you whom Yehoshua am I say did

שטיי אויף, און גיי אריין אין דער שטאט, און עס וועט דיר געזאגט ווערן,
veren gezogt dir vet es un shtot der in arain gei un oif shtei
to be said you will it and city the into inside go and up stand

וואס דו זאלסט טאן. [ז] און די לייט , וואס האבן מיטגערייזט מיט אים,
im mit mitgeraizt hoben vos lait di un ton zolst du vos
him with travel with did who people the and do should you what

זענען (דערנאך) געבליבן שטיין אָן לשון , הערנדיק דאס קול ,
kol dos herendik loshen on shtein gebliben dernoch zenen
voice this hearing speech without standing remain afterwards are

און נישט זעענדיק קיינעם. [ח] און שאול האט זיך אויפגעהויבן פון
fun oifgehoiben zich hot Shaul un keinem zeendik nisht un
from lift up himself did Saul and anyone seeing not and

דער ערד; און הגם די אויגן האבן זיך אים אויפגעמאכט,
oifgemacht im zich hoben oigen di hagam un erd der
open it themselves did eyes the although and earth the

האט ער דאך גארנישט געזען; און מען האט אים אנגענומען ביי דער
der bai ongenumen im hot men un gezen gornisht doch er hot
the by taken him has they and see nothing yet he did

האנט, און אריינגעפירט קיין דמשק . [ט] און דריי טעג איז ער געווען
geven er iz teg drai un Damascus kein araingefirt un hant
was he is days three and Damascus to led in and hand

9 Now Sha'ul, still
breathing a threat
even of retzach *(murder)*
keneged *(against)* the
talmidim of Rebbe, Melech
HaMoshiach Adoneinu,
having approached the
Kohen Gadol, 2 Requested
from him iggrot of reshus
(authorization) to the
shuls of Damascus, that
if someone he should
find being mishtatef
(involved) in HaDerech,
both anashim and nashim,
he may lead them bound
to Yerushalayim. 3 Now as
he goes, it came about that
he comes near Damascus,
and suddenly shone around
him an Ohr *(Light)* from
Shomayim; 4 And he fell
on the ground, and heard
a kol *(voice)*, saying to
him, Sha'ul, Sha'ul, why
are you persecuting me?
5 And he said, Who are
you, Adoni? And he said,
I am Yehoshua/Yeshua
upon whom you bring
redifah. 6 But get up
and enter into the city,
and it shall be told to
you what it is necessary
for you to do. 7 And the
anashim traveling with
Rav Sha'ul had stood
speechless, hearing the
sound but seeing no one.
8 And Rav Sha'ul got up
from the ground, and,
though his eyes were
open, he was seeing
nothing. And leading
him by the hand, they
brought him into Damascus.
9 And he was shloshah
yamim not seeing and

אָן ראיה; און האט נישט געגעסן און נישט געטרונקען.
getrunken nisht un gegesen nisht hot un rie on
drink not and eat not did and sight without

י און אין דמשק איז געווען א געוויסער תלמיד מיטן נאמען
nomen miten talmid geviser a geven iz Damascus in un
name with the disciple certain a was is Damascus in and

חנניה ; און דער האר האט צו אים געזאגט אין א חזיון :
chizoyen a in gezogt im tsu hot Har der un Chananyah
vision a in say him to did L-rd the and Chananyah

חנניה ! און ער האט געזאגט: אָט בין איך, האר! יא און דער האר
Har der un Har ich bin ot gezogt hot er un Chananyah
L-rd the and L-rd I am here say did he and Chananyah

האט צו אים געזאגט: שטיי אויף, און גיי צו דער גאס , וואס מען
men vos gas der tsu gei un oif shtei gezogt im tsu hot
is which street the to go and up stand say him to did

רופט זי די גלייכע , און זוך אין יהודהס הויז שאולן מיטן
miten Shauln hoiz Yehudes in zuch un glaiche di zi ruft
with the Saul house Yehudah's in search and Straight the it calls

צונאמען הטרסי , ווארום זע , ער טוט תפילה, יב און האט געזען אין א
a in gezen hot un tfile tut er ze vorem HaTarsi tsunomen
a in seen had and prayer does he look because the Tarsi surname

חזיון א מאן, וועלכער הייסט חנניה , אריינקומען און ארויפלייגן
aroifleigen un arainkumen Chananyah heist velcher man a chizoyen
lay on and come in Chananyah is called who man a vision

די הענט אויף אים, כדי ער זאל ווידער זען. יג האט חנניה
Chananyah hot zen vider zol er kedei im oif hent di
Chananyah did see again shall he so that him on hands the

געענטפערט: האר, איך האב געהערט פון פילע װעגן דעם דאזיקן מאן,
man dozikn dem vegen file fun gehert hob ich Har geentfert
man this the about many from heard have I L-rd answer

וויפל שלעכטס ער האט געטאן צו דיינע קדושים אין ירושלים ;
Yerushalayim in kedoishem daine tsu geton hot er shlechts vifel
Jerusalem in kedoishem your to done had he evil how much

יד אויך דא האט ער רשות פון די הויפט כהנים צו בינדן אלע,
ale binden tsu koyanim hoipt di fun reshus er hot do oich
all bind to kohenim chief the from authority he has here also

וואס רופן אָן דיין נאמען. טו דער האר אבער האט צו אים געזאגט:
gezogt im tsu hot ober Har der nomen dain on rufen vos
say him to did however L-rd the Name your on call who

גיי, ווייל ער איז פאר מיר א כלי חפץ , צו טראגן מיין נאמען
nomen main trogen tsu chafets keile a mir far iz er vail gei
name my carry to desired vessel a Me for is he because go

פאר די אומות און מלכים און קינדער ישראל; טז ווארום איך
ich vorem Yisroel kinder un melachim un umes di far
I because Israel children of and kings and nations the before

וועל אים ווייזן וואס ער וועט מוזן ליידן צוליב מיין נאמען.
nomen main tsulib laiden muzn vet er vos vaizen im vel
Name My on account of suffer have to will he what to show him will

יז און חנניה איז אוועק , און אריינגעגאנגען אין דעם הויז , האט
hot hoiz dem in araingegangen un avek iz Chananyah un
did house the in went in and go away did Chananyah and

ארויפגעלייגט די הענט אויף אים און געזאגט: ברודער שאול, דער האר
Har der Shaul bruder gezogt un im oif hent di aroifgeleigt
L-rd the Saul brother said and him on hands the lay

neither did he eat nor
drink.

10 Now there was a certain
talmid in Damascus, by
the name Chananyah, and
Moshiach Adoneinu spoke
to him in a chazon *(vision)*,
saying, Chananyah. And
he said, Hinei, I am here,
Adoni. 11 And Moshiach
Adoneinu said to him, Get
up and go to the rekhov
(street) being called Yashar
(Straight) and seek in the
bais of Yehudah an ish by
name Sha'ul from Tarsus.
For, hinei, he is davening,
12 And Sha'ul has seen in a
chazon *(vision)* an ish by the
name Chananyah come in
and place his hands upon him
that he may see again. 13 And
Chananyah answered, Adoni,
I heard from many about
this man, how many ra'ot
(evil things) he did to your
Kedoshim in Yerushalayim.
14 And here he has samchut
(authority) from the Rashei
Kohanim to bind all the ones
davening b'Shem of you.
15 But Moshiach Adoneinu
said to him, Go, for this
one is a keli nivchar *(chosen
vessel)* of mine to carry
Shmi before both Goyim
and melachim *(kings)* and
the Bnei Yisroel. 16 For I
will show him how much
it is necessary for him to
undergo yissurim *(sufferings)*
on behalf of Shmi *(my
Name)*. 17 And Chananyah
departed and entered into
the bais, and having placed
his hands upon Rav Sha'ul,
he said, Ach b'Moshiach

האט מיך געשיקט, יהושע/ישוע , וואס האט זיך צו דיר באוויזן
hot mich geshikt Yeshua/Yehoshua vos hot zich tsu dir bavizen
has me sent Yehoshua who did himself to you reveal

אויפן וועג, אויף וועלכן דו ביסט געפארן , כדי דו זאלסט ווידער
oifen veg oif velchen du bist geforen kedei du zolst vider
on the way upon which you were traveling so that you should again

זען און פול ווערן מיט דעם רוח הקודש . יח און גלייך זענען
zen un ful veren mit dem ruach Hakoidesh un glaich zenen
see and full become with the Spirit the Holy and immediately did

אראפגעפאלן פון זיינע אויגן עפעס ווי שופן , און ער האט ווידער
aropgefalen fun zaine oigen epes vi shupn un er hot vider
fall off from his eyes something like scales and he did again

געזען, און איז אויפגעשטאנען און זיך געלאזט טובל זיין אין דער
gezen un iz oifgeshtanen un zich gelozt toivel zain in der
see and did stand up and himself allowed immersed be in the

מקווה ; יט און האט גענומען שפייז און זיך געשטארקט .
mikveh un hot genumen shpaiz un zich geshtarkt
mikveh and did take food and himself strengthened

און ער איז געווען אייניקע טעג מיט די תלמידים אין דמשק . כ און
un er iz geven einike teg mit di talmidim in Damascus un
and he is was several days with the disciples in Damascus and

האט גלייך אויסגערופן אין די שולן , אז יהושע/ישוע
hot glaich oisgerufen in di shuln az Yeshua/Yehoshua
did immediately proclaim in the synagogues that Yehoshua

איז דער זון פון דער אויבערשטער. כא און אלע, וואס האבן (אים)
iz der zun fun der Oibershter un ale vos hoben im
is the Son of the Most High and all who had him

געהערט, זענען דערשטוינט געווארן, און האבן געזאגט: צי איז ער דען
gehert zenen dershtoint gevoren un hoben gezogt tsi iz er den
heard did astounded become and did say is he then

נישט דער דאזיקער, וואס פלעגט פארטיליקן אין ירושלים , די
nisht der doziker vos flegt fartiliken in Yerushalayim di
not the this one who used to destroy in Jerusalem the

וועלכע האבן אנגערופן דעם דאזיקן נאמען? און איז אהערגעקומען פאר
velche hoben ongerufen dem dozikn nomen un iz ahergekumen far
who did call upon the this name and did come here for

דעם זעלביקן צוועק , כדי זיי אוועקצופירן אין קייטן צו די
dem zelbikn tsvek kedei zei avektsufiren in keitn tsu di
the same purpose so that them lead away in chains to the

הויפט כהנים ? כב שאול אבער האט זיך נאך מער געשטארקט,
hoipt koyanim Shaul ober hot zich noch mer geshtarkt
chief kohenim Saul however did himself even more strengthen

און האט צעמישט די יידן, וועלכע האבן געוואוינט אין דמשק ,
un hot tsemisht di Yidn velche hoben gevoint in Damascus
and did confuse the Jews who did live in Damascus

אויפווייזנדיק, אז דער דאזיקער איז דער משיח .
oifvaizendik az der doziker iz der Moshiach
proving that the this one is the Moshiach

כג און ווען עס זענען פארביי א סך טעג, האבן די יידן
un ven es zenen farbai a sach teg hoben di Yidn
and when there are passed a many days did the Jews

זיך בארעטן אים אומצוברענגען; כד נאר זייער פארשווערונג איז
zich baroten im umtsubrengen nor zeier farshverung iz
themselves conspired him to kill but their plot is

Sha'ul, [Moshiach] HaAdon has sent me. I'm referring to Yehoshua, the one who appeared to you on the derech by which you were coming. He sent me that you may see again and may be filled with the Ruach Hakodesh. [18] And immediately there fell from his eyes something like scales, and Rav Sha'ul saw again, and, having got up, he submitted to Moshiach's tevilah of teshuva. [19] And having received okhel *(food)*, Rav Sha'ul regained strength. Now he was with the talmidim in Damascus several yamim.

[20] And immediately in the shuls Rav Sha'ul was preaching Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, saying, He is the Ben HaElohim. [21] And all the ones listening were astonished, and they were saying, Is this not the one making havoc in Yerushalayim among the ones invoking this shem and was not his tachlis *(purpose)* in coming here to bind them over before the Rashei Hakohanim? [22] But Rav Sha'ul even more was being strengthened and was confounding the unbelieving Yehudim dwelling in Damascus, by proving that this Yehoshua is the Rebbe, Melech HaMoshiach.

[23] But when yamim rabbim were completed, the ones of the Yehudim who were unbelieving plotted to kill him. [24] But the mezimma *(evil design, intrigue)*

באקאנט געווארן צו שאולן. און זיי האבן אפילו באוואכט די טויערן
toiern di bavacht afile hoben zei un Shauln tsu gevoren bakant
gates the watch even did they and Saul to become known

בייטאג און ביינאכט, כדי אים צו טייטן. כה זיינע תלמידים אבער
ober talmidim zaine teiten tsu im kedei bainacht un baitog
however disciples his kill to him so that by night and by day

האבן אים גענומען ביינאכט, און אראפגעלאזט פון דער שטאטמויער,
shtotmoier der fun aropgelozt un bainacht genumen im hoben
city wall the from lowered and by night take him did

אראפנידערנדיק אים אין א קארב.
korb a in im aropniderendik
basket a in him letting down

כו און ווען ער איז געקומען קיין ירושלים , האט ער געפרואווט
gepruvt er hot Yerushalayim kein gekumen iz er ven un
attempt he did Jerusalem to come did he when and

זיך צו באהעפטן צו די תלמידים; און אלע האבן מורא געהאט
gehat moire hoben ale un talmidim di tsu baheften tsu zich
have fear did everyone and disciples the to join to himself

פאר אים, נישט גלויבנדיק, אז ער איז א תלמיד . כז בר-נבא אבער
ober Bar-Nabba talmid a iz er az gloibendik nisht im far
however Bar-Nabba disciple a is he that believing not him before

האט אים גענומען , און אוועקגעפירט צו די שליחים , און זיי
zei un shlichim di tsu avekgefirt un genumen im hot
them and Shlichim the to led away and take him did

דערציילט, וויאזוי ער האט געזען דעם האר אויפן וועג, און אז ער
er az un veg oifen Har dem gezen hot er viazoi dertseilt
he that and road on the L-rd the seen had he how tell

האט צו אים גערעדט, און ווי ער האט מיט דרייסטקייט גערעדט אין
in geredt dreistkeit mit hot er vi un geredt im tsu hot
in spoken boldness with has he how and spoken him to has

דמשק אין ישועס נאמען. כח און ער איז געווען מיט זיי , א יוצא
yoitse a zei mit geven iz er un nomen Yeshuas in Damascus
going a them with was is he and Name Yeshua's in Damascus

ונכנס אין ירושלים , אויפטרעטנדיק מיט דרייסטקייט אין דעם
dem in dreistkeit mit oiftretendik Yerushalayim in venichnas
the in boldness with appearing Jerusalem in and coming

הארס נאמען; כט און האט גערעדט און זיך מתווכח געווען מיט
mit geven misvakeyech zich un geredt hot un nomen Hars
with was argue himself and speak did and name L-rd's

גריכישע יידן ; זיי אבער האבן געזוכט אים א מעשה אנצוטאן. ל און
un ontsuton meise a im gezucht hoben ober zei Yidn Grichishe
and to do deed a him seek did however they Jews Greek

ווי די ברידער האבן זיך דערוואוסט, האבן זיי אים אראפגעפירט
aropgefirt im zei hoben dervust zich hoben brider di vi
lead down him they did find out self did brothers the when

קיין קיסריה און אים אוועקגעשיקט קיין טרסוס.
Tarsus kein avekgeshikt im un Kisaryah kein
Tarsus to sent away him and Caesarea to

לא און די קהילה איבער גאנץ יהודה און גליל און שומרון האט
hot Shomron un Galil un Yehude gants iber kehile di un
did Samaria and Galilee and Yehudah all over kehile the and

געהאט שלום . איז דערבויט געווארן; און איז געגאנגען אין דער פורכט
forcht der in gegangen iz un gevoren derboit iz sholem gehat
fear the in go did and become built up is peace have

of their kesher *(plot)* became
known to Rav Sha'ul. And
they were also watching the
she'arim *(gates)* both yomam
valailah that they might kill
him, 25 but Moshiach's talmidim
had taken him b'lailah and they
let him down through an
opening in the wall, having
lowered him in a large basket.

26 And having arrived in
Yerushalayim, Rav Sha'ul
was trying to associate with
the Moshiach's talmidim,
and they were all afraid
of him, not believing that
he is a talmid. 27 But Bar-
Nabba, having taken hold
of him, brought him to
Moshiach's Shluchim and
told them how on the
derech he saw Moshiach
Adoneinu, who had spoken
to Rav Sha'ul, and how in
Damascus Rav Sha'ul spoke
with ometz lev *(boldness)*
b'Shem Yehoshua. 28 And
Rav Sha'ul was with them,
going in and coming out
in Yerushalayim, speaking
boldly b'Shem Moshiach
Adoneinu. 29 And Rav Sha'ul
was speaking and debating
keneged *(against)* the Greek-
speaking Yehudim; but they
were attempting to kill him.
30 But having learned of
this, the Achim b'Moshiach
brought Rav Sha'ul down to
Caesarea and sent him away
to Tarsus.

31 Then Moshiach's Kehillah
throughout all of Yehudah
and the Galil and Shomron
had shalom and was
increasing, being built

פון דעם האר; און דורך דער טרייסט פון דעם רוח הקודש האט זי
zi hot Hakoidesh ruach dem fun treist der durch un Har dem fun
it did the Holy Spirit the of comfort the through and L-rd the of

זיך פארמערט.
farmert zich
increase itself

לב און עס איז געשען , בשעת פעטרוס איז געגאנגען פון ארט צו
tsu ort fun gegangen iz Petros beshas geshen iz es un
to place from going was Peter while happened is it and

ארט, איז ער אויך געקומען צו די קדושים , וואס האבן געוואוינט אין
in gevoint hoben vos kedoishem di tsu gekumen oich er iz ort
in dwelling were who saints the to come also he did place

לוד. לג און דארטן האט ער געפונען א געוויסן מענטשן מיטן נאמען
nomen miten mentshn gevisen a gefunen er hot dorten un Lud
name with the man certain a find he did there and Lud

ענעאס, וועלכער איז שוין געלעגן אכט יאר לאנג צו בעט; ווייל
vail bet tsu lang yor acht gelegen shoin iz velcher Eneas
because bed to long years eight lying already was who Aeneas

ער איז געווען פאראליזשירט. לד און פעטרוס האט צו אים געזאגט:
gezogt im tsu hot Petros un paralizhirt geven iz er
say him to did Peter and paralyzed was is he

ענעאס, יהושע/ישוע המשיח מאכט דיך געזונט; שטיי אויף און
un oif shtei gezunt dich macht HaMoshiach Yeshua/Yehoshua Eneas
and up stand well you makes the Moshiach Yehoshua Aeneas

מאך דיר דאס בעט! און ער איז גלייך אויפגעשטאנען. לה און אלע
ale un oifgeshtanen glaich iz er un bet dos dir mach
all and stand up immediately did he and bed the you make

איינוואוינער פון לוד און שרון האבן אים געזען און האבן זיך געקערט
gekert zich hoben un gezen im hoben Sharon un Lud fun ainvoiner
turn back self did and see him did Sharon and Lud of inhabitants

צום האר (אין גלויבן).
gloiben in Har tsum
believing in L-rd to the

לו און אין יפו איז געווען א תלמידה מיטן נאמען טביתא,
Tavitha nomen miten talmide a geven iz Yafo in un
Tavita name with the talmidah a was there Yafo in and

אויף א (גריכישער) איבערזעצונג האט מען זי גערופן דארקאס; זי
zi Dorkas gerufen zi men hot iberzetsung Grichisher a oif
she Dorcas called her they have translation Greek a in

איז געווען פול מיט מעשים טובים און צדקות , וואס זי האט
hot zi vos tsedokes un tovim maisim mit ful geven iz
had she which righteousness and good deeds with full was is

געטאן. לז און עס איז געשען אין יענע טעג, (דאס) זי איז קראנק
krank iz zi dos teg yene in geshen iz es un geton
sick did she that days those in to happen is it and done

געווארן און געשטארבן, און מען האט זי אפגעוואשן און געלייגט
geleigt un opgevashen zi hot men un geshtorben un gevoren
placed and washed her have they and died and become

אין אן אויבערשטיבל. לח און אזוי ווי לוד איז נאענט ביי יפו , ווייל
vail Yafo bai noent iz Lud azoivi un oibershtibl an in
because Yafo with near is Lud since and room upstairs a in

די תלמידים האבן געהערט, אז פעטרוס געפינט זיך דארטן, האבן
hoben dorten zich gefint Petros az gehert hoben talmidim di
have there self finds Peter that heard have disciples the

up, and going on in the yir'at Shomayim and in the yir'at Moshiach Adoneinu and beNechamat HaRuach Hakodesh.

32 Now it came about that Kefa, passing through all the parts of Eretz Yisrael, came down also to Moshiach's kedoshim dwelling in Lud.
33 And there Kefa found a certain ish by the name Aeneas who had been bedridden shmoneh shanim, for he was paralyzed.
34 And Kefa said to him, Aeneas, Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua make you whole. Get up and make your bed! And immediately he got up.
35 And everyone dwelling in Lud and Sharon saw him, and they turned to Adoneinu.

36 Now in Yafo there was a certain talmidah by the name Tavitha, which, being translated, means gazelle. This one was abounding in ma'asim tovim and in giving tzedakah, which she was always doing.
37 And it came about in yamim hahem that this one, having become ill, passed away. When the women had washed her body, they laid it in the aliyyah.
38 And since Lud was near to Yafo, Moshiach's talmidim, having heard that Kefa was there, sent

זיי געשיקט צוויי מענער צו אים און געבעטן: פארזאם דיך נישט צו
tsu nisht dich farzam gebeten un im tsu mener tsvei geshikt zei
to not you delay begged and him to men two sent they

קומען צו אונדז. לט און פעטרוס איז אויפגעשטאנען און מיטגעגאנגען
mitgegangen un oifgeshtanen iz Petros un undz tsu kumen
accompany and stand up did Peter and us to come

מיט זיי . ווען ער איז אהינגעקומען, האבן זיי אים ארויפגעפירט אין
in aroifgefirt im zei hoben ahingekumen iz er ven zei mit
in lead up him they did come there is he when them with

אויבערשטיבל אריין; און אלע אלמנות האבן זיך ארומגעשטעלט
arumgeshtelt zich hoben almones ale un arain oibershtibl
stand around themselves did widows all and inside room upstairs

ארום אים, וויינענדיק און ווייזנדיק אים העמדער און קליידער, וואס
vos kleider un hemder im vaizendik un veinendik im arum
which clothing and shirts him showing and weeping him around

דארקאס האט געמאכט, ווען זי איז נאך געווען מיט זיי . מ פעטרוס
Petros zei mit geven noch iz zi ven gemacht hot Dorkas
Peter them with was still is she when made had Dorcas

אבער האט אלעמען ארויסגעשיקט אינדרויסן, האט געבייגט די קניען
knien di geneigt hot indroisen aroisgeshikt alemen hot ober
knees the bend did outside send out everyone did however

און תפילה געטאן, און זיך דאן געווענדט צום קערפער און געזאגט:
gezogt un kerper tsum gevendt dan zich un geton tfile un
said and body to the turned then self and did prayer and

טביתא, שטיי אויף! און זי האט אויפגעמאכט אירע אויגן, און זעענדיק
zeendik un oigen ire oifgemacht hot zi un oif shtei Tavitha
seeing and eyes her open did she and up stand Tavita

פעטרוסן, האט זי זיך אויפגעזעצט. מא און ער האט איר געגעבן די
di gegeben ir hot er un oifgezetst zich zi hot Petrosn
the give her did he and sit up self she did Peter

האנט און זי אויפגעשטעלט, און גערופן די קדושים און די אלמנות,
almones di un kedoishem di gerufen un oifgeshtelt zi un hant
widows the and kedoishem the called and stood up she and hand

און זי אוועקגעשטעלט פאר זיי א לעבעדיקע. מב און דאס איז
iz dos un lebedike a zei far avekgeshtelt zi un
did this and living a them before presented her and

באקאנט געווארן איבער גאנץ יפו , און א סך האבן געגלויבט אין דעם
dem in gegloibt hoben sach a un Yafo gants iber gevoren bakant
the in believe did many a and Yafo all over become known

האר. מג און עס איז געשען , אז במשך פון מערערע טעג איז ער
er iz teg merere fun bemeshech az geshen iz es un Har
he is days more of during that happened is it and L-rd

איינגעשטאנען אין יפו ביי א געוויסן שמעון , א גארבער.
garber a Shim'on gevisen a bai Yafo in aingeshtanen
tanner a Simon certain a with Yafo in stayed

י און עס איז געווען א מאן אין קיסריה מיטן נאמען קארנעליוס,
Cornelius nomen miten Kisaryah in man a geven iz es un
Cornelius name with the Caesarea in man a been has there and

אן אפיציר פון דער אפטיילונג, וואס האט געהייסן די איטאליענישע,
Italienishe di geheisen hot vos opteilung der fun ofitsir an
Italian the called was which cohort the of officer a

ב א פרומער (מענטש) און א ירא שמים מיט זיין גאנץ בני
bnei gants zain mit shomaim yore a un mentsh frumer a
sons of entire his with heaven fearer of a and man devout a

shnei anashim to him, summoning Kefa that he not delay in coming to them. 39 Kefa, getting up, went with them. And when he arrived, they brought him up into the aliyyah *(upper story room)*, and all the almanot stood beside him, weeping and showing the tunics and garments that Tavitha made while she was with them. 40 But Kefa, having put everyone outside, and having fallen down, davened. And when he turned to the nifteret *(deceased)*, he said, Tavitha, get up! And she opened her eynayim and, having seen Kefa, she sat up. 41 And having given his hand to her, he made her to stand up alive again; and, having called the Moshiach's Kedoshim and the almanot, Kefa presented her lebedik *(alive)* before them. 42 It became known throughout all Yafo, and rabbim *(many)* had emunah in Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu. 43 And it came about that Kefa remained in Yafo yamim rabbim with a certain Shim'on, a tanner.

10 Now a certain ish in Caesarea by name Cornelius, a centurion from what was called the Italian cohort, 2 A devout man, a yire Elohim, as was all his bais, who practiced much tzedakah for the benefit of

בית , טוענדיק פיל צדקה צום פאלק און תמיד מתפלל
mispalel tomed un folk tsum tsedoke fil tuendik beis
prayer always and nation to the alms charity much doing house

זייענדיק צו ה׳ . ג ער האט באשיימפערלעך געזען אין א חזיון ,
chizoyen a in gezen bashaimperlech hot er Hashem tsu zaiendik
vision a in see plainly did he Hashem to making

ווי ארום דער ניינטער שעה פונם טאג איז א מלאך פון ה׳
Hashem fun malech a iz tog funem sho nainter der arum vi
Hashem of angel an is day from the hour ninth the around that

אריינגעקומען צו אים, און צו אים געזאגט: קארנעליוס! ד און ער האט א
a hot er un Cornelius gezogt im tsu un im tsu araingekumen
a did he and Cornelius said him to and him to come in

בליק געטאן אויף אים און זיך געפארכטן, און געזאגט: וואס איז עס,
es iz vos gezogt un geforchten zich un im oif geton blik
it is what said and feared himself and him upon do glance

האר? און ער האט צו אים געזאגט: דיינע תפילות און דיינע צדקות
tsedokes daine un tfiles daine gezogt im tsu hot er un Har
almsgiving your and prayers your say him to did he and L-rd

זענען ארויפגעקומען לזכרון פאר ה׳ . ה און איצט שיק מענער
mener shik itst un Hashem far lezikoren aroifgekumen zenen
men send now and Hashem before as memorial come up did

קיין יפו און לאז רופן שמעונען , וועלכן מען רופט פעטרוס; ו ער
er Petros ruft men velchen Shim'onen rufen loz un Yafo kein
he Peter called is it who Simon call let and Yafo to

שטייט איין ביי א געוויסן שמעון , א גארבער, וועמעס הויז איז ביים
baim iz hoiz vemes garber a Shim'on gevisen a bai ein shteit
by the is house whose tanner a Simon certain a at one stands

ים . ז און ווי דער מלאך , וואס האט גערעדט צו אים, איז אוועק , האט
hot avek iz im tsu geredt hot vos malech der vi un yam
did go away did him to spoken had who angel the as and sea

ער גערופן צוויי פון זיינע דינער , און א ג-טספארכטיקן זעלנער פון
fun zelner G-tsforchtiken a un diner zaine fun tsvei gerufen er
from soldier devout a and servants his of two call he

די , וועלכע זענען תמיד ביי אים געווען; ח און האט זיי אלץ
alts zei hot un geven im bai tomed zenen velche di
everything them did and were him with always are who the

דערקלערט, און זיי אוועקגעשיקט קיין יפו .
Yafo kein avekgeshikt zei un derklert
Yafo to did send away them and declare

Am Yisroel, and davened to Hashem continually.
3 Cornelius clearly saw in a chazon *(vision)* lav davka *(approximately)* at the ninth hour of the day *(three o'clock in the afternoon)* a malach Hashem having come to him and having said to him, Cornelius! 4 And having looked intently at him and having become afraid, Cornelius said, What is it, Adon? The malach said to him, Your tefillos and your giving tzedakah have ascended as a zikaron *(memorial)* before Hashem.
5 Now dispatch some anashim to Yafo and send for a certain Shim'on who is also called Kefa. 6 This one is staying with a certain Shim'on, a tanner, whose bais is by the sea. 7 And, when the malach speaking to him had departed, Cornelius summoned shnayim of his household avadim and a devout chaiyal *(soldier)* from among the ones in his service, 8 Having explained everything, sent them to Yafo.

ט און אויף צומארגנס , בשעת זיי זענען געווען אויפן וועג,
veg oifen geven zenen zei beshas tsumorgens oif un
way on the was are they while the next morning on and

און האבן זיך דערנענטערט צו דער שטאט, איז פעטרוס
Petros iz shtot der tsu dernentert zich hoben un
Peter is city the to come closer themselves have and

ארויפגעשטיגן אויפן דאך, תפילה צו טאן, ארום דער זעקסטער שעה;
sho zekster der arum ton tsu tfile doch oifen aroifgeshtigen
hour sixth the around do to prayer roof on the climb up

י און איז הונגעריק געווארן, און געוואלט (עפעס) טועם זיין; נאר
nor zain toyem epes gevolt un gevoren hungerik iz un
but to taste something wanted and become hungry is and

בשעת מען האט צוגעגרייט (דאס עסן), איז געפאלן אויף אים אן
an im oif gefalen iz esen dos tsugegreit hot men beshas
a him upon fall did food the being prepared has they while

9 Now on the next day, as these were traveling and drawing near to Yafo, around the sixth hour *(noon)*, Kefa went up on to the roof to daven *(pray)*. 10 And Kefa became hungry, and was wanting to have a meal; but while they were preparing it, Kefa fell into a trance; 11 And he sees Shomayim having been

טראנס; [יא] און ער האט געזען דעם הימל אויפגעמאכט, און עפעס
epes un oifgemacht himel dem gezen hot er un trans
something and opening heaven the see did he and trance

א געפעס אראפקומען, ווי א גרויס ליילעך, אנגעבונדן אויף די פיר
fir di oif ongebunden lailech grois a vi aropkumen gefes a
four the on tied up sheet large a like come down dish a

עקן , און אראפגעלאזט אויף דער ערד; [יב] אין וועלכן עס האבן זיך
zich hoben es velchen in erd der oif aropgelozt un ekn
self have it which in earth the upon lowered and corners

געפונען אלע פירפיסיקע חיות און שרצים פון דער ערד און פייגל
feigel un erd der fun shrotsim un chayes firfisike ale gefunen
birds and earth the of reptiles and animals four-footed all found

פון הימל . [יג] און עס איז געקומען א קול צו אים: שטיי אויף, פעטרוס,
Petros oif shtei im tsu kol a gekumen iz es un himel fun
Peter up stand him to voice a come is it and heaven of

שחט און עס. [יד] פעטרוס אבער האט געזאגט: האר, בשום
beshum Har gezogt hot ober Petros es un shechat
never L-rd say did however Peter eat and kosher slaughter

אופן נישט, ווייל איך האב נאך קיינמאל נישט געגעסן וואס איז
iz vos gegesen nisht keinmol noch hob ich vail nisht oifen
is what eaten not anytime even have I because not way

טמא און טריפה . [טו] און ווידער איז א קול געקומען צו אים צום
tsum im tsu gekumen kol a iz vider un treife un tome
to the him to come voice a did again and not kosher and unclean

צווייטן מאל: וואס ה׳ האט ריין געמאכט, דאס זאלסטו נישט
nisht zolstu dos gemacht rein hot Hashem vos mol tsveitn
not shall you that made clean has Hashem what time second

(רופן) טמא . [טז] און דאס איז געשען דריי מאל; און גלייך
glaich un mol drai geshen iz dos un tome rufen
immediately and times three happened is this and unclean call

איז דאס געפעס ארויפגענומען געווארן אין הימל אריין.
arain himel in gevoren aroifgenumen gefes dos iz
into heaven in become taken up dish the is

opened, and a certain object descending like a large linen cloth lowered by four corners upon haAretz. [12] In this were all the fourfooted animals and remasim haAdamah *(creepers of the earth)* and oph haShomayim *(birds of heaven, birds of the air)*. [13] And there came a bat kol *(voice)* to him, Get up, Kefa, kill and eat! [14] But Kefa said, Chalilah li, Adonoi! For I have never eaten basar piggul *(unclean meat)* or shikkutz tameh *(abominable unclean thing)*. [15] And the bat kol came to Kefa again for a second time, What Hashem made tahor *(clean)*, you should no longer regard as tameh *(unclean)*. [16] And this happened shloshah pe'amim; and immediately the object was taken up into Shomayim.

[יז] און בשעת פעטרוס האט נישט געוואוסט וויאזוי זיך צו דערקלערן,
derkleren tsu zich viazoi gevust nisht hot Petros beshas un
explain to himself how know not did Peter while and

וואס עס קען זיין די דערשיינונג, וועלכע ער האט געזען, זע ,
ze gezen hot er velche dershainung di zain ken es vos
look seen had he which vision the be could it what

די מענער, וואס זענען געשיקט געווארן פון קארנעליוסן, האבנדיק
hobendik Corneliusn fun gevoren geshikt zenen vos mener di
having Cornelius from become sent had who men the

זיך נאכגעפרעגט וועגן שמעונס הויז , זענען געשטאנען ביים
baim geshtanen zenen hoiz Shim'ons vegen nochgefregt zich
at the standing are house Simon's about inquired themselves

טויער, [יח] און האבן גערופן און געפרעגט, צי שמעון , וועמען מען רופט
ruft men vemen Shim'on tsi gefregt un gerufen hoben un toier
called is who Simon asked and call did and gate

פעטרוס, שטייט דא איין.
ein do shteit Petros
one here stands Peter

[17] Now, while Kefa was greatly perplexed within himself as to what the chazon which he saw might be, hinei, the anashim, who had been sent by Cornelius, and who had, by inquiring, found the bais of Shim'on, stood at the gate. [18] And, calling out, they were asking if Shim'on, the one called Kefa, is staying here.

[יט] און בשעת פעטרוס האט נאכגעטראכט וועגן דעם חזיון , האט
hot chizoyen dem vegen nochgetracht hot Petros beshas un
did vision that about pondering was Peter while and

[19] And while Kefa was reflecting on the chazon,

דער גייסט צו אים געזאגט: זע , דריי מענער זוכן דיך. כ נאר שטיי
shtei nor dich zuchen mener drai ze gezogt im tsu Gaist der
stand but you seek men three look say him to Spirit the

אויף, גיי אראפ, און פאר מיט זיי , צווייפל גארנישט; ווייל
vail gornisht tsveifel zei mit for un arop gei oif
because nothing doubt them with do short trip and down go up

איך האב זיי געשיקט. כא און פעטרוס איז אראפגעגאנגען צו די
di tsu aropgegangen iz Petros un geshikt zei hob ich
the to go down did Peter and sent them have I

מענער, און האט געזאגט: אָט בין איך, וועמען איר זוכט; וואס פאר א
a far vos zucht ir vemen ich bin ot gezogt hot un mener
a for what seek you whom I am here say did and men

סיבה איז עס, צוליב וועלכער איר זענט געקומען? כב האבן זיי
zei hoben gekumen zent ir velcher tsulib es iz sibe
they so have come did you which on account of it is reason

געזאגט: קארנעליוס, אן אפיציר, אן איש צדיק און ירא שמים ,
shomaim yore un tsadik ish an ofitsir an Cornelius gezogt
heaven fearer of and righteous man a officer a Cornelius said

און וואס האט א גוטן שם ביים גאנצן יידישן פאלק, האט באקומען
bakumen hot folk Yiddishn gantsn baim shem gutn a hot vos un
received did nation Jewish entire among fame good a has who and

א באפעל פון א הייליקן מלאך , צו שיקן דיך רופן אין זיין הויז
hoiz zain in rufen dich shiken tsu malech heiliken a fun bafel a
house his in call you send to angel holy a from order a

אריין, און צו הערן רייד פון דיר. כג דעמאלט האט פעטרוס זיי
zei Petros hot demolt dir fun reid heren tsu un arain
them Peter did then you from words hear to and into

אריינגערופן און אויפגענומען גאסטפריינדלעך.
gastfraindlech oifgenumen un araingerufen
hospitable welcome and summon in

און צומארגנס איז ער אויפגעשטאנען און איז אוועק מיט
mit avek iz un oifgeshtanen er iz tsumorgens un
with go away did and get up he did the next morning and

זיי , און איניקע פון די ברידער אין יפו זענען מיטגעגאנגען מיט
mit mitgegangen zenen Yafo in brider di fun einike un zei
with accompany did Yafo in brothers the of some and them

אים. כד און דעם אנדערן טאג זענען זיי אריינגעקומען קיין קיסריה .
Kisaryah kein araingekumen zei zenen tog andern dem un im
Caesarea to come in they did day next the and him

קארנעליוס אבער האט שוין געווארט אויף זיי , האבנדיק
hobendik zei oif gevart shoin hot ober Cornelius
having them on waiting already was however Cornelius

צוזאמענגערופן זיינע קרובים און די אינטימע פריינד. כה און עס איז
iz es un fraind intime di un kroivim zaine tsuzamengerufen
did it and friends intimate the and relatives his called together

געשען , בשעת פעטרוס איז אריינגעקומען, אז אנטקעגנגייענדיק אים,
im antkegengeiendik az araingekumen iz Petros beshas geshen
him greeting that come in did Peter while happened

איז קארנעליוס אנידערגעפאלן פאר זיינע פיס און האט זיך געבוקט.
gebukt zich hot un fis zaine far anidergefalen Cornelius iz
bowed himself has and feet his before fall down Cornelius did

כו פעטרוס אבער האט אים אויפגעהויבן, און געזאגט: שטיי אויף;
oif shtei gezogt un oifgehoiben im hot ober Petros
up stand said and lift up him did however Peter

the Ruach Hakodesh said to
him, Hinei, shloshah anashim
are looking for you. [20] But
get up and go downstairs and
accompany them without
apprehensions, for I myself
have sent them. [21] And Kefa
went downstairs to the anashim
and said, Hinei, I am the one
whom you are seeking; for
what reason did you come?
[22] And they said, Cornelius, a
centurion, an ish tzaddik, and
a yire Elohim with a shem tov
with all the Am HaYehudim,
was directed by a malach
kadosh to summon you to his
bais and to hear a message
from you. [23] Therefore, having
invited them in, Kefa gave them
hachnosas orchim *(hospitality, lodging)*. And on the next day
Kefa got up and went away
with them, and some of the
Achim b'Moshiach from Yafo
accompanied him.
[24] And on the following
day, Moshiach's Shliach
Shim'on Kefa entered into
Caesarea, and Cornelius
was expecting them,
having called together
his krovey mishpokhot
(relatives) and close
friends. [25] Now when it
came about that Kefa
entered, Cornelius met
him, falling at his feet
to pay him reverence.
[26] Kefa made him stand
up, saying, Get up. I
myself am only a ben
Adam like everyone else.
[27] And as he conversed
with Cornelius, Kefa
entered and finds many
having assembled, [28] And
he said to them, You

איך אליין בין אויך נאר א מענטש. כז און רעדנדיק מיט אים, איז ער
er iz im mit redendik un mentsh a nor oich bin alein ich
he is him with speaking and man a only also am myself I

אריינגעגאנגען, און האט געפונען א סך צונויפגעקומענע; כח און האט
hot un tsunoifgekumene sach a gefunen hot un araingegangen
did and assembled many a find did and go in

צו זיי געזאגט: איר ווייסט אליין ווי עס איז אסור פאר א יידן
Yidn a far oser iz es vi alein veist ir gezogt zei tsu
Jew a for forbidden is it how yourself know you say them to

זיך צו באהעפטן אדער צו קומען צו איינעם פון א פרעמד פאלק;
folk fremd a fun einem tsu kumen tsu oder baheften tsu zich
nation strange a from one to come to or join to himself

נאר ה' האט מיר געוויזן, קיין מענטשן נישט צו רופן געמיין
gemein rufen tsu nisht mentshn kein gevizn mir hot Hashem nor
common call to not people any shown me had Hashem but

אדער טמא. כט היות איך בין גערופן געווארן, בין איך דערפאר
derfar ich bin gevoren gerufen bin ich heyoys tome oder
therefore I am become called was I given that unclean or

געקומען אָן איינווענד. איך פרעג דעריבער, צוליב וואס האט
hot vos tsulib deriber freg ich ainvend on gekumen
did what on account of therefore ask I objection without come

איר מיך געלאזט רופן? ל און קארנעליוס האט געזאגט: מיט פיר טעג
teg fir mit gezogt hot Cornelius un rufen gelozt mich ir
days four with said has Cornelius and to call permit me you

צוריק ביז צו דער דאזיקער שעה, דער ניינטער, האב איך תפילה געטאן
geton tfile ich hob nainter der sho doziker der tsu biz tsurik
do prayer I did ninth the hour this one the to until back

אין מיין הויז ; און זע פאר מיר איז געשטאנען א מאן אין שיינענדיקע
shainendike in man a geshtanen iz mir far ze un hoiz main in
shining in man a standing is me before look and house my in

מלבושים , לא און האט געזאגט; קארנעליוס, דיין תפילה איז דערהערט
derhert iz tfile dain Cornelius gezogt hot un malbushem
heard is prayer your Cornelius say did and clothing

געווארן, און דיינע צדקות זענען דערמאנט געווארן פאר ה' .
Hashem far gevoren dermont zenen tsedokes daine un gevoren
Hashem before become remembered is almsgiving your and become

לב שיק דעריבער קיין יפו , און לאד איין שמעונען , וועלכן מען רופט
ruft men velchen Shim'onen ein lad un Yafo kein deriber shik
call they which Simon one invite and Yafo to therefore send

פעטרוס; ער שטייט איין אינם הויז פון שמעון , א גארבער, ביים ים .
yam baim garber a Shim'on fun hoiz inem ein shteit er Petros
sea by the tanner a Simon of house in the one lodge he Peter

לג דעריבער האב איך גלייך געשיקט צו דיר; און דו האסט גוט
gut host du un dir tsu geshikt glaich ich hob deriber
well you have you and you to send immediately I did therefore

געטאן, וואס ביסט געקומען. און איצט זענען מיר אלע דא פאר
far do ale mir zenen itst un gekumen bist vos geton
before here all we are now and come did you who did

ה' , כדי צו הערן אלץ, וואס איז דיר באפוילן געווארן פונם
funem gevoren bafoilen dir iz vos alts heren tsu kedei Hashem
from the become commanded you is which all hear to so as Hashem

האר. לד און פעטרוס, האט אויפגעמאכט זיין מויל און געזאגט:
gezogt un moil zain oifgemacht hot Petros un Har
said and mouth his open did Peter and L-rd

have da'as that it is asur *(prohibited)* for an ish Yehudi to associate with or to approach a nokhri *(foreigner)*. And yet to me Hashem showed to call no one shikkutz *(abomination)* or tameh *(unclean)*.
29 Therefore, also, when summoned, I came, raising no objections. And so I ask for what reason you summoned me? 30 Cornelius said, Four days ago to this hour, I was davening in my bais at the ninth hour, and, hinei, a being stood before me enrobed in shining radiance,
31 And he said, Cornelius, your tefillah was heard and your tzedakah is remembered before Hashem. 32 Therefore, send to Yafo and summon Shim'on who is called Kefa. He is staying in the bais of Shim'on the tanner by the sea. 33 At once I sent for you and you did well having come. Now, therefore, we all are present before Hashem to hear all the things that have been commanded to you by Adonoi. 34 And opening his mouth, Kefa said, Omein, I have binah that Hashem is not one to show masso panim *(partiality)*,
35 But in every nation the ones who have yirat Shomayim and work Tzidkat Hashem are

אויף אן אמת בין איך משיג , אז ה׳ איז נישט קיין
kein nisht iz Hashem az maseg ich bin emes an oif
any not is Hashem that understand I am truth an on

נושא פנים ; לה נאר אין יעדן פאלק, ווער עס פארכט זיך
zich forcht es ver folk yedn in nor ponem noisa
self fears it who nation every in but face partiality to the

פאר אים און טוט צדקה , איז אנגענומען ביי אים. לו דאס ווארט,
vort dos im bai ongenumen iz tsedoke tut un im far
word the him by accepted is alms charity does and him before

וואס ער האט געשיקט צו די קינדער ישראל, מבשר זייענדיק
zaiendik mevaser Yisroel kinder di tsu geshikt hot er vos
making herald Israel children of the to sent had he which

שלום דורך יהושע/ישוע המשיחן —ער איז האר איבער
iber Har iz er HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua durch sholem
over L-rd is he the Moshiach Yehoshua through peace

אלע— לז קענט איר; און איר קענט די זאך , וואס איז געשען איבערן
ibern geshen iz vos zach di kent ir un ir kent ale
over to happen did which thing the know you and you know all

גאנצן (לאנד) יהודה , וועלכע האט זיך אנגעהויבן פון גליל נאך
noch Galil fun ongehoiben zich hot velche Yehude land gantsn
after Galilee from begin self has which Yehudah land whole

דער מקווה , וואס יוחנן האט אויסגערופן— לח ווי ה׳ האט
hot Hashem vi oisgerufen hot Yochanan vos mikveh der
did Hashem how preached had John which mikveh the

געזאלבט יהושען/ישוען פון נצרת מיט דעם רוח הקודש און
un Hakoidesh ruach dem mit Natseret fun Yeshuan/Yehoshuan gezalbt
and the Holy Spirit the with Natseret of Yehoshua anoint

מיט גבורה; וועלכער איז ארומגעגאנגען, טוענדיק גוטס און היילנדיק אלע,
ale heilendik un guts tuendik arumgegangen iz velcher gvure mit
all healing and good doing went around is who power with

וואס זענען געווען אונטער דער מאכט פונם שׂטן , ווייל ה׳ איז
iz Hashem vail Satan funem macht der unter geven zenen vos
is Hashem because Satan of the power the under been had who

געווען מיט אים. לט און מיר זענען עדות וועגן אלעם , וואס ער
er vos alem vegen eides zenen mir un im mit geven
he which everything about witnesses are we and him with was

האט געטאן אין דעם לאנד יהודה און אין ירושלים ; אים האבן זיי
zei hoben im Yerushalayim in un Yehude land dem in geton hot
they did him Jerusalem in and Yehudah land the in done has

אויך אומגעבראכט, אויפהענגענדיק אים אויף א בוים. מ דעם דאזיקן האט
hot dozikn dem boim a oif im oifhengendik umgebracht oich
did this the tree a on him hanging up kill also

ה׳ אויפגעוועקט דעם דריטן טאג, און אים געגעבן אנטפלעקט צו
tsu antplekt gegeben im un tog dritn dem oifgevekt Hashem
to revelation given him and day third the rouse Hashem

ווערן, מא (דאך) נישט צום גאנצן פאלק, נאר צו עדות , וועלכע
velche eides tsu nor folk gantsn tsum nisht doch veren
who witnesses to but nation entire to the not yet be

זענען פאראויס אויסדערוויילט געווארן פון ה׳ , צו אונדז, וואס
vos undz tsu Hashem fun gevoren oisderveilt forois zenen
who us to Hashem of become chosen beforehand had

האבן געגעסן און געטרונקען מיט אים נאך זיין אויפשטיין פון די
di fun oifshtein zain noch im mit getrunken un gegesen hoben
the from standing up his after him with drank and eaten had

acceptable to him. 36 The dvar which he sent to the Bnei Yisroel, preaching shalom through Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua (Hu Adon Kol!) 37 That word, I say, you know the thing which took place throughout all Yehudah, having begun from the Galil after the tevilah of teshuva which Yochanan preached; 38 You know Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua from Natzeret, how Hashem anointed him with the Ruach Hakodesh and with ko'ach *(power)*, and how he went about doing mitzvot and giving refu'ah shlemah to all the ones being oppressed by Samael *(the devil)* because Hashem was with him. 39 We are edim *(witnesses)* of all things which he did both in the countryside of Yehudah and in Yerushalayim. And they also put him to death, having hanged nivlato al haEtz *(his body on the Tree)*. 40 This one Hashem made to stand up alive again on the Yom HaShelishi and granted to him to be visible, 41 Not to Klal Yisroel, but to edim which had been chosen beforehand by Hashem, that is, to us who ate and drank together with him at Tish after the Techiyas HaMoshiach. 42 Moshiach gave mitzvah to us to preach to the people

טויטע. מב און ער האט אונדז באפוילן אויסצורופן צום פאלק און
un folk tsum oistsurufen bafoilen undz hot er un toite
and people to the to proclaim command us did he and dead

עדות צו זאגן , אז ער איז דער פון ה׳ באשטימטער שופט
shoifet bashtimter Hashem fun der iz er az zogen tsu eides
judge appointed Hashem from the one is he that say to witness

פון די לעבעדיקע און טויטע. מג אויף אים זאגן אלע נביאים עדות ,
eides neviim ale zogen im oif toite un lebedike di fun
witness prophets all say him to dead and living ones the of

אז יעדערער, וואס גלויבט אין אים, וועט דורך זיין נאמען באקומען
bakumen nomen zain durch vet im in gloibt vos yederer az
received name his through will him in believes who everyone that

די פארגעבונג פון זינד.
zind fun fargebung di
sin of forgiveness the

מד בשעת פעטרוס האט נאך גערעדט די דאזיקע ווערטער, איז דער
der iz verter dozike di geredt noch hot Petros beshas
the did words these the speaking still was Peter while

רוח הקודש געפאלן אויף אלע, וואס האבן געהערט דאס ווארט.
vort dos gehert hoben vos ale oif gefalen Hakoidesh ruach
word the heard had who all on fell the Holy Spirit

מה און די געמלטע (ד. ה. די יידישע) מאמינים , וועלכע זענען
zenen velche maiminem Yiddishe di h d gemalte di un
had who believers Jewish the e i circumcised the and

מיטגעקומען מיט פעטרוסן, האבן געשטוינט, אז אפילו אויף די
di oif afile az geshtoint hoben Petrosn mit mitgekumen
the upon even that astounded were Peter with come with

אומות (העולם) איז אויסגעגאסן געווארן די מתנה פון דעם רוח
ruach dem fun matone di gevoren oisgegosen iz hooilem umes
Spirit the of gift the become poured out is of the world nations

הקודש . מו ווארום זיי האבן זיי געהערט רעדן מיט לשונות
leshoines mit reden gehert zei hoben zei vorem Hakoidesh
tongues with speak heard them have they because the Holy

און אפגעבן כבוד צו ה׳ . דעמאלט האט פעטרוס געענטפערט:
geentfert Petros hot demolt Hashem tsu koved opgeben un
answer Peter did then Hashem to glory give and

מז צי קען דען עמיצער פארווערן דאס וואסער, אז עס זאלן נישט
nisht zolen es az vaser dos farveren emitser den ken tsi
not should it that water that prohibit anyone then can

געטובלט ווערן אין דער מקווה די דאזיקע, וועלכע האבן באקומען דעם
dem bakumen hoben velche dozike di mikveh der in veren getoivelt
the received have which these the mikveh the in to be immersed

רוח הקודש , פונקט אזוי ווי מיר? מח און ער האט זיי באפוילן
bafoilen zei hot er un mir vi azoi punkt Hakoidesh ruach
command them did he and we as so exactly the Holy Spirit

זיך צו לאזן טובל זיין אין דער מקווה אין דעם נאמען פון
fun nomen dem in mikveh der in zain toivel lozen tsu zich
of name the in mikveh the in be immerse let to themselves

יהושע/ישוע המשיחן . דעמאלט האבן זיי אים געבעטן, נאך
noch gebeten im zei hoben demolt HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua
yet ask him they did then the Moshiach Yehoshua

צו פארבלייבן איניקע טעג.
teg einike farblaiben tsu
days some remain to

and to bear solemn edut
that this one is the one
having been appointed
by Hashem as Shofet
HaChayyim v'HaMesim.
43 To this one all the
Nevi'im bear witness
that through ha-Shem
of him everyone who
has emunah in him
has selicha *(forgiveness)*
of chatta'im *(averos,
sins)*.

44 While Kefa was still
speaking these words,
the Ruach Hakodesh
fell upon all the ones
hearing the dvar. 45 And
the Messianic Jews
who had come with
Kefa were nispoyel
(standing in awe) that
also upon the Goyim
the matnat HaRuach
Hakodesh has been
poured out. 46 For they
were hearing them
speaking in leshonot
and exalting Hashem.
Then Kefa answered,
47 Surely no one can
refuse the mikveh
mayim for these to
be given Moshiach's
tevilah of teshuva
who have received the
Ruach Hakodesh just
as we did, can he?
48 And Kefa directed
for them to be given
Moshiach's tevilah
of teshuva in the
Shem of Moshiach
Yehoshua *(Yeshua)*.
Then they asked
him to remain some
yamim.

יא

און די שליחים און די ברידער, וועלכע זענען געווען אין
in geven zenen velche brider di un shlichim di un
in was are who brothers the and Shlichim the and

יהודה, האבן געהערט, אז אויך די אומות (העולם)
hooilem umes di oich az gehert hoben Yehude
of the world nations the also that hear did Yehudah

האבן אנגענומען ה'ס ווארט. [ב] און ווען פעטרוס איז ארויפגעקומען
aroifgekumen iz Petros ven un vort Hashems ongenumen hoben
come up did Peter when and word Hashem's accept did

קיין ירושלים, האבן די געמלטע זיך געצאנקט מיט
mit getsankt zich gemalte di hoben Yerushalayim kein
with flare up themselves circumcised the did Jerusalem to

אים, זאגנדיק: [ג] דו ביסט אריינגעגאנגען צו ערלים, און האסט
host un areilim tsu araingegangen bist du zogendik im
did and uncircumcised to go in did you saying him

געגעסן מיט זיי. [ד] פעטרוס אבער האט אנגעהויבן און זיי
zei un ongehoiben hot ober Petros zei mit gegesen
them and begin did however Peter them with eat

דערציילט כסדר, אזוי צו זאגן: [ה] איך בין געווען אין דער שטאט
shtot der in geven bin ich zogen tsu azoi keseyder dertseilt
city of the in was am I say to so in regular order told

יפו און האב תפילה געטאן, און אין א טראנס האב איך געזען א
a gezen ich hob trans a in un geton tfile hob un Yafo
a see I did trance a in and done prayer did and Yafo

חזיון, עפעס א געפעס איז אראפגעקומען ווי א גרויס ליילעך,
lailech grois a vi aropgekumen iz gefes a epes chizoyen
sheet large a like come down is bowl a some sort of vision

אראפגעלאזט פון הימל ביי די פיר עקן; און עס איז געקומען
gekumen iz es un ekn fir di bai himel fun aropgelozt
come is it and corners four the with heaven from lowered

צו מיר; [ו] אין וועלכן איך האב זיך איינגעקוקט און באמערקט, און
un bamerkt un aingekukt zich hob ich velchen in mir tsu
and notice and scrutinize myself did I which in me to

געזען די פירפיסיקע (בהמות) פון דער ערד און די חיות און
un chayes di un erd der fun beheimes firfisike di gezen
and creatures the and earth the of beasts four-footed the saw

שרצים און די פייגל פון הימל. [ז] און האב געהערט א קול זאגן צו
tsu zogen kol a gehert hob un himel fun feigel di un shrotsim
to saying voice a hear did and heaven of birds the and reptiles

מיר: שטיי אויף, פעטרוס, שעכט און עס. [ח] איך אבער האב געזאגט:
gezogt hob ober ich es un shecht Petros oif shtei mir
say did however I eat and slaughter Peter up stand me

בשום אופן נישט, האר, ווייל קיין שום טמא אדער טריפה
treife oder tome shum kein vail Har nisht oifen beshum
not kosher or impure any no because L-rd not way never

זאך איז (נאך) קיינמאל נישט אריינגעגאנגען אין מיין מויל. [ט] און
un moil main in araingegangen nisht keinmol noch iz zach
and mouth my in entered not never yet is thing

צום צווייטן מאל האט א קול פון הימל מיר געענטפערט: וואס
vos geentfert mir himel fun kol a hot mol tsveitn tsum
what answer me heaven from voice a did time second to the

ה׳ האט ריין געמאכט, זאלסטו נישט מטמא זיין. [י] דאס
dos zain metame nisht zolstu gemacht rein hot Hashem
the be make unclean not shall you made clean has Hashem

11

And the Moshiach's
Shlichim and
the Achim b'Moshiach,
the ones throughout
Yehudah, heard that also
the non-Jews received
the dvar Hashem.
2 But when Kefa went
up to Yerushalayim,
those of the faction of
the Bris Milah were
taking issue with him,
3 Saying, You entered
into a bais of anashim
arelim *(uncircumcised*
men) and you sat at tish
with them. 4 But Kefa
began explaining to
them beseder *(in order)*,
saying, 5 I was davening
in the shtetl of Yafo
and in a trance I saw
a chazon *(vision)* of a
certain object descending
like a large linen cloth
lowered by four corners
from Shomayim, and it
came up to me. 6 And
when I had gazed upon
it, I saw fourfooted
animals of ha'aretz and
chayyat hasadeh and
remasim haAdamah
and oph HaShomayim.
7 And I heard also a
bat kol saying to me,
Get up, Kefa. Kill and
eat. 8 But I said, By no
means, Adoni, because
nothing common or
tameh *(unclean)* has
ever entered into my
stomach. 9 And the bat
kol answered for a second
time from Shomayim,
What Hashem made
tahor *(clean)* do not
declare tameh *(unclean)*.

דאזיקע איז געשען דריימאל , און אלץ איז ווידער ארויפגענומען
dozike iz geshen draimol un alts iz vider aroifgenumen
these is happened three times and all is again taken up

געווארן אין הימל אריין. יא און זע , אין אן אויגנבליק זענען געשטאנען
gevoren in himel arain un ze in an oignblik zenen geshtanen
become in heaven into and look in an eye blink are standing

דריי מענטשן ביים הויז , אין וועלכן מיר זענען געווען, וואס זענען
drai mentshn baim hoiz in velchen mir zenen geven vos zenen
three men by the house in which we are was who are

געשיקט געווארן פון קיסריה צו מיר. יב און דער גייסט האט געזאגט צו
geshikt gevoren fun Kisaryah tsu mir un der Gaist hot gezogt tsu
sent become from Caesarea to me and the Spirit has said to

מיר, איך זאל מיטגיין מיט זיי , און זיך גארנישט ווייגערן. און
mir ich zol mitgein mit zei un zich gornisht veigeren un
me I shall go along with them and myself nothing hesitate and

די דאזיקע זעקס ברידער זענען מיטגעגאנגען מיט מיר, און מיר זענען
di dozike zeks brider zenen mitgegangen mit mir un mir zenen
the these six brothers did accompany with me and we did

אריינגעגאנגען אין דעם מאנס הויז ; יג און ער האט אונדז דערציילט,
araingegangen in dem mans hoiz un er hot undz dertseilt
enter into the man's house and he did us tell

ווי ער האט געזען דעם מלאך אין זיין הויז שטיין און זאגן : שיק
vi er hot gezen dem malech in zain hoiz shtein un zogen shik
how he had seen the angel in his house standing and say send

קיין יפו און ברענג שמעונען , וועמען מען רופט פעטרוס, יד וועלכער
kein Yafo un breng Shim'onen vemen men ruft Petros velcher
to Yafo and bring Simon whom is called Peter who

וועט רעדן צו דיר ווערטער, דורך וועלכע דו וועסט געהאלפן ווערן
vet reden tsu dir verter durch velche du vest geholfen veren
will speak to you words through which you will helped to be

און דיין גאנץ הויז . טו און ווען איך האב אנגעהויבן צו רעדן,
un dain gants hoiz un ven ich hob ongehoiben tsu reden
and your whole house and when I did begin to speak

איז דער רוח הקודש געפאלן אויף זיי , פונקט אזוי ווי אין
iz der ruach Hakoidesh gefalen oif zei punkt azoi vi in
did the Spirit the Holy fall upon them exactly as the way in

אנהויב אויף אונדז. טז און איך האב מיך דערמאנט דעם הארס ווארט,
onhoib oif undz un ich hob mich dermont dem Hars vort
beginning upon us and I did me remember the L-rd's word

ווי ער האט געזאגט: יוחנן האט טאקע געטובלט מיט
vi er hot gezogt Yochanan hot take getoivelt mit
how he had said John did actually immerse mikveh with

וואסער אין דער מקווה , איר אבער וועט געטובלט ווערן אין דער
vaser in der mikveh ir ober vet getoivelt veren in der
water in the mikveh you however will to be immersed in the

מקווה מיט דעם רוח הקודש . יז דעריבער אויב ה׳ האט זיי
mikveh mit dem ruach Hakoidesh deriber oib Hashem hot zei
mikveh with the Spirit the Holy therefore if Hashem did them

געגעבן די זעלביקע מתנה , ווי אויך צו אונדז, די מאמינים אין דעם
gegeben di zelbike matone vi oich tsu undz di maiminem in dem
give the same gift as also to us the believers in the

האר יהושע/ישוע המשיח , ווער בין איך, וואס זאל קענען
Har Yeshua/Yehoshua HaMoshiach ver bin ich vos zol kenen
L-rd Yehoshua the Moshiach who am I who shall be able to

[10] This happened shlosh pe'amim, and everything was pulled up again into Shomayim. [11] Hinei, at once shloshah anashim stood at the bais in which I was, having been sent from Caesarea to me. [12] And the Ruach Hakodesh said to me to accompany them without hesitating and these sheshet haAchim b'Moshiach came with me also, and we entered into the bais of the ish. [13] He reported to us how he saw the malach in his bais having stood and having said, Send to Yafo and summon Shim'on, the one being called Kefa, [14] Who will speak words to you by which you and all your bais will find Yeshu'at Eloheinu. [15] As I began to speak, the Ruach Hakodesh fell upon them, just as also upon us in the beginning. [16] And I remembered the dvar of Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu, how he used to say, Yochanan gave a tevilah of teshuva with a mikveh mayim, but you will be given a tevilah with the Ruach Hakodesh. [17] If then Hashem gave the same matanah to them as also to us after believing in Moshiach Adoneinu, who then was I to stand in the way of Hashem? [18] And having

פארווערן ה׳ ? יח און הערנדיק דאס, זענען זיי שטיל געווארן און
un gevoren shtil zei zenen dos herendik un Hashem farveren
and become quiet they did this on hearing and Hashem prohibit

האבן געלויבט ה׳ , אזוי צו זאגן : באמת , ה׳ האט אויך צו
tsu oich hot Hashem beemes zogen tsu azoi Hashem geloibt hoben
to also did Hashem in truth say to so Hashem praise did

אומות (העולם) געגעבן די תשובה צום לעבן.
leben tsum tshuve di gegeben hooilem umes
life to the repentance the given of the world nations

יט און די , וועלכע זענען צעשפרייט געווארן צוליב דער
der tsulib gevoren tseshpreit zenen velche di un
the on account of become scattered did who those and

רדיפה , וואס איז געשען איבער סטעפאנוסן, זענען אוועק
avek zenen Stefanosn iber geshen iz vos redife
go away did Stefanos over happened is which persecution

ביז פעניציען און קפריסין און אנטיאכיען, נישט רעדנדיק דאס ווארט
vort dos redendik nisht Antiyochen un Cyprus un Phoenicia biz
word the speaking not Antioch and Cyprus and Phoenicia for

צו קיינעם אחוץ בלויז צו יידן . כ עס זענען אבער געווען אייניקע
einike geven ober zenen es Yidn tsu bloiz achuts keinem tsu
some was however were there Jews to only except anyone to

פון זיי , מענער פון קפריסין און קירניה, וואס, ווען זיי זענען
zenen zei ven vos Cyrene un Cyprus fun mener zei fun
did they when who Cyrene and Cyprus from men them of

געקומען קיין אנטיאכיען, האבן גערעדט אפילו צו גריכן , אנזאגנדיק
onzogendik Greeks tsu afile geredt hoben Antiyochen kein gekumen
announcing Greeks to even speak did Antioch to come

די גוטע בשורה פון דעם האר יהושע/ישוע . כא און די האנט פון
fun hant di un Yeshua/Yehoshua Har dem fun besoire gute di
of hand the and Yehoshua L-rd the about News Good the

דעם האר איז געווען מיט זיי , און א גרויסע צאל האבן געגלויבט
gegloibt hoben tsol groise a un zei mit geven iz Har dem
believed did number great a and they with was is L-rd the

און זיך געקערט צום האר. כב און די זאך וועגן זיי איז
iz zei vegen zach di un Har tsum gekert zich un
is them about matter the and L-rd to the turn back themselves and

געהערט געווארן אין די אויערן פון דער קהילה, וועלכע איז געווען אין
in geven iz velche kehile der fun oiern di in gevoren gehert
in was is which kehile the of ears the in become heard

ירושלים , און זיי האבן ארויסגעשיקט בר-נבאן קיין אנטיאכיען;
Antiyochen kein Bar-Nabban aroisgeshikt hoben zei un Yerushalayim
Antioch to Barnabas send out did they and Jerusalem

כג וועלכער האט זיך געפריידט, ווען ער איז אהינגעקומען און געזען דעם
dem gezen un ahingekumen iz er ven gefreidt zich hot velcher
the sees and come there is he when rejoice self did who

חסד פון ה׳ ; און האט אלעמען מזהיר געווען, זיך צו באהעפטן
baheften tsu zich geven mazer alemen hot un Hashem fun chesed
join to self was exhort everyone did and Hashem of grace

צום האר מיט אן אנטשלאסן הארץ; כד ווייל ער איז געווען אן איש
ish an geven iz er vail harts antshlosen an mit Har tsum
man a was is he because heart firm a with L-rd to the

טוב און אנגעפילט מיט דעם רוח הקודש און מיט אמונה; און אן
an un emune mit un Hakoidesh ruach dem mit ongefilt un tov
a and faith with and the Holy Spirit the with filled and good

heard these things,
they were silenced
and glorified Hashem,
saying Then also to
the Nations Hashem
has given teshuva unto
Chayyim.

19 Then the ones, that is,
those having been scattered
because of the tzoros that
happened in connection
with Stefanos, came to
Phoenicia and Cyprus and
Antioch, darshenen to
no one the dvar Hashem
except only to Yehudim.
20 And there were some of
them, anashim of Cyprus
and Cyrene, who having
come to Antioch, were
speaking also to the Yevanim,
darshenen the Besuras
HaGeulah of Adoneinu
Yehoshua. 21 The hand of
Adonoi was on them and
a large number, having
had emunah, turned to
Moshiach Adoneinu. 22 The
report about them was
heard in the ears of the
Kehillah of Moshiach in
Yerushalayim, and they
sent out Bar-Nabba to
go to Antioch; 23 Who,
having come, and having
seen the Chen v'Chesed
Hashem, rejoiced and was
encouraging everyone
with deveykus *(devotion)*
to HaAdon to remain
true to Rebbe, Melech
HaMoshiach Adoneinu.
24 For Bar-Nabba was
a mentsh, a gavra, an
ish tov full of the Ruach
Hakodesh and of emunah.
And a great multitude

אנגעזעענער המון מענטשן האט זיך אונטערטעניק געמאכט צום
tsum gemacht untertenik zich hot mentshn hamon ongezeener
to the made submissive self has people crowd of considerable

האר. כה און ער איז ארויסגעגאנגען קיין טרסוס אויפצוזוכן שאולן;
Shauln oiftsuzuchen Tarsus kein aroisgegangen iz er un Har
Saul to seek Tarsus to went out is he and L-rd

כו און געפינענדיק אים, האט ער אים אוועקגעפירט קיין אנטיאכיען. און
un Antiyochen kein avekgefirt im er hot im gefinendik un
and Antioch to bring over him he did him finding and

עס איז געשען , במשך פון א גאנץ יאר האבן זיי זיך
zich zei hoben yor gants a fun bemeshech geshen iz es
themselves they did year whole a of in the time happened is it

פארזאמלט אין דער קהלה און געלערנט א גרויסן עולם מענטשן; און
un mentshn oilem groisn a gelernt un kehile der in farzamlt
and people crowd great a teach and kehile the in assemble

צוערשט אין אנטיאכיען האט מען די תלמידים גערופן משיחיסטים.
Moshichistim gerufen talmidim di men hot Antiyochen in tsuersht
Meshichistim called disciples the they has Antioch in at first

כז אין די דאזיקע טעג זענען אראפגעקומען נביאים פון ירושלים
Yerushalayim fun neviim aropgekumen zenen teg dozike di in
Jerusalem from prophets come down did days these the in

קיין אנטיאכיען. כח און איינער פון זיי מיטן נאמען אגאבוס איז
iz Agabus nomen miten zei fun einer un Antiyochen kein
did Agav name with the them of one and Antioch to

אויפגעשטאנען און האט געוויזן דורך דעם רוח הקודש , אז עס
es az Hakoidesh ruach dem durch gevizn hot un oifgeshtanen
there that the Holy Spirit the through show did and stand up again

וועט זיין א גרויסער הונגער אין דער גאנצער וועלט; וואס איז געקומען
gekumen iz vos velt gantser der in hunger groiser a zain vet
come did which world whole the in famine great a be will

אין די טעג פון קלודיוס. כט און די תלמידים האבן באשלאסן, אז
az bashlosen hoben talmidim di un Claudius fun teg di in
that decide did disciples the and Claudius of days the in

יעדער איינער פון זיי , לויט זיינע מעגלעכקייטן, זאל שיקן צו
tsu shiken zol meglechkeitn zaine loit zei fun einer yeder
to send shall ability his according to them of one every

דער אונטערשטיצונג פון די ברידער, וועלכע וואוינען אין יהודה. ל דאס
dos Yehude in voinen velche brider di fun untershtitsung der
this Yehudah in dwell who brothers the of support the

האבן זיי אויך געטאן, שיקנדיק עס צו די זקנים דורך דער האנט
hant der durch zkeinem di tsu es shikendik geton oich zei hoben
hand the through elders the to it sending do also they did

פון בר-נבא און שאול.
Shaul un Bar-Nabba fun
Saul and Bar-Nabba of

יב און ארום יענער צייט האט דער קעניג הורדוס אויסגעשטרעקט
oisgeshtrekt Hordos kenig der hot tsait yener arum un
stretch out Herod king the did time that around and

די הענט צו פייניקן אייניקע פון דער קהלה. ב און האט געטייט
geteit hot un kehile der fun einike painiken tsu hent di
kill did and kehile the of some torture of to hands the

יעקבן , יוחננס ברודער, מיט דער שווערד. ג און זעענדיק, אז עס
es az zeendik un shverd der mit bruder Yochanans Yaakovn
it that seeing and sword the with brother John's James

was added to Adoneinu.
25 And Bar-Nabba left
for Tarsus to look for
Sha'ul, 26 And, having
found him, he brought
him to Antioch. And it
came about that for an
entire year, they met
with Moshiach's Kehillah
there, and taught a large
multitude. And it was in
Antioch that the talmidim
were first called Ma'aminim
HaMeshichiyim *(Messianic
Believers)*.

27 Now in these yamim,
nevi'im came down from
Yerushalayim to Antioch.
28 One of them, by name
of Agav, having got
up, indicated through
the Ruach Hakodesh a
great famine was about
to come all over the
world. And this famine
actually occurred during
the time of Claudius.
29 Now the talmidim
decided that according
to their means, each
of them would send
support to the Achim
b'Moshiach dwelling in
Yehudah; 30 Which also
they did, having sent to
the Ziknei HaKehillot by
the hand of Bar-Nabba and
Sha'ul.

12

12 Now during that
time Herod the
king laid his hands on
Moshiach's Kehillah to
harm some of them. 2 He
killed Ya'akov the ach
Yochanan with a cherev
(sword). 3 Having seen

איז געפעלן די יידן , האט ער געמערט צו ארעסטירן פעטרוסן אויך.
oich Petrosn arestiren tsu gemert er hot Yidn di gefelen iz
also Peter arrest to continue he has Judaeans the pleased is

און עס זענען (דעמאלט) געווען די טעג פונם חג המצות .
hamatsus Chag funem teg di geven demolt zenen es un
unleavened bread Feast of of the days the were then was it and

ד און נעמענדיק אים געפאנגען, האט ער אים איינגעזעצט אין תפיסה,
tfise in aingezetst im er hot gefangen im nemendik un
prison in jailed him he did captive him taking and

איבערגעבנדיק אים צו פיר אפטיילונגען זעלנער, יעדע פון פיר מאן, צו
tsu man fir fun yede zelner opteilungen fir tsu im ibergebendik
to men four of each soldiers squads of four to him turning over

היטן , האבנדיק בדעה נאך פסח אים ארויסצופירן פארן פאלק .
folk farn aroistsufiren im Pesach noch bedeye hobendik hiten
people before to lead out him Pesach after in mind to having guard

ה פעטרוס איז דעריבער באוואכט געווארן אין דעם געפענקעניש, און די
di un gefenkenish dem in gevoren bavacht deriber iz Petros
the and prison the in become guarded therefore is Peter

קהלה האט זייער ערנסט מתפלל געווען פאר אים צו ה׳ . ו און ווען
ven un Hashem tsu im far geven mispalel ernst zeier hot kehile
when and Hashem to him for was pray earnest very did kehile

הורדוס האט אים שוין געזאלט ארויספירן, איז פעטרוס יענע נאכט
nacht yene Petros iz aroisfiren gezolt shoin im hot Hordos
night that Peter did to lead out supposed already him was Herod

געשלאפן צווישן צוויי זעלנער, מיט צוויי קייטן געבונדן ; און לייט
lait un gebunden keitn tsvei mit zelner tsvei tsvishen geshlofen
people and bound chains two with soldiers two between sleep

אויף דער וואך ביי דער טיר האבן געהיטן די תפיסה. ז און זע , א
a ze un tfise di gehiten hoben tir der bai vach der oif
an look and prison the guard did door the at watch the on

מלאך פונם האר איז געקומען, און א ליכט האט אויפגעלויכטן אין
in oifgeloichten hot licht a un gekumen iz Har funem malech
in light up did light a and come is L-rd from the angel

דער קאמער ; און ער האט א קלאפ געטאן פעטרוסן אויף דער זייט און
un zait der oif Petrosn geton klap a hot er un kamer der
and side the on Peter done knock a did he and chamber the

אים אויפגעוועקט, און געזאגט: שטיי אויף געשווינד. און די קייטן
keitn di un geshvind oif shtei gezogt un oifgevekt im
chains the and quickly up stand said and rouse him

זענען אים אראפגעפאלן פון די הענט. ח און דער מלאך האט צו אים
im tsu hot malech der un hent di fun aropgefalen im zenen
him to did angel the and hands the from drop off him did

געזאגט: גארטל דיך אונטער און טו אָן דיינע שיך . און ער האט
hot er un shich daine on tu un unter dich gartel gezogt
did he and sandals your on do and under yourself belt say

אזוי געטאן. און ער האט צו אים געזאגט: היל דיך איין אין
in ein dich hil gezogt im tsu hot er un geton azoi
in together yourself wrap say him to did he and do thus

דיין מלבוש און פאלג מיר נאך . ט און ער איז ארויסגעגאנגען און
un aroisgegangen iz er un noch mir folg un malbesh dain
and go out did he and after me follow and garment your

האט נאכגעפאלגט; און נישט געוואוסט, אז עס איז אמת, וואס איז
iz vos emes iz es az gevust nisht un nochgefolgt hot
has what true is it that know did not and follow did

that this was pleasing
to the Judeans, Herod
proceeded to arrest Kefa
also. This happened
during the yamim of
Chag HaMatzot. 4 When
he had Kefa seized, he put
him in the beis hasohar,
having handed him over to
four squads of chaiyalim
to guard him, intending
after Pesach to bring
him before the people.
5 Therefore, Kefa was
being kept in the beis
hasohar. But tefillah to
Hashem was earnestly
being made by Moshiach's
Kehillah for him. 6 But
b'lailah, when Herod
was about to lead him
out, Kefa, bound with
two sharsherot *(chains)*,
was sleeping between
two chaiyalim; and,
before the delet *(door)*,
were shomrim *(guards)*
keeping watch over the
beis hasohar. 7 Then a
malach HaAdon approached
and ohr *(light)* shone in
the cheder *(room)*, and,
having struck the side
of Kefa, he awoke him,
saying, Get up quickly!
And the kavlei varzel
(shackles of iron) fell off
his hands. 8 The malach
said to Kefa, Put on
your gartel and tie your
sandals. And Kefa did
so. And the malach says
to him, Put on your
kaftan and follow me.
9 And having gone out,
Kefa was following the
malach, and he did not
have da'as that the thing

געשען דורך דעם מלאך, נאר האט געמיינט, ער זעט א חזיון .
chizoyen a zet er gemeint hot nor malech dem durch geshen
vision a sees he think did but angel the through happened

י און ווען זיי זענען דורכגעגאנגען די ערשטע וואך און די צווייטע,
tsveite di un vach ershte di durchgegangen zenen zei ven un
second the and watch first the passed through are they when and

זענען זיי געקומען צו דעם אייזערנעם טויער, וואס פירט אין דער שטאט
shtot der in firt vos toier aizernem dem tsu gekumen zei zenen
city the in leads which gate iron the to come they are

אריין; פון זיך אליין האט עס זיך אויפגעמאכט פאר זיי ; און זיי
zei un zei far oifgemacht zich es hot alein zich fun arain
they and them for open self it did alone itself of into

זענען ארויסגעגאנגען אינדרויסן און זענען דורכגעגאנגען איין גאס ; און
un gas ein durchgegangen zenen un indroisen aroisgegangen zenen
and street one passed through did and outside go out did

פלוצלונג האט זיך דער מלאך אפגעשיידט פון אים. יא און קומענדיק
kumendik un im fun opgesheidt malech der zich hot plutslung
coming and him from separate angel the himself has suddenly

צו זיך , האט פעטרוס געזאגט: איצט ווייס איך באמת , אז דער האר
Har der az beemes ich veis itst gezogt Petros hot zich tsu
L-rd the that in truth I know now say Peter did himself to

האט ארויסגעשיקט זיין מלאך און מיך מציל געווען פון דער האנט
hant der fun geven matsl mich un malech zain aroisgeshikt hot
hand the from did rescued me and angel his send out did

פון הורדוס און דעם גאנצן פלאן פון יידישן פאלק. יב און ער האט
hot er un folk Yiddishn fun plan gantsn dem un Hordos fun
has he and people Judaean of plan entire the and Herod of

זיך מישב געווען, און איז אוועק צום הויז פון מרים , די
di Miryam fun hoiz tsum avek iz un geven meyashev zich
the Mary of house to the go away did and was thought himself

מוטער פון יוחנן , וועמען מען האט גערופן מארקוס, וואו א סך
sach a vu Markos gerufen hot men vemen Yochanan fun muter
many a where Mark called have they who John of mother

זענען געווען פארזאמלט און האבן תפילה געטאן. יג און ווען ער האט
hot er ven un geton tfile hoben un farzamlt geven zenen
did he when and done prayer were and gathered were are

אנגעקלאפט אין דער טיר פונם טויער, איז א דינסטמיידל — זי האט
hot zi dinstmeidl a iz toier funem tir der in ongeklapt
was she servant-girl a has gate of the door the on knock

געהייסן רודא—ארויסגעקומען הערן . יד און דערקענענדיק פעטרוסנס
Petros' derkenendik un heren aroisgekumen Roda geheisen
Peter's recognizing and to listen come out Rhoda called

קול , האט זי אויס פרייד אים נישט אויפגעמאכט דאס טויער, נאר איז
iz nor toier dos oifgemacht nisht im freid ois zi hot kol
did but gate the open not him joy out of she did voice

אריינגעלאפן און האט דערציילט, אז פעטרוס שטייט ביים טויער.
toier baim shteit Petros az dertseilt hot un araingelofen
gate at the stands Peter that report did and run inside

טו זיי אבער האבן צו איר געזאגט: דו ביסט משוגע . און זי האט
hot zi un meshuge bist du gezogt ir tsu hoben ober zei
did she and crazy are you say her to did however they

זיך געהאלטן ביי אירס, אז עס איז אזוי (ווי זי האט געזאגט).
gezogt hot zi vi azoi iz es az irs bai gehalten zich
say did she the way so is it that hers with hold herself

was happening grahda *(as a matter of fact, in reality)*, but he was thinking he was seeing a chazon through the malach.
10 And having gone through the shomrim *(guards)*, the first and the second, they came upon the Sha'ar HaBarzel leading to the Ir Kodesh. This was opened to them by itself. And having gone out, they went along one rekhov *(street)*, and immediately the malach went away from him.
11 And Kefa, having come to himself, said, Now I have da'as for sure that HaAdon sent out his malach and delivered me from the hand of Herod and from all the expectation of the Judean people.
12 Having realized this, Kefa came upon the bais of Miryam the Em *(mother)* of Yochanan, the one being called Markos, where there were many having been assembled and davening.
13 And when Kefa knocked on the delet *(door)* of the gate, a na'arah by name Rhoda, approached to listen.
14 And having recognized the kol *(voice)* of Kefa, from simcha she did not open the gate but, having run inside, she reported that Kefa stood at the gate.
15 But the ones there said to her, You are meshuggah! But she kept insisting it was so. But they were

האבן זיי געזאגט: עס איז זיין מלאך. טז פעטרוס אבער האט געהאלטן
gehalten hot ober Petros malech zain iz es gezogt zei hoben
continue did however Peter angel his is it said they have

אין איין קלאפן, און ווען זיי האבן אויפגעעפנט און אים דערזען ,
derzen im un oifgeefent hoben zei ven un klapen ein in
caught sight of him and open up did they when and knock one in

זענען זיי דערשטוינט געווארן. יז און ער האט זיי געגעבן א צייכן
tseichen a gegeben zei hot er un gevoren dershtoint zei zenen
sign a give them did he and become astounded they are

מיט דער האנט, זיי זאלן שווייגן , און זיי דערציילט, וויאזוי דער
der viazoi dertseilt zei un shvaigen zolen zei hant der mit
the how told them and be silent should they hand the with

האר האט אים ארויסגעפירט פון תפיסה. און האט געזאגט: זאגט עס
es zogt gezogt hot un tfise fun aroisgefirt im hot Har
this tell say did and prison of brought out him had L-rd

יעקבן און די ברידער. און ארויסגייענדיק, איז ער אוועק אויף אן
an oif avek er iz aroisgeiendik un brider di un Yaakovn
an to go away he did departing and brothers the and James

אנדער ארט. יח ווען אבער עס איז געווארן טאג, איז געווארן נישט קיין
kein nisht gevoren iz tog gevoren iz es ober ven ort ander
a not become is day become is it however when place other

קליינע בהלה צווישן די זעלנער, וואס האט עס געקענט געשען
geshen gekent es hot vos zelner di tsvishen behole kleine
happened could have it has what soldiers the among turmoil small

מיט פעטרוסן? יט הורדוס אבער , זוכנדיק אים און נישט געפינענדיק,
gefinendik nisht un im zuchendik ober Hordos Petrosn mit
finding not and him seeking however Herod Peter with

האט אויסגעפארשט די שומרים, און געגעבן א באפעל, מען זאל זיי
zai zol men bafel a gegeben un shomrim di oisgeforsht hot
be shall they order an gave and guards the examine did

אוועקפירן געטייט צו ווערן . און איז אראפגעגאנגען פון יהודה קיין
kein Yehude fun aropgegangen iz un veren tsu geteit avekfiren
to Yehudah from go down did and become to killed led away

קיסריה און האט זיך דארט אויפגעהאלטן.
oifgehalten dort zich hot un Kisaryah
stay there himself has and Caesarea

כ און ער איז געווען שרעקלעך אויפגעבראכט אויף די לייט פון צור
Tsor fun lait di oif oifgebracht shreklech geven iz er un
Tyre of people the about enraged terribly was is he and

און צידון , און אלע צוזאמען זענען געקומען צו אים, און נאך דעם ווי
vi dem noch un im tsu gekumen zenen tsuzamen ale un Tsidon un
as the after and him to come did together all and Sidon and

זיי האבן איבערגערעדט בלאסטוס, דעם שר איבער דעם מלכס
meilechs dem iber sar dem Blastus ibergeredt hoben zei
king's the over minister the Blastus convinced had they

שלאפצימער, האבן זיי געבעטן צו מאכן שלום , צוליב דעם וואס
vos dem tsulib sholem machen tsu gebeten zei hoben shloftsimer
that the because of peace make to sued for they did chamberlain

זייער לאנד איז גענערט געווארן פון דעם קעניגס לאנד . כא און אין
in un land kenigs dem fun gevoren genert iz land zeier
on and territory king's the by become fed is territory their

א פעסטגעזעצטן טאג האט הורדוס, געקליידט אין קעניגלעכע מלבושים ,
malbushem kenigleche in gekleidt Hordos hot tog festgezetstn a
clothing royal in dressed Herod did day appointed an

saying, It is his malach.
16 But Kefa continued
knocking. And having
opened the gate, they saw
him, and were nispoyel
(standing in awe). 17 And
having motioned to
them with his hand to
be silent, he told them
how HaAdon led him out
from the beis hasohar.
Then Kefa said, Report
to Ya'akov and to the
Achim b'Moshiach these
things. And having gone
out, Kefa went to another
place. 18 Now when it
was boker, there was
not a little commotion
among the chaiyalim
as to what had become
of Kefa. 19 Now Herod,
having sought after him
and not having found
him, after questioning
the shomrim, commanded
them to be led away to
execution. Then Herod went
down from Yehudah to
Caesarea, and was staying
there.

20 Now Herod was gor
(very) angry with the
people of Tzor and those
of Tzidon, and with one
mind they were coming
to him; and, having won
over Blastus, the king's
chamberlain, they were
requesting shalom, because
their country was fed by
the king's lands. 21 Now
on the appointed day,
Herod, having clothed
himself with royal malbush
(clothing) and having sat
down on the kes hamishpat,

זיך אנידערגעזעצט אויפן טראן און געהאלטן א רעדע פאר זיי .
zei far rede a gehalten un tron oifen anidergezetst zich
them before speech a made and throne on the sat down himself

כב און דאס פאלק האט געשריגן: עס איז דאס קול פון א ג-ט און נישט
nisht un g-t a fun kol dos iz es geshrigen hot folk dos un
not and g-t a of voice the is it shout did people the and

פון קיין מענטשן! כג און פלוצלונג האט א מלאך פון דעם האר אים א
a im Har dem fun malech a hot plutslung un mentshn kein fun
a him L-rd the of angel an did suddenly and man any of

שלאג געטאן, דערפאר וואס ער האט נישט אפגעגעבן דעם כבוד צו
tsu koved dem opgegeben nisht hot er vos derfar geton shlog
to glory the given not had he who therefore do strike

ה׳ ; און ווערנדיק אויפגעפרעסן פון ווערעם, איז ער אויסגעגאנגען.
oisgegangen er iz verem fun oifgefresen verendik un Hashem
expire he did worms by devoured being and Hashem

כד ה׳ס ווארט אבער איז געוואקסן און זיך פארמערט. כה און
un farmert zich un gevaksen iz ober vort Hashems
and multiply itself and increase did however word Hashem's

בר-נבא און שאול האבן זיך אומגעקערט פון ירושלים , האבנדיק
hobendik Yerushalayim fun umgekert zich hoben Shaul un Bar-Nabba
having Jerusalem from return self have Saul and Bar-Nabba

דערפילט זייער שליחות, און מיטנעמענדיק דעם יוחנן , וועמען מען
men vemen Yochanan dem mitnemendik un shliches zeier derfilt
they whom John that taking with and Shlichus their fulfilled

האט גערופן מארקוס.
Markos gerufen hot
Mark called has

יג

און עס זענען געווען אין אנטיאכיען, אין דער דארטיקער קהילה,
kehile dortiker der in Antiyochen in geven zenen es un
kehile very the in Antioch in been were there and

נביאים און מלמדים , בר-נבא און שמעון , וואס האט
hot vos Shim'on un Bar-Nabba melamdem un neviim
was who Simon and Bar-Nabba teachers and prophets

געהייסן ניגער, און לוקיוס דער פון קירניה און מנחם , וועלכער איז
iz velcher Menachem un Cyrene fun der Lukius un Niger geheisen
was who Menachem and Cyrene from the Lucius and Niger called

דערצויגן געווארן צוזאמען מיט הורדוסן דעם טעטראַרך, און שאול.
Shaul un tetrarch dem Hordosn mit tsuzamen gevoren dertsoigen
Saul and Tetrarch the Herod with together become brought up

ב און בשעת זיי האבן געדינט ה׳ און געפאסט, האט דער
der hot gefast un Hashem gedint hoben zei beshas un
the did fasted and Hashem ministered to had they while and

רוח הקודש געזאגט: שיידט מיר אפ בר-נבאן און שאולן צו
tsu Shauln un Bar-Nabban op mir sheidt gezogt Hakoidesh ruach
to Saul and Barnabas up for me separate say the Holy Spirit

דער ארבעט, צו וועלכער איך האב זיי גערופן. ג דעמאלט, נאכן
nochen demolt gerufen zei hob ich velcher tsu arbet der
after then called them have I which for work the

תענית און תפילה טאן, האבן זיי ארויפגעלייגט די הענט אויף זיי ,
zei oif hent di aroifgeleigt zei hoben ton tfile un tones
them upon hands the lay on they did do prayer and fasting

און זיי אוועקגעשיקט.
avekgeshikt zei un
sent away them and

was delivering a public address to them.
22 And the multitude was crying out, Hinei, the kol of a g-d and not of an ish!
23 Immediately, a malach Adonoi struck him, because he did not give the kavod to Hashem. And, having become eaten with worms, Herod died.

24 But the dvar Hashem was growing and increasing.
25 And Bar-Nabba and Sha'ul returned from Yerushalayim, having fulfilled their shlichus *(mission)* to deliver the tzedakah and having taken along with them [back to Antioch], Yochanan the one called Markos.

13

Now there was in Antioch there among the Moshiach's Kehillah nevi'im and morim: Bar-Nabba, and Shim'on called Niger, and Lucius from Cyrene, and Menachem *(brought up with Herod the tetrarch)* and [Rav] Sha'ul.
2 They were ministering to Adonoi and under a tzom when the Ruach Hakodesh said to them, Set apart for Me Bar-Nabba and Sha'ul for the avodas kodesh ministry to which I have called them.
3 Then, having continued the tzom and having davened and having laid their hands upon them, they sent them off.

ד און ווערנדיק ארויסגעשיקט דורך דעם רוח הקודש , זענען
un verendik aroisgeshikt durch dem ruach Hakoidesh zenen
and being sent out through the Spirit the Holy did

זיי אראפגעגאנגען קיין סעלעאוציען, און פון דארטן האבן זיי
zei aropgegangen kein Seleucia un fun dorten hoben zei
they go down to Seleucia and from there did they

זיך אוועקגעשיפט קיין קפריסין. ה און ווען זיי זענען אנגעקומען
zich avekgeshift kein Cyprus un ven zei zenen ongekumen
themselves sail away to Cyprus and when they did come

קיין סאלאמיס, האבן זיי אנגעזאגט ה׳ס ווארט אין די יידישע
kein Salamis hoben zei ongezogt Hashems vort in di Yiddishe
in Salamis did they announce Hashem's word in the Jewish

שולן ; און האבן אויך געהאט יוחנן אלס משרת . ו און ווען
shuln un hoben oich gehat Yochanan als meshores un ven
synagogues and did also have John as an aid and when

זיי זענען דורכגעגאנגען די גאנצע אינדזל ביז פאפוס, האבן זיי
zei zenen durchgegangen di gantse indzel biz Pafos hoben zei
they have passed through the whole island of till Paphos did they

געפונען א געוויסן מאן, א כישוף מאכער, א ייד , א פאלשער
gefunen a gevisen man a kishuf macher a Yid a falsher
find a certain man a magic doer a Jewish person a false

נביא , מיטן נאמען בר-ישוע , ז וועלכער איז געווען ביי דעם
novi miten nomen Bar-Yehoshua velcher iz geven bai dem
prophet with the name Bar Yehoshua who is was with the

פראקאנסול סערגיוס פוילוס, אן אינטעליגענט מאן. דער דאזיקער האט
prokonsul Sergius Poylos an inteligent man der doziker hot
proconsul Sergius Paulus an intelligent man the this one had

גערופן צו זיך בר-נבאן און שאולן און פארלאנגט צו
gerufen tsu zich Bar-Nabban un Shauln un farlangt tsu
called to himself Barnabas and Saul and urgently requested to

הערן ה׳ס ווארט. ח נאר עלימאס, דער כישוף מאכער (ווארום דאס
heren Hashems vort nor Elimas der kishuf macher vorem dos
hear Hashem's word but Elymas the magic doer because that

איז די אראביש גריכישע באטייטונג פון זיין נאמען), האט זיך זיי
iz di Arabish Grichishe bataitung fun zain nomen hot zich zei
is the Arabic Greek interpretation of his name has self them

אקייגנגעשטעלט, זוכנדיק אוועקצוקערן דעם פראקאנסול פון דער
akegengeshtelt zuchendik avektsukeren dem prokonsul fun der
oppose seeking to turn away the proconsul from the

אמונה. ט שאול אבער , וועלכער הייסט אויך פוילוס, אנגעפילט מיט
emune Shaul ober velcher heist oich Poylos ongefilt mit
faith Saul however who is called also Paul filled with

דעם רוח הקודש , האט שארף געקוקט אויף אים, י און געזאגט: דו ,
dem ruach Hakoidesh hot sharf gekukt oif im un gezogt du
the Spirit the Holy did sharply look upon him and said you

וועלכער ביסט פול מיט יעדער כיטרעקייט און נידערטרעכטיקייט, דו זון
velcher bist ful mit yeder chitrekeit un nidertrechtikeit du zun
who are full with every deceit and vileness you son

פון דעם טייוול, שונא פון יעדער גערעכטיקייט, צי וועסטו נישט אויפהערן
fun dem taivl soine fun yeder gerechtikeit tsi vestu nisht oifheren
of the devil enemy of every righteousness will you not cease

צו פארקרימען די רעכטע וועגן פון דעם האר (ה׳)? יא און איצט
tsu farkrimen di rechte vegen fun dem Har Hashem un itst
to distort the right ways of the L-rd Hashem and now

4 They, then, having been sent out by the Ruach Hakodesh, went down to Seleucia, and from there sailed away to Cyprus. 5 Having arrived in Salamis, they were proclaiming the dvar Hashem in the shuls, with Yochanan Markos also as ozer *(helper)*. 6 Having passed through the whole island as far as Paphos, they found a certain ish, a magician, a Jewish navi sheker, by name of Bar-Yehoshua, 7 who was with the proconsul Sergius Paulus, an ish of seichel. This one, having summoned Bar-Nabba and Sha'ul, sought to hear the dvar Hashem. 8 But Elymas the magician was opposing them — for thus is his name translated — and was seeking to be mashpia on the proconsul *(seeking to sway him to think undesirably)* about the emunah *(faith)*. 9 But Rav Sha'ul, the one also called Paulos, having been filled with the Ruach Hakodesh, gazed at him, 10 and said, O ish full of all mirmah *(deceit, fraud)* and all resha, ben haSatan, oyev *(enemy)* of all Tzedek, will you not cease making crooked the straight paths of Hashem? 11 Now — hinei — the yad Hashem is on you, and you will

אָט זע , די האנט פון דעם האר איז אויף דיר, און דו וועסט זיין בלינד,
blind zain vest du un dir oif iz Har dem fun hant di ze ot
blind be you will you and you upon is L-rd the of hand the see there

וועסט נישט זען די זון ביז אויף א צייט. און אין אן אויגנבליק איז אויף
oif iz oignblik an in un tsait a oif biz zun di zen nisht vest
upon did eye blink an in and time a on until sun the see not you will

אים געפאלן א טונקלקייט און א פינצטערניש, און ער איז ארומגעגאנגען
arumgegangen iz er un fintsternish a un tunkelkeit a gefalen im
walking about is he and darkness a and dimness a fell him

און האט געזוכט (אזעלכע, וואס) זאלן אים פירן ביי דער האנט. יב און
un hant der bai firen im zolen vos azelche gezucht hot un
and hand the by lead him shall who such seek did and

דעמאלט, ווי דער פראקאנסול האט געזען וואס איז פארגעקומען, האט
hot forgekumen iz vos gezen hot prokonsul der vi demolt
did happen did what seen did proconsul the when then

ער געגלויבט, שטוינענדיק איבער דער לערנונג פון דעם האר.
Har dem fun lernung der iber shtoinendik gegloibt er
L-rd the of teaching the over astounded believe he

יג און פולוס און זיינע באגלייטער האבן זיך אוועקגעשיפט פון
fun avekgeshift zich hoben bagleiter zaine un Poylos un
from sail away self have companions his and Paul and

פאפוס און זענען געקומען קיין פערגא אין פאמפיליען, און יוחנן האט
hot Yochanan un Pamphylia in Perga kein gekumen zenen un Pafos
has John and Pamphylia in Perga to come did and Paphos

זיך אפגעטיילט פון זיי און אומגעקערט קיין ירושלים . יד זיי
zei Yerushalayim kein umgekert un zei fun opgeteilt zich
they Jerusalem to returned and them from separate himself

אבער זענען ווייטער געגאנגען פון פערגא, און זענען געקומען קיין
kein gekumen zenen un Perga fun gegangen vaiter zenen ober
to come did and Perga from go further did however

אנטיאכיען אין (לאנד) פיסידיען; און שבת זענען זיי אריינגעגאנגען אין
in araingegangen zei zenen Shabbos un Pisidien land in Antiyochen
in enter in they did Sabbath and Pisidia land in Antioch

דער שול און האבן זיך אנידערגעזעצט. טו און נאכן לייענען די
di leienen nochen un anidergezetst zich hoben un shul der
the reading after and sat down self have and synagogue the

תורה און די נביאים , האבן די גבאים פון דער שול געשיקט
geshikt shul der fun gaboyem di hoben neviim di un toire
send synagogue the of Gaboyem the did prophets the and Torah

צו זיי , אזוי צו זאגן : ברידער , אויב איר האט עפעס א ווארט
vort a epes hot ir oib brider zogen tsu azoi zei tsu
word a something have you if brothers say to so them to

פון מוסר פאר דעם עולם , זאגטס. טז און פולוס האט זיך
zich hot Poylos un zogts oilem dem far musar fun
himself has Paul and say so crowd the for exhortation of

אויפגעשטעלט און געמאכט א צייכן מיט דער האנט, און געזאגט:
gezogt un hant der mit tseichen a gemacht un oifgeshtelt
said and hand the with sign a made and stand up

אנשי ישראל, און איר, וואס האבן מורא פאר ה' , הערט! יז דער
der hert Hashem far moire hoben vos ir un Yisroel anshei
the hear Hashem before fear have who you and Israel men of

ג-ט פון דעם דאזיקן פאלק ישראל האט אויסדערוויילט אונדזערע אבות
avot undzere oisderveilt hot Yisroel folk dozikn dem fun G-t
fathers our choose did Israel nation this the of G-d

be blind, not seeing
the shemesh *(sun)* for
awhile. Immediately
mistiness and choshech
(darkness) fell on him,
and, going about, he
was seeking someone to
lead him by the hand.
12 Then, the proconsul,
having seen what had
happened, had emunah,
being nispoyel *(standing
in awe)* at the torah about
Rebbe, Melech HaMoshiach
Adoneinu.

13 And having put out
to sea from Paphos, Rav
Sha'ul and those with
him came to Perga of
Pamphylia. But Yochanan
(Markos), having left
them, returned to
Yerushalayim. 14 But
having gone on from
Perga, they came to
Pisidian Antioch, and,
having entered the shul
on Shabbos, they sat
down. 15 After the kri'at
HaTorah *(reading of the
Sefer Torah)* and the
kri'at HaNevi'im, the
Rashei Beit HaKnesset
sent to them, saying
Anashim Achim, if there
is any dvar hachizzuk
among you to the
people, say it. 16 And
having got up and
having motioned with
his hand, Rav Sha'ul
said, Anshei Yisroel,
and Yirei Elohim, listen!
17 Elohei HaAm Yisroel
chose Avoteinu. Hashem
made the people great
during their sojourn

און דאס פאלק דערהייבט בשעת זיי האבן זיך אויפגעהאלטן
oifgehalten zich hoben zei beshas derheibt folk dos un
sojourned themselves have they while he raised up nation this and

אינם לאנד מצרים , און מיט א הויכן ארעם זיי ארויסגעפירט
aroisgefirt zei orem hoichn a mit un Mitsrayim land inem
led out them arm high a with and Egypt land of in the

פון דארטן. יח און כמעט פערציק יאר לאנג האט ער זיי געטראגן
getrogen zei er hot lang yor fertsik kimat un dorten fun
carry them he did long years forty almost and there from

אין דער מדבר . יט און פארטיליקנדיק זיבן פעלקער אינם לאנד
land inem felker ziben fartilikendik un midbar der in
land in the nations seven overthrew and wilderness the in

כנען , האט ער זיי געמאכט ירשענען דאס לאנד זייערס , און ערך
erech an zeiers land dos yarshanen gemacht zei er hot Kena'an
about an of theirs land this inherit make them he did Canaan

פיר הונדערט און פיפציק יאר לאנג. כ און דערנאך זיי געגעבן
gegeben zei dernoch un lang yor fiftsik un hundert fir
gave to them then and long years fifty and hundred four

שופטים ביז שמואל הנביא . כא און פון דעמאלט אָן האבן זיי
zei hoben on demolt fun un hanovi Shmuel biz shoftim
they did on then from and the prophet Samuel until judges

פארלאנגט א מלך , און ה׳ האט זיי געגעבן שאולן, דעם
dem Shauln gegeben zei hot Hashem un Melech a farlangt
the Saul give them did Hashem and king a demand

זון פון קיש, א מאן פון דעם שבט בנימין , במשך פון
fun bemeshech Binyamin sheyvet dem fun man a Kish fun zun
of in the course Benjamin tribe of the from man a Kish of son

פערציק יאר . כב און ווען ער האט אים אראפגעזעצט, האט ער זיי
zei er hot aropgezetst im hot er ven un yor fertsik
them he did depose him did he when and years forty

אויפגעשטעלט דודן פאר א מלך , וועגן וועמען ער האט עדות
eides hot er vemen vegen Melech a far Dovidn oifgeshtelt
witness did he whom about king a for David raise up

געזאגט: איך האב געפונען דודן , דעם בן ישי , א מאן נאך מיין
main noch man a Yishai ben dem Dovidn gefunen hob ich gezogt
my after man a Yishai son of the David found have I said

הארץ, וועלכער וועט טאן יעדן רצון מיינעם. כג פון דעם דאזיקנס
dozikens dem fun mainem rotsn yedn ton vet velcher harts
very one's this from of Mine desire every do will who heart

זאמען, לויט א הבטחה , האט ה׳ געברענגט צו ישראל א
a Yisroel tsu gebrengt Hashem hot havtachah a loit zomen
a Israel to bring Hashem did promise a according to seed

גואל — יהושע/ישוע (ישעיהו יא, א; זכריה ו, יא-יב; עזרא
Ezra yo-ib u Zecharyah a yo Yeshayah Yeshua/Yehoshua goel
Ezra 11-12 6 Zecharyah 1 11 Yeshayah Yehoshua Redeemer

ג, ב.), כד וואס פאר זיין קומען האט יוחנן אויסגערופן א מקווה
mikveh a oisgerufen Yochanan hot kumen zain far vos b g
mikveh a proclaim John did coming his before who 2 3

פון תשובה צום גאנצן פאלק ישראל. כה און ווען יוחנן האט
hot Yochanan ven un Yisroel folk gantsn tsum tshuve fun
had John when and Israel nation entire to the repentance of

געהאלטן ביים ענדיקן זיין לויף , האט ער געזאגט: וואס איר מיינט
meint ir vos gezogt er hot loif zain endiken baim gehalten
think you what say he did course his finish of at the kept

in Eretz Mitzrayim, and with an uplifted arm He led them out of it, 18 and lav davka *(approximately)* ARBA'IM SHANAH He put up with them in the desert. 19 And having destroyed SHIVAH GOYIM in eretz Kena'an, he gave as a nachalah *(an inheritance)* their land 20 during lav davka *(approximately)* arba me'ot vachamashim shanah. After these things, He gave shofetim until Shmuel HaNavi. 21 And then they asked for a melech, and Hashem gave to them Sha'ul Ben Kish, an ish from the shevet of Binyamin, for arba'im shanah. 22 And after having removed Sha'ul, Hashem raised up Dovid as a Melech for them. About Dovid also Hashem testified, saying, I found Dovid Ben Yishai an ISH KILEVAVI who will do all My ratzon. 23 From the zera *(seed)* of this man, according to the havtachah *(promise)*, Hashem has brought to Yisroel a Moshi'a *(Savior)*, Yehoshua. 24 Now previously, before the coming of Moshiach, Yochanan proclaimed to Klal Yisroel a tevilah of teshuva. 25 Now as Yochanan was completing his course, he was saying, What do you suppose me to be? I am not! But, hinei,

איך בין, דאס בין איך נישט; נאר זע, עס קומט נאך מיר דער ,
der mir noch kumt es ze nor nisht ich bin dos bin ich
the one me after comes there see but not I am that am I

וועמען איך בין נישט ווערט אויפצובינדן די שיך פון זיינע פיס.
fis zaine fun shich di oiftsubinden vert nisht bin ich vemen
feet his from sandals the to untie worthy not am I whom

[כו] ברידער, קינדער פון אברהמס שטאם און די , צווישן אייך,
aich tsvishen di un shtam Avrahams fun kinder brider
you among those and lineage Abraham's of children brothers

וואס האבן מורא פאר ה׳ , צו אונדז איז דאס ווארט פון דער
der fun vort dos iz undz tsu Hashem far moire hoben vos
the of word this is us to Hashem before fear have who

דאזיקער ישועה געשיקט געווארן. [כז] ווארום די איינוואוינער פון
fun ainvoiner di vorem gevoren geshikt yeshue doziker
of inhabitants the because become sent salvation this one

ירושלים און זייערע שרים , פארמשפטנדיק אים, וועמען זיי האבן
hoben zei vemen im farmishpetendik sorim zeiere un Yerushalayim
have they whom him condemning leaders their and Jerusalem

נישט דערקענט , האבן דערפילט די רייד פון די נביאים , וואס ווערן
veren vos neviim di fun reid di derfilt hoben derkent nisht
are which prophets the of words the fulfilled have recognized not

געלייענט יעדן שבת . [כח] און הגם זיי האבן נישט געפונען קיין
kein gefunen nisht hoben zei hagam un Shabbos yedn geleient
any found not have they although and Sabbath every read

טויטשולד אין אים, האבן זיי דאך פארלאנגט פון פילאטוסן, אז ער
er az Pilatusn fun farlangt doch zei hoben im in toitshuld
he that Pilate from demand yet they did him in death guilt

זאל אומגעברענגט ווערן . [כט] און ווען זיי האבן אויסגעפירט אלץ,
alts oisgefirt hoben zei ven un veren umgebrengt zol
all carry out did they when and become killed shall

וואס שטייט געשריבן וועגן אים, האבן זיי אים אראפגענומען פון
fun aropgenumen im zei hoben im vegen geshriben shteit vos
from take down him they did him about written stands which

דעם בוים און אים אריינגעלייגט אין א קבר . [ל] ה׳ אבער האט אים
im hot ober Hashem keyver a in araingeleigt im un boim dem
him did however Hashem tomb a in laid him and tree the

אויפגעוועקט פון די טויטע; [לא] און ער האט זיך באוויזן במשך
bemeshech bavizen zich hot er un toite di fun oifgevekt
in the time appeared himself has he and dead the from rouse

פון א סך טעג צו די , וואס זענען ארויפגעגאנגען צוזאמען מיט אים
im mit tsuzamen aroifgegangen zenen vos di tsu teg sach a fun
him with together gone up had who the to days many a of

פון גליל קיין ירושלים , און זיי זענען איצט זיינע עדות צום
tsum eides zaine itst zenen zei un Yerushalayim kein Galil fun
to the witness his now are they and Jerusalem to Galilee from

פאלק. [לב] און מיר זאגן אייך אָן די גוטע בשורה, אז די הבטחה ,
havtachah di az besoire gute di on aich zogen mir un folk
promise the that News Good the on you say we and nation

וואס איז געגעבן געווארן צו די אבות , [לג] די דאזיקע (הבטחה) האט
hot havtachah dozike di avot di tsu gevoren gegeben iz vos
did promise these the fathers the to become given is which

ה׳ מקיים געווען צו אונדז, זייערע קינדער, דערמיט וואס ער
er vos dermit kinder zeiere undz tsu geven mekaiem Hashem
he which thereby children their us to was fulfill Hashem

he comes after me of whom I am not worthy to untie the sandal of his feet. [26] Achim, Bnei Mishpochah Avraham, and Yirei Elohim, it is to us that the dvar of this Yeshu'ah HaGedolah *(Great Deliverance)* was sent out. [27] For the ones dwelling in Yerushalayim and their moshlim *(rulers)* did not have da'as of this one or of the devarim of the Nevi'im being read every Shabbos; they fulfilled these devarim by condemning him. [28] Even without finding a cause for a mishpat mavet, they asked Pilate that he be done away with. [29] When they finished all the things having been written about him, he was taken down from HaEtz, and they put him into a kever *(tomb)*. [30] But Hashem made him to stand up alive again from the Mesim, [31] and he was seen over many yamim by the ones having come up with him from the Galil to Yerushalayim who now are his edim to the people. [32] And we are preaching to you the Besuras HaGeulah of the Havtachah made to Avoteinu, [33] That Hashem has fulfilled this havtachah for us, their banim, having

האט אויפגעוועקט יהושען/ישוען , ווי עס שטייט אויך געשריבן אין
in geshriben oich shteit es vi Yeshuan/Yehoshuan oifgevekt hot
in written also stands it as Yehoshua rouse did

דעם צווייטן (קאפיטל) תהלים: דו ביסט מיין זון , איך האב דיך היינט
haint dich hob ich zun main bist du Tehilim kapitel tsveitn dem
today you have I Son my are you Psalms chapter second the

געבוירן . לד און אז ער האט אים אויפגעוועקט פון די טויטע, כדי
kedei toite di fun oifgevekt im hot er az un geboiren
so that dead the from rouse him did he when and begotten

ער זאל זיך מער נישט אומקערן צו פארדארבונג, האט ער אזוי געזאגט:
gezogt azoi er hot fardarbung tsu umkeren nisht mer zich zol er
say so he did decay to turn not more self shall he

איך וועל אייך געבן די הייליקע און באגלויבטע חסדים פון
fun chasadim bagloibte un heilike di geben aich vel ich
of mercies sure and holy the give you will I

דוד . (ישעיהו נה, ג.)
g nh Yeshayah Dovid
3 55 Yeshayah David

לה דערפאר זאגט ער אויך אויף אן אנדער שטעלע:
shtele ander an oif oich er zogt derfar
place other an in also he says therefore

דו וועסט נישט געבן דיין חסיד צו זען פארדארבונג.
fardarbung zen tsu chosid dain geben nisht vest du
corruption see to Hasid your give not you will you

(תהלים טז, י .)
i tz Tehilim
10 16 Psalms

לו ווארום דוד , נאך דעם ווי ער האט געדינט זיין דור לויט
loit dor zain gedint hot er vi dem noch Dovid vorem
according to generation his serve did he as the after David because

ה'ס עצה , איז איינגעשלאפן, און איז געלייגט געווארן צו זיינע
zaine tsu gevoren geleigt iz un aingeshlofen iz eitse Hashems
his to become placed is and fall asleep did counsel Hashem's

אבות און האט געזען פארדארבונג; לז ער אבער , וועמען ה' האט
hot Hashem vemen ober er fardarbung gezen hot un avot
had Hashem whom however he corruption see did and fathers

אויפגעוועקט, האט נישט געזען קיין פארדארבונג. לח דעריבער זאלט איר
ir zolt deriber fardarbung kein gezen nisht hot oifgevekt
you shall therefore corruption any see not did rouse

וויסן זיין , ברידער , אז דורך דעם דאזיקן ווערט אייך אנגעזאגט
ongezogt aich vert dozikn dem durch az brider zain visen
announced you is this very the through that brothers be know

די פארגעבונג פון זינד; לט און יעדער , וואס גלויבט אין אים, ווערט
vert im in gloibt vos yeder un zind fun fargebung di
becomes him in believes who everyone and sin of forgiveness the

גערעכטפערטיקט פון אלעם , פון וואס איר האט נישט געקענט
gekent nisht hot ir vos fun alem fun gerechtfertikt
able to not were you which from all things from justified

גערעכטפערטיקט ווערן דורך תורת משה . מ גיט זשע אכטונג, אז
az achtung zhe git Moshe torat durch veren gerechtfertikt
that care then take Moses law of through become justified

עס זאל נישט קומען אויף אייך דאס, וואס איז געזאגט געווארן און
un gevoren gezogt iz vos dos aich oif kumen nisht zol es
and been said is which that you upon come not shall there

made to stand up alive
again Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua,
as also in the Tehillim
it has been written,
BENI ATAH, ANI HAYOM
YELIDETICHA *(You are My
son; today I have become
your father)*. 34 And that
He made him to stand
up alive again from the
Mesim, no longer to
return to decay, thus
he has said, I will give
you CHASEDEI DOVID
HANE'EMANIM. 35 Therefore,
also elsewhere in the
Tehillim, he says LO
TITEN CHASIDECHA
LIR'OT SHACHAT *(You
will not allow your Chasid
[Moshiach] to undergo
decay)*. 36 For Dovid, after
in his own dor *(generation)*
he had served birtzon
Hashem, fell asleep,
and VAYISHKAV DOVID
IM AVOTAV *(and Dovid
rested with his fathers)*
and he experienced
decay. 37 But whom
Hashem made to stand
up alive again did not
experience decay. 38 Let
it be known, therefore,
to you, Anashim Achim,
that through this one,
selicha *(forgiveness)* of
chatta'im *(averos [sins])*
is proclaimed to you;
and from all things of
which by the Torah of
Moshe Rabbenu you
were not able to be
justified, 39 By this one
everyone having emunah
is justified. 40 Be shomer
then that the thing

די נביאים :
neviim di
prophets the

מא זעט, איר פאראכטער, און וואונדערט זיך און פארגייט,
fargeit un zich vundert un farachter ir zet
perish and yourselves wonder and who scorned you see

ווייל איך טו א ווערק אין אייערע טעג,
teg eiere in verk a tu ich vail
days your in work a do I because

א ווערק, וואס איר וועט נישט גלויבן ,
gloiben nisht vet ir vos verk a
believe not will you which work a

ווען עמיצער וועט עס אייך דערציילן. (חבקוק א, ה.)
h a Chabakuk dertseilen aich es vet emitser ven
5 1 Habakuk tell you it will someone when

מב און בשעת זיי זענען ארויסגעגאנגען (פון שול), האט מען
men hot shul fun aroisgegangen zenen zei beshas un
they have synagogue from go out did they while and

זיי געבעטן, אז דעם קומענדיקן שבת זאלן די זעלביקע רייד
reid zelbike di zolen Shabbos kumendikn dem az gebeten zei
words same the should Sabbath coming the that asked them

גערעדט ווערן צו זיי . מג און ווען קהל איז זיך צעגאנגען, האבן א
a hoben tsegangen zich iz kahal ven un zei tsu veren geredt
a did disperse self is kahal when and them to to be spoken

סך פון די יידן און פון די פרומע גרים נאכגעפאלגט פולוסן
Poylosn nochgefolgt geirem frume di fun un Yidn di fun sach
Paul follow proselytes devoted the of and Jews the of many

און בר-נבאן , וועלכע האבן גערעדט צו זיי און זיי מזהיר געווען
geven mazer zei un zei tsu geredt hoben velche Bar-Nabban un
was exhort them and them to speak did who Bar-Nabba and

צו פארבלייבן אין דעם חסד פון ה׳ . מד און דעם פאלגענדיקן
folgendikn dem un Hashem fun chesed dem in farblaiben tsu
next the and Hashem of grace the in remain to

שבת איז כמעט די גאנצע שטאט זיך צוזאמענגעקומען, צו הערן
heren tsu tsuzamengekumen zich shtot gantse di kimat iz Shabbos
hear to come together itself city entire the almost is Sabbath

ה׳ס ווארט. מה און ווי די (אומגלויביקע) יידן האבן געזען
gezen hoben Yidn umgloibike di vi un vort Hashems
see did Judaeans unbelieving the when and word Hashem's

די מאסן מענטשן, זענען זיי פול געווארן מיט קנאה און האבן
hoben un kine mit gevoren ful zei zenen mentshn masen di
did and envy with become full they did people crowds of the

אקייגנגערעדט דעם, וואס פולוס האט געזאגט, און האבן געלעסטערט.
gelestert hoben un gezogt hot Poylos vos dem akegengeredt
blaspheme did and said had Paul which that speak against

מו און רעדנדיק אפן מיט דרייסטקייט, האבן פולוס און בר-נבא
Bar-Nabba un Poylos hoben dreistkeit mit ofen redendik un
Bar-Nabba and Paul did boldness with openly speaking and

געזאגט: עס איז געווען נויטיק , אז צו אייך זאל קודם כל גערעדט
geredt kol koidem zol aich tsu az noitik geven iz es gezogt
spoken all before shall you to that necessary was is it say

ווערן ה׳ס ווארט; נאר ווייל איר פארשטויסט עס און האלט זיך
zich halt un es farshtoist ir vail nor vort Hashems veren
self hold and it repudiate you because but word Hashem's to be

having been spoken by the Nevi'im *(Prophets)* may not come upon you, [41] Look, scoffers, And be amazed and marvel, and stand in awe and perish, because I am working a work in your yamim, a work which you may by no means believe if someone should tell you.

[42] And as Rav Sha'ul and Bar-Nabba were going out, the people were begging that these devarim be spoken to them the following Shabbos. [43] And when the gathering was dismissed, rabbim *(many)* of the Yehudim and of the Gerim *(Proselytes)* with chassidus followed Rav Sha'ul and Bar-Nabba, who urged them to remain in the Chen v'Chesed Hashem. [44] Now on the following Shabbos nearly all the city was assembled to hear the dvar Hashem. [45] But when the Yehudim saw the multitudes, they were filled with kinah and were choilek *(taking issue)* and speaking keneged *(against, in opposition to)* the things being spoken by Rav Sha'ul, and they were committing Chillul Hashem. [46] And having spoken with ometz lev *(boldness)*, Rav Sha'ul and Bar-Nabba said, To you it was necessary rishonah *(first)* for the

נישט פאר ראוי אויף דעם אייביקן לעבן, זע , ווענדן מיר זיך
zich mir venden ze leben eibikn dem oif roe far nisht
ourselves we turn look life eternal the of worthy for not

צו די אומות (העולם). [מז] ווארום אזוי האט אונדז דער האר
Har der undz hot azoi vorem hooilem umes di tsu
L-rd the us did thus because of the world nations the to

באפוילן :
bafoilen
command

איך האב דיך געזעצט פאר א ליכט צו די פעלקער,
felker di tsu licht a far gezetst dich hob ich
nations the to light a for set you have I

אז דו זאלסט זיין א ישועה ביז צום סוף פון דער ערד .
erd der fun sof tsum biz yeshue a zain zolst du az
earth the of end to the unto salvation a be shall you that

(ישעיהו מט, ו.)
u mt Yeshayah
6 49 Yeshayah

[מח] און ווי די אומות (העולם) האבן דאס געהערט, האבן זיי זיך
zich zei hoben gehert dos hoben hooilem umes di vi un
self they did hear this did of the world nations the as and

געפריידט און ערלעך געהאלטן דאס ווארט פון דעם האר; און וויפל עס
es vifel un Har dem fun vort dos gehalten erlech un gefreidt
it as many as and L-rd the of word the held honor and rejoiced

זענען געווען באשטימט צום אייביקן לעבן אזויפל האבן געגלויבט. [מט] און
un gegloibt hoben azoifil leben eibikn tsum bashtimt geven zenen
and believed have as much life eternal to the appointed was are

דאס ווארט פון דעם האר האט זיך פאנאנדערגעטראגן איבערן גאנצן לאנד.
land gantsn ibern fanandergetrogen zich hot Har dem fun vort dos
land entire over spread itself has L-rd the of word the

[נ] די יידן אבער האבן אונטערגעהעצט די פרומע און אנגעזעענע
ongezene un frume di untergehetst hoben ober Yidn di
eminent and devoted the stir up did however Judaeans the

פרויען און די פארנעמע לייט פון דער שטאט, און האבן אויפגעוועקט
oifgevekt hoben un shtot der fun lait forneme di un froien
rouse have and city the of people prominent the and women

א רדיפה אויף פוילוסן און בר-נבאן , און זיי ארויסגעטריבן פון
fun aroisgetriben zei un Bar-Nabban un Poylosn oif redife a
from chased out them and Barnabas and Paul upon persecution a

זייערע גרענעצן. [נא] און זיי האבן אפגעשאקלט דעם שטויב פון זייערע פיס
fis zeiere fun shtoib dem opgeshoklt hoben zei un grenetsn zeiere
feet their from dust the shake off did they and borders their

קעגן זיי , און זענען אוועק קיין איקאניען. [נב] און די תלמידים זענען
zenen talmidim di un Iconium kein avek zenen un zei kegen
are disciples the and Iconium to go away did and them against

געווארן פול מיט פרייד און מיט דעם רוח הקודש .
Hakoidesh ruach dem mit un freid mit ful gevoren
the Holy Spirit the with and joy with full become

יד און דאס זעלביקע איז געשען אין איקאניען. זיי זענען
zenen zei Iconium in geshen iz zelbike dos un
did they Iconium in happened is same this and

אריינגעגאנגען אין דער יידישער שול און האבן אזוי
azoi hoben un shul Yiddisher der in araingegangen
thus did and synagogue Jewish the in enter in

dvar Hashem to be spoken; vi-bahlt *(since)* you reject it, and judge yourselves not worthy of Chayyei Olam, hinei, we are turning to the Goyim. [47] For thus has Hashem commanded us, I have placed you as a light to the Nations, that you should bring salvation to the end of the earth. [48] Now hearing this, the Goyim rejoiced with simcha gedolah and were praising the dvar Hashem. And as many as had been destined to Chayyei Olam became ma'aminim hameshichiyim. [49] And the dvar Hashem was spreading through the entire region. [50] But the Yehudim aroused the chashuve *(prominent)* G-d fearing nashim and the gontser machers of the city, and they instigated redifah keneged Rav Sha'ul and Bar-Nabba, and they drove them from out of their territory. [51] And having shaken off the dust of their feet against them, Rav Sha'ul and Bar-Nabba came to Iconium; [52] And the talmidim were being filled with simcha and the Ruach Hakodesh.

14 Now it came about in Iconium that together they entered into the shul and the same thing transpired: they spoke with

גערעדט, אז עס האט געגלויבט פון יידן און גריכן א גרויסער המון .
hamon groiser a Greeks un Yidn fun gegloibt hot es az geredt
crowd great a Greeks and Jews of believe did there that speak

ב די אומגלויביקע יידן אבער האבן אויפגעהעצט און פארביטערט די
di farbitert un oifgehetst hoben ober Yidn umgloibike di
the embitter and stir up did however Jews unbelieving the

זעלן פון די אומות (העולם) קעגן די ברידער. ג דעריבער האבן
hoben deriber brider di kegen hooilem umes di fun zeln
did therefore brothers the against of the world nations the of souls

זיי דארטן פארברענגט א לענגערע צייט, רעדנדיק מיט דרייסטקייט
dreistkeit mit redendik tsait lengere a farbrengt dorten zei
boldness with speaking time longer a spend time there they

פון דעם האר, וועלכער האט מעיד געווען אויף דעם ווארט פון זיין
zain fun vort dem oif geven meyid hot velcher Har dem fun
his of word the on was testify did who L-rd the of

חסד , געבנדיק, אז עס זאלן געשען אותות און מופתים דורך
durch mofsim un otot geshen zolen es az gebendik chesed
through wonders and signs to happen should it that giving grace

זייערע הענט. ד און די מאסע פון דער שטאט האט זיך געשפאלטן, א
a geshpolten zich hot shtot der fun mase di un hent zeiere
a divide itself has city the of crowd the and hands their

טייל זענען געווען מיט די יידן, און א טייל מיט די שליחים. ה און
un shlichim di mit teil a un Yidn di mit geven zenen teil
and Shlichim the with part a and Jews the with become were part

ווי עס איז געמאכט געווארן א פיינטלעכער פארזוך מצד
mitsad farzuch faintlecher a gevoren gemacht iz es vi
on the part of attempt distressing a become made is there when

די אומות (העולם) און די יידן, מיט זייערע ראשים, זיי צו
tsu zei roshim zeiere mit Yidn di un hooilem umes di
to them leaders their with Jews the and of the world nations the

טאן שלעכטס און צו שטייניקן, ו האבן זיי זיך דערפון
derfun zich zei hoben shteiniken tsu un shlechts ton
about this themselves they did stone to and evil do

דערוואוסט, און זענען אנטלאפן אין די שטעט אריין פון ליקאאניען,
Lycaonia fun arain shtet di in antlofen zenen un dervust
Lycaonia of into cities of the into run away did and find out

ליסטרא און דערבע און דער געגנט ארום ; ז און האבן דארטן אנגעזאגט
ongezogt dorten hoben un arum gegent der un Derbe un Listra
announce there did and around region the and Derbe and Lystra

די גוטע בשורה.
besoire gute di
News Good the

ח און אין ליסטרא פלעגט זיצן א מאן, וואס איז געווען שוואך אויף
oif shvach geven iz vos man a zitsen flegt Listra in un
on weak was is who man a sit used Lystra in and

די פיס, לאם פון זיין מוטערס לייב, וועלכער איז קיינמאל נישט
nisht keinmol iz velcher laib muters zain fun lom fis di
not never is who body mothers his from lame feet the

ארומגעגאנגען. ט דער דאזיקער האט זיך צו געהערט צו פוילוסן
Poylosn tsu gehert tsu zich hot doziker der arumgegangen
Paul to listen to himself has this one the walking about

רעדן, וואס, ווען קוקנדיק אויף אים און זעענדיק, אז ער האט אמונה
emune hot er az zeendik un im oif kukendik ven vos reden
faith had he that seeing and him upon looking when who speak

the result that both Yehudim
and a great multitude of
Yevanim became ma'aminim
hameshichiyim. 2 And the
Yehudim who disobeyed
were the ones who aroused
and stirred up in anger the
nefashot *(souls)* of the Goyim
keneged *(against)* the Achim
b'Moshiach. 3 Therefore,
they continued for a long
zman *(time)* speaking with
ometz lev *(boldness)* for
Hashem, who gave edut to
the dvar of Chen v'Chesed
Hashem by granting otot
and moftim to take place
by the hands of Moshiach's
Shluchim. 4 And the multitude
of the city was divided,
and some were with the
[disobedient] Yehudim but,
others, with the Moshiach's
Shluchim. 5 And when an
attempt came by both the
Goyim and the Yehudim with
their rashim *(heads, leaders)*
to mistreat and to stone
them, 6 when the Moshiach's
Shluchim became aware of
this, they fled to the cities
of Lycaonia, Lystra, and
Derbe, and the surrounding
countryside. 7 And there
the Moshiach's Shluchim
were preaching the Besuras
HaGeulah.

8 And a certain ish in
Lystra, powerless in his
feet, was sitting, pise'ach
from womb of his Em,
a man who had never
walked. 9 This one heard
Rav Sha'ul speaking, and
when he gazed at the
man and saw that he
has emunah *(faith)* to be

גענעזן צו ווערן , האט געזאגט מיט א הויך קול : שטעל דיך גלייך
glaich dich shtel kol hoich a mit gezogt hot veren tsu genezn
straight you stand voice loud a with say did become to healed

אויף דיינע פיס! און ער האט א שפרונג געטאן און איז ארומגעגאנגען.
arumgegangen iz un geton shprung a hot er un fis daine oif
walking about is and done leap a did he and feet your on

יא און די המונים , זעענדיק וואס פולוס האט געטאן, האבן אויפגעהויבן
oifgehoiben hoben geton hot Poylos vos zeendik hamonim di un
lift up did done has Paul what seeing crowds of the and

זייער קול אויף דעם ליקאאניש לשון , אזוי צו זאגן : די ג-טער אין
in g-ter di zogen tsu azoi loshen Lycaonian dem oif kol zeier
in g-ds the say to so language Lycaonian the on voice their

געשטאלט פון מענטשן האבן אראפגענידערט צו אונדז. יב און האבן
hoben un undz tsu aropgenidert hoben mentshn fun geshtalt
did and us to descended have men of likeness

גערופן בר-נבאן צעאוס (יופיטער) און פולוסן הערמעס (מערקוריוס),
Merkurius Hermes Poylosn un Yupiter Zeus Bar-Nabban gerufen
Mercury Hermes Paul and Jupiter Zeus Bar-Nabba call

ווייל ער איז געווען דער הויפט רעדנער. יג און דער פריסטער פון
fun prister der un redner hoipt der geven iz er vail
of priest the and speaker chief the was is he because

צעאוס, וועמעס (טעמפל) איז געווען אויסער דער שטאט, האט געברענגט
gebrengt hot shtot der oiser geven iz tempel vemes Zeus
bring did city the outside was is temple whose Zeus

צו פירן אקסן און גירלאנדן צו די טויערן, און געוואלט מקריב זיין
zain makrev gevolt un toiern di tsu girlandn un oksen firen tsu
do sacrifice wanted and gates the to garlands and oxen lead to

מיט די מאסן . יד הערנדיק אבער דערפון , האבן די שליחים ,
shlichim di hoben derfun ober herendik masen di mit
Shlichim the did about this however on hearing crowds of the with

פולוס און בר-נבא , צעריסן זייערע קליידער און זענען ארויסגעלאפן
aroisgelofen zenen un kleider zeiere tserisn Bar-Nabba un Poylos
run out did and clothing their tear Bar-Nabba and Paul

צווישן דעם המון מענטשן, שרייענדיק און זאגנדיק: טו מענער, פארוואס
farvos mener zogendik un shraiendik mentshn hamon dem tsvishen
why men saying and shouting people crowd the among

טוט איר דאס? אויך מיר זענען מענטשן מיט געפילן ענלעך צו אייך,
aich tsu enlech gefiln mit mentshn zenen mir oich dos ir tut
you to similar feelings with people are we also this you do

און זאגן אייך אָן א בשורה טובה, זיך אפצוקערן פון די דאזיקע
dozike di fun optsukeren zich toive besoire a on aich zogen un
these the from turn away self Good News a on you tell and

נישטיקייטן צום לעבעדיקן ג-ט, וועלכער האט באשאפן הימל און ערד
erd un himel bashafen hot velcher G-t lebedikn tsum nishtikeitn
earth and heaven create did who G-d living to the trivialities

און דעם ים און אלץ, וואס (געפינט זיך) אין זיי ; טז וועלכער האט
hot velcher zei in zich gefint vos alts un yam dem un
did who them in self finds which all and sea the and

אין פארגאנגענע דורות געלאזט אלע פעלקער גיין אין זייערע אייגענע
eigene zeiere in gein felker ale gelozt doires fargangene in
own their in go nations all leave generations past in

דרכים . יז און דאך האט ער זיך נישט איבערגעלאזט אָן אן
an on ibergelozt nisht zich er hot doch un drochim
a without leave not Himself He did yet and ways

restored to health, 10 Rav Sha'ul said in a kol gadol, Stand upright on your feet. And the man jumped up and was walking around.
11 And the multitudes, when they saw what Rav Sha'ul did, shouted in the Lycaonian language, saying, The g-ds, having been made like anashim, have come down to us.
12 And they were calling Bar-Nabba “Zeus” and Rav Sha'ul “Hermes,” vi-bahlt *(since)* Rav Sha'ul was the main speaker.
13 And the priest of Zeus was outside the city and brought bulls and flower wreaths to the gates; he and the multitudes wanted to offer pagan korbanot *(sacrifices)*. 14 But having heard this, the Moshiach's Shlichim Bar-Nabba and Rav Sha'ul tore their kaftans and rushed out into the crowd, crying out, 15 Anashim, why are you doing these things? We also are of the same nature as you, mere men, preaching to you to turn in teshuva from these worthless things to the Elohim Chayyim who made HASHOMAYIM V'ES HAARETZ V'ES HAYAM and all the things in them; 16 In the dorot having passed, Hashem allowed all the Goyim to go their own way. 17 And yet Hashem did not leave himself without an eidus *(witness)* in doing hatovim to you, giving geshem from

עדות , מחמת ער האט געטאן גוטס, געבנדיק אייך רעגן פון הימל
himel fun regen aich gebendik guts geton hot er machmas eides
heaven from rain you giving good done had he because witness

און פרוכטבארע צייטן, און אנגעפילט אייערע הערצער מיט שפייז און
un shpaiz mit hertser eiere ongefilt un tsaitn fruchtbare un
and food with hearts your filled and times fruitful and

מיט שמחה. יח און דאס זאגנדיק , האבן זיי קוים איינגעהאלטן
aingehalten koim zei hoben zogendik dos un simcha mit
restrain scarcely they did having said this and joy with

די מאסן מענטשן, נישט מקריב צו זיין צו זיי .
zei tsu zain tsu makrev nisht mentshn masen di
them to be to sacrifice not people crowds of the

יט עס זענען אבער געקומען יידן פון אנטיאכיען און איקאניען
Iconium un Antiyochen fun Yidn gekumen ober zenen es
Iconium and Antioch from Jews come however are there

און איבעררעדנדיק די מאסן און שטייניקנדיק פוילוסן, האבן זיי
zei hoben Poylosn shteinikendik un masen di iberredendik un
they did Paul stoning and crowds of the persuaded and

אים ארויסגעשלעפט אויסער דער שטאט, מיינענדיק, אז ער איז טויט.
toit iz er az meinendik shtot der oiser aroisgeshlept im
dead is he that thinking city the outside drag him

כ ווען אבער די תלמידים האבן זיך ארומגעשטעלט ארום אים,
im arum arumgeshtelt zich hoben talmidim di ober ven
him around stand around self have disciples the however when

האט ער זיך אויפגעהויבן און איז אריינגעגאנגען אין דער שטאט אריין;
arain shtot der in araingegangen iz un oifgehoiben zich er hot
into city the in enter in did and get up himself he did

און אויף צומארגנס איז ער ארויס צוזאמען מיט בר-נבאן קיין
kein Bar-Nabban mit tsuzamen arois er iz tsumorgens oif un
to Bar-Nabba with together go out he did the next morning on and

דערבע. כא און האבן אנגעזאגט די גוטע בשורה אין יענער שטאט, און
un shtot yener in besoire gute di ongezogt hoben un Derbe
and city that in News Good the announce did and Derbe

געוואונען אן אנגעזענע צאל תלמידים, און זיך אומגעקערט קיין
kein umgekert zich un talmidim tsol ongezene an gevunen
to returned self and disciples number significant a won

ליסטרא און קיין איקאניען און קיין אנטיאכיען, כב שטארקענדיק די זעלן
zeln di shtarkendik Antiyochen kein un Iconium kein un Listra
souls the strengthening Antioch to and Iconium to and Lystra

פון די תלמידים, און מזהיר זייענדיק זיי צו בלייבן אין דער אמונה,
emune der in blaiben tsu zei zaiendik mazer un talmidim di fun
faith the in remain to them making exhort and disciples the of

און אז דורך פיל צרות מוזן מיר אריינקומען אין דעם מלכות
Malchus dem in arainkumen mir muzn tsores fil durch az un
kingdom the in come in we must troubles many through that and

פון ה' . כג און אויסדערוויילנדיק פאר זיי זקנים אין יעדער
yeder in zkeinem zei far oisderveilendik un Hashem fun
every in elders them for having chosen and Hashem of

קהילה, און תפילה טוענדיק מיט פאסטן, האבן זיי זיי איבערגעלאזט
ibergelozt zei zei hoben fasten mit tuendik tfile un kehile
leave them they did fasting with doing prayer and kehile

אויף דעם באראט פון דעם האר, אין וועמען זיי האבן געגלויבט. כד און
un gegloibt hoben zei vemen in Har dem fun barot dem oif
and believe did they whom in L-rd the of counsel the on

Shomayim and seasons of bearing p'ri, filling you with okhel and your levavot with simcha. 18 And even saying these things, it was with difficulty that Moshiach's Shlichim restrained the multitudes from offering pagan korbanot to them.

19 Then [disobedient] Yehudim came from Pisidian Antioch and Iconium and, having won over the crowds and having stoned Rav Sha'ul, they were dragging him outside the city, thinking he was dead. 20 And after the Moshiach's talmidim had surrounded Rav Sha'ul, he got up and entered the city. And on the next day he went with Bar-Nabba to Derbe. 21 And having preached the Besuras HaGeulah in that city and having made many talmidim, they returned to Lystra and to Iconium and to Pisidian Antioch, 22 Strengthening the nefashot *(souls)* of Moshiach's talmidim, encouraging them to remain in the emunah *(faith)*, and exhorting them that through tzarot rabbot it is necessary for us to enter into the Malchut Hashem. 23 And having chosen for messianic s'michah Zekenim to be installed in every one of Moshiach's Kehillot, and having davened with tzomot, the Moshiach's Shlichim commended them to Adoneinu in whom they had emunah. 24 And having gone through Pisidia, they

זענען דורכגעגאנגען פּיסידיען, און זענען געקומען קיין פּאמפיליען. כה און
un Pamphylia kein gekumen zenen un Pisidien durchgegangen zenen
and Pamphylia to come did and Pisidia passed through have

האבן גערעדט דאס ווארט אין פּערגא, און זענען אראפּ קיין אטאליא;
Atalya kein arop zenen un Perga in vort dos geredt hoben
Attalia to go down did and Perga in word the speak did

כו און פון דארטן זיך אוועקגעשיפט קיין אנטיאכיען, פונוואנען
funvanen Antiyochen kein avekgeshift zich dorten fun un
from where Antioch to sailed away self there from and

זיי זענען איבערגעגעבן געווארן צו ה׳ס חסד צו (טאן) די
di ton tsu chesed Hashems tsu gevoren ibergegeben zenen zei
the do to grace Hashem's to become given over were they

ארבעט, וואס זיי האבן דערפילט. כז און אנקומענדיק אהין, האבן
hoben ahin onkumendik un derfilt hoben zei vos arbet
did there arriving and fulfill did they which work

זיי צוזאמענגעברענגט די קהלה, און דערציילט אלץ, וואס ה׳
Hashem vos alts dertseilt un kehile di tsuzamengebrengt zei
Hashem that all reported and kehile the bring together they

האט מיט זיי געטאן, און אז ער האט אויפגעעפנט פאר די אומות
umes di far oifgeefent hot er az un geton zei mit hot
nations the for opened had he that and done them with had

(העולם) א טיר פון אמונה. כח און האבן פארברענגט נישט קיין
kein nisht farbrengt hoben un emune fun tir a hooilem
any not spend time did and faith of door a of the world

קליינע צייט צוזאמען מיט די תלמידים.
talmidim di mit tsuzamen tsait kleine
disciples the with together time small

came to Pamphylia. 25 And having spoken the dvar Hashem in Perga, they went down to Attalia. 26 And from there, they sailed away to Syrian Antioch, their point of origin from which they had been commended to the Chen v'Chesed Hashem to the Messianic avodas kodesh which they had completed. 27 Upon their arrival in Syrian Antioch, they assembled the Moshiach's Kehillah there, and were reporting what Hashem had done with them and how he had opened for the Nations a sha'ar of emunah. 28 And they were spending not a little zman with the talmidim.

טו

און אייניקע זענען אראפּגעקומען פון (דעם לאנד) יהודה
Yehude land dem fun aropgekumen zenen einike un
Yehudah land the from come down did some and

און האבן געלערנט די ברידער (אזוי צו זאגן): אויב איר וועט
vet ir oib zogen tsu azoi brider di gelernt hoben un
will you if say to so brothers the teach did and

זיך נישט לאזן מל זיין כדת משה, קענט איר נישט
nisht ir kent Moshe keda's zain mal lozen nisht zich
not you can Moses in the manner to be circumcised allow not self

געראטעוועט ווערן. ב און ווען עס איז געווארן א מהומה און נישט
nisht un mehume a gevoren iz es ven un veren geratevet
not and turmoil a become is it there and to be saved

קיין קליינע מחלוקה צווישן פּולוסן און בר-נבאן מיט זיי, האט
hot zei mit Bar-Nabban un Poylosn tsvishen machloike kleine kein
has them with Bar-Nabba and Paul between dispute small any

מען באשלאסן, אז פּולוס און בר-נבא און אייניקע אנדערע פון
fun andere einike un Bar-Nabba un Poylos az bashlosen men
of others some and Bar-Nabba and Paul that decided they

זיי זאלן ארויפגיין קיין ירושלים צו די שליחים און זקנים
zkeinem un shlichim di tsu Yerushalayim kein aroifgein zolen zei
elders and Shlichim the to Jerusalem to going up should them

וועגן דער דאזיקער שאלה. ג און ווערנדיק באגלייט פון דער קהלה,
kehile der fun bagleit verendik un shaile doziker der vegen
kehile the by escorted being and question this one the about

זענען זיי דורכגעגאנגען פעניציען און שומרון, און האבן דערציילט
dertseilt hoben un Shomron un Phoenicia durchgegangen zei zenen
report did and Samaria and Phoenicia passed through they have

15

And some men came down from Yehudah to Syrian Antioch and were teaching the Achim b'Moshiach that if you lack the bris milah as prescribed by Moshe Rabbenu, it is impossible for you to come to Yeshu'at Eloheinu. 2 Now this brought them into a dispute and a debate of no little proportion with Rav Sha'ul and Bar-Nabba, who were appointed to go up with some others from them to bring this she'elah *(question)* before the Moshiach's Shlichim and Zekenim in Yerushalayim. 3 Then having been sent on their way by the Kehillah, they were passing through both Phoenicia and Shomron telling in detail how the

וועגן דער באקערונג (צו ה׳) פון די אומות (העולם), און
un hooilem umes di fun Hashem tsu bakerung der vegen
and of the world nations the of Hashem to turning the about

פארשאפט א גרויסע פרייד צו אלע ברידער. ד אנקומענדיק אבער קיין
kein ober onkumendik brider ale tsu freid groise a farshaft
in however arriving brothers all to joy great a created

ירושלים , זענען זיי אויפגענומען געווארן פון דער קהלה און די
di un kehile der fun gevoren oifgenumen zei zenen Yerushalayim
the and kehile the by become welcomed they are Jerusalem

שליחים און די זקנים , און האבן דערציילט אלץ, וואס ה׳ האט
hot Hashem vos alts dertseilt hoben un zkeinem di un shlichim
had Hashem that all report did and elders the and Shlichim

מיט זיי געטאן. ה נאר עס זענען אויפגעשטאנען אייניקע מאמינים
maiminem einike oifgeshtanen zenen es nor geton zei mit
believers some stand up did there but done them with

פון דער כיתה פון די פרושים , וועלכע האבן געזאגט: מען מוז זיי
zei muz men gezogt hoben velche Perushim di fun kite der fun
they must it say did who Pharisees the of sect the from

(די אומות (העולם)) מל זיין , און אנזאגן אפצוהיטן
optsuhiten onzogen un zain mal hooilem umes di
to keep charged and be circumcised of the world nations the

תורת משה (די תרי״ג מצוות).
mitsvos 613 di Moshe torat
commands 613 the Moses law of

ו און די שליחים און די זקנים זענען זיך צוזאמענגעקומען,
tsuzamengekumen zich zenen zkeinem di un shlichim di un
gather themselves did elders the and Shlichim the and

אריינצוקוקן אין דעם דאזיקן עניין . ז און ווען עס איז געווארן
gevoren iz es ven un inyen dozikn dem in araintsukuken
became is there when and matter this the into to look

א גרויסע מחלוקה , האט פעטרוס זיך אויפגעשטעלט און געזאגט
gezogt un oifgeshtelt zich Petros hot machloike groise a
said and stand up himself Peter did dispute great a

צו זיי : ברידער, איר ווייסט, אז פון די פריעסטע טעג אָן האט
hot on teg frieste di fun az veist ir brider zei tsu
did on days earliest the from that know you brothers them to

ה׳ (מיך) אויסדערוויילט צווישן אייך, כדי דורך מיין מויל
moil main durch kedei aich tsvishen oisderveilt mich Hashem
mouth my through so that you among choose me Hashem

זאלן די אומות (העולם) הערן דאס ווארט פון דער בשורה טובה
toive besoire der fun vort dos heren hooilem umes di zolen
Good News the of word the hear of the world nations the should

און זאלן גלויבן . ח און ה׳ , וועלכער קען די הערצער, האט
hot hertser di ken velcher Hashem un gloiben zolen un
did hearts the knows who Hashem and believe should and

מעיד געווען צו זיי , געבנדיק זיי דעם רוח הקודש פונקט אזוי
azoi punkt Hakoidesh ruach dem zei gebendik zei tsu geven meyid
just exactly the Holy Spirit the them giving them to did witness

ווי אויך אונדז; ט און נישט געמאכט קיין חילוק צווישן אונדז און
un undz tsvishen chiluk kein gemacht nisht un undz oich vi
and us between distinction any make did not and us also as

זיי , רייניקנדיק זייערע הערצער דורך דער אמונה. י פארוואס זשע
zhe farvos emune der durch hertser zeiere reinikendik zei
then why faith the through hearts their cleansing them

Nations were turning to Hashem and they were bringing great simcha to all the Achim b'Moshiach. 4 And having come to Yerushalayim, they were there received by Moshiach's Kehillah and the Moshiach's Shlichim and the Zekenim, and they reported what things Hashem had done with them. 5 But some of the ma'aminim hameshichiyim from the kat of the Perushim rose up, saying, It is necessary to give the Goyim the bris milah and to command them to be shomer mitzvot, keeping the Torah of Moshe Rabbenu.

6 And the Moshiach's Shlichim and the Zekenim were gathered together as a council to consider this matter. 7 And after much deliberation had taken place, Moshiach's Shliach Shim'on Kefa got up. Kefa said to them, Anashim, Achim b'Moshiach, you have da'as that in the early days Hashem chose that among you I would be the one and through my mouth the Goyim would hear the dvar Hashem of the Besuras HaGeulah and would come to emunah. 8 And the One who has da'as of levavot, Hashem, bore solemn edut and stood as their witness, having given the non-Jews the Ruach Hakodesh just as Hashem did also to us Jews. 9 And in making tehorot their levavot by emunah, in this respect Hashem did not differentiate between us Jews and those non-Jews.

פרוּאווט איר איצט אויס ה׳ , מיטן ארויפלייגן אויף דעם האלדז
pruvt ir itst ois Hashem miten aroifleigen oif dem haldz
you put to test now out Hashem with the laying on the neck

פון די תּלמידים אן עול , וואס נישט אונדזערע עלטערן, נישט מיר
fun di talmidim an ol vos nisht undzere elteren nisht mir
of the disciples a yoke which not our parents nor we

אליין האבן געקענט דערטראגן? יא ניין , נאר דורך דעם חסד פון
alein hoben gekent dertrogen nein nor durch dem chesed fun
ourselves were able to bear no only through the grace of

דעם האר יהושע/ישוע גלויבן מיר דערלייזט צו ווערן אויף דעם
dem Har Yeshua/Yehoshua gloiben mir derleizt tsu veren oif dem
the L-rd Yehoshua believe we redeemed to become on the

זעלביקן אופן ווי יענע .
zelbikn oifen vi yene
same way as those

יב און דער גאנצער עולם האט געשוויגן ; און זיך צוגעהערט צו
un der gantser oilem hot geshvigen un zich tsugehert tsu
and the entire crowd was silent and self did listen to

בר-נבאן און פוילוסן, וועלכע האבן דערציילט וואס פאר אותות און
Bar-Nabban un Poylosn velche hoben dertseilt vos far otot un
Bar-Nabba and Paul who did report what for signs and

מופתים ה׳ האט געטאן צווישן די אומות (העולם) דורך
mofsim Hashem hot geton tsvishen di umes hooilem durch
wonders Hashem had done among the nations of the world through

זיי . יג און נאך דעם ווי זיי זענען אנטשוויגן געווארן, האט יעקב
zei un noch dem vi zei zenen antshvigen gevoren hot Yaakov
them and after the as they did silent become did James

געענטפערט, אזוי צו זאגן :
geentfert azoi tsu zogen
answer so to say

יד ברידער, הערט זיך צו צו מיר; שמעון האט (אונדז) דערציילט,
brider hert zich tsu tsu mir Shim'on hot undz dertseilt
brothers hear self to to me Simon has to us reported

וויאזוי ה׳ האט צום ערשט געבליקט, צו נעמען פון צווישן די
viazoi Hashem hot tsum ersht geblikt tsu nemen fun tsvishen di
how Hashem had to the first looked to take from among the

אומות (העולם) א פאלק צו זיין נאמען. טו און צו דעם דאזיקן
umes hooilem a folk tsu zain nomen un tsu dem dozikn
nations of the world a people for his Name and to the this

שטימען איין די ווערטער פון די נביאים , ווי עס שטייט געשריבן:
shtimen ein di verter fun di neviim vi es shteit geshriben
agreed one the words of the prophets as it stands written

טז נאך דעם וועל איך מיך אומקערן
noch dem vel ich mich umkeren
after this will I myself return

און ווידער אויפבויען דאס איינגעפאלענע געצעלט פון דוד ,
un vider oifboien dos aingefalene getselt fun Dovid
and again build up the fallen tent of David

און די חורבות דערפון וועל איך ווידער אויפבויען
un di churves derfun vel ich vider oifboien
and the ruins thereof will I again build up

און עס ווידער אויפשטעלן גלייך ;
un es vider oifshtelen glaich
and it again stand up straight

[10] Therefore, now why are you testing Hashem by laying an ol *(yoke)* upon the neck of the talmidim which neither Avoteinu nor we were able to bear? [11] On the contrary, Anu Ma'aminim *(We believe)* that we Jews come to Yeshu'at Eloheinu by the Chen v'Chesed Hashem of the Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu in the same Derech Hashem as those non-Jews do also.

[12] And then all the multitude was silent and they were listening to Bar-Nabba and Rav Sha'ul describing what otot and moftim Hashem did among the Nations through them. [13] And after Rav Sha'ul and Bar-Nabba fell silent, Moshiach's Shliach Ya'akov responded, saying, Anashim, Achim b'Moshiach, listen to me.

[14] Shim'on explained how Hashem first concerned Himself to receive from the Nations a people for SHMO. [15] And this is in agreement with the devarim of the Nevi'im, just as it has been written,
[16] After these things
I will return and
AKIM ES SUKKAT
DOVID HANOFELET
VHARISOTAV AKIM
U'VENITIHA *(I will
restore the tent of
Dovid which has fallen
and the things having
been torn down of it
I will rebuild and I*

יז כדי די איבערגעבליבענע מענטשן זאלן זוכן דעם האר,
Har dem zuchen zolen mentshn ibergeblibene di kedei
L-rd the seek should mankind rest the so that

און אלע פעלקער, וואס מיין נאמען ווערט גערופן אויף זיי ,
zei oif gerufen vert nomen main vos felker ale un
them upon called is Name My which nations all and

זאגט דער האר, וועלכער טוט די דאזיקע זאכן ,
zachn dozike di tut velcher Har der zogt
things these the does who L-rd the says

יח וואס זענען באקאנט פון אייביק אָן. (עמוס ט, יא-יב.)
yo-ib t Amos on eibik fun bakant zenen vos
11-12 9 Amos on eternity from known are which

יט דערפאר באשליס איך, מען זאל נישט מחמיר זיין אויף די , וואס
vos di oif zain machmer nisht zol men ich bashlis derfar
who the on be stickler not should there I decide therefore

קערן זיך צו ה׳ פון צווישן די אומות; כ נאר צו שרייבן
shraiben tsu nor umes di tsvishen fun Hashem tsu zich keren
write to but nations the among from Hashem to themselves turn

צו זיי , זיך אפצוהאלטן פון טומאה פון די אפג-טער, און פון
fun un opg-ter di fun tume fun optsuhalten zich zei tsu
from and idols the from impurity of refrain self them to

זנות , און פון (דעם פלייש פון א בהמה) וואס איז דערווארגן
dervorgn iz vos beheime a fun fleish dem fun un zoines
strangled is which beast a from flesh the from and fornication

געווארן, און פון בלוט. כא ווארום משה האט פון לאנגע דורות
doires lange fun hot Moshe vorem blut fun un gevoren
generations long from has Moses because blood of and become

אָן אין יעדער שטאט די , וואס דרשענען אים, מחמת (זיין תורה)
toire zain machmas im darshenen vos di shtot yeder in on
Torah his because him preach who the city every in on

ווערט געלייענט אין די שולן יעדן שבת .
Shabbos yedn shuln di in geleient vert
Sabbath every synagogues the in read is

כב דעמאלט איז עס וואוילגעפעלן די שליחים און די זקנים מיט
mit zkeinem di un shlichim di voilgefelen es iz demolt
with elders the and Shlichim the please it did then

דער גאנצער קהלה צו שיקן אויסדערוויילטע מענער פון זייער מיט
mit zeier fun mener oisderveilte shiken tsu kehile gantser der
midst their from men chosen send to kehile whole the

קיין אנטיאכיען מיט פולוסן און בר-נבאן : (נעמלעך) יהודהן , וואס
vos Yehuden nemlech Bar-Nabban un Poylosn mit Antiyochen kein
who Yehudah namely Bar-Nabba and Paul with Antioch to

מען האט אים גערופן בר-שבא , און סילא, מענער מנהיגים צווישן
tsvishen manhigim mener Sila un Bar-Sabba gerufen im hot men
among leaders men Sila and Bar Sabba called him was it be

די ברידער; כג שרייבנדיק דורך זייער האנט: די שליחים און די
di un shlichim di hant zeier durch shraibendik brider di
the and Shlichim the hand their by writing brothers the

זקנים און ברידער צו די ברידער, וועלכע זענען פון די אומות
umes di fun zenen velche brider di tsu brider un zkeinem
nations the from are who brothers the to brothers and elders

העולם , און געפינען זיך אין אנטיאכיען און סיריען און
un Sirya un Antiyochen in zich gefinen un hooilem
and Syria and Antioch in themselves find and of the world

will restore it), 17 So that the she'erit *(remnant)* of anashim might seek Hashem and all the GOYIM who are called by my Name, 18 Says the L-rd, who makes these things known from long ago.
19 Therefore, it is my judgment not to trouble the ones from the Goyim turning in teshuva to Hashem, 20 But to write to them to keep away from the pollution of elilim and of zenut and of the thing strangled and of dahm. 21 For Moshe Rabbenu from ancient dorot in every shtetl has his maggidim and in the shuls every Shabbos he has been read.

22 Then it was mekabel *(received)* by the Moshiach’s Shlichim and the Zekenim with the entire Kehillah to choose anashim from them to send to Syrian Antioch with Rav Sha'ul and Bar-Nabba, also Yehudah called Bar-Sabba, and Sila, all manhigim among the Achim b'Moshiach,
23 With the following iggeret: From the Achim b'Moshiach, Moshiach’s Shlichim and the Zekenim: to the Achim b'Moshiach throughout Antioch and Syria and Cilicia, to those

קיליקיען, שלום ! כד אזוי ווי מיר האבן געהערט, אז אייניקע פון
fun einike az gehert hoben mir vi azoi sholem Cilicia
of some that heard have we as much as in peace Cilicia

אונדז האבן אייך באאומרואיקט מיט ווערטער, וואס פארשאפן אייך
aich farshafn vos verter mit baumruikt aich hoben undz
you create which words with troubled you have us

עגמת נפש ; וועמען מיר האבן עס נישט באפוילן, כה איז עס אונדז
undz es iz bafoilen nisht es hoben mir vemen nefesh agmes
for us it is ordered not it have we whom soul grief of

וואוילגעפעלן, האבנדיק געקומען צו א הסכם , צו שיקן צו אייך
aich tsu shiken tsu heskem a tsu gekumen hobendik voilgefelen
you to send to agreement an to come having pleasing

אויסדערוויילטע מענער צוזאמען מיט אונדזערע געליבטע בר-נבא און
un Bar-Nabba gelibte undzere mit tsuzamen mener oisderveilte
and Bar-Nabba beloved our with together men chosen

פּולוס, כו מענטשן, וואס האבן זיך מוסר נפש געווען פאר דעם נאמען
nomen dem far geven nefesh musar zich hoben vos mentshn Poylos
name the for did life risked self have who men Paul

פון אונדזער האר יהושע/ישוע המשיח . כז מיר האבן דעריבער
deriber hoben mir HaMoshiach Yeshua/Yehoshua Har undzer fun
therefore have we the Moshiach Yehoshua L-rd our of

געשיקט יהודהן און סילאן, און זיי וועלן אייך ווארט ווערטלעך
vertlech vort aich velen zei un Silan un Yehuden geshikt
for word word you will they and Sila and Yehudah sent

דערציילן דאס זעלביקע. כח ווארום עס איז וואוילגעפעלן דעם רוח
ruach dem voilgefelen iz es vorem zelbike dos dertseilen
Spirit the pleasing is it because same the tell

הקודש און אונדז, נישט ארויפצולייגן אויף אייך קיין ווייטערע משא ,
mase vaitere kein aich oif aroiftsuleigen nisht undz un Hakoidesh
burden further any you on to place not us and the Holy

אחוץ די דאזיקע נויטווענדיקע זאכן ; כט זיך אפצוהאלטן פון קרבנות
korbones fun optsuhalten zich zachn noitvendike dozike di achuts
sacrifices from refrain self things necessary these the except

צו אפּג-טער און פון בלוט און (פון פלייש פון בהמות) דערווארגענע
dervorgene beheimes fun fleish fun un blut fun un opg-ter tsu
strangled beasts of flesh from and blood from and idols to

און פון זנות , פון וועלכע אויב איר וועט זיך אפהיטן, וועט אייך
aich vet ophiten zich vet ir oib velche fun zoines fun un
you will observe self will you if which from fornication from and

גיין גוט. שלום צו אייך.
aich tsu sholem gut gein
you to peace well go

ל און אזוי זענען זיי אוועקגעשיקט געווארן און זענען אראפּ קיין
kein arop zenen un gevoren avekgeshikt zei zenen azoi un
to go down did and become sent away they are so and

אנטיאכיען, האבן פארזאמלט דעם עדה און איבערגעגעבן דעם
dem ibergegeben un eide dem farzamlt hoben Antiyochen
the handed over and congregation the gathered have Antioch

בריוו. לא און איבערלייענענדיק אים, האבן זיי זיך געפריידט איבער דער
der iber gefreidt zich zei hoben im iberleinendik un briv
the over rejoiced self they did it having read and letter

נחמה . לב און יהודה און סילא, וועלכע זענען אליין אויך
oich alein zenen velche Sila un Yehude un nechome
also themselves are who Sila and Yehudah and consolation

from among the Nations,
Shalom! [24] Vi-bahlt *(since)*
we heard that certain men
had gone out from us,
though not having any
directives from us, and
have given you mitzvot
with devarim unsettling
your nefashot *(souls)*,
[25] It was mekabel to us,
having come to achdus in
mind and having chosen
anashim to send to you,
along with our beloved
chaverim Bar-Nabba and
Sha'ul, [26] Anashim who
have imperiled their lives
for haShem of Moshiach
Adoneinu Yehoshua.
[27] Therefore we have sent
Yehudah and Sila, and
they too will confirm us in
person by word of mouth.
[28] For it was mekabel to the
Ruach Hakodesh and to us
to lay no heavier burden
upon you who are from
the Nations except these
necessary things: [29] That
you non-Jewish ma'aminim
hameshichiyim keep away
from meat sacrificed to
elilim, and dahm, and what
is strangled, and zenut. If
you are shomer to avoid
these, you will do well.
Shalom!

[30] Therefore, having been
dismissed, they went down
to Syrian Antioch, and
having gathered together
the multitude, they delivered
the iggeret. [31] And having
read it, there was a response
of simcha gedolah at the
exhortation. [32] Both Yehudah
and Sila, being themselves

געווען נביאים , האבן געטרייסט די ברידער מיט פיל ווערטער, און
un verter fil mit brider di getreist hoben neviim geven
and words many with brothers the comfort did prophets were

זיי געשטארקט . [לג] און נאך דעם ווי זיי האבן פארבראכט א געוויסע
gevise a farbracht hoben zei vi dem noch un geshtarkt zei
certain a spent time had they as the after and strengthened them

צייט, זענען זיי אוועקגעלאזט געווארן בשלום פון די ברידער צו
tsu brider di fun besholem gevoren avekgelozt zei zenen tsait
to brothers the from in peace become set out they did time

די , וואס האבן זיי געשיקט. [לד](סילאן אבער איז עס וואוילגעפעלן,
voilgefelen es iz ober Silan geshikt zei hoben vos di
pleased it is however Sila sent them had who the

דארטן איבערצובלייבן.) [לה] און פולוס און בר-נבא זענען פארבלייבן אין
in farblaiben zenen Bar-Nabba un Poylos un ibertsublaibn dorten
in remain did Bar-Nabba and Paul and to remain there

אנטיאכיען, לערנענדיק און אנזאגנדיק מיט נאך א סך אנדערע דאס
dos andere sach a noch mit onzogendik un lernendik Antiyochen
the other many a more with preaching and teaching Antioch

ווארט פון דעם האר.
Har dem fun vort
L-rd the of word

[לו] און אין אייניקע טעג ארום האט פולוס געזאגט צו בר-נבאן :
Bar-Nabban tsu gezogt Poylos hot arum teg einike in un
Bar-Nabba to say Paul did later days some in and

לאמיר זיך אומקערן און באזוכן די ברידער אין אלע שטעט, אין
in shtet ale in brider di bazuchen un umkeren zich lomir
in cities all in brothers the visit and return ourselves let us

וועלכע מיר האבן אנגעזאגט דאס ווארט פון דעם האר, (און זען) ווי עס
es vi zen un Har dem fun vort dos ongezogt hoben mir velche
it how see and L-rd the of word the announced had we which

דערגייט זיי . [לז] בר-נבא אבער האט געוואלט מיטנעמען אויך
oich mitnemen gevolt hot ober Bar-Nabba zei dergeit
also to take along want did however Bar-Nabba them holding on

דעם יוחנן , וועמען מען האט גערופן מארקוס. [לח] נאר פולוס האט עס
es hot Poylos nor Markos gerufen hot men vemen Yochanan dem
it did Paul but Mark called have they who John that

נישט געהאלטן פאר טויגבאר מיטצונעמען דעם , וואס האט זיך
zich hot vos dem mittsunemen toigbar far gehalten nisht
himself had who the one to take along fitting to be consider not

אפגעקערט פון זיי פון פאמפיליען, און איז נישט מיטגעגאנגען מיט
mit mitgegangen nisht iz un Pamphylia fun zei fun opgekert
with accompany not did and Pamphylia from them from deserted

זיי צו דער ארבעט. [לט] און עס איז געקומען צו א פארביטערונג, אזוי,
azoi farbiterung a tsu gekumen iz es un arbet der tsu zei
such bitterness a to come did it and work the to them

אז זיי האבן זיך אפגעטיילט איינער פון אנדערן , און בר-נבא
Bar-Nabba un andern fun einer opgeteilt zich hoben zei az
Bar-Nabba and the other from one separated self have they that

האט גענומען מארקוסן און זיך אוועקגעשיפט קיין קפריסין;
Cyprus kein avekgeshift zich un Markosn genumen hot
Cyprus to sailed away themselves and Mark take did

[מ] און פולוס האט אויסדערוויילט סילאן און איז אוועקגעגאנגען, ווערנדיק
verendik avekgegangen iz un Silan oisderveilt hot Poylos un
becoming went away is and Sila choose did Paul and

nevi'im hameshichiyim also, with many devarim comforted the Achim b'Moshiach and gave them chizzuk.
[33] And after they had spent considerable time, they were dismissed with shalom from the Achim b'Moshiach and sent back to the ones having dispatched them.
[[34] Notwithstanding it seemed tov to Sila to remain there.]
[35] And Rav Sha'ul and Bar-Nabba were staying in Syrian Antioch saying shiurim and drashot with also many others, the content of these being the dvar Hashem.

[36] And after some yamim Rav Sha'ul said to Bar-Nabba, Let's return, then, and visit the Achim b'Moshiach throughout every city in which we proclaimed the dvar Hashem to see how they are doing.
[37] And Bar-Nabba was deciding to take along also Yochanan called Markos. [38] But Rav Sha'ul was insisting not to take along this one, the one having withdrawn from them from Pamphylia, not having gone with them to the avodas kodesh ministry of the Moshiach's Shlichus.
[39] And there was a sharp disagreement so that they were separated from one another, and Bar-Nabba took Markos and sailed away to Cyprus.
[40] And Rav Sha'ul chose Sila and departed, having been commended to the Chen v'Chesed Hashem

איבערגעגעבן פון די ברידער צו דעם חסד פון דעם האר. מא און איז
iz un Har dem fun chesed dem tsu brider di fun ibergegeben
are and L-rd the of grace the to brothers the by handed over

דורכגעגאנגען סיריען און קיליקיען און האט געשטארקט די קהלות.
kehiles di geshtarkt hot un Cilicia un Sirya durchgegangen
kehiles the strengthen did and Cilicia and Syria passed through

טז

און ער איז געקומען אויך קיין דערבע און ליסטרא, און זע ,
ze un Listra un Derbe kein oich gekumen iz er un
look and Lystra and Derbe to also come is he and

דארטן איז געווען א געוויסער תלמיד , מיטן נאמען טימאטעוס,
Timotiyos nomen miten talmid geviser a geven iz dorten
Timothy name with the disciple certain a was is there

א זון פון א יידישער גלויביק געווארענער פרוי , זיין פאטער אבער
ober foter zain froi gevorener gloibik Yiddisher a fun zun a
however father his woman becomer believer Jewisher a of son a

איז געווען א גריך ; ב און ער האט געהאט א גוטן שם ביי די ברידער
brider di bai shem gutn a gehat hot er un Grich a geven iz
brothers the with name good a have did he and Greek a was is

אין ליסטרא און איקאניען. ג אים האט פולוס געוואלט האבן מיט זיך
zich mit hoben gevolt Poylos hot im Iconium un Listra in
himself with have want Paul did him Iconium and Lystra in

ארויסצוגיין, אויף דער נסיעה , און האט גענומען און אים מל
mal im un genumen hot un nesie der oif aroistsugein
circumcise him and take did and journey the on to go out

געווען צוליב די יידן , וואס האבן זיך געפונען אין יענע
yene in gefunen zich hoben vos Yidn di tsulib geven
those in find themselves did who Jews the on account of was

מקומות ; ווארום אלע האבן געוואוסט, אז זיין פאטער איז געווען א
a geven iz foter zain az gevust hoben ale vorem mekoimes
a was is father his that know did all because places

גריך . ד און ווי זיי זענען געגאנגען איבער די שטעט , האבן זיי
zei hoben shtet di iber gegangen zenen zei vi un Grich
they did cities of the over go did they when and Greek

איבערגעגעבן צו זיי אפצוהיטן די חוקים , וואס זענען באשלאסן
bashlosen zenen vos chukkim di optsuhiten zei tsu ibergegeben
decided are which chukkim the to keep them to turned over

געווארן פון די שליחים און זקנים אין ירושלים . ה און אזוי זענען
zenen azoi un Yerushalayim in zkeinem un shlichim di fun gevoren
were so and Jerusalem in elders and Shlichim the by become

די קהלות געשטארקט געווארן אין דער אמונה און האבן זיך
zich hoben un emune der in gevoren geshtarkt kehiles di
themselves did and faith the in become strengthened kehiles the

פארמערט אין צאל פון טאג צו טאג.
tog tsu tog fun tsol in farmert
day to day from number in increase

ו און זיי זענען דורכגעגאנגען פריגיען און דאס לאנד גאלאטיען,
Galatia land dos un Phrygia durchgegangen zenen zei un
Galatia land the and Phrygia passed through have they and

ווייל עס איז זיי פארווערט געווארן פון דעם רוח הקודש
Hakoidesh ruach dem fun gevoren farvert zei iz es vail
the Holy Spirit the by become prevented to them was it because

צו רעדן דאס ווארט אין אזיען; ז אנקומענדיק אבער קיין מיסיען,
Misien kein ober onkumendik Asia in vort dos reden tsu
Mysia to however coming Asia in word the speak to

by the Achim b'Moshiach.
41 And they were traveling through Syria and Cilicia strengthening the Moshiach's Kehillot.

16

And Rav Sha'ul arrived also in Derbe and went on to Lystra. And, hinei, a certain talmid of Moshiach was there by the name Timotiyos, the ben of a faithful Yiddisha isha but whose abba was Yevani.
2 Timotiyos was a bochur who was well spoken of by the Achim b'Moshiach in Lystra and Iconium.
3 Rav Sha'ul wanted Timotiyos to come along with his chavurah, so he took him and did a bris milah, because of the Yehudim in those places, for everyone had da'as that his abba was Yevani.
4 And as they were traveling through the cities, they were handing on to them to be shomer regarding the mitzvot that had been laid down by the Moshiach's Shlichim and the Ziknei HaKehillot of Moshiach in Yerushalayim.
5 The Moshiach's Kehillot, therefore, were growing in the emunah *(faith)*, and yom yom were increasing in number.

6 And they traveled through the regions of Phrygia and Galatia, having been forbidden by the Ruach Hakodesh to speak the dvar Hashem in Asia.
7 And having come to the border of Mysia, they

האבן זיי פארזוכט צו רייזן קיין ביטיניען, און דער גייסט פון
fun Gaist der un Bithynia kein raizen tsu farzucht zei hoben
of Spirit the and Bithynia to go to attempt they did

יהושען/ישוען האט זיי נישט געלאזט; ח זענען זיי , פארבייגייענדיק
farbaigeiendik zei zenen gelozt nisht zei hot Yeshuan/Yehoshuan
pass by they did permit not them did Yehoshua

מיסיען, אראפגעקומען קיין טראאס. ט און א חזיון האט זיך באוויזן
bavizen zich hot chizoyen a un Troas kein aropgekumen Misien
appear itself did vision a and Troas to come down Mysia

צו פוילוסן ביינאכט: א מאצעדאניער איז געשטאנען און האט אים געבעטן
gebeten im hot un geshtanen iz Macedonian a bainacht Poylosn tsu
urge him did and standing is Macedonian a by night Paul to

און געזאגט: קום אריבער קיין מאצעדאניען און העלף אונדז. י און נאך
noch un undz helf un Macedonia kein ariber kum gezogt un
after and us help and Macedonia to over come said and

דעם ווי ער האט געזען דעם חזיון , האבן מיר גלייך געזוכט
gezucht glaich mir hoben chizoyen dem gezen hot er vi dem
seek immediately we did vision the seen had he as that

ארויסצוגיין קיין מאצעדאניען, ארויסדרינגענדיק, אז ה׳ האט אונדז
undz hot Hashem az aroisdringendik Macedonia kein aroistsugein
us has Hashem that concluding Macedonia to to go out

גערופן אנצוזאגן צו זיי די גוטע בשורה.
besoire gute di zei tsu ontsuzogen gerufen
News Good the them to to proclaim called

יא מיר האבן דעריבער געזעגלט פון טראאס און זענען געפארן אין
in geforen zenen un Troas fun gezeglt deriber hoben mir
in sail did and Troas from embark therefore did we

א גראדער ריכטונג קיין סאמאטראציען, און דעם אנדערן טאג
tog andern dem un Samotratsien kein richtung groder a
day next the and Samothrace to direction, course straight a

קיין נעאפאליס; יב און פונדאנען קיין פיליפי , וואס איז די ערשטע
ershte di iz vos Philippi kein fundanen un Neapolis kein
premiere the is which Philippi to from there and Neapolis to

שטאט פון דעם טייל מאצעדאניען, א (רוימישע) קאלאניע, און אין דער
der in un kolonye Roymishe a Macedonia teil dem fun shtot
that in and colony Roman a Macedonia part of that of city

דאזיקער שטאט האבן מיר פארברענגט אייניקע טעג. יג און דעם טאג פון
fun tog dem un teg einike farbrengt mir hoben shtot doziker
of day the and days some spend time we did city very

שבת זענען מיר ארויסגעגאנגען אויסער דעם טויער צו א טייך, וואו
vu taich a tsu toier dem oiser aroisgegangen mir zenen Shabbos
where river a to gate the outside go out we did Sabbath

מיר האבן זיך משער געווען, אז עס איז א בית התפילה; און
un hatfile beis a iz es az geven meshaer zich hoben mir
and of prayer house a is it that was presume ourselves did we

האבן זיך אנידערגעזעצט און גערעדט מיט די פרויען, וואס זענען
zenen vos froien di mit geredt un anidergezetst zich hoben
are who women the with spoke and sat down ourselves did

זיך צוזאמענגעקומען. יד און א ג-טספארכטיקע פרוי , מיטן
miten froi G-tsforchtike a un tsuzamengekumen zich
with the woman devout a and come together themselves

נאמען לידיא, א פארקויפערין פון פורפור, אויס דער שטאט טיאטירא,
Tiatira shtot der ois purpur fun farkoiferin a Lidia nomen
Thyatira city the from purples of dealer a Lydia name

were trying to go toward
Bithynia, and the Ruach of
Moshiach did not permit
them. 8 So, passing by
Mysia, they came down
to Troas. 9 And during the
lailah a chazon *(vision)*
appeared to Rav Sha'ul.
It was of a certain ish
from Macedonia who had
been standing and was
begging him, saying, Come
over to Macedonia and
help us. 10 And when Rav
Sha'ul saw the chazon,
immediately we sought to
cross over to Macedonia,
concluding that Hashem
had called us to preach
the Besuras HaGeulah to
them.

11 And having set sail from
Troas, we ran a straight
course to Samothrace,
and, on the next day,
to Neapolis; 12 and from
there, to Philippi, which
is a chashuve city of the
district of Macedonia,
a Roman colony. And
we were in this city,
staying some yamim.
13 And on Shabbos, we
went outside the sha'ar
to a river where there
was a mikveh mayim,
supposing there we would
find a minyan davening,
and having sat down, we
were speaking with the
nashim who had assembled.
14 And a certain isha, by
the name Lydia, a dealer
in purple cloth, of the
city of Thyatira, a yirat
Elohim, was listening,
and Hashem opened

האט זיך צוגעהערט; וואס דער האר האט איר אויפגעמאכט דאס
dos oifgemacht ir hot Har der vos tsugehert zich hot
the opened her did L-rd the whom to listen herself did

הארץ צו פארנעמען די רייד פון פּוילוסן. טו און ווען זי איז געטובלט
getoivelt iz zi ven un Poylosn fun reid di farnemen tsu harts
immersed is she when and Paul of words the perceive to heart

געווארן אין דער מקווה, און איר הויזגעזינד, האט זי (אונדז) געבעטן,
gebeten undz zi hot hoizgezind ir un mikveh der in gevoren
urge us she did household her and mikveh the in become

אזוי צו זאגן: אויב איר האלט מיך פאר א גלויביקע אינם האר,
Har inem gloibike a far mich halt ir oib zogen tsu azoi
L-rd in the believer a for me consider you if say to in this way

קומט און שטייט איין אין מיין הויז. און האט אונדז שטארק געבעטן.
gebeten shtark undz hot un hoiz main in ein shteit un kumt
urged strongly us did and house my in one lodge and comes

טז און עס איז געשען, בשעת מיר זענען געגאנגען צום
tsum gegangen zenen mir beshas geshen iz es un
to the going were we while happened is it and

בית התפילה, אז א דינסטמיידל, וואס האט געהאט א גייסט פון
fun gaist a gehat hot vos dinstmeidl a az hatfile beis
of spirit a have did who servant-girl a that of prayer house

נחוש (כישוף) פון וואָרזאגער, האט אונדז באגעגנט; וואס פלעגט
flegt vos bagegent undz hot vorzoger fun kishuf nichush
used who meet us did fortuneteller of magic divination

אריינברענגען אירע בעלי בתים א סך פארדינסט פון איר
ir fun fardinst sach a batim ba'alei ire araingebrengen
her from income many a houses masters of her to bring in

ווארזאגן. יז די זעלביקע האט נאכגעפאלגט פּוילוסן און אונדז, און
un undz un Poylosn nochgefolgt hot zelbike di vorzogen
and us and Paul follow did same one this fortunetelling

געשריגן, אזוי צו זאגן: די דאזיקע מענטשן זענען קנעכט פון דעם
dem fun knecht zenen mentshn dozike di zogen tsu azoi geshrigen
the of servants are men these the say to so shouted

אלערהעכסטן ג-ט, וועלכע זאגן אייך אָן א וועג פון רעטונג. יח דאס האט
hot dos retung fun veg a on aich zogen velche G-t alerhechstn
did this salvation of way a on you speak who G-d all mighty

זי אבער געטאן במשך פון פיל טעג. און פּוילוס איז דערפון
derfun iz Poylos un teg fil fun bemeshech geton ober zi
from it is Paul and days many of during do however she

טרויעריק געווארן, און האט זיך א קער געטאן און געזאגט צום
tsum gezogt un geton ker a zich hot un gevoren troierik
to the said and do turn around a self did and become grieved

גייסט: איך באפעל דיר אינם נאמען פון יהושע/ישוע המשיחן
HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua fun nomen inem dir bafel ich gaist
the Moshiach Yehoshua of name in the you command I spirit

ארויסצוגיין פון איר. און ער איז ארויס פון איר אין דער זעלביקער שעה.
sho zelbiker der in ir fun arois iz er un ir fun aroistsugein
hour same the in her from go out did it and her of to go out

יט און זעענדיק, אז די האפענונג פון זייער פארדינסט איז פארשוואונדן,
farshvundn iz fardinst zeier fun hofenung di az zeendik un
vanished was income their of hope the that seeing and

האבן אירע בעלי בתים געכאפט פּוילוסן און סילאן, און זיי
zei un Silan un Poylosn gechapt batim ba'alei ire hoben
them and Sila and Paul seize houses masters of her did

her lev *(heart)* to pay
attention to the things
being spoken by Rav
Sha'ul. 15 And when she
was given the Moshiach's
tevilah of teshuva along
with all her household,
she said, If you have
judged me ne'emanah
to Hashem, enter into
my bais and stay there.
And she prevailed upon
us.

16 And it came about
when we were going
to where they held the
minyan, that a certain
shifchah having a ruach
of the python came
out to meet us. She
was bringing much
profit to her adonim by
divination. 17 This one
was following Rav Sha'ul,
crying out, saying, These
anashim are avadim
of G-d HaElyon and
are proclaiming to you
the Derech HaYeshu'at
Eloheinu. 18 And this
kviusdik thing she was
doing for many yamim;
but Rav Sha'ul, whom she
wouldn't stop derkutshen,
turned to the ruach, and
said, I command you in
haShem of Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua to
come out from her! And
it came out in the same
hour.

19 And when her adonim
saw that the tikvah of their
profit also left her, they
seized Rav Sha'ul and Sila,
and they dragged them

געשלעפט אין מארק אריין צו די מושלים, כ און ברענגענדיק זיי
zei brengendik un moshlim di tsu arain mark in geshlept
them bringing and rulers the to into marketplace in dragged

צו די פרעטארן , האבן זיי געזאגט: די דאזיקע מענטשן, וואס זענען
zenen vos mentshn dozike di gezogt zei hoben pretorn di tsu
are who men these the say them did magistrates the to

יידן, שטערן די רו פון אונדזער שטאט, כא און לערנען מנהגים ,
minhogem lernen un shtot undzer fun ru di shteren Yidn
customs teach and city our of peace the disturb Jews

וועלכע מיר טארן נישט אננעמען, אויך נישט האלטן, ווייל מיר זענען
zenen mir vail halten nisht oich onnemen nisht toren mir velche
are we because keep not also accept not may we which

רוימער. כב און דער המון איז אויפגעשטאנען קעגן זיי , און די
di un zei kegen oifgeshtanen iz hamon der un Roymer
the and them against stood up is crowd the and Romans

פרעטארן האבן פון זיי אראפגעריסן די מלבושים , און באפוילן
bafoilen un malbushem di aropgerisen zei fun hoben pretorn
ordered and clothing the tear off them from did Praetors

מען זאל זיי שמייסן מיט ריטער. כג און באלייגנדיק זיי מיט א
a mit zei baleigendik un riter mit shmaisen zei zol men
a with them striking and rods with flogged be should they

סך שלעק , האט מען זיי אריינגעווארפן אין תפיסה, באפעלנדיק
bafelendik tfise in araingevorfen zei men hot shlek sach
ordering prison in thrown them they have strokes many

דעם שומר זיי גוט צו היטן ; כד וועלכער, באקומענדיק אזא באפעל,
bafel aza bakumendik velcher hiten tsu gut zei shoimer dem
order such receiving who guard to well them guard the

האט זיי אריינגעווארפן אין דעם אינערן געפענקעניש און פארגעשרויפט
fargeshroift un gefenkenish inern dem in araingevorfen zei hot
tightened and prison inner the in throw them did

זייערע פיס אין דעם שטאק. כה ארום האלבער נאכט אבער בעת
beis ober nacht halber arum shtok dem in fis zeiere
while however night midnight around stocks the in feet their

פּוילוס און סילא האבן תפילה געטאן און געזונגען צו ה׳ , און די
di un Hashem tsu gezungen un geton tfile hoben Sila un Poylos
the and Hashem to singing and did prayer were Sila and Paul

געפאנגענע האבן זיך צוגעהערט צו זיי , כו איז פלוצלונג געווארן
gevoren plutslung iz zei tsu tsugehert zich hoben gefangene
become suddenly there is them to listening self have prisoners

א גרויסע ערדציטערניש, אזוי, אז די פונדאמענטן פון דער תפיסה
tfise der fun fundamentn di az azoi erdtsiternish groise a
prison the of foundations the that such earthquake great a

זענען דערשיטערט געווארן, און אין אן אויגנבליק האבן זיך אלע טירן
tirn ale zich hoben oignblik an in un gevoren dershitert zenen
doors all self have eye blink an in and become shaken are

אויפגעעפנט, און אלעמענס קייטן זענען לויז געווארן. כז און ווי
vi un gevoren loiz zenen keitn alemens un oifgeefent
as and become loosened were chains everyone's and open up

דער תפיסה שומר האט זיך אויפגעכאפט פון שלאף און געזען
gezen un shlof fun oifgechapt zich hot shoimer tfise der
saw and sleep from woke up self has guard prison the

די טירן פון דער תפיסה אפן , האט ער ארויסגעצויגן זיין שווערד
shverd zain aroisgetsoigen er hot ofen tfise der fun tirn di
sword his draw out he did open prison the of doors the

into the marketplace before
their manhigim; 20 And
having brought them to
the chief magistrates, they
said, These anashim, being
Jews, are disturbing our city,
21 And they are proclaiming
minhagim which it is not
permitted for us, being
Romans, to accept or to do.
22 And the multitude rose
up together keneged Rav
Sha'ul and Sila; and the
chief magistrates, having
torn off the kaftans of
Moshiach's Shlichim, were
giving orders to beat them.
23 And having inflicted
klop after klop upon these
Jewish men, they threw Rav
Sha'ul and Sila into the beis
hasohar, giving orders to
the soher to guard them
securely. 24 And the soher,
having received such an
order, threw them into the
inner beis hasohar, and he
fastened their feet in the
stock. 25 And about chatzot
halailah Rav Sha'ul and
Sila were davening and
were singing niggunim to
Hashem, and the prisoners
were listening to them.
26 And, suddenly, there came
a gevaltike earthquake, so
that the beis hasohar was
shaken to its foundations,
and immediately were
opened all delatot *(doors)*
and all sharsherot *(chains)*
were unfastened. 27 And the
soher, having awakened
and having seen the delatot
of the beis hasohar having
been opened, drew his
cherev *(sword)* and was
about to commit suicide,

און זיך געוואלט דאס לעבן נעמען, מיינענדיק, אז די געפאנגענע
gefangene di az meinendik nemen leben dos gevolt zich un
prisoners the that thinking to take life this wanted self and

זענען אנטלאפן. כח פאולוס אבער האט אויסגערופן מיט א הויך קול ,
kol hoich a mit oisgerufen hot ober Poylos antlofen zenen
voice loud a with call out did however Paul escaped have

אזוי צו זאגן: טו דיר נישט קיין מעשה אָן, ווארום מיר זענען אלע
ale zenen mir vorem on meise kein nisht dir tu zogen tsu azoi
all are we because on deed any not you do say to so

דא . כט און ער האט פארלאנגט א ליכט, איז אריינגעשפרונגען, און
un araingeshprungen iz licht a farlangt hot er un do
and rushed in did light a request did he and here

ציטערנדיק איז ער אנידערגעפאלן פאר פאולוסן און סילאן, ל און האט
hot un Silan un Poylosn far anidergefalen er iz tsiterendik
did and Sila and Paul before fall down he did trembling

זיי ארויסגעפירט אינדרויסן, און געזאגט: מיינע הארן , וואס זאל
zol vos harn maine gezogt un indroisen aroisgefirt zei
shall what masters my said and outside lead out them

איך טאן, כדי געראטעוועט צו ווערן? לא און זיי האבן געזאגט: גלויב
gloib gezogt hoben zei un veren tsu geratevet kedei ton ich
believe say did they and be to saved so as do I

אין דעם האר יהושע/ישוע , און דו וועסט געראטעוועט ווערן
veren geratevet vest du un Yeshua/Yehoshua Har dem in
become saved you will you and Yehoshua L-rd the in

און (אויך) דיין הויזגעזינד. לב און האבן גערעדט צו אים ה׳ס
Hashems im tsu geredt hoben un hoizgezind dain oich un
Hashem's him to speak did and household your also and

ווארט און צו אלעמען אין זיין הויז . לג און ער האט זיי גענומען אין
in genumen zei hot er un hoiz zain in alemen tsu un vort
in take them did he and house his in everyone to and word

יענער שעה פון דער נאכט און זיי אפגעוואשן די שלעק; און זיך
zich un shlek di opgevashen zei un nacht der fun sho yener
himself and strokes the washed them and night the of hour that

גלייך געלאזט טובל זיין אין דער מקווה , ער אליין און אלע
ale un alein er mikveh der in zain toivel gelozt glaich
all and himself he mikveh the in be immerse allowed immediately

זיינע בני בית . לד און האט זיי אריינגעפירט אין זיין הויז , און
un hoiz zain in araingefirt zei hot un beis bnei zaine
and house his into led in them did and house sons of his

געדעקט א טיש (פאר זיי), און זיך זייער געפריידט מיט זיין גאנץ
gants zain mit gefreidt zeier zich un zei far tish a gedekt
entire his with rejoiced very himself and them for table a set

הויזגעזינד, אז ער איז געווארן א מאמין אין ה׳ .
Hashem in maimen a gevoren iz er az hoizgezind
Hashem in believer a become is he that household

לה און ווען עס איז געווארן טאג, האבן די פרעטארן (שופטים)
shoftim pretorn di hoben tog gevoren iz es ven un
judges Praetors the did day become did it when and

געשיקט די ליקטארן (פאליציי), אזוי צו זאגן: לאז ארויס יענע מענטשן.
mentshn yene arois loz zogen tsu azoi politsei liktorn di geshikt
men those out let say to so police lictorn the send

לו און דער תפיסה שומר האט דערציילט די דאזיקע ווערטער צו
tsu verter dozike di dertseilt hot shoimer tfise der un
to words these the report did guard prison the and

thinking the prisoners
had run away. 28 But Rav
Sha'ul shouted with a kol
gadol, saying, Do no harm
to yourself, for we are all
here. 29 And having asked
for lights, he rushed in
and, starting to tremble
with pachad, he fell down
before Rav Sha'ul and
Sila. 30 Then, leading them
outside, the soher said,
Rabbotai, what is it necessary
for me to do that I may
come to Yeshu'at Eloheinu?
31 And Moshiach's Shlichim
said, Have emunah in the
Rebbe, Melech HaMoshiach
Adoneinu Yehoshua, and
you will come to Yeshu'at
Eloheinu, you and your
bais. 32 And they spoke
to him the dvar Hashem
together with all the ones
in his bais. 33 And having
taken them in that hour
of the lailah, the soher
washed their wounds, and
at once he did getoivult
*(was given Moshiach's tevilah
of teshuva)*, as well as his
entire mishpochah. 34 After
that he led them to tish
in his bais, and he set
before them okhel, and he
with his whole bais had
simcha gedolah that they
had come to emunah in
Hashem.

35 And in the boker,
the magistrates sent
the soterim *(policemen)*,
saying, Release those
men. 36 And the soher
reported these words to
Rav Sha'ul, saying, The
magistrates sent word

פּוילוסן: די פרעטארן האבן געשיקט, אז מען זאל אייך אפלאזן;
oplozen aich zol men az geshikt hoben pretorn di Poylosn
release you shall there that sent have Praetors the Paul

קומט זשע איצט ארויס, און גייט אייך לשלום. לז פּוילוס אבער האט
hot ober Poylos lesholem aich geit un arois itst zhe kumt
did however Paul in peace you go and out now then come

צו זיי געזאגט: זיי האבן אונדז געשלאגן עפנטלעך מיט ריטער,
riter mit efentlech geshlogen undz hoben zei gezogt zei tsu
rods with publicly struck us have they say them to

אָן א משפט , אונדז, וואס מיר זענען רוימישע מענטשן, און
un mentshn Roymishe zenen mir vos undz mishpot a on
and men Roman are we who us trial judgment a without

אונדז ארייַנגעווארפן אין תפיסה אריין, און איצטווארפן זיי אונדז ארויס
arois undz zei varfen itst un arain tfise in araingevorfen undz
out us they throw now and into prison in throw us

שטילערהייט? אזוי נישט, נאר טאקע זיי אליין זאלן
zolen alein zei take nor nisht azoi shtilerheit
should themselves they actually but not in this way quietly

קומען און אונדז ארויספירן. לח און די ליקטארן האבן דערציילט די
di dertseilt hoben liktorn di un aroisfiren undz un kumen
the report did police the and escort out us and come

דאזיקע רייד צו די פרעטארן, און זיי האבן מורא געהאט, הערנדיק ,
herendik gehat moire hoben zei un pretorn di tsu reid dozike
on hearing have fear did they and Praetors the to words these

אז זיי זענען רוימער. לט און זענען געקומען און זיי מפייס געווען,
geven mefaies zei un gekumen zenen un Roymer zenen zei az
did placate them and come did and Romans are they that

און האבן זיי ארויסגעפירט און געבעטן, אז זיי זאלן אוועקגיין
avekgein zolen zei az gebeten un aroisgefirt zei hoben un
go away should they that asked and led out them did and

פון דער שטאט. מ און ווי זיי זענען ארויס פון דעם געפענקעניש, זענען
zenen gefenkenish dem fun arois zenen zei vi un shtot der fun
did prison the of out are they as and city the from

זיי אריינגעגאנגען צו לידיאן ; און זעענדיק זיך מיט די
di mit zich zeendik un Lidian tsu araingegangen zei
the with themselves seeing and Lydia's house to enter in they

ברידער, האבן זיי זיי געטרייסט, און זענען ארויסגעגאנגען.
aroisgegangen zenen un getreist zei zei hoben brider
go out did and comfort them they did brothers

יז

און רייזנדיק דורך אמפיפאליס און אפאלאניע, זענען זיי
zei zenen Apollonia un Amphipolis durch raizendik un
they did Apollonia and Amphipolis through travelling and

געקומען קיין טעסאלאניקא, וווּ עס איז געווען א יידישע
Yiddishe a geven iz es vu Tesalonika kein gekumen
Jewish a was is there where Thessalonica to come

שול . ב און לויט זיין געוואוינהייט איז פּוילוס אריינגעגאנגען
araingegangen Poylos iz gevoinheit zain loit un shul
go in Paul did custom his according to and synagogue

צו זיי , און במשך פון דריי שבתים האט ער זיך מיט
mit zich er hot shabosim drai fun bemeshech un zei tsu
with self he did Shabbatot three of in the course and them to

זיי מתווכח געווען פון די כתבי (הקודש), ג אויפעפענענדיק
oifefenendik Hakoidesh Kitvei di fun geven misvakeyech zei
opening the Holy Scriptures the of was argue them

that you may be released; now, therefore, go and depart in shalom. 37 But Rav Sha'ul said to them, After giving us a public flogging, though we are uncondemned Roman citizens, they threw us into the beis hasohar; and now are they secretly sending us out? No, indeed! Let them come themselves and lead us out in public. 38 And the soterim reported these words to the magistrates, and the magistrates were afraid, hearing that Rav Sha'ul and Sila were both Roman citizens.
39 So the magistrates came, and entreated Rav Sha'ul and Sila, and brought them out, asking them to depart from the city. 40 And having come out from the beis hasohar, they came to Lydia, and having seen and encouraged the Achim b'Moshiach of the Kehillah that met in Lydia's bais, Rav Sha'ul and Sila departed.

17

Now having passed through Amphipolis and Apollonia, they came to Thessalonika, where there was a shul. 2 And as he did bekvius *(regularly)*, Rav Sha'ul joined their minyan, and on shloshah Shabbatot, he gave them drashot from the Kitvei HaKodesh, 3 Making a Messianic midrash *(homiletical interpretation of the Scriptures)* and giving the pshat *(rationale)*

און דערווייזנדיק, אז דער משיח האט געדארפט ליידן און
un laiden gedarft hot Moshiach der az dervaizendik un
and to suffer required was Moshiach the that proving and

אויפשטיין פון די טויטע, און אז דער דאזיקער יהושע/ישוע ,
Yeshua/Yehoshua doziker der az un toite di fun oifshtein
Yehoshua this one the that and dead the from stand up

וועלכן איך זאג אייך אָן, איז דער משיח . ד און אייניקע פון זיי
zei fun einike un Moshiach der iz on aich zog ich velchen
them of some and Moshiach the is on you say I which

האבן זיך איבערצייגט, און זיך באהאפטן צו פולוסן און סילאן;
Silan un Poylosn tsu bahoften zich un ibertsaigt zich hoben
Sila and Paul to did join themselves and convinced self have

און פון די יראת שמימדיקע גריכן א גרויסער עולם , און פון
fun un oilem groiser a Greeks shomaimdike yiras di fun un
of and crowd great a Greeks heaveners fear of the from and

די פארנעמע פרויען נישט ווייניקע. ה די יידן אבער זענען
zenen ober Yidn di veinike nisht froien forneme di
are however Judaeans the a few not women prominent the

געווארן אייפערזיכטיק און האבן גענומען אייניקע פארשוינען פון דעם
dem fun parshoinen einike genumen hoben un eiferzichtik gevoren
the of fellows some take did and jealous become

גאסנגעזינדל, און איינגעזאמלט א המון , און געמאכט א מהומה אין
in mehume a gemacht un hamon a aingezamlt un gasngezindl
in uproar a made and crowd a gathered and street-people

דער שטאט; און שטעלנדיק זיך ארום יאזאנס הויז , האבן זיי
zei hoben hoiz Yasons arum zich shtelendik un shtot der
they did house Jason's around themselves placing and city the

געזוכט זיי ארויסצוברענגען פארן פאלק. ו און ווי זיי האבן זיי
zei hoben zei vi un folk farn aroistsubrengen zei gezucht
them did they when and people before to bring out them seek

נישט געפונען, האבן זיי ארויסגעשלעפט יאזאנען און אייניקע ברידער
brider einike un Yasonen aroisgeshlept zei hoben gefunen nisht
brothers some and Jason drag out they did find not

צו די מנהיגים פון דער שטאט, שרייענדיק: די דאזיקע לייט , וועלכע
velche lait dozike di shraiendik shtot der fun manhigim di tsu
who people these the shouting city the of leaders the to

האבן אויפגעברויזט די וועלט, זענען אויך אהערגעקומען; ז וועמען יאזאן
Yason vemen ahergekumen oich zenen velt di oifgebroizt hoben
Jason whom come here also did world the stirred up have

האט אויפגענומען; און זיי אלע האנדלען קעגן דעם קיסרס געזעצן,
gezetsn Caesars dem kegen handlen ale zei un oifgenumen hot
laws Caesar's the against operate all they and welcomed had

זאגנדיק, אז עס איז פאראן אן אנדערער קעניג, יהושע/ישוע .
Yeshua/Yehoshua kenig anderer an faran iz es az zogendik
Yehoshua king other an there is it that saying

ח און האבן צארנדיק געמאכט דעם המון און די שטאט מנהיגים ,
manhigim shtot di un hamon dem gemacht tsorendik hoben un
leaders city the and crowd the made furious have and

ווען זיי האבן דאס געהערט. ט און באקומענדיק א פארזיכערונג
farzicherung a bakumendik un gehert dos hoben zei ven
bail a receiving and hear this did they when

פון יאזאנען און פון די איבריקע, האבן זיי זיי אפגעלאזט.
opgelozt zei zei hoben ibrike di fun un Yasonen fun
release them they did others the from and Jason from

for the yissurim of Rebbe, Melech HaMoshiach, that it was necessary for him to suffer and to stand up alive from the Mesim, saying, This one is the Rebbe, Melech HaMoshiach, this Yehoshua whom I am proclaiming to you. 4 And some of them were persuaded and were being mishtatef *(join, become involved)* in a chavurah with Rav Sha'ul and Sila, as did a large number of yirei Elohim *(Yevanim)* and not a few of the chashuve nashim. 5 And the Yehudim without emunah, being filled with kinah, and having rounded up from the people of the market the gornisht and the no-goodniks, and having formed a mob, were throwing the city into an uproar. And the crowd was seeking to bring out Moshiach's Shlichim and throw them to the mob, so they attacked the bais of Jason. 6 But not having found the Moshiach's Shlichim, they were dragging Jason and some other Achim b'Moshiach to the city manhigim, shouting, These, who have been turning the Olam Hazeh upside down, have come here also! 7 And Jason is the one who has received them into his bais! And all these ones are acting against the decrees of Caesar, saying that there is a king other than Caesar, this Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua! 8 And they stirred up the mob and also the city manhigim who heard them saying these things. 9 And having taken the bond money from Jason and the rest, they released them.

י און די ברידער האבן גלייך ארויסגעשיקט פּוילוסן און סילאַן
Silan un Poylosn aroisgeshikt glaich hoben brider di un
Sila and Paul send out immediately did brothers the and

ביינאַכט קיין בערעא; און ווען זיי זענען אהינגעקומען, זענען זיי
zei zenen ahingekumen zenen zei ven un Berea kein bainacht
they did come there did they when and Berea to by night

אריינגעגאַנגען אין דער יידישער שול אריין. יא און די דאזיקע
dozike di un arain shul Yiddisher der in araingegangen
these the and into synagogue Jewish the in go in

(יידן) זענען געווען איידעלער ווי די אין טעסאַלאָניקאַ, ווייל
vail Tesalonika in di vi eideler geven zenen Yidn
because Thessalonica in the than more noble was are Jews

זיי האבן אנגענומען דאס ווארט מיט יעדער גרייטוויליקייט, און טאָג
tog un greitvilikeit yeder mit vort dos ongenumen hoben zei
day and willingness all with word the accept did they

טעגלעך געפאָרשט די כתבי (הקודש), צי עס איז אזוי. יב דעריבער
deriber azoi iz es tsi Hakoidesh Kitvei di geforsht teglech
therefore so is it if the Holy Scriptures the studied daily

האבן אויך א סך פון זיי געגלויבט, און נישט ווייניקע פון די
di fun veinike nisht un gegloibt zei fun sach a oich hoben
the of a few not and believe them of many a also did

פארנעמע גריכישע פרויען און מענער. יג נאָר ווי די יידן פון
fun Yidn di vi nor mener un froien Grichishe forneme
from Judaeans the when but men and women Greek prominent

טעסאַלאָניקאַ האבן זיך דערוואוסט, אַז אויך אין בערעא איז ה׳ס
Hashems iz Berea in oich az dervust zich hoben Tesalonika
Hashem's is Berea in also that find out self have Thessalonica

ווארט אנגעזאָגט געוואָרן פון פּוילוסן, זענען זיי אויך אהינגעקומען,
ahingekumen oich zei zenen Poylosn fun gevoren ongezogt vort
arrive there also they did Paul by become announced word

אויפרעגנדיק און אויפהעצנדיק די מאסן . יד און דעמאלט האבן די
di hoben demolt un masen di oifhetsendik un oifregendik
the did then and crowds of the inciting and agitating

ברידער גלייך ארויסגעשיקט פּוילוסן צו גיין ביז צום ים ;
yam tsum biz gein tsu Poylosn aroisgeshikt glaich brider
sea to the up go to Paul send out immediately brothers

און סילאַ און טימאטעוס זענען דארטן איבערגעבליבן. טו און פּוילוסנס
Poylosns un ibergebliben dorten zenen Timotiyos un Sila un
Paul's and remain there did Timothy and Sila and

באגלייטער האבן אים געפירט ביז אַטען , און באַקומענדיק א באַפעל
bafel a bakumendik un Aten biz gefirt im hoben bagleiter
order an receiving and Athens till lead him did companions

צו סילאַ און טימאטעוסן, אַז זיי זאלן קומען צו אים ווי צום
tsum vi im tsu kumen zolen zei az Timotiyosn un Sila tsu
to as him to come should they that Timothy and Sila to

געשווינדסטן , זענען זיי אוועקגעגאַנגען.
avekgegangen zei zenen geshvindstn
go away they did quickly as possible

טז און בשעת פּוילוס האט געווארט אויף זיי אין אַטען , האט זיך
zich hot Aten in zei oif gevart hot Poylos beshas un
himself did Athens in them for waiting was Paul while and

זיין גייסט פארביטערט אין אים, זעענדיק ווי די שטאָט
shtot di vi zeendik im in farbitert gaist zain
city the how seeing him in did become embittered spirit his

10 And, immediately during the lailah, the Achim b'Moshiach sent both Rav Sha'ul and Sila to Berea. When Moshiach's Shlichim arrived, they joined the minyan in the shul. 11 But these Bereans were more noble-minded than the Thessalonians. The Berean Yehudim received the dvar Hashem with all readiness, yom yom *(daily)* making a chazora *(review)* and examining and horiva over *(analyzing)* the Kitvei HaKodesh, to see if these things might be so. 12 Therefore, many of them became Messianic Jews, and also of the chashuve Yevanim, not a few nashim and anashim came to emunah. 13 But when the Yehudim without emunah from Thessalonika realized that also in Berea the dvar Hashem was being proclaimed by Rav Sha'ul, they came also to Berea, agitating and stirring up mobs. 14 And immediately, then, the Achim b'Moshiach sent away Rav Sha'ul to go as far as to the sea, but both Sila and Timotiyos remained in Berea. 15 Now the ones escorting Rav Sha'ul brought him as far as Athens, and after receiving instructions to have Sila and Timotiyos come to Rav Sha'ul in Athens as quickly as possible, the ones escorting him departed.

16 And awaiting them in Athens, the ruach of Rav Sha'ul was being distressed within him as he observed the city being

איז פול מיט אפג-טער. יז דעריבער פלעגט ער רעדן מיט די יידן אין
in Yidn di mit reden er flegt deriber opg-ter mit ful iz
in Jews the with speak he used therefore idols with full is

שול און מיט די יראת שמימדיקע (גריכן), און יעדן טאג
tog yedn un Greeks shomaimdike yiras di mit un shul
day every and Greeks heaveners fearer of the with and synagogue

אויפן מארק מיט די לייט , וועמען ער האט געטראפן. יח און אויך
oich un getrofen hot er vemen lait di mit mark oifen
also and meet did he whom people the with marketplace in the

אייניקע פון די עפיקורעישע און סטאישע פילאזאפן האבן זיך
zich hoben filosofn Stoishe un Epikurishe di fun einike
themselves did philosophers Stoic and Epicureans the of some

געפלפולט מיט אים. און אייניקע האבן געזאגט: וואס וויל דער דאזיקער
doziker der vil vos gezogt hoben einike un im mit gepilpult
this one the wants what said have some and him with argue

פלאפלער זאגן ? אנדערע אבער (האבן געזאגט): ער שיינט אויס צו
tsu ois shaint er gezogt hoben ober andere zogen plapler
to out seems he say did however others to say babbler

זיין א מגיד פון פרעמדע ג-טער— ווייל ער האט אנגעזאגט די
di ongezogt hot er vail g-ter fremde fun maged a zain
the announce did he because g-ds foreign of preacher a be

גוטע בשורה פון יהושען/ישוען און תחית המתים .
hameysim techiyas un Yeshuan/Yehoshuan fun besoire gute
the dead ones resurrection of and Yehoshua of News Good

יט און האבן אים גענומען און אוועקגעפירט צום ארעאפאגוס, און
un Areopagus tsum avekgefirt un genumen im hoben un
and Areopagus to the led away and take him did and

געזאגט: צי קענען מיר וויסן, וואס פאר א נייע לערנונג עס איז די
di iz es lernung naie a far vos visen mir kenen tsi gezogt
the is it teaching new a for what know we can said

דאזיקע, פון וועלכער דו רעדסט? כ ווארום דו ברענגסט עפעס פרעמדע
fremde epes brengst du vorem redst du velcher fun dozike
strange some bring you because speak you which of these

זאכן צו אונדזערע אויערן; מיר ווילן דעריבער וויסן , וואס דאס זאל
zol dos vos visen deriber vilen mir oiern undzere tsu zachn
should this what know therefore want we ears our to things

זיין . כא און אלע אטענער און די פרעמדע , וואס האבן דארטן
dorten hoben vos fremde di un Atener ale un zain
there were who foreigners the and Athenians all and be

געוואוינט, פלעגן פארברענגען די צייט נישט מיט קיין שום אנדערס
anders shum kein mit nisht tsait di farbrengen flegen gevoint
else thing any with not time the spend used to dwelling

ווי אדער מיט זאגן אדער מיט הערן עפעס נייעס. כב און
un naies epes heren mit oder zogen mit oder vi
and new something hearing with or saying with or than

פּוילוס האט זיך אנידערגעשטעלט אין דער מיט פונם ארעאפאגוס
Areopagus funem mit der in anidergeshtelt zich hot Poylos
Areopagus of the midst the in stand up himself has Paul

און געזאגט:
gezogt un
said and

מענער פון אטען , פון אלעם זע איך ווי איר זענט פול מיט
mit ful zent ir vi ich ze alem fun Aten fun mener
with full are you how I see every way from Athens of men

full of elilim. 17 Therefore,
Rav Sha'ul was dialoguing
and arguing in the shul with
the Yehudim and with the
yirei Elohim and also in
the marketplace yom yom
to the ones who happened
to be there. 18 Also some
of the Apikoros *(Epicurean)*
and Stoic philosophers
started conversing with
Rav Sha'ul, and some were
saying, What might this
babbler wish to say? And
others said, He seems to
be a proclaimer of foreign
deities. They said this because
of what Rav Sha'ul was
proclaiming: Yehoshua and
the Techiyas HaMesim.
19 And having taken hold
of Rav Sha'ul, they brought
him to the Areopagus,
saying, Are we able to
have da'as of what this
new teaching is, which is
being spoken by you? 20 For
some surprising things
you bring to our hearing.
Therefore, we desire to
have da'as of what these
things mean. 21 Now all
the Athenians and the
visiting foreigners and
tourists in Athens used to
spend time doing nothing
but shmoozing about the
latest novelty in the news.
22 And Rav Sha'ul, taking his
stand in the middle of the
Areopagus, said, Anashim,
Athenians, with respect to
everything how very religious
indeed I observe you to
be.

23 For passing through
and looking carefully at
your objects of worship,

רעליגיע. כג ווארום פארבייגייענדיק און זעענדיק אייערע הייליקטימער,
heiliktimer eiere zeendik un farbaigeiendik vorem religye
sacred things your seeing and passing by because religion

האב איך אויך געפונען א מזבח , אויף וועלכן עס איז געווען
geven iz es velchen oif mizbeyech a gefunen oich ich hob
was is it which on altar an find also I did

אויפגעשריבן: צום אומבאקאנטן ג-ט. זעט , דאס דאזיקע, וואס איר
ir vos dozike dos zet G-t umbakantn tsum oifgeshriben
you which these the Behold G-d unknown to the inscribed

קענט נישט און דינט, זאג איך אייך אָן. כד דער ג-ט, וועלכער האט
hot velcher G-t der on aich ich zog dint un nisht kent
has who G-d the on you I say serve and not know

באשאפן די וועלט און אלץ, וואס איז אין איר, ער, וואס איז האר פון
fun Har iz vos er ir in iz vos alts un velt di bashafen
of L-rd is who he it in is which all and world the created

הימל און ערד , וואוינט נישט אין טעמפלען האנטגעמאכטע; כה ער
er hantgemachte templen in nisht voint erd un himel
he made by hand temples in not dwells earth and heaven

ווערט אויך נישט באדינט פון מענטשלעכע הענט, פונקט ווי ער וואלט
volt er vi punkt hent mentshleche fun badint nisht oich vert
would he how just as hands human by served not also is

עפעס געדארפט, ווארום ער גיט אלעמען לעבן און אטעם און
un otem un leben alemen git er vorem gedarft epes
and breath and life everyone gives he because need something

אלץ; כו און האט פון איין בלוט געמאכט אלע מענטשלעכע פעלקער, צו
tsu felker mentshleche ale gemacht blut ein fun hot un alts
to peoples human all make blood one from did and all

וואוינען אויף דער גאנצער איבערפלאך פון דער ערד , באשטימענדיק
bashtimendik erd der fun eiberflach gantser der oif voinen
designating earth the of surface entire the on dwell

פעסטגעזעצטע צייטן און די גרענעצן פון זייער וואוינונג; כז כדי
kedei voinung zeier fun grenetsn di un tsaitn festgezetste
so that dwelling their of boundaries the and times fixed

זיי זאלן זוכן ג-ט, אפשר וועלן זיי אים דערפילן און געפינען,
gefinen un derfilen im zei velen efsher G-t zuchen zolen zei
find and feel after Him they will perhaps G-d seek should they

הגם ער איז נישט ווייט פון יעדן איינעם פון אונדז; כח ווארום אין
in vorem undz fun einem yedn fun vait nisht iz er hagam
in because us of one every from far not is he although

אים לעבן מיר און באוועגן זיך און האבן א קיום , אזוי ווי
azoivi kiem a hoben un zich bavegen un mir leben im
just as existence an have and ourselves move and we live him

אויך אייניקע פון אייערע פאעטן האבן געזאגט: ווארום אן אפשטאם פון
fun opshtam an vorem gezogt hoben poetn eiere fun einike oich
of offspring an because said have poets your of some also

אים זענען מיר. כט זייענדיק דעריבער פון ג-טס אפשטאמונג, געשיקט
geshikt opshtamung Hashems fun deriber zaiendik mir zenen im
proper parentage G-d's of therefore being we are Him

עס זיך נישט (פאר אונדז) צו מיינען , אז די ג-טהייט איז ענלעך
enlech iz g-theit di az meinen tsu undz far nisht zich es
similar is deity the that think to us for not itself it

צו גאלד אדער זילבער אדער שטיין, צו א בילד פון מענטשלעכער
mentshlecher fun bild a tsu shtein oder zilber oder gold tsu
human of image an to stone or silver or gold to

I found also an altar on which had been inscribed "To the unknown g-d." Therefore, what you worship without da'as, this I proclaim to you.
24 Hashem, the One having made HaOlam and all the things in it, this One being Adon HaShomayim vaHaAretz, does not dwell in temples made by human hands.
25 Nor is Hashem served by human hands, as if Hashem were in need of something, since He gives to all Chayyim and breath and everything.
26 And Hashem made from one ancestor every nation of anashim dwelling pnei kol haAretz. And Hashem has set the zmanim and the fixed boundaries of their habitations,
27 So that they would seek Hashem, if efsher *(perhaps)* they might grope for Him and might find Him, though Hashem is not far from each one of us.
28 For "we live in Him and in Him we move and have our being," as also some of your poets have said, "For we are all His offspring."
29 Therefore, being offspring of Hashem, we ought not to think that Hashem's essence is like gold or silver or stone, a tzelem *(image)* made by the skill and thought of Bnei Adam.
30 While Hashem has disregarded and let

קונסט און דערפינדונג. ל און אויף די צייטן פון אומוויסן האט ה׳
Hashem hot umvisen fun tsaitn di oif un derfindung un kunst
Hashem did ignorance of times the on and invention and art

אוועקגעקוקט, איצט אבער באפעלט ער אלע מענטשן אומעטום ,
umetum mentshn ale er bafelt ober itst avekgekukt
everywhere people all He commands however now look away

תשובה צו טאן; לא ווייל ער האט פעסטגעזעצט א טאג, אין וועלכן
velchen in tog a festgezetst hot er vail ton tsu tshuve
which in day a fixed has He because do to repentance

ער וועט משפטן די וועלט מיט גערעכטיקייט דורך א מאן, וועמען
vemen man a durch gerechtikeit mit velt di mishpeten vet er
whom man a through righteousness with world the judge will He

ער האט באשטימט דערצו; און האט אלעמען געגעבן א פארזיכערונג,
farzicherung a gegeben alemen hot un dertsu bashtimt hot er
assurance an given everyone did and for this appointed has he

אויפוועקנדיק אים פון די טויטע.
toite di fun im oifvekendik
dead the from him rousing up

לב און ווי זיי האבן געהערט פון תחית המתים ,
hameysim techiyas fun gehert hoben zei vi un
the dead ones resurrection of of hear did they when and

האבן א טייל זיך אויסגעלאכט; אנדערע אבער האבן געזאגט:
gezogt hoben ober andere oisgelacht zich teil a hoben
say did however others laugh themselves part of a did

מיר וועלן דיך הערן נאכאמאל וועגן דער דאזיקער זאך . לג און אזוי איז
iz azoi un zach doziker der vegen nochamol heren dich velen mir
did so and thing this one the about again hear you will we

פוילוס ארויסגעגאנגען פון זייער מיט . לד אייניקע מענער אבער האבן
hoben ober mener einike mit zeier fun aroisgegangen Poylos
have however men some midst their from go out Paul

זיך באהאפטן צו אים, און געגלויבט, צווישן וועלכע (עס האבן זיך)
zich hoben es velche tsvishen gegloibt un im tsu bahoften zich
self have it whom among believe and him to join self

אויך (געפונען) דיאניזיוס, דער ארעאפאגיטיקער, און א פרוי , מיטן
miten froi a un Areopagitiker der Dionysius gefunen oich
with the woman a and Areopagite the Dionysius found also

נאמען דאמאריס, און אנדערע מיט זיי .
zei mit andere un Damaris nomen
them with others and Damaris name

יח

נאך דעם איז ער ארויסגעגאנגען פון אטען , און איז געקומען
gekumen iz un Aten fun aroisgegangen er iz dem noch
come did and Athens from go out he did this after

קיין קארינט. ב און האט געפונען א געוויסן יידן מיטן נאמען
nomen miten Yidn gevisen a gefunen hot un Korint kein
name with the Jew certain a find did and Corinth to

אקווילא, געבוירן אין פאנטוס, נאר וואס אנגעקומען פון איטאליען, מיט
mit Italy fun ongekumen vos nor Pontus in geboiren Aquila
with Italy from arrive who but Pontus in born Aquila

פריסקילא זיין פרוי, צוליב דעם, וואס קלודיוס האט באפוילן, אז
az bafoilen hot Claudius vos dem tsulib froi zain Priskila
that ordered had Claudius what the on account of wife his Priscilla

אלע יידן זאלן פארלאזן רוים; און ער איז געגאנגען צו זיי . ג און
un zei tsu gegangen iz er un Roym farlozen zolen Yidn ale
and them to gone is he and Rome leave should Jews all

pass the Am HaAretz times of ignorance, now, however, Hashem proclaims to kol bnei Adam everywhere, Make teshuva, [31] Because he set a day in which he is about to bring MISHPAT on the Olam Hazeh in tzedek by an ISH whom he appointed, having furnished proof to all by having made him to stand up alive again from the Mesim.

[32] And when they heard of the Techiyas HaMesim, some were mocking Rav Sha'ul. But others said, We will hear you again about this. [33] Thus did Rav Sha'ul go out from the midst of them. [34] And some anashim became mishtatef in the chavurah of Rav Sha'ul, in that they had emunah, among whom were both Dionysius, a member of the Athenian Council of the Areopagus, and an isha by name Damaris, and others with them.

18

After these things Rav Sha'ul left Athens and went to Corinth. [2] And in Corinth Rav Sha'ul found some Messianic Jews, namely Aquila hailing from Pontus, having recently come from Italy, where Claudius ordered a decree of Jewish expulsion from Rome, and Priscilla, his isha. Rav Sha'ul went to see them. [3] And because he had the same parnasah

ווייל ער איז געווען פונם זעלביקן פאך, איז ער ביי זיי פארבלייבן,
farblaiben zei bai er iz fach zelbikn funem geven iz er vail
remain they with he did trade same of the was is he because

און זיי האבן געארבעט, ווארום זיי זענען געווען געצעלטנמאכער פון
fun getseltnmacher geven zenen zei vorem gearbet hoben zei un
by tentmakers was are they because work did they and

דער מלאכה. ד און יעדן שבת האט ער גערעדט אין שול , און
un shul in geredt er hot Shabbos yedn un meloche der
and synagogue in speak he did Sabbath every and craft the

געזוכט איבערצוצייגן יידן און גריכן .
Greeks un Yidn ibertsutsaigen gezucht
Greeks and Jews to convince sought

ה ווי אבער סילא און טימאטעוס זענען אנגעקומען פון
fun ongekumen zenen Timotiyos un Sila ober vi
from came did Timothy and Sila however when

מאצעדאניע, האט פוילוס זיך אינגאנצן געווידמעט דעם ווארט,
vort dem gevidmet ingantsen zich Poylos hot Macedonia
word to the dedicated entirely himself Paul did Macedonia

עדות זאגנדיק צו יידן, אז יהושע/ישוע איז דער משיח .
Moshiach der iz Yeshua/Yehoshua az Yidn tsu zogendik eides
Moshiach the is Yehoshua that Jews to saying witness

ו ווען אבער זיי האבן זיך אקעגנגעשטעלט און געלעסטערט, האט
hot gelestert un akegengeshtelt zich hoben zei ober ven
did blaspheme and oppose self did they however when

ער אפגעשאקלט די מלבושים און געזאגט צו זיי : אייער בלוט אויף
oif blut eier zei tsu gezogt un malbushem di opgeshoklt er
on blood your them to said and clothing the shake off he

אייער קאפ; איך בין ריין ; פון איצט אָן וועל איך גיין צו די אומות
umes di tsu gein ich vel on itst fun rein bin ich kop eier
nations the to go I will on now from clean am I head your

העולם . ז און איז אוועקגעגאנגען פון דארטן, און איז אריינגעגאנגען
araingegangen iz un dorten fun avekgegangen iz un hooilem
go in did and there from go away is and of the world

אין הויז פון א געוויסן (מאן), מיטן נאמען טיציוס יוסטוס, א יראת
yiras a Yustus Titius nomen miten man gevisen a fun hoiz in
fearer of a Justus Titius name with the man certain a of house into

שמימדיקער (גר), וועמעס הויז איז געווען ביי דער שול .
shul der bai geven iz hoiz vemes ger shomaimdiker
synagogue the beside was is house whose ger Heavener

ח קריספוס אבער , דער גבאי פון דער שול , האט געגלויבט אין
in gegloibt hot shul der fun Gabe der ober Krispus
in believe did synagogue the of Gabe the however Crispus

דעם האר צוזאמען מיט זיין גאנץ הויזגעזינד; און א סך פון די
di fun sach a un hoizgezind gants zain mit tsuzamen Har dem
the of many a and household entire his with together L-rd the

קארינטער , וועלכע האבן געהערט, האבן געגלויבט און זיך
zich un gegloibt hoben gehert hoben velche Korinter
themselves and believe did heard had who Corinthians

געלאזט טובל זיין אין דער מקווה . ט און דער האר האט געזאגט צו
tsu gezogt hot Har der un mikveh der in zain toivel gelozt
to say did L-rd the and mikveh the in be immersed let

פוילוסן דורך א חיזיון ביינאכט: האב נישט קיין מורא, נאר רעד ,
red nor moire kein nisht hob bainacht chizoyen a durch Poylosn
speak but fear any not have by night vision a through Paul

(livelihood), Rav Sha'ul was
staying with them, and he
was working with them,
for they were tentmakers
by trade. 4 And Rav Sha'ul
was debating in the shul
every Shabbos, and he was
convincing Yehudim and
Yevanim.

5 Now when both Sila and
Timotiyos came down from
Macedonia, Rav Sha'ul was
farnumen *(preoccupied)*
and totally absorbed
with the dvar Hashem,
bearing solemn edut to the
Yehudim that Yehoshua is
the Moshiach. 6 But when
some began opposing Rav
Sha'ul, and when they
began committing Chillul
Hashem, Rav Sha'ul shook
out his kaftan and said to
them, The responsibility
of your lot be upon your
own head! For I am tahor
(clean); from now on, I
go to the Nations. 7 And
so Rav Sha'ul left them,
and entered into the bais
of a certain ish by the
name Titius Justus, a yire
Elohim whose bais was
right next door to the
shul! 8 And Crispus, the
Rosh Beit HaKnesset, came
to emunah in Moshiach
Adoneinu along with his
entire bais; also many of
the Corinthians who heard
came to emunah, and were
being given Moshiach's
tevilah of teshuva. 9 Then
in the lailah, through a
chazon, Adonoi said to
Rav Sha'ul, Do not fear,

און שווייג נישט; י ווייל איך בין מיט דיר, און קיינער וועט דיך נישט
nisht dich vet keiner un dir mit bin ich vail nisht shvaig un
not you will anyone and you with am I because not be silent and

אנרירן, דיר שלעכטס צו טאן; מחמת איך האב א גרויס פאלק אין דער
der in folk grois a hob ich machmas ton tsu shlechts dir onriren
the in people many a have I because do to harm you touch

דאזיקער שטאט. יא און ער האט (דארטן) זיך אויפגעהאלטן א יאר
yor a oifgehalten zich dorten hot er un shtot doziker
year a stay himself there did he and city this

מיט זעקס חדשים , לערנענדיק צווישן זיי דאס ווארט פון ה' .
Hashem fun vort dos zei tsvishen lernendik chadoshim zeks mit
Hashem of word the them among teaching months six and

יב ווען אבער גאליאן איז געווען פראקאנסול פון אכאיא, האבן די
di hoben Achaia fun prokonsul geven iz Galion ober ven
the did Achaia of Proconsul was is Gallio however when

יידן זיך איינשטימיק אויפגעשטעלט קעגן פולוסן, און אים
im un Poylosn kegen oifgeshtelt einshtimik zich Yidn
him and Paul against stand up in agreement themselves Judaeans

געפירט צו דער כסא המשפט , יג און געזאגט: דער דאזיקער מאן
man doziker der gezogt un hamishpot kisei der tsu gefirt
man this one the said and judgment throne of the to led

רעדט איבער די מענטשן צו דינען ה' להיפך דער תורה. יד און
un toire der lehepech Hashem dinen tsu mentshn di iber redt
and Torah the contrary to Hashem serve to people the over speaks

ווי פולוס האט געוואלט אויפעפענען זיין מויל , האט גאליאן געזאגט
gezogt Galion hot moil zain oifefenen gevolt hot Poylos vi
say Gallio did mouth his to open wanted has Paul when

צו די יידן ; אויב עס וואלט טאקע געווען עפעס אן עוולה
avle an epes geven take volt es oib Yidn di tsu
injustice an something be actually would this if Judaeans the to

אדער א בייזע געמיינהייט, יידן , פארשטייט זיך , אז איך וואלט געווען
geven volt ich az zich farshteit Yidn gemeinheit beize a oder
was would I that myself reasonable o Jews vileness evil an or

געדולדיק מיט אייך; טו אויב אבער עס זענען שאלות וועגן ווערטער
verter vegen shailes zenen es ober oib aich mit geduldik
words about questions are there however if you with patient

און נעמען אין דער תורה אייערער, זעט איר אליין דערצו; קיין שופט
shoifet kein dertsu alein ir zet eierer toire der in nemen un
judge any to it yourselves you see yours Torah the in names and

פון די דאזיקע זאכן וויל איך נישט זיין . טז און האט זיי פארטריבן פון
fun fartriben zei hot un zain nisht ich vil zachn dozike di fun
from drive out them did and be not I will things these the of

דער כסא המשפט . יז און אלע האבן געכאפט סאסטענעסן, דעם
dem Sostenes gechapt hoben ale un hamishpot kisei der
the Sosthenes seize did all and judgment throne of the

גבאי פון שול , און אים געשלאגן פאר דער כסא המשפט ;
hamishpot kisei der far geshlogen im un shul fun Gabe
judgment throne of the before struck him and synagogue of Gabe

און גאליאן האט זיך נישט אנגענומען (פון דער אנטיסעמיטיזם).
antisemitizm der fun ongenumen nisht zich hot Galion un
anti-Semitism the of seem concerned not himself did Gallio and

יח און פארבלייבנדיק נאך דארטן א סך טעג, האט פולוס זיך
zich Poylos hot teg sach a dorten noch farblaibendik un
himself Paul did days many a there yet remaining and

but speak out, and do not keep silent, 10 For I am with you, and no one will attack you to harm you; I have many people in this city. 11 And Rav Sha'ul sat shanah and shishah chodashim saying shiurim to them on the dvar Hashem.

12 And when Gallio was proconsul of Achaia, the [disobedient] Yehudim rose up with one accord keneged *(against, in opposition to)* Rav Sha'ul, and they took him to court, 13 Saying, This one persuades anashim to worship Hashem in a manner hepech der Torah *(contrary to the Torah)*. 14 Rav Sha'ul was about to open his mouth when Gallio spoke to the Yehudim, If this matter concerned some wrong or heinous crime, O Yehudim, I might reasonably put up with you; 15 But if it is kashes *(questions)* about a dvar and shemot *(names)* and your Torah, you will see to it for yourselves. I do not intend to be a shofet *(judge)* of these things. 16 And he had them ejected from the courtroom. 17 They seized Sosthenes, the Rosh HaKnesset, and were beating him in full view of the Kes HaMishpat *(Judgment Seat)*, and none of these things created a concern for Gallio.

18 But Rav Sha'ul still remained a number of

געזעגנט מיט די ברידער, און איז אוועקגעפארן מיט דער שיף קיין
kein shif der mit avekgeforen iz un brider di mit gezegnt
to ship the with sail away did and brothers the with bid farewell

סיריען, און מיט אים פריסקילא און אקווילא; נאכן אפגאלן זיך
zich opgolen nochen Aquila un Priskila im mit un Sirya
himself shaving after Aquila and Priscilla him with and Syria

(אלס פרומער ייד) דעם קאפ אין קענקרעא, ווארום ער האט
hot er vorem Kenkrea in kop dem Yid frumer als
had he because Cenchreae in head the Jewish person devout as

געהאט געטאן א נדר . יט און זיי זענען געקומען קיין עפעזוס, און ער
er un Ephesus kein gekumen zenen zei un neyder a geton gehat
he and Ephesus to come did they and vow a done had

האט זיי דארטן איבערגעלאזט; אליין אבער איז ער אריינגעגאנגען
araingegangen er iz ober alein ibergelozt dorten zei hot
go in he did however himself leave there them did

אין דער שול און האט גערעדט צו די יידן. כ און ווען זיי
zei ven un Yidn di tsu geredt hot un shul der in
they when and Jews the to speak did and synagogue the in

האבן אים געבעטן צו בלייבן אויף א לענגערער צייט, האט ער נישט
nisht er hot tsait lengerer a oif blaiben tsu gebeten im hoben
not he did time longer a for remain to begged him did

איינגעשטימט; כא נאר האט זיך געזעגנט און געזאגט: איך וועל ווידער
vider vel ich gezogt un gezegnt zich hot nor aingeshtimt
again will I said and bid farewell self has but agree

קומען צו אייך, אם ירצה ה׳ , און האט זיך אוועקגעשיפט פון
fun avekgeshift zich hot un Hashem yirtsah im aich tsu kumen
from sail away self has and Hashem wills if you to come

עפעזוס. כב און קומענדיק קיין קיסריה , איז ער אויסגעשטיגן און האט
hot un oisgeshtigen er iz Kisaryah kein kumendik un Ephesus
did and disembark he did Caesarea to coming and Ephesus

אפגעגעבן שלום דער קהלה, און איז אראפ קיין אנטיאכיען. כג און נאך
noch un Antiyochen kein arop iz un kehile der sholem opgegeben
after and Antioch to down is and kehile the peace offer up

דעם ווי ער האט (דארטן) פארברענגט א געוויסע צייט, איז ער אוועק ,
avek er iz tsait gevise a farbrengt dorten hot er vi dem
go away he did time certain a spent time there had he as the

און איז דורכגעגאנגען כסדר די געגנט פון גאלאטיען און פריגיען,
Phrygia un Galatia fun gegent di keseyder durchgegangen iz un
Phrygia and Galatia of region the in turn passed through has and

שטארקנדיק אלע תלמידים.
talmidim ale shtarkendik
disciples all strengthening

כד און א געוויסער ייד, מיטן נאמען אפאלאס, געבוירן אין
in geboiren Apollos nomen miten Yid geviser a un
in born Apollos name with the Jew certain a and

אלעקסאנדריען, א געלערנטער מאן, מעכטיק אין די כתבי
Kitvei di in mechtik man gelernter a Aleksandrien
scriptures the in powerful man eloquent an Alexandria

(הקודש), איז געקומען קיין עפעזוס. כה דער דאזיקער איז געווען
geven iz doziker der Ephesus kein gekumen iz Hakoidesh
was is this one the Ephesus to come is the Holy

געלערנט אין דעם דרך ה׳ ; און זייענדיק אייפערדיק אין גייסט, האט
hot Gaist in eiferdik zaiendik un Hashem Derech dem in gelernt
did Spirit in zealous being and Hashem way of the in taught

yamim and then took
leave of the Achim
b'Moshiach, and was
sailing away to Syria; and
with him were Priscilla
and Aquila. In Cenchrea
he cut his hair, for he
had taken a neder *(vow)*.
19 Then they arrived in
Ephesus, and Rav Sha'ul
left them there, but he
joined the minyan in
the shul and debated
with the Yehudim. 20 And
when they were asking
Rav Sha'ul to stay for
a longer time, he did
not give his consent.
21 But taking leave of
them, he said, I will
return again im yirtzeh
Hashem *(G-d willing)*.
Then Rav Sha'ul set sail
from Ephesus. 22 And
having come down to
Caesarea and having
gone up and greeted the
[Yerushalayim] Kehillah
of Moshiach, then Rav
Sha'ul went down to
Antioch. 23 And having
spent some time, he
embarked, passing through
the area of Galatia and
Phrygia, strengthening
all the Moshiach's
talmidim.

24 Now a certain man, a
Yehudi, arrived in Ephesus,
Apollos by name, hailing
from Alexandria, a lamdan *(a
Torah scholar with prodigious
knowledge)*, being tief *(deep
and profound, erudite, keen)*
in the Kitvei HaKodesh.
25 This one had been taught
the Derech Hashem and

ער גערעדט און געלערנט גענוי וואס שייך יהושען/ישוען ,
Yeshuan/Yehoshuan shaich vos genoi gelernt un geredt er
Yehoshua concerning what accurately teach and speak he

הגם ער האט בלויז געקענט די מקווה (פון תשובה) פון
fun tshuve fun mikveh di gekent bloiz hot er hagam
of repentance of mikveh the know only did he although

יוחנן ; כו און האט אנגעהויבן צו רעדן מיט דרייסטקייט אין
in dreistkeit mit reden tsu ongehoiben hot un Yochanan
in boldness with speak to begin did and John

שול . ווי אבער פריסקילא און אקווילא האבן אים געהערט,
gehert im hoben Aquila un Priskila ober vi shul
heard him did Aquila and Priscilla however when synagogue

האבן זיי אים גענומען צו זיך , און אים נאך גענויער קלאר
klor genoier noch im un zich tsu genumen im zei hoben
clear precisely more him and themselves to take him they did

געמאכט דעם דרך ה׳ . כז ווילנדיק אבער גיין קיין אכאיא,
Achaia kein gein ober velendik Hashem Derech dem gemacht
Achaia to to go however wanting Hashem way of the made

האבן די ברידער אים צוגעגעבן מוט , און געשריבן צו די
di tsu geshriben un mut tsugegeben im brider di hoben
the to wrote and courage give him brothers the did

תלמידים, אז מען זאל אים אויפנעמען; און ווען ער איז אהינגעקומען,
ahingekumen iz er ven un oifnemen im zol men az talmidim
come there is he when and receive him should they that disciples

האט ער פיל געהאלפן די , וואס האבן געגלויבט דורך דעם חסד ;
chesed dem durch gegloibt hoben vos di geholfen fil er hot
grace the through believe did who the help much he did

כח ווארום מיטן גאנצן כוח האט ער געהאלטן וויכוחים מיט
mit vichuchim gehalten er hot koiech gantsn miten vorem
with debates hold he did power entire with the because

די יידן , אויפווייזנדיק עפנטלעך פון די כתבי (הקודש), אז
az Hakoidesh Kitvei di fun efentlech oifvaizendik Yidn di
that the Holy scriptures the from publicly proving Jews the

יהושע/ישוע איז דער משיח .
Moshiach der iz Yeshua/Yehoshua
Moshiach the is Yehoshua

יט

און עס איז געשען , בשעת אפאללאס איז געווען אין קארינט,
Korint in geven iz Apollos beshas geshen iz es un
Corinth in was is Apollos when happened is it and

איז פּולוס, נאכן דורכגיין די אינלענדישע טיילן פון
fun teilen inlendishe di durchgein nochen Poylos iz
of parts interior the to go through after Paul did

(קליין) אזיען, געקומען קיין עפעזוס; און ווען ער האט (דארט) געפונען
gefunen dort hot er ven un Ephesus kein gekumen Asia klein
find there did he when and Ephesus to come Asia Minor

אייניקע תלמידים, ב האט ער צו זיי געזאגט: צי האט איר מקבל
mekabl ir hot tsi gezogt zei tsu er hot talmidim einike
received you had say them to he did disciples some

געווען דעם רוח הקודש , ווען איר זענט געווארן מאמינים ? האבן
hoben maiminem gevoren zent ir ven Hakoidesh ruach dem geven
did believers become did you when the Holy Spirit the were

זיי געזאגט צו אים: מיר האבן אפילו נישט געהערט, אויב עס געפינט
gefint es oib gehert nisht afile hoben mir im tsu gezogt zei
finds there if heard not even have we him to say they

was on fire in the Ruach Hakodesh and saying shiurim and drashot accurate and true to Rebbe, Melech HaMoshiach. But Rav Apollos was acquainted only with the tevilah of teshuva of Yochanan. 26 And this rabbi began to speak with ometz lev *(boldness)* in the shul. And having heard him, Priscilla and Aquila took him and more accurately instructed him in the Derech Hashem. 27 When Rav Apollos desired to go to Achaia, the Achim b'Moshiach encouraged him and wrote iggrot to Moshiach's talmidim there to welcome him. When Rav Apollos arrived, he greatly helped the ones who through the Chen v'Chesed Hashem had come to emunah. 28 For Rav Apollos was publicly and powerfully refuting the [unbelieving] Yehudim, showing through the Kitvei HaKodesh that Yehoshua is the Rebbe, Melech HaMoshiach.

19

And it came about while Rav Apollos was in Corinth that Rav Sha'ul traveled through the upper regions and arrived at Ephesus, finding some of talmidim there. 2 And Rav Sha'ul said to them, Did you receive the Ruach Hakodesh when you came to emunah? But they said to Rav Sha'ul, But we never heard that there is a Ruach Hakodesh! 3 And

זיך א רוח הקודש . [ג] האט ער געזאגט: אויף וואס דען האט איר
ir hot den vos oif gezogt er hot Hakoidesh ruach a zich
you did then what into say he did the Holy Spirit a self

זיך מקווה געטובלט ? און זיי האבן געזאגט: אויף דער מקווה פון
fun mikveh der oif gezogt hoben zei un getoivelt mikveh zich
of mikveh the in say did they and immersed mikveh self

תשובה פון יוחנן . [ד] האט פוילוס געזאגט: יוחננס מקווה
mikveh Yochanans gezogt Poylos hot Yochanan fun tshuve
mikveh John's say Paul did John of repentance

איז געווען א מקווה פון תשובה , זאגנדיק צום פאלק, אז זיי
zei az folk tsum zogendik tshuve fun mikveh a geven iz
they that people to the saying repentance of mikveh a was is

זאלן גלויבן אין דעם , וועלכער וועט קומען נאך אים, דאס הייסט
heist dos im noch kumen vet velcher dem in gloiben zolen
means that him after come will who the one in believe should

אין יהושען/ישוען . [ה] און הערנדיק דאס, האבן זיי זיך
zich zei hoben dos herendik un Yeshuan/Yehoshuan in
themselves they did this on hearing and Yehoshua in

געלאזט טובל זיין אין דער מקווה אין דעם נאמען פון דעם האר
Har dem fun nomen dem in mikveh der in zain toivel gelozt
L-rd the of name the in mikveh the in be immersed let

יהושע/ישוע . [ו] און ווי פוילוס האט ארויפגעלייגט אויף זיי די
di zei oif aroifgeleigt hot Poylos vi un Yeshua/Yehoshua
the them on lay did Paul when and Yehoshua

הענט, איז דער רוח הקודש געקומען אויף זיי ; און זיי האבן
hoben zei un zei oif gekumen Hakoidesh ruach der iz hent
did they and them on come the Holy Spirit the did hands

גערעדט מיט לשונות און נבואות געזאגט. [ז] און זיי אלע זענען
zenen ale zei un gezogt nevues un leshoines mit geredt
are all they and said prophecies and tongues with speak

געווען אן ערך צוועלף מענער.
mener tsvelf erech an geven
men twelve about an was

[ח] און ער איז אריינגעגאנגען אין שול , און האט גערעדט מיט
mit geredt hot un shul in araingegangen iz er un
with speak did and synagogue in gone in is he and

דרייסטקייט במשך פון דריי חדשים , האלטנדיק וויכוחים און
un vichuchim haltendik chadoshim drai fun bemeshech dreistkeit
and debates holding months three of during boldness

איבערצייגנדיק בנוגע דעם מלכות פון ה׳ . [ט] ווען אבער
ober ven Hashem fun Malchus dem benegeie ibertsaigendik
however when Hashem of kingdom the about convincing

אייניקע האבן הארט געמאכט זייערע הערצער און נישט געגלויבט,
gegloibt nisht un hertser zeiere gemacht hart hoben einike
believe did not and hearts their make hard did some

רעדנדיק שלעכטס לגבי דעם דרך (ה׳) פאר דעם עולם ,
oilem dem far Hashem derech dem legabe shlechts redendik
crowd the before Hashem way of the in relation to evil speaking

איז ער אוועק פון זיי , און האט אפגעשיידט די תלמידים, און
un talmidim di opgesheidt hot un zei fun avek er iz
and disciples the separate did and them from go away he did

טאג טעגלעך גערעדט אין דער בית המדרש ישיבה פון א געוויסן
gevisen a fun yeshiva hamidrash beis der in geredt teglech tog
certain a of yeshiva of learning house the in spoke daily day

Rav Sha'ul said, Into
what then were you
given tevilah? And they
said, Into the tevilah
of Yochanan. 4 And Rav
Sha'ul said, Yochanan
gave a tevilah of teshuva
to the people, saying
that they should have
emunah in Hu HaBah,
the one coming after
him, that is, in Yehoshua.
5 And having heard
this, they were given
Moshiach's tevilah of
teshuva in haShem of
the Moshiach Adoneinu
Yehoshua. 6 And when
Rav Sha'ul placed his
hands upon them, the
Ruach Hakodesh came
upon them, and they
were speaking in leshonot
and they were speaking
devarim hanevu'ah.
7 And the anashim were
about sheneym asar in
number.

8 And having joined
the minyan at the shul,
Rav Sha'ul was speaking
with ometz lev during
the course of shloshah
chodashim, debating and
persuading concerning
the things of the Malchut
Hashem. 9 But when some
unbelievers in the shul
were being hardened and
were disobeying, speaking
Chillul Hashem of the
Derech Hashem before
the multitude, Rav Sha'ul
withdrew from them. Rav
Sha'ul took the Moshiach's
talmidim and yom yom

טיראנוס. י דאס דאזיקע איז אנגעגאנגען צוויי יאר לאנג, אזוי, אז אלע
ale az azoi lang yor tsvei ongegangen iz dozike dos Tyrannus
all that so long years two went on is these the Tyrannus

איינוואוינער פון (קליין) אזיען, יידן און גריכן , האבן געהערט דאס
dos gehert hoben Greeks un Yidn Asia klein fun ainvoiner
the hear did Greeks and Jews Asia Minor of inhabitants

ווארט פון דעם האר. יא און ה׳ האט געטאן אויסערגעוויינלעכע
oisergeveinleche geton hot Hashem un Har dem fun vort
extraordinary done has Hashem and L-rd the of word

וואונדער דורך די הענט פון פּוילוסן; יב אזוי, אז מען פלעגט
flegt men az azoi Poylosn fun hent di durch vunder
used they that such Paul of hands the through wonders

אוועקטראגן פון זיין לייב טיכלעך אדער פארטיכער צו די שלאפע,
shlafe di tsu farticher oder tichlech laib zain fun avektrogen
sick the to aprons or kerchiefs body his from to take away

און די חלאתן האבן זיי פארלאזט, און די בייזע גייסטער זענען
zenen gaister beize di un farlozt zei hoben chalasn di un
went spirits evil the and leave them did diseases the and

ארויס. יג און אייניקע פון די יידישע וואנדערער, בעלי שם , האבן
hoben shem ba'alei vanderer Yiddishe di fun einike un arois
did repute masters of wanderers Jewish the of some and out

אונטערגענומען אנצורופן דעם נאמען פון דעם האר יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua Har dem fun nomen dem ontsurufen untergenumen
Yehoshua L-rd the of name the to call upon undertake

אויף די , וואס האבן געהאט בייזע גייסטער, אזוי צו זאגן : איך באשווער
bashver ich zogen tsu azoi gaister beize gehat hoben vos di oif
adjure I say to so spirits evil have did who the for

אייך ביי יהושען/ישוען , וועמען פּוילוס רופט אויס! יד און די , וואס
vos di un ois ruft Poylos vemen Yeshuan/Yehoshuan bai aich
who the and out calls Paul whom Yehoshua by you

האבן דאס געטאן זענען געווען זיבן בנים פון געוויסן סקעווא, א
a Skeva gevisen fun banim ziben geven zenen geton dos hoben
a Skeva a certain of sons seven were are done this had

ייד , איינער פון די ”גרויסע כהנים.“ טו און דער בייזער גייסט האט
hot gaist beizer der un koyanim groise di fun einer Yid
did spirit evil the and priests great the of one Jew

געענטפערט און געזאגט צו זיי : יהושען/ישוען קען איך, פּוילוסן
Poylosn ich ken Yeshuan/Yehoshuan zei tsu gezogt un geentfert
Paul I know Yehoshua them to said and answer

קען איך אויך; ווער אבער זענט איר? טז און דער מענטש, אין וועמען
vemen in mentsh der un ir zent ober ver oich ich ken
whom in man the and you are however who also I know

עס איז געווען דער בייזער גייסט, האט אויף זיי א שפרונג געטאן,
geton shprung a zei oif hot gaist beizer der geven iz es
done leap a them upon did spirit evil the was is there

און איבערגעוועלטיקט צוויי פון זיי , און זיי (אזוי) בייגעקומען, אז
az baigekumen azoi zei un zei fun tsvei ibergeveltikt un
that defeated thus them and them of both overpowered and

זיי זענען אנטלאפן פון יענעם הויז נאקעט און פארוואונדעט. יז און
un farvundet un naket hoiz yenem fun antlofen zenen zei
and wounded and naked house that from run away did they

דאס דאזיקע איז באקאנט געווארן צו אלע יידן און גריכן , וועלכע האבן
hoben velche Greeks un Yidn ale tsu gevoren bakant iz dozike dos
did who Greeks and Jews all to become known is these the

was saying shiurim in
the [Messianic] yeshiva
of Tyrannus. 10 And this
happened over a period
of two years with the
intended result that all
the ones inhabiting Asia
heard the dvar Hashem,
both Yehudim and Yevanim.
11 And gevaltike moftim and
niflaot Hashem effected
at the hands of Rav
Sha'ul, 12 so that when
a handkerchief or an
apron touched the skin
of Rav Sha'ul and was
brought to the cholim,
the machlot *(sicknesses)*
and the shedim *(demons)*
left them. 13 And some
traveling Jewish exorcists
attempted to use haShem of
Rebbe, Melech HaMoshiach
Adoneinu Yehoshua over
the ones possessed of
ruchot ra'ot, saying, I
exorcize and cast you out
by the Yehoshua whom
Rav Sha'ul preaches! 14 And
there were doing this very
thing shivat banim of a
certain Skeva, a Jewish
“Kohen Gadol.” 15 And in
reply the ruach hara'ah
(the shed, demon) said to
them, I am acquainted
with Yehoshua, I have
da'as of Sha'ul, but, you,
who are you?! 16 And the
ish in whom was the
ruach hara'ah leaped
upon them and subdued
all [shivah] of them, and
overpowered them, so
that they fled, naked
and wounded, from the
bais. 17 And this became
known to all the Yehudim

געוואוינט אין עפעזוס; און א מורא איז געפאלן אויף זיי אלע, און דעם
dem un ale zei oif gefalen iz moire a un Ephesus in gevoint
the and all them on fall did fear a and Ephesus in live

האר ישועס נאמען איז דערהייבט געווארן. יח און א סך פון די, וואס
vos di fun sach a un gevoren derheibt iz nomen Yeshuas Har
who the of many a and become raised up was name Yeshua's L-rd

האבן געגלויבט, זענען געקומען און זיך מתוודה געווען און דערציילט
dertseilt un geven misvade zich un gekumen zenen gegloibt hoben
report and was confess self and come did believe did

פון זייערע (פריערדיקע) מעשים. יט און א סך פון די, וואס האבן זיך
zich hoben vos di fun sach a un maisim frierdike zeiere fun
self have who the of many a and deeds earlier their of

פארנומען מיט כישוף, האבן צוזאמענגעברענגט זייערע ביכער, און זיי
zei un bicher zeiere tsuzamengebrengt hoben kishuf mit farnumen
them and books their bring together did magic in participated

פארברענט פאר אלעמען אין די אויגן; און מען האט בארעכנט
barechnt hot men un oigen di in alemen far farbrent
counted up has there and eyes the in everyone before burned

זייער ווערט, און געפונען (אז עס האט באטראפן) פיפציק טויזנט
toizent fiftsik batrofen hot es az gefunen un vert zeier
thousand fifty amount to did it that found and worth their

שטיק זילבער. כ אזוי מעכטיק איז געוואקסן דאס ווארט פון דעם האר
Har dem fun vort dos gevaksen iz mechtik azoi zilber shtik
L-rd the of word the grow did powerful so silver pieces of

און האט זיך געשטארקט.
geshtarkt zich hot un
strengthen itself has and

כא און נאך דעם ווי די דאזיקע זאכן זענען געשען, האט פוילוס
Poylos hot geshen zenen zachn dozike di vi dem noch un
Paul did happen did things these the as the after and

פארגענומען אין זיין גייסט, אז ווען ער וועט האבן דורכגעגאנגען
durchgegangen hoben vet er ven az gaist zain in forgenumen
passed through have will he when that spirit his in resolve

מאצעדאניען און אכאיא, צו פארן קיין ירושלים , און האט געזאגט:
gezogt hot un Yerushalayim kein foren tsu Achaia un Macedonia
say did and Jerusalem to travel to Achaia and Macedonia

נאך דעם ווי איך וועל דארטן זיין , מוז איך אויך זען רוים . כב און
un Roym zen oich ich muz zain dorten vel ich vi dem noch
and Rome see also I must be there will I when the after

אוועקשיקנדיק קיין מאצעדאניען צוויי פון די , וואס האבן אים באדינט,
badint im hoben vos di fun tsvei Macedonia kein avekshikendik
aid him did who the of two Macedonia to dispatching

טימאטעוס און עראסטוסן, איז ער אליין נאך פארבלייבן א געוויסע
gevise a farblaiben noch alein er iz Erastusn un Timotiyosn
certain a remain still himself he did Erastus and Timothy

צייט אין (קליין) אזיען.
Asia klein in tsait
Asia Minor in time

כג און ארום יענער צייט איז געשען נישט קיין קליינע מהומה
mehume kleine kein nisht geshen iz tsait yener arum un
turmoil small any not happened is time that around and

וועגן דעם (משיחיסטים) דרך (ה'). כד ווארום א געוויסער מאן,
man geviser a vorem Hashem derech Moshichistim dem vegen
man certain a because Hashem way of Meshichistim the about

and also the Yevanim
inhabiting Ephesus, and
pachad *(terror)* fell upon
all of them, and they
were exalting haShem of
Adoneinu Yehoshua. 18 And
many of the ones having
come to emunah were
making vidduy of their
ma'asim, disclosing them.
19 And a number of the
ones who had practiced
kishshuf *(magic, sorcery)*
brought together their
occult sfarim and were
burning them publicly; and
they added up the price
of these occult sfarim, and
they found it to be fifty
thousand silver pieces.
20 So the dvar Hashem,
the Besuras HaGeulah, was
growing with ko'ach and was
prevailing.

21 And when these
things were fulfilled,
Rav Sha'ul resolved
in his ruach to travel
through Macedonia
and Achaia and go to
Yerushalayim, saying
After I have gone there,
it is necessary for me
also to see Rome. 22 So
Rav Sha'ul sent to
Macedonia two of the
mesharetim *(ministers,
servants)* with him —
Timotiyos and Erastus,
while he stayed a
little while longer in
Asia.

23 Now during that
time there was no small
disturbance concerning
the Derech Hashem.
24 For a certain one,

מיטן נאמען דימעטריוס, א זילבערשמיד, וועלכער פלעגט מאכן
machen flegt velcher zilbershmid a Dimitrius nomen miten
make used to who silversmith a Demetrius name with the

זילבערנע טעמפלען פון ארטעמיס, און געבן די האנטווערקער
hantverker di geben un Artemis fun templen zilberne
craftsmen the give and Artemis of miniture shrines silver

נישט קיין קליינעם פארדינסט; כה האט זיי פארזאמלט און די
di un farzamlt zei hot fardinst kleinem kein nisht
the and gather them did income small any not

(אנדערע) בעלי מלאכות פון אזעלכע זאכן, און געזאגט: מענער, איר
ir mener gezogt un zachn azelche fun meloches ba'alei andere
you men said and items such of trades masters of other

ווייסט, אז פון דער דאזיקער ארבעט האבן מיר אונדזער וואוילשטאנד.
voilshtand undzer mir hoben arbet doziker der fun az veist
prosperity our we have work this the by that know

כו און איר זעט און הערט, אז נישט נאר אין עפעזוס, נאר כמעט
kimat nor Ephesus in nor nisht az hert un zet ir un
almost but Ephesus in only not that hear and see you and

אין גאנץ (קליין) אזיען האט דער דאזיקער פוילוס איבערגערעדט און
un ibergeredt Poylos doziker der hot Asia klein gants in
and persuade Paul this one the did Asia Minor all in

אפגעקערט אן אנגעזעענעם המון מענטשן, זאגנדיק, אז דאס זענען
zenen dos az zogendik mentshn hamon ongezeenem an opgekert
are this that saying people crowd of significant a deserted

נישט קיין ג-טער, וואס ווערן געמאכט מיט הענט; כז און עס איז א
a iz es un hent mit gemacht veren vos g-ter kein nisht
a is it and hands with made are which g-ds any not

סכנה , אז נישט בלויז אונדזער פאך וועט ווערן צו שפאט , נאר
nor shpot tsu veren vet fach undzer bloiz nisht az sekone
but mockery to become will trade our only not that danger

אפילו דער טעמפל פון דער גרויסער ג-טין ארטעמיס וועט פאר נישט
nisht far vet Artemis g-tin groiser der fun tempel der afile
nought for will Artemis g-ddess great the of temple the even

געאכט ווערן ; און עס קען נאך זיין , אז עס וועט אוועקגענומען
avekgenumen vet es az zain noch ken es un veren geacht
taken away will there that be yet could it and become regarded

ווערן די מאיעסטעט פון איר, וועמען גאנץ (קליין) אזיען און די
di un Asia klein gants vemen ir fun mayestet di veren
the and Asia Minor all whom her of magnificence the be

באוואוינטע וועלט דינט . כח און ווי זיי האבן דאס געהערט, זענען
zenen gehert dos hoben zei vi un dint velt bavointe
did hear this did they when and worship world populated

זיי געווארן פול מיט צארן, און האבן געשריגן , אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi geshrigen hoben un tsorn mit ful gevoren zei
say to so shout did and wrath with filled become they

גרויס איז די ארטעמיס פון די עפעזער ! כט און די שטאט איז פול
ful iz shtot di un Ephesians di fun Artemis di iz grois
full is city the and Ephesians the of Artemis the is great

געווארן פון דער מהומה ; און אלע צוזאמען האבן געשטורמט
geshturmt hoben tsuzamen ale un mehume der fun gevoren
storm did together everyone and turmoil the from become

צום טעאטער, מיטשלעפנדיק גאיוס און אריסטארכוסן, מאצעדאניער,
Macedonian Aristarchusn un Gaiusn mitshlependik teater tsum
Macedonian Aristarchus and Gaius pulling along theater to the

Demetrius by name,
a silversmith and
maker of silver idol
shrines for Artemis,
was providing no small
revach *(profit)* for the
craftsmen. 25 Demetrius
also assembled the
craftsmen occupied
with that trade and
he said, Anashim, you
have da'as that our
prosperity is from this
trade, 26 And you see
and hear that not only
here in Ephesus but
in almost all of Asia
this Rav Sha'ul has
persuaded and drawn
away a large multitude
saying, Elilim made
with human hands are
not Elohim. 27 And this
is not only a danger
to us, that our part,
our trade, will fall into
disrepute, but also the
temple of the elah
hagedolah Artemis
may be considered as
nothing, and also may
be about to suffer the
loss of her majesty,
which all Asia and the
Olam Hazeh worship.
28 And having listened
and having become
full of ka'as, the idol
makers were crying
out, saying, Gedolah is
Artemis of the Ephesians!
29 And the city was
filled with tohu, and
they rushed with one
impulse into the theater,
having seized Gaius
and Aristarchus, who
were Macedonians and

פוילוסנס באגלייטער אויף דער נסיעה . ל ווי אבער פוילוס האט
hot Poylos ober vi nesie der oif bagleiter Poylosns
has Paul however when journey the on companions Paul's

געוואלט אריינגיין צווישן דעם פאלק, האבן די תלמידים אים נישט
nisht im talmidim di hoben folk dem tsvishen araingein gevolt
not him disciples the did people the among to go in wanted

געלאזט. לא און אויך אייניקע פון די הויכע באאמטע פון (קליין) אזיען,
Asia klein fun baamte hoiche di fun einike oich un gelozt
Asia Minor of officials high the of some also and permit

זייענדיק זיינע פריינד, האבן געשיקט צו אים, און געבעטן ער זאל
zol er gebeten un im tsu geshikt hoben fraind zaine zaiendik
shall he begged and him to send did friends his being

זיך נישט איינשטעלן צו קומען אין טעאטער אריין. לב און זיי
zei un arain teater in kumen tsu ainshtelen nisht zich
they and into theater into come to risk not himself

האבן געשריגן , א טייל איין זאך , אנדערע עפעס אנדערש, ווארום
vorem andersh epes andere zach ein teil a geshrigen hoben
because else something others thing one part a shout did

די פארזאמלונג איז געווען צעטומלט; און די מערסטע האבן נישט
nisht hoben merste di un tsetumlt geven iz farzamlung di
not did most the and confused was is assembly the

געוואוסט, צוליב וועלכן זיי זענען זיך צוזאמענגעקומען .
tsuzamengekumen zich zenen zei velchen tsulib gevust
come together themselves were they what because of know

לג און פון דעם המון האט מען ארויסגעשלעפט אלעקסאנדערן, וועמען
vemen Aleksandern aroisgeshlept men hot hamon dem fun un
whom Alexander drag out they have crowd this from and

די יידן האבן געשטופט פאריס. און אלעקסאנדער האט געמאכט א
a gemacht hot Aleksander un forois geshtumpt hoben Yidn di
a make did Alexander and forward push did Jews the

צייכן מיט דער האנט, און געוואלט האלטן א פארטיידיקונג רעדע
rede farteidikung a halten gevolt un hant der mit tseichen
speech defense a to make wanted and hand the with sign

פארן פאלק . לד דערוויסנדיק (אין אנטיסעמיטיזם) זיך אבער ,
ober zich antisemitizm in dervisendik folk farn
however themselves anti-Semitism in finding out people before

אז ער איז א ייד, האבן אלע געשריגן מיט איין קול במשך פון
fun bemeshech kol ein mit geshrigen ale hoben Yid a iz er az
of during voice one with shout all did Jew a is he that

כמעט צוויי שעה; גרויס איז ארטעמיס (די ג-טין) פון די עפעזער !
Ephesians di fun g-tin di Artemis iz grois sho tsvei kimat
Ephesians the of g-ddess the Artemis is great hour two almost

לה און דער שטאט שרייבער, בארויִקנדיק דעם המון מענטשן, האט
hot mentshn hamon dem baruikendik shraiber shtot der un
did people crowd the calming down scribe city the and

געזאגט: אָ מענער פון עפעזוס, צי געפינט זיך דען עמיצער צווישן
tsvishen emitser den zich gefint tsi Ephesus fun mener o gezogt
among anyone then self finds Ephesus of men o say

מענטשן, וואס ווייסט נישט, אז די שטאט פון די עפעזער איז די
di iz Ephesians di fun shtot di az nisht veist vos mentshn
the is Ephesians the of city the that not knows who people

טעמפל היטערין פון דער גרויסער ארטעמיס און פון איר בילד , וואס איז
iz vos bild ir fun un Artemis groiser der fun hiterin tempel
did which image her of and Artemis great the of keeper temple

traveling fellow po'alim of Rav Sha'ul. 30 And Rav Sha'ul desired to enter into the crowd in the theater, but the talmidim were not allowing him. 31 And also some of the Asiarchs who were his chaverim, sent to him, begging him not to venture into the theater. 32 Then some began shouting one thing, some another, in the theater, for the kahal was in confusion, and most had no da'as of the purpose of the kahal *(assembly)*. 33 And from the multitude Alexander was pushed forward by Yehudim and some prompted him with shouts, while Alexander waved his hand, wanting to defend himself to the kahal.
34 But having known what the man was, that he was a Yehudi, all in the theater shouted in unison for lav davka two hours crying out, Gedolah is Artemis of the Ephesians. 35 And the town clerk, when he had restrained the crowd, said, Anashim, citizens of Ephesus, who indeed is there among Bnei Adam who does not have da'as that the city of Ephesus is the guardian of the temple of the great Artemis and of the tzelem *(image)* that fell from Shomayim?

אראפגעפאלן פון הימל ? [לו] דעריבער, אזוי ווי מען קען די דאזיקע
dozike di ken men vi azoi deriber himel fun aropgefalen
these the can there as since therefore heaven from fall down

זאכן נישט סותר זיין , האט איר זיך געזאלט פארהאלטן רואיק,
ruik farhalten gezolt zich ir hot zain soiser nisht zachn
calm keep should yourselves you did be dispute not things

און גארנישט טאן אין איילעניש. [לז] ווארום איר האט אהערגעברענגט די
di ahergebrengt hot ir vorem ailenish in ton gornisht un
the brought hither have you because rashness in do nothing and

דאזיקע מענטשן, וועלכע זענען נישט קיין טעמפל רויבער, נישט קיין
kein nisht roiber tempel kein nisht zenen velche mentshn dozike
any nor robbers temple any not are who people these

לעסטערער פון אונדזער ג-טין . [לח] דעריבער, אויב דימעטריוס און די
di un Dimetrius oib deriber g-tin undzer fun lesterer
the and Demetrius if therefore g-ddess our of blasphemers

האנט ווערקער מיט אים האבן טאקע עפעס א טענה קעגן
kegen taine a epes take hoben im mit verker hant
against complaint a something actually have him with workers craft

עמיצן , ווערן (דאך) געהאלטן עפנטלעכע טעג פון משפטים , און
un mishpotim fun teg efentleche gehalten doch veren emitsn
and courts by daily publicly being held after all are anyone

עס זענען דא פראקאנסולן; זאלן זיי אנקלאגן איינס דאס אנדערע.
andere dos eins onklogen zei zolen prokonsuln do zenen es
other the one accuse they should proconsuls here are there

[לט] אויב אבער איר זוכט עפעס אנדערש, וועט עס געלייזט ווערן
veren geleizt es vet andersh epes zucht ir ober oib
become resolved it will else something seek you however if

אויף דער געזעצלעכער פארזאמלונג. [מ] ווארום מיר זענען אויך אין א
a in oich zenen mir vorem farzamlung gezetslecher der oif
a in also are we because assembly legal the at

סכנה , אנגעקלאגט צו ווערן וועגן א מרידה צוליב דער
der tsulib meride a vegen veren tsu ongeklogt sekone
this on account of insurgency an about become to accused danger

היינטיקער מעשה, ווייל עס איז נישטא קיין סיבה , מיט וועלכער מיר
mir velcher mit sibe kein nishto iz es vail meise haintiker
we which with reason any not is it because action today

זאלן קענען פארענטפערן דאס דאזיקע מהומה . [מא] און ווען ער האט
hot er ven un mehume dozike dos farentferen kenen zolen
did he when and riot this the account for can shall

דאס געזאגט, האט ער פאנאנדערגעלאזט די פארזאמלונג.
farzamlung di fanandergelozt er hot gezogt dos
assembly the dismiss he did say this

ב און נאך דעם ווי די מהומה האט זיך איינגעשטילט, האט פולוס
Poylos hot aingeshtilt zich hot mehume di vi dem noch un
Paul did calm down self has turmoil the as that after and

געשיקט נאך די תלמידים און גערעדט טרייסטווערטער צו זיי ,
zei tsu treistverter geredt un talmidim di noch geshikt
them to words of comfort did speak and disciples the after send

האט זיך געזעגנט און איז ארויסגעגאנגען צו גיין קיין מאצעדאניע.
Macedonia kein gein tsu aroisgegangen iz un gezegnt zich hot
Macedonia to go to went out is and bid farewell self has

[ב] און דורכגייענדיק יענע פראווינצן, און טרייסטנדיק זיי (ד. ה.
h d zei treistendik un provintsn yene durchgeiendik un
e. i. them encouraging and provinces those passing through and

36 Since these things
are undeniable, it is
necessary for you to
calm down and to
do nothing reckless.
37 For you brought
these anashim here
who are neither temple
robbers nor speakers
of evil against our
religion. 38 Therefore,
if Demetrius and the
craftsmen with him
have a tainah *(grievance)*
against anyone, the
civil courts are in
session and there are
proconsuls. Let it be
there that they bring
charges against one
another. 39 And if you
seek anything further,
let your settlement be
obtained in the lawful
assembly. 40 For indeed
we are in danger of
being indicted for an
intifadah *(uprising)*
today, for there is no
justification we can
render to excuse this
disorder and commotion.
41 And having said these
things, the town clerk
dismissed the kahal
(assembly).

20 And after the
uproar had ended,
Rav Sha'ul summoned
the Moshiach's talmidim
and, having exhorted
them, and having taken
his leave, he departed
to go to Macedonia.
2 And having traveled
through those regions

די דארטיקע מאמינים) מיט א סך ווערטער, איז ער געקומען קיין
kein gekumen er iz verter sach a mit maiminem dortike di
to come he did words many a with believers there the

גריכנלאנד. ג און איז (דארט) פארבלייבן במשך פון דריי חדשים ;
chadoshim drai fun bemeshech farblaiben dort iz un Grichland
months three of in the time remain there did and Greece

און היות א פארשווערונג איז געמאכט געווארן פון די יידן
Yidn di fun gevoren gemacht iz farshverung a heyoys un
Judaeans the by become made is plot a given that and

קעגן אים, ווען ער האט בדעה געהאט זיך אוועקצושיפן קיין
kein avektsushifen zich gehat bedeye hot er ven im kegen
to sail himself had plan has he when him against

סיריען, האט ער באשלאסן זיך אומצוקערן איבער מאצעדאניען. ד און
un Macedonia iber umtsukeren zich bashlosen er hot Sirya
and Macedonia over to to return himself decide he did Syria

ביז (קליין) אזיען האבן אים באגלייט סאפאטרוס בן פורוס
Pyrrhus ben Sopatrus bagleit im hoben Asia klein biz
Pyrrhus son of Sopater accompanied him was Asia Minor up to

פון בערעא; און פון די טעסאלאניקער, אריסטארכוס און סעקונדוס;
Secundus un Aristarchus Tesaloniker di fun un Berea fun
Secundus and Aristarchus Thessalonians the by and Berea from

און גאיוס פון דערבע, און טימאטעוס; און טיכיקוס און טראפימוס,
Trofimus un Tychicus un Timotiyos un Derbe fun Gaius un
Trophimus and Tychicus and Timothy and Derbe from Gaius and

פון (קליין) אזיען. ה די דאזיקע אבער זענען געגאנגען פאראויס,
forois gegangen zenen ober dozike di Asia klein fun
ahead gone had however these the Asia Minor from

און האבן געווארט אויף אונדז אין טראאס. ו און נאך פסח זענען מיר
mir zenen Pesach noch un Troas in undz oif gevart hoben un
we did Pesach after and Troas in us on wait did and

אוועקגעפארן מיט דער שיף פון פיליפיען, און זענען אין פינף טעג ארום
arum teg finf in zenen un Phillippi fun shif der mit avekgeforen
around days five in are and Philippi from ship the with sail away

געקומען צו זיי קיין טראאס, וואו מיר זענען פארבלייבן זיבן טעג.
teg ziben farblaiben zenen mir vu Troas kein zei tsu gekumen
days seven remain did we where Troas to them to come

ז און דעם ערשטן טאג פון דער וואך, ווען מיר זענען זיך
zich zenen mir ven voch der fun tog ershtn dem un
ourselves did we when week the of day first the and

צונויפגעקומען צו ברעכן ברויט, האט פוילוס געדרשנט צו זיי ,
zei tsu gedarshent Poylos hot broit brechen tsu tsunoifgekumen
them to preach Paul did bread break to come together

האבנדיק בדעה צומארגנס אפצופארן; און האט מאריך געווען
geven mairech hot un optsuforen tsumorgens bedeye hobendik
was extend did and to depart the next morning in mind to having

די דרשה ביז האלבער נאכט. ח און עס זענען געווען א סך לאמפן
lompn sach a geven zenen es un nacht halber biz droshe di
lamps many a was are there and night half until sermon the

אין דער אויבערשטוב , וואו מיר זענען געווען פארזאמלט. ט און אויפן
oifen un farzamlt geven zenen mir vu oibershtub der in
on the and gathered were are we where room upstairs the in

פענצטער איז געזעסן א געוויסער בחור , מיטן נאמען עוטיכוס,
Eutichus nomen miten bchur geviser a gezesen iz fentster
Eutychus name with the young man certain a sat is window

and having exhorted the Moshiach's talmidim there with many words, Rav Sha'ul came to Greece. 3 And after he had spent shloshah chodashim there, Rav Sha'ul was about to set sail for Syria when a kesher *(conspiracy)* was plotted against him by the Yehudim, and so Rav Sha'ul decided to return through Macedonia.
4 And accompanying Rav Sha'ul from Berea was Sopater the son of Pyrrhus; from Thessalonika was Aristarchus and Secundus; from Derbe, Gaius; and from Asia, Timotiyos, Tychicus and Trophimus.
5 And these, having gone ahead, were waiting for us in Troas. 6 And we sailed away after the Yamim HaMatzot from Philippi, and within chamash yamim we came to them in Troas, where we stayed shivah yamim.
7 And on Yom Rishon, when we met for tish, Rav Sha'ul was saying a shiur to them, since he would have to depart early the next day and was having to extend the message until chatzot halailah. 8 And there were a number of menorot in the upper story, where we had assembled. 9 And a certain bocher, by the name of Eutychus, was sitting on the window sill

(וועלכער) איז אריינגעפאלן אין א טיפן שלאף; און בשעת פולוס האט נאך
noch hot Poylos beshas un shlof tifn a in araingefalen iz velcher
still was Paul while and sleep deep a in fall into is who

אלץ פארצויגן מיט זיין דרשענען, האט דער שלאף אים בייגעקומען ,
baigekumen im shlof der hot darshenen zain mit fartsoigen alts
overpowered him sleep the did preaching his with prolonging all

און ער איז אראפגעפאלן פונם דריטן שטאק, און מען האט אים
im hot men un shtok dritn funem aropgefalen iz er un
him have they and story third from the fallen down has he and

אויפגעהויבן א טויטן . פולוס׳ אבער איז אראפגעגאנגען, און
un aropgegangen iz ober Poylos toiten a oifgehoiben
and go down did however Paul dead person a picked up

איז ארויפגעפאלן אויף אים, און ארומנעמענדיק אים, האט ער געזאגט:
gezogt er hot im arumnemendik un im oif aroifgefalen iz
say he did him embracing and him on fall did

באאומרואיקט זיך נישט, ווארום די נשמה זיינע איז (נאך) אין אים.
im in noch iz zaine neshome di vorem nisht zich baumruikt
him in still is his soul the because not self worry

יא און איז ארויפגעגאנגען, האט געבראכן דאס ברויט, און (אליין) טועם
toyem alein un broit dos gebrochn hot aroifgegangen iz un
taste himself and bread the break did go up did and

געווען, און נאך לאנג מיט זיי גערעדט, ביז עס איז געווארן שחרית , און
un shachres gevoren iz es biz geredt zei mit lang noch un geven
and dawn become is it till spoke them with long then and did

אזוי איז ער אוועקגעגאנגען. יב און דאס בחור האט מען געברענגט
gebrengt men hot bchur dos un avekgegangen er iz azoi
brought they have young man the and depart he did so

צופירן א לעבעדיקן, און זיי האבן זיך נישט ווייניק געטרייסט.
getreist veinik nisht zich hoben zei un lebedikn a tsufiren
comforted a little not self have they and living a leading

יג מיר אבער זענען געגאנגען פאראויס צו דער שיף, און האבן
hoben un shif der tsu forois gegangen zenen ober mir
have and ship the to ahead going were however we

זיך אוועקגעשיפט קיין אסוס, כדי דארטן אויפצונעמען פולוסן;
Poylosn oiftsunemen dorten kedei Assos kein avekgeshift zich
Paul to collect there so as Assos to sailed away ourselves

ווארום אזוי האט ער באפוילן, ווייל אליין האט ער געוואלט גיין
gein gevolt er hot alein vail bafoilen er hot azoi vorem
to go want he did himself because ordered he has so because

צופוס . יד און ווען ער האט זיך מיט אונדז געטראפן אין אסוס,
Assos in getrofen undz mit zich hot er ven un tsufus
Assos in met us with self has he when and on foot

האבן מיר אים אויפגענומען, און זענען געקומען קיין מיטילענע. טו און
un Mitilene kein gekumen zenen un oifgenumen im mir hoben
and Mitylene to come did and receive him we did

ווייטער פארנדיק פון דארטן, זענען מיר דעם נעכסטן טאג אנגעקומען
ongekumen tog nechstn dem mir zenen dorten fun forendik vaiter
arrive day next the we did there from sailing away further

אנטקעגנאיבער כיוס ; און דעם אנדערן טאג זענען מיר געקומען קיין
kein gekumen mir zenen tog andern dem un Chios antkegeniber
to come we did day next the and Chios opposite

סאמאס; און דעם פאלגענדיקן טאג זענען מיר געקומען קיין מילעטוס.
Miletus kein gekumen mir zenen tog folgendikn dem un Samos
Miletus to come we did day following the and Samos

and began to succumb to a deep sleep while Rav Sha'ul was saying a shiur that went on and on. Overcome by this sleep, Eutychus fell from the third story downwards, and was picked up dead. [10] And having come down, Rav Sha'ul fell upon him, and, having embraced him, Rav Sha'ul said, Do not be troubled, for his neshamah is in him. [11] And having gone up and, at the Betzi'at HaLechem, having partaken of it, and having spoken until Shacharis, thus Rav Sha'ul departed. [12] And they led away the bochur chai! And they were not a little comforted.

[13] And we went ahead to the oniyah *(sailing vessel)* and set sail for Assos, where we were intending to take Rav Sha'ul on board, for he had arranged it so, intending to travel himself there by land. [14] When Rav Sha'ul met us in Assos, we took him on board and came to Mitylene. [15] And from there, having sailed away, we arrived on the next day opposite Chios. And then the day following we crossed over to Samos, and, on the following day, we came to Miletus. [16] For Rav Sha'ul had decided

טז ווארום פולוס האט באשלאסן פארבייצופארן עפעזוס, כדי ער זאל
zol er kedei Ephesus farbaitsuforen bashlosen hot Poylos vorem
shall he so that Ephesus to sail by decided had Paul because

נישט דארפן פארלירן קיין צייט אין (קליין) אזיען; ווייל ער האט זיך
zich hot er vail Asia klein in tsait kein farliren darfen nisht
self has he because Asia Minor in time any to lose need not

געאילט, ווי ווייט מעגלעך פאר אים, צו זיין אין ירושלים אויף שבועות.
Shvues oif Yerushalayim in zain tsu im far meglech vait vi geailt
Shavuos for Jerusalem in be to him for possible far as hurried

יז און פון מילעטוס האט ער געשיקט קיין עפעזוס, און געלאזט רופן
rufen gelozt un Ephesus kein geshikt er hot Miletus fun un
call let and Ephesus to send he did Miletus from and

די זקנים פון דער קהלה. יח און ווען זיי זענען געקומען צו אים,
im tsu gekumen zenen zei ven un kehile der fun zkeinem di
him to come did they when and kehile the of elders the

האט ער צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu er hot
say they to he has

איר ווייסט אליין, וויאזוי איך האב מיך אויפגעפירט צווישן
tsvishen oifgefirt mich hob ich viazoi alein veist ir
among behaved myself have I how yourselves know you

אייך די גאנצע צייט, פון דעם ערשטן טאג אָן, ווען איך בין געקומען
gekumen bin ich ven on tog ershtn dem fun tsait gantse di aich
come did I when on day first the of time whole the you

קיין אזיען, יט דינענדיק דעם האר מיט יעדער עניוות און מיט טרערן
trern mit un anives yeder mit Har dem dinendik Asia kein
tears with and humility all with L-rd the serving Asia to

און נסיונות, וועלכע זענען געקומען אויף מיר דורך די פארשווערונגען
farshverungen di durch mir oif gekumen zenen velche nisyoines un
intrigues the by me on come did which trials and

פון יידן; כ ווי איך האב גארנישט פארהוילן פון אייך פון דעם,
dem fun aich fun farhoilen gornisht hob ich vi Yidn fun
that out of you from hold back nothing did I how Judaeans of

וואס איז נוצלעך, אז איך זאל עס נישט האבן געזאגט צו אייך,
aich tsu gezogt hoben nisht es zol ich az nutslech iz vos
you to said have not it shall I that of benefit is which

און אייך געלערנט, סאי עפנטלעך סאי פון הויז צו הויז, כא עדות
eides hoiz tsu hoiz fun sai efentlech sai gelernt aich un
witness house to house from and publicly both taught you and

זאגנדיק צו יידן און צו גריכן וועגן תשובה צו ה' און אמונה
emune un Hashem tsu tshuve vegen Greeks tsu un Yidn tsu zogendik
faith and Hashem to repentance about Greeks to and Jews to saying

אין אונדזער האר יהושע/ישוע המשיח. כב און זע, איצט,
itst ze un HaMoshiach Yeshua/Yehoshua Har undzer in
now look and the Moshiach Yehoshua L-rd our in

געבונדן אינם גייסט, גיי איך קיין ירושלים, נישט וויסנדיק, וואס עס
es vos visendik nisht Yerushalayim kein ich gei Gaist inem gebunden
it what knowing not Jerusalem to I go Spirit in the bound

וועט מיך דארטן באגעגענען, כג אחוץ דעם, וואס דער רוח הקודש
Hakoidesh ruach der vos dem achuts bagegenen dorten mich vet
the Holy Spirit the which this except meet there me will

איז מעיד צו מיר אין יעדער שטאט, אזוי צו זאגן, אז עס ווארטן
varten es az zogen tsu azoi shtot yeder in mir tsu meyid iz
waiting there that say to so city every in me to testifying is

to sail past Ephesus, so
he would not have to
spend time in Asia, for
he was hurrying in order
that, if possible, he might
by Shavu'os go up to
Yerushalayim.

17 And from Miletus, having
sent to Ephesus, Rav Sha'ul
summoned the Ziknei
HaKehillah. 18 And when
they came to him, he said to
them, You have da'as from
the yom harishon in which I
set foot in Asia how I was with
you the entire time,
19 My avodas kodesh service
to Hashem with all anavah
(humility) and tears and
tzoros, and all that happened
to me by the kesharim of
the [unbelieving] Yehudim;
20 How I kept back nothing
profitable from you, but
kept giving you messianic
drashot and shiurim publicly
and from bais to bais,
21 Bearing solemn edut both
to Yehudim and Yevanim
about teshuva toward
Hashem and emunah in
Rebbe, Melech HaMoshiach
Adoneinu Yehoshua. 22 And
now, hinei, having been
bound by the Ruach
Hakodesh, I am going to
Yerushalayim, not having
da'as of the things that
are going to happen to me
there, 23 Except that the
Ruach Hakodesh, in every
city, testifies to me, saying
that the beis hasohar and
tzoros are awaiting me.
24 But I gufa *(myself)* do
not account my existence
in the Olam Hazeh of any

אויף מיר קייטן און צרות . [כד] נאר איך האלט , אז מיין לעבן איז
iz leben main az halt ich nor tsores un keitn mir oif
is life my that consider I but troubles and chains me on

נישט ווערט די רייד , אזוי טייער איז עס פאר מיר, אויב איך זאל נאר
nor zol ich oib mir far es iz taier azoi reid di vert nisht
but shall I if me for it is precious so words the worth not

קענען פארענדיקן דעם לעבנס לויף מיינעם, און די עבודה, וואס איך
ich vos avoide di un mainem loif lebns dem farendiken kenen
I which service the and mine journey life's the finish can

האב באקומען פון דעם האר יהושע/ישוע , עדות צו זאגן פון דער
der fun zogen tsu eides Yeshua/Yehoshua Har dem fun bakumen hob
the of say to witness Yehoshua L-rd the from received have

גוטער בשורה פון ה׳ס חסד . [כה] און זע , איצט ווייס איך, אז איר
ir az ich veis itst ze un chesed Hashems fun besoire guter
you that I know now look and grace Hashem's of News Good

וועט מער קיינמאל נישט זען מיין פנים , איר אלע, צווישן וועמען איך
ich vemen tsvishen ale ir ponem main zen nisht keinmol mer vet
I whom among all you face my see not never more will

בין ארומגעגאנגען, אויסרופנדיק דאס קעניגרייך פון ה׳ . [כו] דערפאר
derfar Hashem fun kenigraich dos oisrufendik arumgegangen bin
therefore Hashem of kingdom the proclaiming go about did

בין איך מעיד צו אייך דעם היינטיקן טאג, אז איך בין ריין פון דעם בלוט
blut dem fun rein bin ich az tog haintikn dem aich tsu meyid ich bin
blood the of clean am I that day today's this you to testify I am

פון אלע (מענטשן). [כז] ווארום איך האב מיך נישט צוריקגעהאלטן, אייך
aich turikgehalten nisht mich hob ich vorem mentshn ale fun
you hold back not me did I because people all of

נישט אנצוזאגן דעם גאנצן ראט ווילן פון ה׳ . [כח] היט
hit Hashem fun vilen rot gantsn dem ontsuzogen nisht
watch over Hashem of the will counsel of entire the to proclaim not

זשע זיך און די גאנצע סטאדע, אויף וועלכער דער רוח הקודש
Hakoidesh ruach der velcher oif stade gantse di un zich zhe
the Holy Spirit the which over flock entire the and self then

האט אייך באשטימט פאר משגיחים , כדי צו פאשען ה׳ס קהלה,
kehile Hashems pashen tsu kedei mashgichem far bashtimt aich hot
kehile Hashem's tend to so as overseers as appoint you did

וועלכע ער האט געקויפט מיט זיין אייגן בלוט. [כט] איך ווייס , אז נאך
noch az veis ich blut eigen zain mit gekoift hot er velche
after that know I blood own His with purchase did He which

מיין אוועקגיין וועלן אריינקומען צווישן אייך בייזע וועלף , וואס וועלן
velen vos velf beize aich tsvishen arainkumen velen avekgein main
will who wolves evil you among come in will departure my

נישט האבן קיין רחמנות אויף דער סטאדע; [ל] און פון אייך אליין
alein aich fun un stade der oif rachmones kein hoben nisht
yourselves you from and flock the on mercy any have not

וועלן אויפשטיין מענער, וואס רעדן פארקערטע זאכן , אפצונייגן די
di optsuneigen zachn farkerte reden vos mener oifshtein velen
the drawing away things opposite speak who men arise will

תלמידים נאך זיך . [לא] צוליב דעם זאלט איר שטיין אויף
oif shtein ir zolt dem tsulib zich noch talmidim
on stand you shall this on account of themselves after disciples

דער וואך , געדענקענדיק, אז במשך פון דריי יאר האב איך נישט
nisht ich hob yor drai fun bemeshech az gedenkendik vach der
not I have years three of during that remembering watch the

value to myself, if only I may finish my course and the avodas kodesh sherut which I received from the Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua to bear witness to the Besuras HaGeulah of the Chen v'Chesed Hashem.
25 And now, hinei, I have da'as that no longer will you see my face, all of you among whom I went about dar-shenen the Malchut Hashem.
26 Therefore I bear solemn edut *(testimony)* to you on this very day today, that I am innocent of the blood of any of you.
27 For I did not shrink back from preaching and disclosing to all of you the whole etzat Hashem *(counsel, plan of G-d)*.
28 Pay attention to yourselves and to all the Eder Hashem *(flock of G-d)* in which the Ruach Hakodesh has placed you as mashgichim ruchaniyim *(spiritual overseers)* to do the work of ro'im *(shepherds)* over the Kehillah of Hashem which Adoneinu purchased for the Geulah with his own dahm.
29 I have da'as that after my departure savage ze'evim *(wolves)* will come in among you, not sparing the eder *(flock)*.
30 And from you yourselves will rise up anashim speaking perverted doctrines in order to draw away talmidim after themselves.
31 Therefore, be shomer, remembering that for shloshah shanim, yomam v'lailah, I did not stop admonishing each

אויפגעהערט, בייטאג און ביינאכט, צו זאגן מוסר צו יעדן איינעם פון
fun einem yedn tsu musar zogen tsu bainacht un baitog oifgehert
of one every to reproof say to by night and by day ceased

אייך מיט טרערן. לב און איצט לאז איך אייך איבער אויף ה׳ס באראט
barot Hashems oif iber aich ich loz itst un trern mit aich
counsel Hashem's on over you I leave now and tears with you

און צום ווארט פון זיין חסד, וועלכער האט די מאכט אייך צו דערבויען
derboien tsu aich macht di hot velcher chesed zain fun vort tsum un
build up to you power the has which grace his of word to the and

און אייך צו געבן די ירושה צווישן אלע געהייליקטע. לג זילבער,
zilber geheilikte ale tsvishen yerushe di geben tsu aich un
silver kedoishem all among inheritance the give to you and

אדער גאלד, אדער מלבושים , האב איך פון קיינעם נישט באגערט.
bagert nisht keinem fun ich hob malbushem oder gold oder
desired not anyone from I have clothing or gold or

לד איר אליין ווייסט, אז די דאזיקע הענט מיינע האבן מיר געדינט פאר
far gedint mir hoben maine hent dozike di az veist alein ir
for served me have of mine hands these the that know alone you

מיינע הצטרכותן און פאר די הצטרכותן פון מיינע באגלייטער. לה אלץ
alts bagleiter maine fun hitstarchesn di far un hitstarchesn maine
all companions my of needs the for and needs my

האב איך אייך געוויזן, אז הארעווענדיק אויף אזא אופן, דארף מען
men darf oifen aza oif horevendik az gevizn aich ich hob
one must way such a on laboring that shown you I have

העלפן די שוואכע, און געדענקען דעם האר ישועס ווערטער, ווייל
vail verter Yeshuas Har dem gedenken un shvache di helfen
because words Yeshua's L-rd the remember and weak the help

ער אליין האט געזאגט: עס איז ווילער צו געבן ווי צו נעמען .
nemen tsu vi geben tsu veiler iz es gezogt hot alein er
receive to than give to better is it say did himself he

לו און נאך דעם ווי ער האט דאס געזאגט, האט ער גענייגט זיינע
zaine geneigt er hot gezogt dos hot er vi dem noch un
his bend he did said this had he when the after and

קניען, און מתפלל געווען מיט זיי אלעמען. לז און עס איז געווארן
gevoren iz es un alemen zei mit geven mispalel un knien
became is it and all them with did prayer and knees

צווישן אלע א שטארק געוויין , און זיי זענען געפאלן פוילוסן אויפן
oifen Poylosn gefalen zenen zei un gevein shtark a ale tsvishen
on the Paul fall did they and weeping strong a all among

האלדז און האבן אים געקושט, לח זייענדיק שמערצלעך באטריבט, אם
im batribt shmertslech zaiendik gekusht im hoben un haldz
if grieved painfully being kiss him did and neck

מערסטן איבער דעם ווארט, וואס ער האט געזאגט, אז זיי וועלן מער
mer velen zei az gezogt hot er vos vort dem iber merstn
more would they that said had he which word the about mainly

נישט זען זיין פנים — און האבן אים באגלייט צו דער שיף.
shif der tsu bagleit im hoben un ponem zain zen nisht
ship the to accompany him did and face his see not

כא

און עס איז געשען , ווען מיר האבן זיך אפגעשיידט
opgesheidt zich hoben mir ven geshen iz es un
separate ourselves have we when happened is it and

און זענען אוועקגעפארן פון זיי , פארנדיק אין א גראדער
groder a in forendik zei fun avekgeforen zenen un
straight a in sailing away them from went away did and

one of you with tears.
32 And now I commend
you to Hashem and to the
Dvar HaChen v'Chesed
Hashem which is able to
build you up and give you
a nachalah *(inheritance)*
among all the kedoshim. 33 I
coveted no one's silver or
gold or shtreimel. 34 You
yourselves have da'as
that these hands of mine
supported all my needs
as well as the needs of
those with me. 35 In all
this I was showing you
a mofet *(example)* that
thus working hard it is
necessary to help the weak
and to have zikaron of the
devarim of Rebbe, Melech
HaMoshiach Adoneinu
Yehoshua, that he himself
said, "Beser *(better)* to
geben *(give)* than to nemen
(take)."

36 And having said these
things, Rav Sha'ul fell down
and, with them all, began
davening. 37 And there was
much weeping among them,
and, having fallen upon the
neck of Rav Sha'ul, they
were kissing him, 38 with
agmat nefesh above all
at the dvar in which Rav
Sha'ul had said that no
longer would they see his
face again. And they were
accompanying him to the
oniyah.

21

And when it came
about that we
set sail, having parted
from them, having run
a straight course, we

ריכטונג , זענען מיר געקומען קיין קאס, און דעם נעכסטן טאג קיין
kein tog nechstn dem un Kos kein gekumen mir zenen richtung
to day next the and Cos to come we did direction, course

ראדאס, און פון דארטן קיין פאטארא; ב און אזויווי מיר האבן געפונען
gefunen hoben mir azoivi un Patara kein dorten fun un Rodos
find did we since and Patara to there from and Rhodes

א שיף, וואס איז געגאנגען קיין פעניציען, זענען מיר איינגעשטיגן און
un aingeshtigen mir zenen Phoenicia kein gegangen iz vos shif a
and board we did Phoenicia to going was which ship a

אפגעפארן. ג און דערזעענדיק די (אינדזל) קפריסין, און איבערלאזנדיק
iberlozendik un Cyprus indzel di derzeendik un opgeforen
leaving and Cyprus island of the sighting and sail away

זי אויף לינקס , האבן מיר זיך אוועקגעשיפט קיין סיריען, און
un Sirya kein avekgeshift zich mir hoben links oif zi
and Syria to sail away ourselves we did left side on it

זענען אנגעקומען קיין צור; ווארום דארטן האט די שיף געזאלט
gezolt shif di hot dorten vorem Tsor kein ongekumen zenen
supposed ship the was there because Tyre to came did

אויסלאדן איר פראכט. ד און נאך דעם ווי מיר האבן אויפגעזוכט די
di oifgezucht hoben mir vi dem noch un fracht ir oisloden
the found had we as the after and cargo its to unload

תלמידים, זענען מיר דארט פארבלייבן זיבן טעג; און זיי האבן גערעדט
geredt hoben zei un teg ziben farblaiben dort mir zenen talmidim
speak did they and days seven remain there we did disciples

צו פוילוסן דורך דעם רוח (הקודש), נישט ארויפצוגיין קיין
kein aroiftsugein nisht Hakoidesh ruach dem durch Poylosn tsu
to to go up not the Holy Spirit the through Paul to

ירושלים . ה און ווען מיר האבן געהאט געענדיקט די טעג, זענען
zenen teg di geendikt gehat hoben mir ven un Yerushalayim
did days the finished had had we when and Jerusalem

מיר ארויסגעגאנגען און אוועקגעפארן; און אלע האבן אונדז באגלייט
bagleit undz hoben ale un avekgeforen un aroisgegangen mir
accompany us did all and sail away and go out we

מיט די פרויען און קינדער ביז אויסער דער שטאט; און מיר האבן
hoben mir un shtot der oiser biz kinder un froien di mit
did we and city the outside till children and women the with

געקניט אויפן ים ברעג און תפילה געטאן; ו דערנאך האבן מיר זיך
zich mir hoben dernoch geton tfile un breg yam oifen geknit
ourselves we did then did prayer and shore sea on the kneel

געזעגנט איינס מיטן אנדערן, און זענען איינגעשטיגן אויף דער שיף,
shif der oif aingeshtigen zenen un andern miten eins gezegnt
ship the on board did and other with the one bid farewell

זיי אבער האבן זיך אומגעקערט אהיים.
aheim umgekert zich hoben ober zei
home return themselves have however they

ז און מיר האבן פארענדיקט די ים רייזע פון צור , און
un Tsor fun raize yam di farendikt hoben mir un
and Tyre from journey sea the finish did we and

זענען אנגעקומען קיין פטאלעמייס; און אפגעגעבנדיק שלום
sholem opgegebendik un Ptolemais kein ongekumen zenen
peace giving greetings of and Ptolemais to arrive did

צו די ברידער, זענען מיר פארבלייבן ביי זיי איין טאג. ח און
un tog ein zei bai farblaiben mir zenen brider di tsu
and day one them with remain we did brothers the to

came to Cos. And on the next day we got to Rhodes, and from there to Patara.
2 And having found an oniyah crossing over to Phoenicia, we went on board and set sail.
3 And having come within sight of Cyprus, and leaving Cyprus behind on our left, we were sailing to Syria and we arrived in Tzor, for there the oniyah was unloading its cargo.
4 And after having searched for Moshiach's talmidim there, we stayed in Tzor shivah yamim. And Moshiach's talmidim were telling Rav Sha'ul by the Ruach Hakodesh not to make any aliyah *(ascent)* to Yerushalayim.
5 But when our yamim there were ended, we departed and everyone, including nashim and yeladim, were accompanying us as far as the outskirts of the city; and falling down on the beach, we all were davening.
6 And having bid them Shalom, we embarked in the oniyah, and they returned to their own batim.

7 And when we had completed the voyage from Tzor, we arrived in Ptolemais, and, having given a Shalom greeting to the Achim b'Moshiach there, we stayed yom echad with them.
8 And

צומארגנס זענען מיר ארויסגעגאנגען, און זענען געקומען קיין
kein gekumen zenen un aroisgegangen mir zenen tsumorgens
to come did and go out we did the next morning

קיסריה ; און זענען אריינגעגאנגען אין דעם הויז פון פיליפוס דעם
dem Filipos fun hoiz dem in araingegangen zenen un Kisaryah
the Philip of house the in enter did and Caesarea

מבשר , איינער פון די זיבן , און איינגעשטאנען ביי אים. ט דער
der im bai aingeshtanen un ziben di fun einer mevaser
the him with stayed and seven the of one herald

דאזיקער (פיליפוס) האט געהאט פיר טעכטער בתולות, וועלכע האבן
hoben velche bsules techter fir gehat hot Filipos doziker
did who virgins daughters four have did Philip this one

נבואות געזאגט. י און בשעת מיר זענען (דארט) פארבלייבן א סך
sach a farblaiben dort zenen mir beshas un gezogt nevues
many a stay there did we while and say prophecies

טעג, איז אראפגעקומען פונם (לאנד) יהודה א געוויסער נביא ,
novi geviser a Yehude land funem aropgekumen iz teg
prophet certain a Yehudah land from the come down did days

מיטן נאמען אגאבוס. יא און קומענדיק צו אונדז, האט ער גענומען
genumen er hot undz tsu kumendik un Agabus nomen miten
take he did us to coming and Agav name with the

פוילוסנס גארטל, האט זיך געבונדן די פיס און די הענט, און
un hent di un fis di gebunden zich hot gartel Poylosns
and hands the and feet the bind himself has belt Paul's

געזאגט: דאס זאגט דער רוח הקודש : דעם מאן, וועמעס גארטל
gartel vemes man dem Hakoidesh ruach der zogt dos gezogt
belt whose man the the Holy Spirit the says this said

דער איז, וועלן די יידן אין ירושלים אזוי בינדן , און
un binden azoi Yerushalayim in Yidn di velen iz der
and bind in this way Jerusalem in Judaeans the will is this

(אים) איבערגעבן אין גוישע הענט אריין. יב און ווען מיר האבן דאס
dos hoben mir ven un arain hent Goyishe in ibergeben im
this did we when and into hands Goyishe into give over him

געהערט, האבן מיר און די דארטיקע אים געבעטן, אז ער זאל
zol er az gebeten im dortike di un mir hoben gehert
shall he that begged him local people the and we did hear

נישט ארויפגיין קיין ירושלים . יג דעמאלט האט פוילוס געענטפערט:
geentfert Poylos hot demolt Yerushalayim kein aroifgein nisht
answer Paul did then Jerusalem to going up not

וואס טוט איר, וואס איר וויינט און צעברעכט מיר דאס הארץ? ווארום
vorem harts dos mir tsebrecht un veint ir vos ir tut vos
because heart the me break and weep you that you do what

איך בין גרייט נישט בלויז געבונדן צו ווערן , נאר אויך צו שטארבן
shtarben tsu oich nor veren tsu gebunden bloiz nisht greit bin ich
die to also but become to bound only not ready am I

אין ירושלים פאר דעם נאמען פונם האר יהושע/ישוע . יד און
un Yeshua/Yehoshua Har funem nomen dem far Yerushalayim in
and Yehoshua L-rd of the name the for Jerusalem in

אזוויי ער האט זיך נישט געלאזט איבעררעדן , האבן מיר שטיל
shtil mir hoben iberreden gelozt nisht zich hot er azoivi
quiet we did to be persuaded allowed not himself has he since

געשוויגן , אזוי צו זאגן : זאל געשען דעם הארס רצון!
rotsn Hars dem geshen zol zogen tsu azoi geshvigen
will L-rd's the happen may say to so keep silent

on the next day, having left, we came to Caesarea; and entered the bais of Philippos, the maggid of the Besuras HaGeulah who was one of HaShivah. And we stayed with him.
9 And Philippos was the abba of arbah banot, betulot, who were gifted in giving a dvar nevuah.
10 And remaining there many yamim, a certain one came down from Yehudah, a navi, Agav by name.
11 And when he came to us, he took Rav Sha'ul's gartel and, having bound his own feet and hands with it, Agav said, So says the Ruach Hakodesh: this is the way the Yehudim in Yerushalayim will bind the man who owns this gartel, and they will hand him over to the Goyim.
12 And when we heard these things, we were begging Rav Sha'ul, both we and the locals, not to make any aliyah *(ascent)* to Yerushalayim.
13 Then Rav Sha'ul answered, What are you doing weeping and breaking my lev *(heart)*? For I am prepared not only to be bound but to die al kiddush ha-Shem in Yerushalayim, for haShem of the Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua.
14 And not persuading him, we remained silent, having said, Let the ratzon Hashem be done.

טו און נאך די דאזיקע טעג האבן מיר איינגעפאקט אונדזערע
undzere aingepakt mir hoben teg dozike di noch un
our pack up we did days these the after and

זאכן , און זענען ארויפגעגאנגען קיין ירושלים . טז און עס זענען
zenen es un Yerushalayim kein aroifgegangen zenen un zachn
are there and Jerusalem to go up did and things

אויך מיטגעגאנגען מיט אונדז אייניקע פון די תלמידים פון קיסריה ,
Kisaryah fun talmidim di fun einike undz mit mitgegangen oich
Caesarea from disciples the of some us with accompany also

מיטפירנדיק א געוויסן מנאזון, פון קפריסין, אן אלטער תלמיד , ביי
bai talmid alter an Cyprus fun Mnazon gevisen a mitfirendik
with disciple early on an Cyprus from Mnason certain a bringing along

וועמען מיר האבן געזאלט וואוינען.
voinen gezolt hoben mir vemen
to stay supposed have we whom

יז און ווען מיר זענען געקומען קיין ירושלים , האבן די ברידער
brider di hoben Yerushalayim kein gekumen zenen mir ven un
brothers the did Jerusalem to come are we when and

אונדז אויפגענומען מיט שמחה. יח און דעם נעכסטן טאג איז פוילוס מיט
mit Poylos iz tog nechstn dem un simcha mit oifgenumen undz
with Paul is day next the and joy with welcome us

אונדז אריינגעגאנגען צו יעקבן , און אלע זקנים זענען אהינגעקומען.
ahingekumen zenen zkeinem ale un Yaakovn tsu araingegangen undz
come there are elders all and James to went in us

יט און אפגעגעבנדיק זיי שלום , האט ער באריכות דערציילט אלץ,
alts dertseilt bariches er hot sholem zei opgegebendik un
all report at length he did peace them giving greetings of and

וואס ה׳ האט געטאן צווישן די אומות העולם דורך זיין
zain durch hooilem umes di tsvishen geton hot Hashem vos
his through of the world nations the among done has Hashem that

עבודה . כ און הערנדיק דאס, האבן זיי געלויבט ה׳ ; און צו אים
im tsu un Hashem geloibt zei hoben dos herendik un avoide
him to and Hashem praise they did this on hearing and ministry

געזאגט: דו זעסט , ברודער, וויפל טויזנטער יידן עס זענען,
zenen es Yidn toizenter vifel bruder zest du gezogt
are there Jews thousands how many brother you see you said

וועלכע גלויבן , און אלע זענען קנאים פאר דער תורה; כא און מען האט
hot men un toire der far kanoim zenen ale un gloiben velche
have they and Torah the for zealots are all and believe who

זיי (פאלשע קלאנג) דערציילט וועגן דיר, אז דו לערנסט אלע יידן ,
Yidn ale lernst du az dir vegen dertseilt klang falshe zei
Jews all teach you that you about reported report falsely they

וועלכע געפינען זיך צווישן די אומות העולם , זיך אפפאלן פון
fun opfalen zich hooilem umes di tsvishen zich gefinen velche
the to fall away self of the world nations the among self find who

(תורת) משה , זאגנדיק, אז זיי זאלן נישט מל זיין די
di zain mal nisht zolen zei az zogendik Moshe torat
the do circumcise not should they that saying Moses law of

קינדער, און זיך נישט נוהג זיין לויט די (יידישע)
Yiddishe di loit zain noyeg nisht zich un kinder
Jewish the according to do observe not themselves and children

מנהגים . כב וואס זשע וועט זיין? אין יעדן פאל וועלן זיי (דאך)
doch zei velen fal yedn in zain vet zhe vos minhogem
after all they will case any in be will then what customs

15 And after these
yamim, having made
preparations, we were
making an aliyah to
Yerushalayim. 16 And
also some of Moshiach's
talmidim from Caesarea
traveled with us, bringing
us for hachnosas orchim
to the bais of the
Cyprian Mnason, one of
Moshiach's talmidim of long
standing.

17 And when we arrived in
Yerushalayim, the Achim
b'Moshiach there gave us a
kabbalat panim welcome with
lev same'ach. 18 And on the
following day Rav Sha'ul was
going in with us to Ya'akov,
and all the Ziknei HaKehillah
came. 19 And having given
them a Shalom greeting, Rav
Sha'ul was explaining one by
one the things Hashem did
through his avodas kodesh
as Moshiach's Shliach to the
Umot ha-Olam. 20 And the ones
who heard were saying, Baruch
Hashem! And they said to
him, You see, Ach b'Moshiach,
how many thousands there
are among the Yehudim who
have emunah and they all
have kanous *(zealousness)*, are
shomer mitzvot for the Torah.
21 And these Orthodox Jewish
ma'aminim hameshichiyim
have heard a rumor informing
them about you, that you
teach the Yehudim living
among the Goyim in the
Golus to be shmad and to
commit apostasy from Moshe,
telling them to abandon bris
milah for Bnei Yisroel and
not to be shomer regarding

הערן, אז דו ביסט געקומען. כג טו דעריבער דאס, וואס מיר וועלן דיר
dir velen mir vos dos deriber tu gekumen bist du az heren
you will we which this therefore do come have you that hear

זאגן: ביי אונדז געפינען זיך פיר מענער, וועלכע האבן א נדר
neyder a hoben velche mener fir zich gefinen undz bai zogen
vow a have who men four themselves find us with say

אויף זיך; כד נעם די דאזיקע און רייניק דיך מיט זיי , און
un zei mit dich reinik un dozike di nem zich oif
and them with you cleanse and these the take themselves upon

באצאל פאר זיי , כדי זיי זאלן זיך לאזן אפגאלן דעם
dem opgolen lozen zich zolen zei kedei zei far batsol
the shaving allow themselves should they so that them for pay

קאפ; און אלע וועלן וויסן , אז אין דעם, וואס זיי האבן געהערט
gehert hoben zei vos dem in az visen velen ale un kop
heard have they what this in that know will all and head

וועגן דיר, איז גאר נישטא (קיין אמת). נאר אז דו אליין
alein du az nor emes kein nishto gor iz dir vegen
yourself you that but truth any there is not altogether is you about

גייסט אויך אויפן דרך הישר (דרך ה׳), און היטסט אפ די
di op hitst un Hashem derech hayashir derech oifen oich geist
the up observe and Hashem way of straight way of on the also go

תורה. כה און וואס שייך די גויישע מאמינים , האבן מיר שוין
shoin mir hoben maiminem Goyishe di shaich vos un toire
already we did believers Goyishe the concerning who and Torah

געשריבן א בריוו, באשליסנדיק, אז זיי זאלן זיך אפהיטן (צו
tsu ophiten zich zolen zei az bashlisendik briv a geshriben
to refrain themselves should they that concluding letter a write

עסן) פון קרבנות צו אפג-טער און פון בלוט און פון דערווארגן (פלייש
fleish dervorgn fun un blut fun un opg-ter tsu korbones fun esen
meat strangled of and blood of and idols to sacrifices of eat

און פון זנות . כו פּוילוס האט דעמאלט גענומען די מענער, האט
hot mener di genumen demolt hot Poylos zoines fun un
did men the take then did Paul fornication of and

זיך געריייניקט מיט זיי דעם אנדערן טאג, און איז אריינגעגאנגען
araingegangen iz un tog andern dem zei mit gereinikt zich
enter did and day next the them with ritually purify himself

אין בית המקדש אריין, און געלאזט וויסן די דערפילונג פון די טעג
teg di fun derfilung di visen gelozt un arain Hamikdash beis in
days the of fulfilment the know let and into HaMikdash house in

פון רייניקונג , ביז עס זאל געברענגט ווערן דאס קרבן פאר
far korben dos veren gebrengt zol es biz reinikung fun
for sacrifice the to be brought shall it until ritual purification of

יעדן איינעם פון זיי .
zei fun einem yedn
them of one every

the darkhei haTorah *(ways of the Torah)*. 22 What then is to be done? Certainly these Orthodox Jewish ma'aminim hameshichiyim will get word that you have come. 23 This, therefore, do what we tell you. There are with us arba'ah anashim who are under a neder Nezirim. 24 Go! Take these for hitkaddeshut *(purification)* and purify yourself with them and pay expenses for them, that they may cut their hair; then all shall have da'as that there is no emes to the rumor; then it shall be clear that you yourself are in agreement and frum regarding the darkhei haTorah and that you are charedi and shomer mitzvot, in the ranks of those who practice Orthodox Judaism. 25 And concerning the Goyim coming to emunah, we have sent an iggeret with our decision that they avoid what is offered to elilim and dahm and what is strangled and zenut. 26 Then Rav Sha'ul took the anashim on the following day, and he went with them for tohorah *(purification)* and was entering the Beis Hamikdash, giving notice of the completion of the yamim of the tohorah until was offered for each one of them the korban.

כז און ווי די זיבן טעג האבן זיך שוין באלד געהאט געענדיקט,
geendikt gehat bald shoin zich hoben teg ziben di vi un
finished had almost now self have days seven the when and

האבן יידן פון (קליין) אזיען אים דערזען אין בית
beis in derzen im Asia klein fun Yidn hoben
house in caught sight of him Asia Minor from Judaeans did

המקדש , און האבן אויפגעהעצט דעם גאנצן המון , און ארויפגעלייגט
aroifgeleigt un hamon gantsn dem oifgehetst hoben un Hamikdash
did place and crowd entire the stir up did and HaMikdash

27 Now when the shivat yamim were about to be completed, unbelieving Yehudim from the Province of Asia [Ephesus], having seen Rav Sha'ul in the Beis Hamikdash, were stirring up all the multitude, and

זייערע הענט אויף אים, [כח] שרייענדיק, אנשי ישראל, העלפט: דער
zeiere hent oif im shraiendik anshei Yisroel helft der
their hands on him shouting men of Israel help the

דאזיקער מענטש איז עס, וואס לערנט אלעמען אומעטום קעגן דעם
doziker mentsh iz es vos lernt alemen umetum kegen dem
this one man is it who teaches everyone everywhere against the

(יידישן) פאלק און דער תורה און דעם דאזיקן מקום (קדוש),
Yiddishn folk un der toire un dem dozikn Makom kodesh
Jewish people and the Torah and the this place holy

נאכמער , ער האט אפילו אריינגעפירט גריכן אין בית המקדש
nochmer er hot afile araingefirt Greeks in beis Hamikdash
even more he did even lead in Greeks in House HaMikdash

אריין און פארשוועכט דאס דאזיקע מקום קדוש. [כט] ווארום זיי
arain un farshvecht dos dozike Makom kodesh vorem zei
into and did desecrate the these place holy because they

האבן פריער געהאט געזען טראפימוסן דעם עפעזער אין דער שטאט
hoben frier gehat gezen Trofimusn dem Ephesian in der shtot
have previously had seen Trophimus the Ephesian in the city

מיט אים; און געמיינט, אז פּולוס האט אים אריינגעפירט אין בית
mit im un gemeint az Poylos hot im araingefirt in beis
with him and thought that Paul had him led in into House

המקדש אריין. [ל] און די גאנצע שטאט האט זיך באוועגט, און עס
Hamikdash arain un di gantse shtot hot zich bavegt un es
HaMikdash into and the whole city has self moved and there

איז געווארן א צוזאמענגעלויף פון פאלק; און זיי האבן געכאפט פּולוסן
iz gevoren a tsuzamengeloif fun folk un zei hoben gechapt Poylosn
is become a turmoil of people and they did seize Paul

און אים ארויסגעשלעפט אויסער דעם בית המקדש ; און גלייך
un im aroisgeshlept oiser dem beis Hamikdash un glaich
and him drag out outside the House HaMikdash and immediately

האבן זיך די טירן געשלאסן. [לא] און ווי זיי האבן אים געוואלט טייטן,
hoben zich di tirn geshlosen un vi zei hoben im gevolt teiten
have self the doors shut and as they did him want to kill

איז געקומען א שמועה צום הויפטמאן פון דער אפטיילונג, אז גאנץ
iz gekumen a shmue tsum hoiptman fun der opteilung az gants
did come a report to the captain of the cohort that all

ירושלים איז אין אן אויפברויז. [לב] האט ער גיך גענומען זעלנער
Yerushalayim iz in an oifbroiz hot er gich genumen zelner
Jerusalem is in an uproar did he quickly take soldiers

און אפיצירן, און איז אראפגעלאפן צו זיי ; און דערזעענדיק דעם
un ofitsirn un iz aropgelofen tsu zei un derzeendik dem
and officers and did run down to them and seeing the

הויפטמאן און די זעלנער, האבן זיי אויפגעהערט צו שלאגן פּולוסן.
hoiptman un di zelner hoben zei oifgehert tsu shlogen Poylosn
captain and the soldiers did they stop to beat up Paul

[לג] דאן איז דער הויפטמאן צוגעגאנגען , האט אים ארעסטירט, און באפוילן
dan iz der hoiptman tsugegangen hot im arestirt un bafoilen
then did the captain go over did him arrest and ordered

מען זאל אים בינדן מיט צוויי קייטן , און האט געפרעגט, ווער ער
men zol im binden mit tsvei keitn un hot gefregt ver er
they should him bind with two chains and did ask who he

איז, און וואס ער האט געטאן. [לד] און יעדער איינער אינם המון האט
iz un vos er hot geton un yeder einer inem hamon hot
is and what he has done and every one in the crowd did

they laid their hands on him,
[28] Crying out, Anashim, Bnei Yisroel, help us! This one is the ish who is giving shiurim to everyone everywhere keneged *(against, in opposition to)* HaAm and the Torah of Moshe Rabbenu and this Makom HaKadosh, and in addition also he brought Yevanim into the Beis Hamikdash and has defiled Makom HaKadosh HaZeh.
[29] — For they had previously seen Trophimus the Ephesian in the city with Rav Sha'ul and they had jumped to the conclusion and made the unwarranted assumption that Rav Sha'ul had brought Trophimus past the Soreg in the Beis Hamikdash. [30] — And the whole city was aroused and the people were rushing together, and they seized Rav Sha'ul, and they were dragging him outside the Beit Hamikdash; and immediately the delatot were shut. [31] And while they were trying to kill him, a report went up to a tribune of the Roman cohort that all Yerushalayim was in an oifshtand *(uprising)* uproar. [32] At once he took his chaiyalim and centurions and ran down to them, and when the rioters saw the Roman tribune and the chaiyalim, they stopped beating Rav Sha'ul. [33] Then the Roman tribune came near and took hold of Rav Sha'ul and ordered him to be bound with two sharsherot *(chains)*, and the tribune was inquiring who he might be and what he had done.

עפעס אנדערש געשריגן ; און נישט קענענדיק זיך דערוויסן
dervisen zich kenendik nisht un geshrigen andersh epes
to find out himself being able not and shout else something

אויף זיכער , צוליב דעם געטומל , האט ער באפוילן, מען
men bafoilen er hot getuml dem tsulib zicher oif
they order he did commotion the on account of certain for

זאל אים אוועקפירן אין דער פעסטונג אריין. לה און ווען ער איז
iz er ven un arain festung der in avekfiren im zol
is he when and into garrison the in lead away him should

געקומען צו די טרעפ, האבן די זעלנער אים געטראגן צוליב דעם
dem tsulib getrogen im zelner di hoben trep di tsu gekumen
the on account of carried him soldiers the have steps the to come

געדרענג פון דעם המון ; לו ווארום די פאלקסמאסע האט נאכגעפאלגט,
nochgefolgt hot folksmase di vorem hamon dem fun gedreng
follow did mass of people the because crowd the of crush

שרייענדיק: אוועק מיט אים!
im mit avek shraiendik
him with went away shouting

לז און בשעת פולוס האט געזאלט אריינגעפירט ווערן אין דער פעסטונג
festung der in veren araingefirt gezolt hot Poylos beshas un
garrison the in to be brought in about to was Paul when and

אריין, האט ער געזאגט צום הויפטמאן: צי איז עס מיר דערלויבט
derloibt mir es iz tsi hoiptman tsum gezogt er hot arain
permit me it is captain to the say he did into

עפעס צו זאגן צו דיר? און ער האט געזאגט: דו קענסט גריכיש?
Grichish kenst du gezogt hot er un dir tsu zogen tsu epes
Greek know you said has he and you to say to something

לח צי ביסטו דען נישט דער מצרי , וועלכער האט מיט א געוויסער
geviser a mit hot velcher Mitsri der nisht den bistu tsi
certain a with did who Egyptian the not then you are

צייט צוריק געמאכט א מרידה , און ארויסגעפירט אין דער מדבר
midbar der in aroisgefirt un meride a gemacht tsurik tsait
wilderness the in led out and insurgency an make back time

אריין די פיר טויזנט מענער פון די סיקרים ? לט האט פולוס געזאגט:
gezogt Poylos hot sikrim di fun mener toizent fir di arain
say Paul did assassins the of men thousand four the into

איך בין א ייד פון טארסוס אין קיליקיען, א בירגער פון אן אנגעזעענער
ongezeener an fun birger a Cilicia in Tarsus fun Yid a bin ich
prominent a of citizen a Cilicia in Tarsus from Jew a am I

שטאט; בעט איך דיך, דערלויב מיר צו רעדן צום פאלק. מ און ווען
ven un folk tsum reden tsu mir derloib dich ich bet shtot
when and people to the speak to me allow you I ask city

ער האט עס אים דערלויבט, האט פולוס זיך געשטעלט אויף די
di oif geshtelt zich Poylos hot derloibt im es hot er
the on stand himself Paul did permit him it did he

טרעפ, און געמאכט א צייכן מיט דער האנט צום פאלק; און אז עס
es az un folk tsum hant der mit tseichen a gemacht un trep
it that and people to the hand the with sign a made and steps

איז געווארן א גרויסע שטילקייט, האט ער גערעדט צו זיי אויף לשון
loshen oif zei tsu geredt er hot shtilkeit groise a gevoren iz
language on them to speak he did quietness great a became is

קודש , אזוי צו זאגן:
zogen tsu azoi kodesh
say to so holy

34 Some in the crowd were shouting one thing, some another, and the tribune was not able to have da'as of anything definite because of the noise, so he ordered him to be brought into the barracks. 35 And when Rav Sha'ul was on the steps, it came about that he was carried by the chaiyalim, because of the violence of the multitude, 36 For the crowd kept following and shouting, Away with him!

37 And just when he was about to be brought into the barracks, Rav Sha'ul says to the Roman tribune, Is it permissible for me to say something to you? And the tribune said, Ellinisti Ginoskeis? *(Do you know Greek?)* 38 Then you are not the Egyptian who recently stirred up an intifada and led out four thousand assassins into the wilderness? 39 And Rav Sha'ul said, I gufa *(myself)* am an ish Yehudi from Tarsus of Cilicia, a citizen of no insignificant city. And I ask you to allow me to speak to the people. 40 And when the tribune had given permission, Rav Sha'ul stood on the steps and motioned with his hand to the people. And a great silence fell upon the crowd. Then Rav Sha'ul addressed the multitude in the language of the Hebrews.

כב ברידער און פאטערס, הערט איצט אויס מיין פארטיידיקונג
farteidikung main ois itst hert foters un brider
defense my out now hear fathers and brothers

פאר אייך—[ב] און ווי זיי האבן דערהערט, אז ער
er az derhert hoben zei vi un aich far
he that hear did they when and you before

רעדט צו זיי אויף לשון קודש, האבן זיי זיך נאך
noch zich zei hoben kodesh loshen oif zei tsu redt
even themselves they did holy language on them to speaks

רואיקער פארהאלטן; און ער האט געזאגט—[ג] איך בין א ייד, געבוירן אין
in geboiren Yid a bin ich gezogt hot er un farhalten ruiker
in born Jew a am I say did he and behave quieter

טרסוס אין קיליקיען, דערצויגן אבער בין איך געווארן (דא) אין דער
der in do gevoren ich bin ober dertsoigen Cilicia in Tarsus
the in here become I am however brought up Cilicia in Tarsus

דאזיקער שטאט, ביי די פיס פון (תנא רבן) גמליאל, און מען האט
hot men un Gamli'el Rabban tane fun fis di bai shtot doziker
has one and Gamliel Rabban Tanna of feet the at city this

מיך פלייסיק געלערנט די תורה פון אונדזערע אבות , און א קנאי בין
bin kanoi a un avot undzere fun toire di gelernt flaisik mich
am zealot a and fathers our of Torah the taught diligently me

איך געווען פאר ה׳ , ווי איר אלע זענט עס ביים היינטיקן טאג. [ד] און
un tog haintikn baim es zent ale ir vi Hashem far geven ich
and day today's to up are all you as Hashem for was I

דעם דאזיקן (דרך ה׳) דרך האב איך גערודפט ביז צום טויט,
toit tsum biz geroideft ich hob derech Hashem derech dozikn dem
death the to persecute I did way Hashem way of this the

בינדנדיק און איבערגעבנדיק אין תפיסה אריין מענער און פרויען. [ה] ווי
vi froien un mener arain tfise in ibergebendik un bindendik
as women and men into prison into turning over and binding

אפילו דער כהן גדול וועט עס מיר עדות זאגן און דאס גאנצע בית
beis gantse dos un zogen eides mir es vet gadol koyen der afile
house whole the and say witness me it will gadol kohen the even

הזקנים , פון וועמען איך האט באקומען בריוו צו די ברידער, און
un brider di tsu briv bakumen hot ich vemen fun hazkeinem
and brothers the to letter received did I whom from of the elders

בין געגאנגען קיין דמשק צו ברענגען אויך די , וואס זענען דארטן
dorten zenen vos di oich brengen tsu Damascus kein gegangen bin
there are who those also bring to Damascus to go did

געווען, געבונדן קיין ירושלים , כדי זיי זאלן באשטראפט
bashtroft zolen zei kedei Yerushalayim kein gebunden geven
punished should they so that Jerusalem to bound were

ווערן. [ו] און עס איז געשען , בשעת איך בין געווען אויפן וועג און האב
hob un veg oifen geven bin ich beshas geshen iz es un veren
did and way on the was am I while happened is it and to be

מיך דערנענטערט צו דמשק , ארום האלבן טאג האט מיך פלוצלונג
plutslung mich hot tog halbn arum Damascus tsu dernentert mich
suddenly me did day half around Damascus to come near me

ארומגעלויכטן א גרויס ליכט פון הימל . [ז] און איך בין אנידערגעפאלן
anidergefalen bin ich un himel fun licht grois a arumgeloichten
fall down did I and heaven from light great a shone around

אויף דער ערד , און האב געהערט א קול זאגן צו מיר: שאול, שאול,
Shaul Shaul mir tsu zogen kol a gehert hob un erd der oif
Saul Saul me to say voice a hear did and ground the on

22 Rav Sha'ul said,
Anashim, Achim,
Avot, listen now to my
hitstaddekut *(defense)*. [2] And
when they heard that Rav
Sha'ul was addressing
them in the language of
the Hebrews, they were
even more quiet. And Rav
Sha'ul said: [3] I am an ish
Yehudi, born in Tarsus of
Cilicia, but having been
brought up in a yeshiva in
this city of Yerushalayim
at the feet of Rabban
Gamli'el, having learned
with irreproachable frumkeit
according to all machmir
chumra strictness the
Torah of Avoteinu, and I
have a kinat Hashem just
as all of you do today; [4] I
brought redifah on this
"Derech," even to the point
of mavet, binding and
delivering both anashim
and nashim over to the
beis hasohar, [5] As even the
Kohen Gadol and all the
Zekenim of the Sanhedrin
could give solemn eidus
for me. For from them I
also was authorized with
iggrot to the Achim in
Damascus, and I was going
there to lead away also
the ones who were there
in order to bring them
bound back to Yerushalayim
to have them punished.
[6] And it happened to me
while traveling and drawing
near to Damascus, lav
davka *(approximately)* noon,
suddenly from Shomayim,
a very bright ohr *(light)*
shone around me; [7] And I
fell to the ground. Then

וואס פארפאלגסטו מיך ? ח און איך האב געענטפערט: ווער ביסטו ,
bistu ver geentfert hob ich un mich farfolgstu vos
you are who answer did I and me do you persecute why

האר? און ער האט צו מיר געזאגט: איך בין יהושע/ישוע פון נצרת ,
Natseret fun Yeshua/Yehoshua bin ich gezogt mir tsu hot er un Har
Natseret of Yehoshua am I say me to did he and L-rd

וועמען דו פארפאלגסט. ט און די , וואס זענען מיט מיר געווען, האבן
hoben geven mir mit zenen vos di un farfolgst du vemen
have was me with were who the and persecute you whom

געזען דאס ליכט, נאר דאס קול , וואס האט גערעדט מיט מיר, האבן
hoben mir mit geredt hot vos kol dos nor licht dos gezen
have me with spoken has which voice this but light the seen

זיי נישט (מיט פארשטענדיקייט) געהערט. י און איך האב געזאגט: וואס
vos gezogt hob ich un gehert farshtendikeit mit nisht zei
what said have I and heard understanding with not they

זאל איך טאן, האר? און דער האר האט צו מיר געזאגט: שטיי אויף,
oif shtei gezogt mir tsu hot Har der un Har ton ich zol
up stand say me to did L-rd the and L-rd do I shall

גיי קיין דמשק ; און דארטן וועט דיר (שוין) געזאגט ווערן וועגן
vegen veren gezogt shoin dir vet dorten un Damascus kein gei
about to be told already you will there and Damascus to go

אלעם , וואס איז דיר באשטימט געווארן, צו טאן. יא אזויווי אבער
ober azoivi ton tsu gevoren bashtimt dir iz vos alem
however since do to been appointed you is which everything

איך האב נישט געקענט זען צוליב דעם גלאנץ פון יענעם ליכט,
licht yenem fun glants dem tsulib zen gekent nisht hob ich
light that of glory the because of to see able not was I

בין איך געקומען קיין דמשק , געפירט ביי דער האנט פון די , וואס
vos di fun hant der bai gefirt Damascus kein gekumen ich bin
who those of hand the by led Damascus to come I am

זענען מיט מיר געווען. יב און א געוויסער חנניה , א ג-טספארכטיקער
G-tsforchtiker a Chananyah geviser a un geven mir mit zenen
devout a Chananyah certain a and was me with were

מאן לויט דער תורה, וועלכער האט געהאט א גוטן שם ביי
bai shem gutn a gehat hot velcher toire der loit man
with name good a had has who Torah the according to man

אלע יידן , וואס האבן דארט געוואוינט, יג איז געקומען צו מיר, און איז
iz un mir tsu gekumen iz gevoint dort hoben vos Yidn ale
is and me to come is dwell there did who Jews all

געשטאנען לעבן מיר, געזאגט: ברודער שאול, ווער ווידער זעענדיק!
zeendik vider ver Shaul bruder gezogt mir leben geshtanen
seeing again become Saul brother said me beside standing

און אין דער זעלביקער שעה האב איך געקוקט אויף אים. יד און ער האט
hot er un im oif gekukt ich hob sho zelbiker der in un
has he and him on look I did hour same the in and

געזאגט: דער ג-ט פון אונדזערע אבות האט דיך אויסדערוויילט, צו וויסן
visen tsu oisderveilt dich hot avot undzere fun G-t der gezogt
know to chosen you has fathers our of G-d the said

זיין רצון און צו זען דעם צדיק און צו הערן א קול פון זיין
zain fun kol a heren tsu un tsadik dem zen tsu un rotsn zain
his from voice a hear to and Righteous One the see to and will his

מויל ארויס. טו מחמת דו וועסט זיין אן עדות פאר אים צו אלע
ale tsu im far eides an zain vest du machmas arois moil
all to him for witness a be will you because out mouth

I heard a bat kol saying to me, Sha'ul, Sha'ul, why are you bringing redifah on me? 8 And I answered, Who are you, Adoni? And he said to me, I am Yehoshua of Natzeret, upon whom you are bringing redifah. 9 And the ones with me saw the ohr *(light)* but they did not have real hearing *(understanding)* of the voice speaking to me. 10 And I said, What shall I do, Adoni? And HaAdon said to me, Get up and go into Damascus, and there you will be told about everything which has been appointed for you to do. 11 And because I had been blinded from the kavod *(glory)* of that ohr *(light)*, I was led by the hand by the ones who were with me and who led me into Damascus. 12 A certain man, Chananyah by name, an ehrliche Yid *(a truly pious Jew)*, charedi according to the Torah and with a shem tov with all the Yehudim living in Damascus, 13 Came to me and stood next to me, saying, Ach b'Moshiach Sha'ul, receive your sight. And at that moment I looked up at him. 14 And he said, Elohei Avoteinu has chosen and appointed you to have da'as of His ratzon *(will)* and to see the Tzaddik and to hear the kol *(voice)* from His mouth. 15 For you will be an eidus *(witness)* to him to all anashim of what

מענטשן פון דעם, וואס דו האסט געזען און געהערט. טז און איצט וואס
vos itst un gehert un gezen host du vos dem fun mentshn
why now and heard and seen have you which that of people

צעגערסטו? שטיי אויף, לאז דיך טובל זיין אין דער מקווה , און וואש
vash un mikveh der in zain toivel dich loz oif shtei tsegerstu
wash and mikveh the in be immersed you let up stand delay

אפ דיינע זינד, אנרופנדיק זיין נאמען. יז און עס איז געשען , בעת
beis geshen iz es un nomen zain onrufendik zind daine op
while happened is it and Name his calling upon sin your away

איך האב מיך אומגעקערט קיין ירושלים און האב תפילה געטאן
geton tfile hob un Yerushalayim kein umgekert mich hob ich
done prayer did and Jerusalem to returned me have I

אין בית המקדש , בין איך אריינגעפאלן אין א טראנס, יח און האב
hob un trans a in araingefalen ich bin Hamikdash beis in
have and trance a into fell in I am HaMikdash House in

אים געזען זאגן צו מיר: אייל דיך , און גיי ארויס געשווינט פון
fun geshvint arois gei un dich eil mir tsu zogen gezen im
from quickly out go and yourself hurry me to say seen him

ירושלים , ווייל זיי וועלן (דא) נישט אננעמען דיין עדות זאגן
zogen eides dain onnemen nisht do velen zei vail Yerushalayim
say witness your accept not here will they because Jerusalem

וועגן מיר. יט און איך האב געזאגט: האר, זיי אליין ווייסן (דאך),
doch veisen alein zei Har gezogt hob ich un mir vegen
after all know themselves they L-rd say did I and me about

אז איך פלעג איינזעצן אין תפיסה און שלאגן אין אלע שולן
shuln ale in shlogen un tfise in ainzetsen fleg ich az
synagogues all the in beat up and prison in put them used to I that

די , וועלכע גלויבן אין דיר; כ און בשעת דאס בלוט פון דיין עדות
eides dain fun blut dos beshas un dir in gloiben velche di
witness your of blood the while and you in believe who the

סטעפאנוס איז פארגאסן געווארן, בין איך אליין געשטאנען דערביי
derbai geshtanen alein ich bin gevoren fargosen iz Stefanos
nearby standing myself I was being shed is Stefanos

מסכים זייענדיק (דערצו), און אכטונג געבנדיק אויף די מלבושים
malbushem di oif gebendik achtung un dertsu zaiendik maskem
clothing the over giving guard and thereto being agree

פון די , וואס האבן אים געהרגעט. כא און ער האט צו מיר געזאגט: גיי;
gei gezogt mir tsu hot er un geharget im hoben vos di fun
go say me to did he and kill him did who the of

ווייל איך וועל דיך שיקן ווייט צו די אומות העולם .
hooilem umes di tsu vait shiken dich vel ich vail
of the world nations the to far away send you will I because

כב און זיי האבן אים אויסגעהערט ביז צו דעם דאזיקן ווארט; און
un vort dozikn dem tsu biz oisgehert im hoben zei un
and word this the to until listened to him did they and

האבן אויפגעהויבן זייער קול , זאגנדיק: פארטיליק אזא מענטשן פון
fun mentshn aza fartilik zogendik kol zeier oifgehoiben hoben
from people such away with saying voice their lift up did

דער ערד; ווארום ער איז נישט ווערט וואס ער לעבט! כג און בשעת
beshas un lebt er vos vert nisht iz er vorem erd der
while and lives he that worthy not is he because earth the

זיי האבן (אזוי) געשריגן און אראפגעווארפן די מלבושים (פון
fun malbushem di aropgevorfen un geshrigen azoi hoben zei
from cloaks the thrown down and shouted so have they

you have seen and heard.
16 And now what do you intend to do? Get up and receive Moshiach's tevilah of teshuva and wash away your averos *(sins)* by calling upon SHMO.
17 And it happened that after I had returned to Yerushalayim and as I was davening in the Beis Hamikdash, that I fell into a trance,
18 And saw Rebbe, Melech HaMoshiach saying to me, Hurry and get out quickly from Yerushalayim, because they will not receive your edut *(testimony)* concerning me.
19 And I said, Adoni, they themselves have da'as that in every shul I was imprisoning and beating the ones with emunah in you.
20 And when in al kiddush ha-Shem, the dahm of your eidus *(witness)* Stefanos was being poured out, I myself also had been standing by and agreeing and protecting the kaftans of the ones killing him.
21 And Moshiach said to me, Go! For I will send you out, far away to the Goyim.

22 And they were listening to Rav Sha'ul up to the word Goyim; and then they lifted up their kol, saying, Away with such a one from ha'aretz! He should not be allowed to live!
23 And while they were crying out, while they were throwing off

זיך (און געווארפן שטויב אינדערלופטן, כד האט דער הויפטמאן
hoiptman der hot inderluftn shtoib gevorfen un zich
captain the has in the air dust toss and themselves

באפוילן , ער זאל אריינגעפירט ווערן אין דער פעסטונג אריין, און
un arain festung der in veren araingefirt zol er bafoilen
and into garrison the in to be brought in shall he commanded

האט געהייסן, מען זאל אים אויספארשן מיט שמיץ, כדי זיך צו
tsu zich kedei shmits mit oisforshen im zol men geheisen hot
to self so that lashes with examine him should they order did

דערוויסן, צוליב וועלכער סיבה זיי האבן אזוי געשריגן קעגן
kegen geshrigen azoi hoben zei sibe velcher tsulib dervisen
against shouted so have they reason what on account of find out

אים. כה ווי אבער מען האט אים אויסגעצויגן צום שמייסן , האט
hot shmaisen tsum oisgetsoigen im hot men ober vi im
did flog to outstretched him had they however as him

פּולוס געזאגט צום אפיציר, וואס איז געשטאנען דערנעבן: צי איז אייך
aich iz tsi dernebn geshtanen iz vos ofitsir tsum gezogt Poylos
you is nearby standing was who officer to the say Paul

דען דערלויבט צו שמייסן א מענטשן, וואס איז א רוימישער בירגער און
un birger Roymisher a iz vos mentshn a shmaisen tsu derloibt den
and citizen Roman a is who man a flog to allowed then

וועלכער איז נישט פארמשפט? כו און ווי דער אפיציר האט דאס געהערט,
gehert dos hot ofitsir der vi un farmishpet nisht iz velcher
heard this has officer the as and condemned not is who

איז ער צוגעגאנגען צום הויפטמאן און אים דערציילט, אזוי צו זאגן:
zogen tsu azoi dertseilt im un hoiptman tsum tsugegangen er iz
say to so reported to him and captain to the went he has

וואס גייסטו טאן? דער דאזיקער מענטש איז דאך א רוימער! כז און
un Roymer a doch iz mentsh doziker der ton geistu vos
and Roman a after all is man this the to do go you what

דער הויפטמאן איז צוגעקומען און געזאגט צו אים: זאג מיר, דו ביסט
bist du mir zog im tsu gezogt un tsugekumen iz hoiptman der
are you me tell him to said and come over is captain the

(טאקע) א רוימער? האט ער געזאגט: יא . כח האט דער הויפטמאן
hoiptman der hot yo gezogt er hot Roymer a take
captain the has yes said he has Roman a actually

געענטפערט: פאר א גרויסן פרייז האב איך מיר דערווארבן די דאזיקע
dozike di dervorbn mir ich hob praiz groisn a far geentfert
this the obtained me I have price great a for answered

בירגערשאפט. און פּולוס האט געזאגט: איך אבער בין געבוירן געווארן
gevoren geboiren bin ober ich gezogt hot Poylos un birgershaft
become born am however I say did Paul and citizenship

(א רוימער). כט און די , וואס האבן אים געזאלט אויספארשן, זענען
zenen oisforshen gezolt im hoben vos di un Roymer a
are examine should him had who those and Roman a

דעריבער גלייך אוועקגעגאנגען פון אים; און דער הויפטמאן האט
hot hoiptman der un im fun avekgegangen glaich deriber
did captain the and him from go away immediately therefore

זיך געפארכטן, דערוויסנדיק זיך , אז ער איז א רוימער, און אז ער
er az un Roymer a iz er az zich dervisendik geforchten zich
he that and Roman a is he that self finding out fear self

האט אים געלאזט בינדן .
binden gelozt im hot
to be bound allowed him had

their kaftans and tossing dust into the air, 24 the Roman tribune directed him to be brought into the barracks, and ordered him to be examined by the flagellum's scourge, that the tribune might have da'as of the reason for the mob's shouting thus keneged *(against, in opposition to)* Rav Sha'ul.
25 And when the Roman soldiers stretched Rav Sha'ul out with the straps, he said to the centurion who was standing by, If a man is a Roman citizen and uncondemned, it is lawful for you to scourge him? 26 And having heard this, the centurion approached the tribune and reported, saying, What are you about to do? For this man has Roman citizenship.
27 And having approached, the tribune said to Rav Sha'ul, Tell me, are you a Roman? And Rav Sha'ul said, Etiam. 28 And the tribune answered, It cost me a large sum of money for me to acquire my Roman citizenship. And Rav Sha'ul said, But indeed I have been born a Roman citizen.
29 Ofen ort, then, the ones about to examine him drew back from Rav Sha'ul. Also the tribune did the same. For he was afraid, learning that Rav Sha'ul is a Roman and that he had bound him.

ל צומארגנס אבער , װעלנדיק זיך דערװיסן אויף זיכער ,
zicher oif dervisen zich velendik ober tsumorgens
certain for to find out himself wanting however the next morning

װעגן װאס ער איז באשולדיקט געװארן פון די יידן , האט ער אים
im er hot Yidn di fun gevoren bashuldikt iz er vos vegen
him he did Judaeans the by being accused is he what about

באפרייט פון די קייטן , און באפוילן, אז די הויפט כהנים זאלן
zolen koyanim hoipt di az bafoilen un keitn di fun bafrait
should kohenim chief the that ordered and chains the from set free

זיך צוזאמענקומען און דאס גאנצע סנהדרין : און האט אראפגעפירט
aropgefirt hot un Sanhedrin gantse dos un tsuzamenkumen zich
lead down did and Sanhedrin entire the and gather together self

פוילוסן, און אים אװעקגעשטעלט פאר זיי .
zei far avekgeshtelt im un Poylosn
them before puts him and Paul

כג און פוילוס האט זיך איינגעקוקט אויפן סנהדרין , און
un Sanhedrin oifen aingekukt zich hot Poylos un
and Sanhedrin on the gazing intently himself did Paul and

געזאגט: ברידער, איך האב געלעבט פאר ה׳ מיט א
a mit Hashem far gelebt hob ich brider gezogt
a with Hashem before lived have I brothers said

גאנץ און גוט געװיסן ביז צום הײנטיקן טאג. ב אבער דער
der ober tog haintikn tsum biz gevisen gut un gants
the however day present to the until conscience good and whole

כהן גדול חנניה האט באפוילן די , װאס זענען דארט ביי אים
im bai dort zenen vos di bafoilen hot Chananyah gadol koyen
him with there are who the order did Chananyah gadol kohen

געשטאנען, אים צו שלאגן אויפן מויל . ג האט פוילוס דעמאלט צו אים
im tsu demolt Poylos hot moil oifen shlogen tsu im geshtanen
him to then Paul did mouth on the strike to him standing

געזאגט: ה׳ װעט דיך שלאגן, דו װייס געקאלכטע װאנט; און
un vant gekalchte vais du shlogen dich vet Hashem gezogt
and wall chalked white you strike you will Hashem say

דו זיצט מיך צו משפטן לויט דער תורה, און באפעלסט
bafelst un toire der loit mishpeten tsu mich zitst du
order and Torah the according to judge to me sit you

מען זאל מיך שלאגן להיפך דער תורה? ד אבער די , װאס
vos di ober toire der lehepech shlogen mich zol men
who the however Torah the contrary to strike me shall they

זענען דארט געשטאנען האבן געזאגט: דעם כהן גדול פון ה׳
Hashem fun gadol koyen dem gezogt hoben geshtanen dort zenen
Hashem of gadol kohen the say did standing there were

זידלסטו ? ה האט פוילוס געזאגט: ברידער, איך האב נישט געװוּסט,
gevust nisht hob ich brider gezogt Poylos hot zidlstu
know not did I brothers say Paul did you berate

אז עס איז דער כהן גדול ; װארום עס שטייט געשריבן: א נשיא ביי
bai nosi a geshriben shteit es vorem gadol koyen der iz es az
to ruler a written stands it because gadol kohen the is it that

דיין פאלק זאלסטו נישט פלוכן . (שמות כב, כז.) ו און װיסנדיק,
visendik un chz chb Shemot fluchen nisht zolstu folk dain
knowing and 27 22 Exodus curse not shall you nation your

אז איין טייל איז צדוקים און די אנדערע טייל פרושים , האט פוילוס
Poylos hot Perushim teil andere di un Tsedukim iz teil ein az
Paul did Pharisees part other the and Sadducees is part one that

30 And on the next day, desiring to know something definite about why Rav Sha'ul was accused by the Yehudim, the tribune released him and ordered the Rashei Hakohanim and all the Sanhedrin to be assembled. Then, having brought down Rav Sha'ul, the tribune had him set before them.

23 And as he gazed at the Sanhedrin, Rav Sha'ul said, Anashim, Achim, I have lived before Hashem until this day with a lev tahor.
2 And the Kohen Gadol Chananyah ordered the ones standing by Rav Sha'ul to strike his mouth.
3 Then Rav Sha'ul said to him, Hashem is about to strike you, you white-washed wall! You sit judging me according to Torah and yet in violation of the Torah you command me to be struck?
4 And the ones standing by said, Do you revile the Kohen Gadol of Hashem?
5 And Rav Sha'ul said, I was without da'as, Achim, that he is the Kohen Gadol, for it has been written, NASI V'AMMECHA LO TA'OR *(A ruler of your people you will not speak evil of, curse)*.
6 And Rav Sha'ul, having da'as that one kat is of Tzedukim

א געשריי געטאן אין דעם סנהדרין : ברידער , איך בין א פרוש בן
ben Parush a bin ich brider Sanhedrin dem in geton geshrei a
son of Pharisee a am I brothers Sanhedrin the in do shout a

פרושים ; וועגן דער האפענונג פון תחית המתים ווער איך
ich ver hameysim techiyas fun hofenung der vegen Perushim
I am the dead ones resurrection of of hope the about Pharisees

געמשפט ! ז און ווען ער האט דאס געזאגט, איז געווארן א מחלוקה
machloike a gevoren iz gezogt dos hot er ven un gemishpet
dispute a become there is said this had he when and judged

פון די פרושים מיט די צדוקים , און די מאסע האט זיך
zich hot mase di un Tsedukim di mit Perushim di fun
themselves did crowd the and Sadducees the with Pharisees the from

געשפאלטן. ח ווארום די צדוקים זאגן , אז עס איז נישטא קיין
kein nishto iz es az zogen Tsedukim di vorem geshpolten
any there is not is there that say Sadducees the because split

תחית המתים , נישט קיין מלאך , נישט קיין גייסט; די
di gaist kein nisht malech kein nisht hameysim techiyas
the spirit any nor angel any not the dead ones resurrection of

פרושים אבער זענען מודה אויף ביידע. ט און עס איז געווארן א
a gevoren iz es un beide oif moide zenen ober Perushim
a become is there and both to confessing are however Pharisees

גרויס געשריי; און עס זענען אויפגעשטאנען אייניקע סופרים פון דעם צד
tsad dem fun sofrim einike oifgeshtanen zenen es un geshrei grois
side the of scribes some stand up did it and outcry great

פון די פרושים , און האבן געהאלטן א ויכוח , אזוי צו זאגן : מיר
mir zogen tsu azoi vikuech a gehalten hoben un Perushim di fun
we say to thus dispute a hold did and Pharisees the of

געפינען נישט קיין שום שלעכטס אין דעם דאזיקן מענטשן; און (וואס
vos un mentshn dozikn dem in shlechts shum kein nisht gefinen
what and man this the in evil whatever any not find

איז) אויב א גייסט אדער א מלאך האט צו אים גערעדט? י און ווען
ven un geredt im tsu hot malech a oder gaist a oib iz
when and speak him to did angel an or spirit a if is

דאס מחלוקה איז געווארן (גאר) גרויס, האט דער הויפטמאן, מורא
moire hoiptman der hot grois gor gevoren iz machloike dos
fear captain the did great really become is dispute the

האבנדיק, אז פולוס זאל פון זיי נישט צעריסן ווערן , באפוילן
bafoilen veren tserisn nisht zei fun zol Poylos az hobendik
ordered become torn apart not them by shall Paul that having

דאס מיליטער אראפצוגיין און אים א כאפ צו טאן פון זייער מיט ,
mit zeier fun ton tsu chap a im un aroptsugein militer dos
midst their from do to seize a him and to come down soldiery the

און אריינצופירן אין דער פעסטונג אריין.
arain festung der in araintsufiren un
into garrison the in lead into and

יא און אין דער פאלגענדיקער נאכט איז דער האר געשטאנען ביי אים,
im bai geshtanen Har der iz nacht folgendiker der in un
him by stand L-rd the did night following the in and

און געזאגט: זיי שטארק; ווארום ווי דו האסט עדות געזאגט וועגן מיר
mir vegen gezogt eides host du vi vorem shtark zai gezogt un
me about said witness did you as because strong be said and

אין ירושלים , אזוי דארפסטו אויך עדות זאגן אין רוים .
Roym in zogen eides oich darfstu azoi Yerushalayim in
Rome in say witness also must you so Jerusalem in

(Sadducees) and the other of Perushim *(Pharisees)*, was crying out in the Sanhedrin, Anashim, Achim, I am a Parush ben Parush and it is for the tikvah of the Techiyas HaMesim that I am being judged. 7 Now when Rav Sha'ul said this, there came about a machlochet *(controversy)* between the Perushim and Tzedukim, and the multitude was divided. 8 Loit *(according to)* the Tzedukim, there is no Techiyas HaMesim nor a malach nor ruchot, but Perushim acknowledge all these things. 9 And there was a kol gadol and some of the Sofrim of the kat of the Perushim were arguing vigorously, saying, Nothing rah do we find keneged this ish, and what if a ruach did speak to him or a malach? 10 And fearing much more machloket was coming, the Roman tribune ordered the troops to go down to take Rav Sha'ul away from the midst of them and to bring him into the barracks lest he be torn to pieces by them.

11 And on the following lailah, HaAdon stood by Rav Sha'ul and said, Chazak! For as you gave solemn edut about me in Yerushalayim, thus it is necessary for you also to bear solemn eidus in Rome.

יב און ווען עס איז געווארן טאג האבן די יידן געמאכט א
a gemacht Yidn di hoben tog gevoren iz es ven un
a made Judaeans the did day become is it when and

פארשווערונג, און זיך געבונדן מיט א פייערלעכער שבועה, און
un shvue faierlecher a mit gebunden zich un farshverung
and oath solemn a with bound themselves and plot

געזאגט, אז זיי וועלן נישט עסן און נישט טרינקען ביז זיי וועלן
velen zei biz trinken nisht un esen nisht velen zei az gezogt
will they until drink not and to eat not will they that said

נישט הרגענען פוילוסן. יג און עס זענען געווען מער ווי פערציק,
fertsik vi mer geven zenen es un Poylosn hargenen nisht
forty than more were are there and Paul kill not

וועלכע האבן געמאכט די דאזיקע שבועה. יד און זיי זענען געקומען
gekumen zenen zei un shvue dozike di gemacht hoben velche
come did they and oath this the make did which

צו די הויפט כהנים און צו די זקנים , און האבן געזאגט: מיט
mit gezogt hoben un zkeinem di tsu un koyanim hoipt di tsu
with say did and elders the to and kohenim chief the to

א פייערלעכער שבועה האבן מיר זיך געבונדן גארנישט טועם
toyem gornisht gebunden zich mir hoben shvue faierlecher a
taste nothing bound ourselves we have oath solemn a

צו זיין , ביז מיר וועלן נישט טייטן פוילוסן. טו דעריבער לאזט איצט
itst lozt deriber Poylosn teiten nisht velen mir biz zain tsu
now let therefore Paul kill not will we until be to

מיט דעם סנהדרין וויסן דעם הויפטמאן, אז ער זאל אים
im zol er az hoiptman dem visen Sanhedrin dem mit
him shall he that captain the make known to Sanhedrin the with

אראפברענגען צו אייך, פונקט ווי איר וואלט געוואלט גענויער
genoier gevolt volt ir vi punkt aich tsu aropbrengen
with exactitude wanted would you as exactly you to bring down

אויספארשן וועגן אים; און איידער ער וועט זיך דערנענטערן צו אייך,
aich tsu dernenteren zich vet er eider un im vegen oisforshen
you to get closer self will he before and him about to examine

זענען מיר גרייט אים אומצוברענגען. טז נאר פוילוסנס שוועסטערן-זון האט
hot shvestern-zun Poylosns nor umtsubrengen im greit mir zenen
had sister's son Paul's but to kill him ready we are

געהערט פון דער לויערונג, און איז געקומען, און אריינגעגאנגען אין דער
der in araingegangen un gekumen iz un loyerung der fun gehert
the in entered and come is and ambush the of heard

פעסטונג אריין, און האט עס דערציילט פוילוסן. יז און פוילוס האט
hot Poylos un Poylosn dertseilt es hot un arain festung
did Paul and Paul report this did and into garrison

גערופן איינעם פון די אפיצירן, און געזאגט: פיר דעם דאזיקן יונגנמאן
yungnman dozikn dem fir gezogt un ofitsirn di fun einem gerufen
young man this the lead said and officers the of one call

צום הויפטמאן, ווארום ער האט אים עפעס צו דערציילן. יח און
un dertseilen tsu epes im hot er vorem hoiptman tsum
and tell to something him has he because captain to the

ער האט אים גענומען און אוועקגעפירט צום הויפטמאן, און געזאגט:
gezogt un hoiptman tsum avekgefirt un genumen im hot er
said and captain to the brought him and take him did he

דער ארעסטאנט פוילוס האט מיך גערופן און געבעטן, איך זאל
zol ich gebeten un gerufen mich hot Poylos arestant der
shall I asked and call me did Paul prisoner the

12 In the boker, the Judeans joined in a kesher and bound themselves with a shevu'ah that none of them would eat or drink until they had carried out their plot of retzichah b'seter of Rav Sha'ul. 13 Now there were more than arba'im anashim *(forty men)* who joined in this kesher. 14 After they approached the Rashei HaKohanim *(Chief Priests)* and the Zekenim *(Elders)*, they said, We have bound ourselves with a shevu'ah *(oath)* to eat nothing until we have killed Rav Sha'ul. 15 Now, therefore, you with the Sanhedrin notify the tribune so that he may bring Rav Sha'ul down to you as if intending to determine more accurately the things concerning him, and, before he draws near, we are ready to kill him. 16 Now when Rav Sha'ul's achyon *(nephew)* heard about the ma'arav *(ambush)*, he went and gained entrance into the barracks and reported this to Rav Sha'ul. 17 And Rav Sha'ul summoned one of the centurions and said, Bring this bochur to the tribune for he has something to report to him. 18 So the centurion took the bochur and brought him to the tribune and says, The

ברענגען צו דיר דעם דאזיקן יונגנמאן , וועלכער האט עפעס צו
tsu epes hot velcher yungnman dozikn dem dir tsu brengen
to something has who young man this the you to bring

דיר צו זאגן . יט און דער הויפטמאן האט אים גענומען ביי דער האנט,
hant der bai genumen im hot hoiptman der un zogen tsu dir
hand the by take him did captain the and say to you

האט אים אוועקגעפירט אויף א זייט, און (אים) געפרעגט: וואס איז עס,
es iz vos gefregt im un zait a oif avekgefirt im hot
it is what asked him and side a on led away him did

וואס דו האסט מיר צו דערציילן? כ האט ער געזאגט: די יידן
Yidn di gezogt er hot dertseilen tsu mir host du vos
Judaeans the say he did tell to me you have you that

האבן איינגעשטימט דיך צו בעטן, אז דו זאלסט צומארגנס
tsumorgens zolst du az beten tsu dich aingeshtimt hoben
tomorrow morning you shall you that ask to you agreed have

אראפפירן פוילוסן צום סנהדרין , פונקט ווי זיי וואלטן געוואלט
gevolt volten zei vi punkt Sanhedrin tsum Poylosn aropfiren
want would they like just as if Sanhedrin to the Paul bring down

עפעס גענויער אויספארשן וועגן אים. כא דו זאלסט
zolst du im vegen oisforshen genoier epes
you shall you him about to investigate with exactitude something

דיך אבער נישט לאזן איבעררעדן פון זיי , ווארום מער ווי
vi mer vorem zei fun iberreden lozen nisht ober dich
than more because them by be persuaded permit not however yourself

פערציק (מענטשן) פון זיי לאקערן אויף אים, און האבן זיך
zich hoben un im oif lokern zei fun mentshn fertsik
themselves have and him for lie in wait them of men forty

פייערלעך געשוואוירן, נישט צו עסן און נישט צו טרינקען, ביז זיי
zei biz trinken tsu nisht un esen tsu nisht geshvoren faierlech
they until drink to not and eat to not sworn solemn

וועלן אים נישט האבן אומגעברענגט; און זענען איצט גרייט און ווארטן
varten un greit itst zenen un umgebrengt hoben nisht im velen
wait and ready now are and killed have not him will

(בלויז) אויף דיין הבטחה . כב און דער הויפטמאן האט אוועקגעשיקט
avekgeshikt hot hoiptman der un havtachah dain oif bloiz
send away did captain the and consent your on only

דעם יונגנמאן , אנזאגנדיק אים: זאלסט קיינעמען נישט אויסזאגן,
oiszogen nisht keinemen zolst im onzogendik yungnman dem
tell not any one you shall him enjoining young man the

אז דו האסט מיר דאס צו וויסן געטאן. כג און האט גערופן צוויי
tsvei gerufen hot un geton visen tsu dos mir host du az
two call did and done know to this me you have you that

פון די אפיצירן, און געזאגט: גרייט צו צוויי הונדערט זעלנער, וואס
vos zelner hundert tsvei tsu greit gezogt un ofitsirn di fun
who soldiers hundred two to prepare said and officers the of

זאלן גיין קיין קיסריה , און זיבעציק רייטער , און צוויי הונדערט
hundert tsvei un raiter zibetsik un Kisaryah kein gein zolen
hundred two and horsemen seventy and Caesarea to go should

שפיזנטרעגער, אין דער דריטער שעה פון דער נאכט; כד און (ער האט
hot er un nacht der fun sho driter der in shpizntreger
has he and night the of hour third the in spearmen

באפוילן) זיי זאלן צוגרייטן בהמות , כדי ארויפצוזעצן פוילוסן
Poylosn aroiftsuzetsen kedei beheimes tsugreiten zolen zei bafoilen
Paul mounted so that beasts prepare should they order

prisoner Rav Sha'ul
has summoned me
and asked me to bring
this bochur to you; he
has something to say
to you. 19 The tribune
grasped the bochur's
hand and drew him
aside privately, inquiring,
What is it you have to
report to me? 20 And
the bochur said, The
Judeans agreed to ask
you to bring Rav Sha'ul
down machar *(tomorrow)*
to the Sanhedrin as if
intending to inquire
something more accurate
concerning him. 21 Therefore,
you should not be
persuaded by them,
for more than arba'im
anashim are lying in
wait for him and these
took a shevu'ah upon
themselves neither to
eat nor to drink until
they have assassinated
him, and now they are
ready, waiting for your
consent. 22 Therefore, the
tribune dismissed the
bochur, ordering him,
Tell no one that you
reported these things
to me. 23 And having
summoned two of the
centurions, the tribune
said, Prepare to leave for
Caesarea by nine o'clock
tonight the following:
two hundred chaiyalim,
seventy horsemen, and
two hundred bowmen.
24 And also provide
mounts for Rav Sha'ul
to ride, that he may
be given safe passage

און אים אוועקפירן אין זיכערהייט צו פעליקסן דעם גובערנאטאר. כה און
un gubernator dem Feliksn tsu zicherheit in avekfiren im un
and governor the Felix to safety in led away him and

האט געשריבן א בריוו, אויף דעם אופן :
oifen dem oif briv a geshriben hot
manner this in letter a write did

כו קלודיוס ליזיאס צום חשובסטן גובערנאטאר פעליקס, שלום .
sholem Feliks gubernator choshevstn tsum Lysias Claudius
peace Felix governor eminent to the Lysias Claudius

כז דער דאזיקער מאן איז געפאנגען געווארן פון די יידן , און זיי
zei un Yidn di fun gevoren gefangen iz man doziker der
they and Judaeans the by become captive is man this the

האבן אים געוואלט טייטן; (נאר) איך בין געקומען מיטן מיליטער
militer miten gekumen bin ich nor teiten gevolt im hoben
soldiery with the come did I but to kill want him did

און האב אים אפגעראטעוועט, דערוויסנדיק זיך , אז ער איז א
a iz er az zich dervisendik opgeratevet im hob un
a is he that myself finding out rescue him did and

רוימער. כח און וועלנדיק וויסן די סיבה , פארוואס זיי האבן אים
im hoben zei farvos sibe di visen velendik un Roymer
him had they for which reason the to know wanting and Roman

אנגעקלאגט, האב איך אים אראפגעפירט צו זייער סנהדרין ; כט און האב
hob un Sanhedrin zeier tsu aropgefirt im ich hob ongeklogt
did and Sanhedrin their to lead down him I did accused

געפונען, אז ער ווערט אנגעקלאגט וועגן שאלות פון זייער תורה, און
un toire zeier fun shailes vegen ongeklogt vert er az gefunen
and Torah their of questions about accused being he that find

האט נישט קיין שום באשולדיקונג, אז ער זאל זיין חייב מיתה
mise chayev zain zol er az bashuldikung shum kein nisht hot
death deserve be shall he that indictment whatever any not had

אדער קייטן. ל ווי אבער עס איז מיר געוויזן געווארן, אז עס וועט
vet es az gevoren gevizn mir iz es ober vi keitn oder
will it that become disclosed me is it however when chains or

זיין א פארשווערונג אויף דעם מאן, האב איך אים תיכף געשיקט צו
tsu geshikt teikef im ich hob man dem oif farshverung a zain
to sent immediately him I have man the on plot a be

דיר, באפעלנדיק אויך די באשולדיקער צו רעדן פאר דיר קעגן אים.
im kegen dir far reden tsu bashuldiker di oich bafelendik dir
him against you before speak to accusers the also ordered you

לא די זעלנער האבן דעריבער גענומען פולוסן, לויט ווי עס איז
iz es vi loit Poylosn genumen deriber hoben zelner di
was it as according to Paul take therefore did soldiers the

זיי באפוילן געווארן, און אים אוועקגעפירט ביינאכט קיין אנטיפאטריס.
Antipatris kein bainacht avekgefirt im un gevoren bafoilen zei
Antipatris to by night led away him and become ordered them

לב און צומארגנס , לאזנדיק די רייטער גיין מיט אים, האבן
hoben im mit gein raiter di lozendik tsumorgens un
did him with to go horsemen the allowing the next morning and

זיי זיך אומגעקערט אין דער פעסטונג אריין; לג און זיי זענען
zenen zei un arain festung der in umgekert zich zei
did they and into garrison the to return themselves they

אריינגעגאנגען קיין קיסריה און האבן איבערגעגעבן דעם בריוו צום
tsum briv dem ibergegeben hoben un Kisaryah kein araingegangen
to the letter the hand over did and Caesarea to go in

to Felix the Moshel.
25 Then the tribune
wrote an iggeret to this
effect:

26 Claudius Lysias to the
most excellent Moshel,
Felix. Greetings. 27 This
man was seized by the
Judeans and was about
to be killed by them, but
when I learned that he is
a Roman citizen, I came
with the chaiyalim and
rescued him. 28 Desiring
to have da'as of the
charge for which they
were accusing him, I
brought him down to their
Sanhedrin. 29 I found he
was being accused about
issues of their Torah and
the charge was nothing
worthy of mavet or of
imprisonment. 30 And when
I received information of
a kesher *(plot)* keneged
(against) the man, I sent
him immediately to you,
having given orders
also to his accusers to
state their case against
Rav Sha'ul before your
excellency.

31 Therefore, as they were
ordered, the chaiyalim
took Rav Sha'ul along and
brought him under cover of
lailah to Antipatris. 32 And
on the next day, having
allowed the horsemen to
go on with Rav Sha'ul, they
returned to the barracks.
33 When the horsemen
entered into Caesarea,
they delivered the iggeret
to the Moshel and also

גובערנאטאר, און אויך אוועקגעשטעלט פּוילוסן פאר אים. לד און נאכן
nochen un im far Poylosn avekgeshtelt oich un gubernator
after and him before Paul presented also and governor

איבערלייענען, האט ער אים געפרעגט פון וועלכער פּראווינץ ער איז; און
un iz er provints velcher fun gefregt im er hot iberleinen
and is he province which from ask him he did reading

אז ער האט געהערט, אז פון קיליקיען, לה האט ער געזאגט: איך וועל
vel ich gezogt er hot Cilicia fun az gehert hot er az
will I say he did Cilicia from that heard has he as

דיך אויסהערן, ווען די אנקלאגער דיינע וועלן אויך (אהער) קומען; און
un kumen aher oich velen daine onkloger di ven oisheren dich
and come here also will your accusers the when hear you

האט באפוילן, מען זאל אים באוואכן אין הורדוסנס פּאלאץ.
palats Hordosns in bavachen im zol men bafoilen hot
palace Herod's in guard him should they order did

כד

און פינף טעג שפּעטער איז דער כהן גדול חנניה
Chananyah gadol koyen der iz shpeter teg finf un
Chananyah gadol kohen the did later days five and

אראפּגעקומען מיט אייניקע זקנים , און א רעדנער ,
redner a un zkeinem einike mit aropgekumen
trial lawyer orator a and elders some with come down

א געוויסער טערטולוס; און זענען דערשינען פארן גובערנאטאר קעגן
kegen gubernator farn dershinen zenen un Tertulus geviser a
against the governor before appeared did and Tertullus certain a

פּוילוסן. ב און ווען ער איז גערופן געווארן, האט טערטולוס אנגעהויבן
ongehoiben Tertulus hot gevoren gerufen iz er ven un Poylosn
begin Tertullus did become called is he when and Paul

אים צו באשולדיקן, זאגנדיק: אז מיר געניסן פיל פרידן דורך דיר,
dir durch fridn fil genisn mir az zogendik bashuldiken tsu im
you through peace much enjoy we that saying accusing to him

און אז א סך פארבעסערונגען זענען געטאן געווארן צו דעם דאזיקן
dozikn dem tsu gevoren geton zenen farbeserungen sach a az un
this the to become done are improvements many a that and

פאלק דורך דיין השגחה , ג (דאס) אנערקענען מיר אלעמאל און
un alemol mir onerkenen dos hazhgoche dain durch folk
and always we acknowledge this oversight your through nation

אומעטום , אָ נאבעלער פעליקס, מיט פיל דאנקבארקייט. ד נאר
nor dankbarkeit fil mit Feliks nobeler o umetum
but thankfulness much with Felix noble o everywhere

כדי איך זאל דיך נישט צופיל באלעסטיקן, בעט איך דיך
dich ich bet balestiken tsufil nisht dich zol ich kedei
you I beg detain too much not you shall I in order to

אין דיין באשיידנקייט אונדז אויסצוהערן בקיצור. ה ווארום מיר האבן
hoben mir vorem bekitser oistsuheren undz basheidenkeit dain in
have we because briefly to hear us gentleness your in

געפונען דעם דאזיקן מאן ווי א פּעסט, און אן אויפהעצער צו מחלוקת
machloiks tsu oifhetser an un pest a vi man dozikn dem gefunen
dissensions to inciter an and pest a as man this very the found

צווישן אלע יידן איבער דער גאנצער באוואוינטער וועלט, א מנהיג
manheg a velt bavointer gantser der iber Yidn ale tsvishen
leader a world inhabited entire the over Jews all among

פון דער כיתה פון די נוצרים ; ו וואס ער האט אויך געמאכט א
a gemacht oich hot er vos Natserim di fun kite der fun
an made also has he that Nazerenes the of sect the of

presented Rav Sha'ul to
him. [34] And having read
it, and having asked from
what province Rav Sha'ul
hailed, the Moshel learned
that he was from Cilicia.
[35] I will give you a hearing,
Felix said, when also your
accusers arrive. Then the
Moshel commanded Rav
Sha'ul to be watched by
shomrim in the Praetorium of
Herod.

24

And after chamash
yamim, the Kohen
Gadol Chananyah came
down with some Zekenim
and an orator, a certain
Tertullus, who explained to
the Moshel the charges
keneged *(against)* Rav
Sha'ul. [2] And when Rav
Sha'ul had been summoned,
Tertullus began to accuse
him, saying, Your Excellency,
much shalom has been
attained through you,
and reforms have come
to this nation by your
foresight. [3] This in every
way and everywhere,
we acknowledge, most
excellent Felix, with
todah rabbah. [4] But in
order that I may not
detain you any longer, I
beg you in your kindness
to hear us briefly. [5] For
having found this man
a troublemaker and an
inciter of riots among all
the Yehudim throughout
kol ha'aretz, a manhig
of the kat, the Natzrati
Kat. [6] He even tried
to desecrate the Beis
Hamikdash! And so we

פארזוך מחלל צו זיין דאס בית המקדש ; און מיר האבן אים
im hoben mir un Hamikdash beis dos zain tsu mechalel farzuch
him have we and HaMikdash House the do to desecrating attempt

ארעסטירט און געוואלט משפטן לויט אונדזער תורה. [ז] נאר
nor toire undzer loit mishpeten gevolt un arestirt
but Torah our according to to judge wanted and arrest

ליזיאס דער הויפטמאן איז געקומען און מיט געוואלד אים ארויסגעריסן
aroisgerisen im gevald mit un gekumen iz hoiptman der Lysias
torn out him force with and come did captain the Lysias

פון אונדזערע הענט, [ח] באפעלנדיק זיינע באשולדיקער צו קומען צו דיר;
dir tsu kumen tsu bashuldiker zaine bafelendik hent undzere fun
you to come to accusers his ordering hands our of

פון וועמען, נאך א חקירה ודרישה , דו וועסט זיך קענען
kenen zich vest du vedrishe chakire a noch vemen fun
be able to yourself you will you examination close a after whom from

דערוויסן, אלע די דאזיקע זאכן , וועגן וועלכע מיר באשולדיקן אים.
im bashuldiken mir velche vegen zachn dozike di ale dervisen
him accuse we which about things these the all find out

[ט] און די יידן האבן מסכים געווען, זאגנדיק, אז עס איז אזוי.
azoi iz es az zogendik geven maskem hoben Yidn di un
so is it that saying did joined in have Judaeans the and

[י] און פולוס האט געענטפערט, נאך דעם ווי דער גובערנאטאר האט
hot gubernator der vi dem noch geentfert hot Poylos un
did governor the as that after answer did Paul and

אים געגעבן א צייכן צו רעדן. וויסנדיק, אז דו ביסט שוין פון
fun shoin bist du az visendik reden tsu tseichen a gegeben im
of already are you that knowing speak to sign a given him

כמה יארן א שופט ביים דאזיקן פאלק, פארטיידיק איך מיך
mich ich farteidik folk dozikn baim shoifet a yorn kame
myself I defend nation this by the judge a years how many

מיט גוטן מוט ; [יא] ווייל דו קענסט זיך דערוויסן, אז עס איז נישט
nisht iz es az dervisen zich kenst du vail mut gutn mit
not is it that find out self can you because courage good with

מער ווי צוועלף טעג, זינט איך בין ארויפגעגאנגען קיין ירושלים ,
Yerushalayim kein aroifgegangen bin ich zint teg tsvelf vi mer
Jerusalem to gone up am I since days twelve than more

זיך צו בוקן צו ה' ; [יב] און נישט האבן זיי מיך געפונען
gefunen mich zei hoben nisht un Hashem tsu buken tsu zich
found me they have not and Hashem to worship to self

האלטנדיק א וויכוח מיט עמיצן אדער מאכנדיק א מחלוקה ביים
baim machloike a machendik oder emitsn mit vikuech a haltendik
with dispute a making or anyone with debate a holding

המון אינם בית המקדש , נישט אין די שולן , נישט אין
in nisht shuln di in nisht Hamikdash beis inem hamon
in not synagogues the in not HaMikdash House in the the crowd

דער שטאט, [יג] און זיי קענען דיר אפילו נישט באווייזן דאס, וועגן
vegen dos bavaizen nisht afile dir kenen zei un shtot der
about that prove not even you can they and city the

וועלכן זיי באשולדיקן מיך איצט. [יד] נאר דאס דאזיקע בין איך זיך
zich ich bin dozike dos nor itst mich bashuldiken zei velchen
myself I am these the but now me accusing they which

פאר דיר מתוודה , אז לויט דעם (דרך ה') דרך ,
derech Hashem derech dem loit az misvade dir far
way of Hashem way of the according to that confessing you before

apprehended him, [and
would have tried him
according to our own
law; [7] But the sar haelef
Lysias came, and with
great ko'ach took him
away out of our hands, and
ordered his adversaries to
come unto you.] [8] When
you examine him, you
will be able to find out
yourself regarding all
these things of which
we accuse him. [9] And
the rest of the Judeans
joined in the attack, saying
that these things were
so.

[10] And when the Moshel
nodded to him to speak,
Rav Sha'ul answered,
Knowing that for many
years you have been
a shofet *(judge)* to this
nation, I cheerfully make
my hitstaddekut. [11] You
will be able to learn that
not more than twelve days
have elapsed since I made
an aliyah to worship in
Yerushalayim. [12] And neither
in the Beis Hamikdash did
they find me conversing
with anyone nor did they
find me stirring up the
multitude either in the
shuls or anywhere in
Yerushalayim. [13] Nor are
they able to prove to you
concerning the things
of which now they are
accusing me. [14] For Ani
modeh *(I confess)* this to
you, that according to the
Derech Hashem, which they
call a “kat”, I serve the
Elohei Avoteinu, having

וועלכן זיי רופן אן כיתה, אזוי־אָ דין איך דעם ג-ט פון אונדזערע
undzere fun G-t dem ich din azoi-o kite an rufen zei velchen
our of G-d the I serve just so sect an call they which

אבות , גלויבנדיק אלץ, וואס שטייט געשריבן אין דער תורה און
un toire der in geshriben shteit vos alts gloibendik avot
and Torah the in written stands what all believing fathers

אין די נביאים ; טו און האב א האפענונג צו ה׳ , וועלכע זיי
zei velche Hashem tsu hofenung a hob un neviim di in
they which Hashem to hope a have and prophets the in

אליין דערוואַרטן, אז עס וועט זיין א תחית המתים
hameysim techiyas a zain vet es az dervartn alein
the dead ones resurrection of a be will it that wait for themselves

פון צדיקים און רשעים . טז דעריבער באַמי איך מיך תמיד
tomed mich ich bami deriber reshoiem un tsadikim fun
always myself I trouble therefore unrighteous and righteous of

צו האבן א לויטער געוויסן פאר ה׳ און פאר לייטן . יז און
un laitn far un Hashem far gevisen loiter a hoben tsu
and people before and Hashem before conscience pure a have to

נאך פיל יארן בין איך געקומען צו ברענגען נדבות צו מיין פאלק,
folk main tsu nedoves brengen tsu gekumen ich bin yorn fil noch
nation my to alms bring to come I am years many after

און קרבנות ; יח מיט וועלכע זיי האבן מיך געפונען, נאך דעם ווי איך
ich vi dem noch gefunen mich hoben zei velche mit korbones un
I as the after found me have they which with sacrifices and

האב מיך געהייליקט אינם בית המקדש , נישט מיט קיין המון
hamon kein mit nisht Hamikdash beis inem geheilikt mich hob
crowd of any with not HaMikdash House in the sanctify myself did

מענטשן און נישט מיט קיין געטומל ; נאר עס זענען דא אייניקע
einike do zenen es nor getuml kein mit nisht un mentshn
some here are there but commotion any with not and people

יידן פון (קליין) אזיען, יט וועלכע וואלטן געדאַרפט דערשיינען
dershainen gedarft volten velche Asia klein fun Yidn
appeared ought should who Asia Minor from Judaeans

פאר דיר און מאכן א באַשולדיקונג, אויב זיי האבן עפעס
epes hoben zei oib bashuldikung a machen un dir far
something have they if accusation an make and you before

קעגן מיר. כ אדער זאלן די דאזיקע (מענטשן) אליין זאגן ,
zogen alein mentshn dozike di zolen oder mir kegen
say themselves men these the should or me against

וואס פאר אן אומגערעכטיקייט זיי האבן געפונען אין מיר, בשעת איך
ich beshas mir in gefunen hoben zei umgerechtikeit an far vos
I when me in found have they injustice an for what

בין געשטאנען פארן סנהדרין , כא אחוץ וועגן דעם דאזיקן איינעם
einem dozikn dem vegen achuts Sanhedrin farn geshtanen bin
only this the about except Sanhedrin before standing am

ווארט, וואס איך האב אויסגעשריגן, שטייענדיק צווישן זיי : וועגן
vegen zei tsvishen shteiendik oisgeshrigen hob ich vos vort
about them among standing cry out did I which word

תחית המתים ווער איך היינט געמשפט פון אייך.
aich fun gemishpet haint ich ver hameysim techiyas
you by judged today I am the dead ones resurrection of

כב פעליקס אבער , קענענדיק דעם (דרך ה׳) דרך גענויער ,
genoier derech Hashem derech dem kenendik ober Feliks
precisely way Hashem way of the knowing however Felix

emunah in everything written according to the Torah and the Nevi'im. [15] I have a tikvah *(hope)* in Hashem, which also these ones themselves anticipate, the coming Techiyas HaMesim of both the Tzaddikim and the Resha'im. [16] In view of this, I always do my best to keep a matzpun naki *(clear conscience)* before Hashem and before anashim. [17] Now after many years, I came bringing nedavot *(donations)* to my people and also to make korbanot *(sacrifices)*. [18] And this is how they found me, having undergone purification in the Beis Hamikdash, not with rioters nor with any disturbance. [19] But there were some Yehudim from the Province of Asia who ought to be present before you to make accusation, if they might have something against me. [20] Or let these themselves say what crime they found in me when they stood me before the Sanhedrin, [21] unless it is about this one statement, which I stood and cried out among them, and that statement was concerning the Techiyas HaMesim, and it is for this that I am being judged today by you.

[22] But Felix, who was already rather well informed about

האט זיי אפגעלייגט, און געזאגט: ווען ליזיאס דער הויפטמאן וועט
vet hoiptman der Lysias ven gezogt un opgeleigt zei hot
will captain the Lysias when said and defer them did

אראפקומען, וועל איך אנטשיידן אייער זאך . כג און האט באפוילן דעם
dem bafoilen hot un zach eier antsheiden ich vel aropkumen
the order did and matter your decide I will come down

אפיציר אים צו היטן מיט מילדקייט, און נישט צו שטערן קיינעם פון
fun keinem shteren tsu nisht un mildkeit mit hiten tsu im ofitsir
from anyone hinder to not and mildness with guard to him officer

זיינע פריינד אים צו באדינען.
badinen tsu im fraind zaine
serving to him friends his

כד און אין אייניקע טעג ארום איז פעליקס געקומען מיט זיין פרוי
froi zain mit gekumen Feliks iz arum teg einike in un
wife his with come Felix did later days some in and

דרוסילא, וועלכע איז געווען א יידישקע , און געלאזט רופן פוילוסן, און
un Poylosn rufen gelozt un Yiddishke a geven iz velche Drusila
and Paul call let and Jewess a was is who Drusilla

אים אויסגעהערט וועגן דער אמונה (דרך ה׳) אינם משיח
Moshiach inem Hashem derech emune der vegen oisgehert im
Moshiach in the Hashem way of faith the about listened to him

יהושע/ישוע . כה און בשעת ער האט גערעדט וועגן צדקות ,
tsedokes vegen geredt hot er beshas un Yeshua/Yehoshua
righteousness about speak did he while and Yehoshua

און נצחון איבער יצר הרע, און דעם משפט לעתיד לבוא
levo leosed mishpot dem un horo yetser iber nitsochn un
to come future judgment the and evil inclination over victory and

(יום הדין), האט פעליקס זיך געפארכטן , און געענטפערט:
geentfert un geforchten zich Feliks hot Hadin yom
answer and grow anxious himself Felix did Judgment Day of

איצט גיי דיר שוין ; און ווען איך וועל האבן א באקוועמערע צייט,
tsait bakvemere a hoben vel ich ven un shoin dir gei itst
time convenient a have will I when and already you go now

וועל איך דיך ווידער לאזן רופן . כו צוגלייך האט ער אויך
oich er hot tsuglaich rufen lozen vider dich ich vel
also he did at the same time summon permit again you I will

געהאפט, אז עס וועט אים געגעבן ווערן געלט פון פוילוסן, כדי
kedei Poylosn fun gelt veren gegeben im vet es az gehoft
so that Paul from money to be given him would it that hope

ער זאל אים באפרייען, צוליב דעם האט ער אויך עפטערס
efters oich er hot dem tsulib bafraien im zol er
more often also he did that on account of release him should he

געלאזט שיקן נאך אים און מיט אים גערעדט. כז און ווען צוויי יאר
yor tsvei ven un geredt im mit un im noch shiken gelozt
years two when and speak him with and him after send let

זענען פארפלאסן, האט פעליקס באקומען פארציוס פעסטוסן צום
tsum Festusn Portsius bakumen Feliks hot farflosn zenen
for the Festus Portius received Felix did flow by did

נאכפאלגער; און וועלנדיק ארויסווייזן די יידן א חסד , האט פעליקס
Feliks hot chesed a Yidn di aroisvaizen velendik un nochfolger
Felix did favor a Judaeans the to show wanting and successor

איבערגעלאזט פוילוסן אין תפיסה.
tfise in Poylosn ibergelozt
prison in Paul leave

the Derech Hashem, adjourned the meeting, saying, When Lysias the tribune comes down, I will decide your case. [23] Then Felix gave orders to the centurion to guard Rav Sha'ul, but to grant him considerable liberty and not to prevent his chaverim from ministering to his needs.

[24] And after some yamim, Felix came with Drusilla, his wife, who was Jewish. He summoned Rav Sha'ul and listened to him concerning his emunah *(faith)* in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua. [25] And as Rav Sha'ul was conversing about tzedek and kibush hayetzer *(self-control)* and about the Yom HaDin coming, Felix suddenly became afraid, and said, That will do for the moment. Go now. When I find time, I'll send for you. [26] At the same time Felix was also hoping that bribe money would be given to him by Rav Sha'ul. Therefore, Felix used to frequently send for Rav Sha'ul to converse with him. [27] When two years passed, Felix received a successor, Porcius Festus, and, wanting to grant a favor to the Judeans, Felix left Rav Sha'ul in custody.

כה

און פעסטוס, קומענדיק אין דער פראווינץ אריין, איז אין
in iz arain provints der in kumendik Festus un
in did into province the in coming Festus and

דריי טעג ארום ארויפגעגאנגען פון קיסריה קיין
kein Kisaryah fun aroifgegangen arum teg drai
to Caesarea from went up around days three

ירושלים. ב און די הויפט כהנים און די פארנעמסטע יידן
Yidn fornemste di un koyanim hoipt di un Yerushalayim
Judaeans most prominent the and kohenim chief the and Jerusalem

זענען דערשינען פאר אים קעגן פּוילוסן, און האבן אים געבעטן,
gebeten im hoben un Poylosn kegen im far dershinen zenen
begged him did and Paul against him before appear did

ג פארלאנגענדיק א געפעליקייט קעגן אים (ד. ה. פּוילוסן), אז ער זאל
zol er az Poylosn h d im kegen gefelikeit a farlangendik
shall he that Paul is that him against favor a demanding

אים לאזן ברענגען קיין ירושלים; ווייל זיי האבן געמאכט א
a gemacht hoben zei vail Yerushalayim kein brengen lozen im
a made had they because Jerusalem to to be brought allow him

פארשווערונג אים צו הרגענען אונטערוועגנס. ד פעסטוס אבער האט
hot ober Festus untervegns hargenen tsu im farshverung
did however Festus on the way kill to him plot

געענטפערט, אז פּוילוס בלייבט אונטער וואך אין קיסריה, און אליין
alein un Kisaryah in vach unter blaibt Poylos az geentfert
himself and Caesarea in watch under remains Paul that answer

וועט ער אין גיכן ארויספארן אהין. ה דעריבער זאלן די
di zolen deriber ahin aroisforen gichn in er vet
the should therefore there about to depart a short time in he will

באפולמעכטיקטע צווישן אייך, האט ער געזאגט, מיטאראפקומען (מיט
mit mitaropkumen gezogt er hot aich tsvishen bafulmechtikte
with go down say he did you among most powerful

מיר), אויב עס איז דא עפעס אן אומרעכט אין דעם מאן, זאלן
zolen man dem in umrecht an epes do iz es oib mir
shall man this in injustice an something here is there if me

זיי אים אנקלאגן. ו און נאכן פארבלייבן ביי זיי נישט מער ווי
vi mer nisht zei bai farblaiben nochen un onklogen im zei
than more not them with remaining after and accuse him they

אכט אדער צען טעג, איז ער אראפּ קיין קיסריה; צומארגנס
tsumorgens Kisaryah kein arop er iz teg tsen oder acht
the next morning Caesarea to go down he is days ten or eight

האט ער זיך אנידערגעזעצט אויף דער ריכטער שטול, און באפוילן,
bafoilen un shtul richter der oif anidergezetst zich er hot
ordered and seat tribunal the on sat down himself he did

מען זאל ברענגען פּוילוסן. ז און ווען ער איז געקומען, האבן זיך
zich hoben gekumen iz er ven un Poylosn brengen zol men
themselves did come did he when and Paul bring shall they

די יידן , וועלכע זענען אראפּגעקומען פון ירושלים , געשטעלט
geshtelt Yerushalayim fun aropgekumen zenen velche Yidn di
stand Jerusalem from come down were who Judaeans the

ארום אים, ברענגענדיק א סך און שווערע באשולדיקונגען, וואס זיי
zei vos bashuldikungen shvere un sach a brengendik im arum
they which accusations heavy and many a bringing him around

האבן נישט געקענט באווייזן; ח בעת פּוילוס האט זיך פארטיידיקט:
farteidikt zich hot Poylos beis bavaizen gekent nisht hoben
defend himself did Paul while prove able to not were

25 Therefore Festus, having arrived
in the Province, after
shloshah yamim went
up from Caesarea to
Yerushalayim, 2 Where
the Rashei Hakohanim
and manhigim of the
Yehudim explained
to Festus the charges
keneged Rav Sha'ul, and
they were begging him,
3 Asking a favor from
him, that Festus might
summon Rav Sha'ul to
Yerushalayim, while
at the same time they
were forming a kesher
to kill him along the
way. 4 Festus answered
that Rav Sha'ul was
to be kept in Caesarea
and that Festus himself
intended quickly to go
there. 5 Therefore, those
in authority among you,
Festus says, should come
down with me, and if there
is anything in the wrong
about Rav Sha'ul, then
let them bring charges
against him. 6 And having
stayed with them no
more than shmonah or
asarah yamim, Festus
went down to Caesarea;
the next day he sat on
the Kes HaMishpat and
ordered Rav Sha'ul to
be brought in. 7 When
Rav Sha'ul came in, the
Judeans who had come
down from Yerushalayim
stood around him and
brought serious charges
keneged *(against)* him,
which they were not
able to prove. 8 Rav

נישט קעגן דער יידישער תורה, נישט קעגן דעם בית המקדש ,
Hamikdash beis dem kegen nisht toire Yiddisher der kegen nisht
HaMikdash Beis the against not Torah Jewish the against not

נישט קעגן קיסר האב איך עפעס געזינדיקט. [ט] פעסטוס אבער ,
ober Festus gezindikt epes ich hob Caesar kegen nisht
however Festus sinned anything I have Caesar against not

וועלנדיק געפינען חן ביי די יידן , האט ענטפערנדיק פוילוסן
Poylosn entferendik hot Yidn di bai chein gefinen velendik
Paul answering did Judaeans the with favor to find wanting

געזאגט: צי ווילסטו ארויפגיין קיין ירושלים , און דארטן פון מיר
mir fun dorten un Yerushalayim kein aroifgein vilstu tsi gezogt
me by there and Jerusalem to going up you want say

געמשפט ווערן וועגן די דאזיקע זאכן ? [י] האט פוילוס געזאגט: איך
ich gezogt Poylos hot zachn dozike di vegen veren gemishpet
I say Paul did things these the about to be judged

שטיי פארן קיסרס טריבונאל שטול, וואו איך דארף געמשפט ווערן;
veren gemishpet darf ich vu shtul tribunal Caesars farn shtei
to be judged must I where seat tribunal Caesar's before stand

יידן האב איך נישט געטאן קיין שום עוולה , ווי אפילו דו ווייסט
veist du afile vi avle shum kein geton nisht ich hob Yidn
know you even as injustice any no done not I have Judaeans

עס גאנץ גוט. [יא] און אויב איך בין דאך באגאנגען א פארברעך, און
un farbrech a bagangen doch bin ich oib un gut gants es
and crime a committed after all am I if and well quite this

האב געטאן עפעס , פאר וועלכן איך בין חייב מיתה, אויסמיידן איך
ich oismaiden mise chayev bin ich velchen far epes geton hob
I avoid death deserve am I which for something done have

מיך נישט צו שטארבן; אויב אבער קיין זאך איז נישט (אמת), פון
fun emes nisht iz zach kein ober oib shtarben tsu nisht mich
of truth not is thing any however if die to not me

וועלכע זיי באשולדיקן מיך, קען מיך קיינער נישט איבערגעבן צו זיי .
zei tsu ibergeben nisht keiner mich ken mich bashuldiken zei velche
them to give over not no one me can me accusing they which

איך אפעליר צום קיסר . [יב] דעמאלט האט פעסטוס זיך באראטן מיט
mit baroten zich Festus hot demolt Caesar tsum apelir ich
with confer self Festus did then Caesar to the appeal I

זיינע יועצים , און האט געענטפערט: צום קיסר האסטו אפעלירט,
apelirt hostu Caesar tsum geentfert hot un yoyetsim zaine
appealed you have Caesar to the answer did and advisors his

צום קיסר וועסטו גיין !
gein vestu Caesar tsum
go will you Caesar to the

Sha'ul defended himself, saying, Neither keneged the Torah nor keneged the Beis Hamikdash nor keneged Caesar have I done anything wrong.
[9] But Festus, wishing to grant the Judeans a favor, said in reply to Rav Sha'ul, Do you want to go up to Yerushalayim to be judged by me there concerning these things?
[10] And Rav Sha'ul said, I am standing before the Kes HaMishpat of Caesar, where it is necessary for me to be tried. I have done no wrong to my Jewish people, as you also have da'as very well.
[11] Now if I have done wrong and am worthy of mavet, I am not trying to escape the penalty. But if there is nothing to the charges these bring against me, no one is able to hand me over to them. Therefore, I appeal to Caesar. [12] Then Festus, having talked with his council, answered, To Caesar you have appealed, to Caesar you will go.

[יג] און נאכן אפלויף פון אייניקע טעג, איז דער קעניג אגריפא
Agrippa kenig der iz teg einike fun oploif nochen un
Agrippa king the did days some of the course after and

מיט בערעניקא געקומען קיין קיסריה און האבן באגריסט פעסטוסן.
Festusn bagrist hoben un Kisaryah kein gekumen Bernice mit
Festus greet did and Caesarea to come Bernice with

[יד] און היות זיי האבן דארט פארברענגט א סך טעג, האט
hot teg sach a farbrengt dort hoben zei heyoys un
did days many a spend time there have they given that and

פעסטוס געלייגט פארן קעניג פוילוסנס זאך, זאגנדיק: פעליקס האט
hot Feliks zogendik zach Poylosns kenig farn geleigt Festus
did Felix saying case Paul's the king before put Festus

[13] After several yamim had passed, Agrippa HaMelech and Bernice arrived in Caesarea, having paid their respects to Festus.
[14] And while they were spending many yamim there, Festus laid out to the Melech the things with respect to Rav

איבערגעלאזט א געוויסן מאן אין קייטן, טו וועגן וועמען, ווען איך בין
bin ich ven vemen vegen keitn in man gevisen a ibergelozt
am I when whom about chains in man certain a left behind

געקומען קיין ירושלים , די יידישע הויפט כהנים און זקנים זענען
zenen zkeinem un koyanim hoipt Yiddishe di Yerushalayim kein gekumen
did elders and kohenim chief Jewish the Jerusalem to come

דערשינען פאר מיר, פארלאנגענדיק אן אורטייל קעגן אים; טז וועמען
vemen im kegen urteil an farlangendik mir far dershinen
whom him against verdict a demanding me before appeared

איך האב געענטפערט, אז עס איז נישט דער מנהג ביי רוימער
Roymer bai minheg der nisht iz es az geentfert hob ich
Romans with custom the not is it that answer did I

איבערצוגעבן א מענטשן (צום טויט) איידער דער באשולדיקטער האט
hot bashuldikter der eider toit tsum mentshn a ibertsugeben
has accused the before death to the man a to give over

די באשולדיקער פאר זיך פנים אל פנים , און באקומט א
a bakumt un ponem el ponem zich far bashuldiker di
an receives and face to face himself before accusers the

געלעגנהייט זיך צו פארטיידיקן אויף דער באשולדיקונג. יז ווען
ven bashuldikung der oif farteidiken tsu zich gelegenheit
when accusation the on defend to himself opportunity

דעריבער זיי זענען זיך אהער צוזאמענגעקומען , האב איך נישט
nisht ich hob tsuzamengekumen aher zich zenen zei deriber
not I did come together here themselves did they therefore

געמאכט קיין אויפהאלט, (נאר גלייך) דעם אנדערן טאג מיך
mich tog andern dem glaich nor oifhalt kein gemacht
me day next the immediately but delay any make

געזעצט אויף דער ריכטער שטול און באפוילן, מען זאל ברענגען דעם
dem brengen zol men bafoilen un shtul richter der oif gezetst
the bring shall they ordered and seat tribunal the on sat

מאן. יח קעגן וועמען די באשולדיקער, אוועקשטעלנדיק זיך ,
zich avekshtelendik bashuldiker di vemen kegen man
themselves standing up accusers the whom against man

האבן נישט געברענגט קיין שום באשולדיקונג פון פארברעכנס, ווי איך
ich vi farbrechns fun bashuldikung shum kein gebrengt nisht hoben
I as crimes of indictment any no bring not did

האב חושד געווען, יט נאר האבן געהאט געוויסע טענות צו אים
im tsu taines gevise gehat hoben nor geven choished hob
him to complaints certain have did but was suspected had

וועגן זייער אייגענער אמונה, און וועגן א געוויסן יהושע/ישוע ,
Yeshua/Yehoshua gevisen a vegen un emune eigener zeier vegen
Yehoshua certain a about and faith own their about

וועלכער איז געשטארבן, און וואס פוילוס זאגט, אז ער לעבט. כ און איך,
ich un lebt er az zogt Poylos vos un geshtorben iz velcher
I and lives he that says Paul who and died is who

זייענדיק אין ספק בנוגע דער אויספארשונג פון אזעלכע שאלות , האב
hob shailes azelche fun oisforshung der benegeie sofek in zaiendik
did questions such of investigation the about doubt in being

געפרעגט, צי ער וויל גיין קיין ירושלים און דארטן געמשפט ווערן
veren gemishpet dorten un Yerushalayim kein gein vil er tsi gefregt
to be judged there and Jerusalem to go wants he if ask

וועגן די דאזיקע זאכן . כא אזויווי אבער פוילוס האט אפעלירט, צו
tsu apelirt hot Poylos ober azoivi zachn dozike di vegen
to appeal did Paul however since matters these the about

Sha'ul, saying, There is a man here who was left behind in the beis hasohar by Felix. 15 When I went to Yerushalayim, the Rashei Hakohanim and the Zekenim of the Yehudim informed me about this man, requesting keneged him a sentence of condemnation. 16 I answered them that it violated Roman law to hand over any man before the accused met face to face with his accusers and had an opportunity for a hitstaddekut *(defense)* concerning the accusation. 17 Therefore, they were assembled here; I allowed no delay, and on the next day, I sat down on the Kes HaMishpat and ordered the man brought in. 18 But when the accusers stood up, no charge were they bringing of any crimes I was expecting. 19 Instead it was an internal matter having to do with questions regarding Orthodox Judaism, and certain disagreements they had with Rav Sha'ul, and regarding a certain Yehoshua who was deceased, but whom Rav Sha'ul asserted was alive. 20 Since I was not qualified to investigate these religious questions, I was saying he might wish to go to Yerushalayim and there to be judged concerning these things. 21 But Rav Sha'ul appealed that he

בלייבן אין ארעסט ביז צו דעם קיסרס אנטשיידונג, האב איך באפוילן,
bafoilen ich hob antsheidung Caesars dem tsu biz arest in blaiben
order I have decision Caesar's the to until arrest in remain

ער זאל באוואכט ווערן, ביז איך וועל אים שיקן צום קיסר. כב און
un Caesar tsum shiken im vel ich biz veren bavacht zol er
and Caesar to the send him will I until to be guarded shall he

אגריפא האט געזאגט צו פעסטוסן: איך אליין וואלט אויך געוואלט הערן
heren gevolt oich volt alein ich Festusn tsu gezogt hot Agrippa
hear want also would myself I Festus to say did Agrippa

דעם מענטשן. צומארגנס, האט ער געזאגט, וועסטו אים הערן.
heren im vestu gezogt er hot tsumorgens mentshn dem
hear him will you say he did tomorrow man the

כג צומארגנס דעריבער, ווען אגריפא איז געקומען מיט
mit gekumen iz Agrippa ven deriber tsumorgens
with come is Agrippa when therefore the next morning

בערעניקא מיט גרויס פאראד, און זענען אריינגעגאנגען אינם געריכטזאל
gerichtzal inem araingegangen zenen un parad grois mit Bernice
great hall in the go in did and fanfare great with Bernice

מיט די הויפטלייט און אנגעזעענסטע מענער פון דער
der fun mener ongezeenste un hoiptlait di mit
the of men most prominent and military commanders the with

שטאט, האט פעסטוס געגעבן א באפעל, מען זאל ברענגען פוילוסן.
Poylosn brengen zol men bafel a gegeben Festus hot shtot
Paul bring shall there order an give Festus did city

כד און פעסטוס האט געזאגט; קעניג אגריפא, און איר אלע מענער, וועלכע
velche mener ale ir un Agrippa kenig gezogt hot Festus un
who men all you and Agrippa King say did Festus and

זענען (דא) אנוועזנד ביי אונדז, איר זעט דעם דאזיקן (מענטשן),
mentshn dozikn dem zet ir undz bai onvezend do zenen
man this the see you us with present here are

וועגן וועמען די גאנצע מאסע פון די יידן האט מיך געבעטן אין
in gebeten mich hot Yidn di fun mase gantse di vemen vegen
in begged me has Judaeans the of mass whole the whom about

ירושלים און אויך דא , שרייענדיק, אז ער טאר לענגער נישט
nisht lenger tor er az shraiendik do oich un Yerushalayim
not longer may he that shouting here also and Jerusalem

לעבן. כה איך האב אבער פארשטאנען, אז ער האט גארנישט געטאן,
geton gornisht hot er az farshtanen ober hob ich leben
done nothing had he that understand however did I live

פאר וועלכן ער זאל זיין חייב מיתה; נאר ווייל ער אליין האט
hot alein er vail nor mise chayev zain zol er velchen far
has himself he because but death liable be shall he which for

אפעלירט צום קיסר , האב איך באשלאסן אים צו שיקן. כו איך האב
hob ich shiken tsu im bashlosen ich hob Caesar tsum apelirt
have I send to him decide I did Caesar to the appealed

אבער נישט עפעס גענויעס צו שרייבן וועגן אים צו מיין האר .
Har main tsu im vegen shraiben tsu genoies epes nisht ober
Master my to him about write to specific something not however

דערפאר האב איך אים געברענגט פאר אייך, און איבערהויפט פאר
far iberhoipt un aich far gebrengt im ich hob derfar
before above all and you before bring him I did therefore

דיר, קעניג אגריפא, כדי נאך דער אויספארשונג זאל איך האבן וואס
vos hoben ich zol oisforshung der noch kedei Agrippa kenig dir
what have I shall investigation the after so that Agrippa King you

be kept in custody for
the decision of Caesar,
so I ordered him to be
kept until I send him to
Caesar. 22 And Agrippa said
to Festus, I was desiring
also myself to hear Rav
Sha'ul. Then Festus says,
Tomorrow you will hear
him.

23 Then on the next
day Agrippa and
Bernice came with
great pomp and entered
into the auditorium
along with both the
military tribunes and
the chashuve anashim
of Caesarea. And Festus
the Moshel gave orders
to have Rav Sha'ul
brought in. 24 And
Festus says, Agrippa
HaMelech and all here
present with us, you
see this man about
whom K'lal Yisroel
has petitioned me,
both in Yerushalayim
and here, shouting
that he is no longer
fit to live. 25 But I
found he has done
nothing worthy of
mavet, and when he
appealed to Caesar, I
decided to send him.
26 But I have nothing
definite to write to our
sovereign; therefore,
I especially brought
him before you, O
Agrippa HaMelech, so
that, after you have
examined him, I may
have something I may
write. 27 For it seems

צו שרייבן . [כז] ווארום עס שיינט מיר אויס נישט לאגיש, צו שיקן א
a shiken tsu logish nisht ois mir shaint es vorem shraiben tsu
a send to logical not from me seems it because write to

געפאנגענעם, און נישט אנצוגעבן די באשולדיקונגען קעגן אים.
im kegen bashuldikungen di ontsugeben nisht un gefangenem
him against accusations the to present not and prisoner

כו

און אגריפא האט געזאגט צו פוילוסן: עס איז דיר דערלויבט צו
tsu derloibt dir iz es Poylosn tsu gezogt hot Agrippa un
to permitted you is it Paul to say did Agrippa and

רעדן פאר דיר אליין. דעמאלט האט פוילוס אויסגעשטרעקט די
di oisgeshtrekt Poylos hot demolt alein dir far reden
the stretch out Paul did then alone you for speak

האנט און זיך פארטיידיקט:
farteidikt zich un hant
defended himself and hand

[ב] איך שעץ מיך גליקלעך , אָ קעניג אגריפא, וואס איך דארף
darf ich vos Agrippa kenig o gliklech mich shets ich
must I that Agrippa King o fortunate myself value I

מיך היינט פארטיידיקן פאר דיר וועגן אלעם, וואס די יידן
Yidn di vos alem vegen dir far farteidiken haint mich
Judaeans the which all about you before defend today myself

קלאגן מיך אָן; [ג] איבערהויפט ווייל דו ביסט א קענער פון
fun kener a bist du vail iberhoipt on mich klogen
of knowledgeable a are you because above all on me accuse

אלע מנהגים און שאלות ביי יידן; דערפאר בעט איך דיך,
dich ich bet derfar Yidn bai shailes un minhogem ale
you I beg therefore Jews among questions and customs all

דו זאלסט מיך אויסהערן מיט געדולד . [ד] וואס שייך מיין
main shaich vos geduld mit oisheren mich zolst du
my concerning who patience with hear out me you shall you

שטייגער לעבן פון דער יוגנט אָן , וועלכער איז געווען פונם
funem geven iz velcher on yugnt der fun leben shteiger
from the was is which onwards youth the from life manner of

סאמע אנהויב צווישן מיין פאלק אין ירושלים , ווייסן אלע יידן,
Yidn ale veisen Yerushalayim in folk main tsvishen onhoib same
Jews all know Jerusalem in people my among beginning very

[ה] און קענען מיך שוין פון לאנג , זיי זאלן נאר וועלן עדות
eides velen nor zolen zei lang fun shoin mich kenen un
witness want only should they long time for already me know and

זאגן , אז לויט דער שטרענגסטער כיתה פון אונדזער אמונה
emune undzer fun kite shtrengster der loit az zogen
faith our of sect strictest the according to that say

האב איך געלעבט, א פרוש . [ו] און איצט שטיי איך געמשפט צו ווערן
veren tsu gemishpet ich shtei itst un Parush a gelebt ich hob
be to judged I stand now and Pharisee a live I did

צוליב דער האפענונג פון דער הבטחה , וועלכע ה׳ האט
hot Hashem velche havtachah der fun hofenung der tsulib
did Hashem which promise the of hope the on account of

געמאכט צו אונדזערע אבות , [ז] צו וועלכער אונדזערע צוועלף שבטים,
shvotim tsvelf undzere velcher tsu avot undzere tsu gemacht
tribes twelve our whom to fathers our to make

דינענדיק ה׳ בהתמדה יומם ולילה , האפן צו דערגרייכן .
dergreichen tsu hofn volayle yoymem behasmode Hashem dinendik
obtain to hope and night day with diligence Hashem serving

unreasonable to me sending a prisoner and not having charges to report against him.

26 And Agrippa said to Rav Sha'ul, It is permitted for you to speak concerning yourself. Then Rav Sha'ul, having stretched out his hand, was making his hitstaddekut *(defense)*, saying,

[2] I have considered myself fortunate that it is before you, Agrippa HaMelech, that I am able to make my hitstaddekut today concerning everything of which I am accused by Yehudim. [3] Most of all, you are a bukki *(expert, meivin)* in all the minhagim and issues of the Yehudim; therefore, I beg you to listen patiently to me. [4] All the Yehudim have da'as of my Yiddishkeit from my earliest youth, a life spent from the beginning among my own people and in Yerushalayim.
[5] They have had da'as of this for a long time, if they are willing to bear edut, that according to the most machmir kat of our Orthodox Jewish faith my life has been lived out as a Parush. [6] And now I stand here on trial on account of my tikvah in the havtacha made to Avoteinu, [7] A havtacha Sheneym Asar Shevateinu have tikvah to attain, as they with earnestness

וועגן דער האפענונג ווער איך אנגעקלאגט פון די יידן , אָ קעניג!
kenig o Yidn di fun ongeklogt ich ver hofenung der vegen
King o Judaeans the by accused I am hope that about

ח פארוואס האלט מען עס ביי אייך פאר אומגלויבלעך, אז ה׳
Hashem az umgloiblech far aich bai es men halt farvos
Hashem that unbelievable for you with it it be consider why

וועקט אויף טויטע ? ט איך אליין טאקע האב מיר געטראכט, אז
az getracht mir hob take alein ich toite oif vekt
that think me did actually myself I the dead on wake

איך מוז א סך טאן קעגן דעם נאמען פון יהושע/ישוע פון
fun Yeshua/Yehoshua fun nomen dem kegen ton sach a muz ich
of Yehoshua of name the against do many a must I

נצרת . י און האב עס אויך געטאן אין ירושלים ; און פיל פון
fun fil un Yerushalayim in geton oich es hob un Natseret
of much and Jerusalem in do also it did and Natseret

די הייליקע האב איך איינגעשלאסן אין תפיסות, האבנדיק באקומען
bakumen hobendik tfises in aingeshlosen ich hob heilike di
received having prisons in lock I did holy ones the

מאכט פון די הויפט כהנים ; און ווען מען האט זיי אומגעבראכט
umgebracht zei hot men ven un koyanim hoipt di fun macht
killed them has they when and kohenim chief the of power

האב איך צוגעשטימט דערצו. יא און אין אלע שולן האב איך זיי
zei ich hob shuln ale in un dertsu tsugeshtimt ich hob
them I did synagogues all in and to it agree I did

אפט באשטראפט, און זיי געצוואונגען צו לעסטערן ; און זייענדיק
zaiendik un lesteren tsu getsvungen zei un bashtroft oft
being and blaspheme to compelled them and punish often

אויסערסט צארנדיק אויף זיי , האב איך זיי גערודפט אפילו ביז אין
in biz afile geroideft zei ich hob zei oif tsorendik oiserst
as as far even persecute them I did them on furious extremely

שטעט חוץ לארץ . יב און בשעת איך בין געפארן וועגן דעם
dem vegen geforen bin ich beshas un laerets chuts shtet
that about traveling was I while and the country outside cities

קיין דמשק מיט רשות און אויפטראג פון די הויפט כהנים ,
koyanim hoipt di fun oiftrag un reshus mit Damascus kein
kohenim chief the of warrant and authority with Damascus to

יג האב איך אין מיטן טאג געזען אונטערוועגנס, אָ קעניג, א ליכט
licht a kenig o untervegns gezen tog miten in ich hob
light a King o on the way see day middle of in I did

פון הימל , העלער ווי די זון , (וואס) האט מיך ארומגעלויכטן
arumgeloichten mich hot vos zun di vi heler himel fun
shone around me did which sun the than brighter heaven from

און די , וואס זענען געפארן מיט מיר. יד און ווען מיר אלע זענען
zenen ale mir ven un mir mit geforen zenen vos di un
did all we when and me with traveling were who the and

אנידערגעפאלן אויף דער ערד . האב איך געהערט א קול , וואס האט
hot vos kol a gehert ich hob erd der oif anidergefalen
did which voice a heard I did ground the on fall down

צו מיר געזאגט אויף לשון קודש : שאול, שאול וואס פארפאלגסטו
farfolgstu vos Shaul Shaul kodesh loshen oif gezogt mir tsu
do you persecute why Saul Saul holy language in say me to

מיך ? עס איז שווער פאר דיר צו שטויסן קעגן שפיציקע שטעקנס.
shtekens shpitsike kegen shtoisen tsu dir far shver iz es mich
goads the pointed against push to you for hard is it me

worship Hashem yomam
valailah. It if for this tikvah,
your Excellency, that I
am accused by Yehudim!
8 Why is it considered
incredible by any of you
that Hashem makes the
Mesim to stand up alive?
9 Indeed, I myself thought
it necessary to do many
opposing things against
ha-Shem of Yehoshua
from Natzeret. 10 And
these things I also did in
Yerushalayim; and armed
with samchut received from
the Rashei Hakohanim,
many of the kedoshim
I locked up in the beis
hasohar; and I cast my
vote keneged *(against)*
them when they received
the death penalty. 11 And
throughout all the shuls
I often punished them,
forcing them to commit
Chillul Hashem giddduf
(blasphemy), and since I was
so enraged against them,
I was bringing redifah on
them even as far as foreign
cities. 12 And while doing
these very things, as I
was traveling to Damascus
with authorization and
permission from the Rashei
Hakohanim, 13 At noon on
the derech, O Melech, I saw
from Shomayim an ohr,
more brilliant than the
shemesh, shining around
me and around the ones
traveling with me. 14 And
we all fell down to the
ground. Then I heard a
kol saying to me in the
language of the Hebrews,
Sha'ul, Sha'ul, why are

טו און איך האב געזאגט: ווער ביסטו , האר? און דער האר האט געזאגט:
gezogt hot Har der un Har bistu ver gezogt hob ich un
said has L-rd the and L-rd you are who said had I and

איך בין יהושע/ישוע , וועמען דו פארפאלגסט. טז נאר הויב דיך
dich hoib nor farfolgst du vemen Yeshua/Yehoshua bin ich
you begin but persecute you whom Yehoshua am I

אויף, און שטעל דיך אויף דיינע פיס; ווארום פאר דעם דאזיקן האב
hob dozikn dem far vorem fis daine oif dich shtel un oif
did this the for because feet your on yourself stand and on

איך מיך צו דיר באוויזן, דיך צו מאכן פאר א דינער און עדות
eides un diner a far machen tsu dich bavizen dir tsu mich ich
witness and servant a for make to you appear you to myself I

פון דעם, וואס דו האסט געזען פון מיר, און פון די זאכן , אין וועלכע
velche in zachn di fun un mir fun gezen host du vos dem fun
which in things the of and me of seen have you which that of

איך וועל מיך צו דיר באווייזן; יז איך וועל דיך מציל זיין פון דעם
dem fun zain matsl dich vel ich bavaizen dir tsu mich vel ich
that from do save you will I appear you to myself will I

(יידישן) פאלק און פון די אומות (העולם), צו וועלכע איך
ich velche tsu hooilem umes di fun un folk Yiddishn
I which to of the world nations the from and people Judaean

שיק דיך, יח אויפצועפענען זייערע אויגן, אז זיי זאלן זיך
zich zolen zei az oigen zeiere oiftsuefenen dich shik
themselves should they that eyes their to open up you send

אומקערן פון דער פינצטערניש צום ליכט, און פון דער מאכט פונם
funem macht der fun un licht tsum fintsternish der fun umkeren
of the power the from and light to the darkness the from return

שׂטן צו ה' , כדי זיי זאלן באקומען פארגעבונג פון זינד, און
un zind fun fargebung bakumen zolen zei kedei Hashem tsu Satan
and sin of forgiveness received should they so that Hashem to Satan

א ירושה צווישן די , וועלכע זענען געהייליקט געווארן דורך
durch gevoren geheilikt zenen velche di tsvishen yerushe a
through become holy are who those among inheritance an

(דרך ה') אמונה אין מיר. יט דערפאר, אָ קעניג אגריפא, בין איך
ich bin Agrippa kenig o derfar mir in emune Hashem derech
I am Agrippa King o therefore me in faith Hashem way of

נישט געווארן אומגעהארכזאם צו דעם חיזיון פון הימל ; כ נאר
nor himel fun chizoyen dem tsu umgehorchzam gevoren nisht
but heaven from vision the to disobedient become not

ערשטנס צו די אין דמשק און אין ירושלים , און איבערן גאנצן
gantsn ibern un Yerushalayim in un Damascus in di tsu ershtns
entire over and Jerusalem in and Damascus in those to first

לאנד יהודה , און צו די אומות העולם האב איך געדרשנט , אז
az gedarshent ich hob hooilem umes di tsu un Yehude land
that preached I have of the world nations the to and Yehudah land

זיי זאלן תשובה טאן און זיך אומקערן צו ה' , און
un Hashem tsu umkeren zich un ton tshuve zolen zei
and Hashem to return themselves and do repentance should they

טאן מעשים (טובים), וואס זענען ראוי פון תשובה . כא צוליב דעם
dem tsulib tshuve fun roe zenen vos tovim maisim ton
the for repentance of worthy are which good deeds do

דאזיקן האבן מיך יידן געכאפט אינם בית המקדש , און האבן
hoben un Hamikdash beis inem gechapt Yidn mich hoben dozikn
did and HaMikdash House in the seized Judaeans me have this

you bringing redifah upon
me? It is hard for you
to kick keneged *(against)*
the prod.
15 And I said,
Who are you Adoni?
And HaAdon said, I am
Yehoshua upon whom
you are bringing redifah.
16 But get up and stand on
your feet. For this tachlis,
then, I appeared to you,
to give you s'michah as
a mesharet, an eved, and
an eidus *(witness)*, both
of what things you have
seen and the things which
I will reveal to you.
17 I
will deliver you from your
own people and from the
Goyim to whom I am
sending you,
18 To open
their eyes, to turn them
from choshech to ohr
and from the samchut
of HaSatan to Hashem,
that they receive selichat
avon and nachalah among
the ones having been
set apart in kedushah
by emunah in me.
19 O
Agrippa HaMelech, I was
not disobedient to the
chazon from Shomayim.
20 But beginning with the
ones in Damascus and also
with those in Yerushalayim,
and with all the region
of Yehudah and with the
Goyim, I was preaching
they should make teshuva
and turn to Hashem, doing
ma'asim worthy of teshuva.
21 Because of these things,
the unbelieving Yehudim
seized me while I was
in the Beis Hamikdash,
and were trying to kill
me.
22 To this day I have

פארזוכט מיך צו טייטן. כב דעריבער אזוי ווי איך האב באקומען די הילף,
farzucht mich tsu teiten deriber azoivi ich hob bakumen di hilf
attempt me to kill therefore since I have received the help

וואס איז פון ה׳ , שטיי איך ביז צום היינטיקן טאג, עדות
vos iz fun Hashem shtei ich biz tsum haintikn tog eides
which is from Hashem stand I until to the today's day witness

זאגנדיק פאר קליין און פאר גרויס, און זאג נישט קיין שום זאך
zogendik far klein un far grois un zog nisht kein shum zach
saying before small and before great and tell not any in no way thing

אחוץ דאס, וואס די נביאים און משה (רבינו) האבן געזאגט,
achuts dos vos di neviim un Moshe Rabbeinu hoben gezogt
except this which the prophets and Moses Rebbeinu did say

אז עס וועט געשען: כג אז דער משיח וועט ליידן, און אז ער,
az es vet geshen az der Moshiach vet laiden un az er
that it would happen that the Moshiach will suffer and that He

דער ערשטער אויפצושטיין תחית המתים , וועט אנזאגן א
der ershter oiftsushtein techiyas hameysim vet onzogen a
the first to rise resurrection of the dead ones will proclaim a

ליכט צום (יידישן) פאלק און צו די אומות (העולם).
licht tsum Yiddishn folk un tsu di umes hooilem
to the light Jewish people and to the nations of the world

כד און בשעת ער האט אזוי גערעדט צו זיין פארטיידיקונג, האט
un beshas er hot azoi geredt tsu zain farteidikung hot
and while he had so spoken for his defense did

פעסטוס געזאגט מיט א הויך קול: פוילוס, דו ביסט אראפ פונם
Festus gezogt mit a hoich kol Poylos du bist arop funem
Festus say with a loud voice Paul you have lost from

זינען; דאס פילע לערנען דערפירט דיך צו משוגעת. כה פוילוס אבער
zinen dos file lernen derfirt dich tsu meshugas Poylos ober
senses the learning great leads you to madness Paul however

האט געזאגט: איך בין נישט משוגע , אָ נאבעלער פעסטוס, נאר איך
hot gezogt ich bin nisht meshuge o nobeler Festus nor ich
did say I am not crazy o noble Festus but I

רעד ווערטער פון אמת און ניכטערקייט. כו ווארום וועגן די דאזיקע
red verter fun emes un nichterkeit vorem vegen di dozike
speak words of truth and sobriety because about the these

זאכן , ווייסט דער קעניג, צו וועמען איך רעד אויך מיט דרייסטקייט;
zachn veist der kenig tsu vemen ich red oich mit dreistkeit
things knows the king to whom I speak also with boldness

ווארום איך בין בטוח , אז פון די דאזיקע זאכן איז אים גארנישט
vorem ich bin betuech az fun di dozike zachn iz im gornisht
because I am confident that of the these things is him nothing

פארהוילן, ווייל עס איז נישט געטאן געווארן אין א (געהיים) ווינקל.
farhoilen vail es iz nisht geton gevoren in a geheim vinkel
hidden because it is not done become in a secret corner

כז קעניג אגריפא, צי גלויבסטו די נביאים ? איך ווייס, אז דו
kenig Agrippa tsi gloibstu di neviim ich veis az du
King Agrippa do you believe the prophets I know that you

גלויבסט! כח און אגריפא (האט געזאגט) צו פוילוסן: עס פעלט נישט קיין
gloibst un Agrippa hot gezogt tsu Poylosn es felt nisht kein
believe and Agrippa did say to Paul it lacking not any

סך , און דו האסט מיך איבערגערעדט צו ווערן א (דרך ה׳)
sach un du host mich ibergeredt tsu veren a derech Hashem
many and you have me persuaded to become a of way Hashem

obtained ezer *(help)* from Hashem, to stand and give solemn edut *(testimony)* before both ketanim and Gedolim, testifying about nothing beyond the Orthodox Jewish faith based on what the Nevi'im and Moshe Rabbenu said would happen: 23 That is, the yissurim *(sufferings)* of Rebbe, Melech HaMoshiach, and that by being rishon to stand up alive in the Techiyas HaMoshiach, he would proclaim ohr both to K'lal Yisroel and the Nations.

24 And while he was saying these things in his hitstaddekut, Festus in a kol gadol shouts, Rav Sha'ul, all your yeshiva learning has made you meshuggah! 25 But Rav Sha'ul says, I am not meshuggah, most excellent Festus; I am speaking devarim of Emes and Ta'am *(Reason)*. 26 For HaMelech has da'as of these matters, to whom also I am speaking freely, for I am sure that absolutely none of these things escape his notice, for this has not been done in a corner. 27 Agrippa HaMelech, do you believe in the Nevi'im? I have da'as that you do believe. 28 And Agrippa said to Rav Sha'ul, You think, do you, that as quick as that you can make

משיחיסט ! כט און פּוילוס (האָט געזאָגט): הלוואי, זאָל ה׳ געבן,
Moshichist un Poylos hot gezogt halevai zol Hashem geben
Meshichist and Paul did say I wish shall Hashem give

צי מיט ווייניק צי מיט אַ סך , אַז נישט נאָר דו אַליין , נאָר
tsi mit tsi veinik mit a sach az nisht nor du alein nor
whether with few or with a many that not only you yourself but

אויך אַלע, וועלכע הערן מיך היינט, זאָלן ווערן אַזעלכע, ווי איך בין,
oich ale velche heren mich haint zolen veren azelche vi ich bin
also all who hear me today shall become such as I am

(נאָר) אָן די דאָזיקע קייטן.
nor on di dozike keitn
but the without these chains

ל און דער קעניג איז אויפגעשטאַנען און דער גובערנאַטאָר און
un der kenig iz oifgeshtanen un der gubernator un
and the king is stand up again and the governor and

בערעניקא און די , וואָס זענען געזעסן מיט זיי ; לא און בשעתן
Bernice un di vos zenen gezesen mit zei un beshasn
Bernice and the who are sitting with them and while

אַוועקגיין, האָבן זיי גערעדט איינס מיטן אַנדערן, אַזוי צו זאָגן :
avekgein hoben zei geredt eins miten andern azoi tsu zogen
departing did they speak one with the other so to say

דער דאָזיקער מענטש האָט גאָרנישט געטאָן, פאַר וועלכן ער זאָל זיין
der doziker mentsh hot gornisht geton far velchen er zol zain
the this one man has nothing done for which he shall be

חייב מיתה אָדער קייטן. לב און אַגריפּאַ האָט געזאָגט צו פעסטוסן:
chayev mise oder keitn un Agrippa hot gezogt tsu Festusn
liable death or chains and Agrippa did say to Festus

דער דאָזיקער מענטש וואָלט געקענט באַפרייט ווערן, אויב ער וואָלט נישט
der doziker mentsh volt gekent bafrait veren oib er volt nisht
the this one man would be able set free to be if he would not

אַפּעלירט צום קיסר.
apelirt tsum Caesar
appealed to the Caesar

כז און ווי עס איז באַשלאָסן געוואָרן, אַז מיר זאָלן זיך
un vi es iz bashlosen gevoren az mir zolen zich
and as it is decided been that we should ourselves

אַוועקשיפן קיין איטאַליען, האָט מען איבערגעגעבן פּוילוסן מיט
avekshifen kein Italy hot men ibergegeben Poylosn mit
sail away to Italy has they handed over Paul with

אייניקע אַנדערע געפאַנגענע צו אַן אָפיציר, מיטן נאָמען יוליוס, פון
einike andere gefangene tsu an ofitsir miten nomen Yulius fun
some other prisoners to an officer with the name Julius from

דער (אויגוסטישן) קיסרס אָפּטיילונג. ב און נאָכן איינשטייגן אויף אַ
der Augustishn Caesars opteilung un nochen ainshtaigen oif a
the Augustus Caesar's cohort and after boarding on a

שיף פון אַדראַמיציום, וועלכע האָט געזאָלט גיין צו די מקומות פון
shif fun Adramyttium velche hot gezolt gein tsu di mekoimes fun
ship from Adramyttium which has supposed go to the ports of

די (קליין) אַזיאַטישע ים ברעגעס, זענען מיר אָפּגעפאָרן, און מיט
di klein Asiatic yam breges zenen mir opgeforen un mit
the Minor Asian sea shores did we sail away and with

אונדז איז געווען אַריסטאַרכוס, אַ מאַצעדאָניער פון טעסאַלאָניקאַ. ג און
undz iz geven Aristarchus a Macedonian fun Tesalonika un
us is was Aristarchus a Macedonian of Thessalonica and

me mekabel Rebbe,
Melech HaMoshiach?
29 But Rav Sha'ul said,
I would daven that
Hashem, quickly or not,
might make not only
you but all listening to
me today as I am, apart
from these sharsherot
(chains).

30 HaMelech and
the Moshel and
Bernice and the ones
sitting with them
got up. 31 And having
withdrawn, they
were saying to one
another, This man
does nothing worthy
of the death penalty
or imprisonment.
32 And Agrippa said
to Festus, This man
could have been
released, if he had
not appealed to
Caesar.

27 And when it
was decided
that we set sail to
Italy, they were
handing over both
Rav Sha'ul and some
other prisoners to a
centurion, Julius by
name, of the Imperial
Cohort. 2 And having
embarked in an oniyah
of Adramyttium about to
sail to the ports along
the coast of Asia, we
set sail, Aristarchus
a Macedonian of
Thessalonika being
with us. 3 The next

דעם אנדערן טאג זענען מיר אנגעקומען קיין צידון ; און יוליוס האט זיך
zich hot Yulius un Tsidon kein ongekumen mir zenen tog andern dem
self has Julius and Tzidon to arrive we did day next the

באצויגן מענטשלעך צו פוילוסן, און אים דערלויבט צו גיין צו זיינע
zaine tsu gein tsu derloibt im un Poylosn tsu mentshlech batsoigen
his to go to permit him and Paul to humanely behave

פריינד, כדי צו קומען צו זיך. [ד] און פון דארטן זענען מיר אוועק
avek mir zenen dorten fun un zich tsu kumen tsu kedei fraind
depart we did there from and self to come to so that friends

און זיך פארבייגעשיפט (די אינדזל) קפריסין, צוליב דעם,
dem tsulib Cyprus indzel di farbaigeshift zich un
that on account of Cyprus island of the sailed passing ourselves and

וואס די ווינטן זענען געווען קעגן אונדז. [ה] און אריבערפארנדיק דעם
dem ariberforendik un undz kegen geven zenen vintn di vos
the sailing over and us against were are winds the which

ים ביי קיליקיען און פאמפיליען, זענען מיר געקומען קיין מירא אין
in Mira kein gekumen mir zenen Pamphylia un Cilicia bai yam
in Myra to come we did Pamphylia and Cilicia beside sea

ליציען. [ו] און דארטן האט דער אפיציר געפונען אן אלעקסאנדרינישע
Aleksandrinishe an gefunen ofitsir der hot dorten un Lycia
Alexandrian an find officer the did there and Lycia

שיף, וואס איז געפארן קיין איטאליען, און האט אונדז ארויפגעזעצט
aroifgezetst undz hot un Italy kein geforen iz vos shif
seat upon us did and Italy to sailing was which ship

אויף דער דאזיקער. [ז] און במשך פון א סך טעג זענען מיר
mir zenen teg sach a fun bemeshech un doziker der oif
we did days many a of in the course and this one the on

געפארן פאמעלעך און זענען קוים אנגעקומען קיין קנידוס, און ווייל
vail un Knidus kein ongekumen koim zenen un pamelech geforen
because and Cnidus to arrive barely did and slowly travel

דער ווינט האט אונדז נישט דערלאזט, זענען מיר געפארן פארביי דער
der farbai geforen mir zenen derlozt nisht undz hot vint der
the past travel we did allow not us did wind the

(אינדזל) קרעטע, אנטקעגנאיבער סאלמאנע; [ח] און פארנדיק מיט
mit forendik un Salmone antkegeniber Crete indzel
with sailing away and Salmone opposite Crete island of

מי ביים ים ברעג, זענען מיר געקומען צו אן ארט, וואס האט
hot vos ort an tsu gekumen mir zenen breg yam baim mi
was which place a to come we did shore sea by the effort

געהייסן שיינער האפן נאענט פון דער שטאט לאזעא.
Lasea shtot der fun noent hofn sheiner geheisen
Lasea city of the of near Havens Fair called

[ט] און ווען א סך צייט איז פארגאנגען, און די נסיעה איז שוין
shoin iz nesie di un fargangen iz tsait sach a ven un
already had voyage the and passed had time many a when and

געווארן געפערלעך, צוליב דעם וואס אויך דער תענית (יום
yom Tones der oich vos dem tsulib geferlech gevoren
Day of Fast the also that the on account of dangerous become

כיפור) איז שוין געווען פארביי, האט פוילוס זיי געווארנט,
gevorent zei Poylos hot farbai geven shoin iz Kippur
warn them Paul did past was already is Atonement

[י] זאגנדיק צו זיי : מענער, איך זע איין, אז די רייזע וועט זיין
zain vet raize di az ein ze ich mener zei tsu zogendik
be will voyage the that one see I men them to saying

day, we put in at a harbor in Tzidon; and Julius treated Rav Sha'ul with kindness, permitting him to be cared for by his chaverim. [4] And from there, having put out to sea, we sailed under the lee of Cyprus because the winds were against us. [5] Then having sailed across the open sea along the coast of Cilicia and Pamphylia, we came down to Myra of Lycia. [6] And there the centurion found an Alexandrian oniyah sailing to Italy and put us on board. [7] But for many yamim we sailed slowly and with difficulty along the coast of Cnidus, and as the wind was not permitting us to go vaiter *(farther)*, we sailed under the lee of Crete off Salmone. [8] And with difficulty sailing past it, we came to a certain place called Fair Havens, near the city of Lasea.

[9] And since considerable time had been lost and it was already unsafe for a voyage, because Yom Kippur had already come and gone; therefore, Rav Sha'ul gave them this eitza *(suggestion)*, [10] Saying to them, Anashim, I see

פארבונדן מיט סכנה און פיל שאדן, נישט בלויז פון דער לאדונג
lodung der fun bloiz nisht shoden fil un sekone mit farbundn
cargo the for only not harm much and danger with tied in

און דער שיף, נאר אויך פון אונדזערע לעבנס. יא דער אפיציר אבער
ober ofitsir der lebns undzere fun oich nor shif der un
however officer the lives our for also but ship the and

האט מער געגלויבט דעם שטייערמאן און דעם אייגנטימער פון דער
der fun eigentimer dem un shtaierman dem gegloibt mer hot
the of owner the and captain the believe more did

שיף, ווי פולוסנס רייד. יב און היות דער פארט איז נישט
nisht iz port der heyoys un reid Poylosns vi shif
not was port the given that and words Paul's than ship

געווען גערעם, דארטן איבערצואווינטערן, האט די מערהייט געראטן
geroten merheit di hot ibertsuvinteren dorten geram geven
advise majority the did to spend the winter there spacious was

פון דארטן אוועקצופארן, אפשר וועלן זיי קענען אנקומען קיין
kein onkumen kenen zei velen efsher avektsuforen dorten fun
to arrive be able to they will perhaps to leave there from

פעניקס—א האפן פון קרעטא, וועלכער ליגט (געשיצט) קעגן די
di kegen geshitst ligt velcher Crete fun hafn a Phoenix
the against protected lies which Crete of harbour a Phoenix

צפון מערב און דרום מערב ווינטן—און איבערווינטערן. יג און
un ibervinteren un vintn mairev dorem un mairev tsafon
and spend the winter and winds west south and west north

בשעת דער דרום ווינט האט זאנפט געבלאזן, מיינענדיק אז זיי האבן
hoben zei az meinendik geblozen zanft hot vint dorem der beshas
had they that thinking blow gently did wind south the while

דערגרייכט זייער ציל, האבן זיי ארויפגעצויגן דעם אנקער, און זענען
zenen un anker dem aroifgetsoigen zei hoben tsil zeier dergreicht
did and anchor the did hoist they did goal their achieved

געפארן פארביי קרעטא, נאענט ביים ברעג. יד נאר נישט לאנג דערנאך
dernoch lang nisht nor breg baim noent Crete farbai geforen
afterwards long not but shore by the near Crete past sail

האט זיך אויפגעהויבן קעגן איר (דער שיף) א שטורמווינט, וועלכער
velcher shturemvint a shif der ir kegen oifgehoiben zich hot
which windstorm a ship the her against picked up self has

הייסט עווראקלידאן; און האט א כאפ געטאן די שיף, טו און אז
az un shif di geton chap a hot un Evraklidon heist
when and ship the done seize a did and the Northeaster called

זי האט זיך שוין מער נישט געקענט אקעגנשטעלן דעם ווינט, האבן
hoben vint dem akegenshtelen gekent nisht mer shoin zich hot zi
did wind the withstand be able not more already self has she

מיר נאכגעגעבן און זענען געטראגן געווארן (פון די כוואליעס). טז און
un chvalyes di fun gevoren getrogen zenen un nochgegeben mir
and waves the by become carried were and give in we

לויפנדיק אזוי הינטער אן אינדזעלע, וואס האט געהייסן קלוידא,
Kloyda geheisen hot vos indzele an hinter azoi loifendik
Clauda called was which small island a behind thus running

איז עס אונדז קוים געלונגען מיט גרויסער מי איינצוהאלטן דאס
dos aintsuhalten mi groiser mit gelungen koim undz es iz
the to hold on effort great with successful barely us it is

(רעטונגס) שיפל; יז און ווען מען האט עס ארויפגעצויגן, האט מען
men hot aroifgetsoigen es hot men ven un shifel retungs
they have hoisted it has it when and boat rescue

that the voyage will be hardship and much peril, not only of the cargo and the oniyah, but also of our lives.
11 But the centurion was persuaded by the pilot and the owner rather than by the devarim of Rav Sha'ul.
12 But the port being unfavorably situated for spending the winter, the majority decided to set sail from there, if somehow they could reach Phoenix to spend the winter. It was a harbor of Crete, facing southwest and northwest.
13 And a gentle south wind began to blow, and they thought they could attain their matarah *(objective)*, so they weighed anchor and they were sailing past Crete, close by the shore.
14 After not much time a violent, typhoon force wind rushed down from Crete, the so called Euraquilo, the Northeaster.
15 And the oniyah, having been caught in it, and not being able to directly face the wind, we gave way to it and were driven.
16 By running under the lee of a small island called Clauda, we were able only with difficulty to get the lifeboat secured.
17 After hoisting it up, they were using frapping cables, passing them underneath the oniyah;

באנוצט הילפסמיטלען, אונטערצוגארטלען די שיף; און פארכטנדיק
forchtendik un shif di untertsugartelen hilfsmitlen banutst
fearing and ship the to undergird supports used

זיך, טאמער וועט מען ארויפגעווארפן ווערן אויף דער סירטע , האט
hot Sirte der oif veren aroifgevorfen men vet tomer zich
did shallows the on to be driven they will lest self

מען אראפגעלאזט די זעגל און מען איז אזוי געטריבן געווארן. 18 און
un gevoren getriben azoi iz men un zegl di aropgelozt men
and become driven thus is they and sail the lower they

ווייל מיר האבן שווער געליטן פונם שטורעמווינט, האט מען דעם
dem men hot shturemvint funem gelitn shver hoben mir vail
the they has windstorm from the suffered hard have we because

אנדערן טאג ארויסגעווארפן די לאדונג; 19 און דעם דריטן טאג האט
hot tog dritn dem un lodung di aroisgevorfen tog andern
has day third the and cargo the throw out day next

מען מיט די אייגענע הענט ארויסגעווארפן דאס שיפסגעצייג. 20 און
un shifsgetzaig dos aroisgevorfen hent eigene di mit men
and ship's gear the throw out hands own their with they

אזוויי במשך פון מערערע טעג נישט די זון נישט די שטערן האבן
hoben shteren di nisht zun di nisht teg merere fun bemeshech azoivi
have stars the nor sun the not days several of during since

זיך באוויזן , און דער שטורם, נישט קיין קליינער , איז (אויף אונדז)
undz oif iz kleiner kein nisht shturem der un bavizen zich
us on did small one any not storm the and appeared self

פארלייגט זיך, איז סוף כל סוף פארשוואונדן יעדע האפענונג, אז מיר
mir az hofenung yede farshvundn sof kol sof iz zich farleigt
we that hope every vanish end as long end is self press

זאלן געראטעוועט ווערן. 21 און היות מען האט שוין לאנג
lang shoin hot men heyoys un veren geratevet zolen
long already has they given that and to be saved should

נישט געהאט געגעסן, האט פוילוס זיך געשטעלט אין זייער מיט און
un mit zeier in geshtelt zich Poylos hot gegesen gehat nisht
and midst their in stand himself Paul did eaten had not

געזאגט: אָ מענער, איר האט מיך געדארפט הערן , זיך נישט
nisht zich heren gedarft mich hot ir mener o gezogt
not yourselves to hear ought me did you men o say

אוועקצושיפן פון קרעטא, און איר וואלט זיך איינגעשפארט דאס
dos aingeshport zich volt ir un Crete fun avektsushifen
the have spared yourselves would you and Crete from to sail away

דאזיקע ליידן און דעם שאדן. 22 איצט אבער פאדער איך אייך
aich ich foder ober itst shoden dem un laiden dozike
you I demand however now harm the and suffering these

אויף, זיך צו שטארקן ; ווארום עס וועט קיין נפש פון אייך
aich fun nefesh kein vet es vorem shtarken tsu zich oif
you of soul any will it because strengthen to yourselves on

נישט פארלוירן ווערן, אחוץ די שיף. 23 ווארום אין דער דאזיקער נאכט
nacht doziker der in vorem shif di achuts veren farloiren nisht
night this the in because ship the except to be lost not

איז ביי מיר געשטאנען א מלאך פון ה' , וועמעס איך בין און וועמען
vemen un bin ich vemes Hashem fun malech a geshtanen mir bai iz
whom and am I whose Hashem of angel an stand me by did

איך דין , 24 אזוי צו זאגן : פארכט דיך נישט, פוילוס; דו דארפסט
darfst du Poylos nisht dich forcht zogen tsu azoi din ich
must you Paul not you fear say to so serve I

then, fearing lest on the shallows of Syrtis they might run aground, they lowered the sea anchor, and so they were being driven along.
18 And we were being violently tossed by the storm, so much so that the next day they were throwing the cargo overboard.
19 And on the Yom Shlishi, with their own hands, they threw out the tackle of the oniyah.
20 And neither shemesh *(sun)* nor kochavim appeared for many yamim and no small tempest assailed us. Lemaskana *(finally)* all tikvateinu for yeshu'ah was being abandoned.
21 And after having much loss of appetite, then Rav Sha'ul stood up in the midst of them, and said, Anashim, you should have obeyed me and not put out to sea from Crete and thereby spared yourselves this hardship and this loss.
22 And now I advise you to have ometz lev *(courage)*, for there will be no loss of life among you, except the oniyah.
23 For a malach Hashem stood by me during lailah hazeh, of the G-d whom I serve,
24 Saying, Do not be afraid, Sha'ul. It is necessary for you to stand before Caesar; and, hinei, Hashem has given to you all the

שטיין פארן קיסר ; און זע , ה׳ האט דיר געשענקט אלע, וואס
shtein farn Caesar un ze Hashem hot dir geshenkt ale vos
stand before Caesar and look Hashem did you give as a gift all who

פארן מיט דיר. כה דערפאר, מענער, האט מוט ; ווייל איך גלויב
foren mit dir derfar mener hot mut vail ich gloib
travel with you therefore men have courage because I believe

ה׳ , אז עס וועט זיין פונקט אזוי , ווי עס איז מיר געזאגט געווארן.
Hashem az es vet zain punkt azoi vi es iz mir gezogt gevoren
Hashem that it will be exactly the way as it is me told was

כו מיר מוזן אבער געווארפן ווערן אויף עפעס אן אינדזל .
mir muzn ober gevorfen veren oif epes an indzel
we must however to be run aground on some sort of an island

כז און ווען עס איז געקומען די פערצענטע נאכט, און מיר זענען
un ven es iz gekumen di fertsente nacht un mir zenen
and when it is come the fourteenth night and we are

געטריבן געווארן איבער דעם אדריאטישן ים , האבן די שיפסלייט
getriben gevoren iber dem Adriatic yam hoben di shifslait
driven become over the Adriatic sea did the sailors

באמערקט ארום האלבער נאכט, אז זיי דערנענטערן זיך צו
bamerkt arum halber nacht az zei dernenteren zich tsu
notice around half night that they get closer self to

עפעס א יבשה ; כח האבן זיי אראפגעלאזט דאס זינקבליי און
epes a yaboshe hoben zei aropgelozt dos zinkblai un
some sort of a land did they lower the sink lead and

געפונען צוואנציק קלאפטער (טיף); זענען אביסל ווייטער געפארן און
gefunen tsvantsik klafter tif zenen abisel vaiter geforen un
found twenty fathoms deep did a little further travel and

ווידער געזונקען דאס בליי, און האבן געפונען פופצן קלאפטער (טיף).
vider gezunken dos blai un hoben gefunen fuftsn klafter tif
again lowered the lead and did find fifteen fathoms deep

כט און מורא האבנדיק, מיר זאלן נישט פאלן אויף פעלדזיקע ערטער,
un moire hobendik mir zolen nisht falen oif feldzike erter
and fear having we should not fall on rocky places

האבן זיי ארויסגעווארפן פיר אנקערס פון דעם הינטערטייל פון דער
hoben zei aroisgevorfen fir ankers fun dem hinterteil fun der
did they throw out four anchors from the stern of the

שיף, און תפילה געטאן, אז עס זאל (שוין) ווערן טאג. ל נאר ווי
shif un tfile geton az es zol shoin veren tog nor vi
ship and prayer done that it should already to be day but as

די שיפסלייט האבן געזוכט צו אנטלויפן פון דער שיף, און האבן
di shifslait hoben gezucht tsu antloifen fun der shif un hoben
the sailors had sought to flee from the ship and had

שוין געהאט אראפגעלאזט דאס (רעטונגס) שיפל אונטערן אויסרייד,
shoin gehat aropgelozt dos retungs shifel untern oisreid
already did lower the rescue boat under pretext

אז זיי גייען אראפלאזן אנקערס פון דעם פאדערטייל, לא האט פוילוס
az zei geien aroplozen ankers fun dem foderteil hot Poylos
that they go lower anchors off the bow did Paul

געזאגט צום אפיציר און צו די זעלנער: אויב די דאזיקע וועלן נישט
gezogt tsum ofitsir un tsu di zelner oib di dozike velen nisht
say to the officer and to the soldiers if the these will not

איבערבלייבן אויף דער שיף, קענט איר נישט געראטעוועט ווערן. לב האבן
iberblaiben oif der shif kent ir nisht geratevet veren hoben
remain on the ship can you not saved to be did

ones sailing with you.
25 Therefore have lev
same'ach, Anashim.
For I have emunah in
Hashem that it will
be exactly as he has
told me. 26 But it is
necessary for us to
run aground on some
island.

27 Now when the fourteenth
night had come, while
we being driven about
in the Adriatic Sea,
toward chatzot halailah
(midnight), the sailors
were suspecting that
we were getting close
to land. 28 And having
taken soundings, they
found twenty fathoms
and, having sailed a little
vaiter *(farther)*, again
they took soundings,
and they found fifteen
fathoms. 29 And fearing
lest somehow against
the rough places we
might run aground, they
threw four anchors off
the stern, and they were
praying for the dawn
to break. 30 Now when
the sailors sought to
flee from the oniyah
and to let down the
lifeboat into the sea on
the pretext of casting
out anchors, 31 Rav Sha'ul
said to the centurion
and to the chaiyalim,
Unless these remain in
the oniyah, you cannot
be saved. 32 Then the
chaiyalim cut away the
ropes of the lifeboat,
and let it fall away,

די זעלנער דעמאלט אפגעהאקט די שטריק פונם שיפל, און עס
es un shifel funem shtrik di opgehakt demolt zelner di
it and boat from the ropes the chopped off then soldiers the

געלאזט אראפפאלן. לג נאר ביז עס וועט נישט ווערן טאג , האט
hot tog veren nisht vet es biz nor aropfalen gelozt
did daytime become not will it until but fall away let

פולוס אלעמען געבעטן, צו נעמען עפעס עסן , זאגנדיק: היינט איז
iz haint zogendik esen epes nemen tsu gebeten alemen Poylos
is today saying to eat something take to ask everyone Paul

(שוין) דער פערצענטער טאג ווי איר ווארט אומגעגעסן, און האט
hot un umgegesen vort ir vi tog fertsenter der shoin
did and not eating wait you that day fourteenth the already

גארנישט טועם געווען. לד דערפאר בעט איך אייך, צו נעמען שפייז,
shpaiz nemen tsu aich ich bet derfar geven toyem gornisht
food take to you I beg therefore did taste nothing

ווייל דאס דאזיקע האט צו טאן מיט אייער רעטונג ; ווארום קיינעם
keinem vorem retung eier mit ton tsu hot dozike dos vail
anyone because salvation your with do to has these the because

פון אייך וועט קיין איין האר פונם קאפ נישט פארלוירן ווערן . לה און
un veren farloiren nisht kop funem hor ein kein vet aich fun
and become lost not head from the hair one even will you of

האבנדיק דאס געזאגט, האט ער גענומען ברויט, און געדאנקט ה׳
Hashem gedankt un broit genumen er hot gezogt dos hobendik
Hashem thanked and bread take he did said this having

פאר אלעמען; און האט עס צעבראכן , און אנגעהויבן עסן . לו און אלע
ale un esen ongehoiben un tsebrochen es hot un alemen far
all and to eat began and break it did and everyone for

האבן זיך געשטארקט, און אויך גענומען שפייז. לז און מיר אלע אין דער
der in ale mir un shpaiz genumen oich un geshtarkt zich hoben
the in all we and food took also and strengthen self have

שיף זענען געווען צוויי הונדערט און זעקס און זיבעציק נפשות . לח און
un nefoshes zibetsik un zeks un hundert tsvei geven zenen shif
and souls seventy and six and hundred two was are ship

נאך דעם ווי זיי האבן געגעסן צו דער זעט , האבן זיי לייכטער
laichter zei hoben zet der tsu gegesen hoben zei vi dem noch
light they did sated the to eaten have they when the after

געמאכט די שיף, און ארויסגעווארפן דעם ווייץ אין ים אריין. לט ווען
ven arain yam in veits dem aroisgevorfen un shif di gemacht
when into sea in wheat the threw out and ship the made

אבער עס איז געווארן טאג, האבן זיי נישט דערקענט דאס לאנד;
land dos derkent nisht zei hoben tog gevoren iz es ober
land the recognize not they did day become is it however

האבן אבער באמערקט א בוכטע מיט א ברעג, און באשלאסן, אויב
oib bashlosen un breg a mit buchte a bamerkt ober hoben
if decided and shore a with bay a notice however did

מעגלעך ארויפצופירן די שיף אויפן ברעג. מ און האבן אפגעהאקט
opgehakt hoben un breg oifen shif di aroiftsufiren meglech
chop off did and shore on the ship the to bring up possible

די אנקערס, איבערלאזנדיק זיי אין ים , און צוגלייך האבן
hoben tsuglaich un yam in zei iberlozendik ankers di
did the same time and sea in them leaving anchors the

זיי לויז געמאכט די בענדער פון די רודערס; און ארויפגעצויגן
aroifgetsoigen un ruders di fun bender di gemacht loiz zei
did hoist and rudders the of cords the made loose up they

setting it adrift. 33 Just
before boker, Rav Sha'ul
was urging everyone
to take okhel *(food)*,
saying, Today is the
14th day you have been
held in suspense and
are continuing without
eating, having taken
nothing. 34 Therefore,
I encourage you to
take okhel, for it is for
your deliverance, for
none of you will lose a
hair from your heads.
35 And having said these
things, and having taken
lechem, Rav Sha'ul said
the HaMotzi before all,
and, after the Betzi'at
HaLechem, he began
to eat. 36 And receiving
ometz lev, they all took
okhel. 37 Now there were
in all two hundred and
seventy-six nefashot
in the oniyah. 38 And
having eaten enough
okhel *(food)*, they were
lightening the oniyah
by throwing the wheat
overboard into the sea.
39 And when it became
day, they were not
recognizing the land,
but a certain bay they
were noticing, having
a shore onto which
they were wanting, if
possible, to run aground
the oniyah. 40 And the
anchors they cast off
and they left them in
the sea. At the same
time they loosened the
ropes of the rudders and
raised the sail to the
wind and were steering

דעם זעגל קעגן ווינט, און זיך א לאז געטאן צום ברעג צו.
tsu breg tsum geton loz a zich un vint kegen zegl dem
to shore to the done let a themselves and wind against sail the

מא ארויפפאלנדיק אבער אויף א זאמד באנק, האבן זיי ארויפגעפירט
aroifgefirt zei hoben bank zamd a oif ober aroiffalendik
bring up they did bank sand a on however falling

די שיף אויפן גרונט ; און דער פאדערטייל איז געבליבן פעסט,
fest gebliben iz foderteil der un grunt oifen shif di
fast remain is bow the and ground on the ship the

אומבאוועגלעך, דער הינטערטייל אבער האט זיך צעבראכן דורך דער
der durch tsebrochen zich hot ober hinterteil der umbaveglech
the by break self has however stern the immovable

געוואלדיקייט פון די כוואליעס. מב און די זעלנער האבן בדעה
bedeye hoben zelner di un chvalyes di fun gevaldikeit
in mind to had soldiers the and waves the of intensity

געהאט צו טייטן די געפאנגענע, כדי קיינער זאל נישט אוועקשווימען
avekshvimen nisht zol keiner kedei gefangene di teiten tsu gehat
swim away not shall anyone so that prisoners the kill to have

און אנטלויפן. מג נאר דער אפיציר, וועלנדיק אפראטעווען פּוילוסן, האט
hot Poylosn oprateven velendik ofitsir der nor antloifen un
did Paul to save wanting officer the but escape and

זיי געשטערט אין דער עצה, און באפוילן, אז יענע , וואס קענען
kenen vos yene az bafoilen un eitse der in geshtert zei
can who those that ordered and plan the in prevent them

שווימען, זאלן די ערשטע זיך ארייַנוואַרפן (אין ים אריין) און
un arain yam in arainvarfen zich ershte di zolen shvimen
and into sea in throw in themselves first the should swim

קומען צום לאנד; מד און די איבריקע , ווער אויף ברעטער, ווער אויף
oif ver breter oif ver ibrike di un land tsum kumen
on some boards on some remaining the and land to the come

עפעס (אנדערש) פון דער שיף. און אזוי איז עס געשען , אז
az geshen es iz azoi un shif der fun andersh epes
that to happen it did so and ship the from else something

אלע האבן זיך געראטעוועט אויף דער יבשה ארויף .
aroif yaboshe der oif geratevet zich hoben ale
upwards dry land the on saved themselves have all

כח

און נאך דעם ווי מיר זענען געראטעוועט געווארן, האבן מיר
mir hoben gevoren geratevet zenen mir vi dem noch un
we did become saved are we as the after and

זיך דעמאלט דערוואוסט, אז די אינדזל הייסט מעליטא.
Melita heist indzel di az dervust demolt zich
Malta is called island the that find out then ourselves

ב און די בארבארן האבן אונדז ארויסגעוויזן אן אויסערגעוויינלעכע
oisergeveinleche an aroisgevizn undz hoben barbarn di un
extraordinary an show us did barbarians the and

מענטשלעכקייט; ווארום זיי האבן אנגעצונדן א פייער און אונדז
undz un faier a ongetsunden hoben zei vorem mentshlechkeit
us and bonfire a kindle did they because humaneness

אלעמען אויפגענומען צוליב דעם רעגן, וואס האט געהאלטן אין
in gehalten hot vos regen dem tsulib oifgenumen alemen
in set in did which rain the on account of welcomed everyone

איין פאלן און צוליב דער קעלט. ג און פּוילוס האט צונויפגעזאמלט
tsunoifgezamlt hot Poylos un kelt der tsulib un falen ein
gather together did Paul and chill the on account of and to fall one

toward the shore. 41 But having fallen into a channel, a place between two seas, they ran the oniyah aground, and, while the bow had stuck and remained immovable, the stern was being destroyed by the force of the waves. 42 Now the kesher *(plan, plot)* of the chaiyalim was that they should kill the prisoners, lest anyone, having swum away, should escape. 43 But the centurion, desiring to save Rav Sha'ul, kept them from carrying out the kesher, and he ordered the ones able to swim to throw themselves overboard first and to make for the shore. 44 As for the rest, some were on planks, others on pieces from the oniyah. And so everyone was brought safely onto the land.

28 And having been brought safely through, we then found out that the island is called Malta. 2 And the natives were showing not the ordinary kindness to us for, because of the geshem *(rain)* that had set in and because of the cold, they lit a hadlakah *(bonfire)*. 3 And when Rav Sha'ul gathered some brushwood and placed the sticks on the hadlakah *(bonfire)*, a nachash

א בינטל ריטער און עס ארויפגעלייגט אויפן פייער , און א שלאנג איז
a bintel riter un es aroifgeleigt oifen faier un a shlang iz
a bundle kindling and it did place on the bonfire and a viper did

ארויסגעקומען, מחמת דער היץ, און האט זיך אנגעהאנגען אויף זיין
aroisgekumen machmas der hits un hot zich ongehongen oif zain
come out because of the heat and has itself hung on his

האנט. ד און ווי די בארבארן האבן געזען די חיה הענגען אויף
hant un vi di barbarn hoben gezen di chaye hengen oif
hand and when the barbarians did see the creature dangling on

זיין האנט, האבן זיי געזאגט איינער צום אנדערן: דער דאזיקער מענטש
zain hant hoben zei gezogt einer tsum andern der doziker mentsh
his hand did they say one to the other the this man

איז זיכער א מערדער , וועלכער, הגם ער איז אנטרונען פונם
iz zicher a merder velcher hagam er iz antrunen funem
is surely a murderer who although he has escaped from the

ים , לאזט אים דאך די גערעכטיקייט נישט לעבן . ה ער אבער האט
yam lozt im doch di gerechtikeit nisht leben er ober hot
sea allows him yet the justice not to live he however did

אראפגעשאקלט די חיה אין פייער אריין, און עס האט אים גארנישט
aropgeshoklt di chaye in faier arain un es hot im gornisht
shaking off the creature in fire into and it has him nothing

געשאדט. ו און זיי האבן דערווארט, אז ער וועט געשוואלן ווערן
geshodt un zei hoben dervart az er vet geshvoln veren
harmed and they have expected that he will swell up become

אדער פלוצלונג אנידערפאלן טויט; ווי אבער זיי האבן לאנג
oder plutslung aniderfalen toit vi ober zei hoben lang
or suddenly fall down dead when however they have long

געווארט, און געזען, אז עס געשעט אים נישט קיין שום שלעכטס,
gevart un gezen az es geshet im nisht kein shum shlechts
waiting and saw that it occurs him not any in no way harm

האבן זיי געענדערט זייער מיינונג , און געזאגט, אז ער איז א ג-ט.
hoben zei geendert zeier meinung un gezogt az er iz a g-t
did they change their mind and said that he is a g-t

ז און נאענט פון יענעם ארט איז געווען ערד (אייגנטימער), לאנד וואס
un noent fun yenem ort iz geven erd eigentimer land vos
and near of that place of is was land owner land who

האט געהערט צום ראש פון דער אינדזל , מיטן נאמען פובליוס;
hot gehert tsum rosh fun der indzel miten nomen Publius
has belong to the chief of the island of with the name Publius

וועלכער האט אונדז אויפגענומען און דריי טעג פריינדלעך באקעסטיקט,
velcher hot undz oifgenumen un drai teg freindlech bakestikt
who did us welcomed and three days friendly hosted us

ח און פובליוסנס פאטער איז (גראד) געלעגן קראנק אויף א
un Publiusns foter iz grod gelegen krank oif a
and Publius's father is just happened that lying sick on a

פיבער און דיזענטעריע; צו וועמען פולוס איז אריינגעגאנגען און מתפלל
fiber un dizenterie tsu vemen Poylos iz araingegangen un mispalel
fever and dysentery to whom Paul is go in and pray

געווען, און ארויפגעלייגנדיק די הענט אויף אים, האט ער אים געהיילט.
geven un aroifgeleigendik di hent oif im hot er im geheilt
was and placing on the hands on him did he him healed

ט און ווי דאס דאזיקע איז געשען , זענען אויך די איבריקע חולאים
un vi dos dozike iz geshen zenen oich di ibrike choilim
and when the these is happened are also the remaining sick

(serpent) from the heat came out and fastened onto Rav Sha'ul's hand. [4] And when the natives saw it hanging from his hand, they were saying to one another, Surely this man is a rotzeach *(murderer)*; for though he was brought safely from the sea, Yashrus *(Justice)* did not allow him to live. [5] Then, having shaken off the nachash into the eish *(fire)*, Rav Sha'ul suffered no ill effects. [6] But the natives were expecting him to be about to swell up or suddenly to fall down. But they watched him expectantly for a long time, and when they observed nothing unusual happening to him, they changed their minds and were saying that he was a g-d.

[7] Now in the area around that place were lands belonging to the leading man of the island, Publius by name, who welcomed us and gave us hachnosas orchim. [8] And it came about that the abba of Publius was bedfast, suffering fevers and dysentery. Rav Sha'ul approached him, and having davened, laid his hands on him and administered refuah shleimah to him. [9] And when this happened, also others on the island, the cholim, were approaching

אויף דער אינדזל געקומען, און זיך געלאזט היילן ; י און האבן
hoben un heilen gelozt zich un gekumen indzel der oif
did and healed allowed themselves and come island of the on

אונדז צוגעטיילט גרויס כבוד ; און ווען מיר זענען אוועקגעפארן, האבן
hoben avekgeforen zenen mir ven un koved grois tsugeteilt undz
have departing did we when and honors great lavish us

זיי אונדז מיטגעגעבן אלדאס נויטיקע .
noitike aldos mitgegeben undz zei
necessary everything supplied us they

יא דריי חדשים שפעטער זענען מיר אפגעפארן אין אן
an in opgeforen mir zenen shpeter chadoshim drai
an in sail away we are later months three

אלעקסאנדרינישער שיף, וועלכע האט איבערגעווינטערט אויף דער אינדזל;
indzel der oif ibergevintert hot velche shif Aleksandrinisher
island the on wintered had which ship Alexandrian

איר צייכן איז געווען די צווילינג ברידער. יב און מיר זענען געקומען
gekumen zenen mir un brider tsviling di geven iz tseichen ir
come are we and Brothers Twin the was is figurehead its

קיין סיראקוס, און זענען דארט פארבליבן דריי טעג. יג פון דארטן
dorten fun teg drai farblaiben dort zenen un Sirakus kein
there from days three remain there are and Syracuse to

זענען מיר ארומגעפארן און זענען געקומען קיין רעגיום ; און איין טאג
tog ein un Regium kein gekumen zenen un arumgeforen mir zenen
day one and Rhegium to come are and tacked away we are

דערנאך האט זיך אויפגעהויבן א דרום ווינט, און דעם אנדערן טאג
tog andern dem un vint dorem a oifgehoiben zich hot dernoch
day next the and wind south a got up self has later

זענען מיר געקומען קיין פוטעאלי, יד וואו מיר האבן געפונען ברידער,
brider gefunen hoben mir vu Puteoli kein gekumen mir zenen
brothers find did we where Puteoli to come we did

וועלכע האבן אונדז געבעטן צו בלייבן ביי זיי זיבן טעג, און אזוי
azoi un teg ziben zei bai blaiben tsu gebeten undz hoben velche
so and days seven them with remain to beg us did who

זענען מיר געקומען קיין רוים . טו און פון דארטן זענען די ברידער,
brider di zenen dorten fun un Roym kein gekumen mir zenen
brothers the did there from and Rome to come we are

הערנדיק וועגן אונדז, אונדז אקעגנגעקומען ביז צום אפיוס פארום
Forum Appius tsum biz akegengekumen undz undz vegen herendik
Forum Appii to the until came out to meet us us about on hearing

און טרעסטאבערנע; זעענדיק זיי , האט פולוס אפגעגעבן א שבח צו
tsu shvach a opgegeben Poylos hot zei zeendik Trestaberne un
to praise a give Paul did them seeing Three Taverns and

ה׳ און זיך געשטארקט .
geshtarkt zich un Hashem
strengthened himself and Hashem

טז און ווען מיר זענען אריינגעקומען קיין רוים , האט מען פולוסן
Poylosn men hot Roym kein araingekumen zenen mir ven un
Paul they has Rome to come did we when and

דערלויבט צו וואוינען אליין מיט דעם זעלנער, וועלכער האט אים באוואכט.
bavacht im hot velcher zelner dem mit alein voinen tsu derloibt
guarded him had who soldier the with himself dwell to permit

יז און עס איז געשען , אין דריי טעג ארום האט ער צונויפגערופן
tsunoifgerufen er hot arum teg drai in geshen iz es un
call together he has around days three in happened is it and

Rav Sha'ul and were
receiving refuah shleimah.
10 The natives bestowed
matanot rabbot on us
and, while being put
out to sea, they gave us
the provisions for our
needs.
11 And after shloshah
chodashim, we set sail in
an oniyah, having spent
the winter on the island.
It was an Alexandrian
oniyah marked by the
insignia of the twin Achim.
12 And having put in at
Syracuse, we stayed 3
days. 13 Then we weighed
anchor and arrived at
Rhegium. And after one
day, a southwest wind
sprang up and on the
second day we came to
Puteoli. 14 There we found
Achim b'Moshiach and
we were invited by them
to stay shivah yamim.
And so we came to Rome.
15 And from there, the
Achim b'Moshiach when
they heard of us, came
out to meet us, even
as far as the Forum of
Appius and the Three
Taverns. On seeing them,
ometz lev came to Rav
Sha'ul and he said a
bracha, davening hodah
to Hashem.

16 Now when we entered
into Rome, Rav Sha'ul was
permitted to live by himself
in his own quarters with a
chaiyal guarding him.

17 And it came about after
shloshah yamim, that Rav

די , וועלכע זענען געווען די חשובסטע צווישן די יידן ; און
di velche zenen geven di choshuvste di tsvishen Yidn un
the who are was the most prominent among the Judaeans and

ווען זיי זענען זיך צוזאמענגעקומען , האט ער צו זיי געזאגט:
ven zei zenen zich tsuzamengekumen hot er tsu zei gezogt
when they did themselves come together did he to them say

ברידער , הגם איך האב גארנישט געטאן קעגן אונדזער פאלק
brider hagam ich hob gornisht geton kegen undzer folk
brothers although I have nothing done against our people

אדער די מנהגים פון אונדזערע אבות , בין איך דאך איבערגעגעבן
oder di minhogem fun undzere avot bin ich doch ibergegeben
or the customs of our fathers am I still handed over

געווארן ווי א געפאנגענער פון ירושלים צו די רוימער אין די
gevoren vi a gefangener fun Yerushalayim tsu di Roymer in di
become as a prisoner from Jerusalem to the Romans in the

הענט אריין, יח וועלכע, נאך דעם ווי זיי האבן מיך חוקר געווען,
hent arain velche noch dem vi zei hoben mich choiker geven
hands into who after the as they have me examined was

האבן געוואלט מיך אפלאזן, ווייל עס אין מיר נישט געווען קיין טויט
hoben gevolt mich oplozen vail es in mir nisht geven kein toit
have wanted me release because it in me not was any death

שולד. יט נאר אזויווי די יידן האבן זיך אקיינגעשטעלט, בין איך
shuld nor azoivi di Yidn hoben zich akegengeshtelt bin ich
guilt but since the Judaeans have self opposed am I

געווען געצוואונגען צו אפעלירן צום קיסר ; נישט ווי איך וואלט געהאט
geven getsvungen tsu apeliren tsum Caesar nisht vi ich volt gehat
was compel to appeal to the Caesar not that I would have

עפעס וואס אנצוקלאגן מיין פאלק . כ און צוליב דער
epes vos ontsuklogen main folk un tsulib der
something which bring charge against my people and for the

דאזיקער סיבה האב איך אייך גערופן, כדי אייך צו זען און צו אייך
doziker sibe hob ich aich gerufen kedei aich tsu zen un tsu aich
this reason have I you called so that you to see and to you

צו רעדן, ווארום וועגן דער האפענונג פון ישראל בין איך געבונדן
tsu reden vorem vegen der hofenung fun Yisroel bin ich gebunden
to speak because about the hope of Israel am I bound

מיט דער דאזיקער קייט . כא און זיי האבן צו אים געזאגט: נישט מיר
mit der doziker keit un zei hoben tsu im gezogt nisht mir
with the this one chain and they have to him said not we

האבן דערהאלטן בריוו פונם (לאנד) יהודה וועגן דיר, נישט איז
hoben derhalten briv funem land Yehude vegen dir nisht iz
have acquired the letter from the land Yehudah about you not is

עמיצער פון די ברידער געקומען, וועלכער האט דערציילט אדער געזאגט
emitser fun di brider gekumen velcher hot dertseilt oder gezogt
someone of the brothers come who has reported or said

עפעס שלעכטס אויף דיר. כב מיר ווילן אבער הערן פון
epes shlechts oif dir mir vilen ober heren fun
something evil regarding you we want however to hear from

דיר, וואס דו דענקסט; ווארום וואס שייך דער דאזיקער כיתה, איז
dir vos du denkst vorem vos shaich der doziker kite iz
you what you think because which relates to the this sect is

אונדז באקאנט, אז אומעטום רעדט מען קעגן איר.
undz bakant az umetum redt men kegen ir
us known that everywhere they speak against it

Sha'ul called together the chashuve Yehudim. And when they had assembled, Rav Sha'ul was saying to them, Anashim, Achim, though I had done nothing keneged *(against, in opposition to)* our Jewish people or to the minhagei Avoteinu of Orthodox Judaism, I was arrested in Yerushalayim and delivered over into the hands of the Romans, [18] Who, having examined me, were desiring to release me, because I had done nothing worthy of the death penalty. [19] But when the Yehudim spoke keneged *(in opposition to, against)* this, I was forced to appeal to Caesar, but only to defend myself, not to bring accusation against Am Yisroel, my people. [20] On account of this reason, therefore, I summoned you, to see you and to speak with you, since it is for the sake of the tikvat Yisroel that I am wearing these prison sharsherot *(chains)*. [21] And they said to Rav Sha'ul, We neither received iggrot about you from Yehudah nor have any of the Achim arrived and reported or spoke any lashon hora about you. [22] But we desire to hear from you what you think, for lichora *(apparently)* with regard to this kat of Judaism, we have da'as that it is spoken keneged *(against)* everywhere.

כג און נאך דעם ווי זיי האבן אים באשטימט א טאג, זענען זיי
zei zenen tog a bashtimt im hoben zei vi dem noch un
they are day a appointed him have they as the after and

געקומען צו אים אין גאסטהויז אריין אין גרעסערער צאל; וועמען
vemen tsol greserer in arain gasthoiz in im tsu gekumen
to whom numbers greater in into guest house in him to come

ער האט דערקלערט, עדות זאגנדיק וועגן דעם קעניגרייך פון ה׳ ,
Hashem fun kenigraich dem vegen zogendik eides derklert hot er
Hashem of kingdom the about saying witness declare did he

און איפווייזנדיק וועגן יהושען/ישוען פון תורת משה און פון
fun un Moshe torat fun Yeshuan/Yehoshuan vegen oifvaizendik un
from and Moses law of from Yehoshua about proving and

די נביאים , פון אינדערפרי ביז אין אוונט . כד און א טייל האבן זיך
zich hoben teil a un ovent in biz indersri fun neviim di
self have part a and evening in until morning from prophets the

געלאזט איבערצייגן פון דעם געזאגטן, אנדערע אבער האבן נישט
nisht hoben ober andere gezogten dem fun ibertsaigen gelozt
not did however others said what was from convinced let

געגלויבט. כה און אזוי ווי זיי זענען נישט געווען איינשטימיק צווישן
tsvishen einshtimik geven nisht zenen zei azoivi un gegloibt
among in agreement was not are they since and believe

זיך , זענען זיי אוועקגעגאנגען, נאך דעם ווי פוילוס האט נאך
noch hot Poylos vi dem noch avekgegangen zei zenen zich
after has Paul as the after went away they are themselves

געזאגט איין ווארט: גוט האט דער רוח הקודש גערעדט דורך דעם
dem durch geredt Hakoidesh ruach der hot gut vort ein gezogt
the through speak the Holy Spirit the did well word one said

נביא ישעיה צו אייערע עלטערן, אזוי צו זאגן:
zogen tsu azoi elteren eiere tsu Yeshayah novi
say to so parents your to Isaiah prophet

כו גיי צו דעם דאזיקן פאלק און זאג:
zog un folk dozikn dem tsu gei
say and people this the to go

מיטן געהער וועט איר הערן
heren ir vet geher miten
hear you will hearing with the

און נישט משיג זיין;
zain maseg nisht un
be understanding not and

און קוקנדיק וועט איר קוקן
kuken ir vet kukendik un
look you will looking and

און נישט זען;
zen nisht un
see not and

כז ווייל פעט געווארן איז דאס הארץ פון דעם דאזיקן פאלק,
folk dozikn dem fun harts dos iz gevoren fet vail
people this the of heart the is become dull because

און מיט די אויערן הערן זיי שווער ,
shver zei heren oiern di mit un
with difficulty they hear ears the with and

און די אויגן זייערע האבן זיי געשלאסן,
geshlosen zei hoben zeiere oigen di un
shut they have their eyes the and

23 And they set a day for him, and they came to him in his lodgings, and there were many of them. And Rav Sha'ul was making a midrash, bearing solemn edut about the Malchut Hashem, and persuading them about Yehoshua from both the Torah of Moshe Rabbenu and from the Nevi'im, from haboker to haerev. 24 And some Yehudim were being persuaded by the things being said, but others had no emunah *(faith)*. 25 And so they disagreed with one another. And as they were leaving, Rav Sha'ul said a final dvar. Rightly the Ruach Hakodesh spoke through Yeshayah HaNavi to your Avot,

26 Saying, Go to this people and say, In hearing SHIMU SHAMO'A V'AL TAVINU UR'U RA'O V'AL TEDA'U *(You will hear and yet by no means understand, and seeing you will see and yet by no means perceive.)* 27 HASHMEN LEV HAAM HAZEH V'AZNAV HAKHBED V'ENAV HASHA PEN YIREH V'EINAV UV'AZNAV YISHMA ULEVAVO YAVIN VASHA V'RAFA LO *(For the heart of this people has become*

טאמער וואלטן זיי געזען מיט די אויגן,
tomer volten zei gezen mit di oigen
lest would they see with the eyes

און מיט די אויערן געהערט,
un mit di oiern gehert
and with the ears hear

און וואלטן פארשטאנען מיטן הארצן
un volten farshtanen miten hartsn
and would understood with the heart

און תשובה געטאן (צו דרך ה׳),
un tshuve geton tsu derech Hashem
and repentance do to way of Hashem

און איך וואלט זיי געהיילט. (ישעיהו ו, ט-י.)
un ich volt zei geheilt Yeshayah u t-i
and I would them heal Yeshayah 6 9-10

כח דעריבער זייט וויסן, אז די דאזיקע ישועה פון ה׳ ווערט
deriber zeit visen az di dozike yeshue fun Hashem vert
therefore be know that the this salvation of Hashem is being

געשיקט צו די אומות העולם; און זיי וועלן (זי) הערן. כט (און
geshikt tsu di umes hooilem un zei velen zi heren un
sent to the nations of the world and they will it hear and

ווען ער האט דאס געזאגט, זענען די יידן אוועקגעגאנגען, האלטנדיק
ven er hot dos gezogt zenen di Yidn avekgegangen haltendik
when he did this say are the Judaeans gone away holding

א גרויסן וויכוח צווישן זיך.)
a groisn vikuech tsvishen zich
a great dispute among themselves

ל און ער איז פארבליבן גאנצע צוויי יאר אין זיין אייגענער געדונגענער
un er iz farblaiben gantse tsvei yor in zain eigener gedungener
and he is remain whole two years in his own rented

דירה, און אויפגענומען אלע, וואס זענען אריינגעקומען צו אים, לא האט
dire un oifgenumen ale vos zenen araingekumen tsu im hot
house and received all who are come in to him did

אויסגערופן דאס קעניגרייך פון ה׳ און געלערנט פון דעם האר
oisgerufen dos kenigraich fun Hashem un gelernt fun dem Har
proclaim the kingdom of Hashem and taught of the L-rd

יהושע/ישוע המשיח גאנץ אפן, פון קיינעם נישט געשטערט.
Yeshua/Yehoshua HaMoshiach gants ofen fun keinem nisht geshtert
Yehoshua the Moshiach all openly by anyone not prevented

dull and with their ears they scarcely hear, and they have closed their eyes, lest they should see with their eyes, and with their ears may hear and with their heart they may have binah and they may turn and I will heal them). 28 Therefore, let it be known to you that to the GOYIM this Yeshu'at Eloheinu of Hashem was sent, and they will listen. [29 And when he had said these things, the Yehudim departed, and argued greatly among themselves.]

30 And he remained an entire two years in his own rented bais, and was welcoming all the ones coming to him, 31 Darshenen *(Preaching)* the Malchut Hashem and saying shiurim concerning the Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua with all openness and without hindrance.

דער בריוו צו די רוימער

Romans

א

פוילוס, א קנעכט פון יהושע/ישוע המשיחן ,
HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua fun knecht a Poylos
the Moshiach Yehoshua of slave a Paul

בארופן צו זיין א שליח , אפגעשיידט פאר דער בשורה
besoire der far opgesheidt Shliach a zain tsu barufen
News the for set apart Shliach a be to called

טובה פון ה׳ , [ב] וועלכע ער האט פון פריער צוגעזאגט
tsugezogt frier fun hot er velche Hashem fun toive
promised before from had he which Hashem of Good

דורך זיינע נביאים אין די כתבי הקודש , [ג] וועגן
vegen Hakoidesh Kitvei di in neviim zaine durch
about the Holy Scriptures the in prophets his through

זיין זון , וואס איז געבוירן געווארן פון דער זרע דוד
Dovid zere der fun gevoren geboiren iz vos zun zain
David seed the of become born is who Son His

לויטן פלייש, [ד] אנטשיידן באוויזן אלס דער זון פון דער
der fun zun der als bavizen antsheiden fleish loitn
the of Son the as shown decisively flesh according to

אויבערשטער מיט מאכט, לויט דעם גייסט פון קדושה
kedushe fun Gaist dem loit macht mit Oibershter
holiness of Spirit the according to power with Most High

דורך דעם אויפשטיין פון די טויטע— יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua toite di fun oifshtein dem durch
Yehoshua dead the from resurrection the through

המשיח אונדזער האר, [ה] דורך וועמען מיר האבן מקבל
mekabl hoben mir vemen durch Har undzer HaMoshiach
received have we whom through L-rd our the Messiah

געווען חסד און די שליחות צו דער געהארכזאמקייט פון
fun gehorchzamkeit der tsu shliches di un chesed geven
of obedience the to Shlichus the and grace was

דער אמונה צווישן אלע פעלקער דורך זיין נאמען,
nomen zain durch felker ale tsvishen emune der
Name His for the sake of peoples all among faith the

[ו] צווישן וועלכע אויך איר זענט בארופן פון יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua fun barufen zent ir oich velche tsvishen
Yehoshua of called are you also whom among

המשיחן ; [ז] צו אלע, וואס זענען אין רוים , געליבטע פון ה׳ ,
Hashem fun gelibte Roym in zenen vos ale tsu HaMoshiachn
Hashem of beloved Rome in are who all to the Moshiach

בארופן (צו זיין) הייליקע : חסד צו אייך און שלום פון
fun sholem un aich tsu chesed heilike zain tsu barufen
from peace and you to grace holy ones be to called

ה׳ אונדזער פאטער און פון דעם האר יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua Har dem fun un foter undzer Hashem
Yehoshua L-rd the from and Father our Hashem

המשיח .
HaMoshiach
the Moshiach

1 From Sha'ul, an eved
of Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua,
summoned to be a Shliach,
set apart for the Besuras
HaGeulah of Hashem, [2] Which
Hashem promised beforehand
through His Neviim in the
Kitvei HaKodesh. [3] The Good
News of Redemption of
Hashem concerns the Zun
fun Der Oybershter *(Ben
HaElohim of Hashem)* born
from the zera Dovid, as
far as basar is concerned,
[4] But, as far as the Ruach
Hakodesh is concerned,
appointed to be Zun fun
der Oybershter in power
by means of Moshiach's
Techiyah *(Resurrection)* from
HaMesim. [5] Through him
and for the kavod of his
Name, we have received
unmerited Chen v'Chesed
Hashem and the Shlichus
for the tachlis *(purpose)* of
bringing about the mishma'at
of emunah among all Nations,
[6] Among whom you also
are summoned to belong to
Rebbe, Melech HaMoshiach
Yehoshua; [7] To all who are in
Rome, ahuvei Hashem *(beloved
ones of G-d)*, summoned by
Hashem's kri'ah *(calling)* to
be kedoshim *(holy ones)* —
unmerited Chen v'Chesed
Hashem and Shalom Hashem
from Elohim Avinu and
Rebbe, Melech HaMoshiach
Yehoshua Adoneinu.

ח קודם כל גיב איך אפ א שבח צו מיין ג-ט דורך
durch G-t main tsu shvach a op ich gib kol koidem
through G-d my to praise a up I give all before

יהושע/ישוע המשיחן פאר אייך אלע, ווייל איבער אייער
eier iber vail ale aich far HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua
your about since all you for the Moshiach Yehoshua

(דרך ה') אמונה ווערט גערעדט אין דער גאנצער וועלט.
velt gantser der in geredt vert emune Hashem derech
world whole the in spoken of is faith Hashem way of

ט ווארום ה' , וועמען איך דין אין מיין גייסט אין דער
der in gaist main in din ich vemen Hashem vorem
the in spirit my in serve I whom Hashem for

בשורה טובה פון זיין זון , איז מיין עדות ווי איך דערמאן
dermon ich vi eides main iz zun zain fun toive besoire
remember I as witness my is Son His of Good News

אייך אָן אויפהער י אין מיינע תפילות, בעטנדיק אלעמאל,
alemol betendik tfiles maine in oifher on aich
always asking prayers my in stopping without you

אז עס זאל מיר שוין געלינגען, אם ירצה ה' , צו אייך
aich tsu Hashem yirtsah im gelingen shoin mir zol es az
you to Hashem wills if succeed already me may it that

צו קומען. יא ווארום מיין פארלאנג איז אייך צו זען, כדי
kedei zen tsu aich iz farlang main vorem kumen tsu
so that see to you is desire my for come to

אייך איבערצוגעבן עפעס א רוחניותדיקע מתנה צו אייער
eier tsu matone ruchniesdike a epes ibertsugeben aich
your to gift spiritual a something to give over you

שטארקונג ; יב דאס הייסט, איך זאל מיטגעטרייסט ווערן אין
in veren mitgetreist zol ich heist dos shtarkung
in to be comforted shall I means this strengthening

אייך דורך דער געמיינזאמער (דרך ה') אמונה, אייערער
eierer emune Hashem derech gemeinzamer der durch aich
yours faith Hashem way of mutual the through you

און מיינער. יג און איך וויל נישט, ברידער, איר זאלט זיין
zain zolt ir brider nisht vil ich un mainer un
be shall you brothers not want I and mine and

אומוויסנד , אז אפטמאל האב איך שוין געוואלט קומען
kumen gevolt shoin ich hob oftmol az umvisnd
come wanted already I have often that uninformed

צו אייך (און בין ביז איצט געשטערט געווארן), כדי איך
ich kedei gevoren geshtert itst biz bin un aich tsu
I so that become prevented now until am and you to

זאל האבן פירות אויך צווישן אייך, ווי צווישן די איבריקע
ibrike di tsvishen vi aich tsvishen oich peires hoben zol
other the among as you among also fruit have shall

פעלקער. יד איך בין א בעל חוב צו גריכן און צו בארבארן,
barbarn tsu un Greeks tsu choiv bal a bin ich felker
barbarians to and Greeks to debt master of a am I nations

צו חכמים און צו נאראנים. טו אזוי זשע בין איך גרייט
greit ich bin zhe azoi naronem tsu un chachomim tsu
ready I am then so fools to and wise ones to

לויט מיינע מעגלעכקייטן אנצוזאגן די בשורה טובה
toive besoire di ontsuzogen meglechkeitn maine loit
Good News the to proclaim opportunities my according to

8 First of all, modeh Ani *(I
thank)* my G-d through Rebbe
Melech HaMoshiach Yehoshua
for all of you, because your
emunah *(faith)*, your bitachon,
is being reported abroad b'chol
haOlam *(all over the world)*. 9 For
der Oybershter is my eidus!
(G-d is my witness!), Whom I
serve with my neshamah in the
Besuras HaGeulah of the Zun
fun der Oybershter of Hashem,
how, when I daven, I constantly
mention you in my tefillos,
10 Always making techinnah
(supplication) and petitioning
that I might somehow now at
last efsher *(perhaps)* succeed
im yirtzeh Hashem *(if the
L-rd wills)* to make my way
to you. 11 For I am longing to
see you, that I may impart to
you some mattanah ruchanit
(spiritual gift) for the tachlis
(purpose) of imparting chizzuk
(strengthening, encouragement)
to you and be mechazek *(be
strengthened spiritually)*; 12 Or
rather, so that there may be
mutual chizzuk *(strengthening,
encouragement)* among you
through each other's emunah
(faith), both yours and mine.
13 Now I do not want you to
lack da'as, Achim b'Moshiach
of mine, of how I often made
plans to come to you, though I
have been prevented thus far,
in order that I might have some
p'ri for Hashem among you
as well, just as among the rest
of the ethnic peoples. 14 I am
meshubad *(obligated)* morally,
under shiebud *(obligation)*, to
both cultured Greek-speakers
and non-Greek-speaking
barbarians, both the learned
and the untutored. 15 Hence

אויף צו אייך אין רוים . ט״ז וואָרום איך שעם זיך נישט מיט
mit nisht zich shem ich vorem Roym in aich tsu oich
with not self ashamed I for Rome in you to also

דער (דרך ה׳) בשורה טובה פון דעם משיח , ווייל זי
zi vail Moshiach dem fun toive besoire Hashem derech der
it because Moshiach the of Good News Hashem way of the

איז ה׳ס גבורה צו ישועה פאַר יעדן איינעם מאמין ,
maimen einem yedn far yeshue tsu gvure Hashems iz
believers one of the every for salvation to power Hashem's is

דעם ייד קודם כל און אויך דעם גריך . י״ז וואָרום אין איר
ir in vorem Grich dem oich un kol koidem Yid dem
it in because Greek the also and all before Jew the

(דרך ה׳) איז גערעכטיקייט פון ה׳ אנטפלעקט
antplekt Hashem fun gerechtikeit iz Hashem derech
revealed Hashem of righteousness is Hashem way of

געוואָרן פון גלויבן צו גלויבן , ווי עס שטייט
shteit es vi gloiben tsu gloiben fun gevoren
stands it as faith to faith from become

געשריבן: דער צדיק וועט דורך זיין גלויבן לעבן.
leben gloiben zain durch vet tsadik der geshriben
live faith his through will tsaddik the written

(חבקוק ב, ד.)
d b Chabakuk
4 2 Habakuk

י״ח וואָרום ה׳ס צאָרן אנטפלעקט זיך פון הימל אויף
oif himel fun zich antplekt tsorn Hashems vorem
upon heaven from itself reveals anger Hashem's because

יעדער רשעות און עולה פון מענטשן, וואָס האַלטן דעם
dem halten vos mentshn fun oyle un rishes yeder
the suppress who men of iniquity and wickedness every

אמת אין אומגערעכטיקייט; י״ט ווייל דאָס וויסן פון ה׳
Hashem fun visen dos vail umgerechtikeit in emes
Hashem of knowledge the because unrighteousness in truth

איז באַקאַנט געמאַכט צו זיי , וואָרום ה׳ האָט עס זיי
zei es hot Hashem vorem zei tsu gemacht bakant iz
to them it has Hashem because them to made known is

מגלה געווען. כ וואָרום די אומזיכטבאַרע זאַכן זיינע, זינט דער
der zint zaine zachn umzichtbare di vorem geven megale
the since His things invisible the because did reveal

וועלטבאַשאַפונג, ווערן זיכטבאַר דורך באַשאַפענע זאַכן ,
zachn bashafene durch zichtbar veren veltbashafung
things created through clear become world's creation

(נעמלעך) זיין אייביקע קראַפט און ג-טהייט, כדי זיי זאָלן זיין
zain zolen zei kedei g-theit un kraft eibike zain nemlech
be shall they so that deity and power eternal His namely

אָן א תירוץ: כא צוליב דעם, וואָס קענענדיק ה׳ ,
Hashem kenendik vos dem tsulib terets a on
Hashem knowing that that on account of excuse an without

האָבן זיי אים נישט פאַרהערלעכט אַלס ה׳ אָדער (אים)
im oder Hashem als farherlecht nisht im zei hoben
him or Hashem as glorified not him they have

געדאַנקט, נאָר האָבן זיך צו נאַר געמאַכט מיט זייער דענקען
denken zeier mit gemacht nar tsu zich hoben nor gedankt
mind their with made fool to themselves have but thanked

my eagerness to preach the Besuras HaGeulah to you who are in Rome as well.
16 For I am not ashamed of the Besuras HaGeulah. It is the ko'ach *(power)* of Hashem for the Geulah deliverance *Job 19:25; Isa 43:1 Ro 3:24* to all who have emunah, to the Yehudi *(the Jew)* above all, but also the Yevani *(Greek)*.
17 For the Tzidkat Hashem, *(the righteousness of Hashem)* is having its hisgalus *(revelation)* in the Besuras HaGeulah by emunah *(faith)* from first to last, from Faith to Faith, as it is written, V'TZADDIK BE'EMUNATO YICHE'YEH *(The righteous by his faith shall live)*.

18 For the Charon Af Hashem *(the burning anger of G-d)* is being revealed from Shomayim. It is being revealed against all without yirat Shomayim and Tzedek, all bnei Adam who wickedly repress HaEmes, 19 All anashim who, even though what is knowable about Hashem lies plainly before their eyes *(for G-d has shown them!)*, they nevertheless cling to their resha and wickedly suppress HaEmes. 20 For his invisible characteristics from the Bri'at HaOlam *(the creation of the world)* are perceived intellectually in the things which have been created; that is, both his eternal ko'ach and Elohut are discernable. So Bnei Adam have no terutz *(excuse)* and are inexcusably culpable *(before an angry G-d)*, 21 Because, even though they in actual fact

און זייער זינלאז הארץ איז פארפינסטערט געווארן. כב מיינענדיק,
meinendik gevoren farfinstert iz harts zinloz zeier un
thinking become darkened is heart senseless their and

אז זיי זענען קלוגע, האבן זיי זיך באנארישט ,
banarisht zich zei hoben kluge zenen zei az
become fools themselves they did wise are they that

כג און פארביטן די הערלעכקייט פון דעם אומשטארבלעכן ג-ט
G-t umshtarblechn dem fun herlechkeit di farbiten un
G-d immortal the of glory the exchanged and

מיט דער ענלעכקייט פון דעם געשטאלט פון א שטערבלעכן
shterblechn a fun geshtalt dem fun enlechkeit der mit
mortal a of form the of likeness the with

מענטשן און פון פייגל און פון פיר פיסיקע און קריכנדיקע
krichendike un fisike fir fun un feigel fun un mentshn
creeping and footed four of and birds of and man

ברואים .
bruim
creatures

כד דערפאר האט זיי ה' איבערגעגעבן אין די תאוות
taives di in ibergegeben Hashem zei hot derfar
lusts the in handed over Hashem them did therefore

פון זייערע הערצער, צו שמוציקייט, צו שענדן זייערע קערפערס
kerpers zeiere shenden tsu shmutsikeit tsu hertser zeiere fun
bodies their shame to filthiness to hearts their of

צווישן זיך אליין; כה וועלכע האבן פארביטן דעם (דרך
derech dem farbiten hoben velche alein zich tsvishen
way of the exchange did who alone self among

ה') אמת פון ג-ט מיט א שקר און פארערט און געדינט
gedint un farert un sheker a mit G-t fun emes Hashem
served and honored and lie a with G-d of truth Hashem

דאס באשאפענע אנשטאט דעם באשעפער, הקדוש ברוך
bruch hakodesh Bashefer dem onshtot bashafene dos
blessed the Holy One Creator the instead created the

הוא לעולמים. אמן . כו צוליב דעם האט ה'
Hashem hot dem tsulib Omein l'olamim hu
Hashem has the things on account of Amen forever He

זיי איבערגעגעבן צו שענדלעכע תאוות; ווארום זייערע ווייבער
vaiber zeiere vorem taives shendleche tsu ibergegeben zei
women their because lusts shameful to given over them

האבן פארביטן דעם נאטירלעכן געברויך מיט אן אומנאטירלעכן;
umnatirlechn an mit gebroich natirlechn dem farbiten hoben
unnatural an with use natural the exchanged have

כז און אזוי אויך די מענער, פארלאזנדיק דעם נאטירלעכן
natirlechn dem farlozendik mener di oich azoi un
natural the deserting men the also in this way and

געברויך פון דער פרוי , האבן זיך אין זייערע פארלאנגען
farlangen zeiere in zich hoben froi der fun gebroich
desiring their in themselves did woman the of use

דערהיצט איינער מיט דעם אנדערן, מענער מיט מענער טוענדיק
tuendik mener mit mener andern dem mit einer derhitst
doing men with men other the with one get heated up

געמיינהייטן , און האבן דערהאלטן אין זיך אליין דעם
dem alein zich in derhalten hoben un gemeinheiten
the alone themselves in receive did and debased things

knew G-d, they did not ascribe Him kavod *(glory)* as G-d or give hodayah *(thanksgiving)* to Him, but became filled with hevel *(futility, vanity, emptiness, worthlessness)* in their thinking, and their senseless levavot were darkened. [22] Claiming to be chachamim *(wise ones)*, they became kesilim *(fools)*, [23] And traded in the kavod *(glory)* of the incorruptible G-d for the mere likeness of the demut *(image, icon)* of corruptible man, birds, beasts, and reptiles.

[24] Therefore, G-d *(in wrath)* delivered them over in the ta'avot of their levavot to tum'a *(uncleanness)* to the dishonoring and perverting of their bodies among themselves: [25] They traded in HaEmes Hashem *(the Truth of G-d)* for sheker, for a lie, and worshiped and served HaBri'ah *(the Creature, the Creation)* rather than HaBo're *(the Beshefer)*, hamvorach l'olamim. Omein *(who is blessed forever. Amen)*. [26] For this reason, Hashem *(in wrath)* delivered them over to paskudneh *(contemptible)* sexual desires. For their females traded off natural sexual intercourse for unnatural. [27] Likewise also the males abandoned natural sexual intercourse with the female counterpart and were inflamed with craving for one another, males with males committing what is indecent and receiving back *(in exchange)* in themselves the appropriate gemul *(retribution)* for their toyus *(error)*. [28] And as far as G-d's worthiness to

געהעריקן שכר פון זייער פארפירטקייט. כח און אזויווי זיי
zei azoivi un farfirtkeit zeier fun sachar geheriken
they since and misleadings their from reward appropriate

האבן נישט געוואלט האבן ה׳ אין זייער וויסן , האט
hot visen zeier in Hashem hoben gevolt nisht hoben
did knowledge their in Hashem to have wanted not have

ה׳ זיי איבערגעגעבן צו א פארדארבענעם פארשטאנד , צו
tsu farshtand fardorbenem a tsu ibergegeben zei Hashem
to understanding corrupt a to handed over them Hashem

טאן דאס, וואס מען טוט נישט; כט זיי זענען אנגעפילט געווארן
gevoren ongefilt zenen zei nisht tut men vos dos ton
become filled are they not does one which that do

מיט יעדער רישעות , שלעכטסקייט, זנות , גלוסטשאפיק
glustshafik zoines shlechtskeit rishes yeder mit
lascivious fornication evil doing nastiness every with

תאוות גייציקייט, בייזוויליקייט, פול מיט קינאה, מערדעריי, קריג ,
krig merderai kinah mit ful beizvilikeit gaitsikeit taives
strife murder envy with full malice greed lusts

אפנארעריי, כיטרעקייט, רכילות, ל לשון הרע, פיינד פון ה׳ ,
Hashem fun faind horo loshen rechiles chitrekeit opnarerei
Hashem of haters evil language slander craftiness deceit

עזות פנימער , פאררייסן, בארימער, אויסגעפינעריש פון
fun oisgefinerish barimer farrisen penemer azes
of inventive braggert arrogant faces impertinent

שלעכטס, אומגעהארכזאמע צו עלטערן, לא אומפארשטאנדיקע ,
umfarstandike elteren tsu umgehorchzame shlechts
without understanding parents to disobedient evil

בונד-ברעכער , אָן נאטירלעכע געפילן , אומרחמנותדיקע;
umrachmonesdike gefiln natirleche on bund-brecher
unmerciful feelings natural without covenant-breakers

לב וועלכע, הגם ווייסנדיק פון ה׳ס משפט , אז די , וואס
vos di az mishpot Hashems fun visendik hagam velche
who the that judgment Hashem's of knowing although who

טאן די דאזיקע זאכן , זענען חייב מיתה, האבן זיי נישט נאר
nor nisht zei hoben mise chayev zenen zachn dozike di ton
only not they have death liable are things these the do

די דאזיקע זאכן געטאן, נאר זענען נאך צופרידן מיט די , וואס
vos di mit tsufriden noch zenen nor geton zachn dozike di
who those with applaud even are but done things these the

טאן זיי .
zei ton
them do

be recognized by them was concerned, vi-bahlt *(since)* they marked G-d down as failing the test, therefore G-d *(in wrath)* delivered them over to a failure of a brain, one that has a mind bent on doing what is perversely unworthy 29 — filled with all resha, wickedness, chamdanut *(greediness)*, and what is damagingly evil — full of kin'a *(jealousy)*, retzach *(murder)*, rivalry, mirmah *(deceit)*, merivah *(strife)*, remiyah *(guile, deceit)*, all kinds of lashon hora, malicious, 30 Backbiters, slanderers, haters of G-d, insolent, arrogant, braggarts, contrivers of evil, disobedient to horim. 31 Without seichel, without ne'emanut *(faithfulness)*, without ahavah *(love)*, without rachamanut. 32 Although they have known full well the just requirements of Hashem, that is, that those who practice such things are Bnei mavet, they not only do the very same, but even give their perverted bracha *(blessing)* on those who practice such. For this reason, you are without terutz *(excuse)* for yourself *(before an angry G-d)*, you, sir, each one of you who passes judgment.

ב דערפאר ביסטו , אָ מענטש, ווער דו זאלסט נישט זיין , וואס
vos zain nisht zolst du ver mentsh o bistu derfar
who be not you shall you who man o you are therefore

משפטסט, אָן א תירוץ; ווארום מיט וואס דו משפטסט דעם
dem mishpetst du vos mit vorem terets a on mishpetst
the judge you what with for excuse an without judges

אנדערן, פארמשפטסטו דיך אליין , ווייל דו , וועלכער משפטסט,
mishpetst velcher du vail alein dich farmishpetstu andern
judge which you because yourself you condemn other

טוסט די דאזיקע זאכן ; ב און מיר ווייסן אז ה׳ס משפט
mishpot Hashems az veisen mir un zachn dozike di tust
judgment Hashem's that know we and things these the you do

2 For in that you pass judgment on the other, you condemn yourself; for you practice the very things on which you pass judgment. 2 And we have da'as that the judgment of Hashem HaShofet against those who practice such things is in accordance with HaEmes Hashem. 3 You,

איז לויט דעם אמת אויף די , וואס טאן די דאזיקע זאכן . [ג] צי
tsi zachn dozike di ton vos di oif emes dem loit iz
do things these the do who the on truth the according to is

מיינסטו דען , אָ מענטש, וואס משפטסט די , וואס טאן די דאזיקע
dozike di ton vos di mishpetst vos mentsh o den meinstu
these the do who the judges who man o then you think

זאכן און טוסט זיי אליין , אז דו וועסט אויסמיידן ה׳ס
Hashems oismaiden vest du az alein zei tust un zachn
Hashem's evade will you that yourself them you do and things

משפט ? [ד] אדער ביסטו מבזה די עשירות פון זיין גוטסקייט,
gutskeit zain fun ashires di mevaze bistu oder mishpot
goodness His of riches the degrading are you or judgment

געדולד און צוריקגעהאלטנקייט, נישט וויסנדיק, אז די גוטסקייט
gutskeit di az visendik nisht tsurikgehaltnkeit un geduld
goodness the that knowing not forbearance and patience

פון ה׳ זאל דיך פירן צום תשובה טאן? [ה] דו אבער ,
ober du ton tshuve tsum firen dich zol Hashem fun
however you do repentance to the lead you should Hashem of

לויט דיין הארטקייט און דיין נישט תשובהדיקן הארץ, זאמלסט
zamlst harts tshuvedikn nisht dain un hartkeit dain loit
store up heart repentant not your and hardness your according to

דיר איין צארן אינם טאג פון צארן און אנטפלעקונג פון ה׳ס
Hashems fun antplekung un tsorn fun tog inem tsorn ein dir
Hashem's of revelation and wrath of day in the wrath one you

גערעכטן משפט , [ו] וואס וועט יעדן פארגעלטן לויט זיינע
zaine loit fargeltn yedn vet vos mishpot gerechtn
his according to repay each one will who judgment rightful

מעשים: (משלי כד, ב.) [ז] צו די , וואס זוכן מיט סבלנות דורך
durch savlones mit zuchen vos di tsu b chd Mishle maisim
through patience with seek who the to 2 24 Proverbs works

מעשים טובים—הערלעכקייט, כבוד און אומשטערבלעכקייט, אייביק
eibik aumshterblechkeit un koved herlechkeit tovim maisim
eternal immortality and honor glory good deeds

לעבן; [ח] אבער צו די ווידערשפעניקע און וואס זענען אומגעהארכזאם
umgehorchzam zenen vos un vidershpenike di tsu ober leben
disobedient are who and rebellious the to but life

צום אמת נאר זענען געהארכזאם צו רשעות — צארן און
un tsorn rishes tsu gehorchzam zenen nor emes tsum
and wrath wickedness to obedient are but truth to the

גרימצארן; [ט] ליידן און אנגסט אויף יעדן מענטשלעכן נפש , וואס
vos nefesh mentshlechn yedn oif angst un laiden grimtsoren
who soul human every upon anguish and suffering fury

טוט שלעכטס, קודם כל דעם ייד און אויך דעם גריך . [י] אבער
ober Grich dem oich un Yid dem kol koidem shlechts tut
but Greek the also and Jewish person the all before evil does

הערלעכקייט און כבוד און שלום צו יעדן , וואס טוט גוטס, קודם
koidem guts tut vos yedn tsu sholem un koved un herlechkeit
before good does who everyone to peace and honor and glory

כל דעם ייד און אויך דעם גריך; [יא] ווארום ה׳ איז נישט קיין
kein nisht iz Hashem vorem Grich dem oich un Yid dem kol
any not does Hashem because Greek the also and Jew the all

נושא פנים . (דברים י , יז.) [יב] ווארום אלע, וואס האבן
hoben vos ale vorem iz i Devarim ponem noisa
have who all because 17 10 Deuteronomy faces partiality of

sir, you who pass judgment on those who practice such things and yet do the same yourself, do you suppose then that you will escape the Mishpat Hashem? [4] Or do you think lightly of the wealth of his nedivut *(generosity)* and of his chesed and of his being ERECH APAYIM *(slow of anger, forbearing)* and of his savlanut *(patience)*, disregarding the fact that the Chesed Hashem *(the kindness of G-d)* is to lead you to teshuva? [5] As a result of your KESHI *(stubbornness, hardness)* and your levavot without teshuva, you are storing up for yourself Charon Af Hashem *(the burning anger of G-d)* in the Yom Af *(the Day of Wrath)*, when will be revealed the Mishpat HaTzedek of Hashem, [6] Who will render L'ISH K'MA'A'SEI HU *(to each according to his works)*. [7] To those who, by savlanut *(patience)*, persevere in doing hatov *(the good)*, seek for kavod *(glory)* and honor and incorruptibility, He will give Chayyei Olam *(Eternal Life)*. [8] But to those who are self-seeking and who have no mishma'at *(obedience)* to HaEmes Hashem, but instead have mishma'at to resha, there will be Charon Af Hashem and fury. [9] There will be affliction and distress on every living neshamah who brings about what is rah *(evil)*, Yehudi above all and Yevani *(Greek)* as well. [10] But tiferet and kavod and shalom to everyone who brings about what is tov *(good)*, Yehudi above all and Yevani as well. [11] For ki ein masso panim im Hashem *(there is no*

געזינדיקט אָן א תורה, וועלן אויך אָן א תורה פארלוירן ווערן ;
veren farloiren toire a on oich velen toire a on gezindikt
become lost Torah a without also will Torah a without sinned

און אלע, וואס האבן געזינדיקט אונטער דער תורה, וועלן געמשפט
gemishpet velen toire der unter gezindikt hoben vos ale un
judged will Torah the under sinned have who all and

ווערן דורך דער תורה; יג ווייל נישט די , וואס הערן די תורה,
toire di heren vos di nisht vail toire der durch veren
Torah the hear who the not because Torah the by to be

זענען גערעכט ביי ה׳ , נאר די , וואס טאן (וואס) די תורה
toire di vos ton vos di nor Hashem bai gerecht zenen
Torah the what do who those but Hashem with right are

(זאגט), וועלן גערעכטפערטיקט ווערן ; יד ווארום ווען די אומות
umes di ven vorem veren gerechtfertikt velen zogt
nations the when because become justify will says

העולם , נישט האבנדיק די תורה, טאן פון זייער טבע לויט
loit teve zeier fun ton toire di hobendik nisht hooilem
according to nature their by do Torah the having not of the world

(ווי) די תורה (שרייבט פאר), זיי , הגם נישט האבנדיק קיין
kein hobendik nisht hagam zei far shraibt toire di vi
any having not though they about writes Torah the how

תורה, זענען א תורה פאר זיך אליין. טו זיי , ווייזן אז
az vaizen zei alein zich far toire a zenen toire
that to show they alone themselves for law a are Torah

דאס טאן (וואס שטייט אין) דער תורה איז געשריבן אויף זייערע
zeiere oif geshriben iz toire der in shteit vos ton dos
their on written is Torah the in stands what do the

הערצער, ווען זייער געוויסן זאגט עדות און זייערע געדאנקען
gedanken zeiere un eides zogt gevisen zeier ven hertser
thoughts their and witness said conscience their when hearts

אדער באשולדיקן זיך אדער רעכטפערטיקן זיך קעגנזייטיק;
kegenzaitik zich rechtfertikn oder zich bashuldiken oder
mutually self justifying or themselves accusing either

טז אינם טאג ווען ה׳ וועט משפטן די פארבארגענע זאכן
zachn farborgene di mishpeten vet Hashem ven tog inem
things secret the judge will Hashem when Day in the

פון מענטשן, לויט מיין בשורה טובה דורך דעם משיח
Moshiach dem durch toive besoire main loit mentshn fun
Moshiach the through Good News my according to men of

יהושע/ישוע .
Yeshua/Yehoshua
Yehoshua

יז אבער אויב דו רופסט דיך ייד און שטיצטסט דיך אויף
oif dich shtitstst un Yid dich rufst du oib ober
on yourself rely and a Jew yourself call you if but

דער תורה און בארימסט דיך מיט ה׳ , יח און קענסט זיין רצון און,
un rotsn zain kenst un Hashem mit dich barimst un toire der
and will His know and Hashem with you boast and Torah the

ווייסט אונטערצושיידן צווישן גוטס און שלעכטס, זייענדיק געלערנט אין
in gelernt zaiendik shlechts un guts tsvishen untertsusheiden veist
in learned being evil and good between to differentiate know

דער תורה, יט און ביסט איבערצייגט, אז דו אליין ביסט א פירער פון
fun firer a bist alein du az ibertsaigt bist un toire der
of guide a are alone you that convinced are and Torah the

partiality with Hashem). 12 For as many as have committed averos and sinned lacking the Torah shall also perish lacking the Torah; and as many as have committed averos *(sin)* under the Torah shall be condemned under the Torah. 13 For it is not the Shomei HaTorah *(hearers of the Law of Moshe Rabbeinu)* who are the tzaddikim who are accounted to be YITZDAK IM HASHEM *(justified with G-d)*. It is the Shomrei HaTorah *(the keepers of the Torah)* who will be counted to be YITZDAK IM HASHEM. 14 For when non-Jews who have not a Torah, may do by nature what the Torah requires, they not having a Torah are a gezetz *(law)* for themselves, 15 In that they demonstrate the Torah at work, the Torah written in their levavot, their matzpun *(conscience)* also bearing witness, while their thoughts bring accusation or even make defense among themselves, 16 In the Yom when, according to my Besuras HaGeulah, Hashem, through Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, is to judge the secrets of kol Bnei Adam *(all men)*.

17 But if you are called by the name Yehudi *(Jew)* and rely on the Torah and boast in Hashem, 18 And have da'as of His will and approve the things that matter, being instructed from the Torah, 19 And being confident that you are a moreh derech *(guide)* of the

בלינדע —א ליכט פאר די , וואס זענען אין דער פינסטער, כ א דערציער
dertsier a finster der in zenen vos di far licht a blinde
educator an darkness the in are who the for light a the blind

פאר די אומזיניקע, א דרדקי-מלמד , האבנדיק די פארם פון
fun forem di hobendik dardeke-melamed a umzinike di far
of form the having teacher of young children a senseless the for

וויסן און פון אמת אין דער תורה; כא דעריבער דו , וואס לערנסט
lernst vos du deriber toire der in emes fun un visen
teach who you therefore Torah the in truth of and knowledge

אן אנדערן, פארוואס לערנסטו נישט דיך אליין ? דו דרשנסט, מען
men darshenst du alein dich nisht lernstu farvos andern an
one preach you yourself you not teach why other an

זאל נישט גנבענען , און אליין גנבעסטו! כב דו , וואס זאגסט, מען
men zogstu vos du ganvestu alein un ganvenen nisht zol
one say who you steal you yourself and steal not may

זאל נישט מזנה זיין , ביסטו מזנה ! דו פאראומווירדיקסט די
di farumvirdikst du mezane bistu zain mezane nisht zol
the desecrate you adultery you are be adultery not may

געצן, בארויבסטו דעם געצן טעמפל? כג דו , וואס בארימסט דיך
dich barimst vos du tempel getsn dem baroibstu getsn
yourself boast who you temple idols the rob idols

מיט דער תורה, שענדסט דו ה' דורך עובר זיין די תורה!
toire di zain oyver durch Hashem du shendst toire der mit
Torah the be break by Hashem you dishonor Torah the about

כד ווארום ה'ס נאמען ווערט דורך אייך געלעסטערט צווישן די
di tsvishen gelestert aich durch vert nomen Hashems vorem
the among blasphemed you by is Name Hashem's because

פעלקער, אזוי ווי עס שטייט געשריבן. (ישעיהו נב, ה.)
h nb Yeshayah geshriben shteit es vi azoi felker
5 52 Yeshayah written stands it as just nations

כה ווארום דאס געמלט זיין האט טאקע א ווערט, אויב דו
du oib vert a take hot zain gemalt dos vorem
you if worth a real has do circumcise the because

טוסט וואס די תורה זאגט; אבער אויב דו ביסט עובר די
di oyver bist du oib ober zogt toire di vos tust
the violating are you if but says Torah the what do

תורה איז דיין מילה געווארן אן ערלה . כו דעריבער,
deriber orlah an gevoren milah dain iz toire
therefore uncircumcision an become circumcision your is Torah

ווען דער נישט געמלטער וועט אפהיטן די משפטים פון דער
der fun mishpotim di ophiten vet gemalter nisht der ven
the of laws the observe will circumcised not the when

תורה, צי וועט אים דען נישט זיין ערלה פארערעכנט ווערן
veren farrechnt orlah zain nisht den im vet tsi toire
to be reckoned uncircumcision his not then him will Torah

צו מילה ? כז און וועט דער מן-הטבע נישט געמלטער ,
gemalter nisht min-hateve der vet un milah tsu
circumcised not by nature the will and circumcision for

וואס איז מקיים די תורה, דיך נישט משפטן , וואס האסט
host vos mishpeten nisht dich toire di mekaiem iz vos
has who condemn not you Torah the fulfill does who

דאס אות און די מילה און ביסט עובר די תורה?
toire di oyver bist un milah di un os dos
Torah the transgress does and circumcision the and letter the

ivrim *(blind ones)*, an ohr for those in choshech, [20] A rabbinic moreh *(teacher)* of the foolish, a melammed *(instructor)* of the young, having the embodiment of da'as *(knowledge)* and Emes in the Torah... [21] You, then, who teach another, do you not teach yourself? You who preach LO TIGNOV *(Do not steal!)*, do you steal? [22] You who say, LO TINAF *(Do not commit adultery!)*, do you commit adultery? You who abhor elilim *(idols)*, do you rob pagan temples? [23] You who boast in Torah, through deviating from the Torah, you commit Chillul Hashem. [24] As it is written, Among the Goyim KOL HAYOM HASHEM HAELOHIM MINNO'ATZ *(All the day long the Name of G-d is being blasphemed)* because of you.

[25] For the milah *(circumcision)* is an asset if you stand in mishma'at *(obedience)* to the Torah. But if you are mefir *(violator)* of the Torah, your milah *(circumcision)* has become “orlah” *(uncircumcision)*. [26] If then the ben Adam without milah who is shomer fulfilling the just requirements of the Torah, will not his orlah *(uncircumcision)* be counted as “milah”? [27] And the naturally uncircumcised ben Adam who has mishma'at *(obedience)* to the Torah will arise as a judgment on you. You! The very one who through chumra *(stringency, strict adherence to the letter of the law)* and circumcision are the transgressor of Torah! [28] For

כח ווייל נישט דער איז א ייד, וואס איז (א ייד) אויסערלעך,
oiserlech Yid a iz vos Yid a iz der nisht vail
outwardly Jew a is who Jew a is that not because

מילה איז אויך נישט דאס, וואס איז בלויז אויסערלעך אינם
inem oiserlech bloiz iz vos dos nisht oich iz milah
in the outwardly only is which that not also is circumcision

גוף; כט נאר א ייד איז דער , וואס איז אינערלעך אזעלכער, און
un azelcher inerlech iz vos der iz Yid a nor guf
and such inwardly is who the one is Jew a but body

מילה איז אינם הארצן לויטן גייסט, נישט לויט
loit nisht Gaist loitn hartsn inem iz milah
according to not Spirit according to heart in the is circumcision

דעם אות , וועמעס לויב איז נישט פון מענטשן, נאר פון
fun nor mentshn fun nisht iz loib vemes os dem
from but men from not is praise whose letter the

ה׳ .
Hashem
Hashem

ג דעריבער, וואס פאר א מעלה האט דער ייד, אדער וואס איז דער
der iz vos oder Yid der hot maile a far vos deriber
the is what or Jew the has advantage a for what therefore

נוצן פון דער מילה ? ב א סך אויף יעדן פאל—קודם
koidem fal yedn oif sach a milah der fun nutsn
before case every in many a circumcision the of benefit

כל טאקע ווייל צו זיי (די יידן) איז אנפארטרויט געווארן דאס
dos gevoren onfartroit iz Yidn di zei tsu vail take kol
that become entrusted is Jews the them to because actually all

וואס ה׳ האט גערעדט. ג און אויב א טייל האבן נישט געגלויבט,
gegloibt nisht hoben teil a oib un geredt hot Hashem vos
believe not did part a if and spoken has Hashem which

וואס מאכט עס דען אויס? צי מאכט דען זייער אומגלויבן צונישט די
di tsunisht umgloiben zeier den macht tsi ois den es macht vos
the negate unbelief their then makes out then it make what

געטריישאפט פון ה׳ ? ד חס ושלום ! זאל זיך ה׳
Hashem zich zol vesholem chas Hashem fun getraishaft
Hashem Himself let and peace mercy Hashem of faithfulness

ארויסווייזן אלס ווארהאפטיק און יעדער מענטש א ליגנער, ווי עס שטייט
shteit es vi ligner a mentsh yeder un vorhaftik als aroisvaizen
stands it as liar a man every and truthful as turn out

געשריבן: כדי דו זאלסט זיין גערעכט אין דיינע רייד און זיגן
zign un reid daine in gerecht zain zolst du kedei geshriben
prevail and words your in right be you shall you so that written

ווען דו ווערסט געמשפט. (תהלים נא, ה.) ה אויב אבער אונדזער
undzer ober oib h na Tehilim gemishpet verst du ven
our however if 5 51 Psalms judged will be you when

רשעות ווייזט אויף די צדקות פון ה׳ , וואס וועלן מיר
mir velen vos Hashem fun tsedokes di oif vaizt rishes
we shall what Hashem of righteousness the off shows wickedness

זאגן? אז ה׳ איז אומגערעכט, ברענגענדיק צארן? איך רעד ווי
vi red ich tsorn brengendik umgerecht iz Hashem az zogen
as speak I wrath bringing wrong is Hashem that say

א מענטש. ו חס ושלום ! ווייל אויב אזוי, ווי וואלט ה׳
Hashem volt vi azoi oib vail vesholem chas mentsh a
Hashem would how so if because and peace mercy man a

the true Yehudi *(Jew)* is not the one [humanly] perceived as such, nor true milah that which is performed visibly in the flesh; [29] The true Yehudi is so in [Hashem's] hidden way, and true milah is of the lev, in the *[hitkhadshut (renewal) of the]* Ruach Hakodesh, not in [chumra *(stringency, boasting of zokheh in machmir meritorious strict)*] letter. He has y'hodeh *(praise)* that comes not from Bnei Adam but from Hashem.

3 What then is the advantage of the Yehudi? Or what is the value of the milah? [2] Much in every way! For, koidem kol *(in the first place)*, they are entrusted with the Divrei Hashem *(the oracles, the words of G-d)*. [3] So, where does that leave us? If some have disbelieved, has their lack of emunah annulled the ne'emanut *(faithfulness, trustworthiness, reliability)* of Hashem? [4] Chas v'shalom *(G-d forbid!)* Let G-d be true and KOL HAADAM KOZEV *(every man a liar)*. Even as it is written, L'MA'AN TITZDAK B'DAVRECHA *("in order that you might be vindicated when you speak" and shall overcome when you judge)*. [5] But if our unrighteousness brings out and highlights the Tzedek Olamim, the Tzidkat Hashem *(the righteousness of G-d)*, what shall we say? Rhetorically speaking, is G-d unjust in inflicting Charon Af Hashem? (I speak from a human standpoint.) [6] Chas v'shalom! *(G-d forbid!)* For

געקענט משפטן די וועלט? ז אויב אבער דורך מיין שקר האט
hot sheker main durch ober oib velt di mishpeten gekent
did lie my through however if world the to judge be able

זיך דער אמת פון ה׳ געשטארקט צו זיין כבוד, פארוואס
farvos koved zain tsu geshtarkt Hashem fun emes der zich
why glory His to abound Hashem of truth the itself

זאל איך נאך געמשפט ווערן ווי א חוטא? ח און פארוואס זאלן
zolen farvos un choyte a vi veren gemishpet noch ich zol
should why and sinner a as to be judged still I should

מיר נישט טאקע — ווי די , וואס באליידיקן אונדז באהויפטן , אז
az bahoipten undz baleidiken vos di vi take nisht mir
that by asserting us insult who those as actually not we

מיר זאגן — טאן דאס שלעכטע, כדי דאס גוטע זאל קומען? זייער
zeier kumen zol gute dos kedei shlechte dos ton zogen mir
their come should good the so that evil the do say we

משפט איז גערעכט.
gerecht iz mishpot
right is judgment

ט דעריבער וואס? צי האבן מיר דען עפעס א מעלה ? בשום אופן
oifen beshum maile a epes den mir hoben tsi vos deriber
way never advantage a some then we have what therefore

נישט! ווארום מיר האבן שוין פריער באוויזן, אז סאי דער
der sai az bavizen frier shoin hoben mir vorem nisht
the both that shown previously already have we because not

ייד און סאי דער גריך זענען אלע אונטער דער זינד; י אזוי ווי
vi azoi zind der unter ale zenen Grich der sai un Yid
as so sin the under all are Greek the also and Jewish person

עס שטייט געשריבן: עס איז נישט פאראן קיין צדיק , קיין איינער
einer kein tsadik kein faran nisht iz es geshriben shteit es
one even tsaddik any there not is there written stands it

נישט; יא עס איז נישט פאראן קיין פארשטענדיקער, עס איז נישט פאראן
faran nisht iz es farshtendiker kein faran nisht iz es nisht
there not is it understander any there not is it not

קיין איינער, וואס זוכט ה׳ ; יב אלע האבן אפגענייגט , זיי זענען
zenen zei opgeneigt hoben ale Hashem zucht vos einer kein
are they been devious have all Hashem seeks who one any

צוזאמען נוצלאז געווארן; עס איז נישט פאראן קיינער, וואס טוט גוטס,
guts tut vos keiner faran nisht iz es gevoren nutsloz tsuzamen
good does who anyone there not is it become useless together

ניין , נישט איינער. (תהלים יד, ב-ד.) יג זייער קעל איז אן אפן קבר ,
keyver ofen an iz kel zeier b-d id Tehilim einer nisht nein
tomb open an is throat their 2-4 14 Psalms one not no

מיט זייערע צונגען האבן זיי פאררעטעריש געהאנדלט, שלאנגענגיפט
shlangengift gehandlt farreterish zei hoben tsungen zeiere mit
snake poison arrange treachery they did tongues their with

איז אונטער זייערע ליפן (תהלים ה, ח; קמ, ד.); יד וועמעס מויל איז
iz moil vemes d km ch h Tehilim lipn zeiere unter iz
is mouth whose 4 140 8 5 Psalms lips their under is

פול מיט פלוך און ביטערקייט (תהלים י , ז.); טו זייערע פיס איילן צו
tsu ailen fis zeiere z i Tehilim biterkeit un fluch mit ful
to rush feet their 7 10 Psalms bitterness and curse with full

פארגיסן בלוט; טז צעשטערונג און ליידן זענען אויף זייערע וועגן; יז און
un vegen zeiere oif zenen laiden un tseshterung blut fargisen
and ways their on are pain and destruction blood spill

then how could Hashem be HaShofet kol ha'Aretz? 7 “But if the Emes Hashem *(truth of G-d)* has by my sheker overflowed to His kavod *(glory)*, why am I still judged as a rashah *(an evildoer)*?” 8 Why do we not say, as some speakers of lashon hora slanderously report us to say, “Let us do rah that tov might come of it”? The gezar din *(verdict)* of ashem *(guilty)* on them is well deserved.

9 What then? Are we *(Yehudim)* better off? Not altogether. For we have now charged both Yehudim and non-Jews as all alike under HaChet *(sin)*, 10 As it is written, EIN TZADDIK BA'ARETZ, *(There is none on earth righteous)*, not even one. 11 There is none who has binah, there is none who seeks out G-d. 12 All have turned aside, they have become altogether paskudneh, worthless; there is none who does good, there is none, not so much as one. 13 Their throat is an open grave. They use their tongues to deceive. The venom of asps is under their lips, 14 Whose mouth is full of curses and bitterness. 15 Their feet are swift when it comes to shefach dahm. 16 Ruin and wretchedness are in their ways, 17 And the derech Shalom *(the way of peace)* they have

דעם וועג פון שלום האבן זיי נישט דערקענט (ישעיהו נט, ז-ח.);
z-ch nt Yeshayah derkent nisht zei hoben sholem fun veg dem
7-8 59 Yeshayah recognized not they have peace of way the
[יח] די מורא פאר ה' איז נישט פאר זייערע אויגן. (תהלים לו, ב.)
b lu Tehilim oigen zeiere far nisht iz Hashem far moire di
2 36 Psalms eyes their before not is Hashem before fear the
[יט] מיר אבער ווייסן, אז וואס די תורה זאגט, איז עס גערעדט
geredt es iz zogt toire di vos az veisen ober mir
spoken it is says Torah the what that know however we
געווארן צו די , וועלכע זענען אונטער דער תורה, כדי
kedei toire der unter zenen velche di tsu gevoren
in order that Torah the under are who those to become
איטלעכס מויל זאל פארשטאפט ווערן און די גאנצע וועלט זאל
zol velt gantse di un veren farshtopt zol moil itlecher
shall world whole the and become clogged up shall mouth every
זיין שולדיק פאר ה' ; [כ] צוליב דעם, וואס דורך
durch vos dem tsulib Hashem far shuldik zain
through which that because Hashem before held accountable be
די מעשים פון (מחמיר חומרא) געזעץ וועט קיין בשר (ודם)
v'dam basar kein vet gezets chumre machmer fun maisim di
and blood flesh any will law legalism stickler of deeds the
נישט גערעכטפערטיקט ווערן פאר אים; ווארום דורך דער תורה
toire der durch vorem im far veren gerechtfertikt nisht
Torah the through because Him before to be justify not
קומט די פולע דערקענטעניש פון זינד. [כא] איצט אבער האט זיך ,
zich hot ober itst zind fun derkentenish fule di kumt
itself has however now sin of recognition full the comes
אויסער דער תורה, באוויזן די גערעכטיקייט פון ה' , וועגן
vegen Hashem fun gerechtikeit di bavizen toire der oiser
about Hashem of righteousness the appear Torah the apart from
וועלכער סאי די תורה סאי די נביאים האבן עדות געזאגט: [כב] די
di gezogt eides hoben neviim di sai toire di sai velcher
the said witness did Prophets the and Torah the both which
גערעכטיקייט פון ה' , דורך אמונה אין יהושען/ישוען דעם
dem Yeshuan/Yehoshuan in emune durch Hashem fun gerechtikeit
the Yehoshua in faith through Hashem of righteousness
משיח , פאר אלע , וואס גלויבן , ווייל עס איז נישטא
nishto iz es vail gloiben vos ale far Moshiach
not is there because believes who everyone for Moshiach
קיין חילוק ; [כג] ווארום אלע האבן געזינדיקט און געפעלט אין דער
der in gefelt un gezindikt hoben ale vorem chiluk kein
the in fallen and sinned have all because distinction any
הערלעכקייט פון ה' ; [כד] און ווערן גערעכטפערטיקט פריי דורך
durch frai gerechtfertikt veren un Hashem fun herlechkeit
through freely justified become and Hashem of glory
זיין חסד דורך דער אויסלייזונג פונם משיח יהושע/ישוע ;
Yeshua/Yehoshua Moshiach funem oisleizung der durch chesed zain
Yehoshua Moshiach of the redemption the through grace His
[כה] וועמען ה' האט ארויסגעשטעלט אלס א כפורת אין זיין
zain in kapores a als aroisgeshtelt hot Hashem vemen
his in atonement a as set forth did Hashem whom
בלוט צו זיין באקומען דורך אמונה. דאס איז געווען כדי צו ווייזן
vaizen tsu kedei geven iz dos emune durch bakumen zain tsu blut
show to in order was is this faith by received be to blood

not known. [18] There is no yirat Shomayim *(fear of G-d)* before their eyes.

[19] Now we know that whatever the Gezetz *(Law)* says, it says to those under the Gezetz, in order that every mouth might be stopped and kol HaOlam Hazeh become ashem *(guilty)* and liable to the Mishpat Hashem. [20] For by [depending on] ma'asim of gezetz shall KOL CHAI LO YITZDAK *(all living not be justified)*, for through the gezetz *(law)* comes Da'as HaChet *(knowledge of sin)*. [21] But now, apart from gezetz, the Tzidkat Hashem has been manifested, being attested to by the Torah and the Neviim. [22] That is, the Tzidkat Hashem through emunah in Moshiach Yehoshua *(Yeshua)* to all the ma'aminim *(believers)*. For there is no distinction. [23] For all have sinned and suffered want of the kavod Hashem. [24] They are acquitted and accounted to be YITZDAK IM HASHEM as a matnat Hashem *(gift of G-d)* by the unmerited Chen v'Chesed Hashem *(grace of G-d)* through HaPedut *(the ransom)*, which is in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, [25] Whom G-d set forth as a kapporah through emunah *(faith)* in the DAHM *(blood)* of Moshiach, to demonstrate the Tzedek Olamim, the Tzidkat Hashem *(righteousness of G-d)* in pasach *(passing over, letting go the penalty of)* the averos *(sins)* committed in former

ה'ס גערעכטיקייט ווייל אין זיין צוריקגעהאלטנקייט ער האט
hot er tsurikgehaltnkeit zain in vail gerechtikeit Hashems
had he forbearance his in because righteousness Hashem's

פסח פריער באגאנגענע זינד כו כדי צו ווייזן זיין גערעכטיקייט
gerechtikeit zain vaizen tsu kedei zind bagangene frier pasach
righteousness His show to so as sin committed before passed over

אין דער איצטיקער צייט און אז ער אליין איז גערעכט און דער
der un gerecht iz alein er az un tsait itstiker der in
the and just is Himself He that and time present the in

גערעכטפערטיקער פון דעם , וואס גלויבט אין יהושען/ישוען .
Yeshuan/Yehoshuan in gloibt vos dem fun gerechtfertiker
Yehoshua in believes who the one of justifier

כז וואו זשע איז די בארימעריי? זי איז אויסגעשלאסן.
oisgeshlosen iz zi barimerai di iz zhe vu
excluded is it boasting the is then where

דורך וואס פאר א תורה? צי פון מעשים? ניין , נאר דורך
durch nor nein maisim fun tsi toire a far vos durch
by only no deeds from law a for what by

דער תורה פון אמונה. כח ווארום מיר דרינגען ארויס, אז א
a az arois dringen mir vorem emune fun toire der
a that out urge we because faith of law the

מענטש ווערט גערעכטפערטיקט דורך אמונה אָן די
di on emune durch gerechtfertikt vert mentsh
the without faith by justified becomes man

מעשים פון דער תורה. כט צי איז דען ג-ט בלויז דער ג-ט
G-t der bloiz G-t den iz tsi toire der fun maisim
G-d the only G-d then is Torah the of deeds

פון די יידן? צי איז ער דען נישט אויך (דער ג-ט) פון די
di fun G-t der oich nisht den er iz tsi Yidn di fun
the of G-d the also not then He is Jews the of

אומות העולם ? געוויס , אויך פון די אומות העולם ;
hooilem umes di fun oich gevis hooilem umes
of the world nations the of also certainly of the world nations

ל ווייל ה׳ איז איינער, וואס וועט גערעכטפערטיקן
gerechtfertikn vet vos einer iz Hashem vail
justify will who One is Hashem because

דעם געמלטן פון אמונה און דעם נישט געמלטן
gemalten nisht dem un emune fun gemalten dem
circumcised not the and faith by circumcised the

דורך אמונה. לא צי מאכן מיר דען די תורה בטל
botl toire di den mir machen tsi emune durch
null and void Torah the then we make faith through

דורך אמונה? חס ושלום ! נאר מיר באשטעטיקן די
di bashtetiken mir nor vesholem chas emune durch
the confirm we rather and peace mercy faith through

תורה.
toire
Torah

ד וואס זשע זאלן מיר זאגן וועגן אברהם אבינו ?
avinu Avraham vegen zogen mir zolen zhe vos
our father Abraham about say we shall then what

וואס האט ער דען דערגרייכט לויטן פלייש?
fleish loitn dergreicht den er hot vos
flesh according to attain then he did what

times. 26 In the forbearance of G-d, to vindicate his Tzidkat Hashem *(righteousness of G-d)* in the present time, that HASHEM TZADDIK *(G-d is righteous)* Himself and the One who counts to be YITZDAK IM HASHEM the person who has Torah of Emunah *(the Law of Faith)*.

27 Where then is boasting? It has been memayet *(precluded, excluded)*. By what kind of gezetz? Of depending on *[zokheh-earning]* ma'asim? No, on the contrary, by the *(debt)*. Torah of Emunah *(the Law of Faith, that is, the Law understood in terms of emunah)*. 28 For we reckon that a man is acquitted and pronounced to be YITZDAK IM HASHEM by emunah *(personal faith, trust)*, apart from depending on ma'asim of gezetz. 29 Or is Hashem G-d of the Yehudim only? Is Hashem not also G-d of the Nations? Ken, of non-Jews, too, 30 Vi-bahlt *(since)*, after all, Adonai echad *(G-d is one)*. Therefore, He will consider to be YITZDAK IM HASHEM and acquit those of the milah on the ground of emunah and the “arelim” *(uncircumcised ones)* through that same emunah. 31 Does it follow that we abolish Torah and make it invalid through emunah? Chas v'shalom! Aderaba *(to the contrary)*, we uphold the Torah.

4 What then shall we say about the one who according to the basar *(flesh)* is Avraham Avinu? What did he find to be the case?

ב וואָרום אויב אברהם איז גערעכטפערטיקט געוואָרן
gevoren gerechtfertikt iz Avraham oib vorem
become justify is Abraham if because

דורך מעשים (טובים), האט ער עפעס , מיט וואס
vos mit epes er hot tovim maisim durch
which with something he has good deeds by

זיך צו באַרימען , אָבער נישט פאַר ה׳ .
Hashem far nisht ober barimen tsu zich
Hashem before not but boast about to himself

ג ווייל וואס זאָגן די כתבי (הקודש)? אברהם
Avraham Hakoidesh Kitvei di zogen vos vail
Abraham the Holy Scriptures the says what because

האט געגלויבט ה׳ און דאָס איז אים פאַררעכנט
farrechnt im iz dos un Hashem gegloibt hot
reckoned him is this and Hashem believe did

געוואָרן צו גערעכטיקייט. (בראשית טו, ו.) ד דעם
dem u tu Bereshis gerechtikeit tsu gevoren
the one 6 15 Genesis righteousness to become

אַרבעטער אָבער ווערט דער לוין נישט פאַררעכנט
farrechnt nisht loin der vert ober arbeter
counted not wages the becomes however worker

אַלס חסד נאָר אַלס אַ חוב . ה אָבער דעם , וואָס
vos dem ober choiv a als nor chesed als
who the one but debt a as but grace as

אַרבעט נישט, נאָר גלויבט אין אים, וואָס מאַכט גערעכט
gerecht macht vos im in gloibt nor nisht arbet
right makes who Him in believes but not labors

דעם רשע , ווערט זיין אמונה אים פאַררעכנט צו
tsu farrechnt im emune zain vert roshe dem
to counted him faith his becomes ung-dly the

גערעכטיקייט.
gerechtikeit
righteousness

2 For if Avraham Avinu was accounted to be YITZDAK IM HASHEM and acquitted before Hashem on the basis of ma'asim *(of gezetz)*, he has something to boast about. But not before Hashem! 3 For what does the Torah say? Avraham Avinu had emunah *(faith)* in Hashem V'YACHSHEVEHA LO TZEDAKAH *(and it was accounted, credited, reckoned, imputed to him for righteousness)*. 4 Now to him who works, the loin *(wages, batzalon [remuneration])* is not credited to one's account as a favor or gift of chesed but as a choiv *(debt)*. 5 But to the man who does not "work" but has emunah and bitachon in the One who takes the impious man lacking chasidus and accounts him to be YITZDAK IM HASHEM *(justified with G-d)*, such a man who does not "work" but has emunah *(faith)*, such emunah is credited to him for TZEDAKAH *(righteousness)*.

ו דוד רעדט אויך אַזוי איבער דער גליקלעכקייט פון דעם
dem fun gliklechkeit der iber azoi oich redt Dovid
the of blessedness the about in this way also speaks David

מענטשן, וועמען ה׳ פאַררעכנט גערעכטיקייט אָן (פאַרלאָזן
farlozen on gerechtikeit farrechnt Hashem vemen mentshn
relying on without as righteousness counts Hashem whom man

זיך אויף) מעשים (טובים): ז וואויל איז די , וועמעס אומגערעכטיקייטן
umgerechtikeitn vemes di iz voil tovim maisim oif zich
lawless deeds whose those are blessed good deeds on self

זענען פאַרגעבן געוואָרן און וועמעס זינד זענען פאַרדעקט געוואָרן;
gevoren fardekt zenen zind vemes un gevoren fargeben zenen
become covered over are sin whose and become forgiven are

ח וואויל איז דעם מענטש, וועמען דער האר ג-ט רעכנט נישט
nisht rechent G-t Har der vemen mentsh dem iz voil
not takes into account G-d L-rd the whom man the is blessed

צו קיין זינד. (תהלים לב, ב, ג.)
g b lb Tehilim zind kein tsu
3 2 32 Psalms sin any to

6 As also Dovid HaMelech speaks of the me'ushar *(blessedness)* of the person whom Hashem reckons to be YITZDAK IM HASHEM *(justified with G-d)* without dependence on ma'asim *(of gezetz)*: 7 Ashrey *(blessed, happy)* are those whose lawless deeds have been forgiven, and whose sins have been covered over; 8 ASHREY ADAM LO YAKHSHOV HASHEM LO AVON *(Blessed, happy is the one whose sin Hashem will by no means count)*.

ט צי איז דען די דאָזיקע גליקלעכקייט פאַר דעם געמלטן אַליין
alein gemalten dem far gliklechkeit dozike di den iz tsi
only circumcised the for blessedness this the then is

9 This me'ushar *(blessedness)*, then, does it come on those

אדער אויך פאר דעם נישט געמלטן ? ווארום מיר זאגן דאך , אז
az doch zogen mir vorem gemalten nisht dem far oich oder
that after all say we because circumcised not the for also or

אברהמען איז דער גלויבן פאררעכנט געווארן אלס גערעכטיקייט. י וויאזוי
viazoi gerechtikeit als gevoren farrechnt gloiben der iz Avrahamen
how righteousness as become counted faith the is Abraham

זשע איז עס אים פאררעכנט געווארן? זייענדיק געמלט , אדער איידער
eider oder gemalt zaiendik gevoren farrechnt im es iz zhe
before or circumcised being become counted him it is then

ער האט זיך מל געווען? ניין , נישט ווען ער איז שוין געווען
geven shoin iz er ven nisht nein geven mal zich hot er
was already is he when not no was circumcise himself has he

געמלט , נאר ווען ער איז נאך געווען אין ערלה ; יא און
un orlah in geven noch iz er ven nor gemalt
and uncircumcision in was still is he when only circumcised

דעם צייכן פון מילה האט ער באקומען ווי א חתימה פון דער
der fun chsime a vi bakumen er hot milah fun tseichen dem
the of seal a as received he did circumcision of sign the

גערעכטיקייט פון אמונה, וואס ער האט געהאט איידער נאך ער האט
hot er noch eider gehat hot er vos emune fun gerechtikeit
has he even before have did he which faith of righteousness

זיך מל געווען; כדי ער זאל זיין דער פאטער פון אלע נישט
nisht ale fun foter der zain zol er kedei geven mal zich
not all of father the be should he so that was circumcise self

געמלטע מאמינים , אז עס זאל אויך זיי פאררעכנט ווערן צו
tsu veren farrechnt zei oich zol es az maiminem gemalte
as become reckoned them also may be it that believers circumcised

גערעכטיקייט; יב און דער פאטער פון די געמלטע , צו זיי , וואס
vos zei tsu gemalte di fun foter der un gerechtikeit
who them to circumcised the of father the and righteousness

נישט נאר זענען זיי געמלט , נאר גייען אין די פוסטריט פון דער
der fun fustrit di in geien nor gemalt zei zenen nor nisht
the of footsteps the in go but circumcised they are only not

אמונה, וועלכע אברהם אבינו האט געהאט נאך איידער ער האט
hot er eider noch gehat hot avinu Avraham velche emune
has he before after have did our father Abraham which faith

זיך מל געווען.
geven mal zich
was circumcise himself

of the milah *(the circumcised)* or also on those without the bris milah *(the uncircumcised)*? For we say, emunah "was credited *(counted, reckoned)*" to Avraham Avinu for TZEDAKAH *(righteousness)*. [10] When then was it "credited"? When Avraham Avinu was bris milah and was in the state of circumcision? Or when Avraham Avinu did not have the bris milah and was in the state of uncircumcision? [11] Not in circumcision, but in uncircumcision! And he received the ot *(sign or distinguishing mark)* of the milah *(circumcision)* as a chotam *(seal)* of the Tzidkat HaEmunah *(the Righteousness of Faith)* which he had in his uncircumcision, in order that he might be father of all who believe through uncircumcision, that to be YITZDAK IM HASHEM might be reckoned, counted to them as well, [12] And in order that he might be Av *(Father)* to the Nimolim *(Circumcised ones)*, to those who are not only HaNimolim but also who follow in the footsteps of the emunah of Avraham Avinu, which he had in [his] uncircumcision.

יג ווארום די הבטחה , אז אברהם אדער זיין זאמען וועט
vet zomen zain oder Avraham az havtachah di vorem
will seed his or Abraham that promise the because

ירשענען די וועלט, איז נישט געווען דורך דער געזעץ, נאר דורך
durch nor gezets der durch geven nisht iz velt di yarshanen
through but law the through was not is world the inherit

דער צדקות פון אמונה. יד ווארום אויב נאר די געזעץ לייט זענען
zenen lait gezets di nor oib vorem emune fun tsedokes der
are people law the only if because faith of righteousness the

יורשים , דאן האט די אמונה פארלוירן די ווערט און די הבטחה
havtachah di un vert di farloiren emune di hot dan yoreshim
promise the and worth the lost faith the has then heirs

איז בטל ; טו ווייל די געזעץ ווירקט צארן (שטראף); און
un shtrof tsorn virkt gezets di vail botl iz
and punishment wrath works law the because null and void is

[13] For the havtachah *(promise)* to Avraham Avinu and his Zera *(seed)*, that he should be Yoresh HaOlam *(Heir of the World)*, did not come through the context of gezetz but through the Tzidkat HaEmunah *(the Righteousness of Faith)*. [14] For if those depending on [zokheh of] works are yoreshim *(heirs)*, emunah *(faith)* is rendered invalid and the havtachah

וואו עס איז נישטא קיין געזעץ, דארט איז אויך נישט פאראן קיין
kein faran nisht oich iz dort gezets kein nishto iz es vu
any there not also is there law any there is not is it where

עבירה. טז צוליב דעם דורך אמונה, כדי עס זאל זיין לויט
loit zain zol es kedei emune durch dem tsulib aveire
according to be shall it so that faith through that because trespass

חסד, אז די הבטחה זאל זיין פארזיכערט צו דעם גאנצן זאמען;
zomen gantsn dem tsu farzichert zain zol havtachah di az chesed
seed all the the to assured be shall promise the that grace

נישט נאר צו די פון דער געזעץ אליין, נאר אויך צו די פון דעם גלויבן
gloiben dem fun di tsu oich nor alein gezets der fun di tsu nor nisht
faith the of the to also but itself law the of the to only not

פון אברהם, וועלכער איז אונדזער אלעמענס פאטער— יז ווי עס שטייט
shteit es vi foter alemens undzer iz velcher Avraham fun
stands it as father everyone's our is who Abraham of

געשריבן: איך האב דיך באשטימט פאר א פאטער פון פיל פעלקער
felker fil fun foter a far bashtimt dich hob ich geshriben
nations many of father a for appointed you have I written

(בראשית יז, ה.) — פאר ה׳, וועמען ער האט געגלויבט, אז ער
er az gegloibt hot er vemen Hashem far h iz Bereshis
he that believe did he whom Hashem before 5 17 Genesis

מאכט לעבעדיק די טויטע און רופט דאס נישט עקזיסטירנדיקע פונקט
punkt ekzistirendike nisht dos ruft un toite di lebedik macht
exactly existing not what calls and dead the alive makes

ווי עס וואלט שוין עקזיסטירט. יח וואס, ווען עס איז נישט
nisht iz es ven vos ekzistirt shoin volt es vi
not is there when what exist already would it as though

געווען קיין גרונט פאר האפענונג, האט דאך געגלויבט אין דער האפענונג,
hofenung der in gegloibt doch hot hofenung far grunt kein geven
hope the in believe even did hope for basis any was

אז ער וועט ווערן א פאטער פון פיל פעלקער, ווי עס איז אים
im iz es vi felker fil fun foter a veren vet er az
him is it as nations many of father a become would he that

צוגעזאגט געווארן: אזוי וועט זיין דיין זאמען. (בראשית טו, ה.) יט און
un h tu Bereshis zomen dain zain vet azoi gevoren tsugezogt
and 5 15 Genesis seed your be will so become promised

איז נישט שוואך געווארן אין גלויבן, ווען ער האט נאכגעדענקט איבער
iber nochgedenkt hot er ven gloiben in gevoren shvach nisht iz
over consider did he when faith in become weak not did

זיין אייגענעם שוין כמעט טויטן גוף —ער איז דעמאלט אלט געווען
geven alt demolt iz er guf toiten kimat shoin eigenem zain
was old then was he body dead almost already own his

באלד הונדערט יאר — און שרהס אפגעשטארבענער מוטערטראכט;
mutertracht opgeshtorbener Sarahs un yor hundert bald
womb dead Sarahs and years hundred almost

כ און האט נישט געצווייפלט דורך אומגלויבן אין ה׳ס הבטחה,
havtachah Hashems in umgloiben durch getsveiflt nisht hot un
promise Hashem's in unbelief through doubt not did and

נאר זיך געשטארקט אין אמונה, אפגעבנדיק כבוד צו ה׳,
Hashem tsu koved opgebendik emune in geshtarkt zich nor
Hashem to glory giving up faith in strengthened himself but

כא און זייענדיק פולשטענדיק איבערצייגט, אז ער איז אימשטאנד צו טאן
ton tsu imshtand iz er az ibertsaigt fulshtendik zaiendik un
do to capable is He that convinced fully being and

(the promise) is annulled, [15] for gezetz *(law)* brings about the Charon Af Hashem, and where there is no gezetz there is no averah *(transgression, violation of the Law)*. [16] For this reason the havtachah *(promise)* is of emunah *(faith)*, in order that it might be in accordance with unmerited Chen v'Chesed Hashem, that the havtachah might be certain to all the zera *(seed)*, not to him who is of the Torah only, but also to bnei emunat Avraham *(the sons of the faith of Avraham Avinu, to those who are of the faith of Abraham)*. Avraham Avinu is the father of us all, [17] as it is written, AV HAMON GOYIM N'TATICHA *(I have made you father of many nations)*. This was in the sight of Hashem in whom "he believed," G-d who gives Chayyim to the Mesim and calls things which have no existence into existence. [18] Against tikvah *(hope)*, in tikvah "he believed," in order that he might become AV HAMON GOYIM *(father of many nations)* in accordance with what had been said, So shall thy ZERA *(seed)* be. [19] Without weakening in emunah *(in personal faith, bitachon, trust)* he contemplated his own body, now as good as dead vi-bahlt *(since)* he was about one hundred years old, and also the deadness of Sarah's womb. [20] He did not, in disbelief, doubt the havtachah of Hashem *(the promise of G-d)*, but was strengthened in emunah *(faith)*, giving kavod *(glory)* to Hashem, [21] Being fully convinced that what

וואס ער האט צוגעזאגט. כב דערפאר איז עס אים פאררעכנט געווארן צו
tsu gevoren farrecht im es iz derfar tsugezogt hot er vos
as become reckoned him it is therefore promised had He what

גערעכטיקייט.
gerechtikeit
righteousness

כג נישט נאר פאר אים אליין איז עס געשריבן געווארן; עס איז אים
im iz es gevoren geshriben es iz alein im far nor nisht
him is it become written it is alone him for only not

פאררעכנט געווארן, כד נאר אויך פאר אונדזערטוועגן, וועמען עס וועט
vet es vemen undzertvegen far oich nor gevoren farrechnt
will it for whom our sakes for also but become reckoned

פאררעכנט ווערן , וואס גלויבן אין אים, וועלכער האט אויפגעוועקט
oifgevekt hot velcher im in gloiben vos veren farrechnt
rouse did who Him in believe who become reckoned

פון די טויטע יהושען/ישוען אונדזער האר, כה וועלכער איז
iz velcher Har undzer Yeshuan/Yehoshuan toite di fun
was who L-rd our Yehoshua dead the from

איבערגעגעבן געווארן (צום טויט) צוליב אונדזערע עבירות
aveires undzere tsulib toit tsum gevoren ibergegeben
trespasses our on account of death to the become given over

און אויפגעוועקט געווארן פאר אונדזער גערעכטפערטיקונג.
gerechtfertikung undzer far gevoren oifgevekt un
justification our for become roused and

ה

זייענדיק דעריבער גערעכטפערטיקט דורך אמונה, האבן מיר
mir hoben emune durch gerechtfertikt deriber zaiendik
we have faith by justified therefore being

שלום מיט ה׳ דורך אונדזער האר יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua Har undzer durch Hashem mit sholem
Yehoshua L-rd our through Hashem with peace

המשיח , ב דורך וועמען מיר האבן אויך באקומען דעם צוגאנג
tsugang dem bakumen oich hoben mir vemen durch HaMoshiach
access the received also have we whom through the Messiah

דורך אמונה צום דאזיקן חסד , אין וועלכן מיר שטייען; און
un shteien mir velchen in chesed dozikn tsum emune durch
and stand we which in grace this to the faith through

לאמיר זיך משמח זיין אין דער האפענונג פון דעם
dem fun hofenung der in zain mesameyech zich lomir
the of hope the in do rejoice ourselves let us

כבוד פון ה׳ . ג און נישט נאר דאס, נאר לאמיר זיך
zich lomir nor dos nor nisht un Hashem fun koved
ourselves let us but that only not and Hashem of glory

אויך פרייען אין די צרות , וויסנדיק אז צרות פירן צו
tsu firen tsores az visendik tsores di in freien oich
to lead troubles that knowing troubles the in rejoice also

סבלנות ; ד און סבלנות צו דערפארונג , און
un derfarung tsu savlones un savlones
and experienced character to perseverance and perseverance

די דערפארונג צו האפענונג; ה די האפענונג אבער
ober hofenung di hofenung tsu derfarung di
however hope the hope to experienced character the

אנטוישט נישט, ווייל ה׳ס ליבע איז אויסגעגאסן אין אונדזערע
undzere in oisgegosen iz libe Hashems vail nisht antoisht
our in poured out is love Hashem's because not disappoints

Hashem had promised He also was able to do. 22 Therefore, V'YACHSHEVEHA LO TZEDAKAH (it was credited to him for righteousness).

23 Nor was it written down for his sake alone that "it was reckoned to him," 24 But also for us, to whom it is to be reckoned, who believe in Him who raised Yehoshua Adoneinu from the mesim *(dead ones)*, 25 Who was handed over for PEYSHA'EINU *(our transgressions)*, and made to stand up in his Techiyas HaMoshiach that we be YITZDAK IM HASHEM *(be justified with G-d, that we have our justification, our acquittal, vindication)*.

5

Therefore, having been acquitted and declared not guilty, declared to be YITZDAK IM HASHEM on the yesod *(basis)* of our emunah *(faith)*, we have shalom *(peace)* in relation to Hashem through Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu, 2 Through whom also we have HaSha'ar laHashem *(gate to appoach G-d's presence, access of the Tzaddikim)* by emunah into this unmerited Chen v'Chesed in which we stand and glory in tikvah of the kavod Eloheinu. 3 Not only so, but we also glory in tzoros *(troubles, afflictions)*, knowing that tzarah *(trouble)* produces savlanut *(patience)*, 4 Savlanut produces tested character and midos, and tested character and midos produce tikvah. 5 And tikvah does not in the end lead to our being meyayesh *(despairing)* in disillusionment

הערצער דורך דעם רוח הקודש , וועלכער איז אונדז געגעבן
gegeben undz iz velcher Hakoidesh ruach dem durch hertser
given to us is which the Holy Spirit the through hearts

געוואָרן.
gevoren
been

ו ווייל ווען מיר זענען נאָך געווען שוואַך, איז דער משיח ,
Moshiach der iz shvach geven noch zenen mir ven vail
Moshiach the did weak were still are we when because

אין דער געהעריקער צייט, געשטאָרבן פאַר די רשעים . ז וואָרום
vorem reshoiem di far geshtorben tsait geheriker der in
because ung-dly the for die time appropriate the in

זעלטן וועט זיך עמיצער אונטערנעמען צו שטאַרבן פאַר
far shtarben tsu unternemen emitser zich vet zeltn
for die to undertake someone self will seldom

א צדיק ; דאָך פאַר א גוטן מענטשן וועט אפשר
efsher vet mentshn gutn a far doch tsadik a
perhaps will man good a for yet righteous person a

ווער האָבן דעם מוט צו שטאַרבן. ח אָבער ה'
Hashem ober shtarben tsu mut dem hoben ver
Hashem but die to courage the have someone

באַווייזט זיין ליבע צו אונדז, אַז משיח איז פאַר אונדז
undz far iz Moshiach az undz tsu libe zain bavaizt
us for did Moshiach that us to love His reveals

געשטאָרבן, ווען מיר זענען נאָך געווען חוטאים. ט אויף וויפל
vifel oif choytim geven noch zenen mir ven geshtorben
how on sinners were yet are we when die

זשע מער, זייענדיק איצט גערעכטפערטיקט דורך זיין בלוט
blut zain durch gerechtfertikt itst zaiendik mer zhe
blood His by justify now being more then

(כפרה), וועלן מיר געראַטעוועט ווערן דורך אים פונעם
funem im durch veren geratevet mir velen kapore
from the Him through to be saved we will atonement

צאָרן . י וואָרום אויב מיר, זייענדיק שונאים , זענען שלום-מאַכן
sholem-machen zenen sonim zaiendik mir oib vorem tsorn
reconciled did enemies being we if because wrath

געוואָרן מיט ה' דורכן טויט פון זיין זון , אויף וויפל
vifel oif zun zain fun toit durchn Hashem mit gevoren
how on Son His of death through Hashem with become

מער, זייענדיק שוין שלום-מאַכן , וועלן מיר געראַטעוועט
geratevet mir velen sholem-machen shoin zaiendik mer
saved we will reconciled already being more

ווערן דורך זיין לעבן; יא ניט נאָר דאָס, נאָר מיר זענען זיך
zich zenen mir nor dos nor nisht leben zain durch veren
ourselves are we but that only not life His by to be

משמח אין ה' דורך אונדזער האר יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua Har undzer durch Hashem in mesameyech
Yehoshua L-rd our through Hashem in rejoicing

המשיח , דורך וועמען מיר האָבן איצט באַקומען די
di bakumen itst hoben mir vemen durch HaMoshiach
the received now have we whom through the Moshiach

שלום-מאַכן .
sholem-machen
reconciliation

and bushah *(shame)*, because the Ahavas Hashem *(G-d's love)* has been poured out in our levavot through the Ruach Hakodesh given to us.

6 For while we were still helpless, Moshiach died for the resha'im *(the unrighteous persons, the wicked)*, doing so at the appointed time! 7 For only rarely will someone die for a tzaddik *(righteous man)*; though efsher *(perhaps)* it is conceivable that someone will dare to die for the tzaddik. 8 But Hashem demonstrates His ahavah for us in that while we were still chote'im, Moshiach died for us. 9 How much more then, having now been acquitted and pronounced to be YITZDAK IM HASHEM on the basis of the Moshiach's DAHM *(blood)* and sacrificial death, how much more then shall we be delivered through him from the eschatological Charon Af Hashem *(burning anger of G-d)*! 10 For if when we were [G-d's] oyevim *(enemies)*, we were reconciled to Hashem through the histalkus *(passing)*, the mavet *(death)* of the Zun fun der Oybershter, how much more, having been reconciled and no longer oyevim, shall we be delivered by his Chayyim! 11 Not only so, but we also glory in Hashem though Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu, through whom we have now received the ritztzuy *(reconciliation, cessation of enmity, hostility between a wrathful holy G-d and sinful men)*.

יב דערפאר, אזוי ווי דורך איין מענטשן איז די זינד געקומען
gekumen zind di iz mentshn ein durch azoivi derfar
come sin the did man one by since therefore

אין דער וועלט אריין, און דורך דער (איינגעבוירן
aingeboiren der durch un arain velt der in
transmittable as the by and into world the in

חטא קדמון) זינד דער טויט, און אזוי איז דער
der iz azoi un toit der zind kadmen chet
the is in this way and death the sin kadmon chet

טויט דורכגעדרונגען צו אלע מענטשן, ווייל אלע
ale vail mentshn ale tsu durchgedrungen toit
all because men all to permeated death

האבן געזינדיקט; יג ווארום ביז דער תורה איז די זינד
zind di iz toire der biz vorem gezindikt hoben
sin the was Torah the until because sinned have

שוין געווען אין דער וועלט, אבער עבירה ווערט
vert aveire ober velt der in geven shoin
is transgression however world the in was already

נישט פאררעכנט, ווען עס איז נישטא קיין געזעץ. יד דאך
doch gezets kein nishto iz es ven farrecht nisht
yet law any not is it when reckoned not

האט דער טויט געקעניגט פון אדמען ביז משהן
Moshen biz Adamen fun gekenigt toit der hot
Moses until Adam from reign death the did

אויך איף די, וואס האבן נישט געזינדיקט ענלעך צו
tsu enlech gezindikt nisht hoben vos di oif oich
to similar sinned not had who the over also

דער עבירה פון אדם, וועלכער איז א פארבילד פון
fun forbild a iz velcher Adam fun aveire der
of pattern a is who Adam of trespass the

אים, וואס האט געזאלט קומען. טו אבער נישט ווי
vi nisht ober kumen gezolt hot vos im
as not however come about to was who Him

די עבירה, אזוי איז די מתנה. ווארום, אויב
oib vorem matone di iz azoi aveire di
if because gift the is so transgression the

דורך דער עבירה פון דעם איינעם זענען די פילע
file di zenen einem dem fun aveire der durch
many the did one the of transgression the by

געשטארבן, וויפל מער זענען ה׳ס חסד און
un chesed Hashems zenen mer vifel geshtorben
and grace Hashem's are more how much die

די מתנה דורך דעם איינעם מענטשן, יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua mentshn einem dem durch matone di
Yehoshua man one the through gift the

המשיח, איבערגעפלאסן צו די פילע! טז און נישט
nisht un file di tsu ibergeflosn HaMoshiach
not and many the to overflow the Moshiach

אזוי ווי דורך דעם איינעם, וואס האט געזינדיקט,
gezindikt hot vos einem dem durch vi azoi
sin did who one that through like in this way

איז די מתנה; ווארום דאס משפט איז געקומען
gekumen iz mishpot dos vorem matone di iz
come did judgment the because gift the is

12 Therefore, just as through
one Adam *(one man, humanity,
Adam)*, Chet *(Sin)* entered
into the Olam Hazeh and,
through Chet *(Sin)*, entered
Mavet *(Death)*, and so Mavet
passed through to kol Bnei
Adam *(all Mankind, all the sons
of Adam)*, because all sinned.
13 For before [the epoch of]
the Torah *(Law)*, Chet *(Sin,
Chet Kadmon, original sin)* was
in HaOlam *(HaZeh, the world)*.
But Chet *(Sin)* is not accounted,
recorded in the absence of
Gezetz. 14 Nevertheless, Mavet
(Death) reigned supreme from
(the epoch of) Adam until *(the
epoch of)* Moshe Rabbeinu,
even over those who did not
sin in the very same manner
of Adam's averah *(transgression,
disobedience, commandment
rebelled against and recorded for
death penalty)* — that is, Adam
who is a tipus *(pattern, prophetic
type)*, a demut he'atid *(a future
figure)* of Hu HaBah *("He who
comes," Moshiach the Coming
One, the Coming Go'el Redeemer)*.
15 But the averah *(transgression)*
was not like the effect of
unmerited chesed *(grace)*. For
if by the averah of the one,
the rabbim *(many)* died, how
much more the unmerited
Chen v'Chesed Hashem *(grace of
G-d)* and the matnat hachesed
(free gift of grace) of the Adam
HaEchad *(one Man)* Rebbe
Melech HaMoshiach Yehoshua
have overflowed LARABBIM *(to
the many)*. 16 And the mattanah
(free gift) is not like the effect
of that one Adam's averah.
For the mishpat *(judgment)* is
from one averah *(transgression)*
to the gezar din *(verdict)* of

דורך איינעם צו פאראורטיילונג, אבער די מתנה
matone di ober farurteilung tsu einem durch
gift the however condemnation to one through

איז צו גערעכטפערטיקונג פון א סך זינד. יז ווייל
vail zind sach a fun gerechtfertikung tsu iz
because sins many a of justification to is

אויב דורך דער עבירה פון דעם איינעם, האט
hot einem dem fun aveire der durch oib
did one the of transgression the by if

דער טויט געהערשט דורך דעם דאזיקן איינעם,
einem dozikn dem durch gehersht toit der
one very that by reign supreme death the

וויפל מער וועלן די , וואס זענען מקבל די
di mekabl zenen vos di velen mer vifel
the received have who the will more how much

שפע פון חסד און דער מתנה פון גערעכטיקייט,
gerechtikeit fun matone der un chesed fun shefe
righteousness of gift the and grace of abundance

הערשן אין לעבן דורך דעם איינעם— יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua einem dem durch leben in hershen
Yehoshua One the by life in will reign

המשיח .
HaMoshiach
the Moshiach

יח דעריבער, אזוי ווי דורך איין עבירה איז געקומען די
di gekumen iz aveire ein durch azoivi deriber
the come is transgression one by since therefore

פאראורטיילונג אויף אלע מענטשן, אזוי אויך דורך איין טאט
tat ein durch oich azoi mentshn ale oif farurteilung
deed one by also in this way men all on condemnation

פון צדקות , איז געקומען די גערעכטפערטיקונג פון לעבן צו
tsu leben fun gerechtfertikung di gekumen iz tsedokes fun
to life of justification the come did righteousness of

אלע מענטשן. יט ווארום אזוי ווי דורך דער ווידערשפעניקייט פון דעם
dem fun vidershpenikeit der durch azoivi vorem mentshn ale
that of disobedience the by as because men all

איינעם מענטשן זענען א סך געמאכט געווארן פאר חוטאים, אזוי
azoi choytim far gevoren gemacht sach a zenen mentshn einem
in this way sinners as become made many a were man one

אויך דורך דער געהארכזאמקייט פון דעם איינעם (יהושע/ישוע)
Yeshua/Yehoshua einem dem fun gehorchzamkeit der durch oich
Yehoshua One that of obedience the by also

וועלן א סך געמאכט ווערן פאר צדיקים . כ די תורה אבער
ober toire di tsadikim far veren gemacht sach a velen
however Torah the righteous for to be made many a will

איז אריינגעקומען, כדי די עבירות זאלן זיך פארמערן;
farmeren zich zolen aveires di kedei araingekumen iz
increase themselves may trespasses the so that come in did

און וואו די זינד האט זיך פארמערט, איז דער חסד נאך מער
mer noch chesed der iz farmert zich hot zind di vu un
more even grace the is increase itself did sin the where and

איבערגעפלאסן, כא כדי , ווי די זינד האט געהערשט אינם טויט ,
toit inem gehersht hot zind di vi kedei ibergeflosn
death in the rule did sin the as so that overflow

ashem *(guilty)*, to harsha'ah *(condemnation as guilty)*; but the effect of the unmerited Chen v'Chesed Hashem is from averot rabbot *(many transgressions)* to zikkuy *(acquittal)*, to that of being YITZDAK IM HASHEM *("justified with G-d," i.e., acquittal, justification with Hashem of the Many)*. 17 For if by the averah *(transgression)* of the one, Mavet *(Death)* reigned supreme through the one Adam, how much more those, who receive the abundance of unmerited Chen v'Chesed Hashem *(grace)* and of the Matnat HaTzedakah *(the gift of righteousness)*, shall reign in life through the one Adam, Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua.

18 So, then, as through one Averah *(transgression)* [of Adam] to kol Bnei Adam to harsha'ah *(condemnation as guilty)*, so also through one Mitzvah *(righteous or worthy deed)* [of Moshiach] to kol Bnei Adam to justification unto Chayei [Olam]. 19 For as through the disobedience of the one Adam, the many were made chote'im *(sinners)*, so also through the mishma'at *(obedience)* of the one Adam, the many will be made tzaddikim *(righteous ones)*. 20 The [epoch of the] Gezetz came to increase the averah *(transgression)*; but where Chet *(Sin, Chet Kadmon)* increased, unmerited Chen v'Chesed Hashem overflowed in abundance, 21 In order that as Chet *(Sin)* reigned in Mavet *(Death)*, so also

אזוי זאל דער חסד הערשן דורך צדקות צום אייביקן לעבן
leben eibikn tsum tsedokes durch hershen chesed der zol azoi
life eternal unto righteousness through rule grace the shall so

דורך יהושען/ישוען דעם משיח אונדזער האר.
Har undzer Moshiach dem Yeshuan/Yehoshuan durch
L-rd our Moshiach the Yehoshua through

ו וואס זשע זאלן מיר זאגן ? זאלן מיר בלייבן אין דער
der in blaiben mir zolen zogen mir zolen zhe vos
the in continue we shall say we shall then what

זינד, כדי דער חסד זאל זיך פארמערן? [ב] חס
chas farmeren zich zol chesed der kedei zind
mercy increase itself shall grace the so that sin

ושלום ! וויאזוי וועלן מיר, וואס זענען געשטארבן צו דער זינד,
zind der tsu geshtorben zenen vos mir velen viazoi vesholem
sin the to die did who we will how and peace

נאך לעבן אין איר? [ג] אדער ווייסט איר נישט, אז מיר אלע,
ale mir az nisht ir veist oder ir in leben noch
all we that not you know or it in live still

וואס זענען געטובלט געווארן אין דער מקווה צום משיח
Moshiach tsum mikveh der in gevoren getoivelt zenen vos
Moshiach unto mikveh the in become immersed are who

יהושע/ישוע , זענען געטובלט געווארן אין דער מקווה צו
tsu mikveh der in gevoren getoivelt zenen Yeshua/Yehoshua
to mikveh the in become immersed are Yehoshua

זיין טויט ? [ד] מיר זענען דעריבער נקבר געווארן מיט אים דורך
durch im mit gevoren nikbar deriber zenen mir toit zain
by Him with become buried therefore are we death His

דער מקווה צום טויט , כדי , ווי משיח איז אויפגעוועקט
oifgevekt iz Moshiach vi kedei toit tsum mikveh der
rouse is Moshiach as so that death unto mikveh the

געווארן פון די טויטע דורך דעם כבוד פונם פאטער, אזוי
azoi foter funem koved dem durch toite di fun gevoren
so Father of the glory the by dead the from become

זאלן אויך מיר גיין באנייטע אין לעבן. [ה] ווארום אויב מיר
mir oib vorem leben in banaite gein mir oich zolen
we if because life in renewed go we also should

זענען צוזאמען געפלאנצט געווארן אין דער ענלעכקייט פון
fun enlechkeit der in gevoren geflantst tsuzamen zenen
of likeness the in become planted together are

זיין טויט , וועלן מיר אויך זיין אין דער ענלעכקייט פון זיין
zain fun enlechkeit der in zain oich mir velen toit zain
His of likeness the in be also we will death His

תחית המתים , [ו] וויסנדיק דאס דאזיקע, אז אונדזער
undzer az dozike dos visendik hameysim techiyas
our that these the knowing the dead ones resurrection of

אלטער מענטש איז צוזאמען מיט אים אויפגעהאנגען אויף דער
der oif oifgehongen im mit tsuzamen iz mentsh alter
the on hung up Him with together is man old

בוים געווארן, כדי דער גוף פון זינד זאל פארניכטעט
farnichtet zol zind fun guf der kedei gevoren boim
destroyed should sin of body the so that become tree

ווערן און מיר זאלן מער נישט זיין פארשקלאפט צו דער
der tsu farshklaft zain nisht mer zolen mir un veren
the to enslaved be not longer should we and to be

Chesed might reign through Tzedek Olamim to Chayyei Olam through Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu.

6 What then shall we say? Are we to persist in Chet *(sin)* in order that the unmerited Chen v'Chesed Hashem might increase? [2] Chas v'shalom! Vi-bahlt *(since)* we have died to Chet, how can we still live in it? [3] Or do you lack da'as that all we who were given a mikveh mayim tevilah into Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua were given a tevilah into Moshiach's histalkus, into his mavet *(death)*? [4] So then we were co-buried, buried together with KIVRO *(Moshiach's kever)* through a tevilah into mavet, in order that, just as Rebbe Melech HaMoshiach was given the Techiyah *(Resurrection)* from HaMesim *(the Dead ones)* through the Kavod HaAv, so we also should have a halakhah *(walk)* [lifnei Hashem] in hitkhadshut *(renewal, regeneration)*, in Chayyim Chadashim *(New Life)*. [5] For if we have become grown together with the very likeness of his histalkus, his mavet *(death)*, we shall certainly also be grown together with the very likeness of his Techiyah from HaMesim *(Resurrection)*. [6] Having da'as of this, that, with Moshiach, our old humanity *(in Adam)* has been put to death on Moshiach's Etz *(Tree, [the Etz HaKelelat Hashem], the Tree of the Curse of G-d)* in order that the etsem HaAdam HaChet *(the essence of the sinful human*

זינד; ז ווארום דער ניפטר איז גערעכטפערטיקט פון דער
der fun gerechtfertikt iz nifter der vorem zind
the from justified is free the because sin

זינד.
zind
sin

ח אבער אויב מיר זענען געשטארבן מיט משיחן , גלויבן מיר,
mir gloiben Moshiachn mit geshtorben zenen mir oib ober
we believe Moshiach with die did we if however

אז מיר וועלן לעבן אויך מיט אים; ט וויסנדיק, אז משיח , זייענדיק
zaiendik Moshiach az visendik im mit leben oich velen mir az
being Moshiach that knowing Him with live also will we that

אויפגעשטאנען פון די טויטע, שטארבט מער נישט; דער טויט האט
hot toit der nisht mer shtarbt toite di fun oifgeshtanen
has death the not more dies dead the from stand up again

נישט מער קיין שליטה איבער אים. י ווארום שטארבנדיק, איז ער
er iz shtarbendik vorem im iber shlite kein mer nisht
He did dying because Him over authority any longer no

געשטארבן צו דער זינד איינמאל פאר אלעמאל, אבער לעבנדיק, לעבט
lebt lebendik ober alemol far einmol zind der tsu geshtorben
lives living but always for once sin the to die

ער צו ה׳ . יא אזוי זאלט איר זיך אויך באטראכטן
batrachten oich zich ir zolt azoi Hashem tsu er
consider also yourselves you shall in this way Hashem to He

ווי טויט צו דער זינד, אבער לעבעדיק צו ה׳ אינם משיח
Moshiach inem Hashem tsu lebedik ober zind der tsu toit vi
Moshiach in the Hashem to alive but sin the to dead as

יהושע/ישוע אונדזער האר.
Har undzer Yeshua/Yehoshua
L-rd our Yehoshua

יב זאל זשע די זינד נישט קעניגן אין אייער שטערבלעכן קערפער
kerper shterblechn eier in kenigen nisht zind di zhe zol
body mortal your in rule not sin the therefore let

צו געהארכן זיינע תאוות; יג אויך זאלט איר נישט איבערגעבן אייערע
eiere ibergeben nisht ir zolt oich taives zaine gehorchen tsu
your give over not you shall also lusts its obeys to

אברים ווי כלי זין פון רשעות צו זינד, נאר גיט אייך
aich git nor zind tsu rishes fun zin keile vi eivrem
you give but sin to unrighteousness of sons weapon as body parts

איבער צו ה׳ , ווי לעבעדיק פון די טויטע און אייערע אברים
eivrem eiere un toite di fun lebedik vi Hashem tsu iber
body parts your and dead the from alive as Hashem to over

ווי כלי זין פון צדקות צו ה׳ . יד ווייל די זינד וועט
vet zind di vail Hashem tsu tsedokes fun zin keile vi
will sin the for Hashem to righteousness of sons weapons of as

נישט קעניגן איבער אייך, ווארום איר זענט נישט אונטער דער (מחמיר
machmer der unter nisht zent ir vorem aich iber kenigen nisht
stickler the under not are you because you over rule not

חומרא) געזעץ, נאר אונטער דעם חסד .
chesed dem unter nor gezets chumre
grace the under but law legalism

טו דעריבער וואס? זאלן מיר זינדיקן, ווייל מיר זענען נישט
nisht zenen mir vail zindikn mir zolen vos deriber
not are we because sin we should what therefore

condition) might be done away with, so that we might no longer serve Chet *(sin)*. 7 For he who has died is declared niftar *(freed, deceased)* from Chet.

8 But if we have died with Moshiach, we believe that we shall also live with him, 9 Having da'as that Moshiach, having been given the Techiyah *(Resurrection)* from the Mesim *(Dead ones)*, no longer dies, Mavet *(death)* and Histalkus no longer exercise control over him. 10 For the Mavet Moshiach died, he died to Chet *(sin)* once and for all; but the Chayyim Moshiach lives, he lives to Hashem. 11 So also you must reckon yourselves mesim *(dead ones)* to Chet *(Sin)* but Chayyim l'Hashem b'Moshiach Yehoshua *(alive to G-d in Messiah Yehoshua)*.

12 Therefore, do not let Chet *(Sin)* reign in your mortal body to obey its ta'avot, 13 And do not give Chet *(sin)* control of your natural capacities as neshek *(weapons)* of peysha *(unrighteousness, transgression)*, but present yourselves to Hashem as ones alive from the Mesim and present to Hashem your natural capacities as neshek *(weapons)* of Tzedek Olamim. 14 For Chet *(sin)* shall not exercise bailus *(sovereignty, ownership, dominion)* over you; for you are not under Gezetz but under Chesed *(Grace)*.

15 What then? Should we commit averah, because we

אונטער דער (מחמיר חומרא) געזעץ נאר אונטער דעם חסד ?
chesed dem unter nor gezets chumre machmer der unter
grace the under but law legalism stickler the under

חס ושלום ! טז צי ווייסט איר דען נישט, אז וועמען איר
ir vemen az nisht den ir veist tsi vesholem chas
you whomever that not then you know and peace mercy

גיט זיך איבער ווי קנעכט צו געהארכן, זענט איר קנעכט (פון
fun knecht ir zent gehorchen tsu knecht vi iber zich git
of slave you are obey to slave as over yourselves give

דעם), וועמען איר געהארכט: אדער פון זינד צום טויט, אדער פון
fun oder toit tsum zind fun oder gehorcht ir vemen dem
of or death to the sin of whether obey you which that

געהארכזאמקייט צו צדקות ? יז אבער געלויבט זיי ה׳ , אז
az Hashem zai geloibt ober tsedokes tsu gehorchzamkeit
that Hashem be praised but righteousness to obedience

איר וואס זענט געווען קנעכט פון דער זינד, זענט געווארן געהארכזאם
gehorchzam gevoren zent zind der fun knecht geven zent vos ir
obedient become did sin the of slaves were are who you

פונם הארצן צו דעם פארבילד פון דער לערנונג, וואס איז
iz vos lernung der fun forbild dem tsu hartsn funem
is which teaching the of pattern the to heart from the

אייך איבערגעגעבן געווארן; יח און זייענדיק באפרייט פון דער זינד,
zind der fun bafrait zaiendik un gevoren ibergegeben aich
sin the from freed being and were handed over you

זענט איר משועבד געווארן צו צדקות . יט איך רעד
red ich tsedokes tsu gevoren meshubed ir zent
speak I righteousness to become in the service of you did

מענטשלעך צוליב דער שוואכקייט פון אייער פלייש; ווארום
vorem fleish eier fun shvachkeit der tsulib mentshlech
because flesh your of weakness the on account of in a human way

ווי איר האט איבערגעגעבן אייערע אברים ווי קנעכט צו טומאה
tume tsu knecht vi eivrem eiere ibergegeben hot ir vi
impurity to slaves as body parts your turned over have you as

און הפקר ביז הפקר , אזוי אויך איצט זאלט איר איבערגעבן
ibergeben ir zolt itst oich azoi hefker biz hefker un
turn over you shall now also so lawlessness unto lawlessness and

אייערע אברים ווי קנעכט צו צדקות ביז קדושה. כ ווארום
vorem kedushe biz tsedokes tsu knecht vi eivrem eiere
because holiness unto righteousness to servants as body parts your

ווען איר זענט געווען קנעכט פון זינד זענט איר געווען פריי פון
fun frai geven ir zent zind fun knecht geven zent ir ven
from free were you are sin of slaves was are you when

צדקות .
tsedokes
righteousness

כא וואס פאר א פרוכט האט איר דען דעמאלט געהאט? זאכן , מיט
mit zachn gehat demolt den ir hot frucht a far vos
with things have then then you did fruit a for what

וועלכע איר שעמט זיך איצט; ווייל דער סוף זייערער איז דער
der iz zeierer sof der vail itst zich shemt ir velche
the is their end the because now self ashamed you which

טויט . כב אבער איצט, זייענדיק באפרייט פון דער זינד און זענט געווארן
gevoren zent un zind der fun bafrait zaiendik itst ober toit
become are and sin the from set free being now but death

are not under Gezetz *(Law)* but under Chesed *(Grace)*? Chas v'shalom! 16 Do you not know that when you give control of yourselves as someone's avadim *(slaves)* to obey him, you are the avadim *(slaves)* of the one you obey, whether of Chet *(Sin)* resulting in mavet *(death)*, or of Lishmo'a b'kol Hashem *(Listening to the voice of Hashem, mishma'at, obedience)* resulting in Tzedek Olamim? 17 But Baruch Hashem *(Blessed be G-d)* that you used to be avadim *(slaves)* of Chet, but you gave your mishma'at shebalev *(obedience from the heart)* to the pattern of Torah *(the pnimiyus Torah of Moshiach)* to which you were handed over. 18 Having been set free from Chet *(sin)*, you became an eved of the Tzidkat Hashem *(the righteousness of G-d)*. 19 I speak in human terms on account of the weakness of your frail fallen humanity. For just as you handed over your natural capacities as avadim *(slaves)* to tum'a *(uncleanness)* and to lawlessness which results in lawlessness, so now hand over your natural capacities as servants of Tzidkat Hashem which results in kedushah *(holiness)*. 20 For when you were avadim *(slaves)* of Chet, you were free in relation to Tzedek Olamim.

21 What p'ri for Hashem did you produce then? Things for which you now have bushah *(shame)*, for the end result of those things is mavet *(death)*.

22 But now, having been set free from Chet *(sin)* and having been made an eved Hashem *(a*

קנעכט צו ה׳ , האט איר אייער פרוכט צו קדושה און
un kedushe tsu frucht eier ir hot Hashem tsu knecht
and holiness to fruit your you have Hashem to bondservants

צום סוף דאס אייביקע לעבן. [כג] ווארום דער שכר פון זינד איז דער
der iz zind fun sachar der vorem leben eibike dos sof tsum
the is sin of reward the because life eternal the end to the

טויט , אבער דאס אייביקע לעבן איז ה׳ס מתנה אינם משיח
Moshiach inem matone Hashems iz leben eibike dos ober toit
Moshiach in the gift Hashem's is life eternal the but death

יהושע/ישוע אונדזער האר.
Har undzer Yeshua/Yehoshua
L-rd our Yehoshua

ז אדער צי ווייסט איר נישט, ברידער—ווארום איך רעד צו
tsu red ich vorem brider nisht ir veist tsi oder
to speak I because brothers not you know or

די , וואס קענען די תורה—אז די תורה הערשט איבער
iber hersht toire di az toire di kenen vos di
over rules Torah the that Torah the know who those

דעם מענטשן כל זמן ער לעבט? [ב] ווארום די פארהייראטע
farheirate di vorem lebt er zman kol mentshn dem
married the because lives he as long as all man the

פרוי איז מן התורה געבונדן צום מאן ביים לעבן;
leben baim man tsum gebunden hatoire min iz froi
life for husband to her bound HaTorah from is woman

ווען אבער דער מאן שטארבט, איז זי פטור פונם געזעץ
gezets funem poter zi iz shtarbt man der ober ven
law from the free she is dies husband the however when

פון מאן . [ג] דעריבער, ווען ביים מאנס לעבן זי וועט זיך
zich vet zi leben mans baim ven deriber man fun
herself will she alive man's at the while therefore husband of

איבערגעבן צו אן אנדערן מאן, וועט זי גערופן ווערן נואפת ;
noyeft veren gerufen zi vet man andern an tsu ibergeben
adulteress to be called she will man other an to give over

אבער אויב דער מאן שטארבט, איז זי פריי פון דעם געזעץ,
gezets dem fun frai zi iz shtarbt man der oib ober
law the from free she is dies husband the if however

און נישט קיין נואפת , ווען זי ווערט (דאס ווייב) פון אן
an fun vaib dos vert zi ven noyeft kein nisht un
an of wife the becomes she when adulteress any not and

אנדערן מאן . [ד] אזוי אויך, ברידער מיינע , זענט איר טויט געמאכט
gemacht toit ir zent maine brider oich azoi man andern
made dead you have of mine brothers also so husband other

געווארן צו דער געזעץ דורך דעם גוף פונם משיח , אז
az Moshiach funem guf dem durch gezets der tsu gevoren
that Moshiach of the body the through law the to become

איר זאלט געהערן צו אן אנדערן, צו דעם אויפגעשטאנענעם פון
fun oifgeshtanenem dem tsu andern an tsu geheren zolt ir
from raised the one to other an to belong shall you

די טויטע, כדי מיר זאלן ברענגען פירות צו ה׳ . [ה] ווארום
vorem Hashem tsu peires brengen zolen mir kedei toite di
because Hashem to fruit bear should we so that dead the

ווען מיר זענען געווען אינם פלייש, האבן די זינדיקע תאוות,
taives zindike di hoben fleish inem geven zenen mir ven
lusts sinful the did flesh in the were are we when

servant of G-d), you have your p'ri for Hashem, resulting in kedushah, and the end is Chayyei Olam *(Eternal Life)*. [23] For the loin *(wages)* that Chet *(Sin)* pays out of its own payroll is mavet *(death)*; however, the gracious matnat hachesed Hashem *(the gift of the grace of G-d)* is Chayyei Olam b'Moshiach Yehoshua Adoneinu.

7 Do you not have da'as, Achim b'Moshiach, for I speak to those who know the Torah, that the Torah exercises marut *(authority, rule)* over a man so long as he lives? [2] For the agunah *(woman whose husband's whereabouts are unknown)* is bound by the gezetz to her husband while he lives; but in the case that her husband's death can be confirmed, she is no longer an agunah and is released from the gezetz of her husband. [3] Accordingly she will be named no'ehfet *(adulteress)* if, while her husband lives, she becomes another man's. But if her ba'al *(husband)* dies, she is free from the gezetz, so that she is no no'ehfet *(adulteress)* if she becomes another man's. [4] So then, Achim b'Moshiach, you also were put to death in relation to the Gezetz through the basar of Moshiach, in order that you might become another's, bound to Moshiach who was given Techiyah *(Resurrection)* from the Mesim, so that we might bear p'ri for Hashem. [5] For when we were in the basar *(in the fallen condition of the old humanity)*, through the Gezetz, the ta'avat besarim, the sinful

וואס זענען דורך דער געזעץ, געווירקט אין אונדזערע אברים
eivrem undzere in gevirkt gezets der durch zenen vos
body parts our in worked law the through are which

צו ברענגען פירות צו דעם טויט. ו איצט אבער זענען מיר פטור
poter mir zenen ober itst toit dem tsu peires brengen tsu
free we are however now death the to fruit bring to

פון דער געזעץ, זייענדיק געשטארבן וואס שייך דעם, צו
tsu dem shaich vos geshtorben zaiendik gezets der fun
to that relates to which dead being law the from

וועלכן מיר זענען געווען געבונדן , כדי מיר זאלן דינען אין דער
der in dinen zolen mir kedei gebunden geven zenen mir velchen
the in serve should we so that bound were are we which

באנייאונג פונם גייסט, און נישט לויט דער אלטקייט פונם
funem altkeit der loit nisht un Gaist funem banaiyung
of the oldness the according to not and Spirit of the newness

אות .
os
letter

ז וואס וועלן מיר דעריבער זאגן ? אז די געזעץ איז זינד? חס
chas zind iz gezets di az zogen deriber mir velen vos
mercy sin is law the that say therefore we will what

ושלום ! נאר ווען נישט דורך דער געזעץ, וואלט איך נישט געוואוסט
gevust nisht ich volt gezets der durch nisht ven nor vesholem
know not I would law the through not when but and peace

פון דער זינד; ווייל , וואלט די געזעץ נישט געזאגט: דו זאלסט
zolst du gezogt nisht gezets di volt vail zind der fun
shall you say not law the would because sin the of

נישט גלוסטן (שמות כ, יז.), וואלט איך פון גלוסטיקייט תאווה נישט
nisht taive glustikeit fun ich volt iz ch Shemot glusten nisht
not lust covetous of I would 17 20 Exodus covet not

געוואוסט; ח און די זינד, געפינענדיק א סיבה דורך דעם געבאט ,
gebot dem durch sibe a gefinendik zind di un gevust
command the through reason a finding sin the and know

האט אויפגעוועקט אין מיר יעדע תאווה; ווארום אָן א געזעץ איז די
di iz gezets a on vorem taive yede mir in oifgevekt hot
the is law a without because lust every me in roused has

זינד טויט. ט און אמאל האב איך געלעבט אָן א געזעץ; איז געקומען
gekumen iz gezets a on gelebt ich hob amol un toit zind
come is law a without lived I have once and dead sin

דאס געבאט , האט די זינד אויפגעלעבט, און איך בין געשטארבן; י און
un geshtorben bin ich un oifgelebt zind di hot gebot dos
and die did I and revive sin the did command the

עס האט זיך ארויסגעוויזן, אז דאס געבאט , וואס האט געזאלט
gezolt hot vos gebot dos az aroisgevizn zich hot es
supposed was which commandment this that turned out self has it

זיין צום לעבן (ויקרא יח, ה.), איז מיר געווארן צום טויט;
toit tsum gevoren mir iz h ich Vayikra leben tsum zain
death to the become for me did 5 18 Leviticus life to the to be

יא ווארום די זינד, געפינענדיק א סיבה אינם געבאט , האט מיך
mich hot gebot inem sibe a gefinendik zind di vorem
me did commandment in the cause a finding sin the because

פארפירט און דאדורך מיך געטייט. יב אזוי ארום איז די תורה הייליק,
heilik toire di iz arum azoi geteit mich dadurch un farfirt
holy Torah the is around so killed me thus and deceive

passions were working in our natural capacities, so as to bear p'ri for mavet *(death)*. 6 But now we have become niftar *(freed, deceased)* from the dominating ownership of the Gezetz, having died to that by which we were confined, so that we might serve in the Ruach Hakodesh of hitkhadshut and newness and not in the yoshen *(oldness)* of chumra *(stringency, strict adherence to the letter of the law)*.

7 What then shall we say? That the Gezetz is considered as chet *(sin)*? Chas v'shalom! Nevertheless, I would not have experienced chet *(sin)* except through the Gezetz; for I would not have known chamdanut *(covetousness, greediness)* if the Torah had not said, LO TACHMOD *(Thou shalt not covet)*. 8 But Chet *(Sin)*, seizing its opportunity through the mitzvoh *(commandment)*, stirred up all manner of chamdanut *(covetousness)* in me. For in the absence of the Gezetz, Chet *(Sin)* is dead. 9 And in the absence of the Gezetz I was once alive. But when the mitzvoh *(commandment)* came, Chet *(Sin)* became alive, 10 and I died. The mitzvoh *(commandment)* intended as the Derech L'Chayyim *(Way to Life)* proved for me a means to mavet *(death)*. 11 For Chet *(Sin)*, seizing its opportunity through the mitzvoh *(commandment)*, deceived me and, through the mitzvoh *(commandment)*, killed me. 12 So that the Torah is kedoshah *(holy)* and the mitzvoh

און דאס געבאט איז הייליק און גערעכט און גוט .
gut un gerecht un heilik iz gebot dos un
good and just and holy is commandment the and

יג צי איז דען דאס גוטע געווארן פאר מיר דער טויט ? חס ושלום !
vesholem chas toit der mir far gevoren gute dos den iz tsi
and peace mercy death the me for become good this then did

נאר די זינד, כדי זי זאל דערשיינען אלס זינד, ווירקנדיק פאר מיר
mir far virkendik zind als dershainen zol zi kedei zind di nor
me for working sin as appear shall it so that sin the but

דעם טויט דורך דעם גוטן — כדי דורך דעם געבאט
gebot dem durch kedei gutn dem durch toit dem
commandment the through so that good the through death the

זאל זיך ארויסווייזן ווי זייער זינדיק זינד איז. יד ווארום מיר ווייסן, אז
az veisen mir vorem iz zind zindik zeier vi aroisvaizen zich zol
that know we because is sin sinful very as show itself shall

די תורה איז רוחניותדיק; אבער איך בין גשמיותדיק און פארקויפט
farkoift un gashmiesdik bin ich ober ruchniesdik iz toire di
sold and unspiritual am I however spiritual is Torah the

אונטער דער זינד. טו ווארום איך ווייס נישט וואס, איך טו; ווייל איך
ich vail tu ich vos nisht veis ich vorem zind der unter
I because do I what not know I because sin the under

טו נישט דאס, וואס איך וויל , נאר וואס איך האס, דאס טו איך. טז און
un ich tu dos has ich vos nor vil ich vos dos nisht tu
and I do this hate I what but want I which that not do

אויב איך טו דאס, וואס איך וויל נישט, בין איך מודה, אז די תורה
toire di az moide ich bin nisht vil ich vos dos tu ich oib
Torah the that admit I am not want I which this do I if

איז גוט . יז און איצט בין איך עס מער נישט, וואס טוט דאס,
dos tut vos nisht mer es ich bin itst un gut iz
that does the one who not more it I am now and good is

נאר די זינד, וואס וואוינט אין מיר. יח ווארום איך ווייס , אז אין מיר,
mir in az veis ich vorem mir in voint vos zind di nor
me in that know I because me in dwells which sin the but

דאס הייסט אין מיין פלייש, וואוינט נישט קיין שום גוטס; ווייל
vail guts shum kein nisht voint fleish main in heist dos
because good in no way any not dwells flesh my in means that

ביי מיר איז פאראן דער רצון , אבער דאס ווירקן דאס גוטע—נישט.
nisht gute dos virken dos ober rotsn der faran iz mir bai
not good the doing the however desire the there is me with

יט ווארום דאס גוטע, וואס איך וויל , טו איך נישט; נאר דאס שלעכטע,
shlechte dos nor nisht ich tu vil ich vos gute dos vorem
evil the but not I do want I which good the because

וואס איך וויל נישט, דאס טו איך יא . כ אבער אויב איך טו דאס,
dos tu ich oib ober yo ich tu dos nisht vil ich vos
that do I if however yes I do this not want I which

וואס איך וויל נישט, ווירק איך עס נישט מער , נאר די זינד,
zind di nor mer nisht es ich virk nisht vil ich vos
sin the but longer no it I operating not want I which

וואס וואוינט אין מיר.
mir in voint vos
me in dwells which

כא אזוי ארום געפין איך דאס געזעץ, ווען איך וויל טאן דאס גוטע,
gute dos ton vil ich ven gezets dos ich gefin arum azoi
good the to do want I when law this I find around so

(commandment) is kedoshah
and yasharah and tovah.

13 Did that which is good,
then, become mavet *(death)*
to me? Chas v'shalom! But
Chet *(Sin)*, it was Chet, working
mavet *(death)* in me through
that which is tovah, in order
that Chet might be shown as
Chet *(Sin)*, and in order that
Chet through the mitzvoh
(commandment) might become
chata'ah gedolah ad m'od
(utterly sinful). 14 For we have
da'as that the Torah is Ruchanit
(Spiritual, of the Ruach Hakodesh);
but I am of the basar *(fallen
humanity)* sold under the power
of *(slave master Chet Kadmon)*
Chet. 15 For I do not have da'as
what I do. For that which I
commit is not what I want; no,
it is what I hate that I do! 16 But
if that which I do is what I do
not want, I agree with the Torah
that the Gezetz is good. 17 But
now it is no longer I doing this,
but [the power of] Chet *(Sin)*
which dwells within me. 18 For
I have da'as that there dwells
in me, that is, in my basar *(my
fallen humanity enslaved to Chet
Kadmon)* no good thing; for the
wish [to do what is right] lies
ready at hand for me, but to
accomplish the good is not.
19 For I fail to do good as I wish,
but HaRah *(The Evil)* which I
do not wish is what I commit.
20 But if what I do not wish is
that which I do, it is no longer I
doing it but [the power of] Chet
(Sin, Chet Kadmon, Original Sin)
which dwells within me.

21 I find then it be a Gezetz
that for me who wishes to

אז דאס שלעכטע איז ביי מיר. כב וואורום לויט מיין אינערלעכן
inerlechn main loit vorem mir bai iz shlechte dos az
inner my according to because me with is evil the that

מענטשן פריי איך מיך מיט דער תורה פון ה׳ ; כג איך זע אבער
ober ze ich Hashem fun toire der mit mich ich frei mentshn
however see I Hashem of Torah the with me I rejoice man

אין מיינע אברים אן אנדער געזעץ, וואס האלט מלחמה מיט דעם
dem mit milchome halt vos gezets ander an eivrem maine in
the with war is at which law other an body parts my in

געזעץ פון מיין פארשטאנד, וואס נעמט מיך געפאנגען צום געזעץ פון
fun gezets tsum gefangen mich nemt vos farshtand main fun gezets
of law to the captive me takes which mind my of law

זינד, וואס איז אין מיינע אברים . כד אָ, איך עלנטער מענטש! ווער
ver mentsh elenter ich o eivrem maine in iz vos zind
who man wretched I o body parts my in is which sin

וועט מיך באפרייען פונם גוף פון דעם דאזיקן טויט? כה געלויבט זיי
zai geloibt toit dozikn dem fun guf funem bafraien mich vet
be praised death this the of body from the release me will

ה׳ , דורך יהושען/ישוען דעם משיח אונדזער האר. אזוי
azoi Har undzer Moshiach dem Yeshuan/Yehoshuan durch Hashem
so L-rd our Moshiach the Yehoshua through Hashem

ארום דין איך אליין מיטן פארשטאנד די תורה פון ה׳ ,
Hashem fun toire di farshtand miten alein ich din arum
Hashem of Torah the understanding with the myself I serve around

אבער מיטן גוף דעם געזעץ פון זינד.
zind fun gezets dem guf miten ober
sin of law the body with the however

ח אזוי ארום איז נישטא מער קיין שום פאראורטיילונג
farurteilung shum kein mer nishto iz arum azoi
condemnation in no way any more there is not is then so

פאר די, וואס זענען אינם משיח יהושע/ישוע .
Yeshua/Yehoshua Moshiach inem zenen vos di far
Yehoshua Moshiach in the are who the for

ב ווייל די תורה פונם גייסט פון לעבן אין משיח
Moshiach in leben fun Gaist funem toire di vail
Moshiach in life of Spirit of the law the because

יהושע/ישוע האט דיך באפרייט פונם געזעץ פון זינד
zind fun gezets funem bafrait dich hot Yeshua/Yehoshua
sin of law from the set free you did Yehoshua

און טויט . ג וואורום וואס די תורה האט נישט געקענט טאן,
ton gekent nisht hot toire di vos vorem toit un
do be able not was Torah the what because death and

ווייל זי איז אפגעשוואכט געווארן דורכן פלייש, האט
hot fleish durchn gevoren opgeshvacht iz zi vail
did flesh through become weakened is she because

ה׳ שיקנדיק זיין אייגענעם זון אין דעם געשטאלט פון זינדיק
zindik fun geshtalt dem in zun eigenem zain shikendik Hashem
sinful of likeness the in Son own his sending Hashem

פלייש און וועגן דער זינד, פאראורטיילט די זינד אינם פלייש;
fleish inem zind di farurteilt zind der vegen un fleish
flesh in the sin the condemned sin the for and flesh

ד כדי די צדקות פון דער תורה זאל דערפילט ווערן
veren derfilt zol toire der fun tsedokes di kedei
to be fulfilled shall Torah the of righteousness the so that

do HaTov *(The Good)*, that for me HaRah *(The Evil)* lies ready at hand. 22 For I rejoice, I have simcha Torah in the Torah of Hashem, so far as the adam hapenimi is concerned, 23 But I see another gezetz *(law)* in my natural capacities at milchamah *(war)* with the Torah of my mind and making me a prisoner to the Gezetz of Chet *(Sin)* which is [a power] in my natural capacities. 24 Wretched man am I! Who will deliver me from the body of this mavet *(death)*? 25 Hodu l'Hashem *(thanks be to G-d)* b'Moshiach Yehoshua Adoneinu. So then I myself with my mind serve the Torah of Hashem and with my basar I serve the Gezetz of Chet *(the Law of Sin)*.

8 Therefore, now there is no gezar din *(verdict)* of ashem *(guilty)*, no harsha'ah *(condemnation as guilty)* for those in Moshiach Yehoshua. 2 For the Torah of the Ruach HaKodesh that gives Chayyim in Moshiach Yehoshua has set me free from the “Gezetz” of Chet and Mavet. 3 For what the Gezetz was unable to do in that it was weak through the basar, G-d sent his own Zun fun der Oybershter in the very demut *(likeness)* of the basar of sinful humanity and as a chattat *(sin offering, sin atoning sacrifice)*, and both pronounced and effected a sentence of death on HaChet baBasar *(Sin in the Flesh, in the fallen old humanity)*, 4 In order that the maleh chukat haTorah *(the full statute requirement of the Torah)* might be fulfilled

אין אונדז, וואס לעבן נישט לויטן פלייש נאר לויטן
loitn nor fleish loitn nisht leben vos undz in
according to but flesh according to not live who us in

גייסט.
Gaist
Spirit

ה ווארום די , וואס זענען לויטן פלייש, דענקען פון פליישלעכע
fleishleche fun denken fleish loitn zenen vos di vorem
fleshly of think flesh according to are who the because

זאכן , אבער די , וואס זענען לויטן גייסט, גייסטלעכע זאכן .
zachn gaistleche Gaist loitn zenen vos di ober zachn
things spiritual Spirit according to are who the however things

ו ווארום דאס טראכטן פון דעם פלייש איז דער טויט , אבער דאס
dos ober toit der iz fleish dem fun trachten dos vorem
the however death the is flesh the of mind this because

טראכטן פונם גייסט איז לעבן און שלום ; ז ווייל דאס טראכטן פונם
funem trachten dos vail sholem un leben iz Gaist funem trachten
of the mind the because peace and life is Spirit of the mind

פלייש איז שנאה צו ה׳ , מחמת עס אונטערטעניקט זיך נישט
nisht zich untertenikt es machmas Hashem tsu sinah iz fleish
not itself submits it because Hashem to hostility is flesh

צו ה׳ס תורה און עס קען אויך טאקע נישט; ח און די , וואס
vos di un nisht take oich ken es un toire Hashems tsu
who those and not actually also can it and Torah Hashem's to

זענען אינעם פלייש, קענען נישט געפעלן ה׳ . ט אבער איר זענט
zent ir ober Hashem gefelen nisht kenen fleish inem zenen
are you however Hashem to please not can flesh in the are

נישט אינעם פלייש נאר אינעם גייסט, אויב ה׳ס גייסט וואוינט באמת
beemes voint Gaist Hashems oib Gaist inem nor fleish inem nisht
in truth dwells Spirit Hashem's if Spirit in the but flesh in the not

אין אייך. און אויב עמיצער האט נישט משיחס גייסט, געהערט דער
der gehert Gaist Moshiachs nisht hot emitser oib un aich in
the belongs Spirit Moshiach's not has someone if and you in

דאזיקער נישט צו אים. י אויב אבער משיח איז יא אין אייך,
aich in yo iz Moshiach ober oib im tsu nisht doziker
you in indeed is Moshiach however if Him to not this one

איז דער גוף טויט דורך זינד, אבער דער גייסט איז לעבן דורך
durch leben iz Gaist der ober zind durch toit guf der iz
through life is Spirit the however sin through dead body the is

צדקות . יא און אויב דער גייסט פון אים, וואס האט אויפגעוועקט
oifgevekt hot vos im fun Gaist der oib un tsedokes
rouse did who Him of Spirit the if and righteousness

יהושען/ישוען פון די טויטע, וואוינט אין אייך, וועט ער, וואס האט
hot vos er vet aich in voint toite di fun Yeshuan/Yehoshuan
has Who He will you in dwells dead the of Yehoshua

אויפגעוועקט משיח יהושען/ישוען , אויך לעבעדיק מאכן אייערע
eiere machen lebedik oich Yeshuan/Yehoshuan Moshiach oifgevekt
your make alive also Yehoshua Moshiach rouse

שטערבלעכע גופים דורך זיין גייסט, וואס וואוינט אין אייך.
aich in voint vos Gaist zain durch gufim shterbleche
you in dwells Who Spirit His by bodies mortal

יב צוליב דעם, ברידער, זענען מיר בעלי חוב , נישט צום
tsum nisht choiv ba'alei mir zenen brider dem tsulib
to the not debt masters of we are brothers this on account of

in us whose halakhah is in the Derech [HaChayyim] *(the Way [of Life])* according to the Ruach Hakodesh and not in accordance with the basar.

5 For those who exist in terms of the basar take the side of the basar, whereas those who exist in terms of the Ruach take the side of the Ruach Hakodesh. 6 For the way of thinking of the basar is mavet *(death)*, whereas the way of thinking of the Ruach Hakodesh is Chayyim and Shalom. 7 Because the way of thinking of the basar is hostility, eyvah *(enmity)* toward G-d, for it does not submit itself to the Gezetz of G-d; for it cannot. 8 And those who are in the basar are not able to please Hashem. 9 However, you are not in the basar but in the Ruach Hakodesh, assuming that the Ruach Hakodesh of Hashem does indeed dwell in you — if anyone does not have the Ruach HaMoshiach, that person does not belong to Moshiach. 10 And if Moshiach is in you, the body *(of the basar)* is dead because of sin but the Ruach is life for you because of Tzedek *(righteousness)*. 11 But if the Ruach Hakodesh of Him who gave Yehoshua Techiyah *(Resurrection)* from the Mesim dwells in you, He who raised Moshiach from the Mesim will give Chayyim to your mortal bodies as well, through His indwelling Ruach Hakodesh in you.

12 So then, Achim b'Moshiach, we are under no obligation to

פלייש, צו לעבן לויטן פלייש; יג ווארום אויב איר לעבט לויטן
loitn lebt ir oib vorem fleish loitn leben tsu fleish
according to live you if because flesh according to live to flesh

פלייש, מוזט איר שטארבן; אויב אבער איר וועט דורכן גייסט
Gaist durchn vet ir ober oib shtarben ir muzt fleish
Spirit through the will you however if die you must flesh

אפטייטן די מעשים פונם גוף , וועט איר לעבן. יד ווארום אלע, וואס
vos ale vorem leben ir vet guf funem maisim di opteiten
who all because live you will body of the deeds the put to death

ווערן געפירט פון ה׳ס גייסט, זענען ה׳ס קינדער. טו ווייל
vail kinder Hashems zenen Gaist Hashems fun gefirt veren
because children Hashem's are Spirit Hashem's of led are

איר האט נישט באקומען דעם גייסט פון קנעכטשאפט ווידער מורא צו
tsu moire vider knechtshaft fun gaist dem bakumen nisht hot ir
to fear again slavery of spirit the receive not did you

האבן, נאר איר האט באקומען דעם גייסט פון אדאפטירונג, דורך
durch adoptirung fun Gaist dem bakumen hot ir nor hoben
through adoption of Spirit the receive did you but have

וועלכן מיר רופן : אבא, טאטע פאטער. טז אָט דער זעלביקער גייסט
Gaist zelbiker der ot foter Tate Abba rufen mir velchen
Spirit same the just Father Tate Abba cry out we whom

זאגט עדות צוזאמען מיט אונדזער גייסט, אז מיר זענען ה׳ס
Hashems zenen mir az gaist undzer mit tsuzamen eides zogt
Hashem's are we that spirit our with together witness says

קינדער. יז און אויב קינדער , זענען מיר אויך יורשים , יורשים פון
fun yoreshim yoreshim oich mir zenen kinder oib un kinder
of heirs heirs also we are children if and children

ה׳ , מיטיורשים פונם משיח ; אויב מיר ליידן ווירקלעך מיט
mit virklech laiden mir oib Moshiach funem mityoreshim Hashem
with really to suffer we if Moshiach of the joint heirs Hashem

אים, כדי מיר זאלן אויך צוזאמען פארהערלעכט ווערן.
veren farherlecht tsuzamen oich zolen mir kedei im
to be glorified together also shall we so that him

יח ווארום איך האלט , אז די עינויים פון דער איצטיקער צייט
tsait itstiker der fun inuim di az halt ich vorem
time present the of sufferings the that maintain I because

זענען נישט ווערט פארגלייכט צו ווערן מיט דעם כבוד, וואס וועט
vet vos koved dem mit veren tsu farglaicht vert nisht zenen
will which glory the with be to to compare worthy not are

אנטפלעקט ווערן צו אונדז. יט ווארום די ערנסטע בענקשאפט פון דער
der fun benkshaft ernste di vorem undz tsu veren antplekt
the of longing earnest the because us to to be revealed

באשאפונג ווארט אויפן אנטפלעקט ווערן פון ה׳ס קינדער .
kinder Hashems fun veren antplekt oifen vart bashafung
children Hashem's of become revelation on the waits creation

כ ווארום די באשאפונג איז אונטערטעניק געווארן צו הבל הבלים ,
havolim hevel tsu gevoren untertenik iz bashafung di vorem
of vanities vanity to become subject did creation the because

נישט פרייוויליק, נאר דורך אים, וואס האט זי אונטערטעניק געמאכט,
gemacht untertenik zi hot vos im durch nor fraivilik nisht
make subject it did who Him through but willingly not

מיט א האפענונג. כא אז אויך די באשאפונג אליין וועט באפרייט ווערן
veren bafrait vet alein bashafung di oich az hofenung a mit
become freed will itself creation the also that hope a with

the basar to live in accordance with the basar. 13 For if you live in accordance with the basar you will certainly die; but if by the Ruach Hakodesh you put to death the [shameful] acts of the body, you will live.
14 For as many as are led by the Ruach HaElohim, they are bnei HaElohim. 15 For you did not receive a spirit of avdut, falling back into pachad *(fear)*; but you received the Ruach of Mishpat HaBanim *(Adoption)*, having Ma'amad HaBanim *(the standing as Sons)*, by which we cry, "Abba, Avinu!" 16 The Ruach Hakodesh himself bears eidus *(witness)* with our ruach that we are bnei HaElohim.
17 And if bnei HaElohim, then also yoreshim *(heirs)* of G-d and co-heirs together with Moshiach, provided that we suffer with him in order that we might also be set in kavod *(glory, eschatological glorification)* with him.

18 For I reckon that the yisurim *(suffering)* of zman hazeh *(of this present time)* are not to be compared with the coming kavod *(glory)* to be revealed in us. 19 For the eager expectation of HaBri'ah *(the Creation)* awaits the heavenly hisgalus *(revelation, unveiling)* of the bnei HaElohim. 20 For HaBri'ah *(the Creation)* was subjected to hevel *(futility)*, not willingly, but on account of Him who subjected it, in tikvah *(hope)*, 21 Because HaBri'ah also itself will be set free from the avdut *(slavery)* of corruption into

פון דער פארקנעכטונג פון פארדארבונג, צו דער פרייהייט פון דעם כבוד
koved dem fun fraiheit der tsu fardarbung fun farknechtung der fun
glory the of freedom the to corruption by slavery the from

פון ה׳ס קינדער. [כב] ווארום מיר ווייסן, אז די גאנצע באשאפונג
bashafung gantse di az veisen mir vorem kinder Hashems fun
creation whole the that know we because children Hashem's of

זיפצט און האט געבורטסווייען ביז איצט. [כג] און נישט נאר דאס, נאר
nor dos nor nisht un itst biz geburtsveien hot un ziftst
but that only not and now until birth pangs has and groans

מיר אליין , וואס האבן די ביכורים פונם גייסט, זיפצן אין
in ziftsn Gaist funem bikkurim di hoben vos alein mir
within groan Spirit of the first fruits the have who ourselves we

זיך , ווארטנדיק אויף דער אדאפטירונג, (נעמלעך), די אויסלייזונג
oisleizung di nemlech adoptirung der oif vartendik zich
redemption the namely adoption the for waiting ourselves

פון אונדזער גוף . [כד] ווארום מיר זענען געראטעוועט געווארן אין דער
der in gevoren geratevet zenen mir vorem guf undzer fun
the in become saved are we because body our of

האפענונג; א האפענונג אבער , וואס מען זעט, איז נישט קיין האפענונג;
hofenung kein nisht iz zet men vos ober hofenung a hofenung
hope any not is sees one which however hope a hope

ווייל ווער האפט עס אויף דעם, וואס ער זעט? [כה] אבער אויב מיר
mir oib ober zet er vos dem oif es hoft ver vail
we if however sees he which that for it hopes who because

האפן אויף דעם, וואס מיר זען נישט, ווארטן מיר דערויף מיט סבלנות.
savlones mit deroif mir varten nisht zen mir vos dem oif hofn
patience with thereon we wait not see we which that for hope

[כו] און אויף אזא אופן קומט אונדז אויך דער גייסט צו הילף
hilf tsu Gaist der oich undz kumt oifen aza oif un
help to Spirit the also to us comes way such on and

אין אונדזער שוואכקייט; ווייל מיר ווייסן נישט וויאזוי תפילה
tfile viazoi nisht veisen mir vail shvachkeit undzer in
prayer how not know we because weakness our in

צו טאן ווי עס געהער צו זיין , נאר דער גייסט אליין ,
alein Gaist der nor zain tsu geher es vi ton tsu
Himself Spirit the but be to do belong it as do to

איז א מליץ יושר פאר אונדז מיט אומאויסדריקבארע
umoisdrikbare mit undz far yoisher meilets a iz
inexpressible with us for righteous advocate a is

זיפצן ; [כז] און דער , וואס פארשט די הערצער, ווייסט דאס
dos veist hertser di forsht vos der un ziftsn
the knows hearts the searches who the One and groans

טראכטן פונם גייסט, ווייל ער איז זיך משתדל פאר
far mishtadl zich iz er vail Gaist funem trachten
for interceding Himself is He because Spirit of the mind

די קדושים לויט ה׳ס רצון. [כח] און מיר ווייסן,
veisen mir un rotsn Hashems loit kedoishem di
know we and will Hashem's according to saints the

אז פאר אלע , וואס האבן ליב ה׳ , ווירקט אלץ
alts virkt Hashem lib hoben vos ale far az
all works Hashem love have who everyone for that

צוזאמען צום גוטן, צו די , וואס זענען גערופן לויט
loit gerufen zenen vos di tsu gutn tsum tsuzamen
according to called are who the to good to the together

the deror *(freedom)* of the kavod *(glory)* of the bnei HaElohim. [22] For we have da'as that the whole Bri'ah groans and suffers the chevlei leydah *(pangs of childbirth)* until now. [23] And not only so, but also we ourselves who have the bikkurim *(first fruits)* of the Ruach Hakodesh also groan within ourselves, eagerly awaiting the Mishpat HaBanim Adoption, that is, the pedut geviyyateinu for the Techiyah from HaMesim. [24] For in tikvah *(hope)* we were delivered in eschatological salvation. But tikvah *(hope)* which is seen is not tikvah, for who hopes for what he sees? [25] But if we have tikvah for what we do not see, we eagerly await it with savlanut.

[26] In the same way, the Ruach Hakodesh helps us in our weakness. For as we daven, we do not know as we should for what to make tefillos *(prayers)*, but the Ruach HaKodesh Himself intercedes on our behalf with labor pang groans not intelligibly uttered. [27] And He who searches the levavot knows what is the way of thinking of the Ruach Hakodesh, because He intercedes as G-d would have it on behalf of the Kedoshim. [28] And we have da'as that for those who love Hashem everything co-operates toward HaTov for those who are HaKeru'im *(the summoned, called ones)* according to the etzah *(wisdom)* of the tochnit Hashem *(G-d's purposeful and*

זיין ציל . כט ווייל וועמען ער האט פון פריער געקענט
gekent frier fun hot er vemen vail tsil zain
know before from did he whom because purpose his

(פעטרוס א א, ב.), זיי האט ער פון פריער באשטימט
bashtimt frier fun er hot zei b a a Petros
appointed before from he had them 2 1 1st Peter

צו זיין ענלעך צום געשטאלט פון זיין זון , אז ער זאל
zol er az zun zain fun geshtalt tsum enlech zain tsu
shall he so that Son His of pattern to the similar be to

זיין דער בכור צווישן א סך ברידער; ל און וועמען ער
er vemen un brider sach a tsvishen bchor der zain
he whom and brothers many a among firstborn the be

האט פארויסבאשטימט, זיי האט ער אויך גערופן; און וועמען
vemen un gerufen oich er hot zei foroisbashtimt hot
whom and call also He did them predetermined had

ער האט גערופן, זיי האט ער אויך גערעכטפערטיקט; און
un gerechtfertikt oich er hot zei gerufen hot er
and justify also he did them called has he

וועמען ער האט גערעכטפערטיקט, די דאזיקע האט ער אויך
oich er hot dozike di gerechtfertikt hot er vemen
also He did these the justify did he whom

פארהערלעכט.
farherlecht
glorify

לא וואס זאלן מיר דעריבער זאגן צו דעם אלעם? אויב ה׳
Hashem oib alem dem tsu zogen deriber mir zolen vos
Hashem if all these to say therefore we shall what

איז מיט אונדז, ווער קען זיין קעגן אונדז? לב ער (ה׳), וואס
vos Hashem er undz kegen zain ken ver undz mit iz
who Hashem He us against be can who us with is

האט נישט געשפארט זיין אייגענעם זון , נאר אים געגעבן פאר אונדז
undz far gegeben im nor zun eigenem zain geshport nisht hot
us for gave Him but Son own His spared not has

אלעמען, וויאזוי זשע וועט ער נישט מיט אים אונדז אלץ געבן
geben alts undz im mit nisht er vet zhe viazoi alemen
give all things us Him with not He will then how all

פריי ? לג ווער וועט פארקלאגן ה׳ס אויסדערוויילטע? ה׳
Hashem oisderveilte Hashems farklogen vet ver frai
Hashem chosen Hashem's accuse will who freely

איז דער גערעכטפערטיקער; לד ווער וועט פאראורטיילן? משיח
Moshiach farurteilen vet ver gerechtfertiker der iz
Moshiach condemn will who justifier the is

יהושע/ישוע איז עס וועלכער איז געשטארבן, און נאכמער ,
nochmer un geshtorben iz velcher es iz Yeshua/Yehoshua
furthermore and died has who the one is Yehoshua

ער איז אויפגעשטאנען, וועלכער איז אויף ה׳ס רעכטער זייט, און
un zait rechter Hashems oif iz velcher oifgeshtanen iz er
and side right Hashem's on is who stand up again did He

איז זיך אויך משתדל פאר אונדז. לה ווער וועט אונדז אפשיידן פון
fun opsheiden undz vet ver undz far mishtadl oich zich iz
from separate us will who us for interceding also self is

דעם משיחס ליבע? צרות , אדער אנגסט , אדער פארפאלגונג,
farfolgung oder angst oder tsores libe Moshiachs dem
persecution or distress or troubles love Moshiach's the

willed plan or goal). 29 For those Hashem had da'as of beterem *(beforehand)*, Hashem also decided upon from the beginning to be conformed to the demut *(likeness)* of Hashem's Zun fun der Oybershter, that he should be HaBechor *(Firstborn)* among many Achim b'Moshiach. 30 And those Hashem decided upon from the beginning Hashem also summoned; and those Hashem summoned, Hashem also acquitted and pronounced to be YITZDAK IM HASHEM; and those Hashem acquitted and pronounced to be YITZDAK IM HASHEM, Hashem also set in eternal kavod *(glory)*.

31 In view of these things, what therefore shall we say? If Hashem is for us, who is against us? 32 He who indeed did not spare His own Zun fun der Oybershter, but gave him up for us all, how shall He not also with him give us all things. 33 Who will bring charges against the Bechirei HaElohim *(chosen ones of Hashem)*? It is Hashem who acquits and pronounces to be YITZDAK IM HASHEM *(justified with G-d)*. 34 Who is there to bring a judgment of harsha'ah *(condemnation, to condemn to Onesh Gehinnom)*? It is Moshiach Yehoshua who died, rather was kam litechiyah *(raised to resurrection)*, who also is at LIMIN HASHEM *(the right hand of G-d)*, who also intercedes on our behalf. 35 Who will separate us from

אדער הונגער, אדער נאקעטקייט, אדער סכנה , אדער א שווערד?
shverd a oder sekone oder naketkeit oder hunger oder
sword a or danger or nakedness or famine or

[לו] ווי עס שטייט געשריבן: פאר דיינעטוועגן ווערן מיר געטייט דעם
dem geteit mir veren daintvegen far geshriben shteit es vi
the killed we are your sake for written stands it as

גאנצן טאג לאנג, מיר זענען גערעכנט ווי שאף צו דער שחיטה .
shechite der tsu shof vi gerechnt zenen mir lang tog gantsn
slaughter the to sheep as considered are we long day whole

(תהלים מד, כג.) [לז] אבער אין דעם אלעם זענען מיר נאך מער ווי
vi mer noch mir zenen alem dem in ober chg md Tehilim
than more still we are all the in however 23 44 Psalms

גובר דורך אים, וואס האט אונדז ליב געהאט. [לח] ווארום איך בין
bin ich vorem gehat lib undz hot vos im durch goiver
am I because had love us did who him through invincible

בטוח , אז נישט דער טויט , נישט דאס לעבן, נישט מלאכים , נישט
nisht malochim nisht leben dos nisht toit der nisht az betuech
not angels not life the not death the not that convinced

מושלים , נישט די קעגנווארט , נישט די צוקונפט , נישט
nisht tsukunft di nisht kegenvart di nisht moshlim
nor things coming the nor things present the not principalities

ממשלות , [לט] נישט הויכקייט, נישט טיפעניש, נישט קיין שום אנדער
ander shum kein nisht tifenish nisht hoichkeit nisht memsholes
other in no way any nor depth nor height nor authorities

באשעפעניש וועט זיין אימשטאנד אונדז צו שיידן פון ה׳ס ליבע
libe Hashems fun sheiden tsu undz imshtand zain vet bashefenish
love Hashem's from separate to us able be will created thing

אינם משיח יהושע/ישוע אונדזער האר.
Har undzer Yeshua/Yehoshua Moshiach inem
L-rd our Yehoshua Moshiach in the

ט איך זאג דעם אמת אינם משיח , איך זאג נישט
nisht zog ich Moshiach inem emes dem zog ich
not tell I Moshiach in the truth the tell I

קיין שקר , מיין געוויסן זאגט מיר עדות
eides mir zogt gevisen main sheker kein
witness me says conscience my lie any

דורך דעם רוח הקודש , [ב] אז מיין טרויער איז
iz troier main az Hakoidesh ruach dem durch
is sorrow my that the Holy Spirit the through

גרויס און דער יסורים אין מיין הארצן אָן
on hartsn main in yesurim der un grois
without heart my in sufferings the and great

אן אויפהער. [ג] איך וואלט געוואלט זיין אין חרם
cheirem in zain gevolt volt ich oifher an
cheirem in to be wanted would I cessation a

פונם משיח פאר מיינע ברידער, מיינע קרובים
kroivim maine brider maine far Moshiach funem
relatives my brothers my for Moshiach from the

לויטן פלייש; [ד] וועלכע זענען בני ישראל, וועמען
vemen Yisroel bnei zenen velche fleish loitn
to whom Israel sons of are who flesh according to

עס געהערן דאס אדאפטירונג, און דער כבוד און
un koved der un adoptirung dos geheren es
and glory the and adoption the belongs it

the Ahavas Moshiach *(love of Moshiach)*? Tzoros *(affliction, trouble)*, or distress, or redifot *(persecutions)*, or hunger, or nakedness, or danger, or cherev *(sword)*?
36 As it is written, KI ALECHA HORAGNU KOL HAYOM NECHESHAVNU K'TZON TIVCHAH *(For Your sake we are being killed all the day; we are reckoned as sheep for slaughter)*.
37 But in all these things we prevail bichlal *(entirely)* through Him who had ahavah for us.
38 For I am convinced that neither Histalkus nor Chayyim nor Malachim nor Rulers, neither things present nor things to come nor kochot *(powers)*,
39 Neither height nor depth nor any other creature will be able to separate us from the ahavas Hashem which is in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu.

9 I speak HaEmes in Moshiach, I do not speak sheker, my matzpun *(conscience)* bearing me eidus *(witness)* in the Ruach HaKodesh,
2 That there is great agmat nefesh to me and unceasing anguish in my heart.
3 For I could wish that my neshamah be put under cherem *(ban of destruction)*, under Churban, and Onesh Gehinnom, cut off from Moshiach for the sake of my achim, my own kinsmen, my people and flesh and blood relatives,
4 In as much as they are Bnei Yisroel: theirs is the Mishpat HaBanim Adoption, the Ma'amad HaBanim Standing

די בונדן און מתן תורה און די עבודה
avoide di un toire matn un bundn di
ministry the and Torah the Matan and covenants the

און די הבטחות; ה צו זיי געהערן די אבות, און
un avot di geheren zei tsu havtoches di un
and Avot the belong them to promises the and

פון זיי איז לויטן פלייש דער משיח ,
Moshiach der fleish loitn iz zei fun
Moshiach the flesh according to is them from

ווער איז ג-ט איבער אלע, מיט לויב אויף אייביק .
eibik oif loib mit ale iber G-t iz ver
eternity for praise with all over G-d is who

אמן .
Omein
Amen

as Sons, and the Kavod *(glory)* and the Shekhinah *(glorious presence of G-d)* and the Beritot *(covenants)*, the Matan Torah, the Avodas Kodesh *(worship)* and the Havtachot *(promises)*; 5 Theirs are the Avot *(the Patriarchs)*, and from them came, in so far as his humanity is concerned, Rebbe, Melech HaMoshiach, al hakol hu HaElohim mam'vorach l'Olam va'ed. Omein.

ו אבער דאס באטייט נישט, אז ה׳ס ווארט איז צונישט
tsunisht iz vort Hashems az nisht batait dos ober
negated is word Hashem's that not means this however

געווארן. ווארום נישט אלע זענען ישראל, וואס זענען פון ישראל;
Yisroel fun zenen vos Yisroel zenen ale nisht vorem gevoren
Israel of are who Israel are all not because become

ז אויך נישט, ווייל זיי שטאמען פון אברהמען זענען אלע
ale zenen Avrahamen fun shtamen zei vail nisht oich
all are Abraham from stem they because not also

קינדער, נאר: אין יצחקן וועט דיר גערופן ווערן זאמען. (בראשית
Bereshis zomen veren gerufen dir vet Yitschakn in nor kinder
Genesis seed to be called you will Isaac in but children

כא, יב.) ח דאס באטייט, אז נישט די קינדער פונם פלייש
fleish funem kinder di nisht az batait dos ib cha
flesh of the children the not that means this 12 21

זענען ה׳ס קינדער, נאר די קינדער פון דער הבטחה
havtachah der fun kinder di nor kinder Hashems zenen
promise the of children the but children Hashem's are

ווערן פאררעכנט ווי זאמען. ט ווארום דאס איז דאס ווארט פון דער
der fun vort dos iz dos vorem zomen vi farrechnt veren
the of word the is this because seed as reckoned are

הבטחה : לויט דער דאזיקער צייט וועל איך קומען, און
un kumen ich vel tsait doziker der loit havtachah
and come I will time this the according to promise

צו שרהן וועט זיין א זון . (בראשית יח, יד; לוקאס א, לה.) י און
un lh a Lukas id ich Bereshis zun a zain vet Sarahn tsu
and 35 1 Luke 14 18 Genesis son a be will Sarah to

נישט נאר דאס, נאר רבקה ווען זי איז מעוברת געווארן פון
fun gevoren muberes iz zi ven Rivkah nor dos nor nisht
of become pregnant is she when Rivkah but this only not

איינעם, יצחק אבינו — יא איידער זיי זענען נאך געבוירן
geboiren noch zenen zei eider avinu Yitschak einem
born yet are they before our father Isaac one

געווארן און האבן נאך נישט געהאט געטאן עפעס גוטס אדער
oder guts epes geton gehat nisht noch hoben un gevoren
or good anything done had not yet had and become

שלעכטס, כדי ה׳ס ציל זאל באשטיין לויט זיין
zain loit bashtein zol tsil Hashems kedei shlechts
His according to persist may goal Hashem's in order that evil

6 But it is not as though the Dvar Hashem has failed. For not all those descended from Yisroel are truly redeemed Yisroel [of the eschatological Geulah Redemption]. 7 Nor is it as though all the banim of K'lal Yisroel are the ZERA of Avraham Avinu, but [as it is written], BEYITZCHAK YIKARE L'CHA ZERA *(In Yitzchak shall your seed be called, named, summoned)*. 8 That is, it is not the Bnei habasar *(old humanity without hitkhadshut)* who are the Bnei HaElohim *(children of G-d)* but the Bnei HaHavtachah *(children of the promise)* who are reckoned as ZERA *(seed, children, including the right of the heir in relation to the father)*. 9 For this word is one of havtachah *(promise)*: KA'ET SHOV ASHUV UL'SARAH BEN *(About this time I will come and Sarah shall have a son)*. 10 Not only so, but also in the case of Rivkah *(Isaac's wife)* who conceived by the one act of sexual intercourse with Yitzchak Avinu. 11 For when they were not yet born nor had they done any mitzvah or averah, in order that the etzah *(wisdom)* of the tochnit Hashem

אויסדערוויילן, נישט דורך מעשים (טובים), נאר דורך אים, וואס
vos im durch nor tovim maisim durch nisht oisderveilen
who Him through but good works through not election

רופט יב —איז איר געזאגט געוואָרן: דער גרעסערער וועט דינען דעם
dem dinen vet greserer der gevoren gezogt ir iz ruft
the serve will greater the become told she is calls

קלענערן. (בראשית כה, כג.) יג ווי עס שטייט געשריבן: יעקבן
Yaakovn geshriben shteit es vi chg chh Bereshis klenern
Jacob written stands it as 23 25 Genesis lesser

האב איך ליב געהאט, אבער עשיון האב איך געהאסט. (מלאכי א,
a Malachi gehast ich hob Esau ober gehat lib ich hob
1 Malachi hated I have Esav however had love I have

ב-ג.)
b-g
2-3

יד וואס זשע זאלן מיר זאגן? אז ביי ה' גיבט
gibt Hashem bai az zogen mir zolen zhe vos
there is Hashem with that say we should then what

אומגערעכטיקייט? חס ושלום! טו ווארום צו משהן
Moshen tsu vorem vesholem chas umgerechtikeit
Moses to because and peace mercy unrighteousness

האט ער געזאגט: איך וועל זיין בארמהערציק צו וועמען איך
ich vemen tsu baremhartsik zain vel ich gezogt er hot
I whom to merciful be will I say He did

בין בארמהערציק, און וועל מיך דערבארמען אויף וועמען איך
ich vemen oif derbaremen mich vel un baremhartsik bin
I whom on compassion I will and merciful am

דערבארם מיך. (שמות לג, יט.) טז אזוי ארום איז עס נישט
nisht es iz arum azoi it lg Shemot mich derbarem
not it is then so 19 33 Exodus me compassion

אפהענגיק פון דעם, וואס וויל און נישט פון דעם, וואס לויפט,
loift vos dem fun nisht un vil vos dem fun ophengik
runs who the one on not and wills who the one on dependent

נאר פון דעם אל רחום. יז ווארום דער פסוק זאגט צו
tsu zogt pasuk der vorem Rachem El dem fun nor
to says verse the because mercy God of that one on but

פרעהן: טאקע דעריבער האב איך דיך אויפגעשטעלט, אז איך
ich az oifgeshtelt dich ich hob deriber take Pharaoh
I that stand up you I did therefore really Pharaoh

זאל ווייזן אין דיר מיין כוח, אז מיין נאמען זאל באקאנט
bakant zol nomen main az koiech main dir in vaizen zol
known shall Name my that power my you in to show shall

ווערן אין דער גאנצער ערד. (שמות ט, טז.) יח אזוי ארום איז ער
er iz arum azoi tz t Shemot erd gantser der in veren
He is then so 16 9 Exodus earth whole the in to be

בארמהערציק צו וועמען ער וויל, וועמען אבער ער וויל,
vil er ober vemen vil er vemen tsu baremhartsik
wants He however whom wants He whom to merciful

פארהארטעוועט ער.
er farhartevet
He hardens

יט דו וועסט מיר דעריבער זאגן: טא פארוואס באשולדיקט ער נאך?
noch er bashuldikt farvos to zogen deriber mir vest du
still He finds fault why then say therefore me will you

(purposeful and willed plan of G-d) should stand in terms of bechirah *(divine election, selection, choosing)*, 12 Not from mitzvos but from the One who makes the kri'ah *(divine summons)*, it was said to her, RAV YA'AVOD TZA'IR *(the elder will serve the younger)*, 13 As it is written, VA'OHAV ES YA'AKOV V'ES ESAV SANEITI *(Ya'akov have I loved, but Esau have I hated)*.

14 What then shall we say? There is no avla *(injustice)* with G-d, is there? Chas v'shalom! 15 For to Moshe Rabbeinu Hashem says, V'CHANNOTI ES ASHER ACHON V'RICHAMETTI ES ASHER ARACHEM *(I will have mercy on whom I will have mercy and I will have compassion on whom I will have compassion)*. 16 So then, it is not a matter of the one who wills or the one who runs. It is a matter of the YAD HASHEM HACHANINAH *(the hand of the G-d of gracious, free mercy)*. 17 For the Kitvei Hakodesh says to Pharaoh, BA'AVUR ZOT HE'EMADTICHA BA'AVUR HAROTECHA ES KOCHI ULEMA'AN SAPER SHMI BECHOL HA'ARETZ *(For this purpose I raised you up, in order that I might demonstrate in you my power and in order that my Name might be proclaimed in all the earth)*. 18 So then, to whom Hashem wills Hashem shows chaninah *(mercy, free grace)*, but whom Hashem wills he hardens.

19 You will say to me, Then why does Hashem still find

ווארום ווער שטעלט זיך אנטקעגן זיין רצון? כ אבער , מענטש, ווער
ver mentsh ober rotsn zain antkegen zich shtelt ver vorem
who man however will His resists self opposes who because

ביסטו , וואס האסט א טענה קעגן ה׳ ? וועט דען א געמאכטע
gemachte a den vet Hashem kegen taine a host vos bistu
created a then will Hashem against complaint a has who are you

זאך זאגן צו דעם בעל מלאכה: פארוואס האסטו מיך אזוי
azoi mich hostu farvos meloche bal dem tsu zogen zach
so me you have why craft master of the to say thing

געמאכט? (ישעיהו מה, ט.) כא אדער, צי האט דען נישט דער טעפער א
a teper der nisht den hot tsi oder t mh Yeshayah gemacht
a potter the not then has or 9 45 Yeshayah made

רשות איבערן ליים צו מאכן פון דער זעלביקער מאסע א געפעס צו
tsu gefes a mase zelbiker der fun machen tsu leim ibern reshus
to dish a lump same the from make to clay over right

כבוד און א געפעס צו אומכבוד? כב און אויב ה׳ , ווילנדיק ווייזן
vaizen vilendik Hashem oib un umkoved tsu gefes a un koved
to show wanting Hashem if and dishonor to dish a and honor

זיין צארן און באקאנט מאכן זיין קראפט, האט מיט פיל געדולד
geduld fil mit hot kraft zain machen bakant un tsorn zain
patience much with had power His make known and wrath His

דערטראגן געפעסן פון צארן , וואס זענען צוגעגרייט געווארן צום
tsum gevoren tsugegreit zenen vos tsorn fun gefesn dertrogen
for become prepared are which wrath of vessels bear

פארדארבן; כג און כדי באקאנט צו מאכן די עשירות פון זיין כבוד
koved zain fun ashires di machen tsu bakant kedei un fardarbn
honor His of wealth the make to known so that and destruction

אויף די געפעסן פון בארעמהארציקייט, וועלכע ער האט פארויס
forois hot er velche baremhartsikeit fun gefesn di oif
beforehand did he which mercifulness of vessels the on

צוגעגרייט צו כבוד, כד וועלכע ער האט אויך גערופן, (נעמלעך) אונדז,
undz nemlech gerufen oich hot er velche koved tsu tsugegreit
us namely call also did He which glory for prepare

נישט נאר פון יידן נאר אפילו פון נישט יידן? כה ווי ער זאגט אויך אין
in oich zogt er vi Yidn nisht fun afile nor Yidn fun nor nisht
in also says he as Jews not of even but Jews of only not

הושע : איך וועל רופן דאס, וואס איז נישט מיין פאלק, מיין פאלק,
folk main folk main nisht iz vos dos rufen vel ich Hoshea
people My people My not is which that call will I Hoshea

און די נישט געליבטע, געליבטע. כו און עס וועט זיין , אז אויף דעם
dem oif az zain vet es un gelibte gelibte nisht di un
the on that be will it and beloved beloved not the and

ארט , וואו עס איז געזאגט געווארן צו זיי : איר זענט נישט מיין
main nisht zent ir zei tsu gevoren gezogt iz es vu ort
My not are you them to become said is it where place of

פאלק, אז דארט וועלן זיי גערופן ווערן קינדער פונם לעבעדיקן ג-ט.
G-t lebedikn funem kinder veren gerufen zei velen dort az folk
G-d living by the children to be called they will there that people

(הושע ב, כה.)
chh b Hoshea
25 2 Hoshea

כז און ישעיה רופט אויס איבער ישראל: אויב די צאל פון די
di fun tsol di oib Yisroel iber ois ruft Yeshayah un
the of number the if Israel over out calls Isaiah and

fault? For who has resisted His will? [20] On the contrary, who are you, a human being, to answer back to G-d? VEYETZER AMAR LEYOTZRO *(Can the pot say to the potter)*, Why have you made me thus? [21] Or does the potter not have the right over the clay to make from the same lump one vessel for honorable use and another for dishonorable use? [22] But what if naniach *(supposing)* Hashem, willing to demonstrate His Charon Af Hashem *(burning anger of G-d)* and to make known His ko'ach *(power)*, put up with and endured with savlanut *(patience)* vessels which are objects of G-d's Charon Af *(burning anger)*, objects made ready for Churban, [23] And in order that He might make known the wealth of His kavod *(glory)* on vessels which are objects of Hashem's chaninah *(mercy, free grace)* which He prepared beforehand for kavod? [24] By which I mean us, whom also He called, not only from the Yehudim but also from the non-Jews, [25] As it says in Hoshea, V'AMARTI L'LO AMMI AMI ATAH *(And I will call the "not my people" my people)*, and the "not loved" loved; [26] And it shall be in the place where it was said to them, "You are not my people," there they shall be called Bnei EL CHAI *(sons of the living G-d)*.

[27] Yeshayah proclaims concerning Yisroel, Even

בני ישראל וועט זיין ווי דאס זאמד פונם ים , וועט דאך (נאר) אן
an nor doch vet yam funem zamd dos vi zain vet Yisroel bnei
a only yet will sea of the sand the as be will Israel sons of

איבערבלייבונג געראטעוועט ווערן; כח ווארום דער האר וועט אויספירן
oisfiren vet Har der vorem veren geratevet iberblaibung
carry out will L-rd the because to be saved remnant

זיין ווארט אויף דער ערד , וועט עס ענדיקן און באשרענקען.
bashrenken un endiken es vet erd der oif vort zain
cut short and complete it will earth the on word His

(ישעיהו י , כב-כג .) כט און ווי ישעיה האט געזאגט פריער: אויב
oib frier gezogt hot Yeshayah vi un chb-chg i Yeshayah
if before said has Isaiah as and 22-23 10 Yeshayah

דער האר צבאות וואלט אונדז נישט איבערגעלאזט זאמען, וואלטן מיר
mir volten zomen ibergelozt nisht undz volt Tsevaos Har der
we would seed left not us would of hosts L-rd the

געווארן ווי סדום , און גלייך געווארן צו עמורה . (ישעיהו א, ט.)
t a Yeshayah Gomora tsu gevoren glaich un Sodom vi gevoren
9 1 Yeshayah Gomorrah to become likened and Sodom as become

ל וואס זשע זאלן מיר זאגן ? אז די נישט יידן , וועלכע האבן נישט
nisht hoben velche Yidn nisht di az zogen mir zolen zhe vos
not have which Jews non the that say we should then what

נאכגעפאלגט צדקות , האבן דערגרייכט צדקות , אבער
ober tsedokes dergreicht hoben tsedokes nochgefolgt
however righteousness attained have righteousness pursued

די צדקות פון אמונה; לא און ישראל, נאכפאלגנדיק א תורה
toire a nochfolgendik Yisroel un emune fun tsedokes di
Torah a pursuing Israel and faith of righteousness the

פון צדקות , האט צו דער תורה נישט דערגרייכט. לב פארוואס?
farvos dergreicht nisht toire der tsu hot tsedokes fun
why attained not Torah the to did righteousness of

ווייל זיי האבן זי געזוכט נישט דורך אמונה נאר דורך מעשים,
maisim durch nor emune durch nisht gezucht zi hoben zei vail
deeds through but faith through not seek it did they because

האבן זיי געשטרויכלט ביים שטיין פון שטרויכלונג; לג ווי עס שטייט
shteit es vi shtroichlung fun shtein baim geshtroichlt zei hoben
stands it as stumbling of stone on the stumble they did

געשריבן: אָט לייג איך אין ציון אן אבן נגף און א פעלדזן
feldzn a un negef even an Tsien in ich leig ot geshriben
rock a and stumbling stone of a Zion in I lay here written

פון שטרויכלונג; און יעדער , וואס וועט גלויבן אין אים, וועט נישט
nisht vet im in gloiben vet vos yeder un shtroichlung fun
not will him in believe will who everyone and stumbling of

פארשעמט ווערן. (ישעיהו ח, יד; כח , טז.) לויטן תרגום
targum loitn tz chch id ch Yeshayah veren farshemt
Targum according to 16 28 14 8 Yeshayah to be put to shame

השבעים .)
hashivim
HaShevim

י ברידער, דער באגער פון מיין הארצן און מיין תפילה צו ה'
Hashem tsu tfile main un hartsn main fun bager der brider
Hashem to prayer my and heart my of desire the brothers

איז פאר זייער ישועה . ב ווארום איך זאג זיי עדות , אז זיי
zei az eides zei zog ich vorem yeshue zeier far iz
they that witness them tell I because salvation their for is

if the number of the Bnei Yisroel are as the sand of the sea, only the She'erit *(Remnant)* will return *(be saved)*, 28 For Hashem will complete and cut short and will perform His Word on the earth. 29 And as Yeshayah said beforehand, Except Adonoi Tz'vaot had left us SARID KIM'AT *(some survivors)*, we would have become like S'dom and we would have been the same as Amora. 30 What then shall we say? That Goyim who do not pursue Tzidkot *(righteousness)* have attained Tzidkot which is Tzidkot through emunah, 31 Whereas Yisroel pursuing a Tzidkat Torah did not arrive at that Torah? 32 Why so? Because it was not on the mekor *(basis)* of emunah but on the mekor *(basis)* of ma'asim *(works)*. They have stumbled over the EVEN NEGEF *(Stone of Stumbling)*, 33 As it is written, Hinei, I place in Tziyon a stone of stumbling and a rock of offense; and he who believes in Me shall not be put to shame.

10 Achim b'Moshiach, the great tshuka *(desire, longing)* of my lev and my tefillah to Hashem is for the Yeshu'at Yisroel *(salvation of Israel)*. 2 For

האבן א קנאות פאר ה׳ , אבער נישט לויט דערקענטעניש.
derkentenish loit nisht ober Hashem far kanoes a hoben
knowledge according to not however Hashem for zeal a have

ג וואָרום נישט קענענדיק די צדקות פון ה׳ און זוכנדיק
zuchendik un Hashem fun tsedokes di kenendik nisht vorem
seeking and Hashem of righteousness the knowing not because

אויפצושטעלן זייער אייגענע, האבן זיי זיך נישט אונטערטעניק
untertenik nisht zich zei hoben eigene zeier oiftsushtelen
subject not themselves they have own their to raise up

געמאכט צו דער צדקות פון ה׳ , ד וואָרום דער תכלית פון
fun tachles der vorem Hashem fun tsedokes der tsu gemacht
of purpose the because Hashem of righteousness the to made

דער תורה איז דער משיח צו צדקות פאר יעדן איינעם, וואס
vos einem yedn far tsedokes tsu Moshiach der iz toire der
who one every for righteousness to Moshiach the is Torah the

גלויבט .
gloibt
believes

ה וואָרום משה שרייבט איבער דער צדקות פון דער תורה,
toire der fun tsedokes der iber shraibt Moshe vorem
Torah the of righteousness the about writes Moses because

אז דער מענטש, וואס וועט זי טאן, וועט דורך איר לעבן. (ויקרא
Vayikra leben ir durch vet ton zi vet vos mentsh der az
Leviticus live it through will do it will who man the that

יח, ה.) ו אבער די צדקות פון אמונה זאגט אזוי: זאג נישט
nisht zog azoi zogt emune fun tsedokes di ober h ich
not say thus says faith of righteousness the however 5 18

אין דיין הארצן, ווער וועט ארויפגיין אין הימל אריין? דאס הייסט,
heist dos arain himel in aroifgein vet ver hartsn dain in
means that into heaven into go up will who heart your in

אראפצוברענגען משיחן , ז אויך נישט: ווער וועט אראפנידערן אין דער
der in aropnideren vet ver nisht oich Moshiachn aroptsubrengen
the into descend will who not also Moshiach to bring down

טיפעניש (אפגרונט)? דאס הייסט, ארויפצוברענגען משיחן פון די
di fun Moshiachn aroiftsubrengen heist dos opgrunt tifenish
the from Moshiach to bring up means that abyss depth

טויטע. ח נאר וואס זאגט זי? דאס וואָרט איז נאענט צו דיר, עס איז אין
in iz es dir tsu noent iz vort dos zi zogt vos nor toite
in is it you to near is word this it says what but dead

דיין מויל , אין דיין הארצן; דאס הייסט, דאס וואָרט פון אמונה, וואס
vos emune fun vort dos heist dos hartsn dain in moil dain
which faith of word the means that heart your in mouth your

מיר רופן אויס; ט ווייל אויב דו וועסט מודה זיין מיט דיין מויל
moil dain mit zain moide vest du oib vail ois rufen mir
mouth your with do confess will you if because out call we

יהושען/ישוען אלס האר, און גלויבן מיט דיין הארץ, אז ה׳
Hashem az harts dain mit gloiben un Har als Yeshuan/Yehoshuan
Hashem that heart your with believe and L-rd as Yehoshua

האט אים אויפגעוועקט פון די טויטע, וועסטו גערעטעוועט ווערן .
veren geratevet vestu toite di fun oifgevekt im hot
become saved you will dead the from rouse him did

י וואָרום מיטן הארץ גלויבט מען צו צדקות (ישעיהו נג, יא;
yo ng Yeshayah tsedokes tsu men gloibt harts miten vorem
11 53 Yeshayah righteousness to one believes heart with the because

I can be meid *(provide testimony,
attest)* regarding them that
they have a kinat Hashem *(zeal
for G-d)*, but not in accordance
with saving binah and da'as.
[3] For, having no saving da'as
of the Tzidkat Hashem *(the
righteousness of G-d)*, and seeking
to establish their own, they have
not subjected themselves to the
Tzidkat Hashem *(righteousness
of G-d)*. [4] For Moshiach is the
goal of the Torah as a means
to being YITZDAK IM HASHEM,
for all who have emunah.

[5] For Moshe Rabbeinu
writes with reference to
the *(accessibility of)* Tzidkat
Torah *(righteousness which
is from the Torah)*, The man
YA'ASEH OTAM VACHAI *(who
does these things will live)* by
them. [6] Whereas the Tzidkat
Emunah *(righteousness which
is from faith)* speaks thus:
Do not say in your lev, Who
will go up into Shomayim?
(that is, to bring Moshiach
down)? [7] Or, Who will go
down into the abyss? (that is,
to bring Moshiach up from
the Mesim). [8] But what does
it say? "The Dvar is near
you, in your MOUTH and in
your HEART." That is, the
Dvar of Emunah which we
proclaim. [9] Because if you
make hoda'ah *(confession)*
"with your PEH" of Adoneinu
Yehoshua, and have emunah
"in your LEV" that G-d raised
him from the Mesim, you
will be delivered. [10] For
with the "heart" one has
emunah unto being YITZDAK
IM HASHEM and with the
"mouth" hoda'ah is made

בראשית טו, ו.), און מיטן מויל איז מען מודה צו ישועה .
yeshue tsu moide men iz moil miten un u tu Bereshis
salvation to confess one does mouth with the and 6 15 Genesis

יא ווארום דער פסוק זאגט: יעדער , וואס גלויבט אין אים, וועט נישט
nisht vet im in gloibt vos yeder zogt pasuk der vorem
not will him in believes who everyone says verse the because

ווערן צו שאנד. (ישעיהו כח , טז.) יב ווארום עס איז נישטא קיין
kein nishto iz es vorem tz chch Yeshayah shand tsu veren
any not is there because 16 28 Yeshayah shame to become

חילוק צווישן ייד און גריך , ווייל דער זעלביקער האר פון אלע
ale fun Har zelbiker der vail Grich un Yid tsvishen chiluk
all of L-rd same the because Greek and Jew between distinction

איז רייך צו אלע, וואס רופן צו אים; יג ווארום יעדער איינער, וואס
vos einer yeder vorem im tsu rufen vos ale tsu raich iz
who one every because him unto call that all to rich is

וועט אנרופן דעם הארס נאמען, וועט געראטעוועט ווערן. (יואל ג, ה.)
h g Yoel veren geratevet vet nomen Hars dem onrufen vet
5 3 Joel to be saved will Name L-rd's the call upon will

יד וויאזוי זשע זאלן זיי אנרופן אים, אין וועמען זיי האבן נישט
nisht hoben zei vemen in im onrufen zei zolen zhe viazoi
not have they whom in him call upon they shall then how

געגלויבט? און וויאזוי זאלן זיי גלויבן אין אים, פון וועמען זיי האבן
hoben zei vemen fun im in gloiben zei zolen viazoi un gegloibt
have they whom of him in believe they shall how and believed

נישט געהערט? און וויאזוי זאלן זיי הערן אָן א בעל דרשן ?
darshn bal a on heren zei zolen viazoi un gehert nisht
preach owner a without hear they shall how and heard not

טו און וויאזוי זאל מען דרשענען, אויב מען ווערט נישט געשיקט? ווי עס
es vi geshikt nisht vert men oib darshenen men zol viazoi un
it as sent not is one if preach one shall how and

שטייט געשריבן: ווי שיין זענען די פיס פון די , וואס ברענגען א
a brengen vos di fun fis di zenen shein vi geshriben shteit
a bring who the of feet the are beautiful how written stands

בשורה פון גוטע זאכן . (ישעיהו נב, ז.) טז אבער נישט אלע האבן
hoben ale nisht ober z nb Yeshayah zachn gute fun besoire
have all not however 7 52 Yeshayah things good of News

געהארכט דער בשורה טובה; ווארום ישעיה זאגט: האר, ווער האט
hot ver Har zogt Yeshayah vorem toive besoire der gehorcht
has who L-rd says Isaiah because Good News the obeyed

געגלויבט וואס מיר האבן געהערט? (ישעיהו נג, א.) יז אזוי ארום איז
iz arum azoi a ng Yeshayah gehert hoben mir vos gegloibt
is around so 1 53 Yeshayah hear did we what believed

דער גלויבן פון הערן , און דאס הערן דורך משיחס ווארט.
vort Moshiachs durch heren dos un heren fun gloiben der
word Moshiach's by hearing the and hearing from faith the

יח אבער איך זאג: האבן זיי דען נישט געהערט? געוויס : זייער
zeier gevis gehert nisht den zei hoben zog ich ober
their certainly hear not then they did say I however

קלאנג איז ארויסגעגאנגען איבער דער גאנצער ערד , און ביז צו די עקן
ekn di tsu biz un erd gantser der iber aroisgegangen iz klang
ends the to until and earth whole the over go out did sound

פון דער באוואויטער וועלט—זייערע ווערטער. (תהלים יט, ה.) יט אבער
ober h it Tehilim verter zeiere velt bavoiter der fun
however 5 19 Psalms words their world inhabited the of

unto Yeshu'at Eloheinu. 11 For
the Kitvei Hakodesh says,
Everyone who has emunah
in Him shall not be put to
shame. 12 For there is no
distinction between Yehudi
and Yevani, for the same
one is Adon Echad l'chulam
(one L-rd over all), rich to all
who call upon Him. 13 For
V'HAYAH KOL ASHER YIKRA
B'SHEM ADONOI *(Everyone
whoever calls upon the Name of
the L-rd — Yoel 3:5 [2:32])* shall
be delivered.

14 How therefore shall they
call on him in whom they
have not believed? And how
shall they believe in him of
whom they have not heard?
And how shall they hear
without someone doing the
hatafah *(preaching)*? 15 And
how shall they do the hatafah
(preaching) unless they have
been sent? As it is written,
“How beautiful are the feet
of those who preach Besuras
HaGeulah” *(Isa 52:7)*. 16 But not
all have mishma'at *(obedience)*
to the Besuras HaGeulah. For
Yeshayah says: MI HE'EMIN
LISHMU'ATEINU *(Who has
believed that which is heard, our
report)*? 17 So, then, emunah
comes from hearing, and
hearing comes through the
Dvar HaMoshiach.

18 But I say, is it
the case that they
have not heard? On
the contrary: Their
sound has gone out
into all the earth
and their words
to the ends of the

איך זאג: צי האט דען ישראל נישט געוואוסט? שוין משה זאגט:
zogt Moshe shoin gevust nisht Yisroel den hot tsi zog ich
says Moses already know not Israel then did say I

איך וועל אייך מאכן אייפערן מיט דעם,
dem mit eifern machen aich vel ich
that with jealous make you will I

וואס איז נישט קיין פאלק,
folk kein nisht iz vos
nation any not is which

מיט א נאריש פאלק
folk narish a mit
nation foolish a with

וועל איך אייך דערצערנען. (דברים לב, כא.)
cha lb Devarim dertsernen aich ich vel
21 32 Deuteronomy enrage you I will

כ ישעיה אבער פאסט מוט און זאגט: איך בין געפונען געווארן
gevoren gefunen bin ich zogt un mut fast ober Yeshayah
become found am I says and courage fast however Isaiah

פון די, וואס האבן מיך נישט געזוכט, איך בין אנטפלעקט געווארן צו
tsu gevoren antplekt bin ich gezucht nisht mich hoben vos di fun
to become revealed am I seek not me did who the of

די, וואס האבן נישט געפרעגט נאך מיר. (ישעיהו סה, א.) כא אבער
ober a sh Yeshayah mir noch gefregt nisht hoben vos di
however 1 65 Yeshayah Me after asked not had who the

וועגן ישראל זאגט ער; דעם גאנצן טאג האב איך אויסגעשטרעקט מיינע
maine oisgeshtrekt ich hob tog gantsn dem er zogt Yisroel vegen
my stretch out I did day whole the He says Israel about

הענט צו א ווידערשפעניק און אקייגנרעדנדיק פאלק. (ישעיהו סה, ב.)
b sh Yeshayah folk akegenredendik un vidershpenik a tsu hent
2 65 Yeshayah people disobedient and rebellious a to hands

יא

איך זאג דעריבער, האט דען ה׳ פארשטויסן זיין פאלק?
folk zain farshtoisen Hashem den hot deriber zog ich
people his cast aside Hashem then has therefore say I

חס ושלום! ווארום אויך איך בין א בן ישראל, פון
fun Yisroel ben a bin ich oich vorem vesholem chas
of Israel son of a am I also because and peace mercy

אברהמס זאמען, פונם שבט בנימין. ב ה׳ האט נישט
nisht hot Hashem Binyamin sheyvet funem zomen Avrahams
not has Hashem Benjamin tribe of from the seed Abraham's

פארווארפן זיין פאלק, וועלכעס ער האט געקענט פון פריער. אדער צי
tsi oder frier fun gekent hot er velches folk zain farvorfen
or before from know did He whom people his rejected

ווייסט איר נישט, וואס דער פסוק זאגט וועגן אליהו, ווען ער ווענדט
vendt er ven Eliyahu vegen zogt pasuk der vos nisht ir veist
turned he when Eliyahu about says verse the what not you know

זיך צו ה׳ קעגן ישראל, זאגנדיק: ג אָ האר, זיי האבן געטייט
geteit hoben zei Har o zogendik Yisroel kegen Hashem tsu zich
killed have they L-rd o saying Israel against Hashem to himself

דיינע נביאים, זיי האבן צעשטערט דיינע מזבחות, און איך בין
bin ich un mizbeyches daine tseshtert hoben zei neviim daine
am I and altars your destroyed have they prophets your

איבערגעבליבן איינער אליין, און זיי זוכן מיין נפש. (מלכים א
a melachim nefesh main zuchen zei un alein einer ibergebliben
1st Kings life my seek they and alone one left

inhabited world (Ps 19:4). 19 But I say, is it the case that Yisroel has not known? First, Moshe Rabbeinu says: I will provoke you to jealousy by those who are not a nation; by a senseless nation I will make you angry. 20 And Yeshayah HaNavi is bold as to say: I have been found by those who do not seek Me; I have revealed Myself to those who do not ask for Me. 21 But concerning Yisroel he says: All the day I stretched out My hands to a disobedient and obstinate people.

11

I ask, therefore, has Hashem repudiated His people? Not at all! Chas v'shalom! For I too am a ben Yisroel, of the zera Avraham *(seed of Avraham Avinu)*, of the tribe of Binyamin. 2 Hashem has not repudiated His people whom He foreknew. Or do you not have da'as what the Kitvei Hakodesh says in the section about Eliyahu HaNavi, how he appeals to Hashem against Yisroel? 3 Adonoi, they have killed your Nevi'im, they have torn down your mizbe'achot *(altars)*, and I alone have been left,

יט, יד.) ד אבער וואס זאגט אים דאס קול פון ה׳ ? איך האב מיר
mir hob ich Hashem fun kol dos im zogt vos ober id it
Me have I Hashem of voice the him tells what however 14 19

איבערגעלאזט זיבן טויזנט מענער, וואס האבן נישט געבויגן קיין קני
kni kein geboigen nisht hoben vos mener toizent ziben ibergelozt
knee any bowed not have who men thousand seven left

צום בעל. (מלכים א יט, יח.)
ich it a melachim Ba'al tsum
18 19 1st Kings Baal to the

ה דעריבער אויך אזוי אין דער איצטיקער צייט איז דא אן
an do iz tsait itstiker der in azoi och deriber
a there is time present the in thus also therefore

איבערבלייבונג לויט דער בחירה פון חסד . ו אויב אבער
ober oib chesed fun bechire der loit iberblaibung
however if grace of election the according to remnant

דורך חסד , איז נישט מער פון מעשים; וויל חסד וואלט דאן
dan volt chesed vail maisim fun mer nisht iz chesed durch
then would grace because deeds of more not is grace through

נישט מער געווען חסד . ז וואס דען ? וואס ישראל זוכט, דאס האט
hot dos zucht Yisroel vos den vos chesed geven mer nisht
did that seeks Israel what then what grace be longer no

ער נישט דערגרייכט, אבער די אויסדערוויילטע האבן עס יא
yo es hoben oisderveilte di ober dergreicht nisht er
indeed it did elect ones the however attain not he

דערגרייכט, און די איבריקע זענען פארהארטעוועט געווארן; ח ווי עס
es vi gevoren farhartevet zenen ibrike di un dergreicht
it as become hardened were remaining the and attain

שטייט געשריבן: ה׳ האט זיי געגעבן א גייסט פון טיפן שלאף,
shlof tifn fun gaist a gegeben zei hot Hashem geshriben shteit
sleep deep of spirit a give them did Hashem written stands

אויגן, נישט צום זען, און אויערן, נישט צום הערן, ביז צום
tsum biz heren tsum nisht oiern un zen tsum nisht oigen
to the until hear to the not ears and see to the not eyes

היינטיקן טאג. (ישעיהו כט, י ; דברים כט, ג.) ט און דוד
Dovid un g cht Devarim i cht Yeshayah tog haintikn
David and 3 29 Deuteronomy 10 29 Yeshayah day today's

זאגט: זאל זייער טיש ווערן צו א פאסטקע, און צו א נעץ, און צו
tsu un nets a tsu un pastke a tsu veren tish zeier zol zogt
to and net a to and trap a for become table their shall says

א שטרויכלונג , און א פארגעלטונג צו זיי ; י זאלן זייערע אויגן
oigen zeiere zolen zei tsu fargeltung a un shtroichlung a
eyes their shall them to recompense a and stumbling block a

פינסטער ווערן , נישט צו זען, און זייער רוקן בויג אלעמאל אראפ.
arop alemol boig ruchen zeier un zen tsu nisht veren finster
down always bowed backs their and see to not become darkened

(תהלים סט, כג-כד .)
chg-chd st Tehilim
23-24 69 Psalms

יא דעריבער זאג איך, האבן זיי דען געשטרויכלט, כדי זיי
zei kedei geshtroichlt den zei hoben ich zog deriber
they so that stumble then they did I say therefore

זאלן פאלן? חס ושלום ! נאר דורך זייער איבערטרעטונג איז די
di iz ibertretung zeier durch nor vesholem chas falen zolen
the is transgression their through but and peace mercy fall should

and they seek my life.
4 But what is Hashem's
answer to him? "I have
kept for Myself seven
thousand men, who have
not bowed the knee to
Ba'al."

5 Thus, therefore, also
in the zman hazeh, there
has come into being a
she'erit *(remnant, remainder)*
in accordance with the
bechirah *(election)* of chesed
(free, unmerited favor or
grace). 6 But if on the mekor
(basis) of chen v'chesed
(unmerited favor, grace),
then not on the mekor
(basis) of ma'asim *(works)*,
vi-bahlt *(since)* otherwise
chesed would no longer
be chesed. 7 What then?
What Yisroel sought for,
that is what it did not
obtain; but hannivcharim
(the elect, the chosen ones)
obtained it. And the rest
were hardened. 8 As it is
written, G-d gave to them
a ruach tardemah *(spirit of*
deep sleep), eyes that they
should not see and ears that
they should not hear, until
this very day. 9 And Dovid
said, Let their shulchan *(table)*
become a snare and a net,
a trap and a retribution for
them; 10 Let their eyes be
darkened so that they cannot
see, and bend their backs
forever.

11 I ask, therefore, have
they stumbled so as
to fall? Chas v'shalom!
But by their peysha
(transgression), Yeshu'at

ישועה געקומען צו די נישט יידן, כדי זיי אײפערדיק צו מאכן .
machen tsu eiferdik zei kedei Yidn nisht di tsu gekumen yeshue
make to jealous them so as Jews not the to come salvation

יב אבער אויב זייער איבערטרעטונג איז געווארן דאס עשירות פון דער
der fun ashires dos gevoren iz ibertretung zeier oib ober
the of riches the become did transgression their if however

וועלט און זייער היזק דאס עשירות פון די פעלקער, וויפל מער
mer vifel felker di fun ashires dos hezek zeier un velt
more how much nations the of riches the loss their and world

זייער פולקייט!
fulkeit zeier
fullness their

יג איך זאג אבער צו אייך נישט יידן, אויף וויפל איך בין דער
der bin ich vifel oif Yidn nisht aich tsu ober zog ich
the am I how much on Jews not you to however say I

שליח צו די נישט יידן—איך פארהערלעך מיין עבודה — יד אויב איך
ich oib avoide main farherlech ich Yidn nisht di tsu Shliach
I if ministry my glorify I Jews not the to Shliach

זאל נאר קענען ווי עס איז אײפערדיק מאכן די, וואס זענען מיין
main zenen vos di machen eiferdik iz es vi kenen nor zol
my are who the to make jealous was it as be able to only shall

פלייש (און בלוט) און ראטעווען א טייל פון זיי . טו ווארום אויב זייער
zeier oib vorem zei fun teil a rateven un blut un fleish
their if because them of part a save and blood and flesh

פארוואָרפן ווערן איז די (סיבה פון) איבערבעטונג פאר דער וועלט,
velt der far iberbetung fun sibe di iz veren farvorfen
world the for reconciliation for reason the is to be being cast away

וואס וועט שוין זיין זייער אויפגענומען ווערן, אויב נישט לעבן פון די
di fun leben nisht oib veren oifgenumen zeier zain shoin vet vos
the from life not if to be acceptance their be already will what

טויטע? טז און אויב די תרומת העיסה איז הייליק, אזוי איז דאס
dos iz azoi heilik iz haissa terumat di oib un toite
the is so holy is dough portion offered of the if and dead

גאנצע טייג אויך הייליק; און אויב דער ווארצל איז הייליק, אזוי זענען די
di zenen azoi heilik iz vortsel der oib un heilik oich teig gantse
the are so holy is root the if and holy also dough whole

צווייגן אויך הייליק.
heilik oich tsvaign
holy also branches

יז און אויב אייניקע פון די צווייגן זענען אפגעבראכן געווארן, דו
du gevoren opgebrochen zenen tsvaign di fun einike oib un
you become broken off did branches the of some if and

אבער , זייענדיק א ווילדער אײלבערט בוים, ביסט צוגעזעצט געווארן
gevoren tsugezetst bist boim eilbert vilder a zaiendik ober
become grafted in are tree olive wild a being however

צווישן זיי און ביסט געווארן מיט זיי אן אנטיילנעמער פונם
funem onteilnemer an zei mit gevoren bist un zei tsvishen
from the participant a them with become are and them among

ווארצל פון דעם אײלבערט בוים און זיין פעטקייט , יח בארים זשע
zhe barim fetkeit zain un boim eilbert dem fun vortsel
then boast fat richness its and tree olive the of root

דיך נישט קעגן די צווייגן ; בארימסטו דיך אבער שוין יא,
yo shoin ober dich barimstu tsvaign di kegen nisht dich
yes already however you you do boast branches the against not you

Eloheinu is coming to the Goyim in order to provoke them to jealousy. 12 And if their peysha *(transgression)* means riches for the world, and their failure means riches for the Goyim, how much more will their fullness mean!

13 I am speaking to you Goyim. So then, in as much as I am Shliach of the Ethnic Groups, I magnify my avodas kodesh, in the tikvah 14 that I might provoke my kinsmen to jealousy and might save some of them. 15 For if their rejection means ritztzuy *(reconciliation)*, for the gontzer velt *(whole world)*, what shall their acceptance mean other than Chayyim min haMesim *(Life from the dead ones)*? 16 If the terumah haissa *(portion, offering of the dough)* that is reshit *(first)* is kodesh *(holy)*, so is the whole; and if the shoresh *(root)* is kodesh *(holy)*, so also are the ana'fim *(the branches)*.

17 But if some of the ana'fim have been broken off, and you, a wild olive, have been grafted among them and have become sharer in the richness of the olive tree's root, 18 Do not boast over the ana'fim. If you do boast, it is not the case that you sustain the shoresh, but the shoresh sustains you.

(געדענק זשע, אז) נישט דו טראגסט דעם ווארצל, נאר דער ווארצל
vortsel der nor vortsel dem trogst du nisht az zhe gedenk
root the but root the carry you not that then remember

דיך. יט וועסט דעריבער זאגן: די צווייגן זענען אפגעבראכן געווארן,
gevoren opgebrochen zenen tsvaign di zogen deriber vest dich
become broken off are branches the say therefore you will you

כדי איך זאל צוגעזעצט ווערן. כ גוט, דורך אומגלויבן זענען זיי
zei zenen umgloiben durch gut veren tsugezetst zol ich kedei
they are unbelief through well become grafted in shall I so that

אפגעבראכן געווארן, און דו שטייסט דורך גלויבן. האלט זשע
zhe halt gloiben durch shteist du un gevoren opgebrochen
then keep faith through are standing you and become broken off

דיך נישט גרויס, נאר האב מורא; כא ווארום אויב ה׳ האט נישט
nisht hot Hashem oib vorem moire hob nor grois nisht dich
not did Hashem if because fear have but great not yourself

געשוינט די נאטירלעכע צווייגן, וועט ער אויך דיך נישט שוינען!
shoinen nisht dich oich er vet tsvaign natirleche di geshoint
spare not you also He will branches natural the spare

כב זע דעריבער די גוטסקייט און שטרענגקייט פון ה׳; אויף די
di oif Hashem fun shtrengkeit un gutskeit di deriber ze
those on Hashem of severity and goodness the therefore see

געפאלענע—שטרענגקייט, אבער אויף דיר—גוטסקייט פון ה׳,
Hashem fun gutskeit dir oif ober shtrengkeit gefalene
Hashem of goodness you on however severity fell

אויב דו וועסט בלייבן אין דער גוטסקייט; אנישט וועסטו אויך
oich vestu anisht gutskeit der in blaiben vest du oib
also will you otherwise goodness the in remain you will you if

אפגעהאקט ווערן. כג און יענע, אויב זיי וועלן נישט בלייבן אינם
inem blaiben nisht velen zei oib yene un veren opgehakt
in the remain not will they if those and become chopped off

אומגלויבן, וועלן אויך צוגעזעצט ווערן; ווארום ה׳ קען זיי ווידער
vider zei ken Hashem vorem veren tsugezetst oich velen umgloiben
again them can Hashem because become grafted in also will unbelief

צוזעצן. כד ווארום אויב דו ביסט אויסגעשניטן געווארן פון אן איילבערט
eilbert an fun gevoren oisgeshniten bist du oib vorem tsuzetsen
olive an of become cut out are you if because graft in

בוים, וואס איז בטבע ווילד, און אומנאטירלעך צוגעזעצט געווארן צו
tsu gevoren tsugezetst umnatirlech un vild beteve iz vos boim
to become grafted unnaturally and wild by nature is which tree

א גוטן איילבערט בוים, אויף וויפל מער וועלן די דאזיקע אויף א
a oif dozike di velen mer vifel oif boim eilbert gutn a
a in these the will more how much on tree olive good a

נאטירלעכן אופן צוגעזעצט ווערן צו זייער אייגענעם איילבערט בוים?!
boim eilbert eigenem zeier tsu veren tsugezetst oifen natirlechn
tree olive own their to become grafted in way natural

כה ווארום איך וויל נישט, ברידער, אז איר זאלט נישט וויסן דעם
dem visen nisht zolt ir az brider nisht vil ich vorem
the know not shall you that brothers not want I because

דאזיקן סוד, כדי איר זאלט זיך נישט האלטן פאר קיין
kein far halten nisht zich zolt ir kedei sod dozikn
any for hold not yourselves shall you so that mystery this

חכמים, אז א טיילווייזע פארהארטונג איז געקומען איבער ישראל,
Yisroel iber gekumen iz farhartung teilvaize a az chachomim
Israel over come is hardening partial a that wise men

19 You will say, then,
"Ana'fim were broken
off in order that I might
be grafted in." 20 Quite
so: they were broken
off on the mekor *(basis)*
of no emunah, but you
stand only by emunah.
Do not cherish proud
thoughts, but fear. 21 For
if G-d did not spare
the natural anafim,
neither will He spare
you. 22 Consider then the
nedivut *(generosity)*, the
chesed of Hashem, and
also the fearful judgment
of Hashem: to those
who fell, severity; but
to you the goodness of
Hashem, provided that
you continue in that
goodness; otherwise,
you too will be cut off.
23 Whereas, they also, if
they do not continue in a
condition of no emunah,
shall be grafted in; for
Hashem is able to graft
them in again. 24 For if
you were cut off from
the wild olive tree and
grafted unnaturally into
the cultivated olive tree,
how much more shall
those who belong to
it naturally be grafted
into their own olive
tree.

25 For I do not want you
to be unaware, Achim
b'Moshiach, of this raz
(mystery), lest you be wise
in your own estimation,
that a hardening in part
has come over Yisroel,
until the full number

ביז די פולקייט פון די אומות העולם וועט אריינקומען; כו און
un arainkumen vet hooilem umes di fun fulkeit di biz
and come in will of the world nations the of fullness the until

אזוי וועט כל ישראל ווערן דערלייזט, ווי עס שטייט געשריבן: דער
der geshriben shteit es vi derleizt veren Yisroel kol vet azoi
the written stands it as saved to be Israel all will thus

גואל וועט קומען פון ציון , ער וועט אפווענדן ג-טלאזיקייט פון
fun g-tlozikeit opvenden vet er Tsien fun kumen vet goel
from ung-dliness turn away will he Zion from come will Redeemer

יעקב . כז און דאס איז מיין בונד מיט זיי , ווען איך וועל זיי
zei vel ich ven zei mit bund main iz dos un Yaakov
them will I when them with covenant my is this and Jacob

מוחל זיין זייערע זינד. (ישעיהו נט, כ-כא; תהלים יד, ז.)
z id Tehilim ch-cha nt Yeshayah zind zeiere zain moichel
7 14 Psalms 20-21 59 Yeshayah sin their do forgive

כח וואס שייך דער בשורה טובה, זענען זיי שונאים צוליב
tsulib sonim zei zenen toive besoire der shaich vos
on account of enemies they are Good News the concerning who

אייך, אבער וואס שייך דער בחירה זענען זיי געליבטע
gelibte zei zenen bechire der shaich vos ober aich
beloved they are election the concerning who however you

צוליב די אבות . כט ווארום ה׳ האט נישט קיין חרטה
charote kein nisht hot Hashem vorem avot di tsulib
regret any not has Hashem because fathers the on account of

אויף זיינע מתנות און רוף . ל ווארום אזוי איר זענט אמאל
amol zent ir azoivi vorem ruf un matonus zaine oif
once are you since because calling and gifts his on

געווען אומגעהארכזאם צו ה׳ , איצט אבער האט איר באקומען
bakumen ir hot ober itst Hashem tsu umgehorchzam geven
received you have however now Hashem to disobedient were

רחמים דורך זייער אומגעהארכזאמקייט, לא אזוי זענען אויך זיי
zei oich zenen azoi umgehorchzamkeit zeier durch rachomim
they also are thus disobedience their through mercy

איצט אומגעהארכזאם געווארן, כדי דורך די רחמים צו אייך
aich tsu rachomim di durch kedei gevoren umgehorchzam itst
you to mercy the through so that become disobedient now

זאלן זיי איצט אויך דערלאנגען רחמים . לב ווארום ה׳ האט
hot Hashem vorem rachomim derlangen oich itst zei zolen
did Hashem because mercy reach also now they should

אלעמען איינגעשלאסן אין דער אומגעהארכזאמקייט, כדי ער זאל זיין
zain zol er kedei umgehorchzamkeit der in aingeshlosen alemen
be shall He so that disobedience the in enclose everyone

רחמנותדיק צו אלעמען.
alemen tsu rachmonesdik
everyone to merciful

לג אָ, וואס פאר א טיפקייט פון רייכטום און חכמה און וויסן
visen un chochme un raichtum fun tifkeit a far vos o
knowledge and wisdom and riches of depth a for who o

פון ה׳ ! ווי אומפארשטענדלעך זענען זיינע משפטים און
un mishpotim zaine zenen umfarshtendlech vi Hashem fun
and judgments His are incomprehensible how Hashem of

אומאויספארשבאר זיינע דרכים ! לד ווארום ווער האט געוואוסט די
di gevust hot ver vorem drochim zaine umoisforshbar
the known has who because ways His unsearchable

of the Goyim has come in; 26 And so Klal Yisroel shall be delivered, as it is written: Out of Tziyon shall come the Go'el *(Deliverer, Redeemer)*; He will turn away, remove peysha from Ya'akov *(Jacob)*, 27 And this will be My Berit *(covenant)* with them, when I take away their sins.

28 With regard to the Besuras HaGeulah they are oyevim *(enemies)* for your sake, whereas with regard to the bechirah *(election)* they are beloved for the sake of the Avot *(Fathers)*. 29 For the matnat Hashem and the kri'at Hashem are irrevocable. 30 For just as you Goyim were once without mishma'at to Hashem, but now have received chaninah *(mercy, pardon)* by their lack of mishma'at, 31 So also they have now been without mishma'at for your chaninah *(mercy, pardon)* in order that they also might receive chaninah *(mercy)*. 32 For G-d has confined all in disobedience in order that He might have chaninah *(mercy)* on all;

33 O the depth of the riches and the chochmah *(wisdom)* and da'as *(knowledge)* of Hashem. How unfathomable are His mishpatim and unsearchable His ways. 34 For who has known the Ruach of Hashem? Or who has been ISH

מחשבה פון דעם האר? אדער ווער איז געווען זיין ראטגעבער? [לה] אדער
oder rotgeber zain geven iz ver oder Har dem fun machshove
or advisor His was is who or L-rd the of mind

ווער האט אים פריער געגעבן, און עס זאל אים צוריקגעגעבן ווערן?
veren tsurikgegeben im zol es un gegeben frier im hot ver
to be recompensed to him shall it and given before Him has who

(ישעיהו מ, יג.) [לו] אז אלץ איז פון אים און דורך אים און צו אים;
im tsu un im durch un im fun iz alts az ig m Yeshayah
Him to and Him through and Him of is all as 13 40 Yeshayah

אים זיי כבוד אויף אייביק. אמן.
Omein eibik oif koved zai im
Amen eternity on glory be to him

יב איך בעט אייך דעריבער, ברידער, דורך די רחמים פון
fun rachomim di durch brider deriber aich bet ich
of mercies the by brothers therefore you implore I

ה' , אז איר זאלט גענענען אייערע גופים ווי א לעבעדיק,
lebedik a vi gufim eiere genenen zolt ir az Hashem
living a as bodies your offer shall you that Hashem

הייליק קרבן , וואס איז וואוילגעפעלן צו ה' , ווארום דאס איז
iz dos vorem Hashem tsu voilgefelen iz vos korben heilik
is that because Hashem to pleasing is which sacrifice holy

אייער גייסטיקע עבודה. [ב] און זייט נישט געגליכן צו דער דאזיקער וועלט,
velt doziker der tsu geglichen nisht zeit un avoide gaistike eier
world this the to likened not be and service spiritual your

נאר פארענדערט זיך דורך דער באנייאונג פון אייער געמיט,
gemit eier fun banaiyung der durch zich farendert nor
mind your of renewal the by yourselves be transfigured but

כדי פעסטצושטעלן וואס עס איז ה'ס גוטער און וואוילגעפעלענער
voilgefelener un guter Hashems iz es vos festtsushteln kedei
pleasing and good Hashem's is it what to determine so as

און פאלקאמענער רצון.
rotsn folkomener un
will perfect and

[ג] ווארום איך רעד צו יעדן צווישן אייך, דורך דעם
dem durch aich tsvishen yedn tsu red ich vorem
the through you among everyone to speak I because

חסד , וואס איז מיר געגעבן געווארן, נישט צו דענקען פון
fun denken tsu nisht gevoren gegeben mir iz vos chesed
of mind to not become given me is that grace

זיך העכער ווי עס געהער צו זיין , נאר צו דענקען
denken tsu nor zain tsu geher es vi hecher zich
think to but be to do belong it than higher yourselves

באשיידן, יעדער איינער לויט דער מאס אמונה,
emune mos der loit einer yeder basheiden
faith measure of the according to one every modestly

וואס איז אים צוגעטיילט געווארן פון ה' . [ד] ווארום ווי
vi vorem Hashem fun gevoren tsugeteilt im iz vos
as because Hashem by become assigned to him is which

אין איין גוף האבן מיר א סך אברים , און נישט אלע
ale nisht un eivrem sach a mir hoben guf ein in
all not and body parts many a we have body one in

אברים האבן די זעלביקע אויפגאבע, [ה] אזוי זענען מיר,
mir zenen azoi oifgabe zelbike di hoben eivrem
we are so task same the have body parts

ATZATO *(His Counselor)*? [35] Or who has given in advance to Him so that His presents come only as a *(choiv)* debt repaid? [36] Because from Him and through Him and to Him are all things. Lo HaKavod l'Olamim. Omein. *(To Him be glory forever. Amen.)*

12 I appeal to you, therefore, Achim b'Moshiach, through the rachamei Hashem *(mercies of G-d)*, to present your geviyah, all of your being, as a korban chai *(living sacrifice)*, kadosh *(holy)* and acceptable to Hashem, which is your spiritual avodas kodesh service. [2] Stop allowing yourself to be conformed to the Olam Hazeh, but be transformed by your hitkhadshut *(regeneration, renewal)* of your mind, so that you may ascertain what is the ratzon Hashem *(the will of G-d)*, what is the good, acceptable, and perfect will of G-d.

[3] For I say to all who are among you through the chesed *(unmerited favor, grace)* given to me, that you should avoid a false sense of superiority in your thinking; rather exercise shlitah atzmi *(self-control)*, thinking with seichel, as G-d has measured to each a measure of emunah. [4] For just as in one body we have many members *(natural capacities)*, and all the members do not have the same function,
[5] So we all are one body in Moshiach, and are individually members one of another,
[6] Having matanot *(gifts)* which

די פילע, איין גוף אינם משיח , און יעדער באזונדער
bazunder yeder un Moshiach inem guf ein file di
separate every and Moshiach in the body one many the

גלידער איינער פונם אנדערן. [ו]און האבנדיק פארשיידענע
farsheidene hobendik un andern funem einer glider
different having and other of the one members

מתנות לויט דעם חסד , וואס איז אונדז געגעבן געווארן,
gevoren gegeben undz iz vos chesed dem loit matonus
been given to us is that grace the according to gifts

אויב נבואה , (לאמיר נבואות זאגן) לויט דער
der loit zogen nevues lomir nevue oib
the according to say prophecies let us prophecy whether

מאס פון אונדזער אמונה; [ז]אויב באדינען, אין דער באדינונג;
badinung der in badinen oib emune undzer fun mos
service the in serving if faith our of measure

אויב א לערנער, אין דער לערנונג; [ח]אויב א מוכיח ,
moychiech a oib lernung der in lerner a oib
admonisher an if teaching the in teacher a if

אינם מוסר זאגן ; דער געבער, מיט פרייגעביקייט, דער
der fraigebikeit mit geber der zogen musar inem
the freely giving with givers the saying reproof in the

מנהיג , מיט פלייס; דער גומל חסד מיט
mit chesed goiml der flais mit manheg
with loving kindness bestower of the effort with leader

מונטערקייט.
munterkeit
cheerfulness

[ט]זאל די ליבע זיין אָן פאלשקייט; האט פיינט דאס שלעכטע,
shlechte dos faint hot falshkeit on zain libe di zol
bad the hate have falseness without be love the let

באהעפט זיך צו דעם גוטן. [י]האט ליב איינער דעם אנדערן מיט
mit andern dem einer lib hot gutn dem tsu zich baheft
with other the one love have good the to yourself clung

ברידערלעכער ליבע; אינם צוטיילן כבוד , זאל יעדער איינער פריער
frier einer yeder zol koved tsuteilen inem libe briderlecher
first one every let honor allocating in the love brotherly

אין זינען האבן דעם אנדערן; [יא]ווערט נישט אפהענטיק אין פלייסיקייט,
flaisikeit in ophentik nisht vert andern dem hoben zinen in
diligence in indolent not be other the have mind in

זייט אייפערדיק אינם גייסט; דינט דעם האר; [יב]אין דער האפענונג, זייט
zeit hofenung der in Har dem dint Gaist inem eiferdik zeit
be hope the in L-rd the serve Spirit in the zealous be

פריילעך; אין א צרה , זייט געדולדיק; אינם תפילה טאן, האלט אָן;
on halt ton tfile inem geduldik zeit tsore a in freilech
on keep do prayer in the patient be trouble a in rejoicing

[יג]זייט מנדב פאר די נויטן פון די הייליקע , פלייסיקט אייך צו
tsu aich flaisikt heilike di fun noitn di far menadev zeit
to you be diligent kedoishem the of needs the for giving be

זיין מכניסי אורחים . [יד]בענטשט די , וואס רודפן אייך; בענטשט,
bentsht aich roidefen vos di bentsht orchim machnise zain
bless you persecute who the bless strangers bringing in be

שעלט נישט. [טו]פריידט זיך מיט די , וואס פרייען זיך ,
zich freien vos di mit zich freidt nisht shelt
themselves rejoice who the with yourselves rejoice not curse

differ in accordance with the chesed *(unmerited favor, grace)* given to us. If we speak for G-d as nevi'im *(prophets)*, it should be in proportion to the emunah given to us. [7] If we offer particular acts of avodas kodesh service, it should be used in serving. One who functions as a rabbinic moreh should be active in teaching.
[8] One who imparts chizzuk *(strengthening, encouragement)* should be active in that avodas kodesh ministry. One who makes tzedakah *(contributions)* should do so with nedivut *(generosity)*. The one in manhigut *(leadership)*, with diligence. The one in bikkur cholim *(visiting the sick)* and gemilut chasadim *(benevolence)*, with simcha.

[9] Let ahavah *(agape)* be without tzevi'ut *(hypocrisy)*. Hate what is haRah, be devoted to what is tov.
[10] Show mishpochah *(family)* affection to one another in ahavah shel achvah *(brotherly love)*. Be first in esteeming one another, in showing mutual respect. [11] Be zealous without negligence; with bren *(fervor, hitlahavut)* be burning with the Ruach Hakodesh. With avodas kodesh serve Hashem. [12] Have simcha in tikvah. Have savlanut in tzoros. Keep davening tefillos.
[13] With a spirit of koinonia, keep the pushke full for the needs of the Kedoshim. Aspire to hachnosas orchim.
[14] Say a bracha on those who bring redifah *(persecution)* on you, let it be a bracha

ווײנט מיט די, וואס ווײנען. [טז]האט אחדות צווישן זיך. טראכט
tracht zich tsvishen achdes hot veinen vos di mit veint
think yourselves among unity have weep who the with weep

נישט פון הויכע זאכן, נאר לאזט זיך אראפ צו די נידריקע. האלט
halt nidrike di tsu arop zich lozt nor zachn hoiche fun nisht
keep lowly the to down self let but things haughty of not

זיך נישט פאר קײן חכמים. [יז]צאלט נישט אפ קײנעמען מיט
mit keinemen op nisht tsolt chachomim kein far nisht zich
with any one up not repay wise ones any for not yourself

שלעכטס פאר שלעכטס. טראכט איבער די זאכן, וואס זענען גוט
gut zenen vos zachn di iber tracht shlechts far shlechts
good are which things these over think evil for evil

פאר אלע מענטשן. [יח]אויף וויפל עס ליגט אין אײך, אויב מעגלעך,
meglech oib aich in ligt es vifel oif mentshn ale far
possible if you in lies it how much on men all for

זעט צו לעבן בשלום מיט אלע מענטשן. [יט]געליבטע, זײט זיך
zich zeit gelibte mentshn ale mit besholem leben tsu zet
yourself be beloved men all with in peace live to see

נישט נוקם, נאר מאכט אן ארט פאר דעם צארן, ווארום עס שטײט
shteit es vorem tsorn dem far ort an macht nor noikem nisht
stands it because wrath the for place a make but revenged not

געשריבן: בײ מיר איז נקמה איך וועל פארגעלטן, זאגט דער האר
Har der zogt fargeltn vel ich nekome iz mir bai geshriben
L-rd the says repay will I vengeance is Me with written

ג-ט. (דברים לב, לה.) [כ]דעריבער, אויב דײן שונא איז הונגעריק,
hungerik iz soine dain oib deriber lh lb Devarim G-t
hungry is enemy your if therefore 35 32 Deuteronomy G-d

גיב אים צו עסן; אויב ער איז דורשטיק, גיב אים צו טרינקען; ווארום
vorem trinken tsu im gib durshtik iz er oib esen tsu im gib
because drink to him give thirsty is he if eat to him give

טוענדיק דאס דאזיקע, זאמלסטו פײערדיקע קוילן אויף זײן קאפ.
kop zain oif koiln faierdike zamlstu dozike dos tuendik
head his on coals fire you gather these the doing

(משלי כה, כא-כב.) [כא]לאז דיך נישט באזיגט פונם שלעכטן,
shlechtn funem bazigt nisht dich loz cha-bb chh Mishle
bad by the be overcome not you let 21-22 25 Proverbs

נאר זײ גובר דאס שלעכטע מיט דעם גוטן.
gutn dem mit shlechte dos goiver zei nor
good the with bad the overcoming be but

יג

זאל יעדער אײנער זיך אונטערטעניקן צו די העכערע
hechere di tsu unterteniken zich einer yeder zol
higher the to be subject themselves one every let

ממשלות, ווארום עס איז נישטא קײן ממשלה, אחוץ
achuts memshole kein nishto iz es vorem memsholes
except authority any there is not is it because authorities

פון ה׳, און די עקזיסטירנדיקע ממשלות זענען באשטימט
bashtimt zenen memsholes ekzistirendike di un Hashem fun
set are authorities existing the and Hashem of

געווארן פון ה׳. [ב]בכן, דער, וואס שטעלט זיך קעגן
kegen zich shtelt vos der bechein Hashem fun gevoren
against himself resist who the one so then Hashem from become

דער מאכט, דער שטעלט זיך אנטקעגן ה׳ס ארדנונג; און די
di un ordenung Hashems antkegen zich shtelt der macht der
the and ordinance Hashem's against self resists that power the

---

and not a kelalah *(curse)*.
15 Join in simcha with those who rejoice, weep with those who weep.
16 Think with a *(spiritual)* consensus in achdus harmony among yourselves. Do not cherish the thoughts of the ba'al gaavah *(haughty person)*, but associate with the anaviyim *(humble)*, with the lowly am ha'aretz; do not be chachamim *(wise ones)* in your own estimation.
17 Repay no one ra'a *(evil)* for ra'a *(evil)*. Take into consideration what is haTov in the sight of everyone and do that.
18 If possible, so far as it depends on you, live in shalom with everyone.
19 Do not take your own revenge, beloved, but give opportunity for G-d's Charon Af *(burning wrath)*, for it is written, LI NAKAM V'SHILEM *(Vengeance is mine and recompense, repayment)* — I am He who will repay, says Hashem.
20 "But if your enemy is hungry, feed him; if he is thirsty, give him drink; for in so doing you will heap coals of fire on his head."
21 Do not be overcome by what is ra'a, but overcome haRah with haTov.

13

Let kol nefesh *(every soul, person)* be subject to the official governing authorities. For there is no memshalah *(government)* except given by Hashem, and the powers that be have been established by G-d.
2 So then, he who opposes the authority has resisted the ordinance, official decree of G-d; and those

מורדים, וועלן איבער זיך באקומען א משפט . ג וווארום די
di vorem mishpot a bakumen zich iber velen mordim
the because judgment a receive themselves over will rebels

מושלים זענען נישט קיין שרעק פאר דעם , וואס טוט גוטס, נאר פאר
far nor guts tut vos dem far shrek kein nisht zenen moshlim
for but good does who the one for terror any not are rulers

דעם , וואס טוט שלעכטס. ווילסטו אבער נישט מורא האבן
hoben moire nisht ober vilstu shlechts tut vos dem
to have fear not however you want evil does who the one

פאר דער מאכט ? דאן טו דאס גוטע, און דו וועסט האבן פון
fun hoben vest du un gute dos tu dan macht der far
from have will you and good the do then authority the before

איר א לויב ; ד וווארום זי איז ה׳ס דינערין פאר דיינעטוועגן צום
tsum daintvegen far dinerin Hashems iz zi vorem loib a ir
to the your sake for servant Hashem's is it because praise a it

גוטן. ווען אבער דו טוסט דאס שלעכטע, דאן האב מורא; ווארום
vorem moire hob dan shlechte dos tust du ober ven gutn
because fear have then evil the do you however when good

נישט אומזיסט טראגט זי די שווערד; ווארום זי איז ה׳ס דינערין
dinerin Hashems iz zi vorem shverd di zi trogt umzist nisht
servant Hashem's is it because sword the it bears in vain not

אויסצופירן צארן (שטראף) אויף דעם , וואס טוט שלעכטס .
shlechts tut vos dem oif shtrof tsorn oistsufiren
evil things does who the one on punishment wrath to carry out

ה דערפאר מוז מען זיך אונטערטעניקן, נישט נאר צוליב דעם
dem tsulib nor nisht unterteniken zich men muz derfar
the on account of only not be subject self one must therefore

צארן, נאר אויך צוליב דעם געוויסן . ו ווארום דערפאר צאלט
tsolt derfar vorem gevisen dem tsulib oich nor tsorn
pay this reason for conscience the on account of also but wrath

איר אויך שטייערן, ווייל זיי (די מאכטהאבער) זענען ה׳ס
Hashems zenen machthober di zei vail shtaiern oich ir
Hashem's are people in power the they because taxes also you

משרתים און פארנעמען זיך מיט דער דאזיקער זאך . ז גיט אפ
op git zach doziker der mit zich farnemen un meshoresim
up give thing this one the with themselves occupy and servants

יעדן איינעם דאס, וואס איר זענט מחייב : שטייער, צו וועמען שטייער
shtaier vemen tsu shtaier mechayev zent ir vos dos einem yedn
tax whom to tax obligated are you which that one every

געהערט, צאל, צו וועמען צאל געהערט, מורא דעם , וועמען מורא
moire vemen dem moire gehert tsol vemen tsu tsol gehert
fear whom the one fear belongs tariff whom to tariff belongs

געהערט, כבוד , צו וועמען כבוד געהערט.
gehert koved vemen tsu koved gehert
belongs honor whom to honor belongs

ח זייט קיינעם גארנישט שולדיק, אחוץ ליב צו האבן איינער דעם
dem einer hoben tsu lib achuts shuldik gornisht keinem zeit
the one have to love except in debt nothing anyone be

אנדערן; ווארום דער , וואס האט ליב דעם אנדערן, האט מקיים
mekaiem hot andern dem lib hot vos der vorem andern
fulfill has other the love has who the one because other

געווען די תורה. ט ווארום דו זאלסט נישט מזנה זיין , דו זאלסט
zolst du zain mezane nisht zolst du vorem toire di geven
shall you commit adultery not shall you because Torah the did

who resist shall receive
mishpat *(judgment)* on
themselves. 3 For rulers
are not a cause of pachad
(terror) to hitnahagut
(conduct) that is of HaTov
but HaRah. Do you want
to be without pachad of
memshalah *(government)*?
Do HaTov, and you will
have the commendation
of the representative of
the memshalah. 4 For he
is the mesharet *(minister,
servant)* of Hashem to
you for HaTov. But if
you do HaRah, be afraid.
For he does not bear the
cherev to no purpose.
For he is the mesharet
of Hashem, an avenger
for Charon Af against the
evildoer. 5 Wherefore it is
necessary to be subject,
not only on account of
the Charon Af of Hashem,
but also on account of
matzpun *(conscience)*.
6 For that is why you
also pay tribute *(taxes)*.
For they are mesharetim
of G-d engaged in this
very task. 7 Render to
everyone their due:
tribute to whom tribute
is due, tax to whom
tax; fear to whom fear
is due, respect to whom
respect.

8 Owe *(be indebted,
obligated)* nothing to
anyone except a choiv
(debt) of ahavah *(love)*;
for he who has ahavah
has fulfilled the Torah.
9 For the mitzvoh, LO
TIN'AF, LO TIRTZACH, LO

נישט מארדן, דו זאלסט נישט גנבענען , דו זאלסט נישט גלוסטן (שמות
Shemot glusten nisht zolst du ganvenen nisht zolst du morden nisht
Exodus covet not shall you steal not shall you murder not

כ , יג-יז .). און יעדעס אנדערע געבאט , זענען צוזאמענגעפאסט אין
in tsuzamengefast zenen gebot andere yedes un ig-iz ch
in bound up together are command other every and 13-17 20

דעם דאזיקן ווארט: דו זאלסט ליב האבן דיין חבר ווי דיך אליין .
alein dich vi chaver dain hoben lib zolst du vort dozikn dem
yourself you as neighbor your have love shall you word this the

(ויקרא יט, יח.) י די ליבע טוט דעם נאנטן קיין שום שלעכטס
shlechts shum kein nontn dem tut libe di ich it Vayikra
evil in no way not neighbor the does love the 18 19 Leviticus

נישט; דעריבער איז די ליבע די דערפילונג פון דער תורה.
toire der fun derfilung di libe di iz deriber nisht
Torah the of fulfilment the love the is therefore not

יא און דאס דאזיקע זאלט איר טאן, קענענדיק די צייט, אז די
di az tsait di kenendik ton ir zolt dozike dos un
the that time the knowing do you shall these the and

שעה איז שוין אנגעקומען, אויפצושטיין פון שלאף; ווארום איצט
itst vorem shlof fun oiftsushtein ongekumen shoin iz sho
now because sleep from to rise came already is hour

איז אונדזער ישועה נענטער, ווי ווען מיר האבן אנגעהויבן
ongehoiben hoben mir ven vi nenter yeshue undzer iz
begin did we when than nearer salvation our is

צו גלויבן . יב די נאכט איז פארגאנגען און דער טאג האט זיך
zich hot tog der un fargangen iz nacht di gloiben tsu
itself has day the and passed is night the believe to

דערנענטערט; לאמיר זשע אראפווארפן די מעשים פון דער פינצטערניש
fintsternish der fun maisim di aropvarfen zhe lomir dernentert
darkness the of deeds the cast off then let us come nearer

און אנטאן די כלי-זין פונם ליכט. יג לאמיר גיין באשיידן , ווי
vi basheiden gein lomir licht funem keile-zin di onton un
as humbly walk let us light of the weapon the put on and

בייטאג, נישט פרעסנדיק און זויפנדיק, נישט אין זנות און
un zoines in nisht zoifendik un presendik nisht baitog
and fornication in not guzzling and gorging not by day

צעלאזנקייט, נישט אין מחלוקת און אין קנאה. יד נאר טוט אָן
on tut nor kine in un machloikes in nisht tseloznkeit
on put but envy in and dissensions in not debauchery

דעם האר יהושע/ישוע המשיח , און זעט, אז אייער
eier az zet un HaMoshiach Yeshua/Yehoshua Har dem
your that see and the Moshiach Yehoshua L-rd the

זארגן פאר קערפער זאל נישט דערפירן צום באפרידיקן די
di bafridikn tsum derfiren nisht zol kerper far zorgen
the satisfying to the lead not shall the body for worries

תאוות.
taives
lusts

יד

דעם שוואכן אין דער אמונה זאלט איר מקרב זיין , נאר נישט
nisht nor zain mekarev ir zolt emune der in shvachn dem
not but do welcome you shall faith the in weak the one

צו האלטן וויכוחים איבער צווייפלהאפטע מיינונגען . ב איינער
einer meinungen tsveifelhafte iber vichuchim halten tsu
one opinions doubtful over debates hold to

TIGNOV, LO TACHMOD, and any other of the mitzvot *(commandments)* is akitzur *(restated, in summary)* in this dvar Torah, V'AHAVTA L'RE'ACHA KAMOCHA *(You shall love your neighbor as yourself)*. [10] Ahavah *(agape)* does no wrong to the re'a *(neighbor)*; therefore the fulfillment of the Torah is ahavah.

[11] Besides this, you have da'as of the zman, that it is already the hour for you to wake up from sheynah *(sleep)*, for now is Yeshu'at Eloheinu nearer than when we became ma'aminim *(believers)*. [12] The Lailah *(Night, of the old epoch)* is far advanced, and HaYom is imminent, at hand. Let us therefore take off the dark cloak of the deeds of choshech, ridding ourselves of it, and let us put on the neshek *(weapons)* of Ohr *(light)*. [13] Let us conduct ourselves decently as in HaYom *(The Day)*, not in carousing and shichrut *(drunkenness)*, not in zenut *(fornication)* and debauchery and zimmah *(licentiousness)*, not in merivah *(strife)* and quarreling and anochiyut *(selfishness)* and kinah *(jealousy)*. [14] But put on Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu and make no provision for the basar *(old fallen nature)*, to satisfy its ta'avot *(lusts)*.

14 Welcome the one who is weak in emunah *(faith)*. But not for the purpose of setting him straight in arguments. [2] For

גלויבט , אז ער מעג אלץ עסן, דער שוואכער אבער עסט בלויז
bloiz est ober shvacher der esen alts meg er az gloibt
only eats however weak one the eat everything may he that believes

גרינוואַרג. [ג] דער , וואס עסט, זאל נישט מבזה זיין דעם , וואס עסט
est vos dem zain mevaze nisht zol est vos der grinvarg
eats who the one do despise not shall eats who the one greenery

נישט; און דער , וואס עסט נישט, זאל נישט משפטן דעם , וואס
vos dem mishpeten nisht zol nisht est vos der un nisht
who the one judge not shall not eats who the one and not

עסט יאָ; ווארום ה׳ האט אים מקבל געווען. [ד] ווער ביסטו , וואס
vos bistu ver geven mekabl im hot Hashem vorem yo est
who you are who was received him has Hashem because yes eats

משפטסט א פרעמדן קנעכט ? ער שטייט אדער פאלט פאר זיין
zain far falt oder shteit er knecht fremdn a mishpetst
his before falls or stands he servant some one else's a judges

אייגענעם האר! ער וועט אבער אויפגעשטעלט ווערן, ווארום דער האר
**har der vorem veren oifgeshtelt ober vet er **har eigenem
L-rd the because to be upheld however will he lord own

איז אימשטאנד אים אויפצושטעלן.
oiftsushtelen im imshtand iz
make stand him able is

[ה] איינער מאכט א חילוק צווישן איין טאג און אן אנדערן,
andern an un tog ein tsvishen chiluk a macht einer
other an and day one between distinction a makes one person

און אן אנדערער האלט אלע טעג פאר גלייך; זאל יעדער זיין גאנץ
gants zain yeder zol glaich far teg ale halt anderer an un
entirely be everyone let equal for day every holds other an and

זיכער ביי זיך אין דער מחשבה . [ו] דער, וואס האלט (א געוויסן)
gevisen a halt vos der machshove der in zich bai zicher
certain a observes who the mind the in himself in sure

טאג, האלט ער אים פאר דעם האר; און דער , וואס עסט, עסט
est est vos der un Har dem far im er halt tog
eats eats who the one and L-rd the before it he observes day

פאר דעם האר, ווארום ער דאנקט דאך ה׳ דערפאר; און דער,
der un derfar Hashem doch dankt er vorem Har dem far
the and for this Hashem yet thanks he because L-rd the before

וואס עסט נישט, עסט נישט פאר דעם האר; און דאנקט אויך ה׳
Hashem oich dankt un Har dem far nisht est nisht est vos
Hashem also thanks and L-rd the before not eats not eats who

דערפאר. [ז] ווארום קיינער פון אונדז לעבט נישט פאר זיך אליין, און
un alein zich far nisht lebt undz fun keiner vorem derfar
and alone himself for not lives us of none because for this

קיינער שטארבט נישט פאר זיך אליין. [ח] ווארום ווען מיר לעבן,
leben mir ven vorem alein zich far nisht shtarbt keiner
live we when because alone himself for not dies none

לעבן מיר צום האר, און ווען מיר שטארבן, שטארבן מיר צום האר;
Har tsum mir shtarben shtarben mir ven un Har tsum mir leben
L-rd to the we die die we when and L-rd to the we live

דעריבער, צי מיר לעבן צי מיר שטארבן, זענען מיר דעם הארס.
Hars dem mir zenen shtarben mir tsi leben mir tsi deriber
L-rd's the we are die we or live we whether therefore

[ט] ווארום פאר דעם דאזיקן צוועק איז משיח געשטארבן און לעבעדיק
lebedik un geshtorben Moshiach iz tsvek dozikn dem far vorem
alive and died Moshiach is purpose this the for because

example, one person has emunah *(faith)* to eat every potential food; but the weak practice vegetarianism. [3] Let the one who eats not hold in contempt or despise the one who does not eat, and let not the one who does not eat pass judgment on the one who eats, for Hashem treats him as an oreach ratzuy *(welcome guest)*. [4] Who are you to condemn the eved *(house slave)* of someone else? In relation to Ribbono *(shel Olam)* he stands or falls. And he shall stand, for Ribbono *(shel Olam)* is able to make him stand.

[5] One person judges one day to be more important than another; another person judges every day to be alike. Let each be fully convinced in his own mind. [6] The one who holds an opinion on the day does so to Hashem. And the one who eats does so to Hashem, for he does the bentshen *(custom of saying grace after meals)* of the Birkat Hamazon to Hashem. And the one who does not eat does so to Hashem and gives the hodayah *(thanksgiving)* to Hashem. [7] For no one of us lives for himself and no one dies for himself. [8] For if we live, we live for Hashem; and if we die, we die for Hashem. So whether we live or we die, we belong to Hashem. [9] For it was for this tachlis *(purpose)* that Moshiach had his histalkus and came to live again, in order that he might have charge as Moshiach Adoneinu over both the Mesim *(dead*

געווארן, כדי ער זאל זיין האר איבער טויטע און לעבעדיקע .
lebedike un toite iber Har zain zol er kedei gevoren
the living ones and dead over L-rd be shall he so that became

י אבער דו , פארוואס משפטסטו דיין ברודער? אדער דו , פארוואס
farvos du oder bruder dain mishpetstu farvos du ober
why you or brother your you judge why you however

ביסטו מבזה דיין ברודער? ווארום מיר אלע וועלן שטיין פאר
far shtein velen ale mir vorem bruder dain mevaze bistu
before stand will all we because brother your despise you are

ה'ס כסא המשפט . יא ווארום עס שטייט געשריבן: אזוי ווי
vi azoi geshriben shteit es vorem hamishpot kisei Hashems
as just written stands it because judgment throne of Hashem's

איך לעב, זאגט דער האר ג-ט, צו מיר וועט זיך בייגן יעדע קני , און
un kni yede beigen zich vet mir tsu G-t Har der zogt leb ich
and knee every bow self will Me to G-d L-rd the says live I

יעדע צונג וועט לויבן ג-ט. (ישעיהו מה, כג.) יב אָט אזוי ארום וועט
vet arum azoi ot chg mh Yeshayah G-t loiben vet tsung yede
will then so just 23 45 Yeshayah G-d praise will tongue every

יעדער איינער פון אונדז מוזן אפגעבן א דין וחשבון צו ה'
Hashem tsu ucheshben din a opgeben muzn undz fun einer yeder
Hashem to account judge a give up have to us of one every

פאר זיך אליין.
alein zich far
alone himself for

יג טוט זשע מער נישט משפטן איינער דעם אנדערן. נאר האלט
halt nor andern dem einer mishpeten nisht mer zhe tut
keep but other the one judge not more then do

ליבער דאס פאר רעכט, נישט צו לייגן קיין מיכשול אדער א
a oder michshol kein leigen tsu nisht recht far dos liber
a or stumbling block any place to not right for that rather

פאסטקע פאר דעם ברודער. יד איך ווייס , און בין בטוח אינם האר
Har inem betuech bin un veis ich bruder dem far pastke
L-rd in the confident am and know I brother the before trap

יהושע/ישוע , אז וועזנטלעך איז קיין זאך נישט טמא ; אחוץ פאר
far achuts tome nisht zach kein iz vezntlech az Yeshua/Yehoshua
for except defiled not thing any is essential that Yehoshua

אים, וואס באטראכט עפעס ווי טמא , פאר אים איז עס טמא .
tome es iz im far tome vi epes batracht vos im
defiled it is him for defiled as something considers who him

טו ווארום אויב דיין ברודער ווערט מצער דורך א מאכל, (וואס
vos maichl a durch metsaer vert bruder dain oib vorem
which food a through grieved becomes brother your if because

דו עסט), גייסטו מער נישט לויט דער ליבע. זאל יענער ,
yener zol libe der loit nisht mer geistu est du
that one let love the according to not more go you eats you

פאר וועמען משיח איז געשטארבן, נישט פארלוירן ווערן דורך
durch veren farloiren nisht geshtorben iz Moshiach vemen far
through become lost not die did Moshiach whom for

דיין שפייז! טז זאל דעריבער אייער גוטס נישט ווערן קיין סיבה צו
tsu sibe kein veren nisht guts eier deriber zol shpaiz dain
to reason any become not good your therefore let food your

לעסטערונג; יז ווארום דאס קעניגרייך פון ה' באשטייט נישט אין
in nisht bashteit Hashem fun kenigraich dos vorem lesterung
in not consists Hashem of kingdom this because blaspheme

ones) and the Chayyim *(living ones)*.

10 So you, why do you judge your Ach b'Moshiach? Or you, why do you despise your Ach b'Moshiach? For we shall all stand in the Bet Din *(Court of Law)* of Hashem before his Kisse Din *(judgment seat)*, his Kisse Mishpat,
11 For it is written, "As I live, says Hashem, before Me KOL BERECH *(every knee)* will bow and KOL LASHON *(every tongue)* shall give praise to Hashem."
12 So then each of us will give account of himself to Hashem.

13 Let us therefore no longer pass judgment on one another, but decide this rather: not to put an occasion for michshol *(stumbling, offense, downfall)* in the way of the Ach b'Moshiach.
14 I have da'as and am convinced in Adoneinu Yehoshua that nothing is tamei beetzem *(intrinsically)*, except that to the one who reckons something profane, to that person it is profane. 15 For if your Ach B'Moshiach is deeply upset on account of [your] okhel *(food)*, you are no longer conducting yourself in terms of ahavah. Do not by your okhel destroy that one for whom Moshiach died. 16 Therefore, do not let HaTov of you be brought into contempt. 17 For the Malchut Hashem is not a

עסן און טרינקען, נאר אין צדקות און שלום און שמחה אינם
esen un trinken nor in tsedokes un sholem un simcha inem
to eat and to drink but in righteousness and peace and joy in the

רוח הקודש. יח ווארום דער, וואס דינט דעם משיח אינם
ruach Hakoidesh vorem der vos dint dem Moshiach inem
Spirit the Holy because the one who serves the Moshiach in the

דאזיקן, איז וואוילגעפעלן צו ה׳ און איז באוויליקט ביי מענטשן.
dozikn iz voilgefelen tsu Hashem un iz bavilikt bai mentshn
this is pleasing to Hashem and is approved by men

יט לאמיר זשע זיך נאכיאגן נאך די זאכן פון שלום און
lomir zhe zich nochyogen noch di zachn fun sholem un
let us then ourselves pursue after the things of peace and

נאך די זאכן, דורך וועלכע מיר וועלן דערבויען איינער דעם אנדערן.
noch di zachn durch velche mir velen derboien einer dem andern
after the things through which we will build up one the other

כ צעשטערט נישט ה׳ס זאך צוליב א מאכל. אלץ איז
tseshtert nisht Hashems zach tsulib a maichl alts iz
destroy not Hashem's work on account of a food everything is

טהור; נאר עס איז שלעכט פאר דעם מענטשן, וואס ווען ער עסט עס,
tahor nor es iz shlecht far dem mentshn vos ven er est es
pure only it is evil for the man who when he eats it

ווערט ער א מכשול פאר אן אנדערן). כא עס איז גוט נישט
vert er a michshol far an andern es iz gut nisht
he becomes a stumbling block for an other there is good not

צו עסן קיין פלייש, און נישט צו טרינקען קיין וויין, און נישט צו טאן
tsu esen kein fleish un nisht tsu trinken kein vain un nisht tsu ton
to eat any meat and not to drink any wine and not to do

דאס, דורך וועלכן דיין ברודער שטרויכלט. כב די אמונה, וואס דו
dos durch velchn dain bruder shtroichlt di emune vos du
this through which your brother is tempted the faith which you

האסט, האב דיר פאר ה׳. וואויל איז דעם, וואס פארמשפט זיך
host hob dir far Hashem voil iz dem vos farmishpet zich
have have you before Hashem blessed is the one who condemns self

נישט אליין דערמיט, וואס ער דערלויבט זיך. כג דער אבער,
nisht alein dermit vos er derloibt zich der ober
not himself with what he allows himself the one however

וואס איז מסופק, ווען ער עסט, איז פארמשפט ווייל ער טוט עס
vos iz mesupek ven er est iz farmishpet vail er tut es
who is doubtful when he eats is condemned because he does it

נישט פון אמונה; און אלץ, וואס איז נישט פון אמונה איז א חטא.
nisht fun emune un alts vos iz nisht fun emune iz a chet
not of faith and all what is not of faith is a sin

טו מיר, די שטארקע, האבן א חוב, סובל צו זיין די
mir di shtarke hoben a choiv soivl tsu zain di
we the strong ones have a debt to endure his the

שוואכקייטן פון די שוואכע, און נישט זיך אליין צו באפרידיקן.
fun shvachkeitn di shvache un nisht zich alein tsu bafridikn
weaknesses of the weak and not self alone to satisfy

ב זאל יעדער איינער פון אונדז זוכן צו געפעלן זיין חבר צום גוטן,
zol yeder einer fun undz zuchen tsu gefelen zain chaver tsum gutn
let every one of us seek to please his chaver to the good

צו דערבויאונג. ג ווארום משיח האט אויך נישט געזוכט זיך אליין צו
tsu derboiung vorem Moshiach hot oich nisht gezucht zich alein tsu
to build up because Moshiach did also not seek self alone to

matter of eating and drinking, but of tzedek *(righteousness)*, shalom *(peace)* and simcha b'Ruach Hakodesh. 18 For he who serves Moshiach in this is pleasing to Hashem and approved by people in general.

19 So then we pursue what makes for shalom and for the building up of one another. 20 Do not for the sake of okhel bring churban to the work of Hashem. All okhel is tahor but it is wrong to eat anything that causes nisyonot. 21 It is a fine thing not to eat meat nor drink wine nor anything by which your Ach b'Moshiach stumbles. 22 The emunah that you have, keep beshita *(as a matter of conviction or principle)* to yourself before G-d. Ashrey is the man who does not condemn himself by the things he approves. 23 But in the man who doubts, there is found in him a dvar ashmah *(a thing of guilt, condemnation)* if he eats, because it is not of emunah. And whatever is not of emunah is averah *(sin)*.

15 We, the strong, ought to support the weaknesses of those without chizzuk, and not to please ourselves. 2 Let each of us please his re'a with a view to what is beneficial, for upbuilding. 3 For even Rebbe, Melech HaMoshiach

געפעלן, נאר ווי עס שטייט געשריבן: די חרפות, וואס דיינע באליידיקער
baleidiker daine vos charpes di geshriben shteit es vi nor gefelen
insulters your which shame the written stands it as but please

האבן דיר אנגעטאן, זענען געפאלן אויף מיר. (תהלים סט, י.) [ד] ווארום
vorem i st Tehilim mir oif gefalen zenen ongeton dir hoben
because 10 69 Psalms Me upon fallen have put on you did

אלץ , וואס איז פון פריער געשריבן , איז געשריבן געווארן
gevoren geshriben iz geshriben frier fun iz vos alts
become written is written previously from is which everything

פאר אונדזער באלערנונג, כדי דורך סבלנות און דער טרייסט
treist der un savlones durch kedei balernung undzer far
comfort the and patience through so that learning our for

פון די כתבי (הקודש) זאלן מיר האבן די האפענונג. [ה] און
un hofenung di hoben mir zolen Hakoidesh Kitvei di fun
and hope the have we should the Holy Scriptures the of

דער ג-ט פון סבלנות און פון נחמה זאל אייך געבן , אז איר זאלט
zolt ir az geben aich zol nechome fun un savlones fun G-t der
shall you that give you shall comfort of and patience of G-d the

האבן צווישן זיך איין מחשבה לויט דעם משיח
Moshiach dem loit machshove ein zich tsvishen hoben
Moshiach the according to mind one yourselves among have

יהושע/ישוע ; [ו] כדי איר זאלט איינשטימיק, מיט איין מויל ,
moil ein mit einshtimik zolt ir kedei Yeshua/Yehoshua
mouth one with agree shall you so that Yehoshua

אפגעבן כבוד דעם ג-ט און פאטער פון אונדזער האר יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua Har undzer fun foter un G-t dem koved opgeben
Yehoshua L-rd our of Father and G-d the honor to give

המשיח .
HaMoshiach
the Moshiach

[ז] דערפאר זאלט איר מקרב זיין איינער דעם אנדערן, ווי אויך דער
der oich vi andern dem einer zain mekarev ir zolt derfar
the also as other the one do welcome you shall therefore

משיח האט אונדז מקרב געווען, צו ה'ס כבוד . [ח] ווארום איך
ich vorem koved Hashems tsu geven mekarev undz hot Moshiach
I because honor Hashem's to did welcome us has Moshiach

זאג, משיח איז געבוירן געווארן צו זיין א משרת פון די געמלטע
gemalte di fun meshores a zain tsu gevoren geboiren iz Moshiach zog
circumcised the of servant a be to become born is Moshiach say

צוליב דעם אמת פון ה' , כדי צו באשטעטיקן די הבטחות
havtoches di bashtetiken tsu kedei Hashem fun emes dem tsulib
promises the confirm to so as Hashem of truth the on account of

צו די אבות , [ט] און כדי די אומות העולם זאלן אפגעבן
opgeben zolen hooilem umes di kedei un avot di tsu
give should of the world nations the so that and fathers the to

כבוד צו ה' פאר זיינע רחמים , ווי עס שטייט געשריבן: דערפאר
derfar geshriben shteit es vi rachomim zaine far Hashem tsu koved
therefore written stands it as mercy His for Hashem to honor

וועל איך דיך לויבן צווישן די פעלקער, און צו דיין נאמען זינגען.
zingen nomen dain tsu un felker di tsvishen loiben dich ich vel
sing Name your to and nations the among praise you I will

(תהלים יח, נ.) [י] און ווידער ווערט געזאגט: פריידט זיך , איר אומות
umes ir zich freidt gezogt vert vider un n ich Tehilim
nations you self rejoice said it is again and 50 18 Psalms

did not please himself; but, as it is written, V'CHERPOT CHORPECHA NAF'LU ALAI *(The reproaches of those who reproach You have fallen on me)*. [4] For as much as was written beforehand was written for our limudei kodesh, in order that through savlanut and through the nechamah of the Kitvei Hakodesh we might hold fast tikvah *(hope)*. [5] May the G-d of savlanut and of nechamah give you to live in harmony among yourselves in accordance with Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua,
[6] In order that with achdus of mind and voice you might give kavod to the Elohim and Avi of Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua.

[7] Therefore, treat each other as orchim ratzuy *(welcome guests)*, as Rebbe, Melech HaMoshiach welcomed you, to the kavod of Hashem *(glory of G-d)*. [8] For I declare that Moshiach has become Mesharet Bnei HaMilah *(Servant, Minister of the Circumcised)* for the sake of the Emes Hashem *(the truth of G-d)*, to confirm the havtachot given to the Avot, [9] And in order that the Goyim might give praise to Hashem for His chaninah *(mercy)*. As it is written, For this reason I will confess You among the Goyim and sing praises unto Your Name. [10] Furthermore it says, HARNINU GOYIM

(העולם) מיט זיין פאלק. (דברים לב, מג.) יא און ווידער:
vider un mg lb Devarim folk zain mit hooilem
again and 43 32 Deuteronomy people His with of the world

לויבט דעם האר (ג-ט), איר אלע אומות (העולם), און גיט אים
im git un hooilem umes ale ir G-t Har dem loibt
Him give and of the world nations all you G-d L-rd the praise

א שבח, אלע פעלקער. (תהלים קיז, א.) יב און ווידער ישעיהו זאגט:
zogt Yeshayah vider un a kiz Tehilim felker ale shvach a
says Yeshayah again and 1 117 Psalms nations all praise a

עס וועט זיין דערווארצל פון ישי, און דער, וואס שטייט אויף
oif shteit vos der un Yishai fun vortsel der zain vet es
up stands who this One and Yishai of root the be will there

צו הערשן איבער די אומות (העולם); צו אים וועלן די פעלקער
felker di velen im tsu hooilem umes di iber hershen tsu
nations the will Him on of the world nations the over reign to

האפן. (ישעיהו יא, י.) יג און דער ג-ט פון האפענונג זאל אייך
aich zol hofenung fun G-t der un i a yo Yeshayah hofn
you shall hope of G-d the and 10 1 11 Yeshayah hope

אנפילן מיט יעדער שמחה און שלום אינם גלויבן, כדי איר זאלט
zolt ir kedei gloiben inem sholem un simcha yeder mit onfilen
shall you so that believing in the peace and joy every with fill

זיין רייך אין דער האפענונג דורך דער גבורה פונם רוח הקודש.
Hakoidesh ruach funem gvure der durch hofenung der in raich zain
the Holy Spirit of the might the through hope the in rich be

יד מיינע ברידער, איך אליין בין בטוח וועגן אייך, אז איר
ir az aich vegen betuech bin alein ich brider maine
you that you about confident am myself I brothers my

זענט פול מיט גוטסקייט, אנגעפילט מיט יעדן וויסן, און זענט
zent un visen yedn mit ongefilt gutskeit mit ful zent
are and knowledge every with filled goodness with filled are

אימשטאנד צו זאגן שטראף רייד איינער דעם אנדערן. טו איך
ich andern dem einer reid shtrof zogen tsu imshtand
I other to the one words admonishing say to able

אבער האב געשריבן צו אייך, טיילווייז דרייסט, אזוי ווי אייך צו
tsu aich vi azoi dreist teilvaiz aich tsu geshriben hob ober
to you as so boldly partly you to written have however

דערמאנען דורך דעם חסד, וואס איז מיר געגעבן געווארן פון
fun gevoren gegeben mir iz vos chesed dem durch dermonen
from become given me is what grace that through remind

ה', טז צו זיין א קנעכט פונם משיח יהושע/ישוע צו די
di tsu Yeshua/Yehoshua Moshiach funem knecht a zain tsu Hashem
the to Yehoshua Moshiach of the servant a be to Hashem

אומות העולם, דינענדיק ווי א כהן אין דער בשורה טובה פון
fun toive besoire der in koyen a vi dinendik hooilem umes
of Good News the in kohen a as serving of the world nations

ה', כדי דאס קרבן פון די אומות העולם זאל ווערן
veren zol hooilem umes di fun korben dos kedei Hashem
become shall of the world nations the of sacrifice the so that Hashem

באווייליקט, געהייליקט דורך דעם רוח הקודש.
Hakoidesh ruach dem durch geheilikt bavilikt
the Holy Spirit the through holy acceptable

יז איך האב דעריבער עפעס, מיט וואס זיך צו באר‍ימען אינם
inem barimen tsu zich vos mit epes deriber hob ich
in the boast to myself which with something therefore have I

AMMO *(Rejoice, Goyim with His people)*. [11] And again, HALELU ES ADONOI KOL GOYIM SHABBECHUHU KOL HAUMMIM *(Baruch Hashem, Praise the L-rd, all you Goyim, and let all the peoples praise Him)*. [12] And again Yeshayah says, The SHORESH OF YISHAI *(the Root of Jesse)*, shall come forth, even the one who arises to rule the GOYIM; in him *(the Gentiles, the nations)* shall put their TIKVAH *(hope)*. [13] May the Elohei HaTikvah *(the G-d of hope)* fill you with simcha and shalom in believing, that you may overflow in tikvah *(hope)*, in the ko'ach *(power)* of the Ruach Hakodesh.

[14] Achim b'Moshiach of mine, I myself am convinced concerning you, that you yourselves too are full of yosher *(rectitude)*, full of da'as, able also to admonish one another. [15] But I wrote to you rather bluntly in this iggeret hakodesh in part as a way of reminding you, by virtue of the chesed *(unmerited favor, gift of grace)* given me from Hashem, [16] To be a mesharet *(minister, servant)* of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua to the Goyim, serving the Besuras HaGeulah of Hashem, administering with a kohen's avodas kodesh service the minchah offering to Hashem of the Goyim, that this offering might be acceptable, mekudash *(set apart as holy)* in the Ruach Hakodesh.

[17] Therefore I have this glorying in

משיח יהושע/ישוע , מיט די ענינים , וואס זענען שייך
shaich zenen vos inyonim di mit Yeshua/Yehoshua Moshiach
concerning are which issues the with Yehoshua Moshiach

ה׳ . יח וואָרום איך וועל מיך נישט אונטערשטעלן צו רעדן פון
fun reden tsu untershtelen nisht mich vel ich vorem Hashem
of speak to dare not myself will I because Hashem

עפעס אחוץ פון דעם, וואס משיח האט געווירקט דורך מיר,
mir durch gevirkt hot Moshiach vos dem fun achuts epes
me through worked has Moshiach which that of except anything

צו ברענגען די אומות העולם צו געהארכזאמקייט, אין ווארט און
un vort in gehorchzamkeit tsu hooilem umes di brengen tsu
and word in obedience to of the world nations the bring to

בפועל ממש , יט מיט דער גבורה פון אותות און מופתים, מיט דער
der mit mofsim un otot fun gvure der mit mamesh bepoiel
the with wonders and signs of might the with real deeds

גבורה פונם רוח הקודש , אזוי, אז איך האב פון ירושלים
Yerushalayim fun hob ich az azoi Hakoidesh ruach funem gvure
Jerusalem from have I that so the Holy Spirit from the might

און דער געגנט ארום ביז אילליריקיען אומעטום פולשטענדיק
fulshtendik umetum Illyricum biz arum gegent der un
fully everywhere Illyricum up to around region the and

אנגעזאגט די בשורה טובה פונם משיח ; כ פלייסנדיק מיך אזוי,
azoi mich flaisendik Moshiach funem toive besoire di ongezogt
so myself striving Moshiach of the Good News the announced

אנצוזאגן די בשורה טובה וואו משיחס נאמען איז נאך נישט
nisht noch iz nomen Moshiachs vu toive besoire di ontsuzogen
not yet is Name Moshiach's where Good News the to proclaim

געווען באקאנט, כדי איך זאל נישט בויען אויף אן אנדערנס
anderns an oif boien nisht zol ich kedei bakant geven
another's an upon build not shall I so that known become

יסוד , כא נאר ווי עס שטייט געשריבן: זיי , וועמען עס איז נישט
nisht iz es vemen zei geshriben shteit es vi nor yesod
not is it to whom they written stands it as but foundation

דערציילט געווארן וועגן אים, וועלן זען, און די , וואס האבן נישט
nisht hoben vos di un zen velen im vegen gevoren dertseilt
not have who the and see will him about been told

געהערט, וועלן פארשטיין . (ישעיהו נב, טו.)
tu nb Yeshayah farshtein velen gehert
15 52 Yeshayah understand will heard

כב צוליב וועלכן איך בין טאקע מערערע מאל געשטערט
geshtert mol merere take bin ich velchen tsulib
prevented times several actually am I which on account of

געווארן צו קומען צו אייך. כג אבער איצט, שוין נישט האבנדיק קיין
kein hobendik nisht shoin itst ober aich tsu kumen tsu gevoren
any having not at last now however you to come to become

ארט אין די דאזיקע מקומות און לעכצנדיק יארנלאנג צו קומען צו
tsu kumen tsu yornlang lechtsndik un mekoimes dozike di in ort
to come to for long years yearning and places these the in place

אייך, כד וועל איך צו אייך קומען, ווען איך וועל זיין אויפן וועג קיין
kein veg oifen zain vel ich ven kumen aich tsu ich vel aich
to way on the be will I when come you to I will you

שפאניען. ווארום איך האף אייך צו זען אויף דער דורכרייזע, און פון
fun un durchraize der oif zen tsu aich hof ich vorem Spain
by and journey this on see to you hope I because Spain

Moshiach Yehoshua
in reference to what
concerns G-d. [18] For I
will not presume to
say anything, except
of what Moshiach
has accomplished
through me for the
mishma'at of the peoples,
by word and deed,
[19] By the ko'ach of
otot u'moftim *(signs
and wonders)*, by the
power of the Ruach
Hakodesh; so that
from Yerushalayim
in a sweep round
to Illyricum, I have
preached the Besuras
HaGeulah Hashem,
[20] Thus making it my
hasagos *(aspiration)* to
preach the Besuras
HaGeulah where
Moshiach has not been
named, lest I build
on another's yesod
(foundation). [21] But, as
it is written, "Those
who had not been
told about Him will
see, and those who
had not heard shall
understand."

[22] For this reason I
have also regularly been
prevented from coming
to you. [23] But now, als
(since) I no longer have
scope in these regions
and have had a tshuka
(longing) to come to you
for many years, [24] When
I travel to Spain...For
I hope to see you as I
pass through and to be
sent on my way there

איך געשיקט צו ווערן דארטן אהין, ווען איך וועל מיך צום ערשט
aich geshikt tsu veren dorten ahin ven ich vel mich tsum ersht
you sent to be there there when I will myself to the first

אביסל זעטיקן פון אייך.
abisel zetiken fun aich
a little satisfy with you

כה איצט אבער פאר איך קיין ירושלים , צו דינען די קדושים .
itst ober far ich kein Yerushalayim tsu dinen di kedoishem
now however travel I to Jerusalem to serve the kedoishem

כו ווארום עס איז מאצעדאניע און אכאיא וואוילגעפעלן צו מאכן א
vorem es iz Macedonia un Achaia voilgefelen tsu machen a
because it is Macedonia and Achaia well pleased to make a

געמיינזאמע נדבה לטובת די ארעמע צווישן די קדושים
gemainzame nedove letoyves di oreme tsvishen di kedoishem
joint donation for the benefit the poor among the kedoishem

אין ירושלים . כז ווארום עס איז זיי וואוילגעפעלן, און זיי זענען
in Yerushalayim vorem es iz zei voilgefelen un zei zenen
in Jerusalem because it is them well pleased and they are

זייערע בעלי חוב . ווייל אויב די אומות העולם האבן א
zeiere ba'alei choiv vail oib di umes hooilem hoben a
their masters of debt because if the nations of the world have a

חלק אין זייערע רוחניותדיקע זאכן , זענען זיי מחייב זיי צו דינען
in cheilek zeiere ruchniesdike zachn zenen zei mechayev zei tsu dinen
in share their spiritual things are they obligated them to serve

אין גשמיותדיקע זאכן . כח דעריבער ווען איך וועל האבן געענדיקט דאס
in gashmiesdike zachn deriber ven ich vel hoben geendikt dos
in material things therefore when I will have completed the

דאזיקע, און האבנדיק פארחתמעט פאר זיי די דאזיקע פרוכט, וועל
dozike un hobendik farchasmet far zei di dozike frucht vel
these and having sealed for them the these fruit will

איך דורכרייזן אייער לאנד קיין שפאניען. כט און איך ווייס , אז
ich durchraisen eier land kein Spain un ich veis az
I journey through your land to Spain and I know that

קומענדיק צו אייך, וועל איך קומען מיט דער פולקייט פון משיחס
kumendik tsu aich vel ich kumen mit der fulkeit fun Moshiachs
coming to you will I come with the fullness of Moshiach's

ברכה .
broche
blessing

ל איך בעט אייך , אבער , ברידער, דורך אונדזער האר
ich bet aich ober brider durch undzer Har
I ask you however brothers through our L-rd

יהושע/ישוע המשיח און דורך דער ליבע פונם גייסט, אז
Yeshua/Yehoshua HaMoshiach un durch der libe funem Gaist az
Yehoshua the Moshiach and through the love of the Spirit that

איר זאלט מיטקעמפן מיט מיר אין אייערע תפילות פאר מיר צו ה' ,
ir zolt mitkemfn mit mir in eiere tfiles far mir tsu Hashem
you shall strive along with we in your prayers for me to Hashem

לא כדי איך זאל ניצול ווערן פון די ווידערשפעניקע אין יהודה ,
kedei ich zol nitsl veren fun di vidershpenike in Yehude
so that I shall to be saved from the rebellious in Yehudah

און אז מיין דינסט אין ירושלים זאל זיין אנגענעם צו די
un az main dinst in Yerushalayim zol zain ongenem tsu di
and that my service in Jerusalem shall be acceptable to the

by you, once I have had the full pleasure of being with you for a time.

25 But now I am traveling to Yerushalayim in avodas kodesh service to the Kedoshim *(Messianic Jews in Jerusalem)*. 26 For the kehillot of Moshiach *(Messianic congregations)* in Macedonia and Achaia *(Greece)* chose to make some tzedakah *(contribution)* for the aniyim *(poor)* among the Kedoshim in Yerushalayim. 27 For they chose to do so and owe them a choiv *(debt)*, for if the non-Jews have received a share in their spiritual affairs, they ought to minister to the Messianic Jews in material affairs. 28 When, therefore, I have completed this *(collection journey avodas kodesh service)* and sealed this p'ri *(fruit)* to them, I will go by way of you to Spain. 29 And I have da'as that when I come to you, I will come in the fullness of the Birkat HaMoshiach.

30 I appeal to you, Achim b'Moshiach, through Adoneinu Moshiach Yehoshua and the ahavas HaRuach Hakodesh, to contend with me in your tefillos to Hashem on my behalf, 31 that I might be delivered from those without mishma'at in Yehudah and my avodas kodesh service to Yerushalayim might be acceptable to the Kedoshim, 32 That I might come to you in simcha *(joy)* birtzon

קדושים ; לב כדי איך זאל קומען מיט שמחה צו אייך, אם ירצה
yirtsah im aich tsu simcha mit kumen zol ich kedei kedoishem
wills if you to joy with come shall I so that saints

ה׳ , און זיך אפרוען ביי אייך. לג און דער ג-ט פון שלום זאל
zol sholem fun G-t der un aich bai opruen zich un Hashem
shall peace of G-d the and you with rest up myself and Hashem

זיין מיט אייך אלעמען. אמן .
Omein alemen aich mit zain
Amen all you with be

טז

איך דערמאן צו אייך צום גוטן אונדזער שוועסטער
shvester undzer gutn tsum aich tsu dermon ich
sister in Moshiach our good to the you to remind I

פעבע , וועלכע איז אויך א שמשית אין דער קהלה פון
fun kehile der in shamashit a oich iz velche Phoebe
of kehile the in minister a also is who Phoebe

קענקרעא, ב כדי איר זאלט זי אזוי אויפנעמען אינם האר ווי עס
es vi Har inem oifnemen azoi zi zolt ir kedei Kenkrea
it as L-rd in the receive so her shall you so that Cenchreae

שטייט אָן פאר קדושים , אז איר זאלט איר העלפן אין אלעם , אין
in alem in helfen ir zolt ir az kedoishem far on shteit
in everything in help her shall you that kedoishem for on stands

וואס זי וועט אייך נאר ברויכן ; ווארום זי איז אויך געווען א
a geven oich iz zi vorem broichen nor aich vet zi vos
a been also had she because need just you will she whatever

העלפערין פאר פילע, און פאר מיר אליין .
alein mir far un file far helferin
myself me for and many for helper

ג גיט אפ שלום פריסקאן און אקווילאן, מיינע מיטארבעטער אינם
inem mitarbeter maine Aquilan un Priskan sholem op git
in the co-workers my Aquila and Prisca peace up give

משיח יהושע/ישוע , ד וועלכע האבן געלייגט זייער אייגענעם
eigenem zeier geleigt hoben velche Yeshua/Yehoshua Moshiach
own their lay down did who Yehoshua Moshiach

האלדז פאר מיין לעבן; וועמען נישט נאר איך בין דאנקבאר, נאר אויך
oich nor dankbar bin ich nor nisht vemen leben main far haldz
also but thankful am I only not whom life my for neck

אלע קהלות פון די אומות העולם ; ה און גיט אפ שלום דער קהלה
kehile der sholem op git un hooilem umes di fun kehiles ale
kehile the peace up give and of the world nations the of kehiles all

אין זייער הויז און גיט אפ שלום מיין געליבטן עפאנעטוס, וואס איז די
di iz vos Epanetus gelibtn main sholem op git un hoiz zeier in
the is who Epaenetus beloved my peace up give and house their in

ערשטע פרוכט צום משיח אין אזיען. ו גיט אפ שלום מרימען ,
Miryamen sholem op git Asia in Moshiach tsum frucht ershte
Miryam peace up give Asia in Moshiach to the fruit first

וועלכע האט פיל געארבעט פאר אייערטוועגן. ז גיט אפ שלום
sholem op git eiertvegen far gearbet fil hot velche
peace up give your sake for work much did who

אנדראניקוסן און יוניוסן , מיינע קרובים און מיינע מיטגעפאנגענע ,
mitgefangene maine un kroivim maine Yuniusn un Andronicusn
fellow prisoners my and relatives my Yunia and Andronicus

וועלכע זענען בארימט צווישן די שליחים , און זענען שוין געווען
geven shoin zenen un shlichim di tsvishen barimt zenen velche
were already are and Shlichim the among well known are who

Hashem *(in the will of G-d)* and be mutually refreshed by your hitkhabrut *(fellowship)* in the Messianic Chavurah.
33 V'Elohei HaShalom im kulechem. Omein. *(May the G-d of peace be with you all. Amen.)*

16 I recommend to you achoteinu *(our sister)* Phoebe, the Messianic Shammash of the kehillah in Cenchrea,
2 That you be mekarev *(welcome and treat well)* to her in Adoneinu, in a manner worthy of the Kedoshim and assist her in whatever matter she may have need of you. For she herself has also been patroness of many and of myself.

3 Drishat Shalom to Prisca and Aquila my fellow po'alim *(workers)* in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua,
4 Who performed an act of Messianic mesirat nefesh *(whole-hearted devotion to the cause of Moshiach, even at risk of life)* for my sake, and for whom not only I give thanks, but also kol kehillot of the Nations; 5 Also Drishat
Shalom to the kehillah *(congregation)* that meets in their house. Drishat Shalom to my beloved Epaenetus, who is the bikkurim *(firstfruits)* of Asia for
Moshiach. 6 Drishat Shalom to Miryam, who has labored much for you. 7 Drishat
Shalom to Andronicus and Junia, my kinsfolk and my fellow prisoners, who

אינם משיח פאר מיר. ח גיט אפ שלום אמפליאטוסן, מיין געליבטן
gelibtn main Ampliatusn sholem op git mir far Moshiach inem
beloved my Ampliatus peace up give me before Moshiach in the

אינם האר. ט גיט אפ שלום אורבאנוסן, אונדזער מיטארבעטער אינם
inem mitarbeter undzer Urbanusn sholem op git Har inem
in the co-worker our Urbanus peace up give L-rd in the

משיח , און מיין געליבטן סטאכיס. י גיט אפ שלום אפעלעסן,
Apellesn sholem op git Stachys gelibtn main un Moshiach
Apelles peace up give Stachys beloved my and Moshiach

דעם אויסגעפרואוווטן (מאמין) אינם משיח . גיט אפ שלום דעם
dem sholem op git Moshiach inem maimen oisgepruvten dem
the peace up give Moshiach in the believer putting to test the

הויזגעזינד פון אריסטאבולוס. יא גיט אפ שלום מיין קרוב העראדיאן.
Herodion korev main sholem op git Aristobulus fun hoizgezind
Herodion relative my peace up give Aristobulus of household

גיט אפ שלום די פון דעם הויזגעזינד פון נארציסוס, וואס זענען אינם
inem zenen vos Nartsisus fun hoizgezind dem fun di sholem op git
in the are who Narcissus of household the of the peace up give

האר. יב גיט אפ שלום טריפיינא און טריפאסא, וואס האבן שווער
shver hoben vos Trifosa un Trifeina sholem op git Har
hard did who Tryphosa and Tryphaena peace up give L-rd

געארבעט אינם האר. גיט אפ שלום די געליבטע פערסיס, וועלכע
velche Persis gelibte di sholem op git Har inem gearbet
who Persis beloved the peace up give L-rd in the work

האט זייער פיל געארבעט אינם האר. יג גיט אפ שלום רופוסן, דעם
dem Rufusn sholem op git Har inem gearbet fil zeier hot
the Rufus peace up give L-rd in the work much very did

אויסדערוויילטן אינם האר, און די מוטער זיינע און מיינע. יד גיט
git maine un zaine muter di un Har inem oisderveiltn
give mine and his mother the and L-rd in the chosen one

אפ שלום אסינקריטוסן, פלעגאנען, הערמעסן, פאטראבאסן, הערמאסן,
Hermasn Patrobasn Hermesn Flegon Asyncritusn sholem op
Hermas Patrobas Hermes Phlegon Asyncritus peace up

און די ברידער ביי זיי . טו גיט אפ שלום פילאלאגוסן און יוליאן,
Yulian un Philologus sholem op git zei bai brider di un
Julia and Philologus peace up give them with brothers the and

נערעאוסן און זיין שוועסטער, אויך אלימפאסן, און אלע הייליקע , וואס
vos heilike ale un Olympasn oich shvester zain un Nereusn
who kedoishem all and Olympas also sister his and Nereus

זענען מיט זיי . טז גיט אפ שלום איינער דעם אנדערן מיט א הייליקן
heiliken a mit andern dem einer sholem op git zei mit zenen
holy a with other the one peace up give them with are

קוש. אלע קהלות פונם משיח גיבן אייך אפ שלום .
sholem op aich giben Moshiach funem kehiles ale kush
peace up you give Moshiach of the kehiles all kiss

יז און איך בעט אייך, ברידער, אכטונג צו געבן אויף די , וואס
vos di oif geben tsu achtung brider aich bet ich un
who the on give to attention brothers you beg I and

מאכן אַן מחלוקת און מיכשולים להיפך צו דעם לערנען ,
lernen dem tsu lehepech michshoilem un machloikes on machen
teaching the to contrary stumbling blocks and dissensions on create

וואס איר זענט געלערנט געווארן; און מיידט זיי אויס. יח ווארום
vorem ois zei maidt un gevoren gelernt zent ir vos
because out them avoid and become taught have you which

are outstanding among Moshiach's shlichim, and also were in Moshiach before me. 8 Drishat Shalom to Ampliatus, my beloved chaver in Adoneinu. 9 Drishat Shalom to Urbanus, our fellow po'el *(worker)* in Moshiach, and my beloved Stachys. 10 Drishat Shalom to Apelles, approved in Moshiach. Drishat Shalom to those from the household of Aristobulus. 11 Drishat Shalom to Herodion, my kinsman. Drishat Shalom to those of the household of Narcissus who are in Adoneinu. 12 Drishat Shalom to Tryphaena and Tryphosa, who have worked hard in Adoneinu. Drishat Shalom to the beloved Persis, who has labored much in Adoneinu. 13 Drishat Shalom to Rufus the Bechir *(the Chosen one)* in Adoneinu; also his Em and mine. 14 Drishat Shalom to Asyncritus, Phlegon, Hermes, Patrobas, Hermas, and the Achim b'Moshiach with them. 15 Drishat Shalom to Philologus and Julia, Nereus and his achot; also Olympas and all the Kedoshim with them. 16 Greet one another with a neshikat hakodesh. All the Kehillot of Moshiach send you Drishat Shalom.

17 I appeal to you, Achim b'Moshiach, to look out for those who cause kitot *(sects)* and nisyonot *(temptations)* contrary to the Torah which you learned, and keep away from them. 18 For such people do not serve Rebbe, Melech

אזעלכע מענטשן דינען נישט אונדזער האר משיח , נאר זייער אייגענעם
eigenem zeier nor Moshiach Har undzer nisht dinen mentshn azelche
own their but Moshiach L-rd our not serve men such

בויך ; און דורך שיינע און גלאטע רייד פארפירן זיי די
di zei farfiren reid glate un sheine durch un boich
the they mislead words smooth and beautiful through and stomach

הערצער פון די פשוטע מענטשן. יט וואָרום אייער געהארכזאמקייט
gehorchzamkeit eier vorem mentshn poshete di fun hertser
obedience your because people simple the of hearts

איז אלעמען באקאנט . דעריבער פריי איך מיך איבער אייך; נאר
nor aich iber mich ich frei deriber bakant alemen iz
but you over me I rejoice therefore gone abroad everyone is

איך וויל , אז איר זאלט זיין חכמים וואס שייך דעם גוטן און
un gutn dem shaich vos chachomim zain zolt ir az vil ich
and good the relates to what wise ones be shall you that want I

תמימים וואס שייך דעם שלעכטן. כ און דער ג-ט פון שלום וועט אין
in vet sholem fun G-t der un shlechtn dem shaich vos temimim
in will peace of G-d the and evil the relates to what naive

גיכן צעטרעטן דעם שׂטן אונטער אייערע פיס. זאל דער חסד
chesed der zol fis eiere unter Satan dem tsetreten gichn
grace the may feet your under Satan the trample a short time

פון אונדזער האר יהושע/ישוע המשיח זיין מיט אייך אלעמען.
alemen aich mit zain HaMoshiach Yeshua/Yehoshua Har undzer fun
all you with be the Moshiach Yehoshua L-rd our of

כא טימאטעוס, מיין מיטארבעטער, און לוקיוס און יאזאן און
un Yason un Lukius un mitarbeter main Timotiyos
and Jason and Lucius and co-worker my Timothy

סאסיפאטער, מיינע קרובים , גיבן אייך אפ שלום . כב איך, טערציוס,
Tertius ich sholem op aich giben kroivim maine Sosipater
Tertius I peace up you give relatives my Sosipater

דער שרייבער פון דעם בריוו, גיב אייך אפ שלום אינם האר. כג גאיוס,
Gaius Har inem sholem op aich gib briv dem fun shraiber der
Gaius L-rd in the peace up you give letter this of scribe the

וועמעס גאסטפריינדשאפט איך און די גאנצע קהלה געניסן, גיט אייך
aich git genisn kehile gantse di un ich gastfreindshaft vemes
you give enjoy kehile whole the and I hospitality whose

אפ שלום . עראסטוס, דער שאצמייסטער פון דער שטאט, און קווארטוס
Quartus un shtot der fun shatsmaister der Erastus sholem op
Quartus and city the of treasurer the Erastus peace up

דער ברודער, גיבן אייך אפ שלום . כד דער חסד פון אונדזער האר
Har undzer fun chesed der sholem op aich giben bruder der
L-rd our of grace the peace up you give brother the

יהושע/ישוע המשיח זאל זיין מיט אייך אלעמען. אמן .
Omein alemen aich mit zain zol HaMoshiach Yeshua/Yehoshua
Amen all you with be shall the Moshiach Yehoshua

כה צו אים אבער , וואס קען אייך שטארקן לויט מיין בשורה
besoire main loit shtarken aich ken vos ober im tsu
News my according to strengthen you can who however him to

טובה און דאס דרשענען פון יהושע/ישוע המשיחן , לויט
loit HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua fun darshenen dos un toive
according to the Moshiach Yehoshua of preaching the and Good

דער אנטפלעקונג פון דעם סוד , וואס איז געווען פארבארגן פון
fun farborgen geven iz vos sod dem fun antplekung der
from hidden was is which mystery the of revelation the

HaMoshiach Adoneinu but
their own appetites, and
through smooth loshon and
fine sounding words they
deceive the levavot of the
unsuspecting. [19] For your
mishma'at has become known
to all. So I have simcha
over you, but want you to
be chachamim regarding
what is HaTov and innocent
regarding what is HaRah.
[20] And Elohei HaShalom will
soon crush HaSatan under
your feet. Chesed Adoneinu
Moshiach Yehoshua yi'heyeh
immachem *(The unmerited
favor, mercy and grace of
Adoneinu Moshiach Yehoshua be
with you)*.

[21] Timotiyos my fellow
po'el sends Drishat Shalom
to you; also Lucius, Jason,
and Sosipater, my kinsmen.
[22] I, Tertius, who have
written the iggeret, send
Drishat Shalom to you in
Adoneinu. [23] Gaius, who
is host to me and to the
whole kehillah sends Drishat
Shalom to you. Erastus,
the city treasurer, sends
Drishat Shalom to you,
also the Ach b'Moshiach,
Quartus. [[24] The chen v'chesed
of Adoneinu Moshiach
Yehoshua be with you all.
Omein.]

[25] To him who is able
to establish you by my
Besuras HaGeulah, and the
hachrazah *(proclamation,
kerygma)* of Moshiach
Yehoshua, in the hisgalus
haSod concealed for long
ages, [26] but now made

אייביקע צייטן אָן , [כו] איז אבער איצט נתגלה געווארן, און
un gevoren nisgale itst ober iz on tsaitn eibike
and become revealed now however is onwards times eternal

דורך די שריפטן פון די נביאים אויף באפעל פונם אייביקן ג-ט
G-t eibikn funem bafel oif neviim di fun shriftn di durch
G-d eternal by the command on prophets the of scriptures the through

באקאנט געמאכט צו אלע פעלקער צו דער געהארכזאמקייט פון דער
der fun gehorchzamkeit der tsu felker ale tsu gemacht bakant
the of obedience the to nations all to made known

אמונה; [כז] צו ה׳ דעם איינציקן חכם זאל זיין כבוד דורך
durch koved zain zol chochem eintsikn dem Hashem tsu emune
through glory be shall wise one only the Hashem to faith

יהושע/ישוע המשיחן לעלמי עולמים ! אמן .
Omein olamim lolmei HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua
Amen and ever forever the Moshiach Yehoshua

manifest and through Ketuvim Nevu'iyim, in accordance with the mitzvoh of the Elohei Olam *(the Eternal G-d)*, made known for the mishma'at *(obedience)* of emunah for kol haGoyim,
[27] to the only Elohim heChacham *(only wise G-d)*, lo HaKavod b'Moshiach Yehoshua leolemei olemim. Omein.

דער ערשטער בריוו
פון דעם שליח פּוילוס
צו די קארינטער

1 Corinthians

א פּוילוס, בארופן צו זיין א שליח פון יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua fun Shliach a zain tsu barufen Poylos
Yehoshua of Shliach a be to called Paul

המשיח , דורך ה'ס רצון, און סאסטענעס, דער
der Sostenes un rotsn Hashems durch HaMoshiach
the Sosthenes and will Hashem's through the Moshiach

ברודער, ב צו דער קהלה פון ה' , וועלכע איז אין קארינט, צו
tsu Korint in iz velche Hashem fun kehile der tsu bruder
to Corinth in is which Hashem of kehile the to brother

די געהייליקטע אינם משיח יהושע/ישוע , צו די בארופענע
barufene di tsu Yeshua/Yehoshua Moshiach inem geheilikte di
called the to Yehoshua Moshiach in the sanctified the

קדושים , צוזאמען מיט אלע, וואס רופן אָן דעם נאמען פון אונדזער
undzer fun nomen dem on rufen vos ale mit tsuzamen kedoishem
our of Name the on call who all with together holy ones

האר יהושע/ישוע המשיח אויף יעדן ארט, זייער (האר) און
un Har zeier ort yedn oif HaMoshiach Yeshua/Yehoshua Har
and L-rd their place every at the Moshiach Yehoshua L-rd

אונדזערער; ג חסד צו אייך און שלום פון ג-ט, אונדזער פאטער, און
un foter undzer G-t fun sholem un aich tsu chesed undzerer
and Father our G-d from peace and you to grace ours

פון דעם האר יהושע/ישוע המשיח .
HaMoshiach Yeshua/Yehoshua Har dem fun
the Moshiach Yehoshua L-rd the of

ד איך דאנק ה' תמיד פאר אייך, פאר דעם חסד פון ה' ,
Hashem fun chesed dem far aich far tomed Hashem dank ich
Hashem of grace the for you for always Hashem thank I

וואס איז אייך געגעבן געווארן אינם משיח יהושע/ישוע ;
Yeshua/Yehoshua Moshiach inem gevoren gegeben aich iz vos
Yehoshua Moshiach in the been given to you has which

ה אז אין אלעם זענט איר רייך געווארן אין אים, אין יעדן ווארט
vort yedn in im in gevoren raich ir zent alem in az
word every in Him in become rich you are everything in that

און אין יעדן וויסן ; ו לויט ווי דאס עדות זאגן פונם
funem zogen eides dos vi loit visen yedn in un
of the say witness this as according to knowledge all in and

משיח האט זיך געגרונטפעסטיקט אין אייך; ז אזוי, אז איר זענט
zent ir az azoi aich in gegruntfestikt zich hot Moshiach
are you that so you in establish firmly itself did Moshiach

נישט הינטערשטעליק געבליבן אין קיין שום מתנה ; ווארטנדיק אויף
oif vartendik matone shum kein in gebliben hintershtelik nisht
on waiting gift kind of any in remain behind not

דער אנטפּלעקונג פונם האר אונדזערן יהושע/ישוע המשיח ,
HaMoshiach Yeshua/Yehoshua undzern Har funem antplekung der
the Moshiach Yehoshua our L-rd of the revelation the

1 From Sha'ul, given the kri'ah *(call)* of Hashem and summoned to be a Shliach of Rebbe, Melech HaMoshiach birtzon Hashem; and from Sosthenes the Ach b'Moshiach.
2 To the Kehillah *(congregation)*
of Hashem existing in Corinth, to the ones having been set apart unto kedushah *(holiness)* in Rebbe, Melech HaMoshiach, given the kri'ah to be Kedoshim, with all the ones who in every place call on the name of Adoneinu, theirs and ours, Rebbe, Melech HaMoshiach
Yehoshua. 3 Chen v'Chesed
Hashem and Shalom from Elohim Avinu and Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua.

4 Modeh Ani *(I give thanks)*
to my G-d always concerning you for the Chen v'Chesed Hashem having been given to you in Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua, 5 That
in everything you were enriched in Moshiach in all expression and kol da'as *(all*
knowledge), 6 Even as the edut
(testimony) of Rebbe, Melech HaMoshiach was confirmed
in you, 7 So that you are
not lacking in any matnat Elohim, awaiting the hisgalus *(revelation)* of Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach
Yehoshua, 8 Who also with

ח וועלכער וועט אייך אויך גרונטפעסטיקן ביז צו סוף, (כדי איר
ir kedei sof tsu biz gruntfestiken oich aich vet velcher
you so that end to the till establish firmly also you will who

זאלט זיין) אומשולדיק אין דעם טאג פון אונדזער האר יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua Har undzer fun tog dem in umshuldik zain zolt
Yehoshua L-rd our of day the in innocent be shall

המשיח . ט יא, ה׳ איז געטריי, דורך וועמען איר זענט
zent ir vemen durch getrai iz Hashem yo HaMoshiach
have you Whom through faithful is Hashem yes the Moshiach

גערופן געווארן צו דער חברותאשאפט פון זיין זון יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua zun zain fun chavruseshaft der tsu gevoren gerufen
Yehoshua Son His of fellowship the to become called

המשיח דעם האר אונדזערן.
undzern Har dem HaMoshiach
our L-rd the the Moshiach

י איך בעט אייך אבער , ברידער, דורך דעם נאמען פון אונדזער
undzer fun nomen dem durch brider ober aich bet ich
our of Name the by brothers however you ask I

האר יהושע/ישוע המשיח , אז איר זאלט אלע רעדן (איינס
eins reden ale zolt ir az HaMoshiach Yeshua/Yehoshua Har
one speak all shall you that the Moshiach Yehoshua L-rd

און) דאס זעלביקע, און אז עס זאלן נישט זיין צווישן אייך קיין
kein aich tsvishen zain nisht zolen es az un zelbike dos un
any you among be not shall there that and same the and

מחלוקת ; נאר אז איר זאלט זיין באפעסטיקט אין דעם זעלביקן זין
zin zelbikn dem in bafestikt zain zolt ir az nor machloikes
mind same the in fortified be shall you that but quarrels

און אין דער זעלביקער מחשבה . יא ווארום וועגן אייך, ברידער, בין
bin brider aich vegen vorem machshove zelbiker der in un
am brothers you about because thought same the in and

איך געוואר געווארן דורך כלאעס (בני בית), אז עס זענען דא
do zenen es az beis bnei Chloes durch gevoren gevor ich
here are there that house sons of Chloes through become aware I

שטרייטיקייטן ביי אייך. יב און איך זאג דאס, ווייל יעדער איינער פון
fun einer yeder vail dos zog ich un aich bai shtraitikeitn
of one every because this say I and you with disagreements

אייך זאגט: איך בין פון פולוסן (ד.ה. פולוס איז מיין רבי אא״וו.); און
un aa□v Rebbe main iz Poylos h d Poylosn fun bin ich zogt aich
and etc Rebbe my is Paul e i Paul of am I says you

איך פון אפאלאסן; און איך פון כיפא; און איך פון דעם משיח . יג צי איז
iz tsi Moshiach dem fun ich un Kefa fun ich un Apollosn fun ich
is Moshiach the of I and Kefa of I and Apollos of I

דען דער משיח צעטיילט געווארן? איז פולוס פאר אייך אויפגעהאנגען
oifgehongen aich far Poylos iz gevoren tseteilt Moshiach der den
hung up you for Paul is become divided Moshiach the then

אויף דער בוים געווארן? אדער זענט איר געטובלט געווארן אין דער
der in gevoren getoivelt ir zent oder gevoren boim der oif
the in become immersed you are or become tree the on

מקווה אין דעם נאמען פון פולוסן? יד איך דאנק ה׳ , וואס איך האב
hob ich vos Hashem dank ich Poylosn fun nomen dem in mikveh
had I that Hashem thank I Paul of name the in mikveh

קיינעם פון אייך נישט טובל געווען אין א מקווה אחוץ קריספוסן
Krispusn achuts mikveh a in geven toivel nisht aich fun keinem
Crispus except mikveh a in did immerse not you of anyone

chizzuk *(strengthening)* will confirm you ad es Ketz *(until the time of the End)*, unreprovable in the Yom Hashem, the Yom Adoneinu, Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua. 9 Ne'eman *(faithful)* is Hashem through whom you were called into the chavurah *(company, fellowship, society)* of His Zun fun der Oybershter Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu.

10 Now I exhort you, Achim b'Moshiach, b'Shem Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, that you all speak the same thing and that there not be among you machlokot *(divisions of dissension)*, but that you may have achdus *(unity)* in the same mind and in the same way of thinking. 11 For it was made clear to me about you, Achim b'Moshiach of mine, by the ones of Chloe, that there is merivah *(strife)* among you. 12 Now I say this, because each of you says, “I am of Sha'ul,” or, “I am of Apollos,” or “I am of Kefa,” or “I am of Rebbe, Melech HaMoshiach!” 13 Has Moshiach been divided? Surely Sha'ul was not for you the one talui al HaEtz *(being hanged on the Tree)*? Surely it was not in the name of Sha'ul that the Moshiach’s tevilah in the mikveh mayim was given to you? 14 Modeh Ani Hashem that to not one of you I gave Moshiach’s tevilah, except Crispus and Gaius, 15 Lest anyone should say that in

און גאיוסן; [טו] כדי קיינער זאל נישט זאגן , אז איר זענט געטובלט
getoivelt zent ir az zogen nisht zol keiner kedei Gaiusn un
immersed are you that say not shall anyone so that Gaius and

געווארן אין דער מקווה אין מיין נאמען. [טז] און איך האב אויך געטובלט
getoivelt oich hob ich un nomen main in mikveh der in gevoren
immersed also have I and name my in mikveh the in become

אין דער מקווה די בני בית פון סטעפאנאסן; ווייטער ווייס איך
ich veis vaiter Stefanasn fun beis bnei di mikveh der in
I know further Stephanas of house sons of the mikveh the in

נישט, צי איך האב טובל געווען אין דער מקווה עמיצן אנדערש.
andersh emitsn mikveh der in geven toivel hob ich tsi nisht
else anyone mikveh the in did immerse have I if not

[יז] ווארום דער משיח האט מיך נישט געשיקט טובל צו זיין אין
in zain tsu toivel geshikt nisht mich hot Moshiach der vorem
in be to immerse sent not me has Moshiach the because

א מקווה , נאר אנצוזאגן די גוטע בשורה; נישט מיט קיין געקליגלט
gekligt kein mit nisht besoire gute di ontsuzogen nor mikveh a
clever any with not News Good the to proclaim but mikveh a

ווארט, כדי משיחס בוים זאל נישט אנטקרעפטיקט ווערן .
veren antkreftikt nisht zol boim Moshiachs kedei vort
become powerless not should tree Moshiach's so that word

[יח] ווארום דאס ווארט פונם בוים
boim funem vort dos vorem
tree of the word the because

איז נארישקייט צו די , וועלכע
velche di tsu narishkeit iz
who the to foolishness is

ווערן פארלוירן; פאר אונדז אבער ,
ober undz far farloiren veren
however us for lost are

וואס ווערן געראטעוועט, איז עס
es iz geratevet veren vos
it is saved are who

ה׳ס גבורה. [יט] ווארום עס שטייט
shteit es vorem gvure Hashems
stands it because might Hashem's

געשריבן:
geshriben
written

איך וועל צונישט מאכן די חכמה פון די חכמים ,
chachomim di fun chochme di machen tsunisht vel ich
wise ones the of wisdom the make negate will I

און וועל פארווארפן דעם פארשטאנד פון די פארשטאנדיקע.
farshtandike di fun farshtand dem farvarfen vel un
wise the of understanding the reject will and

(ישעיהו כט, יד.)
id cht Yeshayah
14 29 Yeshayah

[כ] וואו איז דער חכם ? וואו דער סופר? וואו דער בעל
bal der vu sofer der vu chochem der iz vu
master of the where scribe the where wise one the is where

וויכוח פון דער דאזיקער וועלט? צי האט דען ה׳ נישט צו נאר
nar tsu nisht Hashem den hot tsi velt doziker der fun vikuech
foolish to not Hashem then did or world this the of dispute

my name you were given the Moshiach's tevilah. [16] Now I gave Moshiach's tevilah also to Stephanas' household; as to the rest, I do not know if I gave Moshiach's tevilah to anyone else. [17] For Moshiach did not send me to give Moshiach's tevilah in the mikveh mayim, but to preach the Besuras HaGeulah, not by means of the lomdes *(cleverness, erudition)* of the rhetoric of Bnei Adam, lest the gevurah *(power)* of HaEtz HaKelalat Hashem *(the Tree of the Curse of G-d)* of Rebbe, Melech HaMoshiach be buttel *(cancelled out)*.

[18] For the darshenen of HaEtz HaKelalat Hashem *(the Tree of the Curse of G-d)* is narrishkait to the ones perishing. But to us who are being delivered in Yeshu'at Eloheinu, it is the gevurat Hashem *(the power of G-d)*. [19] For it has been written, I will destroy CHOCHMAT CHACHAMAV *(the wisdom of the wise ones)* U'VINAT NEVONAV *(and the intelligence of the intelligent)* I will set aside. [20] Where is the chacham *(wise man)*? Where is the sofer *(scribe)* of the yeshiva, where is the talmid chacham? Where is the philosophical debater of the Olam Hazeh? Did not Hashem make the so-called chochmah *(wisdom)* of the Olam Hazeh to look like narrishkait? [21] For, als *(since)* — and this was by the chochmah of Hashem — the Olam Hazeh did not by its chochmah have da'as of Hashem, G-d was pleased through the

[כא] ווארום אזוי ווי אין דער חכמה געמאכט די חכמה פון דער וועלט?
chochme der in azoivi vorem velt der fun chochme di gemacht
wisdom the in since because world the of wisdom the made

פון ה׳ האט די וועלט נישט דערקענט ה׳ דורך חכמה,
chochme durch Hashem derkent nisht velt di hot Hashem fun
wisdom through Hashem recognize not world the did Hashem of

האט ה׳ באווויליקט דורך דער נארישקייט פון דרשענען צו
tsu darshenen fun narishkeit der durch bavilikt Hashem hot
to preaching of foolishness the through grant Hashem did

ראטעווען די, וואס גלויבן. [כב] און בעת יידן פארלאנגען אותות און
un otot farlangen Yidn beis un gloiben vos di rateven
and signs request Jews while and believe who the save

גריכן זוכן חכמה, [כג] רופן מיר אויס א משיח אויפגעהאנגען אויף
oif oifgehongen Moshiach a ois mir rufen chochme zuchen Greeks
on hanged up Moshiach a out we call wisdom seek Greeks

דער בוים, פאר יידן טאקע א מיכשול, און פאר גריכן א נארישקייט;
narishkeit a Greeks far un michshol a take Yidn far boim der
foolishness a Greeks for and stumbling a actually Jews for tree the

[כד] אבער פאר די גערופענע אליין, סאי יידן סאי גריכן,
Greeks sai Yidn sai alein gerufene di far ober
Greeks or Jews whether themselves called ones the for however

משיח די גבורה פון ה׳ און די חכמה פון ה׳. [כה] וויל
vail Hashem fun chochme di un Hashem fun gvure di Moshiach
because Hashem of wisdom the and Hashem of might the Moshiach

ה׳ס נארישקייט איז קליגער ווי מענטשן; און ה׳ס שוואכקייט
shvachkeit Hashems un mentshn vi kliger iz narishkeit Hashems
weakness Hashem's and men than wiser is foolishness Hashem's

שטארקער ווי מענטשן.
mentshn vi shtarker
men than stronger

[כו] ווארום איר זעט (דאך) אייער בארופונג, ברידער,
brider barufung eier doch zet ir vorem
brothers calling your after all see you because

אז עס איז נישטא (צווישן אייך) קיין סך חכמים
chachomim sach kein aich tsvishen nishto iz es az
wise ones many any you among there is not is it that

לויט דעם פלייש, נישט פיל מעכטיקע, נישט פיל
fil nisht mechtike fil nisht fleish dem loit
many not powerful many not flesh the according to

איידעלע; [כז] נאר די נארישע זאכן פון דער וועלט האט ג-ט
G-t hot velt der fun zachn narishe di nor eidele
G-d did world the of things foolish the only genteel

אויסדערוויילט, כדי צו פארשעמען די חכמים; און די
di un chachomim di farshemen tsu kedei oisderveilt
the and wise ones the shame to so that choose

שוואכע זאכן פון דער וועלט האט ה׳ אויסדערוויילט,
oisderveilt Hashem hot velt der fun zachn shvache
choose Hashem did world the of things weak

כדי צו פארשעמען די שטארקע; [כח] און דאס נישט
nisht dos un shtarke di farshemen tsu kedei
non the and strong the shame to so that

איידעלע פון דער וועלט, און דאס פאראכטעטע האט ה׳
Hashem hot farachtete dos un velt der fun eidele
Hashem did despised the and world the of genteel

"sichlut" *(foolishness)* of the Hachrazah *(Proclamation, Kerygma, Preaching)* of the Besuras HaGeulah to save the ma'aminim *(believers)*. [22] Yehudim ask for otot *(signs)* and Yevanim *(Greeks)* seek chochmah, [23] But, we proclaim Moshiach and nivlato al haEtz *(his body on the Tree)*: to Jews, a michshol; to Goyim, narrishkait *(foolishness)*. [24] Yet, to those whom Hashem has given the kri'ah and summoned, to HaKeru'im *(to the Called Ones)*, both to Yehudim and to Yevanim Rebbe, Melech HaMoshiach, the Gevurat Hashem and the Chochmat Hashem. [25] For the so-called "sichlut" *(foolishness)* of Hashem has more chochmah than Bnei Adam, and the "weakness" of G-d has more koach *(power)* than Bnei Adam.

[26] For you see your kri'ah *(call)*, Achim b'Moshiach, what you were, that not many of you were chachamim *(wise ones)* by the standards of Bnei Adam, not many ba'alei hashpa'ah *(people of influence)*, not many ba'alei zchus *(privileged)*. [27] But Hashem in His bechirah *(selection)* chose the things of sichlut *(foolishness)*, that He might bring the chachamim to bushah *(shame)*; and Hashem in His bechirah *(selection)* chose the things of weakness that He might bring the strong to bushah *(shame)*. [28] And those of the Olam Hazeh without mishpochah atzilah *(noble birth)* and

אויסדערוויילט, אפילו דאס, וואס איז נישט, כדי מבטל
oisderveilt afile dos vos iz nisht kedei mevatl
choose even that which is not so that nullify

צו זיין דאס, וואס איז יא ; [כט] אזוי, אז קיין בשר
tsu zain dos vos iz yo azoi az kein basar
to be that which is indeed so that any flesh

(ודם) זאל זיך נישט בארימען פאר ה׳ . [ל] פון
v'dam zol zich nisht barimen far Hashem fun
and blood shall itself not boast before Hashem from

אים אבער זענט איר אינם משיח יהושע/ישוע ,
im ober zent ir inem Moshiach Yeshua/Yehoshua
Him however are you in the Moshiach Yehoshua

וועלכער איז פאר אונדז געווארן חכמה פון ה׳ , און
velcher iz far undz gevoren chochme fun Hashem un
who did for us become wisdom of Hashem and

צדקות און קדושה , און גאולה ; [לא] כדי ,
tsedokes un kedushe un geule kedei
righteousness and holiness and redemption so that

ווי עס שטייט געשריבן: ווער עס בארימט זיך , דער
vi es shteit geshriben ver es barimt zich der
as it stands written who it boasts himself that

זאל זיך בארימען אינם האר (ג-ט). (ירמיהו ט,
zol zich barimen inem Har G-t Yirmeyah t
should himself boast in the L-rd G-d Yirmeyah 9

כג.)
chg
23

those which are hanivzim *(the despised)* Hashem chose, choosing the things that are not, in order to bring to naught the things that are.
29 His tachlis *(purpose)* is that no basar *(fallen humanity sold under the power of slave master Chet Kadmon, Original Sin)* may boast before Hashem.
30 But you are of Hashem in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua who became to us chochmah *(wisdom)* from Hashem, our Tzidkanut *(Righteousness)* and our Kedushah *(Holiness)* and our Geulah LaOlam *(Redemption to the world)*, 31 Al menat *(in order that)*, as it has been written, YITHALLEL HAMITHALLEL B'HASHEM *(The one boasting let him boast in the L-rd)*.

ב און איך, ברידער, קומענדיק צו אייך, בין נישט געקומען
un ich brider kumendik tsu aich bin nisht gekumen
and I brothers coming to you did not come

מיט הויכער מליצה אדער חכמה , אייך אנצוזאגן דאס
mit hoicher melitse oder chochme aich ontsuzogen dos
with high rhetoric or wisdom you to proclaim the

עדות פון ה׳ . [ב] ווארום איך האב מיר פארגענומען
eides fun Hashem vorem ich hob mir forgenumen
testimony of Hashem because I have myself resolved

גארנישט צו וויסן צווישן אייך, אחוץ יהושע/ישוע
gornisht tsu visen tsvishen aich achuts Yeshua/Yehoshua
nothing to know among you except Yehoshua

המשיחן , און אים אלס אויפגעהאנגען אויף דער בוים. [ג] און
HaMoshiachn un im als oifgehongen oif der boim un
the Moshiach and him as hung up on the tree and

בין געווען ביי אייך אין שלאפקייט און אין פורכט און אין גרויס
bin geven bai aich in shlafkeit un in forcht un in grois
am was with you in weakness and in fear and in great

ציטערניש. [ד] און דאס ווארט מיינס און מיין דרשענען זענען
tsiterenish un dos vort mains un main darshenen zenen
trembling and this word my and my preaching have

נישט געווען מיט איבערעדנדיקע ווערטער פון חכמה , נאר
nisht geven mit iberredendike verter fun chochme nor
not been with persuasive words of wisdom but

מיט דערוויזונג פון גייסט און גבורה, [ה] כדי אייער אמונה זאל
mit dervaizung fun Gaist un gvure kedei eier emune zol
with proof of Spirit and power so that your faith shall

2 When I came to you, Achim b'Moshiach, I did not come preaching and announcing to you the sod Hashem *(mystery of G-d)* as a ba'al melitzot *(rhetorician, fine talker)* or in the excellence of chochmah.
2 For I made the decision not to have da'as of anything among you except Moshiach and nivlato al haEtz *(his body — gufa, bar-minen — on the Boim [Yiddish for tree])*. 3 And I came to you in weakness and in yir'at Shomayim and in fear and in much trembling I was with you, 4 And my speech and my hachrazah *(proclamation, kyrygma, preaching)* to you of the Besuras HaGeulah of Hashem was not in persuasive words but in the demonstration of the Ruach Hakodesh and the gevurat Hashem *(power of G-d)*,

נישט זיין אין מענטשלעכער חכמה , נאר אין דער גבורה פון
fun gvure der in nor chochme mentshlecher in zain nisht
of power the in but wisdom human in be not

ה׳ .
Hashem
Hashem

ו חכמה אבער רעדן מיר צווישן די שלמותדיקע, דאך נישט די
di nisht doch shleymesdike di tsvishen mir reden ober chochme
the not yet perfection the among we speak however wisdom

חכמה פון עולם הזה , אויך נישט פון די מושלים פון דער דאזיקער
doziker der fun moshlim di fun nisht oich hazeh oilem fun chochme
this one the of rulers the of not also the this world of wisdom

וועלט, וועלכע ווערן פארלוירן; ז נאר מיר רעדן די חכמה פון ה׳
Hashem fun chochme di reden mir nor farloiren veren velche velt
Hashem of wisdom the speak we but lost become who world

אין א סוד , די פארבארגענע (חכמה), וועלכע ה׳ האט פון
fun hot Hashem velche chochme farborgene di sod a in
from has Hashem which wisdom concealed the mystery a in

פארצייטנס פאראויסבאשטימט פאר אונדזער כבוד וועגן; ח וואס קיינער
keiner vos vegen koved undzer far foroisbashtimt fartsaitens
anyone which sake glory our for predetermined long ago

פון די מושלים פון דער דאזיקער וועלט האט זי נישט געקענט; ווייל
vail gekent nisht zi hot velt doziker der fun moshlim di fun
because known not it has world this one the of rulers the of

וואלטן זיי זי יא געקענט, וואלטן זיי נישט אויפגעהאנגען אויף דער
der oif oifgehongen nisht zei volten gekent yo zi zei volten
the on hung up not they would known yes it they would

בוים דעם האר פון כבוד; ט נאר ווי עס שטייט געשריבן:
geshriben shteit es vi nor koved fun Har dem boim
written stands it as but glory of L-rd the tree

וואס אויג האט נישט געזען,
gezen nisht hot oig vos
seen not has eye what

און אויער האט נישט געהערט,
gehert nisht hot oier un
heard not has ear and

און עס איז נישט געקומען אויף א מענטשנס הארצן,
hartsn mentshns a oif gekumen nisht iz es un
heart man's a on come not is it and

דאס האט ה׳ צוגעגרייט פאר די , וועלכע האבן אים ליב.
lib im hoben velche di far tsugegreit Hashem hot dos
love him have which the for prepared Hashem has this

(ישעיהו סד, ג.)
g sd Yeshayah
3 64 Yeshayah

י צו אונדז אבער האט ה׳ עס אנטפלעקט דורך זיין גייסט;
Gaist zain durch antplekt es Hashem hot ober undz tsu
Spirit His through revealed it Hashem did however us to

ווארום דער גייסט פארשט אלץ אויס, אפילו די טיפענישן פון
fun tifenishn di afile ois alts forsht Gaist der vorem
of depths the even out everything searches Spirit the because

ה׳ . יא ווארום ווער צווישן מענטשן ווייסט וואס (עס טוט זיך) אין
in zich tut es vos veist mentshn tsvishen ver vorem Hashem
in itself does it what knows men among who because Hashem

5 That the emunah *(faith)* of you may not be in the [Olam Hazeh] "chochmah" of Bnei Adam, but in the gevurat Hashem.

6 But we do speak chochmah *(wisdom)* to the man who is mevugar *(mature, grown up)*, to those with mature ruchaniyut *(spirituality in Rebbe, Melech HaMoshiach)*, yet, it is a chochmah *(wisdom)* not of the Olam Hazeh, neither of the rulers of the Olam Hazeh, the ones being brought to naught. 7 But we speak the chochmah of Hashem in a hidden sod *(mystery)*, which was nigzar merosh *(determined from the beginning, preordained, predestined, decided beforehand)* by Hashem lifnei yemei haOlam *(before the days of eternity)* for our kavod *(glory)*; 8 A chochmah which not one of the rulers of the Olam Hazeh has known, for, if they had had da'as, they would not have made talui al HaEtz HaKelalat Hashem *(being hanged on the Tree of the Curse of G-d)* the Adon HaKavod. 9 But even as it has been written, Things which no eye has seen and LO SHAMU *(they had not heard)* nor did it come up into the heart of Bnei Adam, the things G-d prepared for the ones who have ahavah for him. 10 But Hashem has made the hitgalut haSod *(the revelation of the mystery)* to us of these things through the Ruach Hakodesh; for the Ruach Hakodesh searches all things, even the deep

א מענטשן, אויב נישט דעם מענטשנס גייסט אין אים? אויך אזוי ווייסט
veist azoi och im in gaist mentshns dem nisht oib mentshn a
knows so also him in spirit man's the not if man a

קיינער נישט וואס עס איז אין ה׳ , אחוץ ה׳ס גייסט. יב און מיר
mir un Gaist Hashems achuts Hashem in iz es vos nisht keiner
we and Spirit Hashem's except Hashem in is it who not anyone

האבן נישט באקומען דעם גייסט פון דער וועלט, נאר דעם גייסט, וואס
vos Gaist dem nor velt der fun gaist dem bakumen nisht hoben
which Spirit the but world the of spirit the received not have

איז פון ה׳ ; כדי מיר זאלן וויסן, וואס עס איז אונדז געשענקט
geshenkt undz iz es vos visen zolen mir kedei Hashem fun iz
given us is it what know shall we so that Hashem from is

געווארן פון ה׳ . יג דערפון רעדן מיר אויך מיט ווערטער, וועלכע
velche verter mit oich mir reden derfun Hashem fun gevoren
which words with also we speak about this Hashem of become

נישט מענטשלעכע חכמה לערנט , נאר וועלכע דער רוח הקודש
Hakoidesh ruach der velche nor lernt chochme mentshleche nisht
the Holy Spirit the which but teaches wisdom human not

לערנט; פארגלייכנדיק רוחניותדיקע זאכן מיט רוחניותדיקע. יד דער
der ruchniesdike mit zachn ruchniesdike farglaichendik lernt
the spiritual with things spiritual comparing teaches

נאטירלעכער מענטש אבער נעמט נישט אָן דאס (וואס) קומט
kumt vos dos on nisht nemt ober mentsh natirlecher
comes which that on not receives however man natural

פון ה׳ס גייסט; וויל עס איז א נארישקייט פאר אים; און ער
er un im far narishkeit a iz es vail Gaist Hashems fun
he and him for foolishness a is it because Spirit Hashem's from

קען עס (גאר) נישט פארשטיין וויל עס מוז געמשפט ווערן
veren gemishpet muz es vail farshtein nisht gor es ken
become judged must it because understand not at all it can

אויף א רוחניותדיקן אופן. טו דער רוחניותדיקער (מענטש)—(איש
ish mentsh ruchniesdiker der oifen ruchniesdikn a oif
man of man spiritual the way spiritual a in

הרוח)— אבער משפט אלץ , און ווערט אליין פון קיינעם
keinem fun alein vert un alts mishpot ober HaRuach
anyone by himself is and everything judges however the Spirit

נישט געמשפט. טז ווארום ווער האט געקענט דעם גייסט פון דעם האר
Har dem fun Gaist dem gekent hot ver vorem gemishpet nisht
L-rd the of Spirit the know did who because judged not

(ג-ט), אז ער זאל אים (עפעס) לערנען? מיר אבער האבן דעם
dem hoben ober mir lernen epes im zol er az G-t
the have however we teach something Him shall he that G-d

גייסט פונם משיח . (ישעיהו מ, יג.)
ig m Yeshayah Moshiach funem Gaist
13 40 Yeshayah Moshiach of the Spirit

ג און איך, ברידער, האב נישט געקענט רעדן צו אייך ווי צו
tsu vi aich tsu reden gekent nisht hob brider ich un
to as you to speak be able not have brothers I and

רוחניותדיקע (מענטשן) נאר ווי צו פליישלעכע, ווי צו זייגעדיקע
zeigedike tsu vi fleishleche tsu vi nor mentshn ruchniesdike
suckling to as fleshly to as but men spiritual

קינדער אינם משיח . ב מילך האב איך אייך געגעבן צו טרינקען,
trinken tsu gegeben aich ich hob milch Moshiach inem kinder
drink to give you I did milk Moshiach in the infants

things of G-d. 11 For who of Bnei Adam has da'as of the things of Bnei Adam except the ruach of a man in him? So also the things of G-d no one has known except the Ruach Hashem. 12 Now we have not received the ruach of the Olam Hazeh but the Ruach Hakodesh from Hashem, that we may have da'as of the things having been freely given to us by Hashem, 13 Which things also we speak, not in devarim *(words)* taught by chochmah haBnei Adam, but in devarim taught by the Ruach Hakodesh, making midrash of the things of the Ruach Hakodesh by means of the words of the Ruach Hakodesh. 14 But a natural person does not receive the things of the Ruach Hakodesh of Hashem, for they are narrishkait *(foolishness)* to him, and he is not able to have personal saving da'as of them, because they are discerned in the Ruach Hakodesh. 15 Now the man of the Ruach Hakodesh discerns all things, but, by no one is he discerned. 16 For, “Who has known the mind of Hashem so as to instruct Him?” But we have the mind of Moshiach.

3 Achim b'Moshiach, I was not able to speak to you as to men of hitkhadshut and ruchaniyut; I had to speak to you as bnei basar, as olalim b'Moshiach. 2 Cholov I gave you to drink, not solid okhel *(food)*, for you

נישט קיין מאכל; ווארום איר האט עס נישט געקענט פארטראגן; און
un fartrogen gekent nisht es hot ir vorem maichl kein nisht
and to tolerate be able not it have you because food any not

אפילו איצט קענט איר עס נאך אויך נישט פארטראגן; ג ווייל איר
ir vail fartrogen nisht oich noch es ir kent itst afile
you because to tolerate not also still it you can now even

זענט נאך אלץ פליישלעך; ווארום כל זמן עס איז דא צווישן
tsvishen do iz es zman kol vorem fleishlech alts noch zent
among here is there time all because carnal all still are

אייך קנאה און קריגעריי, זענט איר דען נישט פליישלעך און לעבט ווי
vi lebt un fleishlech nisht den ir zent krigerai un kine aich
as lives and carnal not then you are discord and envy you

(פשוטע) מענטשן? ד ווארום ווען איינער זאגט: איך בין פון פוילוסן;
Poylosn fun bin ich zogt einer ven vorem mentshn poshete
Paul of am I says one when because men ordinary

און אן אנדערער: איך בין פון אפאלאסן: זענט איר (דען) נישט (פשוטע)
poshete nisht den ir zent Apollosn fun bin ich anderer an un
ordinary not then you are Apollos of am I other an and

מענטשן? ה וואס איז דען אפאלאס? און וואס פוילוס? נאר משרתים ,
meshoresim nor Poylos vos un Apollos den iz vos mentshn
servants only Paul what and Apollos then is what men

דורך וועלכע איר האט געגלויבט; און יעדער איינער, ווי דער האר האט
hot Har der vi einer yeder un gegloibt hot ir velche durch
has L-rd the as one every and believed had you whom through

אים געגעבן. ו איך האב געפלאנצט, אפאלאס האט באוואסערט; ה׳
Hashem bavasert hot Apollos geflantst hob ich gegeben im
Hashem water did Apollos plant did I given him

אבער האט געמאכט וואקסן. ז אזוי ארום איז שוין דער פלאנצער
flantser der shoin iz arum azoi vaksen gemacht hot ober
planter the already is around so grow make did however

גארנישט, און דער באוואסערער גארנישט; נאר ה׳ , וועלכער מאכט
macht velcher Hashem nor gornisht bavaserer der un gornisht
makes who Hashem but nothing waterer the and nothing

וואקסן. ח דער פלאנצער און דער באוואסערער זענען איינס; און יעדער
yeder un eins zenen bavaserer der un flantser der vaksen
each one and one are waterer the and planter the grow

וועט באקומען זיין אייגענעם שכר לויט זיין אייגענער פראצע.
pratse eigener zain loit sachar eigenem zain bakumen vet
labor own his according to reward own his received will

ט ווארום מיר זענען ה׳ס מיטארבעטער: ה׳ס אקערפעלד,
akerfeld Hashems mitarbeter Hashems zenen mir vorem
ploughfield Hashem's co-workers Hashem's are we because

ה׳ס בנין זענט איר.
ir zent binyen Hashems
you are building Hashem's

י לויט דעם חסד פון ה׳ , וואס איז מיר געגעבן געווארן,
gevoren gegeben mir iz vos Hashem fun chesed dem loit
become given me is which Hashem of grace the according to

האב איך ווי א קלוגער בוימייסטער געלייגט א יסוד ; און אנדערער
anderer an yesod a geleigt boimaister kluger a vi ich hob
another an foundation a laid master builders wise a as I did

אבער בויט (דערויף). זאל זשע יעדער אכטונג געבן ,
geben achtung yeder zhe zol deroif boit ober
give attention everyone therefore let thereon builds however

were not yet able to receive it, but neither yet are you able now. 3 For still you are bnei basar *(carnally-minded believers)*. For als *(since)* there is still kinah and merivah *(strife)* among you, are you not bnei basar, by the standards of Bnei Adam? 4 For, whenever anyone says, “I am of Sha'ul,” but another, “I am of Apollos,” are you not as anshei shechichim *(ordinary men)*? 5 What then is Apollos? And what is Sha'ul? Klei kodesh ministers of Rebbe, Melech HaMoshiach, through whom you came to emunah, even as to each one a task was given by Adoneinu. 6 I planted, Apollos watered, but Hashem gave the increase. 7 Therefore, neither is the one planting anything nor the one watering, but it is the One giving the increase — Hashem! 8 Now the one planting and the one watering are be'ichud *(united)*, and, each one will receive his own sachar *(reward)* according to his own amal *(toil)*. 9 For we are fellow po'alim *(workers)* of Hashem, you are the sadeh Hashem *(field of G-d)*, you are Hashem’s binyan *(building)*.

10 According to the Chen v'Chesed Hashem having been given to me as a bannai chacham *(wise builder)*, I laid a yesod *(foundation)*, and another builds on it. But, let each one beware how

וויאזוי ער טוט דערויף בויען. יא ווארום קיינער קען נישט לייגן קיין
kein leigen nisht ken keiner vorem boien deroif tut er viazoi
any lay not can anyone because build thereon does he how

אנדערן יסוד , אחוץ דעם , וואס ליגט (שוין), וועלכער איז
iz velcher shoin ligt vos dem achuts yesod andern
is which already laid which the one except foundation other

יהושע/ישוע המשיח . יב אויב אבער עמיצער בויט אויף דעם
dem oif boit emitser ober oib HaMoshiach Yeshua/Yehoshua
the on builds someone however if the Moshiach Yehoshua

דאזיקן יסוד גאלד, זילבער, טייערע שטיינער, האלץ, היי, שטרוי,
shtroi hei holts shteiner taiere zilber gold yesod dozikn
straw hay wood stones precious silver gold foundation this

יג וועט יעדנס ארבעט אנטפלעקט ווערן ; ווארום דער טאג וועט
vet tog der vorem veren antplekt arbet yedns vet
will Day the because become revealed work everyone's will

עס מאכן (באשיימפערלעך) קלאר, וויל עס וועט זיך אנטפלעקן
antpleken zich vet es vail klor bashaimperlech machen es
be revealed itself will it because clear obvious make it

דורך פייער; און דאס פייער אליין וועט אויספרובירן יעדנס ארבעט,
arbet yedns oisprubiren vet alein faier dos un faier durch
work everyone's test will itself fire the and fire through

פון וואס פאר א מין זי איז. יד וועט עמיצנס ארבעט, וואס ער האט
hot er vos arbet emitsns vet iz zi min a far vos fun
has he which work anyone's will is it sort a for what of

דערויף געבויט, בלייבן (שטיין), וועט ער באקומען א שכר . טו וועט
vet sachar a bakumen er vet shtein blaiben geboit deroif
will reward a received he will standing remain built thereon

עמיצנס ארבעט פארברענט ווערן , וועט ער ליידן שאדן; אליין
alein shoden laiden er vet veren farbrent arbet emitsns
himself loss to suffer he will become burned work anyone's

אבער וועט ער ניצול ווערן ; דאך ווי דורך פייער.
faier durch vi doch veren nitsl er vet ober
fire through as yet become saved he will however

he builds on it. 11 For no other yesod other than the one that has been laid can be laid: Rebbe, Melech HaMoshiach. 12 Now if anyone builds on the yesod with gold, silver, precious stones, wood, hay, stubble, 13 The ma'aseh *(work)* of each bannai will become evident, for, haYom will make it have its hisgalus, because by Eish *(Fire)* it is revealed; and the Eish *(Fire)* itself will test the quality of each one's ma'aseh. 14 If anyone's ma'aseh he built on the yesod will survive, a sachar *(reward)* he will receive; 15 If anyone's ma'aseh will be consumed, he will suffer loss, but he himself will be saved, yet so as through Eish *(fire)*.

טז צי ווייסט איר (דען) נישט, אז איר זענט ה'ס היכל , און
un Heichal Hashems zent ir az nisht den ir veist tsi
and Heikhal Hashem's are you that not then you know

אז דער גייסט פון ה' וואוינט אין אייך? יז אויב עמיצער צעשטערט
tseshtert emitser oib aich in voint Hashem fun Gaist der az
destroys someone if you in dwells Hashem of Spirit the that

ה'ס היכל , וועט ה' אים צעשטערן; וויל ה'ס היכל
Heichal Hashems vail tseshteren im Hashem vet Heichal Hashems
Heikhal Hashem's because destroy him Hashem will Heikhal Hashem's

איז הייליק, און איר זענט עס.
es zent ir un heilik iz
it are you and holy is

16 Do you not have da'as that you are a Heikhal Hashem and the Ruach Hakodesh of Hashem dwells in you? 17 If anyone attempts to cause churban to the Heikhal Hashem, G-d will destroy this man, for the Heikhal Hashem is kadosh, and you [plural] are that Heikhal.

יח זאל זיך קיינער נישט באטריגן. אויב עמיצער צווישן אייך
aich tsvishen emitser oib batrigen nisht keiner zich zol
you among someone if deceive not anyone himself let

מיינט, אז ער איז א חכם אין דער וועלט, זאל ער ווערן צו נאר,
nar tsu veren er zol velt der in chochem a iz er az meint
fool a become he shall world the in wise one a is he that thinks

כדי ער זאל ווערן קלוג. יט ווארום די חכמה פון דער דאזיקער
doziker der fun chochme di vorem klug veren zol er kedei
this one the of wisdom the because wise become shall he so that

18 Let no one deceive himself: if anyone presumes to be chacham among you in the Olam Hazeh, let him become a kesil *(fool)*, that he may become chacham. 19 For the chochmah *(wisdom)* of Olam Hazeh is narrishkait

וועלט איז טפשות ביי ה׳ ; ווייל עס שטייט געשריבן: ער
er geshriben shteit es vail Hashem bai tipshes iz velt
he written stands it because Hashem with foolishness is world

פאנגט די חכמים אין זייער כיטרעקייט; (איוב ה, יג.) כ און ווידער:
vider un ig h Iyov chitrekeit zeier in chachomim di fangt
again and 13 5 Job cunning their in wise ones the catches

דער האר ווייסט די מחשבות פון די חכמים , אז זיי זענען פוסט.
pust zenen zei az chachomim di fun machshoves di veist Har der
futile are they that wise ones the of thoughts the know L-rd the

(תהלים צד , יא.) כא זאל זיך דערפאר קיינער נישט בארימען מיט
mit barimen nisht keiner derfar zich zol yo tsad Tehilim
in boast not anyone therefore himself let 11 94 Psalms

מענטשן. ווארום אלץ איז אייערס, כב צי פוילוס, צי אפאלאס, צי
tsi Apollos tsi Poylos tsi eiers iz alts vorem mentshn
or Apollos or Paul whether yours is all because man

כיפא, צי די וועלט, צי דאס לעבן, צי דער טויט , צי דאס קעגנווערטיקע,
kegenvartike dos tsi toit der tsi leben dos tsi velt di tsi Kefa
present the or death the or life the or world the or Kefa

צי דאס צוקונפטיקע: אלץ געהערט צו אייך, כג און איר צום משיח ,
Moshiach tsum ir un aich tsu gehert alts tsukunftike dos tsi
Moshiach to the you and you to belongs all future the or

און דער משיח צו ה׳ .
Hashem tsu Moshiach der un
Hashem to Moshiach the and

ד אזוי זשע זאל אונדז (יעדער) מענטש באטראכטן, ווי משרתים
meshoresim vi batrachten mentsh yeder undz zol zhe azoi
servants as consider man every us shall then so

פונם משיח און ווי פארוואלטער פון די סודות פון
fun soides di fun farvalter vi un Moshiach funem
of mysteries the of stewards as and Moshiach of the

ה׳ . ב דא איבריקנס ווערט פארלאנגט ביי פארוואלטער, אז
az farvalter bai farlangt vert ibrikns do Hashem
that stewards with required it is moreover here Hashem

יעדער איינער זאל געפונען ווערן געטריי. ג פאר מיר אבער איז עס א
a es iz ober mir far getrai veren gefunen zol einer yeder
a it is however me for faithful to be found shall one every

קלייניקייט געמשפט צו ווערן פון אייך, אדער פון א מענטשלעכן יום
yom mentshlechn a fun oder aich fun veren tsu gemishpet kleinikeit
day human a by or you by become to judged small thing

(הדין); אפילו אליין משפט איך מיך אויך נישט. ד ווייל איך
ich vail nisht oich mich ich mishpot alein afile Hadin
I because not also myself I judge alone even of judgment

ווייס גארנישט קעגן מיר אליין; נאר מיט דעם דאזיקן בין איך (נאך
noch ich bin dozikn dem mit nor alein mir kegen gornisht veis
yet I am this the with but alone me against nothing know

נישט גערעכטפערטיקט; עס איר אבער דער האר, וועלכער איז מיך
mich iz velcher Har der ober ir es gerechtfertikt nisht
me does who L-rd the however you it justify not

דן . ה דערפאר זאלט איר גארנישט משפטן פאר דער וועט צייט,
tsait vet der far mishpeten gornisht ir zolt derfar dan
time future the before judge nothing you shall therefore judge

ביז דער האר וועט קומען, וועלכער אויך באלויכטן די פארבארגענע
farborgene di baloichten oich velcher kumen vet Har der biz
hidden the lights up also who come will L-rd the until

(foolishness) with Hashem. For it has been written, LOCHED CHACHAMIM BE'ARMAM *(He catches the wise in their own craftiness)*.
20 And again, HASHEM YODE'A MACHSH'VOT ADAM KI HEMAH HEVEL *(The L-rd knows the thoughts of the wise that they are empty vanity)*.
21 So let no one boast in Bnei Adam, for all things belong to you, 22 Whether Sha'ul or Apollos or Kefa or HaOlam *(the world)* or Chayyim *(Life)* or Mavet *(Death)* or things present or things to come; all things are yours, 23 And you are Moshiach's and Moshiach is Hashem's.

4 So let a man consider us as Gabba'im of Rebbe Melech HaMoshiach and mefakkechim *(stewards, supervisors)* of the sodot *(mysteries)* of Hashem.
2 Moreover, it is sought in mefakkechim that one be found that has ne'emanut *(faithfulness)*. 3 But to me it is a very small thing that I be brought, as it were, before your Bet Din for you to play dayanim *(religious judges)* judging me, or that I am judged by Bnei Adam on their merely human Yom HaDin; I do not even act as Dayan *(Judge of a Rabbinical Court)* of myself. 4 I am aware of nothing against myself, but not in this have I been yitzdak *(justified)*; it is the L-rd who is my Shofet *(Judge)*.
5 Therefore, do not judge anything before the time,

זאכן פון דער פינצטערניש און אנטפלעקן די פארלאנגען פון די
di fun farlangen di antpleken un fintsternish der fun zachn
the of desires the reveals and darkness the of things

הערצער; און דעמאלט וועט יעדער איינער באקומען זיין לויב פון
fun loib zain bakumen einer yeder vet demolt un hertser
from praise his receive one every will then and hearts

ה׳ .
Hashem
Hashem

ו און דאס, ברידער, האב איך אנגעווענדט אויף מיר אליין און אויף
oif un alein mir oif ongevendt ich hob brider dos un
to and alone me to apply I did brothers this and

אפאלאסן פון אייערטוועגן; כדי איר זאלט אין אונדז לערנען (וואס עס
es vos lernen undz in zolt ir kedei eiertvegen fun Apollosn
it what learn us in shall you so that for your sake of Apollos

באטייט): נישט אויסער פון דעם, וואס עס שטייט געשריבן! כדי
kedei geshriben shteit es vos dem fun oiser nisht batait
so that written stands it which that of outside not means

קיינער זאל זיך נישט אויפבלאזן פאר דעם איינעם קעגן דעם אנדערן.
andern dem kegen einem dem far oifblozen nisht zich zol keiner
other the against one the as inflate not self shall anyone

ז ווארום ווער מאכט דיך אויסגעצייכנטער? און וואס (אזוינס) האסטו ,
hostu azoins vos un oisgetseichenter dich macht ver vorem
have you such what and exceptional you makes who because

וועלכעס דו האסט נישט באקומען? אויב אבער דו האסט (עס
es host du ober oib bakumen nisht host du velches
it have you however if received not have you which

שוין יא) באקומען, וואס בארימסטו זיך , ווי דו וואלסט
volst du vi zich barimstu vos bakumen yo shoin
would you as yourselves do you boast why received indeed now

עס נישט מקבל געווען? ח שוין , איר זענט שוין זאט געווארן,
gevoren zat shoin zent ir shoin geven mekabl nisht es
become filled already are you even now have received not it

איר זענט שוין רייך געווארן, איר קעניגט שוין — אָן אונדז;
undz on shoin kenigt ir gevoren raich shoin zent ir
us without already reign you become rich already are you

און הלוואי וואלט איר געקעניגט, כדי מיר זאלן מיטקעניגן מיט
mit mitkenigen zolen mir kedei gekenigt ir volt halevai un
with reign along should we so that did reign you would I wish and

אייך. ט ווארום עס שיינט מיר אויס, אז ה׳ האט אונדז, די
di undz hot Hashem az ois mir shaint es vorem aich
the us has Hashem that out to us seems it because you

שליחים , אויסגעשטעלט אלס (סאמע) לעצטע, ווי פארמשפטע צום
tsum farmishpete vi letste same als oisgeshtelt shlichim
to the sentenced as last the very as brought out Shlichim

טויט; ווייל מיר זענען געווארן א ספעקטאקל פאר דער וועלט
velt der far spektakl a gevoren zenen mir vail toit
world the before spectacle a become have we because death

און פאר מלאכים און פאר מענטשן. י מיר (זענען) די נאראנים
naronem di zenen mir mentshn far un malochim far un
fools the are we men before and angels before and

צוליב משיחן , איר אבער (זענט) חכמים אינם משיח ;
Moshiach inem chachomim zent ober ir Moshiachn tsulib
Moshiach in the wise ones are however you Moshiach because of

until the Bias Adoneinu, who both will bring to Ohr *(Light)* the hidden things of the choshech *(darkness)* and manifest the motives of the levavot. And then the tehillah *(praise)* each one will receive will be from Hashem.

6 Now these things, Achim b'Moshiach, I made a dimyon *(comparison)* applied with respect to myself and Apollos for your sake, that through us you may learn not to go beyond what things have been written, lest you are puffed up as ba'alei ga'avah *(conceited, haughty persons)* in favor of one or against the other. 7 For who makes you so distinguished? And, by the way, what do you have which you did not receive? And if indeed you were given it, why this ga'avah, this boastfulness as if you had not received it? 8 Already you have so much, already you ascended to osher *(riches)* and without us [Shlichim]! You became melechim *(kings)*; I would that you did indeed become melechim that also we might reign as melechim with you. 9 For, omein, I believe that Hashem has exhibited us, the Shlichim of Rebbe, Melech HaMoshiach, as last in the program, condemned to death, because, like wretches under a mishpat mavet *(death sentence)*, we became displayed in the arena for the eyes of the Olam Hazeh, malachim as well as Bnei Adam. 10 We are kesilim *(fools)* because of Moshiach, but you are chachamim in Moshiach;

מיר—שוואכע , איר אבער — גיבורים ; איר האט כבוד , מיר אבער
ober mir koved hot ir giboirim ober ir shvache mir
however we honor have you warriors however you weak ones we

(ווערן) מבזה . יא ביז צו דער איצטיקער שעה הונגערן מיר און
un mir hungeren sho itstiker der tsu biz mevaze veren
and we hunger hour present the to until scorned become

דורשטן, און זענען נאקעט, און ווערן געשלאגן און האבן נישט קיין
kein nisht hoben un geshlogen veren un naket zenen un durshten
any not have and beaten are and naked are and thirst

היים ; יב און הארעווען, ארבעטנדיק מיט (אונדזערע) אייגענע הענט;
hent eigene undzere mit arbetendik horeven un heim
hands own our with working labor and home

שעלט מען אונדז, בענטשן מיר, ווערן מיר גערודפט , האלטן מיר אויס;
ois mir halten geroideft mir veren mir bentshen undz men shelt
out we hold persecuted us being we bless us they cursed

יג באליידיקט מען אונדז, רעדן מיר זיסע רייד ; ווי דאס אויסקערעכץ
oiskerechts dos vi reid zise mir reden undz men baleidikt
garbage the like words sweet we speak we are insulted

פון דער וועלט זענען מיר געווארן, אלעמענס אפפאל ביז אצונד.
atsund biz opfal alemens gevoren mir zenen velt der fun
now until rubbish everyone's become we did world the of

יד נישט אייך צו פארשעמען שרייב איך דאס, נאר, ווי געליבטע
gelibte vi nor dos ich shraib farshemen tsu aich nisht
beloved like but this I write shame to you not

קינדער מיינע , אייך צו זאגן מוסר . טו ווארום ווען אפילו איר
ir afile ven vorem musar zogen tsu aich maine kinder
you even when because warning say to you of mine children

וואלט געהאט צען טויזנט מדריכים אינם משיח , האט איר
ir hot Moshiach inem madrichim toizent tsen gehat volt
you have Moshiach in the guides thousand ten have had would

אבער נישט געהאט קיין סך פאטערס; ווייל אינם משיח
Moshiach inem vail foters sach kein gehat nisht ober
Moshiach in the because fathers many any had not however

יהושע/ישוע האב איך אייך געבוירן דורך דער בשורה טובה.
toive besoire der durch geboiren aich ich hob Yeshua/Yehoshua
Good News the through fathered you I have Yehoshua

טז דעריבער בעט איך אייך, זייט מיינע נאכפאלגער. יז אָט צוליב
tsulib ot nochfolger maine zeit aich ich bet deriber
on account of Thus imitators my be you I ask therefore

דעם האב איך געשיקט צו אייך טימאטעוסן, וועלכער איז מיין געליבט און
un gelibt main iz velcher Timotiyosn aich tsu geshikt ich hob dem
and beloved my is who Timothy you to sent I have that

געטריי קינד אינם האר, וואס וועט אייך דערמאנען מיינע דרכים אינם
inem drochim maine dermonen aich vet vos Har inem kind getrai
in the ways my remind you will who L-rd in the child faithful

משיח יהושע/ישוע , ווי אזוי איך לערן אומעטום אין יעדער
yeder in umetum lern ich azoi vi Yeshua/Yehoshua Moshiach
every in everywhere teach I how as Yehoshua Moshiach

קהלה. יח אייניקע האבן זיך אנגעבלאזן, גלייך ווי איך וואלט נישט
nisht volt ich vi glaich ongeblozen zich hoben einike kehile
not would I as like conceited themselves have some kehile

געקומען צו אייך. יט איך וועל אבער באלד קומען צו אייך, אם ירצה
yirtsah im aich tsu kumen bald ober vel ich aich tsu gekumen
wills if you to come soon however will I you to come

we are weak, but you are strong; you are treated with honor; we dishonor. 11 Until the present sha'ah *(hour)* we both hunger, and thirst, and are naked, and are beaten and homeless. 12 And we have parnasah, toiling with our own hands; being reviled, we make a bracha; being persecuted, we endure it: 13 Being defamed by loshon hora, we conciliate. We have become what the earth wants swept out the door, something considered trash the Olam Hazeh wants removed.

14 The purpose of this iggeret is not to bring you under bushah *(shame)*. I write these things as admonishing my beloved yeladim. 15 For, though you may have in Moshiach morei derech numbering ten thousand, you have not many avot, for in Moshiach through the Besuras HaGeulah I became your abba. 16 Therefore, I encourage you, imitate me. 17 Because of this very thing, I sent Timotiyos to you who is my beni haahuv *(beloved son)* and ne'eman *(faithful)*, trustworthy in Hashem, who will remind you of my derech baKodesh in Moshiach, even as I give shiurim everywhere in every kehillah. 18 Now as to my coming to you, some were puffed up, 19 But I will come shortly to you, im yirtzeh Hashem *(if the L-rd wills)*, and I will find out not the speech of the ones having been puffed up but the ko'ach

ה׳ , און וועל אויסגעפונען, נישט די רייד פון די אנגעבלאזענע,
ongeblozene di fun reid di nisht oisgefunen vel un Hashem
inflated the of words the not find out will and Hashem

נאר די גבורה זייערע. [כ] ווארום דאס קעניגרייך פון ה׳ איז נישט אין
in nisht iz Hashem fun kenigraich dos vorem zeiere gvure di nor
in not is Hashem of kingdom the because their might the but

ווארט, נאר אין גבורה. [כא] וואס ווילט איר? זאל איך קומען צו אייך מיט
mit aich tsu kumen ich zol ir vilt vos gvure in nor vort
with you to come I shall you wish what might in but word

א רוט, אדער מיט ליבע און מיט דעם גייסט פון ענווה ?
anove fun gaist dem mit un libe mit oder rut a
humility of spirit the with and love with or rod a

ה אומעטום הערט מען וועגן זנות ביי אייך, און אזא
aza un aich bai zoines vegen men hert umetum
such a and you among fornication about one hears everywhere

זנות , וואס (טרעפט זיך) אפילו נישט ביי די אומות
umes di bai nisht afile zich treft vos zoines
nations the among not even itself happens which fornication

(העולם), אז עמיצער זאל האבן דעם פאטערס ווייב. [ב] און איר
ir un vaib foters dem hoben zol emitser az hooilem
you and wife father's the have shall someone that of the world

זענט אויפגעבלאזן? האט איר נישט ליבער געדארפט טרויערן, כדי
kedei troiern gedarft liber nisht ir hot oifgeblozen zent
so that to grieve ought rather not you should arrogant are

דער , וועלכער טוט אזא מעשה, זאל אוועקגענומען ווערן פון אייער
eier fun veren avekgenumen zol meise aza tut velcher der
your from to be taken away shall deed such a did who the one

מיט ? [ג] ווארום איך, הגם ווייט פון אייך וואס שייך דעם
dem shaich vos aich fun vait hagam ich vorem mit
the pertains that you from distant although I because midst

גוף , אבער מיט אייך אינם גייסט, האב שוין געמשפט, גלייך ווי
vi glaich gemishpet shoin hob gaist inem aich mit ober guf
as like judged already have spirit in the you with however body

איך וואלט געווען אנוועזנד, דעם , וועלכער האט דאס דאזיקע אזוי
azoi dozike dos hot velcher dem onvezend geven volt ich
so these this has who the one present have been would I

געטאן, [ד] אז אין דעם נאמען פון אונדזער האר יהושע/ישוע , בשעת
beshas Yeshua/Yehoshua Har undzer fun nomen dem in az geton
while Yehoshua L-rd our of Name the in that done

איר וועט זיך צוזאמענקומען און מיין גייסט מיט אייך מיט דער
der mit aich mit gaist main un tsuzamenkumen zich vet ir
the with you with spirit my and gather together yourselves will you

גבורה פון דעם האר אונדזערן יהושע/ישוע , [ה] איבערצוגעבן אזא
aza ibertsugeben Yeshua/Yehoshua undzern Har dem fun gvure
such to turn over Yehoshua our L-rd the of power

מענטשן צום שׂטן צו דער פארדארבונג פונם פלייש, כדי דער
der kedei fleish funem fardarbung der tsu Satan tsum mentshn
the so that flesh of the destruction the for Satan to the people

גייסט זאל ניצול ווערן אינם טאג פון דעם האר. [ו] אייער בארימען זיך
zich barimen eier Har dem fun tog inem veren nitsl zol gaist
self boast your L-rd the of Day in the to be saved shall spirit

איז נישט גוט . צי ווייסט איר דען נישט, אז א קליין ביסל חמץ
chomets bisel klein a az nisht den ir veist tsi gut nisht iz
of yeast amount small a that not then you know good not is

(power). [20] For the Malchut Hashem depends not on the talk [of the ish sefatayim *(the eloquent speaker)*] but on ko'ach *(power)*. [21] What do you want? That I should come to you, so to speak, with an abba's switch or in ahavah and an anavat ruach *(a spirit of meekness)*?

5 Zenut *(fornication)* is actually reported among you, and such zenut which is not even among the Goyim, that one of you Corinthians has the isha *(wife)* of his abba. [2] And you have been puffed up with ga'avah *(pride)*. Should you not rather have been filled with agmat nefesh *(grief)*, so that he who has done this would have been taken away from among you? [3] For I indeed being not present in habasar but being not absent in the Ruach Hakodesh have already, as being present, pronounced the Rebbe, Melech HaMoshiach's Bet Din mishpat on the one who has done such a thing. [4] In the name of Adoneinu Yehoshua, when you have assembled in your shul and I am with you by the same Ruach Hakodesh along with the gevurat Adoneinu Yehoshua, [5] You are to transmit and hand over to HaSatan such a person for the churban of the basar, that his neshamah may be spared in the Yom Hashem. [6] Your boasting is not good. Do you not have da'as that a little chametz all the mixture leavens?

מאכט זויער דאס גאנצע טייג ? [ז] רוימט זשע אויס דאס אלטע חמץ ,
chomets alte dos ois zhe roimt teig gantse dos zoier macht
yeast old the out then clean out dough whole the sour makes

כדי איר זאלט ווערן א נײ טייג ; אזוי ווי איר זענט מצות .
matsus zent ir vi azoi teig nai a veren zolt ir kedei
unleavened are you as just dough new a become shall you so that

ווארום אויך אונדזער (קרבן) פסח איז מקריב געווארן, דער
der gevoren makrev iz Pesach korben undzer oich vorem
the become sacrificed has Pesach sacrifice our also because

משיח ; [ח] לאמיר זשע אזוי האלטן יום טוב, נישט מיטן אלטן
alten miten nisht tov yom halten azoi zhe lomir Moshiach
old with the not Tov Yom keep so then let us Moshiach

חמץ , אויך נישט מיטן חמץ פון רשעות און בייז , נאר מיט די
di mit nor beiz un rishes fun chomets miten nisht oich chomets
the with but anger and evils of yeast with the not also yeast

מצות פון לויטערקייט און אמת.
emes un loiterkeit fun matsus
truth and purity of unleavened bread

[ט] איך האב אייך געשריבן אין א בריוו, אז איר זאלט זיך נישט
nisht zich zolt ir az briv a in geshriben aich hob ich
not yourselves shall you that letter a in written you have I

מישן מיט זונים ; [י] דאך (הייסט דאס נישט) בכלל נישט מיט
mit nisht biklal nisht dos heist doch zunim mit mishen
with not in general not this means yet fornicators with mix with

די זונים פון דער וועלט, אדער מיט די געלטגייציקע און גזלנים ,
gazlonim un geltgaitsike di mit oder velt der fun zunim di
robbers and extortioners the with or world the of fornicators the

אדער געצנדינער; ווייל איר וואלט דאן געדארפט ארויסגיין פון דער
der fun aroisgein gedarft dan volt ir vail getsndiner oder
the from depart need to then would you because idolater or

וועלט; [יא] איצט אבער האב איך אייך געשריבן, אז איר זאלט זיך
zich zolt ir az geshriben aich ich hob ober itst velt
yourselves shall you that written you I have however now world

נישט מישן , ווען עמיצער, וועלכער רופט זיך ברודער, איז א
a iz bruder zich ruft velcher emitser ven mishen nisht
an is brother himself calls who someone when mix with not

נואף , אדער א געלטגייציקער, אדער א געצנדינער, אדער א לעסטערער,
lesterer a oder getsndiner a oder geltgaitsiker a oder noyef
reviler a or idolater a or gelt greedy a or adulterer

אדער א שכור , אדער א גזלן ; מיט אזעלכן זאלט איר אפילו נישט
nisht afile ir zolt azelchn mit gazlen a oder shiker a oder
not even you shall such people with robber a or drunkard a or

עסן צוזאמען. [יב] ווארום וואס האט עס צו טאן מיט מיר צו משפטן
mishpeten tsu mir mit ton tsu es hot vos vorem tsuzamen esen
judge to us with do to it has what because together eat

די , וואס זענען אויסערהאלב (פון דער קהלה)? איר משפט דאך אפילו
afile doch mishpot ir kehile der fun oiserhalb zenen vos di
even yet judge you kehile the of outside are who the

נישט די , וועלכע זענען אינעווייניק! [יג] די אבער אינדרויסן וועט ה'
Hashem vet indroisen ober di ineveinik zenen velche di nisht
Hashem will outside however the inside are which the not

משפטן . רוימט אויס דעם שלעכטן מענטשן פון צווישן אייך.
aich tsvishen fun mentshn shlechtn dem ois roimt mishpeten
you among from man evil the out clean out judge

7 Purge out the old chametz *(leavened bread)*, that you may be issa chadasha *(new dough, batzek, deaf dough, having no indication of fermentation)*, as you are indeed like matzot *(unleavened bread)*. More than that, our Korban Pesach has been sacrificed, Moshiach.
8 So let us celebrate Pesach, not with old chametz, nor with the chametz of kavvanah ra'ah *(malice)* and wickedness, but with matzot of kenut *(sincerity)* and emes.

9 I wrote to you in the iggeret not to mix with those engaging in acts of zenut *(fornication)*,
10 Not meaning to completely disassociate from the zannayim of the Olam Hazeh or those guilty of chamdanut *(greed)* and the ones practicing hona'ah *(swindling)* or those guilty of avodah zarah *(idol worship)*, als *(since)* in that case you would have to exit the Olam Hazeh. 11 But, now I wrote to you not to mix with any “Ach b'Moshiach” who is a zannay *(fornicator)* or a kamtzan *(miser)* or an oved elilim *(idolater)* or a megadef *(reviler)* or a shikkor *(drunkard)* or a shoded *(robber)*; with such a man do not sit at tish *(table)*, do not share betzi'at halechem *(breaking of bread)*. 12 For what is it to me to sit as a dayan in the Bet Din and then judge ones outside the kehillah? Will your Bet Din not judge the ones within [the kehillah]? 13 But the outsiders Hashem judges. UVI'ARTA HARA MIKKIR'BECHA *(You must purge the evil from among you)*.

ו ווי וואגט עס דער פון אייך, וואס האט עפעס קעגן אן אנדערן,
andern an kegen epes hot vos aich fun der es vagt vi
other an against something has who you of the it dare as

זיך צו לאדענען פאר די רשעים , און נישט פאר די
di far nisht un reshoiem di far lodenen tsu zich
the before not and unrighteous the before litigate to himself

קדושים ? ב אדער ווייסט איר נישט, אז די קדושים וועלן משפטן
mishpeten velen kedoishem di az nisht ir veist oder kedoishem
judge will saints the that not you know or saints

די וועלט? און אויב די וועלט וועט געמשפט ווערן דורך אייך, צי זענט
zent tsi aich durch veren gemishpet vet velt di oib un velt di
are you by to be judged will world the if and world the

איר דען נישט ראוי צו משפטן אין קלייניקייטן ? ג צי ווייסט
veist tsi kleinikeitn in mishpeten tsu roe nisht den ir
know trifling matters in judge to worthy not then you

איר דען נישט, אז מיר וועלן משפטן מלאכים ? אפשיטא
apshite malochim mishpeten velen mir az nisht den ir
all the more reason angels judge will we that not then you

שוין וואס איז נוגע דיני ממונות ! ד און איר, אויב איר האט
hot ir oib ir un momenes dine negeye iz vos shoin
have you if you and Mammones laws of concerning is what already

עפעס (צו אנטשיידן) וואס שייך דיני ממונות , זעצט איר
ir zetst momenes dine shaich vos antsheiden tsu epes
you seat Mammones laws of relates to which decide to something

די נישט אנגעזענע אין דער קהלה פאר שופטים? ה צו אייער חרפה זאג
zog charpe eier tsu shoftim far kehile der in ongezene nisht di
say shame your to judges for kehile the in esteemed not the

איך עס. אזוי, עס געפינט זיך טאקע נישט קיין איין חכם צווישן
tsvishen chochem ein kein nisht take zich gefint es azoi es ich
among wise one any not actually self finds there so if this I

אייך, וועלכער וואלט געקענט אויסגלייכן צווישן ברודער און ברודער?
bruder un bruder tsvishen oisglaichen gekent volt velcher aich
brother and brother among to conciliate be able would who you

ו נאר א ברודער משפט זיך מיט א ברודער, און דאס דאזיקע
dozike dos un bruder a mit zich mishpot bruder a nor
these the and brother a with himself goes to trial brother a but

(טוט ער) פאר די אומגלויביקע! ז איבערהויפט איז עס שוין א ירידה
yeride a shoin es iz iberhoipt umgloibike di far er tut
decline a already it is above all unbelievers the before he does

פאר אייך, אז איר האט צווישן זיך משפטים . פארוואס
farvos mishpotim zich tsvishen hot ir az aich far
why litigation issues yourselves among have you that you for

ליידט איר נישט ליבער אן עוולה ? פארוואס לאזט איר זיך נישט
nisht zich ir lozt farvos avle an liber nisht ir laidt
not yourselves you allow why injustice an rather not you suffer

ליבער בארויבן ? ח נאר איר אליין טוט עוולות און בארויבט,
baroibt un avles tut alein ir nor baroiben liber
deprive and injustices do yourselves you but be deprived rather

און דאס דאזיקע (טוט איר צו) ברידער ! ט אדער ווייסט איר נישט, אז
az nisht ir veist oder brider tsu ir tut dozike dos un
that not you know or brothers to you do these the and

רשעים וועלן נישט ירשענען דאס קעניגרייך פון ה׳ ? באטריגט
batrigt Hashem fun kenigraich dos yarshanen nisht velen reshoiem
deceive Hashem of kingdom the inherit not will unrighteous

6 Does anyone of you having a dispute with an Ach b'Moshiach dare to be judged before the resha'im *(unrighteous, evildoers)* and not before the Bet Din of the Kedoshim?
2 Or do you not have da'as that the Kedoshim will sit in mishpat over the Olam Hazeh? And if the Olam Hazeh is to be judged by you, are you incompetent dayanim to try the smallest cases?
3 Do you lack da'as that the malachim will come before our Bet Din? Not to mention the things of Olam Hazeh!
4 If, then, you have cases concerning matters of the Olam Hazeh, how could you appoint as your Bet Din dayanim men who have no standing in the kehillah?
5 I speak to your bushah *(shame)*. Is there not among you even one chacham *(wise man)* who will be able to sit in mishpat between his Achim b'Moshiach?
6 But an Ach b'Moshiach takes another Ach b'Moshiach to court, and this before the courtroom of Apikorosim *(Unbelievers)*?
7 Already, therefore, it is a total defeat for you, that you have lawsuits with one another. Why not rather suffer wrong? Why not rather be cheated?
8 But you yourselves do wrong and practice hona'ah *(cheating)*, and this to your Achim b'Moshiach.
9 Or do you not have da'as that the resha'im *(unrighteous ones)* will not inherit the Malchut Hashem? Do not be deceived! Neither zannayim *(fornicators)*, nor

זיך נישט אליין: נישט קיין זונים , נישט קיין געצנדינער, נישט
nisht getsndiner kein nisht zunim kein nisht alein nisht zich
not idolater any not fornicators any not alone not yourselves

קיין נואפים , נישט קיין בעלי תאוות, נישט קיין מענטשנשענדער,
mentshnshender kein nisht taives ba'alei kein nisht noyofem kein
man defiler any not lusts masters of any not adulterers any

י נישט קיין גנבים , נישט קיין (געלט) גיריקע, נישט קיין זויפער, נישט
nisht zoifer kein nisht girike gelt kein nisht ganovem kein nisht
not guzzler any not greedy money any not thieves any not

קיין לעסטערער , נישט קיין רויבער, וועלן ירשענען דאס קעניגרייך
kenigraich dos yarshanen velen roiber kein nisht lesterer kein
kingdom the inherit will robbers any not blasphemers any

פון ה' . יא און אזעלכע זענען אייניקע פון אייך געווען; נאר איר
ir nor geven aich fun einike zenen azelche un Hashem fun
you but were you of some are such and Hashem of

זענט געוואשן געווארן, נאר איר זענט געהייליקט געווארן, נאר איר זענט
zent ir nor gevoren geheilikt zent ir nor gevoren gevashn zent
are you but become sanctified are you but become washed are

גערעכטפערטיקט געווארן אין דעם נאמען פון דעם האר יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua Har dem fun nomen dem in gevoren gerechtfertikt
Yehoshua L-rd the of Name the in become justify

המשיח און אין דעם גייסט פון אונדזער ג-ט.
G-t undzer fun Gaist dem in un HaMoshiach
G-d our of Spirit the in and the Moshiach

יב אלץ איז מיר מותר (ציטירן ניטציטירן); אבער נישט אלץ איז
iz alts nisht ober nitsitiren tsitiren mutar mir iz alts
is all not however unquote quote permitted for me is all

גוט (פאר מיר). אלץ איז מיר מותר (ציטירן ניטציטירן); אבער איך
ich ober nitsitiren tsitiren mutar mir iz alts mir far gut
I however unquote quote permitted me is all me for good

וויל פון גארנישט ווערן באהערשט. יג מאכלים פארן בויך , און
un boich farn maicholim bahersht veren gornisht fun vil
and stomach for foods dominated become nothing of want

דער בויך פאר די מאכלים (ציטירן ניטציטירן); ה' וועט אבער
ober vet Hashem nitsitiren tsitiren maicholim di far boich der
however will Hashem unquote quote foods the for stomach the

דאס און יענע פארניכטן . דער גוף איז נישט פאר זנות , נאר פאר
far nor zoines far nisht iz guf der farnichtn yene un dos
for but fornication for not is body the will destroy those and this

דעם האר; און דער האר פאר דעם גוף ; יד און ה' האט אויפגעוועקט
oifgevekt hot Hashem un guf dem far Har der un Har dem
rouse did Hashem and body the for L-rd the and L-rd the

דעם האר (פון די טויטע), און וועט אונדז אויך אויפוועקן דורך זיין
zain durch oifveken oich undz vet un toite di fun Har dem
his through raise also us will and dead the from L-rd the

גבורה. טו צי ווייסט איר דען נישט, אז אייערע גופים זענען אברים
eivrem zenen gufim eiere az nisht den ir veist tsi gvure
body parts are bodies your that not then you know power

פון דעם משיח ? זאל איך זשע נעמען די אברים פון משיח און
un Moshiach fun eivrem di nemen zhe ich zol Moshiach dem fun
and Moshiach of body parts the take then I shall Moshiach the of

זיי מאכן פאר די אברים פון א זונה ? חס ושלום ! טז אדער
oder vesholem chas zoine a fun eivrem di far machen zei
or and peace mercy harlot a of body parts the for make them

ovdei elilim *(idolaters)*, nor mena'afim *(adulterers)*, nor effeminate call boys nor homosexuals, 10 Nor ganavim *(thieves)*, nor kamtzanim *(misers)*, nor shikkorim *(drunkards)*, nor megadefim *(revilers)*, nor the ones doing hona'ah *(swindling)* — none of these will inherit the Malchut Hashem. 11 And some of you were these things. But you were washed and made tehorim *(clean)*, you were made to be Am Kadosh, you were made to be yitzdak im Hashem in the name of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu and in the Ruach Hakodesh of Eloheinu.

12 "All things to me are proper!" But not all things are beneficial. "All things to me are proper!" But I will not be mastered by anything. 13 "Okhel *(food)* for the stomach and the stomach for okhel, but Hashem will destroy both one and the other;" but the body is not for zenut but for Hashem, and Hashem for the body. 14 And Hashem brought about the Techiyah from HaMesim for Moshiach Adoneinu and will also bring about the Techiyas HaMesim for us through His gevurah *(power)*. 15 Do you not have da'as that your gufot *(bodies)* are evarim *(members, limbs)* of Moshiach? Should I then take the evarim *(members)* of Moshiach and make them evarim *(members)* of a zonah *(prostitute)*? Chas

ווייסט איר נישט, אז דער , וואס באהעפט זיך מיט א זונה , איז
iz zoine a mit zich baheft vos der az nisht ir veist
is harlot a with himself unites who the one that not you know

איין גוף (מיט איר)? ווארום ער זאגט: די צוויי וועלן זיין איין פלייש.
fleish ein zain velen tsvei di zogt er vorem ir mit guf ein
flesh one be will two the says he because you with body one

(בראשית ב, כד.) [יז] דער אבער , וועלכער באהעפט זיך מיט
mit zich baheft velcher ober der chd b Bereshis
with himself unites who however the one 24 2 Genesis

דעם האר, איז איין גייסט. [יח] אנטרינט זשע פון זנות . יעדע זינד,
zind yede zoines fun zhe antrint gaist ein iz Har dem
sin every fornication from then escape spirit one is L-rd the

וואס א מענטש באגייט , איז אויסער דעם גוף (ציטירן ניטציטירן);
nitsitiren tsitiren guf dem oiser iz bageit mentsh a vos
unquote quote body the outside of is commits man a which

דער אבער , וועלכער איז מזנה , זינדיקט קעגן זיין אייגענעם
eigenem zain kegen zindikt mezane iz velcher ober der
own his against sins fornication is who however the one

גוף . [יט] אדער ווייסט איר נישט, אז אייער גוף איז א היכל פאר דעם
dem far Heichal a iz guf eier az nisht ir veist oder guf
the for Heikhal a is body your that not you know or body

רוח הקודש , וועלכער איז אין אייך, וועמען איר האט פון ה׳ ?
Hashem fun hot ir vemen aich in iz velcher Hakoidesh ruach
Hashem from have you whom you in is who the Holy Spirit

און איר געהערט נישט צו זיך אליין, [כ] ווארום איר זענט טייער געקויפט
gekoift taier zent ir vorem alein zich tsu nisht gehert ir un
bought price are you because alone self to not belong you and

געווארן; דעריבער זאלט איר אפגעבן כבוד צו ה׳ אין אייער גוף !
guf eier in Hashem tsu koved opgeben ir zolt deriber gevoren
body your in Hashem to glory give you shall therefore become

ז און וואס שייך דעם , וואס איר האט געשריבן; עס איז גוט
gut iz es geshriben hot ir vos dem shaich vos un
good is it write did you what the one concerning what and

פאר א מענטשן נישט אנצורירן א פרוי (ציטירן ניטציטירן). [ב] נאר
nor nitsitiren tsitiren froi a ontsuriren nisht mentshn a far
but unquote quote woman a to touch not man a for

צוליב זנות זאל יעדער (מאן) האבן זיין אייגן ווייב, און
un vaib eigen zain hoben man yeder zol zoines tsulib
and wife own his have man every shall fornication on account of

יעדע פרוי איר אייגענעם מאן . [ג] זאל דער מאן אפגעבן זיין חוב צו
tsu choiv zain opgeben man der zol man eigenem ir froi yede
to debt his give man the let husband own her woman every

דער פרוי; און פונקט אזוי די פרוי דעם מאן. [ד] די פרוי האט נישט קיין
kein nisht hot froi di man dem froi di azoi punkt un froi der
any not has wife the man the wife the so exactly and wife the

דעה צו זאגן איבער איר אייגן לייב, נאר דער מאן; און פונקט אזוי
azoi punkt un man der nor laib eigen ir iber zogen tsu deye
so just and man the only body own her over say to authority

האט דער מאן נישט קיין דעה צו זאגן איבער זיין אייגן לייב, נאר
nor laib eigen zain iber zogen tsu deye kein nisht man der hot
but body own his over say to authority any not man the has

די פרוי. [ה] שיידט זיך נישט אפ איינס פונם אנדערן, אחוץ
achuts andern funem eins op nisht zich sheidt froi di
except other from the one up not yourselves separate wife the

v'Shalom! *(G-d forbid!)* [16] Or do you not have da'as that of the one joining himself to a zonah, that V'HAYU L'VASAR ECHAD *(And they will be as one flesh)*? [17] But the one with deveykus *(cleaving, attachment)* to Hashem has achdus *(union)* in the Ruach Hakodesh with Elohim.

[18] Flee zenut! "Every chet is outside the body," [you say]. But the one guilty of zenut commits chet against the body itself. [19] Or have you no da'as that your body is a Heikhal Hashem of the Ruach Hakodesh in you, whom you have from Hashem, and you are not your own? [20] For [the Geulah redemption of] you [from the Golus of Chet] was purchased with a price; therefore, bring kavod to Hashem with your gufot.

7 Now, concerning the things in your iggeret, let's take up the next inyan *(topic)*: "It is beneficial for a man not to touch an isha." [2] But, because of the acts of zenut, let each Ben Adam have his own Isha, and let each Isha have her own Ba'al *(Husband)*. [3] Let the ba'al render the conjugal choiv *(debt)* to his isha, and likewise also the isha to her ba'al *(husband)*. [4] It is not the isha who has samchut *(authority)* over her own body, but the ba'al *(husband)*; likewise, also it is not the ba'al *(husband)* who has samchut over his own body, but the isha.

אויב איר זענט מרוצה דערויף ביז צו א געוויסער צייט, כדי
kedei tsait geviser a tsu biz deroif merutse zent ir oib
so that time certain a to until thereon in agreement are you if

איר זאלט זיך אפגעבן מיט תפילה, און קומט זיך ווידער
vider zich kumt un tfile mit opgeben zich zolt ir
again yourselves come and prayer to devote yourselves shall you

צונויף , כדי דער שטן זאל אייך נישט ברענגען צו קיין נסיון
nisoyen kein tsu brengen nisht aich zol Satan der kedei tsunoif
temptation any to bring not you shall Satan the so that together

דורך אייער נישט איינגעהאלטנקייט. ו און דאס דאזיקע זאג איך
ich zog dozike dos un aingehaltenkeit nisht eier durch
I say these the and restraint non your through

בדרך רשות , נישט ווי א געבאט . ז איך וואלט געוואלט ,
gevolt volt ich gebot a vi nisht reshus bederech
have wanted would I directive a as not permission in the way of

אז אלע מענטשן זאלן זיין ווי איך בין אליין . נאר יעדער איינער האט
hot einer yeder nor alein bin ich vi zain zolen mentshn ale az
has one every but myself am I as be should men all that

זיין אייגענע מתנה פון ה׳ , דער אזוי, און דער אזוי.
azoi der un azoi der Hashem fun matone eigene zain
thus that and thus this one Hashem from gift own his

ח און צו די נישט חתונה געהאטע און צו די אלמנות זאג איך: עס
es ich zog almones di tsu un gehate chasene nisht di tsu un
it I say widows the to and had wedding not the to and

איז גוט פאר זיי צו בלייבן אזוי, ווי איך בין. ט נאר אויב זיי קענען
kenen zei oib nor bin ich vi azoi blaiben tsu zei far gut iz
can they if but am I as so remain to them for good is

זיך נישט איינהאלטן, זאלן זיי חתונה האבן; ווארום עס איז בעסער
beser iz es vorem hoben chasene zei zolen ainhalten nisht zich
better is it because have marriage them let restrain not self

חתונה צו האבן ווי צו ברענען (פון תאווה). י און די פארהייראטע
farheirate di un taive fun brenen tsu vi hoben tsu chasene
married the and desire from burn to than have to marriage

זאג איך אָן, נישט איך, נאר דער האר, אז א פרוי זאל זיך נישט
nisht zich zol froi a az Har der nor ich nisht on ich zog
not self shall woman a that L-rd the but I not on I say

אפשיידן פונם מאן; יא נאר אויב זי האט זיך געשיידט, זאל זי
zi zol gesheidt zich hot zi oib nor man funem opsheiden
her let separate herself does she if but man from the separate

בלייבן נישט פארהייראט, אדער זיך איבערבעטן מיטן מאן ;
man miten iberbeten zich oder farheirat nisht blaiben
husband with the be reconciled herself or married not remain

און א מאן זאל נישט פארלאזן זיין וויב. יב צו די איבריקע אבער
ober ibrike di tsu vaib zain farlozen nisht zol man a un
however others the to wife his leave not shall man a and

זאג איך, נישט דער האר, אויב א ברודער האט אן אומגלויביק וויב, און
un vaib umgloibik an hot bruder a oib Har der nisht ich zog
and wife unbelieving a has brother a if L-rd the not I say

זי איז מסכים צו וואוינען מיט אים, זאל ער זי נישט פארלאזן. יג און
un farlozen nisht zi er zol im mit voinen tsu maskem iz zi
and leave not her he shall him with live to agree is she

אויב א פרוי האט אן אומגלויביקן מאן , און ער שטימט איין מיט
mit ein shtimt er un man umgloibiken an hot froi a oib
with one agrees he and husband unbelieving an has wife a if

5 Do not deprive each other, unless by agreement for a set time, that you may renew zerizut *(diligence)* to tefillah *(prayer)* and again you may be together, lest HaSatan lead you into nissayon *(temptation)* because of your lack of shlitah atzmi *(self-control)*. 6 But I say this according to concession, not according to mitzvoh. 7 But, I wish kol Bnei Adam even to be as I am; however, [this is impossible since] each has his own matanah *(gift)* from Hashem: one this; and another that.

8 But, I say to the bochrim and the almanot *(widows)*, it is beneficial for them if they remain as I am; 9 But if they do not have shlitah atzmi, let them marry. For better it is to marry than with Eish to be set ablaze. 10 But to the ones having entered bibrit hanissuim *(in covenant of marriage)*, I charge, not I but Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu, an isha is not to separate from her ba'al *(husband)*. 11 But, if indeed she is separated, let her remain so, or be reconciled to her basherter; and a ba'al should not leave his isha. 12 But, to the rest I — Sha'ul — not Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu, say: if any Ach b'Moshiach has an isha who is an Apikoros and she is willing to live with him, let him not leave her; 13 And if an isha has a ba'al *(husband)* who is an

איר צו וואוינען, זאל זי נישט פארלאזן דעם מאן . יד ווארום דער
der vorem man dem farlozen nisht zi zol voinen tsu ir
the because husband the leave not she shall live to her

אומגלויביקער מאן ווערט געהייליקט דורך דער פרוי, און די
di un froi der durch geheilikt vert man umgloibiker
the and wife the through sanctified becomes husband unbelieving

אומגלויביקע פרוי ווערט געהייליקט דורך דעם ברודער; ווייל ווען
ven vail bruder dem durch geheilikt vert froi umgloibike
if because brother the through sanctified becomes wife unbelieving

נישט, וואלטן אייערע קינדער געווען טמאים , זיי זענען איצט אבער
ober itst zenen zei tomeim geven kinder eiere volten nisht
however now are they unclean be children your would not

הייליק. טו אויב אבער דער אומגלויביקער וויל זיך שיידן , זאל ער
er zol sheiden zich vil umgloibiker der ober oib heilik
he let separate self wants unbeliever the however if holy

זיך שיידן : אין אזעלכע פאלן איז דער ברודער אדער די שוועסטער
shvester di oder bruder der iz falen azelche in sheiden zich
sister the or brother the is cases such in separate self

נישט קנעכטיש געבונדן ; דען ה׳ האט אייך גערופן (צו לעבן)
leben tsu gerufen aich hot Hashem den gebunden knechtish nisht
life to called you has Hashem then bound slavishly not

בשלום . טז ווארום וואס ווייסטו , פרוי, אפשר וועסטו ראטעווען
rateven vestu efsher froi veistu vos vorem besholem
save will you perhaps wife you know what because in peace

דעם מאן ? אדער וואס ווייסטו , מאן , אפשר וועסטו ראטעווען
rateven vestu efsher man veistu vos oder man dem
save will you perhaps husband you know what or husband the

דיין ווייב? יז נאר ווי דער האר האט יעדן צוגעטיילט, ווי ה׳
Hashem vi tsugeteilt yedn hot Har der vi nor vaib dain
Hashem as assigned everyone has L-rd the how but wife your

האט יעדן בארופן, אזוי זאל ער זיך נוהג זיין . און אזוי
azoi un zain noyeg zich er zol azoi barufen yedn hot
so and his observe himself he shall so called everyone has

באפעל איך אין אלע קהלות. יח איז דער בארופענער א געמלטער ?
gemalter a barufener der iz kehiles ale in ich bafel
circumcised a one called the is kehiles all in I give directive

זאל ער נישט ווערן אומגעמלט , איז עמיצער בארופן געווארן אלס אן
an als gevoren barufen emitser iz umgemalt veren nisht er zol
an as become called someone is uncircumcized to be not him let

ערל ? זאל ער זיך נישט מל זיין . יט די מילה
milah di zain mal nisht zich er zol orl
circumcision the be circumcised not self him let uncircumcised

איז גארנישט, און די ערלה איז גארנישט; נאר דאס אפהיטן די
di ophiten dos nor gornisht iz orlah di un gornisht iz
the observe the only nothing is foreskin the and nothing is

מצוות פון ה׳ . כ זאל יעדער איינער בלייבן אין דער דאזיקער
doziker der in blaiben einer yeder zol Hashem fun mitsvos
this the in remain one every let Hashem of commands

בארופונג, אין וועלכער ער איז בארופן געווארן. כא ביסטו בארופן געווארן
gevoren barufen bistu gevoren barufen iz er velcher in barufung
become called you are become called is he which in calling

אלס א קנעכט? מאך דיר נישט קיין דאגות דעריבער; נאר אויב דו
du oib nor deriber daiges kein nisht dir mach knecht a als
you if but therefore worries any not you make servant a as

Apikoros, and he is willing to dwell with her, let her not leave her ba'al *(husband)*. 14 For, the ba'al who is an Apikoros is mekudash b'Ruach Hakodesh *(set apart as holy in the Ruach Hakodesh)* by the isha, and the isha who is an Apikoros likewise by the Ach b'Moshiach; otherwise, your yeladim are tema'im *(unclean)*; but now they are tehorim *(clean)*. 15 But, if the one who is an Apikoros separates and departs, let the separation occur; the Ach b'Moshiach has not been enslaved, or the Achot b'Moshiach in such cases; but Hashem has given you a kri'ah b'shalom. 16 For how do you know, isha, if you will not bring your basherter *(destined mate)*, your ba'al, to Yeshu'at Eloheinu? 17 Only each of you walk the derech to which you were called by Hashem. This is my charge in all the kehillot of Moshiach. 18 If as a ben Berit with bris milah anyone received their kri'ah, let him not conceal it; if anyone without bris milah has been called, let him without bris milah not undergo bris milah. 19 Bris milah is not everything; nor is the lack of it; but being shomer mitzvot Hashem. 20 Each one walk the derech of his kri'ah *(calling, summons)*, and remain there. 21 If while a bond servant you were called, do not let it consume you, although if you can gain your deror

קענסט באפרייט ווערן , נוץ עס ליבער אויס. כב ווארום ווער עס איז
iz es ver vorem ois liber es nuts veren bafrait kenst
is it who because out rather it use become set free can

בארופן געווארן אינם האר אלס א קנעכט, דער איז דעם הארס
Hars dem iz der knecht a als Har inem gevoren barufen
the L-rd's the is this one slave a as L-rd in the become called

א באפרייטער (מענטש); פונקט אזוי איז דער , וועלכער איז בארופן
barufen iz velcher der iz azoi punkt mentsh bafraiter a
called is who the one is so just as man freed a

געווארן אלס א פרייער (מענטש), א קנעכט פונם משיח . כג איר זענט
zent ir Moshiach funem knecht a mentsh fraier a als gevoren
were you Moshiach of the slave a man free a as become

טייער געקויפט געווארן; ווערט זשע נישט קיין קנעכט פון מענטשן.
mentshn fun knecht kein nisht zhe vert gevoren gekoift taier
men of slave any not then be become bought high price

כד ברידער, זאל יעדער איינער פארבלייבן אין דעם שטאנד, אין וועלכן
velchen in shtand dem in farblaiben einer yeder zol brider
which in station the in remain one every shall brothers

ער איז בארופן געווארן פאר ה' .
Hashem far gevoren barufen iz er
Hashem before become called is he

כה און וואס שייך בתולות, האב איך נישט קיין געבאט פון
fun gebot kein nisht ich hob bsules shaich vos un
of command any not I have virgins concerning who and

דעם האר; איך גיב נאר מיין מיינונג , ווי , אזעלכער , וואס האט
hot vos azelcher vi meinung main nor gib ich Har dem
has which such a person as opinion my only give I L-rd the

דערלאנגט רחמים דורך דעם האר, צו זיין געטריי. כו איך האלט
halt ich getrai zain tsu Har dem durch rachomim derlangt
hold I faithful be to L-rd the by mercy received

דעריבער דאס דאזיקע פאר גוט צוליב דער איצטיקער שווערער
shverer itstiker der tsulib gut far dozike dos deriber
difficult present the on account of good for these the therefore

צייט, אז עס איז גוט פאר א מענטשן אזוי צו בלייבן: כז ביסטו
bistu blaiben tsu azoi mentshn a far gut iz es az tsait
you are remain to so man a for good is it that time

געבונדן צו א פרוי? זוך נישט פריי צו ווערן . ביסטו פריי געווארן
gevoren frai bistu veren tsu frai nisht zuch froi a tsu gebunden
become free you are become to free not seek wife a to bound

פון א פרוי? זוך נישט קיין ווייב. כח און ווען דו זאלסט אפילו
afile zolst du ven un vaib kein nisht zuch froi a fun
even you shall you when and wife any not seek wife a from

חתונה האבן, האסטו (אויך) נישט געזינדיקט; און ווען די בתולה
bsule di ven un gezindikt nisht oich hostu hoben chasene
virgin the when and sinned not also you have have wedding

האט חתונה , האט זי (אויך) נישט געזינדיקט. אזעלכע וועלן אבער
ober velen azelche gezindikt nisht oich zi hot chasene hot
however will such sin not also she did wedding has

האבן צרות אינם לייב; און איך וויל עס אייך איינשפארן. כט איך זאג
zog ich ainshporen aich es vil ich un laib inem tsores hoben
say I spare you this wants I and flesh in the troubles have

אבער דאס דאזיקע, ברידער: די צייט איז קורץ, כדי פון איצט אָן
on itst fun kedei kurts iz tsait di brider dozike dos ober
on now from so that short is time the brothers these the however

(freedom, liberty), do so.
22 For, the one in Hashem having been called while a bond servant is Adoneinu's ben Chorin *(freedman)*; likewise, the one having been called while a ben Chorin is the Rebbe, Melech HaMoshiach's bond servant.
23 You were bought with a pidyon nefesh price; do not become avadim haBnei Adam.
24 Each one wherever on the derech of Chayyim he was called, Achim b'Moshiach, there let him remain in deveykus with Hashem.

25 Next sugya *(topic)*: concerning the betulot *(virgins)*. A mitzvoh of Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu I do not have, but a bit of wisdom I offer as one who by the rachamim Hashem is ne'eman *(faithful)*.
26 I consider therefore, it to be beneficial, because of the impending Crisis that you remain as you are.
27 Have you entered bibrit hanissuim *(in covenant of marriage)* with an isha? Do not seek to be free. Are you freed from an isha? Do not seek an isha.
28 But if indeed you enter bibrit hanissuim *(in covenant of marriage)*, there is no chet; and if the betulah *(virgin)* marries, there is no averah in that for her. But such will have tzoros in the basar, which I am trying to spare you.
29 Now this I say, Achim b'Moshiach, the time [until HaKetz] has been shortened. From now on, let those having

זאלן די , וועלכע האבן פרויען, זיין , ווי זיי וואלטן נישט געהאט ;
gehat nisht volten zei vi zain froien hoben velche di zolen
have had not would they as be wives have which those should

ל און די וויינענדיקע, ווי זיי וואלטן נישט געוויינט; און די , וועלכע
velche di un geveint nisht volten zei vi veinendike di un
who those and weep not would they as who weep those and

זענען זיך משמח , ווי זיי וואלטן זיך נישט משמח געווען; און
un geven mesameyech nisht zich volten zei vi mesameyech zich zenen
and was joyful not self would they as rejoicing self are

די , וועלכע קויפן איין, ווי זיי וואלטן גארנישט פארמאגט; לא און די ,
di un farmogt gornisht volten zei vi ein koifen velche di
those and possess nothing would they as one buy who the

וועלכע געברויכן די וועלט, ווי זיי וואלטן זי נישט געברויכט; ווארום
vorem gebroicht nisht zi volten zei vi velt di gebroichn velche
because deal with not it would they as world the deal with who

דאס געשטאלט פון דער דאזיקער וועלט פארגייט . לב און איך וויל
vil ich un fargeit velt doziker der fun geshtalt dos
want I and passes away world this one the of form the

איר זאלט זיין אָן דאגות . דער נישט פארהייראטער קימערט
kimert farheirater nisht der daiges on zain zolt ir
is concerned married not the worries without be shall you

זיך פאר די זאכן פונם האר, וויאזוי ער זאל וואוילגעפעלן דעם האר;
Har dem voilgefelen zol er viazoi Har funem zachn di far zich
L-rd the please shall he how L-rd of the things the for self

לג דער חתונה געהאטער קימערט זיך וועגן די זאכן פון דער
der fun zachn di vegen zich kimert gehater chasene der
the of things the about self is concerned had wedding the

וועלט, וויאזוי ער זאל וואוילגעפעלן זיין ווייב; לד און ער איז צעטיילט.
tseteilt iz er un vaib zain voilgefelen zol er viazoi velt
divided is he and wife his please shall he how world

און די נישט פארהייראטע פרוי און די בתולה זארגט זיך פאר
far zich zorgt bsule di un froi farheirate nisht di un
for self cares for virgin the and woman married not the and

די זאכן פונם האר, כדי זי זאל זיין הייליק סאי אינם קערפער
kerper inem sai heilik zain zol zi kedei Har funem zachn di
body in the both holy be shall she so that L-rd of the things the

סאי אינם גייסט; די חתונה געהאטע (פרוי) אבער זארגט
zorgt ober froi gehate chasene di gaist inem sai
cares for however woman had wedding the spirit in the as well as

זיך וועגן די זאכן פון דער וועלט, וויאזוי זי זאל וואוילגעפעלן דעם
dem voilgefelen zol zi viazoi velt der fun zachn di vegen zich
the please shall she how world the of things the about self

מאן . לה און איך זאג דאס דאזיקע פאר אייער אייגענעם נוצן ; נישט
nisht nutsn eigenem eier far dozike dos zog ich un man
not benefit own your for these the say I and husband

כדי צו ווארפן א נעץ אויף אייך, נאר ווי עס איז בכבודיק, און
un bekvodik iz es vi nor aich oif nets a varfen tsu kedei
and seemly is it as but you upon net a cast to in order that

איר זאלט קענען דינען דעם האר אומגעשטערט . לו אויב אבער
ober oib umgeshtert Har dem dinen kenen zolt ir
however if without distraction L-rd the serve be able to shall you

עמיצער מיינט, אז ער טוט אָן זיין בתולה א חרפה, אויב זי זאל
zol zi oib charpe a bsule zain on tut er az meint emitser
should she if shame a virgin his on does he that thinks someone

nashim live as if not having nashim, 30 And let the ones weeping as not weeping, and let the ones having simcha as not having simcha, and let the ones buying as not possessing, 31 And let the ones using the Olam Hazeh as not fully using it, for the present form of the Olam Hazeh is passing away. 32 But I would have you free from de'agot *(worries)*. The ben Adam without isha cares for the things of Hashem, how he may please Hashem. 33 But the one having taken an isha cares for the things of the Olam Hazeh, how he may please his isha, 34 And he has been divided. Both the isha free of a ba'al or the betulah cares for the things of Hashem, that she may be tehorah spiritually and physically. But the isha with a ba'al cares for the things of the Olam Hazeh, how she may please her ba'al. 35 Now, this I say for your own benefit, not that I may throw a noose on your deror *(freedom)*, but I speak with respect to what is decent, seemly, and sits well with Hashem, without distraction [in avodas kodesh]. 36 However, if anyone thinks he does not have proper hitnahagut *(conduct)* toward the betulah of his eirusin *(betrothal, engagement)*, and if he thinks his basherte *(destined mate)* is getting along in years, and thus it has to be, what he desires, let him do; there is no chet, let them enter bibrit hanissuim *(in covenant*

פארבייגיין אירע רייפע יארן, און עס איז אזוי ארום א חוב , זאל ער טאן,
ton er zol choiv a arum azoi iz es un yorn raife ire farbaigein
do he let debt a like thus is it and years ripe her pass

וואס ער וויל ; ער באגייט נישט קיין זינד; זיי מעגן חתונה
chasene megn zei zind kein nisht bageit er vil er vos
wedding permitted they sin any not commits he wants he what

האבן . [לז] ווער אבער עס שטייט פעסט אין זיין הארצן, וויל ער
er vail hartsn zain in fest shteit es ober ver hoben
he because heart his in firm stands who however the one to have

איז נישט געצוואונגען, און האט מאכט איבער זיין אייגענעם ווילן, און
un vilen eigenem zain iber macht hot un getsvungen nisht iz
and will own his over power has and compelled not is

האט דאס דאזיקע באשלאסן אין זיין אייגענעם הארצן אפצוהיטן זיין
zain optsuhiten hartsn eigenem zain in bashlosen dozike dos hot
his to keep heart own his in decided these the has

בתולה, טוט ער וואויל. [לח] אזוי ארום אויך דער, וועלכער מאכט חתונה
chasene macht velcher der oich arum azoi voil er tut bsule
wedding power who that also around so well he does virgin

זיין בתולה, טוט וואויל; און דער, וועלכער מאכט זי נישט חתונה , וועט
vet chasene nisht zi macht velcher der un voil tut bsule zain
will marry not her makes who that and well does virgin his

טאן בעסער. [לט] א פרוי איז געבונדן כל זמן דער מאן אירער
irer man der zman kol gebunden iz froi a beser ton
of her husband the as long as all bound is wife a better do

לעבט; און ווען איר מאן שטארבט, איז זי פריי חתונה צו האבן
hoben tsu chasene frai zi iz shtarbt man ir ven un lebt
have to wedding free she is dies husband you when and lives

מיט וועמען זי וויל ; נאר אינם האר. [מ] ווײלער אבער איז איר,
ir iz ober veiler Har inem nor vil zi vemen mit
you it is however better L-rd in the only wants she whomever with

לויט מיין מיינונג , ווען זי בלייבט אזוי; און מיר שיינט אויס,
ois shaint mir un azoi blaibt zi ven meinung main loit
out shines we and thus remains she when opinion my according to

אז אויך איך האב דעם גייסט פון ה' .
Hashem fun Gaist dem hob ich oich az
Hashem of Spirit the have I also that

ח

און וואס שייך קרבנות צו אפג-טער: ווייסן מיר, אז מיר
mir az mir veisen opg-ter tsu korbones shaich vos un
we that we know idols to sacrifices relates to what and

אלע האבן דערקענטעניש (ציטירן ניטציטירן). די דערקענטעניש
derkentenish di nitsitiren tsitiren derkentenish hoben ale
knowledge the unquote quote knowledge have all

בלאזט אויף, די ליבע אבער בויט אויף. [ב] אויב איינער רעדט זיך
zich redt einer oib oif boit ober libe di oif blozt
self speaks one if up builds however love the up puffs

איין, אז ער קען עפעס , ווייסט ער נאך נישט, וויאזוי ער דארף
darf er viazoi nisht noch er veist epes ken er az ein
should he as not yet he knows something knows he that one

קענען; [ג] ווער אבער עס האט ליב ה' , דער איז פון אים דערקענט.
derkent im fun iz der Hashem lib hot es ober ver kenen
known Him by is that Hashem love has it however who know

[ד] דעריבער, וועגן דעם עסן פון קרבנות צו אפג-טער, ווייסן מיר, אז
az mir veisen opg-ter tsu korbones fun esen dem vegen deriber
that we know idols to sacrifices of eating the about therefore

of marriage). [37] But he who in his lev has settled the decision, not having the need [of conjugal intimacy], but having mastery concerning his own desire, and thus he in his lev has decided, not to enter bibrit hanissuim with his betulah *(virgin)*, he does well. [38] So then both the one entering bibrit hanissuim with his betulah does well, and the one not entering bebrit hanissuim with his arusah *(betrothed)* will do better. [39] An isha has been bound *(bibrit hanissuim, in covenant of marriage)* for so long a time as her ba'al lives, but if her ba'al should sleep the sleep of the mesim, she is free to enter bibrit hanissuim with the ba'al she desires, but only in Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu. [40] However, happy is she, and even more so, if she remains as she is; and I think in this bit of wisdom I am offering that I have the Ruach Hakodesh.

8 Now concerning the sacrifice to an elil *(idol in avodah zarah, idol worship)*, we know that “we all possess da'as *(knowledge)*.” But da'as puffs up *(with ga'avah)*, but ahavah *(agape)* builds up. [2] If anyone presumes he has da'as of anything, he does not yet have da'as of the necessary da'as. [3] But if a person has Ahavas Hashem, Hashem has da'as of that person. [4] Now concerning the eating of the okhel *(food)* at the mizbe'ach of avodah zarah which is

אן אפג-ט איז גארנישט אין דער וועלט, און אז עס איז נישטא קיין ג-ט
G-t kein nishto iz es az un velt der in gornisht iz opg-t an
G-d any not is it that and world the in nothing is idols an

אחוץ דעם איינעם. [ה] און ווען אפילו עס געפינען זיך אזוי גערופענע
gerufene azoi zich gefinen es afile ven un einem dem achuts
called so self find there even when and one the except

ג-טער, צי אין הימל , צי אויף דער ערד , ווי עס זענען טאקע
take zenen es vi erd der oif tsi himel in tsi g-ter
actually are there as earth the on or heaven in whether g-ds

פאראן א סך ג-טער און א סך הארן, [ו] דאך פאר אונדז—נאר איין ג-ט,
G-t ein nor undz far doch harn sach a un g-ter sach a faran
G-d one just us for yet l-rds many a and g-ds many a there

דער פאטער, פון וועמען אלץ איז, און מיר פאר אים; און איין האר,
Har ein un im far mir un iz alts vemen fun foter der
L-rd one and Him for we and are all things whom from Father the

יהושע/ישוע המשיח , דורך וועמען אלץ איז, און מיר דורך
durch mir un iz alts vemen durch HaMoshiach Yeshua/Yehoshua
through we and is all whom through the Moshiach Yehoshua

אים. [ז] די (דאזיקע) דערקענטעניש איז אבער נישט אין אלעמען ; נאר
nor alemen in nisht ober iz derkentenish dozike di im
but everyone in not however is knowledge this very the him

אייניקע, אין דער געוואוינהייט ביז איצט צום אפג-ט, עסן עס ווי א
a vi es esen opg-t tsum itst biz gevoinheit der in einike
a as it eat idols to the now until custom the in some

קרבן צו אפג-טער; און וייל זייער געוויסן איז שוואך, ווערט
vert shvach iz gevisen zeier vail un opg-ter tsu korben
becomes weak is conscience their because and idols to sacrifice

עס באפלעקט. [ח] שפייז אבער ברענגט אונדז נישט נענטער צו ה׳ ;
Hashem tsu nenter nisht undz brengt ober shpaiz baflekt es
Hashem to nearer not us brings however food defiled it

נישט מיר פארלירן, ווען מיר עסן נישט, נישט מיר געווינען, ווען מיר
mir ven gevinen mir nisht nisht esen mir ven farliren mir nisht
we when gain we nor not eat we when to lose we neither

עסן יא. [ט] זעט אבער אז די דאזיקע פרייהייט אייערע זאל נישט
nisht zol eiere fraiheit dozike di az ober zet yo esen
not shall yours freedom these the that however see yes eat

ווערן קיין מיכשול פאר די שוואכע. [י] ווארום אויב עמיצער
emitser oib vorem shvache di far michshol kein veren
someone if because weak the for stumbling block any become

זעט דיך, וועלכער האסט דערקענטעניש, זיצן (ביים טיש) אין דעם
dem in tish baim zitsen derkentenish host velcher dich zet
the in table at the sitting knowledge has who you sees

געצנטעמפל, צי וועט דען נישט דאס געוויסן פון דעם , וואס
vos dem fun gevisen dos nisht den vet tsi getsntempl
who the one of conscience the not then will might idol temple

איז שוואך, זיך דערמוטיקן צו עסן פון די קרבנות צו די אפג-טער?
opg-ter di tsu korbones di fun esen tsu dermutiken zich shvach iz
idols the to sacrifices the of eat to encouraged self weak is

[יא] און דורך דיין דערקענטעניש ווערט דער שוואכער פארלוירן, דער
der farloiren shvacher der vert derkentenish dain durch un
the lost weak one the becomes knowledge your through and

ברודער, פאר וועמען דער משיח איז געשטארבן. [יב] און זינדיקנדיק אזוי
azoi zindikndik un geshtorben iz Moshiach der vemen far bruder
thus sinning and died is Moshiach the whom for brother

sacrificed to an elil *(idol)*, we have da'as that an elil is nothing in the world, and that there is no G-d but ECHAD.
[5] For even if there are so-called "g-ds," whether in Shomayim or on ha'aretz, even as there are so-called "g-ds" many and "l-rds" many, [6] Yet in fact for us we have da'as that there is ADONOI ECHAD *(L-rd is One)*, Hashem AV ECHAD L'CHULLANU *(One Father of us all)*, from whom are all things, and we exist for Hashem, and there is Adon Echad, Moshiach Yehoshua, through whom are all things and we through him.
[7] However, not kol Bnei Adam have this da'as *(knowledge)*. Some are so accustomed to the elil *(idol)* until now that when they eat, they think of the okhel *(food)* as being sacrificed to the elil in avodah zarah, and their matzpun *(conscience)*, being weak, is made to be tameh *(defiled)*.
[8] But okhel *(food)* will not usher us into the presence of Hashem; neither are we falling short if we do not eat okhel, nor are we better if we eat.
[9] But beware lest somehow your cherut *(freedom)* becomes a michshol *(stumbling block)* to the weak ones. [10] For if anyone sees you, the one having da'as *(knowledge)*, eating in the temple of an elil, will not the matzpun of him be strengthened so as to eat the okhel sacrificed to an elil *(idol)* at the mizbe'ach of avodah zarah? [11] For the one being weak [in emunah] is being destroyed by your "da'as," the Ach b'Moshiach

קעגן די ברידער, און פארוואונדנדיק זייער שוואך געוויסן , זינדיקט
zindikt gevisen shvach zeier farvundendik un brider di kegen
sin conscience weak their wounding and brothers the against

איר קעגן דעם משיח . [יג] דערפאר, אויב א מאכל פארפירט מיין
main farfirt maichl a oib derfar Moshiach dem kegen ir
my misleads meal a if therefore Moshiach the against you

ברודער צום שטרויכלען, וועל איך אויף אייביק בשום אופן מער נישט
nisht mer oifen beshum eibik oif ich vel shtroichlen tsum bruder
not more way never eternal on I will temptation to the brother

עסן קיין פלייש, כדי איך זאל נישט פארפירן מיין ברודער צום
tsum bruder main farfiren nisht zol ich kedei fleish kein esen
to the brother my mislead not shall I so that meat any eat

שטרויכלען.
shtroichlen
temptation

ט

צי בין איך דען נישט פריי? צי בין איך דען נישט קיין שליח ? צי
tsi Shliach kein nisht den ich bin tsi frai nisht den ich bin tsi
Shliach a not then I am free not then I am

האב איך דען נישט געזען אונדזער האר יהושע/ישוע ? צי זענט
zent tsi Yeshua/Yehoshua Har undzer gezen nisht den ich hob
are or Yehoshua L-rd our seen not then I have

איר דען נישט מיין ווערק אינם האר? [ב] אויב פאר אנדערע בין איך נישט
nisht ich bin andere far oib Har inem verk main nisht den ir
not I am others for if L-rd in the work my not then you

קיין שליח , דאך פאר אייך בין איך יא ; ווארום די חתימה פון מיין
main fun chsime di vorem yo ich bin aich far doch Shliach kein
my of seal the because yes I am you for yet Shliach a

שליחות זענט איר אינם האר. [ג] מיין פארטיידיקונג פאר די , וועלכע
velche di far farteidikung main Har inem ir zent shliches
who those for defense my L-rd in the you are Shlichus

משפטן מיך , איז דאס: [ד] צי האבן מיר דען נישט קיין רשות צו עסן
esen tsu reshus kein nisht den mir hoben tsi dos iz mich mishpeten
eat to right any not then we have this is me judge

און צו טרינקען? [ה] צי האבן מיר דען נישט קיין רשות ארומצופירן
arumtsufiren reshus kein nisht den mir hoben tsi trinken tsu un
be accompanied by right any not then we have or drink to and

א שוועסטער אלס א ווייב? ווי אויך די איבעריקע שליחים און די
di un shlichim iberike di oich vi vaib a als shvester a
the and Shlichim other the also as wife a as sister a

ברידער פון דעם האר און כיפא. [ו] אדער בין איך עס אליין און בר-נבא ,
Bar-Nabba un alein es ich bin oder Kefa un Har dem fun brider
Bar-Nabba and alone it I am or Kefa and L-rd the of brothers

וואס מיר האבן נישט קיין רשות נישט צו ארבעטן? [ז] ווען דינט עס א
a es dint ven arbeten tsu nisht reshus kein nisht hoben mir vos
a there serves when work to not right any not have we that

זעלנער אויף זיינע אייגענע הוצאות ? ווער פלאנצט עס א ווינגארטן, און
un vaingorten a es flantst ver hoitsoes eigene zaine oif zelner
and vineyard a it plants who expenses own his on soldier

עסט נישט זיין פרוכט? אדער ווער פאשעט א סטאדע, און עסט נישט פון
fun nisht est un stade a pashet ver oder frucht zain nisht est
of not eats and flock a tends who or fruit its not eats

דער מילך פון דער סטאדע? [ח] איך רעד דאס פשוט ווי א מענטש? צי
tsi mentsh a vi poshet dos red ich stade der fun milch der
or man a as simply this speak I flock the of milk the

for whom Moshiach died.
[12] And thus by sinning against the Achim b'Moshiach and wounding their weak matzpunim *(consciences)*, you commit averos against Rebbe, Melech HaMoshiach. [13] Therefore, if okhel causes my Ach b'Moshiach to trip on a michshol, I should never eat meat again, lest I cause my Ach b'Moshiach to stumble.

9 Do I not have cherut? Am I not a Shliach? Have I not seen Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu? Are you not my po'al *(work)* in Adoneinu? [2] If to others I am not a Shliach, surely I am to you, for you are the chotam *(seal)* of my shlichus, in Hashem. [3] My apologetic to the ones cross-examining me is this: [4] Do I not have the privilege of eating and drinking? [5] Is the privilege not mine to take an achot b'Moshiach as isha in my travels for Rebbe, Melech HaMoshiach's avodas kodesh, just as the rest of his Shlichim do and the Achim of Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu and Kefa? [6] Or is it only Bar-Nabba and I who are denied the privilege of not working at a parnasah? [7] Whoever heard of someone serving as a chaiyal *(soldier)* but having to pay his own wages for doing so? Who plants a kerem *(vineyard)* but does not eat the p'ri hakerem? And who serves as a ro'eh *(shepherd)* over a flock and

זאגט עס דען נישט אפילו די תורה? ט ווארום אין תורת משה שטייט
shteit Moshe torat in vorem toire di afile nisht den es zogt
stands Moses law of in because Torah the even not then this says

געשריבן: דו זאלסט נישט פארשליסן אן אקס דאס מויל , ווען
ven moil dos oks an farshlisen nisht zolst du geshriben
when mouth the ox an shut not you shall you written

ער דרעשט. (דברים כה, ד.) צי זארגט זיך דען ה'
Hashem den zich zorgt tsi d chh Devarim dresht er
Hashem then Himself concerns or 4 25 Deuteronomy treads he

(נאר) פאר אקסן? י אדער זאגט ער עס פאר אונדזערטוועגן בכלל ?
biklal undzertvegen far es er zogt oder oksen far nor
in general our sakes for it he says or oxen for only

יא , פאר אונדזערטוועגן איז עס געשריבן געווארן; ווייל דער אקערער
akerer der vail gevoren geshriben es iz undzertvegen far yo
plower the because become written it is our sakes for yes

דארף אקערן מיט האפענונג, און דער דרעשער מיט האפענונג צו האבן
hoben tsu hofenung mit dresher der un hofenung mit akeren darf
have to hope with thresher the and hope with plow must

א חלק . יא אויב מיר האבן אייך פארזייט רוחניותדיקע זאכן , איז עס
es iz zachn ruchniesdike farzeit aich hoben mir oib cheilek a
it is things spiritual sown you have we if share a

אזא גרויסע זאך , אויב מיר זאלן שניידן אייערע גשמיותדיקע זאכן ?
zachn gashmiesdike eiere shnaiden zolen mir oib zach groise aza
things material your reap should we if thing great such

יב אויב אנדערע האבן א חלק אינם רשות איבער אייך, האבן מיר דען
den mir hoben aich iber reshus inem cheilek a hoben andere oib
then we have you over right in the share a have others if

נישט מער (רשות)? מיר אבער האבן נישט אויסגענוצט דאס דאזיקע
dozike dos oisgenutst nisht hoben ober mir reshus mer nisht
these the used not have however we right more not

רשות, נאר מיר שטייען אלץ אויס, כדי מיר זאלן נישט פארשאפן קיין
kein farshafn nisht zolen mir kedei ois alts shteien mir nor reshus
any create not should we so that out all endure we but right

שום שטערונג פאר דער בשורה טובה פונם משיח . יג צי ווייסט
veist tsi Moshiach funem toive besoire der far shterung shum
know or Moshiach of the Good News the for hindrance kind of

איר דען נישט, אז די , וועלכע באשעפטיקן זיך מיט הייליקע
heilike mit zich basheftikn velche di az nisht den ir
holy with themselves occupy who those that not then you

עבודות , עסן פון די זאכן אין בית המקדש , און די , וועלכע
velche di un Hamikdash beis in zachn di fun esen avoides
who those and HaMikdash Beis in things the of eat ministries

באדינען ביים מזבח , האבן א חלק אין מזבח ? יד און אזוי האט
hot azoi un mizbeyech in cheilek a hoben mizbeyech baim badinen
has thus and altar in share a have altar at the serve

אויך דער האר מתקן געווען פאר די , וועלכע זאגן אָן די בשורה
besoire di on zogen velche di far geven mesaken Har der oich
News the on say who those for was enacted L-rd the also

טובה, צו לעבן פון דער בשורה טובה. טו איך אבער האב מיך
mich hob ober ich toive besoire der fun leben tsu toive
myself have however I Good News the from live to Good

נישט באנוצט מיט קיינס פון די דאזיקע זאכן ; און האב דאס נישט
nisht dos hob un zachn dozike di fun keins mit banutst nisht
not this have and things these the of any with made use not

of the cholov *(milk)* of the flock does not partake? 8 Do I say this according to the dvar haBnei Adam? Or does not the Torah say these things? 9 For, in the Torah of Moshe it has been written, LO TACHSOM SHOR BEDISHO *(You shall not muzzle an ox treading grain)*. Surely it is not for oxen that Hashem is concerned. 10 Or does he not speak altogether for our sake, and is it not for us that Hashem says this? Ken, for us, because it was written that the one plowing ought to plow on in tikvah, and the one threshing ought to partake with tikvah. 11 If we sowed spiritual things to you, is it too much if we reap in material things from you? 12 If others over you can claim this privilege, can we not even more? But we did not make use of this privilege; we endure all things, lest any hindrance we should give to Moshiach's Besuras HaGeulah. 13 Do you not have da'as that the kohanim serving in the Beis Hamikdash sherut *(service in the Temple)* eat the things of the Beis Hamikdash; the kohanim attending the Mizbe'ach *(altar)* have their share with the Mizbe'ach *(altar)*? 14 So also Moshiach Adoneinu appointed the ones proclaiming the Besuras HaGeulah to get their parnasah from the Besuras HaGeulah. 15 But I have not used any of these privileges; I did not

געשריבן, כדי מען זאל עס אזוי טאן לגבי מיר; ווארום עס
es vorem mir legabe ton azoi es zol men kedei geshriben
it because me in relation to do thus it shall one so that written

איז מיר ליבער צו שטארבן, ווי עמיצער זאל צונישט מאכן מיין
main machen tsunisht zol emitser vi shtarben tsu liber mir iz
my make negate shall someone than die to rather me is

רום. [טז] ווארום אויב איך זאג אָן די גוטע בשורה, האב איך נישט מיט
mit nisht ich hob besoire gute di on zog ich oib vorem rum
with not I have News good the on say I if because glory

וואס זיך צו בארימען, ווייל עס ליגט אויף מיר א חוב; ווארום
vorem choiv a mir oif ligt es vail barimen tsu zich vos
because debt a me on lies it because boast to myself what

ווי איז מיר, ווען איך זאג נישט אָן די גוטע בשורה! [יז] ווארום אויב
oib vorem besoire gute di on nisht zog ich ven mir iz vei
if because News good the on not say I when me is woe

איך טו דאס דאזיקע פרייווויליק, האב איך א שכר; אויב אבער נישט
nisht ober oib sachar a ich hob fraivilik dozike dos tu ich
not however if reward a I have willingly these the do I

גערן—איז עס א פארוואלטונג מיר אנפארטרויט. [יח] וואס זשע איז מיין
main iz zhe vos onfartroit mir farvaltung a es iz geren
my is then what entrusted me stewardship a it is gladly

שכר? אז אנזאגנדיק די בשורה טובה, זאל איך פארלייגן די בשורה
besoire di forleigen ich zol toive besoire di onzogendik az sachar
News the propose I shall Good News the announcing that reward

טובה בחינם, און נישט מאכן קיין געברויך פון מיין רשות אין
in reshus main fun gebroich kein machen nisht un bechinem toive
in right my of use any make not and free of charge Good

דער גוטער בשורה. [יט] ווארום זייענדיק פריי פון אלעמען, האב איך
ich hob alemen fun frai zaiendik vorem besoire guter der
I have everyone of free being because News good the

מיך געמאכט פאר אלעמענס קנעכט, כדי איך זאל מער (מענטשן)
mentshn mer zol ich kedei knecht alemens far gemacht mich
people more shall I so that servant everyone's for made myself

געווינען. [כ] און צו יידן בין איך געווארן ווי א ייד, כדי איך זאל געווינען
gevinen zol ich kedei Yid a vi gevoren ich bin Yidn tsu un gevinen
gain shall I so that Jew a as become I did Jews to and gain

יידן; צו די, וואס זענען אונטער דער (מחמיר חומרא) תורה, ווי
vi toire chumre machmer der unter zenen vos di tsu Yidn
as Torah legalism stickler the under are who the to Jews

אונטער דער (מחמיר חומרא) תורה, נישט זייענדיק אליין אונטער
unter alein zaiendik nisht toire chumre machmer der unter
under myself being not Torah legalism stickler the under

דער (מחמיר חומרא) תורה, כדי איך זאל געווינען די, וואס זענען
zenen vos di gevinen zol ich kedei toire chumre machmer der
are who the gain shall I so that Torah legalism stickler the

אונטער דער (מחמיר חומרא) תורה; [כא] צו די, וואס זענען אָן א
a on zenen vos di tsu toire chumre machmer der unter
a without are who the to Torah legalism stickler the under

תורה, ווי אָן א תורה, דאך נישט זייענדיק ווי אָן א תורה פאר
far toire a on vi zaiendik nisht doch toire a on vi toire
before Torah a without as being not yet Torah a without as Torah

ה׳, נאר אין דער תורה פון דעם משיח, כדי איך זאל געווינען
gevinen zol ich kedei Moshiach dem fun toire der in nor Hashem
gain shall I so that Moshiach the of Torah the in but Hashem

write these things that it might be so with me; for it's better for me rather to die than that someone deprive me of my kavod *[in Rebbe, Melech HaMoshiach Pp 1:21]*. [16] For if I preach the Besuras HaGeulah there is nothing for me to boast about, als (since) necessity is laid on me, for Oy Li *(Woe to me!)* if I do not preach the Besuras HaGeulah.

[17] For, if I do this willingly, I have a sachar *(reward)*, but if unwillingly, then a ne'emanut *(trusteeship)*, a kehunah for the Besuras HaGeulah has been entrusted to me. [18] What then is my sachar *(reward)*? That in preaching as a maggid of the Besuras HaGeulah, I may make the Besuras HaGeulah free of charge, so as not to make full use of my right in the Besuras HaGeulah. [19] For being no indentured servant to any one of the Bnei Adam, I made myself a servant [working for nothing] to kol Bnei Adam, that I might win the more. [20] And I became to the Yehudim as a Yehudi, that I might win Yehudim; to the ones under Gezetz, I became as under Gezetz — not being myself under [the epoch of] Gezetz — that the ones under Gezetz I might win; [21] To the ones without Gezetz, as without Gezetz, though not being without the Torah of Hashem but being under Moshiach's Torah, that I might win the ones without Gezetz.

די , וואס זענען אָן א תורה. כב איך בין געווארן צו די שוואכע א
a shvache di tsu gevoren bin ich toire a on zenen vos di
a weak the to become am I Torah a without are who the

שוואכער, כדי איך זאל געווינען די שוואכע; איך בין געווארן אלץ
alts gevoren bin ich shvache di gevinen zol ich kedei shvacher
all things become am I weak the gain shall I so that weak one

צו אלעמען, כדי אויף יעדן אופן זאל איך ראטעווען אייניקע. כג און
un einike rateven ich zol oifen yedn oif kedei alemen tsu
and some save I shall way every on so that all men to

אלץ טו איך צוליב דער גוטער בשורה, כדי איך זאל האבן א
a hoben zol ich kedei besoire guter der tsulib ich tu alts
a have shall I so that News good the on account of I do all

חלק אין איר. כד צי ווייסט איר דען נישט, אז די , וואס לויפן אויף דער
der oif loifen vos di az nisht den ir veist tsi ir in cheilek
the in run who the that not then you know you in share

ארענע, לויפן טאקע אלע, איינער אבער דערלאנגט דעם פריז? אזוי
azoi priz dem derlangt ober einer ale take loifen arene
so prize the reaches however one all really run arena

זאלט איר לויפן, כדי איר זאלט עס באקומען. כה און יעדער באקסער
bokser yeder un bakumen es zolt ir kedei loifen ir zolt
boxer every and received it shall you so that run you shall

באהערשט זיך אין אלעם . און זיי (טאָן עס) כדי זיי זאלן
zolen zei kedei es ton zei un alem in zich bahersht
should they so that it do they and everything in himself controls

באקומען א פארדארבלעכע קרוין; מיר אבער אן אומפארדארבלעכע.
umfardarbleche an ober mir kroin fardarbleche a bakumen
imperishable an however we crown perishable a received

כו דעריבער לויף איך אזוי, נישט ווי אין דער פינסטער; אזוי באקס איך,
ich boks azoi finster der in vi nisht azoi ich loif deriber
I box thus darkness the in as not so I run therefore

נישט ווי איינער, וואס שלאגט די לופט; כז נאר איך אונטערדריק מיין גוף
guf main unterdrik ich nor luft di shlogt vos einer vi nisht
body my suppress I but air the strikes who one as not

און האלט אים אין קנעכטשאפט, כדי בשעת איך האב געדרשנט צו
tsu gedarshent hob ich beshas kedei knechtshaft in im halt un
to preached have I while so that slavery in it keep and

אנדערע, זאל איך אליין נישט פארווארפן ווערן.
veren farvorfen nisht alein ich zol andere
to be rejected not myself I shall others

י ווארום איך וויל נישט פון אייך פארהוילן, ברידער, אז אלע
ale az brider farhoilen aich fun nisht vil ich vorem
all that brothers to conceal you from not want I because

אונדזערע פאטערס זענען געווען אונטער דעם וואלקן, און אלע זענען
zenen ale un volken dem unter geven zenen foters undzere
did all and cloud the under was are fathers our

אריבערגעגאנגען דעם ים ; ב און אלע זענען מקווה געטובלט געווארן
gevoren getoivelt mikveh zenen ale un yam dem aribergegangen
become immersed mikveh are all and sea the pass through

צו משהן אין דעם וואלקן און אין דעם ים ; ג און אלע האבן געגעסן
gegesen hoben ale un yam dem in un volken dem in Moshen tsu
eat did all and sea the in and cloud the in Moses to

די זעלביקע רוחניותדיקע שפייז; ד און אלע האבן געטרונקען דאס
dos getrunken hoben ale un shpaiz ruchniesdike zelbike di
the drink did all and food spiritual same the

22 I became weak to the
weak ones that I might
win the weak ones. I have
become all things to kol Bnei
Adam, that by all means I
might save some. 23 And all
things I do because of the
Besuras HaGeulah that a
fellow partaker and deveykus
sharer in it I may become.
24 Do you not have da'as
that the ones running on
a race course all indeed
run, but it is only one
who receives the prize? So
run that you may obtain
the prize. 25 And everyone
competing in the [Olympic]
games in all things exercises
shlitah atzmi: those ones,
therefore, that they may
obtain a perishable wreath;
but we, an imperishable.
26 Therefore, I run not as
one without a goal that is
kovua *(fixed, set)*. I box as
not beating the air. 27 But I
do more than merely spar
with my basar; I pommel
it and keep it under strict
subjection, so that after I am
the maggid to others, I myself
will not become declared
ineligible.

10 I do not want
you to be without
da'as, Achim b'Moshiach,
that Avoteinu all were
under the anan *(cloud)*
and passed through the
sea, 2 And all into Moshe
Rabbenu were given
tevilah in the anan *(cloud)*
and in the sea, 3 And all
of the same spiritual
okhel *(food)* ate, 4 And
all of the same spiritual

זעלביקע רוחניותדיקע געטראנק; ווארום זיי האבן געטרונקען פון
fun getrunken hoben zei vorem getrank ruchniesdike zelbike
from drink did they because drink spiritual same

דעם רוחניותדיקן פעלדזנשטיין, וועלכער האט זיי באגלייט ; און
un bagleit zei hot velcher feldznshtein ruchniesdikn dem
and accompanied them has who rock spiritual the

דער פעלדזנשטיין איז געווען דער משיח . [ה] נאר אין די מערסטע פון
fun merste di in nor Moshiach der geven iz feldznshtein der
of most the in but Moshiach the was is rock the

זיי האט ה׳ נישט געהאט קיין וואוילגעפעלן; ווארום זיי זענען
zenen zei vorem voilgefelen kein gehat nisht Hashem hot zei
did they because pleasure any have not Hashem did them

אומגעקומען אין דער מדבר . [ו] און די דאזיקע זאכן זענען געשען אלס
als geshen zenen zachn dozike di un midbar der in umgekumen
as occur did things these the and desert the in perish

פארבילדער פאר אונדזערטוועגן, כדי מיר זאלן נישט גלוסטן צום
tsum glusten nisht zolen mir kedei undzertvegen far forbilder
for the desire not should we so that our sakes for previews

בייזן, ווי יענע האבן געגלוסט. [ז] און איר זאלט אויך נישט זיין קיין
kein zain nisht oich zolt ir un geglust hoben yene vi beizn
any be not also shall you and lust did those as evil

געצנדינער, ווי א טייל פון זיי ; ווי עס שטייט געשריבן: דאס פאלק האט
hot folk dos geshriben shteit es vi zei fun teil a vi getsndiner
did people the written stands it as them of some a as idolater

זיך אנידערגעזעצט צו עסן און טרינקען, און זענען אויפגעשטאנען
oifgeshtanen zenen un trinken un esen tsu anidergezetst zich
get up did and drink and eat to sat down themselves

צו שפילן. (שמות לב, ו.) [ח] און לאמיר אויך נישט מזנה זיין, ווי
vi zain mezane nisht oich lomir un u lb Shemot shpilen tsu
as do fornication not also let us and 6 32 Exodus play to

א טייל פון זיי האבן מזנה געווען, און עס זענען געפאלן אין
in gefalen zenen es un geven mezane hoben zei fun teil a
in fell were there and do fornication did them of part a

איין טאג דריי און צוואנציק טויזנט . [ט] לאמיר אויך נישט אויספרואוון
oispruven nisht oich lomir toizent tsvantsik un drai tog ein
test not also let us thousand twenty and three day one

דעם האר (ג-ט), ווי א טייל פון זיי האבן אויסגעפרואווט, און זענען
zenen un oisgepruvt hoben zei fun teil a vi G-t Har dem
were and put to the test did them of part a as G-d L-rd the

אומגעקומען פון די שלאנגען. [י] מורמלט אויך נישט, ווי א טייל פון זיי
zei fun teil a vi nisht oich murmlt shlangen di fun umgekumen
them of part a as not also murmur snakes the by killed

האבן געמורמלט, און זענען אומגעקומען דורך דעם משחית . [יא] דאס אלץ
alts dos mashches dem durch umgekumen zenen un gemurmlt hoben
all this destroyer the by killed were and murmur did

איז צו יענע געשען פאר א פארבילד, און עס איז געשריבן געווארן
gevoren geshriben iz es un forbild a far geshen yene tsu iz
become written is it and preview a for happened those to is

ווי א מוסר פאר אונדזערטוועגן, צו וועמען די וועלט צייטן האבן
hoben tsaitn velt di vemen tsu undzertvegen far musar a vi
have times world the whom to our sakes for reproof a as

דערגרייכט זייער ציל. [יב] דעריבער דער, וואס מיינט , אז ער שטייט, זאל
zol shteit er az meint vos der deriber tsil zeier dergreicht
shall stands he that thinks who the therefore goal their attained

drink drank, for they were drinking from a spiritual TZUR following them, and that TZUR was Moshiach. [5] But Hashem was not pleased with most of them, for they were strewn about in the desert, VAYISHCHATEM BAMIDBAR *(then He slaughtered them in the desert)*. [6] Now these things occurred as moftim *(examples)* for us, in order that we would not crave what is ra'ah as they did. [7] Neither should you become ovdei elilim *(idolaters)*, as some of them did, as it has been written, “And the people sat to eat and to drink and they got up to revel.” [8] Neither should we commit zenut as some of them committed zenut and fell in one day twenty-three thousand. [9] Neither let us tempt Moshiach, as some of them put Moshiach to the test, and by nechashim *(serpents)* were being destroyed. [10] Neither should we murmur and grumble even as some of them VAYILONU *(and they murmured)* and they were destroyed by the destroyer. [11] Now, these things happened to those ones as moftim *(examples)*, but it was written for our admonition, to whom the Kitzei HaOlamim has come. [12] So then the one that presupposes that he stands, let him take care lest he fall. [13] No nissayon *(temptation)* has

אכטונג געבן , אז ער זאל נישט פאלן. יג קיין נסיון האט אייך
aich hot nisoyen kein falen nisht zol er az geben achtung
you has temptation any fall not shall he that give attention

נישט אנגעכאפט, אחוץ וואס א מענטש קען פארטראגן; ה'
Hashem fartrogen ken mentsh a vos achuts ongechapt nisht
Hashem to tolerate can man a that which except seized not

אבער איז געטריי, וועלכער וועט אייך נישט לאזן אויסגעפרואווט
oisgepruvt lozen nisht aich vet velcher getrai iz ober
tested allow not you will Who faithful is however

ווערן איבער אייערע כוחות; נאר צוזאמען מיט דעם נסיון וועט
vet nisoyen dem mit tsuzamen nor koiches eiere iber veren
will temptation the with together but powers your above become

ער אויך מאכן אן אויסוועג, כדי איר זאלט קענען ביישטיין .
baishtein kenen zolt ir kedei oisveg an machen oich er
withstand be able to shall you so that escape an make also He

יד דערפאר, געליבטע מיינע, זאלט איר אנטלויפן פון געצנדינסט.
getsndinst fun antloifen ir zolt maine gelibte derfar
idolatry from flee you shall my beloved therefore

טו איך רעד ווי צו פארשטאנדיקע ; משפט איר אליין , וואס
vos alein ir mishpot farshtandike tsu vi red ich
what yourself you judge those with understanding to as speak I

איך זאג. טז דער כוס פון ברכה , אויף וועלכן מיר מאכן א ברכה , צי
tsi broche a machen mir velchen oif broche fun kos der zog ich
blessing a make we which upon blessing of cup the say I

איז ער דען נישט חברותאשאפט מיט דעם בלוט פון דעם משיח ? דאס
dos Moshiach dem fun blut dem mit chavruseshaft nisht den er iz
the Moshiach the of blood the with sharing not then it is

ברויט, וואס מיר ברעכן , צי איז עס דען נישט חברותאשאפט מיט דעם
dem mit chavruseshaft nisht den es iz tsi brechen mir vos broit
the with sharing not then it is break we which bread

גוף פון דעם משיח ? יז ווייל עס איז איין ברויט, זענען מיר, די
di mir zenen broit ein iz es vail Moshiach dem fun guf
the we are bread one is there because Moshiach the of body

פילע, איין גוף ; ווארום מיר אלע האבן א חלק אין דעם איינעם ברויט.
broit einem dem in cheilek a hoben ale mir vorem guf ein file
bread one the in share a have all we because body one many

יח קוקט אויף ישראל לויטן פלייש: צי זענען דען נישט די ,
di nisht den zenen tsi fleish loitn Yisroel oif kukt
those not then are flesh according to Israel upon look

וועלכע עסן די קרבנות , אנטיילנעמער אין דעם מזבח ? יט וואס זשע
zhe vos mizbeyech dem in onteilnemer korbones di esen velche
then what altar the in participant sacrifices the eat who

איז עס דען וואס איך זאג? אז א קרבן צו אן אפג-ט איז עפעס ?
epes iz opg-t an tsu korben a az zog ich vos den es iz
something is idol an to sacrifice a that say I that then it is

אדער אז דער אפג-ט (אליין) איז עפעס ? כ נאר אז וואס די אומות
umes di vos az nor epes iz alein opg-t der az oder
nations the what that but something is itself idol the that or

(העולם) זענען מקריב , זענען זיי מקריב צו טייוולונים
taivlonim tsu makrev zei zenen makrev zenen hooilem
demons to sacrificing they are sacrificing are of the world

און נישט צו ה' ; און איך וויל נישט, אז איר זאלט קומען אין
in kumen zolt ir az nisht vil ich un Hashem tsu nisht un
into come shall you that not want I and Hashem to not and

overtaken you, except that which is common to Bnei Adam, but, Hashem is ne'eman *(faithful)*, who will not let you to be brought into nissayon beyond what you are able, but will make with the nissayon also the derech [Tzaddikim] as a way out for you to be able to endure.

14 Therefore, my chaverim, flee from avodah zarah. 15 I speak as to thinking men; you judge what I say. 16 The Kos HaBracha *(Cup of Blessing)* over which we say the Bracha, is it not a *[Mizbe'ach]* sharing and deveykus participation in the Korban Pesach death and kapporah of Moshiach? The matzoh which we break, is this not a sharing and a deveykus participation in the Guf HaMoshiach? 17 Because the matzoh is echad, we, many as we are, are one body, one new humanity, for we all partake of the matzoh echad. 18 Observe Yisroel according to the basar. Are not the ones eating the korbanot *(sacrifices)* partakers of the Mizbe'ach *(altar)*? 19 What then am I saying? That a sacrifice to an elil (idol) is anything or that an idol is anything? 20 No, the things which they sacrifice, YIZB'CHU LASHEDIM LO ELOHIM *(They sacrificed to demons which were not G-d)*. Now I do not want you to become sharers with the shedim *(demons)*. 21 You are not able to drink from the

חברותאשאפט מיט טייוולאנים. כא איר קענט נישט טרינקען דעם כוס פון
fun kos dem trinken nisht kent ir taivlonim mit chavruseshaft
of cup the drink not can you demons with sharing

דעם האר און דעם בעכער פון טייוולאנים; איר קענט נישט טיילנעמען
teilnemen nisht kent ir taivlonim fun becher dem un Har dem
partake not can you demons of goblet the and L-rd the

ביים טיש פון דעם האר און ביים טיש פון טייוולאנים. כב אדער זאלן
zolen oder taivlonim fun tish baim un Har dem fun tish baim
shall or demons of table at the and L-rd the of table at the

מיר דערצערנען דעם האר? צי זענען מיר דען שטארקער פון אים?
im fun shtarker den mir zenen tsi Har dem dertsernen mir
He than stronger then we are L-rd the enrage we

כג אלץ איז מותר (ציטירן ניטציטירן); נישט אלץ אבער טויג .
toig ober alts nisht nitsitiren tsitiren mutar iz alts
useful however all not unquote quote permitted is all

אלץ איז מותר (ציטירן ניטציטירן); נישט אלץ אבער בויט אויף.
oif boit ober alts nisht nitsitiren tsitiren mutar iz alts
up builds however all not unquote quote permitted is all

כד זאל קיינער נישט זוכן דאס זייניקע, נאר יענעמס (טובה).
toive yenems nor zainike dos zuchen nisht keiner zol
good the other's but his own the seek not anyone let

כה אלץ , וואס מען פארקויפט אין דער יאטקע , זאלט איר
ir zolt yatke der in farkoift men vos alts
you shall butcher shop the in sell they which everything

עסן, און נישט חוקר זיין צוליב דעם געוויסן ; כו ווארום
vorem gevisen dem tsulib zain choiker nisht un esen
because conscience the on account of be investigate not and eat

די ערד איז דעם הארס (ה'ס), און איר פולקייט. (תהלים כד,
chd Tehilim fulkeit ir un Hashems Hars dem iz erd di
24 Psalms fullness you and Hashem's L-rd's the is earth the

א.) כז און אויב עמיצער פון די אומגלויביקע וועט אייך פארבעטן
farbeten aich vet umgloibike di fun emitser oib un a
invite you will unbelievers the of someone if and 1

אויף א סעודה, און איר ווילט גיין , זאלט איר עסן אלץ, וואס מען
men vos alts esen ir zolt gein vilt ir un sude a oif
they that all eat you shall to go want you and feast a to

וועט אוועקשטעלן פאר אייך, און נישט נאכפרעגן צוליב דעם
dem tsulib nochfregn nisht un aich far avekshtelen vet
the on account of inquire not and you before place will

געוויסן . כח אויב אבער עמיצער וועט צו אייך זאגן : דאס דאזיקע
dozike dos zogen aich tsu vet emitser ober oib gevisen
these the say you to will someone however if conscience

איז א געצנקרבן—זאלט איר עס נישט עסן צוליב יענעם ,
yenem tsulib esen nisht es ir zolt getsnkorbn a iz
that one on account of eat not it you shall idol sacrifice a is

וועלכער האט עס אייך דערמאנט, און צוליב דעם געוויסן :
gevisen dem tsulib un dermont aich es hot velcher
conscience the because of and reminded you it has who

כט געוויסן , זאג איך , אבער , נישט דיין אייגנס נאר דעם אנדערנס ;
anderns dem nor eigens dain nisht ober ich zog gevisen
other one's the but own your not however I say conscience

ווארום פארוואס זאל מיין פרייהייט געמשפט ווערן פון אן אנדערנס
anderns an fun veren gemishpet fraiheit main zol farvos vorem
another's an by become judged freedom my shall why because

Kos of Hashem and also from the Kos HaShedim; you are not able to partake of the shulchan of Hashem and the shulchan of shedim *(demons)*. 22 Or is it that you would move Hashem to kinah *(jealousy)*? We don't think we are stronger than He, do we?

23 “All things are lawful?” But not all things are beneficial; “All things are lawful?” But not all things edify. 24 Let no one seek his own benefit but the benefit of the other. 25 Everything being sold in a meat market eat without raising qualms of matzpun *(conscience)*. 26 For LAHASHEM HA'ARETZ UMELOAH *(The earth is the L-rd’s and the fullness thereof)*. 27 If anyone of the Apikorosim invites you and you want to go, eat everything being set before you without raising qualms of matzpun *(conscience)*. 28 But if anyone should say to you, “Zeh nizbach l'elil!” *(This is sacrificed to an idol!)*, do not eat out of consideration for that man who informed you and because of matzpun *(conscience)*. 29 But I speak not about your matzpun but about the matzpun of the other man, for why is my cherut *(freedom)* brought into mishpat *(judgment)* by another’s matzpun *(conscience)*? 30 If I partake

געוויסן ? [ל] אויב איך גענים עפעס מיט א ברכה , הלמאי זאל
zol halemai broche a mit epes genis ich oib gevisen
shall why blessing a with something benefit I if conscience

ארויסגיין א שם רע אויף מיר וועגן דעם, אויף וועלכן איך מאך א
a mach ich velchen oif dem vegen mir oif ra shem a aroisgein
a make I which upon that about me on evil name a go out

ברכה ? [לא] דעריבער, אויב איר עסט אדער טרינקט, אדער וואס איר זאלט
zolt ir vos oder trinkt oder est ir oib deriber broche
shall you what or drink or eat you if therefore blessing

נישט טאן, טוט אלץ צו ה׳ס כבוד. [לב] זייט נישט קיין מיכשול
michshol kein nisht zeit koved Hashems tsu alts tut ton nisht
stumbling block any not be glory Hashem's to all do do not

פאר יידן , נישט פאר גריכן און נישט פאר דער קהלה פון ה׳ ; [לג] אזוי
azoi Hashem fun kehile der far nisht un Greeks far nisht Yidn far
so Hashem of kehile the for not and Greeks for nor Jews for

ווי אויך איך (באמי זיך) צו געפעלן אלעמען אין אלעם ,
alem in alemen gefelen tsu zich bami ich oich vi
everything in everyone to please to self make an effort I also as

נישט זוכנדיק מיין אייגענעם נוצן , נאר דעם (נוצן) פון א סך
sach a fun nutsn dem nor nutsn eigenem main zuchendik nisht
many a of benefit the but benefit own my seeking not

(אנדערע), כדי זיי זאלן געראטעוועט ווערן .
veren geratevet zolen zei kedei andere
become saved should they so that others

יא

זייט מיינע נאכפאלגער, אזוי, ווי אויך איך בין פונם משיח .
Moshiach funem bin ich oich vi azoi nochfolger maine zeit
Moshiach of the am I also as just followers my be

[ב] איך לויב אייך, ברידער, וואס איר געדענקט מיך אין
in mich gedenkt ir vos brider aich loib ich
in me remember you that brothers you praise I

אלעם , און איר האלט פעסט די קבלות , ווי איך האב זיי אייך
aich zei hob ich vi kaboles di fest halt ir un alem
you them have I as traditions the fast hold you and everything

איבערגעגעבן. [ג] איך וויל אייך אבער לאזן וויסן, אז דער קאפ פון
fun kop der az visen lozen ober aich vil ich ibergegeben
of head the that know let however you want I handed over

יעדן מאן איז דער משיח ; און דער קאפ פון דער פרוי איז דער
der iz froi der fun kop der un Moshiach der iz man yedn
the is wife the of head the and Moshiach the is man every

מאן; און דער קאפ פון דעם משיח איז ה׳ . [ד] יעדער מאן, ווען
ven man yeder Hashem iz Moshiach dem fun kop der un man
when man every Hashem is Moshiach the of head the and man

ער טוט תפילה אדער זאגט נבואות און זיין קאפ איז צוגעדעקט,
tsugedekt iz kop zain un nevues zogt oder tfile tut er
covered is head his and prophecies says or prayer does he

פארשעמט זיין קאפ. [ה] און יעדע פרוי , ווען זי טוט תפילה אדער
oder tfile tut zi ven froi yede un kop zain farshemt
or prayer does she when woman every and head his put to shame

זאגט נבואות און איר קאפ איז אפגעדעקט, פארשעמט איר קאפ;
kop ir farshemt opgedekt iz kop ir un nevues zogt
head her disgraces unveiled is head her and prophecies says

ווארום עס איז איינס און דאס זעלביקע ווי זי וואלט זיך אפגעגאלט.
opgegolt zich volt zi vi zelbike dos un eins iz es vorem
shave self would she as if same the and one is it because

with Birkat Hamazon *(grace after meals)*, why am I blamed for what I give todah *(thanks)*?
31 Whether, therefore, you eat or you drink or whatever you do, do all things to the kavod *(glory)* of Hashem.
32 Be without michshol both to Yehudim and to Yevanim and to the Kehillah of Hashem,
33 even as I also please Bnei Adam in all things, not seeking my own advantage but that of the many, that they may be brought to Yeshu'at Eloheinu.

11 Become imitators of me as I also am an imitator of Moshiach. 2 Now, I commend you that in all things you have remembered me and you hold fast to the masoret torat haShlichim just as I transmitted and handed them over to you. 3 But I want you to have da'as that Rebbe, Melech HaMoshiach is the rosh *(head)* of every one of the Bnei Adam, and the rosh of an isha is the ben Adam *(Man, Ba'al)*, and the rosh of Moshiach is Hashem. 4 Every ben Adam davening or speaking forth a nevu'ah *(prophecy)* having anything hanging down over his rosh brings bushah *(shame)* upon his rosh. 5 But every isha davening or speaking forth a nevu'ah *(prophecy)* in shul, begile rosh *(with head uncovered)*, brings bushah *(shame)* upon her rosh, for it is one and the same thing

ו וואורום אויב א פרוי פארהילט זיך נישט, זאל זי זיך אויך
oich zich zi zol nisht zich farhilt froi a oib vorem
also herself her let not herself covers woman a if because

אפשערן; און אויב עס איז א בזיון פאר א פרוי זיך אפצושערן
optsusheren zich froi a far bizoyen a iz es oib un opsheren
shorn herself woman a for worry a is it if and be shorn

אדער אפצוגאלן (די האר), זאל זי זיך פארהילן. ז וואורום דער מאן
man der vorem farhilen zich zi zol hor di optsugolen oder
man the because coverup herself her let hair the shaved or

טאקע איז נישט מחייב זיך צו פארדעקן דעם קאפ, ווייל ער
er vail kop dem fardeken tsu zich mechayev nisht iz take
he because head the cover to himself obligated not is indeed

איז ה׳ס אפבילד און כבוד; די פרוי אבער איז דער כבוד פון
fun koved der iz ober froi di koved un opbild Hashems iz
of glory the is however woman the glory and reflection Hashem's is

דעם מאן. ח וואורום נישט דער מאן איז פון דער פרוי , נאר די פרוי
froi di nor froi der fun iz man der nisht vorem man dem
woman the but woman the from is man the not because man the

פון דעם מאן; ט אויך איז דער מאן נישט באשאפן געווארן צוליב
tsulib gevoren bashafen nisht man der iz oich man dem fun
for the sake become created not man the is also man the from

דער פרוי , נאר די פרוי צוליב דעם מאן; י דערפאר איז די
di iz derfar man dem tsulib froi di nor froi der
the is therefore man the for the sake woman the but woman the

פרוי מחייב צו האבן (א צייכן פון מאנס) הערשאפט אויפן קאפ
kop oifen hershaft mans fun tseichen a hoben tsu mechayev froi
head on the rule man's of sign a have to obligated woman

פאר די מלאכימס וועגן. יא דאך איז נישט די פרוי אָן דעם מאן,
man dem on froi di nisht iz doch vegen malochims di far
man the without woman the not is yet sake angels the for

נישט דער מאן אָן דער פרוי אינם האר. יב ווייל ווי די פרוי
froi di vi vail Har inem froi der on man der nisht
woman the as because L-rd in the woman the without man the not

איז פון דעם מאן, אזוי איז דער מאן אויך דורך דער פרוי ; אלץ
alts froi der durch oich man der iz azoi man dem fun iz
all woman the through also man the is so man the from is

אבער איז פון ה׳ . יג משפט איר ביי זיך אליין: איז עס
es iz alein zich bai ir mishpot Hashem fun iz ober
it is alone self among you judge Hashem from is however

שיין , אז א פרוי זאל תפילה טאן צו ה׳ אומפארהילטערהייט?
umfarhilterheit Hashem tsu ton tfile zol froi a az shein
not covered up Hashem to do prayer shall woman a that proper

יד צי לערנט דען אייך נישט די נאטור אליין, אז אויב א מאן האט
hot man a oib az alein natur di nisht aich den lernt tsi
has man a if that itself nature the not you then teaches or

לאנגע האר, איז עס אן אומכבוד פאר אים? טו א פרוי אבער , אויב זי
zi oib ober froi a im far umkoved an es iz hor lange
she if however woman a him for dishonor a it is hair long

האט לאנגע האר, איז עס איר פראכט; ווייל די לאנגע האר זענען איר
ir zenen hor lange di vail pracht ir es iz hor lange hot
her is hair long the because glory her it is hair long has

געגעבן געווארן ווי א שלייער. טז אויב אבער עמיצער האט בדעה
bedeye hot emitser ober oib shleier a vi gevoren gegeben
in mind to has someone however if veil a as become given

to uncover the rosh as it is
for the rosh of the isha having
been shaved. 6 For, if an isha
is not covered, also let her be
shorn. But als *(since)* it is in
fact a thing of bushah *(shame)*
for an isha to be shorn or to
be shaved, let her be covered.
7 For a ben Adam indeed ought
not to be covered on the rosh,
being the demut HASHEM and
the kavod Hashem, and the
Isha being the kavod *(glory)*,
the glorious reflection of
Adam. 8 For Adam is not out
of the Isha but Isha out of
Adam *(Man)*. 9 Indeed, Adam
was not created because of
the Isha, but the Isha because
of Adam *(Man)*. 10 Because of
this, the Isha ought to have
a kesut rosh *(head covering)*
of marut *(authority, discipline)*
on her rosh because of the
malachim. 11 However, neither
is Isha without Adam *(Man)*
nor Adam *(Man)* without
Isha in Hashem. 12 For just
as the Isha comes out of
Adam *(Man)*, so also the ben
Adam *(Man)* comes through
the Isha but all things are of
Hashem. 13 You yourselves be
the dayan *(judge)*: is it fitting
for an isha to offer tefillos
to Hashem begile rosh *(with
head uncovered)*? 14 Does not
teva *(nature)* itself give you
the shiur *(lesson)* that if a
ben Adam wears a long hair-
do of a lady's coiffure, it is
a dishonor to him? 15 But if
an isha wears a long hairdo
of a lady's coiffure, it is her
kavod? Because the long hair
has been given to her instead
of the sterntichel *(kerchief)*
or kesut rosh *(head covering)*.

צו זיין א ליבהאבער פון מחלוקת , האבן מיר נישט אזא געוואוינהייט,
gevoinheit aza nisht mir hoben machloikes fun libhober a zain tsu
custom such not we have dissensions of lover a be to

די קהלות פון ה׳ אויך נישט.
nisht oich Hashem fun kehiles di
not also Hashem of kehiles the

יז און אנזאגנדיק אייך דאס דאזיקע, לויב איך אייך נישט, ווייל
vail nisht aich ich loib dozike dos aich onzogendik un
because not you I praise these the you enjoining and

איר קומט זיך צונויף נישט צום בעסערן, נאר צום ערגערן.
ergern tsum nor besern tsum nisht tsunoif zich kumt ir
worse to the but better to the not together self comes you

יח ווארום ערשטנס הער איך, אז ווען איר פארזאמלט זיך
zich farzamlt ir ven az ich her ershtns vorem
yourselves gather you when that I hear first because

אין דער קהלה, זענען פאראן מחלוקת צווישן אייך; און א טייל
teil a un aich tsvishen machloikes faran zenen kehile der in
part a and you among dissensions there are kehile the in

דערפון גלויב איך. יט ווארום עס איז נויטווענדיק, אז עס זאלן זיין
zain zolen es az noitvendik iz es vorem ich gloib derfun
be shall it that necessary is it because I believe thereof

ביי אייך כתות , כדי די אויסגעפרואווטע זאלן באקאנט
bakant zolen oisgepruvte di kedei kitus aich bai
known should tested the so that schisms you among

ווערן צווישן אייך. כ און ווען איר קומט זיך צוזאמען , איז
iz tsuzamen zich kumt ir ven un aich tsvishen veren
it is together yourselves come you when and you among become

עס נישט כדי צו עסן די סעודה פון דעם האר; כא ווארום
vorem Har dem fun sude di esen tsu kedei nisht es
because L-rd the of feast the to eat to in order that not it

יעדער איינער נעמט פאראויס זיין אייגן מאלצייט בשעת דעם עסן ;
esen dem beshas moltsait eigen zain forois nemt einer yeder
to eat the while meal own his ahead takes one every

און איינער איז הונגעריק, און אן אנדערער איז שכור. כב צי האט איר
ir hot tsi shiker iz anderer an un hungerik iz einer un
you have drunk is other an and hungry is one and

דען נישט קיין הייזער, (וואו) צו עסן און טרינקען? אדער זענט
zent oder trinken un esen tsu vu haizer kein nisht den
are or drink and eat to where houses any not then

איר מבזה די קהלה פון ה׳ ? און פארשעמט די , וואס
vos di farshemt un Hashem fun kehile di mevaze ir
who the put to shame and Hashem of kehile the degrading you

האבן נישט? וואס זאל איך אייך זאגן ? זאל איך אייך לויבן ? פאר
far loiben aich ich zol zogen aich ich zol vos nisht hoben
for praise you I shall say you I shall who not have

דעם לויב איך אייך נישט. כג ווארום איך האב עס בקבלה פון
fun bekabole es hob ich vorem nisht aich ich loib dem
from received it have I because not you I praise this

דעם האר, וואס איך האב אייך אויך איבערגעגעבן, אז דער האר
Har der az ibergegeben oich aich hob ich vos Har dem
L-rd the that handed over also you have I which L-rd the

יהושע/ישוע האט אין דער נאכט, אין וועלכער ער איז איבערגעגעבן
ibergegeben iz er velcher in nacht der in hot Yeshua/Yehoshua
handed over was he which in night the in did Yehoshua

16 But if anyone presumes in his thinking to be contentious, we have no such minhag, nor do the kehillot of Hashem.

17 But in giving the divrei Torah that follows I give no commendation, because when you assemble as the shul of Moshiach, it is not for the better that you assemble, but for the worse. 18 Ershtins *(first of all)*, indeed when you come together as the kehillah I hear there exist machlokot *(divisions)* and schisms among you, and partly I believe it. 19 For it is necessary also for kitot *(sects)* of minut *(heresy)*, of kefirah *(heresy, denial)* to be among you that also the approved ones may become manifest among you. 20 Therefore, your farbrengen gatherings in one kahal *(community)* are not for the purpose of having Moshiach's Tish. 21 For each one rushes ahead with his own seudah *(meal)*. One is hungerik *(hungry)*, one has passed out in his schnapps. 22 Hey, you people, do you not have houses in which to eat and to drink? Or do you despise the Kehillah *(congregation)* of G-d? And do you bring bushah *(shame)*, even humiliation, on the ones having nothing? What should I say to you? Will I commend you? In this I do not commend you people! 23 For I received from Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu that which also I transmitted and handed on to you, that Adoneinu Yehoshua, on the very lailah *(night)* in which he was betrayed, took

געווארן, גענומען ברויט; כד און מאכנדיק א ברכה , האט ער עס
es er hot broche a machendik un broit genumen gevoren
it he did blessing a making and bread took become

צעבראכן און געזאגט: דאס איז מיין גוף , וועלכער ווערט געבראכן
gebrochn vert velcher guf main iz dos gezogt un tsebrochen
broken is being which body my is this said and break

פאר אייערטוועגן; טוט דאס דאזיקע לזכרון פון מיר. כה אויך אזוי
azoi oich mir fun lezikoren dozike dos tut eiertvegen far
so also Me of in memory these the do your sake for

דעם בעכער נאך דער סעודה, זאגנדיק: דער דאזיקער כוס איז דער
der iz kos doziker der zogendik sude der noch becher dem
the is cup this one the saying feast the after goblet the

נייער בונד אין מיין בלוט; דאס טוט יעדעס מאל, ווען איר
ir ven mol yedes tut dos blut main in bund naier
you when time every do this blood my in covenant new

טרינקט (דערפון), לזכרון פון מיר. כו ווארום יעדעס מאל, ווען
ven mol yedes vorem mir fun lezikoren derfun trinkt
when time every because Me of in memory from it drink

איר עסט דאס ברויט און טרינקט דעם דאזיקן כוס, זאגט איר אָן
on ir zogt kos dozikn dem trinkt un broit dos est ir
on you say cup this the drink and bread this eat you

דעם הארס טויט , ביז ער וועט קומען. כז פאלגלעך , ווער עס
es ver folglech kumen vet er biz toit Hars dem
it who consequently come will he until death the L-rd's the

עסט דאס ברויט אדער טרינקט דעם כוס פון דעם האר אומווירדיק,
umvirdik Har dem fun kos dem trinkt oder broit dos est
unworthily L-rd the of cup this drinks or bread this eats

דער פארזינדיקט זיך קעגן דעם גוף און דעם בלוט פון דעם
dem fun blut dem un guf dem kegen zich farzindikt der
the of blood the and body the against himself is guilty that

האר. כח נאר זאל זיך א מענטש אליין אויספרואוון, און אזוי עסן
esen azoi un oispruven alein mentsh a zich zol nor Har
eat so and test himself man a self let but L-rd

פון דעם ברויט און טרינקען פון דעם כוס. כט ווארום ווער עס
es ver vorem kos dem fun trinken un broit dem fun
it who because cup the from drink and bread the from

עסט און טרינקט אומווירדיק, דער עסט און טרינקט א משפט פאר
far mishpot a trinkt un est der umvirdik trinkt un est
for judgment a drinks and eats that unworthily drinks and eats

זיך , ווייל ער האט נישט געמאכט קיין הבדל צווישן דעם
dem tsvishen hevdl kein gemacht nisht hot er vail zich
the between distinction any make not did he because himself

הארס גוף . ל צוליב דעם געפינען זיך צווישן אייך א סך
sach a aich tsvishen zich gefinen dem tsulib guf Hars
many a you among self find that on account of body the L-rd's

שלאפע און קראנקע, און נישט ווייניקע זענען איינגעשלאפן (דעם שלאף
shlof dem aingeshlofen zenen veinike nisht un kranke un shlafe
sleep the asleep are a few not and sick and feeble

פון טויט). לא אויב אבער וואלטן מיר זיך אליין אויסגעפארשט,
oisgeforsht alein zich volten mir ober oib toit fun
examine alone self would we however if death of

וואלטן מיר נישט געמשפט געווארן. לב ווערן מיר אבער געמשפט
gemishpet ober mir veren gevoren gemishpet nisht mir volten
judged however we become be judged not we would

the Pesach matzoh, [24] And,
having made the HaMotzi,
Rebbe, Melech HaMoshiach
offered the betzi'at halechem
(breaking of the bread) and said,
ZEH HU VESARI HANNIVTZA
BA'ADCHEM; ZOT ASU
L'ZIKRONI. *(This is my flesh,
which is broken on your behalf.
Do this in memory of me.)* [25] In
like manner, after eating
the [Pesach] seudah, also
[after the bracha over] the
[Kiddush] Cup, Rebbe, Melech
HaMoshiach said, This Kos
(Cup) is the BRIT CHADASHA
in my DAHM *(blood)*. This do, as
often as you drink, in ZIKARON
(remembrance) of me. [26] For as
often as you eat this Pesach
matzoh and drink from this
Pesach Kiddush Cup, you do
proclaim the mavet of Rebbe,
Melech HaMoshiach Adoneinu
until the Bias HaMoshiach.
[27] Therefore, whoever eats
the Pesach matzoh or drinks
the Kiddush Cup of Adoneinu
unworthily will be guilty
and answerable for the basar
and the dahm of Adoneinu.
[28] But let a ben Adam apply
cheshbon hanefesh to himself
and in that manner let him
eat of the Pesach matzoh and
let him drink of the Pesach
Kiddush Cup. [29] For the one
eating and drinking is the one
eating and drinking mishpat
to himself when not discerning
the basar *(body)*. [30] Because of
this, many among you are weak
and there are cholim *(sick)*
and a number are sleeping the
sleep of the mesim. [31] But if
we were judging ourselves,
we would not be brought
into mishpat *(judgment)*. [32] But,

פון דעם האר, ווערן מיר געציכטיקט, כדי מיר זאלן נישט
nisht zolen mir kedei getsichtikt mir veren Har dem fun
not shall we so that disciplined we become L-rd the by

פארמשפט ווערן צוזאמען מיט דער וועלט. [לג] דערפאר, ברידער
brider derfar velt der mit tsuzamen veren farmishpet
brothers therefore world the with together become condemned

מיינע , ווען איר קומט זיך צונויף צו עסן, ווארט איינער
einer vart esen tsu tsunoif zich kumt ir ven maine
one wait eat to together yourselves come you when of mine

אויף דעם אנדערן. [לד] און אויב עמיצער איז הונגעריק, זאל ער עסן
esen er zol hungerik iz emitser oib un andern dem oif
eat him let hungry is someone if and other the on

אינדערהיים, כדי איר זאלט זיך נישט צוזאמענקומען צו א
a tsu tsuzamenkumen nisht zich zolt ir kedei inderheim
a for gather together not yourselves shall you so that at home

משפט . און דאס איבריקע וועל איך מתקן זיין, ווי נאר איך וועל
vel ich nor vi zain mesaken ich vel ibrike dos un mishpot
will I soon as do remedy I will rest the and judgment

קומען.
kumen
come

being brought into mishpat *(judgment)* by Hashem, we are being disciplined, that we may not be condemned with the Olam Hazeh. [33] Therefore, Achim b'Moshiach of mine, when you have your farbrengen gatherings and you gather for Tish, wait for one another. [34] If anyone is so hungerik *(hungry)* [that he cannot wait], in his home let him eat, lest for mishpat you have kehillah. And as far as the hemshech *(remaining part)* is concerned, whenever I come I will set b'seder *(in order)*.

יב

און וואס שייך (מתנות) פונם גייסט, ברידער, וויל
vil brider Gaist funem matonus shaich vos un
want brothers Spirit from the gifts concerning who and

איך נישט, איר זאלט זיין אומוויסנד . [ב] איר ווייסט (דאך), אז
az doch veist ir umvisnd zain zolt ir nisht ich
that after all know you uninformed be shall you not I

ווען איר זענט געווען אומות (העולם), ווי איר האט זיך
zich hot ir vi hooilem umes geven zent ir ven
yourselves had you how of the world nations was are you when

געלאזט פירן צו שטומע אפג-טער, און מען האט אייך געפירט.
gefirt aich hot men un opg-ter shtume tsu firen gelozt
led you had it and idols mute to guided let

[ג] דערפאר לאז איך אייך וויסן , אז קיינער, וועלכער רעדט דורך
durch redt velcher keiner az visen aich ich loz derfar
through speaks who anyone that know you I let therefore

ה'ס גייסט, זאגט נישט: פארפלוכט זאל זיין יהושע/ישוע ; און
un Yeshua/Yehoshua zain zol farflucht nisht zogt Gaist Hashems
and Yehoshua be shall cursed not says Spirit Hashem's

קיינער קען נישט זאגן : יהושע/ישוע איז האר , אחוץ דורך
durch achuts Har iz Yeshua/Yehoshua zogen nisht ken keiner
through except L-rd Adon is Yehoshua say not can anyone

דעם רוח הקודש .
Hakoidesh ruach dem
the Holy Spirit the

[ד] די מתנות אבער זענען פארשיידן, נאר דער גייסט איז דער
der iz Gaist der nor farsheiden zenen ober matonus di
the is Spirit the but diverse are however gifts the

זעלביקער. [ה] און די עבודות זענען פארשיידן, דאך איז עס דער
der es iz doch farsheiden zenen avoides di un zelbiker
the it is yet diverse are ministries the and same

זעלביקער האר. [ו] און די ווירקונגען, זענען פארשיידן אבער דער
der ober farsheiden zenen virkungen di un Har zelbiker
the however diverse are operations the and L-rd same

12

Now I do not want you to lack da'as concerning the things of the Ruach Hakodesh, Achim b'Moshiach. [2] You have da'as that when you WERE Goyim, somehow you were influenced and led astray to the ELILIM ILLEMIM *(Dumb idols, idols incapable of speech)*. [3] Therefore, I make known to you that no one speaking by the Ruach Hakodesh of Hashem says, “Al Yehoshua ki Cherem hu” *(a curse of the ban of destruction is on Yehoshua)*, and no one is able to say, “Yehoshua hu HaAdon” except by the Ruach Hakodesh.

[4] There are different kinds of matanot *(gifts)*, but the same Ruach Hakodesh. [5] There are different avodot hakodesh *(ministries)*, but the one Adonoi. [6] And there are a variety of activities [of the Ruach Hakodesh],

זעלביקער ה׳ , וועלכערווירקט אלץ אין אלעם . ז יעדן
zelbiker Hashem velcher virkt alts in alem yedn
same Hashem who works all things in all mentshn each
איינעם אבער ווערט געגעבן די אנטפלעקונג פון דעם רוח
einem ober vert gegeben di antplekung fun dem ruach
one however is given the manifestation of the Spirit
(הקודש) צום נוצן . ח ווארום איינעם ווערט געגעבן דורך דעם
Hakoidesh tsum nutsn vorem einem vert gegeben durch dem
the Holy to benefit because one is given through the
גייסט א ווארט פון חכמה ; און אן אנדערן א ווארט פון דערקענטעניש,
Gaist a vort fun chochme un an andern a vort fun derkentenish
Spirit a word of wisdom and an other a word of knowledge
לויט דעם זעלביקן גייסט; ט אן אנדערן אמונה אין דעם זעלביקן
loit dem zelbikn Gaist an andern emune in dem zelbikn
according to the same Spirit an other faith in the same
גייסט; און אן אנדערן מתנות פון רפואות, דורך דעם איינעם גייסט;
Gaist un an andern matonus fun refues durch dem einem Gaist
Spirit and an other gifts of healing through the one Spirit
י און אן אנדערן צו טאן וואונדער; און אן אנדערן, נבואה ; און אן
un an andern tsu ton vunder un an andern nevue un an
and an other to do wonders and an other prophecy and an
אנדערן, אונטערצושיידן גייסטער; אן אנדערן, מינים לשונות ; און אן
andern untertsusheiden gaister an andern minim leshoines un an
other to differentiate spirits an other kind tongues and an
אנדערן, פארטייטשונג פון די לשונות ; יא דאס אלץ אבער ווירקט
andern fartaitshung fun di leshoines dos alts ober virkt
other interpretation of the tongues this all however is done by
איין און דער זעלביקער רוח (הקודש), וועלכער טיילט אויס יעדן
ein un der zelbiker ruach Hakoidesh velcher teilt ois yedn
one and the same Spirit the Holy who distributes out every
איינעם באזונדער , ווי ער וויל .
einem bazunder vi er vil
one individually as He wants

יב ווארום ווי דער גוף איז איינער, און האט א סך אברים ,
vorem vi der guf iz einer un hot a sach eivrem
because as the body is one and has a many body parts
און די אלע אברים פונם קערפער, (הגם זיי זענען א
un di ale eivrem funem kerper hagam zei zenen a
and these all body parts of the body although they are a
סך , זענען איין גוף ; אזוי אויך איז דער משיח . יג ווארום אין איין
sach zenen ein guf azoi oich iz der Moshiach vorem in ein
many are one body so also is the Moshiach because in one
גייסט זענען מיר אלע געטובלט געווארן אין דער מקווה צו איין גוף ,
Gaist zenen mir ale getoivelt gevoren in der mikveh tsu ein guf
Spirit are we all become immersed in the mikveh to one body
סאי יידן סאי גריכן , סאי קנעכט סאי פרייע (מענטשן); און מיר
sai Yidn sai Greeks sai knecht sai fraie mentshn un mir
both Jews and Greeks as slaves as free men and we
זענען אלע אנגעטרונקען געווארן מיט איין גייסט. יד דען דער גוף
zenen ale ongetrunken gevoren mit ein Gaist den der guf
did all drink become with one Spirit then the body
איז נישט איין אבער , נאר א סך . טו אויב דער פוס זאל זאגן :
iz nisht ein ever nor a sach oib der fus zol zogn
is not one member but a many if the foot shall say

but the same G-d working all
in all. 7 But to each is given
the disclosure of the Ruach
Hakodesh for benefit: 8 To one
through the Ruach Hakodesh
is given a dvar chochmah *(a
dvar of wisdom)*; to another,
according to the same Ruach
Hakodesh, a dvar da'as *(word
of knowledge)*; 9 To another,
by the same Ruach Hakodesh,
emunah *(faith)*; to another,
by the one Ruach Hakodesh,
matanot harippuy *(gifts of
healing)*; 10 to another those
of cholel niflaot *(accomplishing
miracles)*. And to another divrei
hanevu'ah *(words of prophecy)*,
and to another discernings
*(being about to make a nafka mina
distinction)* of ruchot *(spirits)*,
to another kinds of leshonot
(tongues), and to another,
pitronim *(interpretations)* of
leshonot *(tongues)*. 11 All these
things are activated by the one
and same Ruach Hakodesh,
distributing individually to
each one as He determines.

12 For even as the body is
echad, and has many evarim
(members), and all the evarim
(members) of the body, though
many, are one body, so is
Moshiach. 13 For also in one
Ruach Hakodesh we were all
given mikveh tevilah into one
body, whether Yehudim or
Yevanim *(Greeks)*, whether
avadim *(slaves)* or bnei Chorin
(freedman), and all were given
to drink, as it were, from one
Ruach Hakodesh. 14 For the
body is not one, but many
evarim *(members)*. 15 If the
regel *(foot)* says, “Because I
am not a yad *(hand)*, I am not

ווייל איך בין נישט קיין האנט, געהער איך נישט צום קערפער,
kerper tsum nisht ich geher hant kein nisht bin ich vail
body to the not I do belong hand any not am I because

געהערט ער דען נישט צוליב דעם צום קערפער? [טז] און אויב
oib un kerper tsum dem tsulib nisht den er gehert
if and body to the that on account of not then he belongs

דאס אויער זאל זאגן: ווייל איך בין נישט קיין אויג, געהער איך
ich geher oig kein nisht bin ich vail zogen zol oier dos
I do belong eye any not am I because say shall ear the

נישט צום קערפער; צי געהערט עס דען נישט צוליב דעם
dem tsulib nisht den es gehert tsi kerper tsum nisht
that on account of not then it belongs body to the not

צום קערפער? [יז] אויב דער גאנצער גוף וואלט געווען אן אויג, וואו
vu oig an geven volt guf gantser der oib kerper tsum
where eye an was would body entire the if body to the

וואלט געווען דער חוש השמיעה? און אויב ער וואלט אינגאנצן
ingantsen volt er oib un hashmie chush der geven volt
wholly would it if and of hearing sense the have been would

געווען שמיעה, וואו וואלט געווען דער חוש הריח?
hareyech chush der geven volt vu shmie geven
of smell sense the have been would where hearing have been

[יח] איצט אבער האט ה' געזעצט די אברים, יעדעס איינע פון
fun eine yedes eivrem di gezetst Hashem hot ober itst
of one every body parts the situated Hashem did however now

זיי אין דעם גוף אזוי ווי ער האט געוואלט. [יט] און אויב אלע וואלטן
volten ale oib un gevolt hot er vi azoi guf dem in zei
would all if and want did he as so body the in them

געווען איין אבר, וואו וואלט געווען דער גוף? [כ] איצט
itst guf der geven volt vu ever ein geven
now body the have been would where member one have been

אבער זענען עס טאקע א סך אברים, נאר איין גוף. [כא] און
un guf ein nor eivrem sach a take es zenen ober
and body one but members many a actually there are however

דאס אויג קען נישט זאגן צו דער האנט: איך דארף דיך נישט האבן;
hoben nisht dich darf ich hant der tsu zogen nisht ken oig dos
have not you need I hand the to say not can eye this

אדער ווידער דער קאפ צו די פיס; איך דארף אייך נישט האבן! [כב] נאר
nor hoben nisht aich darf ich fis di tsu kop der vider oder
but have not you need I feet the to head the again or

להיפך, די אברים פונם גוף, וואס שיינען אויס צו
tsu ois shainen vos guf funem eivrem di lehepech
to out appear which body of the body parts the on the contrary

זיין די שוואכערע, זענען (גראד) נויטווענדיק. [כג] און די (טיילן)
teilen di un noitvendik grod zenen shvachere di zain
parts the and necessary in fact are weaker ones the be

פונם גוף, וועלכע מיר האלטן פאר נישט אזוי איידל, די דאזיקע
dozike di eidl azoi nisht far halten mir velche guf funem
these the noble so not to be regard we which body of the

באקליידן מיר מיט מער כבוד; און אונדזערע נישט אנשטענדיקע
onshtendike nisht undzere un koved mer mit mir bakleiden
respectable not our and honor more with we dress

צירן מיר אמערסטן; [כד] אונדזערע אנשטענדיקע אבער דארפן עס
es darfen ober onshtendike undzere amerstn mir tsirn
it need however respectable our the most we clothe

of the body," that would not make it any less one of the evarim of the body. [16] And if the ozen *(ear)* says, "Because I am no ayin *(eye)*, I am not of the body," that would not make it any less one of the evarim of the body. [17] If the whole body were an ayin *(eye)*, where would be the hearing? If the whole body were hearing, where would be the smelling? [18] But now Hashem set the evarim *(members)*, each one of them, in the body according to His ratzon *(will)*, as He wanted. [19] And if all were all one evar *(member)*, where would the body be? [20] As it is, though there are many evarim *(members)*, there is but one body. [21] And the ayin *(eye)* is not able to say to the yad *(hand)*, "I do not have need of you." Or, again, the rosh *(head)*, speaking to the raglayim *(feet)*, is not to say, "I have no need of you." [22] Just the opposite, the evarim of the body appearing to be weaker are vital. [23] And those evarim of the body which we presume to be dishonorable, on these we clothe with even more honor, and our parts with lesser kibbud *(respect, honor)* are treated with greater. [24] Whereas, our evarim with greater kibbud have no need of more. However, Hashem has so composed the achdus yichudim *(unit, harmony of unifications)* of the body, giving the superior kibbud to the inferior, [25] lest there be schisms in the body. But the evarim should have the same gemilut chasadim *(deeds*

נישט; יא, ה׳ האט (אזוי) צוזאמענגעזעצט דעם גוף , אז ער
nisht yo Hashem hot azoi tsuzamengezetst dem guf az er
not yes Hashem has so composed the body that He

האט צוגעטיילט מער כבוד צו דעם ווייניקער וויכטיקן (אבר),
hot tsugeteilt mer koved tsu dem veiniker vichtikn ever
did lavish more honor to the less important member

כה כדי עס זאל נישט זיין קיין מחלוקה אינעם גוף ; נאר אז
kedei es zol nisht zain kein machloike inem guf nor az
so that there shall not be any division in the body only that

די אברים זאלן פארזארגן איינס דאס אנדערע. כו און אויב איין
di eivrem zolen farzorgen eins dos andere un oib ein
the members shall care for the one other and if one

אבר ליידט , ליידן אלע אברים מיט; און אויב איין אבר
ever laidt laiden ale eivrem mit un oib ein ever
member suffers to suffer all members with and if one member

באקומט כבוד , פרייען זיך אלע אברים מיט. כז און איר זענט
bakumt koved freien zich ale eivrem mit un ir zent
receives honor rejoice themselves all members with and you are

משיחס גוף , און אברים יעדער באזונדער . כח און ה׳
Moshiachs guf un eivrem yeder bazunder un Hashem
Moshiach's body and members each one individually and Hashem

האט איינקע באשטימט אין דער קהלה, ערשטנס שליחים , צווייטנס
hot einike bashtimt in der kehile ershtns shlichim tsveitns
did some appoint in the kehile first Shlichim second

נביאים, דריטנס מלמדים , דערנאך וואונדער, דערנאך מתנות פון
neviim dritns melamdem dernoch vunder dernoch matonus fun
nevi'im third teachers then wonders then gifts of

רפואה, הילף , פארוואלטונג, מינים לשונות . כט צי זענען דען אלע
refue hilf farvaltung minim leshoines tsi zenen den ale
healing helpers stewardship various tongues are then all

שליחים ? צי זענען דען אלע נביאים? צי זענען דען אלע מלמדים ?
shlichim tsi zenen den ale neviim tsi zenen den ale melamdem
Shlichim are then all nevi'im are then all teachers

צי (טאן) דען אלע וואונדער? ל צי האבן דען אלע די מתנות פון
tsi ton den ale vunder tsi hoben den ale di matonus fun
do then all miracles have then all the gifts of

רפואות? צי רעדן דען אלע מיט לשונות ? צי פארטייטשן דען אלע?
refues tsi reden den ale mit leshoines tsi fartaitshen den ale
healings speak then all with tongues interpret then all

לא שטרעבט אבער צו דערגרייכן די גרעסערע מתנות .
shtrebt ober tsu dergreichen di gresere matonus
strive however to obtain the greater gifts

און נאך א דרך , אן אויסגעצייכנטערן, וועל איך אייך.
un noch a derech an oisgetseichentern vaiz ich aich
and after a way an exceptional show I you

יג

אויב איך רעד שוין מיט די לשונות פון מענטשן און
oib ich red shoin mit di leshoines fun mentshn un
if I speak already with the tongues of men and

מלאכים , האב אבער נישט קיין ליבע, בין איך א שאלנדיק
malochim hob ober nisht kein libe bin ich a shalndik
angels have however not any love am I a resounding

קופער אדער א קלינגענדיקער צימבל. ב און ווען איך האב נבואה און
kuper oder a klingendiker tsimbl un ven ich hob nevue un
copper or a jingling cymbal and when I have prophecy and

of lovingkindness and caring) for one another. [26] And when one evar *(member)* has tza'ar *(pain and suffering)*, all the evarim *(members)* have tza'ar with it; or one evar has the aliyah of kibbud, all the evarim has simcha with it. [27] Now you are Moshiach's body and individually evarim of it. [28] Now Hashem placed some in the Adat HaMoshiach *(community of Moshiach)*, in the Kehillah, rishon *(first)*: shlichim, second, nevi'im, third, morim *(teachers)*, then those of cholel nifla'aot *(accomplishing miracles)*, then matanot harippuy *(gifts of healing)*, then matanot of helps, then manhigut ruchanit *(spiritual leadership, administration)*, kinds of leshonot. [29] Surely not all are shlichim? Surely not all are nevi'im? Surely not all are rabbinical morim? Surely not all are those cholel nifa'ot *(accomplishing miracles)*? [30] Surely not all have matanot harippuy *(gifts of healing)*? Surely not all speak in leshonot? Surely not all have the pitron *(interpretation)* of leshonot? [31] But earnestly desire the greater matanot *(gifts)* [of the Ruach Hakodesh]. And yet now I show you a more feste derech.

13

[1] If in the leshonot of Bnei Adam and malachim I speak, but I do not have ahavah, I have become only a sounding gong or a clanging cymbal. [2] And

קען אלע סודות און יעדע דערקענטעניש; און האב אפילו די גאנצע
gantse di afile hob un derkentenish yede un soides ale ken
whole the even have and knowledge every and mysteries all know

אמונה, אזש צו קענען איבערשטעלן בערג , האב אבער נישט
nisht ober hob berg ibershtelen kenen tsu azh emune
not however have mountains to move be able to to even to faith

קיין ליבע, בין איך גארנישט. ג און ווען איך טייל אויס מיין גאנץ
gants main ois teil ich ven un gornisht ich bin libe kein
entire my out distribute I when and nothing I am love any

פארמעגן צו שפייזן די הונגעריקע, און ווען איך גיב איבער מיין
main iber gib ich ven un hungerike di shpaizn tsu farmegn
my over give I when and hungry the feed to fortune

גוף צום פארברענען, האב אבער נישט קיין ליבע, העלפט עס מיר
mir es helft libe kein nisht ober hob farbrenen tsum guf
me it helps love any not however have be burned to body

גארנישט. ד די ליבע איז סבלנותדיק, גנעדיק ; די ליבע איז נישט מקנא ;
mekane nisht iz libe di gnedik savlonesdik iz libe di gornisht
envious not is love the merciful patient is love the nothing

די ליבע באַרימט זיך נישט, בלאזט זיך נישט אָן ; ה פירט זיך נישט
nisht zich firt on nisht zich blozt nisht zich barimt libe di
not self behaves airs no self blows not self boasts love the

אויף אומבאַשיידן, זוכט נישט דאס איריקע, דערצערנט זיך נישט, טראכט
tracht nisht zich dertsernt irike dos nisht zucht umbasheiden oif
thinks not self provokes own its not seeks immodestly on

נישט קיין בייז. ו פריידט זיך נישט אויף קיין עוולה, נאר פריידט זיך יא
yo zich freidt nor avle kein oif nisht zich freidt beiz kein nisht
yes self rejoices but wrong any on not self rejoices evil any not

מיט דעם אמת; ז זי פארדעקט אלץ ; גלויבט אלץ , האפט
hoft alts gloibt alts fardekt zi emes dem mit
hopes all things believes all things covers over it truth the with

אלץ ; טראגט אלץ איבער. ח די ליבע גייט קיינמאל נישט אונטער;
unter nisht keinmol geit libe di iber alts trogt alts
under not never goes love the over all things endure all things

נאר אויב עס זענען פאראן נבואות , וועלן זיי בטל
botl zei velen nevues faran zenen es oib nor
come to nought they will prophecies there are there if but

ווערן; אויב לשונות , וועלן זיי אויפהערן; אויב דערקענטעניש, וועט
vet derkentenish oib oifheren zei velen leshoines oib veren
will knowledge if cease they will tongues if to be

זי אפגעשאפט ווערן. ט ווארום מיר דערקענען טיילווייז, און אונדזער
undzer un teilvaiz derkenen mir vorem veren opgeshaft zi
our and partly know we because to be abolished it

נבואות זאגן איז טיילווייז; י ווען אבער דאס שלמותדיקע וועט
vet shleymesdike dos ober ven teilvaiz iz zogen nevues
will perfection the however when partial is saying prophecies

קומען, וועט דאס טיילווייזע בטל ווערן. יא ווען איך בין געווען
geven bin ich ven veren botl teilvaize dos vet kumen
was am I when to be come to nought partial the will come

א קינד, האב איך גערעדט ווי א קינד, האב פארשטאנען ווי א קינד, האב
hob kind a vi farshtanen hob kind a vi geredt ich hob kind a
did child a as understood have child a as spoken I have child a

געטראכט ווי א קינד; ווען אבער איך בין געווארן א מאן, האב איך
ich hob man a gevoren bin ich ober ven kind a vi getracht
I have man a become am I however when child a as think

if I have nevu'ah and have da'as of all sodot and all da'as, and if I have all emunah so as to remove mountains, but ahavah I do not have, I am nothing. 3 And if I'm a marbitz tzedaka and give all I possess in gemilut chasadim and if I give my body al kiddush Hashem for sereifah *(death by burning)*, but ahavah I do not have, I have gained nothing. 4 Ahavah suffers long; ahavah is kind; ahavah does not have kinah; ahavah does not brag; ahavah is not puffed up in ga'avah *(conceit, pride)*; 5 ahavah does not behave shamelessly; ahavah does not in anochiyut insist on its own way; ahavah is not touchy and vindictive, keeping a record of wrongs. 6 Ahavah does not find simcha in evil, but rejoices in HaEmes. 7 Ahavah covers all things, believes all things, has tikvah *(hope)*, even savlanut, for all things. 8 Ahavah never fails. However, divrei nevu'ah will be abolished; leshonot will cease; da'as will come to an end. 9 For we have da'as in part, and we have divrei nevu'ah is part. 10 But when shleimah *(completion)* comes, the teilvaiz *(partial)* will disappear. 11 When I was a yeled, I used to speak like one, think like one, reason like one. But when I became mevugar *(mature)*, I put away kinderyohrn.

אוועקגעלייגט די קינדישע זאכן . יב ווארום איצט זען מיר אין א שפיגל,
shpigl a in mir zen itst vorem zachn kindishe di avekgeleigt
mirror a in we see now because things childish the put aside

און אין רעטענישן; דעמאלט אבער פנים אל פנים ; איצט דערקען
derken itst ponem el ponem ober demolt retenishn in un
know now face to face however then an enigma in and

איך טיילוויז, דעמאלט אבער וועל איך דערקענען, פונקט אזוי ווי
vi azoi punkt derkenen ich vel ober demolt teilvaiz ich
as in this way exactly know I will however then in part I

איך בין אויך דערקענט. יג און איצט בלייבט אמונה, האפענונג, ליבע, די
di libe hofenung emune blaibt itst un derkent oich bin ich
the love hope faith remains now and known also am I

דאזיקע דריי ; אבער דאס גרעסטע פון די דאזיקע איז די ליבע.
libe di iz dozike di fun greste dos ober drai dozike
love the is these the of greatest the however three these

יד שטרעבט נאך דער ליבע; און באגערט די רוחניותדיקע מתנות ,
matonus ruchniesdike di bagert un libe der noch shtrebt
gifts spiritual the desire and love the after strive

נאר ליבער , אז איר זאלט נבואות זאגן . ב ווארום
vorem zogen nevues zolt ir az liber nor
because say prophecies shall you that preferable but

דער , וואס רעדט אויף אן (אומבאקאנט) לשון , רעדט נישט צו
tsu nisht redt loshen umbakant an oif redt vos der
to not speaks tongue unknown an in speaks who the one

מענטשן, נאר צו ה׳ ; ווייל קיינער איז נישט משיג ,
maseg nisht iz keiner vail Hashem tsu nor mentshn
understanding not is anyone because Hashem to but men

און ער רעדט סודות אינם גייסט. ג דער אבער , וועלכער זאגט
zogt velcher ober der Gaist inem soides redt er un
says who however the one Spirit in the mysteries speaks he and

נבואות , רעדט צו מענטשן צו דערבויאונג, און מוסר , און טרייסט.
treist un musar un derboiung tsu mentshn tsu redt nevues
comfort and reproof and build up to men to speaks prophecies

ד ווער עס רעדט אויף א לשון , דער דערבויט זיך אליין; און דער, וואס
vos der un alein zich derboit der loshen a oif redt es ver
who the and alone self built up that tongue a in speaks it who

זאגט נבואות , דערבויט די קהלה. ה און איך וויל , אז איר זאלט
zolt ir az vil ich un kehile di derboit nevues zogt
shall you that want I and kehile the builds up prophecies says

אלע רעדן מיט לשונות , אבער נאך מער, אז איר זאלט נבואות
nevues zolt ir az mer noch ober leshoines mit reden ale
prophecies shall you that more even however tongues with speak all

זאגן ; און גרעסער איז דער, וואס זאגט נבואות , ווי דער, וואס רעדט
redt vos der vi nevues zogt vos der iz greser un zogen
speaks who the than prophecies says who the is greater and say

מיט לשונות , אחוץ אז ער זאל אויך פארטייטשן, כדי די קהלה
kehile di kedei fartaitshen oich zol er az achuts leshoines mit
kehile the so that interpret also shall he that unless tongues in

זאל באקומען דערבויאונג. ו און איצט, ברידער, ווען איך זאל קומען
kumen zol ich ven brider itst un derboiung bakumen zol
come shall I when brothers now and edification receive shall

צו אייך, רעדנדיק מיט לשונות , וואס וועל איך אייך (דערמיט) העלפן,
helfen dermit aich ich vel vos leshoines mit redendik aich tsu
help thereby you I will what tongues in speaking you to

12 For still we see through a mirror indistinctly. But then, distinctly, panim el panim. Now I have da'as only in part; then I will have da'as fully, even as also Hashem had full da'as of me. 13 But now remain emunah, tikvah, and ahavah, these shalosh *(three)*. And the greatest of these is ahavah.

14 Pursue ahavah *(agape)*, and eagerly desire the things of the Ruach Hakodesh *(matanot HaRuach Hakodesh)*, and especially that you may speak forth a dvar hanevu'ah *(word of prophecy)*. 2 For the one speaking in a lashon *(tongue)* speaks not to Bnei Adam but to Hashem; for no one grasps with their ears, but the speaker by the Ruach Hakodesh speaks sodot *(mysteries)*. 3 However, the one speaking forth divrei nevu'ah *(words of prophecy)* speaks to Bnei Adam for chizzuk *(strengthening)* and musar encouragement and nechamah *(comfort)*. 4 The one speaking in a lashon *(tongue)* edifies himself; but, the one speaking forth a dvar hanevu'ah *(word of prophecy)* edifies kehillah. 5 Now I desire all of you to speak in leshonot *(tongues)*, and even more that you may speak forth a dvar hanevu'ah *(word of prophecy)*. Now greater is the one speaking forth a dvar nevu'ah *(word of prophecy)* than the one speaking in

אויב איך וועל נישט רעדן צו אייך, צי דורך אן אנטפלעקונג,
antplekung an durch tsi aich tsu reden nisht vel ich oib
revelation a through whether you to speak not will I if

אדער דורך דערקענטעניש, אדער מיט נבואה , אדער לערנונג ?
lernung oder nevue mit oder derkentenish durch oder
teaching or prophecy with or knowledge through or

ז יא , אפילו די נישט לעבעדיקע זאכן , וואס געבן ארויס א קלאנג,
klang a arois geben vos zachn lebedike nisht di afile yo
sound a out give which things living non the even yes

זאל עס זיין די פלייט אדער די הארפע, ווען זיי מאכן נישט קיין
kein nisht machen zei ven harfe di oder fleit di zain es zol
any not make they when harp the or flute the be it shall

חילוק אין די קלאנגען, וויאזוי וועט מען דערקענען, וואס מען
men vos derkenen men vet viazoi klangen di in chiluk
one what recognize one will how then sounds the in distinction

שפילט אויף דער פלייט אדער הארפע. ח ווארום ווען דער טרומייט זאל
zol trumeit der ven vorem harfe oder fleit der oif shpilt
shall trumpet the when because harp or flute the on plays

געבן אן אומדייטלעכן טאָן , ווער וועט זיך צוגרייטן צו דער
*der tsu tsugreiten zich vet ver *ton umdeitlechn an geben*
the for prepare themselves will who sound unclear an give

מלחמה ? ט און אויך אזוי איר, ווען איר זאלט נישט געבן דורך דער
der durch geben nisht zolt ir ven ir azoi oich un milchome
the through give not shall you when you thus also and battle

צונג א לייכט פארשטענדלעך ווארט, ווי אזוי וועט מען וויסן , וואס
vos visen men vet azoi vi vort farshtendlech laicht a tsung
what know one will then how word understood easily a tongue

עס ווערט גערעדט? איר וועט דאך רעדן (סתם) אינדערלופטן. י עס
es inderluftn stam reden doch vet ir geredt vert es
it into the air simply speak after all will you spoken being it

זענען פאראן ווער ווייס וויפל מינים קולות אין דער וועלט, און
un velt der in koiles minim vifel veis ver faran zenen
and world the in voices kinds of how many knows who there are

קיינס איז נישט אָן א זין . יא ווען דעריבער איך ווייס נישט די
di nisht veis ich deriber ven zin a on nisht iz keins
the not know I therefore when sense a without not is any

באטייטונג פון דעם קול , וועל איך זיין פאר דעם רעדנער א פרעמדער,
fremder a redner dem far zain ich vel kol dem fun bataitung
foreigner a speaker the for be I will voice the of meaning

און דער רעדנער וועט פאר מיר זיין א פרעמדער. יב אויך אזוי איר,
ir azoi oich fremder a zain mir far vet redner der un
you thus also foreigner a be me for will speaker the and

וייל איר זענט אייפעריק אזוי נאך רוחניותדיקע מתנות , זוכט ,
zucht matonus ruchniesdike noch azoi eiferik zent ir vail
seek gifts spiritual after in this way passionate are you because

אז איר זאלט האבן א שפע פאר דער אויפבויאונג פון דער קהלה.
kehile der fun oifboiung der far shefe a hoben zolt ir az
kehile the of edification the for abundance an have shall you that

יג דערפאר זאל דער , וואס רעדט אויף א לשון , תפילה טאָן, אז
az ton tfile loshen a oif redt vos der zol derfar
that do prayer tongue a in speaks who the one shall therefore

ער זאל פארטייטשן. יד ווארום אויב איך בין מתפלל אויף א לשון , איז
iz loshen a oif mispalel bin ich oib vorem fartaitshen zol er
is tongue a in praying am I if because interpret shall he

leshonot, unless he gives the
pitron *(interpretation)* of the
leshonot *(tongues)*, that the
kehillah *(congregation)* may
receive the edification. 6 But
now, Achim b'Moshiach, if
I come to you speaking in
leshonot *(tongues)*, what will
I benefit you unless I speak
to you either with a dvar
hisgalus *(a word of revelation)*
or with a dvar da'as or with a
dvar nevu'ah or with a dvar
hora'ah *(word of teaching)*?
7 So even lifeless things, like
the flute or harp, if they do
not articulate a distinction
in the notes, how will it be
known what is being played
on the flute or on the harp?
8 Indeed, if a shofar gives
an unclear trumpet call,
who will prepare himself for
krav *(battle)*? 9 So also unless
you by your lashon *(tongue)*
render an intelligible dvar
Torah, how will the thing
being uttered be known? For
you will be merely speaking
into the air. 10 There are
doubtless many kinds of
foreign languages in the
Olam Hazeh, and not one is
meaningless. 11 If, therefore,
I do not have da'as of the
meaning of the language,
I will be to the speaker a
foreigner and the speaker
will be a foreigner to me.
12 So also you, als *(since)* you
have a zeal for the matanot
of the Ruach Hakodesh,
endeavor to abound in
them for the edification of
the Kehillah *(Congregation)*.
13 Therefore, the speaker in
a lashon *(tongue)*, let him
offer tefillos that he may give

מיין גייסט מתפלל, מיין פארשטאנד אבער בלייבט אָן פירות.
peires on blaibt ober farshtand main mispalel gaist main
fruit without remains however understanding my praying spirit my

טו ווי זשע זאל עס זיין? איך וועל תפילה טאָן מיט דעם גייסט, און
un gaist dem mit ton tfile vel ich zain es zol zhe vi
and spirit the with do prayer will I be it shall then how

וועל אויך תפילה טאָן מיטן שכל; איך וועל זינגען מיט דעם
dem mit zingen vel ich seichel miten ton tfile oich vel
the with sing will I understanding with the do prayer also will

גייסט, און וועל אויך זינגען מיטן פארשטאנד. טז ווייל ווען דו
du ven vail farshtand miten zingen oich vel un gaist
you when because understanding with the sing also will and spirit

מאכסט א ברכה מיטן גייסט, וויאזוי וועט דער, וועלכער פארנעמט
farnemt velcher der vet viazoi Gaist miten broche a machst
occupies who the one will how Spirit with the blessing a make

דאס ארט פון א נישט געלערנטן, זאגן אמן אויף דיין ברכה? ער
er broche dain oif Omein zogen gelerntn nisht a fun ort dos
he blessing your on Amen say learned not a of place of the

ווייסט דאך נישט וואס דו זאגסט. יז ווארום דו מאכסט טאקע א
a take machst du vorem zogstu du vos nisht doch veist
a actually make you because say you what not after all knows

ברכה ווי עס געהער צו זיין, נאר דער אנדערער איז נישט אויפגעבויט.
oifgeboit nisht iz anderer der nor zain tsu geher es vi broche
edified not is other the but be to proper it is as blessing

יח איך דאנק ה׳ , אז איך רעד מיט לשונות מער ווי איר אלע;
ale ir vi mer leshoines mit red ich az Hashem dank ich
all you than more tongues with speak I that Hashem thank I

יט נאר אין דער קהלה וויל איך (ליבער) רעדן פינף ווערטער מיט מיין
main mit verter finf reden liber ich vil kehile der in nor
my with words five speak rather I want kehile the in but

פארשטאנד , כדי איך זאל אויך אנדערע לערנען, ווי צען טויזנט
toizent tsen vi lernen andere oich zol ich kedei farshtand
thousand ten than teach others also shall I so that understanding

ווערטער אויף אַן (אומבאקאנט) לשון .
loshen umbakant an oif verter
tongue unknown an in words

כ ברידער, זייט נישט קיין קינדער מיטן פארשטאנד; נאר וואס
vos nor farshtand miten kinder kein nisht zeit brider
what but understanding with the children any not be brothers

שייך בייז זייט זייגעדיקע קינדער, מיטן פארשטאנד אבער
ober farshtand miten kinder zeigedike zeit beiz shaich
however understanding with the infants nursing be evil relates to

דערוואקסענע (מענטשן). כא אין דער תורה שטייט געשריבן: מיט
mit geshriben shteit toire der in mentshn dervaksene
with written stands Torah the in men adult

אנדערע לשונות און מיט אנדערע לעפצן וועל איך רעדן צום דאזיקן
dozikn tsum reden ich vel leftsn andere mit un leshoines andere
this to the speak I will lips other with and tongues other

פאלק; און אפילו אזוי וועלן זיי מיך נישט הערן, זאגט דער האר (ג-ט).
G-t Har der zogt heren nisht mich zei velen azoi afile un folk
G-d L-rd the says hear not me they will so even and people

(ישעיהו כח , יא-יב.) כב אזוי ארום זענען (שוין) די לשונות
leshoines di shoin zenen arum azoi yo-ib chch Yeshayah
tongues the already are around so 11-12 28 Yeshayah

the pitron *(interpretation)*.
14 For if I daven *(pray)* in a lashon, my nashamah davens, but my sikhliyut *(rationality)* lies shemitah *(fallow)*.
15 Nu? *(Well?)* I will daven [in leshonot] with my nashamah, and I will daven also with my seichel; I will sing [in leshonot] with my nashamah, and I will sing niggunim also with my seichel.
16 Otherwise, if you make a bracha [in leshonot] with your neshamah, how will the am ha'aretz, who have no idea what you are saying, answer the “Omein”?
17 For indeed you make the bracha well enough, but the other is not being edified.
18 Modeh Ani Hashem that I speak in leshonot more than all of you,
19 but in kehillah I want to speak five words with my sikhliyut *(rationality)*, that also others I may instruct with a dvar hora'ah *(word of teaching)*, rather than speak ten thousand words in a lashon *(tongue)*.

20 Achim b'Moshiach, be not yeladim in your machsh'vot *(thoughts)*; be infantile in kavvanah ra'ah *(malice)*, perhaps, but in your binah, be mature.
21 In the Torah it stands written, KI BELA'AGEI SAFAH UVELASHON ACHERET YEDABER EL HAAM HAZEH...V'LO AVU SHMO'A *(Then with ones of foreign lip and with strange tongue he will speak to this people... but they were not willing to listen)*, says the L-rd.
22 So then the leshonot *(tongues)* are for an

ווי א צייכן , נישט צו די מאמינים , נאר צו די אומגלויביקע; די
di umgloibike di tsu nor maiminem di tsu nisht tseichen a vi
the unbelievers the to but believers the to not sign a as

נבואה אבער איז נישט פאר די אומגלויביקע, נאר פאר די ,
di far nor umgloibike di far nisht iz ober nevue
those for but unbelievers the for not is however prophecy

וועלכע גלויבן . כג ווען דעריבער די גאנצע קהלה פארזאמלט זיך , און
un zich farzamlt kehile gantse di deriber ven gloiben velche
and itself gathered kehile whole the therefore when believe who

אלע רעדן מיט לשונות , און עס קומען אריין הדיוטים אדער
oder hedyoitim arain kumen es un leshoines mit reden ale
or common people into come there and tongues in speak all

אומגלויביקע, צי וועלן זיי דען נישט זאגן , אז איר זענט משוגע ?
meshuge zent ir az zogen nisht den zei velen tsi umgloibike
crazy are you that say not then they will unbelievers

כד ווען אבער אלע זאגן נבואות , און עס קומט אריין
arain kumt es un nevues zogen ale ober ven
into comes there and prophecies says everyone however when

עמיצער אן אומגלויביקער אדער א הדיוט , ווערט ער פון
fun er vert hedyet a oder umgloibiker an emitser
by he becomes common person a or unbeliever an someone

אלעמען געמוסרט, פון אלעמען (ריכטיק) געמשפט; כה די פארבארגענע
farborgene di gemishpet richtik alemen fun gemusert alemen
secret the judged rightly all by rebuked all

זאכן פון זיין הארצן ווערן אנטפלעקט; און אזוי ארום , פאלנדיק אויפן
oifen falendik arum azoi un antplekt veren hartsn zain fun zachn
on the falling around so and revealed are heart his of things

פנים , וועט ער זיך בוקן צו ה' , מודה זייענדיק, אז
az zaiendik moide Hashem tsu buken zich er vet ponem
that making confessing Hashem to worship himself he will face

ה' איז באמת צווישן אייך.
aich tsvishen beemes iz Hashem
you among in truth is Hashem

כו וואס זשע איז עס, ברידער? ווען איר פארזאמלט אייך, האט
hot aich farzamlt ir ven brider es iz zhe vos
has you gather you when brothers it is then what

יעדער איינער א מזמור , א לערנונג , אן אנטפלעקונג, א לשון ,
loshen a antplekung an lernung a mizmer a einer yeder
tongue a revelation a teaching a psalm a one every

א פארטייטשונג; זאל אלץ געטאן ווערן צו דערבויאונג. כז אויב
oib derboiung tsu veren geton alts zol fartaitshung a
if build up to to be done all shall interpretation an

עמיצער וויל רעדן מיט א לשון , זאל עס זיין צווייענוויז, אדער
oder tsveienveiz zain es zol loshen a mit reden vil emitser
or two fold be it shall tongue a with speak wants someone

העכסטנס זאלבעדריט, און איינער נאכן אנדערן ; און איינער
einer un andern nochen einer un zalbedrit hechstns
one and the other after one and three fold at most

זאל פארטייטשן; כח ווען אבער עס געפינט זיך נישט קיין
kein nisht zich gefint es ober ven fartaitshen zol
any not self finds there however when interpret shall

פארטייטשער, זאל מען שווייגן אין דער קהלה; און רעדן צו
tsu reden un kehile der in shvaigen men zol fartaitsher
to speak and kehile the in silence there shall interpreter

ot *(miraculous sign)*, not to the ones believing, the ma'aminim in Rebbe, Melech HaMoshiach, but an ot *(miraculous sign)* to the Apikorosim; but divrei hanevu'ah *(words of prophecy)* are not for the Apikorosim, but for the ones believing, the ma'aminim in Moshiach. 23 If, therefore, the kehillah has a farbrengen gathering and all speak in leshonot *(tongues)*, and then in walks the am ha'aretz or the Apikorosim, will they not say that you are all meshuggah? 24 However, if all speak forth divrei hanevu'ah *(words of prophecy)*, and then in walks some Apikorosim or am ha'aretz, such a visitor is brought under conviction by all, he is brought into mishpat *(judgment)* by all, 25 What is hiding in his lev *(heart)* becomes manifest, and, having fallen on his face, he worships Hashem, declaring that G-d is among you.

26 Nu? Well? Achim b'Moshiach, when you come together, each one has a mizmor *(hymn, psalm)*, a musar *(teaching with an ethical point)*, a dvar hisgalus *(a dvar of revelation)*, a lashon *(tongue)*, or a pitron *(interpretation)* of a lashon *(tongue)*; let all things be for edification. 27 If anyone speaks in a lashon *(tongue)*, let the speakers be shenayim *(two)* or at most shloshah *(three)*, and by turn, and let one give the pitron *(interpretation)*. 28 But if there is no one to give the pitron, let the one with the

זיך אליין און צו ה׳ . כט נביאים אבער זאלן רעדן צוויי
tsvei reden zolen ober neviim Hashem tsu un alein zich
two speak should however prophets Hashem to and alone self

אדער דריי , און די אנדערע זאלן משפטן . ל און ווען עס וועט
vet es ven un mishpeten zolen andere di un drai oder
will it when and judge should others the and three or

עפעס אנטפלעקט ווערן צו אן אנדערן, וועלכער זיצט (דארטן),
dorten zitst velcher andern an tsu veren antplekt epes
there sits who other an to to be revealed something

זאל דער ערשטער שווייגן . לא ווארום איר קענט אלע נבואות
nevues ale kent ir vorem shvaigen ershter der zol
prophecies all can you because be silent first the shall

זאגן , איינער נאכן אנדערן, כדי אלע זאלן לערנען און
un lernen zolen ale kedei andern nochen einer zogen
and learn shall all in order that other after one say

אלע געטרייסט ווערן; לב און די גייסטער פון די נביאים זענען
zenen neviim di fun gaister di un veren getreist ale
are prophets the of spirits the and to be consoled all

אונטערטעניק צו די נביאים ; לג ווארום ה׳ איז נישט קיין
kein nisht iz Hashem vorem neviim di tsu untertenik
any not is Hashem because prophets the to subject

ג-ט פון אומארדנונג, נאר פון שלום . ווי אין אלע קהלות פון די
di fun kehiles ale in vi sholem fun nor umordenung fun G-t
the of kehiles all in as peace of but confusion of G-d

קדושים .
kedoishem
saints

לד אזוי זאלן די פרויען שווייגן אין די קהלות; ווארום זיי האבן
hoben zei vorem kehiles di in shvaigen froien di zolen azoi
have they because kehiles the in be silent women the shall thus

נישט קיין רשות צו רעדן, נאר זאלן זיין אונטערטעניק, פונקט ווי
vi punkt untertenik zain zolen nor reden tsu reshus kein nisht
as just as subordinate be should but speak to authority any not

אויך די תורה זאגט. לה און אויב זיי ווילן עפעס לערנען, זאלן
zolen lernen epes vilen zei oib un zogt toire di oich
shall to learn something want they if and says Torah the also

זיי פרעגן זייערע אייגענע מענער אינדערהיים; ווארום עס איז א חרפה
charpe a iz es vorem inderheim mener eigene zeiere fregen zei
shame a is it because at home husbands own their ask they

פאר א פרוי צו רעדן אין דער קהלה. לו וואס? איז ה׳ס ווארט
vort Hashems iz vos kehile der in reden tsu froi a far
word Hashem's is what kehile the in speak to woman a for

פון אייך ארויסגעגאנגען? אדער איז עס נאר צו אייך אליין אנגעקומען?
ongekumen alein aich tsu nor es iz oder aroisgegangen aich fun
come alone you to only did it is or gone out you from

לז אויב עמיצער מיינט , אז ער איז א נביא אדער באשענקט מיט
mit bashenkt oder novi a iz er az meint emitser oib
with endowed or prophet a is he that thinks someone if

גייסט, זאל ער דערקענען (אין דעם), וואס איך שרייב צו אייך, אז עס
es az aich tsu shraib ich vos dem in derkenen er zol Gaist
it that you to write I what that in recognize he shall Spirit

איז דעם הארס געבאט . לח אויב אבער עמיצער ווייסט עס
es veist emitser ober oib gebot Hars dem iz
it know someone however if commandment the L-rd's the is

lashon *(tongue)* be silent in the
kehillah and let him instead
speak to himself and to
Hashem. 29 And let shenayim
or shloshah nevi'im speak
and let the other nevi'im
be used with discernings
of ruchot *(spirits)*. 30 And if
a dvar hisgalus *(a word of
revelation)* is given to a navi
sitting by, let the first navi
become silent. 31 For you all
are able one by one to speak
forth a dvar hanevu'ah *(word
of prophecy)*, in order that
all may learn and receive
chizzuk *(strengthening)*.
32 And the neshamot of
nevi'im are subject to the
nevi'im. 33 For Hashem is no
Elohei HaMevucha *(the G-d of
Confusion, Tohu)*; He is Elohei
HaShalom, and this is so in all
the kehillot of the Kedoshim.
34 Let the nashim in the
kehillot be silent, for it is
not permitted for them
to blurt out, but let them
become submissive, as it
says in the Torah. 35 And if
the nashim wish to inquire
about something, let them
inquire of their own be'alim
b'bayis, for it is a bushah
(shame) for an isha to blurt
out in the kehillah. 36 Or from
you did the dvar Hashem go
forth, or to you only did it
reach?

37 If anyone thinks himself
to be a navi or a man of
the Ruach Hakodesh, let
him have full da'as that the
things I wrote to you are a
mitzvoh of Rebbe, Melech
HaMoshiach Adoneinu.
38 But if anyone does not

נישט, זאל ער נישט וויסן.
visen nisht er zol nisht
know not he shall not

לט דעריבער, ברידער מיינע , באגערט צו זאגן נבואות , און
un nevues zogen tsu bagert maine brider deriber
and prophecies speak to desire of mine brothers therefore

שטערט נישט צו רעדן מיט לשונות . מ אלץ אבער זאל געטאן ווערן
veren geton zol ober alts leshoines mit reden tsu nisht shtert
to be done shall however all tongues with speak to not forbid

בכבודיק און אין ארדנונג .
ordenung in un bekvodik
order in and decently

טו און איך לאז אייך וויסן, ברידער, (נאכאמאל) די
di nochamol brider visen aich loz ich un
the again brothers know you am letting I and

גוטע בשורה, וואס איך האב אייך אנגעזאגט , וועלכע
velche ongezogt aich hob ich vos besoire gute
which announced you have I which News Good

איר האט אויך אנגענומען, און אין וועלכער איר שטייט פעסט,
fest shteit ir velcher in un ongenumen oich hot ir
firm stand you which in and accepted also have you

ב דורך וועלכער איר ווערט אויך געראטעוועט; אויב איר האלט
halt ir oib geratevet oich vert ir velcher durch
hold fast you if saved also gets you which through

דאס ווארט, וואס איך האב אייך אנגעזאגט ; אחוץ , אז איר
ir az achuts ongezogt aich hob ich vos vort dos
you that except announced you have I which word the

האט אומזיסט געגלויבט. ג ווארום קודם כל האב איך אייך
aich ich hob kol koidem vorem gegloibt umzist hot
you I have all before because believed in vain have

איבערגעגעבן, וואס אויך איך האב מקבל געווען, אז משיח
Moshiach az geven mekabl hob ich oich vos ibergegeben
Moshiach that was receive did I also what handed over

איז געשטארבן פאר אונדזערע זינד לויט די כתבי
Kitvei di loit zind undzere far geshtorben iz
Scriptures the according to sin our for died is

(הקודש); (ישעיהו נג, ה-יב.) ד און אז ער איז נקבר געווארן;
gevoren nikbar iz er az un h-ib ng Yeshayah Hakoidesh
become buried is he that and 5-12 53 Yeshayah the Holy

און אז ער איז אויפגעשטאנען דעם דריטן טאג לויט
loit tog dritn dem oifgeshtanen iz er az un
according to day third the stand up again is he that and

די כתבי (הקודש); (תהלים טז, י.) ה און אז ער האט
hot er az un i tz Tehilim Hakoidesh Kitvei di
has he that and 10 16 Psalms the Holy Scriptures the

זיך באוויזן צו כיפאן; שפעטער צו די צוועלף; ו דערנאך
dernoch tsvelf di tsu shpeter Kefan tsu bavizen zich
then Twelve the to later Kefa to appear Himself

האט ער זיך באוויזן צו מער ווי פינף הונדערט ברידער
brider hundert finf vi mer tsu bavizen zich er hot
brothers hundred five than more to appear Himself He did

אויף איינמאל, דאס רוב פון וועלכע לעבט נאך ביז איצט,
itst biz noch lebt velche fun rov dos einmol oif
now until still live which of most of the once at

recognize this, he is not recognized.

39 So then, Achim b'Moshiach of mine, earnestly desire to speak forth a dvar hanevu'ah *(word of prophecy)*, and do not forbid speaking in leshonot *(tongues)*. 40 Let all things be done b'seder and without bushah *(shame)*.

15 Now, Achim b'Moshiach, I draw your attention to the Besuras HaGeulah which I proclaimed to you, which also you received, in which also you stand firm, 2 Through which also you are brought to Yeshu'at Eloheinu, provided you hold fast to the dvar torah which I proclaimed to you, unless you received it in vain. 3 For I transmitted and handed on to you as authoritative torah, rishon *(first)*, that which was also transmitted and handed on to me as authoritative torah: that Rebbe, Melech HaMoshiach died on behalf of avoneinu *(our averos, iniquities, gross wickedness, depravities)* according to the Kitvei Hakodesh, 4 And that Rebbe, Melech HaMoshiach was buried in a kever *(grave, burial place)*, and that Rebbe, Melech HaMoshiach was raised in a Techiyah from the mesim on YOM HASHLISHI (Gn 1:11-13) according to the Kitvei Hakodesh, 5 And that Rebbe, Melech HaMoshiach was seen by Kefa, then by the Sheneym Asar, 6 Afterward Rebbe, Melech HaMoshiach was seen by over five hundred

אייניקע אבער זענען שוין איינגעשלאפן; ז שפעטער האט ער
er hot shpeter aingeshlofen shoin zenen ober einike
He did later asleep already are however some

זיך באוויזן צו יעקבן ; נאך דעם צו אלע שליחים ; ח און
un shlichim ale tsu dem noch Yaakovn tsu bavizen zich
and Shlichim all to that after James to appear Himself

צו לעצט נאך אלעמען האט ער זיך באוויזן אויך צו מיר,
mir tsu oich bavizen zich er hot alemen noch letst tsu
me to also appear Himself He did everyone after last to

וואס איך בין גלייך צו א מפיל קינד. ט ווארום איך
ich vorem kind mapl a tsu glaich bin ich vos
I because child untimely born an to likened am I who

בין דער סאמע קלענסטער פון די שליחים , און בין נישט ווערט
vert nisht bin un shlichim di fun klenster same der bin
worthy not am and Shlichim the of least very the am

גערופן צו ווערן שליח , ווייל איך האב פארפאלגט די קהלה
kehile di farfolgt hob ich vail Shliach veren tsu gerufen
kehile the persecute did I because Shliach to be to called

פון ה׳ . י נאר דורך ה׳ס חסד בין איך, וואס איך
ich vos ich bin chesed Hashems durch nor Hashem fun
I what I am grace Hashem's through but Hashem of

בין; און זיין חסד צו מיר איז נישט געווען ארויסגעווארפן;
aroisgevorfen geven nisht iz mir tsu chesed zain un bin
in vain was not is me to grace His and am

נאר איך האב געהארעוועט מער פון זיי אלעמען; דאך נישט
nisht doch alemen zei fun mer gehorevet hob ich nor
not yet all them than more labor did I but

איך, נאר ה׳ס חסד , וואס איז מיט מיר. יא דעריבער
deriber mir mit iz vos chesed Hashems nor ich
therefore we with is which grace Hashem's but I

צי איך, צי זיי , אזוי דרשענען מיר, און אזוי האט איר
ir hot azoi un mir darshenen azoi zei tsi ich tsi
you did so and we preach so they or I whether

געגלויבט.
gegloibt
believe

יב אויב אבער פון משיח ווערט געדרשנט , אז ער איז
iz er az gedarshent vert Moshiach fun ober oib
is he that preached it is Moshiach of however if

אויפגעשטאנען פון די טויטע, וויאזוי זאגן דאס אייניקע צווישן
tsvishen einike dos zogen viazoi toite di fun oifgeshtanen
among some this say how then dead the from raised up

איך, אז עס איז נישטא קיין תחית המתים ? יג און אויב
oib un hameysim techiyas kein nishto iz es az aich
if and the dead ones resurrection of any is not is it that you

עס איז נישטא קיין תחית המתים , איז אויך משיח
Moshiach oich iz hameysim techiyas kein nishto iz es
Moshiach also did the dead ones resurrection of any is not is it

נישט אויפגעשטאנען; יד און אויב משיח איז נישט אויפגעשטאנען, איז
iz oifgeshtanen nisht iz Moshiach oib un oifgeshtanen nisht
is stand up not is Moshiach if and stand up not

טאקע אונדזער דרשענען פוסט, און אייער אמונה איז אויך אומזיסט.
umzist oich iz emune eier un pust darshenen undzer take
in vain also is faith your and futile preaching our actually

Achim b'Moshiach at one time, of whom most remain alive until now, though some sleep the sleep of the mesim. 7 Afterward, Rebbe, Melech HaMoshiach was seen by Ya'akov, then by all the Shlichim. 8 And, last of all, even as if to one born not normally, Rebbe, Melech HaMoshiach was seen by me also. 9 For I am the least of Moshiach's Shlichim, not qualified to be called a Shliach, because I brought redifah *(persecution)* upon the Kehillah of Hashem. 10 But by the Chen v'Chesed Hashem, I am what I am. And the Chen v'Chesed Hashem of Rebbe, Melech HaMoshiach to me was not in vain, but more abundantly than all the Moshiach's Shlichim I labored, yet it was not I, but the Chen v'Chesed Hashem with me. 11 Whether it was I or those others, so we preached as Moshiach's maggidim, and so you had emunah and became Moshiach's ma'aminim.

12 And if Moshiach is being preached that from the Mesim *(Dead ones)* he has had his Techiyah *(Resurrection)*, how is it that some among you say that there is no Techiyas HaMesim? 13 And if there is no Techiyas HaMesim, neither then has Rebbe, Melech HaMoshiach been raised. 14 And if Rebbe, Melech HaMoshiach has not been raised, then our darshenen to you was in vain and also in vain is your emunah *(faith)*. 15 Moreover, we are found also to be edei sheker

[טו] און מיר געפינען זיך אויך ווי פאלשע עדות פון ה׳ ;
Hashem fun eides falshe vi oich zich gefinen mir un
Hashem of witnesses false as also ourselves find we and

ווייל מיר האבן עדות געזאגט קעגן ה׳ , אז ער האט
hot er az Hashem kegen gezogt eides hoben mir vail
did He that Hashem against say witness did we because

אויפגעוועקט דעם משיח ; וועמען ער האט נישט אויפגעוועקט, אויב די
di oib oifgevekt nisht hot er vemen Moshiach dem oifgevekt
the if rouse not had He whom Moshiach the rouse

טויטע וועלן טאקע נישט אויפשטיין . [טז] ווארום אויב די טויטע וועלן
velen toite di oib vorem oifshtein nisht take velen toite
will dead the if because stand up again not actually will dead

נישט אויפשטיין , איז אויך משיח נישט אויפגעשטאנען; [יז] און אויב
oib un oifgeshtanen nisht Moshiach oich iz oifshtein nisht
if and stand up again not Moshiach also is stand up again not

משיח איז נישט אויפגעשטאנען, איז אייער אמונה, אָן א זין ;
zin a on emune eier iz oifgeshtanen nisht iz Moshiach
sense a without faith your is stand up not did Moshiach

און איר זענט נאך אין אייערע זינד. [יח] אין דעם פאל זענען אפילו די
di afile zenen fal dem in zind eiere in noch zent ir un
the even are case that in sin your in yet are you and

איינגעשלאפענע אין דעם משיח פארלוירן געווארן. [יט] אויב מיר האבן
hoben mir oib gevoren farloiren Moshiach dem in aingeshlofene
have we if become lost Moshiach the in sleeping

געזעצט אונדזער האפענונג אויף דעם משיח בלויז אויף דעם דאזיקן
dozikn dem oif bloiz Moshiach dem oif hofenung undzer gezetst
this the in only Moshiach the on hope our set

לעבן, זענען מיר די עלנטסטע פון אלע מענטשן.
mentshn ale fun elentste di mir zenen leben
men all of most forlorn the we are life

[כ] איצט אבער איז משיח יא אויפגעשטאנען פון די טויטע, אלס
als toite di fun oifgeshtanen yo Moshiach iz ober itst
as dead the from stood up yes Moshiach is however now

די ראשית בכורים פון די איינגעשלאפענע. [כא] ווארום ווי דער
der vi vorem aingeshlofene di fun bikkurim reishes di
the as because sleeping the of the firstborn reshit the

טויט איז געקומען דורך א מענטשן, אזוי איז אויך תחית
techiyas oich iz azoi mentshn a durch gekumen iz toit
resurrection of also is so man a through come is death

המתים דורך א מענטשן. [כב] ווארום ווי אין אדם (הראשון)
harishon Adam in vi vorem mentshn a durch hameysim
the first Adam in as because man a through the dead ones

שטארבן אלע, אזוי וועלן אויך אין דעם משיח אלע לעבעדיק געמאכט
gemacht lebedik ale Moshiach dem in oich velen azoi ale shtarben
made alive all Moshiach the in also will so all dies

ווערן. [כג] און יעדער איינער אין זיין סדר : משיח אלס
als Moshiach seyder zain in einer yeder un veren
as Moshiach proper order his in one every and to be

ערשטלינג, דאן די , וועלכע זענען דעם משיחס , ביי זיין קומען .
kumen zain bai Moshiachs dem zenen velche di dan ershtling
coming his with Moshiach's the are who the then first fruits

[כד] נאך דעם דער קץ , ווען ער וועט איבערגעבן דאס קעניגרייך צו ג-ט
G-t tsu kenigraich dos ibergeben vet er ven kets der dem noch
G-d to kingdom the give over will He when end the that after

(false witnesses) misrepresenting Hashem Himself, because we gave solemn edut *(testimony)* as in the presence of G-d that Hashem raised Rebbe, Melech HaMoshiach — whom, of course, He did not raise if, as you say, the Mesim are not bemetzius *(in fact)* raised. [16] For if the Mesim *(Dead persons)* have not Techiyah, neither has Rebbe, Melech HaMoshiach had a Techiyah; [17] And if Rebbe, Melech HaMoshiach has not already had his Techiyah from the Mesim, your emunah is futile, you are still in your averos *(sins)*, [18] And even the ones who sleep the sleep of the Mesim in Rebbe, Melech HaMoshiach have perished. [19] Listen, if for the Olam Hazeh only we have tikvateinu in Rebbe, Melech HaMoshiach, we are to be pitied more than kol Bnei Adam.

[20] But in fact Rebbe, Melech HaMoshiach has had His Techiyah! Rebbe, Melech HaMoshiach is the Bikkurim *(Firstfruits)*, the Firstfruits of the ones having fallen asleep [in Moshiach]. [21] For als *(since)* through an Adam *(Man)* came mavet, also through an Adam *(Man, [Moshiach])* came the Techiyas HaMesim. [22] For as in Adam all die, so also in Moshiach all will be made alive. [23] But each one in his own order: the Bikkurim, Moshiach; afterward, the ones of Moshiach at the Bias HaMoshiach; [24] Then HaKetz when Moshiach gives over the Malchut Hashem to G-d, even Elohim Avinu, after He

דעם פאטער; ווען ער וועט בטל מאכן יעדע ממשלה און
un memshole yede machen botl vet er ven foter dem
and dominion every make null and void will He when Father the

יעדע הערשאפט און מאכט. כה ווארום ער דארף קעניגן, ביז ער וועט
vet er biz kenigen darf er vorem macht un hershaft yede
will he until rule must he because power and authority every

לייגן אלע זיינע פיינט אונטער זיינע פיס. (תהלים קי, א.) כו דער
der a ki Tehilim fis zaine unter faint zaine ale leigen
the 1 110 Psalms feet his under enemies his all put

לעצטער שונא אפגעשאפט צו ווערן, איז דער טויט. כז ווארום
vorem toit der iz veren tsu opgeshaft soine letster
because death the is to be to rendered ineffectual enemy last

אלץ האט ער געלייגט אונטער זיינע פיס. און ווען ער זאגט, אז אלץ איז
iz alts az zogt er ven un fis zaine unter geleigt er hot alts
is all that says He when and feet His under put He has all

געלייגט, איז קלאר, אז עס איז מיט דעם אויסנאם פון אים, וועלכער
velcher im fun oisnam dem mit iz es az klor iz geleigt
who Him of exception the with is it that clear it is placed

האט אלץ געלייגט אונטער אים. כח און ווען אלץ וועט זיין געלייגט
geleigt zain vet alts ven un im unter geleigt alts hot
placed be will all when and Him under placed all had

אונטער אים, דעמאלט וועט אויך דער זון אליין זיך אונטערטעניקן צו
tsu unterteniken zich alein zun der oich vet demolt im unter
to be subject self Himself Son the also will then Him under

אים, וועלכער האט אלץ געלייגט אונטער אים, כדי ה׳ זאל זיין
zain zol Hashem kedei im unter geleigt alts hot velcher im
be shall Hashem so that Him under put all has who Him

אלץ אין אלעם.
alem in alts
all in all

כט ווען נישט, וואס וועלן טאן די, וועלכע זענען זיך טובל
toivel zich zenen velche di ton velen vos nisht ven
immerse themselves are who the do will what not when

אין דער מקווה "פאר די טויטע" (ציטירן ניטציטירן)? אויב די טויטע
toite di oib nitsitiren tsitiren toite di far mikveh der in
dead the if unquote quote dead the for mikveh the in

וועלן גארנישט אויפשטיין, פארוואס זאל מען זיך נאך טובל זיין
zain toivel noch zich men zol farvos oifshtein gornisht velen
to be immerse after self they shall why stand up nothing will

אין דער מקווה "פאר זייערטוועגן" (ציטירן ניטציטירן)? ל און פארוואס
farvos un nitsitiren tsitiren zeiertvegn far mikveh der in
why and unquote quote their sake for mikveh the in

שטייען מיר אין סכנה יעדע שעה? לא איך שטארב טאג טעגלעך,
teglech tog shtarb ich sho yede sekone in mir shteien
daily day die I hour every danger in we stand

איך פארזיכער עס ביי אייער בארימונג, ברידער, וואס איך האב
hob ich vos brider barimung eier bai es farzicher ich
have I which brothers boasting your at it affirm I

אינם משיח יהושע/ישוע דעם האר אונדזערן. לב אויב איך האב
hob ich oib undzern Har dem Yeshua/Yehoshua Moshiach inem
have I if our L-rd the Yehoshua Moshiach in the

געקעמפט פשוט ווי א מענטש מיט די ווילדע חיות אין עפעזוס, וואס
vos Ephesus in chayes vilde di mit mentsh a vi poshet gekemft
what Ephesus in animals wild the with man a like simply fought

has abolished all Misrah and Shilton and Gevurah. 25 For it is necessary for Moshiach to reign until Hashem puts all His OYVIM *(enemies)* under His RAGLAYIM *(feet)*. 26 The last Oyev *(Enemy)* to be abolished is Mavet. 27 For KOL Hashem put TACHAT RAGLAV *(All things He subjected under His feet)*, but when He says that KOL *(all things)* have been subjected, it is peshat *(plain, literal)* that this does not include the One who put all things in subjection under Moshiach. 28 But, when all things are subjected to Hashem, then also the Zun fun der Oybershter himself will be subjected to the One *(Hashem)* having subjected all things under him *(Moshiach)*, that in all things G-d may be all.

29 Otherwise, what will they do, the ones being given tevilah on behalf of the dead? If the Mesim really are not raised, why indeed are they given tevilah on behalf of the Mesim? 30 Why also are we putting ourselves at risk and in danger every hour? 31 Daily I die and that is as true a fact, Achim b'Moshiach, as it is that I glory over you in Moshiach Yehoshua Adoneinu. 32 If it were a mere humanistic matter, my fighting, so to speak, with wild beasts in Ephesus, what do I gain? If there is no Techiyas HaMesim, "Let us eat and drink, KI MACHAR

נוצט עס מיר ? אויב די טויטע שטייען נישט אויף, לאמיר עסן און
un esen lomir oif nisht shteien toite di oib mir es nutst
and eat let us up not are raised dead the if to me it is useful

טרינקען, ווארום מארגן שטארבן מיר! (ישעיהו כב, יג.) לג באטריגט
batrigt ig chb Yeshayah mir shtarben morgen vorem trinken
deceive 13 22 Yeshayah we die tomorrow because drink

זיך נישט אליין; שלעכטע חברותא פארדארבן גוטע מידות.
midus gute fardarbn chavruse shlechte alein nisht zich
morals good corrupts company bad alone not yourselves

לד ווערט ניכטערן ווי עס געהער צו זיין , און זינדיקט נישט; ווארום
vorem nisht zindikt un zain tsu geher es vi nichtern vert
because not sin and be to do belong it as sober be

אייניקע (צווישן אייך) קענען נישט ה' ; צו אייער חרפה זאג איך עס.
es ich zog charpe eier tsu Hashem nisht kenen aich tsvishen einike
this I say shame your to Hashem not know you among some

לה נאר עמיצער וועט זאגן : וויאזוי שטייען די טויטע אויף? און מיט
mit un oif toite di shteien viazoi zogen vet emitser nor
with and up dead the stand how say will someone but

וואס פאר א קערפער קומען זיי ? לו דו נאר, וואס דו פארזייסט,
farzeist du vos nar du zei kumen kerper a far vos
sow you what fool you they come body a for what

ווערט נישט לעבעדיק געמאכט, ווען עס שטארבט נישט; לז און וואס דו
du vos un nisht shtarbt es ven gemacht lebedik nisht vert
you what and not dies it when made alive not is

פארזייסט, פארזייסט דו נישט דעם קערפער, וואס וועט זיין , נאר בלויז
bloiz nor zain vet vos kerper dem nisht du farzeist farzeist
only but be will which body the not you sow sow

א קערנדל, פיליכט פון ווייץ , אדער פון עפעס אנדערש. לח ה'
Hashem andersh epes fun oder veits fun filaicht kerendel a
Hashem different something of or wheat of perhaps kernel a

אבער גיט אים א גוף , ווי ער וויל , און יעדן איינעם זאמען זיין
zain zomen einem yedn un vil er vi guf a im git ober
its seed one every and wills He as body a it gives however

אייגענעם קערפער. לט נישט יעדעס פלייש איז (איין און) דאס זעלביקע
zelbike dos un ein iz fleish yedes nisht kerper eigenem
same the and one is flesh every not body own

פלייש; נאר אן אנדערס (איז דאס פלייש) פון מענטשן, און אן אנדערס איז
iz anders an un mentshn fun fleish dos iz anders an nor fleish
is other's an and men of flesh the is other's an but flesh

דאס פלייש פון בהמות , און אן אנדערס איז דאס פלייש פון עופות, און
un ofot fun fleish dos iz anders an un beheimes fun fleish dos
and birds of flesh the is other's an and beasts of flesh the

אן אנדערס פון פיש . מ און עס זענען פאראן גופים הימלישע און גופים
gufim un himlishe gufim faran zenen es un fish fun anders an
bodies and heavenly bodies there are it and fishes of other's an

ערדישע; נאר דער כבוד פון די הימלישע איז אן אנדערער, און פון די
di fun un anderer an iz himlishe di fun koved der nor erdishe
the of and another an is heavenly the of glory the but earthly

ערדישע אן אנדערער. מא די זון האט אן אנדערן כבוד, און די לבנה
levone di un koved andern an hot zun di anderer an erdishe
moon the and glory different a has son the another an earthly

האט אן אנדערן כבוד, און די שטערן האבן אן אנדערן כבוד; ווארום
vorem koved andern an hoben shteren di un koved andern an hot
because glory different a have stars the and glory different a has

NAMUT *(For tomorrow we die)*." [33] Do not fall under a delusion. "Bad chavrusashaft *(association, influence or hashpa'ah)* corrupts good midos." [34] Wake up and come to your senses. Start walking in the derech tzaddikim. Stop committing averos. Some among you have no saving da'as of Hashem. I say this to your bushah *(shame)*.

[35] But someone will question, "How does this Techiyas HaMesim come about? And in the Techiyas HaMesim, with what kind of body will they come?" [36] Yold, what you sow is not made alive unless it dies! [37] And what is it you sow? Not the body that is to be, but something else: a bare zera *(seed)*, efsher *(perhaps)* of wheat or some other grain. [38] However, Hashem chooses body to give to the seed, and to each kind of zera is given by Hashem its own body. [39] Now basar is not all the same: Bnei Adam have one kind of basar; animals, another; birds, another; fish, another; [40] and there are gufot baShomayim *(heavenly bodies)*, and gufot ba'aretz *(earthly bodies)*, but the kavod of the heavenly is of one kind, and the kavod of the earthly of another kind. [41] There is one kavod *(glory)* of the shemesh *(sun)*, and another kavod *(glory)* of the levanah *(moon)*, and another kavod *(glory)* of the kochavim *(stars)*, for in kavod *(glory)*,

אין שטערן אונטערשיידט זיך פון אן (אנדערן) שטערן מיטן כבוד.
koved miten shteren andern an fun zich untersheidt shteren ein
glory with the star other an from self is different star one

מב פונקט אזוי איז אויך תחית המתים . עס ווערט פארזייט
farzeit vert es hameysim techiyas oich iz azoi punkt
sown gets it the dead ones resurrection of also is so just

אין פארדארבלעכקייט, עס שטייט אויף אין אומפארדארבלעכקייט. מג עס
es umfardarblechkeit in oif shteit es fardarblechkeit in
it imperishability in up stands it perishability in

ווערט פארזייט אין אומכבוד, עס שטייט אויף אין הערלעכקייט; עס ווערט
vert es herlechkeit in oif shteit es umkoved in farzeit vert
is it glory in up stands it no glory in sown is

פארזייט אין שלאפקייט, עס שטייט אויף מיט גבורה; מד עס ווערט פארזייט
farzeit vert es gvure mit oif shteit es shlafkeit in farzeit
sown is it power with up stands it weakness in sown

א נאטירלעכער גוף , עס שטייט אויף א רוחניותדיקער גוף . אויב עס
es oib guf ruchniesdiker a oif shteit es guf natirlecher a
there if body spiritual a up stands it body natural a

איז פאראן א נאטירלעכער גוף , איז אויך פאראן א רוחניותדיקער. מה און
un ruchniesdiker a faran oich iz guf natirlecher a faran iz
and spiritual a there also is body natural a there is

אָט אזוי שטייט טאקע געשריבן: דער ערשטער מענטש, אדם , איז
iz Adam mentsh ershter der geshriben take shteit azoi ot
is Adam man first the written actually stands so just

געווארן א לעבעדיקע זעל (בראשית ב, ז.); דער אדם האחרון צו א
a tsu haachren Adam der z b Bereshis zel lebedike a gevoren
a to last Adam the 7 2 Genesis soul living a become

לעבעדיק מאכנדיקן גייסט. מו אבער דער ערשטער איז נישט דער
der nisht iz ershter der ober Gaist machendikn lebedik
the not is first the however Spirit making alive

רוחניותדיקער, נאר דער נאטירלעכער; דערנאך דער רוחניותדיקער. מז דער
der ruchniesdiker der dernoch natirlecher der nor ruchniesdiker
the spiritual the then natural the but spiritual

ערשטער מענטש איז פון דער ערד , ערדיש; דער צווייטער מענטש איז
iz mentsh tsveiter der erdish erd der fun iz mentsh ershter
is man second the earthly earth the of is man first

מן השמים . מח ווי דער ערדישער איז, אזוי זענען אויך די ערדישע;
erdishe di oich zenen azoi iz erdisher der vi hashomaim min
earthly the also are so is earthly the as heaven from

און ווי דער הימלישער איז, אזוי זענען אויך די הימלישע. מט און ווי מיר
mir vi un himlishe di oich zenen azoi iz himlisher der vi un
we as and heavenly the also are so is heavenly the as and

האבן געטראגן דאס געשטאלט פון דעם ערדישן, אזוי וועלן מיר אויך
oich mir velen azoi erdishn dem fun geshtalt dos getrogen hoben
also we will so earthly the of image that carry did

טראגן דאס געשטאלט פון דעם הימלישן.
himlishen dem fun geshtalt dos trogen
heavenly the of image the carry

נ און דאס דאזיקע זאג איך, ברידער, אז בשר ודם קען נישט
nisht ken v'dam basar az brider ich zog dozike dos un
not can and blood flesh that brothers I say these the and

ירשענען דאס קעניגרייך פון ה' ; אויך וועט דאס פארדארבלעכע
fardarbleche dos vet oich Hashem fun kenigraich dos yarshanen
perishable the will also Hashem of kingdom the inherit

kochav differs from kochav. [42] So also is the Techiyas HaMesim. That which is sown is of one kind, perishable; that which is raised up is of another kind, imperishable. [43] What is sown without kavod is raised in kavod. What is sown in weakness is raised in ko'ach *(power)*. [44] What is sown a natural body, is raised a spiritual body. If there is a natural body, there is also a spiritual one. [45] So, also, it has been written, VAY'HI HAADAM L'NEFESH CHAYYAH *(And the [first] Man became a living soul)*; but the Adam haacharon *(last Adam)* became a Ruach mechayyeh. [46] But the spiritual body is not harishon, but the natural; then afterward the spiritual. [47] The Adam Harishon is AFAR MIN HA'ADAMAH *(dust from the earth, ground)*, out of ha'aretz. The Adam HaSheini *(the second Adam)* is out of Shomayim. [48] As was the Adam of dust, such also are those of the dust; as was the Adam of Shomayim, such also are those who are of Shomayim. [49] And just as we have borne the demut of the Adam MIN AFAR HA'ADAMAH *(from the dust of the earth)*, so we will bear also the likeness of the Heavenly Adam *(Man)*.

[50] Now this I say, Achim b'Moshiach, that basar vadahm cannot inherit the Malchut Hashem, neither can

נישט ירשענען די אומפארדארבלעכקייט. נא אָט זאג איך אייך א
nisht yarshanen di umfardarblechkeit ot zog ich aich a
not inherit the imperishable look tell I you a

סוד : נישט אלע וועלן מיר איינשלאפן, נאר מיר וועלן אלע פארענדערט
sod nisht ale velen mir ainshlofen nor mir velen ale farendert
mystery not all will we fall asleep but we will all transfigured

ווערן. נב אין א רגע , אין אן אויגנבליק, ביים לעצטן שופר ;
veren in a rege in an oignblik baim letstn shoifer
to be in a moment in an eye blink by the last trumpet

ווארום מען וועט בלאזן שופר , און די טויטע וועלן אויפשטיין
vorem men vet blozen shoifer un di toite velen oifshtein
because they will blow trumpet and the dead will stand up again

אומפארדארבלעכע, און מיר וועלן פארענדערט ווערן. נג ווארום דאס
umfardarbleche un mir velen farendert veren vorem dos
imperishable and we will transfigured to be because the

דאזיקע פארדארבלעכע מוז זיך אנקליידן מיט אומפארדארבלעכקייט,
dozike fardarbleche muz zich onkleiden mit umfardarblechkeit
these perishableness must with self clothe with imperishableness

און דאס דאזיקע שטערבלעכע מוז אנקליידן אומשטערבלעכקייט.
un dos dozike shterbleche muz onkleiden aumshterblechkeit
and the these mortality must clothe with immortality

נד ווען אבער דאס דאזיקע פארדארבלעכע וועט אנקליידן
ven ober dos dozike fardarbleche vet onkleiden
when however the these perishableness will clothe with

אומפארדארבלעכקייט, און דאס דאזיקע שטערבלעכע וועט אנקליידן
umfardarblechkeit un dos dozike shterbleche vet onkleiden
imperishableness and the these mortality will clothe with

אומשטערבלעכקייט, וועט דעמאלט מקוים ווערן דאס ווארט, וואס
aumshterblechkeit vet demolt mekuyem veren dos vort vos
immortality will then fulfilled become the word which

שטייט געשריבן:
shteit geshriben
stands written

פארשלונגען איז דער טויט אין זיג :
farshlungen iz der toit in zig
swallowed up is the death in victory

נה אָ טויט , וואו איז דיין נצחון ?
o toit vu iz dain nitsochn
o death where is your victory

אָ טויט , וואו איז דיין גיפטיקער ביס? (ישעיהו כה, ח;
o toit vu iz dain giftiker bis Yeshayah chh ch
o death where is your venomous bite Yeshayah 25 8

הושע יג, יד.)
Hoshea ig id
Hoshea 13 14

נו דער גיפטיקער ביס פונם טויט איז די זינד; און דער כוח פון
der giftiker bis funem toit iz di zind un der koiech fun
the venomous bite of the death is the sin and the power of

דער זינד איז די געזעץ; נז אבער אדאנק זיי ה׳ , וועלכער גיט
der zind iz di gezets ober adank zai Hashem velcher git
the sin is the law however thanks be Hashem who gives

אונדז דעם נצחון דורך אונדזער האר יהושע/ישוע המשיח .
undz dem nitsochn durch undzer Har Yeshua/Yehoshua HaMoshiach
us the victory through our L-rd Yehoshua the Moshiach

the perishable inherit the imperishable. [51] Hinei! I speak a sod *(mystery)* to you: we will not all sleep the sleep of the Mesim, but we will all be changed. [52] In a rega *(moment)*, in the wink of an eye, at the last shofar blast. For the shofar will sound, the Mesim *(dead ones)* will be raised imperishable, and we will be changed. [53] For it is necessary for this perishable nature to put on the imperishable, and this mortal nature to put on the immortal. [54] But when this perishable nature puts on the imperishable, and this mortal, the immortal, then the dvar hanevu'ah will come to pass that stands written, "He will swallow up death forever" in victory. [55] EHI DEVARECHA MAVET EHI KATAVECHA SHEOL? *(Where are your plagues, O Death? Where is your destruction, O Sheol?)* [56] Now the sting of death is chet *(sin)* and the ko'ach *(power)* of chet *(sin)* is chukkat haTorah. [57] But Baruch Hashem, Who is giving us the Netzach *(Victory)* through Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach. [58] So then, Chaverim and Achim b'Moshiach of mine, be

[נח] דערפאר, געליבטע ברידער מיינע , זייט פעסט , אומבאוועגלעך,
umbaveglech fest zeit maine brider gelibte derfar
immovable steadfast be of mine brothers beloved therefore

און מערט אייך תמיד אין דער זאך פון דעם האר, ווייל איר
ir vail Har dem fun zach der in tomed aich mert un
you because L-rd the of things the in always you abounding and

ווייסט, אז אייער פראצע איז נישט אומזיסט אינם האר.
Har inem umzist nisht iz pratse eier az veist
L-rd in the in vain not is labor your that know

טז

און וואס שייך דער געלטזאמלונג פאר די קדושים
kedoishem di far geltzamlung der shaich vos un
saints the for collection of funds the concerning who and

(אין ירושלים), ווי איך האב באפוילן די קהלות פון
fun kehiles di bafoilen hob ich vi Yerushalayim in
of kehiles the given directive to have I as Jerusalem in

גאלאטיען, פונקט אזוי זאלט איר אויך טאן. [ב] יעדן ערשטן טאג פון דער
der fun tog ershtn yedn ton oich ir zolt azoi punkt Galatia
the of day first every do also you shall so just Galatia

וואך, זאל יעדער איינער פון אייך אוועקלייגן (עפעס) פאר זיך
zich far epes avekleigen aich fun einer yeder zol voch
yourself for something put away you of one every shall week

און אפשפארן, אויף וויפל ער האט מצליח געווען, כדי ווען
ven kedei geven matsliech hot er vifel oif opshporen un
when so that was prospered has he how much on save and

איך וועל קומען, זאלן דעמאלט נישט געמאכט ווערן קיין זאמלונגען.
zamlungen kein veren gemacht nisht demolt zolen kumen vel ich
collections any to be made not then should come will I

[ג] און ווען איך וועל אנקומען, וועל איך שיקן מיט בריוו די דאזיקע,
dozike di briv mit shiken ich vel onkumen vel ich ven un
those the letters with send I will arrive will I when and

וועלכע איר וועט האלטן פאר ראוי אוועקצוטראגן אייער נדבה קיין
kein nedove eier avektsutrogen roe far halten vet ir velche
to donation your to carry away worthy for consider will you whom

ירושלים ; [ד] און אויב עס וועט זיין ווערט די מי , אז איך זאל
zol ich az mi di vert zain vet es oib un Yerushalayim
shall I that effort the worth be will it if and Jerusalem

אויך פארן, וועלן זיי פארן מיט מיר. [ה] און איך וועל קומען צו אייך,
aich tsu kumen vel ich un mir mit foren zei velen foren oich
you to come will I and me with travel they will travel also

ווען איך וועל האבן דורכגעגאנגען מאצעדאניען; ווארום איך גיי איבער
iber gei ich vorem Macedonia durchgegangen hoben vel ich ven
over go I because Macedonia passed through have will I when

מאצעדאניען; [ו] ביי אייך אבער וועל איך אפשר איבערבלייבן, אדער
oder iberblaiben efsher ich vel ober aich bai Macedonia
or remain perhaps I will however you with Macedonia

אפילו איבערווינטערן , כדי איר זאלט מיך ארויסבאגלייטן, וואו איך
ich vu aroisbagleitn mich zolt ir kedei ibervinteren afile
I where see off me shall you so that spend the winter even

זאל נאר רייזן . [ז] ווארום איך וויל אייך איצט נישט זען אויף דער
der oif zen nisht itst aich vil ich vorem raizen nor zol
the on to see not now you want I because go soon shall

דורכרייזע; ווייל איך פארהאף צו בלייבן ביי אייך א געוויסע צייט, אם
im tsait gevise a aich bai blaiben tsu farhof ich vail durchraize
if time certain a you with remain to hope I because journey

steadfast, immovable, abounding always in the avodas kodesh of Adoneinu, have da'as that your po'al *(work)* is not in vain in Hashem.

16 Now, concerning the maamadot *(financial contributions)* and the pishkeh *(pushke)* we are circulating throughout the kehillot for the benefit of the Yerushalayim Kedoshim, as I directed the kehillot of Galatia, so you do also. [2] Every Yom Rishon of each week, each of you by himself make something farnumen *(set aside)*, storing up according to his hakhnasah *(income)*, so that collections need not be made when I come. [3] And when I arrive, whomever you approve, these I will send with iggrot to carry your matanah to Yerushalayim. [4] And if it is fitting for me also to go, they will go with me. [5] And I will come to you whenever I pass through Macedonia, for I will be passing through Macedonia. [6] Efsher *(perhaps)* I will stay with you, or even spend the choref *(winter)* that you may help me with a send-off wherever I may go. [7] For I do not want to see you now in passing, for I have the tikvah to remain some time with you, im yirtzeh Hashem *(G-d willing,*

ירצה ה׳ . ח אין עפעזוס אבער וועל איך בלייבן ביז שבועות;
Hashem yirtsah in Ephesus ober vel ich blaiben biz Shvues
Hashem wills in Ephesus however will I remain until Shavuos

ט ווארום א גרויסע טיר פון טעטיקייט איז מיר געעפנט געווארן, און עס
vorem a groise tir fun tetikeit iz mir geefent gevoren un es
because a great door of effectuality is me opened become and it

זענען דא א סך קעגנער .
zenen do a sach kegner
are here a many opponents

י ווען אבער טימאטעוס וועט קומען, זאלט איר זען, אז ער זאל
ven ober Timotiyos vet kumen zolt ir zen az er zol
when however Timothy will come shall you see that he shall

זיין ביי אייך אָן מורא; ווייל ער טוט דעם הארס ווערק, ווי
zain bai aich on moire vail er tut dem Hars verk vi
be with you without fear because he does the L-rd's work as

איך אליין ; יא דעריבער זאל אים קיינער נישט מבזה זיין . נאר איר
ich alein deriber zol im keiner nisht mevaze zain nor ir
I myself therefore shall him no one not despise do but you

זאלט אים אוועקשיקן בשלום , כדי ער זאל קומען צו מיר; ווארום
zolt im avekshiken besholem kedei er zol kumen tsu mir vorem
shall him send away in peace so that he shall come to me because

איך ווארט אויף אים מיט די ברידער. יב און וואס שייך דעם
ich vort oif im mit di brider un vos shaich dem
I wait for him with the brothers and what concerning the

ברודער אפאלאס, האב איך אים זייער פיל געבעטן צו קומען צו אייך
bruder Apollos hob ich im zeier fil gebeten tsu kumen tsu aich
brother Apollos did I him very much implore to come to you

מיט די ברידער; און ער האט בכלל איצט נישט געוואלט קומען; נאר ער
mit di brider un er hot biklal itst nisht gevolt kumen nor er
with the brothers and he did at all now not want come but he

וועט קומען, ווען ער וועט האבן א געלעגנהייטלעכע צייט.
vet kumen ven er vet hoben a gelegenheitleche tsait
will come when he will have an opportune time

יג וואכט, שטייט פעסט אין דער אמונה, זייט מענער, שטארקט
vacht shteit fest in der emune zeit mener shtarkt
watch stand firm in the faith be men strengthen

זיך . יד זאלן אלע אייערע (מעשים) געטאן ווערן מיט ליבע.
zich zolen ale eiere maisim geton veren mit libe
yourselves let all your deeds done to be with love

טו און איך בעט אייך, ברידער, איר קענט (דאך) סטעפאנאסנס
un ich bet aich brider ir kent doch Stefanasns
and I implore you brothers know you after all Stephanas'

הויז , אז עס איז געווען די ערשטע פרוכט פון אכאיא, און זיי האבן
hoiz az es iz geven di ershte frucht fun Achaia un zei hoben
house that it is was the first fruit of Achaia and they did

זיך געווידמעט צו דער עבודה לטובת די קדושים ,
zich gevidmet tsu der avoide letoyves di kedoishem
themselves devote to the ministry for the benefit of the saints

טז אז איר זאלט אויך זיך אונטערטעניקן צו אזעלכע, און צו
az ir oich zolt zich unterteniken tsu azelche un tsu
that you also shall yourselves submit to such and to

יעדן , וואס ארבעט מיט און באמיט זיך . יז און איך פריי מיך
yedn vos arbet mit un bamit zich un ich frei mich
each one who work with and make effort self and I rejoice me

permitting). [8] But, I will remain on in Ephesus until Shavuos, [9] For a delet *(door)* has opened, great and effective, for me, but there are many mitnaggedim *(opponents)*.

[10] Now if Timotiyos comes, see that he may be with you without fear; for the avodas kodesh of Hashem he labors in as I do. [11] Therefore, let not anyone despise him. But give him a send-off in shalom that he may come to me; for I am waiting for him with the Achim b'Moshiach. [12] Now, concerning Apollos the Ach b'Moshiach, I strongly exhorted him, that he would come to you with the Achim b'Moshiach. But he is beshum oifen *(absolutely)* unwilling to go at this time, but he will come whenever he has an opportunity.

[13] Watch, stand firm in the emunah *(faith)*, be men, be strong. [14] Let everything you do be done in ahavah *(agape)*.

[15] Now, I urge you, Achim b'Moshiach, you have da'as of the bais of Stephanas, that it is the bikkurim of Achaia, and that they have with devotion and zerizut *(diligence)* put themselves in avodas kodesh ministry for the Kedoshim. [16] Become submissive to such as him and to everyone joining in the avodas

אויף דעם אנקומען פון סטעפאנאסן און פארטונאטוסן און אבאיקוסן,
Achaicusn un Fortunatusn un Stefanasn fun onkumen dem oif
Achaicus and Fortunatus and Stephanas of arrival the at

ווייל וואס עס פעלט מיר פון אייער צד , האבן זיי ממלא געווען.
geven memale zei hoben tsad eier fun mir felt es vos vail
did supplied they have side your from me lack it what because

יח וואָרום זיי האבן דערפרישט מיין גייסט און אייערן; דעריבער זאלט
zolt deriber eiern un gaist main derfrisht hoben zei vorem
shall therefore yours and spirit my refreshed have they because

איר אפגעבן אנערקענונג צו אזעלכע.
azelche tsu onerkenung opgeben ir
such to appreciation give you

יט די קהלות פון (קליין) אזיען געבן אייך אפ שלום .
sholem op aich geben Asia klein fun kehiles di
shalom greeting up you give Asia Minor of kehiles the

אקווילא און פריסקא, צוזאמען מיט דער קהלה אין זייער הויז , געבן
geben hoiz zeier in kehile der mit tsuzamen Priska un Aquila
give house very in kehile the with together Priscilla and Aquila

אייך אפ שלום זייער פיל אין דעם האר. כ אלע ברידער געבן
geben brider ale Har dem in fil zeier sholem op aich
give brothers all L-rd the in much their shalom greeting up you

אייך אפ שלום . גיט אפ שלום איינער דעם אנדערן מיט דעם הייליקן
heiliken dem mit andern dem einer sholem op git sholem op aich
holy the with other the one peace up give peace up you

קוש. כא דער גרוס פון מיר, פולוס, מיט מיין אייגענער האנט. כב אויב
oib hant eigener main mit Poylos mir fun grus der kush
if hand own my with Paul me of greeting the kiss

עמיצער האט נישט ליב דעם האר, זאל ער זיין אין חרם . מרן
maran cheirem in zain er zol Har dem lib nisht hot emitser
Maran accursed in be he shall L-rd the love not has someone

אתא. כג זאל דער חסד פון דעם האר יהושע/ישוע זיין מיט אייך.
aich mit zain Yeshua/Yehoshua Har dem fun chesed der zol ata
you with be Yehoshua L-rd the of grace the let Atha

כד מיין ליבע איז מיט אייך אלעמען אינם משיח יהושע/ישוע .
Yeshua/Yehoshua Moshiach inem alemen aich mit iz libe main
Yehoshua Moshiach in the all you with is love my

אמן .
Omein
Amen

kodesh and laboring.
17 Now, I rejoice at the
coming of Stephanas
and of Fortunatus and of
Achaicus, because these
men filled up your absence,
18 For they refreshed my
neshamah and yours.
Give recognition to such
men.

19 Drishat Shalom from
the Kehillot of Moshiach
of Asia. Drishat Shalom
warmly in Adoneinu from
Aquila and Prisca, together
with the Adat Moshiach
in their bais.
20 Drishat
Shalom from all the Achim
b'Moshiach. Greet one
another with a neshikat
hakodesh *(holy kiss)*.
21 this
greeting with my own
hand, sha'ul.
22 If anyone
does not have ahavah
(love) for HaAdon, Alav
ki Cherem hu *(a curse
of the ban of destruction
is on him)*. Marana *(our
L-rd)*, tha *(come)*.
23 The
Chen v'Chesed Hashem
of Moshiach Adoneinu be
with you.
24 My ahavah be
with you all in Moshiach
Yehoshua.

דער צווייטער בריוו פונם שליח פּוילוס צו די קארינטער

2 Corinthians

א

פּוילוס, א שליח פונם משיח יהושע/ישוע דורך
durch Yeshua/Yehoshua Moshiach funem Shliach a Poylos
through Yehoshua Moshiach of the Shliach a Paul

ה׳ס רצון, און טימאטעוס, דער ברודער, צו דער קהלה פון
fun kehile der tsu bruder der Timotiyos un rotsn Hashems
of kehile the to brother the Timothy and will Hashem's

ה׳ , וועלכע געפינט זיך אין קארינט, צוזאמען מיט אלע הייליקע ,
heilike ale mit tsuzamen Korint in zich gefint velche Hashem
holy ones all with together Corinth in itself finds which Hashem

וואס זענען אין גאנץ אכאיא: ב חסד צו אייך און שלום פון ג-ט
G-t fun sholem un aich tsu chesed Achaia gants in zenen vos
G-d from peace and you to grace Achaia all in are who

אונדזער פאטער און פון דעם האר יהושע/ישוע המשיח .
HaMoshiach Yeshua/Yehoshua Har dem fun un foter undzer
the Moshiach Yehoshua L-rd the of and Father our

ג געלויבט איז דער ג-ט און פאטער פון אונדזער האר יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua Har undzer fun foter un G-t der iz geloibt
Yehoshua L-rd our of Father and G-d the is praised

המשיח , דער אב הרחמים און ג-ט פון יעדער נחמה ;
nechome yeder fun G-t un harachomem Av der HaMoshiach
consolation every of G-d and mercies Father the the Moshiach

ד וועלכער טרייסט אונדז אין אלע אונדזערע צרות , כדי מיר זאלן
zolen mir kedei tsores undzere ale in undz treist velcher
should we so that troubles our all in us consoles who

קענען טרייסטן די , וואס געפינען זיך אין וועלכער נישט
nisht velcher in zich gefinen vos di treisten kenen
not whatever in themselves find who those console be able to

איז צרה , מיט דער טרייסט, מיט וועלכער מיר אליין ווערן
veren alein mir velcher mit treist der mit tsore iz
are being ourselves we which with comfort the with trouble is

געטרייסט פון ה׳ . ה ווייל פונקט ווי דעם משיחס ליידן
laiden Moshiachs dem vi punkt vail Hashem fun getreist
sufferings Moshiach's the as just because Hashem by comforted

פארמערן זיך אויף אונדז, אזוי פארמערט זיך אויך דורך
durch oich zich farmert azoi undz oif zich farmeren
through also itself increases so us on themselves increase

דעם משיח אונדזער נחמה . ו און ליידן מיר צרות , איז עס
es iz tsores mir laiden un nechome undzer Moshiach dem
it is troubles we suffering and consolation our Moshiach the

פאר אייער טרייסט און ישועה ; ווערן מיר געטרייסט, איז
iz getreist mir veren yeshue un treist eier far
is comforted we to become salvation and consolation your for

עס פאר אייער טרייסט, וואס באוויזט זיך ווירקזאם אין דערטראגן
dertrogen in virkzam zich bavaizt vos treist eier far es
enduring in virtually itself reveals which comfort your for it

1 From Sha'ul, a Shliach
of Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua
birtzon Hashem *(by the will of*
G-d), and Timotiyos, the Ach
b'Moshiach; To the Kehillah
(Congregation) of Hashem
existing in Corinth, with all the
Kedoshim throughout Achaia.
2 Chen v'Chesed Hashem to
you and shalom from Elohim
Avinu and Adoneinu Rebbe,
Melech HaMoshiach Yehoshua.

3 Baruch hu Hashem
Elohim Avi of Adoneinu
Yehoshua HaMoshiach,
Avi HaRachamim vaElohei
kol nechamah *(comfort)*,
4 The one giving us chizzuk
(strengthening) with respect
to all our tzoros so as to
enable us to give chizzuk
to the ones experiencing
tzoros, and that through
the nechamah *(comfort)* by
which we ourselves are
comforted by Hashem. 5 This
is so because as the Chevlei
Moshiach *(birth pangs of*
Moshiach) abound to us, so
through Moshiach abounds
also our nechamah. 6 Now
if we are experiencing
tzoros, it is for your chizzuk
(strengthening) and Yeshu'at
Eloheinu; or if we are being
given nechamah *(comfort)*,
it is for your nechamah
that is producing in you the

סבלנותדיק די זעלביקע יסורים , וועלכע מיר אליין ליידן אויך;
oich laiden alein mir velche yesurim zelbike di savlonesdik
also to suffer ourselves we which sufferings same the with patience

ז און אונדזער האפענונג וועגן אייך שטייט פעסט, ווייל מיר ווייסן,
veisen mir vail fest shteit aich vegen hofenung undzer un
know we because firm stands you about hope our and

אז ווי איר זענט אנטיילנעמער אין די ליידן , אזוי וועט איר אויך זיין
zain oich ir vet azoi laiden di in onteilnemer zent ir vi az
be also you will so sufferings the in participants are you as that

(אנטיילנעמער) אין דער נחמה . ח ווארום מיר ווילן נישט, אז
az nisht vilen mir vorem nechome der in onteilnemer
that not want we because consolation the in participants

איר זאלט נישט וויסן, ברידער, וועגן דער צרה , וואס איז אונדז
undz iz vos tsore der vegen brider visen nisht zolt ir
us is which trouble the about brothers know not shall you

געשען אין (קליין) אזיען, אז זייער פיל איבער די כוחות זענען
zenen koiches di iber fil zeier az Asia klein in geshen
did powers the over much very that Asia Minor in happened

מיר געדריקט געווארן, אזוי, אז מיר האבן זיך אפילו מיאש
meyaesh afile zich hoben mir az azoi gevoren gedrikt mir
despaired even ourselves did we that so become crushed we

געווען אפילו פונם לעבן; ט יא , מיר אליין האבן געהאט אין זיך
zich in gehat hoben alein mir yo leben funem afile geven
ourselves in have did alone we yes living of even was

דעם אורטייל פון טויט , כדי מיר זאלן נישט האבן קיין
kein hoben nisht zolen mir kedei toit fun urteil dem
any have not should we so that death of sentence verdict the

בטחון אויף זיך אליין, נאר אויף ה׳ , וועלכער איז מחיה
mechaye iz velcher Hashem oif nor alein zich oif bitochen
raises is who Hashem in but alone self in confidence

מתים ; י וועלכער האט אונדז מציל געווען פון אזא גרויסן טויט , און
un toit groisn aza fun geven matsl undz hot velcher meisim
and death great such from was save us did who the dead

וועט מציל זיין; צו וועמען מיר האבן געהאפט, אז ער וועט נאך מציל
matsl noch vet er az gehoft hoben mir vemen tsu zain matsl vet
save yet will he that hoped have we whom to be save will

זיין ; יא בשעת איר טוט אויך מיטהעלפן מיט אייער תפילה טאן פאר אונדז;
undz far ton tfile eier mit mithelfen oich tut ir beshas zain
us for do prayer your with help also do you while be

כדי פאר דער מתנה , וואס איז אונדז געגעבן געווארן פון א סך
sach a fun gevoren gegeben undz iz vos matone der far kedei
many a from been given us is which gift the for so that

פערזאנען, זאלן א סך אפגעבן א שבח פאר אונדזערטוועגן.
undzertvegen far shvach a opgeben sach a zolen perzonen
our sakes for praise a give up many a shall persons

יב ווארום אָט דאס דאזיקע איז אונדזער בארימונג, דאס עדות זאגן
zogen eides dos barimung undzer iz dozike dos ot vorem
say witness the boasting our is these the just because

פון אונדזער געוויסן , אז אין קדושה און אין אויפריכטיקייט פאר
far oifrichtikeit in un kedushe in az gevisen undzer fun
before sincerity in and holiness in that conscience our of

ה׳ , נישט אין פליישלעכער חכמה נאר אין ה׳ס חסד , האבן
hoben chesed Hashems in nor chochme fleishlecher in nisht Hashem
did grace Hashem's in but wisdom fleshly in not Hashem

chozek *(strength)* of savlanut *(patience)* for the endurance of the tzoros which we also suffer. 7 And our tikvah *(hope)* for you is well-founded, for we have da'as that as you have deveykus *(cleaving to)* the Chevlei Moshiach, so also you will have deveykus to the nechamah. 8 For we do not want you to lack da'as, Achim b'Moshiach, as to the tzoros and tribulation that came upon us in Asia, that utterly beyond our strength we were burdened, causing us to come to a feeling of ye'ush *(despair)* even of being able to stay alive. 9 But we ourselves have had the gezar din *(verdict)* of mishpat mavet *(a death sentence)* in ourselves so that we should not have emunah *(faith)* in ourselves but in Hashem, Mechayyei Mesim *(Who Revivest the Dead)*. 10 The same G-d out of so great a Mavet delivered us and will continue to deliver us. We have set tikvateinu *(our hope)* that he will yet deliver us, 11 As you also labor together for us by techinnah *(supplication)*, so that the “Modeh Ani” for us will be said by the many for the matanah *(gift)* granted us through the tefillos of the many.

12 For our glorying is in this: the edut *(testimony)* of our matzpun *(conscience)* is that without remiyah *(guile, fraud, deceit)* and with lev tahor *(pure heart)*, with the sincerity of Hashem and not in the “chochmah” of the basar

מיר געלעבט אין דער וועלט, און דער עיקר ביי אייך. [יג] ווארום מיר
mir vorem aich bai iker der un velt der in gelebt mir
we because you with primarily the and world the in live we

שרייבן אייך נישט עפעס אנדערש , נאר ווי איר לייענט אדער
oder leient ir vi nor andersh epes nisht aich shraiben
or read you what only otherwise anything not you write

פארשטייט, און איך בין בטוח , אז איר וועט עס פארשטיין ביז
biz farshtein es vet ir az betuech bin ich un farshteit
until understand it will you that confident am I and understand

צום סוף; [יד] אזוי ווי איר האט אונדז שוין טיילוויז פארשטאנען, אז
az farshtanen teilvaiz shoin undz hot ir vi azoi sof tsum
that understood partly already us have you as just end the

מיר זענען אייער רום , ווי איר זענט אויך אונדזער (רום) אין דעם טאג
tog dem in rum undzer oich zent ir vi rum eier zenen mir
day the in glory our also are you as glory your are we

פון אונדזער האר יהושע/ישוע .
Yeshua/Yehoshua Har undzer fun
Yehoshua L-rd our of

[טו] און אין דעם דאזיקן בטחון האב איך צום ערשט געוואלט קומען
kumen gevolt ersht tsum ich hob bitochen dozikn dem in un
come want first at I did confidence this the in and

צו אייך, כדי איר זאלט האבן א צווייפאכן חסד , [טז] און דורך אייך
aich durch un chesed tsveifachn a hoben zolt ir kedei aich tsu
you through and grace twofold a have shall you so that you to

צו גיין קיין מאצעדאניען, און ווידער פון מאצעדאניען צו קומען צו
tsu kumen tsu Macedonia fun vider un Macedonia kein gein tsu
to come to Macedonia from again and Macedonia to go to

אייך, און פון אייך באגלייט צו ווערן צו דעם (לאנד) יהודה . [יז] און
un Yehude land dem tsu veren tsu bagleit aich fun un aich
and Yehudah land of the to be to escorted you from and you

וועלנדיק דאס דאזיקע, האב איך דען ארויסגעוויזן לייכטזיניקייט? אדער
oder laichtzinikeit aroisgevizn den ich hob dozike dos velendik
or frivolity show then I did these the wanting

די זאכן , וועלכע איך פלאן, צי פלאן איך דען לויטן פלייש,
fleish loitn den ich plan tsi plan ich velche zachn di
flesh according to then I plan do plan I which matters the

כדי עס זאל זיין ביי מיר (אין דער זעלביקער צייט) דאס יא , יא
yo yo dos tsait zelbiker der in mir bai zain zol es kedei
yes yes this time same the at me with be shall it so that

און דאס ניין , ניין ? [יח] נאר ה' איז געטריי, אז אונדזער ווארט צו
tsu vort undzer az getrai iz Hashem nor nein nein dos un
to word our that faithful is Hashem but no no that and

אייך איז נישט יא און ניין . [יט] ווארום דער זון פון דער אויבערשטער,
Oibershter der fun zun der vorem nein un yo nisht iz aich
Most High the of Son the because no and yes not is you

יהושע/ישוע המשיח , וועלכער איז דורך אונדז געדרשנט
gedarshent undz durch iz velcher HaMoshiach Yeshua/Yehoshua
preached us through is who the Moshiach Yehoshua

געווארן צווישן אייך, דורך מיר און סילוואנוסן און טימאטעוסן, איז
iz Timotiyosn un Silvanus un mir durch aich tsvishen gevoren
is Timothy and Silvanus and me through you among become

נישט געווען יא און ניין ; נאר עס איז (תמיד) געווען יא אין אים;
im in yo geven tomed iz es nor nein un yo geven nisht
him in yes was always is it but no and yes was not

but in the Chen v'Chesed of Hashem, we conducted ourselves in the Olam Hazeh, and more especially toward you. 13 For we write nothing so shver *(complex)* to you that you cannot read and have binah *(understanding)*, and I have tikvah that you will have da'as shlemah until HaKetz, 14 As you have already had da'as of us in part, as also we are your kavod, even as also you are ours in the Yom Hashem of Adoneinu Yehoshua.
15 And with this bitachon *(confidence)* I planned previously to come to you, that a second benefit you might have. 16 It was my cheshbon *(plan)* to visit you by way of Macedonia and again from Macedonia to come to you, and by you to be sent on to Yehudah *(Judea)*. 17 This was my matarah *(aim, goal)*; surely then I did not act with vacillation? Or when I make plans, do I have a cheshbon according to the basar, ready with "Ken, Ken!" and then, "Lo! Lo!"
18 Al emunat Hashem *(in the faithfulness of G-d)*, our dvar to you has not been "Ken" and "Lo." 19 For the Zun fun der Oybershter, Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, the One having been proclaimed among you by us, by Silvanus *(Sila)* and Timotiyos and me, was not a "Ken and Lo"; but in Him it has always been "Ken." 20 For in Moshiach every one

כ וואָרום וויפל הבטחות פון ה׳ עס איז פאַראַן, אין אים איז
vorem vifel havtoches fun Hashem es iz faran in im iz
because however many promises of Hashem it is there in him is

דאָס יאָ; דערפאַר איז אויך דורך אים דער אָמן , צו ה׳ס כבוד
dos yo derfar iz oich durch im der Omein tsu Hashems koved
this yes therefore is also through him the Amen to Hashem's glory

דורך אונדז. כא און דער , וועלכער האָט אונדז צוזאַמען מיט אייך
durch undz un der velcher hot undz tsuzamen mit aich
through us and the One who did us together with you

געגרונטפעסטיקט אין דעם משיח און אונדז געזאַלבט, איז ה׳ ,
gegruntfestikt in dem Moshiach un undz gezalbt iz Hashem
established firmly in the Moshiach and us anointed is Hashem

כב וועלכער האָט אונדז אויך געחתמעט און געגעבן אין אונדזערע הערצער
velcher hot undz oich gechasmet un gegeben in undzere hertser
who did us also seal and gave in our hearts

דעם ערבון פון דעם גייסט.
dem eravon fun dem Gaist
the pledge of the Spirit

כג איך אָבער רוף ה׳ אַלס עדות אויף מיין נשמה , אַז
ich ober ruf Hashem als eides oif main neshome az
I however call Hashem as witness on my soul that

כדי אייך צו שוינען בין איך נאָך נישט געקומען קיין קאָרינט. כד נישט
kedei aich tsu shoinen bin ich noch nisht gekumen kein Korint nisht
so that you to spare did I yet not come to Corinth not

אַז מיר הערשן איבער אייער אמונה, נאָר מיר זענען מיטהעלפער פון
az mir hershen iber eier emune nor mir zenen mithelfer fun
that we dominate over your faith but we are co-helpers of

אייער שמחה; וואָרום איר שטייט פעסט אין דער אמונה.
eier simcha vorem ir shteit fest in der emune
your joy because you stand firm in the faith

ב און איך האָב ביי מיר אָפּגעמאַכט דאָס דאָזיקע, נישט ווידער
un ich hob bai mir opgemacht dos dozike nisht vider
and I did with myself agree the this not again

צו קומען צו אייך מיט עצבות. ב וואָרום אויב איך מאַך אייך
tsu kumen tsu aich mit atsves vorem oib ich mach aich
to come to you with sorrow because if I make you

טרויעריק, ווער זשע איז עס, וואָס איז מיך משמח , אויב נישט דער,
troierik ver zhe iz es vos iz mich mesameyech oib nisht der
grieved then who is it who is me making joyful if not the

וועלכער איז טרויעריק איבער מיר? ג און אָט דאָס האָב איך געשריבן,
velcher iz troierik iber mir un ot dos hob ich geshriben
who is grieved because of me and just that did I write

כדי ווען איך וועל קומען, זאָל איך נישט האָבן קיין טרויער פון
kedei ven ich vel kumen zol ich nisht hoben kein troier fun
so that when I will come shall I not have any sadness from

די , וואָס איך דאַרף זיך פרייען מיט זיי ; זייענדיק בטוח אויף
di vos ich darf zich freien mit zei zaiendik betuech oif
those who I need rejoice myself with them being confident in

אייך אַלעמען, אַז מיין שמחה איז אייער אַלעמענס שמחה. ד וואָרום פון
aich alemen az main simcha iz eier alemens simcha vorem fun
you all that my joy is your of all joy because of

גרויס דריקונג און האַרץ קלעמעניש האָב איך צו אייך געשריבן און
grois drikung un harts klemenish hob ich tsu aich geshriben un
great affliction and heart anguish did I to you write and

of Hashem's havtachot *(promises)* is a "Ken." For this reason it is b'Shem Moshiach that we say the "Omein" to the kavod of Hashem. [21] But it is Hashem who establishes us with you in Moshiach and has given us the mishchah *(anointing)*, [22] Having put his chotam on us and having given the eravon *(pledge)* of the Ruach Hakodesh in our levavot *(hearts)*.

[23] Now, I call upon Hashem as eidus *(witness)* against my nefesh, my neshamah *(soul)*, that it was to spare you that I did not come again to Corinth. [24] Not that we play the gontser macher to domineer over your emunah *(faith)*, but we are fellow po'alim for your simcha, for by emunah you stand.

2 For I decided this in myself: not again to come to you in agmat nefesh *(grief)*. [2] For if I grieve you, then who is the one cheering me except the one I have caused to have agmat nefesh? [3] And I wrote the iggeret as I did, so that when I came, I should not have agmat nefesh from those who should have brought me simcha; for I have confidence about you all, that my simcha would be the simcha of all of you. [4] For out of much tzoros and of lev *(heart)* distress I wrote the iggeret to you with many tears, not that

מיט א סך טרערן, נישט כדי אייך מצער צו זיין, נאר כדי איר
mit a sach trern nisht kedei aich metsaer tsu zain nor kedei ir
with many a tears not so that you grieved to be but so that you

זאלט דערקענען די ליבע, וואס איך האב אין א שפעדיקער מאס
zolt derkenen di libe vos ich hob in a shefediker mos
shall recognize the love which I have in a abundant measure

לגבי אייך.
legabe aich
in relation to you

ה נאר אויב עמיצער האט באטריבט, האט ער באטריבט נישט מיך,
nor oib emitser hot batribt hot er batribt nisht mich
but if someone was grieved did he sadden not me

נאר טיילוויז אייך אלע—כדי איך זאל (אים) נישט צו שווער
nor teilvaiz aich ale kedei ich zol im nisht tsu shver
but partly you all so that I shall him not to strongly

באלאסטן—ו פאר אזעלכן איז גענוג די שטראף , וואס ער האט
balastn far azelchn iz genug di shtrof vos er hot
burden for such is enough the punishment which he did

באקומען פון דער מערהייט; ז אזוי, אז להיפך איר זאלט אים
bakumen fun der merheit azoi az lehepech ir zolt im
receive from the majority so that contrary to you shall him

ליבער מוחל זיין און טרייסטן, כדי דער זעלביקער זאל נישט
liber moichel zain un treisten kedei der zelbiker zol nisht
rather forgive his and console so that this same one shall not

פארזינקען אין איבערמאסיקן צער . ח דערפאר בעט איך אייך ,
farzinken in ibermosikn tsar derfar bet ich aich
be enveloped in excessive sorrow therefore ask I of you

איר זאלט באשטעטיקן אים (ארויסצואווייזן) ליבע. ט ווארום פאר
ir zolt bashtetiken im aroistsuvaizen libe vorem far
should you confirm him outward display love because for

דעם דאזיקן צוועק האב איך געשריבן, כדי איך זאל וויסן אייער
dem dozikn tsvek hob ich geshriben kedei ich zol visen eier
the this purpose have I written so that I shall know your

אויספרואוואונג, צי איר זענט געהארכזאם אין אלעם . י און וועמען
oispruvung tsi ir zent gehorchzam in alem un vemen
proven if you are obedient in everything and whom

איר זענט מוחל , בין איך אויך (מוחל); ווארום וואס איך האב אויך
ir zent moichel bin ich oich moichel vorem vos ich hob oich
you are forgiving am I also forgiving for what I have also

מוחל געווען, האב איך עס מוחל געווען צוליב אייך פאר
moichel geven hob ich es moichel geven tsulib aich far
forgiven did have I it forgiven did on account of you before

דעם משיח , יא כדי מיר זאלן נישט באטריגט ווערן פונם
dem Moshiach kedei mir zolen nisht batrigt veren funem
the Moshiach in order that we shall not deceived to be by the

שטן , ווארום זיינע איינפאלן זענען אונדז נישט אומבאקאנט.
Satan vorem zaine ainfaln zenen undz nisht umbakant
Satan because his ideas are us not unknown

יב און ווען איך בין געקומען קיין טראאס פאר דער גוטער בשורה
un ven ich bin gekumen kein Troas far der guter besoire
and when I did come to Troas for the good News

פון דעם משיח , און א טיר איז מיר געעפנט געווארן אין דעם האר,
fun dem Moshiach un a tir iz mir geefent gevoren in dem Har
of the Moshiach and a door is me opened become in the L-rd

you should have agmat nefesh, but that you may have da'as of the ahavah in Hashem which I have more abundantly for all of you.

5 Now if anyone has caused agmat nefesh *(grief)*, it is not me he has grieved, but to some extent, not to be too severe he has grieved you all. 6 Sufficient to such a man was this onesh *(penalty)* by the roiv *(majority)*, 7 So that, on the contrary, rather you ought to give selichah *(forgiveness)* and chozek *(strength)* to him lest efsher *(perhaps)* such a one may be swallowed up by overwhelming remorse. 8 Therefore I urge you to confirm to him your ahavah *(love)*. 9 For I wrote the iggeret to this end, that I may have da'as that you are tested and proven, that in all things you have mishma'at *(obedience)*. 10 Now to anyone whom you give selichah *(forgiveness)* of anything, I do as well, for indeed what I have forgiven, if I have forgiven anything, it is for your sake in the presence of Moshiach; 11 Lest we should be outsmarted by HaSatan; for we do not lack da'as of his kesharim *(conspiracies)*.

12 But having come to Troas for the purpose of proclaiming the Besuras HaGeulah of Moshiach, and a delet *(door)* to me having

[יג] האב איך נישט געהאט קיין מנוחה אין מיין גייסט, ווייל איך
ich vail gaist main in menuche kein gehat nisht ich hob
I because spirit my in place of rest any had not I had

האב נישט געפונען מיין ברודער טיטוס; נאר האב מיך געזעגנט
gezegnt mich hob nor Titus bruder main gefunen nisht hob
taken leave me had but Titus brother my found not had

מיט זיי און בין אוועק קיין מאצעדאניען. [יד] א דאנק אבער צו
tsu ober dank a Macedonia kein avek bin un zei mit
to however thank a Macedonia to depart did and them with

ה׳, וועלכער גיט אונדז תמיד דעם נצחון אין דעם משיח ,
Moshiach dem in nitsochn dem tomed undz git velcher Hashem
Moshiach the in victory the always to us gives who Hashem

און אנטפלעקט דורך אונדז אומעטום דעם ריח ניחוח פון זיין
zain fun nichoach reiech dem umetum undz durch antplekt un
his of fragrant scent the everywhere us through reveals and

דערקענטעניש. [טו] ווייל מיר זענען א ריח ניחוח פון דעם משיח
Moshiach dem fun nichoach reiech a zenen mir vail derkentenish
Moshiach the of fragrant scent a are we for knowledge

פאר ה׳ , צווישן די , וואס ווערן געראטעוועט, און צווישן די ,
di tsvishen un geratevet veren vos di tsvishen Hashem far
the among and saved become who the among Hashem before

וואס ווערן פארלוירן; [טז] צו די טאקע א ריח מות צום טויט ;
toit tsum mawet reiech a take di tsu farloiren veren vos
death to the death scent a indeed the to lost become who

און צו די א ריח חיים צום לעבן. און ווער איז ראוי צו דעם
dem tsu roe iz ver un leben tsum chayim reiech a di tsu un
the for adequate is who and life to the of life scent a the to and

דאזיקן? [יז] ווארום מיר זענען נישט ווי א סך אנדערע, וואס מאכן
machen vos andere sach a vi nisht zenen mir vorem dozikn
make who others many a as not are we because these

שאכער-מאכער מיט ה׳ס ווארט; נאר ווי פון א לויטער הארץ,
harts loiter a fun vi nor vort Hashems mit shacher-macher
heart pure a from as but word Hashem's with bartering huckster

נאר ווי פון ה׳ פאר ה׳ רעדן מיר אינם משיח .
Moshiach inem mir reden Hashem far Hashem fun vi nor
Moshiach in the we speak Hashem before Hashem from as only

ג

צי הויבן מיר שוין ווידער אָן זיך אליין צו רעקאמענדירן?
rekamendirn tsu alein zich on vider shoin mir hoiben tsi
commend to alone self without again already we begin do

אדער נויטיקן מיר זיך , ווי אייניקע (אנדערע), אין
in andere einike vi zich mir noitikn oder
in others some as ourselves we require or

רעקאמענדירונגס בריוו צו אייך, אדער פון אייך? [ב] איר זענט אונדזער
undzer zent ir aich fun oder aich tsu briv rekamendirungs
our are you you from or you to letter recommendations

בריוו, געשריבן אויף אונדזערע הערצער, באקאנט און געלייענט
geleient un bakant hertser undzere oif geshriben briv
read and being known hearts our on written letter

פון אלע מענטשן; [ג] ווייל איר האט זיך ארויסגעוויזן, אז איר זענט
zent ir az aroisgevizn zich hot ir vail mentshn ale fun
are you that shown self have you for men all by

משיחס בריוו דורך אונדז צוגעגרייט, נישט מיט טינט, נאר מיט
mit nor tint mit nisht tsugegreit undz durch briv Moshiachs
with but ink with not prepared us through letter Moshiach's

been opened by Adoneinu, [13] I did not have shalom in my neshamah when I was not able to find Titos my Ach b'Moshiach. So I took leave of them and I went on to Macedonia. [14] But Baruch Hashem, the One in whom we are given the nitzachon *(victory)*, Who always leads us in triumph in Moshiach and, through us, in every place spreads the fragrance of the da'as of Him. [15] For we are the aroma of Moshiach to Hashem among the ones coming to Yeshu'at Elokeinu, and among the ones perishing: [16] To the latter ones an odor of mavet unto mavet; but to the former ones a fragrance of Chayim *(life)* unto Chayim. Who is sufficient for these things? [17] For we are not as many, peddling the dvar Hashem, but as from sincerity, as from Hashem, in the presence of Hashem, in Rebbe, Melech HaMoshiach we speak.

3

Do we begin again to commend ourselves? Or surely we do not need, as some do, iggrot of haskama *(letters of approval, commendation)* to you or from you? [2] You are our iggeret, written on our levavot, being known and being read by kol Bnei Adam. [3] And you show that you are an iggeret from Rebbe, Melech HaMoshiach, prepared by us, having been written not with ink but with the Ruach Hakodesh of the Elohim

דעם גייסט פון דעם לעבעדיקן ג-ט; נישט אויף שטיינערנע לוחות, נאר
dem Gaist fun dem lebedikn G-t nisht oif shteinerne luches nor
the Spirit of the living G-d not on stone tablets but

אויף פליישערנע לוחות פון הערצער. ד און אזא בטחון האבן מיר
oif fleisherne luches fun hertser un aza bitochen hoben mir
on flesh tablets of hearts and such confidence have we

דורך דעם משיח צו ה׳; ה נישט אז פון זיך אליין
durch dem Moshiach tsu Hashem nisht az fun zich alein
through the Moshiach to Hashem not that of ourselves alone

זענען מיר פעאיק צו דענקען ווי עפעס וואלט געווען פון אונדז
mir zenen fe'ik tsu denken vi epes volt geven fun undz
are we competent to reckon as anything would was from us

אליין; נאר אונדזער פעאיקייט איז פון ה׳, ו וועלכער האט
alein nor undzer fe'ikeit iz fun Hashem velcher hot
ourselves but our competency is from Hashem who has

אונדז אויך פעאיק געמאכט (צו זיין) דינער פונם נייעם בונד,
undz oich fe'ik gemacht tsu zain diner funem naiem bund
us also competent made to be the servants of new covenant

נישט פונם אות, נאר פונם גייסט; ווארום דער בוכשטאב טייט, דער
nisht funem os nor funem Gaist vorem der buchshtab teit der
not of the letter but of the Spirit because the letter kills the

גייסט אבער מאכט לעבעדיק. ז און אויב די עבודה פון דעם טויט,
Gaist ober macht lebedik un oib di avoide fun dem toit
Spirit however makes alive and if the ministry of the death

מיט אותיות אויסגעקריצט אויף שטיינער, איז געווען מיט הערלעכקייט,
mit oisyes oisgekritst oif shteiner iz geven mit herlechkeit
with letters engraved on stone is was with glory

אזוי, אז די בני ישראל האבן נישט געקענט בליקן אויף משהס
azoi az di bnei Yisroel hoben nisht gekent bliken oif Moshes
so that the sons of Israel have not be able to gaze on Moses'

פנים צוליב דער הערלעכקייט פון זיין פנים, וואס האט דאך
ponem tsulib der herlechkeit fun zain ponem vos hot doch
face on account of the glory of his face what had still

געהאלטן ביים פארגיין. (שמות לד, כט-לה.) ח וויאזוי זשע
gehalten baim fargein Shemot ld cht-lh viazoi zhe
in the process of passing away Exodus 34 29-34 how therefore

וועט דען נישט די עבודה פונם גייסט זיין מיט מער הערלעכקייט?
vet den nisht di avoide funem Gaist zain mit mer herlechkeit
will then not the service of the Spirit be with more glory

ט ווארום אויב די עבודה פון פארורטיילונג האט געהאט הערלעכקייט,
vorem oib di avoide fun farurteilung hot gehat herlechkeit
because if the ministry of condemnation did have glory

וויפל מער שטייגט איבער די עבודה פון גערעכטיקייט אין
vifel mer shtaigt iber di avoide fun gerechtikeit in
how much more goes up over the ministry of righteousness in

הערלעכקייט! י ווארום אפילו דאס הערלעכע איז גארנישט געווען
herlechkeit vorem afile dos herleche iz gornisht geven
glory because even the glory was nothing become

הערלעך אין דער מאס צוליב דער איבערוועלטיקנדיקער
herlech in der mos tsulib der iberveltikndiker
glory in the measure because of the surpassing

הערלעכקייט. יא ווארום אויב דאס, וואס פארגייט איז געווען מיט
herlechkeit vorem oib dos vos fargeit iz geven mit
glory because if that which perishes is was with

Chayim, not on luchot of stone but on luchot of lev basar. 4 Such is the bitachon *(confidence)* that we have through Rebbe, Melech HaMoshiach toward Hashem. 5 Not that we are competent from ourselves to claim anything as of ourselves, but our competence is from Hashem, 6 Who also made us competent as klei kodesh mesharetim *(ministers)* of a Brit Chadasha — not b'khol chomer hadin *(not by strict letter of the law, legalism)*, but of the Ruach Hakodesh: for kol chomer hadin *(strict letter of the law)* kills, but the Ruach Hakodesh gives Chayim — 7 Now if the Sherut avodas kodesh *(ministry)* of mavet chiseled in letters engraved on luchot of stone came with kavod, so that the Bnei Yisroel were not able to gaze into the face of Moshe because of P'NI MOSHE KI KARON *(face of Moshe Rabbeinu that he was radiant)* because of the kavod of his face, the kavod which is fading, 8 Then how much more will the avodas kodesh ministry of the Ruach Hakodesh come in kavod *(glory)*? 9 For if there was kavod in the Sherut avodas kodesh of harsha'ah *(condemnation)*, how much more abounds in kavod the ministry of tzedek, 10 For indeed what once had kavod has lost its kavod on account of the surpassing kavod *(glory)*. 11 For if the thing which

הערלעכקייט, א סך מער מיט הערלעכקייט איז דאס, וואס האט א
a hot vos dos iz herlechkeit mit mer sach a herlechkeit
a has which that is glory with more many a glory
קיום .
kiem
permanence

[יב] האבנדיק דעריבער אזא האפענונג, רעדן מיר פיל דרייסטקייט,
dreistkeit fil mir reden hofenung aza deriber hobendik
boldness much we speak hope such therefore having
[יג] און נישט ווי משה, וועלכער האט אנגעטאן א מסוה אויף זיין פנים ,
ponem zain oif masveh a ongeton hot velcher Moshe vi nisht un
face his on veil a put on has who Moses as not and
כדי די בני ישראל זאלן נישט בליקן אויף דעם סוף פון דעם,
dem fun sof dem oif bliken nisht zolen Yisroel bnei di kedei
that of end the on gaze not should Israel sons of the so that
וואס האט דאך געזאלט אויפהערן; [יד] נאר זייערע מחשבות זענען
zenen machshoves zeiere nor oifheren gezolt doch hot vos
are thoughts their but cease should yet had which
פארהארטעוועט געווארן? ווארום ביז צום היינטיקן טאג בלייבט
blaibt tog haintikn tsum biz vorem gevoren farhartevet
remains day present to the until because become hardened
די זעלביקע מסוה נישט אפגעדעקט ביים לייענען דעם ברית
bris dem leienen baim opgedekt nisht masveh zelbike di
covenant the reading at the unveiled not veil same the
הישנה (תנ״ך), ווייל זי ווערט אוועקגענומען (נאר) אינם
inem nor avekgenumen vert zi vail Tanach hayashanah
in the only taken away becomes it because Tanach old
משיח . [טו] יא ביז דעם היינטיקן טאג, ווען (תורת) משה ווערט
vert Moshe torat ven tog haintikn dem biz yo Moshiach
becomes Moses law of when day today's the until yes Moshiach
געלייענט, ליגט א מסוה אויף זייער הארץ. [טז] ווען אבער (דאס
dos ober ven harts zeier oif masveh a ligt geleient
the however when heart their on veil a lies read
יידישע פאלק) וועט זיך אומקערן צום האר, וועט די מסוה
masveh di vet Har tsum umkeren zich vet folk Yiddishe
veil the will L-rd to the will return themselves will people Jewish
אוועקגענומען ווערן . [יז] דער האר אבער איז דער גייסט; און וואו
vu un Gaist der iz ober Har der veren avekgenumen
where and Spirit the is however L-rd the become taken away
עס איז דער גייסט פון דעם האר, דארטן איז פרייהייט. [יח] און מיר אלע,
ale mir un fraiheit iz dorten Har dem fun Gaist der iz es
all we and freedom is there L-rd the of Spirit the is it
אפשפיגלענדיק מיט אן אפגעדעקט פנים די הערלעכקייט פון דעם
dem fun herlechkeit di ponem opgedekt an mit opshpiglendik
the of glory the face unveiled an with mirroring
האר, ווערן פארענדערט אין דעם זעלביקן דמות פון הערלעכקייט צו
tsu herlechkeit fun demut zelbikn dem in farendert veren Har
to glory of image same the in transfigured to be L-rd
הערלעכקייט, אזוי ווי פון דעם האר, וועלכער איז גייסט.
Gaist iz velcher Har dem fun vi azoi herlechkeit
Spirit is who L-rd the of as so glory

ד דערפאר, האבנדיק אָט די דאזיקע עבודה, אזויווי מיר האבן
hoben mir azoivi avoide dozike di ot hobendik derfar
have we since service this very the just having therefore

now is fading away came with kavod, much more has that which remains come in kavod.

[12] Since, then, we have such a tikvah *(hope)*, we act with much boldness. [13] And we are not as Moshe, who was putting HAMASVEH AL PANAV *(the veil over his face)* so that the Bnei Yisroel might not see the end of the fading kavod. [14] But their minds were hardened; for until the present day the same veil remains at the Kri'at HaSefer Torah *(the reading of Torah in shul)*, because the veil is taken away in Moshiach. [15] But even today, whenever Moshe is being read, a veil lies on their levavot. [16] But whenever one turns to Adoneinu HAMASVEH is taken away. [17] Now Adoneinu is HaRuach and where HaRuach Adoneinu is, there is cherut *(freedom)*. [18] Now all of us, with unveiled faces, seeing the kavod of Adoneinu as if reflected in a mirror, are being transformed into the same demut from kavod to kavod, even as from HaAdon, HaRuach.

4 Therefore, since it is by the chesed of

מקבל געווען רחמים , פאלן מיר נישט אראפ פארצווייפלט; [ב] נאר
nor fartsveiflt arop nisht mir falen rachomim geven mekabl
but despondent down not we fall mercy was received

האבן זיך אפגעזאגט פון די פארבארגענע זאכן פון שאנדע,
shande fun zachn farborgene di fun opgezogt zich hoben
shame of things concealed the of renounced ourselves have

נישט לעבעדיק מיט כיטרעקייט, און נישט פעלשנדיק ה'ס ווארט,
vort Hashems felshendik nisht un chitrekeit mit lebedik nisht
word Hashem's falsifying not and cunning with living not

נאר מיט דער ארויסווייזונג פון דעם אמת רעקאמענדירן מיר זיך
zich mir rekamendirn emes dem fun aroisvaizung der mit nor
ourselves we commend truth the of open exhibit the with but

צו יעדן מענטשנס געוויסן פאר ה' . [ג] אויב אבער אונדזער
undzer ober oib Hashem far gevisen mentshns yedn tsu
our however if Hashem before conscience man's every to

גוטע בשורה איז דאך פארהוילן, איז זי פארהוילן פון די , וועלכע ווערן
veren velche di fun farhoilen zi iz farhoilen doch iz besoire gute
are who the from hidden it is hidden yet is News good

פארלוירן; [ד] פאר די אומגלויביקע, וואס דער ג-ט פון דער דאזיקער וועלט
velt doziker der fun g-t der vos umgloibike di far farloiren
world this the of g-t the who unbelievers the for lost

האט אין זיי פארבלענדט די געדאנקען, כדי עס זאל זיי נישט
nisht zei zol es kedei gedanken di farblendt zei in hot
not them shall it so that minds the blinded them in has

אויפגיין דאס ליכט פון דער גוטער בשורה פון דער הערלעכקייט פון דעם
dem fun herlechkeit der fun besoire guter der fun licht dos oifgein
the of glory the of News good the of light the arise

משיח , וועלכער איז דאס דמות פון ה' . [ה] ווארום מיר דרשענען
darshenen mir vorem Hashem fun demut dos iz velcher Moshiach
preach we because Hashem of image the is who Moshiach

נישט זיך אליין, נאר דעם משיח יהושע/ישוע אלס האר, און אונדז
undz un Har als Yeshua/Yehoshua Moshiach dem nor alein zich nisht
us and L-rd as Yehoshua Moshiach the only alone self not

אליין ווי אייערע קנעכט צוליב יהושען/ישוען . [ו] ווייל
vail Yeshuan/Yehoshuan tsulib knecht eiere vi alein
because Yehoshua on account of servants your as ourselves

דער ג-ט, וועלכער האט געזאגט: פון חושך זאל ארויסשיינען ליכט!
licht aroissheinen zol choishech fun gezogt hot velcher G-t der
light shine out shall darkness from said has who G-d the

האט געלויכטן אין אונדזערע הערצער אריין, כדי צו געבן ליכט פון דער
der fun licht geben tsu kedei arain hertser undzere in geloichten hot
the of light give to so as into hearts our in shone has

דערקענטעניש פון דעם כבוד פון ה' אין דעם פנים פון משיח .
Moshiach fun ponem dem in Hashem fun koved dem fun derkentenish
Moshiach of face the in Hashem of glory the of knowledge

[ז] מיר האבן אבער דעם דאזיקן אוצר אין ערדענע כלים , כדי
kedei keilim erdene in oitser dozikn dem ober hoben mir
so that pots earthen in treasure this the however have we

די איבערמאסיקע מאכט זאל זיין פון ה' , און נישט פון אונדז;
undz fun nisht un Hashem fun zain zol macht ibermosike di
us of not and Hashem of be shall power excessive the

[ח] פון אלע זייטן ווערן מיר געדריקט, אבער נישט דערדריקט; מיר זענען
zenen mir derdrikt nisht ober gedrikt mir veren zaitn ale fun
are we crushed not however pressed we were sides all from

Hashem that we have this Sherut avodas kodesh *(ministry)*, we are undaunted. [2] But we renounced the hidden things of bushah *(shame)*, not going about with remiyah *(deceit)* nor falsifying the dvar Hashem. Rather by the manifestation of HaEmes we present ourselves to every man's matzpun in the sight of Hashem. [3] But if indeed our Besuras HaGeulah is nistar *(hidden)*, it is nistar among the ones perishing, [4] In whose case the g-d of the Olam Hazeh blinded the minds of the ones without emunah, so the illumination of the Besuras HaGeulah of the kavod of Moshiach, who is the demut of Hashem, would not shine on them. [5] For we preach not ourselves but Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua and ourselves as your avadim *(servants)* for Yehoshua's sake. [6] Because Hashem is the One who said, "Let Ohr shine out of choshech" who shone in our levavot for an illumination of the da'as of the kavod of Hashem in the face of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua.

[7] Now we have this otzar *(treasure)* in earthen vessels that the excellence of the ko'ach may be of Hashem and not of us. [8] Being oppressed on every side but not being crushed, being

פארדאגהט, זענען זיך אבער נישט מיאש ; ט מיר ווערן
veren mir meyaesh nisht ober zich zenen fardayget
are being we despairing not however ourselves are anxious

גערודפט , אבער נישט פארלאזן; מיר ווערן אנידערגעווארפן,
anidergevorfen veren mir farlozen nisht ober geroideft
thrown down are being we forsaken not however persecuted

אבער נישט פארלוירן ווערן ; י תמיד טראגן מיר ארום אין אונדזער
undzer in arum mir trogen tomed veren farloiren nisht ober
our in around we carry always become lost not however

לייב דאס שטארבן פון יהושען/ישוען , כדי דאס לעבן פון
fun leben dos kedei Yeshuan/Yehoshuan fun shtarben dos laib
of life the so that Yehoshua of dying the body

יהושען/ישוען זאל אנטפלעקט ווערן אין אונדזער גוף . יא ווארום
vorem guf undzer in veren antplekt zol Yeshuan/Yehoshuan
because body our in become revealed shall Yehoshua

מיר, די לעבעדיקע , ווערן צו יעדער צייט איבערגעגעבן צום
tsum ibergegeben tsait yeder tsu veren lebedike di mir
to the handed over time every at are being the living ones the we

טויט צוליב יהושען/ישוען , כדי ישועס לעבן זאל זיך
zich zol leben Yeshuas kedei Yeshuan/Yehoshuan tsulib toit
itself shall life Yeshua's so that Yehoshua on account of death

אנטפלעקן אין אונדזער שטערבלעך פלייש. יב אזוי ארום ווירקט דער
der virkt arum azoi fleish shterblech undzer in antpleken
the works around so flesh mortal our in be revealed

טויט אין אונדז, דאס לעבן אבער אין אייך. יג און האבנדיק דעם זעלביקן
zelbikn dem hobendik un aich in ober leben dos undz in toit
same the having and you in however life the us in death

גייסט פון אמונה, לויט וועלכן עס שטייט געשריבן; איך האב
hob ich geshriben shteit es velchen loit emune fun gaist
have I written stands it which according to faith of spirit

געגלויבט, דערפאר האב איך גערעדט (תהלים קטז, י .); גלויבן מיר
mir gloiben i ktz Tehilim geredt ich hob derfar gegloibt
we believe 10 116 Psalms spoken I have therefore believed

אויך, און דעריבער רעדן מיר; יד וויסנדיק, אז דער וועלכער האט
hot velcher der az visendik mir reden deriber un oich
has who the One that knowing we speak therefore and also

אויפגעוועקט דעם האר יהושע/ישוע (פון די טויטע), וועט אונדז
undz vet toite di fun Yeshua/Yehoshua Har dem oifgevekt
us will dead the from Yehoshua L-rd the raised up again

אויך אויפוועקן צוזאמען מיט יהושען/ישוען און שטעלן מיט אייך.
aich mit shtelen un Yeshuan/Yehoshuan mit tsuzamen oifveken oich
you with present and Yehoshua with together raise also

טו ווארום אלץ איז פאר אייערטוועגן, כדי דער חסד , וואס ווערט
vert vos chesed der kedei eiertvegen far iz alts vorem
is being which grace the so that your sake for is all because

פארגרעסערט דורך א סך , זאל פארמערן דעם שבח צום
tsum shvach dem farmeren zol sach a durch fargresert
to the praise the increase shall many a for the sake of enlarged

כבוד פון ה' .
Hashem fun koved
Hashem of glory

טז דערפאר פאלן מיר נישט אראפ ביי זיך; נאר אויב אפילו אונדזער
undzer afile oib nor zich bai arop nisht mir falen derfar
our even if but self with down not we fall therefore

perplexed but not in ye'ush *(despair, atzvut)*,
[9] Being persecuted but not forsaken, being cast down but not destroyed,
[10] Always bearing about the dying of Rebbe, Melech HaMoshiach in my basar that also the Chayyim of Moshiach in geviyyateinu might be manifested. [11] For always we, the ones living, are being given over to mavet because of Moshiach that also the Chayyim of Moshiach may be manifested in our mortal basar.
[12] So then Mavet works in us but Chayyim in you. [13] And having the same Ruach Hakodesh of emunah that is in accordance with the Kitvei Hakodesh, HE'EMANITI KI ADABER *(I believed, therefore I speak)*, we both believed and therefore we speak, [14] Having da'as that the One who made to stand up alive Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua will make us also with Yehoshua stand up alive and will present us with you. [15] For all things are because of you that the Chen v'Chesed Hashem, having increased through the many, may increase the hodayah *(thanksgiving)* to the kavod of Hashem.

[16] Therefore we are undaunted and do not

אויסערלעכער מענטש ווערט פארדארבן, ווערט אבער אונדזער
undzer ober vert fardorbn vert mentsh oiserlecher
our however becomes destroyed becomes man outward

אינערלעכער מענטש באנייט פון טאג צו טאג. [יז] ווארום אונדזער
undzer vorem tog tsu tog fun banait mentsh inerlecher
our because day to day from renewed man inward

לייכטע און צייטווייליקע באדריקונג פארשאפט אונדז, מער און מער
mer un mer undz farshaft badrikung tsaitvailike un laichte
more and more us obtains affliction temporary and light

איבער דער מאס , א משא פון אייביקן כבוד; [יח] וויל מיר קוקן נישט
nisht kuken mir vail koved eibikn fun mase a mos der iber
not look we for glory eternal of weight a measure the above

אויף די זאכן , וואס מען קען זען , נאר אויף די , וואס מען קען
ken men vos di oif nor zen ken men vos zachn di oif
be can what the things on but seen be can what things the on

נישט זען ; וויל זאכן , וואס מען זעט, זענען לפי שעה, אבער
ober sho lefi zenen zet men vos zachn vail zen nisht
however hour for an are sees man which things because seen not

די זאכן , וואס מען זעט נישט, זענען אייביק.
eibik zenen nisht zet men vos zachn di
eternal are not sees man which things the

ה

ווארום מיר ווייסן, אז ווען דאס געצעלט, אונדזער ערדיש הויז ,
hoiz erdish undzer getselt dos ven az veisen mir vorem
house earthly our tent the when that know we because

וועט צעשטערט ווערן , האבן מיר א בנין פון ה׳ , א
a Hashem fun binyen a mir hoben veren tseshtert vet
a Hashem of building a we have become destroy will

הויז , נישט מיט הענט געמאכט, אן אייביקס, אין הימל . [ב] ווארום אין
in vorem himel in eibiks an gemacht hent mit nisht hoiz
in because heaven in eternal an made hands with not house

דעם דאזיקן זיפצן מיר, בענקענדיק אנגעקליידט צו ווערן מיט אונדזער
undzer mit veren tsu ongekleidt benkendik mir ziftsn dozikn dem
our with become to clothed longing we groan this the

וואוינונג, וואס איז פון הימל ; [ג] און אויב מיר וועלן טאקע אנגעקליידט
ongekleidt take velen mir oib un himel fun iz vos voinung
clothed indeed will we if and heaven of is which dwelling

ווערן , וועלן מיר נישט געפונען ווערן נאקעטע. [ד] ווארום מיר, וואס
vos mir vorem nakete veren gefunen nisht mir velen veren
who we because naked to be found not we will become

זענען אין דעם דאזיקן געצעלט, זיפצן אונטער א משא , וויל מיר
mir vail mase a unter ziftsn getselt dozikn dem in zenen
we because burden a under sigh tent this the in are

ווילן נישט ווערן אויסגעטאן, נאר אנגעטאן כדי דאס שטערבלעכע
shterbleche dos kedei ongeton nor oisgeton veren nisht vilen
mortal the so that clothed but unclothed to be not want

זאל איינגעשלונגען ווערן פון דעם לעבן. [ה] און דער , וועלכער האט
hot velcher der un leben dem fun veren aingeshlungen zol
has who the One and life the by be swallowed up shall

אונדז צוגעגרייט דערצו , איז ה׳ , וואס האט אונדז אויך געגעבן דעם
dem gegeben oich undz hot vos Hashem iz dertsu tsugegreit undz
the given also us has who Hashem is for this prepared us

ערבון פון דעם גייסט. [ו] דעריבער זענען מיר תמיד געטרייסט און ווייסן,
veisen un getreist tomed mir zenen deriber Gaist dem fun eravon
know and comforted always we are therefore Spirit the of pledge

lose chozek *(strength)*. For, indeed, even if our outward man is becoming old and atrophied, yet our inward man is yom yom being renewed. [17] For our present momentary tzoros is preparing us for an eternal weight of kavod *(glory)* utterly beyond measure, [18] While we continue to look not at the visible things but the invisible; for the things visible are zemanniyim *(temporary)* but the things invisible are for l'olamim.

5 For we have da'as that if the beit mishkaneinu is made churban, we have a bais from Hashem, not made with hands, a Bais L'olamim b'Shomayim. [2] For indeed in this mishkaneinu we groan, longing for the train of our robe to be our sukkah from Shomayim. [3] If indeed thus clothed we will not be found naked. [4] For while we are still in this mishkan, we groan under our burden, in as much as we do not want to be unclothed but to be clothed, that the mortal may be swallowed up by Chayyim. [5] Now the One having prepared us for this very thing is Hashem, the One having given us the eravon *(pledge)* of the Ruach Hakodesh. [6] Therefore we always have bitachon since we have da'as that being at home in the basar, we are away from home in Adoneinu. [7] For we walk

אז כל זמן מיר וואוינען אינם גוף , זענען מיר נישט אינדערהיים
inderheim nisht mir zenen guf inem voinen mir zman kol az
at home not we are body in the dwell we as long as all that

ביי דעם האר. [ז] ווייל מיר לעבן אין גלויבן , נישט אין ראיה. [ח] מיר
mir re'iye in nisht gloiben in leben mir vail Har dem bai
we sight in not faith in live we because L-rd the with

זענען געטרייסט, און ווילן ליבער אויסוואנדערן פון דעם גוף און
un guf dem fun oisvanderen liber vilen un getreist zenen
and body the from go out rather want and comforted are

זיין אינדערהיים ביים האר. [ט] דערפאר שטרעבן מיר אויך, צי
tsi oich mir shtreben derfar Har baim inderheim zain
whether also we strive therefore L-rd with the at home be

מיר זענען אינדערהיים צי מיר זענען ווייט, צו זיין וואוילגעפעלן פאר
far voilgefelen zain tsu vait zenen mir tsi inderheim zenen mir
before well pleasing be to away are we or at home are we

אים. [י] ווארום מיר אלע מוזן דערשיינען פאר משיחס כסא
kisei Moshiachs far dershainen muzn ale mir vorem im
throne of Moshiach's before appear must all we because him

המשפט , כדי יעדער איינער זאל באקומען דאס, וואס ער האט
hot er vos dos bakumen zol einer yeder kedei hamishpot
has he which that receive shall one every so that judgment

געטאן אין דעם גוף , גוטס אדער שלעכטס.
shlechts oder guts guf dem in geton
evil or good body the in done

[יא] דעריבער, וויסנדיק פון דער מורא פאר דעם האר, זוכן מיר
mir zuchen Har dem far moire der fun visendik deriber
we seek L-rd the before fear the of knowing therefore

איבערצוצייגן מענטשן, פאר ה׳ אבער זענען מיר אנטפלעקט ;
antplekt mir zenen ober Hashem far mentshn ibertsutsaigen
made manifest we are however Hashem before men to persuade

און איך האף, אז מיר זענען אויך אנטפלעקט אין אייערע געוויסנס .
gevisens eiere in antplekt oich zenen mir az hof ich un
conscience your in made manifest also are we that hope I and

[יב] מיר רעקאמענדירן זיך נישט ווידער צו אייך, נאר געבן אייך א
a aich geben nor aich tsu vider nisht zich rekamendirn mir
an you give only you to again not ourselves commend we

געלעגנהייט זיך צו רימען מיט אונדז, כדי איר זאלט האבן
hoben zolt ir kedei undz mit rimen tsu zich gelegenheit
have shall you so that us with boast to yourselves occasion

עפעס קעגן די , וועלכע בארימען זיך מיטן פנים און
un ponem miten zich barimen velche di kegen epes
and face with the themselves boast which the against something

נישט מיטן הארצן. [יג] ווארום אויב מיר זענען אראפ פון זינען, איז
iz zinen fun arop zenen mir oib vorem hartsn miten nisht
is mind of down are we if because heart with the not

עס פאר ה׳ ; זענען מיר ביים קלארן פארשטאנד , איז עס פאר
far es iz farshtand klorn baim mir zenen Hashem far es
for it is understanding clear by the we are Hashem for it

אייערטוועגן. [יד] ווארום די ליבע פון דעם משיח צווינגט אונדז,
undz tsvingt Moshiach dem fun libe di vorem eiertvegen
us compels Moshiach the of love the because for your sake

וועלכע משפטן אזוי, אז אויב איינער איז געשטארבן פאר אלעמען,
alemen far geshtorben iz einer oib az azoi mishpeten velche
all for died is one if that thus judges which

by emunah *(faith)*, not by sight; [8] Therefore we have bitachon and are pleased rather to leave home from the basar and to be at home with Adoneinu. [9] Therefore, also we are aspiring, whether at home, or away from home, to be well pleasing to Hashem, [10] Since it is necessary for all of us to be revealed/laid bare for an appearance before the Kisse Din *(Judgment Throne, i.e., Moshiach's Bet Din)* of Moshiach, in order that each one of us [individually] may receive recompense for the things done in the basar, according to his ma'asim, whether tov or rah.

[11] Therefore, since we have da'as of the yirat [Moshiach] Adoneinu, we persuade men, and we have been made manifest to Hashem and I have tikvah also that we have been made manifest to your matzpunim. [12] We are not commending ourselves to you again, but are giving an opportunity to you of glorying on behalf of us that you may respond to those who glory in outer appearance and not in lev. [13] For if we have hislayves and dveykes *(ecstasy)*, it is for Hashem; if we are in our right mind, it is for you. [14] For the ahavah *(love)* of Rebbe, Melech HaMoshiach controls us, because we have judged this, that one [Moshiach] died on behalf of all and therefore all died. [15] And Moshiach died on

זענען אלע געשטארבן; טו און ער איז געשטארבן פאר אלעמען, כדי
kedei alemen far geshtorben iz er un geshtorben ale zenen
so that all for died is he and died all are

די לעבעדיקע זאלן מער נישט לעבן פאר זיך אליין , נאר
nor alein zich far leben nisht mer zolen lebedike di
but themselves self for live not more should the living the

פאר דעם , וועלכער איז פאר זיי געשטארבן און אויפגעשטאנען.
oifgeshtanen un geshtorben zei far iz velcher dem far
stood up again and died them for is who the One for

טז דערפאר פון איצט אָן קענען מיר קיינעם נישט לויטן פלייש;
fleish loitn nisht keinem mir kenen on itst fun derfar
flesh according to not anyone we know on now from therefore

און אויב אפילו מיר האבן געקענט משיחן לויטן פלייש,
fleish loitn Moshiachn gekent hoben mir afile oib un
flesh according to Moshiach have known have we even if and

קענען מיר אים שוין נישט מער. יז דערפאר, אויב עמיצער איז אינם
inem iz emitser oib derfar mer nisht shoin im mir kenen
in the is someone if therefore more not now him we know

משיח , איז ער א נייע באשאפונג; דאס אלטע איז פארגאנגען , זע ,
ze fargangen iz alte dos bashafung naie a er iz Moshiach
look passed away is old the creation new a he is Moshiach

אלץ איז געווארן ניי ! יח און דאס אלץ איז פון ה׳ , וועלכער האט
hot velcher Hashem fun iz alts dos un nai gevoren iz alts
has who Hashem from is all this and new become is all

אונדז געמאכט שלום (ישעיהו נג, ה.) מיט זיך אליין דורך דעם
dem durch alein zich mit h ng Yeshayah sholem gemacht undz
the through alone self with 5 53 Yeshayah peace made us

משיח און אונדז געגעבן די עבודה פון די מאכן פון שלום ;
sholem fun machen di fun avoide di gegeben undz un Moshiach
peace of to make the of ministry the given us and Moshiach

יט ווייל ה׳ איז געווען אינם משיח , שלום מאכן די
di machen sholem Moshiach inem geven iz Hashem vail
the to make peace Moshiach in the was is Hashem because

וועלט מיט זיך אליין, נישט צורעכענענדיק זיי זייערע זינד, און האט
hot un zind zeiere zei tsurechenendik nisht alein zich mit velt
has and sin their them reckoning not alone self with world

געלייגט אין אונדז דאס ווארט פון דער שלום מאכן .
machen sholem der fun vort dos undz in geleigt
to make peace the of word the us in laid down

כ מיר זענען דעריבער שלום אמבאסאדארן פאר דעם משיח , ווי
vi Moshiach dem far ambasadoren sholem deriber zenen mir
as Moshiach the for ambassadors peace therefore are we

ה׳ וואלט דורך אונדז מזהיר געווען; מיר בעטן אין משיחס
Moshiachs in beten mir geven mazer undz durch volt Hashem
Moshiach's in ask we was exhort us through would Hashem

נאמען, זייט זיך שלום מאכן מיט ה׳ (ישעיהו נג, ה.)!
h ng Yeshayah Hashem mit machen sholem zich zeit nomen
5 53 Yeshayah Hashem with make peace yourselves be Name

כא ווארום דעם , וועלכער האט נישט געקענט קיין חטא (ישעיהו נג,
ng Yeshayah chet kein gekent nisht hot velcher dem vorem
53 Yeshayah sin any known not has who the One because

ט.), האט ה׳ געמאכט זינד (ישעיהו נג, ו.) פאר אונדזערטוועגן
undzertvegen far u ng Yeshayah zind gemacht Hashem hot t
our sakes for 6 53 Yeshayah sin made Hashem has 9

behalf of all, that the ones living may no longer live to themselves but may live to the one [Moshiach] who both died and has been made to stand up alive in his Techiyas HaMoshiach for their sakes. [16] From now on, therefore, we have da'as of no one from a purely human point of view; if indeed we have had da'as of Rebbe, Melech HaMoshiach according to the basar, we now no longer so have da'as of him, [17] So that if anyone is in Moshiach, he is a bria chadasha *(a new being)*: the old things passed away; hinei, all has become chadashot. [18] And all things are of Hashem, Who is the One having granted to us ritztzuy *(reconciliation)* to Himself through Moshiach and has given to us the sherut haRitztzuy *(the ministry of reconciliation)*, [19] Davka *(specifically)*, that Hashem was in Moshiach reconciling the Olam to himself, not reckoning their avonot against them and putting in us the Dvar HaRitztzuy *(Message of Reconciliation)*.

[20] On behalf of Rebbe, Melech HaMoshiach, therefore, we are emissaries of shalom, as if Hashem were entreating through us, we ask on behalf of Rebbe, Melech HaMoshiach: be reconciled to Hashem! [21] The one who in his person had no da'as of chataah *(sin)*, this one Hashem made

) ישעיהו נג, ה.(; כדי מיר זאלן ווערן ה׳ס גערעכטיקייט אין
in gerechtikeit Hashems veren zolen mir kedei h ng Yeshayah
in righteousness Hashem's become should we so that 5 53 Yeshayah

אים (ישעיהו נג, יא.).
yo ng Yeshayah im
11 53 Yeshayah him

ו און מיטארבעטנדיק מיט אים, זענען מיר אייך אויך מזהיר, אז
az mazer oich aich mir zenen im mit mitarbetndik un
that exhort also you we do Him with as co-working and

איר זאלט נישט מקבל זיין דעם חסד פון ה׳ אומזיסט !
umzist Hashem fun chesed dem zain mekabl nisht zolt ir
without effect Hashem of grace the be received not shall you

ב ווארום ער זאגט:
zogt er vorem
says He because

אין אן עת רצון האב איך דיך דערהערט,
derhert dich ich hob rotsn et an in
heard you I have acceptable time a in

און אין א טאג פון ישועה האב איך דיר געהאלפן;
geholfen dir ich hob yeshue fun tog a in un
helped you I have salvation of day a in and

(ישעיהו מט, ח.)
ch mt Yeshayah
8 49 Yeshayah

זע , איצט איז די באוויליקטע צייט; אָט איצט איז דער טאג פון
fun tog der iz itst ot tsait bavilikte di iz itst ze
of day the is now just time acceptable the is now look

ישועה ; ג נישט געבנדיק קיינעם קיין מיכשול אין עפעס ,
epes in michshol kein keinem gebendik nisht yeshue
anything in stumbling block any anyone giving not salvation

כדי אונדזער עבודה זאל נישט ווערן צו שאנד; ד נאר אין אלעם
alem in nor shand tsu veren nisht zol avoide undzer kedei
everything in but shame to be not shall ministry our so that

ווייזן מיר זיך ארויס ווי (כלי קודש) דינער פון ה׳ , אין
in Hashem fun diner kodesh keile vi arois zich mir vaizen
in Hashem of servants holy vessel as out self we to show

גרויסער סבלנות , אין צרות , אין נויטן , אין יסורים , ה אין
in yesurim in noitn in tsores in savlones groiser
in sufferings in hardships in troubles in perseverance great

שלעק , אין תפיסות , אין מהומות , אין ארבעט, אין נאכט וואכן ,
vachen nacht in arbet in mehumes in tfises in shlek
watches night in labors in tumults in imprisonments in strokes

אין תעניתים, ו אין לויטערקייט, אין דערקענטעניש, אין צוריקגעהאלטנקייט,
tsurikgehaltnkeit in derkentenish in loiterkeit in taneisim in
forbearance in knowledge in purity in fastings in

אין מילדקייט , אינם רוח הקודש , אין נישט צבועקישער ליבע, ז אין
in libe tsvuakisher nisht in Hakoidesh ruach inem mildkeit in
in love feigned not in the Holy Spirit in the gentleness in

דעם ווארט פון אמת, אין דער גבורה פון ה׳ ; דורך די כלי
keile di durch Hashem fun gvure der in emes fun vort dem
weapon the through Hashem of power the in truth of word the

זין פון גערעכטיקייט אויף רעכטס און לינקס , ח דורך כבוד און
un koved durch links un rechts oif gerechtikeit fun zin
and honor through left side and right on righteousness of sons

chataah on our behalf that we might become the Tzidkat Hashem in Moshiach.

6 As we work together with him, we also urge you not to receive the Chen v'Chesed Hashem in vain. 2 For he says, "In a time acceptable I heard you and in a day of salvation I helped you." Hinei, now is the acceptable time; now is the Yom Yeshu'ah, 3 Not giving in anything a cause for michshol, lest the Messianic Avodas Kodesh *(holy worship, service)* be blamed; 4 But in everything presenting ourselves as Klei Kodesh of Hashem in much savlanut *(patience)*, in tzoros, in hardships, in distresses, 5 In beatings, in imprisonments, in riots, in labors, in watchings, in tzomot; 6 In purity, in da'as, in longsuffering, in chesed, in the Ruach Hakodesh, in ahavah amittit, 7 In the dvar HaEmes, in the gevurat Hashem, through the weapons of Tzedek of the right hand and of the left. 8 Through honor and dishonor, through ill repute and good repute; as "deceivers" and

בזיון , דורך א שם רע און א שם טוב ; ווי פארפירער (ציטירן
tsitiren farfirer vi tov shem a un ra shem a durch bizoyen
quote deceiver as good repute a and ill repute a through dishonor

ניטציטירן) און דאך ווארהאפטיקע; ט ווי אומבאקאנטע און דאך באקאנט;
bakant doch un umbakante vi vorhaftike doch un nitsitiren
known yet and unknown as true yet and unquote

ווי שטארבנדיקע און, זע , מיר לעבן; ווי געציכטיקטע, און דאך נישט
nisht doch un getsichtikte vi leben mir ze un shtarbendike vi
not yet and disciplined as live we look and dying as

געטייטע; י ווי טרויעריקע, אבער תמיד פריילעך; ווי ארעמעלייט,
oremelait vi freilech tomed ober troierike vi geteite
poor people as rejoicing always however sorrowful as killed

וועלכע מאכן אבער א סך רייך; ווי אזעלכע, וואס האבן גארנישט,
gornisht hoben vos azelche vi raich sach a ober machen velche
nothing have who such as rich many a however make who

און באזיצן דאך אלץ .
alts doch bazitsen un
everything yet possess and

יא אונדזער מויל האט זיך אויפגעמאכט צו אייך, אָ קארינטער ,
Korinter o aich tsu oifgemacht zich hot moil undzer
Corinthians o you to opened itself has mouth our

אונדזער הארץ איז ברייט געווארן. יב אייך איז נישט ענג אין אונדז, איר
ir undz in eng nisht iz aich gevoren breit iz harts undzer
you us in resricted not are you become wide is heart our

אבער זענט באגרענעצט אין אייערע אייגענע עמאציעס. יג (גיט אונדז)
undz git emotsyes eigene eiere in bagrenetst zent ober
us give emotions own your in restricted are however

אבער די זעלביקע פארגעלטונג—ווי צו קינדער רעד איך—ווערט
vert ich red kinder tsu vi fargeltung zelbike di ober
be I speak children to as recompense same the however

אליין אויך ברייטהארציק.
breithartsik oich alein
big hearted also yourselves

יד ווערט נישט איינגעשפאנט אין קיין פרעמדן יאך מיט אומגלויביקע;
umgloibike mit yoch fremdn kein in aingeshpant nisht vert
unbelievers with yoke strange any in harnessed not be

ווארום וואס פאר א חברותאשאפט האט צדקות מיט רשעות ?
rishes mit tsedokes hot chavruseshaft a far vos vorem
wickedness with righteousness has fellowship a for what because

אדער וואס פאר א געמיינשאפט האט ליכט מיט פינצטערניש? טו און וואס
vos un fintsternish mit licht hot gemeinshaft a far vos oder
what and darkness with light has commonality a for what or

פאר אן איינקלאנג גיבט עס צווישן משיח און בליעל? אדער וואס
vos oder Beliel un Moshiach tsvishen es gibt ainklang an far
who or Belial and Moshiach between it there is agreement an for

פאר א חלק האט דער מאמין מיט דעם אומגלויביקן? טז און וואס פאר
far vos un umgloibiken dem mit maimen der hot cheilek a far
for who and unbelieving the with believer the has share a for

א פארבינדונג האט ה׳ס היכל מיט אפג-טער? ווארום מיר זענען
zenen mir vorem opg-ter mit Heichal Hashems hot farebendung a
are we because idols with Heikhal Hashem's has connection a

דער היכל פון דעם לעבעדיקן ג-ט; ווי ה׳ האט געזאגט:
gezogt hot Hashem vi G-t lebedikn dem fun Heichal der
said has Hashem as G-d living the of Heikhal the

yet true, 9 As being
unknown and yet
being well known,
as dying and hinei,
we live! As given the
mishpat mavet and
yet not penalized
with death; 10 As
having agmat nefesh
but always having
simcha, as poor but
enriching many,
as having nothing
and yet possessing
everything.

11 We have spoken
freely with you
Corinthians, our
levavot has been
enlarged. 12 There
is no penury in
our affections, only
in yours. 13 Now
— I speak as to
yeladim — make a
fair exchange and
open wide your
levavot.

14 Do not become
unequally yoked with
koferim *(unbelievers)*,
for what shuttafut
(partnership) has Tzedek
with Lawlessness?
Or where is the Brit
(Covenant) between
Ohr *(light)* and
Choshech *(darkness)*?
15 And what harmony
does Rebbe, Melech
HaMoshiach have
with B'liya'al? Or
what chelek *(allotment,
inheritance)* has a
ma'amin with an
Apikoros? 16 And what

איך וועל וואוינען צווישן זיי און אומגיין צווישן זיי ;
zei tsvishen umgein un zei tsvishen voinen vel ich
them among go and them among dwell will I

און וועל זיין זייער ג-ט, און זיי וועלן זיין מיין פאלק.
folk main zain velen zei un G-t zeier zain vel un
people my his will they and G-d their be will and

(ויקרא כו , יא-יב; יחזקאל לז, כז.)
chz lz Yechezkel yo-ib chu Vayikra
27 37 Ezekiel 11-12 26 Leviticus

יז דעריבער:
deriber
therefore

גייט ארויס פון זייער מיט ,
mit zeier fun arois geit
midst their from out go

און שיידט אייך אפ, זאגט דער האר (ג-ט),
G-t Har der zogt op aich sheidt un
G-d L-rd the says up you separate and

און רירט נישט אָן קיין טמא זאך ;
zach tome kein on nisht rirt un
thing unclean any on not touch and

(ישעיהו נב, יא; ירמיהו נא, מה.)
mh na Yirmeyah yo nb Yeshayah
45 51 Yirmeyah 11 52 Yeshayah

און איך וועל אייך אויפנעמען,
oifnemen aich vel ich un
receive you will I and

יח און וועל זיין צו אייך א פאטער,
foter a aich tsu zain vel un
Father a you to be will and

און איר וועט זיין צו מיר זין און טעכטער ,
techter un zin mir tsu zain vet ir un
daughters and sons me to be be you and

זאגט דער האר (ג-ט), דער אלמעכטיקער.
Almechtiker der G-t Har der zogt
Almighty the G-d L-rd the says

(ירמיהו לא, ח; לב, לח.)
lch lb ch la Yirmeyah
38 32 8 31 Yirmeyah

agreement has the Heikhal of Hashem with elilim? For we are a Heikhal of the Elohim Chayyim as G-d said, V'HITHALLACHTI B'TOCHCHEM *(And I will walk in the midst of you)*, IT WILL BE MISHKANI ALEHEM *(dwelling place of me with them)*, V'HAYU LI L'AM VAANI EHEYEH LAHEM LELOHIM *(And they will be to me as people and I will be to them as G-d)*. [17] Therefore, SURU *(Depart!)*, come out from the midst of them and be separated, says Adoneinu, and a TAMEH AL TIGAU *(unclean thing do not touch)*; ERTZEH ETCHEM *(and I will receive you)*, [18] And I will be to you an AV and you will be to me BANIM and BANOT *(my sons and daughters)*, says Adonoi Tzva'ot.

ז דעריבער, האבנדיק די דאזיקע הבטחות , געליבטע, לאמיר זיך
zich lomir gelibte havtoches dozike di hobendik deriber
ourselves let us beloved promises these the having therefore

רייניקן פון יעדער באפלעקונג פון דעם פלייש און פון דעם גייסט,
gaist dem fun un fleish dem fun baflekung yeder fun reiniken
spirit the of and flesh the of defilement every of cleanse

משלים צו זיין קדושה אין דער מורא פון ה׳ . ב גיט אונדז אן
an undz git Hashem fun moire der in kedushe zain tsu mesholem
a us give Hashem of fear the in holiness do to perfecting

ארט אין אייערע הערצער; מיר האבן קיינעם נישט געטאן קיין עוולה ,
avle kein geton nisht keinem hoben mir hertser eiere in ort
injustice any done not anyone have we hearts your in place

קיינעם נישט געטאן קיין שאדן , קיינעם נישט אפגענארט. ג איך זאג עס
es zog ich opgenart nisht keinem shoden kein geton nisht keinem
it say I cheated not anyone harm any done not anyone

7 Therefore, having these havtachot *(promises)*, Chaverim, let us submit to his tahorah, cleansing ourselves from every defilement of basar and ruach, perfecting kedushah *(holiness)* in yirat Shomayim. [2] In your levavot make a cheder for us; we wronged no one, we ruined no one, we exploited no one. [3] I do not say this to bring

נישט, כדי (אייך) צו פארמשפטן; ווארום איך האב שוין פריער
frier shoin hob ich vorem farmishpeten tsu aich kedei nisht
before already have I because condemn to you so that not

געזאגט, אז איר זענט אין אונדזערע הערצער, כדי צוזאמען (מיט
mit tsuzamen kedei hertser undzere in zent ir az gezogt
with together so that hearts our in are you that said

אייך) צו שטארבן און צוזאמען צו לעבן. [ד] גרויס איז מיין בטחון
bitochen main iz grois leben tsu tsuzamen un shtarben tsu aich
confidence my is great live to together and die to you

בנוגע אייך, גרויס איז מיין בארימען זיך וועגן אייך: איך בין פול מיט
mit ful bin ich aich vegen zich barimen main iz grois aich benegeie
with full am I you about self boast my is great you about the

נחמה, איך פליס איבער מיט שמחה אין אלע אונדזערע צרות.
tsores undzere ale in simcha mit iber flis ich nechome
troubles our all in joy with over overflow I consolation

[ה] ווארום אפילו ווען מיר זענען געקומען קיין מאצעדאניען, האבן
hoben Macedonia kein gekumen zenen mir ven afile vorem
have Macedonia to come are we when even because

מיר נישט געהאט קיין מנוחה פאר אונדזער לייב, נאר זענען געקוועלט
gekvelt zenen nor laib undzer far menuche kein gehat nisht mir
tormented are but body our for rest any had not we

געווארן פון אלע זייטן; פונדרויסן געראנגלטן, אינעווייניק מורא. [ו] נאר
nor moire ineveinik gerangltn fundroisn zaitn ale fun gevoren
but fear inside struggles from outside sides all from become

ה׳, וועלכער טרייסט די שפלדיקע, האט אונדז געטרייסט מיט
mit getreist undz hot shofldike di treist velcher Hashem
with comforted us has downcast the consoles who Hashem

טיטוסנס אנקומען; [ז] און נישט בלויז מיט זיין אנקומען, נאר אויך מיט
mit oich nor onkumen zain mit bloiz nisht un onkumen Titusns
with also but arrive his with only not and coming Titus's

דער נחמה, מיט וועלכער ער איז געטרייסט געווארן ביי אייך. און ער
er un aich bai gevoren getreist iz er velcher mit nechome der
he and you at become comforted is he which with consolation the

האט אונדז דערציילט פון אייער בענקשאפט, פון אייער עצבות, פון אייער
eier fun atsves eier fun benkshaft eier fun dertseilt undz hot
your of sorrow your of longing your of report us has

אייפער פאר מיר, אזוי, אז איך האב מיך נאך מער געפריידט. [ח] ווייל
vail gefreidt mer noch mich hob ich az azoi mir far eifer
because rejoiced more after me have I that so me for zeal

אפילו אויב איך האב אייך באטריבט מיט דעם בריוו, טו איך נישט קיין
kein nisht ich tu briv dem mit batribt aich hob ich oib afile
any not I do letter the with grieved you have I if even

חרטה האבן דערויף, הגם איך האב עס יא באדויערט; ווייל
vail badoyert yo es hob ich hagam deroif hoben charote
because regret yes it have I although thereon have regret

איך זע, אז יענער בריוו האט אייך באטריבט נאר לפי שעה. [ט] איצט
itst sho lefi nor batribt aich hot briv yener az ze ich
now hour for an but grieve you did letter that that see I

פריי איך מיך, נישט ווייל איר זענט געווען טרויעריק, נאר ווייל
vail nor troierik geven zent ir vail nisht mich ich frei
because but grieved were are you because not me I rejoice

איר זענט געווען טרויעריק צו תשובה; ווארום איר זענט טרויעריק
troierik zent ir vorem tshuve tsu troierik geven zent ir
grieved are you for repentance to grieved was are you

you under harsha'ah, for I have said before that you are in our levavot whether to die with you or to live with you. [4] I have much ometz lev *(boldness)* and confidence toward you. I glory much on your behalf. I have been filled with chozek *(strength)*. I am filled to overflowing with simcha at all of our tzoros.

[5] For indeed when we had come into Macedonia we had no physical mano'ach *(rest)* but we had tzoros everywhere: battles on the outside, fears inside. [6] But Hashem who encourages the lowly, encouraged us by the coming of Titos; [7] And not only by the coming of him, but also by the encouragement by which he was encouraged over you, reporting to us your longing, your mourning, your kanous *(zeal)* for me, so that it caused me to have even more simcha. [8] Because if indeed I caused you agmat nefesh *(grief)* by the iggeret, I do not regret it, though I did regret it, but I see that that iggeret grieved you only briefly. [9] Now I have simcha, not that you had agmat nefesh, but that your grief brought you to teshuva, for your agmat nefesh was in Hashem, so that by us you suffered in nothing. [10] For the agmat nefesh that is according to

געווארן לויט ה' , כדי איר זאלט נישט ליידן שאדן
shoden laiden nisht zolt ir kedei Hashem loit gevoren
harm to suffer not shall you so that Hashem according to become

דורך אונדז אין קיין שום זאך. י ווארום די עצבות לויט
loit atsves di vorem zach shum kein in undz durch
according to sorrow the because thing in no way any in us through

ה' איז גורם תשובה צו ישועה , נישט צום באדויערן;
badoyeren tsum nisht yeshue tsu tshuve goyrem iz Hashem
regret to the not salvation to repentance bring about is Hashem

די עצבות אבער פון דער וועלט איז גורם דעם טויט. יא ווארום
vorem toit dem goyrem iz velt der fun ober atsves di
because death the bring about is world the of however sorrow the

זע, דאס ערנסטקייט לויט ה' , וואס פאר א פלייס עס האט
hot es flais a far vos Hashem loit ernstkeit dos ze
has it zeal a for what Hashem according to earnestness what see

אויסגעווירקט אין אייך, צו דערצו התנצלות, צארן, יראה , באגער,
bager yira tsorn hisnatsles dertsu tsu aich in oisgevirkt
desire reverence wrath apology for this to you in obtained

אייפער, באשטראפונג! אין אלעם האט איר זיך ארויסגעוויזן ריין
rein aroisgevizn zich ir hot alem in bashtrofung eifer
clean shown yourselves you has all in punishment zeal

אין דער זאך . יב דעריבער, הגם איך האב געשריבן צו אייך, (האב
hob aich tsu geshriben hob ich hagam deriber zach der in
have you to written have I although therefore matter the in

איך עס געטאן) נישט צוליב דעם , וועלכער האט געטאן אן
an geton hot velcher dem tsulib nisht geton es ich
an done had who the one on account of not done it I

עוולה , אויך נישט צוליב דעם , וועלכער איז באעוולט געווארן,
gevoren baavlt iz velcher dem tsulib nisht oich avle
become wronged is who the one on account of not also injustice

נאר כדי אייער פלייס פאר אונדזערטוועגן זאל זיך אנטפלעקן צו
tsu antpleken zich zol undzertvegen far flais eier kedei nor
to be revealed itself shall our sakes for zeal your so that but

אייך פאר ה' . יג דערפאר האבן מיר זיך געטרייסט; און
un getreist zich mir hoben derfar Hashem far aich
and comforted ourselves we have for this reason Hashem before you

אין אונדזער טרייסט האבן מיר זיך נאך פיל , פיל מער געפריידט
gefreidt mer fil fil noch zich mir hoben treist undzer in
rejoiced more much much yet ourselves we have comfort our in

איבער טיטוסנס שמחה, ווייל זיין גייסט איז פון אייך אלעמען
alemen aich fun iz gaist zain vail simcha Titusns iber
all you from is spirit his because joy Titus's over

דערקוויקט געווארן. יד ווייל אויב איך האב מיך עפעס באַרימט
barimt epes mich hob ich oib vail gevoren derkvikt
boasted somewhat myself have I if because become refreshed

פאר אים וועגן אייך, בין איך נישט פארשעמט געווארן; נאר ווי מיר האבן
hoben mir vi nor gevoren farshemt nisht ich bin aich vegen im far
have we as but become disgraced not I am you about him before

צו אייך אלץ גערעדט ווארהאפטיק, אויך אזוי איז אונדזער באַרימען זיך
zich barimen undzer iz azoi oich vorhaftik geredt alts aich tsu
self boast our is so also truthful spoken all you to

פאר טיטוסן וואר געווארן. טו און זיין הערצלעכע ליבע איז זייער גרויס
grois zeier iz libe hertsleche zain un gevoren vor Titusn far
great very is love hearts his and become true Titus before

Hashem produces teshuva to Yeshu'at Eloheinu, not to be regretted, but the agmat nefesh of the Olam Hazeh produces mavet. 11 For, hinei, see what zerizut *(diligence)* this agmat nefesh of Hashem has produced in you, what defense, what indignation, what yirat Shomayim, what longing, what kanous *(zeal)*, what onesh *(punishment)*! At every point you proved yourselves to be without ashma *(guilt)* in the matter. 12 Then though I wrote an iggeret to you, it was not for the sake of the one having done hara'ah *(the evil)*, nor for the sake of the one who was beleidikt *(offended)*, but for the sake of your kanous *(zeal)* for us becoming manifest to you before Hashem. 13 In this we have chozek *(strength)*. But in addition to our encouragement, we had still more simcha at the simcha of Titos, because his neshamah has been set at rest by all of you; 14 Because if I have been somewhat boastful about you Corinthians to Titos, I was in this not put to shame, but just as everything we said to you is HaEmes, so also our boasting to Titos has proven true as well. 15 And his lev *(heart)* goes out to you, all the more as he has zikaron of the mishma'at

צו אייך, ווען ער דערמאנט זיך אייער אלעמענס געהארכזאמקייט,
gehorchzamkeit alemens eier zich dermont er ven aich tsu
obedience everyone's your himself remembers he when you to

ווי איר האט אים אויפגענומען מיט יראה און מיט ציטערן . [טז] איך
ich tsiteren mit un yira mit oifgenumen im hot ir vi
I trembling with and fear with welcome him did you as

פריי מיך , אז איך קען מיך אין אלעם פארלאזן אויף אייך.
aich oif farlozen alem in mich ken ich az mich frei
you on rely on all in me can I that me rejoice

ח און מיר לאזן אייך וויסן, ברידער, דעם חסד פון ה׳ ,
Hashem fun chesed dem brider visen aich lozen mir un
Hashem of grace the brothers know you let we and

וואס איז געגעבן געווארן אין די קהלות פון מאצעדאניען; [ב] אז
az Macedonia fun kehiles di in gevoren gegeben iz vos
that Macedonia of kehiles the in become given is which

אין א גרויסן נסיון פון צרות , האט די שפע פון זייער פרייד
freid zeier fun shefe di hot tsores fun nisoyen groisn a in
joy their of abundance the did troubles of trial great a in

און זייער טיפע ארעמקייט איבערגעפלאסן צו אן עשירות פון זייער
zeier fun ashires an tsu ibergeflosn oremkeit tife zeier un
their of wealth a to abounded poverty depth of their and

מילדהארציקייט. [ג] ווייל לויט זייערע כוחות , יא , איך זאג
zog ich yo koiches zeiere loit vail mildhartsikeit
say I yes powers their according to because liberality

עדות , איבער זייערע כוחות , האבן זיי מנדב געווען, [ד] בעטנדיק
betendik geven menadev zei hoben koiches zeiere iber eides
begging was donated they have powers their over witness

אונדז מיט פיל תחנונים פאר דעם חסד און חברותאשאפט פון
fun chavruseshaft un chesed dem far tachnunim fil mit undz
of sharing and privilege the for entreaty much with us

דער עבודה לטובת די קדושים ; [ה] און נישט ווי מיר האבן
hoben mir vi nisht un kedoishem di letoyves avoide der
had we as not and saints the for the benefit ministry the

געהאפט, נאר זיך אליין האבן זיי קודם כל געגעבן צום
tsum gegeben kol koidem zei hoben alein zich nor gehoft
to the given of all first they have alone themselves but hoped

האר, און צו אונדז דורך ה׳ס רצון, [ו] אז מיר האבן מזהיר געווען
geven mazer hoben mir az rotsn Hashems durch undz tsu un Har
did exhort have we that will Hashem's by us to and L-rd

טיטוסן, אז ווי ער האט פריער אנגעהויבן , אזוי זאל ער אויך פארענדיקן
farendiken oich er zol azoi ongehoiben frier hot er vi az Titusn
complete also he shall so begun before had he as that Titus

אין אייך אויך דעם דאזיקן חסד . [ז] יא , ווי איר האט אין אלעם א
a alem in hot ir vi yo chesed dozikn dem oich aich in
an all in had you as yes grace this the also you in

שפע , אין אמונה און אין ווארט און אין וויסן און אין יעדן
yedn in un visen in un vort in un emune in shefe
all in and knowledge in and word in and faith in abundance

פלייס און אין אייער ליבע צו אונדז, אזוי זאלט איר האבן א שפע
shefe a hoben ir zolt azoi undz tsu libe eier in un flais
abundance a have you shall so us to love your in and zeal

אפילו אין דעם דאזיקן חסד . [ח] איך זאג עס נישט ווי א געבאט , נאר
nor gebot a vi nisht es zog ich chesed dozikn dem in afile
but directive a as not it say I grace this the in even

(obedience) of all of you as you received him B'YIRAH *(with fear)* and BIRA'DAH *(trembling)*. [16] I have simcha that in everything I have confidence in you.

8 Now we make known to you, Achim b'Moshiach, the Chen v'Chesed Hashem that was granted to Moshiach's Kehillot of Macedonia, [2] That during a great ordeal of tzoros, their abundant simcha and the extreme depth of their oni *(poverty)* abounded to the osher *(riches)* of their generosity; [3] That according to their ability, I give solemn edut, and ad kdei kach *(so much)* even beyond their ability, they gave voluntarily and of their own accord, [4] Begging us, requesting from us the privilege of participating in giving tzedakah to the Messianic Jewish ministry of the Kedoshim, [5] And this not merely according to tikvateinu. They gave themselves first to Adoneinu and to us birtzon Hashem *(in the will of G-d)*, [6] So that it was necessary for us to urge Titos that as he began and made a haschala *(start)* before, so he should complete among you also this mitzvah of avodas kodesh of the Chen v'Chesed Hashem. [7] Now just as you abound in everything — in emunah, in torah, in da'as and in all zerizut *(diligence)* and

איך פרוביר אויס דורך דעם פלייס פון אנדערע אויך די עכטקייט
echtkeit di oich andere fun flais dem durch ois prubir ich
genuineness the also others of zeal the through out test I

פון אייער ליבע. ט ווארום איר קענט דעם חסד פון אונדזער האר
Har undzer fun chesed dem kent ir vorem libe eier fun
L-rd our of grace the know you because love your of

יהושע/ישוע המשיח , אז הגם ער איז געווען רייך, דאך
doch raich geven iz er hagam az HaMoshiach Yeshua/Yehoshua
yet rich was is he although that the Moshiach Yehoshua

פאר אייערטוועגן איז ער געווארן ארעם, כדי דורך זיין ארעמקייט
oremkeit zain durch kedei orem gevoren er iz eiertvegen far
poverty his through so that poor become he is your sake for

זאלט איר ווערן רייך. י און אין דעם דאזיקן גיב איך מיין מיינונג ;
meinung main ich gib dozikn dem in un raich veren ir zolt
judgment my I give this the in and rich to be you shall

ווארום דאס איז נוצלעך פאר אייך, וועלכע האבן מיט א יאר צוריק
tsurik yor a mit hoben velche aich far nutslech iz dos vorem
back year a with have who you for of benefit is this because

אנגעהויבן נישט בלויז צו טאן נאר אויך צו באגערן. יא איצט אבער
ober itst bageren tsu oich nor ton tsu bloiz nisht ongehoiben
however now desire to also but do to only not began

פארענדיקט אויך דאס טאן ; אז פונקט ווי איר האט געהאט דעם
dem gehat hot ir vi punkt az ton dos oich farendikt
the had had you as just that doing this also complete

חשק צום וועלן, אזוי זאל אויך זיין די פארענדיקונג פון דעם, וואס
vos dem fun farendikung di zain oich zol azoi velen tsum cheyshek
which the of completion the be also shall so will to desire

איר האט. יב ווארום אויב דער גוטער ווילן איז דא , איז עס אנגענומען
ongenumen es iz do iz vilen guter der oib vorem hot ir
accepted it is present is will good the if because had you

לויט דעם, וויפל איינער האט, נישט לויט דעם, וואס
vos dem loit nisht hot einer vifel dem loit
what that according to not has one how much that according to

ער האט נישט. יג ווארום (איך זאג) עס נישט, כדי אנדערע זאלן
zolen andere kedei nisht es zog ich vorem nisht hot er
should another so that not it say I for not has he

האבן א דערלייכטערונג און איר זאלט האבן באדריקונג, נאר אויס
ois nor badrikung hoben zolt ir un derlaichterung a hoben
out of but pressure have shall you and relief a have

גלייכהייט: יד אין דער איצטיקער צייט זאל אייער שפע זיין פאר
far zain shefe eier zol tsait itstiker der in glaichheit
for be abundance your shall time present the in equality

זייער נויטבאדארפטיקייט, כדי אויך זייער שפע זאל זיין פאר
far zain zol shefe zeier oich kedei noitbadarftikeit zeier
for be shall abundance their also so that deficiency their

אייער נויטבאדארפטיקייט, אזוי, אז עס זאל זיין גלייכהייט; טו ווי עס
es vi glaichheit zain zol es az azoi noitbadarftikeit eier
it as equality be shall it that so deficiency your

שטייט געשריבן: דער , וואס האט פיל (געזאמלט), האט נישט געהאט
gehat nisht hot gezamlt fil hot vos der geshriben shteit
have not did gathered much had who the one written stands

איבעריק , און דער , וואס האט ווייניק (געזאמלט) האט נישט געהאט
gehat nisht hot gezamlt veinik hot vos der un iberik
had not has gathered few has who the one and superfluous

in our ahavah *(love)* for you — see also that you excel in this Chen v'Chesed Hashem. 8 I do not lay this out as a mitzvah, but the sincerity of your ahavah I am testing against the zerizut of others, 9 For you have da'as of the Chen v'Chesed of Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, who, though being rich, for your sakes, he became poor, that you by Moshiach's oni *(poverty)* may become rich. 10 And in this I give my etza *(advice)*: it is tov me'od that last shanah you were the first not only to give tzedakah but also to be willing to do so. 11 Now also complete what you started! Then your readiness in desiring it may be matched by your finishing it from what you have. 12 For if the readiness is already present, it is acceptable according to whatever one may have — not according to what one does not have. 13 For it is not that there should be relief to others and distress and tzoros to you, but that there should be a balance of equality, 14 During the present time of your abundance for those who lack, and also for your lack there may be their abundance, so also there may be equality, 15 As it has been written, V'LO HE'DIF HAMARBEH V'HAMMAMIT LO HECHSIR *(The one that gathered the much did not have too much and the one that*

נויט. (שמות טז, יח.)
ich tz Shemot noit
18 16 Exodus need

טז א דאנק אבער צו ה׳, וועלכער גיט די זעלביקע זארג אין
in zorg zelbike di git velcher Hashem tsu ober dank a
in care same the gives Who Hashem to however thank a

טיטוסנס הארץ פאר אייערטוועגן. יז ווייל ער האט טאקע אנגענומען
ongenumen take hot er vail eiertvegen far harts Titusns
received indeed has he because for your sake for heart Titus's

אונדזער בקשה; נאר זייענדיק זייער אייפערדיק, איז ער פרייוויליק אוועק
avek fraivilik er iz eiferdik zeier zaiendik nor bakoshe undzer
going willingly he is zealous very being but appeal our

צו אייך. יח און מיר האבן מיטגעשיקט מיט אים דעם ברודער, וועמעס
vemes bruder dem im mit mitgeshikt hoben mir un aich tsu
whose brother the him with sending with are we and you to

לויב אין דער גוטער בשורה (גייט) איבער אלע קהלות; יט נישט בלויז
bloiz nisht kehiles ale iber geit besoire guter der in loib
only not kehiles all over goes News Good the in praise

דאס, נאר ער איז אפילו אויסדערוויילט געווארן פון די קהלות אלס
als kehiles di fun gevoren oisderveilt afile iz er nor dos
as kehiles the of been chosen even is he but this

אונדזער רייזע באגלייטער אין שייכות מיט דעם דאזיקן חסד, וואס
vos chesed dozikn dem mit shaiches in bagleiter raize undzer
which grace this the to reference in companion traveling our

ווערט פון אונדז באזארגט צו דעם כבוד פון דעם האר אליין, און צו
tsu un alein Har dem fun koved dem tsu bazorgt undz fun vert
to and Himself L-rd the of glory the to administered us by is

אונדזער דערמוטיקונג, כ אויסמיידנדיק דאס דאזיקע, אז קיינער זאל
zol keiner az dozike dos oismaidendik dermutikung undzer
shall anyone that these the avoiding encouragement our

נישט רעדן קיין שלעכטס אויף אונדז וואס שייך דער דאזיקער רייכער
raicher doziker der shaich vos undz oif shlechts kein reden nisht
rich this the relates to which us on evil any speak not

מתנה, וואס ווערט פון אונדז באזארגט; כא ווארום מיר באמיען דיך
dich bamien mir vorem bazorgt undz fun vert vos matone
you strive we because administered us by is which gift

(צו טאן) גוטס נישט בלויז פאר דעם האר, נאר אויך פאר מענטשן. כב און
un mentshn far oich nor Har dem far bloiz nisht guts ton tsu
and men for also but L-rd the for only not good do to

האבן מיטגעשיקט מיט זיי אונדזער ברודער, וועמען מיר האבן אפט
oft hoben mir vemen bruder undzer zei mit mitgeshikt hoben
often have we whom brother our them with sending have

אויסגעפרוווט אין א סך זאכן, אז ער איז פלייסיק, איצט אבער
ober itst flaisik iz er az zachn sach a in oisgepruvt
however now diligent is he that things many a in put to the test

פיל פלייסיקער צוליב זיין גרויסן בטחון אין אייך. כג און וואס
vos un aich in bitochen groisn zain tsulib flaisiker fil
who and you in confidence great his on account of diligent more

שייך טיטוסן, איז ער מיין חבר און מיטארבעטער צווישן אייך;
aich tsvishen mitarbeter un chaver main er iz Titusn shaich
you among co-worker and chaver my he is Titus concerning

און וואס שייך אונדזערע ברידער, זענען זיי שליחים פון קהלות,
kehiles fun shlichim zei zenen brider undzere shaich vos un
kehiles of Shlichim they are brothers our concerning who and

gathered little did not have too little).

16 But Baruch Hashem, the One having given the same zerizut *(diligence)* for you in the lev *(heart)* of Titos, 17 Because of the chozek *(encouragement)* he received, and having more zerizut on his own accord, he went forth to you. 18 And we sent with him the Ach b'Moshiach who is bavust *(famous)* among all the Kehillot for his proclaiming the Besuras HaGeulah, 19 And not only this but also this Ach b'Moshiach has been handpicked by the Kehillot to travel with us and with this avodas kodesh of chesed being administered by us to the kavod of Adoneinu Himself and as a gvies eidus *(testimony)* to your goodwill. 20 Avoiding also that anyone should murmur about our handling of this liberal matanah *(gift)*; 21 For our tachlis is to do what is tov me'od B'EINEI ELOHIM V'ADAM *(in the eyes of G-d and man)*. 22 And we sent with them our Ach b'Moshiach whom we have often tested and found having zerizut in much, and now having even more zerizut by his great bitachon in you. 23 As for Titos, he is my shutaf and your fellow po'el in your avodas kodesh; as for our Achim b'Moshiach, they are shlichim of the Kehillot, the kavod of Moshiach. 24 Therefore, openly before

משיחס כבוד. [כד] ווייזט זשע זיי ארויס פאר די קהלות דעם באוויז
bavaiz dem kehiles di far arois zei zhe vaizt koved Moshiachs
proof the kehiles the for out them then show glory Moshiach's

פון אייער ליבע, און פון אונדזער בארימען זיך וועגן אייך.
aich vegen zich barimen undzer fun un libe eier fun
you about self boast our of and love your of

ט ווארום וואס שייך דער עבודה פאר די קדושים , איז
iz kedoishem di far avoide der shaich vos vorem
is holy ones the for ministry the concerning who because

עס איבריק פאר מיר צו שרייבן צו אייך; [ב] ווארום איך
ich vorem aich tsu shraiben tsu mir far ibrik es
I because you to write to we for superfluous it

קען אייער גוטן ווילן, צוליב וועלכן איך בארים מיך מיט אייך
aich mit mich barim ich velchen tsulib vilen gutn eier ken
you with me boast I which on account of will good your know

פאר די מאצעדאניער, אז אכאיא איז שוין געווען גרייט פון
fun greit geven shoin iz Achaia az Macedonian di far
from prepared was already is Achaia that Macedonians the before

פאראיארן; און אייער אייפריקייט האט דערוועקט זייער פיל פון זיי .
zei fun fil zeier dervekt hot eifrikeit eier un farayorn
them of many very stirred up has fervor your and last year

[ג] איך האב אבער געשיקט די ברידער, כדי אונדזער בארימען
barimen undzer kedei brider di geshikt ober hob ich
boast our so that brothers the sent however have I

זיך מיט אייך זאל נישט זיין אומזיסט אין דער דאזיקער זאך ,
zach doziker der in umzist zain nisht zol aich mit zich
matter this the in in vain be not shall you about self

כדי , ווי איך האב געזאגט, איר זאלט זיין צוגעגרייט, [ד] טאמער
tomer tsugegreit zain zolt ir gezogt hob ich vi kedei
lest prepared be shall you said had I as in order that

וועלן קומען מאצעדאניער מיט מיר און אייך געפינען נישט צוגעגרייט,
tsugegreit nisht gefinen aich un mir mit Macedonian kumen velen
prepared not find you and me with Macedonians come will

וועלן מיר פארשעמט ווערן—איך וויל נישט זאגן : איר—אין דעם
dem in ir zogen nisht vil ich veren farshemt mir velen
the in you to say not want I be put to shame we will

דאזיקן בטחון . [ה] איך האב עס דעריבער געהאלטן פאר נויטווענדיק צו
tsu noitvendik far gehalten deriber es hob ich bitochen dozikn
to necessary for esteemed therefore it have I confidence this

בעטן די ברידער, אז זיי זאלן גיין פארויס צו אייך, און פון פריער
frier fun un aich tsu forois gein zolen zei az brider di beten
before from and you to ahead go shall they that brothers the ask

צוגרייטן אייער שוין לאנגצוגעזאגטע ברכה , אז די דאזיקע זאל
zol dozike di az broche langtsugezogte shoin eier tsugreiten
shall these the that blessing promised already your prepare

זיין גרייט ווי א ברכה , און נישט ווי אן אויספרעסונג.
oisfresung an vi nisht un broche a vi greit zain
exaction an as not and blessing a as ready be

[ו] (באדענקט אייך) אבער דאס דאזיקע: ווער עס פארזייט מיט
mit farzeit es ver dozike dos ober aich badenkt
with scatters seed it who these the however you consider

א קארגער האנט, דער וועט אויך האבן א קארגן שניט ; און דער,
der un shnit kargn a hoben oich vet der hant karger a
the and harvest stingy a have also will this one hand stingy a

the Moshiach's Kehillot, demonstrate your ahavah and vindicate our glorying about you.

9 Concerning your Messianic avodas kodesh sherut for the Kedoshim, it is superfluous for me to send you this iggeret. [2] For I have da'as of your readiness to involve yourself in Messianic Jewish ministry and this is the subject of my glorying to the Macedonians, saying that Achaia has been prepared since last shanah and your kanous has been mezarez *(a spur into action)* to most of them. [3] And I am sending the Achim b'Moshiach lest our glorying on behalf of you should be made empty in this respect, that you be ready, as I was saying you would be, [4] Lest perhaps if some Macedonians should come with me and they find you unprepared, we should have bushah, to say nothing of you, in this situation. [5] Therefore, I considered it necessary to encourage the Achim b'Moshiach, that they should go on ahead to you and, having arranged in advance the bountiful terumah *(contribution)* of the havtacha you made previously so that this matanah would be ready so as to be a bracha and not an exaction.

[6] Note this: the one sowing sparingly will also reap sparingly, and the one sowing for a bracha of bounty will also reap a

וועלכער זייעט מיט ברכה , וועט אויך שניידן מיט ברכה .
broche mit shnaiden oich vet broche mit zeiet velcher
abundance with reap also will abundance with sows who

ז יעדער איינער (זאל טאן) ווי ער האט זיך פארגענומען אין הארצן,
hartsn in forgenumen zich hot er vi ton zol einer yeder
heart in resolved himself has he as do shall one each

נישט מיט באדויערן אדער אויס צוואנג ; ווארום א פריילעכן געבער
geber freilechn a vorem tsvang ois oder badoyeren mit nisht
givers cheerful a because compulsion out of or regret with not

האט ה' ליב ! ח און ה' קען אייך משפיע זיין יעדן
yedn zain maspie aich ken Hashem un lib Hashem hot
every His make abound you can Hashem and loved Hashem has

חסד , כדי איר, האבנדיק תמיד אין אלעם גענוג , זאלט
zolt genug alem in tomed hobendik ir kedei chesed
shall enough everything in always having you in order that grace

זיך פיל מערן צו כלערליי מעשים טובים; ט ווי עס שטייט
shteit es vi tovim maisim kolerlei tsu mern fil zich
stands it as good deeds all kinds of to abound much yourselves

געשריבן:
geshriben
written

ער האט צעשפרייט ,
tseshpreit hot er
scattered abroad has He

ער האט געגעבן צו די ארעמעלייט;
oremelait di tsu gegeben hot er
poor people the to given has He

זיין גערעכטיקייט בלייבט אויף אייביק . (תהלים קיב, ט.)
t kib Tehilim eibik oif blaibt gerechtikeit zain
9 112 Psalms eternity in abides righteousness His

י און דער , וועלכער גיט זאמען דעם זייער און ברויט צום עסן, וועט
vet esen tsum broit un zeier dem zomen git velcher der un
will eat to bread and sower the seed gives who the One and

געבן און פארפילפאכן אייער זאמען, און מאכן וואקסן די פרוכט
frucht di vaksen machen un zomen eier farfilfachen un geben
fruit the increase make and seed your increase and give

פון אייער צדקה ; יא כדי איר זאלט אין אלעם רייך
raich alem in zolt ir kedei tsedoke eier fun
rich everything in shall you in order that righteousness your of

ווערן צו יעדער וואוילטעטיקייט, וועלכע ווירקט א שבח צו ה'
Hashem tsu shvach a virkt velche voiltetikeit yeder tsu veren
Hashem to praise a works which liberality every to be

דורך אונדז. יב ווייל דאס אפריכטן פון דער דאזיקער עבודה
avoide doziker der fun oprichten dos vail undz durch
ministry this the of rendering the because us through

נישט נאר פילט אָן די נויטן פון די קדושים , נאר עס פארמערט
farmert es nor kedoishem di fun noitn di on filt nor nisht
abounds it but saints the of need the on fill only not

זיך אויך דורך פיל דאנק צו ה' ; יג און צוליב
tsulib un Hashem tsu dank fil durch oich zich
on account of and Hashem to thanksgivings many through also itself

דעם באוויז פון דער דאזיקער עבודה לויבן זיי ה' פאר דער
der far Hashem zei loiben avoide doziker der fun bavaiz dem
the for Hashem they praise ministry this the of proof the

bracha of bounty. [7] Each of you should give as he has decided previously in his lev *(heart)*, not giving bedieved *(begrudgingly)* nor out of necessity; for Hashem loves a cheerful giver. [8] And Hashem is able to cause to abound to you all Chen v'Chesed Hashem that in everything, always, having all sufficiency, you may abound to every mitzvah. [9] As it has been written, PIZAR NATAN LAEVYONIM TZIDKATO OMEDET LA'AD *(He scattered, he gave to the poor, His Righteousness endures forever)*. [10] Now the one supplying ZERA *(seed)* to the sower and LECHEM for okhel *(food)* will supply and will multiply your zera and will increase the p'ri of the Tzedek of you; [11] You will be enriched in every ma'aseh chesed to all generosity, which produces through us hodayah *(thanksgiving)* to Hashem; [12] Because the avodas kodesh of this tzedakah is not only filling up the things lacking of the Kedoshim, but is also abounding through hodayah rabbah *(much thanksgiving)* to Hashem; [13] Through the proof of this Messianic Jewish sherut you bring kavod to Hashem on the basis of your submission to your Ani Ma'amin Hoda'a confession of the Besuras HaGeulah of Rebbe, Melech

געהארכזאמקייט פון אייער מודה זיין זיך פון דער גוטער בשורה
gehorchzamkeit fun eier moide zain zich fun der guter besoire
obedience of your confessing to do self of the good News

פונם משיח , און פאר דער אויפריכטיקייט פון דער חברותאשאפט
funem Moshiach un far der oifrichtikeit fun der chavruseshaft
of the Moshiach and for the generosity of the sharing

לגבי זיי און לגבי אלעמען; יד און זיי אליין, דורך
legabe zei un legabe alemen un zei alein durch
in relation to them and in relation to everyone and they alone through

תפילות פאר אייערטוועגן, בענקען זיי נאך אייך צוליב דעם
tfiles far eiertvegen benken zei noch aich tsulib dem
prayers for your sake yearn they after you on account of the

שפעדיקן חסד פון ה׳ אויף אייך. טו א שבח צו ה׳ פאר
shefedikn chesed fun Hashem oif aich a shvach tsu Hashem far
surpassing grace of Hashem on you a praise to Hashem for

זיין אומאויסשפרעכלעכער מתנה!
zain umoisshprechlecher matone
His indescribable gift

י און איך אליין , פוילוס, בעט אייך דורך דער עניוותדיקייט און
un ich alein Poylos bet aich durch der anivesdikeit un
and I myself Paul beg you through the meekness and

באשיידנקייט פון דעם משיח , איך, וואס פנים אל פנים בין א
basheidenkeit fun dem Moshiach ich vos ponem el ponem bin a
gentleness of the Moshiach I who face to face am a

שפל רוח צווישן אייך, פונדערווייטנס אבער מוטיק לגבי
shofl ruach tsvishen aich fundervaitns ober mutik legabe
humble spirit among you however from a distance bold in relation to

אייך: ב איך בעט, אז ווען איך וועל זיין אנוועזנד, זאל איך נישט
aich ich bet az ven ich vel zain onvezend zol ich nisht
you I ask that when I will be present shall I not

מוזן זיין מוטיק מיט דעם בטחון , מיט וועלכן איך האב בדעה
muzn zain mutik mit dem bitochen mit velchen ich hob bedeye
must be bold with the confidence with which I in mind to have

ארויסצוטרעטן קעגן אייניקע, וואס באטראכטן אונדז ווי מיר וואלטן
aroistsutreten kegen einike vos batrachten undz vi mir volten
to be bold against some who consider us as we would

לעבן לויטן פלייש. ג ווארום הגם מיר לעבן אינם פלייש, פירן
leben loitn fleish vorem hagam mir leben inem fleish firen
live according to flesh because although we live in the flesh lead

מיר דאך נישט מלחמה לויטן פלייש; ד ווייל די כלי זין
mir doch nisht milchome loitn fleish vail di keile zin
we yet not war according to flesh because the weapon sons

פון אונדזער מלחמה זענען נישט פליישלעך, נאר מעכטיק פאר ה׳
fun undzer milchome zenen nisht fleishlech nor mechtik far Hashem
of our warfare are not carnal but powerful for Hashem

צום צעשטערן פעסטונגען . ה מיר ווארפן אום תחבולות, און
tsum tseshteren festungen mir varfen um tachbulus un
to the tearing down strongholds we throw away ruses and

יעדע הויכקייט , וואס דערהייבט זיך קעגן דער דערקענטעניש פון
yede hoichkeit vos derheibt zich kegen der derkentenish fun
every high thing which raises up itself against the knowledge of

ה׳ , און נעמען געפאנגען יעדע מחשבה צו דער געהארכזאמקייט
Hashem un nemen gefangen yede machshove tsu der gehorchzamkeit
Hashem and take captive every thought to the obedience

HaMoshiach and on the basis of the generosity of your terumah *(contribution)* to them and to all kol Bnei Adam; [14] And, reciprocally, the Messianic Jews in Yerushalayim will daven in intercession for you, having great ahavah in Moshiach for you, because of the surpassing Chen v'Chesed Hashem upon you. [15] Baruch Hashem for his indescribable matanah!

10 Now I myself, Sha'ul, appeal to you gently in Moshiach and in his anavah *(humility)* I who am peh el peh *(panim el panim, face to face)* "lowly" among you but have "chutzpah" with you when absent. [2] Now I beg of you that when I am present I may not have to show enough chutzpah to oppose certain persons, the ones considering us to act according to the standards of the basar of the Olam Hazeh. [3] For though walking in basar, we war not according to the basar, [4] For the weapons of our warfare are not of the basar, but full of ko'ach through Hashem to the overthrowing of strongholds, reasonings, [5] And every high minded thing rising up against the da'as of Hashem, and leading captive every machshavah *(thought)* into the mishma'at of Rebbe,

פונם משיח , ו און שטייען גרייט זיך אפצורעכענען מיט
mit optsurechenen zich greit shteien un Moshiach funem
with to exact justice ourselves ready stand and Moshiach of the

יעדער ווידערשפעניקייט, ערשט ווען אייער געהארכזאמקייט וועט ווערן
veren vet gehorchzamkeit eier ven ersht vidershpenikeit yeder
to be will obedience your when first disobedience every

פולשטענדיק. ז איר קוקט אויפן פנים ? אויב עמיצער איז ביי
bai iz emitser oib ponem oifen kukt ir fulshtendik
with is someone if appearance on the look you complete

זיך זיכער , אז ער געהערט צום משיח , זאל ער זיך
zich er zol Moshiach tsum gehert er az zicher zich
himself he shall Moshiach to the belongs he that convinced himself

ווידער דאס באדענקען, אז ווי ער געהערט צום משיח , אזוי
azoi Moshiach tsum gehert er vi az badenken dos vider
so Moshiach to the belongs he as that consider this again

געהערן מיר אויך. ח ווארום ווען איך זאל מיך אפילו אביסל מער
mer abisel afile mich zol ich ven vorem oich mir geheren
more somewhat even me shall I when because also we belong

בארימען מיט אונדזער רשות , וואס דער האר האט אונדז געגעבן
gegeben undz hot Har der vos reshus undzer mit barimen
given us has L-rd the which authority our with boast

צו אייער אויפבויאונג, און נישט צו אייער צעשטערונג , וועל איך נישט
nisht ich vel tseshterung eier tsu nisht un oifboiung eier tsu
not I will tearing down your to not and edification your to

פארשעמט ווערן : ט כדי איך זאל נישט אויסזען ווי איך וואלט אייך
aich volt ich vi oiszen nisht zol ich kedei veren farshemt
you would I as appear not shall I so that become put to shame

געוואלט אפשרעקן דורך מיינע בריוו . י ווייל מען זאגט: די בריוו
briv di zogt men vail briv maine durch opshreken gevolt
letters the say they because letters my through frighten want

טאקע זענען וואגיק און שטארק; אבער ער אליין איז שוואך, און
un shvach iz alein er ober shtark un vagik zenen take
and weak is himself he however strong and weighty are indeed

זיין רעדן — פאראכטלעך (ציטירן ניטציטירן). יא זאל אזעלכער דאס
dos azelcher zol nitsitiren tsitiren farachtlech reden zain
this such a person let unquote quote scorned speech his

באַרעכענען, אז וואס מיר זענען פונדערווייטנס דורך דעם ווארט
vort dem durch fundervaitns zenen mir vos az barechenen
word the through from a distance are we what that consider

פון בריוו , דאס זענען מיר אויך בפועל (ממש) ווען אנוועזנד.
onvezend ven mamesh bepoiel oich mir zenen dos briv fun
present when bodily in actions also we are this letters of

יב ווארום מיר וואגן נישט זיך צו פאררעכענען אדער פארגלייכן
farglaichen oder farrechenen tsu zich nisht vagn mir vorem
compare or class to ourselves not dare we because

מיט אייניקע, וואס לויבן זיך אליין; נאר מעסטנדיק זיך מיט
mit zich mestendik nor alein zich loiben vos einike mit
with themselves measure but alone self praise who some with

זיך אליין און פארגלייכנדיק זיך מיט זיך אליין, זענען זיי
zei zenen alein zich mit zich farglaichendik un alein zich
they are alone self with themselves comparing and alone self

אומפארשטאנדיקע . יג מיר אבער וועלן זיך נישט בארימען
barimen nisht zich velen ober mir umfarstandike
boast not ourselves will however we without understanding

Melech HaMoshiach, 6 And prepared to discipline all disobedience whenever your mishma'at *(obedience)* is completed. 7 You look at things according to outward appearance. If anyone has persuaded himself that he belongs to Moshiach, have zikaron *(recollection)* of this: as he is of Moshiach, so also are we. 8 Now even if I should glory a little too much in our samchut *(authority)* [as Shlichim of Moshiach] which Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu gave for building you up and not for tearing you down, I will make good my claim. 9 I did not intend to seem as if my iggrot were meant to frighten you. 10 For they say, "His iggrot indeed are weighty and strong but his physical presence is weak and his shprach *(diction)*, as far as rhetoric is concerned, is despicable." 11 Let such a one consider this: that the dvar we speak through iggrot when absent will become action we will very well do when present! 12 For we dare not to make a geder *(classification)* for ourselves or to compare ourselves with some of the ones commending themselves, but when they measure themselves by the standard of one another or compare themselves with one another, they do not show seichel. 13 But

אָן א מאס , נאר לויט דעם מאסשטאב , וועלכן
velchen mosshtab dem loit nor mos a on
which sphere of action the according to but measure a without

ה' האט אונדז אויסגעטיילט, ווי א מאס צו דערגרייכן אפילו
afile dergreichen tsu mos a vi oisgeteilt undz hot Hashem
even reach to measure of a as assigned us has Hashem

ביז צו אייך. [14] ווארום מיר שטרעקן זיך נישט צופיל אויס, ווי מיר
mir vi ois tsufil nisht zich shtreken mir vorem aich tsu biz
we as out too much not self stretch we because you to unto

וואלטן נישט דערלאנגט צו אייך; ווארום מיר זענען דאך געקומען אויך
oich gekumen doch zenen mir vorem aich tsu derlangt nisht volten
also come yet are we because you to stretch not would

צו אייך אין דער גוטער בשורה פון דעם משיח ; [15] נישט בארימענדיק
barimendik nisht Moshiach dem fun besoire guter der in aich tsu
boasting not Moshiach the of News Good the in you to

זיך אָן א מאס אין דער ארבעט פון אנדערע, אבער
ober andere fun arbet der in mos a on zich
but others of labor the in measure of a without ourselves

האבנדיק די האפענונג, בשעת אייער אמונה וואקסט, אז מיר וועלן
velen mir az vakst emune eier beshas hofenung di hobendik
will we that grows faith your while hope the having

פארגרעסערט ווערן אין אייך לויט אונדזער מאסשטאב צו
tsu mosshtab undzer loit aich in veren fargresert
to sphere of action our according to you in become enlarged

א שפע , [16] אנצוזאגן די גוטע בשורה אין (לענדער, וועלכע) ליגן
lign velche lender in besoire gute di ontsuzogen shefe a
lying which lands in News Good the to proclaim abundance an

אויסער אייך, און זיך נישט צו בארימען וואס שייך דעם, וואס איז
iz vos dem shaich vos barimen tsu nisht zich un aich oiser
is which that pertains which boast to not self and you beyond

שוין פארטיק אין אן אנדערנס גבול . [17] ווער אבער עס בארימט
barimt es ober ver gvul anderns an in fartik shoin
boasts it however who domain another's an in prepared already

זיך , דער זאל זיך בארימען אינם האר (ג-ט). (ירמיהו ט, כג.)
chg t Yirmeyah G-t Har inem barimen zich zol der zich
23 9 Yirmeyah G-d L-rd in the boast self shall the one self

[18] ווארום נישט דער , וואס לויבט זיך אליין, איז אנגענומען , נאר
nor ongenumen iz alein zich loibt vos der nisht vorem
but approved is alone self commends who the one not because

דער , וועמען דער האר לויבט .
loibt Har der vemen der
commends L-rd the whom the one

יא

הלוואי וואלט איר אביסל אויסגעהאלטן מיין נארישקייט; און
un narishkeit main oisgehalten abisel ir volt halevai
and foolishness my bear with a little you would I wish

דאך האלט איר עס אויס פון מיר. [2] ווארום איך אייפער פאר
far eifer ich vorem mir fun ois es ir halt doch
for jealous I because me from out it you maintain even

אייך מיט א ג-טלעכער אייפערזוכט, ווייל איך האב אייך פארקנסט צו
tsu farknast aich hob ich vail eiferzucht g-tlecher a mit aich
to betrothed you had I for jealousy divine a with you

איין מאן, ווי א לויטערע בתולה פארצושטעלן פאר דעם משיח . [3] איך
ich Moshiach dem far fortsushteln bsule loitere a vi man ein
I Moshiach the before to present virgin pure a as man one

we will not boast out of our depth, but will be shomer to keep within the sadeh *(field)* Hashem has apportioned to us which reached out even as far as you. [14] For we were not getting out of our depth when we reached even as far as you. We were the chalutzim *(pioneers)* who came with the Besuras HaGeulah of Rebbe, Melech HaMoshiach. [15] We do not boast out of our depth, that is, in the labor of others; but tikvateinu is that, as your emunah grows, our sphere of Shlichus *(Divine mission)* among you will also be enlarged, [16] So that we may abundantly proclaim the Besuras HaGeulah to the regions beyond you, without boasting in someone else's Messianic chalutz accomplishments. [17] But HAMMIT HALLELYIT HALLEL *("The one boasting let him boast" in the L-rd)*; [18] For it is not the one commending himself that has the haskama *(approval)*, but it is the one to whom [Moshiach] Adoneinu gives the haskama.

11

I would that you might bear with me in a little tipshus *(foolery)*. Do bear with me! [2] For I have kinah for you, a kinat Hashem, for, as a shadkhan *(marriage broker)*, I betrothed you to one ish *(husband)* to present you as a chaste betulah to Rebbe, Melech

פארכט מיך אבער , טאמער, ווי די שלאנג האט פארפירט חוהן
Chavahn farfirt hot shlang di vi tomer ober mich forcht
Eve deceive did serpent the as lest however me dread

מיט איר כיטרעקייט, וועלן אייערע געדאנקען פארדארבן ווערן פון דער
der fun veren fardorbn gedanken eiere velen chitrekeit ir mit
the from become destroyed thoughts your will craftiness you with

אויפריכטיקייט און לויטערקייט לגבי דעם משיח .[ד] ווארום אויב
oib vorem Moshiach dem legabe loiterkeit un oifrichtikeit
if for Moshiach the in relation to purity and simplicity

דער , וועלכער קומט , דרשנט אן אנדערן יהושע/ישוע , וואס מיר
mir vos Yeshua/Yehoshua andern an darshent kumt velcher der
we which Yehoshua other an preaches comes who the one

האבן נישט גדרשנט , אדער איר זענט מקבל אן אנדערן גייסט, וועלכן
velchen gaist andern an mekabl zent ir oder gedarshent nisht hoben
which spirit other an receive do you or preached not have

איר האט נישט מקבל געווען, אדער אן אנדערע גוטע בשורה וואס איר
ir vos besoire gute andere an oder geven mekabl nisht hot ir
you which News Good other an or was received not did you

האט נישט אנגענומען, דערטראגט איר (אים) וואויל.[ה] ווארום איך מיין ,
mein ich vorem voil im ir dertrogt ongenumen nisht hot
think I for well it you put up with accepted not have

אז איך בין גארנישט הינטערשטעליק די גרעססטע שליחים .[ו] און אויב
oib un shlichim greste di hintershtelik gornisht bin ich az
if and Shlichim greatest the behind nothing am I that

אפילו איך בין פראסט אין רעדן , אבער נישט אין וויסן ; נאר אויף
oif nor visen in nisht ober reden in prost bin ich afile
on but knowledge in not however speaking in plain am I even

יעדן אופן האבן מיר זיך אנטפלעקט אין אלעם צו אייך.[ז] אדער
oder aich tsu alem in antplekt zich mir hoben oifen yedn
or you to all things in revealed ourselves we have way every

האב איך דערמיט געטאן א זינד, דערנידעריקנדיק זיך אליין, כדי איר
ir kedei alein zich derniderikendik zind a geton dermit ich hob
you so that alone self humbling sin a done thereby I have

זאלט דערהייבט ווערן, ווייל איך האב אייך אנגעזאגט די גוטע בשורה פון
fun besoire gute di ongezogt aich hob ich vail veren derheibt zolt
of News Good the announced you have I for be raised up shall

ה' בחינם ? [ח] אנדערע קהלות האב איך בארויבט, נעמענדיק
nemendik baroibt ich hob kehiles andere bechinem Hashem
receiving robbed I have kehiles other free of charge Hashem

שכירות, כדי אייך צו דינען;[ט] און בשעת איך בין געווען ביי אייך און
un aich bai geven bin ich beshas un dinen tsu aich kedei schires
and you with was am I while and serve to you so as pay

האב געליטן נויט , בין איך קיינעם נישט געפאלן צו לאסט ; ווארום די
di vorem last tsu gefalen nisht keinem ich bin noit gelitn hob
the because burden to fell not anyone I am in need suffered had

ברידער , וואס זענען געקומען פון מאצעדאניען, האבן פול אנגעפילט מיין
main ongefilt ful hoben Macedonia fun gekumen zenen vos brider
my filled full have Macedonia from come are who brothers

נויט ; און אין אלעם האב איך מיך געהיטן נישט (צו זיין) קיין לאסט
last kein zain tsu nisht gehiten mich ich hob alem in un noit
burden any be to not guarded myself I have all in and need

פאר אייך, און וועל מיך נאך היטן . [י] אזוי געוויס ווי משיחס אמת
emes Moshiachs vi gevis azoi hiten noch mich vel un aich far
truth Moshiach's as certain as be careful yet I will and you for

HaMoshiach; [3] But I fear lest somehow as the Nachash deceived Chavah by his cunning, your machshavot should be led astray from a simple and pure deveykus to Moshiach. [4] For if a darshan shows up and preaches another Moshiach, another “Yehoshua” *(Yeshua)* other than the one in our drashot, or if you receive a different “Ruach Hakodesh” from the One you received or a different Besuras HaGeulah from the one regarding which you were mekabel, you put up with [that] well enough. [5] For I consider to have come behind the most groise *(eminent)* Shlichim in absolutely nothing. [6] But if indeed I am unskilled in lashon yet I am not in da'as *(knowledge)*, but in all ways and all things I have made this abundantly clear to you. [7] Or — anshuldiks! *(pardon!)* — did I commit averos by humbling myself that you might be exalted, because I proclaimed Hashem’s Besuras HaGeulah to you free of charge? [8] I robbed other of Moshiach’s Kehillot, did I, in taking wages from them for the avodas kodesh work I did for you? [9] And when I was present with you and I had lack, I did not burden anyone, for my lack was made up by the Achim b'Moshiach who came from Macedonia. So I was shomer not to make myself a burden to you and in that I will remain shomer. [10] As HaEmes of

איז אין מיר, אז די דאזיקע בארימונג וועט מיר קיינער נישט פארווערן אין
in farveren nisht keiner mir vet barimung dozike di az mir in iz
in ban not no one me will boasting this the that me in is

די געגנטן פון אכאיא. יא פארוואס? ווייל איך האב אייך נישט ליב ?
lib nisht aich hob ich vail farvos Achaia fun gegentn di
loved not you have I because why Achaia of regions the

ה' ווייסט. יב נאר וואס איך טו, וועל איך אויך טאן, כדי איך
ich kedei ton oich ich vel tu ich vos nor veist Hashem
I in order that do also I will do I what but knows Hashem

זאל אפשניידן די געלעגנהייט פון די , וואס זוכן א געלעגנהייט;
gelegenheit a zuchen vos di fun gelegenheit di opshnaiden zol
opening an seek who those of opening the prune shall

כדי אין דעם, מיט וועלכן זיי בארימען זיך , זאלן זיי געפונען
gefunen zei zolen zich barimen zei velchen mit dem in kedei
found they shall themselves boast they which with this in so that

ווערן אויך אזוי, ווי מיר. יג ווארום אזעלכע (מענטשן) זענען פאלשע שליחים ,
shlichim falshe zenen mentshn azelche vorem mir vi azoi oich veren
Shlichim false are men such because we as so also be

באטריגערישע ארבעטער, וואס פארשטעלן זיך פאר שליחים פון
fun shlichim far zich farshtelen vos arbeter batrigerishe
of Shlichim for themselves disguise who workers deceitful

דעם משיח . יד און עס איז נישט קיין וואונדער; ווייל דער שׂטן אליין
alein Satan der vail vunder kein nisht iz es un Moshiach dem
himself Satan the because wonder any not is it and Moshiach the

פארקליידט זיך פאר א מלאך פון ליכט. טו עס איז דעריבער נישט קיין
kein nisht deriber iz es licht fun malech a far zich farkleidt
any not therefore is it light of angel an for himself transforms

גרויסע זאך , אויב אפילו זיינע משרתים פארקליידן זיך ווי משרתים
meshoresim vi zich farkleiden meshoresim zaine afile oib zach groise
servants as self disguise servants his even if thing great

פון צדקות ; וועמעס סוף וועט זיין לויט זייערע מעשים.
maisim zeiere loit zain vet sof vemes tsedokes fun
deeds their according to be will end whose righteousness of

טז ווידער זאג איך: זאל מיך קיינער נישט האלטן פאר א נאר; און
un nar a far halten nisht keiner mich zol ich zog vider
and fool a for hold not no one me shall I say again

אויב דאך, טא זאלט איר זשע מיך אויפנעמען ווי א נאר, כדי איך
ich kedei nar a vi oifnemen mich zhe ir zolt to doch oib
I so that fool a as take up me then you shall please yet if

זאל מיך אויך אביסל בארימען. יז וואס איך רעד , רעד איך נישט
nisht ich red red ich vos barimen abisel oich mich zol
not I speak speak I what boast a little also me shall

לויט דעם האר, נאר ווי אין נארישקייט, אין דער דאזיקער כוונה
kavone doziker der in narishkeit in vi nor Har dem loit
intention this the in foolishness in as but L-rd the according to

פון בארימונג. יח ווייל א סך בארימען זיך לויט דעם
dem loit zich barimen sach a vail barimung fun
the according to themselves boast many a since boasting of

פלייש, וועל איך מיך אויך (אזוי) בארימען. יט ווארום איר פארטראגט
fartrogt ir vorem barimen azoi oich mich ich vel fleish
put up with you for boast so also me I will flesh

גערן די נאראנים, זייענדיק (אליין) חכמים . כ ווארום איר
ir vorem chachomim alein zaiendik naronem di geren
you for wise ones yourselves being fools the gladly

Moshiach is in me, that particular boasting of mine will not be silenced in the regions of Achaia! 11 Why? Because I do not have ahavah for you? Hashem knows that I do! 12 But what I do I will also continue to do in order to deny an opening to those who are looking for an opening by their ravrevan *(braggart)* boasting to be recognized as equals with us. 13 For such ones are shlichei sheker, deceitful po'alim, transforming themselves in a masquerade as shlichim of Moshiach. 14 And no wonder! For even HaSatan transforms himself into a malach ohr *(an angel of light)*; 15 It is no big "megillah," therefore, if also Hasatan's ministers transform themselves as ministers of Tzedek. Their end will be according to their ma'asim.

16 Listen here, let no one think me a tipesh *(idiot)*. But if you do think me a yold *(fool)*, then receive me as a yold that I, too, may boast ki hu zeh *(a small amount)*. 17 What I speak in this bitachon of boasting, I speak not according to Moshiach Adoneinu, but as a yold. 18 Als *(since)* many boast according to the basar, I also will boast. 19 For magnanimously you put up with fools, being such talmidei chachamim yourselves! 20 For you put

פארטראגט עס, ווען איינער פארשקלאפט אייך, ווען איינער
einer ven aich farshklaft einer ven es fartrogt
someone when you enslaves someone when it put up with

עסט אייך אויף, ווען איינער נעמט אייך (געפאנגען), ווען איינער
einer ven gefangen aich nemt einer ven oif aich est
someone when captive you takes someone when up you eats

דערהייבט (זיך), ווען איינער שלאגט אייך אין פנים אריין. כא צו
tsu arain ponem in aich shlogt einer ven zich derheibt
to into face in you slaps someone when himself raises up

אונדזער חרפה זאג איך עס, גלייך ווי מיר וואלטן שוואך געווארן. נאר
nor gevoren shvach volten mir vi glaich es ich zog charpe undzer
but become weak were we as like it I say shame our

מיט וועלכן עמיצער איז שטאלץ, איך רעד נארישקייט, (דערמיט)
dermit narishkeit red ich shtolts iz emitser velchen mit
thereby foolishness speak I haughty is someone whatever with

וועל איך אויך זיין שטאלץ . כב זיי זענען עברים ? איך בין אויך.
oich bin ich Ivrim zenen zei shtolts zain oich ich vel
also am I Hebrews are they “haughty” be also I will

זיי זענען ישראלים? איך אויך. זיי זענען אברהמס זאמען? איך אויך.
oich ich zomen Avrahams zenen zei oich ich Yisroelim zenen zei
also I seed Abraham's are they also I Israelites are they

כג זיי זענען משיחס דינער ?—איך רעד ווי פון משוגע —איך
ich meshuge fun vi red ich diner Moshiachs zenen zei
I crazy of as speak I servants Moshiach's are they

נאך מער; א סך מער אין ארבעט, א סך מער אין תפיסות ,
tfises in mer sach a arbet in mer sach a mer noch
imprisonments in more many a labors in more many a more yet

אין שלעק איבער דער מאס , פילמאל אין סכנות נפשות . כד פון
fun nefoshes sekonus in filmol mos der iber shlek in
from mortal dangers in many measure the over strokes in

יידן האב איך פינף מאל באקומען פערציק שלעק ווייניקער איינעם.
einem veiniker shlek fertsik bakumen mol finf ich hob Yidn
one minus lashes forty received times five I have Judaeans

כה דריי מאל האט מען מיך געשמיסן מיט ריטער, איינמאל בין איך
ich bin einmol riter mit geshmisn mich men hot mol drai
I am once rods with beaten me they has times three

געשטייניקט געווארן, דריי מאל האב איך געליטן שיפבראך, א טאג
tog a shifbroch gelitn ich hob mol drai gevoren geshteinikt
day a shipwreck suffered I have times three become stoning

מיט א נאכט האב איך פארברענגט אין דער טיפעניש (פון ים); כו א
a yam fun tifenish der in farbrengt ich hob nacht a mit
a sea of depth the in spend time I have night a with

סך מאל אונטערוועגנס, אין סכנות פון טייכן, אין סכנות פון
fun sekonus in taichn fun sekonus in untervegns mol sach
of dangers in rivers of dangers in journeying times many

גזלנים , אין סכנות פון (מיין אייגן) פאלק, אין סכנות פון אומות
umes fun sekonus in folk eigen main fun sekonus in gazlonim
nations of dangers in people own my of dangers in robbers

(העולם), אין סכנות אין שטאט, אין סכנות אין דער מדבר ,
midbar der in sekonus in shtot in sekonus in hooilem
wilderness the in dangers in city in dangers in of the world

אין סכנות אויפן ים , אין סכנות צווישן פאלשע ברידער; כז אין
in brider falshe tsvishen sekonus in yam oifen sekonus in
in brothers false among dangers in sea on the dangers in

up with it quite well, if anyone trades you into slavery, if anyone turns you into their supper, if anyone lifts your wallet, if anyone exalts himself into your gontser macher, if anyone gives you a klop in the ponem. 21 To my bushah, I say that we were too weak for that! But, nevertheless, in whatever way anyone may have chutzpah in foolishness, I also will speak with chutzpah. 22 Are they Ivrim? So am I. Are they Yisroelim? So am I. Are they Zera Avraham? So am I. 23 Are they mesharetei HaMoshiach? — I am talking like someone who is meshuggah — I can outdo them: in labors more abundantly, in imprisonments more frequently, in beatings more by far, and often near death. 24 By Yehudim chamash pe'amim I had the arba'im lashes minus one! 25 Shloshah pe'amim I was beaten with rods, pa'am achat I was stoned, shloshah pe'amim I was shipwrecked, spending a lailah and a yom in the open sea; 26 In journeys often, in sakanot mavet *(mortal danger)* from rivers, in sakanot mavet from robbers, in sakanot mavet from my own people, in sakanot mavet from Goyim, in sakanot mavet in the shtetl, in sakanot mavet in the country, in sakanot mavet in the

פראצע און הארעוואניע, אפטמאל אָן שלאף ביינאכט, אין הונגער
hunger in bainacht shlof on oftmol horevanye un pratse
hunger in by night sleep without often toil and labor

און אין דורשט, אפטמאל אין תעניתים, אין קעלט און נאקעט (און
un naket un kelt in taneisim in oftmol durasht in un
and nakedness and chill in fastings in often thirst in and

בלויז .) כח אחוץ די אויסערלעכע זאכן , (נאך
noch zachn oiserleche di achuts bloiz
even things external the besides barely clothed sufficiently

דאס), וואס קומט אויף מיר טאג טעגלעך—די דאגה פאר אלע קהלות.
kehiles ale far daige di teglech tog mir oif kumt vos dos
kehiles all for care the daily day me on comes what this

כט ווער איז שלאף, און איך בין נישט שלאף? ווער ווערט פארפירט צום
tsum farfirt vert ver shlaf nisht bin ich un shlaf iz ver
to the misled becomes who weak not am I and weak is who

שטרויכלען? און איך צינד מיך נישט אָן? ל אויב איך מוז מיך בארימען,
barimen mich muz ich oib on nisht mich tsind ich un shtroichlen
boast me must I if on not me burn I and stumbling

וועל איך מיך בארימען מיט מיין שלאפקייט. לא דער ג-ט און פאטער פון
fun foter un G-t der shlafkeit main mit barimen mich ich vel
of Father and G-d the weakness my with boast me I will

דעם האר יהושע/ישוע , ער, וועלכער איז געלויבט אויף אייביק, ווייסט,
veist eibik oif geloibt iz velcher er Yeshua/Yehoshua Har dem
knows eternal on praise is who he Yehoshua L-rd the

אַז איך זאג נישט קיין שקר. לב אין דמשק האט דער גובערנאטאר
gubernator der hot Damascus in sheker kein nisht zog ich az
governor the had Damascus in lie any not tell I that

פון דעם קעניג ארעטאס באוואכט די שטאט דמשק , כדי מיך צו
tsu mich kedei Damascus shtot di bavacht Aretas kenig dem fun
to me so that Damascus city the watched Aretas king the of

כאפן ; לג און מען האט מיך אראפגעלאזט דורך א פענצטער אין א
a in fentster a durch aropgelozt mich hot men un chapen
a in window a through lowered me had they and arrest

קארב איבער דער מויער, און איך בין אנטרינען פון זיינע הענט.
hent zaine fun antrinen bin ich un moier der iber korb
hands his from escaped am I and wall the over basket

יב

איך מוז מיך בארימען, הגם עס נוצט נישט; איך וועל
vel ich nisht nutst es hagam barimen mich muz ich
will I not profits it although boast me must I

אבער קומען צו חזיונות און אנטפלעקונגען פון דעם
dem fun antplekungen un chizyoines tsu kumen ober
the of revelations and visions to come however

האר. ב איך קען א מענטשן אין דעם משיח , וואס פאר פערצן
fertsen far vos Moshiach dem in mentshn a ken ich Har
fourteen for who Moshiach the in man a know I L-rd

יאר — צי אינם גוף , ווייס איך נישט, צי אויסער דעם גוף ,
guf dem oiser tsi nisht ich veis guf inem tsi yor
body the out of whether not I know body in the whether years

ווייס איך נישט; ה' ווייסט— איז דער זעלביקער ארויפגענומען
aroifgenumen zelbiker der iz veist Hashem nisht ich veis
taken up such a one the is know Hashem not I know

געווארן ביז צום דריטן הימל ; ג און איך ווייס , אַז דער זעלביקער
zelbiker der az veis ich un himel dritn tsum biz gevoren
such a one the that know I and heaven third to the unto become

sea, in sakanot mavet among achei sheker *(false brothers)*; [27] In labor and toil, in watchings, often in famine and thirst, in tzomot often, in cold and nakedness; [28] Beside the things from without, there is the pressure on me yom yom, the care of all of Moshiach's Kehillot. [29] Who is weak and I am not weak? Who is caused to fall into chet *(sin)*, and I do not burn? [30] If it is necessary for me to boast, then I will boast of my weaknesses. [31] Hashem, Elohim HaAv of HaMoshiach Yehoshua knows [Hamevorach l'olmei olamim!] that I am not speaking sheker. [32] In Damascus the Ethnarch under King Aretas was guarding the city of Damascus to arrest me, [33] And I was let down through the wall through a window in a basket, and escaped his hands.

12

It is necessary for me to boast, nothing gained by it, yet I now come to marot *(visions)* and chazonot *(revelations)* of Adoneinu. [2] I have da'as of a man in Moshiach arba esreh shanah *(fourteen years)* before, whether in or out of the basar I do not have da'as, Hashem knows — such a man was snatched up and raptured to the raki'a haShlishi of Shomayim.

מענטש— צי אינם גוף , צי אויסער דעם גוף , ווייס איך
ich veis guf dem oiser tsi guf inem tsi mentsh
I know body the out of whether body in the whether man

נישט; ה' ווייסט —ד איז ארויפגענומען געווארן אין גן עדן
Eidn Gan in gevoren aroifgenumen iz veist Hashem nisht
Eden Garden of in become taken up is knows Hashem not

אריין, און האט געהערט אומאויסשפרעכלעכע ווערטער, וואס קיין
kein vos verter umoisshprechleche gehert hot un arain
any which words untellable hear did and into

מענטש טאר נישט ארויסרעדן. ה מיט אזעלכן וועל איך מיך
mich ich vel azelchn mit aroisreden nisht tor mentsh
me I will such a one with speak out not permitted man

בארימען; אבער מיט מיר אליין וועל איך מיך נישט בארימען, אחוץ
achuts barimen nisht mich ich vel alein mir mit ober barimen
except boast not me I will myself me with however boast

מיט די שלאפקייטן מיינע . ו ווארום ווען איך זאל מיך וועלן
velen mich zol ich ven vorem maine shlafkeitn di mit
will me shall I when because of mine weaknesses the with

בארימען, וועל איך נישט זיין קיין נאר; ווייל איך וועל זאגן דעם אמת;
emes dem zogen vel ich vail nar kein zain nisht ich vel barimen
truth the say will I for fool any be not I will boast

איך פארמייד עס אבער , כדי עס זאל מיך קיינער נישט האלטן
halten nisht keiner mich zol es kedei ober es farmaid ich
regard not no one me shall it so that however it avoid I

פאר מער ווי ער זעט מיך , אדער הערט פון מיר. ז און צוליב
tsulib un mir fun hert oder mich zet er vi mer far
on account of and me of hears or me sees he than more for

דער אויסערגעוויינלעכער גרויסקייט פון די אנטפלעקונגען— כדי איך
ich kedei antplekungen di fun groiskeit oisergeveinlecher der
I so that revelations the of great extraordinary the

זאל מיך נישט צופיל דערהייבן , איז מיר געגעבן געווארן א
a gevoren gegeben mir iz derheibn tsufil nisht mich zol
a having become given we are to raise up too much not me shall

דארן אין דעם לייב , א שליח פונם שׂטן , אז ער זאל מיך
mich zol er az Satan funem Shliach a laib dem in doren
me shall he that Satan from the messenger a body the in thorn

שלאגן מיט דער פויסט, כדי איך זאל מיך נישט צופיל דערהייבן .
derheibn tsufil nisht mich zol ich kedei foist der mit shlogen
to raise up too much not me shall I so that fist the with beat up

ח פאר דעם דאזיקן האב איך דריי מאל געבעטן דעם האר, אז ער זאל
zol er az Har dem gebeten mol drai ich hob dozikn dem far
shall He that L-rd the begged times three I have this the for

זיך אפטאן פון מיר. ט און ער האט צו מיר געזאגט: מיין חסד איז
iz chesed main gezogt mir tsu hot er un mir fun opton zich
is grace my said me to has He and me of remove self

גענוג פאר דיר, ווארום מיין קראפט ווערט שלמותדיק אין שוואכקייט.
shvachkeit in shleymesdik vert kraft main vorem dir far genug
weakness in perfected is power my because you for enough

וועל איך מיך צום ליבסטן דעריבער מער בארימען מיט מיינע
maine mit barimen mer deriber libstn tsum mich ich vel
my with boast more therefore love to the me I will

שלאפקייטן, כדי משיחס גבורה זאל רוען אויף מיר. י דערפאר
derfar mir oif ruen zol gvure Moshiachs kedei shlafkeitn
therefore me on rest shall power Moshiach's so that weaknesses

3 And I have da'as that
such a man, whether
in or out of the basar
I do not have da'as,
Hashem knows, 4 That
he was caught away into
Gan-Eden and heard
inexpressible devarim
which to utter such
words Bnei Adam have
no heter *(permit)*. 5 On
behalf of such a one
I will boast, but on
behalf of myself I will
not boast, except in my
weaknesses. 6 But if I
desire to boast, I will
not be a yold *(fool)* for
I will speak HaEmes;
but I spare you, lest
anyone gives me credit
beyond what he sees
in me or hears in me.
7 Therefore, lest I should
be too exalted especially
by the excess of my
chazonot, there was
given to me a kotz *(thorn,
splinter)* in my basar, a
malach of HaSatan, for
the purpose of using
his fists on me, lest I
should be too exalted.
8 I davened shalosh
pe'amim, calling upon
Adoneinu that it might
depart from me. 9 And
HaAdon said to me,
"My Chesed is ad kahn
*(sufficient for the purpose,
enough)* for you, for
My ko'ach *(power)* is
perfected in weakness."
With lev samei'ach
therefore will I boast
in my weaknesses that
the gevurah of Moshiach
might be a shelter over

האב איך א וואוילגעפעלן אין שלאפקייטן, אין חרפות, אין נויטן , אין
in noitn in charpes in shlafkeitn in voilgefelen a ich hob
in exigencies in shame in weaknesses in well pleased a I have

רדיפות , אין אנגסטן , פון משיחס וועגן; ווארום ווען איך
ich ven vorem vegen Moshiachs fun angstn in redifes
I when because sake Moshiach's for distresses in persecutions

בין שלאף, דעמאלט בין איך א גיבור . [יא] איך האב מיך געמאכט
gemacht mich hob ich giber a ich bin demolt shlaf bin
made me have I strong man a I am then weak am

צו נאר: איר האט מיך געצוואונגען (דערצו); ווארום איך וואלט
volt ich vorem dertsu getsvungen mich hot ir nar tsu
would have I because thereto compelled me have you fool to

געדארפט געלויבט ווערן פון אייך; וויל איך בין אין קיין זאך נישט
nisht zach kein in bin ich vail aich fun veren geloibt gedarft
not thing any in am I because you of become praised ought

הינטערשטעליק די גרעסטע שליחים , הגם איך בין גארנישט. [יב] די
di gornisht bin ich hagam shlichim greste di hintershtelik
the nothing am I although Shlichim “super” the behind

צייכנס פון א שליח זענען דאך געווירקט געווארן צווישן אייך אין
in aich tsvishen gevoren gevirkt doch zenen Shliach a fun tseichens
in you among become worked yet are Shliach a of signs

יעדער סבלנות , אין אותות און מופתים און גבורות . [יג] ווארום
vorem gvuros un mofsim un otot in savlones yeder
because works of power and wonders and signs in endurance all

מיט וואס זענט איר נידעריקער געשטעלט געווארן אין פארגלייך מיט
mit farglaich in gevoren geshtelt nideriker ir zent vos mit
with comparison in become stood inferior you are what with

די איבריקע קהלות, אחוץ וואס איך בין אייך נישט געפאלן צו לאסט ?
last tsu gefalen nisht aich bin ich vos achuts kehiles ibrike di
burden to fell not you am I that except kehiles other the

זייט מיר מוחל די דאזיקע עוולה !
avle dozike di moichel mir zeit
wrong these the forgiven me be

[יד] אָט בין איך שוין גרייט צו קומען צו אייך צום דריטן מאל; און
un mol dritn tsum aich tsu kumen tsu greit shoin ich bin ot
and time third for the you to come to ready already I am just

וועל איך נישט פאלן צו לאסט , וויל איך זוך נישט אייערס, נאר
nor eiers nisht zuch ich vail last tsu falen nisht aich vel
but yours not seek I for a burden to be fall not you will

אייך; ווארום די קינדער זענען נישט מחייב איינצוזאמלען אוצרות
oitseres aintsuzamlen mechayev nisht zenen kinder di vorem aich
treasures to store up obligated not are children the for you

פאר די עלטערן, נאר די עלטערן פאר די קינדער. [טו] איך אבער וויל
vil ober ich kinder di far elteren di nor elteren di far
will however I children the for parents the but parents the for

העכסט גערן אויסלייגן (וואס איך האב) און אויסגעלייגט ווערן פאר
far veren oisgeleigt un hob ich vos oisleigen geren hechst
for be spent and have I what spend eagerly more

אייערע נפשות . אויב איך האב אייך אזוי שפעדיק ליב , בין איך
ich bin lib shefedik azoi aich hob ich oib nefoshes eiere
I am loved abundantly so you have I if souls your

ווייניקער געליבט? [טז] נאר זאל עס זיין אזוי, איך האב אייך פארט
port aich hob ich azoi zain es zol nor gelibt veiniker
all the same you have I so be it shall but beloved less

me. [10] Therefore, I take pleasure in weaknesses, in insults, in hardships, in persecutions, in tzoros on behalf of Moshiach; for whenever I am weak, then the gibbor *(strong man)* am I! [11] I have been a yold! You forced me. For I ought to be commended by you, for in nothing I was behind the most groise *(eminent)* Shlichim, even if I am nothing. [12] Indeed the otot *(signs)* of the Shliach of Moshiach were brought about among you in all savlanut *(patience)*, both by otot and moftim and gevurot. [13] For in what have you been short-changed compared to the rest of Moshiach’s Kehillot, except that I myself was not a burden on you? Do pardon me this slight!

[14] Hinei, this is the pa'am shlishit I am ready to come to you, and I will not be a burden; for I seek not yours but you, for yeladim ought not to lay up for their horim *(parents)*, but horim for their yeladim. [15] But with simcha I will expend and be utterly expended for the nefashot *(souls)* of you. If more abundantly I have ahavah for you, are you to have less ahavah for me? [16] But let the matter of my being a burden on you be as it may, some say, “Crafty jack that I

נישט באלעסטיקט; נאר ווייל איך בין כיטרע, האב איך אייך געפאנגען
gefangen aich ich hob chitre bin ich vail nor balestikt nisht
taken you I have wily am I because but disturb not

מיט כיטרעקייט. [יז] צי האב איך אייך דען אויסגענוצט דורך עמיצן פון
fun emitsn durch oisgenutst den aich ich hob tsi chitrekeit mit
of anyone through used then you I have craftiness with

די , וועמען איך האב געשיקט צו אייך? [יח] איך האב געבעטן טיטוסן, און
un Titusn gebeten hob ich aich tsu geshikt hob ich vemen di
and Titus implored have I you to sent have I whom the

האב מיטגעשיקט דעם ברודער. צי האט טיטוס אייך אויסגענוצט? צי האבן
hoben tsi oisgenutst aich Titus hot tsi bruder dem mitgeshikt hob
have use you Titus did brother the with sent have

מיר דען נישט געהאנדלט אין דעם זעלביקן גייסט? צי נישט אין די זעלביקע
zelbike di in nisht tsi gaist zelbikn dem in gehandlt nisht den mir
same the in not spirit same the in proceeded not then we

פוסטריט? [יט] שוין לאנג האלט איר זיך ביי דער מיינונג , אז
az meinung der bai zich ir halt lang shoin fustrit
that opinion the with yourselves you consider long already footsteps

מיר פארטיידיקן זיך פאר אייך. פאר ה׳ רעדן מיר אינם
inem mir reden Hashem far aich far zich farteidiken mir
in the we speak Hashem before you before ourselves defend we

משיח . אלץ אבער , געליבטע מיינע , איז פאר אייער אויפבויאונג.
oifboiung eier far iz maine gelibte ober alts Moshiach
edification your for is of mine beloved however all Moshiach

[כ] ווארום איך האב מורא, טאמער, קומענדיק, וועל איך אייך נישט געפינען
gefinen nisht aich ich vel kumendik tomer moire hob ich vorem
find not you I will coming lest fear have I because

אזוי ווי איך וויל ; און איך זאל געפונען ווערן אזוי, ווי איר ווילט נישט;
nisht vilt ir vi azoi veren gefunen zol ich un vil ich vi azoi
not want you as such be found shall I and want I as just

טאמער וועט זיין קריגערייען, קנאה, רוגז , מחלוקת , לשון הרע,
horo loshen machloikes roiges kine krigeraien zain vet tomer
evil language quarrels anger envy quarrels be will lest

רכילות, גאווה , אומרוען; [כא] טאמער, ווען איך וועל קומען, וועט מיין
main vet kumen vel ich ven tomer umruen gaive rechiles
my will come will I when lest unrest conceit slander

ג-ט מיך דערנידעריקן פאר אייך, און איך וועל טרויערן איבער א סך ,
sach a iber troiern vel ich un aich far derniderikn mich G-t
many a over mourn will I and you before lower me G-d

וועלכע האבן שוין פריער געהאט געזינדיקט און נישט תשובה
tshuve nisht un gezindikt gehat frier shoin hoben velche
repentance not and sinned had before already have which

געטאן אויף זייער טומאה און זנות און צעלאזנקייט, וואס זיי
zei vos tseloznkeit un zoines un tume zeier oif geton
they which debauchery and fornication and impurity their on done

האבן געטריבן .
getriben hoben
committed have

יג

דאס דאזיקע איז דאס דריטע מאל, אז איך קום צו אייך. דורך
durch aich tsu kum ich az mol drite dos iz dozike dos
through you to come I that time third the is these the

דעם מויל פון צוויי אדער דריי עדות זאל יעדעס ווארט
vort yedes zol eides drai oder tsvei fun moil dem
word every shall witness three or two of mouth the

am, I took you by ormah *(cunning)*." [17] Now I didn't take advantage of any of you through anyone I sent to you, did I? [18] I urged Titos to go, and I sent with him the Ach b'Moshiach; Titos didn't take advantage of you, did he? Did we not walk our derech by the same Ruach Hakodesh? We did not march out of step, did Titos and I?
[19] All along have you been thinking that we are making a hitstaddekut *(defense, apology)* before you? No, before Hashem in Moshiach we speak! Everything we do, Chaverim, is for the sake of your chozek *(strength)* and edification! [20] For I fear lest efsher *(perhaps)* when I come I may not find you as I wish and that you may not find me as you wish; I fear lest efsher there be merivah *(strife)*, kinah *(jealousy)*, ka'as *(anger)*, machalokot *(divisions)*, lashon hora *(evil speech)*, ga'avah *(conceit)*, commotions; [21] Lest when I come again Hashem Elohai may make me anav *(humble)* before you, and I should have agmat nefesh over many of the ones who committed averos before, and have not made teshuva from the tumah *(uncleanness)* and zenut *(fornication)* and debauchery which they practiced.

13 This is the pa'am hashlishit I am coming to you; by the PI SHNAYIM SHLOSHAH EDIM *(by the mouth of two or three*

באשטעטיקט ווערן. ב איך האב פאראויסגעזאגט , און זאג פאראויס,
forois zog un foroisgezogt hob ich veren bashtetikt
ahead tell and warned previously have I be confirmed

ווי בשעת איך בין געווען ביי אייך דאס צווייטע מאל, און איצט
itst un mol tsveite dos aich bai geven bin ich beshas vi
now and time second the you with was am I while that

פונדערווייטנס , צו די , וואס האבן פריער געזינדיקט און צו די אלע
ale di tsu un gezindikt frier hoben vos di tsu fundervaitns
all the to and sinned before have who the to from a distance

איבריקע, אז ווען איך וועל ווידער קומען, וועל איך נישט שוינען;
shoinen nisht ich vel kumen vider vel ich ven az ibrike
spare not I will come again will I when that others

ג ווייל איר פארלאנגט א באוויז, אז דורך מיר רעדט דער משיח ,
Moshiach der redt mir durch az bavaiz a farlangt ir vail
Moshiach the speaks me through that proof a demand you since

וועלכער איז נישט שוואך לגבי אייך, נאר א גיבור צווישן
tsvishen giber a nor aich legabe shvach nisht iz velcher
among strong man a but you in relation to weak not is who

אייך; ד ווארום הגם ער איז אויפגעהאנגען אויף דער בוים געווארן
gevoren boim der oif oifgehongen iz er hagam vorem aich
become tree the on hung up is He although because you

אויס שוואכקייט, לעבט ער אבער דורך ה׳ס גבורה. ווארום
vorem gvure Hashems durch ober er lebt shvachkeit ois
because power Hashem's through however he lives weakness out

אויך מיר זענען שוואך אין אים, נאר מיר וועלן לעבן מיט אים דורך
durch im mit leben velen mir nor im in shvach zenen mir oich
through Him with live will we but Him in weak are we also

ה׳ס גבורה לגבי אייך. ה זוכט אייך אליין אונטער,
unter alein aich zucht aich legabe gvure Hashems
under yourselves you seek you in relation to power Hashem's

צי איר זענט אין דער אמונה; פרובירט אייך אליין אויס. אדער
oder ois alein aich prubirt emune der in zent ir tsi
or out yourselves you prove faith the in are you whether

ווייסט איר נישט אליין , אז יהושע/ישוע המשיח איז אין
in iz HaMoshiach Yeshua/Yehoshua az alein nisht ir veist
in is the Moshiach Yehoshua that yourselves not you know

אייך? אחוץ אויב איר זענט פארווארפענע. ו איך האף , אבער אז איר
ir az ober hof ich farvorfene zent ir oib achuts aich
you that however hope I failed are you if unless you

וועט זיך דערוויסן, אז מיר זענען נישט קיין פארווארפענע. ז מיר זענען
zenen mir farvorfene kein nisht zenen mir az dervisen zich vet
are we failed any not are we that find out self will

מתפלל צו ה׳ , אז איר זאלט נישט טאן קיין שום שלעכטס;
shlechts shum kein ton nisht zolt ir az Hashem tsu mispalel
evil in no way any do not shall you that Hashem to praying

נישט כדי מיר זאלן זיך ארויסווייזן אלס באווייליקטע, נאר
nor bavilikte als aroisvaizen zich zolen mir kedei nisht
but acceptable as turn out ourselves should we so that not

כדי איר זאלט טאן דאס גוטע, און מיר זאלן זיין ווי פארווארפענע.
farvorfene vi zain zolen mir un gute dos ton zolt ir kedei
unproven as be should we and good the do shall you so that

ח ווארום מיר קענען גארנישט (טאן) קעגן דעם אמת, נאר פאר דעם
dem far nor emes dem kegen ton gornisht kenen mir vorem
the for but truth the against do nothing can we because

witnesses), every dvar shall be established. 2 I warned those who committed averos before and all the rest, and, now absent, I warn them again, as I did when I made pakad *(visit)* the pa'am hashenit, that if I come again, I will not spare, I will not be lenient, 3 Als *(since)* you seek to test if Moshiach is speaking in me. Moshiach is not weak toward you, but is GIBBOR in you. 4 For indeed he was talui al HaEtz *(being hanged on the Tree)* out of weakness, but Moshiach lives by the gevurat Hashem. Likewise, we are weak in him, yet we will live with him by the gevurat Hashem *(the power of G-d)* toward you. 5 Perform a bedikah *(examination)* on yourselves to see if you are in the emunah *(faith)*. Test and prove yourselves. Or do you yourselves not have da'as that Moshiach is in you? Unless you are reprobate and unapproved. 6 But I have tikvah that you will have da'as that we are not unapproved. 7 Now we daven *(pray)* to Hashem that you do not do any rah *(evil)*, not that we Shlichim may appear to have stood the test, but that you may do hatov *(the good)*, though we may seem to have failed. 8 For we are not able to do anything against HaEmes, but only for HaEmes. 9 For we have lev same'ach when we are megareia *(weakened)* and

אמת. ט ווארום מיר פרייען זיך , ווען מיר זענען שוואך און איר
ir un shvach zenen mir ven zich freien mir vorem emes
you and weak are we when ourselves rejoice we because truth

זענט שטארק; דאס דאזיקע ווינטשן מיר אויך, איר זאלט ווערן שלמותדיק .
shleymesdik veren zolt ir oich mir vintshn dozike dos shtark zent
perfected to be shall you also we aspire these the strong are

י צוליב דעם שרייב איך דאס פונדערווייטנס , כדי ווען איך
ich ven kedei fundervaitns dos ich shraib dem tsulib
I when so that from a distance the I write that on account of

וועל זיין ביי אייך, זאל איך מיך נישט מוזן אומגיין שטרענג ,
shtreng umgein muzn nisht mich ich zol aich bai zain vel
to severity have recourse must not me I shall you with be will

לויט דער מאכט , וואס דער האר האט מיר געגעבן צום
tsum gegeben mir hot Har der vos macht der loit
for the given me has L-rd the which authority the according to

אויפבויען און נישט צום צעשטערן .
tseshteren tsum nisht un oifboien
tearing down for the not and building up

יא צולעצט, ברידער, פריידט זיך , זייט שלמותדיק , טרייסט
treist shleymesdik zeit zich freidt brider tsuletst
encourage perfected be yourselves rejoice brothers lastly

זיך , האט אחדות אין אייער מחשבה , לעבט בשלום ; און דער
der un besholem lebt machshove eier in achdes hot zich
the and in peace live mind your in unity have yourselves

ג-ט פון ליבע און שלום וועט זיין מיט אייך. יב גיט אפ שלום איינער
einer sholem op git aich mit zain vet sholem un libe fun G-t
one peace up give you with be will peace and love of G-d

דעם אנדערן מיט א הייליקן קוש.
kush heiliken a mit andern dem
kiss holy a with other the

יג אלע קדושים געבן אייך אפ שלום .
sholem op aich geben kedoishem ale
shalom greeting up you give holy ones all

יד זאל דער חסד פון דעם האר יהושע/ישוע המשיח און
un HaMoshiach Yeshua/Yehoshua Har dem fun chesed der zol
and the Moshiach Yehoshua L-rd the of grace the shall

די ליבע פון ג-ט און די חברותאשאפט פון דעם רוח הקודש זיין
zain Hakoidesh ruach dem fun chavruseshaft di un G-t fun libe di
be the Holy Spirit the of fellowship the and G-d of love the

מיט אייך אלעמען.
alemen aich mit
all you with

you are strong, for this also we daven *(pray)*, that is, for your shelemut *(perfection)*, your tikkun *(restoration repair)*.
10 Therefore, while I am absent I write this iggeret so that when I am present I may not treat you with severity, according to the samchut *(authority)* which Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu gave me for your chozek *(strength)* and not for your churban.

11 For the rest, Achim b'Moshiach, rejoice with simcha. Come to order and chazzak *(be strong)*! Have achdus *(unity)* in your machshavot *(thoughts)*. Live in shalom. And the G-d of ahavah and shalom will be with you.
12 Greet one another with a neshikat hakodesh.

13 All the Kedoshim say, “Shalom!”

14 The Chen v'Chesed Adoneinu Moshiach and the ahavas Hashem and the dveykus HaRuach Hakodesh be with you all.

דער בריוו פון דעם שליח פוילוס צו די גאלאטער

Galatians

א פוילוס, א שליח, נישט פון מענטשן, נישט דורך א
Poylos a Shliach nisht fun mentshn nisht durch a
Paul a Shliach not from men nor through a

מענטשן, נאר דורך יהושע/ישוע המשיחן, און ג-ט
mentshn nor durch Yeshua/Yehoshua HaMoshiachn un G-t
man but by Yehoshua the Moshiach and G-d

דעם פאטער, וועלכער האט אים אויפגעוועקט פון די טויטע,
dem foter velcher hot im oifgevekt fun di toite
the Father who did Him raise up again from the dead

ב און אלע ברידער, וואס זענען מיט מיר, צו די קהלות פון
un ale brider vos zenen mit mir tsu di kehiles fun
and all brothers who are with me to the kehiles of

גאלאטיען: ג חסד צו אייך און שלום פון ג-ט אונדזער פאטער,
Galatia chesed tsu aich un sholem fun G-t undzer foter
Galatia grace to you and peace from G-d our Father

און פון דעם האר יהושע/ישוע המשיח, ד וועלכער האט
un fun dem Har Yeshua/Yehoshua HaMoshiach velcher hot
and from the L-rd Yehoshua the Moshiach who has

זיך געגעבן פאר אונדזערע זינד, כדי אונדז ארויסצוראטעווען
zich gegeben far undzere zind kedei undz aroistsurateven
himself given for our sin so as us to deliver out

פון דער איצטיקער בייזער וועלט, לויט דעם רצון פון ג-ט
fun der itstiker beizer velt loit dem rotsn fun G-t
of the present evil world according to the will of G-d

און אונדזער פאטער; ה צו וועמען זאל זיין כבוד לעלמי עולמים.
un undzer foter tsu vemen zol zain koved lolmei olamim
and our Father to whom shall be glory forever and ever

אמן.
Omein
Amen

ו איך וואונדער מיך, וואס אזוי געשווינט נייגט איר
ich vunder mich vos azoi geshvint neigt ir
I wonder myself that so quickly incline you

זיך אפ פון דעם, וועלכער האט אייך גערופן אין
zich op fun dem velcher hot aich gerufen in
yourselves away from the One who has you called in

דעם חסד פונם משיח, צו אן אנדערער בשורה טובה;
dem chesed funem Moshiach tsu an anderer besoire toive
the grace of the Moshiach to an another Good News

ז וואס איז נישט קיין אנדערע, אחוץ וואס עס געפינען
vos iz nisht kein andere achuts vos es gefinen
which is not any other except that there do find

זיך אייניקע (לייט), וואס באאומרואיקן אייך און ווילן
zich einike lait vos baumruiken aich un vilen
themselves certain people who agitate you and want

פארדרייען די גוטע בשורה פון דעם משיח. ח נאר אפילו
fardreien di gute besoire fun dem Moshiach nor afile
to pervert the Good News of the Moshiach but even

1 From Sha'ul, a Shliach,
not from Bnei Adam,
nor through Bnei Adam,
but through Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua and
Hashem, Elohim Avinu, the One
of whom [we say] Mechayyei
Mesim Atah *(Thou Revivest the
Dead)*, even the Moshiach, [2] And
from all the Achim B'Moshiach
with me; to the Kehillot
of Galatia. [3] Chen v'Chesed
Hashem to you and Shalom
Hashem from Elohim Avinu and
Rebbe, Melech HaMoshiach
Yehoshua Adoneinu, [4] The
one having made a matnat
Elohim of himself, on behalf
of chattoteynu *(our sins)*, so
that he might rescue us out of
the Olam Hazeh [Yom Tzarah],
this age, this present evil
age, according to the ratzon
Hashem *(will of G-d)*, even
Avinu, [5] Lo hakavod l'olmei
olamim. Omein.

[6] I am shocked that so quickly
you are being turned from
the One who granted you the
kri'ah *(calling)*, summoning you
by the Chen v'Chesed Hashem
of Moshiach. I am shocked
that so quickly you are being
turned from this to a different
"Besuras HaGeulah." [7] Not
that there is another, mind
you! Except that there are
some individuals disturbing
and troubling you, desiring to
twist and pervert the Besuras
HaGeulah of Moshiach. [8] But
even if we or a malach from

ווען מיר (אליין), אדער א מלאך פון הימל , זאל אייך
aich zol himel fun malech a oder alein mir ven
you shall heaven from angel an or ourselves we if

אנזאגן א בשורה אויסער דער , וואס מיר האבן אייך
aich hoben mir vos der oiser besoire a onzogen
you have we which the one apart from News a proclaim

אנגעזאגט, זאל ער זיין אין חרם . ט אזוי ווי מיר האבן פריער
frier hoben mir vi azoi cheirem in zain er zol ongezogt
before have we as so accursed in be he shall announced

געזאגט , און איך זאג עס איצט ווידער: אויב עמיצער זאגט
zogt emitser oib vider itst es zog ich un gezogt
tells anyone if again now it say I and announced

אייך אָן א בשורה אחוץ דער , וואס איר האט אנגענומען,
ongenumen hot ir vos der achuts besoire a on aich
received have you which the one except News a on you

זאל ער זיין אין חרם . י ווארום זוך איך דען איצט צו
tsu itst den ich zuch vorem cheirem in zain er zol
to now then I seek for accursed in be he shall

געווינען מענטשן, אדער ה׳ ? אדער זוך איך צו געפינען
gefinen tsu ich zuch oder Hashem oder mentshn gevinen
find to I seek or Hashem or men win over

חן ביי מענטשן? אויב איך וואלט נאך געזוכט צו געפינען
gefinen tsu gezucht noch volt ich oib mentshn bai chein
find to seek still would I if men with favor

חן ביי מענטשן, וואלט איך נישט געווען משיחס קיין
kein Moshiachs geven nisht ich volt mentshn bai chein
Moshiach's be not I would men with favor

קנעכט.
knecht
servant

יא ווארום איך מאך אייך באקאנט, ברידער, אז די גוטע
gute di az brider bakant aich mach ich vorem
Good the that brothers know you make I because

בשורה, וואס ווערט אנגעזאגט פון מיר, איז נישט לויט א
a loit nisht iz mir fun ongezogt vert vos besoire
a according to not is me by announced was which News

מענטשן. יב ווייל נישט האב איך זי באקומען פון א מענטשן ,
mentshn a fun bakumen zi ich hob nisht vail mentshn
human being a from received it I have not because man

נישט האט מען מיך זי אויסגעלערנט, נאר (זי איז) דורך
durch iz zi nor oisgelernt zi mich men hot nisht
through is it but rather taught it me men have nor

אן אנטפלעקונג פון יהושע/ישוע המשיחן . יג ווארום איר
ir vorem HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua fun antplekung an
you for the Moshiach Yehoshua of revelation a

האט דאך געהערט פון מיין התנהגות אמאל אין דעם יידישן
Yiddishn dem in amol hisnaiges main fun gehert doch hot
Jewish the in formerly conduct my of heard already have

דת , אז איבער דער מאס האב איך פארפאלגט די קהלה
kehile di farfolgt ich hob mos der iber az das
kehile the persecuted I have measure the above that religion

פון ה׳ און זי וויסט געמאכט; יד און בין איבערגעשטיגן אין
in ibergeshtigen bin un gemacht vist zi un Hashem fun
in progressing was and made desolate it and Hashem of

Shomayim should pose as maggidim [for Moshiach] and make a hachrazah *(proclamation)* to you of a “Besuras HaGeulah” other than that Besuras HaGeulah which we preached to you, let such a one be ARUR HAISH *(Cursed is the man)* and set under cherem *(ban of destruction)* and onesh Gehinnom *(damnation)*. 9 As we have previously said, and now again I say, if any one preaches a “Besuras HaGeulah” to you other than that which you received, let him be ARUR HAISH and be consigned to onesh Gehinnom. 10 Am I now seeking the ishshur *(approval)* of Bnei Adam? Or the haskama *(approval)* of Hashem? Or am I seeking to be a man-pleaser? If [and this is not the case] I were still pleasing Bnei Adam, I would not have been the eved of Moshiach.

11 For I mefarsem *(make known)* to you, Achim B'Moshiach, the Besuras HaGeulah having been preached by me, that it is not according to Bnei Adam; 12 For neither did I receive it from Bnei Adam nor was I taught it, but no, it was through a chazon *(revelation)* of Moshiach Yehoshua. 13 For you heard of my derech, my halakhah, my hitnahagut *(conduct)* in earlier times in Yahadut *(Judaism)*, how I was to an extraordinary degree bringing redifah *(persecution)* upon the Kehillah of Hashem and was making havoc of it, 14 And I was shtaig *(working my way up, advancing, progressing)* in Yahadut *(Judaism)* beyond

דעם יידישן דת העכער פון א סך מיינסגלייכן אין יארן
yorn in mainsglaichn sach a fun hecher das Yiddishn dem
years in my peers many a of higher religion Jewish the

צווישן מיין פאלק, זייענדיק א זייער גרויסער קנאי פאר דער
der far kanoi groiser zeier a zaiendik folk main tsvishen
the for zealot great very a being people my among

מסורה פון מיינע אבות. טו ווען אבער עס איז וואוילגעפעלן
voilgefelen iz es ober ven avot maine fun mesoire
well pleased is it however when fathers my of tradition

דעם , וועלכער האט מיך אפגעשיידט פון מיין מוטערס
muters main fun opgesheidt mich hot velcher dem
mothers my from separated me had who the One

לייב און דורך זיין חסד מיך גערופן, טז צו אנטפלעקן
antpleken tsu gerufen mich chesed zain durch un laib
reveal to called me grace His through and womb

זיין זון אין מיר, כדי איך זאל אים אנזאגן צווישן די
di tsvishen onzogen im zol ich kedei mir in zun zain
the among proclaim Him shall I so that me in Son His

אומות העולם : האב איך גלייך מיך נישט באראטן
baroten nisht mich glaich ich hob hooilem umes
consulted not me immediately I have of the world nations

מיט בשר ודם , יז און בין אפילו נישט ארויפגעגאנגען קיין
kein aroifgegangen nisht afile bin un v'dam basar mit
to go up not even did and and blood flesh with

ירושלים צו די , (וואס זענען געווען) שליחים פאר מיר, נאר
nor mir far shlichim geven zenen vos di tsu Yerushalayim
but me before Shlichim was are who the to Jerusalem

בין אוועק קיין אראביען, און האב מיך ווידער אומגעקערט קיין
kein umgekert vider mich hob un Arabien kein avek bin
to return again I did and Arabia to depart did

דמשק .
Damascus
Damascus

יח שפעטער, אין דריי יאר ארום, בין איך ארויפגעגאנגען קיין
kein aroifgegangen ich bin arum yor drai in shpeter
to go up I did about years three in later

ירושלים זיך צו באקענען מיט כיפא, און בין פארבלייבן
farblaiben bin un Kefa mit bakenen tsu zich Yerushalayim
stay did and Kefa with get acquainted to myself Jerusalem

ביי אים פיפצן טעג. יט און קיין אנדערן פון די שליחים האב איך נישט
nisht ich hob shlichim di fun andern kein un teg fuftsen im bai
not I did Shlichim the of other any and days fifteen him with

געזען, אחוץ יעקבן , דעם הארס ברודער. כ וואס אבער איך שרייב
shraib ich ober vos bruder Hars dem Yaakovn achuts gezen
write I however what brother L-rd's the James except see

צו אייך, אָט פאר ה׳ , אז איך זאג נישט קיין שקר. כא נאך דעם
dem noch sheker kein nisht zog ich az Hashem far ot aich tsu
that after lie any not say I that Hashem before here you to

בין איך אוועק אין די געגנטן פון סיריען און קיליקיען. כב און איך בין
bin ich un Cilicia un Sirya fun gegentn di in avek ich bin
was I and Cilicia and Syria of regions the in depart I did

אבער געווען אומבאקאנט פנים אל פנים צו די קהלות אין יהודה ,
Yehude in kehiles di tsu ponem el ponem umbakant geven ober
Yehudah in kehiles the to face to face unknown was however

many of my landsmen, being more abundantly machmir and a kannai *(zealot)* bekius for the minhagim, the Masorot haAvot, the kabbalah *(oral tradition)*, the Torah Sheb'al Peh, the Halakhah of my Avot. 15 But when Hashem was pleased, when it was the ratzon Hashem, Hashem being the One who separated me as kodesh KERA'ANI MIME'EI IMMI *(He called me from the womb of my mother)* and granted me the kri'ah *(calling)*, summoning me through the Chen v'Chesed of Hashem, 16 To reveal His Zun fun der Oybershter in me, that I might preach Him among the Goyim, immediately, then, I did not consult with basar vadahm *(flesh and blood)*, 17 Nor did I go up to Yerushalayim to those who were Moshiach's Shlichim before me, but I went away hitbodedut into Arabia and again I returned to Damascus.

18 Then, after shalosh shanim *(three years)*,I went up to Yerushalayim to get acquainted with Kefa, and I stayed with him chamishah asar yamim *(fifteen days)*. 19 But other of the Moshiach's Shlichim I did not see except Ya'akov achi Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu. 20 Now, what things I write to you, hinei, before Hashem I do not speak sheker. 21 Next I went into the regions of Syria and of Cilicia, 22 But I was unknown panim el panim by the

וועלכע זענען אינם משיח ; [כג] זיי האבן נאר בלויז געהערט: דער ,
der gehert bloiz nor hoben zei Moshiach inem zenen velche
the one heard only just have they Moshiach in the are which

וואס האט אונדז אמאל פארפאלגט, זאגט איצט אָן די אמונה, וועלכע
velche emune di on itst zogt farfolgt amol undz hot vos
which faith the on now speaks persecuted once us had who

ער האט פריער צעשטערט (ציטירן ניטציטירן); [כד] און האבן פארהעלעכט
farhelecht hoben un nitsitiren tsitiren tseshtert frier hot er
glorified have and unquote quote disrupted before has he

ה' צוליב מיר.
mir tsulib Hashem
me on account of Hashem

ב דאן, נאך פערצן יאר , בין איך ווידער ארויפגעגאנגען קיין
kein aroifgegangen vider ich bin yor fertsen noch dan
to go up again I did years fourteen after then

ירושלים מיט בר-נבאן , מיטנעמענדיק מיט מיר אויך טיטוסן.
Titusn oich mir mit mitnemendik Bar-Nabban mit Yerushalayim
Titus also me with taking Bar-Nabba with Jerusalem

[ב] איך בין אבער ארויפגעגאנגען לויט אן אנטפלעקונג; און האב
hob un antplekung an loit aroifgegangen ober bin ich
did and revelation a according to go up however did I

פארגעלייגט פאר זיי די גוטע בשורה, וואס איך רוף אויס צווישן די
di tsvishen ois ruf ich vos besoire gute di zei far fargeleigt
the among out call I which News Good the them before put

אומות העולם , און בפרט באזונדער פאר די חשובים ,
cheshuvim di far bazunder bifrat un hooilem umes
in high esteem the before separately especially and of the world nations

כדי איך זאל נישט לויפן אומזיסט, אדער האבן געלאפן. [ג] דאך אפילו
afile doch gelofen hoben oder umzist loifen nisht zol ich kedei
even yet run have or in vain run not shall I so that

טיטוסן, וועלכער איז געווען מיט מיר, הגם א גריך , האט מען נישט
nisht men hot Grich a hagam mir mit geven iz velcher Titusn
not they had Greek a although me with was is who Titus

געצוואונגען זיך צו לאזן מל זיין; [ד] אבער מחמת די
di machmas ober zain mal lozen tsu zich getsvungen
the because of however be circumcise let to self compelled

פאלשע ברידער, וואס האבן זיך אריינגעגנבעט, וועלכע זענען
zenen velche araingeganvet zich hoben vos brider falshe
are which stolen in themselves had who brothers false

אריינגעקומען אויסצושפיאנירן אונדזער פרייהייט, וואס מיר האבן אינם
inem hoben mir vos fraiheit undzer oistsushpyoniren araingekumen
in the have we which freedom our to spy out come in

משיח יהושע/ישוע , כדי זיי זאלן אונדז פארקנעכטן; [ה] צו
tsu farknechtn undz zolen zei kedei Yeshua/Yehoshua Moshiach
to enslave us shall they so that Yehoshua Moshiach

וועמען מיר האבן אפילו אויף קיין איין שעה נישט נאכגעגעבן מיט
mit nochgegeben nisht sho ein kein oif afile hoben mir vemen
with give in not hour one any on even did we whom

הכנעה ; כדי דער אמת פון דער גוטער בשורה זאל פארבלייבן ביי
bai farblaiben zol besoire guter der fun emes der kedei hachnoe
with remain shall News Good the of truth the so that subjection

אייך. [ו] אבער פון די , וואס האבן אויסגעזען פאר עפעס צו
tsu epes far oisgezenen hoben vos di fun ober aich
to something for seemed have who the from however you

Kehillot of Moshiach in Yehudah; [23] Only they were hearing that "the one once bringing redifah *(persecution)* upon us is now preaching the Emunah which once he was pillaging." [24] And they were glorifying Hashem in me.

2 Then, after arbah esrey shanim *(fourteen years)*, again I went up to Yerushalayim with Bar-Nabba, having taken with me also Titos. [2] Yet I went up according to a chazon *(revelation)*, and I laid before them the Besuras HaGeulah which I proclaim among the Goyim, but I did this privately to the men of repute, lest I should run, or should prove to have run, L'TOHU *(in vain)*. [3] But Titos, the one with me, a Yevani *(Greek)*, was not compelled to undergo bris milah. [4] But because of the achei sheker *(false brothers)* b'Moshiach, the ones secretly brought in, the ones who crept in to spy out our DEROR *(freedom)* which we have in Moshiach Yehoshua al menat *(in order that)* they might enslave us. [5] To these enslavers not for one hour did we yield in subjection, that HaEmes of the Besuras HaGeulah might continue and remain with you. [6] But from the men of repute whatever they once were matters nothing to me, ki ein masso panim im Hashem *(for there*

זיין—עס מאכט מיר גארנישט אויס, וואס זיי זענען אמאל געווען:
geven amol zenen zei vos ois gornisht mir macht es zain
were once are they what out nothing me makes it be

ה׳ איז נישט קיין נושא פנים פון א מענטשן—מיר האבן
hoben mir mentshn a fun ponem noisa kein nisht iz Hashem
have me man a of face partiality to the any not is Hashem

די חשובים גארנישט צוגעלייגט; ז נאר להיפך, ווען זיי
zei ven lehepech nor tsugeleigt gornisht cheshuvim di
they when on the contrary but added nothing in high esteem the

האבן געזען, אז מיר איז אנפארטרויט געווארן די גוטע בשורה צו די
di tsu besoire gute di gevoren onfartroit iz mir az gezen hoben
the to News Good the become entrusted are we that see did

ערלים, פונקט אזוי, ווי פעטרוסן צו די געמלטע — ח ווארום
vorem gemalte di tsu Petrosn vi azoi punkt areilim
because circumcised the to Peter as so exactly uncircumcised

דער, וועלכער האט קרעפטיק געווירקט אין פעטרוסן אין דער שליחות
shliches der in Petrosn in gevirkt kreftik hot velcher der
Shlichus the in Peter in worked powerfully has who the One

צו די געמלטע, האט אויך קרעפטיק געווירקט אין מיר צווישן די
di tsvishen mir in gevirkt kreftik oich hot gemalte di tsu
the among me in worked powerfully also has circumcised the to

אומות (העולם)— ט און דערקענענדיק דעם חסד, וואס איז
iz vos chesed dem derkenendik un hooilem umes
is which grace the recognizing and of the world nations

מיר געגעבן געווארן, האבן יעקב און כיפא און יוחנן, וואס זענען
zenen vos Yochanan un Kefa un Yaakov hoben gevoren gegeben mir
are who John and Kefa and James have become given me

פאררעכנט פאר זיילן, מיר געגעבן און בר-נבאן די רעכטע האנט
hant rechte di Bar-Nabban un gegeben mir zailn far farrechnt
hand right the Bar-Nabba and given me pillars for counted

פון חברותאשאפט, אז מיר זאלן (גיין) צו די אומות העולם,
hooilem umes di tsu gein zolen mir az chavruseshaft fun
of the world nations the to go should we that fellowship of

און זיי צו די געמלטע; י רק, אז מיר זאלן געדענקען די
di gedenken zolen mir az rak gemalte di tsu zei un
the remember should we that only circumcised the to they and

ארעמעלייט, וואס איך האב מיך אויך געפלייסט דאס זעלבע צו טאן.
ton tsu zelbe dos geflaist oich mich hob ich vos oremelait
do to same the eager also myself have I which poor people

יא ווען אבער כיפא איז געקומען קיין אנטיאכיען, האב איך
ich hob Antiyochen kein gekumen iz Kefa ober ven
I have Antioch to come is Kefa however when

מיך אים אקעגנגעשטעלט פנים אל פנים, ווייל ער איז געווען
geven iz er vail ponem el ponem akegengeshtelt im mich
was is he because face to face opposed him me

שולדיק. יב ווארום פריער, איידער עס זענען אנגעקומען אייניקע
einike ongekumen zenen es eider frier vorem shuldik
some came are there before previously because guilty

(לייט) פון יעקבן, האט ער געגעסן מיט די אומות (העולם);
hooilem umes di mit gegesen er hot Yaakovn fun lait
of the world nations the with eaten he has James from people

ווען אבער זיי זענען געקומען, האט ער זיך דערווייטערט און
un dervaitert zich er hot gekumen zenen zei ober ven
and withdrew self he has come are they however when

is no respect of persons with G-d, no partiality), for to me these men of repute added nothing. 7 But, on the contrary, having seen that I have been entrusted with the Besuras HaGeulah for those without the bris milah, just as Kefa was for those with the bris milah,
8 For the One having worked in Kefa for a Shlichus to those with the bris milah also worked in me for a Shlichus to the Goyim. 9 And realizing the Chen v'Chesed Hashem having been given to me, Ya'akov and Kefa and Yochanan, the men of repute, the ones seeming to be Ammudei HaKehillah *(Pillars of the Kehillah)*, extended to me and to Bar-Nabba the yad yeminam *(right hands)* as a sign of Achavah B'Moshiach *(Brotherhood in Moshiach)*, that we should be for those of the Goyim, but they for those of the bris milah, 10 Only that we should remember the Aniyim *(the Poor)*, the very thing which I was also eager to do.

11 But when Kefa came to Antioch, I stood against him to his face, because there was found in him a dvar ashmah *(a thing of guilt, condemnation)*.
12 For, before certain ones came from Ya'akov, Kefa was as a matter of course sitting at tish at betzi'at halechem *(breaking of bread)* at the Seudos Moshiach with the Goyim; but, when they came, Kefa drew back

אפגעשיידט (פון זיי), מורא האבנדיק פאר די געמלטע .
gemalte di far hobendik moire zei fun opgesheidt
circumcised the before having fear them from separate

יג און צוזאמען מיט אים האבן זיך אויך די איבריקע יידן
Yidn ibrike di oich zich hoben im mit tsuzamen un
Judaeans remaining the also self have him with together and

פארשטעלט , אזוי, אז אפילו בר-נבא איז פארפירט
farfirt iz Bar-Nabba afile az azoi farshtelt
misled is Bar-Nabba even that so hide under false appearance

געווארן פון זייער צביעות . יד נאר ווען איך האב געזען, אז זיי
zei az gezen hob ich ven nor tsvies zeier fun gevoren
they that seen have I when but hypocrisy their by become

גייען נישט ריכטיק לויט דעם אמת פון דער בשורה טובה,
toive besoire der fun emes dem loit richtik nisht geien
Good News the of truth the according to rightly not go

האב איך געזאגט צו כיפאן פאר אלעמען: אויב דו , זייענדיק
zaiendik du oib alemen far Kefan tsu gezogt ich hob
being you if everyone before Kefa to said I have

א ייד, לעבסט גויש און נישט יידיש , וואס צווינגסטו די
di tsvingstu vos Yiddish nisht un Goyish lebst Yid a
the compel why as a Jew not and as a non-Jew live Jew a

אומות (העולם) זיך אויפצופירן ווי יידן? טו מיר זענען
zenen mir Yidn vi oiftsufiren zich hooilem umes
are we Jews like to behave themselves of the world nations

בטבע יידן , און נישט קיין חוטאים פון די אומות
umes di fun choytim kein nisht un Yidn beteve
nations the of sinners any not and Jewish people by nature

(העולם), טז און ווייל מיר ווייסן, אז קיין מענטש ווערט
vert mentsh kein az veisen mir vail un hooilem
becomes man any that know we because and of the world

נישט גערעכטפערטיקט דורך מעשים פון דער תורה, נאר דורך
durch nor toire der fun maisim durch gerechtfertikt nisht
through but Torah the of deeds through justified not

דער אמונה פונם משיח יהושע/ישוע , האבן מיר אויך געגלויבט
gegloibt oich mir hoben Yeshua/Yehoshua Moshiach funem emune der
believed also we have Yehoshua Moshiach of the faith the

אין דעם משיח יהושע/ישוע , כדי מיר זאלן גערעכטפערטיקט
gerechtfertikt zolen mir kedei Yeshua/Yehoshua Moshiach dem in
justified should we so that Yehoshua Moshiach the in

ווערן דורך אמונה אינם משיח , און נישט דורך מעשים פון
fun maisim durch nisht un Moshiach inem emune durch veren
of deeds through not and Moshiach in the faith through be

דער תורה; ווייל דורך מעשים פון דער תורה וועט קיין בשר נישט
nisht basar kein vet toire der fun maisim durch vail toire der
not flesh any will Torah the of deeds through because Torah the

גערעכטפערטיקט ווערן. יז אויב אבער , זוכנדיק גערעכטפערטיקט
gerechtfertikt zuchendik ober oib veren gerechtfertikt
justified seeking however if be justified

צו ווערן אינם משיח , מיר אליין ווערן אויך געפונען ווי חוטאים,
choytim vi gefunen oich veren alein mir Moshiach inem veren tsu
sinners as found also be ourselves we Moshiach in the be to

איז דען משיח א משרת פון זינד? חס ושלום ! יח ווארום
vorem vesholem chas zind fun meshores a Moshiach den iz
because and peace mercy sin of an aid a Moshiach then is

and was separating himself, fearing the ones of the bris milah. 13 And the rest of the Yehudim who were ma'aminim b'Moshiach joined with Kefa in this dissembling, so that even Bar-Nabba was carried away with their tzevi'ut *(hypocrisy)*.
14 But when I saw that their halichah, their hitnahagut *(conduct)* was not the Derech HaYashar *(Straight Way)* with respect to HaEmes of HaBesuras HaGeulah, I said to Kefa before all, “If you, being a Yehudi, have a hitnahagut that is according to the Derech Goyim and not the Derech Yehudim, how do you compel the Goyim to live as the Yehudim?”
15 We ourselves are Yehudim by birth and not Goyishe chote'im *(sinners)*. 16 Yet we have da'as that a man cannot be YITZDAK IM HASHEM *(be justified with G-d)* by [depending on] the ma'asim of Gezetz *(Law)*, but through emunah in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua. And we have come to have bitachon in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, that we can be YITZDAK IM HASHEM *(be justified with G-d)* by emunah in Moshiach and not by ma'asim, because by taryag mitzvot KOL CHAI LO YITZDAK *(all living shall not be justified)*. 17 Now, if, by seeking to be YITZDAK IM HASHEM in Moshiach, we ourselves were found also to be chote'im *(sinners)*, then in that case is Moshiach a kohen for iniquity, a minister

אויב איך בוי ווידער אויף דאס, וואס איך האב צעשטערט, ווייז
vaiz tseshtert hob ich vos dos oif vider boi ich oib
show demolished have I which that on again build I if

איך מיך ארויס פאר א פושע. [19] ווארום איך בין געשטארבן צו
tsu geshtorben bin ich vorem pesha a far arois mich ich
to died am I because law breaker a for out me I

דער געזעץ דורך דער תורה, כדי איך זאל לעבן פאר ה׳.
Hashem far leben zol ich kedei toire der durch gezets der
Hashem for live shall I so that Torah the through law the

[20] מיט משיחן בין איך אויפגעהאנגען אויף דער בוים געווארן, און
un gevoren boim der oif oifgehongen ich bin Moshiachn mit
and become tree the on hung up I am Moshiach with

לעב שוין נישט מער, נאר משיח לעבט אין מיר; און וואס איך
ich vos un mir in lebt Moshiach nor mer nisht shoin leb
I what and me in lives Moshiach but more not already live

לעב איצט אינם פלייש, לעב איך אין אמונה פון דעם זון פון דער
der fun zun dem fun emune in ich leb fleish inem itst leb
the of Son the of faith in I live flesh in the now live

אויבערשטער, וועלכער האט מיך ליב געהאט און זיך געגעבן פאר
far gegeben zich un gehat lib mich hot velcher Oibershter
for given Himself and had love me has who Most High

מיינעטוועגן. [21] איך בין נישט מבטל דעם חסד פון ה׳ ; ווארום
vorem Hashem fun chesed dem mevatl nisht bin ich mainetvegen
because Hashem of grace the disdain not am I my sake

אויב גערעכטפערטיקונג (איז) דורך דער געזעץ, דאן איז משיח
Moshiach iz dan gezets der durch iz gerechtfertikung oib
Moshiach is then law the through is justification if

געשטארבן אומזיסט.
umzist geshtorben
in vain died

ג אומפארשטאנדיקע גאלאטער! ווער האט אייך פארכישופט,
farchishuft aich hot ver Galatians umfarstandike
bewitched you has who Galatians without understanding

אייך, פאר וועמעס אויגן יהושע/ישוע המשיח איז פריער
frier iz HaMoshiach Yeshua/Yehoshua oigen vemes far aich
before is the Moshiach Yehoshua eyes whose before you

געמאָלט געווארן אלס אויפגעהאנגען אויף דער בוים? [2] בלויז דאס דאזיקע
dozike dos bloiz boim der oif oifgehongen als gevoren gemolt
these the only tree the on hung up as become painted

וויל איך לערנען פון אייך: צי דורך ווערט פון מעשים פון תרי״ג זכות
zchus 613 fun maisim fun vert durch tsi aich fun lernen ich vil
merit 613 of deeds of merit through you from learn I want

האט איר באקומען דעם רוח (הקודש), אדער דורך דער גלויבן
gloiben der durch oder Hakoidesh ruach dem bakumen ir hot
believing the through or the Holy Spirit the receive you did

(אמונה) וואס טוט קומען פון הערן? [3] אזוי אומפארשטענדיק
umfarstendik azoi heren fun kumen tut vos emune
foolish in this way hearing from come does which faith

זענט איר? אנהויבנדיק מיט דעם גייסט, לאזט איר איצט אויס מיט דעם
dem mit ois itst ir lozt Gaist dem mit onhoibendik ir zent
the with off now you leave Spirit the with beginning you are

פלייש? [4] אזויפיל האט איר געליטן אומזיסט? אויב עס איז ווירקלעך
virklech iz es oib umzist gelitn ir hot azoifil fleish
really is it if in vain suffered you have so much flesh

serving sin? Chas v'Shalom *(G-d forbid)*! [18] For if what I destroyed, these things I again rebuild, I display myself to be a poshei'a *(transgressor)*. [19] For I, through the Torah, died in relation to the gezetz, so that I might live to Hashem. With Moshiach I have been talui al haetz *(hanging on the tree)*. [20] But it is no longer Anochi *(I)* who lives, but Moshiach who lives in me, and the Chayyim I now live in the basar, I live by emunah, emunah in the Zun fun der Oybershter, the one having ahavah *(agape)* for me and having given himself over, on my behalf. [21] I do not set aside the Chen v'Chesed Hashem; for if the MAH *(how)* an ENOSH *(man)* is to be YITZDAK IM HASHEM is found through Gezetz chumra, then Moshiach died for nothing and L'TOHU *(in vain)*.

3 O senseless Galatians, who bewitched you? It was before your eyes that Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua was publicly shown forth as having been TALUI AL HAETZ *(hanging on the tree)*. [2] This one thing only I want to learn from you: did you receive the Ruach HaKodesh by means of ma'asim of Gezetz *(works of Law)* or by means of the hearing of emunah? [3] You lack seichel; having begun in the Ruach HaKodesh, will you now be perfected in the basar? [4] Did you suffer so many things

אומזיסט. [ה] און ער, וועלכער גיט אייך דעם גייסט און טוט אויף
umzist un er velcher git aich dem Gaist un tut oif
in vain and He who gives you the Spirit and does on

צווישן אייך גבורות, (צי טוט ער עס דען) דורך ווערט פון
tsvishen aich gvuros tsi tut er es den durch vert fun
among you works of power does He it then through merit of

תרי"ג זכות, אדער דער גלויבן (אמונה) וואס טוט קומען פון
613 zchus oder der gloiben emune vos tut kumen fun
613 mitzahs merit or the believing faith which does come from

הערן? [ו] פונקט אזוי ווי אברהם האט געגלויבט ה', און עס איז
heren punkt azoi vi Avraham hot gegloibt Hashem un es iz
hearing exactly so as Abraham did believe Hashem and it is

אים צוגערעכנט געווארן פאר גערעכטיקייט. (בראשית טו, ו.) [ז] דעריבער
im tsugerechnt gevoren far gerechtikeit Bereshis tu u deriber
him imputed become for righteousness Genesis 15 6 therefore

זאלט איר וויסן זיין, אז די, וועלכע זענען פון אמונה, זענען בני
zolt ir visen zain az di velche zenen fun emune zenen bnei
shall you know be that the who are of faith are sons of

אברהם. [ח] און ווייל דער פסוק האט פאראויסגעזען, אז ה' וועט
Avraham un vail der pasuk hot foroisgezen az Hashem vet
Abraham and because the verse had foreseen that Hashem will

גערעכטפערטיקן די אומות (העולם) דורך אמונה, האט ער
gerechtfertikn di umes hooilem durch emune hot er
justify the nations of the world through faith did He

פאראויס אנגעזאגט די בשורה צו אברהמען:
forois ongezogt di besoire tsu Avrahamen
beforehand announce the news to Abraham

אין דיר וועלן געבענטשט ווערן אלע פעלקער.
in dir velen gebentsht veren ale felker
in you will blessed become all nations

(בראשית יח, יח; יב, ג.)
Bereshis ich ich ib g
Genesis 18 18 12 3

[ט] אזוי ארום ווערן די, וואס זענען פון אמונה, געבענטשט צוזאמען מיט
azoi arum veren di vos zenen fun emune gebentsht tsuzamen mit
so around are the who are of faith blessed together with

אברהמען דעם מאמין. [י] ווארום אלע, וואס זענען פארלאזן זיך
Avrahamen dem maimen vorem ale vos zenen farlozen zich
Abraham the believer because all who are relying on themselves

אויף די מעשים פון דער (מחמיר חומרא) געזעץ (אויף די ווערט פון
oif di maisim fun der machmer chumre gezets oif di vert fun
on the deeds of the stickler legalism law on the merit of

תרי"ג זכות), זענען אונטער א קללה; ווייל עס שטייט געשריבן:
613 zchus zenen unter a klole vail es shteit geshriben
613 mitzahs merit are under a curse because it stands written

פארשאלטן איז יעדער איינער, וועלכער פארבלייבט נישט אין
farsholten iz yeder einer velcher farblaibt nisht in
cursed is every one who abides not in

אלעם, וואס עס שטייט געשריבן אין דער ספר תורה, עס
alem vos es shteit geshriben in der seifer toire es
all which it stands written in the book of the Torah it

צו טאן. (דברים כז, כו.)
tsu ton Devarim chz chu
to do Deuteronomy 27 26

lashav *(in vain)*? — if it really was lashav. [5] So then, Hashem who is supplying to you the Ruach HaKodesh and producing nifla'ot *(miracles)* among you, by what means does He do it, by ma'asim of Gezetz or by the hearing of emunah? [6] — Just as Avraham Avinu HE'EMIN B'HASHEM V'YACHSHEVEHA LO TZEDAKAH *(believed Hashem and it [his faith] was accounted to him for righteousness)*. [7] Know then, that the Bnei HaEmunah, these ones are the Bnei Avraham Avinu! [8] And the Kitvei HaKodesh, having foreseen that Hashem would yatzdik *(justify)* the Goyim by emunah, preached the Besuras HaGeulah beforehand to Avraham Avinu, saying, V'NIVRECHU VO KOL GOYEI HA'ARETZ *(All the peoples of the earth will be blessed in you)*. [9] For this reason, the ones of emunah receive the bracha *(blessing)* with Avraham Avinu hama'amin *(the believer)*. [10] For as many as are seeking "YITZDAK IM HASHEM" by ma'asim of Gezetz are under a kelalah *(curse)*; for it has been written, ARUR ASHER LO YAKIM ES DIVREI HATORAH HAZOT LA'ASOT OTAM *(Cursed is everyone who does not uphold, abide by all the words of this Torah to do them)*.

יא נאר אז דורך דער (מחמיר חומרא) געזעץ ווערט קיינער נישט
nisht keiner vert gezets chumre machmer der durch az nor
not anyone becomes law legalism stickler the through that but

גערעכטפערטיקט פאר ה' איז באשיימפערלעך קלאר; ווייל ;
vail klor bashaimperlech iz Hashem far gerechtfertikt
because clear plainly is Hashem before justified

דער צדיק וועט דורך אמונה לעבן. (חבקוק ב, ד.)
d b Chabakuk leben emune durch vet tsadik der
4 2 Habakuk live faith through will righteous the

יב די (מחמיר חומרא) געזעץ אבער איז נישט פון אמונה; נאר:
nor emune fun nisht iz ober gezets chumre machmer di
but faith of not is however law legalism stickler the

ווער עס טוט זיי , דער וועט דורך זיי לעבן. (ויקרא יח, ה.)
h ich Vayikra leben zei durch vet der zei tut es ver
5 18 Leviticus live them through will that them does it who

יג משיח האט אונדז אויסגעלייזט פון דער קללה פון דער תורה,
toire der fun klole der fun oisgeleizt undz hot Moshiach
Torah the of curse the from redeemed us has Moshiach

ווערנדיק א קללה פאר אונדזערטוועגן; ווייל עס שטייט געשריבן;
geshriben shteit es vail undzertvegen far klole a verendik
written stands it because our sakes for curse a becoming

פארשאלטן איז יעדער איינער, וועלכער הענגט אויף א בוים;
boim a oif hengt velcher einer yeder iz farsholten
tree a on hangs who one every is cursed

(דברים כא, כג.)
chg cha Devarim
23 21 Deuteronomy

יד כדי די ברכה פון אברהמען זאל קומען צו די פעלקער אין
in felker di tsu kumen zol Avrahamen fun broche di kedei
in nations the to come shall Abraham of blessing the so that

יהושע/ישוע המשיחן ; כדי מיר זאלן באקומען די הבטחה
havtachah di bakumen zolen mir kedei HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua
promise the receive shall we so that the Moshiach Yehoshua

פון דעם גייסט דורך דער אמונה.
emune der durch Gaist dem fun
faith the through Spirit the of

טו ברידער, איך רעד (פשוט) ווי א מענטש: אפילו א מענטשנס
mentshns a afile mentsh a vi poshet red ich brider
man's a even man a as plainly speak I brothers

באשטעטיקטע צוואה איז קיינער נישט מבטל אדער זעצט (עפעס (
epes zetst oder mevatl nisht keiner iz tsavoe bashtetikte
something places or annul not anyone is will ratified

צו (דערצו). טז און צו אברהמען זענען געזאגט געווארן די
di gevoren gezogt zenen Avrahamen tsu un dertsu tsu
the become said are Abraham to and in addition to

הבטחות און צו זיין זאמען. ער זאגט נישט: און צו זאמענס, ווי וועגן
vegen vi zomens tsu un nisht zogt er zomen zain tsu un havtoches
about as seeds to and not says he Seed his to and promises

א סך ; נאר ווי אויף א יחיד : און צו דיין זאמען (בראשית כב,
chb Bereshis zomen dain tsu un yochid a oif vi nor sach a
22 Genesis Seed your to and unique one a to as but many a

יח.), וועלכער איז דער משיח . יז איך זאג אבער דאס דאזיקע: א
a dozike dos ober zog ich Moshiach der iz velcher ich
a these the however say I Moshiach the is who 18

11 Now it is clear that not one person is YITZDAK IM HASHEM *(justified with G-d)* by Gezetz, because V'TZADDIK BE'EMUNATO YICHEYEH *(the righteous by his faith will live)*.
12 But the Gezetz is not of emunah, but the man YA'ASEH OTAM VACHAI *(who does these things will live [by them])*. 13 Moshiach redeemed us from the kelalah *(curse)* of the Torah, having become a kelalah *(curse)* on behalf of us, because it has been written, KILELAT HASHEM is on NIVLATO TALUI AL HAETZ *(Curse of G-d is on the NEVELAH (body, corpse) being hanged on the tree)*, 14 In order that to the Goyim the Bracha of Avraham Avinu might come by Moshiach Yehoshua, that the havtachah *(promise)* of the Ruach haKodesh we might receive through emunah.

15 Achim B'Moshiach, I speak according to human dimyon *(analogy)*. Even a brit *(covenant)* having been confirmed by Bnei Adam no one sets aside or adds to it.
16 Now to Avraham Avinu were spoken the havtachot *(promises)* and to his ZERA *(seed)*. He does not say V'LIZERAECHAH *(and to your seeds)*, as concerning many, but as concerning one, “and to the ZERA of you,” and that ZERA is Moshiach. 17 And this I say: a brit *(covenant)*, which

בונד (ברית), פריער באשטעטיקט פון ה׳ , קען די תורה,
bund bris frier bashtetikt fun Hashem ken di toire
bond covenant previously confirmed by Hashem can the Torah

וועלכע איז געקומען פיר הונדערט און דרייסיק יאר שפעטער, נישט
velche iz gekumen fir hundert un draisik yor shpeter nisht
which is come four hundred and thirty years later not

אפשאפן, אז די הבטחה זאל בטל ווערן . יח וואָרום
opshafen az di havtachah zol botl veren vorem
set aside that the promise shall null and void become because

אויב די ירושה איז דורך דער געזעץ, איז זי מער נישט דורך
oib di yerushe iz durch der gezets iz zi mer nisht durch
if the inheritance is through the law is it more not through

דער הבטחה ; ה׳ אבער האט זי אברהמען געשענקט דורך
der havtachah Hashem ober hot zi Avrahamen geshenkt durch
the promise Hashem however has it Abraham given through

א הבטחה . יט וואס זשע איז די געזעץ? זי איז צוגעלייגט געוואָרן
a havtachah vos zhe iz di gezets zi iz tsugeleigt gevoren
a promise what then is the law it is added become

צוליב די זינד, ביז דער זאמען וועט קומען, אויף וועמען
tsulib di zind biz der zomen vet kumen oif vemen
on account of the sin until the Seed will come upon whom

די הבטחה באציט זיך ; זי (די געזעץ) איז פאראָרדנט געוואָרן
di havtachah batsit zich zi di gezets iz farordent gevoren
the promise itself related it the law is decreed become

דורך מלאכים אין דער האנט פון א פארמיטלער. כ דער פארמיטלער
durch malochim in der hant fun a farmitler der farmitler
through angels in the hand of a mediator the mediator

אבער איז נישט פון איינעם; ה׳ אבער איז איינער. כא צי איז
ober iz nisht fun einem Hashem ober iz einer tsi iz
however is not of one Hashem however is one is

דען דעריבער די געזעץ קעגן די הבטחות פון ה׳ ? חס
den deriber di gezets kegen di havtoches fun Hashem chas
then therefore the law against the promises of Hashem mercy

ושלום ! וואָרום וואלט א געזעץ געגעבן געוואָרן, וועלכע וואלט געווען
vesholem vorem volt a gezets gegeben gevoren velche volt geven
and peace because would a law given become which would was

בכוח לעבעדיק צו מאכן , וואלט באמת די גערעכטיקייט געווען פון
bekoiech lebedik tsu machen volt beemes di gerechtikeit geven fun
able alive to make would in truth the righteousness be of

געזעץ. כב דער פסוק האט אבער אלעמען איינגעשלאסן אונטער
gezets der pasuk hot ober alemen aingeshlosen unter
law the verse has however everyone (to) locked together under

דער זינד, כדי די הבטחה דורך אמונה אין יהושע/ישוע
der zind kedei di havtachah durch emune in Yeshua/Yehoshua
the sin so that the promise through faith in Yehoshua

המשיחן זאל געגעבן ווערן צו די , וועלכע גלויבן . (תהלים יד,
HaMoshiachn zol gegeben veren tsu di velche gloiben Tehilim id
the Moshiach shall given be to the who believe Psalms 14

א-ג.)
a-g
1-3

כג פריער אבער , איידער די אמונה איז געקומען, זענען מיר
frier ober eider di emune iz gekumen zenen mir
previously however before the faith is come are we

was previously confirmed by Hashem, cannot be annulled so as to abolish the havtachah *(promise)* by the Mattan Torah — which was given arba me'ot usheloshim shanah *(four hundred and thirty years)* later. [18] For if the nachalah *(inheritance)* is based on Gezetz, it is no longer based on havtachah *(promise)*; but Hashem has given the nachalah to Avraham Avinu by havtachah *(promise)*.
[19] Why then the Mattan Torah *(Giving of the Torah)*? The Torah was added because of peysha'im, until the ZERA *(Moshiach)* should come to whom the havtachah had been made. Now the Torah was administered through malachim by the hand of a metavech. [20] Now the metavech is not for only one, but Elohim hu echad. [21] Is the Torah, mimeila *(consequently, as a result)*, against the havtachot *(promises)* of Hashem? Chas v'Shalom *(G-d forbid)*! For if Gezetz had been given that had the ko'ach *(power)* to affect hitkhadshut *(regeneration)*, then to be YITZDAK IM HASHEM *(justified with G-d)* would indeed have been based on ma'asim of Gezetz. [22] But the Kitvei HaKodesh consigned all things under HaChet *(Sin)*, that the havtachah *(promise)* might be given by emunah in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua to the ma'aminim.

[23] But before Emunah came, we were being

געווען אונטער דער וואך פון דער געזעץ, איינגעשלאסן פאר דער
der far aingeshlosen gezets der fun vach der unter geven
the for locked together law the of watch the under was

אמונה, וואס האט געזאלט אנטפלעקט ווערן. כד אזוי ארום איז די
di iz arum azoi veren antplekt gezolt hot vos emune
the is around so be revealed about to has which faith

געזעץ געווארן אונדזער דערציער פאר דעם משיח , כדי מיר זאלן
zolen mir kedei Moshiach dem far dertsier undzer gevoren gezets
should we so that Moshiach the for educator our become law

גערעכטפערטיקט ווערן דורך אמונה. כה און אז די אמונה איז
iz emune di az un emune durch veren gerechtfertikt
is faith the as and faith through become justified

שוין געקומען, זענען מיר מער נישט אונטער א דערציער. כו ווארום
vorem dertsier a unter nisht mer mir zenen gekumen shoin
because educator a under not more we are come already

אלע זענט איר ה'ס קינדער דורך אמונה אין יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua in emune durch kinder Hashems ir zent ale
Yehoshua in faith through children Hashem's you are all

המשיחן . כז ווארום איר אלע, וועלכע זענען געטובלט געווארן אין
in gevoren getoivelt zenen velche ale ir vorem HaMoshiachn
in become immersed are who all you because the Moshiach

דער מקווה צום משיח , האבן זיך אנגעטאן משיחן .
Moshiachn ongeton zich hoben Moshiach tsum mikveh der
Moshiach dressed in yourselves have Moshiach to the mikveh the

כח עס גיבט מער נישט ייד נישט גריך , עס גיבט מער נישט
nisht mer gibt es Grich nisht Yid nisht mer gibt es
not more there is there Greek nor Jew not more there is there

קנעכט נישט פרייער (מענטש), עס גיבט מער נישט זכר און
un zachar nisht mer gibt es mentsh fraier nisht knecht
and male not more there is there man free nor slave

נקבה ; ווארום אלע זענט איר איינס אינם משיח יהושע/ישוע .
Yeshua/Yehoshua Moshiach inem eins ir zent ale vorem nekeyve
Yehoshua Moshiach in the one you are all because female

כט און אויב איר געהערט צום משיח , זענט איר ווירקלעך אברהמס
Avrahams virklech ir zent Moshiach tsum gehert ir oib un
Abraham's indeed you are Moshiach to the belong you if and

זאמען— יורשים לויט דער הבטחה .
havtachah der loit yoreshim zomen
promise the according to heirs seed

ד איך זאג אבער , אז כל זמן דער יורש איז א קינד,
kind a iz yoiresh der zman kol az ober zog ich
child a is heir the as long as all that however say I

אונטערשיידט ער זיך מיט גארנישט פון א קנעכט, הגם ער
er hagam knecht a fun gornisht mit zich er untersheidt
he although slave a from nothing in himself he is different

איז האר פון אלעם; ב נאר איז אונטער אפוטרופסים און פארוואלטערס,
farvalters un apetropsim unter iz nor alem fun har iz
managers and guardians under is but all of master is

ביז צו דער צייט פארויסגעזעצט פון דעם פאטער. ג פונקט אזוי אויך
oich azoi punkt foter dem fun foroisgezetst tsait der tsu biz
also so exactly father the from set beforehand time the to until

מיר, בשעת מיר זענען געווען קינדער , זענען מיר געווען אין קנעכטשאפט
knechtshaft in geven mir zenen kinder geven zenen mir beshas mir
slavery in was we are children was are we while we

held in custody, being confined and guarded for the about-to-be-revealed Emunah. [24] This is the result: the Gezetz functioned as our omenet *(governess)* unto Moshiach, that by emunah we might be YITZDAK IM HASHEM. [25] But Emunah having come, we are no longer under an omenet *(governess)*. [26] For through emunah in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, you are all yeladim of Elohim. [27] For as many as have had a tevilah into Moshiach have clothed yourselves with Moshiach. [28] There is not Yehudi nor Yevani *(Greek)*, there is not eved *(servant)* nor Ben Chorin *(freedman)*, there is not zachar *(male)* nor nekevah *(female)*, for you are all echad in Moshiach Yehoshua. [29] And, if you belong to Moshiach, then you are of the ZERA of Avraham Avinu, you are yoreshim *(heirs)* according to the havtachah *(promise)*.

4 Now I say this: for however much time as the yoresh *(heir)* has not attained his majority *(the state or time of being of full legal age, or his religious majority, his Bar Mitzvah)*, he differs nothing from an eved, though being Ba'al Bayit of all the nachalah *(inheritance)*. [2] And he is under shomrim *(guardians)* and omnot *(governesses)* until the time previously appointed

אונטער די עלעמענטארע כללים פון דער וועלט; ד ווען אבער עס
es ober ven velt der fun klolim elementare di unter
it however when world the of rudiments elemental the under

איז געקומען די דערפילונג פון דער צייט, האט ה' ארויסגעשיקט
aroisgeshikt Hashem hot tsait der fun derfilung di gekumen iz
sent out Hashem has time the of fulfilment the come is

זיין זון , געבוירן פון א פרוי , געבוירן אונטער דער געזעץ, ה כדי
kedei gezets der unter geboirn froi a fun geboirn zun zain
so as law the under born woman a of born Son his

אויסצולייזן די , וואס זענען אונטער דער געזעץ, כדי מיר זאלן
zolen mir kedei gezets der unter zenen vos di oistsuleizen
should we so that law the under are who those to redeem

באקומען דאס אדאפטירונג, ו און ווייל איר זענט קינדער, האט
hot kinder zent ir vail un adoptirung dos bakumen
has children are you because and adoption the receive

ה' ארויסגעשיקט דעם גייסט פון זיין זון אין אונדזערע הערצער
hertser undzere in zun zain fun Gaist dem aroisgeshikt Hashem
hearts our in Son His of Spirit the sent out Hashem

אריין, וואס רופט: אבא, טאטע פאטער! ז דערפאר ביסטו מער נישט
nisht mer bistu derfar foter Tate Abba ruft vos arain
not more you are therefore Father Tate Abba calls who into

קיין קנעכט, נאר א זון ; און אויב א זון , (דאן) אויך א יורש דורך
durch yoiresh a oich dan zun a oib un zun a nor knecht kein
through heir an also then son a if and son a but slave any

ה' .
Hashem
Hashem

ח נאר דעמאלט, ווען איר האט נישט געקענט ה' , האט איר
ir hot Hashem gekent nisht hot ir ven demolt nor
you did Hashem known not had you when then but

געדינט צו די , וואס מן הטבע זענען נישט קיין ג-טער; ט איצט
itst g-ter kein nisht zenen hateve min vos di tsu gedint
now g-ds any not are nature from who those to serve

אבער , קענענדיק ה' , יא נאך מער, דערקענט פון
fun derkent mer noch yo Hashem kenendik ober
by being known more rather indeed Hashem knowing however

ה' , וויאזוי קערט איר זיך עפעס ווידער אום צו די
di tsu um vider epes zich ir kert viazoi Hashem
the to over again apparently yourselves you turn how Hashem

שוואכע און ארעמע אנהויב יסודות , צו וועלכע איר ווילט ווידער,
vider vilt ir velche tsu yesoides onhoib oreme un shvache
again want you which to foundations beginning beggarly and weak

אויפסניי זיין אין קנעכטשאפט? י טעג היט איר אפ און חדשים
chadoshim un op ir hit teg knechtshaft in zain oifs'nay
months and up you observe days slavery in to be anew

און זמנים און יארן . יא איך האב מורא פאר אייך, טאמער האב איך
ich hob tomer aich far moire hob ich yorn un zmanem un
I have lest you for fear have I years and seasons and

געפראצעוועט צווישן אייך אומזיסט.
umzist aich tsvishen gepratsevet
in vain you among labored

יב איך בעט אייך, ברידער, זייט ווי איך בין, ווייל איך בין אויך ווי
vi oich bin ich vail bin ich vi zeit brider aich bet ich
as also am I because am I as be brothers you beg I

by the Ba'al Bayit. 3 So also we, when we were immature, had been enslaved under the yesodot *(rudiments)* of the Olam Hazeh. 4 But when the fullness of time had come, Hashem sent forth his Zun fun der Oybershter, born of an isha, born under Gezetz *(Law)*, 5 That Moshiach might bring the Geulah *(Redemption)* to the ones under Gezetz *(Law)*, that we might receive the Ma'amad HaBanim *(the standing as sons)*, the bechirah adoption. 6 And because you are banim, Hashem sent forth the Ruach of His Zun fun der Oybershter into your levavot, crying “Abba, Avinu!” 7 So you are no longer an eved but a ben; and if a ben, also a yoresh through Hashem.

8 But, formerly, when you did not have da'as *(knowledge)* of Hashem, you were avadim serving that which is by nature not HaEl Ha'Amiti *(the true G-d)*. 9 But, now, having known Hashem, or rather having been known by Hashem, how is it that you are returning to the weak and beggarly yesodot *(rudiments)* of the Olam Hazeh to which again you want to renew your service as avadim? 10 You observe yamim *(days)* and chodashim *(months, new moons)* and mo'adim *(fixed times, festivals)* and shanim. 11 I fear for you, lest somehow efsher *(perhaps)* I have labored for you lashav *(in vain)*.

12 Become as I am, because I also became as you are,

איר זענט. איר האט מיך גארנישט באעוולט; יג נאר איר ווייסט, אז
az veist ir nor baavlt gornisht mich hot ir zent ir
that know you but wronged nothing me have you are you

צוליב א שלאפקייט אינם לייב האב איך אייך דאס ערשטע
ershte dos aich ich hob laib inem shlafkeit a tsulib
first the you I have body in the weakness a on account of

מאל אנגעזאגט די גוטע בשורה; יד און אייער נסיון אין מיין לייב
laib main in nisoyen eier un besoire gute di ongezogt mol
body my in trial your and News good the announced time

האט איר נישט מבזה געווען און נישט פארווארפן, נאר
nor farvorfen nisht un geven mevaze nisht ir hot
but spurned not and was held in contempt not you had

ווי א מלאך פון ה׳ האט איר מיך אויפגענומען, ווי דעם
dem vi oifgenumen mich ir hot Hashem fun malech a vi
the as welcome me you did Hashem of messenger a as

משיח יהושע/ישוע . טו און וואו איז (אהינגעקומען) אייער
eier ahingekumen iz vu un Yeshua/Yehoshua Moshiach
your what became of is where and Yehoshua Moshiach

געבענטשטקייט? ווארום איך זאג אייך עדות , אז אויב עס וואלט נאר
nor volt es oib az eides aich zog ich vorem gebentshtkeit
but would it if that witness you speak I because blessedness

מעגלעך געווען, וואלט איר זיך ארויסגענומען די אויגן און מיר
mir un oigen di aroisgenumen zich ir volt geven meglech
me and eyes the take out yourselves you would was possible

געגעבן. טז בין איך דערפאר געווארן אייער שונא , ווייל איך האב
hob ich vail soine eier gevoren derfar ich bin gegeben
have I because enemy your become therefore I am give

אייך געזאגט דעם אמת? יז זיי זענען אייפערדיק וועגן אייך, נישט צום
tsum nisht aich vegen eiferdik zenen zei emes dem gezogt aich
to the not you about zealous are they truth the told you

גוטן; זיי ווילן נאר אייך אויסשליסן , כדי איר זאלט זיין אייפערדיק
eiferdik zain zolt ir kedei oisshlisen aich nor vilen zei gutn
zealous be shall you so that to disconnect you but want they good

וועגן זיי . יח עס איז אבער א גוטע זאך תמיד צו אייפערן צום
tsum eifern tsu tomed zach gute a ober iz es zei vegen
for be zealous to always thing good a however is it them about

גוטן, און נישט נאר בשעת מיין אנוועזנהייט ביי אייך. יט קינדער
kinder aich bai onvezenheit main beshas nor nisht un gutn
children you with presence my while only not and good

מיינע, פאר וועמען איך לייד ווידער געבורטסווייען, ביז משיח וועט
vet Moshiach biz geburtsveien vider laid ich vemen far maine
will Moshiach until birth pangs again suffer I whom for my

נישט געווינען אין אייך געשטאלט, כ איך וואלט איצט געוואלט זיין ביי
bai zain gevolt itst volt ich geshtalt aich in gevinen nisht
with be want now would I form you in gain not

אייך, און ענדערן מיין קול ; ווייל איך בין אין ספק וועגן אייך.
aich vegen sofek in bin ich vail kol main enderen un aich
you about doubt in am I because voice my change and you

כא זאגט מיר, איר, וועלכע ווילן זיין אונטער דער (מחמיר חומרא)
chumre machmer der unter zain vilen velche ir mir zogt
legalism stickler the under be want who you me tell

געזעץ, צי הערט איר נישט (וואס) די געזעץ (זאגט)? כב ווארום עס
es vorem zogt gezets di vos nisht ir hert tsi gezets
it because says law the what not you hear law

Achim B'Moshiach. I implore you. You did me no wrong. 13 And you know that it was due to chulshat habasar *(weakness of the flesh, sickness)* that I first preached the Besuras HaGeulah to you, 14 and your nisayon *(trial)* in my basar you did not despise nor did you loathe, but as a malach Hashem you received me, as Rebbe Melech HaMoshiach Yehoshua himself. 15 Where then is your birkat Shomayim? For I testify to you that if possible, having torn out your eynayeem *(eyes)*, you would have made a mattanah *(gift)* of them to me. 16 So, then, have I become your oyev *(enemy)* by telling you HaEmes? 17 They *(the mohalim haGoyim)* are zealously courting you, but not in a good way; rather, they desire to cut you off and shut you out, in order that you may be zealous for them. 18 Now it is tov ma'od to be zealous in a good thing all the time, and not only during my presence with you. 19 My yeladim, for whom again I suffer chevlei leydah *(birth pains)* until Moshiach is formed in you, 20 Would that I were present with you just now and could change my tone, because I am baffled by you.

21 Tell me, you Goyim who wish to be under Gezetz, do you not possess “shema” hearing of the Torah? 22 For the Torah says that Avraham

שטייט געשריבן, אז אברהם האט געהאט צווי זין , איינעם פון דער
der fun einem zin tsvei gehat hot Avraham az geshriben shteit
the of one sons two had has Abraham that written stands

דינסטמויד און איינעם פון דער פרייער (פרוי). כג נאר דער פון
fun der nor froi fraier der fun einem un dinstmoid
of the one but woman free the of one and slave-girl

דער דינסטמויד איז געבוירן געווארן לויטן פלייש, דער אבער
ober der fleish loitn gevoren geboiren iz dinstmoid der
however the flesh according to become born is slave-girl the

פון דער פרייער (פרוי) דורך דער הבטחה . כד די זאכן זענען
zenen zachn di havtachah der durch froi fraier der fun
are things these promise the through woman free the of

א משל ; ווארום דאס זענען צווי בריתות (בונדן), איינער
einer bundn brisn tsvei zenen dos vorem moshal a
one agreements covenants two are these because parable a

פונם בארג סיני , וואס מאכט געבוירן צו קנעכטשאפט, דאס איז
iz dos knechtshaft tsu geboiren macht vos Sinai barg funem
is that slavery to born makes which Sinai Mount from the

הגר . כה און הגר איז דער בארג סיני אין אראביען, און איז גליך
glaich iz un Arabien in Sinai barg der iz Hagar un Hagar
likened is and Arabia in Sinai Mount the is Hagar and Hagar

צום איצטיקן ירושלים , ווארום זי איז אין קנעכטשאפט מיט אירע
ire mit knechtshaft in iz zi vorem Yerushalayim itstikn tsum
her with slavery in is she because Jerusalem present to the

קינדער. כו אבער דאס ירושלים של מעלה איז פריי, דאס איז
iz dos frai iz mealah shel Yerushalayim dos ober kinder
is that free is from above of Jerusalem the however children

אונדזער מוטער. כז ווארום עס שטייט געשריבן:
geshriben shteit es vorem muter undzer
written stands it because mother our

פריי דיך, דו עקרה , וועלכע האט נישט געבוירן ,
geboiren nisht hot velche akore du dich frei
given birth not has who barren you you rejoice

ברעך אויס אין געזאנג, און שריי , אָ דו ,
du o shrai un gezang in ois brech
you o shout and song in out break

וועלכע האט נישט קיין געבורטסווייען;
geburtsveien kein nisht hot velche
birth pangs any not have who

ווייל פיל מער זענען די קינדער פון דער פארלאזטער,
farlozter der fun kinder di zenen mer fil vail
desolate the of children the are more many because

ווי פון דער , וועלכע האט דעם מאן . (ישעיהו נד, א.)
a nd Yeshayah man dem hot velche der fun vi
1 54 Yeshayah husband the has who the one from than

כח איר אבער , ברידער, ווי יצחק , זענט קינדער פון דער הבטחה .
havtachah der fun kinder zent Yitschak vi brider ober ir
promise the of children are Isaac like brothers however you

כט נאר פונקט ווי דעמאלט האט דער געבוירענער לויטן פלייש
fleish loitn geboirener der hot demolt vi punkt nor
flesh according to born the has then as exactly but

גערודפט דעם (געבוירענעם) לויטן גייסט, אזוי אויך איצט. ל נאר
nor itst oich azoi Gaist loitn geboirenem dem geroideft
but now also so Spirit according to born the persecute

Avinu had shnei banim *(two sons)*, one of shifchah *(the slave woman)* and one of the gevirah. 23 But the one of the slave woman has been born according to the basar, and the one of the free woman has been born through the havtachah *(promise)*. 24 Now these things can be taken derech mashal *(figuratively)*; for these are two beritot *(covenants)*, one from Mount Sinai bearing banim for avdut *(slavery, bondage)*: this is Hagar. 25 Now, Hagar is the Mount Sinai in Arabia; and corresponds to the Yerushalayim of the present, for she is in avdut with her banim. 26 But the Yerushalayim above is a Bat Chorin *(daughter of freedom)*, the Imma lechulanu *(the Mother of us all)*. 27 For it has been written, RANNI AKARAH LO YALADAH PITZCHI RINNAH V'TZAHALI LO CHALAH KI RABBIM BENEI SHOMEMAH MIB'NEI VE'ULAH *(Sing, rejoice, O barren, the one not giving birth, break forth into song and shout for joy, the one not suffering birth pains; because more are the children of the desolate woman than the one having the husband)*. 28 But you, Achim b'Moshiach, are Bnei HaHavtacha *(Sons of the Promise)*, like Yitzchak. 29 But just as at that time the one born according to the basar was bringing redifah *(persecution)* on the one born according to the Ruach HaKodesh, so it is now also. 30 But what does the Kitvei HaKodesh say? “Cast

וואס זאגט דער פסוק? טרייב ארויס די דינסטמויד מיט איר זון ; ווארום
vorem zun ir mit dinstmoid di arois traib pasuk der zogt vos
because son her with slave-girl the out drive verse the says what

דער זון פון דער דינסטמויד וועט נישט ירשענען מיט דעם זון פון דער
der fun zun dem mit yarshanen nisht vet dinstmoid der fun zun der
the of son the with inherit not will servant-girl the of son the

פרייער (פרוי). (בראשית כא, י .) לא דעריבער, ברידער, זענען מיר
mir zenen brider deriber i cha Bereshis froi fraier
we are brothers therefore 10 21 Genesis woman free

נישט קינדער פון דער דינסטמויד, נאר פון דער פרייער (פרוי).
froi fraier der fun nor dinstmoid der fun kinder nisht
woman free the of but slave-girl the of children not

ה צו דער פרייהייט האט משיח אונדז פריי געמאכט; שטייט זשע
zhe shteit gemacht frai undz Moshiach hot fraiheit der tsu
then stand made free us Moshiach has freedom the for

פעסט, און לאזט זיך נישט ווידער איינשפאנען אין א יאך
yoch a in ainshpanen vider nisht zich lozt un fest
yoke a in be harnessed again not yourselves let and firm

פון קנעכטשאפט.
knechtshaft fun
slavery of

ב אָט איך, פּוילוס, זאג אייך, אז אויב איר (אומות העולם))
hooilem umes ir oib az aich zog Poylos ich ot
of the world nations you if that you tell Paul I look

לאזט זיך מל זיין, העלפט אייך משיח גארנישט.
gornisht Moshiach aich helft zain mal zich lozt
nothing Moshiach you helps be circumcised yourselves let

ג נאכאמאל זאג איך עדות צו יעדן מענטשן, וואס לאזט זיך
zich lozt vos mentshn yedn tsu eides ich zog nochamol
himself allows who man every to witness I bear again

מל זיין, אז ער איז מחייב צו האלטן די תרי״ג
613 di halten tsu mechayev iz er az zain mal
613 mitzahs the keep to obligated is he that be circumcised

מצוות. ד איר האט זיך אפגעריסן פונם משיח, איר,
ir Moshiach funem opgerisen zich hot ir mitsvos
you Moshiach from the broken yourselves have you commands

וועלכע ווילן גערעכטפערטיקט ווערן דורך דער מצוות זכות; איר
ir zchus mitsvos der durch veren gerechtfertikt vilen velche
you merit commands the through to be justified want who

זענט אפגעפאלן פון דעם חסד. ה ווארום מיר ווארטן אינם גייסט אויף
oif Gaist inem varten mir vorem chesed dem fun opgefalen zent
for Spirit in the wait we because grace the from fallen are

דער האפענונג פון גערעכטיקייט דורך אמונה. ו ווארום אין משיח
Moshiach in vorem emune durch gerechtikeit fun hofenung der
Moshiach in because faith through righteousness of hope the

יהושע/ישוע נישט די מילה נישט די ערלה
orlah di nisht milah di nisht Yeshua/Yehoshua
uncircumcision the not circumcision the not Yehoshua

גילט עפעס , נאר אמונה, וואס ווירקט דורך ליבע. ז איר
ir libe durch virkt vos emune nor epes gilt
you love through works which faith but anything validates

זענט גוט געלאפן; ווער האט אייך געהינדערט, אז איר זאלט נישט
nisht zolt ir az gehindert aich hot ver gelofen gut zent
not shall you that hindered you has who running well were

out the slave woman and her
son, for never will the son
of the slave woman inherit
with my son, the son of the
free woman.” 31 Therefore,
Achim B'Moshiach, we are
not Bnei “HAAMAH” *(Sons
of the Slave Woman)* but Bnei
HaKhofshi'yah *(Sons of Lady
Freedom, the Freedwoman)*.

5 For this “zman
cheruteinu” *(Pesach
Haggadah Kiddush)*, Moshiach
freed us; stand fast, therefore,
and be not again bound
by an ol *(yoke)* of avdut
(slavery).

2 Hinei, I Sha'ul say to
you, that if you Goyim
undergo the bris milah,
Moshiach will profit you
nothing. 3 And I testify
again to every one of you
undergoing bris milah
that such is chal *(placed
under obligation)* to do
the taryag mitzvot. 4 You
who want to be YITZDAK
IM HASHEM *(justified
with G-d)* by [boasting
in] chumra, by ma'asim
of Gezetz, are estranged
from Moshiach, you at
that point fall from the
Chen v'Chesed Hashem.
5 For we by the Ruach
Hakodesh eagerly await by
emunah that for which we
have tikvah, our Tzidkat
Hashem righteousness.
6 For in Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua
neither milah is of any
force nor the lack of it, but
emunah working through
ahavah. 7 You [Goyim]

געהארכן דעם אמת? ח די איינרעדונג איז נישט פון דעם , וועלכער
velcher dem fun nisht iz ainredung di emes dem gehorchen
who the One of not is persuasion the truth the obey

רופט אייך. ט א קליין ביסל חמץ מאכט זויער דאס גאנצע טייג .
teig gantse dos zoier macht chomets bisel klein a aich ruft
dough whole the sour makes yeast amount small a you calls

י איך בין בטוח וועגן אייך אין דעם האר, אז איר וועט גארנישט
gornisht vet ir az Har dem in aich vegen betuech bin ich
nothing will you that L-rd the in you about confident am I

אנדערש דענקען; דער אבער , וואס באטריבט אייך, וועט טראגן זיין
zain trogen vet aich batribt vos ober der denken andersh
his bear will you troubles who however the one think else

משפט , ווער עס זאל נישט זיין . יא איך אבער , ברידער, אויב
oib brider ober ich zain nisht zol es ver mishpot
if brothers however I be not shall it whoever judgment

איך דרשן נאך די מילה (מצוות זכות), פארוואס ווער
ver farvos zchus mitsvos milah di noch darshn ich
am why merit commandments circumcision the still preach I

איך נאך אלץ גערודפט ? דאן האט דאך דאס מיכשול פון דעם
dem fun michshol dos doch hot dan geroideft alts noch ich
the of stumbling block the yet has then persecuted all still I

בוים אויפגעהערט ! יב הלוואי זאלן די , וואס פארפירן אייך, זיך
zich aich farfiren vos di zolen halevai oifgehert boim
themselves you mislead who the should I wish been removed tree

(אינגאנצן) מסרס זיין .
zain mesares ingantsen
be castrate wholly

were running well: who hindered you from being persuaded by HaEmes? 8 This persuasion is not of the One calling you. 9 A little chametz leavens all habatzek *(the dough)*. 10 I have bitachon, *(confidence)* in you in Adoneinu that you will think nothing other, but the one troubling you will bear the judgment, whoever he may be. 11 But if I preach [to Goyim] the bris milah, Achim B'Moshiach, why am I still being persecuted? In that case, the michshol *(stumbling block)* of [Moshiach's] Etz has been abolished. 12 O if the ones *(the mohalim of Goyim)* troubling you would castrate themselves!

יג ווארום איר, ברידער, זענט גערופן געווארן צו פרייהייט; בלויז די
di bloiz fraiheit tsu gevoren gerufen zent brider ir vorem
the only freedom to become called are brothers you because

פרייהייט זאל נישט ווערן קיין תירוץ פאר דעם פלייש, נאר דינט דורך
durch dint nor fleish dem far terets kein veren nisht zol fraiheit
through serve but flesh the for excuse any to be not shall freedom

ליבע איינער דעם אנדערן. יד ווארום די גאנצע תורה איז דערפילט
derfilt iz toire gantse di vorem andern dem einer libe
fulfilled is Torah whole the because other the one love

אין איין ווארט, אין דעם: דו זאלסט ליב האבן דיין חבר ווי דיך
dich vi chaver dain hoben lib zolst du dem in vort ein in
you as neighbor your have love shall you this in word one in

אליין . (ויקרא יט, יח.) טו אויב אבער איר בייסט און פרעסט
prest un baist ir ober oib ich it Vayikra alein
press and bite you however if 18 19 Leviticus yourself

זיך איינס דאס אנדערע, גיט אכטונג, איר זאלט נישט פארצערט
fartsert nisht zolt ir achtung git andere dos eins zich
devour not shall you care take other the one yourselves

ווערן איינער פונם אנדערן.
andern funem einer veren
other of the one be

13 For, Achim B'Moshiach, you were called for "zman Cheruteinu"; only use not the Cherut for a pretext for the basar, but, through ahavah *(agape)*, minister to one another as avadim *(servants)*. 14 For the entire Torah has been summed up in one word: V'AHAVTA L'RE'ACHA KAMOCHA *(Love your neighbor as yourself)*. 15 But if you bite and devour one another, beware lest you be consumed by one another.

טז איך זאג אבער : לעבט אינם גייסט און דערפילט נישט די
di nisht derfilt un Gaist inem lebt ober zog ich
the not fulfill and Spirit in the live however say I

תאוות פונם פלייש. יז ווארום דאס פלייש גלוסט קעגן דעם
dem kegen glust fleish dos vorem fleish funem taives
the against lusts flesh the because flesh of the lusts

16 But I say, let your halakhah be by the Ruach HaKodesh, and by no means will you carry out the ta'avot *(lusts)* of the basar. 17 For the basar desires

גייסט, און דער גייסט קעגן דעם פלייש; די דאזיקע שטעלן
Gaist un der Gaist kegen dem fleish di dozike shtelen
Spirit and the Spirit against the flesh the these stand

זיך אנטקעגן איינס דאס אנדערע, כדי איר זאלט נישט
zich antkegen eins dos andere kedei ir zolt nisht
themselves against one the other so that you shall not

טאן וואס איר ווילט. יח אויב אבער איר ווערט געפירט פונם
ton vos ir vilt oib ober ir vert gefirt funem
do what you want if however you be led by the

גייסט, זענט איר נישט אונטער דער (מחמיר חומרא) געזעץ.
Gaist zent ir nisht unter der machmer chumre gezets
Spirit are you not under the stickler legalism law

יט באשיימפערלעך, (קלאר) אבער זענען די מעשים פון דעם פלייש,
bashaimperlech klor ober zenen di maisim fun dem fleish
obvious clear however are the deeds of the flesh

וועלכע זענען זנות , טומאה , אויסגעלאסנקייט, כ עבודה
velche zenen zoines tume oisgelasnkeit avoide
which are fornication impurity licentiousness worship of

זרה , כישוף, שנאה , צאנקעריי, אייפערזוכט, צארן, קריגעריי,
zore kishuf sinah tsankerai eiferzucht tsorn krigerai
idols magic hostility strife jealousy anger rivalries

מחלוקות , כיתות , כא קנאה, שכרות , פרעסעריי, און
machloikes kites kine shikres freserai un
dissensions factional heresies envy drunkenness gluttony and

דאס גלייכן ; וואס איך זאג אייך אָן פאָרויס, ווי איך האב אייך
dos glaichen vos ich zog aich on forois vi ich hob aich
the like which I tell you on ahead as I have you

(שוין) פריער געזאגט, אז די , וואס טוען די דאזיקע זאכן ,
shoin frier gezogt az di vos tuen di dozike zachn
already before said that those who the doing these things

וועלן נישט ירשענען דאס קעניגרייך פון ה׳ . כב די פירות
velen nisht yarshanen dos kenigraich fun Hashem di peires
will not inherit the kingdom of Hashem the fruit

אבער פון דעם גייסט זענען ליבע, שמחה, שלום , סבלנות ,
ober fun dem Gaist zenen libe simcha sholem savlones
however of the Spirit are love joy peace perseverance

פריינדלעכקייט, גוטסקייט, אמונה, כג ענווה , שליטה איבער זיך;
fraindlechkeit gutskeit emune anove shlite iber zich
kindness goodness faith humility authority over self

קעגן אזעלכע זאכן איז נישט פאראן קיין געזעץ. כד די אבער ,
kegen azelche zachn iz nisht faran kein gezets di ober
against such things is not there any law the however

וואס געהערן צום משיח יהושע/ישוע האבן אויפגעהאנגען
vos geheren tsum Moshiach Yeshua/Yehoshua hoben oifgehongen
who belong to the Moshiach Yehoshua have hung up

אויף דער בוים דאס פלייש צוזאמען מיט די גלוסטונגען און
oif der boim dos fleish tsuzamen mit di glustungen un
on the tree the flesh together with the covetous desires and

תאוות.
taives
lusts

כה אויב מיר לעבן דורכן גייסט, לאמיר אויך זיך
oib mir leben durchn Gaist lomir oich zich
if we live through Spirit let us also ourselves

against the Ruach HaKodesh, and the Ruach HaKodesh desires against the basar — for these oppose each other — with the result that the things you wish you cannot do. 18 But if by the Ruach HaKodesh you are led, you are not under Gezetz.
19 Now the ma'asei habasar are manifest, dehainu *(being)*: zenut *(fornication)*, tum'ah *(impurity)*, zimmah *(licentiousness)*,
20 Avodah zarah *(idolatry)*, kashefanut *(sorcery, witchcraft)*, eivot *(enmities)*, merivah *(strife)*, kinah *(jealousy)*, rogez *(anger)*, anochiyut *(selfishness)*, machalokot *(dissensions)*, kitot *(sects)*, 21 Tzarut ayin *(envyings)*, shichrut *(drunkenness)*, holelut *(carousing)* and things like these, of which I tell you beforehand, as I said previously, that the ones practicing such things will not receive the nachalah *(inheritance)* of the Malchut Hashem. 22 But the p'ri of the Ruach HaKodesh is ahavah *(agape)*, simcha *(joy)*, shalom *(peace)*, savlanut *(patience)*, nedivut *(generosity, kindness)*, chesed *(loving-kindness)*, ne'emanut *(faithfulness)*,
23 Anavah *(meekness, shiflut, lowliness)*, shlitah atzmi *(self-control)*...would you not agree? — against these things there is no issur *(proscription in the Torah)*. 24 But the ones who are mekabel Moshiach Yehoshua have put to be talui al HaEtz *(hanging on the Tree)* the basar with its teshukot *(desires)* and its ta'avot *(lusts)*.

25 If we live by the Ruach HaKodesh, we should stay

אויפפירן אינם גייסט. [כו] לאמיר זיך נישט יאגן נאך
noch yogen nisht zich lomir Gaist inem oiffiren
after pursue not ourselves let us Spirit in the conduct ourselves

פוסטן כבוד, צו דערצערנען איינער דעם אנדערן און מקנא צו זיין
zain tsu mekane un andern dem einer dertsernen tsu koved pustn
be to envious and other the one enrage to glory vain

איינער דעם אנדערן.
andern dem einer
other the one

ו ברידער, ווען אפילו א מענטש ווערט געכאפט אין עפעס אן
an epes in gechapt vert mentsh a afile ven brider
a something in caught gets person a even when brothers

עבירה , זאלט איר, די אנשי הרוח , אזעלכן ווידער
vider azelchn HaRuach anshei di ir zolt aveire
again such people the Spirit men of the you shall transgression

אויפשטעלן אין א גייסט פון ענווה ; אכטונג געבנדיק אויף דיר
dir oif gebendik achtung anove fun gaist a in oifshtelen
you on giving attention humility of spirit a in restore

אליין , טאמער וועסטו אויך קומען צו א נסיון . [ב] טראגט
trogt nisoyen a tsu kumen oich vestu tomer alein
carry temptation a to come also will you lest yourselves

איינער דעם אנדערנס לאסטן , און אויף אזא אופן וועט איר מקיים זיין
zain mekaiem ir vet oifen aza oif un lastn anderns dem einer
be fulfilling you will way such in and burdens another's the one

די תורה פון דעם משיח . [ג] ווארום אויב עמיצער מיינט, אז ער
er az meint emitser oib vorem Moshiach dem fun toire di
he that thinks someone if because Moshiach the of Torah the

איז עפעס , ווען ער איז גארנישט, באטריגט ער זיך אליין. [ד] נאר
nor alein zich er batrigt gornisht iz er ven epes iz
but alone himself he deceives nothing is he when something is

זאל יעדער איינער אויספרובירן זיין אייגן טאן , און דעמאלט וועט ער
er vet demolt un ton eigen zain oisprubiren einer yeder zol
he will then and doing own his test one every shall

האבן דעם רום בלויז פאר זיך אליין, און נישט קעגן דעם אנדערן.
andern dem kegen nisht un alein zich far bloiz rum dem hoben
other the against not and alone self for only glory the have

[ה] ווארום יעדער איינער וועט טראגן זיין אייגענע משא .
mase eigene zain trogen vet einer yeder vorem
burden own his bear will one every because

[ו] דער , וועלכער ווערט געלערנט אין ווארט , זאל זיך טיילן
teilen zich zol vort in gelernt vert velcher der
to share self shall Scripture in taught becomes who the one

מיט דעם , וואס לערנט אים. [ז] נארט זיך נישט אליין אפ; ה׳
Hashem op alein nisht zich nart im lernt vos dem mit
Hashem up yourself not self deceive him teaches who the one with

לאזט נישט אפשפאטן פון זיך ; ווארום וואס א מענטש וועט נאר
nor vet mentsh a vos vorem zich fun opshpoten nisht lozt
only will man a what because Himself of mock not allows

זייען, דאס דאזיקע וועט ער אויך שניידן . [ח] וויל דער , וועלכער
velcher der vail shnaiden oich er vet dozike dos zeien
who the one because reap also he will these the sow

זייעט אויף זיין פלייש, וועט פון דעם פלייש שניידן פארדארבונג; דער
der fardarbung shnaiden fleish dem fun vet fleish zain oif zeiet
the one corruption reap flesh the of will flesh his by sows

in line with the Derech HaYashar *(Straight Way)* of the Ruach HaKodesh. [26] Let us not become ba'alei ga'avah *(conceited, haughty persons)*, provoking one another, envying one another.

6 Achim B'Moshiach, if indeed a man is overtaken in some averah, you ones with ruchniyus restore such a one in a spirit of anavah *(meekness)*, watching out for yourself lest also you come under nisayon *(temptation)*. [2] Bear one another's burdens and thus you will fulfill the Torah of Moshiach. [3] For if anyone thinks himself to be something when he is nothing, he deceives himself. [4] But let each man prove his own ma'aseh and then in his own ma'asim rather than in that of his re'a *(neighbor)* he will find kavod. [5] For each man must bear his own massa *(burden)*.

[6] And let the one being taught limudei kodesh *(sacred studies)* in the Kitvei HaKodesh share in all good things with his rabbinic moreh. [7] Do not be led astray. Hashem is not mocked. For whatever a man sows, this also he will reap. [8] For the one sowing to the basar of himself, of the basar will reap churban *(destruction)*; but the one sowing to

אבער , וועלכער זייעט אויף דעם גייסט, וועט פון דעם גייסט שניידן
shnaiden Gaist dem fun vet Gaist dem oif zeiet velcher ober
reap Spirit the of will Spirit the by sows who however

אייביק לעבן. ט לאמיר נישט ווערן מיד צו טאן גוטס; ווארום מיר
mir vorem guts ton tsu mid veren nisht lomir leben eibik
we because good do to weary to be not let us life eternal

וועלן שניידן אין דער געהעריקער צייט, אויב מיר וועלן נישט מאט
mat nisht velen mir oib tsait geheriker der in shnaiden velen
lose heart not will we if time appropriate the in reap will

ווערן . י דעריבער, אזוי ווי מיר האבן א געלעגנהייט, לאמיר טאן גוטס
guts ton lomir gelegenheit a hoben mir azoivi deriber veren
good do let us opportunity an have we just as therefore become

צו אלעמען , און איבערהויפט צום הויזגעזינד פון אונדזער אמונה.
emune undzer fun hoizgezind tsum iberhoipt un alemen tsu
faith our of household to the above all and everyone to

יא זעט מיט וואס פאר א גרויסע אותיות איך האב געשריבן צו אייך מיט
mit aich tsu geshriben hob ich oisyes groise a far vos mit zet
with you to written have I letters great a for what with see

מיין (אייגענער) האנט. יב אלע, וואס ווילן מאכן א שיין פנים אינם
inem ponem shein a machen vilen vos ale hant eigener main
in the appearance fair a make want who all hand own my

פלייש, צווינגען אייך זיך צו לאזן מל זיין ; בלויז כדי
kedei bloiz zain mal lozen tsu zich aich tsvingen fleish
so that only be circumcised allow to yourselves you compel flesh

זיי זאלן נישט געראדפט ווערן פארן בוים פון משיח . יג ווארום
vorem Moshiach fun boim farn veren geroideft nisht zolen zei
because Moshiach of tree for the become persecuted not should they

אפילו די געמלטע אליין היטן נישט אפ די געזעץ (פון תרי"ג
613 fun gezets di op nisht hiten alein gemalte di afile
613 mitzahs of law the up not keep themselves circumcised the even

פארדינען זיך זכות); נאר זיי ווילן, אז איר זאלט זיך
zich zolt ir az vilen zei nor zchus zich fardinen
yourselves shall you that want they but merit self be worthy of

מל זיין , כדי זיי זאלן זיך בארימען מיט אייער
eier mit barimen zich zolen zei kedei zain mal
your with boast themselves should they so that be circumcised

פלייש. יד פאר מיר אבער חלילה זאל עס זיין זיך צו
tsu zich zain es zol cholile ober mir far fleish
to myself be it shall let this not happen however me for flesh

בארימען, אחוץ מיט דעם בוים פון דעם האר אונדזערן יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua undzern Har dem fun boim dem mit achuts barimen
Yehoshua our L-rd the of tree the with except boast

המשיח , דורך וועלכן די עולם הזה איז אויפגעהאנגען אויף
oif oifgehongen iz hazeh oilem di velchen durch HaMoshiach
on hung up is the this world the which through the Moshiach

דער בוים געווארן צו מיר, און איך צו דער עולם הזה . טו ווארום
vorem hazeh oilem der tsu ich un mir tsu gevoren boim der
because the this world the to I and me to become tree the

נישט מילה נישט ערלה איז עפעס , נאר א נייע
naie a nor epes iz orlah nisht milah nisht
new a but anything is uncircumcision not circumcision not

באשאפונג. טז און וויפל עס וועלן לעבן לויט דעם דאזיקן
dozikn dem loit leben velen es vifel un bashafung
this the according to live will it as many as and creation

the Ruach HaKodesh, of the Ruach HaKodesh will reap Chayyei Olam. [9] Now let us not lose chozek in doing Gemilut Chasadim, for BE'ITO *(in its season)* we will reap, if we faint not. [10] Therefore, then, as we have opportunity, we should do ma'asim tovim towards all, and especially towards the Bnei Beis HaEmunah.

[11] see with what groise letters i wrote to you with my own hand. [12] As many as crave to be good preeners in the basar, these compel you *(Goyim)* to undergo bris milah; they *(the mohalim of Goyim)* do so only to avoid suffering redifah *(persecution)* for the Etz of Moshiach. [13] For not even those of the party of the bris milah are shomer mitzvot themselves; they *(the mohalim of Goyim)* want you *(Goyim)* to undergo bris milah for the purpose of boasting in your basar! [14] But may it not be to me to boast, except in HaEtz HaMoshiach Yehoshua Adoneinu, through whom the Olam Hazeh has become nevelah talui al HaEtz *(corpse hanging on the tree)* to me, and I have become a nevelah talui al HaEtz *(corpse hanging on the tree)* to the Olam Hazeh. [15] For neither bris milah is anything, nor fehlt *(the lacking)* of bris milah, but a Bri'a Chadasha. [16] And as many as stay in line with the Derech HaYashar *(Straight Way)* of these divrei torah, Shalom Hashem and Chesed Hashem be upon

כלל, שלום אויף זיי און רחמים , און אויף דעם ישראל פון ה׳ .
klal sholem oif zei un rachomim un oif dem Yisroel fun Hashem
rule peace on them and mercy and on the Israel of Hashem

them, and upon the Yisroel of Hashem.

יז איבריקנס זאל מיר קיינער (מער נישט) פארשאפן קיין מידיקייט,
ibrikns zol mir keiner mer nisht farshafn kein midikeit
moreover shall me no one more not cause any weariness

וואָרום איך טראג אין מיין גוף די צייכנס פון דעם (האר)
vorem ich trog in main guf di tseichens fun dem Har
because I bear in my body the signs of the L-rd

יהושע/ישוע .
Yeshua/Yehoshua
Yehoshua

17 For the rest, let no one give me any more tzoros; for I bear in my basar the chabburot haYehoshua *(wounds, stripes of Yehoshua)*.

יח דער חסד פון דעם האר אונדזערן יהושע/ישוע המשיח
der chesed fun dem Har undzern Yeshua/Yehoshua HaMoshiach
the grace of the L-rd our Yehoshua the Moshiach

(זאל זיין) מיט אייער גייסט, ברידער. אמן .
zol zain mit eier gaist brider Omein
shall be with your spirit brothers Amen

18 Achim B'Moshiach, the Chen v'Chesed Hashem of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu be with your neshamah. Omein.

דער בריוו פון דעם שליח
פוילוס צו די עפעזער

Ephesians

א פוילוס, א שליח פונם משיח יהושע/ישוע דורך
durch Yeshua/Yehoshua Moshiach funem Shliach a Poylos
through Yehoshua Moshiach of the Shliach a Paul

ה'ס רצון צו די קדושים , וואס געפינען זיך אין עפעזוס און
un Ephesus in zich gefinen vos kedoishem di tsu rotsn Hashems
and Ephesus in self find who holy ones the to will Hashem's

צו די מאמינים אינם משיח יהושע/ישוע : ב חסד צו אייך און
un aich tsu chesed Yeshua/Yehoshua Moshiach inem maiminem di tsu
and you to grace Yehoshua Moshiach in the believers the to

שלום פון ג-ט אונדזער פאטער, און פון דעם האר יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua Har dem fun un foter undzer G-t fun sholem
Yehoshua L-rd the from and Father our G-d from peace

המשיח .
HaMoshiach
the Moshiach

ג געלויבט זאל זיין דער ג-ט און פאטער פון אונדזער האר
Har undzer fun foter un G-t der zain zol geloibt
L-rd our of Father and G-d the be shall praise

יהושע/ישוע המשיח , וואס האט אונדז געבענטשט מיט
mit gebentsht undz hot vos HaMoshiach Yeshua/Yehoshua
with blessed us has who the Moshiach Yehoshua

יעדער רוחניותדיקער ברכה אין די הימלישע ערטער אינם
inem erter himlishe di in broche ruchniesdiker yeder
in the places heavenly the in blessing spiritual every

משיח ; ד לויט ווי ער האט אונדז אויסדערוויילט אין
in oisderveilt undz hot er vi loit Moshiach
in chosen us has He as according to Moshiach

אים איידער נאך די וועלט איז באשאפן געווארן, אז מיר
mir az gevoren bashafen iz velt di noch eider im
we that become created was cosmos the yet before Him

זאלן זיין הייליק און אָן א פעלער פאר אים אין ליבע;
libe in im far feler a on un heilik zain zolen
love in Him before flaw a without and holy be should

ה פארויסבאשטימענדיק אונדז צו אדאפטירונג צו אים דורך
durch im tsu adoptirung tsu undz foroisbashtimendik
through Him to adoption to us deciding beforehand

יהושע/ישוע המשיחן לויט דעם וואוילגעפעלן פון
fun voilgefelen dem loit HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua
of good pleasure the according to the Moshiach Yehoshua

זיין רצון, ו צום לויב פון דעם כבוד פון זיין חסד , מיט
mit chesed zain fun koved dem fun loib tsum rotsn zain
with grace His of glory the of praise to the will His

וועלכן ער האט אונדז באגנעדיקט אין זיין געליבטן זון ; ז אין וועמען
vemen in zun gelibtn zain in bagnedikt undz hot er velchen
whom in Son beloved His in pardoned us has He which

מיר האבן די ישועה דורך זיין בלוט, די פארגעבונג פון
fun fargebung di blut zain durch yeshue di hoben mir
of forgiveness the blood His through salvation the have we

1 Sha'ul a Shliach
of Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua
b'ratzon Hashem *(by the
will of G-d)* to the Kedoshim
who are in Ephesus, and
who are HaNe'emanim in
Rebbe, Melech HaMoshiach
Yehoshua; 2 Chen v'Chesed
Hashem to you and shalom
from Elokim Avinu and
Rebbe, Melech HaMoshiach
Adoneinu Yehoshua.

3 Baruch Hashem Elokim
Avi Adoneinu Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua, who
has bestowed on us every
birkat hanefesh in Shomayim
in Moshiach, 4 Just as He in Him
chose us to be part of Hashem's
Bechirim *(Chosen Ones)* before
the hivvased tevel *(foundation
of the world)*, that we should be
Kedoshim and without mum
(defect) before Him in ahavah:
5 Having provided the yi'ud
merosh *(predestination)* for us
to be chosen as adopted bnei
brit through Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua to
Himself, according to the
chafetz *(good pleasure)* of His
ratzon *(will)*, 6 To the tehillat
kavod of the Chen v'Chesed
Hashem of Him *(to the praise
of the glory of His grace)* by
which Hashem freely favored
us in the Moshiach HaAhuv.
7 In Him we have the pedut
*(redemption, Geulah release on
payment of ransom)* through the
dahm of Moshiach, the selichat

(אונדזערע) זינד, לויט דער עשירות פון זיין חסד , ח וואס
vos chesed zain fun ashires der loit zind undzere
which grace His of riches the according to sins our

ער האט פארמערט לגבי אונדז אין יעדער חכמה און
un chochme yeder in undz legabe farmert hot er
and wisdom every in us in relation to lavished has He

פארשטענדיקייט, ט באקאנט מאכנדיק צו אונדז דעם סוד
sod dem undz tsu machendik bakant farshtendikeit
mystery the us to making known understanding

פון זיין רצון, לויט זיין וואוילגעפעלן, וואס ער האט
hot er vos voilgefelen zain loit rotsn zain fun
has He which good pleasure His according to will His of

פון פריער באשלאסן אין אים, י כדי אין דער פארוואלטונג פון
fun farvaltung der in kedei im in bashlosen frier fun
of stewardship the in so that Him in decided before from

דער פולקייט פון די צייטן איינצוזאמלען אינם משיח אלץ,
alts Moshiach inem aintsuzamlen tsaitn di fun fulkeit der
all Moshiach in the to gather times the of fullness the

וואס איז אויף די הימלען און אויף דער ערד; יא אין אים, אין
in im in erd der oif un himlen di oif iz vos
in Him in earth the on and heavens the in are who

וועמען אויך מיר זענען געווארן יורשים , פארויס באשטימט
bashtimt forois yoreshim gevoren zenen mir oich vemen
appointed beforehand heirs become are we also whom

לויט דער כוונה פון אים, וואס ווירקט אלץ לויט
loit alts virkt vos im fun kavone der loit
according to all works who Him of intention the according to

דער עצה פון זיין רצון; יב כדי מיר זאלן זיין צום
tsum zain zolen mir kedei rotsn zain fun eitse der
to the be should we so that will His of counsel the

לויב פון זיין כבוד, מיר, וואס האבן פון פריער געהאפט אין
in gehoft frier fun hoben vos mir koved zain fun loib
in hoped before from have who we glory His of praise

דעם משיח ; יג אין וועמען אויך איר, האבנדיק געהערט דאס
dos gehert hobendik ir oich vemen in Moshiach dem
the heard having you also Whom in Moshiach the

ווארט פון אמת—די גוטע בשורה פון אייער ישועה —אין
in yeshue eier fun besoire gute di emes fun vort
in salvation your of News good the truth of word

וועמען אויך ווערנדיק מאמינים , איר זענט פארחתמעט געווארן
gevoren farchasmet zent ir maiminem verendik oich vemen
become sealed are you believers becoming also Whom

דורך דעם גייסט פון דער הבטחה —דעם רוח הקודש ,
Hakoidesh ruach dem havtachah der fun Gaist dem durch
the Holy Spirit the promise the of Spirit the through

יד וועלכער איז דער ערבון פון אונדזער ירושה , ביז צו
tsu biz yerushe undzer fun eravon der iz velcher
to until inheritance our of pledge the is who

דער אויסלייזונג פון דעם עם סגולה , צום לויב פון זיין
zain fun loib tsum segula am dem fun oisleizung der
His of praise to the treasured people the of redemption the

כבוד.
koved
glory

chatoteinu *(forgiveness of our sins)*, according to the osher *(wealth)* of His Chen v'Chesed Hashem *(grace of G-d)*; [8] Which He lavished upon us, [9] In all chochmah *(wisdom)* and binah *(understanding)*, having made hisgalus *(revelation)* to us of the sod of His ratzon *(mystery of His will)*, His chafetz *(good pleasure)*, according to the etza *(counsel, plan of G-d)* which Hashem set forth in Moshiach: [10] For a pekudat Hashem *(stewardship of G-d)*, a plan for the fullness of time, gathering up all things in Moshiach, both the things in Shomayim and the things on Ha'Aretz in Him. [11] In Moshiach we have also obtained a nachalah *(allotted inheritance)*, having been predestined according to the tochnit Hashem *(purposeful and willed plan of G-d)*, who works all things after the counsel of His ratzon, [12] To the end that we who were Rishonim to have tikvah in Rebbe, Melech HaMoshiach should be to the tehillat kavod *(praise of glory)* of Him. [13] In Moshiach you also, having heard the message of HaEmes, the Besuras HaGeulah of Yeshu'as Elokeinu which is yours, having also come to emunah, did receive your chotam *(seal)* in Moshiach with the Ruach Hakodesh of havtachah *(promise)*, [14] Who is bestowed as an eravon *(pledge)* of our nachalah *(allotted inheritance)*, with a view to the Geulah of Hashem's own possession, to the tehillat kavod *(praise of glory)* of Him.

טו צוליב דעם אויך איך, האבנדיק געהערט פון אייער גלויבן אין
in gloiben eier fun gehert hobendik ich oich dem tsulib
in faith your of heard having I also this on account of

דעם האר יהושע/ישוע און דער ליבע צו אלע הייליקע, טז הער
her heilike ale tsu libe der un Yeshua/Yehoshua Har dem
attend holy ones all to love the and Yehoshua L-rd the

נישט אויף אפצוגעבן א שבח פאר אייך, ווען איך דערמאן אייך
aich dermon ich ven aich far shvach a optsugeben oif nisht
you remember I when you for praise a to give on not

אין מיינע תפילות; יז אז דער ג-ט פון אונדזער האר יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua Har undzer fun G-t der az tfiles maine in
Yehoshua L-rd our of G-d the that prayers my in

המשיח , דער פאטער פון כבוד, זאל אייך געבן א גייסט פון
fun Gaist a geben aich zol koved fun foter der HaMoshiach
of Spirit a give you shall glory of Father the the Moshiach

חכמה און פון אנטפלעקונג אין דער דערקענטעניש פון אים; יח אז די
di az im fun derkentenish der in antplekung fun un chochme
the that Him of knowledge the in revelation of and wisdom

אויגן פון אייער הארץ זאלן דערלויכטן ווערן, כדי איר זאלט וויסן
visen zolt ir kedei veren derloichten zolen harts eier fun oigen
know shall you so that to be illumined should heart your of eyes

וואס איז די האפענונג פון זיין רוף , און עשירות פון זיין הערלעכער
herlecher zain fun ashires un ruf zain fun hofenung di iz vos
glorious His of riches and calling His of hope the is what

ירושה אין די הייליקע , יט און ווי אומפארגלייכלעכע גרויסקייט
groiskeit umfarglaichlech vi un heilike di in yerushe
great incomparably how and holy ones the in inheritance

זיין מאכט איז לגבי אונדז, די מאמינים , לויט דער
der loit maiminem di undz legabe iz macht zain
the according to believers the us in relation to is power His

ווירקונג פון זיין מעכטיקן כוח , כ וועלכן ער האט געווירקט אין דעם
dem in gevirkt hot er velchen koiech mechtikn zain fun virkung
the in worked has He which strength powerful His of working

משיח , ווען ער האט אים אויפגעוועקט פון די טויטע און אים
im un toite di fun oifgevekt im hot er ven Moshiach
Him and dead the from roused Him did He when Moshiach

אנידערגעזעצט אויף זיין רעכטער זייט אין די הימלען, כא העכער פון
fun hecher himlen di in zait rechter zain oif anidergezetst
than higher heavens the in side right His on sat down

יעדער הערשאפט און ממשלה און מאכט און רעגירונג און יעדן
yedn un regirung un macht un memshole un hershaft yeder
every and government and power and authority and rule every

נאמען, וואס ווערט גערופן, נישט נאר אין דער דאזיקער וועלט, נאר אויך
oich nor velt doziker der in nor nisht gerufen vert vos nomen
also but world this one the in only not called gets which name

לעולם הבא ; כב און אלץ האט ער געלייגט אונטער זיינע
zaine unter geleigt er hot alts un haba leoilem
His under put He has all things and which comes the world

פיס און אים אליין געגעבן ווי א ראש איבער אלעם צו דער קהלה,
kehile der tsu alem iber rosh a vi gegeben alein im un fis
kehile the to all over Head a as given Himself Him and feet

כג וועלכע איז זיין גוף , זיין פולקייט, וואס פילט אָן אלץ אין אלעם.
alem in alts on filt vos fulkeit zain guf zain iz velche
all in all up fills who fullness His body His is which

15 Because of all of this, I, too, having heard of the emunah in Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua which is yours, and having heard of your ahavah for all the Kedoshim, 16 Do not cease giving hodayah *(thanksgiving)* for you, while speaking of you in my tefillos; 17 That Hashem of Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua, the Avi Hakavod, may give to you a ruach of chochmah and hisgalus *(revelation)* in the da'as *(knowledge)* of Moshiach. 18 It is my tefillah that the eynayim of your levavot may be enlightened so that you may have da'as of what is the tikvah of His kri'ah *(his summons from Shomayim)*, what is the osher *(wealth)* of the kavod of His nachalah *(allotted inheritance)* in the Kedoshim, 19 And what is the surpassing gedulat hagevurah *(greatness of His power)* to us who have emunah, according to the working of the ko'ach of His might 20 Which He exerted in Rebbe, Melech HaMoshiach when He raised Him in the Techiyas HaMoshiach, having seated Him at His yamin *(right hand)* in Shomayim, 21 Far above all rule and authority and power and dominion, and every name that is named, not only in the Olam Hazeh but also in Olam Habah. 22 And Hashem subordinated all things under the feet of Moshiach and gave Him as Rosh over all things to the Brit Chadasha Kehillah, 23 Which is the Guf HaMoshiach *(body of Messiah)*, the melo *(plentitude)* of Him, who fills all in all.

ב און אייך, וואס איר זענט געווען טויט אין אייערע עבירות
aveires eiere in toit geven zent ir vos aich un
trespasses your in dead were are you who you and

און חטאים, [ב] אין וועלכע איר זענט אמאל געווען לויט
loit geven amol zent ir velche in chatoim un
according to were once did you which in sins and

דעם צייטלויף פון דער וועלט, לויט דעם שר פון דער
der fun sar dem loit velt der fun tsaitloif dem
the of ruler the according to world the of time course the

מאכט פון דער לופט, פון דעם גייסט, וואס ווירקט איצט אין די
di in itst virkt vos gaist dem fun luft der fun macht
the in now works which spirit the of air the of power

קינדער פון ווידערשפעניקייט— [ג] צווישן וועלכע מיר האבן אויך
oich hoben mir velche tsvishen vidershpenikeit fun kinder
also did we whom among disobedience of children

אמאל געלעבט אין די תאוות פון אונדזער פלייש, טוענדיק דעם
dem tuendik fleish undzer fun taives di in gelebt amol
the doing flesh our of lusts the in live once

ווילן פון דעם פלייש און פון דעם פארשטאנד, און לויט דער
der loit un farshtand dem fun un fleish dem fun vilen
the according to and mind the of and flesh the of will

נאטור זענען מיר געווען קינדער פון צארן פונקט אזוי ווי אפילו די
di afile vi azoi punkt tsorn fun kinder geven mir zenen natur
the even as so just as wrath of children was we were nature

אנדערע— [ד] ה' אבער , זייענדיק רייך אין רחמים , האט
hot rachomim in raich zaiendik ober Hashem andere
did mercy in rich being however Hashem others

צוליב זיין גרויסער ליבע, מיט וועלכער ער האט אונדז ליב
lib undz hot er velcher mit libe groiser zain tsulib
love us did He which with love great His for the sake of

געהאט, [ה] אפילו ווען מיר זענען געווען טויט אין די עבירות , אונדז
undz aveires di in toit geven zenen mir ven afile gehat
us trespasses the in dead was are we when even have

לעבעדיק געמאכט צוזאמען מיט דעם משיח —מיט חסד זענט
zent chesed mit Moshiach dem mit tsuzamen gemacht lebedik
are grace with Moshiach the with together made alive

איר געראטעוועט געווארן— [ו] און האט אונדז אויפגעוועקט און אונדז
undz un oifgevekt undz hot un gevoren geratevet ir
us and roused us did and become saved you

אוועקגעזעצט צוזאמען מיט דעם משיח יהושע/ישוע אין די
di in Yeshua/Yehoshua Moshiach dem mit tsuzamen avekgezetst
the in Yehoshua Moshiach the with together sat down

הימלישע ערטער; [ז] כדי צו ווייזן אין די קומענדיקע וועלטצייטן די
di velttseitn kumendike di in vaizen tsu kedei erter himlishe
the ages coming the in show to so as places heavenly

שפע פון דער עשירות פון זיין חסד אין גוטסקייט לגבי
legabe gutskeit in chesed zain fun ashires der fun shefe
in relation to goodness in grace His of riches the of abundance

אונדז אינם משיח יהושע/ישוע : [ח] ווארום מיט חסד זענט
zent chesed mit vorem Yeshua/Yehoshua Moshiach inem undz
are grace with because Yehoshua Moshiach in the us

איר געראטעוועט געווארן דורך אמונה, און דאס נישט פון אייך
aich fun nisht dos un emune durch gevoren geratevet ir
you from not that and faith through become saved you

2 And you being dead in your peysha'im and chatta'im, [2] In which you amol *(formerly)* fier zich *(comported oneself)*, according to the course of the Olam Hazeh, according to the Sar Memshelet HaAvir *(Prince of Power of Air)*, the ruach now working in the bnei haMeri *(sons of Rebellion)*. [3] Among them we too all formerly conducted ourselves in the ta'avot of our basar, following the lusts of the flesh and of the machshavot *(thoughts)*, and we were by nature Bnei Za'am *(Sons of Wrath)* of Hashem, as also the rest. [4] But Hashem, being rich in rachamim *(mercy)*, because of His ahavah harabba *(great love)* with which He loved us, [5] Even when we were dead in our peysha'im, He made us alive together with Rebbe, Melech HaMoshiach — by the unmerited Chen v'Chesed Hashem you have been delivered in your personal Geulah and the Yeshu'as Elokeinu — [6] And raised us up with Moshiach and seated us with Him in Shomayim in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua/Yeshua, [7] In order that, in the Olam HaBah, He might display the surpassing osher of the Chen v'Chesed Hashem of Him in chesed toward us in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua/Yeshua. [8] For by unmerited Chen v'Chesed Hashem you have been delivered from Hashem's Mishpat *(Judgment)* and granted a share in the Geulah *(Redemption)*, through emunah; and this is not of yourselves,

אליין , עס איז א מתנה פון ה' ; ט נישט פון מעשים (טובים),
tovim maisim fun nisht Hashem fun matone a iz es alein
good deeds from not Hashem from gift a is it yourselves

כדי קיינער זאל זיך נישט בארימען. י ווארום מיר זענען זיין
zain zenen mir vorem barimen nisht zich zol keiner kedei
His are we because boast not themselves may anyone so that

ווערק, באשאפן אינם משיח יהושע/ישוע צו מעשים טובים,
tovim maisim tsu Yeshua/Yehoshua Moshiach inem bashafen verk
good works for Yehoshua Moshiach in the created work

וועלכע ה' האט פאראויס צוגעגרייט, אז מיר זאלן לעבן אין
in leben zolen mir az tsugegreit forois hot Hashem velche
in live should we that prepared in advance has Hashem which

זיי .
zei
them

יא צוליב דעם זאלט איר געדענקען, אז אמאל זענט
zent amol az gedenken ir zolt dem tsulib
are once that remember you shall that on account of

איר געווען אומות (העולם) אינם פלייש, וואס זענען גערופן
gerufen zenen vos fleish inem hooilem umes geven ir
called are who flesh in the of the world nations were you

געווארן ערלים פון די , וואס הייסן נמולים —א
a nimolim heisen vos di fun areilim gevoren
a circumcised be called who the by uncircumcised become

מילה אינם פלייש, א מיט הענט געמאכטע— יב אז צו
tsu az gemachte hent mit a fleish inem milah
at that made hands with a flesh in the circumcision

יענער צייט זענט איר געווען אָן א משיח , אויסגעשלאסענע
oigeshlosene Moshiach a on geven ir zent tsait yener
excluded Moshiach a without were you are time that

פון דעם בירגער רעכט פון ישראל און פרעמדע וואס שייך
shaich vos fremde un Yisroel fun recht birger dem fun
concerning who strangers and Israel of rights citizen the from

די בריתות פון דער הבטחה , אָן א האפענונג און אָן
on un hofenung a on havtachah der fun brisn di
without and hope a without promise the of covenants the

ג-ט אין דער וועלט. יג איצט אבער אינם משיח יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua Moshiach inem ober itst velt der in G-t
Yehoshua Moshiach in the however now world the in G-d

איר, וואס זענט אמאל געווען ווייט , זענט געווארן נאענט דורך
durch noent gevoren zent vait geven amol zent vos ir
through near become have distant were once are who you

דעם (כפרה) בלוט פון דעם משיח . יד ווארום ער איז
iz er vorem Moshiach dem fun blut kapore dem
is He because Moshiach the of blood atonement the

אונדזער שלום , וועלכער האט געמאכט די ביידע איינס און
un eins beide di gemacht hot velcher sholem undzer
and one the two the made has who peace our

האט צעשטערט די אפשיידנדיקע מחיצה , די שנאה , מיט
mit sinah di mechitse opsheidendike di tseshtert hot
with hostility the partition separating the demolish did

זיין אייגן לייב, טו בטל מאכנדיק די געזעץ פון מצוות
mitsvos fun gezets di machendik botl laib eigen zain
commands of law the making annulled body own His

it is a matnat Hashem *(gift of G-d)*; 9 Not the result of doing Gezetz ma'asim, so that before Hashem no man should be a ravrevan *(boaster, braggart)*.
10 For we are His masterpiece, having been created in Moshiach Yehoshua for ma'asim tovim, which Hashem prepared beforehand, that the derech of our halakhah should be in them.

11 Therefore, have zikaron *(remembrance)* that formerly you, the non-Jews in the flesh, who are called "arelim" *(uncircumcised ones)* by the ones being called "nimolim" *(circumcised ones)* which is a Milah performed in the flesh by human hands, 12 Have zikaron *(remembrance)* that you were at that time bazunder *(unrelated and separate)* from Rebbe, Melech HaMoshiach, having been alienated from the torat haEzrakhut *(the citizenship)* in the Am Brit, from Yisroel, being zarim *(strangers)* to the Beritot HaHavtacha, farloiren *(lost)* and having no tikvah *(hope)* and without G-d in the Olam Hazeh. 13 But now in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, you, who formerly where in the outermost courts, have been brought near by the kapporah of the dahm of Moshiach.
14 For Moshiach himself is our shalom, who made the Shnayim into Echad, having broken down in the basar of Moshiach the barrier of the Mechitzah *(the dividing partition)*, the Soreg *(barrier)*, the Eyvah *(Enmity)*, 15 By annulling the

און חוקות; כדי אין זיך אליין צו באשאפן פון די צוויי
tsvei di fun bashafen tsu alein zich in kedei chukut un
two the from create to alone Himself in so that laws and

אין נייעם מענטשן, (און אזוי) מאכנדיק שלום; [טז] און צו
tsu un sholem machendik azoi un mentshn naiem ein
to and peace making so and mankind new one

מאכן שלום די ביידע אין איין גוף צו ה׳ דורך
durch Hashem tsu guf ein in beide di sholem machen
through Hashem to body one in the two the peace make

דעם בוים, טייטנדיק די שנאה דורך אים; [יז] און איז
iz un im durch sinah di teitendik boim dem
did and Him through hostility the putting to death tree the

געקומען און מבשר געווען שלום צו אייך, די ווייטע און
un veite di aich tsu sholem geven mevaser un gekumen
and far away the you to peace was herald and come

שלום צו אייך, די נאנטע; [יח] ווייל דורך אים האבן מיר,
mir hoben im durch vail nonte di aich tsu sholem
we have Him through because near the you to peace

די ביידע , דעם צוטריט אין איין גייסט צום פאטער. [יט] דעריבער
deriber foter tsum Gaist ein in tsutrit dem beide di
therefore Father to the Spirit one in access the the two the

זענט איר אזוי ארום מער נישט קיין גרים און נכרים , נאר
nor nochrim un geirem kein nisht mer arum azoi ir zent
but foreigners and aliens any not more around so you are

איר זענט מיטבירגער פון די קדושים און ה׳ס בני
bnei Hashems un kedoishem di fun mitbirger zent ir
sons of Hashem's and saints the of fellow citizens are you

בית , [כ] אויפגעבויט אויף דעם יסוד פון שליחים און נביאים,
neviim un shlichim fun yesod dem oif oifgeboit beis
nevi'im and Shlichim of foundation the on built up house

בשעת משיח יהושע/ישוע אליין איז דער ווינקלשטיין;
vinkelshtein der iz alein Yeshua/Yehoshua Moshiach beshas
cornerstone the is Himself Yehoshua Moshiach while

[כא] אין וועמען די גאנצע געביידע איז צוזאמענגעפאסט און וואקסט
vakst un tsuzamengefast iz gebaide gantse di vemen in
grows and joined is building entire the whom in

אויס צו א בית המקדש אין דעם האר (ג-ט); [כב] אין וועמען
vemen in G-t Har dem in Hamikdash beis a tsu ois
whom in G-d L-rd the in HaMikdash Beis a to out

אויך איר ווערט מיטגעבויט פאר א וואוינונג פון ה׳ אינם
inem Hashem fun voinung a far mitgeboit vert ir oich
in the Hashem for dwelling a for built together be you also

גייסט.
Gaist
Spirit

chok *(decree, law)* of mishpatim in ordinances that the Shnayim He might create in Himself into Adam Chadash Echad *(One New Regenerated Humanity)*, arbitrating shalom, [16] And that Moshiach might bring the ritztzuy *(reconciliation, cessation of enmity)*, reconciling to Hashem the Shnayim into one guf *(body)* through the Moshiach's Etz, having put to death the Eyvah by it.
[17] And having come, Moshiach preached shalom to you, the ones in the outermost courts, and shalom to the ones near; [18] Because through Moshiach we both have HaSha'ar laHashem *(gate to approach G-d's presence, access of the tzaddikim)* by one Ruach Hakodesh to Elokim HaAv.
[19] Therefore, then, no longer are you zarim and aliens, but you are fellow citizens of the Kedoshim and bnei bayit members of the household of G-d, [20] Having been built upon the yesod *(foundation)* of the Shlichim and Nevi'im, Moshiach Yehoshua himself being the ROSH PINAH, [21] In whom all the binyan *(edifice)*, being fitly joined together, grows into a Heikhal Kadosh b'Hashem; [22] In whom also you are being built together into a Mishkan of Hashem in the Ruach Hakodesh.

ג

צוליב דעם בין איך, פּוילוס—דער געפאנגענער פון דעם
dem fun gefangener der Poylos ich bin dem tsulib
the of prisoner the Paul I am these on account of

משיח יהושע/ישוע פאר אייך אומות (העולם)— [ב] אויב
oib hooilem umes aich far Yeshua/Yehoshua Moshiach
if of the world nations you for Yehoshua Moshiach

איר האט געהערט פון דער פארוואלטונג פון ה׳ס חסד , וואס איז
iz vos chesed Hashems fun farvaltung der fun gehert hot ir
is which grace Hashem's of stewardship the of heard have you

3

For this cause, I, Sha'ul, the prisoner of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua for you Nations,
[2] If indeed you heard of the pekudat Hashem of the Chen v'Chesed Hashem having been given to me for you,

מיר געגעבן געווארן פאר אייערטוועגן, ג אז לויט אן אנטפלעקונג
antplekung an loit az eiertvegen far gevoren gegeben mir
revelation a according to that for your sake for become given me

איז מיר נתגלה געווארן דער סוד , ווי איך האב אייך שוין
shoin aich hob ich vi sod der gevoren nisgale mir iz
already you have I as mystery the become made known me is

פריער געשריבן בקיצור, ד כדי לייענענדיק עס, זאלט איר קענען
kenen ir zolt es leienendik kedei bekitser geshriben frier
be able to you shall it reading so that briefly written before

פארשטיין מיין השגה אין דעם סוד פון דעם משיח , ה וואס איז
iz vos Moshiach dem fun sod dem in hasoge main farshtein
is who Moshiach the of mystery the in insight my perceive

אין אנדערע דורות נישט נתגלה געווארן צו די מענטשנקינדער
mentshnkinder di tsu gevoren nisgale nisht doires andere in
humankind the to become revealed not generations other in

ווי עס איז איצט אנטפלעקט צו זיינע הייליקע, שליחים און נביאים
neviim un shlichim heilike zaine tsu antplekt itst iz es vi
nevi'im and Shlichim holy his to revealed now is it as

אינם גייסט, ו אז די אומות (העולם) זענען מיטיורשים און
un mityoreshim zenen hooilem umes di az Gaist inem
and joint heirs are of the world nations the that Spirit in the

מיטגלידער און מיטאנטיילנעמער פון דער הבטחה אינם משיח
Moshiach inem havtachah der fun mitonteilnemer un mitglider
Moshiach in the promise the of fellow sharers and fellow members

יהושע/ישוע דורך דער בשורה טובה, ז פון וועלכער איך בין געווארן
gevoren bin ich velcher fun toive besoire der durch Yeshua/Yehoshua
become am I whom of Good News the through Yehoshua

א משרת לויט דער מתנה פון ה'ס חסד , וואס איז מיר
mir iz vos chesed Hashems fun matone der loit meshores a
me is which grace Hashem's of gift the according to servant a

געגעבן געווארן לויט דער ווירקונג פון זיין גבורה; ח מיר, דעם
dem mir gvure zain fun virkung der loit gevoren gegeben
the me power His of working the according to become given

קלענסטן פון אלע קדושים , איז געגעבן געווארן דער דאזיקער חסד ,
chesed doziker der gevoren gegeben iz kedoishem ale fun klenstn
grace this one the become given is holy ones all of least

אנצוזאגן צו די אומות (העולם) די בשורה פון משיחס נישט
nisht Moshiachs fun besoire di hooilem umes di tsu ontsuzogen
not Moshiach's of News the of the world nations the to to proclaim

אויספארשבארער עשירות; ט און אלעמען צו באלויכטן, וואס עס איז
iz es vos baloichten tsu alemen un ashires oisforshbarer
is it what light up to everyone and wealth researchable

דער רעיון פון דעם סוד , וועלכער איז פון אייביקע צייטן אָן געווען
geven on tsaitn eibike fun iz velcher sod dem fun rayen der
was on ages eternal from is which mystery this of plan the

פארבארגן אין ה' דעם באשעפער פון אלעם ; י כדי איצט זאל
zol itst kedei alem fun Bashefer dem Hashem in farborgen
shall now so that all things of Creator the Hashem in hidden

נתגלה ווערן צו די ממשלות און מאכטן אין די הימלישע ערטער
erter himlishe di in machtn un memsholes di tsu veren nisgale
places heavenly the in powers and authorities the to be revealed

דורך דער קהלה די פילפאכיקע חכמה פון ה' , יא לויט
loit Hashem fun chochme filfachike di kehile der durch
according to Hashem of wisdom manifold the kehile the through

3 That according to hisgalus *(revelation)* there was made known to me the sod of the raz, as I wrote before in brief, 4 As to which you are able by reading to have binah of my haara *(insight)* into the Sod HaMoshiach *(the Secret of Moshiach)*, 5 Of which in other dorot *(generations)* was not made known to the Bnei Adam as it has now been made hisgalus *(revelation)* to Rebbe, Melech HaMoshiach's Shlichim and Nevi'im HaKedoshim in the Ruach Hakodesh, 6 Namely, that the Nations are fellow bnei HaYerushshah *(heirs)* of the nachalah *(allotted inheritance)* and joint evarim of HaGuf HaMoshiach and joint partakers of the havtachah *(promise)* in Moshiach Yehoshua *(Yeshua)* through the Besuras HaGeulah, 7 Of which I became a keli kodesh *(minister)* according to the matnat Hashem of the Chen v'Chesed of G-d having been bestowed upon me, according to the working of His gevurah *(power)*. 8 To me, the less than the least of all Kedoshim, was given this Chen v'Chesed Hashem, to preach to the Nations the unsearchable osher *(riches)* of Moshiach, 9 And to shed light on what is the pekudat Hashem of the Sod that was meOlam nistar *(hidden)* in Hashem, who created all things, 10 In order that the many faceted Chochmat Hashem might be made known now to the rulers and the authorities in Shomayim through the

דעם אייביקן באשלוס, וואס ער האט געמאכט אין דעם משיח
Moshiach dem in gemacht hot er vos bashlus eibikn dem
Moshiach the in it has been done has He which decision eternal the

יהושע/ישוע , דעם האר אונדזערן; יב אין וועמען מיר האבן דעם
dem hoben mir vemen in undzern Har dem Yeshua/Yehoshua
the have we whom in our L-rd the Yehoshua

דרייסטקייט און דעם צוטריט מיט בטחון דורך אמונה אין אים.
im in emune durch bitochen mit tsutrit dem un dreistkeit
Him in faith through confidence with access the and boldness

יג דערפאר בעט איך מיך ביי אייך, איר זאלט נישט אנטמוטיקט ווערן
veren antmutikt nisht zolt ir aich bai mich ich bet derfar
be discouraged not shall you you from myself I ask therefore

דורך מיינע צרות פאר אייערטוועגן, וועלכע זענען א כבוד פאר
far koved a zenen velche eiertvegen far tsores maine durch
for glory a are which your sake for troubles my through

אייך.
aich
you

יד צוליב דעם בויג איך מיינע קני פאר דעם פאטער, טו פון
fun foter dem far kni maine ich boig dem tsulib
from Father the before knee my I bow this on account of

וועמען אלע משפחות אין הימל און אויף דער ערד ווערן אנגערופן
ongerufen veren erd der oif un himel in mishpoches ale vemen
called are earth the on and heaven in families all whom

(מיט א נאמען), טז אז ער זאל אייך געבן לויט דער עשירות פון
fun ashires der loit geben aich zol er az nomen a mit
of riches the according to give you shall He that name a with

זיין כבוד, מיט גבורה געשטארקט צו ווערן אין דעם אינערלעכן מענטשן
mentshn inerlechn dem in veren tsu geshtarkt gvure mit koved zain
man inner the in be to strengthened power with glory His

דורך זיין גייסט; יז אז דורך אמונה זאל דער משיח וואוינען אין
in voinen Moshiach der zol emune durch az Gaist zain durch
in dwell Moshiach the shall faith through that Spirit His through

אייערע הערצער; אז איר זאלט זיין איינגעווארצלט און געגרונטפעסטיקט
gegruntfestikt un aingevortslt zain zolt ir az hertser eiere
established firmly and rooted be shall you that hearts your

אין ליבע, יח כדי איר זאלט קענען משיג זיין צוזאמען
tsuzamen zain maseg kenen zolt ir kedei libe in
together be understand be able to shall you in order that love in

מיט אלע קדושים די ברייט און די לענג און די הויך און די
di un hoich di un leng di un breit di kedoishem ale mit
the and height the and length the and breadth the saints all with

טיפעניש, יט און צו דערקענען דעם משיחס ליבע, וואס שטייגט
shtaigt vos libe Moshiachs dem derkenen tsu un tifenish
ascends which love Moshiach's the recognize to and depth

איבער דערקענטעניש, כדי איר זאלט אנגעפילט ווערן מיט יעדער
yeder mit veren ongefilt zolt ir kedei derkentenish iber
every with become filled shall you so that knowledge above

שפע פון ה׳ .
Hashem fun shefe
Hashem of abundance

כ און צו אים, וואס איז אימשטאנד צו טאן פיל מער איבער אונדזער
undzer iber mer fil ton tsu imshtand iz vos im tsu un
our above more much do to able is who Him to and

Moshiach's Brit Chadasha Kehillah. 11 This was in accordance with the tochnit Hashem *(purposeful and willed plan of G-d)* for the Olamim *(Ages)*, which He implemented in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu, 12 In whom we have boldness and HaSha'ar laHashem *(gate to approach G-d's presence)*, in bitachon through emunah in Him. 13 Therefore, I ask you not to lose chozek concerning my tzoros on your behalf, which is for your kavod.

14 For this cause I fall down before Elokim HaAv, 15 From whom every mishpochah in Shomayim and on Ha'Aretz is named, 16 That Hashem may grant you according to the osher of His kavod to become mightily empowered through His Ruach Hakodesh in the adam hapenimi *(inner man)*; 17 So that Moshiach may make His maon *(dwelling place, permanent residence, home)* in your levavot through emunah, being rooted and grounded in ahavah, 18 That you may be able to have binah, together with all the Kedoshim, what is the breadth and length and height and depth, 19 And to have da'as of the ahavah of Moshiach, which ahavah surpasses da'as, in order that you may be filled to all the melo *(plentitude)* of Hashem.

20 Now to the One who is able to do exceedingly

בעטן אדער טראַכטן, לויט דעם כוח , וואָס ווירקט אין
in virkt vos koiech dem loit trachten oder beten
in works which power the according to thinking or asking

אונדז, כא צו אים זאָל זיין כבוד אין דער קהלה און אינם משיח
Moshiach inem un kehile der in koved zain zol im tsu undz
Moshiach in the and kehile the in glory be shall Him to us

יהושע/ישוע לדור דור לעלמי עולמים . אמן .
Omein olamim lolmei dor ledor Yeshua/Yehoshua
Amen and ever forever generation from generation to Yehoshua

ד דעריבער בעט איך אייך, איך, דער געפאַנגענער אינם האר, אַז איר
ir az Har inem gefangener der ich aich ich bet deriber
you that L-rd in the prisoner the I you I ask therefore

זאָלט לעבן ווי עס שטייט אָן דעם רוף, מיט וועלכן איר זענט גערופן
gerufen zent ir velchen mit ruf dem on shteit es vi leben zolt
called are you which with call the on stands it as live shall

געוואָרן, ב מיט יעדער הכנעה און עניוותדיקייט, מיט סבלנות ,
savlones mit anivesdikeit un hachnoe yeder mit gevoren
perseverance with meekness and subjection all with become

דערטראָגנדיק איינער דעם אַנדערן אין ליבע, ג און זייט פלייסיק אָפּצוהיטן
optsuhiten flaisik zeit un libe in andern dem einer dertrogendik
to keep diligent be and love in other the one bearing with

די אחדות פון דעם גייסט אין דעם קנופּ פון שלום : ד איין גוף און איין
ein un guf ein sholem fun knup dem in Gaist dem fun achdes di
one and body one peace of bond the in Spirit the of unity the

גייסט, ווי איר זענט אויך גערופן געוואָרן אין איין האָפענונג פון אייער
eier fun hofenung ein in gevoren gerufen oich zent ir vi Gaist
your of hope one in become called also are you as Spirit

רוף ; ה איין האר, איין אמונה, איין מקווה ; ו איין ג-ט און פאָטער פון
fun foter un G-t ein mikveh ein emune ein Har ein ruf
of Father and G-d one mikveh one faith one L-rd one calling

אַלעמען, וועלכער איז איבער אַלעמען און דורך אַלעמען און אין
in un alemen durch un alemen iber iz velcher alemen
in and all through and all over is who all

אַלעמען. ז נאָר יעדן איינעם פון אונדז איז דער חסד געגעבן געוואָרן
gevoren gegeben chesed der iz undz fun einem yedn nor alemen
become given grace the is us of one every but all

לויט דער מאָס פון דעם משיחס מתנה . ח דערפאַר
derfar matone Moshiachs dem fun mos der loit
therefore gift Moshiach's the of measure of the according to

זאָגט ער:
er zogt
He says

ווען ער איז אַרויפגעגאַנגען אינדערהויך,
inderhoich aroifgegangen iz er ven
on high went up is He when

האָט ער געפאַנגענשאַפט גענומען געפאַנגען
gefangen genumen gefangenshaft er hot
captive taken captivity he has

און געגעבן מתנות צו די מענטשן. (תהלים סח, יט.)
it sch Tehilim mentshn di tsu matonus gegeben un
19 68 Psalms people the to gifts given and

ט און דאָס ער איז אַרויפגעגאַנגען, וואָס באַטייט עס , אויב נישט אַז ער
er az nisht oib es batait vos aroifgegangen iz er dos un
He that not if this means what ascended is he that and

abundantly, beyond all that we ask or think, according to the ko'ach working in us.
21 To Him be kavod in the Brit Chadasha Kehillah and in Moshiach Yehoshua, bekhol hadorot l'Olam va'ed. Omein.

4 Therefore I impart chizzuk *(strengthening)* to you, I, the prisoner of Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu, and I admonish you to walk and fier zich *(comport oneself)* in your derech in a manner worthy of the kri'ah by which you were called,
2 With all anavah *(humility)* of mind and meekness, with savlanut *(longsuffering)*, showing forbearance to one another in ahavah,
3 Being eager to keep the achdus *(unity)* of the Ruach Hakodesh in the uniting bond of shalom;
4 As there is one Guf *(Body)* and one Ruach Hakodesh, as also you were called in one Tikvah *(hope)* of your kri'ah:
5 Adon echad, Emunah achat, Tevilah achat,
6 One Elokim and Avi khol *(Father of all)*, who is over all and through all and in all.
7 But to each of us was given the Chen v'Chesed Hashem according to the measure of the Matnat HaMoshiach.
8 Therefore it says, ALITA LAMMAROM SHAVITA SHEVI LAKACHTA MATANOT *(You ascended to the height, you led captive, you received gifts)*, He has led captive a host of captives, He had brought matanot *(gifts)* to Bnei Adam.
9 Now if He “ASCENDED”, what can it mean except that also He

איז אויך אראפגעגאנגען אין די נידריקסטע טיילן פון דער ערד? ' דער,
iz oich aropgegangen in di nidrikste teilen fun der erd der
is also went down to the lowest parts of the earth the One

וואס איז אראפגעגאנגען, איז דער זעלביקער, וואס איז ארויפגעגאנגען
vos iz aropgegangen iz der zelbiker vos iz aroifgegangen
who is went down is the same Who is ascended

העכער פון אלע הימלען, כדי אלץ ממלא צו זיין. יא און האט
hecher fun ale himlen kedei alts memale tsu zain un hot
higher than all heavens in order that all filling to be and has

געגעבן אייניקע פאר שליחים, און אייניקע פאר נביאים, און אייניקע
gegeben einike far shlichim un einike far neviim un einike
given some for Shlichim and some for nevi'im and some

פאר מבשרים, און אייניקע פאר פאסטוכער און מלמדים; יב צו
far mevaserim un einike far pastecher un melamdem tsu
for mevasarim and some for ruchaniyim roim and melamdim to

דער פארפאלקאמונג פון די הייליקע פאר דעם טאן פון דער עבודה,
der farfolkomung fun di heilike far dem ton fun der avoide
the completion of the holy ones for the doing of the service

צום אויפבויען פון דעם משיחס גוף, יג ביז מיר אלע וועלן
tsum oifboien fun dem Moshiachs guf biz mir ale velen
to the building up of the Moshiach's body until we all will

דערגרייכן צו דער אחדות פון אמונה און דערקענטעניש פון דעם זון
dergreichen tsu der achdes fun emune un derkentenish fun dem zun
reach to the unity of faith and knowledge of the Son

פון דער אויבערשטער, צום פאלקאמענעם מענטשן, צו דער מאס
fun der Oibershter tsum folkomenem mentshn tsu der mos
of the Most High to the perfect Man to the measure of

פון דעם וואוקס פון משיחס פולקייט; יד כדי מיר זאלן מער
fun dem vuks fun Moshiachs fulkeit kedei mir zolen mer
of the growth of Moshiach's fullness so that we should more

נישט זיין קיין קינדער, פון כוואליעס געשטויסן און ארומגעטראגן פון
nisht zain kein kinder fun chvalyes geshtoisen un arumgetrogen fun
not be any children of waves tossed and carried about of

יעדן ווינט פון לערנונג, דורך דער באטריגערישקייט פון מענטשן,
yedn vint fun lernung durch der batrigerishkeit fun mentshn
every wind of teaching through the deceitfulness of men

דורך כיטרעקייט פון באטרוג צו פארפירן; טו נאר, זאגנדיק דעם
durch chitrekeit fun batrug tsu farfiren nor zogendik dem
through cunning of deception to mislead but saying the

אמת אין ליבע, לאמיר אין אלעם וואקסן אין אים, וואס איז דער קאפ, דער
emes in libe lomir in alem vaksen in im vos iz der kop der
truth in love let us in all grow in Him who is the Head the

משיח, טז פון וועמען דער גאנצער גוף, זייענדיק צוזאמענגעפאסט
Moshiach fun vemen der gantser guf zaiendik tsuzamengefast
Moshiach from whom the whole body being joined

און צוזאמענגעבונדן, דורך אלע געלענקען, וואס (איינס) העלפט
un tsuzamengebunden durch ale gelenken vos eins helft
and bound through all ligaments which one helps

(דאס אנדערע), וואס לויט דעם כוח אין מאס פון יעדן
dos andere vos loit dem koiech in mos fun yedn
the other which according to the power in measure of each

אבר באזונדער, מאכט וואקסן דעם גוף, זיך אויפצובויען אין ליבע.
ever bazunder macht vaksen dem guf zich oiftsuboien in libe
member separately makes grow the body itself to build up in love

descended into the lower parts of ha'aretz? [10] The one who descended is Himself also the one having ascended far above all the Shomayim, that He might fill all things. [11] And He gave some to be shlichim, and some nevi'im, and some gifted to be used in Kiruv efforts for Rebbe, Melech HaMoshiach, and some supervising mashgichim ruchaniyim *(spiritual overseers)* who are ro'im and morim in the Kehillah, [12] For the equipping of the Kedoshim for the work of avodas kodesh ministry, to the building up of HaGuf HaMoshiach, [13] Until we all attain to the achdus *(unity)* of the emunah and to the da'as *(knowledge)* of the Zun fun der Oybershter, to the in Bnei Chayil maturity, to the measure of the stature of the melo *(plentitude)* of Moshiach. [14] In this way, we are no longer olalim *(infants)* tossed by waves and carried around by every wind of limmud *(instruction)*, by the cunning of Bnei Adam, with craftiness leading to the scheming of remiyah *(deceit)* and madduchei shav *(delusion)*; [15] But saying HaEmes in ahavah, let us grow up in every respect unto Him who is the Rosh, Moshiach, [16] From whom all HaGuf HaMoshiach being fitly joined together and being united in an agudah binding by that which every joint contributes according as each part's proper working process promotes the growth of HaGuf HaMoshiach in building itself up in ahavah.

יז דאס דאזיקע זאג איך דעריבער און באשווער אייך אינם האר,
Har inem aich bashver un deriber ich zog dozike dos
L-rd in the you adjure and therefore I say these the

אז איר זאלט זיך מער נישט אויפפירן , ווי די
di vi oiffiren nisht mer zich zolt ir az
the as conduct ourselves not more yourselves shall you that

אומות (העולם) פירן זיך אויף אין דער נישטיקייט פון זייער
zeier fun nishtikeit der in oif zich firen hooilem umes
their of emptiness the in on themself lead of the world nations

שכל , יח וועלכע זענען פארפינסטערט אין זייער פארשטאנד,
farshtand zeier in farfinstert zenen velche seichel
mind their in darkened are who understanding

פארפרעמדט פון דעם לעבן פון ה׳ , צוליב דעם אומוויסן ,
umvisen dem tsulib Hashem fun leben dem fun farfremdt
ignorance the on account of Hashem of life the from alienated

וואס איז אין זיי , דורך דער פארטעמפטקייט פון זייער הארץ;
harts zeier fun fartemptkeit der durch zei in iz vos
heart their of hardness the through them in is which

יט האבנדיק פארלוירן יעדעס געפיל , האבן זיי זיך איבערגעגעבן
ibergegeben zich zei hoben gefil yedes farloiren hobendik
handed over themselves they have feeling all lost having

צו צעלאזנקייט, צו טאן יעדע טומאה אין (שייכות מיט)
mit shaiches in tume yede ton tsu tseloznkeit tsu
with relationship in impurity every do to debauchery to

געלטגייציקייט. כ איר אבער האט נישט אזוי געלערנט דעם משיח ;
Moshiach dem gelernt azoi nisht hot ober ir geltgaitsikeit
Moshiach the learn so not did however you money avarice

כא אויב איר האט באמת פון אים געהערט און זענט געלערנט געווארן
gevoren gelernt zent un gehert im fun beemes hot ir oib
become taught are and heard Him from in truth have you if

אין אים—ווי דער אמת איז אין יהושען/ישוען — כב אז וואס
vos az Yeshuan/Yehoshuan in iz emes der vi im in
which that Yehoshua in is truth the as Him in

שייך דעם פריערדיקן לעבנס-שטייגער זאלט איר אפטאן דעם אלטן
alten dem opton ir zolt lebns-shteiger frierdikn dem shaich
old the remove you shall life-customs former the pertains

מענטשן, וועלכער גייט צו גרונט פון די פארפירערישע תאוות,
taives farfirerishe di fun grunt tsu geit velcher mentshn
lusts deceitful the from ground to sinks which man

כג און באנייט ווערן אינם גייסט פון אייער פארשטאנד. כד און זאלט
zolt un farshtand eier fun gaist inem veren banait un
shall and minds your of spirit in the become renewed and

זיך אנקליידן דעם נייעם מענטשן, וואס איז באשאפן געווארן
gevoren bashafen iz vos mentshn naiem dem onkleiden zich
become created is who man new the clothe with yourselves

לויט דעם) דמות (אלקים אין צדקות און קדושה
kedushe un tsedokes in Elokim demut dem loit
holiness and righteousness in G-d image of the according to

פונם אמת.
emes funem
truth from the

כה דערפאר טוט אפ פון אייך דעם שקר און רעדט דעם אמת,
emes dem redt un sheker dem aich fun op tut derfar
truth the speak and lies the you from away do therefore

[17] This therefore I say and give solemn edut in Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu: no longer are you to fier zich *(comport oneself)* in your derech as also the Goyim walk, in the futility of their machshavot (thoughts), [18] Their binah *(understanding)* being in choshech, having been alienated from the life of Hashem because of the ignorance existing in them, because of the KESHI *(stubbornness, hardness)* of their levavot, [19] Who, having put away remorse, gave themselves over to zimah *(lewdness)* for the practice of every kind of tumah *(uncleanness)* with chamdanut *(covetousness)*. [20] But you did not so have lernen of Rebbe, Melech HaMoshiach, [21] If indeed you heard about Him and took shiurim in Him, as HaEmes is in Yehoshua. [22] For the torah you received was that you must disrobe from your former derech of your old self, the one being corrupted according to the ta'avot of AKOV *(deceitful)* remiyah *(guile)*, [23] And to be renewed by the Ruach Hakodesh controlling your machshavot *(thoughts)*, [24] And to enrobe yourself in the Adam HeChadash *(the new Man, humanity)*, having been created according to the demut Hashem in tzidkat Elokeinu and in the kedushah of HaEmes.

[25] Therefore, disrobed from Sheker *(Falsehood, Lying)*, let

יעדער איינער מיט זיין חבר , ווייל מיר זענען אברים איינער
einer eivrem zenen mir vail chaver zain mit einer yeder
one body parts are we because neighbor his with one every

פונם אנדערן. [כו] צארנט און זינדיקט נישט. זאל די זון נישט אונטערגיין
untergein nisht zun di zol nisht zindikt un tsornt andern funem
go down not sun the let not sin and be angry other of the

אויף אייער רוגז ; [כז] און גיט נישט דעם שׂטן קיין ארט . [כח] זאל דער גנב
ganev der zol ort kein Satan dem nisht git un roiges eier oif
thief the let place any Satan the not give and anger your on

מער נישט גנבענען , נאר ליבער זאל ער ארבעטן, טוענדיק גוטס מיט
mit guts tuendik arbeten er zol liber nor ganvenen nisht mer
with good doing work he shall rather but steal not more

זיינע אייגענע הענט, כדי ער זאל האבן וואס צו געבן דעם ,
dem geben tsu vos hoben zol er kedei hent eigene zaine
the one give to what have shall he in order that hands own his

וואס האט נויט . [כט] זאל קיין געמיין ווארט נישט ארויסקומען פון אייער
eier fun aroiskumen nisht vort gemein kein zol noit hot vos
your of come out not word profane any let need has who

מויל ארויס, נאר וואס איז גוט , וואו נויטיק , צום אויפבויען ,
oifboien tsum noitik vu gut iz vos nor arois moil
building up to the necessary where good is what but out mouth

כדי עס זאל געבן חן צו די , וואס הערן עס. [ל] און באטריבט נישט
nisht batribt un es heren vos di tsu chein geben zol es kedei
not grieve and it hears who the to grace give shall it so that

ה'ס רוח הקודש , אין וועמען איר זענט פארחתמעט געווארן
gevoren farchasmet zent ir vemen in Hakoidesh ruach Hashems
become sealed were you Whom in the Holy Spirit Hashem's

ביז צום טאג פון דער גאולה . [לא] יעדע ביטערקייט, און כעס
kaas un biterkeit yede geule der fun tog tsum biz
anger and bitterness every Redemption the of Day to the until

און צארן און געשריי און לעסטערונג זאלט איר אפטאן פון אייך,
aich fun opton ir zolt lesterung un geshrei un tsorn un
you from remove you shall slander and shouting and wrath and

צוזאמען מיט יעדער רשעות ; [לב] ווערט אבער גוט איינער צום
tsum einer gut ober vert rishes yeder mit tsuzamen
to the one good instead be meanness all with together

אנדערן, בארמהערציק, זייט זיך מוחל איינער דעם אנדערן, ווי
vi andern dem einer moichel zich zeit baremhartsik andern
as other the one forgiving yourselves be kindhearted other

אויך ה' אינם משיח האט אייך מוחל געווען.
geven moichel aich hot Moshiach inem Hashem oich
did forgiven you has Moshiach in the Hashem also

ה גייט דעריבער אין די דרכים פון ה' , ווי געליבטע קינדער;
kinder gelibte vi Hashem fun drochim di in deriber geit
children beloved as Hashem of ways the in therefore walk

[ב] און לעבט אין ליבע, ווי אויך דער משיח האט אייך ליב געהאט
gehat lib aich hot Moshiach der oich vi libe in lebt un
had love you has Moshiach the also as love in live and

און זיך איבערגעגעבן פאר אונדז אלס א קרבן און זבח
zevach un korben a als undz far ibergegeben zich un
sacrifice and offering an as us for handed over Himself and

צו ה' פאר א ריח ניחוח . [ג] זנות אבער און יעדע
yede un ober zoines nichoach reiech a far Hashem tsu
every and however fornication fragrant scent a for Hashem to

us say HaEmes, each one with his re'a *(neighbor)*, because we are evarim *(members)* one of another. [26] Have ka'as and do not sin; do not let the shemesh go down on your anger. [27] Do not leave an open door for HaSatan. [28] Let the one stealing no longer be a ganav, but rather let the ganav get a parnasah *(livelihood)* and toil with his own hands at something beneficial, that he may have something to share with the one who is nitzrach *(needy)*. [29] Let no lashon hora proceed out of your peh, but only a dvar that is tov, for edification in accordance with the need, that it may mediate Chen v'Chesed Hashem to the ones hearing. [30] And do not grieve the Ruach Hakodesh of Hashem, by whom you were sealed for the Yom HaGeulah. [31] Let all merirut lev *(bitterness)* and ka'as and wrath and clamor and lashon hora be removed from you, with all resha. [32] And have Chen v'Chesed graciousness with one another. Be kind, tender-hearted, forgiving each other, as also Hashem in Rebbe, Melech HaMoshiach forgave you.

5 Therefore, be imitators of Hashem as beloved yeladim, [2] And fier zich *(comport oneself)* in your derech in ahavah, as also Moshiach had ahavah for us and gave Himself up on behalf of us as a korban and zevach to Hashem for a RE'ACH HANNICHOACH *(a pleasant*

טומאה אדער גייציקייט זאל אפילו נישט דערמאנט ווערן ביים נאמען
nomen baim veren dermont nisht afile zol gaitsikeit oder tume
name by the to be remember not even shall greed or impurity

צווישן אייך, ווי עס שטייט אָן פאר הייליקע ; [ד] אויך נישט קיין
kein nisht oich heilike far on shteit es vi aich tsvishen
any not also holy ones for on becoming is as you among

ניבול-פה און נארישע רייד אדער צווײדײטיקע וויצן , וואס פאסן
pasen vos vitsn tsveidaitike oder reid narishe un niblpe
fitting which humor veiled or words foolish and obscenity

זיך נישט; נאר ליבער (זאלט איר אפגעבן) א שבח . [ה] ווארום דאס
dos vorem shvach a opgeben ir zolt liber nor nisht zich
the because praise a offer you shall rather but not self

דאזיקע זאלט איר וויסן זיין , אז קיין נואף אדער אומזויבערער
umzoiberer oder noyef kein az zain visen ir zolt dozike
unclean or adulterer any that be know you shall these

(מענטש) אדער געלטגייציקער, וואס איז ווי א געצנדינער, האט נישט קיין
kein nisht hot getsndiner a vi iz vos geltgaitsiker oder mentsh
any not has idolater an as is who gelt greedy or man

נחלה אין דעם מלכות פון דעם משיח און ה' . [ו] זאל
zol Hashem un Moshiach dem fun Malchus dem in nachle
let Hashem and Moshiach the of kingdom of the in inheritance

אייך קיינער נישט פארפירן מיט פוסטע רייד ; ווארום דורך די
di durch vorem reid puste mit farfiren nisht keiner aich
the through because words empty with mislead not anyone you

דאזיקע קומט ה'ס צארן אויף די קינדער פון ווידערשפעניקייט.
vidershpenikeit fun kinder di oif tsorn Hashems kumt dozike
disobedience of children the on wrath Hashem's comes these

[ז] ווערט דעריבער נישט קיין מיטאנטיילנעמער מיט זיי ; [ח] ווארום
vorem zei mit mitonteilnemer kein nisht deriber vert
because them with fellow sharers any not therefore become

אמאל זענט איר געווען פינצטערניש, איצט אבער (זענט איר) ליכט
licht ir zent ober itst fintsternish geven ir zent amol
light you are however now darkness were you are once

אין דעם האר, פירט זשע זיך אויף ווי קינדער פונם ליכט—
licht funem kinder vi oif zich zhe firt Har dem in
light of the children as on yourselves then behave L-rd the in

[ט] ווארום די פירות פון דעם ליכט באשטייען אין יעדער גוטסקייט און
un gutskeit yeder in bashteien licht dem fun peires di vorem
and goodness all in exists light the of fruit the because

גערעכטיקייט און ווארהאפטיקייט— [י] און פרובירט אויס וואס עס איז
iz es vos ois prubirt un vorhaftikeit un gerechtikeit
is it what out learn and truth and righteousness

וואוילגעפעלן פאר דעם האר (ג-ט); [יא] און האט נישט קיין חברותאשאפט
chavruseshaft kein nisht hot un G-t Har dem far voilgefelen
fellowship any not have and G-d L-rd the for well pleasing

מיט די אומפרוכטבארע מעשים פון דער פינצטערניש, נאר ליבער זאלט
zolt liber nor fintstersnish der fun maisim umfruchtbare di mit
shall rather but darkness the of works unfruitful the with

איר זיי שטראפן; [יב] ווארום עס איז אפילו א חרפה צו רעדן פון דעם,
dem fun reden tsu charpe a afile iz es vorem shtrofen zei ir
that of speak to shame a even is it because reprove them you

וואס זיי טאן אין פארבארגעניש. [יג] און אלץ, וואס ווערט געשטראפט
geshtroft vert vos alts un farborgenish in ton zei vos
reproved becomes who all and secrecy in do they which

aroma). [3] But do not let zenut *(fornication)* or anything of tumah *(uncleanness)* or chamdanut *(covetousness)* even be named among you, as is proper for Kedoshim. [4] And also let there be nothing that is an ERVAT DAVAR *(indecent thing)* or the tipshus *(foolery)* or foolish talking of letzim *(coarse jesting)* or shtiklech *(misconduct)*, which are not fitting, but rather hodayah *(thanksgiving)*. [5] For of this you have da'as vada *(with certainty)*, that every zoneh *(fornicator)* or impure person or covetous person — chamdanut is avodah zarah, avodah elilim — does not have a nachalah in the Malchut of Rebbe, Melech HaMoshiach and of Hashem. [6] Let no one deceive you with empty devarim. For, because of these things the Charon Af Hashem comes upon the Bnei HaMeri *(sons of Rebellion)*. [7] Therefore, do not be shuttafim *(partners)* with them. [8] For you were once Choshech, but now you are Ohr *(Light)* in Hashem. Fier zich *(comport oneself)* in your derech as yeladim of HaOhr. [9] For the p'ri HaOhr is in doing chesed and tzedek and emes, [10] Proving that which is well-pleasing be'einei Hashem *(in the eyes of G-d)*. [11] And do not involve yourself in the ma'asei haChoshech *(works of darkness)*, those works without p'ri; but rather even expose them. [12] For as to the things being done by them under cover of secrecy, it

פונם ליכט, ווערט אנטפלעקט , יד ווייל אלץ, וואס ווערט
funem licht vert antplekt vail alts vos vert
of the light becomes made manifest because all which becomes

אנטפלעקט, איז ליכט. דערפאר זאגט ער:
antplekt iz licht derfar zogt er
revealed is light therefore says He

וואך אויף, דו שלאפנדיקער,
vach oif du shlofendiker
wake up you sleeper

און שטיי אויף פון די טויטע,
un shtei oif fun di toite
and stand up from the dead

און דער משיח וועט דיך באלויכטן! (ישעיהו ס, א.)
un der Moshiach vet dich baloichten Yeshayah s a
and the Moshiach will you give light Yeshayah 60 1

טו גיט זשע גוט אכטונג וויאזוי איר לעבט, נישט ווי נאראנים,
git zhe gut achtung viazoi ir lebt nisht vi naronem
give then good attention how you live not as fools

נאר ווי חכמים ; טז אויסקויפנדיק די צייט, ווייל די טעג
nor vi chachomim oiskoifendik di tsait vail di teg
but as wise ones making good use of the time because the days

זענען בייז. יז צוליב דעם זאלט איר נישט זיין נאריש, נאר איר
zenen beiz tsulib dem zolt ir nisht zain narish nor ir
are evil on account of that shall you not be foolish but you

זאלט פארשטיין וואס דעם האר (ג-טס) רצון איז. יח און שכורט
zolt farshtein vos dem Har Hashems rotsn iz un shikurt
shall understand what the L-rd G-d's will is and intoxicate

זיך נישט אָן מיט וויין , אין וועלכן עס איז צעלאזנקייט, נאר
zich nisht on mit vain in velchen es iz tseloznkeit nor
yourselves not on with wine in which there is debauchery but

ווערט אנגעפילט מיט דעם גייסט; יט רעדנדיק איינער מיט דעם אנדערן
vert ongefilt mit dem Gaist redendik einer mit dem andern
be filled with the Spirit speaking one with the other

מיט שירות ותשבחות און רוחניותדיקע שירים, און זינגט און שפילט
mit shires utishboches un ruchniesdike shirim un zingt un shpilt
with songs and hymns and spiritual songs and sing and psalming

אין אייער הארץ צום האר; כ גיט אלעמאל אפ א שבח צו ג-ט און דעם
in eier harts tsum Har git alemol op a shvach tsu G-t un dem
in your heart to the L-rd offer always up a praise to G-d and the

פאטער פאר אלעם אין דעם נאמען פון אונדזער האר יהושע/ישוע
foter far alem in dem nomen fun undzer Har Yeshua/Yehoshua
Father for all in the Name of our L-rd Yehoshua

המשיח ; כא און אונטערטעניקט זיך איינס צום אנדערן אין
HaMoshiach un untertenikt zich eins tsum andern in
the Moshiach and submit yourselves one to the other in

דער יראה פונם משיח .
der yira funem Moshiach
the fear of the Moshiach

כב זאלן די פרויען זיין (אונטערטעניק) צו זייערע אייגענע מענער
zolen di froien zain untertenik tsu zeiere eigene mener
let the women be submissive to their own husbands

ווי צום האר, כג ווייל דער מאן איז דער קאפ פון דער פרוי ,
vi tsum Har vail der man iz der kop fun der froi
as to the L-rd because the husband is the head of the woman

brings bushah *(shame)* and is a bizayon *(disgrace)* even to speak of them. [13] But everything being exposed by HaOhr *(Light)* becomes visible, [14] For everything becoming visible is HaOhr *(Light)*; therefore here is the meaning of these words, KUMI *(Rise up)*, sleeper, and arise from the MESIM, AND Moshiach WILL SHINE ON YOU.

[15] Therefore, fier zich *(comport oneself)* in your derech with a careful walk, not as kesilim *(fools)* but as chachamim *(wise ones)*, [16] Redeeming the time, because the yamim are ra'im. [17] Therefore, do not be foolish, but have binah of what the ratzon Hashem is. [18] And do not become a shikker with schnapps, in which is dissipation, but be filled with the Ruach Hakodesh, [19] Speaking to one another in Tehillim and shirim and hymns and neshamah niggunim mi Ruach Hakodesh *(soul melodies from the Ruach Hakodesh)*, singing and making melody in your levavot to Adonoi, [20] Giving todot always for everything to Eloheinu, even Avinu b'Shem Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, [21] Being submissive to one another in the yirat HaMoshiach.

[22] Nashim *(wives)*, make yourselves accountable to your ba'alim *(husbands)* as to Adoneinu, [23] Because a ba'al *(husband)* is rosh of

ווי אויך דער משיח איז דער קאפ פון דער קהלה; ער אליין
alein er kehile der fun kop der iz Moshiach der oich vi
Himself He kehile the of head the is Moshiach the also as

איז דער רעטער פונם גוף . [כד]נאר ווי די קהלה איז אונטערטעניק
untertenik iz kehile di vi nor guf funem reter der iz
subject is kehile the as but body of the Savior the is

צום משיח , אויך אזוי זאלן די פרויען (זיין) צו די מענער
mener di tsu zain froien di zolen azoi oich Moshiach tsum
husbands the to be wives the should so also Moshiach to the

אין אלעם . [כה]איר מענער, האט ליב אייערע פרויען, ווי אויך דער
der oich vi froien eiere lib hot mener ir alem in
the also as wives your love have men you everything in

משיח האט ליב געהאט די קהלה, און זיך אוועקגעגעבן פאר איר,
ir far avekgegeben zich un kehile di gehat lib hot Moshiach
her for gave away Himself and kehile the had love has Moshiach

[כו]כדי ער זאל זי הייליקן , האבנדיק זי טהור געמאכט דורך
durch gemacht tahor zi hobendik heiliken zi zol er kedei
through made pure her having make holy her shall He so that

דער מקווה פון וואסער מיט דעם ווארט, [כז] כדי ער זאל אוועקשטעלן
avekshtelen zol er kedei vort dem mit vaser fun mikveh der
establish shall he so that word the with water of mikveh the

פאר זיך די קהלה א הערלעכע, וואס האט נישט קיין פלעק אדער
oder flek kein nisht hot vos herleche a kehile di zich far
or spot any not has which glorious a kehile the Himself for

קנייטש אדער עפעס דאס גלייכן , נאר אז זי זאל זיין הייליק
heilik zain zol zi az nor glaichen dos epes oder kneitsh
holy be shall she that but like the something or wrinkle

און אָן א פעלער . [כח]אויך אזוי זענען די מענער מחייב
mechayev mener di zenen azoi oich feler a on un
obligated men the are so also imperfection an without and

ליב צו האבן זייערע פרויען ווי זייערע אייגענע קערפערס. ווער עס האט
hot es ver kerpers eigene zeiere vi froien zeiere hoben tsu lib
has it who bodies own their as wives their have to love

ליב זיין אייגענע פרוי, דער האט זיך אליין ליב ; [כט] ווארום קיינער
keiner vorem lib alein zich hot der froi eigene zain lib
anyone because loved himself self has that wife own his love

האט נאך קיינמאל נישט פיינט געהאט זיין אייגן לייב, נאר ער שפייזט
shpaizt er nor laib eigen zain gehat faint nisht keinmol noch hot
nourishes he but body own his had hate not never yet has

עס און פלעגט עס אזוי, ווי אויך דער משיח די קהלה;[ל]ווייל מיר
mir vail kehile di Moshiach der oich vi azoi es flegt un es
we for kehile the Moshiach the also as so it cares for and it

זענען גלידער פון זיין גוף . [לא]דערפאר וועט א מענטש פארלאזן
farlozen mentsh a vet derfar guf zain fun glider zenen
leave man a will therefore body His of members are

דעם פאטער און די מוטער, און זיך באהעפטן מיט זיין וויב, און
un vaib zain mit baheften zich un muter di un foter dem
and wife his with join himself and mother the and father the

די צוויי וועלן זיין איין פלייש. (בראשית ב, כד.) [לב]דאס דאזיקע איז א
a iz dozike dos chd b Bereshis fleish ein zain velen tsvei di
a is these the 24 2 Genesis flesh one be will two the

גרויסער סוד , איך רעד אבער פון דעם משיח און דער קהלה.
kehile der un Moshiach dem fun ober red ich sod groiser
kehile the and Moshiach the of however speak I mystery great

the isha as also Moshiach is rosh of the Brit Chadasha Kehillah, being Himself the Go'el *(Savior)* of HaGuf *(the Body of Moshiach)*. [24] But as the Brit Chadasha Kehillah is accountable to Moshiach, so also the nashim should be to their ba'alim in everything. [25] Ba'alim, have ahavah for your nashim, as also Rebbe, Melech HaMoshiach has ahavah for the Brit Chadasha Kehillah and gave Himself up on behalf of her, [26] That He might bring her to kedushah, having given her tohorah *(purification)* by the tevilah of the mikveh mayim of the Dvar Hashem, [27] That he [as a Choson] might present to Himself [as His Kallah] the Brit Chadasha Kehillah in all her kavod TAMIM *(unblemished)* and without wrinkle or any such things, but that she may be kedoshah and without blemish. [28] So also the ba'alim ought to show ahavah for their own nashim as their own gufim; the one with ahavah for his own isha has ahavah for himself, [29] For no one ever had sin'as chinom for his own basar but nourishes and cherishes it, just as Rebbe, Melech HaMoshiach also does the Brit Chadasha Kehillah, [30] Because we are evarim of HaGuf HaMoshiach. [31] AL KEN YAAZAV ISH ES AVIV V'ES IMMO V'DAVAK B'ISHTO V'HAYU L'VASAR ECHAD *(Because of this a man will leave his father and his mother, and will be joined to the wife of him, and the two will be one basar)*. [32] This is a sod hagadol,

לג דאך זאל אויך יעדער איינער פון אייך, איינער ווי דער אנדערער, אזוי
azoi anderer der vi einer aich fun einer yeder oich zol doch
so other the as one you of one every also shall yet

ליב האבן זיין ווייב, ווי זיך אליין; און די פרוי זאל האבן ערעפורכט
ereforcht hoben zol froi di un alein zich vi vaib zain hoben lib
honor have shall wife the and alone self as wife his have love

פארן מאן .
man farn
husband for

ו קינדער, געהארכט אייערע עלטערן אינם האר, ווארום דאס איז
iz dos vorem Har inem elteren eiere gehorcht kinder
is this because L-rd in the parents your obey children

יושרדיק . ב האלט ערלעך דיין פאטער און מוטער, דאס איז דאס
dos iz dos muter un foter dain erlech halt yoisherdik
the is this mother and father your honor hold right

ערשטע געבאט מיט א הבטחה ; ג כדי עס זאל דיר גיין
gein dir zol es kedei havtachah a mit gebot ershte
go you shall it so that promise a with commandment first

וואויל, און דו זאלסט לעבן לאנג אויף דער ערד . (דברים ה,
h Devarim erd der oif lang leben zolst du un voil
5 Deuteronomy earth the on long live you shall you and well

טז.) ד און איר, טאטעס, דערצערנט נישט אייערע קינדער, נאר דערציט
dertsit nor kinder eiere nisht dertsernt tates ir un tz
bring up but children your not provoke fathers you and 16

זיי אין דעם חינוך און אין דעם מוסר פון דעם האר.
Har dem fun musar dem in un chinech dem in zei
L-rd the of reproof the in and education the in them

ה איר קנעכט, געהארכט די, וואס לויטן פלייש זענען אייערע
eiere zenen fleish loitn vos di gehorcht knecht ir
your are flesh according to who the obey servants you

הארן , מיט מורא און ציטערניש אין דער איינפאכקייט פון אייער
eier fun einfachkeit der in tsiterenish un moire mit harn
your of simplicity the in trembling and fear with masters

הארץ, ווי דעם משיח ; ו דינענדיק נישט בלויז פארן אויג, ווי
vi oig farn bloiz nisht dinendik Moshiach dem vi harts
as eye before only not serving Moshiach the as though heart

איר וואלט געוואלט מענטשן געפעלן , נאר ווי משיחס קנעכט, וואס
vos knecht Moshiachs vi nor gefelen mentshn gevolt volt ir
who servant Moshiach's as but to please men wanted would you

טאן ה'ס רצון פונם הארצן; ז דינט מיט גוטן ווילן, ווי דעם
dem vi vilen gutn mit dint hartsn funem rotsn Hashems ton
the as unto will good with serve heart from the will Hashem's do

האר און נישט פאר מענטשן; ח וויסנדיק, אז וואס פאר א גוטס יעדער
yeder guts a far vos az visendik mentshn far nisht un Har
every good a for who that knowing men before not and L-rd

איינער וועט נישט טאן, וועט ער דאס זעלביקע באקומען פונם האר,
Har funem bakumen zelbike dos er vet ton nisht vet einer
L-rd from the receive same the he will do not will one

סאי קנעכט סאי פרייער מענטש. ט און איר הארן , טוט די זעלביקע
zelbike di tut harn ir un mentsh fraier sai knecht sai
same the do masters you and man free or servant whether

זאכן לגבי זיי , אויפהערנדיק צו דראען , ווייל איר ווייסט,
veist ir vail droen tsu oifherendik zei legabe zachn
know you because threaten to ceasing them in relation to things

but I am referring to Rebbe,
Melech HaMoshiach and
the Brit Chadasha Kehillah.
33 Each of you, however,
should show ahavah for his
isha as himself, and an isha
should reverence her ba'al
(husband).

6 Yeladim, obey your
horim *(parents)* in
Adoneinu, for this is
right. 2 KABED ES AVICHA
V'ES IMMECHA, which is
the mitzvah harishonah
with a havtacha, 3 That
it may be well with you
and you will be a long
time on ha'aretz. 4 And,
Avot, do not provoke
your yeladim to ka'as,
but nurture them in
the musar of Hashem
and His tokhechah
(reproof).
5 Avadim *(servants)*, serve
with mishma'at *(obedience)*
your adonim according to
the basar B'YIR'AH *(with fear)*
and BIRA'DAH *(with trembling)*
with your levavot of erlichkeit
(sincerity) as to Rebbe, Melech
HaMoshiach, 6 Not with eye
service as men-pleasers, being
mehaneh *(pleasing)* to Bnei
Adam, but as avadim *(servants)*
of Rebbe, Melech HaMoshiach,
doing the ratzon Hashem
from your levavot. 7 Render
your avodas kodesh service
with a lev tov as avadim
unto Adoneinu and not unto
Bnei Adam, 8 Having da'as that
whatever ma'aseh tov each
one does, this he will receive
back from Hashem, whether
he is an eved or a Ben Chorin.
9 And, adonim, do the same
things to them, forbearing

אז זייער האר און אייערער איז אין הימל , און פאר אים גיבט נישט
nisht gibt im far un himel in iz eierer un Har zeier az
not gives Him for and heaven in is yours and Master their that

קיין נושא פנים זיין .
zain ponem noisa kein
to be face partiality of any

י צום סוף, ווערט שטארק אינם האר און אין דעם כוח פון
fun koiech dem in un Har inem shtark vert sof tsum
of power the in and L-rd in the strong be end to the

זיין גבורה. יא טוט אָן די כלי זין פון ה׳ , כדי איר זאלט
zolt ir kedei Hashem fun zin keile di on tut gvure zain
shall you so that Hashem of sons weapon the on put might His

קענען ביישטיין די כיטרעקייטן פון דעם שׂטן . יב ווייל דער
der vail Satan dem fun chitrekeitn di baishtein kenen
the because Satan the of wiles the overcome be able to

ראנגלעניש פאר אונדז איז נישט קעגן בלוט און פלייש, נאר קעגן
kegen nor fleish un blut kegen nisht iz undz far ranglenish
against but flesh and blood against not is us for struggle

די ממשלות , קעגן די מאכטן, קעגן די וועלטהערשער פון
fun velthersher di kegen machtn di kegen memsholes di
of cosmic rulers the against powers the against rulers the

דער דאזיקער פינצטערניש, קעגן די רוחות רעות אין די
di in roes ruches di kegen fintsternish doziker der
the in wickedness spiritual the against darkness this one the

הימלישע ערטער. יג צוליב דעם נעמט אייך די כלי זין פון
fun zin keile di aich nemt dem tsulib erter himlishe
of sons weapon the you take these on account of places heavenly

ה׳ , כדי איר זאלט זיך קענען אקייגנשטעלן אין דעם
dem in akegenshtelen kenen zich zolt ir kedei Hashem
the in withstand be able to yourselves shall you so that Hashem

בייזן טאג, און האבנדיק אלץ געטאן, צו בלייבן שטיין . יד דעריבער
deriber shtein blaiben tsu geton alts hobendik un tog beizn
therefore standing remain to done all having and day evil

זאלט איר שטיין מיט אייערע לענדן ארומגעגארטלט מיט אמת, און
un emes mit arumgegartlt lendn eiere mit shtein ir zolt
and truth with gird around waist your with stand you shall

אנגעטאן מיט דעם ברוסט שילד פון צדקות , טו און אייערע פיס
fis eiere un tsedokes fun shild brust dem mit ongeton
feet your and righteousness of shield breast the with clothed

באשוכט מיט גרייטקייט פאר דער גוטער בשורה פון שלום ;
sholem fun besoire guter der far greitkeit mit bashucht
peace of News Good the for readiness with provide with shoes

טז און איבער אלעם נעמט דעם שילד פון אמונה, מיט וועלכן איר
ir velchen mit emune fun shild dem nemt alem iber un
you which with faith of shield the take all over and

וועט זיין בכוח אויסצולעשן אלע ברענענדיקע פיילן פון דעם בייזן
beizn dem fun failn brenendike ale oistsuleshen bekoiech zain vet
evil the of arrows burning all to extinquish able be will

(שׂטן). יז און דעם העלם פון ישועה זאלט איר נעמען, און די שווערד
shverd di un nemen ir zolt yeshue fun helm dem un Satan
sword the and take you shall salvation of helmet the and Satan

פון דעם גייסט, וואס איז ה׳ס ווארט; יח מתפלל זייענדיק צו יעדער
yeder tsu zaiendik mispalel vort Hashems iz vos Gaist dem fun
all at making pray word Hashem's is which Spirit the of

threatening, having da'as that both their and your Adon is in Shomayim, and ein masso panim im Hashem *(there is no partiality with Hashem)*.

10 For the rest, be continually empowered in the ko'ach of Hashem and in the oz of His gevurah. 11 Put on the whole armor of Hashem for you to be able to stand against the nechalim *(scheming deceitfulness, wiles, evil plots)* of HaSatan. 12 Because we are not wrestling against basar vadahm *(flesh and blood)*, but against the rulers, against the authorities, against the powers of the choshech of the Olam Hazeh, against the kokhot ruchaniyim ra'im *(evil spiritual forces)* in Shomayim. 13 Therefore, take up the whole armor of Hashem, that you may be able to withstand in the Yom HaRah and, having done all, to stand. 14 Stand, therefore, having girded your waist with HaEmes and having put on the breastplate of Tzedek, 15 And having put as shoes on your feet that which makes you ready to be a maggid of the Besuras HaGeulah. 16 With all these things, take up the shield of emunah, by which you will be able to quench all the flaming darts of haRah *(the Evil one)*; 17 And take the Kova HaYeshuah *(Helmet of Salvation)* and cherev of Ruach Hakodesh, which is the Dvar Hashem. 18 Daven in the Ruach Hakodesh always with all tefillos and

צייט אינם גייסט מיט תפילות און תחנונים , און צו דעם צוועק
tsait inem Gaist mit tfiles un tachnunim un tsu dem tsvek
the times in Spirit with prayers and supplications and to that purpose

וואכנדיק מיט יעדער התמדה און געבעט פאר אלע קדושים ,
vachendik mit yeder hasmode un gebet far ale kedoishem
watching with all perseverance and prayer for all holy ones

יט און פאר מיר, אז עס זאל מיר געגעבן ווערן א ווארט ביים אויפמאכן
un far mir az es zol mir gegeben veren a vort baim oifmachen
and for me that it shall me given be a word by the opening

מיין מויל , כדי מיט דרייסטקייט מגלה צו זיין דעם סוד פון
main moil kedei mit dreistkeit megale tsu zain dem sod fun
my mouth so that with boldness reveal to be the mystery of

דער גוטער בשורה, כ פאר וועלכער איך בין א שליח (אן אמבאסאדאר)
der guter besoire far velcher ich bin a Shliach an ambasador
the Good News for which I am a Shliach an emissary

אין קייטן, אז דערין זאל איך רעדן אזוי מוטיק, ווי עס איז מיין חוב .
in keitn az derin zol ich reden azoi mutik vi es iz main choiv
in chains that therein shall I speak as boldly as it is my duty

כא און כדי איך איר זאלט ווּיסן וואס מיט מיר געשעעט און וואס
un kedei oich ir zolt visen vos mit mir geshet un vos
and so that also you shall know what with me occurs and what

איך טו, וועט טיכיקוס, דער געליבטער ברודער און געטרייער משרת
ich tu vet Tychicus der gelibter bruder un getraier meshores
I do will Tychicus the beloved brother and faithful servant

אינם האר, אייך אלץ צו וויסן טאָן. כב אים האב איך געשיקט צו אייך
inem Har aich alts tsu visen ton im hob ich geshikt tsu aich
in the L-rd you all to inform do him have I sent to you

טאקע צוליב דעם דאזיקן, כדי איר זאלט זיך דערוויסן ווי
take tsulib dem dozikn kedei ir zolt zich dervisen vi
actually on account of the this so that you shall self find out how

עס דערגייט אונדז, און אז ער זאל טרייסטן אייערע הערצער.
es dergeit undz un az er zol treisten eiere hertser
it goes with us and that he shall encourage your hearts

כג שלום צו די ברידער, און ליבע מיט אמונה פון ג-ט דעם פאטער
tsu sholem di brider un libe mit emune fun G-t dem foter
to peace the brothers and love with faith from G-d the Father

און פון דעם האר יהושע/ישוע המשיח . כד זאל דער חסד
un fun dem Har Yeshua/Yehoshua HaMoshiach zol der chesed
and from the L-rd Yehoshua the Moshiach let the grace

זיין מיט אלע, וואס האבן ליב דעם האר אונדזערן יהושע/ישוע
zain mit ale vos hoben lib dem Har undzern Yeshua/Yehoshua
be with all who have love the L-rd our Yehoshua

המשיח מיט אן אומפארדארבלעכער ליבע. אמן .
HaMoshiach mit an umfardarblecher libe Omein
the Moshiach with an imperishable love Amen

techinnah *(supplication)*. To that end keep shomer and always persevere in techinnah *(supplication)* for the Kedoshim; [19] And for me also, that to me may be given utterance in opening my mouth in boldness to make known the Sod HaBesuras HaGeulah, [20] On behalf of which I am an emissary in chains, that in it I may be bold as it is necessary for me to speak.

[21] But that you may also know my affairs, and what I am doing, Tychicus the Ach b'Moshiach and chaver and keli kodesh *(minister)* who is ne'eman *(faithful)* in Hashem, [22] Whom I sent to you for this very reason, that you may have da'as of the things concerning us and he may impart chizzuk *(strengthening)* to your levavot.

[23] Drishat Shalom to the Achim b'Moshiach, and ahavah with emunah from Elokim HaAv and Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua/Yeshua. [24] Chen v'Chesed Hashem be with all the ones who have ahavah for Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu with an incorruptible ahavah.

דער בריוו צו די פיליפּער

Philippians

א פּולוס און טימאטעוס, קנעכט פונם משיח
Moshiach funem knecht Timotiyos un Poylos
Moshiach of the servants Timothy and Paul

יהושע/ישוע , צו אלע הייליקע אינם
inem heilike ale tsu Yeshua/Yehoshua
in the holy ones all to Yehoshua

משיח יהושע/ישוע , וועלכע געפינען זיך אין
in zich gefinen velche Yeshua/Yehoshua Moshiach
in self find who Yehoshua Moshiach

פיליפּיען, מיט די משגיחים און שמשים :
shamashim un mashgichem di mit Phillippi
shammashim and Mashgichem the with Philippi

ב חסד צו אייך און שלום פון ג-ט אונדזער
undzer G-t fun sholem un aich tsu chesed
our G-d from peace and you to grace

פאטער, און פון דעם האר יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua Har dem fun un foter
Yehoshua L-rd the from and Father

המשיח .
HaMoshiach
the Moshiach

ג איך דאנק מיין ג-ט אזוי אפט ווי איך דערמאן מיך אין אייך,
aich in mich dermon ich vi oft azoi G-t main dank ich
you of me remind I as often as G-d my thank I

ד אלעמאל אין אלע מיינע תפילות פאר אייך אלעמען—תפילה טוענדיק
tuendik tfile alemen aich far tfiles maine ale in alemol
doing prayer all you for prayers my all in always

מיט פרייד— ה צוליב אייער חברותאשאפט אין דער בשורה
besoire der in chavruseshaft eier tsulib freid mit
News the in comradeship your on account of joy with

טובה פון דעם ערשטן טאג אָן ביז איצט; ו זייענדיק בטוח אין דער
der in betuech zaiendik itst biz on tog ershtn dem fun toive
the in confident being now until on day first the from Good

דאזיקער זאך , אז ער (ה'), וואס האט אנגעהויבן א גוטע ארבעט
arbet gute a ongehoiben hot vos Hashem er az zach doziker
work good a begun has who Hashem he that matter this one

אין אייך, וועט זי פארפאלקאמענען ביז צום טאג פונם משיח
Moshiach funem tog tsum biz farfolkomenen zi vet aich in
Moshiach of the day to the until complete it will you in

יהושע/ישוע ; ז ווי עס איז רעכט פאר מיר דאס דאזיקע צו דענקען
denken tsu dozike dos mir far recht iz es vi Yeshua/Yehoshua
think to these the me for right is it as Yehoshua

וועגן אייך אלע, וויל איך טראג אייך אין מיין הארץ, און אלע זענט
zent ale un harts main in aich trog ich vail ale aich vegen
are all and heart my in you bear I because all you about

איר אנטיילנעמער מיט מיר אין דעם חסד און אין מיינע קייטן , אין
in keitn maine in un chesed dem in mir mit onteilnemer ir
in chains my in and grace the in me with participants you

1 From Sha'ul and
Timotiyos, servants
of Rebbe, Melech HaMoshiach
Yehoshua; To all the
Kedoshim in Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua
who are in the city of
Philippi with the supervising
mashgichim ruchaniyim
(spiritual overseers, zekenim,
mivakkerim, supervisors) and
the klei kodesh *(ministers)*,
the ministering messianic
shammashim. 2 Chen v'chesed
Hashem and shalom Hashem
from Elohim Avinu and
Adoneinu Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua.

3 Modeh Ani *(I thank)* my
G-d upon every zikaron
(remembrance) of you, 4 Always
in every tefillah of mine on
behalf of all of you, davening
with simcha, making techinnah
(supplication) 5 In view of your
deveykus Hashem, your
chavrusa partnership in
the Besuras HaGeulah from
day one until now. 6 Being
convinced of this: that He who
began a pe'ulah hatovah *(good*
work) in you, will bring that
mitzvoh to completion by Yom
Hashem, the Yom Adoneinu,
Moshiach Yehoshua. 7 It is
in fact b'tzedek for me to
have hitbonenut *(profound*
contemplation) about you all
because I hold you in my
lev with hartzige *(heartfelt)*
sincerity, both in regard to my
sharsherot *(prison chains)* and

דער פארטיידיקונג און אין דער באפעסטיקונג פון דער בשורה טובה.
toive besoire der fun bafestikung der in un farteidikung der
Good News the of confirmation the in and defense the

ח וואורום ה' איז מיין עדות , ווי איך בענק נאך אייך אלעמען
alemen aich noch benk ich vi eides main iz Hashem vorem
all you after yearn I how witness my is Hashem because

אין דער בארמהארציקייט פונם משיח יהושע/ישוע . ט און בין
bin un Yeshua/Yehoshua Moshiach funem baremhartsikeit der in
am and Yehoshua Moshiach of the inmost affections the in

מתפלל אויף דעם דאזיקן, אז אייער ליבע זאל זיך אלץ שטארקן
shtarken alts zich zol libe eier az dozikn dem oif mispalel
strengthen all self shall love your that this the for praying

מער און מער אין דערקענטעניש און יעדער פארשטענדיקייט, י כדי
kedei farshtendikeit yeder un derkentenish in mer un mer
so as understanding every and knowledge in more and more

אונטערשיידן די פארשיידענע זאכן , כדי איר זאלט זיין לויטער
loiter zain zolt ir kedei zachn farsheidene di untersheiden
pure be shall you so that things varied the to differentiate

און וואס דערפירן נישט צום שטרויכלען ביז צום טאג פונם
funem tog tsum biz shtroichlen tsum nisht derfiren vos un
of the day to the until stumbling to the not lead that and

משיח , יא אנגעפילט מיט דער פרוכט פון צדקות , וועלכע
velche tsedokes fun frucht der mit ongefilt Moshiach
which righteousness of fruit the with filled Moshiach

איז דורך יהושע/ישוע המשיחן , צו ה'ס כבוד און
un koved Hashems tsu HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua durch iz
and glory Hashem's to the Moshiach Yehoshua through is

לויב .
loib
praise

יב און איך וויל אייך מודיע זיין, ברידער, אז דאס, וואס
vos dos az brider zain moidie aich vil ich un
that these that brothers his you to know you want I and

איז מיר געשען , איז גאר נאך מער אויסגעפאלן צום
tsum oisgefalen mer noch gor iz geshen mir iz
to the fall more after altogether is happened me is

פארשריט פון דער בשורה טובה, יג אזוי , אז מיינע קייטן
keitn maine az azoi toive besoire der fun forshrit
chains my that in this way Good News the of progress

צוליב משיחן זענען אנטפלעקט געווארן אין דעם גאנצן
gantsn dem in gevoren antplekt zenen Moshiachn tsulib
entire the in become unveiled are Moshiach on account of

פרעטאריום און אין אלע אנדערע (ערטער); יד און דאס רוב
rov dos un erter andere ale in un Pretorium
most of the and places other all in and Praetorium

פון די ברידער אינם האר איז דערמוטיקט געווארן דורך
durch gevoren dermutikt iz Har inem brider di fun
through become courage is L-rd in the brothers the of

מיינע קייטן, מיט נאך מער מוט , אומדערשראקן צו
tsu umdershroken mut mer noch mit keitn maine
to unflinching fearlessness more after with chains my

רעדן ה'ס ווארט. טו אייניקע טאקע צוליב קנאה און
un kine tsulib take einike vort Hashems reden
and envy on account of actually some word Hashem's speak

in the apologetic hitstaddekut *(defense)* and vindicatory work for the Besuras HaGeulah, you being all deveykus *(attachment to G-d)* participators in the Chen v'Chesed Hashem given to me. 8 For der Oybershter is mine eidus *(G-d is my witness)* how I yearn for all of you with the ahavas Moshiach Yehoshua. 9 And my tefillah *(prayer)* is this, that your ahavah *(love)* may yet increase more and more in profound da'as and binah, 10 To help you approve the feste *(excellent)* things of musar *(moral discipline)* that matter, that you may be sincere and without michshol *(stumbling block)* of blame in the Yom HaMoshiach, 11 Having been filled with the p'ri Tzedek *(fruit of righteousness)* through Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua to the kavod Hashem and His tiferet *(splendor)*.

12 I want you to have da'as, Achim b'Moshiach, that the things concerning me have fallen out to an even greater advancement of the Besuras HaGeulah. 13 So that my sharsherot *(chains)* have become a hisgalus *(revelation)* in Rebbe, Melech HaMoshiach! In all the imperial guard and the public at large! 14 And most of the Achim b'Adoneinu, having been strengthened in bitachon by my sharsherot *(chains)*, are more readily willing to dare to fearlessly proclaim the Dvar Hashem. 15 Indeed some darshanim *(preachers)* preach their derashot *(sermons)* out of a ruach that is mekanne

מחלוקת , און אנדערע פון גוטן ווילן דרשענען דעם משיח ;
Moshiach dem darshenen vilen gutn fun andere un machloikes
Moshiach the preach will good of others and dissensions

טז די דאזיקע טאן עס פון ליבע, וויסנדיק, אז איך בין באשטימט
bashtimt bin ich az visendik libe fun es ton dozike di
appointed am I that knowing love out of it do these the

געווארן צום פארטיידיקן די בשורה טובה; יז אבער יענע מיט
mit yene ober toive besoire di farteidiken tsum gevoren
with those however Good News the defense of to the become

אומריינע מאטיוון מאכן באקאנט דעם משיח , נישט אויף
oif nisht Moshiach dem bakant machen motivn umreine
in not Moshiach the known make motives unclean

ריכטיקערהייט, צילנדיק צוצולייגן א צרה צו מיינע קייטן .
keitn maine tsu tsore a tsutsuleigen tsilendik richtikerheit
chains my to trouble a to add intending sincerity

יח דעריבער וואס? נאר על כל פנים , צי אלס אן אויסרייד
oisreid an als tsi ponem kol al nor vos deriber
pretext a as whether face all on but what therefore

אדער באמת, משיח ווערט אויסגערופן: און אין דעם דאזיקן
dozikn dem in un oisgerufen vert Moshiach beemes oder
this the in and proclaimed is being Moshiach truly or

פריי איך מיך , און וועל מיך נאך פרייען. יט ווארום איך ווייס ,
veis ich vorem freien noch mich vel un mich ich frei
know I because rejoice yet I will and me I rejoice

אז דאס דאזיקע וועט אויספאלן צו מיין ישועה , דורך
durch yeshue main tsu oisfalen vet dozike dos az
through salvation my to result will these the that

אייער מתפלל זיין און דורך דער הילף פון יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua fun hilf der durch un zain mispalel eier
Yehoshua of help the through and do prayer your

המשיחס גייסט, כ לויט מיין ערנסטער דערווארטונג און
un dervartung ernster main loit Gaist HaMoshiachs
and expectation earnest my according to Spirit the Messiah's

בטחון , אז איך וועל אין גארנישט פארשעמט ווערן, נאר
nor veren farshemt gornisht in vel ich az bitochen
but be put to shame nothing in will I that confidence

אין יעדער מוטיקייט, ווי אלעמאל, אזוי אויך איצט, וועט משיח
Moshiach vet itst oich azoi alemol vi mutikeit yeder in
Moshiach will now also so always as courage all in

פארהערלעכט ווערן אין מיין לייב , סיי דורכן לעבן און סיי
sai un leben durchn sai laib main in veren farherlecht
or and life through either body my in be glorified

דורכן טויט . כא ווארום פאר מיר איז משיח דאס לעבן און
un leben dos Moshiach iz mir far vorem toit durchn
and life the Moshiach is me for because death through

דאס שטארבן—א געווינס. כב נאר אויב צו לעבן אין דעם פלייש,
fleish dem in leben tsu oib nor gevins a shtarben dos
flesh the in live to if but gain a death the

איז דאס דאזיקע פאר מיר פרוכט פון ארבעט; און איך ווייס
veis ich un arbet fun frucht mir far dozike dos iz
know I and work of fruit me for these the are

נישט וואס אויסצודערוויילן. כג און פון ביידע זייטן בין איך אין
in ich bin zaitn beide fun un oistsuderveilen vos nisht
in I am sides both from and to choose what not

(jealous, envious) and one of madon *(strife)*; but some have derashot proclaiming Rebbe, Melech HaMoshiach, and these darshanim have kavvanah tovah *(good intention)*. 16 These latter proclaim Rebbe, Melech HaMoshiach out of a ruach of ahavah, having da'as that the purpose of my divinely destined appointment here is for the hitstaddekut *(apologetic defense)* of the Besuras HaGeulah. 17 But those other ones preach Rebbe, Melech HaMoshiach out of anochiyut *(selfishness)*, not with a lev tahor *(pure in heart)* motive, lu yetzuuyar *(assuming)* by means of my sharsherot to stir up tzoros. 18 Nu? Whether the maggidim are or are not perfect in their intent, the significant thing is that Rebbe, Melech HaMoshiach is preached! And in this I have simcha. And I will go right on having simcha! 19 For, I have da'as that through your tefillos for me and through the ezrah *(aid)* given by the Ruach Moshiach, this will turn out for my Yeshu'ah *(rescue, salvation)*. 20 It is my confident tikvah that in nothing I will be put to bushah *(shame)*, but with all ometz lev *(courage, boldness)* as always, even now, Rebbe, Melech HaMoshiach will be magnified in my basar, whether through Chayyim *(Life)* or through Mavet *(Death)*. 21 For to me to live is Moshiach and to die is revach *(gain, profit, hanaa)*. 22 But if it means I am to go on living in the basar, this for me is p'ri for Hashem in the work of avodas kodesh

א פארלעגנהייט, האבנדיק דעם פארלאנג נפטר צו ווערן און צו
tsu un veren tsu nifter farlang dem hobendik farlegenheit a
to and be to dead desire the having dilemma a

זיין מיט משיחן , ווייל עס איז פיל בעסער; כד צו בלייבן
blaiben tsu beser fil iz es vail Moshiachn mit zain
remain to better much is it for Moshiach with be

אבער אינם פלייש איז פיל נויטיקער פאר אייערטוועגן.
eiertvegen far noitiker fil iz fleish inem ober
for your sake for necessary more is flesh in the however

כה און דאס דאזיקע ווייס איך גאנץ געוויס, אז איך וועל
vel ich az gevis gants ich veis dozike dos un
will I that certain all I know these the and

בלייבן און זיין מיט אייך אלעמען צו אייער שטארקונג און
un shtarkung eier tsu alemen aich mit zain un blaiben
and strengthening your to all you with be and remain

שמחה פון גלויבן; כו כדי אייער בארימען זיך אינם משיח
Moshiach inem zich barimen eier kedei gloiben fun simcha
Moshiach in the self boast your so that faith of joy

יהושע/ישוע זאל פארמערט ווערן דורך מיין קומען צו אייך
aich tsu kumen main durch veren farmert zol Yeshua/Yehoshua
you to coming my through become increase shall Yehoshua

נאכאמאל.
nochamol
again

כז נאר פירט זיך אויף ווי עס שטייט אָן דער בשורה
besoire der on shteit es vi oif zich firt nor
News the on fitting is as on yourselves conduct but

טובה פונם משיח , כדי צי איך קום און זע אייך,
aich ze un kum ich tsi kedei Moshiach funem toive
you see and come I whether so that Moshiach of the Good

אדער קום נישט און הער וועגן אייך, אז איר שטייט אין איין
ein in shteit ir az aich vegen her un nisht kum oder
one in stand you that you about hear and not come or

גייסט, און ראנגלען צוזאמען מיט איין נפש פאר דער אמונה
emune der far nefesh ein mit tsuzamen ranglen un Gaist
faith the for soul one with together struggle and Spirit

פון דער בשורה טובה, כח און אין גארנישט אנגעשראקן פון די
di fun ongeshroken gornisht in un toive besoire der fun
the by frightened nothing in and Good News the of

קעגנער : וועלכעס איז צו זיי א באווייז פון פארלוירן ווערן,
veren farloiren fun bavaiz a zei tsu iz velches kegner
being lost of evidence an them to is which opponents

צו אייך אבער פון רעטונג , און דאס דאזיקע איז פון ה׳ ;
Hashem fun iz dozike dos un retung fun ober aich tsu
Hashem of are these the and salvation of however you to

כט ווייל צו אייך איז געגעבן געווארן פון וועגן דעם משיח ,
Moshiach dem vegen fun gevoren gegeben iz aich tsu vail
Moshiach the sake of for become given is you to because

נישט נאר צו גלויבן אין אים, נאר אויך צו ליידן פאר אים;
im far laiden tsu oich nor im in gloiben tsu nor nisht
Him for to suffer to also but Him in believe to only not

ל האבנדיק דעם זעלביקן ראנגלעניש, וועלכן איר האט געזען אין
in gezen hot ir velchen ranglenish zelbikn dem hobendik
in seen have you which struggle same the having

ministry. What will I choose? I do not have da'as, [23] I am kleir *(deliberating)*. I am pulled two drakhim *(ways)* by a happy dilemma, on the one tzad *(side)* having the desire to depart and be with Moshiach, for this is much better. [24] But on the other tzad *(side)* to remain in the basar is more necessary for your sake. [25] And having been convinced of this fact, I have da'as that I blaib *(remain, continue unchanged)* and will continue with all of you, for your advancement and simcha of the Emunah, [26] With the ultimate aim that by coming to you again your glorying may abound in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua.

[27] Only one thing: conduct in practice your torat haEzrakhut *(citizenship)* worthily of the Besuras HaGeulah of Rebbe, Melech HaMoshiach. Then, whether I come and see you or am absent, I may hear concerning you that you are standing like a ma'oz *(fortress, bastion)* in one ruach, with one neshamah, contending for the Emunah of the Besuras HaGeulah. [28] And, I might add, not having pachad *(fear, terror)* in reaction to anything as far as the mitnaggedim *(the ones opposing)* are concerned, which is a proof to them of their churban *(destruction)*, but of your Yeshu'ah *(salvation)*, and this from Hashem. [29] For to you it was given on behalf of Rebbe, Melech HaMoshiach, not only to have emunah in him but also on behalf of him to be laden with the burden of Messianic yissurim

מיר, און איצט הערט איר איז אין מיר.
mir in iz ir hert itst un mir
me in is you hear now and me

ב אויב דעריבער סע געפינט זיך וואסער טרייסט אין דעם
dem in treist voser zich gefint se deriber oib
the in comfort which kind of self finds it therefore if

משיח , אויב א מיטגעפיל פון ליבע, אויב א חברותאשאפט
chavruseshaft a oib libe fun mitgefil a oib Moshiach
fellowship a if love of compassion a if Moshiach

פון דעם גייסט, אויב רחמים און בארעמהארציקייט, [ב]מאכט
macht baremhartsikeit un rachomim oib Gaist dem fun
make mercifulness and mercies if Spirit the of

מיין שמחה פול, אז איר זאלט דענקען דאס זעלביקע, האבנדיק
hobendik zelbike dos denken zolt ir az ful simcha main
having same the think shall you that full joy my

די זעלביקע ליבע, זייענדיק אייניק, האבנדיק איין מחשבה ;
machshove ein hobendik einik zaiendik libe zelbike di
mind one having united being love same the

[ג]גארנישט טוענדיק דורך צאנקעריי אדער פוסטער גאווה ,
gaive puster oder tsankerai durch tuendik gornisht
conceit worthless or strife through doing nothing

נאר עניוותדיקערהייט האלטנדיק איינער דעם אנדערן ווי גרעסער
greser vi andern dem einer haltendik anivesdikerheit nor
greater as other the one holding in humility but

פון זיך אליין; [ד]נישט אכטונג געבנדיק נאר אויף זיין
zain oif nor gebendik achtung nisht alein zich fun
his about only giving attention not alone self than

אייגנס , נאר אויך אויף יענעמס . [ה]זאל ביי אייך זיין
zain aich bai zol yenems oif oich nor eigens
be you with let the other's about also but own things

די זעלביקע מחשבה , וואס איז געווען אין דעם משיח
Moshiach dem in geven iz vos machshove zelbike di
Moshiach the in was is which mind same the

יהושע/ישוע , [ו]וועלכער, זייענדיק אין דעם געשטאלט פון
fun geshtalt dem in zaiendik velcher Yeshua/Yehoshua
of form the in being who Yehoshua

ג-ט, האט עס נישט באטראכט פאר א חזקה
chazoke a far batracht nisht es hot G-t
right of possession a for consider not it did G-d

פעסטצוהאלטן גלייך צו זיין צו ה׳ , [ז]נאר האט זיך
zich hot nor Hashem tsu zain tsu glaich festtsuhalten
Himself did but Hashem to be to equal to hold fast

אויסגעליידיקט, נעמענדיק אויף זיך דאס געשטאלט פון א
a fun geshtalt dos zich oif nemendik oisgeleidikt
a of form the Himself on taking pour out

קנעכט, ווערנדיק ענלעך צו מענטשן; [ח]און געפונען ווערנדיק
verendik gefunen un mentshn tsu enlech verendik knecht
becoming found and man to like becoming slave

אין מענטשלעכער פארם, האט ער זיך נידריק געמאכט און איז
iz un gemacht niderik zich er hot forem mentshlecher in
did and made humble self he did form human in

געווארן געהארכזאם ביז צום טויט — דעם טויט אויפן בוים.
boim oifen toit dem toit tsum biz gehorchzam gevoren
tree on the death the death to the until obedient become

(sufferings), 30 With you having the same struggle, which you saw in me and now hear to be in me.

2
1 If, therefore, there is any idud *(encouragement)* in Moshiach, if any nechamah *(comfort)* of ahavah *(love)*, if any deveykus *(attachment to G-d)* in the Messianic chavrusashaft *(association)* of the Ruach Hakodesh, if any warmth of affection and rachamanut *(compassion, mercy)*, 2 Then make my simcha *(joy)* shleimah *(complete)* by having the same lev, the same ahavah, being an agudah association with one neshamah, thinking the same machshavot *(thoughts)*, 3 Doing nothing according to anochiyut *(selfishness)* nor according to empty ga'avah *(conceit, haughtiness, arrogance)*, but in anavah *(humility)*, fergin *(graciously grant)* each other esteem above yourselves. 4 Let each of you talmidim look after not only your own interests, but also the best interests of others. 5 Let this mind be in you which was also in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, 6 Who, though existing in the demut of the mode of being of Elohim, nevertheless Moshiach did not regard being equal with G-d as a thing to be seized, 7 But poured out and emptied himself, taking the demut of the mode of being of an eved, and was born in the likeness of Bnei Adam, and having been found in appearance as an Adam, 8 Rebbe, Melech HaMoshiach humbled himself and took the path of shiflut *(lowliness)*, unto mishma'at *(obedience)* even

ט דערפאר טאקע האט אויך ה׳ אים זייער דערהייבט,
derfar take hot oich Hashem im zeier derheibt
therefore actually did also Hashem Him very raise up

און אים געשענקט דעם נאמען, וואס איז איבער יעדן נאמען,
un im geshenkt dem nomen vos iz iber yedn nomen
and Him has given the Name which is above every name

י כדי אין דעם נאמען יהושע/ישוע זאל זיך בייגן
kedei in dem nomen Yeshua/Yehoshua zol zich beigen
so that at the Name Yehoshua shall self bow

יעדע קני , וואס איז אין הימל און אויף דער ערד און
yede kni vos iz in himel un oif der erd un
every knee which are in heaven and on the earth and

אונטער דער ערד , יא און יעדע צונג זאל מודה זיין , אז
unter der erd un yede tsung zol moide zain az
under the earth and every tongue shall confess do that

יהושע/ישוע המשיח איז האר, צום כבוד פון ג-ט דעם
Yeshua/Yehoshua HaMoshiach iz Har tsum koved fun G-t dem
Yehoshua the Moshiach is L-rd to the glory of G-d the

פאטער.
foter
Father

יב דעריבער, מיינע געליבטע, ווי איר זענט תמיד געווען
deriber maine gelibte vi ir zent tomed geven
therefore my beloved as you are always were

געהארכזאם, נישט נאר אין מיין אנוועזנהייט (ביי אייך), נאר
gehorchzam nisht nor in main onvezenheit bai aich nor
obedient not only in my presence with you but

פיל מער איצט אין מיין אפוועזנהייט, אזוי ארבעט אויס
fil mer itst in main opveznheit azoi arbet ois
more much now in my absence in this way work out

אייער אייגענע ישועה מיט יראה און מיט ציטערניש; יג ווארום
eier eigene yeshue mit yira un mit tsiterenish vorem
your own salvation with fear and with trembling because

ה׳ איז עס , וואסווירקט אין אייך סאי צו וועלן סאי צו
Hashem iz es vos virkt in aich sai tsu velen sai tsu
Hashem is the one who works in you both to will and to

טאן לויט זיין רצון. יד טוט אלץ אָן מורמלען און
ton loit zain rotsn tut alts on murmlen un
do according to his will do all without murmuring and

וויכוחים , טו כדי איר זאלט זיין אָן שולד און אָן
vichuchim kedei ir zolt zain on shuld un on
disputes so that you shall be without blame and without

פאלשקייט, קינדער פון ה׳ אָן א מום אין דער מיט
falshkeit kinder fun Hashem on a mum in der mit
falseness children of Hashem without a blemish in the midst

פון א פארקרימט און א פארדרייט דור , צווישן וועלכע
fun a farkrimt un a fardreit dor tsvishen velche
of a perverse and a twisted generation among whom

איר שיינט ווי ליכט אין דער וועלט, טז פעסטהאלטנדיק דאס ווארט
ir shaint vi licht in der velt festhaltendik dos vort
you shine as light in the world holding firm the word

פון לעבן, מיר צום רום אינם טאג פון דעם משיח , אז איך
fun leben mir tsum rum inem tog fun dem Moshiach az ich
of life I to the glory in the Day of the Moshiach that I

unto death, and that, a death on HaEtz. 9 Therefore, also Hashem exalted Rebbe, Melech HaMoshiach, and gave to him haShem above every name, 10 That at haShem of Yehoshua, KOL BERECH *(every knee)* will bow, of beings b'Shomayim and ba'Aretz and mitachat la'Aretz *(in the world below)*, 11 And KOL LASHON *(every tongue)* shall make hoda'ah *(confession)* with an Ani Ma'amin that is an open and public admission that Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua *(Yeshua)* is Adoneinu, to the kavod of Elohim Avinu.

12 Therefore, Chaverim, just as you have always had mishma'at *(obedience)* concerning me, not as in my presence only, but now much more in my absence, work out your own Yeshu'ah *(Salvation)* B'YIR'AH *(with fear)* and BIRA'DAH “with trembling”. 13 For Hashem is the one working in you, both to will and to work according to His chafetz *(good pleasure of His will)*. 14 Do all things without murmurings and madon, 15 That you may be innocent and without michshol of blame, bnei haElohim TAMIM U'MUM *(unblemished and unspotted)* in the midst of a DOR IKKESH UFETALTOL *(warped and crooked generation)*, among whom you shine as the ZOHAR in the Olam Hazeh, 16 Holding fast the Dvar HaChayyim. This is so that I will have reason for glorying on the Yom HaMoshiach, that I

בין נישט אומזיסט געלאפן און האב נישט אומזיסט געפראצעוועט.
gepratsevet umzist nisht hob un gelofen umzist nisht bin
labored in vain not have and run in vain not did

יז נאר אויב איך זאל אפילו אויסגעגאסן ווערן אויף דעם קרבן און
un korben dem oif veren oisgegosen afile zol ich oib nor
and sacrifice the on be poured out even shall I if but

עבודה פון אייער אמונה, פריי איך מיך , און פריי מיך מיט
mit mich frei un mich ich frei emune eier fun avoide
with I rejoice and myself I rejoice faith your of service

אייך אלע צוזאמען; יח און איבער דעם דאזיקן זאלט איר זיך
zich ir zolt dozikn dem iber un tsuzamen ale aich
yourselves you shall this the for and together all you

אויך פרייען און מיטפרייען מיט מיר.
mir mit mitfreien un freien oich
me with be glad and rejoice also

יט און איך האף אין דעם האר יהושע/ישוע צו שיקן טימאטעוסן
Timotiyosn shiken tsu Yeshua/Yehoshua Har dem in hof ich un
Timothy send to Yehoshua L-rd the in hope I and

צו אייך אין גיכן , כדי איך זאל זיך אויך פילן בארואיקט,
baruikt filn oich zich zol ich kedei gichn in aich tsu
comforted feel also myself shall I so that soon in you to

דערוויסנדיק זיך ווי עס דערגייט אייך. כ ווארום איך האב נישט
nisht hob ich vorem aich dergeit es vi zich dervisendik
not have I because you holding on it how myself finding out

קיינעם, וואס איז גלייך צו אים אין גייסט, וועלכער זאל ווירקלעך פאר
far virklech zol velcher Gaist in im tsu glaich iz vos keinem
for genuinely shall who spirit in him to like is who anyone

אייך זארגן . כא ווארום אלע זוכן זייערע אייגענע עסקים, נישט
nisht eskim eigene zeiere zuchen ale vorem zorgen aich
not issues own their seek all because be concerned you

דאס, וואס איז שייך יהושע/ישוע המשיחן . כב איר
ir HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua shaich iz vos dos
you the Moshiach Yehoshua concerning are which those

אבער ווייסט זיין אויסגעפרואווטקייט, אז ווי א קינד צו זיין פאטער,
foter zain tsu kind a vi az oisgepruvtkeit zain veist ober
father his to child a as that tested worth his know however

אזוי האט ער געארבעט ווי א קנעכט מיט מיר אין דער בשורה טובה.
toive besoire der in mir mit knecht a vi gearbet er hot azoi
Good News the in me with servant a as worked he has so

כג האף איך דעריבער אים צו שיקן , אזוי גיך ווי נאר איך וועל זיך
zich vel ich nor vi gich azoi shiken tsu im deriber ich hof
myself will I only as soon as send to him therefore I hope

דערוויסן, וואס מיט מיר וועט געשען , כד און האב בטחון אין דעם
dem in bitochen hob un geshen vet mir mit vos dervisen
the in confidence have and happen will me with what find out

האר, אז איך אליין וועל אויך באלד קומען צו אייך. כה איך האב
hob ich aich tsu kumen bald oich vel alein ich az Har
have I you to coming soon also will myself I that L-rd

אבער געהאלטן פאר נויטיק צו שיקן צו אייך עפאפראדיטוסן,
Epafroditusn aich tsu shiken tsu noitik far gehalten ober
Epaphroditus you to send to necessary for felt however

מיין ברודער און מיטארבעטער און מיטזעלנער , אייער שליח און
un shliach eier mitzelner un mitarbeter un bruder main
and messenger your fellow soldier and co-worker and brother my

neither ran nor labored L'TOHU *(in vain)*. 17 And, indeed, if my neshamah is to be poured out as a nesekh *(libation wine)* offering upon the korban *(sacrifice)* of the avodas kodesh *(kohen's service, ministry)* of your emunah, I have simcha, rejoicing together with you all. 18 And in the same way also you have simcha, rejoicing together with me.

19 I have tikvah b'Adoneinu Yehoshua to send Timotiyos to you soon, that I also may be cheered up in the da'as of the things concerning you. 20 For I have no one like-minded who will emesdik *(genuinely)* care for your spiritual welfare. 21 All of them are seeking their own interest, not those of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua. 22 But of the proven mamashus *(real worth)* of Timotiyos you have da'as, because as a ben with his abba, Timotiyos served with me in the Besuras HaGeulah. 23 Therefore, I have tikvah to send him, as soon as I see how things will go with me. 24 But I have bitachon in Hashem that indeed I will come quickly. 25 But I considered it necessary to send to you Epaphroditus, the Ach b'Moshiach and fellow po'el *(worker)* and fellow chaiyal *(soldier)* of mine, but your shliach and keli kodesh *(minister)* of my need. 26 I am sending him to you, because he

דינער אין מיין נויט; [כו] ווייל ער האט געבענקט נאך אייך אלעמען,
alemen aich noch gebenkt hot er vail noit main in diner
all you after long did he because need my in minister

און זיך שטארק מצער געווען צוליב דעם, וואס איר האט
hot ir vos dem tsulib geven metsaer shtark zich un
had you which that on account of was grieved greatly himself and

געהערט, אז ער איז קראנק געווען; [כז] ווארום ער איז טאקע געווען
geven take iz er vorem geven krank iz er az gehert
become actually is he because was sick is he that heard

טויטקראנק; נאר ה' האט זיך מרחם געווען אויף אים,
im oif geven merachem zich hot Hashem nor toitkrank
him on was mercy on Himself had Hashem but sick unto death

און נישט נאר אויף אים אליין, נאר אויך אויף מיר, כדי איך זאל נישט
nisht zol ich kedei mir oif oich nor alein im oif nor nisht un
not shall I so that me on also but alone him on only not and

האבן טרויער אויף טרויער. [כח] איך האב אים דעריבער מער איילנדיק
ailendik mer deriber im hob ich troier oif troier hoben
quickly more therefore him have I sorrow on sorrow have

געשיקט, כדי איר זאלט זיך פרייען, ווידער זעענדיק אים, און
un im zeendik vider freien zich zolt ir kedei geshikt
and him seeing again rejoice yourselves shall you so that sent

איך זאל זיין אָן זארג. [כט] זייט זשע אים מקבל אין דעם האר
Har dem in mekabl im zhe zeit zorg on zain zol ich
L-rd the in receive him then be concern without be shall I

מיט יעדער שמחה; און טיילט צו כבוד אזעלכע ווי ער איז; [ל] ווייל
vail iz er vi azelche koved tsu teilt un simcha yeder mit
because is he as such honor to share and joy every with

צוליב דעם ווערק פון משיח איז ער געקומען נאענט צום
tsum noent gekumen er iz Moshiach fun verk dem tsulib
to the near come he is Moshiach of work the on account of

טויט, ריזיקירנדיק מיטן לעבן כדי צו דערפילן דאס, וואס האט
hot vos dos derfilen tsu kedei leben miten rizikirendik toit
had which that fulfill to so as life with the risking death

געפעלט אין אייער באדינונג פאר מיר.
mir far badinung eier in gefelt
me for service your in fallen

ג ווייטער, ברידער מיינע, פריידט זיך אינם האר. צו שרייבן
shraiben tsu Har inem zich freidt maine brider vaiter
write to L-rd in the yourselves rejoice my brothers further

צו אייך די זעלביקע זאכן איז פאר מיר נישט קיין לאסט, פאר אייך
aich far last kein nisht mir far iz zachn zelbike di aich tsu
you for burden any not me for is things same the you to

אבער איז עס א פארזיכערונג.
farzicherung a es iz ober
safeguard a it is however

[ב] היט זיך פאר די כלבים, היט זיך פאר די
di far zich hit klovim di far zich hit
the before yourselves guard dogs the before yourselves guard

שלעכטע ארבעטער, היט זיך פאר דער קערפערלעכער
kerperlecher der far zich hit arbeter shlechte
corporal the before yourselves guard workers evil

באשניידונג; [ג] ווארום מיר זענען די (פון דער אמתער) באשניידונג,
bashnaidung emeser der fun di zenen mir vorem bashnaidung
circumcision true the of the are we because circumcision

was yearning after you all and was under zeiyar *(extremely great)* stress, because you heard that he was ill. [27] For indeed he was ill, coming near to death, but Hashem had mercy on him not on him only but also on me, lest I should have agmat nefesh upon agmat nefesh. [28] Therefore, I am all the more eager to dispatch him to you, in order that when you have seen him again, you may have simcha and I may have less agmat nefesh. [29] Therefore, receive him in Adoneinu with all simcha and hold esteem for such klei kodesh *(ministers)*, [30] Because he came near to death on account of the avodas kodesh of Moshiach, performing an act of Messianic mesirat nefesh *(whole-hearted devotion)* having risked his life, that he might make up for the ministry to me that you could not give.

3 As to the rest, Achim b'Moshiach of mine, have simcha in Adoneinu. To keep writing the zelba thing to you is not an irksome bother to me, but for you it is a te'udat bitachon *(safeguard)*.

[2] Be shomer and on your guard and watch out for those kelevim *(dogs)*, watch out for the evil po'alim *(workers)*, watch out for the “circummutilators”. [3] For we are the Bnei HaMilah, the ones whose avodas kodesh is

וואס דינען ה׳ דורכן גייסט, וואס באַרימען זיך אינם
inem zich barimen vos Gaist durchn Hashem dinen vos
in the ourselves boast who Spirit through the Hashem serve who

משיח יהושע/ישוע , און האָבן נישט קיין בטחון אויף דעם
dem oif bitochen kein nisht hoben un Yeshua/Yehoshua Moshiach
the on confidence any not have and Yehoshua Moshiach

גשמיותדיקן; [ד] הגם איך וואָלט אויך געקענט האָבן בטחון אויף
oif bitochen hoben gekent och volt ich hagam gashmiesdikn
on confidence have be able also would I although earthly

דעם גשמיותדיקן; אויב אַן אַנדערער מיינט, ער קען האָבן בטחון
bitochen hoben ken er meint anderer an oib gashmiesdikn dem
confidence have can he think another an if earthly the

אויף דעם גשמיותדיקן , קען איך פיל מער; [ה] מיך האָט מען מל
mal men hot mich mer fil ich ken gashmiesdikn dem oif
circumcise they have I more much I can earthly the on

געווען דעם אַכטן טאָג, איך בין פונם פאָלק ישׂראל, פונם שבט
sheyvet funem Yisroel folk funem bin ich tog achten dem geven
tribe of from the Israel people from the am I day eighth the was

בנימין , אַן עברי פון די עבֿרים , אַ פּרוש לויט דער
der loit Parush a Ivrim di fun Ivri an Binyamin
the as regarding Pharisee a Hebrews the of Hebrew a Benjamin

תורה; [ו] לויט דער קנאות—אַ רודף פון דער קהלה; וואס
vos kehile der fun roidef a kanoes der loit toire
who kehile the of persecutor a zeal the as regarding Torah

שייך דער צדקות , וועלכע קומט פון דער תורה, אָן
on toire der fun kumt velche tsedokes der shaich
without Torah the from comes which righteousness the concerning

אַ מום . [ז] נאָר די זאַכן , וואס זענען פאַר מיר געווען אַ געווינס,
gevins a geven mir far zenen vos zachn di nor mum a
gain a were me for are which things the but blemish a

זיי האָב איך באַטראַכט ווי אַ פאַרלוסט פאַר משיחס וועגן. [ח] יאָ,
yo vegen Moshiachs far farlust a vi batracht ich hob zei
yes sake Moshiach's for loss a as consider I do them

איך באַטראַכט טאַקע אַלץ ווי אַ פאַרלוסט פון וועגן דער
der vegen fun farlust a vi alts take batracht ich
the concerning from loss a as all actually consider I

דערהויבנקייט פון דער דערקענטעניש פונם משיח יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua Moshiach funem derkentenish der fun derhoibenkeit
Yehoshua Moshiach of the knowledge the of excellence

מיין האַר, צוליב וועמען איך האָב אַלץ פאַרלוירן, און איך
ich un farloiren alts hob ich vemen tsulib Har main
I and lost all have I whom on account of L-rd my

באַטראַכט אַלץ ווי מיסט , כדי איך זאָל געווינען משיחן , [ט] און
un Moshiachn gevinen zol ich kedei mist vi alts batracht
and Moshiach gain shall I so that garbage as all consider

געפינען ווערן אין אים, נישט מיט מיין (אייגענער) צדקות ,
tsedokes eigener main mit nisht im in veren gefinen
righteousness own my with not him in become found

וועלכע איז פון דער געזעץ, נאָר מיט דער, וואס איז דורך גלויבן
gloiben durch iz vos der mit nor gezets der fun iz velche
believe through is which that with but law the of is which

אינם משיח — ה׳ס צדקות , וועלכע קומט דורך אמונה;
emune durch kumt velche tsedokes Hashems Moshiach inem
faith through comes which righteousness Hashem's Moshiach in the

by the Ruach Hakodesh and whose kavod is in Moshiach Yehoshua and who take no bitachon in the basar, [4] Even though I could be having bitachon also in the basar. If any other person thinks he has grounds to have bitachon in the basar, I have more: [5] Bris milah on the eighth day; from Bnei Yisroel by birth; of the tribe of Binyamin; a speaker of Lashon HaKodesh, Ivrit of Ivrit-speaking horim, a Hebrew of Hebrews; with regard to the Torah, from the kat haPerushim; [6] With regard to kin'a *(zealousness)*, persecuting the Adat HaMoshiach; with regard to tzidkat HaTorah, I was medakdekim bmitzvot unreproachable. [7] But what things were revach *(gain, profit)* to me, these things I considered loss, on account of Rebbe, Melech HaMoshiach. [8] But even more so, I consider all to be loss on account of the excellency of the da'as of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu, on account of whom I suffered the loss of all things and I consider them as nothing, in comparison, that I may gain Moshiach, [9] And be found in him, not having my own Tzidkot *(self-achieved righteousness, by definition a self-righteousness based on chumra stringency)* from gezetz, but the Tzedek through emunah in Rebbe, Melech HaMoshiach, the Tzidkat Hashem based upon emunah. [10] I want

י אז איך זאל אים קענען, און די מאכט פון זיין אויפשטיין
oifshtein zain fun macht di un kenen im zol ich az
standing up again His of power the and know Him shall I that

(תחית המתים), און די חברותאשאפט פון זיינע
zaine fun chavruseshaft di un hameysim techiyas
His of fellowship the and the dead ones resurrection of

עינויים , ענלעך ווערנדיק צו זיין טויט; יא אפשר וועט זיך ווי עס
es vi zich vet efsher toit zain tsu verendik enlech inuim
it as myself will perhaps death His to becoming like sufferings

איז דערגרייכן צו תחית המתים . יב נישט אז איך האב
hob ich az nisht hameysim techiyas tsu dergreichen iz
have I that not the dead ones resurrection of to to reach is

שוין דערגרייכט, אדער בין שוין פולקום געווארן; נאר איך יאג
yog ich nor gevoren fulkum shoin bin oder dergreicht shoin
pursue I but become perfected already am or obtained already

נאך , אפשר וועל איך אויך דערגרייכן , ווי איך בין דערגרייכט געווארן
gevoren dergreicht bin ich vi dergreichen oich ich vel efsher noch
become obtained am I as obtain also I will perhaps after

פונם משיח יהושע/ישוע . יג ברידער, איך האלט מיך נישט
nisht mich halt ich brider Yeshua/Yehoshua Moshiach funem
not me consider I brothers Yehoshua Moshiach by the

ווי איך וואלט שוין דערגרייכט, נאר איין זאך (טו איך): איך פארגעס
farges ich ich tu zach ein nor dergreicht shoin volt ich vi
forget I I do thing one but obtained already would I as

דאס, וואס פון הינטן , און שטרעק מיך אויס נאך דעם, וואס איז
iz vos dem noch ois mich shtrek un hinten fun vos dos
is which that after out me stretch and behind from which that

פאר מיר, יד איך יאג מיך צום ציל נאך דעם שכר פון ה׳ס
Hashems fun sachar dem noch tsil tsum mich yog ich mir far
Hashem's of reward the after goal to the me pursue I me before

הויכער בארופונג אינם משיח יהושע/ישוע . טו דעריבער, אזעלכע
azelche deriber Yeshua/Yehoshua Moshiach inem barufung hoicher
such therefore Yehoshua Moshiach in the calling high

וואס זענען שוין שלמותדיק , לאמיר דענקען דאס דאזיקע; און אויב
oib un dozike dos denken lomir shleymesdik shoin zenen vos
if and these the think let us mature already are who

איר דענקט אנדערש וועגן עפעס , אויך דאס דאזיקע וועט ה׳
Hashem vet dozike dos oich epes vegen andersh denkt ir
Hashem will these the also something about otherwise think you

אייך אנטפלעקן; טז דאך, לאמיר לעבן לויט דעם, וואס מיר האבן
hoben mir vos dem loit leben lomir doch antpleken aich
have we which that according to live let us yet reveal you

שוין דערגרייכט.
dergreicht shoin
obtained already

to have da'as of Rebbe, Melech HaMoshiach, and of the gevurah *(power)* of the Techiyas HaMoshiach and the deveykus *(attachment to G-d)* of Moshiach's yissurim *(sufferings)*, being formed into the mode of being of Moshiach's death, [11] If somehow I may attain to the Techiyas HaMesim. [12] Not that already I obtained or already have been made shleimut, but I pursue this tachlis *(final end, aim)* that I may lay hold of that for which I was laid hold of by Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua. [13] Achim b'Moshiach, I do not consider myself to have laid hold; but one zach *(thing)* I do, forgetting the things behind, and stretching forward to the things ahead, [14] According to the tachlis I pursue the prize of the Shomayim Aliyah ascent of Hashem, the upward k'riah *(call)* of HaShem b'Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua. [15] Therefore, as many as would be shleimut, let us think like this: and if in anything your machshavot *(thoughts)* are different, even this Hashem will reveal to you. [16] Fort *(nevertheless)*, let us march in line with what we have attained, let us hold to the same.

יז ברידער , זייט מיינע מיטנאכפאלגער; און פארקוקט זיך
zich farkukt un mitnochfolger maine zeit brider
yourselves look carefully and fellow imitators my be brothers

אויף די , וואס לעבן אזוי , ווי איר האט אונדז פאר א ביישפיל.
baishpil a far undz hot ir vi azoi leben vos di oif
example an for us have you as in this way live who the on

יח ווארום א סך לעבן, וועגן וועמען איך האב אייך מערערע מאל
mol merere aich hob ich vemen vegen leben sach a vorem
times several you have I whom about live many a because

[17] Achim b'Moshiach, together be imitators of me. Take note of the ones walking as you have a mofet in us. [18] For many, of whom I was often telling you, and now also I say with weeping, walk as oyvim *(enemies)*

געזאגט, און איצט זאג איך אייך וויינענדיק, אז זיי זענען די
di zenen zei az veinendik aich ich zog itst un gezogt
the are they that weeping you I say now and said

שונאים פון משיחס בוים; [יט] זייער סוף איז פארדארבונג, זייער ג-ט
G-t zeier fardarbung iz sof zeier boim Moshiachs fun sonim
G-d their corruption is end their tree Moshiach's of enemies

איז דער בויך, און זייער רום איז אין זייער חרפה, זיי דענקען
denken zei charpe zeier in iz rum zeier un boich der iz
think they shame their in is glory their and stomach the is

(נאר) פון ערדישע זאכן. [כ] ווארום אונדזער בירגער רעכט איז אין
in iz recht birger undzer vorem zachn erdishe fun nor
in is right citizen our because things earthly of only

הימל, פונוואנען מיר דערווארטן אויך דעם גואל, דעם האר
Har dem goel dem oich dervartn mir funvanen himel
L-rd the Redeemer the also wait for we from where heaven

יהושע/ישוע המשיח, [כא] וועלכער וועט איבעראנדערשן דעם
dem iberandershn vet velcher HaMoshiach Yeshua/Yehoshua
the transfigure will who the Moshiach Yehoshua

גוף פון אונדזער שיפלות, גלייך צו ווערן צום גוף פון זיין
zain fun guf tsum veren tsu glaich shifles undzer fun guf
His of body to the be to likened low state our of body

כבוד, לויט דער קראפט, מיט וועלכער ער קען אלץ
alts ken er velcher mit kraft der loit koved
all things is able to He which with power the according to glory

אונטערטעניקן צו זיך אליין.
alein zich tsu unterteniken
alone Himself to subject

ד דערפאר, ברידער מיינע געליבטע, נאך וועמען איך בענק (אזוי),
azoi benk ich vemen noch gelibte maine brider derfar
thus long I whom after beloved my brothers therefore

מיין פרייד און מיין קרוין, שטייט אזוי פעסט אינם האר, געליבטע
gelibte Har inem fest azoi shteit kroin main un freid main
beloved L-rd in the firm thus stand crown my and joy my

מיינע. [ב] איך בין מזהיר די עוואדיא, און בין מזהיר די סינטיכע,
Syntyche di mazer bin un Euodia di mazer bin ich maine
Syntyche the appeal to am and Euodias the appeal to am I my

אז זיי זאלן זיין איניק אין זייערע געדאנקען אינם האר. [ג] יא, און
un yo Har inem gedanken zeiere in einik zain zolen zei az
and yes L-rd in the minds their in united be should they that

דיך בעט איך אויך, געטרייער סיזיגוס, העלף זיי, וועלכע האבן מיט
mit hoben velche zei helf sizigus getraier oich ich bet dich
with have who them help Syzygus faithful also I ask you

מיר מיטגעארבעט אין דער בשורה טובה, מיט קלעמענסן און די איבריקע
ibrike di un Klemensn mit toive besoire der in mitgearbet mir
other the and Clement with Good News the in worked along me

מיטארבעטער מיינע, וועמעס נעמען זענען אינם ספר החיים.
hachayim seifer inem zenen nemen vemes maine mitarbeter
the life book of in the are names whose my co-workers

[ד] פריידט זיך אלעמאל אינם האר; נאכאמאל זאג איך: פריידט זיך.
zich freidt ich zog nochamol Har inem alemol zich freidt
self rejoice I say again L-rd in the always self rejoice

[ה] זאל אייער באשיידנקייט באקאנט ווערן צו אלע מענטשן. דער האר איז
iz Har der mentshn ale tsu veren bakant basheidenkeit eier zol
is L-rd the men all to be known modesty your let

of Moshiach's Etz. [19] Their destined end is churban *(destruction, Gehinnom)*. Their g-d is their appetite, and their kavod, what they glory in, is their bushah *(shame)*. Their machshavot are set on the Olam Hazeh. [20] But the torat haEzrakhut *(citizenship)* we conduct exists in Shomayim, from where also we eagerly await a Moshi'a *(Savior)*, a Go'el, Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, [21] Who will transfigure the basar of our humiliation into the demut of the mode of being of the guf kavod of Moshiach, according to the pe'ulah *(action, work)* of his ko'ach *(power)*, even to the subjecting of all things to himself.

4 So then, my achim ahuvim whom I have a tshuka *(longing)* for, my simcha and crown, stand firm in Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu. [2] I appeal to Euodias and I appeal to Syntyche, think the same thing in Adoneinu. [3] Yes, I ask also you, true yoke-fellow, assist these women who contended alongside me in the Besuras HaGeulah with both Clement and the rest of the fellow po'alim *(workers)* of mine, whose names are in the Sefer HaChayyim.

[4] Have simcha in Adoneinu always; again I will say it: Rejoice! [5] Let your chassidus *(piety)* and sobriety be known to kol Bnei Adam; Moshiach

נאענט. ו זארגט נישט וועגן קיין שום זאך ; נאר אין אלעם ,
alem in nor zach shum kein vegen nisht zorgt noent
everything in but thing whatever any about not worry near

דורך תפילה און תחנונים מיט דאנק , זאלן אייערע בקשות
bakoshes eiere zolen dank mit tachnunim un tfile durch
requests your let thanksgiving with supplication and prayer through

באקאנט ווערן צו ה׳ . ז און דער שלום פון ה׳ , וואס איז
iz vos Hashem fun sholem der un Hashem tsu veren bakant
is which Hashem of peace the and Hashem to be known

העכער פון יעדער שכל , וועט באוואכן אייערע הערצער און
un hertser eiere bavachen vet seichel yeder fun hecher
and hearts your guard will understanding all than higher

אייערע מחשבות אינם משיח יהושע/ישוע .
Yeshua/Yehoshua Moshiach inem machshoves eiere
Yehoshua Moshiach in the thoughts your

ח צום סוף, ברידער, אלץ וואס איז נאר אמת, בכבודיק , גערעכט,
gerecht bekvodik emes nor iz vos alts brider sof tsum
right honorable true only is which all brothers end to the

לויטער, ליבלעך, האט א גוטן שם ; אויב א גוטע מידה און אויב
oib un mide gute a oib shem gutn a hot liblech loiter
if and virtue good a if name good a has loving pure

עפעס צום לויבן , זאלט איר דערפון נאכטראכטן. ט די זאכן ,
zachn di nochtrachten derfun ir zolt loiben tsum epes
things the think of it you shall praise to the something

וועלכע איר האט געלערנט און אנגענומען און געהערט און געזען אין
in gezen un gehert un ongenumen un gelernt hot ir velche
in seen and heard and accepted and learned have you which

מיר, די דאזיקע זאלט איר טאן: און דער ג-ט פון שלום וועט זיין מיט
mit zain vet sholem fun G-t der un ton ir zolt dozike di mir
with be will peace of G-d the and do you shall these the me

אייך.
aich
you

י און איך האב מיך זייער געפריידט אינם האר, אז איר האט
hot ir az Har inem gefreidt zeier mich hob ich un
have you that L-rd in the rejoice very me did I and

ווידעראמאל באלעבט אייער זארגן פאר מיר; איר האט מיך טאקע
take mich hot ir mir far zorgen eier balebt videramol
actually me have you me for concern your revived again

תמיד אין זינען געהאט, נאר עס האט אייך געפעלט א געלעגנהייט.
gelegenheit a gefelt aich hot es nor gehat zinen in tomed
opportunity an fallen you has it but had mind in always

יא נישט אויס נויט זאג איך דאס: ווארום איך האב געלערנט, אין וואס
vos in gelernt hob ich vorem dos ich zog noit ois nisht
which in learned have I because this I say need out of not

פאר א מעמד איך זאל מיך נישט געפינען, אויסצוקומען מיט
mit oistsukumen gefinen nisht mich zol ich meimed a far
with to be satisfied find not me shall I circumstance a for

דעם, וואס איך האב. יב איך ווייס (וואס עס איז) צו זיין דערנידעריקט,
derniderikt zain tsu iz es vos veis ich hob ich vos dem
humbled be to is it what know I have I which that

און ווייס (וואס עס איז) צו האבן א שפע : איך האב געלערנט אין
in gelernt hob ich shefe a hoben tsu iz es vos veis un
in learned have I abundance an have to is it what know and

Adoneinu is near. 6 Be anxious in nothing, but in everything by tefillah and by techinnah *(supplication)* with hodayah *(thanksgiving)*, let your requests be made known before Hashem, 7 And the shalom Hashem, surpassing all binah *(understanding)*, will guard your levavot and your machshavot *(thoughts)* in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua.

8 As to the rest, Achim b'Moshiach, whatever things are emes *(truth)*, nichbad *(noble)*, yashar *(straight)*, tahor *(clean)*, male No'am *(full of pleasantness)* and tiferet *(beauty)*, whatever things are commendable, if there is any virtue, if any praise, think about these things. 9 And that which you learned and you received and you heard and you saw in me, practice these and Elohei HaShalom will be with you.

10 I had much simcha in Adoneinu that now at last you blossomed anew so as to think of me, for indeed you were thinking of me, but were lacking opportunity. 11 Not that I refer to lack, for I have learned, in whatever circumstances I am, to be tzufrieden *(content)*.
12 I have da'as both to be humbled in anavah and I have da'as how to abound in everything. And in all things I have learned what is nistar *(concealed, hidden, unseen)*,

אלץ און אין אלעם, סאי זאט צו זיין סאי צו ליידן הונגער, סאי
sai hunger laiden tsu sai zain tsu zat sai alem in un alts
also hunger to suffer to also be to filled also all in and everything

צו האבן א שפע סאי צו ליידן נויט. יג איך קען אלץ
alts ken ich noit laiden tsu sai shefe a hoben tsu
all am able to do I need to suffer to also abundance an have to

(פארטראגן) דורך אים, וועלכער שטארקט מיך. יד דאך האט איר
ir hot doch mich shtarkt velcher im durch fartrogen
you have yet me strengthens who Him through to bear

גוט געטאן דערמיט, וואס איר האט געהאט חברותאשאפט מיט מיר אין
in mir mit chavruseshaft gehat hot ir vos dermit geton gut
in me with fellowship had have you which thereby done well

מיין ליידן. טו און אפילו איר, פיליפער, ווייסט, אז אין אנהויב
onhoib in az veist Philippians ir afile un laiden main
beginning in that know Philippians you even and sufferings my

פון דער בשורה טובה, ווען איך האב פארלאזט מאצעדאניען, האט קיין
kein hot Macedonia farlozt hob ich ven toive besoire der fun
any did Macedonia leave did I when Good News the of

איין קהלה מיט מיר נישט געהאט קיין חברותאשאפט וואס שייך
shaich vos chavruseshaft kein gehat nisht mir mit kehile ein
concerning what sharing any have not me with kehile one

דער פראגע פון געבן און נעמען, אחוץ איר אליין; טז אז אפילו אין
in afile az alein ir achuts nemen un geben fun frage der
in even that alone you except receiving and giving of matter the

טעסאלאניקא האט איר מיר געשיקט איינמאל און א צווייטמאל פאר
far tsveitmol a un einmol geshikt mir ir hot Tesalonika
for second time a and once send me you did Thessalonica

מיינע באדערפענישן. יז נישט אז איך בין אויסן די מתנה; נאר איך זוך
zuch ich nor matone di oisn bin ich az nisht baderfenishn maine
seek I but gift the out for am I that not needs my

די פרוכט, וואס זאל זיך פארמערן צו אייער חשבון. יח איצט האב
hob itst cheshben eier tsu farmeren zich zol vos frucht di
have now account your to increase itself shall which fruit the

איך פון אלעם און (אפילו נאך) א שפע; איך בין אנגעפילט,
ongefilt bin ich shefe a noch afile un alem fun ich
filled am I abundance an more even and all things of I

האבנדיק באקומען פון עפאפראדיטוסן דאס, וואס איר האט געשיקט,
geshikt hot ir vos dos Epafroditusn fun bakumen hobendik
sent have you which that Epaphroditus from received having

א געשמאקן ריח, א קרבן, וואס איז אנגענעם און וואוילגעפעלן
voilgefelen un ongenem iz vos korben a reiech geshmakn a
well pleasing and agreeable is which sacrifice a fragrance sweet a

צו ה׳. יט און מיין ג-ט וועט אנפילן אלע אייערע נויטן לויט
loit noitn eiere ale onfilen vet G-t main un Hashem tsu
according to needs your all fill will G-d my and Hashem to

זיין עשירות אין כבוד אינם משיח יהושע/ישוע. כ און צו ג-ט
G-t tsu un Yeshua/Yehoshua Moshiach inem koved in ashires zain
G-d to and Yehoshua Moshiach in the glory in riches His

אונדזער פאטער זאל זיין דער כבוד לעלמי עולמים. אמן!
Omein olamim lolmei koved der zain zol foter undzer
Amen and ever forever glory the be shall Father our

כא גיט אפ שלום אלע הייליקע אינם משיח יהושע/ישוע.
Yeshua/Yehoshua Moshiach inem heilike ale sholem op git
Yehoshua Moshiach in the holy ones all peace up give

I have learned the secret of being filled and having hunger, of abounding and having lack. 13 I can do all things in the One giving me ko'ach. 14 Fort *(nevertheless)*, you did well in entering into deveykus *(communing with Hashem)* through sharing in my Messianic yissurim *(sufferings)* with me. 15 And also you Philippians have da'as, that in the beginning of the Besuras HaGeulah, when I went out from Macedonia, not one kehillah shared with me in an accounting of expenditures and receipts except you only. 16 Indeed in Thessalonika both once and again you sent to my machsor *(shortage)*. 17 Not that I seek the matanah *(gift)*, but I seek the p'ri increasing to your account. 18 But I have all things and I abound; I have been filled, having received from Epaphroditus the things from you, a RE'ACH HANNICHOACH *(a pleasant aroma)*, an acceptable, sacrifice well-pleasing to Hashem. 19 And my G-d will fill every machsor *(shortage, want)* of yours according to his osher *(riches)* in Kavod in Moshiach Yehoshua. 20 L'Elohim Avinu hakavod l'Olemei Olamim. Omein. *(To G-d and our Father be glory forever and ever. Amen)*.

21 Drishat Shalom *(Kind Regards)* to every Kadosh

די ברידער, וואס זענען מיט מיר געבן אייך אפ שלום. כב אלע
di brider vos zenen mit mir geben aich op sholem ale
the brothers who are with me give you up peace all

הייליקע געבן אייך אפ שלום, נאר גאנץ באזונדערס די פון קיסרס
heilike geben aich op sholem nor gants bazunders di fun Caesars
kedoishem give you up peace but all particularly the from Caesar's

הויז.
hoiz
household

כג זאל דער חסד פון דעם האר יהושע/ישוע המשיח זיין
zol der chesed fun dem Har Yeshua/Yehoshua HaMoshiach zain
may the grace of the L-rd Yehoshua the Moshiach be

מיט אייער גייסט. אמן.
mit eier gaist Omein
with your spirit Amen

in Moshiach Yehoshua; the Achim b'Moshiach here with me send Drishat Shalom. 22 All the Kedoshim send “Shalom” greetings, especially the Kedoshim in Caesar’s household.

23 The Chen v'Chesed of Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua be with your neshamah.

דער בריוו פון דעם שליח פוילוס צו די קאלאסער

Colossians

א פוילוס, א שליח פון דעם משיח יהושע/ישוע דורך
durch Yeshua/Yehoshua Moshiach dem fun Shliach a Poylos
through Yehoshua Moshiach the of Shliach a Paul

ה׳ס רצון, און טימאטעוס דער ברודער, ב צו די הייליקע און
un heilike di tsu bruder der Timotiyos un rotsn Hashems
and holy the to brother the Timothy and will Hashem's

געטרייע ברידער אינם משיח , וועלכע געפינען זיך אין קאלאסע:
Colossae in zich gefinen velche Moshiach inem brider getraie
Colossae in self find which Moshiach in the brothers faithful

חסד צו אייך און שלום פון ג-ט אונדזער פאטער.
foter undzer G-t fun sholem un aich tsu chesed
Father our G-d from peace and you to grace

ג מיר דאנקען ג-ט דעם פאטער פון אונדזער האר יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua Har undzer fun foter dem G-t danken mir
Yehoshua L-rd our of Father the G-d thank we

המשיח , און זענען תמיד מתפלל פאר אייך, ד ווייל מיר האבן
hoben mir vail aich far mispalel tomed zenen un HaMoshiach
have we because you for praying always are and the Moshiach

געהערט פון אייער אמונה אין דעם משיח יהושע/ישוע און פון
fun un Yeshua/Yehoshua Moshiach dem in emune eier fun gehert
of and Yehoshua Moshiach the in faith your of heard

דער ליבע, וואס איר האט צו אלע הייליקע , ה צוליב דער האפענונג,
hofenung der tsulib heilike ale tsu hot ir vos libe der
hope the because of holy ones all to have you which love the

וועלכע ליגט פאר אייך באהאלטן אין הימל , וועגן וועלכער איר האט
hot ir velcher vegen himel in bahalten aich far ligt velche
have you which about heaven in stored up you for lies which

פריער געהערט אין דעם ווארט פון אמת פון דער גוטער בשורה, ו וואס
vos besoire guter der fun emes fun vort dem in gehert frier
which News Good the of truth of word the in heard before

איז געקומען צו אייך, ווי אויך אין דער גאנצער וועלט, און פרוכפערט
fruchfert un velt gantser der in oich vi aich tsu gekumen iz
bearing fruit and world whole the in also as you to come is

זיך און מערט זיך , פונקט ווי אויך ביי אייך פון דעם טאג
tog dem fun aich bai oich vi punkt zich mert un zich
day the from you with also as just itself abounding and itself

אָן , ווען איר האט געהערט און דערקענט ה׳ס חסד אויף אן
an oif chesed Hashems derkent un gehert hot ir ven on
a on grace Hashem's recognize and hear did you when onwards

אמת; ז לויט ווי איר האט געלערנט פון עפאפראסן אונדזער געליבטן
gelibtn undzer Epaphrasn fun gelernt hot ir vi loit emes
beloved our Epaphras from learn did you as according truth

מיטקנעכט, וועלכער איז א געטרייער משרת פון דעם משיח פאר
far Moshiach dem fun meshores getraier a iz velcher mitknecht
for Moshiach the of servant faithful a is who co-servant

1 Sha'ul a Shliach of Rebbe,
Melech HaMoshiach
Yehoshua through the ratzon
Hashem and Timotiyos the
Ach b'Moshiach; 2 To the
Kedoshim in Colossae, the
Achim b'Moshiach, the Achim
HaNe'emanim. Chen v'Chesed
Hashem to you and shalom
from Elohim Avinu.

3 Hodinu l'Hashem *(we
give thanks to Hashem)*
Elohim HaAv of Adoneinu
Rebbe, Melech HaMoshiach
Yehoshua, davening always
concerning you, 4 Having
heard of your emunah in
Rebbe, Melech HaMoshiach
Yehoshua and the ahavah
which you have for all the
Kedoshim, 5 On account of
the tikvah *(hope)* being laid
up for you in Shomayim,
the tikvah which you
heard of before in the
Dvar HaEmes, the Besuras
HaGeulah 6 That has come
to you, as also in all the
Olam Hazeh it is bearing
p'ri and growing, so also
in you, from the day you
heard it and began to
have saving da'as of the
Chen v'Chesed Hashem
in actuality. 7 This you
learned from Epaphras,
our chaver and fellow
eved, who is ne'eman
(faithful), who is a trusted

אייערטוועגן, ח און וועלכער האט אונדז אויך קלאר געמאכט אייער ליבע
libe eier gemacht klor oich undz hot velcher un eiertvegen
love your made clear also us has who and for your sake

אינם גייסט.
Gaist inem
Spirit in the

ט דערפאר אויך מיר, פון דעם טאג אָן , ווען מיר
mir ven on tog dem fun mir oich derfar
we when onwards day the from we also therefore

האבן עס געהערט, אויפהערן מיר נישט אויף תפילה צו טאן פאר
far ton tsu tfile oif nisht mir oifheren gehert es hoben
for do to prayer on not we cease heard it have

אייערטוועגן און צו בעטן, אז איר זאלט אנגעפילט ווערן מיט דער
der mit veren ongefilt zolt ir az beten tsu un eiertvegen
the with be filled shall you that ask to and your sake

דערקענטעניש פון זיין רצון אין יעדער חכמה און רוחניותדיקער
ruchniesdiker un chochme yeder in rotsn zain fun derkentenish
spiritual and wisdom all in will His of knowledge

פארשטענדיקייט, י צו לעבן ווי עס איז ראוי פאר דעם האר, צו
tsu Har dem far roe iz es vi leben tsu farshtendikeit
to L-rd the for worthy is it as live to understanding

יעדער וואוילגעפעליקייט, און זיין פרוכטבאר אין אלע מעשים טובים
tovim maisim ale in fruchtbar zain un voilgefelikeit yeder
good deeds all in fruitful being and well pleasing all

און וואקסן אין דער דערקענטעניש פון ה' ; יא געשטארקט
geshtarkt Hashem fun derkentenish der in vaksen un
strengthened Hashem of knowledge the in growing and

מיט יעדן כוח לויט דער מאכט פון זיין הערלעכקייט, צו
tsu herlechkeit zain fun macht der loit koiech yedn mit
to glory His of might the according to power all with

יעדער סבלנות און צוריקגעהאלטנקייט מיט שמחה; יב און זאלט
zolt un simcha mit tsurikgehaltnkeit un savlones yeder
shall and joy with forbearance and perseverance all

דאנקען דעם פאטער, וועלכער האט אונדז מזכה געווען צו דעם
dem tsu geven mezake undz hot velcher foter dem danken
the to did made fit us has who Father the thank

חלק פון דער ירושה פון די הייליקע אין ליכט, יג וועלכער
velcher licht in heilike di fun yerushe der fun cheilek
who light in holy ones the of inheritance the of share

האט אונדז מציל געווען פון דער ממשלה פון פינצטערניש, און
un fintsternish fun memshole der fun geven matsl undz hot
and darkness of rule the from was save us has

אונדז אריבערגעפירט אין דעם מלכות אריין פון זיין געליבטן זון;
zun gelibtn zain fun arain Malchus dem in aribergefirt undz
Son beloved His of into kingdom the in transferred us

יד אין וועמען מיר האבן די ישועה , די פארגעבונג פון אונדזערע
undzere fun fargebung di yeshue di hoben mir vemen in
our of forgiveness the salvation the have we whom in

זינד; טו וועלכער איז דאס געשטאלט פון דעם אומזיכטבארן ג-ט,
G-t umzichtbarn dem fun geshtalt dos iz velcher zind
G-d invisible the of likeness the is who sin

דער בכור פון דער גאנצער באשאפונג; טז ווייל אין אים
im in vail bashafung gantser der fun bchor der
Him in because creation whole the of firstborn the

keli kodesh *(minister)* of
Rebbe, Melech HaMoshiach
for you. 8 Epaphras also
revealed to us your ahavah in
the Ruach Hakodesh.

9 Therefore, we also, from
the day that we heard, do not
cease davening for you and
offering tefillos that you be
filled with da'as of the ratzon
Hashem in all chochmah and
binah in the Ruach Hakodesh.
10 And this is the purpose:
that you walk in hitnahagut
(conduct) worthy of Adoneinu
in every way pleasing to him
in every mitzvoh bearing
p'ri in the da'as of Hashem,
11 With all ko'ach being
empowered according to the
gevurah *(power)* of his kavod
for all savlanut *(patience)* and
orech ruach *(longsuffering)*
with lev same'ach *(glad heart)*,
12 Giving todot to Elohim
HaAv. Elohim HaAv is the One
who has qualified you for the
share of the allotted nachalah
(inheritance) of the Kedoshim
in Ohr *(Light)*; 13 Elohim
HaAv is the One who rescued
nafsheinu *(our souls)* from
the memshalet *(dominion)* of
Choshech and transferred
us into the Malchut of the
Zun fun der Oybershter of
His ahavah, 14 In whom we
have the pedut *(redemption,
Geulah release on payment
of ransom)* through the
[kapporah] dahm of Moshiach
the selicha *(forgiveness)* of
chatoteinu *(our sins)*. 15 Rebbe,
Melech HaMoshiach is the
demut of the invisible G-d,
the Bechor, the Yoresh
(Heir) of kol hanivrah *(all*

איז באשאפן געווארן אלץ , וואס איז אין הימל און אויף
oif un himel in iz vos alts gevoren bashafen iz
on and heaven in are which all things become created is

דער ערד , די זיכטבארע זאכן און די אומזיכטבארע, סאי
sai umzichtbare di un zachn zichtbare di erd der
whether invisible the and things visible the earth the

טראנען, סאי הערשאפטן, סאי מאכטן , סאי ממשלות ; אלץ
alts memsholes sai machtn sai hershaftn sai tronen
all powers or authorities or lordships or thrones

איז דורך אים באשאפן געווארן, און פאר זיינעטוועגן; יז און ער
er un zainetvegn far un gevoren bashafen im durch iz
He and Him for and become created Him through is

איז פאר אלעם , און אלץ האט א קיום אין אים.
im in kiem a hot alts un alem far iz
Him in existence an have all things and all things before is

יח און ער איז דער קאפ פון דעם גוף , די קהלה; ער איז דער
der iz er kehile di guf dem fun kop der iz er un
the is He kehile the body the of Head the is He and

אנהויב, דער בכור פון די טויטע, כדי ער זאל זיין אין
in zain zol er kedei toite di fun bchor der onhoib
in be shall He so that dead the of firstborn the origin

אלעם דער ערשטער. יט ווייל עס איז (ג-ט) וואילגעפעלן,
voilgefelen G-t iz es vail ershter der alem
well pleased Hashem has it for first the all things

אז אין אים זאל וואוינען די גאנצע פולקייט; כ און דורך אים
im durch un fulkeit gantse di voinen zol im in az
Him through and fullness whole the dwell shall Him in that

צו שלום מאכן מיט אלץ מיט זיך אליין, האבנדיק געמאכט
gemacht hobendik alein zich mit alts mit machen sholem tsu
made having alone self with all with make peace to

שלום דורך דעם (כפרה) בלוט פון זיין בוים— דורך
durch boim zain fun blut kapore dem durch sholem
through tree His of blood atonement the through peace

אים, סאי דאס, וואס אויף דער ערד , סאי דאס, וואס אין
in vos dos sai erd der oif vos dos sai im
in which that or earth the on which that whether Him

הימל . כא און אייך, וואס איר זענט אמאל געווען פארפרעמדט און
un farfremdt geven amol zent ir vos aich un himel
and alienated were once are you who you and heaven

שונאים מיטן פארשטאנד אין אייערע מעשים רעים, כב האט ער
er hot reim maisim eiere in farshtand miten sonim
He has evil deeds your in mind with the enemies

איצט שלום מאכן אין דעם גוף פון זיין פלייש דורך דעם
dem durch fleish zain fun guf dem in machen sholem itst
the through flesh His of body the in made peace now

טויט , כדי אייך פארצושטעלן פאר אים הייליק און אָן
on un heilik im far fortsushteln aich kedei toit
without and holy Him before to present you so that death

א מום און אומשולדיק ; כג אויב איר וועט נאר פארבלייבן
farblaiben nor vet ir oib umshuldik un mum a
remain indeed will you if irreproachable and blemish a

אין דער אמונה, געגרונטפעסטיקט און פעסט , און נישט באוועגן
bavegen nisht un fest un gegruntfestikt emune der in
move not and steadfast and established firmly faith the in

creation), 16 Because in Him were created all things in Shomayim and on Ha'Aretz, the visible and the nistar *(hidden)*, whether thrones or dominions, whether rulers or authorities, all things through Him and for Him have been created. 17 And Moshiach is before all things, and all things in Moshiach have been held together;
18 And Moshiach is the Rosh of the Geviyah *(Body)*, and the Geviyah *(nevilah)* is Moshiach's Brit Chadasha Kehillah; Moshiach is its Reshit, the Bechor from the Mesim, that Moshiach might be in everything pre-eminent, 19 Because Hashem was pleased that all His fullness have its mishkan *(tabernacle)* in Moshiach,
20 And through Moshiach to bring ritztzuy *(reconciliation, cessation of enmity, hostility between a wrathful holy G-d and sinful Bnei Adam)* between all things and Himself, having made shalom through the dahm of the kapporah of HaEtz HaMoshiach, whether the things on HaAretz or the things in HaShomayim.
21 And you, once having been alienated and oyvim *(enemies)* in the mind by ma'asim hara'im *(evil deeds)*, 22 Yet now Moshiach reconciled in the Guf *(body)* of his basar through Moshiach's histalkus to present you, Kedoshim holy and without mum *(defect)* and without reproach before Him, 23 Provided you remain in the Emunah, having been founded in it and securely

זיך פון דער האפענונג פון דער גוטער בשורה, וועלכע איר
ir velche besoire guter der fun hofenung der fun zich
you which News Good the of hope the from self

האט געהערט, וועלכע איז אויסגערופן געווארן אין דער גאנצער
gantser der in gevoren oisgerufen iz velche gehert hot
whole the in become proclaimed is which heard have

באשאפונג אונטערן הימל ; פון וועלכער איך פולוס בין געווארן א
a gevoren bin Poylos ich velcher fun himel untern bashafung
a become am Paul I which of heaven under creation

משרת .
meshores
servant

כד איצט פריי איך מיך אין מיינע יסורים פאר אייערטוועגן, און
un eiertvegen far yesurim maine in mich ich frei itst
and your sake for sufferings my in me I rejoice now

איך פיל אָן וואס עס פעלט נאך פון די חבלי המשיח אין
in HaMoshiach chavlei di fun noch felt es vos on fil ich
in the Moshiach birthpangs of the of yet lacking it what up fill I

מיין לייב פאר זיין גוף , וואס איז די קהלה; כה וועמעס משרת איך
ich meshores vemes kehile di iz vos guf zain far laib main
I servant whose kehile the is which body His for body my

בין געווארן לויט ה׳ס פלאן, וואס איז מיר אנפארטרויט
onfartroit mir iz vos plan Hashems loit gevoren bin
entrusted me is which plan Hashem's according to become am

געווארן פאר אייך, צו דערפילן ה׳ס ווארט, כו דעם סוד , וואס
vos sod dem vort Hashems derfilen tsu aich far gevoren
which mystery the word Hashem's fulfill to you for become

איז געווען פארבארגן פון אייביקע צייטן און פון דורות—איצט
itst doires fun un tsaitn eibike fun farborgen geven iz
now generations from and times eternal from hidden was is

אבער איז ער אנטפלעקט צו זיינע הייליקע , כז צו וועלכע ה׳
Hashem velche tsu heilike zaine tsu antplekt er iz ober
Hashem whom to holy ones His to revealed He has however

האט געוואלט לאזן וויסן , וואס איז דאס עשירות פון דער הערלעכקייט פון
fun herlechkeit der fun ashires dos iz vos visen lozen gevolt hot
of glory the of riches the is what know let wanted has

דעם דאזיקן סוד צווישן די אומות העולם ; דאס איז משיח
Moshiach iz dos hooilem umes di tsvishen sod dozikn dem
Moshiach is that of the world nations the among mystery this the

אין אייך, די האפענונג פון הערלעכקייט; כח פון אים דרשענען מיר,
mir darshenen im fun herlechkeit fun hofenung di aich in
we preach Him of glory of hope the you in

מזהיר זייענדיק יעדן מענטשן און לערנענדיק יעדן מענטשן מיט יעדער
yeder mit mentshn yedn lernendik un mentshn yedn zaiendik mazer
all with man every teaching and man every making exhort

חכמה , כדי מיר זאלן אפערשטעלן יעדן מענטשן ווי שלמותדיק
shleymesdik vi mentshn yedn afershteln zolen mir kedei chochme
mature as man every present should we so that wisdom

אינם משיח ; כט פאר דעם צוועק באמיען איך מיך אויך און זיך
zich un oich mich ich bamien tsvek dem far Moshiach inem
myself and also me I toil purpose that for Moshiach in the

געראנגלט לויט זיין כוח , וואס ווירקט אין מיר מיט גבורה.
gvure mit mir in virkt vos koiech zain loit gerangle
might with me in works which power His according to wrestle

established and not moving away from the tikvah *(hope)* of the Besuras HaGeulah which you heard, the Besuras HaGeulah which has been proclaimed in kol hanivrah *(all creation)* under Shomayim, the Besuras HaGeulah of which I, Rav Sha'ul, became a keli kodesh *(minister)*.

24 Now with lev same'ach *(glad heart)* and chedvah *(rejoicing)* I rejoice in my suffering tzoros on behalf of you. And I am mashlim *(supply what is deficient)* the things lacking of the Chevlei Moshiach in my basar on behalf of the basar of Moshiach which is the Brit Chadasha Kehillah, 25 Of which I became a keli kodesh according to the pekudat Hashem *(stewardship of G-d, His shlichus commission)* which was given to me for you, to carry to shleimut *(wholeness, completion)* the Dvar Hashem, 26 The raz *(mystery)* having been hidden from olamim and from dor v'dor, but now made manifest to the Kedoshim of Moshiach, 27 To whom Hashem wanted to make hisgalus of what is the spiritual osher of the kavod of this raz among the non-Jews: Moshiach in you, the tikvah of kavod. 28 It is Moshiach who is the subject of our hattafah *(preaching)*, warning every man and teaching every man in all chochmah, that we may present every man Bnei Chayil mature in Moshiach. 29 For this also I toil, striving according to the hitlahavut *(inspiration, enthusiasm)* of Him working in me with gevurah.

ב
וואָרום איך וויל אייך מודיע זיין , וואָס פאַר א גרויסן ראַנגלעניש
ranglenish groisn a far vos zain moidie aich vil ich vorem
struggle great a for who be inform you want I because

איך פיר פאַר אייערטוועגן, און פאַר די אין לאאדיציעא, און פאַר
far un Laodicea in di far un eiertvegen far fir ich
for and Laodicea in the for and your sake for lead I

אלע, וואָס האָבן נישט געזען מיין פנים אינם פלייש; [ב] כדי זייערע
zeiere kedei fleish inem ponem main gezen nisht hoben vos ale
their so that flesh in the face my seen not have who all

הערצער זאָלן געטרייסט ווערן, צונויפגעקניפט אין ליבע און צו
tsu un libe in tsunoifgeknipt veren getreist zolen hertser
toward and love in joined together be encouraged should hearts

דער גאַנצער עשירות פון דער פולער געוויסהייט פונם פאַרשטאַנד ,
farshtand funem gevisheit fuler der fun ashires gantser der
understanding of the certainty complete the of riches entire the

כדי זיי זאָלן וויסן דעם סוד פון ה׳ און פון דעם
dem fun un Hashem fun sod dem visen zolen zei kedei
the of and Hashem of mystery the know should they so that

משיח , [ג] אין וועמען עס זענען פאַרבאָרגן אלע אוצרות פון חכמה
chochme fun oitseres ale farborgen zenen es vemen in Moshiach
wisdom of treasures all hidden are it whom in Moshiach

און דערקענטעניש. [ד] דאָס דאָזיקע זאָג איך, כדי קיינער זאָל אייך
aich zol keiner kedei ich zog dozike dos derkentenish un
you shall anyone so that I say these the knowledge and

נישט איבעררעדן מיט גלאַטע רייד . [ה] וואָרום הגם איך בין ווייט
vait bin ich hagam vorem reid glate mit iberreden nisht
distant am I although because words smooth with persuade not

(פון אייך) אינם פלייש, דאָך אינם גייסט בין איך צוזאַמען מיט אייך,
aich mit tsuzamen ich bin Gaist inem doch fleish inem aich fun
you with together I am Spirit in the yet flesh in the you from

פרייענדיק זיך און זעענדיק אייער אָרדנונג און די פעסטקייט פון
fun festkeit di un ordenung eier zeendik un zich freiendik
of firmness the and order your seeing and myself rejoicing

אייער אמונה אין דעם משיח .
Moshiach dem in emune eier
Moshiach the in faith your

[ו] דעריבער, ווי איר האָט אָנגענומען משיח יהושען/ישוען דעם
dem Yeshuan/Yehoshuan Moshiach ongenumen hot ir vi deriber
the Yehoshua Moshiach received have you as therefore

האַר, אַזוי זאָלט איר לעבט אין אים, [ז] איינגעוואָרצלט און אויפגעבויט אין
in oifgeboit un aingevortslt im in lebt ir zolt azoi Har
in built up and rooted Him in live you shall so L-rd

אים, און געגרונטפעסטיקט אין דער אמונה, לויט ווי איר זענט
zent ir vi loit emune der in gegruntfestikt un im
are you as according to faith the in established firmly and Him

געלערנט געוואָרן, און מיט א שפע פון לויב .
loib fun shefe a mit un gevoren gelernt
praise of abundance a with and become taught

[ח] גיט אַכטונג , אַז עס זאָל אייך קיינער נישט נעמען געפאַנגען
gefangen nemen nisht keiner aich zol es az achtung git
captive take not anyone you shall it that attention give

דורך דער פילאָזאָפיע און פוסטן באַטרוג , לויט דער
der loit batrug pustn un filosofie der durch
the according to deception empty and philosophy the through

2 For I want you to have da'as of how great a ma'avak *(struggle)* I have for you and the ones in Laodicea, and as many as have not seen me panim el panim *(directly, in person)*, [2] That their levavot may be given chozek *(strength)*, having been made an aguda of ahavah and all osher *(wealth)* of the full assurance of binah, resulting in the da'as of the raz of Hashem, namely Moshiach, [3] In whom is nistar *(hidden)* all the otzarot *(treasures)* of chochmah and da'as. [4] This I say so that no one may delude you with the sleight of hand of the ba'al melitzot *(rhetorician)*. [5] For, though absent in basar, but present with you in the Ruach Hakodesh, with lev same'ach *(glad heart)* I am seeing your order and the firmness of your emunah in Moshiach.

[6] Therefore, as you became mekabel Moshiach and received Moshiach Adoneinu Yehoshua, so let your halichah be in Him, [7] Having been rooted and built up in Moshiach and being firmly founded in the emunah as you were given Messianic lernen *(study)*, abounding in hodayah.

[8] Beware lest there be anyone of you taken captive through philosophical tevunah *(wisdom)* and empty deceit according to the kabbalah *(oral tradition)* of

קבלה פון מענטשן, לויט די יסודותדיקע כללים פון
fun klolim yesoidesdike di loit mentshn fun kabole
of elements foundational the according to people of tradition

דער וועלט , און נישט לויט משיחן ; ט ווייל אין אים
im in vail Moshiachn loit nisht un velt der
Him in because Moshiach according to not and cosmos the

וואוינט די גאנצע פולקייט פון דער ג-טהייט קערפערלעך, י און
un kerperlech g-theit der fun fulkeit gantse di voint
and bodily deity the of fullness whole the dwells

איר זענט אנגעפילט אין אים, וועלכער איז דער קאפ פון יעדער
yeder fun kop der iz velcher im in ongefilt zent ir
every of Head the is Who Him in filled are you

ממשלה און מאכט; יא אין וועמען איר זענט אויך געמלט
gemalt oich zent ir vemen in macht un memshole
circumcised also are you Whom in power and authority

געווארן מיט א באשניידונג (מילה) נישט מיט הענט
hent mit nisht milah bashnaidung a mit gevoren
hands with not circumcision circumcision a with become

געמאכט, דורך אויסטאן זיך פון דעם גוף פון פלייש, אין דער
der in fleish fun guf dem fun zich oiston durch gemacht
the in flesh of body the of self remove through made

באשניידונג (מילה) פון דעם משיח ; יב בעת איר זענט
zent ir beis Moshiach dem fun milah bashnaidung
are you while Moshiach the of circumcision circumcision

נקבר געווארן מיט אים אין דער מקווה , אין וועלכער איר זענט
zent ir velcher in mikveh der in im mit gevoren nikbar
are you which in mikveh the in Him with become buried

אויך מיטאויפגעשטאנען דורך דעם גלויבן אין דער קראפט פון
fun kraft der in gloiben dem durch mitoifgeshtanen oich
of power the in faith the through raised with also

ה׳ , וועלכער האט אים אויפגעוועקט פון די טויטע. יג און
un toite di fun oifgevekt im hot velcher Hashem
and dead the from rouse Him has who Hashem

אייך, וואס זענען געווען טויט אין זינד און אין דעם ערלהצושטאנד
orlahtsushtand dem in un zind in toit geven zenen vos aich
foreskin state the in and sin in dead was are who you

פון אייער פלייש, אייך האט ער לעבעדיק געמאכט מיט אים, מוחל
moichel im mit gemacht lebedik er hot aich fleish eier fun
forgive Him with made alive He has you flesh your of

זייענדיק אונדז אלע עבירות ; יד אויסמעקנדיק דאס כתב
ksav dos oismekendik aveires ale undz zaiendik
inscription the erasing transgressions all us being

מיט די געזעצן, וואס איז געווען קעגן אונדז, וואס איז געווען
geven iz vos undz kegen geven iz vos gezetsn di mit
was is which us against was is which laws the with

פיינטלעך צו אונדז, און האט עס אוועקגענומען פון אונדזער
undzer fun avekgenumen es hot un undz tsu faintlech
our from taken away it has and us to opposed

מיט , צונאגלענדיק עס צום בוים; טו און אפוואפענען די מאכטן
machtn di opvofenen un boim tsum es tsunogelendik mit
powers the disarmed and tree to the it nailing midst

און ממשלות , האט ער זיי געמאכט עפנטלעך צו שפאט ,
shpot tsu efentlech gemacht zei er hot memsholes un
mockery to publicly made them He has authorities and

mere Bnei Adam, according to the ikkarim *(basic principles)* of the Olam Hazeh and not according to Moshiach;
[9] Because in Moshiach kol melo Elohim *(all the plentitude of G-d)* finds its bodily maon laShechinah *(dwelling place for the Shekhinah glory, in the hitgashmut)*. [10] And you have been granted melo *(plentitude)* in Moshiach, who is the Rosh of all rule and authority.
[11] In Moshiach also you were circumcised with a Bris Milah not made with human hands, a Bris Milah of the surgically removing of the body of the basar *(old fallen and unregenerate nature)* in the Bris Milah of Moshiach, [12] Having been buried in the Ohel of Rebbe, Melech HaMoshiach's tevilah with him, with whom also you were made to stand up spiritually in the Techiyah together through your emunah and bitachon in the ma'aseh of Hashem who made Moshiach stand up from the Mesim.
[13] And you being dead in your peysha'im and your orlat basar *(uncircumcision of flesh)* he made alive together, you together with Moshiach, having granted you selicha for all your peysha'im; [14] Having erased the hand-signed sefer of guilt choiv *(debt)*, the heavenly indictment against us in the maleh chukat haTorah *(full statute requirement of the Torah)*, which was against us. Moshiach has done away with this opposing record, having nailed it to Moshiach's Etz. [15] Having disarmed the rulers and the authorities, He made a public spectacle of

טריומפירנדיק איבער זיי אין אים.
im in zei iber triumfirendik
Him in them over triumphing

[טז] דעריבער זאל אייך קיינער נישט משפטן וועגן מאכל און משקה,
mashke un maichl vegen mishpeten nisht keiner aich zol deriber
drink and food about judge not anyone you let therefore

אדער וואס שייך א יום טוב, אדער ראשי חדשים , אדער
oder chadoshim roshei oder tov yom a shaich vos oder
or Chodeshim Roshei or Tov Yom a relates to what or

שבתים ; [יז] וועלכע זענען א שאטן פון די זאכן לעתיד לבוא , דער
der levo leosed zachn di fun shoten a zenen velche shabosim
the to come about things the of shadow a are which Shabbos

(עצם) גוף אבער איז פון דעם משיח . [יח] זאל אייך קיינער נישט
nisht keiner aich zol Moshiach dem fun iz ober guf etsem
not anyone you let Moshiach the of is however body substance

בארויבן אייער שכר דורך א שיפלות פון זיך אליין און א דינען
dinen a un alein zich fun shifles a durch sachar eier baroiben
worship a and alone self of humility a through reward your rob

צו מלאכים , באשטייט זיך מיט דעם , וואס ער האט געזען, און איז
iz un gezen hot er vos dem mit zich bashteit malochim tsu
is and seen has he which those with self insists angels to

גאווהדיק אויפגעבלאזן מיט זיין גשמיותדיקן שכל , [יט] און
un seichel gashmiesdikn zain mit oifgeblozen gaivedik
and understanding earthly his with puffed up conceited

האלט זיך נישט ביי דעם קאפ, פון וועלכן דער גאנצער גוף , דורך
durch guf gantser der velchen fun kop dem bai nisht zich halt
through body whole the which from Head the with not self holds

די געלענקען און פארבינדונגען, פארזארגט און צוזאמענגעהאלטן,
tsuzamengehalten un farzorgt farebendungen un gelenken di
held together and nourished sinews and ligaments the

וואקסט מיט דעם וואוקס פון ה׳ .
Hashem fun vuks dem mit vakst
Hashem of growth the with grows

[כ] אויב איר זענט געשטארבן מיט משיחן לגבי די
di legabe Moshiachn mit geshtorben zent ir oib
the in relation to Moshiach with died are you if

יסודותדיקע כללים פון דער וועלט , פארוואס, ווי לעבנדיק אין
in lebendik vi farvos velt der fun klolim yesoidesdike
in living as why cosmos the of rudiments foundational

דער וועלט, אונטערטעניקט איר זיך צו געזעצן : [כא] נעם
nem gezetsn tsu zich ir untertenikt velt der
take legalisms to yourselves you submit world the

נישט אין דער האנט אריין, זיי נישט טועם, ריר נישט אָן
on nisht rir toyem nisht zei arain hant der in nisht
on not touch taste not them into hand the in not

(ציטירן ניטציטירן)— [כב] דאס אלץ ווערט פארדארבן דורכן
durchn fardorbn vert alts dos nitsitiren tsitiren
through destroyed become all things these unquote quote

געברויך— לויט די מצוות און לערנונגען פון מענטשן ?
mentshn fun lernungen un mitsvos di loit gebroich
human beings of teachings and commands the according to use

[כג] אזעלכעס האט נאר דעם שיין פון חכמה אין א דינען
dinen a in chochme fun shein dem nor hot azelches
worship a in wisdom of appearance the only have such

them, having triumphed over them by Moshiach's Etz.

[16] Therefore, let no one judge you [Goyim] in eating and in drinking or in respect to a yom tov *(yontev)* or a rosh chodesh or Shabbos; [17] Which are a shadow of the things to come in the Olam HaBah; but the reality, the substance, is Moshiach. [18] Let no one deprive you of the prize by delighting in his mystical asceticism and his veneration of malachim and delving into his chazonot *(visions)* and being vainly puffed up by the machshavot *(thoughts)* of his basar *(old nature unrenewed and unregenerated by the Ruach Hakodesh)*, [19] And not holding on to the Rosh, out of whom all the Moshiach's Guf, being fully supplied and being be'ichud *(united)* together through the joints and ligaments, grows with the growth of Hashem.

[20] Als *(Since)* you died with Rebbe, Melech HaMoshiach to the ikkarim *(basic principles)* of the Olam Hazeh, why, as though you still belonged to the keyam *(existence)* of the Olam Hazeh, do you *(Goyim)* chain yourself to chumra legalisms? [21] "Do not touch; do not taste; do not handle." [22] The things referred to are all destined to deterioration with use, according to the humanly contrived mitzvot and the humanly contrived chukim *(laws)* of mere Bnei Adam, [23] Which things have a superficial

פון דעם ווילן און אין א שיפלות און אין א פייניקן דאס לייב,
laib dos painiken a in un shifles a in un vilen dem fun
body the torture of a in and abasement an in and will the of

עס האט אבער נישט קיין ווערט קעגן דער באפרידיקונג פון דעם
dem fun bafridikung der kegen vert kein nisht ober hot es
the of indulgence the against worth any not however has it

פלייש.
fleish
flesh

ג דעריבער, אויב איר זענט אויפגעשטאנען צוזאמען מיט דעם
dem mit tsuzamen oifgeshtanen zent ir oib deriber
the with together stand up again did you if therefore

משיח , זאלט איר זוכן דאס, וואס איז אויבן, וואו דער
der vu oiben iz vos dos zuchen ir zolt Moshiach
the where above is which that seek you shall Moshiach

משיח זיצט צו ה׳ס רעכטער זייט. ב טראכט פון דעם, וואס
vos dem fun tracht zait rechter Hashems tsu zitst Moshiach
which that of think side right Hashem's to sits Moshiach

איז אויבן, נישט פון דעם, וואס איז אויף דער ערד . ג ווארום
vorem erd der oif iz vos dem fun nisht oiben iz
because earth the on is which that of not above is

איר זענט געשטארבן, און אייער לעבן איז פארבארגן מיט דעם
dem mit farborgen iz leben eier un geshtorben zent ir
the with hidden is life your and died have you

משיח אין ה׳ . ד ווען דער משיח , אונדזער לעבן, וועט
vet leben undzer Moshiach der ven Hashem in Moshiach
will life our Moshiach the when Hashem in Moshiach

נתגלה ווערן, וועט איר דעמאלט אויך נתגלה ווערן מיט
mit veren nisgale oich demolt ir vet veren nisgale
with to be made known also then you will to be made known

אים אין כבוד.
koved in im
glory in Him

ה טייט דעריבער אפ אייערע אברים , וועלכע זענען אויף
oif zenen velche eivrem eiere op deriber teit
on are which body parts your up therefore mortify

דער ערד : זנות , טומאה , תאווה, בייזע גלוסטונג, און
un glustung beize taive tume zoines erd der
and desire evil lust impurity fornication earth the

די געלטגייציקייט, וואס איז עבודה זרה; ו צוליב
tsulib zore avoide iz vos geltgaitsikeit di
on account of idols worship of is which money avarice the

וועלכע דער גרימצארן פון ה׳ קומט אויף די קינדער פון
fun kinder di oif kumt Hashem fun grimtsoren der velche
of children the on comes Hashem of fury the which

ווידערשפעניקייט; ז אין וועלכע זאכן איר האט אויך געלעבט אמאל,
amol gelebt oich hot ir zachn velche in vidershpenikeit
once live also did you things which in disobedience

ווען איר האט געלעבט אין די דאזיקע. ח איצט אבער טוט אויך
oich tut ober itst dozike di in gelebt hot ir ven
also put however now these the in live did you when

אפ (פון זיך) דאס אלץ: רוגז , כעס , רשעות, לעסטערונג,
lesterung rishes kaas roiges alts dos zich fun op
slander malice animosity anger all this self from off

appearance of chochmah in self-imposed religion and mystical asceticism and severe physical mortification, but are of no value against the indulgence of the yetzer *(the so-called basar unrenewed and unregenerated by the Ruach Hakodesh)*.

3 If therefore you were made to stand up alive in hitkhadshut with Rebbe, Melech HaMoshiach, seek the things above, where Moshiach is, LI'MIN ELOHIM, sitting at the right hand of Hashem. 2 Place your machshavot *(thoughts)* above *(in Shomayim)*, not on the things of the Olam Hazeh. 3 For you died and the Chayyim of you has become nistar *(hidden)* with Moshiach in Hashem. 4 When Rebbe, Melech HaMoshiach who is Chayyeinu *(our Life)* is made manifest in hisgalus *(revelation)*, then also you with Him will be made manifest in hisgalus in kavod.

5 Therefore, put to death your evarim *(members)* in the Olam Hazeh: zenut *(fornication)*, debauchery, sensuality, zimmah *(licentiousness)*, and chamdanut *(covetousness)*, which is avodah zarah *(idolatry)*. 6 Because of such things as these the charon af Hashem habah *(the coming burning wrath of Hashem)* is on the way. 7 Such was your derech to fier zich *(comport oneself)*, the derech resha'im formerly, when you were living in these things. 8 But now you also put away all these things: ka'as *(anger)*, rage, kavvanah ra'ah *(malice)*, and chillul Hashem.

שענדלעכע רייד פון אייער מויל ; [ט] זאגט נישט קיין שקר איינס
eins sheker kein nisht zogt moil eier fun reid shendleche
one lie any not tell mouth your from words shameful

דעם אנדערן, וויל איר האט אויסגעטאן (פון זיך) דעם אלטן
alten dem zich fun oisgeton hot ir vail andern dem
old the self of unclothed have you because other the

מענטשן מיט זיינע מעשים, [י] און האט אנגעטאן דעם נייעם , וועלכער
velcher naiem dem ongeton hot un maisim zaine mit mentshn
which new the clothed have and deeds its with man

ווערט באנייט צו דערקענטעניש לויט דעם אפבילד
opbild dem loit derkentenish tsu banait vert
reflection the according to knowledge in renewed is being

פון זיין באשעפער; [יא] וואו עס איז נישטא קיין גריך און ייד ,
Yid un Grich kein nishto iz es vu Bashefer zain fun
Jew and Greek any is not is it where Creator its of

מילה און ערלה , בארבאר , סקיטער, קנעכט,
knecht Scythian barbar orlah un milah
slave Scythian barbarian uncircumcision and circumcision

פרייער (מענטש), נאר משיח איז אלץ און אין אלעם.
alem in un alts iz Moshiach nor mentsh fraier
all in and all is Moshiach rather person free

[יב] קליידט זיך אָן דעריבער, ווי אויסדערוויילטע פון ה׳ ,
Hashem fun oisderveilte vi deriber on zich kleidt
Hashem of chosen as therefore on yourselves clothe

הייליקע און געליבטע, מיט א הארץ פון רחמנות , גוטסקייט, מיט
mit gutskeit rachmones fun harts a mit gelibte un heilike
with honesty mercy of heart a with beloved and holy

א נידעריק געמיט , ענווה , סבלנות ; [יג] פארטראגט
fartrogt savlones anove gemit niderik a
put up with patient endurance gentleness disposition humble a

איינער דעם אנדערן און זייט זיך מוחל , ווען עמיצער
emitser ven moichel zich zeit un andern dem einer
someone when forgiving yourselves be and other the one

האט עפעס פארצוווארפן אן אנדערן; פונקט ווי אויך דער
der oich vi punkt andern an fortsuvarfen epes hot
the also as exactly other an reproach to something has

האר האט אייך מוחל געווען, אזוי (זאלט) איר אויך (טאן); [יד] און
un ton oich ir zolt azoi geven moichel aich hot Har
and do also you shall so was forgive you has L-rd

איבער אלעם (זאלט איר אנטאן) ליבע, וואס איז דער בונד פון
fun bund der iz vos libe onton ir zolt alem iber
of bond the is which love put on you shall all above

שלימות . [טו] און זאל אין אייערע הערצער הערשן דער שלום פון
fun sholem der hershen hertser eiere in zol un shlimut
of peace the rule hearts your in let and perfection

דעם משיח , צו וועלכן איר זענט גערופן געווארן אין איין גוף ,
guf ein in gevoren gerufen zent ir velchen tsu Moshiach dem
body one in become called are you which to Moshiach the

און זייט דאנקבאר. [טז] זאל משיחס ווארט וואוינען בשפע
beshefe voinen vort Moshiachs zol dankbar zeit un
in abundance dwell word Moshiach's let thankful be and

אין אייך, אין יעדער חכמה ; לערנט און זייט מזהיר איינער דעם
dem einer mazer zeit un lernt chochme yeder in aich in
the one exhort do and teaching wisdom all in you in

Put away loshon hora from your mouth. [9] Do not speak sheker to one another, having disrobed from the Adam hakadmoni (old humanity) with his ma'asim *(works)*, [10] And instead enrobe with the Adam HaChadash, the one being renewed in da'as in accordance with the demut of the One having created him. [11] Here there is neither Yevani nor Yehudi, there is neither those who are or are not of the Bris Milah, there is no uncultured non-Greek speaker, there is no Scythian, eved, or Ben Chorin, but rather Moshiach is all in all.

[12] Therefore, as Bechirim *(Chosen ones)* of Hashem, Kedoshim and ahuvim, enrobe yourselves in tender feelings of rachmei Shomayim *(heavenly compassion, mercy)*, chesed *(lovingkindness)*, anavah *(humility)*, shiflut *(lowliness)*, and savlanut *(longsuffering)*, [13] Being soivel *(bearing with)* one another and extending selicha *(forgiveness)* to each other, if it should be that one is murmuring his complaint against another; just as Adoneinu extended selicha to you, so also you should extend selicha. [14] And to all these things add ahavah, which is the agudah of tamimim. [15] And let the shalom of Moshiach arbitrate in your levavot. You were called to this shalom in one GUF. Let there be todah in your levavot. [16] Let the dvar of Rebbe, Melech HaMoshiach make its mishkan in you richly, in all chochmah and in all Moshiach's pnimiyus haTorah *(innermost Torah*

אנדערן מיט מזמורים , לויב געזאנגען און רוחניותדיקע שירים,
shirim ruchniesdike un gezangen loib mizmoyrim mit andern
songs spiritual and songs praise psalms with other

און זינגט מיט דאנק אין אייערע הערצער צו ה׳ . [יז] און
un Hashem tsu hertser eiere in dank mit zingt un
and Hashem to hearts your in thanksgiving with sing and

אלץ, וואס איר טוט, סאי אין ווארט סאי אין טאט, (זאלט איר
ir zolt tat in sai vort in sai tut ir vos alts
you shall deed in or word in whether do you that all

טאן) אלץ אין דעם נאמען פונם האר יהושע/ישוע , דאנקענדיק
dankendik Yeshua/Yehoshua Har funem nomen dem in alts ton
thanking Yehoshua L-rd of the Name the in all do

ג-ט דעם פאטער דורך אים.
im durch foter dem G-t
Him through Father the G-d

[יח] איר פרויען, אונטערטעניקט זיך צו אייערע מענער , ווי עס
es vi mener eiere tsu zich untertenikt froien ir
it as husbands your to yourselves submit wives you

שטייט אָן אינם האר. [יט] איר מענער , האט ליב אייערע ווייבער, און
un vaiber eiere lib hot mener ir Har inem on shteit
and wives your love has husbands you L-rd in the on stands

פארביטערט זיך נישט קעגן זיי . [כ] קינדער , זייט געהארכזאם
gehorchzam zeit kinder zei kegen nisht zich farbitert
obedient be children them against not yourselves embitter

צו אייערע עלטערן אין אלעם , ווארום דאס דאזיקע איז וואוילגעפעלן
voilgefelen iz dozike dos vorem alem in elteren eiere tsu
well pleasing is these the because everything in parents your to

פאר דעם האר. [כא] טאטעס, דערצערנט נישט אייערע קינדער , כדי
kedei kinder eiere nisht dertsernt tates Har dem far
so that children your not provoke fathers L-rd the before

זיי זאלן נישט פארלירן דעם מוט . [כב] איר קנעכט , זייט געהארכזאם
gehorchzam zeit knecht ir mut dem farliren nisht zolen zei
obedient be servants you heart the lose not should they

אין אלעם צו אייערע הארן לויטן פלייש, נישט צו דינען נאר
nor dinen tsu nisht fleish loitn harn eiere tsu alem in
only serve to not flesh according to masters your to all things in

פארן אויג, ווי די , וועלכע זענען אויסן חן ביי מענטשן, נאר
nor mentshn bai chein oisn zenen velche di vi oig farn
but men with favor out for are which those as eye before

מיט אן אויפריכטיקייט פון דעם הארצן, פארכטנדיק זיך פאר דעם
dem far zich forchtendik hartsn dem fun oifrichtikeit an mit
the before self fearing heart the from sincerity a with

האר; [כג] און וואס איר וועט טאן, זאלט איר טאן מיטן גאנצן הארצן,
hartsn gantsn miten ton ir zolt ton vet ir vos un Har
heart whole with the do you shall do will you what and L-rd

ווי פאר דעם האר, און נישט פאר מענטשן, [כד] ויסנדיק, אז פון
fun az visendik mentshn far nisht un Har dem far vi
from that knowing men before not and L-rd the before as

דעם האר וועט איר באקומען דעם שכר פון דער ירושה ; ווארום
vorem yerushe der fun sachar dem bakumen ir vet Har dem
because inheritance the of reward the receive you will L-rd the

איר דינט דעם האר משיח ! [כה] און ווער עס טוט אן עוולה , וועט ער
er vet avle an tut es ver un Moshiach Har dem dint ir
he will injustice an does it who and Moshiach L-rd the serve you

teaching) and words of chizzuk, ministering to one another with Tehillim, shirim, and neshamah niggunim miRuach Hakodesh *(soul melodies from the Ruach Hakodesh)* with gratitude, singing in your levavot to Hashem. [17] And whatever thing you do, whether in dvar or in ma'aseh, do all things b'Shem Adoneinu Yehoshua, giving todot to Elohim HaAv through him.

[18] Nashim *(wives)*, make yourselves accountable to your ba'alim *(husbands)*, as is proper in Adoneinu. [19] Ba'alim, have ahavah for your nashim and do not be bitter against them. [20] Yeladim, obey your horim *(parents)* in all things, for this is well pleasing in Adoneinu. [21] Avot, do not provoke your yeladim, lest they be disheartened. [22] Avadim *(servants)*, each of you obey in all things your adon according to the basar, not with eye service as pleasers of Bnei Adam, but with tom lev, with yirat Shomayim. [23] Whatever you do, be po'alim *(workers)* who with their neshamah work facing Adoneinu and not Bnei Adam, [24] Having da'as that from Adoneinu you will receive the sachar of the nachalah *(alloted inheritance)*. Serve Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach. [25] For the one doing wrong will be repaid for his wrong,

באקומען דעם (עונש פאר דער) עוולה , וואס ער האט געטאן,
geton hot er vos avle der far onesh dem bakumen
done has he which injustice the for punishment the receive

און עס גיבט נישט קיין נושא פנים זיין.
zain ponem noisa kein nisht gibt es un
do face partiality of any not gives it and

ד איר הארן , גיט אייערע קנעכט דאס, וואס איז גערעכט און
un gerecht iz vos dos knecht eiere git harn ir
and right is which that servants your give masters you

יושרדיק , און זייט וויסן , אז אויך איר האט א האר אין הימל .
himel in Har a hot ir oich az visen zeit un yoisherdik
heaven in Master a have you also that know be and fair

ב האלט אָן אין מתפלל זיין , און וואכט אין דעם מיט דאנק ;
dank mit dem in vacht un zain mispalel in on halt
thanksgiving with that in keep watch and do prayer in on keep

ג תפילה טוענדיק צוגלייך אויך פאר אונדז, אז ה' זאל
zol Hashem az undz far oich tsuglaich tuendik tfile
shall Hashem that us for also the same time doing prayer

אויפעפענען א טיר פאר דעם ווארט, צו רעדן דעם סוד פון
fun sod dem reden tsu vort dem far tir a oifefenen
of mystery the speak to word the for door a open

משיח , צוליב וועמען איך בין אויך געבונדן ; ד כדי איך
ich kedei gebunden oich bin ich vemen tsulib Moshiach
I so that chained also am I whom on account of Moshiach

זאל עס מגלה זיין , ווי איך דארף רעדן. ה פירט זיך אין
in zich firt reden darf ich vi zain megale es zol
in yourselves conduct speak must I as do reveal it shall

חכמה לגבי די , וואס זענען אין דרויסן, אויסקויפנדיק
oiskoifendik droisen in zenen vos di legabe chochme
making good use of outside in are who those in relation to wisdom

די צייט. ו אייער ווארט זאל תמיד זיין מיט חן , געווירצט מיט
mit gevirtst chein mit zain tomed zol vort eier tsait di
with seasoned grace with be always shall speech your time the

זאלץ, כדי איר זאלט וויסן וויאזוי איר האט יעדן איינעם צו
tsu einem yedn hot ir viazoi visen zolt ir kedei zalts
to one every has you how know shall you so that salt

ענטפערן.
entferen
to answer

ז אלץ, וואס מיך באטרעפט, וועט טיכיקוס דער געליבטער ברודער און
un bruder gelibter der Tychicus vet batreft mich vos alts
and brother beloved the Tychicus will befalls me what all

געטרייער משרת און מיין מיטקנעכט אינם האר אייך צו וויסן טאן,
ton visen tsu aich Har inem mitknecht main un meshores getraier
do know to you L-rd in the fellow slave my and servant faithful

ח וועמען איך האב געשיקט צו אייך פאר דעם זעלביקן צוועק , כדי
kedei tsvek zelbikn dem far aich tsu geshikt hob ich vemen
so that purpose same the for you to sent have I whom

איר זאלט וויסן ווי עס דערגייט אונדז, און ער זאל טרייסטן אייערע
eiere treisten zol er un undz dergeit es vi visen zolt ir
your encourage shall he and us goes with it how know shall you

הערצער, ט צוזאמען מיט אנעסימוסן, דעם געטרייען און געליבטן ברודער,
bruder gelibtn un getraien dem Onesimusn mit tsuzamen hertser
brother beloved and faithful the Onesimus with together hearts

ki ein masso panim im Hashem *(for there is no respect of persons with G-d, no partiality)*.

4 Adonim, treat your avadim in a manner that is yashar and even-handed, with the da'as that you also have an Adon in Shomayim.

[2] Persevere in your tefillos, keeping watch while davening with todot *(thanksgiving)*, [3] Davening together also concerning us, that G-d may open for us a delet for the Besuras HaGeulah, to speak the raz of Moshiach, on account of which also I have been bound with sharsherot *(chains)*. [4] Offer this tefillah: that I make known the Besuras HaGeulah as it is necessary for me to speak. [5] Walk in chochmah toward outsiders, redeeming the time. [6] May your lashon always be with the Chen v'Chesed Hashem, seasoned with melach *(salt)*, so that you may have da'as how it is necessary for you to answer each one.

[7] Tychicus will tell you all the news about me; he is a beloved Ach b'Moshiach and a keli kodesh who is ne'eman *(faithful)*, a chaver and fellow eved in Adoneinu. [8] Tychicus I sent to you for this very reason, that you might have da'as of everything concerning us and he might impart chizzuk *(strengthening, encouragement)* to your levavot. [9] With Onesimus, the

וועלכער איז פון אייך. זיי וועלן אייך אלץ מודיע זיין , וואס עס
es vos zain moidie alts aich velen zei aich fun iz velcher
it what do you to know all you will they you of is who
קומט דא פאר.
far do kumt
to here is coming

י עס גיט אייך אפ שלום אריסטארכוס דער מיטגעפאנגענער
mitgefangener der Aristarchus sholem op aich git es
fellow prisoner the Aristarchus peace up you give there
מיינער, און מארקוס בר-נבאס שוועסטערן-זון (וועגן וועמען איר האט
hot ir vemen vegen shvestern-zun Bar-Nabbas Markos un mainer
have you whom about sister's son Bar-Nabba Mark and mine
באקומען באפעלן ; אויב ער וועט קומען צו אייך, זאלט איר אים
im ir zolt aich tsu kumen vet er oib bafelen bakumen
him you shall you to come will he if instructions received
אויפנעמען), יא און יהושע/ישוע , וועלכער ווערט גערופן יוסטוס,
Yustus gerufen vert velcher Yeshua/Yehoshua un oifnemen
Justus called is who Yehoshua and welcome
וואס זענען פון די געמלטע ; די דאזיקע זענען מיינע איינציקע
eintsike maine zenen dozike di gemalte di fun zenen vos
only my are these the circumcised the of are who
מיטארבעטער אין דעם קעניגרייך פון ה׳ , וועלכע זענען געווארן
gevoren zenen velche Hashem fun kenigraich dem in mitarbeter
become have who Hashem of kingdom the in co-workers
פאר מיר א נחמה . יב עס גיט אייך אפ שלום עפאפראס, וועלכער
velcher Epaphras sholem op aich git es nechome a mir far
who Epaphras peace up you give it comfort a me for
איז פון אייך, א קנעכט פון דעם משיח יהושע/ישוע , תמיד
tomed Yeshua/Yehoshua Moshiach dem fun knecht a aich fun iz
always Yehoshua Moshiach the of slave a you of is
ראנגלענדיק זיך פאר אייערטוועגן אין זיינע תפילות, כדי איר זאלט
zolt ir kedei tfiles zaine in eiertvegen far zich ranglendik
shall you that prayers his in your sake for himself wrestling
שטיין פולקום און פעליק געוויס אין דעם גאנצן רצון פון ה׳ .
Hashem fun rotsn gantsn dem in gevis felik un fulkum shtein
Hashem of will whole the in certain duly and mature stand
יג ווארום איך זאג עדות וועגן אים, אז ער גיט זיך פיל מי
mi fil zich git er az im vegen eides zog ich vorem
toil much self gives he that him about witness tell I because
פאר אייך און פאר די אין לאאדיצעא און אין היעראפאליס. יד עס
es Hierapolis in un Laodicea in di far un aich far
it Hierapolis in and Laodicea in those for and you for
גיט אייך אפ שלום לוקאס דער געליבטער רופא , און דעמאס.
Demas un roife gelibter der Lukas sholem op aich git
Demas and physician beloved the Luke peace up you give
טו גיט אפ שלום די ברידער אין לאאדיצעא, און נימפאסן, און
un nimfasn un Laodicea in brider di sholem op git
and Nymphas and Laodicea in brothers the peace up give
די קהלה אין איר הויז . טז און ווען דער בריוו וועט ביי אייך
aich bai vet briv der ven un hoiz ir in kehile di
you at will letter this when and house her in kehile the
פארגעלייענט ווערן, מאכט, אז ער זאל אויך געלייענט ווערן אין
in veren geleient oich zol er az macht veren forgeleient
in be read also shall it that make be read before

Ach b'Moshiach, ne'eman and a beloved chaver, one of your kehillah, Tychicus will make known the things here.

10 Aristarchus, my fellow prisoner, sends you Drishat Shalom. Also Markos, cousin of Bar-Nabba. You have received word klapei *(concerning)* Markos. If he should come to you, give him a kabbalat panim reception and be mekarev *(befriend)* him.
11 Also Yehoshua, the one being called Justus. These are the only Messianic Jews among my fellow po'alim *(workers)* in the Malchut Hashem. They became to me an encouragement.
12 Epaphras sends you Drishat Shalom. He has also been mishtatef your kehillah, an eved of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, always davening, always agonizing for you in his tefillos, that you might stand Bnei Chayil mature and be fully assured in all the ratzon Hashem.
13 For I give solemn eidus for him that he has toiled much for you and for the ones in Laodicea and for the ones in Hierapolis.
14 Lukas, the beloved physician, sends you Drishat Shalom, and Demas.
15 Drishat Shalom to the Achim b'Moshiach in Laodicea and to Nymphas and the Brit Chadasha kehillah at her bais.
16 And whenever this iggeret [hakodesh] *(holy epistle)* is read before you, make sure also that it is

דער קהלה אין לאאדיצעא; און אז איר זאלט אויך לייענען דעם
dem leienen oich zolt ir az un Laodicea in kehile der
the read also shall you that and Laodicea in kehile the

בריוו פון לאאדיצעא. י"ז און זאגט ארכיפוסן: גיב אכטונג אויף דער
der oif achtung gib Archippus zogt un Laodicea fun briv
the on attention give Archippus tell and Laodicea of letter

עבודה , וואס דו האסט באקומען אינם האר, אז דו זאלסט זי
zi zolst du az Har inem bakumen host du vos avoide
it you shall you that L-rd in the received have you which ministry

דערפילן.
derfilen
fulfill

י"ח דער גרוס מיט מיין אייגענער האנט, פון (מיר) פולוס.
Poylos mir fun hant eigener main mit grus der
Paul I of hand own my with greeting this one

געדענקט מיינע קייטן . זאל דער חסד זיין מיט אייך. אמן .
Omein aich mit zain chesed der zol keitn maine gedenkt
Amen you with be grace the may chains my remember

read in the Moshiach's Brit Chadasha Kehillah of the Laodiceans, and also you should read the iggeret [hakodesh] of the Laodiceans.
17 And say to Archippus, "Give attention to the avodas kodesh ministry which you received in Adoneinu, that you fulfill it."

18 This is my hand-signed drishat shalom greeting, sha'ul. Remember my sharsherot *(prison chains)*. Chen v'Chesed Hashem be with you.

דער ערשטער בריוו פון דעם שליח פּוילוס צו די טעסאַלאָניקער

1 Thessalonians

א פּוילוס און סילוואנוס און טימאָטעוס צו דער קהלה
kehile der tsu Timotiyos un Silvanus un Poylos
kehile the to Timothy and Silvanus and Paul

פון די טעסאַלאָניקער אין ג-ט דעם פאָטער און דעם
dem un foter dem G-t in Tesaloniker di fun
the and Father the G-d in Thessalonians the of

האר יהושע/ישוע המשיח : חסד צו אייך און
un aich tsu chesed HaMoshiach Yeshua/Yehoshua Har
and you to grace the Moshiach Yehoshua L-rd

שלום .
sholem
peace

ב מיר דאַנקען ה׳ תמיד פאַר אייך אַלעמען, געדענקענדיק
gedenkendik alemen aich far tomed Hashem danken mir
remembering all you for always Hashem thank we

אייך אין אונדזערע תפילות; אָן אויפהער ג דערמאָנען
dermonen oifher on tfiles undzere in aich
remembering ceasing without prayers our in you

מיר די פּעולה פון אייער אמונה און די באַמיאונג פון אייער
eier fun bamiung di un emune eier fun pule di mir
your of labor the and faith your of work the I

ליבע און די סבלנות פון אייער האָפענונג אויף אונדזער
undzer oif hofenung eier fun savlones di un libe
our on hope your of perseverance the and love

האר יהושע/ישוע המשיח , פאַר אונדזער ג-ט און
un G-t undzer far HaMoshiach Yeshua/Yehoshua Har
and G-d our before the Moshiach Yehoshua L-rd

פאָטער; ד ווייסנדיק, ברידער, געליבטע פון ה׳ , פון אייער
eier fun Hashem fun gelibte brider visendik foter
your of Hashem of beloved brothers knowing Father

אויסדערוויילונג, ה ווייל די בשורה טובה אונדזערע איז נישט
nisht iz undzere toive besoire di vail oisderveilung
not is our Good News the because election

געקומען צו אייך בלויז אין וואָרט אַליין, נאָר אויך מיט גבורה און
un gvure mit oich nor alein vort in bloiz aich tsu gekumen
and power with also but alone word in only you to come

מיט דעם רוח הקודש און פולער געוויסהייט; לויט ווי
vi loit gevisheit fuler un Hakoidesh ruach dem mit
as according assurance complete and the Holy Spirit the with

איר ווייסט, וואָס פאַר (אַ מענטשן) מיר זענען געווען צווישן אייך
aich tsvishen geven zenen mir mentshn a far vos veist ir
you among was are we men a for what know you

צוליב אייך. ו און איר זענט געוואָרן אונדזערע נאָכפאָלגער און
un nochfolger undzere gevoren zent ir un aich tsulib
and imitators our become did you and you for the sake

פון דעם האר, מקבל געווען דאָס וואָרט אין פיל צרות , מיט
mit tsores fil in vort dos geven mekabl Har dem fun
with troubles much in word the did accepted L-rd the of

1 From Sha'ul and Silvanus
(Sila) and Timotiyos. To
the kehillah of the inhabitants
of the city of Thessalonika,
the kehillah in Hashem,
in Elohim HaAv and in
Rebbe, Melech HaMoshiach
Adoneinu Yehoshua. Chen
v'Chesed Hashem and Shalom
Hashem to you.

2 Hodinu l'Hashem *(We give
thanks to Hashem)* always
for all of you, with zikaron
(remembrance) during our
davening, without ceasing
3 In our tefillos recalling
before our G-d and Avinu
your work of emunah, your
labor of ahavah *(agape)*,
and your perseverance of
tikvah in Moshiach Adoneinu
Yeshoshua, 4 Knowing,
Achim b'Moshiach ahuvei
Hashem *(Brothers in Moshiach
beloved of G-d)*, your bechirah
(election). 5 For our Besuras
HaGeulah did not come to
you in mere locution but
indeed in gevurah *(miraculous
power)* and in the Ruach
HaKodesh and in full bitachon
(confidence), just as you
have da'as what sort of
men we were among you
for your sake. 6 And you
became imitators of us and
of Adoneinu, having received
the Dvar Hashem *(the Word
of the L-rd)* in much redifah
(persecution) with the simcha
of the Ruach HaKodesh,
7 With the result that you

שמחה פון דעם רוח הקודש ; [ז]אזוי, אז איר זענט געווארן
gevoren zent ir az azoi Hakoidesh ruach dem fun simcha
become did you that so the Holy Spirit the from joy

א מוסטער פאר אלע מאמינים אין מאצעדאניע און אין דעם
dem in un Macedonia in maiminem ale far muster a
the in and Macedonia in believers all for model a

(לאנד) אכאיא. [ח]ווארום פון אייך איז דאס ווארט פון דעם האר
Har dem fun vort dos iz aich fun vorem Achaia land
L-rd the of word the is you from for Achaia land of

ארויסגעגאנגען נישט בלויז קיין מאצעדאניע און אכאיא, נאר אויף
oif nor Achaia un Macedonia kein bloiz nisht aroisgegangen
on but Achaia and Macedonia to only not gone out

יעדן ארט האט זיך אייער אמונה צו ה' פארברייטערט,
farbreitert Hashem tsu emune eier zich hot ort yedn
spread Hashem to faith your itself has place every

אזוי, אז מיר דארפן גארנישט רעדן דערפון. [ט]ווארום זיי אליין
alein zei vorem derfun reden gornisht darfen mir az azoi
alone they for of it speak nothing need we that so

דערציילן פון אונדז, וואס פאר אן אריינגאנג מיר האבן געהאט ביי
bai gehat hoben mir araingang an far vos undz fun dertseilen
with had have we entrance an for what us of proclaim

אייך; און וויאזוי איר האט זיך געקערט צו ה' פון
fun Hashem tsu gekert zich hot ir viazoi un aich
from Hashem to turned yourselves have you how and you

אייערע אפג-טער, צו דינען דעם לעבעדיקן און אמתן ג-ט, [י]און צו
tsu un G-t emesn un lebedikn dem dinen tsu opg-ter eiere
to and G-d true and living the serve to idols your

דערווארטן זיין זון פון הימל , וועמען ער האט אויפגעוועקט
oifgevekt hot er vemen himel fun zun zain dervartn
raised up again has He whom heaven from Son His wait for

פון די טויטע, יהושען/ישוען , וועלכער איז אונדז מציל
matsl undz iz velcher Yeshuan/Yehoshuan toite di fun
rescued us has who Yehoshua dead the from

פון דעם צארן , וואס קומט.
kumt vos tsorn dem fun
comes which wrath the from

ב ווארום איר אליין , ברידער, ווייסט, אז אונדזער אריינגאנג
araingang undzer az veist brider alein ir vorem
entrance our that know brothers yourselves you because

צו אייך איז נישט געווען אומזיסט; [ב]נאר האבנדיק געליטן
gelitn hobendik nor umzist geven nisht iz aich tsu
suffered having but in vain was not it you to

און געהאט אויסצושטיין חרפות אין פיליפי , ווי איר ווייסט,
veist ir vi Philippi in charpes oistsushtein gehat un
know you as Philippi in shamefully treated had and

האבן מיר זיך דערמוטיקט אין אונדזער ג-ט אנצוזאגן
ontsuzogen G-t undzer in dermutikt zich mir hoben
to proclaim G-d our in emboldened ourselves we were

צו אייך די גוטע בשורה פון ה' אונטער גרויס געראנגל.
gerangl grois unter Hashem fun besoire gute di aich tsu
struggle great under Hashem of News good the you to

[ג]ווארום אונדזער לערנונג איז נישט אויס באטרוג , נישט אויס
ois nisht batrug ois nisht iz lernung undzer vorem
from not deception from not is teaching our because

became a mofet *(portent)*, even a role model for all the ma'aminim *(believers)* in the territory of Macedonia and in Achaia. [8] For from you the Dvar Hashem has resounded not only in Macedonia and in Achaia, but also in every place to which your emunah in Hashem has gone forth, with the result that we have no need to say anything. [9] For they themselves [the ma'aminim b'Moshiach in Macedonia and Achaia] are reporting about us, what sort of initial reception we had with you, and how you made teshuva, turning to Hashem from elilim *(idols)*, from avodah zarah *(idol worship)*, turning to worship the Elohim Chayyim and Elohei Emes *(the Living G-d and the True G-d)*, [10] And to expect Zun fun der Oybershter from Shomayim whom Hashem made to stand up in the Techiyas HaMoshiach from the Mesim Yehoshua Moshieinu *(our Deliverer)* from the Charon Af HaBah *(the wrath to come)*.

2 But you yourselves know, Chaverim b'Moshiach, that our initial reception with you was not empty of result. [2] On the contrary, having suffered before and having been shamefully persecuted *(as you know)* in Philippi, we had the chozek b'Eloheinu *(strength in our G-d)* to speak to you the Besuras HaGeulah of Hashem in the face of tzorrim rabbim *(great and oppressive enemy opposition)*. [3] For our appeal, our eidus *(witness of testimony)*, does not

אומלויטערע (כוונות) אויך נישט מיט כיטרעקייט; [ד] נאר ווי
vi nor chitrekeit mit nisht oich kavones umloitere
as but craftiness with not also intentions impure

ה' האט אונדז אויסגעפרובירט, אונדז צו געטרויען די גוטע
gute di getroien tsu undz oisgeprubirt undz hot Hashem
Good the entrust to us test us did Hashem

בשורה, רעדן מיר אזוי, נישט ווי וואוילצוגעפעלן מענטשן, נאר
nor mentshn voiltsugefelen vi nisht azoi mir reden besoire
but men to please as not so we speak News

ה' , וועלכער פרובירט אויס אונדזערע הערצער. [ה] ווייל ווי
vi vail hertser undzere ois prubirt velcher Hashem
as because hearts our out tests out who Hashem

איר ווייסט, זענען מיר קיינמאל נישט געקומען מיט חניפהדיקע
chnifedike mit gekumen nisht keinmol mir zenen veist ir
flattering with come not never we are know you

רייד , אויך נישט מיט אן אויסרייד פון גייציקייט, ה' איז
iz Hashem gaitsikeit fun oisreid an mit nisht oich reid
is Hashem greed of subterfuge a with not also words

אן עדות ; [ו] אויך נישט זוכנדיק כבוד פון מענטשן, צי
tsi mentshn fun koved zuchendik nisht oich eides an
whether men from glory seeking not also witness a

פון אייך צי פון אנדערע, [ז] (הגם) מיר וואלטן געקענט
gekent volten mir hagam andere fun tsi aich fun
be able would we although others from or you from

אויפטרעטן מיט ווערדע ווי שליחים פונם משיח . מיר זענען
zenen mir Moshiach funem shlichim vi verde mit oiftreten
are we Moshiach from the Shlichim as dignity with appeared

אבער געווען מילד אין אייער מיט , ווי א זייגערין דערנערנדיק
dernerendik zeigerin a vi mit eier in mild geven ober
feeds wet nurse a as midst your in gentle were however

אירע קינדער; [ח] אזוי האט עס אונדז געצויגן צו אייך, אז
az aich tsu getsoigen undz es hot azoi kinder ire
that you to pull us this did so children her

מיר האבן געוואלט זיך טיילן מיט אייך, נישט בלויז מיט
mit bloiz nisht aich mit teilen zich gevolt hoben mir
with only not you with to share ourselves wanted have we

דער גוטער בשורה פון ה' , נאר אפילו מיט אונדזער אייגן
eigen undzer mit afile nor Hashem fun besoire guter der
own our with even but Hashem of News good the

לעבן, ווייל איר זענט אונדז געווארן זייער טייער. [ט] ווארום
vorem taier zeier gevoren undz zent ir vail leben
because dear very become us became you because life

איר געדענקט (דאך), ברידער, אונדזער מי און מאטער:
mater un mi undzer brider doch gedenkt ir
toil and labor our brothers still remember you

ארבעטנדיק ביינאכט און בייטאג, כדי נישט צו פאלן
falen tsu nisht kedei baitog un bainacht arbetendik
fall to not in order that by day and by night working

צולאסט עמיצן פון אייך, האבן מיר אייך געדרשנט די גוטע
gute di gedarshent aich mir hoben aich fun emitsn tsulast
good the preach you we did you of anyone to burden

בשורה פון ה' . [י] איר זענט עדות , און ה' אויך, ווי
vi oich Hashem un eides zent ir Hashem fun besoire
how also Hashem and witness are you Hashem of News

spring from toyus *(error)* or
meshuga delusion or from
tum'a *(uncleanness)* or from
remiyah *(guile, deceit)*. 4 On
the contrary, in this way we
speak: as persons examined
and approved by G-d to be
entrusted with the Besuras
HaGeulah of Hashem, as
striving to please not men
but Hashem who tests, who
examines, our levavot. 5 Nor
did we ever come with divrei
chanuppah *(words of flattery)*,
as you know, nor with pretext
for chamdanut *(greed)* — Der
Oybershter is mine eidus! *(G-d
is my witness!)* 6 Nor seeking
kavod from men, neither from
you nor from others. 7 Even
though we had the samchut
to be able to throw our
weight around as Shlichim
(Emissaries) of Moshiach, yet
we became anav *(humble)* and
eidel *(gentle)* among you, as a
nursing imma *(mother)* might
take care of her own yeladim.
8 Thus having a tshuka
(yearning) for you, it was our
good pleasure to share with
you not only the Besuras
HaGeulah of Hashem, but also
our very lives, because you
became beloved chaverim
to us. 9 For remember,
Achim b'Moshiach, our labor
and toil yomam valailah
working for the purpose of
not weighing down any one
of you while we maggidim
[for Moshiach] made the
Hachrazah *(Proclamation,
Kerygma)* to you of the
Besuras HaGeulah of Hashem.
10 You were edim *(witnesses)*
and so is Hashem, with what
kedushah and tzedek and

הייליק און גערעכט און אָן א פעלער מיר האבן זיך
zich hoben mir feler a on un gerecht un heilik
ourselves did we fault a without and just and holy

אויפגעפירט צווישן אייך מאמינים ; יא ווי איר ווייסט, אז יעדן
yedn az veist ir vi maiminem aich tsvishen oifgefirt
every that know you as believers you among behave

איינעם פון אייך, ווי א פאטער זיינע קינדער , יב האבן מיר מזהיר
mazer mir hoben kinder zaine foter a vi aich fun einem
exhort we did children his father a as you of one

געווען און דערמוטיקט, און אייך באשוואוירן צו לעבן ווי עס איז
iz es vi leben tsu bashvoiren aich un dermutikt un geven
is it as live to strongly urge you and comfort and was

ראוי פאר ה׳ , וועלכער רופט אייך צו זיין קעניגרייך און
un kenigraich zain tsu aich ruft velcher Hashem far roe
and kingdom His to you calls who Hashem before worthy

כבוד.
koved
glory

יג און צוליב דעם דאזיקן דאנקען מיר אויך ה׳ אָן
on Hashem oich mir danken dozikn dem tsulib un
without Hashem also we thank this the on account of and

אויפהער, אז באקומענדיק ה׳ס ווארט, וואס איר האט געהערט
gehert hot ir vos vort Hashems bakumendik az oifher
hear did you that word Hashem's receiving that ceasing

פון אונדז, האט איר עס אויפגענומען נישט אלס א ווארט פון מענטשן,
mentshn fun vort a als nisht oifgenumen es ir hot undz fun
men of word a as not accept it you did us from

נאר ווי עס איז אינדערעמתן, דאס ווארט פון ה׳ , וועלכער ווירקט
virkt velcher Hashem fun vort dos inderamten iz es vi nor
works which Hashem of word the in the truth is it as but

אויך אין אייך, וואס גלויבן . יד ווארום איר, ברידער, זענט געווארן
gevoren zent brider ir vorem gloiben vos aich in oich
become are brothers you because believe who you in also

נאכפאלגער פון די קהלות פון ה׳ , וועלכע זענען אין (לאנד
land in zenen velche Hashem fun kehiles di fun nochfolger
land of in are which Hashem of kehiles the of imitators

יהודה אינם משיח יהושע/ישוע ; ווייל דאס זעלביקע האט איר
ir hot zelbike dos vail Yeshua/Yehoshua Moshiach inem Yehude
you did same the for Yehoshua Moshiach in the Yehudah

געליטן פון אייערע לאנדסלייט , ווי זיי פון די יידן (יהודה ,
Yehude Yidn di fun zei vi landslait eiere fun gelitn
Yehudah Judaeans the from they as countrymen your from suffer

נישט אלע יידן), טו וועלכע האבן אפילו געטייט דעם האר יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua Har dem geteit afile hoben velche Yidn ale nisht
Yehoshua L-rd the killed even have who Jews all not

און די נביאים , און אונדז האבן זיי ארויסגעיאגט, און זענען נישט
nisht zenen un aroisgeyoget zei hoben undz un neviim di un
not are and chase out they did us and prophets the and

וואוילגעפעלן ביי ה׳ , און זענען דערווידער אלע מענטשן; טז זיי
zei mentshn ale dervider zenen un Hashem bai voilgefelen
they men all repugnant are and Hashem to well pleasing

פארווערן אונדז צו רעדן צו די אומות (העולם), אז זיי זאלן
zolen zei az hooilem umes di tsu reden tsu undz farveren
should they that of the world nations the to speak to us forbid

tamim manner of shomer
masoret we acted toward
you ma'aminim b'Moshiach,
11 For you know how we
treated you, as an abba
treats his own yeladim,
12 Exhorting you with divrei
chizzuk and comforting you,
addressing you with solemn
edut *(testimony)* that you let
your derech *(way of life)*, your
hitnahagut *(conduct)*, be to
fier zich *(comport oneself)* in a
manner worthy of Hashem,
who summons you to His own
Malchut and Kavod.
13 And for this reason also
we constantly offer hodayah
to Hashem that when you
received [as "Ani Maamin"
authoritative teaching] the
Dvar Hashem, the Word of
Hachrazah *(Proclamation,
Kerygma)* from us, you
received it not as the dvar
HaBnei Adam but, as it
actually is, the Dvar Hashem,
which also is at work in you
who have emunah. 14 For you
became imitators, Chaverim,
of the kehillot Hashem in
Moshiach Yehoshua which
are in Yehudah, because you
also were similarly persecuted
by your own landslait, just
as also they were by the ones
in Yehudah, 15 Even the ones
who caused the histalkus
of [Moshiach] Adoneinu
Yehoshua and killed the
Nevi'im and persecuted us
severely. Indeed, they are
not pleasing Hashem and are
hostile to kol Bnei Adam, 16 By
hindering us from speaking
to the Goyim in order
that the Goyim might find
Yeshu'at Eloheinu. Thus they

גערעטעוועט ווערן, כדי תמיד אנצופילן זייערע זינד; דער צארן
geratevet veren kedei tomed ontsufilen zeiere zind der tsorn
saved be so as always to be filling up their sin the wrath

אבער איז געקומען אויף זיי ביז צום סוף.
ober iz gekumen oif zei biz tsum sof
however is come on them until the end

י"ז מיר אבער , ברידער, נאך דעם ווי מיר זענען פון אייך פאריתומט
mir ober brider noch dem vi mir zenen fun aich faryosemt
we however brothers after the how we were from you orphaned

געווארן לפי שעה, פונם פנים , נישט אין הארצן, האבן מיר
gevoren lefi sho funem ponem nisht in hartsn mir hoben
become for an hour from the presence not in heart we have

זיך פיל מער באמיט צו זען אייער פנים מיט גרויס פארלאנג;
zich fil mer bamit tsu zen eier ponem mit grois farlang
ourselves much more make effort to see your face with great desire

י"ח ווייל מיר האבן געוואלט קומען צו אייך; טאקע איך, פולוס,
vail mir hoben gevolt kumen tsu aich take ich Poylos
because we have wanted come to you actually I Paul

און איינמאל און א צווייטמאל ; און דער שׂטן האט אונדז געשטערט.
un einmol un a tsveitmol un der Satan hot undz geshtert
and once and a second time and the Satan did us hinder

י"ט ווארום וואס איז אונדזער האפענונג, אדער פרייד, אדער קרוין פון
vorem vos iz undzer hofenung oder freid oder kroin fun
because what is our hope or joy or crown of

בארימונג? צי זענט איר עס דען נישט, פאר אונדזער האר יהושע/ישוע
barimung tsi zent ir es den nisht far undzer Har Yeshua/Yehoshua
boasting are you it then not before our L-rd Yehoshua

ביי זיין אנקומען? כ יא , איר זענט אונדזער כבוד און שמחה.
bai zain onkumen yo ir zent undzer koved un simcha
at His coming yes you are our and glory joy

ג דערפאר, נישט קענענדיק עס לענגער אויסהאלטן, האבן מיר
derfar nisht kenendik es lenger oishalten mir hoben
therefore not being able it longer to bear we have

באשלאסן צו בלייבן אליין אין אטען ; ב און האבן געשיקט
bashlosen tsu blaiben alein in Aten un hoben geshikt
decided to remain alone in Athens and have sent

טימאטעוסן דעם ברודער אונדזערן און ה׳ס מיטארבעטער אין דער
Timotiyosn dem bruder undzern un Hashems mitarbeter in der
Timothy the brother ours and Hashem's fellow worker in the

גוטער בשורה פון דעם משיח , אייך צו שטארקן און טרייסטן
guter besoire fun dem Moshiach tsu aich shtarken un treisten
good News of the Moshiach you to strengthen and encourage

וועגן אייער אמונה, ג כדי קיינער זאל זיך נישט וואקלען
vegen eier emune kedei keiner zol zich nisht vaklen
about your faith in order that anyone shall himself not be shaken

אין די דאזיקע צרות ; ווארום איר ווייסט אליין , אז דערצו
in di dozike tsores vorem ir veist alein az dertsu
in the these troubles because you know yourselves that for this

זענען מיר באשטימט. ד ווארום אפילו ווען מיר זענען געווען ביי אייך,
zenen mir bashtimt vorem afile ven mir zenen geven bai aich
were we appointed because even when we are was with you

האבן מיר אייך פארויסגעזאגט, אז מיר וועלן ליידן צרות ; און אזוי
hoben mir aich foroisgezogt az mir velen laiden tsores un azoi
did we you foretold that we will to suffer troubles and so

always make complete their peysha'im. So the charon af, the burning wrath, the furious retribution of Hashem has overtaken them at last.

[17] But you, Achim b'Moshiach, while we were separated from you for a short time panim el panim, not b'lev, we made all the more effort in much desire to see your penemer *(faces)*. [18] For we wanted to come to you. Indeed I, [Rav] Sha'ul, did again and again; but HaSatan hindered us.
[19] For who is our tikvah or simcha or crown to glory in before Adoneinu Yehoshua at His Parousia, at the Bias Moshiach — is it not you? [20] For you are our kavod and simcha.

3 Therefore, when we could no longer endure it, we resolved to be left behind alone in Athens. [2] Also we sent Timotiyos, acheinu and fellow po'el of Hashem in the Besuras HaGeulah of Moshiach. We sent Timotiyos in order to give you chozek *(strength)* and to speak divrei chizzuk to you on behalf of our Emunah. [3] This was for the tachlis that no one be unsettled because of ES TZARAH. For you yourselves have da'as that we have a divine calendar date with ES TZARAH. [4] For, hinei, when we were with you, we kept telling you beforehand that we were going to suffer

איז עס געשען , ווי איר ווייסט. ה צוליב דעם, ווען איך האב עס
es hob ich ven dem tsulib veist ir vi geshen es iz
it could I when that on account of know you as happen it did

שוין לענגער נישט געקענט דערטראגן, האב איך אויך געשיקט זיך
zich geshikt oich ich hob dertrogen gekent nisht lenger shoin
myself send also I did to bear be able not longer already

צו דערוויסן וועגן אייער אמונה, טאמער האט אייך דער אויספרואווער
oispruver der aich hot tomer emune eier vegen dervisen tsu
tempter the you that lest faith your about find out to

אויסגעפרואווט, און אונדזער מי איז געווארן צו גארנישט. ו איצט
itst gornisht tsu gevoren iz mi undzer un oisgepruvt
now nothing to become is effort our and tempted

אבער ווען טימאטעוס איז געקומען צו אונדז פון אייך, און אונדז
undz un aich fun undz tsu gekumen iz Timotiyos ven ober
us and you from us to come is Timothy when however

אנגעזאגט די גוטע נייעס וועגן אייער אמונה און ליבע, און אז איר
ir az un libe un emune eier vegen naies gute di ongezogt
you that and love and faith your about news good the informed

געדענקט אונדז שטענדיק צום גוטן , בענקענדיק אונדז צו זען, ווי
vi zen tsu undz benkendik gutn tsum shtendik undz gedenkt
as see to us longing good to the always us remember

מיר אייך, ז זענען מיר דעריבער געטרייסט געווארן, ברידער , מיט אייך,
aich mit brider gevoren getreist deriber mir zenen aich mir
you by brothers become comforted therefore we are you we

אין יעדער באדריקונג און צרה אונדזערער, דורך אייער אמונה;
emune eier durch undzerer tsore un badrikung yeder in
faith your through ours trouble and affliction every in

ח ווייל איצט לעבן מיר, ווען איר שטייט פעסט אינם האר. ט ווארום
vorem Har inem fest shteit ir ven mir leben itst vail
because L-rd in the firm stand you when we live now because

וואס פאר א שבח קענען מיר אפגעבן צו ה' פאר אייך, פאר דער
der far aich far Hashem tsu opgeben mir kenen shvach a far vos
the for you for Hashem to give we can praise a for what

גאנצער שמחה, מיט וועלכער מיר פרייען זיך צוליב אייך פאר
far aich tsulib zich freien mir velcher mit simcha gantser
before you on account of self rejoice we which with joy whole

אונדזער ג-ט? י ביינאכט און בייטאג טאן מיר זייער פיל מתפלל זיין ,
zain mispalel fil zeier mir ton baitog un bainacht G-t undzer
be pray much very we do by day and by night G-d our

אז מיר זאלן זען אייער פנים און פארפאלקאמענען דאס, וואס
vos dos farfolkomenen un ponem eier zen zolen mir az
which that complete and face your see should we that

פעלט (נאך) אין אייער אמונה.
emune eier in noch felt
faith your in still is missing

יא און זאל אונדזער ג-ט און פאטער אליין און אונדזער האר
Har undzer un alein foter un G-t undzer zol un
L-rd our and Himself Father and G-d our may and

יהושע/ישוע אונדז פירן אויף דעם וועג צו אייך; יב און אייך זאל דער
der zol aich un aich tsu veg dem oif firen undz Yeshua/Yehoshua
the may you and you to way the on lead us Yehoshua

האר מערן און איבערפליסן אין דער ליבע איינער צום אנדערן און
un andern tsum einer libe der in iberflisn un mern Har
and other to the one love the in overflow and increase L-rd

redifah, just as also it came to pass, of which you have da'as. [5] For this reason, when I could no longer endure it, I sent in order to know your emunah, lest somehow [HaSatan Samma'el] the Tempter [HaMenasseh] had ensnared you by nissayon and our labor should be for nothing. [6] But, just now, when Timotiyos has come to us from you and has brought us good news of your Emunah and your ahavah and that you always have zochrim tovim *(good memories)* of us, yearning to see us, just as we yearn to see you. [7] For this reason, Achim b'Moshiach, in all our tzoros and redifah, we received chozek because of you through your emunah. [8] For now we have Chayyim if you have a firm standing and remain ne'emanot *(faithful)* in Hashem. [9] For what hodayah are we able to return to Hashem concerning you because of all the simcha with which we rejoice on account of you before Eloheinu, [10] As, yomam valailah, we are davening with all retzinut *(earnestness)* in order to see your penemer *(faces)* and to bring to shleimut what is lacking in your emunah?

[11] And may Eloheinu and Avinu, may Hashem Himself and Adoneinu Yehoshua direct our way to you. [12] And may Hashem cause you to grow and to overflow and abound in ahavah *(agape)* for one another and for

צו אלעמען, ווי אויך אונדז צו אייך; [יג] כדי ער זאל באפעסטיקן
bafestikn zol er kedei aich tsu undz oich vi alemen tsu
fortify shall He so that you to us also as everyone to

אייערע הערצער, (צו זיין) אָן א מום אין קדושה פאר ג-ט און
un G-t far kedushe in mum a on zain tsu hertser eiere
and G-d before holiness in blemish a without be to hearts your

אונדזער פאטער, ביים ווידערקומען פון אונדזער האר יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua Har undzer fun viderkumen baim foter undzer
Yehoshua L-rd our of coming again at the Father our

מיט אלע זיינע קדושים .
kedoishem zaine ale mit
saints His all with

ד און ווייטער , ברידער, בעטן מיר און זענען אייך מזהיר
mazer aich zenen un mir beten brider vaiter un
admonishing you are and we ask brothers furthermore and

אינם האר יהושע/ישוע , אז ווי איר האט מקבל געווען
geven mekabl hot ir vi az Yeshua/Yehoshua Har inem
become receive did you as that Yehoshua L-rd in the

פון אונדז, וויאזוי איר דארפט זיך לעבן וואוילגעפעלן צו
tsu voilgefelen leben zich darft ir viazoi undz fun
to pleasing to live selves ought you how us from

ה׳ — און טאקע אזוי ווי איר טוט דאס, אז איר זאלט
zolt ir az dos tut ir vi azoi take un Hashem
shall you that that do you like thus actually and Hashem

עס פיל פארמערן. [ב] ווארום איר ווייסט (דאך) וואס פאר א
a far vos doch veist ir vorem farmeren fil es
a for what after all know you because more much it

געבאטן מיר האבן אייך געגעבן דורך דעם האר יהושע/ישוע .
Yeshua/Yehoshua Har dem durch gegeben aich hoben mir geboten
Yehoshua L-rd the by given you have we directive

[ג] ווארום דאס דאזיקע איז ה׳ס רצון, אייער הייליקונג , אז
az heilikung eier rotsn Hashems iz dozike dos vorem
that making holy your will Hashem's is these the because

איר זאלט זיך אפהאלטן פון זנות ; [ד] אז יעדער
yeder az zoines fun ophalten zich zolt ir
every that fornication from abstain yourselves should you

איינער פון אייך זאל וויסן ווי צו האלטן זיין אייגענע כלי אין
in keile eigene zain halten tsu vi visen zol aich fun einer
in vessel own his possess to how know shall you of one

קדושה און מיט כבוד , [ה] נישט אין ליידנשאפטלעכע תאוות, ווי
vi taives laidenshaftleche in nisht koved mit un kedushe
as lusts passion in not honor with and holiness

די אומות (העולם), וועלכע קענען נישט ה׳ ; [ו] און אז
az un Hashem nisht kenen velche hooilem umes di
that and Hashem not know who of the world nations the

קיינער זאל נישט עובר זיין און באטריגן דעם ברודער זיינעם
zainem bruder dem batrigen un zain oyver nisht zol keiner
his brother the deceive and his violating not shall anyone

אין דער זאך; [ז] ווייל דער האר איז זיך נוקם אין אלע די דאזיקע
dozike di ale in noikem zich iz Har der vail zach der in
these the all in avenge self is L-rd the because thing this in

פאלן, ווי מיר האבן עס אייך פריער געזאגט און אויסדריקלעך
oisdriklech un gezogt frier aich es hoben mir vi falen
expressly and said previously you it had we as cases

kol Bnei Adam, just as also we have ahavah *(agape)* for you, [13] With this tachlis *(purpose)*: to establish your levavot faultless in kedushah *(holiness)* in the presence of Hashem and Avinu at the Bi'as Moshiach *(Coming of Moshiach)* of Adoneinu Yehoshua with all His Kedoshim. Omein.

4 Lemaskana *(finally)*, Achim b'Moshiach, we ask and exhort you in Adoneinu Yehoshua, in order that, just as from us [Moshiach's Shlichim] you received [as authoritative halachic tradition, as the Messianic teaching to be followed] how it is necessary for you to be fier zich *(comport oneself)* in your derech *(way of life)* and to please Hashem (just as you in fact are doing), so you should abound more and more. [2] For you have da'as what mitzvot *(commandments)* we gave you through [Moshiach] Adoneinu Yehoshua. [3] For this is the ratzon Hashem *(the will of G-d)*, your kedushah *(holiness)*, your consecration, that you abstain from zenut *(fornication)*, [4] That each one of you have da'as of how to control your own k'li *(vessel)* in kedushah and kavod, [5] Not in the passion of ta'avah *(evil desire, lust)* like Goyim who do not have da'as of Hashem; [6] That no man commit peysha and take advantage of one of his Achim b'Moshiach in this [sexual] matter, because Hashem is the Nokem *(Avenger)* concerning all these things, just as also we told you before and warned you. [7] For [as far as our bechirah (election)

געווארנט. ווארום ה׳ האט אונדז נישט גערופן צו טומאה ,
tume tsu gerufen nisht undz hot Hashem vorem gevorent
impurity to call not us did Hashem because warned

נאר צו קדושה. ח דעריבער דער , וואס פאראכט עס , פאראכט
farcht es faracht vos der deriber kedushe tsu nor
scorns this scorns who the one therefore holiness to rather

נישט א מענטשן, נאר ה׳ , וועלכער גיט אונדז אויך דעם רוח
ruach dem oich undz git velcher Hashem nor mentshn a nisht
Spirit the also us gives who Hashem but man a not

הקודש .
Hakoidesh
the Holy

ט און וואס שייך ברידערלעכער ליבע, באדארפט איר נישט,
nisht ir badarft libe briderlecher shaich vos un
not you need love brotherly relates to that and

מען זאל שרייבן צו אייך, ווייל איר אליין זענט געלערנט
gelernt zent alein ir vail aich tsu shraiben zol men
taught are selves you because you to write should one

פון ה׳ , צו ליב צו האבן איינער דעם אנדערן; י ווארום איר
ir vorem andern dem einer hoben tsu lib Hashem fun
you because other the one have to love Hashem by

טוט עס אויך צו אלע ברידער אין גאנץ מאצעדאניען. נאר
nor Macedonia gants in brider ale tsu oich es tut
but Macedonia all in brothers all to also it do

מיר בעטן אייך, אז איר זאלט נאך פיל מער טאן, יא און
un ton mer fil noch zolt ir az aich beten mir
and do more much after shall you that you ask we

שטרעבן צו פירן א שטיל לעבן, און טאן דאס אייעריקע , און
un eierike dos ton un leben shtil a firen tsu shtreben
and your affairs the do and life quiet a lead to strive

ארבעטן מיט אייערע אייגענע הענט, פונקט אזוי ווי מיר האבן
hoben mir vi azoi punkt hent eigene eiere mit arbeten
have we as just exactly hands own your with work

אייך געבאטן, יב כדי איר זאלט פירן אנשטענדיק קעגן
kegen onshtendik firen zolt ir kedei geboten aich
against respectably behave shall you so that directed you

די , וואס זענען אין דרויסן, און נישט דארפן אנקומען צו
tsu onkumen darfen nisht un droisen in zenen vos di
on to depend need not and outside in are who the

קיינעם.
keinem
anyone

יג און מיר ווילן נישט איר זאלט זיין אומוויסנד , ברידער, וועגן
vegen brider umvisnd zain zolt ir nisht vilen mir un
about brothers uninformed be shall you not wish we and

די , וועלכע זענען איינגעשלאפן, כדי איר זאלט נישט טרויערן,
troiern nisht zolt ir kedei aingeshlofen zenen velche di
to grieve not shall you so that fallen asleep have who those

ווי די אנדערע, וואס האבן נישט קיין האפענונג. יד ווארום ווי מיר
mir vi vorem hofenung kein nisht hoben vos andere di vi
we as because hope any not have who others the as

גלויבן , אז יהושע/ישוע איז געשטארבן און אויפגעשטאנען,
oifgeshtanen un geshtorben iz Yeshua/Yehoshua az gloiben
stood up again and died is Yehoshua that believe

is concerned], Hashem did not summon us for tu'ma *(uncleanness)* but in kedushah *(holiness)*. 8 Therefore, the one rejecting this mitzvah *(commandment)* does not reject Bnei Adam but Hashem who gives to you His Ruach Hakodesh.

9 Concerning the matter of ahavah shel achvah *(brotherly love)*, you have no need that we write you, for you yourselves are limudei Elohim *(taught of G-d)* to have ahavah *(agape)* one for another. 10 For indeed this you do toward all the Achim b'Moshiach in all of Macedonia. But in this we exhort you, Chaverim, to abound more and more. 11 And have as your ambition to lead a quiet life of shalom bayis, and to mind your own business, and to have a parnasah, working with your own hands, according to the mitzvot *(commandments)* we gave you. 12 The tachlis *(purpose)* is that the way you fier zich *(comport oneself)* in your derech *(way of life)* be conducted properly toward outsiders and that you might not be nitzrach *(needy)*.

13 We do not want you to lack da'as, Chaverim, concerning those who have “fallen asleep.” The purpose is that you not have agmat nefesh *(grief)* like the rest, who do not have tikvah *(hope)*. 14 For, if we have an Ani Ma'amin belief that Yehoshua had his histalkus and then

אזוי וועט ה׳ ברענגען די איינגעשלאפענע אין יהושען/ישוען
Yeshuan/Yehoshuan in aingeshlofene di brengen Hashem vet azoi
Yehoshua in sleeping the bring Hashem will so

צוזאמען מיט אים. טו וואָרום דאס דאזיקע זאגן מיר אייך אין
in aich mir zogen dozike dos vorem im mit tsuzamen
in you we say these the because him with together

א ווארט פון דעם האר, אז מיר, די לעבעדיקע, וואס בלייבן
blaiben vos lebedike di mir az Har dem fun vort a
remain who living the we that L-rd the from word a

איבער ביז צום קומען פון דעם האר, וועלן בשום אופן נישט
nisht oifen beshum velen Har dem fun kumen tsum biz iber
not way never will L-rd the of coming to the until over

פארויסגיין די איינגעשלאפענע; טז ווייל דער האר אליין וועט
vet alein Har der vail aingeshlofene di foroisgein
will Himself L-rd the because sleeping the go ahead of

אראפנידערן פון הימל , מיט א שאלן, מיט דעם קול פון דעם
dem fun kol dem mit shaln a mit himel fun aropnideren
the of voice the with sound a with heaven from descend

שר המלאכים , און מיט דעם שופר פון ה׳ ; און די
di un Hashem fun shoifer dem mit un hamalochim sar
the and Hashem of trumpet the with and angel arch

טויטע אינם משיח וועלן אויפשטיין קודם כל; יז דאן
dan kol koidem oifshtein velen Moshiach inem toite
then all before standing up again will Moshiach in the dead

מיר, די לעבעדיקע, וועלכע זענען איבערגעבליבן, וועלן צוזאמען
tsuzamen velen ibergebliben zenen velche lebedike di mir
together will left over are who living the we

מיט זיי ארויפגעכאפט ווערן אין די וואלקנס, צו באגעגענען דעם
dem bagegenen tsu volkens di in veren aroifgechapt zei mit
the meet to clouds the in be caught up them with

האר אין דער לופט; און אזוי וועלן מיר תמיד זיין מיט דעם האר.
Har dem mit zain tomed mir velen azoi un luft der in Har
L-rd the with be always we will thus and air the in L-rd

יח דערפאר זאלט איר טרייסטן איינער דעם אנדערן מיט די דאזיקע
dozike di mit andern dem einer treisten ir zolt derfar
these the with other the one encourage you shall therefore

ווערטער.
verter
words

ה

און וואס שייך די צייטן און זמנים , ברידער, דארפט
darft brider zmanem un tsaitn di shaich vos un
have need brothers seasons and times the relates to what and

איר נישט, אז מען זאל שרייבן צו אייך. ב וואָרום איר
ir vorem aich tsu shraiben zol men az nisht ir
you because you to write shall one that not you

אליין ווייסט גאנץ גענוי , אז דער טאג פון דעם האר
Har dem fun tog der az genoi gants veist alein
L-rd the of Day the that accurately quite know yourselves

קומט ווי א גנב אין דער נאכט. ג בשעת מען וועט זאגן : שלום
sholem zogen vet men beshas nacht der in ganev a vi kumt
peace be said will it while night the in thief a as comes

און שלווה, וועט דעמאלט פלוצלונג קומען אויף זיי זייער בראך ,
broch zeier zei oif kumen plutslung demolt vet shalve un
disaster their them on come suddenly then will safety and

stood up alive again in the
Techiyas HaMoshiach from
HaMesim, even so, Hashem
will bring with him those who
have fallen asleep through
Yehoshua. 15 For this we say
to you by the Dvar Hashem,
that we who are alive and
have been left behind until
the Bi'as *(Coming, Parousia of)*
Moshiach Adoneinu, may in
no way be kodem *(preceding)*
those who have fallen asleep.
16 For Adoneinu Himself, at
the signal, at the bat kol
of the Sar HaMalachim *(the
Archangel)*, and at the shofar
blast of Hashem, shall come
down from Shomayim, and
the Mesim in Moshiach
shall stand up alive in the
Techiyas HaMesim first.
17 Then, we who are alive and
who have been left behind
simultaneously with them
shall be snatched up in the
ananim *(clouds)* to meet
Adoneinu in the air. And
so always with Adoneinu
we shall be. 18 Therefore,
give chozek *(strength)* and
speak divrei chizzuk *(words
of encouragement)*, comforting
one another with these words.

5

But concerning the
ittim *(times)* and the
zmanim *(seasons)*, Chaverim,
you have no need for you
to have anything in writing.
2 For you yourselves know
very well that the Yom
Hashem comes like a ganav
balailah *(thief in the night)*.
3 Whenever they say, "Shalom
and Bitachon!" then sudden
churban *(destruction)* will
come upon them like the

ווי ווייען אויף א קימפעטארין, און זיי וועלן בשום אופן נישט
nisht oifen beshum velen zei un kimpetorin a oif veien vi
no way never will they and childbirth a on pangs as

אנטרונען. ד איר אבער זענט נישט אין דער פינצטערניש, אז דער
der az fintsternish der in nisht zent ober ir antrunen
the that darkness the in not are however you escape

טאג זאל אייך איבערראשן ווי א גנב ; ה ווארום אלע זענט איר
ir zent ale vorem ganev a vi iberrashn aich zol tog
you are all because thief a as surprise you shall day

קינדער פונם ליכט און קינדער פונם טאג; מיר זענען נישט פון
fun nisht zenen mir tog funem kinder un licht funem kinder
of not are we day of the children and light of the children

דער נאכט, אויך נישט פונם חושך ; ו דעריבער לאמיר נישט
nisht lomir deriber choishech funem nisht oich nacht der
not let us therefore darkness of the not also night the

שלאפן ווי די אנדערע, נאר וואכן און זיין ניכטער. ז ווארום די ,
di vorem nichter zain un vachen nor andere di vi shlofen
the because sober be and watch but others the as sleep

וואס שלאפן, שלאפן ביינאכט; און די , וואס שכורן זיך
zich shikeren vos di un bainacht shlofen shlofen vos
themselves get drunk who the and by night sleep sleep who

אָן, שכורן זיך אָן ביינאכט. ח נאר ווייל מיר
mir vail nor bainacht on zich shikeren on
we because but by night on themselves getting drunk on

זענען פונם טאג, לאמיר זיין ניכטער, לאמיר זיך אנקליידן
onkleiden zich lomir nichter zain lomir tog funem zenen
clothe ourselves let us sober be let us day of the are

מיט דעם ברוסט שילד פון אמונה און ליבע, און, אלס א העלם ,
helm a als un libe un emune fun shild brust dem mit
helmet a as and love and faith of shield breast the with

די האפענונג פון ישועה . ט ווייל ה' האט אונדז נישט
nisht undz hot Hashem vail yeshue fun hofenung di
not us has Hashem because salvation of hope the

באשטימט צו גרימצארן, נאר צום דערווערבן רעטונג דורך
durch retung derverben tsum nor grimtsoren tsu bashtimt
through salvation obtain to the but wrath to appointed

דעם האר אונדזערן יהושע/ישוע המשיח , י וועלכער איז
iz velcher HaMoshiach Yeshua/Yehoshua undzern Har dem
did who the Moshiach Yehoshua our L-rd the

געשטארבן פאר אונדזערטוועגן, כדי סאי צי מיר וואכן
vachen mir tsi sai kedei undzertvegen far geshtorben
are awake we whether also so that our sakes for die

סאי צי מיר שלאפן, זאלן מיר לעבן צוזאמען מיט אים.
im mit tsuzamen leben mir zolen shlofen mir tsi sai
Him with together live we shall sleep we whether or

יא טרייסט זשע זיך און בויט אויף איינער דעם אנדערן, ווי
vi andern dem einer oif boit un zich zhe treist
as other the one up build and yourselves then comfort

איר טוט עס אויך.
oich es tut ir
also it do you

יב מיר בעטן אייך אבער , ברידער, אז איר זאלט קענען די ,
di kenen zolt ir az brider ober aich beten mir
the recognize shall you that brothers however you ask we

chevlei leydah *(birth pangs)*
of the isha with a baby in
her womb. And they can
certainly not escape. 4 But
you, Achim b'Moshiach,
are not in choshech that
the Yom should overtake
you like a ganav. 5 For all
of you are Bnei Ohr and
Bnei Yom; we are not of the
Lailah nor of the Choshech.
6 Therefore, let us not “sleep”
as the rest, but let us keep
awake with zililut da'as
(sober-mindedness). 7 For the
ones sleeping sleep balailah,
and the ones indulging in
shichrut *(drunkenness)* indulge
in shichrut balailah. 8 But
we, being Bnei Yom, let us
be bnei zililut da'as *(sons
of sober-mindedness)*, having
clothed ourselves with the
choshen *(breastplate)* of
emunah and ahavah *(agape)*
and as a KOVAH *(helmet)* the
tikvah of Yeshu'at Eloheynu.
9 Because Hashem did not
appoint us to charon af
(the burning wrath) but to
the attainment of Yeshu'at
Eloheinu through Adoneinu,
Moshiach Yehoshua. 10 He
is the one who made his
histalkus and died on our
behalf in order that whether
we are [living] and awake or
[passed away] and sleeping,
we may live together with
Moshiach. 11 Therefore,
give chozek *(strength)* and
encouragement, building up
one another, as indeed you
are doing.

12 Now we ask you, Achim
b'Moshiach, to have discerning

וועלכע באמיען זיך צווישן אייך, און זענען די וואס זענען
zenen vos di zenen un aich tsvishen zich bamien velche
are who the are and you among themselves toil who

איבער אייך אינם האר און רעדן צו אייך דברי מוסר , יג און איר
ir un musar divrei aich tsu reden un Har inem aich iber
you and reproof words of you to speak and L-rd in the you over

זאלט זיי צוטיילן זייער פיל כבוד מיט ליבע צוליב זייער
zeier tsulib libe mit koved fil zeier tsuteilen zei zolt
their on account of love with honor much very grant them shall

ארבעט. האט שלום צווישן זיך . יד און מיר זענען אייך מזהיר,
mazer aich zenen mir un zich tsvishen sholem hot arbet
exhort you are we and yourselves among peace have work

ברידער, איר זאלט ווארנען די אומרואיקע, שטארקן די ווייכהארציקע,
veichhartsike di shtarken umruike di vornen zolt ir brider
faint of heart the strengthen idle the warn shall you brothers

אונטערלענען די שוואכע, זיין גרויסמוטיק לגבי אלעמען. טו זעט,
zet alemen legabe groismutik zain shvache di unterlenen
see everyone in relation to patient be weak the support

אז קיינער זאל נישט אפצאלן קיינעמען שלעכטס פאר שלעכטס; נאר
nor shlechts far shlechts keinemen optsolen nisht zol keiner az
but evil for evil any one repay not shall anyone that

תמיד זאלט איר נאכיאגן דאס גוטע איינער פאר דעם אנדערן און פאר
far un andern dem far einer gute dos nochyogen ir zolt tomed
for and other the for one good the chase after you shall always

אלעמען. טז פריידט זיך תמיד; יז טוט תפילה אָן אויפהער;
oifher on tfile tut tomed zich freidt alemen
ceasing without prayer do always yourselves rejoice all

יח זייט דאנקבאר פאר אלעם ; ווארום דאס איז ה׳ס רצון אינם
inem rotsn Hashems iz dos vorem alem far dankbar zeit
in the will Hashem's is this because everything for thankful be

משיח יהושע/ישוע פאר אייערטוועגן. יט לעשט נישט דעם גייסט;
Gaist dem nisht lesht eiertvegen far Yeshua/Yehoshua Moshiach
Spirit the not quench your sake for Yehoshua Moshiach

כ פאראכט נישט נבואות (זאגן); כא פרובירט אלץ אויס, האלט פעסט
fest halt ois alts prubirt zogen nevues nisht faracht
firm hold out all test to say prophecies not scorn

דאס גוטע; כב דערווייטערט זיך פון בייז אין יעדער געשטאלט.
geshtalt yeder in beiz fun zich dervaitert gute dos
form every in evil from yourselves move away good the

כג און דער ג-ט פון שלום אליין זאל אייך הייליקן דורך און
un durch heiliken aich zol alein sholem fun G-t der un
and through sanctify you shall Himself peace of G-d the and

דורך ; און זאל אייער גאנצער גייסט און נפש און גוף אפגעהיטן
opgehiten guf un nefesh un gaist gantser eier zol un durch
kept body and soul and spirit whole your shall and through

ווערן אָן א מום ביי דעם ווידערקומען פון אונדזער האר
Har undzer fun viderkumen dem bai mum a on veren
L-rd our of coming again the at blemish a without be

יהושע/ישוע המשיח . כד באגלויבט איז דער , וועלכער רופט
ruft velcher der iz bagloibt HaMoshiach Yeshua/Yehoshua
calls who the One is faithful the Moshiach Yehoshua

אייך, וועלכער וועט עס אויך טאן.
ton oich es vet velcher aich
do also it will who you

binah *(understanding)* and discern the ones laboring among you who are your Mashgichim Ruchaniyim *(Spiritual Overseers)* in Adoneinu. I'm referring to the ones who admonish and warn you. 13 And esteem them most exceedingly in ahavah *(agape)*, because of their avodas kodesh work. Let there be shalom bayis *(family peace)* also in the kehillah. 14 And we exhort you, Achim b'Moshiach, warn the batlanim *(unemployed or lazy loafers, idlers)*, comfort the congregant who is pachdan *(fainthearted)*, those who are weak take an interest in, have savlanut *(patience)* with all.
15 See that no one returns ra'ah for ra'ah, but always pursue haTov both for one another and for all. 16 Have simcha always. 17 Daven unceasingly.
18 In everything offer hodayah, for this is the ratzon Hashem in Moshiach Yehoshua for you.
19 Do not quench the Ruach Hakodesh. 20 Do not reject nevu'ot *(prophecies)*. 21 But test kol davar *(everything)*; hold fast to haTov. 22 Abstain from every appearance of ra'ah *(evil)*.

23 And now Elohei HaShalom wholly set you apart as Kedoshim and may your whole ruach and nefesh and basar be preserved without blame at the Bi'as HaMoshiach Adoneinu Yehoshua. 24 Ne'eman *(Faithful)* is the One who summons you to your kri'ah *(calling)*. He will do it.

כה ברידער, זייט מתפלל פאר אונדז.
undz far mispalel zeit brider
us for prayer do brothers

כו גיט אפ שלום אלע ברידער מיט א הייליקן קוש. כז איך
ich kush heiliken a mit brider ale sholem op git
I kiss holy a with brothers all peace up give

באשווער אייך ביי דעם האר, אז דער בריוו זאל איבערגעלייענט
ibergeleient zol briv der az Har dem bai aich bashver
read shall letter this that L-rd the by you adjure

ווערן פאר אלע ברידער.
brider ale far veren
brothers all before be

כח דער חסד פון אונדזער האר יהושע/ישוע המשיח
HaMoshiach Yeshua/Yehoshua Har undzer fun chesed der
the Moshiach Yehoshua L-rd our of grace the

זאל זיין מיט אייך.
aich mit zain zol
you with be shall

25 Achim b'Moshiach, offer tefillos also concerning us.

26 Say Drishat Shalom to all the Achim b'Moshiach with a neshikat kedoshah. 27 By Adoneinu, I solemnly give you the directive that this iggeret hakodesh has to be read to all the Achim b'Moshiach.

28 The Chen v'Chesed of Adoneinu, Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, be with you.

דער צווייטער בריוו פֿונם שליח פּוילוס צו די טעסאַלאָניקער

2 Thessalonians

א פּוילוס און סילוואַנוס און טימאָטעוס צו דער קהלה
kehile der tsu Timotiyos un Silvanus un Poylos
kehile the to Timothy and Silvanus and Paul

פֿון די טעסאַלאָניקער אין ג-ט אונדזער פֿאָטער און
un foter undzer G-t in Tesaloniker di fun
and Father our G-d in Thessalonians the of

אין האר יהושע/ישוע המשיח ; [ב] חסד צו אייך און
un aich tsu chesed HaMoshiach Yeshua/Yehoshua Har in
and you to grace the Moshiach Yehoshua L-rd in

שלום פֿון ג-ט דעם פֿאָטער און דעם האר יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua Har dem un foter dem G-t fun sholem
Yehoshua L-rd the and Father the G-d from peace

המשיח .
HaMoshiach
the Moshiach

[ג] מיר זענען מחייב תמיד צו דאַנקען ה׳ פֿאַר אייך, ברידער,
brider aich far Hashem danken tsu tomed mechayev zenen mir
brothers you for Hashem thank to always obligated are we

ווי עס פּאַסט זיך, ווייל אייער גלויבן וואַקסט זייער שטאַרק, און די
di un shtark zeier vakst gloiben eier vail zich fast es vi
the and strong very grows faith your because self fitting is as

ליבע פֿון יעדן איינעם פֿון אייך אַלעמען מערט זיך לגבי
legabe zich mert alemen aich fun einem yedn fun libe
in relation to itself increases everyone you of one every of love

די אַנדערע, [ד] אַזוי, אַז מיר אַליין באַרימען זיך מיט אייך אין
in aich mit zich barimen alein mir az azoi andere di
in you about self boast ourselves we that so others the

די קהלות פֿון ה׳ , איבער אייער סבלנות און אמונה אין
in emune un savlones eier iber Hashem fun kehiles di
in faith and perseverance your over Hashem of kehiles the

אַלע אייערע רדיפֿות און צרות , וואָס איר טראָגט איבער; עס
es iber trogt ir vos tsores un redifes eiere ale
it over endure you that troubles and persecutions your all

איז אַ באַוויז פֿון ה׳ס גערעכטן משפּט ; [ה] כּדי איר זאָלט
zolt ir kedei mishpot gerechtn Hashems fun bavaiz a iz
shall you so that judgment righteous Hashem's of proof a is

גערעכנט ווערן ראוי צום קעניגרייך פֿון ה׳ , פֿאַר וועלכן איר
ir velchen far Hashem fun kenigraich tsum roe veren gerechnt
you which for Hashem of kingdom of the worthy to be considered

ליידט אויך; [ו] ווייל עס איז דאָך אַ גערעכטע זאַך ביי ה׳
Hashem bai zach gerechte a doch iz es vail oich laidt
Hashem with thing righteous a after all is it because also suffer

צו פֿאַרגעלטן צרות צו די , וועלכע טאָן אייך אָן צרות , [ז] און צו
tsu un tsores on aich ton velche di tsu tsores fargeltn tsu
to and troubles on you do who the to troubles repay to

אייך, די געפּייניקטע , מנוחה מיט אונדז ביי דער אַנטפּלעקונג פֿון
fun antplekung der bai undz mit menuche gepainikte di aich
of revelation the at us with place of rest troubled ones the you

1 From Sha'ul and Silvanus
(Sila) and Timotiyos.
To the Kehillah of the
inhabitants of the city of
Thessalonika, the Kehillah in
Hashem, in Elohim Avinu and
Rebbe, Melech HaMoshiach
Yehoshua Adoneinu, 2 Chen
v'Chesed Hashem to you
and Shalom from Elohim
Avinu and Rebbe Melech
HaMoshiach Yehoshua
Adoneinu.

3 With continuous hodayah
(thanksgiving) we ought to make
brachot to Hashem concerning
you, Achim b'Moshiach, as is
fitting, because your emunah is
increasing abundantly and the
ahavah *(agape)* every one of you
has for the other is growing.
4 Therefore, we ourselves glory
in you in all the kehillot of
Hashem for your zitzfleisch
(patience) and emunah in all the
redifot *(persecutions)* and the
tzoros you are enduring. 5 This
is kluhr *(obvious)* that here is a
manifest siman *(sign, indication)*
of the yashar mishpat *(righteous
judgment)* of Hashem intended
for you to be deemed worthy of
the Malchut Hashem, on behalf
of which also you undergo
yissurim. 6 Indeed it is tzaddik
*(a thing examined and found to
be right)* for Hashem to repay
with tzarah *(tribulation)* those
who bring tzarah *(tribulation)*
on you, 7 And to recompense
you, the ones suffering tzarah
(tribulation), with revachah

דעם האר יהושע/ישוע פון הימל מיט די מלאכים פון זיין
zain fun malochim di mit himel fun Yeshua/Yehoshua Har dem
His of angels the with heaven from Yehoshua L-rd the

מאכט [ח] אין א פלאם פייער, געבנדיק א נקמה פארגעלטונג די,
di fargeltung nekome a gebendik faier flam a in macht
the recompense vengeance a granting fire flame of a in power

וואס קענען נישט ה׳ און זענען נישט געהארכזאם צו דער גוטער
guter der tsu gehorchzam nisht zenen un Hashem nisht kenen vos
Good the to obedient not are and Hashem not know who

בשורה פון אונדזער האר יהושע/ישוע ; [ט] די דאזיקע וועלן ליידן
laiden velen dozike di Yeshua/Yehoshua Har undzer fun besoire
suffer will these the Yehoshua L-rd our of News

א שטראף , אן אייביקע פארדארבונג פון דעם פנים פון דעם
dem fun ponem dem fun fardarbung eibike an shtrof a
the of presence the from destruction eternal an punishment a

האר און פון דער הערלעכקייט פון זיין מאכט, [י] ווען ער וועט קומען
kumen vet er ven macht zain fun herlechkeit der fun un Har
come will He when power His of glory the from and L-rd

פארהערלעכט צו ווערן אין זיינע קדושים , און באוואונדערט צו ווערן
veren tsu bavundert un kedoishem zaine in veren tsu farherlecht
be to marvelled at and saints His of be to glorified

אין אלע מאמינים — ווייל אונדזער עדות זאגן איז פון אייך געגלויבט
gegloibt aich fun iz zogen eides undzer vail maiminem ale in
believed you by is say witness our because believers all in

געווארן—אין יענעם טאג. [יא] דערפאר טאן מיר אויך תמיד מתפלל זיין
zain mispalel tomed oich mir ton derfar tog yenem in gevoren
do pray always also we do therefore Day that in become

פאר אייערטוועגן, כדי אונדזער ג-ט זאל אייך מאכן ראוי פון
fun roe machen aich zol G-t undzer kedei eiertvegen far
of worthy make you shall G-d our so that your sake for

דעם רוף, און דערפילן מיט מאכט יעדן באגער (אייערן) צום גוטן;
gutn tsum eiern bager yedn macht mit derfilen un ruf dem
good to the of yours desire every power with fulfill and call this

און (יעדע) טאט פון אמונה; [יב] כדי דער נאמען פון אונדזער האר
Har undzer fun nomen der kedei emune fun tat yede un
L-rd our of Name the so that faith of work every and

יהושע/ישוע זאל פארהערלעכט ווערן אין אייך, און איר אין אים,
im in ir un aich in veren farherlecht zol Yeshua/Yehoshua
Him in you and you in be glorified shall Yehoshua

לויט דעם חסד פון אונדזער ג-ט און דעם האר יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua Har dem un G-t undzer fun chesed dem loit
Yehoshua L-rd the and G-d our of grace the according to

המשיח .
HaMoshiach
the Moshiach

(relief) along with us at the Apocalypse of [Moshiach] Yehoshua Adoneinu from Shomayim with the malachim of his oz *(power)* [8] BELAHAVEI EISH *(in flaming fire)*, giving Onesh to the ones not knowing Hashem and to the ones not obeying the Besuras HaGeulah of [Moshiach] Yehoshua Adoneinu. [9] These are the ones who will pay an Onesh of Avaddon Olam *(Eternal Destruction)* away from the Shekhinah of Hashem UMEHADAR GE'ONO *(and from the splendor of his majesty)*, [10] When He comes to be glorified among His Kedoshim and to be marveled at among all the ma'aminim in YOM HAHU *(that Day)*, because our [martyr's] eidus to you was believed. [11] To this end also we make tefillos always concerning you that Eloheinu may count you worthy of the Kri'ah *(Calling)* and by His gevurah may fulfill every chafetz hatov *(good desire)* and ma'aseh haemunah *(work of faith)*, [12] In order that ha-Shem *(the Name)* of [Moshiach] Adoneinu Yehoshua may be glorified in you, and you, in him, according to the unmerited Chen v'Chesed of Eloheinu and Moshiach Yehoshua Adoneinu.

ב

מיר בעטן אייך אבער , ברידער, וועגן דעם קומען פון
fun kumen dem vegen brider ober aich beten mir
of coming the about brothers however you implore we

אונדזער האר יהושע/ישוע המשיח און אונדזער
undzer un HaMoshiach Yeshua/Yehoshua Har undzer
our and the Moshiach Yehoshua L-rd our

פארזאמלען זיך ביי אים, [ב] אז איר זאלט זיך נישט
nisht zich zolt ir az im bai zich farzamlen
not yourselves shall you that Him with ourselves being gathered

2

We ask you, Achim b'Moshiach, concerning the Bias HaMoshiach *(the Arrival, Coming of Moshiach)* Yehoshua Adoneinu and our being gathered together to him, [2] that you not become too hastily disturbed from

לאזן גיך באוועגן אין אייער פארשטאנד, און נישט דערשרעקן,
dershreken nisht un farshtand eier in bavegen gich lozen
be alarmed not and mind your in move quickly let

נישט דורך קיין גייסט, נישט דורך קיין ווארט, נישט דורך קיין
kein durch nisht vort kein durch nisht gaist kein durch nisht
any by not word any by not spirit any by not

בריוו ווי פון אונדז, גלייך ווי דער טאג פון דעם האר וואלט
volt Har dem fun tog der vi glaich undz fun vi briv
would L-rd the of Day the as immediately us from as letter

שוין דא געווען; [ג] זאל אייך קיינער נישט פארפירן בשום אופן;
oifen beshum farfiren nisht keiner aich zol geven do shoin
way never mislead not anyone you let be here already

ווייל (ער וועט נישט קומען) אויב עס וועט נישט קודם כל
kol koidem nisht vet es oib kumen nisht vet er vail
all before not will it if come not will He because

קומען די אפפאלן כפירה (פון אמונה), און דער מענטש פון זינד
zind fun mentsh der un emune fun kfire opfalen di kumen
sin of man the and faith from heresy fall away the come

וועט אנטפלעקט ווערן, דער בן האבדון , [ד] וועלכער שטעלט
shtelt velcher haavadon ben der veren antplekt vet
stands who destruction son of the be revealed will

זיך אנטקעגן און דערהייבט זיך איבער אלעם, וואס מען
men vos alem iber zich derheibt un antkegen zich
is that all over himself raises up and opposed himself

רופט ג-ט אדער עבודה ; אזוי, אז ער וועט זיך אנידערזעצן
aniderzetsen zich vet er az azoi avoide oder G-t ruft
sit down himself will he that so worship or G-d called

אין דעם היכל פון ה׳ , באווייזנדיק זיך , אז ער איז ג-ט.
G-t iz er az zich bavaizendik Hashem fun Heichal dem in
G-d is he that himself showing Hashem of Heikhal the in

[ה] צי געדענקט איר דען נישט, אז בשעת איך בין נאך געווען ביי
bai geven noch bin ich beshas az nisht den ir gedenkt tsi
with was yet am I while that not then you remember

אייך, האב איך אייך דאס געזאגט? [ו] און איצט ווייסט איר, וואס עס
es vos ir veist itst un gezogt dos aich ich hob aich
there what you know now and said this you I have you

האלט אפ , אז ער זאל אנטפלעקט ווערן אין זיין געהעריקער
geheriker zain in veren antplekt zol er az op halt
appropriate his in be revealed shall he that back holds

צייט. [ז] ווארום דער סוד פון רשעות ווירקט שוין ; בלויז
bloiz shoin virkt rishes fun sod der vorem tsait
only already works lawlessness of mystery the because time

דער , וועלכער שטערט איצט, מוז אוועקגענומען ווערן פון
fun veren avekgenumen muz itst shtert velcher der
from be taken away must now restrains who the one

דער מיט . [ח] און דעמאלט וועט אנטפלעקט ווערן דער רשע ,
roshe der veren antplekt vet demolt un mit der
evil one the be revealed will then and midst the

וועמען דער האר יהושע/ישוע וועט אומברענגען מיט דעם אטעם
otem dem mit umbrengen vet Yeshua/Yehoshua Har der vemen
breath the with slay will Yehoshua L-rd the whom

פון זיין מויל און אים פארניכטן מיט דער דערשיינונג פון זיין
zain fun dershainung der mit farnichtn im un moil zain fun
his of appearing the with destroy him and mouth his of

your spiritual composure nor frightened either by a ruach or by a dibur *(saying, utterance)* or by an iggeret *(letter)*, as if from us, saying that the YOM HASHEM *(Day of the L-rd)* has come. [3] Let no one in any way lead you astray, because, unless the Merid (Rebellion, Revolt, the Shmad Betrayal Defection of Apostasy, the Azivah Abandonment) Desertion comes rishonah *(first)*, and the Apocalypse of the Ish HaMufkarut *(Man of Lawlessness)*, the Ish HaChatta'ah Ben HaAvaddon *(Man of Sin, Son of Destruction Anti-Moshiach)* is unveiled...
[4] I'm referring to the one setting himself against and exalting himself AL KOL EL *(above every G-d)*, above all that is given the appellation "G-d" or object of worship, with the result that in the Beis Hamikdash Heikhal he sits down on the MOSHAV ELOHIM *(throne of G-d)*, proclaiming that he himself is Elohim...
[5] Do you not recall that when I was still with you I was telling you these things? [6] Yet you have da'as of what is holding back and restraining now, so that he may be unveiled and revealed in his own time. [7] For the Sod HaMufkarut *(Mystery of Lawlessness)* is already working; only he who holds back and restrains just now will do so until he is out of the way.
[8] And then the Ish HaMufkarut *(the Man of Lawlessness)* will be revealed, whom HaAdon will destroy by the RUACH of His mouth and will wipe out at the appearance of His

קומען; [ט] וואס זיין קומען איז לויט דער ווירקונג פון דעם
dem fun virkung der loit iz kumen zain vos kumen
the of working the according to is coming his that coming

שטן מיט פיל גבורה און פאלשע אותות און מופתים, [י] און
un mofsim un otot falshe un gvure fil mit Satan
and wonders and signs false and power much with Satan

מיט יעדער פארפירערישקייט פון אומגערעכטיקייט פאר די , וואס
vos di far umgerechtikeit fun farfirerishkeit yeder mit
who those for unrighteousness of deception every with

ווערן פארלוירן, ווייל זיי האבן נישט אנגענומען די ליבע
libe di ongenumen nisht hoben zei vail farloiren veren
love the embraced not have they because lost become

פון אמת, כדי געראטעוועט צו ווערן . [יא] און צוליב
tsulib un veren tsu geratevet kedei emes fun
on account of and become to saved so that truth of

דעם שיקט זיי ה' א קרעפטיקן באטרוג , אז זיי זאלן
zolen zei az batrug kreftikn a Hashem zei shikt dem
shall they that deception powerful a Hashem them sends that

גלויבן דעם שקר; [יב] כדי אלע זאלן געמשפט ווערן, וועלכע האבן
hoben velche veren gemishpet zolen ale kedei sheker dem gloiben
have which be judged shall all so that lie the believe

נישט געגלויבט דעם אמת, נאר האבן געהאט א וואוילגעפעלן אין
in voilgefelen a gehat hoben nor emes dem gegloibt nisht
in pleasure a had have but truth the believed not

רשעות .
rishes
wickedness

[יג] מיר אבער זענען מחייב תמיד צו דאנקען ה' פאר
far Hashem danken tsu tomed mechayev zenen ober mir
for Hashem thank to always obligated are however we

אייך, ברידער, געליבטע פון ה' , ווייל פון אנהויב אָן
on onhoib fun vail Hashem fun gelibte brider aich
on beginning from because Hashem of beloved brothers you

האט ה' אייך אויסדערווײלט צו ישועה אין דער קדושה פונם
funem kedushe der in yeshue tsu oisderveilt aich Hashem hot
by the holiness the in salvation to choose you Hashem did

גייסט און אין דער אמונה פון אמת; [יד] צו וועלכער ער האט אייך
aich hot er velcher tsu emes fun emune der in un Gaist
you has He which to truth in faith the in and Spirit

אויך גערופן דורך אונדזער בשורה טובה, צום דערווערבן די
di derverben tsum toive besoire undzer durch gerufen oich
the obtaining to Good News our through called also

הערלעכקייט פון אונדזער האר יהושע/ישוע המשיח . [טו] שטייט
shteit HaMoshiach Yeshua/Yehoshua Har undzer fun herlechkeit
stand the Moshiach Yehoshua L-rd our of glory

זשע פעסט, ברידער, און האלט די קבלות , וועלכע איר זענט
zent ir velche kaboles di halt un brider fest zhe
have you which traditions the keep and brothers fast then

געלערנט געווארן, סײ דורך אונדזער ווארט, סײ דורך אונדזערס
undzers durch sai vort undzer durch sai gevoren gelernt
our through and word our through both been taught

א בריוו.
briv a
letter a

Bi'as *(HaMoshiach, His Parousia, Coming)*. [9] The Bi'as Anti-Moshiach *(Coming, Parousia, of Anti-Moshiach)* is according to the working of HaSatan with all false ko'ach *(power)* and otot *(signs)* and pseudo moftim *(wonders)*, [10] And with all deception of resha *(wickedness)* for those who are perishing, because they were not being mekabel *(receiving)* the Ahavas HaEmes *(Love of the Truth)* so that they have the Geulah deliverance. [11] And for this reason Hashem sends to them a powerful madduchei shav *(false enticement, delusion)* in order that they believe what is sheker. [12] This is for the tachlis *(purpose)* of condemning to Onesh all the ones who have no emunah in HaEmes, but instead have had delight in resha.

[13] But we ought always to offer hodayah *(thanksgiving)* and make brachot to Hashem concerning you, Achim b'Moshiach, ahuvei Hashem, because Hashem chose you as bikkurim *(first fruits)* for the Geulah through mekudash b'Ruach HaKodesh *(being set apart as holy in the Ruach HaKodesh)* and through emunah in HaEmes. [14] This is HaEmes to which Hashem called you through our Besuras HaGeulah to the obtaining of the kavod of Rebbe Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua. [15] So then, Achim b'Moshiach, stand fast and hold fast to the emunah, the Moshiach's pnimiyus haTorah that was handed over and transmitted to you, which you were taught, whether by divrei pinu *(words of our mouth)* or by our iggeret hakodesh.

טז און אונדזער האר יהושע/ישוע המשיח אליין
alein HaMoshiach Yeshua/Yehoshua Har undzer un
Himself the Moshiach Yehoshua L-rd our and

און ג-ט דער פאטער אונדזערער, וועלכער האט אונדז ליב
lib undz hot velcher undzerer foter der G-t un
love us has who ours Father the G-d and

געהאט און אונדז געגעבן אן אייביקע נחמה און א גוטע
gute a un nechome eibike an gegeben undz un gehat
good a and comfort eternal an given us and had

האפענונג אין זיין חסד, יז זאל טרייסטן אייערע הערצער און
un hertser eiere treisten zol chesed zain in hofenung
and hearts your encourage shall grace His in hope

(אייך) שטארקן אין כלערליי מעשים טובים און יעדן גוטן
gutn yedn un tovim maisim kolerlei in shtarken aich
good every and good deeds all kinds of in strengthen you

ווארט.
vort
word

ג צום סוף, ברידער, זייט מתפלל פאר אונדז, אז דאס ווארט פון
fun vort dos az undz far mispalel zeit brider sof tsum
of word the that us for prayer do brothers end to the

דעם האר זאל לויפן און פארהערלעכט ווערן, ווי ביי אייך; ב און
un aich bai vi veren farherlecht un loifen zol Har dem
and you with as be glorified and run shall L-rd the

אז מיר זאלן ניצול ווערן פון פארדארבענע און בייזע מענטשן;
mentshn beize un fardorbene fun veren nitsl zolen mir az
men evil and corrupt from be saved should we that

ווארום נישט אלע האבן די אמונה. ג געטריי אבער איז דער האר,
Har der iz ober getrai emune di hoben ale nisht vorem
L-rd the is however faithful faith the have all not because

וועלכער וועט אייך שטארקן און אפהיטן פון בייז. ד און מיר זענען
zenen mir un beiz fun ophiten un shtarken aich vet velcher
are we and evil from keep and strengthen you will who

בטוח וועגן אייך אינם האר, אז וואס מיר געביטן אייך, דאס טוט
tut dos aich gebitn mir vos az Har inem aich vegen betuech
do that you command we what that L-rd in the you about confident

איר און וועט עס טאן. ה און זאל דער האר פירן אייערע הערצער צו דער
der tsu hertser eiere firen Har der zol un ton es vet un ir
the to hearts your lead L-rd the shall and do it will and you

ליבע פון ה׳ און צו דער סבלנות פון דעם משיח .
Moshiach dem fun savlones der tsu un Hashem fun libe
Moshiach the of perseverance the to and Hashem of love

ו און מיר באפעלן אייך, ברידער, אין דעם נאמען פון דעם האר
Har dem fun nomen dem in brider aich bafelen mir un
L-rd the of Name the in brothers you command we and

יהושע/ישוע המשיח , אז איר זאלט זיך אפשיידן פון
fun opsheiden zich zolt ir az HaMoshiach Yeshua/Yehoshua
from separate self shall you that the Moshiach Yehoshua

יעדן ברודער, וואס פירט אן אומארנטלעך לעבן און נישט לויט
loit nisht un leben umorntlech an firt vos bruder yedn
according to not and life idle an leads who brother every

דער קבלה , וועלכע איר האט באקומען פון אונדז. ז ווארום איר
ir vorem undz fun bakumen hot ir velche kabole der
you because us from received have you which tradition the

16 Now may HaMelech
HaMoshiach Yehoshua
Adoneinu Himself and Elohim
Avinu, who has regarded us
with ahavah *(agape)*, and has
granted us nechamat olam
(eternal consolation) and tikvah
tovah *(good hope)* by the
unmerited Chesed of Hashem,
17 May He give chozek
(strength) and encouragement
to you in every mitzvah
(good deed) you do and in
every dibur *(utterance)* you
speak.

3 Lemaskana *(finally)*, Achim
b'Moshiach, daven for
us, that the Dvar Hashem will
run on and be lifted up in
kavod, just as it is also with
you, 2 And that we may be
delivered from anshei resha
(men of wickedness), for not all
possess the Messianic emunah.
3 But Ne'eman *(Faithful)* is
Hashem who gives you chozek
(strength) and is shomer over
you, guarding you from the Evil
One. 4 And we have bitachon
in Hashem concerning you,
that you are doing and will
continue to do what we have
directed. 5 Now may Hashem
direct your levavot in the
Ahavas Hashem and into the
savlanut of Moshiach.

6 Now we charge you,
Achim b'Moshiach, b'Shem
Adoneinu Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua, to shun
chavrusashaft *(association)*
with every one of the Achim
b'Moshiach who follows the
derech habatlanim *(way of
idlers)* and walks not according
to Moshiach's [pnimiyus]

אליין ווייסט, ווי איר דארפט אונדז נאכטאן; ווייל מיר
mir vail nochton undz darft ir vi veist alein
we because to emulate us ought you that know yourselves

האבן זיך נישט אויפגעפירט אומארנטלעך צווישן אייך; ח מיר האבן
hoben mir aich tsvishen umorntlech oifgefirt nisht zich hoben
did we you among idle behaved not self have

ביי קיינעם נישט געגעסן קיין ברויט אומזיסט , נאר מיט מי
mi mit nor umzist broit kein gegesen nisht keinem bai
labor with but without paying bread any eat not anyone to

און מאטער, ארבעטנדיק ביינאכט און בייטאג, כדי מיר זאלן נישט
nisht zolen mir kedei baitog un bainacht arbetendik mater un
not should we so that by day and by night working toil and

פאלן קיינעם פון אייך צו לאסט; ט נישט ווייל מיר האבן נישט
nisht hoben mir vail nisht last tsu aich fun keinem falen
not have we because not burden to you of for anyone fall

קיין רעכט, נאר כדי מיר אליין זאלן זיך אייך געבן פאר א
a far geben aich zich zolen alein mir kedei nor recht kein
an for give you self should ourselves we so that but right any

ביישפיל, אונדז נאכצוטאן. י ווארום אפילו ווען מיר זענען געווען ביי
bai geven zenen mir ven afile vorem nochtsuton undz baishpil
with was are we when even because to copy us example

אייך, האבן מיר אייך דאס דאזיקע באפוילן , אז ווער עס וויל נישט
nisht vil es ver az bafoilen dozike dos aich mir hoben aich
not want it who that command these the you we did you

ארבעטן, דער זאל אויך נישט עסן. יא ווארום מיר הערן, אז אייניקע
einike az heren mir vorem esen nisht oich zol der arbeten
some that hear we because eat not also shall that to work

צווישן אייך פירן זיך אויף אומארנטלעך, זיי ארבעטן נישט, נאר מישן
mishen nor nisht arbeten zei umorntlech oif zich firen aich tsvishen
meddle but not work they idle on self lead you among

זיך אין פרעמדע עסקים . יב אזעלכע אבער באפעלן מיר
mir bafelen ober azelche eskim fremde in zich
we command however such people business strangers in themselves

און ווארנען אינם האר יהושע/ישוע המשיח , אז זיי זאלן
zolen zei az HaMoshiach Yeshua/Yehoshua Har inem vornen un
should they that the Moshiach Yehoshua L-rd in the warn and

ארבעטן שטיל און עסן זייער אייגן ברויט. יג איר , אבער , ברידער,
brider ober ir broit eigen zeier esen un shtil arbeten
brothers however you bread own their eat and quietly work

ווערט נישט מיד צו טאן מעשים טובים. יד און אויב עמיצער איז נישט
nisht iz emitser oib un tovim maisim ton tsu mid nisht vert
not is someone if and good deeds do to weary not be

געהארכזאם צו אונדזער ווארט דורך דעם בריוו, זאלט איר דעם
dem ir zolt briv dem durch vort undzer tsu gehorchzam
the you shall letter this through word our to obedient

דאזיקן פארצייכענען, און זיך נישט מישן מיט אים, כדי ער
er kedei im mit mishen nisht zich un fartseichenen dozikn
he so that him with mix not yourselves and point out this

זאל זיך שעמען . טו דאך זאלט איר אים נישט באטראכטן ווי
vi batrachten nisht im ir zolt doch shemen zich zol
as consider not him you shall yet to be ashamed himself shall

קיין שונא , נאר שטראפט אים ווי א ברודער. טז און דער האר פון שלום
sholem fun Har der un bruder a vi im shtroft nor soine kein
peace of L-rd the and brother a as him admonish but enemy any

haTorah that was handed
over and transmitted to you
and which you received from
us. 7 For you yourselves have
da'as how it is necessary
to imitate us as a mofet, a
role model, because we were
not batlanim *(idlers)* among
you. 8 Nor did we eat lechem
(food) from anyone gratis, but
in labor and exertion lailah
v'yomam *(night and day)* we
were working for the tachlis
(purpose) of not weighing down
and burdening any one of you;
9 Not because we do not have
the zchus *(right)*, but in order
that we impart ourselves as
a mofet *(role model)* to you that
you might imitate us. 10 For
even when we were with you,
this we used to direct you: that
if anyone will not be a po'el
(worker), neither let him be an
ochel *(eater)*. 11 For we hear that
some among you are leading
the life of a batlan *(loafer)*, not
being busy with a parnasah,
but being busybodies with
hitarevut *(meddlesomeness)*.
12 Now such persons we
are directing and exhort in
Rebbe, Melech HaMoshiach
Yehoshua Adoneinu to work
with quietness that they may
eat their own lechem. 13 But
you, Achim b'Moshiach, do
not lose chozek in well-doing.
14 But if anyone does not obey
the gzeira *(injunction)* in this
iggeret hakodesh *(holy letter)*,
take special notice of that
one; do not have chavrusashaft
(association) with him, for the
tachlis *(purpose)* of stirring him
with a sense of bushah *(shame)*.
15 And do not consider *(him)*
an oyev *(enemy)* but warn him

אליין זאל אייך תמיד געבן שלום און בכל אופן. זאל דער האר
alein zol aich tomed geben sholem un bekol oifen zol der Har
Himself shall you always give peace and in all ways may the L-rd
זיין מיט אייך אלעמען.
zain mit aich alemen
be with you all

יז דער גרוס פון מיר, פוילוס, מיט מיין אייגענער האנט, וואס
der grus fun mir Poylos mit main eigener hant vos
the greeting of I Paul with my own hand which
איז א סימן אין יעדן בריוו; אזוי שרייב איך. יח זאל דער חסד
iz a simen in yedn briv azoi shraib ich zol der chesed
is a mark in every letter so write I shall the grace
פון אונדזער האר יהושע/ישוע המשיח זיין מיט אייך
fun undzer Har Yeshua/Yehoshua HaMoshiach zain mit aich
of our L-rd Yehoshua the Moshiach be with you
אלעמען!
alemen
all

as an Ach b'Moshiach. 16 Now may Elohei HaShalom Himself grant you shalom in every way. Hashem be with you all.

17 I, [Rav] Sha'ul, send Drishat Shalom greetings in my own handwriting, which is the distinctive siman *(sign)* in every iggeret hakodesh; this is the way I write. 18 The unmerited Chen v'Chesed Hashem of Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua be with you all.

דער ערשטער בריוו פון דעם שליח פוילוס צו טימאטעוסן

1 Timotiyos

א פוילוס, א שליח פונם משיח יהושע/ישוע לויט
loit Yeshua/Yehoshua Moshiach funem Shliach a Poylos
according to Yehoshua Moshiach of the Shliach a Paul

דעם געבאט פון ה׳ אונדזער רעטער, און דעם משיח
Moshiach dem un reter undzer Hashem fun gebot dem
Moshiach the and Savior our Hashem of command the

יהושע/ישוע אונדזער האפענונג, ב צו טימאטעוסן, מיין ווארהאפטיקן
vorhaftikn main Timotiyosn tsu hofenung undzer Yeshua/Yehoshua
true my Timothy to hope our Yehoshua

זון אין דער אמונה: חסד , רחמים , און שלום פון ג-ט
G-t fun sholem un rachomim chesed emune der in zun
G-d from peace and mercy grace faith the in son

דעם פאטער און פון דעם משיח יהושע/ישוע דעם האר
Har dem Yeshua/Yehoshua Moshiach dem fun un foter dem
L-rd the Yehoshua Moshiach the from and Father the

אונדזערן.
undzern
our

ג ווי איך האב דיך געבעטן צו פארבלייבן אין עפעזוס, ווען
ven Ephesus in farblaiben tsu gebeten dich hob ich vi
when Ephesus in remain to urged you have I as

איך בין געגאנגען קיין מאצעדאניען, כדי דו זאלסט באפעלן
bafelen zolst du kedei Macedonia kein gegangen bin ich
command you shall you so that Macedonia to go am I

אייניקע (לייט), נישט צו לערנען אנדערע לערנונגען (הטרודוקסיה),
heterodoksi lernungen andere lernen tsu nisht lait einike
heterodoxy teachings other teach to not people some

ד און זיך נישט צו פארנעמען מיט לעגענדעס און יחוס
yiches un legendes mit farnemen tsu nisht zich un
genealogy and legends with occupy to not themselves and

בריוו אָן א סוף, וועלכע פירן צו וויכוחים מער ווי
vi mer vichuchim tsu firen velche sof a on briv
than more disputes to lead which end an without letters

צו דערבויאונג פון ה׳ אין דער אמונה; (אזוי זאלסטו טאן.)
ton zolstu azoi emune der in Hashem fun derboiung tsu
do shall you so faith the in Hashem of edification to

ה דער תכלית אבער פון דער געבאט איז ליבע אויס א
a ois libe iz gebot der fun ober tachles der
a out of love is command this of however purpose the

לויטער הארץ און גוט געוויסן און אויפריכטיקער אמונה;
emune oifrichtiker un gevisen gut un harts loiter
faith sincere and conscience good and heart pure

ו פון וועלכע אייניקע האבן אפגענייגט , און זיך געקערט
gekert zich un opgeneigt hoben einike velche fun
turned themselves and been deviated have some which of

צו פוסטע רייד , ז ווילנדיק זיין מורי תורה, הגם
hagam toire morei zain vilendik reid puste tsu
although Torah teachers of to be wishing words empty to

1 From Sha'ul, a Shliach
of Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua
according to the authoritative
command of the Dvar
Hashem, that is, Hashem
Moshieinu and Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua
tikvateynu. 2 To Timotiyos, a
trueborn ben baEmunah *(son
in the faith)*. Chesed Hashem,
Rachamim Hashem, and
Shalom Hashem from Elohim
Avinu and Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua
Adoneinu.
3 Even as I urged you to
remain in Ephesus while I was
going into Macedonia so that
you might enjoin the gzeira
(authoritative command) on
certain persons not to teach
heterodoxy, 4 Nor to focus on
aggadah and endless toldot
(genealogies) which give rise
to useless speculations in
contrast to Hashem's imun
(training) in emunah. 5 But
the tachlis *(purpose)* of the
gzeira is ahavah *(love)* out of
a lev tahor *(pure heart)* and
a clear matzpun *(conscience)*
and emunah *(faith)* without
tzevi'ut *(hypocrisy)*. 6 Some
people have missed the mark
and deviated from these
things to hevel *(vanity)*,
to divrei havohu *(words of
emptiness)*. 7 Wanting to teach
Torah as rabbonim, they have
binah neither of what they
are talking about nor of the

זיי פארשטייען גארנישט, נישט וואס זיי זאגן , נישט וואס
vos nisht zogen zei vos nisht gornisht farshteien zei
what nor say they what neither nothing understand they

זיי באהויפטן. ח מיר אבער ווייסן, אז די תורה איז גוט ,
gut iz toire di az veisen ober mir bahoipten zei
good is Torah the that know however we assert they

ווען עמיצער באנוצט זי לויט דער תורה, ט ווייסנדיק
visendik toire der loit zi banutst emitser ven
knowing Torah the according to it uses someone when

דאס דאזיקע, אז די תורה איז נישט געזעצט געווארן פאר
far gevoren gezetst nisht iz toire di az dozike dos
for become put not is Torah the that this the

דעם צדיק , נאר פאר די רשעים און ווידערשפעניקע,
vidershpenike un reshoiem di far nor tsadik dem
rebellious and unrighteous the for but righteous the

פאר די ג-טלאזע און חוטאים, פאר די טמאים און חלל ,
chelel un tomeim di far choytim un g-tloze di far
profane and unclean the for sinners and ung-dly the for

פאר די , וואס שלאגן פאטער און מוטער, רוצחים ,
rotschim muter un foter shlogen vos di far
murderers mother and father strike who those for

י פאר זונים , שוכבי-זכר , מענטשנכאפער, ליגנער,
ligner mentshnchaper shuchbi-zachar zunim far
liars kidnappers ones lying with men fornicators for

וואס שווערן פאלש, און וואס נאר עס איז להיפך צו
tsu lehepech iz es nor vos un falsh shveren vos
to contrary is there but who and falsely swear who

דער געזונטער לערנונג; יא לויט דער בשורה טובה פון
fun toive besoire der loit lernung gezunter der
of Good News the according to doctrine healthy the

הערלעכקייט פון דעם געבענטשטן ג-ט, וועלכע איז מיר אנפארטרויט
onfartroit mir iz velche G-t gebentshtn dem fun herlechkeit
entrusted me was which G-d blessed the of gloriousness

געווארן.
gevoren
became

יב איך דאנק אים, וועלכער האט מיך שטארק געמאכט, משיח
Moshiach gemacht shtark mich hot velcher im dank ich
Moshiach make strong me did who Him thank I

יהושע/ישוע אונדזער האר, ווייל ער האט מיך געהאלטן פאר
far gehalten mich hot er vail Har undzer Yeshua/Yehoshua
for consider me did He because L-rd our Yehoshua

באגלויבט , באשטימענדיק מיך צו (זיין) דינסט ; יג מיך , וואס איך
ich vos mich dinst zain tsu mich bashtimendik bagloibt
I who me service His to me appointing trustworthy

בין פריער געווען א לעסטערער און א פארפאלגער און אן אפשפעטער;
opshpeter an un farfolger a un lesterer a geven frier bin
scoffer a and persecutor a and blasphemer a was before am

דאך האט ער זיך דערבארעמט אויף מיר, ווייל איך האב עס
es hob ich vail mir oif derbaremt zich er hot doch
it have I because me on have mercy Himself He did yet

געטאן נישט וויסנדיקערהייט אין אומגלויבן; יד און דער חסד פון אונדזער
undzer fun chesed der un umgloiben in visendikerheit nisht geton
our of grace the and unbelief in knowingly not done

things about which they so confidently make assertions. 8 But we know that the Torah is beneficial if anyone's use of Torah is Torah-true. 9 This means one must have da'as that the Torah is not intended for the anshei tzedek *(men of righteousness)* but for the bnei Belial and the poshei'im *(the ones transgressing, rebelling)*, those without yirat Shomayim and the chote'im *(sinners)*, osei to'eva *(doers of abomination)*, profane people, killers of their own Av va'Em *(father and mother)*, and rotzeachim *(murderers)*, 10 Zannayim *(fornicators)*, shochvim es zachar *(homosexuals)*, gonvei nefesh *(kidnapper, slave dealers)*, shakranim *(liars)*, nishba'im lasheker *(perjurers)* and whatever else is keneged *(against)* sound orthodox torah, 11 According to the Besuras HaGeulah kavod haElohim ham'vorach *(the Good News of Redemption of the glory of the blessed G-d)* with which I was entrusted.

12 Modeh ani *(I give thanks)* to the one having empowered me, Rebbe Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu, because he considered me ne'eman *(faithful)*, having appointed me to the rabbanut of Moshiach. 13 Previously being one guilty of Chillul Hashem gidduf *(blasphemy)*, redifah *(persecution)*, and [religious] terrorism, fort *(nevertheless)*, I received rachamim *(mercy)*, because I acted in ignorance in the absence of emunah.

האר האט זיך זייער פיל געמערט (אין מיר) מיט אמונה און ליבע,
libe un emune mit mir in gemert fil zeier zich hot Har
love and faith with me in increase much very itself did L-rd

וואס איז אין דעם משיח יהושע/ישוע . טו באגלויבט איז דאס
dos iz bagloibt Yeshua/Yehoshua Moshiach dem in iz vos
this is trustworthy Yehoshua Moshiach the in is which

ווארט, און ראוי אינגאנצן אנגענומען צו ווערן, אז משיח
Moshiach az veren tsu ongenumen ingantsen roe un vort
Moshiach that to be to taken wholly worthy and word

יהושע/ישוע איז געקומען אין דער וועלט אריין צו ראטעווען חוטאים,
choytim rateven tsu arain velt der in gekumen iz Yeshua/Yehoshua
sinners save to into world the into come is Yehoshua

פון וועלכע איך בין דער ערשטער; טז נאר דערפאר האט ער אויף מיר
mir oif er hot derfar nor ershter der bin ich velche fun
me on He has therefore but foremost the am I which of

רחמנות געהאט, כדי אין מיר קודם כל זאל יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua zol kol koidem mir in kedei gehat rachmones
Yehoshua shall everyone before me in so that had mercy

המשיח ארויסווייזן זיין גאנצע סבלנות , פאר א ביישפיל פאר
far baishpil a far savlones gantse zain aroisvaizen HaMoshiach
for example an for patience entire His show the Moshiach

יענע , וועלכע וועלן ערשט גלויבן אין אים צום אייביקן לעבן. יז אבער
ober leben eibikn tsum im in gloiben ersht velen velche yene
but life eternal unto Him in believe first will which those

דעם מלך פון אייביקייט, דעם אומפארדארבלעכן, אומזיכטבארן,
umzichtbarn umfardarblechn dem eibikeit fun Melech dem
invisible immortal the eternity of King of to the

דעם איינציקן ג-ט, זאל זיין כבוד און הערלעכקייט לעלמי עולמים .
olamim lolmei herlechkeit un koved zain zol G-t eintsikn dem
and ever forever glory and honor His may be G-d only the

אמן .
Omein
Amen

יח דאס דאזיקע געבאט לייג איך פאר דיר, מיין זון טימאטעוס,
Timotiyos zun main dir far ich leig gebot dozike dos
Timothy son my you before I place commandment this the

לויט די נבואות , וואס זענען פריער געגאנגען אויף דיר, אז
az dir oif gegangen frier zenen vos nevues di loit
that you about go before are which prophecies the according to

דו זאלסט ראנגלען דורך די דאזיקע דעם גוטן ראנגלעניש, יט האבנדיק
hobendik ranglenish gutn dem dozike di durch ranglen zolst du
having struggle good the these the through struggle shall you

אמונה און א גוט געוויסן , וועלכעס אייניקע האבן אוועקגעשטויסן
avekgeshtoisen hoben einike velches gevisen gut a un emune
cast away have some which conscience good a and faith

פון זיך און געליטן שיפבראך בנוגע דער אמונה; כ צווישן
tsvishen emune der benegeie shifbroch gelitn un zich fun
among faith the concerning shipwreck suffered and themselves from

וועלכע איז הימענעוס און אלעקסאנדער, וועלכע איך האב איבערגעגעבן
ibergegeben hob ich velche Aleksander un Himeneus iz velche
handed over have I whom Alexander and Hymenaeus are whom

צום שטן , כדי זיי זאלן לערנען נישט צו לעסטערן .
lesteren tsu nisht lernen zolen zei kedei Satan tsum
blaspheme to not learn shall they so that Satan to the

14 And the Chen vaChesed Adoneinu super-abounded with emunah and ahavah in Rebbe Melech HaMoshiach Yehoshua. 15 Trustworthy is the dvar Emes and worthy of all mekabel acceptance, that Rebbe, Melech, HaMoshiach Yehoshua came into the Olam Hazeh to rescue chote'im, of whom I am the foremost.
16 But because of this, I received rachamim that in me, the foremost, Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua might display all savlanut *(longsuffering, patience)*, making me a mofet *(model)* to the ones about to have bitachon *(trust)* and emunah in Moshiach, resulting in Chayyei Olam. 17 Now to HaMelech HaOlamim, the One who is Ein Sof *(without end)*, Whom no eye has seen, Adonoi echad, lo hakavod v'hatiferet mayhaolam v'ad haolam *(to him be honor and glory from forever to forever)*. Omein.

18 This gzeira I commit to you, beni Timotiyos, according to hanevu'ot *(the prophecies)* made previously about you, that by them you might war the good warfare,
19 Holding emunah and a clear matzpun *(conscience)*, which some persons, because they pushed aside a clear matzpun, have suffered shipwreck in the emunah. 20 Among these are Hymenaeus and Alexander, whom I handed over to HaSatan, that they might be taught not to commit Chillul Hashem gidduf.

ב איך בין דעריבער מזהיר, אז קודם כל זאלן תחנונים ,
ich bin deriber mazer az koidem kol zolen tachnunim
I am therefore urging that before all should supplication

תפילות, בקשות , דאנק , געטאן ווערן פאר אלע מענטשן;
tfiles bakoshes dank geton veren far ale mentshn
prayers petitions thanksgiving done be for all men

[ב] פאר מלכים און אלע מושלים, כדי מיר זאלן פירן א שטיל
far melachim un ale moshlim kedei mir zolen firen a shtil
for kings and all rulers so that we shall lead a quiet

און רואיק לעבן אין פולער ג-טספארכטיקייט און ערווירדיקייט .
un ruik leben in fuler G-tsforchtikeit un ervirdikeit
and calm life in complete g-dliness and moral earnestness

[ג] דאס דאזיקע איז גוט און אנגענומען פאר ה' אונדזער
dos dozike iz gut un ongenumen far Hashem undzer
the these are good and acceptable before Hashem our

גואל , [ד] וועלכער וויל , אז אלע מענטשן זאלן געראטעוועט
goel velcher vil az ale mentshn zolen geratevet
Redeemer who wants that all men shall saved

ווערן, און קומען צו דער דערקענטעניש פונם אמת. [ה] ווארום
veren un kumen tsu der derkentenish funem emes vorem
be and come to the knowledge of the truth because

עס איז (דא) איין ג-ט, און איין פארמיטלער צווישן ה'
es iz do ein G-t un ein farmitler tsvishen Hashem
there is here one G-d and one mediator between Hashem

און מענטשן, דער מענטש, משיח יהושע/ישוע , [ו] וועלכער
un mentshn der mentsh Moshiach Yeshua/Yehoshua velcher
and men the man Moshiach Yehoshua who

האט זיך געגעבן פאר אן אויסלייזונג פאר אלעמען; דאס
hot zich gegeben far an oisleizung far alemen dos
was Himself given for a redemption for all that

עדות זאגן דערפון זאל געגעבן ווערן אין דער געהעריקער
eides zogen derfun zol gegeben veren in der geheriker
witness say of it should given be in the appropriate

צייט; [ז] פאר וועלכן איך בין באשטימט געווארן אלס מבשר
tsait far velchen ich bin bashtimt gevoren als mevaser
time for which I am appointed become as herald

און שליח (דעם אמת זאג איך, און נישט קיין שקר) א
un Shliach dem emes zog ich un nisht kein sheker a
and Shliach the truth say I and not any lie a

מורה תורה פון די אומות העולם אין דער אמונה און
moreh toire fun di umes hooilem in der emune un
teacher of Torah for the nations of the world in the faith and

אמת.
emes
truth

[ח] דעריבער וויל איך, אז די מענער זאלן תפילה טאן אויף יעדן
deriber vil ich az di mener zolen tfile ton oif yedn
therefore want I that the men should prayer do in every

ארט, אויפהויבנדיק הייליקע הענט אָן צארן און מחלוקת . [ט] אויך
ort oifhoibendik heilike hent on tsorn un machloikes oich
place lifting up holy hands without anger and dissensions also

אזוי די פרויען זאלן זיך צירן מיט באשיידענע קליידער,
azoi di froien zolen zich tsirn mit basheidene kleider
in this way the women should themselves adorn with modest clothing

2 I urge, therefore, of first importance, davening, techinnah *(supplication)*, tefillah *(prayer)*, bakkashot *(petitions)*, and hodayah *(thanksgiving)* be made on behalf of kol Bnei Adam *(all mankind)*, [2] On behalf of malchei eretz *(kings)* and on behalf of all the ones in authority, that we may lead a life of chayyei menuchah *(life of rest)* in all chasidus *(piety)* and yirat Shomayim *(reverence)*. [3] This is good and acceptable before Hashem Moshieinu, [4] Who wants kol Bnei Adam to have Yeshu'at Eloheynu *(the Salvation of our G-d)* and to come to da'as HaEmes *(knowledge of the truth)*. [5] For Adonoi echad hu *(there is one G-d)* and there is also metavekh echad *(one melitz)*, one between Hashem and kol Bnei Adam, the man Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, [6] The one who gave his nefesh as a kofer *(ransom)*, on behalf of all. The edut *(testimony)* of this was given at the right time. [7] And for this edut I was given the s'michah *(ordination)* of Hashem as a karoz *(herald)*, a maggid, a Shliach *(Moshiach's emissary)* — I speak Emes, I do not speak sheker — and a [rabbinic] moreh *(teacher)* for the Nations in emunah and Emes.

[8] I want, therefore, kol bnei Adam to daven in every shul, lifting up yadayim kodesh *(holy hands)* without ka'as *(anger)* and madon *(strife)*. [9] Similarly also nashim *(women)* should adorn themselves with

מיט שעמעוודיקייט און צניעותדיקייט; נישט מיט פלעכטן
flechten mit nisht tsniesdikeit un shemevdikeit mit
braiding with not modesty and respectable comportment with

די האר, נישט מיט גאלד, אדער פערל, אדער טייערע מלבושים ;
malbushem taiere oder perl oder gold mit nisht hor di
clothing expensive or pearls or gold with not hair the

י נאר מיט מעשים טובים, ווי עס פאסט פאר פרויען, וואס דערקלערן
derkleren vos froien far fast es vi tovim maisim mit nor
profess who women for becomes it as good deeds with but

זיך פאר יראת שמים. יא א פרוי זאל לערנען שטילערהייט
shtilerheit lernen zol froi a shomaim yiras far zich
quietly learn shall woman a heaven fearer of to be themselves

מיט פולער הכנעה . יב און איך גיב נישט קיין פרוי רשות צו
tsu reshus froi kein nisht gib ich un hachnoe fuler mit
to authority woman any not give I and subjection full with

זיין מלמד תורה און נישט צו הערשן איבער (איר) מאן , נאר צו
tsu nor man ir iber hershen tsu nisht un toire melamed zain
to but husband her over rule to not and Torah teacher of be

זיין שטיל. יג ווארום אדם איז צום ערשט באשאפן געווארן, שפעטער
shpeter gevoren bashafen ersht tsum iz Adam vorem shtil zain
later become created first to the is Adam because silent be

חוה ; יד און אדם האט זיך נישט געלאזט פארפירן; נאר די
di nor farfiren gelozt nisht zich hot Adam un Chavah
the but deceive let not himself did Adam and Eve

פרוי , לאזנדיק זיך פארפירן , איז געקומען צו אן עבירה ;
aveire an tsu gekumen iz farfiren zich lozendik froi
transgression a to come is be deceived herself letting woman

טו זי וועט אבער דערלייזט ווערן דורך געבוירן קינדער, אויב זיי
zei oib kinder geboiren durch veren derleizt ober vet zi
they if children bearing through be saved however will she

וועלן בלייבן אין דער אמונה און ליבע און קדושה מיט צניעותדיקייט.
tsniesdikeit mit kedushe un libe un emune der in blaiben velen
modesty with holiness and love and faith the in remain will

ג עס איז א באגלויבט ווארט: אויב איינער שטרעבט צו
tsu shtrebt einer oib vort bagloibt a iz es
to aspires one if word faithful a is this

דער שטעלע פון א משגיח , באגערט ער א גוטע
gute a er bagert mashgiyech a fun shtele der
good a he desires Mashgiach a of position the

זאך . ב דער משגיח דארף דעריבער זיין אָן א
a on zain deriber darf mashgiyech der zach
a without be therefore must Mashgiach the thing

פעלער, א מאן פון איין פרוי, ניכטער, באשיידן , אן
an basheiden nichter froi ein fun man a feler
a modest sober wife one of husband a flaw

ענוו , א מכניס אורח , מסוגל לערער;
lerer mesugl oirech machnes a onev
teacher capable stranger bringing in a humble person

ג נישט קיין טרינקער, נישט קיין שלעגער; נאר מילד, נישט
nisht mild nor shleger kein nisht trinker kein nisht
not mild but fighter any not drunkard any not

קיין בעל מחלוקת , נישט קיין געלטליבהאבער; ד וואס
vos geltlibhober kein nisht machloikes bal kein
who money lover any not quarrel owner any

respectable comportment
and tznius *(modesty, piety)*
in appearance and with
decency and propriety, not
with coiffures and gold or
pearls or costly clothing,
10 But with what is proper
for nashim professing yirat
Shomayim, that is, by means
of ma'asim tovim *(good works)*.
11 Let the isha *(wife)* learn
in silence in all submission.
12 I do not allow an isha
(wife) either to have teaching
authority over or to have
hishtaltut *(domination, taking
control)* over [her] man,
but to be in silence. 13 For
Adam was formed rishonah
(first), then Chavah. 14 And
Adam was not deceived,
but the isha, having been
deceived, has come to be in
averah *(transgression)*. 15 But
womankind will be saved
through her childbearing if
nashim remain in emunah
and ahavah and kedushah
with tznius.

3 Trustworthy is the
dvar Emes: if anyone
aspires to the congregational
office of Mashgiach Ruchani
(Spiritual Overseer) over the
Adat Hashem *(Congregation of
G-d)*, he desires a good task.
2 It is necessary, therefore, for
the congregational Mashgiach
Ruchani to be without reproach,
ba'al isha echat *(a one woman
man/master)*, drug-free and
clear-headed, a man of seichel,
practiced in derech eretz and
hachnosas orchim *(hospitality)*,
skillful as a rabbinic moreh
(yeshiva teacher), 3 Not a shikkor
(drunkard) indulging in much

הערשט וואויל מיט זיין אייגן הויז , האלטנדיק זיינע
zaine haltendik hoiz eigen zain mit voil hersht
his holding house own his with well rules

קינדער אין אונטערטעניקייט, מיט פולער ערווירדיקייט
ervirdikeit fuler mit unterteenikeit in kinder
moral earnestness full with submission in children

[ה](אויב אבער איינער ווייסט נישט ווי צו הערשן
hershen tsu vi nisht veist einer ober oib
rule to how not know one however if

איבער זיין אייגן הויז , וויאזוי זשע וועט ער זארגן
zorgen er vet zhe viazoi hoiz eigen zain iber
be concerned he will then how house own his over

איבער דער קהלה פון ה׳ (?); [ו]נישט קיין נייער
naier kein nisht Hashem fun kehile der iber
new any not Hashem of kehile the over

תלמיד, כדי ער זאל נישט ווערן אויפגעבלאזן און
un oifgeblozen veren nisht zol er kedei talmid
and puffed up become not shall he so that disciple

אריינפאלן אין דעם משפט פון שׂטן . [ז]און ער דארף
darf er un Satan fun mishpot dem in arainfalen
must he and Satan of judgment the in fall under

אויך האבן א גוטן שם פון די אינדרויסן, כדי ער
er kedei indroisen di fun shem gutn a hoben oich
he so that outside the from name good a have also

זאל נישט אריינפאלן אין קיין חרפה און אין דעם שׂטנס
Satans dem in un charpe kein in arainfalen nisht zol
Satan's the in and shame any in fall into not shall

נעץ. [ח]אויך אזוי מוזן די שמשים זיין ערווירדיקע
ervirdike zain shamashim di muzn azoi oich nets
serious be deacons the must so also trap

(לייט), נישט קיין טאפלצונגיקע , נישט קיין ליבהאבער
libhober kein nisht topltsungike kein nisht lait
lovers any not double tongued any not people

פון פיל ויין , נישט געניגט נאך שענדלעכן געווין;
gevin shendlechn noch geneigt nisht vain fil fun
gain shameful towards inclined not wine much of

[ט]וואס האלטן דעם סוד פון דער אמונה אין א לויטער
loiter a in emune der fun sod dem halten vos
pure a in faith the of mystery the hold who

געוויסן . [י]און זאלן די דאזיקע קודם כל ווערן
veren kol koidem dozike di zolen un gevisen
be all before these the let and conscience

אויסגעפרובירט; שפעטער זאלן זיי דינען ווי שמשים ,
shamashim vi dinen zei zolen shpeter oisgeprubirt
deacons as serve they should later tested

אויב זיי זענען אָן א פעלער. [יא]אויך אזוי
azoi oich feler a on zenen zei oib
in this way also flaw a without are they if

דארפן די פרויען זיין ערווירדיק, נישט קיין רכילות
rechiles kein nisht ervirdik zain froien di darfen
gossip any not serious be women the must

רעדנערינס, ניכטער , געטריי אין אלעם . [יב] שמשים
shamashim alem in getrai nichter rednerins
deacons all things in faithful temperate speakers

wine, not violent but forbearing
and eidel *(gentle, courteous)*, not
a ba'al machlokes *(quarrelsome
person)*, not a gelt-loving
kamtzan *(miser)*. [4] He must be a
ba'al bayit who can manage his
own household well, having his
banim *(children)* in submission
with all respect. [5] Now if
anyone does not have da'as
of how to manage his own
bais, how will he be a menahel
ruchani *(spiritual administrator)*
who can give oversight to
the Kehillah of Hashem? [6] He
must not be a neophyte in
the emunah [of Moshiach],
lest, having become a ba'al
gaavah *(a haughty person)*, he
might fall into the din HaSatan
*(the judgment or verdict of the
Adversary, the Accuser)*. [7] Now
it is necessary also for him to
have a keter shem tov *(good
name)* with the outsiders, lest
he might fall into reproach and
a pakh *(pitfall, trap)* of HaSatan.
[8] Messianic Shammashim
similarly must be respectable
men of derech eretz, not
double-tongued, the Shammash
not a shikkor *(drunkard)*
indulging in much wine, not
a lover of dishonest gain,
[9] Keeping the sod haemunah
(the mystery of the faith) with
a clear matzpun *(conscience)*.
[10] And let these Messianic
Shammashim also be tested
before holding office and then,
if they prove unreprovable,
let them have the avodas
hakodesh sherut *(ministry)*
of Messianic Shammashim.
[11] Nashim *(women)* serving
as Shammashim similarly
must be tzidkaniyot *(righteous
women)*, respectable, not yentas

זאלן זיין מענער פון אײן פרוי , וואס הערשן גוט
gut hershen vos froi ein fun mener zain zolen
well rule who woman one of husbands be should
איבער זייערע קינדער און איבער זייערע אײגענע הײזער;
haizer eigene zeiere iber un kinder zeiere iber
houses own their over and children their over

with mouths of lashon hora and rekhilus *(gossip)*, but nashim who are temperate and faithful in all things. 12 Let the Shammashim be ba'alei isha achat *(one wife husbands)*, managing well their banim and their own batim *(households)*.

יג וואָרום אויב זיי האבן גוט געדינט אלס שמשים ,
shamashim als gedint gut hoben zei oib vorem
deacons as served well have they if because
דערווערבן זיי זיך א גוטע שטופע און גרויס
grois un shtufe gute a zich zei derverben
great and position good a themselves they obtain
דרייסטקייט אין דער אמונה, וואס איז אינם משיח
Moshiach inem iz vos emune der in dreistkeit
Moshiach in the is which faith the in boldness
יהושע/ישוע .
Yeshua/Yehoshua
Yehoshua

13 For the ones having served well in the avodas hakodesh of Messianic Shammashim acquire for themselves a good standing and much bitachon in emunah in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua.

יד דאס שרײב איך דיר, האפנדיק צו דיר צו קומען אין גיכן ,
gichn in kumen tsu dir tsu hofndik dir ich shraib dos
a short time in come to you to hoping you I write this
טו און אויב איך וועל מיך פארזאמען, כדי דו זאלסט וויסן וויאזוי
viazoi visen zolst du kedei farzamen mich vel ich oib un
how know shall you so that delayed myself will I if and
מען דארף זיך אויפפירן אין ה׳ס הויז , וועלכעס איז די קהלה
kehile di iz velches hoiz Hashems in oiffiren zich darf men
kehile the is which house Hashem's in behave himself needs one
פון דעם לעבעדיקן ג-ט, דער זייל און פונדאמענט פונם אמת. טז און
un emes funem fundament un zail der G-t lebedikn dem fun
and truth of the foundation and pillar the G-d living the of
נישט אפצולייקענען גרויס איז דער סוד פון יראת שמים : ער,
er shomaim yiras fun sod der iz grois optsuleikenen nisht
He heaven fearer of of mystery the is great to deny not
וואס האט זיך אנטפלעקט אינם פלייש, איז גערעכטפערטיקט געווארן
gevoren gerechtfertikt iz fleish inem antplekt zich hot vos
become proven just is flesh in the unveiled Himself has who
אינם גייסט, האט זיך באוויזן צו מלאכים , איז אנגעזאגט געווארן
gevoren ongezogt iz malochim tsu bavizen zich hot Gaist inem
become announced is angels to appear Himself did Spirit in the
צו די אומות (העולם), געגלויבט אין דער וועלט, ארויפגענומען
aroifgenumen velt der in gegloibt hooilem umes di tsu
received up world the in believed on of the world nations the to
געווארן אין הערלעכקייט.
herlechkeit in gevoren
glory into become

14 I have the tikvah to come to you soon, but I am writing these directives so that, 15 If I delay, you may have da'as of the halachah in the Beis Hashem, which is the Adat HaEl Chai *(the Community of the Living G-d)*, the ammud *(pillar)* and yesod *(foundation)* of HaEmes. 16 And confessedly great is the sod of chasidus:

Elokim was manifested
in basar,
was vindicated by the
Ruach HaKodesh,
was seen by malachim,
was proclaimed among
the Nations,
was believed on in the
world,
was taken up in kavod.

ד דער גייסט אבער זאגט אויסדריקלעך, אז אין שפעטערע צייטן
tsaitn shpetere in az oisdriklech zogt ober Gaist der
times later in that expressly says however Spirit the
וועלן אייניקע אפפאלן פון דער אמונה, האלטנדיק זיך
zich haltendik emune der fun opfalen einike velen
themselves holding faith the from fall away some will
צו פארפירערישע גייסטער און טייוולאנישע לערנונגען ב דורך דער
der durch lernungen taivlonishe un gaister farfirerishe tsu
the through teachings devilish and spirits deceitful to

4 Now the Ruach HaKodesh says befeirush *(explicitly)* that in the acharit hayamim some will become meshummad *(apostate)* from the emunah, giving heed to deceitful ruchot *(spirits)* and teachings of

צביעות פון ליגנער, וואס טראגן אין זייער אייגן געוויסן א צייכן
tseichen a gevisen eigen zeier in trogen vos ligner fun tsvies
sign a conscience own their in wear who liars of hypocrisy

אויסגעברענט ווי מיט א גליענדיק אייזן, [ג] פארווערנדיק חתונה צו
tsu chasene farverendik aizn gliendik a mit vi oisgebrent
to wedding forbidding iron glowing a with as burnt out

האבן, און (באפעלנדיק) מען זאל זיך צוריקהאלטן פון (געוויסע)
gevise fun tsurikhalten zich zol men bafelendik un hoben
certain from abstain himself shall one ordering and have

מאכלים , וועלכע ה' האט באשאפן צום גענישן מיט דאנק
dank mit genisn tsum bashafen hot Hashem velche maicholim
thanksgiving with enjoy to create did Hashem which foods

פאר די מאמינים און וואס האבן דערקענט דעם אמת. [ד] ווייל
vail emes dem derkent hoben vos un maiminem di far
because truth the recognized have who and believers the for

איטלעכעס באשעפעניש פון ה' איז גוט (הערה: פסוק זאגט " גוט ";
gut zogt pasuk heore gut iz Hashem fun bashefenish itleches
good says verse note good is Hashem of creation entire

נישט "עסנווארג"), און גארנישט איז אפצווארפן, אויב מען נעמט
nemt men oib optsuvarfen iz gornisht un esnvarg nisht
receives one if rejected is nothing and food not

עס נאר אָן מיט א ברכה , [ה] ווארום עס ווערט געהייליקט דורך
durch geheilikt vert es vorem broche a mit on nor es
through holy becomes it because blessing a with on only it

ה'ס ווארט און דורך תפילה.
tfile durch un vort Hashems
prayer through and word Hashem's

[ו] אויב דו וועסט פארלייגן די דאזיקע זאכן פאר די ברידער,
brider di far zachn dozike di forleigen vest du oib
brothers the before things these the propose will you if

וועסטו זיין א גוטער משרת פון דעם משיח יהושע/ישוע ,
Yeshua/Yehoshua Moshiach dem fun meshores guter a zain vestu
Yehoshua Moshiach the of servant good a be will you

דערצויגן אין די ווערטער פון דער אמונה און פון דער גוטער לערנונג,
lernung guter der fun un emune der fun verter di in dertsoigen
teaching good the of and faith the of words the in brought up

וועלכער דו האסט שוין נאכגעפאלגט; [ז] נאר די חלל און אלט
alt un chelel di nor nochgefolgt shoin host du velcher
old and profane the but followed already you have you which

ווייבערישע לעגענדעס זאלסטו אויסמיידן. איב דיך אבער
ober dich ib oismaiden zolstu legendes vaiberishe
however yourself exercise avoid shall you legends wives

צו יראת שמים ; [ח] ווארום די קערפערלעכע איבונג ברענגט
brengt ibung kerperleche di vorem shomaim yiras tsu
brings exercise bodily the because heaven fearer of to

ווייניק נוצן ; יראת שמים אבער איז נוצלעך צו אלעם ,
alem tsu nutslech iz ober shomaim yiras nutsn veinik
everything for of benefit is however heaven fear of benefits few

האבנדיק א הבטחה אויף דעם איצטיקן לעבן און אויף (עולם)
oilem oif un leben itstikn dem oif havtachah a hobendik
world for the and life present the for promise a having

הבא . [ט] באגלויבט איז דאס ווארט, און ווערט אינגאנצן
ingantsen vert un vort dos iz bagloibt haba
wholly worthy and word this is trustworthy which comes

shedim, 2 Through the tzevi'ut *(hypocrisy)* of ones speaking sheker, the matzpun of whom is seared as with a branding iron.
3 Such will forbid nisu'im *(marriage)*, commanding an issur *(prohibition)* against that ma'akhal which Hashem created for partaking with hodayah by the ma'aminim in Moshiach and by the ones who have da'as of HaEmes, 4 Because the whole Bri'ah *(Creation)* that Hashem has created is tov and nothing is to be rejected that is received with hodayah.
5 For it is being set apart as kodesh through the dvar Hashem and tefillos and brachot.
6 By presenting these things to the Achim you will be a good k'li kodesh *(minister)* of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, you will be one nourished with the divrei haemunah and the torah yeshara *(good, straight Orthodox Jewish teaching)* which you have followed. 7 But the worldly aggadot and bubbemeises *(old wives tales)*, refuse. Rather, train yourself for chasidus. 8 For hitammelut *(bodily exercise or training)* is kedai *(profitable)* a bissle, but chasidus is profitable in every way, holding havtachah *(promise)* of Chayyim now in the Olam Hazeh, and, later, of Olam Habah. 9 This dvar torah is trustworthy and worthy

אנגענומען צו ווערן; [י] ווארום פאר דעם דאזיקן באמיען מיר זיך
zich mir bamien dozikn dem far vorem veren tsu ongenumen
ourselves we strive this the for because to be to accepted

און ווערן באליידיקט, וויל מיר האבן געזעצט אונדזער האפענונג
hofenung undzer gezetst hoben mir vail baleidikt veren un
hope our put have we because insulted are being and

אויף דעם לעבעדיקן ג-ט, וועלכער איז דער העלפער פון אלע מענטשן,
mentshn ale fun helfer der iz velcher G-t lebedikn dem oif
men all of helper the is who G-d living the on

הויפטזאכלעך פון די מאמינים. [יא] דאס זאלסטו באפעלן און לערנען.
lernen un bafelen zolstu dos maiminem di fun hoiptzachlech
teach and command shall you this believers the of especially

[יב] זאל קיינער נישט מבזה זיין דיין יוגנט, נאר זיי א
a zai nor yugnt dain zain mevaze nisht keiner zol
an be but youth your do despise not anyone shall

ביישפיל פאר די מאמינים, אין ווארט, אין אויפפירונג, אין
in oiffirung in vort in maiminem di far baishpil
in conduct in word in believers the for example

ליבע, אין גלויבן, אין לויטערקייט. [יג] ביז איך וועל קומען,
kumen vel ich biz loiterkeit in gloiben in libe
come will I until purity in faith in love

גיב אכטונג אויף דעם לייענען, אויף דעם מוסר
musar dem oif leienen dem oif achtung gib
exhortation the on reading the on attention give

זאגן, אויף דער לערנונג. [יד] פארנאכלעסיק נישט אין
in nisht farnachlesik lernung der oif zogen
within not neglect teaching the on saying

דיר די מתנה פון חסד, וועלכע איז דיר געגעבן געווארן
gevoren gegeben dir iz velche chesed fun matone di dir
become given you is which grace of gift the you

דורך א נבואה, מיט סמיכה פון די הענט פון
fun hent di fun smiche mit nevue a durch
of hands the of laying on with prophecy a through

די זקנים. [טו] זארג וועגן די דאזיקע זאכן;
zachn dozike di vegen zorg zkeinem di
things these the about be concerned elders the

באשעפטיק דיך מיט זיי, כדי דיין פארטשריט
fortshrit dain kedei zei mit dich basheftik
progress your so that them with yourself occupy

זאל זיין באשיימפערלעך קלאר פאר יעדן (איינעם).
einem yedn far klor bashaimperlech zain zol
one every for clear obvious be shall

[טז] גיב אכטונג אויף דיר אליין און אויף דער לערנונג.
lernung der oif un alein dir oif achtung gib
teaching the for and yourself you for attention give

פארבלייב אין זיי; ווארום טוענדיק דאס דאזיקע,
dozike dos tuendik vorem zei in farblaib
these the doing because them in remain

וועסטו ראטעווען דיך אליין, און די, וועלכע הערן
heren velche di un alein dich rateven vestu
hear who those and yourself you save will you

דיך.
dich
you

of all acceptance. [10] For to this end we labor and strive at the melachah *(task)*, because we have set tikvateynu in the EL CHAI who is Moshi'a *(Savior)* of kol Bnei Adam, that is, the ma'aminim. [11] On these things insist and say shiurim.

[12] Let no one regard with contempt your tza'irut *(youth)*, but become a mofet *(example)* for the ma'aminim in loshon *(speech)*, in hitnahagut *(conduct)*, in ahavah, in emunah, and in lev tahor. [13] Until I come, attend to the kri'ah betzibbur *(congregational public reading)* of the Kitvei Hakodesh, attend to the Messianic hatafah *(preaching)* and to the Messianic hora'ah *(instruction, teaching)*. [14] Do not neglect the matanah *(gift)* in you which was given to you by means of dvar hanevu'ah *(prophecy)* with the s'michah administered by the Ziknei HaKehillah. [15] Put these things into practice, that your progress in shomer masoret *(religious devotion)* may be manifest to all. [16] Be shomer both toward yourself and toward your Messianic hora'ah *(instruction)*, and be arain getun *(engrossed)*, torud *(completely absorbed and involved)* in them. For by so doing this, you will come to Yeshu'at Eloheynu, and this means not only you yourself but also those who hear your hatafah.

ה אויף א זקן זאלסטו דיך נישט בייזערן , נאר זיי
zai nor beizern nisht dich zolstu zoken a oif
be but speak harshly not yourself shall you elder an over

אים מזהיר, ווי א פאטער; די יונגערע (מענער), ווי ברידער;
brider vi mener yungere di foter a vi mazer im
brothers as men younger the father a as exhort him

ב אלטע פרויען, ווי מוטערס; די יונגערע, ווי שוועסטערס, אין פולער
fuler in shvesters vi yungere di muters vi froien alte
complete in sisters as younger the mothers as women older

לויטערקייט. ג גיב אפ כבוד צו אלמנות, וועלכע זענען ווירקלעך אלמנות.
almones virklech zenen velche almones tsu koved op gib loiterkeit
widows indeed are who widows to honor up give purity

ד אויב אבער א געוויסע אלמנה האט קינדער אדער אייניקלעך ,
einiklech oder kinder hot almone gevise a ober oib
grandchildren or children has widow certain a however if

זאלן זיי קודם כל לערנען צו זיין ג-טספארכטיק אין זייער אייגן
eigen zeier in G-tsforchtik zain tsu lernen kol koidem zei zolen
own their in g-dfearing be to learn all before them let

הויז און אפצוצאלן גוטס צו די עלטערן; ווארום דאס דאזיקע איז
iz dozike dos vorem elteren di tsu guts optsutsolen un hoiz
is these the because parents the to good repay and house

אנגענומען פאר ה׳ . ה די ווירקלעכע אלמנה אבער און איינזאם
einzam un ober almone virkleche di Hashem far ongenumen
solitary and however widow real the Hashem before acceptable

האט בטחון אויף ה׳ , און האלט אָן מיט תחינות און
un techinos mit on halt un Hashem oif bitochen hot
and supplication with on keeps and Hashem on confidence has

תפילות ביינאכט און בייטאג. ו און די , וועלכע לעבט אין תענוגים ,
tainugim in lebt velche di un baitog un bainacht tfiles
pleasures in live who those and by day and by night prayers

איז לעבעדיק טויט . ז דאס זאלסטו באפעלן , כדי זיי זאלן זיין
zain zolen zei kedei bafelen zolstu dos toit lebedik iz
be shall they so that command shall you this death the living are

אָן א פעלער. ח אויב אבער עמיצער זארגט נישט פאר זיינע
zaine far nisht zorgt emitser ober oib feler a on
his for not provides someone however if flaw a without

קרובים , און איבערהויפט פאר זיינע בני בית , האט ער פארלייקנט
farleiknt er hot beis bnei zaine far iberhoipt un kroivim
denied he has house sons of his for above all and relatives

די אמונה, און איז ערגער פון אן אומגלויביקן. ט אלס אן אלמנה זאל
zol almone an als umgloibiken an fun erger iz un emune di
shall widow a as non-believer a than worse is and faith the

פאררעכנט ווערן די , וואס איז נישט ווייניקער ווי זעכציק יאר אלט,
alt yor zechtsik vi veiniker nisht iz vos di veren farrechnt
old years sixty than less not are who those be counted

דאס ווייב פון איין מאן, י וועגן וועלכער מען זאגט עדות אויף אירע
ire oif eides zogt men velcher vegen man ein fun vaib dos
her about witness says is it whom about man one of wife the

מעשים טובים, צי זי האט דערצויגן קינדער , אויפגענומען אורחים ,
orchim oifgenumen kinder dertsoigen hot zi tsi tovim maisim
strangers welcomed children brought up did she if good deeds

געוואשן די פיס פון די קדושים , געהאלפן די ליידנדיקע, נאכגעפאלגט
nochgefolgt laidendike di geholfen kedoishem di fun fis di gevashn
followed sufferers the helped holy ones the of feet the washed

5 To a Zaken do not speak harsh rebuke. Rather entreat him as an abba. Treat the bochrim as achim *(brothers)*. 2 Elderly nashim treat as imahot *(mothers)*; younger nashim as achayot *(sisters)* in all hatohar *(moral purity)*. 3 Honor [with support] almanot *(widows)* that are really almanot. 4 But if any almanah has banim or bnei banim, let the banim or bnei banim learn first to show yirat Shomayim vis-a-vis their own bais and to render recompense to the horim *(parents)*, for this is acceptable in the sight of Hashem. 5 Now the true almanah, left alone, has set her tikvah on Hashem and continues in her techinnah and her tefillos yomam valailah. 6 But the one living in ahavat ta'anugot *(hedonism)* has died while living. 7 And insist on these things, that the almanot be irreproachable.
8 But if anyone does not get a parnasah to provide for his own mishpochah and especially his own bais, he has denied the emunah and is worse than an Apikoros *(skeptic, unbeliever)*. 9 Let an almanah be enrolled on the list if she is not less than sixty years old, nesu'ah l'ish echad *(a one man woman)*,
10 being commended by ma'asim tovim, having brought up banim, having showed hachnosas orchim, having washed the feet of the Kedoshim, having given nechamah *(comfort)* to the oppressed, having devoted

כלערליי מעשים טובים. יא די יונגערע אלמנות אבער זאלסטו נישט
nisht zolstu ober almones yungere di tovim maisim kolerlei
not shall you however widows younger the good deeds all kinds of

אננעמען; ווארום ווען זיי לעבן אין פארגעניגנס קעגן דעם משיח ,
Moshiach dem kegen fargenigns in leben zei ven vorem onnemen
Moshiach the against pleasures in live they when because accept

ווילן זיי חתונה האבן; יב זיי פארדינען א משפט , ווייל זיי
zei vail mishpot a fardinen zei hoben chasene zei vilen
they because judgment a deserve they to have wedding they want

האבן פארווארפן זייער ערשטן גלויבן . יג און אין דער זעלביקער
zelbiker der in un gloiben ershtn zeier farvorfen hoben
same the in and commitment first their abandoned have

צייט לערנען זיי צו זיין פויל, ארומגייענדיק פון הויז צו הויז ;
hoiz tsu hoiz fun arumgeiendik foil zain tsu zei lernen tsait
house to house from going about lazy be to they learn time

און נישט בלויז צו זיין פויל, נאר זענען אויך פלוידערינס און מישן
mishen un ploiderins oich zenen nor foil zain tsu bloiz nisht un
meddle and gossips also are but lazy be to only not and

זיך אין יענעמס געשעפטן, רעדנדיק וואס מען דארף נישט.
nisht darf men vos redendik gesheften yenems in zich
not must they what speaking business the other's in themselves

יד איך וויל דעריבער, אז די יונגע זאלן חתונה האבן, געבוירן
geboiren hoben chasene zolen yunge di az deriber vil ich
bear have wedding shall young the that therefore want I

קינדער, פירן א הויז , און נישט געבן דעם קעגנער קיין
kein kegner dem geben nisht un hoiz a firen kinder
any opponent the give not and household a take care of children

שום געלעגנהייט צו לעסטערן; טו ווארום אייניקע האבן זיך
zich hoben einike vorem lesteren tsu gelegenheit shum
themselves have some because slander to opportunity kind of

שוין אוועקגעקערט נאך דעם שׂטן . טז אויב א גלויביקע (פרוי)
froi gloibike a oib Satan dem noch avekgekert shoin
woman believing a if Satan the after turned away already

האט אלמנות ביי זיך , זאל זי זיי פארזארגן, און נישט פאלן צו
tsu falen nisht un farzorgen zei zi zol zich bai almones hot
to fall not and care for them she shall herself with widows has

לאסט דער קהלה; כדי צו קענען פארזארגן די ווירקלעכע אלמנות.
almones virkleche di farzorgen kenen tsu kedei kehile der last
widows real the care for be able to to so as kehile the burden

יז די זקנים , וועלכע הערשן גוט, זאלן באטראכט ווערן ווי ראוי
roe vi veren batracht zolen gut hershen velche zkeinem di
worthy as to be considered should well rule who elders the

א טאפלטן כבוד , איבערהויפט די , וועלכע באמיען זיך אין
in zich bamien velche di iberhoipt koved topeltn a
in themselves toil who those especially honor double a

ווארט און אין דער לערנונג. יח ווארום דער פסוק זאגט: אן אקס ביים
baim oks an zogt pasuk der vorem lernung der in un vort
while ox an says verse the because teaching the in and word

דרעשן זאלסטו נישט פארבינדן דאס מויל) דברים כה, ד.),
d chh Devarim moil dos farbindn nisht zolstu dreshen
4 25 Deuteronomy mouth the muzzle not shall you threshing

און: דער ארבעטער איז ווערט דעם לוין זיינעם . יט קעגן א זקן
zoken a kegen zainem loin dem vert iz arbeter der un
elder an against his wages the worthy is laborer the and

herself to every ma'aseh tov. 11 But younger almanot refuse, for, when they have ta'avah *(lust)*, in disregard of Moshiach they want nissu'in *(marriage)*, 12 Having harsha'ah *(condemnation, conviction)*, because their first havtachah *(promise, pledge to ministry)* they annulled. 13 And at the same time also they learn atzlut, going around house to house, and not only idle but also platke machers *(gossipy intriguers)* and busybodies, speaking things they ought not. 14 Therefore, I counsel younger almanot to proceed with nissu'in *(marriage)*, to bear banim, to manage the bais, giving no occasion to the mitnagged *(opponent, antagonist)* to reproach us. 15 For already some almanot have turned aside to follow HaSatan. 16 If any ma'aminah *(believing woman)* has in her mishpochah *(family)* almanot, let her assist her almanot and let not Moshiach's Kehillah be burdened, that indeed Moshiach's Kehillah may assist the ones who are true almanot.

17 Let the Zekenim *(elders)* who have ruled well be considered worthy of double kavod, especially the Zekenim laboring in Messianic hatafah *(preaching)* and Messianic hora'ah *(teaching)*. 18 For the Kitvei HaKodesh says, LO TACHSOM SHOR BEDISHO *(You shall not muzzle the ox while he is treading out the grain)*, and "Worthy

זאלסטו נישט אננעמען קיין אנקלאג , אחוץ סיידן לויט
loit saidn achuts onklog kein onnemen nisht zolstu
according to unless except accusation any accept not shall you

צוויי אדער דריי עדות . כ די חוטאים זאלסטו שטראפן פאר
far shtrofen zolstu choytim di eides drai oder tsvei
before reprove shall you sinners the witnesses three or two

אלעמען, כדי אפילו די איבריקע זאלן מורא האבן. כא איך באשווער
bashver ich hoben moire zolen ibrike di afile kedei alemen
adjure I have fear shall remaining the even so that all

דיך פאר ה' און דעם משיח יהושע/ישוע און די
di un Yeshua/Yehoshua Moshiach dem un Hashem far dich
the and Yehoshua Moshiach the and Hashem before you

אויסדערוויילטע מלאכים , אז דו זאלסט אפהיטן די דאזיקע זאכן
zachn dozike di ophiten zolst du az malochim oisderveilte
things these the observe shall you that angels chosen

אָן פאראורטייל , און גארנישט טאן מיט פארטייאישקייט. כב גיב
gib parteyishkeit mit ton gornisht un forurteil on
give partiality with do nothing and discrimination without

קיינעם נישט קיין סמיכת ידים צו גיך , באטייליק דיך נישט
nisht dich bateilik gich tsu yodaim smiches kein nisht keinem
not you participate quickly too hands laying on of any not anyone

אין די זינד פון אנדערע; האלט דיך ריין . כג טרינק נישט מער
mer nisht trink rein dich halt andere fun zind di in
longer no drink clean yourself keep others of sin the in

קיין וואסער, נאר געברויך אביסל וויין צוליב דיין מאגן און
un mogn dain tsulib vain abisel gebroich nor vaser kein
and stomach your on account of wine a little use but water any

די אפטע שלאפקייטן דיינע . כד די חטאים פון אייניקע מענטשן
mentshn einike fun chatoim di daine shlafkeitn ofte di
men some of sins the of yours sicknesses frequent the

זענען באשיימפערלעך קלאר, און גייען פאראויס צום משפט ; אנדערע
andere mishpot tsum forois geien un klor bashaimperlech zenen
other judgment to the ahead go and clear plainly are

מענטשן אבער פאלגן זיי נאך . כה און אויך אזוי די
di azoi oich un noch zei folgen ober mentshn
the in the same way also and after they follow however men

מעשים טובים זענען באשיימפערלעך קלאר פאראויס , און , די וואס
vos di un forois klor bashaimperlech zenen tovim maisim
which those and beforehand clear plainly are good deeds

זענען נישט אזוי, קענען דאך נישט פארבארגן ווערן.
veren farborgen nisht doch kenen azoi nisht zenen
be hidden not yet can so not are

ו אלע, וואס זענען קנעכט אונטערן יאך , זאלן באטראכטן זייערע
zeiere batrachten zolen yoch untern knecht zenen vos ale
their consider should yoke under slaves are who all

הארן ווי ראוי פון יעדן כבוד , כדי ה'ס נאמען און
un nomen Hashems kedei koved yedn fun roe vi harn
and Name Hashem's so that honor every of worthy as masters

די לערנונג זאלן נישט געלעסטערט ווערן. ב און די , וועלכע האבן
hoben velche di un veren gelestert nisht zolen lernung di
have who those and be blasphemed not shall teaching the

הארן מאמינים , זאלן זיי נישט מבזה זיין, ווייל זיי זענען
zenen zei vail zain mevaze nisht zei zolen maiminem harn
are they because do despise not they shall believers masters

is the workman of his
wages." 19 Do not receive
an accusation against a
Zaken *(Elder)*, unless on
the PI SHNI EDIM O AL PI
SHLOSHA EDIM *(testimony
of two or three witnesses)*.
20 The Zekenim that are
sinning, expose before all,
that the rest also may have
yirat Shomayim. 21 I charge
you before Hashem and
Moshiach Yehoshua and
the malachim habechirim
(chosen angels) that these
directives you keep without
discrimination, doing nothing
on the mekor *(basis)* of
masoh panim *(partiality)*.
22 Give s'michah quickly
to no one nor participate
in the chatta'im *(sins)* of
others; keep yourself tahor.
23 No longer drink only
mayim, but use a little
yayin because of your
stomach and your frequent
illnesses. 24 With some, their
chatta'im are obvious, going
before them to mishpat,
but with others, some
chatta'im indeed follow
after them. 25 Likewise, also
ma'asim tovim are borur
(obvious), but even when
they are not, they cannot be
hidden.

6 As many avadim as are
under the ol *(yoke)* of
slavery let them consider their
own adonim as worthy of all
kavod, lest the name of Hashem
and torateynu *(our teaching)*
suffer Chillul Hashem gidduf.
2 And let the ma'aminim that
have adonim not disrespect
their masters because their

ברידער, נאר זאלן זיי נאך מער דינען, ווייל זיי זענען מאמינים און
un maiminem zenen zei vail dinen mer noch zei zolen nor brider
and believers are they for serve more after them shall but brothers

געליבטע, וועלכע האבן א חלק אין דער מתנה (פון ה'). דאס
dos Hashem fun matone der in cheilek a hoben velche gelibte
this Hashem of gift the in share a have who beloved

זאלסטו לערנען און מזהיר זיין.
zain mazer un lernen zolstu
be exhort and teach shall you

ג אויב עמיצער לערנט אנדערש און שטימט נישט איין מיט געזונטע
gezunte mit ein nisht shtimt un andersh lernt emitser oib
healthy with one not agrees and otherwise teaches someone if

ווערטער, די (ווערטער) פון דעם האר אונדזערן יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua undzern Har dem fun verter di verter
Yehoshua our L-rd the of words the words

המשיח , און דער לערנונג, וועלכע איז לויט יראת
yiras loit iz velche lernung der un HaMoshiach
fearer of according to is which teaching the and the Moshiach

שמים , ד איז ער אויפגעבלאזן, ווייסט גארנישט, נאר קרענקט אויף
oif krenkt nor gornisht veist oifgeblozen er iz shomaim
over craving but nothing knows arrogant he is heaven

שאלות און מחלוקות איבער ווערטער, פון וועלכע עס קומען
kumen es velche fun verter iber machloikes un shailes
comes it which from words over dissensions and controversies

ארויס קנאה, מחלוקת , לעסטערונגען, בייזע חשדים , ה וויכוחים פון
fun vichuchim chshodim beize lesterungen machloikes kine arois
of disputes thoughts evil slanders quarrels envy out

מענטשן מיט א פארדארבענעם פארשטאנד און וואס עס פעלט
felt es vos un farshtand fardorbenem a mit mentshn
lack there who and understanding corrupt a with men

זיי דער אמת, וועלכע מיינען , אז יראת שמים איז א מיטל צום
tsum mitl a iz shomaim yiras az meinen velche emes der zei
to means a is heaven fearer of that think who truth the they

געווין. ו יראת שמים אבער מיט צופרידנקייט איז א גרויס געווינס;
gevins grois a iz tsufridenkeit mit ober shomaim yiras gevin
gain great a is contentment with however heaven fearer of gain

ז ווארום מיר האבן גארנישט אריינגעברענגט אין דער וועלט, און קענען
kenen un velt der in araingebrengt gornisht hoben mir vorem
can and world the into brought nothing have we because

גארנישט ארויסטראגן; ח האבנדיק אבער שפייז און מלבושים , לאמיר
lomir malbushem un shpaiz ober hobendik aroistrogen gornisht
let us clothing and food however having carry out nothing

זיין צופרידן מיט די דאזיקע. ט אבער די , וואס ווילן רייך ווערן,
veren raich vilen vos di ober dozike di mit tsufriden zain
to be rich want who those however these the with content be

פאלן אריין אין א נסיון און אין א נעץ און אין פיל אומזיניקע און
un umzinike fil in un nets a in un nisoyen a in arain falen
and senseless many in and snare a in and temptation a in into fall

שעדלעכע פארלאנגען, וועלכע דערטרענקען די מענטשן אין אונטערגאנג
untergang in mentshn di dertrenken velche farlangen shedleche
destruction in men the drown which lusts harmful

און פארדארבונג. י ווארום דער שורש פון אלעם שלעכטן איז די
di iz shlechtn alem fun shoiresh der vorem fardarbung un
the is evil all of root the because perditions and

adonim are achim, but let them all the more render service to them because the ones receiving benefit from their sherut hatov are ma'aminim in Moshiach and ahuvim. Say shiurim on these things and exhort them.
3 If anyone teaches heterodoxy *(a doctrine that has a chiluk or difference)* and does not agree with the orthodox Jewish teaching of Yehoshua the Moshiach Adoneinu and with torah conforming to chasidus,
4 He has succombed to gaa'vah *(conceit)*, having binah of nothing, but having a morbid craving for controversies and disputes over devarim out of which comes kinah *(envy)*, madon *(strife)*, lashon hora *(evil speaking)*, chashadot merusha'im *(evil suspicions)*,
5 And constant friction between men corrupted in their minds and having become bereft of HaEmes, thinking chasidus to be a means of financial revach.
6 But chasidus with tzufriedenkait *(contentment)* is great revach *(gain, profit)*.
7 For we brought nothing into the Olam Hazeh, neither are we able to carry anything out of it,
8 But having okhel *(food)* and begadim *(clothes)*, with these we will be satisfied.
9 But the ones desiring to be oishirim *(rich men)* fall into nisayon *(temptation)* and into a pakh *(trap)* and into many foolish and destructive ta'avot *(lusts)* which plunge men into cherem and Avaddon *(destruction)*.
10 For the ahavas

ליבע צו געלט ; וואס אייניקע האבן געגלוסט און זענען פארפירט
farfirt zenen un geglust hoben einike vos gelt tsu libe
misled have and desired have some which money for love

געווארן פון דער אמונה און האבן זיך אליין געקוועלט מיט א סך
sach a mit gekvelt alein zich hoben un emune der fun gevoren
many a with pierced alone self have and faith the from become

יסורים .
yesurim
sufferings

יא דו אבער , ה׳ס מענטש, אנטרין פון די דאזיקע זאכן ,
zachn dozike di fun antrin mentsh Hashems ober du
things these the from run man Hashem's however you

און יאג נאך צדקות , יראת שמים , אמונה, ליבע,
libe emune shomaim yiras tsedokes noch yog un
love faith heaven fearer of righteousness after pursue and

סבלנות , ענווה . יב אזוי געראנגלן זיך דעם גוטן געראנגל פון
fun gerangl gutn dem zich gerangln azoi anove savlones
of struggle good the yourself wrestle so humility perseverance

דער אמונה, כאפ אָן דאס אייביקע לעבן, צו וועלכן דו ביסט גערופן
gerufen bist du velchen tsu leben eibike dos on chap emune der
called are you which to life eternal the on seize faith the

געווארן און האסט באקענט די גוטע באקענונג פאר א סך
sach a far bakenung gute di bakent host un gevoren
many a before confession good the confessed you have and become

עדות . יג איך באפעל דיר פאר ה׳ , וועלכער מאכט אלץ
alts macht velcher Hashem far dir bafel ich eides
everything makes who Hashem before you order I witness

לעבעדיק, און פאר משיח יהושע/ישוע , וועלכער האט עדות
eides hot velcher Yeshua/Yehoshua Moshiach far un lebedik
witness did who Yehoshua Moshiach before and to live

געזאגט פאר פאנטיוס פילאטוסן די גוטע באקענונג, יד אז דו זאלסט
zolst du az bakenung gute di Pilatusn Pontius far gezogt
shall you that confession good the Pilate Pontius before said

אפהיטן דאס געבאט אָן א פלעק און אָן א פעלער, ביז
biz feler a on un flek a on gebot dos ophiten
until flaw a without and spot a without commandment this keep

צום נתגלה ווערן פון אונדזער האר יהושע/ישוע המשיח ,
HaMoshiach Yeshua/Yehoshua Har undzer fun veren nisgale tsum
the Moshiach Yehoshua L-rd our of to be revealed to the

טו וואס עס וועט ווייזן אין דער געהעריקער צייט דער געבענטשטער און
un gebentshter der tsait geheriker der in vaizen vet es vos
and blessed the time appropriate the in show will He who

איינציק מעכטיקער, דער מלך המלכים און אדון האדונים ,
haadoinem Adoin un hamelachim Melech der Mechtiker eintsik
l-rds L-rd of and kings King of the Mighty One only

טז וואס נאר ער אליין האט אומשטארבלעכקייט, און וואוינט אין א ליכט,
licht a in voint un umshtarblechkeit hot alein er nor vos
light a in dwells and immortality has alone He only who

צו וועלכן מען קען נישט דערגרייכן, וועמען קיין מענטש האט נישט
nisht hot mentsh kein vemen dergreichen nisht ken men velchen tsu
not has man any whom approach not can one which to

געזען און קען נישט זען; כבוד צו אים און די אייביקע מאכט, אמן .
Omein macht eibike di un im tsu koved zen nisht ken un gezen
Amen Might Everlasting the and Him to glory see not can and seen

hakesef *(love of money)* is the shoresh *(root)* of kol hara'ot *(all evils)*, which some, craving, were thereby led away from the emunah and pierced themselves with many machovim *(sorrows)*.

11 But you, ish haElohim *(man of G-d)*, flee these things. Pursue tzedek, chasidus, emunah, ahavah, savlanut, and anavah.
12 Fight the good fight of emunah; lay hold of the Chayyei Olam to which you were called when you made the hoda'ah yafah *(good confession)* before edim rabbim *(many witnesses)*.
13 I charge you before Hashem, the one giving Chayyim to all things, and before Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, the one having testified the hoda'ah yafah *(good confession)* before Pontius
Pilate, 14 I charge you to be shomer over the mitzvoh spotlessly, irreproachably, until the appearing of Moshiach Adoneinu
Yehoshua, 15 Which He will make manifest at the right time — HaMvorach, HaRibbon HaYachid, Melech HaMelachim and Adon
HaAdonim. 16 To the One who is alone haAlmavet *(Immortal)*, dwelling in Ohr unapproachable, whom no man among Bnei Adam saw, neither is able to see, lo hakavod v'hagevurah l'olam va'ed. Omein.

יז די עשירים אין דער איצטיקער וועלט זאלסטו באפעלן , אז זיי
zei az bafelen zolstu velt itstiker der in ashirim di
they that command shall you world present the in rich ones the

זאלן זיך נישט דערהייבן, און אז זיי זאלן נישט זעצן
zetsen nisht zolen zei az un derheibn nisht zich zolen
put not should they that and exalt not themselves should

זייער בטחון אויף אומזיכערע עשירות, נאר אויף דעם לעבעדיקן ג-ט,
G-t lebedikn dem oif nor ashires umzichere oif bitochen zeier
G-d living the on only riches uncertain on confidence their

וועלכער גיט אונדז אלץ די והותר צום געניסן; יח אז זיי
zei az genisn tsum vehoter di alts undz git velcher
they that enjoy to left over the everything us gives who

זאלן טאן גוטס, רייך ווערן אין מעשים טובים, זיין גוטע געבער, גרייט
greit geber gute zain tovim maisim in veren raich guts ton zolen
ready givers good be good deeds in to be rich good do should

צו העלפן; יט אנזאמלענדיק זיך אן אוצר ווי א גוטן יסוד אויף
oif yesod gutn a vi oitser an zich onzamlendik helfen tsu
for the basis good a as treasure a themselves accumulating help to

לעתיד לבוא , כדי זיי זאלן דערלאנגען דאס אמתע לעבן.
leben emese dos derlangen zolen zei kedei levo leosed
life true the reach shall they so that to come future

כ אָ טימאטעוס, היט אפ דעם פקדון , אויסמיידנדיק חלל און
un chelel oismaidendik pikodn dem op hit Timotiyos o
and profane avoiding entrusted that up observe Timothy o

פוסטע רייד און די קעגנערישע מיינונגען פון דער פאלש גערופענער
gerufener falsh der fun meinungen kegnerishe di un reid puste
named false the of opinions opposing the and words empty

דערקענטעניש (ציטירן ניטציטירן); כא צו וועלכער איניקע האבן זיך
zich hoben einike velcher tsu nitsitiren tsitiren derkentenish
self have some which to unquote quote knowledge

דערקלערט און האבן פארבלאנדזשעט פון דער אמונה. זאל דער חסד
chesed der zol emune der fun farblondzhet hoben un derklert
grace the may faith the from gone astray have and profess

זיין מיט אייך.
aich mit zain
you with be

[17] Charge the oishirim in the Olam Hazeh not to walk in gaa'vah *(pride)* and high-mindedness, neither to put their tikvah *(hope)* in the uncertainty of their osher but in Hashem who richly grants us all things for enjoyment.
[18] Charge the oishirim to do HaTov, to be rich in ma'asim tovim, to demonstrate rochav lev *(generosity)* and willingness to do gemilus chesed, [19] Treasuring up for themselves a yesod tov *(good foundation)* for Olam Habah that they may lay hold of HaChayyim HaAmittiyim.

[20] O Timotiyos, the pikkadon *(deposit)* entrusted to you be shomer over, turning away from the profane empty utterances and oppositions of the falsely named Da'as *(Knowledge)*, [21] By which, some, professing, missed the mark concerning the emunah. Chen v'Chesed Hashem be with you.

דער צווייטער בריוו פון דעם שליח פּוילוס צו טימאטעוסן

2 Timotiyos

א פּוילוס, א שליח פונם משיח יהושע/ישוע , דורך
durch Yeshua/Yehoshua Moshiach funem Shliach a Poylos
through Yehoshua Moshiach of the Shliach a Paul

ה'ס רצון, לויט דער הבטחה פון דעם לעבן, וואס
vos leben dem fun havtachah der loit rotsn Hashems
which life the of promise the according to will Hashem's

איז אינם משיח יהושע/ישוע , ב צו טימאטעוסן, מיין געליבטן זון:
zun gelibtn main Timotiyosn tsu Yeshua/Yehoshua Moshiach inem iz
son beloved my Timothy to Yehoshua Moshiach in the is

חסד , רחמים און שלום פון ג-ט דעם פאטער און דעם משיח
Moshiach dem un foter dem G-t fun sholem un rachomim chesed
Moshiach the and Father the G-d from peace and mercy grace

יהושע/ישוע אונדזער האר.
Har undzer Yeshua/Yehoshua
L-rd our Yehoshua

ג איך דאנק ה' , וועמען איך דין פון מיינע אבות אָן מיט א
a mit on avot maine fun din ich vemen Hashem dank ich
a with on fathers my from serve I whom Hashem thank I

לויטער געוויסן , אז אָן אויפהער האב איך דיך אין זכרון אין
in zikorn in dich ich hob oifher on az gevisen loiter
in memory in you I have ceasing without that conscience pure

מיינע תפילות, ביינאכט און בייטאג. ד איך בענק דיך צו זען, געדענקענדיק
gedenkendik zen tsu dich benk ich baitog un bainacht tfiles maine
remembering see to you long I by day and by night prayers my

דיינע טרערן, כדי איך זאל אנגעפילט ווערן מיט שמחה, ה ווען איך
ich ven simcha mit veren ongefilt zol ich kedei trern daine
I when joy with be filled shall I so that tears your

דערמאן מיך אין דיין אויפריכטיקער אמונה, וואס האט קודם כל
kol koidem hot vos emune oifrichtiker dain in mich dermon
all before did which faith sincere your in myself remind

געוואוינט אין דיין באבע לואיס און אין דיין מוטער עוניקע,
Eunike muter dain in un Lois bobe dain in gevoint
Eunice mother your in and Lois grandmother your in dwell

און האב מיך איבערצייגט, אז אויך אין דיר. ו צוליב דער סיבה
sibe der tsulib dir in oich az ibertsaigt mich hob un
reason this on account of you in also that convinced I have and

דערמאן איך דיך, אז דו זאלסט ווידער אונטערפאכן (ביז צו א פלאם)
flam a tsu biz unterfachen vider zolst du az dich ich dermon
flame a to up rekindle again shall you that you I remind

די מתנה , פון ה' , וועלכע איז אין דיר דורך דער סמיכה
smiche der durch dir in iz velche Hashem fun matone di
laying on the through you in is which Hashem of gift the

פון מיינע הענט. ז ווארום ה' האט אונדז נישט געגעבן קיין גייסט
gaist kein gegeben nisht undz hot Hashem vorem hent maine fun
spirit any given not us has Hashem because hands my of

פון פחד , נאר פון גבורה און ליבע און שליטה איבער זיך אליין.
alein zich iber shlite un libe un gvure fun nor pachad fun
alone self over authority and love and power of but fear of

1 Sha'ul, a Shliach of Rebbe,
Melech HaMoshiach
Yehoshua birtzon Hashem
(by the will of G-d), according
to the havtachah haChayyim
(promise of Life) in Moshiach
Yehoshua. 2 To Timotiyos,
beni haahuv *(my beloved son)*.
Chesed Hashem, Rachamim
Hashem and Shalom Hashem
from Elohim Avinu and
Rebbe, Melech HaMoshiach
Yehoshua Adoneinu.

3 Modeh Ani *(I give thanks)*
to Hashem whom I offer
avodas hakodesh service with
a clear matzpun — as did
the Avot of me — when I
remember you constantly in
my tefillos. 4 As I remember
your weeping, I want to see
you, that I may be filled
with simcha. 5 I remember
your genuine emunah, which
dwelt first in Lois your
savtah *(grandmother, bobe)*
and in your Em, Eunice,
and I have been persuaded
dwells also in you. 6 For
which reason I remind you
to meorer *(rekindle)* the
matnat Elohim, *(the gift of
Hashem)* which is in you
through my conferring of
s'michah *(ordination)*. 7 For
Hashem did not bestow
upon us a ruach of pachad
(terror), but of gevurah
(miraculous power) and of
ahavah *(love)* and of sound
havchanah *(judgment)*. 8 Do
not, therefore, be ashamed

ח דעריבער זאלסטו דיך נישט שעמען מיט דעם עדות זאגן פון
fun zogen eides dem mit shemen nisht dich zolstu deriber
of say witness the with to be ashamed not you shall you therefore

אונדזער האר, און אויך נישט מיט מיר, זיין געפאנגענעם; נאר דערטראג
dertrog nor gefangenem zain mir mit nisht oich un Har undzer
bear but prisoner his me with not also and L-rd our

די ליידן פאר דער בשורה טובה לויט דער קראפט פון ה׳ ,
Hashem fun kraft der loit toive besoire der far laiden di
Hashem of power the according to Good News the for suffering the

ט וועלכער האט אונדז געראטעוועט און גערופן מיט א הייליקן רוף , נישט
nisht ruf heiliken a mit gerufen un geratevet undz hot velcher
not calling holy a with called and save us did who

לויט אונדזערע מעשים, נאר לויט זיין אייגענער עצה און
un eitse eigener zain loit nor maisim undzere loit
and counsel own his according to but deeds our according to

חסד , וואס איז אונדז געשענקט געווארן אינם משיח יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua Moshiach inem gevoren geshenkt undz iz vos chesed
Yehoshua Moshiach in the become given us is which grace

פאר אייביקע צייטן, י און איז איצט אנטפלעקט געווארן דורך דער
der durch gevoren antplekt itst iz un tsaitn eibike far
the through become revealed now is and times eternal before

דערשיינונג פון אונדזער גואל משיח יהושע/ישוע , וועלכער
velcher Yeshua/Yehoshua Moshiach goel undzer fun dershainung
who Yehoshua Moshiach Redeemer our of appearing

האט צונישט געמאכט דעם טויט און געברענגט צום ליכט דאס לעבן
leben dos licht tsum gebrengt un toit dem gemacht tsunisht hot
life the light to the brought and death the make destroy did

און די אומפארדארבלעכקייט דורך דער בשורה טובה, יא פאר וועלכער
velcher far toive besoire der durch umfardarblechkeit di un
which for Good News the through immortality the and

איך בין באשטימט געווארן אלס אן מבשר , און שליח , און מורה
moreh un Shliach un mevaser an als gevoren bashtimt bin ich
teacher of and Shliach and herald a as become appointed am I

תורה. יב צוליב דער סיבה לייד איך טאקע די דאזיקע זאכן ;
zachn dozike di take ich laid sibe der tsulib toire
things these the actually I suffer cause that on account of Torah

דאך שעם איך מיך נישט; ווארום איך ווייס אין וועמען איך האב
hob ich vemen in veis ich vorem nisht mich ich shem doch
have I whom in know I because not myself I ashamed yet

געגלויבט, און האב מיך איבערצייגט, אז ער איז אימשטאנד אפצוהיטן
optsuhiten imshtand iz er az ibertsaigt mich hob un gegloibt
to keep able is He that convinced myself have and believe

מיין פקדון ביז צו יענעם טאג. יג האלט דיך ביים פארבילד פון
fun forbild baim dich halt tog yenem tsu biz pikodn main
of pattern by the yourself keep Day that to until deposit my

געזונטע ווערטער, וועלכע דו האסט געהערט פון מיר, אין גלויבן און
un gloiben in mir fun gehert host du velche verter gezunte
and faith in me from hear did you which words healthy

אין ליבע, וואס איז אין משיח יהושע/ישוע . יד היט אפ דעם
dem op hit Yeshua/Yehoshua Moshiach in iz vos libe in
the up watch over Yehoshua Moshiach in is which love in

גוטן פקדון דורך דעם רוח הקודש , וועלכער וואוינט אין אונדז.
undz in voint velcher Hakoidesh ruach dem durch pikodn gutn
us in dwells who the Holy Spirit the through deposit good

of the eidus of Adoneinu
nor of me, his asir *(prisoner)*,
but suffer together with me
for the Besuras HaGeulah
in the ko'ach of Hashem,
9 The one having granted
us Yeshu'at Eloheinu and
having called us with a kri'ah
kedoshah *(holy calling)*, not
according to the ma'asim
of us but according to his
own tachlis *(purpose)* and
chesed having been given
to us in Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua
before Yamim HaOlam, 10 But
having been manifested
now through the appearing
of Moshieinu Moshiach
Yehoshua, who nullified death
and also brought Chayyim and
alkillayon *(incorruptibility)* to
light through the Besuras
HaGeulah, 11 For which
I was appointed a karoz
(herald), a maggid *(darshan,
preacher)*, a Shliach and a
rabbi *(teacher)*. 12 It is because
of these things also that I
suffer. But I am not ashamed,
for I know whom I have
believed and I have been
persuaded that He is able to
stand shomer, guarding until
HaYom HaHu the pikkadon
(deposit) entrusted to Him
by me. 13 Follow the pattern
of sound orthodox Jewish
devarim which you heard
from me, in emunah and
ahavah in Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua.
14 Stand shomer over the
orthodox Jewish pikkadon
entrusted to you through the
Ruach Hakodesh dwelling in
us.

טו דאס דאזיקע ווייסטו , אז פון מיר האבן זיך אפגעקערט
dos dozike veistu az fun mir hoben zich opgekert
the these you know that from me have themselves deserted

אלע, וואס געפינען זיך אין (קליין) אזיען, צווישן וועלכע עס זענען פיגעלוס
ale vos gefinen zich in klein Asia tsvishen velche es zenen Fygelus
all who find self in Minor Asia among whom it are Phygelus

און הערמאגענעס. טז זאל דער האר שענקען רחמים צו דעם הויזגעזינד פון
un Hermogenes zol der Har shenken rachomim tsu dem hoizgezind fun
and Hermogenes may the L-rd grant mercy to the household of

אנעסיפאָרוס; ווייל א סך מאל האט ער מיך דערקוויקט, און זיך
Onesiphorus vail a sach mol hot er mich derkvikt un zich
Onesiphorus because a many times did he me refresh and himself

נישט געשעמט מיט מיינע קייטן, יז נאר קומענדיק קיין רוים, האט ער מיך
nisht geshemt mit maine keitn nor kumendik kein Roym hot er mich
not ashamed with my chains but coming to Rome did he me

פלייסיק אויפגעזוכט און געפונען— יח זאל אים דער האר (יהושע/ישוע)
flaisik oifgezucht un gefunen zol im der Har Yeshua/Yehoshua
diligently search for and found may him the L-rd Yehoshua

געבן, אז ער זאל געפינען רחמים ביים האר (ג-ט) אין יענעם טאג—און
geben az er zol gefinen rachomim baim Har G-t in yenem tog un
give that he shall find mercy by the L-rd G-d in that Day and

וויפל ער האט מיר געדינט אין עפעזוס, ווייסטו גאנץ גוט.
vifel er hot mir gedint in Ephesus veistu gants gut
how much he did me serve in Ephesus you know quite well

ב דעריבער דו , מיין זון , שטארק דיך אין דעם חסד , וואס
deriber du main zun shtark dich in dem chesed vos
therefore you my son strengthen yourself in the grace which

איז אין משיח יהושע/ישוע . ב און וואס דו האסט געהערט
iz in Moshiach Yeshua/Yehoshua un vos du host gehert
is in Moshiach Yehoshua and what you have you have heard

פון מיר פאר א סך עדות , דאס גיב איבער צו באגלויבטע
fun mir far a sach eides dos gib iber tsu bagloibte
from me before a many witnesses this give over to faithful

מענטשן, וועלכע וועלן זיין פעאיק צו לערנען אויך אנדערע. ג לייד
mentshn velche velen zain fe'ik tsu lernen oich andere laid
men who will be competent to teach also others suffer

מיט ווי א גוטער זעלנער פונם משיח יהושע/ישוע . ד קיין
mit vi a guter zelner funem Moshiach Yeshua/Yehoshua kein
along with as a good soldier of the Moshiach Yehoshua any

זעלנער פארוויקלט זיך נישט אין די עסקים פון דעם לעבן; כדי
zelner farviklt zich nisht in di eskim fun dem leben kedei
soldier entangles himself not in the affairs of this life so that

ער זאל וואוילגעפעלן דעם אפיציר, ה וואס האט אים גענומען צום
er zol voilgefelen dem ofitsir vos hot im genumen tsum
he shall well please the officer who has him taken into

מיליטער. און ווען עמיצער ראנגלט זיך ווי אן אטלעט, ווערט
militer un ven emitser ranglt zich vi an atlet vert
soldiery and when someone wrestles himself as an athlete becomes

ער נישט געקריינט, אויב ער האט זיך נישט געראנגלט לויט
er nisht gekreint oib er hot zich nisht gerangglt loit
he not crowned if he did himself not wrestle according to

דעם געזעץ. ו דער פארמער, וואס פראצעוועט, זאל צום ערשט
dem gezets der farmer vos pratsevet zol tsum ersht
the rules the farmer who labors shall be to the first

15 Of this you have da'as: all the ones in Asia, of whom are Phygelus and Hermogenes, turned away from me. 16 May Hashem grant rachamim to the bais of Onesiphorus, because often he refreshed me and he was not ashamed of my sharsherot. 17 For, when he was in Rome, he sought me with zerizut and found me. 18 May Adoneinu grant to him to find rachamim from Hashem in HaYom HaHu. Also, while in Ephesus in how many ways he did avodas hakodesh you know very well.

2 You, therefore, beni, be empowered in the Chen v'Chesed which is in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua. 2 And what things you heard from me through edim rabbim, these things commit to anashim ne'emanim *(faithful men)* of zrizus *(reliability)* who will be qualified rabbinic morim to teach others also. 3 Take your place in suffering as a chaiyal tov *(good soldier)* of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua. 4 No one on duty as a chaiyal is entangled with the everyday chiloni *(secular)* affairs of inactive duty, in order that he may please the One who has enlisted him. 5 And no participant in an athletic tacharut *(competition)* is crowned unless he competes according to the rules. 6 It is the hard

געניסן פון די פירות. ז פארשטיי וואס איך זאג; ווארום דער האר
Har der vorem zog ich vos farshtei peires di fun genisn
L-rd the because say I what understand fruits the of to enjoy

וועט דיר געבן חכמה אין יעדער זאך . ח געדענק יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua gedenk zach yeder in chochme geben dir vet
Yehoshua remember thing every in wisdom give you will

המשיחן , וועלכער איז אויפגעשטאנען פון די טויטע, איז פון דער
der fun iz toite di fun oifgeshtanen iz velcher HaMoshiachn
the from is dead the from stand up again did who the Moshiach

זרע דוד , לויט מיין בשורה טובה; ט פאר וועלכער איך לייד
laid ich velcher far toive besoire main loit Dovid zere
suffer I which for Good News my according to David seed

אזש ביז קייטן , ווי א פארברעכער; נאר ה'ס ווארט איז נישט
nisht iz vort Hashems nor farbrecher a vi keitn biz azh
not is word Hashem's but criminal a as chains up to even to

געבונדן . י דערפאר טראג איך אלץ איבער צוליב די
di tsulib iber alts ich trog derfar gebunden
the for the sake of over everything I bear therefore chained

אויסדערוויילטע, כדי זיי זאלן אויך דערגרייכן די ישועה אינם
inem yeshue di dergreichen zolen oich zei kedei oisderveilte
in the salvation the obtain should also they so that chosen

משיח יהושע/ישוע מיט אייביקן כבוד. יא עס איז א באגלויבט
bagloibt a iz es koved eibikn mit Yeshua/Yehoshua Moshiach
faithful a is this glory eternal with Yehoshua Moshiach

ווארט: ווארום אויב מיר זענען געשטארבן צוזאמען מיט אים, וועלן מיר
mir velen im mit tsuzamen geshtorben zenen mir oib vorem vort
we will him with together died are we if for word

אויך לעבן צוזאמען מיט אים; יב אויב מיר האבן סבלנות , וועלן מיר אויך
oich mir velen savlones hoben mir oib im mit tsuzamen leben oich
also we will endured have we if him with together live also

קעניגן צוזאמען מיט אים; אויב מיר וועלן אים פארלייקענען, וועט ער
er vet farleikenen im velen mir oib im mit tsuzamen kenigen
he will deny him will we if him with together rule

אויך אונדז פארלייקענען; יג אויב מיר גלויבן נישט, בלייבט ער (אלץ)
alts er blaibt nisht gloiben mir oib farleikenen undz oich
still He remains not faithful we if deny us also

געטריי; ווארום ער קען זיך נישט פארלייקענען.
farleikenen nisht zich ken er vorem getrai
deny not Himself can He because faithful

יד דאס ברענג אלע צום זכרון , באשווערנדיק זיי פאר ה' ,
Hashem far zei bashverendik zikorn tsum ale breng dos
Hashem before them charging memory to the all bring this

זיך נישט צו צאנקען איבער ווערטער, וואס נוצט צו גארנישט,
gornisht tsu nutst vos verter iber tsanken tsu nisht zich
nothing to profit which words over waver to not themselves

(בלויז צום פארדארבן די צוהערער. טו גיב דיר די מי , זיך
zich mi di dir gib tsuherer di fardarbn tsum bloiz
yourself effort the you give hearers the subversion to the except

פארצושטעלן פאר ה' ווי אן אויסגעפרואווטער ארבעטער, וועלכער
velcher arbeter oisgepruvter an vi Hashem far fortsushteln
who worker approved an as Hashem before to present

דארף זיך נישט שעמען , וואס טיילט אויס ריכטיק דאס
dos richtik ois teilt vos shemen nisht zich darf
the correctly out lays out who to be ashamed not himself needs

working ikkar *(farmer)* who
ought to have the rishonah
mipri ha'adamah *(the first
share from the harvest of the
earth)*. [7] Let your hitbonenut
be on what I say, for Hashem
will give to you binah in
all things. [8] Remember
Rebbe, Melech HaMoshiach
Yehoshua, of the zera Dovid,
and remember the Techiyas
HaMoshiach, according to
my Besuras HaGeulah, [9] For
which I suffer as if I were
an evil-doer, even to the
point of the bais hasohar's
bonds, but the Dvar Hashem
has no bonds. [10] Therefore, I
endure all things for the sake
of the Bechirim *(the Chosen
ones)*, in order that they also
may obtain the Yeshu'at
HaEloheinu in Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua with
kavod olamim. [11] Trustworthy
is Hashem, for if we died with
Him, also we will live with
Him. [12] If we endure, we also
will reign with Him; if we will
deny Him, He also will deny
us. [13] If we are not ne'emanim
(faithful), He remains ne'eman
(faithful), for to deny Himself,
He is not able.

[14] Remind them of these
things, solemnly warning
them in the presence of
Hashem not to be engaged
in disputes over devarim,
which is not beneficial,
but only ruins the hearers.
[15] Do your best to shtel zich
(apply yourself), to present
yourself to Hashem as one
approved, a po'el *(workman)*
without bushah *(shame)*,
keeping on a derech yashar

וואָרט פון אמת. טז מייד אָבער אויס די אומווירדיקע און פּוסטע
puste un umvirdike di ois ober maid emes fun vort
empty and unworthy the from however avoid truth of word

רייד ; ווארום זיי דערפירן נאך צו א סך מער רשעות, יז און
un rishes mer sach a tsu noch derfiren zei vorem reid
and evils more many a to further lead they because words

זייער ווארט צעפרעסט ווי בראנד ; פון זיי זענען הימענעוס און
un Himeneus zenen zei fun brand vi tsefrest vort zeier
and Hymenaeus are them from gangrene like devours word their

פילעטוס, יח וועלכע האבן אפגענייגט פון דעם אמת, זאגנדיק, אז
az zogendik emes dem fun opgeneigt hoben velche Filetus
that saying truth the from been deviated have who Philetus

עס איז שוין געווען תחית המתים ; און קערן איבער די
di iber keren un hameysim techiyas geven shoin iz es
the over turn and the dead ones resurrection of was already is it

אמונה פון אייניקע. יט דאך ה׳ס שטארקער יסוד שטייט פעסט,
fest shteit yesod shtarker Hashems doch einike fun emune
firm stands foundation strong Hashem's yet some of faith

האבנדיק דעם דאזיקן חותם : דער האר קען די , וועלכע זענען זיין ,
zain zenen velche di ken Har der choisem dozikn dem hobendik
His are who the knows L-rd the seal this the having

און: זאל זיך אפקערן פון אומגערעכטיקייט יעדער איינער, וואס רופט
ruft vos einer yeder umgerechtikeit fun opkeren zich zol un
calls who one every iniquity from turn away self may and

אָן דעם הארס נאמען. כ אין א גרויס הויז געפינען זיך נישט בלויז
bloiz nisht zich gefinen hoiz grois a in nomen Hars dem on
only not self find house large a in Name the L-rd's the on

גאלדענע און זילבערנע כלים , נאר אויך הילצערנע און ליימענע ; און
un leimene un hiltserne oich nor keilim zilberne un goldene
and earthen ones and wooden also but pots silver and gold

די ערשטע צו כבוד און די לעצטע צו אומכבוד. כא ווען דעריבער
deriber ven umkoved tsu letste di un koved tsu ershte di
therefore when dishonor to last the and honor to first the

עמיצער וועט זיך לייטערן פון די דאזיקע, וועט ער זיין א כלי
keile a zain er vet dozike di fun laiteren zich vet emitser
vessel a be he will these the from purify himself will someone

צו כבוד , געהייליקט, נוצלעך פאר דעם האר, גרייט צו כלערליי
kolerlei tsu greit har dem far nutslech geheilikt koved tsu
all kinds of for prepared L-rd the to useful holy honor to

מעשים טובים. כב אנטלויף אבער פון די יוגנטלעכע תאוות, און
un taives iugntleche di fun ober antloif tovim maisim
and lusts youthful the from however flee good deeds

יאג נאך צדקות , אמונה, ליבע, שלום מיט די , וועלכע רופן
rufen velche di mit sholem libe emune tsedokes noch yog
call who those with peace love faith righteousness after pursue

אָן דעם האר אויס א לויטער הארץ. כג אבער נארישע און קינדישע
kindishe un narishe ober harts loiter a ois Har dem on
childish and foolish however heart pure a out of L-rd the on

מחלוקת זאלסטו אויסמיידן, וויסנדיק, אז זיי ברענגען ארויס
arois brengen zei az visendik oismaiden zolstu machloikes
about bring they that knowing avoid shall you quarrels

קריגערייען. כד דעם הארס קנעכט אבער זאל זיך נישט קריגן ,
krign nisht zich zol ober knecht Hars dem krigeraien
quarrel not himself shall however servant L-rd's the quarrels

the Dvar HaEmes. [16] But
profane chatter bereft of
kedushah, avoid, for such
will advance that which
is frai *(irreligious)*. [17] Their
lashon hora will spread like
gangrene, as in the case of
Hymenaeus and Philetus,
[18] Who concerning HaEmes
missed the mark, teaching
that the Techiyas HaMesim
has already occurred. They
are overthrowing the emunah
of some. [19] Al kol panim
(nevertheless), the solid yesod
of Hashem stands firm and
zicher *(certain)*, having this
seal: v'yoda' Hashem es asher
lo *(Hashem knows the ones who
are his)*; and let everyone who
names the name of Hashem
depart from avel *(iniquity,
gross injustice)*. [20] In a bais
gadol, there are not only k'lei
(vessels) of gold and silver
but also those wooden ones
and earthen ones: some,
for honorable use; others,
for dishonorable use. [21] If
anyone makes himself tahor
from these things he will be
a k'li vessel for honorable
use, having been set aside as
kodesh, useful to HaAdon,
ready for every ma'aseh tov.
[22] But flee from the ta'avot
hane'urim *(lusts of youth)*
and pursue tzedek, emunah,
ahavah, and shalom with the
ones calling on Adoneinu
out of a lev tahor. [23] But
speculations characterized by
narrishkait and lacking da'as
— such refuse, knowing that
they produce fights. [24] And an
eved Hashem ought not be a
Ba'al Machlokes *(quarrelsome
person)*, but ought to be eidel

נאר זיין פריינדלעך לגבי אלעמען, פעאיק צו לערנען
lernen tsu fe'ik alemen legabe freindlech zain nor
teach to competent everyone in relation to friendly be but

(אנדערע), א סבלן, [כה] וואס זאגט מיט עניוות שטראפרייד צו די
di tsu shtrofreid anives mit zogt vos savlen a andere
the to reproving humility with speaks who patient a others

ווידערשפעניקע; אפשר וועט ה' זיי שענקען תשובה, צום
tsum tshuve shenken zei Hashem vet efsher vidershpenike
to the repentance grant them Hashem will perhaps rebellious

דערקענען דעם אמת, [כו] און ווידער ניכטער צו ווערן אויס דעם שׂטנס
Satans dem ois veren tsu nichter vider un emes dem derkenen
Satan's the out of be to sober again and truth the recognition

פאסטקע ארויס, וואס ער האט זיי געפאנגען צו זיין ווילן.
vilen zain tsu gefangen zei hot er vos arois pastke
will his to taken captive them has he who out trap

ג דאס דאזיקע אבער זאלסטו וויסן, אז אין די לעצטע טעג וועלן
velen teg letste di in az visen zolstu ober dozike dos
will days last the in that know shall you however these the

קומען שווערע צייטן. [ב] ווארום די מענטשן וועלן זיין ליבהאבער פון
fun libhober zain velen mentshn di vorem tsaitn shvere kumen
of lovers be will people the because times terrible come

זיך אליין, ליבהאבער פון געלט, בארימער, חוצפהדיק, לעסטערער,
lesterer chutspedik barimer gelt fun libhober alein zich
blasphemers proud boastful money of lovers alone self

אומגעהארכזאם צו עלטערן, אומדאנקבאר, ג-טלאז, [ג] אוממענטשלעך,
ummentshlech g-tloz umdankbar elteren tsu umgehorchzam
inhuman g-dless unthankful parents to disobedient

נישט גענייגט מוחל צו זיין, טייוולאנים, נישט איינגעהאלטן, אכזרים,
achzorem aingehalten nisht taivlonim zain tsu moichel geneigt nisht
cruel restrained not fiendish be to forgive inclined not

שונאים פון גוטס, [ד] פארראטעריש, לייכטזיניק, אנגעבלאזן, וואס האבן
hoben vos ongeblozen laichtzinik farreterish guts fun sonim
have who conceited frivolous betrayers good of enemies

ליב פארגעניגנס מער ווי זיי האבן ליב ה'; [ה] וואס האבן א
a hoben vos Hashem lib hoben zei vi mer fargenigns lib
a have who Hashem love have they than more pleasures love

געשטאלט פון יראת שמים, פארלייקענען אבער די קראפט
kraft di ober farleikenen shomaim yiras fun geshtalt
power the however denying heaven fearer of of form

דערפון; אויך פון די דאזיקע קער דיך אפ. [ו] ווארום פון די דאזיקע
dozike di fun vorem op dich ker dozike di fun oich derfun
these the from because away you turn these the from also thereof

זענען די, וואס גנבענען זיך אריין אין הייזער און נעמען געפאנגען
gefangen nemen un haizer in arain zich ganvenen vos di zenen
captive take and houses in into themselves steal who the are

נארישע ווייבלעך, וועלכע זענען באלאדן מיט זינד און ווערן פארפירט פון
fun farfirt veren un zind mit baloden zenen velche vaiblech narishe
by misled to be and sin with loaded are who wives foolish

פארשיידענע תאוות, [ז] וואס תמיד לערנען זיי, און קענען קיינמאל נישט
nisht keinmol kenen un zei lernen tomed vos taives farsheidene
not never can and they learning always who lusts various

קומען צו דער דערקענטעניש פון דעם אמת. [ח] און פונקט ווי יאנעס
Yanes vi punkt un emes dem fun derkentenish der tsu kumen
Yanes like exactly and truth the of knowledge the to come

(gentle, courteous) to all, a skilled rabbinic moreh, savlan *(patient)*, [25] Correcting the mitnaggedim *(opponents)* in anavat ruach *(a spirit of meekness)*, in the tikvah that Hashem may efsher *(perhaps)* grant them teshuva, resulting in da'as HaEmes, [26] And that they may come to their senses, escaping the pakh *(trap)* of HaSatan, after having been captured by him to do his will.

3 But of this have da'as, that in the acharit hayamim there will be terrible times, [2] For Bnei Adam will be in love with self, ohavei kesef *(lovers of money)*, ga'avtanim *(proud boasters)*, speakers of lashon hora, disobedient to horim *(parents)*, without hakarat todah *(gratitude)*, without kedushah, [3] Without ahavah, unforgiving and irreconcilable, without shlitah atzmi *(self-control)*, bestial, son'ei HaTov *(haters of the Good)*, [4] Treacherous, reckless, conceited, ohavei ta'anugot *(lovers of pleasures)* rather than ohavei Hashem, [5] Having an outward form of chasidus but the ko'ach having denied. Turn away from these. [6] For of such are the morim entering into homes and capturing weak-willed nashim laden with chatta'im, led away by various ta'avot, [7] Always learning but never being able to come to da'as

און יאמבּרעס האבן זיך אקייגנגעשטעלט משה (רבינו), אזוי
azoi Rabbeinu Moshe akegengeshtelt zich hoben Yambres un
so Rebbeinu Moses oppose themselves did Yambres and

שטעלן זיך אויך די דאזיקע אנטקעגן דעם אמת; מענטשן מיט א
a mit mentshn emes dem antkegen dozike di oich zich shtelen
a with men truth the against these the also themselves stand

פארדארבענעם פארשטאנד , פארווארפן וואס שייך דער אמונה.
emune der shaich vos farvorfen farshtand fardorbenem
faith the concerning who rejected understanding corrupt

ט זיי וועלן אבער ווייטער נישט קומען; ווארום זייער נארישקייט וועט
vet narishkeit zeier vorem kumen nisht vaiter ober velen zei
will foolishness their because come not far however will they

ווערן באשיימפערלעך קלאר פאר אלעמען , ווי עס איז אויך געשען
geshen oich iz es vi alemen far klor bashaimperlech veren
happened also is it as everyone before clear plainly be

מיט יענע . י דו אבער האסט נאכגעפאלגט מיין לערנונג , מיין
main lernung main nochgefolgt host ober du yene mit
my teaching my followed have however you others with

אויפפירונג, מיין מיינונג , מיין אמונה, מיין צוריקגעהאלטנקייט, מיין
main tsurikgehaltnkeit main emune main meinung main oiffirung
my forbearance my faith my purpose my conduct

ליבע, מיין סבלנות , יא מיינע פארפאלגונגען, עינויים , וועלכע זענען
zenen velche inuim farfolgungen maine savlones main libe
did which sufferings persecutions my endurance my love

געקומען אויף מיר אין אנטיאכיען, אין איקאניום, אין ליסטרא; וואס
vos Listra in Iconium in Antiyochen in mir oif gekumen
which Lystra in Iconium in Antioch in me on come

פאר א רדיפות איך האב איבערגעטראגן; און פון אלע האט מיך
mich hot ale fun un ibergetrogen hob ich redifes a far
me has all from and endure did I persecutions a for

דער האר מציל געווען. יב יא , אלע, וועלכע ווילן לעבן ג-טספארכטיק אין
in G-tsforchtik leben vilen velche ale yo geven matsl Har der
in g-dfearing live want who all yes did rescue L-rd the

משיח יהושע/ישוע , וועלן פארפאלגט ווערן. יג שלעכטע מענטשן
mentshn shlechte veren farfolgt velen Yeshua/Yehoshua Moshiach
men evil be persecuted will Yehoshua Moshiach

אבער און באטריגער וועלן ווערן ערגער און ערגער, וועלן פארפירן
farfiren velen erger un erger veren velen batriger un ober
deceive will worse and worse become will deceivers and however

און פארפירט ווערן . יד דו אבער בלייב אין דעם, וואס דו האסט
host du vos dem in blaib ober du veren farfirt un
have you which that in abide however you become deceived and

געלערנט, און וואס איז דיר אנפארטרויט געווארן, וויסנדיק פון וועמען
vemen fun visendik gevoren onfartroit dir iz vos un gelernt
whom from knowing become entrusted you was which and learned

דו האסט עס געלערנט, טו און וויל פון קינדוויז אויף האסטו
hostu oif kindvaiz fun vail un gelernt es host du
you have on childhood from because and learned it have you

געקענט די כתבי הקודש , וועלכע קענען דיך מאכן קלוג צו
tsu klug machen dich kenen velche Hakoidesh Kitvei di gekent
to wise make you can which the Holy scriptures the known

ישועה דורך אמונה, וואס איז אין משיח יהושע/ישוע .
Yeshua/Yehoshua Moshiach in iz vos emune durch yeshue
Yehoshua Moshiach in is which faith through salvation

HaEmes. 8 As Jannes and
Jambres opposed Moshe
Rabbeinu, so also these
oppose HaEmes. These
men have been corrupted
in their mind and are
failures with respect
to the emunah, 9 But
they will not proceed
very far, for the sichlut
(folly, stupidity) of them
will likewise become
conspicuous to all. 10 But
you closely followed my
torah, my halichah, my
tachlis, my emunah, my
savlanut *(patience)*, my
ahavah, my endurance,
11 The redifot *(persecutions)*
and Messianic yissurim
(sufferings) which happened
to me in Antioch, in
Iconium, in Lystra, what
kind of redifot I endured.
And out of all Adoneinu
rescued me. 12 Also all
the ones wanting to live
as chasidim in Rebbe,
Melech HaMoshiach
Yehoshua will be persecuted,
13 But anashim ra'im and
impostors will progress
to their abysmal worst,
misleading and being misled.
14 But, you, remain in the
shiurim you learned,
and the things you were
convinced of, knowing
under which rabbi you sat,
15 And that from infancy
you have known the
Kitvei HaKodesh, which
are able to make you
chacham with a view to
Yeshu'at Eloheynu through
emunah in Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua. 16 The
entire Kitvei HaKodesh

טז אלע כתבי (הקודש) זענען אינספירירט פון ה׳ס גייסט,
Gaist Hashems fun inspirirt zenen Hakoidesh Kitvei ale
Spirit Hashem's of inspired are the Holy scriptures all

און זענען נוצלעך צו לערנונג, צו מוסר , ארויפצופירן אויפן דרך
derech oifen aroiftsufiren musar tsu lernung tsu nutslech zenen un
way of on the to lead reproof to teaching for of benefit are and

הישר , צו דערציאונג אין צדקות ; יז כדי דער מענטש פון
fun mentsh der kedei tsedokes in dertsiung tsu hayashir
of man the so that righteousness in instruction for uprightness

ג-ט זאל זיין שלמותדיק, פעליק צוגעגרייט צו כלערליי מעשים טובים.
tovim maisim kolerlei tsu tsugegreit felik shleymesdik zain zol G-t
good deeds all kinds of for prepared capably mature be shall G-d

ד איך באשווער דיך פאר ה׳ און פאר משיח
Moshiach far un Hashem far dich bashver ich
Moshiach before and Hashem before you solemnly charge I

יהושע/ישוע , וועלכער וועט משפטן די לעבעדיקע און די
di un lebedike di mishpeten vet velcher Yeshua/Yehoshua
the and living the judge will who Yehoshua

טויטע, און פאר זיין דערשיינונג און זיין מלכות ; ב רוף אויס דאס
dos ois ruf Malchus zain un dershainung zain far un toite
the out call kingdom of His and appearing His before and dead

ווארט; טרעט אויף אין געלעגענער צייט, אין אומגעלעגענער צייט; זאג
zog tsait umgelegener in tsait gelegener in oif tret vort
say time inopportune in time opportune in up speak word

מוסר , שריי אָן, זיי מזהיר, מיט פולער געדולד און לערנונג.
lernung un geduld fuler mit mazer zai on shrai musar
teaching and patience complete with warn make on shout reproof

ג ווארום עס וועט זיין א צייט, ווען זיי וועלן נישט פארטראגן קיין
kein fartrogen nisht velen zei ven tsait a zain vet es vorem
any to tolerate not will they when time a be will there because

געזונטע לערנונג; נאר וועלן זיך איינזאמלען לערער לויט
loit lerer ainzamlen zich velen nor lernung gezunte
according to teachers gather themselves will but teaching healthy

זייערע אייגענע גלוסטיקייטן, האבנדיק קיצלדיקע אויערן; ד און וועלן
velen un oiern kitsldike hobendik glustikeitn eigene zeiere
will and ears itching having desires own their

אפקערן זייער אויער פון דעם אמת, און זיך ווענדן צו
tsu venden zich un emes dem fun oier zeier opkeren
to turn themselves and truth the from ears their turn away

לעגענדעס. ה דו אבער זיי ניכטער אין אלעם , דערטראג , ליידן ,
laiden dertrog alem in nichter zai ober du legendes
hardship bear everything in sober be however you legends

טו די ארבעט פון א מבשר , זיי ממלא דיין עבודה . ו ווארום איך
ich vorem avoide dain memale zai mevaser a fun arbet di tu
I because ministry your fulfill do herald a of work the do

ווער שוין געברענגט ווי א קרבן נסך , און די צייט
tsait di un nesech korben a vi gebrengt shoin ver
time the and drink offering sacrifice a as being brought already am

פון מיין פטירה איז געקומען. ז איך האב זיך געראנגלט דעם גוטן
gutn dem gerangl t zich hob ich gekumen iz ptire main fun
good the struggled myself have I come has departure my of

געראנגל, האב פארענדיקט דעם וועטגעלאף, די אמונה אפגעהיטן; ח פון
fun opgehiten emune di vetgelaf dem farendikt hob gerangl
from kept faith the race the completed have struggle

is Hashem-breathed
and useful for hora'ah
(teaching), for reproof, for
correction, for training
in tzedek, 17 That the
ish haElohim may be
proficient, having been
equipped for every
one of the ma'asim
tovim.

4 I solemnly charge you
before Hashem and
Moshiach Yehoshua, the
imminent Shofet of the
living and dead, and by the
Bi'as HaMoshiach and His
Malchut: 2 Attend to the
hatafah *(preaching)* of the
Dvar Hashem. Be ready in
season, out of season, expose,
rebuke, encourage, with all
long suffering and hora'ah
(teaching). 3 For there will be
a time when sound charedi
(orthodox) hora'ah they will
not tolerate, but according
to their ta'avot they will
accumulate morim to tickle
their ears. 4 And from HaEmes
of Hashem they will turn
their ear away shmad and to
aggadah they will be turned
aside. 5 But, you, exercise
shlitah atzmi *(self-control)* in
all things, suffer hardship,
do the work of a mevaser of
the Besuras HaGeulah, fully
carry out your avodas kodesh
ministry of kiruv rechokim
*(bringing near the far away
ones)*. 6 For already I am being
poured out, and the time
of my avekfor *(departure)*,
has come. 7 The milchemet
tzedek *(war of righteousness)*
I have fought, the course I
have finished, the emunah

איצט אָן ליגט פאר מיר אוועקגעלייגט די קרוין פון צדקות , וועלכע
velche tsedokes fun kroin di avekgeleigt mir far ligt on itst
which righteousness of crown the in store me for lies on now

דער האר, דער שופט צדק , וועט מיר געבן אין יענעם טאג;
tog yenem in geben mir vet tsedek shoifet der Har der
Day that in award me will righteousness judge of the L-rd the

און נישט בלויז מיר אליין, נאר אויך אלעמען, וועלכע האבן ליב געהאט
gehat lib hoben velche alemen oich nor alein mir bloiz nisht un
had love have which all also but alone me only not and

זיין נתגלה ווערן.
veren nisgale zain
to be revealed His

ט איל דיך באלד צו קומען צו מיר; י' ווארום דעמאס האט
hot Demas vorem mir tsu kumen tsu bald dich eil
has Demas because me to come to soon yourself hurry

מיך פארלאזן, ליב האבנדיק עולם הזה , און איז אוועק קיין
kein avek iz un hazeh oilem hobendik lib farlozen mich
to went away has and the this world having love deserted me

טעסאלאניקא; קרעסצענס קיין גאלאטיען, טיטוס קיין דאלמאטיען.
Dalmatia kein Titus Galatia kein Crescens Tesalonika
Dalmacia to Titus Galatia to Crescens Thessalonica

יא לוקאס אליין איז מיט מיר. נעם מארקוסן און ברענג (אים) מיט
mit im breng un Markosn nem mir mit iz alein Lukas
with him bring and Mark take me with is alone Luke

דיר, ווארום ער איז מיר זייער נוצלעך צו דער עבודה . יב טיכיקוסן
Tychicusn avoide der tsu nutslech zeier mir iz er vorem dir
Tychicus ministry the to useful very me is he because you

אבער האב איך אוועקגעשיקט קיין עפעזוס. יג דעם מאנטל, וואס איך
ich vos mantl dem Ephesus kein avekgeshikt ich hob ober
I which cloak the Ephesus to sent away I have however

האב איבערגעלאזט אין טראאס ביי קארפוסן, ברענג (מיט), ווען דו
du ven mit breng Carpusn bai Troas in ibergelozt hob
you when with bring Carpus with Troas in leave did

קומסט, און די ספרים, איבערהויפט די פארמעטן . יד אלעקסאנדער
Aleksander parmetn di iberhoipt sforim di un kumst
Alexander parchments the above all books the and come

דער קופערשמיד האט מיר געטאן פיל בייז; דער האר וועט אים
im vet Har der beiz fil geton mir hot kupershmid der
him will L-rd the evil much done me had coppersmith the

פארגעלטן לויט זיינע מעשים; טו פון וועמען אויך דו זאלסט
zolst du oich vemen fun maisim zaine loit fargeltn
shall you also whom from deeds his according to repay

דיך אויסהיטן, ווארום ער האט זיך זייער אקעגנגעשטעלט
akegengeshtelt zeier zich hot er vorem oishiten dich
oppose much himself did he because beware yourself

אונדזערע רייד . טז ביי מיין ערשטער פארטיידיקונג איז קיינער נישט
nisht keiner iz farteidikung ershter main bai reid undzere
not anyone is defense first my at words our

געשטאנען ביי מיר, נאר אלע האבן מיך פארלאזט ; זאל עס זיי
zei es zol farlozt mich hoben ale nor mir bai geshtanen
them it shall abandoned me have all but me with standing

נישט צוגערעכנט ווערן! יז דער האר אבער איז געשטאנען ביי מיר, און
un mir bai geshtanen iz ober Har der veren tsugerechnt nisht
and me by stand did however L-rd the be counted not

I have been shomer over.
8 Henceforth, there is laid up for me the keter hatzedakah *(crown of righteousness)* which Adoneinu, the Shofet Tzedek, will give to me in HaYom HaHu, and not only to me, but also to all the ones who are ohavei Bi'as HaMoshiach.

9 Have zerizut *(diligence)* to come to me quickly.
10 For Demas deserted me. Having loved the Olam Hazeh, he departed for Thessalonika; Crescens, to Galatia; Titos, to Dalmatia. 11 Lukas alone is with me. Get Markos and bring him with you, for he is useful to me for avodas hakodesh.
12 Now Tychicus I sent to Ephesus. 13 When you come, bring the cloak which I left behind in Troas with Carpus, and the megillos, especially the parchments. 14 Alexander the coppersmith did ra'ot rabbot *(much evil)* to me; Adonoi will repay him L'ISH K'MA'ASEIHU *(to each as his deeds)*.
15 You also watch out for him, because he greatly opposed our message.
16 At my first hitstaddekut *(defense)*, no one came to be with me, but all forsook me. May it not be counted against them.
17 But Adoneinu stood with me, and empowered me, that through me the hachrazah *(proclamation, kerygma)* of the Besuras

האט מיך געשטארקט, כדי די בשורה טובה זאל באשטעטיקט ווערן
veren bashtetikt zol toive besoire di kedei geshtarkt mich hot
be fully known may Good News the so that strengthen me did

דורך מיר, און אלע אומות (העולם) זאלן זי הערן; און איך בין
bin ich un heren zi zolen hooilem umes ale un mir durch
was I and hear it may of the world nations all and me through

ניצול געווארן פון דעם לייבס מויל . יח דער האר וועט מיך מציל זיין
zain matsl mich vet Har der moil leibs dem fun gevoren nitsl
his save me will L-rd the mouth lion's the from become saved

פון יעדער מעשה רע, און מיך ראטעווען אין זיין מלכות שמים
shomaim Malchus zain in rateven mich un ra meise yeder fun
heavenly kingdom of his in preserve me and evil act every from

אריין; צו אים זאל זיין דער כבוד לעלמי עולמים . אמן .
Omein olamim lolmei koved der zain zol im tsu arain
Amen and ever forever glory the be shall Him to into

יט גיב אפ שלום פריסקאן און אקווילאן און די (בני) בית
beis bnei di un Aquilan un Priskan sholem op gib
household sons of the and Aquila and Prisca peace up give

פון אנעסיפארוס. כ עראסטוס איז פארבלייבן אין קארינט; טראפימוסן
Trofimusn Korint in farblaiben iz Erastus Onesiphorus fun
Trophimus Corinth in remained has Erastus Onesiphorus of

אבער האב איך איבערגעלאזן קראנק אין מילעטוס. כא אייל דיך צו
tsu dich eil Miletus in krank ibergelozn ich hob ober
to you hurry Miletus in sick leave behind I did however

קומען פאר דעם ווינטער. עס געבן דיר אפ שלום עובולוס און
un Eubulus sholem op dir geben es vinter dem far kumen
and Eubulus peace up you give the ones winter the before come

פודענס און לינוס און קלוידא און אלע ברידער. כב זאל דער האר זיין
zain Har der zol brider ale un Kloyda un Linus un Pudens
be L-rd the may brothers all and Claudia and Linus and Pudens

מיט דיין גייסט. דער חסד מיט אייך.
aich mit chesed der gaist dain mit
you with grace the spirit your with

HaGeulah might be fully
preached and all the
Nations might hear it.
And I was rescued out
of the mouth of the
lion. [18] Hashem will
rescue me from every
evil work and thus will
bring me safely into his
Malchut HaShomayim.
Lo haKavod l'olam va'ed.
Omein.

[19] Drishat Shalom to Prisca
and Aquila and the bais
of Onesiphorus. [20] Erastus
remained in Corinth,
but Trophimus, ailing, I
left behind in Miletus.
[21] Make haste to come
before winter. Drishat
Shalom to you from Eubulus
and Pudens and Linus,
Claudia, and all the Achim
b'Moshiach. [22] Hashem be
with your neshamah. Chen
v'Chesed Hashem be with
you.

דער בריוו פון דעם שליח פּוילוס צו טיטוסן

Titos

א פּוילוס, א קנעכט פון ה' און א שליח פון יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua fun Shliach a un Hashem fun knecht a Poylos
Yehoshua of Shliach a and Hashem of servant a Paul

המשיחן , לויט דער אמונה פון די אויסדערוויילטע פון
fun oisderveilte di fun emune der loit HaMoshiachn
of chosen the of faith the according to the Moshiach

ה' , און דער דערקענטעניש פונם אמת, וואס איז לויט
loit iz vos emes funem derkentenish der un Hashem
according to is which truth of the knowledge the and Hashem

יראת שמים , ב אין דער האפענונג אויף אייביק לעבן, וואס ה' ,
Hashem vos leben eibik oif hofenung der in shomaim yiras
Hashem which life eternal in hope the in heaven fearer of

וועלכער זאגט נישט קיין שקר , האט פארשפראכן פון אייביקע צייטן
tsaitn eibike fun farshprochen hot sheker kein nisht zogt velcher
times eternal from promised has lie any not says who

אָן , ג און אין דער געהעריקער צייט אנטפלעקט זיין ווארט אין דעם
dem in vort zain antplekt tsait geheriker der in un on
the in word His revealed time appropriate the in and onwards

אויסרופן , וואס איז מיר אנפארטרויט געווארן לויט א געבאט
gebot a loit gevoren onfartroit mir iz vos oisrufen
command a according to was entrusted to me is which preaching

פון ה' אונדזער רעטער— ד צו טיטוסן, מיין ווארהאפטיקן זון
zun vorhaftikn main Titusn tsu reter undzer Hashem fun
son true my Titus to Savior our Hashem of

לויט אונדזער געמיינזאמער אמונה: חסד און שלום פון ג-ט
G-t fun sholem un chesed emune gemeinzamer undzer loit
G-d from peace and grace faith mutual our according to

דעם פאטער און משיח יהושע/ישוע אונדזער רעטער.
reter undzer Yeshua/Yehoshua Moshiach un foter dem
Savior our Yehoshua Moshiach and Father the

ה דערפאר האב איך דיך איבערגעלאזט אין קרעטע, כדי
kedei Crete in ibergelozt dich ich hob derfar
so that Crete in leave you I did therefore

דו זאלסט ברענגען אין ארדנונג , וואס עס פעלט נאך,
noch felt es vos ordenung in brengen zolst du
still lacking is what order in set shall you

און באשטימען זקנים אין יעדער שטאט, ווי איך האב דיר
dir hob ich vi shtot yeder in zkeinem bashtimen un
you have I as city every in elders appoint and

באפוילן; ו אויב איינער איז אָן א פעלער, דער מאן
man der feler a on iz einer oib bafoilen
husband the flaw a without is one if ordered

פון איין ווייב, האט גלויביקע קינדער , וועמען מען באשולדיקט
bashuldikt men vemen kinder gloibike hot vaib ein fun
accuses one whom children faithful has wife one of

נישט אין צעלאזנקייט, אדער אומגעהארכזאמקייט. ז ווארום
vorem umgehorchzamkeit oder tseloznkeit in nisht
because disobedience or debauchery of not

1 Sha'ul an eved of Hashem and a Shliach of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, for the furtherance of the emunah of the Bechirei Hashem *(chosen ones of G-d)* and of da'as HaEmes *(knowledge of the Truth)* as pertains to chasidus. 2 The mekor *(basis)* of this is a tikvah of Chayyei Olam which Hashem Who cannot speak sheker promised before the Yamim HaOlam *(days of eternity)*, 3 But revealed at the proper time Hashem's dvar in the hachrazah *(proclamation, kerygma)*, with which I was entrusted, according to the mitzvat Hashem Moshieinu.
4 To Titos, beni ha'amitti baEmunah *(my true son in the faith)*, the emunah shared in common. Chen v'Chesed Hashem and Shalom from Elohim HaAv and Moshiach Yehoshua Moshieinu.

5 For this reason I left you in Crete that you should set beseder *(according to acceptable order)* what remains and give messianic s'michah to Zekenim city by city, as I directed you.
6 If anyone is without reproach, a ba'al isha echat *(a one woman man/master)*, his banim being ma'aminim in Moshiach, and not under accusation of debauchery and zenut or sorrut *(rebelliousness, insubordination)*,
7 For it is necessary for the congregational Mashgiach Ruchani to be without reproach

דער משגיח דארף זיין אָן א פעלער, אלס ה׳ס
Hashems als feler a on zain darf mashgiyech der
Hashem's as flaw a without be must overseer the

פארוואלטער; נישט איינגעקשנט, נישט קיין רגזן , נישט
nisht ragzen kein nisht aingeakshnt nisht farvalter
not quick-tempered any not stubborn not steward

קיין שכור , נישט קיין שלעגער, נישט גענייגט צו שענדלעכן
shendlechn tsu geneigt nisht shleger kein nisht shiker kein
shameful to inclined not fighter any not drunkard any

געווין; [ח] נאר א מכניס אורח , וואס האט ליב גוטס ,
guts lib hot vos oirech machnes a nor gevin
the good love has who stranger bringing in a but gain

מיט שליטה איבער זיך, א צדיק , א קדוש ,
kodesh a tsadik a zich iber shlite mit
holy one a righteous person a self over authority with

[ט] וואס האלט זיך ביים באגלויבטן ווארט לויט דער
der loit vort bagloibten baim zich halt vos
the according to word faithful by the himself holds who

לערנונג, כדי ער זאל זיין אימשטאנד סאי מזהיר צו זיין
zain tsu mazer sai imshtand zain zol er kedei lernung
do to exhort both able be shall he so that doctrine

אין דער געזונטער לערנונג, סאי צו רעדן שטראפרייד צו די
di tsu shtrofreid reden tsu sai lernung gezunter der in
the to reproving speak to also doctrine healthy the in

קעגנער .
kegner
gainsayer

[י] ווארום עס זענען פאראן א סך ווידערשפעניקע, פלאפלער און
un plapler vidershpenike sach a faran zenen es vorem
and babblers rebellious many a there are it because

באטריגער, מערסטנס די פון די געמלטע , [יא] וועמען מען דארף
darf men vemen gemalte di fun di merstns batriger
must one whom circumcision the of those mainly deceivers

פארשטאפן דאס מויל ; וועלכע קערן איבער גאנצע הייזער און
un haizer gantse iber keren velche moil dos farshtopen
and households entire over turn who mouth the clog up

לערנען וואס טויג נישט צוליב שענדלעכן געווין. [יב] איינער פון
fun einer gevin shendlechn tsulib nisht toig vos lernen
of one gain shameful on account of not fit what teach

זיי , זייער אייגענער נביא , האט געזאגט: די קרעטער זענען תמיד
tomed zenen Cretans di gezogt hot novi eigener zeier zei
always are Cretans the say did prophet own their them

ליגנער, חיות רעות , פוילע פרעסערס. [יג] דאס דאזיקע עדות זאגן איז
iz zogen eides dozike dos fresers foile roes chayes ligner
is say witness this the gluttons lazy vicious brutes liars

אמת. צוליב דער סיבה זאלסטו זיי שארף זאגן מוסר ,
musar zogen sharf zei zolstu sibe der tsulib emes
reproof speak sharply them shall you reason this on account of true

כדי זיי זאלן זיין געזונט אין דער אמונה, [יד] און זיך נישט
nisht zich un emune der in gezunt zain zolen zei kedei
not themselves and faith the in sound be shall they so that

האלטן צו יידישע לעגענדעס און מצוות פון מענטשן, וועלכע קערן
keren velche mentshn fun mitsvos un legendes Yiddishe tsu halten
turn who men of commands and legends Jewish to hold

as Hashem's mefake'ach al Beis Hashem *(steward or supervisor of the House of G-d)*, not a ba'al gaavah *(a haughty person)*, not quick in ka'as *(anger)*, not a shikkor *(drunkard)* given to much wine, not violent, not a gelt-loving kamtzan *(miser)*. [8] Rather, the Mashgiach Ruchani must be one who practices hachnosas orchim *(hospitality)*, an ohev es haTov *(a lover of the good)*, having seichel, a tzaddik, kadosh *(holy)*, with shlitah atzmi *(self-control)*, [9] Devoted to the faithful hatafah *(preaching)* of the Besuras HaGeulah, adequate for hora'ah *(teaching)* that exhorts to orthodox Jewish doctrine and for refuting and exposing with conviction the ones speaking against it.

[10] For there are indeed many mitnaggedim *(opponents)*, idle talkers and deceivers, especially the ones of the party of the Mohalim HaGoyim *(false teacher Circumcisers of Gentiles)*, [11] Whose mouths it is necessary to stop, who are subverting entire mishpochot *(families)* by teaching what they ought not, for the sake of dishonest gelt. [12] A certain one of them, a "navi" of their own number, said, "Cretans are always meshakkrim *(liars)*, wicked beasts, lazy trombeniks *(gluttons)*." [13] This eidus *(testimony)* is true, for which cause rebuke them sharply, that they may be orthodox Jewish in emunah, [14] Not paying attention to Jewish aggadot and to mitzvot d'Rabbanan *(precepts imposed by the rabbis)*, becoming

אפ פון דעם אמת. [טו] פאר די ריינע (מענטשן) איז אלץ טהור; פאר
far tahor alts iz mentshn reine di far emes dem fun op
for pure all is people pure the for truth the from away

די אבער , וועלכע זענען טמא און אומגלויביק איז קיין זאך נישט
nisht zach kein iz umgloibik un tome zenen velche ober di
not thing any is unbelieving and defiled are who however those

טהור; נאר זייער פארשטאנד און געוויסן איז טמא . [טז] זיי זאגן ,
zogen zei tome iz gevisen un farshtand zeier nor tahor
say they defiled is conscience and understanding their but pure

אז זיי קענען ה׳ , פארלייקענען אים אבער מיט זייערע מעשים,
maisim zeiere mit ober im farleikenen Hashem kenen zei az
deeds their with however him denying Hashem know they that

זייענדיק אומווירדיקע און ווידערשפעניקע און וואס טויגן נישט צו קיין
kein tsu nisht toigen vos un vidershpenike un umvirdike zaiendik
any for not fit who and rebellious and unworthy being

שום מעשים טובים.
tovim maisim shum
good deeds in no way

ב דו אבער רעד וואס עס פאסט פאר דער געזונטער לערנונג .
lernung gezunter der far fast es vos red ober du
teaching sound the for suited is what speak however you

[ב] אז זקנים זאלן זיין ניכטער, אויפריכטיק, פארשטענדיק, געזונט
gezunt farshtendik oifrichtik nichter zain zolen zkeinem az
sound prudent sincere sober be shall elders that

אין דער אמונה, אין ליבע, אין סבלנות . [ג] אז די זקנות זאלן
zolen zkeines di az savlones in libe in emune der in
shall lady elders the that perseverance in love in faith the in

דעסגלייכן זיך אויפפירן, ווי עס פאסט פאר קדושה, נישט רעדן
reden nisht kedushe far fast es vi oiffiren zich desglaichen
speaking not holiness for fitting is as behave themselves likewise

קיין רכילות, נישט זיין פארשקלאפט צו א סך ווין , נאר לערערינס פון
fun lererins nor vain sach a tsu farshklaft zain nisht rechiles kein
of teachers but wine many a to enslaved be not gossip any

גוטס; [ד] כדי זיי זאלן מאכן די יונגע פרויען פארשטענדיק, ליב
lib farshtendik froien yunge di machen zolen zei kedei guts
love prudent women young the make should they so that good

צו האבן זייערע מענער , ליב צו האבן זייערע קינדער, [ה] זאלן זיין מיט
mit zain zolen kinder zeiere hoben tsu lib mener zeiere hoben tsu
with be shall children their have to love husbands their have to

שליטה איבער זיך , צניעות , לויטער, אכטונג געבן אויפן
oifen geben achtung loiter tsnies zich iber shlite
for the give attention pure modest in dress self over authority

הויז , גוט , אונטערטעניק צו זייערע אייגענע מענער , כדי ה׳ס
Hashems kedei mener eigene zeiere tsu untertenik gut hoiz
Hashem's so that husbands own their to submissive good home

ווארט זאל נישט געלעסטערט ווערן; [ו] דעסגלייכן זאלסטו מזהיר זיין
zain mazer zolstu desglaichen veren gelestert nisht zol vort
do exhort shall you likewise be spoken evil not shall word

די יונגעלייט , אז זיי זאלן זיין פארשטענדיק מיט שליטה איבער
iber shlite mit farshtendik zain zolen zei az yungelait di
over authority with prudent be shall they that young men the

זיך; [ז] אין אלעם זאלסטו דיך אליין האלטן פאר א פארבילד
forbild a far halten alein dich zolstu alem in zich
pattern a for hold yourself you shall you everything in self

meshummad *(apostate)* from HaEmes. [15] All things are tahor to hatehorim; but, to the ones having been defiled and taking the side of the Apikoros, nothing is tahor, but has been made tameh, both lev and matzpun. [16] Hashem they profess to know, but by their ma'asim they deny him, being disqualified and being without mishma'at *(obedience)*, and, as to every one of the ma'asim tovim, unpalatably unkosher *(unfit)*.

2 But you, speak the things which are suitable to Moshiach's orthodox Jewish doctrine. [2] Zekenim need to be temperate, respectable, men of seichel, being orthodox in the emunah, in ahavah, in savlanut *(longsuffering)*.
[3] Similarly the senior women, the Zekanot, in hitnahagut *(conduct)* as befits kedushah, not yentas of lashon hora nor slaves of wine, but melamedot es haTov *(teachers of the Good)*, [4] That they may encourage the young nashim to have ahavah for their ba'alim and their banim,
[5] To have seichel, tehorot in tznius, managers of the Bayit, being tovot, being submissive to their ba'alim, lest Chillul Hashem come to the Dvar HaElohim.
[6] The bochrim, similarly, you exhort to have seichel
[7] About all things, showing yourself a mofet of ma'asim tovim. In the hora'ah, show integrity, seriousness, [8] Along

פון מעשים טובים, (ארויסווייזנדיק) אין דער לערנונג אומפארדארבנקייט,
umfardorbenkeit lernung der in aroisvaizendik tovim maisim fun
without corruption teaching the in showing good deeds for

ווירדיקן ערנסט, ח א געזונט ווארט, וואס קען נישט באשולדיקט ווערן;
veren bashuldikt nisht ken vos vort gezunt a ernst virdikn
be accused not can which word healthy a earnest dignity

כדי דער קעגנער זאל זיך פארשעמען, נישט האבנדיק
hobendik nisht farshemen zich zol kegner der kedei
having not be ashamed themselves shall opponents the so that

קיין שום שלעכטס צו זאגן פון אונדז. ט קנעכט זאלן זיין
zain zolen knecht undz fun zogen tsu shlechts shum kein
be should be servants us of speak to evil in no way any

אונטערטעניק צו זייערע הארן און וואוילגעפעליק אין אלעם; נישט
nisht alem in voilgefelik un harn zeiere tsu untertenik
not all in pleasing and masters their to submissive

אקעגנרעדן, י נישט גנבענען, נאר ארויסווייזן יעדע גוטע געטריישאפט,
getraishaft gute yede aroisvaizen nor ganvenen nisht akegenreden
faithfulness good every showing but stealing not contradicting

כדי זיי זאלן באצירן די לערנונג פון ה׳ אונדזער רעטער אין
in reter undzer Hashem fun lernung di batsiren zolen zei kedei
in Savior our Hashem of teaching the adorn shall they so that

אלעם. יא ווארום ה׳ס חסד איז דערשינען, ברענגענדיק די
di brengendik dershinen iz chesed Hashems vorem alem
the bringing appeared has grace Hashem's because everything

ישועה צו אלע מענטשן, יב און לערנט אונדז, אז פארלייקענענדיק
farleikenendik az undz lernt un mentshn ale tsu yeshue
denying that us teaches and men all to salvation

רשעות און די וועלטלעכע תאוות, זאלן מיר לעבן מיט שליטה
shlite mit leben mir zolen taives veltleche di un rishes
authority with live we shall lusts worldly the and wickedness

איבער זיך, און גערעכט, און ג-טספארכטיק אין דער דאזיקער
doziker der in G-tsforchtik un gerecht un zich iber
this the in g-dfearing and righteously and self over

וועלט, יג און ווארטן אויף דער געבענטשטער האפענונג און דערשיינונג
dershainung un hofenung gebentshter der oif varten un velt
appearing and hope blessed the on wait and world

פון דעם כבוד פון דעם גרויסן ג-ט און אונדזער גואל משיח
Moshiach goel undzer un G-t groisn dem fun koved dem fun
Moshiach Redeemer our and G-d great the of glory the of

יהושע/ישוע, יד וועלכער האט זיך געגעבן פאר אונדזערטוועגן,
undzertvegen far gegeben zich hot velcher Yeshua/Yehoshua
our sakes for give Himself did who Yehoshua

כדי אונדז אויסצולייזן פון יעדער רשעות און צו רייניקן פאר
far reiniken tsu un rishes yeder fun oitsuleizen undz kedei
for cleanse to and wickedness every from to redeem us so as

זיך אן עם סגולה, וואס איז אייפעריק פאר מעשים טובים.
tovim maisim far eiferik iz vos segula am an zich
good deeds for passionate are who treasured people a Himself

טו די דאזיקע זאכן זאלסטו זאגן, און מזהיר זיין און שטראפן מיט
mit shtrofen un zain mazer un zogen zolstu zachn dozike di
with reprove and do warn and say shall you things these the

יעדער שטרענגקייט. קיינער זאל דיך נישט מבזה זיין.
zain mevaze nisht dich zol keiner shtrengkeit yeder
do scorn not you shall anyone strictness all

with dibur *(speech)* that is orthodox and beyond reproach, that the mitnagged may be brought to bushah *(shame)*, having no lashon hora to say against you. 9 Avadim *(slaves)* need to be submissive to their own adonim in everything, to be acceptable, not talking back, 10 Not pilfering, but showing all good reliability, that they may adorn the hora'ah *(teaching)* of Hashem Moshieinu in all things. 11 For the Chen v'Chesed of Hashem has appeared, bringing Yeshu'at Eloheynu to kol Bnei Adam, 12 Instructing us to deny all that is frai *(irreligious)* and not of chasidus and all that is ta'avanut, and to live with seichel and tzidkat Hashem and yirat Shomayim in the Olam Hazeh, 13 Awaiting the tikvah hameashsheret *(the blessed hope)*, the appearing of the kavod HaEloheinu HaGadol and Moshieinu Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, 14 Who gave his nefesh on behalf of us, that for us he might bring in the Geulah, redeeming us MI KOL AVONOTAV *(from all Israel's sins)*, making tahor AM LI SEGULAH *(a people for My possession)*, zealous for ma'asim tovim.

15 Preach these things, with words that give chizzuk *(strengthening)* and reprove with all authority. Let no one “write you off.”

ג דערמאן זיי צו זיין אונטערטעניק צו מושלים און ממשלות ,
memsholes un moshlim tsu untertenik zain tsu zei dermon
rulers and authorities to submissive be to them remind

צו זיין געהארכזאם, צו זיין גרייט צו כלערליי מעשים טובים,
tovim maisim kolerlei tsu greit zain tsu gehorchzam zain tsu
good deeds all kinds of for ready be to obedient be to

ב נישט צו רעדן קיין שלעכטס אויף קיינעמען, נישט צו זיין קריגעריש ,
krigerish zain tsu nisht keinemen oif shlechts kein reden tsu nisht
quarrelsome be to not anyone of evil any speak to not

נאר באשיידן , ארויסווייזנדיק יעדע עניוותדיקייט צו אלע מענטשן.
mentshn ale tsu anivesdikeit yede aroisvaizendik basheiden nor
men all to meekness every showing gentle but

ג וואָרום מיר אליין זענען אויך אמאל געווען אָן פארשטאנד ,
farshtand on geven amol oich zenen alein mir vorem
understanding without been once also had ourselves we because

ווידערשפעניק, האבן געבלאנדזשעט, געדינט צו פארשיידענערליי
farsheidenerlei tsu gedint geblondzhet hoben vidershpenik
various to indentured misguided were rebellious

תאוות און פארגעניגנס, געפירט א לעבן פון קנאה שנאה, (געווען)
geven sinah kine fun leben a gefirt fargenigns un taives
were malice envy of life a leading pleasures and lusts

פארהאסט, האבן פיינט געהאט איינס דאס אנדערע. ד ווען אבער
ober ven andere dos eins gehat faint hoben farhast
however when other the one have hate did hated

עס האט זיך באוויזן די גוטסקייט פון ה' אונדזער רעטער,
reter undzer Hashem fun gutskeit di bavizen zich hot es
Savior our Hashem of goodness the appear itself did there

און זיין ליבע צו מענטשן, ה נישט דורך (מחמיר חומרא געזעץ)
gezets chumre machmer durch nisht mentshn tsu libe zain un
law legalism stickler through not men to love His and

מעשים פון צדקות , וואס מיר האבן געטאן, נאר לויט זיין
zain loit nor geton hoben mir vos tsedokes fun maisim
his according to but done have we that righteousness of works

בארעמהארציקייט האט ער אונדז דערלייזט, דורך דער מקווה פון
fun mikveh der durch derleizt undz er hot baremhartsikeit
of mikveh the through redeem us He did mercifulness

ווידערגעבורט און באנייאונג פון דעם רוח הקודש , ו וועלכן ער האט
hot er velchen Hakoidesh ruach dem fun banaiyung un vidergeburt
did He which the Holy Spirit the of renewal and rebirth

רייכלעך אויסגעגאסן אויף אונדז דורך יהושע/ישוע המשיחן
HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua durch undz oif oisgegosen raichlech
the Moshiach Yehoshua through us on pour out richly

אונדזער גואל ; ז כדי זייענדיק גערעכטפערטיקט דורך זיין
zain durch gerechtfertikt zaiendik kedei goel undzer
His through justify being so that Redeemer our

חסד , זאלן מיר ווערן יורשים לויט דער האפענונג פון אייביקן
eibikn fun hofenung der loit yoreshim veren mir zolen chesed
eternal of hope the according to heirs become we shall grace

לעבן. ח עס איז א באגלויבט ווארט, און איך וויל , אז וועגן די דאזיקע
dozike di vegen az vil ich un vort bagloibt a iz es leben
these the about that want I and word faithful a is this life

זאכן זאלסטו רעדן מיט זיכערקייט, כדי די , וועלכע האבן
hoben velche di kedei zicherkeit mit reden zolstu zachn
have who those so that certainty with speak shall you things

3 Remind them to be V'NISHMA *(obedient, and we will obey!)* to sarim *(rulers)*, to shiltonim *(authorities)*, to be submissive, to be obedient, ready for every ma'aseh tov. 2 Speak lashon hora of no one, be not ohev riv *(quarrelsome)*. Be eidel *(gentle)*, displaying anavah *(meekness)* to kol Bnei Adam. 3 For all of us were once without da'as, sorrarim *(disobedient)*, being led astray, avadim *(slaves)* of ta'avot and to various ta'anugot *(pleasures)* of the Olam Hazeh, spending our lives in eyvah *(enmity)* and kina *(jealousy)*, hated, and hating one another. 4 But when the Chen v'Chesed and the ahavas Hashem Moshieinu appeared to Bnei Adam, 5 Not by tzidkateynu *(our righteousness)* in ma'asim tovim which is to our zchus *(merit)*, but according to His rachamim, He granted us Yeshu'at Eloheynu through the mikveh mayim ruchani of rebirth and hitchadshut of the Ruach Hakodesh, 6 Which Hashem poured out on us richly through Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Moshieinu, 7 That, having been made YITZDAK IM HASHEM by the Chen v'Chesed of Hashem, we might become yoreshim *(heirs)* in the tikvah HaChayyei Olam. 8 This dvar Emes is trustworthy. And I counsel you to strongly affirm the divrei torah I am handing on to you, that

געגלויבט אין ה׳ , זאלן האבן אין זינען, עוסק צו זיין אין מעשים
maisim in zain tsu oisek zinen in hoben zolen Hashem in gegloibt
deeds in be to devote mind in have shall Hashem in believed

טובים—דאס איז שיין און גוט פאר מענטשן; ט נארישע מחלוקת
machloikes narishe mentshn far gut un shein iz dos tovim
dissensions foolish men for good and excellent is this good

אבער און יחוס בריוו און צאנקעריי און קריגערייען וועגן דער
der vegen krigeraien un tsankerai un briv yiches un ober
the about quarrels and bickering and letters genealogy and however

תורה זאלסטו אויסמיידן, וויל זיי זענען אומנוצלעך און פוסט.
pust un umnutslech zenen zei vail oismaiden zolstu toire
futile and useless are they because avoid shall you Torah

י א מענטשן וועלכער ברענגט אריין כיתות , מייד אויס נאך אן
an noch ois maid kites arain brengt velcher mentshn a
a after out warn sect divisions in brings who man a

איינמאליקער אדער צווייטמאליקער ווארנונג, יא ווייסנדיק, אז אזעלכער
azelcher az visendik vornung tsveimoliker oder einmoliker
such a person that knowing warning second or first

איז פארקערט און זינדיקט, און איז פון זיך אליין פאראורטיילט.
farurteilt alein zich fun iz un zindikt un farkert iz
condemned alone self of is and sinful and perverted is

יב ווען איך וועל שיקן ארטעמאסן צו דיר אדער טיכיקוסן, זאלסטו
zolstu Tychicusn oder dir tsu Artemasn shiken vel ich ven
shall you Tychicus or you to Artemas send will I when

דיך איילן צו קומען צו מיר קיין ניקאפאליס; ווארום איך האב באשלאסן
bashlosen hob ich vorem Nikopolis kein mir tsu kumen tsu ailen dich
decided have I because Nicopolis to me to come to hurry you

דארטן איבערצוואווינטערן. יג זענאסן, דעם בעל תורה, און אפאלאסן
Apollosn un toire bal dem Zenasn ibertsuvinteren dorten
Apollos and Torah master of the Zenas to spend the winter there

שיק געשווינט פארויס, כדי עס זאל זיי גארנישט פעלן. יד און זאלן
zolen un felen gornisht zei zol es kedei forois geshvint shik
let and lack nothing them shall there so that onward quickly send

אויך אונדזערע (לייט) לערנען עוסק צו זיין אין מעשים טובים, אויף וואס
vos oif tovim maisim in zain tsu oisek lernen lait undzere oich
who on good deeds in do to devote learn people our also

מען דארף נייטיק האבן, כדי זיי זאלן נישט זיין אומפרוכטבאר.
umfruchtbar zain nisht zolen zei kedei hoben neitik darf men
unfruitful be not should they so that have need essential they

עס געבן דיר אפ שלום אלע, וואס זענען מיט מיר. טו גיב אפ
op gib mir mit zenen vos ale sholem op dir geben es
up give me with are who all peace up you give the ones

שלום צו די , וועלכע האבן אונדז ליב אין דער אמונה. זאל דער
der zol emune der in lib undz hoben velche di tsu sholem
the may faith the in love us have who those to peace

חסד זיין מיט אייך אלעמען.
alemen aich mit zain chesed
all you with be grace

those who have become ma'aminim in Hashem may be shomer for ma'asim tovim. These things to Bnei Adam are good, tov me'od. 9 But pilpul minutiae controversies and toldot and quarrels and fights about the Torah, avoid, for they are unprofitable hevel. 10 An ish hacholek *(a man of division, a divisive man)* after one or two warnings, avoid, 11 Having da'as that such a man is perverted and sinful, bringing harsha'ah *(condemnation)* upon himself.

12 When I send Artemas or Tychicus to you, try to come to me at Nicopolis, for there I have decided to spend the choref *(winter)*. 13 Do your utmost to speed Zenas, the Ben Torah *(scholar)*, and Apollos on their way, that nothing for them may be lacking. 14 Let anshei adateynu *(the men of our community)* learn to be concerned about ma'asim tovim so as to supply urgent needs, that they may not be lo poreh *(unfruitful)*.

15 Drishat Shalom from all the ones with me. Drishat Shalom to those who have ahavah for us in the emunah. Chen v'Chesed Hashem to all of you.

דער בריוו פון פּוילוס
דעם שליח צו פֿילעמאָן

Philemon

א פּוילוס, א געפאנגענער פונם משיח יהושע/ישוע , און
un Yeshua/Yehoshua Moshiach funem gefangener a Poylos
and Yehoshua Moshiach of the prisoner a Paul

טימאָטעוס דער ברודער, צו פילעמאן דעם געליבטן (מאן) און
un man gelibtn dem Filemon tsu bruder der Timotiyos
and man beloved the Philemon to brother the Timothy

אונדזער מיטארבעטער, ב און צו אפפיא אונדזער שוועסטער, און צו
tsu un shvester undzer Appia tsu un mitarbeter undzer
to and sister our Apphia to and co-worker our

ארכיפוסן אונדזער מיטזעלנער , און צו דער קהלה אין דיין הויז :
hoiz dain in kehile der tsu un mitzelner undzer Archippus
house your in kehile the to and fellow soldier our Archippus

ג חסד צו אייך און שלום פון ג-ט אונדזער פאטער און פון דעם האר
Har dem fun un foter undzer G-t fun sholem un aich tsu chesed
L-rd the from and Father our G-d from peace and you to grace

יהושע/ישוע המשיח .
HaMoshiach Yeshua/Yehoshua
the Moshiach Yehoshua

ד איך דאנק ה׳ אין יעדער צייט, דערמאנענדיק דיך אין מיינע
maine in dich dermonendik tsait yeder in Hashem dank ich
my in you making mention of time every in Hashem thank I

תפילות, ה ווייל איך האב געהערט פון דיין ליבע און דער אמונה,
emune der un libe dain fun gehert hob ich vail tfiles
faith the and love your of heard have I because prayers

וואס דו האסט צום האר יהושע/ישוע און צו אלע הייליקע ;
heilike ale tsu un Yeshua/Yehoshua Har tsum host du vos
holy ones all to and Yehoshua L-rd to the have you which

ו כדי די חברותאשאפט פון דיין אמונה זאל ווערן ווירקזאם אין
in virkzam veren zol emune dain fun chavruseshaft di kedei
in effective be shall faith your of fellowship the so that

דער דערקענטעניש פון אלעם גוטן , וואס איז אין אונדז, צום
tsum undz in iz vos gutn alem fun derkentenish der
to the us in is which good thing every of full knowledge the

משיח . ז ווארום איך האב געהאט א גרויסע פרייד און טרייסט איבער
iber treist un freid groise a gehat hob ich vorem Moshiach
over comfort and joy great a had have I because Moshiach

דיין ליבע, ווייל די הערצער פון די קדושים זענען דערקוויקט
derkvikt zenen kedoishem di fun hertser di vail libe dain
refreshed are saints the of hearts the because love your

געווארן דורך דיר, מיין ברודער.
bruder main dir durch gevoren
brother my you through become

ח דעריבער, הגם איך האב די פולע פרייהייט אינם משיח
Moshiach inem fraiheit fule di hob ich hagam deriber
Moshiach in the freedom full the have I although therefore

דיר צו באפעלן וואס איז רעכט, ט (דאך) צוליב דער ליבע,
libe der tsulib doch recht iz vos bafeln tsu dir
love the on account of yet right is what give directive to you

1 Sha'ul, a prisoner
of Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua
and Timotiyos acheinu *(our
brother)*. To Philemon ha'ahuv
(the beloved) and our fellow
po'el *(worker)*, 2 And to Apphia
achoteinu *(our sister)* and
to Archippus our chaver
leneshek *(comrade arms)* and
to the Kehillah in your bais.
3 Chen v'Chesed Hashem
and Shalom Hashem to you
from Elohim Avinu and from
Rebbe, Melech HaMoshiach
Adoneinu Yehoshua.
4 I always offer a bracha to
my G-d when I mention you in
my tefillos *(prayers)*, 5 Because
I hear of your ahavah *(agape)*
and emunah, which you
have for Rebbe, Melech
HaMoshiach Adoneinu
Yehoshua and for all the
Kedoshim. 6 [I pray] that your
emunah *(faith)* being shared
in Moshiach's kiruv rechokim
*(bringing near the far away
ones)* may become effective in
the da'as of every mitzvah we
may do for Moshiach. 7 For I
had simcha gedolah *(much joy)*
and chizzuk *(encouragement)*
because of your ahavah, for
the levavot of the Kedoshim
have been refreshed through
you, Ach b'Moshiach.
8 Therefore, though I have
much boldness in Rebbe,
Melech HaMoshiach that I
could in fact order you to do
your chovah musarit *(moral*

וועל איך ליבער בעטן, אזעלכער בין איך, פולוס דער זקן ,
zoken der Poylos ich bin azelcher beten liber ich vel
old man the Paul I am such a person ask rather I will

און איצט אויך א געפאנגענער פונם משיח יהושע/ישוע ;
Yeshua/Yehoshua Moshiach funem gefangener a oich itst un
Yehoshua Moshiach of the prisoner a also now and

[י] איך בעט דיך פאר מיין זון , וועלכן איך האב געבוירן אין
in geboiren hob ich velchen zun main far dich bet ich
in begot have I which son my for you implore I

מיינע קייטן , פאר אנעסימוסן, [יא] וואס אמאל איז ער פאר דיר געווען
geven dir far er iz amol vos Onesimusn far keitn maine
was you for he is once who Onesimus for chains my

אומנוצלעך, איצט אבער זייער נוצלעך סאי פאר דיר סאי
sai dir far sai nutslech zeier ober itst umnutslech
as well as you for both useful very however now unuseful

פאר מיר; [יב] איך האב אים צוריקגעשיקט צו דיר, אים אליין , דאס
dos alein im dir tsu tsurikgeshikt im hob ich mir far
the himself him you to sent back him have I me for

הייסט מיין הארץ; [יג] איך האב אים גערן געוואלט האלטן ביי
bai halten gevolt geren im hob ich harts main heist
with to keep wanted gladly him had I heart my means

מיר, כדי ער, אלס דיין פארטרעטער, זאל מיר דינען אין די
di in dinen mir zol fartreter dain als er kedei mir
the in serve me shall proxy your as he so that me

קייטן פון דער בשורה טובה; [יד] אָן דיין וויסן אבער
ober visen dain on toive besoire der fun keitn
however knowing your without Good News the of chains

האב איך גארנישט געוואלט טאן ; כדי דיין טובה זאל נישט זיין
zain nisht zol toive dain kedei ton gevolt gornisht ich hob
be not shall good your so that to do wanted nothing I have

געצוואונגען, נאר פון גוטן ווילן. [טו] ווארום אפשר האט ער זיך
zich er hot efsher vorem vilen gutn fun nor getsvungen
himself he has perhaps because will good of but compelled

צוליב דעם אפגעשיידט (פון דיר) לפי שעה, כדי דו
du kedei sho lefi dir fun opgesheidt dem tsulib
you so that hour for an you from separated this with a view to

זאלסט אים באקומען אויף אייביק ; [טז] נישט מער ווי א קנעכט, נאר
nor knecht a vi mer nisht eibik oif bakumen im zolst
but slave a as more not eternity for receive him shall

העכער פון א קנעכט, ווי א געליבטן ברודער, איבערהויפט פאר מיר,
mir far iberhoipt bruder gelibtn a vi knecht a fun hecher
me for above all brother beloved a as slave a than higher

און וויפל מער פאר דיר סאי אין דעם פלייש סאי אין דעם
dem in sai fleish dem in sai dir far mer vifel un
the in and flesh the in both you for more how much and

האר. [יז] אויב דעריבער דו האלטסט מיך פאר א חבר , נעם אים
im nem chaver a far mich haltst du deriber oib Har
him take chaver a for me hold you therefore if L-rd

אויף ווי מיך אליין. [יח] און אויב ער האט דיך עפעס באוועלט,
baavlt epes dich hot er oib un alein mich vi oif
wronged something you has he if and alone me as on

אדער איז דיר שולדיק, רעכן דאס דאזיקע מיר צו; [יט] איך, פולוס,
Poylos ich tsu mir dozike dos rechen shuldik dir iz oder
Paul I to me these the charge in debt you is or

duty) of avodas hakodesh *(holy service)*, [9] Yet I would rather make an appeal on the mekor *(basis)* of ahavah *(agape)* — I, [Rav] Sha'ul, the Zaken *(Elder)* but also a prisoner of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua. [10] I appeal to you concerning beni, having “fathered” him *(to a new birth)* while in bais hasohar *(prison)* — that is, Onesimus, [11] The one once “Useless” to you, but, now, both to you and to me “Useful” *(Onesimus)*. [12] I am sending him who is my very lev *(heart)* back to you. [13] I was wanting to detain him with me, in order that he might function as a keli kodesh *(minister)*, ministering to me in your place, as your murshe *(proxy)*, while I’m detained in the imprisonment of the Besuras HaGeulah. [14] But I wanted to do nothing without your haskamah *(consent, approval)*, in order that the mitzvah you do might not be meshabed *(caused to be obligated)* or forced, but voluntary. [15] Eppis *(for some reason)* perhaps he was separated from you for a while in order that you might have him back for Yamim HaOlam, [16] No longer as a bond servant, but, more than a bond servant, an ach ahuv *(a beloved brother)*, especially to me, and how much more to you, both as a man and in Adoneinu. [17] So if you consider me partnered to you as a chaver [in our common orthodox Jewish emunah], receive him as you would me. [18] But if in

האב עס געשריבן מיט מיין אייגענער האנט, איך וועל עס אפצאלן;
hob es geshriben mit main eigener hant ich vel es optsolen
have it written with my own hand I will it repay

הגם איך זאג דיר נישט, אז דו ביסט אפילו דיך אליין
hagam ich zog dir nisht az du bist afile dich alein
although I tell you not that you are even you yourself

מיר שולדיק. כ יא, מיין ברודער, לאז מיך א הנאה האבן פון דיר
mir shuldik yo main bruder loz mich a hanoe hoben fun dir
me in debt yes my brother let me a benefit have from you

אינם האר; דערקוויק מיין הארץ אין דעם משיח. כא איבערצייגט
inem Har derkvik main harts in dem Moshiach ibertsaigt
in the L-rd refresh my heart in the Moshiach convinced

פון דיין געהארכזאמקייט, האב איך געשריבן צו דיר, ווייל
fun dain gehorchzamkeit hob ich geshriben tsu dir vail
of your obedience have I written to you because

איך ווייס, אז דו וועסט טאן מער ווי איך זאג. כב און אין דער
ich veis az du vest ton mer vi ich zog un in der
I know that you will do more than I say and in the

זעלביקער צייט גרייט אויך צו פאר מיר א גאסטשטיבל; ווארום איך
zelbiker tsait greit oich tsu far mir a gastshtibel vorem ich
same time ready also to for me a lodging because I

האף, אז דורך אייערע תפילות, וועל איך געשענקט ווערן צו
hof az durch eiere tfiles vel ich geshenkt veren tsu
hope that through your prayers will I given be to

אייך.
aich
you

כג עפאפראס, מיין מיטגעפאנגענער אינם משיח יהושע/ישוע,
Epaphras main mitgefangener inem Moshiach Yeshua/Yehoshua
Epaphras my fellow prisoner in the Moshiach Yehoshua

לאזט דיר אפגעבן שלום, כד (אויך) מארקוס, אריסטארכוס, דעמאס,
lozt dir opgeben sholem oich Markos Aristarchus Demas
leaves you to give peace also Mark Aristarchus Demas

לוקאס, מיינע מיטארבעטער.
Lukas maine mitarbeter
Luke my co-workers

כה זאל דער חסד פון דעם האר יהושע/ישוע המשיח זיין
zol der chesed fun dem Har Yeshua/Yehoshua HaMoshiach zain
may the grace of the L-rd Yehoshua the Moshiach be

מיט אייער גייסט.
mit eier gaist
with your spirit

anything he wronged you or owes you, charge this to my cheshbon *(account, bill)*.
19 I, [Rav] Sha'ul, am writing this with my own hand: I will repay. This is not to meorer *(point out)* the fact that on your cheshbon you owe me your very neshamah. 20 Yes, Ach b'Moshiach, I would have some "usefulness" from you in Adoneinu. Refresh my lev in Rebbe, Melech HaMoshiach. 21 Confident of you as one who is shomer mitzvot, I am writing to you, knowing that you will do even above what I say. 22 Also, this too, prepare a heimishe mekom linah *(guest room, lodging place)* for me, for I have the tikvah *(hope)* that through your tefillos I will be restored to you.
23 Drishat Shalom to you from Epaphras, my co-prisoner in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua.
24 Drishat Shalom, also, from Markos, Aristarchus, Demas, and Lukas, my fellow po'alim *(workers)*.
25 The Chen v'Chesed Hashem of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua be with your neshamah.

דער בריוו צו די יידן (מאמינים אינם משיח)

Hebrews

א נאכדעם ווי ה' האט פארצייטנס אין אפט מאל און אויף
oif un mol oft in fartsaitens hot Hashem vi nochdem
on and times often in ancient days had Hashem as then

פארשיידענע אופנים גערעדט צו אונדזערע אבות אין די נביאים ,
neviim di in avot undzere tsu geredt oifanem farsheidene
prophets the in fathers our to spoken ways various

ב האט ער אין די דאזיקע לעצטע טעג גערעדט צו אונדז אינם זון , וועמען
vemen zun inem undz tsu geredt teg letste dozike di in er hot
whom Son in the us to spoken days last these the in He has

ער האט באשטימט פאר א יורש פון אלעם , דורך וועמען ער
er vemen durch alem fun yoiresh a far bashtimt hot er
He whom through everything of heir an for appointed has He

האט אויך באשאפן די וועלטן, ג וועלכער, זייענדיק די אפשפיגלונג פון
fun opshpiglung di zaiendik velcher veltn di bashafen oich hot
of reflection the being who world the created also has

זיין הערלעכקייט און דאס אויסדריקלעכע געשטאלט פון זיין מהות ,
mahut zain fun geshtalt oisdrikleche dos un herlechkeit zain
essence His of likeness express the and glory His

און האלט אויף אלץ מיט דעם ווארט פון זיין מאכט, ווען ער האט
hot er ven macht zain fun vort dem mit alts oif halt un
has He when power His of word the with all things up hold and

געמאכט א רייניקונג פון אונדזערע זינד דורך זיך אליין, האט זיך
zich hot alein zich durch zind undzere fun reinikung a gemacht
self has alone himself through sin our of purification a made

אנידערגעזעצט אויף דער רעכטער זייט פון דער (ג-טלעכער) מאיעסטעט אין
in mayestet g-tlecher der fun zait rechter der oif anidergezetst
in magnificence divine the of side right the on sat down

די הויכקייטן; ד ווערנדיק אזויפיל דערהויבענער פון די מלאכים
malochim di fun derhoibener azoifil oif verendik hoichkeitn di
angels the from superior as much on becoming highest the

אויף וויפל דער נאמען, וועלכן ער האט געירשנט , איז חשובער פון
fun choshuver iz geyarshent hot er velchen nomen der vifel oif
than eminent is inherited has He which Name the how much over

זיי . ה ווארום צו וועמען פון די מלאכים האט ער ווען נישט איז געזאגט:
gezogt iz nisht ven er hot malochim di fun vemen tsu vorem zei
said has not when He has angels the of whom to because them

דו ביסט מיין זון , איך האב דיך היינט געבוירן ? (תהלים ב, ז.)
z b Tehilim geboiren haint dich hob ich zun main bist du
7 2 Psalms fathered today you have I Son my are you

און ווידער:
vider un
again and

איך וועל זיין צו אים א פאטער,
foter a im tsu zain vel ich
Father a him to be will I

און ער וועט זיין צו מיר א זון ? (שמואל ב ז, יד.)
id z b Shmuel zun a mir tsu zain vet er un
14 7 2 Samuel Son a me to be will he and

1 In many and various
drakhim *(ways)*
Hashem in amolike times
(olden times) spoke to
the Avot by the Nevi'im.
2 At the Ketz HaYamim,
Hashem spoke to us
by HaBen, whom He
appointed Bechor of
the Bechorah, Yoresh
Kol *(Heir of All Things)*,
through whom also
Hashem BARAH ES
HASHOMAYIM V'ES
HA'ARETZ; 3 Who being
the Shekhinah zohar
(brilliance) of Hashem
and the exact impress
and demut of Hashem's
essential nature, being,
and reality, and sustaining
everything by his Dvar
HaKo'ach, after he made
tihur *(purification)* of
chatta'im *(sins)*, sat
down at LIMIN *(the right
hand)* of the Majesty on
High. 4 He had become
as much superior to
the malachim as ha-
Shem *(the Name)* Rebbe,
Melech HaMoshiach has
inherited is more fest
(excellent) than theirs.
5 For to which of the
malachim did Hashem
ever say, BENI ATAH,
ANI HAYOM YELIDTICHA
*(My Son you are; today
I have become your
Father)*? And again, ANI
EH'H'YEH LO L'AV V'HU

ו און ווידער, ווען ער ברענגט אריין דעם בכור אין דער וועלט, זאגט ער:
er zogt velt der in bchor dem arain brengt er ven vider un
He says world the into firstborn the into brings He when again and

און זאלן זיך צו אים בוקן
buken im tsu zich zolen un
worship Him to themselves should and

אלע מלאכים פון ה׳ . (תהלים צז, ז.)
z tsz Tehilim Hashem fun malochim ale
7 97 Psalms Hashem of angels all

ז און בנוגע די מלאכים זאגט ער:
er zogt malochim di benegeie un
He says angels the about the and

ער מאכט זיינע מלאכים ווינטן
vintn malochim zaine macht er
winds angels His makes He

און זיינע משרתים — א פלאם פייער; (תהלים קד, ד.)
d kd Tehilim faier flam a meshoresim zaine un
4 104 Psalms fire flame of a servants His and

ח אבער אין באצוג אויף דעם זון:
zun dem oif batsug in ober
Son the on with regard to in however

דיין טראן, אָ ג-ט, איז פון אייביקייט ביז אייביקייט,
eibikeit biz eibikeit fun iz G-t o tron dain
forever until forever of is G-d o throne Your

און א סקעפטער פון יושר איז דער סקעפטער פון דיין
dain fun skepter der iz yoisher fun skepter a un
your of scepter the is righteousness of scepter a and

קעניגרייך.
kenigraich
kingdom

ט דו האסט ליב געהאט גערעכטיקייט און געהאסט רשעות ,
rishes gehast un gerechtikeit gehat lib host du
wickedness hated and righteousness had love have you

צוליב דעם האט דיך ג-ט דיין ג-ט
G-t dain G-t dich hot dem tsulib
G-d your G-d you has that on account of

געזאלבט מיטן אייל פון פרייד איבער דיינע חברים .
chaveirim daine iber freid fun eil miten gezalbt
companions your above gladness of oil with the anointed

(תהלים מה, ז, ח.)
ch z mh Tehilim
8 7 45 Psalms

י און
un
and

דו , האר, האסט אין אנהויב געגרונטפעסטיקט די ערד ,
erd di gegruntfestikt onhoib in host Har du
earth the founded beginning in have L-rd You

און די הימלען זענען די ווערק פון דיינע הענט;
hent daine fun verk di zenen himlen di un
hands your of work the are heavens the and

יא זיי וועלן פארלוירן ווערן, אבער דו בלייבסט;
blaibst du ober veren farloiren velen zei
remain you however be perish will they

YIHEYEH LI L'BEN *(I will be to Him a Father and He will be to Me as a Son)*? 6 And again, when Hashem brings HaBechor into the Olam Hazeh, He says, "Let all Hashem's malachim worship him." 7 And of the malachim, Hashem says OSEH MALAKHAV RUCHOT MESHARTAV EISH L'HET *(He makes his angels winds and his servants [i.e., ministering angels] flaming fire)*.
8 And Hashem says to HaBen, KIS'AHCHA ELOHIM OLAM VAED SHEVET MISHOR SHEVET MALKHUTECHA *(Your throne, O G-d, will endure for ever and ever, and the scepter of justice is the scepter of your kingdom)*.
9 AHAVTA TZEDEK VATISNA RE'SHA, AL KEN MESHAKHACHA ELOHIM, ELOHEICHA SHEMEN SASSON MECHAVERECHA *(You loved righteousness and hated lawlessness; on account of this G-d, your G-d, anointed you with the oil of gladness more than your companions)*.
10 And, Atah Adonoi LEFANIM HA'ARETZ YASADETA UMA'ASEH YADECHA SHOMAYIM *(You L-rd in the beginning founded the earth and the heavens, the work of your hands)*; 11 HEMMAH YOVEDU V'ATAH TA'AMOD V'KHULAM KABEGED YIVLU *(They will perish but you remain and all*

און אלע וועלן אלט ווערן , ווי א קלייד ,
kleid a vi veren alt velen ale un
garment a like become old will all and

יב און ווי א מאנטל וועסטו זיי איינוויקלען
ainviklen zei vestu mantl a vi un
roll up them will you cloak a as and

און זיי וועלן פארביטן ווערן,
veren farbiten velen zei un
be exchanged will they and

אבער דו ביסט (אלעמאל) דער זעלביקער,
zelbiker der alemol bist du ober
same the always are You however

און דיינע יארן וועלן ער נישט אויפהערן. (תהלים קב, כו-כח.)
chu-chch kb Tehilim oifheren nisht er velen yorn daine un
26-27 102 Psalms cease not it will years your and

יג אבער צו וועמען פון די מלאכים האט ער ווען נישט איז געזאגט:
gezogt iz nisht ven er hot malochim di fun vemen tsu ober
said is not when He did angels the of which to however

זיץ ביי מיין רעכטער זייט,
zait rechter main bai zits
side right my at sit

ביז איך וועל אנידערלייגן דיינע פיינט
faint daine aniderleigen vel ich biz
enemies your lay down will I until

פאר א פוסבענקעלע צו דיינע פיס? (תהלים קי, א.)
a ki Tehilim fis daine tsu fusbenkele a far
1 110 Psalms feet your to footstool a for

יד צי זענען זיי דען נישט אלע רוחות משרתים , וואס ווערן געשיקט
geshikt veren vos meshoresim ruches ale nisht den zei zenen tsi
sent forth be who ministering spirits all not then they are

צו דינען די , וועלכע וועלן ירשענען די גאולה ?
geule di yarshanen velen velche di dinen tsu
redemption the inherit will who those serve to

ב צוליב דעם מוזן מיר לייגן מער אכט אויף די זאכן ,
zachn di oif acht mer leigen mir muzn dem tsulib
things the on attention more place we must that on account of

וואס מיר האבן געהערט, טאמער וועלן מיר אפפאלן. ב וואָרום
vorem opfalen mir velen tomer gehert hoben mir vos
because fall away we will lest heard have we which

אויב דאס ווארט, וואס איז גערעדט געווארן דורך מלאכים , איז געווען
geven iz malochim durch gevoren geredt iz vos vort dos oib
was is angels through become spoken is which word the if

פעסט, און יעדע עבירה און ווידערשפעניקייט האט באקומען א
a bakumen hot vidershpenikeit un aveire yede un fest
a receive did disobedience and transgression every and firm

גערעכטע פארגעלטונג, ג וויאזוי זשע וועלן מיר אנטרינען (א שטראף)
shtrof a antrinen mir velen zhe viazoi fargeltung gerechte
punishment a escape we will then how penalty righteous

פארנאכלעסיקנדיק אזא גרויסע ישועה ? וועלכע איז מתחילת אנגעזאגט
ongezogt maschils iz velche yeshue groise aza farnachlesikendik
announced at first is which salvation great such neglecting

געווארן דורך דעם האר און באשטעטיקט געווארן צו אונדז דורך
durch undz tsu gevoren bashtetikt un Har dem durch gevoren
through us to become confirmed and L-rd the through become

of them like the garment they will wear out),
[12] KALVUSH TACHALIFEM V'YACHALOFU V'ATAH HU USHENOTECHA LO YITTAMMU *(Like clothing you will change them and they will be discarded, but you are the same and the years of you they never come to an end)*.
[13] And to which of the malachim has Hashem ever said, Sit at my right hand until I put your enemies as a footstool for your feet? [14] Are not all RUCHOT sharet *(ministering spirits, malachey hasharet)* sent out with the shlichus *(mission)* to do avodas kodesh service as Hashem's klei kodesh *(ministers)* on behalf of the ones being about to inherit Yeshu'at Eloheinu?

2 In considering all this, it is necessary for us to pay far greater attention bifraht *(particularly)* to the things we have heard, lest from it we may drift away. [2] For if the Dvar Hashem which was declared through malachim became firmly established and every peysha *(transgression)* and averah *(disobedience to the commandment)* received a gemul tzodek *(just retribution)*, [3] How shall we escape if we neglect so great a Yeshu'at Eloheinu,

די , וואס האבן אים געהערט, ד בשעת ה׳ האט דערויף מעיד
meyid deroif hot Hashem beshas gehert im hoben vos di
testify thereon has Hashem while heard Him have who the

געווען מיט אותות און מופתים און מיט פארשיידענע גבורות
gvuros farsheidene mit un mofsim un otot mit geven
mighty deeds various with and wonders and signs with was

און מתנות פון רוח הקודש , וואס ער האט אויסגעטיילט
oisgeteilt hot er vos Hakoidesh ruach fun matonus un
distributed has He which the Holy Spirit of gifts and

לויט זיין רצון. ה וואורום די צוקונפטיקע וועלט, פון וועלכער
velcher fun velt tsukunftike di vorem rotsn zain loit
which of world future the because will His according to

מיר רעדן, האט ער נישט אונטערטעניק געמאכט אונטער מלאכים .
malochim unter gemacht untertenik nisht er hot reden mir
angels under made subject not He has speak we

ו נאר עמיצער האט אין א געוויסער שטעלע עדות געזאגט, אזוי צו
tsu azoi gezogt eides shtele geviser a in hot emitser nor
to so said witness place certain a in has someone but

זאגן :
zogen
say

וואס איז א מענטש, אז דו זאלסט אים געדענקען ? אדער
oder gedenken im zolst du az mentsh a iz vos
or be mindful him shall You that man a is what

דער זון פון א מענטש, אז דו זאלסט אכטונג געבן אויף
oif geben achtung zolst du az mentsh a fun zun der
for give attention shall You that man a of son the

אים? ז דו האסט אים אביסל קלענער געמאכט פון מלאכים ,
malochim fun gemacht klener abisel im host du im
angels than made lower a little him have You him

מיט כבוד און הערלעכקייט אים געקריינט, ח און אים
im un gekreint im herlechkeit un koved mit
him and crowned him glory and honor with

געשטעלט איבער די מעשים פון דיינע הענט: אלץ האסטו
hostu alts hent daine fun maisim di iber geshtelt
You have all hands Your of works the over placed

אונטערטעניק געמאכט אונטער זיינע פיס. (תהלים ח, ה-ז.)
h-z ch Tehilim fis zaine unter gemacht untertenik
5-7 8 Psalms feet his under made subject

וואורום אונטערטעניקנדיק אלץ צו אים, האט ער נישט איבערגעלאזט קיין
kein ibergelozt nisht er hot im tsu alts untertenikendik vorem
any left not he has him to all subjecting because

זאך , וואס איז אים נישט אונטערטעניק. נאר איצט זען מיר נאך נישט
nisht noch mir zen itst nor untertenik nisht im iz vos zach
not yet we see now but subjected not him is which thing

אלץ אונטערטעניק צו אים. ט מיר זען אבער יהושען/ישוען , אים,
im Yeshuan/Yehoshuan ober zen mir im tsu untertenik alts
Him Yehoshua however see we him to subjected all

וואס איז אביסל קלענער געמאכט פון מלאכים דורך די יסורים
yesurim di durch malochim fun gemacht klener abisel iz vos
sufferings the through angels than made lower a little is who

פון טויט , געקריינט מיט כבוד און הערלעכקייט, אז ער זאל , דורך
durch zol er az herlechkeit un koved mit gekreint toit fun
through shall He that glory and honor with crowned death of

one that was declared initially through Adoneinu, and was confirmed and attested to us by those who heard him, 4 While Hashem gave solemn eidus *(testimony)* through otot u'moftim *(signs and wonders)* and nifla'ot rabbot *(many miracles)* and matanot *(gifts)* of the Ruach Hakodesh distributed according to the ratzon Hashem? 5 For Hashem did not subject the Olam Habah, about which we are speaking, to malachim. 6 But someone has given solemn eidus *(testimony)* somewhere, MAH ENOSH KI TIZKERENU UVEN ADAM KI TIFKEDENU? *(What is Man that You are mindful of him, or the Son of Man that You care for him?)* 7 You made him a little lower than the angels and you crowned him with glory and splendor and you made him ruler over the works of your hands, 8 KOL SHATAH TACHAT RAGLAV *(Putting everything under his feet)*. Now while Hashem subjected all things to him, he left nothing unsubjected to him, though now we do not yet see all things having been subjected to him. 9 But this is what we do see: Yehoshua, for a short time having been "made lower than the angels," has, because of the yissurim *(suffering)* of mavet *(death)*, been "crowned with KAVOD

ה׳ס חסד , טועם זיין דעם טויט פאר יעדן (מענטשן). י׳ ווייל
vail mentshn yedn far toit dem zain toyem chesed Hashems
because man every for death the be taste grace Hashem's

עס איז געווען פאסן פאר אים, פאר וועמען אלץ איז און דורך וועמען
vemen durch un iz alts vemen far im far pasen geven iz es
whom through and is all whom for Him for fitting was is it

אלץ איז, פירנדיק א סך זין צו הערלעכקייט, שלמותדיק צו מאכן
machen tsu shleymesdik herlechkeit tsu zin sach a firendik iz alts
make to perfected glory to sons many a leading is all

דורך ליידן דעם גרינדער פון זייער ישועה . יא׳ ווארום דער ,
der vorem yeshue zeier fun grinder dem laiden durch
this One because salvation their of founder the sufferings through

וואס מאכט הייליק און די , וואס ווערן געהייליקט, זענען אלע פון איינעם;
einem fun ale zenen geheilikt veren vos di un heilik macht vos
one of all are made holy are who the and holy makes who

צוליב וועלכער סיבה ער שעמט זיך נישט זיי צו רופן
rufen tsu zei nisht zich shemt er sibe velcher tsulib
call to them not Himself ashamed He reason which on account of

ברידער, יב׳ זאגנדיק:
zogendik brider
saying brothers

איך וועל דערציילן דיין נאמען צו מיינע ברידער,
brider maine tsu nomen dain dertseilen vel ich
brothers my to Name your proclaim will I

אין מיטן דער עדה וועל איך צו דיר
dir tsu ich vel eide der miten in
you to I will congregation the the midst of in

זינגען. (תהלים כב, כג.)
chg chb Tehilim zingen
23 22 Psalms sing

יג׳ און ווידער:
vider un
again and

איך וועל האפן צו אים. (ישעיהו ח, יז.)
iz ch Yeshayah im tsu hofn vel ich
17 8 Yeshayah him to hope will I

און ווידער:
vider un
again and

אָט בין איך און די קינדער,
kinder di un ich bin ot
children the and I am look

וואס ה׳ האט מיר געגעבן. (ישעיהו ח, יח.)
ich ch Yeshayah gegeben mir hot Hashem vos
18 8 Yeshayah given me has Hashem whom

יד׳ דעריבער, אזוי ווי די קינדער נעמען אן אנטייל אין
in onteil an nemen kinder di vi azoi deriber
in common share a participate children the as in as much therefore

פלייש און בלוט, האט ער אויך ענלעך אנטייל גענומען אין
in genumen onteil enlech oich er hot blut un fleish
in participated common share similarly also He has blood and flesh

זיי , כדי דורך דעם טויט זאל ער צונישט מאכן דעם , וואס
vos dem machen tsunisht er zol toit dem durch kedei zei
who the one make negated He shall death the through so that them

V'HADAR" *(glory and splendor)* in order that by the Chen v'Chesed Hashem on behalf of all he might taste the histalkus of mavet. [10] For it was bekavod *(fitting, proper)* for him, for whom are all things and through whom are all things, in bringing banim rabbim *(many sons)* to kavod, to bring to shleimut *(perfection, completion)* the Rosh *(Head)* and Mekhonen *(Founder)* of their Yeshu'at Hashem through yissurim *(suffering)*. [11] For both HaKadosh who makes holy and Kedoshim who are being made holy all have HaAv Echad. It is for this reason Rebbe, Melech HaMoshiach is not ashamed to call them Achim, [12] Saying, "I will declare your Name to my brothers, within the congregation I will praise you." [13] And again, "I put my bitachon in him" and again HINEI ANOCHI V'HAYELADIM ASHER NATAN LI HASHEM *(Here I am and the yeladim whom Hashem gave to me.)* [14] Therefore, als *(since)* the yeladim share in the basar vadahm and Rebbe, Melech HaMoshiach likewise shared in the same things, that through the histalkus of his mavet he might destroy the one having power over mavet, that is, HaSatan, [15] And he might release these, as many as through eymat

האט די מאכט פון טויט , דאס הייסט דעם שׂטן , טו און באפרייען
bafraien un Satan dem heist dos toit fun macht di hot
release and Satan the means this death of power the has

די דאזיקע, וועלכע זענען דורך דער מורא פארן טויט געווען
geven toit farn moire der durch zenen velche dozike di
were death before fear the through are which these the

אונטערגעווארפן צו קנעכטשאפט אלע טעג פון זייער לעבן. טז ווארום
vorem leben zeier fun teg ale knechtshaft tsu untergevorfen
because life their of days all slavery to subject

ער נעמט זיך באמת נישט אָן פאר קיין מלאכים , נאר פאר
far nor malochim kein far on nisht beemes zich nemt er
for but angels any for on not in truth Himself interests He

אברהמס זאמען נעמט ער זיך יא אָן. יז צוליב וועלכן
velchen tsulib on yo zich er nemt zomen Avrahams
which on account of on indeed Himself he interests seed Abraham's

ער האט געמוזט אין אלעם ענלעך ווערן צו זיינע ברידער , כדי
kedei brider zaine tsu veren enlech alem in gemuzt hot er
so that brothers His to to be similar all things in had to has He

ער זאל ווערן רחמנותדיק און א געטרייער כהן גדול אין די זאכן ,
zachn di in gadol koyen getraier a un rachmonesdik veren zol er
things the in gadol kohen faithful a and merciful be shall He

וואס האבן א שייכות צו ה׳ , מכפר צו זיין פאר די זינד
zind di far zain tsu mechaper Hashem tsu shaiches a hoben vos
sin the for be to to atone Hashem to relationship a have which

פונם פאלק. יח ווייל דערמיט, וואס ער אליין האט געליטן , זייענדיק
zaiendik gelitn hot alein er vos dermit vail folk funem
being suffered has Himself He that thereby because people of the

אין א נסיון , קען ער העלפן די , וואס געפינען זיך אין א נסיון .
nisoyen a in zich gefinen vos di helfen er ken nisoyen a in
temptation a in self do find who the help He can temptation a in

ג

דעריבער, הייליקע ברידער, חברים אינם הימלישן רוף ,
ruf himlishen inem chaveirim brider heilike deriber
calling heavenly in the companions brothers holy therefore

טראכט איבער דעם שליח און כהן גדול פון אונדזער אמונה,
emune undzer fun gadol koyen un Shliach dem iber tracht
faith our of gadol kohen and Shliach the over think

יהושען/ישוען , ב וואס איז געווען געטריי צו אים, וועלכער האט אים
im hot velcher im tsu getrai geven iz vos Yeshuan/Yehoshuan
Him did who Him to faithful was is who Yehoshua

באשטימט, פונקט ווי אויך משה אין זיין גאנץ הויז . ג ווארום ער איז
iz er vorem hoiz gants zain in Moshe oich vi punkt bashtimt
is He because house whole His in Moses also as exactly appoint

ראוי געווען אויף מער כבוד ווי משה , פונקט ווי דער , וואס האט
hot vos der vi punkt Moshe vi koved mer oif geven roe
has who the One as exactly Moses than glory more of was worthy

געבויט א הויז , האט מער כבוד ווי דאס הויז אליין. ד ווארום יעדעס
yedes vorem alein hoiz dos vi koved mer hot hoiz a geboit
every because itself house the than glory more has house a built

הויז איז פון עמיצן געבויט געווארן, אבער דער , וואס האט
hot vos der ober gevoren geboit emitsn fun iz hoiz
has who the One however become built someone of is house

אלץ געבויט איז ה׳ . ה און משה איז טאקע געווען געטריי אין
in getrai geven take iz Moshe un Hashem iz geboit alts
in faithful was indeed is Moses and Hashem is built everything

haMavet *(terror of Death)* were subjected to avdut *(slavery)* all the days of their existence. 16 For surely it was not malachim that concerned him, but the zera Avraham Avinu. 17 And for this reason, Rebbe, Melech HaMoshiach was obliged to become like the Achim b'Moshiach in every respect, that he might become a Kohen Gadol rachaman v'ne'eman before Hashem in order to make kapporah for the chatta'im of HaAm. 18 For, because Rebbe, Melech HaMoshiach himself has endured, being tested in the yissurim *(sufferings)* of his nefesh, he is able to come to the ezrah *(aid)* of the ones being tested.

3 For this reason, Achai Hakedoshim b'Moshiach, Chaverim and Chavrusa partners in a Kri'at Marom *(High [Himel] Calling)*, consider carefully the Shliach and Kohen Gadol of the Hachrazah *(Proclamation)* of our Emunah, Yehoshua, Yeshua. 2 He being ne'eman *(faithful)* to the One having given him s'michah as also Moshe Rabbeinu was ne'eman *(faithful)* in kol Beis Hashem. 3 Yet Rebbe, Melech HaMoshiach is considered worthy of more kavod than Moshe Rabbeinu, because more kavod has the Boneh *(Builder)* of the Beis than the Beis itself. 4 For every Beis is built by someone, but the

זיין גאנץ הויז ווי א דינער, פאר אן עדות פון די זאכן, וואס
vos zachn di fun eides an far diner a vi hoiz gants zain
which things the of witness a for servant a as house whole His

האבן געזאלט גערעדט ווערן; [י] אבער משיח, ווי א זון איבער
iber zun a vi Moshiach ober veren geredt gezolt hoben
over Son a as Moshiach however be spoken supposed to have

זיין הויז; וועמעס הויז מיר זענען, אויב מיר וועלן האלטן פעסט דעם
dem fest halten velen mir oib zenen mir hoiz vemes hoiz zain
the firm hold will we if are we house whose house His

בטחון און דעם רום פון דער האפענונג ביז צום סוף. [ז] דעריבער,
deriber sof tsum biz hofenung der fun rum dem un bitochen
therefore end to the until hope the of glory the and confidence

אזוי ווי דער רוח הקודש זאגט:
zogt Hakoidesh ruach der vi azoi
says the Holy Spirit the as so

היינט, אויב איר וועט הערן זיין קול,
kol zain heren vet ir oib haint
voice His hear will you if today

[ח] זאלט איר נישט הארט מאכן אייערע הערצער ווי אין מריבה,
Meribah in vi hertser eiere machen hart nisht ir zolt
Meribah in as hearts your make hard not you shall

אין דעם טאג פון אויספרואוון אין דער מדבר,
midbar der in oispruven fun tog dem in
wilderness the in testing of day the in

[ט] וואו אייערע אבות האבן מיך אויסגעפרואווט מיט נסיונות
nisyoines mit oisgepruvt mich hoben avot eiere vu
a test with tested me have fathers your where

און געזען מיינע מעשים פערציק יאר לאנג.
lang yor fertsik maisim maine gezen un
long years forty works my saw and

[י] דעריבער האב איך געצארנט אויף דעם דאזיקן דור,
dor dozikn dem oif getsornt ich hob deriber
generation this the on provoked to anger I have therefore

און געזאגט: תמיד גייען זיי ארום מיט טועה אינם הארץ,
harts inem toye mit arum zei geien tomed gezogt un
heart in the error with around they go always said and

און האבן נישט געקענט מיינע וועגן;
vegen maine gekent nisht hoben un
ways my known not have and

[יא] אזוי האב איך געשווארן אין מיין צארן,
tsorn main in geshvoren ich hob azoi
wrath my in sworn I have so

אז זיי וועלן נישט אריינקומען אין מיין מנוחה אריין.
arain menuche main in arainkumen nisht velen zei az
into rest my in enter not will they that

(תהלים צה, ז-יא.)
z-yo tsh Tehilim
7-11 95 Psalms

[יב] גיט זשע אכטונג, ברידער, טאמער איז פאראן אין איינעם פון אייך א
a aich fun einem in faran iz tomer brider achtung zhe git
an you of one in there is lest brothers attention then give

בייז און אומגלויביק הארץ, אפפאלן פון דעם לעבעדיקן ג-ט; [יג] נאר זייט
zeit nor G-t lebedikn dem fun opfalen harts umgloibik un beiz
be but G-d living the from fall away heart unbelieving and evil

One having built everything
is Hashem. 5 Now Moshe
Rabbeinu was ne'eman
in kol Beis Hashem as an
eved, for a solemn edut
of the things which were to
be spoken afterward. 6 But
Rebbe, Melech HaMoshiach
was ne'eman as HaBen over
the Beis Hashem, whose Beis
we are, if indeed the bitachon
and the tikvah in which
we glory we keep hold of to
HaKetz. 7 Therefore, just as
the Ruach Hakodesh says,
HAYOM IM BEKOLO TISHMAU
(Today, if you hear His voice);
8 AL TAKSHU LEVAVCHEM
KIMRIVAH K'YOM MASSAH
BAMIDBAR *(Do not harden your
heart as you did at Meribah,
as you did that day at Massah in
the desert)*, 9 ASHER NISSUNI
AVOTEICHEM BEKHANUNI
GAM RA'U PO'OLI ARBA'IM
SHANAH *(Where your Fathers
tested me and tried me though
they saw my deeds forty years)*.
10 Therefore AKUT BEDOR
VAOMAR AM TO'EY LEVAV
HEM V'HEM LO YAD'U
DERAKHAI *(I was angry with
that generation and I said
they are a straying-of-heart
people and they have not had
da'as of my ways)*; 11 ASHER
NISHBA'ETI V'APEY IM
YEVO'UN EL MENUKHATI
*(Therefore I declared on oath
in my anger, Never shall they
enter into my Rest, Home, Abode,
Place of Tranquility.)* 12 Beware,
Achim b'Moshiach, lest there
will be in any one of you a
lev rah *(evil heart)* without
Emunah, that turns away
shmad from Elohim Chayyim.
13 Instead, give one another

מזהיר איינער דעם אנדערן יעדן טאג כל זמן עס הייסט נאך היום
hayom noch heist es zman kol tog yedn andern dem einer mazer
today still means it as long as all day every other the one exhort

(היינט), כדי קיין איינער פון אייך זאל נישט פארהארטעוועט ווערן
veren farhartevet nisht zol aich fun einer kein kedei haint
be hardened not shall you of one any so that today

דורך דער פארפירערישקייט פון דער זינד; יד ווארום מיר זענען געווארן
gevoren zenen mir vorem zind der fun farfirerishkeit der durch
become are we because sin the of deceitfulness the through

אנטיילנעמער אין דעם משיח , ווען מיר האלטן פעסט דעם אנהויב
onhoib dem fest halten mir ven Moshiach dem in onteilnemer
beginning the firm hold we when Moshiach the in participants

פון דעם בטחון ביז צום סוף; טו אזוי ווי עס איז געזאגט געווארן:
gevoren gezogt iz es vi azoi sof tsum biz bitochen dem fun
become said is it as so end to the until confidence the of

היינט אויב איר וועט הערן זיין קול ,
kol zain heren vet ir oib haint
voice His hear will you if today

זאלט איר נישט הארט מאכן אייערע הערצער ווי אין מריבה .
Meribah in vi hertser eiere machen hart nisht ir zolt
Meribah in as hearts your make hard not her shall

טז ווארום ווער זענען די , וואס האבן געהערט און האבן געקריגט ?
gekrigt hoben un gehert hoben vos di zenen ver vorem
contended have and heard had who the are who because

צי דען נישט אלע, וואס זענען ארויסגעגאנגען פון מצרים דורך
durch Mitsrayim fun aroisgegangen zenen vos ale nisht den tsi
through Egypt of gone out are who all not then

משהן ? יז און קעגן וועמען האט ער געצארנט פערציק
fertsik getsornt er hot vemen kegen un Moshen
forty been provoked to anger he has whom against and Moses

יאר לאנג? צי דען נישט קעגן די , וואס האבן געזינדיקט, וועמעס
vemes gezindikt hoben vos di kegen nisht den tsi lang yor
whose sinned have who the against not then long years

פגרים זענען געפאלן אין דער מדבר ? יח און צו וועמען האט ער
er hot vemen tsu un midbar der in gefalen zenen pgorim
He has whom to and wilderness the in fallen are corpses

געשוואוירן, אז זיי וועלן נישט אריינקומען אין זיין מנוחה , אויב נישט
nisht oib menuche zain in arainkumen nisht velen zei az geshvoren
not if rest His in come in not will they that sworn

צו די ווידערשפעניקע? יט און מיר זען, אז צוליב אומגלויבן
umgloiben tsulib az zen mir un vidershpenike di tsu
unbelief on account of that see we and disobedient the to

האבן זיי נישט געקענט אריינקומען.
arainkumen gekent nisht zei hoben
come in able to not they have

ד לאמיר דעריבער זיך פארכטן , טאמער, בשעת עס בלייבט
blaibt es beshas tomer forchten zich deriber lomir
remains it while lest have fear ourselves therefore let us

פאר אונדז א הבטחה , אריינצוקומען אין זיין מנוחה , ווייזט
vaizt menuche zain in araintsukumen havtachah a undz far
appears rest His in to enter promise a us for

זיך ארויס, אז עמיצער פון אייך בלייבט הינטערשטעליק.
hintershtelik blaibt aich fun emitser az arois zich
left remains you of anyone that out yourselves

chozek *(strength)* each and every day, as long as it is still called "HAYOM," *(today)* lest some of you may fall into KESHI *(stubbornness, hardness)* and be stubbornly hardened by the nechalim *(deceitfulness)* of Chet. [14] We have become chavrusa partners of Moshiach if only our bitachon *(confidence)* we had initially we hold firm until HaKetz; [15] As it is said, HAYOM IM BEKOLO TISHMAU AL TAKSHU LEVAVCHEM *(Today, if you hear his voice, do not harden your heart)* as in the Meribah Mered *(Rebellion)*. [16] Now who were they who heard and yet rebelled? Was it not all the ones having had litzi'at Mitzrayim *(going out from Egypt)* under Moshe Rabbeinu? [17] And with whom was Hashem angry ARBA'IM SHANAH? Was it not with the ones having sinned, whose "PEGARIM" *(corpses)* lay where they had "fallen BAMIDBAR" *(in the desert)*? [18] And to whom did He swear that they would not enter into the menuchah *(resting place)* of Him? Was it not to the ones without mishma'at *(obedience)*? [19] And so we see that they were not able to enter because of lack of Emunah.

4 Therefore, let us walk in yir'at Shomayim, for fear that, while the havtachah *(promise)* of entering the menuchah of Hashem is still open, anyone of you should seem to have fallen

ב וואָרום אויך אונדז, פונקט ווי צו יענע , איז א בשורה טובה אנגעזאגט
ongezogt toive besoire a iz yene tsu vi punkt undz oich vorem
announced Good News a is those to as exactly us also because

געוואָרן; נאָר דאָס געהערטע וואָרט האָט זיי גאָרנישט גענוצט, ווייל
vail genutst gornisht zei hot vort geherte dos nor gevoren
because benefit nothing them did word heard those but become

עס איז נישט געווען פאַרבונדן מיט אמונה ביי די צוהערער. ג וואָרום
vorem tsuherer di bai emune mit farbundn geven nisht iz es
because hearers the with faith with tied in was not is it

מיר, די מאמינים , קומען אריין אין דער מנוחה , ווי ער האָט געזאגט:
gezogt hot er vi menuche der in arain kumen maiminem di mir
said has He as rest the in into come believers the we

אזוי האָב איך געשוואוירן אין מיין צאָרן,
tsorn main in geshvoren ich hob azoi
wrath My in sworn I have so

אַז זיי וועלן נישט אריינקומען אין מיין מנוחה אריין;
arain menuche main in arainkumen nisht velen zei az
into rest My in enter not will they that

הגם די מעשים זענען געווען פאַרענדיקט פונם אנהויב פון דער
der fun onhoib funem farendikt geven zenen maisim di hagam
the of beginning from the completed was are works the although

וועלט. ד וואָרום וועגן דעם זיבעטן טאָג האָט ער אין א געוויסער
geviser a in er hot tog zibetn dem vegen vorem velt
certain a in He has day seventh the concerning because world

שטעלע אזוי געזאגט:
gezogt azoi shtele
said so place

און דעם זיבעטן טאָג האָט ה׳ גערוט
gerut Hashem hot tog zibetn dem un
rested Hashem has day seventh the and

פון אלע זיינע ווערק; (בראשית ב, ב.)
b b Bereshis verk zaine ale fun
2 2 Genesis work his all of

ה און אין דער דאָזיקער שטעלע ווידער:
vider shtele doziker der in un
again place this one the in and

זיי וועלן נישט אריינקומען אין מיין מנוחה .
menuche main in arainkumen nisht velen zei
rest my in come in not will they

ו דעריבער, אזוי ווי עס איז געבליבן פאַר אייניקע אריינצוקומען אין
in araintsukumen einike far gebliben iz es vi azoi deriber
in to enter some for remain is it as so therefore

דער מנוחה , און די , צו וועמען די בשורה טובה איז צום ערשט
ersht tsum iz toive besoire di vemen tsu di un menuche der
first to the is Good News the whom to the and rest the

אנגעזאגט געוואָרן, זענען נישט אריינגעקומען דורך אומגלויבן, ז האָט
hot umgloiben durch araingekumen nisht zenen gevoren ongezogt
has unbelief through come in not did become announced

ער ווידער באשטימט א טאָג, א היום (ציטירן ניטציטירן), זאגנדיק
zogendik nitsitiren tsitiren hayom a tog a bashtimt vider er
saying unquote quote today a day a appointed again He

דורך דודן נאָך א לאנגער צייט; לויט ווי עס איז פריער
frier iz es vi loit tsait langer a noch Dovidn durch
before is it as according to time long a after David through

short of it. [2] For indeed we have had Besuras HaGeulah preached to us, just as they did also; but the Dvar Hashem preached did not make that generation benefit, because hearing did not form an agudah with emunah. [3] For we ma'aminim enter into that menuchah, just as Hashem has said, ASHER NISHBA'TI V'API IM YEVO'UN EL MENUCHATI *(As I vowed in My fury, they shall never enter into My rest)*, although the ma'asim *(works)* of Hashem were finished from the hivvased tevel *(foundation of the world)*. [4] For concerning Shabbos, the Yom HaShevi'i, Hashem has said somewhere, VAYISHBOT ELOHIM BAYOM HASHEVI'I MIKOL MELAKHTO *(And He rested on the seventh day from all His work)*. [5] And again in this mekor *(passage, citation)*, IM YEVO'UN EL MENUCHATI *(Never shall they enter into My rest)*. [6] Therefore, als *(since)* it remains for some to enter it, and the ones, who formerly had the Besuras HaGeulah preached to them, did not enter, because they were koferim *(unbelievers)*, [7] So then again Hashem sets a certain day, “HAYOM” *(Today)* in one of the Tehillim of Dovid, much later, in that quoted above,

געזאגט געווארן:
gevoren gezogt
become said

היינט אויב איר וועט הערן זיין קול ,
kol zain heren vet ir oib haint
voice his hear will you if today

זאלט איר נישט הארט מאכן אייערע הערצער.
hertser eiere machen hart nisht ir zolt
hearts your make hard not you shall

ח ווארום אויב יהושע וואלט זיי געהאט פארשאפט מנוחה , וואלט
volt menuche farshaft gehat zei volt Yehoshua oib vorem
would rest made had them would Yehoshua if because

ער שפעטער נישט גערעדט פון אן אנדערן טאג. ט אזוי ארום בלייבט
blaibt arum azoi tog andern an fun geredt nisht shpeter er
remains around so day other an of spoken not later he

נאך א מנוחת שבת פאר ה׳ס פאלק . י ווארום דער , וואס
vos der vorem folk Hashems far Shabbos menuchas a noch
who the one because people Hashem's for Sabbath rest of a still

איז אריינגעקומען אין זיין מנוחה , האט אויך גערוט פון זיינע ווערק, ווי
vi verk zaine fun gerut oich hot menuche zain in araingekumen iz
as work His from rested also has rest His in come in is

ה׳ פון זיינע.
zaine fun Hashem
His from Hashem

יא לאמיר זשע זיך פלייסן אריינצוקומען אין יענער מנוחה ,
menuche yener in araintsukumen flaisen zich zhe lomir
rest that in to enter be diligent self then let us

כדי קיינער זאל נישט פאלן לויט דעם זעלביקןביישפיל פון
fun baishpil zelbikn dem loit falen nisht zol keiner kedei
of example same the according to fall not shall anyone so that

ווידערשפעניקייט. יב ווארום ה׳סווארט איז לעבעדיק און ענערגיש
energish un lebedik iz vort Hashems vorem vidershpenikeit
active and alive is word Hashem's because disobedience

און שארפער ווי יעדע צוויי-שארפיקע שווערד און דרינגט אדורך
adurch dringt un shverd tsvei-sharfike yede vi sharfer un
through pierces and sword two-edged every as sharp and

ביז צום אפשיידן פון נפש און גייסט, מארך און ביין , און
un bein un march gaist un nefesh fun opsheiden tsum biz
and bone and marrow spirit and soul of separating to the unto

מישפטן די מחשבות און צילן פון דעם הארצן. יג און פאר אים איז
iz im far un hartsn dem fun tsilen un machshoves di mishpeten
is Him before and hearts the of aims and thoughts the judges

נישט פאראן קיין באהאלטענע באשעפעניש, נאר אלץ איז בולט און
un boylet iz alts nor bashefenish bahaltene kein faran nisht
and obvious is all but created thing hidden any there not

אויפגעדעקט פאר זיינע אויגן, פאר וועמען מיר וועלן אפגעבן דין
din opgeben velen mir vemen far oigen zaine far oifgedekt
judge give will we Whom before eyes His before exposed

וחשבון .
ucheshben
account

יד דעריבער, האבנדיק א דערהויבענעם כהן גדול , וואס איז
iz vos gadol koyen derhoibenem a hobendik deriber
is who gadol kohen sublime a having therefore

"HAYOM IM BEKOLO TISHMAU AL TAKSHU LEVAVCHEM" *(Today, if you hear his voice, do not harden your heart)*.
8 For if Yehoshua had brought them to a place of menuchah *(rest)*, Hashem would not have spoken of another "Yom" after that. 9 Therefore, there remains a Shabbos menuchah for the Am Hashem. 10 For whoever has entered into the menuchah of Hashem has also rested from his ma'asim, just as Hashem rested from his.

11 Therefore, let us have zerizut *(diligence)* to enter into that menuchah, for fear that anyone fall through following be'ikvot *(in the footsteps)* of their same lack of mishma'at *(obedience)*.
12 For the Dvar Hashem is chai *(living)* and chazak *(strong)*, sharper than every double-edged cherev and penetrating as far as the division of nefesh and ruach, of both joints and marrow, and able to judge the machshavot and deliberations of the kavanat halev *(the inner directedness of the heart)*. 13 And there is not nivra *(anything created)* nistar *(hidden)* from His sight, but all things are laid bare and exposed to the eynayim *(eyes)* of Him to whom we must render an account.
14 Therefore, als *(since)* we have a great Kohen Gadol who

דורכגעגאנגען די הימלען, יהושען/ישוען דעם זון פון דער
der fun zun dem Yeshuan/Yehoshuan himlen di durchgegangen
the of son the Yehoshua heavens the passed through

אויבערשטער, לאמיר האלטן פעסט אונדזער אני-מאמין . טו ווארום
vorem ani-maimen undzer fest halten lomir Oibershter
because Ani-Ma'amin our firm hold let us Most High

מיר האבן נישט קיין כהן גדול, וואס קען נישט מיטפילן מיט
mit mitfilen nisht ken vos gadol koyen kein nisht hoben mir
with feel not can who gadol kohen any not have we

אונדזערע שוואכקייטן, נאר וואס איז אין אלעם אויף אן ענלעכן אופן
oifen enlechn an oif alem in iz vos nor shvachkeitn undzere
way likewise an on all things in is who but weaknesses our

אויסגעפרואווט געווארן , דאך אָן א חטא. טז לאמיר זשע קומען
kumen zhe lomir chet a on doch gevoren oisgepruvt
come then let us sin a without yet having become put to the test

מיט בטחון צום טראן פון חסד , כדי מיר זאלן דערלאנגען
derlangen zolen mir kedei chesed fun tron tsum bitochen mit
reach shall we so that grace of throne to the confidence with

רחמים און געפינען חסד אלס א הילף אין דער ריכטיקער צייט.
tsait richtiker der in hilf a als chesed gefinen un rachomim
time right the in help a as grace find and mercy

ה ווארום יעדער כהן גדול, וואס איז גענומען פון מענטשן,
mentshn fun genumen iz vos gadol koyen yeder vorem
men from taken is who gadol kohen every because

איז באשטימט פאר מענטשן אין די זאכן , וואס האבן א
a hoben vos zachn di in mentshn far bashtimt iz
a have which things the in men on behalf of appointed is

שייכות צו ה׳ , כדי מקריב צו זיין מנחות און זבחים
zevachim un minchot zain tsu makrev kedei Hashem tsu shaiches
sacrifices and offerings do to offer so that Hashem to relationship

פאר זינד; ב קען מיטפילן מיט די אומוויסנדע און בלאנדזשענדיקע,
blondzhendike un umvisnde di mit mitfilen ken zind far
going astray and ignorant the with feel can sin for

ווייל אויך ער איז ארומגערינגלט מיט שוואכקייט; ג און צוליב
tsulib un shvachkeit mit arumgeringlt iz er oich vail
on account of and frailty with encircled is he also because

דעם מוז ער, פונקט ווי פאר דעם פאלק, אזוי אויך פאר זיך אליין
alein zich far oich azoi folk dem far vi punkt er muz dem
alone self for also so people the for as exactly he must this

מקריב זיין פאר זינד. ד און קיינער נעמט נישט פאר זיך דעם דאזיקן
dozikn dem zich far nisht nemt keiner un zind far zain makrev
this the himself for not takes anyone and sin for do offer

כבוד, נאר דער, וואס איז בארופן פון ה׳ , פונקט ווי אויך עס איז
iz es oich vi punkt Hashem fun barufen iz vos der nor koved
is it also as exactly Hashem of called is who the but honor

אויך געווען דער פאל מיט אהרנען. ה אזוי האט דער משיח זיך
zich Moshiach der hot azoi Aharonen mit fal der geven oich
himself Moshiach the has so Aharon with case the was even

אויך אליין נישט פארהערלעכט, צו ווערן א כהן גדול, נאר ער,
er nor gadol koyen a veren tsu farherlecht nisht alein oich
He but gadol kohen a become to glorified not Himself also

וואס האט צו אים געזאגט:
gezogt im tsu hot vos
said Him to did who

has made his passing through Shomayim, Yehoshua Zun fun der Oybershter, let us hold firmly to the hoda'ah *(confession)* of the hachrazah *(proclamation)* of our Emunah. 15 For we do not have a Kohen Gadol who is unable to sympathize with our weaknesses, but one who has been tempted in every way as we are, yet without chet. 16 Therefore, let us approach with bitachon the Kisse of Chesed, that we may receive rachamim and may find chesed for timely ezrah *(aid)*.

5 For every Kohen Gadol taken from among Bnei Adam is ordained for men for the avodas kodesh of Hashem, that he may offer both minchot *(gifts)* and zevakhim *(sacrifices)* for chatta'im *(sins)*. 2 The Kohen Gadol is able to deal gently with the Am Ha'Aretz and Wayward, als *(since)* he himself is subject to helpless human frailty; 3 and therefore he is obligated to offer zevakhim not only for the averos of the Am Berit but also for his own averos. 4 And one does not presume to take the kavod of the office of Kohen Gadol upon oneself, but one must have the bechirah *(choice, election)* of Hashem, just as Aharon did. 5 So also Rebbe, Melech HaMoshiach did not seize kavod for himself to become a Kohen Gadol,

דו ביסט מיין זון ,
zun main bist du
Son My are you

איך האב דיך היינט געבוירן ; (תהלים ב, ז.)
z b Tehilim geboiren haint dich hob ich
7 2 Psalms begotten today you have I

ו ווי ער זאגט אויך אויף אן אנדער שטעלע:
shtele ander an oif oich zogt er vi
place other an on also says He as

דו ביסט א כהן אויף אייביק
eibik oif koyen a bist du
eternal on kohen a are You

לויט דער ארדנונג פון מלכי-צדק . (תהלים קי, ד.)
d ki Tehilim Malki-Tzedek fun ordenung der loit
4 110 Psalms Melchizedek of order the according to

ז וועלכער, אין די טעג פון זיין פלייש, האט מקריב געווען תפילות און
un tfiles geven makrev hot fleish zain fun teg di in velcher
and prayers was offer up has flesh His of days the in who

תחנונים מיט גרויס געשריי און מיט טרערן צו אים, וואס האט אים
im hot vos im tsu trern mit un geshrei grois mit tachnunim
Him was who Him to tears with and outcry mighty with supplications

געקענט מציל זיין פון טויט און איז דערהערט געווארן צוליב
tsulib gevoren derhert iz un toit fun zain matsl gekent
on account of become heard is and death from do save able to

זיין ג-טספארכטיקייט. ח און הגם ער איז געווען א זון , האט ער דאך
doch er hot zun a geven iz er hagam un G-tsforchtikeit zain
yet He has Son a was is He although and g-dliness His

געלערנט געהארכזאמקייט דורך די זאכן , וועלכע ער האט געליטן;
gelitn hot er velche zachn di durch gehorchzamkeit gelernt
suffer did He which things the through obedience learned

ט און ווערנדיק שלמותדיק , איז ער געווארן די סיבה פון אן אייביקער
eibiker an fun sibe di gevoren er iz shleymesdik verendik un
eternal an of cause the become He is perfected becoming and

ישועה צו די אלע , וואס געהארכן אים; י ווערנדיק אנגערופן
ongerufen verendik im gehorchen vos ale di tsu yeshue
designated becoming him obeys who everyone the to salvation

פון ה׳ כהן גדול לויט דער ארדנונג פון מלכי-צדק .
Malki-Tzedek fun ordenung der loit gadol koyen Hashem fun
Melchizedek of order the according to gadol kohen Hashem by

יא וועגן וועמען מיר האבן א סך צו זאגן און וואס איז שווער צו
tsu shver iz vos un zogen tsu sach a hoben mir vemen vegen
to hard is which and say to many a have we whom about

דערקלערן, ווייל איר זענט געווארן פויל צו הערן. יב ווארום נאך
noch vorem heren tsu foil gevoren zent ir vail derkleren
after because hear to lethargic become have you because explain

דער צייט האט איר שוין באדארפן זיין מלמדים , נויטיקט איר
ir noitikt melamdem zain badorfen shoin ir hot tsait der
you need teachers be ought to already you should time this

זיך גאר , אז מען זאל אייך ווידער לערנען וואס עס
es vos lernen vider aich zol men az gor zich
there what teach again you shall one that altogether yourselves

זענען די יסודותדיקע כללים פון דעם אנהויב פון ה׳ס
Hashems fun onhoib dem fun klolim yesoidesdike di zenen
Hashem's of beginning the of rudiments foundational the are

but the One having said to him, BENI ATAH, ANI HAYOM YELIDTICHA, *(My Son you are; Today I have become your Father.)* 6 Says also in another passage, ATAH KOHEN L'OLAM AL DIVRATI MALKI-TZEDEK *(You are a kohen forever according to the order of Malki-Tzedek)*. 7 Rebbe, Melech HaMoshiach, in the days of his earthly life, offered with a raised voice and tears both tefillos and techinnah *(prayers of supplication)* to the One who was able to deliver him from mavet, and Hashem heard him because of his chasidus. 8 Although he was HaBen, Rebbi, Melech HaMoshiach learned mishma'at from his yissurim. 9 And having been made shalem *(complete)*, to all those with mishma'at toward Rebbe, Melech HaMoshiach, he became the source of Yeshu'at Eloheinu Olamim, 10 Having been designated by Hashem as Kohen Gadol AL DIVRATI MALKI-TZEDEK.

11 We have much to say about this for which it is difficult to make a midrash, als *(since)* you have become spiritually hard-of-hearing. 12 For indeed by this time you ought to be morim saying shiurim, but instead you have need again to be taught the orthodox Jewish basic ikarim *(principles, essentials)* of the Divrei

אנטפלעקונגען, און זענט געווארן אזעלכע, וואס נויטיקן זיך אין
in zich noitikn vos azelche gevoren zent un antplekungen
in themselves require who such become are and revelations

מילך, נישט אין שטארקע מאכלים . [יג] ווארום יעדער , וואס דערנערט
dernert vos yeder vorem maicholim shtarke in nisht milch
nourishes who everyone because foods solid in not milk

זיך פון מילך איז אומדערפארן וואס שייך דעם ווארט פון
fun vort dem shaich vos umderfarn iz milch fun zich
of word the concerning who inexperienced is milk from himself

צדקות ; ווארום ער איז א זויגנדיק קינד. [יד] שטארקע מאכלים
maicholim shtarke kind zoigendik a iz er vorem tsedokes
foods solid child nursing a is he because righteousness

אבער זענען פאר דערוואקסענע, וועלכע האבן דורך געברויך
gebroich durch hoben velche dervaksene far zenen ober
use through have who mature for are however

אויסגעאיבטע חושים , אונטערצושיידן צווישן גוטס און שלעכטס.
shlechts un guts tsvishen untertsusheiden chushim oisgeibte
evil and good between to distinguish senses trained

ו דערפאר, איבערלאזנדיק דעם אנהויב פון משיחס ווארט,
vort Moshiachs fun onhoib dem iberlozendik derfar
word Moshiach's of beginning the leaving off therefore

לאמיר זיך דערנענטערן צו שלימות , נישט לייגנדיק נאכאמאל
nochamol leigendik nisht shlimut tsu dernenteren zich lomir
again laying not maturity to get closer ourselves let us

דעם יסוד פון תשובה פון טויטע מעשים און פון אמונה אין
in emune fun un maisim toite fun tshuve fun yesod dem
in faith of and works dead from repentance of foundation the

ה׳ , [ב] פון דער לערנונג פון דער הלכות פון דער מקווה ,
mikveh der fun haloches der fun lernung der fun Hashem
mikveh the of Jewish traditions the of teaching the of Hashem

פון סמיכות ידים , תחית המתים און פון אייביקן
eibikn fun un hameysim techiyas yodaim smiches fun
eternal of and the dead ones resurrection of hands laying on of of

משפט . [ג] און דאס דאזיקע וועלן מיר טאן, אם ירצה ה׳ . [ד] ווארום
vorem Hashem yirtsah im ton mir velen dozike dos un mishpot
because Hashem wills if do we will these the and judgment

עס איז אוממעגלעך פאר די , וואס זענען איינמאל אויפגעקלערט געווארן
gevoren oifgeklert einmol zenen vos di far ummeglech iz es
become enlightened once are who the for impossible is it

און האבן טועם געווען פון דער הימלישער מתנה , און זענען געווארן
gevoren zenen un matone himlisher der fun geven toyem hoben un
become are and gift heavenly the of was taste have and

אנטיילנעמער אינם רוח הקודש , [ה] און האבן טועם געווען דאס גוטע
gute dos geven toyem hoben un Hakoidesh ruach inem onteilnemer
good the was taste have and the Holy Spirit in the participant

ווארט פון ה׳ , און די כוחות פון דער קומענדיקער וועלט, [ו] און
un velt kumendiker der fun koiches di un Hashem fun vort
and world coming the of powers the and Hashem of word

זענען אפגעפאלן , זיי ווידער צו באנייען צו תשובה , ווייל
vail tshuve tsu banaien tsu vider zei opgefalen zenen
because repentance to renew to again them fallen away shmad are

זיי אויפהענגען אויף דער בוים אויפסניי צו זיך אליין דעם זון פון
fun zun dem alein zich tsu oifs'nay boim der oif oifhengen zei
of Son the alone self to anew tree the on hang up they

Hashem, and you have become one having need of cholov and not solid okhel. [13] For everyone partaking of cholov is unacquainted with HaDivrei Tzedek, for he is an olel *(infant)*. [14] But solid okhel is for the mevugarim *(mature ones, adults)*, the ones whose keilim *(faculties)* have been trained by practice for distinguishing both HaTov and HaRah.

6 Therefore, let us leave behind the stam *(elementary)* ikarim *(essentials)* of the devarim hahora'ah *(words of teaching)* about Rebbe, Melech HaMoshiach, and let us move ahead to hitbagrut *(maturity)*, not laying again a foundation of teshuva from ma'asim metim *(dead works)* and Emunah toward Hashem, [2] Of divrei torah on tevilot and tohorah and s'michat yadayim and of the Techiyas HaMesim and of the Mishpat Olam. [3] And this we shall do, im yirtzeh Hashem *(if the L-rd wills)*. [4] For it is impossible for those who once received the Ohr Hashem, having tasted of the matanah of Shomayim and having become chavrusa partners of the Ruach Hakodesh, [5] And having tasted the goodness of the Dvar Hashem and the nifla'ot of the Olam Habah, [6] and then, having fallen away, and become shmad — it is impossible to renew them again to teshuva, because they have pierced to themselves the Zun fun der Oybershter

דער אויבערשטער און מאכן אים צו שאנד בפרהסיא. ז ווארום די
di vorem beferesye shand tsu im machen un Oibershter der
the because openly shame to Him subject and Most High the

ערד , וועלכע טרינקט דעם רעגן, וואס קומט אפט אויף איר און גיט
git un ir oif oft kumt vos regen dem trinkt velche erd
gives and it on often comes which rain the drinks which ground

ארויס גרייטעכצער, וואס איז גוט פאר די , וועלכע באארבעטן זי,
zi baarbetn velche di far gut iz vos graitechtser arois
it cultivated who the for useful is which pasturage out

באקומט א ברכה פון ה׳ ; ח אבער אויב זי גיט ארויס דערנער
derner arois git zi oib ober Hashem fun broche a bakumt
thorns out gives it if however Hashem of blessing a receives

און שטעכלקעס, איז זי פארשטויסן און נאענט צו א קללה; איר סוף איז
iz sof ir klole a tsu noent un farshtoisen zi iz shtechlkes un
is end its curse a to near and pushed aside it is thistles and

פארברענט צו ווערן.
veren tsu farbrent
to be to burned

ט מיר אבער זענען זיכער, געליבטע, וועגן בעסערס ביי אייך
aich bai besers vegen gelibte zicher zenen ober mir
you with better things about beloved sure are however we

און וואס איז באגלייטן צו ישועה , הגם מיר רעדן אזוי ;
azoi reden mir hagam yeshue tsu bagleiten iz vos un
in this way speak we although salvation to accompany is which and

י ווארום ה׳ איז נישט אומגערעכט צו פארגעסן אייערע מעשים און
un maisim eiere fargesen tsu umgerecht nisht iz Hashem vorem
and deeds your forget to unjust not is Hashem because

די ליבע, וועלכע איר האט ארויסגעוויזן צו זיין נאמען דערמיט, וואס איר
ir vos dermit nomen zain tsu aroisgevizn hot ir velche libe di
you who thereby Name His to show have you which love the

האט באדינט די קדושים און באדינט זיי נאך. יא נאר מיר באגערן,
bageren mir nor noch zei badint un kedoishem di badint hot
desire we but still them serve and saints the served have

אז יעדער איינער פון אייך זאל ארויסווייזן די זעלביקע אייפריקייט צו
tsu eifrikeit zelbike di aroisvaizen zol aich fun einer yeder az
to diligence same the show shall you of one each that

דער דערפילונג פון דער האפענונג ביז צום סוף; יב כדי איר זאלט
zolt ir kedei sof tsum biz hofenung der fun derfilung der
shall you so that end to the until hope the of fulfilment the

נישט ווערן שטומפיק, נאר זיין נאכפאלגער פון די , וואס דורך אמונה
emune durch vos di fun nochfolger zain nor shtumpik veren nisht
faith through who the of imitators be but dullards be not

און סבלנות זענען געווארן יורשים פון די הבטחות.
havtoches di fun yoreshim gevoren zenen savlones un
promises the of heirs become are perseverance and

יג ווארום ווען ה׳ האט געמאכט די הבטחה צו אברהמען ,
Avrahamen tsu havtachah di gemacht hot Hashem ven vorem
Abraham to promise the made has Hashem when because

אזוי ווי ער האט נישט געהאט קיין גרעסערן, ביי וועמען צו שווערן, האט
hot shveren tsu vemen bai gresern kein gehat nisht hot er vi azoi
has swear to whom by greater any had not has He as so

ער געשוווארן ביי זיך אליין, יד און געזאגט:
gezogt un alein zich bai geshvoren er
said and alone Himself by sworn He

on HaEtz HaKelalat Hashem and have again held him up to contempt and open bushah *(shame)*. 7 For the Adamah *(Mud)*, which drinks the geshem *(rain)* that often falls upon it, and brings forth ESEV *(plants)* suitable for those for whom it is cultivated, receives a bracha from Hashem; 8 But if Adamah *(Mud)* is producing KOTZ V'DARDAR *(thorns and thistles)*, it is worthless and near to being arurah *(cursed)*, whose Ketz *(End)* is for burning in Eish.

9 However, Chaverim, even though we speak in this way, we have been convinced of better things concerning you and of things belonging to Yeshu'at Eloheinu. 10 For Hashem is not unjust so as to forget your po'al *(work)* and the ahavah which you have shown toward ha-Shem of him, having rendered avodas kodesh ministry service to the Kedoshim, ken, and you are still serving them. 11 And we desire that each one of you show the same zerizut *(diligence)* so as to realize the full bitachon of the tikvah *(hope)* until HaKetz, 12 That you not become atzlanit *(sluggards)* but imitators of the ones who through Emunah and savlanut *(patience)* inherit the havtachot *(promises)*.

13 For when Hashem gave the havtachah *(promise)* to Avraham Avinu, als *(since)* Hashem had no one greater by which to make a shevu'ah *(oath)*, Hashem made a shevu'ah by Himself 14 Saying, "Surely

בענטשנדיק, וועל איך דיך בענטשן
bentshen dich ich vel bentshendik
bless you I will blessing

און פארמערנדיק, וועל איך דיך פארמערן. (בראשית כב, יז.)
iz chb Bereshis farmeren dich ich vel farmerendik un
17 22 Genesis increase you I will increasing and

טו און אזוי, אויסהאלטנדיק געדולדיק, האט ער דערגרייכט די הבטחה.
havtachah di dergreicht er hot geduldik oishaltendik azoi un
promise the obtained he did patiently enduring so and

טז ווארום מענטשן שווערן ביי א גרעסערן, און די שבועה, ווי א
a vi shvue di un gresern a bai shveren mentshn vorem
a as oath the and greater a by swear men because

באשטעטיקונג, איז ביי זיי דער סוף אין יעדן סכסוך. יז און ה׳,
Hashem un sichsech yedn in sof der zei bai iz bashtetikung
Hashem and dispute every in end the them by is confirmation

ווילנדיק נאכמער ארויסווייזן צו די יורשים פון דער הבטחה, די
di havtachah der fun yoreshim di tsu aroisvaizen nochmer vilendik
the promise the of heirs the to to show even more wishing

נישטפארענדערלעכקייט פון זיין עצה, האט צוגעלייגט דערצו א
a dertsu tsugeleigt hot eitse zain fun nishtfarenderlechkeit
an to this added has resolve His of immutability

שבועה, יח כדי דורך צוויי אומפארענדערלעכע זאכן, אין וועלכע
velche in zachn umfarenderleche tsvei durch kedei shvue
which in things immutable two through so that oath

עס איז אוממעגלעך פאר ה׳ צו זאגן ליגן, זאלן מיר האבן א
a hoben mir zolen lign zogen tsu Hashem far ummeglech iz es
a have we should lie say to Hashem for impossible is it

שטארקע טרייסט, מיר, וואס זענען אנטרונען, כדי אנצונעמען
ontsunemen kedei antrunen zenen vos mir treist shtarke
to lay hold of so that escaped are who we encouragement mighty

די האפענונג, וואס איז געלייגט געווארן פאר אונדזערטוועגן יט וועלכע איז
iz velche undzertvegen far gevoren geleigt iz vos hofenung di
is which our sakes for become put is which hope the

ווי א פעסטער און זיכערער אנקער פאר אונדזער נשמה און וואס גייט
geit vos un neshome undzer far anker zicherer un fester a vi
goes which and soul our for anchor securer and firmer a as

אריין אינעווייניק פונם פרוכת; כ וואוהין יהושע/ישוע, אלס איינער
einer als Yeshua/Yehoshua vuahin Parochet funem ineveinik arain
one as Yehoshua where Parochet of the inside into

וואס לויפט פאראויס, איז פאר אונדזערטוועגן אריינגעגאנגען, ווערנדיק א
a verendik araingegangen undzertvegen far iz forois loift vos
a becoming entered our sakes for is ahead runs who

כהן גדול אויף אייביק לויט דער ארדנונג פון מלכי-צדק.
Malki-Tzedek fun ordenung der loit eibik oif gadol koyen
Melchizedek of order the according to eternal on gadol kohen

(תהלים קי, ד.)
d ki Tehilim
4 110 Psalms

ז ווארום דער דאזיקער מלכי-צדק, קעניג פון שלם, א כהן
koyen a Shalem fun kenig Malki-Tzedek doziker der vorem
kohen a Shalem of King Malki-tzedek this one the because

פון ג-ט דעם אויבערשטער, וואס איז אנטקעגנגעגאנגען אברהמען,
Avrahamen antkegengegangen iz vos Oibershter dem G-t fun
Abraham gone to meet is who Most High the G-d of

blessing I will bless you and multiplying I will multiply you." [15] And thus, having waited with savlanut, Avraham Avinu obtained the havtachah *(promise)*. [16] For Bnei Adam make a shevu'ah by someone greater than themselves, and a shevu'ah given as confirmation, settles every matter decisively. [17] Similarly, when Hashem wanted to demonstrate even more emphatically to the yoreshim *(heirs)* of the havtachah *(promise)* the unchangeableness of his willed tachlis *(purpose)*, Hashem guaranteed it with a shevu'ah, [18] In order that by two unchangeable things in which it is impossible for Hashem to speak sheker, we may have chozek *(strength)* and great encouragement, we who say that "he is my MAKHSEH" *(refuge, shelter)*, and have taken hold of the tikvah *(hope)* set before us. [19] This tikvah we have as an ogen *(anchor)* for the neshamah, a tikvah both firm and secure, which enters inside the parokhet, [20] Where Yehoshua has entered as a metatron *(forerunner)* on behalf of us, having become a KOHEN L'OLAM AL DIVRATI MALKI-TZEDEK *(Kohen forever according to the order of Malki-Tzedek)*.

7 For this MALKI-TZEDEK MELECH SHALEM KOHEN L'EL ELYON, is the one having met Avraham Avinu ACHAREI

ווען ער האט זיך אומגעקערט פונם שלאָגן די מלכים
ven er hot zich umgekert funem shlogen di melachim
when he did self return from the the slaughter of kings

און אים געבענטשט, ב צו וועמען אברהם האט אויסגעטיילט מעשר
un im gebentsht tsu vemen Avraham hot oisgeteilt maiser
and him blessed to whom Abraham has apportioned tenth

פון אלעם —ערשטנס באטייט זיין נאמען קעניג פון גערעכטיקייט
fun alem ershtns batait zain nomen kenig fun gerechtikeit
of everything first means his name king of righteousness

(ציטירן ניטציטירן) און דערנאך אויך מלך שלם (ציטירן ניטציטירן),
tsitiren nitsitiren un dernoch oich Melech Shalem tsitiren nitsitiren
quote unquote and then also King of Shalem quote unquote

דאס הייסט קעניג פון פרידן (ציטירן ניטציטירן); (בראשית יד, יח-כ.)
dos heist kenig fun fridn tsitiren nitsitiren Bereshis id ich-ch
that means king of peace quote unquote Genesis 14 18-20

ג אָן א פאטער, אָן א מוטער, אָן א יחוס , האט
on a foter on a muter on a yiches hot
without a father without a mother without a genealogy having

נישט קיין אנהויב פון טעג און נישט קיין סוף פון לעבן, אבער
nisht kein onhoib fun teg un nisht kein sof fun leben ober
not any beginning of days and not any end of life however

ענלעך צום זון פון דער אויבערשטער, בלייבט א כהן אויף אייביק.
enlech tsum zun fun der Oibershter blaibt a koyen oif eibik
likened to the Son of the Most High remains a kohen on eternal

ד נו , באטראכט ווי גרויס עס איז געווען דער דאזיקער מענטש, צו
nu batracht vi grois es iz geven der doziker mentsh tsu
well consider how great it is was the this one man to

וועמען אברהם אבינו האט געגעבן מעשר פון דעם מלחמה-געווינסט.
vemen Avraham avinu hot gegeben maiser fun dem milchome-gevinst
whom Abraham our father has given tithe of the war spoils

ה און די , פון די בני לוי , וואס האבן באקומען די כהונה , האבן
un di fun di bnei Levi vos hoben bakumen di kehune hoben
and the of the sons of Levi who have received the kehunah have

א מצווה פון דער תורה, צו נעמען מעשר פון פאלק, דאס
a mitsve fun der toire tsu nemen maiser fun folk dos
a commandment of the Torah to take tenth from people that

הייסט זייערע ברידער, הגם זיי קומען ארויס פון אברהמס
heist zeiere brider hagam zei kumen arois fun Avrahams
means their brothers although they have come out of Abraham's

לענדן; ו אבער ער, וואס שטאמט נישט אפ פון זיי , האט
lendn ober er vos shtamt nisht op fun zei hot
loins however he who is descended not up from them has

גענומען מעשר פון אברהמען און געבענטשט אים, וואס האט געהאט
genumen maiser fun Avrahamen un gebentsht im vos hot gehat
taken tithe from Abraham and blessed him who has had

די הבטחות. ז און עס איז דאך אָן ווידערשפרוך, אז דער
di havtoches un es iz doch on vidershpruch az der
the promises and it is after all without contradiction that the

קלענערער ווערט געבענטשט פונם גרעסערן. ח און דא נעמען
klenerer vert gebentsht funem gresern un do nemen
inferior becomes blessed of the superior and here take

שטערבלעכע מענטשן מעשרות, דארטן אבער איינער, וועגן וועמען
shterbleche mentshn maisers dorten ober einer vegen vemen
mortal men tithes there however one about whom

SHUVO *(after returning)* from the slaughter of "the kings and having blessed him," 2 With whom also "AVRAHAM avinu apportioned MA'ASER MIKOL *(a tithe of everything)*." As for his Name, it is rendered "King of Tzedek *(Righteousness)*" and then also "Melech of SHALOM." 3 Without Av, without Em, without Yichus, having neither a techillah *(beginning)* leyamim *(to days)* of him nor a Ketz HaChayyim, but resembling the Zun fun der Oybershter, he remains a "kohen perpetually."

4 Now consider how great among the Gedolim this one was to whom also Avraham Avinu gave from his booty a ma'aser *(tithe)*. 5 And the ones of the Bnei Levi have received the Kehunah *(Priesthood)* and they have a mitzvah to collect the ma'aser *(tithe)* from the Am Brit, and they have this mitzvah according to the Torah, that is, to collect from their achim, though these also are descended from the loins of Avraham Avinu. 6 But, this man, though not tracing his descent from them, has received ma'aser *(tithe)* from Avraham Avinu and has given a bracha to the one having the havtachot *(promises)*. 7 Now it is beyond all argument that the greater gives a bracha to the lesser. 8 Notice, in one case, ma'aser are received by mortal men; in the other case, ma'aser

עס ווערט עדות געזאגט, אז ער לעבט. [ט] און, עס איז אזוי צו זאגן ,
zogen tsu azoi iz es un lebt er az gezogt eides vert es
say to so is it and lives he that said witness is it

דורך אברהמען האט אויך לוי, ער, וואס נעמט מעשר, געגעבן
gegeben maiser nemt vos er Levi oich hot Avrahamen durch
has given tithe takes who he Levi also has Abraham through

מעשר; [י] ווארום ער איז נאך דאן געווען אין די לענדן פון זיין פאטער,
foter zain fun lendn di in geven dan noch iz er vorem maiser
father his of loins the in was then still is he because tithe

ווען מלכי-צדק איז אים אנטקעגנגעגאנגען.
antkegengegangen im iz Malki-Tzedek ven
gone to meet him is Malki-tzedek when

[יא] דעריבער, אויב די שלימות וואלט טאקע געווען דורך דער
der durch geven take volt shlimut di oib deriber
the through be actually would perfection the if therefore

כהונה פון די לוויים , אונטער וועלכער די תורה איז געגעבן
gegeben iz toire di velcher unter Levi'im di fun kehune
given is Torah the which under Levi'im the of priesthood

געווארן צום פאלק, צו וואס איז נאך נויטיק , אז אן אנדערער
anderer an az noitik noch iz vos tsu folk tsum gevoren
another an that necessary yet is who to people to the become

כהן גדול זאל אויפשטיין לויט דער ארדנונג פון מלכי-צדק ,
Malki-Tzedek fun ordenung der loit oifshtein zol gadol koyen
Melchizedek of order the according to arise shall gadol kohen

און נישט גערופן ווערן לויט דער ארדנונג פון אהרן ? [יב] ווארום
vorem Aharon fun ordenung der loit veren gerufen nisht un
because Aharon of order the according to to be called not and

מיט דער ענדערונג אין דער כהונה מוז אויך זיין אן ענדערונג אין
in enderung an zain oich muz kehune der in enderung der mit
in change a be also must kehunah the in change the with

דער תורה. [יג] ווייל ער, פון וועמען די דאזיקע זאכן זענען געזאגט
gezogt zenen zachn dozike di vemen fun er vail toire der
said are things these the whom of He because Torah the

געווארן, האט באלאנגט צו אן אנדער שבט , פון וועלכן קיינער האט
hot keiner velchen fun sheyvet ander an tsu balangt hot gevoren
has anyone which from tribe another an to belong has become

נישט געדינט ביים מזבח . [יד] ווארום עס איז קלאר, אז אונדזער
undzer az klor iz es vorem mizbeyech baim gedint nisht
our that clear is it because altar at the serve not

האר האט געשטאמט פון יהודה , וועגן וועלכן שבט משה האט
hot Moshe sheyvet velchen vegen Yehude fun geshtamt hot Har
has Moses tribe which about Yehudah from descended has L-rd

גארנישט געזאגט וואס שייך כהנים . [טו] און עס איז נאכמער
nochmer iz es un koyanim shaich vos gezogt gornisht
even more is it and kohenim concerning who said nothing

קלאר, אויב אן אנדערער כהן שטייט אויף לויט דער ענלעכקייט
enlechkeit der loit oif shteit koyen anderer an oib klor
likeness the according to up stands kohen other an if clear

פון מלכי-צדק , [טז] וועלכער איז נישט געווארן לויט א געזעץ
gezets a loit gevoren nisht iz velcher Malki-Tzedek fun
law a according to become not is who Melchizedek of

פון א פליישלעך געבאט , נאר לויט דער קראפט פון אן
an fun kraft der loit nor gebot fleishlech a fun
an of power the according to but commandment physical a of

are received by one of whom we have solemn eidus *(testimony)* that hu Chai *(he lives!)*. 9 One could even go so far as to say that even Levi, who receives ma'aser, has paid ma'aser through Avraham Avinu, 10 For Levi was still in the loins of his ancestor Avraham when Malki-Tzedek met Avraham Avinu.

11 Now if shleimut *(completeness)* had been attainable through the Kehunah of Levi — for under it came the Mattan Torah *(giving of the Torah)* to the Am Brit — what further need would there have been to speak of another KOHEN arising “according to the order of Malki-Tzedek” rather than “al divrati Aharon”? 12 For when there is a “changing of the guard” of the Kehunah *(Priesthood)*, this behechrach *(necessarily)* also affects the Torah. 13 For the One about whom these things are said belonged to a different shevet *(tribe)*, from which no one has officiated at the Mizbe'ach. 14 For it is ugeret *(easily seen, evident)* that Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu was descended from Yehudah, and in connection with that shevet *(tribe)*, Moshe Rabbeinu said nothing about kohanim. 15 And it is even more evident if another Kohen arises resembling Malki-Tzedek, 16 One who became a kohen, not by means of a mitzvat haTorah concerning yichus *(lineage)*, but according to the gevurah of a Chayyei Ein Sof *(Endless Life)*. 17 For of Rebbe,

אומענדלעך לעבן; יז ווארום עס איז עדות געזאגט געווארן וועגן אים:
im vegen gevoren gezogt eides iz es vorem leben umendlech
him about become said witness is it because life endless

דו ביסט א כהן אויף אייביק,
eibik oif koyen a bist du
eternity on kohen a are you

לויט דער ארדנונג פון מלכי-צדק.
Malki-Tzedek fun ordenung der loit
Melchizedek of order the according to

יח ווארום עס געשעט טאקע, אז א פריערדיק געבאט ווערט
vert gebot frierdik a az take geshet es vorem
becomes command former a that indeed occur it because

בטל צוליב זיין שוואכקייט און נוצלאזיקייט. יט ווארום
vorem nutslozikeit un shvachkeit zain tsulib botl
because ineffectualness and weakness its on account of null and void

די תורה האט קיין זאך נישט שלמותדיק געמאכט, נאר דאס אריינפירן
arainfiren dos nor gemacht shleymesdik nisht zach kein hot toire di
bringing in the but made perfected not thing any has Torah the

פון א גרעסערער האפענונג, דורך וועלכער מיר דערנענטערן זיך
zich dernenteren mir velcher durch hofenung greserer a fun
ourselves approach we which through hope better a of

צו ה'. כ און היות ער איז עס נישט געווארן אָן א
a on gevoren nisht es iz er heyoys un Hashem tsu
an without become not it is he given that and Hashem to

שבועה, ווארום זיי טאקע זענען געווארן כהנים אָן א שבועה,
shvue a on koyanim gevoren zenen take zei vorem shvue
oath an without kohenim become are actually they because oath

כא אבער ער מיט א שבועה דורך אים, וואס האט צו אים געזאגט:
gezogt im tsu hot vos im durch shvue a mit er ober
said Him to has Who Him through oath a with He however

דער האר האט געשווארן,
geshvoren hot Har der
sworn has L-rd the

און וועט נישט קיין חרטה האבן:
hoben charote kein nisht vet un
have regret any not will and

דו ביסט א כהן אויף אייביק;
eibik oif koyen a bist du
eternity on kohen a are you

כב אזוי איז יהושע/ישוע געווארן אן ערב פון א בעסערן
besern a fun orev an gevoren Yeshua/Yehoshua iz azoi
better a of guarantor an become Yehoshua is so

בונד. כג און יענע אבער זענען געווארן מערצאליקע כהנים
koyanim mertsolike gevoren zenen ober yene un bund
kohenim more numerical become are however those and covenant

צוליב דעם, וואס דער טויט האט זיי געשטערט צו בלייבן;
blaiben tsu geshtert zei hot toit der vos dem tsulib
remain to prevented them has death the what that on account of

כד אבער ער, צוליב דעם וואס ער בלייבט אויף אייביק, האט א
a hot eibik oif blaibt er vos dem tsulib er ober
a has eternal on remains He what that on account of He however

כהונה אומפארענדערלעך. כה פאלגלעך קען ער אויך פולקום
fulkum oich er ken folglech umfarenderlech kehune
completely also He can consequently unchangeable priesthood

Melech HaMoshiach comes the solemn eidus, ATAH KOHEN L'OLAM AL DIVRATI MALKI-TZEDEK *(You are a kohen forever according to the order of Malki-Tzedek)*. [18] For, on the one hand, there is an abrogation of an earlier mitzvah because of its weakness and ineffectuality [19] — For the Torah brought nothing to shleimut *(perfection)*; on the other hand, there is the mavo *(introduction)* of a tikvah tovah yoter *(a better hope)* through which we draw near to Hashem — [20] This was attested with a shevu'ah *(oath)*; for others who became kohanim were installed in the office of kehunah without a shevu'ah; [21] But the Rebbe, Melech HaMoshiach became a kohen with a shevu'ah *(oath)* through the One saying to Him, Hashem has made an oath and will not change his mind, You are a kohen forever. [22] According to such a shevu'ah of Hashem, Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua has become the orev *(surety, guarantee)* of a tovah yoter HaBrit. [23] Not only this, but it was the fact that the former kohanim were many in number, because mavet prevented them from continuing in the office of kehunah. [24] But because Rebbe, Melech HaMoshiach continues l'olam *(forever)*, he has an unchangeable Kehunah. [25] From which also he is able to completely deliver to the Geulah *(Redemption)* and Yeshu'at Eloheinu the ones approaching Hashem through

דערלייזן די , וואס קומען צו ה׳ דורך אים, ווארום ער לעבט
lebt er vorem im durch Hashem tsu kumen vos di derleizen
lives He because Him through Hashem to come who the redeem

אייביק, כדי זיך משתדל צו זיין פאר זיי .
zei far zain tsu mishtadl zich kedei eibik
them for do to interceding self so that eternal

כו ווארום פאר אונדז איז געווען פאסן אזא כהן גדול , (וואס איז
iz vos gadol koyen aza pasen geven iz undz far vorem
is who gadol a kohen such fitting was is us for because

הייליק, אומשולדיק, לויטער, אפגעזונדערט פון חוטאים און דערהייבט
derheibt un choytim fun opgezundert loiter umshuldik heilik
raised up and sinners from separated pure blameless holy

איבער די הימלען; כז וועלכער נויטיקט זיך נישט טאג אויס טאג איין,
ein tog ois tog nisht zich noitikt velcher himlen di iber
one day out day not Himself need who heavens the above

ווי יענע כהנים גדולים , קודם כל מקריב צו זיין קרבנות פאר אייגענע
eigene far korbones zain tsu makrev kol koidem gedoilem koyanim yene vi
own for sacrifices do to offer all before gedolim kohenim those as

זינד, דערנאך פאר די זינד פונם פאלק; דאס דאזיקע האט ער געטאן
geton er hot dozike dos folk funem zind di far dernoch zind
done He has these the people of the sin the for then sin

איינמאל פאר אלעמאל, מקריב זייענדיק זיך אליין. כח ווארום די
di vorem alein zich zaiendik makrev alemol far einmol
the because alone Himself making offering always for once

תורה האט באשטימט פאר כהנים גדולים מענטשן, וואס האבן געהאט
gehat hoben vos mentshn gedoilem koyanim far bashtimt hot toire
had have who men gedolim kohenim for appointed has Torah

שוואכקייט; אבער דאס ווארט פון דער שבועה, וואס איז שפעטער ווי
vi shpeter iz vos shvue der fun vort dos ober shvachkeit
than later is which oath the of word the however weakness

די תורה, באשטימט דעם זון , וואס איז געמאכט פולקום אויף אייביק .
eibik oif fulkum gemacht iz vos zun dem bashtimt toire di
eternity for perfect made is who Son the appointed law the

ח נו , דאס איז דער סך הכל פון דעם געזאגטן: מיר האבן אזא
aza hoben mir gezogten dem fun hakol sach der iz dos nu
such a have we said that of of all sum the is this well

כהן גדול , וועלכער האט זיך אנידערגעזעצט אויף דער
der oif anidergezetst zich hot velcher gadol koyen
the on sat down Himself did which gadol kohen

רעכטער זייט פון כסא הכבוד פון דער (ג-טלעכער) מאיעסטעט אין
in mayestet g-tlecher der fun hakoved kisei fun zait rechter
in magnificence divine the of glory throne of of side right

די הימלען, ב א דינער פונם מקדש און פון דעם אמתן משכן ,
Mishkan emesn dem fun un mikdash funem diner a himlen di
Mishkan true the of and Mikdash of the minister a heavens the

וואס דער האר (ג-ט) האט געבויט און נישט קיין מענטש. ג ווארום
vorem mentsh kein nisht un geboit hot G-t Har der vos
because man any not and built has G-d L-rd the which

יעדער כהן גדול איז באשטימט מקריב צו זיין מנחות און קרבנות ;
korbones un minchot zain tsu makrev bashtimt iz gadol koyen yeder
sacrifices and offerings his to offer appointed is gadol kohen every

דערפאר איז נויטווענדיק, אז אויך ער זאל האבן וואס מקריב צו זיין .
zain tsu makrev vos hoben zol er oich az noitvendik iz derfar
his to offer what have shall he also that necessary is therefore

him, als *(since)* he has Chayyei Ein Sof *(Endless Life)* and always lives to intercede in techinnah *(supplication)* for them.

[26] For such was for us, indeed, a bekavod *(suitable)* Kohen Gadol, chasid, tamim, tahor, nivdal from chote'im *(separated from sinners)* and exalted above HaShomayim; [27] A Kohen Gadol who does not have daily need — as do the other Kohanim Gedolim — on the one hand, to offer up zevakhim for his own averos, and then to offer up zevakhim for the averos of the Am Brit. For this Kohen Gadol offered up himself, once and for all. [28] For the Torah of Moshe Rabbeinu appoints Bnei Adam as Kohanim Gedolim, Bnei Adam with frailties, but the Dvar HaShevu'ah, which came later than the Torah of Moshe Rabbeinu, appoints HaBen who came to shleimut *(completeness)* l'Olam.

8 Now the main point of what is being said is this: we in fact have such a Kohen Gadol, who has taken his moshav LIMIN HASHEM *(at the right hand of the kisse of the kavod in Shomayim)*. [2] Our Kohen Gadol is mesharet baKodesh *(minister in the holy things)* of the true Mishkan set up by Adoneinu and not by any mere mortal. [3] For every Kohen Gadol is ordained to offer both minchot and zevakhim, from which it was necessary

[ד] דעריבער, אויב ער וואלט געווען אויף דער ערד , וואלט ער גארנישט
gornisht er volt erd der oif geven volt er oib deriber
nothing he would earth the on was would he if therefore

געווען קיין כהן , וייל עס זענען דאך פאראן אזעלכע, וואס זענען
zenen vos azelche faran doch zenen es vail koyen kein geven
are who such there yet are it because kohen any be

מקריב מנחות לויט דער תורה; [ה] וועלכע דינען צו א סקיצע
skitse a tsu dinen velche toire der loit minchot makrev
sketch a to serve which Torah the according to offerings offer

און א שאטן פון הימלישע זאכן , לויט ווי משה איז באפוילן
bafoilen iz Moshe vi loit zachn himlishe fun shoten a un
order is Moses as according to things heavenly of shadow a and

געווארן, ווען ער האט געזאלט פארענדיקן דאס משכן ; ווארום ער
er vorem Mishkan dos farendiken gezolt hot er ven gevoren
He because Mishkan the finish should has he when become

האט צו אים געזאגט: זע , דו זאלסט אלץ מאכן לויט דעם
dem loit machen alts zolst du ze gezogt im tsu hot
the according to make all you shall you look said him to has

מוסטער, וואס איז דיר געוויזן געווארן אויפן בארג . [ו] אבער איצט
itst ober barg oifen gevoren gevizn dir iz vos muster
now however mountain on the become shown you is which pattern

האט ער דערגרייכט א בעסערע עבודה אויף אזויפיל , אויף וויפל
vifel oif azoifil oif avoide besere a dergreicht er hot
how much on as much by ministry better a attained He has

אויך דער ברית , פון וועלכן ער איז דער פארמיטלער, איז גרעסער,
greser iz farmitler der iz er velchen fun bris der oich
greater is mediator the is He which of covenant the also

וועלכער איז פעסטגעזעצט אויף גרעסערע הבטחות. [ז] ווארום אויב
oib vorem havtoches gresere oif festgezetst iz velcher
if because promises greater on fixed is which

יענער ערשטער (בונד) וואלט געווען אָן א פגם , וואלט נישט
nisht volt pgam a on geven volt bund ershter yener
not would fault a without was would agreement first that

געזוכט געווארן קיין ארט פאר א צווייטן. [ח] וייל ווען מאכנדיק
machendik ven vail tsveitn a far ort kein gevoren gezucht
making when because second a for place of any become sought

פארוואורפן צו זיי , זאגט ער:
er zogt zei tsu forvurfn
He says them to accusation

אָט קומען טעג, זאגט דער האר (ג-ט)
G-t Har der zogt teg kumen ot
G-d L-rd the says days come look

און איך וועל מאכן מיט דעם בית ישראל
Yisroel beis dem mit machen vel ich un
Israel house the with make will I and

און בית יהודה א נייעם בונד ,
bund naiem a Yehude beis un
covenant new a Yehudah house and

[ט] נישט לויט דעם בונד , וועלכן איך האב געמאכט
gemacht hob ich velchen bund dem loit nisht
made have I which agreement the according to not

מיט זייערע אבות אינם טאג,
tog inem avot zeiere mit
day in the ancestors their with

for this Kohen Gadol to have something also which he might offer. [4] If, therefore, he were on ha'aretz he would not be a kohen, als there are kohanim who offer every korban *(sacrifice)* according to the Torah; [5] However, the avodas kodesh sherut of these kohanim is service of a copy and shadow of the things in Shomayim, just as Moshe Rabbeinu was warned, when he was about to complete the Mishkan for "URE'EH" *(Now see to it)*, Hashem says, VA'ASEH BETAVNITAM ASHER ATAH MAREH BAHAR *(that you will make it according to the pattern having been shown to you on the mountain)*. [6] But now our Kohen Gadol has attained a more fest *(excellent)* avodas kodesh sherut in as much as he is also the Metavekh of a more fest *(excellent)* Brit upon which more auspicious havtachot *(promises)* have been enacted. [7] For if the Brit HaRishonah had been without fault, it would not have been necessary to speak about a Brit HaShniyah. [8] For, when Hashem finds fault with them, he says, HINEI YAMIM BA'IM, NE'UM HASHEM, VKHARATI ES BEIS YISRAEL V'ES BEIS YEHUDAH BRIT CHADASHA *(Behold, days are coming, says Hashem, when I will*

ווען איך האב זיי אנגענומען ביי דער האנט
ven ich hob zei ongenumen bai der hant
when I have them taken with the hand

זיי ארויסצופירן פון מצרים ,
zei aroistsufiren fun Mitsrayim
them to lead out of Egypt

ווייל זיי זענען נישט געבליבן אין מיין בונד
vail zei zenen nisht gebliben in main bund
because they are not remain in my agreement

און איך האב זיי פארווארפן, זאגט דער האר (ג-ט).
un ich hob zei farvorfen zogt der Har G-t
and I have them rejected says the L-rd G-d

י ווארום דאס איז דער בונד ,
vorem dos iz der bund
because this is the covenant

וואס איך וועל מאכן מיט דעם בית ישראל נאך יענע טעג,
vos ich vel machen mit dem beis Yisroel noch yene teg
which I will make with this house Israel after those days

זאגט דער האר (ג-ט):
zogt der Har G-t
says the L-rd G-d

איך וועל געבן מיינע געזעצן אין זייער פארשטאנד,
ich vel geben maine gezetsn in zeier farshtand
I will give my laws in their mind

און אויף זייער הארץ וועל איך זיי שרייבן ;
un oif zeier harts vel ich zei shraiben
and on their heart will I them write

און וועל זיין זייער ג-ט, און זיי וועלן זיין מיין פאלק.
un vel zain zeier G-t un zei velen zain main folk
and will be their G-d and they will be my people

יא און וועלן מער נישט לערנען יעדער איינער זיין חבר ,
un velen mer nisht lernen yeder einer zain chaver
and will more not teach every one his neighbor

און יעדער איינער דעם ברודער זיינעם, אזוי צו זאגן :
un yeder einer dem bruder zainem azoi tsu zogen
and every one the brother his so to say

דערקען דעם האר (ג-ט), ווייל אלע וועלן מיך קענען,
derken dem Har G-t vail ale velen mich kenen
know the L-rd G-d because all will Me know

פון דעם קלענסטן ביז צום גרעסטן פון זיי ;
fun dem klenstn biz tsum grestn fun zei
from the least until to the greatest of them

יב ווייל איך וועל זיין רחמנותדיק אויף זייערע
vail ich vel zain rachmonesdik oif zeiere
because I will be merciful on their

אומגערעכטיקייטן,
umgerechtikeitn
lawless deeds

און זייערע זינד וועל איך מער נישט געדענקען. (ירמיהו לא, ל-לג.)
un zeiere zind vel ich mer nisht gedenken Yirmeyah la l-lg
and their sin will I more not remember Yirmeyah 31 30-33

יג און דערמיט, וואס ער זאגט א נייעם (ציטירן ניטציטירן), האט ער
un dermit vos er zogt a naiem tsitiren nitsitiren hot er
and thereby what He says a new quote unquote has He

establish with the Beis Yisroel and with the Beis Yehudah a Brit Chadasha). [9] Not like the Brit that I made with their forefathers on the day I took them by the hand to lead them out from the land of Mitzrayim; because they broke my Brit, though I was a husband to them.

[10] KI ZOT HABRIT ASHER EKHROT ES BEIS YISROEL ACHAREI HAYAMIM HAHEM, NE'UM HASHEM; NATATI ES TORATI BEKIRBAM V'AL LIBAM EKHTAVENNAH, V'HAYITI LAHEM L'ELOHIM V'HEMMAH YIH'YU LI LE'AM *(Because this is the Brit which I will make with the Beis Yisroel after those days, says Hashem: putting my Torah into the mind of them and upon the levavot of them I will write it and I will be to them G-d and they will be to Me a people).* [11] V'LO YELAMMEDU OD ISH ES RE'EHU V'ISH ES AKHIV LEMOR, DE'U ES HASHEM; KI KHULAM YEDE'U OTI LEMIKTANNAM V'AD GEDOLAM *(No longer will a man teach his neighbor, or a man his brother, saying "Have da'as of Hashem," because they will all have da'as of Me, from the least of them to the greatest.)*

[12] KI ESLACH LA'AVONAM U'LECHATTATAM LO EZKAR OD *(For I will forgive the wickedness of them and their sin I will remember no more).*

[13] When Hashem uses the word "CHADASHA" he has

אלט געמאכט דעם ערשטן (בונד , ברית); דאס אלטע און
un alte dos bris bund ershtn dem gemacht alt
and old the covenant agreement first the made old

פארעלטערטע אבער איז נאענט פארשווונדן צו ווערן.
veren tsu farshvundn noent iz ober farelterte
be to vanish near is however out-of-date

ט אבער אויך דער ערשטער (בונד) האט געהאט דינים פון
fun dinim gehat hot bund ershter der oich ober
for regulations had has covenant first the also however

עבודה און א וועלטלעך מקדש . [ב] ווארום א משכן איז געבויט
geboit iz Mishkan a vorem mikdash veltlech a un avoide
built is tent a because Mikdash earthly a and worship

געווארן; דאס ערשטע, אין וועלכן עס איז געווען די מנורה און דער
der un menoire di geven iz es velchen in ershte dos gevoren
the and lampstand the was is it which in first the become

שולחן און דאס לחם הפנים ; וואס האט געהייסן קודש; [ג] און
un kodesh geheisen hot vos haponim lechem dos un shulchn
and holy named was which of the Presence Bread the and Table

פון אינעווייניק פון צווייטן פרוכת א משכן , וואס האט געהייסן קדשי
kodshe geheisen hot vos Mishkan a Parochet tsveitn fun ineveinik fun
Holy named was which tent a curtain second of inside of

קדשים , [ד] וואס האט אנטהאלטן דעם גאלדענעם מזבח פון קטורת
ktoires fun mizbeyech goldenem dem anthalten hot vos kodoshim
incense of altar golden the holding has which of Holies

און דעם ארון הברית , וואס איז אינגאנצן געווען באדעקט מיט
mit badekt geven ingantsen iz vos habris orn dem un
with covered was wholly is which of the covenant ark the and

גאלד, אין וועלכן (עס איז געווען) א גאלדענער קרוג, וואס האט אנטהאלטן
anthalten hot vos krug goldener a geven iz es velchen in gold
holding has which jar gold a was is it which in gold

מן , און אהרנס שטעקן, וואס האט געבליט, און די לוחות
luches di un geblit hot vos shteken Aharons un man
tablets the and budded has which staff Aharon's and manna

הברית , [ה] און פון אויבן, (איבער דעם ארון) די כרובים פון
fun kruvim di orn dem iber oiben fun un habris
of keruvim the ark the over above from and of the covenant

הערלעכקייט, וואס האבן באשאטנט דאס כפורת , וועגן וועלכן עס
es velchen vegen kapores dos bashotnt hoben vos herlechkeit
it which about Mercy Seat the overshadow have which glory

איז איצט נישט צו רעדן איינצלהייטלעך. [ו] און דאס דאזיקע איז געווען אזוי
azoi geven iz dozike dos un eintslheitlech reden tsu nisht itst iz
so was is these the and in detail speak to not now is

איינגעארדנט, אז אין ערשטן (אויסנווייניקסטן) משכן זענען די כהנים
koyanim di zenen Mishkan oisenveinikstn ershtn in az aingeordent
kohenim the are Mishkan outside first in that arranged

אלעמאל אריינגעגאנגען, טוענדיק די עבודה ; [ז] אבער אין דעם צווייטן,
tsveitn dem in ober avoide di tuendik araingegangen alemol
second the in however ministry the doing entering always

נאר דער כהן גדול אליין, איין איינציק מאל אין יאר, נישט אָן בלוט,
blut on nisht yor in mol eintsik ein alein gadol koyen der nor
blood without not year in time only one alone gadol kohen the only

וואס ער איז מקריב פאר זיך און פאר די שגגות פון פאלק;
folk fun shegagot di far un zich far makrev iz er vos
people of ignorant sins the for and himself for offer is he which

thereby made the Brit HaRishonah yeshanah and a Brit thus made aging, is near to being yakhlof *(vanished)*.

9 Now the Brit HaRishonah farshteit zich *(of course)* had regulations for avodas kodesh in an earthly Mikdash. 2 For the Mishkan was furnished, that is, hachitzon *(the outer one)* in which were both the Menorah and the Shulchan and the setting out of the Lechem HaPanim. This part is the Kodesh, the Holy Place. 3 And behind the Parokhet HaSheynit was the part of the Mishkan being called the Kodesh HaKodashim, 4 Having a golden Mizbe'ach of ketoret *(incense)* and the Aron HaBrit having been covered on all sides with gold, and in which was a golden jar holding the manna and the rod of Aharon which budded, and the Luchot haBrit *(the tablets of the Covenant, the Decalogue, Aseret HaDibrot)*. 5 And above the Aron HaBrit the keruvim of kavod overshadowing the kapporet, about which things it is not possible to speak now in praht *(detail)*. 6 Now these things having been prepared, the kohanim go continually into the Mishkan, the hachitzon *(the outer one)*, performing the avodas kodesh sherut. 7 But into the Kodesh HaKodashim only the Kohen Gadol goes, and only once a year, and not without DAHM *(blood)* which he offers for himself and for the

ח דערמיט ווייזט דער רוח הקודש אויף, אז דער וועג צום קדשי
kodshe tsum veg der az oif Hakoidesh ruach der vaizt dermit
Holy to the way the that up the Holy Spirit the shows thereby

קדשים איז נאך נישט געווען אנטפלעקט, בשעת דאס ערשטע משכן
Mishkan ershte dos beshas antplekt geven nisht noch iz kodoshim
tent first the while revealed was not yet is of Holies

האט געהאט א קיום ; ט וואס איז א משל פאר דער איצטיקער
itstiker der far moshal a iz vos kiem a gehat hot
present the for parable a is which existence an had has

צייט; אין וועלכן מען איז מקריב מנחות און זבחים , וועלכע קענען
kenen velche zevachim un minchot makrev iz men velchen in tsait
can which sacrifices and offerings sacrificed is there which in time

נישט לויט דעם געוויסן שלמותדיק מאכן דעם , וואס
vos dem machen shleymesdik gevisen dem loit nisht
who the ones make perfect conscience the as regarding not

ריכט אפ די עבודה , י נאר זענען, מיט שפייזן און געטראנקען
getranken un shpaizn mit zenen nor avoide di op richt
drink and foods with are but ministry the up do observances

און פארשיידענע הלכות מקוואות, פליישלעכע דינים , און
un dinim fleishleche mikvaot haloches farsheidene un
and regulations of the flesh mikvehs Jewish traditions various and

ארויפגעלייגט ביז צו דער צייט פון תיקון העולם .
hooilem tikun fun tsait der tsu biz aroifgeleigt
of the world Restoration of time the to until were imposed

יא אבער משיח , קומענדיק ווי א כהן גדול פון די גוטע
gute di fun gadol koyen a vi kumendik Moshiach ober
good the of gadol kohen a as coming Moshiach however

קומענדיקע זאכן , דורך דעם גרעסערן און מער פאלקאמענעם
folkomenem mer un gresern dem durch zachn kumendike
perfect more and greater the through things coming

משכן , דעם נישט מיט הענט געמאכטן, דאס הייסט נישט פון דער
der fun nisht heist dos gemachtn hent mit nisht dem Mishkan
the of not means this made hands with not that Mishkan

דאזיקער באשאפונג, יב אויך נישט מיט דעם בלוט פון בעק און קעלבער,
kelber un bek fun blut dem mit nisht oich bashafung doziker
calves and goats of blood the with not also creation this one

נאר מיט זיין אייגן בלוט, איז אריינגעגאנגען איינמאל פאר אלעמאל אינם
inem alemol far einmol araingegangen iz blut eigen zain mit nor
in the always for once entered is blood own his with but

קדשי קדשים , און געפונען אן אייביקע ישועה . יג ווארום אויב דאס
dos oib vorem yeshue eibike an gefunen un kodoshim kodshe
the if because salvation eternal an obtained and of Holies Holy

בלוט פון בעק און רינדער און דאס אש פון א יונגער קו , ווערנדיק
verendik ku yunger a fun ash dos un rinder un bek fun blut
becoming cow younger a of ashes the and bulls and goats of blood

געשפריצט אויף טמאים, מאכט הייליק צום ריניקן דאס לייב,
laib dos reiniken tsum heilik macht tomeim oif geshpritst
body the cleanse to the holy makes unclean on sprinkled

יד אויף וויפל מער וועט דאס בלוט פון דעם משיח , וואס האט
hot vos Moshiach dem fun blut dos vet mer vifel oif
has who Moshiach the of blood the will more how much on

זיך מקריב געווען, דורך דעם אייביקן גייסט, אָן א מום
mum a on Gaist eibikn dem durch geven makrev zich
blemish a without Spirit eternal the through was offer Himself

shiggot haAm *(unintentional sins of the people)*. [8] By this the Ruach Hakodesh signifies that the Derech into the Kodesh HaKodashim has not yet been revealed while the Mishkan, the hachitzon *(the outer one)*, is still standing, [9] Which is a mashal for the present time. Accordingly both minchot and zevakhim are being offered which cannot fulfill with respect to the matzpun *(conscience)* of the worshiper, [10] Als *(since)* they deal only with okhel and mashkeh *(drink)* and different tevilot, external regulations being imposed until the time of the Tikkun *(Restoration)*.

[11] But when Rebbe, Melech HaMoshiach came as the Kohen Gadol of the coming tovot *(good things)*, he entered through the Mishkan Gadol, the greater and more perfect Mishkan, not made with hands, that is, not of this B'ri'ah *(Creation)*; [12] Not through the dahm of se'irim *(goats)* and of agalim *(bulls)* but through his own dahm he entered the Kodesh HaKodashim once and for all, having secured for us the Geulah Olamim. [13] For if the dahm of se'irim *(goats)* and parim *(young bulls)* and the ashes of a heifer sprinkling those who have become tum'a *(uncleanness)*, if this dahm sets apart for kedushah for the tohorah *(purification)* of the basar, [14] By how much more will the dahm of Rebbe, Melech HaMoshiach who through the eternal Ruach Hakodesh

צו ה׳ , רייניקן אייער געוויסן פון טויטע מעשים צו דינען
dinen tsu maisim toite fun gevisen eier reiniken Hashem tsu
serve to works dead from conscience your cleanse Hashem to

דעם לעבעדיקן ג-ט? טו און צוליב דעם איז ער דער פארמיטלער
farmitler der er iz dem tsulib un G-t lebedikn dem
mediator the He is this on account of and G-d living the

פון דעם נייעם בונד , כדי נאכדעם ווי זיין טויט איז געווארן
gevoren iz toit zain vi nochdem kedei bund naiem dem fun
become is death His as then so that covenant new the of

פאר אן אויסלייזונג פון די עבירות , וואס זענען אונטער דעם
dem unter zenen vos aveires di fun oisleizung an far
the under are which transgressions the of redemption a for

ערשטן בונד , זאלן די גערופענע באקומען די אייביקע
eibike di bakumen gerufene di zolen bund ershtn
eternal the received those who are called the should covenant first

ירושה . טז ווארום וואו עס איז דא א צוואה, דארט מוז געשען
geshen muz dort tsavoe a do iz es vu vorem yerushe
occur must there will a here is there where because inheritance

דער טויט פון דעם , וואס האט געמאכט די צוואה. יז ווייל א צוואה
tsavoe a vail tsavoe di gemacht hot vos dem fun toit der
will a because will the made has who the One of death the

טרעט ערשט אריין אין קראפט , ווען מען איז שוין געשטארבן,
geshtorben shoin iz men ven kraft in arain ersht tret
dead already is one when enforcement in into first steps

אנדערש האט זי נישט קיין מאכט ווען דער , וואס האט געמאכט
gemacht hot vos der ven macht kein nisht zi hot andersh
made has who the one when power any not it has else

די צוואה, לעבט. יח דעריבער איז אויך דער ערשטער בונד נישט
nisht bund ershter der oich iz deriber lebt tsavoe di
not covenant first the also is therefore lives will the

איינגעווייט געווארן אָן בלוט. יט ווארום משה , האבנדיק געזאגט
gezogt hobendik Moshe vorem blut on gevoren aingevait
said having Moses because blood without become initiated

אלע געבאטן פון דער תורה צום גאנצן פאלק, האט גענומען
genumen hot folk gantsn tsum toire der fun geboten ale
taken has people entire to the Torah the of commandments all

דאס בלוט פון די קעלבער און פון די בעק מיט וואסער און רויטער
roiter un vaser mit bek di fun un kelber di fun blut dos
scarlet and water with goats the of and calves the of blood the

וואל און היזאפ און באשפריצט דאס ספר און דאס גאנצע פאלק,
folk gantse dos un seifer dos bashpritst un hizop un vol
people whole the and Sefer the sprinkled and hyssop and wool

כ זאגנדיק:
zogendik
saying

דאס דאזיקע איז דאס בלוט פון דעם בונד ,
bund dem fun blut dos iz dozike dos
covenant the of blood the is these the

וואס ה׳ האט אייך באפוילן . (שמות כד, ח.)
ch chd Shemot bafoilen aich hot Hashem vos
8 24 Exodus commanded you has Hashem which

כא און אויך דאס משכן און אלע כלים פון דער עבודה האט ער
er hot avoide der fun keilim ale un Mishkan dos oich un
he has ministry the of pots all and Mishkan the also and

offered himself without MUM *(defect)* to G-d, by how much more will his DAHM purify our matzpun *(conscience)* from ma'asim metim *(dead works)* in order to serve the Elohim Chayyim. 15 And for this reason Rebbe, Melech HaMoshiach is the Metavekh of a Brit Chadasha in order that those who are HaKeru'im *(the Called ones)* may receive the nachalat olam *(eternal inheritance)* of the Havtachah *(Promise)*, because a mavet, a kapparat hapeysha'im has taken place that gives them pedut *(ransom for redemption, Geulah)* from peysha'im *(transgressions)* that were committed under HaBrit HaRishonah. 16 For where there is a brit or a tzavva'a *(will)*, it is aizen *(well founded, incontrovertible)* that the histalkus *(passing)* of the one who made it must be established. 17 For a Brit, a tzavv'a *(covenant, will)* is valid only when Bnei Adam have died, for it is never validly executed as long as the ba'al tzavva'a *(testator, person who makes the will)* lives. 18 Hence the Brit HaRishonah was not cut without DAHM. 19 For when every mitzvah had been spoken by Moshe Rabbeinu to all the Am Brit according to the Torah, he took the dahm of se'irim and of agalim with mayim and scarlet wool and hyssop and sprinkled both the sefer itself and all the people, 20 Saying, HINEI DAHM HABRIT *(This is the blood of the Covenant)* which Hashem commanded you. 21 And in the same way he sprinkled both the Mishkan and also all the k'lei

אויף אן ענלעכן אופן באשפריצט מיט בלוט. כב און לויט דער
der loit un blut mit bashpritst oifen enlechn an oif
the according to and blood with sprinkled way similar a on

תורה ווערט כמעט אלץ גערייניקט מיט בלוט; און אָן בלוט
blut on un blut mit gereinikt alts kimat vert toire
blood without and blood with cleansed all things almost it is Torah

פארגיסונג גיבט נישט קיין פארגעבונג.
fargebung kein nisht gibt fargisung
forgiveness any not gives shed

כג דעריבער איז עס טאקע געווען נויטווענדיק, אז די מוסטערן פון
fun musteren di az noitvendik geven take es iz deriber
of patterns the that necessary was actually it is therefore

די הימלישע זאכן זאלן גערייניקט ווערן מיט די דאזיקע, אבער די
di ober dozike di mit veren gereinikt zolen zachn himlishe di
the however these the with be cleansed should things heavenly the

הימלישע זאכן אליין מיט בעסערע קרבנות , ווי די דאזיקע.
dozike di vi korbones besere mit alein zachn himlishe
these the than sacrifices better with themselves things heavenly

כד ווארום דער משיח איז נישט אריינגעגאנגען אין א מקדש , וואס
vos mikdash a in araingegangen nisht iz Moshiach der vorem
which Mikdash a in entered not is Moshiach the because

איז געווען געמאכט פון מענטשלעכע הענט, א בילד פון דעם אמתן; נאר
nor emesn dem fun bild a hent mentshleche fun gemacht geven iz
but true the of copy a hands human of made was is

ממש אין הימל אריין, איצט צו דערשיינען פאר ה׳ס פנים
ponem Hashems far dershainen tsu itst arain himel in mamesh
face Hashem's before appear to now into heaven in real

פאר אונדזערטוועגן; כה נישט כדי מערערע מאל זיך אליין מקריב
makrev alein zich mol merere kedei nisht undzertvegen far
offer alone self times several so that not our sakes for

צו זיין, ווי דער כהן גדול גייט אריין אין דעם קדשי קדשים יאר
yor kodoshim kodshe dem in arain geit gadol koyen der vi zain tsu
year of Holies Holy the in into goes gadol kohen the as his to

איין יאר אויס מיט פרעמד בלוט; כו ווייל אויב אזוי, וואלט ער
er volt azoi oib vail blut fremd mit ois yor ein
He would so if because blood not their own with out year in

באדארפן מערערע מאל ליידן זינט דעם אנהויב פון דער וועלט;
velt der fun onhoib dem zint laiden mol merere badorfen
world the of beginning the since to suffer times several have had

איצט אבער ביים די סוף פון די צייטן איז ער דערשינען צו פארטיליקן
fartiliken tsu dershinen er iz tsaitn di fun sof di baim ober itst
destroy to appeared He is times the of end the at however now

די זינד דורך דעם קרבן פון זיך אליין. כז און ווי עס איז נגזר
nigzar iz es vi un alein zich fun korben dem durch zind di
decreed is it as and alone self of sacrifice the through sin the

געווארן פאר מענטשן איינמאל צו שטארבן און נאכדעם דער יום
yom der nochdem un shtarben tsu einmol mentshn far gevoren
day of the after that and die to once people for become

הדין ; כח אזוי איז אויך דער משיח איינמאל מקריב געווארן, צו
tsu gevoren makrev einmol Moshiach der oich iz azoi Hadin
to become offer once Moshiach the also is so judgment

טראגן די זינד פון פילע, און א צווייט מאל וועט ער דערשיינען אָן
on dershainen er vet mol tsveit a un file fun zind di trogen
without appear he will time second a and many of sin the carry

haSherut *(vessels of service in the Mishkan)* with dahm. [22] Indeed, according to the Torah, almost everything is metohar *(purified)* by dahm, and without a kapporah by means of shefach dahm *(the shedding of blood)* there is no selicha *(forgiveness)*.

[23] Therefore, it was necessary for the tavnit *(pattern, copy)* of the things in Shomayim be metohar *(purified)* with these, but the things of Shomayim themselves with better zevakhim than these. [24] For Rebbe, Melech HaMoshiach did not enter into a Kodesh HaKodashim made by human hands, a mere TAVNIT *(pattern, copy)* of the true Kodesh HaKodashim, but Moshiach entered into Shomayim itself, now to appear before the face of Hashem for us. [25] Nor was it so that he may offer himself again and again, as the Kohen Gadol enters the Kodesh HaKodashim yearly with dahm not his own;

[26] For then it would have been necessary for him to suffer often from the hivvased tevel *(foundation of the world)*; but now, once at the Ketz HaOlamim, he has appeared to put away averos *(sins)* by the korban of himself. [27] And in as much as it is appointed for men to die once and after this HaMishpat, [28] So he, having been offered up once in order that HU NASA CHET RABBIM *(he bore away the sin of many)* and shall appear sheynit *(a second time)* for Yeshu'at Eloheinu without reference to chet for those who expectantly khakeh

זינד צו די , וואס דערווארטן אים, צו ישועה .
yeshue tsu im dervartn vos di tsu zind
salvation for him wait for who the to sin

י וואָרום די געזעץ, האבנדיק נאר א שאטן פון די קומענדיקע גוטע
gute kumendike di fun shoten a nor hobendik gezets di vorem
good coming the of shadow a only having law the because

זאכן , נישט דאס רעאל סובסטאנץ פון די זאכן אליין , קען
ken alein zachn di fun substants real dos nisht zachn
can themselves things the of substance real the not things

קיינמאל נישט מאכן שלמותדיק די , וואס קומען מיט די קרבנות ,
korbones di mit kumen vos di shleymesdik machen nisht keinmol
sacrifices the with come who the perfect make not never

וואס מען איז מקריב אָן אויפהער יאר איין יאר אויס. [ב] ווייל
vail ois yor ein yor oifher on makrev iz men vos
because out year in year ceasing without offering is one which

אין קעגנפאל וואלט מען דען נישט אויפגעהערט זיי צו ברענגען?
brengen tsu zei oifgehert nisht den men volt kegnfal in
bring to them cease not then they would otherwise in

צוליב דעם וואס די , וועלכע ריכטן אפ די עבודה , זייענדיק
zaiendik avoide di op richten velche di vos dem tsulib
being worship the up offer which the what that on account of

איינמאל גערייניקט געווארן, וואלטן מער נישט געהאט קיין געוויסן
gevisen kein gehat nisht mer volten gevoren gereinikt einmol
conscience any have not more would become cleansed once

פון זינד. [ג] נאר אין די דאזיקע (קרבנות) איז פאראן א יערלעכע
yerleche a faran iz korbones dozike di in nor zind fun
yearly a there is sacrifices these the in but sin of

דערמאנונג פון זינד. [ד] ווייל דאס בלוט פון רינדער און בעק האט
hot bek un rinder fun blut dos vail zind fun dermonung
has goats and oxen of blood the because sin of remembrance

נישט דעם כוח אוועקצונעמען זינד. [ה] דערפאר, אריינקומענדיק אין דער
der in arainkumendik derfar zind avektsunemen koiech dem nisht
the in coming in therefore sin to take away power the not

וועלט, זאגט ער:
er zogt velt
he says world

א זבח און א מנחה האסטו נישט פארלאנגט,
farlangt nisht hostu minche a un zevach a
required not you have offering an and sacrifice a

נאר א גוף האסטו מיר צוגעגרייט;
tsugegreit mir hostu guf a nor
prepared me you have body a but

[ו] עולות און קרבנות פאר זינד זענען דיר נישט
nisht dir zenen zind far korbones un oilot
not you are sin for sacrifices and burnt offerings

וואוילגעפעלן.
voilgefelen
well pleased

[ז] דעמאלט האב איך געזאגט: אָט בין איך געקומען,
gekumen ich bin ot gezogt ich hob demolt
come I am look said I have then

אין דער מגילת ספר שטייט געשריבן וועגן מיר,
mir vegen geshriben shteit seifer megile der in
me about written stands book scroll of the in

levo'o shel *(await the arrival of)* Moshiach.

10 For the Torah, als *(since)* it has only a shadow of the tovot ha'atidot *(good things to come)* and is not the etzem *(actual)* things, can never by the same yearly zevakhim *(sacrifices)*, which they offer continually, make shleimut *(whole, complete)* those drawing kiruv *(near)*. [2] Otherwise, would these zevakhim not have stopped being offered, because the worshipers, having experienced tohorah *(purification, cleansing)* even once, would no longer have had consciousness of averos? [3] But by those zevakhim there is a zikaron *(remembrance)* and a reminder of averos year after year. [4] For it is impossible for the dahm of parim *(young bulls)* and se'irim *(goats)* to take away chatta'im *(sins)*. [5] Therefore, when he comes into the Olam Hazeh, he says ZEVACH UMINCHAH LO CHAFATZTA *(sacrifice and offering You did not desire)*, but a body you prepared for me; [6] OLAH V'CHATA'AH LO SH'ALTA *(Burnt offering and sin offering you have not desired)*. [7] Then I said, Look, here I am, I have come — it is written about me in the megillah [scroll] LA'ASOT

צו טאָן דיין רצון, אָ ג-ט! (תהלים מ, ז-ט.)
z-t m Tehilim G-t o rotsn dain ton tsu
7-9 40 Psalms G-d o will your do to

ח זאגנדיק אויבן (ציטירן ניטציטירן) א זבח און א מנחה און
un minche a un zevach a nitsitiren tsitiren oiben zogendik
and offering a and sacrifice a unquote quote above saying

עולות און קרבנות פאר זינד האסטו נישט פארלאנגט, נישט
nisht farlangt nisht hostu zind far korbones un oilot
not required not you have sin for sacrifices and burnt offerings

זענען זיי דיר וואוילגעפעלן, וועלכע זענען מקריב געווארן לויט
loit gevoren makrev zenen velche voilgefelen dir zei zenen
according to become offered are which well pleased you they are

דער געזעץ, ט האט ער דאן געזאגט: אָט בין איך געקומען צו טאָן
ton tsu gekumen ich bin ot gezogt dan er hot gezets der
do to come I am look said then he has law the

דיין רצון. ער האט אפגעשאפט דאס ערשטע, כדי דאס צווייטע צו
tsu tsveite dos kedei ershte dos opgeshaft hot er rotsn dain
to second the so as first the cancelled has He will Your

באשטעטיקן, י אין וועלכן רצון מיר זענען געהייליקט געווארן דורך
durch gevoren geheilikt zenen mir rotsn velchen in bashtetiken
through become holy are we will which in confirm

דעם מקריב זיין פון דעם קערפער פון יהושע/ישוע המשיחן
HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua fun kerper dem fun zain makrev dem
the Moshiach Yehoshua of body the of his offering the

איינמאל פאר אלעמאל. יא און איטלעכער כהן שטייט טאג אויס טאג
tog ois tog shteit koyen itlecher un alemol far einmol
day out day stands kohen every and always for once

איין, דינענדיק און מקריב זייענדיק די זעלביקע קרבנות, וועלכע
velche korbones zelbike di zaiendik makrev un dinendik ein
which sacrifices same the making sacrifice and serving one

קענען קיינמאל נישט אוועקנעמען זינד; יב ער אבער, האבנדיק מקריב
makrev hobendik ober er zind aveknemen nisht keinmol kenen
offer having however He sin take away not never can

געווען איין קרבן פאר זינד, האט זיך אויף אייביק אנידערגעזעצט
anidergezetst eibik oif zich hot zind far korben ein geven
sat down eternal on Himself did sin for sacrifice one was

אויף ה׳ס רעכטער זייט; יג ווארטנדיק פון דעמאלט אָן ביז זיינע
zaine biz on demolt fun vartendik zait rechter Hashems oif
His until on then since waiting side right Hashem's on

פיינט וועלן געלייגט ווערן ווי א פוסבענקעלע צו זיינע פיס. יד ווארום
vorem fis zaine tsu fusbenkele a vi veren geleigt velen faint
because feet His to footstool a as be put will enemies

ער האט מיט איין קרבן שלמותדיק געמאכט אויף אייביק די, וואס
vos di eibik oif gemacht shleymesdik korben ein mit hot er
who the eternal on made perfect sacrifice one with has He

זענען געהייליקט געווארן. טו און אויך דער רוח הקודש זאגט עדות
eides zogt Hakoidesh ruach der oich un gevoren geheilikt zenen
witness says the Holy Spirit the also and become holy are

צו אונדז; ווארום נאכדעם ווי ער האט געזאגט:
gezogt hot er vi nochdem vorem undz tsu
said has He as afterwards because us to

טז דאס איז דער בונד, וואס איך וועל מאכן
machen vel ich vos bund der iz dos
make will I which covenant the is this

RETZONECHAH ELOHAI CHAFATZTI *(I desire to do your will, O G-d.)* [8] When he said above, "ZEVACH and MINCHAH and OLAH and CHATA'AH you have not desired, nor have you taken pleasure in them" — these are offered according to the Torah [9] — Then he said, I have come LA'ASOT RETZONECHAH *(to do your will.)* He takes away HaRishonah in order to establish HaSheniyah. [10] And it is by the ratzon Hashem that we will have been set apart for kedushah through the korban NEFESH of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, once and for all. [11] And every kohen stands daily at his avodas kodesh sherut ministering and offering again and again the same korbanot that can never take away chatta'im; [12] But Rebbe, Melech HaMoshiach, having offered up one korban for chatta'im for all time, YASHAV LIMIN HASHEM *(Sat down at the right hand of G-d)*, [13] Waiting from that time onward until OYVAV *(His enemies)* be made "a footstool for his feet." [14] For by one korban he has perfected forever HaMekudashim *(the ones being set apart as Kedoshim)*. [15] And the Ruach Hakodesh also bears solemn edut to us; for after saying, [16] ZOT

מיט זיי נאך יענע טעג, זאגט דער האר (ג-ט),
G-t Har der zogt teg yene noch zei mit
G-d L-rd the says days those after them with

איך וועל געבן מיין תורה אין זייערע הערצער
hertser zeiere in toire main geben vel ich
hearts their in Torah my give will I

און אויף זייער פארשטאנד וועל איך זי שרייבן;
shraiben zi ich vel farshtand zeier oif un
write it I will minds their on and

יז און זייערע זינד און זייערע חטאים
chatoim zeiere un zind zeiere un
lawless deeds their and sin their and

וועל איך מער נישט געדענקען. (ירמיהו לא, לב-לג.)
lb-lg la Yirmeyah gedenken nisht mer ich vel
32-33 31 Yirmeyah remember not more I will

יח און וואו עס איז פאראן א פארגעבונג פון די דאזיקע, דארט גיבט
gibt dort dozike di fun fargebung a faran iz es vu un
gives there these the of forgiveness a there is it where and

מער נישט קיין קרבן פאר זינד.
zind far korben kein nisht mer
sin for sacrifice any not more

יט דעריבער, ברידער, האבנדיק דרייסטקייט אריינצוגיין אינם
inem araintsugein dreistkeit hobendik brider deriber
in the to enter boldness having brothers therefore

קדשי קדשים דורך דעם בלוט פון יהושען/ישוען ,
Yeshuan/Yehoshuan fun blut dem durch kodoshim kodshe
Yehoshua of blood the through of Holies Holy

כ פון (יהדות) דרך (ה'), וועלכן ער האט פאר אונדז
undz far hot er velchen Hashem derech Yahades fun
us for has He which Hashem way of Judaism by

איינגעווייט, א נייעם און לעבעדיקן דורך דעם פרוכת , דאס
dos Parochet dem durch lebedikn un naiem a aingevait
this curtain the through living and new a initiated

הייסט זיין פלייש, כא און (האבנדיק) א כהן גדול איבער דעם
dem iber gadol koyen a hobendik un fleish zain heist
the over gadol kohen a having and flesh His means

הויז פון ה' , כב לאמיר קומען מיט אן אויפריכטיק הארץ
harts oifrichtik an mit kumen lomir Hashem fun hoiz
heart sincere a with come let us Hashem of house

אין דער פולקייט פון אמונה מיט אונדזערע הערצער גערייניקט
gereinikt hertser undzere mit emune fun fulkeit der in
cleansed hearts our with faith of fullness the in

פון א בייז געוויסן און מיט גופים געוואשענע אין ריין
rein in gevashene gufim mit un gevisen beiz a fun
clean in washed bodies with and conscience evil a of

וואסער; כג לאמיר האלטן פעסט, אָן צאנקעניק, די אמונה
emune di tsankenik on fest halten lomir vaser
faith the hesitating without firm hold let us water

פון דער האפענונג; ווייל געטריי איז דער , וואס האט
hot vos der iz getrai vail hofenung der fun
has who the One is faithful because hope the of

צוגעזאגט; כד און לאמיר סטימולירן איינער פון דעם אנדערן, צו
tsu andern dem fun einer stimuliren lomir un tsugezogt
to other the of one stimulate let us and promised

HABRIT ASHER EKHROT
*("This is the covenant that
I will make)* with them
after those days," says
the L-rd, "I will put my
Torah in the mind of
them and I will inscribe
it on their heart." He
then says: [17] LA'AVONAM
U'LECHATTATAM LO EZKAR
*(And their wickedness and
their sin I will remember
no more)*. [18] Now where
there is selicha *(forgiveness)*
for these things, there is
no longer a korban for
chatta'im.

[19] Therefore, Achim
b'Moshiach, having confidence
for bevitachon *(confidently)*
entering haSha'ar laHashem
*(gate to approach G-d's presence,
access of the tzaddikim)* into
the Kodesh HaKodashim by
HaDahm HaYehoshua, [20] Which
he opened for us as a Derech
Chadasha, a Derech Chayyah,
through the parokhet, that is
to say, the parokhet opened
when was offered the basar
of Moshiach. [21] And als *(since)*
we have a Kohen Gadol over
the Beis Hashem, [22] Let us
approach and draw near to
Hashem with a lev shalem, with
full assurance and bitachon
of Emunah, our levavot
having been sprinkled clean
(tehorim) from an evil matzpun
(conscience) and our bodies
plunged kluhr *(pure)* into a
tevilah in a mikveh mayim.
[23] Let us, without wavering,
hold firmly to the hoda'ah
of Tikveteinu, for Ne'eman
is the One having given the

וועקן צו ליבע און צו מעשים טובים; [כה] נישט צו פארנאכלעסיקן
farnachlesiken tsu nisht tovim maisim tsu un libe tsu veken
neglecting to not good deeds to and love to awake

אונדזער פארזאמלען זיך , ווי עס איז די געוואוינהייט פון
fun gevoinheit di iz es vi zich farzamlen undzer
of custom the is it as ourselves gather our

אייניקע; נאר לאמיר מזהיר זיין איינער דעם אנדערן, און דאס
dos un andern dem einer zain mazer lomir nor einike
this and other the one do exhort let us but some

אויף אזויפיל מער אויף וויפל איר זעט דעם טאג זיך
zich tog dem zet ir vifel oif mer azoifil oif
itself Day the see you how much on more as much on

דערנענטערן.
dernenteren
approach

[כו] ווארום אויב מיר זינדיקן במזיד , נאכדעם ווי מיר האבן
hoben mir vi nochdem bemeyzed zindikn mir oib vorem
have we as then deliberately sin we if because

באקומען די דערקענטעניש פונם אמת, בלייבט מער נישט קיין
kein nisht mer blaibt emes funem derkentenish di bakumen
any not more remains truth of the knowledge the received

קרבן פאר זינד, [כז] נאר א שרעקלעך ווארטן אויף דעם משפט און
un mishpot dem oif varten shreklech a nor zind far korben
and judgment the on waiting for terrible a but sin for sacrifice

געפערלעך פייער, וואס וועט פארצערן דיווידערשפעניקע. [כח] עמיצער,
emitser vidershpenike di fartseren vet vos faier geferlech
someone rebellious the devour will which fire perilous

וואס איז עובר תורת משה , מוז אָן רחמנות שטארבן אויפן
oifen shtarben rachmones on muz Moshe torat oyver iz vos
on the die mercy without must Moses law of violating is who

עדות זאגן פון צוויי אדער דריי; [כט] וואס פאר א הארבערע שטראף
shtrof harbere a far vos drai oder tsvei fun zogen eides
punishment greater a for who three or two of say witness

איז ווערט דער , וואס האט דעם זון פון דער אויבערשטער געטרעטן
getretn Oibershter der fun zun dem hot vos der vert iz
trampled Most High the of son the has who this one worthy is

מיט די פיס און געהאלטן פאר טמא דאס בלוט פון דעם בונד ,
bund dem fun blut dos tome far gehalten un fis di mit
covenant the of blood the defiled for held and feet the with

דורך וועלכן ער איז געהייליקט געווארן, און געלעסטערט דעם גייסט
Gaist dem gelestert un gevoren geheilikt iz er velchen durch
Spirit the blasphemed and become holy is he which through

פון חסד . [ל] ווארום מיר קענען אים, וואס האט געזאגט:
gezogt hot vos im kenen mir vorem chesed fun
said has who Him know we because grace of

צו מיר געהערט נקמה ,
nekome gehert mir tsu
vengeance belongs Me to

איך וועל באצאלן.
batsolen vel ich
pay will I

און ווידער:
vider un
again and

havtachah *(promise)*. [24] And let us consider how to meorer *(stimulate, motivate, shtarken)* one another to ahavah and mitzvos, [25] And let us not turn away and defect from our noiheg *(habitually)* conducted daily minyan, as some are doing; let us impart chizzuk *(strengthening, encouragement)* to one another, and by so much the more as you see the Yom approaching.

[26] For when we intentionally commit chet b'yad ramah *(wilful sin with a high hand of defiance)* after having received the full da'as of HaEmes, there remains no longer a korban for chattoteinu, [27] But only a terrible expectation of Din and Mishpat and of a blazing EISH TZARECHA TOKHLEM *(Fire that will consume the enemies of Hashem)*. [28] Anyone who was doiche *(rejecting or setting aside)* the Torah of Moshe Rabbeinu, upon the dvar of SHNI EDIM O AL PI SHLOSHA EDIM *(Testimony of two or three witnesses)*, dies without rachamim. [29] By how much worse onesh *(penalty)* do you think the one will be considered worthy who trampled on the Zun fun der Oybershter and also treated as mechallel kodesh *(profane)* the Dahm HaBrit which set him apart mekudash and also committed Chillul Hashem gidduf against the Ruach Hakodesh of Hashem's

דער האר (ג-ט) וועט משפטן זיין פאלק.
folk zain mishpeten vet G-t Har der
people His judge will G-d L-rd the

(דברים לב, לה-לו.)
lh-lu lb Devarim
35-36 32 Deuteronomy

לא עס איז שרעקלעך אריינצופאלן אין די הענט פון דעם לעבעדיקן ג-ט.
G-t lebedikn dem fun hent di in araintsufalen shreklech iz es
G-d living the of hands the in to fall terrible is it

(דברים ד, כד.)
chd d Devarim
24 4 Deuteronomy

לב דערמאנט זיך אבער די ערשטע טעג, אין וועלכע דאס
dos velche in teg ershte di ober zich dermont
the which in days first the however yourselves remember

ליכט איז אייך אויפגעגאנגען, דעם ראנגלעניש פון ליידן, וואס איר
ir vos laiden fun ranglenish dem oifgegangen aich iz licht
you which suffering of struggle the gone up you is light

האט דערטראגן; לג טיילווייז זענט איר געווארן א ספעקטאקל דורך
durch spektakl a gevoren ir zent teilvaiz dertrogen hot
through spectacle a become you are in part bear did

חרפות און צרות, און טיילווייז דורכן נעמען אן אנטייל מיט
mit onteil an nemen durchn teilvaiz un tsores un charpes
with common share a take through in part and troubles and shame

די, וואס זענען אזוי באהאנדלט געווארן. לד ווארום איר האט געהאט
gehat hot ir vorem gevoren bahandlt azoi zenen vos di
had have you because become treated so are who the

מיטלייד מיט די געפאנגענע און מיט פרייד אנגענומען דאס אויסרויבן
oisroiben dos ongenumen freid mit un gefangene di mit mitlaid
plunder the accepted joy with and prisoners the with empathy

פון אייער האב און גוטס, וויסנדיק, אז איר האט א גרעסער
greser a hot ir az visendik guts un hob eier fun
greater a have you that knowing goods and possessions your of

פארמעגן, וואס האט א קיום. לה ווארפט זשע נישט אוועק
avek nisht zhe varft kiem a hot vos farmegn
went away not then throw permanence a has which possession

אייער בטחון, וועלכער האט א גרויסן שכר. לו ווארום איר נויטיקט
noitikt ir vorem sachar groisn a hot velcher bitochen eier
need you because reward great a has which confidence your

זיך אין סבלנות, כדי ווען איר וועט האבן געטאן ה׳ס
Hashems geton hoben vet ir ven kedei savlones in zich
Hashem's done have will you when so that endurance in yourselves

רצון, זאלט איר באקומען די הבטחה.
havtachah di bakumen ir zolt rotsn
promise the receive you shall will

לז ווארום נאך א קליינע, קליינע ווײַלע,
vaile kleine kleine a noch vorem
while small small a after because

דער, וואס קומט, וועט קומען און זיך נישט זוימען.
zoimen nisht zich un kumen vet kumt vos der
delay not Himself and come will comes who this One

לח און מיין צדיק וועט דורך אמונה לעבן;
leben emune durch vet tsadik main un
live faith through will righteous one my and

chesed? [30] For we have da'as of the One who said, LI NAKAM V'SHILEM *(Vengeance is mine and I will repay)* and again YADIN HASHEM AMMO *(The L-rd will judge his people)*. [31] It is a fearful thing to fall into the hands of the Elohim Chayyim.

[32] But have zikaron of the yamim mikedem *(earlier days)* in which, when you had received the Ohr Hashem, you endured a great tzoros, a great "Kristallnacht" of yissurim *(suffering)*, [33] sometimes being publicly abused with baleidikung *(insult)* and fargolgung *(persecution)* yourselves; other times being oppressed chavrusa partners with the ones so treated. [34] For you showed Gemilut Chasadim for the Achim b'Moshiach in the beis hasohar and with simcha you accepted the pogrom-like confiscation of your property because you have da'as that you possess a better and more enduring yerushah *(inheritance)*. [35] Do not discard, then, your bitachon *(confident trust)* which has gadol sachar *(great reward)*. [36] You are nitzrach *(needy)* of the kind of savlanut *(patience)* that has endurance, in order that, having accomplished the ratzon Hashem, you will receive the havtachah *(promise)*. [37] For yet a little while and Hu HaBah YAVO LO YE'ACHER *(He will come, he will not delay)*, [38] V'TZADDIK VE'EMUNATO YICHEYEH *(And my tzaddik will live by Emunah)*.

און אויב ער וועט זיך צוריקציען ,
tsuriktsien zich vet er oib un
shrink back himself will he if and

האט מיין נפש נישט קיין וואוילגעפעלן אין אים. (חבקוק ב, ג-ד.)
g-d b Chabakuk im in voilgefelen kein nisht nefesh main hot
3-4 2 Habakuk him in pleasure any not soul My has

לט מיר אבער זענען נישט פון די , וואס ציען זיך צוריק צו
tsu tsurik zich tsien vos di fun nisht zenen ober mir
to back ourselves draw who the of not are however we

פארדארבונג, נאר וואס דורך אמונה ראטעווען זייער נפש .
nefesh zeier rateven emune durch vos nor fardarbung
soul their save faith through who only corruption

יא

אמונה אבער איז דער בטחון פון די זאכן , אויף וועלכע
velche oif zachn di fun bitochen der iz ober emune
which on things the of confidence the is however faith

מען האפט, אן איבערצייגונג פון זאכן , וואס מען זעט נישט.
nisht zet men vos zachn fun ibertsaigung an hoft men
not sees one which things of conviction an hopes one

ב ווארום דורך דער דאזיקער האבן די זקנים באקומען אן עדות .
eides an bakumen zkeinem di hoben doziker der durch vorem
testimony a received ancestors the have this the by because

ג דורך אמונה זענען מיר משיג , אז די וועלטן זענען געמאכט געווארן
gevoren gemacht zenen veltn di az maseg mir zenen emune durch
become made are worlds the that perceive we are faith by

דורך דעםווארט פון ה׳ , אזוי, אז וואס סע ווערט געזען איז
iz gezen vert se vos az azoi Hashem fun vort dem durch
is seen becomes it what that so Hashem of Word the by

נישט געמאכט געווארן פון דעם, וואס דערשיינט. ד דורך אמונה האט
hot emune durch dershaint vos dem fun gevoren gemacht nisht
has faith by appears which that of become made not

הבל מקריב געווען א בעסער קרבן צו ה׳ ווי קין , דורך
durch Kayin vi Hashem tsu korben beser a geven makrev Hevel
through Cain than Hashem to sacrifice better a was offer Hevel

וועלכן ער האט דערהאלטן אן עדות , אז ער איז א צדיק , ווען
ven tsadik a iz er az eides an derhalten hot er velchen
when tsaddik a is he that witness a maintained has he which

ה׳ האט עדות געזאגט אויף זיינע מתנות ; און דורך וועלכן
velchen durch un matonus zaine oif gezogt eides hot Hashem
which through and gifts his to said witness has Hashem

הגם ער איז געשטארבן רעדט ער דאך נאך אלץ. ה דורך אמונה איז
iz emune durch alts noch doch er redt geshtorben iz er hagam
is faith by all still yet he speaks died is he although

חנוך אוועקגענומען געווארן, אז ער זאל נישט זען דעם טויט , און
un toit dem zen nisht zol er az gevoren avekgenumen Chanoch
and death the see not shall he that become taken away Chanokh

איז נישט געפונען געווארן, ווייל ה׳ האט אים אוועקגענומען;
avekgenumen im hot Hashem vail gevoren gefunen nisht iz
taken away him has Hashem because become found not is

ווארום איידער ער איז אוועקגענומען געווארן, האט ער באקומען דאס
dos bakumen er hot gevoren avekgenumen iz er eider vorem
the received he has become taken away is he before because

עדות , אז ער איז געווען וואוילגעפעלן צו ה׳ ; ו אָן אמונה
emune on Hashem tsu voilgefelen geven iz er az eides
faith without Hashem to well pleasing was is he that witness

And, if he shrinks back as a shmad defector, LO RATZTAH NAFSHI BO *(My soul has no pleasure in him)*. 39 But we are not of those who shrink back as shmad defectors toward churban destruction, but we are of those with Emunah whose neshamah is preserved in Yeshu'at Eloheinu.

11

Now Emunah is the substance of things for which we have tikvah. Emunah is the conviction of things not seen. 2 For by Emunah have our Zekenim been given approval. 3 By Emunah we have binah Shomayim v'ha'Aretz found their "barah" from the Dvar Hashem, so that not from anything visible has what we see come into being. 4 By Emunah Hevel *(Abel)* offered to Hashem a korban that was a mincha tovah than that of Kayin. Through this he was given approval that he was a tzaddik, Hashem bearing solemn eidus *(testimony)* to his matanot; and by his Emunah, Hevel, though niftar *(deceased)*, still speaks. 5 By Emunah Chanokh was taken up, was translated, not to see mavet, V'EINENNU KI LAKACH OTO ELOHIM *(and he was not, because G-d took him [up])*. Before Chanokh was raptured in his aliyah l'Shomayim, he received solemn eidus *(testimony)* that he had been pleasing to Hashem. 6 And without Emunah it is impossible to please Hashem. For it is necessary for the one making a kiruv approach

אבער איז נישט מעגלעך אים וואוילצוגעפעלן; ווייל דער , וואס
vos der vail voiltsugefelen im meglech nisht iz ober
who the one because to please Him possible not is however

דערנענטערט זיך צו ה' מוז גלויבן , אז ער איז, און אז ער
er az un iz er az gloiben muz Hashem tsu zich dernentert
He that and is He that believe must Hashem to himself come near

וועט זיין א גומל שכר צו די , וואס זוכן אים. ז דורך אמונה
emune durch im zuchen vos di tsu sachar goiml a zain vet
faith by Him seeks who the to reward bestower of a be will

האט נוח , ווען ער איז געווארנט געווארן פון ה' בנוגע זאכן ,
zachn benegeie Hashem fun gevoren gevorent iz er ven Noach hot
things about the Hashem of become warned is he when Noah has

וואס מען האט נאך נישט געזען, מיט יראת שמים געבויט א תיבה
teva a geboit shomaim yiras mit gezen nisht noch hot men vos
ark an built heaven fearer of with seen not yet has they which

צו ראטעווען זיין הויזגעזינד; דורך וועלכער ער האט פאראורטיילט די
di farurteilt hot er velcher durch hoizgezind zain rateven tsu
the condemned has he which by household his save to

וועלט און איז געווארן א יורש פון דער צדקות , וואס איז פון
fun iz vos tsedokes der fun yoiresh a gevoren iz un velt
of is which righteousness the of heir a become is and world

אמונה. ח דורך אמונה האט אברהם געהארכט, ווען ער איז גערופן
gerufen iz er ven gehorcht Avraham hot emune durch emune
called is he when obeyed Abraham has faith by faith

געווארן, ארויסצוגיין צו אן ארט, וואס ער האט געזאלט באקומען
bakumen gezolt hot er vos ort an tsu aroistsugein gevoren
receive about to was he which place a to to go out become

פאר א ירושה ; און איז ארויסגעגאנגען, נישט וויסנדיק, וואוהין
vuahin visendik nisht aroisgegangen iz un yerushe a far
where knowing not went out is and inheritance an for

ער גייט. ט דורך אמונה האט ער זיך אויפגעהאלטן אין דעם לאנד
land dem in oifgehalten zich er hot emune durch geit er
land the in sojourned himself he has faith by goes he

פון דער הבטחה ווי א פרעמדער אין א פרעמד לאנד, וואוינענדיק אין
in voinendik land fremd a in fremder a vi havtachah der fun
in living land foreign a in stranger a as promise the of

געצעלטן מיט יצחקן און יעקבן , די מיטיורשים פון דער זעלביקער
zelbiker der fun mityoreshim di Yaakovn un Yitschakn mit getseltn
same the of co-heirs the Jacob and Isaac with tents

הבטחה ; י ווארום ער האט געהאפט אויף דער שטאט, וואס האט
hot vos shtot der oif gehoft hot er vorem havtachah
has that city the on hoped has he because promise

פעסטע יסודות , וועמעס ארכיטעקט און בוימייסטער איז ה' .
Hashem iz boimaister un architekt vemes yesoides feste
Hashem is builder and architect whose foundations firm

יא דורך אמונה האט אויך שרה באקומען די קראפט טראגנדיק צו
tsu trogendik kraft di bakumen Sarah oich hot emune durch
to pregnant power the received Sarah also has faith by

ווערן און צו געבוירן, הגם זי האט שוין געהאט דערגרייכט א
a dergreicht gehat shoin hot zi hagam geboiren tsu un veren
a attained had already has she although bear to and become

טיפע עלטער, ווייל זי האט געהאלטן, אז דער , וואס האט
hot vos der az gehalten hot zi vail elter tife
has who the One that deemed has she because old age depth of

to Hashem to have Emunah in the fact that yesh Elohim *(G-d is there)*, and that Elohim gives sachar *(reward)* to those who seek him with zerizut. [7] By Emunah Noach, having been warned about the things not yet visible to the eye of flesh, and being an ish of yirat Shomayim, built the Teva *(Ark)* for the Geulah of the Beis HaNoach. By his Emunah he condemned the Olam Hazeh and he became the yoresh *(heir)* of the Tzedek Hashem that is credited to Emunah. [8] By Emunah Avraham Avinu, when he was called to go out to a place which he was about to receive as a nachalah *(inheritance)*, responded with mishma'at *(obedience)*, and he went out, not having da'as of where he was going. [9] By Emunah he made aliyah to HA'ARETZ ASHER DIBER *(the land that He promised)*, Ha'aretz haHavtacha *(the Promised Land)*, as in an eretz zarah *(a strange land)*, living in oholim *(tents)*, as did Yitzchak and Ya'akov, the fellow yorshim *(heirs)* of the same havtachah *(promise)*; [10] For Avraham Avinu was looking forward to the Shtetl having a yesod Olam *(eternally firm foundation)*, whose Planner and Builder is Hashem. [11] By Emunah also Sarah, herself barren, received the ability to found a posterity, and she did so even beyond the normal age, als *(since)* she considered ne'eman *(faithful)* the One having given the Havtachah *(promise)*; [12] therefore, also, from one

צוגעזאגט, איז באגלויבט; יב אלס פועל יוצא זענען אויך פון
fun oich zenen yoitse poiel als bagloibt iz tsugezogt
from also are coming out result as faithful is promised

איינעם, שוין כמעט א טויטן, געבוירן געווארן אזוי פיל , ווי די
di vi fil azoi gevoren geboiren toiten a kimat shoin einem
the as many so become born dead a almost already one

מאסע שטערן פון הימל און ווי דאס זאמד ביים ברעג ים —נישט
nisht yam breg baim zamd dos vi un himel fun shteren mase
not sea shore by the sand the as and heaven of stars mass of

צום איבערציילן. (בראשית כב, יז.) יג זיי אלע זענען געשטארבן אין
in geshtorben zenen ale zei iz chb Bereshis ibertseilen tsum
in died are all they 17 22 Genesis counting to the

גלויבן און האבן נישט באקומען די הבטחות , נאר בלויז זיי געזען
gezen zei bloiz nor havtoches di bakumen nisht hoben un gloiben
seen they only but promises the received not have and faith

פונדערווייטנס , און זיך געפריידט מיט זיי , און האבן מודה געווען,
geven moide hoben un zei mit gefreidt zich un fundervaitns
was confess have and them with rejoiced self and from a distance

אז זיי (אליין) זענען פרעמדע און וואנדערער אויף דער ערד .
erd der oif vanderer un fremde zenen alein zei az
earth the on wanderers and strangers are themselves they that

יד ווארום די , וואס זאגן אזעלכעס, מאכן קלאר, אז זיי זוכן א
a zuchen zei az klor machen azelches zogen vos di vorem
a seek they that clear make such say who the because

היימלאנד . טו און וואלטן זיי אין זינען געהאט יענץ לאנד, פון וועלכן
velchen fun land yents gehat zinen in zei volten un heimland
which from land that had mind in they would and home land

זיי זענען ארויסגעגאנגען, וואלטן זיי געהאט גענוג געלעגנהייט
gelegenheit genug gehat zei volten aroisgegangen zenen zei
opportunity enough had they would gone out are they

זיך צוריקצוקערן. טז זיי באגערן אבער איצט א בעסערס, דאס
dos besers a itst ober bageren zei tsuriktsukeren zich
that better a now however desire they to return themselves

הייסט א הימליש (לאנד); צוליב וואס ה' שעמט זיך
zich shemt Hashem vos tsulib land himlish a heist
Himself ashamed Hashem which on account of land heavenly a means

נישט מיט זיי , גערופן צו ווערן זייער ג-ט; ווארום ער האט צוגעגרייט
tsugegreit hot er vorem G-t zeier veren tsu gerufen zei mit nisht
prepared has He because G-d their be to called them with not

פאר זיי א שטאט.
shtot a zei far
city a them for

man were born and indeed this man was kimat *(practically, as good as)* dead many, as numerous as HAKOKHAVIM in HASHOMAYIM and as innumerable as the sand ASHER AL SEFAT *("that is on the seashore")*. 13 Yet all of these became niftarim *(deceased)* in Emunah, not having received the havtachot *(promises)*, but having seen them and, as it were, they gave the havtachot a "Baruch Habah!" welcome from a distance, and they made the Ani Ma'amin hoda'ah *(confession)* that they were GERIM *(strangers)* and TOSHAVIM *(sojourners)* in the Golus of the Olam Hazeh. 14 For those saying such things make it clear that they are searching for an Eretz Moshav. 15 And if they were remembering ha'aretz from which they made aliyah, they would have had an opportunity to make yerida *(to descend back, return)*. 16 But, as it is, they aspire for something better, an Eretz HaAvot b'Shomayim; therefore, Hashem is not ashamed to be called Ehoheihem, for he prepared for them an Ir Kodesh.

יז דורך אמונה האט אברהם מקריב געווען יצחקן , ווען ער איז
iz er ven Yitschakn geven makrev Avraham hot emune durch
is he when Isaac was offer Abraham has faith by

אויסגעפרואווט געווארן; דער , וואס האט אנגענומען די הבטחות,
havtoches di ongenumen hot vos der gevoren oisgepruvt
promises the received had who the one become put to the test

האט געברענגט צו (דער עקידה) זיין בן יחיד ; יח צו וועמען עס
es vemen tsu yochid ben zain Akedah der tsu gebrengt hot
it whom to only son his akedah the to brought has

איז געזאגט געווארן: אין יצחקן וועט דיר גערופן ווערן זאמען;
zomen veren gerufen dir vet Yitschakn in gevoren gezogt iz
seed be called you will Isaac in become said is

17 By Emunah Avraham Avinu, when he underwent nisayon, offered up the Akedas HaYitzchak; and he who had received the Havtachot *(Promises)* was offering as a korban his Ben Yechid. 18 This was Avraham Avinu, about whom it was said KI VEYITZCHAK YIKARE LECHA

יט רעכנענדיק, אז ה׳ איז אימשטאנד אים אויפצוועקן אויך פון
fun oich oiftsveken im imshtand iz Hashem az rechenendik
from also to wake up him able is Hashem that reckoning

די טויטע; פונוואנען ער האט אים טאקע צוריקבאקומען בדרך
bederech tsurikbakumen take im hot er funvanen toite di
in the way of received back really him has he from where dead the

משל . כ דורך אמונה האט אויך יצחק געבענטשט יעקבן און עשיון
Esau un Yaakovn gebentsht Yitschak oich hot emune durch moshal
Esav and Jacob blessed Isaac also has faith by parable

וועגן צוקונפטיקע זאכן . כא דורך אמונה האט יעקב ביים שטארבן
shtarben baim Yaakov hot emune durch zachn tsukunftike vegen
dying near Jacob has faith by things future about

געבענטשט יעדן פון יוספס זין , און זיך געבוקט, (אנגעלענט)
ongelent gebukt zich un zin Yosefs fun yedn gebentsht
leaning worship himself and sons Joseph's of each blessed

אויפן קאפ פון זיין שטעקן (תרגום השבעים). כב דורך אמונה האט
hot emune durch hashivim targum shteken zain fun kop oifen
did faith by HaShevim Targum staff his of top on the

יוסף ביים שטארבן דערמאנט די קינדער ישראל פון זייער ארויסגיין
aroisgein zeier fun Yisroel kinder di dermont shtarben baim Yosef
going out their of Israel children the reminded dying near Joseph

(פון מצרים); און זיי באפוילן וועגן זיינע ביינער.
beiner zaine vegen bafoilen zei un Mitsrayim fun
bones his about gave directive them and Egypt from

כג דורך אמונה איז משה באהאלטן געווארן פון זיינע עלטערן דריי
drai elteren zaine fun gevoren bahalten Moshe iz emune durch
three parents his of become hid Moses is faith by

חדשים לאנג, ווייל זיי האבן געזען, אז ער איז א שיין קינד, און
un kind shein a iz er az gezen hoben zei vail lang chadoshim
and child fair a is he that seen have they because long months

האבן זיך נישט געשראקן פאר דעם קעניגס באפעל. כד דורך אמונה
emune durch bafel kenigs dem far geshrokn nisht zich hoben
faith by order king's the before afraid not self have

האט משה , ווען ער איז גרויס געווארן, זיך אפגעזאגט צו הייסן
heisen tsu opgezogt zich gevoren grois iz er ven Moshe hot
be called to refuse himself become great is he when Moses has

פרעהס טאכטערס זון , כה אויסוויילנדיק א סך ליבער צו ליידן
laiden tsu liber sach a oisveilendik zun tochters Pharaohs
to suffer to rather many a choosing son daughter's Pharaoh's

מיט ה׳ס פאלק, ווי א הנאה צו האבן אויף א געוויסער צייט
tsait geviser a oif hoben tsu hanoe a vi folk Hashems mit
time certain a on have to enjoyment a than people Hashem's with

פון דעם פארגעניגן פון זינד, כו האלטנדיק די חרפה פונם משיח
Moshiach funem charpe di haltendik zind fun fargenign dem fun
Moshiach of the shame the considering sin of pleasure the of

פאר א גרעסער עשירות ווי די אוצרות פון מצרים , ווייל
vail Mitsrayim fun oitseres di vi ashires greser a far
because Egypt of treasures the than riches greater a for

ער האט געבליקט אויף דער שכר פארגעלטונג. כז דורך אמונה האט
hot emune durch fargeltung sachar der oif geblikt hot er
has faith by recompense reward the on looked has he

ער פארלאזט מצרים , נישט שרעקנדיק זיך פאר דעם קעניגס
kenigs dem far zich shrekendik nisht Mitsrayim farlozt er
king's the before himself fearing not Egypt left he

ZERA *(In Yitzchak will be called your seed)*. [19] Avraham Avinu considered that Hashem was able to bring about the Techiyas HaMesim, from which he also received back Yitzchak as a tipus *(type, pattern)*. [20] By Emunah Yitzchak invoked brachot with respect to future events on Ya'akov and Esav. [21] By Emunah Ya'akov, as he was dying, gave a bracha to each of the banim of Yosef and V'YISHTAKHU YISROEL *(And Yisroel worshiped)*. [22] By Emunah Yosef, as he was dying, dermohn *(made mention)* of the Yetzi'at Bnei Yisroel *(the Going Out, the Exodus of Bnei Yisroel)* and he gave instructions concerning his ATZMOT *(bones)*.

[23] By Emunah, Moshe Rabbeinu, when he was born, was hidden SHELOSHA CHODESHIM *(three months)* because they saw he was a yeled TOV and they had no pachad *(terror)* at the king’s decree. [24] By Emunah, Moshe Rabbeinu, when he had grown, refused to be called the son of Pharaoh’s daughter; [25] Choosing rather to endure redifah *(persecution)* with the Am Hashem than to enjoy the ephemeral ta'anugot *(pleasures)* of averos for a season. [26] For Moshe Rabbeinu considered abuse and tzoros for the sake of Rebbe, Melech HaMoshiach greater osher *(riches)* than the otzar *(treasure)* of Mitzrayim *(Egypt)*, for he had respect unto the recompense of the sachar *(reward)*. [27] By

גרימצאָרן; וואָרום ער האָט זיך געשטאַרקט , ווי ער וואָלט געזען
gezen volt er vi geshtarkt zich hot er vorem grimtsoren
see would he as strengthened himself has he because fury

אים, וועמעס פּנים מען קען נישט זען. [כח] דורך אמונה האָט ער געמאַכט
gemacht er hot emune durch zen nisht ken men ponem vemes im
made he has faith by see not can they face whose him

דעם פּסח און דאָס שפּריצן דאָס בלוט, כּדי דער משחית פֿון
fun mashches der kedei blut dos shpritsen dos un Pesach dem
of destroyer the so that blood the sprinkling the and Pesach the

די בכורים זאָל זיי נישט אָנרירן. [כט] דורך אמונה זענען זיי
zei zenen emune durch onriren nisht zei zol bikkurim di
they are faith by touch not them shall the firstborn the

אַריבערגעגאַנגען דעם ים סוף, ווי אויף טרוקענער ערד , וואָס די
di vos erd trukener oif vi sof yam dem aribergegangen
the which ground dry on as Suf Yam the pass through

מצריים האָבן פֿאַרזוכט און זענען דערטרונקען געוואָרן. [ל] דורך אמונה
emune durch gevoren dertrunken zenen un farzucht hoben Mitsrayim
faith by become drown are and attempt did Egyptians

זענען די מויערן פֿון יריחו איינגעפֿאַלן, נאָכדעם ווי מען האָט זיי
zei hot men vi nochdem aingefalen Yericho fun moiern di zenen
them has it as after that fell Yericho of walls the are

אַרומגערינגלט זיבן טעג. [לא] דורך אמונה איז רחב הזונה נישט
nisht hazoine Rachav iz emune durch teg ziben arumgeringlt
not the prostitute Rachab is faith by days seven encircled

אומגעקומען מיט די אומגלויביקע, ווייל זי האָט אויפֿגענומען די
di oifgenumen hot zi vail umgloibike di mit umgekumen
the welcomed had she because unbelievers the with perish

מרגלים בשלום . [לב] און וואָס נאָך זאָל איך זאָגן ? וואָרום עס וועט מיר
mir vet es vorem zogen ich zol noch vos un besholem mergalim
me will it because say I shall more what and in peace spies

פֿעלן צייט צו דערציילן וועגן גדעון , ברק , שמשון , יפֿתח , דוד
Dovid Yiftach Shimshon Barak Gid'on vegen dertseilen tsu tsait felen
David Yiftach Shimshon Barak Gid'on about tell to time lacking

און שמואל און די נביאים ; [לג] וועלכע האָבן דורך אמונה איינגענומען
aingenumen emune durch hoben velche neviim di un Shmuel un
conquered faith by have who prophets the and Samuel and

קעניגרייכן, געטאָן גערעכטיקייט, דערגרייכט הבטחות, פֿאַרשטאָפּט
farshtopt havtoches dergreicht gerechtikeit geton kenigraichn
stopped up promises obtained righteousness done kingdoms

די מיילער פֿון לייבן, [לד] אויסגעלאָשן די קראַפֿט פֿון פֿייער, אַנטלאָפֿן
antlofen faier fun kraft di oisgeloshen leibn fun mailer di
escaped fire of strength the quenched lions of mouths the

פֿון דער שאַרף פֿון דער שווערד, שטאַרק געוואָרן פֿון שוואַכקייט,
shvachkeit fun gevoren shtark shverd der fun sharf der fun
weakness from became strong sword the of edge the from

געוואָרן גיבורים אין מלחמה , געמאַכט פֿרעמדע חיילות אַנטלויפֿן.
antloifen chaioles fremde gemacht milchome in giboirim gevoren
flee armies foreign made war in warriors became

[לה] פֿרויען האָבן צוריקבאַקומען זייערע טויטע דורך תּחית
techiyas durch toite zeiere tsurikbakumen hoben froien
resurrection of by dead their received back have women

המתים ; און אַנדערע זענען געפּייניקט געוואָרן, נישט אָננעמענדיק
onnemendik nisht gevoren gepainikt zenen andere un hameysim
accepting not become tormented are others and the dead ones

Emunah, Moshe Rabbeinu departed from Mitzrayim *(Egypt)*, not having pachad *(fear)* of the ka'as *(anger)* of the king, for he persevered as seeing the One who is unseen. [28] By Emunah, Moshe Rabbeinu kept Pesach and the sprinkling of the dahm [on the mezuzot], for fear that the Destroyer of the Bechorim might destroy them. [29] By Emunah, they went through the Yam Suf as on YABASHAH *(dry ground)*; and those of Mitzrayim *(Egypt)*, when they attempted it, were drowned. [30] By Emunah, the walls of Yericho fell down, after they had been encircled for shivat yamim. [31] By Emunah, Rachav the Zonah did not perish along with the ones without mishma'at *(obedience)*, after she gave the kabbalat panim to the spies b'shalom. [32] And what more shall I say? For the time will fail me if I tell of Gid'on, Barak, Shimshon, Yiftach, Dovid, Shmuel and the Nevi'im, [33] Who by Emunah conquered mamlechot *(kingdoms)*, worked tzedek *(righteousness)*, obtained havtachot *(promises)*, shut the mouths of arayot *(lions)*, [34] Quenched the power of eish *(fire)*, escaped from the edge of the cherev *(sword)*, out of weakness found strength, became mighty in milchamah *(war)*, put to flight tzive'ot zarim *(armies of the aliens)*. [35] Nashim received back their mesim

קיין באפרייאונג, כדי זיי זאלן דערגרייכן א בעסער תחית
techiyas beser a dergreichen zolen zei kedei bafrayung kein
resurrection of better a obtain should they so that release any

המתים ; לו און אנדערע זענען אויסגעפרואווט געווארן דורך
durch gevoren oisgepruvt zenen andere un hameysim
through become put to the test are others and the dead ones

שפאט און שלעק און אויך דורך קייטן און תפיסה; לז זיי זענען
zenen zei tfise un keitn durch oich un shlek un shpot
are they prison and chains through even and flogging and mockery

געשטייניקט געווארן, אויסגעפרואווט געווארן, דורכגעזעגט געווארן,
gevoren durchgezegt gevoren oisgepruvt gevoren geshteinikt
become sawed through become put to the test become stoned to death

געשטארבן דעם טויט פון דער שווערד, ארומגעגאנגען אין שאפן און אין
in un shofen in arumgegangen shverd der fun toit dem geshtorben
in and sheep in walking about sword the of death the died

ציגן פעל, געווען אין נויט, אונטערגעדריקט, שלעכט באהאנדלט, לח וואס
vos bahandlt shlecht untergedrikt noit in geven fel tsign
who treated evil oppressed need in were skin goats

די וועלט איז זיי נישט ווערט געווען; זיי האבן געבלאנדזשעט אין
in geblondzhet hoben zei geven vert nisht zei iz velt di
in wandered have they was worthy not them is world the

מדבריות: און אויף בערג , אין היילן און אין די לעכער פון דער
der fun lecher di in un heilen in berg oif un midboryes
the of holes the in and caves in mountains on and deserts

ערד . לט און זיי אלע, וועמען עס איז געגעבן געווארן אן עדות דורך
durch eides an gevoren gegeben iz es vemen ale zei un erd
by witness a become given is it whom all they and ground

אמונה, האבן נישט מקבל געווען די הבטחה , מ ווייל ה׳ האט
hot Hashem vail havtachah di geven mekabl nisht hoben emune
has Hashem because promise the did received not have faith

פארויסגעזען עפעס בעסערס פאר אונדז, כדי זיי זאלן
zolen zei kedei undz far besers epes foroisgezen
should they so that us for better things something foreseen

נישט ווערן שלמותדיק אָן אונדז.
undz on shleymesdik veren nisht
us without perfected to be not

יב

דעריבער אויך מיר, האבנדיק ארום זיך אזא וואלקן פון
fun volken aza zich arum hobendik mir oich deriber
of cloud such ourselves around having we also therefore

עדות (מארטירער), לאמיר אפטאן פון זיך יעדע לאסט
last yede zich fun opton lomir martirer eides
burden every self from remove let us martyrs witnesses

און די זינד, וואס רינגלט אונדז אזוי לייכט ארום , און לאמיר
lomir un arum laicht azoi undz ringlt vos zind di un
let us and around easily so us encircles which sin the and

לויפן סבלנותדיק דעם וועטלויף, וואס ליגט פאר אונדז, ב און קוקן
kuken un undz far ligt vos vetloif dem savlonesdik loifen
look and us before lies which race the patiently run

אויף יהושען/ישוען , דעם גרינדער און פארענדיקער פון אונדזער
undzer fun farendiker un grinder dem Yeshuan/Yehoshuan oif
our of perfecter and founder the Yehoshua on

אמונה, וואס פאר דער פרייד, וועלכע איז געלייגט געווארן פאר אים,
im far gevoren geleigt iz velche freid der far vos emune
Him before become put is which joy the for who faith

restored to Chayyim; and others were tortured to death al kiddush ha-Shem, not accepting their release, in order that they might obtain a better Techiyas HaMesim; [36] And others underwent the nisayon of cruel mockings and scourgings, also the sharsherot *(chains)* and the beis hasohar. [37] They were killed by seqilah *(stoning)*, they were sawn in two, they were murdered by the cherev, they went about in sheepskins, in goatskins, being nitzrach *(needy)* and destitute, oppressed, under redifot *(persecutions)*, [38] those of whom the Olam Hazeh was not worthy, wandering in deserts and mountains and caves of the earth. [39] And all these, having Hashem's commendation through their Emunah, did not receive the havtachah *(promise)*, [40] Hashem having foreseen something better for us, so that, apart from us, they should not be made shleimut.

12

So, therefore, als *(since)* we have surrounding us so great an Anan Edim *(Cloud of Witnesses)*, let us also lay aside every weighty impediment and easily ensnaring averos, and let us run with endurance and savlanut the race set before us, [2] Fixing our gaze on the Mekhonen *(Founder)* of our faith, and the One who makes it Shleimut — Yehoshua, who because of the simcha set before him,

האט ער דערטראגן דעם בוים. פאראכטנדיק די חרפה, און זיך
zich un charpe di farachtendik boim dem dertrogen er hot
Himself and shame the scorned tree the bear he has

אנידערגעזעצט אויף דער רעכטער זייט פון ה׳ס כסא הכבוד.
hakoved kisei Hashems fun zait rechter der oif anidergezetst
glory throne of Hashem's of side right the on sat down

ג וואָרום באטראכט אים, וואס איז אויסגעשטאנען אזא אפאזיציע
opozitsye aza oisgeshtanen iz vos im batracht vorem
opposition such endure did who Him consider because

פון חוטאים קעגן אים, כדי איר זאלט נישט מיד און
un mid nisht zolt ir kedei im kegen choytim fun
and grow weary not shall you so that Him against sinners from

מאט ווערן אין אייערע זעלן. ד איר האט נאך אלץ נישט זיך
zich nisht alts noch hot ir zeln eiere in veren mat
yourselves not all yet have you souls your in be lose heart

אנטקעגנגעשטעלט ביז בלוט, ראנגלענדיק מיט דער זינד; ה און האט
hot un zind der mit ranglendik blut biz antkegengeshtelt
have and sin the with wrestling blood until resisted

פארגעסן די ווארנונג, וועלכע רעדט צו אייך ווי צו זין:
zin tsu vi aich tsu redt velche vornung di fargesen
sons to as you to speaks which warning the forgotten

מיין זון, פאראכט נישט דעם מוסר פון דעם האר (ג-ט),
G-t Har dem fun musar dem nisht faracht zun main
G-d L-rd the of reproof the not scorn son my

פאל נישט ביי זיך אראפ, ווען דו ווערסט פון אים געשטראפט;
geshtroft im fun verst du ven arop zich bai nisht fal
reproved him by will be you when down self with not fall

ו וואָרום וועמען דער האר (ג-ט) האט ליב, דעם מוסרט ער,
er musert dem lib hot G-t Har der vemen vorem
He disciplines that one love has G-d L-rd the whom because

און שלאגט יעדן זון, וועמען ער נעמט אָן. (משלי ג, יא-יב.)
yo-ib g Mishle on nemt er vemen zun yedn shlogt un
11-12 3 Proverbs on accepts He whom son every strikes and

ז אויב איר האלט אויס מוסר, באציט זיך ה׳ צו אייך ווי צו
tsu vi aich tsu Hashem zich batsit musar ois halt ir oib
to as you to Hashem Himself relates reproof out hold you if

זין; וואָרום וואס פאר א זון איז דאס, וועמען דער פאטער מוסרט
musert foter der vemen dos iz zun a far vos vorem zin
disciplines father the whom that is son a for who for sons

נישט? ח אבער אויב איר זענט יא אָן מוסר, פון וועלכן
velchen fun musar on yo zent ir oib ober nisht
which of reproof without indeed are you if however not

אלע זענען אנטיילנעמער, אזוי זענט איר ממזרים און נישט קיין זין.
zin kein nisht un mamzeirim ir zent azoi onteilnemer zenen ale
sons any not and illegitimate you are so participant are all

ט מיר האבן דאך אויך געהאט לייבלעכע פאטערס, וואס האבן אונדז
undz hoben vos foters laibleche gehat oich doch hoben mir
us have who fathers human had also yet have we

באשטראפט, און מיר האבן זיי אפגעגעבן כבוד; צי זאלן מיר דען
den mir zolen tsi koved opgegeben zei hoben mir un bashtroft
then we should honor give them have we and punished

נישט פיל מער זיך אונטערטעניקן צו דעם פאטער פון די
di fun foter dem tsu unterteniken zich mer fil nisht
the of Father the to subject ourselves more much not

endured HaEtz HaMoshiach, disregarding its bushah *(shame)*, and "sat down at the right hand of the throne of G-d." [3] Let your hitbonenut *(meditation)* be on the one who endured such opposition from chote'im *(sinners)*, that you may not be weary in your neshamot, losing heart. [4] For you have not yet resisted to the point of death al kiddush ha-Shem in your struggle against Chet; [5] And you have let slip from zikaron *(remembrance)* the dvar haChizzuk which he speaks to you as banim, My son, do not despise the musar of Hashem, do not lose heart, resent when rebuked by Him; [6] KI ES ASHER YE'EHAV HASHEM YOKHI'ACH *(for whom Hashem loves he disciplines)*, and he punishes ES BEN YIRTZEH *(every son he receives)*.

[7] For you endure nisyonos for the sake of musar. And Hashem is dealing with you as banim. For what ben is there whom an Abba does not give musar? [8] But if you are without musar, in which all the yeladim share, then you are not banim but mamzerim. [9] Furthermore, we had Avot on HaAretz, who were morim that we reverenced and treated with kavod. Should we not even more subject ourselves to the Avi HaRuchot and live?

גייסטער און לעבן? י וואורום במשך טאקע פון וויניקע טעג האבן
hoben teg veinike fun take bemeshech vorem leben un gaister
have days a few of actually in the time because live and spirits

זיי אונדז געציכטיקט און לויט זייער איינזען; ער אבער פאר
far ober er ainzen zeier loit un getsichtikt undz zei
for however He discretion their according to and disciplined us they

אונדזער נוצן , כדי מיר זאלן האבן א חלק אין זיין קדושה.
kedushe zain in cheilek a hoben zolen mir kedei nutsn undzer
holiness His in share a have should we so that benefit our

יא יעדע באשטראפונג אין איר צייט שיינט טאקע אויס צו זיין נישט קיין
kein nisht zain tsu ois take shaint tsait ir in bashtrofung yede
any not be to out actually shines time its in punishment every

פרייד נאר א טרויער; שפעטער אבער גיט זי די פרידלעכע פרוכט
frucht fridleche di zi git ober shpeter troier a nor freid
fruit peaceful the it yields however later sorrow a but joy

פון גערעכטיקייט צו די, וואס זענען אויסגעאיבט דורך איר.
ir durch oisgeibt zenen vos di tsu gerechtikeit fun
it by trained are who the to righteousness of

יב דערפאר זאלט איר אויפהייבן די הענט, וואס הענגען אראפ און
un arop hengen vos hent di oifheiben ir zolt derfar
and down droop which hands the lift up you shall therefore

די קניען, וואס זענען שוואך געווארן; יג און גלייכע שטעגלעך זאלט
zolt shteglech glaiche un gevoren shvach zenen vos knien di
shall paths straight and become weak are which knees the

איר מאכן פאר אייערע פיס, כדי דאס לאמע זאל זיך נישט
nisht zich zol lome dos kedei fis eiere far machen ir
not yourselves shall lame the so that feet your for make you

אפנייגן , נאר גיכער זאל עס געהיילט ווערן. יד יאגט נאך שלום מיט
mit sholem noch yogt veren geheilt es zol gicher nor opneigen
with peace after pursue be healed it shall rather but deviate

אלעמען און די הייליקונג , אָן וועלכער קיינער וועט נישט זען
zen nisht vet keiner velcher on heilikung di un alemen
see not will anyone which without making holy the and everyone

דעם האר; טו און גיט אכטונג , אז קיינער זאל נישט אפפאלן פון
fun opfalen nisht zol keiner az achtung git un Har dem
from fall away not shall anyone that attention give and L-rd the

ה׳ס חסד , אז קיין ביטערע ווארצל זאל נישט אויפוואקסן צו
tsu oifvaksen nisht zol vortsel bitere kein az chesed Hashems
to grow up not shall root bitter any that grace Hashem's

באטריבן און אז דורך איר זאלן א סך טמא ווערן; טז אז עס
es az veren tome sach a zolen ir durch az un batriben
it that be defiled many a shall it through that and trouble

זאל נישט זיין קיין נואף אדער חלל , ווי עשיו, וואס האט פאר אן
an far hot vos Esau vi chelel oder noyef kein zain nisht zol
a for did who Esav like profane or adulterer any be not shall

איין איינציקע שפייז אוועקגעגעבן זיין בכורה . יז וואורום איר ווייסט,
veist ir vorem bchoire zain avekgegeben shpaiz eintsike ein
know you because birthright his give away food single one

אז אפילו שפעטער, ווען ער האט געוואלט ירשענען די ברכה , איז
iz broche di yarshanen gevolt hot er ven shpeter afile az
is blessing the to inherit wanted has he when later even that

ער פארווארפן געווארן; וואורום ער האט נישט געפונען קיין מעגלעכקייט
meglechkeit kein gefunen nisht hot er vorem gevoren farvorfen er
possibility any found not has he because become rejected he

10 For they disciplined us for a short time, as seemed tov to them, but Hashem disciplines us for tov lanu in order that we might share in his kedushah. 11 All musar for the moment seems not to be na'im *(pleasant)*, but seems to bring agmat nefesh; yet afterwards to those who have been taught by musar, it yields the p'ri haShalom and the p'ri haTzedek.
12 Therefore, "Bring chizzuk to the weak hands and the feeble knees;" 13 And make the drakhim straight for your feet, so that the ever *(limb, member)* which is lame may not be dislocated, but rather have refu'ah *(healing)*. 14 Pursue shalom with kol Bnei Adam, and the kedushah without which no one will see Hashem. 15 See to it that no one fall short of the Chen v'Chesed Hashem; that no SHORESH of merirut *(bitterness)* sprouting up may cause tzoros, and by it many be made teme'ot;
16 Lest someone guilty of gilui arayot *(sexual immorality)* or some person who is mitnaged ladat *(irreligious, opponent of religion)* like Esav, who in exchange for one meal sold HaBechorah belonging to him. 17 For you have da'as that even afterwards, when he desired to receive the nachalah of the bracha, he was rejected, for he found no place for teshuva,

פון תשובה , הגם ער האט זי געזוכט מיט טרערן.
trern mit gezucht zi hot er hagam tshuve fun
tears with sought it has he although repentance of

יח ווארום איר זענט נישט געקומען צו קיין בארג , וואס מען
men vos barg kein tsu gekumen nisht zent ir vorem
one which mountain any to come not are you because

קען אנרירן און וואס ברענט מיט פייער, און צו טונקלקייט און צו
tsu un tunkelkeit tsu un faier mit brent vos un onriren ken
to and darkness to and fire with burns which and touch can

פינצטערניש און שטורעם, יט און דעם קול פון א שופר און א קול
kol a un shoifer a fun kol dem un shturem un fintsternish
voice a and trumpet a of sound the and storm and darkness

פון ווערטער, וואס די צוהערער האבן געבעטן, אז קיין ווארט זאל
zol vort kein az gebeten hoben tsuherer di vos verter fun
shall word any that begged have who heard the which words of

מער צו זיי נישט גערעדט ווערן, כ ווארום זיי האבן נישט געקענט
gekent nisht hoben zei vorem veren geredt nisht zei tsu mer
be able not have they because be spoken not them to more

דערטראגן דאס, וואס איז געבאטן געווארן; (ציטירן ניטציטירן) אפילו אויב
oib afile nitsitiren tsitiren gevoren geboten iz vos dos dertrogen
if even unquote quote become ordered is which that endure

א בהמה וועט אנרירן דעם בארג , זאל מען זי שטייניקן ; כא און,
un shteiniken zi men zol barg dem onriren vet beheime a
and stone to death it one shall mountain the touch will beast a

די דערשיינונג איז געווען אזוי שרעקלעך, אז משה האט געזאגט;
gezogt hot Moshe az shreklech azoi geven iz dershainung di
said has Moses that terrible so was is appearance the

איך בין פול מיט מורא און ציטער ; כב נאר איר זענט געקומען צום
tsum gekumen zent ir nor tsiter un moire mit ful bin ich
to the come are you but trembling and fear with full am I

הר ציון און צו דער שטאט פונם לעבעדיקן ג-ט, דעם הימלישן
himlishen dem G-t lebedikn funem shtot der tsu un Tsien Har
heavenly the G-d living of the city the to and Zion Mount of

ירושלים און צו צענער טויזנטער פון מלאכים , כג צו א פייערלעכער
faierlecher a tsu malochim fun toizenter tsener tsu un Yerushalayim
solemn a to angels of thousands ten to and Jerusalem

עדה און קהלה פון בכורים , וואס זענען איינגעשריבן אין
in aingeshriben zenen vos bikkurim fun kehile un eide
in enrolled are who the firstborn of kehile and congregation

הימל , און צו ה׳ (זענט איר געקומען), דעם שופט פון אלעמען, און
un alemen fun shoifet dem gekumen ir zent Hashem tsu un himel
and all of judge the come you are Hashem to and heaven

צו די גייסטער פון צדיקים מושלמים , כד און צו יהושען/ישוען
Yeshuan/Yehoshuan tsu un mushlomem tsadikim fun gaister di tsu
Yehoshua to and made perfect righteous of spirits the to

דעם פארמיטלער פונם נייעם בונד (ברית חדשה), און
un chadashah bris bund naiem funem farmitler dem
and new covenant agreement new of the mediator the

צום בלוט פון באשפריצן, וואס רעדט בעסערס ווי הבלס
Abels vi besers redt vos bashpritsen fun blut tsum
Abel's than better things speaks which sprinkling of blood to the

(בלוט). כה היט זשע זיך , נישט צו פאראכטן דעם , וואס
vos dem farachten tsu nisht zich zhe hit blut
Who the One scorn to not yourselves then beware blood

though he sought for it with tears.

18 For you have not come to a Har that can be touched and to a blazing Eish and to choshech and gloom and storm, 19 And to the blast of a shofar and the sound of devarim, which sound was such that the ones having heard begged that no further dvar be spoken to them. 20 For they could not bear the mitzvah, "If even a BEHEMAH *(animal)* should touch the Har, the punishment will be seqilah *(stoning)*." 21 And so fearful was the sight that Moshe Rabbeinu said, "YAGORTI" *(I am afraid)* with trembling. 22 But you have come to Mount Tziyon, that is, HaIr HaElohim Chayyim, to the Yerushalayim in Shomayim and to myriads of malachim in a knesset innumerable, 23 And to the Kehillat HaBechorim who are inscribed in Shomayim and to Hashem, the Shofet HaKol, and to the ruchot *(spirits)* of the tzaddikim made shleimim, 24 And to Yehoshua, the Metavekh of a Brit Chadasha and to the dahm hahazzayah *(blood of sprinkling)*, which speaks better than the dahm haHevel *(blood of Abel)*. 25 See to it that you do not refuse the One speaking. For if those

רעדט. װארום אױב יענע זענען נישט ניצול געװארן, װאס האבן
redt vorem oib yene zenen nisht nitsl gevoren vos hoben
speaks because if those are not become saved who did

פאראכט דעם , װאס האט גערעדט אױף דער ערד , אױף װיפל
facht dem vos hot geredt oif der erd oif vifel
scorn the One who has spoken on the earth on how much

װייניקער װעלן מיר (ניצול װערן), װאס װעלן זיך אפקערן פון אים,
veiniker velen mir nitsl veren vos velen zich opkeren fun im
less will we saved be who will ourselves turn away of Him

װאס (רעדט) פון הימל , כו װעמעס קול האט אמאל געמאכט ציטערן
vos redt fun himel vemes kol hot amol gemacht tsiteren
who speaks from heaven Whose voice has once made shake

די ערד ; און איצט האט ער מבטיח געװען, זאגנדיק:
di erd un itst hot er maftiech geven zogendik
the earth and now has He promised has saying

נאכאמאל װעל איך מאכן ציטערן נישט בלױז די ערד ,
nochamol vel ich machen tsiteren nisht bloiz di erd
again will I make shake not only the earth

נאר אױך דעם הימל . (חגי ב, ו.)
nor oich dem himel Chaggai b u
but also the heaven Haggai 2 6

כז און דאס װארט נאכאמאל (ציטירן ניטציטירן) מאכט קלאר די
un dos vort nochamol tsitiren nitsitiren macht klor di
and the word again quote unquote makes clear the

פארענדערונג פון זאכן , װאס ציטערן אלס זאכן געשאפענע, כדי די ,
farenderung fun zachn vos tsiteren als zachn geshafene kedei di
change of things which shake as things created so that the

װאס ציטערן נישט, זאלן בלײבן. כח דערפאר, װײל מיר באקומען א
vos tsiteren nisht zolen blaiben derfar vail mir bakumen a
which shake not should remain therefore because we receive a

מלכות , װאס קען נישט דערשיטערט װערן, לאמיר האבן דאנקבארקייט,
Malchus vos ken nisht dershitert veren lomir hoben dankbarkeit
kingdom which can not shaken be let us have thankfulness

דורך װעלכער מיר זאלן דינען װאוילגעפעליק צו ה׳ מיט יראה
durch velcher mir zolen dinen voilgefelik tsu Hashem mit yira
by which we shall worship well pleasing to Hashem with reverence

און מיט פחד ; כט װארום אונדזער ג-ט איז א פארצערנדיק פײער.
un mit pachad vorem undzer G-t iz a fartserendik faier
and with fear because our G-d is a consuming fire

יג זאל די ברידערלעכע ליבע בלייבן . ב פארגעסט נישט די גאסט
zol di briderleche libe blaiben fargest di nisht gast
let the brotherly love continue forget the not guest

פריינדלעכקייט; װארום דאדורך האבן אײניקע מכניס אורח
fraindlechkeit vorem dadurch hoben einike machnes oirech
kindness because thus have some bringing in stranger

געװען מלאכים נישט װיסנדיקערהייט. ג געדענקט די געפאנגענע, װי איר
geven malochim nisht visendikerheit gedenkt di gefangene vi ir
was angels not knowingly remember the prisoners as you

אלײן װאלט געװען מיטגעפאנגענע , און די לײדנדיקע, אזױװי איר
alein volt geven mitgefangene un di laidendike azoivi ir
yourselves would be fellow prisoners and the sufferers just as you

זענט אױך נאך אין דעם גוף . ד די חתונה זאל געהאלטן װערן טײער
zent oich noch in dem guf di chasene zol gehalten veren taier
are also yet in the body the marriage shall held to be precious

did not escape when they refused Him who gave them warning on ha'aretz, much less shall we escape who turn away from the One whose warning comes from Shomayim. 26 And the bat kol of Hashem shook ha'aretz then, but now He has given havtachah *(promise)*, saying, Yet once more V'ANI MARISH ES HASHOMAYIM V'ES HA'ARETZ *(And I will shake the heavens and the earth)*. 27 Now the phrase, "Yet once more" denotes the removal of that which can be shaken, that is, created things, in order that the unshakeable may remain. 28 Therefore, als *(since)* we are receiving a malchut unshakeable, let us hold on to the Chen v'Chesed Hashem through which we may offer to Hashem, an acceptable avodas kodesh, with yirat Shomayim and chasidus. 29 For, indeed, Eloheinu is a consuming Eish.

13 Let ahavat achim *(brotherly love)* continue. 2 Do not neglect hachnosas orchim *(hospitality)*, for by this some without having da'as of it, have entertained malachim. 3 Have zikaron of the prisoners in the beis hasohar, as if having been bound with sharsherot *(chains)* with them; and those

פון אלעמען און דאס בעט—נישט באפלעקט; ווארום די זונים
zunim di vorem baflekt nisht bet dos un alemen fun
fornicators the because defiled not bed the and everyone by

און נואפים וועט ה׳ משפטן. [ה] אייער ליבע זייט—אָן
on zeit libe eier mishpeten Hashem vet noyofem un
without be love your judge Hashem will adulterers and

געלטגייציקייט; זייט צופרידן מיט דעם, וואס איר האט; ווארום ער
er vorem hot ir vos dem mit tsufriden zeit geltgaitsikeit
He because have you which that with content be money avarice

אליין האט געזאגט:
gezogt hot alein
said has Himself

איך וועל דיך אויף קיין פאל נישט פארווארפן,
farvarfen nisht fal kein oif dich vel ich
reject not case any on you will I

איך וועל אויך אויף קיין פאל דיך נישט פארלאזן. (דברים לא, ו.)
u la Devarim farlozen nisht dich fal kein oif oich vel ich
6 31 Deuteronomy leave not you case any on also will I

[ו] אזוי, אז מיר קענען זאגן בטחון פול:
ful bitochen zogen kenen mir az azoi
full confidence say can we that so

דער האר (ג-ט) איז מיין העלפער,
helfer main iz G-t Har der
helper my is G-d L-rd the

איך וועל מיך נישט שרעקן;
shreken nisht mich vel ich
fear not me will I

וואס וועט א מענטש מיר טאן? (תהלים קיח, ו.)
u kich Tehilim ton mir mentsh a vet vos
6 118 Psalms do me man a will who

[ז] געדענקט אייערע מנהיגים , וועלכע האבן צו אייך גערעדט ה׳ס
Hashems geredt aich tsu hoben velche manhigim eiere gedenkt
Hashem's spoken you to have who leaders your remember

ווארט; און טוט זיי נאך אין אמונה; קוקט זיך צו צו דעם
dem tsu tsu zich kukt emune in noch zei tut un vort
the to to yourselves look faith in after them do and word

תכלית פון זייער לעבן. [ח] יהושע/ישוע המשיח איז דער זעלביקער
zelbiker der iz HaMoshiach Yeshua/Yehoshua leben zeier fun tachles
same the is the Moshiach Yehoshua life their of result

נעכטן , און היינט, און אויף אייביק . [ט] לאזט זיך נישט פארפירן
farfiren nisht zich lozt eibik oif un haint un nechtn
be misled not yourselves let eternity on and today and yesterday

פון פארשיידענע און פרעמדע תורות ; עס איז גוט , אז דאס הארץ
harts dos az gut iz es toires fremde un farsheidene fun
heart the that good is it teachings strange and various by

זאל באפעסטיקט ווערן מיט חסד , נישט מיט מאכלים ; פון וועלכע
velche fun maicholim mit nisht chesed mit veren bafestikt zol
which of foods with not grace with be fortified shall

די , וואס זענען זיך מיט זיי פארנומען, האבן קיין פעולה
pule kein hoben farnumen zei mit zich zenen vos di
usefulness any have busy them with themselves are who the

נישט געהאט. [י] מיר האבן א מזבח , פון וועלכן די דינער פונם
funem diner di velchen fun mizbeyech a hoben mir gehat nisht
of the servants the which from altar an have we had not

being tortured as though you were also. [4] Let the marriage Chuppah have respect in the eyes of all, and let the marriage bed be undefiled, for those guilty of gilui arayot *(sexual immorality)* and no'afim *(adulterers)*, Hashem will judge. [5] Fier zich *(comport oneself)* in your derech free of chamdanut *(covetousness)*, being content with what you have, for He Himself has said, LO ARPECHA V'LO E'EZVECHA *(I will never desert you, nor will I ever forsake you)*, [6] So that we say with bitachon, HASHEM LI my helper, LO IRA MAH YA'ASEH LI ADAM? *(The L-rd is my helper, I will not be afraid. What shall man do to me?)*

[7] Remember your manhigim and be machshiv *(respect)* and mechabed *(honor)* those who spoke to you the dvar Hashem; and considering the toitzaa *(outcome)* of their derech, imitate their Emunah. [8] Yehoshua — Rebbe, Melech HaMoshiach, the same etmol, hayom, ul'Olamim. [9] Do not be carried away by various torot zarot; for it is tov for the lev to be given chizzuk by the Chen v'Chesed Hashem, not by okhel through which those who were thus occupied were not benefited. [10] We have a Mizbe'ach from which

משכן האבן נישט קיין רעכט צו עסן . יא וואורום די קערפערס פון
fun kerpers di vorem esen tsu recht kein nisht hoben Mishkan
of bodies the because to eat to right any not have Mishkan

די בהמות , וועמעס בלוט דער כהן גדול האט אריינגעברענגט פאר
far araingebrengt hot gadol koyen der blut vemes beheimes di
for brought in has gadol kohen the blood whose beasts the

לכפרת החטא אין דעם מקום קדוש אריין, ווערן פארברענט מחוץ
mechuts farbrent veren arain kodesh Makom dem in hachet l'kapore
outside burned were into holy place the in the sin kaporah of

למחנה . יב דערפאר האט אויך יהושע/ישוע געליטן מחוץ
mechuts gelitn Yeshua/Yehoshua oich hot derfar lemachne
outside suffered Yehoshua also has therefore the camp

לשער , כדי צו הייליקן דאס פאלק דורך זיין אייגן בלוט.
blut eigen zain durch folk dos heiliken tsu kedei l'shaar
blood own His through people the make holy to so as the gate

יג לאמיר דעריבער ארויסגיין צו אים אויסער דער מחנה און טראגן זיין
zain trogen un machne der oiser im tsu aroisgein deriber lomir
his wear and camp the outside Him to go out therefore let us

חרפה. יד וואורום דא האבן מיר נישט קיין בלייבנדיקע שטאט, נאר די
di nor shtot blaibendike kein nisht mir hoben do vorem charpe
the but city lasting any not we have here because shame

צוקונפטיקע זוכן מיר. טו לאמיר דעריבער תמיד מקריב זיין דורך
durch zain makrev tomed deriber lomir mir zuchen tsukunftike
through his offer always therefore let us we seek future

אים א קרבן פון לויב צו ה' , דאס הייסט די פירות פון ליפן,
lipn fun peires di heist dos Hashem tsu loib fun korben a im
lips of fruit the means that Hashem to praise of sacrifice a Him

וואס זענען מתוודה צו זיין נאמען. טז און פארגעסט נישט צו טאן
ton tsu nisht fargest un nomen zain tsu misvade zenen vos
do to not forget and Name His to confess do which

גוטס און אויסצוטיילן (צו ארעמעלייט); וואורום אזעלכע קרבנות זענען
zenen korbones azelche vorem oremelait tsu oistsuteilen un guts
are sacrifices such because poor people to share and good

וואוילגעפעליק צו ה' . יז זייט געהארכזאם צו אייערע מנהיגים און
un manhigim eiere tsu gehorchzam zeit Hashem tsu voilgefelik
and leaders your to obedient be Hashem to pleasing

אונטערטעניקט זיך (צו זיי); וואורום זיי וואכן איבער אייערע
eiere iber vachen zei vorem zei tsu zich untertenikt
your over watch they because them to yourselves submit

זעלן , ווי זיי וואלטן געהאט אפצוגעבן א חשבון ; כדי זיי זאלן
zolen zei kedei cheshben a optsugeben gehat volten zei vi zeln
should they so that account an to give had would they as souls

דאס טאן מיט פרייד און נישט זיפצנדיק, מחמת דאס דאזיקע איז פאר
far iz dozike dos machmas ziftsndik nisht un freid mit ton dos
for is these the because sighing not and joy with do the

אייך אָן א נוצן .
nutsn a on aich
benefit a without you

יח זייט מתפלל פאר אונדזערטוועגן; וואורום מיר זענען זיכער , אז
az zicher zenen mir vorem undzertvegen far mispalel zeit
that certain are we because our sakes for pray be

מיר האבן א גוט געוויסן , און עס איז אונדזער פארלאנג אין אלעם
alem in farlang undzer iz es un gevisen gut a hoben mir
all things in desire our is it and conscience good a have we

those who serve the Mishkan have no right to eat. [11] For the zevakhim whose dahm is brought into the Kodesh HaKodashim by the Kohen Gadol as a Kapparat HaChet are burned outside the makhaneh *(camp)*. [12] Therefore, Yehoshua also, that he might make the Am Brit kedoshim through his own dahm, suffered outside the sha'ar. [13] So then, let us go out to him outside the makhaneh, bearing the reproach of Rebbe, Melech HaMoshiach. [14] For we do not have here a lasting Ir HaKodesh, but we seek one to come. [15] By him, therefore, let us offer up a zevach todah to Hashem continually, that is, the fruit of our lips, giving hoda'ah *(confession)* to SHMO *(HIS NAME)*. [16] But do not drift away from ma'asim tovim and sharing; for with such zevakhim Hashem is well pleased. [17] Obey your manhigim and submit to them; for they are being shomer over your neshamot, as those who have achraius *(answerability, accountability)* [to Hashem]. Let them do so with simcha and not with agmat nefesh, for that would not be profitable for you.

[18] Daven tefillos for us, for we are persuaded that we have a clear matzpun *(conscience)* in everything, wishing to conduct ourselves

צו פירן אן ערלעך לעבן. יט נאכמער בעט איך אייך צו טאן דאס
an firen tsu erlech leben nochmer bet ich aich tsu ton dos
lead an to honorable life even more ask I you to do the

דאזיקע, כדי איך זאל גיכער צוריקגעגעבן ווערן צו אייך.
dozike kedei ich zol gicher tsurikgegeben veren tsu aich
these so that I shall sooner restored be to you

כ און דער ג-ט פון שלום , וואס האט צוריקגעברענגט פון די טויטע
un der G-t fun sholem vos hot tsurikgebrengt fun di toite
and the G-d of peace who has brought back from the dead

דעם גרויסן פאסטוך פון די שאף יהושען/ישוען אונדזער האר,
dem groisn pastech fun di shof Yeshuan/Yehoshuan undzer Har
the great shepherd of the sheep Yehoshua our L-rd

דורך דעם בלוט פון דעם אייביקן בונד , כא זאל אייך מאכן
durch dem blut fun dem eibikn bund zol aich machen
through the blood of the eternal covenant shall you be made

שלמותדיק אין אלע מעשים טובים, צו טאן זיין רצון, ווירקנדיק אין
shleymesdik in ale maisim tovim tsu ton zain rotsn virkendik in
perfect in all deeds good to do His will working in

אייך דאס, וואס איז וואוילגעפעלן פאר אים דורך יהושע/ישוע
aich dos vos iz voilgefelen far im durch Yeshua/Yehoshua
you that which is well pleasing before Him through Yehoshua

המשיחן , צו וועמען זאל זיין כבוד לעלמי עולמים . אמן .
HaMoshiachn tsu vemen zol zain koved lolmei olamim Omein
the Moshiach to Whom shall be glory forever and ever Amen

כב און איך בעט אייך, ברידער, אז איר זאלט אננעמען דאס ווארט פון
un ich bet aich brider az ir zolt onnemen dos vort fun
and I ask you brothers that you shall accept the word of

שטראף רייד , ווארום איך האב געשריבן צו אייך א קורצן בריוו.
shtrof reid vorem ich hob geshriben tsu aich a kurtsn briv
admonishing words because I have written to you a short letter

כג איר זאלט וויסן זיין, אז אונדזער ברודער טימאטעוס איז באפרייט
ir zolt visen zain az undzer bruder Timotiyos iz bafrait
you should know be that our brother Timothy is set free

געווארן, מיט וועמען, אויב ער וועט קומען אין גיכן , איך וועל אייך זען.
gevoren mit vemen oib er vet kumen in gichn ich vel aich zen
become with whom if he will come in a short time I will you see

כד גיט אפ שלום אלע אייערע מנהיגים און אלע קדושים . די , וואס
git op sholem ale eiere manhigim un ale kedoishem di vos
give up peace all your leaders and all saints the who

זענען פון איטאליען, געבן אייך אפ שלום . כה זאל דער חסד זיין מיט
zenen fun Italy geben aich op sholem zol der chesed zain mit
are of Italy give you up peace may the grace be with

אייך אלעמען. אמן .
aich alemen Omein
you all Amen

commendably in all things.
19 And I urge you all the more to do this, that I may be restored to you more quickly.

20 Now the Elohei Hashalom, who brought up in the Techiyas HaMoshiach, HaRo'eh HaTzon HaGadol, through the Dahm Brit Olam, even Adoneinu, 21 May He equip you with every ma'aseh tov in order to do His ratzon, working in us that which is well pleasing in His sight through Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, to whom be kavod l'Olemei Olamim. Omein.

22 Now I urge you, Achim b'Moshiach, bear with this dvar hachizzuk, for indeed an iggeret I have written you bekitzur *(briefly, concisely)*.
23 Have da'as that our Ach b'Moshiach Timotiyos has been released, with whom if he comes shortly, I will see you.

24 Shalom greetings to all your manhigim and all the kedoshim. The ones from Italy send shalom greetings to you. 25 Chen v'Chesed Hashem be with all of you.

יעקבס בריוו

Ya'akov

א יעקב , א קנעכט פון ה׳ און דעם האר יהושע/ישוע
Yaakov a knecht fun Hashem un dem Har Yeshua/Yehoshua
Yaakov a slave of Hashem and the L-rd Yehoshua

המשיח , צו די צוועלף שבטים אין גלות:
HaMoshiach tsu di tsvelf shvotim in goles
the Moshiach to the twelve tribes in Golus

שלום!
sholem
peace

ב נעמט עס אָן פאר א גרויסע פרייד, מיינע ברידער, ווען איר פאלט
nemt es on far a groise freid maine brider ven ir falt
take it on for a great joy my brothers when you fall

אריין אין כלערליי נסיונות , ג ווייסנדיק, אז די אויספרוואוואונג פון
arain in kolerlei nisyoines visendik az di oispruvung fun
into in all kinds of trials knowing that the testing of

אייער אמונה ברענגט צו סבלנות . ד זאל אבער די סבלנות
eier emune brengt tsu savlones zol ober di savlones
your faith brings to perseverance let however the perseverance

האבן א שלמותדיקע פעולה, כדי איר זאלט זיין שלמותדיק און
hoben a shleymesdike pule kedei ir zolt zain shleymesdik un
have a mature work so that you shall be perfected and

גאנץ , עס זאל אייך גארנישט פעלן .
gants es zol aich gornisht felen
complete it shall you nothing lacking

ה אויב אבער עמיצן פון אייך פעלט חכמה , זאל ער בעטן ביי
oib ober emitsn fun aich felt chochme zol er beten bai
if however anyone of you lacks wisdom he shall ask to

ה׳ , וועלכער גיט שפעדיק יעדן איינעם און מאכט נישט צו
Hashem velcher git shefedik yedn einem un macht nisht tsu
Hashem who gives abundantly every one and makes not to

שאנד, און עס וועט אים געגעבן ווערן. ו נאר זאל ער בעטן מיט בטוח
shand un es vet im gegeben veren nor zol er beten mit betuech
shame and it will him given be but he shall ask with confident

אמונה, גארנישט מסופק ; ווארום דער צווייפלער איז געגליכן צו
emune gornisht mesupek vorem der tsveifler iz geglichen tsu
faith nothing doubting because the doubter is compared to

א כוואליע פונעם ים , וואס ווערט געטראגן און געטריבן פונעם
a chvalye funem yam vos vert getrogen un getriben funem
a wave of the sea who becomes carried and driven of the

ווינט. ז ווארום יענער מענטש זאל זיך (אפילו) נישט פארשטעלן,
vint vorem yener mentsh zol zich afile nisht forshtelen
wind because that man shall himself even not imagine

אז ער וועט עפעס באקומען ביי דעם האר. ח א מאן מיט צוויי
az er vet epes bakumen bai dem Har a man mit tsvei
that he will anything receive by the L-rd a man with two

(אנטקעגנגעזעצטע) דעות איז נישט פעסט אין קיינעם פון זיינע וועגן.
antkegengezetste deyes iz nisht fest in keinem fun zaine vegen
opposite minds is not firm in any of his ways

1 Ya'akov, eved *(servant)* of Hashem and of Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua; To the Shneym Asar HaShevatim *(Twelve Tribes)* in the Golus, Shalom!

2 Consider it all simcha, my Achim b'Moshiach, whenever you fall into various nisayonos *(tests, trials)*, 3 Because you have da'as that the emunah you have, when it is tested, produces savlanut *(patient endurance)*. 4 And let savlanut be shleimah in its po'al *(work)* in order that you may be mevugarim *(mature, grown up)* and complete, lacking in nothing.

5 But if any one of you is lacking chochmah *(wisdom)*, let him direct tefillah *(prayer)* and techinot *(petitions)* to Hashem, the One whose matanot *(gifts)* are given generously and without grudging, and chochmah will be given to him. 6 But let the tefillah be offered with much bitachon in emunah *(faith)*, in no way doubting. For the doubtful man, wavering in emunah, is like a wave of the yam *(sea)*, being tossed by the wind. 7 Let not such a one presume that he will receive anything from Adoneinu. 8 He is an ish *(man)* of double mind, in all his drakhim *(ways)*, mesupak *(uncertain, having doubts)* and unstable.

ט זאל דער שפלדיקער ברודער אבער זיך בארימען מיט זיין
zain mit barimen zich ober bruder shofldiker der zol
his with glory himself however brother lowly the let

גדלות ; י און דער עושר מיט זיין שיפלות ; ווייל ווי א
a vi vail shifles zain mit oysher der un gadles
a as because abasement his with rich man the and exhaltation

בלום פון דעם גראז וועט ער פארגיין . יא ווארום די זון שיינט
shaint zun di vorem fargein er vet groz dem fun blum
shines sun the because pass away he will grass the of flower

אויף מיט איר היץ, און פארוועלקט דאס גראז, און די בלום
blum di un groz dos farvelkt un hits ir mit oif
flower the and grass the withered and heat its with on

פאלט דערפון אראפ, און די חן פון זיין געשטאלט ווערט
vert geshtalt zain fun chein di un arop derfun falt
becomes form its of grace the and down thereof falls

פארדארבן; פונקט אזוי וועט דער רייכער פארוועלקן אין זיינע
zaine in farvelken raicher der vet azoi punkt fardorbn
his in wither rich man the will so exactly destroyed

וועגן .
vegen
ways

יב וואויל דעם מאן, וועלכער טראגט איבער א נסיון ; ווייל
vail nisoyen a iber trogt velcher man dem voil
because temptation a over endure who man the blessed

ווען ער איז אויסגעפרואווט, וועט ער באקומען די קרוין פון לעבן, וואס
vos leben fun kroin di bakumen er vet oisgepruvt iz er ven
which life of crown the receive he will tested is he when

דער האר האט צוגעזאגט די , וועלכע האבן אים ליב . יג זאל קיינער
keiner zol lib im hoben velche di tsugezogt hot Har der
anyone shall loved Him have who those promised has L-rd the

נישט זאגן , ווען ער ווערט אויסגעפרואווט: איך ווער אויסגעפרואווט
oisgepruvt ver ich oisgepruvt vert er ven zogen nisht
tempted am I tested becomes he when say not

פון ה' ; ווארום ה' קען נישט אויסגעפרואווט ווערן מיט
mit veren oisgepruvt nisht ken Hashem vorem Hashem fun
with be tempted not can Hashem because Hashem by

שלעכטס , און ער אליין פרואווט קיינעם נישט אויס; יד יעדער איינער
einer yeder ois nisht keinem pruvt alein er un shlechts
one every out not anyone tempts Himself he and evil things

אבער ווערט אויסגעפרואווט, ווען ער ווערט גערייצט פון
fun gereitst vert er ven oisgepruvt vert ober
by drawn away becomes he when tempted becomes however

זיינע אייגענע תאוות און געלאקט . טו דאן ווערט די תאווה מעוברת און
un muberes taive di vert dan gelokt un taives eigene zaine
and conceive desire the it is then is enticed and lusts own his

טוט געבוירן זינד; און די זינד, ווען זי איז געווארן רייף, געווינט
gevint raif gevoren iz zi ven zind di un zind geboiren tut
gives birth ripe become is it when sin the and sin give birth to does

דעם טויט . טז בלאנדזשעט נישט, ברידער מיינע געליבטע. יז יעדע גוטע
gute yede gelibte maine brider nisht blondzhet toit dem
good every beloved my brothers not go astray death the

גאב און יעדע שלמותדיקע מתנה איז פון אויבן, און קומט אראפ
arop kumt un oiben fun iz matone shleymesdike yede un gob
down comes and above from is gift complete every and gift

9 But let the Ach b'Moshiach of shiflut *(lowliness)* glory in the da'as that Hashem will exalt him. 10 And let the Ach b'Moshiach who has osher *(riches)* glory in his bizyoinos *(humiliation)*, in the da'as that Hashem will bring him low, because KOL HABASAR KHATZIR *(All flesh is grass)* and so he likewise will vanish. 11 For the shemesh *(sun)* rose with its burning heat and dried the grass and its TZITZ NAVEL *(flower blossom fell)*. And the beauty of its appearance perished, so also the "oisher" *(rich man)* in his goings will fade away.

12 Ashrey is the one who stands up under nisayon *(trial)*, because, having become approved, that one will be given the Ateret HaChayyim *(Crown of Life)*, which Hashem gave as a havtachah *(promise)* to those having Ahavas Hashem. 13 However, let no one say, when he is tempted, "From Hashem I am being tempted," for Hashem cannot be tempted to crave ra'ah *(evil)*, and He Himself trips up no one with nisayon *(temptation)*. 14 But each one is tempted by his own ta'avah *(lust, yetzer hara)*, being dragged off by it and being allured. 15 Then after her conception Ta'avah gives birth to Averah *(Transgression)* and Averah, once she has fully developed, gives birth to Mavet. 16 Do not fall under a delusion, my beloved Achim b'Moshiach. 17 Every good endowment and every matanah shleimah *(complete*

פון דעם פאטער פון ליכט, ביי וועמען עס איז נישט פאראן קיין
kein faran nisht iz es vemen bai licht fun foter dem fun
any there not is it whom with light of Father the from

פארענדערונג אדער א שאטן פון א שנוי . יח פון זיין אייגענעם רצון
rotsn eigenem zain fun shine a fun shoten a oder farenderung
will own His of alteration an of shadow a or change

האט ער אונדז געבוירן דורך דעם ווארט פון אמת, כדי מיר זאלן
zolen mir kedei emes fun vort dem durch geboiren undz er hot
should we so that truth of word the through fathered us He has

זיין אן ארט ביכורים (ערשטע פרוכט) פון זיינע באשעפענישן.
bashefenishn zaine fun frucht ershte bikkurim ort an zain
creatures His of fruit first first fruits place of a be

יט דאס ווייסט איר, ברידער מיינע געליבטע. נאר זאל יעדער
yeder zol nor gelibte maine brider ir veist dos
every let ever beloved my brothers you know this

מענטש זיין גיך צום הערן, פאמעלעך צום רעדן, פאמעלעך צום
tsum pamelech reden tsum pamelech heren tsum gich zain mentsh
to slow speak to slow hear to quick be man

ווערן אין כעס; כ ווארום א מענטשנס צארן איז נישט ווירקט די
di virkt nisht iz tsorn mentshns a vorem kaas in veren
the work not does anger man's a because angry in be

גערעכטיקייט פון ה׳ . כא דעריבער, טוט אפ (פון זיך) יעדע
yede zich fun op tut deriber Hashem fun gerechtikeit
every self of up do therefore Hashem of righteousness

אומריינקייט און איבערפלוס פון שלעכטסקייט, נעמט אָן מיט ענווה
anove mit on nemt shlechtskeit fun iberflus un umreinkeit
humility with on take evil doing of excess and impurity

דאס איינגעפלאנצטע ווארט, וואס איז בכוח צו ראטעווען אייערע
eiere rateven tsu bekoiech iz vos vort aingeflantste dos
your save to able is which word excess the

נשמות . כב זייט אבער טוער פונם ווארט, און נישט בלויז הערער,
herer bloiz nisht un vort funem tuer ober zeit neshomes
hearer only not and word of the doer however be souls

וואס פארפירן זיך אליין. כג ווייל אויב עמיצער איז א הערער פונם ווארט,
vort funem herer a iz emitser oib vail alein zich farfiren vos
word of the hearer a is anyone if for alone self deceives who

און נישט קיין טוער, איז דער דאזיקער געגליכן צו א מאן, וועלכער
velcher man a tsu geglichen doziker der iz tuer kein nisht un
who man a to likened this one the is doer any not and

קוקט אויף זיין לייבלעך פנים אין א שפיגל; כד ווארום ער האט געקוקט
gekukt hot er vorem shpigl a in ponem laiblech zain oif kukt
looked has he for mirror a in face personal his on looks

אויף זיך און איז אוועקגעגאנגען; און גלייך פארגעסן, ווי ער
er vi fargesen glaich un avekgegangen iz un zich oif
he what forgets immediately and gone away is and self on

האט אויסגעזען. כה דער אבער , וועלכער האט אריינגעקוקט אין דער
der in araingekukt hot velcher ober der oisgezen hot
the in looked in has who however the one seen has

שלמותדיקער תורה, די תורה פון פרייהייט, און פארבלייבט דערין ,
derin farblaibt un fraiheit fun toire di toire shleymesdiker
therein abide and freedom of Torah the Torah perfect

נישט זייענדיק קיין הערער, וואס פארגעסט, נאך א טוער בפועל
bepoiel tuer a noch fargest vos herer kein zaiendik nisht
in actions doer a more forgets who hearer any being not

gift) is from above, coming down from Avi HaOhrot *(the Father of Lights)* with whom there is no variation or shadow of turning. [18] Birtzon Hashem *(by the will of G-d)*, he gave birth to us by the Dvar HaEmes, that we might be a kind of bikkurim *(firstfruits)* of all he created.

[19] Have da'as of this, my beloved Achim b'Moshiach. Let every man be quick to hear, slow to speak, slow to ka'as *(anger)*. [20] For the ka'as of Bnei Adam does not accomplish the Tzikat Hashem. [21] Therefore, having put away all filthiness and what remains of resha *(wickedness)* in shiflut *(lowliness)* and meekness receive the implanted Dvar Hashem which is able to save your nefashot. [22] Now be Shomrei HaDvar Hashem and not Shomei HaDvar only, thereby causing yourselves to fall under remiyah *(deceit, deception)*. [23] Because if anyone is Shomei HaDavar and not Shomrei HaDavar, this one is like a man looking at his ponum in a mirror, [24] For he observed himself and has gone away and immediately forgot what he looked like. [25] But the one having peered into the Torah HaShleimah *(the Perfect Torah)*, the Torah HaCherut *(the Torah of Freedom)*, and there remaining, not as a forgetful listener but one who is shomer mitzvot and goes into action, this one will have a bracha on his

(ממש), איז וואויל דעם דאזיקן אין זיין טאן. [כו] אויב עמיצער
emitser oib ton zain in dozikn dem voil iz mamesh
someone if doing his in this the blessed is real

מיינט, אז ער איז פרום, און האלט נישט זיין צונג אין דער
der in tsung zain nisht halt un frum iz er az meint
the in tongue his not controls and frum is he that thinks

צוים, נאר באטריגט זיין הארץ, איז דעם דאזיקנס פרומקייט פוסט.
pust frumkeit dozikens dem iz harts zain batrigt nor tsoim
futile piety very one's this is heart his deceives but bridle

[כז] א לויטערע און אומבאפלעקטע פרומקייט פאר אונדזער ג-ט און
un G-t undzer far frumkeit umbaflekte un loitere a
and G-d our before piety undefiled and pure a

פאטער איז די דאזיקע: השגחה צו געבן אויף יתומים און אלמנות
almones un yesoimim oif geben tsu hazhgoche dozike di iz foter
widows and orphans over give to charge these the is Father

אין זייערע צרות, און זיך צו האלטן אומבאפלעקט פון דער
der fun umbaflekt halten tsu zich un tsores zeiere in
the from unspotted keep to oneself and afflictions their in

וועלט.
velt
world

ב ברידער מיינע, נישט מיט נושא־פנים־זיין זאלט איר האלטן די
di halten ir zolt noisa-ponem-zain mit nisht maine brider
the hold you shall partiality with not my brothers

אמונה פון אונדזער האר יהושע/ישוע המשיח, דעם האר
Har dem HaMoshiach Yeshua/Yehoshua Har undzer fun emune
L-rd the the Moshiach Yehoshua L-rd our of faith

פון הערלעכקייט. [ב] ווארום ווען עס קומט אריין אין אייער שול
shul eier in arain kumt es ven vorem herlechkeit fun
synagogue your in into comes there when because glory of

א מאן מיט גאלדענע רינגען, פיינע מלבושים, און עס קומט אויך אריין
arain oich kumt es un malbushem faine ringen goldene mit man a
into also comes it and clothing fine rings gold with man a

אן ארעמאן אין פארבלאטיקטע קליידער; [ג] און איר קוקט זיך אום אויף
oif um zich kukt ir un kleider farblotikte in oreman an
on over self look you and clothing muddy in poor man an

דעם, וועלכער טראגט די פיינע מלבושים, און זאגט: זעץ דיך דא
do dich zets zogt un malbushem faine di trogt velcher dem
here you sit say and clothing fine the wears who the one

אנידער אויף דעם בעסטן ארט; און דעם אביון זאגט איר: דו
du ir zogt evyen dem un ort bestn dem oif anider
you you say poor man to the and place best the on down

שטיי דארטן, אדער זעץ דיך אנידער אונטן אויף מיין פוסבענקל; [ד] צי
tsi fusbenkel main oif unten anider dich zets oder dorten shtei
footstool my on below down you sit or there stand

מאכט איר דען נישט קיין אונטערשייד צווישן אייך אליין, און
un alein aich tsvishen untersheid kein nisht den ir macht
and yourselves you among difference any not then you makes

ווערט שופטים מיט בייזע מחשבות? [ה] הערט זיך צו, געליבטע ברידער
brider gelibte tsu zich hert machshoves beize mit shoftim vert
brothers beloved to self hear thoughts evil with judges be

מיינע, צי האט דען ה׳ נישט אויסדערוויילט די אביונים אין
in evyoinim di oisderveilt nisht Hashem den hot tsi maine
in poor people the chosen not Hashem then has my

head in all his acts. [26] If anyone considers himself to be one of the Charedim [Orthodox, G-d-fearing Jewish religious ones], yet has lashon hora and does not bridle his tongue but instead causes his lev to fall under remiyah *(deceit)*, this one's chasidus *(piety)* is worthless. [27] Avodas Kodesh that is tehorah *(pure)* and tamimah *(unblemished)* before Elohim HaAv is this: to visit yetomim *(orphans)* and almanot *(widows)* in their tzoros and to be shomer against the defilement of the Olam Hazeh.

2 My Achim b'Moshiach, you do not with your acts of maso panim *(favoritism)* hold to the emunah of the glorious Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua. [2] For if there enter into your Beit HaKnesset *(House of Assembly, shul, synagogue, shtibel)* a man with gold rings on his fingers in expensive bekeshe *(kaftan)* and shtreimel, and there enters also an underpriviledged nebach, a kabtzen *(poor person)* in shmattes *(rags)*, [3] and you pay special attention to the takif [influential man] wearing the bekeshe and shtreimel and say, “You sit here in the seat of kibbud” *(respect, honor)*, and to the kabtzen *(pauper)* you say, “You stand there.” Or “You sit at my feet,” [4] did you not among yourselves differentiate with prejudice and became shofetim *(judges)* with machshavot re'sha *(evil thoughts)*? [5] Hinei! My beloved Achim b'Moshiach, did not Der

דער וועלט, אז זיי זאלן זיין עשירים אין אמונה און יורשים פון
fun yoreshim un emune in ashirim zain zolen zei az velt der
of heirs and faith in rich be should they that world the

דעם מלכות , וואס ער האט צוגעזאגט די , וואס האבן אים ליב! ו איר
ir lib im hoben vos di tsugezogt hot er vos Malchus dem
you love him have who the promised has he which kingdom the

אבער האט פארשעמט דעם ארעמאן . די רייכע לייט , צי דריקן
driken tsi lait raiche di oreman dem farshemt hot ober
oppress do people rich the poor man the put to shame have however

זיי דען אייך נישט אונטער, און זיי אליין, צי שלעפן זיי אייך דען
den aich zei shlepen tsi alein zei un unter nisht aich den zei
then you they drag do alone they and under not you then they

נישט צום בית דין ? ז צי לעסטערן זיי דען נישט אליין דעם
dem alein nisht den zei lesteren tsi din beis tsum nisht
the themselves not then they blaspheme do judge house to the not

גוטן נאמען, וואס איז גערופן געווארן איבער אייך? ח דאך אויב איר זענט
zent ir oib doch aich iber gevoren gerufen iz vos nomen gutn
do you if yet you over become called is which Name good

מקיים דאס קעניגלעכע געזעץ לויט דעם פסוק: דו זאלסט ליב
lib zolst du pasuk dem loit gezets kenigleche dos mekaiem
love shall you verse the according to law royal the fulfill

האבן דיין חבר ווי דיך אליין (ויקרא יט, יח.), טוט איר וואויל;
voil ir tut ich it Vayikra alein dich vi chaver dain hoben
well you do 18 19 Leviticus yourself you as neighbor your have

ט אויב אבער איר זענט נושא פנים , טוט איר א זינד, און
un zind a ir tut ponem noisa zent ir ober oib
and sin a you do face partiality to the are you however if

ווערט פארמשפט פון דער תורה, ווי פושעים . י ווארום ווער עס
es ver vorem posheim vi toire der fun farmishpet vert
it who because transgressors as Torah the by condemned become

וועט האלטן די גאנצע תורה, וועט אבער שטרויכלען אין איין זאך ,
zach ein in shtroichlen ober vet toire gantse di halten vet
thing one in stumble however will Torah whole the keep will

האט ער זיך פארשולדיקט אין אלעם. יא ווארום דער , וועלכער
velcher der vorem alem in farshuldikt zich er hot
who the One because all in done wrong himself he has

האט געזאגט: לא תנאף (זאלסט נישט נואפן (
noyefn nisht zolst tnaf la gezogt hot
commit adultery not you shall commit adultery do not said has

האט אויך געזאגט: לא תרצח (זאלסט נישט מארדן); ווען
ven morden nisht zolst tirtsach la gezogt oich hot
when murder not you shall murder do not said also has

אבער דו נואפסט נישט, באגייסט אבער א מארד , ביסטו געווארן
gevoren bistu mord a ober bagaist nisht noyefst du ober
become you are murder a however commit not adultery you however

א פושע אין דער תורה. (שמות כ , יג-יד.) יב רעדט אזוי, און
un azoi redt ig-id ch Shemot toire der in pesha a
and so speak 13-14 20 Exodus Torah the in law breaker a

טוט אזוי, ווי (מענטשן, וואס) דארפן געמשפט ווערן דורך דער תורה
toire der durch veren gemishpet darfen vos mentshn vi azoi tut
Torah the by be judged must who men as so act

פון פרייהייט. יג ווארום דאס משפט איז אומרחמנותדיק אויף דעם ,
dem oif umrachmonesdik iz mishpot dos vorem fraiheit fun
the one on pitiless is judgment the because freedom of

Oybershter make the Aniyim of the Olam Hazeh in fact Bechirim of Hashem to be rich in emunah and also yoreshim of the Malchut Hashem, which Adoshem gave as a havtachah *(promise)* to those with Ahavas Hashem? 6 But you dishonored the ish evyon *(poor man, pauper)*. Do not the oishirim *(rich ones)* oppress you and they drag you into the Batei Din *(Bet Din courts)*? 7 Do they not commit Chillul Hashem gidduf *(blasphemy)* against the Rebbe, Melech HaMoshiach's Shem Tov that has been named upon you? 8 If indeed you are shomer regarding the Dat HaMalkhut *(Royal Decree)*, as it is written in the Kitvei Hakodesh, V'AHAVTAH L'REI'ACHA KAMOCHA *(And thou shalt love thy neighbor as thyself)* you do well. 9 But if you show maso panim *(favoritism)*, you are chote'im *(sinners)* committing averos *(transgressions)* against the Torah. 10 For whoever is shomer over kol haTorah but stumbles in one mitzvah, such is condemned as ashem *(guilty)* of averoh *(transgression)* of kol mitzvot. 11 For the One having said, LO TINAF *(You shall not commit adultery)* said also LO TIRTZACH *(You shall not murder)*. Now if you do not commit adultery but you do murder, you have become a Poshei'a al mitzvot HaTorah *(Transgressor of the Torah)*. 12 So let your devarim *(words)* be and so let your ma'asim *(deeds)* be as those who are about to come under the judgment of the Torah HaCherut. 13 For the Din *(Judgment)* will be

וועלכער האט נישט ארויסגעוויזן קיין רחמנות ; בארעמהארציקייט
baremhartsikeit rachmones kein aroisgevizn nisht hot velcher
mercifulness mercy any shown not has who

טריאומפירט איבער דעם משפט .
mishpot dem iber triumfirt
judgment the over triumphs

יד וואס נוצט עס, ברידער מיינע, ווען איינער זאגט, ער
er zogt einer ven maine brider es nutst vos
he says one when my brothers it is useful what

האט אמונה, נאר קיין מעשים האט ער נישט? צי קען אים דען
den im ken tsi nisht er hot maisim kein nor emune hot
then him can not he has deeds any but faith has

די (ציטירן ניטציטירן) אמונה העלפן? טו אויב א ברודער אדער א
a oder bruder a oib helfen emune nitsitiren tsitiren di
a or brother a if save faith unquote quote the

שוועסטער זענען נאקעט, און עס פעלט זיי די טאג טעגלעכע
tegleche tog di zei felt es un naket zenen shvester
daily day the them is lacking it and naked are sister

שפייז, טז און עמיצער פון אייך זאגט צו זיי : גייט אייך לשלום ,
lesholem aich geit zei tsu zogt aich fun emitser un shpaiz
in peace you go them to says you of someone and food

ווארעמט זיך אָן און זעטיקט זיך; איר גיט זיי אבער נישט
nisht ober zei git ir zich zetikt un on zich varemt
not however them give you self satisfy and on self warm

דאס נויטווענדיקע פארן גוף , וואס נוצט עס? יז אויך אזוי
azoi oich es nutst vos guf farn noitvendike dos
so also it is useful what body for the necessary the

די אמונה, אויב זי האט נישט קיין מעשים, איז זי טויט פאר זיך
zich far toit zi iz maisim kein nisht hot zi oib emune di
self for dead it is deeds any not has it if faith the

אליין. יח נאר עמיצער וועט זאגן : דו האסט אמונה, און איך האב
hob ich un emune host du zogen vet emitser nor alein
have I and faith have you say will someone but alone

מעשים? ווייז מיר דיין אמונה אָן די מעשים, און איך וועל
vel ich un maisim di on emune dain mir vaiz maisim
will I and deeds the without faith your me show deeds

דיר ווייזן מיין אמונה דורך די מעשים. יט גלויבסט, אז עס
es az gloibst maisim di durch emune main vaizen dir
it that believe deeds the through faith my to show you

איז פאראן איין ג-ט? דו טוסט וואויל! אפילו די טייוולאנים גלויבן
gloiben taivlonim di afile voil tust du G-t ein faran iz
believe demons the even well do you G-d one there is

עס און ציטערן. כ דו ווילסט אבער וויסן, אָ פוסטער מענטש,
mentsh puster o visen ober vilst du tsiteren un es
man empty o know however want you tremble and it

אז גלויבן אָן מעשים איז טויט? כא צי איז דען נישט אברהם
Avraham nisht den iz tsi toit iz maisim on gloiben az
Abraham not then is dead is deeds without faith that

אבינו גערעכטפערטיקט געווארן דורך מעשים, מקריב זייענדיק
zaiendik makrev maisim durch gevoren gerechtfertikt avinu
making offer deeds through become justify our father

יצחקן זיין זון אויף דער עקידה? כב זעסט , אז די אמונה
emune di az zest Akedah der oif zun zain Yitschakn
faith the that you see binding the on son his Isaac

without rachamim *(mercy)* to the one not having shown rachamim. Rachamim wins the nitzachon *(victory)* over HaDin.

[14] What is the revach *(gain, profit)*, my Achim b'Moshiach, if anyone claims to have emunah but does not have ma'asim *(deeds)*? Surely not such "emunah" is able to bring him to Yeshu'at Eloheinu? [15] If an Ach b'Moshiach or an Achot b'Moshiach is dressed in shmattes *(tatters)* and lacking "lechem chukeinu" *(our daily bread)*, [16] and anyone of you says to them, "Go in shalom! Be warmed and fed!" but you do not give to them the physical necessities, what is the revach *(profit)*? [17] So also Emunah, if alongside it there is not in its company Ma'asim, is by itself niftar *(deceased, dead)*. [18] But someone will say, "You have emunah and I have ma'asim." You make known to me the Hisgalus haSod *(the revelation of the mystery)* of your emunah without your ma'asim, and I'll show you, Chaver, from my ma'asim, the Emunah. [19] So you're impressed with yourselves that with your emunah you can recite the kri'at Shema, nu? O you do so well... why, even the shedim have your da'as and emunah! But they shudder! [20] Are you willing to have da'as, O hollow man, that "Emunah" unharnessed to Ma'asim, stands idle? [21] Avraham Avinu, was he not YITZDAK IM HASHEM

האט מיטגעווירקט מיט זיינע מעשים, און דורך די מעשים איז
iz maisim di durch un maisim zaine mit mitgevirkt hot
is deeds the through and deeds his with work along has

די אמונה געווארן שלמותדיק; [כג] און עס איז דערפילט געווארן דער
der gevoren derfilt iz es un shleymesdik gevoren emune di
the become fulfilled is it and perfected become faith the

פסוק, וואס זאגט: און אברהם האט געגלויבט ה׳ , און עס
es un Hashem gegloibt hot Avraham un zogt vos pasuk
it and Hashem believe did Abraham and says which verse

איז אים פאררעכנט געווארן צו גערעכטיקייט (בראשית טו, ו.); און
un u tu Bereshis gerechtikeit tsu gevoren farrechnt im iz
and 6 15 Genesis righteousness for become counted him is

ער איז גערופן געווארן א פריינד פון ג-ט. (ישעיהו מא, ח.) [כד] איר
ir ch ma Yeshayah G-t fun fraind a gevoren gerufen iz er
you 8 41 Yeshayah G-d of friend a become called is he

זעט, אז א מענטש ווערט גערעכטפערטיקט דורך מעשים, און
un maisim durch gerechtfertikt vert mentsh a az zet
and deeds through justified is man a that see

נישט דורך אמונה אליין. [כה] און אויף אן ענלעכן אופן איז דען
den iz oifen enlechn an oif un alein emune durch nisht
then is way likewise an on and alone faith through not

רחב הזונה נישט גערעכטפערטיקט געווארן דורך מעשים,
maisim durch gevoren gerechtfertikt nisht hazoine Rachav
deeds through become justify not the prostitute Rachab

ווען זי האט אויפגענומען די מרגלים און זיי אוועקגעשיקט
avekgeshikt zei un mergalim di oifgenumen hot zi ven
sent away them and spies the welcomed has she when

אויף אן אנדערן וועג? (יהושע ו, כה.) [כו] ווארום פונקט ווי א גוף
guf a vi punkt vorem chh u Yehoshua veg andern an oif
body a as exactly because 25 6 Yehoshua way other an on

אָן א נשמה איז טויט, אויך אזוי איז די אמונה אָן מעשים
maisim on emune di iz azoi oich toit iz neshome a on
deeds without faith the is so also dead is soul a without

טויט.
toit
dead

ג

זאלן נישט פיל פון אייך ווערן רבנים , ברידער מיינע, וויסנדיק,
visendik maine brider rabonim veren aich fun fil nisht zolen
knowing my brothers teachers be you of many not should

אז מיר וועלן באקומען א הארבער משפט . [ב] ווארום אין א סך
sach a in vorem mishpot harber a bakumen velen mir az
many a in because judgment severer a receive will we that

זאכן שטרויכלען מיר אלע. אויב עמיצער שטרויכלט נישט אין קיין ווארט,
vort kein in nisht shtroichlt emitser oib ale mir shtroichlen zachn
word any in not stumbles someone if all we stumble things

איז ער א שלמותדיקער מענטש, בכוח צו האלטן אפילו דעם גאנצן
gantsn dem afile halten tsu bekoiech mentsh shleymesdiker a er iz
entire the even hold to able man perfect a he is

גוף אין דער צוים . [ג] און אויב מיר לייגן אריין צײמלעך אין די מיילער
mailer di in tsaimlech arain leigen mir oib un tsoim der in guf
mouths the in bits into put we if and bridle the in body

פון די פערד , כדי זיי צו מאכן געהארכזאם צו אונדז, פירן מיר
mir firen undz tsu gehorchzam machen tsu zei kedei ferd di fun
we lead us to obedient make to them so that horses the of

(justified with G-d) by his ma'asim when he performed the akedah *(binding)* and offered up Yitzchak Bno *(Isaac his son)* upon the mizbe'ach? [22] Hinei! While Avraham Avinu's Emunah was working, working right alongside was Avraham Avinu's Ma'asim, and by Ma'asim the emunah was made shleimah! [23] And the Kitvei Hakodesh was fulfilled, Avraham Avinu V'HE'EMIN B'HASHEM V'YACHSHEVEHA LO TZEDAKAH *(believed Hashem and it was accounted to him for righteousness)*. He was even called "Ohev Hashem" *("Friend of G-d")*. [24] You see that from Ma'asim a man is YITZDAK IM HASHEM and not from "Emunah" alone. [25] And likewise also Rachav the Zonah — was she not made YITZDAK IM HASHEM from Ma'asim, having received the messengers and having sent them out a different way? [26] For just as the guf *(body)* without the neshamah is niftar *(deceased, dead)*, so also is Emunah without Ma'asim.

3 Not many of you, Achim b'Moshiach, should be Morim for Moshiach, als *(since)*, as far as concerns Mishpat Hashem, you have da'as that we Messianic morim will have the chomer haDin *(rigor of the Law)* fall on us more severely. [2] For all of us stumble variously. If anyone as far as lashon hora is concerned, does not stumble, this one is an ish tamim able to bridle also the entire guf *(body)*. [3] And if we put bits into the mouths of susim *(horses)* to bring them

אויך דעם גאנצן קערפער זייערן. [ד] אָט אויך די שיפן, הגם זיי זענען
zenen zei hagam shifn di oich ot zeiern kerper gantsn dem oich
are they although ship the also just their body entire the also

אַזוי גרויס און ווערן געטריבן פון שטארקע ווינטן, ווערן דאך געלענקט פון
fun gelenkt doch veren vintn shtarke fun getriben veren un grois azoi
by steered yet be winds strong of driven be and large so

דעם קלענסטן רודער, וואוהין דער שטייערמאן וויל. [ה] פונקט אַזוי איז
iz azoi punkt vil shtaierman der vuahin ruder klenstn dem
is so exactly wants steerman the where rudder very small the

אויך די צונג א קליין אבער , און באַרימט זיך מיט גרויסע זאכן .
zachn groise mit zich barimt un ever klein a tsung di oich
things great with itself boast and member small a tongue the also

זע , וואס פאר א גרויסן וואלד א קליין פייערל קען אנצינדן ! [ו] אויך די
di oich ontsinden ken faierl klein a vald groisn a far vos ze
the also set ablaze can fire small a forest great a for who look

צונג איז א פייער; ווי א וועלט פון אומגערעכטיקייט שטייט זי צווישן
tsvishen zi shteit umgerechtikeit fun velt a vi faier a iz tsung
among it stands unrighteousness of world a as fire a is tongue

אונדזערע אברים , זי באַפלעקט דעם גאנצן קערפער און צינדט
tsindt un kerper gantsn dem baflekt zi eivrem undzere
kindles and body entire the defiles it body parts our

אָן דעם לויף פון לעבן און ווערט (אליין) אנגעצונדן פונם
funem ongetsunden alein vert un leben fun loif dem on
from the kindled itself becomes and life of whole course the on

גיהנום . [ז] ווארום יעדן מיני חיות און עופות, שרצים און
un shrotsim ofot un chayes minei yedn vorem Gehinnom
and reptiles birds and beasts kind of every because Gehenna

באשעפעניש אין ים , איז דער מענטשלעכער מין געצאמט און האט
hot un getsamt min mentshlecher der iz yam in bashefenishn
has and tamed kind of human the is sea in creatures

געצאמט געווען ; [ח] די צונג אבער קען קיין מענטש נישט באצווינגען;
batsvingen nisht mentsh kein ken ober tsung di geven getsamt
subjugate not man any can however tongue the become tamed

אַן אומרואיק שלעכטס, פול אנגעפילט מיט דעם סם המות . [ט] מיט
mit hamut sam dem mit ongefilt ful shlechts umruik an
with of death poison the with filled full evil restless a

איר לויבן מיר דעם האר (ג-ט) און פאטער; און מיט איר פלוכן מיר די
di mir fluchen ir mit un foter un G-t Har dem mir loiben ir
the we curse it with and Father and G-d L-rd the we praise it

מענטשן, וועלכע זענען באשאפן געווארן אין ה'ס געשטאלט. [י] פון
fun geshtalt Hashems in gevoren bashafen zenen velche mentshn
out of likeness Hashem's in become created are who men

דעם זעלביקן מויל קומט ארויס א ברכה און א קללה. ברידער מיינע,
maine brider klole a un broche a arois kumt moil zelbikn dem
my brothers curse a and blessing a out comes mouth same the

אַזוי דארף עס נישט זיין . [יא] צי שפרודלט דען דער קוואל פון דער
der fun kval der den shprudlt tsi zain nisht es darf azoi
the of source the then springs up be not it must so

זעלביקער עפענונג דאס זיסע (וואסער) און דאס ביטערע? [יב] צי קען דען,
den ken tsi bitere dos un vaser zise dos efenung zelbiker
then can bitter the and water sweet the opening same

ברידער מיינע, א פייגנבוים ברענגען איילבערטן, אדער א ווייַנשטאק
vainshtok a oder eilbertn brengen faignboim a maine brider
vine a or olives bring fig tree a my brothers

into mishma'at *(obedience)*, in just this way we direct their whole gufot *(bodies)*. [4] Hinei, also the oniyot *(ships)*, even though gedolot and driven by gales, are guided by a very small rudder wherever the impulse of the one steering directs. [5] So also the lashon *(tongue)*, an evar katon *(small member)* speaks of RAVREVAN *(boastful things)*. Hinei, an eish ketanah *(small fire)* and yet how great a forest it can set ablaze! [6] And the lashon is an Eish, the lashon is made an Olam HaAvel *(World of Iniquity)* among our evarim *(members)*, defiling with a stain kol haGuf *(whole body)*, and setting ablaze the course of life, and is itself set by eish in Gehinnom. [7] For every species both of wild animals and birds, reptiles and marine creatures is tamed and has been tamed by humankind. [8] But the Lashon no one of Bnei Adam is able to tame, an uncontrollable ra'ah *(evil)*, full of deadly zuhamah *(contamination)*. [9] With this we say a bracha to Hashem, Adoneinu and Avoteinu, and with this we put a kelalah *(curse)* on Bnei Adam, who have been created according to the demut Elohim. [10] Out of the same PEH comes forth bracha and also kelalah. My Achim b'Moshiach, these things ought not to be. [11] Surely not out of the same makor *(fountain)* pours forth mayim both sweet and bitter? [12] Surely an etz te'enah *(fig tree)* cannot yield olives, my Achim b'Moshiach, or a grape vine figs? Neither

פייגן? אויך קען א געזאלצענער (קוואל) נישט געבן קיין זיס וואסער.
vaser zis kein geben nisht kval gezaltsener a ken oich faign
water fresh any give not source salty a can also figs

יג ווער איז א חכם און א פארשטאנדיקער צווישן אייך? זאל ער
er zol aich tsvishen farshtandiker a un chochem a iz ver
he shall you among understanding a and wise a is who

ארויסווייזן זיינע מעשים דורך זיין גוטער פירונג מיט עניוותדיקייט
anivesdikeit mit firung guter zain durch maisim zaine aroisvaizen
meekness with conduct good his through deeds his show

פון חכמה. יד אויב אבער איר האט ביטערע קנאה און צאנקעריי
tsankerai un kine bitere hot ir ober oib chochme fun
strife and envy bitter have you however if wisdom from

אין אייער הארץ, זאלט איר זיך נישט בארימען, און זייט נישט
nisht zeit un barimen nisht zich ir zolt harts eier in
not be and boast not yourselves you shall heart your in

פאלש צום אמת. טו די דאזיקע חכמה קומט נישט אראפ פון
fun arop nisht kumt chochme dozike di emes tsum falsh
from down not comes wisdom this the truth to the false

אויבן, נאר איז ערדיש, גשמיותדיק, טייוולאניש. טז ווארום וואו עס איז
iz es vu vorem taivlonish gashmiesdik erdish iz nor oiben
is it where because devilish unspiritual earthy is but above

פאראן קנאה און צאנקעריי, דארטן איז מהומה און אלדאס בייז.
beiz aldos un mehume iz dorten tsankerai un kine faran
evil everything and turmoil is there strife and envy there

יז די חכמה אבער, וואס איז פון אויבן, איז קודם כל לויטער,
loiter kol koidem iz oiben fun iz vos ober chochme di
pure all before is above from is which however wisdom the

דאן פרידלעך, באשיידן, נאכגעביק, פול מיט רחמים און
un rachomim mit ful nochgebik basheiden fridlech dan
and mercy with filled willing to yield gentle peaceable then

גוטע פירות, אומפארטייאיש, נישט צבועקיש. יח און די פרוכט פון
fun frucht di un tsvuakish nisht umparteyish peires gute
of fruit the and hypocritical not without partiality fruits good

גערעכטיקייט ווערט געזייעט אין שלום פאר די, וואס מאכן שלום.
sholem machen vos di far sholem in gezeiet vert gerechtikeit
peace make who the for peace in sown is righteousness

ד פונוואנען זשע זענען מלחמות און פונוואנען זענען קריגערייען
krigeraien zenen funvanen un milchomes zenen zhe funvanen
quarrels are from where and wars are then from where

ביי אייך? צי דען נישט פונדאנען, פון אייערע תאוות, וואס
vos taives eiere fun fundanen nisht den tsi aich bai
which lusts your from from here not then you among

ראנגלען זיך אין די אברים אייערע? ב איר גלוסט, און האט נישט; איר
ir nisht hot un glust ir eiere eivrem di in zich ranglen
you not have and want you your body parts the in self struggle

הרגעט און זענט מקנא, און קענט עס נישט דערגרייכן; איר קריגט זיך
zich krigt ir dergreichen nisht es kent un mekane zent un harget
self quarrel you obtain not it can and envious are and kill

ארום און האלט מלחמה; איר האט נישט צוליב דעם, וואס איר
ir vos dem tsulib nisht hot ir milchome halt un arum
you that this because of not have you war wage and around

בעט נישט. ג איר בעט יא און באקומט נישט, ווייל איר בעט שלעכט,
shlecht bet ir vail nisht bakumt un yo bet ir nisht bet
wrongly ask you because not receives and yes ask you not ask

can salt water yield sweet water.

[13] Who has chochmah and binah among you? Let him show by his hitnahagut hatovah *(good conduct)* that the ma'asim of him are of the shiflut *(lowliness)* of chochmah. [14] But if bitter kina *(jealousy)* you have and anochiyut *(selfishness)* in your levavot, do not boast and speak sheker against HaEmes. [15] This is not the Chochmah coming down and descending from above, but is of the Olam Hazeh, of this world and of shedim. [16] For where kina and anochiyut are, there is tohu vavohu *(disorder, chaos)* and every ra'ah. [17] But the chochmah from above is berishonah *(in the first place)* tehorah *(pure)*, then ohevet shalom *(peace-loving)*, then eidel *(gentle)* and considerate, then full of rachamim and p'ri tov, and without maso panim and tzevi'ut. [18] And the p'ri haTzedek is shalom sown by the ones making shalom.

4 From where do milchamot *(wars)* come? What is their goirem *(driving force)*? And from where come fights among you? Is it not from here, from the ta'avot *(lusts)* of you warring in your evarim *(members)*? [2] You lust for something and you do not have it; you kill and you envy and you are not able to obtain. You get involved in machalokot *(divisions of dissensions)* and fights. You do not have because you fail to daven with your request. [3] Or you make techinot *(petitions)*

כדי איר זאלט עס פארצערן אין אייערע תאוות. ד איר נואפות , צי
tsi noyefos ir taives eiere in fartseren es zolt ir kedei
adulterers you lusts your in devour it shall you so that

ווייסט איר דען נישט, אז די ליבע פון עולם הזה , איז פיינטשאפט
faintshaft iz hazeh oilem fun libe di az nisht den ir veist
hatred is the this world of love the that not then you know

פאר ה׳ ? דעריבער, ווער עס וויל זיין א ליבהאבער פון דער
der fun libhober a zain vil es ver deriber Hashem far
the of lover a to be wants it who therefore Hashem to

וועלט, דער ווערט א שונא פון ה׳ . ה אדער מיינט איר, אז
az ir meint oder Hashem fun soine a vert der velt
that you think or Hashem of enemy a becomes this one world

אומזיסט זאגט דער פסוק: צו קנאה גלוסט דער גייסט, וועלכן
velchen Gaist der glust kine tsu pasuk der zogt umzist
that Spirit the yearns jealously envy to verse the says in vain

ער האט געמאכט וואוינען אין אונדז? ו גרעסער אבער איז דער חסד ,
chesed der iz ober greser undz in voinen gemacht hot er
grace the is however greater us in dwell made has He

וועלכן ער גיט . דערפאר זאגט ער: ה׳ שטעלט זיך אנטקעגן
antkegen zich shtelt Hashem er zogt derfar git er velchen
against self puts Hashem He says therefore gives He which

די שטאלצע, די נידעריקע אבער גיט ער חן . (משלי ג, לד.)
ld g Mishle chein er git ober niderike di shtoltse di
34 3 Proverbs favor He gives however low the proud the

ז אונטערטעניקט זשע זיך צו ה׳ ; און שטעלט זיך
zich shtelt un Hashem tsu zich zhe untertenikt
yourselves put and Hashem to yourselves then submit

אנטקעגן דעם שטן , און ער וועט אנטלויפן פון אייך. ח דערנענטערט
dernentert aich fun antloifen vet er un Satan dem antkegen
come near you from flee will he and Satan the against

זיך צו ה׳ , און ער וועט זיך דערנענטערן צו אייך.
aich tsu dernenteren zich vet er un Hashem tsu zich
you to get closer Himself will He and Hashem to yourselves

רייניקט אייערע הענט, איר חוטאים, און מאכט לויטער אייערע הערצער,
hertser eiere loiter macht un choytim ir hent eiere reinikt
hearts your pure make and sinners you hands your cleanse

איר צוויי-הארציקע. ט פייניקט זיך און טרויערט און וויינט; זאל
zol veint un troiert un zich painikt tsvei-hartsike ir
shall weep and grieve and yourselves torment double-hearted you

אייער געלעכטער פארקערט ווערן צו געוויין , און אייער שמחה צו
tsu simcha eier un gevein tsu veren farkert gelechter eier
to joy your and weeping to be turn laughter your

טרויער. י דערנידעריקט אייך פאר ה׳ , און ער וועט אייך דערהייבן .
derheibn aich vet er un Hashem far aich dernideriket troier
to raise up you will He and Hashem before you humble sadness

יא באַרעדט נישט איינער דעם אנדערן, ברידער. ווער עס באַרעדט
baredt es ver brider andern dem einer nisht baredt
speak ill of it who brothers other the one not speak ill of

א ברודער אדער משפט זיין ברודער, דער באַרעדט די תורה
toire di baredt der bruder zain mishpot oder bruder a
law the speak ill of this one brother his judges or brother a

און משפט די תורה; אויב אבער דו משפטסט די תורה, ביסטו
bistu toire di mishpetst du ober oib toire di mishpot un
you are Torah the judge you however if Torah the judges and

and you do not receive, because you ask wrongly, that on your ta'avot *(lusts)* you may spend what you receive. 4 No'efot *(adulterers)*! Do you not have da'as that to have shaichus *(closeness, friendship, intimacy)* with the Olam Hazeh is eyvah im Hashem *(enmity with G-d)*? Therefore, whoever chooses to make the Olam Hazeh his Oihev is made an Oyev *(Enemy)* of Hashem. 5 Or do you think that in vain the Kitvei Hakodesh attests that Hashem yearns jealously over the Ruach Hakodesh He causes to dwell in us? 6 But He gives all the more Chen v'Chesed! Therefore it says, Hashem LALETZIM HU YALITZ V'LA'ANAYIM YITEN CHEN *(Hashem opposes the proud mocker but gives grace to the humble)*. 7 Submit yourselves in mishma'at *(obedience)* to Hashem. Resist HaSatan, and he will flee from you. 8 Draw near to Hashem and Hashem will draw near to you. Cleanse your yadayim *(hands)*, you chote'im *(sinners)*! And purify your levavot, you anashim of double mind! 9 Lament and mourn and weep. Let the tzechok *(laughter)* of you be changed to avelut *(mourning)*, and the simcha of you be turned to tugah *(sadness)*. 10 Be humbled before Hashem and He will exalt you.

11 Do not speak lashon hora against an Ach b'Moshiach. The one speaking against an Ach b'Moshiach or setting himself up as a shofet *(judge)* of his Ach b'Moshiach speaks against the Torah and sets himself up as shofet of the

שוין נישט קיין עוסק אין דער תורה, נאר א שופט. [יב] איינער
einer shoifet a nor toire der in oisek kein nisht shoin
one judge a but law the in devotee any not already

איז דער געזעצגעבער און שופט, דער , וועלכער איז בכוח צו
tsu bekoiech iz velcher der shoifet un gezetsgeber der iz
to able is who the One Judge and Lawgiver the is

ראטעווען און צו פארדארבן; ווער אבער ביסטו , וואס משפטסט דיין
dain mishpetst vos bistu ober ver fardarbn tsu un rateven
your judges who you are however who destroy to and save

חבר ?
chaver
neighbor

[יג] איצט קומט איר, וועלכע זאגן : היינט אדער מארגן וועלן מיר פארן
foren mir velen morgen oder haint zogen velche ir kumt itst
travel we will tomorrow or today say who you come now

אין דער און דער שטאט אריין און דארטן פארבלייבן א יאר און
un yor a farblaiben dorten un arain shtot der un der in
and year a remain there and into city that and this one in

האנדלען און פארדינען; [יד] און איר ווייסט דאך נישט, וואס מארגן
morgen vos nisht doch veist ir un fardinen un handlen
tomorrow what not after all know you and earn and do business

וועט זיין ! וואס איז אייער לעבן? ווארום איר זענט א נעפל, וואס באווייזט
bavaizt vos nepel a zent ir vorem leben eier iz vos zain vet
shows which mist a are you for life your is what be will

זיך אויף א ווײַלע און שפעטער ווערט ער פארשוואונדן. (לוקאס כד,
chd Lukas farshvundn er vert shpeter un vaile a oif zich
24 Luke vanish it becomes later and while a on itself

לא.) [טו] אנשטאט דעם זאלט איר זאגן : אם ירצה ה׳ — און מיר
mir un Hashem yirtsah im zogen ir zolt dem onshtot la
we and Hashem wills if say you shall this instead 31

וועלן לעבן, וועלן מיר טאן די דאזיקע זאך אדער יענע. [טז] און איצט
itst un yene oder zach dozike di ton mir velen leben velen
now and those or things these the do we will live will

בארימט איר זיך מיט אייער גאווה ; יעדע אזעלכע בארימעריי איז
iz barimerai azelche yede gaive eier mit zich ir barimt
is boasting such every conceit your with yourselves you boast

בייז. [יז] דעריבער ווער עס ווייסט צו טאן גוטס, און טוט עס נישט, איז עס
es iz nisht es tut un guts ton tsu veist es ver deriber beiz
it is not it does and good do to knows it who therefore evil

פאר אים א זינד.
zind a im far
sin a him for

ה איצט קומט איר, די עשירים ; וויינט און קלאגט אויף אייערע
eiere oif klogt un veint ashirim di ir kumt itst
your on wail and weep rich ones the you come now

צרות , וועלכע קומען (אויף אייך). [ב] אייער רייכקייט איז פארפוילט
farfoilt iz raichkeit eier aich oif kumen velche tsores
rotten is wealth your you on come which troubles

געווארן, און אייערע מלבושים זענען מילביק . [ג] אייער גאלד און
un gold eier milbik zenen malbushem eiere un gevoren
and gold your moth-eaten are clothes your and become

זילבער איז פארזשאווערט; און זייער זשאווער וועט זיין פאר אן עדות
eides an far zain vet zhaver zeier un farzhavert iz zilber
witness a for be will rust their and rusted are silver

Torah. Now if the Torah you judge, you are not Shomrei HaTorah but a shofet. [12] One is the Mekhokek *(Law-Giver)* and HaShofet *(The Judge)*, the One who is able to save and to destroy. But who are you, the one who has set yourself up as the shofet of your re'a *(neighbor)*?

[13] Come now, you who say, “Hayom *(today)* or makhar *(tomorrow)* we will go into this or that city and we will do business there a year and will sell and make a revach *(profit)*.” [14] Yet you do not even have da'as of what tomorrow’s “yom” may bring. Look at your life! Are you not an ed *(mist)*, appearing a short time, then indeed disappearing? [15] Instead of this, you ought to say “Im yirtzeh Hashem” *(if the L-rd wills)* “we will live, also we will do this or that.” [16] But now you boast in your pretensions. All such ravrevanut *(boastfulness)* is ra'ah *(evil, wickedness)*. [17] To the one having da'as, therefore, knowing to do tov and not doing it, to him it is chet.

5 Come now, you who have osher *(riches)*, weep, howling over your miseries coming upon you. [2] The osher of you has rotted and your malbush has become moth-eaten. [3] The gold of you and the silver has been corroded and the corrosion of them

צו אייך, און עס וועט פארצערן אייערע לייבער ווי פייער. איר האט אייך
aich hot ir faier vi laiber eiere fartseren vet es un aich tsu
you have you fire as bodies your devour will it and you to

איינגעזאמלט אוצרות אין די לעצטע טעג. ד זע , דער לוין פון די
di fun loin der ze teg letste di in oitseres aingezamlt
the of wages the look days last the in treasures gathered

ארבעטער, וועלכע האבן איינגעזאמלט דעם שניט פון אייערע פעלדער,
felder eiere fun shnit dem aingezamlt hoben velche arbeter
fields your of harvest the gathered have which laborers

(דער לוין), וועלכער איז פון אייך צוריקגעהאלטן, שרייט; און די
di un shrait trurikgehalten aich fun iz velcher loin der
the and cry out held back you of is which wages the

געשרייען פון די שניטער זענען אריינגעקומען אין די אויערן פון דעם
dem fun oiern di in araingekumen zenen shniter di fun geshraien
the of ears the in come in are reapers the of shouts

האר, (דעם ג-ט פון) צבאות. ה איר האט געלעבט אין תענוגים אויף דער
der oif tainugim in gelebt hot ir Tsevaos fun G-t dem Har
the on pleasures in lived have you of hosts of G-d the L-rd

ערד און זיך אנגעטאן פארגעניגנס; איר האט געפאשעט אייערע
eiere gepashet hot ir fargenigns ongeton zich un erd
your grazed have you pleasures put on yourselves and earth

הערצער ווי אינם טאג פון דער שחיטה . ו איר האט פארמשפט, איר
ir farmishpet hot ir shechite der fun tog inem vi hertser
you condemned have you slaughter the of day in the as hearts

האט געהרגעט דעם צדיק ; ער שטעלט זיך אייך נישט אנטקעגן.
antkegen nisht aich zich shtelt er tsadik dem geharget hot
against not you himself stands up he righteous the murdered have

ז זייט געדולדיק דעריבער, ברידער, ביז צום קומען פון דעם האר.
Har dem fun kumen tsum biz brider deriber geduldik zeit
L-rd the of coming to the until brothers therefore patient be

זע , דער פארמערווארט אויף דער טייערער פרוכט פון דער ערד , און
un erd der fun frucht taierer der oif vart farmer der ze
and earth the of fruit precious the on waits farmer the look

האט געדולד מיט איר, ביז זי באקומט דעם פריען און שפעטן רעגן.
regen shpetn un frien dem bakumt zi biz ir mit geduld hot
rain late and early the receives it until it with patience has

ח זייט אויך געדולדיק; שטארקט זיך די הערצער אייערע; ווייל
vail eiere hertser di zich shtarkt geduldik oich zeit
because your hearts the yourselves strengthen patient also be

דעם הארס קומען האט זיך שוין דערנענטערט. ט זיפצט נישט,
nisht ziftst dernentert shoin zich hot kumen Hars dem
not grumble come near already itself has coming the L-rd's the

ברידער, איינער קעגן דעם אנדערן; כדי איר זאלט נישט געמשפט
gemishpet nisht zolt ir kedei andern dem kegen einer brider
judged not shall you so that other the against one brothers

ווערן; אָט שטייט (שוין) דער שופט פאר די טירן . י נעמט אייך
aich nemt tirn di far shoifet der shoin shteit ot veren
you take doors the before judge the already stands look be

אלס א ביישפיל, ברידער, פון ליידן בייז און פון געדולד , די
di geduld fun un beiz laiden fun brider baishpil a als
the patience of and severe suffering of brothers example an as

נביאים , וועלכע האבן גערעדט אין דעם נאמען פון דעם האר (ג-ט).
G-t Har dem fun nomen dem in geredt hoben velche neviim
G-d L-rd the of name the in spoken have who prophets

will be for a solemn eidus
against you, and will
eat the basar of you as
Eish. You stored up otzar
(treasure) in the Acharit
Hayamim! 4 Hinei, the
wages of the po'alim
(workers) who cut your
fields, the wages you
fraudulently withheld,
those wages cry out, and
the cries of the harvesting
po'alim have reached the
ears of Adonoi Tz'vaot.
5 You lived in indulgence
upon ha'aretz and lolled
in a life of luxury, you
fattened your levavot
as in a Yom Tivchah
(Day of Slaughter). 6 You
condemned, you killed the
tzaddik, who does not resist
you.

7 Have savlanut *(patience)*,
therefore, Achim b'Moshiach,
until the Bias HaMoshiach,
the Coming of Moshiach
Adoneinu. Hinei, the ikar
(farmer) awaits the precious
p'ri haAdamah *(fruit of
the earth)*, having savlanut
(patience) for it until it
receives the Yoreh *(first
autumn rain)* and the Malkosh
(spring rain). 8 You must also
have savlanut. Strengthen
your levavot, because the
Bias HaMoshiach, the Coming
of Moshiach Adoneinu, has
drawn near. 9 Do not murmur,
Achim b'Moshiach, against
one another, lest you be
judged. Hinei, haShofet is
standing before the delet!
10 Achim b'Moshiach, take
as an example, of yissurim
(suffering) and of savlanut

יא זע , מיר האלטן פאר געבענטשט די , וועלכע האבן אויסגעהאלטן
oisgehalten hoben velche di gebentsht far halten mir ze
bear with have who the blessed for regard we look

סבלנותדיק ; איר האט (דאך) געהערט פון איובס סבלנות , און
un savlones Iyovs fun gehert doch hot ir savlonesdik
and perseverance Job's of heard after all have you with patience

געזען דעם סוף פון דעם האר, אז דער האר (ג-ט) איז א רחום
rachem a iz G-t Har der az Har dem fun sof dem gezen
merciful a is G-d L-rd the that L-rd the from end the seen

וחנון (איוב מב, י-יב .)
i-ib mb Iyov uchanun
10-12 42 Job and gracious

יב נאר פריער פאר אלעם, שווערט נישט, ברידער מיינע, נישט ביים
baim nisht maine brider nisht shvert alem far frier nor
by the not my brothers not swear all for before but

הימל , נישט ביי דער ערד , נישט ביי קיין שום אנדערער שבועה;
shvue anderer shum kein bai nisht erd der bai nisht himel
oath another in no way any by not earth the by not heaven

נאר זאל אייער יא זיין יא , און אייער ניין זאל זיין ניין ; כדי איר
ir kedei nein zain zol nein eier un yo zain yo eier zol nor
you so that no be shall no your and yes be yes your shall only

זאלט נישט פאלן אונטער א משפט . יג ליידט עמיצער צווישן אייך?
aich tsvishen emitser laidt mishpot a unter falen nisht zolt
you among someone suffering judgment a under fall not shall

זאל ער תפילה טאן. איז עמיצער אין גוטער שטימונג? זאל ער זינגען
zingen er zol shtimung guter in emitser iz ton tfile er zol
sing he shall mood good in someone is do prayer he shall

שירות ותשבחות . יד איז עמיצער שלאף ביי אייך? זאל ער לאזן
lozen er zol aich bai shlaf emitser iz utishboches shires
let him let you among sick someone is and hymns songs

רופן צו זיך די זקנים פון דער קהלה; און זאלן זיי תפילה טאן
ton tfile zei zolen un kehile der fun zkeinem di zich tsu rufen
do prayer they shall and kehile the of elders the himself to call

איבער אים, זאלבנדיק אים מיט אייל אין דעם נאמען פון דעם האר; טו און
un Har dem fun nomen dem in eil mit im zalbendik im iber
and L-rd the of Name the in oil with him anointing him over

די תפילה פון אמונה וועט ראטעווען דעם חולה, און דער האר וועט אים
im vet Har der un choile dem rateven vet emune fun tfile di
him will L-rd the and sick the save will faith of prayer the

אויפשטעלן; און אויב ער האט געהאט געטאן א זינד, וועט עס אים פארגעבן
fargeben im es vet zind a geton gehat hot er oib un oifshtelen
forgiven him it will sin a done had has he if and raise up

ווערן. טז זייט זיך דעריבער מתוודה אייערע זינד איינער צום אנדערן,
andern tsum einer zind eiere misvade deriber zich zeit veren
other to the one sin your confess therefore self be be

און טוט תפילה איינער פארן אנדערן, כדי איר זאלט געהיילט ווערן.
veren geheilt zolt ir kedei andern farn einer tfile tut un
be healed shall you so that other for one prayer do and

די תפילה פון א צדיק האט א גרויסן כוח און פועלט זייער פיל .
fil zeier poielt un koiech groisn a hot tsadik a fun tfile di
much very is effective and power great a has tsaddik a of prayer the

יז אליהו (הנביא) איז געווען א מענטש גלייך צו אונדז, און האט
hot un undz tsu glaich mentsh a geven iz hanovi Eliyahu
did and us to like man a was is the prophet Eliyahu

(patience) the Nevi'im who spoke b'Shem Adonoi.
11 Hinei, we call me'ashirim the ones having endured: the enduring orech ruach *(patience)* of Iyov you heard of, and the toitzaa *(outcome)* from Hashem you saw, that Eloheinu is full of rachamim and channun Hashem.

12 But, above all, my Achim b'Moshiach, do not swear shevuot *(oaths)* neither by Shomayim nor by ha'aretz nor any other shevu'ah, but let your "ken" be "ken," and your "lo" be "lo," for fear that you fall under HaDin *(the Judgment)*.
13 If anyone is suffering among you, let him daven. If anyone has simcha, let him sing niggunim.
14 Are there any cholim *(sick ones)* among you? Let the choleh *(sick person)* summon the Ziknei HaKehillah *(Elders of the Congregation)* and let them daven tefillos over him, having applied the shemen mishchah *(anointing oil)*, b'Shem Adoneinu.
15 And the tefillah of emunah will deliver the choleh *(sick person)*, and Hashem will raise him up. And if he may have been committing peysha'im, he will be given selicha *(forgiveness)*.
16 Therefore, make vidduy *(confession of sin)* to one another, and daven tefillos on behalf of one another, so that you may have refuah sheleimah *(complete healing)*. The tefillah of a tzaddik is powerful and effective.
17 Eliyahu [HaNavi] was a man of like nature

מתפלל געווען א תפילה, אז עס זאל נישט רעגענען; און עס האט נישט
nisht hot es un regenen nisht zol es az tfile a geven mispalel
not did it and rain not shall it that prayer a was pray

גערעגנט אויף דער ערד דריי יאר און זעקס חדשים לאנג. [יח] און ער
er un lang chadoshim zeks un yor drai erd der oif geregnt
he and long months six and years three earth the on rain

האט ווידער תפילה געטאן; און דער הימל האט געגעבן רעגן, און די
di un regen gegeben hot himel der un geton tfile vider hot
the and rain give did heaven the and done prayer again did

ערד האט ארויסגעשפראצט איר פרוכט. (מלכים א יז, א; יח, א.)
a ich a iz a melachim frucht ir aroisgeshprotst hot erd
1 18 1 17 1st Kings fruit its sprout out did earth

[יט] ברידער מיינע, אויב איינער צווישן אייך וועט
vet aich tsvishen einer oib maine brider
will you among one if my brothers

פארבלאנדזשען פון דעם אמת, און עמיצער וועט אים
im vet emitser un emes dem fun farblondzhen
him will someone and truth the from go astray

אומקערן, [כ] זאלט איר וויסן זיין, אז ווער עס קערט
kert es ver az zain visen ir zolt umkeren
turns it who that be know you shall turn back

אום א חוטא פון זיין פאלשן וועג, דער איז מציל
matsl iz der veg falshn zain fun choyte a um
save is this one way false his from sinner a back

זיין נפש פונם טויט און וועט פארדעקן א מאסע
mase a fardeken vet un toit funem nefesh zain
mass of a cover will and death from the soul his

זינד.
zind
sin

to us, and with tefillah he davened for it not to rain, and it did not rain upon ha'aretz for shalosh shanim and shishah chodashim *(three years and six months)*.
[18] And again Eliyahu [HaNavi] davened, and Shomayim gave GESHEM *(rain)* and ha'aretz caused its p'ri to sprout.

[19] My Achim b'Moshiach, if anyone among you wanders vait *(astray)* from HaEmes and someone turns a choteh *(sinner)* to become a ba'al teshuva,
[20] You should have da'as that the one having helped a choteh *(sinner)* to become a ba'al teshuva and to turn from the toyus *(error)* of his derech, and from setiyah HaDerech Hashem *(turning aside or deviating from the Way of Hashem)*, will save the neshamah of him from mavet and will cover a multitude of chatta'im.

דער ערשטער בריוו פון דעם שליח פעטרוס

1 Kefa

א פעטרוס, א שליח פון יהושע/ישוע המשיחן ,
HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua fun Shliach a Petros
the Moshiach Yehoshua of Shliach a Peter

צו די אויסדערווײלטע תושבים אין די תפוצות פון
fun tfutses di in toishvim oisderveilte di tsu
of dispersion the in exiles chosen the to

פאנטוס, גאלאטיען, קאפאדאציען, אזיען (קליין) און ביטיניען,
Bithynia un klein Asia Kapadotsien Galatia Pontus
Bithynia and Minor Asia Cappadocia Galatia Pontus

ב לויט דעם פארויסוויסן (רוימער ח, כט.) פון ג-ט דעם
dem G-t fun cht ch Roymer foroisvisen dem loit
the G-d of 29 8 Romans foreknowledge the according to

פאטער, אין הייליקונג פון דעם גייסט, צו געהארכזאמקייט
gehorchzamkeit tsu Gaist dem fun heilikung in foter
obedience to Spirit the by making holy in Father

און באשפריצונג מיט דעם בלוט פון יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua fun blut dem mit bashpritsung un
Yehoshua of blood the with sprinkling and

המשיחן : חסד צו אייך און שלום זאל זיך פיל
fil zich zol sholem un aich tsu chesed HaMoshiachn
much itself shall peace and you to grace the Moshiach

פארמערן.
farmeren
increase

ג געליובט זאל זיין דער ג-ט און פאטער פון אונדזער האר
Har undzer fun foter un G-t der zain zol geloibt
L-rd our of Father and G-d the be shall praise

יהושע/ישוע המשיח , וועלכער האט לויט זיינע גרויסע
groise zaine loit hot velcher HaMoshiach Yeshua/Yehoshua
great his according to has who the Moshiach Yehoshua

רחמים אונדז ווידערגעבוירן צו א לעבעדיקער האפענונג דורך
durch hofenung lebediker a tsu vidergeboiren undz rachomim
through hope living a to given birth again us mercy

יהושע/ישוע המשיחס אויפשטיין פון די טויטע, ד צו
tsu toite di fun oifshtein HaMoshiachs Yeshua/Yehoshua
to dead the from standing up again the Messiah's Yehoshua

אן אומפארדארבלעכער און אומבאפלעקטער ירושה , און וואס
vos un yerushe umbaflekter un umfardarblecher an
which and inheritance undefilable and imperishable an

פארוועלקט נישט, וועלכע איז באהאלטן אין הימל פאר אייערטוועגן,
eiertvegen far himel in bahalten iz velche nisht farvelkt
your sake for heaven in hidden is which not withered

ה וואס איר ווערט אפגעהיטן אין ה׳ס מאכט דורך דעם בטחון
bitochen dem durch macht Hashems in opgehiten vert ir vos
confidence the through power Hashem's in protected being you who

צו א ישועה גרייט אנטפלעקט צו ווערן אין דער צייט פון קץ . ו מיט
mit kets fun tsait der in veren tsu antplekt greit yeshue a tsu
with the end of time the in be to revealed ready salvation a for

1 Shim'on Kefa a Shliach of
Rebbe, Melech HaMoshiach
Yehoshua to HaBechirim *(the
Chosen ones)*, to the Exiled
ones of the Golus, Sojourners
living as aliens in the Diaspora,
scattered in Pontus, Galatia,
Cappadocia, Asia, and Bithynia,
2 To HaBechirim *(the Chosen
ones)* according to the yedi'ah
mukdemet *(foreknowledge)*
of Elohim Avinu, the ones
set apart as Kedoshim by the
Ruach Hakodesh, resulting in
mishma'at *(obedience)* to the
Moshiach and resulting in
hazzayat HaDahm *(sprinkling
of the Blood)* of Moshiach
Yehoshua. May Chen v'Chesed
Hashem and Shalom Hashem
abound to all of you!

3 Baruch Hashem, HaElohim
Avi of Rebbe, Melech
HaMoshiach Adoneinu
Yehoshua! By his great
rachamim *(mercy)* we have
been born anew to a tikvah
chayyah *(living hope)* through
the Techiyas Yehoshua from
HaMesim *(the dead ones)*. 4 We
have also been born anew
to a nachalah *(inheritance)*
that is without shachat
(corruption, decay), undefiled
and unfading, having been
preserved in Shomayim for
you, 5 The ones by the koach
of Hashem being guarded
through Emunah *(Faith)*
for Yeshu'at Eloheinu *(the
Salvation of our G-d)*, which
is ready to be revealed at

דעם זאלט איר זיך פרייען, איר, וואס זענט איצט אויף א קליינער ווײַלע
vaile kleiner a oif itst zent vos ir freien zich ir zolt dem
while short a in now are who you rejoice self you shall this

טרויעריק, ווען עס מוז זײַן, אין פארשיידענערליי נסיונות, [ז] כדי
kedei nisyoines farsheidenerlei in zain muz es ven troierik
so that trials various in be had to it when grieved

די אויספרובירונג פון אייער אמונה זאל געפונען ווערן פיל מער ווערט
vert mer fil veren gefunen zol emune eier fun oisprubirung di
worth more much be found shall faith your of proving the

ווי גאלד, וואס פארגייט, הגם עס ווערט אויסגעפרובירט דורך
durch oisgeprubirt vert es hagam fargeit vos gold vi
by tested becomes it although perishes that gold than

פייער, פאר א לויב און הערלעכקייט און כבוד בײַ דער אנטפלעקונג
antplekung der bai koved un herlechkeit un loib a far faier
revelation the at honor and glory and praise a for fire

פון יהושע/ישוע המשיחן; [ח] וועמען איר האט נישט געזען און
un gezen nisht hot ir vemen HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua fun
and seen not have you whom the Moshiach Yehoshua of

האט דאך ליב; און איצט, נישט זעענדיק אים, נאר גלויבנדיק אין אים,
im in gloibendik nor im zeendik nisht itst un lib doch hot
Him in believing but Him seeing not now and love yet have

פריידט איר זיך מיט א שמחה, וואס איז אומאויסשפרעכלעך
umoisshprechlech iz vos simcha a mit zich ir freidt
inexpressible is which joy a with yourselves you rejoice

און הערלעך; [ט] באקומענדיק דעם ציל פון אייער אמונה, די ישועה
yeshue di emune eier fun tsil dem bakumendik herlech un
salvation the faith your of goal the receiving glorious and

פאר אייערע נשמות. [י] וואס שייך וועלכער ישועה עס האבן
hoben es yeshue velcher shaich vos neshomes eiere far
have it salvation which concerning who souls your of

חוקר ודורש געווען די נביאים, וואס האבן נבואות געזאגט
gezogt nevues hoben vos neviim di geven udursh choiker
said prophecies have who prophets the were and searched inquired

וועגן דעם חסד (באשטימט) פאר אייערטוועגן; [יא] חוקר זייענדיק
zaiendik choiker eiertvegen far bashtimt chesed dem vegen
making inquiry for your sake for appointed grace the about

אויף וועלכער אדער וואס פאר א צײַט משיחס גייסט אין זיי האט
hot zei in Gaist Moshiachs tsait a far vos oder velcher oif
has them in Spirit Moshiach's time a for who or which about

אנגעוויזן, בשעת ער האט פאראויס עדות געזאגט פון די לײַדן
laiden di fun gezogt eides forois hot er beshas ongevizen
suffering the of said witness beforehand had He while shown

(וואס האבן געזאלט קומען) אויף משיחן און די הערלעכקייטן נאך
noch herlechkeitn di un Moshiachn oif kumen gezolt hoben vos
after glory the and Moshiach on come should have which

דעם. [יב] צו זיי איז עס אנטפלעקט געווארן, אז נישט פאר זיך אליין,
alein zich far nisht az gevoren antplekt es iz zei tsu dem
alone self for not that become revealed it is them to that

נאר פאר אייערטוועגן האבן זיי געדינט די דאזיקע זאכן, וואס
vos zachn dozike di gedint zei hoben eiertvegen far nor
which things these the ministered they have your sake for but

זענען אייך איצט אנגעזאגט געווארן דורך די, וועלכע האבן אייך
aich hoben velche di durch gevoren ongezogt itst aich zenen
you have who those by become announced now you are

the Ketz Hayamim *(End of Days)*. [6] In this you greatly rejoice, though now for a little while you may have to suffer in various masot *(trials, temptations)*, [7] That the genuineness of your Emunah, much more valuable than gold which though perishable is tested by Eish *(Fire)*, may be found to the tehillah *(praise)* and the kavod *(glory)* and the tiferet *(splendor)* at the Hisgalus *(Revelation, Apocalypse)* of Moshiach Yehoshua. [8] He is the one for whom you have ahavah, even though you have not seen him. Though you do not now see him, you have emunah in him and rejoice with simcha inexpressible and full of kavod, [9] Obtaining the maskana *(outcome)* of your Emunah, the Yeshu'at Eloheynu of your nefashot *(souls)*. [10] The Nevi'im, who prophesied of the Chen v'Chesed Hashem that was to come to you, searched and inquired about this Yeshu'at Eloheynu. [11] The Nevi'im were searching for what zman *(time)* or what context of occasion the Ruach of Moshiach in them was pointing to, when predicting the Chevlei Moshiach and HaKavod to follow. [12] The hisgalus *(revelation)* came to the Nevi'im that the avodas hakodesh ministry they were rendering was not to themselves, but to you, when they spoke of the things announced to you through the Mevaserim *(Messianic Darshanim, Maggidim)* of the

געברענגט די בשורה טובה דורך דעם רוח הקודש , וואס איז געשיקט
geshikt iz vos Hakoidesh ruach dem durch toive besoire di gebrengt
sent was that the Holy Spirit the by Good News the brought

געווארן פון הימל ; זאכן , אין וועלכע מלאכים גארן אריינצוקוקן .
araintsukuken gorn malochim velche in zachn himel fun gevoren
to look into long angels which into things heaven from become

יג דעריבער, אונטערגארטלענדיק די לענדן פון אייער פארשטאנד,
farshtand eier fun lendn di untergartelendik deriber
mind your of loins the belting up therefore

זאלט איר זיין ניכטער, מיט אייער גאנצע האפענונג אויף דעם חסד ,
chesed dem oif hofenung gantse eier mit nichter zain ir zolt
grace the on hope whole your with sober be you shall

וואס ווערט אייך געברענגט אין דער אנטפלעקונג פון יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua fun antplekung der in gebrengt aich vert vos
Yehoshua of revelation the in brought you is being which

המשיחן ; יד ווי געהארכזאמע קינדער זאלט איר נישט געשטאלטן אייער
eier geshtaltn nisht ir zolt kinder gehorchzame vi HaMoshiachn
your conform not you shall children obedient as the Moshiach

לעבן לויט די תאוות, אין וועלכע איר זענט געווען אמאל אין אייער
eier in amol geven zent ir velche in taives di loit leben
your in once was are you which in lusts the according to life

אומוויסן ; טו נאר ווי דער , וועלכער האט אייך גערופן, איז הייליק, אזוי
azoi heilik iz gerufen aich hot velcher der vi nor umvisen
so holy is called you has who the One as but ignorance

זאלט איר אליין אויך ווערן הייליק אין אלע אייערע דרכים ; טז דערפאר
derfar drochim eiere ale in heilik veren oich alein ir zolt
therefore ways your all in holy be also yourselves you shall

שטייט געשריבן ; הייליק זאלט איר זיין , ווייל איך בין הייליק.
heilik bin ich vail zain ir zolt heilik geshriben shteit
holy am I because be you shall holy written it stands

(ויקרא יא, מד.) יז און אויב איר רופט אָן אלס פאטער (ציטירן ניטציטירן)
nitsitiren tsitiren foter als on ruft ir oib un md yo Vayikra
unquote quote Father as on call you if and 44 11 Leviticus

דעם , וואס משפט לויט יעדן (מענטשנס) מעשים אָן
on maisim mentshns yedn loit mishpot vos dem
without deeds man's each according to judges who the One

נושא־פנים־צו־זיין , זאלט איר פארברענגען מיט יראה בשעת אייער
eier beshas yira mit farbrengen ir zolt noisa-ponem-tsu-zain
you while reverence with pass you shall partiality

אויפהאלטן זיך (דא); יח וויסנדיק, אז נישט מיט פארדארבלעכע
fardarbleche mit nisht az visendik do zich oifhalten
perishable with not that knowing here yourself sojourn

זאכן , מיט זילבער אדער גאלד, זענט איר אויסגעלייזט געווארן פון
fun gevoren oisgeleizt ir zent gold oder zilber mit zachn
from become redeemed you were gold or silver with things

אייער נישטיקן שטייגער לעבן, וואס איז אייך איבערגעגעבן געווארן
gevoren ibergegeben aich iz vos leben shteiger nishtikn eier
become handed over you is which life manner of worthless your

פון אייערע עלטערן; יט נאר מיט דעם טייערן בלוט פון דעם משיח ,
Moshiach dem fun blut taiern dem mit nor elteren eiere fun
Moshiach the of blood precious the with but parents your from

ווי פון א לעמעלע אָן א מום און אָן א פלעק; (שמות יב,
ib Shemot flek a on un mum a on lemele a fun vi
12 Exodus spot a without and defect a without lamb a of as

Besuras HaGeulah by the Ruach Hakodesh sent from Shomayim, the very things even malachim desire to look into.

13 Therefore, tighten the “readiness” gartel of your mind, a mind that is one of kibush hayetzer *(self-control)*. Set your tikvah completely on the Chen v'Chesed Hashem that is being brought to you, at the Hisgalus *(Revelation, Apocalypse)* of Moshiach Yehoshua. 14 As Bnei Mishma'at *(Children of Obedience)*, not conforming yourselves to your former ta'avot *(lusts)*, when you lacked da'as *(personal, saving knowledge)*, 15 But, als *(since)* the One who bestows on you the kri'ah *(calling)* is KADOSH HU, so also yourselves become Kedoshim in hitnahagut *(conduct)*, 16 Because it says in the Torah, KEDOSHIM TIH'YU KI KADOSH ANI *(You must be holy ones for I am holy)*. 17 And if you call upon as “Avinu” the One who is the impartial Shofet *(Shofet kol ha'aretz)* of each man L'ISH K'MA'ASEIHU *(To each according to his deeds)*, then conduct yourself with yirat Shomayim during your time in the Golus of the Olam Hazeh, 18 Having da'as that the padut nafsheynu *(redemption ransom of our souls)* was not with perishable things such as silver or gold when your Geulah *(Redemption)* was purchased from the Derech HaHevel

ה.) כ וואס איז פארויסבאשטימט געווארן פאר דער גרינדונג
h vos iz foroisbashtimt gevoren far der grindung
5 which is become set or given beforehand before the foundation

פון דער וועלט, אבער אנטפלעקט געווארן ביים סוף פון די צייטן
fun der velt ober antplekt gevoren baim sof fun di tsaitn
of the world but revealed having become at the end of the times

פאר אייערטוועגן, כא וואס גלויבן דורך אים אין ה׳, וועלכער
far eiertvegen vos gloiben durch im in Hashem velcher
for for your sake who believe through Him in Hashem who

האט אים אויפגעוועקט פון די טויטע און אים געגעבן כבוד; כדי
hot im oifgevekt fun di toite un im gegeben koved kedei
did Him raise up again from the dead and him gave glory so that

אייער אמונה און בטחון זאל זיין אויף ה׳. כב און האבנדיק
eier emune un bitochen zol zain oif Hashem un hobendik
your faith and confidence shall be on Hashem and having

געלייטערט אייערע נפשות אין דער געהארכזאמקייט פון דעם אמת צו אן
gelaitert eiere nefoshes in der gehorchzamkeit fun dem emes tsu an
purified your souls in the obedience of the truth to a

אויפריכטיקער ברידערלעכער ליבע, זאלט איר ערנסט ליב האבן איינער
oifrichtiker briderlecher libe zolt ir ernst lib hoben einer
sincere brotherly love shall you earnest love have one

דעם אנדערן פונם הארצן ארויס; כג ווי ווידערגעבוירענע, נישט
dem andern funem hartsn arois vi vidergeboirene nisht
for the other from the heart out as the ones born again not

פון א פארדארבלעכן זאמען, נאר פון אן אומפארדארבלעכן, דורך
fun a fardarblechn zomen nor fun an umfardarblechn durch
of a perishable seed but of an imperishable through

ה׳ס לעבעדיק און בלייבנדיקווארט. כד ווייל:
Hashems lebedik un blaibendik vort vail
Hashem's living and abiding word because

יעדעס פלייש איז ווי גראז,
yedes fleish iz vi groz
every flesh is as grass

און יעדע פראכט דערפון איז ווי א בלום פונם גראז.
un yede pracht derfun iz vi a blum funem groz
and every glory of it is like a flower of the grass

פארטריקנט ווערט דאס גראז,
fartriknt vert dos groz
wither becomes the grass

און די בלום פאלט אראפ;
un di blum falt arop
and the flower falls down

כה דעם האר (ג-ט-ס) ווארט אבער בלייבט אויף אייביק.
dem Har Hashems vort ober blaibt oif eibik
the L-rd G-d's Word however remains on eternity

(ישעיהו מ, ח.)
Yeshayah m ch
Yeshayah 40 8

און דאס דאזיקע איז דאס ווארט, וואס איז אייך אנגעזאגט געווארן ווי
un dos dozike iz dos vort vos iz aich ongezogt gevoren vi
and the this is the word which is you announced become as

בשורה טובה.
besoire toive
News Good

(*empty way of life)* handed down to you from your Avot. [19] No, it was the precious DAHM as of a SEH TAMIM U'MUM *(lamb unblemished and unspotted)*, the DAHM of Moshiach [20] Who, on the one hand, having been foreknown lifnei hivvased tevel *(before the foundation of the world)*, but, on the other hand, having been manifested at the Ketz Hayamim *(End of Days)* because of you. [21] Through him you have emunah in Hashem, the One who brought forth the Techiyas HaMoshiach from HaMesim *(the dead ones)* and gave him Kavod. And so your emunah and your tikvah are in Hashem. [22] Having purified your nefashot *(souls)* by mishma'at *(obedience)* to HaEmes, resulting in ahavah shel achvah *(brotherly love)* without tzevi'ut *(hypocrisy)*, have fervent ahavah *(agape)* for one another, from a lev tahor. [23] You have been given a new birth, not from perishable zerah *(seed)*, but zerah that is without shachat *(corruption)*, through the Dvar Hashem who is Chai v'Nitzav l'Olam *(living and remaining firm forever)*. [24] For, All flesh is grass and all of [mankind's] glory is like the flower: the grass withers, the flower falls, [25] But the Word of our G-d stands forever. And this is the Dvar proclaimed to you as the Besuras HaGeulah [in Moshiach].

ב דעריבער, טוט אפּ פון זיך יעדע רשעות און יעדע
yede un rishes yede zich fun op tut deriber
every and wickedness every yourselves from off do therefore

פאלשקייט און צביעות און קנאה און יעדע לשון הרע, ב ווי
vi horo loshen yede un kine un tsvies un falshkeit
as evil language every and envy and hypocrisy and falseness

נאר וואס געבוירענע עופהלעך, זאלט איר באגערן די גייסטיקע, נישט
nisht gaistike di bageren ir zolt eifelech geboirene vos nor
not spiritual the desire you shall infants newborn that just

געפעלשטע מילך, כדי איר זאלט אויפוואקסן דורך דער זעלביקער
zelbiker der durch oifvaksen zolt ir kedei milch gefelshte
same the by grow up shall you so that milk falsified

צו ישועה , ג אויב איר האט טועם געווען, אז דער האר איז גוט ;
gut iz Har der az geven toyem hot ir oib yeshue tsu
good is L-rd the that was taste have you if salvation to

ד צו וועמען איר קומט, צו דעם לעבעדיקן שטיין, וואס פון מענטשן
mentshn fun vos shtein lebedikn dem tsu kumt ir vemen tsu
men by who stone living the to come you whom to

טאקע איז ער פארשטויסן , ביי ה׳ אבער אויסדערוויילט,
oisderveilt ober Hashem bai farshtoisen er iz take
chosen however Hashem with pushed aside He was actually

קאסטבאר, ה און איר אליין , ווי לעבעדיקע שטיינער, בויט אייך
aich boit shteiner lebedike vi alein ir un kostbar
you build stones living as yourselves you and costly

אויף צו א רוחניותדיק הויז , פאר א הייליקער כהונה , מקריב צו
tsu makrev kehune heiliker a far hoiz ruchniesdik a tsu oif
to offering priesthood holy a for house spiritual a into up

זיין רוחניותדיקע קרבנות , וואס זענען וואויל אנגענומען ביי ה׳
Hashem bai ongenumen voil zenen vos korbones ruchniesdike zain
Hashem by accepted well are which sacrifices spiritual do

דורך יהושע/ישוע המשיחן . ו דערפאר שטייט אין פסוק:
pasuk in shteit derfar HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua durch
verse in it stands therefore the Moshiach Yehoshua through

זע , איך לייג אין ציון א פונדאמענט שטיין,
shtein fundament a Tsien in leig ich ze
stone foundation a Zion in lay I see

אן אויסדערוויילטן, א קאסטבארן,
kostbarn a oisderveiltn an
costly one a chosen one a

און ווער עס גלויבט אין אים וועט נישט ווערן צו שאנדן.
shandn tsu veren nisht vet im in gloibt es ver un
shame to become not will him in believes it who and

(ישעיהו כח , טז.)
tz chch Yeshayah
16 28 Yeshayah

ז פאר אייך דעריבער, וואס גלויבן , איז ער טייער ; פאר די אומגלויביקע
umgloibike di far taier er iz gloiben vos deriber aich far
unbelievers the for precious He is believe who therefore you for

אבער :
ober
however

דער שטיין, וועלכן די בוימייסטער האבן פארווארפן,
farvorfen hoben boimaister di velchen shtein der
rejected have master builders the which stone the

2 Therefore, having put away all rishus *(malice)*, all remiyah *(guile, fraud, deceit)* and tzevi'ut *(hypocrisy)* and kin'ah *(envy)* and all lashon hora,
2 As new born olalim *(infants)*, desire the pure cholov ruchani *(spiritual milk)*, that by it you may grow into Yeshu'at Eloheynu,
3 Now that you have tasted KI TOV Hashem *(that the L-rd is good)*.
4 Come to him, to that "Even Chayyah" *(Living Stone)*, CHADAL ISHIM *(rejected by men)* but BECHIR *(Chosen)*, and precious in the sight of Hashem.
5 You also, like avanim chayyot *(living stones)*, are being built up for a Bayit Ruchani *(a Spiritual Beis, House)* for a kehunnat kodesh *(holy priesthood)* to offer up zivchei ruach *(sacrifices of the spirit)* acceptable to Hashem through Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua.
6 For it stands written in the Kitvei HaKodesh, HINENI YISSAD B'TZIYON EVEN PINNAT YIKRAT *(Behold, I place in Zion a precious corner stone)*, chosen, and HAMMA'AMIN LO YACHISH (the one believing [on Moshiach] never will be dismayed, ashamed).
7 Therefore, to you who are the ma'aminim this EVEN *(Stone)* is YIKRAT *(precious)*, but to the Apikorosim *(Unbelievers)*: EVEN MA'ASU HABONIM

דער דאזיקער איז געווארן צום הויפט פונם ווינקל;
vinkel funem hoipt tsum gevoren iz doziker der
corner from the chief to the become is this one the

(תהלים קיח, כב.)
chb kich Tehilim
22 118 Psalms

ח און:
un
and

און אן אבן נגף און צור מיכשול.
michshol tsur un negef even an un
stumbling a rock of and stumbling stone of a and

(ישעיהו ח, יד.)
id ch Yeshayah
14 8 Yeshayah

זיי שטרויכלען, ווייל זיי גלויבן נישט אין דעם ווארט, צו וועלכן
velchen tsu vort dem in nisht gloiben zei vail shtroichlen zei
which to Word the in not believe they because stumble they

זיי זענען אויך באשטימט געווארן. ט איר אבער זענט אן אויסדערוויילט
oisderveilt an zent ober ir gevoren bashtimt oich zenen zei
chosen a are however you become set also were they

פאלק, א מלכות פון כהנים , א הייליקע אומה , און עם סגולה ,
segula am an ume heilike a koyanim fun Malchus a folk
treasured people a nation holy a kohenim of kingdom a people

כדי איר זאלט אויסדערציילן די מידות פון אים, וועלכער האט
hot velcher im fun midus di oisdertseilen zolt ir kedei
has Who Him of excellencies the tell shall you so that

אייך גערופן פונם חושך ארויס אין זיין וואונדערלעך ליכט אריין;
arain licht vunderlech zain in arois choishech funem gerufen aich
into light wonderful His into out darkness from the called you

(שמות יט, ה-ו.) י (אייך), וואס איר זענט אמאל נישט געווען קיין פאלק,
folk kein geven nisht amol zent ir vos aich h-u it Shemot
people any were not once are you who you 5-6 19 Exodus

איצט אבער זענט איר ה׳ס פאלק; וואס אמאל האט איר נישט
nisht ir hot amol vos folk Hashems ir zent ober itst
not you have once who people Hashem's you are however now

באקומען קיין רחמים , איצט אבער האט איר יא באקומען רחמים .
rachomim bakumen yo ir hot ober itst rachomim kein bakumen
mercy received yes you have however now mercy any received

(הושע ב, כה.)
chh b Hoshea
25 2 Hoshea

יא געליבטע, איך בעט אייך ווי גרים און תושבים, האלט
halt toishvim un geirem vi aich bet ich gelibte
keep exiles and aliens as you implore I beloved

זיך צוריק פון די פליישלעכע תאוות, וועלכע האלטן
halten velche taives fleishleche di fun tsurik zich
wage which lusts fleshly the from back yourselves

מלחמה קעגן דער נשמה ; יב פירט א גוטן לעבן צווישן די
di tsvishen leben gutn a firt neshome der kegen milchome
the among life good a lead soul the against war

אומות (העולם), כדי אין דעם, אין וועלכן זיי רעדן
reden zei velchen in dem in kedei hooilem umes
speak they which in that in so that of the world nations

HAY'TAH LEROSH PINAH (The Stone which the ones building rejected became the head of the corner). [8] And EVEN NEGEF U'L'TZUR MICHSHOL *(a stone for stumbling over and a rock for falling over)*. They stumble because they have no mishma'at *(obedience)* to the Dvar Hashem which is also what they were appointed for. [9] But you are an AM NIVCHAR *(a chosen people)*, a MAMLECHET KOHANIM *(a kingdom of priests, royal priests)*, a GOY KADOSH *(a holy nation)*, an AM SEGULLAH *(a people of treasured possession)*, for this purpose: that you may declare the wondrous deeds of the One who gave you the kri'ah *(calling)* and summoned you out of choshech into his marvelous ohr. [10] You, who once were LO AMI *(not My people)* but now AMI ATAH *(My people you are)*, the AM Hashem *(the people of G-d)*, the ones having not received rachamim, but now having received rachamim.

[11] Chaverim, I say “Chazak!” *(Be Strong)* to you as aliens and exiles, exhorting you to abstain from fleshly ta'avot *(lusts)* which make milchamah *(war)* against the neshamah. [12] Let your hitnahagut *(conduct)* among the Goyim show feste *(excellent)* midas chasidus *(trait of piety)* that,

אפ פון אייך ווי פון רשעים , דאך, זעענדיק אייערע מעשים
maisim eiere zeendik doch reshoiem fun vi aich fun op
deeds your seeing yet unrighteous of as you of up

טובים, זאלן זיי אפגעבן כבוד צו ה' אינם טאג פון
fun tog inem Hashem tsu koved opgeben zei zolen tovim
of Day in the Hashem to glory give they shall good

רעכנשאפט.
rechenshaft
Reckoning

יג אונטערטעניקט זיך צו יעדער מענטשלעכער
mentshlecher yeder tsu zich untertenikt
human every to yourselves submit

ארדנונג צוליב דעם האר; סאי צום מלך , ווי
vi Melech tsum sai Har dem tsulib ordenung
as king to the both L-rd the on account of ordinance

צו אן אויבערהאר; יד סאי צו גובערנאטארן, ווי צו שליחים
shlichim tsu vi gubernatorn tsu sai oiberhar an tsu
Shlichim to as governors to also overlord an to

פון אים צו באשטראפן פארברעכער און צום לויב
loib tsum un farbrecher bashtrofen tsu im fun
praise to the and criminals punish to him from

פון די , וועלכע טאן גוטס. טו ווייל אזוי איז עס
es iz azoi vail guts ton velche di fun
it is in this way because good do who the of

ה'ס רצון, אז מיט אייער טאן גוטס זאלט איר
ir zolt guts ton eier mit az rotsn Hashems
you shall good doing your with that will Hashem's

ברענגען צום שווייגן דאס אומוויסן פון נארישע מענטשן;
mentshn narishe fun umvisen dos shvaigen tsum brengen
men foolish of ignorance the silence to the bring

טז אלס פרייע (מענטשן) און דאך נישט ווי איר וואלט
volt ir vi nisht doch un mentshn fraie als
would you as not yet and men free as

געהאט די פרייהייט ווי א צודעק פאר שלעכטס, נאר ווי
vi nor shlechts far tsudek a vi fraiheit di gehat
as but evil for cover a as freedom the have

ה'ס קנעכט . יז גיט אלעמען אפ כבוד . האט ליב די
di lib hot koved op alemen git knecht Hashems
the love have honor up everyone give servants Hashem's

ברודערשאפט. האט מורא פאר ה' . גיט אפ כבוד דעם
dem koved op git Hashem far moire hot brudershaft
the honor up give Hashem before fear have brotherhood

קעניג.
kenig
king

יח איר קנעכט, זייט אונטערטעניק צו אייערע הארן מיט
mit harn eiere tsu untertenik zeit knecht ir
with masters your to subject be slaves you

יעדער פארכטיקייט; נישט בלויז צו די גוטע און באשיידענע
basheidene un gute di tsu bloiz nisht forchtikeit yeder
gentle and good the to only not respect every

אליין , נאר אויך צו די שלעכטע. יט ווארום דאס דאזיקע איז
iz dozike dos vorem shlechte di tsu oich nor alein
is these the because bad the to also but themselves

wherein they speak against you as anshei resha *(men of wickedness)*, by observing your ma'asim tovim they may glorify Hashem in the YOM PEKUDDAH *(Day of Visitation, Reckoning)*.

[13] Submit to every created human memshalah *(governing authority)* because of Hashem, whether to a Melech *(King)* as being HaRosh, [14] Or to moshelim *(governors)* as being sent by Hashem for the purpose of nakam *(vengeance)* on anshei resha *(men of wickedness)*, but for the purpose of shevach *(praise, commendation)* on anshei tzedek. [15] For it is the ratzon Hashem *(the will of G-d)* that you, by acting as anshei tzedek, may silence the lack of da'as *(knowledge)* of the kesilim *(the foolish people)*. [16] As Avadim *(Servants)* of Hashem, live as Bnei Chorin *(Sons of Freedom, Freedmen)*; yet do not use your cherut *(freedom)* as a cloak for concealing ra'ah *(evil)*. [17] Have kavod *(respect, honor)* toward kol Bnei Adam; have ahavah *(agape)* toward HaAchim *(The Brotherhood of the Messianic Chavurah)*; have yirat Shomayim toward Hashem, have kavod to HaMelech.

[18] Avadim, be submitting in kol yir'ah *(all fear)* to your adonim *(masters)*, not only to the good and eidele *(gentle)* adonim, but also to the hard sarei misim *(task-masters)*. [19] For this is worthy of shevach *(praise, commendation)* if, because of

א חסד , ווען צוליב דעם געוויסן פאר
far gevisen dem tsulib ven chesed a
before conscience the on account of when favor with Hashem a

ה׳ , מען דערטראָגט צער, ליידנדיק אומיושרדיק. כ ווארום
vorem umyoisherdik laidendik tsar dertrogt men Hashem
because unjustly suffering grief endure one Hashem

וואס פאר א כבוד איז עס, אויב איר פאַרזינדיקט זיך און מען
men un zich farzindikt ir oib es iz koved a far vos
you and self sinned you if it is honor a for who

גיט אייך שלעק , און איר זענט געדולדיק? נאר אויב טוענדיק
tuendik oib nor geduldik zent ir un shlek aich git
doing if but patient are you and beatings you gives

גוטס ליידט איר און זענט געדולדיק, (אָט) דאס איז א חסד ביי
bai chesed a iz dos ot geduldik zent un ir laidt guts
with favor a is that look patient are and you suffer good

ה׳ . כא ווארום דערצו זענט איר בארופן געווארן; וויל
vail gevoren barufen ir zent dertsu vorem Hashem
because become called you are thereto because Hashem

אויך משיח האט געליטן פאר אייערטוועגן, און איבערגעלאזט א
a ibergelozt un eiertvegen far gelitn hot Moshiach oich
an left and your sake for suffer did Moshiach also

ביישפיל פאר אייך, כדי איר זאלט נאכפאלגן זיינע פוסטריט;
fustrit zaine nochfolgen zolt ir kedei aich far baishpil
footsteps his follow shall you so that you for example

כב וועלכער האט קיין חטא נישט געטאן, נישט איז געפונען געווארן
gevoren gefunen iz nisht geton nisht chet kein hot velcher
become found is not done not sin any has who

א פאלשקייט אין זיין מויל ; כג וועלכער, ווערנדיק געזידלט, האט
hot gezidlt verendik velcher moil zain in falshkeit a
did reviled becoming who mouth His in falseness a

נישט צוריקגעזידלט ; ליידנדיק, האט נישט געסטראשעט, נאר
nor gestrashet nisht hot laidendik tsurikgezidlt nisht
but threaten not did suffering reviled in return not

זיך איבערגעגעבן צום שופט צדק ; כד וועלכער האט
hot velcher tsedek shoifet tsum ibergegeben zich
did who Righteousness Judge to the given over Himself

אליין ארויפגעטראגן אונדזערע זינד אין דעם קערפער זיינעם
zainem kerper dem in zind undzere aroifgetrogen alein
his body the in sin our carried away Himself

אויף דעם בוים, כדי מיר, אפשטארבנדיק וואס שייך די
di shaich vos opshtarbendik mir kedei boim dem oif
the concerning who dying we so that tree the on

זינד, זאלן לעבן צו צדקות ; דורך וועמעס וואונדן איר זענט
zent ir vundn vemes durch tsedokes tsu leben zolen zind
are you wounds whose by righteousness to live shall sin

געהיילט געווארן. כה ווארום איר זענט געווען ווי פארבלאנדזשעטע
farblondzhete vi geven zent ir vorem gevoren geheilt
straying like was are you because become healed

שאף , נאר איצט האט איר זיך אומגעקערט צום פאסטוך
pastech tsum umgekert zich ir hot itst nor shof
Shepherd to the returned yourselves you have now but sheep

און משגיח פון אייערע נשמות . (ישעיהו נג, ה-ט.)
h-t ng Yeshayah neshomes eiere fun mashgiyech un
5-9 53 Yeshayah souls your of Overseer and

a consciousness of Hashem, anyone bears up under tzoros *(troubles)* while suffering unjustly. 20 For what shevach *(praise)* is it if, after committing chatta'im *(sins)* and being beaten, you endure? But if being osei tzedek *(doers of what is right)* and suffering, then you endure, this is worthy of shevach before Hashem. 21 It was for this tachlis *(purpose)* [of your being osei tzedek and suffering] that you were given your kri'ah *(calling)*, because also Moshiach suffered on behalf of you, leaving you a mofet *(example)*, that you should follow be'ikvot Moshiach *(in the steps of Moshiach)*, 22 Who was beli chet *(without sin)* V'LO MIRMAH BEFIV *(and no deceit was in his mouth)*; 23 Rebbe, Melech HaMoshiach, who, being reviled, did not retaliate; suffering, he did not utter iyumim *(threats)*, but handed himself over, entrusting himself to the Shofet Tzedek *(Righteous Judge)*; 24 Moshiach, who himself NASAH *(bore, carried away)* ES PEYSHA'EINU *(our transgressions, our sins)* in geviyyato on HAETZ that, having become niftarim *(deceased ones)* to chattoteinu, we might become Kol Chai *(all living)* to Tzidkanut *(Righteousness)*; UVACHAVURATO NIRPA LANU *(by whose wounds you were healed)*. 25 For you were KULLANU KA'TZON TA'INU *(all of us like sheep we went astray)*, for you were as sheep being led astray, but you made teshuva now to the Ro'eh and Mashgiach *(Overseer)* of your nefashot *(souls)*.

ג אויך אזוי , איר פרויען, זייט אונטערטעניק צו אייערע אייגענע
eigene eiere tsu untertenik zeit froien ir azoi oich
own your to subject be wives you in this way also

מענער ; כדי אפילו אויב אייניקע זענען אומגעהארכזאם
umgehorchzam zenen einike oib afile kedei mener
disobedient are some if even so that husbands

צום ווארט, זאלן זיי געוואונען ווערן אָן א ווארט דורך דעם
dem durch vort a on veren gevunen zei zolen vort tsum
the by word a without be won over they should word to the

אויפפירונג פון זייערע ווייבער, ב צוקוקנדיק זיך אויף אייער
eier oif zich tsukukendik vaiber zeiere fun oiffirung
your on themselves looking wives their of conduct

לויטערן אויפפירונג מיט יראה . ג זאל אייער צירונג זיין נישט דאס
dos nisht zain tsirung eier zol yira mit oiffirung loitern
the not be finery your let reverence with conduct pure

אויסערלעכע באשיינונג , מיט פלעכטן די האר און מיט אנטאן
onton mit un hor di flechten mit basheinung oiserleche
putting on with and hair the braiding with beautification outer

זיך גאלדענע זאכן , אדער מיט אנקליידן זיך (טייערע)
taiere zich onkleiden mit oder zachn goldene zich
expensive yourselves clothe with or things golden yourselves

מלבושים ; ד נאר דער פארבארגענער מענטש פון דעם הארצן, מיט
mit hartsn dem fun mentsh farborgener der nor malbushem
with heart the of person hidden the but clothing

דער אומפארדארבלעכער (צירונג) פון אן עניוותדיקן און שטילן
shtiln un anivesdikn an fun tsirung umfardarblecher der
quiet and gentle a of adornment imperishable the

גייסט, וואס איז זייער טייער פאר ה' . ה ווארום אזוי האבן
hoben azoi vorem Hashem far taier zeier iz vos gaist
have so because Hashem to precious very is which spirit

זיך אויך אמאל געצירט די הייליקע פרויען, וועלכע האבן
hoben velche froien heilike di getsirt amol oich zich
have who women holy the adorned once also themselves

געהאפט אויף ה' , און זענען געווען אונטערטעניק צו זייערע אייגענע
eigene zeiere tsu untertenik geven zenen un Hashem oif gehoft
own their to subject was are and Hashem on hoped

מענער ; ו ווי שרה האט געהארכט אברהמען , און אים גערופן האר;
*har gerufen im un Avrahamen ge**harcht hot Sarah vi mener*
lord called him and Abraham obey did Sarah as husbands

וועמעס טעכטער איר זענט געווארן, ווען איר טוט גוטס און שרעקט
shrekt un guts tut ir ven gevoren zent ir techter vemes
fear and good do you when become are you daughters whose

זיך נישט אפ פון קיין שום פחד .
pachad shum kein fun op nisht zich
fear whatever any of up not yourselves

ז אויך אזוי , איר , מענער , וואוינט מיט זיי מיט פארשטאנד ,
farshtand mit zei mit voint mener ir azoi oich
understanding with them with live husbands you in this way also

און גיט אפ כבוד צו דער פרוי ווי צו דער שוואכערער כלי אזויווי
azoivi keile shvacherer der tsu vi froi der tsu koved op git un
since vessel weaker the to as wife the to honor up give and

זיי זענען אויך מיטיורשים אין דעם חסד פון לעבן, כדי אייערע
eiere kedei leben fun chesed dem in mityoreshim oich zenen zei
your so that life of grace the in co-heirs also are they

3 Nashim *(wives)*, submit similarly to your own ba'alim *(husbands)*, that even if any anashim lack mishma'at *(obedience)* to the Dvar Hashem, they may be won without the Dvar through the hitnahagut *(conduct)* of their nashim, 2 When they see your yirat Shomayim and your midas chasidus *(quality of piety)*. 3 Do not let your adornment be outward, with coiffures and with wearing gold or fine apparel, 4 But let your adornment be nistar *(hidden)*, adornment shebalev *(inwardly)* by the imperishable adorning of the quiet ruach anavah *(humble spirit)*, which is before Hashem of great worth. 5 For so formerly also the nashim hakedoshot *(holy women)* whose tikvah was in Hashem were adorning themselves, submitting themselves to their own ba'alim. 6 Just so, Sarah submitted in mishma'at *(obedience)* to Avraham Avinu, calling him ADONI. You nashim became Sarah's banot *(daughters)*, if you act as nashei tzedek and you fear no intimidation.

7 Likewise, Ba'alim *(Husbands)*, dwell with them according to the da'as of the isha as a k'li rach *(weaker vessel)*, showing them kavod as also being yoreshim together of the mattanah *(gift)* of the Chen v'Chesed HaChayyim, so

תפילות זאלן נישט געשטערט ווערן.
veren geshtert nisht zolen tfiles
to be hinder not should prayers

ח און צום סוף, האט אלע איין מחשבה , האט מיטלייד , זייט
zeit mitlaid hot machshove ein ale hot sof tsum un
be empathy have mind one all have end to the and

ברידערלעך, בארמהערציק, האלט זיך נידעריק; ט צאלט נישט אפ
op nisht tsolt niderik zich halt baremhartsik briderlech
up not pay humble yourselves keep merciful brotherly

מיט שלעכטס פאר שלעכטס, אדער זידלווארט פאר זידלווארט , נאר
nor zidelvort far zidelvort oder shlechts far shlechts mit
but verbal attack for verbal attack or evil for evil with

להיפך : בענטשט; ווייל דערצו זענט איר בארופן געווארן,
gevoren barufen ir zent dertsu vail bentsht lehepech
become called you are for this because bless on the contrary

כדי איר זאלט ירשענען א ברכה . י ווארום:
vorem broche a yarshanen zolt ir kedei
because blessing a inherit shall you so that

ווער עס וויל ליב האבן דאס לעבן
leben dos hoben lib vil es ver
life the have love will it who

און זען גוטע טעג,
teg gute zen un
days good to see and

זאל ער אפהאלטן זיין צונג פון בייז,
beiz fun tsung zain ophalten er zol
evil from tongue his keep him let

און זיינע לעפצן פון רעדן פאלשקייט;
falshkeit reden fun leftsn zaine un
falseness speaking from lips his and

יא זאל ער זיך אפנייגן פון שלעכטס און טאן גוטס,
guts ton un shlechts fun opneigen zich er zol
good do and evil from turn away himself he let

זאל ער זוכן שלום און נאכיאגן אים.
im nochyogen un sholem zuchen er zol
it pursue and peace seek him let

יב ווייל די אויגן פון דעם האר (ג-ט) זענען אויף די צדיקים
tsadikim di oif zenen G-t Har dem fun oigen di vail
righteous the on are G-d L-rd the of eyes the because

און זיינע אויערן צו זייער געבעט;
gebet zeier tsu oiern zaine un
prayer their to ears His and

דאס פנים אבער פון דעם האר איז קעגן די ,
di kegen iz Har dem fun ober ponem dos
those against is L-rd the of however face the

וואס טאן בייז. (תהלים לד, יג-יז.)
ig-iz ld Tehilim beiz ton vos
13-17 34 Psalms evil do who

יג און ווער וועט אייך טאן שלעכטס, ווען איר וועט אייפערן פאר דעם
dem far eifern vet ir ven shlechts ton aich vet ver un
the for be zealous will you when evil do you will who and

גוטן? יד נאר אויב אפילו איר זאלט ליידן צוליב גערעכטיקייט,
gerechtikeit tsulib laiden zolt ir afile oib nor gutn
righteousness on account of to suffer should you even if but good

that your tefillos will not be hindered.

8 Now, to say over, all of you be an agudah *(bound together union)* in your thinking, have achdus, be sympathetic, having ahavah *(agape)* for the Achim b'Moshiach, being tender-hearted men of mercy v'shiflei ruach *(and lowly of spirit)*, 9 Not rendering ra'ah for ra'ah or lashon hora for lashon hora, but, fahkert *(on the contrary)*, rendering a bracha *(blessing)*, because to this tachlis *(purpose)* you were given your kri'ah *(calling)*, that you may inherit a bracha *(blessing)*. 10 HAISH HECHAFETZ CHAYYIM OHEV YAMIM LIROT TOV *(For the one wanting to love life and to see good days)* NETZOR L'SHONECHA MERAH U'SFATECHA MIDABER MIRMAH *(Let him stop his tongue from speaking lashon hora and his lips from speaking remiyah)*. 11 "Let him turn away from resha and let him do that which is good, let him seek shalom and pursue it;" 12 EINEI ADONOI EL TZADDIKIM V'AZNAV EL SHAV'ATAM *(Because the tzaddikim are before the eyes of Hashem and His ears are open to their tefillos)*. P'NEI ADONOI B'OSEI RAH L'HACHRIT ME'ARETZ ZICHRAM *(But the face of the L-rd is against the ones doing evil to cut off their memory from the earth)*.

13 And who is the one harming you if you have kana'ut *(zeal)* for HaTov *(The Good)*? 14 But if indeed you should suffer tzoros because

איז וואויל אייך; און פאר זייער מורא זאלט איר זיך נישט
nisht zich ir zolt moire zeier far un aich voil iz
not yourselves you shall fear their before and you blessed are

פארכטן, נישט זאלט איר זיך דערשרעקן; [טו] דעם האר אבער
ober Har dem dershreken zich ir zolt nisht forchten
however L-rd the be alarmed yourselves you shall not dread

דעם משיח זאלט איר הייליקן אין אייערע הערצער; זייט תמיד
tomed zeit hertser eiere in heiliken ir zolt Moshiach dem
always be hearts your in make holy you shall Moshiach the

גרייט אויף אן ענטפער צו יעדן איינעם, וועלכער פרעגט אייך וועגן
vegen aich fregt velcher einem yedn tsu entfer an oif greit
about you asks who one every to answer an about ready

דער סיבה פון דער האפענונג אין אייך, נאר מיט עניוותדיקייט און
un anivesdikeit mit nor aich in hofenung der fun sibe der
and meekness with but you in hope the for reason the

מיט יראה ; [טז] האט א גוט געוויסן , כדי אין וואס מען רעדט
redt men vos in kedei gevisen gut a hot yira mit
speaks one what in so that conscience good a have respect with

אפ פון אייך, זאלן צושאנד ווערן די , וואס באליידיקן אייער
eier baleidiken vos di veren tsushand zolen aich fun op
your insult who those be put to shame should you about up

גוטן פירונג פון לעבן אינם משיח . [יז] ווארום עס איז בעסער,
beser iz es vorem Moshiach inem leben fun firung gutn
better is it because Moshiach in the life of conduct good

אויב דאס איז ה׳ס רצון, צו ליידן פאר טאן גוטס, ווי פאר
far vi guts ton far laiden tsu rotsn Hashems iz dos oib
for than good doing for to suffer to will Hashem's is this if

טאן שלעכטס. [יח] ווייל אפילו משיח איז איינמאל געשטארבן
geshtorben einmol iz Moshiach afile vail shlechts ton
died once is Moshiach even because evil doing

פאר אונדזערע זינד, דער צדיק פאר די רשעים , כדי
kedei reshoiem di far tsadik der zind undzere far
so that unrighteous people the for Tsaddik the sin our for

ער זאל אונדז ברענגען צו ה׳ ; און איז געטייט געווארן
gevoren geteit iz un Hashem tsu brengen undz zol er
become put to death is and Hashem to bring us should he

לויט דעם פלייש, אבער לעבעדיק געמאכט געווארן אין דעם
dem in gevoren gemacht lebedik ober fleish dem loit
the in become made alive however flesh the according to

גייסט; [יט] אין וועלכן ער איז אויך געגאנגען און אויסגערופן צו די
di tsu oisgerufen un gegangen oich iz er velchen in Gaist
the to proclaimed and gone also is He which in Spirit

רוחות אין געפענקעניש, [כ] וואס זענען אמאל געווען ווידערשפעניק, ווען
ven vidershpenik geven amol zenen vos gefenkenish in ruches
when rebellious were once are who prison in spirits

ה׳ס סבלנות האט געווארט אין די טעג פון נוחן , בעת עס איז
iz es beis Noachn fun teg di in gevart hot savlones Hashems
is it while Noah of days the in waited has patience Hashem's

צוגעגרייט געווארן די תיבה, אין וועלכער ווייניקע, דאס הייסט אכט
acht heist dos veinike velcher in teva di gevoren tsugegreit
eight means that a few which in ark the become prepared

נפשות , זענען געראטעוועט געווארן דורך דעם וואסער; [כא] דאס איז
iz dos vaser dem durch gevoren geratevet zenen nefoshes
is this water the through become saved are souls

of Tzidkat Hashem, you are blessed and happy. But do not fear their pachad *(terror)*, neither be troubled. [15] But reverence in your levavot Rebbe, Melech HaMoshiach as Adoneinu, prepared always for a hitstaddekut *(an apologetic defense)* to everyone coming to you with a she'elah *(question)*, ready with a word concerning the tikvah in you, [16] But with anavah *(meekness)* and yirat Shomayim, having a clear matzpun *(conscience)*, so that, when you are maligned by lashon hora, your abusers may be humiliated by your midas chasidus in Moshiach. [17] For im yirtzeh Hashem *(if the L-rd wills)*, it is better to suffer tzoros for doing mitzvot than for doing ra'ah. [18] Because, indeed, Moshiach suffered once on behalf of chatta'im *(sins)*, a Tzaddik *(righteous one)* on behalf of the chote'im *(unrighteous ones, sinners)*, that he might bring you to Hashem he, having been in the basar put to death, yet, in the Ruach Hakodesh, having been made alive; [19] In which also to the ruchot *(spirits)* now in mishmar *(prison)*, having gone, Moshiach made the hachrazah *(proclamation, kerygma)*, [20] To ones without mishma'at *(obedience)* back then when the savlanut *(patience)* of Hashem was waiting, in the days of Noach, while the Teva *(Ark)* was being prepared, in which a few, that is shemoneh nefashot *(eight souls)*, were delivered through that mabbul's mikveh mayim;

אויך א קעגנבילד פון דער מקווה , וואס דערלייזט אייך איצט, נישט
nisht itst aich derleizt vos mikveh der fun kegenbild a oich
not now you saves which mikveh the of prefigurement a also

דאס אפטאן אומריינקייט פונם לייב , נאר דער פארלאנג אויף א
a oif farlang der nor laib funem umreinkeit opton dos
a for desire the but body from the impurity removal of the

גוט געוויסן לגבי ה׳ , דורך דעם אויפשטיין
oifshtein dem durch Hashem legabe gevisen gut
standing up again the through Hashem in relation to conscience good

(פון די טויטע) פון יהושע/ישוע המשיחן ; [כב] וועלכער איז אויף
oif iz velcher HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua fun toite di fun
at is who the Moshiach Yehoshua of dead the from

ה׳ס רעכטער האנט, נאך דעם ווי ער איז ארויף אין הימל אריין;
arain himel in aroif iz er vi dem noch hant rechter Hashems
into heaven in up is He when that after hand right Hashem's

צו אים זענען אונטערטעניק מלאכים און ממשלות און מאכטן.
machtn un memsholes un malochim untertenik zenen im tsu
powers and authorities and angels subject are him to

ד דעריבער, ווי משיח האט געליטן אינם לייב , אזוי זאלט איר
ir zolt azoi laib inem gelitn hot Moshiach vi deriber
you shall so body in the suffered has Moshiach as therefore

זיך אויך באוואפענען מיט דער זעלביקער מחשבה ; ווייל
vail machshove zelbiker der mit bavofenen oich zich
because mind same the with arm also yourselves

דער , וואס האט געליטן אינם לייב, האט אויפגעהערט מיט זינד;
zind mit oifgehert hot laib inem gelitn hot vos der
sin with ceased has body in the suffered has who the one

[ב] כדי נישט מער צו לעבן לויט די תאוות פון מענטשן,
mentshn fun taives di loit leben tsu mer nisht kedei
men of lusts the according to live to more not so that

נאר לויט ה׳ס רצון די נאך איבערגעבליבענע צייט אינם
inem tsait ibergeblibene noch di rotsn Hashems loit nor
in the time remaining yet the will Hashem's according to but

גוף . [ג] ווארום עס איז גענוג , אז אין דער פארגאנגענער צייט האבן
hoben tsait fargangener der in az genug iz es vorem guf
have time past the in that enough is it because body

מיר געהאנדלט לויטן ווילן פון די אומות (העולם),
hooilem umes di fun vilen loitn gehandlt mir
of the world nations the of the will according to acted we

לעבנדיק אין תאוות, זויפן ווין , הוליאנקעס, שכרות און אין
in un shikres hulyankes vain zoifen taives in lebendik
in and drunkenness revelries wine to guzzle lusts in living

פארברעכערישע עבודה זרות ; [ד] אין וועלכע זיי וואונדערן
vunderen zei velche in zores avoide farbrecherishe
wonder they which in foreign things worship of abominable

זיך , וואס איר לויפט מער נישט צוזאמען מיט זיי אין דער
der in zei mit tsuzamen nisht mer loift ir vos zich
the in them with together not more run you why themselves

זעלביקער אויסגעלאסענער פרעסעריי, און זיי לעסטערן; [ה] זיי וועלן
velen zei lesteren zei un freserai oisgelasener zelbiker
will they slander they and gluttony debauched same

אפגעבן א חשבון צו אים, וועלכער איז גרייט צו משפטן די
di mishpeten tsu greit iz velcher im tsu cheshben a opgeben
the judge to ready is Who Him to account an give

[21] And Moshiach's tevilah in the mikveh mayim, which this mabbul prefigures, now delivers you, not by means of the removal of filth from the basar, but through the hitchaiy'vut *(pledge)* of a clean matzpun toward Hashem, through the Techiyas HaMoshiach Yehoshua, [22] Who is at the right hand of Hashem, having gone into Shomayim, with malachim and rashuyot *(authorities)* and gevurot under his feet.

4 Therefore, als *(since)* Rebbe, Melech HaMoshiach underwent bodily yissurim *(sufferings)*, also you arm yourselves with the same way of thinking as Moshiach, because the one having suffered in the basar *(flesh)* has finished with chet *(sin)*, [2] So as no longer to live the remaining time of the Olam Hazeh in the basar, in the ta'avot Bnei Adam *(lusts of men)*, but in the ratzon Hashem *(will of G-d)*. [3] For you have already spent sufficient time *(time already gone by)* in the Olam Hazeh participating in the ta'avot *(lusts)* of the Goyim, walking in darchei zimah *(the ways of licentiousness)*, ta'avot *(lusts)*, shichrut *(drunkenness)*, orgiastic drinking mesibot *(parties)*, and unlawful avodas elilim *(idolatry)*. [4] The Goyim think it strange that you are not running with them into the same mabbul *(flood)* of dissipation, and so they blaspheme and commit Chillul Hashem. [5] But they will give an account to the One being ready to take his moshav *(seat)*

לעבעדיקע און די טויטע. ו וואָרום דערפאר איז די בשורה
besoire di iz derfar vorem toite di un lebedike
News the is for this reason because dead the and the living ones

טובה אנגעזאָגט געוואָרן אויך צו די מתים , כדי זיי זאָלן
zolen zei kedei meisim di tsu oich gevoren ongezogt toive
should they so that the dead the to also become announced Good

געמשפט ווערן אינם לייב ווי מענטשן, זאָלן אָבער לעבן אינם גייסט
Gaist inem leben ober zolen mentshn vi laib inem veren gemishpet
Spirit in the live however should men as body in the to be judged

לויט ה׳ .
Hashem loit
Hashem according to

ז אָבער דער קץ פון אַלעם האָט זיך דערנענטערט; זייט
zeit dernentert zich hot alem fun kets der ober
be come near itself has all things of end the but

דעריבער שכלדיק און ניכטערן צו תפילות; ח קודם כל
kol koidem tfiles tsu nichtern un seicheldik deriber
everything before prayers for sober and sensible therefore

זאָלט איר האָבן אַ שטאַרקע ליבשאַפט איינער פאַר דעם אַנדערן;
andern dem far einer libshaft shtarke a hoben ir zolt
other the for one love strong a have you shall

ווייל ליבע פאַרדעקט אַ מאַסע זינד; (משלי י , יב.)
ib i Mishle zind mase a fardekt libe vail
12 10 Proverbs sin multitude a covers over love because

ט זייט גאַסטפריינדלעך איינער צום אַנדערן אָן געמורמל ;
gemurml on andern tsum einer gastfraindlech zeit
complaining without other to the one hospitable be

י דינט איינער דעם אַנדערן, לויט דער מתנה , וואָס
vos matone der loit andern dem einer dint
which gift the according to other the one serve

יעדערער האָט באַקומען, ווי גוטע פאַרוואַלטער פון ה׳ס
Hashems fun farvalter gute vi bakumen hot yederer
Hashem's of stewards good as received has each

פאַרשיידנאַרטיקן חסד ; יא אויב עמיצער רעדט , (זאָל ער רעדן)
reden er zol redt emitser oib chesed farsheidenartikn
speak he shall speaks someone if grace varied

ווי ה׳ס רייד ; אויב איינער באַדינט, (זאָל ער עס
es er zol badint einer oib reid Hashems vi
it he shall serves one if words Hashem's as though

טאָן) ווי אויס דער קראַפט , וועלכע ה׳ גיט ; כדי אין
in kedei git Hashem velche kraft der ois vi ton
in so that supplies Hashem which strength the out of as do

אַלעם זאָל ה׳ פאַרהערלעכט ווערן דורך יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua durch veren farherlecht Hashem zol alem
Yehoshua through be glorified Hashem may all things

המשיחן , וועמען עס געהערט כבוד און מאַכט לעלמי עולמים .
olamim lolmei macht un koved gehert es vemen HaMoshiachn
and ever forever power and glory belongs it to whom the Moshiach

אמן .
Omein
Amen

יב געליבטע, וואונדערט זיך נישט איבער דעם קאַלכאַויוון, וואָס
vos kalchoiven dem iber nisht zich vundert gelibte
which fiery ordeal the over not yourselves wonder beloved

as the Shofet of HaChayyim v'HaMesim *(the Living and the Dead)*. 6 For, indeed, this is the reason that the Besuras HaGeulah was preached to the mesim *(dead ones)*, that, though judged in the basar according to men, they might live according to G-d in the spirit.

7 The Ketz *(End)* of all things now has drawn near. Let your thinking be one of zilulut da'as *(sober-mindedness)*, therefore, and exercise kibush hayetzer *(self-control)*, for the sake of your tefillos. 8 Above all else, have fervent ahavah among yourselves, for AHAVAH KOL PEYSHA'IM T'CHASSEH *(love covers all wrongs)*. 9 Practice hachnosas orchim *(hospitality)* with one another without kevetching, 10 Each one according as he received a mattanah *(gift)*, as k'lei kodesh ministering to one another, mefakkechim tovim *(good stewards, supervisors)* of the varied Chen v'Chesed Hashem. 11 If anyone speaks, let it be as though it were the oracles of Hashem; if anyone ministers, let it be as by the chozek *(strength)* which Hashem supplies, that in all things Hashem may be glorified through Rebbe Melech HaMoshiach Yehoshua. Lo HaKavod V'HaOz L'Olemei Olamim. Omein *(To whom be the glory and the power into the ages of the ages. Omein.)*

12 Chaverim, do not be surprised at the masah *(trial)*

איז געקומען, ווי א נסיון אויף אייך, גלייך ווי א פרעמדע זאך וואלט
volt zach fremde a vi glaich aich oif nisoyen a vi gekumen iz
would thing strange a as like you on trial a as coming is

אייך געטראפן; [יג] נאר לויט ווי איר זענט אנטיילנעמער אין
in onteilnemer zent ir vi loit nor getrofen aich
in participant are you as according to but happen upon you

די ליידן פון דעם משיח , זאלט איר זיך פרייען; כדי
kedei freien zich ir zolt Moshiach dem fun laiden di
so that rejoice yourselves you shall Moshiach the of suffering the

אין דער אנטפלעקונג פון זיין כבוד זאלט איר זיך פרייען און
un freien zich ir zolt koved zain fun antplekung der in
and rejoice yourselves you shall glory His of revelation the in

משמח זיין . [יד] אויב איר ווערט געזידלט צוליב דעם נאמען
nomen dem tsulib gezidlt vert ir oib zain mesameyech
Name the on account of reviled be you if be joyful

פונם משיח , איז וואויל אייך; ווייל דער (גייסט) פון כבוד און
un koved fun Gaist der vail aich voil iz Moshiach funem
and glory of Spirit the because you blessed are Moshiach of the

דער גייסט פון ה' רוט אויף אייך. [טו] נאר זאל קיינער פון אייך נישט
nisht aich fun keiner zol nor aich oif rut Hashem fun Gaist der
not you of anyone shall but you on rests Hashem of Spirit the

ליידן ווי א רוצח , אדער גנב , אדער רשע , אדער ווי איינער,
einer vi oder roshe oder ganev oder retseyech a vi laiden
one as or ung-dly or thief or murderer a as to suffer

וואס מישט זיך אריין אין יענעמס געשעפטן; [טז] אויב אבער
ober oib gesheften yenems in arain zich misht vos
however if business the other's in into himself gets involved who

(עמיצער ליידט) אלס א משיחיסט , זאל ער זיך נישט שעמען ;
shemen nisht zich er zol Moshichist a als laidt emitser
to be ashamed not himself he let Meshichist a as suffers anyone

נאר אפגעבן כבוד צו ה' אין דעם דאזיקן נאמען. [יז] ווייל עס איז
iz es vail nomen dozikn dem in Hashem tsu koved opgeben nor
is it because Name very that in Hashem to glory give but

שוין צייט, אז דאס משפט זאל זיך אנהויבן פון ה'ס
Hashems fun onhoiben zich zol mishpot dos az tsait shoin
Hashem's of begin itself shall judgment the that time already

הויז ; און אויב פון אונדז קודם כל, וואס וועט שוין זיין דער סוף
sof der zain shoin vet vos kol koidem undz fun oib un hoiz
end the be already will what all before us of if and house

פון די ווידערשפעניקע צו ה'ס בשורה טובה? [יח] און אויב דער
der oib un toive besoire Hashems tsu vidershpenike di fun
the if and Good News Hashem's to recalcitrant the of

צדיק ווערט קוים געראטעוועט, וואו וועט דער רשע און חוטא
choyte un roshe der vet vu geratevet koim vert tsadik
sinner and ung-dly the will where saved barely is righteous

אהינקומען? [יט] דערפאר זאלן אויך די , וועלכע ליידן לויט
loit laiden velche di oich zolen derfar ahinkumen
according to to suffer who the also should therefore come to

ה'ס ווילן, פארטרויען זייערע נשמות צום געטרייען באשעפער,
Bashefer getraien tsum neshomes zeiere fartroien vilen Hashems
Creator faithful to the souls their entrust will Hashem's

טוענדיק גוטס.
guts tuendik
good doing

of eish *(fire)* among you coming for you for your testing, as though some strange thing were happening to you. [13] But in so far as you share in the yissurim *(sufferings)* of Moshiach, in the Chevlei HaMoshiach, be glad that also in the Hisgalus *(Revelation, Apocalypse)* of his Kavod, you may have simcha and sasson. [14] If you are reproached for the Shem HaMoshiach, ashrei *(happy, blessed)* are you, because the Ruach of Kavod and of Hashem rests upon you. [15] Let not any of you suffer as a rotzeach *(murderer)* or a ganav *(thief)* or an oseh ra'ah *(an evil doer)* or as one who is mitarev *(meddlesome)*. [16] But if any one of you suffers as a ma'amin b'Moshiach *(believer in Moshiach)*, let him not be ashamed, but let him glorify Hashem by this Name. [17] Because the time has come to begin the Mishpat from the Beis Hashem; and if the Mishpat begins with us, what will be the toitzaa *(outcome)* of the ones without mishma'at *(obedience)* to the Besuras HaGeulah of Hashem? [18] And if indeed the Tzaddik is saved with difficulty, where will appear the man without chasidus [in Moshiach], the rashah and the choteh? [19] Therefore, the ones undergoing sevalot *(sufferings, yissurim)* according to the ratzon Hashem, let them commit their nefashot to a trustworthy Yotzer *(Creator)* while they continue to do ma'asim tovim.

ה די זקנים דעריבער צווישן אייך בין איך מזהיר, וואס
vos mazer ich bin aich tsvishen deriber zkeinem di
who exhort I am you among therefore elders the

איך בין אויך א זקן און אן עדות פון דעם משיחס
Moshiachs dem fun eides an un zoken a oich bin ich
Moshiach's the of witness a and elder a also am I

ליידן , ווי אויך אן אנטיילנעמער אין דעם כבוד, וואס דארף
darf vos koved dem in onteilnemer an oich vi laiden
must which glory the in sharer a also as suffering

אנטפלעקט ווערן : [ב] פאשעט ה׳ס סטאדע, וואס איז ביי
bai iz vos stade Hashems pashet veren antplekt
with are who flock Hashem's shepherd become revealed

אייך, געבנדיק השגחה , נישט געצוואונגענערהייט, נאר אויס
ois nor getsvungenerheit nisht hazhgoche gebendik aich
out of but being compelled not oversight exercising you

גוטן ווילן, לויט (דעם רצון פון) ה׳ ; און נישט צוליב
tsulib nisht un Hashem fun rotsn dem loit vilen gutn
for not and Hashem of will the according to will good

שענדלעכע פארדינסטן, נאר מיט מונטערקייט; [ג] און אויך נישט ווי
vi nisht oich un munterkeit mit nor fardinstn shendleche
as not also and cheerfulness with but gain shameful

איר וואלט געהערשט איבער די ירושות , נאר ווערט פארבילדער
forbilder vert nor yerushes di iber gehersht volt ir
examples be but allotted the over dominate would you

פאר דער סטאדע. [ד] און ווען דער הויפט פאסטוך וועט דערשיינען,
dershainen vet pastech hoipt der ven un stade der far
appear will shepherd chief the when and flock the for

וועט איר באקומען די קרוין פון כבוד, וואס פארוועלקט נישט.
nisht farvelkt vos koved fun kroin di bakumen ir vet
not withered which glory of crown the receive you will

[ה] פונקט אזוי, איר יונגערע, אונטערטעניקט זיך צו די
di tsu zich untertenikt yungere ir azoi punkt
the to yourselves submit younger you so exactly

זקנים , און אלע זאלט איר זיך אנקליידן מיט עניוותדיקייט
anivesdikeit mit onkleiden zich ir zolt ale un zkeinem
humility with clothe yourselves you shall all and elders

איינער לגבי דעם אנדערן; ווייל ה׳ שטעלט זיך
zich shtelt Hashem vail andern dem legabe einer
Himself puts Hashem because other the in relation to one

אנטקעגן די שטאלצע, די נידריקע אבער גיט ער חן .
chein er git ober nidrike di shtoltse di antkegen
grace he gives however humble the proud the against

(משלי ג, לד.) [ו] דערנידעריקט זיך דעריבער אונטער
unter deriber zich dernidrikt ld g Mishle
under therefore yourselves humble 34 3 Proverbs

ה׳ס מעכטיקער האנט, כדי ער זאל אייך דערהייבן אין דער
der in derheibn aich zol er kedei hant mechtiker Hashems
the in to raise up you shall He so that hand mighty Hashem's

געהעריקער צייט! [ז] וווארפט אלע אייערע דאגות אויף אים, ווייל
vail im oif daiges eiere ale varft tsait geheriker
because him on worries your all casting time appropriate

ער זארגט פאר אייערטוועגן. [ח] זייט ניכטער, זייט וואכזאם; אייער
eier vachzam zeit nichter zeit eiertvegen far zorgt er
your vigilant be sober be your sake for is concerned he

5 Therefore, I give this word of chozek to the Zekenim *(Elders)* among you, I, as a fellow Zaken *(Elder)* and as an Eidus *(Witness)* of the sevalot *(sufferings)* of Rebbe, Melech HaMoshiach, and also as a partaker of the Kavod about to be unveiled: [2] Exercise the avodas hakodesh ministry of Ro'eh *(Shepherd)* on behalf of the Eder Hashem *(Flock of G-d)* among you, serving as Mashgichim Ruchaniyim *(Spiritual Overseers)*, not unwillingly, for the sake of dishonest gelt, but willingly, eagerly, in conformity with Hashem, [3] Not as domineering the ones assigned by Hashem to your oversight, but being a mofet *(example)* for the tzon *(flock)*. [4] After the Sar HaRo'im *(Chief of Shepherds)* has been manifested, you will receive the unfading Ateret HaKavod *(Crown of Glory)*. [5] Likewise, bochrim *(young men)*, be submissive to the Zekenim *(Elders)* and clothe yourselves in the kaftan of anavah *(humility)* toward one another, because IM LALETZIM HU YALITZ V'LA'ANAYIM YITEN CHEN *(Indeed Hashem scorns the scorners, but gives grace to the humble)*. [6] Therefore, be humbled under the mighty hand of Hashem, that you may be exalted in due time. [7] HASHLECH AL ADONOI Y'HAVECHA V'HU Y'CHALKELECHA *(Cast your care on Hashem and He will sustain you)*, because Hashem cares and is concerned about

שונא , דער שׂטן , גייט ארום ווי א ברומענדיקער לייב, זוכנדיק
zuchendik leib brumendiker a vi arum geit Satan der soine
seeking lion roaring a as around go Satan the enemy

וועמען איינצושלינגען; ט שטעלט זיך אים אנטקעגן, פעסט
fest antkegen im zich shtelt aintsushlingen vemen
firm against him yourselves stand to devour whom

אין דער אמונה, און זייט וויסן , אז די זעלביקע עינויים ווערן
veren inuim zelbike di az visen zeit un emune der in
are sufferings same the that know be and faith the in

דערפילט אין אייערע ברידער אין דער וועלט. י און דער
der un velt der in brider eiere in derfilt
the and world the in brothers your in being experienced

ג-ט פון יעדן חסד , וועלכער האט אייך גערופן צו זיין אייביקן
eibikn zain tsu gerufen aich hot velcher chesed yedn fun G-t
eternal His to called you has who grace every of G-d

כבוד אינם משיח , נאך דעם ווי איר האט געליטן אביסל,
abisel gelitn hot ir vi dem noch Moshiach inem koved
a little suffered have you when the after Moshiach in the glory

ער אליין וועט אייך מאכן שלמותדיק, שטארקן , קרעפטיקן,
kreftikn shtarken shleymesdik machen aich vet alein er
invigorate strengthen perfect make you will Himself He

גרונטפעסטיקן. יא צו אים זאל זיין די הערשאפט לעלמי עולמים.
olamim lolmei hershaft di zain zol im tsu gruntfestiken
and ever forever rule the be shall Him to establish firmly

אמן .
Omein
Amen

you. [8] Be shomer in zilulut da'as *(sober-mindedness)*. Your adversary HaSatan [Samma'el], prowls around like a roaring arye *(lion)*, seeking whom to swallow. [9] Oppose him, firm in emunah, knowing that in the Olam Hazeh, the same Chevlei [Moshiach] are to be laid upon HaAchim b'Moshiach. [10] Now the Elohei Kol Chen v'Chesed *(the G-d of all Grace)*, the one having bestowed upon you the kri'ah *(calling)* into His eternal kavod in Moshiach Yehoshua, after you have suffered tzoros for a little while, will Himself restore, confirm, strengthen and establish you. [11] Lo HaKavod V'HaOz L'Olemei Olamim. Omein.

יב דורך סילוואנוסן, דעם געטרייען ברודער, אזוי רעכן
rechen azoi bruder getraien dem Silvanus durch
consider as brother faithful the Silvanus by

איך, האב איך אייך קורץ געשריבן, אייך מזהיר צו זיין און
un zain tsu mazer aich geshriben kurts aich ich hob ich
and do to exhort you written briefly you I have I

עדות צו זאגן , אז דאס איז דער וואָרהאפטיקער חסד
chesed vorhaftiker der iz dos az zogen tsu eides
grace authentic the is this that say to witness

פון ה' , אין וועלכן איר שטייט. יג עס גיט אייך אפ
op aich git es shteit ir velchen in Hashem fun
up you gives there stand you which in Hashem of

שלום די מיטאויסדערוויילטע קהלה אין בבל און מארקוס
Markos un Bavel in kehile mitoisderveilte di sholem
Mark and Babylon in kehile chosen with us the peace

דער זון מיינער. יד גיט אפ שלום איינער דעם אנדערן מיט א
a mit andern dem einer sholem op git mainer zun der
a with other the one peace up give mine son the

קוש פון ליבע. שלום צו אייך אלעמען, וועלכע זענען אינם
inem zenen velche alemen aich tsu sholem libe fun kush
in the are who all you to peace love of kiss

משיח .
Moshiach
Moshiach

[12] To you, through Sila HaAch HaNe'eman *(the Faithful Brother in Moshiach)*, as such I regard him, I have written you briefly, a dvar chizzuk, encouraging you and giving edut *(testimony)* that this is the true Chen v'Chesed Hashem in which you stand. [13] Drishat Shalom to you from your coequal Nivcharah *(Chosen One)*, she in Bavel. Drishat Shalom also from Markos, beni. [14] Greet one another with a neshikat ahavah *(kiss of agape)*. Drishat Shalom to all of you, the ones in Rebbe, Melech HaMoshiach.

דער צווייטער בריוו פון
דעם שליח פעטרוס

2 Kefa

א שמעון פעטרוס, א קנעכט און שליח פון יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua fun Shliach un knecht a Petros Shim'on
Yehoshua of Shliach and slave a Peter Simon

המשיחן , צו די , וועלכע האבן מקבל געווען די זעלביקע
zelbike di geven mekabl hoben velche di tsu HaMoshiachn
same the have received have who the to the Moshiach

טייערע אמונה, ווי מיר, אין דער צדקות פון אונדזער ג-ט און פון
fun un G-t undzer fun tsedokes der in mir vi emune taiere
of and G-d our of righteousness the in we as faith precious

דעם גואל יהושע/ישוע המשיח : [ב] חסד צו אייך און
un aich tsu chesed HaMoshiach Yeshua/Yehoshua goel dem
and you to grace the Moshiach Yehoshua Redeemer the

שלום זאל זיך פיל פארמערן אין דער דערקענטעניש פון ה׳
Hashem fun derkentenish der in farmeren fil zich zol sholem
Hashem of knowledge the in increase much self shall peace

און פון אונדזער האר יהושע/ישוע ; [ג] ווייל זיין ג-טלעכע קראפט
kraft g-tleche zain vail Yeshua/Yehoshua Har undzer fun un
power G-dly his for Yehoshua L-rd our of and

האט אונדז געשאנקען אלץ, וואס האט א שייכות צום לעבן און
un leben tsum shaiches a hot vos alts geshonken undz hot
and life to the pertinence a has which all given us has

צו יראת שמים , דורך דער דערקענטעניש פון דעם , וועלכער
velcher dem fun derkentenish der durch shomaim yiras tsu
Who the One of knowledge the through heaven fearer of to

האט אונדז גערופן דורך זיין אייגענעם כבוד און גוטע מידה; [ד] דורך
durch mide gute un koved eigenem zain durch gerufen undz hot
through virtue good and glory own His by called us has

וועלכע ער האט אונדז געשענקט די טייערסטע און גרעסטע הבטחות;
havtoches greste un taierste di geshenkt undz hot er velche
promises great and precious the given us has He which

כדי דורך די דאזיקע זאלט איר ווערן אנטיילנעמער אין דער
der in onteilnemer veren ir zolt dozike di durch kedei
the in participants be you shall these the through in order that

ג-טלעכער טבע , אנטרונענדיק פון דער פארדארבונג, וואס איז אין
in iz vos fardarbung der fun antrunendik teve g-tlecher
in is which corruption the from having escaped nature divine

דער וועלט דורך תאווה. [ה] און צוליב דעם זעלביקן סיבה , איר
ir sibe zelbikn dem tsulib un taive durch velt der
you reason same the on account of and lust through world the

מוזן מאכן אלע מי צו צוגעבן צולייגן אין דער אמונה אייערער
eierer emune der in tsuleigen tsugeben tsu mi ale machen muzn
of yours faith the to add give to effort all make must

די גוטע מידה; און צו דער גוטער מידה דאס וויסן ; [ו] און צום
tsum un visen dos mide gute der tsu un mide gute di
to the and knowledge the virtue good the to and virtue good the

וויסן די שליטה איבער זיך; און צו דער שליטה איבער זיך די
di zich iber shlite der tsu un zich iber shlite di visen
the self over authority the to and self over authority the knowledge

1 Shim'on Kefa, an
eved and Shliach of
Rebbe Melech HaMoshiach
Yehoshua: to the ones having
obtained, with us, equally
precious emunah *(faith)* in the
Tzedek Hashem of Eloheinu
and Moshieinu Rebbe Melech
HaMoshiach Yehoshua.
2 Chesed Hashem and Shalom
Hashem to you abundantly
in the da'as *(personal, saving
knowledge)* of Hashem and
Adoneinu Yehoshua. 3 As the
gevurat Hashem *(the power of
G-d)* has given us everything
for Chayyim *(life)* and chasidus
through the da'as *(personal,
saving knowledge)* of the
One Who bestows on us
the kri'ah *(calling)* to His
own Kavod *(Glory)* and
Tzidkanut *(Righteousness)*, 4 So
Hashem has given us precious
havtachot gedolot *(great
promises)* that through these
promises you might become
[regenerate] deveykus
participants with the life
of the teva haelohi *(divine
nature)*, having escaped the
[degenerate] Olam Hazeh's
lust engendered corruption.
5 For this very reason,
you must apply all zerizut
(diligence) to supply emunah
with midah hatov *(the attribute
of virtue)*, and midah hatov
with da'as *(knowledge)*, 6 And
da'as with shlitah atzmit *(self-
control)*, and shlitah atzmit
with chozek *(fortitude)* and

סבלנות ; און צו סבלנות יראת שמים ; ז און צו יראת
yiras tsu un shomaim yiras savlones tsu un savlones
feарer of to and heaven fearer of perseverance to and perseverance

שמים די ברידערלעכקייט; און צו דער ברידערלעכקייט די ליבע.
libe di briderlechkeit der tsu un briderlechkeit di shomaim
love the brotherliness the to and brotherliness the heaven

ח ווארום ווען די דאזיקע זאכן זענען פאראן ביי אייך און פארמערן
farmeren un aich bai faran zenen zachn dozike di ven vorem
increase and you with there are things these the when because

זיך, לאזן זיי אייך נישט ווערן פויל און נישט אומפרוכטבאר אין דער
der in umfruchtbar nisht un foil veren nisht aich zei lozen zich
the in unfruitful not and lazy to be not you them allow self

דערקענטעניש פון דעם האר אונדזערן יהושע/ישוע המשיח .
HaMoshiach Yeshua/Yehoshua undzern Har dem fun derkentenish
the Moshiach Yehoshua our L-rd the of knowledge

ט ווארום דער , וועמען עס פעלן די דאזיקע (מידות טובות),
toives midus dozike di felen es vemen der vorem
good characteristics these the lacking is who the one because

איז בלינד, קורצזיכטיק , און האט פארגעסן די רייניקונג פון זיינע
zaine fun reinikung di fargesen hot un kurtszichtik blind iz
his from cleansing the forgotten has and short-sighted blind is

אלטע חטאים. י דערפאר, ברידער, פלייסיקט זיך נאך מער
mer noch zich flaisikt brider derfar chatoim alte
more still yourselves be diligent brothers therefore sins old

פעסט צו מאכן אייער רוף און אויסדערוויילונג; ווארום אויב איר
ir oib vorem oisderveilung un ruf eier machen tsu fest
you if because election and calling your make to firm

וועט דאס טאן, וועט איר קיינמאל נישט שטרויכלען; יא ווארום אַט
ot vorem shtroichlen nisht keinmol ir vet ton dos vet
just because stumble not never you will do this will

אזוי וועט אייך רייכלעך געגעבן ווערן דער אריינגאנג אין דעם אייביקן
eibikn dem in araingang der veren gegeben raichlech aich vet azoi
eternal the into entrance the be given richly you will so

מלכות פון אונדזער האר און גואל יהושע/ישוע המשיח .
HaMoshiach Yeshua/Yehoshua goel un Har undzer fun Malchus
the Moshiach Yehoshua Redeemer and L-rd our of kingdom

יב דערפאר וועל איך תמיד זיין גרייט אייך צו דערמאנען וועגן די
di vegen dermonen tsu aich greit zain tomed ich vel derfar
the about remind to you ready be always I will therefore

דאזיקע זאכן , הגם איר קענט זיי און זענט געגרונטפעסטיקט אין
in gegruntfestikt zent un zei kent ir hagam zachn dozike
in established firmly are and them know you although things these

דעם אמת, וועלכער איז ביי (אייך). יג און איך האלט עס פאר רעכט,
recht far es halt ich un aich bai iz velcher emes dem
right for it hold I and you with is which truth the

כל זמן איך בין אין דעם דאזיקן געצעלט, אייך צו דערוועקן מיט
mit derveken tsu aich getselt dozikn dem in bin ich zman kol
with rouse to you tent this the in am I as long as all

א דעריננערונג; יד ווייל איך ווייס , אז אין גיכן וועל איך אפלייגן
opleigen ich vel gichn in az veis ich vail derinerung a
lay aside I will a short time in that know I for reminder a

מיין געצעלט, ווי אויך אונדזער האר יהושע/ישוע המשיח האט
hot HaMoshiach Yeshua/Yehoshua Har undzer oich vi getselt main
has the Moshiach Yehoshua L-rd our also as tent my

chozek with chasidus *(piety)*,
7 And chassidus with ahavah shel achvah *(brotherly love)*, and ahavah shel achvah with ahavah *(agape)*.
8 For if these midos are in you increasingly, they will forestall you from being batlanim *(idlers)* and lo poreh *(unfruitful)* in the da'as *(personal saving knowledge)* of Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua.
9 For the one with whom these middos chasidus *(qualities of piety)* are not present is an ivver *(blind man)*, being shortsighted, having forgotten the tohorah *(cleansing)* of his past averos.
10 Therefore, Achim b'Moshiach, be eagerly diligent to make your kri'ah *(summons)* and bechirah *(election)* sure, for, if you do these things, you will never fall over a michshol *(stumbling block)*.
11 For thus will be richly provided for you the entrance into the Malchut Olam of Adoneinu and Moshieinu Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua.

12 Therefore, it is my tachlis *(purpose, final end)* always to remind you concerning these things, even though you have da'as of them and have been stabilized in HaEmes that you have.
13 But I consider it befitting, as long as I am in this ohel, to arouse you with a tizkoret *(reminder)*,
14 Als *(since)* I know that the putting off of my mishkan is imminent, as indeed Adoneinu Rebbe Melech HaMoshiach Yehoshua made

עס מיר קלאר געמאכט. טו און איך וועל מיך פלייסיק באמיען, אז נאך
noch az bamien flaisik mich vel ich un gemacht klor mir es
after that strive diligently me will I and made clear me it

מיין פטירה זאלט איר זיין אימשטאנד צו געדענקען די דאזיקע
dozike di gedenken tsu imshtand zain ir zolt ptire main
these the remember to able be you shall departure my

זאכן צו יעדער צייט. טז ווארום מיר האבן נישט נאכגעפאלגט קיין
kein nochgefolgt nisht hoben mir vorem tsait yeder tsu zachn
any followed not have we because time every at things

אויסגעקליגלטע לעגענדעס, ווען מיר האבן אייך באקאנט געמאכט די
di gemacht bakant aich hoben mir ven legendes oisgekliglte
the made known you have we when legends made up

גבורה פון אונדזער האר יהושע/ישוע המשיח און זיין קומען ,
kumen zain un HaMoshiach Yeshua/Yehoshua Har undzer fun gvure
coming His and the Moshiach Yehoshua L-rd our of power

נאר מיר זענען געווען עדות , וואס האבן געזען מיט די אייגענע אויגן
oigen eigene di mit gezen hoben vos eides geven zenen mir nor
eyes own the with seen have who witnesses was are we but

זיין כבוד. יז ווארום ער האט באקומען פון ג-ט דעם פאטער כבוד און
un koved foter dem G-t fun bakumen hot er vorem koved zain
and honor Father the G-d from received has He because glory His

הערלעכקייט, ווען אזא קול איז אראפגעקומען צו אים פון דער
der fun im tsu aropgekumen iz kol aza ven herlechkeit
the from Him to come down has voice such a when glory

מאיעסטעטישער הערלעכקייט: (ציטירן ניטציטירן) דער דאזיקער איז מיין
main iz doziker der nitsitiren tsitiren herlechkeit mayestetisher
My is this one the unquote quote glory majestic

געליבטער זון , אין וועמען איך האב א וואוילגעפעלן; יח און מיר האבן
hoben mir un voilgefelen a hob ich vemen in zun gelibter
have we and well pleased a have I Whom in Son beloved

געהערט דאס דאזיקע קול קומען פון הימל , בשעת מיר זענען געווען
geven zenen mir beshas himel fun kumen kol dozike dos gehert
was are we while heaven from come voice this the heard

מיט אים אויף דעם הייליקן בארג . יט און פעסטער איז דאס נביאיש
neviish dos iz fester un barg heiliken dem oif im mit
prophetic the is firmer and mountain holy the on Him with

ווארט, וואס מיר האבן; און איר וועט טאן גוט, האלטנדיק זיך
zich haltendik gut ton vet ir un hoben mir vos vort
yourselves holding well do will you and have we which word

דערצו , ווי צו א ליכט, וואס שיינט אויף א טונקל ארט, ביז דער
der biz ort tunkel a oif shaint vos licht a tsu vi dertsu
the until place dim.dark a on shines which light a to as thereto

טאג ברעכט אריין, און דער מארגנשטערן וועט אויפגיין אין אייערע
eiere in oifgein vet morgenshteren der un arain brecht tog
your in rise up will morning star the and in breaks day

הערצער; כ וויסנדיק דאס דאזיקע קודם כל, אז קיין נבואה פון
fun nevue kein az kol koidem dozike dos visendik hertser
from prophecy any that all before these the knowing hearts

די כתבי (הקודש) קען נישט האבן קיין פריוואטן פירוש .
peyresh privatn kein hoben nisht ken Hakoidesh Kitvei di
interpretation one's own any have not can the Holy Scriptures the

כא ווארום קיינמאל איז נאך נישט געברענגט געווארן קיין נבואה פון א
a fun nevue kein gevoren gebrengt nisht noch iz keinmol vorem
a from prophecy any become brought not yet is ever for

clear to me. 15 And also I am eager to cause you to always possess the zichron *(memory)* of these things after my exodus. 16 For we had not followed cleverly crafted aggadot or doichek *(farfetched)* bubbemeises or reid *(hearsay)* when we made known to you the gevurah *(miraculous power)* of Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua and the Bi'as HaMoshiach of him; no, we had been edei re'iyah *(eyewitnesses)* of Moshiach's majestic gedulah *(greatness)*. 17 For having received from Elohim HaAv kavod va'oz, the bat kol was conveyed to Moshiach by the Majestic Glory, ZEH BENI AHUVI ASHER BO CHAFATSTI *(This is my Son, the beloved, with whom I am well pleased)*. 18 And this bat kol we heard out of Shomayim, having been brought with Moshiach upon the Har HaKodesh. 19 And we have the Dvar HaNevu'ah *(Word of Prophecy)* made more sure, to which you do well in giving heed as to a menorah shining in a place of choshech until HaYom [of Olam Habah] dawns and the Kochav *(Star)* haNogah *(of Brightness, Venus)* rises in your levavot *(hearts)*. 20 Knowing this first: that every nevu'ah *(prophecy)* of the Kitvei Hakodesh is not of the prophet's own explanation. 21 For no nevu'ah was at any time

מענטשנס ווילן; נאר געטריבן פונם רוח הקודש , האבן מענטשן
mentshn hoben Hakoidesh ruach funem getriben nor vilen mentshns
men have the Holy Spirit by the driven rather will human

גערעדט פון ה׳ . (שמואל ב כג, ג.)
g chg b Shmuel Hashem fun geredt
3 23 2nd Samuel Hashem from spoke

ב עס זענען אבער אויך געווען פאלשע נביאים צווישן
tsvishen neviim falshe geven oich ober zenen es
among prophets false were also however are there

דעם פאלק, ווי עס וועלן אויך זיין צווישן אייך פאלשע
falshe aich tsvishen zain oich velen es vi folk dem
false you among be also will there as people the

מורי תורה, וועלכע וועלן בשתיקה אריינפירן פארדארבלעכע
fardarbleche arainfiren bishtike velen velche toire morei
destructive bring in secretly will who Torah teachers of

כתות , און פארלייקענען דעם האר, וואס האט זיי אפגעקויפט,
opgekoift zei hot vos Har dem farleikenen un kitus
bought them had who L-rd the deny and schisms

און ברענגען אויף זיך א גיכע פארדארבונג. [ב] און א סך וועלן
velen sach a un fardarbung giche a zich oif brengen un
will many a and destruction speedy a self on bring and

נאכפאלגן זייערע אויסגעלאסנקייטן, דורך וועלכע דער וועג פון אמת
emes fun veg der velche durch oisgelasnkeitn zeiere nochfolgen
truth of Way the whom through debauchery their follow

וועט ווערן געלעסטערט. [ג] און אויס געלטגיריקייט וועלן זיי אייך
aich zei velen geltgirikeit ois un gelestert veren vet
you they will greed for money out of and spoken evil be will

פארקויפן מיט באטריגערישע רייד ; דאס משפט אויף זיי
zei oif mishpot dos reid batrigerishe mit farkoifen
them on judgment this words deceitful with make merchandice

פון לאנג אָן זוימט זיך נישט און די פארדארבונג זייערע דרימלט
drimlt zeiere fardarbung di un nisht zich zoimt on lang fun
slumbers their destruction the and not itself delays on long from

נישט. [ד] ווארום אויב ה׳ האט נישט געשוינט די מלאכים , וועלכע
velche malochim di geshoint nisht hot Hashem oib vorem nisht
who angels the spared not has Hashem if for not

האבן געזינדיקט, נאר האט זיי איבערגעגעבן אין היילן פון חשכות אין
in chashchot fun heilen in ibergegeben zei hot nor gezindikt hoben
in darkness of caves in handed over them had but sinned had

דער אונטערוועלט, אפגעהיטן צו ווערן צום משפט ; [ה] און ווען
ven un mishpot tsum veren tsu opgehiten untervelt der
when and judgment unto become to to be kept underworld the

ער האט נישט געשוינט די אלטע וועלט, נאר האט באהיט נוחן ,
Noachn bahit hot nor velt alte di geshoint nisht hot er
Noah preserved has but world old the spared not has He

א מבשר פון גערעכטיקייט, מיט זיבן אנדערע, בשעת ער האט
hot er beshas andere ziben mit gerechtikeit fun mevaser a
has He while others seven with righteousness of herald a

אראפגעשיקט דאס מבול אויף א וועלט פון רשעים ; [ו] און
un reshoiem fun velt a oif mabl dos aropgeshikt
and unrighteous people of world a on flood the sent

מאכנדיק צו אש די שטעט סדום און עמורה , האט ער זיי
zei er hot Gomora un Sodom shtet di ash tsu machendik
them He has Gomorrah and Sodom cities of the ashes into making

brought by the ratzon HaBnei Adam *(will of Man)*, but men being carried along by the Ruach Hakodesh spoke from Hashem.

2 But there were also nevi'ei sheker *(false prophets)* among Am Yisroel just as also there will be morei sheker among you. These false teachers will secretly bring in heretical doctrines of koferim ba-ikkarim *(deniers of fundamentals)*, producing machshelah *(ruin)*, as these heretics even become meshummad, denying the Ribbono Shel Olam who redeemed them, bringing upon themselves swift destruction. [2] And many will follow them in walking in darchei zimah *(the ways of licentiousness)*, and because of them the Derech HaEmes will be libeled with lashon hora. [3] And in their chomed *(covetous)* greed, they will exploit you with deceptive words. For them the Mishpat *(Judgment)* of old is not drei *(idle)* and their churban *(ruin)* does not slumber. [4] For if Hashem did not spare malachim that sinned, but cast them into Gehinnom, consigning them to the sharsherot *(chains)* of choshech to be kept for Mishpat; [5] And if Hashem, when he brought a mabbul *(flood)* upon the world of resha'im *(evildoers)*, did not spare the ancient world, but preserved Noach, the eighth of the nefashot and a maggid of Tzidkanut

געמשפט מיט אן איבערקערונג, זעצנדיק זיי אלס אביישפיל פאר
gemishpet mit an iberkerung zetsendik zei als a baishpil far
judged with a devastation setting them as an example for

רשעים להבא ; ז און האט מציל געווען דעם צדיק
reshoiem lehabe un hot matsl geven dem tsadik
unrighteous of what is coming and has save was the righteous

לוט, וועלכער איז געקוועלט געווארן דורך דער פארשייטער אויפפירונג
Lot velcher iz gekvelt gevoren durch der farshaiter oiffirung
Lot who was tormented become by the licentious conduct

פון די שענדלעכע מענטשן מחוץ דעם געזעץ— ח ווארום ער, דער
fun di shendleche mentshn mechuts dem gezets vorem er der
of the shameful men outside the law for he the

צדיק , וואוינענדיק צווישן זיי , האט געפלאגט זיין גערעכט
tsadik voinendik tsvishen zei hot geplogt zain gerecht
righteous person living among them has plagued his righteous

נפש מיט וואס ער האט געזען און געהערט טאג אויס טאג איין פון
nefesh mit vos er hot gezen un gehert tog ois tog ein fun
soul with what he has seen and heard day out day one of

זייערע בייזע מעשים מחוץ דעם געזעץ— ט אזוי ווייסט דער האר
zeiere beize maisim mechuts dem gezets azoi veist der Har
their evil deeds outside the law so knows how the L-rd

מציל צו זיין די ג-טספארכטיקע פון א נסיון , רשעים
matsl tsu zain di G-tsforchtike fun a nisoyen reshoiem
to rescue to do the G-dfearing from a trial unrighteous people

אבער צו באהאלטן צו באשטראפונג אינם יום הדין ; י און
ober tsu bahalten tsu bashtrofung inem yom Hadin un
however to hold fast for punishment in the Day of Judgment and

איבערהויפט די , וועלכע גייען נאך שמוציקע תאוות פון דעם פלייש, און
iberhoipt di velche geien noch shmutsike taives fun dem fleish un
especially the who go after filthy lusts of the flesh and

פאראכטן הערשאפט; עזות פנימער, פרעכע , זיי ציטערן נישט
farachten hershaft azes penemer freche zei tsiteren nisht
despise authority insolent faces impudent they tremble not

צו לעסטערן מאכטן ; יא וואס מלאכים , גרעסער ווי זיי אין
tsu lesteren machtn vos malochim greser vi zei in
to blaspheme authorities which angels greater than they are in

כוח און גבורה, ברענגען נישט קיין לעסטערנדיק משפט
koiech un gvure brengen nisht kein lesterendik mishpot
strength and might bring not any defamatory condemnation

קעגן זיי פאר דעם האר. יב זיי אבער , ווי אומפארשטאנדיקע
kegen zei far dem Har zei ober vi umfarstandike
against them before the L-rd they however like unreasoning

חיות , בטבע געבוירן דערצו , געפאנגען און אומגעברענגט צו ווערן,
chayes beteve geboirn dertsu gefangen un umgebrengt tsu veren
beasts by nature born for this caught and killed to be

לעסטערן דאס, וואס זיי פארשטייען נישט, זיי וועלן אומקומען אין
lesteren dos vos zei farshteien nisht zei velen umkumen in
reviling that which they understand not they will perish in

זייער פארדארבנקייט, יג ליידנדיק דעם שכר פון אומגערעכטיקייט;
zeier fardorbenkeit laidendik dem sachar fun umgerechtikeit
their corruption suffering the reward of unrighteousness

(זיי), וואס האלטן עס פאר א תענוג זיך צו לאזן פרעסן
zei vos halten es far a taineg zich tsu lozen presen
they who deem it for a delight self to let eat voraciously

(*Righteousness*); [6] And if Hashem judged the cities of S'dom and Amora, reducing them to ashes by a churban catastrophe, making them a mofet *(an example)* for the ones intending to be resha'im; [7] And if Hashem delivered Lot, a tzaddik distressed by the hitnahagut *(conduct)* of the mufkarim *(lawless)* walking in darchei zimah *(the ways of licentiousness)* [8] — For that tzaddik, living among them day after day, was tortured in his nefesh hayesharah *(honest soul)* by the darchei mufkarim *(the ways of lawless ones)* that he saw and heard [9] — Then Hashem knows how to rescue the chasidim from trial and how to preserve the anshei resha *(men of wickedness)* for punishment for the Yom HaDin, [10] Especially the ones going after the basar *(flesh)* in ta'avah *(lust)* producing tum'a *(defilement)* and the ones despising kol samchut. Bold and self-willed, these have no yirat Shomayim and therefore commit Chillul Hashem as they slander the glorious ones, [11] Whereas malachim, being greater b'oz and koach *(in strength and power)*, al kol panim *(nevertheless)* do not bring against them a slanderous judgment before Hashem. [12] But these men, like irrational beasts born b'derech hatevah *(naturally)* to be caught and killed, commit Chillul Hashem in matters where they lack da'as. In the

בייטאג, (זענען) פלעקן און פעלערן , שכורן זיך אָן
on zich shikeren felern un flekn zenen baitog
on themselves getting drunk blemishes and stains are by day

הוליען אין זייערע שקרים , עסנדיק (און טרינקענדיק) מיט אייך;
aich mit trinkendik un esendik shkorim zeiere in hulien
you with drinking and eating falsehoods their in carousing

יד האבן אויגן פול מיט זנות און נישט געזעטיקטע פון זינד;
zind fun gezetikte nisht un zoines mit ful oigen hoben
sin of be filled not and fornication with full eyes have

לאקן צו זיך אומסטאביל נפשות ; האבן אן הארץ געוואוינט
gevoint harts an hoben nefoshes umstabil zich tsu loken
accustomed heart an have souls unstable themselves to entice

צו געלטגייציקייט; זענען קינדער פון א קללה; טו פארלאזנדיק דעם
dem farlozendik klole a fun kinder zenen geltgaitsikeit tsu
the deserting curse a of children are money avarice to

דרך הישר , האבן זיי פארבלאנדזשעט, און נאכגעפאלגט אין
in nochgefolgt un farblondzhet zei hoben hayashir derech
in followed and gone astray they have straight way of

דעם וועג פון בלעם בן בעור, וואס האט ליב געהאט דעם שכר
sachar dem gehat lib hot vos Beor ben Bil'am fun veg dem
reward the had love has who B'or son of Balaam of way the

פון אומגערעכטיקייט; טז ער האט אבער געהאט א שטראף פאר
far shtrof a gehat ober hot er umgerechtikeit fun
for punishment a had however has he unrighteousness of

זיין אייגענעם חטא; א שטומע בהמה אין געשפאן, רעדנדיק מיט א
a mit redendik geshpan in beheime shtume a chet eigenem zain
a with speaking harness in beast mute a sin own his

מענטשלעך קול , האט פארווערט דאס משוגעת פון דעם נביא .
novi dem fun meshugas dos farvert hot kol mentshlech
prophet the of madness the prohibited has voice in a human way

יז די דאזיקע זענען קוואלן אָן וואסער, און וואלקנדלעך געטריבן
getriben volkendlech un vaser on kvaln zenen dozike di
driven clouds and water without springs are these the

פון א שטורמווינט; פאר זיי איז אנגעגרייט די טונקלקייט פון דעם
dem fun tunkelkeit di ongegreit iz zei far shturemvint a fun
the of dim gloominess the reserved is them for windstorm a of

חושך . יח ווארום רעדנדיק שטאלצע רייד אָן א זין , לאקן
loken zin a on reid shtoltse redendik vorem choishech
entice sense a without words proud speaking because darkness

זיי מיט די תאוות פון דעם לייב דורך צעלאזנקייט די יעניקע,
yenike di tseloznkeit durch laib dem fun taives di mit zei
those the debauchery through body the of lusts the with they

וואס זענען קוים אנטרונען פון די , וועלכע לעבן אין טעות; יט בשעת
beshas toes in leben velche di fun antrunen koim zenen vos
while error in live which the from escaped scarcely are who

זיי זענען זיי מבטיח פרייהייט, זענען זיי אליין קנעכט
knecht alein zei zenen fraiheit maftiech zei zenen zei
slaves themselves they are freedom promised they are them

פון פארדארבונג; ווארום פון וועמען איינער ווערט בייגעקומען,
baigekumen vert einer vemen fun vorem fardarbung fun
overcome becomes one which from because corruption of

צו דעם ווערט ער אויך פארשקלאפט. כ ווארום אויב נאך דעם ווי
vi dem noch oib vorem farshklaft oich er vert dem tsu
as the after if because enslaved also he becomes that to

destruction of [the beasts], they also will be destroyed, 13 Suffering harm as onesh *(penalty)* for harm done. They actually think there is ta'anug *(pleasure)* in reveling in broad daylight. They are mumim *(defects)* and spots reveling in their ta'nugot *(evil pleasures)* even while they sit at seudot *(banquet dinners)* with you. 14 Having eyes full of ni'uf *(adultery)*, ceaselessly committing averos *(sins)*, enticing unstable nefashot *(souls)*, having levavot trained in chomed *(covetous)* greed — banim mekulalim *(accursed children)*! 15 Forsaking the Derech HaYashar *(Straight Way)*, they went astray, having followed the Derech HaBil'am Ben-B'or, who loved the sachar haresha *(reward of unrighteousness)*. 16 But he had tochachah *(reproof)* for his own peysha *(transgression)*: a dumb chamor *(donkey)*, having spoken in a man's voice, hindered the madness of the meshuga navi. 17 These men are mikva'ot without mayim and mists being driven by storms, for whom has been reserved the gloom of choshech *(darkness)*. 18 Using high sounding words of hevel, they entice, with licentious ta'avot of the basar, the ones barely escaped from those living in toyus *(error)* and delusion. 19 They offer them the havtachah *(promise)* of cherut *(freedom)*, but they themselves are avadim *(slaves)* of shachat

זיי זענען אנטרונען פון די באפלעקונגען פון דער וועלט דורך
durch velt der fun baflekungen di fun antrunen zenen zei
through world the of pollution the from escaped are they

דער דערקענטעניש פון אונדזער האר און גואל יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua goel un Har undzer fun derkentenish der
Yehoshua Redeemer and L-rd our of knowledge the

המשיח , זענען זיי ווידער פארוויקלט אין די דאזיקע און זענען
zenen un dozike di in farviklt vider zei zenen HaMoshiach
are and these the in entangled again they are the Moshiach

בייגעקומען געווארן, איז זייער סוף ערגער ווי דער אנהויב . כא ווארום
vorem onhoib der vi erger sof zeier iz gevoren baigekumen
because beginning the than worse end their is become defeated

עס וואלט געווען בעסער פאר זיי נישט צו האבן דערקענט דעם וועג
veg dem derkent hoben tsu nisht zei far beser geven volt es
way the recognized have to not them for better was would it

פון גערעכטיקייט, ווי , נאכן דערקענען , זיך אפצוקערן פון
fun optsukeren zich derkenen nochen vi gerechtikeit fun
from turn away themselves recognizing after than righteousness of

דעם הייליקן געבאט , וואס איז איבערגעגעבן געווארן צו זיי .
zei tsu gevoren ibergegeben iz vos gebot heiliken dem
them to become handed over is which commandment holy the

כב ביי זיי האט זיך באשטעטיקט דאס ווארהאפטיקע שפריכווארט: א
a shprichvort vorhaftike dos bashtetikt zich hot zei bai
a proverb true that confirmed self has them by

הונט האט זיך אומגעקערט צו דעם, וואס ער האט אויסגעבראכן, און
un oisgebrochen hot er vos dem tsu umgekert zich hot hunt
and vomited has he which that to returned self has dog

אן אפגעוואשן חזיר זיך צו וואלגערן אין בלאטע! (משלי כו , יא.)
yo chu Mishle blote in valgeren tsu zich chazer opgevashen an
11 26 Proverbs mud in wallow to self swine washed a

(corruption), for whatever defeats a man also enslaves him. [20] For if, having escaped the tumot *(defilements)* of Olam Hazeh by da'as of Adoneinu and Moshieinu Rebbe Melech HaMoshiach Yehoshua, they are again entangled in these, then their last state is worse for them than their first. [21] For better it was for them not to have da'as of the Derech HaTzidkanut *(the Way of Righteousness)* than, having known it, to turn away from the mitzvah hakedosha handed down to them. [22] The word of the true mashal *(proverb)* has overtaken them: KECHELEV SHAV AL KE'O *(As a dog having returned to its own vomit)*, and a "chazir *(swine)* is washed only to wallow in the mud."

ג

דאס דאזיקע, געליבטע, איז שוין דער צווייטער בריוו, וואס
vos briv tsveiter der shoin iz gelibte dozike dos
which letter second the already is beloved these the

איך שרייב אייך; אין וועלכע איך דערוועק דורך א דערינערונג אייער
eier derinerung a durch dervek ich velche in aich shraib ich
your reminder a by rouse I which in you write I

לויטערן פארשטאנד ; ב צו געדענקען די ווערטער, וואס די הייליקע
heilike di vos verter di gedenken tsu farshtand loitern
holy the which words the remember to understanding pure

נביאים האבן פריער גערעדט, און דאס געבאט פון אונדזער
undzer fun gebot dos un geredt frier hoben neviim
our of commandment the and spoken before have prophets

האר און רעטער דורך די שליחים אייערע; דאס דאזיקע זאלט איר
ir zolt dozike dos eiere shlichim di durch reter un Har
you shall these the your Shlichim the through Savior and L-rd

וויסן, ג קודם כל, אז אין די לעצטע טעג וועלן קומען אפשפעטער
opshpeter kumen velen teg letste di in az kol koidem visen
mockers come will days last the in that all before know

מיט שפאט , וואס גייען לויט זייערע אייגענע גלוסטונגען ,
glustungen eigene zeiere loit geien vos shpot mit
covetous desires own their according to go who mockery with

ד און וועלן זאגן : וואו איז די הבטחה פון זיין קומען (ביאת
biat kumen zain fun havtachah di iz vu zogen velen un
Bias of coming His of promise the is where say will and

3

Chaverim, this now is the second iggeret I am writing to you; in these iggrot my tachlis is to arouse your sincere levavot by way of tizkoret *(reminder)*: [2] Remember the divrei torah having been previously spoken by the Nevi'im HaKedoshim and the mitzvot of Adoneinu and Moshieinu spoken by your Shluchim. [3] Knowing this first, that during the acharit hayamim there will come leitzim *(mockers, scorners)* mocking, going after their own ta'avot *(lusts)*, [4] And saying, "Where is the havtachah *(promise)* of the Bias HaMoshiach?

המשיח (? ווארום זינט די אבות זענען איינגעשלאפן, בלייבט
blaibt aingeshlofen zenen avot di zint vorem HaMoshiach
remains fall asleep did fathers the since because the Moshiach

אלץ ווי ביים אנהויב פון דער באשאפונג! [ה] ווארום בכיוון
bekivn vorem bashafung der fun onhoib baim vi alts
intentionally because creation the of beginning at the as all

פארגעסן זיי דאס דאזיקע, אז דורך ה'ס ווארט שוין
shoin vort Hashems durch az dozike dos zei fargesen
already word Hashem's through that these the they forget

פארצייטנס זענען געווען הימלען, און אז אן ערד איז אנטשטאנען אויס
ois antshtanen iz erd an az un himlen geven zenen fartsaitens
out emerged is earth an that and heavens was are long ago

וואסער און דורך וואסער; [ו] דורך וועלכע די דעמאלטיקע וועלט איז
iz velt demoltike di velche durch vaser durch un vaser
is world then the which through water through and water

אונטערגעגאנגען אין א וואסער פון מבול; [ז] די איצטיקע הימלען אבער
ober himlen itstike di mabl fun vaser a in untergegangen
however heavens present the flood of water a in gone under

און די ערד ווערן אויפבאוואורט דורך דעם זעלביקן ווארט און ווערן
veren un vort zelbikn dem durch oifbavort veren erd di un
are and word same the through reserved are earth the and

באהאלטן פאר דעם פייער צום יום הדין און דעם אונטערגאנג
untergang dem un Hadin yom tsum faier dem far bahalten
destruction the and Judgment Day of unto fire the for set aside

פון מענטשן רשעים .
reshoiem mentshn fun
ung-dly men of

[ח] פארגעסט אבער נישט אין דעם דאזיקן, געליבטע, אז איין טאג
tog ein az gelibte dozikn dem in nisht ober fargest
day one that beloved this the in not however forget

ביים האר איז ווי טויזנט יאר , און טויזנט יאר ווי איין טאג.
tog ein vi yor toizent un yor toizent vi iz Har baim
day one as years thousand and years thousand as is L-rd with the

[ט] דער האר זוימט זיך נישט מיט דער הבטחה , ווי אייניקע האלטן
halten einike vi havtachah der mit nisht zich zoimt Har der
regard some as promise the with not Himself delays L-rd the

עס פאר א פארזאמונג; נאר ער איז געדולדיק צו אייך, ווייל ער וויל
vil er vail aich tsu geduldik iz er nor farzamung a far es
wants He because you to patient is He but delay a for it

נישט עמיצער זאל פארלוירן ווערן, נאר אז אלע זאלן קומען צו
tsu kumen zolen ale az nor veren farloiren zol emitser nisht
to come should all that but be lost shall someone not

תשובה . [י] דער טאג פון דעם האר וועט אבער קומען ווי א גנב ;
ganev a vi kumen ober vet Har dem fun tog der tshuve
thief a as come however will L-rd the of Day the repentance

אין דעם זעלביקן טאג וועלן די הימלען פארגיין מיט א רעש, און
un rash a mit fargein himlen di velen tog zelbikn dem in
and noise a with pass away heavens the will day same the in

די יסודות וועלן זיך צעשמעלצן פון היץ, און די ערד און די
di un erd di un hits fun tseshmeltsn zich velen yesoides di
the and earth the and heat from dissolve self will elements the

מעשים אויף איר וועלן פארברענט ווערן. [יא] אזויווי אלע די
di ale azoivi veren farbrent velen ir oif maisim
the all since be burned will it on everything done

From the time Avoteinu fell asleep, all things continue as they were from the beginning of HaBri'ah *(Creation)*." [5] For this is hidden from them *(but they want it that way)*: that the Shomayim existed from long ago and ha'Aretz out of mayim and through mayim BIDVAR Hashem NA'ASU *(By the word of the L-rd were made)*. [6] Through this very mayim, the tevel *(world)* of that time perished in the mabbul *(flood)*. [7] But the present Shomayim v'ha'Aretz are being reserved by the same Dvar Hashem, being kept for Eish *(Fire)* for Yom HaDin and for the destruction of anshei resha *(men of wickedness)*.

[8] Chaverim, let not this one thing escape your notice, that "A thousand years in the eyes of Hashem is like one day" and one day like a thousand years. [9] But Hashem is not slow concerning his havtachah *(promise)*, as some consider slowness, but is demonstrating savlanut *(patience)* toward you, not wanting any to perish but all to come to teshuva *(repentance)*. [10] But the Yom Hashem will come as a ganav *(thief)*, in which the Shomayim with great suddenness will pass away and the elements, burning up, will be destroyed, and the Olam Hazeh and its ma'asim will be found ou. [11] Als *(Since)* all these things will thus be destroyed, what

דאזיקע זאכן וועלן צעגיין אויף אזא אופן, היינט וואס פאר א (מענטשן)
mentshn a far vos haint oifen aza oif tsegein velen zachn dozike
person a for what today way such in dissolve will things these

דארפט איר שוין זיין אין א הייליקן לעבן און אין יראת
yiras in un leben heiliken a in zain shoin ir darft
fearer of in and life holy a in to be even now you have need

שמים , [יב] דערווארטנדיק און צואיילנדיק דאס קומען פון ה׳ס
Hashems fun kumen dos tsuailendik un dervartndik shomaim
Hashem's of coming the hastening and expecting heaven

טאג, דורך וועלכן די הימלען וועלן פארברענט ווערן און צעגיין ,
tsegein un veren farbrent velen himlen di velchen durch tog
dissolve and be burned will heavens the which through day

און די יסודות וועלן צעשמאלצן ווערן פון היץ! [יג] לויט זיין
zain loit hits fun veren tseshmoltsn velen yesoides di un
His according to heat from be melted will foundations the and

הבטחה אבער דערווארטן מיר א נייעם הימל און א נייע ערד , אין
in erd naie a un himel naiem a mir dervartn ober havtachah
in earth new a and heaven new a we wait for however promise

וועלכע גערעכטיקייט וואוינט. (ישעיהו סה, יז-כה.)
iz-chh sh Yeshayah voint gerechtikeit velche
17-25 65 Yeshayah dwells righteousness which

[יד] דערפאר , געליבטע, ווייל איר דערווארט די דאזיקע זאכן , זאלט
zolt zachn dozike di dervart ir vail gelibte derfar
shall things these the expect you since beloved therefore

איר זיך פלייסן געפונען צו ווערן אין שלום , אָן א פלעק
flek a on sholem in veren tsu gefunen flaisen zich ir
spot a without peace in be to found be diligent yourselves you

און אָן א מום פאר אים. [טו] און רעכנט די געדולד פון אונדזער
undzer fun geduld di rechent un im far mum a on un
our of patience the count and Him for blemish a without and

האר ווי א ישועה ; לויט ווי אונדזער געליבטער ברודער פוילוס
Poylos bruder gelibter undzer vi loit yeshue a vi Har
Paul brother beloved our as according to salvation a as L-rd

האט אייך געשריבן, לויט דער חכמה , וואס איז אים געגעבן
gegeben im iz vos chochme der loit geshriben aich hot
given him is which wisdom the according to written you has

געווארן, [טז] ווי אויך אין אלע בריוו , ווען ער רעדט אין זיי דערפון; אין
in derfun zei in redt er ven briv ale in oich vi gevoren
in of it them in speaks he when letters all in also as become

וועלכע עס זענען פאראן אייניקע שווערפארשטענדלעכע זאכן , וואס
vos zachn shverfarshtendleche einike faran zenen es velche
which things hard to understand some there are it which

די אומגעלערנטע און נישט שטאנדהאפטיקע פארדרייען, ווי אויך די
di oich vi fardreien shtandhaftike nisht un umgelernte di
the also as to pervert stable not and unlearned the

איבריקע כתבי (הקודש), צו זייער אייגענער פארדארבונג. [יז] און
un fardarbung eigener zeier tsu Hakoidesh Kitvei ibrike
and destruction own their to the Holy Scriptures rest of

איר, געליבטע, וויסנדיק עס פאָרויס , זאלט זיך אפּהיטן, כדי איר
ir kedei ophiten zich zolt forois es visendik gelibte ir
you so that keep self shall beforehand it knowing beloved you

זאלט נישט מיטגעריסן ווערן דורך דער פארפירונג פון בייזע לייט , און
un lait beize fun farfirung der durch veren mitgerisen nisht zolt
and people evil of seduction the by be carried away not shall

kinds of persons ought you to be in hitnahagut *(conduct)* that is characterized by kedushah and chasidus,
[12] Awaiting and hastening the Bias HaMoshiach of the Yom Hashem, because of which the Shomayim will be turned into Eish *(Fire)* and destroyed, and the elements set ablaze and melted. [13] But SHOMAYIM CHADASHIM VA'ARETZ CHADASHA according to the havtachah *(promise)* of Hashem we await, in which Tzidkanut *(Righteousness)* dwells.

[14] Chaverim, als you await these things, be eager to be found in shalom by him TAMIM U'MUM *(unblemished and unspotted)*.
[15] And regard the savlanut *(patience)* of Adoneinu as Yeshu'at Eloheynu. So also our Chaver and Ach b'Moshiach Sha'ul, according to the chochmah *(wisdom)* having been given to him, wrote to you. [16] As also in all his iggrot speaking in them concerning these things, in which are some things lomdish *(intricate and complicated to understand)*, which those unstable and without da'as, twist, as also the other Kitvei Hakodesh, to their own churban *(destruction)*.
[17] Chaverim, you therefore, knowing beforehand, be shomer over yourselves lest with the toyus *(error)* of the mufkarim *(lawless ones)* having been led away, you fall from your own

ניש אוועקפאלן פון אייער אייגענעם פעסטן שטאנד . [יח] נאר וואקסט
nisht avekfalen fun eier eigenem festn shtand nor vakst
not fall away from your own firm condition but grow

אין דעם חסד און דערקענטעניש פון אונדזער האר און גואל
in dem chesed un derkentenish fun undzer Har un goel
in the grace and knowledge of our L-rd and Redeemer

יהושע/ישוע המשיח . כבוד צו אים סאי איצט סאי אין דעם
Yeshua/Yehoshua HaMoshiach koved tsu im sai itst sai in dem
Yehoshua the Moshiach glory to Him also now also in the

טאג פון אייביקייט. אמן .
tog fun eibikeit Omein
Day of Forever Amen

stability. [18] But grow in the Chen v'Chesed and Da'as of Adoneinu and Moshieinu, Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua. Lo HaKavod Gam HaYom V'Gam L'Yom HaOlam. Omein.
(To him be glory both now and to the day of eternity. Omein.)

דער ערשטער בריוו
פון דעם שליח יוחנן

1 Yochanan

א דאס, וואס איז געווען פונם אנהויב אָן, וואס מיר האבן
hoben mir vos on onhoib funem geven iz vos dos
have we which on beginning from the was is which that

געהערט, וואס מיר האבן געזען מיט אונדזערע אויגן, וואס מיר
mir vos oigen undzere mit gezen hoben mir vos gehert
we which eyes our with seen have we which heard

האבן באטראכט און אונדזערע הענט האבן אנגערירט, וועגן דעם ווארט
vort dem vegen ongerirt hoben hent undzere un batracht hoben
Word the about touched have hands our and considered have

פון לעבן— ב און דאס לעבן איז אנטפלעקט געווארן, און מיר האבן געזען
gezen hoben mir un gevoren antplekt iz leben dos un leben fun
seen have we and become revealed is life this and life of

און זאגן עדות און זאגן אייך אָן דאס אייביקע לעבן, וואס איז געווען
geven iz vos leben eibike dos on aich zogen un eides zogen un
was is which life eternal this on you say and witness bear and

ביי דעם פאטער און האט זיך באוויזן צו אונדז— ג וואס מיר האבן
hoben mir vos undz tsu bavizen zich hot un foter dem bai
have we what us to appear self has and Father the with

געזען און געהערט, דאס זאגן מיר אייך אָן, כדי איר אויך זאלט
zolt ir oich kedei on aich mir zogen dos gehert un gezen
shall you also so that on you we declare this heard and seen

האבן חברותאשאפט מיט אונדז; און אונדזער חברותאשאפט איז מיט
mit iz chavruseshaft undzer un undz mit chavruseshaft hoben
with is fellowship our and us with fellowship have

דעם פאטער און מיט זיין זון יהושע/ישוע המשיח ; ד און דאס
dos un HaMoshiach Yeshua/Yehoshua zun zain mit un foter dem
this and the Moshiach Yehoshua Son his with and Father the

שרייבן מיר, כדי אונדזער שמחה זאל ווערן פול.
ful veren zol simcha undzer kedei mir shraiben
full be shall joy our so that we write

ה און דאס דאזיקע איז די שמועה , וואס מיר האבן געהערט פון אים
im fun gehert hoben mir vos shmue di iz dozike dos un
Him from heard have we which message the is these the and

און זאגן אייך אָן, אז ה׳ איז ליכט, און קיין שום חושך
choishech shum kein un licht iz Hashem az on aich zogen un
darkness in no way any and light is Hashem that on you say and

איז אין אים נישט פאראן. ו ווען מיר זאגן , אז מיר האבן חברותאשאפט
chavruseshaft hoben mir az zogen mir ven faran nisht im in iz
fellowship have we that say we when there not Him in is

מיט אים, און גייען אין דער פינצטערניש, זאגן מיר ליגן, און טאן נישט
nisht ton un lign mir zogen fintsternish der in geien un im mit
not do and lie we say darkness the in go and Him with

דעם אמת; ז ווען אבער מיר גייען אין דעם ליכט, ווי ער איז אין דעם
dem in iz er vi licht dem in geien mir ober ven emes dem
the in is He as light the in go we however when truth the

ליכט, האבן מיר חברותאשאפט איינער מיט דעם אנדערן, און דאס בלוט
blut dos un andern dem mit einer chavruseshaft mir hoben licht
blood the and other the with one fellowship we have light

1 What was Bereshis *(in the Beginning)* which we have examined with our ears, which we have seen with our eyes, which we beheld and the hands of us touched: the Dvar HaChayyim *(Word of Life)*!
2 Indeed the Chayyei [Olam] was manifested, and we have seen it and we give solemn eidus *(witness of testimony)* and we proclaim to you the Chayyei Olam which was alongside with HaAv and made hisgalus *(appearance of, exposure of in revelation)* to us. 3 What we have seen and what we have heard, we proclaim also to you, that you also may have deveykus *(attachment to G-d)* with us and our deveykus *(attachment to G-d)* is with HaAv and with the Zun foon Der Oybershter, Moshiach Yehoshua/Yeshua. 4 And these things we write, that the simcha of us may be made shleimah.

5 And this is the Besuras HaGeulah which we have heard from Him and which we proclaim to you, that Hashem is Ohr *(Light)*, and in Him choshech there is not any at all.
6 If we make the claim that we have deveykus with Him and in the choshech walk, we speak sheker and have no halakhah in the Derech Emes. 7 But if our halakhah is in the Ohr as He is in the Ohr, we have hitkhabrut *(joining, adhesion, fellowship)* with one another and the dahm of Yehoshua, HaBen of Hashem,

פון יהושע/ישוע , זיין זון , רייניקט אונדז פון יעדן חטא. ח ווען
ven chet yedn fun undz reinikt zun zain Yeshua/Yehoshua fun
when sin every from us cleanses Son His Yehoshua of

מיר זאגן , אז מיר האבן נישט קיין חטא, באטריגן מיר זיך אליין, און
un alein zich mir batrigen chet kein nisht hoben mir az zogen mir
and alone self we deceive sin any not have we that say we

דער אמת איז נישט אין אונדז. ט ווען מיר זענען זיך מתוודה אויף
oif misvade zich zenen mir ven undz in nisht iz emes der
about confess ourselves are we when us in not is truth the

אונדזערע זינד, איז ער געטריי און גערעכט אז ער זאל אונדז מוחל
moichel undz zol er az gerecht un getrai er iz zind undzere
forgive us shall He that just and faithful He is sin our

זיין די זינד און אונדז רייניקן פון יעדער אומגערעכטיקייט. (משלי
Mishle umgerechtikeit yeder fun reiniken undz un zind di zain
Proverbs unrighteousness every from cleanse us and sin the do

כח , יג.) י ווען מיר זאגן , אז מיר האבן נישט געזינדיקט, מאכן מיר
mir machen gezindikt nisht hoben mir az zogen mir ven ig chch
we make sinned not have we that say we when 13 28

אים פאר א ליגנער, און זיין ווארט איז נישט אין אונדז.
undz in nisht iz vort zain un ligner a far im
us in not is word His and liar a for Him

ב קינדער מיינע, דאס שרייב איך אייך, כדי איר זאלט נישט זינדיקן.
zindikn nisht zolt ir kedei aich ich shraib dos maine kinder
sin not shall you so that you I write this my children

און ווען עמיצער זינדיקט יא, האבן מיר א מליץ (יושר)
yoisher meilets a mir hoben yo zindikt emitser ven un
righteous advocate a we have yes sins someone when and

ביי דעם פאטער, יהושע/ישוע המשיחן , דעם צדיק ; ב און
un tsadik dem HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua foter dem bai
and righteous the the Moshiach Yehoshua Father the with

ער איז דאס (קרבן) כפרה פאר אונדזערע זינד, און נישט נאר פאר
far nor nisht un zind undzere far kapore korben dos iz er
for only not and sin our for atonement sacrifice the is He

אונדזערע אליין, נאר אויך פאר דער גאנצער וועלט. ג און דורך דעם ווייסן
veisen dem durch un velt gantser der far oich nor alein undzere
know this by and world whole the for also but alone ours

מיר, אז מיר קענען אים: ווען מיר היטן אפ זיינע געבאטן .
geboten zaine op hiten mir ven im kenen mir az mir
commandments His up beware we when Him know we that we

ד ווער עס זאגט: איך קען אים, און היט נישט אפ זיינע געבאטן ,
geboten zaine op nisht hit un im ken ich zogt es ver
commandments His up not keeps and Him know I says it who

דער איז א ליגנער, און דער אמת איז נישט אין אים; ה ווער
ver im in nisht iz emes der un ligner a iz der
whoever Him in not is truth the and liar a is that one

אבער עס היט יא אפ זיין ווארט, ווערט ה'ס ליבע באמת
beemes libe Hashems vert vort zain op yo hit es ober
truly love Hashem's becomes word His up indeed keeps it however

פארפאלקאמט אין אים. דורך דעם ווייסן מיר, אז מיר זענען אין אים:
im in zenen mir az mir veisen dem durch im in farfolkomt
Him in are we that we know this by Him in perfect

ו ווער עס זאגט, אז ער בלייבט אין אים, דער איז מחייב צו לעבן
leben tsu mechayev iz der im in blaibt er az zogt es ver
live to obligated is this one Him in remains he that says it who

gives us tohorah *(cleansing)* from kol chet. 8 If we make the claim that we do not have avon *(sin)*, we cause ourselves to fall under mirmah *(deceit, fraud)* and HaEmes is not in us. 9 If we make vidduy *(confession of sin)* of chattoteinu *(our sins)*, he is ne'eman *(faithful)* and tzaddik to grant selicha *(forgiveness)* of chattoteinu *(our sins)* and give us tohorah *(purification, cleansing)* from kol avon. 10 If we make the claim that we have not committed averos, a shakran *(liar)* we make Him, and the dvar of Him is not in us.

2 My yeladim, these things I write to you so that you do not commit averos. And if anyone does commit averos, a Melitz Yosher *(Advocate)* we have with HaAv, Yehoshua/Yeshua, Rebbe, Melech HaMoshiach the Tzaddik. 2 And he is the kapporah for chattoteinu, not for ours only, but also for the kol HaOlam Hazeh. 3 And by this we have da'as that we have da'as of Him, if over the mitzvot of Him we are shomer. 4 The one making the claim, "I have da'as of Him" and not being shomer over His mitzvot is a shakran *(liar)* and in this one HaEmes is not. 5 But whoever over the dvar of Him is shomer, beemes in this one the ahavas Hashem has been made shleimah. By this we have da'as that in Him we are. 6 The one claiming to make his maon in Him ought with the halakhah of that One so he should have his derech.

אזוי, ווי ער האט געלעבט. ז געליבטע, איך שרייב אייך נישט קיין ניי
nai kein nisht aich shraib ich gelibte gelebt hot er vi azoi
new any not you write I beloved lived has He as so

געבאט , נאר אן אלט געבאט , וואס איר האט געהאט
gehat hot ir vos gebot alt an nor gebot
had have you which commandment old an but commandment

פון אנהויב אָן; דאס אלטע געבאט איז דאס ווארט, וואס איר
ir vos vort dos iz gebot alte dos on onhoib fun
you which word the is commandment old the on beginning from

האט געהערט. ח ווידער שרייב איך אייך א ניי געבאט , וואס איז
iz vos gebot nai a aich ich shraib vider gehert hot
is which commandment new a you I write again heard have

אמת אין אים און אין אייך; ווייל די פינצטערניש פארגייט , און
un fargeit fintsternish di vail aich in un im in emes
and passes away darkness the because you in and Him in truth

דאס ווארהאפטיקע ליכט שיינט שוין . ט ווער עס זאגט, אז ער איז אין
in iz er az zogt es ver shoin shaint licht vorhaftike dos
in is he that says it who already shines light true the

דעם ליכט, און האט פיינט דעם ברודער זיינעם, דער איז (נאך) אין דער
der in noch iz der zainem bruder dem faint hot un licht dem
the in still is that his brother the hate has and light the

פינצטערניש ביז איצט. י ווער עס האט ליב זיין ברודער, דער בלייבט אין
in blaibt der bruder zain lib hot es ver itst biz fintsternish
in remains that brother his love has it who now until darkness

דעם ליכט, און קיין מיכשול איז אין אים נישט פאראן. יא ווער
ver faran nisht im in iz michshol kein un licht dem
whoever there not him in is stumbling block any and light the

אבער עס האסט זיין ברודער, דער איז אין דער פינצטערניש, און
un fintsternish der in iz der bruder zain hast es ober
and darkness the in is that brother his hates the one however

גייט אין דער פינצטערניש, און ווייסט נישט וואו אהין ער גייט, ווייל
vail geit er ahin vu nisht veist un fintsternish der in geit
because goes he there where not knows and darkness the in walk

די פינצטערניש האט אים פארבלענדט די אויגן.
oigen di farblendt im hot fintsternish di
eyes the blinded him has darkness the

יב איך שרייב צו אייך, קינדער , ווייל די זינד זענען אייך פארגעבן
fargeben aich zenen zind di vail kinder aich tsu shraib ich
forgiven you are sin the because children you to write I

געווארן צוליב זיין נאמען. יג איך שרייב צו אייך, אבות , ווייל
vail avot aich tsu shraib ich nomen zain tsulib gevoren
because fathers you to write I Name His on account of become

איר קענט אים, וואס איז פון אנהויב אָן. איך שרייב צו אייך,
aich tsu shraib ich on onhoib fun iz vos im kent ir
you to write I on beginning from is Who Him know you

יונגעלייט , ווייל איר האט גובר געווען דעם בייזן (שׂטן). איך
ich Satan beizn dem geven goiver hot ir vail yungelait
I Satan evil the was overcome have you because young men

האב געשריבן צו אייך, קינדער , ווייל איר קענט דעם פאטער. יד איך
ich foter dem kent ir vail kinder aich tsu geshriben hob
I Father the know you because children you to written have

האב געשריבן צו אייך, פאטערס, ווייל איר קענט אים, וועלכער איז
iz velcher im kent ir vail foters aich tsu geshriben hob
is who Him know you because fathers you to written have

7 Chaverim, I do not write
you a mitzvah chadasha,
but a mitzvah yashanah,
which you were having from
the beginning: the mitzvah
yashanah is the dvar which
you heard. 8 Again a mitzvah
chadasha I write to you,
which is HaEmes in Him, and
in you, because the choshech
is making its histalkus *(passing
away)* and the Ohr HaAmitti
(the True Light) already is
shining. 9 The one claiming
in the Ohr *(Light)* to be and
the Ach b'Moshiach of him
hating, is in the choshech
still. 10 The one with ahavah
for the Ach b'Moshiach of
him makes his maon *(dwelling,
permanent residence)* in the
Ohr *(Light)*, and a cause for
michshol *(stumbling, falling)*
is not in him. 11 But the one
hating the Ach b'Moshiach
of him is in the choshech
and walks his derech in the
choshech and does not have
da'as where he goes, because
the choshech blinded his
eyes.

12 I write to you, yeladim,
because your averos have
been granted selicha
(forgiveness) because of
SHMO *(His Name)*. 13 I write
to you, avot, because you
have had da'as of the One
Who is Bereshis; I write to
you, yungelait *(young people)*,
because you have conquered
the evil one. 14 I wrote to
you, yeladim, because you
have had da'as of HaAv; I
wrote to you, avot, because
you have had da'as of the
One Bereshis. I wrote to

פון אנהויב אָן. איך האב געשריבן צו אייך, יונגעלייט , ווייל איר
ir vail yungelait aich tsu geshriben hob ich on onhoib fun
you because young men you to written have I on beginning from

זענט שטארק, און ה׳ס ווארט פארבלייבט אין אייך, און איר האט
hot ir un aich in farblaibt vort Hashems un shtark zent
have you and you in abides word Hashem's and strong are

גובר געווען דעם בייזן (שׂטן). [טו] האט נישט ליב די וועלט, אויך
oich velt di lib nisht hot Satan beizn dem geven goiver
also world the love not have Satan evil the did overcome

נישט די זאכן , וואס זענען אין דער וועלט. אויב איינער האט ליב די
di lib hot einer oib velt der in zenen vos zachn di nisht
the love has one if world the in are which things the not

וועלט, איז דעם פאטערס ליבע נישט אין אים. [טז] ווייל אלץ, וואס געפינט
gefint vos alts vail im in nisht libe foters dem iz velt
finds which all for him in not love Father's the is world

זיך אין דער וועלט, די גלוסטיקייט פון דעם פלייש און די תאווה פון
fun taive di un fleish dem fun glustikeit di velt der in zich
of lusts the and flesh the of covetousness the world the in self

די אויגן און דער שטאלץ פון לעבן, איז נישט פון דעם פאטער, נאר פון
fun nor foter dem fun nisht iz leben fun shtolts der un oigen di
of but Father the of not is life of pride the and eyes the

דער וועלט. [יז] און די וועלט פארגייט און די גלוסטיקייט דערפון;
derfun glustikeit di un fargeit velt di un velt der
thereof covetousness the and passes away world the and world the

ווער אבער עס טוט ה׳ס רצון, דער האט א קיום אויף
oif kiem a hot der rotsn Hashems tut es ober ver
on existence an has that will Hashem's does it however whoever

אייביק. [יח] קינדער , עס איז די לעצטע שעה; און ווי איר האט געהערט,
gehert hot ir vi un sho letste di iz es kinder eibik
heard have you as and hour last the is it children forever

אז דער אנטי-משיח קומט , אזוי זענען איצט פאראן א סך קעגנער
kegner sach a faran itst zenen azoi kumt anti-Moshiach der az
opponents many a there now are so comes anti-Moshiach the that

פונם משיח ; דערפאר ווייסן מיר, אז עס איז די לעצטע שעה.
sho letste di iz es az mir veisen derfar Moshiach funem
hour last the is it that we know therefore Moshiach of the

[יט] פון אונדז זענען זיי ארויסגעגאנגען, נאר זיי זענען נישט געווען
geven nisht zenen zei nor aroisgegangen zei zenen undz fun
been not were they but gone out they are us from

פון אונדז; ווארום אויב זיי וואלטן געווען פון אונדז, וואלטן זיי
zei volten undz fun geven volten zei oib vorem undz fun
they would us of have been would they if because us of

געבליבן מיט אונדז; נאר (זיי זענען ארויסגעגאנגען) כדי זיי
zei kedei aroisgegangen zenen zei nor undz mit gebliben
they so that gone out are they but us with have remained

זאלן באקאנט ווערן, אז זיי אלע זענען נישט פון אונדז. [כ] און איר
ir un undz fun nisht zenen ale zei az veren bakant zolen
you and us of not are all they that be known should

האט א זאלבונג פון הקדוש ברוך הוא, און אלע פון איר האבן
hoben ir fun ale un hu bruch hakodesh fun zalbung a hot
have you of all and He blessed the Holy One from anointing an have

דערקענטעניש. [כא] איך האב אייך נישט געשריבן, ווייל איר קענט נישט
nisht kent ir vail geshriben nisht aich hob ich derkentenish
not know you because written not you have I knowledge

you, yungelait *(young people)*, because you are chazakim *(strong ones)* and the Dvar Hashem makes His maon in you and you have conquered the evil one. [15] Do not have ahavah for the Olam Hazeh, neither the things in the Olam Hazeh. If anyone has ahavah for the Olam Hazeh, the Ahavas [Elohim] HaAv is not in him. [16] For all that is in the Olam Hazeh, the ta'avah *(lust)* of the basar and the ta'avah of the eyes and the gaa'vah *(pride)* in the chashuve *(prominence)* of what one has in this life, one's vital possessions, all this is not of HaAv but is of the Olam Hazeh. [17] And the Olam Hazeh is making its histalkus *(passing away)* and the ta'avah *(lust)* of it, but the one doing the ratzon Hashem has his maon lanetzakh *(permanent dwelling place to remain for ever)*. [18] Yeladim, it is the sha'ah ha'achronah *(the last hour, time)*, and as you heard that Anti-Moshiach is coming, even now many Anti-Moshiachs have come, from which we have da'as that it is the sha'ah ha'achronah. [19] They went out and departed from us, but they were not of us; for if they were of us, they would have abided with us; but they went out that it may be niglah *(be revealed)* that none of them belongs to us. [20] And you have a mishcha *(anointing)* from HaKadosh and you have da'as of all. [21] I did not write an iggeret kodesh to you because you do not have

דעם אמת, נאר ווייל איר קענט אים, און ווייל (איר ווייסט, אז
az veist ir vail un im kent ir vail nor emes dem
that know you because and it know you because but truth the

קיין שקר איז נישט אויס דעם אמת. כב ווער איז דער ליגנער, אויב נישט
nisht oib ligner der iz ver emes dem ois nisht iz sheker kein
not if liar the is who truth the out of not is lie any

דער, וועלכער לייקנט אפּ, אז יהושע/ישוע איז דער משיח ?
Moshiach der iz Yeshua/Yehoshua az op leiknt velcher der
Moshiach the is Yehoshua that away denies who the

דער דאזיקער איז דער אנטי-משיח, וועלכער פארלייקנט דעם פאטער
foter dem farleiknt velcher anti-Moshiach der iz doziker der
Father the denies who anti-Moshiach the is this one the

און דעם זון. כג יעדער, וועלכער פארלייקנט דעם זון, האט אויך
oich hot zun dem farleiknt velcher yeder zun dem un
also has Son the denies who everyone Son the and

נישט דעם פאטער; ווער וואס איז מודה אין דעם זון, דער האט
hot der zun dem in moide iz vos ver foter dem nisht
has this one Son the in confess is what who Father the not

דעם פאטער אויך. כד זאל בלייבן אין אייך דאס, וואס איר האט געהערט
gehert hot ir vos dos aich in blaiben zol oich foter dem
heard have you which this you in remain let also Father the

פון אנהויב אָן. אויב עס וועט בלייבן אין אייך דאס, וואס איר האט
hot ir vos dos aich in blaiben vet es oib on onhoib fun
have you which this you in remain will it if on beginning from

געהערט פון אנהויב אָן, וועט איר אויך בלייבן אין דעם זון און אין
in un zun dem in blaiben oich ir vet on onhoib fun gehert
in and Son the in remain also you will on beginning from heard

דעם פאטער. כה און דאס דאזיקע איז די הבטחה, וועלכע ער האט אונדז
undz hot er velche havtachah di iz dozike dos un foter dem
us has He which promise the is these the and Father the

צוגעזאגט: דאס אייביקע לעבן. כו דאס האבן איך אייך געשריבן וועגן די,
di vegen geshriben aich ich hoben dos leben eibike dos tsugezogt
the about written you I have these life eternal the promised

וואס פארפירן אייך. כז און איר, די זאלבונג, וואס איר האט באקומען
bakumen hot ir vos zalbung di ir un aich farfiren vos
received have you which anointing the you and you mislead who

פון אים, בלייבט אין אייך, און איר דארפט נישט, אז עמיצער זאל
zol emitser az nisht darft ir un aich in blaibt im fun
shall anyone that not require you and you within remains Him from

אייך לערנען; נאר ווי זיין זאלבונג לערנט אייך וועגן אלעם, און
un alem vegen aich lernt zalbung zain vi nor lernen aich
and all things about you teaches anointing His as rather teach you

איז ווארהאפטיק, און נישט קיין שקר, און ווי זי האט אייך געלערנט, אזוי
azoi gelernt aich hot zi vi un sheker kein nisht un vorhaftik iz
so taught you has it as and lie any not and truthful is

זאלט איר בלייבן אין אים. כח און איצט, קינדער, בלייבט אין אים; כדי
kedei im in blaibt kinder itst un im in blaiben ir zolt
so that Him in remain children now and Him in abide you shall

ווען ער וועט נתגלה ווערן, זאלן מיר האבן דרייסטקייט, און זיך
zich un dreistkeit hoben mir zolen veren nisgale vet er ven
ourselves and boldness have we shall be revealed will He when

נישט דארפן שעמען פאר אים ביי זיין אנקומען. כט אויב איר
ir oib onkumen zain bai im far shemen darfen nisht
you if coming His at Him before to be ashamed need not

da'as of HaEmes, but because you do have da'as of HaEmes and that kol sheker *(every falsehood)* is not of HaEmes. 22 Who is the shakran *(liar)*? Who but the one making hakhchashah *(denial)* and claiming that Yehoshua is not the Rebbe, Melech HaMoshiach? This one is the Anti-Moshiach, the one making hakhchashah *(denial)* of HaAv and HaBen. 23 No one making hakhchashah of HaBen has HaAv; the one making hoda'ah *(confession)* of HaBen has HaAv also. 24 What you heard from the beginning, in you let it make its maon. If in you makes maon what from the beginning you heard, also you will make maon in HaBen and in HaAv. 25 And this is the havtachah *(promise)* which He promised us, Chayyei Olam. 26 These things I wrote to you concerning the *(nevi'ei sheker)* deceiving you. 27 And the mishcha *(anointing)* which you received from Him makes its maon in you, and you are not nitzrach *(needy)* that anyone should be your "moreh," but as the same mishcha *(anointing)* teaches you concerning everything and is Emes and is not kazav *(lie, falsehood)*, and as He taught you, keep your maon in Him. 28 And now, yeladim, remain in Him, that when He makes His hisgalus *(revelation, unveiling appearance)* we may have bitachon and not have bushah *(shame)* before Him at the Bi'as HaMoshiach. 29 If you have da'as that He

ווייסט, אז ער איז גערעכט , זאלט איר וויסן , אז אפילו יעדער איינער,
einer yeder afile az visen ir zolt gerecht iz er az veist
one every also that know you shall righteous is He that know

וואס טוט עוסק זיין אין צדקות איז געבוירן פון אים.
im fun geboiren iz tsedokes in zain oisek tut vos
Him of fathered is righteousness in do devote does who

ג זעט וואס פאר א ליבע דער פאטער האט אונדז געשענקט, אז מיר
mir az geshenkt undz hot foter der libe a far vos zet
we that given us has Father the love a for who see

זאלן גערופן ווערן ה׳ס קינדער; און מיר זענען עס. דערפאר
derfar es zenen mir un kinder Hashems veren gerufen zolen
therefore it are we and children Hashem's be called should

קען אונדז די וועלט נישט, ווייל זי האט אים נישט געקענט. [ב] געליבטע,
gelibte gekent nisht im hot zi vail nisht velt di undz ken
beloved know not Him did it because not world the us knows

איצט זענען מיר ה׳ס קינדער, און עס איז נאך נישט אנטפלעקט
antplekt nisht noch iz es un kinder Hashems mir zenen itst
revealed not yet is it and children Hashem's we are now

געווארן, וואס מיר וועלן זיין. מיר ווייסן אבער , אז ווען ער וועט
vet er ven az ober veisen mir zain velen mir vos gevoren
will He when that however know we be will we what become

נתגלה ווערן, וועלן מיר זיין גלייך צו אים; ווייל מיר וועלן אים זען
zen im velen mir vail im tsu glaich zain mir velen veren nisgale
see him will we because Him to like be we will be revealed

אזוי, ווי ער איז. [ג] און יעדער איינער, וועלכער האט די דאזיקע האפענונג
hofenung dozike di hot velcher einer yeder un iz er vi azoi
hope this the has who one every and is He as so

אויף אים, רייניקט זיך אזוי, ווי ער איז ריין . [ד] יעדער איינער, וועלכער
velcher einer yeder rein iz er vi azoi zich reinikt im oif
who one every clean is He as so himself cleanses Him on

טוט זינד, איז עובר די תורה; און זינד איז דאס עובר זיין אויף
oif zain oyver dos iz zind un toire di oyver iz zind tut
on do violating the is sin and Torah the violating is sin does

דער תורה. [ה] און איר ווייסט, אז ער איז אנטפלעקט געווארן, כדי ער
er kedei gevoren antplekt iz er az veist ir un toire der
He so that become revealed is He that know you and Torah the

זאל אוועקנעמען אונדזערע זינד; און אין אים איז נישטא קיין חטא. [ו] יעדער
yeder chet kein nishto iz im in un zind undzere aveknemen zol
every sin any not is Him in and sin our take away shall

איינער, וועלכער בלייבט אין אים, זינדיקט נישט; ווער עס זינדיקט, דער האט
hot der zindikt es ver nisht zindikt im in blaibt velcher einer
has that sins it who not sins Him in remains who one

אים נישט געזען, און אים נישט געקענט. [ז] קינדער , זאל אייך קיינער נישט
nisht keiner aich zol kinder gekent nisht im un gezen nisht im
not anyone you let children known not Him and seen not Him

פארפירן; ווער עס טוט עוסק זיין אין צדקות , דער איז א צדיק , ווי
vi tsadik a iz der tsedokes in zain oisek tut es ver farfiren
as tsaddik a is that righteousness in be devote does it who mislead

ער איז א צדיק ; [ח] ווער עס טוט זינד, דער איז פון דעם שׂטן ; ווייל
vail Satan dem fun iz der zind tut es ver tsadik a iz er
because Satan the of is that sin does the one who Tsaddik a is He

דער שׂטן זינדיקט פון אנהויב אָן. דערצו איז דער זון פון דער
der fun zun der iz dertsu on onhoib fun zindikt Satan der
the of Son the is for this on beginning from sins Satan the

is tzaddik, you have da'as that also everyone who is a po'el tzedek *(worker of righteousness)* has been born of Him.

3 See what kind of ahavah HaAv has given to us, that yeladim of Elohim we should be called. And so we are. Therefore, the Olam Hazeh does not have da'as of us, because it did not have da'as of Him. [2] Chaverim, now yeladim of Elohim we are, and not yet it is niglah *(is revealed)* what we will be. We have da'as that when He is niglah, like Him we will be, because we will see Him as He is. [3] And everyone having this tikvah *(hope)* in Him keeps himself in tohorah *(purification, keeps himself pure)*, even as that One is tahor. [4] Everyone practicing chet also does averah, and chet is averah al HaTorah. [5] And you have da'as that that One niglah *(is revealed)* that chata'einu *(our sins)* He might take away, and chet in Him is not. [6] Everyone making his maon in Him does not go on sinning; everyone sinning has not seen Him nor has had da'as of Him. [7] Yeladim, let no deceive you; the one practicing tzedek is tzodek, even as that One is Tzaddik. [8] The one practicing averos is of HaSatan, because from the beginning HaSatan

אויבערשטער אנטפלעקט געווארן, כדי ער זאל צעשטערן די מעשים
maisim di tseshteren zol er kedei gevoren antplekt Oibershter
works the destroy shall He so that become revealed Most High

פון דעם שׂטן. [ט] יעדער איינער, וועלכער איז געבוירן געווארן פון ה׳ ,
Hashem fun gevoren geboiren iz velcher einer yeder Satan dem fun
Hashem of become born is who one every Satan the of

טוט נישט קיין זינד, ווייל זיין זאמען בלייבט אין אים; און ער קען נישט
nisht ken er un im in blaibt zomen zain vail zind kein nisht tut
not can he and him in remains seed His because sin any not does

זינדיקן, ווייל ער איז געבוירן געווארן פון ה׳ . [י] דורך דעם דאזיקן
dozikn dem durch Hashem fun gevoren geboiren iz er vail zindikn
this the through Hashem of become born is he because sin

ווערן אנטפלעקט די קינדער פון ה׳ , און די קינדער פון דעם שׂטן:
Satan dem fun kinder di un Hashem fun kinder di antplekt veren
Satan the of children the and Hashem of children the revealed are

יעדער איינער, וועלכער טוט נישט עוסק זיין אין צדקות , איז נישט
nisht iz tsedokes in zain oisek nisht tut velcher einer yeder
not is righteousness in be devote not does who one every

פון ה׳ , און דער, וואס האט נישט ליב זיין ברודער. [יא] ווייל דאס
dos vail bruder zain lib nisht hot vos der un Hashem fun
the because brother his loved not has who the and Hashem of

דאזיקע איז די שמועה, וועלכע איר האט געהערט פון אנהויב אָן:
on onhoib fun gehert hot ir velche shmue di iz dozike
on beginning from heard had you which message the is these

אז מיר זאלן ליב האבן איינער דעם אנדערן; [יב] נישט ווי קין , וועלכער
velcher Kayin vi nisht andern dem einer hoben lib zolen mir az
who Cain as not other the one have love should we that

איז געווען פון דעם בייזן און האט געהרגעט זיין ברודער. און פארוואס
farvos un bruder zain geharget hot un beizn dem fun geven iz
why and brother his murder did and evil the from was is

האט ער אים געהרגעט? ווייל זיינע מעשים זענען געווען בייז, זיין
zain beiz geven zenen maisim zaine vail geharget im er hot
his evil been were deeds his because murder him he did

ברודערס (מעשים) אבער זענען געווען גערעכט . (בראשית ד, ד-ח.)
d-ch d Bereshis gerecht geven zenen ober maisim bruders
4-8 4 Genesis righteous been were however deeds brother's

[יג] וואונדערט זיך נישט, ברידער, אויב די וועלט האט אייך
aich hot velt di oib brider nisht zich vundert
you has world the if brothers not yourselves wonder

פיינט. [יד] מיר ווייסן אז מיר זענען אריבערגעגאנגען פון טויט צום
tsum toit fun aribergegangen zenen mir az veisen mir faint
to the death from passed through are we that know we hated

לעבן, ווייל מיר האבן ליב די ברידער. ווער עס האט נישט ליב, דער
der lib nisht hot es ver brider di lib hoben mir vail leben
that love not has it who brothers the love have we because life

פארבלייבט אין דעם טויט. [טו] יעדער איינער, וועלכער האסט דעם ברודער
bruder dem hast velcher einer yeder toit dem in farblaibt
brother the hates who one every death the in abides

זיינעם, איז א רוצח ; און איר ווייסט, אז קיין מענטשנמערדער
mentshnmerder kein az veist ir un retseyech a iz zainem
man-murderer any that know you and murderer a is his

דאס אייביקע לעבן בלייבט אין אים נישט. [טז] דורך דעם דאזיקן האבן
hoben dozikn dem durch nisht im in blaibt leben eibike dos
have this the through not him in remains life eternal the

sins. For this tachlis was made hisgalus of the Ben HaElohim, that he might destroy the pe'ulot HaSatan. [9] Everyone having been born of Hashem is not practicing chet, because His Zera makes maon in him, and he cannot abide sinning, because he is born of Hashem. [10] By this is made hisgalus of the yeladim of Hashem and the yeladim of HaSatan: everyone not practicing tzedek is not of Hashem; also the one not having ahavah for his Ach b'Moshiach.
[11] Because this is the divrei Torah which we heard from the beginning, that we have ahavah one for another, [12] Not as Kayin, who was of the evil one, and slaughtered the ach of him; and for what cause did he slaughter him? Because the ma'asim of him were ra'im and the ma'asim of the ach of him were ma'asei tzedek.
[13] And, Achim b'Moshiach, do not marvel if the Olam Hazeh hates you. [14] We have da'as that we have made our histalkus *(passing)* out of Mavet into Chayyim, because we have ahavah for the Achim b'Moshiach; the one not having ahavah makes his ma'on in death. [15] Everyone hating his Ach b'Moshiach is a rotzeach *(murderer)*. And you have da'as that every rotzeach does not have Chayyei Olam making a ma'on in him. [16] By

מיר דערקענט די ליבע: ווייל ער האט אנידערגעלייגט זיין לעבן פאר
far leben zain anidergeleigt hot er vail libe di derkent mir
for life his laid down has he because love the recognized we

אונדזערטוועגן; און מיר זענען אויך מחייב אנידערצולייגן אונדזערע
undzere anidertsuleigen mechayev oich zenen mir un undzertvegen
our to lay down obligated also are we and our sakes

לעבנס פאר די ברידער. יז ווער אבער עס האט נכסים אין דער
der in nechosim hot es ober ver brider di far lebns
the in property has it however who brothers the for lives

וועלט, און זעט זיין ברודער האבן נויט, און פארשליסט זיין הארץ
harts zain farshlist un noit hoben bruder zain zet un velt
heart his locks up and need has brother his sees and world

קעגן אים, וויאזוי זשע בלייבט ה׳ס ליבע אין אים? יח קינדער,
kinder im in libe Hashems blaibt zhe viazoi im kegen
children him in love Hashem's remains then how him against

לאמיר נישט ליב האבן מיט ווערטער, אויך נישט מיט דער צונג,
tsung der mit nisht oich verter mit hoben lib nisht lomir
tongue the with not also words with have love not let us

נאר בפועל ממש און באמת. יט דורך דעם דאזיקן וועלן מיר
mir velen dozikn dem durch beemes un mamesh bepoiel nor
we will this the through in truth and real in actions but

דערקענען, אז מיר זענען פון דעם אמת, און וועלן בארויקן אונדזער
undzer baruiken velen un emes dem fun zenen mir az derkenen
our reassure will and truth the of are we that recognize

הארץ פאר אים, כ אז ווען אונדזער הארץ פארמשפט אונדז, איז
iz undz farmishpet harts undzer ven az im far harts
is us condemns heart our when that Him before heart

ה׳ גרעסער ווי אונדזער הארץ, און ווייסט אלץ. כא געליבטע, ווען
ven gelibte alts veist un harts undzer vi greser Hashem
when beloved all knows and heart our than greater Hashem

אונדזער הארץ פארמשפט אונדז נישט, האבן מיר דרייסטקייט פאר
far dreistkeit mir hoben nisht undz farmishpet harts undzer
before boldness we have not us condemns heart our

ה׳; כב און וואס מיר בעטן, דאס באקומען מיר פון אים, ווייל
vail im fun mir bakumen dos beten mir vos un Hashem
because Him from we receive this ask for we what and Hashem

מיר היטן אפ זיינע געבאטן, און טאן דאס, וואס איז וואוילגעפעלן
voilgefelen iz vos dos ton un geboten zaine op hiten mir
well pleasing is which that do and commandments His up keep we

פאר אים. כג און אָט דאס דאזיקע איז זיין געבאט, אז מיר
mir az gebot zain iz dozike dos ot un im far
we that commandment His is this the here and Him before

זאלן גלויבן אין דעם נאמען פון זיין זון יהושע/ישוע המשיח,
HaMoshiach Yeshua/Yehoshua zun zain fun nomen dem in gloiben zolen
the Moshiach Yehoshua Son His of Name the in believe should

און ליב האבן איינער דעם אנדערן, ווי ער האט אונדז געגעבן א
a gegeben undz hot er vi andern dem einer hoben lib un
a given us has He as other the one have love and

געבאט. כד און ווער עס היט זיינע געבאטן, דער בלייבט
blaibt der geboten zaine hit es ver un gebot
remains that commandments His keeps it who and commandment

אין אים, און ער אין אים. און דורך דעם דאזיקן דערקענען מיר, אז ער
er az mir derkenen dozikn dem durch un im in er un im in
He that we recognize this the through and him in He and Him in

this we have had da'as of ahavah, because that One on behalf of us laid down his nefesh; and we ought, on behalf of the Achim b'Moshiach, to lay down our nefashot.
17 Now whoever has vital possessions of the Olam Hazeh and sees the Ach b'Moshiach of him being nitzrach *(needy)* and has no rachamim *(mercy)* on him and refuses gemilut Chesed, how does the ahavas Hashem make ma'on in him?
18 Yeladim, let us not have ahavah in dvar or in lashon but in ma'aseh and in Emes.
19 And by this we will have da'as that we are of HaEmes, and before Him we will persuade our levavot,
20 That if our levavot condemn us, Hashem is greater than our levavot, and He has da'as of all things.
21 Chaverim, if our levavot do not bring us under the gezar din *(verdict)* of ashem *(guilty)*, we have bitachon before Hashem.
22 And whatever we request, we receive from Him, because we are shomer of His mitzvot and the things pleasing before Him we practice.
23 And this is the mitzvah of Him, that we have emunah b'Shem of the Ben HaElohim, Yehoshua, Rebbe, Melech HaMoshiach, and that we have ahavah one for another, as He gave mitzvah to us.
24 And the one being shomer of His mitzvot makes his ma'on in Him and He makes His ma'on in him; and by this we have da'as that He abides in us, by the Ruach

בלייבט אין אונדז: דורך דעם גייסט, וועלכן ער האט אונדז געשענקט.
geshenkt undz hot er velchen Gaist dem durch undz in blaibt
given us has He who Spirit the through us in remains

ד געליבטע, גלויבט נישט יעדן גייסט, נאר פרובירט אויס די גייסטער,
gaister di ois prubirt nor gaist yedn nisht gloibt gelibte
spirits the out prove but spirit every not believe beloved

צי זיי זענען פון ה׳ ; ווייל א סך פאלשע נביאים זענען
zenen neviim falshe sach a vail Hashem fun zenen zei tsi
are prophets false many a because Hashem of are they if

ארויסגעגאנגען אין דער וועלט אריין. [ב] דורך דעם דאזיקן דערקענט איר
ir derkent dozikn dem durch arain velt der in aroisgegangen
you recognize this the through into world the in gone out

ה׳ס גייסט: יעדער גייסט, וואס איז מודה , אז יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua az moide iz vos gaist yeder Gaist Hashems
Yehoshua that confessing is who spirit every Spirit Hashem's

המשיח איז געקומען אינם פלייש, איז פון ה׳ ; [ג] און יעדער
yeder un Hashem fun iz fleish inem gekumen iz HaMoshiach
every and Hashem of is flesh in the come has the Moshiach

גייסט, וואס באקענט נישט יהושען/ישוען , איז נישט פון
fun nisht iz Yeshuan/Yehoshuan nisht bakent vos gaist
from not is Yehoshua not is confessing who spirit

ה׳ ; און דער דאזיקער איז דער (גייסט) פון דעם אנטי-משיח , וואס
vos anti-Moshiach dem fun gaist der iz doziker der un Hashem
who anti-Moshiach the of spirit the is this one the and Hashem

איר האט געהערט, אז ער קומט; און איז שוין איצט אין דער וועלט.
velt der in itst shoin iz un kumt er az gehert hot ir
world the in now already is and comes he that heard have you

[ד] קינדער , איר זענט פון ה׳ , און האט זיי מנצח געווען;
geven menatseyech zei hot un Hashem fun zent ir kinder
did overcome them have and Hashem of are you children

ווייל גרעסער איז דער , וועלכער איז אין אייך, ווי דער, וועלכער
velcher der vi aich in iz velcher der iz greser vail
who the than you in is who the One is greater because

איז אין דער וועלט. [ה] זיי זענען פון דער וועלט; צוליב דעם רעדן
reden dem tsulib velt der fun zenen zei velt der in iz
speak the on account of world the from are they world the in is

זיי פון דער וועלט, און די וועלט הערט זיי . [ו] מיר זענען פון
fun zenen mir zei hert velt di un velt der fun zei
from are we them listens to world the and world the from they

ה׳ ; ווער עס קען ה׳ , דער הערט אונדז; ווער עס איז נישט
nisht iz es ver undz hert der Hashem ken es ver Hashem
not is it who us hears this one Hashem knows it who Hashem

פון ה׳ , דער הערט אונדז נישט. דורך דער דאזיקער זאך
zach doziker der durch nisht undz hert der Hashem fun
thing this one the through not us hears this one Hashem of

דערקענען מיר דעם גייסט פון אמת און דעם גייסט פון באטרוג .
batrug fun gaist dem un emes fun Gaist dem mir derkenen
deception of spirit the and truth of Spirit the we recognize

[ז] געליבטע, לאמיר ליב האבן איינער דעם אנדערן; ווייל די ליבע איז
iz libe di vail andern dem einer hoben lib lomir gelibte
is love the because other the one have love let us beloved

פון ה׳ ; און יעדער איינער, וועלכער האט ליב, איז געבוירן געווארן
gevoren geboiren iz lib hot velcher einer yeder un Hashem fun
become born is love has who one every and Hashem of

Hakodesh whom He gave to us.

4 Chaverim, do not believe every ruach. But test the ruchot *(spirits)*, if they be of Hashem, because many nevi'ei sheker have gone out into the Olam Hazeh. [2] By this we have da'as of the Ruach Hakodesh of Hashem: every ruach which makes hoda'ah *(confession)* of Yehoshua, Rebbe, Melech HaMoshiach as having come in the basar is of Hashem, [3] And every ruach which does not make hoda'ah of Yehoshua is not of Hashem. And this is the ruach of the Anti-Moshiach, which you have heard that it is coming; and now it already is in the Olam Hazeh. [4] Yeladim, you are of Hashem, and you have overcome them, because greater is the One in you than the one in the Olam Hazeh. [5] They are of the Olam Hazeh; therefore, of the Olam Hazeh they speak, and the Olam Hazeh pays heed to them. [6] We are of Hashem; the one having da'as of Hashem pays heed to us; he who is not of Hashem does not pay heed to us. From this we have da'as of the Ruach of Emes and the ruach tatu'im *(spirit of delusion, error)*.

[7] Chaverim, let us have ahavah one for another, because ahavah is of Hashem, and everyone having ahavah has been born of Hashem and

פון ה׳ און קען ה׳. ח ווער עס האט נישט ליב, דער האט
hot der lib nisht hot es ver Hashem ken un Hashem fun
has the one love not has it who Hashem knows and Hashem of

נישט דערקענט ה׳, וויל ה׳ איז ליבע. ט דורך דעם
dem durch libe iz Hashem vail Hashem derkent nisht
the through love is Hashem because Hashem being known not

דאזיקן האט זיך ארויסגעוויזן ה׳ס ליבע צו אונדז: אז ה׳ האט
hot Hashem az undz tsu libe Hashems aroisgevizn zich hot dozikn
has Hashem that us to love Hashem's shown self has this

געשיקט זיין בן יחיד אין דער וועלט אריין, כדי מיר זאלן לעבן
leben zolen mir kedei arain velt der in yochid ben zain geshikt
live should we so that into world the in Only Son His sent

דורך אים. י אין דעם דאזיקן באשטייט די ליבע, נישט אז מיר האבן
hoben mir az nisht libe di bashteit dozikn dem in im durch
have we that not love the consists this the in Him through

ליב געהאט ה׳, נאר אז ער האט אונדז ליב געהאט, און געשיקט
geshikt un gehat lib undz hot er az nor Hashem gehat lib
sent and had love us has He that but Hashem had love

זיין זון אלס א (קרבן) כפרה פאר אונדזערע זינד. יא געליבטע,
gelibte zind undzere far kapore korben a als zun zain
beloved sin our for atonement sacrifice a as Son His

אויב ה׳ האט אונדז אזוי ליב, זענען מיר אויך מחייב ליב צו
tsu lib mechayev oich mir zenen lib azoi undz hot Hashem oib
to love obligated also we are loved so us has Hashem if

האבן איינער דעם אנדערן. יב ה׳ האט קיינער קיינמאל נישט געזען;
gezen nisht keinmol keiner hot Hashem andern dem einer hoben
seen not never anyone has Hashem other the one have

ווען מיר האבן ליב איינער דעם אנדערן, בלייבט ה׳ צווישן אונדז,
undz tsvishen Hashem blaibt andern dem einer lib hoben mir ven
us among Hashem remains other the one love have we when

און זיין ליבע ווערט פארפאלקאמט אין אונדז; יג דורך דעם דאזיקן
dozikn dem durch undz in farfolkomt vert libe zain un
this the through us in perfected becomes love his and

ווייסן מיר, אז מיר בלייבן אין אים, און ער אין אונדז: וויל ער האט
hot er vail undz in er un im in blaiben mir az mir veisen
has He because us in He and Him in remain we that we know

אונדז געגעבן פון זיין גייסט. יד און מיר האבן געזען און זאגן עדות ,
eides zogen un gezen hoben mir un Gaist zain fun gegeben undz
witness say and seen have we and Spirit His of given us

אז דער פאטער האט געשיקט דעם זון אלס רעטער פון דער וועלט.
velt der fun reter als zun dem geshikt hot foter der az
world the of Savior as Son the sent has Father the that

טו ווער עס וועט מודה זיין, אז יהושע/ישוע איז דער זון פון דער
der fun zun der iz Yeshua/Yehoshua az zain moide vet es ver
the of Son the is Yehoshua that his confess will it who

אויבערשטער, בלייבט ה׳ אין אים, און ער אין ה׳ . טז און מיר
mir un Hashem in er un im in Hashem blaibt Oibershter
we and Hashem in he and him in Hashem remains Most High

האבן דערקענט און גלויבן אין דער ליבע, וואס ה׳ האט צו אונדז.
undz tsu hot Hashem vos libe der in gloiben un derkent hoben
us to has Hashem which love the in believe and recognized have

ה׳ איז ליבע; און ווער עס בלייבט אין דער ליבע, דער בלייבט
blaibt der libe der in blaibt es ver un libe iz Hashem
remains that one love the in remains it who and love is Hashem

has da'as of Hashem. 8 The one not having ahavah did not have da'as of Hashem, because Hashem is ahavah. 9 By this was made hisgalus of the ahavah of Hashem among us, because Hashem has sent His Ben Yechid into the Olam Hazeh that we may live through Him. 10 In this is ahavah, not that we have had ahavah for Hashem, but that Hashem had ahavah for us and gave His Zun fun der Oybershter as a kapporah for chattoteinu. 11 Chaverim, if Hashem so had ahavah for us, also we ought to have ahavah one for another. 12 No one has ever beheld Hashem. If we have ahavah one for another, G-d makes His ma'on in us and the Ahavas Hashem in us has been made shleimah. 13 By this we have da'as that we have our ma'on in Him and He in us, because of the Ruach Hakodesh of Him He has given us. 14 And we have beheld and we give solemn hoda'ah that HaAv has sent HaBen as Moshi'a HaOlam *(Go'el, Oisleizer)*. 15 Whoever makes hoda'ah *(confession)* that Yehoshua *(Yeshua)* is the Zun fun der Oybershter, Hashem makes His ma'on in him and he in Hashem. 16 And we have had da'as and emunah in the ahavah which Hashem has for us. Hashem is ahavah. The one making his ma'on in ahavah makes his ma'on in Hashem and Hashem

אין ה׳ , און ה׳ בלייבט אין אים. יז דורך דעם דאזיקן איז
iz dozikn dem durch im in blaibt Hashem un Hashem in
is this the through him in remains Hashem and Hashem in

די ליבע פארפאלקאמט ביי אונדז: וואס מיר האבן בטחון אין דעם
dem in bitochen hoben mir vos undz bai farfolkomt libe di
the in confidence have we that us with perfected love the

יום הדין ; וויל ווי ער איז, אזוי זענען מיר אויך אין דער דאזיקער
doziker der in oich mir zenen azoi iz er vi vail Hadin yom
this one the in also we are so is He as because judgment Yom

וועלט. יח מורא עקזיסטירט נישט אין דער ליבע; נאר די פאלקאמענע ליבע
libe folkomene di nor libe der in nisht ekzistirt moire velt
love perfect the but love the in not exists fear world

טרייבט ארויס מורא, וויל מורא האט (צו טאן מיט) עונש ;
onesh mit ton tsu hot moire vail moire arois traibt
punishment with do to has fear because fear out casts

דער אבער , וועלכער האט מורא, ווערט נישט פארפאלקאמט אין
in farfolkomt nisht vert moire hot velcher ober der
in perfected not becomes fear has who however the

דער ליבע. יט מיר האבן ליב, וויל ער קודם כל האט אונדז ליב
lib undz hot kol koidem er vail lib hoben mir libe der
love us has all before He because love have we love the

געהאט. כ ווען עמיצער זאגט: איך האב ליב ה׳ , און האט פיינט
faint hot un Hashem lib hob ich zogt emitser ven gehat
hate has and Hashem love have I says someone when had

זיין ברודער—איז ער א ליגנער; ווארום ווער עס האט נישט ליב זיין
zain lib nisht hot es ver vorem ligner a er iz bruder zain
his loved not has it who because liar a he is brother his

ברודער, וועמען ער זעט, דער קען נישט ליב האבן ה׳ , וועמען ער
er vemen Hashem hoben lib nisht ken der zet er vemen bruder
he Whom Hashem have love not can this one sees he whom brother

זעט נישט. כא און דאס דאזיקע געבאט האבן מיר פון אים; אז
az im fun mir hoben gebot dozike dos un nisht zet
that Him from we have commandment these the and not see

ווער עס האט ליב ה׳ , דער זאל אויך ליב האבן זיין ברודער.
bruder zain hoben lib oich zol der Hashem lib hot es ver
brother his have love also shall this one Hashem love has it who

ה

יעדער איינער, וועלכער גלויבט , אז יהושע/ישוע איז דער
der iz Yeshua/Yehoshua az gloibt velcher einer yeder
the is Yehoshua that believes who one every

משיח , דער איז געבוירן פון ה׳ ; און יעדער איינער,
einer yeder un Hashem fun geboiren iz der Moshiach
one every and Hashem of born is this one Moshiach

וועלכער האט ליב דעם , וואס האט געבוירן, האט אויך ליב דעם ,
dem lib oich hot geboiren hot vos dem lib hot velcher
the one loved also has born was who the One love has who

וואס איז געבוירן געווארן פון אים. ב דורך דעם דאזיקן דערקענען מיר,
mir derkenen dozikn dem durch im fun gevoren geboiren iz vos
we recognize this the by Him of become born is who

אז מיר האבן ליב ה׳ס קינדער, ווען מיר האבן ליב ה׳
Hashem lib hoben mir ven kinder Hashems lib hoben mir az
Hashem love have we when children Hashem's loved have we that

און טאן זיינע געבאטן . ג ווארום דאס דאזיקע איז די ליבע צו ה׳ :
Hashem tsu libe di iz dozike dos vorem geboten zaine ton un
Hashem to love the is these the because commands His do and

in him. 17 By this has the ahavah become shleimah with us, that we may have bitachon in the Yom HaDin, because as that One is, so we are also in the Olam Hazeh. 18 Pachad *(fear)* is not in ahavah, but the ahavah hashleimah casts out pachad, because pachad has to do with pachad of the onesh *(punishment)* and the one with pachad has not been perfected in ahavah. 19 We have ahavah because rishonah He had ahavah for us. 20 If anyone says I have ahavah for Hashem and the Ach b'Moshiach he hates, he is a shakran *(liar)*. For the one not having ahavah for the Ach b'Moshiach of him whom he has seen, how can he have ahavah for the Elohim whom he has not seen? 21 And this mitzvah we have from Him that the one having ahavah for Hashem should have ahavah also for the Ach b'Moshiach of him.

5 Everyone with emunah that Yehoshua *(Yeshua)* is the Rebbe, Melech HaMoshiach has been born of Hashem, and everyone having ahavah for the One having begotten has also ahavah for the one begotten by Him. 2 By this we have da'as that we have ahavah for the yeladim of Hashem, when we have ahavas Hashem and we are shomer over His mitzvot. 3 For this is the ahavas Hashem, that we are shomer over His

אַז מיר זאָלן אָפּהיטן זײַנע געבאָטן ; און זײַנע געבאָטן
geboten zaine un geboten zaine ophiten zolen mir az
commands His and commandments His keep should we that

זענען נישט שווער. ד ווײַל אַלץ, וואָס איז געבוירן געוואָרן פֿון
fun gevoren geboiren iz vos alts vail shver nisht zenen
of become born are who all because hard not are

ה׳ , איז מנצח די וועלט; און דאָס דאָזיקע איז דער נצחון ,
nitsochn der iz dozike dos un velt di menatseyech iz Hashem
victory the is these the and world the overcome is Hashem

וואָס האָט באַזיגט די וועלט: אונדזער אמונה. ה און ווער איז עס,
es iz ver un emune undzer velt di bazigt hot vos
it is who and faith our world the conquered has which

וועלכער איז מנצח די וועלט, אויב נישט דער , וועלכער גלויבט ,
gloibt velcher der nisht oib velt di menatseyech iz velcher
believes who the one not if world the overcome is who

אַז יהושע/ישוע איז דער זון פֿון דער אויבערשטער? ו ער איז
iz er Oibershter der fun zun der iz Yeshua/Yehoshua az
is He Most High the of Son the is Yehoshua that

עס , וועלכער איז געקומען דורך וואַסער און בלוט, יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua blut un vaser durch gekumen iz velcher es
Yehoshua blood and water by come is who the One

המשיח ; נישט בלויז מיט דעם וואַסער אַליין, נאָר מיט דעם וואַסער
vaser dem mit nor alein vaser dem mit bloiz nisht HaMoshiach
water the with but alone water the with only not the Moshiach

און מיט דעם בלוט. און עס איז דער גייסט, וואָס זאָגט עדות , ווײַל
vail eides zogt vos Gaist der iz es un blut dem mit un
because witness says who Spirit the is it and blood the with and

דער גייסט איז דער אמת. ז ווײַל עס זענען דרײַ , וועלכע זאָגן עדות :
eides zogen velche drai zenen es vail emes der iz Gaist der
witness say which three are there for truth the is Spirit the

ח דער גייסט, און דאָס וואַסער, און דאָס בלוט; און די דרײַ זענען אייניק.
einik zenen drai di un blut dos un vaser dos un Gaist der
united are three the and blood the and water the and Spirit the

ט אויב מיר נעמען אָן דאָס עדות זאָגן פֿון מענטשן, אַזוי איז גרעסער דאָס
dos greser iz azoi mentshn fun zogen eides dos on nemen mir oib
the greater is so men of say witness the on accept we if

עדות זאָגן פֿון ה׳ ; ווײַל דאָס דאָזיקע איז דאָס עדות זאָגן פֿון
fun zogen eides dos iz dozike dos vail Hashem fun zogen eides
of say witness the is these the because Hashem of say witness

ה׳ , וואָס ער האָט עדות געזאָגט וועגן זײַן זון . י ווער עס גלויבט
gloibt es ver zun zain vegen gezogt eides hot er vos Hashem
believes it who Son His about said witness has He which Hashem

אין דעם זון פֿון דער אויבערשטער, דער האָט דאָס עדות אין זיך
zich in eides dos hot der Oibershter der fun zun dem in
self in witness the has that one Most High the of Son the in

אַליין; ווער עס גלויבט נישט ה׳ , דער האָט אים געמאַכט פֿאַר אַ
a far gemacht im hot der Hashem nisht gloibt es ver alein
a for made Him has that Hashem not believes it who alone

ליגנער, ווײַל ער האָט נישט געגלויבט אין דעם עדות , וואָס ה׳
Hashem vos eides dem in gegloibt nisht hot er vail ligner
Hashem which witness the in believed not has he because liar

האָט עדות געזאָגט וועגן זײַן זון . יא און דאָס דאָזיקע איז דאָס עדות :
eides dos iz dozike dos un zun zain vegen gezogt eides hot
witness the is these the and Son his about said witness has

mitzvot, and His mitzvot are not burdensome. [4] Because whatever that has been born of Hashem obtains nitzachon *(victory)* over the Olam Hazeh. And this is the nitzachon *(victory)*, the nitzachon that overcomes the Olam Hazeh, even our emunah *(faith)*. [5] And who is the one overcoming the Olam Hazeh except the one with emunah that Yehoshua is the Zun fun der Oybershter? [6] This One is the One having come by mayim and dahm, Yehoshua, Rebbe, Melech HaMoshiach; not by the mayim only, but by the mayim and by the dahm; and the Ruach Hakodesh is the one giving solemn eidus, because the Ruach Hakodesh is HaEmes. [7] Because there are shloshah giving solemn eidus: [8] the Ruach Hakodesh and the mayim and the dahm, and the shloshah are for solemn eidus. [9] If the solemn eidus of Bnei Adam we receive, the solemn eidus of Hashem is greater, because this is the eidus of Hashem that He has testified concerning the Son of the Oybeshter. [10] The one with emunah in the Zun fun der Oybershter has the eidus, even the eidus *(witness)*, in himself; the one without emunah in Hashem has made Hashem a shakran *(liar)*, because he has not had emunah in the eidus which Hashem has testified concerning His Zun fun der Oybershter. [11] And this is the eidus, that Hashem gave Chayyei Olam to us,

אז ה׳ האט אונדז געגעבן אייביק לעבן; און דאס דאזיקע לעבן איז
iz leben dozike dos un leben eibik gegeben undz hot Hashem az
is life these the and life eternal given us has Hashem that

אין דעם זון זיינעם. יב ווער עס האט דעם זון , דער האט דאס לעבן; ווער
ver leben dos hot der zun dem hot es ver zainem zun dem in
who life the has that Son the has it who His Son the in

עס האט נישט דעם זון פון דער אויבערשטער, דער האט נישט דאס לעבן.
leben dos nisht hot der Oibershter der fun zun dem nisht hot es
life the not has that Most High the of Son the not has it

יג די דאזיקע זאכן האב איך אייך געשריבן, כדי איר זאלט וויסן,
visen zolt ir kedei geshriben aich ich hob zachn dozike di
know shall you so that written you I have things these the

אז איר האט אייביק לעבן; די , וועלכע גלויבן אין דעם נאמען פון דעם
dem fun nomen dem in gloiben velche di leben eibik hot ir az
the of Name the in believe who the life eternal have you that

זון פון דער אויבערשטער. יד און דאס איז דער בטחון , וואס מיר
mir vos bitochen der iz dos un Oibershter der fun zun
we which confidence the is this and Most High the of Son

האבן צו אים: אז ווען מיר בעטן עפעס לויט זיין רצון,
rotsn zain loit epes beten mir ven az im tsu hoben
will His according to something ask we when that Him to have

הערט ער אונדז; טו און אויב מיר וויסן, אז ער הערט אונדז, וועגן וואס
vos vegen undz hert er az veisen mir oib un undz er hert
what about us hears He that know we if and us He hears

מיר בעטן, וויסן מיר, אז מיר האבן די בקשות , וועלכע מיר האבן
hoben mir velche bakoshes di hoben mir az mir veisen beten mir
have we which requests the have we that we know ask we

געבעטן פון אים. טז ווען עמיצער זעט זיין ברודער זינדיקן א חטא, וואס
vos chet a zindikn bruder zain zet emitser ven im fun gebeten
which sin a sin brother his sees someone when Him of asked

איז נישט צום טויט , זאל ער בעטן (פאר זיינעטוועגן), און ער (ה׳)
Hashem er un zainetvegn far beten er zol toit tsum nisht iz
Hashem He and for his sake for ask he shall death to the not is

וועט אים געבן לעבן, פאר די , וועלכע זינדיקן נישט צום טויט. עס איז
iz es toit tsum nisht zindikn velche di far leben geben im vet
is it death to the not sins which the for life give him will

פאראן א זינד צום טויט; נישט פאר יענער זאג איך, אז ער זאל בעטן!
beten zol er az ich zog yener far nisht toit tsum zind a faran
ask shall he that I say that for not death to the sin a there

יז יעדע עוולה איז א חטא; און עס איז פאראן א זינד נישט צום טויט.
toit tsum nisht zind a faran iz es un chet a iz avle yede
death to the not sin a there is it and sin a is iniquity every

יח מיר וויסן, אז יעדער איינער, וועלכער איז געבוירן געווארן פון
fun gevoren geboiren iz velcher einer yeder az veisen mir
of become born is who one every that know we

ה׳ , זינדיקט נישט; נאר דער , וואס איז געבוירן פון ה׳ ,
Hashem fun geboiren iz vos der nor nisht zindikt Hashem
Hashem of born is who the one but not sins Hashem

היט זיך אפ, און דער נישט גוטער רירט אים נישט אָן. יט מיר וויסן,
veisen mir on nisht im rirt guter nisht der un op zich hit
know we on not him touches good not the and up self beware

אז מיר זענען פון ה׳ , און די גאנצע וועלט ליגט אין דער (מאכט)
macht der in ligt velt gantse di un Hashem fun zenen mir az
power the in lies world whole the and Hashem of are we that

and this Chayyim is in His Zun fun der Oybershter. 12 The one having HaBen has HaChayyim; the one not having the Zun fun der Oybershter does not have Chayyim.

13 These things I wrote to you who have emunah b'Shem the Zun fun der Oybershter, that you vada *(with certainty)* may have da'as that you have Chayyei Olam. 14 And this is the bitachon which we have with Him, that if we daven and request anything according to His ratzon *(will)*, He hears us. 15 And if we have da'as that He hears us, whatever we ask, we have da'as that we have the requests which we asked from Him. 16 If anyone sees his Ach b'Moshiach sinning an averah not leading to mavet, he will ask and Hashem will give to him Chayyim, to the ones sinning a chet not leading to mavet. There is an averah leading to mavet. I do not say we should make request concerning that averah. 17 Kol avon is chet, and there is chet not leading to mavet.

18 We have da'as that everyone having been born of Hashem does not continually sin, but the One having been born of G-d *(Zun fun der Oybershter Moshiach)* is shomer over him and HaSatan does not touch him. 19 We have da'as that we are of Hashem and the whole Olam

פונם נישט גוטן. כ און מיר ווייסן, אז דער זון פון דער אויבערשטער
gutn nisht funem un mir veisen az der zun fun der Oibershter
good not of the and we know that the Son of the Most High

איז געקומען און אונדז געשענקט א פארשטאנד , כדי מיר זאלן
iz gekumen un undz geshenkt a farshtand kedei mir zolen
is come and us did give a understanding so that we should

דערקענען דעם ווארהאפטיקן; און מיר זענען אין דעם ווארהאפטיקן, אין
derkenen dem vorhaftikn un mir zenen in dem vorhaftikn in
recognize the true and we are in the true in

זיין זון יהושע/ישוע המשיח . דאס איז דער ווארהאפטיקער ג-ט
zain zun Yeshua/Yehoshua HaMoshiach dos iz der vorhaftiker G-t
His Son Yehoshua the Moshiach this is the true G-d

און דאס אייביקע לעבן. כא קינדער, היט זיך אפ פון די אפג-טער.
un dos eibike leben kinder hit zich op fun di opg-ter
and the eternal life children beware self up from the idols

Hazeh lies under HaSatan.
20 And we have da'as that the Zun fun der Oybershter has come and has given us binah that we may have da'as of the One who is the True One, The Omein, and we are in the One who is The Omein, even in HaBen of Him, Moshiach Yehoshua. This one is the El HaAmitti and Chayyei Olam.
21 Yeladim, keep yourselves from elilim.

דער צווייטער בריוו
פון דעם שליח יוחנן

2 Yochanan

א דער זקן צו דער אויסדערוויילטער הארינטע און צו אירע
ire tsu un harinte oisderveilter der tsu zoken der
her to and lady chosen the to elder the

קינדער, וועלכע איך האב באמת ליב; און נישט בלויז
bloiz nisht un lib beemes hob ich velche kinder
only not and loved in truth have I whom children

איך אליין, נאר אויך אלע, וואס האבן דערקענט דעם אמת;
emes dem derkent hoben vos ale oich nor alein ich
truth the recognized have who all also but alone I

ב צוליב דעם אמת, וואס בלייבט אין אונדז, און וועט זיין
zain vet un undz in blaibt vos emes dem tsulib
be will and us in remains who truth that on account of

מיט אונדז ביז אויף אייביק; ג חסד, רחמים, שלום, זאל
zol sholem rachomim chesed eibik oif biz undz mit
shall peace mercy grace eternity on until us with

זיין מיט אונדז, פון ג-ט דעם פאטער, און פון יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua fun un foter dem G-t fun undz mit zain
Yehoshua from and Father the G-d from us with be

המשיחן דעם זון פון דעם פאטער, אין וואראהאפטיקייט און אין
in un vorhaftikeit in foter dem fun zun dem HaMoshiachn
in and truth in Father the of Son the the Moshiach

ליבע.
libe
love

ד איך האב מיך זייער געפריידט, אז איך האב געפונען (אייניקע) פון
fun einike gefunen hob ich az gefreidt zeier mich hob ich
of some found have I that rejoiced very me have I

דיינע קינדער גיין אינם אמת, לויט ווי מיר האבן באקומען א
a bakumen hoben mir vi loit emes inem gein kinder daine
a received have we as according to truth in the go children your

געבאט פון דעם פאטער. ה און איצט בעט איך דיך, הארינטע,
harinte dich ich bet itst un foter dem fun gebot
Lady you I implore now and Father the from command

נישט ווי איך וואלט דיר געשריבן א ניי געבאט, נאר דאס, וואס
vos dos nor gebot nai a geshriben dir volt ich vi nisht
which the but commandment new a write you would I as not

מיר האבן געהאט פון אנהויב אָן, אז מיר זאלן ליב האבן איינס
eins hoben lib zolen mir az on onhoib fun gehat hoben mir
one have love should we that on beginning from had have we

דאס אנדערע. ו און דאס דאזיקע איז די ליבע: אז מיר זאלן לעבן
leben zolen mir az libe di iz dozike dos un andere dos
live should we that love the is these the and other the

לויט זיינע געבאטן. דאס דאזיקע איז דאס געבאט,
gebot dos iz dozike dos geboten zaine loit
commandment the is this the commandments His according to

ווי איר האט געהערט פון אנהויב אָן, אז איר זאלט לעבן דערין.
derin leben zolt ir az on onhoib fun gehert hot ir vi
therein live shall you that on beginning from heard have you as

1 From the Zaken *(Elder)*. To the Gevirah HaBechirah *(the Chosen Lady)* and her Banim *(Sons, Children)*, for whom I have ahavah *(agape)* b'Emes, and not only I but also all those who have Da'as HaEmes *(Knowledge of the Truth)*, [2] Because of HaEmes that dwells inside us, and will be immanu *(with us)* for Yamim HaOlam. [3] Chen v'Chesed Hashem *(unmerited Favor and Kindness)*, Rachamim Hashem *(Mercy)*, and Shalom Hashem *(Peace)* will be immanu *(with us)* from Elohim HaAv and from Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, HaBen of HaAv, in Emes and Ahavah *(agape)*.

[4] I had simcha gedola *(much joy)* that I have found some of your Banim with a walk which is Halakhah b'Derech Emes *(Conduct in the Way of Truth)*, just as we received a mitzvah *(commandment)* to do so from HaAv. [5] And now I beseech you, Gevirah, not as a mitzvah chadasha *(new commandment)* I am writing you, but that which we had meyReshit *(from the Beginning)*: that we should have ahavah *(agape)* one for the other, [6] And this is ahavah, that we should walk with a halichah according to the Mitzvot of Rebbe, Melech HaMoshiach; this is the mitzvah just as you have heard it meyReshit. You must

ז ווייל א סך פארפירער זענען ארויסגעגאנגען אין דער וועלט אריין,
arain velt der in aroisgegangen zenen farfirer sach a vail
into world the in gone out are deceiver many a because

וועלכע זענען נישט מודה , אז יהושע/ישוע המשיח איז
iz HaMoshiach Yeshua/Yehoshua az moide nisht zenen velche
is the Moshiach Yehoshua that confess not are which

געקומען אינם פלייש. דאס איז דער פארפירער און אנטי-משיח .
anti-Moshiach un farfirer der iz dos fleish inem gekumen
anti-Moshiach and deceiver the is this flesh in the come

ח היט זיך , אז איר זאלט נישט פארלירן, וואס מיר האבן דערווארבן,
dervorbn hoben mir vos farliren nisht zolt ir az zich hit
obtained have we what lose not shall you that self beware

נאר נעמט אפ א פולן שכר . ט יעדער איינער, וועלכער איז עובר און
un oyver iz velcher einer yeder sachar fuln a op nemt nor
and violating is who one every reward full a up take but

בלייבט נישט אין דער לערנונג פון דעם משיח , האט נישט ה' ;
Hashem nisht hot Moshiach dem fun lernung der in nisht blaibt
Hashem not has Moshiach the of teaching the in not remains

ווער עס בלייבט יא אין דער לערנונג , דער האט סאי דעם פאטער
foter dem sai hot der lernung der in yo blaibt es ver
Father the both has this one teaching the in yes remains it who

סאי דעם זון . י אויב איינער קומט צו אייך און ברענגט נישט די דאזיקע
dozike di nisht brengt un aich tsu kumt einer oib zun dem sai
these the not brings and you to comes one if Son the and

לערנונג , זאלט איר אים נישט אויפנעמען אין הויז אריין, און נישט
nisht un arain hoiz in oifnemen nisht im ir zolt lernung
not and into house in receive not him you shall teaching

אפגעבן קיין שלום ; יא ווארום ווער עס גיט אים אפ שלום , דער האט א
a hot der sholem op im git es ver vorem sholem kein opgeben
a has that peace up him gives it who because peace any give

חלק אין זיינע בייזע מעשים.
maisim beize zaine in cheilek
deeds evil his in share

יב האבנדיק א סך צו שרייבן צו אייך, האב איך עס (אבער) נישט
nisht ober es ich hob aich tsu shraiben tsu sach a hobendik
not however it I have you to write to many a having

געוואלט (טאן) מיט פאפיר און טינט; נאר איך האף צו קומען צו
tsu kumen tsu hof ich nor tint un papir mit ton gevolt
to come to hope I but ink and papyrus with do wanted

אייך און צו רעדן מויל צו מויל , כדי אונדזער פרייד זאל זיין
zain zol freid undzer kedei moil tsu moil reden tsu un aich
be shall joy our so that mouth to mouth speak to and you

פול. יג עס געבן דיר אפ שלום די קינדער פון דיין שוועסטער, דער
der shvester dain fun kinder di sholem op dir geben es ful
the sister your of children the peace up you give it full

אויסדערוויילטער.
oisderveilter
chosen one

walk in it. 7 Because mat'im rabbim *(many misleaders, deceivers)* have gone out into the world, the ones not making the Ani Ma'amin hoda'ah *(confession)* that Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua habah b'basar *(has come in bodily flesh)*; this one is HaMat'eh *(the Deceiving One)* and the Anti-Moshiach. 8 Watch out for yourselves, lest you lose what we worked for, but may receive a sachar maleh *(full reward)*.
9 Everyone who runs ahead and does not remain in the torah of Rebbe, Melech HaMoshiach does not have Hashem; the one remaining in the torah [of Moshiach], this one has both HaAv and HaBen. 10 If anyone comes to you and does not bring this torah, do not receive him into your house, and do not give him Drishat Shalom.
11 For the one giving Drishat Shalom to him has shuttafut *(partnership)* with his ma'asim hara'im *(evil deeds)*.

12 I have many things to write to you; I wanted not to do so with parchment and ink, but I have the tikvah *(hope)* to be with you and to speak panim el panim *(directly, in person)*, that our simcha *(joy)* may be shleimah *(complete)*. 13 Drishat Shalom from the Banim of your Achot HaBechirah *(Chosen Sister)*.

דער דריטער בריוו
פון דעם שליח יוחנן

3 Yochanan

א דער זקן צו גאיוסן דעם געליבטן, וועמען איך האב באמת
beemes hob ich vemen gelibtn dem Gaiusn tsu zoken der
in truth have I whom beloved the Gaius to Elder the

ליב. [ב] געליבטער, איך טו תפילה, אז אין אלעם זאלסטו
zolstu alem in az tfile tu ich gelibter lib
shall you all in that prayer do I beloved love

מצליח זיין, און זיין געזונט , אזוי , ווי עס גייט גוט דיין
dain gut geit es vi azoi gezunt zain un zain matsliech
your good goes it as even healthy be and be prospered

נשמה . [ג] ווארום איך האב מיך זייער געפריידט, ווען ברידער
brider ven gefreidt zeier mich hob ich vorem neshome
brothers when rejoiced very me have I because soul

זענען געקומען און האבן עדות געזאגט וועגן דעם אמת אין
in emes dem vegen gezogt eides hoben un gekumen zenen
in truth the about said witness have and come have

דיר, וויאזוי דו לעבסט אין דער ווארהייט. [ד] קיין גרעסערע פרייד
freid gresere kein vorhait der in lebst du viazoi dir
joy greater any truth the in live you how you

האב איך נישט, ווי צו הערן, אז מיינע קינדער לעבן אין דעם
dem in leben kinder maine az heren tsu vi nisht ich hob
the in live children my that hear to than not I have

אמת.
emes
truth

[ה] געליבטער, דו האנדלסט געטריי אין דעם, וואס דו טוסט
tust du vos dem in getrai handlst du gelibter
do you which that in faithfully deal you beloved

פאר די ברידער און פאר די אורחים, [ו] וועלכע האבן עדות געזאגט
gezogt eides hoben velche orchim di far un brider di far
said witness have who visitors the for and brothers the for

וועגן דיין ליבע פאר דער קהלה; דו וועסט טאן גוט , אויב דו וועסט
vest du oib gut ton vest du kehile der far libe dain vegen
will you if good do will you kehile the for love your about

זיי ווייטער שיקן ווי עס איז ראוי פאר ה׳ ; [ז] ווארום פאר
far vorem Hashem far roe iz es vi shiken vaiter zei
for because Hashem before worthy is it as send farther them

זיין נאמען וועגן זענען זיי ארויסגעגאנגען, נישט אננעמענדיק קיין
kein onnemendik nisht aroisgegangen zei zenen vegen nomen zain
any receiving not gone out they are about Name His

זאך פון די אומות (העולם). [ח] מיר זענען דעריבער מחייב
mechayev deriber zenen mir hooilem umes di fun zach
obligated therefore are we of the world nations the from thing

אויפצונעמען אזעלכע, כדי מיר זאלן ווערן מיטארבעטער אין דעם
dem in mitarbeter veren zolen mir kedei azelche oiftsunemen
the in co-workers be should we so that such to receive

אמת.
emes
truth

1 From the Zaken *(Elder)*.
To Gaius HaAhuv *(Gaius
the beloved)*, for whom I
have ahavah *(agape)* b'Emes.
2 Chaver, it is my tefillah that
all may be hatzlocha *(successful)*
with you, and that you may
be shalem b'guf *(healthy)*,
just as your nefesh *(soul)* is
matsli'ach *(successful)*. 3 For I
had simcha gedola *(much joy)*
when the Achim b'Moshiach
arrived [here] and gave eidus
(testimony) of you being in
HaEmes *(the Truth)*, just as your
walk is halakhah b'Derech Emes
(conduct in the Way of Truth).
4 I have no greater simcha
than this, to hear of my bnei
b'Moshiach, that their walk is
halakhah b'Derech Emes.

5 Chaver, you do a thing
of emunah *(faith)* when
it is done for the Achim
b'Moshiach, especially when
they are people you don't
know. 6 They gave eidushaft
(witness of testimony) to
your ahavah *(agape)* before
the kehillah *(assembly)*
[here]; you will do well to
send them on their way
in a manner worthy of
Hashem. 7 For, on behalf of
Hashem they went forth,
taking nothing from the
Goyim. 8 Therefore, we
ought to give hachnosas
orchim *(hospitality)* to
such, in order that we
may be ozrim *(helpers)* with
HaEmes.

ט איך האב עפעס געשריבן צו דער קהלה; נאר דיאטרעפעס,
Diotrefes nor kehile der tsu geshriben epes hob ich
Diotrephes but kehile the to written something have I

וועלכער האט ליב צו זיין ביי זיי א ראש , נעמט אונדז
undz nemt rosh a zei bai zain tsu lib hot velcher
us accepts head person a them with be to love does who

נישט אָן. י דערפאר, ווען איך וועל קומען, וועל איך אים דערמאנען די
di dermonen im ich vel kumen vel ich ven derfar on nisht
the remind him I will come will I when therefore on not

מעשים, וואס ער טוט, באַרעדנדיק אונדז מיט בייזע רייד ; און
un reid beize mit undz baredndik tut er vos maisim
and words evil with us gossiping about does he which deeds

נישט צופרידן מיט דעם, נעמט ער אליין נישט אויף די ברידער, און
un brider di oif nisht alein er nemt dem mit tsufriden nisht
and brothers the on not himself he receives that with content not

פארווערט יענע , וואס ווילן (עס טאן), און טרייבט זיי ארויס פון
fun arois zei traibt un ton es vilen vos yene farvert
from out them drives and to do it want who those bans from shul

דער קהלה. יא געליבטער, טו נישט נאך דאס שלעכטע, נאר דאס גוטע.
gute dos nor shlechte dos noch nisht tu gelibter kehile der
good the but bad the after not do beloved kehile the

ווער עס טוט גוטס, דער איז פון ה׳ ; ווער עס טוט שלעכטס, דער
der shlechts tut es ver Hashem fun iz der guts tut es ver
that evil does it who Hashem from is that good does it who

האט נישט געזען ה׳ . יב וועגן דעמעטריוסן האבן אלע (גוט)
gut ale hoben Demetriusn vegen Hashem gezen nisht hot
good everyone did Demetrius about Hashem seen not has

עדות געזאגט, אפילו דער אמת אליין; און איך מיר זאגן עדות ; און
un eides zogen mir oich un alein emes der afile gezogt eides
and witness say we also and itself truth the even said witness

דו ווייסט, אז אונדזער עדות זאגן איז וואָרהאַפטיק.
vorhaftik iz zogen eides undzer az veist du
true is say witness our that know you

יג איך האב געהאט א סך צו שרייבן צו דיר; נאר איך וויל עס דיר
dir es vil ich nor dir tsu shraiben tsu sach a gehat hob ich
you it want I but you to write to many a had have I

נישט שרייבן מיט טינט און פעדער; יד איך האף אבער דיך צו זען אין
in zen tsu dich ober hof ich feder un tint mit shraiben nisht
in see to you however hope I quill and ink with write not

גיכן , און (דעמאלט) וועלן מיר רעדן מויל צו מויל . טו שלום
sholem moil tsu moil reden mir velen demolt un gichn
peace mouth to mouth speak we will then and a short time

צו דיר. (אונדזערע) פריינד געבן דיר אפ שלום . גיב אפ שלום די
di sholem op gib sholem op dir geben fraind undzere dir tsu
the peace up give peace up you give friends our you to

פריינד יעדן ביים נאמען.
nomen baim yedn fraind
name by all friends

[9] I wrote something to the kehillah [there]; but Diotrephes, who has fallen in love with being "Rosh of the Kehillah," does not receive us. [10] Oib azoi *(consequently)*, if I come, I will remember his "ma'asim" *(works)* which he does, his bringing unjustified charges against us with lashon horah *(evil speech)*. And not being satisfied with performing these "mitzvot", he even refuses to receive the Achim b'Moshiach, and, those intending to do so, he hinders and expels out of the kehillah. [11] Chaver, do not imitate HaRah *(Evil)*; rather, imitate HaTov *(Good)*. The one doing HaTov is from Hashem. The one doing HaRah has not regarded Hashem. [12] To Demetrius, eidus *(witness of testimony, commendation)* has been given by all and, personally, by no less than HaEmes *(the Truth)*; we also give eidus, and you have da'as that our eidus is emes.

[13] I had many things to write to you, but I do not want to write to you with pen and ink. [14] But I have the tikvah *(hope)* to see you imminently, and we will speak panim el panim *(directly, in person)*. [15] Drishat Shalom to you. Drishat Shalom from the Chaverim [here]. Drishat Shalom by name to each of the Chaverim [there].

יהודהס בריוו

Yehuda

א יהודה , א קנעכט פון יהושע/ישוע המשיחן און
un HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua fun knecht a Yehude
and the Moshiach Yehoshua of slave a Yehudah

א ברודער פון יעקבן , צו די גערופענע, געליבטע אין ג-ט
G-t in gelibte gerufene di tsu Yaakovn fun bruder a
G-d in beloved called the to Yaakov of brother a

דעם פאטער, און אפגעהיט פאר יהושע/ישוע המשיחן :
HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua far opgehit un foter dem
the Moshiach Yehoshua for guarded and Father the

ב רחמים צו אייך און שלום און ליבע זאל זיך פיל
fil zich zol libe un sholem un aich tsu rachomim
much self shall love and peace and you to mercy

פארמערן.
farmeren
increase

ג געליבטע, בשעת איך האב מיך זייער געפלייסט, צו שרייבן צו אייך
aich tsu shraiben tsu geflaist zeier mich hob ich beshas gelibte
you to write to eager very me have I while beloved

וועגן אונדזער געמיינזאמער ישועה , האב איך מיך געפילט געדרונגען
gedrungen gefilt mich ich hob yeshue gemeinzamer undzer vegen
urgent feel me I have salvation mutual our about

צו שרייבן צו אייך, מזהיר זייענדיק, אז איר זאלט ראנגלט זיך פאר
far zich ranglt zolt ir az zaiendik mazer aich tsu shraiben tsu
for self wrestles shall you that making exhort you to write to

דער אמונה, וואס איז איינמאל פאר אלעמאל איבערגעגעבן געווארן צו
tsu gevoren ibergegeben alemol far einmol iz vos emune der
to become handed over always for once is which faith the

די קדושים . ד ווארום עס האבן זיך אריינגעגנבעט עטלעכע לייט,
lait einike araingeganvet zich hoben es vorem kedoishem di
men some stolen in self have there because saints the

וועלכע זענען שוין פון לאנג אנגעשריבן געווארן צום דאזיקן
dozikn tsum gevoren ongeshriben lang fun shoin zenen velche
this to the become written down long from already are who

משפט , רשעים , וואס פארקערן דעם חסד פון אונדזער ג-ט צו
tsu G-t undzer fun chesed dem farkern vos reshoiem mishpot
to G-d our of grace the pervert who unrighteous judgment

צעלאזנקייט, און פארלייקענען דעם איינציקן מושל און אונדזער האר
Har undzer un moshel eintsikn dem farleikenen un tseloznkeit
L-rd our and ruler only the deny and debauchery

יהושע/ישוע המשיח . ה איך וויל אייך אבער דערמאנען,
dermonen ober aich vil ich HaMoshiach Yeshua/Yehoshua
to remind however you want I the Moshiach Yehoshua

הגם איר האט זיך עס אלץ שוין אמאל דערוואוסט ,
dervust amol shoin alts es zich hot ir hagam
been fully informed once already all it yourselves have you although

אז דער האר (ג-ט), האבנדיק אויסגעלייזט דאס פאלק אויס דעם לאנד
land dem ois folk dos oisgeleizt hobendik G-t Har der az
land the out people the redeemed having G-d L-rd the that

1 From Yehuda, eved *(servant)* of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua/Yeshua and brother of Ya'akov; To HaKeru'im *(the Called Ones)*, beloved in Elokim HaAv and HaShemurim *(the Guarded ones)* for Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua.
2 Rachamim Hashem and Shalom Hashem and Ahavas Hashem to you abundantly!

3 Chaverim, although I was very eager to write to you an iggeret hakodesh concerning the Geulah *(Redemption)* we share, it suddenly became necessary to write you an urgent appeal to fight for the Emunah *(Faith, the Emunah of the true Dat HaYehudit)*, which was once for all time handed over and transmitted to the Kedoshim. 4 For certain men, anshei resha *(men of wickedness)*, written down long ago for this harsha'ah *(condemnation)*, have infiltrated our ranks, men twisting the Chen v'Chesed HaElokeinu into a license for sensual self-indulgence and denying our only Ribboneinu and Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua. 5 Now I wish to remind you, though you are fully informed, that Hashem, Who once saved a people from Eretz Mitzrayim *(Egypt)*, afterwards destroyed every Apikoros not having Emunah *(Faith)*. 6 And you have da'as

מצרים , האט דערנאך פארטיליקט די אומגלויביקע. ו און מלאכים ,
malochim un umgloibike di fartilikt dernoch hot Mitsrayim
angels and unbelievers the destroy afterwards did Egypt

וועלכע האבן נישט אפגעהיטן זייער ממשלה , נאר פארלאזט זייער
zeier farlozt nor memshole zeier opgehiten nisht hoben velche
their left but authority their kept not have which

וואוינונג, האט ער אויפבאווארט אונטער דער פינצטערניש מיט אייביקע
eibike mit fintsternish der unter oifbavort er hot voinung
eternal with darkness the under reserved He has dwelling

קייטן צום משפט אין דעם גרויסן טאג. ז ווי סדום און עמורה און
un Gomora un Sodom vi tog groisn dem in mishpot tsum keitn
and Gomorrah and Sodom as Day Great the in judgment to the chains

די שטעט ארום , זיי מזנה זייענדיק אויף אן ענלעכן אופן
oifen enlechn an oif zaiendik mezane zei arum shtet di
way likewise an on being doing adultery them around cities of the

ווי די דאזיקע, און נאכגייענדיק פרעמד פלייש, זענען געזעצט געווארן
gevoren gezetst zenen fleish fremd nochgeiendik un dozike di vi
become set are flesh strange following and these the as

אלס א ביישפיל, ליידנדיק דעם עונש פון אייביקן פייער. ח און דאך
doch un faier eibikn fun onesh dem laidendik baishpil a als
yet and fire eternal of punishment the suffering example an as

זענען די דאזיקע בעלי חלומות אויף אזא אופן מטמא דאס פלייש,
fleish dos metame oifen aza oif chaloimes ba'alei dozike di zenen
flesh the defiling way such on dream owners these the are

זענען מבזה ממשלות און לעסטערן מאיעסטעטן . ט און מיכאל דער
der Micha'el un mayestetn lesteren un memsholes mevaze zenen
the Michael and glorious ones blaspheme and authorities scorned do

שר המלאכים , ווען ער האט געהאט א סכסוך מיט דעם שׂטן און
un Satan dem mit sichsech a gehat hot er ven hamalochim sar
and Satan the with dispute a had has he when angel ruler

זיך געקריגט וועגן משהס גוף , האט זיך נישט אונטערגעשטעלט
untergeshtelt nisht zich hot guf Moshes vegen gekrigt zich
dare not himself did body Moses' about contended self

צו ברענגען אן אנקלאג פון לעסטערונג אויף אים, נאר האט געזאגט: זאל
zol gezogt hot nor im oif lesterung fun onklog an brengen tsu
let said has but him on blasphemy of accusation an bring to

דער האר אנשרייען אויף דיר! י די דאזיקע אבער לעסטערן דאס, וואס
vos dos lesteren ober dozike di dir oif onshraien Har der
which that slander however these the you on rebuke L-rd the

זיי ווייסן נישט; וואס אבער זיי פארשטייען פון דער טבע , ווי
vi teve der fun farshteien zei ober vos nisht veisen zei
as nature the from understand they however what not know they

נארישע בהמות , אין דעם פארדארבן זיי זיך אליין. יא וויי איז צו זיי ,
zei tsu iz vei alein zich zei fardarbn dem in beheimes narishe
them to is woe alone self they destroy that in beasts foolish

וייל זיי זענען געגאנגען אויף קינס דרך , און האבן זיך
zich hoben un derech Kayins oif gegangen zenen zei vail
themselves have and road Cain's on gone are they because

געווארפן אויף בלעמס פארפירונג פאר א לוין , און זענען אומגעקומען
umgekumen zenen un loin a far farfirung Bil'ams oif gevorfen
perish are and wage a for error Balaam's on thrown

אין דער ווידערשפעניקייט פון קורחן ! יב די דאזיקע זענען אונטערוואסער
untervaser zenen dozike di Korachn fun vidershpenikeit der in
underwater are these the Korach of rebellion the in

about the malachim *(angels)*, not being content to keep their positions of Memshalah *(Rule, Dominion)*, having deserted their own station, these malachim Hashem has kept under sharsherot *(chains)* oif eibik *(forever)*, under choshech for the Mishpat HaYom HaGadol, the Judgment of the Great Day. 7 As S'dom and Amora and the cities around them, in a doime *(similar)* manner to these, indulging in gilui arayot *(sexual immorality)* against the course of nature and turning aside and going after alien flesh, are set forth to lie in public view as a mofet *(example)*, undergoing the onesh of Eish Olam *(Eternal Fire)*. 8 Likewise, indeed, these ["certain men," 1:4], these dreamers, on the one hand, pollute the basar *(flesh)*; on the other hand, they do not recognize HaMemshalah *(rule)* of glorious heavenly beings; instead, they speak lashon hora with Chillul Hashem railing against them. 9 By contrast, Mikha'el the Sar HaMalachim, when he took issue with HaSatan and disputed about the geviyyat Moshe *(body of Moses)*, did not presume to pronounce a slanderous judgment [against HaSatan], but said, "Hashem rebuke you!" 10 But, on the one hand, these [men] slander whatever they do not understand; on the other hand, what they do have binah of instinctively, like unreasoning animals, by these things they are destroyed. 11 Oy to them! Because they walked in the Derech Kayin and to the Toyus Bil'am *(Error*

פעלדזנס אויף אייערע ליבעסמאלצייטן, לאזן זיך וואוילגיין מיט
mit voilgein zich lozen libesmoltsaitn eiere oif feldzns
with feast themselves let love feasts your on rocks

אייך, פאשענדיק זיך אָן מורא; וואלקנס אָן וואסער,
vaser on volkens moire on zich pashendik aich
water without clouds fear without themselves feeding you

געטראגן פון די ווינטן; הארבסטיקע ביימער אָן פירות, צווייمאל
tsveimol peires on beimer harbstike vintn di fun getrogen
twice fruit without trees autumnal winds the of carried

געשטארבענע און אויסגעווארצלטע; יג ווילדע ים כוואליעס, וואס
vos chvalyes yam vilde oisgevortslte un geshtorbene
who waves sea wild uprooted and dead

שוימען ארויס זייערע אייגענע חרפות; בלאנדזשענדע שטערן, פאר וועמען
vemen far shteren blondzhende charpes eigene zeiere arois shoimen
whom for stars wandering shame own their out lather

די טונקלקייט פון דעם חושך איז אויפבאוווארט אויף אייביק.
eibik oif oifbavort iz choishech dem fun tunkelkeit di
eternal on reserved is darkness the of dim gloominess the

יד און אויף די דאזיקע האט אויך נבואות געזאגט חנוך , דער
der Chanoch gezogt nevues oich hot dozike di oif un
the Chanokh said prophecies also has these the on and

זיבעטער פון אדם , אזוי צו זאגן : זע , דער האר איז געקומען מיט
mit gekumen iz Har der ze zogen tsu azoi Adam fun zibeter
with coming is L-rd the look say to so Adam from seventh

זיינע צענער טויזנטער קדושים , טו צו טאן משפט קעגן אלעמען ,
alemen kegen mishpot ton tsu kedoishem toizenter tsener zaine
everyone against judgment do to saints thousand ten His

און צו שטראפן אלע רשעים וועגן אלע זייערע מעשים פון
fun maisim zeiere ale vegen reshoiem ale shtrofen tsu un
of deeds their all about unrighteous people all reprove to and

רשעות , וואס זיי האבן רשעותדיק געטאן, און וועגן אלע
ale vegen un geton rishesdik hoben zei vos rishes
all about and done unrighteously have they which unrighteousness

הארטע זאכן , וועלכע ג-טלאזע זינדער האבן גערעדט אנטקעגן אים.
im antkegen geredt hoben zinder g-tloze velche zachn harte
Him against spoken have sinners ung-dly which things harsh

טז די דאזיקע זענען מורמלער, און וואס באקלאגן זיך (נאר),
nor zich baklogen vos un murmler zenen dozike di
indeed self complainers that and grumblers are these the

בשעת זיי גייען נאך זייערע תאוות, און זייער מויל רעדט שטאלצע
shtoltse redt moil zeier un taives zeiere noch geien zei beshas
proud speaks mouth their and lusts their after go they while

זאכן , און זענען נושא פנים צוליב שוחד .
shochad tsulib ponem noisa zenen un zachn
gain on account of face favoring are and things

יז איר אבער , געליבטע, געדענקט די ווערטער, וואס זענען
zenen vos verter di gedenkt gelibte ober ir
are that words the remember beloved however you

פארויסגעזאגט געוואָרן פון די שליחים פון דעם האר אונדזערן
undzern Har dem fun shlichim di fun gevoren foroisgezogt
our L-rd the of Shlichim the of become foretold

יהושע/ישוע המשיח ; יח ווייל זיי האבן אייך געזאגט: אין
in gezogt aich hoben zei vail HaMoshiach Yeshua/Yehoshua
in told you have they because the Moshiach Yehoshua

of Balaam) they surrendered for revach *(gain)*, and in the mered *(rebellion)* of Korach against HaMemshalah they were destroyed! 12 These [men] are hidden reefs [moored at] your seudas *(agape-feasts)*, feasting with you without yires-hakoved, shepherding themselves, waterless clouds being carried away by winds, autumn trees without fruit, twice dead, torn up from their shorashim *(roots)*, 13 Wild waves of the sea, foaming up their ma'asim hara'im *(evil deeds)*, wandering kokhavim *(stars)* for whom the shvartz gloom of choshech has been reserved oif eibik *(forever)*.
14 But also it was about these [men] that Chanokh, in the seventh [generation] from Adam, prophesied, saying, “Hinei, Adonoi comes with His ten thousands of malachim,
15 For the purpose of bringing all to Mishpat and for the purpose of proving guilty every neshamah of all of its deeds done without yires-hakoved and of all the harsh things chote'im *(sinners)* without yires-hakoved spoke against Him.” 16 These [men] are malcontents and fault-finders, walking according to their ta'avot *(lusts)*; their mouth speaks arrogant things, flattering for the tzil *(purpose)* of financial advantage.
17 But you, Chaverim, keep in mind the predictions of the Shlichim of Rebbe Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua, 18 Because they were telling you that at Acharit HaYamim *(the End of Days)*, there will be leitzim

דער לעצטער צייט וועלן זיין אפשפעטער, וועלכע לעבן לויט זייערע
zeiere loit leben velche opshpeter zain velen tsait letster der
their according to live which scoffers be will time last the

רשעותדיקע תאוות. [יט] די דאזיקע זענען די, וועלכע זונדערן זיך אפ,
op zich zunderen velche di zenen dozike di taives rishesdike
off self separate who the are these the lusts wicked

בעלי גוף, וועלכע האבן נישט דעם גייסט. [כ] איר אבער, געליבטע,
gelibte ober ir Gaist dem nisht hoben velche guf ba'alei
beloved however you Spirit the not have which body masters of

דערבויענדיק זיך אין אייער הייליקסטער אמונה, און תפילה טוענדיק
tuendik tfile un emune heilikster eier in zich derboiendik
doing prayer and faith most holy your in yourselves building

אינם רוח הקודש, [כא] זאלט זיך אפהיטן אין ה'ס ליבע,
libe Hashems in ophiten zich zolt Hakoidesh ruach inem
love Hashem's in keep yourselves shall the Holy Spirit in the

און האפן אויף דער בארעמהארציקייט פון אונדזער האר יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua Har undzer fun baremhartsikeit der oif hofn un
Yehoshua L-rd our of mercifulness the on hope and

המשיח צום אייביקן לעבן. [כב] און זייט רחמנותדיק אויף די
di oif rachmonesdik zeit un leben eibikn tsum HaMoshiach
the on merciful be and life eternal to the the Moshiach

יעניקע, וואס זענען מסופק; [כג] ראטעוועט זיי, און זייט זיי מציל
matsl zei zeit un zei ratevet mesupek zenen vos yenike
save them be and them save doubting are who those

פונם פייער; און ווידער איבער אנדערע זאלט איר זיך מרחם
merachem zich ir zolt andere iber vider un faier funem
mercy yourselves you shall others over again and fire from the

זיין מיט מורא; האסנדיק אפילו דאס קלייד באפלעקט פונם פלייש.
fleish funem baflekt kleid dos afile hasendik moire mit zain
flesh of the defiled clothing the even hating fear with do

[כד] און צו אים, וועלכער איז מעכטיק אייך אפצוהיטן
optsuhiten aich mechtik iz velcher im tsu un
to keep you powerful is who Him to and

פון שטרויכלען, און אייך פארצושטעלן פאר זיין כבוד
koved zain far fortsushteln aich un shtroichlen fun
glory His before to present you and stumbling from

אָן א מום מיט פרייד, [כה] דעם איינציקן ג-ט אונדזער
undzer G-t eintsikn dem freid mit mum a on
our G-d only the joy with blemish a without

רעטער, דורך יהושע/ישוע המשיחן דעם האר
Har dem HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua durch reter
L-rd the the Moshiach Yehoshua through Savior

אונדזערן, זאל זיין כבוד, הערלעכקייט, קראפט און מאכט,
macht un kraft herlechkeit koved zain zol undzern
power and strength glory honor be shall our

פאר יעדער אייביקייט, און איצט, און אויף אלע אייביקייטן.
eibikeitn ale oif un itst un eibikeit yeder far
forever all on and now and eternity all for

אמן.
Omein
Amen

(scoffers) walking according to their ta'avot *(lusts)* without yires-hakoved. [19] These [men] are the ones causing division, worldly men, not having the Ruach Hakodesh. [20] But you, Chaverim, build yourselves up on what is kodesh kodeshim *(most holy)* of yours, your Emunah *(Faith)*, davening in the Ruach Hakodesh. [21] Keep yourselves in the Ahavas Hashem, awaiting the rachamim of Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua unto Chayyei Olam. [22] To those who are wavering, show rachamim; others, deliver, snatching them out of the Eish. [23] On others, have rachamim mixed with yires-hakoved, hating even the undergarment defiled by corrupt human nature.

[24] Now to the One who is able to stand shomer over you, to make you moineia *(prevented)* from falling, and to set you unblemished in the presence of his Shekhinah, with sasson rav *(much rejoicing)*, [25] To HaElohim HaYachid Moshieinu *(to the only G-d our Savior)*, through Rebbe Melech HaMoshiach Adoneinu Yehoshua, be HaKavod *(Glory)* and HaGedulah *(Greatness)* and HaMemshalah *(Rule)* and HaGevurah *(Might)* Mei-Olam V'ad Atah V'ad Olemei Olamim *(before all time, now, and forever.)* Omein.

די אנטפלעקונג פון יוחנן

Hisgalus

א די אנטפלעקונג פון יהושע/ישוע המשיחן ,
HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua fun antplekung di
the Moshiach Yehoshua of revelation the

וועלכע ה׳ האט אים געגעבן, צו ווייזן צו זיינע
zaine tsu vaizen tsu gegeben im hot Hashem velche
His to to show to given Him had Hashem which

קנעכט, וואס עס דארף געשען אין גיכן ; און ער האט
hot er un gichn in geshen darf es vos knecht
did he and a short time in happen must it what servant

געשיקט און עס צו וויסן געטאן דורך זיין מלאך צו
tsu malech zain durch geton visen tsu es un geshikt
to angel His through done know to it and send

זיין קנעכט יוחנן , [ב] וועלכער האט עדות געזאגט אויף
oif gezogt eides hot velcher Yochanan knecht zain
on said witness has who John servant His

ה׳ס ווארט און אויף דעם עדות פון יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua fun eides dem oif un vort Hashems
Yehoshua of witness the on and word Hashem's

המשיחן , אלץ, וואס ער האט געזען. [ג] וואויל דעם לייענער
leiener dem voil gezen hot er vos alts HaMoshiachn
reader the blessed seen has he which all the Moshiach

און די, וואס הערן די ווערטער פון דער נבואה און
un nevue der fun verter di heren vos di un
and prophecy this of words the hear who the and

היטן אפ וואס שטייט געשריבן דערין ; ווארום די צייט איז
iz tsait di vorem derin geshriben shteit vos op hiten
is time the because therein written stands what up beware

נאענט.
noent
near

[ד] יוחנן צו די זיבן קהלות אין (קליין) אזיען: חסד צו
tsu chesed Asia klein in kehiles ziben di tsu Yochanan
to grace Asia Minor in kehiles seven the to John

אייך און שלום פון אים, וועלכער איז און איז געווען און וועט
vet un geven iz un iz velcher im fun sholem un aich
will and was is and is Who Him from peace and you

קומען; און פון די זיבן גייסטער, וואס זענען פאר זיין כסא
kisei zain far zenen vos gaister ziben di fun un kumen
throne His before are who spirits seven the from and come

הכבוד; [ה] און פון יהושע/ישוע המשיחן , וועלכער איז
iz velcher HaMoshiachn Yeshua/Yehoshua fun un hakoved
is who the Moshiach Yehoshua from and of glory

דער באגלויבטער עדות , דער בכור פון די מתים , און דער
der un meisim di fun bchor der eides bagloibter der
the and the dead the of firstborn the witness trustworthy the

הערשער איבער די מלכים פון דער ערד . צו אים, וועלכער
velcher im tsu erd der fun melachim di iber hersher
Who Him to earth the of kings the over ruler

1 The Hisgalus of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua which Hashem gave to him to show to his mesharetim *(servants, klei kodesh, ministers)* MAH DI LEHEVE *(what will happen)*, the things which are destined to take place, and speedily; Rebbe, Melech HaMoshiach made it known by sending his malach *(angel)* to his mesharet *(servant, keli kodesh, minister)*, Yochanan. [2] Yochanan gave solemn eidus *(testimony)* to the Dvar Hashem and to the eidus of Rebbe, Melech HaMoshiach, even to all that Yochanan saw. [3] Ashrey *(Blessed, Happy)* is the one reading and the ones hearing the divrei hanevu'ah (words of [this] prophecy) and remaining shomer regarding what is written in it, for karov *(near)* is HaYom.

[4] Yochanan to the sheva *(seven)* hakehillot *(congregations)* in Asia: Chen v'Chesed Hashem to you and Shalom from the One who is, who was, and who is to come, and from the shevat haruchot which are before Hashem's Kes *(Throne)*. [5] And from Rebbe, Melech HaMoshiach, the ed hane'eman *(faithful witness)*, the BECHOR *(Firstborn)* of the Mesim and the Nagid, ELYON L'MALKHEI ARETZ *(Leader, Most exalted of Kings of the earth)*. To the One

האט אונדז ליב , און האט אונדז אויסגעלייזט פון אונדזערע זינד
hot undz lib un hot undz oisgeleizt fun undzere zind
has us loved and has us redeemed from our sin

דורך זיין אייגן בלוט, [ו] און אונדז געמאכט פאר א קעניגרייך,
durch zain eigen blut un undz gemacht far a kenigraich
through His own blood and us made for a kingdom

כהנים צו ה׳ און זיין פאטער; צו אים זאל זיין דער כבוד
koyanim tsu Hashem un zain foter tsu im zol zain der koved
kohenim to Hashem and His Father to Him shall be the glory

און די מאכט לעלמי עולמים . אמן . [ז] זע , ער קומט מיט די
un di macht lolmei olamim Omein ze er kumt mit di
and the power forever and ever Amen look He comes with the

וואלקנס (דניאל ז, יג.); און יעדעס אויג וועט אים זען, און די ,
volkens Daniel z ig un yedes oig vet im zen un di
clouds Daniel 7 13 and every eye will Him see and the

וועלכע האבן אים דורכגעשטאכן (זכריה יב, י .); און עס
velche hoben im durchgeshtochen Zecharyah ib i un es
which did Him pierce Zecharyah 12 10 and there

וועלן קלאגן איבער אים אלע משפחות פון דער ערד . יא ,
velen klogen iber im ale mishpoches fun der erd yo
will be weeping over Him all families of the earth yes

אמן .
Omein
Amen

who has ahavah for us and has freed us [from the Golus of] peyshaeinu *(our rebellions)* by the dahm of him, [6] And made us a Malchut *(Kingdom)*, a Mamlekhet kohanim *(a Kingdom of priests)*, kohanim doing avodas kodesh sherut to his Elohim HaAv, lo hakavod v'hagevurah l'olmey olamim. Omein *(to him be glory and powerful dominion forever and ever. Omein)*. [7] Hinei, Hu habah *(He comes)* with HA'ANANIM *(glory clouds)* and kol ayin *(every eye)* will see him, even the ones who PIERCED HIM, and all the mishpachot *(families)* of ha'aretz will MOURN for Him. Ken, even so. Omein.

[ח] איך בין אלף און תוו, זאגט דער האר ג-ט, וועלכער איז און
ich bin alef un tav zogt der Har G-t velcher iz un
I am alef and tav says the L-rd G-d Who is and

איז געווען און קומט , דער אלמעכטיקער. [ט] איך יוחנן , אייער
iz geven un kumt der Almechtiker ich Yochanan eier
is was and comes the Almighty I John your

ברודער און מיטאנטיילנעמער אין די יסורים און מלכות
bruder un mitonteilnemer in di yesurim un Malchus
brother and fellow sharer in the sufferings and kingdom

און סבלנות פון יהושען/ישוען , בין געווען אויף דער
un savlones fun Yeshuan/Yehoshuan bin geven oif der
and perseverance of Yehoshua am was on the

אינדזל , וואס הייסט פאטמאס, צוליב ה׳ס ווארט
indzel vos heist Patmos tsulib Hashems vort
island of which is called Patmos on account of Hashem's word

און דעם עדות זאגן פון יהושען/ישוען . [י] איך בין געווען
un dem eides zogen fun Yeshuan/Yehoshuan ich bin geven
and the witness say of Yehoshua I am was

אינם גייסט אין דעם טאג פון דעם האר, און האב געהערט
inem Gaist in dem tog fun dem Har un hob gehert
in the Spirit in the day of the L-rd and did hear

הינטער מיר א הויך קול , ווי פון א שופר , [יא] אזוי צו זאגן:
hinter mir a hoich kol vi fun a shoifer azoi tsu zogen
behind me a loud voice as of a trumpet so to say

וואס דו זעסט, דאס שרייב אין א ספר און שיק עס צו די
vos du zest dos shraib in a seifer un shik es tsu di
what you see this write in a book and send it to the

זיבן קהלות: קיין עפעזוס און קיין סמירנא און קיין פערגאמוס
ziben kehiles kein Ephesus un kein Smyrna un kein Pergamos
seven kehiles to Ephesus and to Smyrna and to Pergamum

[8] Ani Hu the Aleph and the Tav, says Hashem Adonoi, the One who is and the One who was and the One coming, Adonoi Tzivos *(L-rd of armies)*. [9] I, Yochanan, your Ach b'Moshiach and your fellow partaker taking the chelek *(inheritance)* in the tzarah *(trouble)*, the Chevlai Moshiach *(birthpangs of Moshiach)*, and the Malchut *(Kingdom)* and the savlanut *(patient endurance)* in Moshiach — I was on the island called Patmos because of the Dvar Hashem and the eidus *(witness)* of Yehoshua. [10] I was in the Ruach Hakodesh on Yom HaAdon, and I heard behind me a kol gadol *(a loud voice)*, like the blast of a shofar, [11] Saying, Ani Hu the Aleph and the Tav, HaRishon *(The first)* and HaAcharon *(The last)*: and, What you see [in the chazon], write in a sefer and send it to

און קיין טיאטירא און קיין סארדעס און קיין פילאדעלפיא און
un Filadelfia kein un Sardes kein un Tiatira kein un
and Philadelphia to and Sardis to and Thyatira to and

קיין לאאדיצעא. יב און איך האב מיך אומגעקערט, צו זען דאס
dos zen tsu umgekert mich hob ich un Laodicea kein
the see to turn back me have I and Laodicea to

קול, וואס האט גערעדט מיט מיר. און אומקערנדיק זיך ,
zich umkerndik un mir mit geredt hot vos kol
myself turning back and me with spoken has which voice

האב איך געזען זיבן מנורות פון גאלד; יג און אין דער מיט
mit der in un gold fun menoires ziben gezen ich hob
midst the in and gold of lampstands seven seen I have

פון די מנורות איינעם, גלייך צום בר אנש (דניאל ז,
z Daniel Enosh Bar tsum glaich einem menoires di fun
7 Daniel of Man Son to the like One lampstands the of

יג.), אנגעטאן אין א לאנגן בעקעשע, און ארומגעגארטלט ארום
arum arumgegartlt un bekeshe langn a in ongeton ig
around gird and bekeshe long a in garbed 13

דער ברוסט מיט א גאלדענעם גארטל. יד און זיין קאפ און זיינע
zaine un kop zain un gartel goldenem a mit brust der
His and head His and belt golden a with chest the

האר זענען געווען וויס , ווי ווייסע וואל, ווי שניי; און זיינע
zaine un shnei vi vol vaise vi vais geven zenen hor
His and snow as wool white as white was are hair

אויגן, ווי א פלאם פייער (דניאל ז, ט.); טו און זיינע פיס, ווי
vi fis zaine un t z Daniel faier flam a vi oigen
as feet His and 9 7 Daniel fire flame of a as eyes

פיין קופער, בשעת עס גליט אין אויוון ; און זיין קול , ווי
vi kol zain un oiven in glit es beshas kuper fain
as voice His and furnace in glows it while copper fine

דאס גערויש פון א סך וואסערן. טז און האט געהאט אין זיין
zain in gehat hot un vasern sach a fun geroish dos
His in had has and waters many a of sound the

רעכטער האנט זיבן שטערן; און פון זיין מויל גייט ארויס
arois geit moil zain fun un shtern ziben hant rechter
out goes mouth His from and stars seven hand right

א מעסער-ווי צוויי-שארפיקע שווערד; און זיין פנים
ponem zain un shverd tsvei-sharfike meser-vi a
face His and sword two-edged circumcision-sharp-like a

האט געשיינט ווי די זון אין איר מאכט. יז און ווען איך האב אים
im hob ich ven un macht ir in zun di vi geshaint hot
him had I when and might its in sun the as shine did

געזען, בין איך אנידערגעפאלן פאר זיינע פיס, ווי א מת .
mes a vi fis zaine far anidergefalen ich bin gezen
dead man a as feet His before fall down I did seen

און ער האט געלייגט זיין רעכטע האנט אויף מיר, און געזאגט:
gezogt un mir oif hant rechte zain geleigt hot er un
said and me on hand right His put did He and

האב נישט קיין מורא; איך בין דער ערשטער און דער לעצטער,
letster der un ershter der bin ich moire kein nisht hob
last the and first the am I fear any not have

יח און דער לעבעדיקער; איך בין געווען טויט, און אָט לעב איך
ich leb ot un toit geven bin ich lebediker der un
I live look and dead was am I living One the and

the sheva *(seven)* HaKehillot, to Ephesus and to Smyrna and to Pergamum and to Thyatira and to Sardis and to Philadelphia and to Laodicea.
12 Then I turned to see the kol which was speaking with me, and, having turned, I saw sheva menorot zahav *(seven golden menorahs)*. 13 And in the midst of the menorot stood One like the Bar Enosh, having been clothed in a Beketch *(long coat)* reaching to the feet and having been wrapped around at the chest with a golden gartel. 14 And the rosh of him and the hair were lavan *(white)*, like wool, like snow, and the eynayim *(eyes)* of him were like a flame of eish *(fire)*,
15 And the feet of him were like burnished bronze as if in a furnace having been made to glow, and the kol *(voice)* of him as the sound of mayim rabbim *(many waters)*. 16 And he had in the yamin *(right hand)* of him shevat hakokhavim *(seven stars)* and out of the mouth of him a sharp two-edged cherev *(sword)* going forth and the face of him was like the shemesh *(sun)* shining in its power.
17 And when I saw him, I fell at the feet of him as though dead, and he placed the yamin *(right hand)* of him upon me saying, Do not fear; I am HaRishon *(The First)* and HaAcharon *(The Last)* 18 And HaChai *(The Living One)*, and I became Niftar, I had my histalkus *(passing)*, and, hinei, Chai Ani l'Olam va'ed *(I am alive forevermore)* and I have the maftekhot haMavet *(keys of Death)* and the maftekhot haShe'ol *(keys of the abode of*

לעלמי עולמים , און האב דעם שליסל פון טויט און פון שאול
Shaul fun un toit fun shlisel dem hob un olamim lolmei
Sheol of and death of key the have and and ever forever

תחתית. יט שרייב דעריבער וואס דו האסט געזען, און וואס איז,
iz vos un gezen host du vos deriber shraib Tachtis
is what and seen have you what therefore write Deepest

און וואס וועט געשען נאך דעם; כ דעם סוד פון די זיבן
ziben di fun sod dem dem noch geshen vet vos un
seven the of mystery the this after happen will what and

שטערן, וועלכע דו האסט געזען אויף מיין רעכטער האנט, און
un hant rechter main oif gezen host du velche shteren
and hand right my on seen have you which stars

די זיבן גאלדענע מנורות . די זיבן שטערן זענען מלאכים
malochim zenen shteren ziben di menoires goldene ziben di
angels are stars seven the lampstands golden seven the

פון די זיבן קהלות; און די זיבן מנורות זענען די זיבן
ziben di zenen menoires ziben di un kehiles ziben di fun
seven the are lampstands seven the and kehiles seven the of

קהלות.
kehiles
kehiles

the Dead). 19 Therefore, write down the Chazon (Revelation, Prophecy, Vision, Hisgalus), that is, the things you saw and the things which are and the things which are about to happen after these things. 20 The raz (mystery, sod) of the shevat hakokhavim (seven stars) which you saw in the yamin (right hand) of me and the sheva golden menorot: the shevat hakokhavim are the malachim (angels) of the Kehillot (Congregations) and the sheva menorot are the sheva Kehillot.

ב צו דעם מלאך פון דער קהלה אין עפעזוס שרייב:
shraib Ephesus in kehile der fun malech dem tsu
write Ephesus in kehile the of angel the to

דאס זאגט דער , וועלכער האלט די זיבן שטערן אין
in shteren ziben di halt velcher der zogt dos
in stars seven the holds Who this One says this

זיין רעכטער האנט, וועלכער גייט ארום אינמיטן פון די
di fun inmitn arum geit velcher hant rechter zain
the of in the midst around goes Who hand right His

זיבן גאלדענע מנורות : ב איך קען דיינע מעשים, און דיין
dain un maisim daine ken ich menoires goldene ziben
your and deeds your know I lampstands golden seven

מי און סבלנות , און אז דו קענסט נישט דערטראגן
dertrogen nisht kenst du az un savlones un mi
bear not can you that and perseverance and toil

די רשעים , און האסט אויסגעפרואווט די , וועלכע
velche di oisgepruvt host un reshoiem di
who those put to the test you have and unrighteous the

רופן זיך שליחים און זענען עס נישט, און האסט
host un nisht es zenen un shlichim zich rufen
you have and not it are and Shlichim themselves call

זיי אויסגעפונען פאר ליגנער; ג און דו האסט געדולד און
un geduld host du un ligner far oisgefunen zei
and patience have you and liar for found out them

האסט סובל געווען צוליב מיין נאמען און ביסט
bist un nomen main tsulib geven soivl host
are and Name My for the sake of did endure you have

נישט געווארן מיד . ד נאר איך האב עפעס קעגן דיר,
dir kegen epes hob ich nor mid gevoren nisht
you against something have I but weary become not

אז דו האסט פארלאזן דיין ערשטע ליבע. ה געדענק
gedenk libe ershte dain farlozen host du az
remember love first your deserted have you that

2 To the malach (angel) of the Kehillah (Congregation) in Ephesus, write:

These things says the One holding shivat hakokhavim (seven stars) in the yamin (right hand) of him, the One walking in the midst of the sheva menorot hazahav (seven golden menorahs): 2 I have da'as of your ma'asim (deeds) and your amal (toil) and the savlanut (patient endurance) of you [plural] and that you cannot bear anshei resha (evil men), and have tested the ones making the claim that they are “Rebbe, Melech HaMoshiach’s shlichim” and are not, and found them kozvim (liars). 3 And you have savlanut (patient endurance), and you have persevered because of ha-Shem of me and have not become weary. 4 But I have this against you,

זשע פונוואנען דו ביסט אפגעפאלן, און טו תשובה ,
tshuve tu un opgefalen bist du funvanen zhe
repentance do and fallen are you from where then

און טו דיינע ערשטע מעשים; און אויב נישט, וועל איך קומען
kumen ich vel nisht oib un maisim ershte daine tu un
come I will not if and works first your do and

און אוועקשטויסן דיין מנורה פון איר ארט, אויב דו
du oib ort ir fun menoire dain avekshtoisen un
you if place its from lampstand your push away and

וועסט נישט תשובה טאן. ו נאר דאס דאזיקע האסטו , אז
az hostu dozike dos nor ton tshuve nisht vest
that you have these the but do repentance not will

דו האסט פיינט די מעשים פון די ניקאלאאיטן, וועלכע
velche Nicolaitn di fun maisim di faint host du
which Nicolaitans the of deeds the hate have you

אויך איך האב פיינט. ז ווער עס האט אויערן, דער זאל הערן,
heren zol der oiern hot es ver faint hob ich oich
hear shall this ears has it who hate have I also

וואס דער גייסט זאגט צו די קהלות. דעם , וואס איז
iz vos dem kehiles di tsu zogt Gaist der vos
has who the one kehiles the to says Spirit the what

מנצח , אים וועל איך געבן צו עסן פון דעם עץ
ets dem fun esen tsu geben ich vel im menatseyech
tree of the of eat to give I will him overcome

החיים , וואס איז אינם גן עדן פון ה׳ .
Hashem fun Eidn Gan inem iz vos hachayim
Hashem of Eden Garden of in the is which life

(בראשית ב, ט; ג, כד.)
chd g t b Bereshis
24 3 9 2 Genesis

ח און צו דעם מלאך פון דער קהלה אין סמירנא שרייב:
shraib Smyrna in kehile der fun malech dem tsu un
write Smyrna in kehile the of angel the to and

דאס זאגט דער ערשטער און דער לעצטער, וועלכער איז
iz velcher letster der un ershter der zogt dos
is Who Last the and First the says this

געווען טויט און איז לעבעדיק געווארן: ט איך קען דיין
dain ken ich gevoren lebedik iz un toit geven
your know I become alive is and dead was

צרה און אביונות—דאך ביסטו רייך—און די
di un raich bistu doch evyoines un tsore
the and rich you are yet poverty and tribulation

לעסטערונג פון יענע, וועלכע זאגן , אז זיי זענען יידן , און
un Yidn zenen zei az zogen velche yene fun lesterung
and Jews are they that say who those of blasphemy

זענען עס נישט, נאר זענען א בית הכנסת (פארפירט
farfirt hakneset beis a zenen nor nisht es zenen
deceived synagogue house a are but not it are

דורך) שטן . י האב נישט מורא, וואס דו גייסט ליידן ;
laiden geist du vos moire nisht hob Satan durch
to suffer go you what fear not have Satan by

זע , דער טייוול וועט ארייננווארפן איניקע פון אייך אין תפיסה
tfise in aich fun einike arainvarfen vet taivl der ze
prison in you of some throw in will devil the look

that you abandoned your Ahavah HaRishonah.
5 Therefore, let there be zikaron *(remembrance)* of from where you have fallen and make teshuva *(repentance, turning from sin to G-d)* and do the Ma'asim HaRishonim; but, if not, I am coming to you [plural] and I will remove your menorah from its place, unless you make teshuva.
6 But this you have, that you loathe the ma'asim ra'im *(evil deeds)* of the Nicolaitans, which also I loathe. 7 The one having an ear let him hear what the Ruach Hakodesh says to the Kehillot; To the one who wins the nitzachon *(victory)* I will give to him to eat of the Etz HaChayyim *(Tree of Life)*, which is in the Gan-Eden of Hashem.

8 And to the malach *(angel)* of the Kehillah in Smyrna, write:
These things says HaRishon and HaAcharon, who became niftar *(deceased)* and had his histalkus *(passing)*, and came back to Chayyim *(Life)*:
9 I have da'as of your tzarah [Mt 24:15f] and oni *(poverty)* — but you are oisher *(rich)* — and the loshon hora of the ones making the claim and declaring themselves to be Bnei Brit, and are not, but are a Shul of the Adversary. 10 Have no pachad *(terror)* at all of the things you are about to suffer. Hinei, HaSatan is about to cast some of you

ארײַן, כדי איר זאלט אויסגעפרואווט ווערן; און איר וועט
vet ir un veren oisgepruvt zolt ir kedei arain
will you and be put to the test shall you so that into

האבן צרות צען טעג. זײַ געטרײַ ביז צום טויט,
toit tsum biz getrai zai teg tsen tsores hoben
death to the until faithful remain days ten afflictions have

און איך וועל דיר געבן די קרוין פון לעבן. יא ווער עס האט
hot es ver leben fun kroin di geben dir vel ich un
has it who life of crown the give you will I and

אויערן, דער זאל הערן, וואס דער גײַסט זאגט צו די קהלות.
kehiles di tsu zogt Gaist der vos heren zol der oiern
kehiles the to says Spirit the what hear shall this ears

דער, וואס איז מנצח, וועט בשום אופן נישט לײַדן
laiden nisht oifen beshum vet menatseyech iz vos der
suffer not way never will overcome is who the one

פון צווייטן טויט.
toit tsveitn fun
death second from

יב און צו דעם מלאך פון דער קהלה אין פערגאמוס שרײַב:
shraib Pergamos in kehile der fun malech dem tsu un
write Pergamum in kehile the of angel the to and

דאס זאגט דער, וועלכער האט די מעסער-ווי
meser-vi di hot velcher der zogt dos
circumcision-sharp-like the has Who the One says this

צוויי-שארפיקע שווערד: יג איך ווייס, וואו דו וואוינסט:
voinst du vu veis ich shverd tsvei-sharfike
dwell you where know I sword two-edged

דארטן, וואו עס איז דעם שׂטנס טראָן; און האלטסט
haltst un tron Satans dem iz es vu dorten
hold and throne Satan's the is there where over there

פעסט מײַן נאמען, און האסט נישט אפגעלייקנט מײַן אמונה,
emune main opgeleiknt nisht host un nomen main fest
faith My deny not do and Name my firm

אפילו אין די טעג פון אנטיפאס, מײַן געטרייען עדות, וואס
vos eides getraien main Antipas fun teg di in afile
who witness faithful My Antipas of days the in even

איז געטייט געווארן בײַ אײַך, וואו דער שׂטן וואוינט.
voint Satan der vu aich bai gevoren geteit iz
dwells Satan the where you among become killed is

יד נאר איך האב אייניקע זאכן קעגן דיר: אז דו האסט
host du az dir kegen zachn einike hob ich nor
have you that you against things some have I but

דארטן די, וואס האלטן פעסט די לערנונג פון בלעם,
Bil'am fun lernung di fest halten vos di dorten
Balaam of teaching the firm hold who the there

וועלכער האט געלערנט בלקן צו ווארפן א מיכשול
michshol a varfen tsu Balak gelernt hot velcher
stumbling block a cast to Balak taught has who

פאר די בני ישראל, צו עסן פון קרבנות צו אפג-טער
opg-ter tsu korbones fun esen tsu Yisroel bnei di far
idols to sacrifices of eat to Israel sons of the before

און מזנה צו זײַן. טו פונקט אזוי האסטו אויך אזעלכע,
azelche oich hostu azoi punkt zain tsu mezane un
such also you have so exactly be to fornicating and

into beit hasohar that you may be tested and you will have tzarah aseret yamim *(ten days)*. Be ne'eman ad haMavet *(faithful unto death)*, and I will give you the ateret HaChayyim *(the diadem of Life)*. 11 The one having [spiritual] ears, let him hear what the Ruach Hakodesh says to the Kehillot. The one who wins the nitzachon *(victory)* never will be hurt by the Mavet HaSheyni *(the Second Death)*.

12 And to the malach *(angel)* of the Kehillah at Pergamum, write:

These things says the one having the sharp two-edged cherev: 13 I have da'as of where you make your ma'on *(residence)*, where the kes *(throne)* of HaSatan is, and you hold fast to ha-Shem of me and did not make hakhchashah *(denial)* of my emunah *(faith)*, even in the days of Antipas my ed hane'eman *(my faithful witness)* who died al-kiddush ha-Shem, killed among you as a martyr where HaSatan makes his ma'on *(residence)*. 14 But I have a few things against you, because you have there ones holding to “the torah of Bil'am,” who was teaching Balak to put a michshol *(stumbling block)* before Bnei Yisroel. 15 So also you have ones eating okhel *(food)* sacrificed to elilim *(idols)* and who commit zenut *(fornication)*.

וואס האלטן פעסט די לערנונג פון די ניקאלאאיטן אויף אן
an oif Nicolaitn di fun lernung di fest halten vos
a in Nicolaitans the of teaching the firm hold who

ענלעכן אופן. טז דעריבער טו תשובה ; און אויב נישט, וועל
vel nisht oib un tshuve tu deriber oifen enlechn
will not if and repentance do therefore way similar

איך קומען צו דיר אינגיכן , און וועל מלחמה האלטן מיט
mit halten milchome vel un ingichen dir tsu kumen ich
with wage war will and swiftly you to come I

זיי מיט דער שווערד פון מיין מויל . יז ווער עס האט
hot es ver moil main fun shverd der mit zei
has it who mouth My of sword the with them

אויערן, דער זאל הערן, וואס דער גייסט זאגט צו די קהלות.
kehiles di tsu zogt Gaist der vos heren zol der oiern
kehiles the to says Spirit the what hear shall this ears

דעם , וואס איז מנצח , וועל איך געבן צו עסן דעם
dem esen tsu geben ich vel menatseyech iz vos dem
the to eat to give I will overcome does who the one

פארבארגענעם מן , און וועל אים געבן א ווייסן שטיין, און
un shtein vaisn a geben im vel un man farborgenem
and stone white a give him will and manna hidden

אויף דעם שטיין א נייעם נאמען אויפגעשריבן, וואס קיינער
keiner vos oifgeshriben nomen naiem a shtein dem oif
anyone which inscribed name new a stone that on

ווייסט נישט, אחוץ דער, וועלכער באקומט (אים).
im bakumt velcher der achuts nisht veist
it receives who the except not knows

יח און צו דעם מלאך פון דער קהלה אין טיאטירא שרייב:
shraib Tiatira in kehile der fun malech dem tsu un
write Thyatira in kehile the of angel the to and

דאס זאגט דער זון פון דער אויבערשטער, וועלכער האט
hot velcher Oibershter der fun zun der zogt dos
has who Most High the of Son the says this

אויגן, ווי א פלאם פייער, און זיינע פיס זענען גלייך צו פיין
fain tsu glaich zenen fis zaine un faier flam a vi oigen
fine to like are feet His and fire flame of a as eyes

קופער: יט איך קען דיינע מעשים, און דיין ליבע און אמונה
emune un libe dain un maisim daine ken ich kuper
faith and love your and works your know I copper

און עבודה און סבלנות , און אז דיינע לעצטע מעשים
maisim letste daine az un savlones un avoide un
deeds last your that and perseverance and ministry and

זענען מער ווי די ערשטע. כ נאר איך האב עפעס
epes hob ich nor ershte di vi mer zenen
something have I but first the than more are

קעגן דיר, אז דו טאלערירסט די אשה איזבל , וועלכע
velche Izevel isha di tolerirst du az dir kegen
who Jezabel woman the tolerate you that you against

רופט זיך נביאה ; און לערנט און פארפירט מיינע
maine farfirt un lernt un neviye zich ruft
my misleads and teaches and prophetess herself calls

קנעכט מזנה צו זיין און צו עסן פון קרבנות צו
tsu korbones fun esen tsu un zain tsu mezane knecht
to sacrifices of eat to and be to doing adultery servants

You also have ones holding the "torah of the Nicolaitans." [16] Likewise, therefore, make teshuva *(repentance, turning from sin to G-d)*! But if not, I am coming to you quickly and will war against them by the cherev of my mouth. [17] The one having an ear let him hear what the Ruach Hakodesh says to the Kehillot. To the one who wins the nitzachon *(victory)*, I will give him some of the Manna having been nistar *(hidden)*, and I will give him an even levanah *(a white stone)* and upon it a Shem Chadash *(New Name)*, of which no one has da'as, except the one receiving it.

[18] And to the malach of the Kehillah in Thyatira, write:

These things says the Zun fun der Oybershter, the One having his eynayim *(eyes)* like a flame of eish *(fire)*, and the feet of him like burnished bronze: [19] I have da'as of your ma'asim *(deeds)* and the ahavah and the emunah and the tzedek and the savlanut *(patient endurance)* of you, and that your ma'asim ha'acharonim are more than harishonim of you. [20] But I have this against you, that you are being permissive toward that isha Izevel *(Jezebel)*, the one calling herself a nevi'ah *(prophetess)* who teaches and deceives my avadim to commit zenut and to eat

אפג-טער. כא און איך האב איר געגעבן צייט, כדי זי
zi kedei tsait gegeben ir hob ich un opg-ter
she so that time given her have I and idols

זאל תשובה טאן; און זי וויל נישט טאן תשובה
tshuve ton nisht vil zi un ton tshuve zol
repentance do not wants she and do repentance shall

פון איר זנות. כב זע, איך ווארף זי אויף א קראנק
krank a oif zi varf ich ze zoines ir fun
sick a on her throw I look fornications her of

בעט, און די, וואס זענען מיט איר מזנה, אין א גרויסער
groiser a in mezane ir mit zenen vos di un bet
great a in fornicating her with are who the and bed

צרה אריין, ווען זיי וועלן נישט תשובה טאן פון
fun ton tshuve nisht velen zei ven arain tsore
from do repentance not will they when into tribulation

אירע מעשים. כג און אירע קינדער וועל איך אומברענגען מיט
mit umbrengen ich vel kinder ire un maisim ire
with kill I will children her and works her

דעם טויט; און אלע קהלות וועלן וויסן, אז איך בין דער ,
der bin ich az visen velen kehiles ale un toit dem
the One am I that know will kehiles all and death the

וועלכער פארשט אויס די נירן און הערצער; און
un hertser un nirn di ois forsht velcher
and hearts and seat of affections the out searches Who

וועל אייך געבן יעדן איינעם לויט אייערע מעשים.
maisim eiere loit einem yedn geben aich vel
deeds your according to one every give you will

כד צו אייך אבער זאג איך, צו די איבריקע אין טיאטירא,
Tiatira in ibrike di tsu ich zog ober aich tsu
Thyatira in remaining the to I say however you to

צו אזעלכע, וואס האבן נישט די דאזיקע (פאלשע) לערנונג ,
lernung falshe dozike di nisht hoben vos azelche tsu
teaching false these the not have who such to

וועלכע קענען נישט די טיפענישן פון דעם שׂטן , ווי מען
men vi Satan dem fun tifenishn di nisht kenen velche
one as Satan the of deeper things the not know which

זאגט; איך וועל נישט ווארפן אויף אייך קיין אנדערע לאסט .
last andere kein aich oif varfen nisht vel ich zogt
burden other any you on cast not will I says

כה דאך וואס איר האט, דאס האלט פעסט ביז איך וועל
vel ich biz fest halt dos hot ir vos doch
will I until firm keep this have you what yet

קומען. כו און דער, וואס איז מנצח און דער, וואס היט
hit vos der un menatseyech iz vos der un kumen
keeps who the and overcome is who the and come

אפ מיינע מעשים, אים וועל איך געבן מאכט איבער די אומות
umes di iber macht geben ich vel im maisim maine op
nations the over power give I will him works My up

(העולם); כז און ער וועט הערשן איבער זיי מיט א רוט
rut a mit zei iber hershen vet er un hooilem
rod a with them over rule will he and of the world

פון אייזן, ווי די כלים פון א טעפער ווערן צעבראכן (תהלים)
Tehilim tsebrochen veren teper a fun keilim di vi aizn fun
Psalms broken are potter a of pots the as iron of

okhel *(food)* sacrificed to elilim *(idols)*. 21 And I gave her time that she might make teshuva and she does not wish to make teshuva of her zenut. 22 Hinei, I am throwing her into a bed of suffering, and the ones committing ni'uf *(adultery)* with her into Tzarah Gedolah *(Great Tribulation)*, unless they make teshuva of her ma'asim *(deeds)*. 23 And her yeladim *(children)*, I will kill with Mavet, and all the kehillot will have da'as that I am the One searching their musar klayot valev *(pangs of conscience and heart)*, and I will give to you, each one, according to what you have done. 24 But I say to you, the rest, to the ones in Thyatira, as many as have not this “torah” *(teaching)*, who did not have da'as of, as they say, “the tiefe *(deep, profound)* things of HaSatan,” I am putting on you no other burden. 25 Al kol panim *(nevertheless)*, what you have, hold fast until I come. 26 And the one who wins the nitzachon and the one until HaKets keeping shomer over ma'asei mitzvot of Me, him will I give samchut *(authority)* over the Goyim, 27 To rule them with a SHEVET BARZEL *(scepter of iron)* KIKH'LI YOTZER TENAPTZEM *(as the vessel of pottery are broken)*, 28 Even as I also have received from HaAv of me and I will

ב, ט.); ווי אויך איך האב באקומען פון מיין פאטער; כח און
un foter main fun bakumen hob ich oich vi t b
and Father my from received have I also as 9 2

וועל אים געבן דעם מארגנשטערן. כט ווער עס האט אויערן,
oiern hot es ver morgenshtern dem geben im vel
ears has it who morning star the give him will

דער זאל הערן, וואס דער גייסט זאגט צו די קהלות.
kehiles di tsu zogt Gaist der vos heren zol der
kehiles the to says Spirit the what hear shall this

ג און צו דעם מלאך פון דער קהלה אין סארדעס שרייב:
shraib Sardes in kehile der fun malech dem tsu un
write Sardis in kehile the of angel the to and

דאס זאגט דער , וועלכער האט די זיבן גייסטער פון
fun gaister ziben di hot velcher der zogt dos
of spirits seven the has Who the One says this

ה׳ , און די זיבן שטערן: ב איך קען דיינע מעשים,
maisim daine ken ich shteren ziben di un Hashem
works your know I stars seven the and Hashem

אז דו האסט א נאמען, אז דו לעבסט, און ביסט טויט.
toit bist un lebst du az nomen a host du az
dead are yet live you that name a have you that

זיי וואך , און שטארק די איבריקע , וואס
vos ibrike di shtark un vach zai
which remaining the things strengthen and awake be

האלטן ביים שטארבן: ווארום איך האב נישט געפונען
gefunen nisht hob ich vorem shtarben baim halten
found not have I because dying near which are

דיינע מעשים שלמותדיק פאר מיין ג-ט. ג געדענק
gedenk G-t main far shleymesdik maisim daine
remember G-d My before perfected works your

זשע וויאזוי דו האסט מקבל געווען און געהערט, און
un gehert un geven mekabl host du viazoi zhe
and heard and was received have you how then

היט עס אפ, און טו תשובה . אויב דעריבער דו
du deriber oib tshuve tu un op es hit
you therefore if repentance do and up it observe

וועסט נישט וואכן , וועל איך קומען, ווי א גנב ,
ganev a vi kumen ich vel vachen nisht vest
thief a as come I will watch vigilantly not will

און דו וועסט נישט וויסן, אין וועלכער שעה איך וועל
vel ich sho velcher in visen nisht vest du un
will I hour which in know not will you and

קומען איבער דיר. ד נאר דו האסט אין סארדעס אייניקע
einike Sardes in host du nor dir iber kumen
some Sardis in have you but you over come

נעמען, וועלכע האבן נישט באפלעקט זייערע מלבושים ;
malbushem zeiere baflekt nisht hoben velche nemen
kaftans their soiled not have who names

און זיי וועלן גיין מיט מיר אין ווייסן; ווייל זיי זענען
zenen zei vail vaisn in mir mit gein velen zei un
are they because white in Me with walk will they and

ראוי . ה דער , וואס איז מנצח , וועט אזוי
azoi vet menatseyech iz vos der roe
in this way will overcome is who the one worthy

give him the Kokhav *(Star)*
haNogah *(of Brightness,*
Venus, the Morning Star).
29 The one having an ear
let him hear what the
Ruach Hakodesh says to
the Kehillot.

3 And to the malach *(angel)*
of the Kehillah in Sardis,
write:
These things says the
One having the sheva
ruchot of Hashem and the
shevat hakokhavim *(seven*
stars): I have da'as of your
ma'asim, that nominally
you are Chai *(Alive)* but
you are [spiritually] niftar
(deceased). 2 Be shomer
and regarding the things
remaining and the things
on the point of mavet,
be chazakim *(strong ones)*.
For, I have not found
your ma'asim having
been shleimim *(complete)*
before Elohai. 3 Therefore,
let there be zikaron
(remembrance) of what has
been handed over to you
and what you heard, and be
shomer and make teshuva.
Therefore, if you are not
shomer, I will come as a
ganav, and never would
you have da'as at what
sha'ah *(hour, time)* I will
come upon you. 4 But you
have a few shemot *(names)*
in Sardis which did not soil
their kaftans. It is they that
will have their halakhah
with me in lavan *(white)*,
wearing a kittel, because
they are walking worthily.
5 The one who wins the
nitzachon *(victory)*, in

זיין אנגעקליידט אין ווייסע מלבושים ; און איך וועל
zain ongekleidt in vaise malbushem un ich vel
be clothed in white clothing and I will

בשום אופן נישט אויסמעקן זיין נאמען פון דעם ספר
beshum oifen nisht oismeken zain nomen fun dem seifer
never way not erase his name from the book of

החיים , און וועל באקענען זיין נאמען פאר דעם
hachayim un vel bakenen zain nomen far dem
life and will acknowledge his name before the

פאטער מיינעם און פאר זיינע מלאכים . [ו] ווער עס האט
foter mainem un far zaine malochim ver es hot
Father of Mine and before His angels who it has

אויערן, דער זאל הערן, וואס דער גייסט זאגט צו די
oiern der zol heren vos der Gaist zogt tsu di
ears this one shall hear what the Spirit says to the

קהלות.
kehiles
kehiles

[ז] און צו דעם מלאך פון דער קהלה אין פילאדעלפיא שרייב:
un tsu dem malech fun der kehile in Filadelfia shraib
and to the angel of the kehile in Philadelphia write

דאס זאגט דער הייליקער, דער ווארהאפטיקער, דער ,
dos zogt der heiliker der vorhaftiker der
this says the Holy One the authentic the One

וועלכער האט דעם שליסל פון דוד , דער , וועלכער עפנט
velcher hot dem shlisel fun Dovid der velcher efent
who has the key of David the One who opens

אויף, און קיינער שליסט נישט צו; און וועלכער פארשליסט
oif un keiner shlist nisht tsu un velcher farshlist
up and anyone locks not to and who locks up

און קיינער עפענט נישט (ישעיהו כב, כב.); [ח] איך קען
un keiner efent nisht Yeshayah chb chb ich ken
and anyone opens not Yeshayah 22 22 I know

דיינע מעשים. אָט האב איך געגעבן פאר דיר אן אפענע
daine maisim ot hob ich gegeben far dir an ofene
your works look have I given for you an open

טיר , וואס קיינער וועט זי נישט קענען צושליסן ; ווייל
tir vos keiner vet zi nisht kenen tsushlisen vail
door which anyone will it not be able to shut because

דו האסט ווייניק קראפט, און האסט אפגעהיטן מיין ווארט,
du host veinik kraft un host opgehiten main vort
you have little power and have kept My word

און נישט פארלייקנט מיין נאמען. [ט] זע , איך גיב פון דער
un nisht farleiknt main nomen ze ich gib fun der
and not denied My Name look I give of those

בית הכנסת (פארפירן דורך) שׂטן די , וועלכע זאגן וועגן
beis hakneset farfiren durch Satan di velche zogen vegen
Haknesset Beis misled by the Satan who say about

זיך , אז זיי זענען יידן, און זענען עס נישט, נאר
zich az zei zenen Yidn un zenen es nisht nor
themselves that they are Jews and are this not but

זאגן שקרים ; אָט וועל איך זיי מאכן קומען און
zogen shkorim ot vel ich zei machen kumen un
say falsehoods look will I them make come and

similar manner, will be clothed in lavan *(white)*, and never will I erase him, the [ba'al] shem [tov], from the Sefer Chayyim. And I will make hoda'ah *(acknowledgement)* of the shem of him before Elohim Avi and before the malachim *(angels)* of Him. [6] The one having an ear let him hear what the Ruach Hakodesh says to the Kehillot.

[7] And to the malach of the Kehillah in Philadelphia, write:

These things says HaKadosh, HaNe'eman, the One having the mafte'ach *(key)* of Dovid, the One opening and no one will shut, the one shutting and no one opens: [8] I have da'as of your ma'asim. Hinei, I have placed in front of you a delet *(door)*, having been opened, which no one is able to shut: because you have a little ko'ach *(power)* and have been shomer over my dvar *(word)*, [9] And did not make hakhchashah *(denial)* of ha-Shem of me. Hinei, I may make some of the Shul of the Adversary, the ones declaring themselves to be Bnei Brit, and are not [of the Brit Chadasha] but speak sheker; hinei, I will make them come and prostrate themselves before your feet and then they will have

זיך בוקן פאר דיינע פיס, און זיי וועלן וויסן,
visen velen zei un fis daine far buken zich
know will they and feet your before prostrate themselves

אז איך האב דיך ליב. י ווייל דו האסט אפגעהיטן דאס
dos opgehiten host du vail lib dich hob ich az
the kept have you because loved you have I that

ווארט פון מיין סבלנות , וועל איך דיך אויך אפהיטן פון
fun ophiten oich dich ich vel savlones main fun vort
from keep also you I will perseverance My of word

דער שעה פון נסיון , וואס גייט קומען איבער דער
der iber kumen geit vos nisoyen fun sho der
the over come goes which temptation of hour the

גאנצער באוואוינטער וועלט, אויסצופרואוון די איינוואוינער
ainvoiner di oistsupruven velt bavointer gantser
inhabitants the test world inhabited whole

אויף דער ערד. יא איך קום גיך ; האלט פעסט, וואס דו
du vos fest halt gich kum ich erd der oif
you what firm keep quickly come I earth the on

האסט, כדי קיינער זאל נישט אוועקנעמען דיין קרוין.
kroin dain aveknemen nisht zol keiner kedei host
crown your take away not shall anyone so that have

יב דעם , וואס איז מנצח , וועל איך מאכן פאר א
a far machen ich vel menatseyech iz vos dem
a for make I will conquer is who the one

זייל אין דעם היכל פון מיין ג-ט, און ער וועט מער נישט
nisht mer vet er un G-t main fun Heichal dem in zail
not more will he and G-d My of Heikhal the in pillar

ארויסגיין (פון דארטן); און איך וועל אויפשרייבן אויף אים
im oif oifshraiben vel ich un dorten fun aroisgein
him on write down will I and there from go out

דעם נאמען פון מיין ג-ט, און דעם נאמען פון דער שטאט פון
fun shtot der fun nomen dem un G-t main fun nomen dem
of city the of name the and G-d My of Name the

מיין ג-ט, דאס נייע ירושלים , וואס נידערט אראפ פון
fun arop nidert vos Yerushalayim naie dos G-t main
from down descends which Jerusalem new the G-d My

הימל פון מיין ג-ט, און מיין נייעם נאמען. יג ווער עס האט
hot es ver nomen naiem main un G-t main fun himel
has it who Name new My and G-d My from heaven

אויערן, דער זאל הערן, וואס דער גייסט זאגט צו די קהלות.
kehiles di tsu zogt Gaist der vos heren zol der oiern
kehiles the to says Spirit the what hear shall this ears

יד און צו דעם מלאך פון דער קהלה אין לאאדיצעא שרייב:
shraib Laodicea in kehile der fun malech dem tsu un
write Laodicea in kehile the of angel the to and

דאס זאגט דער אמן , דער באגלויבטער און ווארהאפטיקער
vorhaftiker un bagloibter der Omein der zogt dos
authentic and trustworthy the Amen the says this

עדות , דער אנהויב פון ה'ס באשאפונג: טו איך קען
ken ich bashafung Hashems fun onhoib der eides
know I creation Hashem's of origin the Witness

דיינע מעשים, אז דו ביסט נישט קאלט, נישט הייס; הלוואי
halevai heis nisht kalt nisht bist du az maisim daine
I wish hot not cold not are you that works your

da'as that I have ahavah
for you. 10 Because you
were shomer over my
dvar of savlanut *(patient
endurance)*, I will also
be shomer over you,
guarding you from the
sha'at hanisayon *(hour
of trial)* about to come
upon the Olam Hazeh,
to try all the ones of the
inhabited world, all the
ones dwelling upon the
earth. 11 I am coming
quickly; hold fast to
what you have, that no
one takes your atarah
(diadem, crown). 12 The one
who wins the nitzachon
(victory) I will make an
ammud *(pillar)* in the Beis
Hamikdash of Elohai and
never may he go out of it
and I will write upon him
ha-Shem of Elohai and ha-
Shem of the Ir Hakodesh of
Elohai — the Yerushalayim
HaChadasha descending
down out of Shomayim
from Elohai — and ha-
Shem HeChadash of me
(my New Name). 13 The
one having an ear, let
him hear what the Ruach
Hakodesh says to the
Kehillot.

14 And to the malach of the
Kehillah in Laodicea, write:
These things says the
Omein, the Ed HaNe'eman
(the Faithful Witness) who
is also HaEmes, the Reshit
of the Bri'at Hashem,
15 I have da'as of your
ma'asim, that you are
neither kar *(cold)* nor

וואלסט דו געווען קאלט אדער הייס. טז אָט אזוי, ווייל דו
du vail azoi ot heis oder kalt geven du volst
you because so just hot or cold were you would

ביסט לעבלעך , און נישט הייס, און נישט קאלט, וועל איך
ich vel kalt nisht un heis nisht un leblech bist
I will cold not and hot not and lukewarm are

דיך אויסשפייען פון מיין מויל . יז ווייל דו זאגסט: איך
ich zogstu du vail moil main fun oisshpaien dich
I say you because mouth my of spit you

בין רייך און האב דערוואורבן אן עשירות, און דארף גארנישט
gornisht darf un ashires an dervorbn hob un raich bin
nothing need and riches a obtained have and rich am

האבן, און ווייסט נישט, אז דו ביסט עלנט און אומגליקלעך
umglikliech un elent bist du az nisht veist un hoben
wretched and forlorn are you that not know and have

און ארעם און בלינד און בלויז; יח איך עצה דיר צו קויפן
koifen tsu dir eitse ich bloiz un blind un orem un
buy to you counsel I naked and blind and arm and

ביי מיר גאלד, וואס איז געלייטערט געווארן אין פייער,
faier in gevoren gelaitert iz vos gold mir bai
fire in become purified is which gold Me from

כדי דו זאלסט ווערן רייך; און ווייסע קליידער, כדי דו
du kedei kleider vaise un raich veren zolst du kedei
you so that clothing white and rich be shall you so that

זאלסט דיך אנטאן, און די חרפה פון דיין נאקעטקייט
naketkeit dain fun charpe di un onton dich zolst
nakedness your of shame the and put on yourself shall

זאל זיך נישט אנטפלעקן; און אויגנזאלב, צו זאלבן דיינע
daine zalben tsu oignzalb un antpleken nisht zich zol
your anoint to eye salve and reveal not self shall

אויגן, כדי דו זאלסט זען. יט וועלכע איך האב ליב , די
di lib hob ich velche zen zolst du kedei oigen
the love have I which see you shall you so that eyes

שטראף איך און ציכטיק; זיי זשע איפערדיק און טו
tu un eiferdik zhe zai tsichtik un ich shtrof
do and zealous then be cleanse and I admonishing

תשובה . כ אָט שטיי איך פאר דער טיר און קלאפ;
klap un tir der far ich shtei ot tshuve
knock and door the before I stand here repentance

ווען עמיצער וועט הערן מיין קול און עפענען די טיר ,
tir di efenen un kol main heren vet emitser ven
door the open and voice My hear will someone when

וועל איך אריינקומען צו אים און עסן מיט אים די סעודה,
sude di im mit esen un im tsu arainkumen ich vel
feast the him with dine and him to come in I will

און ער מיט מיר. כא ווער עס איז מנצח , דעם וועל
vel dem menatseyech iz es ver mir mit er un
will the one overcome is it who Me with he and

איך געבן צו זיצן מיט מיר אויף מיין כסא הכבוד ,
hakoved kisei main oif mir mit zitsen tsu geben ich
glory throne of My on Me with sit to give I

ווי אויך איך האב מנצח געווען און מיך אנידערגעזעצט
anidergezetst mich un geven menatseyech hob ich oich vi
sat down Me and was overcome have I also as

kham *(hot)*. Would that you were kar or kham!
[16] But because you are posher *(lukewarm)* and neither kham nor kar, I am about to spew you out of my mouth.
[17] Because you say, I am ashir *(rich)* and have become wealthy and in nothing am I nitzrach *(needy)*, and you do not have da'as that you are the one wretched and pitiful and poor and blind and naked,
[18] I counsel you to buy from me zahav *(gold)* having been purified by eish *(fire)* — that you may be oisher *(rich)* — and a kittel, that you may be clothed in lavan *(white)*, and that the bushah *(shame)* of your nakedness not be made nikar *(evident)*, and eye salve to rub on the eynayim *(eyes)* of you that you may see.
[19] Those for whom I have ahavah I reprove and discipline. Be kham *(hot)*, therefore, in kanous *(zeal)* for Hashem and make teshuva.
[20] Hinei, I have stood at the delet *(door)* DOFEK *(knocking)*; if anyone hears my kol and opens the delet, indeed I will come in to him and we, the two of us, will dine together at the BEIT HAYAYIN.
[21] The one who wins the nitzachon *(victory)*, I will give to him to sit with me on the Kes *(Throne)* of me, as I also won the nitzachon and sat with Elohim Avi on

מיט מיין פאטער אויף זיין כסא הכבוד . כב ווער עס האט
hot es ver hakoved kisei zain oif foter main mit
has it who glory throne of His on Father My with

אויערן, דער זאל הערן, וואס דער גייסט זאגט צו די קהלות.
kehiles di tsu zogt Gaist der vos heren zol der oiern
kehiles the to says Spirit the what hear shall this ears

ד נאך דעם האב איך געזען, און אָט א טיר איז געשטאנען אפן
ofen geshtanen iz tir a ot un gezen ich hob dem noch
open standing is door a look and seen I have this after

אין הימל , און דאס ערשטע קול , וואס איך האב געהערט, ווי
vi gehert hob ich vos kol ershte dos un himel in
as heard have I which voice first the and heaven in

פון א שופר רעדן מיט מיר, האט געזאגט: קום ארויף אהער, און
un aher aroif kum gezogt hot mir mit reden shoifer a fun
and here up come said has me with speak trumpet a of

איך וועל דיר ווייזן , וואס עס דארף געשען נאך די דאזיקע זאכן .
zachn dozike di noch geshen darf es vos vaizen dir vel ich
things these the after happen must it what to show you will I

ב גלייך בין איך געווען אינם גייסט; און זע , א כסא הכבוד
hakoved kisei a ze un Gaist inem geven ich bin glaich
glory throne of a look and Spirit in the was I am immediately

איז געשטאנען אין הימל און אויף דעם כסא הכבוד איז איינער
einer iz hakoved kisei dem oif un himel in geshtanen iz
One is glory throne of the on and heaven in standing is

געזעסן; ג און דער זיצנדיקער איז געווען ענלעך אינם אויסזען צו
tsu oiszen inem enlech geven iz zitsndiker der un gezesen
to appearance in the similar was is seated this One and sat

א יאספיס שטיין און צו א רובין; און א רעגנבויגן איז געווען ארום
arum geven iz regenboigen a un rubin a tsu un shtein yaspis a
around was is rainbow a and ruby a to and stone jasper a

און ארום דעם כסא הכבוד , און די מראה דערפון איז געווען
geven iz derfun mare di un hakoved kisei dem arum un
was is of it appearance the and glory throne of the around and

ענלעך צו א שמאראק. (יחזקאל א, כו-כח .) ד און ארום און ארום
arum un arum un chu-chch a Yechezkel shmorak a tsu enlech
around and around and 26-28 1 Ezekiel emerald a to similar

דעם כסא הכבוד זענען געווען פירונצוואנציק טראנען; און אויף
oif un tronen firuntsvantsik geven zenen hakoved kisei dem
on and thrones twenty-four was are glory throne of the

די טראנען האב איך געזען פירונצוואנציק זקנים זיצן , אנגעטאן
ongeton zitsen zkeinem firuntsvantsik gezen ich hob tronen di
dressed seated elders twenty-four seen I have thrones the

אין ווייסע קליידער (קיטל); און אויף זייערע קעפ גאלדענע קרוינען.
kroinen goldene kep zeiere oif un kittel kleider vaise in
crowns golden heads their on and kittels clothing white in

ה און פון דעם כסא הכבוד גייען ארויס בליצן און קולות
koiles un blitsen arois geien hakoved kisei dem fun un
rumblings and flashes out go glory throne of the from and

און דונערן . און פאר דעם כסא הכבוד ברענען זיבן פייער
faier ziben brenen hakoved kisei dem far un dunern un
fire seven burning glory throne of the before and thunders and

פאקלען, וואס זענען די זיבן גייסטער פון ה׳ ; ו און פאר דעם
dem far un Hashem fun gaister ziben di zenen vos faklen
the before and Hashem of spirits seven the are which torches

the Kes *(throne)* of him.
22 The one having an ear
let him hear what the
Ruach Hakodesh says to
the Kehillot.

4 After these things I
looked, and, hinei, a
delet *(door)* having been
opened in Shomayim, the
kol harishon (the first voice),
the voice like a shofar that I
heard speaking to me, said,
Come up here! And I will
show you MAH DI LEHEVE
(what will happen) after these
things. 2 At once I was in
the Ruach Hakodesh, and,
hinei, there in Shomayim
stood a Kes *(Throne)*, and upon
the Kes DEMUT KEMAREH
ADAM *(a figure in appearance
like a Man)*, 3 And the One
sitting there was KEMAREH
(in appearance) like jasper
stone and carnelian, and
a keshet beanan *(rainbow)*
was around the Kes *(Throne)*
that looks like an emerald.
4 And around the Kes *(Throne)*
were esrim v'arba'ah kisot
(twenty-four thrones) and on
the kisot were sitting esrim
v'arba'ah Zekenim *(twenty-
four Elders)*, each clothed in
lavan *(white)*, each wearing
a kittel, and on the roshim
(heads) of them, golden atarot
(crowns). 5 And out of the
Kes *(Throne)* comes forth
lightning and sounds and
thunders and there were
sheva lapidei eish *(torches of
fire)* burning before the Kes
(Throne), which are the sheva
ruchot *(spirits)* of Hashem.
6 And before the Kes *(Throne)*
there was something like a

כסא הכבוד , אזויווי א גלעזערנער ים , גלייך צו קריסטאל; און
un kristol tsu glaich yam glezerner a azoivi hakoved kisei
and crystal to like sea glass-like a as it were glory throne of

אינמיטן פון דעם כסא הכבוד און ארום און ארום דעם
dem arum un arum un hakoved kisei dem fun inmitn
the around and around and glory throne of the of in the midst

כסא הכבוד פיר חיות , פול מיט אויגן פון פארנט און
un forent fun oigen mit ful chayes fir hakoved kisei
and front from eyes with full living creatures four glory throne of

פון הינטן . [ז] און די ערשטע חיה איז געווען ענלעך צו א
a tsu enlech geven iz chaye ershte di un hinten fun
a to like was is living creature first the and behind from

לייב, און די צווייטע חיה איז געווען ענלעך צו אן אקס, און
un oks an tsu enlech geven iz chaye tsveite di un leib
and ox an to like was is living creature second the and lion

די דריטע חיה האט דאס פנים ווי א מענטש, און די פערטע
ferte di un mentsh a vi ponem dos hot chaye drite di
fourth the and man a as face the had living creature third the

חיה איז געווען ענלעך צו א פליענדיקן אדלער. (יחזקאל א,
a Yechezkel odler fliendikn a tsu enlech geven iz chaye
1 Ezekiel eagle flying a to like was is living creature

י .) [ח] און די פיר חיות האבן, יעדע איינע פון זיי , צו
tsu zei fun eine yede hoben chayes fir di un i
to them of one every have living creatures four the and 10

זעקס פליגל, ארום און ארום און פון אינעווייניק פול מיט אויגן;
oigen mit ful ineveinik fun un arum un arum fligel zeks
eyes with full inside from and around and around wings six

און זיי האבן נישט קיין רו בייטאג און ביינאכט, זאגנדיק: הייליק,
heilik zogendik bainacht un baitog ru kein nisht hoben zei un
holy saying by night and by day rest any not have they and

הייליק, הייליק, איז דער האר ג-ט, דער אלמעכטיקער, וועלכער איז געווען
geven iz velcher Almechtiker der G-t Har der iz heilik heilik
was is Who Almighty the G-d L-rd the is holy holy

און וועלכער איז און וועלכער קומט! (ישעיהו ו, א-ג.) [ט] און ווען
ven un a-g u Yeshayah kumt velcher un iz velcher un
when and 1-3 6 Yeshayah comes Who and is Who and

די חיות געבן אפ כבוד און ערע און לויב צו דעם ,
dem tsu loib un ere un koved op geben chayes di
the One to praise and honor and glory up give living creatures the

וועלכער זיצט אויף דעם כסא הכבוד , דעם , וועלכער לעבט לעלמי
lolmei lebt velcher dem hakoved kisei dem oif zitst velcher
forever lives Who the One glory throne of the on sits Who

עולמים , [י] פאלן די פיראונצוואנציק זקנים אנידער פאר אים, וועלכער
velcher im far anider zkeinem firuntsvantsik di falen olamim
Who Him before down elders twenty-four the fall and ever

זיצט אויף דעם כסא הכבוד , און בוקן זיך צו אים,
im tsu zich buken un hakoved kisei dem oif zitst
Him to themselves worship and glory throne of the on sits

וועלכער לעבט לעלמי עולמים , און ווארפן אנידער זייערע קרוינען פאר
far kroinen zeiere anider varfen un olamim lolmei lebt velcher
before crowns their down cast and and ever forever lives Who

דעם כסא הכבוד , און זאגן : [יא] ראוי ביסטו , אָ האר אונדזער ג-ט,
G-t undzer Har o bistu roe zogen un hakoved kisei dem
G-d our L-rd O You are worthy say and glory throne of the

sea of glass, like crystal. And
on each side and around the
Kes *(Throne)* there were Arbah
Chayyot *(four living beings)*,
being full of eynayim in front
and in back. 7 And harishonah
(the first) of HaChayyot *(the
living beings)* was like an aryeh
(lion), and hasheniyah *(the
second)* of HaChayyot *(the
living beings)* like an egel
(calf), and hashlishit *(the
third)* of HaChayyot had the
face of a ben Adam *(human
being)*, and hareve'it *(fourth)*
of HaChayyot was like a flying
nesher *(eagle)*. 8 And the Arba
HaChayyot *(four living beings)*,
each one of them had six
wings and they were full of
eynayim *(eyes)* without and
within. And yomam valailah
(day and night), they do not
cease to rest but continue
singing, kadosh, kadosh,
kadosh, adonoi tzva'ot, the
One who was and is and is
to come. 9 And whenever the
Chayyot will give kavod *(glory)*
and hod *(splendor)* and hadar
(majesty) and shevakh *(praise)*
to the One sitting on the
Kes *(Throne)*, to Him that Hu
Chai ad olemei olamim *(that
lives forever and ever)*, 10 Then
the esrim v'arba'ah Zekenim
fall prostrate before the One
sitting on the Kes *(Throne)*
and worship the One that
Hu Chai ad olemei olamim
(lives forever and ever) and cast
down their atarot *(crowns)*
before the Kes *(Throne)*,
saying, 11 Worthy art Thou,
Adoneinu and Eloheinu, to
receive hod *(honor)* and hadar
(splendor) and oz *(power)*,
because it was your “BARAH”

אנצונעמען כבוד און ערע און מאכט; ווייל דו האסט אלץ
alts host du vail macht un ere un koved ontsunemen
everything have You because power and honor and glory to receive

באשאפן, און דורך דיין רצון זענען זיי דא און באשאפן געווארן.
gevoren bashafen un do zei zenen rotsn dain durch un bashafen
become created and here they are will Your by and created

ה און איך האב געזען אויף דער רעכטער זייט פון אים וועלכער זיצט
zitst velcher im fun zait rechter der oif gezen hob ich un
sits Who Him of side right the on seen have I and

אויף דעם כסא הכבוד א ספר, געשריבן פון אינעווייניק און
un ineveinik fun geshriben seifer a hakoved kisei dem oif
and inside of written book a glory throne of the on

פון הינטן , פארזיגלט מיט זיבן חתימות. ב און האב געזען א שטארקן
shtarken a gezen hob un chsimes ziben mit farziglet hinten fun
strong a see did and seals seven with sealed the back of

מלאך אויסרופן מיט א הויך קול : ווער איז ווערט אויפצומאכן
oiftsumachen vert iz ver kol hoich a mit oisrufen malech
to open worthy is who voice loud a with call out angel

דאס ספר און צו צעברעכן זיינע חתימות? ג און קיינער האט נישט
nisht hot keiner un chsimes zaine tsebrechen tsu un seifer dos
not has anyone and seals its break to and Sefer this

געקענט אין הימל , נישט אויף דער ערד , נישט אונטער דער ערד ,
erd der unter nisht erd der oif nisht himel in gekent
earth the under not earth the on not heaven in been able

אויפעפענען דאס ספר, נישט קוקן דערויף. ד און איך האב א סך
sach a hob ich un deroif kuken nisht seifer dos oifefenen
many a have I and on it to look nor Sefer the to open

געוויינט, ווייל קיינער איז נישט געפונען געווארן ראוי אויפצומאכן
oiftsumachen roe gevoren gefunen nisht iz keiner vail geveint
to open worthy become found not is anyone because wept

דאס ספר, נישט צו קוקן דערויף; ה און איינער פון די זקנים האט
hot zkeinem di fun einer un deroif kuken tsu nisht seifer dos
has elders the of one and on it look to not Sefer the

צו מיר געזאגט: וויין נישט; זע , דער לייב פון דעם שבט יהודה
Yehude sheyvet dem fun leib der ze nisht vein gezogt mir tsu
Yehudah tribe the of lion the look not weep said me to

(בראשית מט, ט-י.), דער שורש דוד (ישעיהו יא, א, י .), האט
hot i a yo Yeshayah Dovid shoiresh der t-i mt Bereshis
has 10 1 11 Yeshayah David root of the 9-10 49 Genesis

מנצח געווען, אויפצועפענען דאס ספר און זיינע זיבן חתימות.
chsimes ziben zaine un seifer dos oiftsuefenen geven menatseyech
seals seven its and Sefer the to open up was overcome

ו און האב געזען אינמיטן פון דעם כסא הכבוד און די פיר
fir di un hakoved kisei dem fun inmitn gezen hob un
four the and glory throne of the of in the midst seen have and

חיות , און אינמיטן פון די זקנים , א לעמעלע שטיין ,
shtein Lemele a zkeinem di fun inmitn un chayes
standing Lamb a elders the of in the midst and living creatures

ווי געשחטן , האבנדיק זיבן הערנער און זיבן אויגן, וועלכע
velche oigen ziben un herner ziben hobendik geshechten vi
which eyes seven and horns seven having ritually slaughtered like

זענען די זיבן גייסטער פון ג-ט, געשיקט איבער דער גאנצער ערד . ז און
un erd gantser der iber geshikt G-t fun gaister ziben di zenen
and earth whole the over sent G-d of spirits seven the are

that created all things, and
because they existed and
came to be by your ratzon
(will).

5 And I saw on the yamin
(right hand) of the One
sitting on the Kes *(Throne)*
a sefer *(book)* having been
written inside and on the
back, having been sealed
with sheva chotamot *(seven
seals)*. 2 And I saw a strong
malach *(angel)*, proclaiming
in a kol gadol *(loud voice)*,
Who is worthy to open the
sefer *(book)* and break its
chotamot *(seals)*? 3 And no
one in Shomayim or on
ha'aretz or under ha'aretz
was being able to open the
sefer *(book)* or to look into it.
4 And I was weeping copiously
because no one was found
worthy to open the sefer
(book) or to look into it.
5 And one of the Zekenim
says to me, Do not weep,
hinei, HaAryeh *(The Lion)*
from the Shevet Yehudah
(Tribe of Judah), the Shoresh
Dovid *(Root of Dovid)*, has
won the nitzachon *(victory)*
and he is able to open the
sefer *(book)* and its sheva
chotamot *(seven seals)*. 6 And I
saw between the Kes *(Throne)*
and the Arbah Chayyot *(four
living beings)* and among
the Zekenim *(Elders)* a SEH
(Lamb), having stood as
having been slain, having
sheva karnayim *(horns)*, sheva
eynayim *(eyes)*, which are
the sheva ruchot *(spirits)* of
Hashem having been sent
into kol ha'aretz *(all the earth)*.

עס איז געקומען, און האט גענומען דאס ספר אויס דער רעכטער האנט
hant rechter der ois seifer dos genumen hot un gekumen iz es
hand right the out Sefer the taken has and come is it

פון דעם , וועלכער זיצט אויף דעם כסא הכבוד . ח און ווען
ven un hakoved kisei dem oif zitst velcher dem fun
when and glory throne of the on sits Who the One of

עס האט גענומען דאס ספר, זענען די פיר חיות און די
di un chayes fir di zenen seifer dos genumen hot es
the and living creatures four the are book the taken has it

פיראונצוואנציק זקנים אנידערגעפאלן פאר דעם לעמעלע, האבנדיק
hobendik Lemele dem far anidergefalen zkeinem firuntsvantsik
having Lamb the before fall down elders twenty-four

יעדער איינער א הארפע, און גאלדענע בעקנס אנגעפילט מיט קטורת,
ktoires mit ongefilt bekns goldene un harfe a einer yeder
incense with filled ketoret golden and harp a one every

וואס זענען די תפילות פון די קדושים . ט און זיי האבן געזונגען א
a gezungen hoben zei un kedoishem di fun tfiles di zenen vos
a sing did they and saints the of prayers the are which

ניי ניגון , אזוי צו זאגן : ראוי ביסטו צו נעמען דאס ספר
seifer dos nemen tsu bistu roe zogen tsu azoi nigun nai
Sefer the take to You are worthy say to so worship song new

און צו עפענען זיינע חתימות; ווייל דו ביסט געשחטן
geshechten bist du vail chsimes zaine efenen tsu un
ritually slaughtered are You because seals its open to and

געווארן, און האסט אויסגעקויפט פאר ה' מיט דיין אייגן בלוט די
di blut eigen dain mit Hashem far oisgekoift host un gevoren
the blood own your with Hashem for ransom did and become

(מענטשן) פון יעדן שבט און לשון און פאלק און אומה, י און
un ume un folk un loshen un sheyvet yedn fun mentshn
and nation and people and language and tribe every of men

זיי געמאכט פאר א קעניגרייך צו אונדזער ג-ט און פאר כהנים ; און
un koyanim far un G-t undzer tsu kenigraich a far gemacht zei
and kohenim for and G-d our to kingdom a for made them

זיי וועלן קעניגן אויף דער ערד . יא און האב געזען, און געהערט א
a gehert un gezen hob un erd der oif kenigen velen zei
a heard and look did and earth the upon reign will they

קול פון א סך מלאכים , ארום און ארום פון דעם כסא
kisei dem fun arum un arum malochim sach a fun kol
throne of the from around and around angels many a of voice

הכבוד און פון די חיות און די זקנים ; און זייער צאל
tsol zeier un zkeinem di un chayes di fun un hakoved
number their and elders the and living creatures the of and glory

איז געווען צען טויזנט מאל צען טויזנט און טויזנטער מאל
mol toizenter un toizent tsen mol toizent tsen geven iz
times thousands and thousand ten times thousand ten was is

טויזנט (דניאל ז, י .); יב און זיי האבן געזאגט מיט א הויך קול ;
kol hoich a mit gezogt hoben zei un i z Daniel toizent
voice loud a with said have they and 10 7 Daniel thousand

ראוי איז דאס לעמעלע, דאס געשאכטענע, צו נעמען די מאכט און
un macht di nemen tsu geshochtene dos Lemele dos iz roe
and power the receive to slaughtered this Lamb the is worthy

עשירות און חכמה און שטארקייט און ערע און כבוד און לויב !
loib un koved un ere un shtarkeit un chochme un ashires
praise and glory and honor and might and wisdom and riches

7 And the SEH *(Lamb)* came and has taken the sefer out of the yamin *(right hand)* of the One sitting on the Kes *(Throne)*. 8 And when the SEH received the sefer, the Arbah Chayyot *(four living beings)* and the esrim v'arba'ah Zekenim *(twenty-four Elders)* fell down before the SEH *(Lamb)*, each one having a nevel *(harp)* and golden ke'arot *(bowls)* full of ketoret *(incense)*, which are the tefillos *(prayers)* of the Kedoshim. 9 And they are singing a SHIR CHADASH saying, Worthy art thou to take the sefer *(book)* and to open the chotamot *(seals)* of it, because you were slain and with your dahm [kapporah] you paid the price for the Geulah redemption and purchased ones for Hashem from every mishpochah *(family)* and lashon *(tongue)* and am *(people)* and goy *(nation)*, 10 And made them for Eloheinu a Malchut and kohanim, and they will reign on ha'aretz *(the earth)*. 11 And I saw and I heard the kol *(voice)* of many malachim *(angels)*; they numbered myriads of myriads and v'alfei alafim *(thousands of thousands)*, around the Kes *(Throne)* and the Chayyot *(the living beings)* and the Zekenim *(Elders)*, 12 Saying with a kol gadol, Worthy is the SEH *(Lamb)*, having been slain, to receive the oz *(power)* and the osher *(wealth)* and the chochmah *(wisdom)* and the gevurah *(strength)* and hod *(honor)* and kavod

י״ג און יעדעס באשעפעניש, וואס איז אין הימל , און אויף דער ערד ,
un yedes bashefenish vos iz in himel un oif der erd
and every created thing which is in heaven and on the earth
און אונטער דער ערד , און אויפן ים , און וואס איז אין זיי , אלע
un unter der erd un oifen yam un vos iz in zei ale
and under the earth and on the sea and which is in them all
האב איך געהערט זאגן : צו אים, וועלכער זיצט אויף דעם כסא
hob ich gehert zogen tsu im velcher zitst oif dem kisei
have I heard say to Him Who sits on the throne of
הכבוד , און צו דעם לעמעלע, זאל זיין די לויב און די ערע און
hakoved un tsu dem Lemele zol zain di loib un di ere un
glory and to the Lamb shall be the praise and the honor and
דער כבוד און די הערשאפט לעלמי עולמים ! (דניאל ז, יג-יד.) י״ד און
der koved un di hershaft lolmei olamim Daniel z ig-id un
the glory and the rule forever and ever Daniel 7 13-14 and
די פיר חיות האבן געזאגט: אמן ! און די זקנים זענען
di fir chayes hoben gezogt Omein un di zkeinem zenen
the four living creatures have said Amen and the elders did
אנידערגעפאלן און האבן זיך געבוקט.
anidergefalen un hoben zich gebukt
fall down and have self worship

ו און איך האב געזען, ווען דאס לעמעלע האט געעפנט איינע פון די
un ich hob gezen ven dos Lemele hot geefent eine fun di
and I did see when the Lamb had opened one of the
זיבן חתימות, און האב געהערט איינע פון די פיר חיות
ziben chsimes un hob gehert eine fun di fir chayes
seven seals and did hear one of the four living creatures
זאגן , ווי מיט דעם קול פון א דונער : קום ! ב און איך האב געזען, און
zogen vi mit dem kol fun a duner kum un ich hob gezen un
say as with the voice of a thunder come and I have seen and
אָט א ווייס פערד, און דער, וואס איז געזעסן דערויף , האט געהאט
ot a vais ferd un der vos iz gezesen deroif hot gehat
look a white horse and the who is sat thereon has had
א פיילנבויגן ; און עס איז אים געגעבן געווארן א קרוין ; און ער איז
a failnboigen un es iz im gegeben gevoren a kroin un er iz
a bow and it is him given become a crown and he is
ארויסגעגאנגען א זיגער , און כדי מנצח צו זיין .
aroisgegangen a ziger un kedei menatseyech tsu zain
gone out a conqueror and so as conquer to do
ג און ווען ער האט געעפנט די צווייטע חתימה, האב איך געהערט די
un ven er hot geefent di tsveite chsime hob ich gehert di
and when He has opened the second seal have I heard the
צווייטע חיה זאגן : קום ! ד און עס איז ארויסגעגאנגען אן אנדער
tsveite chaye zogen kum un es iz aroisgegangen an ander
second living creature say come and it is went out an other
פערד, פייער רויט; און דעם , וואס איז געזעסן דערויף , איז געגעבן געווארן
ferd faier roit un dem vos iz gezesen deroif iz gegeben gevoren
horse flame red and the one who sat thereon is given become
אוועקצונעמען דעם שלום פון דער ערד , און אז מען זאל זיך הרגענען
avektsunemen dem sholem fun der erd un az men zol zich hargenen
to take away the peace of the earth and that there shall self kill
איינס דאס אנדערע; און עס איז אים געגעבן געווארן א גרויסע שווערד.
eins dos andere un es iz im gegeben gevoren a groise shverd
one the other and it is him given was a great sword

(glory) and bracha *(blessing)*.
[13] And every beriyah *(creature)*
which is in Shomayim and on
ha'aretz *(the earth)* and under
ha'aretz and on the yam
(sea) and all things in them,
I heard saying, To the One
sitting on the Kes *(Throne)*
and to the SEH *(Lamb)*, be
the bracha *(blessing)* and the
hod *(honor)* and the hadar
(glory) and the memshalah
(dominion) ad Olemei Olamim
(forever and ever). [14] And
the Arbah Chayyot were
saying, Omein. And the
Zekenim *(Elders)* fell down
and worshiped.

6 And I saw when the SEH
(Lamb), opened one of
the sheva chotamot *(seven
seals)*. And I heard one of
the Arbah Chayyot *(four
living beings)* saying, as with
a voice of thunder, Come
and see! [2] And I saw, and,
Hinei, a sus lavan *(white
horse)*, and the one sitting
on it having a keshet *(bow)*,
and was given to him an
atarah, *(diadem)* and he went
forth conquering, intent on
conquest.

[3] And when he opened the
chotam hasheyni *(second seal)*, I
heard hasheniyah of HaChayyot
(the second of the living beings)
saying, Come and see! [4] And
another sus *(horse)* went forth,
a flame-red one, and to the one
sitting on it was given him to
take shalom from ha'aretz *(the
earth)* with men slaughtering
one another, and was given to
him a cherev gedolah *(great
sword)*.

ה און ווען ער האט געעפנט די דריטע חתימה, האב איך געהערט די
un ven er hot geefent di drite chsime hob ich gehert di
and when He has opened the third seal have I heard the

דריטע חיה זאגן: קום! און האב געזען, און אָט א שווארץ
drite chaye zogen kum un hob gezen un ot a shvarts
third living creature say come and have seen and look a black

פערד; און דער, וואס איז געזעסן דערויף, האט געהאט א וואגשאל
ferd un der vos iz gezesen deroif hot gehat a vogshol
horses and the one who is sat thereon has had a scale

אין זיין האנט. ו און איך האב געהערט אזוי ווי א קול אינמיטן
in zain hant un ich hob gehert azoivi a kol inmitn
in his hand and I did hear as it were a voice midheaven

פון די פיר חיות זאגן: א מאס ווייץ פאר א דינר, און
fun di fir chayes zogen a mos veits far a dinar un
of the four creatures say a measure of wheat for a denarius and

דריי מאס גערשטן פאר א דינר; און דאס אייל און דעם וויין
drai mos gershtn far a dinar un dos eil un dem vain
three measures of barley for a denarius and the oil and the wine

זאלסטו נישט שעדיקן.
zolstu nisht shediken
shall you not damage

ז און ווען ער האט געעפנט די פערטע חתימה, האב איך געהערט דאס
un ven er hot geefent di ferte chsime hob ich gehert dos
and when He has opened the fourth seal have I heard the

קול פון דער פערטער חיה זאגן: קום! ח און האב געזען, און
kol fun der ferter chaye zogen kum un hob gezen un
voice of the fourth living creature say come and have seen and

אָט א בלייך גרין פערד; און דער, וואס איז געזעסן דערויף, זיין
ot a bleich grin ferd un der vos iz gezesen deroif zain
look a pale green horse and the one who is sat thereon his

נאמען איז דער טויט; און דאס שאול תחתית איז אים נאכגעגאנגען. און
nomen iz der toit un dos Shaul Tachtis iz im nochgegangen un
name is the death and the Sheol deepest is him followed and

עס איז זיי געגעבן געווארן רשות איבער א פערט חלק פון דער
es iz zei gegeben gevoren reshus iber a fert cheilek fun der
it is them given become authority over a fourth part of the

ערד, צו טייטן מיט דער שווערד, און מיט הונגער, און מיט דעם טויט
erd tsu teiten mit der shverd un mit hunger un mit dem toit
earth to kill with the sword and with famine and with the death

(מגפה), און דורך די ווילדע חיות פון דער ערד.
mageyfe un durch di vilde chayes fun der erd
plague and by the wild beasts of the earth

ט און ווען ער האט געעפנט די פיפטע חתימה, האב איך געזען אונטער
un ven er hot geefent di fifte chsime hob ich gezen unter
and when He has opened the fifth seal have I seen under

דעם מזבח די נשמות פון די געשחטענע צוליב
dem mizbeyech di neshomes fun di geshechitene tsulib
the altar the souls of the ritually slaughtered on account of

ה׳ס ווארט און צוליב דאס עדות, וואס זיי האבן
Hashems vort un tsulib dos eides vos zei hoben
Hashem's word and on account of the witness which they have

געהאט; און זיי האבן געשריגן מיט א הויך קול, אזוי צו זאגן: ביז
gehat un zei hoben geshrigen mit a hoich kol azoi tsu zogen biz
had and they have shouted with a loud voice so to say until

5 And when he opened the chotam hashlishi *(third seal)*, I heard hashlishit of HaChayyot *(the third of the living beings)*, saying, Come and see! And I saw and hinei, a sus shakhor *(black horse)*, and the one sitting on it having a pair of scales in his yad *(hand)*. 6 And I heard, as it were, a kol *(voice)* in the midst of the Arbah Chayyot *(four living beings)*, saying, "A quart of wheat for a denarius and shloshah quarts of barley for a denarius, but the shemen *(oil)* and the yayin *(wine)* you may not harm."

7 And when he opened the chotam harevi'i *(the fourth seal)*, I heard the kol *(voice)* of hareve'it *(the fourth)* of HaChayyot *(the living beings)* saying, Come and see! 8 And I saw, and, hinei, a sus yerakrak *(a greenish pale horse)*, and the one sitting upon it, that rider's name was Mavet, and She'ol was following with him. And there was given to them samchut *(authority)* over a quarter of ha'aretz *(the earth)*, to kill with cherev *(sword)* and with ra'av *(famine)* and with mavet *(death)* and by the chayyot *(beasts)* of ha'aretz *(the earth)*.

9 And when he opened the chotam hachamishi *(fifth seal)*, I saw underneath the Mizbe'ach *(altar)* the nefashot *(souls)* of the ones having died al kiddush ha-Shem, having been slain as martyrs because of the dvar Hashem *(word of G-d)* and because of their solemn eidus *(testimony)* which they had

ווען , אָ האר, הייליקער און ווארהאפטיקער, וועסטו נישט משפטן
mishpeten nisht vestu vorhaftiker un heiliker Har o ven
judge not will you true and holy L-rd O when

און זיך נישט נוקם זיין פאר אונדזער בלוט פון די איינוואוינער
ainvoiner di fun blut undzer far zain noikem nisht zich un
inhabitants the of blood our for be avenge not Yourself and

אויף דער ערד ? יא און עס איז זיי געגעבן געווארן, יעדן איינעם, א
a einem yedn gevoren gegeben zei iz es un erd der oif
a one every become given them is it and earth the on

ווייס קלייד ; און עס איז זיי געזאגט געווארן, אז זיי זאלן נאך
noch zolen zei az gevoren gezogt zei iz es un kleid vais
yet should they that become told them is it and clothing white

רוען א קליינע צייט, ביז עס וועט זיך אנפילן (די צאל) אויך פון
fun oich tsol di onfilen zich vet es biz tsait kleine a ruen
of also number the fill up itself will it until time little a rest

זייערע מיטקנעכט און זייערע ברידער, וועלכע וועלן אומגעברענגט ווערן,
veren umgebrengt velen velche brider zeiere un mitknecht zeiere
be killed will which brothers their and co-servants their

ווי זיי .
zei vi
they as

יב און איך האב געזען, ווען ער האט געעפנט די זעקסטע חתימה, און
un chsime zekste di geefent hot er ven gezen hob ich un
and seal sixth the open did He when see did I and

עס איז געווארן א גרויסע ערדציטערניש; און די זון איז געווארן שווארץ
shvarts gevoren iz zun di un erdtsiternish groise a gevoren iz es
black become is sun the and earthquake great a become is it

ווי א זאק פון האר, און די גאנצע לבנה איז געווארן ווי בלוט (יואל
Yoel blut vi gevoren iz levone gantse di un hor fun zak a vi
Joel blood as become is moon whole the and hair of sackcloth a as

ב, י .); יג און די שטערן פונם הימל זענען אראפגעפאלן אויף דער
der oif aropgefalen zenen himel funem shteren di un i b
the on fall are heaven of the stars the and 10 2

ערד , ווי א פייגנבוים ווארפט אראפ זיינע אומצייטיקע פירות, ווען
ven peires umtsaitike zaine arop varft faignboim a vi erd
when fruit unripe its down sheds fig tree a as earth

געטרייסלט פון א גרויסן שטורמווינט. יד און דער הימל איז פארשוואונדן,
farshvundn iz himel der un shturemvint groisn a fun getreislt
vanish is heaven the and windstorm great a of shaken

ווי א מגילה ווערט צונויפגעוויקלט; און אלע בערג און אינדזלען
indzelen un berg ale un tsunoifgeviklt vert megile a vi
islands and mountains all and rolled up becomes scroll a as

זענען אוועקגעשטויסן געווארן פון זייערע ערטער. (ישעיהו לד, ד.)
d ld Yeshayah erter zeiere fun gevoren avekgeshtoisen zenen
4 34 Yeshayah places their from become pushed away are

טו און די מלכים פון דער ערד , און די גרויסע לייט , און די
di un lait groise di un erd der fun melachim di un
the and people great the and earth the of kings the and

הויפטלייט , און די עשירים, און די מעכטיקע, און אלע קנעכט און
un knecht ale un mechtike di un ashirim di un hoiptlait
and slave all and powerful the and rich the and chief people

פרייע מענטשן, האבן זיך פארבארגן אין די היילן און צווישן
tsvishen un heilen di in farborgen zich hoben mentshn fraie
among and caves the in hidden themselves have men free

given. 10 And they cried out,
saying, Rabbono shel Olam,
HaKadosh and HaNe'eman,
ad mosai *(how much longer)* is
it to be until you judge and
avenge dahmeinu *(our blood)*
on the inhabitants of ha'aretz
(the earth)? 11 And they were
each given a kittel *(white robe)*
and it was told them that they
will rest yet a little while, until
the mispar *(number)* should be
complete of their fellow avadim
(servants) and their Achim
b'Moshiach, the ones about to
die al kiddush ha-Shem, being
about to be killed as martyrs as
they were.

12 And I saw when he
opened the chotam
hashishi *(sixth seal)*, a
great earthquake occurred
and the shemesh *(sun)*
became shakhor *(black)*
as sackcloth made of hair
and the whole levanah
(moon) became like dahm.
13 And the kokhavim
(stars) of Shomayim fell
to ha'aretz *(the earth)*, as an
etz te'enah *(fig tree)* casts
off its unripe figs when
being shaken by a great
wind. 14 And Shomayim
split apart as a megillah
scroll being rolled up;
and every mountain and
island were moved out
of their places. 15 And
the melachim *(kings)* of
ha'aretz *(the earth)* and
the gedolim *(great ones)*
and the military leaders
and the oishirim *(rich men)*
and the strong men and
all avadim *(slaves)* and
Bnei Chorin *(freedmen)* hid

די פעלדזן פון די בערג ; [טז] און האבן געזאגט צו די בערג
berg di tsu gezogt hoben un berg di fun feldzn di
mountains the to said have and mountains the of rocks the

און פעלדזן: פאלט אויף אונדז, און פארבארגט אונדז פון דעם פנים פון
fun ponem dem fun undz farborgt un undz oif falt feldzn un
of face the from us hide and us on fall rocks and

דעם , וועלכער זיצט אויפן כסא הכבוד , און פון דעם צארן
tsorn dem fun un hakoved kisei oifen zitst velcher dem
wrath the from and glory throne of on the sits Who the One

פון דעם לעמעלע! (ישעיהו ב, יט-כא.) [יז] ווייל עס איז געקומען
gekumen iz es vail it-cha b Yeshayah Lemele dem fun
come is it because 19-21 2 Yeshayah Lamb the of

דער גרויסער טאג פון זייער צארן; און ווער איז בכוח בייצושטיין ?
baitsushtein bekoiech iz ver un tsorn zeier fun tog groiser der
to withstand able is who and wrath their of Day great the

(מלאכי ג, ב.)
b g Malachi
2 3 Malachi

themselves in the caves and in the rocks of the mountains. 16 And they say to the mountains and to the rocks, Fall on us and hide us from the face of the One sitting on the Kes *(Throne)* and from the za'am *(wrath, anger)* of the SEH *(Lamb)*, 17 Because the Yom HaGadol, the Yom HaZa'am, the Great Day of Their Wrath has come, and who is able to stand?

ז נאך דעם האב איך געזען פיר מלאכים שטיין אויף די פיר
fir di oif shtein malochim fir gezen ich hob dem noch
four the on standing angels four see I did that after

עקן פון דער ערד , האלטנדיק די פיר ווינטן פון דער ערד ,
erd der fun vintn fir di haltendik erd der fun ekn
earth the of winds four the restraining earth the of ends

כדי אויף דער ערד זאל נישט בלאזן קיין ווינט, נישט אויפן
oifen nisht vint kein blozen nisht zol erd der oif kedei
on the not wind any blow not shall earth the on in order that

ים , נישט אויף קיין שום בוים. [ב] און האב געזען אן אנדערן
andern an gezen hob un boim shum kein oif nisht yam
other an seen have and tree in no way any on not sea

מלאך ארויפשטייגן פון מזרח זייט פון דער זון , האבנדיק די
di hobendik zun der fun zait mizrech fun aroifshtaigen malech
the having sun the of side east from rising up angel

חתימה פון דעם לעבעדיקן ג-ט, און האט א געשריי געטאן מיט א
a mit geton geshrei a hot un G-t lebedikn dem fun chsime
a with done shout a has and G-d living the of seal

הויך קול צו די פיר מלאכים , וואס עס איז זיי געגעבן געווארן
gevoren gegeben zei iz es vos malochim fir di tsu kol hoich
become given them is it who angels four the to voice loud

צו שעדיקן די ערד און דעם ים , [ג] אזוי צו זאגן : שעדיקט
shedikt zogen tsu azoi yam dem un erd di shediken tsu
harm say to so sea the and earth the harm to

נישט די ערד , נישט דעם ים , נישט די ביימער, ביז מיר וועלן
velen mir biz beimer di nisht yam dem nisht erd di nisht
will we until trees the not sea the not earth the not

חתמענען די קנעכט פון אונדזער ג-ט אויף זייערע שטערנס . [ד] און
un shterens zeiere oif G-t undzer fun knecht di chasmenen
and foreheads their on G-d our of slaves the seal

האב געהערט די צאל פון די פארחתמעטע, הונדערט פיר און
un fir hundert farchasmet di fun tsol di gehert hob
and four hundred sealed the of number the hear did

פערציק טויזנט , פארחתמעטע פון אלע שבטים פון די קינדער
kinder di fun shvotim ale fun farchasmet toizent fertsik
children the of tribes all the from sealed thousand forty

7 After this I saw arba'ah malachim *(angels)* taking their stand on the arbah pinot ha'aretz *(the four corners of the earth)*, holding the four winds of ha'aretz *(the earth)* so that wind should not blow on ha'aretz *(the earth)* nor on the yam *(sea)* nor on any etz *(tree)*.
2 And I saw another malach *(angel)* coming up from the rising of the shemesh *(sun)*, having a chotam *(seal)* of the Elohim Chayyim *(Living G-d)*, and he cried with a kol gadol *(loud voice)* to the four malachim *(angels)*. These were the malachim to whom it was given to harm ha'aretz *(the earth)* and hayam *(the sea)*,
3 Saying, Do not harm ha'aretz *(the earth)* nor hayam *(the sea)* nor haetzim *(the trees)*, until we have marked with the chotam *(seal)* the avadim *(servants)* of Eloheinu upon their metsakhim *(foreheads)*.
4 And I heard the mispar *(number)* of the ones having been sealed, 144,000, having been marked with the chotam *(seal)* from kol shivtei Bnei

ישראל:
Yisroel
Israel

ה פון דעם שבט יהודה , צוועלף טויזנט פארחתמענט;
fun dem sheyvet Yehude tsvelf toizent farchasment
from the tribe Yehudah twelve thousand sealed

פון דעם שבט ראובן , צוועלף טויזנט ;
fun dem sheyvet Reuven tsvelf toizent
from the tribe Reuven twelve thousand

פון דעם שבט גד , צוועלף טויזנט ;
fun dem sheyvet Gad tsvelf toizent
from the tribe Gad twelve thousand

ו פון דעם שבט אשר , צוועלף טויזנט ;
fun dem sheyvet Asher tsvelf toizent
from the tribe Asher twelve thousand

פון דעם שבט נפתלי, צוועלף טויזנט ;
fun dem sheyvet Naftali tsvelf toizent
from the tribe Naftali twelve thousand

פון דעם שבט מנשה , צוועלף טויזנט ;
fun dem sheyvet Menasheh tsvelf toizent
from the tribe Menasheh twelve thousand

ז פון דעם שבט שמעון , צוועלף טויזנט ;
fun dem sheyvet Shim'on tsvelf toizent
from the tribe of Simon twelve thousand

פון דעם שבט לוי , צוועלף טויזנט ;
fun dem sheyvet Levi tsvelf toizent
from the tribe of Levi twelve thousand

פון דעם שבט ישׂשכר , צוועלף טויזנט ;
fun dem sheyvet Yisachar tsvelf toizent
from the tribe of Yissa'khar twelve thousand

ח פון דעם שבט זבולון , צוועלף טויזנט ;
fun dem sheyvet Zevulun tsvelf toizent
from the tribe of Zebulun twelve thousand

פון דעם שבט יוסף , צוועלף טויזנט ;
fun dem sheyvet Yosef tsvelf toizent
from the tribe of Joseph twelve thousand

פון דעם שבט בנימין , צוועלף טויזנט פארחתמענט.
fun dem sheyvet Binyamin tsvelf toizent farchasment
from the tribe Benjamin twelve thousand sealed

ט נאך דעם האב איך געזען, און אָט א גרויסער המון , וואס קיינער
noch dem hob ich gezen un ot a groiser hamon vos keiner
after that did I look and look a great crowd which anyone

האט אים נישט געקענט איבערציילן, פון אלע אומות (העולם)
hot im nisht gekent ibertseilen fun ale umes hooilem
has it not been able to count from all nations of the world

און שבטים און אומות און לשונות , שטיין פאר דעם כסא
un shvotim un umes un leshoines shtein far dem kisei
and tribes and nations and tongues standing before the throne of

הכבוד און פאר דעם לעמעלע, אנגעקליידט אין ווייסע קליידער, מיט
hakoved un far dem Lemele ongekleidt in vaise kleider mit
glory and before the Lamb clothed in white clothing with

פאלמענצווייגן אין זייערע הענט; י און האבן געשריגן מיט א הויך קול ,
palmentsvaign in zeiere hent un hoben geshrigen mit a hoich kol
in palm branches in their hands and have shouted with a loud voice

Yisroel *(every tribe of the Sons of Israel)*,

5 Of the shevet of Yehudah,
12,000 having been
sealed;
of the shevet of Reuven,
12,000,
of the shevet of Gad,
12,000,

6 Of the shevet of Asher,
12,000,
of the shevet of Naphtali,
12,000,
of the shevet of Menasheh,
12,000,

7 Of the shevet of Shim'on,
12,000,
of the shevet of Levi,
12,000,
of the shevet of Yissa'khar,
12,000,

8 Of the shevet of Zevulun,
12,000,
of the shevet of Yosef,
12,000,
of the shevet of Binyamin,
12,000.

9 After these things I looked,
and, hinei, a great multitude,
which to number no one was
being able, out of every nation
and from shevatim *(tribes)*
and haumim *(the peoples)*
and lashonot *(tongues)*,
standing before the Kes
(Throne) and before the
SEH *(Lamb)*, each clothed
with a kittel and lulavim
in their hands. 10 And they
cried with a kol gadol *(loud*

אזוי צו זאגן: די ישועה איז ביי אונדזער ג-ט, וועלכער זיצט אויף דעם
dem oif zitst velcher G-t undzer bai iz yeshue di zogen tsu azoi
the on sits who G-d our with is salvation the say to so

כסא הכבוד, און ביי דעם לעמעלע. [יא] און אלע מלאכים זענען
zenen malochim ale un Lemele dem bai un hakoved kisei
are angels all and Lamb the with and glory throne of

געשטאנען ארום און ארום דעם כסא הכבוד און ארום די
di arum un hakoved kisei dem arum un arum geshtanen
the around and glory throne of the around and around standing

זקנים און די פיר חיות; און זענען אנידערגעפאלן פאר
far anidergefalen zenen un chayes fir di un zkeinem
before fall down are and living creatures four the and elders

דעם כסא הכבוד אויף זייערע פנימער, און זיך געבוקט צו ה׳,
Hashem tsu gebukt zich un penemer zeiere oif hakoved kisei dem
Hashem to worship self and faces their on glory throne of the

[יב] זאגנדיק: אמן; די לויב און דער כבוד און די חכמה און דער
der un chochme di un koved der un loib di Omein zogendik
the and wisdom the and glory the and praise the Amen saying

דאנק און די ערע און די מאכט און די קראפט געהערן צו
tsu geheren kraft di un macht di un ere di un dank
to belong might the and power the and honor the and thanksgiving

אונדזער ג-ט לעלמי עולמים. אמן. [יג] און איינער פון די זקנים האט
hot zkeinem di fun einer un Omein olamim lolmei G-t undzer
did elders the of one and Amen and ever forever G-d our

געענטפערט זאגנדיק צו מיר: ווער זענען די דאזיקע אנגעקליידטע אין
in ongekleidte dozike di zenen ver mir tsu zogendik geentfert
in clothed these the are who me to saying answer

ווייסע קליידער, און פונוואנען זענען זיי אהערגעקומען? [יד] און איך
ich un ahergekumen zei zenen funvanen un kleider vaise
I and come here they are from where and clothing white

האב געזאגט צו אים: מיין האר, דו ווייסט עס. און ער האט מיר געזאגט:
gezogt mir hot er un es veist du Har main im tsu gezogt hob
said me has he and it know you lord my him to say did

די דאזיקע זענען עס, וועלכע זענען געקומען פון דער גרויסער
groiser der fun gekumen zenen velche es zenen dozike di
great the out of come are who the ones are these the

צרה, און האבן געוואשן זייערע קליידער און זיי ווייס געמאכט
gemacht vais zei un kleider zeiere gevashn hoben un tsore
made white them and clothing their washed have and tribulation

אין דעם בלוט פון דעם לעמעלע. [טו] דערפאר זענען זיי פאר ה׳ס
Hashems far zei zenen derfar Lemele dem fun blut dem in
Hashem's before they are therefore Lamb the of blood the in

כסא הכבוד; און דינען אים טאג און נאכט אין זיין היכל; און
un Heichal zain in nacht un tog im dinen un hakoved kisei
and Heikhal His in night and day Him serve and glory throne of

דער, וואס זיצט אויף דעם כסא הכבוד, וועט געבן זיין געצעלט
getselt zain geben vet hakoved kisei dem oif zitst vos der
tent His give will glory throne of the on sits who the One

איבער זיי. [טז] זיי וועלן מער נישט הונגערן, און זיי וועלן מער נישט
nisht mer velen zei un hungeren nisht mer velen zei zei iber
not more will they and hunger not more will they them over

דורשטן; די זון וועט זיי נישט שלאגן, נישט קיין היץ (ישעיהו מט,
mt Yeshayah hits kein nisht shlogen nisht zei vet zun di durshten
49 Yeshayah heat any not strike not them will sun the thirst

voice), saying, Yeshu'at
Eloheinu is of Hashem,
our G-d, the One sitting
on the Kes *(Throne)*, and
of the SEH *(Lamb)*. 11 And
all the malachim stood
around the Kes *(Throne)*
and the Zekenim *(Elders)*
and the Arbah Chayyot and
they fell before the Kes
(Throne) on their faces and
they worshiped Hashem,
saying, 12 Omein, the bracha
(blessing) and the kavod
(glory) and the chochmah
(wisdom) and the hodayah
(thanksgiving) and the hod
(honor) and the oz *(power)*
and the gevurah *(strength)*
be to Hashem Eloheinu
l'Olelamei Olamim. Omein.
13 And one of the Zekenim
(Elders) answered, saying
to me, These ones, each
wearing a kittel, who are
they and from where did
they come? 14 And I said
to him, Adoni, you have
da'as. And he said to me,
These are the ones coming
out of HaTzarah HaGedolah
(The Great Tribulation) and
each washed his kittel
and whitened it in the
dahm of the SEH *(Lamb)*.
15 Therefore, they are
before the Kes *(Throne)* of
Hashem and serve Him
yomam valailah in His
Beis Hamikdash, and the
One sitting on the Kes
(Throne) will pitch the tent
of His Mishkan over them.
16 They will hunger no
more nor thirst nor shall
the shemesh *(sun)* strike
them nor any scorching
heat, 17 Because the SEH,

י .(; יז וויל דאס לעמעלע, וואס איז דארטן אינמיטן פון דעם
dem fun inmitn dorten iz vos Lemele dos vail i
the of in the midst there is who Lamb the because 10

כסא הכבוד , וועט זיי פאשען און פירן צו די קוואלן פון
fun kvaln di tsu firen un pashen zei vet hakoved kisei
of springs the unto lead and feed them will glory throne of

וואסער פון לעבן; און ה׳ וועט אפווישן יעדע טרער פון זייערע
zeiere fun trer yede opvishen vet Hashem un leben fun vaser
their from tear every wipe will Hashem and life of water

אויגן. (ישעיהו כה, ה.)
h chh Yeshayah oigen
5 25 Yeshayah eyes

ח און ווען ער האט געעפנט די זיבעטע חתימה, איז געווארן א
a gevoren iz chsime zibete di geefent hot er ven un
a become it is seal seventh the opened had He when and

שטילקייט אין הימל אן ערך א האלבע שעה. ב און איך האב געזען
gezen hob ich un sho halbe a erech an himel in shtilkeit
see did I and hour half a about an heaven in silence

די זיבן מלאכים , וועלכע שטייען פאר ה׳ ; און עס איז זיי
zei iz es un Hashem far shteien velche malochim ziben di
them is it and Hashem before stood which angels seven the

געגעבן געווארן זיבן שופרות.
shoifres ziben gevoren gegeben
shofarot seven become given

ג און אן אנדערער מלאך איז געקומען, און האט זיך
zich hot un gekumen iz malech anderer an un
himself did and come is angel other an and

אנידערגעשטעלט ביי דעם מזבח , האבנדיק א גאלדענע פייערפאן,
faierfan goldene a hobendik mizbeyech dem bai anidergeshtelt
fire pan golden a having altar the at stand up

און עס איז אים געגעבן געווארן קטורת א סך , כדי ער זאל עס
es zol er kedei sach a ktoires gevoren gegeben im iz es un
it shall he so that many a incenses become given him is it and

מקריב זיין מיט די תפילות פון אלע קדושים אויף דעם גאלדענעם
goldenem dem oif kedoishem ale fun tfiles di mit zain makrev
golden the upon saints all of prayers the with to do offer

מזבח , וואס איז פאר דעם כסא הכבוד . ד און דער רויך
roich der un hakoved kisei dem far iz vos mizbeyech
smoke the and glory throne of the before is which altar

פון דעם קטורת, מיט די תפילות פון די קדושים , איז ארויפגעשטיגן
aroifgeshtigen iz kedoishem di fun tfiles di mit ktoires dem fun
ascended up is saints the of prayers the with incense the of

פאר ה׳ אויס דער האנט פון דעם מלאך. ה און דער מלאך האט
hot malech der un malech dem fun hant der ois Hashem far
did angel the and angel the of hand the out of Hashem before

גענומען די פייערפאן, און זי אנגעפילט מיט פייער פון דעם מזבח ,
mizbeyech dem fun faier mit ongefilt zi un faierfan di genumen
altar the from fire with filled it and fire pan the take

און עס אראפגעווארפן אויף דער ערד ; און עס זענען געקומען דונערן
dunern gekumen zenen es un erd der oif aropgevorfen es un
thunders come are there and earth the on throw down it and

און קולות און בליצן און אן ערדציטערניש.
erdtsiternish an un blitsen un koiles un
earthquake an and flashes and rumblings and

(Lamb), at the center of the Kes (Throne), will shepherd them and will lead them to the Makor Mayim Chayyim (Fountain, source of Living Waters), and Hashem will wipe away every tear from their eynayim.

8 And when the SEH, (Lamb), opened the chotam hashevi'i (seventh seal), there was silence in Shomayim about half an hour. [2] And I saw the shivat hamalachim (seven angels) who stand before Hashem, and there were given to them shivah shofarot.

[3] And another malach came and stood at the Mizbe'ach (altar), having a golden mikteret (fire pan), and there was given to him much ketoret (incense) to offer with the tefillos (prayers) of all the Kedoshim at the golden Mizbe'ach before the Kes (Throne). [4] And the smoke of the ketoret ascended with the tefillos of the Kedoshim out of the hand of the malach (angel) before Hashem. [5] And the malach has taken the mikteret and filled it from the eish (fire) of the Mizbe'ach (altar) and he threw it down to ha'aretz, and there were thunders and sounds and lightning and an earthquake.

ו און די זיבן מלאכים , וועלכע האבן געהאט די זיבן שופרות,
shoifres ziben di gehat hoben velche malochim ziben di un
shofarot seven the had have which angels seven the and

האבן זיך צוגעגרייט צום בלאזן . ז און דער ערשטער
ershter der un blozen tsum tsugegreit zich hoben
first the and to sound them to the prepare themselves did

האט געבלאזן, און עס איז געקומען האגל און פייער, אויסגעמישט
oisgemisht faier un hogel gekumen iz es un geblozen hot
mixed fire and hail come is there and sound did

מיט בלוט, און איז געווארפן געווארן אויף דער ערד ; און א דריטל פון
fun dritel a un erd der oif gevoren gevorfen iz un blut mit
of a third a and earth the on become thrown is and blood with

דער ערד איז פארברענט געווארן, און א דריטל פון דיביימער איז
iz beimer di fun dritel a un gevoren farbrent iz erd der
is trees the of a third a and become burned is earth the

פארברענט געווארן, און יעדעס גרינע גרעזל איז פארברענט געווארן.
gevoren farbrent iz grezl grine yedes un gevoren farbrent
become burned is grass green every and become burned

ח און דער צווייטער מלאך האט געבלאזן, און עס איז געווען ווי א
a vi geven iz es un geblozen hot malech tsveiter der un
a like was is it and sound did angel second the and

גרויסער פייער פלאמענדיקער בארג וואלט געווארפן געווארן אין ים
yam in gevoren gevorfen volt barg flamendiker faier groiser
sea in been thrown had mountain flaming fire great

אריין, און א דריטל פון דעם ים איז געווארן בלוט; ט און א דריטל פון
fun dritel a un blut gevoren iz yam dem fun dritel a un arain
of a third a and blood become is sea the of a third a and into

די לעבעדיקע באשעפענישן אין ים איז אויסגעשטארבן; און א דריטל
dritel a un oisgeshtorben iz yam in bashefenishn lebedike di
a third a and died is sea in creatures the living the

פון די שיפן איז צעשטערט געווארן.
gevoren tseshtert iz shifn di fun
become destroyed is ships the of

י און דער דריטער מלאך האט געבלאזן, און עס איז אראפגעפאלן
aropgefalen iz es un geblozen hot malech driter der un
fallen down was there and sound did angel third the and

פון הימל א גרויסער שטערן, פלאקערנדיק ווי א פאקל, און איז
iz un fakel a vi flakerndik shteren groiser a himel fun
is and torch a like burning star very large a heaven from

געפאלן אויף א דריטל פון די טייכן און אויף די קוואלן וואסער; יא און
un vaser kvaln di oif un taichn di fun dritel a oif gefalen
and water springs the on and rivers the of a third a upon fell

דער נאמען פון דעם שטערן הייסט ווערמוט ; און א דריטל פון די
di fun dritel a un vermut heist shteren dem fun nomen der
the of a third a and Wormwood is called star the of name the

וואסערן איז געווארן ווערמוט ; און א סך מענטשן זענען געשטארבן
geshtorben zenen mentshn sach a un vermut gevoren iz vasern
died are men many a and Wormwood become is waters

פון די וואסערן, ווייל זיי זענען געווען ביטער.
biter geven zenen zei vail vasern di fun
bitter was are they because waters the of

יב און דער פערטער מלאך האט געבלאזן, און א דריטל פון דער זון
zun der fun dritel a un geblozen hot malech ferter der un
sun the of a third a and sound did angel fourth the and

6 And the shivat hamalachim *(seven angels)* having the shiva shofarot prepared themselves that they might sound the shofarot. 7 And harishon sounded his shofar; and there came barad *(hail)* and eish *(fire)* having been mingled with dahm and it was thrown to ha'aretz, and a third of ha'aretz was burned up, and a third of the etzim *(trees)* was burned up and all green grass was burned up.

8 And the malach hasheyni *(second angel)* sounded his shofar; and as it were a great mountain with eish *(fire)* burning was thrown into the yam *(sea)*, and a third of the yam became dahm,
9 And a third of the living yetzurim hayam *(creatures of the sea)* died, and a third of the ships were destroyed.

10 And the malach hashlishi *(third angel)* sounded his shofar; and there fell out of Shomayim a kokhav gadol *(great star)* blazing as a torch and it fell on a third of the rivers and on the wells of mayim *(water)*. 11 And the name of the kokhav *(star)* is said to be “Wormwood,” and a third of the mayim became bitter wormwood, and many of the Bnei Adam died from the mayim because the mayim were made bitter.

12 And the malach harevi'i *(fourth angel)* sounded his

איז געפלאגט געווארן, און א דריטל פון דער לבנה, און א דריטל פון די
di fun dritel a un levone der fun dritel a un gevoren geplogt iz
the of a third a and moon the of a third a and become plagued is

שטערן, כדי א דריטל פון זיי זאל זיך פארפינסטערן, און דער
der un farfinstern zich zol zei fun dritel a kedei shteren
the and make darkened itself shall them of a third a so that stars

טאג זאל נישט שיינען זיין דריט חלק , און די נאכט אויך אזוי.
azoi oich nacht di un cheilek drit zain shainen nisht zol tog
so also night the and share third its to shine not shall day

יג און איך האב געזען, און געהערט אן אדלער, פליענדיק אינמיטן
inmitn fliendik odler an gehert un gezen hob ich un
in the midst of flying eagle an heard and see did I and

הימל , זאגן מיט א הויך קול : ווי ! ווי ! ווי צו די איינוואוינער
ainvoiner di tsu vei vei vei kol hoich a mit zogen himel
inhabitants the to woe woe woe voice loud a with saying heaven

אויף דער ערד , וועגן די איבריקע קולות פון דעם שופר פון די
di fun shoifer dem fun koiles ibrike di vegen erd der oif
the of trumpet the of rumblings other the about earth the upon

דריי מלאכים , וועלכע וועלן נאך בלאזן .
blozen noch velen velche malochim drai
sounded yet will which angels three

ט און דער פינפטער מלאך האט געבלאזן, און איך האב געזען א
a gezen hob ich un geblozen hot malech finfter der un
a see did I and sound did angel fifth the and

שטערן אראפפאלן פון הימל אויף דער ערד ; און עס איז אים
im iz es un erd der oif himel fun aropfalen shteren
him is it and earth the on heaven from fall down star

געגעבן געווארן דער שליסל פון דעם שאכטע פון אפגרונט. ב און ער האט
hot er un opgrunt fun shachte dem fun shlisel der gevoren gegeben
did he and abyss of shaft the of key the become given

אויפגעמאכט דעם תהום פון דעם אפגרונט; און עס איז ארויפגעשטיגן א
a aroifgeshtigen iz es un opgrunt dem fun tehom dem oifgemacht
a ascended up is it and abyss the of abyss the open up

רויך אויס דעם תהום, ווי דער רויך פון א געוואלטיקן קאלכאויוון; און
un kalchoiven gevoltiken a fun roich der vi tehom dem ois roich
and furnace immense a of smoke the as abyss the out of smoke

די זון און די לופט זענען פארפינסטערט געווארן דורך דעם רויך
roich dem durch gevoren farfinstert zenen luft di un zun di
smoke the by become darkened are air the and sun the

פונם תהום. ג און פון דעם רויך זענען ארויסגעגאנגען היישעריקן
heisherikn aroisgegangen zenen roich dem fun un tehom funem
locusts going out are smoke the from and abyss of the

אויף דער ערד ; און עס איז זיי געגעבן געווארן מאכט, ווי די
di vi macht gevoren gegeben zei iz es un erd der oif
the like power become given them is it and earth the on

עקדישן פון דער ערד האבן מאכט. ד און עס איז זיי אנגעזאגט
ongezogt zei iz es un macht hoben erd der fun ekdishn
told them is it and power have earth the of scorpions

געווארן, אז זיי זאלן נישט שעדיקן דאס גראז פון דער ערד , נישט
nisht erd der fun groz dos shediken nisht zolen zei az gevoren
not earth the of grass the harm not should they that become

קיין שום גרינווארג, נישט קיין בוים, אחוץ יענע מענטשן, וועלכע
velche mentshn yene achuts boim kein nisht grinvarg shum kein
which men those except tree any not greenery in no way any

shofar; and a third of the shemesh *(sun)* was struck and a third of the levanah *(moon)* and a third of the kokhavim *(stars)*, that a third of them might be darkened, and the yom *(day)* could not appear, and likewise the lailah *(night)*.
13 And I saw, and I heard one nesher *(eagle)* flying in midair, saying with a kol gadol *(loud voice)*, Oy, oy, oy to the ones dwelling on ha'aretz *(the earth)*, because of the remaining blasts of the shofar of the shloshet hamalachim *(three angels)* being about to sound.

9 And the malach hachamishi *(fifth angel)* sounded his shofar; and I saw a kokhav *(star)* having fallen out of Shomayim to ha'aretz. And was given to it the mafte'ach *(key)* of the shaft of the Tehom *(Abyss)*.
2 And he opened the shaft of the Tehom *(Abyss)*, and smoke came up out of the shaft as smoke of a great furnace, and the shemesh *(sun)* was darkened and the air was darkened by the smoke of the shaft.
3 And out of the smoke came forth arbeh *(locusts)* to ha'aretz *(the earth)*, and samchut *(authority)* was given to them like the samchut of the akrabei ha'aretz *(scorpions of the earth)*.
4 And it was told them that they should not harm the grass of ha'aretz *(the earth)* nor any greenery nor any etz *(tree)*, except the Bnei Adam, all who do not have the chotam *(seal)* of

האבן נישט ה׳ס חתימה אויף זייערע שטערנס. ה און עס איז זיי
zei iz es un shterens zeiere oif chsime Hashems nisht hoben
them is it and foreheads their on seal Hashem's not have

געגעבן געווארן, אז זיי זאלן זיי נישט טייטן, נאר פייניקן פינף
finf painiken nor teiten nisht zei zolen zei az gevoren gegeben
five to torment but kill not them should they that become granted

חדשים לאנג; און זייער פייניקונג איז געווען ווי דער ווייטיק פון אן
an fun veitik der vi geven iz painikung zeier un lang chadoshim
a of pain the like was is torment their and long months

עקדיש , ווען ער שטעכט א מענטשן. ו און אין יענע טעג וועלן די
di velen teg yene in un mentshn a shtecht er ven ekdish
the will days those in and man a stings it when scorpion

מענטשן זוכן דעם טויט , און אים בשום אופן נישט געפינען; און
un gefinen nisht oifen beshum im un toit dem zuchen mentshn
and find not way never it and death the seek mankind

וועלן גלוסטן צו שטארבן, און דער טויט וועט פון זיי אנטלויפן. ז און
un antloifen zei fun vet toit der un shtarben tsu glusten velen
and flee them from will death the and die to desire will

דאס געשטאלט פון די היישעריקן איז געווען ענלעך צו פערד גרייט
greit ferd tsu enlech geven iz heisherikn di fun geshtalt dos
readied horses to similar was is locusts the of form the

צו א מלחמה ; און אויף זייערע קעפ ווי קרוינען גלייך צו גאלד, און
un gold tsu glaich kroinen vi kep zeiere oif un milchome a tsu
and gold to likened crowns as heads their on and war a to

זייערע פנימער, ווי די פנימער פון מענטשן. ח און זיי האבן געהאט
gehat hoben zei un mentshn fun penemer di vi penemer zeiere
have did they and mankind of faces the as faces their

האר, ווי די האר פון פרויען, און די ציין זייערע זענען געווען ווי די
di vi geven zenen zeiere tsein di un froien fun hor di vi hor
the as become were their teeth the and women of hair the like hair

ציין פון לייבן. ט און זיי האבן געהאט פאנצערס ברוסט שילדן , ווי
vi shildn brust pansters gehat hoben zei un leibn fun tsein
like shields breast armor of have did they and lions of teeth

פאנצערס ברוסט שילד פון אייזן; און דאס גערויש פון זייערע פליגל איז
iz fligel zeiere fun geroish dos un aizn fun shild brust pansters
is wings their of sound the and iron of shield breast armor of

געווען ווי דאס גערויש פון רייטוועגן, בשעת א סך פערד לויפן אין
in loifen ferd sach a beshas raitvegn fun geroish dos vi geven
into running horses many a when chariots of sound the like was

א מלחמה . י און זיי האבן ווידלען, ווי עקדישן און שטעכלקעס,
shtechlkes un ekdishn vi veidlen hoben zei un milchome a
barbs and scorpions like tails had they and battle a

און אין זייערע ווידלען ליגט זייער מאכט, צו שעדיקן די מענטשן פינף
finf mentshn di shediken tsu macht zeier ligt veidlen zeiere in un
five mankind the harm to power their lies tails their in and

חדשים לאנג. יא זיי האבן איבער זיך א מלך , דעם מלאך
malech dem Melech a zich iber hoben zei lang chadoshim
angel the king a themselves over had they long months

פונם תהום; אויף לשון קודש הייסט ער אבדון , און אויף גריכיש
Grichish oif un Abaddon er heist kodesh loshen oif tehom funem
Greek in and Abaddon he calls holy language on abyss of the

האט ער דעם נאמען אפאליאן (פארדארבער).
fardarber Apolyon nomen dem er hot
Destroyer Apollyon name the he has

Hashem on their metsakhim
(foreheads). 5 And it was given
to them that they should
not kill them, but that they
will be tormented chamishah
chodashim *(five months)*. Their
torment is as the torment
of an akrav when it stings
a man. 6 And in those days
Bnei Adam will seek Mavet
(Death) and by no means will
find it. And they will desire
to die and Mavet flees from
them. 7 And the appearances
of the arbeh *(locusts)* were
like susim *(horses)* having
been prepared for milchamah
(war), and on the heads of
them what looked like atarot
(diadems) of zahav *(gold)*
and the faces were like the
faces of Bnei Adam. 8 And
they had hair that looked
like the hair of an isha *(a
woman)*, and they had teeth
that looked like the teeth
of an aryeh *(lion)*, 9 and they
had breastplates like iron
breastplates and the sound
of the wings of them was as
the sound of many merkavot
(chariots) with susim *(horses)*
racing into the sadeh krav
(battlefield), 10 And they have
tails like akrabim *(scorpions)*,
with stingers, and the ko'ach
(power) of them is in their
tails to harm Bnei Adam
chamishah chodashim *(five
months)*. 11 They have over
them a melech *(king)*, the
malach *(angel)* of the Tehom
(Abyss), the name for him
in Ivrit, “Abaddon,” *(that is,
Destruction)* and in Elliniki he
has the name Apollyon *(that
is, “Destroyer”)*.

יב דער ערשטער ווײ איז אריבער; אָט קומען נאך צווײ ווייען
veien tsvei noch kumen ot ariber iz vei ershter der
woes two yet comes here pass did woe first the

נאך דעם.
dem noch
that after

יג און דער זעקסטער מלאך האט געבלאזן, און איך האב געהערט
gehert hob ich un geblozen hot malech zekster der un
hear did I and blow did angel sixth the and

א קול פון די פיר הערנער פון דעם גאלדענעם מזבח , וואס
vos mizbeyech goldenem dem fun herner fir di fun kol a
which altar golden the of horns four the from voice a

שטייט פאר ה׳ , יד זאגנדיק צום זעקסטן מלאך, וועלכער האט
hot velcher malech zekstn tsum zogendik Hashem far shteit
did who angel sixth to the saying Hashem before stands

געהאט דעם שופר : בינד אויף די פיר מלאכים, וואס זענען געבונדן
gebunden zenen vos malochim fir di oif bind shoifer dem gehat
bound are who angels four the off tie trumpet the have

ביים גרויסן טייך פרת . טו און עס זענען אויפגעבונדן געווארן די
di gevoren oifgebunden zenen es un Euphrates taich groisn baim
the become released are there and Euphrates river great by the

פיר מלאכים, וואס זענען צוגעגרייט געווארן צו דער שעה און טאג
tog un sho der tsu gevoren tsugegreit zenen vos malochim fir
day and hour the to become prepared are who angels four

און חודש און יאר , כדי זיי זאלן אומברענגען א דריטל פון
fun dritel a umbrengen zolen zei kedei yor un choidesh un
of a third a kill should they so that years and month and

די מענטשן. טז און די צאל פון די חיילות רייטער איז געווען
geven iz raiter chaioles di fun tsol di un mentshn di
was is horsemen armies the of number the and mankind the

צווײמאל צענטויזנט מאל צען טויזנט ; איך האב געהערט זייער
zeier gehert hob ich toizent tsen mol tsentoiznt tsveimol
their hear did I thousand ten times ten thousand two times

צאל . יז און אזוי אָ האב איך געזען אין דעם חיזיון די פערד, און
un ferd di chizoyen dem in gezen ich hob o azoi un tsol
and horses the vision the in see I did o so and number

די , וואס זענען געזעסן אויף זיי , האבן געהאט ברוסט שילדן פייער
faier shildn brust gehat hoben zei oif gezesen zenen vos di
fire shields breast have did them on sitting are who the

רויטע און תכלת-בלא און שוועבל געלבען; און די קעפ פון די פערד
ferd di fun kep di un gelben shvebl un tcheiles-blo un roite
horses the of heads the and yellow sulfur and sky blue and red

זענען געווען ווי קעפ פון לייבן, און אויס זייערע מיילער גייט ארויס
arois geit mailer zeiere ois un leibn fun kep vi geven zenen
out goes mouths their out of and lions of heads like was are

פייער און רויך און שוועבל. יח דורך די דריי מגפות איז אומגעקומען
umgekumen iz mageyfus drai di durch shvebl un roich un faier
perished is plagues three the by sulfur and smoke and fire

א דריטל פון די מענטשן, פון דעם פייער און דעם רויך און דעם
dem un roich dem un faier dem fun mentshn di fun dritel a
the and smoke the and fire the from mankind the of third a

שוועבל, וואס גייען ארויס פון זייערע מיילער. יט ווארום די מאכט פון
fun macht di vorem mailer zeiere fun arois geien vos shvebl
of power the because mouths their from out go which sulfur

12 The Oy Echad *(the First Woe)* has passed. Hinei, yet comes two more woes after these things.

13 And the malach hashishi *(the sixth angel)* sounded his shofar. And I heard kol echad *(one voice)* from the four horns of the golden Mizbe'ach *(altar)*
before Hashem, 14 saying to
the malach hashishi, the one having the shofar, Release the arba'at hamalachim *(the four angels)* having been bound at the great river, Euphrates.
15 And the arba'at hamalachim *(four angels)* were released, having been prepared for the sha'ah *(hour)* and the yom *(day)* and chodesh *(month)* and shanah *(year)*, that they should kill a third of Bnei Adam.
16 And the mispar *(number)* of tziveot haparashim *(troops of cavalry-men)* were twice ten thousand times ten thousand. I heard the mispar of them.
17 And thus I saw the susim *(horses)* in my chazon *(vision, revelation, prophecy)* and the riders on them, having breastplates fiery red and hyacinth blue and sulfur yellow, and the heads of the susim like heads of arayot *(lions)*, and from the mouths of them goes forth eish *(fire)* and smoke and gofrit *(sulfur)*.
18 From these shlosh hamakkot *(three plagues)* were killed a third of Bnei Adam, by the eish *(fire)* and the smoke and the gofrit *(sulfur)* coming out
of the mouth of them. 19 For
the ko'ach *(power)* of the susim *(horses)* is in their mouths and

די פערד ליגט אין זייער מויל און אין זייערע וויידלען; ווייל זייערע
zeiere vail veidlen zeiere in un moil zeier in ligt ferd di
their because tails their in and mouth their in lies horses the

וויידלען זענען גלייך צו שלאנגען, און האבן קעפ; און מיט די דאזיקע
dozike di mit un kep hoben un shlangen tsu glaich zenen veidlen
these the with and heads have and snakes to likened are tails

טאן זיי שאדן. כ און די איבריקע מענטשן, וועלכע זענען נישט
nisht zenen velche mentshn ibrike di un shoden zei ton
not did which mankind remaining the and harm they do

אומגעקומען אין די דאזיקע מגפות, האבן נישט תשובה געטאן פון
fun geton tshuve nisht hoben mageyfus dozike di in umgekumen
from done repentance not have plagues these the in perish

די מעשים פון זייערע הענט, אז זיי זאלן זיך נישט בוקן
buken nisht zich zolen zei az hent zeiere fun maisim di
worship not themselves should they that hands their of deeds the

צו טייוולאנים, און אפג-טער פון גאלד און זילבער און קופער און שטיין
shtein un kuper un zilber un gold fun opg-ter un taivlonim tsu
stone and copper and silver and gold of idols and demons to

און האלץ, וואס קענען נישט זען, נישט הערן, נישט ארומגיין; כא און
un arumgein nisht heren nisht zen nisht kenen vos holts un
and go around not hear not see not can which wood and

האבן נישט תשובה געטאן פון זייערע רציחות, נישט פון זייערע
zeiere fun nisht retsiches zeiere fun geton tshuve nisht hoben
their from not murder their from done repentance not have

כשופים, נישט פון זייער זנות, נישט פון זייערע גנבות.
ganovot zeiere fun nisht zoines zeier fun nisht kishufim
thievery their from not fornication their from not witchcraft

י און איך האב געזען אן אנדערן געוואלטיקן מלאך אראפנידערן פון
fun aropnideren malech gevoltiken andern an gezen hob ich un
from descend angel mighty other an see did I and

הימל, איינגעהילט אין א וואלקן; און דער רעגנבויגן איז געווען
geven iz regenboigen der un volken a in aingehilt himel
was is rainbow the and cloud a in wrapped heaven

איבער זיין קאפ, און זיין פנים איז געווען ווי די זון, און זיינע פיס,
fis zaine un zun di vi geven iz ponem zain un kop zain iber
feet his and sun the like was is face his and head his over

ווי זיילן פייער; ב און אין זיין האנט האט ער געהאט א קליין אפן
ofen klein a gehat er hot hant zain in un faier zailn vi
open small a have he did hand his in and fire pillars like

ספר; און האט געשטעלט זיין רעכטן פוס אויפן ים, און דעם לינקן
linkn dem un yam oifen fus rechtn zain geshtelt hot un seifer
left the and sea on the foot right his put did and book

אויף דער יבשה; ג און האט א געשריי געטאן מיט א הויך קול,
kol hoich a mit geton geshrei a hot un yaboshe der oif
voice loud a with done shout a had and dry land the on

אזוי ווי א לייב ברומט; און ווען ער האט געהאט געשריגן, האבן די
di hoben geshrigen gehat hot er ven un brumt leib a azoivi
the did shouted had did he when and roars lion a as it were

זיבן דונערן גערעדט מיט זייערע קולות. ד און ווען די זיבן
ziben di ven un koiles zeiere mit geredt dunern ziben
seven the when and rumblings their with speak thunders seven

דונערן האבן געהאט גערעדט, האב איך געוואלט שרייבן; און האב
hob un shraiben gevolt ich hob geredt gehat hoben dunern
did and to write want I did spoken had had thunders

in their tails, for their tails
are like nechashim *(serpents)*,
having heads, and with them
they inflict harm. 20 And
the rest of the Bnei Adam,
the ones not killed by these
makkot *(plagues)*, did not make
teshuva and turn from the
ma'asim *(deeds)* of their hands
or forsake worship of shedim
(demons) and the itztzavim
(idols, images, tzelamim), those
of gold and of silver and
of bronze and of stone and
of wood, which neither are
able to see nor to hear nor
to walk. 21 And they did not
make teshuva *(repentance,
turning from sin to G-d)* of the
retzichot *(murders)* of them
nor of the kishufim *(sorceries)*
of them nor of the zenunim
(fornication) of them nor of
the gneyvot *(thefts)* of them.

10 And I saw another
strong malach
descending and coming
down out of Shomayim,
having been wrapped in an
anan *(cloud)*, and the keshet
be'anan *(rainbow)* was over
his rosh *(head)* and the face
of him was as the shemesh
(sun) and the feet of him as
pillars of eish *(fire)*, 2 And he
had in his hand a sefer katan
(small book) which had been
opened and he placed his
ragel hayemanit *(right foot)* on
the yam *(sea)*, and the smolit
(left) on ha'aretz *(the earth)*,
3 And he cried with a kol gadol
(loud voice) as an aryeh *(lion)*
roars. And when he shouted,
the shivat hare'amim *(seven
thunders)* reverberated. 4 And
when the shivat hare'amim
(seven thunders) spoke, I was

געהערט א קול פון הימל זאגן: פארחתמע וואס די זיבן דונערן
dunern ziben di vos farchasme zogen himel fun kol a gehert
thunders seven the what seal up say heaven of voice a hear

האבן גערעדט, און שרייב עס נישט. ה און דער מלאך, וועלכן איך האב
hob ich velchen malech der un nisht es shraib un geredt hoben
had I whom angel the and not it write and spoken have

געזען שטיין אויפן ים און אויף דער יבשה , האט אויפגעהויבן
oifgehoiben hot yaboshe der oif un yam oifen shtein gezen
hold up did dry land the on and sea on the standing seen

זיין רעכטע האנט צום הימל , ו און געשוואוירן ביי דעם , וועלכער
velcher dem bai geshvoren un himel tsum hant rechte zain
Who the One by swore and heaven to the hand right his

לעבט לעלמי עולמים , וועלכער האט באשאפן דעם הימל און וואס עס
es vos un himel dem bashafen hot velcher olamim lolmei lebt
is what and heaven the create did Who and ever forever lives

געפינט זיך דערין , און די ערד און וואס עס איז אויף איר, און דעם
dem un ir oif iz es vos un erd di un derin zich gefint
the and it on is it what and earth the and therein self found

ים און וואס עס געפינט זיך אין אים, אז עס וועט מער נישט זיין קיין
kein zain nisht mer vet es az im in zich gefint es vos un yam
any be not more will it that it in self finds is what and sea

צייט; ז נאר אין די טעג פון דעם קול פון דעם זיבעטן מלאך, ווען ער
er ven malech zibetn dem fun kol dem fun teg di in nor tsait
he when angel seventh the of voice the of days the in but time

וועט בלאזן , וועט פארענדיקט ווערן דער סוד פון ה׳ , ווי
vi Hashem fun sod der veren farendikt vet blozen vet
just as Hashem of mystery the be completed will be blowing will

ער האט מבשר געווען צו זיינע קנעכט , די נביאים . (דניאל יב,
ib Daniel neviim di knecht zaine tsu geven mevaser hot er
12 Daniel prophets the servants His to become herald did He

ו-ז.) ח און דאס קול , וואס איך האב געהערט פון הימל , האט ווידער
vider hot himel fun gehert hob ich vos kol dos un u-z
again did heaven from heard have I which voice that and 6-7

גערעדט מיט מיר, און געזאגט: גיי, נעם דאס אפענע ספר פון דער
der fun seifer ofene dos nem gei gezogt un mir mit geredt
the from book open the take go said and me with speak

האנט פון דעם מלאך, וועלכער שטייט אויפן ים און אויף דער יבשה .
yaboshe der oif un yam oifen shteit velcher malech dem fun hant
dry land the on and sea on the stands who angel the of hand

ט און איך בין אהינגעגאנגען צום מלאך, און האב צו אים געזאגט: גיב
gib gezogt im tsu hob un malech tsum ahingegangen bin ich un
give say him to did and angel to the go there did I and

מיר דאס ספר. און ער האט צו מיר געזאגט: נעם און עס עס אויף; און
un oif es es un nem gezogt mir tsu hot er un seifer dos mir
and up eat it and take say me to did he and book the me

עס וועט דיר ביטער מאכן אין בויך , נאר אין דיין מויל וועט עס
es vet moil dain in nor boich in machen biter dir vet es
it will mouth your in but stomach in make bitter you will it

זיין זיס ווי האניק. (יחזקאל ב, ט; ג, ג.) י און איך האב גענומען דאס
dos genumen hob ich un g g t b Yechezkel honik vi zis zain
the taken have I and 3 3 9 2 Ezekiel honey as sweet be

ספר אויס דער האנט פון דעם מלאך , און האב עס אויפגעגעסן; און עס
es un oifgegesen es hob un malech dem fun hant der ois seifer
it and eaten up it have and angel the of hand the out of book

about to write, and I heard a kol *(voice)* from Shomayim, saying, Put a chotam *(seal)* on [the sod, the secret of] what the shivat hare'amim *(seven thunders)* have spoken, and seal it up, and do not write,
5 And the malach, whom I saw having taken his stand on the yam *(sea)* and on ha'aretz *(the earth)*, lifted his yamin *(right hand)* to Shomayim,
6 And made shevu'ah *(oath)* by the One who lives l'Olelamei Olamim *(forever and ever)* whose “barah” *(created)* the Shomayim and the things in it and ha'aretz and the things in it and the yam and the things in it — that there would be no od zman *(more time)*. 7 But in the days of the sounding of the shofar by the malach hashevi'i *(the seventh angel)*, when he is about to blow the shofar, also then the raz *(mystery)* of Hashem would be brought to an end, as he proclaimed to his avadim *(servants)*, the Nevi'im *(prophets)*. 8 And the kol *(voice)* which I heard from Shomayim was again speaking with me and saying, Go, take the sefer which is opened in the hand of the malach who has taken his stand on the yam *(sea)* and on the ha'aretz *(the earth)*. 9 And I went to the malach, telling him to give me the sefer katan *(small book)* and he says to me, Take and eat it, and it will make your stomach bitter, but in your mouth it will be sweet as devash *(honey)*. 10 And I took the sefer katan out of the hand of the malach and ate

איז געווען אין מיין מויל אזוי זיס , ווי האניק, און ווען איך האב עס
es hob ich ven un honik vi zis azoi moil main in geven iz
it have I when and honey as sweet so mouth my in was is

אויפגעגעסן, איז מיר געווארן ביטער אין בויך . יא און מען האט מיר
mir hot men un boich in biter gevoren mir iz oifgegesen
to me was it and stomach in bitter become me is eaten up

געזאגט: דו מוזט ווידער נבואות זאגן איבער א סך פעלקער און
un felker sach a iber zogen nevues vider muzt du gezogt
and nations many a over say prophecies again must you said

אומות און לשונות און מלכים .
melachim un leshoines un umes
kings and tongues and nations

יא

און מען האט מיר געגעבן א טראשטשינע, גלייך צו א
a tsu glaich troshtshine a gegeben mir hot men un
a to likened reed a given to me was it and

מאסשטאב; און מיר געזאגט: שטיי אויף, און מעסט דעם
dem mest un oif shtei gezogt mir un mosshtab
the measure and up stand said to me and scale

היכל פון ה' , און דעם מזבח , און די , וועלכע בוקן
buken velche di un mizbeyech dem un Hashem fun Heichal
prostrate which those and altar the and Hashem of Heikhal

זיך דרינען. ב און דעם חצר אין דרויסן פונם היכל זאלסטו
zolstu Heichal funem droisen in chatser dem un drinen zich
shall you Heikhal of the outside in courtyard the and therein oneself

אויסלאזן, און אים נישט מעסטן , ווייל ער איז געגעבן געווארן צו
tsu gevoren gegeben iz er vail mesten nisht im un oislozen
to become given is it because measure not it and leave out

די אומות (העולם); און די הייליקע שטאט וועלן זיי צעטרעטן
tsetreten zei velen shtot heilike di un hooilem umes di
trample they will city holy the and of the world nations the

צוויי און פערציק חדשים לאנג. ג און איך וועל געבן מיינע צוויי
tsvei maine geben vel ich un lang chadoshim fertsik un tsvei
two my give will I and long months forty and two

עדות , און זיי וועלן נבואות זאגן טויזנט צוויי הונדערט
hundert tsvei toizent zogen nevues velen zei un eides
hundred two one thousand say prophecies will they and witnesses

און זעכציק טעג לאנג, אנגעטאן אין זעק . ד די דאזיקע זענען די
di zenen dozike di zek in ongeton lang teg zechtsik un
the are these the sackclothes in clothed long days sixty and

צוויי איילבערטביימער און די צוויי מנורות , וואס שטייען פאר
far shteien vos menoires tsvei di un eilbertbeimer tsvei
before stand which lampstands two the and olive trees two

דעם רבונו של עולם . ה און אויב עמיצער וויל זיי שאדן טאן ,
ton shoden zei vil emitser oib un oilem shel Ribbono dem
to do harm them wants anyone if and the world of Lord the

גייט ארויס א פייער פון זייער מויל און פארצערט זייערע שונאים; און
un sonim zeiere fartsert un moil zeier fun faier a arois geit
and enemies their devours and mouth their from fire a out goes

אויב עמיצער וועט זיי וועלן שאדן טאן , מוז ער אָט אזוי אומקומען.
umkumen azoi ot er muz ton shoden velen zei vet emitser oib
perish so just he must to do harm want them will anyone if

ו די דאזיקע האבן די מאכט צו פארשליסן דעם הימל , כדי עס
es kedei himel dem farshlisen tsu macht di hoben dozike di
it so that heaven the shut to authority the have these the

it, and it was in my mouth as sweet as devash *(honey)*, but, when I ate, my stomach was made bitter. 11 And they say to me, You must speak devarim hanevu'ah *(words of prophecy)* again, about haumim *(peoples)* and Goyim *(Nations)* and leshonot *(tongues)* and many melachim *(kings)*.

11

And a measuring rod like a staff was given to me, saying, Come and measure the Beis Hamikdash of Hashem and the Mizbe'ach *(altar)* and the ones worshiping there. 2 But do not measure the outer court of the Beis Hamikdash; leave that out, and measure it not, for it was given over to the Goyim, and the Ir HaKodesh they will trample upon arba'im and shenayim chodashim.
3 And I will give to my Sh'ney HaEdim *(Two Witnesses)* and they will speak divrei haNevu'ah *(words of prophecy)* one thousand two hundred and sixty days, having been clothed in sakkim *(sackcloth)*.
4 These are the two olive trees and the two menorot standing before the Adon kol ha'aretz. 5 And if anyone wants to harm them, eish *(fire)* comes out of their mouth and destroys their oyevim *(enemies)*; and if anyone wants to harm them, it is necessary for him to be killed like this. 6 These have the samchut *(authority)* to shut Shomayim, that no geshem *(rain)* may fall during the days of their

זאל נישט פאלן קיין רעגן אין די טעג פון זייער נבואה ; און האבן
hoben un nevue zeier fun teg di in regen kein falen nisht zol
have and prophecy their of days the in rain any fall not shall

מאכט איבער די וואסערן, צו פארקערן זיי צו בלוט, און צו שלאגן
shlogen tsu un blut tsu zei farkern tsu vasern di iber macht
strike to and blood to them turn to waters the over power

די ערד מיט יעדער פלאג , ווי אפט זיי ווילן נאר. ז און ווען זיי
zei ven un nor vilen zei oft vi plog yeder mit erd di
they when and only want they often as plague every with earth the

וועלן פארענדיקן זייער עדות זאגן , וועט די חיה , וואס קומט ארויף
aroif kumt vos chaye di vet zogen eides zeier farendiken velen
up comes who beast the will say witness their finish will

אויס דעם תהום, מלחמה האלטן מיט זיי , און זיי מנצח
menatseyech zei un zei mit halten milchome tehom dem ois
overcome them and them with wages war abyss the out of

זיין , און זיי טייטן. ח און זייערע לייבער וועלן ליגן אויף דער גאס
gas der oif lign velen laiber zeiere un teiten zei un zain
street the on be lying will bodies their and kill them and do

פון דער גרויסער שטאט, וואס , רוחניותדיק גערעדט, הייסט סדום
Sodom heist geredt ruchniesdik vos shtot groiser der fun
Sodom is called speaking spiritually which city great the of

און מצרים , וואו אויך זייער האר איז אויפגעהאנגען אויף דער בוים
boim der oif oifgehongen iz Har zeier oich vu Mitsrayim un
tree the on hung up is L-rd their also where Egypt and

געווארן. ט און (לייט) פון פעלקער און שבטים און לשונות און
un leshoines un shvotim un felker fun lait un gevoren
and tongues and tribes and nations of people and become

אומות קוקן אויף זייערע גופים דריי מיט א האלבן טאג לאנג,
lang tog halbn a mit drai gufim zeiere oif kuken umes
long days half a and three dead bodies their on look nations

און דערלאזן נישט, אז מען זאל לייגן זייערע גופים אין א קבר
keyver a in gufim zeiere leigen zol men az nisht derlozen un
tomb a in dead bodies their put shall they that not permit and

אריין. י און די איינוואוינער אויף דער ערד פרייען זיך איבער
iber zich freien erd der oif ainvoiner di un arain
over themselves rejoice earth the on inhabitants the and into

זיי , און זענען זיך משמח ; און וועלן זיך שיקן
shiken zich velen un mesameyech zich zenen un zei
send themselves will and making merry themselves are and them

מתנות איינער דעם אנדערן; ווייל די דאזיקע צוויי נביאים האבן
hoben neviim tsvei dozike di vail andern dem einer matonus
have prophets two these the because other the one gifts

געפייניקט די איינוואוינער אויף דער ערד . יא און נאך דריי און א
a un drai noch un erd der oif ainvoiner di gepainikt
a and three after and earth the on inhabitants the tormented

האלבן טאג איז אריינגעגאנגען אין זיי א גייסט פון לעבן פון ה׳ ,
Hashem fun leben fun gaist a zei in araingegangen iz tog halbn
Hashem of life of spirit a them in entered is days half

און זיי האבן זיך געשטעלט אויף זייערע פיס; און א גרויסע מורא איז
iz moire groise a un fis zeiere oif geshtelt zich hoben zei un
did fear great a and feet their on stand self have they and

געפאלן אויף די , וואס האבן זיי געזען. יב און האבן געהערט א הויך
hoich a gehert hoben un gezen zei hoben vos di oif gefalen
loud a hear did and see them did who the on fall

nevu'ah *(prophecy)*. And samchut *(authority)* they have over the waters to turn them into dahm and to strike ha'aretz with makkot *(plagues)* of every kind, as often as they want. 7 And when they complete the edut *(testimony)* of them, the Chayyah *(Beast, Anti-Moshiach)* coming up from the Tehom *(Abyss)* will make war with them and will conquer them and will kill them. 8 And the NEVELAH *(corpse)* of them will be on the rekhov *(street)* of the Ir Hagadol, which, spiritually, is called S'dom and Mitzrayim *(Egypt)*, where also the Adon of them was pierced on the etz. 9 And some of haummim *(the peoples)* and shevatim *(tribes)* and leshonot *(languages)* and Goyim *(Nations)* see the NEVELAH of them for shloshah and a half yamim and the NEVELAH of them they do not permit to be put into a kever *(tomb)*.
10 And the ones dwelling on ha'aretz *(the earth)* rejoice with great simcha *(joy)* over them and make merry and they will send matanot *(gifts)* to one another, because these two nevi'im *(prophets)* tormented the ones dwelling on ha'aretz *(the earth)*. 11 And after the shloshah *(three)* and a half yamim *(days)*, a Ruach of Chayyim from Hashem entered into them, and they stood up upon their feet, and pachad gadol *(great terror)* fell upon the ones seeing them. 12 And

קול פון הימל זאגן צו זיי: קומט ארויף אהער! און זיי זענען
zenen zei un aher aroif kumt zei tsu zogen himel fun kol
did they and here up come them to say heaven from voice

ארויפגעגאנגען אין הימל אריין אין א וואלקן; און זייערע שונאים האבן
hoben sonim zeiere un volken a in arain himel in aroifgegangen
did enemies their and cloud a in into heaven in go up

זיי געזען. יג און אין יענער שעה איז געווארן א גרויסע ערדציטערניש,
erdtsiternish groise a gevoren iz sho yener in un gezen zei
earthquake great a was is hour that in and see them

און א צענטל פון דער שטאט איז איינגעפאלן; און אין דער ערדציטערניש
erdtsiternish der in un aingefalen iz shtot der fun tsentl a un
earthquake the in and collapsed has city the of tenth a and

זענען אומגעקומען זיבן טויזנט מענטשן; און די איבריקע זענען פול
ful zenen ibrike di un mentshn toizent ziben umgekumen zenen
full are remaining the and people thousand seven perish did

געווארן מיט מורא, און האבן אפגעגעבן כבוד צום ג-ט פון הימל.
himel fun G-t tsum koved opgegeben hoben un moire mit gevoren
heaven of G-d to the glory give did and fear with become

יד דער צווייטער וויי איז אריבער; אָט קומט דער דריטער וויי אין
in vei driter der kumt ot ariber iz vei tsveiter der
in woe third the comes look pass did woe second the

גיכן.
gichn
a short time

טו און דער זיבעטער מלאך האט געבלאזן; און עס זענען געקומען
gekumen zenen es un geblozen hot malech zibeter der un
come did there and sound did angel seventh the and

הויכע קולות אין הימל, אזוי צו זאגן: דאס מלכות פון דער וועלט
velt der fun Malchus dos zogen tsu azoi himel in koiles hoiche
world the of kingdoms the say to so heaven in rumblings loud

איז געווארן (דאס מלכות) פון אונדזער האר און פון זיין משיח;
Moshiach zain fun un Har undzer fun Malchus dos gevoren iz
Moshiach His of and L-rd our of kingdoms the become has

און ער וועט קעניגן לעלמי עולמים. (דניאל ז, יג-יד.) טז און די פיר
fir di un ig-id z Daniel olamim lolmei kenigen vet er un
four the and 13-14 7 Daniel and ever forever reign will He and

און צוואנציק זקנים, וועלכע זיצן אויף זייערע טראנען פאר ה',
Hashem far tronen zeiere oif zitsen velche zkeinem tsvantsik un
Hashem before thrones their on sit which elders twenty and

זענען אנידערגעפאלן אויף זייערע פנימער און האבן זיך געבוקט
gebukt zich hoben un penemer zeiere oif anidergefalen zenen
worship themselves did and faces their on fall down did

צו ה', יז און געזאגט: מיר דאנקען דיר, האר ג-ט, אלמעכטיקער,
Almechtiker G-t Har dir danken mir gezogt un Hashem tsu
Almighty G-d L-rd you thank we said and Hashem to

וועלכער ביסט און ביסט געווען; ווייל דו האסט גענומען דיין גרויסע
groise dain genumen host du vail geven bist un bist velcher
great your take did you because was are and is who

ממשלה און קעניגסט. יח און די פעלקער זענען געווארן צארנדיק, און
un tsorendik gevoren zenen felker di un kenigst un memshole
and furious become did nations the and rule and authority

דיין צארן איז געקומען, און די צייט פון די מתים, געמשפט צו
tsu gemishpet meisim di fun tsait di un gekumen iz tsorn dain
to judged dead the of time the and come did wrath your

they heard a kol gadol *(loud voice)* out of Shomayim saying to them, "Come up here!" And they went up into Shomayim in the anan *(cloud)*, and their oyevim *(enemies)* saw them. 13 And in that hour occurred a great earthquake and the tenth part of the city fell and there were killed in the earthquake shivat alafim *(seven thousand)*, and the rest became afraid and gave kavod *(glory)* to Elohei HaShomayim.

14 The second woe passed. Hinei, the third woe is coming quickly.

15 And the malach hashevi'i *(the seventh angel)* sounded his shofar. And there were kolot gedolim *(loud voices)* in Shomayim, saying, The Malchut of the Olam Hazeh became the Malchut of Adoneinu and of His Moshiach, and He will reign l'Olemei Olamim. 16 And the esrim v'arba'ah Zekenim *(twenty-four Elders)*, sitting on their kisot before Hashem, fell on their faces and worshiped Hashem, 17 Saying, "Modim Anachnu *(We give thanks)*, Adonoi Elokeinu, El Shaddai, the One who is and the One who was, because you have taken your oz gadol *(great power)* and reigned. 18 And the Goyim *(Nations)* raged. And your charon af *(burning wrath)* came, and the zman *(time)* for the Mesim to be judged and for

ווערן , און צו געבן דעם שכר צו דיינע קנעכט די נביאים , און
un neviim di knecht daine tsu sachar dem geben tsu un veren
and prophets the servants your to reward the give to and become

צו די קדושים , און די , וועלכע פארכטן זיך פאר דיין נאמען,
nomen dain far zich forchten velche di un kedoishem di tsu
Name Your before self have fear who those and kedoishem the to

די קליינע און די גרויסע, און צו פארדארבן די פארדארבער פון
fun fardarber di fardarbn tsu un groise di un kleine di
of destroyers those destroy to and great the and small the

דער ערד .
erd der
earth the

יט און עס האט זיך אויפגעמאכט דער היכל פון ה׳ אין
in Hashem fun Heichal der oifgemacht zich hot es un
in Hashem of Heikhal the open up self has there and

הימל , און אין זיין היכל האט זיך באוויזן דער ארון הברית ;
habris orn der bavizen zich hot Heichal zain in un himel
of the covenant ark the appear self has Heikhal His in and heaven

און עס זענען געקומען בליצן און קולות און דונערן און אן
an un dunern un koiles un blitsen gekumen zenen es un
an and thunders and rumblings and flashes come did there and

ערדציטערניש און א געוואלדיקער האגל.
hogel gevaldiker a un erdtsiternish
hail immense a and earthquake

יב און א גרויס מופת האט זיך באוויזן אין הימל : א פרוי
froi a himel in bavizen zich hot moifes grois a un
Woman a heaven in appear self has portent great a and

געקליידט מיט דער זון , און די לבנה אונטער אירע פיס,
fis ire unter levone di un zun der mit gekleidt
feet her beneath moon the and sun the with dressed

און אויף איר קאפ א קרוין פון צוועלף שטערן; ב און זי איז
iz zi un shteren tsvelf fun kroin a kop ir oif un
is she and stars twelve of crown a head her on and

מעוברת און שרייט פון ווייען און שמארצן (גייענדיק)
geiendik shmartsn un veien fun shrait un muberes
going pains and birth pain from is crying out and pregnant

צו קינד. ג און אן אנדערער צייכן האט זיך באוויזן אין הימל ;
himel in bavizen zich hot tseichen anderer an un kind tsu
heaven in appear self has sign other an and child to

און אָט א גרויסע שלאנג, פייער רויט, מיט זיבן קעפ און צען
tsen un kep ziben mit roit faier shlang groise a ot un
ten and heads seven with red fire snake great a here and

הערנער, און אויף די קעפ אירע זיבן דיאדעמען. ד און איר
ir un diademen ziben ire kep di oif un herner
its and diadems seven its heads the on and horns

ווידל ציט אראפ א דריט חלק פון די שטערן פון הימל , און
un himel fun shteren di fun cheilek drit a arop tsit veidl
and heaven of stars the of share third a down drags tail

האט זיי געשליידערט אויף דער ערד ; און די שלאנג האט זיך
zich hot shlang di un erd der oif geshlaidert zei hot
self has snake the and earth the on flung them has

געשטעלט פאר דער פרוי , וועלכע האט געהאלטן ביים
baim gehalten hot velche froi der far geshtelt
with a in the process was who woman the before stand

giving the sachar *(reward)* to your avadim *(servants)*, the nevi'im *(prophets)* and the Kedoshim and the ones fearing ha-Shem of you, the ketanim *(small)* and the gedolim *(great)*, and for destroying the ones destroying ha'aretz *(the earth)*."

19 And the Heikhal of Hashem was opened in Shomayim, and the Aron HaBrit *(Ark of the Covenant)* of Hashem was seen in the Heikhal of Hashem. And there were flashes of lightning and kolot *(sounds)* and thunders and an earthquake and great barad *(hail)*.

12 And an ot gadol *(miraculous sign)* was seen in Shomayim, an ISHA having been clothed with the shemesh *(sun)*, and the levanah *(moon)* underneath the feet of her, and on the rosh of her an atarah *(diadem)* of kokhavim *(stars)* numbering Shneym Asar *(Twelve)*,
2 And in her womb having a YELED *(CHILD, Moshiach)*, and she cries out, suffering CHEVLEI and being in pain to give birth.
3 And another ot *(miraculous sign)* was seen in Shomayim. And hinei, a great red Dragon NACHASH, having sheva *(seven)* heads and eser *(ten)* horns, and on the heads of it sheva *(seven)* ketarim *(crowns)*.
4 And the tail of him drags down a third of the kokhavim *(stars)* of Shomayim and threw them to ha'aretz *(the earth)*, and the Dragon NACHASH

געבוירן , כדי ווען זי וועט האבן איר קינד, זאל זי (די
di zi zol kind ir hoben vet zi ven kedei geboiren
the it shall child her have will she when so that giving birth

שלאנג) עס איינשלינגען. ה און זי האט געהאט א בן זכר ,
zachar ben a gehat hot zi un ainshlingen es shlang
male son a have did she and devour it snake

וועלכער וועט הערשן איבער אלע פעלקער מיט אן אייזערנער
aizerner an mit felker ale iber hershen vet velcher
iron an with nations all over rule will who

רוט (תהלים ב, ח-ט.); און איר קינד איז ארויפגעכאפט געווארן
gevoren aroifgechapt iz kind ir un ch-t b Tehilim rut
become caught up is child her and 8-9 2 Psalms rod

צו ה׳ און צו זיין כסא הכבוד. ו און די פרוי איז
iz froi di un hakoved kisei zain tsu un Hashem tsu
is woman the and glory throne of His to and Hashem to

אנטרונען אין דער מדבר אריין, וואו זי האט געהאט אן
an gehat hot zi vu arain midbar der in antrunen
a have did she where into wilderness the in fled

ארט צוגעגרייט פון ה׳ , כדי מען זאל זי דארט דערנערן
derneren dort zi zol men kedei Hashem fun tsugegreit ort
feed there she shall one so that Hashem by prepared place

טויזנט צוויי הונדערט און זעכציק טעג.
teg zechtsik un hundert tsvei toizent
days sixty and hundred two one thousand

ז און עס איז געווארן א מלחמה אין הימל : מיכאל און זיינע
zaine un Micha'el himel in milchome a gevoren iz es un
his and Michael heaven in war a became is it and

מלאכים האבן מלחמה געהאלטן מיט דער שלאנג; אויך די שלאנג
shlang di oich shlang der mit gehalten milchome hoben malochim
snake the also snake the with held war were at angels

און אירע מלאכים האבן מלחמה געהאלטן; ח און האבן נישט גובר
goiver nisht hoben un gehalten milchome hoben malochim ire un
overcome not have and held war have angels its and

געווען, און זייער ארט האט זיך מער נישט געפונען אין הימל .
himel in gefunen nisht mer zich hot ort zeier un geven
heaven in found not more self has place their and did

ט און די גרויסע שלאנג איז אראפגעווארפן געווארן, דער נחש
nachash der gevoren aropgevorfen iz shlang groise di un
Nachash the become thrown down is snake great the and

הקדמוני , וואס הייסט טייוול און שׂטן , וועלכער האט פארפירט
farfirt hot velcher Satan un taivl heist vos hakadmoni
misled has who Satan and devil is called who the ancient

די גאנצע באוואוינטע וועלט; ער איז אראפגעווארפן געווארן אויף דער
der oif gevoren aropgevorfen iz er velt bavointe gantse di
the on become hurled down is he world populated whole the

ערד , און זיינע מלאכים זענען אראפגעווארפן געווארן מיט אים.
im mit gevoren aropgevorfen zenen malochim zaine un erd
him with become hurled down are angels his and earth

י און איך האב געהערט א הויך קול אין הימל זאגן : איצט איז
iz itst zogen himel in kol hoich a gehert hob ich un
is now say heaven in voice loud a heard have I and

געקומען די ישועה און די מאכט און דאס מלכות פון אונדזער
undzer fun Malchus dos un macht di un yeshue di gekumen
our of kingdom the and power the and salvation the come

was standing before the ISHA *(Woman)* who was about to give birth, that when she gives birth to the YELED *(CHILD, Moshiach)* of her, he might devour the YELED. 5 And she gave birth to a BEN *(SON, Moshiach)*, a zachar *(male)*, who is about to shepherd all the Goyim *(Nations)* with a shevet barzel *(scepter of iron)*, and the YELED of the ISHA was snatched up to Hashem and to his Kes *(Throne)*. 6 And the ISHA fled into the wilderness, where she has there a place having been prepared by Hashem, that there she can be nourished a thousand two hundred and sixty yamim *(days)*.

7 And there was milchamah *(war)* in Shomayim, Mikha'el and the malachim of him fought against the Dragon NACHASH; and the Dragon NACHASH and his malachim fought back. 8 But the Dragon NACHASH was not strong enough nor was any place found for them any longer in Shomayim. 9 And the great Dragon, that NACHASH HaKadmoni *(Ancient Serpent)* was thrown down, the one being called the Malshin *(Informer, Accuser)* and HaSatan, the one deceiving the whole inhabited world. He was thrown to ha'aretz *(the earth)* and the malachim of him were thrown down with him. 10 And I heard a kol gadol *(loud voice)* in Shomayim, saying, “Now has come the Yeshu'at Eloheinu and the Gevurah *(Power)* and the Malchut

ג-ט, און די ממשלה פון זיין משיח ; ווייל אראפגעווארפן
aropgevorfen vail Moshiach zain fun memshole di un G-t
hurled down because Moshiach His of rule the and G-d

איז געווארן דער קטיגור פון אונדזערע ברידער, וועלכער האט זיי
zei hot velcher brider undzere fun kateiger der gevoren iz
them has who brothers our of accuser the become is

פארקלאגט פאר אונדזער ג-ט טאג און נאכט. יא און זיי האבן
hoben zei un nacht un tog G-t undzer far farklogt
did they and night and day G-d our before accused

אים מנצח געווען דורך דעם בלוט פון דעם לעמעלע, און דורך
durch un Lemele dem fun blut dem durch geven menatseyech im
by and Lamb the of blood the by was overcome him

דעם ווארט פון זייער עדות זאגן; און האבן נישט ליב געהאט
gehat lib nisht hoben un zogen eides zeier fun vort dem
had love not did and say witness their of word the

זייער לעבן ביז צום טויט. יב צוליב דעם פריידט זיך ,
zich freidt dem tsulib toit tsum biz leben zeier
yourselves rejoice this on account of death to the until life their

איר הימלען, און איר, וועלכע וואוינט אין זיי . ווי צו דער ערד
erd der tsu vei zei in voint velche ir un himlen ir
earth the to woe them in dwell who you and heavens you

און צום ים ! ווייל דער טייוול האט אראפגענידערט צו אייך,
aich tsu aropgenidert hot taivl der vail yam tsum un
you to come down did devil the because sea to the and

האבנדיק א געוואלדיקן צארן, וויסנדיק, אז ער האט בלויז א קליינע
kleine a bloiz hot er az visendik tsorn gevaldikn a hobendik
short a only has he that knowing wrath immense an having

צייט.
tsait
time

יג און ווען די שלאנג האט געזען, אז זי איז אראפגעווארפן געווארן
gevoren aropgevorfen iz zi az gezen hot shlang di ven un
become hurled down is it that see did serpent the when and

אויף דער ערד, האט זי פארפאלגט די פרוי , וועלכע האט געבוירן דעם
dem geboiren hot velche froi di farfolgt zi hot erd der oif
the born has who woman the persecute it did earth the on

זכר . יד און די צוויי פליגל פון דעם גרויסן אדלער זענען געגעבן
gegeben zenen odler groisn dem fun fligel tsvei di un zachar
given are eagle great the of wings two the and male child

געווארן דער פרוי , כדי זי זאל אוועקפליען אין דער מדבר
midbar der in avekflien zol zi kedei froi der gevoren
wilderness the in fly away shall she so that Woman the become

אריין אויף איר ארט, וואו זי ווערט געשפייזט א צייט און צייטן
tsaitn un tsait a geshpaizt vert zi vu ort ir oif arain
times and time a fed becomes she where place her on into

און א האלבע צייט, ווייט פון דעם פנים פון דער שלאנג. טו און די
di un shlang der fun ponem dem fun vait tsait halbe a un
the and serpent the of face the from far time half a and

שלאנג האט אויסגעשפיגן פון איר מויל הינטער דער פרוי וואסער,
vaser froi der hinter moil ir fun oisgeshpigen hot shlang
water Woman the behind mouth its from spit out has serpent

ווי א שטראם, כדי זי זאל מיטגעריסן ווערן פון דעם שטראם.
shtrom dem fun veren mitgerisen zol zi kedei shtrom a vi
current the by be carried away shall she so that flood a like

of Hashem Eloheinu and the memshalah *(government)* of his Moshiach, because the Malshin who is the accuser of our Achim b'Moshiach, the one accusing them before Hashem yomam valailah *(day and night)* was thrown down.
11 And they won the nitzachon *(victory)* over the Dragon NACHASH because of the dahm of the SEH *(Lamb)*, and because of the dvar of the eidushaft *(testimony)* of them and because they did not have ahavah for their neshamot unto Mavet and were willing to die al kiddush ha-Shem.
12 Therefore be glad, Shomayim, and the ones whose mishkan is there, but oy to ha'aretz *(the earth)* and to hayam *(the sea)*, because HaSatan came down to you, having great ka'as *(anger)*, having da'as that his time is short."

13 And when the Dragon NACHASH saw that he was thrown down to ha'aretz, he brought redifah *(persecution)* on the ISHA who gave birth to the zachar.
14 And two wings of the Nesher hagadol *(great Eagle)* were given to the ISHA that she might fly to her place in the midbar, where she is nourished there for a time and times and half a time, away from the presence of the NACHASH *(Serpent)*.
15 And the NACHASH spewed mayim *(water)* after the ISHA from its mouth as a river, that he might make her carried away by a river.
16 And ha'aretz

ט״ז און די ערד איז געקומען דער פרוי צו הילף, און די ערד האט
hot erd di un hilf tsu froi der gekumen iz erd di un
did earth the and help to Woman the come did earth the and

אויפגעמאכט איר מויל , און איינגעשלונגען דעם שטראם, וואס די
di vos shtrom dem aingeshlungen un moil ir oifgemacht
the which flood the swallowed up and mouth its open

שלאנג האט אויסגעשפיגן פון איר מויל . י״ז און די שלאנג איז געווארן
gevoren iz shlang di un moil ir fun oisgeshpigen hot shlang
become is serpent the and mouth its of spit out did serpent

צארנדיק אויף דער פרוי , און איז אוועק מלחמה האלטן מיט די
di mit halten milchome avek iz un froi der oif tsorendik
the with to wage war went away is and Woman the over furious

איבריקע פון איר זאמען, וואס היטן אפ ה׳ס געבאטן און
un geboten Hashems op hiten vos zomen ir fun ibrike
and commandments Hashem's up keep who seed her of remaining

האבן דאס עדות פון יהושען/ישוען .
Yeshuan/Yehoshuan fun eides dos hoben
Yehoshua of witness the hold

י״ח און זי (די שלאנג) האט זיך געשטעלט אויף דעם זאמד
zamd dem oif geshtelt zich hot shlang di zi un
sand the on stand self has serpent the it and

ביים ים .
yam baim
sea by the

יג און איך האב געזען א חיה ארויפשטייגן אויס דעם ים , האבנדיק
hobendik yam dem ois aroifshtaigen chaye a gezen hob ich un
having sea the out of rising up Beast a see did I and

צען הערנער און זיבן קעפ , און אויף אירע הערנער צען
tsen herner ire oif un kep ziben un herner tsen
ten horns its on and heads seven and horns ten

דיאדעמען, און אויף אירע קעפ נעמען פון לעסטערונג. ב און די חיה ,
chaye di un lesterung fun nemen kep ire oif un diademen
Beast the and blasphemy of names heads its on and diadems

וואס איך האב געזען, איז געווען ענלעך צו א לעמפערט, און אירע
ire un lempert a tsu enlech geven iz gezen hob ich vos
its and leopard a to similar was is see did I which

פיס, ווי פון א בער, און איר מויל , ווי דאס מויל פון א לייב; און
un leib a fun moil dos vi moil ir un ber a fun vi fis
and lion a of mouth the like mouth its and bear a of like feet

די שלאנג האט איר געגעבן איר גבורה און איר טראן און גרויסע
groise un tron ir un gvure ir gegeben ir hot shlang di
great and throne its and power its given it had serpent the

ממשלה . ג און איינער פון אירע קעפ , ווי פארוואונדעט צום טויט;
toit tsum farvundet vi kep ire fun einer un memshole
death to the wounded as heads its of one and dominion

און איר טויטלעכע מכה האט זיך אויסגעהיילט; און די גאנצע ערד
erd gantse di un oisgeheilt zich hot make toitleche ir un
earth whole the and healed self has wound deathly its and

האט נאכגעקוקט מיט פארוואונדערונג אויף דער חיה ; ד און מען
men un chaye der oif farvunderung mit nochgekukt hot
they and Beast the on wonder with look after did

האט זיך געבוקט צו דער שלאנג, ווייל זי האט געגעבן די
di gegeben hot zi vail shlang der tsu gebukt zich hot
the given had it because serpent the to bowed themselves did

(the earth) aided the ISHA and ha'aretz opened its mouth and swallowed the river which the Dragon NACHASH spewed out of its mouth.
17 And the Dragon NACHASH had great ka'as (anger) at the ISHA and went away to make milchamah with the rest of her ZERA (seed), the ones keeping the mitzvot of Hashem and having the eidus (testimony), of Rebbe, Melech HaMoshiach.
18 And then the Dragon NACHASH took his stand on the seashore sand of the yam (sea).

13 And I saw out of the yam (sea) a Chayyah (Beast, Anti-Moshiach) coming up, having eser (ten) karnayim (horns) and shiva (seven) heads and on the horns of it asarah (ten) diadems and on the heads of it there were names of Chillul Hashem gidufim (blasphemies).
2 And the Chayyah which I saw was like a namer and the feet of it as a dov and the mouth of it as the mouth of an aryeh and the Dragon NACHASH gave to the Chayyah its ko'ach and its Kes and its great samchut (authority).
3 And one of its roshim (heads) seemed to have received a mortal wound and to have been slain, and the wound causing its mavet was healed, and kol ha'aretz marveled, following after the Chayyah.
4 And they worshiped the Dragon

ממשלה צו דער חיה ; אויך האט מען זיך געבוקט צו דער
der tsu gebukt zich men hot oich chaye der tsu memshole
the to bow themselves they did also Beast the to dominion

חיה , אזוי צו זאגן : ווער איז גלייך צו דער חיה ? און ווער
ver un chaye der tsu glaich iz ver zogen tsu azoi chaye
who and Beast the to like is who say to in this way Beast

קען מלחמה האלטן מיט איר? ה און עס איז איר געגעבן געווארן א
a gevoren gegeben ir iz es un ir mit halten milchome ken
a become given it is there and it with wage war can

מויל , וואס רעדט גרויסע זאכן און לעסטערונגען; און עס איז
iz es un lesterungen un zachn groise redt vos moil
is there and blasphemies and things great speaks which mouth

איר געגעבן געווארן מאכט צו טאן (אירע מעשים) צוויי און פערציק
fertsik un tsvei maisim ire ton tsu macht gevoren gegeben ir
forty and two deeds its do to power become given it

חדשים לאנג. ו און זי האט געעפנט איר מויל צו לעסטערונגען
lesterungen tsu moil ir geefent hot zi un lang chadoshim
blaspheme to mouth its open did it and long months

אנטקעגן ה׳ , צו לעסטערן זיין נאמען און זיין משכן און די ,
di un Mishkan zain un nomen zain lesteren tsu Hashem antkegen
the and Mishkan His and Name His blaspheme to Hashem against

וועלכע וואוינען אין הימל . ז און עס איז איר געגעבן געווארן צו פירן
firen tsu gevoren gegeben ir iz es un himel in voinen velche
lead to become given it is there and heaven in dwell who

א מלחמה קעגן די קדושים , און זיי מנצח צו זיין;
zain tsu menatseyech zei un kedoishem di kegen milchome a
do to conquer them and saints the against war a

און עס איז איר געגעבן געווארן ממשלה איבער יעדן שבט און
un sheyvet yedn iber memshole gevoren gegeben ir iz es un
and tribe every over dominion become given it is there and

פאלק און לשון און אומה. (דניאל ז, כא, כה.) ח און עס וועלן
velen es un chh cha z Daniel ume un loshen un folk
will there and 25 21 7 Daniel nation and language and people

זיך בוקן צו איר אלע איינוואוינער פון דער ערד , וועמעס נאמען
nomen vemes erd der fun ainvoiner ale ir tsu buken zich
name whose earth the of inhabitants all it to bow themselves

איז נישט פארשריבן אין דעם ספר החיים פון דעם לעמעלע, וואס
vos Lemele dem fun hachayim seifer dem in farshriben nisht iz
who Lamb the of life book of the in written not is

איז געשחטן געווארן זינט בריאת העולם . ט אויב
oib hooilem brias zint gevoren geshechten iz
if of the world the creation since become ritually slaughtered was

עמיצער האט אן אויער, זאל ער הערן. י אויב איינער נעמט געפאנגען, וועט
vet gefangen nemt einer oib heren er zol oier an hot emitser
will captive took one if hear him let ear an has anyone

ער גיין אין געפאנגענשאפט; אויב איינער טייט מיט דער שווערד, מוז ער
er muz shverd der mit teit einer oib gefangenshaft in gein er
he must sword the with kills one if captivity in go he

אליין געטייט ווערן מיט דער שווערד. דא אָ איז די סבלנות
savlones di iz o do shverd der mit veren geteit alein
patient endurance the is o here sword the with be killed himself

און דער גלויבן פון די קדושים .
kedoishem di fun gloiben der un
saints the of faith the and

NACHASH, because he gave his memshalah *(governing authority)* to the Chayyah, and they worshiped the Chayyah, saying, "Who is like the Chayyah?" and "Who is able to make war with it?"
5 And a PEH *(mouth)* was given to the Chayyah saying haughty words and Chillul Hashem gidufim *(blasphemies)*, and was given to it ko'ach to act for shnayim and arba'im *(two and forty)* chodashim *(months)*.
6 And it opened the PEH *(mouth)* of it in Chillul Hashem gidufim *(blasphemies)* against Hashem to blaspheme ha-Shem *(the Name)* of him and his Mishkan, that is, the ones tabernacling in Shomayim.
7 And was given to it to make milchamah *(war)* with the Kedoshim and to overcome the Kedoshim, and was given to it samchut *(authority)* over every shevet *(tribe)* and am *(people)* and lashon *(language)* and goy *(nation)*.
8 And all the ones dwelling on ha'aretz *(the earth)* will worship the Chayyah *(Beast, Anti-Moshiach)*, all the ones whose name has not been written in the Sefer HaChayyim of the SEH *(Lamb)* having been slain from lifnei hivvased tevel *(before the foundation of the world)*.
9 If anyone has an ear let him hear.
10 If anyone is to go LA'SHVEE *(into captivity)*, into LA'SHVEE *(captivity)* he goes. If anyone is to be killed by a cherev *(sword)*, he by a cherev *(sword)* is to be killed. Here is the savlanut *(patient endurance)* and the emunah *(faith)* of the Kedoshim.

יא און איך האב געזען אן אנדערע חיה ארויפשטייגן פון דער
der fun aroifshtaigen chaye andere an gezen hob ich un
the from rising up beast other an seen have I and

ערד; און זי האט געהאט צוויי הערנער, ענלעך צום לעמעלע, און
un Lemele tsum enlech herner tsvei gehat hot zi un erd
and Lamb to the similar horns two have did it and earth

גערעדט ווי א שלאנג. יב און עס האט אויסגענוצט די גאנצע
gantse di oisgenutst hot es un shlang a vi geredt
whole the exercise power did it and snake a like speaking

ממשלה פון דער ערשטער חיה פאר איר און מאכט די ערד
erd di macht un ir far chaye ershter der fun memshole
earth the makes and it before Beast first the of authority

און די , וואס וואוינען אויף איר, אז זיי זאלן זיך בוקן
buken zich zolen zei az ir oif voinen vos di un
bow themselves should they that it on dwell who the and

צו דער ערשטער חיה , וואס איר טויטלעכע מכה האט זיך
zich hot make toitleche ir vos chaye ershter der tsu
self has wound deathly its which Beast first the to

אויסגעהיילט. יג און טוט גרויסע מופתים, אז אפילו פייער פון הימל
himel fun faier afile az mofsim groise tut un oisgeheilt
heaven of fire even that wonders great does and healed

מאכט זי אראפנידערן אויף דער ערד פאר די מענטשן. יד און
un mentshn di far erd der oif aropnideren zi macht
and people the before earth the on descend it makes

פארפירט די איינוואוינער אויף דער ערד דורך די מופתים,
mofsim di durch erd der oif ainvoiner di farfirt
wonders the through earth the on inhabitants the misleads

וואס זענען איר געגעבן געווארן צו טאן פאר דער חיה; און
un chaye der far ton tsu gevoren gegeben ir zenen vos
and beast the before do to become given to it were which

זאגט צו די איינוואוינער אויף דער ערד , אז זיי זאלן מאכן
machen zolen zei az erd der oif ainvoiner di tsu zogt
make should they that earth the on inhabitants the to says

א בילד צו דער חיה , וואס האט די וואונד פון דער שווערד
shverd der fun vund di hot vos chaye der tsu bild a
sword the from wound the has which beast the to image a

און איז (געבליבן) לעבן. טו און עס איז איר געגעבן געווארן
gevoren gegeben ir iz es un leben gebliben iz un
become given to it is there and alive remained is and

אריינצוגעבן אטעם אין דעם בילד פון דער חיה , כדי דאס
dos kedei chaye der fun bild dem in otem araintsugeben
the so that beast the of image the in breath to infuse

בילד פון דער חיה זאל אויך רעדן, און מאכן , אז אלע,
ale az machen un reden oich zol chaye der fun bild
all that make and speak also shall beast the of image

וואס וועלן זיך נישט בוקן צום בילד פון דער חיה ,
chaye der fun bild tsum buken nisht zich velen vos
beast the of image to the worship not themselves will who

זאלן געטייט ווערן. טז און זי מאכט אלעמען, די קליינע און
un kleine di alemen macht zi un veren geteit zolen
and small the everyone makes it and be killed should

די גרויסע, סאי די רייכע סאי די ארעמע, סאי די פרייע סאי
sai fraie di sai oreme di sai raiche di sai groise di
also free the also poor the and rich the also great the

11 And I saw another Chayyah *(Beast, the Navi Sheker, the False Prophet)* coming up out of ha'aretz *(the earth)*, and it had shtey karnayim *(two horns)* like a SEH, and it was speaking like a Dragon NACHASH.
12 And all the samchut *(authority)* of the Chayyah harishonah *(the first Beast, the Anti-Moshiach)* it exercises on [the Anti-Moshiach's] behalf, and it causes ha'aretz *(the earth)* and the ones dwelling on it to worship the Chayyah harishonah *(the first Beast)* whose wound of death was healed.
13 And it *(the Navi Sheker, the False Prophet)* does otot gedolim *(great signs)*, even making eish *(fire)* come down out of Shomayim to ha'aretz *(the earth)* before Bnei Adam.
14 And it leads kol ha'aretz *(all the earth)* into hona'ah *(deception)* because of the otot *(signs)* which were given to it to perform before the Chayyah *(Beast)*, telling the ones dwelling on ha'aretz *(the earth)* to make an Atzav *(idol, image, PESEL, graven image)* to the Chayyah *(Anti-Moshiach)* who has the wound of the cherev *(sword)* and yet came alive again.
15 And it was given to it to give breath to the Atzav *(idol, image, PESEL)* of the Chayyah *(Anti-Moshiach)* that the Atzav *(idol, image)* of the Chayyah might even speak and might cause that as many as would not worship the Atzav *(idol, image)* of the Chayyah *(Beast, Anti-Moshiach)* to be killed and to die al kiddush ha-Shem.
16 And it causes all, the Ketanim *(small)* and the Gedolim *(great)*, both the oishir

די קנעכט, אז זיי זאלן זיך געבן א סימן אויף זייער
zeier oif simen a geben zich zolen zei az knecht di
their on mark a give themselves shall they that slave the

רעכטער האנט אדער אויף זייער שטערן ; יז און אז קיינער זאל
zol keiner az un shtern zeier oif oder hant rechter
shall anyone that and forehead their on or hand right

נישט קענען קויפן אדער פארקויפן, אויב ער האט נישט דעם
dem nisht hot er oib farkoifen oder koifen kenen nisht
the not has he if sell or buy be able to not

סימן , דעם נאמען פון דער חיה , אדער די צאל פון איר נאמען.
nomen ir fun tsol di oder chaye der fun nomen dem simen
name its of number the or Beast the of name the mark

יח דא איז די חכמה . ווער עס האט פארשטאנד , דער זאל
zol der farshtand hot es ver chochme di iz do
shall this one understanding has it who wisdom the is here

בארעכענען די צאל פון דער חיה ; ווארום עס איז די צאל
tsol di iz es vorem chaye der fun tsol di barechenen
number the is it because Beast the of number the calculate

פון א מענטשן; און איר צאל איז זעקס הונדערט זעקס און
un zeks hundert zeks iz tsol ir un mentshn a fun
and six hundred six is number its and man a of

זעכציק.
zechtsik
sixty

(rich) and aniyim (poor), the bnei Chorin (freedmen) and avadim (slaves), that to them should be given a tav (mark) on the yamin (right hand) and on the metsakh (forehead) of them, [17] And that no one should be able to buy or to sell except the one having the tav (mark), the name of the Chayyah (Beast, Anti-Moshiach) or the number of its name. [18] Here is chochmah: the one having binah, let him do the gematria and get the mispar (number) of the Chayyah (Anti-Moshiach), for it is the mispar (number) of a man, and the mispar of it is SHESH ME'OT V'SHISHIM VASHESH (666).

יד און איך האב געזען, און אָט דאס לעמעלע איז געשטאנען אויף
oif geshtanen iz Lemele dos ot un gezen hob ich un
on standing is Lamb the here and see did I and

דעם הר ציון , און מיט אים הונדערט פיר און פערציק
fertsik un fir hundert im mit un Tsien Har dem
forty and four hundred him with and Zion Mount of the

טויזנט , וועלכע האבן געהאט זיין נאמען און זיין פאטערס נאמען
nomen foters zain un nomen zain gehat hoben velche toizent
Name Father's his and Name His have did who thousand

אויפגעשריבן אויף זייערע שטערנס . ב און איך האב געהערט א קול פון
fun kol a gehert hob ich un shterens zeiere oif oifgeshriben
from voice a hear did I and foreheads their on inscribed

הימל , ווי דאס גערויש פון א סך וואסערן, און ווי דאס קול פון
fun kol dos vi un vasern sach a fun geroish dos vi himel
of sound the like and waters many a of sound the like heaven

א געוואלטיקן דונער ; און דאס קול , וואס איך האב געהערט, איז
iz gehert hob ich vos kol dos un duner gevoltiken a
is hear did I which voice the and thunder mighty a

געווען ווי פון הארפנשפילער שפילנדיק אויף זייערע הארפעס; ג און זיי
zei un harfes zeiere oif shpilendik harfenshpiler fun vi geven
they and harps their on playing harpists of like was

זינגען א נייעם שיר פאר דעם כסא הכבוד און פאר די פיר
fir di far un hakoved kisei dem far shir naiem a zingen
four the before and glory throne of the before song new a sing

חיות און זקנים ; און קיינער האט נישט געקענט לערנען דעם
dem lernen gekent nisht hot keiner un zkeinem un chayes
the learn able to not was anyone and elders and living creatures

שיר, אחוץ די הונדערט פיר און פערציק טויזנט , די אויסגעקויפטע
oisgekoifte di toizent fertsik un fir hundert di achuts shir
ransomed the thousand forty and four hundred the except song

14 And I looked, and, hinei, the SEH (Lamb, Ex 12:3; Isa 53:7 Moshiach) having taken his stand on Mount Tziyon and with him the 144,000 having ha-Shem of him and ha-Shem of HaAv of him which had been written on their metsakhim (foreheads). [2] And I heard a sound out of Shomayim as a sound of mayim rabbim (many waters) and as a sound of ra'am gadol (loud thunder), and the sound which I heard was as of players of the nevel playing on their nevalim (harps). [3] And they sing, as it were, a Shir Chadash (New Song) before the Kes (Throne) and before the Arbah Chayyot (four living beings) and before the Zekenim (Elders), and no one was being able to learn the Shir (Song) except the 144,000, the ones for whom the Geulah price had been paid for their redemption, the ones having

פון דער ערד. ד די דאזיקע זענען עס , וואס האבן זיך נישט
nisht zich hoben vos es zenen dozike di erd der fun
not themselves have who the ones are these the earth the of

באפלעקט מיט קיין פרויען; ווארום זיי זענען (ווי) בתולות. די
di bsules vi zenen zei vorem froien kein mit baflekt
the virgins like are they because women any with defiled

דאזיקע פאלגן נאך דאס לעמעלע, וואו עס גייט נאר. די דאזיקע זענען
zenen dozike di nor geit es vu Lemele dos noch folgen dozike
are these the only goes it where Lamb the after follow these

אויסגעקויפט געווארן פון צווישן די מענטשן, ווי ביכורים פאר
far bikkurim vi mentshn di tsvishen fun gevoren oisgekoift
for first fruits as mankind the among from become redeemed

ה׳ און פאר דעם לעמעלע; ה און אין זייער מויל איז נישט געפונען
gefunen nisht iz moil zeier in un Lemele dem far un Hashem
found not is mouth their in and Lamb the for and Hashem

געווארן קיין שקר; ווארום זיי זענען אָן א מום . ו און איך
ich un mum a on zenen zei vorem sheker kein gevoren
I and blemish a without are they because lie any become

האב געזען אן אנדערן מלאך פליען אינמיטן הימל , האבנדיק אן
an hobendik himel inmitn flien malech andern an gezen hob
an having heaven in the midst of flying angel other an see did

אייביקע בשורה טובה אנצוזאגן צו די , וועלכע וואוינען אויף דער
der oif voinen velche di tsu ontsuzogen toive besoire eibike
the on dwell who those to to proclaim Good News eternal

ערד און צו יעדער אומה און שבט און לשון און פאלק. ז און
un folk un loshen un sheyvet un ume yeder tsu un erd
and people and language and tribe and nation every to and earth

האט געזאגט מיט א הויך קול : האט מורא פאר ה׳ , און גיט
git un Hashem far moire hot kol hoich a mit gezogt hot
give and Hashem before fear have voice loud a with say did

אים אפ כבוד, ווייל עס איז געקומען די שעה פון זיין משפט ; און
un mishpot zain fun sho di gekumen iz es vail koved op im
and judgment His of hour the come has it because glory up him

בוקט זיך צום באשעפער פון הימל און ערד און ים און
un yam un erd un himel fun Bashefer tsum zich bukt
and sea and earth and heaven of Creator to the yourselves worship

קוואלן וואסער.
vaser kvaln
water springs

ח און אן אנדערער, א צווייטער מלאך , האט נאכגעפאלגט, זאגנדיק:
zogendik nochgefolgt hot malech tsveiter a anderer an un
saying follow after did angel second a other an and

געפאלן, געפאלן איז בבל , די גרויסע, וועלכע האט געמאכט
gemacht hot velche groise di Bavel iz gefalen gefalen
made has which great the Babylon is fallen fallen

אנגעטרונקען אלע פעלקער מיט דעם צארנוויין פון איר זנות .
zoines ir fun tsorenvain dem mit felker ale ongetrunken
prostitution her of winewrath the with nations all drunk

ט און אן אנדערער מלאך, א דריטער, האט זיי נאכגעפאלגט,
nochgefolgt zei hot driter a malech anderer an un
follow them did third a angel other an and

זאגנדיק מיט א הויך קול : אויב איינער בוקט זיך צו דער חיה
chaye der tsu zich bukt einer oib kol hoich a mit zogendik
Beast the to self worship one if voice loud a with saying

been redeemed *(purchased)* from
haaretz *(the earth)*. 4 These are
those who with nashim *(women)*
are not tameh *(unclean, defiled)*,
bochrim ki betullim they are,
for these are the ones following
the SEH *(Lamb)*, wherever he
goes. These chasidim had the
Geulah price paid for their
redemption, the ones having
been purchased from Bnei Adam
as the bikkurim *(firstfruits)* to
Hashem and to the SEH *(Lamb)*.
5 And in the peh of them was not
found MIRMAH *(deceit)*; they are
without mumim *(defects)*. 6 And
I saw another malach *(angel)*
flying midair in Shomayim,
having the eternal Besuras
HaGeulah to proclaim to the
ones sitting on ha'aretz *(the
earth)* and to every goy *(nation)*
and shevet *(tribe)* and lashon
(language) and am *(people)*,
7 Saying in a kol gadol *(loud
voice)*, Have yirat Shomayim
toward Hashem and give Him
kavod *(glory)*, because the hour
of His Yom HaMishpat has come.
And worship Him, HaBoreh
HaShomayim v'HaAretz *(the
creator of Heaven and Earth)* and
Yam *(Sea)* and ma'ayanot *(springs,
sources)* of mayim.

8 And another malach
(angel), sheyni *(a second one)*,
followed, saying, NAFLAH,
NAFLAH BABEL *(Fallen, fallen is
Babylon)* the Great, who of the
yayin of the ta'avah *(lust)* of
her zenunim *(fornications)* has
made all the Nations to drink.
9 And another malach *(angel)*,
shlishi *(a third one)*, followed
them saying, in a kol gadol *(loud
voice)*, “If anyone worships the
Chayyah [Beast, Anti-Moshiach]

און איר בילד , און נעמט אָן דעם סימן אויף זיין שטערן אדער
oder shteren zain oif simen dem on nemt un bild ir un
or forehead his on mark the on takes and image its and

אויף זיין האנט, י וועט ער אויך טרינקען פון ה׳ס צארנוויין ,
tsorenvain Hashems fun trinken oich er vet hant zain oif
winewrath Hashem's of drink also he will hand his on

וואס איז אנגעגאסן נישט אויסגעמישט אין דעם בעכער פון זיין
zain fun becher dem in oisgemisht nisht ongegosen iz vos
His of goblet the in diluted not poured in is which

צארן, און געפייניקט ווערן אין פייער און שוועבל פאר די
di far shvebl un faier in veren gepainikt un tsorn
the before sulfur and fire in become tormented and wrath

הייליקע מלאכים און פאר דעם לעמעלע; יא און דער רויך פון
fun roich der un Lemele dem far un malochim heilike
of smoke the and Lamb the before and angels holy

זייער פייניקונג שטייגט ארויף לעלמי עולמים ; און עס האבן
hoben es un olamim lolmei aroif shtaigt painikung zeier
is there and and ever forever up climbs torment their

נישט קיין מנוחה בייטאג און ביינאכט , די וועלכע בוקן זיך
zich buken velche di bainacht un baitog menuche kein nisht
self bow who those by night and by day rest any not

צו דער חיה און איר בילד , און ווער עס נעמט אָן דעם סימן
simen dem on nemt es ver un bild ir un chaye der tsu
mark the on takes it who and image its and Beast the to

פון איר נאמען. יב דא איז די סבלנות פון די קדושים ,
kedoishem di fun savlones di iz do nomen ir fun
saints the of patient endurance the is here name its of

וועלכע היטן אפ ה׳ס געבאטן און די אמונה פון
fun emune di un geboten Hashems op hiten velche
of faith the and commandments Hashem's up keep who

יהושען/ישוען .
Yeshuan/Yehoshuan
Yehoshua

יג און איך האב געהערט א קול פון הימל , אזוי צו זאגן : שרייב:
shraib zogen tsu azoi himel fun kol a gehert hob ich un
write say to so heaven from voice a hear did I and

וואויל איז די טויטע, וועלכע שטארבן אין דעם האר, פון איצט אָן!
on itst fun Har dem in shtarben velche toite di iz voil
on now from L-rd the in die who dead the are blessed

יא—זאגט דער גייסט— כדי זיי זאלן האבן מנוחה פון זייער מי ;
mi zeier fun menuche hoben zolen zei kedei Gaist der zogt yo
toil their from rest have shall they so that Spirit the says yes

ווארום זייערע מעשים פאלגן זיי נאך .
noch zei folgen maisim zeiere vorem
after them follow deeds their because

יד און איך האב געזען, און אָט א ווייסער וואלקן, און אויף דעם וואלקן
volken dem oif un volken vaiser a ot un gezen hob ich un
cloud the on and cloud white a here and see did I and

איז געזעסן איינער, ענלעך צום בר אנש , האבנדיק אויף זיין קאפ א
a kop zain oif hobendik Enosh Bar tsum enlech einer gezesen iz
a head his on having of Man Son to the similar one sitting is

גאלדענע קרוין , און אין דער האנט זיינער א שארף שניידמעסער. טו און
un shnaidmeser sharf a zainer hant der in un kroin goldene
and sickle sharp a his hand the in and crown golden

and its Atzav *(idol, image, PESEL, graven image)* and if anyone receives a mark on his metsakh *(forehead)* or on the yad of him,
10 Such will drink of the yayin of the Charon Af Hashem *(burning wrath of Hashem)*, having been mixed undiluted in the kos *(cup)* of his Charon Af, and such will be tormented by eish *(fire)* and gofrit *(sulfur)* before malachim hakedoshim *(the holy angels)* and before the SEH *(Lamb)*. 11 And the smoke of their torment ascends l'Olmei Olamim, and for them there is no menuchah *(place of rest)* yomam valailah *(day and night)*, none for the ones worshiping the Chayyah *(Beast, Anti-Moshiach)* and its Atzav *(image)*, nor for anyone who receives the mark of its name!”
12 Here is the savlanut *(patient endurance)* of the Kedoshim, the ones being shomer over the mitzvot of Hashem, who hold fast to the emunah of Rebbe, Melech HaMoshiach.

13 And I heard a kol *(voice)* out of Shomayim saying, “Write: ‘Ashrey *(Happy are)* are the mesim *(dead ones)*, the ones dying in Adoneinu, from now on.’ ‘Ken,’ says the Ruach Hakodesh, ‘so that they will rest from their ma'asim, for the ma'asim of them follow them.’”

14 And I looked, and, hinei, an anan *(cloud)* lavan *(white)*, and on the anan *(cloud)* there was one sitting like the Bar Enosh. He has on the head of him a golden Keter *(Crown)* and in the yad *(hand)* of him a sharp MAGGAL

אן אנדערער מלאך איז ארויסגעגאנגען פון דעם היכל , שרייענדיק
shraiendik Heichal dem fun aroisgegangen iz malech anderer an
shouting Heikhal the from go out did angel other an
מיט א הויך קול צו אים, וואס איז געזעסן אויף דעם וואלקן: שיק דיין
dain shik volken dem oif gezesen iz vos im tsu kol hoich a mit
your send cloud the on sitting is who him to voice loud a with
שניידמעסער, און שנייד; ווייל עס איז (שוין) געקומען די שעה צו
tsu sho di gekumen shoin iz es vail shnaid un shnaidmeser
to hour the come already is it because reap and sickle
שניידן , מחמת דער שניט פון דער ערד איז צייטיק געווארן. (יואל
Yoel gevoren tsaitik iz erd der fun shnit der machmas shnaiden
Joel become ripe is earth the of harvest the because reap
ד, יג.) טז און דער , וואס איז געזעסן אויף דעם וואלקן, האט געווארפן
gevorfen hot volken dem oif gezesen iz vos der un ig d
swing did cloud the on sitting is who the one and 13 4
זיין שניידמעסער אויף דער ערד; און די ערד איז געשניטן געווארן.
gevoren geshnitn iz erd di un erd der oif shnaidmeser zain
become reaped is earth the and earth the on sickle his
יז און אן אנדערער מלאך איז ארויסגעגאנגען פון דעם היכל אין
in Heichal dem fun aroisgegangen iz malech anderer an un
in Heikhal the from gone out is angel other an and
הימל , און אויך ער האט געהאט א שארף שניידמעסער. יח און אן
an un shnaidmeser sharf a gehat hot er oich un himel
an and sickle sharp a have did he also and heaven
אנדערער מלאך איז ארויסגעגאנגען פון דעם מזבח , דער, וואס
vos der mizbeyech dem fun aroisgegangen iz malech anderer
who the altar the from gone out is angel other
האט געהאט ממשלה איבער דעם פייער; און האט גערופן מיט א הויך
hoich a mit gerufen hot un faier dem iber memshole gehat hot
loud a with call did and fire the over authority have did
קול צו דעם , וועלכער האט געהאט דאס שארפע שניידמעסער, אזוי
azoi shnaidmeser sharfe dos gehat hot velcher dem tsu kol
so sickle strong the have did who the ones to voice
צו זאגן : שיק דיין שארף שניידמעסער, און זאמל איין די הענגלעך
henglech di ein zaml un shnaidmeser sharf dain shik zogen tsu
bunches the in gather and sickle sharp your send say to
וויינטרויבן פון דעם וויינשטאק פון דער ערד ; ווייל זיינע טרויבן
troiben zaine vail erd der fun vainshtok dem fun vaintroibn
grapes its because earth the of vine the from grapes
זענען (שוין) רייף. יט און דער מלאך האט געווארפן זיין שניידמעסער
shnaidmeser zain gevorfen hot malech der un raif shoin zenen
sickle his throw did angel the and ripe already are
אויף דער ערד און האט געשניטן די וויינטרויבן פון דעם וויינשטאק פון
fun vainshtok dem fun vaintroibn di geshnitn hot un erd der oif
of vine the of grapes the reap did and earth the on
דער ערד און זיי געווארפן אין דעם גרויסן וויינקעלטער פון ה׳ס
Hashems fun vainkelter groisn dem in gevorfen zei un erd der
Hashem's of winepress great the in did throw them and earth the
צארן . כ און דער וויינקעלטער איז געטרעטן געווארן אויסער דער שטאט,
shtot der oiser gevoren getretn iz vainkelter der un tsorn
city the outside become trampled is winepress the and wrath
און בלוט איז ארויסגעפלאסן פון דעם וויינקעלטער, ביז צו די צײמלעך
tsaimlech di tsu biz vainkelter dem fun aroisgeflosn iz blut un
bridle the to unto winepress the of flow out is blood and

(sickle). 15 And another malach
(angel) came out of the Beis
Hamikdash, crying with a
kol gadol *(loud voice)* to the
one sitting on the anan, "Put
forth your MAGGAL *(sickle)*
and reap, because the hour
to reap has come, because
the Katzir Ha'Aretz *(Harvest
of the Earth)* is ripe!" 16 And
the one sitting on the anan
(cloud) put forth his MAGGAL
(sickle) on ha'aretz *(the earth)*
and ha'aretz *(the earth)* was
reaped.

17 And another malach
(angel) came out of the Beis
Hamikdash in Shomayim,
having also with him a
sharp MAGGAL *(sickle)*.
18 And another malach
(angel) came out of the
Mizbe'ach *(altar)*, having
shilton *(authority)* over the
eish, and he spoke with
a kol gadol *(loud voice)*
to the one having the
sharp MAGGAL, saying,
"Put forth your sharp
MAGGAL and gather the
clusters of the gefen *(vine)*
of ha'aretz, because the
grapes of it are ripe." 19 And
the malach *(angel)* put forth
his MAGGAL to ha'aretz
(the earth) and gathered
the vintage of ha'aretz *(the
earth)* and threw it into
the GAT HAGEDOLAH *(great
winepress)* of the Charon Af
of Hashem *(burning wrath
of Hashem)*. 20 And the GAT
HAGEDOLAH was trodden
on outside the Ir *(City)*,
and dahm *(blood)* came out
from the GAT up to the
bridles of the susim *(horses)*

פון די פערד, א שטח פון טויזנט זעקס הונדערט אקער פעלד.
feld aker hundert zeks toizent fun shetech a ferd di fun
field acre hundred six thousand of distance a horses the of

טו און איך האב געזען אן אנדער מופת אין הימל, גרויס און
un grois himel in moifes ander an gezen hob ich un
and great heaven in portent other an see did I and

וואונדערבאר: זיבן מלאכים, וועלכע האבן געהאט די זיבן
ziben di gehat hoben velche malochim ziben vunderbar
seven the have did which angels seven marvelous

לעצטע מכות, ווייל מיט די דאזיקע האט זיך פארענדיקט ה׳ס
Hashems farendikt zich hot dozike di mit vail machot letste
Hashem's completed self has these the with because plagues last

צארן.
tsorn
wrath

ב און איך האב געזען, ווי א קריסטאלענעם ים געמישט מיט
mit gemisht yam kristolenem a vi gezen hob ich un
with mixed sea cut glass a as see did I and

פייער; און די, וואס האבן גובר געווען די חיה און איר בילד
bild ir un chaye di geven goiver hoben vos di un faier
image its and Beast the was overcome had who the and fire

און די צאל פון איר נאמען; און זיי זענען געשטאנען ביים
baim geshtanen zenen zei un nomen ir fun tsol di un
by the standing are they and name its of number the and

קריסטאלענעם ים, האבנדיק הארפעס פון ה׳. ג און זיי
zei un Hashem fun harfes hobendik yam kristolenem
they and Hashem of harps having sea cut glass

זינגען דאס ניגון פון משה (רבינו) ה׳ס קנעכט,
knecht Hashems Rabbeinu Moshe fun nigun dos zingen
servant Hashem's Rebbeinu Moses of worship song the sing

און דאס ניגון פון דעם לעמעלע, אזוי צו זאגן: גרויס און
un grois zogen tsu azoi Lemele dem fun nigun dos un
and great say to so Lamb the of worship song the and

וואונדערבאר זענען דיינע מעשים, האר, ג-ט, אלמעכטיקער; גערעכט
gerecht Almechtiker G-t Har maisim daine zenen vunderbar
right Almighty G-d L-rd deeds your are marvelous

און אמת זענען דיינע דרכים, דו קעניג פון די פעלקער! ד ווער
ver felker di fun kenig du drochim daine zenen emes un
who nations the of king you ways your are true and

וועט נישט מורא האבן פאר דיר, אָ האר, און נישט אפגעבן כבוד
koved opgeben nisht un Har o dir far hoben moire nisht vet
glory give not and L-rd o you before have fear not will

צו דיין נאמען? ווייל דו אליין ביסט הייליק; יא, אלע אומות
umes ale yo heilik bist alein du vail nomen dain tsu
nations all yes holy are alone you because Name your to

(העולם) וועלן קומען און זיך בוקן פאר דיר; ווייל
vail dir far buken zich un kumen velen hooilem
because you for bow themselves and come will of the world

דיינע גערעכטע משפטים זענען אנטפלעקט געווארן.
gevoren antplekt zenen mishpotim gerechte daine
become revealed are judgments righteous your

ה און נאך דעם האב איך געזען, און עס האט זיך אויפגעמאכט
oifgemacht zich hot es un gezen ich hob dem noch un
opened itself has there and see I did that after and

for about two hundred miles.

15 And I saw another ot *(miraculous sign)* in Shomayim, great and marvelous: shiva *(seven)* malachim *(angels)* having sheva *(seven)* makkot *(plagues)*, the last makkot *(plagues)*, because by them is completed the Charon Af Hashem *(the burning fury of G-d)*.

2 And I saw, as it were, a yam *(sea)* of glass, having been mingled with eish *(fire)*; and I saw the menatzakhat HaChayyah *(overcomers of the Beast, Anti-Moshiach)* and of its Atzav *(image)* and of the mispar *(number)* of its name; and I saw them having taken their stand on the yam *(sea)* of glass, holding nevalim *(harps)* of Hashem. 3 And they sing the Shir of Moshe [Rabbeinu], the eved Hashem, and the Shir of the SEH (Lamb), saying, "Great and marvelous are your ma'asim *(works)*, Hashem Adonoi Tzva'ot; Tzedek *(Righteousness)* and Emes *(Truth)* are your derakhim *(ways, paths)*, Melech kol HaGoyim *(King of all the Nations)*. 4 Adonoi, who would not fear You and ascribe kavod to your Name? Because You only are HaKadosh, for kol HaGoyim will come and will worship before You because Your tzedakot *(righteous acts)* were made known."

5 And after these things I looked, and the Heikhal was

דער היכל פון דעם משכן העדות אין הימל; ז און עס זענען
zenen es un himel in haedut Mishkan dem fun Heichal der
are there and heaven in HaEdut Mishkan the of Heikhal the

ארויסגעקומען פון דעם היכל די זיבן מלאכים, וועלכע האבן די
di hoben velche malochim ziben di Heichal dem fun aroisgekumen
the have which angels seven the Heikhal the of come out

זיבן פלאג, אנגעטאן אין ריינע לייוונט, וואס האט געגלאנצט, און
un geglantst hot vos laivnt reine in ongeton plog ziben
and shine did which linen pure in clad plagues seven

ארומגעגארטלט ארום דער ברוסט מיט גארטלען פון גאלד. ז און איינע
eine un gold fun gartelen mit brust der arum arumgegartlt
one and gold of gartels with chest the around gird around

פון די פיר חיות האט געגעבן די זיבן מלאכים זיבן
ziben malochim ziben di gegeben hot chayes fir di fun
seven angels seven the give did living creatures four the of

גאלדענע געפעסן, פול מיט דעם צארן פון ה׳, וועלכער לעבט לעלמי
lolmei lebt velcher Hashem fun tsorn dem mit ful gefesn goldene
forever lives Who Hashem of wrath the with full dishes golden

עולמים. ח און דער היכל האט זיך אנגעפילט מיט רויך פון דער
der fun roich mit ongefilt zich hot Heichal der un olamim
the from smoke with fill up itself did Heikhal the and and ever

הערלעכקייט פון ה׳ און פון זיין קראפט; און קיינער האט נישט
nisht hot keiner un kraft zain fun un Hashem fun herlechkeit
not was anyone and power His from and Hashem of glory

געקענט אריינגיין אין דעם היכל אריין, ביז עס וועלן פארענדיקט ווערן
veren farendikt velen es biz arain Heichal dem in araingein gekent
be completed will it until into Heikhal the in go in able to

די זיבן פלאג פון די זיבן מלאכים.
malochim ziben di fun plog ziben di
angels seven the of plagues seven the

טז און איך האב געהערט א הויך קול פון דעם היכל זאגן צו
tsu zogen Heichal dem fun kol hoich a gehert hob ich un
to say Heikhal the out of voice loud a hear did I and

די זיבן מלאכים: גייט, און גיסט אויס די זיבן געפעסן פון
fun gefesn ziben di ois gist un geit malochim ziben di
of vessels seven the out pour and go angels seven the

ה׳ס צארן אויף דער ערד!
erd der oif tsorn Hashems
earth the on wrath Hashem's

ב און דער ערשטער איז אוועק, און האט אויסגעגאסן זיין געפעס
gefes zain oisgegosen hot un avek iz ershter der un
bowl his pour out did and go away did first the and

אויף דער ערד; און עס זענען געקומען בייזע און ווייטיקדיקע געשווירן
geshvirn veitikdike un beize gekumen zenen es un erd der oif
sores painful and evil come did there and earth the on

אויף די מענטשן, וואס האבן געהאט דעם סימן פון דער חיה און וואס
vos un chaye der fun simen dem gehat hoben vos mentshn di oif
who and Beast the of mark the have did who men the on

האבן זיך געבוקט צו איר בילד.
bild ir tsu gebukt zich hoben
image its to bowed themselves had

ג און דער צווייטער האט אויסגעגאסן זיין געפעס אויף דעם ים;
yam dem oif gefes zain oisgegosen hot tsveiter der un
sea the on ke'ara dish his pour out did second the and

opened, that is, the Mishkan HaEdut in Shomayim. 6 And the shivat hamalachim *(seven angels)* having the sheva hamakkot *(seven plagues)* came out of the Heikhal, having been clothed in linen, tahor *(clean)* and bright, and having been wrapped around the chests with golden gartels. 7 And one of the Arbah Chayyot *(four living beings)* gave to the shivat hamalachim *(seven angels)* golden ke'arot *(bowls)* being full of the Charon Af HaElohim HaChai l'olemei haolamim *(the wrath of the living G-d who lives for ever and ever)*.
8 And the Heikhal was filled with smoke from the kavod *(glory)* of Hashem and from His oz *(power)*; and no one was being able to enter into the Heikhal until should be completed the sheva hamakkot *(seven plagues)* of the shiva malachim *(seven angels)*.

16 And I heard a kol gadol *(loud voice)* out of Heikhal saying to the shiva malachim *(seven angels)*, "Go and pour out the sheva ke'arot *(seven bowls)* of the Charon Af of Hashem *(the burning wrath of Hashem)* onto ha'aretz *(the earth)*."

2 And harishon *(the first)* [malach] departed and poured out his ke'ara *(bowl)* onto ha'aretz *(the earth)*, and a bad and rah *(evil)* sore came on the Bnei Adam having the mark of the Chayyah *(Beast, Anti-Moshiach)* and the ones worshiping its Atzav *(idol, image)*.

3 And hasheyni *(the second)* [malach] poured out his

און עס איז געווארן צו בלוט, ווי פון א מת ; און עס איז
iz es un mes a fun vi blut tsu gevoren iz es un
did there and dead man a of as blood to turned is it and

אפגעשטארבן יעדעס לעבעדיקע באשעפעניש, וואס איז געווען אין ים .
yam in geven iz vos bashefenish lebedike yedes opgeshtorben
sea in was is which created thing living every die

ד און דער דריטער האט אויסגעגאסן זיין געפעס אויף די טייכן
taichn di oif gefes zain oisgegosen hot driter der un
rivers the on ke'ara dish his pour out did third the and

און קוואלן וואסערן; און זיי זענען געווארן צו בלוט. ה און איך
ich un blut tsu gevoren zenen zei un vasern kvaln un
I and blood to become are they and waters springs and

האב געהערט דעם מלאך פון די וואסערן זאגן : דו ביסט גערעכט,
gerecht bist du zogen vasern di fun malech dem gehert hob
right are You say waters the of angel the hear did

וואס ביסט און ביסט געווען, דער הייליקער, מחמת דו האסט אזוי
azoi host du machmas heiliker der geven bist un bist vos
so have you because Holy One the was are and is who

געמשפט; ו ווארום זיי האבן פארגאסן דאס בלוט פון קדושים
kedoishem fun blut dos fargosen hoben zei vorem gemishpet
saints of blood the shed have they because judged

און נביאים , און בלוט האסטו זיי געגעבן צו טרינקען; זיי
zei trinken tsu gegeben zei hostu blut un neviim un
they drink to given them you have blood and prophets and

זענען עס ווערט . ז און איך האב געהערט דעם מזבח זאגן :
zogen mizbeyech dem gehert hob ich un vert es zenen
say altar the hear did I and merited it have

יא , האר, ג-ט אלמעכטיקער, ווארהאפטיק און גערעכט זענען דיינע
daine zenen gerecht un vorhaftik Almechtiker G-t Har yo
your are right and truthful Almighty G-d L-rd yes

משפטים !
mishpotim
judgments

ח און דער פערטער האט אויסגעגאסן זיין געפעס אויף דער זון ; און
un zun der oif gefes zain oisgegosen hot ferter der un
and sun the on bowl his pour out did fourth the and

עס איז איר געגעבן געווארן אפצוזענגען די מענטשן מיט פייער. ט און
un faier mit mentshn di optsuzengen gevoren gegeben ir iz es
and fire with people the to scorch become given it was there

די מענטשן זענען אפגעזענגט געווארן מיט א געוואלדיקער היץ , און
un hits gevaldiker a mit gevoren opgezengt zenen mentshn di
and heat immense a with become singed are people the

האבן געלעסטערט דעם נאמען פון ה׳ , וואס האט די מאכט איבער
iber macht di hot vos Hashem fun nomen dem gelestert hoben
over power the has who Hashem of Name the blaspheme did

די דאזיקע מכות ; און האבן נישט תשובה געטאן, אפצוגעבן כבוד
koved optsugeben geton tshuve nisht hoben un machot dozike di
glory to give do repentance not did and plagues these the

צו אים.
im tsu
Him to

י און דער פיפטער האט אויסגעגאסן זיין געפעס
gefes zain oisgegosen hot fifter der un
bowl his pour out did fifth the and

ke'ara *(bowl)* onto the yam *(sea)*. It became like the dahm of a niftar *(deceased person)*, and every living thing in the yam *(sea)* died.

4 And hashlishi *(the third)* [malach] poured out his ke'ara *(bowl)* onto the neharot *(rivers)* and the ma'ayonot *(springs)* of mayim *(water)*, and the mayim became dahm.
5 And I heard the malach *(angel)* of the mayim *(waters)* saying, "Tzaddik are You, the One who is, the One who was, HaKadosh *(the Holy One)*, because You have judged these things, 6 Because they *(those of Anti-Moshiach)* shed the dahm of the Kedoshim and because the dahm of the Nevi'im they poured out, and You have given them dahm to drink! They are deserving of it!" 7 And I heard the Mizbe'ach *(altar)* crying out, saying, "Ken, Hashem, Adonoi Tzva'ot, Emes and Tzedek are Your Mishpatim *(Judgments)*."

8 And harevi'i *(the fourth)* [malach, angel] poured out his ke'ara *(bowl)* onto the shemesh *(sun)*, and it was given to the shemesh *(sun)* to scorch Bnei Adam with eish *(fire)*. 9 And Bnei Adam were scorched with khom gadol *(great heat)*, and they spoke Chillul Hashem gidufim *(blasphemies)* against ha-Shem of G-d — the One having the shilton *(authority)* over these makkot *(plagues)* — and they did not make teshuva so as to give Hashem kavod *(glory)*.

10 And hachamishi *(the fifth)* [malach, angel] poured

אויף דעם טראן פון דער חיה ; און איר מלכות איז
iz Malchus ir un chaye der fun tron dem oif
is kingdom its and Beast the of throne the on

פארפינסטערט געווארן; און זיי האבן זיך צעביסן
tsebisn zich hoben zei un gevoren farfinstert
gnaw themselves did they and become darkened

זייערע צונגען פון שמארץ, [יא] און געלעסטערט דעם
dem gelestert un shmarts fun tsungen zeiere
the blasphemed and pain from tongues their

ג-ט פון הימל פאר זייערע יסורים און פאר זייערע
zeiere far un yesurim zeiere far himel fun G-t
their for and sufferings their for heaven of G-d

געשווירן; און האבן נישט תשובה געטאן פון זייערע
zeiere fun geton tshuve nisht hoben un geshvirn
their from done repentance not have and sores

מעשים.
maisim
deeds

[יב] און דער זעקסטער האט אויסגעגאסן זיין געפעס אויף דעם גרויסן
groisn dem oif gefes zain oisgegosen hot zekster der un
great the on bowl his pour out did sixth the and

טייך, דעם טייך פרת ; און זיין וואסער איז אויסגעטרוקנט געווארן,
gevoren oisgetruknt iz vaser zain un Euphrates taich dem taich
become dried out is water its and Euphrates river the river

כדי עס זאל צוגעגרייט ווערן דער וועג פאר די מלכים פון דעם
dem fun melachim di far veg der veren tsugegreit zol es kedei
the of kings the for way the be prepared shall it so that

אויפגאנג פון דער זון . [יג] און איך האב געזען פון דעם מויל פון
fun moil dem fun gezen hob ich un zun der fun oifgang
of mouth the out of see did I and sun the of rising

דער שלאנג און פון דעם מויל פון דער חיה און פון דעם
dem fun un chaye der fun moil dem fun un shlang der
the out of and beast the of mouth the out of and snake the

מויל פון דעם פאלשן נביא ארויסגיין דריי אומריינע רוחות, ווי
vi ruches umreine drai aroisgein novi falshn dem fun moil
like spirits unclean three go out prophet false the of mouth

פרעש; [יד] ווארום זיי זענען טייוולאנישע גייסטער, וועלכע טאן אותות
otot ton velche gaister taivlonishe zenen zei vorem fresh
signs do which spirits devilish are they because frogs

(ומופתים); און גייען צו די מלכים פון דער גאנצער באוואוינטער
bavointer gantser der fun melachim di tsu geien un umofsim
inhabited whole the of kings the to go and and wonders

וועלט, זיי איינצוזאמלען צו דער מלחמה פון דעם גרויסן טאג פון
fun tog groisn dem fun milchome der tsu aintsuzamlen zei velt
of day great the of war the to to gather them world

ה׳, דעם אלמעכטיקן— [טו] זע, איך קום ווי א גנב ! וואויל איז
iz voil ganev a vi kum ich ze Almechtikn dem Hashem
is blessed thief a as come I look Almighty the Hashem

דעם, וועלכער וואכט און היט אפ זיינע מלבושים, כדי ער
er kedei malbushem zaine op hit un vacht velcher dem
he so that clothing his up keeps and keeps watch who the one

זאל נישט ארומגיין נאקעט, און מען זאל נישט זען זיין שאנד!—
shand zain zen nisht zol men un naket arumgein nisht zol
shame his see not shall they and naked go around not shall

out his ke'ara *(bowl)* on the
kes *(throne)* of the Chayyah
[Beast, Anti-Moshiach]; and
the Malchut *(Kingdom)* of
the Chayyah *(Beast, Anti-Moshiach)* became darkened,
and in agony they were
gnawing their tongues. 11 And
they spoke Chillul Hashem
gidufim *(blasphemies)* against
Elohei HaShomayim *(the G-d of Heaven)* because of their
agony and because of their
sores, and they did not make
teshuva from their ma'asim
(deeds).
12 And hashishi *(the sixth)*
[malach] poured out his ke'ara
(bowl) on the nahar hagadol
(the great river), the Euphrates,
and the mayim *(water)* of it
was dried up, that the derech
(way) of the melachim *(kings)*
from the rising of the shemesh
(sun) might be prepared.
13 And I saw coming out of
the PEH *(mouth)* of the Dragon
NACHASH and out of the
PEH of the Chayyah *(Beast, Anti-Moshiach)* and out of
the PEH of the Navi Sheker
(False Prophet) shalosh ruchot
teme'ot *(three unclean spirits)*
like tzfarde'im *(frogs)*, 14 For
they are ruchot *(spirits)* of
shedim *(demons)* performing
otot *(miraculous signs)*, which
go forth to the melachim
(kings) of kol ha'aretz *(all the earth)* to gather them to
the sadeh krav *(battlefield)* of
the Yom HaGadol *(Great Day)*
of Hashem Adonoi Tzva'ot.
15 Hinei, I am coming as
unexpectantly as a ganav.
Ashrey is the one watching
and keeping his kittel, lest
he walk naked and they see

טז און זיי האבן זיי איינגעזאמלט אויף אן ארט, וואס הייסט אויף
oif heist vos ort an oif aingezamlt zei hoben zei un
in means which place a on gather them did they and
לשון קודש הר מגידון .
Megiddo Har kodesh loshen
Megiddo Mount of holy language

יז און דער זיבעטער האט אויסגעגאסן זיין געפעס אין דער לופטן;
luftn der in gefes zain oisgegosen hot zibeter der un
air the in ke'ara dish his pour out did seventh the and
און עס איז ארויסגעקומען א הויך קול אויס דעם היכל , פון דעם
dem fun Heichal dem ois kol hoich a aroisgekumen iz es un
the from Heikhal the out voice loud a come out is there and
כסא הכבוד , זאגנדיק: עס איז געשען! יח און עס זענען געקומען
gekumen zenen es un geshen iz es zogendik hakoved kisei
come did there and done is it saying glory throne of
בליצן און קולות און דונערן ; און עס איז געווארן א געוואלדיקע
gevaldike a gevoren iz es un dunern un koiles un blitsen
immense a become is there and thunders and rumblings and flashes
ערדציטערניש, וואס אזעלכעס איז נישט געשען זינט עס איז
iz es zint geshen nisht iz azelches vos erdtsiternish
is there since happened not is such like this which earthquake
געווען א מענטש אויף דער ערד , אזא ערדציטערניש, אזוי געוואלדיק.
gevaldik azoi erdtsiternish aza erd der oif mentsh a geven
immense so earthquake such earth the on man a was
יט און די גרויסע שטאט איז (צעריסן) געווארן אויף דריי חלקים , און
un chalokim drai oif gevoren tserisn iz shtot groise di un
and parts three in become torn apart is city great the and
די שטעט פון די אומות (העולם) זענען איינגעפאלן; און בבל
Bavel un aingefalen zenen hooilem umes di fun shtet di
Babylon and collapse did of the world nations the of cities the
די גרויסע איז געדענקט געווארן פאר ה׳ , אז ער זאל איר
ir zol er az Hashem far gevoren gedenkt iz groise di
her shall He that Hashem before become remembered is great the
געבן דעם בעכער פון צארנוויין פון זיין גרימצארן. כ און יעדע אינדזל
indzel yede un grimtsoren zain fun tsorenvain fun becher dem geben
island of every and fury His of winewrath of goblet the give
איז פארשוווּנדן, און די בערג האבן זיך מער נישט געפונען. כא און
un gefunen nisht mer zich hoben berg di un farshvundn iz
and found not more self have mountains the and vanish did
א גרויסער האגל, ווי א צענטנער וואג , איז געפאלן פון הימל אויף
oif himel fun gefalen iz vag tsentner a vi hogel groiser a
on heaven from fall did heavy talent a as hail great a
די מענטשן; און די מענטשן האבן געלעסטערט ה׳ צוליב דער
der tsulib Hashem gelestert hoben mentshn di un mentshn di
the because of Hashem blaspheme did people the and people the
מכה פון האגל; ווייל די דאזיקע מכה איז געווען שרעקלעך גרויס.
grois shreklech geven iz make dozike di vail hogel fun make
great terrible was is scourge these the because hail of scourge

יז און עס איז געקומען איינער פון די זיבן מלאכים , וועלכע
velche malochim ziben di fun einer gekumen iz es un
which angels seven the of one come is there and
האבן געהאט די זיבן געפעסן, און האט גערעדט מיט מיר, אזוי
azoi mir mit geredt hot un gefesn ziben di gehat hoben
so me with speak did and vessels seven the have did

his bushah *(shame)*. 16 And
they assembled them into the
place being called in Ivrit, Har
Megiddo.

17 And hashevi'i *(seventh)*
[malach] poured out his ke'ara
(bowl) on the air, and there
came a kol gadol *(loud voice)*
out of the Heikhal from the
Kes *(Throne)* saying, “It is a
thing of derfilung *(fulfillment)*,
it is finished!” 18 And there
were flashes of lightning
and sounds and re'amim
(thunder), and a horrendous
earthquake occurred such
as never did occur vi-bahlt
(since) Bnei Adam were on
ha'aretz *(the earth)*, so mighty
an earthquake, so violent.
19 And Ir HaGedolah *(the Great
City)* became split into thirds
and the cities of the Goyim
(Nations) fell. And Hashem
remembered Babel HaGedolah
(Babylon the Great), to give
her the kos *(cup)* of the yayin
(wine) of his Charon Af *(burning
wrath)*. 20 And every island fled,
and mountains were not found.
21 And great seventy-pound
hailstones of barad *(hail)* come
down from Shomayim, on
Bnei Adam, and Bnei Adam
spoke Chillul Hashem gidufim
(blasphemies) against Hashem,
because of the makkah *(plague)*
of the hailstones, because the
makkah *(plague)* of it is gedolah
me'od.

17 And one of the shiva
malachim *(seven
angels)* having the sheva
hamakkot *(seven plagues)* came
and spoke with me saying,

צו זאגן : קום , איך וועל דיר ווייזן דאס משפט פון דער גרויסער
groiser der fun mishpot dos vaizen dir vel ich kum zogen tsu
Great the of judgment the to show you will I come say to

זונה , וואס זיצט אויף פיל וואסערן; ב מיט וועלכער די מלכים
melachim di velcher mit vasern fil oif zitst vos zoine
kings the whom with waters many on sits who Harlot

פון דער ערד האבן מזנה געווען, און די איינוואוינער פון דער
der fun ainvoiner di un geven mezane hoben erd der fun
the of inhabitants the and did fornication have earth the of

ערד האבן זיך אנגעשיכורט מיט דעם וויין פון איר זנות . ג און
un zoines ir fun vain dem mit ongeshikurt zich hoben erd
and fornication her of wine the with make drunk self did earth

ער האט מיך אוועקגעפירט אינם גייסט אין א מדבר אריין; און
un arain midbar a in Gaist inem avekgefirt mich hot er
and into wilderness a in Spirit in the led away me has he

איך האב געזען א פרוי זיצן אויף א שארלאך רויטער חיה , פול מיט
mit ful chaye roiter sharlach a oif zitsen froi a gezen hob ich
with full Beast red scarlet a on sitting woman a see did I

נעמען פון לעסטערונג, און מיט זיבן קעפ און צען הערנער. ד און די
di un herner tsen un kep ziben mit un lesterung fun nemen
the and horns ten and heads seven with and blasphemy of names

פרוי איז געווען אנגעטאן אין פורפור און שארלאך, און אויסגעצירט
oisgetsirt un sharlach un purpur in ongeton geven iz froi
adorned and scarlet and purple in garbed was is woman

מיט גאלד און איידלשטיינער און פערל, און האט געהאט א גאלדענעם
goldenem a gehat hot un perl un eidlshteiner un gold mit
golden a have did and pearls and precious stones and gold with

בעכער אין איר האנט, פול פון אומווירדיקייטן און די אומזויבערקייטן
umzoiberkeitn di un umvirdikeitn fun ful hant ir in becher
impurity the and abominations of full hand her in goblet

פון איר זנות , ה און אויף איר שטערן איז געווען אויפגעשריבן א
a oifgeshriben geven iz shtern ir oif un zoines ir fun
a inscribed was is forehead her on and fornication her of

נאמען, א סוד ; בבל די גרויסע, די מוטער פון די זונות
zoines di fun muter di groise di Bavel sod a nomen
prostitutes the of mother the Great the Babylon mystery a name

און פון די אומווירדיקייטן פון דער ערד . ו און איך האב געזען די
di gezen hob ich un erd der fun umvirdikeitn di fun un
the see did I and earth the of abominations the of and

פרוי שכור מיט דעם בלוט פון די קדושים , און מיט דעם בלוט
blut dem mit un kedoishem di fun blut dem mit shiker froi
blood the with and saints the of blood the with drunk woman

פון ישועס עדות . און זעענדיק זי , בין איך נשתומם געווארן
gevoren nishtoimem ich bin zi zeendik un eides Yeshuas fun
become amazed I did her seeing and witnesses Yeshua's of

מיט א גרויסער דערשטוינונג. ז און דער מלאך האט צו מיר געזאגט;
gezogt mir tsu hot malech der un dershtoinung groiser a mit
say me to did angel the and amazement great a with

פארוואס ביסטו נשתומם געווארן? איך וועל דיר אויסזאגן דעם סוד
sod dem oiszogen dir vel ich gevoren nishtoimem bistu farvos
mystery the tell you will I become amazed you are why

פון דער פרוי , און פון דער חיה , וואס טראגט זי און וואס האט
hot vos un zi trogt vos chaye der fun un froi der fun
has which and her carries which Beast the of and woman the of

"Bo! *(Come!)* I will show you the mishpat *(judgment)* of the Zonah HaGedolah *(the Great Prostitute)* sitting on rabbim mayim, 2 With whom the melachim *(kings)* of kol ha'aretz *(all the earth)* have committed zenut *(fornication)* and with the yayin of whose zenut *(fornication)* kol ha'aretz *(all the earth)* has fallen into shichrut *(drunkenness)*." 3 And he carried me away into the midbar *(wilderness)* in the Ruach Hakodesh, and I saw an Isha sitting on a scarlet Chayyah *(Beast, Anti-Moshiach)* being filled with names of Chillul Hashem gidufim, having sheva *(seven)* heads and eser *(ten)* horns. 4 And the Isha had been clothed in purple and scarlet, and gilded with zahav *(gold)* and precious stone and pearls, having a golden kos *(cup)* in her hand and the kos was full of the abominations and the uncleannesses of her zenut. 5 And on her metsakh *(forehead)* a name had been written: SOD BAVEL HAGEDOLAH EM L'ZONOT V'SHIKKUTZEI HA'ARETZ *("Mystery of Babylon the Great, the Mother of Prostitutes and of the Abominations and Idols of the Earth")*. 6 And I saw the Isha being drunk, intoxicated from the dahm of the Kedoshim and from the dahm of the edim *(witnesses)* of Rebbe, Melech HaMoshiach. And when I saw her, I was struck with astonishment. 7 And the malach *(angel)*, said to me, "Why did you marvel? I will tell you the Sod HaIsha *(the mystery, raz of the woman)* and

די זיבן קעפ און די צען הערנער. ח די חיה , וואס דו האסט
host du vos chaye di herner tsen di un kep ziben di
did you who Beast the horns ten the and heads seven the

געזען, איז געווען, און איז (מער) נישטא, און וועט ארויפשטייגן אויס
ois aroifshtaigen vet un nishto mer iz un geven iz gezen
out from ascend will and not more is and was is see

דעם תהום און גיין צו פארדארבונג. און די איינוואוינער אויף דער
der oif ainvoiner di un fardarbung tsu gein un tehom dem
the on inhabitants the and corruption to go and abyss the

ערד , וועמעס נאמען איז נישט פארשריבן אין דעם ספר החיים
hachayim seifer dem in farshriben nisht iz nomen vemes erd
life book of the in written not are name whose earth

פון בריאת העולם אָן, וועלן זיך וואונדערן, ווען
ven vunderen zich velen on hooilem brias fun
when wonder themselves will on of the world the creation from

זיי וועלן זען די חיה , אז זי איז געווען און איז (מער) נישטא און
un nishto mer iz un geven iz zi az chaye di zen velen zei
and not more is and was is it that Beast the see will they

וועט ווידער זיין . ט דא איז דער זין , וואס האט חכמה : די זיבן
ziben di chochme hot vos zin der iz do zain vider vet
seven the wisdom has which mind the is here be again will

קעפ זענען זיבן בערג , אויף וועלכע די פרוי זיצט; י און זענען
zenen un zitst froi di velche oif berg ziben zenen kep
are and sits woman the which on mountains seven are heads

זיבן מלכים ; פינף זענען געפאלן, איינער איז דא , דער אנדערער
anderer der do iz einer gefalen zenen finf melachim ziben
another the here is one fallen are five kings seven

איז נאך נישט געקומען; און ווען ער וועט קומען, מוז ער בלייבן א
a blaiben er muz kumen vet er ven un gekumen nisht noch iz
a remain he must come will he when and come not yet is

קורצע צייט. יא און די חיה , וואס איז געווען און איז (מער) נישטא,
nishto mer iz un geven iz vos chaye di un tsait kurtse
not more is and was is who beast the and time short

איז אליין אויך דער אכטער, און איז פון די זיבן ; און גייט צו
tsu geit un ziben di fun iz un achter der oich alein iz
to goes and seven the of is and eighth the also himself is

פארדארבונג. יב און די צען הערנער, וואס דו האסט געזען, זענען
zenen gezen host du vos herner tsen di un fardarbung
are see you did you which horns ten the and destruction

צען מלכים , וועלכע האבן נאך נישט באקומען קיין קעניגרייך; נאר
nor kenigraich kein bakumen nisht noch hoben velche melachim tsen
but kingdom any received not yet have which kings ten

זיי באקומען ממשלה ווי מלכים מיט דער חיה אויף איין שעה.
sho ein oif chaye der mit melachim vi memshole bakumen zei
hour one for beast the with kings as authority receive they

יג די דאזיקע האבן איין מיינונג , און געבן זייער כוח און ממשלה
memshole un koiech zeier geben un meinung ein hoben dozike di
authority and power their give and mind one have these the

צו דער חיה . יד זיי וועלן מלחמה האלטן מיט דעם לעמעלע, און
un Lemele dem mit halten milchome velen zei chaye der tsu
and Lamb the with wage war will they beast the to

דאס לעמעלע וועט זיי מנצח זיין , ווייל עס איז האר איבער
iber Har iz es vail zain menatseyech zei vet Lemele dos
over L-rd is He because do overcome them will Lamb the

of the Chayyah *(Anti-Moshiach)*
having the sheva heads and
the eser *(ten)* horns carrying
her. 8 The Chayyah *(Anti-Moshiach)*, which you saw, was,
and is not, and is about to come
up out of the Tehom *(Abyss)*
and goes to destruction. And
the ones dwelling on ha'aretz
will be astonished, those
whose names have not been
found written in the Sefer
HaChayyim *(Book of Life)* from
the hivvased tevel *(foundation of the world)*, when they see the
Chayyah *(Anti-Moshiach)* that
was, and is not, and is to come.
9 This calls for a mind having
chochmah *(wisdom)*. The
sheva *(seven)* heads are sheva
(seven) mountains. On these
the Isha is sitting also, they
are shiva *(seven)* melachim
(kings); 10 Five of whom have
fallen, one is living, and
the other did not yet come;
and when he comes, it is
necessary for him to remain
a little zman *(time)*. 11 And
the Chayyah which was and
is not, even he is an Eighth,
but belongs to HaShivah *(The Seven)* and goes to Avaddon
(Destruction). 12 And the eser
(ten) horns which you saw are
asarah melachim *(ten kings)*
who have not yet received
a malchut, but they are to
receive samchut *(authority)* as
melachim *(kings)*, for one hour,
together with the Chayyah
(Anti-Moshiach). 13 These
are united in yielding their
ko'ach *(power)* and samchut
(authority) to the Chayyah
(Anti-Moshiach). 14 These with
the SEH *(Lamb)*, will make
milchamah *(war)*, and the SEH

הארן, און קעניג איבער קעניגן ; און די , וועלכע זענען מיט אים,
im mit zenen velche di un kenigen iber kenig un harn
Him with are who those and kings over King and l-rds

זענען גערופענע און אויסדערוויילטע און געטרייע. טו און
un getraie un oisderveilte un gerufene zenen
and faithful and chosen and those who are called are

ער זאגט צו מיר: די וואסערן, וואס דו האסט געזען, וואו די
di vu gezen host du vos vasern di mir tsu zogt er
the where see did you which waters the me to says he

זונה זיצט, זענען פעלקער און המונים מענטשן און אומות און
un umes un mentshn hamonim un felker zenen zitst zoine
and nations and people multitudes and nations are sits harlot

לשונות . טז און די צען הערנער, וואס דו האסט געזען, און די
di un gezen host du vos herner tsen di un leshoines
the and see did you which horns ten the and languages

חיה , זיי וועלן האסן די זונה , און וועלן זי מאכן וויסט
vist machen zi velen un zoine di hasen velen zei chaye
desolate make her will and harlot the hate will they Beast

און נאקעט, און וועלן פארצערן איר פלייש, און זי פארברענען אין
in farbrenen zi un fleish ir fartseren velen un naket un
in burn her and flesh her devour will and naked and

פייער. יז ווארום ה׳ האט עס זיי געגעבן אין זייערע הערצער
hertser zeiere in gegeben zei es hot Hashem vorem faier
hearts their in given them it has Hashem because fire

אריין, צו טאן זיין עצה , און צו מאכן איין דעה , און צו
tsu un deye ein machen tsu un eitse zain ton tsu arain
to and authority one make to and purpose his do to into

געבן זייער קעניגרייך צו דער חיה , ביז ה׳ס ווערטער וועלן
velen verter Hashems biz chaye der tsu kenigraich zeier geben
will words Hashem's until Beast the to kingdom their give

דערפילט ווערן. יח און די פרוי , וואס דו האסט געזען, איז די
di iz gezen host du vos froi di un veren derfilt
the is see did you whom woman the and be fulfilled

גרויסע שטאט, וואס האט א מלכות איבער די מלכים פון דער
der fun melachim di iber Malchus a hot vos shtot groise
the of kings the over kingdom of a has who city great

ערד .
erd
earth

יח

נאך דעם האב איך געזען אן אנדערן מלאך אראפקומען פון
fun aropkumen malech andern an gezen ich hob dem noch
from descending angel other an see I did the after

הימל , האבנדיק גרויס מאכט ; און די ערד איז באלויכט
baloicht iz erd di un macht grois hobendik himel
illuminated is earth the and authority great having heaven

געווארן פון זיין הערלעכקייט. ב און ער האט א געשריי געטאן מיט א
a mit geton geshrei a hot er un herlechkeit zain fun gevoren
a with done shout a had he and glory his from become

שטארק קול , אזוי צו זאגן : געפאלן, געפאלן איז בבל די גרויסע,
groise di Bavel iz gefalen gefalen zogen tsu azoi kol shtark
great the Babylon is fallen fallen say to so voice mighty

און געווארן איז זי א וואוינונג פאר טייוולאנים, און א געפענקעניש
gefenkenish a un taivlonim far voinung a zi iz gevoren un
prison a and demons for dwelling a it is having become and

(Lamb), will conquer them,
because He is Adon HaAdonim
and Melech HaMelachim;
and the ones with him are
the Keru'im v'Nivcharim
v'Ne'emanim *(Called and*
Chosen and Faithful)."
15 And
he says to me, "The mayim
which you saw, where the
zonah *(prostitute)* sits, are
amim *(peoples)* and multitudes
and Goyim *(Nations)* and
leshonot *(languages)*.
16 And
the eser *(ten)* horns which
you saw and the Chayyah
(Anti-Moshiach) — these will
have sin'ah *(hatred)* for the
zonah *(prostitute)*, and they
will make her desolate and
naked and will eat her basar
and will burn her up in eish.
17 For Hashem has put it into
the levavot *(hearts)* of them
to accomplish his purpose by
their acting with one mind
and by giving their malchut
(kingdom) to the Chayyah
(Anti-Moshiach) until will be
fulfilled the divrei Hashem.
18 And the Isha whom you saw
is the Ir Hagedolah *(Great City)*
that rules over the melachim
(kings) of ha'aretz."

18 After these things I
saw another malach
(angel) coming down out
of Shomayim having great
samchut *(authority)*; and
ha'aretz *(the earth)* was
illuminated by the splendor
of him.
2 And he cried in a kol
gadol, saying, "Fallen, fallen
is Bavel Hagedolah. It has
become a habitation of shedim
(demons) and a beit hasohar of
every ruach temei'ah *(unclean*

פאר יעדן אומריינעם גייסט, און א תפיסה פאר איטלעכן אומריינעם און
un umreinem itlechn far tfise a un gaist umreinem yedn far
and unclean every for prison a and spirit unclean every for

העסלעכן פויגל! ג מחמת פון דעם צארנוויין פון איר זנות זענען
zenen zoines ir fun tsorenvain dem fun machmas foigel heslechn
are fornication her of winewrath the of because bird detested

געפאלן אלע פעלקער; און אלע מלכים פון דער ערד האבן מזנה
mezane hoben erd der fun melachim ale un felker ale gefalen
fornication did earth the of kings all and nations all fallen

געווען מיט איר, און פון דער שפע פון אירע תענוגים זענען די
di zenen tainugim ire fun shefe der fun un ir mit geven
the are pleasures her of abundance the of and her with did

סוחרים פון דער ערד רייך געווארן.
gevoren raich erd der fun sochrim
become rich earth the of merchants

ד און איך האב געהערט אן אנדער קול פון הימל זאגן: קומט ארויס
arois kumt zogen himel fun kol ander an gehert hob ich un
out come say heaven of voice other an hear did I and

פון איר, אָ מיין פאלק, כדי איר זאלט נישט האבן קיין אנטייל
onteil kein hoben nisht zolt ir kedei folk main o ir fun
common share any have not shall you so that people my o her from

אין אירע זינד, און אז איר זאלט נישט באקומען פון אירע מכות ;
machot ire fun bakumen nisht zolt ir az un zind ire in
plagues her of receive not shall you that and sin her in

ה ווייל אירע חטאים האבן דערגרייכט ביז צום הימל, און ה'
Hashem un himel tsum biz dergreicht hoben chatoim ire vail
Hashem and heaven the up to reach did sins her because

האט זיך דערמאנט אירע אומגערעכטיקייטן. ו פארגעלט איר, ווי זי
zi vi ir fargelt umgerechtikeitn ire dermont zich hot
she as her reward lawless deeds her remember Himself did

האט פארגעלטן, און מאכט עס כפלי כפלים לויט אירע מעשים;
maisim ire loit keflaim keifl es macht un fargeltn hot
works her according to manys many of it make and requite did

אין דעם בעכער, אין וועלכן זי האט געמישט, זאלט איר מישן טאפלט
topelt mishen ir zolt gemisht hot zi velchen in becher dem in
double mix you shall mixing was she which in goblet the in

פאר איר! ז אויף וויפל זי האט זיך פארהערלעכט און געלאזט
gelozt un farherlecht zich hot zi vifel oif ir far
let and glorify herself did she how much on her for

וואוילגיין, אויף אזויפיל זאלט איר איר געבן ליידן און פיין ; ווייל
vail pain un laiden geben ir ir zolt azoifil oif voilgein
because anguish and to suffer give her you shall as much on feast

אין איר הארץ זאגט זי : איך זיץ א מלכה, און בין נישט קיין אלמנה, און
un almone kein nisht bin un malke a zits ich zi zogt harts ir in
and widow any not am and queen a sit I she says heart her in

טרויער וועל איך אויף קיין פאל נישט זען. ח דעריבער אין איין טאג וועלן
velen tog ein in deriber zen nisht fal kein oif ich vel troier
will day one in therefore see not case any on I will sorrow

זיי קומען, די מכות אירע, דער טויט און פיין און הונגער; און
un hunger un pain un toit der ire machot di kumen zei
and famine and anguish and death the her plagues the come they

זי וועט פארברענט ווערן אין פייער; ווייל שטארק איז דער האר ג-ט,
G-t Har der iz shtark vail faier in veren farbrent vet zi
G-d L-rd the is strong because fire in be burned will she

spirit) and beit hasohar of every unclean bird and a beit hasohar of every unclean beast. And has become detestable, 3 Because of the yayin *(wine)* of the wrath of her zenut *(fornication)* all the Goyim *(Nations)* have drunk, and the melachim *(kings)* of ha'aretz committed zenut with her, and the merchants of ha'aretz by the resources of her luxury became rich."

4 And I heard another kol *(voice)* out of Shomayim saying, "Come out of her, my people, so that you may not participate in the chatta'im *(sins)* of her, and some of her makkot *(plagues)* you may not receive,
5 Because her chatta'im *(sins)* have piled up reaching up to Shomayim, and Hashem has remembered the unrighteousnesses of her. 6 Render to her as also she herself rendered; serve up double according to her ma'asim, in the kos *(cup)* which she mixed.
7 As she gave kavod *(glory)* to herself and lived in luxury, so give her an equal measure of torment and agmat nefesh *(grief)*, because in her lev *(heart)* she says, 'I sit as a malkah *(queen)* and not an almanah *(widow)*, and I will never see agmat nefesh *(grief)*.'
8 Therefore in one day will come the makkot *(plagues)* on her, Mavet *(Death)* and Avel *(Mourning)* and Ra'av *(Famine)*, and with eish *(fire)* she will

וועלכער משפט זי . ט און וויינען און קלאגן וועלן איבער איר די
di ir iber velen klogen un veinen un zi mishpot velcher
the her over will lamenting and weeping and her judges who

מלכים פון דער ערד , וועלכע האבן מיט איר מזנה געווען און זיך
zich un geven mezane ir mit hoben velche erd der fun melachim
self and were fornication her with did who earth the of kings

געלאזט וואוילגיין, ווען זיי וועלן קוקן אויף דעם רויך פון איר פייער;
faier ir fun roich dem oif kuken velen zei ven voilgein gelozt
fire her of smoke the upon look will they when feast let

י פונדערווייטנס וועלן זיי בלייבן שטיין צוליב דער מורא פון
fun moire der tsulib shtein blaiben zei velen fundervaitns
of fear the on account of standing remain they will from a distance

אירע ליידן , און וועלן זאגן : וויי , וויי , די שטאט די גרויסע, בבל ,
Bavel groise di shtot di vei vei zogen velen un laiden ire
Babylon great the city the woe woe say will and suffering her

די שטאט די שטארקע! מחמת אין איין שעה איז איר משפט געקומען.
gekumen mishpot ir iz sho ein in machmas shtarke di shtot di
come judgment her is hour one in because mighty the city the

יא און די סוחרים פון דער ערד וויינען און קלאגן איבער איר, ווייל
vail ir iber klogen un veinen erd der fun sochrim di un
because her over lament and weep earth the of merchants the and

קיינער קויפט נישט מער זייער סחורה ; יב סחורה פון גאלד און
un gold fun schoire schoire zeier mer nisht koift keiner
and gold of merchandise merchandise their longer not buys anyone

פון זילבער און פון טייערע שטיינער און פון פערל און פון פיינע לייוונט
laivnt faine fun un perl fun un shteiner taiere fun un zilber fun
linen fine of and pearls of and stones precious of and silver of

און פון פורפור און פון זיידנס און פון שארלאך, און יעדעס שמעקעדיקע
shmekedike yedes un sharlach fun un zaidns fun un purpur fun un
scented every and scarlet of and silk of and purple of and

האלץ און כלערליי כלים פון העלפאנטביין און אלע געפעסן פון
fun gefesn ale un helfantbein fun keilim kolerlei un holts
of vessels all and ivory of vessels all kinds of and wood

קאסטבאר האלץ און פון קופער און אייזן און מארמארשטיין, יג און
un marmorshtein un aizn un kuper fun un holts kostbar
and marble and iron and copper of and wood expensive

צימערינג און באלזאם און רויך געווירצן און מירע און ווייררויך
vairoich un mire un gevirtsen roich un balzam un tsimering
frankincense and myrrh and spices incense and balsam and cinnamon

און וויין און בוימל און זעמלמעל און ווייץ און לאסט בהמות און
un beheimes last un veits un zemelmel un boimel un vain un
and beasts pack and wheat and fine flour and olive oil and wine and

שאף, און פערד און וועגנס , און שקלאפן און מענטשלעכע נפשות .
nefoshes mentshleche un shklafen un vegens un ferd un shof
souls human and slaves and wagons and horses and sheep

יד און דאס פירות, וואס דיין זעל האט געגלוסט, איז אוועק פון דיר,
dir fun avek iz geglust hot zel dain vos peires dos un
you from go away did desire did soul your which fruit the and

און איטלעכע פראכט און גלאנץ איז דיר פארלוירן געגאנגען, און מען
men un gegangen farloiren dir iz glants un pracht itleche un
they and gone lost you has shiny and beautiful everything and

וועט זיי בשום אופן מער נישט געפונען. טו די דאזיקע סוחרים , וואס
vos sochrim dozike di gefunen nisht mer oifen beshum zei vet
who merchants these the find not more way never them will

be burned up, because
Chazak is Hashem Adonoi,
the Shofet of her. 9 And
the melachim *(kings)* of
ha'aretz, the ones having
committed zenut *(fornication)*
with her and having lived
in luxury, when they see
the smoke of her burning,
will weep and wail over
her. 10 They will stand afar
off, because of the fear of
her torment, saying 'Oy, oy
to the Ir Hagedolah, Bavel
the strong city, because
in one hour came the
mishpat of you.' 11 And
the merchants of ha'aretz
(the earth) cry and have
agmat nefesh *(grief)* over
her, because the cargo
of them no one buys any
more; 12 Cargo of gold and
of silver and of precious
stone and of pearls and of
fine linen and of purple
and of silk and of scarlet,
and every kind of scented
wood and every kind of
ivory article and every
kind of article of valuable
wood and of bronze and
of iron and of marble,
13 And cinnamon and spice
and incense and myrrh
and frankincense and
yayin *(wine)* and oil and
fine flour and wheat and
cattle and kevasim *(sheep)*,
and of susim *(horses)* and
of chariots and of slaves
and nefashot *(souls)* of
men. 14 And the p'ri *(fruit)*
for which your nefesh
longed has departed from
you, and all the luxurious
things and the splendorous
things have become lost

זענען פון איר רייך געווארן, וועלן שטיין פונדערווייטנס צוליב
tsulib fundervaitns shtein velen gevoren raich ir fun zenen
on account of from a distance stand will become rich her from did

דער אימה פון אירע ליידן , און וועלן וויינען און טרויערן, זאגנדיק:
zogendik troiern un veinen velen un laiden ire fun eime der
saying mourn and weep will and suffering her of dread the

טז ווי , ווי , די גרויסע שטאט, וואס איז געווען אנגעטאן אין סאטינס און
un satins in ongeton geven iz vos shtot groise di vei vei
and satins in dressed was is which city great the woe woe

פורפור און שארלאך, און אויסגעצירט מיט גאלד און קאסטבארע שטיינער
shteiner kostbare un gold mit oisgetsirt un sharlach un purpur
stones costly and gold with adorned and scarlet and purple

און פערל! יז אז אין איין (איינציקער) שעה איז אזא עשירות חרוב
chorev ashires aza iz sho eintsiker ein in az perl un
laid waste riches such did hour single one in that pearls and

געווארן. און יעדער שיפסקאפיטאן, און יעדער איינער, וואס פארט (פון
fun port vos einer yeder un shifskapitan yeder un gevoren
from travels who one every and steersman every and become

ארט) צו ארט אויף א שיף, און מאטראז, און אלע, וועלכע ארבעטן
arbeten velche ale un matroz un shif a oif ort tsu ort
work who all and sailor and ship a on place to place

אויפן ים , זענען געשטאנען פונדערווייטנס , יח און האבן געשריגן ,
geshrigen hoben un fundervaitns geshtanen zenen yam oifen
shout did and from a distance stand did sea on the

זעענדיק דעם רויך פון איר ברענען, אזוי צו זאגן : ווער (צווישן
tsvishen ver zogen tsu azoi brenen ir fun roich dem zeendik
among which say to so burning her from smoke the seeing

שטעט) איז גלייך צו דער גרויסער שטאט? יט און האבן געווארפן שטויב
shtoib gevorfen hoben un shtot groiser der tsu glaich iz shtet
dust throw did and city great the to equal is cities

אויף זייערע קעפ , און געשריגן , וויינענדיק און קלאגנדיק, אזוי צו
tsu azoi klogendik un veinendik geshrigen un kep zeiere oif
to in this way wailing and weeping shouted and heads their on

זאגן : ווי , ווי , דו גרויסע שטאט! אין וועלכער עס זענען רייך געווארן
gevoren raich zenen es velcher in shtot groise du vei vei zogen
become rich are it which in city great you woe woe say

אלע, וואס האבן געהאט שיפן אויפן ים , פון איר וואוילשטאנד! אז אין
in az voilshtand ir fun yam oifen shifn gehat hoben vos ale
in that prosperity her of sea on the ships had have who all

איין (איינציקער) שעה איז זי חרוב געווארן. כ פריי דיך איבער
iber dich frei gevoren chorev zi iz sho eintsiker ein
over yourself rejoice become destroyed she is hour single one

איר, אָ הימל , און די קדושים , און די שליחים, און די נביאים ;
neviim di un shlichim di un kedoishem di un himel o ir
Prophets the and Shlichim the and saints the and heaven o her

ווייל ה' האט געמשפט אייער משפט אויף איר.
ir oif mishpot eier gemishpet hot Hashem vail
her on verdict your judged has Hashem because

כא און א שטארקער מלאך האט אויפגעהויבן א שטיין, ווי א גרויסער
groiser a vi shtein a oifgehoiben hot malech shtarker a un
great a like stone a lift up did angel stronger a and

מילשטיין, און אים געווארפן אין ים אריין, זאגנדיק: מיט אזא אימפעט
impet aza mit zogendik arain yam in gevorfen im un milshtein
impetus such with saying into sea in threw it and millstone

for you, and never again shall they be found! 15 And the merchants of these things, the ones having become rich from her, will stand afar off because of the fear of her torment, and they will be weeping and wailing, 16 Saying, 'Oy, oy, the Ir Hagedolah, the one having clothed herself with fine linen and purple and scarlet and having been gilded with gold and precious stone and pearl, 17 Because in one hour such great wealth, was laid waste.' And there stood afar off every steersman, and everyone sailing the sea, and sailors and all who commerce on the sea. 18 And they were crying out, seeing the smoke of her burning, saying, 'What Ir *(City)* is like the Ir Hagedolah?' 19 And they threw dust on their heads and were crying out, weeping and wailing, saying, 'Oy, oy, the Ir Hagedolah, by which from her wealth, all the ones having ships in the sea became rich, because in one hour she was laid waste. 20 Have lev same'ach over her, O Shomayim! You Kedoshim and Shlichim and Nevi'im, for Hashem has given mishpat for you against her.' "

21 And a malach chazak *(strong angel)* lifted up a stone like a great millstone and threw it into the sea, saying, "Thus will Bavel the

אָ וועט בבל , די גרויסע שטאט, צעוואָרפן ווערן, און זיך שוין
shoin zich un veren tsevarfen shtot groise di Bavel vet o
at last itself and be destroyed city great the Babylon will o

מער נישט געפינען! כב און קיין קלאַנג פון האַרפנשפּילער און זינגער און
un zinger un harfenshpiler fun klang kein un gefinen nisht mer
and singers and harpists of sound any and find not more

שפּילער אויף א פלייט און טרומייטערער וועט שוין מער נישט געהערט
gehert nisht mer shoin vet trumeiterer un fleit a oif shpiler
heard not more at last will trumpeters and flute a on players

ווערן אין דיר; און קיין קינסטלער פון קיין שום קונסט וועט אין דיר
dir in vet kunst shum kein fun kinstler kein un dir in veren
you in will art kind of any of artists any and you in be

מער נישט געפונען ווערן; און דאס גערויש פון א מיל וועט מער נישט
nisht mer vet mil a fun geroish dos un veren gefunen nisht mer
not more will mill a of sound the and be found not more

געהערט ווערן אין דיר; כג און דאס ליכט פון א לייכטער וועט מער
mer vet laichter a fun licht dos un dir in veren gehert
more will candlestick a of light the and you in be heard

נישט שיינען אין דיר; און דאס קול פון א חתן און א כלה וועט
vet kale a un chosen a fun kol dos un dir in shainen nisht
will bride a and bridegroom a of voice the and you in to shine not

מער נישט געהערט ווערן אין דיר; מחמת דיינע קויפלייט זענען געווען
geven zenen koiflait daine machmas dir in veren gehert nisht mer
been had merchants your because you in be heard not more

די פירשטן פון דער ערד ; ווייל דורך דיין כישוף זענען פארפירט
farfirt zenen kishuf dain durch vail erd der fun firshtn di
misleads did magic your by because earth the of rulers the

געווארן אלע פעלקער. כד און אין איר איז געפונען געווארן דאס בלוט פון
fun blut dos gevoren gefunen iz ir in un felker ale gevoren
of blood the become found is her in and nations all become

די נביאים און קדושים , און פון אלע הרוגים אויף דער ערד .
erd der oif harugim ale fun un kedoishem un neviim di
earth the on the slain all of and saints and prophets the

יט

נאך דעם האב איך געהערט ווי א הויך קול פון א גרויסן
groisn a fun kol hoich a vi gehert ich hob dem noch
great a from voice loud a as hear I did the after

המון מענטשן אין הימל זאגן : הללויה ! די ישועה און
un yeshue di halleluyah zogen himel in mentshn hamon
and salvation the hallelujah say heaven in people crowd

דער כבוד און די מאכט געהערן צו אונדזער ג-ט; ב ווייל וואַרהאַפטיק
vorhaftik vail G-t undzer tsu geheren macht di un koved der
true because G-d our to belong power the and glory the

און גערעכט זענען זיינע משפטים ; ווען ער האט געמשפט די גרויסע
groise di gemishpet hot er ven mishpotim zaine zenen gerecht un
great the judge did He when judgments His are righteous and

זונה , וואס האט פארדארבן די ערד מיט איר זנות , און זיך
zich un zoines ir mit erd di fardorbn hot vos zoine
Himself and fornication her with earth the destroyed had who harlot

נוקם געווען פאר דעם בלוט פון זיינע קנעכט אויס איר האנט. ג און
un hant ir ois knecht zaine fun blut dem far geven noikem
and hand her at servants His of blood the for did avenged

א צווייטמאל האבן זיי געזאגט: הללויה ! און דער רויך אירער
irer roich der un halleluyah gezogt zei hoben tsveitmol a
of her smoke the and hallelujah say they did second time a

Ir Hagedolah be violently thrown down, and never would it be found any longer.
22 And the sound of harpers, those playing the nevel *(harp)*, and of musicians and of flutists and of trumpeters will be heard in you no more and every oman *(artist)* of every craft will be found in you no more, and the sound of a mill, would be heard in you no more.
23 And the ohr of a menorah would shine in you no more, and the kol *(voice)* of a choson *(bridegroom)* and of a kallah *(bride)* would be heard in you no more; because your merchants were the gedolim *(the great)* of ha'aretz *(the earth)*, because by your kashefanut *(sorcery)* were all the Goyim deceived,
24 And in her were found the dahm of Nevi'im *(prophets)* and of Kedoshim and of all the ones having been slain al Kiddush ha-Shem on ha'aretz."

19 After these things I heard, as it were, a kol gadol *(loud voice)* of a great, multititude in Shomayim, saying, "Praise Hashem! The Yeshu'ah *(Salvation)* and the Kavod *(Glory)* and the Gevurah *(Power)* is of Eloheinu!
2 Because emes and tzedek are His judgments because He judged the Zonah Hagedolah who was corrupting ha'aretz *(the earth)* with the zenut *(fornication)* of her and He took vengeance on her who has on her hands the dahm of His servants."
3 And again

שטייגט ארויף לעלמי עולמים ! ד און די פיר און צוואנציק זקנים
zkeinem tsvantsik un fir di un olamim lolmei aroif shtaigt
elders twenty and four the and and ever forever up rises

זענען אנידערגעפאלן און די פיר חיות האבן זיך
zich hoben chayes fir di un anidergefalen zenen
themselves did living creatures four the and fall down did

געבוקט צו ה׳ , וועלכער זיצט אויף דעם כסא הכבוד , און האבן
hoben un hakoved kisei dem oif zitst velcher Hashem tsu gebukt
did and glory throne of the on sits who Hashem to bow

געזאגט: אמן ! הללויה ! ה און עס איז ארויסגעגאנגען א קול פון
fun kol a aroisgegangen iz es un halleluyah Omein gezogt
from voice a come forth is there and hallelujah Amen say

דעם כסא הכבוד , אזוי צו זאגן : לויבט אונדזער ג-ט, אלע
ale G-t undzer loibt zogen tsu azoi hakoved kisei dem
all G-d our praise say to in this way glory throne of the

זיינע קנעכט , איר, וועלכע האבן מורא פאר אים, די קליינע און די
di un kleine di im far moire hoben velche ir knecht zaine
the and small the Him before fear have who you servants His

גרויסע. ו און איך האב געהערט, ווי א קול פון א גרויסן המון מענטשן,
mentshn hamon groisn a fun kol a vi gehert hob ich un groise
people crowd great a of voice a as hear did I and great

און ווי דאס ברויזן פון א סך וואסערן, און ווי די קול פון
fun kol di vi un vasern sach a fun broizen dos vi un
of voice the as and waters many a of effervesce the how and

שטארקע דונערן , זאגנדיק: הללויה ! דען דער האר, אונדזער ג-ט,
G-t undzer Har der den halleluyah zogendik dunern shtarke
G-d our L-rd the then hallelujah saying thunders strong

דער אלמעכטיקער, איז געווארן מלך ! ז לאמיר זיך משמח
mesameyech zich lomir Melech gevoren iz Almechtiker der
joyful ourselves let us king become did Almighty the

זיין און פרייען, און אים אפגעבן כבוד; ווייל עס איז געקומען די
di gekumen iz es vail koved opgeben im un freien un zain
the come is it because glory give up him and rejoice and be

סעודות נישואין פון דעם לעמעלע, און זיין ווייב האט זיך צוגעגרייט.
tsugegreit zich hot vaib zain un Lemele dem fun nisuin sudus
prepared herself has wife His and Lamb the of marriage feasts

ח און עס איז איר געגעבן געווארן, זיך אנצוקליידן אין פיינער לייוונט,
laivnt fainer in ontsukleiden zich gevoren gegeben ir iz es un
linen fine in to dress up self been given her is it and

ליכטיק און לויטער; ווארום די פיינע לייוונט איז די צדקות פון
fun tsedokes di iz laivnt faine di vorem loiter un lichtik
of righteousness the is linen fine the because pure and light

די קדושים . ט און ער האט צו מיר געזאגט: שרייב: וואויל איז די ,
di iz voil shraib gezogt mir tsu hot er un kedoishem di
those are blessed write say me to did he and saints the

וואס זענען גערופן צו דעם סעודות נישואין פון דעם לעמעלע! און ער
er un Lemele dem fun nisuin sudus dem tsu gerufen zenen vos
he and Lamb the of marriage feasts the to called are who

האט צו מיר געזאגט: די דאזיקע זענען די ווארהאפטיקע ווערטער פון
fun verter vorhaftike di zenen dozike di gezogt mir tsu hot
of words true the are these the say us to did

ה׳ . י און איך בין אנידערגעפאלן פאר זיינע פיס, זיך צו בוקן
buken tsu zich fis zaine far anidergefalen bin ich un Hashem
bow to myself feet his before fall down did I and Hashem

they said, “Praise Hashem!
The smoke of her ascends
l'olemei olamim!” 4 And the
esrim v'arba'ah Zekenim
(twenty-four Elders) fell down
and the Arbah Chayyot
(four living beings) and they
worshiped Hashem who sits
on the Kes *(Throne)*, saying,
“Omein, Praise Hashem!”
5 And a kol *(voice)* from the
Kes *(Throne)* came forth,
saying, “Say ‘Baruch Hashem
Eloheinu,’ all you avadim
(servants) of him and the
ones with yirat Shomayim,
ketanim *(small ones)* and the
gedolim *(great ones)*.” 6 And
I heard, as it were, a sound
of a great multitude and a
sound like mayim rabbim
(many waters) and a sound
like mighty thunder saying,
“Baruch Hashem! Because
Hashem Eloheinu reigns,
El Shaddai. 7 Let us have
simcha and exult in kavod
(glory) to him because of
the Bedeken of the Kallah
of the SEH *(Lamb)*, and the
Choson’s Tish and she has
made herself ready.” 8 And
it was given to her that
she should be clothed with
fine linen, bright and tahor
(clean); for the fine linen
are the Tzedakot of the
Kedoshim. 9 And he says to
me, Write: “Ashrey are the
ones having been summoned
to the Seudas Moshiach,
the Seudas Yom Nisu'im
of the SEH” *(Lamb)*. And
he says to me, “These are
divrei Emes of Hashem.”
10 And I fell before his feet
to worship him. And he says
to me, “You must abstain

צו אים. און ער האט צו מיר געזאגט; גיב אכטונג, טו דאס נישט; איך
ich nisht dos tu achtung gib gezogt mir tsu hot er un im tsu
I not this do care give say me to did he and him to

בין דיינער א מיטקנעכט און פון דיינע ברידער, וואס האבן דאס עדות
eides dos hoben vos brider daine fun un mitknecht a dainer bin
witness this have who brothers your of and co-servant a your am

פון יהושען/ישוען ; צו ה׳ זאלסטו דיך בוקן ; ווארום
vorem buken dich zolstu Hashem tsu Yeshuan/Yehoshuan fun
because bow yourself shall you Hashem to Yehoshua of

דאס עדות פון יהושען/ישוען , דאס איז דער רוח הנבואה .
hanevuah ruach der iz dos Yeshuan/Yehoshuan fun eides dos
of prophecy Spirit the is this Yehoshua of witness this

יא און איך האב געזען דעם הימל אפֿן; און אָט א ווייס פערד און
un ferd vais a ot un ofen himel dem gezen hob ich un
and horses white a here and open heaven the see did I and

דער , וואס איז דערויף געזעסן, הייסט געטריי און ווארהאפטיק;
vorhaftik un getrai heist gezesen deroif iz vos der
true and faithful is called sitting thereon is who this One

און מיט גערעכטיקייט משפט ער און פירט מלחמה . יב און זיינע
zaine un milchome firt un er mishpot gerechtikeit mit un
His and war makes and He judges righteousness with and

אויגן זענען ווי א פלאם פייער, און אויף דעם קאפ זיינעם האט ער
er hot zainem kop dem oif un faier flam a vi zenen oigen
He has His head the on and fire flame of a like are eyes

א סך קרוינען; און א נאמען אויפגעשריבן, וואס קיינער קען נישט
nisht ken keiner vos oifgeshriben nomen a un kroinen sach a
not knows anyone which inscribed Name a and crowns many a

אחוץ ער אליין . יג און ער גייט אנגעטאן א מלבוש , איינגעטונקט אין
in eingetunkt malbesh a ongeton geit er un alein er achuts
in dipped garment a clothed goes He and Himself He except

בלוט; און זיין נאמען הייסט מימרא דה׳ (ה׳ס ווארט).
vort Hashems dh, mimra heist nomen zain un blut
Word Hashem's of Hashem Memra means Name His and blood

יד און די חילות אין הימל האבן אים נאכגעפאלגט אויף ווייסע פערד,
ferd vaise oif nochgefolgt im hoben himel in chaioles di un
horses white on follow Him did heaven in armies the and

געקליידט אין פיינער לייוונט, לויטער ווייס . טו און פון זיין מויל גייט
geit moil zain fun un vais loiter laivnt fainer in gekleidt
goes mouth His from and white pure linen fine in dressed

ארויס א שארפע שווערד, כדי מיט איר זאל ער שלאגן די אומות
umes di shlogen er zol ir mit kedei shverd sharfe a arois
nations the strike He shall it with so that sword strong a out

(העולם); און ער וועט הערשן איבער זיי מיט אן אייזערנער רוט;
rut aizerner an mit zei iber hershen vet er un hooilem
rod iron an with them over rule will He and of the world

און ער טרעט דעם וויינקעלטער פון דעם צארנוויין פון דעם אלמעכטיקן
Almechtikn dem fun tsorenvain dem fun vainkelter dem tret er un
Almighty the of winewrath the of winepress the treads He and

ה׳ס גרימצארן. טז און ער האט א נאמען אויף זיין קלייד און אויף
oif un kleid zain oif nomen a hot un grimtsoren Hashems
on and clothing His on Name a has and fury Hashem's

זיין דיך אויפגעשריבן: מלך המלכים און אדון האדונים .
haadoinem Adoin un hamelachim Melech oifgeshriben dich zain
l-rds L-rd of and Kings King of inscribed thigh His

from such. For I am a fellow
eved with both you and
your chaverim who hold on
to the edut *(testimony)* of
Rebbe, Melech HaMoshiach;
worship Hashem! For the edut
(testimony) of Rebbe, Melech
HaMoshiach Yehoshua
is the Ruach HaNevu'ah
(prophecy)."

11 And I saw Shomayim
having been opened, and,
hinei, a sus lavan *(white
horse)* and the one riding
on it is called Ne'eman and
Yashar, and in Tzedek He
judges and makes milchamah
(war). 12 And the Eynayim
of Him are as a flame of
eish, and on the head of
Him are many atarot, and
He has a Name inscribed
of which no one has da'as
except Himself. 13 And He
is robed in a kaftan dipped
in dahm, and His Name is
called, "The dvar hashem."
14 And the Tzivos Hashem
(the Army of Hashem), the
Tzivos HaShomayim, were
following Him on susim
levanim *(white horses)*. They
were dressed in fine linen,
lavan *(white)* and tahor *(clean)*.
15 And out of the peh *(mouth)*
of Him goes forth a sharp
cherev, that with it He may
strike the Goyim, and He
will shepherd them with a
shevet barzel, and He treads
the press of the yayin of
the fury of Charon Af of
Hashem, El Shaddai. 16 And
He has on His kaftan and on
His thigh a name inscribed:
melech hamelachim and adon
haadonim.

יז און איך האב געזען א מלאך שטיין אין דער זון , און ער האט
hot er un zun der in shtein malech a gezen hob ich un
did he and sun the in standing angel an see did I and

געשריגן מיט א הויך קול , אזוי צו זאגן צו אלע פייגל, וואס פליען
flien vos feigel ale tsu zogen tsu azoi kol hoich a mit geshrigen
fly that birds all to say to so voice loud a with shout

אינמיטן הימל : קומט, זאמלט אייך איין צו ה'ס גרויסער
groiser Hashems tsu ein aich zamlt kumt himel inmitn
great Hashem's to together you gathers come heaven in the midst of

סעודה; יח כדי איר זאלט עסן דאס פלייש פון מלכים און דאס פלייש
fleish dos un melachim fun fleish dos esen zolt ir kedei sude
flesh the and kings of flesh the eat shall you so that feast

פון הויפטלייט און דאס פלייש פון גיבורים און דאס פלייש פון פערד
ferd fun fleish dos un giboirim fun fleish dos un hoiptlait fun
horses of flesh the and warriors of flesh the and chief people of

און פון זייערע רייטער , און דאס פלייש פון אלע פרייע (מענטשן) און
un mentshn fraie ale fun fleish dos un raiter zeiere fun un
and men free all of flesh the and horsemen their of and

פון קנעכט, פון קליין און פון גרויס!
grois fun un klein fun knecht fun
great of and small of slaves of

יט און איך האב געזען די חיה , און די מלכים פון דער ערד
erd der fun melachim di un chaye di gezen hob ich un
earth the of kings the and Beast the see did I and

און זייערע חיילות, פארזאמלט צו פירן מלחמה מיט דעם רייטער
raiter dem mit milchome firen tsu farzamlt chaioles zeiere un
Rider the with war wage to gathered armies their and

אויף דעם פערד און מיט זיינע הערשארן. כ און די חיה איז געפאנגען
gefangen iz chaye di un hersharn zaine mit un ferd dem oif
captive is Beast the and armies His with and horse the on

געווארן, און מיט איר דער פאלשער נביא , וואס האט געטאן די אותות
otot di geton hot vos novi falsher der ir mit un gevoren
signs the done has who prophet false the it with and become

(ומופתים) פאר איר, מיט וועלכע ער האט פארפירט די , וואס
vos di farfirt hot er velche mit ir far umofsim
who those mislead did he which with it before and wonders

האבן אנגענומען דעם סימן פון דער חיה און זיך געבוקט צו
tsu gebukt zich un chaye der fun simen dem ongenumen hoben
to bowed themselves and Beast the of mark the accepted had

איר בילד ; לעבעדיקערהייט זענען זיי ביידע אריינגעווארפן געווארן אין
in gevoren araingevorfen beide zei zenen lebedikerheit bild ir
in become thrown in both they were alive image its

דעם טייך פון פייער, וואס ברענט מיט שוועבל; כא און די איבריקע
ibrike di un shvebl mit brent vos faier fun taich dem
remaining the and sulfur with burns which fire of river the

זענען געטייט געווארן מיט דער שווערד, וואס גייט ארויס פון דעם
dem fun arois geit vos shverd der mit gevoren geteit zenen
the of out goes which sword the with become killed are

מויל פון דעם רייטער אויפן פערד; און אלע פייגל זענען זאט געווארן
gevoren zat zenen feigel ale un ferd oifen raiter dem fun moil
become filled are birds all and horse on the Rider the of mouth

פון זייער פלייש.
fleish zeier fun
flesh their from

17 And I saw one malach
(angel) having taken his
stand in the shemesh *(sun)*
and he cried out in a kol
gadol *(loud voice)*, saying
to all the birds flying in
mid-heaven, “Bo! Gather to
the Seudah Hagedolah of
Hashem; 18 That you may
eat the basar of melachim
(kings) and the basar of
captains and the basar of
strong men and the basar
of susim and of their riders
and the basar of all, both,
bnei Chorin and avadim
and the ketanim and the
gedolim.”

19 And I saw the Chayyah
[Anti-Moshiach] and the
melachim *(kings)* of ha'aretz
and their armies assembled to
make milchamah *(war)* with
the One sitting on the sus
(horse) and with the Tzivos
Hashem *(Army of Hashem)*.
20 And the Chayyah [Anti-
Moshiach] was captured
and, with it, the Navi Sheker
(the False Prophet), the one
having performed the otot
(signs) before it, by which
he deceived the ones having
received the tav *(mark)* of
the Chayyah [Anti-Moshiach]
and the ones worshiping
its Atzav *(idol, image)*. These
two were cast alive into the
Agam HaEish *(Lake of Fire)*
burning with gofrit *(sulfur)*.
21 And the rest were killed
with the cherev *(sword)* of the
One sitting on the sus *(horse)*,
the cherev *(sword)* having
proceeded out of the PEH of
Him, and all the birds were
fully fed by their basar.

ב און איך האב געזען א מלאך אראפנידערן פון הימל , האבנדיק
hobendik himel fun aropnideren malech a gezen hob ich un
having heaven from descend angel an see did I and

דעם שליסל צום אפגרונט און א גרויסע קייט אין זיין האנט. [ב] און
un hant zain in keit groise a un opgrunt tsum shlisel dem
and hand his in chain great a and abyss to the key the

ער האט געכאפט די שלאנג , דעם נחש הקדמוני , וואס איז דער
der iz vos hakadmoni nachash dem shlang di gechapt hot er
the is who the ancient serpent the serpent the seize did he

טייוול (אליין) און דער שטן , און אים געבונדן אויף טויזנט יאר ,
yor toizent oif gebunden im un Satan der un alein taivl
years thousand for bound him and Satan the and himself devil

[ג] און אריינגעוואָרפן אין תהום אריין, און אים פארשלאסן און פארחתמעט
farchasmet un farshlosen im un arain tehom in araingevorfen un
sealed and shut it and into abyss in threw into and

פון אויבן, כדי ער זאל מער נישט פארפירן די פעלקער, ביז די
di biz felker di farfiren nisht mer zol er kedei oiben fun
the until nations the mislead not more shall he so that above from

טויזנט יאר וועלן זיך ענדיקן ; דערנאך מוז ער לויז ווערן אויף
oif veren loiz er muz dernoch endiken zich velen yor toizent
for be let out he must then complete itself will years thousand

א קורצער צייט.
tsait kurtser a
time short a

[ד] און איך האב געזען טראנען, און מען האט זיך אנידערגעזעצט
anidergezetst zich hot men un tronen gezen hob ich un
sat down themselves has they and thrones see did I and

אויף זיי , און דאס משפט איז זיי געגעבן געווארן; און די
di un gevoren gegeben zei iz mishpot dos un zei oif
the and become given them is judgment the and them on

נשמות פון די , וואס מען האט זיי אפגעהאקט דעם קאפ
kop dem opgehakt zei hot men vos di fun neshomes
head the chopped off them did they who the of souls

צוליב דעם עדות זאגן פון יהושען/ישוען און צוליב
tsulib un Yeshuan/Yehoshuan fun zogen eides dem tsulib
on account of and Yehoshua of say witness the on account of

ה׳ס ווארט, און וועלכע האבן זיך נישט געבוקט צו דער
der tsu gebukt nisht zich hoben velche un vort Hashems
the to bowed not themselves have which and word Hashem's

חיה , נישט צו איר בילד , און נישט אנגענומען דעם סימן אויף זייער
zeier oif simen dem ongenumen nisht un bild ir tsu nisht chaye
their on mark the taken not and image its to nor Beast

שטערן און נישט אויף זייער האנט; און זיי זענען לעבעדיק געווארן,
gevoren lebedik zenen zei un hant zeier oif nisht un shteren
become alive are they and hand their on not and forehead

און האבן געקעניגט צוזאמען מיט דעם משיח טויזנט יאר . [ה] די
di yor toizent Moshiach dem mit tsuzamen gekenigt hoben un
the years thousand Moshiach the with together reign have and

איבריקע מתים זענען נישט לעבעדיק געווארן ביז די טויזנט יאר
yor toizent di biz gevoren lebedik nisht zenen meisim ibrike
years thousand the until become living not are dead remaining

האבן זיך געענדיקט. דאס איז דאס ערשטע תחית המתים .
hameysim techiyas ershte dos iz dos geendikt zich hoben
the dead ones resurrection of first the is this finished self have

20 And I saw a malach *(an angel)* coming
down out of Shomayim
having the mafte'ach *(key)*
of the Tehom *(Abyss)* and
a great chain in his hand,
2 And he seized the Dragon,
the NACHASH HaKadmoni,
who is Malshin and HaSatan.
And he bound him for elef
shanim *(one thousand years)*,
3 And threw him into the
Tehom *(Abyss)*, and shut
and sealed it over him that
he could not deceive any
more the Goyim until the
elef shanim *(thousand years)*
were completed. After these
things it is necessary for
him to be released a short
time.

4 And I saw kise'ot *(thrones)*
and they sat on them and
authority for mishpat
(judgment) was given to
them, and I saw the nefashot
(souls) of the ones having
been beheaded because of
their edut *(testimony)* for
Rebbe, Melech HaMoshiach
and because of the dvar
Hashem and for those who
did not worship the Chayyah
[Beast, Anti-Moshiach] nor
its Atzav and did not receive
the tav *(mark)* on the metsakh
(forehead) and on their yad
(hand), and they awakened to
Chayyim *(Life)* and reigned
with Moshiach for elef shanim
(a thousand years). 5 And the
rest of the Mesim did not
awaken to Chayyim *(Life)*
until the elef shanim should
be completed. This is the
Techiyah HaRishonah *(First
Resurrection)*. 6 Me'ushar

ו געבענטשט און הייליק איז דער , וואס האט א חלק אין דעם ערשטן
ershtn dem in cheilek a hot vos der iz heilik un gebentsht
first the in share a has who the one is holy and blessed

אויפשטיין ; איבער די דאזיקע האט דער צווייטער טויט נישט קיין
kein nisht toit tsveiter der hot dozike di iber oifshtein
any not death second the has these the over standing up again

שליטה ; נאר זיי וועלן זיין כהנים פאר ה' און פאר דעם
dem far un Hashem far koyanim zain velen zei nor shlite
the for and Hashem for kohenim be will they but authority

משיח , און וועלן קעניגן מיט אים די טויזנט יאר . און ווען עס
es ven un yor toizent di im mit kenigen velen un Moshiach
it when and years thousand the him with rule will and Moshiach

וועלן זיך ענדיקן די טויזנט יאר , ז וועט דער שטן ארויסגעלאזט
aroisgelozt Satan der vet yor toizent di endiken zich velen
released Satan the will years thousand the finish self will

ווערן פון זיין געפענקעניש, ח און וועט ארויסגיין צו פארפירן די
di farfiren tsu aroisgein vet un gefenkenish zain fun veren
the mislead to go out will and prison his from be

פעלקער אין די פיר עקן פון דער ערד , גוג און מגוג , זיי
zei Magog un Gog erd der fun ekn fir di in felker
them Magog and Gog earth the of corners four the in nations

איינצוזאמלען צו דער מלחמה ; זייער צאל איז ווי די צאל פון דעם
dem fun tsol di vi iz tsol zeier milchome der tsu aintsuzamlen
the of number the as is number their battle the to to gather

זאמד ביים ים . ט און זיי זענען ארויפגעגאנגען אויף דער בריט פון
fun breit der oif aroifgegangen zenen zei un yam baim zamd
of breadth the on go up are they and sea by the sands

דער ערד און האבן ארומגערינגלט די מחנה פון די קדושים און
un kedoishem di fun machne di arumgeringlt hoben un erd der
and saints the of camp the surround did and earth the

די געליבטע שטאט; און א פייער האט אראפגענידערט פון הימל , און
un himel fun aropgenidert hot faier a un shtot gelibte di
and heaven from go down did fire a and city beloved the

זיי פארצערט. (יחזקאל לח, ב, כב.) י און דער טייוול, וואס האט זיי
zei hot vos taivl der un chb b lch Yechezkel fartsert zei
them did who devil the and 22 2 38 Ezekiel devour them

פארפירט, איז אריינגעווארפן געווארן אינם טייך פון פייער און שוועבל,
shvebl un faier fun taich inem gevoren araingevorfen iz farfirt
sulfur and fire of river in the become thrown is deceive

וואו (עס געפינען זיך) אויך די חיה און דער פאלשער נביא ; און
un novi falsher der un chaye di oich zich gefinen es vu
and prophet false the and Beast the also self find it where

זיי וועלן געפייניקט ווערן בייטאג און ביינאכט לעלמי עולמים .
olamim lolmei bainacht un baitog veren gepainikt velen zei
and ever forever by night and by day be tormented will they

יא און איך האב געזען א גרויסן ווייסן כסא הכבוד , און דעם ,
dem un hakoved kisei vaisn groisn a gezen hob ich un
the one and glory throne of white great a see did I and

וועלכער איז געזעסן אויף אים; פאר זיין פנים זענען ערד און הימל
himel un erd zenen ponem zain far im oif gezesen iz velcher
heaven and earth are face His before it on sat is who

אנטרונען; און קיין ארט האט זיך מער נישט געפונען פאר זיי . יב און
un zei far gefunen nisht mer zich hot ort kein un antrunen
and them for found not more self has place any and flee

and Kadosh *(Blessed and
Holy)* is the one having
a part in the Techiyah
HaRishonah. On these ones
the Mavet HaSheyni *(the
Second Death)* does not have
shilton *(authority, samchut)*,
but they will be kohanim of
Hashem and of Moshiach,
and will reign with him for
elef shanim. 7 And when the
elef shanim are completed,
HaSatan will be released from
his beit hasohar *(prison)*, 8 And
will go forth to deceive the
Goyim in the four corners
of ha'aretz, that is, Gog and
Magog, to assemble them
for milchamah *(war)*; the
mispar *(number)* of them is
like the sand of the seashore.
9 And they went up over
the broad plain of the land
and encircled the makhaneh
(camp) of the Kedoshim
and the Ir HaAhuvah *(the
beloved city)* and Eish came
down out of Shomayim
and consumed them. 10 And
HaSatan, the one deceiving
them, was cast into the
Agam HaEish *(fire)* and gofrit
(sulfur), where both the
Chayyah [Anti-Moshiach]
and the Navi Sheker *(False
Prophet)* were, and they
will be tormented yomam
v'lailah l'Olemei Olamim
*(day and night forever and
ever)*.
11 And I saw a Kisse
Lavan Gadol *(a Great
White Throne)* and I saw
the One sitting on it, from
whose presence Ha'Aretz
and Shomayim fled, and
no place was found for
them. 12 And I saw the

איך האב געזען די טויטע, די גרויסע און די קליינע, שטיין פאר דעם
dem far shtein kleine di un groise di toite di gezen hob ich
the before standing small the and great the dead the see did I

כסא הכבוד; און ספרים זענען געווען אויפגעמאכט; און אן אנדער
ander an un oifgemacht geven zenen sforim un hakoved kisei
other an and opened was are books and glory throne of

ספר איז אויפגעמאכט געווארן, דאס איז דאס ספר החיים (בוך פון
fun buch hachayim seifer dos iz dos gevoren oifgemacht iz seifer
of book the living book of the is this become opened is Sefer

לעבן); און די מתים זענען געמשפט געווארן אויס דעם, וואס שטייט
shteit vos dem ois gevoren gemishpet zenen meisim di un leben
stands which that out become judged are the dead the and life

געשריבן אין די ספרים, לויט זייערע מעשים. יג און דער ים האט
hot yam der un maisim zeiere loit sforim di in geshriben
did sea the and deeds their according to books the in written

אפגעגעבן די טויטע , וואס האבן זיך געפונען אין אים; און דער טויט
toit der un im in gefunen zich hoben vos toite di opgegeben
death the and it in found self have which dead ones the give

און דאס שאול תחתית האבן אפגעגעבן די מתים , וואס זענען געווען אין
in geven zenen vos meisim di opgegeben hoben Tachtis Shaul dos un
in was are who dead the give up did deepest Sheol the and

זיי ; און יעדער איינער איז געמשפט געווארן לויט זיינע מעשים.
maisim zaine loit gevoren gemishpet iz einer yeder un zei
works his according to become judged is one every and them

יד און דער טויט און דאס שאול תחתית זענען אריינגעווארפן געווארן אין
in gevoren araingevorfen zenen Tachtis Shaul dos un toit der un
in become thrown are deepest Sheol the and death the and

דעם טייך פון פייער. דאס איז דער צווייטער טויט — דער טייך פון פייער.
faier fun taich der toit tsveiter der iz dos faier fun taich dem
fire of river the death second the is that fire of river the

טו און ווער עס האט זיך נישט געפונען איינגעשריבן אין דעם ספר
seifer dem in aingeshriben gefunen nisht zich hot es ver un
book of the in written in found not self has it who and

החיים , דער איז אריינגעווארפן געווארן אין דעם טייך פון פייער.
faier fun taich dem in gevoren araingevorfen iz der hachayim
fire of river the in become thrown is this one life

כא

און איך האב געזען א נייעם הימל און א נייע ערד; ווארום
vorem erd naie a un himel naiem a gezen hob ich un
because earth new a and heaven new a see did I and

דער ערשטער הימל און די ערשטע ערד זענען פארגאנגען;
fargangen zenen erd ershte di un himel ershter der
passed are earth first the and heaven first the

און דער ים איז מער נישטא. (ישעיהו סה, יז.) ב און די הייליקע
heilike di un iz sh Yeshayah nishto mer iz yam der un
holy the and 17 65 Yeshayah not more is sea the and

שטאט ירושלים האב איך געזען אראפנידערן ביי אויס דעם הימל
himel dem ois bai aropnideren gezen ich hob Yerushalayim shtot
heaven the out out of descend see I did Jerusalem city

פון ה׳ , צוגעגרייט ווי א כלה אויסגעצירט פאר איר מאן . ג און
un man ir far oisgetsirt kale a vi tsugegreit Hashem fun
and husband her for adorned bride a as prepared Hashem from

האב געהערט א הויך קול פון דעם כסא הכבוד , אזוי צו זאגן :
zogen tsu azoi hakoved kisei dem fun kol hoich a gehert hob
say to so glory throne of the from voice loud a hear did

Mesim *(dead persons)*, the ketanim and gedolim, having taken their stand before the Kisse *(Throne)* and Sfarim *(Books)* were opened and another Sefer was opened, which is the Sefer HaChayyim, and the Mesim were judged by the things having been written in the Sfarim, according to what they had done. 13 And the Yam *(Sea)* gave up the Mesim in it, and Mavet, and She'ol gave up the Mesim in them, and they were judged, each one according to what they had done. 14 And Mavet and She'ol were cast into the Agam HaEish *(Lake of Fire)*. This is the Mavet HaSheyni *(the Second Death)*, the Agam HaEish *(the Lake of Fire)*. 15 And if anyone was not found having been written in the Sefer HaChayyim, he was cast into the Agam HaEish.

21

And I saw Shomayim Chadashim *(New Heavens)* and Eretz Chadasha *(a New Earth)*, for the shomayim harishonah *(the first heaven)* and haaretz harishonah *(the first earth)* were passed away, and there is no longer any Yam *(Sea)*. 2 And I saw the Ir Hakodesh, the Yerushalayim HaChadasha coming down and descending out of Shomayim from Hashem, having been made ready as a Kallah adorned for her Ba'al *(Husband)*. 3 And I heard a kol gadol *(loud voice)*, a

זע , דאס משכן פון ה׳ איז מיט די מענטשן, און ער וועט
vet er un mentshn di mit iz Hashem fun Mishkan dos ze
will he and people the with is Hashem of Mishkan the look

וואוינען צווישן זיי , און זיי וועלן זיין זיינע פעלקער, און ה׳
Hashem un felker zaine zain velen zei un zei tsvishen voinen
Hashem and nations his be will they and them among dwell

אליין וועט זיין מיט זיי , ד און וועט אפווישן יעדע טרער פון זייערע
zeiere fun trer yede opvishen vet un zei mit zain vet alein
their from tear every wipe will and them with be will Himself

אויגן; און דער טויט וועט שוין מער נישט עקזיסטירן; עס וועט מער
mer vet es ekzistiren nisht mer shoin vet toit der un oigen
more will it exist not more already will death the and eyes

נישט זיין קיין טרויער, קיין געשריי, קיין שמארץ; ווייל די ערשטע
ershte di vail shmarts kein geshrei kein troier kein zain nisht
first the because pain any shout any sorrow any be not

זאכן זענען פארביי. ה און דער , וועלכער זיצט אויפן כסא
kisei oifen zitst velcher der un farbai zenen zachn
throne of on the sits who the One and passed are things

הכבוד , האט געזאגט: זע , איך מאך אלץ ניי ! נאך האט ער געזאגט:
gezogt er hot noch nai alts mach ich ze gezogt hot hakoved
said He has yet new all make I look said has glory

שרייב! מחמת די דאזיקע ווערטער זענען באגלויבט און ווארהאפטיק!
vorhaftik un bagloibt zenen verter dozike di machmas shraib
true and faithful are words these the because write

ו און האט צו מיר געזאגט: עס איז געשען. איך בין דער אלף און דער
der un alef der bin ich geshen iz es gezogt mir tsu hot un
the and alef the am I done is it said me to has and

תוו, דער אנהויב און דער סוף. איך וועל געבן דעם דורשטיקן אויס
ois durshtikn dem geben vel ich sof der un onhoib der tav
out thirsty the give will I end the and beginning the tav

דעם קוואל פון וואסער פון לעבן אומזיסט. ז ווער עס איז מנצח ,
menatseyech iz es ver umzist leben fun vaser fun kval dem
overcome is it who freely life of water of source the

דער וועט ירשענען די דאזיקע זאכן ; און איך וועל זיין צו אים
im tsu zain vel ich un zachn dozike di yarshanen vet der
him to be will I and things these the inherit will this one

פאר א ג-ט, און ער וועט זיין צו מיר א זון . ח די שרעקעוודיקע אבער
ober shrekevdike di zun a mir tsu zain vet er un G-t a far
however cowardly the son a me to be will he and G-d a for

און אומגלויביקע און אומווירדיקע און רוצחים און זונים און
un zunim un rotschim un umvirdike un umgloibike un
and fornicators and murderers and abominable and unbelievers and

מכשפים און געצנדינער און אלע ליגנער, זייער חלק וועט זיין אין דעם
dem in zain vet cheilek zeier ligner ale un getsndiner un mechashfim
the in be will share their liars all and idolater and sorcerers

טייך, וואס ברענט מיט פייער און שוועבל; דאס איז דער צווייטער טויט !
toit tsveiter der iz dos shvebl un faier mit brent vos taich
death second the is the sulfur and fire with burns who river

ט און עס איז געקומען איינער פון די זיבן מלאכים , וועלכע האבן
hoben velche malochim ziben di fun einer gekumen iz es un
did which angels seven the of one come is it and

געהאט די זיבן געפעסן, וואס זענען געווען אנגעפילט מיט די זיבן
ziben di mit ongefilt geven zenen vos gefesn ziben di gehat
seven the with filled was are which vessels seven the have

Bat Kol from the Kisse *(Throne)*
saying, "Hinei, The Mishkan of
Hashem is with men, and He
shall tabernacle with them, and
they shall be His people, and
Hashem Himself shall dwell
among them. 4 And He will wipe
away every tear from their
eyes, and there shall not be any
longer Mavet, nor Avelut nor
weeping nor pain; the former
things have passed away." 5 And
said the One sitting on the Kisse
(Throne), "Hinei, I make all
things chadash." And He says,
"Write, for these devarim are
ne'emanim and amittiyim."
6 And He said to me, "It is
finished! I am the Alef and the
Tav, the Reshit and the Ketz.
To the one thirsting I will give
of the Ma'ayan *(Fountain)* of
Mayim Chayyim *(Water of Life)*
freely. 7 The one who wins the
nitzachon *(victory)*, shall inherit
these things and I will be his G-d
and he will be to Me beni *(my
son)*. 8 But for those of morech
lev *(cowardliness)* and those
without emunah *(faith)* and
the ones having become vile
and ratzchaniyot *(murderers)*
and zonim *(fornicators)* and
mekhashfim *(sorcerers)* and
ovdei haelilim *(idolaters)* and
all the shakranit *(liars)*, their
chelek will be in the Agam
(Lake) burning with Eish *(fire)*
and Gofrit *(sulfur)*, which is
HaMavet HaSheyni *(the Second
Death)*."

9 And one of the shivat
hamalachim having the sheva
ke'arot *(bowls)* being full of the
last sheva makkot *(plagues)*,
came and spoke with me,

לעצטע מכות , און האט גערעדט מיט מיר, אזוי צו זאגן : קום ,
kum zogen tsu azoi mir mit geredt hot un machot letste
come say to so me with speak did and plagues last

איך וועל דיר ווייזן די כלה , דעם לעמעלעס ווייב. י און האט מיך
mich hot un vaib lemeles dem kale di vaizen dir vel ich
me did and wife Lamb's the bride the to show you will I

אוועקגעפירט אינם גייסט אויף א גרויסן און הויכן בארג , און מיר
mir un barg hoichn un groisn a oif Gaist inem avekgefirt
me and mountain high and great a on Spirit in the lead away

געוויזן די הייליקע שטאט ירושלים , אראפנידערן אויס דעם הימל
himel dem ois aropnideren Yerushalayim shtot heilike di gevizn
heaven the out coming down Jerusalem city holy the showed

פון ה׳ , יא האבנדיק ה׳ס הערלעכקייט; איר ליכט איז געווען
geven iz licht ir herlechkeit Hashems hobendik Hashem fun
was is light its glory Hashem's having Hashem from

גלייך צום טייערן שטיין, ווי א יאספיס שטיין, לויטער קריסטאל;
kristol loiter shtein yaspis a vi shtein taiern tsum glaich
crystal pure stone jasper a as stone precious to the like

יב האבנדיק א גרויסע און הויכע מויער, מיט צוועלף טויערן, און אויף די
di oif un toiern tsvelf mit moier hoiche un groise a hobendik
the on and gates twelve with wall high and great a having

טויערן צוועלף מלאכים ; און נעמען זענען געווען אויפגעשריבן, וואס
vos oifgeshriben geven zenen nemen un malochim tsvelf toiern
which inscribed was are names and angels twelve gates

זענען די נעמען פון די צוועלף שבטים פון די קינדער ישראל; יג פון
fun Yisroel kinder di fun shvotim tsvelf di fun nemen di zenen
from Israel children the of tribes twelve the of names the are

מזרח זייט דריי טויערן, און פון צפון זייט דריי טויערן, און פון
fun un toiern drai zait tsafon fun un toiern drai zait mizrech
from and gates three side north from and gates three side east

דרום זייט דריי טויערן, און פון מערב זייט דריי טויערן. יד און די
di un toiern drai zait mairev fun un toiern drai zait dorem
the and gates three side west from and gates three side south

מויער פון דער שטאט האט צוועלף פונדאמענטן, און אויף זיי זענען די
di zenen zei oif un fundamentn tsvelf hot shtot der fun moier
the are them on and foundations twelve has city the of wall

צוועלף נעמען פון די צוועלף שליחים פון דעם לעמעלע. טו און דער ,
der un Lemele dem fun shlichim tsvelf di fun nemen tsvelf
those and Lamb the of Shlichim twelve the of names twelve

וואס האט מיט מיר גערעדט, האט געהאט א מאסשטאב, א גאלדענעם
goldenem a mosshtab a gehat hot geredt mir mit hot vos
golden a scale a have did speak me with did who

שטעקן, כדי צו מעסטן די שטאט און אירע טויערן און איר מויער.
moier ir un toiern ire un shtot di mesten tsu kedei shteken
wall her and gates her and city the measure to so as rod

טז און די שטאט ליגט פירעקיק , און איר לענג איז אזויפיל ווי איר
ir vi azoifil iz leng ir un firekik ligt shtot di un
her as as much is length her and foursquare lies city the and

ברייט ; און ער האט געמאסטן די שטאט מיט דעם שטעקן, צוועלף
tsvelf shteken dem mit shtot di gemosten hot er un breit
twelve rod the with city the measure did he and breadth

טויזנט סטאדיען; איר לענג און ברייט און הויך זענען גלייך. יז און
un glaich zenen hoich un breit un leng ir stadien toizent
and equal are height and breadth and length her stadia thousand

saying “Bo! I will show you
the Kallah of the SEH” *(Lamb)*.
10 And he carried me away in
the Ruach Hakodesh onto a
great and high mountain, and
showed me the Ir Hakodesh,
Yerushalayim, descending
and coming down out of
Shomayim from Hashem,
11 Having the Shekhinah
kavod *(glory)* of Hashem. Her
brilliance, was like a precious
stone, even a jasper, clear as
crystal, 12 Having a great and
high wall, having Shneym
Asar She'arim *(Twelve Gates)*,
and at the She'arim *(Gates)*,
Shneym Asar malachim
(Twelve angels), and SHEMOT
(Names) were inscribed on
them, which are the shemot
(names) of the Shneym Asar
Shivtei HaBnei Yisroel *(Twelve
Tribes of the Bnei Yisroel)*.
13 There were shloshah
she'arim *(three gates)* on the
mizrach *(east)*, there were
shloshah she'arim on the
tzafon *(north)*, and shloshah
she'arim on the darom *(south)*
and shloshah she'arim on
the ma'arav *(west)*. 14 And
the wall of the Ir Hakodesh
had Shneym Asar Foundation
Stones, and on them were
the Shneym Asar shemot
(names) of the Shneym Asar
Shlichim of the SEH *(Lamb)*.
15 And the one speaking with
me had a gold measuring rod,
that he might measure the
Ir Hakodesh and its she'arim
(gates) and its wall. 16 And the
city is laid out foursquare,
shaped like a cube, and its
length is as great as the
width; and he measured the Ir
Hakodesh with the rod across

האט געמאסטן איר מויער, הונדערט און פיר און פערציק איילן, ווי
vi elln fertsik un fir un hundert moier ir gemosten hot
like cubits forty and four and hundred wall her measured had

די מאס פון א מענטשן, דאס הייסט פון א מלאך. יח און דער
der un malech a fun heist dos mentshn a fun mos di
the and angel an of means that man a of measure of the

בוי פון איר מויער איז יאספיס; און די שטאט איז פון לויטער גאלד,
gold loiter fun iz shtot di un yaspis iz moier ir fun boi
gold pure of is city the and jasper is wall her of building

ענלעך צו לויטער גלאז. יט די פונדאמענטן פון דער מויער פון דער
der fun moier der fun fundamentn di glaz loiter tsu enlech
the of wall the of foundations the glass pure to similar

שטאט זענען באצירט מיט כלערליי טייערע שטיינער. דער ערשטער
ershter der shteiner taiere kolerlei mit batsirt zenen shtot
first the stones precious all kinds of with adorned are city

פונדאמענט, א יאספיס; דער צווייטער, א שאפיר; דער דריטער, א
a driter der shafir a tsveiter der yaspis a fundament
an third the sapphire a second the jasper a foundation

אגאט; דער פערטער, א שמאראק; כ דער פיפטער, א סארדאניקס; דער
der sardonyx a fifter der shmorak a ferter der agat
the sardonyx a fifth the emerald an fourth the agate

זעקסטער, א רובין; דער זיבעטער, א כריזאליט; דער אכטער, א בעריל;
beril a achter der chrizalit a zibeter der rubin a zekster
beryl a eighth the chrysolite a seventh the ruby a sixth

דער ניינטער, א טאפאז; דער צענטער, א כריזאפראס; דער עלעפטער, א
a elefter der chrizafras a tsenter der topaz a nainter der
a eleventh the chrysoprase a tenth the topaz a ninth the

היאצינט; דער צוועלפטער, אן אמעטיסט. כא און די צוועלף טויערן זענען
zenen toiern tsvelf di un ametist an tsvelfter der hayatsint
are gates twelve the and amethyst an twelfth the jacinth

צוועלף פערל, איטלעכעס איינע טויער איז געווען פון איין פערל; און די
di un perl ein fun geven iz toier eine itleches perl tsvelf
the and pearl one of was is gate one entire pearls twelve

גאס פון דער שטאט לויטער גאלד, ווי דורכזיכטיק גלאז. כב און קיין
kein un glaz durchzichtik vi gold loiter shtot der fun gas
any and glass transparent as gold pure city the of street

היכל האב איך אין איר נישט געזען; ווארום דער האר ג-ט, כביכול,
kvichol G-t Har der vorem gezen nisht ir in ich hob Heichal
KVICHOL G-d L-rd the because seen not it in I have Heikhal

און דאס לעמעלע זענען איר היכל. כג און די שטאט דארף נישט האבן
hoben nisht darf shtot di un Heichal ir zenen Lemele dos un
have not need city the and Heikhal its are Lamb the and

די זון, נישט די לבנה, זי צו באלויכטן; ווארום דער כבוד פון ה'
Hashem fun koved der vorem baloichten tsu zi levone di nisht zun di
Hashem of glory the because light up to it moon the nor sun the

האט געשיינט איבער איר, און דאס לעמעלע איז איר ליכט. (ישעיהו ס,
s Yeshayah licht ir iz Lemele dos un ir iber geshaint hot
60 Yeshayah light her is Lamb the and her over shine did

יט.) כד און די פעלקער וועלן גיין אין איר ליכט; און די מלכים פון
fun melachim di un licht ir in gein velen felker di un it
of kings the and light her in walk will nations the and 19

דער ערד ברענגען זייער הערלעכקייט צו איר. כה און אירע טויערן וועלן
velen toiern ire un ir tsu herlechkeit zeier brengen erd der
will gates its and her to glory their bring earth the

and it measured Shneym
Asar *(Twelve)* thousand stadia
(fifteen hundred miles); the
length and the breadth and
the height are equal. 17 And he
measured its wall a hundred
forty-four cubits *(seventy-two
yards)* by man's measurement,
which is also that of the
malachim. 18 And the wall was
constructed of jasper and the
Ir was pure zahav *(gold)* like
clear glass. 19 The foundation
stones of the wall of the city
were adorned with every kind
of precious stone, harishon
(the first) foundation stone was
jasper, hasheni *(the second)*,
sapphire, hashlishi *(the
third)*, chalcedony, harevi'i
(fourth), emerald; 20 The fifth,
sardonyx, the sixth, carnelian,
the seventh, chrysolite, the
eighth, beryl, the ninth, topaz,
the tenth, chrysoprase, the
eleventh, jacinth, the twelfth,
amethyst. 21 And the Shneym
Asar she'arim were Shneym
Asar pearls, respectively each
one of the she'arim was a
single pearl. And the rekhov
(street) of the city was pure
zahav *(gold)*, like transparent
glass. 22 And I saw no Heikhal
in it, for Adonoi Hashem El
Shaddai and the SEH *(Lamb)*,
are its Beis HaMikdash. 23 And
the city has no need of the
shemesh *(sun)* nor of the
levanah *(moon)* that they may
shine in it, for the kavod
(glory) of Hashem illumined
it and its menorah is the SEH
(Lamb). 24 And the Nations
shall walk their derech by its
Ohr *(Light)*, and the melachim
(kings) of ha'aretz shall bring
their glory into it. 25 And

נישט פארשלאסן ווערן בייטאג; ווארום עס וועט דארטן נישט זיין קיין
kein zain nisht dorten vet es vorem baitog veren farshlosen nisht
any be not there will it because by day be shut not

נאכט; כו און מען וועט ברענגען צו איר דעם כבוד און די פראכט פון
fun pracht di un koved dem ir tsu brengen vet men un nacht
of beauty the and glory the her to bring will they and night

די פעלקער; כז און עס וועט בשום אופן אין איר נישט אריינגיין קיין
kein araingein nisht ir in oifen beshum vet es un felker di
any go in not her in way never will it and nations the

שום טמא זאך , און ווער עס טוט אומווירדיקייט און שקר ; נאר
nor sheker un umvirdikeit tut es ver un zach tome shum
but lies and abomination does it who and thing unclean in no way

די , וואס זענען איינגעשריבן אין דעם לעמעלעס ספר החיים .
hachayim seifer lemeles dem in aingeshriben zenen vos di
life book of Lamb's the in written in are who the

כב און ער האט מיר געוויזן א שטראם פון וואסער פון לעבן,
leben fun vaser fun shtrom a gevizn mir hot er un
life of water of flood a show me has he and

קלאר ווי קריסטאל, וואס איז ארויסגעגאנגען פון ה׳ס
Hashems fun aroisgegangen iz vos kristol vi klor
Hashem's from went out is which crystal as clear

כסא הכבוד און פון דעם לעמעלע, ב אינמיטן פון איר גאס .
gas ir fun inmitn Lemele dem fun un hakoved kisei
street its of in the midst Lamb the from and glory throne of

און פון דער זייט און פון יענער זייט פון דעם טייך א בוים פון לעבן,
leben fun boim a taich dem fun zait yener fun un zait der fun un
life of tree a river the of side other by and side the by and

וואס ברענגט צוועלף מינים פירות, און גיט יעדן חודש זיין פרוכט;
frucht zain choidesh yedn git un peires minim tsvelf brengt vos
fruit its month every give and fruit kinds twelve brings which

און די בלעטער פון דעם בוים זענען פאר א רפואה צו די פעלקער.
felker di tsu refue a far zenen boim dem fun bleter di un
nations the to healing a for are tree the of leaves the and

ג און עס וועט מער נישט זיין קיין קללה; און ה׳ס כסא
kisei Hashems un klole kein zain nisht mer vet es un
throne of Hashem's and curse any be not more will there and

הכבוד און דעם לעמעלע וועט זיין אין איר; און זיינע קנעכט וועלן
velen knecht zaine un ir in zain vet Lemele dem un hakoved
will servants his and it in be will Lamb the and glory

אים דינען; ד און וועלן זען זיין פנים ; און זיין נאמען וועט זיין אויף
oif zain vet nomen zain un ponem zain zen velen un dinen im
on be will Name His and face His see will and serve him

זייערע שטערנס . ה און קיין נאכט וועט מער נישט זיין ; און מען דארף
darf men un zain nisht mer vet nacht kein un shterens zeiere
need there and be not more will night any and foreheads their

נישט דאס ליכט פון קיין לייכטער , נישט דאס ליכט פון דער זון ; וויל
vail zun der fun licht dos nisht laichter kein fun licht dos nisht
because sun the of light the not lampstand any of light the not

ג-ט דער האר וועט לויכטן איבער זיי ; און זיי וועלן קעניגן לעלמי
lolmei kenigen velen zei un zei iber loichten vet Har der G-t
forever rule will they and them over shine will L-rd the G-d

עולמים .
olamim
and ever

b'yom *(for there will be no Lailah)* the she'arim *(gates)* of it shall never be shut. [26] And the melachim will bring the kavod *(glory)* of the Nations into it. [27] And never may enter into it any thing tameh and anyone practicing to'evah *(abomination)* and sheker *(falsehood)*, but only the ones having been written in the Sefer HaChayyim Shel HaSEH *(the Book of Life of the Lamb)*.

22 And he showed me a nahar *(river)* of Mayim Chayyim *(Water of Life)* bright as crystal, going forth out of the Kisse *(Throne)* of Hashem and of the SEH *(Lamb)*. [2] In the middle of the rekhov *(street)* of it, and on either side on the nahar *(river)* was the Etz HaChayyim, producing Shneym Asar Perot *(Twelve Fruits)*, according to each chodesh *(month)*, yielding the p'ri of it, and the leaves of the Etz *(tree)* were for the refu'ah *(healing)* of the Nations. [3] And there shall no longer be any Kelalah *(Curse)*, and the Kisse *(Throne)* of Hashem and of the SEH *(Lamb)*, shall be in it, and His avadim shall serve Him. [4] And they shall see His face, and ha-Shem of Him will be on the metsakhim *(foreheads)* of them. [5] And there shall no longer be Lailah, and they have no need of the ohr *(light)* of a menorah and the ohr *(light)* of the shemesh *(sun)*, because Hashem Adonoi will give forth ohr *(light)* on them, and they shall reign l'Olemei Olamim.

ו און ער האט צו מיר געזאגט: די דאזיקע ווערטער זענען באגלויבט און
un bagloibt zenen verter dozike di gezogt mir tsu hot er un
and faithful are words these the said me to has he and

ווארהאפטיק; און דער האר, דער ג-ט פון די גייסטער פון די נביאים ,
neviim di fun gaister di fun G-t der Har der un vorhaftik
prophets the of spirits the of G-d the L-rd the and true

האט געשיקט זיין מלאך, צו ווייזן זיינע קנעכט, וואס עס דארף
darf es vos knecht zaine vaizen tsu malech zain geshikt hot
must it what servant His to show to angel His sent has

געשען איניגיכן — ז און , זע , איך קום באלד— וואויל איז דעם ,
dem iz voil bald kum ich ze un ingichen geshen
the one is blessed soon come I look and swiftly happen

וועלכער היט אפ די ווערטער פון דער נבואה פון דעם דאזיקן ספר.
seifer dozikn dem fun nevue der fun verter di op hit velcher
Sefer this the of prophecy the of words the up observes who

ח און איך, יוחנן , בין , דער , וואס האט געזען און געהערט די
di gehert un gezen hot vos der bin Yochanan ich un
the hear and see did who the one am John I and

דאזיקע זאכן . און ווען איך האב זיי געהערט און געזען, בין איך
ich bin gezen un gehert zei hob ich ven un zachn dozike
I am seen and heard them have I when and things these

אנידערגעפאלן, כדי זיך צו בוקן פאר די פיס פון דעם מלאך,
malech dem fun fis di far buken tsu zich kedei anidergefalen
angel the of feet the before bow to myself so that fall down

וועלכער האט מיר זיי געוויזן. ט און ער האט צו מיר געזאגט: גיב
gib gezogt mir tsu hot er un gevizn zei mir hot velcher
give said me to has he and show them me did who

אכטונג , טו דאס נישט! איך בין דיין מיטקנעכט און פון דיינע ברידער,
brider daine fun un mitknecht dain bin ich nisht dos tu achtung
brothers your of and co-servant your am I not this do attention

די נביאים , און פון די, וואס היטן אפ די ווערטער, פון דעם דאזיקן
dozikn dem fun verter di op hiten vos di fun un neviim di
this the of words the up keep who the that of and prophets the

ספר; צו ה' זאלסטו דיך בוקן!
buken dich zolstu Hashem tsu seifer
bow you shall you Hashem to Sefer

י און ער האט צו מיר געזאגט: פארחתמע נישט די ווערטער פון
fun verter di nisht farchasme gezogt mir tsu hot er un
of words the not seal up said me to has he and

דער נבואה פון דעם דאזיקן ספר; ווארום די צייט איז נאענט.
noent iz tsait di vorem seifer dozikn dem fun nevue der
near is time the because Sefer this the of prophecy the

יא ווער עס טוט אומרעכט, דער זאל ווייטער טאן אומרעכט; און
un umrecht ton vaiter zol der umrecht tut es ver
and injustice do still shall this one injustice does it who

דער טמא זאל ווייטער זיין טמא ; און דער צדיק זאל
zol tsadik der un tome zain vaiter zol tome der
shall righteous the and unclean be still shall unclean the

ווייטער עוסק זיין אין צדקות ; און דער קדוש זאל זיך ווייטער
vaiter zich zol kodesh der un tsedokes in zain oisek vaiter
still self shall holy the and righteousness in be devote still

הייליקן! יב זע , איך קום באלד; און מיין שכר איז מיט מיר, צו
tsu mir mit iz sachar main un bald kum ich ze heiliken
to Me with is reward my and soon come I look holy

6 And he said to me, "These
devarim are ne'emanim and
amittiyim, and Hashem, the
Elohei ruchot hanevi'im *(G-d
of the spirits of the prophets)*
sent His malach *(angel)* to
show to His avadim *(servants)*
things which are imminent.
7 And hinei, I am coming
quickly. Ashrey is the one
who is shomer, keeping the
devarim hanevu'ah *(words of the
prophecy)* of this sefer *(book)*."

8 And I, Yochanan, am
the one hearing and
seeing these things.
And when I heard and
saw, I fell to worship
before the feet of
the malach *(angel)*
showing me these
things. 9 And he says
to me, "See that you
do not do it; a fellow
eved of yours I am,
and of your Achim,
the Nevi'im *(prophets)*,
and of the ones who
are shomer, keeping
the devarim of this
sefer;

10 worship Hashem!" And
he says to me, "Do not seal
up the devarim hanevu'ah
(words of the prophecy) of this
sefer *(book)*, for the zman
(time) is at hand. 11 Let the
one being unrighteous, let
him be unrighteous noch
(still); and let the one who
is filthy be filthy noch, and
let the tzaddik be a tzaddik
noch, and let the kadosh
yitkadesh noch *(holy person
be sanctified still)*. 12 Hinei, I
am coming quickly, and My
sachar *(reward)* is with Me, to

פארגעלטן יעדן איינעם לויט זיין מעשים. יג איך בין דער אלף
alef der bin ich maisim zain loit einem yedn fargeltn
alef the am I deeds his according to one every repay
און דער תוו, דער ערשטער און דער לעצטער, דער אנהויב און
un onhoib der letster der un ershter der tav der un
and beginning the last the and first the tav the and
דער סוף. יד וואויל איז די , וועלכע וואשן זייערע קליידער, כדי זיי
zei kedei kleider zeiere vashen velche di iz voil sof der
they so that clothing their washes who the is blessed end the
זאלן האבן רשות צום עץ החיים , און זאלן אריינקומען
arainkumen zolen un hachayim ets tsum reshus hoben zolen
come in should and life tree of to the right have should
דורך די טויערן אין דער שטאט אריין. טו אינדרויסן זענען די כלבים
klovim di zenen indroisen arain shtot der in toiern di durch
dogs the are outside into city the in gates the through
און די מכשפים און די זונים און די רוצחים און די
di un rotschim di un zunim di un mechashfim di un
the and murderers the and fornicators the and sorcerers the and
געצנדינער, און יעדער איינער, וועלכער האט ליב און איז עוסק אין
in oisek iz un lib hot velcher einer yeder un getsndiner
in devotee is and love has who one every and idolater
שקר .
sheker
lies

טז איך, יהושע/ישוע , האב געשיקט מיין מלאך , עדות צו זאגן
zogen tsu eides malech main geshikt hob Yeshua/Yehoshua ich
say to witness angel My sent have Yehoshua I
צו אייך די דאזיקע זאכן פאר די קהלות. איך בין דער שורש און דער
der un shoiresh der bin ich kehiles di far zachn dozike di aich tsu
the and Root the am I kehiles the for things these the you to
צמח (יהושע ; זכריה ג, ח; ו, יא-יב.) פון דוד (ישעיהו יא,
yo Yeshayah Dovid fun yo-ib u ch g Zecharyah Yehoshua tsemach
11 Yeshayah David of 11-12 6 8 3 Zecharyah Yehoshua Branch
א, י .), דער העלער מארגנשטערן. יז און דער גייסט און די כלה זאגן:
zogen kale di un Gaist der un morgenshteren heler der i a
say bride the and Spirit the and morning star brighter the 10 1
קום ! און זאל דער הערער זאגן : קום ! און דער דורשטיקער זאל
zol durshtiker der un kum zogen herer der zol un kum
shall thirsty the and come say hearer the shall and come
קומען; און ווער עס וויל זאל נעמען פונעם וואסער פון לעבן אומזיסט.
umzist leben fun vaser funem nemen zol vil es ver un kumen
freely life of water of the take shall want it who and come

יח איך זאג עדות צו יעדן איינעם, וועלכער הערט די ווערטער פון
fun verter di hert velcher einem yedn tsu eides zog ich
of words the hears who one every to witness tell I
דער נבואה פון דעם דאזיקן ספר: ווען עמיצער וועט צולייגן צו
tsu tsuleigen vet emitser ven seifer dozikn dem fun nevue der
to add will someone when Sefer this the of prophecy the
זיי , וועט ה' ארויפלייגן אויף אים די מכות , וואס שטייען
shteien vos machot di im oif aroifleigen Hashem vet zei
stand which plagues the him on lay on Hashem will them

give to each one according to
what he has done. 13 I am the
Aleph and the Tav, HaRishon
(The First) and HaAcharon
(The Last), HaReshit *(The
Beginning)* and HaTachlit *(The
Ultimate)*. 14 Ashrey are the
ones washing their kaftans,
that they may have the right
to the Etz HaChayyim *(the
Tree of Life)* and they may
enter by the she'arim *(gates)*
into the city. 15 Outside are
the kelevim *(dogs)* and the
mekhashfim *(sorcerers, abusers
of drugs)*; and the zonim
(sexually immoral) and the
rotzkhim *(murderers)* and
the ovdei haelilim *(idolaters)*
and everyone loving and
practicing sheker.

16 I, Yehoshua sent My
malach *(angel)* to give
solemn eidus *(testimony)*
to you of these things,
for the Kehillot. I am
the Shoresh *(root)* and
the tzemach of Dovid,
the Kokhav HaShachar."
17 And the Ruach Hakodesh
and the Kallah say, "Bo!"
And the one hearing
let him say, "Bo!" And
the one thirsting, let
him come, the one
desiring let him take
the Mayim Chayyim
freely.
18 I give solemn edut
to everyone hearing
the divrei haNevu'ah
of this sefer: if anyone
adds to them, Hashem
will add to him the
makkot *(plagues)* which
are written in this
sefer; 19 And if anyone

געשריבן אין דעם דאזיקן ספר; יט און אויב עמיצער וועט אוועקנעמען
aveknemen vet emitser oib un seifer dozikn dem in geshriben
take away will someone if and Sefer this the in written

פון די ווערטער פון דעם ספר פון דער דאזיקער נבואה , וועט
vet nevue doziker der fun seifer dem fun verter di fun
will prophecy this one the of Book this of words the from

ה׳ אוועקנעמען זיין חלק פון דעם בוים פון לעבן און פון דער
der fun un leben fun boim dem fun cheilek zain aveknemen Hashem
the from and life of tree the from share his take away Hashem

הייליקער שטאט, דערפון וואס שטייט געשריבן אין דעם דאזיקן ספר.
seifer dozikn dem in geshriben shteit vos derfun shtot heiliker
Book this the in written stands which thereof city holy

כ דער עדות פון די דאזיקע זאכן זאגט: יא , איך קום באלד.
bald kum ich yo zogt zachn dozike di fun eides der
soon come I yes says things these the of witness the

אמן ; קום האר יהושע/ישוע !
Yeshua/Yehoshua Har kum Omein
Yehoshua L-rd come Amen

כא דער חסד פון דעם האר יהושע/ישוע זאל זיין מיט אייך
aich mit zain zol Yeshua/Yehoshua Har dem fun chesed der
you with be shall Yehoshua L-rd the of grace the

אלעמען. אמן .
Omein alemen
Amen all

takes away from the devarim of the sefer of this nevu'ah *(prophecy)*, Hashem will take away his share of the Etz HaChayyim and from the Ir HaKodesh, which are written of in this sefer.

20 He who gives solemn edut to these things says, “Ken! I am coming bahlt *(soon)*!” Omein. Come Adoneinu Yehoshua!

21 The Chen v'Chesed Hashem of Adoneinu Yehoshua be with all. Omein.